COMMENTARIA IN CAP. OMNIS VTRIUSQUE SEXUS, &C. VBI VARIA...

Leonardo senior Duardo,
Giuseppe Silos

COMMENTARIA
IN CAP. OMNIS VTRIVSQ; SEXVS, &c.
VBI VARIA DISPVTANTVR, ET ENVCLEANTVR.

Opus Philosophis, Theologis, Iurisperitis, ac omnibus in Foro versantibus apprimè necessarium, & vtile.

AVCTORE

D. LEONARDO DVARDO ORD. CLER. REG. THEOL. AC V. I. D.
& Pœnitentiario Eminentiss. Dñi Federici Borromæi Card. & Archiep. Mediolani S. M.

CVM ADDITIONIBVS

D. LEONARDI DVARDI CLER. REG. S. T. P. NEPOTIS,
à Confessionibus Eminentiss. Dñi Innici Caraccioli Cardinalis, & Archiep. Neap.

Cum duplici Indice, Quæstionum scilicet, ac Materiarum copiosissimo.

In hac Secunda Editione correctiùs, & cum syllabo Prop. damn. à SS. PP. & præcipuè Alex. VII. & Innoc. XI. quæ sunt proprijs locis appositæ.

Vera effigies Vener. P. D. Leonardi Duardi C. R. eximiæ Virtutis, ac doctrinæ Viri, qui pijssimè obijt Neap: die 29 Martij An. 1643 Ætatis suæ 77. in Ædibus SS. Apostolorum.
Ad pium Rogatum Oratij a Luca Baronis Castripagani.

NEAP. Apud Castaldum Reg. Typographum M.DC.LXXXIV.)(*Sup. Permissu.*

ILLVSTRISSIMO, ATQVE ORNATISSIMO VIRO

IGNATIO PROVENZALI

PATRICIO LICIENSI,

Hiſpaniarum Regis à Latere Regenti.

D. LEONARDVS DVARDVS CL. REG. S.

Mihi nè, an tibi, an Illuſtriſſimo huic Regiæ Cancellariæ Ordini vitam tuam gratuler Vir Illuſtriſſime? Mihi, cui contigit potuiſſe tui ſub vmbra patrocinij labores meos in lucem emittere: Tibi; cuius vita magnarum Virtutum nitore illuſtrata maximis quibuſq; Viris exemplo eſt. Illuſtriſſimo Ordini, qui tanti nuper Viri acceſſione auctus, nihil decoris, ornamenti nihil deſiderare amplius poteſt. Omnibus itaq; ſimul gratulor. Et ſanè, quid mihi felicius potuit obuenire, quam tibi, ac tuo Nomini opus hoc inſcribere, quem penès ſumma ſunt omnia, quæ in ſuis cæteri Patronis exigunt decora? Nam ſiuè humanitatem ſingularem, ac propè diuinam inſpectem tuam, quæ ſibi meritis, officijſq; non deuinctum reliquit neminem; ſiuè Prudentiam, Temperantiam, Conſilium, quæ vnicæ regales ſunt animi dotes, quis non eas omninò in te ſummas, & ſuſpicit, & laudat! ſiue gradus honorum, quos tibi ſumma ſapientia coniuncta cum ſumma æquitate peperit, cum Iudex primum, tùm pro Iure, Iuſtitiaq; in reos ſeueriſſimus interceſſor, Regius deindè Conſiliarius, Fiſci Patronus, & Regij ærarij Præſes; poſtremò Regi à ſecretioribus Conſilijs, atque à Latere Regens. Quis non te ſupra mortalium condit? Euectum fateatur? Sed vulgaria iſthæc, ac peruagata, pro generoſitate illa; cuius tantùm toties ſpecimen in demandata tibi Samnij Prouincia præbuiſti Vir Illuſtriſſime; ea enim tot tibi peperit laurus, quot graſſatores, aut capti, aut conciliati, aut ex ea penitùs exterminati; tot exhibuit triumphos, quot tibi inacceſſi Montes, aut rupes ſuperatæ. Quid memorem tot arces fortiſſimas, & loci Natura, & omni arte firmatas, atque inexpugnabiles tua, Vir Illuſtriſſime, Virtute ſolo æquatas, Conſi-

lio dirutas tuo? Tantæ nimirum eſſe debuerunt; quæ ad arma Virum tantùm excirent. Quid cæteras ingentis animi tui Virtutes, queis eam Prouinciam adminiſtraris? Neq; enim te Præſidem tantùm Samnites coluerunt, ſed & Patrem cariſſimè ſunt amplexati. Vſq; adeò omnes ſibi deuinxère tua merita, officia, benignitas, iuſtitia. Sed quid ego plura percenſeam? tuæ demùm mos gerendus modeſtiæ, quæ cum maximè laudanda gerat; laudari vetat, ſatis dumtaxat contenta rerum benè geſtarum conſcientia. Virtuti parcendum tuæ; quæ ſui ipſa nominis, ac numinis explicatrix, aduentitijs haud indiget laudibus. Quà de re munuſculum hoc, qualecumq; illud ne reſpuas. Exiguum ſanè ingenti Viro, atque ampliori ingenio munumentum, at illuſtre, ac magnificum ſatis, vbi Nomini conſignatum tuo, Nos intereà Numen precabimur, vt te Illuſtriſſimo huic Ordini, mihique, ac Familiæ tuæ, quàm diutiùs ſeruet incolumem. Vale.

AD BENEVOLVM, ET SAPIENTEM LECTOREM.

AVCTORIS NEPOS LEONARDVS DVARDVS CL. REG.

CElcberrimum inter omnes Sacros Canones est Cap. Omnis Vriusq; Sexus de Pœnitentia, & Remissione, *in quo explicantur præcepta Confessionis annuæ, & Sanctissimæ Eucharistiæ: Remissionum, seu Indulgentiarum, anniq; Iubilæi copiosus tractatus traditur. De Purgatorio. De Bonitate, ac Scientia Confessarij, & de ijs, quæ necessaria sunt ad eundem constituendum discretum, cautum, & in omnibus eruditum, ac optimum præfatorum Sacramentorum Ministrum, sufficientèr agitur. Quod meus Patruus, vt omnibus prodesset, elaboratis Commentarijs illustrauit; eodemq; tempore, quo luci committere exoptabat, mira pietate clausit vltimum diem, vt æternum aspiceret. Tunc ipse Sacræ Theologiæ adeptioni nauabam; vndè hæc ipsa haud valui typis committere. Expleto studiorum curriculo, nunquam mihi feriari licitum: Quamobrem, vt præstò essem, meo eruditissimo germano Thomæ Duardo V.I.D. & omni doctrinarum genere exculto summaria conficienda commisi; Interim ego additionibus locupletare volumen satagebam: Cum Nouitiorum curam in Paulina Domo obedientia suscipere, oportuit: & nè meæ socordiæ verteretur vitium operæpretium quoq; fuit quanquam; non ità citò, illas perficere, & præcipuas signo † signare. Præterea opiniones in statera appendere, vt Decretis nuper emanatis ab Alex. VII. P.M. adamussim respondеrent. Et demùm à S.P. Innoc. XI. qui valet dicere cum Diuo Petro: Ecce duo gladij hic; vnus contra perniciem falsarum propositionum, & mulierum impudentiam; & alter ope, consilio, & precibus contra Paganos: qui si sciscitaretur, quem dicunt gentes esse sui principatus hæredem, posset quippè respondere, alij Eliam, alij Io: Baptistam propter zelum contra vanas Herodiades, & fucatas Iezabeles; alij Hieremiam propter Innocentiam, quia raro exemplo affatur; si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero: aut vnum ex Prophetis, præuidit enim & prouidit futuris Ecclesiæ necessitatibus; constitutus Deus Pharaonis, sc. Mahometis: quamobrem quidam cordatus Regius Orator initio sui Pontificatus seriò affirmauit; quod hic facit, nesciunt modo, scient autem in posterum, etiam mirum in modum posteri, sed Deus conseruet eum, &c.*

Quantum tibi futuri sint grati hi duo posthumi Tomi, amice Lector, ex plausu conijcio aliorum Operum, De Societatibus, De Cambijs, De Censibus, & in Bullam Cœnæ: quæ & si peculiares materias pertractant, nihilominùs pluries in diuersis Orbis partibus fuerunt typis excussa. Eò magis his delectaberis in Cap. Omnis, *Cùm omnia tibi fercula ministrentur; etenim de vtroq; sexu, de omni ætate, & de omnibus statibus perlucidè, & exactè erit tractatus, incipiendo à supremis culminibus Pontificum, & Regum, vsq; ad infimum gradum, vt omnes casus, qui occurrere possunt infimis, supremis, & medijs, clarè quomodo te gerere debeas, tibi proponantur, vt magis tutus, & inoffenso pede in tanto negotio incedere queas, idq; in 2. tomo.*

Demùm tibi propono Auctoris vitam, integritate, ac omni doctrinarum genere Philosophiæ, Sacræ Theologiæ, tùm Scholasticæ, tùm Moralis, Sacrorum Canonum, & Iurisprudentiæ Doctoris Laureati, excultam, ex nostris Historijs cum solita protestatione ab eximio, ac integerrimo Viro P.D. Iosepho Silos compositis, excerptam quam anteà etiam conscripserant P.D. Franciscus Boluitus, & P.D. Hieronymus Caracciolus, vt tanquam in speculo aspicias tanti Viri Pietatem, Religionem, Fidem, omniumque Virtutum exemplar.

Habuit, & habet multa propitia sydera hoc Opus, nempè eo tempore, quo D. Ascanius Philamarinus fuit Purpura, & Neapolitana Infula decoratus, nostra Eligiana Domus fuit tanto hospite digna. Inuisit tunc Ille percarum Dei seruum supremò ægrotantem, & penè conclamatum, quem bonus senex sic affatus; quamprimùm in propria sede te adibo, vt debitum obsequium persoluam, quod contigit; & tandiù superstes fuit, quantùm præsenti operi absoluendo suffecit, facultate ab ipso Eminentiss. data, vt excuderetur.

Quando primò prodijt in lucem hoc opus; Card. D. Innicus Caracciolus fuit consecratus Neap. Antistes; & quæ tunc auspicatò scripsi, posteà acta comprobarunt. Etenim ad diuini cul-

tum

tum augumentum, Maiorem Basilicam maximam effecit, & dùm hæc scribo recurrit anniuersaria eius Dedicationis dies, sistitq; meus calamus, & vbi sumus almæ sionis æmuli, & vbi dixit, qui sedebat in throno, ecce noua facio omnia. Ipse purpuratus Præsul à suo throno etiam gaudet ad Dei laudem decore Domus Dei, & respicere omnes Gazas à se factas, nempè thecas pro sacris reliquijs, simulacra pro cælitibus, candelabra, ac cætera vasa magni ponderis argentea, ac pretiosissimam supellectilem cuiusque generis, etiam pro parietibus item auro, & picturis decoratis, pauimentum quoq; stratum lapide, affirmando non esse ampliùs peruetustam, sed omninò denuò constructam Basilicam, & paratam, sicut sponsam ornatam. Quamplurima loca pia restaurauit, multa erexit; vti periclitantium puellarum, missionariorumq; vbi etiam suppetitat expensas pro ordinandis in Asceterio. Suo æuo vidit sanctimoniales eremitas Theatinas, & à diuina prouidentia Augustum Cœnobium, vbi perpetuò præest tanquam prima, & pijssima Mater D. Maria Agnes pari virtute ipsius purpurati Germana soror.

Militantibus contra Thraces subsidium non semèl statim misit. Et Proregibus adeò percarus, reddendo quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ Dei Deo, vt lachrymabundi ab eo discesserint. Insuper misericordiam in cuiusq; generis egenos, atque verecundos profusè exercet: & quod multum interest, sicuti quidam Dynasta mihi seriò affirmauit ità suam Domum, & Neapol. Clerum ad sui exemplum ritè composuisse, vt videatur potiùs Religiosa familia; quorum quamplurimi à ter Max. P. Innoc. XI. ad infulas sunt euecti.

Igitur Cælites Patroni & Neapol. Antistites, quibus primò propria officia attribuit, incolumem seruent.

Lumine fulgentissimo alterius syderis gaudet, nempè summo Pænitentiario, & nunc S. C. Decano Eminentiss. Nicolao Albergati Ludouisio itidem mei, ac Religionis beneuolentissimo, qui Beatiss. sui consanguinei Nicolai Albergati, & præcipui mei Tutelaris, assequutus est Tiaram Bononiensem, Purpuram supremum illud munus, Catholicæ fidei zelum, nomen, omnigenam virtutem, ac potissimùm beneficentiam, ac liberalitatem in pauperes.

Qui B. Nicolaus suo patrocinio, vti meus præcipuus Tutelaris causa fuit, vt hoc opus haberet potissimùm sydus suũ, nempè Æter. M. D. Andream Cancellerium Regalis S. Martini Cænobij probatissimũ Priorem, & in Neap. Prouincia Vigilantissimum Visitatorem, qui dùm eo munere fungebatur, Capuæ in nostra eligiana Domo fuit benignè hospitio receptus, vbi statim inuisit ibi commorantem Auctorem, & opus penè absolutum perlegit. Quamobrem fortuitò accidit ipsum me adire, ac statim fui interrogatus de tanto opere; qui audiens nondùm prodijsse in lucem ob æris inopiam extemplò opem tulit, & sic exiuit opus ad opus suum, nimirum ad lucem, cuius tanti Viri à cunctis dilecti, & magno æstimati speciosa, & satis prolixa laus est in epistola eius Nomini tunc dicata.

Purpuratus D. Io. Baptista de Luca dùm Auditor S. P. Innoc. XI. mihi affirmauit, adeò ei placuisse hoc opus in Cap. Omnis Duardi. De omnibus Statibus, *vt ipse ad exemplar illius cæperit idem modo politico exequi: quamobrem ab eodem S. P. Card. effectus, Neapolim misit suis consanguineis Francisco, & Vincentio de Luca ex proceribus Castripagani, & Assini ex coniuge Anna de Luca Ignatio Prouenzali, nunc Regenti omnia sua opera vnà cum iconibus, & gentilitio stipite ex triumuiratu fratrum peruenientium muneribus ab Vrbe Roma ad Neap. Regnum, vt & ipse ea perlegerem.*

Libentèr hic prætermitto nonnulla Elogia in Auctoris laudem composita, quæ quidem ipse superstes humilitèr recusauit; tantummodò ponuntur ex gentibus materni generis, in quibus pietas potiùs ergà affinem, quàm laus elucet; vti sunt ea eruditissimorum germanorum, Ianuarij, & Vincentij à Luca V. I. D. filiorum Oratij à Luca Baronis Castripagani, qui etiam eius Iconem suis sumptibus pingendam curauit; quorum primus perdeuotus optimi senis, etiã virtutes, & sanctum finem fuit assequutus; Mathematicis etiam disciplinis adeò fuit imbutus, vt præceptor eius acutum ingenium omni asseueratione affirmauerit, metas attigisse, sicuti eiusdem opus posthumũ testatur. Nec non Illustrium V. I. D. Laurentij Crassi, & Bartolomæi filij de Planuræ Dominis in Hist. Regn. Neap. m. s. & eximij Academici Flauij Ventrilia V. I. D. qui plurimùm in suis epistolis, & præcipuè, quæ data opera ad Thomam Duardum V. I. D. dedit, optimum Senem commendauit.

Ap.

APPROBATIONES.

Opus posthumum, cui titulus Commentaria in cap. Omnis Vtriusq; Sexus, &c. siue de Statibus Vitæ Humanæ *à R. D. Leonardo Duardo Clerico Regulari Theologo, & V. I. D. compositum, cum additionibus P. D. Leonardi Duardi C. R. Nepotis, iussu A. R. P. Generalis percurrimus. Et nedùm nihil in eo, quod bonis moribus, sanæq; doctrinæ aduersetur Inuenimus; verùm etiam ob solidissimam doctrinam, maximamq; morum conducibilitatem, vtpotè a doctissimo, probatissimoq; viro, quiq; alijs, iamdudum vulgatis operibus, satis amplum de se ediderit specimen, compilatum; dignissimum quod lumen aspiciat, immò lumen effundat, indicamus. Neap. Domi nostræ S. Pauli die 4. Ianuarij, anno 1666.*

D. Vincentius Capycius Cl. Reg. D. Benedictus Capycius Cl. Reg.

D. IOSEPH MARAVIGLIA CONGREG. CLER. REGVLARIVM PRÆPOSITVS GENERALIS.

Hoc Opus posthumum, cui inscriptio Commentaria in Cap. Omnis Vtriusque Sexus, &c. *à P. D. Leonardo Duardo Congreg. nostræ Theol. ac I. V. D. compositum, & a Patribus, quibus id commisimus, recognitum, & approbatum, vt typis mandetur, quoad Nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem, &c. Datum Romæ die 17. Aprilis 1666.*

D. Ioseph Marauiglia Præpos. Gen. Cl. Reg. nunc Nouariæ Episc.

Loc. † Sig. *D. Nicolaus de Lino Secr. nunc iterum Visitator.*

IN Congreg. habita coram Eminentiss. D. Card. Caracciolo Archiep. Neap. sub 3. Iulij 1683. fuit dictum, quod Reu. P. Felix Ronchi reuideat, & in scriptis referat eiusd. Congreg.

S. Menattus Vic. Gen. Neap.

Ioseph Imperialis Soc. Iesu Theol. Eminentiss.

EMINENTISS. DOMINE.

COmmentaria in Cap. Omnis Vtriusque Sexus *Ad. R. P. D. Leonardi Duardi Cler. Reg. iussu E. V. omni qua potui & diligentia, & voluptate perlustraui, nihil enim in ijs non sanum, nihil orthodoxæ fidei non consonum, nihil difficile omittitur, nihil doctum desideratur. Vndè non nisi fausta ominari de hoc volumine libet, vbi publica fruetur luce, si ità E. V. placuerit. Datum Neap. in Colleg. S. Mariæ Portæ Nouæ die* 10. *Mensis Iunij* 1684.

Em. V. *Humillimus, ac Deuinctiss. seruus*

D. Felix Ronchus Barnarb. Ind. Imm. Eccl. Conf. Exam. Synod.

IN Congreg. habita coram Eminentiss. Dño Card. Caracciolo Archiep. Neap. sub die 12. Iunij 1684. fuit dictum, quod stante supradicta relatione, Imprimatur.

S. Menattus Vic. Gen. Neap.

Octauius Caracciolus S. I. Congr. Ind. Secr.

ECCELLENTISS. SIG.

IL P. D. Lonardo Duardo, supplicando espone a V. E. come desidera ristampare vn suo Libro, intitolato, Commentaria in Cap. Omnis Vtriusque Sexus. *Per tanto supplica V. E. restar seruita commettere la reuisione di detto Libro à chi meglio parerà à V. E. e l'hauerà a gratia, vt Deus.*

Magnif. V. I. D. Blasius Altimarus videat, & referat.

Carrillo Reg. Soria Reg. Iacca Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 27. Iunij 1684.

Mastellonus.

Spectab. Reg. Prouenzalis non interfuit.

EXCELLENTISSIME DOMINE.

MAiori qua potui diligentia legi, & perlegi Librum inscriptum: Commentaria in Cap. Omnis Vtriusque Sexus, &c. *Auctore D. Leonardo Duardo Ord. Cler. Reg. cum additionibus P. D. Leonardi Duardi Clerici Regularis S. T. P. Nepotis, & in illo nihil inueni aduersans Regiæ Iurisdictioni, imò opus doctum, & eruditum, & doctis, & eruditis, signantèr Confessarijs, satis vtile, & necessarium. Vndè imprimi, seù reimprimi posse censeo, si Excellentiæ Tuæ videbitur, & interim tuos deosculor pedes, & summam felicitatem deprecor. Sextò Idus Iulij* MDCLXXXIV.

Excellentiæ Tuæ

Humillimus Seruus

Blasius Altimarus.

Visa supradicta relatione, Imprimatur, verùm in publicatione seruetur Reg. Pragm.

Carrillo Reg. Soria Reg. Iacca Reg. Miroballus Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 14. Iulij 1684.

Lombardus.

Spectab. Reg. Prouenzalis non interfuit.

Cap.

§.I. O*Mnis Vtriusq; Sexus fidelis, postquàm ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata saltèm semel in anno fidelitèr confiteatur proprio Sacerdoti,& iniunctam sibi pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere.*

§. II. *Suscipiens reuerentèr ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum: nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum; alioquin, & viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultura. Vndè hoc salutare statutum frequentèr in Ecclesia publicetur, ne quis ignorantiæ cæcitate velamen excusationis assumat. Si quis alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet,& obtineat à proprio Sacerdote, cùm alitèr ipse illum non possit absoluere, vel ligare.*

§.III. *Sacerdos autem sit discretus,& cautus, vt more periti medici superinfundat vinum,& oleum vulneribus sauciati, diligentèr inquirens,& peccatoris circumstantias,& peccati, quibus prudentèr intelligat, quale debeat ei præbere consilium,& cuiusmodi remedium adhibere, diuersis experimentis vtendo ad saluandum ægrotum. Caueat autem omninò ne verbo, aut signo, aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem: Sed si prudentiori consilio indiguerit, illud absq; vlla expressione personæ cautè requirat; quoniam qui peccatum in pœnitentiali iudicio sibi detectum præsumpserit reuelare, non solùm sacerdotali officio deponendum decernimus; verùm etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum monasterium detrudendum.*

AVCTORIS PROEMIVM AD LECTOREM.

COmmentaria ad *tex. in cap. Omnis Vtriusque sexus de pœnit.& remiss.* per me tunc iuuenem summo studio, maximisq; vigilijs, Deo fauente, non mediocritèr elaborata, & supra omnes alias meas lucubrationes, in lucem huc vsq; editas sæpè sæpiùs in cathedris enucleata, cùm in varias cartulas dispersa reperirentur, nunc, Dei gratia, senex, septuagesimum septimum annum agens, meorum superiorum iussu eadem in vnum colligere,& ad communem Christi fidelium vtilitatem edolare, ac ad vltimas curas reuocare compulsus, partium discretione ante omnia vti, operæ pretium me facturum arbitror. Vastissima est citra omnem controuersiam capitis huius materia, atque adeò vtilis, ac practicabilis, vt id non immeritò famosum, & allegabile valdè Panormitanus appellet. Et cùm in eo non sit alius statuendi scopus, quàm peccatoris animam à peccatorum nexibus per pœnitentiam soluere, solutamq; cœlesti pabulo præseruare, quid agendum, quidue fugiendum edocere, eam profectò moralis Theologiæ partem continere dignoscitur, quæ eiusdem facultatis ferè basis est, ac fundamentum. Vt igitur (candidissime Lector) quæ intellexeris faciliùs possis memoria retinere; & ne confusæ tractationes tuum conturbent animum, caput ipsum in duas partes principales dissecandum mihi censui. Et quidem prior pars sacramentalis confessionis semèl saltèm in anno, ac sumptionis Sanctissimi Eucharistiæ Sacramēti ad minus in Pascha præceptum continet, pœnam irremissibilem contrauenientibus statuens: posterior verò bonitatem, & scientiam vtriusq; Sacramenti Ministrum edocet; qui si Sacramentale sigillum violando improbus comprehendatur, grauissimè plectitur. Has demùm partes in tres §§. diuidentes, eiusdemq; per suas disputationes explicantes, rem ipsam totam facilè, ac ordinatè, prout à Deo Optimo Maximo datum nobis fuerit, absoluemus.

I N-

INDEX

IN §. I. ET II.

DISPVTATIONVM, ET SECTIONVM

HVIVS PRIMI TOMI.

IN CAP. OMNIS VTRIVSQVE SEXVS.

De Pœnitentia, & Remissione, & de Sanctissima Eucharistia.

Bullę

Bullæ Cœnæ Domini absoluere.

Sec. LXV. An si per Iubilæum concedatur in specie facultas absoluendi à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ contentis, non autem in indiuiduo, possit quis vi talis facultatis absolui à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis.

Sec. LXVI. An si per Iubilæum concedatur facultas absoluendi à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ in specie, & indiuiduo simul, possit quis vi talis facultatis absolui ab omnibus casibus, & censuris ipsius Bullæ.

Sec. LXVII. An si per Iubilæum concedatur in specie facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Bullæ Cœnæ, exceptæ vno in indiuiduo, v.g. hæresis, alij casus censeantur, ac si expressi essent in indiuiduo.

Sec. LXVIII. An quando in Iubilæo conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, adhuc sit absoluendus hæreticus occultus pœnitens, & emendatus.

Sec. LXIX. An qui tempore Iubilæi absolutus fuit à reseruatis, & obtinuit commutationem votorum, aut in eisdem dispensationem, si culpa sua voluntariè postea non lucretur Iubilæum, peccet mortaliter.

Sec. LXX. An per Iubilæum data facultate absoluendi à censuris reseruatis, aut per aliam Bullam, liceat ea vti extra Sacramentum pœnitentiæ.

Sec. LXXI. De potestate commutandi vota, ac super eis dispensandi vi Iubilæi: & primò, an Confessarius virtute Iubilæi, vel alterius Bullæ possit cõmutare vota, aut super eisdem dispensare extra confessionem.

Sec. LXXII. An vi Iubilæi, aut alterius priuilegij habens facultatem dispensandi super vota, possit ea commutare, seù redimere, ac irritare.

Sec. LXXIII. An facultas vi Iubilæi, aut alterius priuilegij concessa dispensandi, ac commutandi vota, extendatur ad iuramenta promissoria Deo facta, vel ad vota iurata, & ad iuramenta pia absolutè facta.

Sec. LXXIV. An concessa per Iubilæum facultate commutandi vota, exceptis votis castitatis, & religionis, possit Confessarius commutare iuramenta pia Religionis, & perpetuæ castitatis.

Sec. LXXV. An si vouens post emissum alternatiuum votum ingrediendi Religionem, vel soluendi mille, proponat Religionem ingredi possit postea pecuniarum votum eligere, illudque Confessarius, vi Iubilæi commutare.

Sec. LXXVI. An votum Religionis, & castitatis reseruatum à S.P. commutatum in aliud non reseruatum, vi Iubilæi, aut per Episcopum possit iterum commutari.

Sec. LXXVII. An Confessarius vi Iubilæi possit commutare votum perpetuæ castitatis, aut Religionis metu leui extortum.

Sec. LXXVIII. An Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij possit partem voti alternatiui non reseruatam commutare, quando materia non reseruata facta est impossibilis.

Sec. LXXIX. An Confessarius virtute Iubilæi reseruantis dispensationem, & commutationem voti Religionis, possit commutare votum Religionis Melitensis, aut super eodem dispensare.

Sec. LXXX An vi Iubilæi reseruantis dispensationem, & commutationem voti Religionis, possit Confessarius commutare votum Religionis D. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ.

Sec. LXXXI. An vi Iubilæi reseruantis votum Religionis, possit Confessarius commutare votum perseuerandi in Religione, aut in eo dispensare.

Sec. LXXXII. An Confessarius vi Iubilæi dantis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Religionis, & castitatis, possit commutare votum Religionis, vt ex causa non impleatur tempore præscripto.

Sec. LXXXIII. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & castitatis possit commutare votum vouendi castitatem, seù Religionem.

Sec. LXXXIV. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & castitatis, possit eiusmodi vota commutare, emissa à persona alterius potestati subiecta, nempè à coniugata, seruo, & filio, citra licentiam viri, Domini, vel Patris.

Sec. LXXXV. An vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & castitatis possit Confessarius commutare votum pœnale Religionis, seù castitatis, & in eo ipso dispensare.

Sec. LXXXVI. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, ac Religionis, possit commutare votum non nubendi, ac in eo dispensare.

Sec. LXXXVII. An Confessarius possit vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, commutare votum castitatis emissum pro tempore limitato, & in eodem dispensare.

Sec. LXXXVIII. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, possit commutare votum coniugum non petendi debitum.

Sec. LXXXIX An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum non fornicandi, non tenendæ certæ mulieris, non comittendi actum mollitiei, aut abstinendi ab alio actu venereo.

Sec. XC. An Confessarius vi Iubilæi, excipientis votum castitatis, possit commutare votum assumendi ordines sacros, & in eo dispensare.

Sec. XCI. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, possit commutare votum illius, qui vouit castitatem, vel ordinem sacrum, & in eo dispensare.

Sec. XCII. An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis possit commutare votum castitatis coniugalis, & in eo dispensare.

Sec. XCIII. An Confessarius virtute Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum castitatis vxoris, aut viri tempore matrimonij consumati emissum.

Sec. XCIV. An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, & Religionis, possit commutare votum castitatis seù Religionis emissum cum expressa protestatione, ne vouens ad illius executionem teneatur, nisi sub onere culpæ venialis.

Sec. XCV. An Confeßarius vi Iubilæi excipientis

votum

DISP. XI.

De Purgatorio.

DISP. XII.

De forma Sacramenti pœnitentiæ.

IN

IN §§. II.

De Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento.

cra-

LEONARDI DVARDI CLER. REGVL. VITA,

EX HISTORIIS CL. REG. CHRISTI ANN. 1643.

AVCTORE

R.P.D. IOSEPHO SILOS CLER. REG.

HAud mitior eodem hoc anno 1643. Neapoli in Sanctorum Apostolorum domo mors fuit: ereptis duobus, quà morum disciplina, quà scientiarum adiumentis grauissimis, perindè, ac doctissimis viris, quorum alter die 29. Martij fuit.

Leonardus Duardus à morum laude, à pietate, & disciplinæ vsu spectatus, & qui studiorum præsertim fama, ac luce scriptisque literarum monumentis præclara Doctorum hominum iudicia promeritus, nomen sibi fecit, non sanè mediocre. Serò Veneris inuentæ Crucis Natus is est Manicalceati, quod est in Abellinensi Diœcesi oppidum, in ea Neap. Regni Prouincia, quam Principatum Vltra vocant, non longè Caprilia, vbi Paulus Pontifex Quartus, vnus ex nostris Conditoribus cunas fertur habuisse. Editus autem in lucem est, dum rem Romanam B. Pius Quintus administraret; diuino nempè Consilio, vt quo tempore Optimus Pontifex perutiles conderet de Censibus, & Cambijs leges, is nasceretur, qui easdem subinde, quam doctissimè leges iustis Commentarijs explicaret. Genus illi non obscurum. Enimuerò militem, quendam nobilem, Duardum nomine, cognomento Ducem, vt improbi Anglorum Regis iram effugeret, ex Anglia ferunt in Italiam traiecisse, ductaque Florentiæ nobili coniuge; Stipendia sub Auguto item Anglo, supremo Equitum Ductore meruisse. Et quòd Sanctissimorum Angliæ Regum Eduardi C., & Eduardi M. ope furialem Regis impetum euasisse, sibi persuasum habuit, ad grati animi argumentum omisso Ducis cognomento, hærere familiæ suæ Duardi appellationem voluit: tùm filium Oduardum, nepotem Eduardum, vocari iussit: qui deindè sub Carolo Tertio Andegauensi castra exemplo Patris sequuti Neapolitano in Regno substitere. Ab hac gente Duarda; Patre Alphonso, vtroque iure consultissimo, natus est Leonardus noster Duardus, matre Iustina à Luca, pijssima fœmina. Illud verò non dissimulandum: nam laborante à difficillimo partu matre, ità lucem aspexit puer, vt conclamatus videri posset, puerpera ipsa Semimortua. Aderat Antonia Puteola, Iustinæ mater religiosissima, quæ conceptis tùm quidem ad Diuum Hieronymum, cuius in eo conclaui effigiem viderat, precibus, & vitam exanimi partui, & incolumitatem suæ filiæ mirè impetrauit: planè, vt penè bis natus puer vtilissimum se fore mortalibus ostenderit. Vel ab ipsa deinde infantia quandam domesticis grauitatem morum, ac modestiam adprobauit: obsequio in parentes, ac cætera indole spectatus adeò, vt discessurus aliquando è domo Pater, publico cuidam muneri procurando, audiuit Placido (hoc siquidem nomine primum appellatus, qui postea Leonardus) rem domesticam, quamquam è pueritia vix enatauerat, commendare constituit. Is verò, ità rem gessit, vt reuersus deindè Pater compositam ad Cœnobij cuiusdam formam domum repererit: nam reliquos minores natu filios, commutatis ad Placidi exemplar moribus, procul nugis, & qui id ætatis oblectant, lusibus, vacare pietati gratulatus vehementer est. Hinc, quod ingenio etiam præclarus adolescens efflorescere, non mediocri quidem incremento suæ domui fore illum, putauit Pater, si quæ maximè fortunas augent: legum studia capesseret. Igitur Neapolim amandatus, ea quidem animi contentione gymnasia frequentabat, vt primas nihilominus expoliendis moribus, ac religioni daret. Adire templa, Sodalitijs adesse; vsurpare sæpiùs sacra, religiosis viris assuescere: coniunxitque insigni cum vitæ innocentia, cultuque pietatis iuris vtriusque eruditionem; ac laurea deindè publicè, & cum laude ingenij est cohonestatus. Sentit illicò morum, ac studiorum fructum Patria. Enimuerò, qui perorare causas cœpit, in more habuit, vt ab opulentis quidem parcè, ac citra omnem auaritiæ labem aliquid lucri decerperet labor; à pauperum verò, ac viduarum patrocinio nihil sibi prorsus accedere emolumenti vellet; inemptis omnino curis, ac studijs. Admoueri hac literarum, atque integritatis fama, publicis magistratibus, ac munijs contigit: quæ sanè vsque adeò non eius animum cepere, vt cum cerneret intuta omnia, ac plena aleæ, receptui canere, ac religioso se se instituto mancipare cogitauerit. Nihil hoc Patri acerbius, qui ludi spes suas, & concepta ab egregia filij eruditione domestica commoda, nimium, quantum ægrè ferret. Illigare proinde alio, atque alio nexu filium, ne seculi fugam adornaret studuit. Locorum sectionibus implicito connubium etiam honestissimum, atque ab oppidorum ditione abundè lautum, ob oculos posuit: ac tum quidem ille Sacramentum regis coactus euulgare, teneri se inquit casti-

moniæ voto, ne aures ad nuptias, animumque appelleret. Verùm, quòd negata vehementius cupimus contendere vires, ac neruos Pater, vt impetrato Pontificis nutu, eo Placidus vinculo solueretur: quod ille non tulit; ac monitus nocte diuina quadam voce, vt consilium maturaret, Patre inconsulto, dilapsus domo, minoribus initiari ordinibus voluit ab Abellinensi Episcopo, cui comperta viri indoles, ac legum facultas: adeò, vt eius etiam vti opera in administrando Vicarij nomine Episcopali munere voluerit: quas ille curas cum aliquandiù cum laude temperasset, quòd acritèr vellicaret pectus concepta semel Regularis Instituti mens, Neapolim contendit: neque diù deliberandum illi fuit, cui potissimum è Religiosis Ordinibus nomen daret: nam, qui Apostolica quadam viuendi ratione; cultuque sacrorum, ac literis etiam florere Theatinam Congregationem nouerat, admitti in nostra Sanctorum Apostolorum domo petijt; exceptusque singulari Patrum approbatione, missus Capuam est, vt tyrocinium in ea domo poneret; Id quod parentibus accidit molestissimum, amisso, qui senium, ac domum sustentaret: præsertim, quòd paulò ante Octauius, secundo loco genitus, eius item adhortamentis Diui Guiglielmi Congregationi, cui à Monte Virgineo nomen, se se dederat appellatus Alexander, ac solennia iam nuncupauerat vota: vir postea à scientiarum præsidijs, à sacra eloquentia, à gestis in ordine magistratibus laudatissimus. Verùm quæ erat Placido vis pectoris, parentum lachrymas, ac sanguinis, naturæque iura facilè superauit.

In tyrocinio mirum, quæ statim dederit in omni virtutum genere documenta: vt qui erat cætera ea tyronum pube natù grandior, illis etiam morum laude præiuerit. Idque tum quidem accidit: Nam cum ad meliores Capuæ abijsset Leonardus Onuphrius ex nostris vitæ innocentia, humilitatis vsu, precum studio, ac cætera virtute iuuenis longè ornatissimus, id Patribus visum, vt Placidus qui elato tunc Leonardo persimilis videri poterat, Leonardus, & ipse appellaretur: quo quidem id statim percrebuit inter sodales Leonardum illum in altero hoc Leonardo reuixisse, morum nempè sanctimonia, atque exercitatione virtutum. Porrò, qui vorare disciplinam, ac ardua videbatur, tentari morbo; ac præsertim stomacho cœpit; eoque adducta res est, vt addubitarent, an sufficerent instituto vires. Peracerbum hoc viro flagrantissimo: ac precibus agendum ratus, insigni quadam animi fiducia ad Crucifixi Redemptoris effigiem in genua prouolutus, ab eo prolixiùs perijt, vt incolumitatem, quoad solennia conciperet vota, restitueret: ea deinde corporis incommoda si postliminiò redijssent, aut cumulari etiam voluisset; fore, vt ferret, quàm constantissimè. Impetrauitque supra votum: nam, & tum quidem conualuit; & vsus subindè est ad summam vsque senectutem valetudine penè athletica: ita vt, & assiduam studijs operam nauauerit, & nihil vnquam de vota ordinis disciplina communique abstinentia remiserit.

Susceptis ritè votis die Diuo Thomæ Aquinati Sacra, quem postea principe coluit studio; ediscere, quæ Angelicus hic Doctor docuit, ac Theologica addere iuri prudentiæ in animum induxit suum: nam, qui trigesimum ætatis annum, non dum excesserat, emetiri vegeto adhuc spiritu id curriculi poterat; absoluitque Sacræ Philosophiæ spatium, eo quidem successu, ac fructu, vt mutuò se se deinde iuuerint, ornauerintque præstantissimæ facultates. A quibus esse in omnium oculis, ac non mediocri in honore apud viros principes cœpit. Et Mutinæ quidem, quo statim allegatus, Alexander Cardinalis Estensis, nostri Ordinis studiosissimus, atque inclyti nominis Princeps, Theologi sui nomine honestatum, expiandæ etiam conscientiæ admouit: tùm Isabella, Sabaudiæ Ducis Soror, ac Dux Mutinensium sui etiam spiritus, ac Rectorem morum delegit: quo quidem auspice, eos in perfectionis cursu progressus habuit lectissima Heroina, vt pompam omnem, & quicquid principum feminarum cultui, ac scenæ deseruit, contemptu mundi incredibili ablegauerit. Qua etiam laude incensa Eleonora, Estensis, Ducis Soror, Venusiæ Princeps, Duardo item Auctore, perosa vitæ illecebras, vna cum præcipuis alijs eius Aulæ fœminis regulari disciplinæ inter sanctimoniales nomen dedit: cum interim reliquam Mutinensem Vrbem confessionibus audiendis, restinguendis simultatibus, componendis controuersijs, atque omni officiorum genere Leonardus demereret. Tantum autem Principum studium id effecit, vt domicilium commutaret. Enimuerò cum resciuisset, Alexandrum Cardinalem vsque adeò in suæ domus commoda, honoremque animatum, vt sibi Infulas, Ioanni Vincentio fratri, qui egregiam item ponteficio ac cæsareo iuri operam dederat honestissimam in Neapolitanis subsellijs togam impetrare à Catholico Rege cogitaret; rem non æquis auribus accepit: vtque germani fratris conscientiæ periculis, suique consuleret animi tranquillitati, eximiam Optimi Principis voluntatem eludendam abscessu duxit. Ea propter, prætextu adornato, id euicit à Patre Gener. vt Genuam immigraret. Perspecta hic statim viri virtus, ac eruditio, illumque Horatius Cardinalis Spinula, Archiepiscopus Genuensis, peracri vir iudicio, grauissimis rerum momentis statim adhibuit, ac difficillimam præsertim eius Ecclesiæ causam, quæ, vt est controuersiarum fatum, agitata diù non adeò secundo Marte fuerat; ita Leonardus complexus suis studijs est, vt finem illi, parta victoria, imposuerit: iussitque Cardinalis, vt quæ ille causæ firmamenta lucubrauerat, typis ad luculentius trophæum excuderentur. Eius etiam iussu B. Pij Pontificis Quinti Constitutionem de Cambijs publicè explicauit: quæ postea Commentaria, spissum sanè opus, in lucem edidit. Procurandum præterea percelebre D. Sebastiani Gynæceum; Cui à Papia nomen, suscepit insigni cum disciplinæ, ac monialium fructu: quo quidem fructu in alijs etiam eiusdem Vrbis monasterijs egregiè desudauit. Eò item impulit charitas, vt illorum tueri causas aggrederetur, qui in Custodijs detinerentur: valuitque adeò in eo patrocinij genere, vt asserta quamplurimorum libertate, Diuus Leonardus audiuerit, cui id proprium, vt captiuorum compedes dissoluat. Mediolani deindè suam adprobauit insigniter operam ac studia Fe-

derico

derico Cardinali Borromeo, qui illum diutiùs licet reluctantem, inter principis templi Pœnitentiarios adoptauit, ac nullo ad eximiæ doctrinæ testificationem examine. Aderat, & in alijs Mediolanensis eius Infulæ curis Cardinali, cui egregium illud opus in Bullam Cœnæ Domini dedicauit. Moratus hic diù, alijs subindè Cisalpinæ se se Galliæ Vrbibus impertijt. Nam Bononiæ, Placentiæ, Mantuæ, Taurini, omnium sibi Studia adiunxit; earumque Vrbium Antistites fructuosissimis vigilijs suis iuuit; ac plerisque etiam religiosis familijs Moralem Theologiam, sacrosque Canones explicauit. Neapolim hinc reuersum, qui Capuanam Ecclesiam regebat Aloysius Cardinalis Caetanus, eò illum euocauit, vt quà morum exemplis; quà doctrinis suos erudiret: iussusque quæstiones de moribus è Superiore loco profiteri communis, cum eruditionis, atque Ecclesiasticorum compendio. Quanti illum faceret Cardinalis Caetanus, coniectari hinc facilè potuit, quòd impetrata à Pontifice nescio, qua Episcopali Sede, ea illum augere cogitauit; qui tamen illicò agnouit, facilius factu fuisse, vt Pontifex concederet, quam, vt annueret Leonardus, ab istiusmodi honorum gradibus, atque appellationibus alienissimus. Eadem deindè apud succedentes Capuanos Archiepiscopos in existimatione fuit nempè Hieronymum Constantium, & Camillum Meltium purpuratum, apud quos auctoritate, consilio, doctrina plurimum valuit. Et Meltio quidem nil tristius accidit, quam elati Leonardi nuntius, sicuti, datis cuidam ex nostris literis, desiderij plenitissimis, insigni cum scientiarum, ac virtutum elogio significauit.

Iam, qui exteris egregiam adeò operam nauabat, non mediocri etiam commodo, docendo, regendoque nostris fuit. Tyrocinium non semel administrauit sedulitate, studioque incredibili: & cui illibati omninò mores, vis iudicij, ac singularis pietas inerat, formare surgentem tyronum indolem, atque ad omnem disciplinam erudire, optimè nouerat. Cum refractario interdum adolescentum ingenio res illi fuit: in quo quidem, ita ardore quodam, Zeloque inflammari videbatur, vt perficeret opus suauitas, comitas, charitas; attemperata mirum in modum rigoribus facilitate. Hinc ad alios Ordinis gradus promouit. Nam, & Consultorem, quæ præcipua inter nostrates est præfectura, triennium egit; & Neapolitanæ Prouinciæ bis Visitator, id grauissimi muneris quadriennium administrauit, & domibus etiam nonnumquam præfuit. Quas inter domesticas, atque exteras curas, atque in summa semper studiorum contentione profundè consenuit vir egregius; vt moneret proprioris fati defectum iam viribus corpus. Ac primò quidem visus penè depositus Capuæ, vbi à graui morbo perindè decubuit, vt procuratus supremis sacris, nil propriusfuerit, quàm vt expiraret. Quo tempore cum Ascanius Cardinalis Philamarinus, Archiepiscopus Neapolitanus Capua pertransiret, nostratum hospes; vbi supremò ægrotare Duardum inaudiuit, inuisere, ac morienti bene præcari singulari quadam beneuolentia, ac pietate voluit: cui Leonardus, collectis tantisper viribus, aç voce intermortua gratias habuit: neque tum; quidem beneficium agnoscere pronuntiauit, sed fore, vt Neapoli etiam coram persolueret. Delirum à morbo putauit Philamarinus, quando agere iam animam cerneret, verum non ità post multò ità conualuit, vt conferre se Neapolim, & consalutare Archiepiscopum Cardinalem non sine eius admiratione potuerit. Post hanc altera mox insequuta est, atque vltima mortis aggressio in SS. Apostolorum domo exuturus mortalitatem, vbi religionis habitum induerat. Etenim dum hic typos suos bonus Senex prosequitur, sentit adesse in foribus lethum. Excuso namque volumine de Cambijs, cum, & aliud de Societatibus, quod tribus constabat libris, prælo subdidisset, iamque ex ijs libris tertius esset ad calcem penè perductus, bene sperare illum iussit typographus: prædiuinare namque se, ait, fore, vt integram eam scriptionem, & quicquid lucubrationum promptum haberet typis, ipsemet euulgaret: sed tu, inquit Leonardus, egregiè falleris. Siquidem cum primas alterius huiusce voluminis paginas corrigendas attuleris functum me vita reperies: quod accidit: enimuerò tentatus leui mox febricula, cum restitutus medicorum iudicio saluti videri posset, affirmauit ipse contra, breui se moriturum: neque sua illum fefellit sententia; fatiscentibus namque viribus, ac supremis admotum, vera cecinisse vatem, agnouere. Ritè inunctus, incredibile dictu est, qua religione, ac spiritu suæ occurrit morti: plena intimæ charitatis verba proferre: hymnos à se compositos festiuè recitare: arreptoque suffixi Redemptoris signo, inter complexus, oscula, lachrymas, piasque cum eo alloquutiones animam, quàm religiosissimè efflauit: idque tum admirandum, quòd frigescente de more exanimi corpore calorem quendam non sanè mediocrem vaporare cor videretur; durauitque ad sequentem diem; vt Sacerdotale ipsum indumentum calefieret. Index nempè! diuini amoris, qui viri pectus occupauerat, posthumus ille calor fuit. Fuere, & alia, quæ tum quidem cadauer honestarunt: nam cui subfuscus viuenti erat vultus; mortuo nescio quis venustauit obortus candor, & quædam etiam purpura, ac gemina veluti rosa: tùm mira membris facilitas inerat, vt plerique eius se manu cruce signauerint alliciebat, & spiranti veluti in ore pietas ad tumulum mortalium concursus, atque impressa piò pignori certatim oscula. Fuit, qui serui Dei effigiem exprimendam sibi curauit: id quod non sine eximio pictoris beneficio accidit. Indormierat is culpis suis: vt quiduis aliud cogitaret quàm coopertum flagitijs conscientiam expiare putabat nempè, grauiora sua crimina, quàm, vt veniam impetrarent. Igitur nocte dum quiescit spectandum se se illi dedit Leonardus, quem delineauerat, ore quidem tranquillissimo, ceu potitus iam Cœlo: & cur, ait, rem animæ ità negligis? I ad Diuæ Catharinæ (templum hoc à formella vocant, quod ille frequentare, antequam religioni nomen daret, solitus erat) Est hic qui peccata audiet, delebitque: quod maturè pictor exequutus, Leonardo, cuius postea memoriæ addictissimus, bonæ mentis frugem, mutatosque mores acceptos retulit.

Delibanda nunc paucis eius sigillatim virtus, vt penè de vultu agnoscas. Vir fuit Leonardus vitæ integerri-

gerrimus, vt exemplar æqualibus esset, dum in seculo ageret, incorrupti moris: gestus, verba plena pudoris: semel immissam labefactandæ pudicitiæ mulierem voce, fronte, minis terruit, fugauitque. Vt puritati litaret connubium, opulentum id quidem, spreuit; vouitq; antequam solennia vota nuncuparet, castimoniam. In ordine verò vsque adeò illibatus, vt dixerit aliquando ad Dei gloriam, nunquam se lethalis culpæ conscium. Morum integritati comes, aut affinis est animi tranquillitas, quæ in Leonardo eximia, vt vultu etiã eluceret. Nihil vnquam illi adeò molestum, vt intimum perturbaret pectus; nisi, quod à zelo aliquando commoueri, atque inardescere videretur: ac tum quidem breuem quandam fulgurationem illam dixisses; ità statim pristina redibat fronti serenitas. Accidit semel, cum Consultorem Romæ ageret, vt Pater Generalis nescio quid moliretur, quod libare non nihil instituta Leonardo videbatur. Monuit is permodestè: sed cum hærere suæ illum sententiæ cerneret, eò tandem efferbuit, vt concepto intimè quodam igne, arderent oculi, ac vultus: adeò, vt digressum conuenerint illum Collegæ, vt commotum vehementius animum cõponerent: quem tamen, mutato statim oris habitu, perindè sui compotem, pacatumq; reperere, veluti nihil acciderit subiti motus; miratique magnopere sunt, tantam, tàm citò procellam subsedisse: quod nisi optimę indoli nunquam acciderit, quæ ferè antequam incendatur restinguitur. Acer hic in eo zelus communem potissimum spectabat legum obseruantiam, quam exigere, dum præerat, & obire ipse ad vnguem, conabatur seruantissimus, nempè regularis disciplinæ ad extremum vsque senium fuit. Aderat assiduus choro, interdiù, noctuq; vel cum maximè implicitus studijs, ac typis erat. Nostra ieiunia in morbis ipsis tolerabat: non adeò implicari se vnquam negotijs permittebat, quin communi statis horis orationi interesset: si quid vilioris operis domi peragendum accurrere inter primos Leonardus eò libentius, quod modestiam suiq; delectationem exercere ijs actibus videretur: addictus namq; huic virtuti nimio quidem opere erat, vt aspectu ipso diceres, humilitati primas dare. In magna mortalium existimatione nihil in eo fastus, ac supercilij. Religionis gradus, quòd propriùs seruituti accedant, haud grauatè subibat: cæterum quicquid esset paulò splendidius, honoresq; exteros, quo pectore auersaretur, tentatus bis Infulis, commonstrauit. Tegere præterea ornamenta virtutum: laudari conscripta à se doctrinarum monumenta haud pronis auribus accipere; eoq; adduci nunquam potuit, vt quæ concinnauerant viri docti, encomia, in suorum operum vestibulo de more legerentur: delibare nempè percaram illi modestiam, videbantur carmina, & plausus. Religiosæ item humilitatis specimen paupertas erat, quam veluti amplissimum nostri Ordinis patrimonium intimè adamauit. Modica cellulæ suppellex: vna, aut altera carthacea in pariete Diuorum effigies, ad quas preces conciperet; ea illi vestis carior, quæ vetustior: sacrarum precum codex, quoad annos circiter quinquaginta vsus est, vsque adeò detritus, vt farciendum idendidem illi esset, & quas tempus, ac senium adroserant litteras, adscriberet sua manu. Assuetus huic virtuti, vel à seculo, diuitiarum contemptu. Nam, & domestica commoda nihil pensi habuit: & quicquid lucri à gestis magistratibus, aut à causarum patrocinio existeret, munifica erogabat manu pauperibus, tantùm abest, vt auarè statueret pretium arti suæ, aut emptus ipse pecunia, iustitiam venderet.

Nunquam sine afflictatione corporis paupertatis studium: namquæ durior est ex se virtus, gaudere duris solita est. Nihil tam à Leonardo alienum, quàm habere se molliùs, atque indulgentius. Somnus illi perparcus; solitus, vt pietati, ac studijs vacaret, preces nostras antelucanas anteuertere. Abstinentiam in communi mensa, vt tegeret, mandere, ac vesci dexteritate quadam simulabat. Si quando discumbere apud viros proceres contigisset, sciuerat in eo epularum apparatu parsimoniæ litare, vno, aut altero contentus ferculo: planè, vt famem asperaret copia, ac pompa. Quod gestabat assiduò cilicium integebat extimè simplici tela; ceu linea, quædam esset fascia, non afflictando corpori setæ: nempè, vt in morbis oculos falleret valetudinarij: quod quidem tormenti genus adpressum nudis membris repertum, postquam è viuis excessit. Hinc affectuum in eo frænum, ac domita naturæ indoles, studiumq; in consanguineos quod qui vicerit, ne ille seipsum haud instrenuè triumphauit. Abrupisse Leonardus cum ipsis omninò commerciũ videri poterat, quando vicenos annos, vel eò amplius ab ijs inuisendis, alloquendisq; abstinuit. Semel pro domorum nostrarum inspectione ad Salentinos iter intendens; si tantisper, hoc est, quingentis non ampliùs passibus deflexisset viam, consalutare eos poterat, sed noluit supra carnem, & sanguinem fortis. Vir quidam princeps monuit aliquando illum, in quadam nepotis mulcta longè se mitiùs egisse, ipsius nempè causa. Tunc ille vehementer incensus, ac sellam surgens: at mihi, inquit id maximè in votis, vt cum mei peccant, pro meritis puniantur; in quorum causa ne verbulum sane impenderem; vt suus sit æquitati locus. Aderat verò ijs, cum res animæ posceret; curabatq; consanguineorum mores, ac pietatem impensius. Neptis, cui Iustinæ nomen, consilium ineundæ religionis omni ope iuuit: cumque germani fratres, qui illam connubio destinauerant, obstinatiùs obluctarentur, quadam ipse indignatione in ea erupit verba: Cœlum vincet, non vos. Quod accidit: siquidem non ità post multò desiijt viuere Iustina: floruitque Cœlo longè pulchriùs Virgo.

Neque dissimulanda viri charitas, qua nulli non mortalium generi vectigales fecerat vigilias, ac labores suos. In audiendis confessionibus, formandis moribus, dirimendis controuersijs, mutuisque diffidentium odijs sedandis multus fuit. Quod autem generosior, ac sanctior charitas, quæ in hostes impenditur, illud in Leonardo oppidò laudandum. Grassatorum manus, facto impetu, fratris domum, cui nomen Cæsar, inuasere: miscere per summam immanitatem omnia: quicquid inibi suppellectilis, quicquid erat facti, signatiq; argenti, expilarunt, contrucidato miserandum in modum Cæsare ipso, ac nepote adolescentulo. Inuehi in atrox facinus Magistratus: & quando dilabi homines scelestissimos, facilè fuit; animaduertere in consangui-

gui-

guineos,eorumque domos,ac fundos,excindere,atque exilio mulctare decreuit Ad hæc Leonardus eorum partes ſuſcipere,prenſare,orare: effecitque,vt ſententiam Iudices mutarent: tùm fratrem alterum monuit, vt Deo iudici negotium permitteret. At non diſtulit ſupplicium diuina Nemeſis: nam dum ſoluti metu, vino indulgent viri improbi, à lictoribus ex inopinato intercepti, meritam dedere pœnam, diſcerpti ad vnum omnes.

Recenſenda poſtremo loco religio, quæ virtutum princeps: Dei,Diuorumque cultu nihil Leonardo religioſius. In auguſtiſſimam Dei Matrem præcipuò quodam ſtudio ferebatur. Id illi pergratum, peti à ſe aliquid eius nomine: nihil ſiquidem in illo tunc promptius,atque alacrius. E Diuorum cenſu,quos intimè colebat;in eorum laudem hymnos compoſuerat cùm latinè,tùm Italico rithmo longè piſſimos; canebatque identidem viri affectus amoreſq; ſanctior muſa. Principe item ſtudio auguſtum Euchariſtiæ Sacramentum venerabatur. Quoties tranſire per aram Euchariſticam contingebat, vel in profundo ipſo ſenio affixis humi genibus adorabat; hærebatq; ità aliquando terræ,vt niſi magno conatu ſurgere vix poſſet. Teſtandæ huic in S. Euchariſtiam pietati illud ſanè notatu dignum, quod Franciſci Petiti,Archipresbyteri Manicalceatenſis,viri inſigniter probi,narratione,ac fide accepimus. Enimuerò cum ex medicorum conſilio inter Euchariſticas ferias Patriam adijſſet Leonardus,vt morbi reliquijs profligandis Cœlum mutaret,adfuit Eccleſiæ, cum diuinum Chriſti Corpus publicæ religioni exponeretur;eaque is animi deuotione, ac ſtudio ora in tantum Sacramentum defixit,vt quem modo appellaui, Archipresbyter,liquidiſſimam quandam lucem,ac veluti fulgur emicare ab eius aſpectu viderit:planè, vt irradiato mirè vultu, non hominem, ſed Angelum repræſentaret. Hæc ille, obſignata ſua manu ſyngrapha, perſanctè affirmauit.

Orationi,quæ præcipuum religionis munus,nunquam viſus prætermiſiſſe: vel cum iter ageret,ſciuerat ſe ſe colligere,vt mente vacaret Deo. Eiuſmodi verò diuinorum commentationes vna cum reliquis Patribus obire, hoc illi iucundiſſimum: Capua Neapolim ſi fortè aliquando adueniret, quo tempore id communis orationis perſoluerent vna ſimul Patres, aderat ipſe continuò penulatus, ac puluerulentus augebatq; orantium numerum. Quominus diuina precum penſa, Marianum nempè officium, ac ſertum, Diuorum laudes,ac mortuorum ſuffragia de more recitaret; non amicorum officia non aſſiduæ illum curæ impediebant: expedire ſe ſe anxiùs videbatur,vt in tempore perſolueret,atque interdum congeminaret. Quę verò eius orationi vis inerat, impetratis beneficijs,dicere,ac docuere nō pauci. Vnum hic referam. Exercebat neſcio quis implacabiles cum altero inimicitias. Auerſari pugnaciſſimè concordiam:adhortamenta,minæ fruſtra erant. Adhibitus Duardus,vt expugnando pectori ſua etiam machina vteretur. Verùm cum actum ageret,cum Deo,inquit, agenda res eſt;ac digreſſus, orationi ſe dedit. Nec mora: pulſatus intimè vir pertinaciſſimus,dedit manus; ſe quidem,inquit, impetu quodam, certè actum Numine, inimico,ex animo parcere:accitumque Leonardum, cuius id precibus ipſemet tribuebat, monuit, vt rem conficeret, offeretque petenti pacem.

Hac potiſſimum precum vi defunctorum cauſas apud Deum perorabat: nec ſatis illi commiſerari luſtrales eas flammas,niſi gemitu etiam,atque aſſidua oratione eripere ſupplicijs pios Manes contendiſſet Patri cum primis hac ope adfuit. Mediolani agebat Leonardus cum Alphonſum (hoc Patri nomen) ſupremum obire diem contigit: & qui nouerat, filium in mortuorum ſuffragia proniorem, ſtatim in eius ſe ſe conſpectum dedit,dum quieſceret: mouitq; funeris,& cruciatuum: nam quamuis inquit, expiatus, procuratuſq; ſupremis ſacris exceſſiſſet è viuis,luenda,nihilominus in Purgatorio igne non pauca, ac diù, erant: iuuaret proindè parentem filius aſſidua prece,ſacriſq; piacularibus. Cum verò commendare ſe Leonardo per ſomnum pergeret;de cotidianis etiam labeculis illum monere ſolitus erat, vt emendaret, atque irrogandas olim pœnas euitaret. Non ſegniùs ille tantæ Patris neceſſitati conſulere: nulli piorum operū præſidio parcere; vrgere Diuorum opem: hærere aris;ac tandem poſt annos circiter decem viſus illi Pater gloria circumfuſus, qui gratias ageret, quod acerrimis defunctus ſupplicijs, aſtra tandem meruiſſet filij ſuffragijs,& contentione precum.

A quibus illud etiam Leonardo contigit,illuſtrari videlicet mentem, vt arcana, ac futura peculiari Dei munere,ac luce proſpiceret. Nonnulla eiuſmodi exēpla attigimus:denarranda adhuc duo. Iuſtinam Cioffo, Horatij à Luca Caſtri pagani Domini coniugem, ſollicitam vehementer habebat edendus propè diem partus: quam Leonardus bono eſſe animo iuſſit:vocaret Andreæ nomine puerum,futurum nempè à moribus angelum, ingentiq; parentibus ſolatio. Ergo enixa eſt virilis ſexus ſobolem mater, appellatuſq; Andreas, vaticinio vitæ innocentia reſpondit. Alterum domeſticum fuit:Duobus omninò filijs ſupra viginti auctus Leonardi frater eſt: ex ijs vnum ſolummodò,cum in cunis adhuc eſſet, prædixit, fore, vt Theatinum inſtitutum capeſſeret:id,quod quatuordecim poſt annis accidit, audiuitq; in Ordine Leonardus, vt meminiſſet exprimere Patruum moribus, quem nomine repræſentaret. Illud autem haud minùs admirandum. Nam quæ verſatilis, ac mollior eſt puerorum indoles,dum blanditias domus, ac nutricis præſertim affectus,atque in diſceſſu lacrymas animo euoluit,Leonardus vſq;adeò affici viſus eſt,vt tædio primum diſciplinæ correptus, mox inſtitutum abijcere conſtituerit. Igitur ſimulare morbum,doloreſq;intimos:adeò, vt procuratus arte vultus, ac languor medicos ipſos fefellerit;qui attritis pueri viribus nihil perindè infeſtum pronuntiarunt, ac Religionis incommoda. Moleſtiſſima hæc bono Seni denunriatio, & cui familiares preces erant,& ab ijs fiducia,non ſe deſtituit. Orat;tum nepotem, qui lecto extorquendæ fidei attinebatur,conuenit. Et age,inquit,ne me ludas,vti medicorum iudicia luſiſti. Simulas hæc tu,ac decipis: at reuera domus commoda, atq;illæ præcipuè nutricis blanditiæ,ac lachrymæ à noſtra te diſciplina reuocant. Quid?

Dei

Dei amorem post nutricis affectum habes? Hæc, aliaque, quæ nulli mortalium aperuerat, vt agnouisse Patruum, aduertit puer, obortis confestim lachrymis, fateri ingenuè, quod erat, conceptæq; perperam mentis pœnituit. Tùm Leonardus, implorato Sanctæ Trinitais nomine, ter lustrali aqua nepotem respersit; qui mutari tunc intimè sensit, abacto mærore animi, affusa menti luce, persanato penitùs pectore, quod domesticæ illæ nugæ vitiauerant, atque obfirmato in Dei obsequio, quòd iam abiecerat proposito.

Describere reliquam eius virtutem parcimus: abundè hæc sanè, quæ diximus; nisi quod indefessus viri labor calamum tantisper moratur. Planè, qui nihil de communi obseruantia decerperet, externis etiam curis implicitus, tantùm lucubrasse operum, credi, vix posset, nisi lucubrasset; præsertim, quòd sine amanuensi sua ipse manu scriberet. Temporis nempè comparcus, nullum sibi dilabi momentum sine linea sinebar. Nullæ otioso feriæ insistere, vrgere suam spartam. Vtramque Philosophiam, naturalem nempè, ac sacram proprio marte composuit: extantq; hæc scripta digna luce. Leguntur autographa trecenta in grauissimarum rerum controuersijs consilia, varias de Censuris, de Vsuris, alijsq; Sacrorum Canonum materijs dissertationes conscripsit. Edidit verò in lucem iustum in Bullã Cœnæ Domini volumen: alterum in B. Pij Quinti Extrauagantem de Cambijs. In eiusdem Pontificis constitutionem de Censibus tomos duos. De Societatibus tomum vnum. In Cap. Omnis Vtriusq; Sexus de Pœnit. & Remiss. tomos duos. Quæ quidem vigiliæ an rem literariam adauxerint, easq; probauerint viri docti, repetiti sæpiùs typi, ac passim laudes testantur. Sed hęc hactenus, de Leonardo Duardo, & vitæ innocentia, & doctrinarũ adiumentis inter nostrates spectatissimo.

IN OBITV R. P. D. LEONARDI DVARDI SENIORIS.

Pater Domnus Leonardus Duardus Manicalciatensis Iurisconsultus Clericus Regularis.

Anagramma Purum.

Vir suis dulcis, Vir ad mira natus,
Rarus Splendor, ac Legum Sol,
Nunc in Cœlis est decoratus.

Flauius Ventrilius.

AD VENER. P. D. LEONARDVM DVARDVM CL. REG.

Epigramma

IANVARII A LVCA V. I. D. ET CASTRI PAGANI BARONIS.

Adduntur tibi Iura Pater Venerande, supremus
Clameris dignus, Tempora nostra sinunt.
Sacratus Chorus en claudit tua munera, forsan
Sæcula nostra darent, quæ petienda forent.
Sic erat in Fatis, quod laus nunc sisteret omnis
Arctata in Sacris, quæ tibi digna locis.

AD EVNDEM DEI SERVVM

Epigramma

VINCENTII A LVCA V. I. D. CASTRI PAGANI, AC S. ANGELI RADIGINOSI DOMINI.

Laus Tibi, digne Pater, prima est, celeberrime, Vitæ
Iura Secunda quidem, Tertia scire Deum.
Sermonem Angelicum memoranda Scientia tractat
Vltima quæ laus est, quæ petit Astra, Polum.

COMMENTARIORVM

LEONARDI DVARDI CLER. REGVLAR.

IN §. I. CAP. OMNIS VTRIVSQVE SEXVS

De Pœnit. & Remiſs. Tom. I. in duos §§. diſtinctus.

In quorum altero de Precepto Sacramentalis confeſſionis annuæ tractatur, & de omnibus Sacramenti Pœnitentiæ partibus, ſub eodem comprehenſis: ac latiſſimè traditur remiſſionum, ſeù indulgentiarum tractatus. In altero verò præceptum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ in Paſcha, qualitèr ſit adimplendum explicatur.

HÆc prima pars noſtri capitis ſubdiuiditur in duos §§. quorum altero confeſſionis annuæ: altero verò Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti præcipitur vſus. Nos igitur, vt ordinatè procedamus, de priori; & deindè de poſteriori ſuo loco, Deo duce, diſcutientes, ſingulorum formalia verba referemus.

§. 1. *Omnis vtriuſque ſexus fidelis poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti: & iniunctam pœnitentiam proprijs viribus ſtudeat adimplere.*

Diuiditur §. iſte in tres partes, in prima parte de perſonis agitur, quæ præcepto confeſſionis annuæ alligantur: in ſecunda verò de conditionibus, quas ipſa annua confeſſio exigit, & de Miniſtro, cui ſit facienda: & in vltima demum tractatur de tertia parte Sacramenti pœnitentiæ; atque ideò de ſatisfactione: ſecunda ibi, omnia ſua tertia, ibi, & iniunctam pœnitentiam.

Eſt autem ad euidentiam eiuſdem §. adnot. quòd & ſi confeſſionis annuę dumtaxat in eo expreſſa mentio habeatur; integrum tamen pœnitentiæ Sacramentum præcipitur. Etenim Lateranenſe Concilium dum Chriſti fideles omnia ſua peccata confiteri voluit, & iniunctam pœnitentiam adimplere, ad eam adimplendam ex communi Sapientum placito compelli non poſſent, niſi per veram, & integram Sacramenti perceptionem, mater am, & formam continentis. Et re vera materia ipſa tùm remota, tùm proxima vna cum forma, & ſic integri Sacramenti præceptum, ex ſupra relati, §. verbis ſufficienter colligitur. Siquidem peccata omnia dum confiteri ſtatuit, materiam circa quam, atque ideò remotam Sacramenti huius, quam peccata eſſe omnes conueniunt, manifeſtè deſignat: & cum ipſa Sacramentali confeſſione contritionem quoque, tanquam ipſam informantem, & eiuſdem principium per dictionem illam, *fideliter*, non obſcurè demonſtrat; eò maximè, quoniam peccata non vt probanda, ſed reprobanda, deteſtanda, & amplius non committenda, clauibus ſubijci præcipiuntur: quæ omnia ad contritionis eſſentiam pertinere, nemo eſt, qui contendat. Eſt denique dum iniunctam pœnitentiam per fideles proprijs viribus expoſtulat, non ſolùm confeſſionem, contritionem, & ſatisfactionem, quæ partes materiales ſunt Sacramenti pœnitentiæ expoſcere cenſetur; verum etiam & formam, & ſic integrum pœnitentiæ Sacramentum exigere. His breuiter prælibatis, deuenio ad *tex.* explicationem.

Ibi, *Omnis, &c.* De præcepto confeſſionis annuæ, & de perſonis, quæ præcepto ligantur.

DISP. I.

SVMMARIVM.

1 *Parum eſt id noſſe, ſi perſonæ quarum cauſa conſtitutum eſt ignorantur.*

2 *Homo rerum omnium eſt creatura digniſſima, & à dignioribus incipitur.*

3 *Omne ius, aut ad perſonas pertinet, aut ad res, aut actiones.*

SAcrum Lateranenſe Concilium de confeſſionis annuæ præcepto conſtitutionem editurum, à perſonarum conditionibus, quibus fiat, non immeritò ſumit exordium, inquiens, *omnis, &c.* Etenim ſi perſonæ, quarum cauſa conſtitutum eſt ignorentur,
1 ait *tex. in §. fin. in inſtit. de iure nat. gent. & ciuili*.
2 Et cùm homo rerum omnium ſit creatura digniſſima, *l. iuſtiſſimè, ff. de edil. edic.* vt à dignioribus incipiat, *iuxtà tex. in § aliam, in inſtit. de bon. poſſ.* non iniuria perſonas, earumdemque conditiones primum explicat, quibus annua confeſſio præcipitur: & deindè de confeſſionis huiuſmodi con-
3 ditionibus agit. Sic etiam quia omne ius, aut ad perſonas, aut ad res, aut ad actiones pertinet, *vt in l. 1 ff. de ſtatu hom.* de perſonis in iure tractatus præmittitur: & deindè de rebus, & demum de actionibus agitur. Nos ergò, vt noſtri capitis ordinem quoad fieri poteſt, proſequamur, diſputationem hanc per quamplurimas ſectiones diſſecantes, in primis, & ante omnia ſequentem difficultatem duximus diſcutiendam, cùm præcipua ſit, & ea explicata, reliqua, quæ in ipſa diſputatione agentur, facilius percipiantur.

An præceptum confitendi ſemel in anno per Concilium Lateran. Fidelibus conſtitutum, ita ſit Eccleſiaſticum, vt ſit etiam Diuinum.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Confessionem sacramentalem iure humano ex generali consuetudine Ecclesiæ fuisse introductam, qui impiè doceant.*

2 *Confessionem sacramentalem fuisse iure diuino institutam, est de fide.*

3 *Confessio sacramentalis per se sumpta, secluso præcepto Ecclesiastico, est de iure diuino a Christo Domino instituta, & est de fide contra nonnullos hæreticos.*

4 *Christus constituit Sacerdotes, Iudices cum potestate remittendi peccata.*

5 *Iudicium non datur in incognitum, & ideò pœnitens tenetur manifestare omnia sua peccata Sacerdoti, sicut infirmus vulnera Medico.*

6 *Ecclesia non habuit facultatem instituendi Sacramenta, nec potest mutare, vel variare materiam, & formam alicuius Sacramenti.*

7 *Sacramentum pœnitentiæ non erat institutum, quando Christus dimisit peccata absque obligatione confitendi.*

8 *Zozomanus refert Nectarium Episcopum Constantinopolitanum abrogasse confessionem, cui in hac ruit Chrisostomus eiusdem successor.*

9 *Zozomanum, & Chrisostomum loqutos fuisse de confessione publica, quæ non est sacramentalis explicatur.*

10 *Pœnitentia publica differt à secreta, & auriculari.*

11 *Pœnitentia publica fuit introducta à conditoribus Sacrorum canonum post exortam hæresim Montani, & Nouati.*

12 *Confessio Sacramentalis absolutè sumpta secluso præcepto Ecclesiastico est iure diuino instituta, & præcepta.*

13 *Confessione sacramentali, vel ipsius confessionis Sacramenti voto culpa mortalis remittitur, & homo restituitur in gratiam Dei.*

14 *Dubius in fide est infidelis.*

15 *Hæreticus dicitur, qui habet errorem in intellectu, fidei catholicæ contrarium cum pertinacia.*

16 *Confessio sacramentalis absolutè sumpta, fuit iure diuino instituta, & præcepta in lege Euangelij post Christi Domini Resurrectionem, & non in lege naturæ, aut scripta.*

17 *Circumcisio in lege naturæ fuit remedium ad remissionem peccati originalis; & pro adultis in lege scripta non fuit Sacramentum aliquod conferens gratiam ex opere operato.*

18 *Confessio sacramentalis non fuit instituta à Deo, quando post peccatum dixit Ade vbi es, nec quando Iosue præcepit Achor crimen suum confiteri; nec ex verbis ad Moysen num. cap.* 5. loquere, &c. *nec ex verbis* Leuit. cap. 5. *& quod sit declaratum.*

19 *Confessio sacramentalis si fuisset instituta ante Resurrectionem, fuisset instituta in cœna, vel ante cœnam.*

20 *Potestas in Corpus Christi misticum, non datur ante potestatem in Corpus Christi verum.*

21 *Confessio sacramentalis fuit à Christo instituta post Resurrectionem in illis verbis* Accipite Spiritũ sanctum.

22 *Christus per illa verba* Accipite Spiritum sanctum, *tribuit Apostolis, & etiam Petro iurisdictionem delegatam, ad successores non transituram. Ordinariam verò ad successores Pontifices, à quibus in alios transfunditur, transituram, dedit soli Petro.*

23 *Confessio sacramentalis non dicitur absolutè medium necessarium ad salutem, sicut Baptismus, sed tantum supposita lethali culpa post Baptismum commissa.*

24 *Peccatum mortale post Baptismum commissum est materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ.*

25 *Beatissimam Virginem fuisse Ioanni Apostolo confessam est falsum.*

26 *Infantes non obligantur ad sacramentalem confessionem.*

27 *Infideles licet peccatores sint, non tenentur confiteri ante Baptismum.*

28 *Præceptum Eucharistiæ obligat hominem, etiam si nullius peccati conscientiam habeat.*

29 *Præceptum Diuinum regulariter etiam Infideles alligat.*

30 *Dubius lethalem culpam commisisse, si ad vtramque partem sit indifferens obligatur ad confessionem.*

31 *Sciens se percussisse hominem, sed dubitat, an percusserit clericum, si ad vtramque partem sit indifferens adhibita diligentia non debet se excommunicatum reputare; & idem in alijs censuris.*

32 *Excommunicatum se sciens, & dubitet an sit absolutus, se in excommunicatione esse tenere debet.*

33 *Dubius in irregularitatem incidisse, si debeat irregularem, aut non reputare, remissiuè.*

34 *Præceptum confessionis absolutè considerata, licet sit diuinum supposita lethali culpa post Baptismum; non tamen obligat statim post commissam mortalem culpam; sed maximè in articulo, seu periculo mortis.*

35 *Fideles diuino præcepto non obligantur, vt peccata commissa memoria retineant.*

36 *Memoria hominis labilis est.*

37 *Præceptum Diuinum sacramentalis confessionis est affirmatiuum; & licet non obligat semper ad semper, obligat tamen tempore necessitatis, sicut alia præcepta affirmatiua.*

38 *Tempus necessitatis dicitur articulus mortis.*

39 *Præceptum diuinum confessionis directè, propriè, & de per se ex vi eiusdem præcepti intrinsecè obligat in articulo mortis.*

40 *Articulus mortis, & Periculum mortis inter se differunt.*

41 *Medici ad curandum ægrotos vocari non vltra tertium diem eos visitent, nisi eisdem in scriptis constet de eorum confessione, & quid in praxi.*

42 *Præceptum diuinum confessionis in extrema necessitate esse ad annum determinatum est falsum.*

43 *Præceptum diuinum confessionis alligat post commissam lethalem culpam in multis casibus, etiam extra mortis articulum.*

44 *Confessio sacramentalis fuit à Deo instituta ad curan-*

curandos spirituales morbos, & ad praeseruandum ab eis.

45 *Populi quidem dixerunt Carolo V. quod si tolleretur confessio, tolleretur peccandi verecundia, & innumera homines committerent scelera.*

46 *Tempus confitendi, si per impossibile ab Ecclesia non fuisset determinatum extra mortis articulum tenerentur fideles conscientiam peccati mortalis habentes confiteri quarto, vel quinto quoque anno.*

47 *Periculum carendi confessario quem nunc quis habet, tempore necessario, iure diuino obligat anticipare confessionem peccatorum mortalium extra mortis articulum; & multò magis in mortis articulo.*

48 *Fideles si praeuideant toto anno confiteri non posse, obligantur confessionem anticipare in quacumq; parte anni, & idem in audiendo Sacrum Die festo in horis.*

49 *Fideles tenentur anticipare praeceptum communionis periculo carendi praefixo tempore.*

50 *Praeceptum diuinum confessionis peccatorum mortalium, magis vrget in periculo carendi confessario, & in mortis articulo, quam semel in anno.*

51 *Fidelis bellum profecturus, per infidelium terras iter habiturus, longam nauigationem facturus, si probabiliter timeat se non habiturum copiam confessarij tempore debito tenetur anticipare confessionem.*

52 *Sacerdotes omnes in sacramentali iudicio in mortis articulo sunt legitimi Iudices.*

53 *Sacerdotes haeretici licet, secundum aliquorum opinionem, in extrema necessitate in sacramentali Iudicio sint legitimi Iudices, tamen sunt euitandi quo ad fieri potest; & quod quid sit de hoc declaratum.*

54 *Existens in terris infidelium, & grauibus negotijs detineatur, & lethalem culpam contraxerit, si probabiliter credat non habiturum copiam confessarij saltem in articulo mortis, tenetur recedere pro adimplendo praecepto confessionis.*

55 *Praecepta positiua etiam diuina non obligant cum tanto dispendio.*

56 *Praeceptum diuinum confessionis in articulo mortis est positiuum.*

57 *Existens in terris infidelium, si ab eis non recedat pro adimplendo praecepto diuino confessionis, non ratione proprij commodi, sed quia se exponit periculo moriendi citra confessionem, & non adimplendi praeceptum, vel propter periculum deuastationis Reipublicae excusatur, sed satis est eum conteri.*

58 *Habens peccata reseruata, si nunc potest confiteri habenti iurisdictionem in illa, & probabiliter timeat non habiturum amplius tempore determinato talem facultatem habentem tenetur confessionem anticipare.*

In articulo mortis non datur casuum reseruatio.

59 *Sumens Eucharistiam, si conscientiam lethalis culpa habeat, tenetur confessionem praemittere; quod si secùs, semel peccaret.*

60 *Opinio asserentium, quem non obligari ad sacramentalem confessionem, etiam eo tempore, quo vult Eucharistiam sumere, nisi semel in anno, est falsa.*

61 *Confessio sacramentalis non est necessariò praemittenda in alijs Sacramentis, sicut in Eucharistia, sed tantū ex debito honestatis; tamen suscipiens, & administrans tenetur conteri.*

62 *Confessus pluries intra annum, iure diuino tenetur ad confessionem accedere ad superandam specialem aliquam tentationem peccati, in quod frequenter incidere solet, & probabiliter credat se effugere non posse, ac etiam quando stimulus propriae conscientiae accusat.*

63 *Praeceptum diuinum confessionis obligat intra annum ad pluries confitendum eum, qui vouit intra annum pluries confiteri, vel id in poenitentiam acceptauit.*

64 *Pontifex non potest confessionem sacramentalem tollere, nec dispensare, ne quis peccatum mortale habens saltem in articulo mortis confiteatur.*

65 *Inferior non potest tollere, nec dispensare in lege superioris.*

66 *Pontifex tenetur legem diuinam adimplere, & vsque ad sanguinem defendere.*

67 *Pontifex potest dispensare in Iure diuino dispositis quoad praecepta moralia affirmatiua tantum.*

68 *Dispensatio absque rationabili causa, est potius dissipatio, & dispensatus non est tutus in conscientia.*

69 *Pontifex non potest dispensare, ne quis confiteatur quotannis.*

70 *Confessio sacramentalis si à Deo fuisset tantum instituta, & non praecepta, potuisset ab Ecclesia praecipi.*

71 *Ecclesia circa vsum Sacramentorum potest ea statuere, quae fidelium saluti congruunt.*

72 *Ecclesia non habet potestatem in actus purè internos.*

73 *Inferior subdit voluntati superioris in actibus externis tantum.*

74 *Ecclesia si non habet iurisdictionem directè super actus purè internos, habet tamen indirectè.*

75 *Ecclesia potest plura praecepta ad salutem necessaria facere.*

76 *Praeceptum confessionis semel in anno non est de consilio, sed verè praeceptum Concilij Lateranensis obligans de per se ad confessionem semel in anno, & communionem in Pascha.*

77 *Praeceptum confessionis semel in anno est ita Ecclesiasticum, vt sit etiam diuinum.*

78 *Praeceptum annuae confessionis dicitur Ecclesiasticum quoad determinationem temporis tantum.*

79 *Pontifex non potest abrogare legem confessionis annuae omninò quoad omnes.*

80 *Ecclesia, si per impossibile, non determinasset tempus habendi confessionem in vita extra articulum mortis. Iure diuino fideles mortalem culpam contrahentes, tenerentur ad confessionem accedere quarto, vel quinto quoque anno.*

81 *Ecclesia fuit obligata praeceptum annuae confessionis inducere; cui licet Papa ex sufficienti causa dispensare possit; id tamen nunquam honeste fieri potest.*

82 *Pontifex circumstantiam annualem confessionis potest in temporis duratione variare prout magis viderit christianae Reipublicae expedire; non tamen potest dispensare cum aliqua Prouincia, vel Eremita, vt nunquam, vel rarò confiteatur, & si dispensat, peccat, licet valida sit dispensatio.*

1 IN hac re *Grat. de pœnit. d. 1. per totam*, praeposita quaestione, an lethalem culpam post Baptismum contrahens teneatur eam ed eiusdem remissionem obtinendam confiteri: vel possit citra confessionem actu, vel proposito per solam contritionem saluari; tandem in *cap. quamuis, §. quibus auctoritatibus, ead. dist.* inquiens, vtramque opinionem fautores habere sapientes, ac Religiosos viros, cui potius sit adhaerendum, Lectoris iudicio reseruauit. *Glosa vero in sum. de pœnit. dist. 5. & Panor. in explic. nostri cap. num. 18.* controuersiam ipsam definientes, expressè negant, confessionem sacramentalem iure Diuino fuisse institutam, aut praeceptam, sed iure tantùm humano ex generali Ecclesię traditione fatentur introductam: & propterea non peccare Graecos, ea non vtentes, sed soli Deo in secreto confitentes: quoniam apud eos nō emanauit huiusmodi constitutio. Imò non desunt, qui velint, necessitatem confitendi ex solo nostro cap. atque ideò in Concilio Lateranensi sub Innoc. III. dumtaxat, emanasse. Vndè praeceptum confitendi semel in anno purè Ecclesiasticum, non autem simul Diuinum esse contendunt. Hanc eandem opinionem videtur tenere *Theodor. Cantur. Archiep.* relatus à *Grat. in cap. fin. de pœnit. dist. 1.* dum videtur velle, confessionem ab Apostolo Iacobo fuisse institutam. Luther. quoque, & quamplurimi alij haeretici impietatem huiusmodi docent, fundati ex eo, quòd Christus Dominus peccata dimiserit citra obligationem confitendi.

His tamen non obstantibus in contrarium est vera, de fide, ac catholica sententia, quam tenent
2 *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 1. Gabr. ibidem, q. 1. art. 1. not. 2. & art. 2. in coroll. post 2. concl. Palud. q. 2. art. 4. num. 5. in fin. Caiet. tom. 1. opusc. tract. 5. q. 1. Ioan. Medin. C. de confes. q. de confessione semel in anno agenda, Petr. Sot. de inst. Sacerd. lec. 5. de confes. Domin. Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 1. concl. 4. Can. in relect. de pœnit. par. 5. §. ita licet, fol. 155. & §. quarto casu fol. 164. Greg. de Valent. 3. par. disp. 7. q. 9. pun. 1. Suar. 3. p. tom. 4. disp. 17. sec. 2. & disp. 35. sec. 1. Vasq. ibidem, q. 90. art. 1. dub. 3. & 4. Coninch. disp. 5. de necessit. confes. dub. 1. num. 3. & dub. 2. num. 17. Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 1 sub num. 6. de sent excom. lib. 6. Nauarr. de pœnit. d. 5. in princ.* latè *Bellar. toto lib. 3. de pœnit. Fagund. de precep. Ecclesiast. precep. 2. lib. 1. cap. 1. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. de Sacr. pœnit. cap. 5.* & alij quā plurimi ab eisdem relati. Pro cuius rei explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

CONfessio sacramentalis per se sumpta, secluso praecepto Ecclesiastico, est de iure Diuino à Christo Domino instituta. Haec conclusio est
3 de fide contra *Glos. & Panorm.* supra relatos, & alios, & contra nonnullos haereticos, praecipuè *Vuiclef. Luther.* & eorum sequaces. Vndè iure Diuino tenentur omnes fideles Sacerdoti confiteri omnia, & singula peccata mortalia, quae post Baptismum commiserunt, quantum morali adhibita diligentia facere possunt: nec valent citra confessionem in actu, vel proposito per solam contritionem saluari. Probatur haec conclusio, quoniam id constat non solùm definitum fuisse aduersus haereticos, *in Conc. Constansiens. & in Conc. Florentino sub Eugen. IV.* sed etiam nouissimè *in Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* ita se habente: *Vndè cùm à sanctissimis, & antiquissimis Patribus magno, vnanimique consensu secreta confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia Sancta vsa est, & modò etiam vtitur, fuerit semper comendata; manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à Diuino mandato alienam, & inuentum humanum esse, atque à Patribus in Conc. Lateranen. congregatis initium habuisse, docere non verentur, &c.* Idem statuit ipsemet *Concil. can. 6. ead. sess.* per haec verba: *Si quis negauerit, confessionem sacramentalem, vel institutam, vel ad salutem necessariam esse iure Diuino: aut dixerit, modum secretae confessionis soli Sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, & mandato Christi, & inuentum esse humanum, anathema sit.* Haec eadem catholica veritas per idem *Conc. Trid. cap. 1.* probatur ex ipsa Sacramenti pœnitentiae institutione, & clauium potestate, Apostolis, à Christo tradita: *Ioan. cap. 20.* ita dicente: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Etenim dum
4 Christus Dominus remittendi peccata Sacerdotibus potestatem eo loco tradidit, eosdemq; Iudices ad remittenda peccata constituit, lumine quodam naturali consequitur, non posse iudiciū huiusmodi per eos exerceri citra praeuiam omniū peccatorum cognitionem, ac manifestationem: aliàs procul dubio ignorarent, quae peccata debeant remittere, quaeuè retinere: & iudicium daretur in incognitum contra ea, quae habentur,
5 *in tex. in l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. Praesid.* Hęc autem peccatorum cognitio, ac manifestatio non aliter haberi commodè, ac completè potest, quàm per pœnitentis confessionem: ergò sacramentalis confessio tunc à Deo fuit instituta, cùm remittendi peccata potestas Apostolis tradita fuit, atque ideò in ipsa Sacramenti institutione. Confirmatur eadem conclusio, ex eo quòd Christus Iesus non modò constituit Apostolos, & Sacerdotes conscientiarum Iudices, verùm etiam animarum Medicos. At Medicus non potest curare vulnera, quae sibi non aperiuntur: ergò nec Sacerdos peccata, nisi praeuia sacramentali confessio-

fessione. Præterea probatur hæc ipsa conclusio non modò ex perpetua Patrum, & Conciliorum traditione, ex qua sacramentalem confessionem necessariò ortum à Christo habuisse latè probat, *Bellar. lib. 3. de pœnit. à cap. 6. vsque ad 11. Suar. Laym. Fagund.* & alij supra relati Doctores, verũ etiam ex eiusdem sacramentalis vsu non solùm per mille ducentos annos à Christi natiuitate, vt per eundem *Bellar. ibi*; sed etiam ab initio nascentis Ecclesiæ, vt aliqui colligunt ex illo *Ioan. cap. 1. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est Deus, & iustus, vt remittat nobis peccata nostra. Et Act. cap. 19.* in illis verbis: *veniebant confitentes, &c. Iacobi quoque, cap. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra, &c.* Nec dici potest huiusmodi verbis Apostolum voluisse instituere
6 confessionem sacramentalem, cùm instituendi Sacramenta facultatem non habuerint Apostoli; atque ideò Ecclesia; nam si Ecclesia non potest materiam, & formam alicuius Sacramenti mutare, vel variare, multò minus potest Sacramentum aliquod nouum instituere: ergò dicendum est Iacobum Apostolum confessionem sacramentalem consuluisse tanquam à Christo institutam, & qui solùm potuit Sacramenta instituere, & de facto instituit, vt habetur ex *Conc. Trid. sess. 7. can. 1.* quod definiens omnia Sacramenta nouæ legis à Christo profluxisse, ita statuit: *Si quis dixerit Sacramenta noua legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora, quam septem, videlicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum, anathema sit.* Imò ex illo Iacobi loco rectè colligitur hanc confessionem debere fieri non Deo, vt hæretici contendunt; sed hominibus Sacerdotibus, qui potestatem habent soluendi, & ligandi, vt rectè declarat, *Fagund. de 2. Eccl. præcep. lib. 1. cap. 1. sub num. 2.* qui etiam *sub num. 1.* declarando verba illa *Ioan. cap. 1. Si confiteamur peccata nostra, &c.* Hanc confessionis conditionem necessariò requiri, vt Deus ex fidelitate, & iustitia peccata remittat: & Deum alicubi remissionem peccatorum promisisse ijs, qui illa confitentur, aliàs ad id non posset ex fidelitate, aut iustitia obligari. Testimonia demum Patrum vide apud *Fagund. loco cit.* & fusius apud *Laym. in sua summ. Theol. lib. 5. tract. 5. cap. 5. & Bellar. vbi sup.* Et re vera negari non potest sacramentalem confessionem à Deo fuisse institutam; aliàs nunquam fideles, præcipuè Reges, & Principes, tàm sæculares, quàm Ecclesiastici ea vsi fuissent, & legem confessionis, quam difficillimam esse nemo est qui neget, recepissent.

Nec obstat, quòd Christus peccata dimiserit absq; obligatione confitendi: id enim mirum nõ videatur, quoniam tunc temporis pœnitentiæ Sa-
7 cramentum non fuerat institutum: illud autem indicauerat per Baptismum Ioannis, quod non erat citra confessionem aliquam, vt ait *Chrisostom. Matt. cap. 3.* & per curationem leprosorum, dum ait *Luc. cap. 17. Ite, ostendite vos Sacerdotibus, & factum est dum irent, mandati sunt.* Et denique per Lazari resurrectionem, & solutionem, *Ioan. cap. 11. Soluite eum, & finite abire.*

Scio *Zozomen. in historia tripartita lib. 9. cap. 35.* referre Nectarium Episcopum Constantino-
8 pol. abrogasse confessionem in Ecclesia Constanpolitana. Cui abrogationi *Chrisostomus* eiusdem successori inhærens, & alludens, ita inquit *tom. 5. ser. de pænit. Nunc autem, neq; necessarium est, præsentibus testibus confiteri, cogitatione fiat delictorum exquisitio, absque teste sit hoc iudicium, solus Deus confitentem videat; Deus, qui non exprobat, peccata tua, sed soluit peccata per cõfessionem, numquid sic grauaris, & retrocedis?* Idem *Chrisostomus tom. 2. homil. 4. de Lazaro*, de confessione tractans, ita similitèr ait: *Caue homini dixeris, ne tibi exprobet, sed Domino, qui tunc curam gerit, & qui humanus est, & Medicus, ostende vulnera tua.* Et paulò infrà: *Non cogo te in medium prodire Theatri, & multos adhibere testes, mihi solùm dic peccatum tuum, vt sanem vulcus, teq; dolore liberabo.* Et deniq; *tom. 1. homil. 2. in psal. 50.* in illa verba: *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco*, &c. Ità dicit: *Peccata autem tua dicito, vt deleas illa, si confunderis alicui dicere, quæ peccasti, dic quotidie in anima tua, non dico vt confitearis conseruo tuo, vt exprobet, dic Deo, qui curat ea.*

Sed re vera si prædicta, quæ nostræ conclusioni aduersari videntur, rectè perpendantur; sicut ea,
9 quæ per eundem Chrisostomum habentur, *homil. 31. in epist. ad Hebræos*, clarè colligitur ex eis Zozomenum, & Chrisostomum loquutos fuisse de abrogatione confessionis publicæ, quæ vel in publico coram testibus fiebat, vel coram Diacono, qui exprobare poterant; quæ confessio non erat Sacramentalis. Vndè non ob id negāt confessionem Sacramentalem faciendam esse Sacerdoti, cùm nonnullas homilias egerit *Chrisostomus de pœnitentia tractantes, & lib. 2. de Sacerdotio*, ità inquit: *Multa quidem arte opus est, vt qui laborant Christiani vltrò sibi persuadeant, Sacerdotum curationi se se submittere oportere.* Et lib. 3. *Etenim qui terram incolunt, atque in ea versantur, ijs commissum est, vt ea, quæ in Cœlis sunt, dispensent: ijs datum est, vt potestatem habeant, quam Deus Optimus Maximus, neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit. Neque enim ad illos dictũ est; Quæcumque alligaueris in terra, erunt alligata in Cœlo, &c.* Et denique *homil. 20. in Gen.* de auriculari, ac secreta, & sacramentali confessione tractans, sic ait: *Ad confessionem festinandum esse, & Medico soli, qui curet, & non exprobet ostendendum vlcus.* Atque ideò apertè docet, necessarium esse ad salutem peccata sua confiteri non solùm Deo, sed etiam Sacerdoti: siquidem antiqui Patres pro eodem accipiebant, aliquem confiteri Deo, ac confiteri secretò Sacerdoti, vt rectè dicit *Coninch. loc. sup. cit. dub. 1. n. 11. & 15. vers. Vndè quando*: Et *Fagund. d. cap. 1. sub nu. 5.* Concluditur igitur *Chrisostomum*, & alios supra relatos loqui de abrogatione confessionis publicæ, non autem auricularis, & secretæ.

Differt

Differt autem confessio, ac pœnitentia publica à secreta,& auriculari in multis, de quibus la-
10 tè *Laym.in sum.Theol.lib.5. tract.6.cap.7. per tot.* vbi nonnullos canones pœnitentiales affert, publicam pœnitentiam statuentes, ex quibus clarè dignoscitur eam non esse sacramentalem, sicut est confessio auricularis, & pœnitentia,quæ in ipsa imponitur; sed tantùm ceremonialem quandam orationem ab Ecclesia adinuentam,quæ conferebatur pœnitentibus pro criminibus publicis,grauioribus, & cum Ecclesiæ scandalo adiunctis, vt colligitur ex *Conc.Arelaten.2.can.17.Carthag.3. can.32.& ex D.August.lib.3. de Baptis.cap.16.& lib.5.cap.23.* Nec fuit introducta ab ipsa Ecclesia
11 ad remittẽda per se primò peccata; sed quia post exortam Montani,& Nouati hæresim,quod: *Lapsis à Deo venia petenda, & non ab Ecclesia Sacerdotibus venia speranda sit.* Ne catholici nimis faciles viderentur in lapsis recipiendis,constituerunt Patres,seu sacrorum canonum conditores,vt à fide,qui defecerint, aut in alijs criminibus publicè fuerint comprehensi, non antea ad publicæ orationis communionem, & multò minus ad Sanctissimum Eucharistiæ Sacramẽtum cum reliquis fidelibus admitterentur, quàm præmissa publica criminum confessione, publicam in Ecclesia pœnitentiam peragissent: interim verò in pœnitentium locum transmisisi. Hæc autem publica pœnitentia,sicut & publica criminum confessio pro locorum varietate mutata fuit, & in quibusdam locis omninò sublata,vt legitur de Nectario,quẽ supià retulimus,& cui Chrisostomus eius successor inhæsit. Et in occidente præsertim Romæ licèt diù pœnitentium ordo permanserit; postea tamen penitus exoleuit, vt testatur *Zozomen.lib. 7.cap.6.* Imò vt legitur apud *Baron. anno Domini 56.n.35.Leo I. Epist.* 80. ad vniuersos Campaniæ Episcopos scripsit, ne fideles deinceps cogerent ad publicam pœnitentiam peragendam,cùm per eam publicè eorum peccata confitebantur.

SECVNDA CONCLVSIO.

Confessio sacramentalis absolutè sumpta, secluso præcepto Ecclesiastico,non solùm iure Diui-
12 no est instituta;sed etiam præcepta.Hæc conclusio adeò est de fide,vt contraria hodie non solùm sit falsa, & erronea, verùm etiam omninò hæretica.Probatur ex *Conc.Trid.sess.14.cap.5.*in illis verbis: *Manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à Diuino mandato alienam,&c.*Confirmatur ex eodem *Conc.can.6.ead.sess.* vbi anathematis vinculo ligatur negans confessionem sacramentalem ad salutem necessariam esse de iure diuino. *Et sess.6. cap.*14. decernitur, quòd culpa mortalis hodie non remittitur,nisi Sacramento,vel Sacra-
13 menti voto, atque ideò per confessionem,vel in ordine ad ipsam restituitur homo in gratiã Dei. Ergò necessariò sequitur, confessionem ipsam à Deo fuisse præceptam: siquidem confessio non potest dici medium necessarium ex sui natura; nam per contritionem ante legem Euangelicam absque vllo ordine ad confessionem peccata dimittebantur: ergò hæc medij necessitas oritur ex libera Dei voluntate, & sic ex diuino præcepto. Vndè non ideò hoc medium præceptum est,quia necessarium; sed è conuerso ideò hoc medium confessionis necessarium est,quia præceptum. Et quamuis contraria propositio explicitè non sit contra aliquem articulum fidei; implicitè tamen continet aliquid fidei contrarium: nam si sacramentalis confessio non esset à Deo instituta, & præcepta,sequeretur,claues Ecclesiæ non esse necessarias ad salutem.Idem dicendum est de dubi-
14 tante de sacramentali confessione, an sit de iure diuino,vel humano;quoniam dubius in fide infidelis est,*cap.1.de hæretic.*& nos latè declarauimus in nostris Commentar. *ad Bull. cœn. lib.2. can.1. q.23.per totam*, & in terminis nostris *D.Tho. in 4. d.17.* in explicatione litteræ, quem refert, & sequitur *Sil.in sum.in ver.confessio 2.quæst.1.*Non tamen *Glos.Panor.Grat.& Theod.*Hæretici dici possunt, cùm eorum tempore talis controuersia de fide non fuerit ab Ecclesia definita: siquidem hæreticus propriè dici non potest, nisi qui errorem
15 habet in intellectu fidei catholicæ contrarium cum pertinacia: idest quod sciens aliquam propositionem esse ab Ecclesia catholica definitam, eam neget, vt nos diffusè probauimus in dictis nostris Commentar.*lib.2.can.1.quæst.24.& 25.*

TERTIA CONCLVSIO.

Confessio sacramentalis absolutè sumpta,licèt sit de iure diuino instituta,& præcepta, illa
16 tamen in lege naturæ, aut lege scripta instituta non fuerat,nec præcepta,sed tantùm in lege Euãgelij post Christi Domini Resurrectionem. Hæc conclusio habet duas partes.Prima est,quod confessio sacramentalis non fuit instituta,nec præcepta in lege naturæ, aut scripta. Secunda verò est, quòd confessio sacramentalis fuit instituta, & præcepta in lege Euangelica post Domini Resurrectionem. Probatur cõclusio quoad primam partem, quoniam in lege naturæ nullum aliud fuit Sacramentum ad remissionem peccati,præter quã remedium circumcisionis, quæ dicebatur signum
17 fœderis ad expiationem peccati originalis, vt patet ex *Gen.cap.17.* Et in lege scripta pro Adultis non erat Sacramentum aliquod conferens gratiam ex opere operato, quale est Sacramẽtum pœnitentiæ,& sic confessio,quæ ipsius est pars materialis. Quocircà falluntur existimantes confessio-
18 nem sacramentalem fuisse institutam in Paradiso Terrestri à Deo, quando post peccatum vocauit Adam,& dixit ei: *Vbi es?* Quasi his verbis exegerit ab Adamo sui peccati confessionem, vt ipso confitente culpam, daretur forma alijs in posterum confitendi. Vel fuisse institutam in lege veteri, quando Iosue præcipit Achor crimen suum confiteri, & lapidatus est. *Et num.cap.5.*dum ait Dominus ad Moysen: *Loquere ad filios Israel, vir, siue mulier cùm fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum, &c.* Et denique *Leuit.*

cap.

*cap.*5. vbi multa præcipiuntur sacrificia ad expia-
tionem peccati, quæ eorum confessionem indica-
bant. Etenim Deus exigebat ab Adamo sui crimi-
nis confessionem; sicut Iosue ab Achor, nō vt sa-
cramentalem confessionē instituerent, sed vt tra-
derent Iudicibus formam condemnandi Reos; vt
neminem scilicet, nisi conuictum, vel in iudicio
confessum condemnarent. Quo verò ad illa loca
Num. & Leuit. dicimus, quòd licèt in lege scripta
cæperit aliquo modo confessio; illa tamen non
erat sacramentalis, specialis, ac distincta, qualis
est confessio in lege noua instituta, ac præcepta;
sed tantùm generalis, ceremonialis, & indistincta,
dum pro diuersis peccatis diuersa offerebātur sa-
crificia, quæ indicabant offerentium peccata: quæ
quidem confessio fiebat de peccatis publicis, non
ad conferendam internam peccatorum remissio-
nem, sed tantùm ad tollendas quasdam irregula-
ritates illius legis, iuxtà illud Apostoli ad He-
bræos *cap.*9. *Si enim sanguis hircorum, & taurorū,
& cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad
emundationem carnis, &c.* Vndè ad emundationē
spiritus in lege scripta, sicut in lege naturæ neces-
saria fuit ad remissionem lethalis culpæ confessio
interior, atque ideò contritio: & in lege noua fa-
cienda est specialis, ac distincta, & exterior om-
nium, ac singulorum peccatorum mortalium cō-
fessio contritionem, & satisfactionem inducens,
vt benè declarat *D.Thom. in 4.d.17.q.3.art.2.ad 1.
& 2. Sot.d.18.q.1.art.2.ad 2. Medin. tract. 2. de
confes. & Nauar. de pœnit. d.5. in princ.*

Secunda pars eiusdem conclusionis patet, quia
si in lege Euangelica confessio sacramentalis an-
19 te Christi Domini Resurrectionem instituta, ac
præcepta fuisset, proculdubio in cœna, vel ante
cœnam fuisset; sed neutrum dici potest; ergò sa-
cramentalis confessio fuit à Christo Iesu post eius
Resurrectionem instituta, ac præcepta. Minor pa-
tet, quia non potest dici primum, quia potestas in
corpus Christi mysticum non datur ante pote-
20 statem in corpus Christi verum; hæc autem data
fuit tantùm in cœna. Non secundum: nam quam-
uis Christus in cœna Apostolos instruxerit de
statu futuræ Ecclesiæ, & consequenter de hoc Sa-
cramento postea instituendo; non tamen ità in-
stituit, vt gratiæ significationem, & efficaciam
haberet, quoniam potestas remittendi peccata
tributa nondùm fuerat. Etenim potestatem hanc
*Matt. cap.*16. & 18. promiserat dumtaxat, & non-
dùm dederat, vt constat ex illis verbis. *Tibi dabo
claues, &c.* Vndè concludendum est fuisse institu-
tam sacramentalem confessionem post Resurre-
ctionem Christi *Ioan. cap.* 20. dùm ait: *Accipite
21 Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, re-
mittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.*
Quod quidem *Conc. Trid. sess.*14. *de sacram. pœnit.
cap.*1. apertè quoque definiuit, vt supra ostendi-
mus, *concl.*1. dum ait: *Dominus autem Sacramē-
tum pœnitentiæ tunc præcipuè instituit cùm è mor-
tuis excitatus insufflauit in Discipulos dicens, Ac-
cipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis pecca-
ta, &c.* Vbi obiter est adnot. quòd iurisdictio, ac
22 potestas eo loco tributa Apostolis non fuit ordi-
naria, sed delegata, in successores non transitura,
sed desitura cum ipsis Apostolis, quam potestatē
dedit etiam Apostolo Petro: ordinariam verò soli
Petro tribuit, *Ioan. cap.*21. dum ter ei dixit: *Pasce
oues meas.* Quibus verbis constituit eum Princi-
pem, & Regem Apostolorum, & totius Reipubli-
cæ christianæ cum omni potestate, non tantùm
ordinis, sed etiam iurisdictionis temporalis, &
spiritualis, directiuæ, & coerciuæ, externæ, & in-
ternæ in foro sacramentali: quæ quidem potestas
non fuit extincta cum persona Principis Aposto-
lorum; sed perpetuò remansit in Ecclesia, & in
successoribus Pontificibus, à quibus in alios trans-
funditur, vt contra *Sot. in 4.d.*22.*q.*2.*art.*1. dicen-
tē Episcopos omnes recipere immediatè à Chri-
sto iurisdictionem tanquam succedentes in locum
Apostolorum, latè declarauimus in *Commentar.
in Bull. cœna, lib.*2. *can.*1.*q.*3. & 4.

QVARTA CONCLVSIO.

Confessio sacramentalis licèt sit iure Diuino
instituta, & præcepta, atque adeò medium
23 necessarium ad salutem; nihilominus non di-
citur medium necessarium absolutè, ita vt citra
confessionem saluari nemo valeat, sicut Baptis-
mus; sed tantùm ex suppositione, idest supposita
lethali culpa, post Baptismum commissa: Proba-
tur: quia peccatum mortale, quod post Baptis-
mum committitur dumtaxat, est materia neces-
24 saria Sacramenti pœnitentiæ. Vndè si peccatum
mortale post Baptismum quis non commiserit,
nullo iure, nec Diuino, nec humano, in vita, nec
in mortis articulo, seù periculo ad sacramenta-
lem confessionē tenetur, vt habetur ex *D. Thom.
in 4.d.17. q.3. art.1. quæstion.3. ad 3.* quem se-
quuntur communiter scribentes, & nos infra la-
tius, Deo duce, dicemus. Quocircà falsum est
illud, quod dicitur de Beatissima Virgine, quòd
Apostolo Ioanni confiteretur, vt videtur velle,
25 *Alber. Magn. super, missus est, cap.*69. & 70. & *D.
Th.*3.*par q.*37.*art.*4. Non enim confiteri poterat,
quæ nunquam, nec venialitèr quidem peccauit, vt
rectè post alios probat *Fagund. de precep. Eccles.
precep.*2.*lib.*1.*cap.*2. *sub n.*10. Hac eadem ratione
ad sacramentalem confessionem non obligantur
26 Infantes, quippè qui rationis vsu cùm incapaces
existant, peccare non possunt. Infideles quoque
ante Baptismum, quamuis peccatores sint; non
27 tamen tenentur confiteri; quoniam peccata com-
missa ante Baptismum susceptum non sunt mate-
ria Sacramenti pœnitentiæ, etiā post ipsum Bap-
tismum susceptum, cùm per Baptismū remissa sint.

Nec obstat si dicatur, quòd Eucharistiæ Diui-
num præceptum obligat etiam Infideles: nam
28 non militat eadem ratio de Eucharistia, & sacra-
mentali confessione: quoniam Eucharistiæ præ-
ceptum obligat hominem, etiam si nullius pec-
cati conscientiā habeat, atque ideò recepto Bap-
tismo Infidelis tenetur Eucharistiam sumere, etiā
si amplius non peccet: At confessio non obligat
absolutè, sed supposita materia peccati post Bap-
tismum,

tismum, vt suprà diximus; & propterea Infidelis cùm ante Baptismum materiam habere non possit, ad confessionem obligari non poterit, quam-
29 uis regularitèr diuinum præceptum etiam Infideles alliget, vt benè declarat *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 2. Fagund. d. cap. 2. n. 6. & Suar.* post alios *3. par. tom. 4. disput. 35. sec. 2. n. 2.* vbi etiam circa finem addit, quòd si quis dubitet lethalem culpam commisisse, & ad minus indifferens sit ad vtramque partem, cùm peccatum illud sit materia necessa-
30 ria Sacramenti pœnitentiæ, ad illius confessionem meritò obligatur, vt patet ex ijs, quæ habentur ex *D. Thom. in 4. d. 21. q. 2. art. 2. ad 3 Nauar. in Man. cap. 9. nu. 14. Sanch. lib. 1. moral cap. 10. n. 66. & 67.* Et hanc sententiam communem esse testatur *Laym. in sua sum. Theolog. lib. 1. tract. 1. cap. 5. sub n. 37. vers. Id verò.* Licèt contrarium doceat, *Coninch. tom. 2. de Sacram. disput. 7. dub. 8. concl. 2.* dum vult, ad hoc vt quis teneatur confiteri peccatum mortale, exigi vt sal rem probabilitèr iudicare possit se peccasse: quod probat tum ratione; quia in dubio delictum præsumi non debet: tum etiam ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.* vbi ad seruandam confessionis integritatem, à pœnitentibus expostulat tantùm, omnia peccata exprimi, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent. Non tamen recedendum est à communi sententia, maximè si pœnitens reperiatur constitutus in articulo, vel in periculo mortis ex naturali charitatis lege. Idem dicendum arbitror de eo, qui recordatur se peccatum mortale commisisse, dubitet verò, an confessus sit: nam is ex communi Doctorum sententia tenetur peccatum confiteri, vt habetur ex *Nauar. d. cap. 9. num. 14. Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 2. num. 7. & Laym. loc. cit. num. 37.*

Est tamen verum, quod alitèr dicendum est de eo, qui scit se percussisse hominem; sed dubitat,
31 an percusserit clericum, itaut sit indifferens ad vtramq; partem: nam si facta diligentia, non possit veritatem deprehendere, non debet se excommunicatum reputare: siquidem pœna in dubio non est præsumenda, & ille est in immunitatis possessione. Idem dicendum est de alijs censuris. Vndè si quis temerè, ac mala fide sacrum ordinem susceperit, dubitās an legitimam ætatem habeat, si veritatem deprehendere nequeat, non debet censeri suspensionis censuram contraxisse. Debet tamen, si necessitas nulla cogat, ab ordinis exercitio se abstinere vsque dum certus sit de legitima ætate. Ceterum si quis certus sit de ipsius excommunicatione; dubitet autem an sit absolutus, eo
32 casu se non absolutum, sed in excommunicatione permanere tenere debet, vt per *Abbat. in cap. proposuit nu. 4. de cler. excomm. Sanch. lib. 1. Moral. cap. 10. n. 57. & Laym. loco cit. sub n. 38.* vbi etiam *vsque ad nu. 40.* latè tractat, an & quando is, qui
33 dubitat in irregularitatem incidisse, debeat se irregularem, aut non irregularem reputare, & quatuor sententias recenset, ac demum suam opinionem in medium affert.

QVINTA CONCLVSIO.

PRæceptum confessionis absolutè consideratæ licèt sit Diuinum, supposita lethali culpa
34 post Baptismum commissa; non tamen obligat statim post commissam mortalem culpam; sed maximè in articulo, seù periculo mortis. Hæc conclusio habet duas partes. Prima pars est, quòd præceptum Diuinum confessionis sacramentalis non obligat statim post commissam lethalem culpam: Secunda pars est, quòd maximè obligat in articulo, seù periculo mortis. Patet conclusio quoad primam partem ex *D. Thom. in suo supplemento, q. 6. art. 5. Palud. in 4. d. 17. q. 2. art. 5.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 4.* Imò huiusmodi præceptum, nec ad conterendum quidē obligat, statim mortali culpa contracta, vt suo loco dicemus ex communi Doctorum sententia, & latè *Coninch. de præcept. pœnit. disp. 3. num. 24.* Etenim cùm hæc confessionis, & contritionis ipsam informantis obligatio sit grauis, & dura, non est circa fundamentum aliquod inducenda, vt contra *Guliel. Paris. de sacram. pœnit. Angel. in ver. confessio 1.* & alios rectè probat *Suar. 3. p. tom. 4. disp. 35. sec. 3. num. 2. Coninch. de necess. confess. disp. 5. dub. 2. num. 32. & alij:* Quod quidem verum est, etiam si ex dilatione oriretur periculum obliuionis peccati, vt contra *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 5. Medin. C. de pœnit. tract. 2. q. 14. §. 2. sub fin. Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 1. num. 6. de sent. excom. in 6.* docent *Suar. & Coninc. locis citatis,* & latè *Vasq. 3 par. tom. 4. q. 90. art. 1. dub. 4. sub num. 22. cum plur. seq. & Laym. vbi supra.* Etenim Diuino præcepto non obligantur
35 fideles ad curandum vt peccata commissa memoriæ retineant: aliàs obligarentur post peccatum commissum statim illud scribere, & adnotare, ne memoria labatur, cùm memoria homi-
36 nis labilis sit, *l. peregrè, ff. de acquir. possess.* Sed præceptum prædictum ad nihil aliud obligat, nisi imminente confessionis tempore, illa peccata confiteamur, quorum memoriam habemus, aut tunc habere possumus, diligenti præuio examine, vt in *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* Confirmatur quia aliàs sequeretur, non posse tunc fidelem citra culpam per annum integrum sacramentalem confessionem regulariter, ac moraliter loquendo, differre, cùm vix detur aliquis, qui semel tantùm in anno ad confessionem accedens, omnium peccatorum memoriam habeat. Et è conuerso, si quis peccata scriberet, ne obliuioni traderet, posset confessionem differre vsque ad mortem, contra ea, quæ infra, Deo duce, dicemus.

Probatur modò conclusio quoad secundam partem: siquidem præceptum Diuinum confes-
37 sionis sacramentalis cùm sit affirmatiuum, licèt non obliget semper ad semper; obligat tamen necessitatis tempore, sicut alia præcepta affirma-
38 tiua; tempus autem necessitatis maximè dicitur articulus mortis: ergò præceptum Diuinum confessionis directè propriè, & per se, & ex vi eius-
39 dem præcepti intrinseca obligat in articulo mortis,

tis, ita ex communi Theologorum sententia *in* 4. *d.* 17. docet *Couar. in d. cap. Alma mater*, *p.* 1. §. 1. *sub num.* 6. *concl.* 3. *de sent. excomm. in* 6. vbi ad hoc allegat *tex. in cap. cùm infirmitas*, *infra eod. tit. nostro*, *Suar.* 3. *par. in D. Thom. tom.* 4. *disp.* 35. *sec.* 2. & 3. *Vasq. & Coninc. locis citatis*, cum alijs, quos allegant, *Fagund. de* 2. *præcep. Eccl. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. Vbi quamplurimos alios Doctores pro hac ipsa sententia recenset, & *Laym.* loco supra relato. Idem dicendum est de periculo mortis, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 2. *num.* 9. & *cap.* 27. *num.* 68. *Couar. ibidem*, & ex alijs cùm militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud*, *ff. ad leg. Aquil.* Quod verum esse volunt si antea præceptum illud non fuerit adimpletum, iuxta ea, quæ habentur ex *Riccar. in* 4. *d.* 17. *q.* 6. *art.* 3. *Duran. q.* 10. *Sot. d.* 18. *q.* 1. *art.* 5. *Victor. num.* 133. & ex alijs, quos refert, & sequitur, *Fagund. loco cit. num.* 7. & latiùs *Laym. vbi supra nu.* 5. Differt autem mortis articulus à mortis pe-
40 riculo in hoc, quòd mortis articulus appellatur cùm mors iam est in fieri per causam naturalem, aut violentam. Periculum verò mortis dicitur vndè mors frequenter solet accidere, vt in bello, nauigatione maris vehementer turbati; in graui morbo: Mulier in partu censetur quoque esse in periculo mortis, maximè si sit difficilis partus: item senio valdè confectus: iter quoque peracturus per hostes, prædones, & alia loca periculosa, vt post *Palud. & Maior. couar. loco cit.* & nos latius explicauimus in nostris *Commentar. ad Bull. cœn. lib.* 3. §. 2 *q.* 2. *à nu.* 1. *ad* 15.

Occasione prædicti præcepti, & ad obuiandũ periculo moriendi absque sacramentali confes-
41 sione fuit constitutum per *tex. in d. cap. cùm infirmitas*, & *per Bull. B. Pij V.* quæ incipit: *Super gregem*. Illud consuetudine abrogatum confirmantem, vt Medici non vltra tertiam diem ægrotos, ad quos curandos vocantur visitent, nisi de eorum confessione sibi constet per fidem confessarij in scriptis redactam. Quam quidem Bullam *Nauar. in sum. cap.* 25. & alij, quos refert, & sequitur *Suar. d. disp.* 35. *sec.* 3. *num.* 4. *Vasq.* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 2. *sub num.* 21. & *seq. Nugn. in addit. ad d.* 3. *par. D. Thom. tom.* 2. *q.* 6. *art.* 5. *difficult.* 2. *Scort. in Bull. Pontific. epit.* 89. *Theor.* 215. *Veg. in sum. tom.* 2. *cap.* 35. *cas.* 3. & alij, quos refert, & sequitur *Diana de Sacram. pœnit. resolut.* 93. volunt contra *Syl. in ver. Medicus*, *q.* 3. Et alios obligare in graui tantùm morbo, vel quando prudenter iudicatur à Medico in principio periculum morale esse, ne graue fiat. Item addunt, Medicos huic obligationi satisfacere si moneant infirmos eiusmodi per se, vel per eorum familiares, si sint viri timorati, ad confitendum, vt habetur ex *Suar. & Veg. locis citatis*, cum alijs, quos allegat *Homob. de statib. par.* 2. *cap.* 5. Nec tenentur eos recusantes deserere: quia id esset contra charitatem, si probabile mortis periculum immineret, ipsos deserendo: secus autem si huiusmodi periculum abesset; quoniam tunc obligantur deserere: Et ita dicunt seruari in practica, & communiter intelligi dictam Bullam: & in desuetudinem abijt per Medicos exigi confessionis fidem in scriptis; atque ideò iuxtà supradictam practicam, ac consuetudinem intelligendum est iuramentum, quod præstatur ab ipsis Medicis doctoratus tempore. Imò quando certò creditur, monitionem nihil profuturam ob infirmi pertinaciam, nec Medicus tenetur eũ admonere, nec eum deserere, vt probat *Diana loco cit. ex Sanch. in sum. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 10. 11. & 16. *Barb. & ex alijs*. Quod puto verum si probabile mortis periculum immineret; aliàs secùs iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

Ex quibus patet, falsam esse opinionem illorum, qui dicunt præceptum Diuinum confessio-
42 nis in extrema necessitate esse vi nostri canonis ad annum determinatum: nam si id verum esset, sequeretur confessum in anno non teneri ad confessionem in extrema necessitate, atque ideò in articulo, vel in periculo mortis intra illum annũ, etiam si iterum mortalem culpam contrahat, vt rectè docet *Vasq. d. q.* 90. *art.* 1. *dub.* 4. *nu.* 28.

Adde, quòd præceptum Diuinum confessionis non solùm in articulo, vel in periculo mortis alli-
43 gat; verum etiam extra huiusmodi periculum in multis casibus, vt habetur ex *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 5. *Couar. in cap. Alma mater*, *p.* 1. §. 1. *sub num.* 6. *de sent. excom. in* 6. & alijs apud *Suar. d. disp.* 35. *sec.* 3 *num.* 6. Etenim confessio sacramen-
44 talis non est tantùm à Deo instituta ad facilius curandos spirituales morbos; sed etiam ad præseruandum ab eis, & ad fidelium vitam rectè instituendam, vt benè declarat *Coninch. de necessit. confes. disp.* 5. *dub.* 2. *num.* 17. *Vasq. d. q.* 90. *art.* 1. *dub.* 4. & *Molf. par.* 1 *suæ sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 9. *num.* 35. & 36. vbi post alios refert quosdam Po-
45 pulos Carolo V. Imper. dixisse, quòd si confessio tolleretur, tolleretur peccandi verecundia, & innumera homines committerent scelera. Vndè probabiliter aliqui volunt, quod si per impossibile tempus confitendi extra mortis articulum
46 non fuisset ab Ecclesia determinatum, iure Diuino fideles habentes conscientiam peccati mortalis, quarto, vel quinto quoque anno ad confessionem accedere obligarentur: nam præceptum, quod aliquando, & non determinat tempus, censetur definitum arbitrio boni viri. At ita arbitrati sunt, *Enriq. lib.* 1. *de pœnit. c.* 3. §. 4. *cum Sot. Ledes.* & alijs ab eo allegatis: ergo si tempus prædictum ab Ecclesia non fuisset determinatum, præceptum Diuinum confessionis obligaret quarto, vel quinto quoque anno. Quamuis aliqui Recentiores velint tempus obligationis in vita determinandum esse ab Ecclesia; quoniam Ecclesiæ data est potestas iudicium ferendi de peccatis: ergò ad ipsam pariter spectat definire tempus talis iudicij. Quòd si per impossibile tale tempus non determinasset, nec determinaret. Licèt talis casus non possit contingere, cùm error esset intolerabilis, in animarum maximum detrimentum, quod Deus non permitteret: Tunc nullum posset designari tempus vsque ad articulum mor-

mortis:quia nullus daretur alius modus faciendi
talem determinationem: quæ quidem sententia
quamplurimis videtur probabilior.

Sed quicquid sit de hac re,illud certum est iure
47 Diuino quem teneri ad confessionem peccato-
rum mortalium ratione periculi carendi confes-
sario, quem nunc habet, tempore necessario non
habiturum, vt habetur ex *Palud. Io. Maior.* &
alijs communiter *in 4.sent.d.17. D. Anton. 3.p.
tit.14.cap.19.§.3.Angel in ver. Confessio 1.q.31.
Syl.eo. ver. q.2. Couar.in cap. Alma mater, p.1.
§.1.sub num.7.concl.5. & alij.* Siquidem præcep-
tum confessionis de iure Diuino obligat omnes
Christi fideles, abstrahendo à præcepto Eccle-
siastico,non solùm quarto, vel quinto anno, vt
diximus, sed multo magis in articulo, seù peri-
culo mortis: sed vbi quis ingreditur probabile
periculum moriendi sine confessione exponeret
se periculo moriendi priusquàm impleret tale
præceptum; ergò tenetur anticipare confessio-
nem. Et eò magis, quia talis status æquiualet pe-
riculo mortis, vt post alios inquit *Suar.* supra
48 relata *disp.35.sec.3.num.3.* Confirmatur, quia ex
vi præcepti Ecclesiastici, de quo in nostro can.
& infra latiùs Deo duce, dicemus, fideles obli-
gantur confessionem anticipare in quacunque
parte anni, si præuideant fore,vt post occasionem
illam non possint in toto anno confiteri, vt ha-
betur ex *Gabr. in 4. d.17. quæst.2. art. 3. dub. 1.
Durand. q.10. num.6. Petr. Sot. de confes.lect.5.
Syl.* & alijs,quos refert, & sequitur *Suar. d.tom.
4.disp.36.sec.5.num 2.* Quoniam hoc præceptum
non limitatur ad finem anni, sed obligat ad con-
fitendum semel in anno peccata commissa,& non
confessa. Sic etiam si quis certò sciat fore, vt non
audiat sacrum post horam sextam die festo,tene-
tur anticipare illud,& audire prius,vt ex *Fagund.*
49 *Laym.* & alijs inquit *Diana de Sacram. pænit.
resol.69.* vbi id ampliat idem dicendum esse de
præcepto communionis; quamuis *Ioan. dela
Cruz in Direct. consc.par.2. de sacram.pœnit. q.3.
dub.aut 3.q.2.* Oppositam sententiam putet pro-
babilem, non solùm in præcepto confessionis,
sed etiam in præcepto communionis, ex *Azor.*
relato ab eodem *Diana* ibi, *de precep. commun.*
Quòd si hæc vera sunt in supradictis casibus,
multo magis locum sibi vendicant in adimplen-
50 do præcepto purè Diuino confessionis, vt iure
Diuino quis teneatur ad confessionem peccato-
rum mortalium ratione periculi carendi confes-
sario, quem nunc habet, non habiturus quarto,
vel quinto anno, vel in articulo, seù periculo
mortis, cùm præceptum Diuinum in illis casibus
magis vrgeat, quàm præceptum confessionis se-
mel in anno, & audiendi sacrum in die festo.

Ex hoc infertur, quòd si quis ad bellum pro-
51 fecturus,aut longam nauigationem facturus, vel
per Terras Infidelium iter habiturus, probabi-
liter timeat,se non habiturum copiam confessarij
tempore debito, ac necessario vt supra, procul-
dubio tenetur confessionem anticipare. Idem di-
cendum est de eo, qui sciret in loco Infidelium,
ad quem se velit conferre non esse, nisi Sacerdo-
tem hæreticum, vel schismaticum, & probabili-
ter timeat non habiturum copiam confessarij ca-
tholici tempore, quo iure Diuino tenetur ad sa-
cramentalem confessionem accedere, quoniam is
tenetur confessionem anticipare. Etenim quam-
uis in mortis articulo omnes Sacerdotes etiam
52 hæretici sint legitimi Iudices in Sacramentali
iudicio; nihilominus sunt deuitandi quoad fieri
potest, cùm hæretici de iure sint eiusmodi facul-
53 tate priuati,& eam non habeant,nisi in extrema
necessitate, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess. 14.
de casu. reser. cap. 7.* in illis verbis, *Atque ideò
omnes Sacerdotes, &c.* Et habetur ex *Suar. 3.p.
tom.4.disp.26.sec.4. num.5.* & ex alijs. Imò non
desunt, qui velint, hæreticos hac facultate esse
omninò priuatos,etiam in articulo mortis, vt est
*Sot.in 4. d.18.q.4. art.4. & Nauar. in Man.cap.
26.num.26.* Quorum opinio mihi videtur proba-
bilior; quia *Concil.loco citato*, videtur loqui tan-
tùm de Sacerdotibus non habentibus iurisdictio-
nem ex defectu reseruationis casuum: quaprop-
ter in rigore non videtur comprehendere hære-
ticos. Sed estò quòd Concil. de omnibus Sacer-
dotibus etiam hæreticis loquatur;id tamen limi-
tant communiter scribentes vbi non adest peri-
culum subuersionis pœnitentis: & dummodò
pœnitens confitendo heretico non videatur con-
sentire illius sectæ, nec periculum adsit, quòd
hæreticus abutetur Sacramento.

Illud autem hoc loco nolui esse Silentio præ-
54 tereundum,quod quidam arbitrantur, nempe,
quòd qui in Infidelium terris existens lethale
contraxerit, & grauibus negotijs detinetur, eum
non teneri indè recedere pro adimplendo præ-
cepto Diuino confessionis: & multò minus dice-
ret ad id obligari pro adimplendo præcepto con-
fessionis annuæ; sed satis est eum conteri, cùm
copiam non habeat Confessarij. Sed re vera hæc
sententia nobis non probatur, vbi probabiliter
iste talis crederet, se decessurum citra sacramen-
talem confessionem;siquidem vnusquisque tene-
tur facere quod in se est,ne moriatur absque con-
fessione, & bonum animæ omnibus alijs nego-
tijs temporalibus est præferendum; eò magis,
quia difficile quis potest habere contritionem
perfectam ex se sufficientem ad iustificationem
sine confessione.Imò iste talis si spontè vult com-
morari in loco vbi certus est, se non habiturum
copiam confessarij, cui lethalem culpam, quam
contraxit, saltem confiteatur in articulo mortis,
non videtur posse conteri, cùm non habeat pro-
positum cōfitendi:quod hodie post legem Euan-
gelicam contrito necessariò debet includere, vt
habetur ex *Conc. Trid. sess. 14. de contrit. cap. 4.*
Vndè dictam opinionem puto veram quando
quis in Infidelium terris existens, & peccati mor-
talis conscientiam habens, verisimiliter crederet
se non impleturum præceptum Ecclesiasticum
annuæ confessionis: vel Diuinum in quarto, vel
quinto quoque anno, iuxta ea, quæ supra dixi-
mus: tunc enim si grauibus negotijs impeditur,
puto

puto non teneri recedere cum magno detrimento in persona propria, vel suorum, aut in bonis: quia
55 præcepta positiua, etiam Diuina non obligant cum tanto dispendio, vt latè adnotauimus in *Commentar. Bull.can. lib. 1. cap. 2. q. 2. concl. 3. num. 19. cum plurib. seq.* Secus autem si probabiliter crederet, se vnquam amplius habiturum confessatij copiam, & decessurum, non suscepto pœnitentię Sacramento, si temporalibus negotijs non coactè, sed spontè vacare velit.

Et quamuis præceptum Diuinum confessionis
56 in articulo mortis sit etiam positiuum; nihilominus magis vrget, quàm extra dictum articulum: & propterea si per vim ab extrinseco, nempe captiuitate, vel carceribus non impediatur; vel recedens non exponeret se manifesto mortis periculo, vel Reip. deuastationis discrimini; sed nolit recedere ad mercaturas exercendas, diuitias cumulandas, ad honores acquirendos, ac dignitates, & alia huiusmodi, puto non excusari: & eò magis, quia lex positiua Diuina, & Ecclesiastica, quòd non obligent cum iactura vitæ corporalis, honoris, famæ, omnium bonorum temporalium, vel maioris partis, ad earum obseruantiam, fundantur in præsumptione ex suaui earum prouidétia, vt loco citato declarauimus: & propterea non est præsumendum, legem positiuam, siue Diuina sit, siue humana velle deobligare aliquem ab ipsius obseruantia cum eiusdem animæ periculo ad euitandum dispendium in proprijs,
57 persona, & rebus temporalibus, cùm animæ bonum ceteris omnibus sit præferendum. Excusatur tamen iste talis, si metu mortis non recedat, non quia lex positiua cum tanto dispendio non obliget; sed quoniam tentans recedere adhuc exponeretur citra confessionem moriendi periculo, atque ideò non adimplendi præceptum Diuinum confessionis in articulo, seù periculo mortis. Periculum denique deuastationis Reip. pariter eum excusaret: quia propter salutem spititualem, & temporalem totius Reip. non recedens, & bonum commune particulari bono præferens per virtutem charitatis rectè dicitur disponi ad veram, ac perfectam contritionem, quæ ad iustificationem sufficiat.

Quæ diximus de eo, qui de iure Diuino confessionem anticipare tenetur ratione periculi ca-
58 rendi confessario, quem nunc habet non habiturus tempore necessario, extendimus etiam habere locum in eo, qui habens peccata reseruata, & hic, & nunc possit confiteri habenti iurisdictionem in illa, & probabilitèr timeat, se infuturùm non habiturum amplius in illo anno, vel quarto, aut quinto quoque anno, copiam confessarij habentis facultatem absoluendi à reseruatis, iuxta supradictam sententiam, vbi tempus non esset determinatum ab Ecclesia; cùm in articulo mortis non detur casuum reseruatio, vt in *Concil. Trid. sess. 14. de cas. reser. cap. 7.* Tunc is tenetur confessionem anticipare, cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

Per accidens quoque in multis alijs casibus alligat præceptum Diuinum confessionis, etiam
59 extra articulum mortis, atque ideo in vita; nempè propter dignam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti susceptionem: qui enim conscientiam habet peccati mortalis, & vult Eucharistiam sumere, de iure Diuino tenetur sacramentalem confessionem præmittere, vt in *Conc. Trid. sess. 13. cap. 7.* Non tamen contraueniens duplicem culpam dicitur contrahere: alteram scilicèt omissionis, ex carentia confessionis, & alteram commissionis propter indignam Eucharistiæ susceptionem; sed vnum peccatum committit, cùm obligatio pertineat ad dignam Sacramenti perceptionem: sicut vnam culpam contrahit post cibum communicans, quamuis speciali Ecclesiæ præcepto teneamur ieiuni accedere ad huiusmodi Sacramentum: quoniam tale præceptum non est perse, & absolutè, sed proptèr dignam talis Sacramenti sumptionem, vt post alios docet *Suar. 3. par. tom. 4. disp. 35. sec. 3.* & latè *Fagund. de precept. Eccles. precep. 2. lib. 1. cap. 1. num. 8. & 9.*

Ex quibus patet falsam; imò hodie hæreticam
60 esse sententiam, *Caiet. in 3. par. D. Thom. q. 80. art. 4. in sum. ver. communio, & ad 1. Corinth. cap. 11. Riccard. in 4. sent. d. 17. art. 3. q. 6. & Palud. ibidem q. 2.* Dicentium non obligari quem ad confessionem sacramentalem, nisi semel in anno, etiam eo tempore, quo sumere vult Eucharistiæ Sacramentum. Et eodem modo dicendum est de opinione *Panor. in cap. de homine, de celebr. Missar.* Existimantis non esse peccatum mortale sine confessione ad Eucharistiam accedere, si homo sit aliàs contritus: est enim hæc sententia non solùm contra commune Theologorum placitum, de quibus latè *Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 1. sub num. 7.* Sed etiam expresè contra determinationem, *Conc. Trid. d. sess. 13. cap. 7. & can. 11.* ita se habentem: *Si quis dixerit solam fidem esse sufficientem præparationem ad sumendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, anathema sit. Et ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem, & condemnationem sumatur, statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus illis, quos conscientia peccati mortalis grauat quantumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris necessariò præmittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seù etiam publicè disputando defendere præsumpserit, eo ipso excommunica-*
61 *tus existat.* Non tamen ad suscipienda alia Sacramenta necessariò est præmittenda sacramentalis confessio à constituto in lethali culpa; quia in alijs Sacramentis militat diuersa ratio, vt benè declarat *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 4. concl. 6. Coninch. de necessit. confes. disp. 5. dub. 2. num. 30.* & latè *Fagund. loco cit. sub num. 10. cum plur. seq.* vbi contraria affert, & optimè soluit. Tenetur tamen conteri suscipiens, vel administrans ea; quamuis *Molfes.* post alios, *par. 1. sua sum.* velit etiam his casibus esse præmittendam confessionem si possit: aliàs satis erit contritio. Quod quidem

dem *D. Antonin.* 3. *par. sua sum. tit.* 14. *cap.* 19. §. 3. inquit, verum esse ex debito honestatis tantùm; ita quòd non confessus, attamen contritus non peccaret mortaliter suscipiendo, vel administrando Sacramenta, excepta Sacramenti Eucharistiæ susceptione, quæ omninò præexigit confessionem in homine habente conscientiam peccati mortalis, vt supra diximus.

Per accidens quoque ad sacramentalem confessionem iure Diuino quis tenetur accedere,
62 etiam si pluries infra annum confessus fuerit, quando probabiliter credit, se aliter effugere non posse peccatum aliquod, in quod frequenter incidere solet, vt rectè declarat *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 35. *sec.* 3. vbi addit, hanc obligationem non oriri ex præcepto confessionis, sed ex eodem præcepto, quo tenetur homo ad euitandum tale peccatum, seù ex præcepto illius virtutis, contra quam est tentatio. Idem docet *Coninch. loco cit. num.* 31. *& Fagund. d. cap. num.* 15. *& seq.* qui id limitant, vt prædictum præceptum non obliget ratione periculi peccandi generaliter; atque ideò id verum esse, vbi quis differendo confessionem exponeret se periculo committendi specialem aliquam culpam: secus autem si exponeret se discrimini contrahendi lethalem culpam in genere. An autem per accidens quoq; & non ex vi propria, & directè præceptum Diuinum confessionis obliget etiam extra articulum mortis, quando propriæ conscientiæ stimulus accusat, præceptum Diuinum confessionis obligare, optimè declarat idem *Fagund.* loco supra relato, *num.* 17.

Per accidens denique obligat præceptum Diuinum confessionis quando quis voto ad confi-
63 tendum tali tempore, nempè quater, vel quinquies in anno, vel in mense se deuinxerit, vel in Sacramento pœnitentiæ sacramentalem confessionem tali tempore faciendam, in pœnitentiam acceptauerit: nam his casibus iure Diuino per accidens tenetur quoque extra mortis articulum iuxta votum, aut pœnitentiæ formam ad sacramentalem confessionem accedere: Non tamen præceptum Diuinum Confessionis obligat per accidens, vbi quis facturus est opus aliquod insigne, & arduum: vel receperit insigne beneficium: nam primo casu obligat ad summũ oratio, ratione cuius non est necessaria confessio: secundo verò casu, cùm gratiæ agantur tantùm ex gratitudine, necessario eam non præexigunt. Vndè id quod dicit *Sot. d. art* 4. intelligendum est quoad benè esse, non autem necessariò.

Secundò principaliter infertur ex nostra conclusione, quòd sacramentalis confessio cùm sit de
64 iure Diuino instituta, ac præcepta, non potest per Rom. Pontificem tolli, nec cum alio ab eo dispensari, ne confiteatur saltem in articulo, vel in periculo mortis, si conscientiam habeat peccati mortalis; quoniam Papa non potest dispensare supra ius Diuinum quoad articulos fidei, & Sacramenta, & multo minus Sacramentorum necessitatem tollere, vt habetur ex *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *quæstion.* 5. *Riccar. ibidem art.* 2. *q.* 7. *Duran. q.* 9. *num.* 7. *&* 9. *Palud. q.* 2. *art.* 6. *num.* 26. *& Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 5. & latè *Fagund. de precep. Eccles. precep.* 2. *lib.* 1. *c.* 3. *num.* 8. *&* 9. Quod adeò verum est, vt contrarium asserere sit hæresis, vt notat *Caiet. in D. Thom. lib.* 3. *contra Gentil. cap.* 72. *in ver. Aduertendum*. Nec obstat si dicatur, quòd Papa potest dispensare in iure Diuino, sicut dispensat in voto, in matrimonio rato, &c. quoniam respondetur, quòd quando S. Pontifex dispensat in iure Diuino, illa dispensatio non dicitur formaliter relaxatio, sed potius declaratio quædam, ac moderatio Diuini iuris, cùm Papa non sit supra legem Diuinam: eo quod Inferior non potest
65 dispensare in lege Superioris, sicut & eam non valet tollere, vt per Doctores communiter locis supra citatis.

Imò Papa tenetur legem Diuinam adimplere,
66 ac defendere vsque ad sanguinem, & animam, *cap. sicut quidam*, 25. *q.* 1. & legem condens contra Diuinam legem, errare potius dicitur, quàm legem condere, vt habetur ex *Panor. in cap. qualiter, & quando il* 2. *num.* 2. *de accusat. & in cap. litteras num.* 4. *de restit. spoliat.* Potest etiam secundo responderi ad præfatum obiectũ,
67 quòd Rom. Pontifex potest dispensare in iure Diuino in omnibus dispositis per legem Diuinam quoad præcepta moralia affirmatiua, vt docet *Panor. in cap. licet num.* 4. *de fer.* at præceptum sacramentalis confessionis non est morale, sicut nec præceptum Baptismi, nimirum igitur si Papa dispensare non possit, vt quis valeat sine Baptismo, & confessione saluari, vt habetur ex *Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum num.* 24. *de constit.* & nos latè de hac re egimus in nostris *Commentar. ad Bull. cœn. lib.* 1. *cap.* 4. *q.* 7. *num.* 33. *&* 34. *cum plur. seq.* Præterea dici potest, quòd dispensatio exigit iustam, ac ratio-
68 nabilem causam: aliàs citra rationabilem causam dispensatus à Rom. Pontifice in ijs, quæ disposita sunt per legem Diuinam, aut naturalem non est tutus in conscientia: nam huiusmodi dissipatio potius dicitur, quàm dispensatio, vt ex *Felin. Suar.* & alijs adnotauimus *loc. citato num.* 25. Sed supra sacramentalem confessionem nulla potest dari iusta, legitima, ac expediens dispensandi causa; ergò in ea nulla cadit dispensatio, ita *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 5. cum alijs supra relatis. Confirmatur, quia ex defectu iustæ causæ contra *Sot.* probat *Vasq.* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 1. *dub.* 5. *nu.* 11. *&* 12
69 Non posse S. Pontificem cum aliquo dispensare, ne confiteatur quotannis: quoniam vel ille habet tantùm peccata venialia, & non tenetur ad confessionem annuam, atque ideò non indiget dispensatione: aut habet mortalia, & non potest adesse legitima dispensandi causa; quibus adde, quæ infra dicemus, *concl.* 8. *in fine.*

SEXTA CONCLVSIO.

CONfessio sacramentalis si à Deo præcepta non fuisset, sed tantùm instituta, potuisset

70 set eam Ecclesia præcipere. Hæc conclusio est contra *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 1. *Nauar. de pœnit. dist.* 5. *in prin. num.* 18. & alios, existimantes, quòd si confessionis præceptum Diuinum non esset, Ecclesia vi nostri canonis præcipere non valuisset confessionem annuam. Probatur hæc conclusio ex *Conc. Trid. sess.* 21. *cap.* 2. vbi definitur, Ecclesiam circa Sacramentorum vsum
71 posse ea statuere, quæ fidelium saluti congruunt: at vsus sacramentalis confessionis est valdè congruus saluti, & gubernationi fidelium, tùm ad delendas culpas, tùm ad præseruandum ab eis, tùm denique ad vitam rectè instituendam, vt supra diximus: ergò supposita sacramentalis confessionis Diuina institutione, quamuis non fuisset præcepta, potuisset nihilominus ab Ecclesia præcipi eiusdem vsus: atque adeò si fingamus Christum Dominum sacramentalem confessionem facientibus non necessitatem, sed vtilitatem dumtaxat præbuisse, proculdubiò præcipi ab Ecclesia potuisset. Ita *Adrian. q.* 2. *de confess. Medin. C. de confess. q.* 2. *Viguer. in sum. cap.* 16. §. 4. *ver.* 14. *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 35. *sec.* 1. *nu.* 18. *Coninch. disp.* 5. *de neces. confess. dub.* 3. *num.* 41. *& Vasq.* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 1. *dub.* 4. *à num.* 44. *vsque in finem dubij.*

Nec ex hoc deduceretur Ecclesiam potestatem exercere super actus purè internos, cùm
72 confessio fiat peccatorum etiam mentalium, & sic actuum purè internorum, in quos Ecclesia potestatem non habet: nam ob id non potest pœnam statuere pro peccatis purè internis, vt post alios probat *Vasq. loco cit. num.* 19. ad quod etiam facit *tex. in cap. tua nos, de simon.* in illis verbis: *Nobis datum est de manifestis tantùm iudicare.* Etenim conformitas, quam debet ha-
73 bere Inferior cum Superiore ad subdendum ei ipsius voluntatem, attenditur in actibus exterioribus dumtaxat; non autem in actibus purè internis; quoniam in actibus purè mentalibus, cùm non attendatur Hierarchia, seù Monarchia Inferiorum, & Superiorum, in ijs non censetur Inferior dissonare Superiori. Præterea Ecclesia est sensibilis, & ideò sicut directè potestatem non habet, nisi in homines sensibiles, & in animas non nisi corporibus vnitas, ita quoque directam potestatem non habet in actus purè internos, vt benè declarat etiam *Sanch. lib.* 2. *in Decal. cap.* 8. *num.* 2. *Farin.* post alios *de heres. q.* 192. *num.* 7. & nos latè *in Commentar. Bull. cœn. lib.* 2. *can.* 1. *q.* 24. *sub num.* 3. 10. 26. *& seq.* Non inquam, ex supradicta conclusione deduceretur, Ecclesiam exercere potestatem in actus internos; quoniam Ecclesia præcipiendo confessionem, non censetur præcipere actum internum, sed externum, nempè receptionem, & vsum talis Sacramenti à Christo instituti, consistentis in actibus externis, atque ideò materia præcepti non est actus internus, sed externus, idest receptio Sacramenti, quæ externa est. Et quamuis requirat etiam internam aliquam motionem, nempè contritionem; illa tamen quatenus est ad externam confessionem necessaria præcipi potest: siquidem Ecclesia licèt non habeat iurisdictionem super actus purè internos
74 directè; nihilominus habet super eos iurisdictionem indirectè, quatenus actus interiores sunt principia actuum externorum, seù quatenus informant actus externos, & ab eis procedunt, vt benè docet *Suar.* 3. *par. tom.* 5. *disp.* 4. *sec.* 3. *à num.* 10. *ad* 18. & alij, quos retulimus *d. q* 24. *Comment. Bull. cœn. num.* 28.

Nec etiam ex dicta conclusione deduci potest, vt aliqui falsò opinantur Ecclesiam insti-
75 tuere noua Sacramenta præcipiendo sacramentalem confessionem; quoniam dum supponimus sacramentalem confessionem à Deo institutam, etsi non præceptam, Ecclesia præcipiendo confessionem non diceretur Sacramentum aliquod instituere; sed Sacramentum à Deo institutum quoad eius vsum præcipere: sicut posset dare præceptum de confirmatione, & extrema vnctione, vt supra probauimus ex *Conc. Trid. sess.* 21. *cap.* 2. Neque absurdum est, quòd ob id Ecclesia faceret sacramentalem confessionem remedium necessarium ad salutem, quod Christus non fecit in ratione medij, sed tantùm in ratione præcepti, cùm Ecclesia possit multa quoque præcepta ferre necessaria ad salutem eodem modo, vt habetur ex *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *sec.* 1. *num.* 18. & ex alijs supra relatis.

SEPTIMA CONCLVSIO.

Confessio sacramentalis in anno, de qua in nostro *cap.* non est de consilio; sed verè
76 fuit per Lateran. Concilium præcepta, atque ideò datum præceptum per se obligans ad confessionem semel in anno æquè principaliter, ac præceptum communionis in Pascha. Probatur primò hæc conclusio; quia inter alia Ecclesiæ præcepta connumeratur sacramentalis confessio semel saltem in anno, vt habetur ex *Nouar. in Man. cap.* 21. *num.* 1. *Canis. in suo Catechis. tit. de præcep. Eccles. Azor. p.* 1 *Inst. Moral. lib.* 7. *per totum Suar. tom.* 1. *de Relig. lib.* 1. *de Diuino cultu cap.* 9. *Molf. par.* 1. *suæ sum. tract.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *l. c.* 3. *nu.* 2. & alij: ergò confessio semel in anno non est tantùm de consilio, vt aliqui falsò opinantur, sed est per se præcepta absque vllo ordine ad communionem. Confirmatur; nam qui excusatur à communione, non excusaretur à confessione, vt habetur ex communi *Theol. sententia in* 4. *d.* 17. vbi *Palud.* præsertim, & *Gabr.* & alij apud *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 1. *num.* 4. & denique patet ex *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 8.

OCTAVA CONCLVSIO.

Præceptum confessionis semel in anno, non est merè Ecclesiasticum; sed ita est Eccle-
77 siasticum, vt sit etiam Diuinum. Hæc conclusio est contra *Coninch. disp.* 5. *de necessit. confess. dub.* 4. *num.* 48. & alios. Probatur ipsa conclusio ex *Conc. Trid. sess.* 4. *cap.* 5. dum ait Ecclesiam per Concil. Lateran. non statuisse confessionem, quæ erat iure Diuino necessaria; sed tan-

tantùm, vt præceptum confessionis semel in anno impleretur. Vndè meritò ait *Palud.in 4.d. 17. q.2. art. 4. num. 15. in fin.* quòd Concil. Lateran. per nostrum canonem noluit nouum onus imponere; sed periculum dilationis amputare. Etenim intentio Christi, qui Sacramentum pœnitentiæ instituit, proculdubio fuit, vt habentes conscientiam lethalis culpæ, non solùm in mortis articulo, seù periculo; sed etiam sæpius illo vterentur: quoniam non tantùm fuit institutum ad peccatorum veniam facilius obtinendam, verùm etiam ob plurimas vtilitates, quas secum affert, vt supra diximus. Tempus autem, quo præceptum Diuinum extra necessitatem obliget, Ecclesiæ Deus reliquit determinandum. Quò circa *Victor. de confess. num.* 32. consequenter inquit, peccatores tunc teneri iure Diuino confiteri, quando Ecclesia hoc præcipit: quia cùm Christus nullum certum tempus per se præscripserit censetur illud præscripsisse, quod Ecclesia statuit. Eodem modo ait etiam, nos iure Diuino teneri diebus festis, & Dominicis audire Sacrum, in Pascha communicare, &c. Quæ quidem opinio modificanda est quoad præceptum Diuinum confessionis alio vitæ tempore, extra mortis articulum, seù periculum: nam supra diximus falsam esse sententiam eorum, qui putant, præceptum Diuinum confessionis in extrema necessitate, esse vi nostri cap. ad annum determinatum; siquidem tunc sequeretur, quòd in anno semel confessus non teneretur ad confessionem in articulo, seù in periculo mortis, etiam si conscientiam habeat peccati mortalis, quod est manifestè falsum. Vndè præceptum huiusmodi quamuis eius tempus determinatum fuerit ab Ecclesia, vt quotannis scilicèt adimpleretur, de iure Diuino obligat non solùm semel in anno, sed multo magis in articulo, seù periculo mortis, ac in extrema necessitate. Et sic
78 præceptum annuæ confessionis dicitur Ecclesiasticum quoad determinationem temporis dumtaxat: nam tota substantia huius actus est de iure Diuino, atque ideò solùm mandat Ecclesia, vt tali tempore fiat, vt rectè docet *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 1. Suar. 3. par. tom. 4. disp. 36. sec. 1. num. 5.* quam opinionem communem esse, & certissimam testatur *Vasq. ibidem q. 90. dub. 4. num. 7. 23. & 26.* vbi etiam apertè colligit ex *Concil. Trid. loco citato*, non fuisse statutam necessitatem confessionis ab Ecclesia, sed iam fuisse necessariam iure Diuino: & propterea id tantùm statuisse Ecclesiam, vt præceptum scilicèt Diuinum confessionis, quod extra extremam necessitatem obligabat vagè, seruetur quotannis; atque ideo ab Ecclesia fuit reductum ad annum: & meritò huiusmodi præceptum appellat *Sot.* modificationem legis Diuinæ; quia tota substantia præcepti est iuris Diuini: circumstantia tantùm annualis, est Ecclesiastica.

Ex hac cõclusione infertur primò, quòd Rom. Pontifex non potest abrogare legem confessio-
79 nis annuæ omninò quoad omnes; quia, vt supra diximus, præceptum diuinum confessionis non solùm obligat in periculo mortis, ac in extrema necessitate; verùm etiam in vita, & extra mortis articulum, ac extremam necessitatem: & Ecclesia erat obligata huiusmodi præceptum inducere, cùm tempus adimplèdi in vita confessionis præceptum, Ecclesiæ Christus reliquerit determinandum. Vndè cum præceptum ipsum secundum eiusdem substantiam sit diuinum, meritò videtur à Rom. Pontifice abrogari omninò non posse: quoniam ius diuinum Pontifex abrogare non potest. Et si per impossibile Ecclesia omninò tolleret præceptum ecclesiasticum determinãs tempus, ita vt in futurum nolit amplius tempus con-
80 fessionis habendæ in vita, extra necessitatem extremam, determinare, tunc iure diuino fideles habentes culpas mortales, quarto, vel quinto anno ad confessionem accedere tenerentur, vt supra iuxta probabilem nonnullorum sententiam adnotauimus. Et hanc sententiam tenet *Vasq. 3. par. tom. 4. q. 90. art. 1. à n. 4. ad 10.* qui id ampliat *dub. 5. n. 11. & 12.* cõtra *Sot.* vt Rom. Pontifex nec
81 dispensare quidem valeat cum aliquo ne confiteatur quotannis: nam vel iste talis habet tantum venialia, & non teneretur ad confessionem annuam, atque ideò dispensatione non indiget: aut habet peccata mortalia, & tamen non potest adesse legitima dispensandi causa. Imò *Coninch. de necessit. confess. disp. 5. dub. 4. n. 44.* qui vult præceptum confessionis annuæ, esse purè Ecclesiasticum, & propterea tenet, posse Romanum Pontificem illud omninò abrogare, & super eo dispensare; nihilominus ait, vix posse concurrere sufficientem causam, quæ ipsum à culpa excusaret, cùm Ecclesia fuerit obligata tale præceptum inducere. Et *Suar. 3. par. tom. 4. disp. 36. sec. 1. nu. 5. & 6.* licèt eandem potestatem Rom. Pontifici tribuat, id tamen ait, tanquam honestè fieri posse.

Secundò infertur, quòd cùm circumstantia illa annualis sit Ecclesiastica, atque ideò deter-
82 minatio illa temporis facta sit ab Ecclesia; Rom. Pontifex poterit in temporis duratione variare, prout viderit magis expedire Christianæ Reip. & propterea posset prorogare præceptum confessionis annuæ ab biennium, & vltra, vel restringere ad sex, aut quatuor menses: siquidem pro hac parte præceptum pendet à voluntate legislatoris, vt benè docet *Vasq. loco citato*, & latè post alios *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 1. cap. 3. num. 6. & 7.* qui etiam *nu. 8.* post *Suar. tom. 4. par. 3. disp. 36. sec. 1.* tenet, non posse Romanum Pontificem in hoc præcepto dispensare cum Eremita viuente extra humanum consortium, vel cum tota aliqua Prouincia, vt nunquam confiteatur per totam vitam, vel vt raro confiteatur in vita, sed si dispenset, peccat, licèt valida sit dispensatio, vt probat idem *Fagund. loco citato, num. 9.* Est tamen verum, quod *Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 1. sub num. 7. vers. Hac denique adduximus, in fine, de sent. excomm. lib. 9.* ait, quòd licèt Ecclesia longius, aut breuius tempus confessioni sacramentali definire potuisset,

sicut

sicut & posse supra conclusimus; nihilominus id nisi ex causa iustissima tantùm, & grauissima fieri potest propter vim admixtam Diuinæ legis. An autem Rom. Pontifex præcepto nostri canonis, & sic annuæ confessionis alligetur sequenti quæstione, Deo Duce, videbimus.

An sub præcepto confessionis annuæ ita comprætendantur omnes, vt compræhendatur etiam Romanus Pontifex.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Dictio* omnis *est vniuersalis, & omnes ligat.*

2 *Reges, Imperatores, & alij primates tenentur confiteri saltem semel in anno, & ad communionem in Pascha, alias possunt excommunicari.*

3 *Opinio asserentium Pontificem transgredientem hunc canonem peccare mortaliter refertur.*

4 *Princeps condens legem materiam generalem habentem, obligatur ad illam seruandam directiuè, quia non tenetur ad pœnas in ea contentas.*

5 *Opinio asserentium Pontificem non obligari ad annuam confessionem sub lethali culpa, sed tantum de congruitate morali refertur.*

6 *Princeps de congruo tenetur viuere secundum leges per se latas, cum sit eis solutus.*

7 *Opinio asserentium Pontificem teneri ad annuam confessionem, si est ea de Iure Diuino; si vero humano non teneri, supposita lethali culpa, refertur.*

8 *Pontifex non est alicui subditus; sed est omnium superior.*

9 *Pontifex habet maiorem potestatem Iacobo Apostolo.*

10 *Par in parem non habet imperium.*

11 *Pontifex non potest venire contra generalem Ecclesiæ traditionem eius vniuersum statum concernentem.*

12 *Opinio putantium Papam teneri ad annuam confessionem, cum sit præceptum consilij generalis, quod putant esse supra Papam; & aliorum contrarium sentientium refertur.*

13 *Pontifex peccata mortalia habens, tenetur confiteri, sicut alij fideles.*

14 *Pontifex iuri Diuino subijcitur; quemadmodum omnes alij.*

15 *Validitas confessionis exigit potestatem Iurisdictionis confessarij in confitentem.*

16 *Pontifex licet sit Dei Vicarius generalis sponte submittens se alicui Sacerdoti in actu confessionis efficitur minor, & Sacerdos maior.*

17 *Pontifex non potest compellere Sacerdotem ad reuelandum peccatum in sacramentali confessione sibi detectum.*

18 *Pontifex tenetur sumere Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.*

19 *Confessio non est absolutè necessaria, sed supposita lethali culpa.*

20 *Pontifex non tenetur statim quod lethalem culpam commisit ad sacramentalem confessionem accedere.*

21 *Pontifex habens conscientiam peccati mortalis tenetur confiteri in articulo, & periculo mortis.*

22 *Pontifex ex vi præcepti Diuini in multis casibus tenetur ad confessionem accedere extra mortis periculum.*

23 *Pontifex in articulo mortis tenetur sanctissima Eucharistia Sacramentum sumere.*

24 *Pontifex tunc obligatur ad confessionem in articulo mortis, & alijs casibus, si conscientiam habet peccati mortalis.*

25 *Ad impossibile nemo tenetur.*

26 *Pontifex tenetur adimplere præceptum confessionis saltem semel in anno.*

27 *Pontifex tenetur adimplere præceptum sacramentalis annuæ confessionis etiam si huiusmodi præceptum esset purè Ecclesiasticum.*

28 *Fideles per confessionem facilius obtinent remissionem peccatorum.*

29 *Legislator, citra culpam, legem quam ipse tulit transgredi non potest, nisi ex rationabili causa, vel eius statui obseruantia repugnat.*

30 *Pontifex ligatur præcepto annuæ confessionis, siue concilium sit supra eum, siue non, pro vt re vera non est.*

31 *Pontifex ligaretur præcepto annuæ confessionis, etiam si esset iure humano,* quod est falsum *introducta.*

32 *Pontifex si probabiliter timeat se non habiturum copiam confessarij in toto anno, si hic & nunc præceptum non adimpleat tenetur anticipare confessionem.*

33 *Diuersa ratio militat in præcepto communionis, quam confessionis.*

34 *Pontifex citrà rationabilem causam non seruans præceptum annuæ confessionis, & communionis in Pascha, peccat mortaliter.*

35 *Pontifex non habens conscientiam peccati mortalis non tenetur ad præceptum annuæ confessionis.*

36 *Pontifex ex rationabili causa excusatur à præcepto annuæ confessionis, nam sicut cum singulari persona dispensat, ita & cum se ipso.*

37 *Pontifex non subijcitur pœnis in canone contentis, si eiusdem can. dispositioni contrauenit.*

38 *Principes directiuè, non coactiuè, ita vt eorum pœnis subijaceant, tenentur ad obseruandas eorum leges. Nec Dei Vicarius superiorem habet, excepta hæresis causa.*

1 AD tituli explicationem est adnot. certum esse in iure, dictionem hanc *Omnis* vniuersalem esse, neminem excludentem, vt *in cap. si Romanorum, 19. d. l. textoribus, & l. Iuliano, ff. de legat.* 3. & propterea *text.* noster
2 ligat omnes fideles, tàm masculos, quàm fœminas, tàm sæculares, quàm Ecclesiasticos, tàm nobiles, quàm ignobiles, ita vt secluso aliquo priuilegio Reges quoque, Imperatores, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, ac etiam S. R. E. Cardinales non confitentes semel saltem in anno, & non communicantes ad minus in Pascha, subijciantur pœnis in hoc canone contentis: siuè publici peccatores sint, siuè occulti, vt latè probat *Fagund.*

Fagund. de præcep. Eccleſ. præcep. 2. lib. 1. cap. 3. ſub num. 20. verſ. Hinc patet, vbi etiam probat Imperatores, & Reges poſſe excommunicari ab Epiſcopis; eſt tamen verum quòd quamuis meretrices, & alij publici peccatores incurrant ſupradictas pœnas, tàm in noſtro canone contentas, quàm ſynodales; nihilominus non ſolent publicari, & denunciari, vt teſtatur *Fagund. ibidem cap. 4. nu. 11.* Et ſi pœnæ prædictæ poſſent conuenire vniuerſitatibus, adhuc ad eas extenderentur per dictionem illam, *Omnis*. In noſtro canone contentam: nam dictio, *Omnis*. Vniuerſos, & ſingulos ſignificat, atque adeò etiam Vniuerſitates, vt poſt alios nos diximus in noſtris *Comment. ad Bull. cœn. lib. 2. can. 5 q. 6. ſub num. 7.* licèt ex *Mandoſ.* contrarium de rigore dicendum eſſe cenſuimus *can. 2. eiuſdem Bull. q. vlt. num. 3. & 4.* Imo ſub illa dictione, *omnis*. Includuntur etiam Religioſi, qui ſi ſæpe in quadrageſima celebrent, ſatis eſt ſi vnam ex confeſſionibus pro hac obligatione applicent, ex intentione generali, vel particulari, vt habetur ex *Fagund.* poſt alios *d. cap. 3. ſub num. 10.* Vndè his ſic ſtantibus, ſola dubitatio reſtat de Romano Pontifice, an ipſe quoq; ſicut & omnes Fideles rationis vſum habentes, teneantur ad confitendum ſemel ſaltem in anno.

In hac re quatuor extant opiniones. Nam pri-
3 ma eſt *Io. Andrea in cap. ſignificaſti, num. 4. de foro compet. Dec. in cap. ſanè ad fin. de offic. deleg. Couar. in cap. Alma Mater, 1. p. relect. §. 1. num. 5. & ſub num. 7. verſ. Hæc denique de ſent excom in 6.* & aliorum dicentium, Romanum Pontificem canonem hunc tranſgredientem peccare mortaliter. Et hoc ideò quoniam vi directiua tenetur ad illius obſeruantiam: ſiquidem in materia de legibus tenentur Principes ſeruare leges à ſe conditas vi directiua, non autem coerciua, vt habetur ex *D. Thom. 1. 2. q. 6. art. 2. ad 3. Victor. in relect. 3. num. 21. Sot. lib. 1. de iuſt. & iur. q. 6. art. 7.* Hanc eandem opinionem nouiſſimè ſequitur *Fagund. de præcep. Eccleſ. præcep. 2. lib. 1. cap. 3. ſub num. 18.* qui rationem aſſignans eam eſſe ait, quòd naturalis ratio poſtulat, vt caput conformetur toti corpori ſuo. Etenim quemadmodum alij Principes ſæculares ſub hac conditione ab initio iuriſdictionem videntur à populo, & poteſtatem condendi leges accepiſſe, vt ad illas quo ad vim directiuam tenerentur; ita Rom. Pontifex ſub eadem conditione iuriſdictionem, ac poteſtatem condendi leges à Deo accipit. Confirmatur hæc eadem ſententia ex eo, quòd lex confeſſionis annuæ, de qua in noſtro canone,
4 eſt generalis; at quando Princeps legem aliquam generalem, & quæ materiam habet generalem, omnes comprehendentem, condit, ad illam ſeruandam quoad vim directiuam obligatur, licèt non teneatur ad pœnas in ea contentas; atque adeò eidē non ſubijciatur quoad vim coerciuam: ergò idem dicendum eſt in caſu noſtro, vt Rom. Pontifex quoad vim directiuam ſubijciatur diſpoſitioni noſtri canonis annuam confeſſionem præcipientis, & ſic peccat mortaliter, niſi illi ſatisfaciat; eo quod materiam habet generalem, quæ omnibus, etiam Rom. Pontifici conuenit: Secus autem quoad vim coerciuam, atque ideò non tenetur ſubire pœnas in ipſo canone contentas; & ſic non incurrit priuationem Eccleſiaſticæ Sepulturæ, Eccleſiæ ingreſſus, aut aliam pœnam, vt latè poſt alios *Fagund. loco citato.*

Secunda ſententia eſt *Ant. de Butr. in explic.*
5 *noſtri canonis, num. 18. Riccar. in 4. d. 17. art. 2. q. 4. & Scot. ibidem q. 1. art. 1.* Dicentium, non obligari Rom. Pontificem ad obſeruantiam noſtri canonis, atque ideò ad confeſſionem annuam ſub lethali culpa, ſed tantum de congruitate quadam morali; & ſic Papa huic præcepto contraueniens non peccat mortaliter, ſed venialiter tantùm: ſiquidem Princeps licèt de congruitate
6 debeat viuere ſecundum leges à ſe latas, vt in *l. digna vox, C. de legib.* eſt tamen ſolutus legibus, *l. Princeps, ff. eod. tit.*

Tertia ſententia eſt *Panorm. in explic. huius can. num. 19.* dicentis, quòd confeſſio ſi eſt de iure
7 Diuino, Papa proculdubio tenetur confiteri, atq; ideò obligatur iure Diuino ad confitendum, ſi conſcientiam habet peccati mortalis; non tamen ligatur verbis eiuſdem canonis, vt teneatur confiteri tempore in eo determinato, vel petere li-
8 centiam, cùm ipſe non ſit alicui ſubditus, ſed omnibus ſuperior, vt in *cap. cuncta per mundum, 9. q. 3. cap. nemo iudicabit, 9. q. 5. & cap. inferior 21. d.* Si verò confeſſio eſt de iure humano, tunc Papa ex hac cauſa non obligaretur ad confitendum, nec infra annum, nec poſtea; eſtò quod detur per Apoſtolum Iacobum præcipi, *cap. 5.* dicentem, *Confitemini alterutrum peccata veſtra.* Quoniam maiorem poteſtatem habet Romanus
9 Pontifex, quàm ipſe Apoſtolus, cùm non fuerit Papa: & dato quod fuiſſet, par in parem non ha-
10 bet Imperium, *cap. innotuit, de elect.* Eſt tamen verum, inquit idem *Panorm.* Papam teneri ad confitendum ex alio capite, nempè ex eo, quòd huiuſmodi confeſſio eſt ſaltem inducta ex generali Eccleſiæ traditione, & vniuerſum eius ſtatum
11 concernit, contra quem Rom. Pontifex non poteſt venire, cùm ab omnibus Pontificibus, & latinis fidelibus noſtri canonis diſpoſitio communiter fuerit recepta. Quo circa videtur concludere, quòd ſiuè confeſſio ſit de iure Diuino, ſiuè de iure poſitiuo, Papa tenetur confiteri; verùm non ligatur diſpoſitione noſtri canonis, ita vt teneatur confiteri tēpore in eo determinato, vel petere licentiam ab alio. Et fortè id voluiſſe ait *Io. Andr. loco citato*, dicentem quòd mens huius conſtitutionis illum alligat, quaſi non ipſa conſtitutio.

Quarta ſententia fuit *Nauar. de pœnit. d. 5. in prin. num. 32.* qui ait, quòd ſi Rom. Pontifex alli-
12 garetur noſtri canonis præcepto; Concilium eſſet ſupra Papam, cùm præceptum huiuſmodi ſit Concilij generalis. Vndè iuxta ſententiam eorum qui docent, Concilium eſſe ſupra Papam, Rom. Pontifex alligaretur præcepto cōfeſſionis annuæ. Secundum verò ſententiam eorum, qui putant, Concilium non eſſe ſupra Papam, Rom. Pontifex

fex

sex tali præcepto non subijcitur. Hæ sunt opiniones, quæ in hac difficultate reperiuntur, restat modò, vt quid nobis dicendum sit, videamus. Sit igitur pro huius rei determinatione.

PRIMA CONCLVSIO.

Romanus Pontifex si conscientiam habeat peccati mortalis, tenetur ad sacramenta-
13 lem confessionem accedere, sicut omnes alij fideles. Probatur, quia sacramentalis confessio est de iure Diuino, vt in præcedenti quæst. latè probauimus; at Papa iuri Diuino subijcitur,
14 quemadmodum omnes alij, cùm non sit supra ius Diuinum: ergò ad eam tenetur.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt adeò vera sit, vt contrarium asserere sit hæresis, vt colligi-
15 tur ex *Conc.Trid. sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 5.* Nec obstat si dicatur, quòd confessio, vt sit valida exigitur, vt Confessarius potestatem habeat iurisdictionis super confitentem, quam nemo vendicare sibi potest super Rom. Pontificem, cùm soli Omnipotenti Deo subijciatur, & omnibus sit superior, vt in *cap. aliorum, & cap. cuncta per mundum, 9. q. 3. & cap. si Papa, 40. d.* quoniam respondetur, quòd licèt nemo coactiuam iurisdictionem habeat super Papam; potest tamen aliquis habere super ipsum iurisdictionem sacramentalem, supposita eiusdẽ Pontificis spontanea voluntate, ac submissione, qua alicui Sacerdoti se submittat, vt habetur ex *D.Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 1. & Medin. C. de confess. q. 27.* siquidem ad hoc vnusquisque Sacerdos catholicus est Dei Vicarius specialis, *cap. absit, 11. q. 3.* Et Papa licèt sit Dei Vicarius Generalis; in illo tamen actu non tenet locum Papæ, sed priuatæ personæ;
16 atque ideò efficitur minor, & Sacerdos maior, vt habetur ex *Hostien. in sum. eod. tit. nostro, num. 15.* Papa enim quamuis omnia possit, nihilominus non habet potestatem peccandi, *cap. 1. 40. d.* Vn-
17 dè *Panorm. in explic. nostri can. sub n. 19.* meritò inquit, Papam non posse compellere Sacerdotem ad reuelandum peccatum in sacramentali confessione sibi detectum.

Secundò ampliatur, vt Rom. Pontifex non solùm teneatur ad sacramentalem confessionem;
18 sed etiam ad sumptionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, vt latè, Deo duce, suo loco dicemus. Etenim constat Sacramentum huiusmodi non solùm à Deo fuisse institutum; sed etiam præceptum, iuxtà illud *Ioan. cap. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt vera sit, supposito, quòd Rom. Pontifex conscientiam
19 habeat peccati mortalis: quoniam confessio nõ est necessaria absolutè; sed supposita lethali culpa, vt supra declarauimus, sec. præcedenti.

Secundò limitatur, vt Papa non statim quòd commiserit lethalem culpam teneatur ad sacra-
20 mentalem confessionem accedere: quia præceptum diuinum confessionis ad id non obligat, vt in præcedenti sec. supra ostendimus.

SECVNDA CONCLVSIO.

Romanus Pontifex si conscientiam habeat peccati mortalis, tenetur confiteri in ar-
21 ticulo, seù in periculo mortis. Hæc conclusio patet, quia Romanus Pontifex ex præcepto diuino ad id compellitur, sicut in tali casu omnes alij fideles tenentur. Etenim præceptum diuinum cõfessionis est affirmatiuum; ergò licèt non obliget semper ad semper, obligat tamen tempore necessitatis: at nulla maior necessitas huius Sacramenti considerati potest, quàm in mortis articulo, vt latè supra explicauimus sec. præcedenti.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt Romanus Pontifex vi præcepti diuini non solùm teneatur
22 ad confessionem accedere in articulo, aut in periculo mortis; sed etiam in multis casibus extra mortis periculum, & extremam necessitatem, nempè ratione periculi carendi confessario, ad dignam sanctissimi Sacramenti sumptionem, ad superandam tentationem, & in alijs casibus à nobis suprà relatis quæst. præcedenti.

Secundò ampliatur, vt Romanus Pontifex in articulo, seu periculo mortis non solùm tenea-
23 tur ad confitendũ; sed etiam ad sumendum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Probatur quia tali tempore iure Diuino fideles omnes tenentur ad communicandum; ergò etiam tenetur Romanus Pontifex, qui iuri Diuino subijcitur sicut ceteri fideles omnes, vt latius suo loco, infra, Deo duce, dicemus. Est tamen verum, quòd licet qui recusaret in mortis articulo Sacramentum percipere lethalem culpam cõtraheret; nihilominus si constitutus in tali periculo, paulò antequam constitueretur communicauerit, vt quia in sanitate solitus erat frequenter ad Sacramentum ipsum accedere, & puram existimaret habere conscientiam, si non sumpto viatico per negligentiam decederet, culpæ mortalis reus dici non posset, vt rectè docet *Sot. in 4. d. 12. q. 1. art. 11. col. 7. vers. Secundo adijcimus.*

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt ita demum Romanus Pontifex obligetur præcepto
24 Diuino confessionis in articulo mortis, & in alijs casibus supra relatis, quando conscientiam habeat peccati mortalis iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

Secundò limitatur supradicta cõclusio, vt vera sit quando Romanus Pontifex potest confiteri, &
25 Sanctissimam Eucharistiam sumere, vt supra: secus autem si nõ possit; quoniam ad impossibile nemo tenetur, *l. impossibilium, ff. de reg. iur.* Confirmatur, quia nec alij fideles Diuino præcepto ad confessionem tenentur, si non possint: ergò nec S. Pontifex, cùm militet eadem ratio. Est tamen verum quòd si verbis non possit exprimere peccata, sed valeat signis, percutiendo pectus, eleuando oculos in Cœlum, vel interrogatus à Confessario, si se pœniteat peccatorum suorum, & velit absolui, possit Confessarij manum stringere, vel quodcunque aliud signum contritionis ostendere, ad id obligatur: quia illa signa, & nutus sunt sufficiens materia Sacramenti pœniten-

C

nitentiæ,& super huiusmodi actus potest impēdi sacramentalis absolutio, vt in *cap. is, qui pœnitentiam, 26. q. 6. D. Anton. 3. par. tit. 10. cap. 2. Syl. in sum. rer. confessor. 3. q. 3.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. 3. par. tom. 4. disp. 23. sec. 1. num. 5. cum seq.* vbi contraria soluit, *Vasq. ibidem, q. 91. art. 2. dub. 1. num. 3. & seq. Coninch. disp. 7. de integr. confess. num. 99. & Reginal. lib. 8. suæ praxis, nu. 27.* Imò si copiam confessarij non habeat, eodem præcepto Diuino tenetur cōteri, vt suo loco infra dicemus, de contritione tractantes. Etenim Lex Diuina naturalis præcipit, vt homo nihil omittat, quod suæ saluti sit necessarium.

TERTIA CONCLVSIO.

Romanus Pontifex non solùm obligatur ad confessionem accedere in articulo, seù pe-
26 riculo mortis, & in alijs casibus supra relatis; verùm etiam tenetur ad confitendum saltem semel in anno, & sic adimplere præceptum annuæ confessionis, de quo in nostro canone. Hæc conclusio est *Ioan. Andr. Couar.* & aliorum, quos supra retulimus pro prima sententia, quibus etiam adde *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 5. Graff. par. 1. Decis. cap. 8. num. 32. in fin.* vbi pro hac eadem sententia refert *Felin. in cap. 1. num. 31. de constit.* & latè *Vasq. 3. par. tom. 4. q. 90. art. 1. dub. 1. num. 14.* Probatur, quia vt supra probauimus, quæst. præcedenti, præceptum annuæ confessionis non est purè Ecclesiasticum, sed est etiam Diuinum; ergò alligat Romanum Pontificem, quem supra diximus subijci Diuino præcepto sicut omnes alij subduntur. Ob id ait *Scot. in 4. d. 17. q. 1. art. 1.* Præceptum confessionis non esse merum Ecclesiasticum, quia aliàs non obligaret Papam, quia præcepta Ecclesiastica ipsum non obligant, *Glos. in cap. confidimus, 25. q. 1.*

Ampliatur hæc conclusio, vt Romanus Pontifex teneatur hoc præcepto, etiam si confessio
27 sacramentalis à Deo non fuisset præcepta; sed tantùm instituta: atque ideò præceptum huiusmodi esset purè Ecclesiasticum. Siquidem hoc præceptum esset Reip. Christianæ valdè vtile, cùm supposita confessionis diuina institutione,
28 per eam fideles facilius obtinerent, vt ad præsens obtinent remissionem peccatorum: nam sæpe difficile est habere contritionem, & facile attritionem, quæ satis est, mediante sacramentali confessione ad remittendam culpam: item frequentatio confessionis non solùm est medicina peccatorum purgatiua quantumuis fuerint eradicata, & præseruans ab eis; sed etiam multum prodest ad conseruandam societatem vitæ, & ad vitam rectè instituendam. Vndè etiam si præceptū confessionis annuæ esset purè Ecclesiasticum, ob supra relatas vtilitates iustissimum foret: ergò ad illius obseruantiam teneretur ipse Pontifex: quia secundum rectam rationem, atque ideò de iure naturali quilibet legislator tàm Ciuilis, quàm Ecclesiasticus tenetur seruare legē suam iustam: nam ex dictamine rationis constat, vt quod quisq; iuris in alium statuerit, ipse quoque eodem iure vtatur; vndè *Vlp. in l. 1. ff. quod quisq; iur.* sic ait. *Quis enim aspernabitur idem ius sibi dici, quod ipse alij dixerit.* Hoc ipsum habetur in *cap iustum, d. 9. & cap. liceat Papæ, 12. q. 1.* latè *Salas de legib. disp. 4. sec. 2. Suar. lib. 3. de legib. cap. 35. Reginal. lib. 13. suæ prax. num. 268. & seq. Lorca disp. 25. de legib. num. 3.* & hanc opinionem certam esse apud omnes testatur *Vasq. 3. par. tom. 4. q. 90. art. 1. dub. 1. sub num. 14.* Ita vt Legislator citra
29 culpam violare non possit legem, quam ipse tulit, nisi ex rationabili causa; & eodem modo, quo cum alijs dispensat. Et hoc ideò quia debet consonare cum toto corpore, quod in Legislatore ciuili præcipuè id locum sibi vendicat ex vi legis positiuæ: siquidem aliqui volunt sub hac conditione Principem sæcularem à Populo, & Papam à Deo hanc potestatem recepisse, vt supra diximus ex *Fagund.* post alios in relatione primæ sententiæ. Imò id prouenit ex virtute, & efficacia eiusdem legis, siue ciuilis sit, siue Ecclesiastica, vt ipse Legislator rationabiliter viuat, & pareat legi, quam ipse tulit; nisi legis obseruantia repugnaret statui, & conditioni Legislatoris; qualis est lex de non asportandis armis, de non ferendis vestibus sericis, aureo, & lapidibus prætiosis contextis, & aliæ similes, quoniam licèt harum legū obseruantia conueniat subditis, non tamen conuenit Principi propter eius excellentiam, & supremam potestatem, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, & Molf. par. 1. suæ sum. tract. 9. cap. 8. nu. 25. & 26.*

Secundò ampliatur, vt Rom. Pontifex ligetur præcepto confessionis annuæ, siue Concilium
30 esset supra Papam, siue non pro vt re vera nō est, & qui contrariam sententiam hodie defenderet, temerarius saltem proculdubio esset censendus, vt habetur ex *Azor. lib. 4. Inst. moral. cap. 13. q. 1. par. 2.* latè *Alter. in explic. Bull. cœn. can. 2. cap. 1. quos nos retulimus in explic. eiusdem canonis lib. 2. q. 1. num. 6. & 7.* Etenim si Concilium esset supra Papam, certum est Romanum Pontificem obligari præcepto confessionis annuæ, cùm præceptum huiusmodi fuerit latum in Conc. Lateran. sub Inn. III. Si verò esset supra Concilium, vt verè est, cùm id habeat vim condendi leges approbatione Rom. Pontificis, ipse Pontifex censetur præceptum ipsum edidisse: & proptereа, vt Legislator tenetur ad obseruantiam propriæ legis, cùm sit iusta, & non repugnet eius statui, vt paulò supra ostendimus. Vndè non immeritò *Vasq. loco citato*; reprehendit *Nauar.* supra relatum dicentem, quòd si Romanus Pontifex obligatur hoc præcepto, Concilium esset supra Papam, cùm præceptum huiusmodi sit Concilij generalis: siquidem S. P. alligatur hoc præcepto, licèt Concilium non sit supra Papam.

Tertiò ampliatur eadem conclusio, vt Romanus Pontifex obligetur præcepto confessionis
31 annuæ, etiam si vera esset opinio, *Glos. & Panor.* dicentium, confessionem sacramentalem iure tantùm humano fuisse inductam; quam opinionem omninò falsam, & contra fidem esse supra probauimus, quæst. præcedenti. Etenim præceptum

ceptum huiusmodi adhuc valdè vtile esset Christianæ Reip. per ea, quæ supra diximus, & propterea rationabilis: ergò ad illius obseruantiam obligaretur Papa, cùm eius statui non repugnet.

Quartò ampliatur, vt Romanus Pontifex adeò
32 ligetur præcepto nostri canonis, vt si probabiliter timeat, se non habiturum copiam Confessarij in toto anno si hìc, & nunc dictum præceptum non impleat, teneatur anticipare confessionem. Siquidem præceptum huiusmodi supra probauimus esse non solùm Ecclesiasticum, sed etiam Diuinũ, & hoc casu tenentur anticipare confessionem alij fideles in quacunque parte anni, si præuideant fore, vt post occasionem illam non possint in toto anno illo confiteri, vt supra probauimus, quæst. præcedenti, *nu.* 34. Non tamen idem dicendum est de communione, cùm militet diuersa ratio:
33 nam præceptum confessionis non limitatur ad finem anni sicut præceptum communionis, vt rectè docet *Suar.* 3. *par. tom.* 3. *disp.* 70. *sec.* 2. *col.* 7. *vers. Tertium dubium*, & nos latius suo loco, Deo duce dicemus.

Quintò ampliatur, vt Romanus Pontifex non solùm teneatur præcepto annuæ confessionis;
34 verùm etiam præcepto communionis in Pascha, ita vt citra causam rationabilem si dictum præceptum nõ seruat letaliter peccat. Probatur, quia præceptum communionis in Pascha non est purè Ecclesiasticum, sed ita est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum, sicut præceptum annuæ confessionis. Etenim Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non solum à Christo fuit institutum, sed etiam eius sumptio præcepta, vt habetur *Ioan. cap.* 6. *Nisi manducaueritis, &c.* Tempus autem illud sumendi fuit à Christo Ecclesiæ commissum, vt deputet, sicut circa confessionem: & propterea vno, & eodem canone fuit ab Ecclesia præfinitum tempus confitendi, ac communicandi, vt benè declarat *Sot. in* 4. *d.* 12. *q.* 1. *art.* 11. *col.* 7. *vers. Secundò adijcimus*, & nos latius Deo duce, infra dicemus de præcepto communionis agentes. Vndè præceptum communionis in Pascha secundũ eius substantiam est Diuinum sicut præceptum confessionis semel in anno; determinatio verò temporis est de iure positiuo, cui determinationi stare tenetur Romanus Pontifex, quia talis determinatio quamuis facta fuerit ab Ecclesia, nihilominus perinde est, ac si facta sit à Deo tanquam ab eo commissa Ecclesiæ: siquidem qui per alium facit, per se ipsum facere moraliter censetur, *l.* 1. §. *deiecisse*, *ff. de vi*, *& vi arm. l. hoc iure*, §. *deiecit*, *ff. de reg. iur. cap. qui per alium*, *eo tit. in* 6. Pro hac eadem ampliatione faciunt ea, quæ supra adnotauimus, *ampliat.* 1.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio primò vt ita demum Romanus Pontifex alligetur præ-
35 cepto confessionis annuæ, si conscientiam habeat peccati mortalis, sicut supra diximus de præcepto confessionis purè Diuino, & infra latius, Deo duce, dicemus. Etenim materia remota Sacramenti pœnitentiæ sunt tantùm peccata mortalia, non autem venialia.

Secundò limitatur, vt Romanus Pontifex ex iusta, ac rationabili causa excusetur à præcepto
36 confessionis annuæ, sicut etiam à communione in Pascha. Nam eo casu sicut potest dispensare in tempore cum aliqua singulari persona, si iusta causa subsistat, ità etiam poterit seipso, vt benè declarat *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 5.

Tertiò limitatur supradicta conclusio, vt licèt Romanus Pontifex subijciatur præcepto confes-
37 sionis annuæ, & communionis in Pascha, ità vt teneatur confiteri semel saltem in anno, & communicare ad minus in Pascha, tantùm intelligẽdum est quoad vim directiuam, nõ autem quoad vim coactiuam, nempè quoad culpam, vt scilicet peccet contraueniendo, non autem subijciatur pœnis in nostro canone contentis, vt habetur ex *Couar. in cap. Alma Mater, par.* 1. §. 1. *sub nu.* 7. *in vers. Hæc denique adduximus, & Vasq.* 3. *p. tom.* 4. *art.* 1. *dub.* 1. *n.* 14. Nam alij Principes vi tantùm
38 directiua obligantur ad obseruandas eorum leges, non autem coactiua, vt scilicet ad earum obseruantiam cogi possint sub pœnis in eis contentis, vt post alios latè declarat *Salas de legib. disp.* 14. *sec.* cum alijs Doctoribus supra relatis: ergò multò magis id est dicendum de Dei Vicario, qui nullum habet superiorem in Terris, sed omnibus est superior, *cap. cuncta per mundum*, 9. *q.* 3. & prima sedes, excepta hæresis causa. *Quod absit*, à nemine iudicari, ac puniri potest, *cap. nemo iudicabit*, 9. *q.* 5. Ad contraria verò patet solutio ex dictis.

Ibi, *Vtriusque sexus*. An Hermaphroditi tantùm comprehendantur sub dispositione nostri Canonis.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Hermaphroditos solùm comprehendere verba illa,* Vtriusq; sexus, *cum illi vtrumq; sexum habeant, qui asserant.*

2 *Verba* Omnis vtriusq; sexus, *comprehendunt omnes fideles masculos, & fœminas, esto quod alterum sexum habeant.*

3 *Hermaphroditus cum sit simul masculus, & fœmina an comprehendatur sub dispositione huius Canonis.*

4 *Hermaphroditi sunt in duplici differentia.*

5 *Hermaphroditi in quibus alter sexus præualet, si præualet masculinus, dicuntur simpliciter masculi, & secundum quid fœmina, & sic è contra.*

6 *Hermaphroditi æqualis sexus, dicuntur æqualiter masculi, & æqualiter fœmina.*

7 *Hermaphroditi in quibus alter sexus tantùm præualet, coguntur præualentem tantùm sexum prosequi.*

8 *Hermaphroditi æqualem sexum habentes possunt eligere sexum quo vti velint.*

9 *Hermaphroditi in altero sexu tantùm præualentes, non tenentur iurare de non inseruiendo alteri sexui, prout iurant æqualem habentes, altero, præter electum in posterum non vsuros.*

10 *Hermaphroditi, in quibus alter sexus tantùm praeualet, non possunt contrahere matrimonium, nisi secundum sexum praeualentem; illi verò in quibus vterq; est aequalis, possunt contrahere secundum sexum quo vti velint.*

11 *Hermaphroditi, in quibus alter sexus praeualet, si matrimonio iuxta sexum praeualentem contracto, efficiantur vidui, & matrimonium iuxta alterum sexum contrahant, peccant mortaliter, & matrimonium est inualidum. Cum illis verò aequalis sexus est validum.*

12 *Hermaphroditi, in quibus alter sexus praeualet, comprehenduntur sub dispositione huius canonis, de illis verò, in quibus est aequalis controuertitur.*

13 *Hermaphroditus est species distincta à tantùm masculo, & à sola foemina.*

14 *Mulsum quod constituitur ex vino, & melle, non est formalitèr, nec vinum, nec mel.*

15 *Conficiens mulsum ex alieno vino, & melle, & ex alienis medicamentis emplastrum, eorum efficitur dominus, & tenetur ad pretium, & interesse tantùm dominis.*

16 *Statutum prohibens extrahi frumentum, non censetur prohibere hordeum.*

17 *Farina propriè non dicitur bladum.*

18 *Mixta non comprehenduntur sub simplicibus, limitatur in fauorabilibus, nu. 26.*

19 *Legatum factum vxori eorum, quae eius causa parata sunt non veniunt, quae communi vsui parata sunt.*

20 *Statutum disponens, quod pro rebus proprijs vsus non soluatur gabella, non habet locum in rebus, quae asportantur proprij, & alterius vsus causa.*

21 *Princeps si ex mercibus stipendia sibi debita habere non potest, iustè exigit gabellam pro rebus ad propriae vitae vsum.*

22 *Hermaphroditi non comprehenduntur sub dispositione Iurium disponentium de masculis, vt possint promoueri ad ordines; & de masculis, & foeminis, vt possint ingredi religionem.*

23 *Hermaphroditi indistinctè obligantur ad confessionem annuam.*

24 *Constitutio poenalis licet restringenda, si per illam vitatur periculum animarum est largo modo interpetranda.*

25 *Mixtum inseparabile constituit speciem distinctam, secus si est separabile.*

26 *Hermaphroditus non potest dici propriè persona mixta ex masculo, & foemina, nam in eo distincti apparent sexus.*

27 *Hermaphroditus est capax Sacramentorum poenitentiae, & Eucharistiae. Ordinis verò, & professionis est omninò incapax; nec praeualens in virili ordinatus ministrat; licet ordinis characterem suscipiat.*

28 *Hermaphroditi tenentur ad praeceptum communionis in Pascha.*

29 *Hermaphroditi obligantur ad praeceptum confessionis, & communionis in articulo mortis, & alijs casibus, quibus Christi fideles obligantur.*

30 *Hermaphroditi excusantur à praecepto annuae confessionis, & communionis in Pascha, in omnibus casibus in quibus alij fideles.*

AD euidentiam eorum, quae dicenda erunt, est adnot. quòd licèt iste canon si verba
1 illa: *Vtriusque sexus*, Attendere velimus, pro vt iacent eum, dumtaxat videatur obligare ad confitendum semel saltem in anno, & ad communicandum ad minus in Pascha, qui vtrumque sexum simul habeat, atque ideò tantùm Hermaphroditos, cùm hi soli sint vtriusq; sexus, & non alios fideles, qui tantùm masculi sunt, vel feminae, vt Caluinus relatus à *Bellar. lib. 3. de poenit. cap. 16.* Satis impudenter, ac ridiculè asserit; Doctores tamen communiter existimant, dispositionem huius canonis non esse intelligendam coniunctiuè, sed alternatiuè, ita vt dum ait *textus*,
2 *Omnis vtriusque sexus, &c.* Per illa verba Concilium intelligat omnes fideles, siue tantùm masculi sint, siue foeminae dumtaxat, atque ideò eò quod alterum sexum habeant, & non vtrumque. Vndè *Io. Andr. in explic. huius canon. num. 1. in fin.* Ad corroborationem eorum, quae dicta sunt, refert, quòd alia littera legit, *Omnis cuiusque sexus*, & non *Omnis vtriusque sexus*. Et re vera si Hermaphroditos solùm dispositio nostri canonis comprehenderet, irrationabilis esset, cùm non possit assignari recta ratio, cur potius Hermaphroditi debeant confiteri semel saltem in anno, & communicare ad minus in Pascha, & non alij fideles, qui alterum sexum habentes, masculi tantum sunt, vel tantùm feminae. Ne igitur irrationabilem censeamus canonem nostrũ, concludamus, illa verba, *Omnis vtriusq; sexus.* Intelligenda esse alternatiuè, non autem coniunctiuè; idest, omnis, siue masculus sit, siue femina. Imò secundum rectam grammaticam rectè legi, *Vtriusque sexus*. Probat, *Bellar. loco citato*, ex Diuo Hieronymo vertente illud *Iudic. c. 16.* ibi, *Circiter triamillia vtriusque sexus spectantium ludentem Samson, &c.*

Haec adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant, sola igitur difficultas est inter Doctores.
3 An supradicta expositione sic stãte, Hermaphroditus comprehendatur sub dispositione nostri canonis; cùm non sit tantùm masculus, & tantùm femina, sed simul est masculus, & femina. Vtilis re vera est ista quaestio ad decisionem nonnullorum casuum deseruiens: & propterea ad eius explicationem quatuor faciemus. Primò titulum quaestionis declarabimus: Secundò contraria adducemus: Tertiò rem ipsam determinabimus: & quartò contraria soluemus.

Circa tituli explicationem est adnot. quòd licèt Hermaphroditi omnes vtrumque sexum
4 habeãt; sunt tamen in duplici differentia. Etenim quidam sunt, in quibus alter tantùm sexus praeualet: Alij verò in quibus neuter, sed vterque dicitur aequalis. Differunt autem huiusmodi Hermaphroditi inter se in multis. Primò, quoniam illi, in quibus alter tantùm sexus praeualet, dicun-
5 tur simpliciter masculi, vel feminae iuxta sexũ in eis praeualentem: & propterea si praeualeat sexus viri-

virilis, dicuntur ſimpliciter maſculi, & ſecundum quid fœminæ. Si verò fœmineus appellantur ſimpliciter fœminæ, & ſecundum quid maſculi, vt in *l. quæritur, ff. de ſtat. hom.* At illi, in quibus neuter
6 ſexus præualet, ſed vterque eſt æqualis, dicuntur æqualiter maſculi, & æqualiter fœminæ; cùm non poſſit aſſignari ratio, cur huius, & non alterius ſexus cenſeantur, vt habetur ex *Henr. lib. 4. de irregul. cap. 8. num. 6. Maiol. eod. tract. lib. 3. cap. 25. num. 16. Nauar. lib. 1. Conſil. in prima editione, ſub tit. de ætat. & qualit. conſ. 8. num. 3.* & alij, quos refert *Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 106. num. 1.* vbi *num.* 2. ad probandum quiſnam ſexus præualeat, inquit, ſtandum eſſe iudicio Medicorum, & Matronarum peritarum: & *num.* 9. addit, quòd quando, conſultis Medicis, & Matronis, res in æquilibrio remanet, tunc iudicandum eſſe, ſexum eſſe æqualem, & neutrum præualentem. Secundò dif-
7 ferunt, nam priores Hermaphroditi non poſſunt eligere ſexum, quo vti malint; ſed præualentem tantùm ſexum coguntur proſequi; ita vt ſi virilis in eis præualeat, virili teneantur inſeruire: ſi fœmineus, fœmineo. At poſteriores Hermaphroditi
8 poſſunt eligere ſexum, quo vti velint, atque adeò ſi virilem eligant, virili: ſi verò fœmineum, fœmineo inſeruiant, vt habetur ex *Hoſtien. in ſum. de teſtib. §. Quis poteſt eſſe teſtis, num.* 2. Tertiò Hermaphroditi alterum tantum ſexum præualentem habentes, præualente dumtaxat debent vti, & non tenentur præſtare iuramentum de non inſeruiendo alteri ſexui. At Hermaphroditi, in quibus neuter præualet, ſed vterque ſit æqualis, facta electione ſexus, quo vti velint, debent iuramento conſtringi, ſe in poſterum non vſuros altero ſexu, præter electum, *arg. tex. in cap. presbyteros, 16. q. 1. & Sanch. loco citato, num. 1. in fin.* Quartò differunt, quia primi Hermaphroditi non poſſunt
10 matrimonium contrahere, niſi ſecundum ſexum in eis præualentem, ita vt ſi præualeat virilis, vxorem dumtaxat ducere valeant, non autem nubere viro, vt habetur per *Gloſ. in cap. ſi teſtes, in ver. Ad teſtimonium, 4. q. 3. Angel. in ſum. ver. Hermaphroditus, num. vlt. Syl. eod. ver. in fin.* & alij. Sed Hermaphroditi ſecundi generis poſſunt contrahere matrimonium ſecundum ſexum, quē eligunt, & quo vti volunt: & propterea ſi eligant inſeruire virili, poſſunt vxorem ducere: ſi verò fœmineo, poſſunt nubere viro, vt per DD. ſupra relatos, præſertim *Sanch. loco citato, nu. 6.* vbi *nu* 7. addit etiam ex *Maiol.* quòd Parochus non debet intereſſe tali matrimonio, donec Hermaphroditus coram Iudice Eccleſiaſtico declaret, quo ſexu vti velit. Quintò differunt, quoniam Her-
11 maphroditi, in quibus alter ſexus tantùm præualet, matrimonio contracto iuxta ſexum præualentem, & vidui effecti ſi matrimonio copulentur iuxta alterum ſexum, peccant mortaliter, & matrimonium eſt inualidum: vt cùm quis ſecundum virilem ſexum in eo præualentem vxorem duxerit, & deindè viduus effectus nubat viro iuxta alterum ſexum minus præualentem. At Hermaphroditi neutrum ſexum præualentem habentes, ſi ſemel, electo ſexu, & ſecundum illum matrimonio inito, vidui efficiantur, & matrimonio copulentur iuxta alterum ſexum, matrimonium erit validum, cùm iure naturæ non irritetur: eo quòd huiuſmodi Hermaphroditi æquè maſculi ſunt, ac fœminæ, nec eorum electio, id quod natura indidit auferre valuit: nec ius Diuinum, aut Pontificium reperitur, quo tale matrimonium irritum fiat, vt rectè docet *Sanch.* vbi ſupra, *nu.* 8. vbi etiam putat, ita contrahentes peccare mortaliter, cùm velint delictum committere in re grauiſſima; eſtò quòd non iurauerint, ſe altero ſexu non vſuros præter electum. Quod quidem mihi videtur dubium, cùm ita contrahentes, præuio iuramento, aut aliqua alia rationabili promiſſione, non faciant nec contra ius Diuinum, nec humanum: & propterea non video quomodo poſſint peccare mortaliter, cùm omne peccatum ſit contra legem aliquam.

Cùm igitur Hermaphroditi ſint in duplici differentia: alij ſcilicet, in quibus alter ſexus
12 præualet, & alij neutrum ſexum præualentem habentes, ſed vtrumque æqualem, noſtra quæſtio non eſt de Hermaphroditis primi generis; nam eos concedimus comprehendi ſub diſpoſitione noſtri canonis, cùm dicatur ſimpliciter maſculi, vel fœminæ ſecundum ſexum in eis præualentem, vt in *d. l. quæritur, ff. de ſtat. homin.* atque adeò quoad ipſos approbamus opinionem *Anchar. in explic. noſtri can.* & aliorum: ſed controuerſia noſtra eſt de Hermaphroditis ſecundi generis, in quibus neuter ſexus præualet, & vterq; eſt æqualis; de his, inquam, quærimus an comprehendantur ſub præcepto confeſſionis annuę in noſtro canone contento; ita vt teneantur confiteri ſemel ſaltem in anno, ſicut alij fideles ad confitendum obligantur.

In hac difficultate videtur prima facie negatiuè reſpondendum eſſe. Probatur hæc ſententia
13 primò, quia Hermaphroditus eſt ſpecies quædam diſtincta à tantum maſculo, & à ſola fœmina: ergò non comprehenditur ſub diſpoſitione noſtri canonis, atque ideò non tenetur ad confitendum ſemel ſaltem in anno. Antecedens patet, quoniam Hermaphroditus eſt perſona mixta ex maſculo, & fœmina: ergò eſt ſpecies diſtincta à tantum maſculo, & à ſola fœmina. Etenim mixtum eſt ſpecies diſtincta à ſuis ſimplicibus. Hinc mulſum, quod conſtituitur ex vino, & melle, non eſt formalitèr, nec vinum, nec mel; ſed ſpecies di-
14 ſtincta à vino, & melle. Et emplaſtrum compoſitum ex varijs medicamentis non eſt formalitèr, nec vnum, nec alterum ex illis, ſed ſpecies omninò diſtincta à medicamentis ipſis. Vndè ſi Titius v. g. ex alienis vino, & melle faciat mulſum, aut
15 ex alienis medicamentis emplaſtrum, tàm mulſi, quàm emplaſtri efficitur dominus, nec tenetur ad aliud, quàm ad pretium vini, & mellis, ac medicamentorum vna cum intereſſe eorum Dominis, vt eſt *tex. in l. adeò, §. cum quis, ff. de acquir. rer. domin.* vbi hanc eſſe rationem aiunt Nerua, & Proculus, quia quod factum eſt, anteà nullius fuerat;

quaſi

quasi dicat, licèt mel, & vinum, & medicamenta aliena fuerint; tamen mulsum, & emplastrum ex dictis rebus, & medicamentis resultantia, cum antea nullius fuerint, efficiuntur ipsius Titij ipsa mixta conficientis, & ea primò occupantis. Si igitur Hermaphroditus est persona mixta ex masculo, & fœmina, atque ideò species distincta ab homine tantùm masculo, & à sola fœmina; ergò non comprehenditur sub dispositione nostri canonis, qui loquitur, vt diximus de tantùm masculis, & de solis fœminis, & propterea non tenetur ad confitendum semel saltem in anno; quia statutum loquens de vna specie, non extenditur ad aliam. Vndè statutum prohibens extrahi frumē-
16 tum à Ciuitate, non censetur prohibere extrahi hordeum, quoniam hordeum est diuersa species à frumento. Imò *Bart. in l. Cesar, nu. 13. ff. de public. vectigal.* ait, quòd stante statuto, vt qui asportauerit bladum extra Ciuitatem pūiatur in centū, si quis asportauerit farinā, dicta pœna non mulctatur; quia farina propriè non est bladum; licèt
17 bladi nomine veniat frumentum, hordeum, & cetera huiusmodi, quæ terra seruntur, vt per *Glos. in l. triticum, ff. de verb. oblig.* Quam doctrinam puto tamen veram quoad pœnam ordinariam; secus autem quoad pœnam extraordinariam. Nam licèt farina sit diuersa species à blado, & sic à frumento, &c. nihilominus iste talis extrahendo farinam dicitur facere contra mentem legis, & ideò verè censetur facere contra legem, vt *in l. non dubium, C. de legib* Vndè licèt non puniatur contraueniens eadem pœna, punitur tamen eadem lege, *arg. tex. in l. si quis non dicam rapere*, & ibi *DD. C. de Episc. & Cler.* Et id maximè verùm est, si statutum reddatur inutile, per *tex. in cap. si Ciuitas, de sent. excomm.*

Confirmatur, quoniam mixta non comprehēduntur sub simplicibus; ergò Hermaphroditi, de
18 quibus agitur, non comprehenduntur sub dispositione nostri canonis, consequentia patet ex dictis. Antecedens probatur primò ex *l. legatum, ff. de leg.* 3. vbi sub legato vestium panni ad vsum vxoris non veniunt vestes panni ad promiscuum
19 vsum viri, & vxoris: & legatis vxori ijs, quæ vsus eius causa parata sunt, illi serui ad eam non pertinent, qui non proprij ipsius, sed communis vsus causa parati sunt, *l. legatis, ff. de legat.* 2. Et denique statutum disponens, quòd non soluatur ga-
20 bella de rebus, quæ deferuntur proprij vsus causa, non habet locum in ijs, quæ asportantur proprij vsus causa, & alterius, vt per *Alber. de Ros. in 1. par. statut. q.* 9. Dixi statutum disponens, quoniam licèt idem statuatur de iure communi, vt pro huiusmodi rebus non debeatur gabella, vt *in l. vniuersa, C. de vectigal.* Nihilominus quando
21 Princeps habére non potest ex mercibus debita sibi stipendia, gabella iustè soluitur pro rebus ad propriæ vitæ vsum inuectis, vt in hac Ciuitate seruatur, & in multis alijs: quam quidem consuetudinem ex dicta causa inductam, rationabilem esse nos probauimus in nostris *Comment. ad Bull. cœn. lib. 2. can. 5. q. 5. num. 6.*

Denique probatur eadem sententia ex eo quod iura disponentia de masculis, vt promoueri pos-
22 sint ad ordines ecclesiasticos: & de masculis, & fœminis, quòd Religionem ingredi possint, & in ea professionem emittere, non comprehendunt Hermaphroditos, de quibus agitur: nam hi sunt ordinis ecclesiastici omninò incapaces: & si in aliqua Religione professionem emittant, professio est nullius momenti, vt latè probat *Henr. lib. 14. de Irregul. cap. 8. n. 6.* & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. lib. 7. de matr. disp. 106. num* 3. Ergò prædicti Hermaphroditi non comprehenduntur sub dispositione nostri canonis, disponentis de masculis tantùm, & de solis fœminis: & tantò minus; quia dispositio dicti canonis est pœnalis, & sic odiosa, *arg. tex. in cap. odia de regul. iur. in 6.*

His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse omninò veram, quam tenet
23 *Io. Andr. in explic. nostri can. n. 2. Ant. de Butr. ibidem, nu.* 19. & alij existimantes, Hermaphroditos indistinctè comprehendi sub dispositione dicti canonis: & propterea obligantur, sicut alij fideles ad confitendum semel saltem in anno. Probatur primò, quia huiusmodi præceptum non est purè ecclesiasticum, vt supra ostendimus Sec. 1. sed etiam diuinum, quatenus suæ Ecclesiæ Deus commisit tempus definiendum, quo adimpleri debeat præceptum diuinum de confitendo, vt latè habetur etiam ex *Bellar. de pœnit. lib. 3. cap.* 13. At præcepto diuino Hermaphroditos alligari non est ambigendum: postquam illo præcepto omnes fideles baptizati tenentur: ergò alligātur quoque præcepto nostri canonis, quo definitur tempus adimplendi diuinum præceptum. Secundò dato, & non concesso, quòd præceptum, de quo agitur, sit purè ecclesiasticum, cùm tendat in salutem animarum, licèt ex vno capite sit odiosum, cùm pœnas imponat contrauenientibus; ex altero tamen capite est fauorabile, cùm tendat in
24 salutem animarum. Vndè quamuis constitutio pœnalis debeat restringi, vt *in cap. odia*, & ibi *Doctores de reg. iur. in 6.* nihilominus quando per illam vitatur animarum periculum, debet extendi, & largo modo interpretari, ac si fauorabilis esset, vt habetur ex *Panor. in cap. ex tenore, n. 6. qui fil. sin. legit.* Ergò Hermaphroditi omnes comprehēdūtur sub dispositione huius canonis, cùm editus sit in fauorem animarum; & si pœnam statuat cōtrauenientibus. Denique id apertè probatur ex verbis illis nostri canonis, *Vtriusque sexus*, nam verba illa secundùm rectam, & elegantem grammaticam comprehendit non solùm masculos tātùm, & solas fęminas; sed etiam masculos, & fęminas simul, & sic Hermaphroditos.

Ad contraria facilè respondetur.

AD primum negatur antecedens, & ad eius probationem respondemus, quòd mixtum
25 est duplex: nam quodam mixtum dicitur resultans ex pluribus simplicibus adeò inter se commixtis, vt separari nullo modo possint, vt est mulsum, seù emplastrum: quodam verò constans ex pluribus simplicibus, quæ separari possunt,

sunt, vt si frumentum misceatur cum hordeo, fabis, &c. Primum mixtum constituit speciem distinctam: secundum verò mixtum non item: Hermaphroditus autem reducitur ad mixtum secundi generis; imò nec ipsum totaliter attingit, cùm in eo appareant sexus omninò separati.

Ad confirmationem potest negari primò consequentia; quoniam Hermaphroditus non po-
26 test dici persona mixta propriè ex masculo, & fęmina cum in eo distincti appareant sexus. Secundò potest negari antecedens: nam licèt mixta regulariter non comprehendantur sub simplicibus, vt in iuribus supra relatis, id tamen limitatur locum non habere in fauorabilibus, vt per *Bart. in l.2. ff.de verb. oblig.* Hinc ait idem *Bart.* ibi fuisse disputatum Bononiæ casum, in quo Papa concessit legato, vt possit legitimare spurios: item incestuosos: modò quidam erat simul spurius, & incestuosus, fuit dubitatum, an possit eum legitimare? & testatur fuisse conclusum affirmatiuè; quia talis casus erat fauorabilis. Et licèt hoc præceptum ex vna parte sit pœnale, ex alio tamen capite dicitur fauorabile, cùm tendat in salutem animarum, vt supra diximus, eo quòd per frequentationem confessionis sacramentalis plures vtilitates fideles consecuntur. Nec obstant iura in contrarium adducta, quoniam in illis casibus mixta non comprehenduntur sub simplicibus, quia agitur de præiudicio tertij, nempè hæredis, seù Principis statuentis: & propterea saltem respectu eorum sunt odiosa.

Ad vltimum negatur consequentia, quia Hermaphroditus est capax Sacramentorum pœni-
27 tentiæ, & sanctissimæ Eucharistiæ, siue consideretur vt masculus, siue consideretur vt fęmina; nimirum si comprehenduntur sub dispositione nostri canonis. At Ordinis, & professionis est omninò incapax, si in eo vterque sexus est æqualis, quia cùm æqualiter sit masculus, & fęmina, quamuis pro ea parte, qua vir est, possit videri capax Ordinis; quia tamen est incapax pro ea parte, qua est fœmina, absolutè dicitur incapax, cùm non plura, sed vnum dicatur indiuiduum. Idem dicendum est de Hermaphrodito alterum tantùm sexum præualentem habente; nam is non potest ad ordines promoueri propter monstruositatem, nec ordinatus ministrare, vt in *cap. illiteris*, 39. *d.* Est tamen verum, quòd si ordinetur, suscipit ordinis caracterem, si magis præualeat in virili sexu; secus autem si in fęmineo vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Hermaphroditus.* Est quoque incapax professionis, quia si profiteatur in virorum monasterio non tenet professio quoniam æquè est fœmina, ac vir: si autem in monasterio monialium, non tenet; quia æquè est vir. Ita *Sanch. loco supra citato.*

Vndè his reiectis firma remanet conclusio, quòd Hermaphroditi omnes ligantur præcepto confessionis annuæ, siue vnum tantum sexum habeant præualentem, siue neutrum.

Ampliatur hæc ipsa conclusio, vt Hermaphroditi non solum teneantur præcepto confessionis
28 annuæ; sed etiam præcepto communionis in Pascha, cùm huiusmodi præceptum quoque sit tàm Ecclesiasticum, quàm Diuinum, & omnia argumenta, quæ supra adduximus ad probandum eos obligari ad confitendum semel saltem in anno, concludunt pariter eos teneri ad communicanda in Pascha.

Secundò ampliatur, vt Hermaphroditi multo magis teneantur præcepto Diuino confessionis,
29 & communionis in articulo, seù periculo mortis, & in alijs casibus, quibus alij Christi fideles obligantur, de quibus supra egimus Sec. 1. & 2. Nam huiusmodi præceptis alligantur omnes Christiani rationis vsum habentes.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt Hermaphroditi excusentur ab obligatione præ-
30 cepti annuæ confessionis tum Diuini, tum Ecclesiastici in omnibus casibus, in quibus alij fideles excusantur, de quibus egimus supra Sec. 1., & infra suo loco latius, Deo duce dicemus. Idem dicendum est de præcepto communionis.

An præceptum annuæ confessionis si fieret masculis extenderetur ad fœminas.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Exhæredatio facta filijs non extenditur ad filias.*
2 *Inuestitura feudi facta pro se, & filijs, ac datio in emphyteusim non extenditur ad filias limitatur. num. 10.*
3 *Dictio* Sui *in pœnalibus non comprehendit fœminas.*
4 *Statutum disponens quod pro delicto patris puniantur ipse, & sui non comprehendit fœminas.*
5 *Præceptum annuæ confessionis, ac communionis in Pascha si fieret per verba* quicumque fideles *an extenderetur ad fœminas.*
9 *Verbum* quicumque vel quis, *intelligitur homo, & masculinum, & femininum denotat.*
7 *Masculinum à lege, vel canone prolatum regulariter semper concipit fœmininum ampliatur, nu. 12. & sequen. limitatur, num. 18. & seq.*
8 *Canone disponente* quicumque fidelis *comprehenderentur, & masculi, & fœminæ.*
9 *Masculinum si profertur à lege semper concipit fœmininum; ab homine verò, in fauorabilibus, & non in odiosis concipit, num. 14.*
10 *Lex disponens per verba masculini generis, comprehendit fœmininum si res conuenit vtrique sexui, num. 18.*
11 *Odium est irrationabile.*
12 *Fœminæ comprehenduntur sub dispositione can. si quis suadente, 17. q. 4.*
15 *Statutum Ecclesiasticum prolatum per genus masculinum, siue sit de re fauorabili, siue odiosa, comprehendit fœmininū; seculare verò odiosum non.*
16 *Priuilegium legitimandi spurios comprehendit spurias.*
21 *Fœmininum non concipit masculinum.*
23 *Clemen. ne in agro de stat. monac. extenditur etiam*

ad

ad moniales nigras eiusdem ordinis.

24 *Dispositio Conc. Trid. sess. 25. cap. 10. de regular loquens de monialibus, non extenditur ad monacos, qui de nigris non sunt.*

AD tituli explicationem ponamus casum, quòd noster canon in præcipiendo confessionem annuam, & sanctissimam communionem in Pascha non contineat verba illa, *Omnis vtriusque sexus fidelis, &c.* quæ comprehendunt tàm masculos, quàm fœminas, sed Concilium fuerit vsum verbis significantibus masculos tantùm, & non fœminas, sic statuens. *Quicunque fidelis, vel omnis Christianus, &c.* An dispositio ipsa extenderetur etiam ad fœminas, ita vt non solùm masculi, sed etiam fœminæ comprehenderentur sub præcepto nostri canonis.

In hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse; atque ideò si præceptum confes-
1 sionis annuæ, & communionis in Pascha dirigatur ad masculos, non extenditur ad feminas. Probatur hæc sententia primò ex *text. in l. 1. §. quare, ff. de ventr. in possess. mitt.* vbi exhæredatio facta de filijs non extenditur ad filias: ergò si præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha fiat masculis, non extenditur ad feminas, cùm in vtroque casu eadem militet ratio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Secundò probatur ex *tex. in cap. 1. de succes. feud.* vbi inuestitura feudi facta pro se,
2 & filijs, non extenditur ad filias, sic etiam datio in emphyteusim pro se, & filijs non extenditur ad filias, vt habetur ex *Ias. in l. si quis id quod, sub num. 11. & 13. ff. de iuris. omn. indic. Fulgos. cons. 220. Anchar. cons. 123.* & ex alijs: ergò idem dicendum est in casu nostro, vt præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha si fiat masculis non extendatur ad feminas. Tertiò probatur ex *tex. in l. quisquis, §. ad filias, C. ad leg. Iul. Maiest.* vbi si pro crimine læsæ Maie-statis quis factus sit rebellis ipse, & sui, sub illa
3 dictione, *Sui* non veniunt fœminæ. Sic etiam
4 si pro delicto patris lege, aut statuto caueatur, vt puniantur sui descendentes, non comprehenduntur filiæ. Et denique ait *Bald. in l. quicunque C. de seru. fugit.* quòd si ex forma statuti filij Bannitorum non possunt habitare in Ciuitate, non continentur fœminæ: ergò idem dicendum est in casu nostro, vt si præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha fiat masculis
5 non extendatur ad feminas; atque adeò si canon ipse per hæc verba disponeret, *Quicunque fidelis, &c.* masculos tantùm obligaret ad confitendum semel saltem in anno, & ad communicandum in Pascha, non autem feminas.

His tamen nõ obstantibus puto quòd in contrarium sit veritas. Probatur, quia sub istis ver-
6 bis, *Quicunque, vel quisquis*, semper intelligitur homo, vt ait *Bald. in l. Gallus, sub num. 9. in fin. ff. de lib. & posth.* istud autem nomen, homo, & masculum, ac fœminam denotat. Confirmatur, quia masculinum à lege, vel canone prolatum,
7 semper concipit fœmininum. Hinc est, quòd excommunicatio lata contra quemcunque percutientem Clericum, aut Monachum, non solùm alligat masculum percutientem Clericum, vel Monachum, sed etiam feminam Clericum percutientem, vt *cap. si quis suadente diabolo*, vbi *Archid. & alij, 17. q. 4.* Sic etiam sub edicto lato contra quoscunque corrumpentes album Prætoris comprehenduntur non solùm masculi, sed etiam fœminæ, vt in *l. si quis id quod, ff. de iurisd. omn. indic.* Sed disponente canone, *Quicunque fidelis, &c.* Hæc dispositio esset à lege
8 Ecclesiastica; ergò, &c. Denique dispositio huiusmodi esset fauorabilis, cùm tenderet in salutem animarum: ergò esset extendenda, licèt sit pœnalis, iuxta ea, quæ habentur ex *Panor. in cap. ex tenore, nu. 6. qui fil. sint legit.*

Ad contraria respondetur.

AD primum ex *text. in d l. 1. §. quare*, distinguendo dicimus, quòd masculinum, aut
9 profertur à lege, aut ab homine: quando masculinum profertur à lege, semper concipit fœmininum, vt supra diximus: si verò proferatur ab homine, maximè à testatore, & tunc aut concernit fauorem alicuius, vel concernit odium. Si primum masculinum adhuc concipit fœmininum, vndè si Testator filijs tutorem in testamento dederit, censetur etiam filiabus tutorem dedisse *l. si ita scriptum, ff. de legat. 2.* Et qui duos mulos legauit, non habens, nisi duas mulas censetur mulas ipsas legasse, *l. qui duos, ff. de leg. 3.* Quòd si secundum, atque ideò odium concernat, masculinum non concipit fœmininum, nimirum igitur si exhæredatio facta à patre, in *d. l. 1. §. quare*, non extenditur ad filias.

Ad secundum ex *tex. in cap. 1. de succes. feud.* dicitur, quod aut lex disponens per verba ma-
10 sculini generis, statuit super re, seù materia, quæ conuenit vtrique sexui: aut in re, quæ vtrique sexui non conuenit. Primo casu masculinum semper concipit fœmininum, vt in iuribus supra relatis. Secundo verò casu masculinum non concipit fœmininum: & ita procedit contrarium in *d. cap. 1. de succ. feud.* quia de iure feudorum fœminæ non succedunt feudis, nisi de eis fiat specialis mentio, vt in *d. cap. 1.* vel nisi sit consuetudo in aliquo loco concedendi feudũ tàm masculis, quàm fœminis, vt habetur ex *Panor.* & alijs ad ipsum additis, *in cap. significauit de rescript.* Sic etiam dispositio facta de Abbatibus, vt possint conferre ordines minores, non extenditur ad Abbatissas, quia hæc dispositio non conuenit vtrique sexui. Quo verò ad emphyteusim respondetur, quòd licèt regulariter masculinum concipiat fœmininum; id tamen limitatur in contractibus stricti iuris, vt est emphyteusis: quia in contractibus huiusmodi verba sunt strictè interpretanda, vt in *l. veteribus, ff. de pact. & l. quicquid astringendæ, ff. de verb. oblig.* nisi in aliquo loco consuetum sit, emphyteusim concedi, tàm pro masculis, quàm pro fœminis: nam tunc datio in emphyteusim pro se, & filijs censetur facta etiam pro filiabus, vt per *Eucrard.*

& alios,

& alios, quos allegat, *in loc.com. iur. loco, Ab*
vſitat.& ſolit. & latè *Iaſ.in d.l.ſi quis id quod,ff.de*
*iuriſd.omn.iudic.*vbi de hac re latè pertractat, &
rem ipſam multipliciter limitat.

Ad tertium ex *l. quiſquis,* §.*ad filias,* & ad alios
caſus in dicto argumento relatos reſpondetur,
11 quòd ideò ibi maſculinum non concipit fœmi-
ninum; quoniam ibidem verbum illud profertur
in materia odioſa, & odium eſt irrationabile,
vt rectè declarat ibi, *Iaſon num.*16.& infra quoq;
dicemus.

Vndè his reiectis, firma remanet concluſio,
quòd ſi præceptum confeſſionis annuæ, & com-
munionis in Paſcha fiat maſculis, extenditur
etiam ad fœminas.

Ex dictis itaque colligitur hæc regula, quòd
maſculinum prolatum à lege, vel canone regu-
12 laritèr concipit fœmininum.Vndè diſpoſitio fa-
cta de monachis, vt non poſſint Religionem in-
gredi ante 18.annum in inſulis, vbi dura eſt mo-
nachorum congregatio, vt in *cap.quia in inſulis,*
de Regular. extenditur etiam ad moniales.Et diſ-
poſitio facta de mendicantibus, vt non poſſint
tranſire ad alias Religiones ſine licentia, exten-
ditur quoque ad moniales mendicantes, vt per
Addentes ad *Panorm.in d. cap. Significauit, de re-*
ſcript.

Ampliatur primò hæc regula, ſiue tractetur de
materia fauorabili, ſiue odioſa,vt in *d. cap. ſi quis*
13 *ſuadente Diabolo,* 17 *q.* 4. vbi non ſolùm percu-
ciens clericum, aut monachum, eſt ipſo facto ex-
communicatus,ſiue maſculus ſit,ſiue fœmina;ſed
etiam percutiens monialem, vt per *DD.* ibi, &
tamen *tex.*in vtroq;caſu loquitur in genere maſ-
culino.

Secundò ampliatur in teſtamentis, quando
14 agitur de re fauorabili, vt in *d. l. ſi ita ſcriptum,*
*ff.de leg.2.& l.qui duos, ff.de legat.*3.

Tertiò ampliatur hoc idem verum eſſe in ſta-
tutis, vt per *Iaſ. in d.l.ſi quis id quod, ff.de iuriſd.*
15 *omn.ind.* Vndè ſi ſtatuto caueatur, vt nullus in-
cedat de nocte ſine lumine,hoc ſtatutum non ſo-
lùm maſculos,ſed etiam fœminas contrauenien-
tes alligat,vt per *Bart.in l iura,in fin ff.de legib.*Et
ſtatutum puniens violentias cum armis, com-
prehendit etiam fœminas, *Bald. in l. ſi conſtante,*
§.*fin.ff.ſolut.matr.*Eſt tamen verum,quòd *Archid.*
in d.cap.ſi quis ſuadente, licèt putet id ſimplicitèr
verum in ſtatutis eccleſiaſticis, ſiue in eis tracte-
tur de odio, ſiue de re fauorabili; id tamen limi-
tat in ſtatutis ſæcularium odioſis, vbi hanc eſſe
rationem ait, quia ſtatuta ſæcularium ſæpè fiunt
ſine matura conſideratione, & iniqua ſunt,vt in
*cap.non minus de immun.Eccleſiaſt.*Hinc eſt,quòd
ſi ſtatuto ſæcularium caueatur,vt mater non ſuc-
cedat filio, non prohibetur ſuccedere filiæ. Non
ſic ſtatuta Eccleſiaſticorum; quia ſtatuta Eccle-
ſiaſtica cum magna conſideratione conduntur:
& propterea in eis indiſtinctè maſculinum con-
cipit fœmininum, niſi vtilitas aliqua illum exi-
mat. Ità *Archid ibid.*

Quartò ampliatur in priuilegijs;vndè ſub pri-
uilegio legitimandi ſpurios cõprehenditur quo-
16 que priuilegium legitimandi ſpurias, vt per *Iaſ.*
*loc.cit.n.*8.

Quintò ampliatur multis alijs modis, de qui-
17 bus *Iaſ.& Archid.* locis ſupra relatis.

Sic ampliata limitatur ſupradicta regula pri-
mò in diſpoſitione facta à lege ſuper materia,
18 quæ non conuenit vtrique ſexui, vt diximus in
ſolutione ſecundi argumenti. Vndè ſicut maſcu-
linum prolatum à lege ſi non poteſt conuenire,
niſi maſculis, non extenditur ad fœminas, vt in
*d.cap.*1.*de ſucceſſ.feud.*ità è conuersò cùm maſcu-
linum profertur à lege, & non poteſt conuenire,
niſi fœminæ, ſub eo ſola fœmina continetur, *l.*
equis, ff.de vſur.

Secundò limitatur,vbi lex loquens per verba
maſculini generis diſponit ſuper materia odio-
19 ſa, & odium eſt irrationabile, vt ſuprà diximus
in ſolutione tertij argumenti.

Tertiò limitatur, vt regula illa locum non ha-
beat in contractibus maximè ſtricti iuris: nam in
20 ijs maſculinum non concipit fœmininum,vt per
Iaſ.in d.l.ſi quis id quod, ff.de iuriſd. omn. ind.

Quartò limitatur, vt è conuersò fœmininum
non concipiat maſculinum. Exemplo enim peſ-
21 ſimum eſt, fœmineo vocabulo, etiam maſculos
contineri,vt in *d.l.ſi ita ſcriptum, ff. de legat.*2.&
propterea ſi ſtatuto caueatur, vt fornicariæ non
habitent in locis honeſtis, non extenditur ad
maſculos fornicarios.

Quintò limitatur dicta regula multis alijs
22 modis, de quibus per *Archid.& Iaſ.locis cit.*

Ex hac regula ſic ampliata, ac limitata infer-
tur primò,quod *Clem.ne in agro,*§.*ſanè de ſtat.mo-*
23 *nac.* obligans monachos nigros ad confeſſionem
ſingulis menſibus, extenditur etiam ad moniales
nigras eiuſdem Ordinis, quia cum id canone ca-
ueatur,maſculinum concipit fœmininum.Eſt ta-
men verum, quòd licèt aliqui velint, tranſgre-
dientes dictum præceptum peccare mortaliter,
vt colligitur ex *Gloſ. in d.* §.*ſanè, ver. menſibus,&*
Sot.in 4.*d.*18.*q.*1.*art.* 3. dum volunt, monachos
arctari ſingulis menſibus ad confitendum, ſicut
fideles arctantur ſingulis annis;tamen in contra-
rium eſt nonnullorum ſententia, vel ſaltem id
intelligendum eſt, vbi conſcientiam habeãt pec-
cati mortalis;quia *Clem.* illa, ait *Sot.loc.cit.concl.*
4.*in fin.* non intendit mutare communem noſtrũ
canonem; ſed ſolùm tempus abreuiare, vt quem-
admodum omnes tenentur ſingulis annis, ſi ha-
beant peccata mortalia, ità monachi nigri te-
neantur ſingulis menſibus. Imò quoad moniales
volunt aliqui,*d.Clem.nè in agro,*§.*ſanè,* non fuiſſe
receptam, vel ſaltem abijſſe in deſuetudinem:
nam paucæ ſunt, quæ confitentur ſingulis menſi-
bus.Non tamen negamus, quin poſſit Abbas,vel
alius Superior compellere ſuos ſubditos mona-
chos, & moniales ad confitendum in aliquo de-
terminato tempore,etiam ſi venialia tantùm ha-
beant: quia tunc dicerentur præcipere confeſſio-
nem quoad vſum tantùm, ſeu quoad exercitium
actus, non autem quoad eius ſpecificationem: &

D prop-

proptereà non ob id materia Sacramenti ex sufficienti fieret necessaria, vt suo loco, latius Deo duce, dicemus. Vndè in his omnibus standum esse constitutionibus cuiuscumq; Religionis, post alios inquit *Molf. par.1. sue sum.tract.7. cap.10. n.21.* vbi etiam ex *Reginal.lib.6.sue prax.nu.105. cum seq.& Vasq.3.par.tom.4.q.90.nu.2.dub.3.* addit, quod si Religiosi non haberent, nisi venialia, & ob hanc causam non confiterentur contra formam earum constitutionum, non peccarēt mortaliter, vt peccant illi, qui mortalia non confitentur semel in anno, sed punientur: ad quod allegat *tex.in Clem. in agro, §.sanè.*

Secundò infertur, quòd dispositio *Conc.Trid. sess. 25. cap. 10. de Regul.* vbi præcipitur moneri
24 sanctimoniales à suis superioribus, vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiāt, non extenditur ad monachos, qui de nigris non sunt; quia fœmininum non concipit masculinum: *& Clem.ne in agro, §.sanè,* loquitur tantùm de monachis nigris: & propterea *Nauar.in man. cap.2.n.9.* ait, alios monachos teneri ad confitendum singulis mensibus tantùm de honestate. Quod dicta *Clem.* loquatur de monachis nigris dumtaxat, patet ex eius proemio, ex quo mens legislatoris colligitur. Vndè quamuis Summus Pōtifex deindè *in d.§.generrlitèr,* loquatur de monachis, debet intelligi tantùm de monachis nigris, de quibus in proemio meminit, & *Clem.* illam edidit. Etenim non verbis, sed menti standum est disponentis, vt *in l. non dubium, C.de legib.l. cum tamen, §.dulcissimis,* & ibi *Bar.ff.de legat.2. cap. intelligentia, in fin.de verb.signif. & Panor.in cap.secundò requiris, n.2.de appellat.* Imò quamuis rubrica *d. Clem.* inscribatur; De statu monachorum, & Canonicorum Regularium, nihilominus sub dispositione *d. §.sanè,* non comprehenduntur, nec ipsi quidem Canonici Regulares vt malè videtur sensisse, *Oldrad. cons.122.* sumendo argumentum à rubrica, iuxtà ea, quæ habentur in *l. 1.*& ibi *DD.ff.si cert.pet.* quoniam ad hoc, vt verba rubricæ conueniant Canonicis Regularibus; satis est quòd de eis loquatur, prout cum effectu loquitur *in §. quia verò ad Clem.* Nec denique ex identitate rationis, *d.§.sanè,* patitur extensionem in omnes monachos; quia sequeretur extēdi quoque in omnes moniales, cuius contrarium colligitur ex *Conc.Trid.sess.25.de Regul.cap.10.*

Ibi, *fidelis, &c.* An sub præcepto nostri canonis, & sic confessionis annuæ comprehendantur cathecumini.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Cathecumini licet fideles, & in Christum credant, cum non sint baptizati non sunt de foro Ecclesiæ, & non comprehenduntur sub præcepto annuæ confessionis.*

2 *Cathecumini, cum sint baptizati baptismo flaminis, saluantur, si moriantur contriti.*

3 *Cathecumini dicuntur baptizati baptismo flaminis quoad Deum, & ideò si deficiant à fide, dicuntur hæretici quo ad Deum, non quo ad Ecclesiam.*

4 *Pagani, & infideles nullatenus credunt in Christum, nec sunt baptizati baptismo fluminis, nec flaminis, & præcepto annuæ confessionis non obligantur.*

5 *Peccata ante baptismum commissa non sunt materia Sacramenti pœnitentiæ, quia per baptismū sunt remissa.*

6 *Infideles alligantur præcepto diuino quando in eis adest materia circa quam versatur præceptum.*

Baptismus fluminis est ianua omnium Sacramentorum.

AD hanc difficultatem respondetur breuitèr negatiuè, atque adeò eos non alligari præ-
1 cepto confessionis annuæ. Etenim cathecumini, quamuis sint fideles, cùm in Christum credant, & omnia, quæ Ecclesia Catholica Romana credit, & docet; nihilominus cùm non sint baptiza-
2 ti, non sunt de foro, & iurisdictione Ecclesiæ: de his enim, qui foris sunt non pertinent ad nos, ait *Apost 1.Corinth. cap.1.* Nec obstat, quòd cathecumini sunt baptizati baptismo flaminis, & ideò si moriantur contriti de proprijs culpis, saluantur. Vndè si deficiant à fide dicuntur hæretici, vt per *Alphons.Castr.lib.1.de iust. hæret.punit.cap.8.* quoniam respondetur, quod cathecumini licet baptizati sint baptismo flaminis; non tamen subijciuntur iurisdictioni Ecclesiasticæ, nisi bapti-
3 zentur etiam baptismo fluminis: nam baptismo flaminis baptizati dicuntur tātùm quoad Deum, non autem quoad Ecclesiam. Et eadem ratione si deficiant à fide, hæretici sunt solùm quoad Deum, non autem quoad Ecclesiam; ergò non comprehenduntur sub dispositione nostri canonis, & propterea non tenentur præcepto annuæ confessionis. Secundò probatur, quia huiusmodi præceptum eos tantùm alligat, in quibus est materia remota Sacramenti pœnitentiæ, nempè peccata mortalia post baptismum commissa. At cathecumini cùm baptizati non sint baptismo fluminis hanc materiam non dicuntur habere, & sic peccata post baptismum commissa; ergò nullo modo alligari possunt præcepto nostri canonis, atque adeò obligari ad confessionem annuam.

Hac eadem ratione multo magis excluduntur ab huiusmodi præcepto Pagani, & alij Infideles,
5 qui nullatenus in Christum credunt, nec baptizati sunt baptismo fluminis, nec flaminis, vt contra *Riccard. in 4. d.17. art.2.q.4. & Scot.* docet *Sot.d.18. q.1.art 3. Suar.3.par.tom.4. disp.35. sec.2. in prin. Vasq. ibidem q. 90. art.2. dub.1. Coninch. de neces. confes. disp. 5. dub. 5. Reginald. lib.6. sue prax. num.42.* & nouissimè *Fagund.loc. infra citando,* vbi etiam per supradictam rationem probat huiusmodi Infideles non obligari nō solùm præcepto Ecclesiastico, sed nec quidem Diuino, & idem dicendum est de cathecuminis, cùm militet eadem ratio: nam peccata commissa ante

6 ante baptismum non sunt materia Sacramenti pœnitentiæ; nec etiam post baptismum susceptũ fiunt materia confessionis, quia per baptismum remissa sunt, & ad illum spectant, non ad pœnitentiam, cùm pœnitentia dicatur secunda tabula post naufragium: ergò non tantùm omninò Infideles, sed nec etiam Cathecumeni obligantur præcepto Ecclesiastico confessionis.

Nec obstat si dicatur, quod præceptum Diuinum etiam Infideles alligat, nam ob id alligan-
7 tur præcepto sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, vt aliàs diximus, & infrà, Deo duce, suo loco latiùs dicemus; quoniam respondetur Infideles alligari præcepto diuino, quando in eis est materia circa quam versatur præceptum: at in cathecumenis, & in omninò Infidelibus non adest materia circa quam versatur Sacramentum pœnitẽtiæ; nempè peccata post baptismum commissa; ergò non alligantur præcepto diuino cõfessionis. Nec eadem ratio militat de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento: nam preceptum Eucharistiæ obligat hominem etiam si nullum peccatum habeat, atq; ideo post susceptum baptismum tenetur Eucharistiam sumere, quamuis vltrà non peccet: at confessio non obligat absolutè, vt sæpè diximus, sed supposita materia peccati post baptismum. Vndè Infidelis, & cathecumenus cùm non possint habere materiam, nec etiam obligari poterunt præcepto confessionis, etiam si Diuinum sit. Deniq; probatur hæc eadem conclusio; quoniam baptismus fluminis est ianua omnium Sacramẽtorum: ergo cathecumini, & Infideles cùm baptizati nõ sint, sunt incapaces sacramentalis confessionis non solùm iure Ecclesiastico, verum etiam iure Diuino. His adde, quæ latè cumulat nouissimè *Fagund. de precep. Eccles. precep. 2. lib. 1. cap. 2. num. 4. 5. & 6.* vbi contraria soluit.

An hæretici, & Apostatæ à fide ligentur præcepto confessionis annuæ, in nostro canone cõtento. SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Heretici, & Apostatæ cum non sint fideles, an ligentur precepto annuæ confessionis.*
2 *Infidelis appellatur non qui aliquem fidei articulum, vt hareticus, quam qui totam fidem, vt apostata, abnegat.*
3 *Infidelitatis tres species constituuntur.*
4 *Heretici, & Apostatæ obligantur precepto confessionis diuino, & Ecclesiastico.*
5 *Hereticus, & apostata est qui post baptismum habet errorem in intellectu fidei catholicæ contrarium.*
6 *Apostatæ à fide, & heretici differunt secundum plus, vel minus, & multis pœnis ab Ecclesia plectuntur.*
7 *Preceptum Ecclesiasticum nil aliud precepto diuino confessionis addit, quam temporis determinationem a Deo Ecclesia commissam.*
8 *Materia remota Sacramenti pœnitentiæ sunt peccata mortalia post baptismum commissa, quæ est in hæreticis, & Apostatis.*
9 *Plura delicta concurrentia nunquam faciunt, vt illius impunitas detur.*
10 *Heretici, cum susceperint baptismum, ratione characteris possunt dici fideles non tamen in actu.*
11 *Heretici contrauenientes precepto annuæ confessionis committunt specialem culpam ratione trasgressionis.*
12 *Heretici alligantur, & Precepto diuino confessionis in articulo mortis, & Ecclesiastico saltem semel in anno.*
13 *Heretici tàm occulti, quàm manifesti obligantur ad preceptum annuæ confessionis; & quomodo differunt.*
14 *Heretici, & apostatæ tenentur anticipare confessionem in omnibus casibus, in quibus alij fideles.*
15 *Heretici, & apostatæ alligantur precepto communionis in Pascha.*
16 *Heretici non habentes copiam confessarij excusantur à precepto confessionis, & communionis, sed satis est conteri cum intentione confitendi habita commoditate.*
17 *Heretici probabiliter ignorantes preceptum annuæ confessionis, & communionis in Pascha esse in Ecclesia excusantur.*

IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Probatur primò ex eo, quòd vi
1 nostri canonis fideles tantùm obligantur ad confitendum semel in anno, vt patet ex illis verbis, *Omnis vtriusque sexus fidelis, &c.* Ergò hæretici, seù Apostatæ à fide huiusmodi præcepto non subijciuntur: siquidem hæretici, & Apostatæ à fide non sunt fideles, vt constat ex *tex. in cap. 1. de hereticis*, vbi dicitur, quòd dubius in fide in-
2 fidelis est: ergò multò magis Infidelis est appellandus, qui expresè aliquem fidei articulum, vt hæreticus, aut totam fidem abnegat, vt est Apostata. Confirmatur ex ijs, quæ habentur ex *Alfonso Castr. lib. 1. de iust. heret. punit. cap. 1. & Azor. par. 1. inst. moral. lib. 8. cap. 21. q. 3.* qui tres infidelitatis species constituunt, quarum prima
3 est Paganismus, qua Pagani contradicunt fidei, quam nullo modo antea susceperunt. Secunda Iudaismus, qua Iudæi contradicunt fidei, quam typis, & figuris antea tenuerunt. Tertia denique infidelitatis species dicitur hæresis, & apostasia à fide, quibus hæretici, & Apostatæ contradicunt fidei catholicæ, quam antea re ipsa fuerunt professi. Imò hæretici adeò sunt infideles, vt nec propriè Christiani dici possint, cùm hæretici, & apostatæ à fide non sint Ecclesiæ membra, nec ratione characteris manent actu coniuncti cum Ecclesia; nam character non facit quem esse actu in Ecclesia, sed tantùm esse signum quòd fuit in Ecclesia, vndè meritò ait *D. Thom. 3. par. q. 9. art. 3.* quòd fide carentes nõn sunt actu Christo vniti, sed in potentia tantùm: non ergò hæretici, & apostatæ comprehenduntur sub dispositione nostri canonis. Denique hoc ipsum probatur, quia

quia contrauenientes præcepto, de quo agitur, vi nostri canonis arcentur ab Ecclesiæ ingressu, & priuantur Ecclesiastica sepultura, & hæretici, & apostatæ sunt iam his omnibus priuati, vt in *cap. quicunque, de heret. lib. 6.* ergò signum est, mentem Concilij non fuisse eos alligandi huiusmodi præcepto, cùm iam supradictis pœnis, & alijs multo grauioribus per alia iura subijciantur.

His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse: & propterea tàm hæreticos, quàm Apostatas non solùm
4 Diuino, sed etiam Ecclesiastico confessionis annuæ præcepto dicimus obligari: quam sententiā de vtroque præcepto expressè tenet *Molfes. part. 1. sue sum. tract. 7. cap. 10. nu. 11.* & tacitè quoque *Suar. 3. par. tom. 4. disp. 35. sec. 2. in princ.* dum ait, quòd fidelium nomine in nostro canone intelliguntur baptizati. Idem colligitur ex *Conic. disp. 5. de neces. confes. num. 50.* dicente, omnes baptizatos teneri præcepto nostri canonis. *Reginald. quoque lib. 6. sue prax. num. 48.* ab hac sententia non videtur dissentire, dum inquit obligari omnes fideles post baptismum lapsos in peccatum mortale, & nouissimè *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 2. num. 30. & Fagund. de precept. Eccles. precep. 2. lib. 1. cap. 3. n. 10.* cum alijs quos allegant, qui omnes docent, præceptum huiusmodi obligare omnes illos, & solos, qui post baptismum peccauerunt mortaliter; quia omnes illi soli habent materiam necessariam confessionis, atque adeò obligare etiam hæreticos, & apostatas, ac pueros si sint capaces peccati mortalis.

Probatur modo hæc sententia primò; quoniam hæretici, & Apostatæ à fide sunt baptizati baptis-
5 mo fluminis. Non enim datur hæreticus, aut Apostata à fide, quin sit baptizatus: siquidem hæreticus is propriè dicitur, qui post baptismum errorem habet in intellectu fidei catholicæ contrarium. Et Apostata à fide est similiter hæreticus, & plusquam hæreticus. Etenim differunt Apostatæ à fide, & hæretici secundum plus, &
6 minus: nam hæreticus appellatur, qui non abnegat totam fidem catholicam; sed tantùm vnum, vel plures articulos fidei: Apostata verò est qui totam fidem abnegat, qualis est, qui ex Religione Christiana transit ad sectam Mahometanam, Iudaicam, &c. Si ergò hæretici, & apostatæ sunt baptizati; ergò subijciuntur præcepto nostri canonis confitendi semel saltem in anno: siquidem omnes baptizati sunt de foro, & iurisdictione Ecclesiæ, atque ideò Ecclesia potest obligare suis præceptis, cùm iusta sunt: ergò de facto illos omnes obligauit, præcepto nostri canonis, cùm iustum sit, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5. & canone 8.* vbi de fide definit teneri fideles ad huiusmodi præceptum, quo nihil dici potest iustius, cùm homines eo obligentur, vt redeant in amicitiam cum Deo, si fortè illam per peccatum aliquod mortale amiserint. Ob id hæretici tanquam de iurisdictione Ecclesiæ, efficiuntur ab ea irregulares, ipso facto sunt excommunicati, priuantur, vt infames omnibus dignitatibus, & honoribus, & ad eos redduntur inhabiles, priuantur Ecclesiastica sepultura, & alijs plectuntur pœnis, de quibus latè egimus in *Commentar. Bull. cœn. lib. 2. can. 1. q. 27.*

Secundò præceptum confessionis annuæ non est purè Ecclesiasticum; sed ita est Ecclesiasticum,
7 vt sit etiam Diuinum, vt latè supra ostendimus sec. 1. siquidem præceptum Ecclesiasticum nihil præcepto Diuino confessionis addit, nisi temporis determinationem à Deo Ecclesiæ commissam, vt faciat: vndè determinatio confessionis faciendæ semel saltem in anno, facta ab Ecclesia, vt eidem à Deo commissa, potest etiam dici Diuina, atque adeò præceptum annuæ confessionis Diuinum. Si igitur præceptum prædictum non solùm est Ecclesiasticum, sed etiam Diuinum: ergò sub dispositione nostri canonis comprehenduntur hæretici, & apostatæ, ita vt obligentur ad confessionem annuam, cùm eos iure Diuino teneri ad sacramentalem confessionem conclusimus supra ex *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 2. num. 3.* & ex alijs.

Tertiò præceptum nostri canonis eos alligat,
8 in quibus adest materia remota Sacramenti pœnitentiæ, nempè peccata mortalia post baptismū commissa, vt sæpè diximus, & suo loco latius infra, Deo duce, dicēmus, de materia circa quam confessionis, & Sacramenti pœnitentiæ tractantes: sed in hæreticis, & in Apostatis à fide est materia huiusmodi, cùm sint baptizati, & saltē peccatum hæresis, seù apostasiæ habeant, ergò, &c.

Denique ceteris prætermissis, si hæretici, & Apostatæ non comprehenderentur sub præcepto
9 nostri canonis, sequeretur, quòd peccatum hæresis, seù apostasiæ tribueret illis immunitatem, quā non haberent, si hæretici, & Apostatæ non essent, id autem est absurdū, ergò, &c. Maior patet, quia tribueret eis immunitatē à contrauentione huius canonis, & ab eiusdem pęnis, si vt hæretici eisdē non essent affecti. Minor probatur ex *tex. in l. nunquam plura, ff. de priuat. delict.* vbi sic legitur, *Nunquam plura delicta concurrentia faciunt, vt illius impunitas detur.* Concludendum igitur videtur ex dictis, hæreticos, & apostatas à fide obligari præcepto nostri canonis; atque ideo contrauenientes committere specialem culpam ratione ipsius transgressionis.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

AD primum respondetur, quòd in nostro canone per fideles, Doctores communiter
10 intelligunt baptizatos, qui habent peccata mortalia post baptismum commissa, quæ sunt materia necessaria sacramentalis confessionis, vt supra diximus ex *Suar.* & alijs, & propterea comprehenduntur hæretici, & apostatæ à fide ratione baptismi per eos suscepti: qui quidem quamuis non dicantur fideles in actu; tamen ratione characteris, qui est signum fidelitatis, possunt dici fideles; Expressit autem Concilium fideles hoc canone alligari ad confutandam fortè opinionem eorum qui arbitrantur præcepto Diuino confessionis obligari etiam infideles,

quod

quod est falsum, vt supra ostendimus.

Ad secundum respondetur negando consequentiam; quia si hæretici, & apostatæ per alia
11 iura non essent priuati ingressu Ecclesiæ, ac Ecclesiastica sepultura, vtique vi nostri canonis priuarentur: sed non ob id effugiunt, quin contrauenientes committant specialem culpam ratione transgressionis.

Vndè, his reiectis, firma remanet conclusio, quòd hæretici, & apostatæ alligantur dispositione nostri canonis; atque ideò ad sacramentalem
12 confessionem non solùm alligantur iure Diuino in articulo mortis; sed etiam præcepto Ecclesiastico semel saltem in anno.

Ampliatur hæc conclusio primò, vt locum sibi
13 vendicet non solùm in hæreticis occultis, & internis, cùm hi dicantur Ecclesiæ membra vnione externa, & apud Ecclesiam sint fideles, cùm infideles ignorentur, nec sint priuati Ecclesiæ ingressu, & Ecclesiastica sepultura; verùm etiam in hæreticis manifestis, vt sunt hæretici in Anglia, & in alijs hæreticorum terris: nam licèt hi nullo modo sint Ecclesiæ membra, nec externa, nec interna vnione, & sint ipso facto excommunicati, ac priuati Ecclesiæ ingressu, & Ecclesiastica sepultura; nihilominus sunt baptizati, & subijciuntur iurisdictioni Ecclesiasticæ ratione characteris suscepti, qui signum est fidelitatis.

Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt hæretici, ac apostatæ teneantur non solùm ad
14 confessionem annuam; sed etiam obligentur aliquando confessionem anticipare in casibus, in quibus alij fideles tenentur, de quibus supra egimus sec. 1.

Tertio ampliatur, vt hæretici non tantùm alligentur præcepto confessionis annuæ, sicut &
15 apostatæ à fide; sed etiam præcepto communionis in Pascha, vt suo loco, latius, Deo duce, dicemus, de præcepto communionis agentes: quo casu ad dignam susceptionem tanti Sacramenti præcepto Diuino obligantur quoque confessionem præmittere, cùm ratione hæresis dicantur esse in peccato mortali. Etenim præceptum communionis in Pascha æquè principaliter, & eodem canone fuit latum, ac præceptum annuæ confessionis, & ambo ita sunt Ecclesiastica, vt sint etiam Diuina. Imò maior ratio obligationis adest respectu communionis in Pascha, quàm respectu confessionis annuæ, cùm ad præceptum communionis teneantur etiam Infideles, & ob id obligantur ad suscipiendum baptismum, vt supra declarauimus.

Sic ampliata limitatur primò eadem cōclusio, vt ita demum hæretici, & apostatæ obligentur
16 præcepto confessionis annuæ, & communionis in Pascha, si possint, & habeant copiam confessarij, aliàs excusarentur, cùm ad impossibile nemo teneatur, *l. impossibilium, ff. de regul. iur.* quo casu satis est si conterantur cum intentione confitendi, & satisfaciendi, habita commoditate.

Secundò limitatur, vt hæretici, & Apostatæ excusentur à speciali culpa transgressionis præ-
17 cepti confessionis annuæ, & communionis in Pascha ex capite probabilis ignorantiæ, vt quia probabiliter ignorant hoc præceptum esse in Ecclesia, quales sunt plerique hæretici in hæreticorum, & Infidelium terris nati, vel ab infantia commorantes: quoniam huiusmodi transgressio non est volita, nec in se, nec in causa: & non datur peccatum quin sit volitum, vt latè nos probauimus in nostris *Commentar. in Bull. cœn. lib. 1. cap. 2. q. 5. concl. 2.*

Ibi, *Postquam ad annos discretionis, &c.* In quo nam ætatis anno incipit obligare fideles præceptum confessionis annuæ; Quæ nam dicatur ætas discreta, & quot sint eiusdem gradus.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Non potest certus, ac determinatus discretionis annus assignari in quo præceptum annuæ confessionis fideles alliget.*

2 *Ætas discreta in rationabili creatura, non datur omnibus æqualiter in certo ætatis anno.*

3 *Ætatem discretam is propriè habere dicitur, qui est in termino merendi, & demerendi, discernendo bonum à malo.*

4 *Præceptum communionis non fertur eodem modo pueris, sicut annuæ confessionis.*

5 *Puer in dubio completo septemnio præsumitur habere vsum rationis.*

Puer quinque annorum iurans, & blasphemans fuit raptus à Diabolo.

6 *Ætas quæ exigitur ad annuam confessionem, exigitur etiam in articulo, & periculo mortis.*

7 *Ætas quæ requiritur ad sacramentalem confessionem, requiritur etiam ad suscipienda Sacramenta confirmationis, & extremæ unctionis.*

8 *Ætas quæ requiratur ad suscipiendum Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum.*

9 *Censura Ecclesiastica nemo potest affici ante duodecimum annum.*

10 *Pueri licet ante annos pubertatis peccare possint non tamen eodem modo puniuntur cum alijs.*

11 *Clerici ante pubertatis annum ad inuicem se percutientes non incidunt in excommunicationem can. si quis 17. q. 4.*

12 *Excommunicatio, ad eam incurrendam, requirit formalem, & specialem sui notitiam, & scientiam.*

13 *Ætatis discretæ dantur tres gradus.*

14 *Votum personale simplex ad eius validitatem requirit ætatem pubertati proximam.*

15 *Ætas pubertati proxima in masculo est in decimo anno cum dimidio, & in fœmina in nono cum dimidio.*

16 *Votum personale simplex emissum à pubertati proximo, potest ab eius parentibus, & tutoribus irritari vsque ad annos pubertatis.*

17 *Ætas, quæ requiratur ad votum sollemne professionis; & quæ ad sacros ordines.*

18 *Ætas, quæ requiratur ad matrimonium contra-*

trahendum; & quando ei dispensatur.

19 *Puer quidam in nono anno impregnauit nutricem, & Salomon in vndecimo anno habuit filium.*

20 *Ætas sufficiens ad suscipiendum Sacramenta pœnitentiæ, confirmationis, & extremæ vnctionis, non satis est ad Sacramentum Eucharistiæ, & matrimonij; nec ad bona ministranda.*

AD hanc quæstionem respondetur breuiter, quòd non potest assignari certus, ac determinatus ætatis annus, in quo præceptum annuæ confessionis fideles alliget; sed tunc incipit alligare fidelem aliquem cùm ad annos discretionis peruenerit, vt patet ex supradictis nostri canon. verbis, *Postquam ad annos discretionis, &c.* Ætas autem discreta in rationali creatura non datur omnibus æqualiter in certo, ac determinato ætatis anno: sed is propriè dicitur ad discretionis annos peruenisse quoad annuæ confessionis obligationem, qui est doli capax secundum *Glos. in explic. nostri canon.* atque ideò quando vsum rationis habet, sciens discernere bonum à malo: nam ante hoc tempus non solùm mortalem, sed nec venialem quidem culpam contrahere possunt, vt habetur ex *D. Thom.* 1. 2. *q.*89.*art.*6. *Scot.in* 4. *d.*17. *q.vnic. art.*1. *Vasq.*3. *par.tom.*4.*q.* 90.*art.*2.*dub.*1. *Suar.ibidem. disp.*35. *sec.*2.*nu.*4. *& seq. Reginal.lib.*6. *sua prax. num.*50. cum alijs, quos allegant. Hinc *Sot.in* 4.*d.*18.*q.*1. *art.*2. *& Nauar.in Man. cap.*21.*num.*3. dicunt,

3 quòd is propriè dicitur habere ætatem discretam, qui est in termino merendi, ac demerendi. Et in summa, qui nouit hominem innocentem occidere, adulterari, fornicari, aliena rapere esse mala: & esse continentem, humilem, deuotum, modestum, pium, misericordem, &c. esse bonum, & ob malefactum verecundatur, is proculdubio dicitur ad discretionis annos peruenisse, vt rectè post alios probat *Fagund. de precep. Eccles. precep.* 2.*lib.*1.*cap.*3.*sub num.*12. qui contra *Anchar.* & alios in explic. nostri canon. testatur, hanc sententiam esse communem. Etenim pueri cùm ad annos discretionis perueniunt, obligantur alijs Ecclesiæ præceptis, nempè præcepto audiendi sacrum, præcepto abstinendi à carnibus sexta feria, in vigilijs, & in alijs diebus vetitis, vt per *Fagund.loc.cit.* ergò etiam alligantur præcepto cõfessionis annuæ. Nec obstat si dicatur quòd pueri non tenentur ieiunare, ac sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere statim, ac ad annos discretionis peruenerint; quoniam respondetur, quòd Ecclesia noluit eos obligare, nisi post 21. annum, ne debiles, & infirmi redderentur; at ad præceptum confessionis annuæ vult eos alligari

4 statim post annos discretionis. Quo verò ad præceptum Eucharistiæ, ait ipse *Fagund.* quòd non eodem modo fertur, ac præceptum annuæ confessionis: siquidem de Eucharistia statim additur, *Nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Quibus verbis implicitè quodammodò excipiuntur pueri ab obligatione præcepti sanctissimæ Eucharistiæ percipiendæ: quoniam maior reuerentia debetur ex natura rei sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, quàm Sacramento confessionis; atque ideò expostulatur maior, & perfectior ætas.

Est tamen verum, quòd quando dubitatur, an quis peruenerit ad annos discretionis, tunc in

5 tali dubio si puer peruenerit ad septennium, præsertim si tempus illud expleuerit, præsumitur vsum rationis habere, & ad annos discretionis peruenisse: siquidem ætas discreta in pueris in septennio, vt plurimum contingere solet: nam eo tempore pueri communiter peccare solent, vt habetur ex *Glos.in cap.*1.*de delict.puer.* Et meritò confessionis præceptum tunc incipit alligare fideles, cùm ipsi incipiunt peccare; quia necessitas præcepti confessionis tam Diuini, quàm Ecclesiastici cùm proueniat ex eiusdem necessitate ad salutem, cùm primùm necessitas salutis incipit, alligatur quis ipso præcepto. Et hæc est ratio cur noster canon non determinauerit discretionis annum: siquidem nonnulli discretionis, seù rationis vsum habent in septennio: aliqui non nisi post septennium, & vltra: & quidam denique etiam ante septennium. Vndè *Io. Andr. & Host. in d.cap.*1. *de delict.puer. Syl.in sum. ver. Confessio,* 2.*q.*5.*& ver. Religio,*2.*q.*5. testantur, puerum quẽdam quinque annorum iurantem, & blasphemãtem à diabolo fuisse raptum: quapropter iudicio prudentis confessarij remittitur iudicandum, quando pueri rationis vsum habeant, & absolutionis sacramentalis sint capaces: & si dubitet de aliquo, an discretionis vsum fuerit assecutus, tunc sub conditione, nempè si vsum rationis habeat, absolutio est illi impendenda: sicut eodem modo impenditur phrenetico si dubitetur, an sit sanæ mentis: etenim potest quoque sub conditione, si capax est absolutionis, absolui, vt habetur ex *Coninch.* post alios, *disp.*5.*de pœnit.nu.*51.*Graff. lib.*1.*Decis.cap.*32.*n.*2. *Reginal.lib.*6.*sua prax.n.*9. *& lib.*6.*n.*147. & ex alijs.

Ampliatur hæc conclusio primò, vt hæc ipsa ætas, quæ requiritur ad confessionem annuam,

6 exigatur quoque, vt quis obligetur diuino confessionis præcepto in articulo, seu periculo mortis; quoniam, vt supra diximus necessitas præcepti confessionis, tam diuini, quàm ecclesiastici, ex eiusdem necessitate ad salutẽ prouenit & propterea tunc quis tenetur ad confitendum semel saltem in anno, & in articulo, seu periculo mortis, cùm lethalem culpam contraxit: siquidem tunc necessitas salutis incipit, vt rectè declarat *Sot. in* 4.*d.*28. *q.*1. *art.* 3. *in fin.*

Secundò ampliatur, vt eadem ætas, quæ requiritur ad sacramentalem confessionem, tum iure

7 diuino, tum ecclesiastico præceptam, expostuletur etiam ad suscipienda Sacramenta confirmationis, ac extremæ vnctionis. Etenim Sacramentum confirmationis cùm detur ad pugnam, eo quòd militia est vita hominis super terram contra inuisibiles hostes, vt *in cap.*2.*de consec.d.*5. antè

tè rationis vsum puer sicut non pugnat, cùm nō tenetur tanquam ad peccandum ineptus; ità etiā confirmatione non indiget, qua roboretur post baptismum, quo regeneramur ad vitam, & per ipsum saluamur. Benè verum est, quod confirmatio si statim daretur post baptismum ipsis pueris, validum esset Sacramentum. Imò ante rationis vsum conferendum est pueris si statim essent morituri: nam licèt non prosit ad pugnam, iuxta *tex. in d. cap. 2. de consecr. d. 5.* prodest tamen ad augmentum gloriæ secundùm aliquos. Extra dictum casum non esset negligentiæ tribuendum, si confirmatio vsque ad 12. vel 14. annum differatur, & si citrà culpam non possit vltrà differri. Extrema vnctio verò idcircò deneganda est pueris ante rationis vsum; quia non indigent remedijs contra peccata, cùm nondùm culpam contraxerint: nec contra tentationes, quas mortis tempore non patiuntur. Ità *Ioseph in flor. theol. de extrem. art.* 4. ibi, Pueri.

Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt licèt septemnis ætas regularitèr satis sit ad
8 suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, si concurrat cum ea rationis vsus in suscipiente, & ad alia supradicta Sacramenta; nihilominus ad suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum talis ætas non sufficit, vt suprà diximus; eo quòd ad communicandum exigitur discretio deuota, ac reuerentialis, quæ regulariter in pueris septem annorum non conspicitur. Vndè discretio huiusmodi Confessarij, ac parentum iudicio relinquitur terminanda. Non tamen est expectāda ætas 14. annorum; sed satis est si communio eis differatur vsque ad annum decimum: imò ante decimum annum viuacissimus puer posset idoneus esse, vt habetur ex *Caiet. in sum. ver. Communio, & 3. par. q. 80. art. 9. & Sot. in 4. d. 12. q. 7. art. 9. in fin.* quibus adde quæ infra dicemus, §. 2. *sec. 2. lim. 1.*

Secundò limitatur, quòd quamuis pueri teneātur in ætate discreta ad præceptum confessionis
9 annuæ, & communionis in Pascha modo supra explicato; nemo tamen cogi potest ab Ecclesia sub aliqua censura ante duodecimum annum: vndè quamuis pueri ante 12. annum sint doli capaces, & lethalem culpam habeant, si præceptum annuæ confessionis non seruauerint; pœnis tamen nostri canonis non plectuntur, sed Diuino iudicio reseruantur, vt habetur ex *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 3. in fin. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 36. sec. 2. num. 4. Cordub. in sum. Hispan. q. 60.* quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccles. precep. 2. lib. 1. cap. 3. sub num. 15.* qui testatur, quòd in multis diœcesibus non apponi solet excommunicatio contra huiusmodi pueros ante pubertatem, si in Quadragesima non confiteantur, vt patet in *Constitutionibus Bracharensibus, tit. 3. cap. 1.*
10 *de Sacram. pœnit.* Etenim licèt pueri ante annos pubertatis peccare possint; non tamen rationabile est, vt eodem modo puniantur cum alijs, vt in *cap. 1. & 2. de delict. puer.* Hinc pueri Clerici se
11 inuicem percutientes ante pubertatis annos non incidunt in excommunicationem contentam in *cap. si quis suadente diabolo, 17. q. 4.* Etenim cùm huiusmodi pueri se inuicem percutiunt non solent aduertere ad præfatam censuram, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, sub num.* 14. Qui idem
12 docet esse dicendum de rusticis, & ignorantibus; quia excommunicatio ad eam incurrendam expostulat formalem, & specialem sui notitiam, & scientiam, vt probat *Suar. tom. 5. de censur. disp. 4. sec. 9. num. 19.* Hæc autem multo magis vera sunt de censura lata ab homine, quoniam ante pubertatem citari pueri nequeunt, vt latè per *Vgolin. de censur. cap. 17. §. 3. num. 5. & Fagund. sub d. num. 14. in fin.*

Tertiò limitatur hæc ipsa conclusio, vt licèt ex *Host. Panor. Anton. de Butr.* & alijs in explica-
13 tione nostri canonis ætatis discretæ tres dentur gradus, qui omnes, & singuli satis sunt ad suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, & alia Sacramenta supra relata; nihilominus ætas discreta, quæ sufficit ad suscipienda Sacramenta prædicta, satis non est ad votum emittendum, & ad
14 matrimonium contrahendum. Etenim emittens votum non solùm debet habere rationis vsum, qui regularitèr reperitur in puero septem annorum; sed etiam debet esse pubertati proximus, vt votum personale simplex validum esse dicatur, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Religio 2. q. 15.* Quæ qui quidem ætas pubertati proxima in masculo
15 est in anno decimo cum dimidio, & in fœmina in anno nono cum dimidio, iuxtà *Glos. in l. 1. ff. de nouat. & Franc. in cap. si pater, n. 17. de testam. in 6.* quamuis possit à parentibus, & tutoribus irri-
16 tari vsque ad annos pubertatis, vt habetur ex *Syl. loc. cit. Sot. lib. 7. de iust. & iur. q. 3. art. 2.* Quo verò ad votum solemne, quod fit per professionem expressam, aut tacitam in aliqua Religione
17 ab Apostolica sede approbata, exigitur ætas sexdecim annorum, vt in *Conc. Trid. sess. 25. cap. 15.* Et in insulis, vbi dura est monachorum congregatio requiritur ætas 18. annorum, vt in *cap. quia in insulis, de Regular.* votum autem solemne per sacri ordinis susceptionem expostulat in promouendo ad Subdiaconatum annum 22. Ad Diaconatum, annum 23. & ad Sacerdotium annum 25.
18 vt habetur ex eodem *Concilio, sess. 23. cap. 12.* Quòd si quis ante dictam ætatem promoueatur, est ipso iure suspensus: & si susceptum ordinem exerceat, irregularitatem contrahit, à solo Romano Pontifice dispensandam, iuxtà Pij II. Constitutionem, quæ incipit, *Cùm ex Sacrorum.* Quòd si non exercuerit, potest in foro conscientiæ ab Episcopo dispensari; dummodò legitimam ætatem attigerit. Imò quoad Religiosos possunt Prelati cum talibus dispensare vigore suorum priuilegiorum; si tamen legitimam ætatem attingerint. Ità *Cathes. Neap. lib. 4. cap. 11. & 12. & Graff. lib. 1. Decis. cap. 8. n. 15.*

Quo verò ad matrimonium exigitur pubertas *cap. tua de sponsal.* Quæ quidem pubertas est in masculis, cùm peruenerint ad 14. annum, & in fœminis ad 12. *cap. attestationes, & cap. ex litteris*

de

de sponf. impub. Et licèt quandoq; pubertas anticipasset, *cap.puberes, cap.de illis, & cap. de nobis, eod.tit.* ficut testatur *Glos.in sum.*20.q.1.*& Panor. in cap.*1.*de delict. puer.* De quodam puero, qui in anno nono impregnauit nutricem, & *Bald. in cap.transmissa,col.*2.*de transl.Prelat.* refert, Salo-
19 monem habuisse filium in vndecimo anno; nihilominus matrimonium de iure ante 14. annos in masculo, & 12. in fœmina sine dispẽsatione Episcopi ex magna causa, nempè pro bono pacis cõtrahi non potest, vt *in cap.*2.*sup.tit.cit.* & latè *Sãch. lib.*1. *de matr.disp.*17. vbi etiam contra nonnullos probat, quòd ante legitimam ætatem contrahentes non peccant, & si licentia Episcopi nõ interueniat: transit tamen huiusmodi matrimonium in sponsalia. Imò sic contrahentes si proximi sint pubertati, & matrimonium consumauerint, cùm malitia suppleat ætatem, possunt compelli, vt *in cap. continebatur, eod. tit. de sponsal. impub.*

Patet igitur ex dictis, quòd ætas discreta, quæ sufficit ad suscipiendum Sacramentum pœniten-
20 tiæ, & alia supra relata Sacramenta, satis non est ad sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Pascha, ad emittendum votum, & ad contrahendum matrimonium; & multò minus ad bona ministranda: siquidem administrationem bonorum de iure habere quis non valet, nisi peruenerit non tantùm ad primum discretionis gradum, sufficientem ad suscipiendum pœnitentiæ Sacramentum: & ad secundum requisitum ad emittenda vota, & matrimonium contrahẽdum; sed exigitur etiam vt perueniat ad tertium, nempè ad annum 25. vt rectè declarat *Anton.de Butr. & alijs in explic. nostri canon.* Quamuis in Regno Neapol. satis sit ætas 18. annorum, cùm quis statuto dicti Regni efficiatur maior.

An quis possit esse capax præcepti confessionis annuæ, cùm tamen in aliqua materia speciali sit omninò rationis expers.

S E C. VIII.

S V M M A R I V M.

1 *Carens vsu rationis in aliqua speciali materia, & in alijs non, sit capax præcepti annuæ confessionis.*

2 *Vnam, eandemq; personam in vna materia mereri, & in alia non, aliqui arbitrantur assurdum.*

3 *Carens vsu rationis in aliqua speciali materia, & in alijs non, obligatur præcepto confessionis annuæ.*

4 *Vnam, eandemq; persanam in aliqua materia mereri, & non in alia non est inconueniens.*

AD tit. explicationem ponamus casum, quòd Titius sit puer septem, vel etiam 12. anno-
1 rum, sciens discernere bonum à malo, licitum ab illicito, verùm non habet vsum rationis discernendi peccatum mortale à veniali; aut ità deliret, vt teneat furtum non esse illicitum, vel vsuram putet esse licitam, nec possit sibi oppositum suaderi. Quæritur modo an iste talis capax sit cõfessionis, atque adeò alligetur præcepto confessionis annuæ.

In hac re pugnantes extant opiniones: nam multi partem tenentur negatiuam moti ex eo,
2 quòd sequeretur vnam, & eandem personam esse capacem meriti in vna materia, & non in alia, quod videtur absurdum.

Altera sententia, quæ nobis videtur verior est *Fagund.de precep.Eccles.precep.*2.*lib.*1.*cap.*3.*n.*20. docentis partem affirmatiuam. Etenim aliquando contingit, vt quis in speciali materia careat vsu rationis, & libero arbitrio; non tamen in alijs: siquidem imaginatio nostra potest esse ità vehemens circa vnum obiectum, vt deliret prorsus, libertatemq; amittat; non tamen circa alia: & proptereà potest dari sufficiens iudicium ad confitendum peccata, & ad merendum in confessione, cùm tamen non detur sufficiens libertas in alijs materijs. Puto tamen præfatis casibus, puerum teneri captiuare proprium intellectum, & credere Confessario dicẽti furtum esse illicitum, & vsuram illicitam: hoc esse peccatum mortale, illud autem veniale: quòd si deliret in alia materia, quæ non sit peccati fundamentum, vt quia putet, bouem masculum posse parere, æs esse argentum, vel aurum, & cetera huiusmodi, tunc nõ tenetur captiuare suum intellectum; sed potest confiteri, non obstantibus eiusmodi delirijs.

Ad contrarium respondet *Fagund. loc.cit.* non
4 esse inconueniens, posse aliquem in aliqua materia mereri, & non in alia.

De causis excusantibus fideles à præcepto confessionis annuæ.

S E C. IX.

S V M M A R I V M.

1 *Necessitas, siue absoluta, siue extraordinaria quædam difficultas excusat à peccato.*

2 *Ad impossibile nemo tenetur.*

3 *In moralibus magna difficultas comparatur impossibilitati.*

4 *Moralis impossibilitas non excusat vbi adest periculum salutis æternæ.*

5 *Periculum infamiæ, vel alterius detrimenti reducitur ad impossibilitatem moralem.*

6 *Præcepta positiua etiam diuina non obligant in casibus causantibus metum cadentem in constãtem virum.*

7 *Præcepta naturalia, vt alienum restituere, votum adimplere, &c. non obligãt cum tanto detrimẽto.*

8 *Causa excusans à confessione vnius, vel alterius peccati, non excusat à confessione aliorum mortalium, tacitis ijs à quibus excusatur, cum obligatione confitendi illa, cessante causa excusationis.*

9 *Nemo ex vi præcepti diuini confessionis, vel humani, tenetur confiteri per interpretem.*

10 *Confessio per interpretem est quodamodo publica.*

11 *Interpres licet teneatur ad sigillum, non tamen adeò arcto vinculo astringitur, vt confessarius.*

12 *Incommodum timens ex eius confessione, in articulo mortis ex præcepto diuino, & naturali tenetur confiteri per interpretem, vel aliqua venialia, & in genere mortalia; vel omnia mortalia tacitis ijs, ex quorum reuelatione incommodum timet.*

13 *Confiteri nequiens nisi ex alijs audientibus timens incommodum aliquod ex peccatorum reuelatione, potest confiteri venialia, & in genere mortalia; vel confiteri omnia mortalia tacitis ijs, à quibus incommodum timet.*

14 *Constitutus in articulo mortis, probabilitèr cognoscens se contritum, non tenetur confiteri per interpretem.*

16 *Fidelis nisi possit aliter quam per scriptum præsente Confessario confiteri, excusatur à præcepto annuæ confessionis; contraria tamen sententia est probabilior.*

17 *Modus confitendi per scriptum est publicus.*

18 *Ex diuersis non fit illatio.*

19 *Pœnitens si probabilitèr timeat eidem esse reijciendum à manibus scriptum per Confessarium non tenetur ei confiteri; nec ore si adest periculum reuelationis.*

20 *Confiteri per scriptum, vel nutus, non est contra rationem Sacramenti.*

21 *Nutus pro vocibus deseruiunt.*

22 *In alternatiuis sufficit alterius tantum concursus.*

23 *Pœnitens si absque legitima causa confitetur per scriptum, vel nutibus cum possit proprio ore confiteri, peccat mortalitèr.*

24 *Venialia tantùm habens excusatur à præcepto cõfessionis annuæ.*

25 *Peccata venialia non sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ, sed tantùm sufficiens.*

26 *Paruitas materiæ in aliquibus præceptis excusat à lethali culpa.*

27 *Culpas non solùm mortales habens, sed etiam veniales teneri ad annuam confessionem, qui doceant.*

28 *Iuramenta promissoria, ac vota de re minima, & veniali obligãt sub veniali, & non mortali quod ampliatur in mendacio, in iudicio, vel confessione prolato.*

29 *Habens venialia tantùm excusatur à confessione, etiam in articulo mortis, vel ad dignè sumendũ Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.*

31 *Clem. 1. de statu monachorum, & statuta regularium de confitendo singulis mensibus non obligat Religiosos mortalibus carentes.*

31 *Obligatus post statutum ad confitendum, non satisfacit confitendo generalitèr venialia, si mortalibus caret; nam debet aliquod peccatum in specie explicari.*

32 *Venialia tantùm habens ex præcepto confessionis, nec sub veniali obligatur ad confessionem venialium in quadragesima.*

33 *Venialia non dissoluunt Dei amicitiam, & multis modis, & remedijs remitti possunt.*

34 *Idem est in habente vnum veniale, quam plura.*

35 *Venialia tantùm habens statuto tempore ad euitandum scandalum sub lethali culpa tenetur sistere Sacerdoti.*

36 *Dubius an peccatum sit mortale, vel veniale tenetur confiteri.*

37 *Iubilæum si expostulat confessionem, venialia tantùm habens tenetur confiteri; & si ieiunium quoque, qui excusantur illud non lucrabuntur, nisi ieiunent.*

38 *Confessio venialium ex aliqua iusta causa potest præcipi ab Ecclesia quo ad exercitium actus, non quo ad specificationem.*

39 *Dispensatio Rom. Pontificis, vel Episcopi etiam ad tempus excusat a præcepto annuæ confessionis.*

PRO determinatione huius difficultatis est adnot. quod plures sunt causæ excusantes
1 fideles à præcepto confessionis annuæ. Etenim prima causa est necessitas siue absoluta sit, siue extraordinaria quædam difficultas. Si quis enim detineatur in partibus infidelium, in quibus non est copia confessarij, tunc etiam si per quamplurimos annos steterit, quo minus confessus fuerit, non peccat, nec subijcitur pœnis in nostro canone contentis, & alijs diœcesanis; quo-
2 niam ad impossibile nemo tenetur, *l. impossibilium, ff. de regul. iur. cap. nemo potest, eod. tit. in 6.* Hæc eadem necessitas appellatur *à Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 1. cap. 6.* impossibilitas physica, quam ait excusare quoque Sacerdotem à recitatione horarum canonicarum, si breuiarium non habeat, nec habere possit, vt per *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 36. sec. 6. num. 1. Bellau. disp. 5. de Sacram. confes. dub. 10. num. 37. §. Nota secundò.* Dixi, *Si detineatur*, quia si spontè quis vellit commorari in terris infidelium, tunc non excusaretur, cùm sua culpa careat copia confessarij; nisi negotijs adeò grauibus ibi vacaret, vt sine magno rerum suarum, vel personæ detrimento non posset indè discedere: quod quomodo procedat, latè supra declarauimus *Sec. 1. concl. 5.* de obligatione præcepti Diuini tractantes. Necessitatem autem, quam nos appellamus extraor-
3 dinariam quandam difficultatem, *Fagund. loco citato, num. 3.* & alij vocant impossibilitatem moralem, vt cùm quis non possit habere confessarium, nisi longum iter, aut nauigationem faciat: hanc enim Doctores volunt excusare quoque fideles à præcepto confessionis annuæ. Etenim in moralibus magna difficultas comparatur impossibilitati, vt per *Dec. in l. impossibilium, num. 3. ff. de regul. iur.* Quanta debeat esse huiusmodi difficultas, quæ satis sit ad excusandum à dicto præcepto, prudentis arbitrio dimittitur æstimanda, vt habetur ex *Suar. d. sec. 6. num. 1. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 3. q. 8. §. Dices, sub num. 61. & Fagund. vbi supra,* qui in ferenda excusationis sententia ratio habenda est temporis, personæ, difficultatis viæ, periculi salutis, &c. Semper autem maior distantia expostulatur, si iter terra faciendum sit, quam mari: Siquidem si fiat mari non satis est ad excusandum moderata distantia, modo absit omne periculum piratarum: nam dum adest semper militat legitima excusandi causa. Ita *Fagund. ibidem,* qui tamen quæ diximus limitat,

4 nisi adsit periculum salutis æternæ; quoniam tunc præfata extraordinaria difficultas, seù moralis impossibilitas excusationem non præberet à dicto præcepto, siuè Diuinum sit, siuè Ecclesiasticum: nam ad excusandum fideles à sacramentali confessione eodem modo dicendum est tàm de præcepto Diuino, quàm Ecclesiastico, vt per Doctor. supra relatos.

Ad eandem impossibilitatem moralem reducitur periculum infamiæ, vel alterius notabilis
5 detrimenti: siquidem hæc necessitas, magna difficultas, seù impossibilitas moralis excusat à præcepto confessionis. Vndè si quem oporteret nauigare, vt confessarium adeat, cui possit confiteri, & probabiliter timeat piratarum incursum, tunc proculdubio excusaretur ab huiusmodi præcepto; sicut si ad habendum confessarium opus sibi foret iter facere per loca non sine probabili periculo mortis sibi inferendæ a suis inimicis, aut à latronibus, vel notibilis damni eidem in bonis inferendi ab ipsis latronibus, vel ab alijs personis. Etenim cum huiusmodi præceptum sit positiuum non obligat cum tanto dispendio;
6 nam præcepta positiua etiam Diuina non obligant cum periculo mortis, infamiæ, vinculorum, verberum, amissionis bonorum, &c. quæ causant metum cadentem in constantem virum, *arg. text. in l. isti quidem, & l. nec timorem, ff. quod met. caus. Azor. tom. 1. inst. moral. lib. 1. cap. 11. q. 1. Suar. 3. par. tom. 5. disp. 6. sec. 3. Say. lib. 1. Thes. cap. vlt. num. 41. & lib. 2. cap. 14. num. 37.* & in specie de lege humana nos egimus in nostris *Commentar. Bull. cœn. lib. 3. §. 8. q. 1. num. 15.* Imò, & aliquando nec præcepta naturalia cum tanto detrimento alligant. Siquidem restituere
7 alienum, & votum implere, ac eleemosynam præbere extremò indigenti sunt de iure Diuino naturali, & tamen non obligant cum vitæ periculo, vt habetur per *Azor. loco citato, q. 2. Sanch. lib. 1. Decal. cap. 18. num. 5. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 5. tom. 1. & 2. nu. 124. & 125.* Idem dicendum est de pœnitente qui non habeat nisi vnum confessarium, & probabiliter timeat graue odium ipsius confessarij, si eidem confiteatur, aut probabiliter timeat ab eo reuelari confessionem, nocumentum notabile in fama, vita, ac fortunis: tunc enim talis excusatur à præcepto confessionis, vt per *Bellon. d. disp. 5. de sacr. confes. dub. 10. nu. 73. Hen. lib. 2. de pœnit. cap. 11. tom. 1. Nauar. & Suar.* quos refert, & sequitur *Facund. loco citato, nu. 4.* qui tamen *nu. 5.* addit quod si aliquando occurrat
8 causa excusans à confessione vnius vel alterius peccati, non idcircò excusari quemquam ab impletione præfati præcepti, & confessione aliorum peccatorum mortalium, quia tunc tenetur confiteri, & potest tacere alia à quibus excusatur ob moralem impossibilitatem), cum obligatione confitendi illa, cessante causa excusationis: siquidem confessio illa licèt non sit integra materialiter; est tamen integra formaliter; quia verè, ac realiter pœnitens confessus est, omnia mortalia, quæ rationabiliter confiteri poterat, vt rectè docet *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 3. q. 4. ad 5. Dom. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. ad 3. Petr. Sot. lect. 10. de confes. Nauar. in suo Man. cap. 7. num. 3. & 4. Suar.* post alios, *3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 23. sec. 2. Reginal. lib. 6. sua prax. num. 156. Coninc. de pœnit. num. 70. cum seq. Molf. par. 1. sue sum. tract. 7. cap. 12. num. 23. & 32. & Filliuc. d. cap. 5. q. 5. concl. 1. & 2. num. 124. & 125.* cum alijs, quos allegant, & nos, Deo duce, latius dicemus infra, de confessionis integritate tractantes, vbi etiam discutiemus, an, & quando ea, quæ docuimus de periculo proprij damni extendantur ad periculum damni alieni.

Secunda causa, qua excusantur fideles à præcepto confessionis, tàm Diuino, quàm Ecclesia-
9 stico est ignorantia idiomatis: nemo enim ex vi præcepti confessionis diuini, vel humani tenetur confiteri per interpretem, etiam fidelem: sed tantùm id potest facere si velit, & eo casu interpres teneretur ad sigillum, sicut tenetur confessarius, ita *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 6. Petr. Sot. lect. 11. de confes. Medin. de pœnit. tract. 2. q. 25. concl. 5. Coninch. disp. 5. de sacram dub. 10. num. 75. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 36. sec. 6. & 4.* & hanc sententiam communem esse testatur *Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 1. cap. 4. num. 6. Layman. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 6. num. 5. Filliuc. tract. 7. qq. moral. num. 16. P. Molf. in suam sum. Theol. tract. 7. cap. 11. n. 11. P. Alfons. de Leon. de offic. & potest. confess. recol. 6. num. 110. & alij.* Mouentur ex nostro can. in illis verbis, *Omnia sua solus, &c.* Siquidem dum Concilium vult, sacramentalem peccatorum confessionem debere fieri à pœnitente solo, satis indicat, neminem per interpretem teneri sua peccata confiteri. Confirmatur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* dum ait, neminem teneri confiteri, nisi secreto apud solum Sacerdotem. Ratio autem hæc est; nam confessio per interpretem est quodammodo
10 publica, quam Ecclesia præcipere non solet, & esse omninò abrogatam pœnitentiam publicam, quæ olim imponebatur pro criminibus publicis, & scandalosis, vt supra ostendimus, Sec. 1. Etenim præcepta Ecclesiastica non obligant cum tanto onere, vt supra adnotauimus: & si scirem, quòd confessarius vni soli meum peccatum reuelaturus foret, non obligarer ei confiteri, vt ex communi Doctor. sententia supra ostendimus: ergò eodem modo non tenetur quis illud confiteri, quando vnus alius præter confessarium id debet audire, & quamuis interpres tenetur ad
11 sigillum; non tamen vinculo adeò arcto astringitur, ac confessarius; quia non fungitur officio audientis, sed loquentis, atque adeò se tenet ex parte pœnitentis. Vndè si interpres confessionem reuelaret, licèt grauiter foret puniendus, non tamen pariter, ac confessarius, qui sigillum violauerit, & habetur ex *Sot. loco cit. circa fin.*

Limitatur tamen id quod diximus verum esse ex vi præcepti confessionis, siue præceptum di-
12 uinum sit, siue humanum, & Ecclesiasticum: siquidem

quidem in articulo mortis, si quis conscientiam habeat peccati mortalis ex præcepto Diuino, & naturali propriæ charitatis tenetur per interpretem confiteri aliqua peccata venialia, & generaliter omnia peccata mortalia dicendo post confessionem venialium se confiteri etiam omnia alia peccata mortalia, quibus Deum offenderit. Etenim id tutius est ad salutem, & sine incommodo fieri potest, vt rectè docet *Coninch. disp. 5. de sacram. dub. 10. num. 77. §. dixi*, quem refert & sequitur *Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. cap. 11. num. 12. & Fagund. loco citato, sub nu. 7.* qui tamen ex *Coninch.* ibidem addit, quod imò omninò suadendum est, vt quando aliud non timetur incommodum, omnia peccata sua confiteatur pœnitens; ijs tacitis, ex quorum reuelatione aliquod notabile detrimentum formidat, si fortè interpres esset suspectus. Idem dicen-
13 dum esse ait, vbi confessio nequit fieri, nisi alijs audientibus, vt tempore naufragij, vel pestis. In eamdem sententiam inclinat *Suar.* loco supra relato, *num. 5. & Vasq. tom. 4. de pœnit. art. 3. dub. 3. sub num. 4. 5. & 6. Laym. in sua sum. lib. 5. tract. 6. num. 5. Fagund vbi supra num. 8.* & alij, quos allegant, dicentes, quòd quando in articulo mortis constitutus videt de peccatis mortalibus contritionem non habere, vel saltem dubitet, tunc tenetur confiteri non solùm per interpretem, sed etiam publicè si aliter non potest, modo scilicèt supradicto, vel cum minori infamia possibili, dummodo confessio satis sit ad susceptionem Sacramenti: siquidem licèt eo casu teneatur Deo absolutè satisfacere, ne æternæ damnationis periculo exponatur, quæ super omnia mala vitanda est; per illam tamen confessionem rectè sibi consulit, cùm non teneatur ad confessionem materialiter integram, vbi non potest aliter confiteri nisi per interpretem, & dicta confessio dicitur formaliter integra, & satis est ad dignam susceptionem Sacramenti pœnitentiæ, vt supra diximus.

Dixi, quando constitutus in articulo videt de mortalibus contritionem non habere etiam si
14 cognoscat se esse attritum, vt de communi testatur *Filliuc. loco citato, & P. Alphons. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 6. num. 110.* quia è conuerso si talis cognosceret esse contritum, & de sua contritione non dubitaret, tunc, & eo casu non teneretur confiteri per interpretem, vt à contrario sensu colligitur ex præfatis Doctor. Idem dicendum est si quis posset nutibus peccata sua confessario manifestare; quoniam tunc
15 non teneretur per interpretem confiteri: nisi confessarius cæcus esset, & non habeat alium: siquidem cæcus nutibus peccata comprehendere non posset, vt colligitur ex *P. de Leon. loco cit.* & ex alijs. Et quamuis nemo possit certam de propria contritione habere notitiam, cùm nemo sciat, an odio sit, vel amore dignus iuxta illud Apostoli; nihilominus potest de ea habere probabilem existimationem: & propterea ex præcepto charitatis non tenetur confiteri per interpretem; quia tunc confessio illa non videtur moraliter necessaria ad salutem, nec Deus videtur obligare cum tanto onere, vt docet *Fagund. d. num. 8.* cuius sententiam arbitror esse valdè dubiam, cùm pœnitens existimans probabiliter esse contritum posset decipi, & si habeat peccatum mortale, & de eo contritione careat, damnaretur: quapropter ne damnationis periculo se exponat, ex præcepto Diuino, ac naturali propriæ charitatis obligatur tutiorem partem eligere; atque ideò per interpretem confiteri saltem modis supra explicatis, aut eorum altero.

Tertia causa, qua excusantur fideles à præcepto confessionis annuæ, quando non potest
16 confiteri nisi per scriptum, præsente confessario, vt habetur ex *Medin. C. de confes. q. 19. Riccard. in 4. dist. 17. q. 5. art. 2. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 6. Ledes. 2. par. 4. q. 8. art. 3. Victor. in sum. de sacram. num. 137. Nauar. in Man. latino, cap. 12. num. 36.* & hanc sententiam probabilem esse inquit *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 1. cap. 6. num. 9.* Mouentur ex eo quòd modus con-
17 fitendi per scriptum est publicus, cùm scriptura de sui natura sit publica, & nemo tenetur publicè confiteri, ne periculo infamiæ se exponat. Confirmatur, quoniam ex vi præcepti confessionis non tenetur quis per interpretem confiteri, quamuis catholicus sit, atque fidelis, & quamuis ad sigillum teneatur, quia modus ille confessionis est de se publicus: ergò idem dicendum in casu nostro, cùm militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Hæc sententia licèt re vera sit probabilis; contraria tamen nobis videtur probabilior, atque adeò non excusari pœnitentem à præcepto confessionis annuæ, & multo minus à præcepto Diuino in mortis articulo, si non possit aliter confiteri, quam per scriptum præsente Sacerdote. Etenim hic modus potest seruari citra incommodum pœnitentis, cùm talis confessio non sit magis modestia, quàm illa, quæ fit ore; quia non est magis timendum, ne Sacerdos reddat scriptum postquàm illud legerit, quàm timendum sit, ne confessionem auditam reuelet: & eò fortius quoniam pœnitens dum confitetur potest proprijs manibus scriptum tenere, dum confessarius peccata in eo legit, atque adeò illi non tradere. Confirmatur, quoniam hanc opinionem tenent grauissimi Doctores, nempè *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæstiuncula 3. ad 2. Palud. ibidem, q. 2. Maior. eod. loco q. 1. ad 3. Coninch. disp. 5. de sacram. dub. 10. num. 7. Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 6. num. 7.* & alij quos refert, & videtur sequi idem *Fagund. d. cap. 6. num. 10.* Mouentur supra relato fundamento: siquidem præceptum confessionis obligat quoties sine incommodo notabili adimpleri potest. Non enim modus confitendi per scriptum, præsente Sacerdote, est absolutè de se publicum, sed tantùm per accidens: nam si pœnitens statim laceret, aut igni tradat scriptum post confessionem, nulli per se exponitur manifestationis periculo; maximè si post scriptum vnum peccatum

coram confessario, statim scriptum à confessario lectum rumpat, & sic de singulis, vt ait *Fagund. ibi num.*11. post alios: at interpres cùm post con-
18 fessionem extet, semper rationabiliter timeri potest peccatorum manifestatio: & propterea ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.*

Est tamen verum, quod si pœnitens, qui confitetur per scriptum manu tentum vt supra, pro-
19 babiliter timeat per cõfessorem à manibus ipsius pœnitentis fore rapiendum, tunc non teneretur eidem confiteri sicut non tenetur quis ore confiteri, quando est periculum reuelationis, vt ex eodem *Fagund. d. num.*10. *in fin.* Idem dicendum est si pœnitens posset nutibus peccata sua sufficienter manifestare; quoniam excusaretur confiteri per scriptum: siquidem sicut confiteri per
20 scriptum non est contra rationem Sacramenti, vt habetur ex *D. Thom. quodl.* 1. *art.* 10. *Suar. de pœn. disp.* 21. *sec.* 3. *num.* 3. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confes. cap.* 1. *sub num.* 14. & aliorum; ita etiam confiteri nutibus: quoniam ex institutione Sacramenti pœnitentię nihil aliud exigitur ad confessionem sacramentalem, quàm vt pœnitens aperiat confessario causam suam, atque ideò peccata, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess.* 14. *c.* 5. id autem sufficienter præstatur non tantùm scripto sed etiam nutibus; & nutus sunt sufficiens signum humanæ accusationis sicut & scriptum: & propterea confessio facta nutibus est verè sacramentalis, ac legitima, vt per *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiun.* 3. *Scot. ibidem q. vnica, Caiet. in sum. ver. Confessio, concl.* 11. *Suar. de pœnit. loco citato, num.* 7. & alios, & infra latius, Deo duce, dicemus, de integritate confessionis agentes. Quæ diximus vera sunt tam pro adimplendo præcepto confitendi semel saltem in anno, quàm pro adimplendo præcepto Diuino in articulo, seù periculo mortis, & ad sumendum dignè san-
21 ctissimum Eucharistiæ Sacramentum; quoniam nutus pro vocibus deseruiunt, atque ideò pari iure mutus, & loquens ligantur, vt habetur ex *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 6. *memb.* 1. *Suar. Filliuc. locis citatis*, cum alijs, quos allegant, quibus adde *Syl. in sum. ver. Confessio* 1. *q* 15. dum ait, quod tenetur quis confiteri scripto, aut nutu, si aliter non potest, & sic cùm alternatiuè loquatur per dictionem illam, *Aut*, vbi pœnitens non confiteri propria voce, nec aliter potest, nisi scripto, & nutu, tunc satis est si confiteatur scripto, aut nutu; atque ideò si velit confiteri nutu, non tenetur confiteri scripto; quia in alternatiuis
22 sufficit alterius tantùm concursus, vt in *cap. in alternatiuis*, & ibi latè *Dyn. de regul. iur. in* 6. & signanter quoad illam dictionem, *Aut*, est *tex. in l. ille, aut ille*, & ibi *Doctor. ff. de leg.* 3. Dixi, *Vbi pœnitens non potest confiteri propria voce*, Quoniam ita demum licitum est confiteri in scriptis Sacerdoti præsenti, vel nutu, quando iusta, ac legitima causa adsit, qua quis excusetur à confessione proprio ipsius ore facienda; aliàs si citra iustam causam in scriptis, aut nutibus confiteretur, cùm proprio ore posset, confessio foret nullius momenti; non quia id esset contra institutionem Sacramenti pœnitentiæ, & contra ipsius materiam, sed quoniam qui potest voce
23 confiteri, & non confitetur, peccat mortaliter cùm faciat contra ordinationem Ecclesiæ, vel saltem contra eiusdem consuetudinem, vt per *D. Thom. quodl.* 1. *art.* 10. *Suar. de pœnit. disp.* 21. *sec.* 3. *num.* 6. *Vasq. ibid. q.* 91. *art.* 3. *dub.* 4. *sub num.* 4. *&* 5. *Laym. in suo sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 6. *num.* 1. *&* 2. *Filliuc loco citato*, & alij, ac nos latius, Deo fauente suo loco dicemus infra de integritate confessionis agentes.

Quarta causa excusans fideles à præcepto confessionis annuæ, est, si peccata mortalia non ha-
24 beant, sed venialia dumtaxat, vt habetur ex *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *quæstiu.* 3. *ad* 3. *Scot. ibidem, q.* 1. *art.* 3. *Gabr. ea d. q.* 1. *art.* 2. *concl.* 2. *Maior. q.* 2. *Suar. de pœnit. disp.* 22. *q.* 8. *Vasq. eo. tr. q.* 90. *dub.* 2. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 3. *Nauar. in Man. cap.* 7. *num.* 6. & hanc sententiam magis communem esse testatur *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *num.* 6. *cap.* 3. *num.* 12. *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 8 *Bonac. disp.* 5. *de sacram. q.* 3. *par.* 1. *num.* 5. 6. *&* 7. *Pater Alphons. de Leon. de offic. & potest. confes. recol.* 5. *num.* 39. qui post *Nauar. loco citato*, testatur de communi & ex alijs à præfatis Doctor. relatis. Etenim peccata venialia, vt suo loco dicemus non sunt
25 materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ, sed tantùm sufficiens, & propterea præceptum confessionis annuæ in nostro canone contento debet intelligi de mortalibus, nõ autem de venialibus; aliàs graue onus fuisset per Lateranense Concil. fidelibus impositum, si omnia, & singula peccata etiam venialia eo tempore clauibus subijci, atque adeò confiteri præcepisset. Ecclesia enim idcircò huiusmodi præceptum imposuit, vt fideles constringeret ad recuperandam gratiam, & amicitiam Dei, si fortè illa per lethales culpas amiserint. Vndè supposito, quòd fidelis venialia tantùm habeat, cùm illis non obstantibus, sit Dei amicus, ad eorum confessionem vi præcepti non obligatur. Confirmatur, quoniam paruitas ma-
26 teriæ in aliquibus præceptis excusat à lethali culpa; at peccata venialia sunt parua materia respectu confessionis, ergò excusant à lethali culpa, si clauibus non subijciantur. Denique patet ex *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. vbi simpliciter præcipitur confessio peccatorum mortalium dumtaxat his verbis, *Oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam occultissima: nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, quamquam rectè, & vtiliter in confessione dicantur, taceri tamen citra culpam multisque alijs modis expiari*
27 *possunt*. Scio autem *S. Bonauent. in* 4. *d.* 17. *p.* 2. *art.* 2. *q.* 1. *Riccard. ibidem, art* 2. *q.* 4. *ad* 1. *Alens. par.* 4. *q.* 77. *memb.* 1. *art.* 3. *&* 2. *art.* 5. *ad* 20. *Caiet. tom.* 1. *Opusc. de confes. tract.* 1. *Innoc. in explic. nostri can. num.*.... & alios existimasse, vi præ-

præcepti noſtri canonis obligari ad confeſſionem annuam non ſolùm qui mortales culpas habent, ſed etiam veniales tantùm culpas habentes; ea potiſſima ratione motos, quòd votum, & iuramentum de re minima, & materia veniali, obligant ſub mortali, vt habetur ex eodem *Caiet. 2.2. q.89. art.7. ad primum, Corduba in ſum. Hiſpan. q.188. Conar. lib.1. var. reſol. cap.1. num.1. Leſſ. tom.1. de iuſt. & iur. lib.2. cap 42. dub.5. num.23.* & ex alijs: & non minus obligat vinculum voti, ac iuramenti, quàm præcepti: ergò ſicut lethalem culpam contrahit, qui rem minimam voto, aut iuramento promiſſam non ſoluit; ita etiam mortaliter peccabit carens mortalibus ſi venialia non confiteatur, obligante præcepto confeſſionis annuæ, in noſtro canone contento. Sed re vera non eſt recedendum à priori ſententia, cum ſit communis, vt teſtatur *Nauar. loco citato*, vel ſaltem communior, & verior, vt inquit *Fagund. d. cap.2. num.8.* & alij. Etenim in contrarium eſt grauium Doctor. ſententia, quàm latè probat *Nauar. in Man. Latino, cap.12. num.10. & 40. Suar. tom.2. de Relig. lib.3. de iuram. promiſſor. cap.16. num.9. Sot. lib.2. de iuſt. & iur. q.4. art.3. Tolet. lib.4. ſua ſum. cap.22. num.2. Azor. tom.1. inſtit. moral. lib.11. cap.5. q.3. Syl. ver. Iuramentum 4. q.1. D. Anton. 2. par. tit.10. cap.4. §.1. Fagund. loco citato*, dicentes iuramenta promiſſoria, & vota de re minima, & veniali non obli-
24 gare ſub mortali, ſed tantùm ſub veniali, & hanc ſententiam probabiliorem eſſe teſtatur *Sanch. in Decal. lib.3. cap.4. Azor. tom.1. inſt. moral. par.1. lib.3. cap.28. verſ. Ex his perſpicitur, & P. Alph. de Leon. de offic. & poteſt. confeſ. recoll.7. num.19.* qui licèt id limitet ibidem, *num.33.* in iuramento aſſertorio cum mendacio; nihilominus noſtram ſententiam ampliat, *nu 20.* poſt *Sot.* & alios etiam in mendacio, in iudicio, vel confeſſione prolato: ſiquidem illis caſibus paruitas materiæ excuſat à mortali: & hanc opinionem communem eſſe teſtatur *Azor. loco citato*, & veram inquit *Satyr. in ſua clau. Reg. lib.12. cap.2. num.19.* & id non alia ratione, niſi quia paruitas materiæ in omnibus præceptis excuſat à lethali culpa: ſiquidem lex Diuina, & naturalis de non furando, & vinculum voti, ac iuramenti, non minus obligant, quàm vinculum præcepti Eccleſiaſtici, de confeſſione ſemel ſaltem in anno facienda; imò magis, & tamen paruitas furti excuſat à mortali, & paruitas materiæ à iuramento promiſſorio, ſicut & paruitas materiæ à trãſgreſſione voti quoad lethalem culpã, vt ſupra oſtendimus: ergò etiam ratione paruitatis materiæ ſi quis venialia dumtaxat habeat, excuſabitur à præcepto noſtri canonis de confitendo ſemel ſaltem in anno.

Ampliatur hæc concluſio, vt non habens peccata mortalia, ſed tantùm venialia, non ſolùm
29 excuſetur à præcepto eccleſiaſtico confitendi ſemel ſaltem in anno in Quadrageſima; ſed etiam à præcepto diuino confitendi in articulo, ſeu in periculo mortis, vel ad dignè ſumendum ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & in quibuſdam alijs caſibus, vt ex communiori Scholaſticorum doctrina docet *Laym. in ſua ſum. Theol. lib.5. tract.6. cap.5. n.12. Fagund. loc. cit. & P. Alph. de Leon. d. tract. de offic. & poteſt. confeſ. recoll.5. ſub nu. 38.* cum alijs, quos allegant. Etenim Sacramentũ confeſſionis ex primæua ſui inſtitutione fuit à Chriſto Domino inſtitutum, vt ſit ſecunda tabula poſt naufragium pro reconciliandis hominibus cũ Deo, quoties poſt Baptiſmum in peccata mortalia labuntur, vt de fide definitũ extat per *Conc. Trid. ſeſſ.14. can.1.* at peccata venialia non cauſãt naufragium, cùm non ſeperent à gratia Dei; atq; non indiget præfata reconciliatione, vt patet ex *Conc. Trid. cap.5.* Quæ diximus de præcepto diuino, & de præcepto confeſſionis ſemel ſaltem in
30 anno in noſtro canone contento extendimus ad præceptum confitendi ſingulis menſibus, factum Religioſis familiæ D. Benedicti, de quo in *Clem. 1. de ſtatu monach.* & ad eiuſmodi præcepta nõnullarum Religionum, quæ ſtatutum habent, vt ſingulis menſibus, aut hebdomatibus ſua peccata confiteãtur. Etenim prædicta Clementina, & Regularium ſtatuta non obligant Religioſos non habentes peccata mortalia; ſed tantùm venialia: ſed præfati Regulares arctantur ſingulis menſibus, vel hebdomatibus: ſicut vi noſtri canonis arctantur fideles ſingulis annis. Ita *Gloſ. in d. Clem. 1. Innoc. in explic. noſtri canon. Maior in 4. d.17. q.2. Sot. ibidẽ, d.18. q.1. aliàs 2. art.3. Palud. d. diſt. 17. q.2. Vinald. in candelab. aur. de confeſ. n.52. Veiga lib.3. Introd. cap.30. Ledeſma 2.4. q.5. art.3. & q.22. art.1.* Et quamuis *Laym. in ſua ſum. lib.5. tract.6. cap.3.* contrariam ſententiam putet eſſe veram ſequutus *Vaſq. Suar.* & alios Doctores ab eo relatos, nihilominus priorem opinionem teſtatur *Fagund. de precep. Eccleſ. lib.2. cap.2. ſub nu.17.* veriorem, & communiorem eſſe. Non tamen admit-
31 tenda eſt doctrina *Alenſ. par.4. q.77. memb.1. art. 1. & 2.* & aliorum dicentium, obligatum ratione ſtatuti generalis, aut particularis ad confitendũ, ſi mortalem culpam non habeat, ſatisfacere venialia generalitèr confitendo, atq; adeò dicat, ſe eſſe peccatorem, aut in multis deliquiſſe, ſaltem venialitèr. Etenim huiuſmodi doctrinæ communis bonorum Confeſſariorum praxim repugnare teſtatur *Laym. loc. cit. nu.15.* ſiquidem Sacramentum pœnitentiæ cùm conferatur per modum iudicialis abſolutionis, conſtat conueniens omninò eſſe, vt certa materia clauibus ſubijciatur: quapropter licèt aliquis nulla lege teneatur confiteri venialia, poſito tamen quod ſacramentalitèr confiteri velit, & abſolui, debet aliquod peccatum in ſpecie explicare.

Secundò ampliatur, vt adeò non habens niſi venialia excuſetur à præcepto confeſſionis, vt
32 nec obligetur ſub veniali ex præcepto Eccleſiæ confiteri venialia in Quadrageſima, ſi mortalibus careat, vt habetur ex *Angel. idem confeſſio 2. n.27. Scot. in 4. d.17. q.1. Gloſ. in explic. noſtri canon. & Fagund. loc. cit. cap.2. ſub n.9.* Etenim nec Eccleſia ſuo præcepto, nec Chriſtus Dominus præcepto diui-

diuino confessionis de facto voluit obligare fideles ad confessionem venialium sub aliquo peccato veniali: siquidem venialia non dissoluunt Dei amicitiã, & multis modis, ac medijs remitti possunt: aliàs venialia non essent materia merè suf-
33 ficiẽs, ac voluntaria. Vndè patet solutio ad obiectum, si fieret de eo qui emisit votum de re minima, aut iuramentum, & ea non adimpleuit, nam licèt peccet venialitèr ex *Nauar. in sum. Latina, cap.*12.*n.*10.*&* 40. & alijs relatis à *Fagund.* ibi, nõ tamen contraheret culpam aliquam in casu nostro, quia nec diuinum, nec humanum extat præceptum, quod obligat non habentem, nisi venialia, ad venialem culpam si non confiteatur; at in voto, ac iuramento obligantur fideles sub præcepto simplicitèr, atque ideò obligantur fideles transgredientes ad mortale, vel veniale, prout materia datur magna, aut parua.

Tertiò ampliatur in habente venialia dumtaxat, tàm si vnum tantùm veniale habeat, quàm si
34 plura, quia eadem ratio militat in vtroque casu, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Imò idem dicẽdum est, si venialia tantùm habeat propinqua mortalibus, vt rectè probat *Fagund. d. cap.* 2. *n.* 10. & id ob rationem supra allatam, nempè quod Sacramentum pœnitentiæ est secunda tabula post naufragium baptismi ad tollenda peccata mortalia: at peccata venialia non sunt causa naufragij, vt latè ostendimus supra *ampl.* 1. quantumuis proxima sint mortalibus; siquidem peccata venialia quantumuis grauia sint, à gratia Dei non excludunt.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt licèt habens tantùm venialia non teneatur confes-
35 sionis præcepto diuino, nec humano, tenetur tamen sistere Sacerdoti statuto tempore sub lethali culpa ad tollendum scandalum, & dicat se nullius mortalis culpæ esse conscium, sed multis venialibus deliquisse. Quod verum est, & locum sibi vendicat non solùm ad implendum præceptum confessionis, & communionis in nostro canone contentum; verùm etiam ad implendum præceptum, *d. Clem.* 1. *de stat. Monach.* & statutaria præcepta aliarum Religionum, de quibus supra egimus. Ità *D. Thom. in* 4. *d.* 16. *&* 17. *q.* 1. *quæstiun.* 4. *ad primum*, *Syl. in sum. verb. Confessio* 2. *n.* 14. & alij apud *Fagund. loc. cit. n.* 17.

Secundò limitatur, vt ità demum habens tantùm venialia non teneatur præcepto confessionis, si certò sciat habere solùm venialia: secùs autem si dubitet de aliquo, vel de omnibus, an sint mortalia: siquidem in dubio æquali, quis tenetur dubia peccata mortalia cõfiteri, vt suo loco, Deo duce, dicemus: imò huiusmodi peccata dubia possunt reseruari, vt rectè docet *Fagund.* post alios *d.* 1. 2. *num.* 11.

Tertiò limitatur, vt venialia tantùm habens teneatur confiteri ad iubilæum consequendum,
37 quando scilicet in eo expostulatur confessio, quantumlibet mortalibus careat, vt habetur ex *Sot. in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *art.* 3. *Sanch. lib.* 8. *de matr. disp.* 15. *n.* 19. *Corduba lib.* 5. *quæst.* 9. 28. *Viual. in can-del. aureo, de confes. n.* 53. & hanc sententiam probabiliorem esse inquit *Fagund. loc. citato*, quamuis oppositam satis probabilem existimet, tum quia tutius est alicuius saltem peccati venialis confessionem præmittere, tum etiam quia opposita sententia licèt habeat nonnullos graues Doctores pro se, nempè *Henriq. lib.* 7. *de Indulg. cap.* 2. *n.* 2. *Suar. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 52. *sec.* 3. *num.* 5. *& seq. Coninch. de Sacram. disp.* 12. *dub.* 7. *nu.* 38. *vers. Nota*; nihilominus eorum fundamẽta facilè dissoluuntur; tum denique quoniam prioris sententiæ Doctores mouentur fortiori fundamento, nẽpè, quod hæc est vna, & potissima conditio, quam exigit Romanus Pontifex ad Iubilæum comparãdũ, vt fideles scilicet confessi accedant. Nec pueri, & senes illud lucrabuntur si ieiunium exigat, & non ieiunent, & tamen pueri, & senes à ieiunio, quod ab Ecclesia præcipitur, excusantur.

Quartò limitatur dicta conclusio, vt licèt habens solùm peccata venialia non teneatur, nec
38 præcepto diuino, nec naturali, nec ecclesiastico sacramentalitèr confiteri, potest tamen præcipi ab Ecclesia confessio venialium quoad exercitiũ actus, non autem quoad specificationem, nempè non potest præcipere Ecclesia confessionem venialium specificè, nempè, vt confessio integrè, & perfectè fiat, quia potest esse confessio valida citrà confessionem venialium, cum venialia non sint materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ, sed tantùm sufficiens, nec Ecclesia potest mutare materiam Sacramenti sufficientem, & voluntariam in necessariam; sed rectè potest præcipere vsum confessionis, siue fideles mortalia habeant, siue tantùm venialia, & id ex aliqua iusta causa puta ad maiorem gratiam suscipiendam pro publica necessitate, vel obseruantia monasticæ disciplinæ, vt habetur ex *Filliuc. tract.* 7. *de sacram. n.* 106. *& seq. Suar. de pœnit. disp.* 18. *sec.* 1. *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. recoll.* 5. *n.* 40. & ex alijs: siquidem in huiusmodi præcepto nihil est alienum ab institutione Sacramenti pœnitentiæ, neque continet aliquid excedens materiam ipsius; sed est quodam opus Religionis, quod à fidelibus frequenter, & facile exerceri valet, & in aliqua occasione, potest prudentèr iudicari valdè conueniẽs ad placandam Dei iram in aliqua publica necessitate, & in alijs casibus similibus, vt suo loco latius, Deo duce, dicemus.

Datur denique quinta causa excusans fideles à præcepto confessionis annuæ, quæ est dispensatio
39 à Romano Põtifice, vel etiam ad tempus ab Episcopo: quod tamen quomodo procedat rectè declarat *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. recoll.* 18. *n.* 53.

Ibi, *Omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter, &c.* De qualitate confessionis annuæ, eiusdemq; conditionibus requisitis ad satisfaciendum præcepto nostri can.

DISP. II.

TRactauit supra Concilium de personis, quæ ligantur præcepto confessionis annuæ, & quo-

quoniam dubitari poterat de eiusdem qualitate, & conditionibus, meritò de his agit, inquiens, *Omnia sua solus peccata,&c.* Nos autem ad huius rei faciliorem explicationem, antequam præfata canonis verba explicemus, sequentes sectiones præmisimus enucleandas.

An adimpleatur præceptum confessionis annuæ per confessionem inualidam.
SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum confitendi semel in anno per confessionem inualidam ex causa culpabilis integritatis adimpleri, qui doceant, & modò damnatur.*

2 *Præceptum ieiunij, & missæ adimplet, qui in actu adimpletionis peccat.*

3 *Ecclesia potestatem non habet, nisi in homines sensibiles, & animas corporibus vnitas; nec pro actu purè interno potest ferre excommunicationem.*

4 *Præceptum confessionis annuæ non impletur per confessionem inualidam.*

5 *Confessio semel saltem in anno, & integra Sacramenti pœnitentiæ susceptio præcipitur in hoc canone.*

6 *Finis Sacramenti pœnitentiæ est peccatorum remissio, & hominis iustificatio.*

7 *Præceptum confessionis tam diuinum, quàm Ecclesiasticum non impletur per inualidam confessionem, siue id sit ex parte pœnitentis, siue Confessarij.*

8 *Confessionem nullam si quis fecerit in articulo mortis, vel ad dignè sumendam Sanctissimam Eucharistiam, & conualuerit, vel Sacramentum sumpserit, & fuerit elapsum tempus paschale, non tenetur adimplere præceptum diuinum validè confitendo post quam resipuerit, nisi velit de nouo communicare, vel celebrare Missam.*

9 *Temporis designatio in hoc can. non apponitur ad tollendam obligationem eo elapso, sed ad non differendum sine causa vltra illud.*

10 *Ignorantia, & bona fides proueniens ex particulari errore non excusat, secus si ex communi.*

11 *Publica æstimatio tribuit confessario iurisdictionem.*

12 *Præceptum Clem. 1. de statu monach. & quod fieri solet regularibus de confitendo singulis mensibus, vel hebdomatibus non impletur per confessionem inualidam.*

13 *Confessus cum sufficienti dolore integrè, si repentino casu non absoluatur non implet præceptum annuæ confessionis.*

14 *Nulliter confessus incidit in pœnas huius can. & aliorum Iurium.*

15 *Pœna dicit essentialiter ordinem ad culpam.*

16 *Vsurarij, & alij peccatores qui eorum culpa nulliter confitentur non excusantur à censuris.*

17 *Præcepto annuæ confessionis non contrauenit is, cui à confessario ad eum experiendum differtur absolutio durante tempore præfixo.*

18 *Confessionem validam, & informem faciens implet præceptum annuæ confessionis.*

19 *Præceptum annuæ confessionis præcipitur, & quo ad substantiam actus, & quoad modum; Missæ verò, & Ieiunij quo ad actus substantiam tantum.*

20 *Actus absolutè interni ab Ecclesia præcipiuntur quatenus sunt forma, & principium actuum externorum.*

21 *Noua constitutio Principis tollit priorem contrariam.*

22 *Tex. in cap. quod quidem de pœnit. & remiss. explicatur.*

IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam
1 prima sententia est *Palud. in 4. d. 17. q. 7. Gabr. ibidem, q. 1. art. 3. dub. 5. Syl. ver. Confessio 4. num. 3. Cordub. in sum. q. 5. & lib. 9. Theol. q. 6. Rodriq. par. 1. suæ sum. cap. 56. concl. 6.* & aliorum estimantium adimpleri præceptum confitendi semel in anno per confessionem inualidam ex causa culpabilis integritatis, aut quia pœnitens ad confessionem non accessit sufficientes attritus. Probatur hæc
2 sententia primò, quòd sicut adimplet præceptum Missæ, ieiunij, &c. qui in actu adimpletionis peccat, vt habetur ex *Sanch. lib. 1. sua sum. cap. 14. nu. 1.* Ita etiam impleri potest præceptum confessionis annuæ, quamuis sit inualida, vt quia culpabiliter non sit integra, aut non sit informata sufficienti attritione. Secundò probatur ex eo quòd Ecclesia non iudicat de internis, & occultis acti-
3 bus; sed tantùm de externis, vt in *cap. tua nos, de Simon.* Est enim Ecclesia sensibilis, & ideò sicut directè potestatem non habet, nisi in homines sensibiles, & in animas non nisi corporibus vnitas, ita etiam potestatem non habet in actus purè internos, & propterea sicut non potest ferre excommunicationem pro actu purè interno, vt nos latè ostendimus in nostris *Comment. in Bull. cœn. lib. 2. can. 1. q. 24. nu. 10. & 11.* ita etiam non potest præcipere confessionis actum internum, sed externum dumtaxat. Siquidem ob id ait *tex. in d. cap. tua nos, Nobis datum est de manifestis tantummodo iudicare.* Denique probatur ex *tex. in cap. quod quidam supra eo. tit. nostro*, vbi præcipitur recipi confessionem eorum, qui animum peccandi non deposuerunt. Sed hæc opinio est damnata à S.P. Alex. VII. quæ malè affirmabat, *prop. 14. Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.*

His tamen non obstantibus, in contrarium
4 erat communis, vel saltem communior sententia priusquàm damnaretur quam tenet *Duran. in 4. d. 17. q. 14. & 15. Dom. Sot. ibidem d. 18. q. 3. art. 3. Petr. Sot. lect. 8. de confes. in fin. Medin. q. 24. in fin. Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 7. nu. 3 Coninch. disp. 5. de sacram. dub. 9. num. 68. P. Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. de pœnit. cap. 10. num. 26. & 27. Sà ver. confes. num. 1. Laym. in sum. lib. 5. tract. 6. cap. 3. num. 11. Nauar. in Manuali, cap. 10. num. 4. Adrian. q. 5. de confes. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4 num. 64. Paul. Comitul. lib. 1. resp. moral. q. 19. in fin. §. enunciatum igitur verissimum, Vinald. in Candel. aur. de confes. num. 51. Fagund. de*

præcep.

precep. Eccles. precep.2. lib.1. cap.4. num.5. & nouissimè *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. recoll.18. num.4. cum plur. seq.* Omnes isti Doctores, quorum multi testantur de communi, negant præceptum confessionis annuæ impleri per confessionem inualidam. Etenim vi nostri canonis non tantum præcipitur confessio semel saltem in anno; verum etiam integri Sacramenti pœnitentiæ susceptio, vt patet ex illis verbis nostri canon. *Omnia sua, & iniunctam sibi pœnitentiam, &c.* Et nos latè supra ostendimus in præfat. Sacramentum autem integrè non suscipitur, nisi in eo concurrat valida peccatorum confessio: ergò per confessionem validam non autem inualidam impletur præceptum confessionis annuæ. Confirmatur, quia huiusmodi præceptum est determinatio temporis, quo obliget præceptum diuinum confessionis, & nihil eidem addit, vel detrahit, vt supra ostendimus *disp.1. sec.1. concl.9.* & patet ex *Conc. Trid. sess.14. cap.5.* Sed præceptũ diuinum non impletur, nisi per validam confes-

6 sionem, aliàs finis prædicti præcepti, nempè remissio peccatorum, & iustificatio hominis non obtineretur, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.25. sec.4. n.1. Henr. lib.4. cap.5. §.1. Petr. Sot. de confess. lect.8. in fin. Saà ver. Confessio, n.1.* & hanc opinionem communem esse testatur, *Coninch. d. disp.5. n.68. P. Molfes. d. n.26.* & alijs apud *Alph. de Leon. loc. cit. sub n.42.* ergò nec impletur præceptũ confessionis annuæ per confessionem inualidam. Denique sicut Christus Dominus præcipit confessionem propter absolutionem peccatorum, ità & Ecclesia in nostro canone, sed qui facit confessionem inualidam ex defectu integritatis, aut attritionis non est dignus absolutione peccatorum: ergò qui sine absolutione valida à Sacramento pœnitentiæ recedit, nec præceptum diuinum implet, nec Ecclesiasticum.

Ampliatur primò præfata conclusio, vt per confessionem inualidam non impleatur præcep-

7 tum confessionis tàm Diuinum, quàm Ecclesiasticum, siue confessio nulla sit ex parte pœnitentis, vt quia culpabilitèr non fuerit confessus peccata omnia mortalia, aut sufficientem attritionem non habeat; siue nulla sit ex parte Confessarij, qui non habebat iurisdictionem, vel intentionem absoluendi, vt habetur ex *Henriq. lib.4. cap.5. §.1. Petr. Sot. de confess. lect.8. in fin. Sà ver. Confessio, n.16. Suar. de pœnit. disp.25. sec.4. n.1. Fagun. loc. cit.* & alij, qui addunt, quòd si confessio inualida sit ex causa Sacerdotis, tunc pœnitens licèt excusetur à peccato, & transgressione præcepti, tàm diuini, quàm humani; re ipsa tamen non implet præceptum, atq; ideò quandocumq; sibi constiterit de nullitate confessionis ex parte Confessoris tenetur implere præceptum de nouo confitendo, & perfectionem Sacramenti procurare. Arbitror tamen, quòd si confessionem nullã quis fecerit in articulo mortis, vel ad dignè sumendũ

8 sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & conualuerit, vel Sacramentum sumpserit, & fuerit elapsum tẽpus Paschale, tunc licèt teneatur implere præceptum confessionis annuæ faciẽdo cõfessionem validam cum primum potuerit; non tenetur tamen implere præceptum diuinum validè confitendo postquam resipuerit, vel post tẽpus Paschale, nisi velit denuò communicare, aut celebrare Missam. Quod quidem quamuis verum sit citrà dubium aliquod de confessione inualida in articulo mortis repetenda post resipiscentiã, & ad dignè sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum extra tempus Paschale iam sumptum, non tamen omnes Doctores sunt concordes in confessione nulla facta ad implendum præceptum communionis in Pascha: nam licèt quidam velint quem non teneri cõmunicare post Pascha, atq; adeò non confiteri ad dignam communionem percipiendam, sed posse tuta conscientia in sequentem annum protendere, vt docet *D. Anton. 2. par. tit.9. cap.9. §.53. Syl. ver. Eucharistia, 3. q.15. dict.3. Tabien. ver. Communicare, n.10. Sot. in 4. d.18. q.1. art.4.* & alij; attamen in cõtrarium est verior opinio, quam tenent *Maior. in 4. d.27. q.2. §. contra recidiuum ad fin. Palud. ibidem, d.12. q.1. art.5. concl.1. Nauar. in Man. latino, cap.21. n.45. Suar. de pœnit. disp.36. sec.3. nu.3. Fagund. de precep. Eccles. precep.3. lib.1. cap.6. nu.2.* & alij, dicentes, sublato impedimento, teneri statim post Pascha præceptum Eucharistiæ implere illum, qui tempore Paschatis non impleuit. Etenim eadem est ratio de præcepto confessionis, ac communionis semel in anno faciẽdæ, sed qui tempore Quadragesimæ non est confessus, tenetur statim sublato impedimento ex præcepto confiteri, vt rectè probat *Nauar. loco cit. & Suar. d. disp.36. sec.3. n.2.* cum alijs relatis à *Fagund. de precep. Eccl. precep.2. lib.1. cap.4. n.15.* ergò etiam obligabitur sublato impedimento communicare. Siquidem tem-

9 poris designatio, quæ apponitur in nostro canone, non apponitur ad tollendam obligationem eo tempore elapso, sed apponitur ad non differendam vltra illud tempus sine causa: & re vera non videtur aliter dici posse, nam Iudæis olim præceptum fuit, vt primo mense anni Pascha colerent; & tamen si primo mense impediti Pascha non celebrassent, id secundo mense egissent, vt docet *Palud. in 4. d.17. q.2. art.5. in 2. casu, & d.12. q.1. art.5. col.1. & Fagund. d. precep.3. lib.1. cap.6. n.2.* vbi contraria soluit.

Illud tamen nolo esse hoc loco silentio præ-

10 tereundum, quod docet *Suar. de censur. disp.11. sec.2. n.14. ex Vgol.* & alijs, nempè quod tunc pœnitens nulliter confitetur Confessario carenti iurisdictione, quamuis bona fide, & ignorans defectum iurisdictionis illi confiteatur, quando ignorantia prouenit ex solo priuato, & particulari errore; secus autem si proueniat ex communi errore, & publica æstimatione, vt quia Confessarius in vno loco cum esset nominatim excommunicatus, aut publicus Clericorum percussor, atq; ideò iurisdictione priuatus, recessit ad alium locum remotissimũ, in quo fuerit creatus Vicarius Episcopi in sua Diœcesi, in qua communitèr existimabatur censura absolutus: siquidem si aliquis tali Vi-

Vicario bona fide, ac ignorans eiusdem excommunicationem confiteatur, tunc & eo casu facit confessionem validam; nam quamuis excommunicatus denunciatus, & publicus clericorum percussor sint iurisdictione priuati; nihilominus cùm ignorantia confitentis proueniat ex communi, & publica æstimatione, hæc ipsa publica æstimatio tribuit ipsi confessario iuris-
11 dictionem, *arg. text. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor.* atque ideò confessio huiusmodi pœnitentis non potest dici inualida ex defectu iurisdictionis confessarij, sed valida si alias habeat conditiones.

Secundò ampliatur, vt quæ diximus de præcepto Diuino confessionis, & de præcepto confi-
12 tendi semel saltem in anno, extendatur etiam ad præceptum contentum in *clem. 1. de stat. Monach.* & ad alia præcepta, quæ fieri solent à Regularibus de confitendo singulis mensibus, vel hedomatibus: huiusmodi enim præcepta non adimplentur quoque nisi per confessionem validam: siquidem finis prædictorum præceptorum non est alius, quàm vt Regulares à peccatis soluantur, & per frequentes confessiones sacramentales faciliusad perfectionem perueniant: quem quidem finem non potest quis assequi, nisi per confessiones validas, non autem per confessiones inualidas, ac sacrilegas, siue inualida sint ex defectu pœnitentis, siue ex defectu confessarij modo supra explicato, cum militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

Tertiò ampliatur supradicta conclusio, vt adeò præceptum confessionis, & alia supra relata,
13 non impleantur per confessionem inualidam; vt nec quidem satisfaciat præcepto confessionis is, qui omnia peccata fuit confessus cum sufficienti dolore, & repentino aliquo casu non absolueretur post factam integram confessionem: siquidem in nostro canone, & in alijs similibus, & statutis Regularium non præcipitur confessio absolutè, sed præcipitur integrum Sacramentum pœnitentiæ, aliàs non quis posset assequi finem supra relatum, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 7. num. 3. Fagund. de secundo precept. Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 9. & P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 18. num.* 47. Et multo minus satisfacit præcepto is, qui licèt omnia peccata fuit confessus, nihilominus sua culpa non potest absolui; quia cùm non interueniat absolutio, deficit pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ, atq; adeò talis confessio non potest dici sacramentalis, prout præcipitur ab Ecclesia, vt rectè docet *Azor. Bonac. & Posseuin.* relati à *P. Alph. loco citato, sub num.* 50. qui quidem Posseuinus docet quoque modum, quo se debet habere Curatus in danda schedula personis, quæ ab ipso Curato non possunt absolui ob inimicitias, vt in *cap. 7. in suo tract. de offic. Curati*. Vndè vsurarij, meretrices, & alij huiusmodi peccatores, qui non possunt absolui à confessario, eo quòd nolunt effugere proximam occasionem peccandi, aut relinquere peccatum, proculdubio non satisfaciunt præcepto confessionis annuæ, vt in seq. ampl. latius explicabimus.

Quartò ampliatur, vt per confessionem culpabiliter inualidam adeò non impleatur præceptũ
14 confessionis annuæ, vel mestruæ, vt supra, vt confitentes non effugiant pœnas in hoc canone, & sinodalibus, ac Regularium constitutionibus contentis, si regulares sint, & in alijs iuribus, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 36. num. 3. & 4. Fagund. precept. 2. Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 5. & 6.* & ex alijs. Dixi *Culpabiliter*. Ex parte scilicèt confitentis; secus autem ex parte confessarij, quoniam cum id sine culpa confitentis contingat, cessat pœna imposita ob talem culpam; eo quòd
15 pœna dicit essentialiter ordinem ad culpam; atque adeò sicut non excusantur vsurarij, meretrices, concubinarij, & alij peccatores, qui nulliter fuerunt confessi, eo quòd nolunt eorum peccata relinquere, vel peccatorum occasionem vitare ab excommunicationibus, & pœnis tàm iuris, quàm synodalibus, vt latè post alios *Fagund. loco citato*: ita ab eiusmodi censuris, & pœnis excusantur qui culpa confessarij confessionem nullam fecerunt, vel quia repentino aliquo casu non fuerunt absoluti: eo quòd inculpabiliter fuerunt confessi, vt post alios *Fagund.* ibi, *Suar. de pœnit. d. 36. sec. 8. num. 10. in fin. Coninch. de sacram. disp. 5. num. 72. & Alph. de Leon. d. recoll. 18. num. 47. & 48.* Est tamen verùm, quòd
16 licèt Vsurarij, Meretrices, & alij Peccatores, qui culpa eorum nulliter confitentur non excusentur à supradictis censuris, & pœnis, cùm nullam causam habeant, ob quam non comprehendantur; non tamen per Episcopos, & alios Prælatos Ordinarios solent declarari excommunicati, nec
17 publicari, vt rectè declarant *Fagund. d. cap. 4. num. 11. Suar. d. sec. 8. num. 4. & Alph. de Leon. d. recoll. 18. num.* 50. vbi etiam *num.* 51. addit post alios, quòd quando à Confessario absolutio differtur ad pœnitentem experiendum, si restituat, vel perseueret in bono proposito, per illud tempus vsque ad terminum præfixum à confessario, non dicitur contrauenire præcepto, nec incidit in censuras, & pœnas contra contrauenientes latas: elapso verò dicto termino, si non compareat coram confessario, qui eum vt emendatum absoluat, tunc incipit contrauenire, & contrahere censuras, & pœnas supradictas. Ita *Henriq. par. 1. sua sum. cap. 56. concl. 7.*

Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt non habeat locum in eo, qui confessionem facit in-
18 formem, sed validam: sed quoniam valdè controuertitur inter Doctores, an detur confessio valida, sed informis; idcircò de hac re sec. seq. videbimus.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

AD primum respondetur esse maximum discrimen inter præceptum Missæ, & ieiu-
19 nij; & inter præceptum confessionis: siquidem confessio præcipitur ab Ecclesia semel saltem in anno, prout de iure Diuino fieri expostulatur; atque adeò non tantùm quoad substantiam actus

precep.Eccles.precep.2.lib.1.cap.4.num.5.& nouissimè *P. Alph. de Leon. de offic. & potest.confes.recoll.18. num.4. cum plur. seq.* Omnes isti Doctores, quorum multi testantur de communi, negant præceptum confessionis annuæ impleri per confessionem inualidam. Etenim vi nostri canonis
5 nis non tantum præcipitur confessio semel saltem in anno; verum etiam integri Sacramenti pœnitentiæ susceptio, vt patet ex illis verbis nostri canon. *Omnia sua, & iniunctam sibi pœnitentiam,&c.*Et nos latè supra ostendimus in præfat. Sacramentum autem integrè non suscipitur, nisi in eo concurrat valida peccatorum confessio: ergò per confessionem validam non autem inualidam impletur præceptum confessionis annuæ. Confirmatur,quia huiusmodi præceptum est determinatio temporis, quo obliget præceptum diuinum confessionis, & nihil eidem addit, vel detrahit,vt supra ostendimus *disp.1.sec.1.concl.9.* & patet ex *Conc.Trid.sess.14. cap.5.* Sed præceptũ diuinum non impletur, nisi per validam confes-
6 sionem, aliàs finis prædicti præcepti, nempè remissio peccatorum, & iustificatio hominis non obtineretur,vt habetur ex *Suar.de pœnit. disp.25. sec.4.n.1. Henr.lib.4.cap.5.§.1. Petr.Sot.de confess. lect.8.in fin. Saà ver.Confessio,n.1.*& hanc opinionem communem esse testatur, *Coninch.d.disp.5. n.68.P.Molfes.d.n.26.*& aliis apud *Alph.de Leon. loc.cit.sub n.42.* ergò nec impletur præceptũ confessionis annuæ per confessionem inualidam.Denique sicut Christus Dominus præcipit confessionem propter absolutionem peccatorum, ità & Ecclesia in nostro canone,sed qui facit confessionem inualidam ex defectu integritatis, aut attritionis non est dignus absolutione peccatorum: ergò qui sine absolutione valida à Sacramento pœnitentiæ recedit,nec præceptum diuinum implet, nec Ecclesiasticum.

Ampliatur primò præfata conclusio, vt per confessionem inualidam non impleatur præcep-
7 tum confessionis tàm Diuinum, quàm Ecclesiasticum, siue confessio nulla sit ex parte pœnitentis,vt quia culpabilitèr non fuerit confessus peccata omnia mortalia, aut sufficientem attritionem non habeat;siue nulla sit ex parte Confessarij,qui non habebat iurisdictionem,vel intentionem absoluendi,vt habetur ex *Henriq. lib.4. cap.5.§.1. Petr.Sot.de confess lect.8.in fin. Sà ver.Confessio,n.16. Suar.de pœnit.disp.25.sec.4.n.1. Fagun. loc.cit.* & alij,qui addunt, quòd si confessio inualida sit ex causa Sacerdotis, tunc pœnitens licèt excusetur à peccato, & transgressione præcepti, tàm diuini,quàm humani;re ipsa tamen non implet præceptum,atq;ideò quandocumq;sibi constiterit de nullitate confessionis ex parte Confessoris tenetur implere præceptum de nouo confitendo, & perfectionem Sacramenti procurare. Arbitror tamen, quòd si confessionem nullã quis fecerit in articulo mortis, vel ad dignè sumendũ
8 sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & conualuerit, vel Sacramentum sumpserit, & fuerit elapsum tẽpus Paschale, tunc licèt teneatur implere præceptum confessionis annuæ faciẽdo cõfessionem validam cum primum potuerit; non tenetur tamen implere præceptum diuinum validè confitendo postquam resipuerit, vel post tẽpus Paschale, nisi velit denuò communicare, aut celebrare Missam. Quod quidem quamuis verum sit citrà dubium aliquod de confessione inualida in articulo mortis repetenda post resipiscentiã, & ad dignè sumendum sanctissimum Eucharistię Sacramentum extra tempus Paschale iam sumptum,non tamen omnes Doctores sunt concordes in confessione nulla facta ad implendum præceptum communionis in Pascha:nam licèt quidam velint quem non teneri cõmunicare post Pascha, atq; adeò non confiteri ad dignam communionem percipiendam, sed posse tuta conscientia in sequentem annum protendere, vt docet *D.Anton.2.par.tit.9.cap.9.§.53. Sylu. ver. Eucharistia 3.q.15.dict.3.Tabien.ver.Communicare, n.10.Sot. in 4.d.18.q.1.art.4.* & alij; attamen in cõtrarium est verior opinio, quam tenent *Maior. in 4.d.27. q.2.§.contra recidiuum ad fin. Palud.ibidem,d.12. q.1.art.5. concl.1. Nauar. in Man. latino, cap.21. n.45. Suar.de pœnit.disp.36.sec.3.nu.3.Fagund.de precep.Eccles.precep.3.lib.1.cap.6.nu.2.*& alij, dicentes, sublato impedimento, teneri statim post Pascha pręceptum Eucharistiæ implere illum,qui tempore Paschatis non impleuit. Etenim eadem est ratio de pręcepto confessionis,ac communionis semel in anno faciẽdæ, sed qui tempore Quadragesimę non est confessus,tenetur statim sublato impedimento ex præcepto confiteri, vt rectè probat *Nauar.loco cit.& Suar.d.disp.36.sec.3.n.2.* cum alijs relatis à *Fagund. de precep.Eccl. precep. 2.lib.1.cap.4.n.15.* ergò etiam obligabitur sublato impedimento communicare. Siquidem tem-
9 poris designatio, quæ apponitur in nostro canone, non apponitur ad tollendam obligationem eo tempore elapso, sed apponitur ad non differendam vltra illud tempus sine causa:& re vera non videtur aliter dici posse, nam Iudæis olim præceptum fuit, vt primo mense anni Pascha colerent; & tamen si primo mense impediti Pascha non celebrassent, id secundo mense egissent, vt docet *Palud.in 4.d.17.q.2.art.5.in 2.casu,& d.12 q.1.art.5.col.1. & Fagund.d.precep.3. lib.1. cap.6. n.2.*vbi contraria soluit.

Illud tamen nolo esse hoc loco silentio præ-
10 tereundum, quod docet *Suar. de censur. disp.11. sec.2.n.14.ex Vgol.*& alijs,nempè quod tunc pœnitens nulliter confitetur Confessario carenti iurisdictione, quamuis bona fide,& ignorans defectum iurisdictionis illi confiteatur,quando ignorantia prouenit ex solo priuato,& particulari errore; secus autem si proueniat ex communi errore, & publica æstimatione, vt quia Confessarius in vno loco cum esset nominatim excommunicatus,aut publicus Clericorum percussor, atq; ideò iurisdictione priuatus, recessit ad alium locum remotissimũ, in quo fuerit creatus Vicarius Episcopi in sua Diœcesi,in qua communitèr existimabatur censura absolutus: siquidem si aliquis tali

Vi-

Vicario bona fide, ac ignorans eiusdem excommunicationem confiteatur, tunc & eo casu facit confessionem validam; nam quamuis excommunicatus denunciatus, & publicus clericorum percussor sint iurisdictione priuati; nihilominus cùm ignorantia confitentis proueniat ex communi, & publica æstimatione, hæc ipsa publica æstimatio tribuit ipsi confessario iuris-
11 dictionem, *arg. text. in l. Barbarius, ff. de offic. Pretor.* atque ideò confessio huiusmodi pœnitentis non potest dici inualida ex defectu iurisdictionis confessarij, sed valida si alias habeat conditiones.

Secundò ampliatur, vt quæ diximus de præcepto Diuino confessionis, & de præcepto confi-
12 tendi semel saltem in anno, extendatur etiam ad præceptum contentum in *clem. 1. de stat. Monach.* & ad alia præcepta, quæ fieri solent à Regularibus de confitendo singulis mensibus, vel hedomatibus: huiusmodi enim præcepta non adimplentur quoque nisi per confessionem validam: siquidem finis prædictorum præceptorum non est alius, quàm vt Regulares à peccatis soluantur, & per frequentes confessiones sacramentales facilius ad perfectionem perueniant: quem quidem finem non potest quis assequi, nisi per confessiones validas, non autem per confessiones inualidas, ac sacrilegas, siue inualida sint ex defectu pœnitentis, siue ex defectu confessarij modo supra explicato, cum militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

Tertiò ampliatur supradicta conclusio, vt adeò præceptum confessionis, & alia supra relata,
13 non impleantur per confessionem inualidam; vt nec quidem satisfaciat præcepto confessionis is, qui omnia peccata fuit confessus cum sufficienti dolore, & repentino aliquo casu non absolueretur post factam integram confessionem: siquidem in nostro canone, & in alijs similibus, & statutis Regularium non præcipitur confessio absolutè, sed præcipitur integrum Sacramentum pœnitentiæ, aliàs non quis posset assequi finem supra relatum, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 7. num. 3. Fagund. de secundo precept. Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 9. & P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 18. num.* 47. Et multo minus satisfacit præcepto is, qui licèt omnia peccata fuit confessus, nihilominus sua culpa non potest absolui; quia cùm non interueniat absolutio, deficit pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ, atq; adeò talis confessio non potest dici sacramentalis, prout præcipitur ab Ecclesia, vt rectè docet *Azor. Bonac. & Posseuin.* relati à *P. Alph. loco citato, sub num.* 50. qui quidem Posseuinus docet quoque modum, quo se debet habere Curatus in danda schedula personis, quæ ab ipso Curato non possunt absolui ob inimicitias, vt in *cap. 7. in suo tract. de offic. Curati*. Vndè vsurarij, meretrices, & alij huiusmodi peccatores, qui non possunt absolui à confessario, eo quòd nolunt effugere proximam occasionem peccandi, aut relinquere peccatum, proculdubio non satisfaciunt præcepto confessionis annuæ, vt in seq. ampl. latius explicabimus.

Quartò ampliatur, vt per confessionem culpabiliter inualidam adeò non impleatur præceptũ
14 confessionis annuæ, vel mestruæ, vt supra, vt confitentes non effugiant pœnas in hoc canone, & sinodalibus, ac Regularium constitutionibus contentis, si regulares sint, & in alijs iuribus, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 36. num. 3. & 4. Fagund. precept. 2. Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 5. & 6.* & ex alijs. Dixi *Culpabiliter*. Ex parte scilicèt confitentis; secus autem ex parte confessarij, quoniam cum id sine culpa confitentis contingat, cessat pœna imposita ob talem culpam; eo quòd
15 pœna dicit essentialiter ordinem ad culpam; atque adeò sicut non excusantur vsurarij, meretrices, concubinarij, & alij peccatores, qui nulliter fuerunt confessi, eo quòd nolunt eorum peccata relinquere, vel peccatorum occasionem vitare ab excommunicationibus, & pœnis tàm iuris, quàm synodalibus, vt latè post alios *Fagund. loco citato*: ita ab eiusmodi censuris, & pœnis excusantur qui culpa confessarij confessionem nullam fecerunt, vel quia repentino aliquo casu non fuerunt absoluti: eo quòd inculpabiliter fuerunt confessi, vt post alios *Fagund.* ibi, *Suar. de pœnit. d. 36. sec. 8. num. 10. in fin. Coninch. de sacram. disp. 5. num. 72. & Alph. de Leon. d. recoll. 18. num.* 47. & 48. Est tamen verùm, quòd
16 licèt Vsurarij, Meretrices, & alij Peccatores, qui culpa eorum nulliter confitentur non excusentur à supradictis censuris, & pœnis, cùm nullam causam habeant, ob quam non comprehendantur; non tamen per Episcopos, & alios Prælatos Ordinarios solent declarari excommunicati, nec
17 publicari, vt rectè declarant *Fagund. d. cap. 4. num. 11. Suar. d. sec. 8. num. 4. & Alph. de Leon. d. recoll. 18. num.* 50. vbi etiam *num.* 51. addit post alios, quòd quando à Confessario absolutio differtur ad pœnitentem experiendum, si restituat, vel perseueret in bono proposito, per illud tempus vsque ad terminum præfixum à confessario, non dicitur contrauenire præcepto, nec incidit in censuras, & pœnas contra contrauenientes latas: elapso verò dicto termino, si non compareat coram confessario, qui eum vt emendatum absoluat, tunc incipit contrauenire, & contrahere censuras, & pœnas supradictas. Ita *Henriq. par. 1. sue sum. cap. 56. concl. 7.*

Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt non habeat locum in eo, qui confessionem facit in-
18 formem, sed validam: sed quoniam valdè controuertitur inter Doctores, an detur confessio valida, sed informis; idcircò de hac re sec. seq. videbimus.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

AD primum respondetur esse maximum discrimen inter præceptum Missæ, & ieiu-
19 nij; & inter præceptum confessionis: siquidem confessio præcipitur ab Ecclesia semel saltem in anno, prout de iure Diuino fieri expostulatur; atque adeò non tantùm quoad substantiam actus

sed etiam quoad modum, cum debita scilicèt detestatione, & cum requisitis ad validam confessionem; præcepta verò Missæ, ac ieiunij, & alia eiusmodi præcipiuntur tantùm quoad substantiam actus; nimirum si adimplentur, etiam si in actu adimpletionis culpa contrahatur.

Ad secundum respondetur quòd Ecclesia licèt non possit obligare, & præcipere actus internos
20 per se, & absolutè, quatenus actus interni sunt; potest tamen eos præcipere quatenus sunt formę, & principia actuum externorum: siquidem præcipiendo orationem vocalem, præcipit etiam attentionem internam, quæ est veluti forma, & principium orationis: ergò eodem modo præcipiendo confessionem censetur etiam præcipere attritionem, quæ est forma, & principium confessionis, vt suo loco dicemus.

Ad tertium ex *tex. in cap. quod quidam supra eo. tit. nostro*, vbi præcipitur recipi confessionem
21 eorum, qui animum peccandi non deposuerunt, respondetur primo, quòd *tex.* ille est antiquior nostro canone: & ideò per hunc censetur illi derogatum: siquidem noua constitutio Principis tollit priorem contrariam, quamuis de illa mentionem non faciat, vt in *cap. 1.* & ibi *Doctor. de constit. in 6.* Secundò respondetur, & melius, quòd *tex.* ille non statuit, confessionem prædictam esse admittendam vti sufficientem ad im-
22 plendum Ecclesiæ præceptum, sed tantùm vt peccatores iuuari possint, ac moneri à confessarijs; igitur prima sententia vti damnata à Summ. Pontif. Alex. VII. amisit omnem probabilitatem; & secunda omninò tenenda, sicuti suo loco dicemus de præcepto communionis in Pascha, indignè factæ quis non satisfacit, &c. & vt talis similiter fuit damnata à S. P. Innocentio XI., quæ est nempè, *prop. 55. Præcepto communionis annuæ satis fit per sacrilegam Domini manducationem.*

An præceptum confessionis annuæ impleatur per confessionem validam, sed informem.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentum confessionis validum, & informe quando dicatur.*

2 *Confessio valida, & informis dari potest ex parte pœnitentis tantum.*

3 *Præceptum confessionis annuæ, non impleri per confessionem validam, & informem qui negent.*

4 *Præceptum annuæ confessionis adimpletur per confessionem validam, & informem (supposito quod ea detur.)*

5 *Finis præcepti non cadit sub præcepto.*

HÆc quæstio disputatur, supposito, quòd detur confessio valida, sed informis, de
1 qua re infra sec. seq. Deo duce, agemus. Ad tituli autem explicationem est adnot. quòd Sacramentum confessionis validum, & informe dicitur, quando licèt quis ex tali confessione non consequatur gratiam; ipsam tamen confessionem non tenetur repetere, quia fuit valida, sed tantùm tenetur remouere fictionem, & impedimentum, vt redeat effectus gratiæ sacramentalis. Vndè confessio dicitur informis, quando licèt sit valida, eo quòd nihil desit ad Sacramenti substantiam; caret tamen effectu, atque ideò gratia, seù forma, quæ introduci solet in animam. Ita *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2. cap. 7. num. 1. P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. recol. 18. num. 128.* & alij. Est tamen verum, quòd, vt ait *Fagund. loco citato, num. 2* confessio valida,
2 & informis dari potest tantùm ex parte pœnitentis, nempè ex defectu intentionis, suscipiendi Sacramentum, ex defectu integritatis confessionis, vel ex defectu contritionis, seù attritionis, vt benè declarat *Veg. in sua sum. de confes. cap. 63. par. 1. not. 4.* non autem ex parte confessarij: siquidem confessarius, aut est legitimus habens iurisdictionem, ac intentionem absoluendi, aut non habens: si primum, & reliqua necessaria concurrant ex parte pœnitentis, valida erit, & formata confessio: quod si secundum inualida erit huiusmodi confessio.

In hac re pugnantes extant opiniones. Prima sententia est eorum, qui negant adimpleri præ-
3 ceptum confessionis annuæ per confessionem validam, & informem, estò quod supponatur dari confessionem validam, & informem. Mouentur ex eo quòd finis præcepti confessionis tàm Diuini, quàm Ecclesiastici non est alius, nisi iustificatio hominis, & remissio peccatorum, vt supra ostendimus sec. præced. sed per confessionem validam, & informem quis non consequitur iustificationem, atque ideo remissionem peccatorum, ergò non assequitur finem præcepti, siue præceptum Diuinum sit, siue Ecclesiasticum, atque ideò per confessionem validam, & informem, non implet præceptum confessionis. Confirmatur, quia confessio valida, & informis caret forma gratiæ, ergò per confessionem validam, & informem non impletur confessionis præceptum, quia per eam quis ex Dei inimico non efficitur Dei amicus.

His tamen non obstantibus, in contrarium est
4 verior, & communior opinio, quam tenent *Sot. in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Petr. Sot. lect. 8. de pœnit. Ledes. in 4. 2. par. q. 8. art. 2. dub. 12. Suar. de pœnit. disp. 35. sec. 4. num. 3. & disp. 36. sec. 7. num. 7. Coninch. disp. 5. de pœnit. dub. 9. num. 67.* qui licèt neget dari Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, sicut neget *Fagund. de præcept. Eccles. lib. 2. cap. 7.* nihilominus supposito cum communiori sententia dari Sacramentum confessionis validum, & informe, per talem confessionem impleri præceptum confessionis. Hanc eandem opinionem sequitur *P. Molfes. par. 1. sua sum. Theol. tract. 7. cap. 13. num. 29. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 3. q. 9. concl. 2. num. 65. P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 18. num. 52. Vega. in sum. de confes. cap. 63. pun. 5.* & alij docentes dari confessionem validam, & informem: siquidem ferè omnes concedunt per talem confessio-

fessionem impleri præceptum confessionis, tàm Diuinum, quàm Ecclesiasticum. Mouentur ex eo quòd per talem confessionem impletur actus præceptus quoad substantiam eius; siquidem verum Sacramentum recipitur, quod præcipitur tùm iure Diuino, tum Ecclesiastico. Confirmatur, quoniam hæc sententia fauet tranquillitati animarum, & consequenter in praxi tenendam esse ait *Molfes. loco citato.*

Ad contraria modo facilè respondetur. Etenim quamuis finis præcepti confessionis sit iustificatio
5 hominis, & remissio peccatorum; nihilominus quod præcipitur est confessio valida secundum eius substantiam: quòd ex tali confessione non sequatur iustificatio, seù remissio peccatorum, & sic finis præcepti; id non attenditur: siquidem finis præcepti non cadit sub præcepto. Ad confirmationem respondetur, quòd forma gratiæ, seù eiusdem informatio est quidam modus actus præcepti; qui modus per se loquendo non cadit sub præcepto.

An detur confessio valida, & informis. SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Confessionem validam, & informem nullo modo posse dari qui teneant.*

2 *Confessionem validam, & informem posse dari, est sententia communis.*

3 *Confessio est ordinata, vt per eam nota fiat confessario conscientia pœnitentis.*

4 *Baptismum cum lethali culpa, suscipiens citra contritionem, vel saltem attritionem validè baptismum suscipit, licet gratiam non consequatur.*

5 *Attritio non est pars Sacramenti secundum se, sed vt relata ad confessionem, & vt spontanea voluntas.*

6 *Omnia quæ requiruntur ad Sacramentum pœnitentiæ, requiruntur ad ipsius Sacramenti effectum, sub diuersa tamen formalitate.*

DIfficultatem præcedentis sec. explicauimus, supposito quod detur confessio valida,
1 & informis: verùm quia magna est controuersia inter Doctor an detur ipsa confessio valida, & informis, meritò de hac re duximus discutiendum. Pro parte autem negatiua sunt Doctores magni ponderis, nempè *Maior. in 4. d. 17. q. 9. Gabr. ibidem q. 1. art. 3. Medin. cap. de confes. sili. iter. q. 20. Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 92. art. 2. dub. 1. n. 13. Coninch. disp. 4. de Sacram. n. 11. Fagund. de pracep. Ecclesi. pracep. 2. lib. 2. cap. 7. nu. 11. Adrian. q. 4. de confes. §. sed quid crassa ignorantia, Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. de sacr. pœnit. cap. 9. n. 2.* Et alij Recentiores existimantes nullo modo posse dari confessionem validam, & informem; atque adeò vniuersim negant Sacramentũ pœnitentiæ posse esse informe, & validè conferri secundùm essentiam citrà collationem gratiæ. Mouentur ex eo, quòd Sacramentum pœnitẽtiæ hoc proprium habet, ac peculiare, vt debita suscipiatur dispositione, cũ dolore scilicet de peccatis commissis, qui dolor sit pars essentialis Sacramenti, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d. 23. q. 1. art. 4. q. 2.* atq; ideò ipse dolor, seu attritio si adsit, & sit supernaturalis, Sacramentum non solùm erit validum, sed etiam gratiam conferet: si verò desit, licet inuincibiliter existimetur adesse, Sacramentum non valebit, cùm essentialem partem non habeat. Confirmatur, siquidem omnia, quæ satis sunt ad conficiendum Sacramentum expostulantur quoque ad producendum effectum ipsius Sacramenti; ergò quando non producitur effectus, nempè gratia, non conficitur Sacramentũ: ergò non datur Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, & sic confessio valida, & informis.

Hæc sentẽtia re vera videtur nobis valdè pro-
2 babilis: verùm contraria sententia est magis communiter recepta, & apud nonnullos iudicatur communior, & verior, & quamplurimos Doctores magni ponderis, & numero multo plures habet pro se: siquidem ipsam tenent *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4. q. 1. Capreol. ibidem, q. 1. art. 3. ad 4. q. 1. Capreol. ibidem, q. 1. art. 3. ad 4. contr. 2. concl. Rich. & Palud. eodem loco, q. 8. Petr. Sot. de confes. lect. 8. & Caiet. tom. 1. opusc. tract. 5. q. 5. Dom. Sot. in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Can. par. 5. relect. Ledes. 2. p. 4. q. 8. art. 1. dub. 4. & q. 31. art. 2. Nauar. in sum. cap. 9. nu. 10. & in cap. fratres, de pœnit. d. 5. n. 35. Syl. ver. Confessio 1. q. 23. Suar. de pœnit. disp. 20. sec. 5. nu. 7. Reginal. lib. 6. sua prax. n. 168.* qui post *Couar.* dicit esse magis communiter receptam, & posse tuto sequi, *Henriq. lib. 4. cap. 36. de pœnit. P. Molfes. tract. 7. cap. 13. n. 34.* qui testatur eandem opinionem esse communiorem, & veriorem *Valent. & Bonac.* quos refert, & sequitur *P. Alph. de Leon. de Leon. de offic. & potest. Confess recoll. 18. sub nu. 129.* & nouissimè *P. Dian. par. 1. de Sacram. tract. 4. resol. 65.* Omnes prænarrati Doctores cum alijs ab eisdem allegatis docent posse dari confessionem quatenus est pars Sacramenti pœnitentiæ, validã quoad substantiam, sed informem sine gratia, & charitate. Probatur primò, quia confessio est or-
3 dinata, vt per eam nota fiat Confessario consciẽtia pœnitentis: quòd quidem fieri potest, licèt confessio ipsa fiat sine charitate: Siquidem peccator in peccato existens potest fideliter manifestare omnia peccata, eidemq; eadem subijcere, vt remedia præbeat: ergò potest dari cõfessio valida, & informis. Secundò effectus est posterior sua causa, illamq; præsupponit perfectam: at Sacramentum est causa, & gratia est effectus; ergò dari potest Sacramentum confessionis validum sine gratia, atque adeò informe. Nec obstat si dicatur, quòd licèt effectus sit posterior, nihilominus data causa, dari quoque debet effectus; quoniam respondetur non implicare esse aliquid in rerum natura, & non operari: ergò non implicat esse causam, & non producere effectum. Et re vera id constat in omnibus Sacramentis, quæ valida sunt, licèt gratiam non conferant ob defectum suscipientium, existentium in peccato mortali.

Vndè si quis Baptismum suscipiat lethalis culpæ
4 vinculo alligatus citrà contritionem, vel saltem citrà attritionem, verè, ac validè Baptismum suscipit, quamuis gratiam non consequatur, & ità in Sacramentis datur causa sine effectu, atq; adeò datur Sacramentum validum, & informe. Deniq; probatur eadem sententia, quia nisi daretur confessio valida, & informis, confessio sacramentalis esset onus grauissimum fidelibus impositũ; siquidem nullus ferè tutus moralitèr dari posset in cõscientia; nam difficillimum est inuenire hominẽ, qui in tota eius vita non erret: & proptereà sæpè obligari fideles ad confessiones iterandas.

Restat modo, vt ad argumenta respondeamus.

AD primum negatur antecedens: nam contritio, seu attritio non est pars Sacramẽti pœ-
5 nitentiæ secundùm se, sed vt relata ad confessionem, & vt est spontanea voluntas recompensandi ad arbitrium Sacerdotis: at ad hoc satis esse quidam dicunt displicentiam quamcumque cum velleitate non peccandi; atque adeò ad valorem Sacramenti non esse necessariam detestationem efficacem cum absoluto dolore, & proposito non peccandi. Ità *Caiet. tom. 1. opusc. tract. 5. q. 5.* quem sequuntur *Victor. in sum. nu. 144. Canopar. 1. relect. Palud. in 4. d. 17. q. 8. Ledes. 2. par. 4. q. 8. art. 1. dub. 4. & q. 31. art. 1. Syl. ver. Confessio, 1. q. 23.* Etenim volunt præfati Doctores, quòd de essentia confessionis ex parte pœnitentis id tantùm est, vt cõfessio habeat veram rationem accusationis integræ; atque ideò solus dolor expostulatur, qui necessarius est, vt confessio fiat per modum veræ accusationis. Quod an sit verum seq. sect. Deo duce, videbimus.

Ad confirmationem negatur antecedens absolutè loquendo: etenim licet eadem requiràtur
6 ad Sacramentum, & ad effectum Sacramenti; id tamen verum est sub diuersa formalitate: nam quoad substantiam satis est, si probabilitèr putet quis se esse dispositum: quo verò ad effectum requiritur, vt re ipsa sit dispositus.

In quibus casibus detur confessio valida, & informis.
SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Validam, & informem confessionem dari posse, & qualiter varia sunt Doctorum sententia.*
2 *Validitatem Sacramenti pœnitentiæ, omninò exigere dolorem supernaturalem, tum quo ad effectum, tum etiam quo ad essentiam quamplurimi volunt.*
3 *Displicentia quæcumque cum velleitate non peccandi satis est ad valorem Sacramenti pœnitentiæ.*
4 *Remissa attritio licet satis sit ad valorem Sacramenti pęnitentiæ, non tamen ad effectum gratiæ assequendæ.*
5 *Attritio supernaturalis non est pars essentialis, sed integrans Sacramentum pœnitentiæ.*
6 *Confessio cum fictione facta est valida, & peccata non sunt iteranda.*
7 *Confessio sine vllo dolore peccatorum omninò, non potest esse valida.*
8 *Attritio supernaturalis licet sit pars integrans Sacramentum pęnitentiæ est tamen principalis ad instar capitis humani.*
9 *Validam, & informem confessionem esse quando dolor non est tantus, vt sit sufficiens ad effectum Sacramenti, & inuincibilitèr ignoratur a pęnitente, qui dicunt, & videtur verior opinio, n. 14.*
10 *Validam, & informem confessionem ex defectu extensiuo contritionis, seu attritionis ex inculpabili inaduertentia in duobus casibus contingere posse, qui opinantur.*
11 *Formalis attritio vnius peccati est virtualis attritio aliorum inculpabilitèr oblitorum.*
12 *Confessionem validam, & informem esse quando quis putans habere supernaturale motiuum ad confessionem accedit, non habens nisi dolorem naturalem tantùm est opinio non omninò improbabilis.*
13 *Confessionem validam, & informem esse cum quis accedit ad confessionem cum attritione supernaturali, non tamen in eo intensionis gradu, quem Deus exigit ad effectum Sacramenti pęnitentiæ, quamuis culpabili ignorantia pęnitens talem dispositionem ignoret est probabilior opinio.*
14 *Confessionem validam, & informem dari quando pęnitens absque vllo dolore confitetur, & dum confiteatur fictio illa memoria non occurrat, & si occurrat illam confiteatur est improbabilis opinio, quidquid sit de aliorum opinionibus, declaratur.*

IN hac difficultate variæ sunt Doctores senten-
1 tiæ. Nam prima opinio refertur à *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 6. q. 8. concl. 2. nu. 154.* Et se habeat, eam dici confessionem validã, & informem, quando quis putans habere supernaturale motiuum accedit ad confessionem, cum re vera non habeat, nisi dolorem naturalem; non autem supernaturalem. Hæc sententia licèt nobis videatur probabilis, cùm quis nõ possit agnoscere, an & quando impulsu Spiritus Sancti, atq; adeò supernaturali dolore peccatorum ducatur ad confitendum, & si supernaturalem dolorem non habeat, non possit illi imputari; nihilominus à quamplurimis reijcitur, & meritò; quoniam ad validitatem Sacramenti confessionis volunt satis non esse dolorem naturalem, sed
2 omninò exigi supernaturalem non solùm quoad effectum; sed etiam quoad essentiam ipsius Sacramentalis confessionis: & id dicunt colligi ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 4.* in quo habetur, attritionem esse donum spiritus Sancti; & loquitur de attritione, quæ non solùm est dispositio ad gratiam; sed etiam est pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ. Etenim dolor humanus non auertit ex se voluntatem ab effectu culpæ, sed ad summum continet ab actu externo, atque ideo non sufficit ad veram accusationem coram Deo, vt ex *Suar.* & alijs probabiliter tenet idem *Filliuc. loco citato, q. 8. concl. 1. sub num. 153.* &
ante

ante ipsum *Vega lib.* 13. *in Trid. cap.* 26. 34. & 36. & alij apud eundem *Suar. de pœnit. disp.* 20. *sec.* 5 *sub num.* 2. qui volunt veram, & supernaturalem contritionem, vel attritionem in re existentem esse de essentia huius Sacramenti, sicut est necessaria ad eius effectum. Dixi, quòd prior opinio nobis videtur probabilis, quoniam sec. præcedenti in respons. ad primum argum. retulimus Doctores quamplurimos magni ponderis; qui volunt; contritionem, seù attritionem non esse partem Sacramenti pœnitentiæ, saltem essentialem, vt latius, Deo duce, suo loco dicemus: & propterea ad valorem Sacramenti non esse necessariam detestationem efficacem cum absoluto
3 dolore, & proposito non peccandi, sed satis esse displicentiam quamcunque cum velleitate non peccandi, quam quidem habere potest etiam is, qui naturalem tantum dolorem habet de peccatis, & talis displicentia videtur sufficere, vt confessio fiat per modum veræ accusationis. Ad *Conc. Trid.* potest responderi, quod loquatur de attritione, quæ simul cum Sacramento satis est non solùm ad validitatem illius, sed etiam ad causandam gratiam, & ista est donum spiritus Sancti: ceterum de illa displicentia naturali, quæ sufficiat ad valorem Sacramenti, non loquitur, nec ait, contritionem, seu attritionem esse de essentia dicti Sacramenti. Et re vera si ad validitatem confessionis semper exigeretur supernaturalis dolor, tunc talis dolor esset donum Spiritus Sancti, & perfecta attritio, quoniam Dei perfecta sunt opera, & non datur attritio, seù dolor supernaturalis remissus, atque ideò talis dolor esset sufficiens non solùm ad validitatem Sacramenti, verùm etiam sufficiens dispositio ad gratiam, quod quidem, an sit verum infra latius declarabimus.

Secunda opinio est *Henriq. lib.* 1. *de pœnit. cap.* 26. & *lib.* 2. *cap.* 11. *Nauar. in sum. latina cap.* 9. *num.* 15. *Syl. ver. Confessio* 1. *q.* 23. *Sot. in* 4.
4 *d.* 18. *q.* 3. *art.* 3. *D. Thom. ibidem d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *P. Diana par.* 1. *de sacram. tract.* 4. *resol.* 65. Et aliorum existimantium posse dari confessionem validam, & informem: verum illa dicitur, quando aliquis accedit ad confessionem cum attritione supernaturali, non tamen in eo intensionis gradu, quem Deus ex sua institutione Diuina exigit ad effectum Sacramenti pœnitentiæ: siquidem ea remissa attritio licèt sufficiat ad valorem huius Sacramenti, non tamen satis est ad effectum illius, atque ideò ad gratiam assequendam. Est tamen verum, quod præfati Doctores volunt, quòd pœnitens ignoret talem dispositionem, quamuis culpabili ignorantia: secus autem si sciat non habere sufficientem dolorem, etiam si confiteatur illum; quoniam tunc nulla erit talis confessio. In eandem sententiam videtur inclinare *Duran. in* 4. *d.* 17. *q.* 13. Hanc opinionem reijciunt *Suar. de pœnit. disp.* 20. *sec.* 5. *num.* 6. *Fagund. præcept.* 2. *Ecclesf. lib.* 2. *cap.* 7. *sub num.* 6. & alij existimantes, attritionem supernaturalem esse de essentia Sacramenti pœnitentiæ: nec Deum instituisse certum intensionis gradum doloris supernaturalis ad valorem, & alium certum, & diuersum ad effectum talis Sacramenti; sed solùm instituit, ac exposcit, vt dolor sit supernaturalis: atque ideò quicunque gradus supernaturalis, etiam remissus satis est ad valorem, & effectum huius Sacramenti. Fundantur præfati Doctores in *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 4. vbi tantùm exigit veram, & supernaturalem attritionem ad rectam dispositionem dicti Sacramenti, & ad gratiam cum illo comparandam, & non requirit illam in certo gradu, & intensione. Posset tamen responderi, non esse inconueniens dari gradum attritionis remissum, qui satis sit ad valorem confessionis, non autem ad collationem gratiæ, etiam si suscipiatur absolutio, & sit donum Spiritus Sancti, non obstante, quòd Dei perfecta sint opera: aliàs attritio, nec dici posset donum Spiritus Sancti, cùm sit imperfecta contritio per se insufficiens ad conferendam gratiam absque susceptione Sacramenti. Vndè sicut attritio est donum Spiritus Sancti, eo quòd est dispositio ad gratiam cum actuali susceptione Sacramenti, non obstante, quòd sit remissa, & imperfecta contritio: ita etiam remissus ille attritionis gradus dici potest donum Spiritus Sancti, insufficiens ad dispositionem gratiæ, qui tamen satis sit ad valorem confessionis. Et quamuis pœnitens culpabili ignorantia ignoret gradum illum remissum, credens habere sufficientem attritionem; nihilominus potest dari, quòd pœnitens peccet aliquid faciendo, tamen ignorantia ipsius peccati excusat ab inualiditate confessionis, vt post alios declarat *Alph. de Leon. d. recoll.* 18. *sub num.* 124. & in specie *sub num.* 133. Nec attri-
5 tio supernaturalis est de eßentia Sacramenti, vt *Suar.* & alij putant; sed est pars integrans Sacramentum pœnitentiæ, sicut confessio, & satisfactio, sine quibus simul licèt non possit stare, cum simul concurrant ad constituendam partem materialem Sacramenti, non tamen pugnat, vt non possit consistere sine aliqua ex ipsis. Etenim homo constat ex parte formali, nempè ex anima, & ex parte materiali, nempè ex corpore: quod quidem corpus habet suas partes integrantes, digitos scilicèt, brachia, manus, pedes, &c. Vndè sicut homo potest consistere absque aliquo ex digitis, aut si digitum habeat aridum, aut manum aridam, vel detruncatam, eo quòd illæ partes sunt integrantes, ita etiam potest consistere Sacramentum pœnitentiæ, etiam si pœnitens habeat attritionem remissam, & insufficientem ad dispositionem gratiæ: quo circa oppositis non obstantibus, hæc secunda opinio videtur satis probabilis.

Tertia sententia est *Palud. q.* 8. *à prin. Capreoli in* 4. *d.* 17. *q.* 2. *art.* 1. & 3 *ad* 4. contra secundam
6 conclusionem, & aliorum, dicentium, confessionem dici validam, & informem, quando quis ad confessionem accedit nullo modo dolorem habens de peccatis: dummodò fictio huiusmodi dum confitetur, memoriæ non occurrat: vel si memo-

memoriæ occurrat fictionem illam confiteatur. Et ita putant intelligendum esse *D. Thom. in* 4. *d.*17.*q.*3. *art.*4.*quæstiun.* 1. dum ait, confessionem cum fictione factam esse validam, & peccata non esse iteranda: quod *Richar. ibidem art.* 2. *q.*8. *ad* 5. verum esse ait, etiam si apertè cognoscatur fictio, & sic in peccato mortali reciperet absolutionem. Hæc opinio re vera communiter reijcitur; nam quamuis demus attritio-
7 nem veram, & supernaturalem esse partem integrantem Sacramenti pœnitentiæ; non tamen se habet, vt digitus corporis humani sine quo, & eo amputato potest consistere homo; sed se habet, vt caput corporis humani, quod est principale membrum, & pars principalis corporis: quapropter non est mirum si quamplurimi Doctores, quos supra citauimus doceant; dolorem peccatorum esse de essentia huius Sacramenti, atque adeò sine sufficienti, & supernaturali attritione non posse dari validum ipsum Sacramentum. Sed nos qui tenemus attritionem esse partem integrantem Sacramentum, concedimus quod sine vllo omninò peccatorum dolore non potest esse valida confessio, seù Sacramentum pœnitentiæ, cum sit pars principalis, & se habet ad instar capitis humani. Vndè sicut homo non potest consistere sine capite, ita Sacramentum, de quo agitur non potest consistere citra vllum dolorem peccatorum. Est tamen verum, quòd quemadmodum homo dicitur verè homo, licèt habeat caput languidum, ita Sacramentum pœnitentiæ potest censeri validum, & verè Sacramentum, quamuis pœnitens habeat attritionem remissam, & insufficientem ad dispositionem gratiæ.

Quarta opinio est *Can. relec. de pœnit. par.* 5. *fol.*114. §. *dupliciter itaque*, *& seq. Ledes.* 2.*par.* 4.*q.*8.*art.*1.*dub.*3. *& Couar. in cap. Alma mater* 1.*par. relec.*§.4. *num.*13. *de sent. excom. lib.*6. qui
8 dicunt confessionem validam, & informem ex defectu debiti doloris esse, quando pœnitens accedit ad confessionem cum dolore de peccatis, sed dolor ipse non est tantus intensiuè, quantus exigitur ad gratiam conferendam, licèt satis sit ad valorem, & substantiam Sacramenti: siue id proueniat ex negligentia culpabili pœnitentis suam dispositionem non agnoscentis: siue ex certa scientia, dummodo talem dispositionem confiteatur, & ex ignorantia quoque culpabili absolutionem consequatur: aut Sacerdos ex ignorantia pariter, vel ex alio fine eum absoluat. Hæc opinio reijcitur à *Suar. d. disp.* 20. *sec.*5.*sub num.* 4. tum quia putat veram attritionem esse de essentia huius Sacramenti: tùm etiam quoniam stante scientia defectus, si pœnitens confiteatur, & absolutionem recipiat, accedit ad confessionem cum peccato mortali, & committit nouum peccatum absolutionem suscipiens; atque adeò ponit obicem. Nec suffragatur confessio dicti peccati nouiter commissi, quoniam licèt faciat confessionem integram, nihilominus illius peccati nullum habet dolorem: & propterea nulla est confessio, etiam ad mentem eorum, qui concedunt attritionem esse partem integralem, non autem essentialem: nam licèt sit integrans, est tamen pars principalis ad instar capitis humani, sine quo non potest homo consistere; quamuis cum eo languido consistat, vt supra ostendimus. Vndè meritò *Suar. loco citato*, dictam opinionem non solùm putat esse improbabilem, valdè noxiam, & ad conscientiarum pacem inutilem, sed etiam perniciosam, & conscientiarum corruptiuam.

Quinta opinio est *Sot. in* 4.*d.* 18. *q.* 3. *art.* 3. *Petr. Sot. lect.* 8. *de confes. Reginal. lib. sua prax. num.*168. *cum seq. Molfes. par.*1.*sua sum.* cum
9 alijs, quos allegant. Dicentium confessionem validam, & informem eam esse, quando dolor non est tantus, vt sit sufficiens ad effectum Sacramenti; verum inuincibiliter ignoratur à pœnitente. Hæc opinio est communis apud eos, qui docent, attritionem veram, & perfectam non esse de essentia Sacramenti pœnitentiæ: reijcitur tamen ab ijs, qui ad valorem confessionis requirunt verum dolorem, veramque, & supernaturalem attritionem, in re habitam, non autem putatiuam, & existimatam quantumuis inuincibiliter, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 20. *sec.*5. *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.*2. *cap.*5. *num.* 1. *& cap.*7. *num.*3. & ex alijs quamplurimis.

Sexta opinio est *Suar. loco citato*, *num.* 7. *& seq. & disp.* 36. *sec.* 7. *sub num.*6. quem sequitur
10 *Filliuc. tom.*4. *qq. moral. tract.* 7. *de confes. cap.* 6. *nu.*166. Et nonnulli alij Recentiores, existimantes tunc dari confessionem validam, & informem, quando dolor est sufficiens, sed non se extendit ad omnia mortalia ex defectu extensiuo contritionis, seu attritionis prouenientе ex inculpabili inaduertentia: dummodò nullum peccatum mortale committat pœnitens post ipsam confessionem. Id autem in duobus casibus contingere posse inquit ipse *Suar.* Primus casus est cùm quis habet plura peccata mortalia, vnum v.g. furti, alterum homicidij, tertium adulterij, quartum sacrilegij, & quintum gulæ, & de singulis doleat ob singula, & particularia motiua, excepto peccato Sacrilegij, cuius inculpabiliter non meminit, nec doluit sub suo motiuo particulari, tunc putat *Suar.* dari confessionem validam secundum substantiam, ita vt non oporteat reiterari; sed informem, idest absque gratia, quia per eam pœnitens licèt obtineat absolutionem, non tamen consequitur gratiam; quoniam dolor vnius peccati ex particulari motiuo, non extenditur ad aliud: siquidem vnũ non includit aliud, nec vnum omnia. Secundus casus est cùm pœnitens post diligentem conscientiæ discussionem doleat de illis particularibus peccatis sibi memoriæ occurrentibus; verùm aliquam habeat lethalem culpam, de qua non recordetur, nec doleat: is enim si ad confessionem accedat validam confessionem efficit secundum eius substantiam; non tamen formatam, quia non consequitur gratiam ob obstaculũ culpæ mortalis oblitæ,

de

de qua saltem non fuit attritus, neque confessus ex obliuione. Confirmat suam sententiam idem *Suar.* inquiens, quòd si quis accedat ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum vno peccato in confessione oblito, & citra illius contritionem, seù attritionem, ex mera sua obliuione omissam, Sacramentum erit validum, sed informe cum suscipiens non recipiat gratiam: ergò idem dicendum est in casu nostro. Hæc re vera *Suar.* sententia merito reijcitur à *Fagund. d. cap. 7. sub num. 9. & 10.* & à nonnullis alijs Recentioribus, siquidem in supradictis casibus negatur defectus doloris extensiui. Etenim formalis attri-
11 tio vnius peccati est virtualis attritio aliorum peccatorum inculpabiliter oblitorum, vt rectè declarat *Fagund.* ibi, qui etiam probat, quòd defectus integritatis confessionis, quando est inculpabilis, non impedit effectum gratiæ: sicut & ille qui dolet de singulis peccatis ob specialia motiua gratiam assequetur, etiam si de vno tantùm, vel pluribus peccatis ob suum particulare motiuum dolore obliuiscatur: siquidem dolor occurrentium peccatorum virtualiter extenditur ad dolorem, & motiua aliorum peccatorum, quando per actum formalem, & expressum ab illis non excluditur. Ad confirmationem denique respondemus, quòd eo modo accedens ad Sacramentum Eucharistiæ non solùm suscipit Sacramentum, sed etiam effectum Sacramenti, cum supponamus eum citra suam culpam fuisse lethalis culpæ oblitum in sacramentali confessione. Et si quis nulla præuia confessione accedat ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum lethali culpa inculpabiliter oblita, tunc cum nullatenus dictæ culpæ habuerit dolorem, concedimus talem suscepisse Eucharistiæ Sacramentum, sed non effectum illius: quoniam talis culpæ nullam habuit attritionem, nec formalem, nec virtualem, at in casibus propositis à *Suar.* dum pœnitens inculpabiliter obliuiscitur vnius peccati habet virtualem attritionem illius vt supra explicauimus, & propterea non solum validum est Sacramentum; sed etiam formatum.

Septima sententia est *Reginaldi lib. 6. suæ prax. num. 169.* dicentis dari confessionem validam, & informem in duobus casibus. Primus casus est, quando quis ex ignorantia probabili, & inuincibili putat se sufficienter examinasse conscientiam, sed non sufficienter examinauit. Secundus casus est, quando quis ex eadem ignorantia se putet cum sufficienti dolore, & proposito non peccandi in posterum accedere ad confessionem; tamen re vera non habuit dolorem, nec propositum sufficiens. Hæc opinio coincidit cum quinta opinione, & propterea quæ diximus de illa, & quæ de eadem infra dicemus, possunt quoque dici de ista. Est tamen verum quòd priori casu cum quis per ignorantiam inuincibilem, vt supra, vel saltem per ignorantiam non mortalem peccatum confiteri intermittit, tunc non solùm confessionem facit validam, sed etiam assequitur gratiam: quia sufficiens attritio peccatorum confessatorum, est virtualis quoque attritio oblitorum, iuxta ea quæ supra adnotauimus in sexta opinione, quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib. 5. de sacram. pœnit. tract. 6. cap. 9. nu. 4.*

Ex dictis patet, quòd prima sententia, quæ se habet, eam dici confessionem validam, & infor-
12 mem, quando quis putans habere supernaturale motiuum accedit ad confessionem, cum re vera non habeat, nisi dolorem naturalem, non est omninò improbabilis, si ex probabili ignorantia ad confessionem eo modo accedat. Etenim confessio est ordinata, vt per eam nota fiat cõfessario conscientia pœnitentis: quod quidem fieri potest etiam per naturalem dolorem peccatorum, & citra veram, & supernaturalem attritionem potest habere veram, & realem rationem accusationis. Etenim peccator dum est in peccato potest fideliter manifestare omnia sua peccata, se subijciens clauibus, ad finem recipiendi remedium à confessario. Nec videtur simpliciter verum, quòd dolor naturalis peccatorum non auertit peccatorem ab effectu culpæ; sed ad summum illum continet ab actu externo, atque ideò non est satis ad veram accusationem coram Deo vt ex *Suar.* diximus in relatione primæ sententiæ quoniam licet viribus naturæ nemo possit pœnitere sicut oportet, atque adeò gratia indigeat ad sui iustificationem, nihilominus potest quis considerans fœditatem, & damnum peccati, habere naturalem odium, & dolorem illius, & per aliquot tempus auertere voluntatem ab effectu culpæ, & si faciat quod in se est si Deus deinde dabit attritionem supernaturalem, quæ sufficiens dispositio dicitur ad gratiam: siquidem facienti quòd in se est, Deus non denegat gratiam. Probabiliorem tamen existimamus secundam sen-
13 tentiam, se habentem, confessionem, validam, & informem esse cùm quis accedit ad confessionem cum attritione supernatutali, non tamen in eo intensionis gradu, quem Deus ex sua institutione Diuina exigit ad effectum Sacramenti pœnitentiæ, dummodò pœnitens ignoret talem dispositionem, quamuis culpabili ignorantia. Etenim in relatione dictæ secundæ sententiæ satis declarauimus contra *Suar.* & alios, qualiter dari possit gradus attritionis remissus sufficiens ad valorem, & substantiam Sacramenti, & insufficiens ad effectum illius, atq; ideò ad assequendam gratiam. Tertiam autẽ opinionem, quæ vult dari
14 confessionem validam, & informem, quamuis pœnitens accedat ad confessionem sine vllo dolore de peccatis, & dum confitetur, fictio illa memoriæ non occurrat, aut si memoriæ occurrat illam confiteatur, existimamus omninò improbabilem, vt ibi ostendimus. Quarta quoque opinio fuit à nobis sufficienter reiicta. Quinta verò nobis videtur verior. Sexta opinio, quæ est *Suar.* quamuis nonnullos Recentiores habeat sequaces; eam tamen reijcimus propter rationes suprà illatas. Quouerò ad septimam sententiam, quæ est *Reginaldi*, licèt secundum modum admittamus, cùm coincidat cum quinta sententia;

pri-

primum tamen modum omninò reijcimus; quoniam tunc pœnitens suscipit non solùm Sacramentum, supposita vera, & supernaturali attritione, sed etiam effectum Sacramenti, nempè gratiam. Verùm in aliquibus præfatis sententijs confutatis attendendum esse sedulò, fuisse à S.P. Innoc. XI. damnatam, *prop.* 57. *Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modo, honestam.*

An supposito dari Sacramentum validum, & informe, sublata fictione, redeat effectus gratiæ, & qualiter auferatur ipsa fictio, & de ipsius effectibus. SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Confessio si fiat valida, & informis, sublata fictione redit effectus gratiæ.*

2 *Accedens ad Baptismum citra attritionem, saltem suorum peccatorum, licet non consequatur gratiam, adueniente postea attritione, eam consequitur, & peccata remittuntur, non virtute attritionis secundum se, sed per Baptismum præcedentem.*

3 *Accedens ad confessionem existimans habere supernaturalem attritionem, cum tantum naturalem dolorem habeat, & absolutionem obtineat, si postea supernaturalem attritionem habeat, & nouam culpam lethalem non contraxerit suscipit gratiam virtute eiusdem Sacramenti.*

4 *Accedens ad confessionem cum gradu remisso attritionis suscipit Sacramentum pœnitentiæ validum secundum substantiam, & informe ex defectu sufficientis attritionis; quod si deinde supernaturalem attritionem sufficientem ad gratiam habeat, & nouum peccatum mortale non contrahat, citra iterationem confessionis assequitur gratiam.*

5 *Effectus Sacramenti pœnitentiæ validi, & informis numerantur.*

AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè: sicut enim qui fictè, & citra at-
1 tritionem saltem suorum peccatorum accedit ad Baptismum recipit Sacramentum Baptismi, non autem effectus illius, & adueniente postea attritione, atque adeo sublato obice, ac fictione, consequitur gratiam, & peccata ei remittuntur, non virtute attritionis, nec contritionis, secundum se, vt malè voluit *glos. in cap. tunc valere, de consecr.*
2 *d.*4. quam meritò ibi reprobat *Turrecr.* Sed remittuntur per Baptismum præcedentem; ita etiam pœnitens, qui suscepit Sacramentum pœnitentiæ in peccato mortali, & sic fictè suscipiendo Sacramentum validum, & informe modis supra explicatis in præcedenti Sec. siquidem cessante fictione, virtute eiusdem Sacramenti consequitur gratiam, & remittuntur ei peccata. Nec obstat, si dicatur, quòd in Baptismo diuersa ratio militat, ac in Sacramento pœnitentiæ: siquidem Baptismus iterari non potest, Sacramentum verò pœnitentiæ est iterabile; nimirum si per solam attritionem tollitur fictio; Sacramentum verò pœnitentiæ cum sit iterabile, videtur non posse tolli fictio per superuenientem veram, & supernaturalem attritionem, nisi iteretur confessio: quoniam respondetur parum referre, quod Baptismus iterari non possit; pœnitentia verò possit: etenim quamuis in hoc differant; nihilominus in eo conueniunt, quòd si fictè sumantur tollatur fictio, & redeat gratia. Quod quidem verum est dummodo suscipientes huiusmodi Sacramenta valida, & informia, nouum peccatum post suscepta, & ante sublatam fictionem non commiserint; aliàs non susciperent gratiam, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 20. *sec.* 3. *num.* 13. & *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 8. *in princ.* vbi etiam sub *num.* 2. idem dicendum esse ait de eo, qui sine sufficienti dolore suscipit Sacramentum ordinis, aut matrimonij, vel quodlibet aliud Sacramentum, quod dictum est de Sacramentis baptismi, & pœnitentiæ.

Ex dictis patet, quod qui fecit confessionem validam, & informem, eo quòd licèt ad eam
3 accesserit cum dolore, non tamen dolor ille fuit supernaturalis, sed tantum naturalis, & absolutionem bona fide obtinuerit existimans habere veram, & supernatutalem attritionem iuxta primam sententiam in præcedenti Sec. relatam, si post susceptum huiusmodi Sacramentum validum, & informe non contraxerit nouam culpam lethalem, & habeat veram, & supernaturalem attritionem, tunc virtute eiusdem Sacramenti validi, & informis suscipit gratiam, & remittuntur ei peccata, & sic Sacramentum ipsum ex informe efficitur formatum, nec exigitur iteratio confessionis, ac Sacramenti. Sic etiam accedens
4 ad confessionem cum attritionis gradu remisso iuxta secundam opinionem, quartam, quintam, & septimam secundum posteriorem modum, de quibus Sec. præced. is profectò suscipit Sacramentum pœnitentiæ validum secundum suam substantiam, sed informe ex defectu sufficientis attritionis; verum si nouum peccatum lethale non contrahat, & habeat deindè veram, & supernaturalem attritionem, quæ sit sufficiens dispositio ad gratiam, tunc cessat fictio tollitur obex, & pœnitens ipse virtute eius Sacramenti assequitur gratiam, & remittuntur eidem peccata citra iterationem confessionis. Et attenta probabili sententia *Suar.* quam in *d. sec.* proxima retulimus, tunc tollitur fictio, & obex, quando extenditur dolor ad peccata oblita: nam cùm primum extensio huiusmodi data fuerit, statim redibit effectus gratiæ citra nouam confessionem; quia ille, qui satis erat cum Sacramento, sufficit etiam post illud, modò nouus obex peccati interim non committatur. Est tamen verum quòd non desunt, qui velint solam attritionem supernaturalem citra nouam susceptionem Sacramenti pœnitentiæ satis non esse ad assequendam gratiam vigore prioris Sacramenti validi, sed informis, atque adeò debere pœnitentem confiteri attritionis defectum, si illud postea cognouerit; quoniam

niam attritio concomitanter tantùm cum Sacramento pœnitentiæ confert gratiam: non sic Sacramentum Baptismi, ita *Reginald. lib. 6. sua prax. num.* 170. quem refert, & sequitur *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recollect.* 18. *nu.* 137. Sed re vera non potest assignari diuersitatis ratio inter Sacramentum baptismi validum, & informe, & inter Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, vt supra ostendimus, & propterea à priori sententia nō est recedendum; nam eam docet *Henriq. lib. 5. de pœnit. cap.* 11. *num.* 4. *Bonac. eo. tract. disp.* 5. *q.* 7. *sec.* 1. *pun.* 5. *in fin.* cum alijs, quos allegant.

Sunt autem plures effectus Sacramenti pœnitentiæ validi, & informis: nam in primis per illud
5 impletur præceptum confessionis annuæ in nostro canone contentum, vt supra ostendimus Sec. 2. Secundò qui facit confessionem validam, & informem, non committit nouum peccatum in illa confessione, vt per *P. Alph. loco citato, sub nu.* 135. vbi etiam addit tertium, quòd non teneatur iterare totam confessionem; sed illa solùm peccata, ad quæ non fuit extensa attritio, vel de quibus non fuit habitum propositum cauendi in futurum: quod tamen quomodo procedat, supra declarauimus. Addit etiam quartum effectum: nam per eam quis liberatur ab onere reseruationis casuum, si huiusmodi confessionem fecit habenti facultatem circa casus reseruatos.

An confessio valida, & informis dari possit de peccatis venialibus.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Accedere ad confessionem, vel cum venialibus tātum, vel etiam cum aliquo mortali penitus oblito, vel non oblito, sed omisso timore nocumenti, vel cum venialibus cum proposito ab eis non cauendi in futurum, qualiter quis possit.*

2 *Confessio valida, & informis, an detur de peccatis venialibus determinatur.*

3 *Venialia tantùm habens si accedens ad confessionem de ijs, confiteatur debet habere de illis veram, sufficientem, & supernaturalem attritionem, alioquin sacrilegium committit.*

4 *Venialia tantùm habens si ea confiteatur ex defectu extensiuo attritionis ad venialia oblita, facit confessionem validam, & formatam.*

5 *Attritio de venialibus memoriæ occurrentibus extenditur etiam ad mortalia oblita, & ad ea, quæ occurrunt, & non potest quis huic Confessario confiteri citra graue eius, vel alterius nocumentum.*

6 *Accedens ad confessionem cum venialibus tantùm inculpabiliter existimans habere attritionem in eo intensionis gradu, quem diuina bonitas exigit, sed re vera habet insufficientem, facit confessionem validam, & formatam.*

7 *Subijciens clauibus pro materia Sacramenti pœnitentiæ peccata venialia, & culpabilitèr veram attritionem non habeat, peccat mortalitèr.*

8 *Venialia tantùm habens si confiteatur, & dicit Confessario se non habere displicentiam aliquorum venialium, de quibus confitetur, nec propositum emendandi in futurum, confessio est omninò inualida.*

PRO determinatione huius difficultatis est adnot. quòd qui ad confessionem sacramen-
1 talem accedit, aut venialia tantùm habet, & non mortalia: vel non solùm habet venialia, verùm etiam aliquod mortale, de quo penitùs obliuiscatur, & de venialibus dumtaxat recordetur: aut habet venialia, & mortale aliquod, & omnium recordetur, sed venialia tātùm confiteatur, mortale autem omittit: quia non valet tali Confessario illud confiteri citrà maximum eius, vel alterius nocumentum. Vel deniq; habet tantùm venialia, de quibus omnibus confiteatur, verùm palàm testatur aliquorum habere adhuc complacētiam, nec habere propositum cauēdi in futurum.

Secundò est adnot. quòd controuersia potest determinari iuxtà sententiam *Suar.* quam sextam
2 in ordine retulimus supra Sec. 4. qui vult tunc dari cōfessionem validam, & informem quando dolor est sufficiens, ac supernaturalis, sed non se extendit ad omnia mortalia ex defectu extensiuo contritionis, seu attritionis proueniente ex inculpabili inaduertentia, dummodò postea nullā culpam lethalem contrahat. Item hæc ipsa difficultas potest determinari, attenta prima opinione in eadem Sec. contenta, quæ se habet, confessionem validam, & informem dici, quando quis accedit ad cōfessionem cirrà attritionem supernaturalem, sed cum naturali tantùm dolore peccatorum. Tertiò potest determinari eadem controuersia secundùm opinionem eorum, qui dant confessionem validam, & informem ex defectu attritionis intensiuo: & tunc inculpabilitèr, vel culpabilitèr, cognito, vel incognito à pœnitente, iuxtà sententias secundum quartam, quintam, & septimam, de quibus in *d. sec.* 4. supra similitèr egimus: vel deniq; quis accedit ad confessionem citrà omnem dolorem, iuxtà tertiam opinionem *in d. sec.* 4. relatam.

Tertiò est adnot. quòd licèt venialia peccata non sunt materia necessaria Sacramenti pœnitē-
3 tiæ, sed tātùm sufficiens, vt suo loco latius, Deo duce, dicemus; nihilominus quando quis accedit ad confessionem, & non habet nisi venialia, & de ijs confiteatur, debet de illis habere debitam, veram, sufficientem, ac supernaturalem attritionē: siquidem licèt absolutè loquendo non sit necesse omnia venialia confiteri: & possit pœnitens quædam tacere, & quædam confiteri; attamen, supposito, quòd omnia velit confiteri, & præbere ea tanquam materiam confessionis, tenetur de illis dolere, & debitam attritionem habere, vt debitā materiam Sacramenti subijciat Confessario, alioquin sacrilegium committit, & quantum est ex parte pœnitentis absolutio erit falsa, ac inualida, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp.* 20. *sec.* 6. *nu.* 7. & *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 2.

cap. 1. num. 12. & cap. 8. sub nu. 6. vbi addit, quòd si Confessarius id aduertat, potest monere pœnitẽtem, vt non subijciat Sacramento confessionis illa venialia, de quibus dolorem non habeat, neq; illa assignet tanquam materiam confessionis: & tunc si monitus id faciat, fructuosè absolui poterit. His adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

Attenta opinione *Suar.* qui venialia tantùm habeat, si ea confiteatur, ex defectu attritio-
4 nis extensiuo ad peccata venialia oblita non facit confessionem validam, & informem; sed validam, & formatam: siquidem defectus attritionis extensiuus in venialibus non impedit effectum gratiæ sacramentalis, nec venialia sunt obex. Vndè sicut valida est confessio venialium, in qua aliqua venialia cum sufficienti dolore quis confitetur, & aliqua tacet, & eorum dolorem non habet: sic etiam erit formata, quando de eisdem confessis habetur attritio, & nõ habetur de illis, quæ tacentur, & quæ non assignantur tanquam materia confessionis. Ità *Fagund. loco supra cit. sub n. 3.*

SECVNDA CONCLVSIO.

QVI cum venialibus habet lethalem aliquam culpam, cuius inculpabiliter obliuiscatur,
5 & solùm venialia, quorum meminit confiteatur, tunc, attenta opinione *Suar.* quamuis de venialibus sufficientem, ac supernaturalem attritionem habeat, nihilominus talis confessio valida dicitur, sed informis ex defectu attritionis extensiuo: siquidem datur obex peccati mortalis obliti ad recipiendam gratiam. Dixi, attenta opinione *Suar.* quia secundum rei veritatem huiusmodi confessio est valida, & formata; quoniam attritio formalis de venialibus occurrentibus extenditur ad omnia peccata oblita etiam mortalia iuxta ea quæ nos adnotauimus supra *d. sec.* 4. in relatione sextæ sententiæ. Sic etiam si quis habeat vnam, vel plures culpas lethales, quæ memoriæ occurrant, & non possit illas huic confessario confiteri citra graue ipsius, aut alterius nocumentum, & careat alio confessario, tunc si de illis lethalibus attritionem saltem habeat, & venialia tantùm cum eadem attritione confiteatur, non propterea talis confessio diceretur informis, sed erit formata gratia: etenim concomitanter per solam absolutionem venialium, & indirectè dimittuntur culpæ mortales; & infunditur gratia: quia confessio illa licèt non sit integra materialiter, est tamen integra formaliter: remanet deindè obligatus pœnitens, reperto idoneo confessore, culpas illas mortales illi confiteri: siquidem non inconuenit remitti peccatum mortale concomitanter cum venialibus: nam peccata venialia ritè, ac debitè confessa, non remittuntur citra infusionem gratiæ: at gratiæ infusio necessariò mortalia expellit, vt rectè docet *Suar. d. disp. 20. sec. 6. num.* 8. & *Fagund. vbi supra num.* 4.

TERTIA CONCLVSIO.

Attenta sententia eorum, qui putant dari confessionem validam, & informem ex
6 defectu attritionis intensiuo, si quis venialia tantùm habeat, & bona fide accedat ad confessionem inculpabiliter existimans habere veram, & supernaturalem attritionem in eo intensionis gradu, quem Diuina bonitas exigit; sed re vera attritionem habeat remissam, ac insufficientem ad dispositionem gratiæ, tunc puto hoc casu non dari confessionem validam, & informem; quoniam per peccata venialia non amittitur gratia: posset fortè dici confessio valida, informis quoad augmentum gratiæ, quia vigore talis confessionis non infunditur noua gratia, qua remittantur peccata venialia, de quibus pœnitens non est sufficienter attritus. Idem dicendum videtur si accedat ad confessionem inculpabiliter existimans habere veram, & supernaturalem attritionem, cùm naturalem tantùm habeat: his enim casibus videtur posse quodammodo dari de venialibus confessio valida, sed informis. Dixi, *Inculpabiliter*. Quia si quis
7 culpabiliter accedat ad confessionem venialium non habens supernaturalem, & perfectam attritionem peccati venialis, quod confitetur, & subijcit clauibus pro materia Sacramenti pœnitentiæ, peccat mortaliter, & sacrilegium committit, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus in tertio not. quibus adde ea quæ habentur ex *Fagund. de præcept. Eccles. lib. 2. cap. 1. num. 12. & 13.* vbi refert doctrinam *Suar. de pœnit. disp. 21. sec. 6. num. 7.* quæ se habet, non esse peccatum mortale confiteri peccata venialia sine dolore, & proposito efficaci emendationis futuræ: siquidem ait, defectum illius doloris, vel propositi per se, & ex natura sua non esse gratiæ contrarium, ac iustificationi, quæ est primarius effectus huius Sacramenti significatus per formam. Sed re vera, inquit ibi *Fagund. Suar.* non loqui de nostro casu, in quo quis vnum tantùm veniale confitetur, vel etiam plura, & illa tanquam materiam certam Sacramenti profert; sed de illo casu, in quo quis multa venialia cõfitetur, & de vno, vel etiam de alijs quibusdam, quæ tanquam materiam confessionis profert, dolet, & de reliquis non dolet, licèt ea in confessione proferat, sed non tanquam materiam subijciat: & hoc casu vera est doctrina *Suar.* quia defectus doloris, & attritionis in eo casu non impedit remissionem aliorum peccatorum venialium, de quibus vera fit confessio. Vndè ex hoc infert, quòd veram facit confessionem ille, qui vnum tantùm veniale habet, & illud citra dolorem, ac propositum efficax emendationis eius confitetur; modò se accuset de alijs venialibus, vel mortalibus aliàs confessis, & de illis legitimum, ac sufficientem dolorem habeat, quoniam tunc debitam materiam confessori subijcit, & aliunde obex venialium non impedit gratiam; siquidem peccata aliàs confessa, siue venialia sint, siue mortalia sunt sufficiens materia Sacramenti pœniten-

nitentiæ, vt infra, Deo duce, suo loco dicemus.

QVARTA CONCLVSIO.

QVI venialia tantum habet, & confiteatur dicens confessario se non habere verum
8 dolorem, nec propositum emendationis infuturum aliquorum venialium, de quibus confitetur, sed habere adhuc complacentiam eorum, huiusmodi confessio est omninò inualida, nec potest dici valida, & informis, neque est à confessario absoluendus: siquidem licèt absolutè loquendo non sit opus omnia peccata venialia confiteri, vt possit pœnitens quædam tacere, quædam verò confiteri; attamen supposito, quòd omnia velit confiteri, & assignare, ac præbere tanquam materiam confessionis, tenetur de illis dolere, vt debitam materiam subijciat confessario, vt supra ostendimus *not.* 3 vbi tamen diximus post alios, quòd eo casu confessarius poterit huiusmodi pœnitentem monere, vt non subijciat Sacramento confessionis illa venialia, de quibus dolorem debitum non habet: & tunc si monitus id agat, iustè absolui poterit. Et si pœnitens confiteatur vnum tantùm, vel etiam plura peccata venialia, & dicat cognoscere se nō habere veram de eis attritionem, & de tali defectu se accuset, & doleat, & velit habere sufficientem dolorem, ac attritionem puto ei non esse denegandam absolutionem, quia dum pro viribus dolet de illo defectu, aut re vera habet veram attritionem, licèt eam non cognoscat habere, cum facienti, quod in se est Deus non deneget gratiam: vel saltem confessarius probabiliter potest credere talem pœnitentem esse sufficienter dispositum. Est tamen verum quòd ad tollendum dubium de præfato defectu sæpè viri docti, & timorati, qui de solis venialibus regulariter confitentur, solent confiteri aliquam lethalem culpam aliàs confessam, si fortè eam contraxerint, de qua verè dolent: vel solent se accusare in genere de mortalibus, mendacijs, ac verbis otiosis ante actæ vitæ, quia de illis verum dolorem concipiunt, atque ideò ea tanquam propriam materiam subijciunt.

Quot, & quas conditiones exigat confessio ad adimplendum præceptum confitendi semel saltem in anno.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Confessio talis esse debet, qualis exigitur ad constituendam confessionem, quæ est vna ex partibus materialibus Sacramenti pœnitentiæ.*

2 *Sacramentum pœnitentiæ diuiditur in materiam, & formam.*

3 *Materia secundum Philos. quid, & quotuplex.*

4 *Materia Sacramenti pœnitentiæ quæ sit.*

5 *Confessio, contritio, & satisfactio sunt partes quātitatiuæ, seù integrantes Sacramentum pœnitentiæ, non autem essentiales.*

6 *Conditiones sexdecim exigunt Theologi ad sacramentalem confessionem.*

7 *Conditiones sacramentalis confessionis nonnulli DD. ad quatuor reduci posse arbitrantur.*

8 *Conditiones sacramentalis confessionis aliqui reducunt ad tres; aliqui ad tria capita, & aliqui ad duo.*

9 *Conditiones octo exigunt Canonistæ in confessione sacramentali, & eorum opinio videtur verior, num. 10. 6. opin. sec. 4.*

11 *Definitio cuiuscumque rei vera, essentialis, & perfecta, cum sit eiusdem quidditas, & essentia.*

12 *Confessionis sacramentalis definitio.*

13 *Conditiones duo requiruntur in confessione ex parte pœnitentis scilicet vt sit baptizatus, & vsum rationis habeat.*

14 *Pœnitens debet esse discretus in eligendo discretum confessarium, & ad cognitionem peccatorum, quo ad species, circumstantias, & numerum, & ad honestam illorum explicationem.*

15 *Indefinita æquipollet vniuersali.*

16 *Accusatio in confessione qualis esse debeat, & accusationis species.*

17 *Confessio, vt est actus virtutis debet fieri recta, ac pura intentione ex electione propter finem eius.*

18 *Accusatio sub spe veniæ debet esse sacramentalis coram Sacerdote reum absoluente virtute clauium.*

19 *Confessio legitimo ministro facienda, ita vt sensibilis sit, & peccata manifestentur.*

20 *Confessio fieri potest ore, & voce, ac etiam ex necessitate per nutus, & signa sensibilia.*

21 *Confessio extra necessitatem est ore facienda, & non per nutus, signa, aut interpretem, aliàs peccaretur mortaliter.*

22 *Absoluendi consuetudo per verba (Ego te absoluo) si mutatur per alia verba æquipollentia, an pœnitens consequatur absolutionem.*

23 *Pœnitens sentiens in confitendo nimiam verecundiam, aut grauem pudorem non peccat letaliter si per nutus, signa, aut interpretem confiteatur.*

24 *Confessio sacramentalis debet esse citra mendacium aliquod.*

25 *In moralibus non reperitur, rei essentia sicut in Physicis.*

26 *Conditiones duæ in confessione non sunt simpliciter necessariæ, nam vt sit secreta est ex humano tantum more; vt sit frequens est vtilis.*

27 *Actus humanus, & virtutis non datur quin non sit voluntarius.*

28 *Animi promptitudo non est necessaria in confessione, sed satis est, vt non fiat coactè ad instar confessionis Iudicialis in tormentis.*

29 *Confessio debet esse integra omnium, & singulorum peccatorum, & circumstantiarum mutantium speciem, & Aggrauantium in infinitum.*

30 *Confessio debet esse cū dolore interno peccatorum, ita vt confessio externa exprimat internam, animi dolorem, & contritionem.*

31 *Lacrymæ exteriores non sunt necessariæ in confessione, cum non sint in nostra potestate.*

32 *Confessio in actu exteriori debet esse quoque humilis.*

33 *Conditiones illæ sexdecim, quas Theologi exigunt ad confessionem, comprehenduntur sub verbis*

huius canonis, ac etiam docetur confessionem esse essentialiter accusationem.

AD huius controuersiæ determinationem est adnot. quòd ex communi Doctorum
1 placito confessio semel saltem in anno in nostro canone præcepta talis debet esse, qualis exigitur ad constituendam confessionem, quæ est vna ex partibus materialibus Sacramenti pœnitentiæ. Diuiditur enim præfatum Sacramentum in duas partes principales, sicut & omnia alia
2 Sacramenta, in materiam scilicet, & formam. Forma Sacramenti pœnitentiæ sunt verba illa, *Absoluo te*, quæ in absoluendo pœnitentem profert cõfessarius, vt latius, Deo duce, suo loco dicemus. Materia verò in naturalibus secundum *Peripateticos 2.phys.tex.31.* est triplex: nam quædam dicitur materia, ex qua, quædam, in qua, & quædam, circa quam: prima dicitur cum ex ea aliquid
3 fit, vt ex ligno statua: vndè *Arist.* eam definiens *2. phys.tex.28.& 5.met.cap.2.* sic ait, *Materia est id, ex quo aliquid fit cùm insit* Secunda vocatur illa, in qua fit aliquid: & hæc aliquando potest esse eadem cum prima, vt est forma materialis; siquidem forma fit ex materia, quæ educitur de potentia ipsius, & subiectatur in materia, sicut forma statuæ fit ex ligno, & subiectatur in ligno: aliquãdo est diuersa à prima, vt patet in anima rationali, quæ fit in materia; non tamen fit ex materia, quoniam creatur à Deo independentèr ab illa. Tertia appellatur ea, circa quam aliquid versatur, vt sunt obiecta omnia potentiarum, & scientiarum, circa quæ versantur: vt visus versatur circa colorem, auditus circa sonũ, physica circa ens mobile, Arithmetica circa numerum, &c. & ratione proprij obiecti distinguntur à ceteris; non tamen visus dicitur fieri ex colore, auditus ex sono, &c. quia materia circa quam nõ potest esse materia, ex qua, nec in qua, ex quo visus non fit in colore, nec auditus in sono. Rursus materia est duplex: nam quædam dicitur materia remota, & quædam proxima. Materia remota dicitur, ex qua mediatè aliquid fit, vt sunt aqua, & terra, v.g. respectu statuæ æreæ: siquidem æs fit ex terra, & aqua; ex quo statua ærea constituitur. Materia verò proxima est, ex qua proximè, ac immediatè aliquid fit, vt est æs, seu metallum, ex quo proximè, ac immediatè fit statua ærea.

Sicut igitur philosophati sumus in naturalibus quoad materiam physicam; ità etiã propor-
4 tionalitèr philosophari possumus moralitèr quoad materiam sacramentalem. Vndè quoad rem nostrã attinet, illa morali modo potest dici materia, in qua, seu quodammodò, ex qua Sacramẽti pœnitentiæ, super quam impenditur forma, & qua constat Sacramentũ: & huiusmodi sunt actus pœnitentis, super quibus forma impenditur, & ex quibus pœnitentiæ Sacramentum constare dicitur, nempè confessio, contritio, & satisfactio; qui quidem pœnitentis actus dicuntur quoque materia proxima pœnitentiæ; nam super illos proximè, & immediatè impẽditur forma absolutionis. Materia autem, circa quam, Sacramenti pœnitentiæ possunt dici peccata pœnitentis: quia Sacramẽtum pœnitentiæ versatur circa peccata: quæ quidem peccata dicuntur etiam materia remota, non quia ex ipsis directè fiant actus pœnitentis, sicut ex aqua, & terra congelatur metallũ, quod est materia statuæ, aut sicut ex tritico fit massa, quæ est materia proxima panis: sed peccata dicuntur materia remota respectu essentialium partium, ex quibus proximè cõficitur hoc Sacramentum. Vndè peccata sunt obiecta eorundem actuum, non facienda, vt sunt obiecta virtutum, sed vt expellenda, & reprobanda, sicut stuppa est materia ignis, quia ignis versatur circa stuppam ad comburendam, & destruendam illam. Ità *Sot.in 4.d.14.q.1.art.2.* & alij apud *Suar.de pœnit. disp.18.sec.1.*

Secundò est adnot. quòd confessio, contritio, ac satisfactio, licèt se teneant ex parte materiæ
5 Sacramenti pœnitentiæ, quæ est eiusdem pars essentialis; nihilominus confessio, contritio, ac satisfactio, nõ sunt partes essentiales, sed partes integrales, seu integrantes ipsam materiam, seu Sacramentum, quæ partes alio modo appellantur partes quantitatiuæ: siquidem partes essentiales dicuntur, ex quibus compositum constat physicè, vt materia, & forma, vel logicè, vt genus, ac differentia: at dictæ partes licèt se teneant ex parte materiæ, quæ est pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ; nihilominus ex eis non componitur, seu non constat totum Sacramentum; sed tantùm concurrunt ad constituendam ipsius materiam. Sic homo constat ex materia, & forma, nempè ex anima, quę est forma hominis, & ex corpore, quod est eiusdem materia: corpus autem constat ex digitis, ex manibus, ex pedibus, ex auriculis, ex oculis, ex capite, & ex alijs membris, quæ concurrunt ad constituendum corpus, atque ideò sunt partes integrantes ipsum corpus, nõ autem esse essentiales corporis, quia homo potest consistere sine aliquo digito, sine manu, sine oculis; nõ tamen posset consistere sine capite, quoniam caput licèt sit pars integrans; est tamen pars principalis, sine quo homo viuere nõ posset, quamuis viuere posset cum capite languido, & vulnerato. Et cùm confessio, contritio, ac satisfactio sint partes integrantes, seù quantitatiuæ, non valent appellari partes subiectiuæ Sacramẽti pœnitentiæ: siquidem singulis partibus subiectiuis adest tota virtus totius, simul, & æqualiter: at confessio, attritio, & satisfactio non diuidunt sibi æqualiter Sacramentum pœnitentiæ, & consequenter in ipsis singulis non adest tota virtus Sacramenti; quoniam non valet dicere, contritio est Sacramentum, confessio est Sacramentum, satisfactio est Sacramentum; sicut valet dicere homo est animal, Leo est animal, qui sunt partes subiectiuæ animalis. Neque demum confessio, contritio, ac satisfactio possunt dici partes potentiales Sacramenti huius, quoniam in singulis prædictis partibus non est totum Sacramentum secundum totam eius essentiam, sicut essentia animæ est in qualibet eius poten-

potentia. Restat igitur firmiter dicendum, confessionem, contritionem, & satisfactionem esse partes quantitatiuas, seù integrantes Sacramenti pœnitentiæ: siquidem de ratione partium quantitatiuarum, & integrantium non exigitur, vt totum adsit singulis partibus, neque secundum totam virtutem eius, neque secundum totam essentiam eius, sed omnibus simul, & sic illa confessio semel saltem in anno vi nostri canonis præcipitur, quæ est pars Sacramenti pœnitentiæ: siquidem, vt supra ostendimus in diuisione huius §. 1. dicti canonis, & ex infra dicendis latius apparebit, præfatum præceptum non adimpletur nisi per veram, realem, completam susceptionem Sacramenti pœnitentiæ, atque adeò confessio annua talis esse debet, & eas conditiones habere, quas habet confessio, vt pars est præfati Sacramenti. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant. Sola difficultas modo restat scire quot sint, & quæ conditiones sacramentalis confessionis.

In hac re Theologi ad sacramentalem con-
6 fessionem sexdecim conditiones exigunt, quas refert *D. Thom. in 4.d.17. q.vlt. art.4. ad 4.q.4. D. Anton.3. par. tit. 14. cap. 19. §. 2. cum plur. seq. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 1. Sot. in 4. sent.d.18.q.2.art.2. Nauar.in Man.cap.2. num.5. Suar.3. par.tom.4. de pœnit. disp.21.sec.1. Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap.11. Filliuc. tom.1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 1. à num. 9.* & alij, easdem his quatuor versibus colligentes, *Sit simplex humilis, confessio pura, fidelis: Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda: Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata: fortis, & accusans, & sit parere parata.* Has autem conditiones *D.Thom.* in duas partes principales dissecandas esse censuit: in eas scilicet, quæ pertinent ad esse confessionis, & in spectantes ad eiusdem bene esse. Quæ spectant ad bene esse, ait, eas esse duas; nempè quintam, & tertiamdecimam, quæ sunt, *Frequens, & accelerata.* Reliquas verò omnes arbitratur pertinere ad confessionis esse, reducens illas ad quatuor ordines, prout confessio ipsa quadrupliciter consideratur. Nam quatenus consideratur, vt virtutis actus generalis, confessio debet esse discreta, libens, pura, & fortis. Si verò consideratur specialiter, vt est actus virtutis pœnitentiæ, debet esse verecundia, lacrymabilis, & humilis. Quòd si consideretur specialissimè, vt est talis actus pœnitentiæ, nempè manifestatiuus interioris contritionis, tunc opus est esse fidelis, nuda, simplex, & integra. Si denique consideretur, vt pars Sacramenti pœnitentiæ, tunc oportet, vt sit accusans, parere parata, & secreta: vt rectè quoque has omnes declarat *Sot. Filliuc. locis citatis*, & alij.

Est tamen verum, quòd supradictas conditiones, eas maximè sine quibus confessio nulla esset,
7 nònulli Doctores ad pauciorem numerum reducere conantur. Vndè ad quatuor dumtaxat multi reduci posse arbitrantur: verùm licèt in numero conueniant; differunt tamen in conditionũ qualitatibus: & propterea diuisi sunt. Etenim *Sot. loco cit.* putat, confessionis conditiones esse, quòd sit accusans, integra, nuda, & parere parata, *Tolet.* verò *lib.3. suæ sum. cap.7.* vult, quòd confessio debeat esse integra, diligens, fidelis, & obediens, *Coninch. disp.6. de qualit. confes.* exigit, quòd sit accusans, certo modo fiat, sit integra, & quòd fiat legitimo Ministro: & *Megal.* denique *par. 1. Inst. Peregr. lib.5. cap.7.* putat, quòd debeat esse lacrymabilis, integra, fidelis, & parere parata.

Sunt alij, qui supradictas sexdecim conditio-
8 nes ad tres tantùm reducunt; sed adhuc diuisi sunt. Nam *Petr. Sot. de confes. lib.7.* reducit eas ad lacrymabilem, integram, & secretam. *Molf.* verò *par.1. suæ sum. tract. 7. cap.11.* reducit illas ad libentem, integram, & parere paratam. Alij rursus reducunt præfatas conditiones ad tria capita, nempè ad veritatem, ità vt sit simplex, pura, fidelis, nuda, discreta, accusans: Ad integritatẽ, quod sit frequens, integra, secreta, fortis: & ad dolentẽ, atque ideò sit humilis, libens, verecunda, lacrymabilis, accelerata, vt refert *Filliuc. tom.1. qq. moral. tract.7. de confes. cap.1. à n.9.* Alij reducunt easdem cõditiones ad duo tantùm capita: siquidem quasdam volunt pertinere ad materiam confessionis, nempè quòd sit integra, simplex, pura, fidelis, nuda, discreta, fortis, frequens, accelerata. Reliquas autem putãt pertinere ad modum & quoniam modus est duplex, essentialis scilicet, & accidentalis: ad modum essentialem dicunt spectare, quòd cõfessio sit humilis, libens, lacrymabilis, parere parata: ad modum verò accidentalem arbitrantur pertinere, quòd fiat secretè, sit frequens, & accelerata, vt videre est apud *Suar.3. par. tom. 4. de pœnit. disp.21. sec.1.* Canonistæ denique, vt colligitur ex *Hostien. Henr. Boich.* & ex alijs in
9 explicatione nostri canonis, conditiones ad sacramentalem confessionem requisitas putant esse octo, easdẽ ex eiusdem nostri canonis verbis colligentes. Dicunt enim primò confessionem debere esse discretam, ob illa can. verba, *Cum ad annos discretionis, &c.* Secundò integram, vt patet ex dictione illa, *Omnia.* Tertiò volunt, quòd sit accusans, propter illam can. dictionem, *Sua.* Quartò secreta, ob Ly. *Solus.* Quintò frequens, ob illa verba, *Semel saltem in anno.* Sexto amara, ex Ly. *Fideliter.* Septimò parere parata, vt constat ex illis verbis, *Et iniunctam, &c.* Et denique voluntaria, propter verbum illud, *Studeat.* Hæc sunt Doctor. placita circa rem hanc, restat modò, vt quid nobis dicendum sit videamus.

Hæc re vera Canonistarum opinio supra ceteras supra relatas nobis videtur verior, atque
10 adeò Concil. in nostro canone sufficienter tradidisse conditiones, quas sacramentalis confessio exigit, non solùm pro implendo præcepto confitendi semel saltem in anno, sed etiam pro adimplendo præcepto diuino, & inspecta confessione ipsa sacramentali secundum se, & vt est pars materialis integrans, seu quantitatiua Sacramenti pœnitentiæ. Pro cuius rei faciliori explicatione est

est adnot. quòd definitio cuiuscumq; rei vera, es-
11 sentialis, & perfecta, cùm sit eiusdem quidditas, & essentia, profectò ex sacramẽtalis confessionis definitione facilè cognoscere poterimus ipsius conditiones essentiales, ac simpliciter necessarias, sine quibus confessio ipsa consistere non potest. Quocircà antequam ad controuersiæ huius determinationem deueniamus, confessioné prius definire operepretium esse duximus.

Confessio igitur quamuis à Doctor. multipli-
12 citèr definiatur, vt habetur ex *D.Thom.in 4.d.17. q.3.art.2. Gabr.ibidem,q.1. D.Anton.* post *D.August.4.par.tit.14.cap.19.in prin.Angel.in sum.ver. Confessio,* cum alijs ad ipsum additis, *Syl.eod.ver. in princ. Sot.in 4.d.18. q.2. art.1. Nauar.in Man. cap.2.b.1.Tolet.lib.3.sua sum.cap.6. Rodriq.par.1. sum.cap.51. Suar.3.par. tom.4. de pœnit. disp. 21. sec.1. Reginal.lib.6.sua praxis, nu.1. Molf.tom.1. sua sum.tract.7.cap.9.nu.17. Filliuc.tom.1.qq.moral.tract.7.de confes.cap.1.nu.7.Fagund.de pracept. Ecclef.pracep.2.lib.3.cap.1. nu.1. P.Alph.de Leon. de offic.& potest.confes.recoll.18. nu.1.* & ex alijs, tùm Antiquis, tùm etiam Recentioribus; nihilominus eiusdem definitionem ex nostri canonis verbis sufficienter colligi posse nos existimantes confessionem ipsam ità commodè definiri posse arbitramur. Confessio est discreti fidelis propriorum peccatorum accusatio ad illorum veniam virtute clauium obtinendam.

Dixi, *Discreti fidelis*; quoniam ex parte pœnitentis duæ præsertim conditiones exiguntur, ad
13 sacramentalem confessionem simpliciter necessariæ, de quibus in nostro canone in illis verbis, *Fidelis postquam ad annos discretionis,&c.* quarum altera est, vt pœnitẽs sit fidelis, atque ideò baptizatus, cum confessio fieri non possit, nisi de peccatis post baptismum commissis, vt latè de hac re supra egimus, & infra suo loco latius tractabimus. Altera verò, vt vsum rationis habeat, vt supra declarauimus *disp.1.sec.7.* Etenim confessio cùm sit actus virtutis pœnitentiæ, vt discretè, seu prudẽtèr, voluntariè, ex electione finis, & sic recta intẽtione, & constantèr fiat, vt omnis actus virtutis in genere expostulat; necessariò fieri debet ab eo, qui ad annos discretionis peruenerit: quapropter si fatuus, aut infans, qui nesciat quid faciat, aut aliquis tormentis compulsus peccata sua Sacerdoti manifestaret, talis peccatorum prolatio sacramẽtalis confessio non esset. Item debet pœnitens
14 discretus esse ad eligendum discretum Confessarium, qui discernere sciat inter lepram, & lepram, sicut ligare, & soluere, ac more periti Medici superinfundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, iuxta ea, quæ habentur in eodem nostro canone, in illis verbis, *Sacerdos autem sit discretus, & cautus, vt more periti Medici,&c.cap.alligant, 26. q.vlt.& cap.non satis,86.d.* & hoc ideò ne si cæcus cæcum ducat, ambo in foueam cadant, *cap 1. in princ. de pœnit.d.6.* quod quidem quomodo procedat, infra suo loco, Deo duce, dicemus, de bonitate, ac scientia Confessarij tractantes. Debet denique discretus esse pœnitens quoad cognitionem peccatorum, quoad species, circũstantias, numerum, & quoad honestam eorum explicationem, si agatur maximè de peccatis venereis, quamuis hæc nõ sint de essentia, cùm rustici præsertim nesciant discernere inter maiora, & minora peccata, vt rectè docet *Sot.in 4.d.18.q.2. art.2. vers.Secundò quæritur.*

Dixi, *Peccatorum,* ad ostendendam materiam circa quam, seu remotam sacramentalis confessio-
15 nis, & Sacramenti pœnitentiæ, quæ sunt peccata post baptismum commissa. Dixi, *Peccatorum,* indefinitè, idest, omnium peccatorum; quia indefinita æquipollet vniuersali, *l.de quibus,* & ibi *Bart.ff. de legib. l.de pretio, ff. de publ.in rem actione*: & confessio debet esse integra omnium peccatorum, vt Lateran. Concil. statuit vi nostri canonis, ob dictionem illam, *Omnia, &c.* Dixi, *Propriorum peccatorum*: siquidem confessio sacramentalis fieri debet de proprijs, non autem de alienis peccatis, vt constat ex eodem nostro canone, in dictione illa, *Sua.* Vndè malè faciunt, qui in confessione aliorum peccata detegunt, etiam si cum alio peccassent: quia non debent exprimere personam, sed satis est dicere, se cum alio peccasse, vt suo loco latius dicemus. Sic etiam excusare se non debent, dando culpam alteri, qui præbuit occasionem peccandi, vt solent, vt plurimum mulieres, eorum peccata viris, filijs, pedissequis, & alijs huiusmodi; & nonnulli dæmoni, fortunæ, fato, aut socijs tribuentes.

Dixi, *Accusatio*, loco generis: nam datur accusatio iudicialis, quæ fit in iudicio forensi
16 absque vlla spe veniæ, de qua in *cap. cum dilecti de accusat.* Mentalis, quæ fit coram Deo, iuxta illud psal. 31. *Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam, &c.* & psal. 50. *Tibi soli peccaui, malum coram te feci*: & est *text. in cap. si Apostolus, & cap. pœnitentiam, de pœnit. d.3.* & per hanc peccatorum venia postulatur, de qua in nostro canone, in illis verbis, *Proprio Sacerdoti.* Dixi quoque, *Accusatio.* Supple, exterior, cùm fieri debeat proprio Sacerdoti, atque adeò opus est, vt accusatio sit externa, ac sensibilis, nec satis est interna, vt olim satis erat in lege veteri. Dixi, *Accusatio,* vt ostendatur confessionis essentia: siquidem confessio sacramentalis est formaliter, & essentialiter accusatio peccatorum ad correctionem, & vindictam ipsius confitentis. Hinc pœnitentia, cuius est actus confessio, ex *D.August. lib. de pœnit.* dicitur dolentis vindicta, puniens in se, quod commisisse dolet, *cap. pœnitentia, de pœnit.d.3.*

Dixi, *Ad eorum veniam obtinendam*; quia confessio cum sit actus virtutis pœnitentiæ, vt
17 actus virtutis est debet fieri recta, ac pura intentione ex electione propter finem eius, nempè ad se accusandum coram Deo, & ipsius Vicario ad peccatorum veniam obtinendam, vt differat à confessione iudiciali, quæ sæpè ordinatur ad supplicium. Et quamuis confessio sacramentalis ex timore multoties oriatur; debet tamen spe

veniæ,

veniæ, ex charitate procedere, vt rectè docet *Sot. in 4.d.18.q.2.art.1.* in declaratione definitionis confessionis ab eo allatæ.

Dixi, *Virtute clauium*, quoniam accusatio sub spe veniæ debet esse sacramentalis coram Dei
18 Vicario, vt diximus, qui est Sacerdos virtute clauium reum absoluens, ad differentiam contritionis, quæ est mentalis tantùm accusatio, & actus internus, quale non est Sacramentum pœnitentiæ, cuius pars est sacramentalis confessio, cùm omne Sacramentum sit actus externus: nam ob id dicitur sacræ rei signum, seù inuisibilis gratiæ visibile signum, vt colligitur ex *D. August. lib.10. de Ciuit. Dei, cap.5. Magist. in 4.d.1. Hugon. lib.1. de sacram. par.9. cap.1.* & ex alijs, & benè explicat *Filliuc. tom.1. qq. moral. tract.1. de sacram. cap.1. q.5. sub num.10.*

Dixi, *Coram legitimo Ministro*. Idest coram Sacerdote proprio ipsius pœnitentis, vt patet ex
19 illis nostri canonis verbis. *Proprio Sacerdoti, &c.* Etenim confessio si alij fieret quàm proprio Sacerdoti: quod quidem quomodo procedat, infra, Deo duce, declarabimus de Ministro Sacramenti pœnitentiæ agentes. Dixi quoque, *Coram legitimo Ministro*. Siquidem confessio ita facienda est coram legitimo ministro, ac Dei Vicario, vt illi pœnitens sua peccata manifestet. Non tamen de essentia confessionis est, vt peccata voce proferantur; sed satis est, vt sensibilis sit,
20 atque adeò non tantum ore, ac voce confessio fieri potest; sed etiam in necessitate satis est si fiat per nutus; & signa sensibilia, & externa, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d.17. q.3. art.4. quæstiun. 3. Coninch. disp.6. de qualit. confes. dub.1. num.1. Tolet. lib.3. summa cap.6. num.1. Suar. de pœnit. disp.21. sec 3. num.6. & seq.* In prima editione, & hanc sententiam communem esse testatur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.2. lib.3. cap.1. sub num.4.* qui eandem pluribus rationibus comprobat, & *num.5.6. & 7.* contraria soluit. Dixi, *In necessitate satis est, &c.* quoniam extra necessitatem ipsa confessio semper ore facienda est;
21 atque ideò lethalem culpam contrahit ille, qui cùm benè possit proprio ore confiteri, per signa, nutus, aut per interpretem confiteretur. Etenim mutaret Ecclesiæ consuetudinem, quæ mutatio est grauis, & in re graui: sicut communis consuetudo absoluendi per illa verba, *Ego te absoluo.* Mutaretur per æquipollentia verba, *Remitto tibi*
22 *peccata tua.* Mutatio illa esset grauis, & in re graui; atque adeò in vtroq; casu committeretur peccatum mortale, & validum esset Sacramentum, vt post alios idem *Fagund. loc. cit. sub n.8.* Quod tamen limitandum esse arbitror, vt absolutio illa verbis illis, *Remitto, &c.* Impensa, tunc valida sit quãdo pœnitens bona fide, inculpabilitèr eo modo pateretur absolui; quoniam tunc absolutio esset valida; licèt Cõfessarius peccaret mortalitèr: secus autem si pœnitens ipse sciens, ac patiens absolutionem præfato modo susciperet, quoniam tunc poneret obicem absolutioni, & gratiæ per nouam culpam, & ità absolutio nulla esset. Imò in casu, de quo agitur, non video quomodo quis per nutus, & signa citrà necessitatem aliquã confitendo non peccet mortalitèr, & validam faciat cõfessionem, cum per nouam culpam ponat obicem gratiæ: nisi dicamus eam esse validam, & informem, quem modum nos retulimus supra *sec.4.* nec apud alios Doctores reperi: nec ipse *Fagund.* admitteret, cùm non admittat dari cõfessionem validam, & informem: & ideò si demus peccare mortalitèr saltem scienter, satis dubia nobis videtur opinio *Fagund.* dicentis eo casu, confessionem esse validam: & si bona fide quis confiteatur existimans non peccare confitendo per signa, nutus, per scripturam, vel interpretem, arbitror eum non solùm facere confessionem validam, verùm etiam formatam, & sic suscipere, ac consequi diuinam gratiam. Adde, quòd *Fagund. loc. cit. nu.9.* putat, quòd licèt quis absolutè loquendo, teneatur voce propria confiteri: attamen si in confitẽ-
23 do nimiam verecundiam, ac pudorem grauem sentiret, non peccaret lethalitèr, si per nutus, signa, aut per interpretem confiteretur: siquidem supra relata consuetudo non videtur hoc euentu tàm grauitèr obligare, & hãc sententiam docent *Sot. in 4. d.17. in fin. in resp. ad argum. penult. Coninch. disp.6. de qualit. confes. dub.1. n.3. Valent. q.11. punt.1. in fin.* & alij. Dixi tandem, *Coram legitimo Ministro.* Ad refellendam opinionem corũ, qui admittebant confessionem factam Confessario absenti per litteras, aut per nuncium, quæ fuit damnata à S.M.Clem.VIII. vt suo loco latius, Deo duce, dicemus.

Dixi, *Fideliter habita*. Etenim vi nostri canonis præcipitur confessionem fidelitèr fieri, vt cõ-
24 stat ex dictione illa, *Fidelitèr*. Siquidem sacramentalis confessio debet esse fidelis citrà mendacium aliquod, dicendo certa pro certis, dubia pro dubijs, non occultando peccata, non propter hypocrisim, inanem gloriam, aut aliud humanum commodum, vel respectum habita; sed debet fidelitèr manifestare animi dolorem, & contritionẽ, veram, & realem ipsius pœnitentis, cum proposito non peccandi de cetero, ac satisfaciẽdi, vt suo loco declarabimus: atque ideò confessio non debet esse simplex peccatorũ narratio ad instar historiæ: propterquod maximè reprehenditur abusus nonnullorum, qui ità confitentur, ac si historiam Confessario narrent, se excusando, vel culpam alijs imputando.

Ex dictis patet sufficienter traditam fuisse cõfessionis sacramẽtalis definitionem ex nostro ca-
25 none desumptam, in illis verbis, *Fidelis postquam ad annos discretionis omnia sua solus peccata semel saltem in anno fidelitèr confiteatur proprio Sacerdoti.* Constat enim ex genere, ac differentijs, & conuertitur cum suo definito, iuxtà *tex. in l.1. §. si dolum, ff. de dolo,* atque adeò essentialis quodam dici potest morali modo: siquidem in moralibus non reperitur rei essentia, sicut in physicis: quapropter Philosophus naturalis congruentem affert definitionem in naturalibus, quàm tradere nõ valet moralis Philosophus in moralibus Hinc

rectè

rectè ait *Iurisc.in l.omnis definitio, ff. de regul. iur.* quòd omnis definitio periculosa est in iure, atq; adeò in moralibus descriptio potius datur, quàm exacta definitio. Vndè meritò *Fagund. de praecept. Eccl.praecep.2.lib.3. cap. in princ.* referens confessionis definitionem illam à *Toleto*, illam appellat descriptionem inquiens; Confessio ità describitur à *Toleto lib. 3. sum. cap 6.* Et cum ex vi nostri canonis, & ex dicta definitione à nobis allata, copulatiuè concurrant ad constituendam confessionis definitionem: Primò scilicet, aut cõfessio fiat à fideli, qui rationis vsum habeat: Secundò, quòd fiat de peccatis omnibus: Tertiò, quod sit de proprijs peccatis accusatio: Quartò, quod spe veniæ virtute clauium obtinendæ adhibeatur: Quintò, quòd fiat fideliter: Et sextò coram proprio Sacerdote; hinc sequitur has omnes esse conditiones simplicitèr necessarias ad sacramentalem confessionem, sine quibus sacramentalis confessio esse non posset. Etenim, quæ ingrediuntur rei definitionem, omnia sunt ei simplicitèr necessaria: sicut simplicitèr necessarium est homini, vt sit animal, & animal rationale; quoniam animal rationale est definitio hominis.

In ipso nostro canone non solùm habetur cõfessionis definitio cum omnibus conditionibus
26 simplicitèr, vt supra necessarijs; sed etiam tradũtur duæ aliæ conditiones: quarum altera non est simplicitèr necessaria, sed tantùm humano more, & altera est vtilis dumtaxat. Prior est, vt confessio sit secreta; vt constat ex illa dictione, *Solus*. Siquidem confessio quamuis publicè fieret esset valida, vt suo loco dicemus, nihilominus si publicè fieri confessio præciperetur, Sacramentum pœnitentiæ in Ecclesia sustineri non posset, vt benè docet *Sot. loc.sup.cit.* Posterior verò conditio est, vt confessio sit frequens, seu accelerata, vt patet ex illis verbis, *Saltem semel in anno.* Quæ verba deseruiunt ad definiendam confessionem sacramentalem, non tantùm simplicitèr; verùm etiam, vt vi nostri canonis præceptum. Imò adeò Concilium doctrinam hanc sufficientèr tradidit in illis paucis nostri canonis verbis, vt sub dicta definitione, atque ideò sub prædictis sex conditionibus, eandem constituentibus; & sub alijs duabus, quas diximus nõ esse simplicitèr necessarias, omnes illæ sexdecim conditiones à supra relatis Doctoribus requisitæ reduci possint.

Etenim cum discreti fidelis debeat esse cõfessio, consequenter debet esse discreta, & prudens;
27 atque ideò virtutis actus, & sic libens, seu voluntaria, cum non detur humanus, & virtutis actus, qui non sit voluntarius, & à voluntate depẽdeat. Non tamen intelligitur libens, vt fiat scilicet cõ-
28 fessio quadam animi promptitudine: nam licèt id confessioni sit valdè consentaneum; non tamen est necessarium, cùm multi magna grauedine ad confessionem se conferant; sed tantùm satis est, vt coactè non fiat ad instar confessionis iudicialis in tormentis habitæ, aut alterius eiusmodi, vt habetur ex *Sot.in 4.18.q.2.art.1.vers.Secundò requiritur.* Præterea cùm sacramentalis confessio debeat esse discreta, oportet esse non solùm libens, sed etiam pura, cùm actus virtutis exigat, vt fiat ex electione finis eius, & ex pura intentione, ità vt pœnitens non habeat aliam intentionem, quàm, mediante sacramentali peccatorum accusatione, obtinendi eorum veniam; nõ autem propter hypochresim, aut propter alium malum finem. Est tamen verùm spei veniæ adiũgat etiam intentionem rei temporalis de se licitæ, non ob id diceretur facere contra confessionis puritatem, vt si quis ad confessionem accederet ad corporalem valetudinem assequendam, ad temporale malum vitandum, &c. vt rectè docet idem *Sot.loc.cit.vers.Tertiò requiritur* Et denique si confessio debet esse discreta, ac virtutis actus, cùm discretio sit actus prudentiæ, consequentèr erit fortis: siquidem omnis virtutis actus exigit, vt non solùm prudentèr, voluntariè, & recta intentione; sed etiam constantèr fiat contra omnia impedimenta: atque ideò pœnitens, non obstante quocumq; impedimento, ad confessionem se conferat, vbi, & quando oporteat. Benè verum est, quòd licèt confessionis sit ornamentum, virili, ac strenuo animo ad eam accedere; id tamen non est necessarium, vt ait *Sot.d.art.2.vers.Quarta conditio.*

Secundò diximus, vi nostri canonis requiri, vt confessio fiat de peccatis proprijs: & propterea ex
29 hoc necessariò sequitur, vt sit accusans, atque ideò verecunda. Et cum fieri debeat de peccatis omnibus per distinctiones illas, *Omnia sua.* In canone contentas, consequentèr debet esse integra omnium, ac singulorum peccatorum, & eorum circumstantiarum, mutantium speciem, & grauantium in infinitum, vt suo loco dicemus. Imò ex hoc deducitur, confessionem debere esse simplicem, & nudam, nempè citra artificium aliquod; sed clara, itaut Confessarius per illam intelligere possit non solùm numerum, sed etiam species, & circumstantias peccatorũ. Exigit quoque Concilium in nostro canone, quod pœnitens solus sua peccata confiteatur, vt patet ex illa dictione, *Solus*, atque ideò secreta debet esse confessio: quæ conditio respicit bonum vsum confessionis; nõ tamen est necessaria simplicitèr, sed humano tantùm more, vt supra diximus. Et cùm Concilium ipsum vult fieri confessionem semel saltem in anno, per consequens exigit, vt confessio sit frequens, etiam ante annum, & accelerata post culpam contractam: quæ quidem conditiones coincidunt, & vtiles tantùm sunt, ac de consilio, non autem necessariæ.

Denique Concilium statuit, confessionem sacramentalem fieri debere fidelitèr, vt patet ex
30 dictione illa, *Fideliter.* Atque ideò confessio ipsa debet esse fidelis, idest sine mendacio: nam sicut pœnitens tenetur se accusare de peccatis, quæ commisit cum suis speciebus, & circumstantijs; ità etiam non debet se accusare de peccatis, quæ non contraxit, aut falsò peccatis addere circumstantias aliquas, maximè mutantes species, vel aggrauantes in infinitum. Item debet esse fidelis,

idest

ideſt amara, ſecundùm Canoniſtas ſupra relatos, & ſic lacrymabilis, ideſt cum dolore interno de peccatis commiſſis, ità vt confeſſio ipſa externa
31 fideliter exprimat confeſſionem internam, animi dolorem, & contritionem. Non tamen neceſſariæ ſunt lacrymæ exteriores, cùm in noſtra poteſtate non ſint, & ex alijs cauſis poſſint ortum habere, quàm ex ſcelerum dolore. Ex hac conditione ſequitur quoque, quòd confeſſio debeat eſ-
32 ſe humilis in actu exteriori, tam in verbis, quibus humilitèr fiat accuſatio de peccatis proprijs, quàm in habitu corporis, vultu ad terram demiſſo, coram Dei Vicario humiliter proſtatus, & tãdem debet eſſe confeſsio fidelis, non ſolùm cum ſufficienti dolore de peccatis commiſsis, verùm etiam cum propoſito non peccandi de cetero, ac ſatisfaciendi, & ſic dicetur quoque confeſsio parere parata.

Conſtat igitur ex dictis, Lateran. Concilium ſub illis paucis verbis, *Fidelis poſtquàm, &c.* Concluſiſſe primò ſufficientem ſacramentalis cõfeſſionis definitionem: ſecundò eiuſdem conditiones tam ſimplicitèr neceſſarias ex parte confitẽtis; nempè vt ſit baptizatus, & rationis vſum habeat, vt conſtat ex illis verbis, *Fidelis poſtquam ad annos, &c.* Tum ex parte materiæ, vt ſcilicèt confeſsio ſiat peccatorum omnium, & propriorũ, ob illa verba, *Omnia ſua peccata*, tum ex parte modi eſſentialis, vt fidelitèr fiat, ob dictionem illã, *Fidelitèr.* Item ſub dictis verbis concluſit Concilium conditionem ad confeſsionem neceſſariam humano tantùm more, vt patet ex dictione illa, *Solus.* Et alias tantùm vtiles, propter verba illa, *Semel ſaltem in anno.* Tertiò conſtat ſub eiſdem cõditionibus, ac definitione includi paritèr omnes illas ſexdecim conditiones à Theologis ad confeſsionem ſacramentalem requiſitas: nempè quòd confeſsio ſit diſcreta, libens, pura, fortis, accuſans, verecunda, integra, ſimplex, nuda, ſecreta, frequens, accelerata, fidelis, lacrymabilis, humilis, parere parata. Denique idem Concilium ſub eiſdem noſtri canonis verbis docet nos ſacramẽtalem confeſsionem eſſe eſſentialitèr accuſationem, poſtquam in illis omnes accuſationis conditiones exprimit. Oſtendit enim primò accuſatorem, & hunc eſſe ait pœnitentem fidelem, rationis vſum habentem, vt in dictis verbis, *Fidelis poſtquàm, &c.* Secundò indicat Reum, & hic eſt idem pœnitens, ſeu cõfitens ob dictionem illam, *Sua.* Cùm enim de ſuis peccatis ſe accuſat pœnitens, ipſe proculdubiò dicitur accuſator, & reus. Tertiò docet nos Iudicem, coram quo deferri debeat accuſatio, & iſtum, inquit, eſſe proprium Sacerdotem, vt conſtat ex illis verbis, *Proprio Sacerdoti.* Quartò deſignat accuſationis ſacramentalis materiam, quæ ſunt confitentis peccata omnia, vt conſtat ex Ly. *Omnia.* Eundemum modũ accuſationis edocet, propter dictionem illam, *Fidelitèr.* Hæc de iſta quæſtione; reſtat modò, vt ſupradictas canonis particulas, hucuſq; plenè, ac ſufficientèr non diſcuſſas per ſuas diſputationes, ac ſectiones, iuxtà eiuſdem canonis ordinem explicemus.

Ibi, *Omnia ſua, &c.* De integritate confeſſionis ſacramentalis, tùm ſecundum ſe conſiderata, tùm etiam ad implendum præceptum noſtri canonis.

DISP. III.

Enarrauimus diſp. præced. Sec. vltima, conditiones, quas exigit ſacramentalis confeſſio annua, vi noſtri canonis præcepta, quæ continentur in illis eiuſdem canonis verbis, *Omnis vtriuſque ſexus fidelis poſtquàm ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Et in prima diſp. ſufficienter explicauimus per nonnullas ſectiones prædicta canonis verba vſque ad dictiones illas, *Omnia ſua.* Reſtat modo competenti ordine, vt dictiones prædictas, confeſſionis integritatem indicantes in præſenti diſp. fuſius explicemus, & ideò quærimus in primis.

An confeſſio ſacramentalis debeat eſſe integra omnium peccatorum, in pœnitentis conſcientia exiſtentium.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentalis confeſſionis integritas duplex, materialis, & formalis.*
2 *Peccatum diuiditur in originale, & actuale, & ipſius actualis diuiſio.*
3 *Controuerſia de integritate confeſſionis dupliciter diſputari poteſt.*
4 *Hæretici reprobantes integritatem confeſſionis referuntur.*
5 *Confeſſionem ſecundum ſe debere eſſe integram omnium peccatorum; nihilominus in ordine ad præceptum Eccleſiæ, ſi fideles interna peccata tantum habeant non ligari præcepto noſtri canonis, qui dicat.*
6 *Sententia communis, vera, ac de fide quo ad integritatem confeſſionis refertur.*
7 *Peccatum originale nemo tenetur confiteri.*
8 *Peccatum originale non poteſt dici propriè proprium.*
9 *Peccatum originale ſufficienter deletur per Sacramentum baptiſmi.*
10 *Abſolutio non cadit ſuper peccatum originale, quia non eſt materia propria accuſationis.*
11 *Peccatum originale confiteri eſſet ridiculum, & citra culpam fieri non poſſet.*
12 *Peccatum originale, nec ad pœnitentiam pertinet, vt eſt virtus, atque ideo de eo, nec contritio, nec attritio habenda eſt.*
13 *Pœna ſenſus non debetur pro peccato originali, nec de eo pœnitentia aliqua haberi poteſt.*
14 *Peccatum non deletur, niſi per pœnitentiam.*
15 *Verba D. Auguſtini (Per totam iſtam vitam debere nos peccati originalis pœnitere) explicantur.*
16 *Peccatum originale licet ſit vnum in eſſentia, eſt tamen multiplex in effectu.*
17 *Peccatum originale per modum ſimplicis odij, ſub obiecto virtutis pœnitentiæ, quatenus eſt Sacramentum.*

18 *Pœnitentia quatenus Sacramentũ est fuit à Christo Domino instituta ad destruenda peccata actualia propria voluntate commissa.*

19 *Peccatum originale non pertinet ad integritatem confessionis, tùm vt pars integralis Sacramenti pœnitentiæ considerata, tum vt ab Ecclesia præcepta.*

20 *Displicentia quædam simplex siù tristitia haberi potest de peccato originali, quæ non exigitur in Adulto ad effectum Baptismi.*

21 *Complacentia non potest haberi de peccato originali citra lethalem culpam.*

22 *Adultus cum iustificatur per proprium actum semper virtualiter habet illam displicentiam peccati originalis.*

23 *Baptismus est ianua omnium Sacramentorum.*

24 *Pœnitentia dicitur secunda tabula post naufragium.*

25 *Adultos quam præparationem habere oportet ad Baptismum suscipiendum.*

26 *Pęnitens non tenetur confiteri peccata ante baptismum commissa, nec volens ad ea confitenda debet admitti.*

27 *Sacerdos impendens absolutionem super peccatis ante baptismum commissis, & pęnitens qui ea confitetur inferunt iniuriam Sacramento Baptismi.*

28 *Peccata ante baptismum, siue per baptismum sint remissa, siue non, propter obicem, non subduntur clauibus.*

29 *Peccatum fictionis spectat ad Sacramentum pœnitentiæ.*

30 *Peccatum fictionis multiplex, & declaratur.*

31 *Adultus de recenti baptizatus si confiteatur, & dicit non habere alia peccata, nisi quæ ante baptismum commissa, quomodo interrogandus, & super quo absolutio impendenda.*

32 *Adultus si accedens ad confessionem dixerit se non habuisse intentionem suscipiendi baptismum quomodo monendus.*

33 *Adultus decem, quindecim, vel vltra annorum post baptismum accedans ad confessionem, vt confessarius audiat generalem confessionem omniũ suorum peccatorum quomodo monendus.*

34 *Peccata venialia non pertinent ad integritatem confessionis.*

35 *Peccata venialia non causant naufragium in anima.*

36 *Peccata venialia non sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ.*

37 *Infusio gratiæ per se non est necessaria ad remissionem venialium; & modi plures ex quibus remittuntur, numerantur.*

38 *Venialia non pertinent ad integritatem confessionis, siuè consideretur secundum se, siuè vt præcepta ab Ecclesia.*

39 *Præceptum annuæ confessionis est determinatio Iuris diuini tantùm.*

40 *Confessio venialium nec exigitur ad dignissimam sumptionem Eucharistiæ, tamen satis congruum est eam præmittere.*

41 *Confessio venialium non potest præcipi ab Ecclesia, vt necessaria ad ipsius validitatem, atque ideo quoad actus specificationem.*

42 *Exercitium, & vsus confessionis potest absolutè præcipi, ita vt obliget habentem tam venialia, quam mortalia.*

43 *Interrogatus à confessario de venialibus non tenetur ea confiteri.*

44 *Mendacium dicens in confessione semper peccat; non tamen semper mortaliter.*

45 *Venialia mixta cum mortalibus possunt in confessione taceri.*

46 *Pęnitens confitendo venialia ordinario confessori, & mortalia extraordinario an peccet mortaliter.*

47 *Venialia confiteri est valde vtile.*

48 *Dubius de aliquo veniali, an sit mortale tenetur illud confiteri, & declaratur cum debeat esse de æquilibrio.*

49 *Peccata venialia consueta, & inueterata, an pertineant ad integritatem confessionis.*

50 *Venialia, ex vsu, & consuetudine ob periculum peccati grauissimi aliquando mutantur in mortale.*

51 *Contemptus mandatorum Dei oritur ex consuetudine peccandi venialiter.*

52 *Venialia tantum habens tenetur saltem semel in anno comparere coram proprio Sacerdote.*

53 *Peccata mortalia post baptismum commissa, & aliàs ritè confessa non pertinent ad integritatem confessionis.*

54 *Ecclesia non potest præcipere peccata aliàs confessa iterum confiteri.*

55 *Ecclesia non potest materiam Sacramenti non necessariam, facere necessariam.*

56 *Iubilæum assequi volens tenetur præmittere confessionem in eo expostulatam, etiamsi venialia tantum habet, vel peccata aliàs confessa.*

57 *Peccata aliàs confessa non pertinent ad integritatem confessionis tam specialis, quam generalis; quod declaratur.*

58 *Peccata aliàs confessa, etiam in confessione informi non pertinent ad confessionis integritatem.*

59 *Peccata mortalia alias confessa per proprium consensum possunt pertinere ad integritatem confessionis.*

60 *Peccata mortalia aliàs confessa possunt pertinere ad integritatem confessionis iure reseruationis facta ante illorum confessionem.*

61 *Pęnitens indirectè de aliqua lethali culpa absolutus tenetur de illa confiteri; & declaratur.*

62 *Pęnitens dubitans, an de aliqua fuerit confessus lethali culpa, & absolutus teneatur illam confiteri.*

63 *Peccata aliàs confessa non sunt de integritate confessionis, quando confessio fuit valida, secus si inualida.*

64 *Confessio multis modis potest esse inualida, tàm ex parte confessarij, quam pœnitentis.*

65 *Confessarius non habens intentionem absoluendi facit confessionem inualidam.*

66 *Verba* Absoluo te, *sunt de præcepto Ecclesiæ; & si confessarius impendat absolutionem per verbum*

Remit-

Remitto, *vel absolutionem impendo qualiter peccet.*

67 *Confessio si sit nulla ex parte Sacerdotis, pęnitens si confiteatur alteri Sacerdoti tenetur iterare omnia mortalia, & quid si voluerit confiteri de nouo eidem Sacerdoti.*

68 *Sacerdos habens iurisdictionem, sed impeditam facit confessionem nullam.*

69 *Pęnitens si ex communi errore confiteatur peccata non habenti iurisdictionem putans bona fide eum habere facit confessionem validam.*

70 *Confessarius ignorans peccata, quæ communiter cognoscuntur, & à paucis ignorantur facit confessionem inualidam.*

71 *Absolutio est valida, si confessarius sciat discernere mortale à veniali, & pęnitens sit in bona fide.*

72 *Confessarius indoctus validè impendit absolutionem in casu necessitatis, etiam si ignorantia est nota pęnitenti.*

73 *Confessarius si recordatur status pęnitentis, saltem in confuso potest impendere absolutionem.*

74 *Confessarius non habens attentionem in confitendo pęnitentem facit confessionem inualidam.*

75 *Penitens non habens intentionem recipiendi absolutionem facit confessionem inualidam.*

76 *Pœnitens habens intentionem confitendi, & suscipiendi Sacramentum, etiam quod faciat propter vanam gloriam facit validam confessionem.*

77 *Pœnitens non habens vsum rationis facit confessionem inualidam.*

78 *Amentes, & furiosi habentes dilucida internalla, si tempore quo confitentur sunt sanæ mentis valida est eorum confessio, & si postquam fuerit quis ritè confessus dormitauerit potest absolui.*

79 *Vsus rationis requiritur in confessione, non autem in absolutione.*

80 *Confessarius quomodò se gerere debeat in confessionibus puerorum.*

81 *Confessarius si consideratis circumstantijs dubitet de capacitate pueri debet eum absoluere sub conditione saltem animo retenta, & in articulo mortis absque conditione.*

82 *Pœnitens facit confessionem inualidam ex defectu materiæ proximæ, scilicet quia scienter non habet sufficientem dolorem de peccatis.*

83 *Pœnitens ex defectu materiæ remotæ, quia scilicet tacuit aliquod peccatum mortale in confessione dolosè, vel culpabiliter non examinauit conscientiam facit confessionem inualidam.*

84 *Pœnitens qui in ipso actu confessionis peccat mortaliter facit confessionem inualidam, quod qualiter sit declaratur.*

85 *Pœnitens si vult potest peccata aliàs confessa tanquam materiam sufficientem clauibus subicere; & vtilitas affertur.*

86 *Iudicium sacramentale est diuersæ rationis à Iudicio forensi.*

87 *Iteratio confessionis, & absolutio super ea fructum affert ex opere operantis, & ex opere operato.*

88 *Iterans confessionem peccatorum remissorum debet etiam iterare contritionem, vel saltem attritionem, & satisfactionem, & idem in ea ratione reseruatorum.*

89 *Peccata mortalia post Baptismum commissa pertinent ad integritatem confessionis, & omnia pœnitens tenetur confiteri vni, & eidem Sacerdoti in vna, & in eadem confessione, & in ordine ad vnam, & eandem absolutionem.*

90 *Qui omne dicit, nihil excludit.*

91 *Indeffinita æquipollet vniuersali.*

92 *Verba Iacobi Apostoli*, Confitemini alterutrum peccata vestra, *sunt intelligenda de confessione omnium peccatorum ab hominibus facienda Sacerdotibus hominibus.*

93 *Absolutio cum sit actus Iudicialis non cadit super incognitis.*

94 *Sacramentum pœnitentiæ est vnum ex instrumentis per quæ merita Christi nobis applicantur.*

95 *Peccata mortalia non solum publica, & externa, sed etiam occulta, & purè interna pertinent ad integritatem confessionis.*

96 *Fideles ab initio nascentis Ecclesiæ consueuerunt confiteri peccata interna.*

97 *Sententia Margaritæ confes. quod licet omnia peccata etiam interna pertineant ad integritatem confessionis secundum se, tamen quoad præceptũ Ecclesiæ interna tantum habens non obligari est falsa.*

98 *Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi.*

99 *Peccata dubia pertinent ad integritatem confessionis, siue dubium sit, an fuerint confessa, & remissa, siue Iuris, siue facti sit.*

100 *Peccata mortalia post Baptismum commissa, tàm non reseruata, quàm reseruata pertinent ad integritatem confessionis.*

101 *Peccata reseruata, & non reseruata habens, non potest inferiori confessario non reseruata tantum confiteri, & pro reseruatis adire Superiorem.*

102 *Facultas absoluendi à quibuscunque peccatis mortalibus, cum onere quod peccata reseruata, vel omnia mortalia pœnitens teneatur confiteri superiori potest concedi.*

103 *Sacerdos inferior potest à reseruatis absoluere antequam pœnitens superiori compareat ex aliqua graui necessitate, etiam si non sit articulus mortis.*

104 *Sententia Suar. dicentis, quod si pœnitens ab inferiore absoluatur à non reseruatis, & pro reseruatis remittatur ad superiorem, & absolutio bona fide suscipiatur Sacramentum esse validum, & satis sit superiorem adire cui reseruata confiteatur absque iteratione non reseruatorum est valdè dubia.*

105 *Superior non potest peccata reseruata tantum à pœnitente audire, & pro non reseruatis eum remittere ad inferiorem, & quando id fieri possit.*

106 *Pœnitens peccata, quæ in propria conscientia habet mortalia, & de eis recordatur teneatur vni, & eidem Sacerdoti in vna eademque confessione confiteri, & in ordine ad vnam eandemque absolutionem.*

107 *Pœnitens in quibus casibus licet non faciat confessionem materialiter in gratia, facit tamen formaliter.*

H 2 108 Di-

18 *Pœnitentia quatenus Sacramentũ est fuit à Christo Domino instituta ad destruenda peccata actualia propria voluntate commissa.*
19 *Peccatum originale non pertinet ad integritatem confessionis, tùm vt pars integralis Sacramenti pœnitentiæ considerata, tum vt ab Ecclesia præcepta.*
20 *Displicentia quædam simplex seù tristitia haberi potest de peccato originali, quæ non exigitur in Adulto ad effectum Baptismi.*
21 *Complacentia non potest haberi de peccato originali citra lethalem culpam.*
22 *Adultus cum iustificatur per proprium actum semper virtualiter habet illam displicentiam peccati originalis.*
23 *Baptismus est ianua omnium Sacramentorum.*
24 *Pœnitentia dicitur secunda tabula post naufragium.*
25 *Adultos quam præparationem habere oportet ad Baptismum suscipiendum.*
26 *Pęnitens non tenetur confiteri peccata ante baptismum commissa, nec volens ad ea confitenda debet admitti.*
27 *Sacerdos impendens absolutionem super peccatis ante baptismum commissis, & pęnitens qui ea confitetur inferunt iniuriam Sacramento Baptismi.*
28 *Peccata ante baptismum, siue per baptismum sint remissa, siue non, propter obicem, non subduntur clauibus.*
29 *Peccatum fictionis spectat ad Sacramentum pœnitentiæ.*
30 *Peccatum fictionis multiplex, & declaratur.*
31 *Adultus de recenti baptizatus si confiteatur, & dicit non habere alia peccata, nisi quæ ante baptismum commissa, quomodo interrogandus, & super quo absolutio impendenda.*
32 *Adultus si accedens ad confessionem dixerit se non habuisse intentionem suscipiendi baptismum quomodo monendus.*
33 *Adultus decem, quindecim, vel vltra annorum post baptismum accedans ad confessionem, vt confessarius audiat generalem confessionem omniũ suorum peccatorum quomodo monendus.*
34 *Peccata venialia non pertinent ad integritatem confessionis.*
35 *Peccata venialia non causant naufragium in anima.*
36 *Peccata venialia non sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ.*
37 *Infusio gratiæ per se non est necessaria ad remissionem venialium; & modi plures ex quibus remittuntur, numerantur.*
38 *Venialia non pertinent ad integritatem confessionis, siuè consideretur secundum se, siuè vt præcepta ab Ecclesia.*
39 *Præceptum annuæ confessionis est determinatio Iuris diuini tantùm.*
40 *Confessio venialium nec exigitur ad dignissimam sumptionem Eucharistiæ, tamen satis congruum est eam præmittere.*
41 *Confessio venialium non potest præcipi ab Ecclesia, vt necessaria ad ipsius validitatem, atque ideo quoad actus specificationem.*
42 *Exercitium, & vsus confessionis potest absoluè præcipi, ità vt obliget habentem tam venialia, quam mortalia.*
43 *Interrogatus à confessario de venialibus non tenetur ea confiteri.*
44 *Mendacium dicens in confessione semper peccat; non tamen semper mortaliter.*
45 *Venialia mixta cum mortalibus possunt in confessione taceri.*
46 *Pęnitens confitendo venialia ordinario confessori, & mortalia extraordinario an peccet mortaliter.*
47 *Venialia confiteri est valde vtile.*
48 *Dubius de aliquo veniali, an sit mortale tenetur illud confiteri, & declaratur cum debeat esse de æquilibrio.*
49 *Peccata venialia consueta, & inueterata, an pertineant ad integritatem confessionis.*
50 *Venialia, ex vsu, & consuetudine ob periculum peccati grauissimi aliquando mutantur in mortale.*
51 *Contemptus mandatorum Dei oritur ex consuetudine peccandi venialiter.*
52 *Venialia tantum habens tenetur saltem semel in anno comparere coram proprio Sacerdote.*
53 *Peccata mortalia post baptismum commissa, & aliàs ritè confessa non pertinent ad integritatem confessionis.*
54 *Ecclesia non potest præcipere peccata aliàs confessa iterum confiteri.*
55 *Ecclesia non potest materiam Sacramenti non necessariam, facere necessariam.*
56 *Iubilæum assequi volens tenetur præmittere confessionem in eo expostulatam, etiamsi venialia tantum habet, vel peccata aliàs confessa.*
57 *Peccata aliàs confessa non pertinent ad integritatem confessionis tam specialis, quam generalis; quod declaratur.*
58 *Peccata aliàs confessa, etiam in confessione informi non pertinent ad confessionis integritatem.*
59 *Peccata mortalia alias confessa per proprium consensum possunt pertinere ad integritatem confessionis.*
60 *Peccata mortalia aliàs confessa possunt pertinere ad integritatem confessionis iure reseruationis facta ante illorum confessionem.*
61 *Pęnitens indirectè de aliqua lethali culpa absolutus tenetur de illa confiteri; & declaratur.*
62 *Pęnitens dubitans, an de aliqua fuerit confessus lethali culpa, & absolutus teneatur illam confiteri.*
63 *Peccata aliàs confessa non sunt de integritate confessionis, quando confessio fuit valida, secus si inualida.*
64 *Confessio multis modis potest esse inualida, tàm ex parte confessarij, quam pœnitentes.*
65 *Confessarius non habens intentionem absoluendi facit confessionem inualidam.*
66 *Verba* Absoluo te, *sunt de præcepto Ecclesiæ; & si confessarius impendat absolutionem per verbum*

Remit-

Remitto, *vel absolutionem impendo qualiter pecces.*

67 *Confessio si sit nulla ex parte Sacerdotis, pęnitens si confiteatur alteri Sacerdoti tenetur iterare omnia mortalia, & quid si voluerit confiteri de nouo eidem Sacerdoti.*

68 *Sacerdos habens iurisdictionem, sed impeditam facit confessionem nullam.*

69 *Pęnitens si ex communi errore confiteatur peccata non habenti iurisdictionem putans bona fide eum habere facit confessionem validam.*

70 *Confessarius ignorans peccata, quæ communiter cognoscuntur, & à paucis ignorantur facit confessionem inualidam.*

71 *Absolutio est valida, si confessarius sciat discernere mortale à veniali, & pęnitens sit in bona fide.*

72 *Confessarius indoctus validè impendit absolutionem in casu necessitatis, etiam si ignorantia est nota pęnitenti.*

73 *Confessarius si recordatur status pęnitentis, saltem in confuso potest impendere absolutionem.*

74 *Confessarius non habens attentionem in confitendo pęnitentem facit confessionem inualidam.*

75 *Penitens non habens intentionem recipiendi absolutionem facit confessionem inualidam.*

76 *Pœnitens habens intentionem confitendi, & suscipiendi Sacramentum, etiam quod faciat propter vanam gloriam facit validam confessionem.*

77 *Pœnitens non habens vsum rationis facit confessionem inualidam.*

78 *Amentes, & furiosi habentes dilucida interualla, si tempore quo confitentur sunt sanæ mentis valida est eorum confessio, & si postquam fuerit quis ritè confessus dormitauerit potest absolui.*

79 *Vsus rationis requiritur in confessione, non autem in absolutione.*

80 *Confessarius quomodò se gerere debeat in confessionibus puerorum.*

81 *Confessarius si consideratis circumstantijs dubitet de capacitate pueri debet eum absoluere sub conditione saltem animo retenta, & in articulo mortis absque conditione.*

82 *Pœnitens facit confessionem inualidam ex defectu materiæ proximæ, scilicet quia scienter non habet sufficientem dolorem de peccatis.*

83 *Pœnitens ex defectu materiæ remotæ, quia scilicet tacuit aliquod peccatum mortale in confessione dolosè, vel culpabiliter non examinauit conscientiam facit confessionem inualidam.*

84 *Pœnitens qui in ipso actu confessionis peccat mortaliter facit confessionem inualidam, quod qualiter sit declaratur.*

85 *Pœnitens si vult potest peccata aliàs confessa tanquam materiam sufficientem clauibus subicere; & vtilitas affertur.*

86 *Iudicium sacramentale est diuersæ rationis à Iudicio forensi.*

87 *Iteratio confessionis, & absolutio super ea fructum affert ex opere operantis, & ex opere operato.*

88 *Iterans confessionem peccatorum remissorum debet etiam iterare contritionem, vel saltem attritionem, & satisfactionem, & idem in ea ratione reseruatorum.*

89 *Peccata mortalia post Baptismum commissa pertinent ad integritatem confessionis, & omnia pœnitens tenetur confiteri vni, & eidem Sacerdoti in vna, & in eadem confessione, & in ordine ad vnam, & eandem absolutionem.*

90 *Qui omne dicit, nihil excludit.*

91 *Indeffinita æquipollet vniuersali.*

92 *Verba Iacobi Apostoli*, Confitemini alterutrum peccata vestra, *sunt intelligenda de confessione omnium peccatorum ab hominibus facienda Sacerdotibus hominibus.*

93 *Absolutio cum sit actus Iudicialis non cadit super incognitis.*

94 *Sacramentum pœnitentiæ est vnum ex instrumentis per quæ merita Christi nobis applicantur.*

95 *Peccata mortalia non solum publica, & externa, sed etiam occulta, & purè interna pertinent ad integritatem confessionis.*

96 *Fideles ab initio nascentis Ecclesiæ consueuerunt confiteri peccata interna.*

97 *Sententia Margaritæ confess. quod licet omnia peccata etiam interna pertineant ad integritatem confessionis secundum se, tamen quoad præceptū Ecclesiæ interna tantum habens non obligari est falsa.*

98 *Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi.*

99 *Peccata dubia pertinent ad integritatem confessionis, siue dubium sit, an fuerint confessa, & remissa, siue Iuris, siue facti sit.*

100 *Peccata mortalia post Baptismum commissa, tàm non reseruata, quàm reseruata pertinent ad integritatem confessionis.*

101 *Peccata reseruata, & non reseruata habens, non potest inferiori confessario non reseruata tantum confiteri, & pro reseruatis adire Superiorem.*

102 *Facultas absoluendi à quibuscunque peccatis mortalibus, cum onere quod peccata reseruata, vel omnia mortalia pœnitens teneatur confiteri superiori potest concedi.*

103 *Sacerdos inferior potest à reseruatis absoluere antequam pœnitens superiori compareat ex aliqua graui necessitate, etiam si non sit articulus mortis.*

104 *Sententia Suar. dicentis, quod si pœnitens ab inferiore absoluatur à non reseruatis, & pro reseruatis remittatur ad superiorem, & absolutio bona fide suscipiatur Sacramentum esse validum, & satis sit superiorem adire cui reseruata confiteatur absque iteratione non reseruatorum est valdè dubia.*

105 *Superior non potest peccata reseruata tantum à pœnitente audire, & pro non reseruatis eum remittere ad inferiorem, & quando id fieri possit.*

106 *Pœnitens peccata, quæ in propria conscientia habet mortalia, & de eis recordatur teneatur vni, & eidem Sacerdoti in vna eademque confessione confiteri, & in ordine ad vnam eandemque absolutionem.*

107 *Pœnitens in quibus casibus licet non faciat confessionem materialiter in gratia, facit tamen formaliter.*

108 *Diligentia ad propria conscientia discussionem qualis esse debeat.*

109 *Impossibilium nulla est in moralibus obligatio, & ideò pœnitens non potens non tenetur ad integritatem confessionis.*

110 *Pœnitens qui non potest verbis confiteri, satis est si interrogatus à confessario nutu, vel alio signo quoad fieri potest exprimat, & si non potest signo contritionis ostendere, & quid in moribundo qui dixit confessario velle confiteri, & deinde loquelam amittat, vel absente Sacerdote signo contritionis ostendit, & Sacerdos aduenerit tempore, quo moribundus sensu careat, an sit absoluendus.*

111 *Baptismum, vel pœnitentiam petens, & postea obmutuit, si eius voluntas potest probari per testes fide dignos debet baptizari, vel absolui.*

112 *Iudex debet iudicare secundum allegata, & probata.*

113 *Confessarius vrgente necessitate potest multos simul alta voce aliquod peccatum confitentes audire eosdemque absoluere dicens,* Ego vos absoluo,&c.

114 *Necessitas, aut Impotentia confessarij audientis confessionem excusat à confessione integra omnium peccatorum, sed satis est aliqua peccata audire,& pœnitentem absoluere, vbi cum non est alius Sacerdos, qui possit confessionem audire, & quid seruetur in praxi, si pœnitenti in articulo mortis constituto impendatur absolutio non completa confessione.*

115 *Forma omnium Sacramentorum debet voce articulata proferri, excepta Sacramenti matrimonij, in quo consensus contrahentium nutu exprimi potest.*

116 *Impotentia, seù moralis necessitas excusat ab integritate confessionis.*

117 *Detrimentum, & periculum alienum excusat à confessione integra alicuius peccati, & plures casus numerantur.*

118 *Pœnitens non debet esse facilis ad dimidiandam confessionem, nisi ex causa, & qua est iusta causa suscipiendi Sacramentum pœnitentia, & quando differri debet.*

119 *Habens mortalia, qua confiteri non potest ratione alicuius periculi, vel alterius infamia, non tenetur venialia confiteri ad praceptum implendum.*

AD tituli explicationem est adnot. quòd sacramentalis confessionis duplex datur in-
1 tegritas: materialis scilicèt, & formalis. Prior est de omnibus peccatis, prout in re ipsa commissa sunt. Posterior verò dicitur quando confessio non fit de omnibus peccatis ex aliqua necessaria, & rationabili causa, pœnitentem excusante, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 22. *in princ. Coninch. eod. tract. disp.* 7. *num.* 70. *Molfes. par.* 1. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 12. *num* 30. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confes.* & ex alijs. de vtraque igitur confessionis integritate hoc loco agemus.

Secundò est adnot. quòd peccatum ex æquo diuiditur in originale, & actuale. Et actuale in
2 mortale, & veniale: & vtrunque in peccatum externum, & internum; cordis scilicet, oris, & operis. Item peccatum aliud dicitur commissionis, & aliud omissionis: aliud carnale, & aliud spiritale. Datur etiam peccatum contra Deum, contra proximum, & contra nosmet ipsos, vt rectè declarat *Nauar. in Manuali prælud.* 7. 8. & 9. *Say. lib.* 2. *Clau. Reg. cap.* 5. & latè post *D. Thom. Vasq. Sanch. & alios Molfes. par.* 1. *sua sum. tract.* 8. *cap.* 6. & latè *Laym. in sua sum. lib.* 1. *tract.* 3. *de peccatis per totum.* Denique peccatum partitur in reseruatum, & non reseruatum, vt suo loco latius dicemus. De his omnibus igitur in hac controuersia tractabimus, an pertineant ad integritatem sacramentalis cõfessionis.

Tertiò est adnot. quòd hæc controuersia du-
3 pliciter disputari potest. Primò de integritate confessionis secundum se consideratæ, & vt est pars Sacramenti pœnitentiæ: Secundò in ordine ad præceptum Ecclesiæ, idest quatenus vi nostri canonis præcipitur omnibus Christi fidelibus semel saltem in anno. Nos autem vtroque modo controuersiam ipsam disputandam suscepimus, tàm scilicèt quoad integritatem confessionis secundum se consideratæ, quàm in ordine ad Ecclesiasticum præceptum.

In hac re variæ sunt Doctor. opiniones. Nam prima sententia est hæreticorum, qui inter se
4 diuisi sunt. Etenim quidam, nempè Luther. & sequaces simpliciter, ac indistinctè reprobant confessionis integritatem, atque ideò negant, confessionem debere esse omnium peccatorum, in confitentis conscientia existentium. Ait enim ipse Luther. quòd qui omnia peccata diligenter confiteri student, nihil Diuinæ misericordiæ dimittendum relinquunt. Alij verò, nempè *Vuicleff. apud Vuald. tom.* 2. *de sacr. cap.* 18. & eiusdem sectatores, existimantes confessionem ab Ecclesia tantùm fuisse institutam, volunt integritatem ipsius necessariam non esse quoad peccata merè interna, & propterea fideles nõ obligari ad confitendum peccata occulta, & merè interna; sed tantum externa. Mouentur ex eo, quòd Ecclesia potestatem nõ habeat super actus purè internos: aliàs sequeretur, hominem cogi ad se ipsum infamandum, quod iuri naturali repugnat. Alij denique Petrus Oxomen. videlicèt, & sequaces non solùm putant, fideles non teneri ad confitendum peccata occulta, & merè interna propter rationes supra relatas; sed nec quidem publica, cùm per se ipsa satis pateant.

Secunda sententia est *Margar. confes. ver. Confessio, num.* 40. dicentis, quòd licèt confessio
5 secundum se debeat esse integra omnium peccatorum; nihilominus in ordine ad præceptum Ecclesiæ, si fideles interna tantùm peccata habeant, eos non alligari præcepto nostri canonis: & propterea non teneri ad confitendum semel saltem in anno. Mouetur eo quòd Ecclesia non habeat potestatem super actus purè internos.

Tertia sententia est communis, vera, ac de fide,

6 fide,quam tenent *D. Thom. in 4. d.47. q.3.art.4. quæstiun.2. Adrian.q.4.ibidem,Sot.d.18.q.2.art.1. can.5.p.relect.de pœnit.fol.94.Io.Medin. C.de integrit.confes.Nauar.in Man.cap.7.sub nu.1.Suar.de pœnit.disp.22.sec.1.num.6.Vasq.ibidem,q.91.art.1. dub.7.in fin.Coninch.disp.7.de integr.confes.dub.1. Reginald.lib.6.suæ prax.n.91.Molf.* post alios *par. 1.sua sum.tract.cap.12. Fagund. de præcep. Eccles. præcep.2.lib.3. cap.3. Laym.in sua sum lib.5.tract. 6.de pœnit.cap.5.nu.1.Filliuc.tom.1.qq.moral.trac. 7.de confes.cap.4.q.1.n.73.Panor. Henr. Boich.* & alij Canonistę in explicatione nostri canonis. Pro cuius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

Peccatum originale non pertinet ad integritatem confessionis sacramentalis, atq; adeò
7 nemo tenetur confiteri peccatum originale. Hæc conclusio est communis:& patet nostro canone ob illam dictionem, *Sua.* Per quam præcipiuntur confiteri peccata propria. Peccatum autem originale non potest dici propriè proprium, cùm
8 propria nostra voluntate non fuerit commissum, sed voluntate communi, nempè primi nostri Parentis, cuius voluntas omnium cēsetur fuisse voluntas, qui ab ipso eiusdem rationis naturam per carnalem generationem accipiunt, atque ideò citra illam pœnitentis culpam, sed sola propagatione ipsius naturæ fuit contractum,& propterea omnes in primo Parente peccasse dicuntur, iuxtà illud Apostoli ad Roman. 5. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.* Vt benè declarat *D. Thom.1.2.q.81.art.1. & in d.cap.5. epist. ad Rom. D. Anton. par. 1. tit.8.cap.1. ante §.1. Sayr.lib.2. clau.Reg.cap.5.nu.7.*& latè post alios *Molf.par.1. sua sum.tract.8.cap.6.n.20. cum plur.seq.* Confirmatur, quia ad delendum peccatum originale
9 fuit institutum Sacramentum Baptismatis,& per illud sufficienter deletur: ergò non pertinet ad integritatem sacramentalis confessionis, quæ fuit instituta à Christo Domino ad destruēda peccata proprio voluntatis actu à pœnitentibus commissa: vndè actus doloris,& retractationis dicit essentialem respectum ad proprium peccatum propria voluntate commissum; atque ideò cùm peccatum originale non sit voluntatis, sed naturæ non debetur illi pœna sensus, sed tantùm pœna damni, vt rectè declarat *Fagund.de præcept.Eccles.præcep.2.lib.2.cap.1.nu.15.& seq.* Denique super
10 peccatum originale non cadit absolutio, cùm non sit materia propria accusationis; eo quod propria voluntate non committitur, vt supra diximus; ergò nullo modo pertinet ad integritatem confessionis.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt peccatum originale adeò non pertineat ad integritatem
11 confessionis, vt non solùm quis non teneatur confiteri peccatum ipsum, sed nec debeat, cùm nō sit materia, nec necessaria, nec sufficiens Sacramēti pœnitentiæ. Imò confiteri peccatum originale, non solùm ridiculum foret; verùm etiam citra culpam id fieri non posset; eo quòd iniuria inferretur Sacramento Baptismatis, quasi per se sufficiens non esset ad illud delendum: & Sacerdos non iudicat, quod iam Baptismus abluit, vt habetur ex *Conc.Trid.sess.14.de differ. Sacr. pœnit. & Bapt. cap.2.*

Secundò ampliatur eadem conclusio, vt peccatum originale non solùm ad sacramentalem
12 confessionem non pertineat; sed nec quidem ad pœnitentiam, vt virtus est: & propterea nemo tenetur de peccato originali formalem, ac perfectam habere contritionem; imò nec imperfectā, atque ideò attritionem: siquidem de huiusmodi pœnitentia præceptum aliquod nō habemus; sed tātùm de actuali peccato, neque necessaria est ad illud delendum, cùm per Baptismum sufficienter deleatur: nec de ipso originali peccato pœnitentia aliqua haberi potest, cùm propria voluntate
13 non contrahatur. Ita *Medin.de pœnit.q.3.* & alij, qui id confirmant ex *tex.in cap.maiores, de Baptis.* vbi tanquam probabilissimum ponit *Innoc.* pro peccato originali non deberi pœnam sensus, vt supra diximus: ergò non exigitur pœnitentia de peccato originali, nec quidē vt virtus est, cùm pœnitentia exigatur ad effugiendā pœnā sensus.

Nec obstat illud Apostoli *Rom. cap.5.* vbi habetur nos omnes in Adam peccasse: at peccatum
14 non deletur, nisi per pœnitentiam; quoniam respondetur, quòd nos omnes peccauimus in Adam imputatiuè, quia voluntas Adam nostra reputatur, quod ad pœnitentiam non est satis. Nec ex eo quòd *D. August. de pœnit. med. cap. 2.* ait, per totam istam vitam debere nos peccati
15 originalis pœnitere, sequitur *D. Augustinum*, voluisse habendam esse contritionem, vel saltem simplicem displicentiam de peccato originali, vt opinatur *D. Thom. in 4.d.16. q.1. art.2.* nam *D. August.* loquitur de displicentia peccati originalis iam remissi, quatenus fuit causa corruptionis huius vitæ, & peccati fomitis, qui dicuntur effectus peccati originalis: quocirca Dauid etiam psal. 50. vt inclinaret Diuinam misericordiam ad sibi ignoscendum peccata, quæ commisit in persona Vriæ,& vxoris eius, non pœnitendo de peccato originali, sed suam miseriam ex eo contractam Domino repræsentando, inquit, *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis, &c.* Vbi est adnot. quòd de industria Propheta loquitur in numero plurali, *In iniquitatibus, in peccatis, &c.* Siquidem peccatum originale licèt
16 sit vnum in essentia, est tamen multiplex in effectu: nam inficit plures potentias animæ, & volūtatem cōcupiscibilem, irascibilem, & in ipso virtualitèr præexistūt omnia peccata actualia, sicut in quodam principio, vt rectè declarat *D. Anton. par.1.tit.8.cap.1.§.1.* Neque demùm ratio *D. Thomæ* est vniuersalitèr vera, dum ait nobis esse dolendum de omni eo, quòd est impeditiuum gloriæ, atque ideò de peccato originali, quod illius consecutionem impedit: quoniam aliàs sequeretur, dolendos nos esse de hac vita, quæ adhuc nos impedit gloriam assequi.

Non

Non tamen negamus quin peccatum originale secundùm sententiam magis receptam cadat
17 per modum simplicis odij sub obiecto virtutis pœnitentiæ, vt nobis displiceat, quod in primo Parente totum genus humanũ peccauerit modo supra explicato, vt habetur ex *D.Tho.3 par.q.84. art.2.ad* 3.vbi *Vasq.nu.3.& seq. Suar. tom.4. de pœnit.disp.2.sec.1. n.11.&* 12. quam sententiam communẽ esse testatur *Molf.par.1.sua sum. tract. 7.cap.4. nu.9.* Item peccatum originale cadit per modum simplicis odij sub obiecto virtutis pœnitentiæ in quantum iniuriosum est Deo; atq; ideò peccatum ipsum originale cadit sub totam latitudinem subiecti pœnitentiæ, non quatenus Sacramẽtum, sed quatenus virtus est, siquidem quatenus Sacramentum instituta fuit pœnitentia a Christo Domino ad detestanda peccata actualia
18 propria voluntate commissa: at verò quatenus virtus est etiam peccata aliena cadunt sub adæquatum obiectum, & materiam pœnitentiæ. Etenim quemadmodum quælibet virtus amat suum honestum obiectum, ac subiectum vbicunque illud sit; ita etiam odit malum illi contrariũ vbicunq; inueniatur, non per actum retractationis, cùm huiusmodi actus dicat essentialem ordinem ad culpam propria volũtate commissam; sed per actum odij, & abominationis modo supra explicato: quod quidem de peccato originali, verùm est speculatiuè; nam practicè, ac moralitèr non videtur vtile, nec necessarium de illo dolere ad mores corrigendos, & emendandos, vt rectè declarat *Suar.loc.cit.sub n.13.& Fagund.de precept. Eccles.precep.2.lib.2.cap.1.sub n.17.* Vndè huiusmodi odium necessarium non est ad effectum Sacramenti Baptismatis; sed satis est de ipso peccato originali non habere complacentiam.

Tertiò ampliatur, vt peccatum originale non pertineat ad integritatem confessionis, siue con-
19 fessio consideretur, vt pars integralis Sacramenti pœnitentiæ, siue vt ab Ecclesia præcepta semel saltem in anno: siquidem quocunque modo consideretur, nunquam peccatum originale potest esse materia propriæ accusationis, cum propria voluntate non contrahatur, atque ideò super illud non cadit absolutio, cùm non possit esse materia Sacramenti pœnitentiæ. Et licèt in nostro canone præcipiatur confessio omnium peccatorum, vt patet ex dictione illa, *Omnia.* Nihilominus ipse canon intelligitur de omnibus peccatis actualibus.

Sic ampliata limitatur primò dicta conclusio, vt licèt de peccato originali pœnitentia haberi
20 non possit; nihilominus potest haberi de eo simplex quædam displicentia, seu tristitia. Sicut qui nascitur cæcus, quamuis non possit pœnitentiam habere de sua cæcitate, cum propria voluntate cæcus nasci nemo valeat; potest tamen de sua cæcitate habere tristitiam, ac displicentiam, quatenus in causa est, vt non videat lumen, nec alias operationes faciat, lumen exigentes. Ita *Sot.in 4. d.14.q.1.art.2. circa fin.* Non tamen ad effectum Baptismatis in adulto exigitur talis tristitia, ac simplex displicentia; cùm de ea nullum præceptũ habeatur, nec ex sui natura est medium ad consequendum talem effectum, cùm per baptismum, aut per charitatis actum peccatum originale sufficienter deleatur, vt supra diximus. Sic etiam possumus peccati originalis concipere odium, & habere displicentiam, quatenus iniuriosum est Deo, & in primo Parẽte totum genus humanum peccauerit, vt supra declarauimus.

Secundò limitatur, vt quamuis non detur pœnitentia de peccato originali, nec simplex illa
21 displicentia necessaria sit de eo ad effectum Sacramenti; nihilominus citra lethalem culpam nõ habetur de ipso complacentia: siquidem huiusmodi complacentia esset de obiecto malo; atque ideò complacentia haberetur de Dei inimicitia, vt habetur ex *Henr.de pœnit.lib.4. cap.9.*

Tertiò limitatur dicta conclusio, vt licèt necessaria non sit pœnitentia, nec simplex quidem
22 displicentia de peccato originali; nihilominùs cùm Adultus iustificatur per proprium actum, semper virtualitèr habet simplicem illam displicentiam: Etenim non potest iustificari per proprium actum, nisi per veram dilectionem Dei super omnia; ex qua necessario sequitur displicentia inimicitiæ Dei, atque ideò peccati originalis, cuius est causa, vt rectè declarat *P.Alph.de Leon. de offic.& potest.confes.récoll.6.n.21.*

SECVNDA CONCLVSIO.

PEccata actualia ante Baptismum commissa non pertinent ad integritatem confessionis; atque ideò pœnitens non tenetur ea sacramentalitèr confiteri. Hæc conclusio est *D.Thom.* communiter recepti *3.par.q.84.art.2.Sot.in 4.d.17.q.2. art. 3.concl.1.Vasq.3.par.tom.4.q.90.art.2.dub.1. n.7. Reginald.lib.6.suæ prax.n.104.Fagund.de præcep. Eccl.lib.2.cap.1.nu.20.& seq.Filliuc.tom.1.qq.moral.tract.7 de confes.cap.4.q.1.n.73 Valent.tom.4. disp.7.q.1.par.2. vers.Ceterum in fin.&* hanc opinionem communem esse testatur *Suar. de pœnit. disp.18.sec.1.n.1.Molf.in sum. tract.7. cap. n. 8.* Idem *Filliuc.tract.6.de sacram. n.54.* & aliorum, quos refert, & sequitur *P.Alph. de Leon. de offic. & potest.confes.recoll.6.sub nu. 16.& 22.* allegans *Bellarm.lib.1.de pœnit.cap.5. vers.Igitur dicentem,* quòd de hac re non est difficultas, nec quidem inter Hæreticos. Probatur primò hæc ipsa conclusio ex *Conc Trid.sess.14.can.1.& 2.*vbi anathemate percutitur, *qui dixerit in Catholica Ecclesia pœnitentiam non esse verè, & propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis institutum.* Confirmatur ex eodem *Conc. d.sess. 14. cap. 6.* in illis verbis, *Etenim pro ijs, qui post Baptismum in peccata labuntur Christus Iesus Sacramentum instituit pœnitentia, cùm dixit, Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.* Probatur secundò eadem conclusio ratione; siquidem peccata ante baptismum sufficiẽter remittuntur per baptismum, vt si Adultus post baptismum moreretur, statim euolaret in Cœlum, vt inquit *Medina C. de confes. quæsito 3.q.5.* ergò

non

non pertinent ad integritatem confessionis sacramentalis; quia non sunt materia Sacramenti pœnitentiæ. Nec *Angeli* sententia *in sua sum. ver. Confessio 2. n. 2.* Aduersatur, existimantis, peccata ante baptismum commissa esse materiam necessariam dicti Sacramenti, ex eo quòd confessio mortalium sit nobis necessaria de iure diuino: at ius diuinum obligat tam Fideles, quàm Infideles; quoniam respondetur, quòd illa confessio de iure diuino est necessaria, quæ est de peccatis post baptismum commissis; siquidem
23 Baptismus est ianua Sacramentorum, sine quo, & citra præuiam eiusdem susceptionem, nullus efficitur habilis ad suscipienda alia Sacramenta. Denique confirmatur ipsa Conclusio, quoniam Sacramentum pœnitentiæ dicitur secunda tabu-
24 la post naufragium, vt habetur ex *D. Hieronymo ad Demetr.* relato à *Magistro in 4. sent. d. 14.* siquidem violata iustitia originali per peccatum primi Parentis, Baptismus est prima tabula, qua liberamur à naufragio, quod est lapsus totius humanæ naturæ, & Sacramentum pœnitentiæ dicitur secunda tabula, qua liberatur naufragiū passus per peccatum actuale post Baptismum, licèt homo sæpè peccauerit, vt metaphorā huiusmodi explicat *Gabr. in 4. d. 14. q. 2. art. 2.* quæ quidem metaphora quamuis aptari possit non solùm Sacramento pœnitentiæ, sed etiam pœnitentiæ, vt virtus est: etenim quemadmodum post nauē confractam indiget naufragium passus tabula, cui adhæreat, nisi in profundum mergi velit; ita peccator post innocentiæ nauem per peccatum violatam, & ad instar nauigij confractam indiget tabula pœnitentiæ, cui adhæreat si salutem consequi velit, vt ex *D. Hieronymo, & Tertull.* ait *Suar. de pœnit. disp. 1. sec. 1. n 4.* nihilominus *Conc. Trid. d. sess. 14. can. 1. & 2. & sess. 6. cap. 14. de laps. & eor. repar.* eam Sacramento pœnitentiæ conuenire apertè docuit, vt supra ostendimus. Ex quibus Concil. locis manifestè colligitur, Sacramentum pœnitētiæ esse secundam tabulam post naufragiū, & ipsius materiam esse peccata post baptismum commissa dumtaxat, & illa tantùm pertinere ad integritatem sacramentalis confessionis, vt latè habetur ex *Onuph. disp. 3. de pœnit. sec. 1. q. 5. dub. 1. § Notandum vltimo*, post *Suar. Bellar.* & alios, & *Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 4. num. 12.*

Nec aduersatur *Io. Medina, C. de penit. tract. 1. q. 3. §. Restat*, dum inquit, pœnitentiam necessa-
25 riam quoque fore pro Adultis baptizandis, iuxta illud Præcursoris Domini *Matth. cap. 3. Pœnitentiam agite; appropinquat enim Regnum Cœlorum. D. Petri Actor. 1. Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.* Et *D. August. cap. 8. de vera, & falsa pœnit. Sine pœnitentia nulli profuit Baptismus, qui peccauit spontaneus.* Quoniam respondetur *Io. Medinam*, & alias authoritates iam relatas non intelligi de Sacramento pœnitētiæ, sed de præparatione, quam oportet Adultos baptizandos habere ad baptismum suscipiendum, nempè contritionem, vel saltem attritionem, quæ in illo statu non includit confessionem, sed susceptionem baptismi.

Ampliatur præfata conclusio multis modis, primò, vt adeò peccata ante baptismum cōmissa
26 non pertineant ad integritatem confessionis, atque ideò pœnitens non teneatur ea confiteri, vt nec volens ad eadem confitenda debeat admitti: aliàs Sacerdos super huiusmodi peccata absolutionem impendens sacrilegium cōmitteret, etiā si nouerit pœnitentem aliàs benè esse dispositū: quoniam absolutionem impenderet super non præexistentem materiam, cùm peccata illa ante baptismum contracta non subdantur clauibus, iudicio, ac iurisdictioni Ecclesiæ, cùm commissa fuerint ab ijs, qui foris erant, vt rectè docet *Suar. de pœnit. disp. 18. sec. 1.* Imò non solùm Sacerdos, vt supra absolutionem impendens; verùm etiam ipse pœnitens iniuriā inferrent Sacramento Bap-
27 tismi huiusmodi peccata confitendo, vt habetur ex *Io. Medina, C. de confes. mortal. ante Baptis. Maior. in 4. d. 4. q. 2. §. contra sextam, circa fin. Almain. d. 17. q. 1. art. 2. Sot. d. 14. q. 1. art. 2. circa fin.* & latè *Vasq. 3. par. tom. 4. q. 90. art. 2. dub. 1.* Etenim Sacerdos non iudicat, quod iam Baptismus abluit, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 2. & 5. in princ.*

Secundò ampliatur, vt nostra conclusio vera sit, siue peccata ante Baptismum commissa fue-
28 rint remissa per ipsum Sacramentum Baptismi; vt quia sine obice, sed cum vera contritione, vel saltem cum attritione fuerit susceptum: siue remissa non fuerint; atque ideò cum obice: siquidē prædicta peccata non subduntur clauibus, vt supra diximus. Est tamen verum, quòd quādo tollitur obex, illa peccata non remittuntur virtute contritionis, vt malè arbitratur, *Glos. in cap. tunc valere, de consecr. d. 4.* Sed remittuntur per Baptismum præcedentem, vt rectè docet ibi *Turrecr.* Et rationem hanc esse ait *D. Thom.* relatus a *Syl. in sum. ver. Baptismus, 4. sub n. 11.* quia Sacramentum baptismi impresso charactere; statim habet effectum formæ, nisi aliquid impediat, quo tamen remoto, statim suum producit effectum: sicut graue generatum statim tendit deorsum, nisi ab aliquo impediatur.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt licèt peccata actualia ante Baptismum, etiam cum
29 obice susceptum commissa non pertineāt ad integrantem sacramentalis confessionis; nihilominus ipsum peccatum fictionis ad eandem spectat, atque ideò pœnitens tenetur confiteri: siquidem peccatum illud fictionis est materia circa quam, seu remota Sacramenti pœnitentiæ; quoniam, vel est posterius tempore, vel saltem natura perfecta susceptione Baptismatis, vt rectè declarat *Henr. lib. 1. de pœnit cap. 9. Medin. C. de confes. tract. 1. q. 3.* & hanc sententiam communem esse testatur *Fagundez de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2.*

cap.

cap. 1. num. 22. Est autem peccatum fictionis multiplex: primò cùm quis absque attritione
30 saltem ad Baptismum accessit, vt habetur ex *Fagund. loco citato*: Secundò, vbi fictè Baptismum suscipit, non credens ipsum esse Sacramentum sufficiens ad delendum peccatum originale; sed baptizari voluit ad euitandum malum aliquod, ne scilicèt separetur à Parentibus, vel ad consequendum bonum aliquod temporale. Tertiò cùm aliquis ad Sacramentum Baptismi accedit ad irridendum illud. Hi namque sic fictè accedentes quamuis Sacramentum suscipiant; nihilominus non remittuntur ei peccata ante Baptismum commissa: & insuper nouum peccatum committunt, quod peccatum dicitur fictionis, vt benè declarat *syl. in sum. ver. Baptismus* 4. *num.* 11. vbi ait, id verum esse quando quis sine Fide accedit ad Baptismum, intentionē habet illud suscipiendi, & facere, quod facit Ecclesia: secus autem si intentionem non habeat: nam tunc Baptismum non suscipit, atque ideò nec Sacramentum, nec virtutem Sacramenti, & propterea peccatum illud fictionis non pertinebit ad integritatem sacramentalis confessionis, cùm non possit esse materia circa quam, seù remota Sacramenti pœnitentiæ; eo quòd commißum fuit ab eo, qui foris erat, vt per eundem *Syl. loco citato*.

Ex qua conclusione sic ampliata, ac limitata infertur primò, quòd si Adultus de recenti bap-
31 tizatus accedat ad Sacramentum pœnitentiæ, & dicat non habere alia peccata, nisi quæ ante baptismum commisit, tunc confessarius debet ipsum interrogare, an baptismum fictè susceperit, vt quia non præuia saltem attritione: vel ritè, nempè, præuia contritione, vel saltem attritione, & cum alijs requisitis. Si dicat secundum, dimittat eum, & absolutionis formam non impendat; aliàs sacrilegium committeret, vt supra diximus. Quod si dicat primum, tunc si intentionem habuit suscipiendi baptismum, moneat ipsum, vt de peccatis ante baptismum commissis, & de peccato fictionis contritionem habeat, vel saltem attritionem, & audito sacramentaliter peccato ipso fictionis dumtaxat, super illud tantùm absolutionem impendat. Et si denique dicat non ha-
32 buisse intentionem suscipiendi Baptismum, tunc moneat eum, vt ad Baptismum denuò accedat: quia dum supradicto modo ad baptismum accessit, Sacramentum non suscepit. Sic etiam si Sacramentum baptismatis ritè susceperit, & effectum quoque illius modo, quo supra, præuia scilicèt contritione, vel saltem attritione, & velit confiteri peccata ante baptismum commissa ad instituendum Confessarium de ipsius complexione, & inclinatione, vt remedia opportuna suscipiat ad euitanda deinceps peccata, eo casu Confessarius pœnitentem hunc monere debet, vt prædicta peccata extra confessionem sibi aperiat, cùm non possint esse materia Sacramenti pœnitentiæ.

Secundò infertur, quòd si Adultus decem, quindecim annos, aut vltra post baptismum
33 accedat ad confessarium, rogans eum, vt confessionem generalem omnium suorum peccatorum audiat, tunc confessarius debet ipsum monere, vt peccata tantùm post baptismum contracta confiteatur: & si cum obice dicat Sacramentum suscepisse, moneat, vt cum peccatis post baptismum commissis confiteatur etiam peccatum fictionis, habita de ipsis contritione, vel saltem attritione.

TERTIA CONCLVSIO.

Peccata actualia, venialia non pertinent ad integritatem confessionis: & propterea non
34 tenetur pœnitens ea confiteri. Hæc conclusio licèt antiquitus fuerit dubia ob *D. Bonauen. & Richar.* contrarium sentientes ex eo, quòd *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. anceps videatur; hodie tamen est communis, quam expresè docet *D. Thom.* 3. *par. q.* 65. *art.* 1. *& q.* 84. *art.* 2. *Scot. in* 4 *d.* 17. *Dur. q.* 9. *Sot. contra D. Bonauen. & Richar. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 3. *concl.* 4. *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 18. *sec.* 2. *num.* 5. *Reginal. lib.* 6. *sua prax. num.* 92. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confess. num.* 105. Hanc eandem conclusionem docent pariter *Hostien. Panor. Henric. Boich.* & alij Canonistæ in explicatione nostri canonis. Probatur primò quoniam Sacramentum pœnitentiæ dici-
35 tur secunda tabula post naufragium; & peccata venialia non causant naufragium in anima, cùm non frangant innocentiæ nauim, eo quòd non separant à Deo: ergò non pertinent ad sacramentalis confessionis integrantem: siquidem illa tantùm peccata spectant ad integritatem confessionis, quæ causant naufragium in anima, qualia sunt peccata mortalia, vt supra diximus, & infra latius dicemus. Secundò peccata venialia non
36 sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ: vt infra ostendemus: siquidem illa peccata sunt eius materia necessaria, quæ ante eiusdem institutionem erant materia necessaria pœnitentiæ, vt virtus est, nempè peccata mortalia: ergò peccata venialia non pertinent ad integritatem confessionis. Tertiò ad remissionem venialium per se
37 non est necessaria infusio gratiæ; atque ideò opus non erat institui Sacramentum aliquod ad eorum remissionem: non ergò pertinent ad integritatem confessionis. Quartò peccata venialia multis modis remittuntur extra Sacramentum pœnitentiæ, nempè per confessionem generalem, *cap. quotidianis, de pœnit. d.* 3. *per dignam communionem, cap. cùm omne crimen, & cap si quotiescunque, de consecr. d.* 2. *per eleemosynas, & ieiunium, cap. medicina, de pœnit. d.* 1. atque ideò etiam per iniuriarum remissionem, quæ eleemosyna est spiritualis, iuxta illud Lucæ 6. *Dimittite, & dimittemini*. Per aquæ benedictæ aspersionem, *cap. aquam, de consecr. d.* 3. *per orationem Dominicam, vt in d. cap. quotidianis*: *per deuotam pectoris tunsionem, cap. tres actiones de pœnit. d.* 3. per extremam vnctionem, & per susceptam cum deuotione Episcodalem benedictionem, *cap. dictum, & cap. maledicam*, 1. *q.* 1. per cordis

cordis contritionem, & alijs, de quibus *Hostien. Panor. Henric. Boich.* & alij in explicatione nostri canonis, *D. Anton. par. 1. tit. 10. cap. 1. §. 2. & Suar. de pœnit. disp. 11. sec. 3. num. 11. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 2. cap. 1. num. 11. & seq.* vbi latè etiam tractat, an per prædicta sacramentalia remittuntur venialia ex opere operato, & partem affirmatiuam putat probabiliorem, contrarium tamen docet *Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 4. à num. 12. vsque ad nu. 20.* vt infra dicemus *disp. 7. sec. 7. can. 2.* Non ergò peccata venialia pertinent ad integritatem sacramentalis confessionis. Deniq; hæc ipsa conclusio apertè patet ex *Conc. Trid. de sacr. pœnit. sess. 14. cap. 5. & can. 7.* vbi habetur, peccata venialia citra omnem culpam in confessione taceri posse: ergò nullo modo pertinent ad ipsius integritatem, aliàs citra culpam taceri nequeunt.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt venialia non pertineant ad confessionis sacramentalis in-
38 tegritatem; siuè confessio consideretur secundum se, & vt pars Sacramenti pœnitentiæ: siuè vt præcepta vi nostri canonis ab Ecclesia semel saltem in anno. Non si primo modo consideretur; nam Diuino iure id non cauetur, neque ex institutione Sacramenti pœnitentiæ id colligitur, vt patet ex ijs, quæ supra diximus. Nec etiam si se-
39 cundo modo consideretur; quoniam hoc præceptum est tantùm determinatio iuris Diuini, atque ideò non tenetur præcepto confessionis annuæ habens tantùm venialia. Ita *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 1. quæstiun. 3. ad 3. Scot. ibi q. 1. §. de tertio articulo, Palud. q. 2. art. 4. concl. 2. Gabr. 4. 1. art. 2. post concl. 2. Maior. q. 2. Almain. q. 1. art. 3. Caiet. tom. 1. opusc. tract. 5. q. 1. Ioan. Medin. C. de confes. q. de confit. venial. Nauar. in prin. de pœnit. d. 5. in Glos. par. 3. num. 18. Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 90. art. 2. dub. 2. num. 2. cum plur. seq. Graff. par. 1. decis. lib. 1. cap. 10. sub num. 1. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. num. 105.* & alij. Nec obstat, quod Concil. in nostro canone præcipit omnia peccata confiteri semel in anno per Ly. *Omnia.* Et peccata venialia sunt verè peccata, cùm peccatum actuale diuidatur in mortale, & veniale, vt constat ex Doctor. supra citatis in 2. not. huius sec. quoniam respondetur, quòd ex pœna adiuncta, quæ est priuatio ingressus Ecclesiæ, & ecclesiasticæ sepulturæ colligitur mentem Concilij non fuisse obligandi fideles ad confitendum venialia: esset enim implicatissimum vinculum explorandi omnia venialia sub censura tam acri, vt rectè respondet *Sot. in 4. d. 18. q. 1. ar. 3. concl. 4. in 5. arg.*

Secundo ampliatur, vt venialia adeò non pertineant ad integritatem confessionis sacramentalis, vt non exigatur eorum confessio ad dignam sumptionem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti & ad consequendum illius effectum, qui est gratia sanctificans, vt benè docet *Sot. in 4. d. 11. q. 2. art. 8. concl. 1. Suar. post D. Thom. & alios par. 3. tom. 3. disp. 66. sec. 1. Reginal. lib. 29. sua prax. num. 100. & seq. Molf. par. 1. sua sum. tract. 3. cap. 8. num. 48.* & alij. Probatur ex *D. Thom.* quem refert *Sot. loco citato*, ita argumentante. Nihil, quod remouetur per actionem alicuius causæ, potest impedire eius effectum; sed peccata venialia remouentur per susceptionem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, vt nos supra ostendimus ex *tex. in cap. omne crimen, & cap. si quotiescunque de consecr. d. 2.* & latè probat idem *Sot. in d. q. 2. art. 4.* ergò peccata venialia eius effectum non impediunt, atque ideò ad eiusdem effectum consequendum non exigitur illorum confessio. Imò non solùm peccata venialia præterita; sed nec quidem venialia in actu impediunt saltem pro parte dictum effectum, nec tollunt augmentum habitualis gratiæ, & charitatis, vt contra *Caiet.* probat ipse *Sot. loco citato, art. 8. col. 2. & 3.* Est tamen verum, quòd ob reuerentiam tanti Sacramenti satis congruum est si habens venialia confessionem præmittat de eis, vt quantum fieri potest purus, & mundus huiusmodi Sacramentum suscipiat, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess. 13. cap. 7. & Suar.* & alijs Doctoribus supra relatis; qui volunt, accedentem ad sanctissimam communionem cum peccato veniali absque dolore peccare tantùm venialiter; etiam si propositum non habeat illud relinquendi explicitè, aut implicitè. Quòd si tale propositum saltem haberet, satis est, vt ab illo peccato veniali fiat immunis.

Tertiò ampliatur, vt venialia peccata adeò non pertineant ad integritatem, ac perfectionem
41 sacramentalis confessionis, vt eorum confessio ab Ecclesia præcipi non possit, vt necessaria ad ipsius confessionis validitatem, atque ideò quoad actus specificationem, vt rectè docet *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 3.* & ante ipsum *Palud. d. 17. q. 2. art. 4. Syl. in ver. Confessio 1. q. 13. Suar. 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 8. num. 2. Vasq. ibidem q. 90. art. 2. dub. 2. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. num. 106.* & alij. Probatur, quia peccata venialia sunt tantùm materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ, non autem necessaria, vt habetur ex *Medina, C. de pœnit. tract. 1. q. 3. Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 9. num. 2. & 6. Suar. d. tom. 4. disp. 18. sec. 1. num. 4. Tol. lib. 1. sua sum. cap. 3. num. 2. Vega lib. 13. in Trid. cap. 3. Sot. in 4. d. 18. art. 3.* & alijs; modò si Ecclesia quoad validitatem confessionis posset præcipere venialium confessionem, tunc materiam sufficientem efficeret necessariam: quod excedit ipsius potestatem; siquidem sicut materia Sacramenti non potest mutari, ita etiam ex sufficienti non potest fieri necessaria. Quod quidem locum sibi vendicat non solùm quoad confessionem omnium venialium, verum etiam quoad confessionem vnius, vel alterius venialis: quoniam materia cùm sit leuis, non potest præcipi, nec quidem ad illius emendationem: nam talis medicina esset nimis rigorosa, vt habetur ex *Filliuc.* & alijs Doctoribus supra relatis.

Dixi, *Confessionem venialium præcipi non posse ab Ecclesia quoad specificationem actus, & vali-*
42 *ditatem ipsius.* Quia exercitium, & vsus confes-

 sionis

ſionis ſacramentalis abſolutè præcipi poteſt, ita vt tàm obliget habentes peccata mortalia, quàm venialia: etenim id eſt præcipere exercitium tantùm confeſſionis: & huiuſmodi præceptum nihil continet alienum ab inſtitutione Sacramenti pœnitentiæ; ſed eſt opus Religionis, quòd aliquando iudicari poteſt valdè conueniens in communi, & publica neceſſitate ad placandam Dei iram, & indignationem. Nec ob id materia ſufficiens efficeretur neceſſaria; quoniam non præcipitur venialium confeſſio quoad ſpecificationem actus, vt ſcilicèt confeſſio aliàs irrita habeatur; ſed tantùm quoad exercitium actus, nempè vt tali tempore vnuſquiſque confiteatur, ſiue mortalia, ſiue venialia tantùm habeat. Hac ratione obligantur monachi S. Benedicti ad confeſſionem menſtruam, etiam ſi venialia tantum habeant, *vi clem. ne in agro*, §. *ſanè*, *de ſtat. monach.* vt rectè docet *Caiet. tom.* 1. *opuſc. tract.* 4. *q.* 1. *Can. relect. de pœnit. par.* 5. §. *at vero huic quæſtioni*, *Nauar. in cap. placuit*, *de pœnit. d.* 6. *num.* 122. *Vaſq.* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 3. *ſub num.* 2. *Suar. ibidem*, *diſp.* 36. *ſec.* 4. *num.* 7. *Graff. par.* 1. *Deciſ. lib.* 1. *cap.* 9. *ſub num.* 15. *Reginald. lib.* 6. *ſuæ prax. num.* 107. *Filliuc. loco citato*, & alij: ſiquidem præceptum illud eſt valdè vtile ad conſeruandam Religioſam diſciplinam. Et quamuis *Sot. loco ſupra citato*, velit, præceptum huiuſmodi eſſe determinationem iuris Diuini, ſicut præceptum noſtri canonis; nihilominus *Reginald. d. num.* 107. & alij id negant; atque ideò volunt, dictam *Clem.* non obligare ad lethalem culpam, neque aliam pœnam tranſgreſſoribus imponit, quàm, vt Regulari ſubiaceat diſciplinæ: quæ pœna in Regula S. Benedicti, ait *Graff.* eſt, vt tranſgreſſor dicat culpam, & comedat in terra panem, & aquam; quamuis *Vaſq.* circa culpam non conueniat.

Quartò ampliatur, vt peccata venialia adeò non ſpectent ad integritatem confeſſionis, vt pœ-
43 nitens non teneatur ea confiteri, etiam ſi à Confeſſario de venialibus interrogetur: nam non tenetur reſpondere: & dato quod mentiatur; non tamen peccabit mortalitèr, vt habetur ex *Sot. de ratione tegen. memb.* 2. *q.* 7. ſiue pœnitens propoſuerit illa confiteri, ſiue non, vt contra *Caiet.* 2. 2. *q.* 69. *art.* 1. docet *Nauar. in Man. cap.* 21. *nu.* 37. & *Graff. par.* 1. *deciſ. lib.* 1. *cap.* 10. *ſub nu.* 6. Nam quãuis pœnitens propoſuerit veniale confiteri, & ſic de eo facere materiam confeſſionis; nihilominus cùm illud negat, ſubtrahit ne ſit materia illius, vt rectè inquit *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 4. *verſ. Quare nunc.* Nec ex eo quòd illud negat contrahit lethalem culpam, vt diximus: ſiquidem licèt qui mendacium in confeſſione dicit, ſemper peccet; non tamen ſemper peccat mortaliter: nam qui
44 mentitur in confeſſione negando ſe commiſiſſe aliquod veniale, quod commiſit; aut affirmando, ſibiq; imponendo aliquod veniale, quod non fecit, nõ peccet mortalitèr, ſed tantùm venialitèr, cùm materia ſit leuis, vt habetur ex *Sot. lib.* 5. *de Iuſt. & iur. q.* 5. *art.* 4. *Vega lib.* 1. *caſuum conſc. caſ.* 55. *Tolet. lib.* 3. *ſuæ ſum. cap.* 9. *n.* 2. *Azor. lib.* 5. *Inſtit. moral. cap.* 28. *Conar. lib.* 2. *var. reſol. cap.* 1. *num.* 2. *Henriq. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 4. *n.* 2. *Coninch. diſp.* 6. *de qualit. confeſ. dub.* 3. *nu.* 8. *Nauar. in Man. latino, cap.* 21. *nu.* 37. *Suar. de pœnit. diſp.* 22. *diſp.* 10. *à n.* 4. & hanc ſententiam communem eſſe teſtatur *Fagund. de precep. Eccleſ. pracep.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *ſub n.* 6. Etenim huiuſmodi mendacium nõ eſt alicui pernicioſum, nec eſt contra ius ipſius Iudicis, ſeu Cõfeſſarij, vt malè arbitratur *Caiet. d. q.* 69. *art.* 1. §. *in reſponſione*; quia pœnitentes non tenentur confiteri venialia; nec falſam reddunt formam Sacramenti ſubijciendo confeſſioni falſam materiam, quia illi non aſſignant, nec proferunt ea mendacia pro materia Sacramenti, vt rectè declarat idẽ *Fagund. loc. cit.*

Quintò ampliatur eadem concluſio, vt venialia non pertineant ad integritatem confeſſionis;
45 atque ideò pœnitens non obligetur ad ea confitendum, etiam ſi illa venialia mixta haberet cum mortalibus: nam poteſt illa venialia tacere, aut eorum aliqua confiteri; cùm venialia ſecerni poſſint à mortalibus. Ità *Gloſ.* communiter recepta in explicatione noſtri canonis, & Theologi cõmuniter. Imò qui venialia peccata ordinario Con-
46 feſſario confiteretur; mortalia verò extraordinario, licètq; quidam velint, eum peccare mortalitèr, non quòd directè faceret contra integritatem cõfeſſionis; ſed propter hypocriſim, & virtuale mẽdacium, cùm decipiat ordinarium Confeſſarium, cui vult apparere bonus, cùm talis non ſit, vt habetur ex *Syl. in ſum. ver. Confeſſio*, 1. *q.* 6. nihilominus nobis magis probatur ſententia *Nauar. in Man. cap.* 2. *nu.* 42. *Fagund. de præcept. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 14. & aliorum dicentium, quòd quocumq; modo fiat talis confeſſio, id non eſſe directè contra ipſius integritatem; nec per ſe loquendo peccatum mortale: ſiquidem huiuſmodi pœnitens quando confitetur ſemper profert, quæ non eſt confeſſus: ea verò, quæ ſemel confeſſus eſt, non tenetur iterum confiteri. Neque etiam obligatur huic potius, quàm illi confiteri: ſupponimus enim omnes eſſe legitimos Confeſſarios. Nec etiam in tali caſu aliqua grauis deformitas conſpicitur contra charitatem Dei, aut proximi: aut contra præceptum aliquod diuinum, vel humanum: imò in tali euentu nullum apparet mendacium; quoniam pœnitẽs nullam falſitatem dicit, licèt permittat alium decipi. Et dato quòd id mendacium dici poſſit; non tamen omne mendacium in confeſſione eſt peccatum mortale, vt ſupra oſtendimus ampl. præcedenti, & infra ſuo loco latius, Deo duce dicemus. Dixi, *Per ſe loquendo*, quia ſi ob hanc cauſam pœnitens maneret in aliqua occaſione mortali, cùm non ſolùm teneamur vitare peccatum, ſed etiam occaſionem eius, talis confeſſio ex omiſſione talis peccati integra non eſſet. Hanc eandem opinionem tenet *Suar. tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 22. *ſec.* 1. *nu.* 13. *Coninch. de pœnit. diſp.* 6. *nu.* 12. & 13. latè *Molſ. par.* 1. *ſuæ ſum. tract.* 7. *cap.* 12. *à nu.* 25. *ad* 30. & *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confeſ. cap.* 4. *nu.* 75.

Sic

Sic ampliata limitatur primò supradicta conclusio, vt licèt venialia non pertineant ad inte-
47 gritatem confessionis; sunt tamen materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ, ita vt quamuis pœnitens compelli non possit ad ea confitendum; nihilominus si velit eadem confiteri, poterit, & erit valdè vtile, vt supra ostendimus, & patet etiã ex *Conc. Trid. sess. 14. can. 7. in fin. de Sacram. pœnit.* vbi anathemate percutitur asserens non licere confiteri peccata venialia, his verbis, *Si quis dixerit in Sacramento pœnitentiæ, &c. non licere confiteri peccata venialia, anathema sit* Confirmatur tum ex vsu, & communi consuetudine fidelium, qui non solùm mortalia, sed etiam venialia subijciũt Ecclesiæ clauibus: tum etiam ex ipsa institutione Sacramenti pœnitentiæ, *Matth. cap. 18. Quorum remiseritis peccata, &c.* Siquidem Dominus generalitèr loquitur de absolutione peccatorum: ergò generaliter est intelligendus de omnibus peccatis non tantùm mortalibus, verùm etiam venialibus; quia quando lex generalitèr loquitur, generalitèr debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. 1. §. generalitèr ff. de legat. præstand.* Nec obstat, quòd Dominus eo loco loquitur de remissione peccatorum indefinitè, quoniam si indefinitè loquitur, censetur quoq; generalitèr loqui, cùm indefinita æquipolleat vniuersali, *l. de pretio, ff. de public. in rem action.* Non tamen ob id dicimus peccata venialia esse materiam necessariam Sacramenti pœnitentiæ, sed tantùm sufficientem, vt supra ostendimus in probatione huius conclusionis.

Secundò limitatur, vt quamuis venialia regulariter non pertineãt ad integritatem confessio-
48 nis; nihilominus conclusio nostra intelligenda est de illis venialibus; quæ pœnitens certò nouit, aut inculpabilitèr existimat esse venialia; secus autem si de aliquo veniali dubitet, an sit mortale, quoniam tunc veniale illud pertinet ad integritatem confessionis; atque ideò tenetur confiteri, vt rectè docet *Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 9. Coninch. disp. 7. de integr. confes. dub 8. Reginal. lib. 6. suæ prax. sub nu. 93. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4.* & latè *Fagund. de præcept. Eccl. lib. 2. cap. 1. nu. 9. cum plur. seq.* vbi quamplurimos Doctores allegat, & alij. Probatur, quia pœnitens tacendo peccatum, de quo dubitat, an sit mortale, exponit se periculo peccandi mortalitèr per mutilationem, & illud confitendo nullo periculo se exponit, *argum. tex. in cap. si quis autem de pœnit. d. 7.* in illis verbis. *Tene certum, & dimitte incertum. Et cap. iuuenis de sponsal.* vbi habetur, quod in dubijs tutior pars est eligenda. Confirmatur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.* determinante, pœnitentem debere confiteri omnia peccata, vt sunt in conscientia; sed illud peccatum veniale est in conscientia pœnitẽtis dubium, an sit mortale: ergò ad ipsum confitendum tenetur. Denique, quæ sunt de necessitate contritionis, sunt etiam de necessitate confessionis: sed illud peccatum veniale, de quo dubitatur, an sit mortale pertinet ad contritionem, & est necessaria de eo contritio saltem ratione periculi; ergò pertinet ad sacramentalem confessionem, & eadem ratione est de eo habenda confessio. Quod quidem verum est, siue dubium iuris sit, siue facti, cùm in vtroq; casu militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Et siue consideretur confessio secundùm se, siue in ordine ad præceptum nostri canonis: & propterea qui conscientiam non habet, nisi de aliquo peccato, de quo dubitat, an sit mortale, vel veniale, obligatur præcepto confessionis annuæ; siquidem ad id tenetur iure diuino, & præceptum Ecclesiæ determinat ius diuinum quoad circumstantiam temporis tantùm. Confirmatur quoniam necessitas præcepti confessionis tàm Diuini, quàm Ecclesiastici dependet ex eius necessitate ad salutem; at pœnitens de necessitate salutis tenetur confiteri peccata mortalia dubia; ergò eadem obligatur confiteri ad implendum præceptum annuæ confessionis. Alias autem rationes vide apud *Fagund. loc. cit.* quibus adde ea, quæ diffusè cumulat *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recol. 6. n. 58. cum plur. seq.*

Est tamen verum, quòd prædicta limitatio intelligenda est de dubio, quo quis quasi in æquilibrio constitutus non magis ad vnam partem, quàm ad alteram oppositam inclinat saltem notabilitèr: quia hoc iudicium sufficiens est ad regulandam actionem humanam. Idem dicendum est si ab vtraque parte habeat rationes probabiles, & in ea parte, quòd peccauerit mortalitèr inclinet cum maiori probabilitate; quoniam hoc casu secundum aliquos potest sequi iudicium minus probabile, relicto probabiliore; maximè quando in rebus ipsis non timetur periculum aliquod, atque ideò potest non confiteri: siquidẽ in iudicijs practicis possumus sequi etiã opinionem minus probabilem; dummodò sit probabilis, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessio 2. q. 2. Suar. d. sec. 9. n. 6. Filliuc. loc. cit. n. 109.* & alij. Dixi, *Secundum aliquos*, quoniam non est certum apud omnes posse nos sequi eo casu iudiciũ minus probabile, relicto probabiliori; sicut certum non est apud omnes posse non sequi in iudicijs practicis opinionem minus probabilem, estò quòd sit probabilis, vt ait *Filliuc.* ibi, & alij: quibus adde *Coninch, dicta disp. 7. de integr. confes. dub. 8.* qui sufficientèr rem hanc explicat, & infra *concl. 5. ampl. 2.* etiam dicemus.

Sed quicquid sit de hac opinione, illud tamen est certum, quòd si pœnitens scrupulum tantùm habeat de aliquo peccato, quòd sit mortale, ad eius confessionem non tenetur; quoniam hoc casu de tali peccato leuem tãtùm habet suspicionem, & de altera parte contradictionis, nempè quòd peccatum non sit mortale habet iudicium probabile: quod iudicium satis est ad regulandam humanã actionem: siquidem ex eo quamuis speculatiuè incertum sit, colligitur tamen iudicium certum practicè de peccato leui, vel de rectitudine actionis, sufficiens ad regulandas actiones humanas; quia maior certitudo regularitèr excedit humanas vires. Puto tamen, quòd licèt scrupulus

I 2 maio-

maiorem credulitatem habeat, quàm dubium, cùm sit motio ad alteram partem cōtradictionis ex leuibus coniecturis; nihilominus si pœnitens scrupulum habeat de peccato mortali, huiusmodi scrupulum esset sufficientem materiam, vt super eam cadat conditionalis saltem absolutio. In omnem euentum peccata dubia sunt aperienda Cōfessario vt dubia, probabilia, vt probabilia, & scrupulosa, vt talia, non autem vt certa: quia aliàs deciperetur Confessarius in re graui. Imò cum peccatis dubijs, quæ sunt materia incerta, semper confiteri debent peccata certa, & sic subministrari materia certa, ne sub conditione fieri cōtingat Sacramētum pœnitentiæ: quod vitari debet, dùm fieri potest. Quòd si certa materia dari non possit, vt quia Adultus de recenti baptizatus accedat ad Sacramentum pœnitentiæ, & non habeat nisi peccata dubia post Baptismum, tunc est absoluēdus sub conditione, nempè si peccata re ipsa cōmiserit: nam huiusmodi absolutio diceretur impensa sub conditione de præterito, vel etiam de præsenti, si culpæ reatum habeat: quod fieri posse, suo loco, Deo duce, dicemus.

Tertiò limitatur nostra conclusio, vt vera sit de peccatis venialibus minutis, ac recentibus secū-
49 dùm aliquos: secùs autem de venialibus consuetudinarijs, & inueteratis; nam ea volunt pertinere ad integritatem confessionis, iuxtà ea, quæ habentur ex *Panor. Henr. Boich.* & ex alijs in explicatione nostri canonis. Etenim huiusmodi venialia fieri mortalia probant ex *tex. cap. vnum orarium, 25. d.* vbi ait *D. August.* quòd nullum peccatum est adeò veniale, quòd non fiat mortale, dùm placet, idest dùm deducitur in consuetudinem, vt declarat hic *Panor. & in cap. nam concupiscentiam, supra de constit.* Hinc ait *Boich.* vbi supra, quòd ebrietas licèt ex suo genere sit peccatum veniale, vt *in cap. sanè, 15. q. 1.* nihilominus si assidua sit, in numero mortalium computatur, vt *in d. cap. vnum orarium, §. alias.* Idem *D. Augustin.* exponens illud *Joan. Qui incredulus est filio, non videbit vitam*, ait peccata minima venialia si negligantur, occidunt: quæ verba non possunt intelligi de contemptu formali, vt patet; ergò debent intelligi de contemptu interpretatiuo, atq; ideò de consuetudine peccandi venialitèr. Hoc idem videtur sentire *D. Bernard. lib. de pracep. & disp.* dicens, *Quædam esse venialia peccata, excepto cùm ex contemptu vertuntur in vsum, & consuetudinem.* Hanc ipsam opinionē expresè tenet *Angel. in sum. ver. Inobedientia.* Et quamuis *Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 4 cap. 9. q. 11.* Testetur contrariam sentētiam esse communem; tamen in hoc saltem omnes conueniunt, consuetudinem huiusmodi esse potissimam dispositionem ad peccatū mortale: & propterea authoritates illæ *D. August.* quòd venialia multiplicata, & in consuetudinem deducta efficiantur mortalia, sunt ad minus veræ dispositiuè, vt habetur ex *D. Thom. 1. 2. q. 88. art. 4. in resp. ad. 1.*

Imò *Azor. loco citato, & Sanch. lib. 1. in Decal. cap. 5. num. 2,* licèt oppositam sententiam
50 sequantur; nihilominus inquiunt, quòd aliquando veniale mutatur in lethale ex vsu, & consuetudine, non præcisè quidem ex frequentia actuum; sed ob periculum peccati grauissimi, in quod non nunquam ex ipsa consuetudine, Deo permittente, homines incurrunt: quod periculum proximum esse tenet *Sanch.* ibidem. Idem habetur ex *Chrisostomo homil. 87. in Matth.* loquente de venialibus his verbis, *Et dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere: vnde cito ex paruis maxima fiunt negligentia nostra.* Hoc ipsum expressè docet *D. Antonin. in sum. par. 1. tit. 10. cap. 1. §. 3. ex Palud. in 4. d. 16. q. 1.* dicens *Periculosum est veniale multiplicare; quia quidem dicunt, ea sic posse multiplicari, vt homo non possit postea peccare, nisi mortaliter. Periculosum, inquit, etiam vnum peccatum nimis assuescere; quamuis veniale; quia facillimum est agere secundum habitum radicatum firmiter, & difficillimum est agere contra: quia consuetudo facit necessitatem: quo circà homo asuetis verbis otiosis, si occurrat sibi tentatio, quod faceret si à Deo esset prohibitum consentiret.* Quòd si verbum otiosum per consuetudinem multiplicatum, ex suo genere vniale, vult iste Sanctus transire in mortale modo supradicto simpliciter, ac indistinctè; quàm fugiendum est multo magis à Religiosis, quippè qui tenemur tendere ad perfectionem sub pœna lethalis culpæ, vt habetur ex *Caiet. 2. 2. q. 184. art. 5 ad 2.* quem refert, & sequitur *Nauar. com. 1. de Regular. num. 10. circa medium,* dum dicunt, quòd non habens animum tendendi ad perfectionem secundum Regulam, est in statu peccati mortalis: quam sententiam terribilem esse nonnullis Religiosis, ait ipse *Nauar.* qui nec actu, nec virtute habent animum se in dies magis, ac magis in charitate proficiendi, nec curant plusquam boni Clerici Sæculares, aut laici ad eam tendere.

Hanc eandem sententiam sequitur *Molf. p. 1. sua sum. tract. 8. cap. 8. num. 83.* qui licèt *num. 82.*
51 cum communi teneat, veniale consuetudine non effici mortale, quoniam actus multiplicati sunt eiusdem speciei, ac deformitatis; nihilominus inquit, quòd ex consuetudine peccandi venialiter oritur quidam contemptus mandatorum Dei, & propterea ex consuetudine venialia committens proximè disponitur ad peccatum mortale, & ita saluat sententiam *D. Antonini, Angeli*, & aliorum supra relatam, & *Reginal. lib. 5. suæ prax. num. 66.* Quod quidem tunc verum esse arbitror, quando quis tanto tempore afficitur ad aliquod peccatū veniale, & probabiliter timeat, se inducendum ad mortale, nisi mediante sacramentali confessione frenet fortiter talem affectū: nam consentiret iste talis in mortale consensu saltem interpretatiuo, vt post *D. Bonauen. in 4. d. 16. in fin.* docet idem *Reginald. lib. 6. suæ prax. num. 931. in fine.*

Quartò limitatur supradicta conclusio, vt & si venialia non pertineant ad integritatem confessio-

52 fessionis regulariter, siuè confessio consideretur secundum se, siuè in ordine ad præceptum confessionis annuæ; nihilominus si pœnitens non habeat nisi venialia, & nolit ea confiteri in anno, tenetur comparere coram proprio Sacerdote, cui dicat se Dei gratia, non habere conscientiam peccati mortalis: & propterea excusari à præcepto confitendi semel saltem in anno, & id satis erit, vt post *D. Thom.* & alios *Valent. de confes. disp.7.q.9. punt.* 4. *Syl.in sum. ver. Confessio*, 1. *q.13. Suar. de pœnit. disp.39. sec.2. Vasq.tom.4. eod.tract.q.90.art.9.dub.2.sub num.18.& Molf. par.1.suæ sum. tract.7.cap.10. num.22.* Etenim si huiusmodi obedientiam non exhiberet subditus proprio Sacerdoti, esset causa scandali, & posset ei meritò interdici Ecclesiæ ingressus, & à sanctissimo Eucharistiæ Sacramento repelli tanquam indignus, & non confessus: siquidem proprius Pastor non potest proprias oues agnoscere, nisi per sacramentalem eorum confessionem, vel per manifestationem sui status, dicens non habere conscientiam peccati mortalis, cui tenetur ipse Pastor credere; nisi euidenter contrarium appareat, vt quia esset publicus concubinarius, &c. quia in sacramentali foro credendum est vnicuique tàm pro se, quàm contra se, *cap. significauit, de offic. ordinar.*

QVARTA CONCLVSIO.

PEccata mortalia post baptismum commissa, & aliàs confessa non pertinent ad in-
53 regritatem confessionis. Hæc conclusio est *D. Thom. in suis quodl. quodlib.1. art. 2. ad primum. Palud.in 4.d.17.q.5.art.1.num.6. Almain.ibidem q.1. circa fin. Duran. q.15. num.10. Io. Medin. C. de confes. q. de confes. fratr. priuil. fac. Nauar. in cap. placuit, de pœnit.d.6.num.112. cum seq. Suar. de pœnit. disp.22. sec.6. Vasq.eod. tract.q.91.art. 3. dub.7. sub num.16. Coninch.disp.7. de integrit. confes. dub.11. sub num.* 107. *Reginal. lib.6 suæ prax.num.108. Fillinc.tom.1. qq.moral. tract.7 de confes.num.938.* & aliorum dicentium, neminem regulariter obligari ad confitenda peccata mortalia aliàs ritè confessa. Probatur quia nulla ratione probari potest, legitimè confessum, & absolutum teneri de peccatis ritè confessis iterum confiteri. Confirmatur, quoniam aliàs confessionis onus esset intolerabile. Prætetea, nemo tenetur confiteri, nisi ea peccata, quorum conscientiam habet, vt habetur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap.* 5. at peccata ritè confessa, ac remissa non sunt amplius in conscientia pœnitentis: siquidem circa huiusmodi peccata sunt iam impleta verba Christi *Matth.* 18. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.* Ergò nemo tenetur confiteri peccata ritè confessa, & remissa. Denique probatur ex *Extrau. inter cunctas, §. ceterum de priuil.* vbi apertè habetur necessarium non esse peccata eadem iterum confiteri: & in *Extrau. Vas electionis, de hæret.* contraria sententia *Ioannis de Poliaco* fuit erronea declarata. Non igitur peccata aliàs ritè confessa pertinent ad integritatem confessionis.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt peccata aliàs confessa adeò non pertineant ad integrita-
54 tem confessionis, vt nec ab Ecclesia præcipi possint iterum confiteri. Ita *Gerson. lec.2. super Marcum*, quæ habetur *Alphabeto 16. lec. 7. Dyan.Cirstens. in 4.d.23.art. 2. Palud. Almain. Duaran. Nauar. Io. Medina, & Reginald. locis supra citatis.* Mouentur ex eo quòd præceptum huiusmodi esset nimis difficile, ad quod Ecclesia non obligat, *arg. tex. in cap. alligant, 26. q.7.* Confirmatur, quia nulla necessitas dari potest iterandi confessionem ritè factam, vt in *d. Ex-*
55 *trau. Vas electionis de hæretic.* Præterea Ecclesia non potest materiam Sacramenti, quæ necessaria non est, facere necessariam: ergò non potest præcipere peccata mortalia semel ritè confessa, vt iterum confiteantur: nam id efficeret, si præciperet illa iterum confiteri. Hinc sequitur, quòd si Rom. Pontifex præcipiat præmitti confessionem, & communionem pro consequendo Iubilæo, si quis habeat tantùm peccata aliàs confessa non tenetur præmittere confessionem ad iubilæum assequendum, sed satis est præmittere communionem, vt habetur ex *Nauar. de Iubilæo, §.in Leuitico, & not. 18. num.17.* asserente ad consequendum Iubilæum satis esse, quòd quis ita sit confessus, vt non teneatur ad confitendum, quia non videtur intentio Papæ eos obligare ad iterum confitenda, quæ legitimè confessa sunt: ex quo nonnulli Doctores ducunt argumentum, quòd si satis est, vt quis ita sit confessus, vt non teneatur ad confitendum, eum qui tantum habeat venialia non teneri confiteri ad Iubilæum assequendum, cùm absolutè ad confessionem venialium non teneatur, nec etiam Quadragesimæ pro adimplendo præcepto confessionis semel saltem in anno, in nostro canone contento. Etenim confessio ad consequendum iubilæum non debet magis obligare, quàm obliget confessio Quadragesimalis, confessio præcipitur in iubilæis, vt homines sint in gratia, & eorum orationes à Deo facilius exaudiantur pro causa, & necessitate iubilæi: at qui venialia tantùm habet, vel non habet nisi peccata aliàs ritè, & rectè confessa, & remissa est in gratia Dei: ergò non tenetur præmittere confessionem ad Iubileum comparandum.

Est tamen verum quoad venialia, vt qui velint iubilæum assequi teneantur confessionem
56 in eo expostulatam præmittere, est sententia *Sot.in 4. d.21. q.2. art. 3. sancij lib.8. de matrim. disp.15. num.19. Vinald. in candel. aur. de confes. num.53. & Cordub. lib.5. quæstionarij, q.28.* dicentium, tutius esse præmittere confessionem saltem alicuius venialis, licèt non omnium, vel saltem omnium in genere, nullum in particulari explicando, atque, ideò dicat pœnitens confessario, conscientiam lethalis culpæ non habeo, in multis tamen venialibus deliqui, & ideò peto absolutionem, quoniam eorum me pœnitet. Hanc eandem opinionem *Eman. Rod. in sum. ver. Iubilæo, num. 12. & Rodér. à Cunha Episcopus*

pus Portuensis, cum alijs supra relatis à *Fagund. de precept. Eccles. pracep. 2. lib. 2. cap. 2. sub num. 20.* qui addit, fundamentum præfatæ opinionis illud esse, quòd hæc est vna, & potissima conditio, quam expostulat Rom. Pontifex ad Iubilæum comparandum, nempè confessio, & non aliter, nec alio modo illud concedit: vndè supposita tali conditione, quamuis aliundè ex præcepto excusemur à tali confessione; nihilominus si volumus indulgentias Iubilæi assequi tenemur confessionem præmittere. Confirmatur quoniam senes, & pueri à Ieiunij præcepto excusantur; & tamen si ad Iubilæum comparandum præcipiatur ieiunium, senes & pueri tenentur ieiunare, si velint Iubilæi indulgentias assequi, vt per eundem *Facund. d. nu. 20. in fine*, qui licèt vtramque opinionem dicat esse probabilem; attamen hanc vltimam putat esse probabiliorem: & mihi videtur vera. Etenim dum Rom. Pontifex præcipit confessionem, vt conditionem ad assequendum Iubilæum, præcipit tantùm exercitium actus, non autem confessionem venialium, aut mortalium ritè confessatorum, & remissorum directè, hoc autem non excedit eius potestatem, vt supra ostendimus *concl. 3. ampl. 3.* Quæ quidem ratio videtur militare non solum quoad venialia, sed etiam si pœnitens non habeat alia peccata, nisi aliàs confessa, & remissa, vndè cum in vtroq; casu militet eadem ratio, videtur etiam militare eadem iuris dispositio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Ad rationes prioris sententiæ respondet *Fagund.* Et quidè ad primam dicit, quòd plus requiritur in cõfessione Iubilæi, quam in cõfessione Quadragesimæ. Etenim Rom. Pontifices in Iubilæis neminem obligant ad comparandum Iubilæum, sed tantùm inuitant, atque ideò qui volunt illud assequi, debent seruare conditiones à Rom. Pontifice impositas, quarum præcipuam supponimus confessionem, nec refert quod sint in gratia, quoniam id per accidens est, & lex confessionis ibi requisita, & præscripta est lex directiua pro omnibus, at in confessione quadragesimali obligantur, illi tantum, qui conscientiam habent peccati mortalis, vt rectè declarat idem *Fagund. loco citato, nu. 21.*

Secundò ampliatur eadem conclusio, vt peccata aliàs confessa non spectent ad integritatem
57 confessionis, non solùm specialis, sed nec etiam generalis. Vndè si quis ad Confessarij pedes prostratus pro facienda confessione generali, aliqua peccata mortalia ritè confessa retineat, culpam aliquam contra integritatem confessionis non committit. Nam aut expresè inquit, se tantùm velle confiteri grauiora, & quæ magis eius conscientiam stimulant, & eo casu cùm in nullo decipiat Confessarium, nullam culpam contrahit non confitendo omnia. Si verò dicat velle facere confessionem generalem simpliciter non tamen exprimendo omnium peccatorum ob solum deuotionis affectum, maiorem humilitatem, aut ad sedandos scrupulos, ex timida conscientia pullulantes, & tunc poterit similiter ad sui libitum quædam peccata confiteri, & alia tacere, vt habetur ex *Vual. in suo candel. aureo, de confess. nu. 66. Nauar. in Man Latino, cap. 9. n. 1. & cap. 21. n. 38. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. col. 3. D. Tho. quodlib. 1. art. 12. Palud. in 4. d. 17. q. 5.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagun. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 2. cap. 2. n. 2.* vbi hanc sententiam communem esse testatur, & hanc esse rationem ait, quia nemo citra proprium cõsensum potest obligari præcepto aliquo, statuto, aut lege ab aliqua potestate humana etiam Romani Pontificis, vt peccata ritè, legitimè confessa iterum cõfiteatur: esset enim huiusmodi lex valdè difficilis; & humana præcepta etiam Ecclesiastica non possunt obligare ad id, quod est nimis difficile, attenta, ac spectata fragilitate humana. Si denique dicat, se confessionem generalem omnium peccatorum, quæ commiserit velle facere, & deindè mutata voluntate aliqua mortalia reticeat, quamuis *Victor. in sum. nu. 266. Syl. in ver. Confessor, 1. n. 9. Ledesma 2. 4. q. 8. art. 2. dub. 15. & Gandauensis quodlib. 10. q. 1.* velint hunc contrahere lethalem culpam, quoniam putant in re graui decipi Cõfessariũ sine causa, nihilominus *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. nu. 95. Fagund. loc. cit. sub n. 3.* & alij contrariam sententiam putant esse veram, & dicunt, huiusmodi pœnitentem, vel nullã culpam committere, vel ad summum leuem contrahere: siquidem per illud dictum non se priuauit iure, quod habebat ad aperiendum in confessione generali, quæ vellet: imò *Henr. lib. 1. de pœnit. cap. 16. n. 6. in fine*, quẽ sequitur *Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 1. nu. 13.* volunt aliquando expedire non omnia confiteri eidem Confessario: atq; ideò nec mendacium committitur, nec decipitur Confessarius in re graui. Est tamen verum, quòd si pœnitẽs, mediante confessione generali intenderet decipere Confessarium, maximè, si esset eius Prælatus, non manifestando ei grauiora, vel aliqua peccata, de quibus ipse Prælatus suspicionem habeat propter hypocrisim, aut alium finem malum, tunc proculdubiò peccaret mortalitèr; quoniam deciperet Christi Vicarium in re graui, si finis esset maximè mortalitèr malus, iuxta ea, quæ habentur ex *Nauar. in Man. cap. 21. nu. 4.* Immò abstrahendo a fine mortali, si vellet tantùm decipere Confessarium, & ob id tantùm confessionem generalem non faceret integram, satis probabile videtur *Filliuc. ibidem*, talem pœnitentem peccare mortalitèr, & in hoc sensu ait, teneri posse opinionem *Victor.* loco supra relato *Ledes.* & aliorũ, quos supra citauimus.

Tertiò ampliatur ipsa conclusio, vt peccata aliàs confessa non pertineant ad integritatem
58 confessionis, etiam si pœnitens ea confessus fuerit in confessione informi: quia confessio informis si sit valida non venit iteranda: nam ob id conceditur confessio valida, sed informis, vt qui eam facit non teneatur iterare peccata, sed tantùm tollere impedimentum, quod oppositum est formæ gratiæ, cùm possit dari validum Sacramentũ quoad substantiam, & informe quoad effectum, nem-

nempè diuinæ gratiæ: quod quidem varijs modis contingere posse supra declarauimus *disp. 2. sec. 3. & 4.*

Sic ampliata limitatur primò prædicta cōclusio, vt licèt peccata mortalia ritè confessa non
59 pertineant ad integritatem confessionis, ità vt nulla lege humana etiam Rom. Pontificis possit quis compelli ad ea iterum confitenda; tamen per proprium consensum, & iure diuino possunt pertinere ad integritatem confessionis, atq; adeò possit quis cogi ad huiusmodi peccata confitendum iterum, nempè per votum, vel per verum iuramentum factum ex iusta, ac rationabili causa de illis iterum confitendis, vt quia in bello, peste, naufragio, aut morbo cùm reperiretur, vouit, seu iurauit facere confessionem generalem omnium peccatorum totius retroactæ vitæ: siquidem tunc ratione vinculi ipsius voti, aut iuramenti proprio consensu facti, obligabitur quis ad implendum id, quod promisit voto, aut iuramento, vt habetur ex *Nauar. in cap. placuit de pœnit. d. 6. nu.* 107. *Viuald. in suo candel. aur. de confes. n. 66. §. Tertiò respondeo, & Fagund. de precep. Eccles. precep. 2 cap. 2. num. 4. lib. 2.* qui hanc rationem esse ait; quia qui huiusmodi iuramentum, seu votum emisit, præuisit difficultatem, cui se exponebat, & tamen ad illam proprio se obligauit consensu. Est tamen verū, quòd si quis voto, vel iuramento Deo promittat, se expiaturum sua peccata venialia non obligabitur sub lethali culpa ad illorum confessionē, attenta communiori, & meliori sententia eorū, qui volunt, iuramentum promissorium, aut votū de re minima, & veniali non obligare sub lethali culpa, vt rectè declarat *Fagund. loc. cit. n. 5.*

Secundò limitatur, vt quamuis peccata mortalia ritè confessa regularitèr non pertineant ad
60 integritatem confessionis; possunt tamen ad eā pertinere iure reseruationis factæ ante illorum confessionem. Etenim lege, priuilegio, aut speciali commissione potest Sacerdotibus quibuscunq; concedi facultas audiendi confessiones quorumcunq; fidelium eosdemq; absoluendi à quibuscunq; peccatis; cum hoc tamen, vt pœnitens maneat obligatus eadem peccata mortalia iterum confiteri proprio Parocho, vel alteri in fine anni, mensis, vel cùm primum potuerit. Quod fieri posse tam à supremo Prelato, quàm à quocunq; proprio Pastore ex mera auctoritate iure reseruationis docet *Henr. quodlib. 1. q. 32. & quodl. 10. q. 1. Adr. in 4. q. 5. de confes. §. ideò pro solutione, Angel. in sum. ver. Confessio, 5. n. 9. Nauar. in Man. cap. 26. n. 12. Vasq. 3. par. tom. 4. q. 91. ar. 3. dub. 7. sub nu. 17. cum plur. seq.* vbi ad hunc modum interpretatur opinionem *Maioris in 4. d. 17. q. 6.* Ex quibus patet modo iustas esse constitutiones editas in ordine Cisterciensi, & in nonnullis alijs Ordinibus, quibus cauetur, vt quæcunq; mortalia vnusquisq; possit cuilibet Confessario ex deputatis, sed in fine anni omnia scilicet mortalia (cùm ea tantùm reseruari possint) Abbati confiteretur. Imò huiusmodi constitutiones ex alio capite iustificantur, nempè ratione voti, quo sponte Monachi per professionem subijciuntur omnibus dictorum ordinum constitutionibus saltem tacitè, atq; adeò ratione talis voti obligantur in fine anni omnia mortalia alijs Confessarijs confessa, iterum confiteri eorum Abbati, vt habetur ex eodem *Nauar. in cap. placuit de pœnit. d. 6. n. 107. cum plur. seq. Reginal. lib. 6. sue prax. n. 109. Coninch. disp. 7. de integrit. confes. dub. 11. circa finem,* & latè *Fagund. vbi sup. nu. 6.* cum alijs, quos allegat. Vbi addit quoque opinionem eorum, qui volunt, quòd qui ordinātur sacris ordinibus tacitè se ex voto obligant ad castitatem non immediatè quidem; sed mediante statu Sacerdotali, vt inquit *Sanch. tom. 2. de matr. lib. 7. disp. 27. nu. 10. §. cæterum.* Quamuis ipse multo esse probabilius doceat, obligationem seruandæ castitatis in Sacerdotibus non prouenire immediatè ex aliquo præcepto, aut statuto Ecclesiastico, quo Ecclesia directè præcipiat promouendis ad sacros ordines obseruantiam castitatis, sed procedere ex ipso statu, quem ij, qui sacris ordinibus ordinantur, suscipiunt, quasi Ecclesia hanc conditionem, seu obligationem seruandæ castitatis ex voto ijs imponat, mediantibus sacris ordinibus, qui statum Sacerdotalem suscipiunt, vt latius declarat *Fagund. sub d. nu. 6.* Idem statutum fertur fuisse emanatum in Societate Iesu quoad iter agentes, & eos, qui negotiorum causa in alijs Collegijs versantur, vt possint confiteri quibus velint, cum obligatione tamen iterum confitēdi peccata mortalia superiori. Vndè peccata illa aliàs confessa pertinent ad integrationem confessionis superiori faciendæ. Etenim quamuis pœnitens, mutata deindè voluntate, si superiori non confiteatur, confessio valere non desinat; nihilominus nouum peccatū mortale committit, & remanet iterum ea confitendi obligatio, vt rectè docet *Nauar. loc. sup. cit.* vbi etiam addit, quòd quando superior absens inferiori facultatem absoluendi à reseruatis dederit sub eo modo, vt pœnitens iterum illi ea confiteatur, cùm præsens fuerit, Confessarius tenetur illū modum pœnitenti aperire: & si eum non acceptauerit, non debet audire, si ante confessionem id sciuerit, nec à reseruatis absoluere, si post confessionem sciuit. Sed hæc, & alia ad hanc rem spectantia, vide apud *Vasq.* vbi supra, qui materiam huiusmodi latè pertractat.

Tertiò limitatur, vt quamuis si præcisè spectetur Sacramenti pœnitentiæ institutio, peccata
61 semel confessa, ac remissa non spectent ad integritatem confessionis; atque ideò non exigatur, vt iterum confiteantur; quoniam dum semel de huiusmodi peccatis fuerit legitimè iudicatum, interiori foro sufficienter esse satisfactum; id tamen intelligendum est, vbi pœnitens ab eis directè fuerit absolutus: secus autem si indirectè, vt cum quis inculpabilitèr oblitus sit alicuius circumstantiæ peccati, mutātis speciem, vel aggrauantis in infinitum: tunc enim vt rectè valeat, circumstantiam illam confiteri, tenetur iterum ad peccati confessionem: siquidem circumstantia illa inculpabilitèr oblita indirectè tantùm fuerat

rat

rat remissa: at quicunque peccatum aliquod cōmittit tandiù obligatur illud cum suis circumstantijs confiteri, donec ab eo directè fuerit absolutus. Quod quidem intelligendum est, quando circumstantia exprimi non posset, si peccatum iterum non confiteatur; aliàs secus, vt benè declarat *Nauar. in Man. cap. 6. n. 19. & in cap. consideret, nu. 104. de pœnit. d. 5. Henr.* post alios, *lit. N. lib. 5. de pęnit. cap. 5. §. 4. Suar. de pęnit. disp. 22. sec. 2. n. 8. Coninch. disp. 7. de pęnit. n. 6. & Reginald. lib. 6. sua prax. n. 142.* Idem dicendum est de peccatis mortalibus inculpabilitèr oblitis, & ex rationabili causa non confessis, vt habetur ex *Coninch. disp. 7. de integr. confes. dub 11. sub nu. 107. & 110.* & contraria opinio fuit damnata à S.P. Alex. VII. quæ est *propos.* 2. videlicet: *peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

Quartò limitatur præfata conclusio, vt ad integritatem confessionis spectent peccata morta-
62 lia, de quibus pœnitens dubitat, an fuerit cōfessus, & absolutus, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d. 18. q. 1. art. 3. quæstiun. 2. ad 4.* quem refert, & sequitùr *Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 91. art. 3. dub. 7. sub nu. 3. in vers. Aduertit autem.* Nam pœnitens tacendo peccatum, de quo dubitat, an fuerit absolutus exponit se periculo non faciendi confessionem integram: & propterea peccat mortalitèr, cùm in dubijs tutior pars sit eligenda, *cap. iuuenis, de sponsal.* & tenendum sit certum, & dimittendū incertum, *cap. si quis autem, de pœnit. d. 7.* Quę quidem limitatio intelligenda est iuxta ea, quæ suprà diximus *concl. præcedenti limit. 2. per totam,* de veniali dubio tractantes, atque ideò de dubio, quo quis quasi in æquilibrio constitutus nō magis inclinat ad vnam partem, quàm ad alteram oppositam.

Quintò limitatur dicta cōclusio, vt ità demùm peccata aliàs confessa non sint de integritate
63 confessionis, secundò faciendę, quando prior cōfessio fuit valida, secùs autem si fuerit inualida: quoniam tunc pertinent ad integritatem confessionis, vt rectè docet *Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 6. in princ. Coninch. disp. 7. de integr. confes. dub. 11. nu. 208. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. nu. 100. Fagund. de precept. Eccl. præcep. 2. lib. 2. cap. 2. nu. 1.* & alij. Etenim illa peccata non fuerunt per claues remissa: & propterea iterum sunt subijciēda clauibus, iterata eorum cofessione, vt remittātur: aliàs subsequens confessio non minus nulla erit, quam prior. Confirmatur, quia confessio inualida est nulla: ergò nullum effectum operatur, non secus, ac si habita non fuisset: siquidem paria sunt in moralibus non esse, & inutile esse, *cap. 2. de transl. Episc. & l. fin.* vbi *Glos. C ad leg. Flau. de Plag.* Sed si facta non fuisset, illa peccata necessariò fuissent subijcienda clauibus, vt remittātur: quoniam id est medium necessarium ad talem remissionem: ergò idem dicēdum est, etiamsi habita nulliter fuit.

Est autem confessio multis modis inualida,
64 de quibus latè *Coninch. disp. 6. de qualit. cōfes. dub. 5. n. 15. cum plur. seq. de pœnit. disp. 22. sec. 6. n. 4. & 5. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. de sacr. pœnit. cap. 9. Vega in sum. de confes. casu 67. Molf.* post alios *par. 1. sua sum. Theol. tract. 7. cap. 13. per totū, Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. à nu. 100. ad 105. Alphons. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 18. n. 62. cum plurib. seq.* & alij. Etenim confessio, aut nulla est ex defectu Confessarij, vel ex defectu pœnitentis.

Ex parte Confessarij sacramentalis confessio dicitur inualida primò ex defectu intentionis, vt
65 quia Confessarius licèt verba ad formam Sacramenti requisita protulerit: non tamen habuit intentionem absoluendi; quæ omninò exigitur ad validitatem Sacramenti: siquidem in quolibet Sacramento requiruntur materia, & forma, & intentio Ministri, vt post alios notat *Molf. par. 1. sua sum. tract. 2. cap. 1. nu. 45.* & specialiter quoad Sacramentum pęnitentiæ *d. cap. 13. nu. 22. Filliuc. loco citato, num. 104. & Vega d. cas. 67. not. 3.* circa quod ait, pœnitentem non debere esse anxium, sed semper debere compertum habere confessarium habuisse rectam intentionem eum absoluendi; quæ satis est non solùm formalis, sed etiam virtualis dumtaxat, vt rectè colligitur ex *Laym. d. cap. 9. sub num. 4. vers. Secundò fit confessio inualida.* Idem dicendum est, si confessarius habuit intentionem absoluendi, sed non protulit substantialia verba absolutionis, vt quia absolutionis formam non impendit verbis, sed nutu, scripto, vel alio signo: etenim forma Sacramenti pœnitentiæ non potest aliter impendi quam verbis, ac determinatis verbis, nempe *Absoluo te.* Vt patet ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 3.* vbi dicitur, quòd forma Sacramenti pœnitentiæ consistit in illis Ministri verbis, *Absoluo te.* Vndè si alijs verbis vtatur confessarius in impendenda absolutione, quæ non sint æquipollentia Concilij verbis, nihil facit: & si æquipollentia sint, mortaliter peccat; quapropter si confessarius in impendenda Sacramenti forma dicat, *Mundo te a peccatis, &c. Absoluere à peccatis: absolutionem impendo, &c.* Licet absolutio prædictis verbis æquipollentibus impensa valida esset; nihilominus confessarius ipse lethalem culpam contrahit: siquidem mutatio verborum Concilij nunquam potest materialiter fieri citra culpam ex suo genere mortalem, cum sit sacrilegium: nam verba illa, *Absoluo te,* licèt non sint de ratione formæ pœnitentiæ; sunt tamen de præcepto Ecclesiæ, vt latè *Suar. de pœnit. disp. 5.*
66 *sec. 1. num. 24. & Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 2. c. 9. & 10.* & nos, Deo duce, latius suo loco dicemus. Est tamen verum, quòd *Sot. in 4. d. 14. q. 1. art. 3. in fine,* inquit, quòd si quis absolutionem impenderet per verbum, *Remitto,* aut diceret, *Absolutionem impendo,* vel *Absoluaris à me,* non esset plusquam pęccatum veniale, præcisio tamen scandalo. Nunquam tamen absenti licitum est, ac validè impenditur Sacramenti pœnitentiæ forma, etiam formalibus Concilij verbis,

verbis, *Ego absoluo te*. Etenim quamuis nonnullorum antiquitus fuerit sententia, quos omnes recenset *Fagund. d. cap.* 10. & putent, posse per litteras, & inter nuncium absenti confessario peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absenti absolutionem obtinere, nihilominus sententia ipsa fuit damnata per S. M. Clem. VIII. die 19. Iulij 1605. his verbis, *& tanquam falsa temeraria, ac scandalosa, & praeceptum, ac prohibitũ, ne deinceps talis propositio publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressionibus doceatur, tanquam probabilis defendatur, imprimatur, nec ad praxim quouis modo deducatur, sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae, ac Apostolicae Sedi reseruatae*.

Vndè quando ex defectu Sacerdotis in supradictis casibus confessio est nulla, & poenitens
67 velit alteri Sacerdoti confiteri, tunc tenetur omnium mortalium confessionem iterare, ac ita ea repetere, ac si nunquam confessus fuisset: siquidem cum non fuerint sibi remissa, sunt denuò subijcienda clauibus, vt remittantur: & cùm confessio sit actus iudicialis, ex parte poenitentis debet esse integra narratio, & accusatio peccatorum: & ex parte confessarij illorum cognitio; atque ideò cùm secundo confessario non sint cognita, eidem sunt proculdubio confitenda, licèt priori fuerint prius vt supra confessa. Quòd si poenitens eidem confessario velit denuò confiteri, tunc si confessarius peccatorum est memor, aut saltem poenitentiam ipsi confitenti imposuerit, & recordetur, talem pęnitentem sibi fuisse confessum, tunc repetita confessione, satis est si suppleat defectum formae, absoluendo eum legitimè cum debita intentione, ac necessarijs verbis; quia defectus extit ex parte confessarij tantùm formam Sacramenti nulliter impendentis. Si verò poenitentiam non imposuit, nec recordetur peccatorum, tunc confessio est omninò iteranda: quoniam, vt diximus in hoc sacramentali foro non solùm exigitur accusatio ex parte poenitentis, sed etiam cognitio ex parte confessarij, cùm sententia non feratur super incognitis, vt habetur ex *Palud. in* 4. *d.* 17. *q.* 5. *num.* 22. *D. Ant.* 3. *par. tit.* 14. *cap.* 19. §. 4. *Syl. in sum. ver. Confessio*, 1. *q.* 3. *Nauar. in Man. cap.* 9. *num.* 19. *Suar. de poenit. disp.* 22. *sec.* 6. *num.* 7. *Molf. d. cap.* 13. *num.* 22. *Filliuc. loco citato, num.* 103. *& Laym. in sua sum. Theol. tract.* 6. *de sacr. poenit. cap.* 9. *num.* 6. qui tamen *sub num.* 4. *in fine, & num.* 5. *ex Henr. lib.* 5. *de poenit. cap.* 14. *num.* 5. & ex alijs addit, quòd si confessarius ob surditatem, animi distractionem; aut ex alio accidenti peccata mortalia non intellexit, quae poenitens bona fide illi aperuit, existimans intelligi, & absolutionem impendat, absolutionem ipsam validam, & fructuosam esse; siquidem essentia, & effectus Sacramenti poenitentiae consistere potest absque integra, & specifica peccatorum explicatione, si ea citra omnem culpam poenitentis, suum dolorem confessario explicantis, intermittatur, verùm si poenitens postea cognoscat vnum, vel plura peccata mortalia confessarium nullo modo intellexisse, debet ea sola cum alijs postea commissis in sequenti confessione iterum explicare: quoniam semper mãnet obligatio peccata omnia mortalia secundum speciem, & numerum confessario aperiendi, vt ab omnibus absolutio directè, & in specie impendatur. Est tamen verum, quòd supradicto casu oportet, vt confessarius aliquod saltem peccatum veniale, aut mortale à pęnitente bona fide confitente perceperit, aut ad minus poenitentis sufficientem actum doloris de suis peccatis, aliàs absolutio tanquam impensa super materia incognita esset nullius momenti: etenim in foro sacramentali, sicut & iudiciali non fertur sententia super incognitis, vt supra ostendimus, & de hac relatius, Deo duce, dicemus infra, *vers. Ex parte quoque, circa fin.*

Ex parte confessarij potest esse nulla confessio ex defectu iurisdictionis: siquidem Minister hu-
68 ius Sacramenti non solùm debet esse Sacerdos, sed etiam debet esse approbatus ab Ordinario, & habere iurisdictionem non impeditam, vt in *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 7. *de casuum reseruat. Nauar. in Man. cap.* 4. *Suar. de poenit. disp.* 25. *sec. Vasq. de poenit. q.* 93. *art.* 2. *dub.* 2. *Reginald. lib.* 1. *sua prax. num.* 20. *Coninch. disp.* 8. *de poenit.* & alij, aliàs nulla erit absolutio ab eo impensa, & poenitens tenetur iterare confessionem iuxta distinctionem supra traditam. Est tamen verum, quòd si poenitens confessus fuerit bona fide alicui Sacerdoti iurisdictionem non habenti in sacramentali foro, vt quia ab ordinario non fuit approbatus, aut si fuerit approbatus per simoniam obtinuerit beneficium, vel ex alia causa excommunicatus, & publicè denunciatus, aut esset publicus clericorum percussor; si talis Sacerdos communiter habebatur idoneus, & si ab
69 ordinario fuisset approbatus, & nullo excommunicationis vinculo innodatus, tunc stante bona fide poenitentis, & communi errore, valida erit confessio, & absolutio, si caetera concurrant; nec aliquo pacto iteranda erit ipsa confessio: quoniam communis error fundatus in dicta bona fide facit ius, & tribuit iurisdictionem, *arg. tex. in l. Barbarius, ff. de offic. Praesid. Glos. in cap. dudum, il* 2. *in ver. Decepta*, vbi etiam *Panorm. num.* 20. *de elect. Sanch. lib.* 3. *de matr. disp.* 22. *q.* 2. *Suar. de poenit. disp.* 26. *sec. vlt. num.* 7. *Reginald. lib.* 1. *sua prax. num.* 99 & alij, quos refert, & sequitur *Molf. par.* 1. *sua sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 13. *num.* 20. vbi etiam *num.* 21. rectè reprobat opinionem *Sanch. d. disp.* 22. *num.* 49. *Reginal. loco citato*, & aliorum, existimantium, confessionem ex communi errore factam Parocho nullum legitimum titulum habenti, vt quia de facto, mediantibus Bullis falsis pro Parocho se gerebat, esse nullam: etenim tàm in hoc, quàm in priori casu militat eadem ratio communis erroris tribuentis iurisdictionem supposita bona fide poenitentis, & hanc opinionem tenet quoq; *Fagund.* cum alijs quos allegat *de praecept. Eccles. praecept.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *à num.* 73. *vsque in fin. Bonac. & Me-*

& Megal. quos refer, & sequitur Alph. de Leon.
de offic.& pot.confess.recoll.18.sub num.75.

Ex parte quoque confessarij potest esse confes-
sio inualida ex defectu scientiæ, vt si ignorantia
70 confessarij tanta esset, vt peccata, quæ commu-
niter cognoscuntur, & à paucis ignorantur; ipse
non cognosceret. Etenim vt supra diximus con-
fessio est actus iudicialis, & ideò non solùm ex
parte pœnitentis peccatorum accusationem, sed
etiam ex parte confessarij eorundem cognitio-
nem exigit. Vndè si confessarius peccatorum
substantiam ignorat, cùm non possit de eis iudi-
care, absolutionem nulliter impendit, tanquam
latam super incognitis, vt habetur ex Syl.in sum.
ver. Confessio 1. q.3. Suar. de pœnit. disp.28.sec.2.
in fin. Vasq.eod. tract. q. 93. art.3.dub.2. num.1.
Reginald. lib.1.suæ prax.sub num.148. cum alijs,
quos allegant, & Molf. d.cap.13.sub num.23. vbi
addit, quòd rarò aut nunquam euenire potest, vt
confessarius sit adeò ignarus, vt absolutio ab eo
impensa efficiatur inualida. Imò Filliuc. loco
supra citato sub num.100. post alios putat ad vali-
ditatem absolutionis satis esse si confessarius
71 sciat discernere inter peccatum mortale, & ve-
niale in genere, quamuis ignoret in particulari,
dummodo pœnitens sit alioquin in bona fide.
Adde quòd Suar. de pœnit. disp.22. sec.6.num.4.
quem refert, & sequitur Bonac. de pœnit. disp.5.
sec.2. par.3. num. 14. & Alph. de Leon. de offic. &
potest. confess. recoll.18. sub num.65. docet, quòd
si confessarius nesciat distinguere peccatum
mortale à veniali, non tamen ob id confessio
erit inualida, nisi sit ita ignorans, vt nesciat pro-
ferre verba absolutionis, & multo minus erit in-
ualida, si confessarius peccata etiam communia
licèt ignoret, alia tamen rectè distingueret, ma-
ximè si essemus in casu necessitatis, quoniam
72 tunc validè absolutionem impenderet, etiam si
talis confessarij ignorantia nota esset pœnitenti:
siquidem & si non esset integra confessarij cogni-
tio; nihilominus est pro parte, atque ideò ne-
cessitas illa excusat pœnitentem ab integritate
cognitionis confessarij: licèt repetenda esset
confessio ex ea parte, qua non fuit integra ex
defectu cognitionis ex parte confessarij, vt ha-
betur ex Syl.d.q.3. Vasq. d.dub.2. num.3. & seq.
Coninch.disp.6. de pœnit.num.18. & ex alijs apud
Molfes.d. cap.13. num.24. Quòd si cessaret neces-
sitas, & pœnitens id aduerteret, confessio in
totum diceretur inualida, vt post alios probat
Suar.d.sec.6. nu.4. Quo casu si confessio fiat alteri
Sacerdoti repetenda sunt omnia peccata mor-
talia: si verò confessio eidem Sacerdoti fiat facto
doctiori, tunc si recordetur peccatorum, impo-
sita pœnitentia, potest absolutionis formam im-
ponere: quòd si non recordetur, confessio erit
denuò iteranda. Ita Filliuc. post alios loco citato
sub nu.104.q.6.concl.vlt.

Est tamen verum, quòd confessarius si recor-
73 detur saltem status pœnitentis in confuso id satis
est eo casu ad impendendam absolutionem. Imò
confessarius si non recordetur peccatorum, quæ
pœnitens fuit ei confessus, nec pœnitentiæ in-
iunctæ, neque status, nec requiritur, vt pœnitens
ipse distinctè confiteatur omnia peccata, sed suf-
ficit si generaliter de aliquibus peccatis grauio-
ribus se accuset, dicens, de omnibus peccatis tibi
aliàs confessis dico meam culpam, vt post alios
inquit P. Alphon. de Leone loco citato, sub nu.67.
& 68. quæ sententia licèt quoad primum casum
nobis probetur iuxta ea, quæ infra dicemus, vers.
Tertio ex parte pœnitentis; quoad secundum tamen
non est citra magnam difficultatem per ea, quæ
supra diximus, & ipsemet P. Alphon. videtur
tacitè velle; quibus adde, quæ habentur ex Laym.
in sua sum. lib.5. tract.6 de sacr. pœnit. cap. 9. sub
num.6.

Ex parte Confessarij denique, cæteris præter-
missis, potest esse confessio inualida ex defectu
74 attentionis, vt si confessarius dormiat, vel esset
distractus, dum audit confessiones, vt post alios
inquit P. Alphon. de Leon. in d. recollect. 18. sub
num.65. vers. Tertiò ex defectu attentionis, & patet
ex ijs, quæ supra adnotauimus. Etenim sicut ex
parte pœnitentis exigitur integra peccatorum
accusatio, ita etiam ex parte Confessarij requiri-
tur integra illorum cognitio. Quæ tamen intelli-
genda sunt, & limitanda iuxta ea, quæ supra di-
ximus, vers. Vndè circa medium ex Henr. & Laym.

Ex parte verò pœnitentis multis, & varijs
etiam modis sacramentalis confessio efficitur
75 inualida. Etenim primò redditur nulla ex de-
fectu intentionis: nam sicut ad valorem Sacra-
menti requiritur intentio Ministri, ita vt non
solùm debeat verba absolutionis impendere, sed
etiam habere intentionem absoluendi pœniten-
tem, vt supra latè ostendimus, vers. Ex parte
Confessarij sacramentalis confessio. ita quoque
pœnitens debet non solùm peccata omnia con-
fiteri, & de eis habere debitum dolorem; verum
etiam, & debitam intentionem suscipiendi ab-
solutionem, atque ideò Sacramentum pœni-
tentiæ, vt habetur ex Vega in sua sum. de confess.
casu 67. not.4. & P. Alphon de Leon. d. recoll.18.
sub num.63. vers. Sextò ex defectu intentionis: qui
dum ait, quòd si finis eo casu intentus à pœni-
tente esset tantùm peccatum veniale, vt vana
76 gloria, confessio esset valida, pro qua re allegat
Sot. in 4. d.18. q.3. art. 3. id nobis non placet;
quoniam si deest pœnitenti intentio suscipiendi
Sacramentum, confessio est nulla, ac inualida,
etiam si id agat propter inanem gloriam; siqui-
dem intentio suscipiendi Sacramentum est de
essentia Sacramenti, vt in specie docet idem Sot.
d.art.3. concl.2. Nauar. & alij relati à Reginal.
lib.26. suæ prax. num.50. Suar de pœnit. disp.14.
sec.2. Molfes. in sua sum. tract.7. de pœnit. cap.13.
num.14. & facit text. in cap. maiores, §. pen. de
Baptis. Nec Sot. ipse est sibi contrarius, dum in
eodem art. in resp. ad 3. sic ait, Tertio argumento
monetur Sil. ver. Confessio, §.7. vt dicat, confes-
sionem, qua principaliter fit propter inanem glo-
riam non esse validam, nec per illam impleri
Ecclesiæ præceptum: nam de essentia confessionis
est,

est, vt fiat spe venia. *Nihilominus respondetur primo, quòd licèt talis confessio non sit actus virtutis, quia est peccatum veniale; tamen quia peccatum veniale non est obex gratiæ, fieri potest, vt non solum illa confessio sit valida, si alium non habeat defectum, verum, & absolutio sit fructuosa.* Etenim ibi *Sot.* non loquitur in casu nostro, in quo pœnitens confitendo non intendat conficere, nec suscipere Sacramentum, nec obtinere remissionem peccatorum, vt *P. Alphon. de Leon.* videtur arbitrari; sed loquitur de pœnitente, qui habet intentionem conficiendi Sacramentum, & obtinendi remissionem peccatorum; sed principaliter confitetur propter inanem gloriam. Vndè ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.*

Secundò ex parte pœnitentis confessio est inualida ex defectu vsu rationis. Etenim confessio
77 est actus virtutis, & ideò debet esse libera, quæ vt talis omninò exigit vsum rationis. Confirmatur ex nostro canone in illis verbis, *Postquam ad annos discretionis, &c.* vbi præcipitur confessio semel saltem in anno fieri ab omnibus fidelibus, postquàm ad annos discretionis peruenerint: at is dicitur peruenisse ad annos discretionis, qui vsum rationis fuit adeptus, vt latè declarauimus supra *disp. 1. sec. 7.* & illa confessio præcipitur vi dicti canonis, & illas conditiones exigit qualis reperitur, & exigit confessio, quæ est vna ex partibus materialibus Sacramenti pœnitentiæ, vt diximus supra *disp 2. sec. 7. in prin.* Vndè confessio facta ab amentibus, furiosis, phreneticis, & pueris vsum rationis non habentibus, proculdubiò est nullius momenti; siquidem hi, qui rationis vsum non habent non sunt liberi in eorum operationibus, atque ideò non possunt peccata committere, quæ sunt materia remota Sacramenti pœnitentiæ, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 35. sec. 2. num. 5. Coninch. disp. 5. dub. 4. nu. 50. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 1. cap. 2. nu. 3.* cum alijs, quos allegat, & *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. cōfes. recol. 18. n. 63.* vbi id limitat in amentibus, & furiosis habēti-
78 bus dilucida interualla: nā si tēpore, quo sunt sanæ mentis confiteantur, valida est eorum confessio; sicut valida dicitur non solùm confessio, sed etiam absolutio illius pœnitentis sanæ mentis, qui postquam ritè fuit confessus sua peccata, dormitauerit, & dum dormiret, & sic vsum rationis
79 temporis non habens fuerit à Confessario absolutus: siquidem vsus rationis ex parte pœnitentis requiritur in confessione, non autem in absolutione: satis enim est, quòd pœnitens sit viuus, vt possit absolui, vt post *Reginald.* tenet idē *P. Alph. loc. cit.* Circa pueros denique sunt valdè notan-
80 da, quæ cumulauit *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 5. de sacr. pœnit. cap. 5. n. 7* siquidem ait, quòd quando Confessarius, pensatis circumstantijs iudicauit, puerum verè, ac deliberatè commisisse peccatum, quod sibi fuerit confessus, examinare insuper eum debet, vtrum de eo doleat ex motiuo non merè humano, vt quia à Patre vapulabit; sed supernaturali per fidem cognito, nempè, quia Deum offendit, eidem est contrarium, pœnam æternam, vel Purgatorij meretur, atque ideò à reatu virtute Sacramenti absolui desideret: Etenim inquit ipse *Layman*, quòd reperiuntur pueri adeò malè educati, vt licèt rationis vsum habeant; nō tamen tam breui tempore possunt à Confessario ad pœnitentiam disponi: quocirca hoc casu orationem quasi pœnitentiæ loco puero huiusmodi imponat, & Crucis benedictione super caput eius formata dimittat: etenim expedit: pueros quamuis non dùm absolutionis capaces sint, audire, vt paulatim instruantur, & confessioni assuescant, monendus tamen est ipse puer, vt sciat, quòd non est absolutus.

Quòd si consideratis omnibus circumstantijs,
81 Confessarius dubitet de pueri capacitate, debet tunc eum absoluere sub conditione, saltem animo retenta: & si puer eiusmodi reperiretur in articulo mortis, vt idem *Layman*, quòd potest, seu debet absolui absque conditione, scilicet, quoniā in dubio inclinandum est in fauorem animæ.

Tertiò, ex parte pœnitentis confessio est inualida ex defectu materiæ proximæ, vt quia pœni-
82 tens sufficientem dolorem non habuerit de peccatis non solùm quoad effectum Sacramenti, sed nec quidem quoad eiusdem valorem, vt quia scienter pœnitens sine vllo dolore, vel sufficienti attritione de peccatis accedit ad confessionem, nec propositum habeat non peccandi de cætero, satisfaciendi, nec suscipiendi pœnitentiam, maximè præseruatiuam à peccatis, vt post *Nauar.* & alios docet *Reginald. lib. 6. sua prax. nu. 166.* & alij communiter. Quibus casibus si pœnitēs confiteatur alteri Confessario tenetur omnium lethalium iterare confessionem per rationes superius allatas, & supplere defectum doloris cum proposito non peccandi in futurum, satisfaciendi, & suscipiendi pœnitentiam. Si verò confiteatur eidem Sacerdoti, qui peccatorum sit memor, tunc suppleto defectu doloris, & propositi supradicti, & accusando se generalitèr de confessione nulliter facta, non est opus, vt confessionem repetat, etiam si Sacerdos in confuso recordetur de peccatis pœnitentis: dummodò statum illius cognoscat, vt scitè, & prudentèr absolutionem impendere possit, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 9. circa fin. Vasq. de pœnit. q. 92. art. 3. dub. 3. Reginal. lib. 6. sua prax. n. 164. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. n. 102. Molfes. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 13. nu. 26.* vbi etiam *n. 27.* meritò reijcit opinionem *Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 6. num 7.* & aliorum dicentium, quòd quotiescunq; confessio est inualida ex defectu pœnitentis omninò est repetenda, siue alteri, siue eidem pœnitens secundò confiteatur. Etenim quis confiteri potest dicens Confessario: *Confiteor tibi peccatis, quæ heri dixi, vel quæ tecum commisi*, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessor 3. q. 5. Suar. de pœnit. disp. 27. sec. 4. nu. 19. Reginal. loc. cit. n. 102.* & ex alijs ab eodem *Molfes. citatis*: qui licèt putet, hanc sententiam de vigore esse veram; nihilominus ait pœnitenti non esse consulendā. Quod maximè verum puto, vbi Confessarius in

confuso tantùm recordaretur de peccatis, & non distinctè, ac perfectè, quãuis statum illius cognoscat: nam cùm in confuso dumtaxat recordetur de peccatis, sufficienter non potest pœnitenti cõsulere. Quod si idẽ Confessarius nullo modo peccatorum recordetur; certum est apud omnes eum teneri ad iterandam confessionem, vt per Doctores supra relatos: quibus adde, quæ supra adnotauimus, *vers. Ex parte quoque Confessarij, circa fin.*

Quartò, confessio sacramentalis est inualida ex parte pœnitentis ex defectu materiæ remotæ,
83 vt quia scientèr, ac dolosè citra vllam legitimam causam tacuit aliquod peccatum mortale: vel quia dolosè, aut culpabilitèr ex defectu examinis conscientiæ confessionem non fecerit integram, vt suo loco latius, Deo duce, dicemus, & habetur ex Doctoribus supra citatis. Quibus casibus si pœnitens velit confiteri alteri Confessario, tenetur iterare confessionem omnium peccatorum mortalium, & supplere defectum integritatis. Si autẽ confiteatur eidem Sacerdoti, seruanda est distinctio, quam paulò supra retulimus. Siquidem eadem militat ratio, *argum. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

Quintò ex parte pœnitentis confessio sacramentalis est inualida, quando pœnitens in ipso
84 actu confessionis peccat mortalitèr, vt cùm profert mendacium circa materiam necessariam cõfessionis, negando scilicet peccatum mortale, quod commisit, vel confitetur peccatum mortale, quod scit non commisisse: vel si Confessarius ex iusta causa ad cognoscendum statum pœnitentis inquirat ab eo peccatum mortale, aliàs confessum, & ipse illud neget: siquidem in his casibus decipit Confessariũ in re graui: vt rectè post alios docet *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 18. nu. 83. cum plur. seq.* & id multiplicitèr limitat, & extendit. Idem dicendum est, si pœnitens erat excommunicatus, & voluntariè fuerit prius absolutus à peccatis, quàm à censura, vt habetur ex *Sot. in 4. sent. dist. 22. q. 1. art. 1. dub. vlt. Nauar. in cap. 1. §. cautus, de pœnit. d. 5. n 33. Couar in cap. Alma Mater 1. par. §. 11. n. 12. de sent. excom. in 6. & Alph. de Leon.* post alios *d. recoll. 18. sub nu. 65. vers. Ex parte pœnitentis.* Idem dicendum est si ipse pœnitens scienter elegit Confessarium excõmunicatum absq; necessitate, quia censetur cooperari peccato, vt per *Graff. par. 1. Decis. lib. 1. cap. 16. nu. 21. & seq. & P. Alph. loc. cit. vers. Dixi voluntariè.* Quibus casibus seruanda est distinctio, quam supra attulimus, quando pœnitens vult secundò confiteri, eidem Confessario, aut alteri.

Limitatur vltimò loco nostra conclusio, vt quamuis peccata aliàs confessa, & remissa non
85 pertineant ad integritatem confessionis, cùm non sint materia necessaria Sacramenti pœnitẽtiæ; nihilominus sunt materia sufficiens: & propterea pœnitens volens potest ea iterare, & pluries clauibus subijciere, & vtilitèr subijcit, ita *D. Thom. in 4. d. 18. q. 4. art. 3. Io. Medin. de confes. q. 25. Caiet. in sum. ver. Absolutio, Suar. de pœnit. disp. 18. sec. 1. nu. 6. cum seq. Vasq.* post alios *de pœnit. q. 91. art. 3. dub. 7. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. nu. 93. vers. Dixi. Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 20. n. 6.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 2. cap. 1. num. 14.* vbi testatur hanc sententiam esse communem. Probatur, quoniam pœnitens iterando peccata aliàs confessa, & recipiendo denuò absolutionem, percipit fructum Sacramẽti pœnitentiæ; ergò potest si velit, peccata aliàs confessa iterum confiteri. Clara cõsequentia: nam si pœnitens iterando peccatorum confessionem suscipit fructum Sacramenti pœnitentiæ; ergò peccata aliàs confessa sunt sufficiẽs eius materia; atque ideò potest si velit ea subijcere denuò clauibus, & percipere fructum ipsius Sacramenti iterando quis peccata aliàs confessa. Probatur modò antecedens; quoniam omnis, qui suscipit Sacramentum aliquod, concurrentibus requisitis ad illud suscipiendum necessarijs, suscipit fructum eius; sed qui confitetur peccata aliàs confessa, ac remissa, & iterum ab eisdem absolutionem consequitur, suscipit Sacramentum pœnitentiæ, ritè concurrentibus omnibus requisitis; ergò suscipit fructum eius, & sic gratiam remissiuam. Minor patet: siquidem in hac re concurrit noua materia, nempè noui actus pœnitentis, confessio scilicèt contritio, seu attritio, satisfactio, & noua forma, nempè sacramentalis absolutio. Hæc autem sunt requisita necessaria ad Sacramentum pœnitentiæ. Et quamuis peccata aliàs confessa, & remissa sint eadem materia, circa quam, seu remota: id tamen non refert, nec reddit Sacramentũ inualidum: nam aqua est materia remota Sacramenti Baptismatis, tamen eadẽ numero aqua possunt plures baptizari, & multa effici baptismata: quia licet aqua, quæ est materia remota baptismi sit eadem; tamen ablutio, quæ est materia proxima potest esse diuersa: ergò licèt peccatum aliàs confessum, & remissum sit idem numero: nihilominus confessio, & alij pœnitentis actus sunt diuersi, atque ideò noua, & diuersa materia proxima: & sic forma Sacramenti pœnitentiæ nõ iteratur super eadem numero materia proxima, sed tantùm super eadem numero materia remota, quod non est inconueniens.

Scio *Scot. in 4. d. 19. Richard. ibidem d. 18. q. 4. art. 2.* & alios velle, quòd etsi non sit absurdum
86 confessionem iterare; nihilominus peccata semel remissa non esse materiam proportionatam, super quam denuò possit impendi absolutio: eo quòd semel absolutus ab aliquo delicto in iudicio forensi, ab eo amplius absolui nequit: nec solui potest, qui non est ligatus, prout est, qui ritè absolutus est à peccatis: & eo maximè, quia repetitio confessionis peccatorum aliàs dimissorum non satisfacit pro pœna temporali, quæ remanet post remissam culpam: aliàs per solam iterationem confessionis posset pœnitens totalitèr liberari à peccatis absq; satisfactione. Sed re vera prædictæ rationes non sunt conuincentes; quoniam iudicium sacramentale est diuersæ rationis à iudicio forensi: siquidem in priori idem est reus, accusator, & testis; at in posteriori hi omnes sunt diuersi.

si. Item in iudicio forensi repetita absolutio nihil potest operari: sed in sacramentali iudicio repetita absolutio dat gratiam non habenti, remissionem pœnæ temporalis indigenti, & si secus cōfert augmentum gratiæ, vt rectè declarat *Vasq. loco sup. cit.* Sic ille, qui iam imperfectè contritus accedit ad Sacramentum pœnitentiæ; atque ideò tantùm attritus, confertur gratia remissiua peccatorum, quia ex attrito virtute Sacramenti fit contritus: quod si accedat perfectè contritus; adhuc tamen consequitur fructum illius: nam licèt ei remissa sint peccata per contritionem; nouo tamen titulo remissionis augetur ei gratia remissiua, & minuitur reatus pœnæ, quod est amplius lauari, iuxtà illud psal. 50. *Amplius laua me, &c.* Nec inconuenit per iteratam confessionem totam remitti pœnam; & si pœnę reatum nō habeat, Sacramētum illud iteratum cedit ei in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Vnde quando super peccata aliàs confessa, impenditur absolutionis forma, talis absolutio habet hunc sensum: *Ego tibi confero gratiam remissiuam peccatorum, quantum est ex se, si peccata adessent: si non, cedit in diminutionem reatus pęnæ, si adsit, & in augmentum gratiæ.* Quòd si deniq; ponatur obex ex parte pœnitentis, nempè per lethalem culpam, tunc satis est ad veritatem formę, quòd quantum in se est, gratiam conferret.

Confirmatur nostra conclusio ex communi fidelium piorum vsu, qui sæpè solent peccata aliàs
87 confessa iterum clauibus subijcere, & rationem à priori ex Christi Domini institutione sumendam esse ait *Fagund. loco sup. relato:* siquidem Dominus concedens huiusmodi potestatem, non limitauit illam ad vnum actum remissionis: & re vera id consentaneum est fini huius Sacramenti, quòd ita ita fuerit institutum, tùm propter vtilitatem pœnitentium, tùm etiam propter maiorem securitatem animarum: nam non est certa fide notum, nobis condonata fuisse peccata iam confessa: & quāuis nobis condonata fuerint, per nouam formam absolutionis augetur gratia, vt supra ostendimus. Hanc veritatem catholicam confirmat magis idē *Fagund.* ibi *ex extrau. 1. Benedicti 11. de priuil.* His etiam adde, quę habētur per *Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. Recol. 5. num. 43.* cum alijs, quos allegat, & testatur de communi, & contraria soluit. Ex dictis igitur patet, quòd peccata aliàs confessa, & remissa sunt materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ, & repetita confessio, & absolutio super ea non solùm fructum affert ex opere operantis propter erubescentiam, vt *in cap. quem pœnitet, de pœnit. d. 1.* sed etiam ex opere operato; atque ideò virtute Sacramenti, cùm verè Sacramentum eo casu perficiatur, & gratia, seu gratiæ augmentum conferatur, nisi pœnitens ipse ponat obicem, vt si confessionem iteret culpabilitèr tenens, primam absolutionem satis non fuisse ob prauitatem suorum peccatorum: is enim peccat mortalitèr, & nō consequeretur absolutionis fructum. Dixi, *Culpabilitèr*, quia si inculpabilitèr per ignorantiam inuincibilem, secùs esset. Est tamen verum, quòd ad hoc, vt absolutio sacramentalis impensa super peccata aliàs confessa, & remissa
88 valeat, & suum producat effectum, necesse est, vt cùm iteratur confessio peccatorum remissorum, iteretur etiam contritio, vel saltem attritio, ac satisfactio; aliàs super dicta peccata nullitèr impenditur absolutio tanquam non super præexistentem materiam, & si scientèr impendatur sacrilegium committitur; quia non datur absolutio super nouam materiam proximam quoad omnes ipsius partes, vt post alios docet *Vasq. de pœnit. q. 93. art. 3. dub. 7. sub n. 8.* Vndè aduertant Pœnitētiarij, vt cùm inferior mittit pœnitentes, quos absoluit, reseruata habentes ad eos iterum absoluēdos à reseruatis, procurent, vt nouos actus attritionis saltem promant, & deindè, imposita satisfactione, eosdem absoluant.

QVINTA CONCLVSIO.

Peccata omnia mortalia post Baptismum commissa pertinent ad integritatem sacra-
89 mentalis confessionis: atque ideò ea omnia pœnitens tenetur confiteri vni, & eidem Sacerdoti, in vna, & eadem confessione, & in ordine ad vnam, & eandem absolutionem. Hæc conclusio est de fide contra hæreticos supra relatos, quam probant tùm Theologi, tùm etiam Canonistæ, quos supra retulimus pro tertia sententia. Etenim conclusio ipsa patet ex nostro canone, vbi præcipitur confessio sacramentalis omnium peccatorum, vt constat ex dictione illa, *Omnia.*
90 Siquidem qui omne dicit, nihil excludit, *l. textoribus, & l. Iuliano, ff. de legat. 3. cap. si Romanorum 19. d.* Idem decernitur ex *Conc. Cabilon. & Floren. in decreto Eugenij*, quatenus statuunt omnia peccata eidem confiteri: nam quoad hanc partem tàm Concil. Lateran. vi nostri canonis, quàm alia mox relata explicant tantùm ius Diuinum, nec condunt nouum; ita vt peccata omnia mortalia post Baptismum commissa pertineant ad integritatem confessionis sacramentalis, siuè confessio consideretur secundum se, & vt pars sacramenti pœnitentiæ, siuè consideretur in ordine ad præceptum Ecclesiæ, vt rectè docet *Suar.* post alios *de pœnit. disp. 22. sec. 1. num. 4.* Secundò probatur ex *Conc. Trid. sess. 14. can. 7.* anathemate percutiente omnes illos, qui contrarium asserere præsumunt, his verbis: *Si quis dixerit in Sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino confiteri omnia, & singula peccata, &c. anathema sit.* Et *cap. 5. ead. sess. Qui scienter aliquid retinet, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.* Hanc catholicam veritatem colligit *Fagund. de precept. Eccl. precep. 2. lib. 1. cap. 1. n. 1. & 2.* ex illo *Ioan. cap. 1. Si confiteamur peccata nostra; fidelis est Deus, & iustus, vt remittat nobis peccata nostra.* Vbi notanda sunt in primis verba illa, *Confiteamur peccata nostra, &c.* Quoniam sunt intelligenda de confessione omnium, ac singulorum peccatorum: siquidem Apostolus indefinitè loquitur de peccatis nostris; at indefinita æquipollet vniuersali, vt in *l. de quibus*, & ibi *Bart. ff. de legib. l. de pretio, ff. de*

de publicana in rem act. Secundò sunt considerāda verba subsequentia : *Fidelis est Deus, &c.* Siquidem huiusmodi verba apertè indicant velle Apostolum Deum ex fidelitate, & iustitia remittere peccata ijs,qui ea confitentur:vndè apertè sequitur, Deum alicubi promisisse remissionem peccatorum ijs, qui illa confitentur . Hanc autem promissionem diuinam fuisse factam, *Ioan.*20.; & *Matth.*16. ex eo constat,quòd ibi Christus Apostolos suos, & eorum in Sacerdotio successores instituit ministros huius Sacramenti cum ampla facultate absoluēdi, & remittendi peccata ijs,qui illa confitētur, inquiens: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis,& quorum retinueritis retēta sunt.* Quod denique hæc omnium peccatorum confessio fieri debeat non Deo, vt hæretici putāt, sed hominibus Sacerdotibus, id colligit idem *Fagund.loc.cit.sub nu.*2.*ex Apost.Iacobo,cap.*5. in illis verbis: *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Qui cùm indefinitè quoque loquatur de peccatis, &
92 de omnibus peccatis similitèr est intelligendus: vt scilicet homines hominibus, non quibuscunque,sed Sacerdotibus,qui habent potestatem soluendi,& ligandi, omnia,& singula peccata mortalia confiteantur . Probatur denique hæc eadem
93 conclusio ratione . Etenim confessio debet esse adæquata absolutioni ; quia absolutio cùm sit actus iudicialis, non cadit super incognitis , vt colligitur ex eodem *Conc.Trid* loco proximè citato; sed absolutio non potest fieri, nisi omnium peccatorum;quia vnum peccatum non potest remitti sine alio, aliàs Sacramentum non conferret gratiam, eo quòd pœnitens adhuc remaneret Dei inimicus,aut simul esset Dei amicus, & inimicus, quod pugnat,vt *in cap.maiores,§.adhuc de Baptis.* Ergò, & confessio,&c. Plures alias rationes vide apud *Molf.par.*1.*sua sum. Theol.tract.*7. *cap.*12. *à n.* 14. *ad* 19. & apud alios Doctores supra relatos pro tertia opinione.

Nec ex eo,quòd fidelis omnia peccata sua cōfiteri studet, nihil diuinæ bonitati dimittendum
94 relinquit, vt non minus stultè, quàm impiè Luther.& eius Sectatores asseruerunt ; quoniam ob id non dicitur aliquid agere contra fiduciam,vel efficaciam meritorum Christi:siquidem totus fructus huiusmodi Sacramenti ex eius meritis intēditur : est enim vnum ex instrumentis , per quæ merita Christi nobis applicātur.Sic etiam falsum est,quod tenet *Petr.Oxom.* dicens non oportere confiteri peccata publica , cùm ipsa satis per se pateant;quoniam notitia,quæ extra Sacramentū habetur est per accidens: at in omni iudicio necessaria est notitia per propriam accusationem,& testificationem , quam in sacramentali foro præbet pœnitens se ipsum accusans.

Ampliatur primò hæc conclusio , vt ad integritatem confessionis sacramentalis pertineant
95 peccata mortalia non solùm externa, & publica; sed etiam occulta , & purè interna , vt contra *Dvicleph*,& alios hæreticos docet *Sot. in* 4. *d.*18. *q.*3.*art.*3.*concl.vnica,vers.Igitur, Vasq.de pęnit. q.* 90.*art.*3.*dub.vlt.Suar.de pœnit.disp.*18.*sec.*1.*nu.*4. *Petr.Sot.Heur.*& alij, quos refert, & sequitur *Fagund.de præcep.Eccles.præcep.*2.*lib.*2.*cap.*1.*sub n.*2. *& Molfes.par.*1. *sua sum.tract.*7. *cap.*12. *nu.*14.*&* 19. imò contraria sententia erronea est, ac hæretica,vt patet ex *Conc.Trid.sess.*14.*can.*7.ita se habente : *Si quis dixerit in Sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino confiteri omnia,& singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita,& diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta,& quæ sunt contra duo vltima præcepta Decalogi , &c. anathema sit.* Etenim qui confitetur peccatum externum licèt non teneatur confiteri peccatum internum, quia qui confitetur actum externum, implicitè confitetur internum , cùm actus internus sit principiū actus externi,*argum.tex.in l.Labeo,§.Tubero,ff.de supell.leg.cap.præterea, de offic.deleg. & cap.præsentia,eod.tit.* nihilominus,qui confitetur peccatum internum,non censetur confiteri externum:siquidem peccatum internum passim reperitur sine externo: & propterea sicut ad integritatem confessionis pertinet peccatum externum,ita quoque ad eiusdem integritatem spectat actus internus , & sic peccatum internum quando separatum reperitur à peccato externo . Vndè peccata interna
96 ab initio nascentis Ecclesiæ fideles confiteri cōsueuerunt,vt colligitur ex *Clem.*1.*Successore Petri Apostoli,epist.*1. vbi ait,Petrum docuisse, vt cogitationes internæ panderentur Sacerdotibus,*Tertull.lib.de pœnit.*inquit paritèr, quòd sicut,qui vlcus habet pudendum,ne præ pudore illud ostendat,perire mauult;ità euenit ei,qui sua peccata non detegit, *Cypr.quoque serm.*5. *de laps.* quòd ij, quamuis nullo libelli facinore constricti sint, nihilominus, quia de hoc cogitauerunt, id ipsum apud Sacerdotes Dei dolentèr, & simplicitèr cōfiteantur *D.Hieron. cap.* 10. *super Ecclesiastic.* ità etiam docet:*Si quem Serpens Diabolus occultè momorderit, & nullo conscio, eum peccati veneno infecerit ,si tacuerit qui percussus est, & non egerit pœnitentiam, nec vulnus suum fratri, & magistro voluerit confiteri, magister, qui linguam habet ad curandum , facilè ei prodesse non poterit.* Hoc idem colligitur ex *D.August.in cap.agite, & ex D.Ambr.in cap.non potest* 1.*de pœnit. d.* 1. Idem ex *Orig.* & alijs apud *Sot. loc. cit.* Vndè apertè falluntur *Vucleph*, & sequaces existimantes peccata merè interna non pertinere ad integritatem confessionis,eo quòd arbitrantur confessionem esse de iure humano, & Ecclesia non habet potestatem super actus purè internos ; siquidem nos supra *disp.* 1.*sec.*1.sufficientèr ostendimus, confessionem sacramentalem esse de iure diuino.Imò falsam esse,
97 & plusquam temerariam sententiam *Margarita Confes.* quam supra retulimus probat *Nauar.* & alij,quos ipse refert, *in cap.fratres de pœnit.d.*5. *n.* 59.*& Suar.de pęnit.disp.*36.*sec.*2. dum ait, *in ver. Confessio,fol.*40. quòd licèt peccata omnia etiam interna pertineant ad integritatem confessionis secundùm se consideratæ: nihilominus in ordine ad præceptum Ecclesiæ si quis interna tantùm peccata habeat, eum non ligari præcepto nostri cano-

canonis ad confessionem annuam, cùm Ecclesia potestatem non habeat super actus purè internos. Etenim *tex.* noster generalitèr præcipit cõfessionem omnium peccatorum, sub quibus certum est interna contineri: lex autem generalitèr loquens
98 generalitèr debet intelligi, & quando nõ distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.1. §. generaliter, ff. de legat. præst.* Confirmatur; quia per huiusmodi præceptum aliquod nouum non statuitur; sed tantùm determinatur ius Diuinum quoad circumstantiam temporis: at Diuino præcepto tenentur fideles cõfiteri tùm externa, tùm etiam interna peccata, vt supra secundum fidem catholicam probauimus: ergò vi huius præcepri tenentur ea semel in anno confiteri. Nec obstat argumentum; quoniam, vt sæpè diximus, præceptum est de actu externo, nempè de confessione annua, licèt materia remota, vt sunt peccata sit actus internus.

Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt ad integritatem confessionis sacramentalis per-
99 tineant non solùm peccata mortalia post Baptismum externa, & interna, quæ certò nouit pœnitens habere in sua conscientia; verùm etiam peccata dubia: siuè dubium de peccatis sit, an pœnitens fuerit ea confessa, & sibi per sacramentalem formam remissa, siuè dubium sit iuris, vel facti, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d. 17. q. 3. art. 1. & d. 22. q. 2. art. 3. ad 3. Sot. ibidem d. 18. q. 2. art. 4. Syl. in sum. ver. Confessio, 2. q. 2. Med. C. de confes. q. de confes. facta prauo Sacerd. Victor. num. 130. Nauar. in Man. cap. 9. num. 14. Suar. de pœnit. disp. 22. sec. 9. Coninch. de pœnit. disp. 7. dub. 8. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. q. 8. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 2. cap. 1. sub num. 9.* & latè *P. Alph. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll. 6. num. 58. cum plur. seq.* Etenim in dubijs tutior pars est eligenda, *cap. iuuenis de spons.* Quæ quidem conclusio quomodo procedat, optimè declarat *P. Alphon. loco citato*, qui plura cumulauit ad hanc rem pertinentia: quibus adde, quæ supra adnotauimus *concl. praced. limit. 2.* & quæ habentur ex *Coninch. loco citato*.

Tertiò hæc ipsa conclusio ampliatur, vt ad integritatem sacramentalis confessionis pertineant
100 peccata mortalia post Baptismum commissa, tàm non reseruata, quàm reseruata, ita vt pœnitens, & omnia confiteri teneatur vni, & eidem Sacerdoti, in vna, & eadem confessione, & in ordine ad vnam, & eandem absolutionem, vt habetur ex *Adriano q. 5. de confes. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 19. Vict. in sum. num. 149. & 162. can. par. 5. relect. de pœnit. §. secunda conclusio Viguer. in sum. cap. 16. §. 4. vers. 77. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 30. sec. 1. num. 3. & sec. 3. num. 2. Vasq. ibidem, q. 91. art. 3. dub. 9. sub num. 11.* & latius *sub dub. 10. num. 2. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 6. q. 7. num. 127.* & ex alijs. Etenim confessionis integritas cùm sit de iure Diuino, sicut absolutionis, quia iudicium Sacerdotis ferri non potest, nisi integra causa pœnitentis audita, vt in *Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.* & confessionis integritas exigitur propter integritatem absolutionis vt inquit *Suar. d. sec. 1. nn. 3.* Hinc fit, vt confessionis, & absolutionis integritas ab Ecclesia tolli non possit per casuum reseruationem. Confirmatur, quia aliàs sequeretur, posse remitti vnum peccatum sine alio, quod est falsum, vt benè declarat *Vasq. d. dub. 9. sub num. 11.* & est *tex. in cap. maiores, §. sed adhuc de Baptis.* quia aliàs Sacramentum non conferret gratiam: nam pœnitens adhuc remaneret Dei inimicus, vel simul esset Dei amicus, & inimicus, quod est incompossibile.

Ex hoc infertur primò, quod si quis habeat peccata reseruata, & etiam non reseruata, &
101 adeat inferiorem confessarium, qui facultatem non habeat absoluendi à reseruatis, tunc non potest non reseruata tantùm eidem confiteri, & deindè reseruata superiori, vt malè arbitratur *Alens. 4. par. qq. 77. memb. 5. art. 2. ad vlt.* aliàs *q. 18. memb. 4. art. 5. §. 2. ad vlt.* cùm confessionis integritas sit de iure Diuino, vt supra diximus. Nec inferiori potest omnia, & ab eodem à non reseruatis absolutionem consequi, & a reseruatis deindè per Superiorem absolui, vt videtur velle *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4. q. [illegible] 2. ad 4. Palud. ibidem q. 5. art. 1. num. 11. Io. Med. C. de confes. q. de integr. absolut. Syl. in sum. in ver. Confessio 5. q. 19. Nauar. in cap. consideret, §. cautus, de pœnit. d. 5. num. 13. cum seq.* & alij apud *Suar. & Vasq. locis supra citatis*, qui testantur, hanc sententiam esse communissimam: siquidem absolutio debet esse integra [illegible] confessio [illegible] vnum peccatum dimitti non possit sine al[illegible]; sed Inferior debet pœnitentem ad superiorem mittere, vel ab ipso superiori pro absolutione à reseruatis facultatem impetrare, vt rectè docent *Richard. in 4. d. 17. art. 2. q. 8. ad 2. Duran. ibidem, q. 15. Sot. d. 18. q. 2. art. 5. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 31. sec. 2. sub num. 4. Vasq. d. dub. 9. sub num. 25.* & alij. Etenim Sacerdotes inferiores extra mortis articulum nihil possunt in casibus reseruatis, vt apertè colligitur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 7. circa finem*, ita se habente *Sacerdotes cùm nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad superiores, & legitimos Iudices pro beneficio absolutionis accedant* Est tamen verum, quòd in multis casibus potest inferior Sacerdos absoluere pœnitentem tàm à non reseruatis, quàm à reseruatis antequam coram superiore compareat.

Primus casus est, vbi fit reseruatio cum onere confitendi iterum Superiori peccata reseruata
102 confessa prius Inferiori, & ab eodem remissa: nam vt supra adnotauimus *concl. 4. limit. 2.* non solùm generali lege, sed etiam speciali priuilegio, & particulari commissione potest concedi facultas inferioribus Sacerdotibus absoluendi à quibuscunque peccatis mortalibus sub onere, vt pœnitens remaneat obligatus peccata reseruata, vel etiam omnia mortalia confitendi, deinde Superiori, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 26. num. 12.* & ex alijs apud *Vasq. tom. 4. de pœnit.*

q. 1.

q.1.art.3.dub.7.sub num.17.cum plur.seq. Vndè si quis peccata reseruata tantùm, vel etiam mixta cum non reseruatis habeat, & adeat inferiorem Sacerdotem huiusmodi facultatem habentem, tunc tenetur ei confiteri omnia peccata tàm non reseruata, quàm reseruata, & obtenta absolutione ab omnibus peccatis, debet deindè comparere superiori, qui repetita confessione reseruatorum, iterum pœnitentem ipsum à reseruatis absoluit. Et fortè hoc modo antiquitus fiebat reseruatio: nam *Syl.* post alios *in sum.in ver. Confessio*, 1. *q.19.circa fin.* ait practicari, vt pœnitens quando prius vadit ad Inferiorem, Inferior absoluit eum à peccatis; sed non ab obligatione confitendi superiori. Ita quoque vera est sententia illa grauissimorum Doctor. relata à *Vasq. d.q.91.art.3.dub.9.sub num.7.* dicentium, reseruationem non censeri factam quoad remissionem culpæ, qui est primus effectus Sacramenti; sed quoad alios effectus, nempè quoad remissionem, & reconciliationem cum Ecclesia, atque ideò reseruantur peccata superiori, non vt per talem reseruationem impediatur remissio culpæ, sed vt obligetur pœnitens pro reseruatis coram superiore comparere, vt recipiat reconciliationem cum Ecclesia, & pœnam condignam arbitrio illius: & quoad hos duos effectus, non, vt diuidi possit absolutio. Et quamuis *Vasq. loco citato*, hanc sententiam reiciat propter determinationem *Concil. Trid. sess.14. cap.7.* supra relatam, cùm per eam subtrahatur iurisdictio, & omnis auctoritas Inferiori quoad casus reseruatos, nihilominus non solùm ante *Concilium Trid.* verùm etiam hodie si constat de voluntate superioris reseruantis supradicto modo, potest Inferior absoluere pœnitentem directè tàm à non reseruatis, quàm etiam reseruatis cum onere comparendi superiori vt supra, vt benè docet *Suar. tom.4. de pœnit. disp.31. sec.2. sub num.4.* Quod verum esse arbitror, etiam si pœnitens haberet reseruata tantùm habentia excommunicationem annexam: nam si reseruatio non est quoad remissionem culpæ, nec etiam erit quoad absolutionem excommunicationis, quæ prærequiritur ad remissionem peccati habentis excommunicationem annexam, vt ex dicta sententia grauissimorum Doctorum deducit *Vasq. loco citato*. Dixi, *Si constat de voluntate Superioris, &c.* Quia nisi de voluntate Superioris expressa, vel saltem tacita constet, non posset hodie Inferior pœnitentem absoluere, nisi prius obtenta facultate à Superiore: quia non præsumitur supradicto modo facta casuum reseruatio, stante supradicta determinatione *Concil. Trid.* vt benè docet *Suar. loco citato, & Vasq. d. dub.9. num.25.*

Secundus casus est grauis aliqua necessitas, etiam si non sit articulus mortis. Vndè si oporteat præceptum annuæ confessionis implere,
103 aut communicare, vel Missam celebrare, ita vt non possit ommitti citra graue scandalum, aut infamiam, tunc potest inferior Sacerdos absoluere indirectè pœnitentem habentem peccata reseruata antequam coram Superiore compareat: quoniam ad valorem Sacramenti non est simpliciter necessaria iurisdictio super omnia peccata, quibus alligatus est pœnitens, si alioquin seruetur formalis confessionis integritas, cùm scilicet vrget rationabilis causa, vt supra declarauimus in primo not. & infra latius, Deo duce, dicemus; sed satis est si Minister iurisdictionem habeat super aliqua peccata: nam vrgente graui causa, vel necessitate percipiendi Sacramentum; si confessio fieri non potest integra materialiter omnium peccatorum; seruatur tamen integritas formalis: sicut pari ratione dicitur de absolutione, sed in casu de quo agitur, concurrit grauis causa, & necessitas, & Minister habet iurisdictionem super aliqua peccata, vt supponimus; ergò si absoluat pœnitentem habentem casus reseruatos antequam coram Superiore compareat, Sacramentum non potest dici nullum ex defectu integritatis, aut iurisdictionis. Confirmatur, quia confessio non est integra materialiter ob peccatum reseruatum inculpabiliter oblitum est valida, sicut absolutio super eam impensa, & peccatum illud oblitum indirectè dicitur sublatum: siquidem licèt confessio illa non fuerit integra materialiter, est tamen integra formaliter: quod satis est ad validitatem Sacramenti, vt infra latius dicemus, *disp.11. sec.7.* ergò idem dicendum est in casu nostro, si sufficiens adesset tacendi causa æquiualens obliuioni: & si tunc poterit absolui, & indirectè tolli peccatum reseruatum; multo magis id poterit si illud proferat. Nec talis absolutio dicetur contra determinationem *Concil. Trid. loco supra citato*: quia Concilium licèt dicat, Inferiores Sacerdotes nihil posse super casus reseruatos; id tamen intelligendum est per se, ac directè absoluendo, non autem indirectè, & per accidens absoluendo ab alijs peccatis, sicut tolli possunt reseruata per contritionem, vel attritionem, mediante alio Sacramento. Etenim hoc modo subuenitur necessitati pœnitentis: & seruatur rigor intentus per reseruationem: ita *Suar.* post alios *d. disp.31. sec.3. à num. 1. ad 8.* vbi id ampliat, etiam si casus reseruatus habeat excommunicationem annexam: nam in casu necessitatis sicut licitum est excommunicato sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere; ita licitum est illi confiteri quantum est ex eius parte, atque ideo excommunicatio non obstat quominus à Sacerdote absolui possit.

Illud tamen nolo silentio esse prætereundum, quo idem *Suar.* ait *d. disp.31. sec.2. num.6.* post
104 *Caiet. in sum. ver. Confessio cap. vlt. Nauar. in suo Man. cap.9. num.7.* & alios dicens, quod si Sacerdos inferior iurisdictionem omninò non habens super reseruata absoluat pœnitentem à non reseruatis tantùm, & remittat deindè ipsum ad superiorem absoluendum à reseruatis, si absolutio huiusmodi bona fide suscipiatur à pœnitente existimante id fieri posse, validum esse Sacramentum, nec obligatur non reseruatorum confessionem iterare: sed satis est si superiorem adeat,

adeat, eidemque reseruata tantùm confiteatur, & absolutionem recipiat. Nam eo casu pœnitens, stante ipsius bona fide, formaliter confitetur integrè, & Sacerdos habet iurisdictionem super confessionem illam, quatenus sacramentalis est; atque ideò nihil impedit, quo minus Sacramentum perfici possit. Confirmatur, quoniam, aut ad Sacramenti valorem exigitur, vt Minister iurisdictionem habeat super omnia pœnitentis peccata: aut satis est super aliqua. Non potest dici primum, aliàs qui haberet peccata reseruata omninò oblita, non absolueretur validè ab eo, qui non habet iurisdictionem in reseruata, quod est falsum: ergò si secundum, habemus intentum. Hac ipsa ratione inquit ipse *Suar. loco citato nu. 8.* confessionem factam simplici Sacerdoti de venialibus, & mortalibus peccatis validam esse quamuis Sacerdos ille iurisdictione careat super mortalia, siuè pœnitens peccatorum mortalium inculpabiliter fuit ignarus; siuè bona fide tali Sacerdoti fuerit ea confessus existimans illum habere iurisdictionem ad illa necessariam. Sed re vera hæc sententia *Suar.* videtur nobis valdè dubia: quoniam eo casu nullo modo habuit intentionem absoluendi pœnitentem à reseruatis, nec directè, nec indirectè, sed pœnitentem scienter absoluit à non reseruatis, & scienter quoque misit ipsum pœnitentem ad Superiorem absoluendum à reseruatis: vndè cùm desit intentio Ministri expressa absoluendi à reseruatis, nec adsit saltem virtualis absoluendi ab eis, pęnitens non potest ab eisdem dici absolutus directè, nec indirectè, & cùm non possit dimidiari absolutio, aliàs quis diceretur pro parte amicus, & inimicus Dei, quod est absurdum, vt sæpè diximus, hinc fit, quòd non valet absolutio, nec quidem à non reseruatis. His adde quæ habentur ex *Vasq. d. q. 91. dub. 9. à num. 26. ad 30.* Huic opinioni etiam obstat Decretum S.D.N. Inn. XI. emanatum Romæ 12. Februarij 1679. & publicatum in die 15. eiusdem mensis, & anni circa communionem quotidianam, de qua vide suo loco; & in eodem Decreto circa confessionem venialium ne fiat simplici Sacerdoti, hæc formalia verba habentur. (*Non permittant, nempè ordinarij locorum, vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & confessarij, etiam Regulares, aut quicumque alij Sacerdotes secùs egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum iustam, ac rigorosam animaduersionem in contra facientes, etiam Regulares, etiam Societatis Iesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinarijs per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.*)

Secundò infertur ex supradicta ampliatione, quòd si pœnitens habens peccata reseruata, & nō
105 reseruata adeat primò Superiorem, qui facultatem habeat absoluendi ab omnibus, tunc non potest ipse Superior reseruata tantùm audire, & ab eisdem absoluere, & deindè remittere pęnitentem ad Inferiorem, qui eum à non reseruatis absoluat, vt minus tutè docet *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. concl. 2.* & alij penès *Molf. par. 1. sum. Theol. trac. 7. cap. 21. n. 23. & 24.* quia id esset contra ius diuinum, quo iure est confessionis, & absolutionis integritas; sed debet, vel omnium peccatorum confessionem audire, & ab omnibus absoluere, vel auditis tantùm peccatis reseruatis, & pro ipsis pęnitentia imposita, nulla sacramentali sibi impensa absolutione, remittere ad Inferiorem, qui audita omnium peccatorum reseruatorum, & non reseruatorum cōfessione, ipsum ab omnibus absoluat, ità *Adrian. q. 5. de confes. Syl. in sum. in ver. Confessio 1. q. 19.* & alij apud *Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 91. art. 3. dub. 10. n. 2. Suar. d. disp. 31. sec. 1. & 2.* cōtra *Tolet.* & alios, vbi latè hanc materiam pertractat, & limitat ea, quæ dicta sunt, esse vera regulariter: secus autem si necessitas esset, & grauis causa ex parte Superioris: nam tunc posset Superior absoluere pęnitentem à reseruatis dumtaxat auditis, & remittere ipsum ad Inferiorem absoluendū à reliquis non reseruatis. Etenim pęnitens, si vrgente necessitate, in multis casibus potest confessionem diminutam facere, eadem ratione necessitas ex parte Confessarij satis quoq; erit ad absolutionem diminuendam. Benè verum est, quod ipsimet *Suar. d. sec. 1. n. 7. & Vasq. d. dub. 10. nu. 4.* existimant ad hanc necessitatem non sufficere communem negotiorum multitudinem, quàm Superiores Prælati habere solent, vt post alios videtur sentire quoq; *Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 21. sub nu. 23.* quoniam huiusmodi confessiones de reseruatis non sunt adeò frequentes, & Superiores poterunt eorū iurisdictionem alteri delegare, si necessitas vrgeat. Et si indicent necessarium esse audire pęnitentem de reseruatis, & non commodè possint omnium peccatorum cōfessiōnem audire, & talia sint peccata reseruata, vt nō deceat alteri committere diiudicanda, poterit ipse Superior, auditis solis reseruatis, absolutionē impendere: siquidem hoc casu adest sufficiēs causa, ob quam illa confessionis diminutio non formalis, sed materialis tantùm censeatur. Esset autē rationabilis, ac iusta causa audiendi reseruata tantùm, & ab eisdem absoluendi, vbi ex parte pęnitentis instaret vera necessitas moralis non differendi amplius suam confessionem sacramentalem, & ad Superiorem accederet ab omnibus peccatis absoluendus, & nollet alteri confiteri reseruata, & ex parte Superioris esset impedimentum, vt non possit completam confessionem audire. Quis autem possit à reseruatis absoluere, & quotuplex sit iurisdictio ad absoluendum à reseruatis, latè habetur ex *Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 8. cap. 8. per totum,* & nos latius, Deo duce dicemus de Ministro Sacramenti pœnitentiæ tractantes. Vndè meritò damnata fuit ab Innoc. XI. S.P. *Proposit. 59.* quæ aiebat: *Licèt sacramentalitèr absoluere dimidiatè tantùm confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis, v.g. potest contingere in die magnæ alicuius festiuitatis, aut Indulgentiæ.*

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt ità

demùm pœnitẽtis peccata mortalia omnia post
106 Baptismum commissa, & aliàs ritè non confessa, nec remissa pertineant ad integritatem confessionis, ita vt pœnitens teneatur ea omnia confiteri vni, & eidem Sacerdoti, in vna, & eadem confessione, & in ordine ad vnam, & eandem absolutionem, quando omnia peccata, quæ commisit habet in propria conscientia, vt quia cognoscit, & credit esse mortalia, & eorum recordatur. Etenim *ex Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* pœnitens tenetur ea tantùm peccata confiteri, quorum habet conscientiam, & quæ memoriæ occurrunt: peccata verò ignorata, aut oblita non dicuntur esse in conscientia, nec memoriæ occurrunt, atque ideò excusatur pœnitens ab integritate materiali cõfessionis omnium peccatorum ex capite probabilis ignorãtiæ, aut obliuionis. Confirmatur, quia illa peccati ommissio causata ex ignorantia, seu obliuione inuincibili, & probabili non est volũtaria, vt habetur ex *D. Tho. 1. 2. q. 6. art. 1.* & propterea eo casu concurrit impotentia moralis, & physica, quæ omnes excusat, cùm ad impossibile nemo teneatur, *arg. tex. in l. qui commeatus*, & ibi *Bart. ff. de milit. & in l. impossibilium. ff. de regul. iur.* Imò impossibile moralitèr dicitur, quod sine magna difficultate fieri non potest, vt in *l. apud Iulianum, ff. de legat. 1.* latè *Dec. in regula, Qui potest facere, in fin. ff. de regul. iur.* Differt autem ignorãtia ab obliuione; quia ignorantia est alicuius rei nunquam didicitæ: obliuio autem est alicuius rei aliàs didicitæ: & vtraque est iuris, vel facti: vincibilis, aut inuincibilis, crassa, & affectata.

Ex hoc infertur, quòd si pœnitens probabilitèr putet, hoc, aut illud peccatum non esse mortale,
107 aut probabilitèr credit hic, & nunc se iustè excusari ab illius cõfessione: aut debitam adhibuisse diligentiam in memorandis peccatis, cùm tamen re vera non adhibuerit; propter quod oblitus fuerit alicuius lethalis culpæ: his enim casibus quamuis non faciat confessionem materialitèr integram, excusatur, quia confessio ipsa erit saltẽ integra formalitèr, iuxtà ea, quæ supra diximus, vt rectè docet *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 23. sec. 3. n. 1. Coninch. disp. 7. de pœnit. sub n. 70. Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 9. n. 129. & 130.* & alij Doctores communitèr, dicentes prædictis casibus confessionem esse validam, etiam si cum illa ignorantia, aut obliuione pœnitens leuem culpam contraxerit, nam per talem culpam, nec valor, nec fructus Sacramenti impediuntur. Dixi, *Probabilitèr putet, probabilitèr credit, &c.* Quoniã, vt supra diximus, pœnitẽs ex inuincibili, ac probabili tantùm ignorantia, aut obliuione excusatur à materiali integritate cõfessionis, siue ignorantia, & obliuio iuris sint, siue facti, vt habetur ex Doctoribus supra relatis: secus autem si pœnitens ex improbabili, vincibili, crassa, seu affectata ignorantia, aut obliuione confessionem non faciat integram; quoniam tunc confessio erit inualida, & nullum ex ea consequitur fructum; quin potius suscipiendo sacramentalem absolutionem super huiusmodi confessionem, nouam culpam lethalem contrahit, cùm sacrilegium committat. Vndè quando quis nulla diligentia adhibita in memorandis peccatis, eisdemq; cognoscendis, aut adeò leui, & cum tanta negligentia, vt pro nihilo reputetur, ad confessionem accedit proculdubiò nullitèr confitetur, etiam si directam voluntatem habeat nihil omittendi scientèr eorum, quæ in ipso cõfessionis actu occurrerint; quia talis ignorantia, seu obliuio si crassa sit, dicitur indirectè volita: si verò affectata directè, vt latè probat *Petr. Sot. lect. 10. de pœnit. vers. Prestat de integritate: Domin. Sot. in 4. d. 18. q. 3. art. 1. concl. 3. Tolet. lib. 3. suæ sum. cap. 8. in prin. Suar. d. sec. 3. nu. 4. Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. cap. 13. n. 12. Coninch. de pœnit. n. 70. vers. Qua in re Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 9. n. 131.* vbi probabilitèr id limitat, quando ignorantia non est per se intenta, licèt sit culpabilis materialitèr, quia tũc confessio esset valida, sed informis: quamuis alteram dicat esse securiorem, vt habetur etiam ex *Nauar. in Man. cap. 9. n. 16.* & alij. Confirmatur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* dùm præcipit confessionem sacramentalem esse habendam post diligentem sui discussionem ita statuens: *Oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habẽt, in confessione recenseri, &c.*

Et quamuis ad iudicandum sufficiens consciẽtiæ examen non possit assignari certa regula: si-
108 quidem in hac re pensanda est in primis confitentis conditio, & deindè inspiciendum est tempus, quo præcedẽs confessio habita fuerit, & multitudo negotiorum, in quibus versetur pœnitens; nihilominus illud est certum, vt ad propriæ conscientiæ discussionem faciendam tanta diligentia necessaria sit, quantam prudens, & diligens, & timorati viri adhibere solent in notabilis momẽti negotio, vt habetur ex *Can. par. 5. relect. de pœnit. & Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 91. art. 1. dub. 6.* vbi etiam addit, quòd non ob id obligatur pœnitens scribere peccata statim post commissa. Est tamen verum, quòd defectus debitæ diligentiæ in memorandis, & cognoscendis culpis, interdum suppleri potest à Confessario, mediãtibus debitis interrogatorijs: & eò maximè si pœnitens non sit tantæ capacitatis, vt solus per se possit suam conscientiam sufficienter discutere. Imò ad id tenetur Confessarius pœnitentis conditionẽ conspiciens: quoniam vterque debet diligentiam suo muneri accomodatam præstare; aliàs mortalem culpam contraheret, vt post alios *Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. cap. 12. sub n. 26.* & infra latius, Deo duce, dicemus, de confessariorum peccatis specialiter agentes. Illud denique ad moderandum rigorem de iteranda confessione in casu, de quo agitur, not. est, quod habetur ex *Nauar. in cap. fratres, num. 82. de pœnit. d. 5.* siquidem multoties euenit, vt confessio nulla ex omissione peccati propter culpabilem ignorantiam iuxta ea, quæ habentur ex *Angelo in sum. ver. Confessio 1. nu. 8.* & propterea supra à nobis discussa, citra culpam non repetatur ex ignorantia inculpabili: nam eadem

eadem ignorantia, quæ in priori confessione fuit causa mortaliter peccandi, & illius nullitatis, in sequenti confessione potest esse causa obliuionis naturalis, seù inculpabilis talis peccati; quoniam peccatum ex ignorantia contractum difficilè cognoscitur, & difficilius in memoriam reuocatur. Quòd si pœnitens huiusmodi defectus postea recordetur, obligabitur priorem tantùm confessionem repetere tanquam nullam; non autem sequentes bona fide factas, vt habetur ex *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 23. sec. 4. & Filliuc. d. cap. 5. q. 10. con. 3. & 4. num. 134. & 135.* vbi etiam quærit idem *Suar.* An si in ipsa confessione ita negligenter inchoata pœnitens culpam suam, & negligentiam recognoscat, teneatur eam statim confiteri, & ita supplere defectum illum? & respondet affirmatiuè: dummodo ipsa etiam negligentia per interrogationes Confessarij, aut alio modo sufficienter suppleatur, & aliqua vrgeat necessitas: aliàs est differenda confessio, donec suæ conscientiæ diligentem discussionem fecerit.

Secundò limitatur eadem conclusio, vt tunc pœnitens teneatur ad integram, vt supra omnium
109 peccatorum confessionem, cùm potest: aliàs si moraliter non possit, non tenetur, quia necessitas integritatis confessionis est moralis, & propterea ad impossibile non obligat, cùm impossibilium in moralibus nulla sit obligatio, *l. impossibilium, ff. de regul. iur. l. inter stipulantem, §. sacram, ff. de verb. obligat. & in l. Institut. de inutilib. stipulat. in princ.* Hinc sequitur, quòd si quis in vltimis constitutus, aut lethalitèr vulneratus incipiat confiteri, & instante mortis articulo, confessionem omnium peccatorum perficere non possit, tunc talis non solùm potest, sed etiam debet à Confessario absolui: quia quamuis confessio illa non sit materialitèr integra; est tamen integra formalitèr: quia pœnitens eo casu verè, ac realitèr confessus est omnia peccata, quæ potuit, ita *Palud. in 4. d. 21. q. 2. art. 2. D. Anton. 3. par. tit. 10. cap. 2. Syl. in sum. ver. Confessor, 3. q. 13. Angel. ver. Confessor 4. n. 8. Medina,* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 23. sec. 1. nu. 5. Reginald. lib. 6. suæ prax. n. 151. & lib. 8. n. 27. & seq. Vasq. tom. 4. de pœnit. q. 9. art. 2. dub. 1. Coninch. disp. 7. de integrit. confes. nu. 96. Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. cap. 5. nu. 38. & cap. 12. nu. 31. & P. Alphon. de Leone, de offic. & potest. confes. recoll. 6. n. 118.*

Idem dicendum est de eo, qui non potest verbis peccata confiteri morbo aliquo correptus, aut
110 in vltimis vt supra constitutus: nam satis est si nutu, aut aliquo alio signo peccati speciē quoad fieri potest exprimat: & si non possit, sufficit, si signa contritionis ostendat, oculos, vel manus in Cœlum eleuando: aut si interrogatus à Confessario, an velit, quodcumq; malum subijsse, quàm Deū offendisse, & si verum dolorem de proprijs peccatis habeat, & sacramētalitèr absolui velit? annuat, manum Confessarij stringat, aut quocunque alio modo contritionis signa ostendat; tunc enim nō solùm potest, sed etiam debet sacramētalitèr absolui: siquidem illi nutus, ac signa sunt materia proxima sacramenti pœnitentiæ, & per illa quoque subijcit peccata sua clauibus Ecclesiæ, vt sacramentalem absolutionē assequi possit. Ità *Suar.* post alios *loco citato, Vasq. d. dub. 1. nu. 3. & seq. Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 3. cap. 3. nu. 10. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 3. num. 120. & 121.* vbi addit eo casu posse absolui talem pœnitentem, etiam sine conditione: vel saltem sub conditione, *Si es capax*, vel si, *Si possum, Molf. d. cap. 5. n. 30. cum plur. seq.* qui testatur in hoc omnes conuenire, *Zerola in sua prax. Episcopali, ver. Absolutio, par. 1. Coninch. de sacram. disp. 7. dub. 10. concl. 2. Reginal. lib. 8. suæ prax. nu. 27. Bonac. de sacram. q. 5. par. 2. §. 4. n. 9. vers. In praxi Homobon. de casib. reser. p. 1. cap. 1.* qui hanc sententiam cōfirmat ex *Ritual. Rom. nuper edito iussu S. M. Pauli Papæ 5. sub tit. de sacram. pęnit.* ita se habente: *Quòd si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela ægro deficiat, nutibus, & signis conetur, quo ad eius fieri poterit peccata pęnitentis cognoscere, quibus vtcunque, vel in genere, vel in specie cognitis: vel etiam si confitendi desiderium, siue per se, siue per alios ostenderit, absoluendus est.* Ex quo loco Ritualis probatur quoq; sententia dicti *P. Alph. loc. cit. sub nu. 120.* dùm ait, quòd si moribundus dixerit Confessario velle confiteri, quia habet multa peccata mortalia sibi aperienda, si deindè loquelā amittat, potest absolui, & Sacramentum virtute illius petitionis cōfici. Non tamen posset iste talis absolui, si sub conditione aliqua dixerit velle confiteri, & postea loquelam, & sensum perdiderit, ita vt non possit signa contritionis ostēdere: vt si dixerit, velle confiteri, si rectè valeat: etenim conditio nihil ponit in esse antequam purificetur, *l. qui heredi, ff. de condit. & demonstr. l. cedere diem, ff. de verb. signif.* Nō tamen citra difficultatem videtur opinio *Sot.* & aliorum, quam refert, & sequitur idem *Alph. de Leone, d. recoll. 6. num. 122. & 123. vers. Secunda opinio*, qui agentes de moribundo ostendente signa contritionis tantùm absente Sacerdote, negant posse eum absolui per ipsum Sacerdotem præsentem, & qui aduenit tempore quo moribundus sensu caret, ex solo testimonio familiarium, qui sint fide digni, existimantes cōtrariam sententiam fuisse damnatam per Decretum Clem. VIII. quod supra retulimus, quo prohibetur confessionem absenti fieri. Etenim contraria sententia habet quamplurimos Doctores magni ponderis, nempè *Suar. tom. 4. de pęnit. disp. 23. sec. 1. num. 12 & seq. Vasq. eo. tom. de pęnit. q. 91. art. 2. dub. 1. Coninch. disp. 7 de integr. confes. nu. 99. Zanard. in suo direct. confes. de sacram. pęnit. cap. 17. cond. cond. 10. casu 2. Reginald. lib. 8. suæ prax. n. 27. Molfes. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 5. sub n. 49. Filliuc.* post alios *tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 1. q. 10. nu. 18. & cap. 5. q. 4. n. 122.* qui id limitat, dummodò absolutio impendatur in præsentia moribundi: *Bonac. disp. 5. de sacram. q. 5. sec. 2. par. 2. §. 4. n. 1. Floron. de casib. reseruat. par. 1. cap. 4. §. 6. sub num. 6.* & alij. Pro qua opinione videtur

facere Rituale Romano loco supra citato, in illis verbis, *Si confitendi desiderium, siue per se, siue per alios ostenderit*, *&c.* Siquidem illa verba, *Siue per se*, Sicut communitèr citra omnem controuersiã intelliguntur de desiderio confitendi ostenso per ipsum confitentem Sacerdoti præsenti, ita quoq; verba subsequentia, *Siue per alios*. Debent intelligi de desiderio confitendi ostenso ab eodem cõfitente, mediante testimonio aliorum, qui illud audiuerint, dum Sacerdos ipse erat absens.

Et re vera pro hac sententia est *tex. in cap. is,*
111 *qui 26. q.6.* Nec nobis probatur responsio *Nauar. ad illum tex. in Man. cap. 26. n.27.* dicentis eũ loqui de absolutione ab excõmunicatione; quoniam *tex.* ipse loquitur de absolutione sacramentali, dum ait, *Dent testimonium, qui eum adierunt, & accipiat pœnitentiam, & si continuò creditur moriturus reconcilietur per manus impositionem*. At manus impositionem Sacramentum esse pœnitẽtiæ, clarè patet ex *tex. in cap. manus, 1. q.1.* vbi *D. August.* inquit, *Manus impositio non sicut Baptismus repeti non potest.* Confirmatur, quia per varia Concilia præsertim *Arausicanum 1. can. 12.* fuit determinatum quoque, quòd si baptismum petierit, vel pœnitentiam, & postea obmutuisset, si voluntas eius per testes probari possit fide dignos, debet baptizari, aut absolui: ergò ita etiam *in d. cap. is qui, 26. q.6.* editum *in Conc. quarto Cartagin.* intelligendum est, & non de absolutione ab excommunicatione. Nec talis interpretatio est cõtra Decretum Clem. VIII. damnantis confessionẽ sacramentalem per litteram, & per nunciũ, quoniam illa constitutio loquitur, vbi absolutio sacramentalis impenditur in absentiam pœnitẽtis: at in casu, de quo agitur, impenditur absolutio sacramentalis ipsi pœnitenti præsenti, vt rectè aduertit *Filliuc. loc. cit. num. 20.* Quæ diximus de constituto in articulo mortis, qui verbis sua peccata confiteri non valet, extendimus ad mutum, qui nutu tantùm aliqua peccata potest exprimere, & non omnia: nam talis adhuc est absoluẽdus, vt habetur ex *Tol. lib. 3. sua sum. cap. 8. sub n.2.*

Adde hic etiam illud, quod habetur ex *Molf. d. cap. 5. n.46. cum plur. sequentib.* dicente, quòd si
112 quis nullum confiteatur peccatum, nec Confessarius petierit, neque signum aliquod cõtritionis exhibuerit, & in vltimis reperiatur constitutus, si talis vir erat bonus, potest ei absolutionis beneficium impendi: secus autem si malam vitam duxerit, in peccatis diù perseuerans; quoniam malus, semper præsumitur malus; atque ideò Sacramẽti iniuria fieret, pro qua opinione affert *D. Anton.* relatum in Sacerdotali Rom. *tit. de confes. infir. fol. 26.* & ita testatur fuisse responsum à doctissimis viris, & practicatum à Clem VIII. qui videns Romæ quendam casu cadentem ex Fabrica Ecclesiæ D. Petri Apostoli, eidem absolutionis beneficium dedit sub conditione, *Si capax absolutionis, &c.* Sed re vera hæc opinio sustineri posset, si satis esse velimus ad impendendam sacramentalem formam sensibilem per se, quamuis nõ obijciatur Confessarij sensibus: sed quia id est cõtra rationes Theologicas, secundùm quas constat Sacramentum pœnitẽtiæ esse institutum per modum iudicij, vt in *cap. verbum, de pœnit. d.1. & in Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* satis non videtur esse si materia sit sensibilis per se, nisi etiam subijciatur Confessarij sensibus, cùm sententia nõ feratur super incognitis: siquidem iudicium est actus prudentiæ, & propterea non potest ferri, nisi super re cognita, vt habetur ex *D. Thoma 2.2. q.43. art.3.* & apertè colligitur ex *Conc. Trid. loc. cit.* Etenim Iudex debet iudicare secundùm allegata, & probata, *l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. Proconf.* & in iudicio sacramentali pœnitẽs ipse est accusator, reus, & testis. Vndè arbitror, dictam opinionem esse omninò improbabilem, maximè quoad absolutionem purè impendendam.

Non solùm impotentia pœnitentis excusat ab integritate materiali confessionis sacramentalis,
113 vt supra explicauimus; sed etiam necessitas vrgens. Vndè ingruente procella, & instante naufragio, seuiente prælio, vel incendio, vel grassante peste potest Confessarius multos simul audire alta voce peccatum aliquod confitentes, eosdemque absoluere, dicens, *Ego vos absoluo à peccatis vestris.* Vt habetur ex *Henriq. lib. 2. de pœnit. cap. 12 n.3. Sot. in 4. d.18. q.2. art.5. Syl. ver. Confessio 1. n.23. Medina de confes. q.19. Turrecr. in cap. quamuis, de pœnit. d.1.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep. 2 lib. 3. cap. 3. nu. 11.* qui tamen ait, eos non teneri ita publicè confiteri, cùm remedium habeant contritionis, sed possunt id agere si velint, & tunc solùm dimidiatur confessio materialitèr ex iusta causa, non autem formalitèr: siquidem supponimus intentionem eorum esse omnia peccata confitendi si possent. Est tamen verum, quòd quamuis multi absolutè velint, neminem teneri publicè, vel per interpretem confiteri, vt habetur ex *Sot. in 4. d.18. q.2. art. 6. Tolet. in sua sum. lib. 3. cap. 6.* cum nonnullis ad ipsum additis; nihilominus in articulo, seu periculo mortis, vt in supra relatis casibus, si aliqui sciant, vel probabilitèr dubitent se veram contritionem habere tenentur publicè, vel per interpretem saltem aliqua peccata minoris scandali confiteri propter periculum animæ: siquidem periculum mortis æternæ maius est, quàm infamiæ, & maior iactura vitæ æternæ, quàm famæ temporalis, vt habetur ex *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 36. sec. 6. n.3. Petr. Sot. lect. 11 de pœnit.* & alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. loc. cit.* Vir autem ignoti idiomatis si nolit per interpretem confiteri ad implendum præceptum Ecclesiæ, & explicet peccata, quæ potest per nutus, ac signa, est absoluendus, & idem dicendum est de muto; quoniam horum confessio licet non sit integra materialitèr; est tamen integra formalitèr.

Quæ diximus de impotentia, ac necessitate ex
114 parte pœnitentis, vt excusetur ipse pœnitens ab integra omnium peccatorum confessione, extendimus etiam vbi necessitas, aut impotentia extaret ex parte Confessarij. Vndè si quis pestis morbo laboraret, & Sacerdos citra contagionis pe-

periculum integram eius confessionem audire non posset, tunc satis est si auditis aliquibus peccatis, eundem absoluat: siquidem huiusmodi cõfessio licèt non sit integra materialitèr; est tamen integra formalitèr. Idem dicendum de Confessario, qui inter audiendum confessionem alicuius, morbo aliquo de repetente correptus non possit totam confessionem audire; quia tunc eadem ratione super illam partem confessionis, quam audiuit potest absolutionem impendere, ita vt pœnitens quoad confessa recipiat remissionem, & absolutionem directè; quo uerò ad omissa indirectè tantùm, iuxtà ea, quæ supra diximus: quod quidem locum sibi vendicare probant *Vasq. 3. par. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 2. nu. 2. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 2. nu.* 118. *&* 119. *& Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 3. cap. 3. nu.* 14. vbi non adest alius Sacerdos, qui possit talis pœnitentis confessionem completè audire, & ipse pœnitens reperiatur in necessitate Sacramenti, ita vt non possit alium Sacerdotem adire; tunc enim confessio huiusmodi diceretur integra formalitèr, aliàs secus. Est tamen verum, quòd in his casibus pœnitens quoad fieri potest confiteri debet peccata certa potius quàm dubia: & peccata mortalia priusquàm venialia: & si plura mortalia habeat, est valdè conueniens, vt illud confiteatur, quod magis conscientiam aggrauat: nam id Sacramenti religioni satis conuenit, & charitas in tali articulo id etiam exigit, vt pœnitens, quod in se est faciat. In praxi denique seruatur, vt si pœnitenti in articulo mortis constituto absolutio sacramentalis impendatur, non completa confessione propter probabilem timorem mortis, si deindè statim mors non sequatur, continuanda est ipsa confessio, donec integrè fiat, quoad fieri potest: & completa omnium peccatorum confessione, debet denuò eidem impendi absolutio, & illud Sacramentum erit nouum à priori distinctum, vt habetur ex *Suar. loco supra relato, Filliuc. d. q. 2. can. 2. nu.* 119. *& Fagund. d. cap. 3. nu.* 10. qui addit, quòd quando ægrotus patitur parasismos, quoties & parasismus venerit, toties est absoluendus, ne fortè in vno illorum absque absolutione discedat. In omnibus autem casibus eiusmodi, in quibus licitè dimidiatur confessio, tenetur pœnitens non confessa confiteri, cessante causa, & sublato periculo: non tamen tenetur statim ea cõfiteri, sed potest illa in primam confessionem quam fecerit, differre; siue sit annalis ex obligatione præcepti nostri canonis: siue ex deuotione, vt rectè declarat idem *Fagund. loc. cit. sub n.* 15. qui post alios probat quoque, pœnitentem non teneri peccata confessa, & à quibus directè fuit absolutus iterum confiteri.

Quòd si impotentia ex parte Confessarij adeò magna, vt non solùm non possit vltra progredi
115 ad audiendam confessionem; sed ex superuenienti morbo ita obmutescat, vt nõ possit loqui, tunc Confessarius non posset absoluere pœnitétem, quamuis Sacramento extremè indigentem, signo, vel scriptura si scribere possit: siquidem forma Sacramenti pœnitentiæ debet humana voce proferri, vt benè docet *D. Thom.* communitèr receptus *3. par. q. 84. art. 3. ad 5. Suar. ibi, tom. 4. de penit. disp. 19. sec. 2. nu. 13. Coninch. disp. 4. de pœnit. n.* 49. & alij. Vndè meritò reijcitur sententia *Medina*, & aliorum, existimantium posse Sacerdotem signis suam intentionem explicare in absolutione pœnitentis: quia in omnibus Sacramẽtis eorum forma debet proferri voce articulata, excepto Sacramento matrimonij, in quo nutibus potest exprimi contrahentium consensus, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 22. num. 21. & Molf. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 4. cap. 6. nu. 20. & cap. 7. & tract. 7. cap. 5. n. 14.* Nec obstat, quòd confessio potest fieri nutibus, ac etiam per scripturam; nam non ob id sequitur, eodem modo posse impendi absolutionem: siquidem militat diuersa ratio: nã expressa significatio Sacramenti pœnitentiæ magis exigitur ex parte formæ, cùm principalitèr consistat in remissione peccatorum, quàm ex parte materiæ, vt rectè declarat *Suar. d. disp. 19. sec. 1. Vasq. d. q. 91. art. 2. dub. 1. Reginal. lib. 8. suæ prax. n. 2. Molfes. loc. cit. n. 15. & 16.* & alij.

Tertiò limitatur supradicta conclusio, vt non solùm impotentia naturalis, & physica excuset
116 pœnitentem ab integra omnium peccatorum confessione, in eius conscientia existentium, & quæ post Baptismum lethalitèr commissa fuerũt; verùm etiam impotentia, seu necessitas moralis. Vndè si pœnitens ex integra omnium peccatorum confessione probabilitèr timeret graue aliquod nocumentum in persona, vel in bonis esse sibi inferendum, tunc poterit tacere peccata illa, quæ detrimentum sibi allatura timet, si confiteretur, & reliqua confiteri: siquidem confessio illa licèt non sit integra materialitèr; est tamen integra formalitèr; quia verè, ac realitèr pœnitens confessus est omnia mortalia, quæ rationabilitèr confiteri poterat, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 3. quæstiun. 4. ad 5. Dom. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. ad 3. Petr. Sot. lect. 10. de confes. Nauar. in suo Man. cap. 7. n. 3. & 4. Suar.* post alios *tom. 4. de pœnit. disp. 23. sec. 2. Reginald. lib. 6. suæ prax. nu. 156. Coninch. de pœnit. nu. 70. cum seq. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 3. cap. 3. num. 5.* & ex alijs apud *Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 12. nu. 23. & 32. & Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 5. q. 5. concl. 1. & 2. n. 124. & 125.* Etenim præcepta positiua etiam diuina non obligant cum tanto dispendio, ac periculo; imò, & aliquando naturalia: nam restituere alienum, & votum implere, ac eleemosynam dare extremè indigenti est de iure diuino naturali, & tamen non obligat cum vitæ periculo, vt habetur ex *Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 1. cap. 11. q. 2. Sanch. lib. 1. Decal. cap. 18. num. 5. Filliuc. & Fagund. locis citatis*, & nos etiam adnotauimus in *nostris comm. in Bulla Cœnæ lib. 2. can. 7. q. 36. num. 27. & 28. & n. 77.* sicut etiam *lib. 3. d. comment. §. 8. q. 1. n. 15.* ostendimus, legem humanam non habere potestatem alligandi conscientiam cũ probabili mortis periculo, infamiæ, vinculorum, verberum, amissionis bonorum, &c. quæ causant

causant metum cadentem in constantem virum, *arg.tex.in l.isti quidem, & l.nec timorem, ff. quod met.cau.* latè *Azor.loc.cit.q.*1.*Suar.*3.*p.tom.*5.*disp.*6.*sec.*3.*n.*7.*&* 12.*& Sayr.lib.*1.*Thes.cap.vlt. n.*41. *& lib.*2.*cap.*14.*n.*37.cum alijs,quos allegant. Vndè qui non potest alitèr confiteri peccatum aliquod,quàm cum graui eius periculo,pro tunc cẽsetur moralitèr impotens ad confitendum illud, & propterea excusatur. Imò tale posset detrimentum esse,vt non solùm possit pœnitens,sed etiam obligaretur ad non confitendum tale peccatum in illo euentu: vt si timeret graue scandalum in propria salute spirituali: aut si timeret probabile periculum mortis corporalis: quoniam iure naturali tenetur homo huiusmodi pericula vitare; cùm nulla adsit moralis necessitas confitendi in illo casu,vt patet exempla in casibus recensitis à *Fagund. loc.cit. sub nu.*5.*&* 6. & ab alijs Doctoribus,quos nos supra retulimus.

Quod diximus de periculo,ac detrimento proprio,extendimus quoque ad graue detrimentum,
117 ac periculum alienum. Vndè si ex parte Confessarij timeatur similedamnum ex confessione alicuius peccari, tunc pœnitens rectè potest illud non confiteri: nam ex lege charitatis tenemur proximum diligere,sicut nos ipsos:& quod propter charitatem introductum est,contra eandem charitatem exerceri non debet. Ex quo sequitur, quòd si quis probabilitèr timeat, Confessarium non seruaturum sigillum, vel ex mea confessione sumpturum occasionem infamandi,tunc non tenetur,nec debet tale peccatum confiteri: quia id esset contra iustitiam, & charitatem. Sic etiam si pœnitens confitendo aliquam circumstantiam peccati probabilitèr putet,eius Confessarium alliciendum esse ad peccandum,ex chatitate tenetur circumstantiam illam tacere,vt rectè declarat *Filliuc.d.cap.*5.*q.*4.*n.*128. Dixi, *Probabilitèr*,quia in his casibus sola suspicio satis non est;sed timor debet esse iustus,& probabilis cadens in constantem virum,non autem vani hominis, vt benè docet *Tol. lib.* 3.*sue sum. cap.* 8.*sub n.* 6. *Suar.*3.*par. tom.*4.*disp.*23.*sec.*2.*in fin. Molf.d.cap.*12.*nu.*23. & alij,quos allegant,vbi etiam idem *Molfes.nu.*34. inquit solùm timorem pœnitentis amittendi famam apud Confessarium ex confessione alicuius grauis peccati, non excusare ipsum ab integritate confessionis: quia hoc ipsum affert secum confessio,vt qui confitetur quodammodò reddat se vilem, & infamem apud Confessarium, cui propria scelera manifestat. An autem pœnitens teneatur diminutam confessionem facere ad conseruandam famam complicis, infra Deo duce,dicemus in propria quæstione.

Est tamen verum, quòd licèt ad saluandam materialem integritatem confessionis nõ tenea-
118 tur pœnitens confessionem ipsam differre, vt alteri absque tali dispendio confiteri possit, vt malè quidam arbitrantur;nihilominus pœnitens non debet esse facilis ad dimidiandam confessionem; sed semper debet esse aliqua causa, necessitas, vel saltem vtilitas suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ, vt habetur ex *Sot.in* 4. *d.*18.*q.*2.*art.*5.*Nauar.in suo Man.cap.*7.*nu.*3.*cũ plur.seq.Suar. tom.*4. *de pęnit.disp.*23. *sec.*2. *Filliuc. d.cap.*5. *q.*5. *n.*125. & ex alijs. Erit autem iusta causa suscipiẽdi Sacramentum pœnitentiæ,instans mortis periculum, necessitas seruandi præceptum nostri canonis confessionis annuæ, necessitas vitandi infamiam, necessitas adimplendi præceptum communionis in Pascha, aut communicandi certis diebus,vel celebrandi, vbi sine graui scãdalo,aut aliquo magno incommodo differri non potest: quoniam ad dignã sumptionem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti est præmittenda confessio. Vt benè declarat *Suar.loc.cit.n.*6. & denique magna vtilitas, quam per se affert Sacramenti frequentatio. Quòd si cessent dictæ rationes,& causæ,Sacramentum pœnitentiæ differri debet; maximè si post breue tempus speretur commoditas integrè confitendi: quia tunc commodè potest seruari integritas materialis confessionis: quod per se necessarium est, quando moralitèr fieri potest. Hæc *Suar.ex Sot.in d.sec.*2. vbi contra eandẽ probat etiam illud peccatum omissum posse differri ad confitendum vsque ad sequentem annũ, cùm per confessionem in dictis casibus non materialitèr integram sit satisfactum præcepto Ecclesiæ in nostro canone contento,quo præcipitur annua saltem sacramentalis confessio;hanc eandem opinionem sequitur *Filliuc.loc.cit.n.*126.vbi respondit ad contrarium *Sot.*

† Imò si quis mortalia,quæ habet ratione alicuius periculi, vel alterius infamiæ confiteri non
119 posset, non tenetur confiteri venialia ad implendum præceptum, vt habetur ex *Suar. tom.* 4. *de pœnit.disp.*36.*lect.*6.*nu.*1.*in fine, & Dian.par.*1. *tract.*4.*de sacram.resol.*75. *contra Nugnum in addit.ad* 3.*par.D.Thom.q.*6.*art.*6.*difficult.*1. Etenim venialia non tenemur cõfiteri pro implendo præcepto confessionis annuæ, vt sæpè diximus.

Ad contraria patet responsio ex his,quæ supra diximus in principio Concl.huius, verſ. Nec ex eo, & Ampl 1.

An peccatorum species pertineant ad integritatem confessionis sacramentalis?

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Species quedam sunt physicæ, & quædam morales, & quæ sint.*

2 *Peccatum est actus priuationem habens annexã; & quomodo definitur.*

3 *Omnis actus specificatur ab obiecto,& distinguitur specie ex diuersitate obiectorum; & an peccata multiplicentur specie ex diuersitate præceptorum circa eandem materiam.*

4 *Qui contra naturam peccauit cum masculo, vel cum fœmina, vel cum bestijs diuersarum specierum,hanc circumstantiam in confessione explicare an tenetur.*

5 *Homicidium dicitur vnum peccatum specie ratione*

ne obiecti moralis vnius speciei;tam ex parte materiali, quàm formali, si voluntas occidentis non progreditur vltra, & sic in furto, &c.

6 *Furtum si committatur ad finem adulterandi, non erit vnum peccatum specie, sed erunt duo peccata specie distincta, alterum ratione proprij obiecti, & alterum ratione finis.*

7 *Si quis furtum commiserit ad finem fornicandi, sufficit si in confessione primo dicat furatus sum, & postea subiungat: habui intentionem fornicandi.*

8 *Pœnitens an possit confiteri circumstantiam distinctam à peccato.*

9 *Qui furatur rem sacram de loco sacro, satisfacit si dicat, se furatum esse rem sacram.*

10 *Frater Franciscanus non ieiunans in die Veneris sancti, incidit in duo peccata specie distincta, sic etiam qui dicto die vouit, & iurauit ieiunare, si non ieiunat tria peccata specie distincta committit.*

11 *Sacrum non audiens die Dominico, in quo venit festum alicuius sancti de præcepto; vel non ieiunans in vigilia occurrente tempore Quadragesima, vnum peccatum committit.*

12 *Species physicæ non pertinent ad integritatem confessionis.*

13 *Peccans carnaliter cum diuersis Brutis specie differentibus, licet plura peccata committat numero, tamen omnia sunt eiusdem speciei.*

14 *Species morales peccati pertinent ad integritatem confessionis, & ideò oportet pœnitentem confiteri species peccatorum mortalium.*

15 *Species peccati tam externi, quàm interni pertinent ad integritatem confessionis.*

16 *Species morales peccatorum mortalium, siue multum, siue parum varient iudicium, sunt de integritate confessionis.*

17 *Species morales tunc pertinent ad integritatem confessionis, quando pœnitens peccatorum mortalium in specie recordatur.*

18 *Pœnitens nesciens discernere species peccatorum excusatur; quæ excusatio potest esse iusta, tam ex parte pœnitentis, quàm ex parte Confessarij.*

AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd species quædam di-
1 cuntur physicæ, vt homo, Leo, &c. Et quædam morales: siue virtutis sint, vt Iustitia, Prudentia, Fortitudo, Temperantia, & aliæ huiusmodi: siue sint vitij, ac peccati, vt furtum, homicidium, adulterium, & his similia. Dùm igitur quæritur, an ad integritatem confessionis sacramentalis pertineant omnes species distinctè confiteri: nostra quæstio est de speciebus, tùm physicis, tùm moralibus: non virtutis, cùm hæ non sint materia sacramentalis confessionis, sed vitij, ac peccati, eo quòd peccata sunt eiusdem materia, circa quam, seu remota.

Secundò est adnot. quòd cùm omne peccatum sit actus priuationem habēs annexam, & latè de-
2 clarauimus in *Commentar. Bullæ Cænæ lib. 1. cap. 1. q. 3. à n. 34. ad 42.* Vndè optima est definitio peccati, quam attulit *D. August. lib. 22. contra Faustũ Manichæum, cap. 27.* dicens, *Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam.* Vt rectè post alios eam declarat *Sayr. lib. 2. Clau. Regia, cap. 5. nu. 4.* vbi post nonnullas alias peccati definitiones relatas, hanc communiter receptam esse testatur. Hinc fit, quòd sicut omnis actus spe-
3 cificatur ab obiecto, & distinguntur specie ex diuersitate obiectorum; ita etiam peccata sumunt specificã veritatem, & distinctionem ab obiectis, seu ex diuersitate obiectorum contrariorum diuersis virtutibus, circa quæ committuntur, vt benè docet *D. Thom. 1. 2. q. 72. art. 1.* vbi *Caiet. Med. & Vasq. Gregor. de Valent. tom. 2. disp. 6. q. 2. par. 1. Sayr. loco cit. nu. 16. Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 4. cap. 2. q. 4. Ioan. de Sal. 1. 2. q. 7. disp. 3. sec. 1. num. 4. Molf. par. 1. sua sum. tract. 8. cap. 7. nu. 12. & 13.* & alij id ampliantes, tam in peccatis commissionis, quàm omissionis. Et quoniam omne obiectum constat ex duplici parte, materiali scilicèt, & est materia circa quam versatur actus: & formali, & est voluntas, seu finis actionis, ad vnitatem peccati requiritur vnitas obiecti materialis, & formalis: ad distinctionem verò peccatorum sufficit alterius, vel vtriusque diuersitas, vt benè declarat idem *Molf. loc. cit.* vbi etiam *nu. 22.* post *Sanch. lib. 2. sua sum. cap. 14. nu. 9. Sayr. d. cap. 5.* & alios probat, peccata non multiplicari specie ex multiplicatione præceptorum, siue ab vno, siue à diuersis ferantur, quando multiplicatio præceptorum est circa eandem materiam, & ob vnicum motiuum virtutis: secus autem si multiplicatio præceptorũ versetur circa diuersam materiam, vel circa eandem materiam ex diuerso motiuo: quibus etiam adde ea, quæ habentur ex *Corduba in sum. q. 2. Med. lib. 1. sum. cap. 9. & in 1. 2. q. 72. art. 1. & 6. Zumel. art. 6. dub. 3. Vasq. ibidem disp. 98. cap. 1.* & ex alijs, quos refert *Ioan. Sal. in eodem loco disp. 3. sec. 2.* Item multiplicantur specie peccata, etiam si præceptum versetur circa eandem materiam, & vnicam virtutem, vel diuersas; dummodò motiuum sit diuersum: quia tunc tot erunt peccata, quot rationes motiuum respicit, vt habetur ex Doctoribus supra citatis. Denique multiplicantur peccata specie ex circumstantijs, quando habent diuersam habitudinem ad regulam rationis, atque ideò mutat finem, & obiectum: vel quando addit deformitatem alterius speciei: si verò circumstantiæ non habeant diuersam habitudinem, nec constituunt alium finem in actu malo, non statuunt nouum peccatum, vt habetur ex *D. Thoma 1. 2. q. 72. art. 9.* & ex alijs apud *Ioan. de Sal. tract. 7. disp. 2. sec. 11. & disp. 3. sec 4. Lorca disp. 15. de peccat. Reginal. lib. 14. sua prax. Molf. d. cap. 7. num. 39. cum plur. seq. & tract. 7. cap. 12. num. 53.*

† *Et P. Dian. par. 1. tract. 7. de circumstan. resol. 2.* vbi etiam testatur, quendam Theolo-
4 gum Societatis Iesu Panormi publicè docuisse, quod qui contra naturam peccauit cum mari, vel fœmina, vel cum bestijs diuersarum specierum, non tenetur in confessione explicare circumstan-

stantias maris, vel fœminæ, vel bestiæ huius, vel alterius generis, sed satis est, si dicat, se peccasse sodomiæ peccato toties, in bestialitate quater, &c. contra *Zanard in direct. par. 2. præcep. 6. cap. 9. & Tanner. in 2. 2. tom. 3. disp. 3. q. 3. pun. 6. nu. 149.* verum damnata est ab Alex. VII. S. P. *prop 24. vide sec. sequenti num. 81.*

† Ex hoc infertur primò, quod homicidium dicitur vnum peccatum specie ratione obiecti moralis vnius speciei, tàm ex parte materiali, nempè
5 ratione hominis prohibiti occidi, quàm ex parte formali, cùm voluntas occidentis feratur in solam hominis occisionem, & non progrediatur vltra. Sic etiam furtum dicitur vnum peccatum specie ratione obiecti moralis vnius speciei, tùm ex parte materiali; atque ideò ratione rei alienæ prohibitæ accipi; tùm etiam ex parte formali, cùm supponamus voluntatem terminari in solam rei alienæ prohibitam acceptionem, & non vltra. Sunt furtum, & homicidium duo peccata specie distincta ratione obiectorum specie distinctorum: & ex eo quòd sunt contra duo præcepta, quæ versantur circa duo obiecta specie distincta: & propterea dicũtur etiam distingui ex obiectis.

Secundò infertur, quòd si furtum committatur ad finem adulterandi, tunc furtum non dici-
6 tur vnum specie peccatum; sed duplex, & sic duo peccata specie distincta: alterum scilicet furti ratione proprij obiecti: & alterum adulterij ratione finis, & diuersæ rationis formalis. Et si furtum etiam fiat ad finem committendi incestum, committitur quoque peccatum incestus, & sic de singulis, atque ideò erunt tot peccata specie distincta, quot erunt rationes formales, & deformitates: nam vnitas obiecti materialis potest causare diuersa peccata iuxta diuersas rationes formales, & deformitates, ob quas vnus actus materialiter efficitur. Vt benè docet *Lorca disp. 13. de peccat.* & alij, quos refert, & sequitur *Ioan. de Sal. 1. 2. tract. 13. disp. 5. sec. 6. & 7.*

Quibus adde quæ habentur ex *P. Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 23.* qui licèt cum
7 communi velit circumstantiam finis esse in confessione aperiendam, nihilominus putat post alios satis esse si vno actu peccatum explicet, & altero actu circumstantiam finis peccati. Vt si quis furtum commiserit ad finem fornicandi, sufficit si in confessione dicat primò, furatus sum: & postea subiungat habui intentionem fornicandi, etenim qui confitetur hoc modo sufficienter explicat suum statum, etiam si non explicet furtum ordinasse ad fornicationem, atque ideò vnum peccatum ad aliud; Quæ quidem sententia non placet *P. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recoll. 8. num. 41. cum duob. seq.* dum negat circumstantiam esse distinctum peccatum à peccato, cuius est circumstantia; sed vnum tantùm peccatum committi, & licèt sint plures malitiæ distinctæ in peccato, & circumstantia; tamen distinctio est in malitijs, seù deformitatibus, non autem in culpa, seù peccato. Putat tamen, pœnitentem posse confiteri circumstantiam distinctam à peccato, si fuerit confessus
8 peccatum, & oblitus confiteri circumstantiã: quæ regula non est vniuersalis; sed locum sibi vendicat in peccatis, quæ possunt sufficienter intelligi sine circumstantia, & è contra, vt est circumstantia iuramenti, aut voti. Vndè qui confessus fuit se furtum commisisse, & oblitus, quòd iurauerit non furari, potest cùm fuerit recordatus iuramẽti, aut voti, confiteri solam circumstantiam, dicens, commisi tot periuria, tot vicibus fregi votũ, & ità intelligendum esse arbitratur opinionem *Nauar. in Man. cap. 6. nu. 20. & in cap. si consideret, n. 116. de pœnit. d. 5. Petr. Sot. lect. 9. & Henriq. lib. 2. de sacr. pœnit. cap. 5. n. 5.* Et denique si furtum committatur in loco sacro ratione circumstantiæ loci committitur etiam sacrilegium, quoniam violatur locus sacer, vt habetur ex *D. Thoma 1. 2. q. 72. art. 9*

† Est tamen verum, quòd qui furatur rem sacram de loco sacro, satisfacit si in confessione dicat se
9 furtum commisisse rei sacræ, nec opus est confiteri circumstantiam loci sacri: siquidem vtraque illa circumstantia ad eandem rationem formalẽ virtutis religionis spectat, & ille concursus rei sacræ, & loci sacri non multum variant iudicium, nec notabilitèr sacrilegium aggrauat, vt habetur ex *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 4. cap. 5. nu. 21. in fin.* quem refert, & sequitur *P. Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 22.*

Tertiò infertur ex *Vasq. 1. 2. tom. 1. in q. 77. art. 6. disp. 98. cap. 3. n. 9. &* 10. quem refert, & sequitur
10 *Sayr. d. cap. 5.* quòd frater Franciscanus si non ieiunat die Veneris sancti, incidit in duo peccata specie distincta: nam peccat ratione intemperantiæ contra præceptum Ecclesiæ, & contra virtutem Religionis, cùm teneatur ieiunare ex voto obedientiæ: & ideò licet hoc casu multiplicẽtur præcepta circa eandem materiam, nihilominus talis multiplicatio prouenit ex diuerso motiuo ad diuersas virtutes: nam lex Ecclesiæ præcipit ieiunium die Veneris sancti propter virtutẽ temperantiæ, & regula Franciscana obligat ad idem ieiunium, non solùm propter virtutem temperãtiæ; sed etiam propter virtutem Religionis, ratione voti obedientiæ. Sic etiam qui vouit, & iurauit ieiunare die Veneris sancti, si non ieiunat, tria peccata committit specie distincta: siquidem licèt eadem sit virtus temperantiæ in obseruantia ieiunij, voti, & iuramenti; nihilominus tria sunt motiua distincta: nam præceptum ecclesiasticum ieiunij, continet temperantiam: votum obligat ad seruandam fidem Deo: & iuramentum ad seruãdam fidelitatem, & veritatem Dei, qui aductus est testis in iuramento, & sic contraueniens peccat contra virtutem temperantiæ, contra virtutẽ Religionis, & contra reuerentiam Deo debitam, iuxta ea, quæ habentur ex *D. Thoma 2. 2. q. 89, art. 8.*

Quartò infertur, quòd non audiens sacrum die Dominico, in quo venerit quoque Festum SS.
11 Apostolorum Petri, & Pauli, vel alterius Sancti de præcepto, vnam tantùm culpam contrahit,

quia

quia vnica est præcepti materia, nempè auditio Missæ, & vnum est motiuum virtutis Religionis sanctificando festa: vndè sicut per auditionem vnius Missæ satisfit vtrique præcepto; ità etiam per transgressionem vnum tantùm committitur peccatum. Idem dicendum est de non seruante ieiunium occurrens in vigilia tempore Quadragesimæ, vel quatuor temporum, cùm sit eadem materia ieiunij, & idem motiuum virtutis temperantiæ, & vnico ieiunio omnia illa præcepta impleantur, vt post *D.Thom.* & alios *Sanch.lib.1. sue sum.cap.14.n.6.& seq.Sayr.d.cap.5.Fagund.de precep.Eccles.precep.2.lib.4.cap.5.sub n.21.P.Diana par.1.tract.7.de circumst.resol.22.* vbi contra *Nauar.* & alios putat satisfacere pœnitentem si dicat illo casu, non audiui sacrum die Dominico, nec opus est dicere in illo die incidisse festum illud, & *Molfes.par.1.sue sum.tract.8.cap.7. nu.22.* vbi nonnulla alia ad hanc rem pertinentia optimè cumulat. His breuitèr sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

12 Species physicæ non spectant ad integritatem confessionis sacramentalis. Hæc cōclusio est *Sot.in 4.d.18.q.2.art.4. Petr. Sot. lect.9. de confes. Coninch.disp.7.de pœnit.dub.2.Reginald. lib.6.sue prax.nu.139.Molfes.par.1.sue sum. tract.8. cap.7. nu.15.cum plur.seq.Filliuc. tom.1. qq.moral. tract. 7.de confes.cap.4.nu.76. Alph.de Leon. de offic & potest.confes.recoll 8.nu.26.* vbi etiam allegat *Suar. & Bonac.* & testatur de communi. Etenim Confessarius cùm fungatur officio Iudicis, vt in *cap. verbum, de pœnit.d. 1.* non debet iudicium ferre de speciebus entis, cùm id ad naturalem Philosophum pertineat; sed de speciebus pertinentibus ad mores: sicut Iudices forensis iudicij.

13 Ex hoc infertur, quòd peccans carnalitèr cum diuersis brutis specie differentibus, licèt plura peccata committat numero; nihilominus omnia illa peccata sunt eiusdem speciei; quia omnia vnum specie habent obiectum morale, in quo est deformitas eiusdem speciei, nempè bestialitas, & species physicæ non sunt ex se sufficientes constituere differentiam specificam in genere moris: & propterea satis est confiteri numerum peccatorũ bestialitatis, nec opus est species animalium exprimere, vt habetur ex *Caiet.22.q.184.art.9.* quem Doctores communitèr sequuntur. Imò nec plures species physicæ ex se satis sunt constituere plura numero peccata. Nam qui arcam furto subtraheret, in qua essent inclusa aurum, argentum, plumbum, & his similia, vnum tantùm numero peccatum committere: quia licèt res illæ subtractæ sint plures species physicæ, attamen vnum tantùm est obiectum morale, quia in eo est vna tantùm deformitas vnius speciei, nempè contrectatio rerũ alienarum, inuito domino; & sic vnica solũ actio: & propterea satis est si talis confiteatur, se commisisse furtum bonorum tanti valoris, seu tot aureorum. Sic etiam homicidium commissum gladio, vel baculo, vnum dicitur specie peccatum: quia vnam inuoluit malitiam moralem, nempè hominis prohibitam occisionem; gladium verò, vel baculum secundùm eorum naturam non habent, quòd rectæ rationi repugnent, cùm sint species physicæ: & ideò non est opus, vt in confessione homicida exprimat, se hominem occidere gladio, vel baculo, sed sufficit, si dicat, occidisse hominem, vt habetur ex *Coninch. disp.7. de pœnit. dub.2.& Vasq.3.par.tom.4.de pœnit.dub.2.& Vasq. 3.par.tom.4 de pœnit.q.91.art.1.dub.1.* Et denique satis est si diuinans, peccatum diuinationis confiteatur; nec tenetur dicere, se per aquam, ignem, vel per astra peccatum illud commisisse: quia species illæ cum sint physicæ ex se, & secundùm eorum naturam non habent, vndè rectæ rationi repugnent, nec accipiunt dissonantiam à recta ratione, vt per Doctores supra relatos, *P. Alph. de Leon.d.recoll.8.nu.26.& 27.* † vide *nu.* 4.

SECVNDA CONCLVSIO.

Species morales peccati pertinent ad integritatem confessionis sacramentalis. Hæc con-
14 clusio est communis, vt probat *Vasq.* post alios, *tom.4.de pœnit.q.91.art.1. dub.1. Suar. tom.4. de pœnit.disp.22.sec.1.concl.1.nu.4. Coninch. de pœnit. disp.7.dub.2.n.9.Filliuc.tom.1.qq.moral.tract.7. de confes.cap.4. n.77.* & alij. Probatur hæc conclusio primò ex nostro canone, vbi præcipiũtur omnia peccata confiteri: ergò ad integritatem confessionis spectat cōfessio peccatorum in specie: quia non diceretur pœnitens omnia peccata confiteri, si eorum species non explicaret. Secundò probatur ex *Conc.Trid.sess.14.cap.5.* vbi expressè statuitur, omnia peccata in specie, ac sigillatim, & non in genere confiteri. Denique probatur ratione: quia dum Confessarius fungitur officio Iudicis, vt in *cap.verbum, de pœnit.d.5.* nec non officio Medici, vt constat ex nostro canone, in illis verbis, *Vt more periti Medici superinfundat vinum, et oleum vulneribus sauciati, &c.* Non posset de peccatis iudicium ferre, nec proportionatam medicinam adhibere, nisi peccatorum species sibi aperiantur. Confirmatur, quoniam in diuersis culparum speciebus sunt quoque malitię specie distinctæ: peccatum autem præcipuè aperiendum est propter malitiam; & proptereà si distinctæ sint malitiæ, distinctæ quoque aperiēdæ sunt. Ex quibus patet, satis non esse confiteri decem, aut viginti peccata mortalia commisisse, sed pœnitentem oportere confiteri peccatorum species, nempè furtum, homicidiũ, adulterium, & his similia: atque ideò omnia peccata distinctè, specificè, siue ex obiecto, siue ex fine, siue ex circumstātijs, iuxtà ea, quæ supra diximus: quibus adde quoque quæ traduntur ex *Filliuc.loc.cit.n.79.* vbi hanc breuem regulam affert ad cognoscendum peccata, quæ specie distinguntur, dicens primò, quòd ea, quæ sunt contra diuersa præcepta, habentia distincta obiecta specie, distinguntur specie: secundò specie quoque distinguntur illa peccata, quæ licèt sint contra idem præceptum: habēt tamen diuersam speciem, tùm physicam, tùm moralem, vt patet in primo præcepto, sub quo sunt nonnullæ species virtutis, nempè fides, spes, charitas: & sub secundo votum, & iuramentum, &c. Tertiò di-

M stin-

ftinguntur fpecie peccata, quæ licèt habeant eãdem fpeciem phyficam; derinẽt tamen diuerfam malitiam moralem, vel ratione finis, cum quis furatur ad finem adulterandi, vel denique ex circumftantijs, vt cùm furtum committitur in loco facro.

Ampliatur primò hæc conclufio, vt locum habeat non folùm quoad fpecies peccati exter-
15 ni, fed etiam interni, cùm peccata interna habeãt etiam malitias fpecie diftinctas, vt defiderium furandi rem facram, quod continet malitiam furti, & facrilegij, & fic de alijs, vt habetur ex *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confef. fub n.* 77.

Ampliatur fecundò hæc ipfa conclufio, vt vera fit, fiue morales fpecies multum, fiue parum
16 varient iudicium: quoniam non ob id eft admittenda exceptio à communi regula, vt contra *Caiet.* & alios docet *Suar. loc. cit. n.* 5. *& Vafq. d. dub.* 1. & propterea fpecies morales pertinent ad integritatem confeffionis, etiam fi multum non varient iudicium.

Sic ampliata limitatur eadem conclufio, vt peccatorum mortalium in fpecie confeffio tunc
17 pertineat ad integritatem confeffionis facramentalis, quando peccatorum mortalium in fpecie recordatur pœnitens: fecus autem fi peccatorum in fpecie non recordetur, fed tantùm in genere; quoniam tunc fatis eft fi pœnitens dicat, fe plura peccata commififfe, cuius fpeciei memoriã non habet, fi vnius tantùm fpeciei peccatum non recordetur: fiquidem iudicium particulare tunc exigitur, quando haberi poteft; prædictis autem cafibus haberi non poteft, nifi generale tantùm, ergò illud fufficit: & ità intelligitur *Conc. Trid. d. cap.* 5. *feff.* 14. dùm vult peccata mortalia effe per facramentalem confeffionem in fpecie, ac figillatim, & non in genere Confeffario aperienda: id enim intelligitur, quando in fpecie, ac figillatim de eis confeffio haberi poteft; aliàs fatis eft, fi fiat in genere; nam ad impoffibile nemo tenetur, *l. impoffibilium. ff. de regul. iur.* Hanc fententiam tenent *D. Thom. in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *art.* 1. *ad* 3. *& art.* 2. *Io. Maior in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *Nauar. in Man. cap.* 10. *nu.* 7. *Coninch. de facram. difp.* 7. *dub.* 10. *Laym. in fua fum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 12. *nu.* 7. *Villalobos in fum. tom.* 1. *tract.* 9. *difficult.* 34 *num.* 3. *Diana par.* 3. *fuarum Refol. tract.* 4. *de facram. refol.* 67. *contra Can. Sot. Medin.* & alios exigentes in facramentali foro particulare peccatum: verum patet folutio ex dictis: exigitur enim particulare iudiciũ quãdo haberi poteft. Quod quidem locum habet etiã in venialibus: nam fi quis recordetur commififfe peccata venialia, & eorum nõ recordetur in fpecie, fed tantùm in genere. Imò nõ defunt, qui velint, quòd qui non habent peccata mortalia, fed tantùm venialia, fatisfacit ea confitendo in genere dicens, fe venialitèr peccaffe, non explicata fpecie, vel numero peccatorum, fed hæc fententia meritò reijcitur à *Suar. Bonac.* & alijs relatis à *P. Diana loc. cit. circa fin.*

Secundò limitatur prædicta conclufio, vt tunc peccata in fpecie pertineant ad integritatem
18 confeffionis, quando pœnitens fciat difcernere peccatorum fpecies: aliàs fi ignoraret, excufaretur: quæ quidem excufatio non folùm poteft effe iufta ex parte pœnitentis; fed etiam ex parte Confeffarij, qui tenetur tantùm fcire fpecies communiores in fingulis præceptis, vt poft *Caiet. in fuis opufc. de confef. q.* 3. inquit *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confef. cap.* 4. *n.* 78. *& Laym. in fua fum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *de facr. pœnit. cap.* 9. *fub nu.* 5. qui quoad excufationem pœnitentis exemplũ ponit in Ruftico, rudi, & imperito, qui ex ignorantia non craffa peccatum folùm in genere, vel tantùm in fpecie, fed non figillatim, & fecundùm numerum confitetur; quia à Parocho fuo nunquam de ea re fuerat inftructus: is enim fi fufficiẽtèr erit faltem attritus, validè abfoluitur; cum obligatione tamen, vt fi poftea præceptum diuinum de cõfeffionis integritate cognofcat teneatur peccata omnia mortalia fpecie, & fecundum numerum quoad fieri poteft confiteri. Interdum autem, inquit idem *Laym.* ibi, fi appareat magna ruditas Confeffarius contentus effe poteft enarratione peccatorum à proxima confeffione commifforum: præcedentium autem, fatis eft fi rudem aliquam habeat cognitionem, maximè fi quamplurimorum confeffiones effet auditurus: nam ruditas ipfius pœnitentis, & eiufdem bona fides citrà ignorantiam craffam faciunt ipfum capacem abfolutionis, cùm ad perfectiorem difpofitionem hic, & nunc reduci non poffit.

An peccatorum circumftantiæ pertineant ad integritatem confeffionis.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Circumftantia quid fit: vndè deriuatur, & eius diuifio in phyficam, & moralem.*
2 *Venenatio eft delictum grauiffimum, & venenans non venit appellatione homicida.*
3 *Circumftantiæ morales quædam impertinentes, et quædam pertinentes.*
4 *Circumftantiæ pertinentes quædam minuunt peccatum, & quædam aggrauant.*
5 *Voluntas, & propofitum diftingunt maleficia.*
6 *Furtum rei minimæ ratione paruitatis materiæ eft veniale, nifi in re minima cadat affectio, aut in ea habeatur aliqua ratio intereffe, n.* 11.
7 *Defenfio eft de iure naturali.*
8 *Circumftantiæ quædam ita aggrauant, vt mutent peccati fpeciem, & quædam aggrauant infra eandem fpeciem.*
9 *Circumftantiæ in humanis actibus, ad quem numerum reducuntur.*
10 *Circumftantias* quis, *conditionem, & qualitatem peccantis denotat, & fublimitas peccantium facit grauiora delicta.*
11 *Circumftantia* quid, *materiam peccati indicat, & explicatur.*
12 *Circumftantia* circa quid, *perfona circa quam peccatur, indicat.*
13 *Stuprum voluntarium non conftituit nouam fpeciem*

ciem peccat in conscientia, & simplex fornicatio tantùm committitur: & quia virginitatis circumstantia tam in stupro, quam raptu est in confessione aperienda.

14 *Vir, qui prima vice virginitatem amisit, non debet à Confessario de hac circumstantia interrogari, nec ipse tenetur hanc sui floris circumstantiam Confessario aperire.*

15 *Diuersitatem graduum in peccato incestus, quidā volunt non causare diuersas species peccatorum, sed tantùm grauare infra eandem speciem, & successiue dictam circumstantiam non pertinere ad integritatem confessionis, & quidem causare diuersas species, & eas pertinere ad integritatem confessionis.*

16 *Circumstantia graduum est in confessione aperienda saltem infra numerum, infra quam matrimonium est ab Ecclesia prohibitum: sic etiam incestus spiritualis per copulam inter compatres, & commatres habitam, & Confessarium, & eius filiam spiritualem, quam audiuit in confessione.*

17 *Circumstantia* quibus auxilijs *explicat instrumēta, media, & auxilia quibus peccata committuntur.*

18 *Inducens ad peccandum ad id paratos, non tenetur confiteri circumstantiam inductionis.*

19 *Breuia in quibus adsunt characteres sunt omninò damnata, & quæ citra superstitionem ferri possunt ad collum.*

20 *Circumstantia* vbi *denotat locum, vbi peccatum committitur, & furtum rei non sacræ à loco sacro, tunc dicitur sacrilegium si reperiatur in custodia loci sacri.*

21 *Sacrilegium contrahitur per voluntariam seminis humani effusionem in Ecclesia, vel alio loco sacro, siue fit inter coniuges, siue solutos, & quando Ecclesia pollueretur.*

22 *Locus sacer quis dicitur, & quando circumstantia peccatorum, quæ in loco sacro fiunt, sunt aperienda in confessione; & locus purificatione indiget.*

23 *Extractio delinquentium ab Ecclesia est sacrilegij crimen.*

24 *Iudex laicus potest ad Ecclesiam confugientes armis spoliare, non tamen in casu grauissimo absque Prælati licentia potest illis vinculis alligare.*

25 *Clerici non possunt armis defendere ad Ecclesiam confugientes, ne à Iudicibus laicis violentèr indè extrahantur: possunt tamen fores claudere, claues denegare, & censuris vti.*

26 *Negotiationes rerum venalium ad vsus profanos, cognitio causarum ciuilium, vel criminaliū à Iudicibus laicis, & alij profani vsus in loco sacro fieri prohibentur: & quæ fieri possunt numerantur, & celebratio Missæ in loco non approbato habet rationem sacrilegij.*

27 *Circumstantia* Cur *causam finalem denotat, in qua duo actus concurrunt, scil. finis, & electio medij, quod tripliciter esse potest.*

29 *Circumstantia peccati commissi ex confidentia Dei non est opus explicari in confessione.*

30 *Committens peccatum aliquod reseruatum, quod aliàs non esset commissurus ex confidentia Iubilæi, etiamsi excommunicationem habeat annexā lucratur Iubilæum; nam priuilegium meretur amittere, qui ex spe illius peccat, quo ad forum externum, non internum.*

31 *Circumstantia* quomodo *modum peccandi explicat, & aliquando trasfert actum in aliam speciē.*

32 *Conscientia erronea, vel est vincibilis, vel inuincibilis, & quando qui operatur contra conscientiā erroneam vincibilem, vel inuincibilem, mortalitèr, vel venialiter peccet explicatur.*

33 *Violenter cognoscens nuptam tenetur violētiæ circumstantiam confiteri.*

34 *Interimens inimicum si cor comedat, iecur extrahat, &c. tenetur feritatis circumstantiam in cōfessione aperire, si huiusmodi vehementia in actū externum prodijt, sic etiā si in corde per aliquod tempus illa intentio steterit.*

35 *Circumstantia consuetudinis, vel occasionis peccādi, an sit in confessione aperienda.*

36 *Circumstantia* quando *est temporis indicatiua.*

37 *Circumstantia diei festi non mutat speciem peccati, nec illud intra eandem speciem notabilitèr grauat.*

38 *Circumstantiæ impertinentes non sunt de integritate confessionis, & sunt omittendæ, cum debeat esse pura absque admixtione historiarum.*

39 *Circumstantia omnium malorum volitorum in specie, in peccato odij est in confessione aperienda.*

40 *Obiectorum explicatio in delectatione morosa, quando in confessione est facienda, tam de actibus venereis, quam de omnibus alijs peccatis.*

41 *Circumstantia loci sacri in furto rei sacræ, virginitatis in stupro voluntario, delectatione morosa, & sodomia, scandali in inducente paratum ad peccandum, Claustri, & Monasterij per copulam ibi habitam, vel studij in omissione sacri in die festo non sunt de integritate confessionis.*

42 *Proijciens breuiarium in mare in diuturna nauigatione, & prætermiserit recitare officium, quid teneatur explicare in confessione.*

43 *Causam dans omissioni, causam, non autem omissionem tenetur in confessione aperire.*

44 *Causa pollutionis præuisa, sed non intenta in ebrietate, aut nimia comestione est tantùm in confessione aperienda, & non ipsa pollutio.*

45 *Circumstantia loci sacri diruti, ab hostibus capti, & ad prophanos vsus reducti, aut Ecclesiastico suppositi interdicto impertinens est.*

46 *Qui furatur coram Iudice, vel cum manifesto periculo vitæ, non tenetur in confessione hanc circumstantiam aperire. Quid dicendum de eo, qui alteri peccatum suadet cum periculo pœnæ mortis.*

47 *Professus, vel in sacris constitutus, si alium similitèr professum, vel in sacris constitutum tangendo se polluat, impertinens an sit circumstantia.*

48 *Sacerdos in peccato mortali existens, si pluribus ministrat Eucharistiam ab alijs consecratam, impertinens est circumstantia ad integritatem confessionis.*

49 *Circumstantia voti simplicis emissi à religioso professo, vel clerico in sacris de non committenda*

mollitie, seu fornicatione, impertinens quoque est.

50 *Circumstantiæ minuentes malitiam peccati infra eandem speciem non sunt de integritate confessionis, & licitè omitti possunt.*

51 *Circumstantias minuentes malitiam peccati intra eandem speciem valdè conuenit exprimere.*

52 *Vxorem carnaliter in loco sacro cognoscens, tenetur omninò exprimere, vxoris circumstantiam, ad tollendam malitiam adulterij, & quia pertinet ad Iudicium confessarij.*

53 *Locus sacer licet capiatur ab hostibus, & prophanetur, non tamen ob id desinit esse sacer.*

54 *Cum Ecclesia est diruta, tunc locus desinit esse sacer quando nulla est spes ædificationis, vel authoritate Episcopi prophanatur.*

55 *Circumstantiæ mutantes speciem peccati; siue augentes, siuè minuentes ipsius malitiam sint, pertinent ad integritatem confessionis.*

56 *Alapam in publico alicui inferens ea intentione, vt alios ad simile peccatum inducat; tenetur circumstantiam loci ratione scandali aperire.*

57 *Furtum ad finem adulterandi committens tenetur finis circumstantiam explicare, sic etiamsi est rei minimæ, aut notabilis.*

58 *Murmuratio, verba turpia, vel blasphemia in Ecclesia, licet irreuerentiam loco sacro inferant, nō constituunt sacrilegium.*

59 *Occidens clericum putans occidere laicum debet circumstantiam laici explicare ad tollendum sacrilegium.*

60 *Occidens Principem, magistratum, patrem, matrem, auum, vel auiam tenetur has circumstantias aperire.*

61 *Clericum occidens, vel sacram virginem violans, tenetur clerici, vel sacræ virginis circumstantiā aperire.*

62 *Circumstantiæ mutantes speciem peccati, tàm in actibus externis, quàm internis sunt in confessione aperiendæ.*

63 *Circumstantiæ mutantes speciem peccati venialiter non pertinent ad integritatem confessionis.*

64 *Circumstantiæ non multum grauantes malitiam peccati infra eandem speciem non pertinent ad integritatem confessionis.*

65 *Promotus ad sacros ordines, & in aliqua religione professus peccatum carnis committens, satis est exprimere in confessione se esse religiosum professum.*

66 *Duplici vinculo alligatum ad castitatem scilicèt voto professionis, & ordinis sacri, vtramque circumstantiam teneri exprimere in incontinentia peccato docent; & qui contrarium sentiunt.*

67 *Sacerdos peccans peccato incontinentiæ satisfacit confessionis integritati, si confiteatur se esse in sacris constitutum.*

68 *Circumstantiam voti sollemnis professionis esse notabiliter aggrauantem supra votum sollemne ex sacris ordinibus probabilior sententia.*

69 *Status religiosi, est status sublimioris sanctitatis, quam status clericorum secularium.*

70 *Voto castitatis alligati, & sunt professi, vel in sacris ordinibus constituti si peccatum incontinentia committant, non satisfaciunt cōfitendo se peccasse contra votum castitatis, sed tenentur explicare eorum statum.*

71 *Episcopus in lapsum carnis incidens cum sit consecratus non satisfacit dicendo in confessione se fornicasse, aut adulterasse, sed debet explicare circumstantiam Episcopi.*

72 *Patres societatis Iesu etiam si votum biennij dūtaxat emiserint sunt propriè religiosi, vt idem dicendum est de illis, quod de alijs religiosis.*

73 *Mulier peccans cum Sacerdote religioso professo, vel Episcopo in confessione tenetur exprimere circumstantiam Episcopi, vel religiosi professi.*

74 *Peccatum lethale committens in die festo quantumuis sollemni, nisi peccatum committatur in contemptum festiuitatis, non tenetur exprimere circumstantiam talis diei.*

75 *Quantitas non est exprimenda in furto, nisi in ordine ad restitutionem, vel si peccatum vltra aliquam summam esset reseruatum superiori.*

76 *Sententia putantium circumstantias aggrauantes notabiliter malitiam peccati infra eandem speciem non pertinere ad integritatem confessionis est valdè probabilis.*

77 *Nimia duratio temporis in aliquo peccato multiplicat numero peccatum.*

78 *Consuetudo peccandi per modum habitus, aut occasionis non sublata est in confessione aperienda.*

79 *Circumstantia graduum est in confessione aperienda saltem quo ad lineam rectam, vel transuersalem secundum aliquorum opinionem.*

80 *Incestus non est species luxuriæ formaliter, sed materialiter tantum, & in eo concurrunt duæ deformitates specie distinta.*

81 *Circumstantia mollitiei, sodomiæ, bestialitatis, ac præposteri concubitus cum muliere, constituunt diuersas species peccati.*

82 *Voluntas occidendi plures vnico ictu, plura constituit numero peccata, sicut & triplici ferro percutere.*

83 *Incitans mulierem ad peccandum vnum tantum peccatum commisit, pro vt qui malo suo exemplo ad similem speciem peccati incitat.*

84 *Excedens valdè ordinarium modum peccati tenetur talem circumstantiam in confessione aperire.*

85 *Circumstantia multiplicans peccata numero eo quod recipit duplicem malitiam est in confessione aperienda.*

86 *Interficiens plures homines vnico ictu tenetur explicare pluralitatem obiectorum, & idem in concupiscente plures solutas.*

87 *Committens tria peccata fornicationis cum tribus fœminis solutis satis est confiteri se ter fornicatum fuisse.*

88 *Iniuria, siuè differant specie, siuè sint eiusdem speciei, si vna est altera notabiliter grauior, sunt distincta in confessione aperienda; sic etiam detractiones.*

89 *Circumstantia vbi ita peccatum auget, vt eius ratione fiat reseruatum, est in confessione explicanda.*

90 Cir-

90 *Circumstantia notabiliter aggrauans infra eandem speciem si excommunicationem habet annexam est explicanda.*

91 *Iniuriam Principi, Patri, vel Sacerdoti inferens ratione enormitatis tenetur personarum circumstantiam in confessione aperire.*

92 *Sententia eorum qui volunt circumstantias notabiliter aggrauantes infra eandem speciem malitiam peccati pertinere ad integritatem confessionis est probabilior.*

93 *Surripiens mille aureos, ipsum met actum furti non explicat, nisi exprimat quantitatem illorum mille.*

94 *Circumstantia mutantes speciem, & notabiliter aggrauantes ideò necessariò sunt in confessione explicanda, quia mortaliter aggrauant, & in actu principali non explicantur; & exempla traduntur.*

95 *Surripiens sanctissimum Eucharistia Sacramentum sacrilegium committit, prout qui Calicem surripit, non tamen satisfacit si confitetur sacrilegium, omittendo circumstantiam illam sanctissimi Sacramenti.*

96 *Confessarius potest pœnitentem interrogare de circumstantijs notabiliter aggrauantibus, & pœnitens tenetur respondere.*

97 *Infamans aliquem de peccato occulto, vel dicendo falsum tenetur peccati occulti, & falsitatis circumstantias explicare.*

98 *Circumstantiæ, quando sint notabiliter aggrauantes malitiam peccati intra eandem speciem relinquitur iudicio prudentis, & conscientia præcipuè pœnitentis cognoscentis excessisse ordinarium modum peccandi.*

99 *Circumstantia stupri voluntarij est notabiliter aggrauans.*

100 *Negantes circumstantias graduum consanguinitatis, & affinitatis causare diuersas species peccati, dicunt esse notabiliter aggrauantes, aut minuentes malitiam peccati intra eandem speciem.*

101 *Fractio Ieiunij propter esum carnium, & ciborum non vetitorum sæpius, licet sit eiusdem speciei nihilominus esus carnium notabiliter aggrauat.*

102 *Opinio vbi probabilis est de aliqua circumstantia, quod differat specie, tunc saltem erit circumstantia notabiliter aggrauans.*

103 *Sponsus, vel sponsa de futuro, si carnaliter peccent cum alijs, vel cum eis tenentur circumstantiam sponsalium confessario aperire.*

104 *Circumstantia Episcopi, Generalis, nouitij, vel nouitiæ peccantium, & præsertim carnaliter est solum notabiliter aggrauans.*

105 *Confessarius carnaliter cognoscens pœnitentem, tenetur in confessione aperire illam circumstantiam pœnitentis.*

106 *Prælato præcipienti aliquid sub præcepto obedientiæ, si subditus non obediat, tenetur in confessione aperire circumstantiam præcepti obedientiæ.*

107 *Reliquias secum habens, si fornicatur, vel post peccatum illas ex beneuolentia amasiæ donat tenetur etiam exprimere circumstantiam reliquiarum.*

108 *Circumstantiæ copulæ habitæ in Oratorio alicuius domus in quo missa de licentia Episcopi celebratur, vel in porta Ecclesiæ ex parte externa, vel in Monasterio, & cellis religiosorum vbi sit altare ad celebrandum, non est necessaria, vt in confessione aperiatur.*

109 *Vnus ex rationabili causa si vtatur opinione volentium circumstantias nobiliter aggrauantes non pertinere ad integritatem confessionis nō peccaret, & quæ sint rationabiles causæ.*

110 *Circumstantia quotiescumque variat morale iudicium quamuis ex diuersis principijs, est omninò exprimenda.*

111 *Fideles omnes timorata conscientia ex communi, & antiquissimo vsu confiteri solent circumstantias aggrauantes, licet non mutent speciem.*

AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quod circumstan-
1 tia à circumstando deriuatur, eo quòd circumstat essentiam actus humani, ad instar loci locatum, & tanquam accidens, quod substantiæ inhæret. Vndè meritò ea definiens *D. Thom.* 1. 2. *q.* 7. *art.* 1. ait, quòd est accidens actus humani attingens illum extrinsecè. Et sicut super sec. diximus dari species physicas, & morales; ita etiam circumstantias diuidendas esse censemus in physicas, & morales. Circumstantia physica dicitur accidens actionis humanæ, quatenus naturalis est, non quòd actio humana sit substantia; nam re vera est accidens, sed respectu circumstantiæ se habet ad modum substantiæ, quatenus illi actioni quasi inhæret circumstantia sicut accidens subiecto, vt rotundo, vel quadrato vulnere hominem interficere. Circumstantia verò moralis est accidens eiusdem actionis humanæ, quatenus moralis est, vt hominem necare veneno, aut gladio in certamine occidere: siquidem hæc circumstantia veneni nō tantùm variat actionem ipsam moraliter; verùm etiam eiusdem malitiam auget. Nam vt ait *tex. in l.* 1. *C. de Malef. & Mathem.* plus est hominem veneno extinguere, quàm gladio occidere. Hinc est,
2 quòd venenans non venit appellatione homicidæ, vt habetur ex *Saly. in d. l.* 1. *& Bartolom. de Capua in Constit. Regni*, quæ incipit *Constitutionem Diui Patris nostri*. Ideò autem venenatio est delictum grauissimum, homicidio grauius, quia est occultum, & proditorium, vt per *Bald. in l. crimen fratrem, C. de his, quibus vt indig. in* 1. *not. & in l. nemo, col.* 2. *C. de sum. Trin. & fid. Cathol.* latè *Gram. cons.* 36. *num.* 2. *& vot.* 3. *num.* 1. *Marsil. in rub. ff. ad leg. Corn. de sicar. nu.* 3. vbi rationem grauitatis huiusmodi criminis etiam assignat.

Secundò est adnot. quòd licèt circumstantiarum moralium, de quibus erit nostra tractatio,
3 variæ diuisiones assignentur, vt videre est apud *D. Anton.* 3. *par. tit.* 17. *cap.* 17. §. 5. *Vasq. in* 3. *p. tom.* 4. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. *Suar. ibidem disp.* 22. *sec.* 2. *&* 3. *Nauar. in Man. cap.* 6. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 4. *Reginal. lib.* 6. *sua prax. num.* 127. *vsque* ad

ad num. 141. *& lib.*14. *à num.*7. *ad* 21. *Malder. tom.* 2. *de pœnit. tit. de circumst. Fagund. de præcept. Eccles. præcept.*2. *lib.*4. *cap.*1. 2. 3. 4. & 5. *Molfes. par.*1. *suæ sum. Theol. tract.*7. *cap.*12. *num.* 50. *cum plur. seq. Filliuc. tom.*1. *q. moral. tract.*7. *de confes. art.* 2. *de breu. instr. pro confes. excip. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recoll.* 8. *num.*4. *cum plur. seq.* & apud alios; nihilominus eas omnes restringentes quoad fieri potest, ita commodè diuidendas esse censemus; vt circumstantiæ quædam dicantur impertinentes, quæ ad augendam, vel minuendam malitiam peccati nō pertinent, qualis est occisio hominis ante, vel post prandium: vel albedo, vel nigredo hominis occisi: etenim huiusmodi circumstantiæ, ante, vel post prandium, albedo, vel nigredo hominis occisi sunt omninò impertinentes ad augendam, vel minuendam malitiam homicidij. Quædam verò circumstantiæ appellantur pertinentes, quæ ad peccati malitiam augendam, vel minuendam spectant.

Pertinentium circumstantiarum duæ sunt species: nam quædam minuunt peccatum, & quæ-
4 dam aggrauant. Circumstantiæ peccatum minuentes sunt in quadruplici differentia. Siquidem quædam minuunt peccatum infra eandem speciem: quædam tollunt vnam malitiam relinquendo aliam: quædam minuunt mutando speciem: & quædam omninò tollunt malitiam peccati. Exemplum circumstantiarum primi modi patet in iuuene fornicante cum pulchra: nam leuius est fornicari cum muliere pulchra, quàm cum deformi: siquidem ad pulchrum adest maior impulsus ad peccandum, quàm ad deformem, vt habetur ex *Medina* 1.2.*q*.73. *art.* 5. *Sayr. lib.* 2. *Clau. Reg. cap.*7. *sub num.*7. *in fin. & Molf. par.*1. *suæ sum. tract.*8. *cap.*2. *num.*50. *& cap.*7. *num.*50. vbi id limitant verum esse, quando mulier pulchra casu occurreret iuuenis oculis, sicut legitur 2. *Reg. cap.*11. *de Dauid*, qui ambulans in solario eleuauit oculos, & videns Bersabee, ab eius pulchritudine captus fuit: secus autem si mulierem pulchram quæreret ad peccandum. Sic etiam puella, quæ graui egestate compulsa, aut mortis metu perterrita iuuenē admisit, leuius peccauit, quàm si citra metum, aūt egestatem aliquam illi consensisset. Exemplum secundi datur in eo, qui occidit Clericum existimans occidere Laicum:
5 nam talis ignorantia tollit ab homicidio malitiam sacrilegij; eo quòd voluntas, & propositum distingunt maleficia, *l. qui iniuria, ff. de furt. l.* 1. *C. de sicar. l. felicissimam, C. de adulter. cap. cum voluntate de sent. excom.* Etenim humanorum actuum prima, ac potissima regula est agentis voluntas, ac consensus, quo sublato, omnis actus redditur informis, atque indifferens, ac inanimatus, *l. obligationum substantia, ff. de action. & obligat. l.* 2. *C. de contrah. empt. & l. interpositas, C. de transf.* Vndè iste talis licèt occiderit Clericum, dum existimabat occidere laicum, moraliter laicum tantùm censetur occidisse, atq; ideò simplex homicidium dicitur commisisse; non autem sacrilegium, cùm animum non ha-
6 buerit occidendi Clericum. Exemplum tertij circumstātiarum modi minuentis malitiam peccati, patet in furto rei minimæ: quoniam licèt furtum rei notabilis sit grauis culpa ex suo genere; nihilominus furtum rei minimæ ratione paruitatis materiæ est venialis; & sic illa circumstantia paruitatis rei mutat furtum ex mortale ex suo genere, in veniale, & in aliam speciem, vt bene declarat *D. Thom.* 1. 2. *q.*78. *art.*6. *Nauar. Suar.* & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. lib.* 1. *in Decal. cap.*4. *Reginald. lib.*15. *suæ prax. num.* 72. *& Molfes. par.*1. *suæ sum. Theol. tract.* 8. *cap.* 8. *num.*65. *cum plur. seq.* vbi benè declarat, quænam dicatur materiæ leuitas, & quando excuset à peccato mortali; & quo casu materiæ leuitas non excuset. Sic etiam imperfectio actus iudicij, quod ex suo genere est mortale, transfert in speciem peccati venialis, vt sunt primi motus vindictæ, iuxta ea, quæ habentur ex *D. Thoma* communiter recepto, 1.2. *q.*88. *art.* 6. *in corp.*
7 Exemplum denique quarti modi præfatarum circumstantiarum dari potest de eo, qui occidit hominem ad sui defensionem cum moramine inculpatæ tutelæ: nam illa defensionis circumstantia tollit ab occisione hominis omnem malitiam, cùm defensio sit de iure naturali, *l. vt vim, ff. de instit. & iur. D. Thom.* 22. *q.*64. *art.*7. & in eum *Caiet. Petr. de Arag. & Salon. Richar. in* 4. *d.*37. *art.*3. *q.*2. *D. Anton. par.*2. *tit.*7. *cap.*8. §. 1. *Syl. in sum. ver. Bellum*, 2. *q.*3. *& in ver. Homicidium*, 1. *q. &* 5. *Nauar. in Man. cap.*15. *num.*2. *Petr. Nauar. lib.*2. *de restit. cap.*3. *num.*332. *Sot. lib.* 5. *de Iust. & iur. q.*1. *art.*8. *Valent. tom.*3. *disp.*5. *q.*8. *pun.*4. & alij apud *Sayr. lib.*7. *clau. Reg. cap.* 10. *num.*13 *&* 14. *& Molf. par.*1. *suæ sum. tract.*1. *cap.*17. *num.*23. *& tract.*11. *cap.*19. *num.*89. *&* 90. vbi cum *Sayro*, & alijs addit etiam licitum esse ad propriæ vitæ defensionem aliquem occidere, etiam si occidens sciat occidendum esse in lethali culpa moriturum: siquidem agressus vtitur iure suo, & malum, quod agressor patitur, sibi imputatur, cùm sua culpa ipsi proueniat. Quas autē circumstantias exigat moderamen inculpatæ tutelæ, vt defensio inculpabiliter dicatur fieri benè, declarat *Molfes. d. cap.*19. *à num.*91. *vsque ad num.*109.

Circumstantiæ verò quæ culpam aggrauant, adhuc dupliciter inter se differunt: nam quædam
8 ita aggrauant, vt peccati mutent speciem. Vt peccatum incontinentiæ cum soluto, & soluta, est simplex fornicatio; sed cum nupta, est adulterium, & cum consanguinea, vel affine est incestus. Quædam verò aggrauant peccatum infra eandem speciem. Et harum similiter aliæ notabiliter aggrauant; aliæ verò notabiliter non aggrauant: in quibus cognoscendis certa regula dari non potest: & propterea *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.*22. *sec.*3. *num.*12. *Coninch. de pœnit. disp.*7. *num* 14. *Filliuc. tom.*1. *qq moral. tract.*7. *de confes. cap.*4. *nu.*9. Et alij dicunt, quòd præcipuus testis huiusmodi grauitatis est conscientia ipsius pec-

peccantis; quæ si eundem accuset, quòd excesserit ordinarium modum peccãdi,& recognoscit in actu notabilem grauitatem, ac deformitatem, tunc signum est circumstantiam illam esse notabiliter aggrauantem: at si in actu notabilem deformitatem non agnoscit, tunc signum est, huiusmodi circumstantiam non augere malitiam peccati notabiliter infra eandem speciem, vt exemplum dari potest de eo, qui vescitur carnibus die Veneris tempore ieiunij; sed in die Veneris sancti, vt rectè declarat *Suar.loc.cit.nu.* 17.

Tertiò est adnot.quòd licèt *Cic.in sua Rethor.* omnes supradictas circumstantias in humanis
9 actibus reducat ad septem, sub his dictionibus comprehensas,nempè, *Quis*, *quid*, *quibus auxilijs*, *vbi*, *cur*, *quomodo*, *quando*; Nihilominus *Arist.lib.3.Ethic.cap.1.* addit octauam,videlicèt *Circa quid*, quam circumstantiam *D. Thom.* 1. 2.*q.7.art.3.* inquit à Cicerone fuisse comprehensam sub illa circumstantia, *Quid*, Alij denique addunt nonã circumstantia,nempè,*Quoties*. Sed circumstantia ista ad numerũ peccatorum refertur,vt post alios ait *Nauar.in Man.c.6.nu.2.* nec non ad consuetudinem peccandi quæ peccatum aggrauat, vt habetur ex *D. Anton.* 3.*par. tit.*17. *cap.* 17. §. 4. verùm quia numerus refertur ad actionem, non autem ad obiectum actionis, vt ait *D. Anton. loco citato*, idcircò Doctor. communiter circumstantias peccati ad illas septem, vel octo,qui nolunt circumstantiam, *Circa quid*, comprehendi sub circumstantia, *Quid*,reducendas esse putant, vt videre est apud *D.Thom.* 1. 2. *q.*18.*art.*3.10.*&* 11. *& q.*72.*art.*9.*Barthol.Med.* 1.2. *q.7. art.2. & in sum. lib.*1. *cap.*9. §.1. *&* 2. *Valent. tom.2. disp.2. q. 2. Petr. Sot. lect.* 5. *de peccator. discrim. Ioseph Angel. in Florib. par.* 2. *dist.*37.*q.3.art.5. &* 23.*q.8.Suar.in* 3.*par.tom.*4. *de pœnit.disp.22.sec.4. Reginald. lib.* 6. *sua prax. num.*133.*cum seq.* & latius *lib.*14. *toto. Syluest in sum. ver. Circumstantia, tab. eo. ver. Coninch. disp.7. de pœnit. num.*17.*& seq.Molf.p.1.sua sum. tract.7. a num.*63.*ad* 81. inclusiuè, *Filliuc.tom.*1. *qq. moral. tract.* 7. *de confes. Canonistas in cap. consideret de pœnit. d.* 5. & apud alios, quos refert *Sayr.lib.2.clau. Reg.cap.3.sub num.6. & seq.* vbi latè hanc materiam pertractat, & fusius *Fagund.de praecept.Eccles. praecept.2. lib.4.cap.*1. 2. 3. 4. *&* 5.

Denotat autem circumstantia, *Quis*, vt sufficienter circumstantiarum materiam explicemus,
10 conditionem, & qualitatem personæ peccantis. Etenim si laicus solutus cum soluta incõtinentiæ peccatum committat, vnam tantùm fornicationis culpam contrahit: sed si vxorem habeat, incidit insuper in adulterij crimen, & si coniugalem castitatem vouerit, efficitur quoque sacrilegij reus:& si tandem sit persona publica addit malitiam scandali: siquidem quò gradus altior, eò casus est grauior, *cap. principium, de pœnit. d.2.cap.homo*, 40. *d.* & grauiora delicta facit sublimitas peccantium, *cap.nullus fas*,25.*q.*1. atque ideò vnico actu committit quatuor peccata specie distincta: siquidem quando Theologi dicunt,quòd circumstantia mutat speciem peccati, non intelligunt ex vno peccato fieri aliud, vt aliqui malè arbitrantur; sed vnam, eandemque actionem propter circumstantiam superuenientem esse plura peccata: & circumstantiam mutare speciem nihil aliud denotat,nisi quod illa, quæ respectu actionis naturalis erat circumstantia,in genere morum mutat speciem, vt furari ad finem fornicandi, finis ille respectu furti est tantùm circumstantia; sed respectu morum non est circumstantia, sed integrum, ac diuersum peccatum, vt post alios docet *Molf. par.*1. *sua sum.Theol.tract.*7. *cap.*12. *num.*56. Hinc ait *Diana par.* 1. *suarum resol. tract.* 7. *de circumst. resol.* 23. ex mente aliquorum, quod qui furtum committit ad finem mæchandi, satis est si vno actu in confessione peccatum furti explicet, & altero actu circumstantiam finis peccati, dicens primò furatus sum: & postea subiungat, habui intentionem mæchandi: nam hæc sunt duo peccata distincta, & qui confitetur hoc modo sufficienter explicat suum statum, etiam si non explicet furtum ordinasse ad mæchiam, atque ideò vnum peccatum ad aliud.Quæ quidem sententia non placet *P. Alphon. de Leone de offic.& potest. confes.recol.8.num.*41.cuius sententia nobis videtur probabilior, vt supra diximus *sec.2. illat.*2.

Circumstantia,*Quid* peccati materiam indicat.
11 Nam qui furatur rem prophanam simplex furtum committit:qui verò rem sacram, furto sacrilegium addit, est tamen verum, quòd si rem sacram è loco sacro surripiat, satis est si in confessione dicat, se commisisse furtum rei sacræ, nec opus est confiteri circumstantiam loci sacri: siquidem vtraque illa circumstantia ad eandem rationem formalem virtutis Religionis spectat, & propterea nõ sunt duo sacrilegij peccata specie distincta, & ille concursus rei sacræ, & loci sacri non multum variat iudicium, nec notabiliter sacrilegium aggrauat, vt habetur ex *Fagund. de praecept. Eccles.praecept.2.lib.4.cap.5.num.*21. quem refert, & sequitur *P. Diana par.*1. *Resol. tract.*7. *de circumst. resol.* 22. Qui rem notabilem surripit, lethalem culpam contrahit: qui denique minimam, leuem, nisi in re minima cadat affectio, aut in ea habeatur aliqua ratio interesse,vt si quis pomum in pomario Diuitis, aut acum sutori subtraxerit, qui aliam non habeat, nec ad emendam inueniat, iuxta ea, quæ habentur ex *Syl. in sum. in ver. Furtum, q.* 2. *& Nauar. in Man. cap.*11.*num.*4.*& cap.*17.*nu.*2. Item prædicta circumstantia actionis substantiam explicat, atque ideò ipsum peccatum:an scilicet sit homicidium, furtum,adulterium, &c. Et si iniuria sit in fama,in persona,in bonis. Item circumstantia ipsa potest explicare qualitatem personæ, in quam peccatur, de qua re seiunctim tractabimus in circumstantia, quæ mox,ac immediatè sequitur, quam *D. Thom.* & nonnulli alij volunt comprehendi sub eadem circumstantia, *Quid*.

Circumstantia, *Circa quid*, personam, circa quam

12 quam peccatur, ostendit. Etenim qui laicum simplicem, ac priuatam personam interficit, simplex homicidium committit, *l.1.ff. ad l.Cornel. de sicar.* Si Principem, vel eiusdem Magistratum occiderit, aut aliquid contra Remp. molitus fuerit, in crimen læsæ Maiestatis incidit, *l.1.& toto tit. ad leg. Iul. Maiest.* Si verò Patrem, Matrem, Auum, Auiam, &c. paricidij reus efficitur, *l. 11.& l.pœna, ff. ad leg.Pomp. de Paricid. & in Instit. de publ. Iudic.* §. *alia*: & denique si fuerit Clericus, sacrilegium contrahit. Item qui contra solutam mulierem intemperantia vtitur, simplicem fornicationem patrare dicitur: qui contra consanguineam, vel affinem, incestum: qui contra Virginem non sacram simplex stuprum. Est tamen verum, quòd licèt omnes supradictæ circumstantiæ mutent peccati speciem; nihilominus *Sot. in 4. d.18.q.2.art.4. Suar.in 3. par.tom.4. de pœnit. disp.22.sec.4. num.3. cum seq. Reginal.lib.6.suæ prax.num.128. Petr.Nauar.lib. 2. de restit. cap.3.num.433. Coninch. disp.7. de pœnit. dub.7. num.19. Molf.par.1.suæ sum.Theol. tract.7 cap.12.num.70. Sanch.lib.7. de matr.disp. 4.num.5.Vasq.1.2.q.74.art.8.& disp.112.nu.1.& 3. Less.tom.1. de Iust. & iur.lib.2. de iniur. per stuprum, cap.10. dub.1. num.5.Bellan. tom.2.de sacram. & censur. disp.7. de integr. confes. dub.4. num.19. Salas in 1.2.tom.2. tract.3.disp.14.nu.5. Tanner. in 12. disp.4. num. 8. Dian.par.1. Suar. Resol.tract.7. de circumst. resol.11.* & alij contra *Martin.Nauar. in Man.cap.6.num 8. Sayr. lib. 8. clauis Reg.cap.4.nu.4.* & contra nonnullos alios relatos à *Diana loco citato*, volunt stuprum vo-

13 luntarium non constituere nouam speciem peccati incontinentiæ; sed tantùm differre tanquam primum peccatum à subsequentibus: atque ideò dum virgo voluntariè in sui deflorationem consentit, simplicem tantùm fornicationem committit: & propterea non est interroganda mulier, quæ confitetur peccatum incontinentiæ ad declarandam circumstantiam stupri; sicut nec stuprans, nisi stupro sit adiuncta violentia, quia id nullibi repetitur expressum: & multo minus virgo, quæ morosè delectatur circa aliquem, tenetur in confessione aperire circumstantiam virginitatis: sicut nec iuuenis, qui morosè delectatur de virgine citra voluntatem inferendi ei violentiam: & si sodomiam commisit cum virgine, nec obligatur aperire Confessario circumstantiam virginitatis, sed satis est si dicatur, commissam fuisse cum fœmina: nam per huiusmodi crimen non violatur claustrum virginale, vt post alios habetur ex *Diana loc. cit.* & alijs præsertim *Filliuc.tom.2.qq.moral.tract.30.cap.3.nu.74. Reginal.& Molf.* vbi supra, qui *nu.72.& tract.8.cap.8. n.188.* quoniam contrariam sententiam existimat esse communem, & tutiorem, vt latè habetur per *Fagund.de præcep.Eccles.præcept.2.lib.4. cap.3.nu. 12. cum plur. seq.* consuluit in casu deflorationis virginis melius esse circumstantiam illam confiteri: siquidem maritus futurus graue damnum patietur ex illa defloratione, & magna parentibus, & consanguineis infertur iniuria. Imò licèt stuprans violentèr precibus importunis, aut falsis suasionibus, & promissionibus teneatur stupratā virginem dotare citrà omnem controuersiam, nihilominus non desunt, qui velint ad dotandā obligari etiam voluntariè defloratam, si non de iustitia iuxtà communem sententiam, saltem ex charitate, vt habetur ex *Sayr.lib.8. clau.Reg. cap. 4.n.9. Reginald.lib.22.suæ prax. nu.23. & Molf.d. cap.8.n.189.* Illud autem circa præfatam virginitatis circumstantiam nolo silentio esse prætereūdum, quod addit idem *Diana d.resol.11. in fin.ex Filliuc. loc. cit.* nempè, quod etiam concessa sententia eorum, qui putant circumstantiam virginitatis mutare speciem peccati, seu constituere nouam speciem, si virgo sola polluatur, eam non teneri explicare circumstantiā virginitatis, quoniam licèt per illam pollutionem perdatur virginitas, prout est virtus; non tamen prout dicit integritatem signaculi. Hanc eandem senrētiam tenet *Molf.d.cap.8.n.191. Bonac.de matr.q.4.par. 17.n.2.versus finem, & P.Alph.de Leone de offic. & potest.confes.recoll.9. nu.105.* Qui addit etiam sub *nu.4. vers.Contraria sententia*, quod licèt circumstantia virginitatis secundùm communem opinionem mutet speciem tàm in opere externo, quàm interno; nihilominus de huiusmodi circūstantia à Confessario non est interroganda puella, ne ex pudore mēdacium dicat in confessione.

† Et multò minus vir, qui prima vice virginitatem amisit debet à Confessario de huiusmodi circumstantia interrogari: siquidem non tenetur hanc sui floris circumstantiam in cōfessione aperire, quia eiusmodi circumstantia parum variat

14 iudicium sacramentale, vt habetur ex *Azor. 3. par.Inst.moral.lib.3.cap.11.q.2. Suar.in 3.par.tom. 4.de pœnit.disp.22.sec.4. Filliuc. tom.1. qq. moral. tract.29.cap.3.n.7.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Dian.par.1.resol. tract.7. de circumst.resol.10. contra Nugnum in addit.ad 3.par. D.Thom.tom.2. q.9.art.2. dub.3. concl.5.* dum ait, quòd etiam vir in illo actu amittit quandam integritatem naturalem, & formalitèr virginitatis virtutem, eiusdemq; laureolam, quæ pertinet ad ipsius virginis gloriam: quòd damnum est irreparabile. Ad quod argumentum licèt *Diana* post alios respondeat, quòd si ratio *Nugni* vera esset, idem dicendum foret de primo peccato commisso post Baptismū; nam per illud deperditur status innocentiæ baptismalis, quod nullus docuit; nihilominus huiusmodi responsio non est citrà difficultatem aliquam: siquidem vir eo casu perdit virginitatis aureolam irreparabilitèr: non sic primum peccatum contrahens post Baptismum, nam per pœnitentiam reintegratur. Vndè videtur posse alitèr responderi, nempè quod licèt vir amittat virginitatis aureolam irreparabilitèr; nemini tamen facit iniuriam: & amissio aureolæ, vt sic non est culpa aliqua, sed damnum, quod quis sua culpa patitur: aliàs qui ducit vxorem, & prima vice cognoscit eam, lethalem culpam contraheret, ex eo quod irreparabilitèr virginitatis aureolam amitteret.

Quæ

Quæ diximus de circumſtantia virginitatis extendimus ad circumſtantiam raptus: ſiquidem ſi virgo conſentiat in raptu, quamuis parentes diſſentiant, & tutores, ac ij, qui loco parentum ſunt, ſolùm erit fornicatio, vel furtum ſimplex: nec eſt circumſtantia in confeſſione aperienda, vt rectè declarant *Fagund. loc. ſup. relato, n. 22. Leſſ. lib. 2. de Iuſtit. & iur. cap. 10. dub. 1. Sanch. de matr. tom. 2. lib. 7. diſp. 4. nu. 5. & Dian. par. 1. reſol. tract. 7. de circumſt. reſol.* 37. qui propterea inquit, eas non teneri, nec debere Confeſſarios huiuſmodi puellas raptas interrogare, an virgines ſint: nec corruptores tenentur circumſtãtiam ſtupri, vel raptus explicare, niſi cùm violentèr, ac repugnãtem virginem deflorant, ac rapiunt, vt patet ex ijs, quæ habentur ex *Sot. lib. 4. de Iuſt. & iur. q. 7. art. 1. ad 2. Graff. lib. 2. deciſ. cap. 79. nu. 13. Suar. & Petro Nauar. locis citatis.* Eſt tamen verum, quòd ſi parentes, tutores, &c. actu diſſentiant raptui, quãuis virgo conſentiat, talis circumſtantia eſt in confeſſione aperienda, quoniam tunc eis fit manifeſta vis, atque iniuria, ſicut dicitur de virgine deflorata, inuitis parentibus, vt habetur ex *Fagund. d. cap. 3. nu. 22. Diana d. reſol.* 37. & ex alijs.

15 Ad eandem circumſtantiam reducuntur gradus conſanguinitatis quoad peccatum inceſtus: in qua re Doctores non ſunt cõcordes. Nam quidam volunt, diuerſitatem graduum non cauſare diuerſas ſpecies peccatorum, ſed tantùm aggrauare infra eandem ſpeciem, vt habetur ex *D. Tho. 2. 2. q. 154. art. 9. Caiet. tom. 1. opuſc. tract. vlt. dub. 1. Sot. in 4. d. 16. q. 1. art. 4. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. 22. ſec. 4. nu. 7. Ledeſ. 2. par. 4. q. 8. art. 4. dub. 5. Vaſq. ibidem, q. 91. art. 1. dub. 4. n. 18. Valent. tom. 4. diſp. 7. q. 11. par. 1. Coninch. de ſacram. diſp. 7. dub. 3. n. 13. & 21. Sayr. lib. 8. clau. Reg. cap. 4. n. 3. Rodriq. in ſum. par. 1. cap. 207. n. 3. Reginal. tom. 2. ſuæ prax. lib. 22. cap. 2. ſec. 5. nu. 27. Nauar. in Manuali cap. 16. nu. 3. Gyptio de caſib. reſeru. cap. 8. n. 5. Nugno in 3. par. tom. 2. q. 9. art. 2. dub. 1. Flam. in 3. par. methodi, cap. 8. §. 19. Diana par. 1. reſol. tract. 7. de circũcumſtant. reſol. 31. Bonac. de ſacram. diſp. 5. q. 5. ſec. 2. par. 2. §. 3. difficul. 3. num.* 9. cum alijs, quos allegant, & hanc opinionem probabilem putat *Filliuc. tom. 2. qq. moral. tract. 30. cap. 5. n* 97. Alij verò putant, diuerſitatem graduum inceſtus cauſare diuerſas ſpecies peccatorũ. Ità *Caiet. tom. 1. opuſc. tract. vlt. reſp. 1. & in ſum. ver. Inceſtus, Nauar. in Man. cap. 17. nu. 4. & in addit. ad ſum. Hyſpanam cap. 6. n. 2. & in cap. conſideret, nu. 12. Briſſonius lib. 9. de verb. ſignſ. ver. Inceſtus, Bernard. Dias pract. cap. 36. Couar. 2. par. ſponſal. cap. 6. §. 8. nu 1. Angel. ver. Confeſſio, 1. §. 3.* & alij quamplurimi. Vndè qui tenent primam ſententiam, & circumſtantias aggrauantes non pertinere ad integritatem confeſſionis, atque ideò non obligari pœnitentem ad illas confitendas, ſatis eſſe volunt, ſi ille, qui cum ſorore peccauit, dicat, commiſi inceſtum ſemel, vel bis, &c. non explicando perſonam ſibi coniunctam. Et licèt grauius ſit inceſtus cum filia, vel matre, quàm cum ſorore, vel nepte, vel conſobrina vxoris; tamen quia huiuſmodi grauitas auget malitiam intra eandem ſpeciem non eſt neceßariò in confeſſione aperienda, vt per *Diana loc. cit.* & alios. Qui verò tuentur ſecundam opinionem, atque adeò docent, diuerſitatem graduũ cauſare diuerſas ſpecies peccatorum, conſequentèr volunt, quòd qui ſororem, filiam, vel ſororem vxoris, vel neptem cognouit, ſatis non eſſe dicat peccaui cum affine, vel conſanguinea, vel cum vna aſcendentium, vel deſcendentium, &c. ſed debet explicare circumſtantiam perſonæ ſibi coniunctæ, dicens ſe peccaſſe cum filia, ſorore, nepte, vel ſorore vxoris, &c. Imò ſi peccauit cum matre, non ſatisfacit dicens ſe peccaſſe cum vna in primo gradu conſanguinitatis, vt habetur ex *Fagund.* & ex alijs, quos ipſe refert *de præcep. Eccl. præcept. 2. lib. 4. cap. 3. nu. 26* vbi id verum eſſe ait non ſolùm in inceſtu commiſſo cum cõſanguineis in primo gradu, nempè cum matre, filia, & ſorore; ſed etiam in inceſtu commiſſo cum affinibus primi gradus, vtputa cum priuigna, cum nouerca, cum ſocero, cum genero; quod verum putat ibi, *nu.* 27. niſi periculum adeſſet de graui matris ſororis, filiæ nouercæ, ac priuignæ infamia, vt quia Confeſſarius huiuſmodi perſonas agnoſcit; quoniam tunc ſatis eſſet confiteri ſe inceſtuoſum fuiſſe in primo gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, ità *Henr. lib. 2. de pœn. cap. 8. §. 1. ad marg. lit. F. Sà ver. Confeſſio nu. 20. Angel. ver. Confeſſio, 1. n. 4. Sil. eo ver. nu. 8. & Nauar. in Man. latino c. 7. n. 3.* Cæterum quoad inceſtum in primo, vel ſecundo gradu affinitatis lineæ collateralis, nempè cum ſorore vxoris, aut prima germana illius, ait ipſe *Fagund. loc. cit. nu.* 28. ſufficere, ſi pœnitens in confeſſione dicat, commiſi inceſtum in primo, vel ſecundo gradu affinitatis lineæ collateralis: ſiquidem huiuſmodi gradus non cõtinent tàm ſpecialem deformitatem, vt habetur ex *Corduba in ſum. quæſt. 2. §. Lo tacere, Sot. in 4. d. 40. q. 1. art. 4.* & clarius *d. 18. q. 2. art. 2. q. 7.* Imò idem *Corduba vbi ſup.* relatus à *Fagund. d. cap. 3. n. 29. & 30.* Hoc ipſum putat dicendum fore de confeſſione tactuum impudicorum inter huiuſmodi conſanguineos, & affines de mediatoribus, ac ſollicitantibus, quod de copula, ac de inceſtu dictum fuit: etenim quamuis actus impudici non cauſent inceſtum, nec per illos contrahatur affinitas, quæ dirimat, vel impediat matrimonium; tamen quoad peccatum reducuntur huiuſmodi tactus ad inceſtum, tãquam

16 diſpoſitiones. Adde quòd etiam tenentes diuerſitatem graduum non cauſare diuerſas peccatorũ ſpecies, volunt circumſtantiam illam ſaltem eſſe aperiendam quoad lineam, an ſcilicet inceſtus commiſſus fuerit cum conſanguinea in linea recta, vel tranſuerſali, & in illis quoad gradum primum ad minus. Imò probabilius nobis videtur, cæteros quoque gradus eſſe aperiendos ſaltem intra numerum, infra quem matrimonium eſt ab Eccleſia prohibitum: ſiquidem multum variat iudicium, ac deformitatem, & poteſt facile fieri, nec adeſt iuſta excuſationis cauſa, vt habetur ex *Nauar. d. cap. 17. ſub n. 4.* & idem dicendum puto de inceſtu commiſſo contra affines ex copula

N illi-

illicita, inter quos prohibetur matrimonium in primo, & secundo affinitatis gradu, & non vltra, vt per *Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 4.* Et cum committatur incestus spiritualis cum filia Baptismi, & confirmationis per copulam inter compatres, & commatres habitas, eò quod inter eos contrahitur cognatio spiritualis, & impeditur matrimonium, hæc circumstantia similitèr est in confessione aperienda; sicut aperienda est circumstãtia concubitus habiti inter Confessarium, & filiã eius spiritualem, quam audiuit in confessione, vt rectè declarat *Fagund. d. cap. 3. à n. 33. vsque ad fin.* vbi plura quoq; tradidit de Sacerdote audiente confessionem eius concubinæ: & *n. 31.* nonnulla quoque tractat de sollicitatione facta à Sacerdote in actu confessionis, & de reuelatione facienda à sollicitata, quę hodie non subsistunt, stante Bulla Greg. XV. vt latius, Deo duce, suo loco dicemus. Quibus adde, quæ habẽtur ex *Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 12.* vbi contra nonnullos tenet circumstantiam filiæ spiritualis non pertinere ad integritatem confessionis: quod an sit verum, latius infra declarabimus, & *resol. 56.* tractat quoque de circumstantia coucubitus habiti inter Confessarium, & eum, quem audiuit in confessione.

Circumstantia verò, *Quibus auxilijs*, instrumenta, auxilia, ac media, quibus peccatum com-
17 mittitur, explicat. Etenim si quis induxerit aliquem ad homicidium committendum simul, non solùm homicidij efficitur reus, sed etiam addit circumstantiam scandali. Sic etiam, si quis sortibus, diuinationibus, aut maleficijs ex curiositate vtatur ad sciendum futura, ad conquirendas res aliquas deperditas, & his similia, peccat mortalitèr; quoniam licèt curiositas non sit plusquã peccatum veniale; nihilominus sortium vsus diuinationes, & maleficia omninò reprobantur, vt in *cap. 1. & 2.* & ibi *Glos. & Doctor. 26. q. 1. & cap. sors, 25. q. 1. & cap. 1. & 2. de sortil.* Idem dicendum est de soluente maleficio alio maleficio: nam quamuis soluere maleficium sit bonum; nihilominus medium est malum, & propterea non est licitum petere maleficium solui alio maleficio quantumuis parato, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d. 34. q. vnica, art. 3* & est *text. in cap. admoneat, & cap. non obseruetis, 26. q. 7.* latè *Sãch. lib 7. de matr. disp. 95.*
18 Est tamen verum, quòd *Fagũd. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 4. cap. 5. nu. 3.* ait, quòd inducens aliquem ad tollendum maleficium alio maleficio, qui sit paratus illud tollere, non tenetur confiteri peccatum inductionis, atque adeò scandali, quia moralitèr loquendo non est causa scandali, nec multum variat iudicium Confessoris; sed tãtùm tenetur cõfiteri additionem malefici, & peccatum maleficij, cùm sit contra virtutem Religionis, & contra primum præceptum Decalogi. Hoc ipsum inquit, *nu. 1.* dicendum esse de eo, qui inducit socios, & mediatores paratos ad peccandũ; atque ideò qui vtitur exposita meretrice, & socio parato ad furtum, & si ad hunc singularem actum furti, aut fornicationis inducat, non oportet confiteri, nisi peccatum fornicationis, vel furti, vel mente conceptum, vel opere exercitum: nec circumstantiam inductionis tenetur explicare, quia non variat iudicium Confessoris notabilitèr: nec moralitèr loquendo potest dici causa inducens, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 22. sec. 4. nu. 16. & 17. Nauar. in sum. Lat. cap. 16. nu. 13. & Henriq. lib. 2. de pęnit. cap. 6. nu. 7.* quamuis ipse *Henriq.* contrarium doceat de in-
19 ducente maleficum quantumuis paratum ad soluendum maleficium alio maleficio. Sed re vera nõ est recendum à sententia *Fagund.* nam eadem ratio militat, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Imò idem dicit de petente mutuo sub vsuris ab vsurario parato ad fœnerandum, vbi *n. 6.* latè rem hanc explicat. Ad eandem circumstantiam reducuntur ij, qui breuia gestant, in quibus adsint aliqui characteres, vel nomina scripta existimantes ob ea non posse perire ferro, aqua, igne, non posse pati vertiginem, dolorem laterum, capitis, &c. quę naturalitèr ab huiusmodi breuibus prouenire non possunt: siquidem hæc omnia sunt omninò damnata, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 11. n. 34.* & ex alijs. Est tamen verùm, quòd huiusmodi breuia, & orationes aliquando citra superstitionem, & culpam aliquam ferri possunt appensa ad collum, quando nihil falsi contra sacram scripturam continent, nec contra consuetudinem, aut Ecclesiæ præceptum: neque in eis aliquid scribitur, quod ad dæmonis inuocationem pertineat: nec ignota nomina, nec alius character præter signum Crucis admisceantur: nec demùm spes aliqua habeatur in modo scribendi, aut ligandi, vt rectè declarat *Sayr.* post alios, *de censur. lib. 6. cap. 6. n. 6.* & nos adnotauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 22. n. 59. & 60.* Ad eandem circumstantiam pertinent cùm quis Cruce, ac Calice consecrato aliquem percutit; quoniam non tantùm percussionis efficitur reus, sed quodammodò sacrilegij: nam rei sacræ exhibita censetur irreuerentia. Et denique cæteris omissis, sub eadem circumstantia comprehenditur, qui hominem veneno occiderit, aut archibusio cum periculo occidendi alios, vt per Doctores, quos refert, & sequitur *Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 12. nu. 75.*

Circumstantia, *Vbi*, locum, in quo peccatum committitur, significat. Nam si quis furtum com-
20 mittit in loco sacro, non tantùm furti fit reus; sed etiam sacrilegij: siquidem sacrilegium committitur non solùm furando rem sacram de loco sacro, vel non sacro, sed etiam furando rem non sacrã de loco sacro, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 17. n. 95.* & ex alijs apud *Molf. par. 1. sua sum. tract. 11. cap. 7. sub nu. 20. Turrecr. in cap. sacrilegiũ, 17. q. 4.* latè *Fagund. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 4. cap. 4. n. 9* qui tamen *cap. 5. num. 21. in fine*, docet, quòd qui furatur rem sacram de loco sacro, satis est si in confessione dicat, se furtum commisisse rei sacræ, nec opus est confiteri circumstantiam loci sacri, vt supra latiùs diximus, *sec. 2. illat. 2.* Imò *d. cap. 4. sub nu. 9.* ità demùm furtum rei non

sa-

sacræ in loco sacro, probat esse sacrilegium si repetiatur sub custodia loci sacri. Idem dicendum est de eo, qui carnalitèr peccat in Ecclesia, vel in alio loco sacro: nam vltra peccatum carnis, ratione circumstantię loci sacri contrahit etiam sacrilegium: & si in publico id fieret, pollueretur Ecclesia, vt habetur ex eodem *Molf.* post alios *d.cap.* 12. *nu.* 74. Dixi, *Si in publico*, quia si copula, aut quæcumque alia effusio seminis humani in Ecclesia, esset secreta, Ecclesia ipsa non pollueretur: quamuis sacrilegium contraheretur: siquidem effusio seminis humani voluntaria, & peccaminosa in Ecclesia, & loco sacro est sacrilegium, siue publica sit, siue secreta: siue inter coniuges, siue inter solutos: siue intra, siue extra vas naturale: & circumstantia eiusmodi pertinet ad integritatē confessionis, vt latè probat *Fagund.d.sap.*4. *n.*19. & 20. licèt contrarium teneat *Diana par.*1.*resol.* 26.*de circumst.* quoad pollutionem secretam. Est tamen verum, quòd aliqua rationabili subsistente causa, nempè imminente periculo pollutionis ex parte coniugum, copula habita in Ecclesia excusat ipsos coniuges à sacrilegio, vt habetur ex eodem *Fagund.loc.cit.sub num.*21. quo casu etiam si deinde publicè constet de copula, si constet etiā de causa iusta, locus sacer non indigebit purificatione. Ità *Sanch.lib.*9. *de matrim.disp.*15. *n.*12. *Rebell.*2.*par.de obligat.instit.lib.*3.*q.*19.*sec.*1.*a nu.* 6. & alij quamplurimi, quos idem *Fagund.* allegat *loc.cit.* vbi *n.*22.& 23. tractat quoque de alijs causis, quibus excusantur coniuges à sacrilegio ob copulam habitam in loco sacro, & *n.*24. demùm ait esse animaduertendum, quòd copula peccaminosa, siue inter coniuges, siue inter solutos in loco sacro habita, si occulta sit etiam citra seminis effusionem est sacrilegium: non tamen locus sacer indigebit reconciliatione, quamdiù occulta manet: indigebit tamen si cœperit publicari, vel publicè de illa constiterit, vt quia fuerit probata in iudicio, vel innotuerit maiori parti parochiæ. Imò ipse *Fagund.ibid.sub n.*23.*in fin.* inquit, quòd licèt coniuges legitimam coeundi causam in loco sacro habeant, si publicè coeant, à sacrilegio non excusantur, nec locus sacer excusabitur à purificatione, vt habetur ex *Rebell.loc.cit.n.*9. His adde, quæ cumulauit *Diana par* 1.*tract.*7.*de circumst.resol.*19.& 20. vbi circumstantiam copulæ habitæ inter coniuges in loco sacro, dicentes se non posse amplius continere, & copulæ in oratorio alicuius domus, in quo de licentia Episcopi Missæ celebrantur, vel in porta Ecclesiæ à parte illius externa, aut in Monasterijs, & cellis Religiosorum, non esse necessario aperiendam in confessione: quæ tamen intelligenda sunt secundùm tradita ex *Fagund.d.cap.*4.*nu.*34.& 39. quem ipse *Diana* allegat, & limitanda, nisi ea pars externa portæ Ecclesiæ pertineret ad cœmeterium, aut claustra Religiosorum essent benedicta, & destinata pro sepeliendis Religiosis: siquidem cœmeterium, & claustra huiusmodi veniūt appellatione loci sacri, vt habetur ex *Sanch.lib.*9. *de matr. disp.*15. *nu.*4. Cæterum alia Monasterij loca, Re-

22 ligiosorum habitacula, & officinæ licèt gaudeāt immunitate Ecclesiastica: non tamen dicuntur sacra quoad sanguininis, ac seminis effusionem, etiam si in talibus locis adsit altare ad celebrandum, quia reputabitur tunc tanquam priuatum oratorium. Ità *Fagund.* post alios *d. nu.* 39. & 40. vbi etiam *nu.*27.*cum plurib.seq.* licèt aspectus, nutus, confabulationes inhonestas, tactus leues impudicos per partes non pudendas citra pollutionem in Ecclesia habitos neget esse in confessione aperiendos tanquam circumstantiam loci sacri: nihilominus si quis extra Ecclesiam existens concupiscat deliberato animo copulam illicitam cum aliqua habere in loco sacro, aut ibi furari, aut aliquem occidere, aut grauitèr vulnerare, putat eum teneri circumstantiam loci sacri ratione sacrilegij in confessione explicare, vt habetur ex *Suar.in* 3.*par.tom.*4.*de pœnit.disp.*22.*sec.*4.*nu.*20. *Sot.in* 4.*d.*18. *q.*1. *art.* 4. cum alijs ab eodem *Fagund.* allegatis: qui quidem, vt completam huius rei doctrinam tradat *num.* 32.& 33. explicando conditiones loci sacri quoad rem nostram attinet, inquit, quòd locus sacer in ordine ad furtum, ad copulam, seminis, aut sanguinis effusionem dicitur sola Ecclesia consecrata, aut benedicta, & quòd huiusmodi locus sacer sit deputatus ad officia Diuina, aut ad fidelium sepulturam, quale est cęmeterium, vt habetur ex *Sanch. loco citato*, *Henriq.lib.*9.*de Miss. cap.* 27. *num.* 5. *Nauar. in sum.cap.*16.*nu.*32. Imò nec totus circuitus Ecclesiæ quoad hunc effectum dicitur locus sacer; sed illud tantum spacium, quod pertinet ad corpus Ecclesiæ internum, à tecto interiori vsque ad pauimentum, & à parte interna portæ Ecclesiæ vsque ad vltimum parietem atæ maximæ; atque ideò capellæ ædificatæ intra Ecclesiam comprehenduntur. Hinc sequitur non violari Ecclesiā, nec committi sacrilegium, si copula habeatur, furtum committatur, aut homo occidatur, vel suspendatur, aut sanguis effundatur, vel semen super tectum Ecclesiæ, aut subter Ecclesiam, vt si ibi extet spelunca aliqua, vel cellula subterranea, vt per *Sanch. loco supra relato, num.*26.& 27. *Nauar. in Man. cap.*27.*num.*256. *Vega*, & alios, quos refert ipse *Fagund. d.num.*33.*vbi nu.* 34.*ex Sanch. ibidem num.*28. & alijs idem dicendum esse ait de cęmeterio: siquidem non violatur Ecclesia si prædicta fiant in porta Ecclesiæ à parte externa illius; quoniam si ea pars pertineat ad cęmeterium, solùm cęmeterium violabitur, non autem Ecclesia. Ad hanc eandem circumstantiam pertinet effusio peccaminosa sanguinis humani, homicidium iniustum, iniusta percussio, mortifera vulneratio, ac mutilatio; nam si fiant in loco sacro, & mortalem culpam attingant, etiam si sint citra sanguinis effusionem, sacrilegia sunt, & in confessione circumstantia loci sacri est aperienda, & locus est purificandus, vt latè declarat *Nauar.in Man.cap.*27. *num.*256.*Syl.ver. Consecratio, num.*3. *Suar.tom.*5.*de censur.disp.*22. *sec.*3.*à num.*54. & latius *Fagund.d.cap.*4.*à nu.*14. *vsque ad* 19.

Ad hanc ipsam circumstantiam reducitur extractio delinquentium ab Ecclesia, qui ad eam
23 confugerunt: nam hoc est sacrilegij crimen, *cap. sicut antiquitus*, *cap. rerum*, *cap. frater*, *cap. miror*, 17. *q.*4. *cap. fin. de immunit. Eccles. & toto tit. de ijs, qui ad Eccles. confuger.* & nos latè de hac re in nostris *Commentar. in Bulla Cœnæ, lib.*2. *can.*15. *q.*16. vbi declarauimus, quænam loca habeant hanc immunitatem: & quibus casibus delinquentes ad ea confugientes, indè extrahi possint, declarantes præcipuè Bullam Greg. XIV. super hanc materiam editam. Quibus adde quæ latissimè habentur per *Fagund. d. cap.* 4. cuius scripta cautè legenda sunt: nam quamplurimos confugientes ad Ecclesiam excludit ab immunitate Ecclesiæ, qui hodie ea gaudent vigore Bullæ Greg. XIV. in qua enumerantur casus, in quibus delinquentes vt supra confugientes non gaudent immunitate; qui tantùm excluduntur, & non alij: & non est mirum; quia ipse *Fagund.* præfata edidit, antequam dicta Bulla Greg. XIV. fuerit condita: & propterea standum est Doctoribus, qui de hac materia post prædictæ Bullæ editionem scripserunt: quibus adde quæ addita fuerunt nostris Commentarijs locis ci-
24 tatis. Illud autem nolui hoc loco esse silentio prætereundum, quod idem *Fagund.* notat *d. cap.* 4. *num.*55. dum ait, quòd licèt Iudex laicus non possit citra sacrilegium, & circumstantiam in confessione necessariò aperiendam fruentes præfato immunitatis priuilegio extrahere inuitos à loco sacro; potest tamen ab eis citra sacrilegium intra Ecclesiam arma auferre, iuxta ea, quæ habentur per *Couar. lib.*2. *var. resol. cap.*20. *num.*17. Non tamen absque sacrilegio potest eos ibi vinculis alligare, ne aufugiant: siquidem ait, id esse directè contra immunitatem Ecclesiæ. Benè verum est, quòd Prælati Ecclesiastici in casu dubij, an gaudeant, vel non gaudeant immunitate concedere iudicibus sæcularibus facultatem eos ligandi, dummodo in vincula ab vtroque simul Iudice, Ecclesiastico scilicèt, & sæculari conijciantur, vt inquit *Couar. loco citato*, *Guid. Pap. decis.*121. & alij relati ab eodem *Fagund.* quorum sententiam admittit in casu grauissimo dumtaxat, ad euitanda scandala, & non in alio. Etenim Dei Ecclesia carcer esse non potest: nec contrarium docet *Couar.* si rectè perpendatur, sed tantum *Guid. & Belluga* sententiam refert: quia potius absolutè probat, non posse ad Ecclesiam confugientes neruis, catenis, vel compedibus vinciri, ne effugiant, citra violationem Ecclesiasticæ immunitatis, & adhoc allegat *tex. in cap. definiuit* 17. *q.*4. *& l. præsenti, C. de his, qui*
25 *ad Eccles. confug.* Non tamen licitum est Clericis armis defendere confugientes ad Ecclesiam ne à Iudice sæculari violenter abstrahantur, vt habetur ex *Suar. tom.*1. *de Relig. lib.*3. *cap.*13. *num.*5. *Remig. de immun. Eccles. q.*13. siquidem nunquam licet Ecclesiasticis arma sumere, nisi speciali superiorum dispensatione ex necessaria, iusta, ac rationabili causa: & in casu nostro ex tali defensione multa possunt resultare inconuenientia, & scandala: possunt tamen Clerici fores claudere, claues denegare, & censuris Ecclesiasticis vti, vt habetur ex ipso *Fagund. d. cap.*4. *sub n.*59. Reliqua verò quæ ad hanc rem pertinentia cumulat *Fagund.* habes in dictis nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ loco citato*, vbi etiam *q.*18. *num.*11. tractauimus, an immunitas huiusmodi sit de iure naturali, seù Diuino, & fusius quàm *Fagund d. cap.*4. *sub num.*59. *Agit.* Ad præfatam circumstantiam spectat etiam negotiatio
26 in loco, asportatis in eum rebus venalibus, ad prophanos maximè vsus deseruientibus; nam citra irreuerentiam loci sacri id fieri nequit, vt habetur *Conrado de contract. q.* 52. *Salon. in D. Thom.* 2. 2. *q.*77. *in* 4. *contr.*4. *num.*9. *Syl. in sum. ver. Negotium*, *q.*2. §.4. Item ad hanc eandem circumstantiam pertinet cognitio causarum ciuilium, & criminalium in Ecclesia: est enim id interdictum Iudicibus sæcularibus sub pœna excommunicationis, vt *cap.* 1. *& cap. cum Ecclesia, de immunit. Eccles. & cap. licet, eo. tit. in* 6. Dixi, *Iudicibus sæcularibus*, quia si causa sit Ecclesiastica citra culpam in Ecclesia determinari potest, cùm id nullo iure reperiatur prohibitum, vt rectè docent *Panor. & alij in d. cap. cum Ecclesia*, & nos latè de hac re egimus in *d. nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, d. q.*16. *num.* 35. vbi etiam *sub num.*36. probauimus in Ecclesia non posse fieri societates, seù confraternitates Laicorum, vt ibi sua concilia agant, conciones habeant, aut negotia tractent. Nec etiam Ecclesia vti possunt loco castri, seù propugnaculi ad offendendum alios, & tanto minus ad exercendos ludos publicos, ad recitandas commedias lasciuas, ad triturandas segetes, ad comprimendas vuas, vt ibidem adnotauimus, & latè *Fagund. d. cap.*4. *num.*10. Est tamen verum, quòd in Ecclesia potest dari tutor absque iudicij strepitu, possunt scholares doctorari, exercitationes fieri litterariæ, disputationes, repetitiones, & his similia, & tempore belli possunt fideles ad Ecclesiam confugere tanquàm locum tutum, vt ab hostibus se defendant, vt post alios probauimus in *d. q.*16. *num.*35. *&* 36. Ad circumstantiam ipsam reducitur actio sacra facta in loco indecenti, & speciali præcepto prohibita, qualis est celebratio Missæ in loco non approbato, vel interdicto; quia tunc habet rationem sacrilegij. Et denique, cæteris prætermissis ad eandem circumstantiam spectat actio facta in loco sacro, vbi alterius fama læditur: nam hæc actio habet rationem iniustitiæ. Plura quoque ad hanc rem spectantia cumulat *Megal. par.*1. *Inst. Peregr. lib.*5. *cap.*8. verum omnes ferè conueniunt, vt ad huiusmodi circumstãtiam nullo modo pertineant blasphemiæ & turpiloquia in loco sacro: siquidem lege humana non est ita statutum, vt locus sacer blasphemia, aut turpiloquio prophanetur, sicut de pollutione definitum est, vt post alios inquit *Diana d. tract.*7. *de circumst. resol.* 26. *vers. Sed non reticeam.*

Cir-

Circumstantia, *Cur*, causam finalem, seù propter quid, ac rationem denotat. In qua re est
27 adnot. quod in causa finali duo actus formaliter, aut virtualiter concurrunt, intentio scilicet finis, & electio medij, respectu cuius finis ille dicitur circumstantia. Id autem tripliciter contingere potest: primò vt tàm finis, quàm medium satis sint ad constituendam lethalem culpam; siue vtraque malitia sit diuersa speciei, vt cum quis furatur propter adulterium, quo casu magis dicitur adulter, quam fur: aut qui per maleficia, aut alias superstitiones quærit mulierem ad adulterium prouocare, nam cùm tàm finis, quàm medium sint mala committit duo peccata, alterum superstitionis, & alterum adulterij; siue vtraque malitia sit eiusdem speciei, vt cùm quis vtitur tactibus impudicis, vt se prouocet ad consumandum incontinentiæ peccatum, & deinde ad effectum perueniat. Secundò contingit, vt solus finis sufficiat ad contrahendam lethalem culpam, non autem medium, atque ideò medium sit bonum, & finis malus, vt patet in eo, qui Neapolim se confert ad occidendum inimicum: vel Minister iustitiæ suspendat aliquem damnatum ad mortem, non vt executor iustitiæ, sed odio particulari, nam tunc dicitur vti medio licito ad finem illicitum, vt in *cap. cùm Minister* 23. *q.* 5. sic etiam, qui dat mulieri eleemosinam ad finem adulterandi. Tertiò contingit, vt medium sit malum, & finis bonus, & sic solùm medium satis est ad constituendum peccatum, non autem finis; vt cùm quis exercet vsuram pro redimendis captiuis, *cap. super eo, de vsur.* vel iurat falsum ad saluandam vitam alterius, *cap. ne quis*, 22. *q.* 2. furatur ad eleemosynam elargiendam, *cap. fortè, cap. denique*, 14. *q.* 5. vel denique non audiat sacrum die festo, vt studeat: siquidem non sunt facienda mala, vt indè eueniant bona, iuxta illud Apostoli ad Rom. *c.* 3. Quando
28 autem tàm finis, quàm medium continent malitiam, cùm quis furatur propter adulterium, tunc tenetur pœnitens huiusmodi finis circumstantiam in confessione explicare, quoniam sunt duo peccata diuersa specie, alterum furti in materia iustitiæ, & alterum adulterij contra temperantiam, & iustitiam, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 22. *sec.* 4. *Bellan. disp.* 7. *de integr. confes. dub.* 4. *num.* 24. *tom.* 2. *de censur. & sacram. Henr. lib.* 1. *de pœnit. cap.* 6. *num.* 3 *Nauar. in Man. cap.* 6. *num.* 3. *Tolet. in sum. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 3. *&* 4. *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *sub nu.* 10. Non tamen si malitia finis sit eiusdem speciei cum medij malitia, vt in supra posito exemplo: pœnitens tenetur ad aliud in confessione, quàm ad confitendum actuale peccatum incontinentiæ; quoniam tactus illi sunt ordinati ad actualem incontinentiæ culpam, & saltem ad mentem, & iuxta opinionem eorum, qui docent, circumstantias aggrauantes intra eandem speciem non teneri pœnitentem confiteri, præfata circumstantia non pertinet ad integritatem confessionis. Quòd si medium sit bonum, vel indifferens, vt in exemplis, quæ supra adduximus, tunc non est opus explicare in confessione electionem medij, quia vnum tantùm peccatum committitur, vt per *Suar. & Fagund. locis citatis*. Si denique electio medij sit mala, & finis bonus, tunc circumstantia malæ electionis medij dumtaxat, est in confessione aperienda, non autem finis. Vndè qui furatur ad elargiendam eleemosynam, vel fœneratur ad captiuos redimendos, satis est si peccatum furti, seù fœnoris confiteatur. Idem dicendum est de eo, qui omittit sacrum propter studium; siquidem hoc casu est aperiendum Confessario peccatum omissionis sacri tantum; non autem aperienda est circumstantia studij, propter quod omissum fuit; siquidem circumstantia finis in supradictis casibus, & hoc casu, aut non est peccatum, cum sit bona, vel ad summum parum auget, vel minuit malitiam eius, vt habetur ex *Henr. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 5. *num.* 7. *in medio, & in margine, lit. C. Vasq. in* 1. 2. *disp.* 93. *cap.* 3. *Bellan. Suar. & Fagund. locis citatis*, qui tamen id limitat, nisi finis ad quem assumitur medium sit vltimus finis; quoniam tunc circumstantia finis est in confessione explicanda, vt si quis omittat sacrum die festo, quia vltimum suum finem ponit in studio; quod quidem metaphysicè tantùm dicitur: nam practicè nemo regulariter ita operatur. His adde *P. Dianam par.* 1. *tract.* 7. *de circumst. resol.* 62.

Ad hanc quoque circumstantiam quidam reducunt peccatum commissum ex confidentia
29 Dei, quòd peccanti remittetur, aliàs ipse peccator non fuisset commissurus. Non tamen hæc circumstantia mutat speciem, nec multum aggrauat, & ideò satis est si Confessario aperiatur peccatum, nec est opus vt circumstantia ipsa in confessione explicetur. Ita *Caiet.* 2. 2. *q.* 121. *art.* 2. *Nauar. in Manuali cap.* 8. *num.* 3. *in fin. Vinald. de absol. num.* 4. *& Fagund. de precept. Eccles. precep.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 9. *contra Panorm. in cap. transmissa, de eo, qui cogn. consang. vxor. sua*. Qui quidem *Fagund. ibidem num.* 8. ponit
30 quæstionem de eo, qui ex confidentia Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut alterius priuilegij committit aliquod peccatum reseruatum aliàs non commissurus, vtrum scilicet per ipsum Iubilæum, vel per ipsam Bullam, ac priuilegij vigore possit à reseruato peccato ex eiusmodi confidentia commisso, sacramentaliter absolui, etiam si excommunicationem reseruatam habeat annexam? & respondet affirmatiuè, motus ex eo, quòd priuilegium tantum valet, quantum sonat, & Indulgentiæ latissimè sunt interpretandæ. Pro qua conclusione affert *Vinal. in candel. aureo de confes. num.* 42. *Nauar. de Iubilæo in miscel.* §. *in Leuitico, not.* 3. *num.* 7. Hinc ait *Syl. in sum. ver. Indulgentia num.* 33. §. *nonum*, quòd is qui in peccato mortali explet id, quòd in Iubilæo, seù Indulgentia mandatur, Indulgentiam tamen consequi potest; dummodo tempore remissionis sit in gratia: & id non alia ratione probat, nisi quia *num.* 7. ibidem inquit, quòd Indulgentia

tantum

tantum valet, quantum sonat: ergò idem dicendum est in casu nostro. Imò huiusmodi circumstantia non pertinet ad integritatem confessionis, vt post alios ait *Diana tract. 7. de circumst. resol.* 33. *par.* 1. Nec obstat si dicatur, quòd priuilegium meretur amittere, qui peccat ex spe illius, vt probat *Couar. lib.* 2. *var. resol. cap.* 20. *num.* 18. *Nauar. in Man. cap.* 25. *nu.* 22. *& Remig. de immunit. Ecclesf. fall.* 3. Etenim ob id volunt, eum qui in vna Ecclesia delinquit spe priuilegij immunitatis alterius amittere ipsam immunitatem, & priuilegium illius; quoniam respondetur, præfatos Doctores esse intelligendos de priuilegio respiciente forum externum, & iurisdictionem externam, quale est priuilegium immunitatis Ecclesiæ; secus autem dicendum est de priuilegio respiciente forum internum, vt post alios declarat idem *Fagund. loco citato.*

Circumstantia, *Quomodo*, modum peccandi
31 explicat. Quæ quidem circumstantia aliquando transfert actum in aliam speciem, vt cùm quis ex inculpabili ignorantia peccat; quoniam tunc ignorantia, vel omninò excusat à culpa, vel saltem ex mortale facit venialem. Dixi, *Inculpabili*, quia si ignorantia esset culpabilis, peccatum esset eiusdem speciei cum peccato scienter commisso, vt habetur ex *Nauar. in cap. consideret, num.* 64. *de pœnit. d.* 6. exemplum patet in eo, qui peccat ex conscientia erronea: is enim dicitur peccare ex ignorantia: nam aliquando dictat esse bonum, quod alioqui est malum, aut è contra quod est malum esse bonum. Vndè conscien-
32 tia erronea, vel est vincibilis, vel inuincibilis. Siquidem vincibilis illa dicitur, quæ sic imprudenter iudicat, vt si debita adhiberetur diligẽtia, non erraret: inuincibilis autem, seù inculpabilis est illa, quæ ita errat, vt prudenter iudicet non errare. Qui igitur operatur contra conscientiam vincibilem, vel inuincibilem, & putat, aut dubitat id, quod operatur esse mortale, quamuis re vera mortale non sit, peccat mortaliter, & sic actum, qui non est culpa mortalis tranfert in mortalem, & sic in aliam speciem: quæ culpa necessariò est in confessione aperienda: etenim cum tota malitiæ ratio in eo consistat, vt id fiat contra conscientiæ errantis dictamen, tanta, & talis erit peccati malitia, qualis, & quanta conscientia dictauerit, vt si dictat esse mortale, sit mortale; si veniale, veniale. Ita *D. Thom.* 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. *ad* 3. *Vasq. ibidem disp.* 59 *cap.* 3. *num.* 11. *Valent. eodem loco, disp.* 2. *q.* 14. *par.* 4. *Caiet. in sum. ver. Conscientia, Corduba in suo quæst. lib.* 3. *q.* 4. *post solut. ad* 2. *contra* 1. *propos. dub.* 1. *&* 2. *Henr. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 6. *num.* 4. *Nauar. in Man. cap.* 6. *num.* 12. *& prælud.* 9. *Azor. tom.* 1. *Inst. moral. lib.* 2. *cap.* 8. *q.* 4. *Sanch. tom.* 1. *Decal. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 5. *Fagund. de præcept. Ecclesf. præcep.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 4. Idem dicendum est de eo qui operatur ex conscientia erronea vincibili: siquidem peccabit venialiter, si conscientia dictet culpam esse venialem, etiam si re vera nulla sit: & si actus sit culpa mortalis peccabit mortaliter, etiam si conscientia dictet esse venialem, aut nullam culpam, quia conscientia erronea proueniens ex ignorantia vincibili, ac culpabili non excusat a peccato mortali si aliũde sit mortale. Non sic quando conscientia erronea prouenit ex ignorantia inuincibili, ac inculpabili: siquidem si ex tali ignorantia operetur, quamuis operatio sit ex suo genere mortalis, si conscientia dictet esse peccatum veniale, erit veniale; si verò non esse peccatum, non peccabit. Et si conscientia erronea dictet esse aliquid peccatum in genere, non descendendo ad aliquam speciem particularem, ad nullam speciem peccati pertinebit; sed tantum ad generalem contra præceptum generale sequendi bonum, & vitandi malum, vt habetur ex *Sanch. loc. cit. & Fagund. d. cap.* 5. *num.* 15. 16. *&* 17. vbi quamplurimos allegat, & materiam conscientiæ erroneæ suffi-
33 cienter explicat. Ad hanc eandem circumstantiam reducitur cum quis violenter cognouit nuptam: nam is commisit adulterium, & violentiam; atque adeò circumstantia modi eiusmodi nouã malitiam peccato specie distinctam addit: Idem dicendum est de eo, qui postquam inimicum interemit, in frustra concidit, iecur extraxit,
34 comedit, cor dentibus dilaniauit, & alia huiusmodi: siquidem hoc casu homicidio addit malitiam feritatis, ac iniuriæ, quæ cadaueri quoque inferri potest, vt inquit *D. Thom.* 2. 2. *q.* 159. *art.* 2. Huiusmodi peccati intensio, ac vehementia in actum externum prodita cum addat nouam speciem peccati distinctam est in confessione aperienda eo modo, quo prodijt: at si mansit in corde, seclusa duratione longi temporis, non potest certò cognosci quanta fuerit, & propterea non est necessariò aperienda, sed satis est confiteri peccatum ipsum in se, quod voluntariè quis mente corde, & animo deliberatè patrauit: & sufficit hoc casu si in confessione dicat se ex vehementi animo, ac odio multa mala desiderasse inimico, & grauia, & de hoc sæpè cogitasse, & illa procurasse ex magna intentione explicando vices, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 22. *sec.* 4. *à nu.* 5. *vsque ad* 12. *Henr. & Fagund. locis citatis.* Quòd si quis per aliquas horas, aut aliquod tempus notabile steterit in illo intensionis actu, tunc tenetur hanc circumstantiam longi temporis explicare, saltem ad mentem eorum, qui putant, circumstantias notabilitèr aggrauãtes pertinere ad integritatem cõfessionis; siquidem notabilitèr aggrauat peccatum cogitationis, & si interrumpat hunc actum maximè per pœnitentiam retractat, & iterum ad illum redeat, obligatur vices explicare, quia noua peccata cõmittit, vt per *Henr. lib.* 5. *de sacram. cap.* 7. *nu.* 5. *Bellan. tom.* 2. *disp.* 7. *de integr. confess. dub.* 3 *nu.* 5. *Suar. & Fagund. vbi sup.* Ad hanc ipsam circumstantiam reducitur circumstantia contemptus, quæ tanta potest esse, vt de veniali transferat actum in mortale, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 9. §. 9. *Caiet.* 1. 2. *q.* 7. *art.* 1. *Suar. d. sec.* 4. *& Fagund. d. cap.* 5. *num.* 13.

Ad

Ad eandem circumstantiam quidam reducunt consuetudinem peccandi: etenim qui solitus est
35 iurare falsum, semper peccat iurãdo, siue falsum, siue verum iuret, quia propter deprauatam consuetudinem iurandi falsum, quotiescunque iurat, exponit se periculo peierandi, atque ideò huiusmodi circumstantia est confessionis aperienda, vt rectè docet *Caiet. 2. 2. q. 98. art. 3. ad primum, Nauar. in Man. cap. 12. n. 6. Lopez. 1. par. Instr. cap. 42. vers. Attamen, & Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 12. n.* 80. Sic etiam qui solitus est peccatum mollitiei, ac pollutionis proprijs manibus committere, tenetur huiusmodi consuetudinem, & reincidentiam explicare, cùm aliter non possit statũ suæ conscientiæ aperire ad recipiendum optimũ consilium pro huiusmodi consuetudine, seu corruptela extirpanda: cui vix aliud remedium efficacius dari potest, quàm frequentare sacramentalem confessionem bis, vel ter in hebdomada, vt habetur ex *Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 4. cap. 4. sub n. 7.* Vndè multi volunt, pœnitentem omninò teneri consuetudinem peccandi aperire, & maximè quando à Confessario interrogetur. Ità *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 3. Henr. lib. 2. de pœnit. cap. 6. nu. 4. in fin. & lib. 5. cap. 8. n. 1. D. Thom. 2. 2. q. 1. art. 4. ad fin. Sot. in 4. d. 16. q. 1. art. 4. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 22. sec. 4. nu. 15.* & ante supra relatos Doctores *D. Thom. 2. 2. q. 1. art. 4. ad finem*: ob id non desunt, qui velint, posse Confessarium etiam per mensem plus, vel minus, vt sibi prudentèr videbitur, differre absolutionem assuetis peccato, vt habetur ex eodem *Suar. d. tom. 4. disp. 31. sec. 2. in fin. Sayr. lib. 5. clau. Reg. cap. 5. nu. 8. Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. nu. 45. idem Suar. de Relig. tom. 2. lib. 3. cap. 8. Tolet. lib. 3. sua sum. cap. 18. n. 3. Reginal. lib. 18. sua prax. n. 87. Villalobos tom. 1. sua sum. tract. 11. difficul. 25. in fin. Graff par. 1. decis. lib. 1. cap. 20. nu. 24. Bann. in 2. 2. q. 2. art. 8. dub. 2.* & ex alijs Hæc re vera licèt in praxi sint tenenda; nihilominus *Ioan. Sanc. in suis practicis disp. Matriti impressis anno* 1524. *disp. 9. num. 6.* quem videtur sequi *P. Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 55.* oppositam sentẽtiam tuetur, atque ideò Confessarium ius non habere ad interrogandũ de consuetudine peccandi, aliàs posset obligari pœnitens peccata legitimè confessa iterum repetere, quod nullo iure cauetur, vt per *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 6. 7. & 8.* quapropter ait ipse *Sanch.* teneri Confessarium absoluere statim pœnitentem, si verè dolorem habeat de præteritis cum proposito firmo nõ peccandi in futurum. Confirmatur, quoniam etiam si demus pœnitentem esse prauæ peccandi consuetudini addictum, si mentem mutauerit, non remanet in statu peccati mortalis; ergò illi non est deneganda absolutio. Hinc idem *Sancius* ex hoc infert, quòd si pœnitens probabilitèr credat, Cõfessarium non impensurum sibi absolutionem, si interrogatus peccandi consuetudinem confiteretur, potest æquiuocatione vti, & negare consuetudinem, & fiat sensus, consuetudine careo peccandi non absolutè, sed ad confitendum eam: imò ipse *Sanc.* inquit, pœnitentem posse consuetudinem eo modo negare, etiam si putet absolutionẽ se consecuturum, cùm ad confitendum eadem peccata bis nemo obligetur. Idem arbitratur dicendum esse de occasione proxima ineuitabili citra scandalum, aut citra magnum incommodum: siquidem ait, posse pœnitentem eo casu vti æquiuocatione licèt à Confessario de tali occasione interrogetur: dummodò firmum propositum habeat non peccandi de cętero, & emendandi vitam in futurum; quoniam pœnitens habet ius ad absolutionem obtinendam: etenim tenet ipse *Sanc.* peccatorem consuetudinarium de quocunque peccato, dummodò de eo habeat saltem attritionem, & firmum propositum cauendi de cætero esse absoluendum toties, quoties, nec posse illi beneficium absolutionis denegare. Pro hac opinione potest adduci *Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 11. cap. 3. q. 4.* dum ait, non esse denegandam absolutionem habenti consuetudinem iurandi, contra *Ledesm. in sum. tom. 2. tract. 1. cap. 3. post 7. concl.* Imò nunc omnes istæ opiniones sunt damnatæ à Summo Pontifice Innocentio XI. & in primis circa causam vtendi Amphibologijs sunt sequentes Propositiones.

26 *Si quis, vel solus, vel coram alijs, siue interrogatus, siue propria sponte, siue recreationis causa, siue quocunq; alio fine iuret, se non fecisse aliquid, quod re vera fecit, intelligẽdo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viã ab ea, in qua fecit, vel quod vis aliud additum verum, re vera non mentitur, nec est periurus.*

27 *Causa iusta vtendi his amphibologijs est, quoties id necessarium, aut vtile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita vt veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa.*

Et circa malam consuetudinem, & occasionem peccandi sunt similitèr damnatæ sequentes Propositiones; nempè

60 *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Ecclesiæ, & si emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodò ore proferat, se dolere, & proponere emendationem.*

61 *Potest aliquando absolui, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimmò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.*

62 *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quãdo causa aliqua vtilis, aut honesta non fugiendi occurrit.*

63 *Licitum est quærere directè occasionem peccandi pro bono spirituali, vel tẽporali nostro, vel proximi.* Verùm meus patruus ante damnationem istarum propositionum, quæ emanarunt post quamplurimos annos sui obitus, sic contra illas suum calamũ acuit, sicuti contra alias semper fecit, quę sparsim sunt in hoc primo, & secundo Volumine *in Cap. Omnes vtriusque sexus.* Sed re vera non est discedendum à priori sententia, cum sit tutior, & verior, sicuti modo est tutissima, & admodum vera; & con-

& contraria amisit, vti damnata, omnem probabilitatem: nam consuetudo iurandi falsum transfert actum iurantis in lethalem culpam, quamuis iurare ex suo genere non sit peccatum, sed actus Religionis, vt supra diximus; & si consuetudo peccandi sit causa, & occasio proxima peccati occasionem illam, qui se exposuit pœnitens, & adhùc actu est expositus, non video quomodo nó teneatur Confessario aperire pœnitens consuetudinis circumstantiam, sicut tenetur occasionis: siquidem qui diù stetit in occasione peccandi, quæ semper illi fuit causa peccati, & nunquam voluit eam relinquere, proculdubio hæc circumstantia ad minus est notabilitèr aggrauans; ergò saltèm iuxtà sententiam eorum, qui volunt circumstantias aggrauantes in eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis, est confessioni aperienda. Adde hic, quæ infra dicemus *concl.* 5. *lim.* 2.

Circumstantia denique, *Quando*, est circumstantia temporis, quo peccatum committitur.
36 Etenim quidam volunt, quòd qui in die festo peccat, grauius Deum offendit: siquidem omnia peccata sunt contra diuinum cultum, atq; ideò contra tertium præceptum. Confirmatur, quia dies festus sunt simpliciter destinati in honorem, ac cultum Dei, ac Sanctorum, specialis iniuria videtur Deo inferri, cum per peccatum inhonorando, eo die, quo ex præcepto tenemur honorare, ità *Maior in* 4.*d*.17.*q*.4. *Gabr. in* 3 *d*.17. *Alens*.3.*par*. *q*.32.*nu*.5.*art*.2.*D. Anton*.3.*par.tit*.17.*cap*.17.§.5. Sed hæc sententia meritò reijcitur à *Nauar. in Man.cap*.6.*nu*.10.*&* *cap*.12. *Suar. in* 3.*par.tom*.4. *disp*.22.*sec*.3.*n*.21.*Vasq.ibidem*, *q*.91. *art*.1.*dub*.4. *sub nu*.23.*Sanch.lib*.1.*in Decal.cap*.14.*Molf.par*.1. *sua sum.Theol.tract*.7. *cap*.12.*n*.81. *Sot. in* 4.*d*.18. *q*.2. *art*.4. *Coninch. tom*.2. *disp*.7. *de integr. confess. dub*.4.*n*.27.*&* *Fagund.de precep.Eccl.precep*.2.*lib*. 4.*cap*.5.*sub* 20.vbi testatur de communi: siquidem
37 circumstantia diei festi non mutat speciem peccati, nec illud intra eandem speciem notabilitèr aggrauat; nam peccatum non est opus seruile, quod prohibetur die festo: licèt enim qui peccat, fiat seruus peccati, in diebus tamen festis solùm prohibetur opus serui e corporale, non autē opus seruile mentale, seu spiritale, quale est peccatum, per quod quis efficitur seruus Diaboli: peccatum autem non magis prohibetur die festo, quàm non festo. Nec obstant contraria supra relata; quoniā, & si peccata sint cōtra Diuinum cultum, eo quòd dies festus sunt destinati in honorem, ac cultum Dei ac Sanctorum; attamen finis præcepti nō cadit sub præcepto: & propterea quamuis peccatū sit contra finem præcepti obseruandi festum; nihilominus non est contra prohibitionem: nam id quod prohibetur fieri die festo, est opus seruile corporale, vt supra diximus: seclusa autem hac prohibitione, non est vndè circumstantia temporis aggrauet, aut mutet peccati speciem. Est tamē considerandum, quòd *Medina lib*.1 *instr. cap*.9.§. 1.*Pitignan.in* 4.*tom*.2.*disp*.17.*questiun.vnica,art*. 5.*in fin. Rodriq.in sum.tom*.1.*cap*.53.*n*.12. *Flam.in sum.par*.3.*cap*.8.§.14. & alij volunt in duobus tamen casibus circumstantiam diei festi esse necessariò in confessione aperiendam, tamquam notabilitèr aggrauantem, vt si quis fuerit fornicatus in die Iouis sancti, aut eo ipso die, quo ad confessionem se contulit. Sed re vera quamuis laudabile sit his casibus circumstantiam diei festi Confessario aperire; non tamen eam putant Doctores necessariò aperiendam, saltem hi, qui negant circumstantias notabilitèr aggrauantes infra eandē speciem pertinere ad integritatem confessionis: siquidem dicta circumstantia non mutat speciē, vt supra ostendimus, nec videtur notabilitèr aggrauare. Ità *Ledesma in sum. tom*.1. *de pœnit. cap*. 19.*Vasq.in* 3.*par.tom*.4.*q*.91.*art*.1.*dub*.4.*num*.24. *Fag.in addit.ad* 3.*par.q*.9.*art*.2. *dub*.12. *Bonac.de sacram.disp*.5.*q*.5.*sec*.2.*par*.2.§.3.*difficul*.3. *nu*. 29. *Coninch.de sacram.disp*.7.*dub*.4.*n*.27. *Fagund.loco sup.cit.Filliuc.tom*.2. *qq. moral.tract*.21. *cap*.9. *nu*. 347. *Diana par*.1.*tract*.7.*de circumst.resol*.32.qui tamen id limitant, nisi peccatum committatur in contemptum diei festi, vel confessionis, aut communionis: nam circumstantia contemptus necessariò est explicanda, quia de culpa veniali transferri potest in mortalem, vt rectè declarat *Nauar.in Man,cap*.9.§.9.*&* *Caiet*.1.2. *q*.7.*art*.1. His præmissis ad huius controuersiæ euidentiam sit.

PRIMA CONCLVSIO.

Circumstantiæ impertinentes non pertinent ad integritatem confessionis, atque ideò
38 pœnitens non tenetur eas confiteri, vt habetur ex *Sot. in* 4.*d*. 18. *q*.2. *art*.4. *concl*.4. *Sayro lib*. 2. *Clau.Reg.cap*.3. *sub num*. 22. *in fin. Filliuc.tom*.1. *qq. moral. tract* 7. *de confes. cap*. 4. *sub num*. 9. *in fine*, & ex alijs Doctoribus communiter. Patet hæc conclusio ex eo quòd huiusmodi circumstantiæ non minuunt, nec augent malitiam peccati, cùm nouam deformitatem, aut conformitatem actui non tribuant, ita vt peculiariter conueniant, vel repugnent rectæ rationi. Hinc infertur, quod si pœnitens confiteatur occidisse aliquem, non est opus dicere, dextera, vel sinistra manu, gladio, vel hasta, ante, vel post prandium, ante, vel post Missam eum occidisse. Imò non solùm pœnitens potest; sed etiam debet has circumstantias in confessione omittere: nam huiusmodi circumstantiæ sunt contra confessionis virtutem, quam supra diximus debere esse puram absque admixtione historiarum, fabularum, & rerum ad confessionem impertinentium: & aliquando tendunt ad peccati excusationem, vt patet in eo, qui mulieris pulchritudine se captū; aut mulier precibus, vel pretio se ductam peccasse confitetur. Quandoque etiam tendunt ad inanem gloriam, vt cùm Miles homicidium se commisisse in confessione aperit, narrat quàm strenuè se gesserit in duello, & multoties tendunt in blasphemiam, vt si quis dicat occidi hominem in duello; quia non potui, nec debui honorem meum aliter protegere. Etenim blasphemia huiusmodi est contra Dei legem, contra ratio-

rationem confessionis, ac eiusdem humilitatem; atque ideò superbia mortalis, vt rectè docet *Sot. loco citato.* Non tamen ex hac conclusione sequitur, quòd circumstantiæ impertinentes cùm non spectent ad integritatem confessionis, consequenter actus exterior ad eandem non pertineat, cùm actus exterior non augeat, nec minuat malitiam peccati, quoniam actus eiusmodi non est circumstantia, sed ipsumet peccatum, vnum, & idem cum interiori: & propterea totum explicari debet, prout peccatum est compositum ex vtroq; actu, interiori scilicet, & exteriori, vt benè docet *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 21. sec. 3. num. 2.*

Circumstantiam impertinentem ad confessionem sacramentalem putant aliqui in peccato
39 odij explicare omnia mala volita in specie ei, qui odio habetur; & propterea volunt satis esse, quò pœnitens dicat se toties odisse proximum, nec opus esse explicare, an tale odium versetur circa famam, bona, aut personam: siquidem dicunt abominationem esse eiusdem speciei, quamuis homo desideret varia, & diuersa mala in specie proximo, ita *Ledes. in sum. tom. 2. tract. 3. cap. 6. concl. 8. Bonac. in tract. de legib. disp. 3. q. 4. par. vlt. §. 1. num. 10. & Diana par. 1. tract. 7. resol. 30.* Sed re vera hæc sententia nobis non probatur, & contra eam expressè docent *Suar. in tract. de charit. disp. 6. sec. 2. num. 2. & 3. Syluius in 2. 2. q. 34. art. 6. vers. Quaritur secundo*, & alij, dicentes, quòd afficere hominem iniuria in vita, vel infama sunt peccata specie diuersa propter materiæ, seù obiectorum diuersitatem in odio: & propterea hæc circumstantia venit in confessione aperienda. Nec obstat, quòd illa mala optantur proximo sub vna, & eadem ratione formali, quæ est odium proximi; quoniam respondetur, quòd odium non est ratio formalis malorum volitorum, sed potius reducitur ad causam effectiuam, quoniam mala volita imperantur ab odio: & propterea quemadmodum qui ex odio cum effectu occidit proximum, & rapit eiusdem bona, duo peccata externa specie distincta committit, & tenetur eadem distinctè confiteri, nec satis est si dicat, se toties odisse proximum; ita etiam dicendum est de eo, qui ex odio vult occidere proximum, & bona rapere, & non deuenit ad actum externum, aut vult ab alio occidi, vel rapi. Vndè in hac re placet nobis praxis relata ab *Alph. de Leon. de offic. & potest. Confessar. recoll. 23. nu. 27.* dum ait, quò qui confitetur odio aliquem fuisse prosecutum; Confessarius inuestigare debet, an mala volita ex odio sub ratione mali proximi sint volita in genere, vel sub ratione talis mali in specie: primo casu satis est si fateatur se toties proximum odisse grauiter: secundo verò casu debet exprimere mala ipsa volita, cùm possint mutare speciem. Impertinentem
40 ad integritatem confessionis arbitrantur quoq; nonnulli explicationem obiectorum in delectatione morosa, maximè cum consistit tantum in appetitu sensitiuo, & non in efficaci voluntate; atque adeò non sit necessè in confessione aperire, an mulier de qua sumpta est delectatio fuerit coniugata, monialis, libera, &c. putant enim delectationes morosas omnes esse eiusdem speciei, nec differre à simplici fornicatione: siquidem eo casu delectatio non sumitur de coniugata, vt coniugata, ac de illo obiecto, quatenus est iniuriosum alteri, sed quatenus est obiectum delectabile: quapropter satis est si pœnitens confiteatur se toties morosè fuisse delectatum citra expressionem, & circumstantiam personæ obiectæ, an scilicet fuerit coniugata, monialis, vel libera, ita *Diana* loco supra relato, *resolut. 48.* post *Vasq. in par. 2. tom. 2. disp. 112. cap. 2. Sayr. lib. 8. Clau. Reg. cap. 7. num. 10. Reginal. lib. 12. sua prax. cap. 2. num. 13. Filliuc. tom. 2. qq. moral. tract. 21. cap. 8. num. 301. Bonac. de matrim. q. 4. par. 8. num. 19. Less. lib. 4. cap. 3. dub. 15. num. 123.* Hæc sententia prout à *P. Diana* moderatur non solùm videtur vera quoad explicitam exclusionem obiectorum in delectatione morosa, sed etiam dum loquitur de delectatione, quæ consistit tantùm in appetitu sensitiuo, & non in efficaci voluntate, videtur ab ea excludere omnem malitiam, vel saltem malitiam mortalem, vt quia fuerit quis negligens in ea repellenda, cum delectatio morosa in sola voluntate compleatur, vt post alios inquit *P. Alphon. de Leone, de offic. & potest. confessar. recoll. 7. num. 30.* qui testatur hanc esse communem Theologorum opinionem. Sed quoniam Doctores contrariæ sententiæ loquuntur de delectatione morosa mortali, atque adeo de delectatione efficaciter volita in se, vel in causa, vt videre est apud *Caiet. 2. 2. q. 154. art. 4. Nauarr. in Man. cap. 16. num. 9.* & alios quos recenset ipse *Diana*, idcircò ipsa contraria sententia nobis videtur probabilior: siquidem peccata tùm interna, tùm externa distinguuntur specie ex distinctione obiectorum, vel circumstantiarum, specie differentium, vt supra ostendimus *sec. 2. concl. 2.* & habetur ex *Nauarr. loco citato*, & alijs. Et quamuis daremus aliquem delectari de muliere coniugata non vt coniugata, & quòd eo casu delectatio terminetur ad simplicem fornicationem; nihilominus est idem dicendum de omni alia delectatione morosa; cùm delectatio morosa non solum detur de rebus venereis, sed homicidijs commissis, aut committendis, de furtis, & alijs peccatis. Vndè si quis morosè delectetur de inimico ab eo occiso, nec nō de muliere soluta ab eo cognita, & de furto centum aureorum ab eodem commisso, proculdubio iste talis committit tria peccata specie distincta, eo quod distinctè voluit huiusmodi delectationes, ergò non est satis dicere ter morosè fuisse delectatum, sed debet obiecta distincta specie, distinctè in confessione aperire, quoniam ex *Concil. Trid.* sæpè diximus nos obligari ad confitendum peccatorum species. Vndè adhoc vt confessionem faciat integram debet confiteri se ter fuisse morosè delectum, nempè de muliere soluta, de homicidio, ac furto.

O Imper-

Impertinentem quoque circumstantiam pu-
41 tant aliqui esse illam loci sacri, quando quis rem sacram surripit à loco sacro: satis enim est si pœnitens dicat in confessione se commisisse furtum rei sacræ, nec oportet confiteri circumstantiam loci sacri, vt supra ostendimus, *vers. Circumstantia, quid, & vers. Circumstantia*, vbi impertinens pariter est circumstantia stupri voluntarij in virgine sponte consentiente: & propterea non est interroganda mulier, quæ confitetur peccatum incontinentiæ ad declarandam circumstantiam stupri; sicut nec stuprans, nisi stupro sit adiuncta violentia: & multo minus virgo, quæ morosè delectatur circa aliquem tenetur in confessione aperire circumstantiam virginitatis: sicut nec iuuenis, qui morosè delectatur de virgine citra voluntatem inferendi ei violentiam: & si sodomiæ crimen commiserit cum virgine], non obligatur confiteri circumstantiam virginitatis, vt de hac re egimus supra in not. *vers. Circumstantia, circa quid*, vbi egimus quoque de circumstantia raptus, & idem diximus, si fuerit voluntarius: quæ quidē quomodo vera sint, latè ibidē declarauimus. Impertinentem pariter quidam putant circumstantiam scandali, quando quis induxit ad fornicandum meretricem paratam ad fornicandum, vel maleficum paratum ad soluendum maleficiū alio maleficio, aut socios paratos ad occidendum, vel ad furandum, vt supra adnotauimus in not. *vers. Circumstantia*, quibus auxilijs. Item impertinens est secundùm aliquos circumstantia Claustri, & Cellæ Monacorum in confessione copulæ habitæ in Claustro, aut in Cella: quod tamen quomodo procedat satis declarauimus supra, *vers. Circumstantia* vbi. Præterea impertinens est circumstantia studij causa, qui omisit sacrū die festo propter studium, & ideò satis est si quis in confessione dicat se omisisse sacrum, vt supra diximus, *in vers. Circumstantia*, cur. Idem dicendum est de eo, qui proiecit breuiarium in mare in diuturna nauigatione, propter quod per spatium vnius mēsis pre-
42 termisit recitare horas canonicas: siquidem satis est aperire Confessario se per mensem omisisse recitare horas canonicas, nec opus est explicare proiectionem breuiarij, vt habetur ex *Tannerio in par. 2. disp. 4. dub. 2. n. 25. & 26.* quem refert, & sequitur *P. Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 63.* Etenim impotētem se reddere ad actum precepti, solùm prohibetur præcepto affirmatiuo de actu exequendo; atque ideò non aliam habet malitiā, quàm ipsamet omissio actus præcepti. Est tamen verum, quod propositum omittendi, vt est actus ille, quo quis facultatem ademit actum præceptū exercendi, per accidens aliquando in confessione est distinctè aperiendum. Vt cùm quis proposuisset per mensem recitationem horarum canonicarum omittere, & deindè propositum mutans, non nisi decies prætermisit, aut si quis in itinere, aut nauigatione proiecerit breuiarium cum proposito omittendi horas canonicas per mensem integrum; & deindè ad se reuersus, recuperato breuiario, ter tantùm illas prætermiserit: his enim casibus, cùm maius peccatum sit actus ex causa omissionis, quam ipsa omissio subsequens, non sufficit in confessione dicere solam omissionem. Ità *Diana loco cit.* qui addit etiam esse notandum, quod qui post proiectum breuiarium dolet de causa omissionis data, non peccat deindè canonicas horas non recitando, quousque nouam negligentiam non admittit in breuiario comparādo: quoniam omissio ipsa peccatum non est, si pro tempore quo contingit, nō sit in potestate omittentis, vel in sua causa sit voluntaria, vt quia ante tempus executionis præcepti ipsum de causa data pœnituit, vel quia non valuit, aut nō debuit cauere secuturam omissionem, vt habetur ex *Becano in par. 2. tract. 2. cap. 3. q. 6. nu. 10. & 11. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 3. difficult. 6. n. 4. & Tanner. loc. sup. cit. dub. 3. nu. 37.* An autem, qui causam dat
43 omissioni teneatur in confessione nō solùm aperire causam, sed etiā omissionem, vide *Dian.* post alios *loco cit. resol. 64.* vbi contra *Tanner. d. dub. 3. nu. 35.* & communem Doctorum sententiam, tenet satis esse explicare causam; quoniam omissio tunc non est peccatum, sed effectus peccati, vt patet exemplum de eo, qui propter ebrietatem omisit recitare horas canonicas, vel audire sacrum die festo: siquidem durante ebrietate, non est in eius potestate recitare horas canonicas, aut audire sacrum. Pro hac eadem opinione allegat *Vasq. par. 2. tom. 1. disp. 94. cap. 3. nu. 16. & Bonac. de legib. 2. q. 4. par. 4. nu. 8.* Idem dicendum est de pol-
44 lutione præuisa, sed non intenta in ebrietate, aut nimia comestione: siquidem satis est aperire Cōfessario causam pollutionis, nō autem ipsam pollutionem, atque adeò sufficit, si pœnitens se accuset de nimio potu, ac cibo, vt post alios inquit *Diana loc. cit. resol. 65.* volunt enim, ita demū pollutionem præuisam esse culpam mortalem, quando causa est mortalis in genere luxuriæ: secus autem in casu nostro, quando causa est lethalis in ebrietate, & nimia comestione. Imò *Sancius in suis selectis disput. disp. 21. nu. 15. & disp. 23. nu. 29.* arbitratur, quod verba impudica, cogitationes turpes, & tactus licèt sint crimina mortalia, & sint causæ per se ordinatæ ad pollutionem; non tamen efficaciter influunt in illam: siquidem cogitatio turpis, quæ est præsens si non influit in pollutionem, multò minus influit, quando est in somnis, atque adeò absens. Adde quòd pollutio præuisa, & non intēta ex actionibus peccaminosis venialitèr tantùm in genere luxuriæ, non est peccatum mortale, vt si ex tactu leui manus, visu, verbis, lectione aliquantulum libidinosa, &c. Ità *Tanner.* cum alijs, quos allegat *par. 2. disp. 4. q. 8. dub. 6. n. 123. & Dian. d. resol. 65. in fin.* qui *resol. 64.* idem dicēdum esse putat de homicidio ex ebrietate, & de vulneratione actuali facta per emissam sagittam.

† Impertinens paritèr est ad confessionem circumstantiam loci sacri diruti, ab hostibus capti,
45 & ad prophanos vsus redacti, aut Ecclesiastico suppositi interdicto, vbi quis in eo sanguinem, aut semen effuderit, &c. quia locus sacer non de-

desinit esse sacer ex eo, quòd ab hostibus capiatur, dirúpatur, aut Ecclesiastico subijciatur interdicto, atque ideò circumstantia huiusmodi non auget, nec minuit malitiam sacrilegij, vt infra latius, Deo duce, dicemus *concl. seq. in vers. Illud autem, & vers. Est tamen verum.* Impertinentem similitèr arbiror circumstantiam periculi amissionis bonorum ab eo, qui defraudauit gabellam; sed satis est si confiteatur se defraudasse gabellam, etiam si pro lucranda gabella vnius aurei exposuerit se periculo confiscationis bonorum valoris ducatorum mille. Etenim qui furatur coram Iu-
46 dice, vel cum manifesto periculo vitæ, non tenetur hanc circumstantiam aperire in confessione, vt contra *Vasq. par. 2. tom. 1. q. 73. art. 9. dub. 3.* docet *Tanner. in par. 2. disp. 4. q. 3. dub. 8. n. 71.* quem refert, & sequitur *Dian. par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 6.* siquidem pœna huius vitæ, quãuis à peccante præuisa, non addit nouam speciem malitiæ, nisi pœna illa directè sit intenta, ac ipsum peccatum tanquam medium ad hunc finem electum: siquidem, qui directè, & per se non vult pœnam; sed tãtùm indirectè, is non vult pœnam, nisi ex suppositione peccati: at velle pœnam ex suppositione peccati, per se non est peccatum. Idem dicendum putant de eo, qui alteri suadet peccatum cum periculo incurrendæ pœnæ mortis; nam sufficit in talibus casibus si pœnitẽs in confessione se accuset commisisse peccatum furti, & non explicare se furatum fuisse coram Iudice, vel cum manifesto periculo vitæ: vel suasisse alteri peccatum, nec oportet explicare circumstantiam illam periculi incurrendæ pœnæ mortis: quòd si hæc vera sunt in his casibus, multò magis vera sunt, quæ supra diximus defraudente gabellam cũ periculo confiscationis bonorum. Item impertinen-
47 tem ad integritatem confessionis putat *Llamas in sum. par. 3. cap. 8. §. 16.* circumstantiam professi, vel in sacris constituti, si quis se polluat tangẽdo aliquem professum, aut in sacris constitutum; atque ideò si patiens est sæcularis, satis est si in confessione dicat, se passum fuisse voluntariè pollui tactibus alienis: nec professus, aut in sacris constitutus tenetur ad aliud, nisi quòd tangens impudicè alium polluit: quia sacra persona tali casu non dicitur violata, quam sentẽtiam non admittit *Diana loc. cit. resol. 53.* Impertinens circumstãtia numeri est ad integritatẽ confessionis, si Sacerdos existẽs in peccato mortali, in Missa Eucharistiã ab alijs consecratã multis ministret: is enim
48 vnũ tantùm peccatum mortale in genere moris committit, sicut si vna aspersione plures baptizaret, aut vnica absolutione plures absolueret. Ita *Tanner. 2. 2. disp. 4. q. 2. dub. 4. n. 56. Henr. lib. 5. c. 5. n. 6. & Diana vbi sup. resol. 41.* vbi addit probabilẽ esse illam sententiam, quæ docet, Sacerdotem in peccato mortali Eucharistiam ministrantem nõ peccare mortalitèr, vt inquit *Vasq. in 3. par. tom. 2. disp. 136. cap. 3. nu. 38. Io. de la Cruz in Direct or. confess. par. 2. q. 4. concl. 1. contra Fillinc.* & alios à *Diana* relatos. Vndè in tali casu nõ est necessè, vt Sacerdos se accuset de administratione Eucharistiæ in peccato mortali. Et qui priorem sententiam sequitur, satis est si confiteatur administrasse Eucharistiam in peccato mortali citra expressionem numeri personarum, quas communicauit. Item
49 impertinens est circumstãtia voti simplicis emissi à Religioso professo, vel à Clerico in sacris de non committenda mollitie, seu fornicatione; atque ideò Religiosus professus, & Clericus in sacris constitutus, qui commiserunt peccata prædicta, non tenentur in confessione cõfiteri votum illud simplex castitatis: siquidem multiplicatio noua votorum nullam addit circumstantiam aggrauãtem, nec vouens se obligauit de nouo, sed veterem obligationem cum illo voto cõfirmauit: sicut qui pluries iurauit, aut se per publicas scripturas se obligauit ad aliquid dandum, vel faciendum, vt habetur ex *Fagund. de precep. Eccles. precep. 2. cap. 3. n. 11.* cum alijs, quos allegat *Diana vbi sup. resol. 9.* qui adhoc etiam citat *Fillinc. tom. 2. qq. moral. tract. 30. cap. 7. n. 26.* dum ait, quòd qui habet votum solemne, & simplex, non tenetur vtrumque Confessario aperire; quoniam votum solemne, & simplex differunt tantùm accidentalitèr, & non est circumstantia in confessione aperienda.

SECVNDA CONCLVSIO.

Circumstantiæ minuentes malitiam peccati infra eandem speciem non pertinent ad in-
50 tegritatem confessionis, atque ideò in confessione licitè omitti possunt. Hæc conclusio est communis, quam tenent *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. concl. 54. Nauar. in Man. cap. 6. nu. 5. & in cap. consideret de pœnit. d. 5. nu. 5. Coninch. disp. 7. de integr. confess. n. 16. Molf. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. cap. 12. nu. 61.* & alij. Etenim huiusmodi circumstantiæ non multum variant morale iudicium, atque ideò si in confessione tacerentur, Confessarius deciperetur ad summum in re leui, & possent ab eo citra periculum, & præcisa quacunque contumelia excogitari. Imò *Palud. in 4. d. 16. q. 3. art. 3.* & nonnulli alij Doctores existimant, prædictas circumstantias non solùm in confessione posse; sed etiam omninò omitti debere, cùm earum confessio tendat ad excusationem peccati, quod non est licitum. Vndè qui peccauit cum muliere ab ea prouocatus, prouocationis circumstantiam volunt non solùm non teneri pœnitentem, sed nec debere quidem confiteri: quæ sententia meritò reijcitur à *Nauar.* se retractante *in d. cap. 6. nu. 5.* & ab alijs supra relatis Doctoribus: siquidem quocunq; modo pœnitens tales circumstantias exprimat, se ipsum semper sufficienter accusat, imputando sibi peccatum, quod commisit, nihil illi detrahens, vel adijciens: & aliquando laudabilitèr exprimuntur; nam earum ratione venit mitiganda pœnitentia, vt *in cap. significauit supra eo tit. nostro*, in illis verbis: *Ipsi pœnitentiam secundùm quod visum fuerit, misericorditèr imponatis, attendentes, quòd pro libertate sua, & Ecclesiæ deuotione hoc fecit.* Et in *cap. consideret, de pœnit. d. 5.* expressè ait *D. Augustinus* esse habendam consideratione tentationis in peccando, ita inquiens: *Consideret qualitatem criminis in loco, in tempore, in perseue-*

rantia, in varietate personæ, & quali fecerit hoc tentatione.

Imò *Sot. in supra relata concl.* 3. inquit, quod licèt regularitèr circumstantias minuentes malitiã
51 peccati intra eandem speciem non oporteat cõfiteri; nihilominus si multum minuant, necessariũ est illas exprimere: & ponit exemplum in puella, quæ graui inopia oppressa, aut mortis metu iuuenem admisit. Quod quidem mihi videtur valdè dubium, nisi per Ly. *Necessarium*, *&c.* Dicamus *Sot.* non intellexisse, prędictas circumstantias pertinere ad integritatem confessionis; sed esse valdè conueniens illas exprimere: nam in ratione assignanda vtitur verbo, *Potest*, dicens: *Licèt peccatum mortale sit; potest tamen suæ famæ, & honori consulere, dicendo causam, quæ turpitudinem suam aliquo modo alleniet.* Idem dicendum est de eo, qui peierauit, vt vitam propriam, vel Domini sui saluaret: aut furtum fecit, vt bona subtracta pauperibus largiretur: nam cura nobis habenda est de bono nomine, salua confessionis veritate, iuxta illud *Ecclesiast. cap.* 41. & huiusmodi circumstantiæ sunt notabilitèr alleuiantes malitiam intra eandem speciem. Non tamen illas arbitror pertinere ad integritatem confessionis, vt supra diximus, atq; ideò pœnitens citra omnem culpam posset in confessione omittere, etiam iuxta sententiam eorum, qui volunt, circumstantias notabilitèr aggrauantes intra eandem speciem esse aperiendas: siquidem diuersa ratio militat in circumstantijs aggrauantibus malitiam peccati notabilitèr infra eandem speciem, ac in circumstantijs notabilitèr minuentibus malitiam culpæ infra eandem speciem: nam aggrauantes extrahunt actum ab ordinario modo peccandi; non sic vt plurimum minuentes. Item aggrauantes si à pœnitente non explicentur, non possunt à Confessario plenè excogitari: minuentes autem, etiam si non declarentur, possent à Confessario citra omne periculum, ac pœnitentis contumeliam excogitari.

Illud tamen circa rem hanc est adnot. quòd si quis in loco sacro cognouit carnalitèr propriam
52 vxorem, satis non est confiteri, cum muliere in loco sacro peccasse: sed vxoris circumstantiam tenetur omninò exprimere: quia licèt eiusdem speciei sit sacrilegium habere rem cum propria vxore in loco sacro citra rationabilem causam, ac cũ alia muliere, cùm coniugalis vsus absque vrgenti necessitate citra lethalem culpã haberi non possit, vt habetur ex *Palud. in* 4. *d.* 3. *q.* 1. *art.* 3. *D. Anton.* 3. *par. tit.* 1. *cap.* 20. §. 2. *Caiet. in sum. ver. Matrimonialis vsus peccata*, §. 6. *Angel. ver. Debitum*, §. 32. *Nauar. in Man. cap.* 16. *nu.* 32. & alij, nihilominus, circumstantia illa vxoris, tollit ab huiusmodi concubitu malitiam adulterij, relinquendo malitiam sacrilegij: & proindè adeò minuit culpam, vt ex ea tollat adulterij crimen, quod est peccatum specie distinctum à sacrilegio. Vndè huiusmodi circumstantia est Confessario aperiẽda; aliàs Confessarius ipse deciperetur in re graui, vt infra melius declarabimus. Et multò magis hæc circumstantia exprimenda esset, si copula inter coniuges in loco sacro succederet, humana fragilitate, aut necessitate ad id compellente: vt quia coniuges, aut eorum alter longo tempore in loco sacro habitare cogantur, & alteri immineat periculum incontinentiæ, nec possint extra sacrũ coire: nam tunc rem habens cum vxore in tali loco excusaretur saltem à tali culpa, vt benè docet *Riccard. in* 4. *d.* 32. *art.* 2. *q.* 1. *Maior. ibidem, q.* 1. *Alphons. de Castr. lib.* 1. *de potest. leg. pœn. cap.* 7. *doc.* 2. *Henr. lib.* 9. *de sacrif. Missæ, cap.* 27. §. 5. *Syl. in sum. in ver. Consecratio*, 2. *q.* 5. *& in ver. Debitum coniugale, q.* 3. *Victor. in sum. n.* 276. *Tolet. lib.* 5. *suæ sum. c.* 12. *Suar. in* 3. *par. tom.* 3. *disp.* 8. *sec.* 4. *Azor. tom.* 2. *Inst. moral. lib.* 9. *cap.* 6. *q.* 1. *vers. Dubia quæstionis, & Less. lib.* 4. *de Iust. & iure, cap.* 3. *dub.* 12. *nu.* 85. Etenim eo casu non præsumitur Ecclesiam voluisse prohibere coniugibus cõiugalem vsum, ne exponantur periculo illicitæ pollutionis, vt supra declarauimus in not. *vers. Circumstãtia*, vbi, & egimus quoque, an & quando ratione talis copulæ polluatur locus sacer, &; quisnam propriè dicatur locus sacer quoad hunc effectum. Vndè circumstantia illa, vel omninò tolleret malitiam à concubitu, vel mutaret speciem peccati ex mortale ex suo genere in veniale, & propterea pertinet ad confessionem, itaut necessariò pœnitens teneatur illam confiteri: siquidem circumstantiæ, quæ ità minuunt peccatum, vt ex mortale faciant illud veniale, omninò sunt Confessario aperiendæ: nam licèt circumstantiæ huiusmodi non cõstituant peccatum, sed potius minuant; nihilominus minuunt eius malitiam in infinitum, atq; ideò pertinent ad iudicium Confessarij, vt licitè, ac prudentèr absolutionis sententiam ferre possit, & sacramentalem pœnitentiam iniungere, vt habetur in *Cathec. Rom. de pœnit. nu.* 48. *& Molf.* post alios *p.* 1. *suæ sum. tract.* 7. *cap.* 12. *nu.* 60.

Est tamen verum, quod si quis furtum, vel homicidium committat, sanguinem, aut semen ef-
53 fundat in loco sacro ab hostibus capto, & ad prophanos vsus ab eis deputato, diruto, aut Ecclesiastico supposito interdicto, circumstantias loci ab hostibus ad prophanos vsus conuersi, diruti, aut interdicti, non tenetur in sacramentali confessione aperire, sed satis est dicere prædicta crimina in loco sacro commisisse: siquidem circumstantiæ huiusmodi non solùm non minuunt malitiam peccati mutando speciem, aut notabilitèr infra eandem; sed nec quidem leuitèr. Nam licèt locus sacer capiatur, & prophanetur ab hostibus, aut à quocunque alio, non tamen ob id desinit esse sacer, vt benè docet *Glosa in Clem. in plerisque*, *in ver. Christiano, de elect. & Decian. in suo tract criminal. lib.* 6. *cap.* 24. *n.* 25. Etenim Sacerdos per captiuitatem nõ desinit esse talis, etiam si ab Ecclesia recederet, vt in *cap. quod quidam*, 1. *q.* 1. Nec obstat *tex. in l. cum loca. ff. de Relig. & sump. funer. & in l. sepulchra, C. de sepulc. viol.* in quibus habetur, quòd loca sacra capta ab hostibus desinunt esse sacra: quoniam iura illa non sunt intelligenda, quòd per capturam loca prædicta desinant esse

sa-

facra verè, ac propriè; fed impropriè, cùm viduata fit facris myfterijs, vt benè refpondet *Glof. vlt. in cap. Paftoralis, 7. q. 1.* quam fequitur *Decian. loco cit.* poft *Imol. & Cardin.*

Nec etiam ex eo, quòd Ecclefia fit diruta, eius
54 locus definit effe facer, vt in *l. ædes facra, ff. de contrah. empt. l. in tantum, §. facra, in fin. ff. de rer. diuif. & §. facra, in ver. Locus, in Inft. eo. tit. Glof. in cap. quem femel, 19. q. 3.* Quod quidem verum eft, nifi Epifcopi auctoritate fuerit prophanata, iuxta ea, quæ habetur in *Conc. Trid. feff. 21. de reform. cap. 7.* vel nulla effet fpes reædificationis eiufdem, quoniam tunc eius locus defineret effe facer: fecus autem quando Ecclefia diruta non effet auctoritate Epifcopi, & fperetur reædificari. Nam quãuis eo cafu amitteret confecrationem, cùm Ecclefiæ confecratio in exteriori parte confiftat, vbi linitio, & cruces fiunt, vt habetur ex *Panor. in cap. propofuifti, de confecr. Eccl. vel Altar.* & facit *tex. in cap. Ecclefijs, de confecr. d. 1.* nihilominus non ob id definit effe locus diuino cultui deputatus ad diuina myfteria celebranda, cùm primum fubfequatur reædificatio. Etenim facer locus dicitur, ex cuius violatione committitur facrilegium, non folùm qui per Epifcopi manus confecratur, vel per fimplicem luftralis aquæ afperfionem benedidicitur, fed etiam is, qui ad celebrandum in eo Diuina myfteria deputatus, vt colligitur ex *tex. in cap. nemo Ecclefiam,* & ibi *Glof. & in cap. ficut de confecr. d. 1. §. facra, de rer. diuif. Decian. loc. cit. nu. 22. & 23. Maiol. lib. 3. de irregul. cap. 23. nu. 1.* quos refert, & fequitur *Megala par. 1. Inft. Peregr. lib. 5. cap. 13. nu. 3. 4. & feq.* & nos latè in noftris *Commentar. in Bull. Cæn. lib. 2. can. 5. q. 16.* Neque demùm locus definit effe facer ex eo, quòd Ecclefiaftico fuppofitus fit interdicto, cùm non ob id, quòd Sacerdos fit interdictus, fufpenfus, aut excommunicatus confecrationem amittit, vt per *Glof. in cap. fi quis presbyter, de Cler. excom. depof. vel inter. miniftr.* Vndè fublato interdicto de loco facro, citra aliam rebenedictionem ftatim in eo ex commmuni Ecclefiæ vfu Diuina celebrantur. His adde, quæ fupra adnotauimus, *not. 2. verf. Pertinentium circumftantiarum.*

TERTIA CONCLVSIO.

Circumftantiæ mutantes fpeciem peccati, fiue augentes, fiue minuentes ipfius malitiam
55 fint, pertinent ad integritatem confeffionis: & propterea tenetur eas pœnitens confiteri. Hæc conclufio eft communis, vt teftatur *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. concl. 6. Suar. in 3. par. tom. 4. difp. 12. fec. 2. n. 6. Reginald. lib. 6. fua prax. nu. 127. Nauar. in Man. cap. 6. n. 3. Maldonat. tit. de circumft. in 6. Regula, Molfef. par. 1. fua fum. Theol. tract. 7. cap. 12. n. 57. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confef. cap. 4. nu. 86. & 91. & alij.* Probatur primò hæc conclufio ex noftro canone, in illis verbis: *Diligenter inquirens, & peccatoris circumftantias, & peccati, &c.* Etenim dum præcipit circumftantias confiteri, ad minus de circumftantijs mutantibus fpeciem eft intelligendus, cùm hę dicantur pręcipuę inter circumftantias, fupra omnes alias iudicium variantes. Secundò conftat euidẽtèr ex *Conc. Trid. feff. 14. cap. 5.* ità fe fcribente: *Colligitur præterea etiam eas circumftantias in confeffione explicãdas, quæ fpeciem peccati mutant, &c.* Et *can. 7. ead. feff. idem Concil.* anathemate ftatuit effe feriendos cõtrarium afferentes. Vndè conclufio ifta proculdubio de fide eft tenenda, vt probat *Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 4. cap. 2. nu. 1. & 13.* Tertiò patet ratione: nam peccatum per circumftantias mutantes fpeciem peccati, continet plures malitias fpecie diftinctas, quocircà cùm peccatũ propter malitiam in facramẽtali confeffione oporteat manifeftari, iudicari, ac purgari, meritò vbi malitiæ fuerint fpecie diftinctæ exprimendæ funt, ac manifeftandæ.

Ex hoc infertur, quòd qui alapam in publico alicui impegit, non eft fatis in confeffione aperi-
56 re alapam illatam; fed infuper tenetur confiteri circumftantiam loci publici: fiquidem huiufmodi peccato iniuftitiæ circumftantiæ loci publici addit malitiam fcandali, quæ differt fpecie ab iniuria, feu iniuftitia. Eft tamen verum, quòd tunc huiufmodi circumftantia diftinctam fpecie malitiam addit, quãdo quis in publico alapam impegit ea intentione, vt alios ad fimile peccatum induceret: nam hoc fcandalum dicitur formale diftinctum fpecie à peccato iniuftitiæ: fecus autẽ fi alapam impegit citra præfatam intentionem, quoniam tunc circumftantia loci publici eft tantùm circumftantia aggrauans notabilitèr, vt habetur ex *Henr. lib. 2. de pœnit. cap. 6. n. 3. lit. Q. Caiet. in fum. ver. Scandalum,* & ex alijs, quos refert, & fequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 2. cap. 4. n. 4. & 5.* vbi latè rem hanc explicat, atque declarat. Sic etiam omittens dare eleemofynam extremè indigenti, non eft fatis confiteri nõ dedi pauperi indigenti eleemofynam, cùm commodè dare potuiffem, fed debet confiteri, fe omififfe dare eleemofynam extremè indigenti: quia hæc circumftantia extremæ indigentiæ addit peccato contra charitatem peccatum iniuftitiæ, feu peccatum prædictum, quod effet contra charitatem per circumftantiam illam fit contra iuftitiam: quod quidem neceffariò docebunt tenentes, nos de iuftitia teneri fuccurrere pauperibus extremè indigentibus, ac docentes eum, qui in extrema neceffitate alienum accipit, vt fibi in ea neceffitate fuccurrat, non teneri poftea ad reftitutionẽ, fi locupletior fiat, vt habetur ex *Sot. in 3. d. 15. q. 2. art. 4. verf. Ad aliud, Azor. tom. 2. Inft. moral. lib. 12. cap. 8. q. 7. verf. Quid fi Titius, Syl. in fum. ver. Furtum, q. 5.* & ex alijs, quos refert, & fequitur *Fagund. loc. cit. fub nu. 6.*

Secundò infertur, quòd qui furtum committit ad finem adulterandi, non fufficit, fi in confeffio-
57 ne dicat fe furtum commififfe, fed debet quoque explicare circumftantiam finis: nam furtum hoc cafu non dicitur vnum fpecie peccatum, fed duplex, & fic duo peccata fpecie diftincta; nempe furti ratione proprij obiecti, & adulterij mentalis ratione finis, atque adeò ratione diuerfæ rationis formalis, vt fupra adnotauimus *fec. 2. not. illat.*

lat. 2. Sic etiam Franciscanus si non ieiunat die Veneris sancti non satisfacit dicendo se violasse ieiunium, ad quod tenemur ex præcepto, quoniã is non solùm vnum peccatum, sed duo contraxit; alterum scilicet intemperantiæ cõtra præceptum Ecclesiæ: & alterum contra virtutem Religionis, cùm teneatur ieiunare ex voto obedientiæ. Vndè tenetur confiteri, se non ieiunasse die Veneris sãcti, vt loco paulò supra relato diximus, *illat.* 3. His adde, quæ adnotauimus, *d. sec. 2. concl.* 2. Qui occidit Clericum, satis non est, si confiteatur occidisse hominem: siquidem circumstantia Clerici mutat speciem peccati, ita vt peccato homicidij addat etiam culpam sacrilegij: & qui furtum committit rei minimæ, aut rei notabilis, has circumstantias obligatur explicare: quoniam prima circumstantia ità minuit culpam, vt mutet eius speciem in genere malitiæ ex mortali in suo genere in veniale: posterior verò constituit peccatum mortale, vt supra declarauimus *not.* 2. *vers. Pertinentium circumstantiarum.* Præterea qui furtum rei sacræ committit, vel rei non sacræ de loco sacro, non sufficit confiteri rem furto subtraxisse; sed tenetur exprimere circumstantiam rei sacræ, vel rei prophanæ ablatæ à loco sacro: siquidem huiusmodi peccatum habet duplicem malitiam, furti scilicet, ac sacrilegij. Qui tamen furatur rem sacram de loco sacro, satis est si in confessione dicat, se furatum fuisse rem sacram, vt supra ostendimus, *not.* 3. *vers. Circumstantia,* vbi de qua circumstantia quamplurima adnotauimus ad locũ sacrum spectantia, quæ hoc loco prætermittenda censuimus, ne bis idem repetere videamur.

Est tamen verum, quòd circa peccata, quæ cõmittuntur in loco sacro controuertitur inter Do-
58 ctores, an semper necessariò sit in confessione manifestanda loci circumstantia. Nam *Medina, C. de confess. in speciali quæstione,* tenet partem affirmatiuam, eo quòd semper committitur sacrilegium, quod est malitia specie distincta à peccato commisso in loco sacro. *Caiet.* autem *in suis opusc. tom.* 1. *tract. vlt. resp.* 12. *dub.* 2. id neget, quia non omnia peccata sunt directè contra sanctitatem loci, vt cedant in grauem irreuerentiam, & iniuriam eius, inquit, augeri illo modo à tali circumstãtia sacrilegij. Hinc murmurare in Ecclesia, verba turpia proferre, vel blasphemare, &c. Licèt aliquam irreuerentiam inferant loco sacro; non tamen sũt directè contra sanctitatem loci: & ideò sacrilegij culpam non constituunt, atque ideò talis circumstantia ad integritatem confessionis nõ pertinet. Et hanc sentẽtiam vti probabiliorem tenet *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 22. *sec.* 4. *n.* 20. *Sayr. lib.* 2. *Clau. Reg. cap* 5. *n.* 13. & alij, quamuis moueantur alia ratione, quæ mihi videtur fortior. Dicunt enim, quod idcircò verba turpia, & blasphemiæ in Ecclesia non constituunt sacrilegij crimen, cùm tamen pollutionis actus in Ecclesia non solùm sit contra castitatem; sed etiam contra Religionem, & propterea peccatum sacrilegij, quia peccatum pollutionis, imò & actus coniugalis citra necessitatem prohibentur iure canonico in reuerentiam loci sacri: eodemque iure statuitur, vt per hæc crimina, sicut & per homicidium, & sanguinis effusionem eo ipso loci sanctitas amittatur, & Ecclesia reconciliatione indigeat: hæc autem sanctitas non amittatur verbis, aut alijs actibus turpibus, vt ostendimus supra *d. not.* 3. *vers. Circumstantia,* vbi. Nec obstat si dicatur, quòd per furtum in Ecclesia commissum, ipsius sanctitas non amittitur, cùm non polluatur; & tamen sacrilegij crimẽ contrahitur, etiam si sit rei prophanæ; quoniam respondetur, quòd ideò per furtum rei prophanæ in Ecclesia commissum sacrilegiũ committitur; quia lege canonica id est cautum in reuerentiam loci sacri, & propter virtutem Religionis, vt in *cap. quisquis, §. sacrilegium,* 17. *q.* 4. & *cap. conquesti de sentent. excomm.* Imò tunc, & eo casu fur in sacrilegium incidit, quando furatur rem prophanam, quæ sit Ecclesiæ, vel alterius loci sacri; vel de cuius custodia locus sacer teneretur, vt colligitur ex dictis iuribus, & post *Can.* docet *Lopez. par.* 1. *Instr. cap.* 33. *in princ. Fagund. de præcept. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 9. & 12. cum alijs, quos allegat, & nos adnotauimus *in d. not.* 3. *vers. Circumstantia,* vbi. Vndè cum furtum commissum in Ecclesia, & in alio loco sacro sit contra duo præcepta diuersarum virtutum. Est enim contra præceptum Decalogi: *Non furtum facies:* Quo Deus prohibet furtum sub motiuo, ne quis violet iustitiam contra proximum: & est contra legem Ecclesiasticam, ac etiam naturalem præcipientes reuerẽtiam loci sacri, & prohibentes in eo irreuerentiam, atque ideò ex motiuo Religionis: & sic furtum in loco sacro cùm sit prohibitum duplici lege diuersarum virtutum sub diuerso motiuo; nimirum si non solùm habeat malitiam iniustitiæ, sed etiam sacrilegij.

Tertiò infertur, quòd occidens Clericum existimans occidere laicum, non est satis si in con-
59 fessione dicat, se occidisse Clericum; sed debet explicare circumstantiam illam, quòd putabat eum esse laicum: siquidem hæc circumstantia tollit ab homicidio malitiam sacrilegij; eo quod voluntas, & propositum distinguat maleficia, *l. qui iniuria, ff. de furt.* & nos latè supra *not.* 2. *vers. Pertinentium circumstantiarum.* Vndè hoc casu puto pœnitentes satisfacere, si confiteantur occidisse hominem, at per *Fagund. loco infra citando,* vbi idem docet de cognoscente nuptam putans, cognoscere solutam, & de occidente Dominum bouis, inculpabilitèr credens occidere bouem. Sic etiam qui occidit hominem ad sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, debet circumstantiam defensionis cum tali moderamine explicare, quoniam circumstantia illa tollit omnem malitiam ab homicidio, ità vt nullam culpam contrahat, qui ad sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ hominem interficit, vt supra ostendimus *d. not.* 2. *vers. Pertinentium circumstantiarum,* & *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 4. *cap.* 2. *sub n.* 13. Imò occisionem hominis ad sui defensionem cum præfato moderamine potest tacere pœnitens in cõfessione, si certus

tus

tus sit, se prædictum moderamen non excessisse, vt habetur ex *Fagund. loc.cit.* siquidem non peccauit. Præterea qui habens vxorem cognouerit mulierem solutam non sufficit si in confessione confiteatur, se habuisse rem cum soluta, sed debet exprimere circumstantiam vxoris: nam cum habeat vxorem cognoscendo solutam peccato fornicationis addit malitiam adulterij, quod specie differt à simplici fornicatione: & si iste talis vouerit castitatem coniugalem, vt sunt Milites S. Iacobi, Calatrauæ, & alij similes; tunc addit peccato fornicationis non solùm malitiam adulterij; verùm etiam malitiam sacrilegij, vt supra declarauimus *not. 3. vers. Denotat.* Rursus qui occi-
60 dit proprium Principem, aut eiusdem Magistratum, non satisfacit in confessione dicens occidi hominem, sed debet explicare circumstantiam Principis, seu eiusdem Magistratus; quoniam homicidio simplici eo casu additur malitia criminis læsę Maiestatis. Idem dicendum est si patrem, matrem, auum, auiam, &c. nam has circumstantias exprimere, cùm horum occisio non sit simplex homicidium, sed peccato homicidij addit malitiam parricidij, vt supra explicauimus *d. not. 3. vers. Circumstantia, circa quid.* Denique, cæteris
61 prætermissis, qui Clericum interfecerit, aut virginem sacram violauerit, debet Clerici, seu virginis sacræ circumstantias in confessione explicare, quoniam peccato homicidij, seu stupri addidit sacrilegium, vt loco citato adnotauimus, vbi etiam latè egimus de circumstantia virginitatis, an sit in confessione aperienda, sicut & de circumstantia raptus.

Ampliatur supradicta conclusio, vt non solùm locum sibi vendicet quoad circumstantias actuū
62 externorum, verùm etiam internorum mutantes speciem: & propterea non tantùm committens furtum rei sacræ tenetur confiteri, se furto subtraxisse rem sacram propter duplicem deformitatem furti, ac sacrilegij; sed etiam si voluntatem dumtaxat habuerit furandi rem sacram, tenetur hanc circumstantiam rei sacræ exprimere: quoniā actus volūtatis etiam interior potest habere plures malitias. Est tamen verum, quòd si quis in Ecclesia permanens voluntatem habeat surripiendi rem prophanam, aut occidendi laicum extra Ecclesiā, non committit mentale sacrilegium: quia respectu actus interni locus sensibilis accidentarius est. Quòd autem circumstantia peccati interna sit necessariò in confessione aperienda, vbi mutat peccati speciem docent *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 2. nu. 4. Ballan. tom. 2. de sacram. & cenjur. disp. 7. dub. 1. nu. 7. Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 4. cap. 2.* & alij, id colligentes ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* in illis verbis: *Verùm cum omnia mortalia etiam cogitationis confitenda sint, &c* Et licèt *canone 7.* vbi rem hanc de fide definiuit, loquatur simpliciter, ac absolutè de mortalibus, & de circumstantijs mutantibus speciem peccati, & nō addat verbum illud, *Cogitationis*; nihilominus doctrina illius canonis tota desumpta est à *d. cap. 5. eiusdem Conc.* vt habetur ex eodem *Fagund.* ibi cum alijs, quos allegat, vbi etiam addit *nu. 4.* post alios, quòd cum ad cognoscendas circumstantias mutantes speciem sit adeò difficile, vt sępè nec docti quidem viri illas distinguere valeāt, non est necesse, vt pœnitens in confessione dicat peccata, quæ commisit esse talis, vel talis speciei; sed satis est factum clarè enarrare, & deindè Cōfessarij erit iudicare peccati speciem: quòd si Cōfessarius distinctionem ignoret, ipsi soli imputatur ad culpam, si eius ignorantia sit crassa: & si id accidit propter rei perplexitatem, poterit esse error inculpabilis; pœnitens verò quacunque ratione id accidat, suæ obligationi satisfecit. Ità *Fagund. loc. cit. ex Suar. d. sec. 2. nu. 5. & Bellano vbi sup. concl. 5.*

Sic ampliata limitatur eadem nostra conclu-
63 sio, vt ità demum circumstantiæ mutantes speciem pertineant ad integritatem confessionis; atque ideò ad eas confitendas teneatur pœnitens, quando mutant speciem mortalitèr; secùs autem si speciem mutent venialitèr; quoniam tunc non obligaretur eas pœnitens confiteri, sicut ad confitendum venialia non obligatur, vt habetur ex *Glos.* communitèr recepta in nostro canone, *Nauar. in Man. cap. 6. sub nu. 3. Maldonat. tom. 2. de pœnit. tit. de circumst. in 6. regula, Molfes. par. 1. sua sum. Theol. tract. 7. cap. 12. nu. 57.* & ex alijs.

QVARTA CONCLVSIO.

Circumstantiæ non multum grauantes malitiam peccati infra eandem speciem, non
64 pertinent ad integritatem cōfessionis: & sic pœnitens non obligatur eas confiteri. Hæc conclusio est citra omnem controuersiam, vt habetur ex *Sot. in 4 d. 18. q. 2. art. 4. concl. 7. circa medium, Nauar. in suo Man. cap. 6. nu. 6.* & ex alijs. Probatur, quia circumstantiæ prædictæ non multum variāt morale iudicium; & esto quòd ex earum omissione Confessarius deciperetur: deceptio tamen esset in re minima, de qua ratio non est habenda, cùm de minimis non curet *Prætor, l. quod si Ephesi, ff. de eo quod cer. loc.*

Ex hoc infertur primò, quòd promotus ad sacros ordines, & professus in aliqua Religione
65 peccatum carnis committens non tenetur confiteri esse in sacris, & professus; sed satis est exprimere, se esse Religiosum professum: quia licèt per susceptionem ordinis sacri astrinxerit se voto castitatis, & idem etiam emiserit per professionem: non tamen duo vota distincta censetur emisisse; sed vnicum est votum castitatis duplici modo solemnizatum, nempè per susceptionem ordinis sacri, & per professionem, vt est *tex. in cap. vnico, de voto in 6.* & propterea circumstantia ordinis sacri non mutat speciem peccati, nec aggrauat notabilitèr culpam infra eandem speciem; ad summum leuitèr. Confirmatur, quoniam esto, quod hoc casu hæc duo vota proueniant ex duplici præcepto; nihilominus eandem habent rationem formalem, & intrinsecā castitatis, atque ideò vnicum est peccatum: nam vbi diuersa præcepta habent vnicam rationem formalem, faciēs opus duplici lege prohibitum, vnam tantùm cō-

tra-

trahit culpam: & si diuersas habeant, plures culpas committit, vt habetur ex *D.Thoma* communiter recepto, 1.2.*q.*71.*art.*6.*ad* 2.*Scot. in* 2.*d.*37.*q.*1.*Nauar.in Man.cap.*11.*n.*4.*Suar.in* 3.*par.disp.*22.*sec.*4.*nu.*22.*Sanch.lib.*9.*de matrim.disp.*15.*nu.*5.*&* 6.*& lib.*1.*in Decal.cap.*14. *Coninch. de pœnit. disp.*7.*nu.*45.*& seq.& Molf.par.*1.*sua sum.tract.*7.*cap.*12.*nu.*67.*& tract.*8.*cap.*7.*nu.*22. Idem dicendum est de Religioso professo, Sacerdote, vel ad sacros ordines promoto: hi enim si emiserint votum simplex de non fornicando, vel de non committenda mollitie, non tenentur in confessione aperire circumstantiam voti simplicis post professionem, vel post susceptos sacros ordines emissi: siquidem multiplicatio votorum nō addit circumstantiam notabilitèr saltem aggrauantem, nec qui sic vouit obligauit se de nouo, sed veterem obligationem cum illo voto confirmauit, vt habetur ex *Fagund.de precep.Eccles.precep.*2. *lib.*4.*cap.*3.*nu.*11. cum alijs, quos allegat *Diana par.*1.*resol.resol.*9.*& Filliuc.tom.*2.*qq.moral. tract.*30.*cap.*7.*nu.*26.

Ex dictis quidam inferunt, falsam esse senten-
66 tiam *Henr.lib.*5.*de sacram.cap.*5.*nu.*6.*Coninch.de pœnit.disp.*7.*n.*20. & aliorum, existimantium pœnitentem obligari ad exprimendam vtramque circumstantiam, ordinis sacri scilicet, & professionis circa priorem casum: putant enim dictam opinionem non solùm improbabilem esse, & solida ratione carentem; sed etiam videri contra sententiam *Caiet.*1.2.*q.*186.*art.*9. & expresse cōtra *Cordub.in tract.de casib.consc.q.*3. *Lopez in suo instr.par.*1.*cap.*20.*§.Praeterea, vers.Affinis est quaestio, Rodriq.par.*1.*sua sum.cap.*53.*concl.*4. *Llam.in* 3.*par.Methodi, cap.*8.*§.*14.*vers.Dubitarūt, Molf. d.cap.*12.*n.*66.*cum seq.* & latè *Diana par.* 1. *tract.*7.*de circumst. resol.*4. Qui volunt satis esse in sacramentali confessione vnam tantùm ex dictis circumstantijs exprimere: quoniam licèt professus in sacris ordinibus constitutus duplici castitatis vinculo alligetur, voti scilicet, & praecepti; tamen praeceptum Ecclesiasticum includit etiam votum, cùm ordo sacer habet votum castitatis annexum: & propterea ex voto tantùm ad seruādam castitatem dupliciter sollemnizato remanet obligatus: atque ideò illud violans vnam tātùm culpam contrahit, nec circumstantia ordinis sacri auget notabilitèr malitiam peccati infra eandem speciem, nec speciem mutat, vt contraria opinio arbitratur. Et multò magis, qui Sacerdos est, & peccauit peccato incontinentiae satisfaciat
67 confessionis integritati, si confiteatur, se esse in sacris constitutum tacendo circumstantiam Sacerdotij: siquidem ordines sacri licèt habeant suos gradus, Sacerdotij scilicèt, Diaconatus, & Subdiaconatus, huiusmodi tamen ordines sunt aequalitèr sacri, & pares in sanctitate: & quamuis Sacerdos, & Diaconus, & Subdiaconus sint personae inaequales ratione officij, & ministerij: aequales tamen sunt ratione ordinum: at circumstantiae horum officiorum non variant speciem peccati, nec notabilitèr aggrauant, vt habetur ex *Ledesm. de sacram.sub tit.de sacram.pœnit.cap.*17. *nu.*1.*&* 2.*Henr.lib.*2.*de pœnit.cap.*5.*nu.*6.*initio ad marginem lit.G.Med.lib.*1.*cap.*14.*§.*18.*Sot.lib.*7.*de iust. & iure, q.*2.*art.*5.*ad primum, & Palud.in* 4.*d.*36.*q.*4.*art.*1.*nu.*24.*& Sanch.lib.*7.*de matr.disp.*27.*nu.*31. quos refert, & sequitur *Fagund.de precep.Eccl. precep.*2.*lib.*4.*cap.*3.*nu.*3.

Haec quae diximus de isto posteriori casu circa gradus ordinis, mihi videntur omninò vera per
68 rationes supra relatas. Caeterum quoad priorem casum, nempè de constituto in sacris, qui simul est Religiosus professus, nobis videtur probabilior sententia eorum, qui volunt, circumstantiam voti solemnis professionis esse notabiliter aggrauantem supra votum solemne ex sacris ordinibus; atque ideò Sacerdotem, Diaconum, vel subdiaconum si sit Religiosus professus in aliqua Religione approbata, secundum opinionem eorum, qui docent circumstantias notabiliter aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis non satisfacere si confiteatur, se esse professum; sed teneri insuper explicare, se habere sacros ordines: siquidem status Religiosi est circumstantia notabiliter aggrauans supra votum sacrorum ordinum; sicut status sacrorum ordinum inducit etiam circumstantiam notabiliter aggrauantem solemnitatem voti professionis. Etenim licèt
69 votum solemne castitatis in professione non addat distinctam specie malitiam supra votum solemne sacrorum ordinum: & eadem castitas promittatur in vtroque voto solemni castitatis; tamen votum solemne castitatis in Religione constituit hominem Religiosum, & status Religiosi est status sublimioris sanctitatis, quàm status Clericorum saecularium. Ita *Ledes. de sacra. de pœnit. cap.* 19. *dub.* 1. *&* 2. *Palat. in* 4. *d.* 16. *disp.*3.*num.*31.*Suar.in* 3.*par.disp.*22.*sec.*4.*num.*1. *Less. de Iust. & iur. lib.* 4. *cap.*3. *de specieb. Luxs. dub.* 12. quos refert, & sequitur *Fagund. loco citato, num.* 3. vbi etiam addunt, quòd quamuis votum sacrorum ordinum non addat distinctam specie malitiam supra votum professionis; addit tamen circumstantiam notabiliter aggrauantem ratione consecrationis ad officia, & ministeria Diuina, ad quae Clerici per sacros ordines deputantur. Vndè cessat ratio, & fundamentum contrariae sententiae.

Ex his, quae diximus deducunt primò *Henr.*
70 *Med. & Fagund.* & alijs, quos allegat *loco cit. nu.* 4. Monialem peccantem contra votum castitatis, secundum opinionem eorum, qui volunt circumstantias notabiliter aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis, non satisfacere si in confessione dicat, se peccasse contra votum castitatis, sed teneri explicare circumstantias professionis. Secundò deducunt, Religiosum professum non habentem sacros ordines si peccet peccato incontinentiae, non satisfacere in confessione dicendo se habere votum castitatis, & tacendo se esse professum, quia status Religiosi est circumstantia notabiliter aggrauans, vt diximus. Tertiò deducunt, Sacerdotem saecularem, & quem-

& quemcunque alium habentem sacros ordines si peccet contra votum castitatis, non satisfacere in confessione si dicat, se habere votum castitatis, & peccasse contra illud, sed teneri declarare, se habere sacros ordines: nam votũ castitatis sacrorum ordinum, etiam si non distinguatur specie à voto simplici castitatis, addit tamen circumstantiam notabiliter aggrauantem ratione Diuinorũ ministeriorum, ad quæ huiusmodi personæ per sacros ordines consecrantur. Ita *Ledes. de sacra. de pœnit. cap.* 19. *dub.* 1. & 2. *Palat. d. disp.* 3. *num.* 13 *Suar. loco supra relato*, & *Fagund. vbi supra à num.* 5. *ad* 13. Quartò deducunt Episcopum, qui
71 in lapsum carnis incidit, & iam sit consecratus, iuxta opinionem eorum qui docent, circumstantias notabiliter aggrauantes spectare ad integritatem confessionis, non satisfacere si dicat, se fornicasse, aut adulterasse; sed insuper debet explicare circumstantiam Episcopi, cùm sit notabiliter aggrauans: quia status Episcopalis est multo perfectior, ac sanctior, quam status Religiosi. Ita *Ledes. & Palat. locis cit. & Fagund. vbi supra num.* 8. quamuis contrariam opinionem sequatur *Diana loco citato*, *resol.* 6. sed non respondet contrarijs, vt paulò infra dicemus. Quæ diximus de Religiosis professis extendimus ad
72 Patres societatis Iesu, etiam si emiserint votum biennij dumtaxat: nam hi sunt propriè Religiosi; & propterea idem dicendum est de illis, ac de alijs Religiosis, vt habetur ex *Fagund. ibidem, num.* 9. vbi *num.* 10. idem dicendum esse putat de eo, qui in sæculo, vel in nouitiatu vouit votum castitatis simplex, & postea professus est in Religione; nam si post professionem peccauit carnaliter, circumstantia professionis est notabiliter aggrauans contra *Sanch. d. disp.* 27. *num.* 25. & 35. & alios. Imò dicta supra de Sacerdote Reli-
73 gioso, de Episcopo, & alijs supra relatis extendimus ad complices, vndè Mulieri peccanti cum Sacerdote Religioso professo, vel cum Episcopo, & accedenti ad confessionẽ non est satis si dicat se commisisse sacrilegium cum Sacerdote, vel cum promoto ad ordines sacros; sed debet insuper addere circumstantiam Episcopi, seù Religiosi professi per rationes supra relatas; quibus non respondet *Diana vbi supra resol.* 3. 4. & 6. qui contrariam sententiam sequitur, & *Fagund. d. cap.* 3. *num.* 3. post alios, sufficienter respondet fundamento contrariæ opinionis: siquidem ait, quòd licèt votum solemne castitatis in professione non addat distinctam specie malitiam supra votum solemne sacrorum ordinum, & eadem promittatur in vtroque voto solemni castitatis; tamen votum solemne castitatis in Religione constituit hominem Religiosum, & status est sublimioris sanctitatis, quàm status Clericorum sæcularium: & multo magis est Episcopi, cùm status Episcopalis sit multò perfectior, ac sanctior, quàm status Religiosi, vt supra diximus: quò circa *Nugnus in addit. ad* 3. *par. tom.* 2. *q.* 9. *art.* 2. *dub.* 3. *concl.* 2. & 3. & alij relati à *Diana d. resol.* 6. putant, circumstantiam Episcopi, debere Episcopum in confessione explicare non solùm in peccato incontinentiæ; sed etiam in quocunque alio peccato.

Secundò principaliter infertur, quòd si quis
74 peccatum lethale committat in die festo quantumuis solemni, cùm circumstantia talis diei non sit notabiliter aggrauans, nec constituat distinctam specie malitiam, non pertinet ad integritatem confessionis sacramentalis; nisi peccatum committatur in contemptum festiuitatis, vt latè supra declarauimus, *not.* 3. *vers. Circumstantia denique, quando.*

Tertiò infertur, quòd quamuis furari decem
75 aureos sit lethalis culpa; si quis tamen furetur quinquaginta homini diuiti paulò plus peccat, quàm si decem furatus fuisset: & propterea non tenetur in confessione quantitatem exprimere; nisi in ordine ad restitutionem, vel quando peccatum furti excedentis summam decem aureorum esset reseruatum superiori, vt habetur ex *Nauar. in sum. cap.* 6. *num.* 6. *Reginald. lib.* 6. *suæ prax. à num.* 131. *ad* 138. *Vasq. in* 3. *par. q.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 20. *in fin.* & ex alijs apud *Molf. d. cap.* 12. *sub num.* 58. quod quidem quomodo verum sit infra *concl. seq.* latiùs, Deo duce dicemus.

QVINTA CONCLVSIO.

PRobabilis valdè est sententia eorum, qui putant, circumstantias aggrauantes nota-
76 biliter malitiam peccati infra eandem speciem, non pertinere ad integritatem confessionis; & proindè pœnitentem non obligari ad eas confitendas. Hæc conclusio est *D. Thomæ in* 4. *d.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *q.* 5. *Dur. ibidem*, *q.* 4. *D. Bonauen. d.* 17. *q. vlt. Almain. q.* 1. *art.* 2. *Palud. q.* 3. *art.* 3. *Gabr. q.* 1. *Scoti q.* 1. *art.* 2. *Alberti, d.* 16. *art.* 24. *Duan. d.* 16. *prop.* 23. *Herrer. in* 2. *disp.* 31. *q.* 7. *corol.* 3. *post regul.* 2. *D. Anton.* 3. *par. tit.* 14. *cap.* 19. §. 7. *Turrecr. in cap.* 1. *in prin. de pœnit. d.* 6. *Nauar. in Man. cap.* 6. *num.* 6. & 7. & *in cap. consideret, de pœnit. d.* 5. *num.* 6. *Vasq. in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 20. cum alijs, quos allegat *ibidem*, *dub.* 2. *num.* 6. *Reginald. lib.* 6. *suæ prax. num.* 135. & 136. & aliorum, quos refert, & sequitur *Molf. p.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 12. *Adriani*, *q.* 4 *de confess. art.* 2. *Aphon. Reg. in suis resol. casu.* 30. *nu.* 5. *Valen. tom.* 4. *disp.* 10. *q.* 11. *par.* 1. *Leß. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 12. *num.* 8. *Zannar. in Direct. Theol. par.* 1. *de sacram. pœnit. q.* 18. *Gipt. de casib. reser. cap.* 8. *num.* 5. *Ortiz in sum. cap.* 23. *num.* 44. *Ochagauiæ de sacram. tract.* 2. *q.* 14. *Ioseph de Ortu in speculo Parochor. cap.* 9. *num.* 7. *Ioan. Sanc. in practic. disp. disp.* 11. *num.* 6. *Puteani in* 3. *par. D. Thomæ*, *par.* 2. *q.* 7. *dub.* 4. *concl.* 1. *Pesant. in Addit. ad* 3. *par. q.* 10. §. *de integr. confess. disp.* 3. *q.* 3. *Zerola in praxi de pœnit. cap.* 12. *q.* 5. Et hanc sententiam communem esse valdè testantur *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 4. *concl.* 6. & *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 22. *sec.* 3. Imò hanc opinionem probabilem vocant, etiam aliqui ex aduersarijs, nempè *Henr. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 6. *in fine*, *Pitign. in* 4. *sent. d.* 16. *q. vnica*

art.5. concl.5. Fabr. de pœnit. in 4. sent. d.17. q. vnica, disp. 24. cap. 1. Villalobos in sum. tom. 1. tract.9. dub.36. num. 8. Et Diana par. 1. tract.7. resol. 1. opinionem negatiuam asserentem circumstantias aggrauantes non esse in confessione aperiendas, non minus probabilem, & tutam in praxi putat; quam affirmantem. Probatur hæc sententia ex *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. vbi præceptum esse ait confitendi circumstantias, quæ mutant speciem: ergò cum aggrauantes circumstantias taceat, tacite videtur negare huiusmodi præceptum ad illas extendi: siquidem Concilium ibi completam doctrinam tradit de omnibus necessarijs ad hoc sacramentum, vt patet ex illis verbis, *Nihil aliud ab Ecclesia à pœnitentibus exigitur, quàm vt, &c.* Confirmatur, quoniam aliàs sacramentalis confessio nimis onerosa redderetur, cùm vix possit cum aliqua certitudine, ac regula explicari quid sit notabiliter aggrauare.

Tenentes hanc conclusionem limitant tamen
77 eam in multis casibus. Primò vbi quis per notabilem temporis duratione͂ steterit in aliquo peccato, vt si per annum, mensem, aut per hedomodam fuerit aliquem odio prosecutus: vel per integram noctem fędè cum muliere concuberit; etiam si semel tantùm rem cum ea habuerit, aut si ieiunium violans pluries in die ieiunij comederit carnes, siquidem hæc temporis duratio non est in confessione explicanda, vt circumstantia aggrauans; sed quia quando est nimia multiplicat numero peccatum, vt infra, Deo duce, dicemus, de numerica distinctione tractantes; at peccatorum numerum ad integritatem confessionis pertinere, *in seq. sec.* dicemus. Ita post *Nauar. Vasq. in 3. par. tom.4. q.91. art. 3. dub. 2. sub num.36. & 37. Filliuc. tom.1. qq. moral. tract. 7. cap.4. sub num.89. Alphon. de Leon. de offic. & potest. confes. recoll.8. num. 65. & 67.* Vnde temporis duratio in cõfessione est aperienda, vt pœnitens manifestet eo modo quo potest numerum peccatorum necessario in confessione explicandorũ: quapropter si daretur casus, vt pœnitens in memoria haberet omnes delectationes morosas, quas per spacium vnius anni habuit, non teneretur in confessione explicare temporis durationem; sed satis esset confiteri, toties morosè se fuisse delectatum, vt contra *Henr. & Conynch. P. Diana par. 1. resol. tract. 7. de circumst. resol.* 39. vbi addit post *Zerol. in praxi pœnit. cap. 12. q. 15.* quòd si quis rem habuerit cum concubina tota nocte non tenetur exprimere hanc grauitatem; sed sufficit confiteri numerum peccatorum, nempè semel, vel bis fuisse fornicatum. Quod tamen ita demum puto verum; nisi in tota illa nocte varijs modis turpiter se fędauerit, iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

Secundò limitant hanc eandem conclusionem non procedere quando circumstantia esset nota-
78 biliter aggrauans infra eandem speciem ratione habitus in peccando. Etenim licèt quis de consilio tantùm obligetur confiteri consuetudinem peccandi ad congruentem pœnitentiam iniungendam, vt habetur ex *Reginaldo lib.6. suæ prax. num.135. & 136. & Suar. in 3. par. tom.4. disp.22. sec.4. num.15.* Nihilominus quando consuetudo est per modum habitus, si pœnitens à Confessario interrogetur, tenetur modum huiusmodi exprimere, vt possit ipse Confessarius opportuna remedia adhibere ad tale peccatum eradicandũ, cùm Sacerdos in sacramentali foro non solùm fungatur officio Iudicis, vt in *cap. verbum, de pœnit. d.1.* sed etiam fungatur officio Medici, vt constat ex nostro canone, in illis verbis, *Sacerdos autem sit discretus, & cautus, vt more periti Medici super infundat vinum, & oleum vulneribus sauciati.* Quam quidem limitationem affert *Suar. d. num.15. & Vasq. d. art.1. dub.3. sub num.3. & 4.* Dixi, *Si pœnitens à Confessario interrogetur.* Aliàs secus, si pœnitens verè dispositus accedat, nisi quando consuetudo illa peccandi fuisset ex occasione mulieris domi retentæ, aut alterius occasionis, quam ipse potest, aut debet resecare: nam ad id explicandũ obligatur, cùm sit nouum peccatum occasionem non tollere. Ita *Vasq. ibidem.* Quibus adde ea, quæ supra latius diximus, *not. 3. vers. Circumstantia Quomodo: iuncto vers. Ad eandem circumstantiam*; vbi egimus de consueto iurandi falsum, & de solito peccare peccato mollitiei.

Tertiò limitant aliqui, vt quamuis gradus incestus secundum nonnullorum sententiam non
79 constituant diuersas peccati species, vt post *Can. Sot. Caiet.* & alios docet *Vasq. d. art. 1. dub. 4. sub num.10. & 11.* cum alijs quamplurimis, quos supra retulimus *d. not. 3. vers. Circumstantia, circa quid iuncto vers. Ad eandem circumstantiam.* Nihilominus volunt circumstantiam gradus esse in confessione aperiendã, saltem quoad lineam, an scilicèt fuerit cum consanguinea in linea recta, vel transuersali: & in illis quoad gradum saltem primum, vt si quis incestum commiserit cum matre, vel cum filia, &c. & hoc ideò non quia hęc circumstantia aggrauet notabiliter peccatum infra eandem speciem, sed quoniam
80 mutat speciem peccati. Etenim incestus non est species Luxuriæ formaliter; sed materialiter tantum: nam in incestu concurrunt duæ deformitates specie differentes: altera contra castitatem, & est fornicatio: altera verò contra pietatem in sanguine coniunctos, qua illis debitus honor, ac reuerentia debentur, & est incestus: & quoniam inter ascendentes, & descendentes reuerentia debet esse altioris ordinis, sicut etiam inter affines in linea recta committitur diuersa species incestus, quàm inter alios collaterales cognatos, & affines; propterea aliqui ex præfatis Doctoribus, circumstantiam gradus esse in confessione aperiendam in crimine incestus quoad lineam rectam, quoad primum gradum: sicut etiam quoad lineam transuersalem quoad primum saltem gradum; quia specialis quoque debetur honor in hac parte fratribus, & sororibus, quàm alijs cognatis, vt rectè declarat *Vasq. d. art.1. dub.4. à num.13. ad 19. Suar. in 3. par. tom.4. disp.*

disp.22.sec.4.num.7. qui etiam post *Nauar. in Man.cap.16. sub num.3.* probabiliùs inquit sibi videri, cæteros quoque gradus esse aperiendos intra numerum, infra quem matrimonium est ab Ecclesia specialiter prohibitum: siquidè multum variant iudicium, ac deformitatem, & potest facilè fieri, nec adest excusationis causa. Sed *Nauarr.* idcircò id docuit, quoniam arbitratur, peccata incestus differre specie iuxta numerum graduum consanguinitatis, & affinitatis quocunque modo, & ipse *Suar.* tenet circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandém speciem esse omninò confitendas, vt infra *concl.seq.* patebit. Vndè circumstantiam incestus in primo gradu, idcircò quidam volunt pertinere ad integritatem confessionis; quoniam mutat speciem peccati, non autem quia aggrauet peccatum infra eandem speciem. Qui verò tenent incestum quoad primum gradum etiam in linea recta non differre specie ab alijs, adhuc tamen volunt esse confitendam circumstantiam incestus cum matre, vt habetur ex *Filliuc. tom. 1.qq. moral.tract. 7.de confes.cap.4. num.89.* His adde quæ supra fusius adnotauimus, *d.not.3. vers. Circumstantia circa quid, iuncto vers. Ad eandem circumstan-*
81 *tiam*. Eadem ratione circumstantiæ mollitiei sodomiæ, ac bestialitatis, cùm constituant diuersas species peccati, sicut diuersæ speciei est concubitus cum muliere præpostero ordine, quàm cum homine, volunt etiam præfati Doctores eas pertinere ad integritatem confessionis, & non quia aggrauant malitiam peccati infra eandem speciem, vt malè arbitratur *Can.* quam refert, & reijcit *Vasq.d.dub.4. num.20.* Ideo etiam fuit damnata à S. P. Alex. VII. *propositio* 24. quæ aiebat (*Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimæ; ideoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem*) Vndè qui peccauit peccato mollitiei, sodomiæ, bestialitatis, aut cum muliere præpostero modo satis non est confiteri, peccasse contra naturam. Sic etiam Doctores præfatæ conclusionis tenentes circum-
82 stantias notabiliter aggrauantes infra eandem speciem non pertinere ad integritatem confessionis, quamuis velint quòd qui vnico actu voluntatis plures homines occidere cupit, aut ferro tricipiti infligente tria vulnera lethalia, aliquem percutit, teneatur has circumstantias in confessione sacramẽtali aperire; nihilominus id docẽt, non quia vnicum sit peccatum habere voluntatem, vt supra occidendi plures homines, vel percutere ferro tricipiti; atque ideò circumstantiæ plurium hominum, & ferri prædicti sint aggrauantes notabiliter malitiam peccati infra eandẽ speciem, vt multi volunt, & nos de hac re latius, Deo duce, agemus, de distinctione numerica agentes; sed quia habere voluntatem occidendi plures homines vnico voluntatis actu sunt plura numero peccata, sicut percutere ferro tricipiti, vt post alios inquit idem *Vasq.d.dub.4.num.1.& 2.* vbi etiam ex hoc infert *nu.3.* quòd peccans cum muliere, quam inuitauit ad malum, vnum pec-
83 catum committit, nec tenetur in confessione exprimere circumstantiam scandali, quamuis sit notabiliter aggrauans, cum incitare illam ad peccatum, non est in alia specie, quàm fornicationis: eo quòd non est speciale scandalum. Idem dicendum est de illo, qui malo suo exemplo incitaret aliquem ad similem speciem peccati; secus si ad diuersam: quoniam tunc esset in diuersa specie.

Quartò limitant præfatam conclusionem, vt non procedat, quando circumstantia aggrauans
84 infra eandem speciem valdè excesserit ordinarium modum peccati, vt post *Can.* inquit *Filliuc. tom.1.qq.moral.tract.7.cap.4 num.89.* Exemplum ponunt in eo, qui commisit incestum in primo gradu; sed cum Matre, vt habetur ex *Suar. in 3.par.tom.4. disp.22. sec.3. num.17.* Sed re vera circumstantiam Matris mutare speciem incestus; atque ideò incestum cum Matre specie differre ab incestu commisso cum sorore, videtur docere idem *Vasq.* vbi supra, *num.15.& 16.* Et dato quòd talis circumstantia non mutaret speciem; nihilominus hanc opinionem tenet *Can.* qui docet circumstantias notabiliter aggrauantes infra eandem speciem, pertinere ad integritatem confessionis. Idem dicendum esse putat *Reginal.lib. 6. suæ prax. num.137.* de eo, qui occidit se delectando in vulneribus illatis: nam circumstantiam illam delectationis ait continere aliquam extraordinariam malitiam: sed hæc circumstantiam adhuc continet diuersam specie malitiam ab homicidio, nempè malitiam feritatis; sicut qui lentẽ, ac minutis vulneribus aliquem interficit, vel adhuc viuo ventrem aperiendo, vel cor extrahendo interimit. Est tamen verum, quòd *P. Alphon.de Leon.de offic. & potest. confes.recoll. 8. sub num. 54. in fine*, post *Bonac. disp. 5. de sacram.q.5. sec. 2.par. 2. difficul.3.num. 18.* quoad delectationem vulnerum cadaueri illatorum tunc putat circumstantiam illam addere homicidio malitiam feritatis, quando delectatur homicida in vulnerando cadauer ex feritate; secus si ex odio, ac vindicta. At hæc distinctio nobis nõ probatur: nam eo ipso quòd quis delectatur in vulneribus, vt supra, & vulnerat cadauer, siuè id agat ex feritate, siuè ex odio, & vindicta, semper homicidio addit malitiam feritatis.

Quintò limitant, vbi peccatum per circumstantiam multiplicatur numero; eo quòd reci-
85 piat duplicem malitiam, aut plures eiusdem speciei, vt si quis occidat Sempronium, vt facilius occidat Neuium, vt habetur ex *Nauar. in cap.consideret, num.13. de pœnit.d.5.* aut vno ictu plures occiderit, vel vno actu plures infamauerit, vt cum communi tenet *Bonac. loco citato, nu.16.* quam refert, & sequitur *P. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recoll. 8. num. 55.* Quæ quidem sententia vera esset citra omnem difficultatem, si peccata prædicta per circumstantias illas numero multiplicari omnes Doctores conuenirent. Verùm quia quamplurimi Doctores volunt, circumstantias ipsas non multiplicare nu-

mero peccata, sed eadem aggrauare notabiliter intra eandem speciem, vt infra suo loco dicemus *sec.* 5. *P. Diana par.* 1. *tract.* 7. *resol.* 17. cùm adhereat opinioni eorum, qui tenent circumstantias notabiliter aggrauantes non pertinere ad integritatem confessionis, consequenter ait esse dicendum, quòd qui vnico voluntatis actu vult plures homines occidere, aut ad plures mulieres accedere, cum vnum peccatum numero committat cum circumstãtia notabiliter aggrauante intra eandem speciem, non tenetur circũstantias illas plurium hominum, & plurium mulierum in confessione explicare, nisi vnico volũtatis actu vellet plures occidere, quorum vnus esset Pater proprius, alter Sacerdos, alter sæcularis: nam licèt hoc casu vnum committeret peccatum; illud tamen plures haberet deformitates, scilicet parricidij, sacrilegij, & homicidij. Sicut qui vnico actu volũtatis desideraret, & delectaret se in tribus fœminis, quarum vna esset monialis, altera cõiugata, & altera soluta: & propterea huiusmodi circumstantias tenetur Confessario aperire. At si quis vnico voluntatis actu concupisceret tres moniales, aut tres coniugatas, vel tres solutas, tũc ait *Diana*, satis esse si quis confiteatur se desiderasse monialem, vel coniugatam, aut solutam: seu si morosè fuerit delectatus, sufficit si dicat, delectationem habuisse super moniali, coniugata, vel soluta. Siquidem vnum commisit peccatum cum circumstantia notabilitèr aggrauante intra eandem speciem. Idem dicendum putat ipse *Diana resol.* 29. de inferente iniuriam pluribus personis, vno, & eodem actu, quia non tenetur explicare in confessione numerum personarum; nam vnum tantùm peccatum committit cum circumstantia notabilitèr aggrauante intra eandem speciem.

86 Hæc re vera *Dianæ* sententia nobis non probatur; nam sequeretur, quòd qui vnico ictu plures homines occidit, satis esset in confessione confiteri, se homicidium commisisse, atque adeò non teneri explicare se plures homines vnico ictu occidisse: eo quòd vnum peccatum commisit cum circumstantia notabilitèr aggrauante, quod est contra communem omnium Doctorum sententiam, tàm eorum, qui volunt, circumstantias notabilitèr aggrauantes intra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis, quàm qui negant eas spectare, vt infra declarabimus, *sec.* 5. siquidem Doctores prioris sententię, hanc obiectorum pluralitatem volunt esse in confessione aperiendam, eo quòd est circumstantia notabilitèr aggrauans intra eandem speciem: Doctores verò posterioris sententiæ volunt paritèr huiusmodi pluralitatem obiectorum esse in confessione explicandam; quoniam putant circumstantiam illam multiplicare numero peccata: siquidem dicunt, quòd ille numero actus in plura obiecta materialitèr distincta, continet plures malitias numero distinctas, & consequentèr volunt esse plura peccata distincta numero. Neminem tamen negantem, circumstantias notabilitèr aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis, puto rationabilitèr asserere posse, vt qui vno ictu bombardæ decem, aut plures interfecerit homines, satis sit si in confessione dicat, se homicidium commisisse; eo quòd illa pluritas obiectorum sit circumstantia aggrauans notabilitèr, & non multiplicans numero peccata. Vndè dicendum videtur, quòd pluralitas obiectorum, vel multiplicat numero peccata, aut valdè excedit modum ordinarium peccati, iuxta ea, quæ in præcedenti limitatione adnotauimus: atque ideò etiam si daremus pluralitatem obiectorum esse circumstantiã non multiplicantem numero, sed aggrauantem tantùm peccatum, & negaremus circumstantias notabilitèr aggrauantes spectare ad integritatẽ confessionis; nihilominus pluralitas obiectorum cùm sit circumstantia valdè excedens modum ordinarium peccati, proculdubiò debet in confessione aperiri. Quòd si hæc vera sunt de occidente plures homines vno ictu, idem dicendum erit de concupiscente plures fœminas solutas vno, & eodem actu, & de alijs casibus supra relatis; quoniã militat eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

Est tamen verùm, quòd qui committit tria
87 fornicationis peccata cum tribus fœminis solutis, v. g. non tenetur in confessione explicare se cum tribus fœminis peccasse, sed satis est confiteri se ter fornicatum fuisse, vt habetur ex *Sanc. in pract. disp.* 1. *nu.* 24. *Homob. de exam. Eccles. par.* 1. *tract.* 5. *cap.* 13. *q.* 83. *Bonac. de sacram. disp.* 5. *q.* 5. *pun.* 2. *§.* 3. *difficul.* 3. *propos.* 3. *nu.* 14 quos refert, & sequitur *P. Diana par.* 1. *tract.* 7. *de circumst. resol.* 13. Mouentur ex eo, quòd actus fornicationis, cæteris paribus eandem habent malitiam, siue committantur cum vna, & eadem fœmina, siue cum diuersis eiusdem rationis, & cõditionis. Adde, quòd si quis vnico impetu profert in aliquem varias, ac diuersas iniurias appellando cum furẽ, homicidam, sodomitam, &c. aliqui volunt, satis esse si in confessione se ac uset dicens, toties contumelia affeci meum proximum, nec est opus dicere, se appellasse proximum furem, homicidam, sodomitam, &c. siquidem omnes contumeliæ sũt eiusdem speciei, & conueniunt in ratione formali, quæ est intentio auferendi alteri suum honorem. Ità *Zerola in praxi pœnit. cap.* 12. *q.* 48. *Reginal. lib.* 24. *suæ prax. cap* 5. *n.* 102. *Azor. tom.* 3. *Instit. moral. lib.* 13. *cap.* 5. *dub.* 1. & alij, quos refert, & sequitur *P. Diana loco cit. resol.* 28. Alij verò putãt, quod eo casu cùm iniuriæ prolatæ sint diuersæ speciei, qui eas protulit tot peccata cõmisit, quot iniurias dixit, & propterea tenetur easdem distinctè aperire in confessione, nec satis est si confiteatur toties contumelia affeci meum proximũ, ità *Ioan. Tribarna tom.* 2. *in* 4. *sent. dist.* 17. *disp.* 15. *sec.* 8. *Nauar. in Man cap.* 6. *num.* 18. *Henriq. lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 3. *Sanch. in sum. lib.* 1. *cap.* 3 *nu.* 39. *Tannar. in* 2. 2. *disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 4. *nu.* 55. *& alij.* Ego autem dicendum puto, quòd siue prædictæ iniuriæ dif-
88 ferant specie, siue omnes iniuriæ sint eiusdẽ speciei, quando vna est altera notabilitèr grauior, semper sunt in confessione distinctè explicandæ

faltem

saltem iuxtà sententiam eorum, qui docent, circumstantias notabilitèr aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis; quoniam iniurijs datur iniuria enormis, magna, seu grauis,& minima. Nec obstat, quòd omnes iniuriæ conueniunt in ratione formali; quæ est intentio auferendi alteri suum honorem: quoniam discrepant in auferendo quantitatem honoris: nam grauis iniuria, grauitèr lædit honorem, enormis enormitèr, & leuis leuitèr. Vndè meritò ait *Sot.lib.5. de Iust. & Iur.q.9.art.1.* quòd contumeliæ grauitas adeò augeri potest, vt eius expressio sit de necessitate confessionis, vt si quis proximum appellet hæreticum, Patriæ proditorem, &c. & tamen ipse *Sot.* tenet omnes contumelias esse eiusdem speciei; licèt velit circumstantias notabilitèr aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis. Quę diximus de contumelijs extendimus ad detractiones, quoniam his militat eadem ratio, *arg. tex. in l.illud,ff.ad leg.Aquil.*

Sextò limitant eandem conclusionem, vbi circumstantia notabilitèr aggrauans, ità auget pec-
89 catum, vt eius ratione efficiatur reseruatum: nam tunc volunt circumstantiam huiusmodi pertinere ad integritatem confessionis; atque ideò pœnitentem ad eam confitendam obligari, maximè si sciat reseruationem, vel à Confessario de tali circumstantia interrogetur. Vt si peccatum furti cẽtum aureorum esset Episcopo reseruatum, satis nõ esset confiteri, se commisisse furtum mortale; sed debet furti quantitatem exprimere, vt possit Cõfessarius cognoscere, an sit reseruatum. Idem dicendum est de restitutione facienda; nam est exprimẽda furti quantitas, vt restitutio debito modo fieri possit, pensata facultate pœnitẽtis, & necessitate illius, à quo res fuit ablata: & propterea quamuis circũstãtia notabilitèr aggrauans per se non pertineat ad integritatẽ confessionis, pertinet tamen aliquando per accidens, vt habetur ex *Nauar.in suo Man.cap.6.num.9. Vasq.in 3.par. tom.4.q.91.art.1.dub.3.sub nu.2.& 3. Molf.par.1. sua sum.Theol.tract.7.cap 12.sub nu.58.* cum alijs, quos allegat. Vndè si omnia composita essent, & restitutio iam esset facta, non esset opus talem circumstantiam exprimere, vt per eundem *Vasq.ibidem,nu.4.* Quod verum puto, nisi quantitas furtĩ esset adeò magna, vt fuerit excessus ordinarius furandi modus, vt si quis furatus fuerit mille aureos, vel etiam centum pauperi maximè: nam tunc arbitror exprimendam esse quantitatem, nec satis esse si pœnitens confiteatur, se commisisse furtum mortale, iuxtà quæ supra adnotauimus, *vers. Quartò limitant.* Tantò magis, quia Confessarius non posset condignam pœnitentiam imponere, cùm quantitas illa furti commissi in pauperem maximè, valdè notabilitèr variet iudicium.

Septimò limitant conclusionem ipsam, vt non
90 habeat locum, quando circumstantia notabilitèr aggrauans infra eandem speciem, excommunicationem habeat annexam, vt si Episcopus excõmunicationem ferat furto subtrahentibus rem valoris centum aureorum: nam tunc pœnitens tenetur furti quantitatem exprimere, vt sciat Cõfessarius, an peccatum huiusmodi excommunicationem habeat annexam. Idem dicendum est, vbi talis circumstantia excommunicationem ex Episcopali, vel ex non reseruata efficeret Papalẽ, & reseruatam, vt patet in leui Clericorum percussione, quæ est Episcopalis, vt in *cap.perueniat,de sent. excomm.* & in graui Papalis est, vt in *cap. si quis suadente Diabolo, 17.q.4. Nauar. loc. cit. vers. Secundò posset, Reginal. lib.6. suæ prax. nu.135.& 136. & alij.*

Octauò limitant in eo, qui iniuriam intulit
91 Principi, vel Patri, aut Sacerdoti: siquidem iniuria huiusmodi est enormis: & propterea tenetur in confessione huiusmodi personas explicare, vt habetur ex *Bonac.de sacram.disp.5.q.5.sec.2. par. 2.difficul.3.nu.15.* quem refert, & sequitur *P. Alph. de Leon.de offic.& potest. Confessar. recoll.8. nu.59.* vbi testantur de communi quoad Principem, & Patrem, & probabilem quoad Sacerdotem. Negãt verò si iniuria inferatur viro nobili, vel cognato, aut benefactori. Limitant etiam Doctores eandẽ conclusionem varijs, & diuersis alijs modis, de quibus per ipsum *Alph. de Leone d.recoll.8. à nu. 52.vsque ad nu.69.*

SEXTA CONCLVSIO.

PRobabilior nobis videtur sententia eorum, qui volunt circumstantias notabilitèr ag-
92 grauantes malitiam peccati infra eandem speciẽ pertinere ad integritatem confessionis; atque ideò teneri pœnitentem ad illas confitẽdas. Hæc conclusio est *Altisiodor.lib.4.sua sum. tract.6. cap. 3.q.3. Alens.par.3.q.18.memb.4.art.3.§ 2. Marsil. in 4.sent.d.12.art.1.par.1.dub.2. Maior.in 4.d.17. q.4. Sot.ibidem d 18 q.2.art.4.q.7. Petr. Sot. lec.9. de confes. Can relect.de pœnit.5.par.§.Sed enim grauissimum, Caiet.in sum. ver. Confessio, concl. 5. Syl. ver.Confessio 1.q.9. Suar.in 3.par. tom. 4. disp. 22. sec.3.nu.5. Coninch.de pęnit.disp.7.nu.13. Victor.in sum.n.177. Sanch.in sum.tom.1.lib.2. cap.11.n.24. Nugn. in addit. ad 3.par. tom. 2. q.9. art.2.dub.2. concl.2. Henr.lib.1. cap.7. nu. 4. Fagund.de pracep. Eccles.pracep.2. lib.4.cap 2. nu.6. Io.de la Cruz in Director. consc.par.2. de sacram.pœnit. q.3. dub.5. concl.2. Carril.post itiner Ordin.in repet.can.fin. 14. nu.6.de furto notabili dub.7. nu. 54. Llam. in sum. par.3.§.14. Petr.Fay. in addit.ad 3.par.q. 9.disp.5. concl. 1. Fabr.de pœnit.in 4.sentent.dist.17. q.vnica, disp.24.cap.1.nu.18. Syluij in addit. ad 3.par. q.9. art.2.dub.1. Fillinc.* cum alijs, quos allegat, *tom.1. qq.moral.tract.7.de confes.cap.4.n.87.& 88. Chatechism.Rom. B.Pij V.p.2.cap.5.n.41. Bellan.tom.2. de sacram.& cẽsur.disp.7.dub.3.n.11.§.Secũda sententia Canis.2.par.chatechis.cap.5. de confes. q. 41. Medina lib.1.instructor cap.9. §.1. Ledes.2.par. 4. q.8.aat.4.dub.5. Sexta Synod.in Trullo, can.vlt.* & facit *tex.in cap.consideret, de pœnit.d.5.& aliorum.* Probatur primò hæc ipsa conclusio ex *Conc.Trid. sess.14.cap.5.* vbi habetur, eam peccatorum confessionem, & earum circũstantiarum explicationem esse necessariam, quæ sufficiat, vt Sacerdos de eorum grauitate rectè censere possit, & pœnam, quam

quam oportet pro illis pœnitentibus imponere: at id fieri nequit, nisi eiusmodi circumstãtiæ ex-
93 plicentur, ergò,&c. Minor patet;nam qui surripuit mille aureos, si confiteatur mortale tantùm furtum commisisse,ipsum met actum furti nõ explicat,vt de eiusdem grauitate Confessarius rectè iudicare possit, & debitam pœnitentiam imponere:siquidem si post mortalis furti confessionem dicat pœnitens, se mille surripuisse, longè aliter de eo iudicasset, maiorem pœnitentiam eidem iniungisset, aliudque remedium adhibuisset, vt inquit *Sanch.tom.1.in sum.lib.4 cap.11.nu.24.* & alij apud *Dian.par.1.tract.7.de circumst. resol.14.* quamuis ipse contrarium sentiat post nonnullos Doctores. Nec obstat, quòd Concilium ibi eas circumstantias expressit, quæ mutant speciem,& eas, inquit esse, sine quibus peccata ipsa à pœnitentibus integrè exponi non valent, nec Iudicibus manifestari, vt de illorum grauitate rectè cẽsere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere; quoniam respondetur, quòd licèt Concilium de circumstantijs mutantibus speciem peccati mentionem fecerit; tamen circumstantias notabilitèr aggrauantes malitiã peccati infra eandem speciem non censetur excludere,cùm eadem ratio ab eodem Concilio expressa militet, tàm in circumstantijs mutantibus speciem,quàm in augentibus notabilitèr malitiã infra eandem speciem, iuxtà ea, quæ supra diximus. Vbi autem militat eadem ratio, eadem etiã militat iuris dispositio, *l.illud,ff.ad leg.Aquil.* Vel secundò respondetur Concilium expresè definuisse, quod certum erat; de circumstantijs verò aggrauantibus notabilitèr infra eandem speciẽ, de quibus erat dubium, nihil affirmauit, nec negauit; sed cùm dixit omnia peccata esse sigillatim confitenda,exponẽdum nobis reliquit, quid sit illud, *Sigillatim*. Et ex ratione integri iudicij nos intelligimus, ibi comprehendi circumstãtias notabilitèr aggrauantes.

Secundò probatur eadem conclusio, quia non
94 alia ratione circumstantiæ mutantes speciem sunt in confessione necessariò explicandæ, nisi quoniam mortalitèr aggrauant, & in actu principali non explicantur: sed circumstantiæ notabilitèr aggrauantes sunt huiusmodi; ergò, &c. Maior patet, probatur minor. Nam demus furari duos aureos esse grauitatis, vt vnum peccatum peccatum mortale; & furari eos in Ecclesia esse grauitatis,vt duo propter sacrilegium. Modò sic argumentatur,furari mille aureos ab egeno multò grauius est peccatum,quàm furari duos aureos ab Ecclesia: ergò circumstantia notabilitèr aggrauans addit malitiam mortalem.Confirmatur, quia nemo sanæ mentis negabit grauius esse peccatum furari mille aureos mercatori, etiam si non sit pauper,quàm vnum Calicem ab Ecclesia, cùm tamen in sua specie cæteris paribus grauius sit peccatum sacrilegij, quàm furti simplicis, & nihilominus quantitas magni furti tantùm aggrauat, vt istud peccatum grauius faciat peccato sacrilegij: ergò signum est, quod circumstantia notabilitèr aggrauans infra eandem speciẽ mortalitèr aggrauat. Prætereà, qui explosione bombardæ mille homines occidit,vnum numero peccatum committit: siquidem omnes illi mille homines se habent ad modum vnius subiecti, vt infra *sec.5.* dicemus: & tamen, nemo est qui asserere ausus sit,quòd iste talis sit si in confessione dicat, se homicidium commisisse, cùm multo grauior culpa sit occidere mille homines vno ictu,quàm vnum hominem: quæ quidem circumstantia non mutat speciem,sed aggrauat notabilitèr malitiã
95 peccati infra eandem speciem.Rursus si quis surripiat Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sacrilegium committit;sicut & qui surripit Calicem ab Ecclesia,& tamen nemo dicet,hunc satisfacere si in confessione dicat se rem sacram surripuisse, & si circumstantia illa, Sanctissimi Sacramenti, aggrauat malitiam peccati infra eandem speciem: ergò signum est, quòd aggrauat mortalitèr. Idem dicendum est de frangente ieiunium in Quadragesima, & comedente carnes: nam ille carnium esus est circumstantia notabilitèr aggrauans intra eandem speciem: & tamen nemo asserere audebit, hunc satisfacete si in confessione dicat, fregisse ieiunium,tacita circumstantia esus carnium. Sed in supradictis duobus casibus potest dici, quod circumstantiæ illæ continent extraordinariam malitiam,seu valdè extraordinarium modum peccati,iuxta ea, quæ supra adnotauimus *concl.5.vers.Quartò limitant*;& proptereà pertinent ad integritatem confessionis.

Tertiò Confessarius potest interrogare pœnitentem de huiusmodi circumstantijs notabiliter
96 aggrauantibus,& pœnitens tenetur respondere, & veritatem dicere, vt supra diximus, vt habetur ex *Reginal.lib.6. suæ prax.num.32. in fine*, quem refert, & sequitur *P. Alphon.de Leone de offic. & potest.confes.recol.8 num.61.* licèt excipiat ab hac regula circumstantias consuetudinis, recidiui, & occasionis proximæ; quibus casibus putat respondere posse pœnitentem se accessisse cum debita præparatione, & iam explicasse omnia necessaria, iuxta ea, quæ habentur ex *Fillinc. tom.1.qq.moral.tract.7.num.88.in fine*: Sed malè excipit illas circumstantias consuetudinis, &c. cum sit *propositio* 58. damnata à S. P. Innoc. XI. nempè. *Non tenemur confessario interroganti fateri peccati alicuius consuetudinem*, ergò circumstantiæ notabiliter aggrauantes intra eandem speciem pertinent ad integritatem confessionis, etiam si non interrogetur pœnitens: quia interrogatio Confessarij non addit nouam obligationem; sed eam supponit. Confirmatur; quia Ecclesia sæpè reseruat peccatum habens circumstantiam notabiliter aggrauantem, vt supra diximus;ergò talis circumstantia pertinet ad integritatem confessionis: nam Ecclesia sibi reseruat illa tantùm peccata,quæ sunt de necessitate confessionis

Denique, cæteris prætermissis, qui infamat aliquem dicendo peccatum occultum, circum-
97 stantia illa peccati occulti proculdubio est neces-

ceſſariò aperienda in confeſſione, aliàs Confeſſarius non poſſet cognoſcere, an peccatum infamiæ ſit mortale; nam qui detrahit alicui de peccato manifeſto, ac publico non peccat mortaliter. Et tamen aggrauat notabiliter infra eandem ſpeciem detractionis. Idem dicendum eſt de eo, qui infamat aliquem dicendo falſum; nam circumſtantia illa falſitatis eſt in confeſſione aperienda, & tamen eſt circumſtantia notabiliter aggrauans intra eandem ſpeciem: ergò circumſtantia notabiliter aggrauans intra eandem ſpeciem pertinet ad integritatem confeſſionis ſacramentalis. Hoc argumentum affert *Fagund. loco citato*, ad probandam noſtram concluſionem. Sed re vera circumſtantiæ illæ mutant ſpeciem peccati: nam prior circumſtantia ex peccato veniali ſi detractio eſſet peccati publici, facit mortale ſi detractio fiat peccati occulti. Poſterior verò circumſtantia addit peccato detractionis malitiam ſpecie diſtinctam, nempè mendacium. Nec reſponſio eiuſdem *Fagund.* nobis probatur, dum ait, mendacium in infamia non addere nouam malitiam ſpecie diſtincta detractioni, ſed facere detractionem mendacem: quoniam ſi facit detractionem mendacem, neceſſariò addit malitiam mendacij detractioni, quod mendacium ſpecie diſtinguitur à detractione: ſicut furtum rei ſacræ dicitur furtum ſacrilegum; eo quòd illa circumſtantia rei ſacræ addit furto nouam malitiam ſpecie diſtinctam furto, nempè ſacrilegium. Concluditur igitur ex alijs argumentis ſupra relatis circumſtantias notabiliter aggrauantes intra eandem ſpeciem pertinere ad integritatem confeſſionis ſacramentalis. Nec ob id confeſſio
98 redditur onerosa, quia licèt non poſſit certa regula aſſignari in cognoſcendis circumſtantijs notabiliter aggrauantibus infra eandem ſpeciẽ; tamen prudentis iudicio relinquitur, & præcipuè conſcientiæ pœnitentis accuſanti eum exceſſiſſe ordinarium modum peccandi, vt ſupra adnotauimus. Imò quando pœnitens cognoſcit ſe non percepturum à Confeſſario congruam medicinam, aut ſe poſiturum obicem gratiæ ſi illam circumſtantiam nõ exprimat, debet eam omninò exprimere etiam iuxta ſententiam eorum, qui dicunt circumſtantias notabiliter aggrauantes non pertinere ad integritatem confeſſionis: & id pro regula generali ponit *Filliuc. to. 1. qq. moral. tract. 7. num. 90. in prin. Reginal. lib. 6. ſuæ prax. num. 137. in fin. Add. ad Eman. Sà ver. Confeſſio poſt num. 43. & Alph. de Leon. d. recoll. 8. num. 58.*

Ex hoc infertur primò, quòd licèt multi Do-
99 ctores, quos ſupra retulimus *not. 3. verſ. Circumſtantia circa quid*, negent circumſtantiam ſtupri mutare ſpeciem peccati, quando ſtuprum eſt voluntarium; tamen omnes conueniunt eam eſſe circumſtantiam notabiliter aggrauantem, quia excedit ordinarium peccandi modum, vt inquit *Suar. in 3. par tom. 4. diſp. 22. ſec. 3. num. 5. & ſeq.* & propterea iuxta prædictam concluſionem pertinet ad integritatem confeſſionis, ita vt pœnitens teneatur in cõfeſſione aperire circumſtantiam virginis defloratæ, non tamen tenetur confiteri circumſtantiam iuuenis virginis deflorantis, quia hæc circumſtantia reſpectu viri non eſt notabiliter aggrauans, & parum variat iudicium, vt habetur ex *Azor. tom. 3. Inſtit. moral. lib. 3. cap. 11. q. 2.* & ex alijs, quos refert, & ſequitur *P. Diana p. 1. tract. 7. de circumſt. reſol.* 10. quibus adde ea, quæ circa rem hanc fuſius adnotauimus ſupra *d. not. 3. verſ. Circumſtantia circa quid*. Nec mulier, quæ carnaliter peccaſſe ſe accuſat eſt interroganda à Confeſſario ſi virgo erat; quia non tenetur peccatum ſemel confeſsũ iterum confiteri. Ita *Suar. loco citato*, & nos etiam diximus *d. verſ. Circumſtantia circa quid.*

Secundò infertur, quòd quamuis controuerſia
100 ſit inter Doctores, an quoad peccatum inceſtus diuerſitas graduum conſanguinitatis, & affinitatis cauſet diuerſas ſpecies peccatorum, ita vt quidam affirment vſque ad quartum gradum, & alij verò negent, excepto primo gradu, vt eſt inceſtus cum Matre, cum filia, cum ſorore, cum Nouerca, cum Priuigna, & cum ſorore vxoris, vt habetur ex *Vaſq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 2. concl. 5.* qui poſt alios tenet huiuſmodi inceſtum ſpecie differre ab alijs, & alij ſimpliciter negent diuerſitatem graduum cauſare diuerſas ſpecies peccati inceſtus, vt nos latè ſupra diximus *not. 3. verſ. Circumſtantia circa quid, iuncto verſ. Ad eandem circumſtantiam*; nihilominus negantes vt ſupra dicunt huiuſmodi graduum circumſtantias eſſe notabiliter aggrauantes, aut minuentes malitiam peccati infra eandẽ ſpeciem; quia per eas exceditur ordinarius peccati modus, & cognoſcitur in actu notabilis deformitas.

Tertiò infertur, quòd licèt fractio ieiunij veſcendo carnibus, & fractio ieiunij commedendo
101 ſæpius in die cibos non vetitos, ſint eiuſdem ſpeciei peccata; nihilominus qui franxit ieiunum veſcendo carnibus magis notabiliter peccat, eo quòd excedit ordinarium modum peccandi eſtò quòd demus, quòd valdè notabiliter non exceſſerit: & propterea pœnitens talem circumſtantiam tãquam notabiliter aggrauantem malitiam peccati infra eandem ſpeciem tenetur confiteri.
102 Idem dicendum eſt de eo, qui alterum infamat falſum dicendo, aut peccatum occultum proximi manifeſtando; etiam ſi demus circumſtantias falſi, & occulti non addere peccatis prædictis malitias ſpecie diſtinctas: ſiquidem huiuſmodi circumſtantiæ aggrauant ſaltem notabiliter infamationem, vt habetur ex *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confeſ. cap. 4. ſub num. 90.* vbi etiam ait, quòd vbi eſt probabilis opinio de aliqua circumſtantia, quòd differat ſpecie, tunc ſaltem erit circumſtantia notabiliter aggrauans. Vndè cùm controuerſia ſit inter Doctores, an votum ſolemne caſtitatis à Religioſo emiſſum ſit alterius ſpeciei à ſpecie voti Sacerdotis in ordine ſuſcepto: nam quidam affirmant, nempè *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. & lib. 2. de Iuſt. & iur. q. 8. art. 5. ad 1. Conynch. de ſacram. diſp. 20. dub.*

dub.3.num.131. Ledes.in sum.tom.1.de pœnit.cap. 19. de circumst. persona dub. 2. Zarnard. in Director. Theol. par.1. tract. de pœn.cap.18. Petr. Fay.in addit.ad 3. par.qq.art.2. disp.7. ad 3. & alij. Quidem verò negant, vt *Henr. lib. 5. de pœnit. cap. 5. num. 6. in Glos. litt. G. Sanch. de matrim. lib.7. disp.27.num.27. Villalobos in sum. tom.1. tract.9. cap.37.num.13.* & alij, atque adeò volunt, votum solemne castitatis emissum à Religioso, & votũ castitatis in ordine suscepto esse eiusdem speciei iudicanda est circumstantia huiusmodi notabiliter aggrauans intra eandẽ speciem: & propterea mulieri peccanti cum Sacerdote Religioso satis esse dicere, se commisisse sacrilegium cum Sacerdote, & circumstantiam illam, Religiosi, posse in confessione omitti iuxta mentem illorum, qui docent, circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem non pertinere ad integritatem confessionis: quæ tamen circumstantia debet omninò explicari, attenta hac nostra conclusione, vt latè supra ostendimus *concl.4.vers.Hec quæ diximus*. Idem dicendnm est de Sacerdote, ac Religioso professo qui fecit contra votum solemne castitatis: nam non satisfacit si confiteatur violasse votum castitatis non manifestando votum solemne quod habet: siquidem cùm probabilis sit sententia eorum qui putant votum sacerdotale castitatis, & sic votum solemne differre specie à voto simplici, vt habetur ex *Petr. Fay. d. disp. 7. ad 2.* & ex alijs, quos refert *Diana par.1. tract.7. de circumst. resol.* 4. vbi probabiliorem putat sententiam oppositam, in dubio circumstantia illa voti solemnis est dicenda saltem notabiliter aggrauans intra eandem speciem, atque ideò iuxta hanc nostram conclusionem pertinere ad integritatem confessionis, vt nos quoque supra adnotauimus *dicta concl.4. vers. Ex his*, quæ diximus.

Quartò infertur, quòd sponsus, vel sponsa de
103 futuro si cum alijs carnaliter peccent, tenentur circumstantiam sponsaliorum Confessario aperire, sicut & cum eis carnaliter se commiscentes. Siquidem huiusmodi peccatum, vel continet duplicem malitiam, alteram scilicet fornicationis, & alteram fractorum sponsalium, quæ specie distinguantur, vt arbitrantur *Petr. Fay.in addit. ad 3. par. q.9. art. 2. disp. 7. ad 4. Pitignan. in 4. sent.tom.2. dist.17. q.vnica, art.5. Sarmien.select. inter lib.1. cap.5.num.3. Homob.de exam.Eccles. par. 1. tract. 7. P. Nald. in sum. ver. Sponsalia, nu.12.& alij*, & tunc citra omnem controuersiam pertinet ad integritatem confessionis, vt supra adnotauimus *concl.3.* aut circumstãtia illa sponsalium est notabilitèr aggrauans infra eandem speciem, cum probabilis sit opinio eorum, qui volunt circumstãtiam prædictam non constituere malitiam specie distinctam, etiam si sponsa sit, quæ fuerit fornicata, vt habetur per *Vinald. in candelabro aureo par.1.in tit.de sponsal.n.10. Petr. Ledes.de matr.q.43.art.1. dub.vlt.* & alios, quos refert, & sequitur *Diana par.1.tract.7.de circumstant.* ergò iuxtà hanc nostram conclusionem, & opinionem eorum, qui docent circumstãtias notabilitèr aggrauantes esse in confessione aperiẽdas, circumstantia prædicta pertinet ad integri-
104 tatem confessionis. Idem dicendum est de Episcopo, & de Generalibus Religionum peccãtibus mortalitèr, & præsertim carnalitèr: & de muliere habente rem cum nouitio, vel solutus cum nouitia Religiosa: siquidem circumstantiæ Episcopi, General s, ac nouitij, seu nouitiæ sunt circumstãtiæ saltem notabilitèr aggrauantes intra eandem speciem, vt de circumstantia Episcopi habetur ex *Fagund.de precep. Eccles. precep.2.lib.4. cap.3. num.8. Nugno in addit.ad 3.par.tom.2.q.9. art.2. dub.3. concl.2.& 3.* quamuis circumstantiam hãc negent in confessione esse aperiendam *Coninch. de sacram.disp.7.dub.4.n.18.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana loc.cit.resol.6.* nisi peccatum ita publicum esset, vt scandalum pareret, iuxta ea, quæ adnotarunt ex *Filliuc.tom.2. qq. moral. tract. 30.cap.7.nu.125. Sanch.de matr.tom.2. lib.7. disp. 27.nu.33. Henriq.lib.5.cap.5.nu.6. in Glosa litt.G.* De circumstantijs verò Generalis, & Nouitij, ac Nouitiæ agit idem *Diana d.resol.6. & 7.* & tenet esse circumstantias ipsas esse notabilitèr aggrauantes intra eandem speciem; atque ideò in confessione necessariò aperiendas iuxtà hanc nostrã conclusionem, quamuis contrarium sentiat *Diana*, qui sequitur opinionem eorum, qui negãt circumstantias notabilitèr aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis. Quod diximus de Episcopo fornicante, aut quocunque alio modo peccante mortalitèr, dicẽdum puto de Sacerdote, & quolibet alio promoto ad sacros ordines aliquem percutientibus, cum effusione sanguinis maximè, vel occidentibus: nam hi tenẽtur explicare circumstantiam ordinis sacri; nam effusio sanguinis maximè repugnat Sacerdotio, vt habetur ex *Nugno vbi sup. concl.5.* quamuis contrariũ teneat *Diana ibidem resol.8. in fine.*

Quintò infertur, Confessarium carnalitèr cognoscentem pœnitentem, teneri in confessione
105 aperire circumstantiam illam pœnitentis: quia circumstantia illa, vel addit peccato speciale sacrilegium ratione vinculi similis cognationi spirituali ex Sacramento contracti, vt putãt *Sanch. de matr.tom.2.lib.7.disp.55. num.4. Coninch.de sacram.disp.31.dub.2.nu.23. Fagund.de precep.Eccl. precep.2.lib.4.cap.3.n.33.* & alij apud *Dian.par.2. tract.7.de circumst.resol.12.* vel est circumstantia notabilitèr aggrauans intra eandem speciem, vt docent *Vasq.in 3.par.tom.5. q.91.art.1. dub.2.nu. 20. Rodriq.tom.1.suæ sum.cap.209.n.1. Azor.tom. 3.Inst.moral. lib.3. cap.9. q.5. Bonac. de matr.q.4. pun.16.nu.7.* & alij apud eundem *Diana loco cit.* quapropter attenta nostra conclusione pertinet ad integritatem confessionis; licèt contrarium teneat *Diana* secutus opinionem eorum, qui docent circumstantias notabilitèr aggrauantes nõ esse in confessione necessario aperiendas. Idem dicẽdum est de surripiente mille aureos, v.g. nam non satisfacit confitendo se furatum fuisse rem nota-

notabilem, aut commisisse furtum mortale, vt supra ostendimus in probatione nostræ conclusionis, *argum.* 1. quamuis contrarium doceant *Nauar. in cap. consideret, de pœnit. d. 5. n. 12. Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 3. & Dian. d. tract. 7. de circumst. resol.* 14. cum alijs, quos allegat.

Sextò infertur, quod Prælato præcipiente ali-
106 quid sub præcepto obedientiæ, si subditus non obediat, debet in confessione aperire circumstantiam illam præcepti obedientiæ, nec satis est cõfiteri non obediuisse Prælato: siquidem peccatum illud, vel cõtinet duas malitias specie distinctas, alteram scilicet contra Religionem, & alteram contra obedientiam, vt tenet *Villalobos in sum. tom. 1. tract. 9. dub. 36. nu.* 14. vel circumstãtia prædicta præcepti obedientiæ aggrauat notabilitèr peccatum intra eandem speciem, vt videtur sentire *Ledes. in sum. tom. 1. de pœnit. cap.* 19. *concl.* 6. quem refert *Dian. d. tract. 7. de circumst. resol.* 16. dùm dicunt præfatum peccatum continere vnam tantùm malitiam, & non duas specie distinctas: & tunc, attenta nostra conclusione, pertinet ad integritatem confessionis. Sic etiam qui reliquias
107 secum habens fornicatur, aut post peccatum incontinentiæ amasiæ illas donat ex beneuolentia, ex gratitudine, non satisfacit confitendo se peccatum incontinentiæ cum soluta, aut cum nupta commisisse; sed debet explicare circumstãtiam illam reliquiarum: quoniam, vel peccatum prædictum continet duas malitias, alteram incõtinentiæ, ac simplicis fornicationis si amasia sit soluta, & alteram sacrilegij propter irreuerentiã habitã rei sacræ, maximè si reliquiæ donatæ fuerint in pretium peccati: vel est circumstantia notabilitèr aggrauans peccatum incontinentiæ infra eãdem speciem: siquidem gestatio reliquiarum in tali actu, & de eisdem actus turpis remuneratio esse nequeunt citra notabilem irreuerentiam rei sacræ, iuxtà ea quæ habentur ex *Filliuc. tom. 2. qq. moral. tract. 30. cap. 7. n. 229. & Dian. loc. cit. resol.* 18. licèt negent huiusmodi circumstan-
108 tiam esse in confessione aperiendam, cum non sequatur Doctores nostræ conclusionis; sed conclusionis præcedentis. Adde quòd *Diana d. tract. 7. resol.* 20. loquens consequenter iuxta sententiã eorum, qui docent, circumstãtias notabilitèr aggrauantes non pertinere ad integritatem confessionis, inquit quòd circumstantia copulæ habitæ in oratorio alicuius domus, in quo de licentia Episcopi Missæ celebrantur, vel in porta Ecclesiæ à parte externa ipsius, vel in Monasterijs, & Cellis Religiosorum, vbi sit altare ad celebrandum, non est necesse, vt in confessione aperiatur: quam sententiam puto veram non solùm, quòd in prædictis locis non committitur sacrilegium; sed etiã, quia circumstantia illa non est, nec quidem aggrauans notabilitèr, vt colligitur ex *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2 lib. 4. cap. 4. nu.* 39. vbi huiusmodi circumstantias putat non pertinere ad cõfessionem, quamuis ipse sequatur sententiam eorum, qui tenent, circumstantias notabilitèr aggrauãtes pertinere ad integritatem confessionis. Nonnullas alias circumstantias mutantes speciẽ peccati, & aggrauantes notabiliter intra eandem speciem cumulat idem *Dian. in d. tract. 7. de circumstant.* Verùm est animaduertendum, quòd ipse *Diana* sequitur sententiam eorum, qui putant circumstantias notabiliter aggrauantes intra eãdem speciem non pertinere ad integritatem confessionis: & ideò qui sequuntur opinionem Doctorum contrarium sentientium, non possunt eidem adhærere.

SEPTIMA CONCLVSIO.

Qvamuis probabilior sit opinio eorum, qui volunt circumstantias notabilitèr aggra-
109 uantes infra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis; nihilominus opposita sententia se habente, circumstantias prædictas non spectare ad integritatem confessionis, si quis vteretur in praxi, ex rationabili maximè causa, non peccaret. Etenim prædicta opinio habet grauissimos Doctores pro sua, & quamplurimos eorundem sequaces; est fauorabilior, & confessionis Sacramentum reddit magis facile, vt habetur ex *Suar. 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 3. n. 4. & Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract 7. de confes. nu.* 87. vbi ait, posse eam admitti in praxi, primò circa peccata interna, quæ proximo nihil nocent, nisi continerent deformitatem extraordinariam quoad modum peccandi: vt si quis voluntatem habeat occidendi inimicum, & occisum sæpius confodiendi, in frustra concidendi, dentibus dilaniandi, &c. siquidem nonnulli volunt, huiusmodi circumstantias mutare speciem peccati, itaut non solùm cõmittatur homicidij peccatum internum; sed etiã peccatum internum feritatis, vt habetur ex *Suar. loc. cit. nu. 12. & Coninch. de pœnit. disp. 7. sub nu.* 14. Secundò potest dmitti ad tollendam anxietatẽ ab eis, qui nimis sunt scrupulosi. Et tertiò in ijs, quæ continent moram temporis, & actus intensionem. Hæ sunt rationabiles causæ, vt quis in praxi vti possit supradicta opinione.

Cæterum citra iustam, ac rationabilem causam
110 huiusmodi opinio non est practicanda: quia, vt ait *Suar. sec. 3. nu. 4. & seq.* Doctores vtriusq; sententiæ in hoc conueniunt, quòd quotiescunque circumstantia variat morale iudicium, est omninò exprimenda, quamuis ex diuersis princ:pijs. Etenim quidam id asserunt, quia circumstantia illa est notabilitèr aggrauans; alij verò quòd mutet speciem. Vndè licèt sint, qui negent circumstantias notabilitèr aggrauantes infra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis; Doctores tamen vtriusque sententiæ conueniunt, vt circumstantiæ incestus cum matre, odij per notabile tempus, furti maximæ quantitatis, voluntatis occidendi plures homines, percussionis ferrõ tricipiti, concubitus per totam noctem, etiam si semel tantùm coitus cum muliere fuerit subsequutus, peccati habentis excommunicationem, vel reseruationem annexam, & in omni casu, in quo quis excessit ordinariũ modum peccati, sint Confessario aperiendæ, vt latè supra adnotauimus *concl. 5. limit. 1. cum reliquis seq.* siquidem vt

supra diximus, solùm in principijs differunt: nam vna opinio vult prædictas circumstantias differre specie, vel numero: & altera non differre, nec specie, nec numero, sed notabilitèr tantùm augere malitiam peccati intra eandem speciem: & proptetea cauendum esse airidem *Suar.loc.cit.* ne misceantur opiniones, & ex his, quæ sigillatim
11 sumptæ probabiles sunt; aliquid improbabile inferatur, & eo maximè quoniam ex communi vsu fidelium omnes timoratæ conscientiæ circũstantias aggrauantes, vt supra, licèt non mutent speciem confiteri solent; qui quidem vsus est antiquissimus, vt probat ibidem ipse *Suar.* & latiùs *Vasq.in 3.par.tom.4.q 91.dub.2.a n.19.ad 23.* vbi plures canones affert. Est tamen verùm, quòd in peccatis carnalibus, laudabile est huiusmodi circumstantias omittere, quæ speciem non mutant, & audientem, vel confitentem alliciunt ad turpitudinem. Imò eo casu non solùm laudabile est, sed etiam necessarium illas tacere, vt habetur ex *Nauar.in Man.cap.17.sub nu.3. & seq.*

An ad integritatem confessionis pertineat distincta peccatorum numeri explicatio.
SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Numerum peccatorum in sacramentali confessione non esse necessarium distinctè, ac definitè explicare qui docent.*

2 *Numerum peccatorum pertinere ad integritatem confessionis, ac esse distinctè, ac definite explicandum, est communis, ac de fide sententia.*

3 *Verba* Sigillatim, omnia, & singula, *quid denotent.*

4 *Sententia in sacramentali iudicio exigitur, vt saltem non feratur causa non cognita, vt æquitas in pœnis imponendis seruari possit.*

5 *Numerus peccatorum in confessione, siue secundũ se consideretur, siue in ordine ad præceptum Ecclesiæ, tam internorum, quàm externorum est explicandus.*

6 *Actus exterior non est circumstantia actus interni, sed est ipsummet peccatum vnum, & idem cum interiori.*

7 *Permanens multo tempore in voluntate peccandi antequam deueniat ad exteriorem actum peccati tenetur id confiteri.*

8 *Respectum habens in vno, eodemque actu peccandi ad diuersas personas tenetur respectus illos confiteri.*

9 *Numerus peccatorum, de quibus pœnitens dubitat, an commiserit, vel sint mortalia pertinet ad integritatem confessionis.*

10 *Numerum peccatorum determinatum ignorans tenetur numerum verisimilem exprimere, quod declaratur quoad eos, qui postea recordantur aliquorum peccatorum eiusdem speciei in dicto numero non comprehensorum.*

11 *Pœnitens obligatur numerum peccatorum explicare, etiamsi Confessarius non directè, sed tãtùm indirectè possit eum ab illis absoluere.*

12 *Proferens in aliquem vna sermonis serie plures iniurias specie differentes, vel plures blasphemias tenetur dictas iniurias, vel blasphemias distinctè confiteri, quod limitatur in casu reseruato.*

13 *Diuersitates blasphemiarum in Deum, B. Virginem, & Sanctos suos, ac circumstantiæ sunt in confessione nominatim explicandæ.*

14 *Species verborum contumeliosorum in Deum, vel in sanctos prolatorum in eo, quod datur iniuria leuis, grauis, & grauissima est in confessione explicanda.*

15 *Pœnitens antequam ad confessionem accedat, tenetur diligens examen præmittere, vt distinctè memoriæ reducat species, & numerum peccatorum.*

16 *Pœnitens non tenetur explicare numerum peccatorum eiusdem speciei vnum post aliud, sed satis est, si singula indiuidua sub propria specie reducat.*

17 *Pœnitens si facta diligentia iuxta ipsius capacitatem non recordatur distinctè peccatorum numerum, satis est exprimere quantitatem suo iudicio verisimilem in circa; nec si postea recordetur numerum tenetur confiteri, nisi esset notabilis excessus, vel circumstantia necessaria occurrat.*

18 *Pœnitens nõ minus peccat confitendo peccata, quæ non minus commisit ex defectu sufficientis examinis, quam omittendo quæ commisit.*

19 *Meretrices expositæ ad fornicandum non coguntur numerum fornicationum explicare, sed tantùm tempus, & continuam animi præparationem in tali peccato.*

20 *Meretrices tenentur in confessione explicare, saltem toties in die, vel hebdomada peccasse, personas, & certum numerum peccatorum, in quibus non ita frequenter dant operam.*

21 *Meretrices tenentur restituere acceptum a Religiosis, & filijsfamilias.*

22 *Expositus ad peccandum, quoad peccata interna satis est si in confessione explicet se fuisse paratum ad committendum, vel desiderandum hoc, vel illud, quoties occasio, vel illius memoria occurrebat.*

23 *Pœnitens tenetur omnia peccata numero distinctè confiteri, si vnũ peccatum non ordinatur ad aliud omninò intentum, vel actio non habet connexionem cum actu principali.*

24 *Pœnitens non tenetur explicare peccatorum numerum, si numerus est Confessario notus, vel ex verborum pœnitentis complexu numerum percipere potest.*

1 IN hac re *Archid. & nonnulli alij Canonistæ in cap.imitare, 6.q.1. & in cap.consideret, de pœnit. d.5.* volunt numerum peccatorum non pertinere ad integritatem confessionis, atque ideò necessarium non esse in sacramentali confessione peccatorum numerum distinctè, ac definitè explicare; sed satis esse, si pœnitens dicat, se multoties peccasse, in tali peccato perseuerasse per mensem, annum, vel per plures annos, &c. quam opinionẽ non putat improbabilem, *Angel.in sum.ver.Confessio,*

fessio 1. nu.20. Probant eorum sententiam primò, quia aliàs confessio redderetur valdè difficilis: siquidem explicare numericã peccatorum distinctionem est moralitèr difficillimum. At in moralibus non modò impossibilitas, sed etiam maxima difficultas est vitanda; quoniam impossibile dicitur in moralibus, quod sine maxima difficultate adimpleri non potest, *l. apud Iulianum, §. fin. ff. de legat.* 1. latè *Dec. in l. qui potest facere, in fin. ff. de regul. iur.* ad impossibile autem nemo tenetur, *l. impossibilium, ff. eo. l. commeatus*, & ibi *Doctores ff. de re milit.* Confirmatur, quia nullum habemus de numerica peccatorum confessione expressum præceptum: nec ex institutione Sacramẽti id expressè colligitur: nam cum distinctio numerica accidentaria sit, non potest multum variare iudiciũ, aut medicinam; maximè si aliquibus verbis generalibus confusè dicantur. Denique iudiciũ confessionis non est ad instar iudicij alterius vitæ, in quo exacta operum cognitione necessaria est, cùm ordinetur ad reddendum condignum prœmium, vel supplicium, iuxtà perfectissimam iustitiæ rationem. Hoc autem iudicium est salutare, ac medicinale, iuxta illud *Ioan.* 3 *Non venit filius hominis, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum.* Et propterea non exigit exactam singulorum peccatorum cognitionem: ergò non oportet distinctè in confessione aperire distinctum peccatorum numerum; quia ad dictum finem satis est explicare species eorum distinctè, numerum autem in confuso.

His tamen non obstantibus, in contrarium est
2 communis, vera, & catholica sententia, quam tenent *D. Thomas opusc. 12. q. 5. in fin. Caiet. in suis opusc. tract. 5. q. 3. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 11. Nauar. in Man. cap. 6 n. 14. & in cap. consideret, de pœnit. d. 5. nu. 40. Henriq. lib. 2. de sacram. pœnit. c. 5. nu. 8. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. nu. 2. Vasq. ibidem, q. 91. art. 1. dub. 5. in princ. Coninch. de pœnit. disp. 7. nu. 3. & seq. Reginald. lib. 6. sua prax. n. 115. cum plur. seq. Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 2. lib. 3. cap. 4. & seq. Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 12. n. 41. & 42. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. nu. 81. Bonac. disp. 5. de sacram. q. 5. sec. 2. pun. 2. difficul. 2. nu. 1. Alph. de Leone de offic. & potest. confes. recoll. 15. nu. 2.* vbi etiam addit, quòd licèt olim sententia huiusmodi fuerit dubia; hodie tamen est, certa, ac de fide, & alij. Probatur hæc ipsa sententia primò ex nostro canone, vbi præcipitur omnia peccata esse in confessione aperiẽda; ergò illa distributio non tantùm de peccatorum speciebus; sed etiam de indiuiduis fieri debet: & propterea non solùm peccatorum species, verùm etiam, & eorum numerum pœnitens confiteri tenetur. Secundò probatur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* vbi statuitur pœnitentem obligari ad confitendum peccata in specie, & sigillatim, *& can. 7. ead. sess.* anathemate feritur, qui dixerit in Sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessariam non esse iure Diuino confiteri omnia, & singula peccata mortalia; quorum memoria cum debita diligenti præmeditatione
3 habeatur. Hæc verba, *Sigillatim omnia, & singula*, iuxtà eorum significationem, denotant, satis non esse in cõfessione manifestare omnes peccatorum species; sed insuper explicandum esse distinctè, ac definitè illorum numerum, & sic manifestationẽ debere esse de omnibus, & singulis peccatis in indiuiduo. Tertiò confirmatur ratione. Etenim Sacramentum pœnitentiæ est institutum per modũ iudicij, vt in *cap. verbum, de pœnit. d. 1.* iudicium hoc Sacerdos exercere non posset, nisi non tantùm species, sed etiam peccatorum numerum cognoscat: siquidem interdum magis variat iudicium multitudo peccatorum in eadem specie, quàm diuersitas specifica. Vndè magis variat iudicium homicidium pluries commissum, quàm simplex homicidium, & furtum. Sic etiam longè grauiorem pœnitentiam imponet Confessarius pro decem homicidijs, quàm pro vno: sicut in foro exteriori grauius punitur committens plura delicta eiusdem speciei, quàm vnum. Deniq; probatur eadem sententia ex communi fidelium cõsuetudine, quam antiquissimam esse constat ex *D. August. in cap. consideret, de pœnit. d. 5.* in illis verbis, *Et in ipsius vitij multiplici executione.*

Ad contraria respondetur, & ad primam dici-
4 mus, quòd non ob id cõfessio redditur valdè difficilis; quia si pœnitens non recordatur distinctũ peccatorum numerum, satis est exprimere quantitatem, quàm suo iudicio iudicat verisimilem, vt infra melius declarabimus. Ad confirmationem patet responsio ex dictis. Ad vltimum respondetur, quòd in sacramentali iudicio exigitur, vt sẽtentia saltem non feratur, causa non cognita, vt æquitas in pœnis imponendis seruari possit, vt habetur ex *Conc. Trid. d. cap. 5.* At seruari id non potest, nisi pœnitens non solùm species, sed etiam numerum peccatorum manifestet, vt colligitur ex eodem Concilio ibidem, in illis verbis, *Sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere dumtaxat, & non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.* Vndè his reiectis, firma remanet supradicta conclusio, quòd numerum peccatorum pertinet ad integritatem confessionis, ita vt pœnitens non solùm teneatur in confessione manifestare peccatorum species, sed etiam numerum distinctè, ac determinatè.

Ampliatur hæc conclusio primò, vt pœnitens
5 numerum peccatorum confiteri teneatur in sacramentali confessione, siue peccata externa sint, siue interna: siquidem tàm peccata externa, quàm interna pertinent ad integritatem confessionis, vt supra adnotauimus, *sec. 2. concl. 2. ampl. 1.* & id verum est, siue confessio consideretur secundùm se, siue in ordine ad præceptum Ecclesiæ, vt contra *Margar. confes. ver. Confessio, nu. 40.* probauimus supra *sec. 1. concl. 5. ampl. 1.* Nec satis est si
6 pœnitens explicet peccatum internum tantùm, si deindè consumatum fuerit. Nam licèt actus externus non augeat, nec minuat malitiam peccati; nihilominus actus exterior non est circumstan-

tia actus interni, sed est ipsummet peccatum vnũ, & idem cum interiori: & propterea totum explicari oportet, prout peccatum est compositum ex vtroque actu, externo scilicet, & interno. Vndè qui actu commisit peccatum fornicationis non sufficit confiteri se habuisse intentionem fornicandi; sed fornicatum fuisse: & id quando intentio mox redacta fuit ad actum: siquidē dum actu fuit fornicatus, supponitur habuisse intentionem fornicandi: & sic actus externus idem est cum actu interno hoc casu, vt benè declarat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22 sec. 3. nu. 2.* Quòd si antequam
7 quis deuenerit ad exteriorem actum peccati multo tempore permanserit in peccandi voluntate, debet etiam id confiteri, quia difficile est, quin plura numero commiserit peccata interna ex actus voluntatis intercisione, vt *sec. seq.* Deo duce, dicemus de peccatorum numerica distinctione tractantes. Ratio autem cur peccata omnia, siue interna sint, siue externa pertineant ad integritatem confessionis non solùm si confessio ipsa consideretur, vt pars Sacramenti pœnitentiæ; sed etiam in ordine ad præceptum nostri canonis, & vt ab Ecclesia præcipitur semel saltem in anno, hæc est: siquidem confessio annua, vt supra præcepta talis esse debet, qualis exigitur confessio, quæ est pars Sacramenti pœnitētiæ: nam præceptum nostri canonis, vt sæpè diximus non est merè Ecclesiasticum; sed ità est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum. Etenim Concil. Lateran. vi nostri canonis nihil statuit circa essentialia sacramentalis confessionis; sed tantùm statuit, vt præceptum diuinum confessionis semel saltem in anno impleatur, & sic solùm determinauit tempus, vt supra declarauimus *disp. 1. sec. 1. concl. 8.*

Secundò ampliatur eadem conclusio, vt non
8 solùm pœnitens teneatur confiteri distinctum peccatorum numerum, sed etiam si in vno, & eodem peccādi actu respectum habuit ad diuersas personas: nam tenetur quoque respectus illos cōfiteri, cùm tendant ad distincta peccata numero, vel specie diuersa, vt cùm quis in actu pollutionis, vel fornicationis habuit respectum ad virginem est stuprum; respectus ad monialem, seu virginem sacram, est sacrilegium; respectus ad nuptā est adulterium: & respectus ad puerum est peccatum sodomiæ. Et si quis in actu simplicis fornicationis respectum habeat ad plures mulieres eodem modo solutas, tunc plura peccata non specie, sed numero tantùm distincta committit, vt post alios declarat *Molf. par. 1. sue sum. tract. 7. cap. 12. nu. 48. & 49.*

Tertiò ampliatur, vt nō solùm numerum peccatorum, quæ certò nouit pœnitens commisisse,
9 pertineat ad integritatem confessionis: sed etiam peccatorum numerus, de quibus dubitat pœnitens an commiserit, vel sint mortalia, vel ne: quoniam sicut tenetur quis confiteri circumstantias dictorum peccatorum, vt supra diximus *sec. 3. concl. 3. ampl. 1.* ità etiam, & numerum, cùm non minus variet iudicium numerus peccatorum, quā eorundem circumstantiæ, vt patet ex his, quæ adnotauimus supra ad probandam nostram, & cōmunem sententiam: & in specie *P. Alph. de Leone de offic. & potest. Confessar. recoll. 15. nu. 16.*

Quartò ampliatur, vt conclusio ipsa locum habeat in eo, qui nescit determinatum numerũ:
10 siquidem is tenetur exprimere numerum verisimilem, dicens se quinquies circiter v.g. falsum iurasse, plus, aut minus, vt habetur ex *Nauar. in cap. consideret, de pœnit. d.* 1. vel supputare vices secundum quamlibet diem, hebdomadam, vel mensem, iuxta eundem *Nauar. in Man. cap. 6. num. 14. Reginald. lib. 6. sue prax. num. 121. & alios.* Est tamen verum, quòd cùm quis numerum peccatorum plus, minusue confitetur, si postea recordetur aliquorum peccatorum eiusdem speciei, quæ non fuerint comprehensa in illo numero illius speciei, quem plus minusue dixit, tenetur sub mortali excessum confiteri de nouo, si sit notabilis, vt habetur ex *Fagund. de precep. Eccles. precept. 2. lib. 3. cap. 4. sub num. 9.* vbi ponit exemplum in eo, qui in confessione fuit confessus plus, minusue decies iurasse falsò, aut furtum commisisse, deindè recordatus fuerit quatuordecim, aut quindecim vicibus id fuisse: nam tunc tenetur de nouo excessum confiteri; siquidem excessus ille cùm notabilis sit non censetur inclusus in paruo illo numero decies: non sic si postea recordatus fuerit se vndecies, aut duodecies iurasse, aut furatum fuisse; quoniam paruus ille excessus sufficienter censetur inclusus in numero decies, plus, minusue, vt habetur ex *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. num. 82.* & infra latiùs dicemus, *lim. 2.* Quando verò quis frequenter peierat, blasphemat, aut in aliquod aliud peccatum frequenter incidit, vt sunt meretrices, & habitum habentes blasphemandi, ac peierandi, tunc satis est si tempus explicent, in quo perseuerantes fuerunt in huiusmodi peccatis: meretrices tamen expositæ oportet, vt principales species peccatorum confiteantur, vt si cum Clericis, Sacerdotibus, Religiosis, propinquis, vel consanguineis, aut coniugatis, vt infra latiùs dicemus, *limit. 3.* quibus adde, quæ cumulauit *P. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recoll. 15. num. 7. & 8.* vbi etiam *nu. 4. & 5.* inquit, quòd cùm quis peccatorum numeri recordatur, debet integrum numerum explicare, ita vt si vnũ peccatum pretermittat, confessioni non satisfaciat, vt per *Reginald. lib. 6 sue prax. num. 215.*

Quintò ampliatur eadem conclusio, vt pœni-
11 tens in confessione adeò teneatur peccatorum numerum explicare, vt ad huiusmodi explicationem obligetur etiam si Confessarius ab illis non posset directè absoluere, sed tantùm indirectè, vt sunt reseruata in tempore necessitatis, vt contra *Gerson.* docet *Nauar. in cap. fin. de pœnit. d. 5. num. 6. & in cap. 1. §. cantus, ead. dist. nu. 9.* quos refert, & sequitur *P. Alphon. de Leon. loco citato, num. 11.*

Sextò ampliatur, vt conclusio ipsa locum ha-
12 beat quoque in eo, qui vna sermonis serie plures iniurias specie differentes in aliquem protulit, appel-

appellando illum v. g. furem, adulterum, falsarium, &c. siquidem eo casu tenetur pœnitens in confessione prædictas iniurias distinctè confiteri, vt latè supra declarauimus *concl. 5. limit. 5. vers. Est tamen verum*: quibus adde, quæ habentur per *P. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recol. 15. sub num. 14. & 15.* qui idem putat dicendum de proferente eadem serie sermonis plures blasphemias, & post alios hanc doctrinam limitat in casu reseruato, vbi quis pluries blasphemauerit: siquidem volunt non includi sub casu reseruato eum, qui plures sanctos vno impetu pluribus vicibus blasphemaret. Adde etiam hic *Dianam tract. 7. de circumst. resolut. 28. in fin.* vbi ait, quòd hæc doctrina applicanda est quoque in detractionibus, sed declaranda est iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *d. concl. 5. limit 5. vers. Est tamen verum*. Et eodem modo dicendum est de proferente vno impetu iniuriam pluribus personis, & explicanda est opinio, quam refert *Diana loco citato, resol. 29.* iuxta ea supra diximus, *d. vers. Est tamen verum*. Est autem animaduer-
13 tendum, quòd circa diuersitatem blasphemiarum; quidam volunt blasphemias in Deum, & in sanctos suos non differre specie, vt habetur ex *Caiet. in sum. in ver. Blasphemia in 2. 2. q. 14. art. 1. in fine, Gypt. tract. de casib. reser. cap. 9. num. 37. Homobon. eo. tract. par. 2. cap. 1. Valent. tom. 3. disp. 1. q. 13. par. 1. Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 9. cap. 28. q. 10. Lazar. tract. de blasph. q. 3. num. 51. & Diana tract. 7. de circumst. resol. 50.* qui ob id testatur probabiliter respondisse contra *Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. num. 39. & Aragon. in 2. 2. q. 13. art. 1.* quendam Clericum potuisse reticere in confessione, an eius blasphemiæ fuerint contra Beatam Virginem, an contra alios sanctos. Nos autem, qui existimamus sententiam eorum, qui volunt, circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis sacramentalis, esse probabiliorem dicimus, blasphemantem teneri Confessario aperire circumstantias, ac diuersitatem blasphemiarum; siquidem blasphemiæ in sanctos, & in Deum, aut differunt specie, vt probabilius nobis videtur, cum Deus sit obiectũ infinitum, & sancti obiectum finitum; & tunc citra omnem controuersiam tenetur blasphemans, qui Deum blasphemauit, hanc circumstantiam explicare: aut blasphemia in Deum est circumstantia notabiliter aggrauans infra eandem speciem, vt arbitror esse quoque blasphemiam in Beatam Virginem: & idem putamus esse dicendum, cùm sequamur opinionem eorum, qui dicunt circumstantias notabiliter aggrauantes pertinere ad integritatem cõfessionis, vt supra diximus, & hanc sententiam tenent *Turrian. in 2. 2. disp. 58. dub. 3. Reginal. tom. 1. sua prax. lib. 18. cap. 14. num. 201. Sanctarel. tract. de haresi, cap. 4. dub. 1. num. 4. Sancius disp. 6. q. 6. Laym. in sua sum. Theol. lib. 4. tract. 10. cap. 6. num 11. Filliuc. tom. 2. qq. moral. tract. 25. cap. 1. nu. 26.* & alij, quos refert, sed non sequitur *Dian. loco citato*. Et re vera ab hac sententia tanquam probabiliori non est recedendum; eò magis quia fideles communiter confitentur distinguentes blasphemias prolatas in Deum, Beatissimam Virginem, & in sanctos: imò frequenter nominatim explicant blasphemias prolatas in sanctos, dicentes, se blasphemasse Diuum Petrum, Diuum
14 Franciscum, &c. Satis quoque dubia nobis videntur, quæ habentur ex eodem *Diana ibidem resol. 51.* dum ait contra *Sanctarel. de blasphemia cap. 4. dub. 2. num. 5. & Zannard.* probabiliter dici posse, in confessione non esse exprimenda, quæ verba contumeliosa fuerint in Deum, vel sanctos prolata existimans omnes contumelias esse eiusdem speciei, & conuenire in ratione formali, quæ est intentio auferendi alteri honorẽ: etenim sicut iniuria datur leuis, grauis, & grauissima, ita quoque in Deum dari contingit blasphemia, seù contumelia grauis, & grauissima: nam ob id dantur blasphemiæ hæreticales, quæ sunt omniũ grauissimæ, reseruari solent, & audientes huiusmodi blasphemias proferre, censuris Ecclesiasticis, compelli solent blasphemantes reuelare, & frequenter Inquisitores hæreticæ prauitatis emanant edicta, quibus præcipitur Confessarijs, ne audientes huiusmodi blasphemãtes absoluãt, nisi eos reuelent: qua propter aliqua blasphemia potest saltem esse notabiliter aggrauans intra eandem speciem; atque adeò iuxta opinionem, quam nos sequimur venit in confessione necessariò aperienda. Et quamuis veram esse putem sententiam *Zannardi in Director. consc. par. 1. precept. 1. cap. 10.* quæ sequitur *Diana d. resol. 51.* se habentem, quòd qui vnico actu, & eodem tempore plures blasphemias eiusdem qualitatis profert in Deum, vocando v. g. illum iniustum, iniustum, iniustũ, vnicum tantũ peccatum committit; sicut si eodem modo conuicia proferret in sanctos; nihilominus qui vnico actu diuersa conuicia formaliter profert in Deum, vel sanctos, appellans eos iniustos, crudeles, &c. tot peccata contrahit, quot conuicia profert, iuxta ea, quæ supra diximus de iniurijs illatis contra aliquem hominem, vocatum furem, adulterum, homicidam, &c. Puto tamen quòd qui vnico actu plures blasphemias eiusdem qualitatis protulit in Deum, vel in sanctos, eum non teneri pluralitatem illam blasphemiarum explicare, quia non arbitror esse circumstantiam notabiliter aggrauantem, nam non videtur notabiliter variare iudicium: esset autem illa pluralitas blasphemiarum in confessione omninò aperienda si non vnico actu, sed interruptis actibus blasphemiæ proferantur, vt habetur ex *Diana*, & alijs Doctoribus supra relatis.

Sextò ampliatur ipsa conclusio, vt pœnitens
15 adeò teneatur distinctum peccatorum numerum confiteri, vt adhoc rectè id seruare possit, obligetur antequam ad confessionem accedat diligens examen præmittere, quo ad memoriam reuocet non tãtum peccatorum species; sed etiam eorum distinctum numerum: & ita certa pro certis confitea-

fiteatur,& dubia pro dubijs. Ita *Suar.* post alios *in* 3.*par.tom.*4. *disp.*22.*sec.*5.*num.*37. & 38.*Vasq. ibidem*: *q.*91. *art.*1. *dub.*5. & *Molfes. in sua sum. Theol. tract.*7.*cap.*12. *num.* 41. & 42. vbi rectè monet Confessarios, vt si viderint pœnitentes, qui examen huiusmodi non præmiserint, ipsos humaniter dimittant, & admoneant, vt per aliquot temporis spacium se præparent, sua peccata ad memoriam distinctè reuocantes, instruendo eos qualiter id agere debeant, si maximè sint rudes, & deindè præfigant tempus, vel horam, qua ad confessionem redire habeant. Et multò magis Confessarij cum ijs id seruare debent, quos inter confitendum nouerit, quasi inopinatè proferre peccatorum numerum, vt cùm quis confessus se fornicasse, vel peierasse, interrogatus à Confessario de numero respondeat, *Centies, ducenties*. Et aliquando sunt, qui respondeāt, *Ponas numerum, quem volueris*. Is enim apertè ostendit sufficiens examen non præmisisse, nec satisfacit, cùm teneatur saltem pœnitens quando distinctè non recordatur de peccatorum numero, illam quantitatem exprimere, quàm suo iudicio putat verisimilem, vt infra latius explicabimus.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio primò,
16 vt licet pœnitens teneatur distinctum peccatorum numerum confiteri; nihilominus non obligantur adeò distinctè peccatorum numerum explicare, vt vnum post aliud eiusdem speciei manifestet; sed satis est si singula indiuidua sub propria specie reducat, & ea omnia indiuidua vno verbo Confessario aperiat, vt si quis decies cum soluta rem habuerit, vel cum pluribus solutis, nō oportet singula peccata per se, & quasi historicè narrare, sed sufficit si dicat decem simplices fornicationes commisisse, vel decies fornicasse: nam quasi historicè peccata narrare ad morale iudicium non pertinet, & Confessario est valdè molestum: imò potest esse tàm pœnitenti, quàm Cōfessario nociuum, vel eorum alteri, vt habetur ex *Caiet. tom.*1. *opusc. tract.*5. *q.*6. *Sot. in* 4. *d.*18. *q.*2. *art.*4. *concl.*2. *Petr. Sot. lect.*9. *de confess. Nauar. in Man. cap.*6. *num.*14. *Suar. in* 3. *par. tom.*4. *disp.*22. *sec.*5. *num.*37. & ex alijs.

Secundò limitatur, vt ita demum pœnitens
17 teneatur distinctè peccatorum numerum confiteri, quando facta diligentia iuxta pœnitentis capacitatem eorum numerum distinctè recordatur: aliàs satis erit eam quantitatem exprimere, quā suo iudicio iudicat verisimiliorem, vt quinquies in circa dicat se blasphemasse, v. g. decies in circa iurasse mentientem, &c. Quoniam id sufficit ad morale iudicium humano modo ferendum, & moraliter fit, quod est possibile. Quòd si post confessionem distinctus peccatorum numerus pœnitentis memoriæ occurrat, qui non videtur sufficienter explicatus, non est necessarium peccata confessa iterum confiteri, nec de illis esse solicitum, quoniam sub illa dictione, *In circa*, certus numerus sufficienter censetur inclusus, nisi fortè notabilis esset excessus, aut specialis circumstantia necessaria occurrat, quæ declarata non fuerat, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *ampl.*4. quibus adde, quæ habentur ex *Sot. in* 4. *d.*18. *q.* 2. *art.*4. *concl.* 2. *vers. Quod si roges Lopez par.* 1. *Instr. cap.*31. *in prin. Rodriq. par.* 1. *suæ sum. cap.*52. *concl.*4. Id autem vix contingere posse ait *Suar. loco citato*, si prius mediocris dili-
18 gentia adhibita fuerit. Quòd si pœnitens notabiliter errauerit confitendo longè maiorem numerum peccatorum, quàm commisit, tunc quidam volunt, eum non teneri ad verum numerum manifestandum, quia in maiori summa inest minor, vt habetur ex *P. Megal. lib.*1. *Inst. Peregr. par.*1. *cap.*18. *sub num.*10. Sed hoc mihi videtur valdè dubium, cùm non minus peccet, qui ex defectu sufficientis examinis confitendo peccata, quæ non commisit, quàm omittendo, quæ commisit: & confessio non minus fidelis esse debet, quàm integra, eo maximè si notabiliter ex tali excessu variaretur iudicium.

Tertiò limitatur in meretrice exposita ad for-
19 nicandum: siquidem ista non cogitur confiteri fornicationum numerum, cùm illi onerosum valdè esset; sed satis est tempus explicare, & animi continuam præparationem in tali peccato, vt supra adnotauimus *ampl.* 4. & habetur ex *Can.* 5. *par. relect. de pœnit.* §. *colligo tandem*, *Caiet. tom.*1. *opusc. tract.*5. *q.*3. *Petr. Sot. lect.*9. *de confess. Nauar. in Man. cap.*6. & ex alijs. Etenim ex tali confessione Confessarius consequitur sufficientem notitiam de statu pœnitentis, vt ei possit opportuna remedia adhibere ad pœnitentiā peragendam de priori vita: quod dicunt debere principaliter exigere Confessarium ab huiusmodi personis, quàm nimis eas grauare ad exprimendum peccatorum numerum, & species interrogando, si cum coniugatis, Clericis, vel cum alijs
20 concubuerint. Est tamen verum, quòd *Sot. in* 4. *d.*18. *q.*2. *art.*4. quem refert, & sequitur *Vasq* 3. *par. tom.*4. *q.*91. *art.*1. *dub.*5. *num.*2. dicunt, hanc sententiam non esse vniuersaliter veram: nam potest esse, vt vna meretrix millies in anno fornicetur: & altera vix centies: & propterea opus est vt saltem dicat, toties peccasse in die, toties in hebdomada, toties in mense, &c. plus, aut minus. Imò addit *Vasq. loco citato*, *sub num.*3. quòd sæpissimè contingit in sceleratissimis meretricibus, vt possint explicare certum numerum aliquarum specierum, quibus non ita frequenter dant operam; nempè si rem habuerint cum Religiosis, cum consanguineis, si præpostero modo, &c. Nam confessio peccatorum debet fieri in specie, & sigillatim cùm potest, iuxta ea, quæ habentur ex *Concil. Trid. sess.* 14 *cap.* 5. Vndè meretrices
21 non solùm debent interrogari de Religiosis Sacerdotibus, &c. ob distinctam malitiam; sed etiam propter obligationem restituendi, quod ab ipsis Religiosis acceperunt; sicut restituere quoque tenentur, quod sibi datum fuerit à filijs familias, vt habetur ex *Filliuc. tom.*1. *qq. moral. tract.* 7. *cap.*4. *num* 82. Quòd diximus de statu meretricio, idem dicendum est de quocunque alio peccatore consuetudinario, & exposito ad peccandū, vt

vt rectè declarat *Vasq. d. dub. 5. num. 4. & Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. num. 39. & P. Alph. de Leone de offic. & potest. confess. resol. 15. num. 17.*

Quartò limitatur eadem conclusio, vt licèt
22 quoad peccata externa peccatorum numerus certus sit explicandus, cùm fieri potest; aliàs satis est consuetudinem peccandi declarare, tempus quo pœnitens in illa perdurauit, & modum frequentiæ per dies, vel hebdomadas, iuxta ea quæ supra diximus; nihilominus quoad peccata interna expositus ad peccandum, satis est si dicat, se fuisse paratum ad committendum, vel desiderandum hoc, aut illud peccatum, quoties occasio, vel illius memoria occurrebat: & propterea non debet Confessarius in his casibus pœnitentem vrgere, vt aliquem certum numerum proferat; cùm sæpè id sit impossibile, vel ita incertum, vt nulla fides illi adhiberi possit. Ita *Suar.* ex communi omnium sententia *d. sec. 5. in fine.*

Quinta limitatur supradicta conclusio, vt tunc
23 pœnitens teneatur omnia peccata numero distincta confiteri, quando vnum peccatum non ordinatur ad aliud omninò intentum, aliàs secus. Vndè si quis ad finem occidendi inimicum gladium sumat, domum egrediatur, inimicum exploret, & tandem inuentum occidat, satis est si confiteatur homicidium commisisse: nam licèt sumere gladium, egredi domum, explorare inimicum cum supradicta praua intentione, sint actiones diuersæ, & secundum aliquos peccata distincta apud Deum; nihilominus, quia omnes illæ actiones ordinantur ad homicidium committendum, & sic peccatum per se intentum, dicuntur peccata partialia, & in genere moris, vel saltem in ordine ad confessionem concurrunt ad constituendum vnum peccatum morale, vt habetur ex *Suar. d. sec. 5. num. 23. 24. & 25. Nauar. in Man. cap. 6. num. 17. & seq. Vasq. in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 5. Conynck. disp. 7. de integr. confess. dub. 7. nu. 58. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confess. dub. 4. num. 84. Bonac. de sacram. disp. 5. q. 5. sec. 2. pun. 2. §. 3. difficul. 2. num. 12. & Alph. de Leone de offic. & potest. confess. recoll. 15. num. 23. cum pluribus seq.* Qui post alios hanc limitationem sublimitat primò quando actio non habet connexionem cum actu principali, vt qui ad occidendum, vel fornicandum vsus est opera alterius. Secundò sublimitat in actionibus, quæ immediatè subsequuntur actum principalem, vt in tactibus, osculis, & alijs obscenis immediatè subsequentibus copulam, nisi has actiones fecerit animo aliam culpam consimilem committendi.

Sextò limitatur, quando peccatorum numerus
24 notus est Confessario extra confessionem; siquidem eo casu satis est dicere, accuso me de illis peccatis, quæ nosti me commisisse, vt habetur ex *Bonac.* post alios *loco citato, difficul. 2. num. 20. & Alphon. de Leone d. recoll. 15. num. 18.* vbi etiam *nu. 27.* inquiens idem dicendum esse quando ex ipsius pœnitentis verborum complexu Confessarius percipere numerum potest, vt per *Syl. in sum. ver. confessio 1. q. 11. in fine, Reginal. lib. 6. sua prax. nu. 125. in fin.* Alias limitationes vide apud *Alph. de Leone loco cit. nu. 19. 21. & 28.*

De numerica peccatorum vnitate, ac distinctione.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum omne, aut internum tantum dicitur, vel internum, & externum simul.*

2 *Peccata purè interna non multiplicantur numero in eadem persona simul in eodem instati, & vno, ac eodem actu etiam si potentia tendat simul in plura obiecta materialiter distincta.*

3 *Voluntatem habens occidendi mille homines vno, & eodem indiuisibili actu licet vnum tantum numero committat peccatum, tamen illa circumstantia plurium obiectorum per modum vnius multitudinis, est in confessione aperienda tanquā notabiliter aggrauans.*

4 *Necem multorum vno, & eodem actu odij desiderans per modum vnius multitudinis vnum peccatum committit cum circumstantia notabiliter aggrauante; distinctè verò plura peccata numero distincta contrahit*

5 *Deliberans in principio quadragesima toto eo tempore non ieiunare vnum peccatum contrahit cū circumstantia notabiliter aggrauante, si vero certis diebus distinctis plura commisit peccata numero distincta.*

6 *Sacerdos proponens omittere diuinum officium per mensem plura peccata numero distincta contrahit, & quid cum intentione non recitandi officiū durante nauigationis tempore de Sacerdote nauigaturo per mensem, Breuiarium in Mari proijciat propter quod efficiatur impotens ad recitandum diuinum officium.*

7 *Res alienas diuersorum, qui vnico actu concupiuit vnum peccatum contraxit.*

8 *Desiderans vnico voluntatis actu pluries aliquem percutere vnum peccatum contrahit, nec tenetur vices percussionum exprimere.*

9 *Concupiscens vno, & eodem actu plures fœminas solutas plura peccata numero committit; & idē de eo qui plures copulas desiderat cum vna fœmina habere; & idem de eo qui non sub ratione vnius integri peccati delectatur de tactibus, osculis, & copula, sed sub ratione plurium.*

10 *Peccata externa, & interna simul non multiplicantur numero secundum multiplicationem obiectorum si vno actu, & eodem instanti fiant.*

11 *Occidens vnico ictu plures homines per modum vnius multitudinis, vel omnes Apostolos collectiuè blasphemans vnum peccatum committit cum circumstantia notabiliter aggrauante.*

12 *Percutiens tres Clericos vnico ictu triplicem contrahit excommunicationem.*

13 *Familia pro vna persona fictitia capitur.*

14 *Infligens tria vulnera tripiciti ferro vno ictu in Clericum, vel qui vno impetu tres ictus infert Clerico semel excommunicationem contrahit, pro vt qui vnico impetu ter, aut vltra aliquem latro-*

tronem appellat, semel appellasse censetur.

15 *Proferens vnico impetu, & eodem calore iracundia in aliquem multa verba iniuriosa continens diuersas specie iniurias vnum peccatum committit.*

16 *Prouocatus vnica iniuria si ex vno impetu, eodem tempore, & eadem voluntate profert in prouocantem tria verba iniuriosa significantes diuersas specie iniurias vnum peccatum committit cum circumstantia notabiliter aggrauante.*

17 *Voluntas quamdiù perseuerat in actu interno, quo peccatum committitur vnum peccatum numero appellatur.*

18 *Motus non multiplicatur numero, nisi interrumpatur.*

19 *Temporis duratio nimia in peccato est omnino in confessione aperienda.*

20 *Pœnitens si in memoria haberet omnes delectationes morosas, satis esset exprimere, se toties delectatum esse.*

21 *Habens tota nocte rem cum concubina, sufficit confiteri numerum fornicationum.*

22 *Circumstantia diuturnitatis voluntariæ retentionis rei alienæ furto ablatæ est in confessione aperienda.*

23 *Vnum tantum numero peccatum dicitur committere quamdiù quis perseuerat in actu externo, quo peccatum committitur.*

24 *Quacumque interruptio, aut minima cessatio satis est ad numericam multiplicationem peccatorum mentalium, seù internorum, siuè voluntaria sit, siuè ex quacunque distractione naturali, vel somno etiam modici temporis proueniat.*

25 *Actus interni quocumque modo, & tempore quantumuis paruo interrumpantur, & eliciantur, phisicè sunt numero distincti.*

26 *Opinio asserentium, quod interruptio proueniens ex inaduertentia, & maximè si est modica, quãuis sit phisica, satis non sit ad distinctionem peccati, est falsa.*

27 *Sententia asserentium peccata interna nunquam multiplicari numero, nisi per interruptionem, seù cessationem ab actu per contrariam voluntatem, est falsa.*

28 *Peccatum vt vnum dicatur numero, satis non est permanere in statu peccati, seù in habituali voluntate peccandi, nisi aliquo modo duret actualis peccati commissio.*

29 *Peccata quædam interna, licet secundum se considerata, & quo ad Deum sint numero distincta, nihilominus cum vix ab homine percipi, & explicari possint, satis est illa confiteri per modum vnius, dicendi moram temporis; & quod si de interruptione recordetur, & quando sunt circa diuersa obiecta.*

30 *Peccata interna, illa per quamcumque interruptionem numero multiplicantur, quæ solo interiori voluntatis actu consumantur; ea verò, quæ exteriori opere perficiuntur, non semper per interruptionem multiplicantur.*

31 *Actus licet in genere entis considerati sint multa, & variæ res, nihilominus considerati tanquam via, & partes, quibus vnum peccatum est consumandum, vnum peccatum efficiunt.*

32 *Peccatum internum quod opere externo consumatur multiplicatur numero, si interrumpitur per actum aliquem, qui nullo modo ordinatur ad peccatum illud perficiendum.*

33 *Peccata externa multiplicantur numero iuxta numerum interruptionum actus, tùm interni, tùm externi.*

34 *Carnibus qui cœperis vesci fer. 6. & deinde cesset, & v.g. scribat, & rursus ad esum carnis redeat, duo peccata committit.*

35 *Actus externi quando sunt distinti, & vnus non est pars alterius, nec ordinatur ad alium, multiplicant peccata numero.*

36 *Argumentum à quantitate pœnæ ad quantitatem culpæ non semper valet.*

37 *Peccatum externum, & internum multis modis datur vnum, vel multiplex.*

38 *Violans ieiunium in vigilia occurrenti in quadragesima, vel in die, in quo vltra præceptum quadragesimæ coincidit aliud præceptum regulæ, vnum peccatum committit.*

39 *Promittens multoties eandem rem, vno titulo obligatur, & quod de votum emittente, aut iurante plures sanctos de eadem re.*

40 *Testis, qui simul rogatur de pluribus rebus, & articulis sub vno iuramento, & in omnibus mentitur vnum periurium committit.*

41 *Transgrediens plura præcepta inter se sobordinata, vnum peccatum committit; & exempla traduntur.*

42 *Ministrans pluribus sacramenta Eucharistiæ, Pœnitentiæ, vel Baptismi in peccato mortali, vnum peccatum committit in genere moris.*

43 *Sacerdotem in peccato mortali alijs sacram Eucharistiam ministrantem non peccare mortaliter, est probabilis sententia.*

44 *Officium integrum septem horarum vnius diei recitare omittens, vnam culpam contrahit, limitatur in proponente pluries in die omnes horas canonicas omittere.*

45 *Beneficiatus multa beneficia habens non recitans officium vna die vnum peccatum committit; si tamen fuerit in sacris constitutus duo, pro vt obligatus ad ieiunium eadem die ex præcepto Ecclesiæ, & ex proprio voto, vel iuramento.*

46 *Furtum decem aureorum vno actu committens vnum peccatum contrahit; secus si decies, vel pluribus decem furatur.*

47 *Interficiens vnico ictu plures personas; vel plures personas iniurijs afficiens, vel toti alicuius familiæ imprecans, vel Apostolos blasphemans qualiter peccat.*

AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quod omne pecca-
1 tum aut internum tantùm dicitur: vel internum, & externum simul: externum autem dumtaxat nunquam datur; quia peccatum per solùm actum exteriorem sine voluntate committi non potest, cùm omne peccatum sit voluntarium.

Pri-

Primum peccati genus est voluntas peccandi, verbo, aut opere non subsequuto. Posterius verò dicitur voluntas peccandi, verbo, vel opere subsequuto. Et quoniam tàm in peccatis internis tantùm, quàm in peccatis internis, & externis simul potest esse diuersa ratio vnitatis, ac distinctionis numericæ; idcircò de illis omnibus vna, & eadem quæstione breuiter quoad fieri potest, Deo duce tractabimus. Quo circa pro determinatione huius difficultatis sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 Peccata purè interna non multiplicantur numero in eadem persona simul in eodem instanti, & vno ac eodem actu, etiam si potentia tẽdat simul in plura obiecta materialitèr distincta. Hæc conclusio est *Suar.* post alios *in 3. par. tom. 4. disp. 22 sec. 5. num. 4. & 17. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confess. cap. 4. nu. 85. Nauar. in cap. consideret, de pœnit. d. 5. & in Man. cap. 6. nu. 18. Bann. 2. 2. q. 62. art. 6. dub. 1. ad 3. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. concl. 7.* & aliorum. Probatur, quoniam licèt potentia tendat simul in plura obiecta materialitèr distincta; non tamen tendit in illa per modum plurium, sed per modum vnius multitudinis. Vnde qui vnico voluntatis actu habet voluntatem occidendi mille homines, vnum tantùm peccatũ committit: nam licèt potentia tendat in mille homines; in eos tamen tendit per modum vnius multitudinis Confirmatur, quia qui vno indiuisibili charitatis actu amat mille homines, vna est illius actus indiuisibilis bonitas, cùm respiciat illos homines per modum vnius obiecti adæquati; odium pariter mille hominum vnicam numero habet malitiam; quia priuatio est proportionata habitui, ita vt si habitus est vnus, vna est priuatio eius; ergò idem erit dicendum de voluntate occidendi mille homines vno, & eodem indiuisibili actu, vt vnum tantùm numero sit peccatum.

Est tamen verum, quòd omnes ferè conueniũt,
3 hanc obiectorum pluralitatem esse in confessione aperiendam: quia licèt nos cõcedamus eo casu non multiplicari peccata numero, vt supra diximus: nihilominus dicimus, illam circumstantiam esse notabilitèr aggrauantem contra *Nauar.* vbi supra: & propterea iuxta nostram sententiam supra relatam *sec. 3. conclus. 6.* esse Confessario aperiendam. Et Doctores negantes circumstantias notabilitèr aggrauantes intra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis, dicunt, quòd ille vnus numero actus tendens in plura obiecta materialitèr distincta cõtinet plures malitias numero distinctas, & consequenter volunt esse plura peccata distincta numero, modo potentia, seu actus ille obiecta ipsa respiciat, vt distincta, vt habetur ex *Vasq. p. 2. disp. 75. num. 10. Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 4. cap. 5. q. 3. & lib. 7. cap. 3. q. 8. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 4. sec. 6. nu. 65. Molf. in sua sum. Theol. tract. 8. cap. 7. num. 19. Henriq. lib. 1. cap. 8. nu. 4. Alph. de Leon. de offic. & potest. confess. recoll. 15. nu. 58.* & hanc sententiam probabiliorem putat *Suar. loc. cit.* Etenim sicut multiplicatio obiectorum specie distinctorum multiplicat malitias distinctas specie, ita quoque multiplicatio obiectorum numero tantùm distinctorum multiplicat peccata numero.

Ex dictis infertur primò, quòd si quis vno, &
4 eodem actu odij desiderat necem multorum, tunc aut actus ille fertur in multos per modum vnius, nempè in necem totius familiæ alicuius, totius Collegij, totius Ciuitatis, &c. Et tunc vnum tantùm peccatum committit cum circumstantia notabilitèr aggrauante infra eandem speciem. Aut actus in multos non fertur per modũ vnius multitudinis; sed respicit obiecta illa, vt distincta, atque adeò respiciat multos, vt distinctos, vt si desideret necem Francisco, Petro, Antonio, &c. Tunc quamuis vnico actu id agat, nihilominus plura peccata numero distincta contrahit, vt per *Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 2. cap. 4.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *P. Alph. de Leone de offic. et potest. confess. recoll. 15. num. 59.* Idem dicendum est de eo, qui in principio Quadragesimæ deliberauit toto eo tempore non ieiunare, nam vnũ pec-
5 catum committit cum circumstantia notabilitèr aggrauante: eo quòd voluntatis actus fertur in dies illos Quadragesimæ per modum vnius multitudinis: secus autem si deliberaret non ieiunare, & sic violare ieiunium certis, ac determinatis diebus, quoniam tunc plura peccata contrahit: nam voluntatis actus fertur in dies illos, vt distinctos, vt habetur ex eodem *P. Alph. de Leone loc. cit. nu. 65.* vbi idem dicendum putat de Sacer-
6 dote proponente omittere officium diuinum per mensem, ad quod allegat *P. Molf. in sua sum. Theol. tract. 8. cap. 7. nu. 19.* Est tamen verum, quòd si Sacerdos nauigaturus per spacium vnius mensis, & existens in naui proijciat breuiarium in mari cum intentione non recitandi officium, durante nauigationis tempore, propter quod efficiatur impotens ad recitãdum diuinum officium ex defectu breuiarij vnum tantùm peccatum cõtrahit, si ante tempus impletionis præcepti, de causa data eum pœniteat, nec peccat amplius omittendo horas canonicas, quamdiù nouam negligentiã in comparando breuiario non admittit. Ità *Beccan. par. 2. tract. 2. cap. 5. q. 6. nu. 10. & 11. Tanner. par. 2. disp. 4. q. 4. dub. 2. num. 25. & 26. Villalobos in sum. tom. 2. tract. 3. difficul. 6. nu. 4.* quos refert, & sequitur *P. Diana par. 1. tract. 7. de circumst. resol. 63.* vbi etiam cum præfatis Doctoribus ait, quod si Clericus in diuturna nauigatione breuiariũ abijciat, non tenetur aperire hanc circumstantiam; sed satis est si dicat numerum dierũ, quibus prætermisit recitare horas canonicas. Etenim impotentem se reddere ad actum præcepti, solùm prohibetur præcepto affirmatiuo de actu exequẽdo, atque ideò non aliam habet malitiam, quàm ipsamet omissio actus præcepti. Potest tamen actus ille, quo quis facultatem sibi ademit adimplendi præceptum recitandi horas canonicas per accidens pertinere ad integritatem confessionis. Vt si quis constituisset in animo suo per integrũ mensem transgredi præceptum recitandi horas canonicas, & ob id proiecerit breuiarium in mare, si

postea resipiscēs, & recuperato breuiario post tres dies horas recitaret, cùm longè maius sit peccatū proiectionis breuiarij cum supradicta praua intentione, quàm subsequens transgressio præcepti, non esset satis in confessione solam præcepti trāsgressionem aperire. His adde, quæ habetur ex eodem *P. Diana loco cit. resol.* 17.

Secundò infertur, quòd qui res alienas diuersorum concupiuit vnico actu, vnum peccatum
7 contraxit, quia res illas concupiuit per modum vnius: nec tenetur exprimere numerum eorum, quorum res erant: & propterea satis est in confessione dicere cōcupiui res alienas notabilis valoris, vt habetur ex *P. Alph. de Leon. loc. cit* qui allegat *P. Megal.* & idem ait dicendum de eo, qui
8 vnico voluntatis actu desiderat pluries aliquem percutere continuatis vicibus; atque ideò putat necessarium non esse, vt exprimat vices percussionum, sed sufficit si confiteatur, se optasse percutere aliquem citra mortem: siquidem actio hæc percussionis citra mortem non habet terminum definitum, sed habet extensionem, ac latitudinē.
9 At si quis vno, & eodem actu concupiuit plures fœminas, v. g. solutas ad fornicandum, plura peccata commisit, quia illas fœminas actus voluntatis respicit, vt obiecta distincta, nec possunt concupisci collectiuè, & ad modum vnius; eo quòd vno actu nō potest copula haberi cum omnibus, & propterea in confessione explicandus est earū numerus, vt habetur ex *Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 4. cap. q. 6. Suar. in 3. par. D. Thomæ lib. 4. disp. 22. sec. 5. num. 27.* quos refert, & sequitur *P. Alph. loco cit. n. 61.* qui *nu. 63.* idem quoque dicendum putat de eo, qui cum vna fœmina plures copulas desiderat habere, nam plura peccata committit, cum vnico actu non possit pluries copulas haberi cum vna, & eadem fœmina. Imò *nu. 60.* tenet cum eodem *Megal.* quòd qui vno, & eodem actu delectatur de osculis, de tactibus, & de copula cum aliqua non sub ratione vnius, & integri peccati, sed sub ratione plurium, nempè ad percipiēdam delectationem de tactu, osculis, & copula tria peccata committit, quæ tenetur sigillatim in confessione aperire. Quibus adde, quæ habetur ex *P. Diana d. resol.* 17.

Quæ diximus de peccatis internis, extēdimus
10 ad peccata externa, & interna simul: nam hæc peccata non multiplicantur numero secundùm multiplicationem obiectorum, si vno actu, & in eodem instanti fiant. Siquidem esto quòd actus tendat in plura obiecta materialiter distincta; nō tamen tendit in illa per modum plurium; sed per modum vnius multitudinis. Confirmatur, quia si peccatum multiplicatur secundùm actus physici multiplicationem, vt infra dicemus vnus tantū est actus physicus. Vnde qui vno ictu plures ho-
11 mines interficit, vnum tātùm numero peccatum committit cum circumstātia notabilitèr aggrauante, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. n. 35.* quem refert, & sequitur *Diana d. resol.* 17. Idem dicendum est de eo, qui omnes Apostolos collectiuè blasphemauit, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 6. sub nu. 17. Filliuc. loco supra relato, Io. Andr. in cap. delictum. de regul. iur. in 6. in*
12 *Mercur.* & ex alijs. Nec obstat si dicatur, quòd qui vno impetu, seu ictu tres percutit Clericos, triplicem cōtrahit excommunicationem, vt probat *Io. Andr. in d. cap. delictum*; & qui vno actu imprecatur mortem alicui, & toti familiæ ipsius, duo peccata committit, vnum respectu illius, &
13 alterum respectu familiæ, cùm tota familia pro vna persona fictitia capiatur, *l. 1. ff. si famil. furt. fecis. dicatur.* Et denique qui peccat peccato mollitiei, & inducit sibi successiuè in memoriam plures mulieres, plura peccata cōmittit, cùm virtualitèr prædictis commisceatur, quoniam respōdetur, quòd ideò, qui vno ictu tres Clericos percutit, in tres excommunicationes incidit; quia excommunicatio, *cap. si quis suadente Diabolo, 17. q. 4.* fertur contra percutientem Clericum, nimirum igitur si tres Clericos percutiens, tres cōtrahit excommunicationes: Vndè qui vno ictu ferro
14 tricipiti infligente tria vulnera vnum Clericum percutit, vnius tantum excommunicationis vinculo alligatur: quoniam licet tria vulnera Clerico inferat, cùm vnus sit actus, vna tantum est culpa. Imò idem *Ioan. Andr. loco citato*, relatus à *Nauar. in d. cap. 6. num. 17.* refert quendam Anglicum, qui tres ictus vno impetu intulit Clerico, semel tantum excommunicatum fuisse: quia licèt eo casu tres ictus incurrant; nihilominus ille vnicus impetus includit quandam vnitatem in genere moris, & efficit quodammodo, vt vnus ictus sit ad alium via, vel consequens, quamuis in genere entis sint separati; sicut qui vnico impetu bis, ter, aut vltra appellat aliquem latronem v. g. semel tantum appellasse censetur, vt in *cap. Lotharius, iuncta Glos. in ver. Appellauit, 31. q. 2.* & qui bis eandem rem legauit, censetur semel legasse, *l. cum quæstio, C. de legat.* Quod verum puto, quando is, qui tres ictus impetu intulit Clerico, id egerit ad occidendum eum, ad obtruncandum, vel debilitandum membrum; aliàs secus, vt infra latius dicemus. Ad reliqua contraria patet responsio: siquidē illis casibus concurrūt plures respectus, & sic plures actus ad diuersa obiecta, iuxta ea, quæ habentur ex *Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 12. num. 48.* Idem dicendum
15 est de eo, qui vno impetu, & eodem calore iracundiæ in alterum profert multa verba iniuriosa, etiam significantia diuersas specie iniurias, nam vnum peccatum committit, vt habetur ex *Rebell. 1. par. de oblig. iust. lib. 2. q. 17. sec. 2. num. 10.* quem refert, & sequitur *Fagund. de precept. Eccles. precep. 2. lib. 3. cap. 5. nu. 3.* contra *Nauar.* & alios. Et nos latius diximus supra *sec. 4. ampliat. 6.* vbi rem hanc declarauimus quoad integritatem confessionis: & egimus etiam de proferente eadem sermonis serie plures blasphemias, & blasphemante vno impetu plures sanctos pluribus vicibus: & an blasphemiæ in Deum, & sanctos sint eiusdem speciei, cui loco me remitto, ne bis idem
16 repetere videar. Vnum quoque peccatum in ordine ad confessionem committit, qui prouocatus

catus vnica iniuria tria verba iniuriosa significantia diuersas specie iniurias in prouocantem profert, vt per *Fagund. loco citato, num.* 4. qui quamuis putet tria in se esse peccata numero, & specie distincta; nihilominus absolutè loquendo, cùm ex vno impetu, & eodem tempore, & eadem voluntate iniuriam inferendi proferantur, & cùm ex eo quòd dicat pœnitens se per multa, & diuersa verba voluisse alteri iniuriam inferre, satis colligat Confessarius statum pœnitentis, vnum tantùm peccatum censetur quoad confessionem. Sed probabilior, & magis tuta nobis videtur doctrina quam supra retulimus *d. ampl.* 6. siquidem huiusmodi iniuriarum multiplicatio est saltem circumstantia notabiliter aggrauans, etiam in ordine ad confessionem, & ideò secundum sententiam eorum, qui volunt, circumstantias notabiliter aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis, circumstantia illa est Confessario aperienda. His adde quoque ea, quæ infra dicemus *concl* 4.

SECVNDA CONCLVSIO.

17 QVandiù voluntas perseuerat in actu interno, quo peccatum committitur, vnum peccatum numero appellatur. Hæc conclusio est communis, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.*4. *disp.*22. *sec.*5. *num.*5. *P. Alphon. de Leone de offic. & potest. Confes. recoll.*15. *sub num.*51. & ex alijs communiter. Probatur, quia motus secun-
18 dum *Arist.* non multiplicatur numero, nisi interrumpatur: at actus voluntatis motus quidam dicitur. Hinc sequitur, quòd qui per spacium vnius diei permanserit in volũtate occidendi hominem, vnum tantùm peccatum mortale commisit: sicut ille qui in instanti eandem voluntatẽ habuit, & deindè mutauit volũtatẽ: quia duratio, seù perseuerantia est quædam moralis circumstantia, quæ auget quidem peccatum, non tamen illud multiplicat. Est tamen verum, quòd quãdo
19 temporis duratio in peccato est nimia, est omninò aperienda in confessione, etiam secundum sententiam eorum, qui docent, circumstantias notabiliter aggrauantes non pertinere ad integritatem confessionis: siquidem aliquando peccatum videtur vnum, & nihilominus in re ob nimiam temporis durationem sunt plura: quapropter temporis duratio in confessione est aperienda, non quatenus est circũstantia aggrauans; sed quatenus illam explicando pœnitens manifestat eo modo, quo potest numerum peccatorũ, necessariò in confessione explicandum. Vndè si
20 daretur casus, in quo pœnitens in memoria omnes delectationes morosas, quas per annum, v. g. habuit, non teneretur huiusmodi temporis durationem Confessario aperire; sed satis esset dicere toties morosè delectatus sum. Ita *Zerola in praxi pœn. cap.* 12. *q.*15. & *P. Diana par.* 1. *tract.*7. *de circumst. resol.*30. qui addunt quoque
21 quòd si quis haberet rem cum concubina tota nocte, non tenetur exprimere hanc grauitatem; sed sufficit confiteri numerum fornicationum. Ob id etiam idem *P. Diana loco citato, resol.* 38. putat diuturnitatem voluntariæ retentionis rei
22 alienæ furto ablatæ non esse circumstantiam in confessione aperiendam, supposito quòd probabilis sit sententia *Petri Nauar. de restit. lib.*4. *cap.* 4. *num.*9. & *Tanner. in* 2. 2. *disp.*4. *num.*6. *dub.*14. *n.*425. asserentium plura non committi peccata, sed tantùm eo casu continuari antiquum, licèt vno anno, vel plus iniustè retineatur res aliena; etiam si fortè sæpius interim offeratur occasio restituendi, aut sæpius renouetur propositum non restituendi: dummodo pœnitentia ductus proponat restituere, & postea mutato proposito, habeat animum non restituendi. Sed quicquid sit de sententia prædictorũ Doctor. *Petri Nauar. & Tann.* nos qui sequimur opinionem illorum, qui tenent circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem pertinere ad integritatem confessionis contra *P. Dianam*, & alios, dicimus durationem temporis notabilem in peccatis esse Confessario aperiendam; quoniam licèt in diuturnitate retinendi rem alienam, inuito Domino, & in alijs casibus consimilibus non semper multiplicentur peccata; aggrauantur tamen notabiliter, vt habetur ex *Tannerio loco citato, num.*427.

Quæ diximus de peccatis internis tantùm ex-
23 tendimus ad peccata interna, & externa simul: nam quamdiù quis perseuerat in actu externo, quo peccatum committitur, vnum tantùm numero peccatum dicitur committere; sicut vnus motus appellatur continuatione. Vndè qui per spacium vnius horæ continuæ p rseuerauerit in comedendo carnes 6. feria contra præceptum Ecclesiæ, vnum tantùm peccatum contraxisse dicitur. Verum quando duratio, seù perseuerantia in peccatis est notabilis semper est in confessione aperienda iuxta ea, quæ supra adnotauimus de peccatis internis.

TERTIA CONCLVSIO.

24 QVæcunque interruptio, aut minima cessatio satis est ad numericam multiplicationem peccatorum mentalium, seù internorum: siuè voluntaria sit, siuè ex quacunque distractione naturali, vel somno etiam modici temporis proueniat. Hæc conclusio est *Caiet. tom.* 1. *opusc. tract.*31. *resp.*15. *Nauarri in Man. cap.*6. *num.*16. post *Ioan. Andr. in regula delictum, col. pen. de regul. iur. in* 6. *in Mercur. Suar. in* 3. *par. tom.*4. *disp.*22. *sec.*5. *num.*11. & aliorum, quos refert, & sequitur *P. Alphon. de Leon. de offic. & potest. Confes. recoll.* 15. Vndè qui voluntatem habet furandi, donec permanet in ea voluntate, vnum tantùm peccatum committit: quòd si cogitationem voluntariè in aliud obiectum vertat, vel ex naturali distractione aliud obiectum appetat, aut dormiat, & deindè denuò velit furari, tunc non erit amplius vnum peccatum numero; sed duo. Probatur, quia peccatum illud non potest vnum esse, nisi continuatione aliqua, sed tunc non est, in quo illi duo actus continuentur ad constituẽdum vnum peccatum, ergò sunt plura. Maior patet, quia ibi non adest continuitas actus in-

terni, quia illum ſupponimus interruptum; neq; adeſt actus externus, in quo continuatur, quoniam agimus de peccatis internis tantùm; ſunt igitur plura peccata in re ipſa. Confirmatur, nam
25 actus interni quocunque modo, & quocunque tempore quantumuis paruo interrumpantur, & ſucceſſiuè elicijantur, phyſicè ſunt numero diſtincti, atque ideò diſtinctas habent entitates, aut priuationes, bonitates, vel malitias, cùm ſint morales à voluntate dependentes. Nam eſtò quòd interruptio aliquando à voluntate non proueniat, ſucceſſiuè tamen actus repetiti ſemper ſunt voluntarij, & à voluntate eliciti. Et quamuis interruptio fiat per breue tempus; nihilominus actus illi voluntatis phyſicè diſtincti dicuntur etiam diſtincti moraliter: eo quòd propter illam breuem temporis interruptionem adhuc habent malitias morales numero diſtinctas; ergò diſtinguntur peccata illa non ſolùm phyſicè, ſed etiam moraliter.

Ex quibus patet falſam eſſe opinionem eorum,
26 qui dicunt, quòd licet actus internus multiplicetur ſecundũ numerum interruptionum, quando tamen interruptio prouenit ex inaduertentia, & maximè ſi eſt modica, vt poſt alios tenet *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confeſ. cap.* 4. *ſub num.* 83. *in verſ. Tripliciter*, illa interruptio quamuis ſit phyſica; nihilominus ſatis non eſt ad diſtinctionem peccati, quæ debet eſſe moralis. Etenim ſufficit, vt actus repetiti ſint morales, ac voluntarij. Et diſtingui moraliter, non eſt diſtingui breui, vel longo tempore, ſed diſtingui in ipſo eſſe morali; atque ideò in malitia, ac bonitate morali, ſiuè magna ſit, ſiuè parua, breuis, aut diuturna.

Falſam quoque eſſe conſtat ex dictis *Cani* ſen-
27 tentiam *relec. de confeſ. par.* 5. & aliorum dicentium, peccata interna nunquam multiplicari numero, niſi per interruptionem, ſeù ceſſationem ab actu per contrariam voluntatem, vt benè docet *Suar. loco citato, num.* 10. *Vaſq. in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 5. *num.* 11. & alij. Etenim quamuis nos concedamus interruptione per contrariam voluntatem eſſe ſufficientem ad multiplicationem peccatorum internorum; attamen quòd ſit neceſſaria, vel ſola ſufficiat, eſt manifeſtè falſum. Nam quandiù interruptio non fit per contrariam voluntatem, non ob id ſequitur, vt non poſſit eſſe moralis: quoniam donec retractetur voluntas, licèt quis dicatur in ea perſeue-
28 rare habitualiter; poteſt tamen in ea non eſſe actualiter per voluntariam ceſſationem ab actu diſtractione naturali, aut ſomno. Vt autem peccatum dicatur vnum numero ſatis non eſt permanere in ſtatu peccati, ſeù in habituali voluntate peccandi, niſi aliquo modo duret actualis peccati commiſſio. Eſt tamen verum, quòd cùm
29 nobis ſermo habeatur de diſtinctione numerica peccatorum in ordine ad ſacramentalem confeſſionem, & quædam peccata interna licèt ſecundum ſe conſiderata, & quoad Deum ſint numero diſtincta; nihilominus cùm ab homine vix percipi, aut explicari poſſint, tunc ſatis erit peccata illa confiteri per modum vnius dicendo moram temporis; nempè ſtetiſſe in delectatione moroſa per ſpacium vnius horæ; permanſiſſe in voluntate committendi homicidium duabus horis, &c. Hoc enim modo in confuſo ſaltem exprimitur peccatorum numerus. Et ſi de interruptione recordetur tenetur pœnitens id explicare, vt ſupra diximus: quia præceptum confeſſionis obligat ad confitenda, vt diſtincta ea peccata, quæ numero diſtinguntur, quando à peccatore percipi, & explicari poſſunt, vt habetur ex *Suar. d. ſec.* 5. *num.* 17. & 18. *Conynch. diſp.* 7. *de integr. confeſ. dub.* 7. *num.* 51. & 52 & *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confeſ. cap.* 4. *num.* 83. vbi etiam addit, quòd quando peccata interna ſunt circa diuerſa obiecta, vt circa diuerſas perſonas, hæc quoque in ſacramentali confeſſione numerari debent.

Hæc, quæ diximus circa multiplicationem
30 peccatorum internorum regulariter vera ſunt in illis peccatis internis, quæ ſolo interiori voluntatis actu conſumantur, vt odium, hæreſis, delectatio moroſa, ſuperbia, ambitio, inuidia, iudicium temerarium, &c. At in illis peccatis internis, quæ opere exteriori perficiuntur, regula ſupradicta non ſemper locum ſibi vendicat; atq; ideò non ſemper per interruptionem multiplicantur. Vndè quando quis cum intentione occidendi inimicum in aliquem locum ſe confert, & in ipſo itinere nunc de hoc, modo de illo cogitat, & ceſſat aliquando ab illa intentione occidendi inimicum, & deindè renouat, non ob id dicitur multiplicare peccatum illud internũ homicidij, ſed adhuc vnum dicitur, vt poſt *Caiet.* docet *Nauar. in Man. cap.* 6. *num.* 16. *Conynch. diſp.* 7. *de integr. confeſ. num.* 53. & 54. Ratio autem hæc
31 eſt, quia illud iter ordinatur ad homicidium committendum, ſicut paſſus itineris, eſus, vt poſſit iter complere, ſomnus, & alia huiuſmodi: nam licèt illi actus in genere entis conſiderati ſint multæ, ac variæ res; nihilominus conſiderati tanquam via, & partes ipſius peccati, quibus totum peccatum eſt conſumandum, non amplius quàm vnum peccatum efficiunt, vt ex eodem *Nauar. loco citato*, qui pro hac re ponderat *tex.* quem dicit eſſe ſingularem *in cap. cùm pro cauſa de ſent. excommunic.* Quod verum eſt, niſi aliqui actus adderentur, ſiuè interni, ſiuè externi, qui diſtinctam haberent malitiam. Vt ſi pro homicidio committendo arma, & pecuniam, & alia eiuſmodi furto quis ſubtraheret: nam tunc multiplicarentur peccata ſpecie diſtincta, vt inquit *Lopez in prima par. Inſtr. cap.* 31. *q.* 4. §. *Adde*, & *Rodriq. par.* 1. *ſuæ ſum. cap.* 52. *concl.* 1. Multi-
32 plicatur etiam peccatum internum, quod opere externo conſumatur, quotieſcunq; interrumpitur per actum aliquem, qui nullo modo ordinatur ad peccatum illud perficiendum. Vt ſi quis cogitauerit inimicum interficere, & ad occidendum illũ gladium apprehenderit: deindè alio ſe conferat ad ludendum aleis, troco, &c. quæ non ordinantur ad committendum homicidium: & inter

inter ludendum cesset ab actu volendi inimicum occidere per naturalem distractionem, aut quocunque alio modo: nam si postea renouet voluntatem illam prauam, non vnum, sed duo erunt peccata, vt infra Deo duce latius declarabimus. His adde, quæ habentur ex *P. Alphon. de Leone loco citato, num.* 51. *cum plur. seq.*

QVARTA CONCLVSIO.

PEccata externa multiplicantur numero iuxta numerum interruptionum actus tàm in-
33 terni tùm externi. Hæc conclusio est communis, & connexionem magnam habet cum præcedenti conclusione. Vndè proportionaliter applicari possunt ei omnia, quæ ibi diximus de numerica distinctione peccatorum internorum, vt rectè aduertit *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. nu. 19. Filliuc. tom. 1. moral. qq. tract. 7. de confes. cap. 4. nu. 64. Conynch. disp. 7. de integr. confes. num.* 53. & ante ipsum *Io. Andr. in regula Delictum, col. pen. de regul. iuris in 6. in Mercur. & Nauar. in Man. cap. 6. num.* 16. Probatur ipsa conclusio, quia si peccatum illud esset vnum, continuatione quidem aliqua tale esset, sicut motus iuxta ea, quæ supra diximus de peccatis internis: sed in casu, de quo agitur non est in quo illi actus continuentur ad constituendum vnum peccatum: ergò non vnum, sed plura sunt peccata. Maior patet. Probatur minor, quoniam ibi non est aliquis actus internus, quo continuentur, quia aliqua intercessit cessatio: neque etiam continuantur aliquo actu externo, nam illum supponimus intercisum: ergò illi actus nullo pacto continuantur, sed plura erunt peccata. Vndè qui cœpit
34 vesci carnibus 6. fer. & deindè cesset ab esu carnium, & scribat: & rursus redeat ad edendum carnes, tunc non vnum, sed duo peccata committit: siquidem illud scribere est actus omninò separatus ab actu comedendi carnes: nec ordinatur ad maiorem quantitatem esus carnis, sicut potus, vt infra dicemus. Sic etiam qui diuersa verba iniuriosa significantia diuersas iniurias alicui dicit, quamuis eodem impetu ea proferat; nihilominus diuersa peccata specie distincta cõmittit secundùm *Nauar. Fagund.* & alios, vt supra adnotauimus *concl. 1. in fine, & sec. 4. ampl. 6.* vt si quis aliquem vno impetu appellet furem, falsarium, adulterum, &c. Idem dicendum est si verba
35 iniuriosa vnam tantùm speciem iniuriæ significent, vt si quis quater, aut quinquies, v.g. vocet aliquem latronem: nam omnes illi actus sunt distincti, & vnus non est pars alterius, nec vnus ordinatur ad alium: & quamuis verba illa vno impetu fuerint prolata; non tamen ob id non habent distinctas malitias morales; cùm distingui moralitèr non sit distingui breui, vel longo tempore: sed est distingui in ipso esse morali, vt supra diximus: & propterea non videtur satis tuta sententia *Nauarri loco citato, num.* 18. quem sequitur *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 5. sub nu. 31. in fine, Fagund. de præcep. Eccl. præcept. 2. lib. 3. cap. 5. nu.* 5. cum alijs, quos allegat, dum aiunt, quòd qui vno impetu ter, aut quater aliquem appellat latronem, quoad necessitatem confitendi satis esse dicere, appellaui aliquem latronem: nam hoc casu cum plura numero peccata commisit, & potest commodè numerum explicare, ad id tenetur: quia vt superiori conclusione diximus, præceptũ confessionis obligat ad confitenda, vt distincta ea peccata, quæ numero distinguntur, quando à peccatore percipi, & explicari possunt.

Et licèt *Io. Andr. in d. reg. delictũ*, relatus à *Na-
uar. in d. cap. 6. num.* 17. velit quòd quando quis
36 tres ictus vno impetu infert Clerico, vnicam tãtùm excommunicationem contrahit; atque ideò videatur inferre *Nauar.* eum vnicum peccatum committere; nihilominus id verum puto, vbi percutiens Clericum habeat animum illum occidẽdi, vel amputandi membrum aliquod, aut debilitandi; quoniam tunc vnus actus ordinatur ad alium, & vnum peccatum committit: secus autem si percutiens in solis percussionibus intendat sistere; nam tunc tot peccata committit, quot sunt percussiones, cùm vna percussio nõ ordinetur ad aliam, nec sit pars alterius. Et quamuis demus, talem percutientem Clericum vnam tantùm excõmunicationem contrahere per *tex. in d cap. cùm pro causa, de sent. excom.* non tamen ob id excusatur à triplici culpa, iuxtà triplicem ictum: siquidem non semper valet argumentum à quantitate pœnæ ad quantitatem culpæ: & eò maximè, quia sumus in pœnis exorbitantibus, qualis est excommunicatio, quæ dicitur maxima omnium pœnarum, vt in *cap. corripiantur* 23. *q.* 4. quæ fertur contra inijcientes manus violentas in Clericum, & propterea videtur per verba illa, *Violentas manus, in cap. si quis suadente Diabolo,* 17. *q.* 4. contenta non plus puniri spiritali pœna inferẽtem Clerico plures percussiones, quàm vnam; nã non ob id percussor vitabit pœnam temporalem exoluendam, tùm in hoc foro exteriori, tùm in alio sæculo apud Deum.

QVINTA CONCLVSIO.

37 MVltis alijs modis peccatum externum, & internum dicitur vnum, vel multiplex, siquidem si quis violat multa præcepta, vel plura vota, aut plura iuramenta de eadem re, vnum tãtùm peccatum committit grauius quidem, quàm si vnũ tantùm præceptum, vel votum, aut iuramentum frangeret. Etenim omnia præcepta, vota, vel iuramenta sunt vincula eiusdem speciei, & relinquunt peccatum in eadem specie, vt habetur ex *Caiet. 2. 2. q. 88. art. 2. & 5.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 3. cap. 5. nu.* 7. Hinc sequitur, quòd violans ieiunium vigiliæ Beati Matthiæ occurrentis in Quadragesima: aut si Franciscanus non ieiunet, in die Veneris Quadragesimæ, in quo vltra præceptũ Quadragesimæ coincidit aliud præceptum Regulæ vnum tãtùm peccatum committit; quia illa duo præcepta obligant sub eadẽ ratione formali eiusdem virtutis, & sunt eiusdem speciei, & de eadem re, atque ideò non esse hanc circumstãtiam multorum præceptorum, vt contra *Nauar. in Man. cap. 11. nu. 4. Coninch. tom. 2. de sacram. disp. 7. de integr.*

*tegr.confes. dub.6. nu.*47.& alios, docent *Henriq. lib.2.de pœnit.cap.5.n.6.Vasq.1.2.q.72.art.6.disp. 98.nu.8.Sà in sum.ver.Confessio, §.quidem putant, Suar.in 3.par.tom.4.disp.22.sec.4.nu.22.Petr.Ledes.in sum.sacra,tract.de pœnit.cap.*19. *§.Resta duda mi pareceres*, & alij,quos refert,& sequitur *Fagund.d.pracep.2.lib.4.cap.5.sub num.*21. Etenim
39 qui de eadem re multas facit scripturas eiusdem exempli,& multoties promittit eandem rem,non obligatur pluribus titulis, sed vno tantùm; ita quoque qui duobus, vel pluribus præceptis eiusdem rationis tenetur ieiunare, aut non laborare, non committit duo peccata,sed vnum tantùm in transgressione eorum,imò circumstãtia illa multorum præceptorum notabilitèr non aggrauat peccatum, eo quod iudicium nõ multum variat, vt contra *Vasq.* tenet *Fagund. loc. cit.* cum alijs, quos allegat. Idem dicendum est de votum emittente,aut iurante pluries,etiam per plures sanctos de eadem re, quia militat eadem ratio, vt supra diximus. Sic etiam testis, qui simul rogatur de pluribus rebus,& articulis sub vno iuramento,et
48 in omnibus mentitur, vnum tantùm periurium committit, vt habetur ex *Archid. in cap. interest 2. 2. q.4.* nec tenetur circumstantiam multorum articulorum explicare, vt inquit *Fagund.* vbi supra,qui contraria soluit,*nu.*22.& alij,quos refert, & sequitur *Diana de circumst. tract. 7. resol.* 40. Vnum quoque peccatum committit, qui plura præcepta inter se subordinata transgreditur, vt habet ex *Henriq.lib.2.de pœnit.cap.5. nu.6. Sot.in 4.d.18.q.1.art.4.Caiet.1.2.q.72.art.6.ad 2.Medina q.* 109. *art.4.§.tandem, concl.*3. quos refert, & sequitur *Fagund.d.pracep.2.lib.3. cap.5. nu.8.* Et inferunt, quòd qui tempore præcepti Ecclesiastici in Quadragesima facit confessionem inualidã, peccat contra præceptum diuinum de integritate confessionis,si inualida fuit ex integritatis defectu,& contra præceptum Ecclesiæ annualis cõfessionis,& tamen vnam tantùm culpam contrahit; siquidem præceptum Ecclesiæ subordinatur præcepto diuino. Sic etiam qui Clericum interficit,peccat contra ius diuinum,& naturale contentum in quinto præcepto Decalogi non occidendi, contra ius canonicum, & contra ius ciuile, & nihilominus vnam tantùm sacrilegij culpã committit, quia ius canonicum, & ius ciuile in eadem prohibitione homicidij subordinãtur iuri naturali quinti præcepti Decalogi. Præterea, qui celebrat in peccato mortali, multis titulis peccat, nempè quoniam consecrat, quòd offert Deo, quòd ministrat sibi,& sumit Sacramẽtum in peccato mortali, & tamen vnam tantùm lethalem culpam contrahit: siquidem consecrare, offerre, ministrare,& sumere Sacramentum sunt actus subordinati ad rectam sumptionem: at diuersi actus quando alijs subordinantur,non efficiunt diuer-
42 sa peccata,vt infra latius,Deo duce dicemus,*sec.* 7.Rursus vnum dumtaxat peccatum dicitur cõmittere in genere moris, qui simul multis ministrat sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum,aut multorum confessiones audit in peccato mortali,aut in eodem peccato multos vnica ablutione baptizaret, vel vnica absolutione absolueret, vt habetur ex *Fagund. d.lib.3.c.5.num.9.Tannero in 2.2.disp.4.q.2.dub.4.Henriq.lib.5.c.5.& Dian.tr. 7. de circumst. resol.* 41. vbi circa ministrantem
43 Sacramentum Eucharistiæ addit, probabilem esse sententiam eorum, qui volunt, Sacerdotem in peccato mortali alijs sacram Eucharistiam ministrantem, non peccare mortaliter, vt docet *Vasq.in 3.par.tom.2.disp.136.cap.3.num.38. Ioan. de la Cruz in Director. confes. par.2. q. 4. dub.3. concl.*1.& alij contra *Fillinc.tom.1.qq.moral.tract. 4.cap.9.num.271. Conynch.de sacram.q.64. art.6. dub.1,num.35 Valen.tom.4. disp.9.q.10.pun.1. & Villalobos in sum.tom.1.tract.4. dub.*14. Siquidem qui ministrat Eucharistiam consecratam non est minister Dei ad iustificationem proximè,sicut in alijs Sacramentis; sed solùm est velut applicans actiua passiuis. In alijs autem Sacramentis Sacerdos simul conficit,& ministrat. Denique cæteris
44 prætermissis,officium integrum septem horarum vnius diei omittens recitare, vnam tantùm culpã contrahit: siquidem officium huiusmodi vna est oratio,& vnicum tantùm prçceptum transgreditur, atque violat ipsum recitare omittens: & id siuè successiuè, siuè interpolatim omittantur horæ,vt habetur ex *Bonac. de hor. can.q.5.pun.1. num.8.* vbi *num.7.* id limitat in eo,qui pluries in eodem die proponit horas omnes canonicas omittere; quoniam tunc toties peccaret, quoties voluntas interrupta renouaretur. Est tamen verum,quòd licèt, qui vnam tantum horam canonicam omittit,peccet mortaliter, vt habetur ex *Fagund.loco infra citando*, nihilominus quò plures horas omittit, eò magis peccatum aggrauat, atque ideò iuxta sententiam eorum, qui volunt circumstantias notabiliter aggrauantes pertinere ad integritatem confessionis, apiendus est Confessario numerus horarum omissarum, vt habetur ex *Reginal.lib.18.sue prax. num.*145 quem refert, & sequitur *P.Alphon. de Leone de offic.& potest.confes. recoll.16.sub num.85. vers. Aduertit Reginaldus*, vbi etiam *vers. Limita secundo.* probat quoque, quod qui plura habet beneficia, & officium Diuinum non recitat, vnum tantùm peccatum, & nõ plura committit,quia obligatio recitandi officium in dictis casibus consurgit ex eodem præcepto, vt per *Nauar. in Man. cap.11. num.4.*& ex alijs relatis ab eodem *P. Alphon.loco citato,& Fagund.d.lib.3. cap.5.num.10.*

Non vnum, sed duo peccata committit Sacer-
45 dos, qui habet beneficium Ecclesiasticum, & officium Diuinum non recitat. Etenim licèt Beneficiatus, vt supra diximus multa habens beneficia simplicia vnam tantùm culpam contrahat, vna die Diuinum officium non recitans, Sacerdos tamen illud omittens duplex peccatum committit, alterum ratione ordinis,alterum verò ratione beneficij: siquidem obligatio ratione ordinis sacri spectat ad virtutẽ Religionis; obligatio verò ratione beneficii pertinet ad virtutem iustitiæ, Iustitia autem, & Religio specie distingun-

guntur. Ita *Fagund. loco citato, P. Alph. de Leone 4. recoll.* 15. *sub num.* 85. *ver. limit.* 2. Et vbi etiam addit, quòd qui diem ieiunij frangit, in quo est duplex obligatio ieiunandi, vnum tantùm peccatum contrahit, licet grauius propter plures obligationes eiusdem generis: at si obligatus fuerit ad ieiunandum in eodem die ex præcepto Ecclesiæ, & ex voto proprio, vel ex iuramento, & ex voto simul, duo peccata committeret: siquidem votum, & præceptum; & votum, ac iuramentum trahunt peccata ad diuersas species, atque ideò Cõfessario sunt necessariò aperienda. Præterea, qui vno actu furatur decem aureos, vel
46 vnum aceruum integrum tritici, vnum tantùm peccatum committit: at si decem aureos decies furtò subtraheret, decem culpas mortales contraheret, modo interruptio temporis necessaria intercesserit, quæ interruptio qualis, & quanta esse debeat ad multiplicationem peccatorum, rectè declarat *Fagund. vbi supra num.* 11. & 12. Vndè qui decies furatus est vni, vel pluribus singulos aureos, non satisfacit si confiteatur, se surripuisse decem aureos, sed tenetur in confessione explicare se furto subtraxisse decies singulos aureos, seù decies surripuisse aureum, vt habetur ex *Henriq. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 8. *Suar.* & alijs, quos refert, & sequitur *P. Alphon. de Leone, d. recoll.* 15. *num.* 82. vbi *num.* 80. idem dicendum putat de eo, qui vno actu surripit à pluribus, & eorum singulis quantitatem notabilem, quia tenetur numerum confiteri eorum, quotum res erant, quia pluribus infert damnum notabile;
47 sicut qui vno ictu tres personas interficit, & vno actu plures personas afficit iniurijs, vt post alios idem *Alphon. de Leone ibidem num.* 79. vbi idem dicendum esse arbitratur de eo, qui vnico actu detrahit pluribus, & *num.* 81 de eo, qui detrahit coram pluribus. Est tamen verum, quòd licet Doctores conueniant circumstantias huiusmodi pertinere ad integritatem confessionis; nihilominus qui tenent circumstantias notabiliter aggrauantes non pertinere ad integritatem confessionis, dicũt, quòd illa obiecta, seù pluralitas personarum constituit diuersa peccata: qui verò docent circumstantias notabiliter aggrauantes esse necessariò in confessione aperiendas, arbitrantur illam pluralitatem personarum esse circumstantiam notabiliter aggrauantem intra eandem speciem. Denique cæteris prætermissis, qui imprecatur mortem toti alicuius familiæ, vnum tantum peccatum committit, & non tot, quot sunt personæ, quoniam tota familia collectiuè sumpta se habet ad modum vnius obiecti, & qui blasphemando maledicit Apostolos eadem ratione vnam culpam contrahit: at qui imprecatur mortem alicui, & toti eius familiæ duo peccata committit, sicut qui maledicit Diuo Petro, & vndecim Apostolis, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 6. *sub num.* 18. *illat.* 3. & 4. vbi plures alios casus enumerat, in quibus peccatum dicitur vnum, vel multiplex.

An per interruptionem actus interni durante continuatione actus externi, multiplicetur peccatum externum.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum externum, an multiplicetur per interruptionem actus interni durante continuatione actus externi.*

2 *Peccatum externum per interruptionem actus interni, durante continuatione externi non multiplicatur.*

3 *Sacrum celebrare determinans, si dum consecrat eius intentio alio rapiatur, licet non habeat formalem voluntatem consecrandi, habet tamen virtualem.*

4 *Peccatum iniustæ detentionis rei alienæ non multiplicari, sed tantum continuari antiquum, atque ideò vnum esse, qui teneant.*

5 *Peccatum detentionis rei alienæ per aliquod tempus potest multis modis multiplicari.*

Ad tituli explicationem ponamus casum, quòd Titius inter comedendum carnes 6. feria, scienter 6. feria contra præceptum Ecclesiæ, ad cogitandum aliud obiectum rapiatur, itaut actu non consideret comedere carnes. Et deindè ad se reuersus, scienter quoque, & cum eadem praua voluntate carnium esum continuet.
1 Quæritur, an ille, exterior actus comedendi carnes cum interiori interciso, sit vnum peccatum, vel plura?

Prima fronte videtur dicendum, actum illum externum comedendi carnes cum interno interciso, esse plura peccata externa, & non vnum tantùm. Probatur; quia si ille actus vnum peccatum esset, & non plura, aliqua continuatione esset: sed sic est, quòd nulla continuatione continuatur; ergò, &c. Maior patet. Minor probatur, quoniam actus ille non continuatur actu interno; nam actum internum supponimus intercisum ex distractione ad aliud obiectum. Nec actu externo; siquidem actus externus comedendi carnes pro eo tempore, quo non erat coniunctus cum actu interno non erat humanus; quia non erat voluntarius: ergò actus ille externus, quatenus moraliter consideratur, fuit intercisus per actum non moralem, & à voluntate independentem: non igitur ille actus continuatione aliqua continuatur. Secundò estò quòd actus ille moraliter continuetur actu externo; adhuc tamen plura erunt peccata; ergò, &c. Probatur antecedens; quoniam aliàs sequeretur, peccatum non restituendi, etiam si per annum duraret, & in eo sæpius repetantur, & multiplicentur voluntates non restituendi, semper esset idem numero peccatum, quod taman est falsum. Sequela patet, quoniam peccatum illud semper continuatur in illa exteriori omissione externa positiuum est; ergò dum illa continuatur, continuatur etiam peccatum.

His tamen non obstantibus, contrariam senten-

2 tentiam puto veriorem, quam tenet *Caiet. tom.1. opusc.tract.vlt.resp.15. dub.2. & 2.2.q.66. art.3. ad 3. Nauar.in Man. cap.6. sub num.16.vers.Ex quo infertur, Suar.in 3. par. tom.4. disp.22.sec.5. num.20. Vasq.ibidem, q.91.art.1.dub.5.sub num. 11. Bonac. disp.5. de sacram. q.5.sec.2. pun.2.§.3. difficul.2.in fin. P.Alphon.de Leone de offic. & potest.confes. recoll. 15 .sub num.67.* & alij. Probatur, quoniam ille actus dicitur vnum peccatum continuatione actus externi comedendi carnes: nam in eo dicitur manere voluntas virtualiter cum fuerit causa illius actus comedendi carnes 6. feria contra præceptum Ecclesiæ, & sic patet responsio ad primum argumentum. Etenim licèt actus ille externus, quo comeduntur carnes, durante distractione ad aliud obiectum non sit formaliter voluntarius, est tamen voluntarius virtualiter: quoniam actio illa exterior comedendi carnes fuit excitata à formali voluntate comedendi carnes. Siquidem Titius dum determinauit comedere carnes 6. feria, & virtute talis determinationis ad mensam se contulerit, & carnes ipsas superpositas comedere cæperit, licèt aliò distractus habitualem tantùm habuerit voluntatem comedendi carnem; tamen medio tempore, cùm actu comederit, non modo habitualem, sed etiam voluntatem habuit virtualem: quia ille actus externus eundi ad mensam, & comedendi carnes excitatus à formali voluntate comedendi carnes excitauit reliquos actus esus

3 carnium. Sicut dicimus de eo, qui determinauit celebrare sacrum: qua propter in Sacrestiam se contulit, induit se paramentis, cæpit introitum, &c. Sed dum consecrat, eius intentio aliò rapitur: quoniam tunc licèt non habeat formalem voluntatem cōsecrandi; habet tamen virtualem, & illa consecratio fuit excitata à formali actu voluntatis excitantis ipsum ad eundum in Sacrestiam, induendum, &c. vt habetur ex eodem *Suar. loco citato, & tom.3.disp.13.sec.3.*

4 Ad alterum argumentum dicimus, quòd *Petr. Nauar. de restit. lib.4. cap.4. num.9. Tanner. in 2.2.disp.4. q.6. dub.14.num.425. P.Diana par.1. resol. tract.7. de circumst. resol. 58. in prin.* & alij putant, detentionem illicitam rei alienæ non multiplicare peccata; sed tantùm continuari antiquum, quamuis vno anno, vel plus iniustè retineatur res aliena; etiam si fortè sæpius interim offeratur occasio restituendi, aut etiam sæpius renouetur propositum non restituendi; dummodo tamen pœnitentia ductus detemptor proponat restituere, & postea mutato proposito, habeat animum non restituendi: quam quidem sententiam nonnulli putant probabilem esse, atque ideò attenta huiusmodi opinione, posset concedi sequela. Sed quia præfata opinio non est communiter recepta, sed multas patitur difficultates, idcircò respondendum aliter duximus, negantes antecedens, & ad probationem dicimus, quòd cùm actus non restituendi consistat in omissione, & actus comedendi carnes in commissione, priori casu concurrit voluntas non restituendi habitualis tantùm, non autem virtualis: quia omissio exterior cùm solùm consistat in carentia actionis nō pendet ex actuali influxu voluntatis itaut hic, & nunc procedat ex actu voluntatis formaliter, aut virtualiter durante; sed potest manere per modum habitus, seù habitualis effectus relicti ex præcedenti voluntate: quòd non est satis, vt continuetur actuale peccatum, & ideò non sufficit ad vnitatem peccati: vndè peccatum non restituendi, vel detinendi rem alienam per aliquod tempus potest multis modis multiplicari, de quibus *Suar. d.sec.5. num.32. & Vasq.in 3.par.tom.4.q.91.art.1.dub.5.num.20.cum plurib. seq.* Multiplicatur enim primò per interruptionem, & iterationem internarum voluntatum non restituendi. Potest autem hæc voluntas interrumpi omnibus modis supra relatis *sec. praeced.* circa interruptionem cuiuscumque voluntatis peccaminosæ: & dum hoc actu cessat à voluntate detinendi rem alienam quocunque modo, cessat tunc ab actuali peccato: & propterea cùm postea occurrente memoria restitutionis repetit voluntatem non restituendi, peccatum multiplicat. Secundò multiplicatur prædictum peccatum per externum vsum rei restitutioni obnoxiæ repugnantem restitutioni, seù dominio alterius; atque ideò ad multiplicationem istorum actuum multiplicantur peccata. Tertiò quando per aliquod tempus cesset debitū restituendi ex capite impotentiæ, aut ex alia iusta, ac rationabili causa: & deindè iterum vrgeat obligatio: nam, tunc peccatum multiplicatur iuxta numerum harum vicissitudinum. Quò circa meritò à dictis Doctoribus reijcitur sententia *Nauar. in cap. consideret num.48. de pœnit. d.5.* post *Gabr. in 4. d 15.q.2. Petri Nauar. Tann. & P. Diana*, quos supra retulimus, dum volunt, peccatum retentionis rei alienæ semper vnum, & idem esse; & propterea satisfacere integritati confessionis, qui dixerit se accepisse rem alienam, & non restituisse: imò nec obligari ad confitendum tempus detentionis; etiam si fuerit nimium, cùm hanc circumstantiam putent esse aggrauantem intra eandem speciem. At in casu nostro cum actus comedendi carnes sit commissionis, concurrit in eo voluntas virtualis modo supra explicato, & ideò non multiplicatur.

An è contra per interruptionem actus externi cum continuatione actus interni multiplicetur peccatum externum.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Actus exterior continuus potest dupliciter considerari, primo physicè, & moraliter, secundò, moraliter tantùm.*

2 *Vnitas peccati externi, an requirat continuationem physicam, & moralem, vel moralis tantum sufficiat.*

3 *Actus concurrentes ad committendum aliquod totale peccatum quamuis ad id sint ordinati, sunt*

sunt tamen distincta peccata, non obstante actu interno voluntatis intrinsecè perseuerante ad illud committendum, & de ver. num. 6.

4 *Actus subsequentes principale peccatum, sunt peccata distincta à principali peccato, & de ver. num. 6.*

5 *Continuatio physica non est opus ad vnitatem peccati externi, sed sufficit moralis; atque ideò interruptio physica non multiplicat peccatum externum, nisi concurrat moralis.*

5 *Peccata possunt dupliciter considerari, in seipsis & in ordine ad confessionem.*

7 *Vnitas numerica etiam in actionibus, & qualitatibus non est semper eiusdem rationis, vel aequalis.*

8 *Columnae, ligna; & caetera, quae sunt materia domus, licet secundum se multae res sint, tamen simul considerata vnam solùm domum constituunt.*

9 *Adhibens media ad sollicitandum puellam, vel ad homicidium committendum, duo peccata committit, & talia media tenetur in confessione aperire.*

10 *Actus subsequentes peccatum non consumatum pertinent ad integritatem confessionis.*

11 *Furtum vnum committit qui furatur Infantem, qui postea penès se adoleuit.*

12 *Committens plura homicidia, plura peccata committit.*

13 *Imprecans mortem alicui, & toti suae familiae, duo peccata committit, pro vt qui maledixit B. Petro, & vndecim Apostolis.*

1 AD tituli declarationem est adnot. quòd exterior actus continuus quoad rem nostram attinet, potest dupliciter considerari: primò physicè, & moraliter: secundò moraliter tantum, & non physicè. Actus physicè, & moralitèr continuus dicitur, quando tàm actus internus voluntarius, quàm externus continuando sine intercisione aliqua perseuerant, vt patet exemplum in eo, qui per horam continuam carnem comedit 6. feria contra praeceptum Ecclesiae animo, & cum actuali voluntate comedendi, & transgrediendi praeceptum ipsum. Dicitur enim iste actus physicè continuus, quia semper actus externus continuando perseuetat: dicitur etiam continuus moraliter, quia comedendi voluntas nunquam cessauit. Moraliter tantum, & non physicè appellatur actus aliquis continuus, cùm exterior actus interrumpitur, aut multiplicatur per modicum temporis spacium, interno tamen intrinsecus perseuerante. Vt cùm quis dum determinauit vesci carnibus 6. feria, & coepit comedere, bibit cum actuali similiter voluntate comedendi carnes: & post potum carnis esum repetiuit: tunc iste actus physicè non est continuus, quia est intercisus per potum; sed tantùm moraliter dicitur talis; quia potus dicitur dispositio ad maiorem quantitatem esus carnium.

2 Quaeritur igitur, an per intercisionem illam physicam comedendi carnes per potum habitam, interim actu voluntatis eisdem vescendi intrinsecus perseuerante, & earundem esu repetito, multiplicetur dictum peccatum. Et in summa, *Quod idem est*, quaeritur, an adhoc, vt peccatum externum dicatur vnum requirat continuationem physicam, & moralem, an moralis tantùm sufficiat, ita vt physica non exigatur.

In hac difficultate videtur prima facie dicen-
3 dum per intercisionem illam physicam actus externi comedendi carnes, multiplicari peccatum, non obstante continuatione actus interni, atque ideò ad vnitatem numericam actuum externorum non modò requiri vnitatem moralem, verùm etiam physicam. Probatur primò, quia actus concurrentes ad committendum aliquod totale peccatum, quamuis ad id sint ordinati; sunt tamen distincta peccata, non obstante actu interno voluntatis intrinsecus perseuerante ad committendum peccatum illud; & nihilominus intercisio, seù multiplicatio illorum actuum est physica, licèt continuatio moralis: ergò per intercisionem physicam peccatum externum multiplicatur, non obstante continuatione morali, & propterea ad vnitatem numericam actuũ externorum non solùm exigitur vnitas moralis, sed etiam physica. Antecedens probatur, quia tactus impudici, & oscula, quae concurrunt, & praecedũt consumationem peccati fornicationis, sunt distincta peccata ab ipsa fornicatione: sic etiam sumere gladium, è domo egredi, explorare inimicũ ad occidendum eum, sunt distincta peccata ab
4 eiusdem occisione. Praeterea actus subsequentes principale peccatum, vt laetari post commissum homicidium, iactatio, oscula, & tactus impudici statim post commissum peccatum fornicationis, sunt peccata distincta à principali peccato: quia omnes illi actus habent entitates physicas non solùm numero, sed etiam specie distinctas, vt latè probat *Nauar. in Man. cap. 6. nu. 16. 17. & 18.* vt nos supra diximus *sec. 5. concl. 3.* & nihilominus, quia praedicti actus sunt ordinati ad principale peccatum, actus talis peccati dicitur moralitèr continuari cum supradictis actibus ad ipsum ordinatis: ergò ad multiplicationem actus externi sufficit interruptio, seu intercisio physica, non obstante eiusdem continuatione morali. Denique si ad vnitatem peccati externi satis esset continuitas moralis, & non exigeretur etiã physica, sequeretur hoc idem procedere in peccatis purè internis per successionem cõtinuam diuersorum actuum, atque ideò volens occidere hominem si primò eligat vnum medium, & ex illo aliud, &c. Non plura, sed vnum tantùm peccatum mortale committeret: nam in omnibus illis electionibus perseuerat moralitèr eadem intentio: quod videtur falsum.

His tamen non obstantibus, contrariam sen-
6 tentiam puto veram, quam tenent *Io. Andr. in d. reg. delictum, de regul. iur. in 6. in Mercur. Nauar. in Man. cap. 6. nu. 16. vers. Ex quo inferimus primo, Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. sub nu. 24. & 25. Vasq. ibidem q. 91. art. 1. dub. 5. à nu. 12. ad 18.*

*Coninch.disp.7.de integr.confess.nu.*53.& 54. & alij dicentes, quòd ad hoc, vt peccatum externum dicatur vnum numero non est opus continuatio physica, sed sufficit tantùm continuatio moralis: & propterea ad multiplicationem peccati externi non satis est interruptio physica, nisi concurrat moralis. Probatur, quia peccatum ad hoc vt dicatur vnum, continuatione aliqua dicitur tale; sed actus externus quamuis vt supra diuisus continuatur actu interno, quem semper supponimus fuisse continuum; ergò non plura, sed vnum dicitur peccatum. Confirmatur, quia illa distinctio externorum actuum materialis tantùm est; moraliter autem omnes participant eandem maliriã illius intentionis, & finis, ad quem ordinatur. Vndè qui bibit, vt carnis esum sexta feria cõtra præceptum Ecclesiæ repetat, potum ad esum carnis ordinat, & propterea vnum tantùm peccatum committit.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

AD primum quidam respondent ad antecedens dicentes, quòd peccata possunt dupliciter considerari. Primò in se ipsis: Secundò in
6 ordine ad confessionem. Si priori modo considerentur, & coram Deo, omnia illa peccata sunt distincta numero: quia omnes illæ actiones distinctas habent entitates, & informantur omnes malitiæ intentionis, atque ideò coram Deo tot sunt peccata numero distincta, quot sunt actiones. Si considerentur secundo modo in ordine ad confessionem, tunc omnes illæ actiones dicuntur vnũ tantùm peccatum: quia omnes Doctores concedunt, necessarium non esse hãc varietatem actionum explicare, sed satis est vltimum actum confiteri: nam cum eo censentur cætera explicata, quæ cum tali actu concurrere solent, nisi aliquæ circumstantiæ per se prauæ, & extraordinariæ adiungantur: siquidem hæ cùm non subintelligantur, explicandæ sunt iuxtà doctrinam supra traditam de circumstantijs. Vel secundò respondea-
7 mus melius ex *Suar.& Vasq.locis supra citatis*, ex illis omnibus actibus componi vnum consumatum peccatum, non solùm in ordine ad confessionem, sed etiam si secundùm se, & coram Deo considerentur: quia omnes illi actus, seu voluntates ordinantur ad vnum peccatum consumandum, & ex illius intentione procedunt: nam vnitas numerica etiam in actionibus, & qualitatibus non est semper eiusdem rationis, vel æqualis: siquidem aliquando constat ex simplici entitate, aliquando ex collectione plurium cum aliqua artificiosa compositione. Vndè oscula, tactus impudici, &c. Quia ordinantur ad consumandum peccatum incontinentiæ, vnum peccatum efficiunt cum eo. Et qui irretitus illicitis amoribus diem integrũ, aut noctem consumpsit in musicis, & cantilenis ad amasiam alliciendam, aut in alijs operibus ad eam inducendam ad malum, & tandem induxit, vnum tantùm peccatum commisit: quia omnes illi actus interiores, & exteriores cùm sint via ad vnicum peccatum perpetrandum, vnum solùm efficiunt peccatum, etiam si illi actus fuerint interrupti. Sic etiam qui cum intentione occidendi inimicum sumit gladium, equum ascẽdit, iter agit vnius, vel plurium dierum, vt inimicum inueniat, & inuentum denique occidit, vnum dumtaxat peccatum contrahit, etiam si in via aliquãdo de occisione non cogitet, siue id proueniat naturali distractione, siue somno, esu, &c. Quoniã licèt actus illi præcedentes homicidium, in genere entis considerati, sint plures, & variæ res; nihilominus considerati tanquàm via, & partes peccati principalis, in genere moris vnum tantùm peccatum efficiunt: sicut columnæ, ligna, &
8 cætera huiusmodi, quæ sunt materia domus, si secundùm se considerentur, multæ res sunt; at si omnia simul considerentur tanquam partes vnius domus, vnam solùm domum constituunt, *arg.tex. in l.eum qui, ff.de vsucap l.qui vniuersa, ff.de acqu. possess.* quibus adde, quæ supra adnotauimus *sec.5. concl.3.* & quæ habentur ex *P. Alph. de Leone de offic.& potest.confess.recoll.*15.*nu.*67.68.& 69. Est tamen verum, quòd supradicta omnia locum sibi
9 vendicant, quando actiones illæ præcedentes ad consumatam culpam, sunt media, quæ totam suã malitiam ex ipso peccato, ad quod ordinantur, accipiunt, & nullam de se habent, vt sunt oscula, tactus, &c. Quoad fornicationem: gladius, equus, & alia huiusmodi ad occidendum inimicum, vt supra diximus: secus autem si malitiam ex alio sumãt, vt cùm quis per Nuncium sollicitauit puellam, aut ad interficiendum inimicum, amicum accersiuit: nam tunc talia media non constituũt vnum peccatum cum principali, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *d.sec.5.concl.3. vers.Hac quæ diximus:* siquidem suadere nuncio, vt puellã sollicitet: & inuitare amicum ad homicidium committendum sunt peccata scandali ab ipsis homicidio, & fornicatione distinctis: & propterea tenetur pœnitens confiteri non solùm se homicidium commisisse, vel fornicationem; sed etiã ad homicidium amicum adhibuisse, vel ad fornicationem internuncio se vsum fuisse ad puellam sollicitandam, vt rectè docet *Vasq. d.q.*91. *art.*1. *dub.*5. *num.*32.33. & 34. Idem dicendum est si ad fornicandum quis vsus fuerit maleficijs; quia maleficium habet malitiam distinctam à fornicatione.

Illud denique circa solutionem præfati argu-
10 menti est adnot. quòd licèt *Nauar. in d. cap.* 6. *num.*17. & 18. velit non esse nouum peccatum non solum actus præcedentes, & ordinati ad principale peccatum, de quibus supra diximus; sed nec etiam consequentes incontinenti peccatum principale iam consumatum, vt cùm quis post homicidium commissum lætatur, & post fornicationem oscula, & tactus impudici; atque ideò huiusmodi actus subsequentes non pertinere ad integritatem confessionis; nihilominus opinionem hanc omninò reijciunt *Vasq. loco citato, num.*30. & 31. & *Suar. d.sec.*5. *num.*26. & 27. & *Conynch. disp.*7. *de integr. confess. dub.*7. *nu.* 59. Nam diuersa ratio est actuum præcedentium, & subsequentium peccatum iam consumatum;

tu m; quoniam actus præcedentes homicidium, seù copulam sunt quasi partes homicidij, seù copulæ, & ad principalia peccata per se ordinantur, & quasi ex natura rei esse, vt antecedant, & explicato actu consumato, sub illo intelliguntur; nimirum si vnum tantùm peccatum constituunt: at verò actus subsequentes consumatam culpam, non sunt eius partes, neque ex natura rei, ex illo sequuntur, vt proindè dici possint quasi proprietates consequentes ipsam consumatam culpam; sed malitia, ac iniquitate ipsius peccatoris adiunguntur, & ideò pertinent ad integritatem

21 confessionis. Nec obstat, quòd qui furatus fuit infantem, qui apud ipsum furem postea adoleuit, non dicitur commisisse duo furta, infantis videlicèt, & adolescentis; sed vnum tantùm, nempè infantis, vt in *l. inficiendo*, §. *infans*, *ff. de furt.* quoniam non ex eo sequitur vnam culpam contrahere, qui post homicidium lætatur, aut post incontinentiam actibus vtitur impudicis; quia furtum infantis eo casu est quodammodo via, & pars furti adolescentis: at lætari post homicidium consumatum, vel post copulam actibus vti impudicis, non sunt via, nec partes dictorum peccatorum, vt supra diximus: nisi subsequentes actus impudici ordinentur ad aliam copulam.

Ad secundum respondetur negando antece-

22 dens quoad posteriorem partem; quoniam illa tria, vel quatuor homicidia sunt peccata omninò distincta, quia non continuantur moraliter: siquidem inter hæc non est illa subordinatio, & moralis compositio, cùm vnum homicidium ad aliud non ordinetur, nec est pars alterius; meritò igitur ea omnia distinctè pertinent ad integritatem confessionis, cùm distinguantur inter se non solùm physicè, sed etiam moraliter, sicut idem supra diximus *sec. 5. concl. 4. & 5. vers. Non vnum, de eo,* qui vno impetu plura verba iniuriosa in aliquem profert, vel plures iniurijs afficit; nam plura peccata committit. Idem dicendum est de illo, qui imprecatur mortem alicui, & toti familiæ ipsius; quoniam duo peccata distincta dicitur committere; alterum respectu eius, cui mortem imprecatur, & alterum respectu familiæ: siquidem tota familia vno verbo exprimitur, & pro vna persona ficta sumitur, *l. 1. ff. si fam. fur. sec. dicat.* Et licèt significet multos, eos tamen collectiuè denotat. Ita *Nauar. in d. cap. 6. sub num. 18. vers. Infertur quartò,* vbi etiam *vers. Infertur quintò,* eisdem rationibus inquit, quòd qui maledixit D. Petro, & vndecim Apostolis, duo peccata commisit, quamuis *Molfes. par. 1. sua sum. tract. 8. cap. 7. num. 19.* dicat, *Nauarri* sententiam communiter improbari: & propterea vult, imprecantem mortem alicui, & toti eius familiæ, ratione familiæ non solùm vnum peccatum committere; sed etiam tot culpas contrahere, quot sunt personæ de illa familia: & blasphemantem D. Petrum, & vndecim Apostolos, non duo, sed duodecim peccata committere iuxta numerum Apostolorum, cùm sint obiecta distincta. Sed non est mirum si contra *Nauar.* ipse *Molf.* teneat, quia loquitur consequenter ad sua principia, & sequitur opinionem illorum, qui volunt peccata interna distingui numero iuxta distinctionem obiectorum, etiam si potentia vno actu in illa feratur: quæ quidem opinio licèt sit probabilis; tamen oppositam sententiam cum *Suar.* & alijs Recentior. diximus esse probabiliorem supra *d. sec. 5. concl. 1.*

Ad tertium respondemus concedendo argu-

23 mentum: nec propterea ex hoc sequitur aliquod inconueniens: quoniam omnes illi actus ordinantur ad vnum peccatum, & sunt partes illius, vt benè declarat idem *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 5. num. 28.*

Ibi, *Sua*, An ad integritatem confessionis pertineant non solùm peccata propria pœnitentis, sed etiam aliquando aliena, nempè eiusdem complicis.

SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitens quando probabiliter credit ex confessione complicis sibi, vel complici, aut alteri notabile damnum, potest peccatum, seù circumstantiam tacere quibus Confessarius potest deuenire ad cognitionem complicis.*

2 *Quod propter charitatem introductum est contra charitatem exerceri non debet.*

3 *Pœnitens si probabiliter credat ex confessione complicis sibi futurum damnum, potest circumstantiam complicis tacere, etiam si reperiatur in articulo mortis, nisi imminet periculum damnationis.*

4 *Pœnitens timens damnum ex complicis confessione, si ex vi alicuius præcepti obligatur ad confessionem, non excusatur, nisi ob id solum, ne confiteatur peccatum propter quod Confessarius deuenit ad cognitionem complicis.*

5 *Pœnitens si possit alteri confiteri, qui complicis personam non nosset, aut aliquo modo peccatum explicare valeret, aut se occultare in confitendo, vt nec ipse, nec complex cognosci valeat, non excusatur ab integritate confessionis.*

6 *Pœnitens si nullam habet moralem necessitatem confitendi, vel notabilem speret vtilitatem, non potest dimidiare confessionem, ne Confessario complicem manifestet, & maximè si infra breue tempus speret habere copiam Confessarij.*

7 *Pœnitens non potest dimidiare confessionem sacramentalem, ne detegat complicem, vbi nulla, aut minima æstimatur ipsius complicis iactura.*

8 *Pœnitens, vbi nullum aliud malum timetur, nisi tantum diminutio famæ complicis apud Confessarium, & proprium peccatum absque complicibus rectè manifestare non posset tenetur complicem confiteri secundum multorum DD. sententiam.*

9 *Vera ratio infamiæ non datur in sola confessione.*

10 *Confessarius eodem sigillo tenetur calare peccatum complicis, ac pœnitentis.*

11 *Damnum quod quis sua culpa patitur sibi imputatur.*

12 *Iure suo quisque vti potest, etiam si aliquid detrimenti alicui sequatur.*

13 *Famam restituere cum proprio vitæ periculo, quis non tenetur.*

14 *Peccatum proximi occultum manifestare, si fit ex rationabili causa, & citra intentionem infamãdi non est intrinsece malum.*

15 *Sigillum confessionis seruare est maius bonum, quam illud violando saluare ciuitatem ab incendio.*

16 *Pœnitentem non posse confiteri peccatum, aut circumstantiam manifestatiuam complicis etiam quod nullum complici sequatur damnum præter infamiam apud Confessarium, qui doceant.*

17 *Præceptum non infamandi proximum est naturale, præceptum verò integritatis confessionis est positiuum.*

18 *Precepta duo si sint violanda, maius præfertur minori, & minus maiori cedit.*

19 *Duo præcepta violat qui habens rem cum matre confiteatur circumstantia complicis.*

20 *Diffamatio complicis facta à pœnitente apud Confessarium est vera, & formalis.*

21 *Confessarius non potest confiteri peccatum aliquod, si ob id reuelat confessionem.*

22 *Pœnitenti non licet reuelare in confessione peccatum alterius, qui non sit socius criminis; etiam si aliter non possit manifestare proprium peccatum.*

23 *Diuersa ratio assignatur inter complicem, & eum qui non est complex.*

24 *Iudicium sacramentale in multis differt à Iudicio forensi.*

25 *Pœnitens, nec humano, nec diuino præcepto tenetur facere confessionem materialiter integram in præiudicium alterius, sed satisfacit si eam facit integram formaliter.*

26 *Volenti, & patienti nulla fit iniuria.*

27 *Diuersa ratio est de pœnitente peccata propria Confessario aperiente, & de eodem aliena eidem Confessario confitente.*

28 *Læsio notabilis in fama proximi æstimatur, etiam si vni reueletur peccatum, qui pro certo habetur se illud nemini manifestaturum.*

29 *Pœnitens non potest vti iure suo cum detrimento famæ sui complicis.*

30 *Animæ saluti magis prouideri debet, quam famæ proximi, si vtrumq; simul seruari non potest.*

31 *Pœnitens vllo vnquam casu tenetur nominare personam, cum qua peccauit, siuè peccatum sit mortale, siuè veniale.*

32 *Confessarius, si præuideat pœnitentem velle nominare complices, vel personas, quas ipse induxit ad peccandum, vel a quibus inductus est tenetur eidem occurrere, ipsumque admonere, ne nominet.*

33 *Pœnitens potest, & debet tacere peccatum, quod sine alterius infamia confiteri non potest, etiam si reperiatur in articulo mortis.*

34 *Pœnitens tunc potest circumstantiam complicis tacere, quando non habeat alium Confessarium, qui complicem non cognoscat.*

35 *Pœnitens committens incestum cum matre, vel sorore, filia, &c. si habet plures eiusdem gradus Confessario cognitas; tenetur exprimere circumstantiam primi gradus tacendo nomen.*

36 *Pœnitens non ob solam causam non manifestandi complicem proprio parrocho, poterit absque proprij parrochi, vel alterius ad quem spectat licentia extraneo confiteri.*

37 *Pœnitens potest aliena peccata in confessione reuelare ad sibi consulendum, & petendum remedium.*

38 *Hereticum potest pœnitens reuelare in confessione.*

39 *Opinio asserentium pœnitentem teneri reuelare in confessione complicem potest practicari quo ad complicem tantùm, non quo ad alios.*

IN hac difficultate duo faciemus. Primò certa ab incertis separabimus: Secundò dubia per suas quæstiones definiemus. Sit igitur.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est apud omnes, quòd pœnitens quando probabiliter credit ex confessione complicis futurum sibi, vel etiam complici, aut alteri notabile damnum in corpore, in fama, vel in bonis, tunc ad euitandum proprium damnum, complicis, vel alterius, potest peccatum, seu circumstantiam tacere, quibus Confessarius peruenire possit ad cognitionem complicis. Vt si pœnitens, v. g. cognatam suam, quæ soror esset Confessarij carnaliter cognouisset, & si cognationis circumstantiam exprimeret Confessarius suam sororem esse suspicaretur, aut in certam cognitionem deueniret propter quod probabiliter ipse pœnitens putet notabile damnum futurum sibi, suis, aut cognatæ in personis, bonis, vel in fama. Etenim lex Diuina, quæ præ-
2 cipit integritatem confessionis cùm sit positiua non obligat cum tanto dispendio: & ex lege charitatis tenemur proximum diligere sicut nosmet ipsos: & quod propter charitatem introductum est, contra eandem charitatem exerceri non debet. Ita *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3 art. 4. Maior. in 4. d. 17. q. 5. Nauar. in Man. cap. 7. num 4. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 5. cap. 1. sub num. 4. P. Alphon. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 18. num. 56. & 101.* quibus adde ea, quæ supra cumulauimus *sec. 1. concl. 5. lim. 3. ex Soto, Suar. Reginal. Conynch. Molf.* & ex alijs Quæ con-
3 clusio vera est, etiam si pœnitens reperiretur in articulo mortis, nisi immineat periculum damnationis, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 36. sec. 6. num. 1.* qui in hoc casu dat cautelam, & *Alphon. de Leone d. recoll. 18. num. 56. & 101.* cum alijs, quos allegat. Prædictis enim casibus pœnitens debet curare concedi sibi facultatem confitendi alteri; quam si obtinere nequeat, tenetur nihilominus omnia peccata cõfiteri, omissa peccati circumstantia, quam Confessario aperire non potest citra supradicta damna complicis, pœnitentis, vel alterius. Ita *Nauar. loco citato, sub num. 3. in fine, Conynch. disp. 5. num. 73. vers. Nota 4. & concl. 1. Suar. d. sec. 6. num. 1.* Etenim impo-

impotens ad seruandum totum præceptum tenetur ad partem, vt habetur ex *Sanch. lib. 1. suæ sum. cap. 19. & Alphon.* vbi supra, *num. 57.* Non
4 tamen excusaretur omninò pœnitens à confessione quando ex vi alicuius præcepti ad eam obligatur, ob id solùm ne confiteatur peccatum, propter quod Confessarius deueniat in cognitionem complicis; ita vt iudicari eo casu possit pœnitens, ac si non haberet copiam Confessarij, & confessione omninò omissa, accedere ad Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, si tempus instat. Etenim longè distat, aliquem non teneri ad integritatem confessionis ratione alicuius casus, & non teneri ad confessionem omninò. Ita *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 3. nu. 2. & Nauar. d. cap. 7. num. 6.*

SECVNDA CONCLVSIO.

Certum est, quòd vbi pœnitens posset alteri confiteri, qui complicis personam non
5 nosset, aut quando peccatum, & circumstantiam ita explicare valeret, vt in complicis cognitionem deueniri non possit: aut se aliquo modo Confessario occultare in confitendo, vt nec ipse, nec complex ab eo cognosci valeant, ad hæc tenetur, atque ideò non excusaretur ab integritate confessionis, vt habetur ex *Palud. in 4. d. 16. q. 3. art. 3. Bonau. 1. par. suorum opusc. tract. de modo confitendi, cap. 1. & in 4. d. 21. par. 2. d. art. 1. q. 3. Vasq. loco citato, num. 1.* An autem obligetur tunc pœnitens quærere his modis ignotum Confessarium, aut procurando bullam aliquam, virtute cuius eligere valeat ignotum Confessarium, cui confiteatur complicis circumstantiam, controuersia est inter Doctores: siquidem *Cordub. casu 1.* tenet partem affirmatiuam, si facilè, & absque labore id agere valeat. Alij verò solùm monent, vt quærat alium Confessarium, vt supra ignotum, si facile habere possit, & citra laborem, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœn. disp. 34. sec. 2. Caiet. ver. Confessio, condit. 3. Domin. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 5. cap. 1. sub num. 3* Etenim volunt eo casu nullum extare præceptum, quo pœnitens astringatur quærere ignotum Confessarium, cui complicis circumstantiam aperiat; atque ideò si non quærat nullam culpam contrahit.

TERTIA CONCLVSIO.

6 Certum est, pœnitentem non posse dimidiare confessionem, ne Confessario complicem manifestet, si nullam habeat moralem necessitatem confitendi, aut ab eo saltem non speret notabilem vtilitatem: & eò maximè si post breue tempus speret habere copiam Confessarij, cui commodè confiteri possit citra manifestationem complicis: quoniam licèt ad saluandam materialem integritatem confessionis non teneatur pœnitens confessionem ipsam differre, vt aliqui malè arbitrantur; nihilominus non debet esse facilis ad confessionem dimidiandam; sed semper debet adesse aliqua necessitas, vel saltem vtilitas suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ, vt si instet mortis periculum, adsit necessitas seruandi præceptum annuæ confessionis, communionis in Pascha, aut magna vtilitas, quam per se affert Sacramenti frequentia, vel si pœnitens vellet consequi Iubilæum, aut lucrari aliam indulgentiam, iuxta ea, quæ habentur ex *Sot.* loco supra relato, *Nauar. in Man. cap. 7. num. 3. cum plurib. seq. Suar. d. sec. 2. num. 13. & disp. 23. sec. 2. num. 6. Fagund. d. cap. 1. sub num. 2. & Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes.*

QVARTA CONCLVSIO.

Certum est, pœnitentem non posse dimidiare sacramentalem confessionem, ne dete-
7 gat complicem, vbi nulla, aut minima æstimaretur ipsius complicis iactura, vt quia crimen sit notorium, aut Confessarius rectè nouit complicem similia peccata sæpius committere consueuisse. Nam integritas confessionis cum sit de iure Diuino non potest prætermitti ob leuem causam, sed debet concurrere grauis, ac rationabilis causa, vt habetur ex eodem *Vasq. d. dub. 3. sub num. 3.* Hæc adeò vera sunt, vt discussione non egeant: Difficultas modo consistit in hoc, an vbi nullum aliud malum timeatur, nisi tantùm diminutio famæ complicis apud Confessarium, & adsit ex parte pœnitentis aliqua moralis necessitas, vel vtilitas percipiendi Sacramentum pœnitentiæ, nec sit alius Confessarius, nec possit aliter confiteri pœnitens peccatum aliquod lethale, vel eiusdem circumstantiam, nisi complicem detegat, possit peccatum illud, aut circumstantiam tacere in illa confessione, donec alium Confessarium habeat, cui citra manifestationem complicis prædictum peccatum, seu circumstantiam confiteri possit?

In hac difficultate *Panorm. in explicatione nostri cap. sub num. 2.* ait, quòd licèt confitens non
8 debeat reuelare peccata aliena; sed tantùm sua, vt colligitur ex illa eiusdem canonis distinctione, *Sua*, contra mulieres impudicas, complices quoque reuelantes; id tamen verum est, nisi proprium peccatum non posset absque complicibus rectè manifestare. Vt si carnalem copulam habuerit cum matre, filia, sorore: etenim huiusmodi circumstantiæ aggrauant peccatum, nec potest confiteri proprium peccatum, nisi in confessione aperiantur participes. Ad hoc allegat *tex. in cap. consideret, de pœnit. d. 5.* vbi circumstantiæ grauantes malitiã peccati præcipiuntur Confessario manifestari. Hanc eandem sententiam tenet *Io. Andr.* hoc eodem loco, *num. 4.* qui extendit ad maritum, qui rem habuit cum vxore contra naturam. Eiusdem quoque opinionis sunt quamplurimi Theologi, & Summistæ, inter quos extant grauissimi Doctores, nempè *D. Thomas in 4. d. 16. q. 3. art. 2. quæstiun. 5. ad 5. & opusc. 12. art. 6. Palud. ibidem, q. 3. art. 3. ad 2. Riccard. art. 5. q. 2. Duran. q. vlt. num. 8. Gabr. d. 17. q. 1. art. 2. concl. 5. Alex. 4. par. q. 18. num. 4. art. 2. §. 4. D. Bonau. 1. par. suorum opusc. tract. de modo confit. cap. 1. & in 4. d. 21. par. 2. distinctionis, art. 1. q. 3. Maior ibidem q. 2. in fin. & q. 3. §. Octauò ponatur,*

tur, Almayn.d.17.q.1.art.2. Dom.Sot.in 4.d.18. q.2. art.5. circa solut.4. argum. Henr. quodlib. 3. q. 23. Io. Med. C. de Confes. q. de circum. tempor. & loci, *Petr. Sot. lec.* 10. *de confes. Corduba tract. de detrac. in 4. q. 2. concl. 3. & in sua sum. Hisp. q.1. Vasq.in 3. par.tom.4.q.91.art.2.dub.3.nu.28. Conynch. de sacram. disp.7.dub.9.nu.89. Reginal. lib.6.sua prax.cap.4.n.156.Henriq.lib.2. cap.9.nu. 3.& 5.Emanuel Sa ver.Confessio n.18. Tolet.lib.3. sua sum.cap.8.nu.4.Rosel.eo.ver.nu.6.Syl.ver.Confessio 1 q.24.Angel.eo.ver.nu.3.Gers.Alph.41.litt. F.circa finem,& 32.lit.B.* Hanc ipsam opinionem *Nauar.* testantur esse communem, *in Man.cap.7. n.3.* licèt eam non sequatur, & ipsam tenet *Suar. in 3.par.tom.4.disp.34.sec.2.Vasq.ibidem,q.91.art. 2.dub.3.nu.13. Molses.par.1.sua sum. tract.7. cap. 12.num.35.Medina,C.de confes.q.de circumst.loci, Nugn.in addit.ad 3.par.q 9. art.2. dub.2. Fagund. de precep.Eccl.precep.2.lib.5.cap.1.nu.8.& alij Recent.* Idem colligitur ex *D.Bern. in opusc. intitulato,Formula honesta vita*, vbi inter alia ità se habet, *De nullo prorsus sinistrè loquaris,quantumcũque sit verum,vel manifestum, nisi in confessione: & hoc vbi non potes aliter manifestare peccatũ tuum.*

Probant hanc sententiam primò. Nam qui rem
9 habuit cum matre, filia, aut sorore, si non obligaretur complices reuelare, id quidem alia ratione non esset, nisi quia prædictæ personæ remanerent diffamatæ apud Confessarium; sed consequens est fallum, ergo antecedens. Maior patet. Probatur minor; quia in sola confessione non datur vera ratio infamiæ: aliàs sequeretur, quòd idem pœnitens confitẽdo peccata se ipsum diffamaret: quod est falsum. Secundò illa diffamatio apud Con-
10 fessarium est parum incommodum respectu cõplicis; quia Confessarius eodem confessionis sigillo tenetur cœlare peccatum complicis, ac pœnitentis. Non igitur ob causam adeò leuem prætermittenda est confessionis integritas, quæ debita est de iure diuino. Tertiò si aliqua ratio infamiæ ipsius complicis foret apud Confessarium ex manifestatione pœnitentis, id quidem ex eiusdem complicis culpa proueniret, qui id futurum sibi poterat, ac debebat suspicari: at damnum,
11 quod quis sua culpa patitur, sibi imputatur, vt in *Regula damnum, de regul.iur.in 6.* Quartò, quoniã vnusquisque vti potest iure suo; etiam si aliquid detrimenti alicui sequatur, atque ideò licitum est
12 mihi domum meam altius tollere, quamuis domus vicini luminibus ob id officiatur; dummodò seruitus constituta non fuerit, vt in *l.cum eo, ff.de seruit.vrban.pred.* ergò licitum est pœnitẽti peccatum suum cum suis circumstantijs confiteri, licèt ex tali confessione detrimentum inferatur famæ alterius, eiusdemq; opinio obscuretur apud Confessarium. Quintò vnusquisque potest salutẽ propriam præferre famæ alterius: & propterea
13 non tenetur quis ad famæ restitutionem cum propriæ vitæ periculo; quia res inferioris ordinis non est restituenda cum damno rei superioris ordinis, qualis est propria salus respectu famæ, vt in *cap.offic.supra eo.tit.nostro, Nauar.in Man.cap.16. nu.44.cap.17.cap.17.nu.89.& cap.18.nu.47. Petr. Nauar.lib.2.de rest.cap.4.par.3.dub.9.num.40. & seq.Cord.lib.1.qq.q.31.& in sum.q.102.Ioseph Angles in florib.4.sent. q. de restit. fama concl. 1.& 2. Greg.de Valent.tom.3.disp.5.q.6.pun.7. causa 5. §. Imò Sot.& Sayr.lib.11.Clau.Reg.cap.7. nu.2.* Ergò potest quis multò magis peccatum, & eius circũmstantiam confiteri, quamuis id cedat complicis ad saluandam salutem animæ eius, cuius salus cunctis est præferenda, *arg.tex.in l.sunt persona, ff. de Relig.& sump.funer.* Sextò peccatum proximi
14 occultum alteri manifestare non est intrinsecè malum, quando id fieret ex rationabili causa, & citra intentationem infamandi proximum: quoniam tunc huiusmodi detractio dicitur materialis tantùm, non autem formalis; atque ideò non est contra ius naturale; sed manifestatio in sacramentali confessione peccati complicis fit citra omnem intentionem infamandi, & efficitur ex iusta, ac rationabili causa: ergò manifestatio peccati complicis licitè in confessione fieri potest; ergò fieri debet. Minor supponitur quoad primam partem: supponimus enim pœnitentem manifestando complicem, non habere intentionem infamandi illum. Quoad secundam verò partem patet; quia bonum integritatis confessionis præponderat bono occultandi peccatum complicis: siquidem integritas sacramentalis confessionis cùm sit de iure Diuino, ratione reuerentiæ Sacramento pœnitentiæ debitæ, maioris momenti est, vt cum debita reuerentia tractetur, & in sua puritate, ac integritate conseruetur, quam quòd complicis pecca-
15 tum occultetur. Etenim cum eadem ratione maius bonum sit seruare sigillum confessionis, quàm illud violando saluare Ciuitatem ab incendio; idcircò licitum non est confessario reuelare peccatum sibi in confessione manifestum, quamuis ex tali manifestatione liberaretur Ciuitas ex incendio, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d.21.q. 3. art. 1.& quodlib. 1. art.8. Ricchar. ibidem, art.4. q.1. & 2. Sot. q. 2. Duran. q.4. Palud. & Maior q.3. Capr. q.2. Sot. in 4. d. 18. q.4. art. 5. Petro Soto lec. 11. de confes. Nauar.in Man. cap. 8. & in cap. Sacerdos, de pœnit. d. 6. num.116.* & ex alijs apud *Suar. in 3. par. tom.4. disp.33. sec.1.* Denique hæc sententia fauet conscientijs Rusticorum, qui vt plurimum ignorant quod explicare, aut tacere debeant in confessione; neque habent alium Sacerdotem præter Parochum, qui omnes agnoscit. Fauet quoque coniugatorum conscientijs se inuicem abutentium: nam si obligarentur tacere circumstantiam complicis Confessario cogniti, varijs scrupulis inuoluerentur, vt habetur ex *Henr. lib.2.de pœn. cap 9. num.9. ad medium, Petr.Nauar. lib.2.de restit. cap.4. par.2. dub.1.& 10.num.276.& 335. & Fagund. loco citato sub num.14.*

Hæc sententia licèt re vera sit communior, vt
16 testatur etiam *Vasq.* vbi supra, *sub num.20.vers. Vt ergo:* nihilominus contrariam opinionem putant veriorem esse *Innoc. & Hostien. in explic. nostri*

nostri can. Nauar. in Man. cap. 7, num. 3. & in cap. consideret a num.98. de pęnit. d. 5. & in cap. Sacerdos, num.95. & 96. de pęnit. d.6. Marsil. in 4.q.12.art.4. ad 7. Imò aliqui hanc eandem sententiam tribuunt *Caiet.* nempè *Vasq. in 3. par. tom.4.q.91. art.2. dub.3.num.8. Armil.* qui hanc ipsam opinionem sequitur *in sua sum. in ver. Circumstantia num.11. Viguer. in sum. cap.16. §.4. vers. 17.* qui vult hoc casu pœnitentem se gerere debere, sicut qui non habet copiam Confessarij, quod nos supra cum *Vasq.* reijcimus; & intelligendum esse diximus cum *Suar. d.disp.34. sec.2. nu.2.* quantum ad illam culpam, vel circumstantiam, quam nō potest sine complice manifestare: nam de reliquis culpis citra omnem controuersiam potest, ac debet se accusare si aliàs obligatio vrgeat. Hanc eandem opinionem tenent *Canas relect. de pęnit. par. 5. Medina in sum. lib. 2. cap. 4. §.1. de complice, Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. Alexand. 4. par. q. 77. mem. 3. art. 1. aliàs q. 18. mem. 4. art. 5. §. 1. Bann. 2.2. q.33. dub. 8. in prin. par.1. & par.3. ratione. 2. Ledesma 2. 4. q. 8. art. 4. dub. 2. concl. 3. & q.10. art. 1. dub. 7. Ludou. Lopez 1. par. Instr. cap.36. Villalobos in sum. tom. 1. tract.9. dub.38. num.3. Petr. Fay. in addit. ad 3. par. q.9. art.2. disp.9. concl.1. Valen. tom.4. disp.7. q. 11. pun. 1. Io. de la Cruz in Direct. conscient. par. 2. de sacram. pęnit. q. 3. dub. 5. concl. 3. P. Diana par. 1. resol. tract. 7. de circum. resol. 49.* & alij dicentes non posse pœnitentem confiteri peccatum, aut circumstantiam manifestatiuam complicis, etiam si ex hoc nullum damnum sequatur complici præter infamiam apud Confessarium. Probatur hæc sententia primò, quia præ-
17 ceptum non infamandi proximum est naturale: præceptum verò integritatis confessionis est positiuum: ergò quando pœnitens non potest suum peccatum confiteri citra manifestationem complicis, potest ac tenetur illud tacere, manifestatis alijs, vt ipsius complicis fama apud Confessarium illæsa remaneat. Antecedens patet. Probatur consequentia; quia quando concurrunt duo præ-
18 cepta simul, quorum alterum est violandum, tunc maius præfertur minori, & minus maiori cedit, vt in *cap. Iulianus, & cap. si Dominus 11. q. 3.* & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cęna, lib.1. cap.2. q.3. num.2. & 3.* At præceptum non infamandi proximum maius est cùm sit naturale, quàm præceptum integritatis confessionis, quod est positiuum: ergò illud præferendum est; atque ideò pœnitens tenetur tacere peccatum in confessione, quod sine complicis diffamatione apud Confessarium confiteri non potest. Secundò qui rem habuit cum matre, & confitetur circumstantiam complicis duo pręcepta violat, si
19 Confessarius matrem agnoscit: alterum de non lædendo famam proximi: alterum de honorandis parētibus: ergò pœnitens ne matrem inhonoret, & lædat in fama, potest, ac debet tacere circumstantiam matris complicis: Denique ad euitandam infamiam propriam excusatur quis à materialis confessionis integritate, vt supra ostendimus *sec. 1. concl.5. limit. 3.* vbi idem locum sibi vendicare probauimus ad euitandum notabile detrimentum in persona proximi fama, vel in bonis: ergò pœnitens excusatur ab integritate confessionis, ne complicis peccatum Confessario manifestet: aliàs huiusmodi confessio tenderet in ipsius complicis, & sic proximi diffamationem.

Nec obstat fundamentum contrariæ opinionis, scilicet habens diffamationem hanc non esse for-
20 malem, sed tantùm materialem; quoniam si res ipsa rectè perpendatur, dicitur vera, ac formalis, tùm quia prouenit ex intentione pœnitentis, qui sciens manifestationem talis peccati tendere in infamiam complicis, illud confitetur: nec ob id excusatur, quòd non habeat intentionem infamandi, cùm re ipsa complicis persona apud Confessarium remaneat infamata: tùm etiam, quia non adest sufficiens ratio, qua obligetur pœnitens ad confitendum peccatum complicis, cum confessio licèt non fiat integrè materialiter: saluatur tamen reuerentia Sacramenti per formalem eiusdem integritatem: tùm denique, quia
21 certum est, Confessarium non posse confiteri peccatum aliquod, si ob id reuelet confessionem, vt latè probat *Doctor. in 4. sent. d.21. & Nauar. in Man. cap.8. sub num.5.* & tamen illa reuelatio confessionis fit Confessario: & non alia ratione, nisi quia grauatur opinio pœnitentis apud Confessarium; ergò idem dicendum est in casu nostro cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Imò multi, qui tenent contrariam sententiam, inter quos est *Suar. in 3. par. tom.4. disp.34. sec.2. sub num. 14.* volunt non esse
22 licitum pœnitenti reuelare in confessione peccatum alterius, qui socius non sit criminis, etiam si aliter non posset manifestare peccatum proprium. Vt si filius præbeat venenum matri grauidæ ex illicito concubitu; tunc enim ait ipse *Suar.* ne infamaret matrem apud Confessarium, tenetur filius tacere circumstantiam matris, dum confitetur, si nota sit Confessario, & satis est si dicat, se occidisse mulierem grauidam valdè sibi coniunctam: ergò idem dicendum est de complice, cùm vtriusque diffamatio si apud Confessarium dumtaxat.

Scio *Suar. loco citato*, assignare diuersitatem
23 rationis inter complicem, & inter eum, qui non est complex: siquidem prior voluntate sua se immiscuit peccato alterius, & sic culpa sua patitur damnum; non sic posterior; nam quando persona non est particeps criminis, nullo modo se immiscuit peccato alterius, atque ideò ex vi sui peccati non censetur se subijcere iudicio, vel cognitioni alterius. Sed re vera hæc diuersitatis ratio non videtur concludere, vt colligitur ex ijs quæ habentur per *Vasq. in 3. par. tom.4. q.91. art. 2. dub.3. num.17.* Etenim non ex eo, quòd complex voluntate sua se immiscuit peccato pœnitentis, pœnitens ipse censetur adeptum fuisse ius cum illo famæ proximi detrimento ad peccatum suum in confessione explicandum: nam quòd voluntate sua peccauerit, non potest esse sufficiens causa,

tur, Almayn.d.17.q.1.art.2. Dom.Sot. in 4.d.18. q.2. art.5. circa solut.4. argum. Henr. quodlib. 3. q. 23. Io. Med. C. de Confes. q. de circum. tempor. & loci, Petr. Sot. lec. 10. de confes. Corduba tract. de detrac. in 4. q. 2. concl. 3. & in sua sum. Hisp. q.1. Vasq. in 3. par. tom.4.q.91.art.2.dub.3.nu.28. Conynch. de sacram. disp.7.dub.9.nu.89. Reginal. lib.6.sue prax.cap.4.n.156.Henriq.lib.2. cap.9.nu. 3.& 5.Emanuel Sa ver.Confessio n.18. Tolet.lib.3. sua sum.cap.8.nu.4.Rosel.eo.ver.nu.6.Syl.ver.Confessio 1 q.24.Angel.eo.ver.nu.3.Gers.Alph.41.litt. F.circa finem,& 32.lit.B. Hanc ipsam opinionem *Nauar.* testantur esse communem, *in Man.cap.7. n.3.* licèt eam non sequatur, & ipsam tenet *Suar. in 3.par.tom.4.disp.34.sec.2.Vasq.ibidem,q.91.art. 2.dub.3.nu.13. Molses.par.1.sue sum. tract.7. cap. 12.num.35.Medina,C.de confes.q.de circumst.loci, Nugn.in addit.ad 3.par.q 9. art.2. dub.2. Fagund. de precep.Eccl.precep.2.lib.5.cap.1.nu.8.& alij Recent.* Idem colligitur ex *D.Bern. in opusc. intitulato, Formula honestæ vitæ*, vbi inter alia ità se habet, *De nullo prorsus sinistrè loquaris, quantumcũque sit verum, vel manifestum, nisi in confessione: & hoc vbi non potes aliter manifestare peccatũ tuum.*

Probant hanc sententiam primò. Nam qui rem
9 habuit cum matre, filia, aut sorore, si non obligaretur complices reuelare, id quidem alia ratione non esset, nisi quia prædictæ personæ remanerent diffamatæ apud Confessarium; sed consequens est fallum, ergo antecedens. Maior patet. Probatur minor; quia in sola confessione non datur vera ratio infamiæ: aliàs sequeretur, quòd idem pœnitens confitẽdo peccata se ipsum diffamaret: quod est falsum. Secundò illa diffamatio apud Con-
10 fessarium est parum incommodum respectu cõplicis; quia Confessarius eodem confessionis sigillo tenetur cœlare peccatum complicis, ac pœnitentis. Non igitur ob causam adeò leuem prætermittenda est confessionis integritas, quæ debita est de iure diuino. Tertiò si aliqua ratio infamiæ ipsius complicis foret apud Confessarium ex manifestatione pœnitentis, id quidem ex eiusdem complicis culpa proueniret, qui id futurum sibi poterat, ac debebat suspicari: at damnum,
11 quod quis sua culpa patitur, sibi imputatur, vt in *Regula damnum, de regul.iur.in 6.* Quartò, quoniã vnusquisque vti potest iure suo; etiam si aliquid detrimenti alicui sequatur, atque ideò licitum est
12 mihi domum meam altius tollere, quamuis domus vicini luminibus ob id officiatur; dummodò seruitus constituta non fuerit, vt in *l.cum eo, ff.de seruit.vrban.pred.* ergò licitum est pœnitẽti peccatum suum cum suis circumstantijs confiteri, licèt ex tali confessione detrimentum inferatur famæ alterius, eiusdemq; opinio obscuretur apud Confessarium. Quintò vnusquisque potest salutẽ propriam præferre famæ alterius: & propterea
13 non tenetur quis ad famæ restitutionem cum propriæ vitæ periculo; quia res inferioris ordinis non est restituenda cum damno rei superioris ordinis, qualis est propria salus respectu famæ, vt in *cap.offic.supra eo.tit.nostro, Nauar.in Man.cap.16. nu.44.cap.17.cap.17.nu.89.& cap.18.nu.47. Petr. Nauar.lib.2.de rest.cap.4.par.3.dub.9.num.40. & seq.Cord.lib.1.qq.q.31.& in sum.q.102. Ioseph Angles in florib.4.sent. q. de restit. fama concl. 1.& 2. Greg.de Valent.tom.3.disp.5.q.6.pun.7. causa 5. §. Imò Sot.& Sayr.lib.11.Clau.Reg.cap.7. nu.2.* Ergò potest quis multò magis peccatum, & eius circumstantiam confiteri, quamuis id cedat complicis ad saluandam salutem animæ eius, cuius salus cunctis est præferenda, *arg.tex.in l.sunt personæ, ff. de Relig.& sump.funer.* Sextò peccatum proximi
14 occultum alteri manifestare non est intrinsecè malum, quando id fieret ex rationabili causa, & citra intentationem infamandi proximum: quoniam tunc huiusmodi detractio dicitur materialis tantùm, non autem formalis; atque ideò non est contra ius naturale; sed manifestatio in sacramentali confessione peccati complicis fit citra omnem intentionem infamandi, & efficitur ex iusta, ac rationabili causa: ergò manifestatio peccati complicis licitè in confessione fieri potest; ergò fieri debet. Minor supponitur quoad primam partem: supponimus enim pœnitentem manifestando complicem, non habere intentionem infamandi illum. Quoad secundam verò partem patet; quia bonum integritatis confessionis præponderat bono occultandi peccatum complicis: siquidem integritas sacramentalis confessionis cùm sit de iure Diuino, ratione reuerentiæ Sacramento pœnitentiæ debitæ, maioris momenti est, vt cum debita reuerentia tractetur, & in sua puritate, ac integritate conseruetur, quam quòd complicis pecca-
15 tum occultetur. Etenim cum eadem ratione maius bonum sit seruare sigillum confessionis, quàm illud violando saluare Ciuitatem ab incendio; idcircò licitum non est confessario reuelare peccatum sibi in confessione manifestum, quamuis ex tali manifestatione liberaretur Ciuitas ex incendio, vt habetur ex *D.Thoma in 4. d.21.q. 3. art. 1.& quodlib. 1. art.8. Ricchar. ibidem, art.4. q. 1. & 2. Sot. q. 2. Duran. q.4. Palud. & Maior q.3. Capr. q. 2. Sot. in 4. d. 18. q.4. art. 5. Petro Soto lec. 11. de confes. Nauar. in Man. cap. 8. & in cap. Sacerdos, de pœnit. d. 6. num.116.* & ex alijs apud *Suar. in 3. par. tom.4. disp.33. sec.1.* Denique hæc sententia fauet conscientijs Rusticorum, qui vt plurimum ignorant quod explicare, aut tacere debeant in confessione; neque habent alium Sacerdotem præter Parochum, qui omnes agnoscit. Fauet quoque coniugatorum conscientijs se inuicem abutentium: nam si obligarentur tacere circumstantiam complicis Confessario cogniti, varijs scrupulis inuoluerentur, vt habetur ex *Henr. lib.2.de pœn. cap 9. num.9. ad medium, Petr.Nauar. lib.2.de restit. cap.4. par.2. dub.1.& 10.num.276.& 335. & Fagund. loco citato sub num.14.*

Hæc sententia licèt re vera sit communior, vt
16 testatur etiam *Vasq.* vbi supra, *sub num.20.vers. Vt ergo*: nihilominus contrariam opinionem putant veriorem esse *Innoc. & Hostien. in explic.*

nostri

nostri can. Nauar. in Man. cap. 7, num. 3. *& in cap. consideret a num.*98. *de pęnit. d.* 5. *& in cap. Sacerdos, num.*95. *&* 96. *de pęnit. d.*6. *Marsil. in* 4.*q.*12.*art.*4. *ad* 7. Imò aliqui hanc eandem sententiam tribuunt *Caiet.* nempè *Vasq. in* 3. *par. tom.*4.*q.*91. *art.*2. *dub.*3.*num.*8. *Armil.* qui hanc ipsam opinionem sequitur *in sua sum. in ver. Circumstantia num.*11. *Viguer. in sum. cap.*16. §.4. *vers.* 17. qui vult hoc casu pœnitentem se gerere debere, sicut qui non habet copiam Confessarij, quod nos supra cum *Vasq.* reijcimus; & intelligendum esse diximus cum *Suar. d.disp.*34. *sec.*2. *nu.*2. quantum ad illam culpam, vel circumstantiam, quam nō potest sine complice manifestare: nam de reliquis culpis citra omnem controuersiam potest, ac debet se accusare si aliàs obligatio vrgeat. Hanc eandem opinionem tenent *Canus relect. de pęnit. par.* 5. *Medina in sum. lib.* 2. *cap.* 4. §.1. *de complice*, *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *Alexand.* 4. *par. q.* 77. *mem.*3. *art.*1. *aliàs q.* 18. *mem.*4. *art.*5. §.1. *Bann.*2.2. *q.*33.*dub.*8. *in prin. par.*1. *& par.*3. *ratione.* 2. *Ledesma* 2. 4. *q.* 8. *art.* 4. *dub.* 2. *concl.* 3. *& q.*10. *art.* 1. *dub.* 7. *Ludou. Lopez* 1. *par. Instr. cap.*36. *Villalobos in sum. tom.* 1. *tract.*9. *dub.*38. *num.*3. *Petr. Fay. in addit. ad* 3. *par. q.*9. *art.*2. *disp.*9. *concl.*1. *Valen. tom.*4.*disp.*7. *q.* 11. *pun.* 1. *Io. de la Cruz in Direct. conscient. par.* 2. *de sacram. pęnit. q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 3. *P. Diana par.* 1. *resol. tract.* 7. *de circum. resol.* 49. & alij dicentes non posse pœnitentem confiteri peccatum, aut circumstantiam manifestatiuam complicis, etiam si ex hoc nullum damnum sequatur complici præter infamiam apud Confessarium. Probatur hæc sententia primò, quia præ-
17 ceptum non infamandi proximum est naturale: præceptum verò integritatis confessionis est positiuum: ergò quando pœnitens non potest suum peccatum confiteri citra manifestationem complicis, potest ac tenetur illud tacere, manifestatis alijs, vt ipsius complicis fama apud Confessarium illæsa remaneat. Antecedens patet. Probatur consequentia; quia quando concurrunt duo præ-
18 cepta simul, quorum alterum est violandum, tunc maius præfertur minori, & minus maiori cedit, vt in *cap. Iulianus*, *& cap. si Dominus* 11. *q.* 3. & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cęna, lib.*1. *cap.*2. *q.*3. *num.*2. *&* 3. At præceptum non infamandi proximum maius est cùm sit naturale, quàm præceptum integritatis confessionis, quod est positiuum: ergò illud præferendum est; atque ideò pœnitens tenetur tacere peccatum in confessione, quod sine complicis diffamatione apud Confessarium confiteri non potest. Secundò qui rem habuit cum matre, & confitetur circumstantiam complicis duo pręcepta violat, si
19 Confessarius matrem agnoscit: alterum de non lædendo famam proximi: alterum de honorandis parētibus: ergò pœnitens ne matrem inhonoret, & lædat in fama, potest, ac debet tacere circumstantiam matris complicis: Denique ad euitandam infamiam propriam excusatur quis à materialis confessionis integritate, vt supra ostendimus *sec.* 1. *concl.*5. *limit.* 3. vbi idem locum sibi vendicare probauimus ad euitandum notabile detrimentum in persona proximi fama, vel in bonis: ergò pœnitens excusatur ab integritate confessionis, ne complicis peccatum Confessario manifestet: aliàs huiusmodi confessio tenderet in ipsius complicis, & sic proximi diffamationem.

Nec obstat fundamentum contrariæ opinionis, se habens diffamationem hanc non esse for-
20 malem, sed tantùm materialem; quoniam si res ipsa rectè perpendatur, dicitur vera, ac formalis, tùm quia prouenit ex intentione pœnitentis, qui sciens manifestationem talis peccati tendere in infamiam complicis, illud confitetur: nec ob id excusatur, quòd non habeat intentionem infamandi, cùm re ipsa complicis persona apud Confessarium remaneat infamata: tùm etiam, quia non adest sufficiens ratio, qua obligetur pœnitens ad confitendum peccatum complicis, cum confessio licèt non fiat integrè materialiter: saluatur tamen reuerentia Sacramenti per formalem eiusdem integritatem: tùm denique, quia
21 certum est, Confessarium non posse confiteri peccatum aliquod, si ob id reuelet confessionem, vt latè probat *Doctor. in* 4. *sent. d.*21. *& Nauar. in Man. cap.*8. *sub num.*5. & tamen illa reuelatio confessionis fit Confessario: & non alia ratione, nisi quia grauatur opinio pœnitentis apud Confessarium; ergò idem dicendum est in casu nostro cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud*, *ff. ad leg. Aquil.* Imò multi, qui tenent contrariam sententiam, inter quos est *Suar. in* 3. *par. tom.*4.*disp.*34.*sec.*2.*sub num.*14. volunt non esse
22 licitum pœnitenti reuelare in confessione peccatum alterius, qui socius non sit criminis, etiam si aliter non posset manifestare peccatum proprium. Vt si filius præbeat venenum matri grauidæ ex illicito concubitu; tunc enim ait ipse *Suar.* ne infamaret matrem apud Confessarium, tenetur filius tacere circumstantiam matris, dum confitetur, si nota sit Confessario, & satis est si dicat, se occidisse mulierem grauidam valdè sibi coniunctam: ergò idem dicendum est de complice, cùm vtriusque diffamatio si apud Confessarium dumtaxat.

Scio *Suar. loco citato*, assignare diuersitatem
23 rationis inter complicem, & inter eum, qui non est complex: siquidem prior voluntate sua se immiscuit peccato alterius, & sic culpa sua patitur damnum; non sic posterior; nam quando persona non est particeps criminis, nullo modo se immiscuit peccato alterius, atque ideò ex vi sui peccati non censetur se subijcere iudicio, vel cognitioni alterius. Sed re vera hæc diuersitatis ratio non videtur concludere, vt colligitur ex ijs quæ habentur per *Vasq. in* 3. *par. tom.*4. *q.*91. *art.* 2. *dub.*3. *num.*17. Etenim non ex eo, quòd complex voluntate sua se immiscuit peccato pœnitentis, pœnitens ipse censetur adeptum fuisse ius cum illo famæ proximi detrimento ad peccatum suum in confessione explicandum: nam quòd voluntate sua peccauerit, non potest esse sufficiens

causa,

causa, vt ipse hoc infamiæ detrimentum subire teneatur; aliàs quicunque peccator eo ipso quòd peccauit teneretur peccati sui pati infamationem. Nec ex eo quòd socius criminis in iudicio forensi ratione delicti fiat subditus Iudici exer-
24 centi iurisdictionem in tali iudicio quantum ad hoc, vt possit inquirere, & integrè cognoscere peccatum sui subditi; licèt id fieri non possit, nisi simul, & quasi indirectè cognoscat personam complicis, infertur, vt hoc ipsum seruari debeat in iudicio sacramentali; quoniam iudicium sacramentale non est in omnibus conforme iudicio forensi; sed est alterius rationis ab eo, & in multis differt: siquidem in iudicio sacramentali idem est accusator, & reus, & reo creditur tàm pro se, quàm contra se; sententia non potest ferri, nisi verbis, & in volentem, & in eo intenditur iustificatio, & absolutio tantùm pœnitentis, non autem vindicta: at in iudicio forensi diuersi sunt accusator, & reus, reo non creditur pro se, sed tantùm contra se; sententia in eo non solùm verbis ferri potest, sed etiam in scriptis, in volentem, & in inuitum, intenditur vindicta, & absolutio.

Et si quis dicat, pœnitentem in casu de quo
25 agitur non infamare complicem formaliter, & directè, nec illum priuare iniustè bona opinione, quam possidet apud ipsum Confessarium, sed vti iure suo, & per accidens esse si aliqua materialis infamia detur præter intentionem pœnitentis; tunc respondeo quod eadem ratione posset Confessarius confiteri peccatum aliquod, quamuis reuelet confessionem, quod est manifestè falsum, vt supra diximus, quia posset dicere Confessarius se vti iure suo, & reuelationem confessionis in confessione esse per accidens. Vndè dicimus infamationem illam apud Confessarium esse formalem, & non materialem tantùm, vt supra ostendimus, *verf. Nec obstat*. Et pœnitens eo casu non dicitur vti iure suo cũ præcepto aliquo, nec humano, nec Diuino teneatur facere confessionem materialiter integram in præiudicium alterius; sed rectè dicitur satisfacere integritati confessionis, si illam faciat integram formaliter: quapropter pœnitens reuelando complicem in confessione non dicitur vti iure suo; sed vti confessione in alterius iniuriam. Patet igitur ex dictis, pœnitentem non posse, nec debere confiteri peccatum, per quod Confessarius deueniat in cognitionem complicis. Et re vera licèt prior sententia sit communior, vt *Nauar Vasq.* & alij testantur; nihilominus hæc posterior nobis videtur probabilior, & maiorem continet æquitatem: quod ex solutione argumentorum, quæ supra retulimus pro prima sententia melius demonstrabitur.

Ad argumenta igitur, quæ supra retulimus pro contraria sententia respondetur.

26 AD primum respondetur negando minorem: nam complicis opinio grauatur apud Confessarium: & propterea illius peccati manifestatio, habet veram rationem infamiæ apud ipsum Confessarium, iuxta ea, quæ supra adnotauimus. Et ad probationem dicimus, quòd licèt pœnitens confitendo propria scelera, suam turpitudinem Confessario manifestet; nihilominus, quia huiusmodi reuelatio tendit in vtilitatem ipsius pœnitentis, spontè sua crimina confitentis, non habet rationem infamiæ, tùm quia volenti, & patienti nulla fit iniuria, *l. non videtur, ff. de iniur.* tùm etiam quoniam nihil contra ius reuelatur, *arg. tex in cap. hoc videtur*, §. *Sed quia*, 21. *q.* 5. tùm denique, quoniam si citra iniuriam potest fieri reuelatio criminis alterius ad eiusdem vtilitatem, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 8. *num.* 7. multò magis potest reuelari crimen proprium ad proprium ipsius reuelantis commodum, ac vtilitatem. Et dato, ac non concesso, quòd aliqua famæ offuscatio pœnitentis remaneat apud Confessarium ex confessione proprij criminis; illa nihilominus denigratio compensatur fructu gratiæ, & remissionis pec-
27 catorum. Quæ quidem omnia cessant in reuelatione peccatorum alienorum facta à pœnitente: nam eo casu, is, cuius peccatum detegitur nullã consequitur vtilitatem; sed ex tali reuelatione inuitus cogitur subire iniuriam, atque ideò infamiam. Vndè cùm diuersa ratio sit de pœnitente propria peccata Confessario aperiente; & de eodem pœnitente aliena eidem Confessario confitenti, ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* Ad secundum negatur
28 antecedens: & ad probationem illius dicimus; quòd si ratione sigilli diffamatio illa esset paruũ incommodum respectu complicis, sequeretur non esse ipsius complicis notabilem infamiam, nec lethalem culpam in sacramentali confessione manifestare eiusdem peccatum aliquod mortale, ac enorme, etiam si pœnitens posset integrè confiteri citra illius manifestationem; cùm in vtroque casu, & semper Confessarius teneatur sigillum seruare. Confirmatur, quia si huiusmodi diffamatio esset paruum incommodum, non esset obligatus pœnitens alteri confiteri, qui complicis personam non nosset, si copiam haberet Confessarij: quod quidem ex communi omnium sententia est manifestè falsum, vt supra ostendimus. Et re vera læsio notabilis in fama proximi æstimatur etiam si vni tantùm peccatum reueletur, qui pro certo habetur, se illud nemini manifestaturum: ergò nihil refert ad grauitatem, vel leuitatem infamiæ, quòd reuelatio fiat in confessione, vel extra. Ita *Vasq. d. dub.* 3. *num.* 15 *&* 16. quamuis contrariam tueatur sententiam. Ad tertium patet responsio ex dictis, cùm non ob id pęnitens habeat ius manifestandi complicis peccatum in confessione, cum complex ad id nullo pacto censeatur consentire, vt per eundem *Vasq. ibidem, num.* 17. Ad quartum negatur consequentia: quia talis pœnitens nullum habet ius, quo vti
29 possit cum detrimento famæ sui complicis, cum ad salutem eius hoc illi non sit necessarium: nam tacendo in confessione peccatum, per quod si cõfiteretur, denigraretur opinio complicis apud Con-

Confessatium, seruatur proximi fama: & confitẽdo alia peccata sufficienter pœnitens prouidet animæ suæ: quia formaliter confitetur integrè, & indirectè, se concomitanter, etiam illius peccati veniam consequitur, vt benè respondet *Suar. d. disp.* 34. *sec.* 2. *num.* 4. quamuis oppositam sententiam sequatur. Ad quintum eodẽ modo respondetur negando consequentiam: nam licèt verum sit, vnumquemq; magis debere suæ animæ saluti
30 prouidere, quàm famæ proximi, quãdo vtrumq; simul seruare non potest; in casu tamen, de quo agitur vtriusque incommodo occurri potest, tacendo peccatum, & confitendo alia, iuxta ea, quæ in solutione præcedentis argumenti diximus. Ad sextum patet responsio ex his, quæ supra diximus ad probandam nostram sentẽtiam. Satis enim ostendimus, diffamationem, de qua agimus non esse materialem, sed formalem, & habere veram rationem infamiæ; atque ideò esse intrinsecè malam: & propterea bonum integritatis materialis confessionis non præponderat bono occultandi peccatum complicis: & eò magis, quia occultãdo, & tacendo pœnitens peccatũ, per quod grauaretur opinio complicis apud Confessarium, nihil dicitur agere contra reuerentiam Sacramenti pœnitentiæ, cùm rectè saluetur eiusdem reuerentia per formalem confessionis integritatem. Ad vltimum quoq; respondetur, quòd bonum occultandi peccatum complicis præponderat bono illi Rusticorum, & coniugatorum; eò magis, quia Confessarius tenetur supplere pœnitentis defectum, vt infra dicemus *ampl.* 2. Vndè his reiectis, firma, ac indubitata remanet nostra conclusio, quòd quando pœnitens non potest Confessario proprium peccatum aperire, quin complicis, aut alterius peccatum reueler, potest, & debet illud tacere, donec habeat copiam Confessarij, cui peccatum illud confiteri possit citra complicis, vel alterius diffamationem.

Ampliatur primò hæc conclusio, vt vllo vn-
31 quam casu pœnitens nominare possit personam, cum qua peccauit, siuè peccatum mortale sit, siuè veniale; quia in omnibus militat eadem ratio, cùm lege naturali Diuina id prohibeatur. Est tamen verum, quòd qui alterius culpam venialem in confessione detegerit, numquam peccabit mortaliter; etiam si commodè posset suum peccatum citra complicis, aut alterius manifestationem confiteri: quia in omnem euentum hæc diffamatio esset leuis: & propterea notabiliter non esset contra reuerentiam Sacramenti.

Secundò ampliatur, vt non solùm pœnitens
32 non possit in sacramentali confessione detegere peccatum complicis, aut alterius; verum etiam Confessarius si præuideat pœnitentem velle nominare peccata complicis, vel personæ; quas ipse induxit, vel à quibus fuit ad peccandum inductus, teneatur statim ei occurrere, ipsumque admonere, ne illas nominet: aliàs ipse Confessarius eiusdem infamiæ culpæ reus erit, *arg. tex. in cap. notum*, 2. *q.* 1. *cap.* 1. *de offic. deleg.* latè *Nauar. in Man. cap.* 7. *sub num.* 2.

Tertiò ampliatur, vt pœnitens tacere possit, ac
33 debeat peccatum, quod sine alterius infamia confiteri non potest, etiam si constitutus reperiatur in articulo mortis. Nam si ad salutem pœnitẽtis necessaria est explicatio peccati, aut eiusdem circumstantiæ, fit vt etiam citra mortis articulum sit explicanda: & si non est necessaria, in mortis articulo quoque licitè omitti potest, vt habetur ex *Medina in sum. lib.* 2. *cap.* 4. §. 1. *de complice*, *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 4. *Bann.* 2. 2. *q.* 33. *dub.* 8. 1. *par. initio*, & 3. *par. Petr. Nauar. lib.* 2. *de restit. cap.* 4. *dub.* 1. *num.* 279. *Vival. in candel. aureo*, vbi de confessione à *num.* 4. *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 34. *sec.* 2. *art.* 1. & ex alijs.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt
34 pœnitens in casibus, in quibus non potest confiteri circumstantiam necessariò confitendam sine alterius diffamatione, ita demum possit circumstantiam illam tacere, quando non haberet alium Confessarium, qui complicis, aut alterius personam non cognosceret, & circumstantiam nullo modo posset explicare citra proximi infamiam, aliàs non posset, vt supra adnotauimus, *concl.* 2. *ex Palud. D. Bonauen.* & *Vasq.* quibus adde *Nauar. in d. cap.* 7. *num.* 5.

Secundò limitatur, vt quamuis pœnitens non
35 debeat nominare peccati complicem; nihilominus si commisit incestum cum Matre, filia, aut sorore, & habeat matrem, filiam, & sororem Confessario cognitas, tunc tacendo circumstantiam matris, filiæ, vel sororis debet confiteri incestum commisisse in primo gradu: nam hoc casu Confessarius non potest deuenire in cognitionem personæ in indiuiduo, cum qua peccauit pœnitens; quia in primo gradu est incestus cum matre, filia, sorore, ac nouerca, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 22. *sec* 4. *num.* Quod puto verum, nisi pœnitens haberet tantùm matrem, vel solam sororem, filiam, aut nouercam, & non aliam coniunctam in primo gradu; quoniam tunc Confessarius deueniret in cognitionem complicis in indiuiduo.

Tertiò limitatur, vt licèt pœnitens non possit
36 proprio Confessario peccatum aperire, quin complicis, aut alterius peccatum reuelet; non tamen ob hanc solam causam poterit extraneo Confessario confiteri si priuilegium non habeat absque proprij Parochi, aut alterius, ad quem pertinet facultate, vt rectè docet *Palud. in* 4. *d.* 16. *q.* 3. & *Nauar. in d. cap.* 7. *num.* 5. *in fin.* & *in cap. Sacerdos*, & *cap. fin. de pœnit. d.* 6.

Quartò limitatur ipsa conclusio, vt quamuis
37 pœnitens regulariter non possit aliena peccata in confessione reuelare; id tamen poterit ad sibi consulendum, & ad petendum remedium; vt si Puella molestè ab aliquo ad turpitudinem solicitetur, manifestare illum in confessione citra culpam posset: quia non solùm in confessione; sed extra confessionem potest quis ad protegendam suam virtutem id agere. Hoc ipsum fieri

poteſt ad conſulendum ſaluti alterius, vt ſcilicet Confeſſarius pro eo oret, illum corrigat, aut moneat ſecretè: quod etiam poteſt hac bona intentione idem Confeſſarius à pœnitente; dummodo eum non cogat, vt habetur ex *Io. Andr. & Henr. Boich. in explic. noſtri canonis, ſub num.* 14. *& Sot. loco citato*, qui etiam addit non ſolum ei, qui prodeſſe poteſt, & non obeſſe licitam eſſe peccati alterius reuelationem in tali caſu; verùm etiam illi, qui obeſſe poteſt: nam qui iniuriam alteri intentat, ſaltē quando in illa perdurat ius amittit propriæ famæ; atque ideò alterius habet ſe defendendi.

38 Quartò limitatur in crimine hæreſis: nam hoc caſu *Io. Andr. hic, ſub num.* 4. putat poſſe pœnitentem reuelare hæreticum in confeſſione.

Sextò limitatur, vt contraria opinio citra omnem culpā practicari poſſit quoad reuelationem complicis; quia eſt communior, & habet

39 pro ſe Doctores maximæ auctoritatis. Dixi quoad reuelationem complicis, quia quoad reuelationem alterius contraria ſententia non eſt communis: & multi, qui tenent licitam eſſe reuelationem complicis in confeſſione; id tamen negat quoad reuelationem eius, qui non eſt complex, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par tom.* 4. *diſp.* 34. *ſec.* 2 *num.* 14. vbi *num.* 15. addit, ſæpè eſſe neceſſarium explicare perſonam ad declarandam circumſtantiam aliquo modo diminuentem, vt ſi quis confiteatur infamaſſe aliquem, & addat ſe verum dixiſſe, licèt iniuſtè, nam illud additum determinat peccatum ad circumſtantiam minoris malitiæ: ſiquidem grauius peccaſſet, ſi falſum dixiſſet. Verùm hoc locum ſibi vendicat, quando citra detrimentū famæ alterius fieri poteſt: aliàs ſi detrimentum eſſet tertiæ perſonæ, non debet talem circumſtantiam explicare; etiam iuxta mentem Doctorum, qui ſunt contra noſtram opinionem: quia quamuis peccatum ſimpliciter dicatur ſine illo additamento, Confeſſarius tamen intelligit, vt minimum habere illam malitiā iniuſtitiæ. Ita *Suar. ibidem.*

Septimò limitatur in caſibus, in ſequenti *ſec.* contentis.

An liceat Confeſſario vti notitia confeſſionis de licentia pœnitentis ad corrigendum complicem, vel in bonum aliorum.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Notitia confeſſionis de licentia pœnitentis Confeſſarium vti non poſſe ad corrigendum compliplicem, vel in alium bonum, qui docent.*

2 *Confeſſarius non poteſt vti notitia confeſſionis citra iniuriam Sacramenti pœnitentiæ, & magnum ſcandalum.*

3 *Correctio, vt ſit vtilis, & neceſſaria debet procedere ex notitia certa.*

4 *Vſum notitia confeſſionis eſſe licitum Confeſſario de licentia pœnitentis in graui cauſa, ſecluſo ſcādalo, & ſeruatis debitis circumſtantijs, eſt ſententia communis.*

5 *Pœnitens ex legitima cauſa poteſt Confeſſario extra confeſſionem totum factum cum circumſtantia complicis narrare, & eidem dare licentiam de illo loquendo, & multo magis in confeſſione.*

6 *Sigillum confeſſionis impoſitum eſt directè in fauorem pœnitentis, cui ex iuſta cauſa cedere poteſt.*

7 *Ius habens in foro externo accuſandi aliquem de aliquo delicto, habet pariter ius accuſandi cum manifeſtatione ſui complicis, ſi aliter crimen plene agnoſci non poteſt.*

8 *Incarnatio Verbi diuini, qua eſt ſuperioris ordinis fuit ordinata ad ſalutem hominum, quæ comparatione incarnationis eſt res inferioris ordinis.*

9 *Confeſſarius non ſolùm de licentia pœnitentis poteſt vti notitia confeſſionis, ſed aliquando debet, & tenetur.*

10 *Confeſſarius vt poſſit vti notitia confeſſionis, ſatis eſt ſi obtineat licentiam a pœnitente, ſiue in confeſſione, ſiue extra confeſſionem.*

11 *Confeſſarius ad hoc, vt de licentia pęnitentis poſſit vti notitia confeſſionis quomodo ſibi conſulere debet.*

12 *Circumſtantiæ quæ concurrere debent, vt Confeſſarius de licentia pœnitentis vti poſſit notitia confeſſionis.*

13 *Confeſſarius de licentia pęnitentis poteſt vti notitia confeſſionis pro bono pœnitentis, aut complicis tantùm, non autem alterius.*

14 *Pœnitens, qui propinauit venenum matri grauidę, quid exprimere debeat.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima ſententia eſt *Sot. in* 4. *d.* 18 *q.* 2. *art.* 5. *ad* 4. *Maior ibidem, d.* 21. *q.* 2. *Bann.* 2. 2. *q.* 33. *art.* 8. *dub.* 6. *par.* 1. *concl.* 4. *Angel. ver. Confeſſio* 1. *n.* 3. *Roſel eo. ver. nu.* 6. & aliorum negantium poſſe Cōfeſſarium vti notitia confeſſionis etiam de licentia pœnitentis ad corrigendum complicem, vel in aliorum bonum; Probant eorum ſententiam primò, quoniam ſi id licitum eſſet Confeſſario, eſſet quidem in duobus caſibus, primò pro vtilitate complicis, vt ſcilicet ipſius Cōfeſſarij conſilijs corrigatur, & deſinat à moleſtia, quam infert pęnitenti eiuſdem complici, aut alteri ad alliciendum eum, ac ad ſollicitandum ad peccatum: ſecundò ob vtilitatem ipſius pœnitentis ad capiendum auxilium, vel conſilium, quo ſe defendat ab ipſo complice: at neutro modo licitum eſt Confeſſario vti notitia confeſſionis de licentia pœnitentis, ergò, &c. Non poteſt dici primum, quia pœnitens non habet ius in famam ſui complicis, vt poſſit licentiam dare ſuo Confeſſario ad eum corrigendum; nam id eſſet eum infamare apud ipſum Confeſſarium, quod ex ſe intrinſecè malū eſt. Nec dici poteſt ſecundum, quia ſi hoc ſciat complex, iuſtiſſimam cauſam haberet ſcandalizandi, & confeſſio ſacramentalis apud ipſum exoſa redderetur. Non igitur poteſt Confeſſarius vti notitia confeſſionis, etiam de licentia pœnitentis ad corrigendum complicem, vel in bonum

2 aliorum. Secundò Confeſſarius nō poteſt vti notitia confeſſionis, vt ſupra citra iniuriam Sacramenti

menti

menti pœnitentiæ,& citra magnum sacrilegium; non ergò potest ea vti ad fines supradictos etiam de licentia pœnitentis. Clara consequentia. Probatur antecedens; quoniam negari non potest, quin id multum deroget sigillo confessionis. Nec pœnitentes possunt licitè dare huiusmodi licentiam ad loquendum extra confessionem de rebus in confessione auditis, & ad tertium spectantibus, qualis est complex sui criminis: Etenim repugnat hoc sanctitati Sacramenti, & datur causa, vt Sacramentum huiusmodi odiosum, ac onerosum fidelibus efficiatur, & ansa Confessarijs prædicta licentia abutendi, & vltra quod complices possent existimare Confessarium citra pœnitentis

3 facultatem id egisse. Tertiò quoniam correctio, vt sit vtilis, ac necessaria debet procedere ex notitia certa, aliàs nō potest esse efficax, nec vtilis; at notitia confessionis quoad forum externum certa esse nequit, atque adeò facile posset complex id negare. Denique confirmatur; quoniam peruersio ordinis est, vt confessio, quæ iure supernaturali, ac Diuino ordinatur in bonum tantùm pœnitentis, ordinetur in bonum alienum, nempè complicis, & in correctionem fraternam illius.

His tamen non obstantibus contrariam sen-

4 tentiam puro de iure veriorem esse, quam tenent *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 34. sec. 4. num. 4. Henriq. lib. 2. de pœnit. cap. 10. num. 1. & 2. Capreol. in 4. d. 21. q. 2. art. 3. ad 8. contra tertiam conclusionem, Gabr. ibidem d. 17. q. 1. art. 2. concl. 5. Astiens. lib. 5. tit. 12. Nauar. in Man. cap. 7. num. 7. Syluest. ver. Confessio 1. §. 24.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 5. cap. 2. num. 2.* Volunt enim præfati Doctores, & sequaces, vsum notitiæ confessionis esse licitum Confessario de licentia pęnitentis in graui causa, secluso scandalo, & seruatis debitis circumstantijs: & hanc sententiam communem esse, tùm Theologorum, tùm etiam Summistarum testatur idem *Fagund. loco citato*. Probant hanc opinionem primò, quoniam huiusmodi vsus non est per se malus, cum tendat in bonum spirituale ipsius complicis, nec aliqua lege reperitur prohibitus: ergò confessionis notitia eo casu vti licitè potest Confessarius. Confirmatur, quia talis vsus non est contra sigillum confessionis, cùm agatur de rebus in confessione auditis ad bonum complicis, cum quo agendum est negotium sub eodem sigillo: & quamuis complex id molestè ferat; nihilominus ratione connexitatis criminis, quod spontè commisit, huic oneri etiam inuitus subijcitur. Denique neque ex eo, quòd Confessarius in casu de quo agitur, vtitur notitia confessionis, ob id absolutè sumptum Sacramentum pœnitentiæ redditur onerosum, cùm leuet pœnitentis onus, & prosit complici, cùm ad suum bonum actio illa ordinetur: & propterea si complex id egrè ferret, irrationabile esset.

Restat modo, vt ad argumenta respondeamus.

AD primum negatur minor, & ad probationem dicitur, quòd potest pœnitens ex le-

5 gitima causa, & propter suum bonum, ac etiam complicis narrare Confessario extra confessionem totum factum cum circumstantia complicis, quoniam id non est infamare complicem, sed prospicere bono illius, atque ideò potest eidem Confessario dare licentiam de illo loquendi, quando oportuerit: ergò multo magis pœnitens poterit Confessario huiusmodi licentiam dare in confessione, quàm extra illam, vt rectè declarat *Fagund. loco citato in resp. ad primum argum.* Nec ex eo confessio fieret onerosa: nam si onerosa foret, talis esset pœnitenti, vel complici: non potest dici primum, quoniam ipse pœnitens est, qui sua libera voluntate vult vti industria Confessarij ad supradictum finem: nec potest dici secundum, nam complex non posset rationabiliter conqueri, cùm id cedat in bonum illius, nec caritas fiat onerosa proximo; alioquin nullus esset corrigendus. Vndè si complex scandalizaretur, scandalum esset passiuum, non autem actiuum; atque ideò propter illud non semper

6 sunt opera caritatis dimittenda. Ad secundum negatur antecedens, & ad probationem respondemus, quòd sigillum confessionis impositum est directè in fauorem pœnitentis, cui potest cedere ex causa iusta, & in bonum proprium, vel etiam complicis. Nec obstat si dicatur, quòd licentia pœnitentis satis esset in ijs, quæ ad illum tantùm pertinent, ad tollendam obligationem sigilli: nō autem in ijs, quæ pertinent ad personam complicis; & proindè necessaria esset etiam licentia complicis adhoc, vt Cōfessarius vti possit notitia confessionis ad bonum pœnitentis, & complicis, de cuius re etiam agitur, & sigillum quoad hanc etiam partem in fauorem ipsius complicis est introductum; Quoniam respondetur, quòd complex nullum secretum commisit Confessario in confessione, vel extra illam; sed solùm pœnitens, atque ideò licentia à pœnitente dumtaxat venit impetranda: & iniustè conquereretur de ea re complex, tùm quia res ipsa tendit in bonum ipsius, vel pœnitentis; tùm etiam quia cùm voluntariè ipse complex se fecerit socium criminis, velit, nolit, voluntariè quoque, quantum in ipso est, se subdit cognitioni illius in vtroque foro, tàm externo, quàm interno: quapropter pœnitēs cùm ius habeat manifestandi se ipsum, habet etiam ius manifestandi circumstantiam delicti, & personam complicis iuxta ea, quæ supra dixi-

7 mus. Etenim in foro quoque externo, qui habet ius accusandi aliquem de aliquo delicto, habet pariter ius accusandi illum cum manifestatione sui complicis, quando sine tali manifestatione crimen plenè agnosci non potest. Ad tertium respondetur, quòd correctio, de qua agitur non est iudiciaria, sed extraiudicialis, ad quam satis est notitia confessionis; atque ideò non exigitur notitia certa. Ad vltimum dicitur ex *Fagund.* vbi supra *sub nu.* 10. quòd id non videtur incon-

8 ueniens: siquidem Incarnatio Verbi Diuini, quæ est superioris ordinis, ordinata fuit ad salutem hominum, quæ comparatione incarnationis Diuinæ res est inferioris ordinis. Et caritas proximi

T 2 prop-

propter Deum non est finis inferior ipsa confessione, quando vtrumque ordinatur ad Dei gloriam, vt in vltimum finem. Vndè his reiectis firma remanet conclusio, quòd licitum est Confessario vti notitia confessionis de licentia pœnitentis ad bonum eiusdem pœnitentis, aut complicis.

Ampliatur hæc conclusio, vt adeò licitum sit
9 Confessario de licentia pœnitentis vti notitia confessionis ad bonum pœnitentis, aut complicis, vt non solùm possit; sed etiam aliquando debeat, & teneatur illa vti, & ipse pœnitens teneatur licentiam prædictam Confessario concedere. Dixi *Non solùm possit, sed etiam aliquando debeat, &c.* Quoniam aliud est Confessarium posse licitè vti notitia confessionis de licentia pœnitentis: & aliud ad hoc teneri, & obligari Confessarium. Etenim primum sæpissimè ob graues causas occurrentes potest contingere: secundum verò rarissimè contingere potest, vt necessitas pœnitentis, & complicis tanta sit, & tàm grauis, vt caritas obliget sub peccato mortali ad hanc opem ferendam, vel per se, vel per alium, vt benè declarat *Fagund. loco supra relato, nu.* 11.

Secundò ampliatur eadem conclusio, qui ad
10 hoc, vt Confessarius vti possit dicta notitia de licentia pœnitentis, satis est si licentiam obtineat ab ipso pœnitente, siuè eam obtineat in confessione, siuè extra confessionem, vt contra *Bann.* 2.2. *q.*33. *art* 8. *dub.*8. *Ludouic Lopez* 1.*p. instr. cap.*36. *concl.* 4. *& Turrecram. in cap. Sacerdos de pœnit. d.* & alios docet *Fagund. vbi supra, sub num.*5. Non enim oportet, vt pœnitens prius reuelet personam complicis extra confessionem, & deindè concedere dictam licentiam, vt volunt præfati Doctores, ne complex scandalizetur, & apud eum redderetur odiosa confessio, quando ageretur de emendatione complicis, & vt Confessor defendat pœnitentem ab importuna illius insectatione, vel vt ab illo aliquam satisfactionem pœnitens consequatur. Etenim *Fagund.* ait, iniustam esse rationem scandali, indè acceptam eo casu, & temeraria suspicio de reuelatione sigilli.

Tertiò ampliatur ipsa conclusio, vt de licentia
11 pœnitentis possit Confessarius vti notitia confessionis non solùm ad emendationem complicis, vt scilicèt desistat ab importuna insectatione pœnitentis, & vt emendetur, vel vt ab eo pœnitens satisfactionem aliquam accipiat, vt supra diximus; sed etiam ad vtilitatem pœnitentis dumtaxat, ad capiendum consilium, aut auxiliũ occulta illa consultatione, & in foro sacramentali habita. Etenim sigillum confessionis impositum est directè in fauorem pœnitentis dumtaxat, cui potest cedere ex causa iusta, & in bonum proprium, vt supra diximus in *resp. ad* 1. & habetur ex *Fagund. sub d. num.*5. 6. 7. *&* 8. qui tantùm relatis casibus ait licitum esse Cõfessario de licentia pœnitentis vti notitia confessionis: quam quidem licentiam expedit aliquando, vt Confessarius in scriptis obtineat, ne fortè mutatus pœnitens neget se illam dedisse: & raro per se ipsum ferat opem, nisi in defectum alterius, qui id commode, & rectè facere possit; quamuis vt plurimum ob temporis angustias, grauitatem negotij, & personarum non expediat, vt id per alium, & non per se ipsum exequatur: quo casu debet rem Deo commendare, cautè, ac prudenter agere: nec se multum torquere de alieno honore cum periculo proprij honoris, & contra sui status decentem grauitatem. Imò Confessarius ipse non debet esse facilis ad se ipsum offerendum in hac re; quin potius si pœnitens id ab eo petat, respondeat, vt ipse potius complicem corripiat, aut quærat virum probum, per quem id efficiat; quoniam licèt id licitè fieri possit per Confessarium; sæpè tamen non expedit, vt habetur ex *Henriq. lib.*2. *de pœnit. cap.* 10. *num.*8. *& cap.*23.§.1. quem refert *Fagund. d. num.*6.

Sic ampliata limitatur supradicta conclusio, vt
12 ita demum Confessarius de licentia pœnitentis possit vti notitia confessionis in dictis casibus, si sequentes concurrant circumstantiæ. Prima est, quam exigit, *D.Thom. opusc.* 12. *c.*6. *& Nauar. cap.*7. *sua sum. num.*7. nempè, vt prius pœnitens præmittat correctionem fraternam complicis, si commodè possit, cum spe fructus, & citra proprium periculum. Secunda circumstantia est, vt ita demum Confessarius vti possit notitia confessionis de licentia pœnitentis ad corrigendum complicem, quando pœnitens per se commodè eum corrigere nequeat, & creditur Confessarij correctionem profuturam. Tertia est, vt pœnitens à Confessario moneatur, vt id sibi extra confessionem dicat, vt possit liberius de ea reloqui: quòd si nolit, & malit in confessione id ipsum dicere, tunc poterit licitè fieri propter bonum complicis, modo id fiat cum maxima prudentia, & cautela, vt habetur ex eodem *Fagund. loco citato, sub num.*4. vbi *nu.*7. addit etiam, quòd ob pęnitentis vtilitatem ad petendum auxilium, vel consilium, vel ad habendam aliquam satisfactionem à complice, facilius licitum erit reuelare crimen, & personam complicis Confessario prudenti, & probo, qui possit prodesse, & non obesse: siquidem differt hic casus à supra relato, *sec. praced.* quoniam in hoc pœnitens directè, & ex intentione reuelat personam complicis ad capiendum consilium, &c. in illo directè, & ex intentione reuelat peccatum, & ex consequenti circumstantiam complicis.

Secundò limitatur, vt Confessarius vti possit
13 de licentia pœnitentis notitia confessionis pro bono pœnitentis, aut complicis dumtaxat, non autem pro bono alterius, qui non sit complex: quoniam pęnitens licèt supradictis casibus possit reuelare complicem, non tamen potest reuelare alium, qui non sit complex, etiam si pęnitens tale commisit peccatum, quod non potest plenè in confessione explicare, nisi explicando simul Confessario circumstantiam personæ, circa quam illud commisit, non quia illa fuerit socia, & complex sui criminis, sed quia fuit

fuit obiectum illius. Vt si filius Matrem grauidam ex illicito coitu, vel patrem concubinarium veneno occiderit, Etenim Doctores antiqui semper loquuti sunt de complice, non de persona obiectiua, aut alia eiusmodi. Vndè in casu, de quo agitur, satis est si pœnitens in confessione dicat se haustum veneni propinasse in personam sibi valdè coniunctam, atque propinquam non nominando matrem grauidam, aut patrem concubinarium; quia pœnitens ipse citra culpam huiusmodi personarum peccata reuelare nequit in confessione, non solùm citra detractionem materialem, sed etiam formalem: siquidem peccatum matris, aut patris non pertinet ad peccatum filij in ratione culpæ; quoniam persona matris, aut patris non fuit complex, aut socia delicti filij, vt rectè declarat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 34. sec. 2. num. 14.* quem contra *Sot.* & alios sequitur *Fagund. vbi supra, sub num. 12.* Puto tamen,
14 quòd si pęnitens venenū propinauit Matri grauidæ, non esse satis si confiteatur se veneno occidisse personam valdè coniunctam; nisi simul dicat fuisse grauidam, nisi Confessarius ex huiusmodi circumstantia deueniret in cognitionem ipsius Matris.

An quando crimen personæ circa quam pœnitens commisit peccatum, fuit publicum in vno loco, possit licitè in alio illud in confessione explicare manifestando personam.

SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Crimen proximi citra culpam manifestari potest in vno loco, quod in alio est publicum.*

2 *Crimen personæ obiectiuæ circa quam pœnitens commisit peccatum, quando fuit publicatum in vno loco, potest citra lethalem culpam in alio, vbi est occultum in confessione explicare manifestando personam.*

3 *Explicans in confessione personam circa quam peccauit in loco, in quo crimen est occultum, neq; peccat venialiter, si fuit publicatum in alio.*

4 *Notorium, manifestum, & quod famosum est, publicum est.*

5 *Peccatum occultum iniustè, & per iniuriam diuulgatum in vno loco, non potest licitè diuulgari in alio, vbi est occultum.*

6 *Pœnitens manifestans crimen personæ obiectiuæ quod fuit in vno loco publicum, in loco vbi ignoratur, si id non ex rationabili causa agat, sed ex leuitate peccat venialiter; & si malo animo, mortaliter.*

AD tituli quæstionis explicationem ponamus casum: quòd Meuiæ concubinatus
1 adeò fuerit publicus in hac Ciuitate Capuæ, vt ob id fuerit in iudicio publica auctoritate punita. Filius ipsius Meuiæ propinauit ei venenum in eodem loco, postea se contulit Germaniam, ibique domicilium sibi constituit, & confiteatur. Quæritur, an in confessione possit licitè dicere se propinasse venenum matri suæ propter tale concubinatus crimen, quod Capuæ fuit publicum. Hanc controuersiam ponit *Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 5. cap. 3.* cuius determinationem inquit pendere ex determinatione illius quæstionis, in qua quæritur; An possimus licitè, ac citra culpam manifestare crimen proximi in vno loco, quod in alio publicum est.

Ad hanc difficultatem respondetur breuiter
2 affirmatiuè. Probatur, quia reuelare crimen publicum in eo loco, vbi ignoratur non est peccatum mortale contra iustitiam, nec contra caritatem, vt habetur ex *Caiet. tom. 2. opusc. 31. resp. 9. Maiore in 4. d. 21. q. 2. Nauar. in Man. cap. 18. num. 26. Fagund. loco citato num. 14.* & ex alijs. Etenim, qui in vno loco publicè infamatus est, ipse causa fuit talis infamiæ, & publicitatis illius; atque ideò ipse sibi debet imputare infamiam, quam in alio loco, vbi crimen ignoratur, ex publicatione illius incurrit: siquidem vbi primum ille dedit causam publicitatis criminis videtur parum curasse propriam infamiā: & proindè tàm in illo, quàm in alio loco ius amisit ad bonam famam, nec iustus possessor illius dici potest in quocunque alio loco, quia possideret eam sine iure. Ergò idem dicendum est in casu, de quo agitur, vt quando crimen personæ obiectiuæ circa quam pœnitens commisit peccatum, fuit publicatum in vno loco, possit citra lethalem culpam in alio vbi est occultum in confessione explicare manifestando personam; quoniam in vtroque casu militat eadem ratio, *arg. tex. in l. illud. ff. ad leg. Aquil.*

Ampliatur hæc conclusio primò, vt non solùm
3 pœnitens eo casu citra lethalem culpam possit personam obiectiuam in confessione manifestare; sed etiam citra omnem culpam etiam venialem, atque adeò licitè, si id agat ad maiorem tranquillitatem propriæ conscientiæ; etenim nullam iniuriam tali personæ dicitur inferre, nec contra iustitiam, nec contra caritatem agere; quoniam habet ius ad pacificandam conscientiam suam: & persona illa iam est infamis, & ius amisit ad bonam famam. Ita in specie *Fagund. d. cap. 3. sub num. 17.* & id puto verum, siuè crimen illud publicum sit in illo alio loco post breue, siuè post longum tempus diffamandum, & personis, quæ nihil de illo sciebant diuulgandum: siquidem Doctores qui excusant à mortali culpa reuelantem crimen publicum in eo loco vbi ignoratur, vt *Caiet. Nauar. Maior*, quos supra retulimus, & alij nihil distingunt de publicatione, seù diffamatione illuc breui, ac post longum tempus peruentura: & ratio quam adduximus ad probandam nostram conclusionem militat, siuè in illum alium locum breui, siuè post longum tempus, siuè nunquam crimen diuulgetur, vt rectè contra *Less. & Petr. Nauar.* probat *Fagund. loco citato, sub nu. 14.*

Secundò ampliatur eadem conclusio, vt locum
4 sibi vendicet, siuè delictum commissum sit publicum

blicum in loco commissi delicti, siuè notorium, siuè manifestum, siuè famosum. Nam pœnitens licitè potest manifestare personam circa quam, seù obiectiuam sui peccati ad maiorem tranquillitatem propriæ conscientiæ, etiam si persona ipsa obiectiua in illo alio loco, vbi delictum non erat diuulgatum in confessione manifestata à Confessario cognoscatur. Etenim quod est notorium, manifestum, & famosum est publicum: nam publicum dicitur quod est notorium iuris, vel facti, manifestum, vel famosum. Notorium juris appellatur, quod est deductum in iudicio, & constat per sententiam: notorium verò facti est quod nititur scientia maioris partis viciniæ, Collegij, vel Monasterij; dummodo decem personæ saltem inueniantur in vicinia, Collegio, vel Monasterio. Manifestum dicitur quòd nititur fama eiusdem maioris partis orta à scientibus. Famosum denique est, quod nititur fama maioris partis, orta ex vno scienti, vel ex indicijs, vel ex præsumptionibus illis æquipollentibus, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 27. sub num. 255. Sanch. lib. 2. in Decal. cap. 11. num. 19. Sayr. lib. 2. Thesauri tom. 1. cap. 12. num. 19.* vbi etiam ait, quòd publicum dicitur delictum, quod notum est decem testibus. Vndè factum coram quinque dicitur occultum, vt notat *Glos. in cap. quis aliquando, §. hac ergò, ver. Secreta, de pœnit. d. 1. Nauar. loco citato*, & nos adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 11. num. 5.* quibus adde, quæ habentur ex *Fagund. d. cap. 3. num. 2. & 3.* & in specie, *num. 17.*

Sic ampliata prædicta conclusio limitatur, vt
5 locum non habeat, vbi crimen personæ obiectiuæ occultum per iniuriam illius fuerit diuulgatum, & factum publicum, vt quia per iniquos testes citra sufficientes probationes persona obiectiua circa quam pęnitens commisit peccatum fuit condemnata, aut in tormentis crimen suum occultum fuerit confessa: tunc enim puto pœnitentem non posse in alio loco, vbi crimen est occultum manifestare personam ipsam obiectiuam in confessione, etiam ad maiorem tranquillitatem propriæ conscientiæ. Etenim peccatum occultum iniustè, & per iniuriam diuulgatum in vno loco non potest licitè diuulgari in alio loco, vbi est occultum, vt contra *Less.* docet *Fagund. loco citato, sub num. 6.* sequutus *Sot. lib. 5. de Iust. & iure, q. 10. art. 1. Nauar. in Man. cap. 18. num. 26. in fine, & Petr. Nauar. lib. 2. de restit. cap. 4. num. 290.* Etenim prima infamia sicut iniuriosè, & contra iustitiam fuit facta; ita quoq; iniuriosè, & contra iustitiam publicatur, & continuatur; atque ideò tractu temporis non desinit actio illa esse iniusta, quæ à principio iniusta fuit. Et licèt consecutiuè crimen occultum fiat publicum, vt *Less.* arbitratur; semper tamen huiusmodi publicitas fit contra iustitiam, cùm qui crimen commisit occultum causam publicitatis non dederit. Est tamen verum, quòd qui post tormenta crimen confessum ratificaret citra metum aliorum tormentorum, & ita diuulgaretur, tunc veram esse dicimus sententiam *Less.* quoniam dedit causam iustæ diuulgationis, vt rectè declarat idem *Fagund. d. num. 6.*

Secundò limitatur, vt ita demum pœnitens
6 possit crimen personæ obiectiuæ sui peccati publicum in vno loco, in alio loco, vbi ignoratur in confessione manifestare, si iusta, ac rationabilis causa subsistat, nempè si id agat ad maiorem tranquillitatem propriæ conscientię, aut propter aliud bonum: secus autem si personam huiusmodi manifestet citra vllam rationabilem causam, sed ex leuitate; quoniam tunc ad minus culpam contrahit venialem; & si malo animo manifestet in lethalem culpam incidit; atque ideò nulliter confitetur. Siquidem peccatum publicum in vno loco, si quis manifestet in alio, vbi sit occultum citra rationabilem causam, sed ex leuitate, ad minus leuem culpam contrahit: & si malo animo id agat, mortaliter peccabit. Est enim contra rectam rationem infamatum, de nouo infamare, & eius vulnera renouare contristando fratrem. Vndè si hæc manifestatio non fiat malo animo, sed ex leuitate, culpa venialis procul dubio contrahitur: & si malo animo, vt noceat culpa mortalis: nam quicquid ex mortali intentione prouenit mortale est. Vndè si ex tali manifestatione malo animo facta negentur ei honores, priuetur bonis, aut in vinculis conijciatur, in quocunque loco etiam vbi crimen erat primò publicum illud enarretur nocendi animo, vt supra, culpam lethalem contrahit enarrans; non tamen tenetur ad restitutionem; quod quomodo procedat, rectè declarat *Fagund. d. cap. 3. à num. 7. ad 11.*

An aliquando Confessarius vti possit notitia confessionis citra licentiam expressam pœnitentis ad bonũ, & emendationem complicis, vel impediendum aliquod damnum in bonum ipsius complicis.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Notitia confessionis vti posse Confessarium citra pœnitentis licentiam expressam in eius bonum, & ad admonendum complicem, qui doceant.*

2 *Notitia confessionis vti non potest Confessarius citra pœnitentis expressam licentiam, nec in bonum eiusdem pœnitentis, nec ipsius complicis.*

3 *Confessarius non potest reuelare pœnitentis innocentiam, quam in confessione habuit absque ipsius expressa licentia, etiam si sciat ex tali reuelatione eum esse à mortis supplicio liberandum.*

1 IN hac re *Altisiodorens. 4. tract. 6. cap. 2. q. 4.* ait, Confessarium in bonum pœnitentis posse citra illius expressam licentiam posse reuelare confessionem: & *Graff. lib. 1. Decis. aurear. cap. 23. nu. 13.* inquit hoc casu satis esse tacitam. Vndè consequenter dicerent quoque, licitum esse Confessario vti notitia confessionis citra licentiam expressam pœnitentis ad admonendum complicẽ, cùm admonitio huiusmodi cedat in bonum pœniten-

nitentis; atque ideò hic, & nunc, pensatis omnibus rationabiliter iudicari potest, de tali reuelatione contentum fore pœnitentem: etenim sigillum confessionis introductum fuit in bonum pœnitentis, & in eiusdem fauorem, cui rationabilitèr videtur in suum bonum, & sic tacitè videtur licentiam illam concedere. Sed est damnata talis opinio à S.Pont.Innoc.XI.mediante hoc decreto emanato,fer.4.die 18.Nouemb.1682.& affixo,& publicato die 5. Decembris 1682.

PRæuia matura consultatione DD.Consultorum, facta fuit discussio sequentis Propositionis.

Scientia ex confessione acquisita vti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta reuelatione, & grauamine pœnitentis, nisi aliud multò grauius ex non vsu sequatur: in cuius comparatione prius meritò contemnatur: addita deindè explicatione, siue limitatione; quod sit intelligenda de vsu scientiæ ex confessione acquisitæ cum grauamine pœnitentis seclusa quacunque reuelatione, atque in casu, quo multò grauius grauamen ejusdem pœnitentis ex non vsu sequeretur; & statuerunt dictam propositionem, quatenus admittit vsum dictæ scientiæ cum grauamine pœnitentis, omninò prohibendam esse etiam cum dicta explicatione, siue limitatione: & præsenti decreto prohibent, ne quis vltra audeat talem doctrinam publicè, aut priuatìm docere, aut defendere, sub pœnis arbitrio Sacræ Congregationis infligendis: mandantes etiam vniuersis Sacramenti pœnitentiæ Ministris, vt ab ea in praxim deducenda prorsus abstineant.

Quapropter Auctor ipse contrariam sententiã putauit veram, & omninò certam, & indubitatam, quam tenet *Suar. in 3. par. disp. 34. sec. 3. nu. 2. 5. & 7. Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 5. Syl. ver. Confessio 3. num. 6. Ledes. 2. 4. q. 10. art. 5. Fagund. de precept. Eccl. precep. 2. lib. 5. cap. 3. sub nu. 20.* & alij dicentes, non posse Confessarium vti notitia confessionis citra expressam licentiam pœnitentis, nec in bonum eiusdem pœnitentis, nec in bonum ipsius complicis. Etenim Confessarius eodem sigillo tenetur quoad personam complicis, ac circa personam pęnitentis; nam omnia peccata, quæ pœnitens in confessione sacramentali fuit confessus, cadunt sub sigillo: ergò obligatur Confessarius eodem sigillo tegere personam complicis, quo tenetur personam pęnitentis: siquidem complicis culpa, saltem obliquè est materia confessionis propriæ, atque ideò est materia sigilli. Nec obstat, quòd sigillum fuit introductum in bonum pęnitentis, quoniam fuit etiam introductum in honorem Sacramenti: & propterea magis attendendus est honor Sacramenti, quàm vtilitas pęnitentis.

Ex hoc infertur, quòd pęnitens quamuis repe-
3 riatur carceratus pro crimine capitali, & condẽnatus ad mortem, de quo sit innocens, eiusdemq; innocentiam sciat Confessarius per viam sacramentalis confessionis; nihilominus non potest reuelare Confessarius pœnitentis innocentiam citra illius expressam licẽtiam, etiam si certò sciat per talem reuelationem, pœnitentem ipsum fore à mortis supplicio liberandum. Ità *Fagund. loco cit. contra Altisiodorens.* Non tamen nobis videtur *Graff.* sententia loco supra relato impossibilis, dum ait, quod Confessarius iustè reuelare potest hæredibus, cuius ipse confessionem excepit, ac sibi mandauit, vt post eius obitum diceret eis, vt illud restituerent, quod ipse alijs debebat: nam per tale mandatum censetur tacitè data facultas reuelandi confessionem, nec debet expresè constare de facultate, quoniam ipse *Graff.* post alios ibi, putet, quod in dubio præsumatur, quòd de licentia pęnitentis reuelatio facta sit.

Ibi, *Solus*, De modo faciendi confessionem sacramentalem ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ.

DISP. IV.

SVMMARIVM.

1 *Dictio solus in hoc canone potest dupliciter intelligi.*

1 VIsum est supra de integritate cõfessionis annuæ præcepta in nostro canone per dictiones illas, *Omnia sua*, Et quoniam dubitari poterat de modo, quo confessio ipsa facienda sit, meritò, ac competenti ordine de hac re Concilium statuit in hoc eodem canone per præfatam dictionem, *Solus*. Ad cuius explicationem est adnot. quòd dictio illa, *Solus*, potest dupliciter intelligi: primò quòd Fidelis debeat confiteri solus, idest non simul cum alijs ad excludendam quandam malam consuetudinem tunc temporis introductam, secundùm quamplures simul ad cõfessionem accedebant, & ab vno, & eodem Confessario simul audiebantur, vt in *cap. quamuis*, & ibi *Glos. in fine, de pœnit. d. 1. & Io. Andr. in explic. nostri canonis, num.* 5. Secundò potest intelligi, vt confessio fiat secretò, & non publicè, de qua publica confessione habetur in *cap. 1. eo. tit. nostro*, & in pluribus alijs canonibus, ac in *Conc. Trid. sess. 14. de confes. cap.* 5. Quocirca, ad totius rei euidentiam, disputationem hanc per sequentes sectiones duximus explicandam.

An confessio debeat fieri secretò ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ in nostro canune contento.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Auricularem, & secretam confessionem esse modũ superstitiosum, ab hominibus introductum, est hæreticorum opinio.*

2 *Confessionem sacramentalem de essentia debere fieri secretò ad satisfaciendum præcepto annuæ confessionis nonnulli docent.*

3 *Confessio sacramentalis in ordine ad confessionem ita potest fieri secretè, vt non prohibeatur ex causa fieri publicè.*

4 *Modus secreta confessionis non est superstitiosus, sed*

sed honestus ad Sacramentum pœnitentiæ satis congruus.

5 *Modus secretæ confessionis, quamuis sit sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ, nihilominus non est necessarius necessitate Sacramenti, atque ideò est Sacramento essentialis.*

6 *Modus secretæ confessionis non solùm non est necessarius necessitate Sacramenti, ac ex vi institutionis, sed nec quidem necessitate præcepti.*

7 *Modus secretæ confessionis licet non sit institutus, nec præceptus, nihilominus non potest omitti citra iustam, ac rationabilem causam.*

8 *Causæ propter quas confessio publicè fit, numerantur.*

9 *Plures Confessarij si vnum pœnitentem audiant, vnus tantum tenetur absoluere, & alij æqualiter tenentur ad sigillum.*

10 *Pœnitens si citra grauem, & iustam causam publicè confitetur, mortalem culpam contrahit.*

11 *Concilium per dictionem illam,* Solus, *non præcipit modum secretæ confessionis.*

12 *Plures Sacerdotes vnum pœnitentem audientes nō possunt simul absolutionem impendere sub hac forma,* Nos te absoluimus, *& si singuli dicant,* Ego te absoluo, *primus complens formam absoluit.*

13 *Dictio,* Solus, *de qua in hoc canone quid denotet.*

1 IN hac difficultate, omissa hæreticorum sententia, nempè *Luth. & Calu.* qui auricularem, & secretam confessionem irridentes dicunt, talem confitendi modum esse superstitiosum, & ab hominibus introductum, cùm talis modus in sacris litteris non inueniatur, & in primitiua Ecclesia non fuerit vsitatus: quod quidem colligunt ex antiqua consuetudine agendi pęnitentias publicas pro peccatis, atque ideò inferunt, confessionē non fuisse habitam secretò in ordine ad remissionem peccatorum; sed tantùm publicè in ordine ad correptionem, & publicam ædificationem. Omissa, inquam, huiusmodi impia hæreticorum opinione, solùm Catholicorum in hac re sententias referemus, & deindè quid nobis dicendum sit, determinabimus.

Sunt igitur pugnātes opiniones inter Catho-
2 licos. Nam prima sententia est *Ricchar. in 4. d. 17. art. 3. q. 8.* dicentis probabilem esse opinionem nonnullorum Catholicorum, existimantium, esse de essentia confessionis sacramentalis, vt secretò fieret. Vndè consequenter dicerent, confessionem sacramentalem debere fieri secretò ad satisfaciēdum præcepto confessionis annuæ in nostro canone contento. Etenim confessio annua, quæ vi nostri canonis præcipitur debet habere illas conditiones essentiales, quæ ad eam exiguntur de iure diuino; cùm præceptū prædictum non sit merè Ecclesiasticum; sed ità est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum, vt latè supra ostendimus *disp. 1. sec. 1. concl. 8.* & propterea talis debet esse qualis requiritur ad constituendam confessionem, quæ est vna ex partibus materialibus Sacramenti pœnitentiæ, vt ex communi omnium opinione diximus supra *disp. 2. sec. 7. in prin.* Imò *Angel. ver. Confessio 1. nu. 29.* Expressè ait, confessionem publicam esse contra præceptum Ecclesiæ; atq; ideò contra præceptum nostri canonis. Vndè ait confessionem necessariò esse faciendam soli Sacerdoti, & à solo. Hoc idem docet *D. Bonau. in 4. d. 17.* dicens, confessionem sacramentalem soli, & in secreto esse faciendam. Probatur hæc sententia ex nostro canone per supradictam dictionem, *Solus*, dum statuit, vt pęnitens peccata solus proprio Sacerdoti confiteatur; ergò modus secretæ confessionis est illi essentialis: ita ut non aliter confessio fieri possit, nisi secreto. Confirmatur hæc eadem opinio ex consuetudine, ac traditione vniuersalis Ecclesiæ; quoniam ab initio nascentis Ecclesiæ consueuerunt fideles auriculari, ac secreta vti confessione: propter quod validum est argumentum id prouenire ex Christi institutione: ergò ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ, de quo in nostro canone, omninò exigitur, vt confessio fiat secretè: quoniam illa confessio vi ipsius canonis præcipitur, quæ est pars materialis Sacramenti pœnitentiæ, & à Deo est instituta, vt supra diximus.

Secunda sententia est communis, vera, ac de
3 fide, quam docent *Ioan. Andr. Henr. Boich. & alij Canonistæ in explic. nostri canonis, Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2. Coninch. disp. 6. de qualitate confess. dub. 2. nu. 5. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 3. cap. nu. 11.* & alij Theol. communiter, dicētes, confessionem sacramentalem in ordine ad remissionem peccatorum, ita posse fieri secretè, vt non prohibeatur ex causa fieri publicè. Pro cuius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 MOdus secretæ cōfessionis non est superstitiosus; sed honestus, & ad Sacramentum pœnitentiæ satis congruus. Hæc conclusio est contra supra relatos hęreticos definita *in Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.* vbi contrarium errorem expressè damnat. Confirmatur ex traditione, ac consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, quæ in re tanti momenti non potuit errare: & eò magis quoniam huiusmodi traditio, seu consuetudo nō est noua, sed ortum habuit ab initio nascentis Ecclesiæ, vt habetur ex *Conc. Trid. loco cit. ex Conc. Cabilon. cap. 33. ex Leone Papa epist. 78. aliàs* 80. vbi grauitēr reprehendit eos, qui peccatores cogunt ad publicè peccata eorum confitēdum: siquidem antiqua consuetudo imponendi pœnitētias publicas manauit ex secreta confessione alicuius criminis publicè commissi, seu publicas illas pœnitētias quidam volunt non prouenisse ex sacramentali cōfessione, sed ex iudiciali accusatione, ac denunciatione: pro qua re multa cumulat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2. num. 2. cum plur. seq. Vasq. ibidem, q. 90. art. 1. & q. 91. art. 4. dub. 1. à num. 6. ad 9.*

SECVNDA CONCLVSIO.

QVamuis modus secretæ confessionis sit sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ; nihilo-
5 minus non est necessarius necessitate Sacramenti; atque

atque ideò talis modus non est Sacramento essentialis. Hæc conclusio est contra Doctores primæ opinionis: eam tamen docent *D.Thom.quodlib.1.art.10.& in 4.d.17.q.3.art.4. quæstiun.3. ad 2.Maior.ibidem, Palud.q.2.art.1.Adriani in 4.q.1.de confes.ad 3.arg.Medina,C.de confes.q.de modo confitendi secrete,Cani relec.de pœnit. par.1. §.in eodem quinto*, dum approbat confessionem factã per interpretem, *Sot.in 4.d.18.q.2.art.6.circa medium,Petr.Sot.11.lectione de confes.Vega lib.13.in Trid.cap.28.Castr.lib.contra hæreses, ver.Confessio, Caiet.in sum.eo.ver.cond.11.& tom.1.opusc.opusc.vlt.resp.5.Syl.ver.Confessio 1.q.15.& 20.Suar.in 3.par.tom.4.disp.21.sec.2.num.9.Vasq.ibidem, q.91.art.4.dub.1.n.2.Molfes.par.1.suæ sum.tract.7.cap.9.nu.18.& cap.11.nu.13.Fagund. de præcept.Eccl. præcep.2.lib.3.cap.1.n.11.Filliuc.tom.1. qq.moral. tract.7.de confes.cap.1.nu.11.& alij.* Probatur primò ex *Conc.Trid.sess.14.cap.5.* vbi docet Christum Dominum non prohibuisse confessionem publicam,si pœnitens voluntariè illam subire velit,itá inquiens, *Et si Christus non vetuerit,quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, tùm ob aliorum exemplum, tùm ob Ecclesiæ offensæ ædificationem delicta sua publicè confiteri possit;non est tamen hoc diuino præcepto mandatum.* Ergò modus secretæ confessionis institutione Sacramenti pœnitentiæ à Domino nõ fuit præscriptus; quia aliàs prohibuisset oppositum modum. Secundò confessio sacramentalis fuit à Domino instituta, vt Confessarius tanquam verus Medicus,& Iudex sciat,& cognoscat statum conscientiæ pœnitentis;hunc autem scire potest æquè benè, tam per confessionem publicam, quàm secretam;non ergò modus secretæ confessionis est necessarius necessitate Sacramenti, atque ideò eidẽ essentialis: & ad essentiam illius parum refert, quòd publicè, vel secretò fiat. Tertiò confessio, quamuis fiat publicè; habet tamen rationem veræ accusationis;ergò licèt fiat publicè est vera, ac sacramentalis: siquidem sacramentalis confessio est essentialiter accusatio,vt supra diximus *disp.2. sec.7.vers.Dixi*,accusatio,confessionis definitionem assignantes. Quartò dantur multi casus, in quibus confessio sacramentalis necessè est moraliter,vt publicè fiat ad obtinendam sacramentalem absolutionem,vt si non posset quis confiteri, nisi per interpretem: aut reperiatur in mortis periculo ex causa pestis, aut naufragij, & nõ possit, nisi alta voce confiteri: ergò cum hoc Sacramentum sit necessarium ad salutem constituto in lethali culpa,non est verisimile voluisse Dominum suam Ecclesiam tali auxilio esse destitutã. Quintò si confessio publicè fieri non posset, non alia ratione id esset, nisi quia foret intrinsecè malum: vel contra caritatem propriam; neutro modo,ergò,&c. Non primum quoniam si talis modus esset intrinsecè malus, nullo euentu posset esse bonus,ac licitus; atque ideò confessio nõ posset fieri per interpretem,in qua non seruatur modus ille secretæ confessionis: nec pœnitens posset licẽtiam præbere Confessario conferendi peccatum cum alio doctiori, etiam nominata persona ipsius confitentis: & pœnitens pariter in articulo mortis constitutus, si aliàs confiteri non possit, non valeret peccata sua alta voce confiteri: quæ omnia falsa sunt, vt per Doctores, quos refert,& sequitur *Suar.loc.cit.nu.10.* Nec etiam potest dici secundum,nam licet modus publicæ confessionis afferat aliquod damnum infamiæ ipsi pœnitenti; illud tamen compensatur maiori fructu humilitatis,confusionis propriæ, ac satisfactionis: ergò nulla est ratio,cur talis confessionis modus sit à pęnitentiæ Sacramento alienus, atque ideò modus secretæ confessionis sit illi essentialis, ac necessarius necessitate Sacramenti.

TERTIA CONCLVSIO.

Modus secretæ confessionis non solum non est necessarius necessitate Sacramenti, ac
6 ex vi institutionis; sed nec quidem necessitate præcepti.Hæc conclusio est *Suar. in 3.par. tom.4. disp.21.sec.2.n.2.*& aliorum. Probatur,quia si necessitate præcepti necessarius esset,id quidem aut esset ratione præcepti diuini,vel ratione præcepti humani: neutro modo,ergò,&c.Non primum; quia ex institutione Sacramenti id non colligitur,& illa seclusa, non est vndè colligatur. Neq; secundum,quoniam de hac re non reperitur præceptum aliquod Ecclesiasticum: nam si id esset, colligeretur ex nostro canone, per dictionem illam, *Solus*, sed dictio illa præceptum aliquod nõ importat; siquidem illud quod dicitur in ipso canone de confessione secretò à solo soli Sacerdoti facienda semel in anno non est, vt ille modus secretæ confessionis sub præcepto præscribatur;sed vt commendetur tanquam vtilior, & conueniẽtior institutioni Christi Domini, & accomodatior ad tollenda scandala, & tuẽdam famam pœnitentis: non enim ibi imponitur præceptum de secreto, sed de confessione semel in anno facienda, vt habetur ex *Fagund.de præcep.Eccl. præcept. 2.lib.3.c.1.sub n.13.* vbi etiã respondet obiectioni, quæ fieri posset ex *Conc.Trid.sess.14.can.6.* dum de fide definierit,modũ confitẽdi secretò soli Sacerdoti non esse alienũ ab institutione Christi, & inquit,quòd Concil.intelligendũ est, non est cõtrariũ,nec repugnare diuino præcepto; imò esse illi cõsentaneũ, & conformẽ;quoniã supposita institutione diuina huius Sacramenti,ille modus cæteris omnibus conueniẽtior erat ad tollendas difficultates, & scandala, & ad conseruãdum honorem pœnitentium,vt supra diximus. Et infra latiùs dicemus in *resp. ad primum argumentum ex d. nostro canone.*

QVARTA CONCLVSIO.

Modus secretæ confessionis licèt non sit institutus, nec præceptus, vt in præcedenti
7 conclusione ostendimus; nihilominus non potest omitti citra iustam, ac rationabilem causam, vt habetur ex *Riccar.in 4.d.17.art.3.q.8. Syl.in sum. ver.Confessio 1.n.20.Suar.in 3.par. tom.4. disp. 21. sec.2.n.12.in fine,Molfes.par.1.suæ sum.Theol. trac. 7.cap.9.nu.18.& cap.11.nu.13. Filliuc. tom.1. qq. moral.tract.7.de confes.cap.1. num.12. in fin.* & ex

sed honestus ad Sacramentum pœnitentiæ satis congruus.

5 *Modus secretæ confessionis, quamuis sit sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ, nihilominus non est necessarius necessitate Sacramenti, atque ideò est Sacramento essentialis.*

6 *Modus secretæ confessionis non solùm non est necessarius necessitate Sacramenti, ac ex vi institutionis, sed nec quidem necessitate præcepti.*

7 *Modus secretæ confessionis licet non sit institutus, nec præceptus, nihilominus non potest omitti citra iustam, ac rationabilem causam.*

8 *Causæ propter quas confessio publicè fit, numerantur.*

9 *Plures Confessarij si vnum pœnitentem audiant, vnus tantum tenetur absoluere, & alij æqualiter tenentur ad sigillum.*

10 *Pœnitens si citra grauem, & iustam causam publicè confitetur, mortalem culpam contrahit.*

11 *Concilium per dictionem illam,* Solus, *non præcipit modum secretæ confessionis.*

12 *Plures Sacerdotes vnum pœnitentem audientes nō possunt simul absolutionem impendere sub hac forma,* Nos te absoluimus, *& si singuli dicant,* Ego te absoluo, *primus complens formam absoluit.*

13 *Dictio,* Solus, *de qua in hoc canone quid denotet.*

1 IN hac difficultate, omissa hæreticorum sententia, nempè *Luth. & Calu.* qui auricularem, & secretam confessionem irridentes dicunt, talem confitendi modum esse superstitiosum, & ab hominibus introductum, cùm talis modus in sacris litteris non inueniatur, & in primitiua Ecclesia non fuerit vsitatus: quod quidem colligunt ex antiqua consuetudine agendi pęnitentias publicas pro peccatis, atque ideò inferunt, confessionē non fuisse habitam secretò in ordine ad remissionem peccatorum; sed tantùm publicè in ordine ad correptionem, & publicam ædificationem. Omissa, inquam, huiusmodi impia hæreticorum opinione, solùm Catholicorum in hac re sententias referemus, & deindè quid nobis dicendum sit, determinabimus.

Sunt igitur pugnātes opiniones inter Catho-
2 licos. Nam prima sententia est *Ricchar. in 4. d. 17. art. 3. q. 8.* dicentis probabilem esse opinionem nonnullorum Catholicorum, existimantium, esse de essentia confessionis sacramentalis, vt secretò fieret. Vndè consequenter dicerent, confessionem sacramentalem debere fieri secretò ad satisfaciēdum præcepto confessionis annuæ in nostro canone contento. Etenim confessio annua, quæ vi nostri canonis præcipitur debet habere illas conditiones essentiales, quæ ad eam exiguntur de iure diuino; cùm præceptū prædictum non sit merè Ecclesiasticum; sed ità est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum, vt latè supra ostendimus *disp. 1. sec. 1. concl. 8.* & propterea talis debet esse qualis requiritur ad constituendam confessionem, quæ est vna ex partibus materialibus Sacramenti pœnitentiæ, vt ex communi omnium opinione diximus supra *disp. 2. sec. 7. in prin.* Imò *Angel. ver. Confessio 1. nu. 29.* expressè ait, confessionem publicam esse contra præceptum Ecclesiæ; atq; ideò contra præceptum nostri canonis. Vndè ait confessionem necessariò esse faciendam soli Sacerdoti, & à solo. Hoc idem docet *D. Bonau. in 4. d. 17.* dicens, confessionem sacramentalem soli, & in secreto esse faciendam. Probatur hæc sententia ex nostro canone per supradictam dictionem, *Solus,* dum statuit, vt pęnitens peccata solus proprio Sacerdoti confiteatur; ergò modus secretæ confessionis est illi essentialis: ita ut non aliter confessio fieri possit, nisi secreto. Confirmatur hæc eadem opinio ex consuetudine, ac traditione vniuersalis Ecclesiæ; quoniam ab initio nascentis Ecclesiæ consueuerunt fideles auriculari, ac secreta vti confessione: propter quod validum est argumentum id prouenire ex Christi institutione: ergò ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ, de quo in nostro canone, omninò exigitur, vt confessio fiat secretè: quoniam illa confessio vi ipsius canonis præcipitur, quæ est pars materialis Sacramenti pœnitentiæ, & à Deo est instituta, vt supra diximus.

Secunda sententia est communis, vera, ac de
3 fide, quam docent *Ioan. Andr. Henr. Boich. & alij Canonistæ in explic. nostri canonis, Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2. Coninch. disp. 6. de qualitate confes. dub. 2. nu. 5. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 3. cap. nu. 11.* & alij Theol. communiter, dicētes, confessionem sacramentalem in ordine ad remissionem peccatorum, ita posse fieri secretè, vt non prohibeatur ex causa fieri publicè. Pro cuius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 MOdus secretæ cōfessionis non est superstitiosus; sed honestus, & ad Sacramentum pœnitentiæ satis congruus. Hæc conclusio est contra supra relatos hęreticos definita *in Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.* vbi contrarium errorem expressè damnat. Confirmatur ex traditione, ac consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, quæ in re tanti momenti non potuit errare: & eò magis quoniam huiusmodi traditio, seu consuetudo nō est noua, sed ortum habuit ab initio nascentis Ecclesiæ, vt habetur ex *Conc. Trid. loco cit. ex Conc. Cabilon. cap. 33. ex Leone Papa epist. 78. aliàs 80.* vbi grauitèr reprehendit eos, qui peccatores cogunt ad publicè peccata eorum confitēdum: siquidem antiqua consuetudo imponendi pœnitētias publicas manauit ex secreta confessione alicuius criminis publicè commissi, seu publicas illas pœnitētias quidam volunt non prouenisse ex sacramentali cōfessione, sed ex iudiciali accusatione, ac denunciatione: pro qua re multa cumulat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2. num. 2. cum plur. seq. Vasq. ibidem, q. 90. art. 1. & q. 91. art. 4. dub. 1. à num. 6. ad 9.*

SECVNDA CONCLVSIO.

QVamuis modus secretæ confessionis sit sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ; nihilo-
5 minus non est necessarius necessitate Sacramenti; atque

atque ideò talis modus non est Sacramento essentialis. Hæc conclusio est contra Doctores primæ opinionis: eam tamen docent *D.Thom.quodlib.1.art.10.& in 4.d.17.q.3.art.4. quæstiun.3. ad 2.Maior.ibidem, Palud.q.2.art.1.Adriani in 4.q.1.de confes.ad 3.arg.Medinæ,C.de confes.q.de modo confitendi secrete,Cani relec.de pœnit. par.1. §.in eodem quinto*, dum approbat confessionem factã per interpretem,*Sot.in 4.d.18.q.2.art.6.circa medium,Petr.Sot.11.lectione de confes.Vega lib.13.in Trid.cap.28.Castr.lib.contra hæreses, ver.Confessio, Caiet.in sum. eo.ver. cond.11.& tom.1. opusc.opus. vlt.resp.5.Syl.ver.Confessio 1.q.15.& 20.Suar.in 3.par.tom.4.disp.21.sec.2.num.9.Vasq.ibidem, q.91.art.4.dub.1.n.2.Molfes.par.1.suæ sum. tract.7.cap.9.nu.18.& cap.11.nu.13.Fagund. de præcept.Eccl. præcep.2.lib.3.cap.1.n.11.Filliuc.tom.1. qq. moral. tract.7.de confes.cap.1.nu.11.& alij.* Probatur primò ex *Conc.Trid.sess.14.cap.5.* vbi docet Christum Dominum non prohibuisse confessionem publicam, si pœnitens voluntariè illam subire velit, ità inquiens, *Et si Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, tùm ob aliorum exemplum, tùm ob Ecclesiæ offensæ ædificationem delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hoc diuino præcepto mandatum.* Ergò modus secretæ confessionis institutione Sacramenti pœnitentiæ à Domino nõ fuit præscriptus; quia aliàs prohibuisset oppositum modum. Secundò confessio sacramentalis fuit à Domino instituta, vt Confessarius tanquam verus Medicus, & Iudex sciat, & cognoscat statum conscientiæ pœnitentis; hunc autem scire potest æquè benè, tam per confessionem publicam, quàm secretam; non ergò modus secretæ confessionis est necessarius necessitate Sacramenti, atque ideò eidẽ essentialis: & ad essentiam illius parum refert, quòd publicè, vel secretò fiat. Tertiò confessio, quamuis fiat publicè; habet tamen rationem veræ accusationis; ergò licèt fiat publicè est vera, ac sacramentalis: siquidem sacramentalis confessio est essentialiter accusatio, vt supra diximus *disp.2. sec.7.vers.Dixi*, accusatio, confessionis definitionem assignantes. Quartò dantur multi casus, in quibus confessio sacramentalis necessè est moraliter, vt publicè fiat ad obtinendam sacramentalem absolutionem, vt si non posset quis confiteri, nisi per interpretem: aut reperiatur in mortis periculo ex causa pestis, aut naufragij, & nõ possit, nisi alta voce confiteri: ergò cum hoc Sacramentum sit necessarium ad salutem constituto in lethali culpa, non est verisimile voluisse Dominum suam Ecclesiam tali auxilio esse destitutã. Quintò si confessio publicè fieri non posset, non alia ratione id esset, nisi quia foret intrinsecè malum: vel contra caritatem propriam; neutro modo, ergò, &c. Non primum quoniam si talis modus esset intrinsecè malus, nullo euentu posset esse bonus, ac licitus; atque ideò confessio nõ posset fieri per interpretem, in qua non seruatur modus ille secretæ confessionis: nec pœnitens posset licẽtiam præbere Confessario conferendi peccatum cum alio doctiori, etiam nominata persona ipsius confitentis: & pœnitens pariter in articulo mortis constitutus, si aliàs confiteri non possit, non valeret peccata sua alta voce confiteri: quæ omnia falsa sunt, vt per Doctores, quos refert, & sequitur *Suar.loc.cit.nu.10.* Nec etiam potest dici secundum, nam licet modus publicæ confessionis afferat aliquod damnum infamiæ ipsi pœnitenti; illud tamen compensatur maiori fructu humilitatis, confusionis propriæ, ac satisfactionis: ergò nulla est ratio, cur talis confessionis modus sit à pœnitentiæ Sacramento alienus, atque ideò modus secretæ confessionis sit illi essentialis, ac necessarius necessitate Sacramenti.

TERTIA CONCLVSIO.

Modus secretæ confessionis non solum non est necessarius necessitate Sacramenti, ac
6 ex vi institutionis; sed nec quidem necessitate præcepti. Hæc conclusio est *Suar. in 3.par. tom.4. disp.21.sec.2.n.2.* & aliorum. Probatur, quia si necessitate præcepti necessarius esset, id quidem aut esset ratione præcepti diuini, vel ratione precepti humani: neutro modo, ergò, &c. Non primum; quia ex institutione Sacramenti id non colligitur, & illa seclusa, non est vndè colligatur. Neq; secundum, quoniam de hac re non reperitur præceptum aliquod Ecclesiasticum: nam si id esset, colligeretur ex nostro canone, per dictionem illam, *Solus*, sed dictio illa præceptum aliquod nõ importat; siquidem illud quod dicitur in ipso canone de confessione secretò à solo soli Sacerdoti facienda semel in anno non est, vt ille modus secretæ confessionis sub præcepto præscribatur; sed vt commendetur tanquam vtilior, & conueniẽtior institutioni Christi Domini, & accomodatior ad tollenda scandala, & tuẽdam famam pœnitentis: non enim ibi imponitur præceptum de secreto, sed de confessione semel in anno facienda, vt habetur ex *Fagund.de præcep.Eccl. præcept.2.lib.3.c.1.sub n.13.* vbi etiã respondet obiectioni, quæ fieri posset ex *Conc.Trid.sess.14.can.6.* dum de fide definierit, modũ confitẽdi secretò soli Sacerdoti non esse alienũ ab institutione Christi, & inquit, quòd Concil. intelligendũ est, non est cõtrariũ, nec repugnare diuino præcepto; imò esse illi cõsentaneũ, & conformẽ; quoniã supposita institutione diuina huius Sacramenti, ille modus cæteris omnibus conueniẽtior erat ad tollendas difficultates, & scandala, & ad conseruãdum honorem pœnitentium, vt supra diximus. Et infra latiùs dicemus in *resp. ad primum argumentum ex d. nostro canone.*

QVARTA CONCLVSIO.

Modus secretæ confessionis licèt non sit institutus, nec præceptus, vt in præcedenti
7 conclusione ostendimus; nihilominus non potest omitti citra iustam, ac rationabilem causam, vt habetur ex *Riccar.in 4.d.17.art.3.q.8. Syl.in sum. ver.Confessio 1.n.20.Suar.in 3.par. tom.4. disp. 21. sec.2.n.12.in fine, Molfes.par.1.suæ sum.Theol.trac. 7.cap.9.nu.18.& cap.11.nu.13. Filliuc. tom.1. qq. moral.tract.7.de confes.cap.1. num.12.in fin.* & ex

V alijs

alijs. Etenim, vt ait *D. Bonau. in 4. d. 17.* quod cõfessio secretò fiat, nõ solùm id ei competit ex causis supra relatis in præcedenti cõclusione; verùm etiam quia Sacramento pœnitentiæ manifestantur peccata Sacerdoti, non vt manifestentur; sed vt deleantur, & occultentur, quoniam caritatis confessio operit multitudinem Peccatorum: & manifestantur Sacerdoti, vt Deo ad testimonium conscientiæ internæ, atque adeò, vt homo totam conscientiam reuelet homini tanquã Deo. Causa
8 autem faciendi confessionem publicam, ait idem *D. Bonau.* est enorme crimen, quod totã commouit Vrbem, & multò magis si totum commouit Orbem, qualis esset manifesta hæresis, aut aliud enorme crimen publicum, tunc pœnitentes possunt licitè confiteri in publico, vt sollemnis pœnitentia publicè imponatur. Item causa iusta ad faciẽdum publicam confessionem licitè, & absq; peccato erit naufragium, bellum, incendium, ruina, aut simile repentinum periculum vitæ plurimorum: siquidem tunc omnes simul possunt confiteri, & Sacerdos omnes simul potest absoluere, dicens, *Ego vos absoluo*, quo casu omnes tenentur ad sigillum confessionis respectiuè: imò tunc satis est si aliqua etiam leuiora peccata confiteãtur, & de reliquis conterantur; atque ideò non erit necesse omnia singulorum peccata à Confessario audiri, nec aliqua grauiora, sed sufficit si leuiora, vt habetur ex *Fagund. d. cap. 1. sub n. 14.* Et quamuis è contra contingere possit, vt plures Sacerdo-
9 tes Confessarij vnum pœnitentem audiant, quo casu vnus tantùm debet absoluere, & alij tenẽtur ad sigillum æqualitèr, cùm talis confessio sit sacramentalis, vt per *Syl. ver. Confessio 1. num. 23. & Fagund. loc. cit. contra Sot. in 4. d. 17.* nihilominus, qui pluribus Sacerdotibus confiteretur prudenter non ageret, tùm propter sui diffamationem, tùm etiam quia de facili posset deueniri in publicum: quia si Sacerdotes vellent pœnitentem malignare, possent esse testes contra illum: vndè qui vellet à pluribus audiri, vt clarificetur, dicat sua peccata successiuè. Ità addentes ad *Angel. in sua sum. ver. Confessio 1. sub nu. 29. lit. N.* vbi enumerat duos alios casus, in quibus confessio potest fieri publicè, & coram pluribus Sacerdotibus. Quibus adde, quæ infra dicemus in *resp. ad primum.*

QVINTA CONCLVSIO.

10 Confessio sacramentalis si citra grauem, iustã, ac rationabilem causam fiat publicè, pœnitens qui sic confiteretur, mortalem culpam contraheret, non quia faceret contra præceptum diuinum, vel saltem contra præceptum Ecclesiæ cõtentum in nostro canone, vt malè arbitratur *Angel. in sum. ver. Confessio, 1. sub n. 29.* & patet ex dictis supra *concl. 3.* Sed quoniam faceret contra cõmunem Ecclesiæ consuetudinem, eiusdemq; traditionem ab initio nascẽtis Ecclesiæ. Ità *Henriq. lib. 2. de pœnit. cap. 2. nu. 5. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2 in fine, Syl. ver. Confessio 1. q. 20. Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 3. cap. 1. nu. 13. & alij.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

11 Ad primum ex nostro canone, patet ex dictis in tertia conclusione. Secundò respondetur ex *Ioan. Andr. in explicatione nostri canonis, num. 5.* quòd Concil. per dictionem illam *Solus*, non præcipit modum secretæ confessionis; sed voluit excludere quandam prauam consuetudinem à fidelibus tunc temporis introductam, qua plures simul ad confessionem accedebant, & ab vno, & eodem Confessario simul audiebantur, vt in *cap. quamuis*, & ibi *Glos. de pœnit. d. 1.* Id enim fieri non potest citra iustam, ac rationabilem causam, & in casibus quos enumerauimus supra *concl. 4.* & in alijs similibus: quibus casibus satis esse diximus, vt singuli confiteantur aliquod peccatum, & doleant in genere de omnibus alijs: quibus etiam adde *Vasq. in 3. par. tom. 4. dub. 3. num. 7.* & alios, quos refert, & sequitur *Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 5. num. 51.* Quòd si vnus, & idem pœnitens pluribus Sacerdotibus
12 simul confiteatur, tunc illi Sacerdotes non possunt simul absolutionem impendere sub hac forma, *Nos te absoluimus*, quoniam hæc non est legitima Sacramenti forma: sed si singuli dicerent, *Ego te absoluo*, primus complens formam absolueret; siquidem vnus tantùm debet absolutionem impendere, vt supra adnotauimus *d. concl. 4.* quibus adde *Molf. d. cap. 5. num. 52. & Vasq. loco cit.* qui ait etiam ita confitendi iustam causam dari non posse: nam si iusta causa dari posset confitendi pluribus Sacerdotibus simul, ea procul dubio esset ad habendum scilicet certius consilium: at id rectè habere posset pœnitens confitendo pluribus non simul, sed successiuè, vt supra diximus contra *Angel. loco citato*, ex Adden. ad ipsum.
13 Secundò responderi potest ad ipsum nostrum canon. ex *Host. & Anch. hoc eodem loco*, quòd dictio illa, *Solus*, non denotat præceptum, sed tantùm consilium, vt pœnitens liberius peccata sua confiteatur. Et denique potest dici, quòd in *tex.* nostro per præfatam dictionem, *Solus*, modus secretæ confessionis non præscribitur, sed ita fuit statutum, vt alius de necessitate non exigatur; atque ideò, vt post secretam necessariò non requiratur publica confessio, vt fieri consueuerat tempore primitiuæ Ecclesiæ: nam secreta confessiò tunc temporis publicam præcedebat, vt colligitur ex *Orig. homil. 2. in psal. 37.* post medium ita se habente, *Tantummodo circumspice diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum.* Et inferius, *Vt si quid ille dixerit, & consillum dederit, facias, & sequaris: & si intellexerit, & praviderit talem esse languorem tuum, qui in Conuentu totius Ecclesiæ exponi debeat, & curari, ex quo, & cæteri ædificari possint, & tu sanari, facilè exequaris.* Idem etiam colligitur ex ijs, quæ habentur in *c. in capite, d. 50. ex Concil. Agathen. cap. 15. Tertull.* & ex alijs apud *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21. sec. 2.* vbi refertur, quòd qui olim agebant pœnitentiam publicam, non priùs publicè peccata confitebantur, & postea illis imponebatur pœnitentia; sed pœnitentiam

prius

prius iniunctam publicè agebant. Vndè meritò ait *Suar. ibidem nu.* 3. non fuisse liberum vnicuiq; fideli dicere crimina, quæ vellet, & quam vellet de illis publicam pœnitentiam agere; nam id multoties posset esse causa scandali; sed id totum agebatur, mediante Pastorum consilio. Ex quo sequitur, non secretam confessionem ex publica, vt hæretici falsò existimabant; sed publicam ex secreta originem traxisse.

An præcepto statui possit, vt sacramentalis confessio publicè fiat.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Confessio sacramentalis, vt publicè fiat cum præcepto statui possit.*

2 *Consuetudo vim habet legis.*

3 *Confessio sacramentalis, vt publicè fiat præcepto statui non potest.*

4 *Confessarius licet ad vindictam alicuius publici sceleris possit pœnitentem cogere ad agendum de eo publicam pęnitentiam; non tamen de omni peccato publico, sed pro peccato grauissimo, & scandaloso; nec reluctanti est imponenda.*

5 *Pęnitentia publica non violatio sigilli, sed satisfactio scandali.*

6 *Confessarius pro peccatis occultis quantumuis enormibus publicam pęnitentiam imponere non potest, alias peccaret, & pœnitens eam subire non teneretur.*

7 *Pęnitentia publica quibus casibus ex consilio prudentis Confessarij est imponenda.*

1 PRima facie videtur affirmatiuè respondendum esse. Probatur, quia huiusmodi præceptum constat tempore primitiuæ Ecclesiæ latum fuisse, vt colligitur ex *Orig. homil. 2. in psal.* 37. dum admonens diligenter circumspiciendum esse, cui quis debeat confiteri peccatum suum, ita subdit, *Vt siquid ille dixerit, & consilium dederit, facias, & sequaris, & si intellexerit, & prauiderit talem esse languorem tuum, qui in conuentu totius Ecclesiæ exponi debeat, & curari, ex quo, & cæteri ædificari possint, & tu sanari, facilè exequaris.* Nota verba illa, *Exponi debeat*, Et verbum illud, *Exequaris*, Nam supponunt fuisse in Ecclesia præceptum aliquando publicè confitendi. Confirmatur ex *Ruar. art.* 5. contra *Caluin. pag.* 156. qui ait Nectarium Episcopum Constantinopolitanum non substulisse confessionem, sed appendicem illius: quia in Ecclesijs Orientalibus fuerat constitutum, vt Præsbyter Pœnitentiarius constitueretur, qui dum omnium exciperet confessiones, peccata illorum quamuis grauia, & secreta referret ad Episcopum, & per eundem recitabantur publicè in Ecclesia. Et in historia tripartita refert *Sozzomenus lib.* 9. *cap.* 35. ab initio nascentis Ecclesiæ ita fuisse seruatum, inquiens, *Propterea ab initio visum est Episcopis peccata annunciare, siuè promulgare quasi in theatro, teste multitudine Ecclesiæ.*

2 Denique probatur ex antiqua consuetudine imponendi pœnitentias publicas, quæ vim legis habet, ac præcepti, §. *ex non scripto, in Instit. de iure nat. gent. & ciu.* atque ideò confitentium peccata in publico deducebantur.

His tamen non obstantibus, in contrarium est
3 vera sententia, quam tenet *Suar. in 3. par. tom.* 4. *disp.* 21. *sec.* 3. *num.* 6. & alij. Probatur apertè ex *Concil. Trid. sess.* 14. *de confes. cap.* 5. in illis verbis, *Cæterum quo ad modum confitendi secretò apud solum Sacerdotem, & si Christus non vetuerit, quia aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tùm ob Ecclesiæ offensæ ædificationem delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hoc Diuino præcepto mandatum; nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta præsertim secreta publica essent confessione aperienda.* Etenim cùm de confessione sacramentali publicè facienda non adsit Diuinum præceptum, & Ecclesia non habeat potestatem super actus merè internos, sequitur, vt de peccatis saltem internis inualida esset humana lex de publica confessione: & eò maximè, quia talis lex esset difficillima, & odiosa omninò redderet confessionem. Vndè ob eandem rationem inquit idem *Suar.* non posset Confessarius pœnitentem cogere ad publicam confessionem faciendam, nec quidem coram vno teste, vel per scripturam publicam, cùm eius præceptum non sit plus quàm humanum, & de iure Diuino teneatur ad confessionis sigillum.

Est tamen verum, quod ex communi aliqua,
4 & vrgenti necessitate ad Ecclesiæ satisfactionem, & publicam vindictam alicuius publici sceleris posset Confessarius pœnitentem cogere ad publicam pœnitentiam agendam, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d.* 14. *q.* 1. *art.* 5. *quæstiun.* 1. *ad* 1. & *d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiun.* 4. *ad* 4. *Aleus.* 4. *par. q.* 14. *mem.* 6. *art.* 1. *alias q.* 64. *mem.* 1. *Palud. d.* 14. *q.* 6. *Duran. q.* 4. *Sot. d.* 19. *q.* 2. *art.* 5. *D. Anton.* 3. *par. tit.* 14. *cap.* 17. §. 6. *Medina tract.* 2. *q.* 44. & est *tex. in cap.* 1. *supra eodem tit. nostro*, ita se habente, *Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda.* Et id vt Ecclesia, quæ prius doluerat de auerso, atque peruerso, postea gaudeat de reuerso, atque conuerso, vt in *cap. Berengarius in fine, de consecr. d.* 2. Quod si pro huiusmodi peccatis ex communi, & vrgenti necessitate potest pœnitenti imponi pœnitētia publicè facienda, arbitror etiam posse ob eandem causam eum compelli aliquando ad publicam confessionem de tali crimine habendam: nec Concilium prædictis verbis videtur id damnare: & quòd ex communi aliqua, & vrgenti necessitate id fieri possit, ex *Suar. loco citato*, colligitur. Non tamen Confessarius hanc doctrinam practicare pro omni peccato publico, sed pro peccato publico grauissimo, ac scandaloso, & vbi Confessarius pęnitentiam publicam necessariam
5 esse omninò iudicauerit, vt si quis Patrem, aut Sacerdotem publicè percusserit, vt post alios

V 2 inquit

inquit *Alphon. de Leon. de offic. & potest. confess. recoll.* 25. *sub num.* 108. vbi etiam addit ex *Conync.* huiusmodi pœnitentiam publicam non esse imponendam reluctanti: nam licèt imponere tales pœnitentias sit vtile; non tamen est omninò necessarium, vt benè docet *Suar. in 3. par. tom. 4. disp.* 38. *sec.* 6. *& Vasq. ibidem*, *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 3.

5 Et quamuis *Nauar. in cap. Sacerdos de pœnit. d.* 6. *num.* 86. *& in Man. cap.* 8. *num.* 10. neget tales pœnitentias publicas per Confessarium posse imponi, cùm id agere nequeat citra violationem sigilli Sacramenti, & prodat personam peccatoris, ac ille consensus pœnitentis est velui coactus, & inuoluntarius, & contra illius famam; nihilominus nos respondemus id non esse violationem sigilli, & reuelationem confessionis, sed satisfactionem scandali, vt habetur ex *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *sub num.* 7. *& Alphon. de Leone, loco supra citato, vers. Nec obstat cum alijs*, quos allegat. Nec *Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 8. *de reform. & d. cap.* 1. *eo. tit. nostro* loquuntur, vt *Nauar.* putat, de pœnitentijs publicis in foro externo infligendis, & in iudicio à potestate publica Ecclesiastica imponendis: siquidem Concilium apertè loquitur de pœnitentijs publicis in foro sacramentali inflictis, sicut & *d. cap.* 1. cum fuerit collocatum sub nostra *rubrica de pœnit. & remiss.* quæ in foro interno imponuntur. Neque deniquè consensus pœnitentis ad subeundas pęnitentias publicas potest dici quodammodo coactus, & inuoluntarius, cùm ipse pœnitens rationabiliter inducatur ad id, quod facere tenetur, vt rectè respõdet *Fagund. d. lib.* 9. *cap.* 5. *sub num.* 7. *in fin.* Est tamen verum,

6 quòd pro peccatis occultis, quantumuis enormibus non potest Confessarius publicam pœnitentiam imponere. Etenim pœnitentia debet esse proportionata peccatis; at talis non esset, si pro peccatis occultis publica pęnitentia daretur. Imò si de facto Confessarius talem imponeret pœnitentiam, cum sua potestate abuteretur, peccaret, & pęnitens eam subire non teneretur, vt habetur ex *Conynch. disp.* 10. *num.* 14. *in fine.* Et licèt de consensu pęnitentis possit Confessarius pro peccato occulto imponere pœnitentiam publicam; nihilominus vt plurimum, nec de pęnitentis cõsensu id expedit, vt contra *Medin. tract. de pœnit. q.* 40. §. *alia est pœnitentia*, inquit *Alphon. de Leone*, vbi supra *sub num.* 16 *in fine*, vbi etiam *num.* 107. ex hoc infert, minus prudenter agere Confessarios, fœminis, filijsfamilias, seruis, Religiosis, & alijs huiusmodi, qui in communi mensa cibum sumunt, pœnitentias imponentes in ieiunio, in pane, & aqua, &c. Siquidem ipsorum Parentes, ac superiores possunt rationabiliter credere, vel saltem suspicare de grauibus criminibus pœnitentias eiusmodi subeuntium, vt per *Reginald. lib.* 7. *suæ prax. num. Henriq. lib.* 5. *cap* 21. *num.* 6. *& alios.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

7 AD auctoritatem Origin. dicimus, ex eo non colligi fuisse aliquando compulsos pœnitentes ad publicam confessionem faciendam; sed eis tantùm consultum, vt constat ex illis verbis, *Vt si quid ille dixerit, & consilium dederit.*

Ad confirmationem ex *Ruar.* respondetur per *Vasq. in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 1. *dub.* 3. *num.* 11. vt ille vnus præsbyter, qui in omni Ecclesia designabatur esset ad excipiendas confessiones eorum, qui tantum de peccatis publicis pœnitentiam agebant publicam: quod in sacramentali foro nunquam seruatum fuisse ex præcepto Ecclesiæ, aut Confessarij, nisi quando ad publicam satisfactionem, & ad tollendum scandalum de publico peccato id necessarium erat: & rarissimè existimat *Suar. loco citato, sub num.* 8. Nam regulariter, inquit, id fiebat voluntariè ex consilio prudentis Confessarij, non de omnibus; sed de publicis, vel de ijs, quæ nec scandalum, nec grauem infamiam generare possent. Imò sæpè pœnitentia publica oriebatur ex Ecclesiastica denunciatione, vel accusatione in exteriori foro.

Ad historiam Tripartitam respondetur, eam loqui similiter de pœnitentibus publicè pro publico crimine hæresis, & pro alijs grauissimis, & publicis criminibus ad detestationẽ erroris Nouati, negantis absolutionem lapsis in hæresim: & propterea nũquam in Ecclesia fuit introducta consuetudo, vt peccata secreta publicarentur in conuentu Populi, vel Ecclesiæ, vt benè declarat *Vasq. loco citato, sub num.* 14. *&* 15. Et ita etiam patet responsio ad consuetudinem Ecclesiæ imponendi pœnitentias publicas. Benè verum est, quòd consuetudo de confessione facienda publicè etiam de occultis irrepserat in Italia in Prouincia Campaneæ; quam omninò damnauit *Leo Magn. epist.* 78. *cap.* 2. ita inquiens, *Illam etiam contra Apostolicam regulam præsumptionem, quam nuper agnoui a quibusdam illicita vsurpatione committi, modis omnibus constituo submoueri, de pęnitentia videlicèt, quæ ita à fidelibus postulatur, vt de singulorum peccatorum genere libellis scripta professio publicè recitetur, cùm reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicari confessione secreta.*

An sacramentalis confessio proprio tantum ore sit facienda: vel etiam alieno fieri possit; nempè per interpretem, aut nuncium: & an valida sit si nutu, scriptura, vel epistola fiat.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentalis confessio proprio pœnitentis ore est facienda.*

2 *Sacramentalem confessionem ore proprio, & alieno, nutu, & scriptura, & non per epistolam fieri posse est communis opinio.*

3 *Confessio sacramentalis non est necesse, vt propria voce humana fiat.*

4 *Confessio nutibus habita verè sacramentalis, ac legitima dicitur.*

5 *Forma debet corrispondere materia quo ad certitudinem.*

6 Con-

6 *Confessio per nutus tàm in mortis articulo, & ad dignè sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quam extra mortis articulum ad adimplendum præceptum confessionis annuæ fieri potest.*

7 *Confessio per nutus tunc fieri potest, si verbis fieri non potest, aliàs esset nulla, quia contrauenieus peccaret lethaliter.*

8 *Confiteri scriptura non est contra rationem Sacramenti pœnitentiæ.*

9 *Pœnitens si peccata scripta tantum tradat Confessario præsenti, & exibeat signa contritionis, & pœnitentiam, & absolutionem petat, eamque humiliter, dum Sacerdos legit peccata, expectet, & satisfactionem acceptat non est contra essentiam confessionis.*

10 *Pœnitens non excusatur à præcepto confessionis annuæ, si non possit aliter confiteri, quam per scripturam.*

11 *Confessio, tunc potest in scriptis fieri, si fiat Sacerdoti præsenti.*

12 *Confessio in scriptis est nullius momenti, si non adest legitima causa, qua quis excusatur à confessione proprio ipsius ore facienda, ob peccatum mortale quod committitur contra consuetudinem Ecclesiæ.*

13 *Confessio ex causa necessitatis potest quoque fieri per nuncium Sacerdoti præsenti.*

14 *Confessio per interpretem legitima dicitur, ac sacramentalis.*

15 *Qui per alium loquitur, per se ipsum moraliter loqui censetur.*

16 *Confessio per interpretem tunc fieri potest, quando alio modo fieri non potest.*

17 *Confessio sacramentalis tunc proprio ore facienda, quando ita commodè fieri potest, aliàs fieri potest nutibus, signis, &c.*

18 *Concilium dicendo materiam Sacramenti pœnitentiæ esse oris confessionem, non censetur excludere aliud sensibile signum id suadente rationabili causa.*

19 *Confessio per litteras, aut per nuncium facta Sacerdoti absenti, & absolutio pœnitenti absenti est reprobata.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Probatur primò per *text. in cap. quem pœnitet, de pœnit. d. 1.* vbi *D. August. in lib. de pœnit.* inter alia sic ait de accedentibus ad sacramentalem confessionem loquens, *Præcepit enim Dominus mundandis, vt ostenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præsentia confitenda esse peccata, non per nuncium, non per scripturam manifestanda. Dixit enim, ora monstrate: & omnes, non vnus pro omnibus, non alium statuatis nuncium, qui pro vobis offerat munus a Moyse statutum; sed qui per vos peccastis, per vos erubescatis.* Quibus verbis apertè docemur, sacramentalem confessionem non posse aliter fieri, quàm proprio pœnitentis ore. Secundò probatur *Concil. Floren. in decreto Eugen.* vbi generaliter docemur Sacramenta nouæ legis constare verbis, & materiam Sacramenti pœnitentiæ esse oris confessionem; ergò Sacramentum pœnitentiæ constare debet verbis, atque ideò sacramentalis confessio, cuius est pars integralis, non potest aliter fieri, quam verbis, & sic proprio confitentis ore: néc satis est si nutu fiat, per interpretem, nuncium, per scripturam, seù per epistolam. Denique confirmatur ex constitutione Clem. VIII. edita sub die 20. Iunij 1602. vbi vti falsam, temerariam, & scandalosam damnat sententiam eorum, qui dicebant, confessionem fieri posse per nuncium, vel per epistolam, & præcipit, nè deinceps talis propositio doceatur, imprimatur, aut disputetur, nisi impugnando, nec in praxim deducatur sub pena excommunicationis latæ sententiæ soli S. Pontifici reseruatæ.

2 His tamen non obstantibus in contrarium est communis opinio, quam tenent *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæstiun. 3. ad 2. & quodlib. 1. art. 10. Palud. ibidem, q. 2. art. 1. num. 7. Maior, q. 1. §. Tertiò arguitur, Caiet. in sum. ver. Confessio, concl. 11. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 15. Can. relect. de pœnit. par. 5. §. in eodem quinto, Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 21 sec. 3. cum plur. seq. Vasq. ibidem, q. 91. art. 3. dub. 3. 4. & 5. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 1. num. 13. cum plurib. seq. Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap 11. num. 11. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 1. cap. 6. sub nu. 6. Alphon. de Leone de offic. & potest. confess. recoll. 6. num. 110. & 111.* & alij communiter. Pro cuius rei explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 NOn est necesse, vt confessio sacramentalis propria voce humana fiat. Hæc conclusio est *D. Thomæ*, & aliorum Doctorum, quos supra retulimus, & *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 6. in resp. ad 2.* Probatur, quia si confessio fieri omninò deberet voce humana, id procul dubio proueniret ex ipsius confessionis sacramentalis institutione, vel ex aliquo præcepto Diuino, vel humano. Non primum, quia ex verbis Domini instituentis pœnitentiæ Sacramẽtum hoc ipsum non colligitur; sed tantùm necessitas aperiendi Iudici propriam causam à pœnitente; id autem non tãtùm ore adimpleri potest, sed etiam nutu, scriptura per Interpretem, aut per quodcunque aliud sensibile signum: eò magis quoniam Sacramentum confessionis est maximæ necessitatis quapropter non debuit limitari essentia ipsius ad illud signum, quod sæpissimè adhiberi non potest; atque ideò ad vocem humanam, qua non solùm muti, sed etiam ægrotantes sæpè vti non valent. Non secundum, quia ex sola Sacramenti institutione huiusmodi præceptum Diuinum nõ colligitur: neque de eo constat ex scriptura Diuina, aut ex Ecclesiæ traditione. Nec denique tertium, quoniam de præcepto humano sola voce humana confitendi non constat ex canone, neq; ex Concilio aliquo, neque ex aliqua Bulla Pontificia, vt infra patebit ex solutione argumentorum. Confirmatur, quia huiusmodi præceptum Chri-

Christianæ Reip. esset valdè damnosum; nam si sola voce humana fieri deberet confessio, & non aliter fieri posset, muti, & non valentes loqui propter infirmitatem aliquam, decederent absque pœnitentiæ Sacramento; atque ideò priuarentur remedio tàm salubri ad obtinendam peccatorum veniam: & propterea non est præsumendum, quòd ab Ecclesia pia Matre huiusmodi præceptum latum fuerit.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 NOn est contra essentiam Sacramenti pœnitentiæ confiteri nutibus; atque ideò confessio nutibus habita verè sacramentalis, ac legitima dicitur. Hæc conclusio est *D. Thomæ in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiun.* 3. *Scoti ibidem q. vnica, Caiet. in sum. ver. Confessio, cond.* 11. *Syl. ver. Confessio* 1. *q.* 13. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 6. *mem.* 1. *Petri Sot. lect.* 11. *de confes. Suar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 21. *sec.* 3. *nu.* 7. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confes. cap.* 1. *sub num.* 4. *Conyneh. disp.* 6. *de qualit. confes. dub.* 1. *num.* 1. *Tolet. lib.* 3. *suæ sum. cap* 6. *num.* 1. *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 4. & aliorum. Probatur, quia ex institutione Sacramenti pœnitentiæ nihil aliud exigitur ad confessionem sacramentalem, nisi vt pœnitens aperiat Iudici, & sic Confessario causam suã, atque ideò peccata, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. id autem sufficienter præstatur per nutus, quia nutus sunt sufficiens signum humanæ accusationis, & confessio nihil aliud est, quàm essentialiter accusatio, vt patet ex illius definitione. Confirmatur ex eodem *Concil. d. sess.* 14. *can.* 8. vbi damnantur illi, qui dicunt confessionem esse impossibilem, esset autem aliquando impossibilis, si per nutus, & signa externa fieri non posset, quando pœnitens loqui non posset. Denique probatur ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ, quæ mutos ad confessionem obligat, & tamen illi loqui non valent. Nec obstat si dica-
5 tur, quod forma debet respondere materiæ; at Sacerdos nec licitè, nec validè etiam in quacunque necessitate extrema potest absoluere per signa, & nutus; ergò nec etiam pœnitens per nutus, & signa poterit confiteri; quoniam respondetur, formam debere respondere materiæ quoad certitudinem, itaut sit forma certa, sicut materia est certa, non autem quoad omnia: siquidem moraliter loquendo nunquam contingere potest necessitas absoluendi sine voce; at sæpissimè potest euenire necessitas confitendi sine voce, & solùm per signa, ac nutus externos, ac sensibiles: & propterea Christus Dominus ita instituit hoc Sacramentum, vt spectata hominum fragilitate, & considerata necessitate, ac indigentia huius Sacramenti confessio fieri possit signis, ac nutibus, non autem absolutio impendi, vt rectè explicat *Suar. d. sec.* 3. *nu.* 2. & 3. & *Fagund. loco cit. num.* 7.

6 Ampliatur hæc conclusio, vt confessio non solùm possit, sed etiam debeat fieri nutibus, quando aliter fieri non posset, vt patet in muto, & in alijs lingua impeditis; siquidem nutus sunt materia indubitata, & facilè absque alio incommodo exhiberi potest. Quod verum arbitror locum sibi vendicare non solùm in articulo mortis; aut vbi quis habet conscientiam peccati mortalis ad dignè sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum; sed etiam extra mortis articulum ad implendum præceptum annuæ confessionis iuxta dispositionem nostri canonis; quia nutus pro vocibus deseruiunt: quapropter pari iure mutus, & loquens ligantur, vt habetur ex *Soto loco citato*, & alijs supra relatis Doctoribus. Est tamen verum, quòd mutus nutibus tenetur confiteri eo modo, quo potest, ita vt non cogatur summam diligentiam adhibere in exquirendis nutibus: nec compellitur per scripturam sua peccata confiteri, si scribere sciat; quia nemo cogitur ad publicè confitendum, vt contra *Caiet.* docet *Sot.* ibi, & *mem.* 2. *vers. His tamen postremò.*

7 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt ita demum nutibus liceat confiteri, cùm confessio verbis fieri non posset: siquidem qui propria voce potest confiteri, si confiteatur nutibus, nulliter confitetur, non quia id esset contra institutionem Sacramenti; sed quoniam ex Ecclesiæ consuetudine, qui ore proprio potest sua peccata Confessario manifestare ad id tenetur, & licitum ei non est vti nutibus. Vndè contrauenientes lethalem culpam contraherent, cum mutatio esset in re graui spectante ad conuenientem modum perficiendi Sacramentum, vt rectè declarat *Suar. loco citato, num.* 6. *Filliuc. d. cap.* 1. *num.* 14. *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *sub num.* 8. & ex alijs, qui id limitant, vt talis culpa possit fieri venialis ex leuitate materiæ; vt si pœnitens non in tota confessione, sed in vno, vel in alio peccato vtatur nutibus. Imò *Sot. in d. art.* 6. *mem.* 1. §. *arguet*, ait, quòd si quis omnia peccata nutibus optimè explicaret, & non interueniat contemptus excusaretur simpliciter à peccato mortali, etiam si in tota confessione vteretur nutibus secus autem si peccata essent adeò multa, & implicata, vt nutibus explicari non possent; nam tunc citra lethalem culpam non confiteretur nutibus. Sed prior sententia videtur verior, & à Doctoribus magis recepta, tùm per rationem supra allatam, quia ageret contra consuetudinem Ecclesiæ in re graui; tùm etiam quoniam sicut peccat mortaliter alterando formam Sacramenti pœnitentiæ accidentaliter dicens, *Remitto tibi peccata tua*, omisso communi absoluendi modo, *Absoluo te*, ita quoque mortalem culpam contrahit alterando accidentaliter quodammodo materiam eiusdem Sacramenti confitendo peccata nutibus, cùm possit ea confiteri ore. Posset tamen pœnitens excusari à lethali culpa ex simplicitate, aut probabili ignorantia, iuxta ea, quæ habentur ex *Vasq. in* 3. *par. tom.* 4. 91. *art.* 3. *dub.* 4. *sub num.* 2. *in fine*, & *conclus. seq.* melius declarabimus. Quibus adde, quæ docet *Fagund. loco citato, sub num.* 9. dum excusat à peccato mortali eum; qui ob nimiam verecundiam, ac pudorem grauem admodum difficultatem sentit, si per nutus, aut signa externa confiteatur, aut per in-

terpre-

terpretem cùm possit proprio ore sua peccata confiteri; quoniam supradicta consuetudo non videtur in eo casu, tàm grauiter obligare, pro qua sententia allegat *Conynch. Sot.* & alios.

TERTIA CONCLVSIO.

8 NOn est contra rationem Sacramenti pœnitentiæ confiteri scriptura. Hæc conclusio est *D. Thomæ quodl. 1. art. 10. can. 5. par. relect. fol. 131. §. At existit*, *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 7. mem. 2. §. Si verò*, *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 4. num. 4. Suar. ibidem disp. 21. sec. 3. num. 7. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confess. cap. 1. sub num. 14. Conynch. disp. 5. de sacram. dub. 10. num. 78. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 1. cap. 3. num. 10.* & aliorum; licèt contrarium teneat *Sot. in 4. d. 17. q. vnica, ad fin.* dum vult, de ratione confessionis esse, vt fiat secretè, & scriptura est signum publicum, cuius opinionem nos reiecimus supra *sec. praced.* Probatur hæc conclusio; quia confessio facta per scripturam habet omnia requisita ad sacramentalem confessionem: nam scriptura est sufficiens signum humanæ accusationis, & per eam pœnitens sufficienter se accusat ita peccasse, & causam suam Iudici, & sic Confessario manifestat: ergò scriptura non est contra essentiam sacramentalis confessionis.

9 Ampliatur hæc conclusio, vt non solùm non sit contra confessionis essentiam confiteri scriptura, quando Confessario legenti peccata singula annuit pœnitens, vt exigit *Sot. loco citato*; Sed etiam si peccata scripta tantùm Confessario præsenti tradantur exhibendo contritionis signa, & petendo ab eo pœnitentiam, & absolutionem, eamque expectando humiliter, dum Sacerdos legit peccata, & satisfactionem acceptando: nam per hæc omnia satis ostendit pœnitens illa peccata sua esse, de quibus se accusat: & propterea non est necessè addere scripturæ verba, & nutus ab ipso *Soto* expostulata, vt rectè docet *Vasq. d. dub. 4. sub num. 6. Suar. & Filliuc. locis citatis.*

10 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt adeò non sit contra essentiam confessionis confiteri scriptura, vt in multis casibus, quis teneatur confiteri scriptura, quando aliter confiteri nequeat. Vndè non excusaretur pœnitens à præcepto confessionis annuæ in nostro canone contento, si non posset aliter confiteri, nisi per scripturam, vt quia mutus esset, aut balbutiens valdè: & multo magis non excusaretur à præcepto Diuino in articulo mortis: siquidem pœnitens si conscientiam habeat peccati mortalis, tàm in articulo mortis pro adimplendo Diuinum præceptum; quàm extra articulum mortis pro adimplendo præcepto nostri canonis tenetur confiteri, etiam si non posset aliter peccata sua explicare, quàm per scripturam. Ita *Conynch. disp. 5. de sacram. lib. 10. num. 78. Petr. Sot. lect. 11. de confess. D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæstiun. 3. ad 2. Palud. ibidem, q. 2. Caiet. ver. Confessio, cond. 11. Syl. ver. Confessio 1. num. 16. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 1. cap. 6. sub num. 10. contra Nauar. in Man. cap. 21. num. 36.* & alios, quos refert ibidem *nu. 9.* Etenim præceptum confessionis obligat quoties citra notabile incommodum fieri potest confessio: ex confessione autem facta scripto non sequitur maius incommodum, quam ex confessione facta ore: nec modus confitendi per scriptum præsente Sacerdote absolutè est de se publicus, vt rectè declarat ipse *Fagund. ibi num. 10.* vbi etiam alia contraria soluit, & nos latius dicemus *sec. seq.*

11 Sic ampliata limitatur primò ipsa conclusio, vt vera sit, quando confessio in scriptis fit Sacerdoti præsenti: secus autem si per scripturam quis confiteatur Sacerdoti absenti: nam tunc nulla esset confessio: siquidem sacramentalis confessio est actus personalis, quo homo præsenti Sacerdoti loquitur. Vndè sensus formæ, *Ego te absoluo* ex Christi institutione præsentiam exigit pœnitentis, vt patet ex communi Ecclesiæ consensu, & declaratione. Præterea confessio debet esse talis, vt per eam Sacerdos certus fiat, talia peccata pœnitentem commisisse: at confessio per scripturam, & epistolam absenti Confessario talis esse non potest; nam Sacerdos non redditur certus, an epistola sit pœnitentis: & quando per rescriptum absolueret, tunc fortè pœnitens non esset benè dispositus ad recipiendam absolutionem per superuenientem culpam, vt habetur ex *Caiet. loco supra citato*, *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 6. Ledes. 2. par. 4. q. 8. art. 3. Can. relect. de pœnit. p. 5. Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 2. sub num. 3. & 4. Conynch. disp. 7. de pœnit. num. 68. & 69. Filliuc. tom. 1. qq. tract. 7. de confess. cap. 1. sub num. 17.* & ex alijs apud *Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 55. & 56.* vbi soluit contraria. Sed hæc controuersia hodie definita est per Clem. VIII. per bullam editam Romæ die 19. Iulij 1602. qua omninò damnatur confessio per litteras, aut per Nuncium Sacerdoti absenti his verbis, *Sanctissimus Dominus noster, auditis votis PP. Theologorum, & re cum Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquisitoribus, maturè, ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet, licere per litteras, seù internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere; ad minus vti temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit; præcepitque; ne deinceps ista propositio publicis, priuatisue lectionibus, concionibus, ac congressibus doceatur, neue vnquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur. Quòd si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputatiuè tractauerit, nisi forsan impugnando, vel ad praxim directè, siue indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ sententiæ, quam ipso facto incurrat, & à qua non possit, præterquàm in articulo mortis, ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, etiam S. R. E. maioris Pœnitentiario, nisi a pro tempore existente Rom. Pontifice absolui, alijs etiam pœnis arbitrio infligendis subiaceat.* Secun-

12 Secundò limitatur, vt ita demum licitum sit confiteri in scriptis Sacerdoti præsenti, quando aliqua iusta, ac legitima causa adsit, qua quis excusetur à confessione proprio ipsius ore facienda: aliàs si absque causa in scriptis confitentur Sacerdoti præsenti modo supradicto, confessio esset nullius momenti; non quia id esset contra institutionem Sacramenti pœnitentiæ, & contra ipsius materiam; sed quoniam qui potest voce confiteri, & non confitetur peccat mortaliter, cùm faciat contra communem consuetudinem Ecclesiæ, vt habetur ex *D. Thoma quodlib.* 1. *art.*10. *Suar.in* 3.*par.tom.*4. *disp.*21.*sec.*3.*num.*6. *Vasq.ibidem*, *q.*91.*art.*3. *dub.*4.*sub num.*4. & 5. *Filliuc.d.cap.*1.*num.*14. & alijs, qui dicunt rationabilem causam confitendi scripto non solùm esse impotentiam simpliciter loquendi; sed etiam esset magna difficultas, aut verecũdia. Nõ tamen sola erubescentia excusaret sic confitentẽ à culpa veniali, vt post alios inquit *Molf.par.*1.*sua sum. Theol.tract.*7.*cap.*11.*num.* 19. quibus adde, quæ supra diximus *concl. praced. limit. vnica*, vbi etiam in similibus casibus excusauimus pœnitentem ex capite probabilis ignorantiæ, & ratione paruitatis materiæ Sic etiam excusaretur Confessarius à culpa, si post auditam confessionem, & post pœnitentis discessum dubitans, an illi absolutionem impenderit, & suam negligentiam eidem citra scandalum aperire non valens, ipsum absolueret, dummodò ipse pœnitens sit moraliter præsens, atque ideò parũ distans, puta 20. passus & ex qualitate personę probabiliter constet Confessario pœnitentem non incidisse in nouam culpam lethalem, & dummodò illum videat: Secus autem, si templum fuerit egressus, & omninò absens: vel posset eundem pœnitentem citra scandalum vocare, & suam negligentiam aperire; nam ad id teneretur, vt post *Reginal.lib.*8.*sua prax.num.*32. & alios docet *Molf.par.*1.*sua sum. Theol. tract.*7.*cap.*5.*num.* 59. Quæ quidem sententia satis quidem dubia videtur; siquidem pœnitens post discessum à Confessario, etiam si ab eo videatur, & adhuc sit intra templum, & non distet plusquàm 20. passus; nihilominus dum Confessarius ita absenti, & inscio absolutionem tribuit, non manet in voluntate absoluendi, cùm putet esse absolutus: & propterea cum desit intentio ipsius pœnitentis, absolutio ipsa videtur frustratoria iuxta ea, quæ habentur ex *Vasq. in* 3.*par. tom.*4.*q.*93.*art.*3.*dub.*8.*sub nu.*5.*cum plur.*

13 *seq.* Adde hic etiam, vt ex causa necessitatis possit quoque per Nuncium fieri confessio; dummodò absolutio pœnitenti pręsenti impendatur, vt cùm Sacerdos se confert ad absoluendum pœnitentem in mortis articulo constitutum, & ab eo nullum peccati, vel doloris signum haberi possit, tunc si ab alijs testimonium recipiat de doloris, ac contritionis signis, poterit ipsum pręsentem absoluere, vt est *tex.in cap.qui recedunt*, & *cap.is, qui*, 26.*q.*6. *Molf.post Vasq.* & alios *par.*1.*sua sum.Theol.tract.*7.*cap.*5.*num.*40.*Filliuc. tom.*1. *qq.moral. tract.*7.*de confes.cap.*1. *num.*18. *cum plur. seq.* Et nos aliàs latius supra ostendimus, vbi probauimus id non esse contra præfatam Bullam Clem.VIII.

QVARTA CONCLVSIO.

14 Confiteri per interpretem non est contra rationem sacramentalis confessionis; atque ideò confessio per interpretem legitima dicitur, ac sacramentalis. Hæc conclusio est *D. Thomæ in* 4 *d.*17. *q* 3. *art.*4. *quæstiun.* 3. *Palud. ibidem*, *q.*2. *Caiet. in sum. ver. Confessio cond.* 11. *Can. relect. de pœnit. par.* 5. *fol* 131. §. *In eodem quinto*, *Sot. in* 4.*d.*18. *q.*2. *art.*6. *circa fin.Vasq. in* 3.*par. tom.*4.*q.*91.*art.*3. *Molf.par.*1. *sua sum. tract.*7. *cap.*11. *num.*10. & *seq. Filliuc. tom.*1. *qq. moral.tract.*7. *de confes.cap.*1. *num.*15. *Alphon.de Leone de offic.* & *potest. confes. recoll.*6. *num.*110. & aliorum. Probatur, quoniam ex verbis institutionis Sacramenti pœnitentiæ solùm habemus oportere, vt pœnitens aperiat Iudici, & sic Confessario propriam causam, hanc autem aperire potest non solùm per se, sed etiam per alium.

15 Confirmatur, quia qui per alium loquitur, per se ipsum loqui moraliter censetur, *arg. text. in l.*1.§. *deiecisse*, *ff. de vi* & *vi arm.* ergò confessio fieri potest per interpretem. Præterea si confessio per interpretem valida nõ esset, id quidem foret, quoniam publica esset; vt supra ostendimus *sec.* 1. & 2. confessionem sacramentalem non solùm secretè; sed etiam publicè fieri posse. Denique Sacramentum pœnitentiæ est ad salutem necessarium, Baptizatis post lapsum; siquidem peccatum mortale post baptismum commissum, non remittitur nisi Sacramento, vel Sacramenti voto, vt sæpè diximus ex *Concil Trid.* ergò congruum erat, vt confessio ex vi suæ institutionis non habeat essentialiter determinatum signum sensibile; sed satis sit, vt quacunque ratione pœnitens declaret conscientiam suam: id autem per interpretem sufficienter adimpleri potest.

16 Limitatur hæc conclusio, vt vera sit, quando aliter confessio fieri non posset, nisi per interpretem. Vt quia Confessarius esset linguæ pœnitentis ignarus, vt habetur ex *Palud.* & alijs Doctoribus supra citatis. Etenim ex communi Ecclesiæ consuetudine tenetur vnusquisque propria voce confiteri cùm potest. Vndè si citra necessitatem quis vellet per alium confiteri etiam Confessario præsenti, non excusaretur à lethali culpa: nam hæc esset mutatio grauis de re, quæ pertinet ad conuenientem modum perficiendi Sacramentum pœnitentiæ, vt supra declarauimus *concl.*2. & 3. An autem quis aliquando obligetur confiteri per interpretem, aut per scripturam, *sec.seq.* discutiemus.

Restat modò, vt contraria soluantur.

17 Ad primum ex *tex. in ca. quem pœnitet*, respondetur, debere eum intelligi, vt ita demum sacramentalis confessio facienda sit proprio pœnitentis ore, quando ita fieri commodè potest: aliàs fieri posset nutibus, signis, scriptura per interpretem, & quocunque alio signo sensibili conscientiæ pœnitentis sufficienter manife-

nifestatiuo. Est tamen verum, quòd confessio per interpretem plures exigit conditiones; quarum prima est, vt Confessarius sit ignarus linguæ pœnitentis: secunda, vt pœnitens sit præsens: tertia vt aliquo signo pœnitens ita exprimat peccata aliqua, vt Confessarius possit percipere, interpretem non fallere, vt post alios *Alphon. de Leone de offic. & potest. Confessar. recoll. 6. sub num.* 110.

18 Ad secundum ex *Concil. Florent.* dum ait Sacramenta nouæ legis constare verbis, dicimus, quòd in Sacramento pœnitentiæ id etiam verificatur; postquam eius forma, & sic sacramentalis absolutio non potest impendi, nisi verbis, nempè, *Absoluo te.* vt suo loco latius, Deo duce, dicemus: Et dum idem Concilium dicit, materiam Sacramenti pœnitentiæ esse oris confessionem; non tamen censetur excludere aliud sensibile signum, si iusta, & rationabilis causa maximè id suaderet; sed vsum fuit vulgari locutione sumpta ab eo, quod frequentius accidit, *arg. tex. in l. nam ad ea, ff. de legib.* Sic etiam vulgò appellatur operis satisfactio, non quia solo opere fiat, sed quoniam frequentius ita fit. Neque ex eo quòd forma Sacramenti pœnitentiæ impenditur ore, debet quoque ore subministrari eiusdem materia; quoniam, vt suo loco dicemus, forma fuit instituta à Christo, vt ore proferatur, non sic materia. Est tamen verum, quòd maximè congruit huius Sacramenti institutioni, vt confessio sacramentalis proprio confitentis ore proferatur; quia hoc modo facilius, & clarius peccata manifestantur: est secretior, & propter erubescentiam est magis satisfactoria, vt habetur ex *D. August. de vera, & falsa pœnit. cap.* 10. *de quo in d. cap. quem pœnitet, de pœnit. d.* 6.

19 Ad tertium ex constitutione Clem. VIII. patet responsio ex dictis: siquidem constitutio illa loquitur de confessione per litteras, & per nuncium facta Sacerdoti absenti: & de absolutione impensa pœnitenti similiter absenti. At nos loquimur de confessione habita per scripturam, interpretem, per nutus, & signa Sacerdoti præsenti, & de absolutione impensa ipsi pœnitenti pariter præsenti: nam confessio, nec per interpretem fieri posse Sacerdoti absenti docet *Vasq.* post alios *in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 3.

An teneatur quis per Interpretem, vel per scripturam confiteri, cùm aliter confiteri non possit.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Per interpretem confiteri potest quis, sed non tenetur.*

2 *Qui confiteri non potest, nisi per interpretem, excusatur à præcepto Ecclesiastico, confitendi semel in anno, non autem à præcepto Diuino confitendi in articulo mortis.*

3 *Per interpretem confiteri non tenetur quis, nisi de peccatis mortalibus contritionem non habeat, vel saltem dubitet. Tunc enim etiam publicè tenetur confiteri.*

4 *Scripto quis confiteri haud tenetur, si nutibus sufficienter possit sua peccata Confessario manifestare.*

5 *Confessio scripto fieri debet coram Sacerdote, si pœnitens aliter sua peccata nequeat manifestare.*

6 *Ad sacramentalem confessionem tunc quis tenetur, cum commodè fieri potest.*

7 *Non solùm in mortis articulo, sed etiam extra, ad implendum præceptum annuæ confessionis, confessio scripto fieri debet coram Sacerdote.*

8 *Per interpretem confiteri nullo casu obligatur quis, vbi nutu, vel signo potest Confessario manifestare peccatum aliquod veniale in specie, licèt non possit mortale.*

9 *Aut nunquam datur casus, quo quis per interpretem confiteri obligetur, aut nunquam datur casus, quo quis nutibus manifestare valeat peccatum aliquod saltem veniale.*

1 IN hac re *Caiet. in sum. ver. Confessio, condit.* 11. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 6. *Ledes.* 2. *par.* 4. *q.* 8. *art.* 3. *dub.* 6. volunt, posse aliquem confiteri per interpretem, sed non teneri; quia Christus noluit fideles obligare plusquàm ad secretam confessionem, quæ fit soli Sacerdoti, vt habetur ex *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. qui modus ex communi Ecclesiæ vsu, ac traditione habetur ab initio nascentis Ecclesiæ, vt supra ostendimus, *sec.* 1. Confessio autem per interpretem, vel per scripturã secreta non est: & licèt non sit omninò publica, exponitur tamen periculo, vt publica fiat, vt scriptura deperdatur, aut per interpretem peccata reuelentur: & eò magis, quia quando confessio fit per interpretem, non fit soli Sacerdoti; atque ideò nullo modo dici potest secreta. Hanc eandem sententiam quoad interpretem tenet *Victor. Ver. Confessio, num.* 173. *Petr. Sot. lec.* 5. *de confess.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 6. *num.* 3. dum dicunt posse fideles confiteri si velint per interpretem; excusari tamen simpliciter ab obligatione cuiuscunque præcepti si velint.

Secunda sententia est *Syl.* post alios *in sum. ver. Confessio* 1. *q.* 15. quem sequitur *Can.* 5. *par. relect. de pœnit. fol.* 132. §. *Hanc ego*, qui distingunt de præ-
2 cepto diuino confessionis, & præcepto ecclesiastico, dicentes, quòd qui nisi per interpretem cõfiteri potest, excusatur à præcepto ecclesiastico confitendi semel in anno, de quo in nostro canone; non tamen excusatur à præcepto diuino confitendi in articulo mortis. Probatur hæc opinio, quoad primam partem ex nostro canone per dictionem illam, *Solus*, qua omnis fidelis semel saltem in anno obligatur ad confitendum solus; ergò non potest obligari per interpretem, si aliter confiteri nequeat. Confirmatur, quia præcepta ecclesiastica non obligant cũ tanto onere. Quoad secundam partem patet hæc ipsa sententia, quoniam tunc non concurrit difficultas, aut damnũ sufficiens ad excusandum à tali præcepto: quia cùm interpres teneatur eadem lege præcepti, qua Sacerdos, & non timeatur confessionis reuelatio,

nõ videtur graue damnum, vt duo audiant idem peccatum. Confirmatur; nam aliquando idẽ peccatum oportet duobus reuelare propter casuum reseruationem, consilij, aut auxilij petendi gratia: ergò, & propter ipsum Sacramentum pœnitentię suscipiendum. Circa verò confessionem nutibus, aut scripto faciendam, vbi aliter fieri non posset ipse *Syl. loco citato*, quem etiam sequitur *Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 5.* cũ alijs, quos allegat, putat obligari pœnitentem præcepto ecclesiastico.

3 Tertia sententia est *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 36. sec. 6. nu. 5. & seq. Vasq. vbi sup. dub. 3. sub n. 4. 5. & 6.* negantium per interpretem, quem teneri ad confitendum, etiam si in articulo mortis reperiatur constitutus, nisi videat de peccatis mortalibus contritionem nõ habere, vel saltem dubitet; quia tunc tenetur confiteri non solùm per interpretẽ; sed etiam publicè, si aliter non possit: siquidem cùm absolutè teneatur Deo satisfacere, meritò in dubio obligatur, vt alio modo iustificetur, ac Deo satisfaciat. Et id maximè ne æternæ damnationis periculo exponatur, quæ super omnia mala vitanda est. Est tamen verum, ait ipse *Suar.* quòd eo casu posset pœnitens confiteri ea peccata, quæ cum minori infamia explicari posset, cùm non teneatur ad confessionem materialiter integram, vbi non potest aliter confiteri, nisi per interpretem: & propterea satis est ad suæ saluti consulendum suscipere Sacramentum pœnitentiæ, & tunc ex attrito potest fieri contritus. In eandem sententiam videtur inclinare *Coninch. disp. 1. de pœnit. sub n. 77. §. Dixi ex vi præcepti confessionis*, quẽ refert, & sequitur *Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 11. nu. 12.* dum ait, in periculo mortis teneri pœnitentem confiteri peccata venialia per interpretem, & deindè generalitèr confiteri omnia mortalia. Hæc sunt Doctorum placita in hac controuersia, restat modò, vt quid nobis dicendum sit videamus. Sit igitur.

PRIMA CONCLVSIO.

4 NOn tenetur quis confiteri scripto si nutibus potest sufficienter sua peccata Confessario manifestare. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ supra diximus *sec. 3. concl. 2.* Etenim nutus pro vocibus deseruiunt, & hoc modo confessio dicitur secreta, vel saltem magis secreta, quàm per scripturam. Quæ conclusio locum sibi vendicat non solùm in articulo mortis; sed etiam in ordine ad præceptũ confitendi semel in anno, & ad dignè sumendum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vt adnotauimus *in d. concl. 2. ampl. vnica, ex Sot.* & alijs; quibus adde *Syl in sum. ver. Confessio 1. q. 15.* dùm ait, quòd tenetur quis confiteri scripto, aut nutu ex præcepto Ecclesiæ, si aliter non potest. Et sic cum alternatiuè loquatur per dictionem illam, *Aut*, vbi pœnitens non potest confiteri propria voce, nec aliter, nisi scripto, aut nutu, tunc satis est, si confiteatur scripto, aut nutu; atque ideò si velit confiteri nutu, nõ tenetur confiteri scripto: quia in alternatiuis sufficit alterius tantùm concursus, vt in *cap. in alternatiuis*, & ibi latè *Dyn. de regul. iur. in 6.* & signanter quoad illam dictionẽ, *Aut*, est *tex. in l ille, aut ille*, & ibi *Doctor. ff. de legat. 3.*

SECVNDA CONCLVSIO.

5 COnfessio debet fieri scripto coram Sacerdote, si pœnitens aliter sua peccata sufficienter manifestare non possit. Hæc conclusio est *D. Thomæ in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæstiun. 3. ad 2. Palud. ibidem, q. 2. Maior. q. 1. §. Tertiò arguitur, Gabr. q. 1. art. 2. concl. 3. post med. Caiet. in sum. ver. Confessio, cond. 11. Syl. ver. Confessio 1. q. 15. Petr. Sot. lec. 11. de confes. Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 1. art. 3. dub. 5. Suar. ibidem, disp. 36. sec. 6. nu. 7.* & aliorum contra *Ricchar. d. 17. art. 2. q. 1. Nauar. in Man. cap. 21. nu. 36. Victor. Med. Sot.* & alios Probatur hæc cõ-

6 clusio, quia ad confessionem sacramentalem quis tenetur, quando commodè fieri potest; sed quãdo pœnitens non potest aliter confiteri, quàm per scripturam, potest commodè per eam confessionẽ facere: ergò ad confessionem tenetur. Maior patet. Probatur minor; quoniam si cõfessio per scripturam aliquod incommodum tribueret pœnitenti, id aliud non esset, quàm periculum reuelationis confessionis per Confessarium; at hoc est falsum, nam idẽ periculum instaret, vbi quis verbis, aut nutibus confitetur. Quòd si hoc nõ est timendum; ergò nec illud, cùm vtrumq; sit contra sigillum. Confirmatur, quia si pœnitens scripturã non subscribat, & litteram aliquo modo mutet, nullum instat periculum: ergò non ob id excusatur à confessione.

7 Ampliatur hæc conclusio, vt vera sit non solùm in articulo mortis; sed etiam extra mortis articulum ad implendum præceptum annuæ confessionis, & ad dignè sumendum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum: quoniam eadem ratio militat in his omnibus; cùm idem sit tradere Cõfessario scriptum, & voce reuelare eidem peccata, vt habetur ex *Vasq. loc. cit.* vbi etiam ait, non exigi ad hoc diligentiam illam, quam docet *Caiet. Petr. Sot. & Domin. Sot.* relati ab eo à *Suar. loc. cit.* sed satis est si Sacerdoti præsenti peccata scripta tradãtur, exhibendo contritionis signa, & petendo ab eo pœnitentiam, iuxta ea, quæ supra diximus, *sec. 3. concl. 3.*

TERTIA CONCLVSIO.

8 NVllo vnquam casu obligatur quis confiteri per interpretem, vbi nutu, vel quolibet alio signo potest manifestare Confessario peccatum veniale in specie, si non possit mortale, & generaliter se peccasse mortalitèr, etiamsi cõstitutus reperiatur in articulo mortis, & sciat, vel dubitet non esse contritum. Probatur, quia si pœnitens in illo articulo obligaretur confiteri per interpretẽ, id non proueniret ex institutione Sacramẽti, vel ex aliquo speciali Dei præcepto; sed ex iure naturali, quo quis tenetur ad contritionem, aut alio modo supplente contritionem reconciliari cum Deo, quod fit in hoc Sacramento, vt benè declarat idem *Vasq. loc. cit. dub. 3. sub nu. 5. & 6.* Id autem sufficiẽter adimpletur, cùm quis nutibus potest Confessario manifestare peccatum aliquod venia-

veniale, & in genere peccasse mortalitèr; ergò nõ tenetur ità confiteri per interpretem: nam sicut confessio per interpretem eo modo habita non diceretur materialitèr integra; sed integra formalitèr, vt supra diximus in relatione tertiæ sententiæ; ità etiam censeretur, si fieret tantùm nutibus: & insuper vitaretur incommodum publicæ confessionis. Etenim confessio per interpretem re vera non est secreta, cùm non fiat soli Sacerdoti: & eò maximè, quia licèt interpres obligetur ad sigillum; non tamen vinculo adeò arcto tenetur, ac Confessarius: siquidem non fungitur officio audientis, atque ideò Confessarij, sed loquentis: & proptereà se tenet ex parte pœnitentis. Vndè si interpres confessionem reuelet, quamuis veniat grauitèr puniendus: non tamen paritèr, ac Confessarius, qui sigillum violauit, vt habetur traditis ex *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 6. circa finem*, quibus adde *Fagund. de præcep.* Eccl. *precept. 2. lib. 1. cap. 6. n. 6. 7. & 8.*

9 Ex quibus patet raro, aut nunquam dari casum, quo quis obligetur confiteri per interpretem, cũ rarò, aut nunquam detur casus, in quo quis nutibus manifestare nequeat peccatum aliquod saltem veniale. Posset tamen euenire casus, vbi quis non habens copiam Confessarij, opus esset confiteri Confessario cæco: nam cum cæcus nutibus peccata comprehẽdere non possit, necessariò pœnitẽs obligaretur confiteri per interpretem iuxtà modum in tertia sententia relatum, de quo etiam *Fagund. loc. cit. n. 7.* qui allegat etiam *Coninch. disp. 5. de Sacram. dub. 10. nu. 77. §. Dixi*, qui addit: imò omninò suadendum esse, vt quando aliud nõ timeretur incommodum, simplicitèr omnia peccata sua pœnitẽs confiteretur; ijs tamen tacitis, ex quorum reuelatione aliquod notabile detrimentum timet, si fortè interpres esset suspectus: & idẽ dicendum esse quando vbi confessio nequit fieri, nisi alijs audientibus.

Ibi, *Semel saltem in anno*, De tempore, quo sit adimplendum præceptum confessionis nostri canonis.

DISP. V.

VIsum est supra de modo cõfessionis pro adimplẽdo eiusdem præcepto in nostro canone contento. Modò consequenti ordine videndum est de tempore, in quo dictum præceptũ sit adimplẽdum: quapropter Cõcilium præfiniens tempus post designatum modum per dictionem illã, *Solus*, sic ait, *Semel saltem in anno, &c.*

An præceptum confessionis annuæ obliget in aliqua determinata parte anni, & qualiter annus sit computandus.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum annuæ confessionis, an obliget in aliqua determinata parte anni.*

2 *Antiqua fuit consuetudo confitendi in principio Quadragesimæ, & recipiendi absolutionem in Cœna Domini, & nu. 13.*

3 *Præceptum hoc per se, & ex vi sua obligat semel in anno, non autem pro determinata parte anni.*

4 *Præceptum audiendi Missam die festo, obligat tempore Matutino, non tamen in determinata hora illius.*

5 *Improbatur opinio* D. Anton. *existimantis teneri fideles confiteri semel in anno in Paschate.*

6 *Considerato hoc præcepto annuæ confessionis ratione sui, & quatenus fieret contra ipsum præceptũ affirmatiuum confitendi semel in anno, non obligat pro determinata parte anni, sed quacunque die confiteri potest, siue in principio, siue in fine.*

7 *Qui in principio anni confessus est, quamuis deindè ante Quadragesimam lethalem culpam cõtraxisset, non tenetur iterum confiteri, nec in Quadragesima, nec in alio anni tempore.*

8 *Qui in Quadragesima, venialia tantùm habens confessus Eucharistiam sumpserit, si post communionem in mortalem culpam incidat, an teneatur intra illum annum confiteri.*

9 *Qui infra annum mortalia fuerit confessus: si tamen tempore Quadragesimæ conscius sit noui peccati mortalis, nondum confessi, tenetur ad confitendum illo anno pro eo tempore.*

10 *Habens conscientiam peccati mortalis in Quadragesima, tenetur ad confitendum eo tempore, quamuis pluries antea mortalia fuerit confessus.*

11 *Annus in hoc præcepto confessionis computandus est à Quadragesima ad Quadragesimam.*

12 *Omnes existimant, obligationem hanc confitendi semel in anno, in Quadragesima finiri.*

13 Tex. in cap. in capite 50. d. *loquitur de confessione, & pœnitentia publica, non verò de sacramentali: Et quare fideles consueuerunt antiquitus, in Quadragesima confiteri.*

13 *An ex quo pueri in Quadragesima confiteantur, satis sint ad inducendam consuetudinem.*

15 *Ex statutis, & legibus prouincialibus non fuit, nec potuit præceptum introduci ad certum, & determinatum confessionis tempus. Et quare.*

16 *Cum quis vult se communicare, & conscius sit peccati mortalis, semper confiteri tenetur. Nec Mendicantes prædicare possunt, Subditos nõ teneri ad confessionem in Paschate cum proprio Sacerdote.*

1 IN hac difficultate pugnãtes extant opiniones. Nam prima sententia est dicentium, præceptũ confessionis annuæ obligare in aliqua determinata parte anni; verum diuisi sunt, quoniam *D. Anton. 3. par tit. 14. cap. 14. §. 3.* arbitratur teneri fideles confiteri semel in anno, nempè in Pascha, quando necessè habent communicare: quam sententiam tribuit *D. Thomæ in 4. d. 17. q. 3. art. 1. quæstiun. 4. & quodl. 1. art. 11.* & alijs. Vndè consequentèr videtur velle obligationem, qua ligat Ecclesia ad confessionem semel in anno, esse ratione Eucharistiæ, ad quam recipiẽdam obligat, atque ideò non per se, sed per accidens. *Petr. Sot.* verò, *lec. 5. de confes.* opinatur, quòd sicut præceptum annuæ communionis obligat pro determi-

nata parte anni, nempè in Paschate; ità quoque præceptum confessionis obligat pro tẽpore Quadragesimæ, vel Paschatis, non solùm per accidens ad dignam sumptionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti; sed per se intra obligationem con-
2 fessionis. Probatur hæc opinio primò, ex *tex. in c. in capite*, 50. *d.* vbi refertur antiqua consuetudo confitendi in principio Quadragesimæ, & recipiendi absolutionem in Cœna Domini. Hæc eadem consuetudo confitendi in Quadragesima, adhuc viget in vniuersali Ecclesia, & refertur in *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. quæ ab eodem Concilio laudatur, & amplectitur his verbis: *Vndè iam in vniuersa Ecclesia cum ingenti animarum fidelium fructu obseruatur mos ille salutaris confitendi sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesima, quem morem hac sancta Synodus maximè probat, et amplectitur tanquam pium, & meritò retinendum.* Confirmatur ex statutis Prouincialibus, quibus puniuntur, qui non confitentur intra Quadragesimam: pro qua re præcipitur Parochis, vt initio Quadragesimæ, omnes, qui confessi non sunt, describant, vt ad superiores deferant. Denique probatur ex *Extrau.* 2. *de treg. & pac.* vbi decernitur, Parochianos teneri ad confitendum proprijs Parochis ad minus in Paschate. In eandem opinionem videtur inclinare *Io. Medin. C. de Confess. q.* 18. *de confess. semel in anno agen.* in secunda illius parte, dum ait, quòd licèt ex vi nostri canonis nõ obliget hoc præceptum pro determinato tempore anni; nihilominus ex communi Ecclesiæ consuetudine factam iam esse talem determinationẽ, & obligationem inductam, pro qua recitat *D. Th. loc. cit.* qui re vera non loquitur de obligatione per se confessionis, sed per accidens ratione Eucharistiæ, vt rectè aduertit *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 3. *n.* 1. *in fine.*

3 Secunda sententia est *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 1. *Ledes.* 2. 4. *quæst.* 5. *art.* 5. *dub.* 6. *Can. relectione de pœnit. par.* 5. *non longè à fine*, §. *ad vltimũ, & seq. Nauar. in Man. cap.* 2. *nu.* 9. *Suar.* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 3. *n.* 2. *Vasq. ibidem q.* 90. *art.* 3. *dub.* 1. *sub nu.* 5. 8. *&* 9. *Reginal. lib.* 6. *sua prax. num.* 33. *& seq. Coninch. disp.* 5. *de necess. confess. n.* 57. *&* 58. *Molf. par.* 1. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 10. *num.* 23. Et aliorum dicentium, præceptum hoc obligare semel in anno, non tamen pro determinata parte anni per se,
4 & ex vi sua: sicut præceptum audiendi Missam die festo, obligat tempore matutino, non tamen determinata hora illius; sed fidelium arbitrio remittitur: quam sententiam communem esse testantur *Suar. Molf.* & alij supra relati Doctores, & probabilem quoque esse inquit *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *de confess. cap.* 3. *nu.* 50. Quamuis diuisi sint inter se in computando anno. Nam quidam annum computant à tempore, quo quisque peccat mortalitèr, ita vt nemo possit confessionẽ differre vltra annum à die, quo lethalem culpam contraxit. Alij computant annum ab vltima confessione. Alij denique à Quadragesima ad Quadragesimam, & hunc annum vocant Ecclesiasticum. Et quoniam hæc opinio nobis videtur verior, idcircò pro eius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

5 Improbabilis omninò videtur opinio *D. Antonini* supra relata, existimantis teneri fideles confiteri semel in anno in Pascha ratione Eucharistiæ dumtaxat, atque ideò non per se, sed per accidens. Hæc conclusio est *Vasq. loc. cit. n.* 6. & aliorum. Probatur, quoniam tũc sequeretur, quòd qui toto anno ad cõfessionem non accederet, nec Sãctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumeret, ex eo tantùm peccaret, quòd ad sanctissimam communionem non accessit; non autem quia nõ fuisset confessus: quod est manifestè falsum; siquidem necessarium non erat ratione Eucharistiæ recipiendæ modificari tempus confessionis: nam semper, & quocumque tempore illa præmittẽda erat, siue in Paschate, siue extra Pascha. Nec pro dicta sententia *D. Antonini* potest afferri *D. Thom. loc. cit.* quoniam ipse *D. Thom.* ibi loquitur de obligatione per accidens, vt benè aduertit *Vasq. ibidem sub nu.* 7. *& Suar. n.* 1. *in fine.*

SECVNDA CONCLVSIO.

6 Si præceptum confessionis annuæ consideretur ratione sui, quatenus omissionis culpa specialis contrahitur cõtra ipsum præceptum affirmatiuum confitendi semel in anno, non obligat pro determinata parte anni, nempè in Quadragesima, in Pascha, aut in alio determinato tempore, sed satis est confiteri quocumque die totius anni, siue in principio, siue in fine. Probatur ipsa conclusio ex nostro canone, in illis verbis: *Semel saltem in anno, &c.* Vbi semel tãtùm in anno præcipitur cõfiteri, nec designatur pars aliqua ipsius anni, in qua determinatè fideles debeant cõfessione vti: ergò satis est adimplẽdum dictum præceptum cõfiteri quocumque die totius anni: quoniam lex generalitèr loquens, generalitèr debet intelligi, & quando nõ distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.* 1. §. *generaliter, ff. de legat. præst.* Secundò in eodem nostro canone duplex fertur præceptum, alterum scilicet confessionis, & alterum communionis: at præceptum communionis est pro determinata parte anni, nempè ad minus in Pascha; & præceptum confessionis indeterminatè cõstituitur, idest semel tantùm in anno: ergò si præceptum communionis obligat pro determinata parte anni, præceptum confessionis indeterminatè censetur costringere; atque ideò sufficit, vt fideles confiteantur in quocumque die totius anni: Etenim canon ipse si voluisset pro determinata parte anni fideles ad confitẽdum alligare, id expressisset, sicut expresè voluit in Pascha ad communicãdum obligare. Et hoc non iniuria quidem: quoniam vsus Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti per se præcipitur, etiam si homo nunquam peccauerit: & propterea potest quoque præcipi speciali, ac determinato anni tempore, etiam si fideles alijs temporibus voluntariè communicauerint. At vsus Sacramenti pœnitẽtiæ nõ per se percipitur: sed supposita lethali culpa: meritò indeterminatè pręcipitur. His adde, quæ habentur ex *Alph. de Leone de officio, & potest. Confess. recoll.* 18. *nu.* 22. *cum plur. seq.*

7 Ex hac conclusione infertur ex *Vasq.d.dub.1.sub num.5.* quòd qui in principio anni ad confessionem accessit, etiam si lethalem culpam antea Quadragesimam contraxisset, non obligaretur iterum confiteri, nec in Quadragesima, nec in alio anni tempore; quoniam iste talis dicitur confessus semel in anno. Quod quidem verum putat idem *Vasq.loco citato,num.16.* vbi quis pro præcepto adimplendo lethalem aliquam culpam fuerit confessus; aliàs secus: nam ad implendum huiusmodi præceptum satis non est si semel in anno de venialibus tantùm confessionē faceret; quia non dum culpam lethalem contraxerat: & propterea si postea eo anno habuerit mortalia, tenetur toto illo anno semel confiteri. Vndè qui
8 in Quadragesima venialia tantùm habens, confessus Eucharistiam sumpserit, si post communionem in aliam culpam mortalem incidat, tenetur confiteri intra illum annum, non præcepto confessionis ad communicandum in Pascha; quoniam iam supponimus illo tempore Eucharistiam sumpsisse; sed præcepto confessionis secundum se. Quod verum putet ipse *Vasq.* etiam si talis assiduè fuerit de venialibus, vt supra confessus: nam si in medio, vel in fine, aut in qualibet alia parte anni mortaliter peccet, obligatur per se confiteri intra illum annum pro implendo confessionis annuæ præcepto. Ratio autem hæc est; quia cùm præceptum huiusmodi sit determinatio præcepti Diuini, quod obligat fideles post lapsum in lethalem culpam, hinc sequitur adimpleri sola mortalium confessione.

TERTIA CONCLVSIO.

9 QVi infra annum mortalia fuerit confessus, si tamen tempore Quadragesimæ habeat conscientiam noui peccati mortalis, non dum confessi tenetur ad confitendum illo anno pro eo tempore. Hæc conclusio est *Suar. d. disp. 36. sec. 3. num. 9.* qui supponit annum, de quo loquitur noster canon esse Ecclesiasticum, atque ideò computari à Quadragesima ad Quadragesimam, comprehendendo omnes illos dies, in quibus potest communionis præceptum adimpleri. Probatur hæc conclusio ex eodem nostro canone, vbi præcipiuntur confiteri omnia mortalia peccata in illo anno commissa, per dictionem illam, *Omnia*, ergò tenetur quis intra illum annum confiteri ea, quæ non est confessus. Confirmatur hæc conclusio ex communi Ecclesiæ consuetudine; quoniam nullus fidelium contentus remanet confessione priori tempore facta, si tunc habeat conscientiam peccati mortalis: & Pastores Ecclesiæ eo tempore cogunt ad confessionem faciendam; ergò ita interpretandum est supradictum præceptum. Vndè iuxta hanc conclusionem, qui conscientiam habet peccati mortalis in Quadragesima, quamuis pluries fuerit confessus ante Quadragesimam de mortalibus, si non confiteatur denuò illo tempore, & non communicet in Pascha, duplicem culpam contrahit: alteram ratione præcepti communionis in Pascha; & alteram ratione præcepti confessionis annuæ omnium peccatorum non adimpleti: & sic quicunque conscientiam habet peccati mortalis in Quadragesima, etiam si pluries antea mortalia fuerit confessus, per se nihilominus tenetur confiteri; & non tantùm per accidēs ad dignam sumptionem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Qua conclusione sic stante conciliat ipse *Suar. ibidem num. 10.* supradictas opiniones inter se: nam illa quæ se habet, hoc præceptum obligare determinatè pro tempore Quadragesimæ, intelligenda est si fidelis conscientiam habeat peccati mortalis non confessi; quoniam non est verisimile, primæ sententiæ Authores sensisse obligari hominem ad differendam confessionem vsque ad illud tempus, vel ad confitendum iterum peccatum semel confessum. Qui verò negant, hoc præceptum obligare in determinata parte anni, loquuntur per se; quia in quacunque parte anni homo confiteatur implet hoc præceptum quoad ea, quæ tunc confiteri potest: quapropter si hoc præceptum aliquando obligat in tempore Quadragesimæ, id prouenit ex eo, quòd præceptum antea non fuerit integrè impletum.

10 Hæc conclusio re vera, vera est dum ait, habentem conscientiam peccati mortalis in Quadragesima teneri ad confitendum eo tempore, quamuis pluries antea fuerit mortalia confessus, si maximè cōputetur annus à Quadragesima ad Quadragesimam, vt nobis probabilius videtur, & dicemus *concl. seq.* Verùm dum inquit teneri per se ad confitendum, id est contra communem sententiam secundo loco relatam, & præsertim contra *Victor. in sum. num. 137. & Ledes. 2. par. 4. q. 6. art. 5. dub. 6.* qui videntur velle, quòd qui intra annum confessus est, non tenetur ad confitendum tempore Quadragesimæ per se, & ex vi præcepti confessionis annuæ, etiam si conscientiam peccati mortalis habeat; sed tantùm per accidens ad dignè communicandum, vt clarè colligitur ex *Molf. par. 1. sua sum. Thol. tract. 7. cap. 10. num. 23.* Etenim noster canon dum vult, debere fideles omnia peccata semel in anno confiteri, non est necessarium intelligi de omnibus peccatis, quæ vsque ad finem anni committuntur; sed de omnibus, quæ fidelis habet dum confitetur: quia præceptum confessionis semel in anno, vt supra probauimus, *disp. 1. sec. 1.* & alibi sæpè diximus nihil addit præcepto Diuino; sed est tantùm determinatio iuris Diuini, atque ideò illa verba, *Omnia peccata*, non addunt nouam determinationem: sed tantùm explicant confessionem debere esse integram de iure Diuino. Quæ quidem *tex.* interpretatio cùm litteræ magis conueniant, non arbitror recedendum esse à communi opinione; ita vt qui fuit mortalia confessus ante Quadragesimam, si in Quadragesima deindè habeat conscientiam peccati mortalis nunquam confessi, & eo tempore non confiteatur, nec ad communionē accedat in Pascha, non duo, sed vnum tantùm peccatum committit, ratione scilicet transgressionis præcepti communionis

nionis solùm, non autem confessionis; quoniam ad confessionem non tenebatur per se, cùm per præcedentem confessionem iam impleuerit præceptum confitendi semel in anno. Imò si ex aliqua iusta causa excusaretur à communicando in Pascha, nullam culpam contraheret non confitendo, cùm iam confessionis præceptum impleuerit, nec absit alia obligatio, nisi per accidens ad dignè communicandum.

QVARTA CONCLVSIO.

11 DVm vi nostri canonis præcipitur confessio semel in anno, computandus est annus à Quadragesima ad Quadragesimam; atque ideò loquitur canon de anno Ecclesiastico. Hæc conclusio est *Suar.d.sec.3.num.8.* quam satis probabilem dicit esse *Filliuc. tom.1. qq. moral.tract. 7. de confes. cap.3.num.53.& Fagund. de precept. Eccles.precept.2. lib.1.cap.4.num.18.* qui addit ex consuetudine Ecclesiæ, & indulgentia Prælatorum, huiusmodi annum in nonnullis Diœcesibus extendi vsque ad Dominicam in Albis, & in alijs vsque ad Dominicam Pastoris boni. Probatur primò ipsa conclusio ex confutatione aliorum modorum computandi annum, quos supra retulimus in relatione secundæ sententiæ. Nam primus modus,qui computat annum à tempore, quo quis peccat mortaliter, nullo innititur fundamento: & posset quis post Quadragesimam,in qua confessus esset per quatuor, aut plures menses non peccare mortaliter: & si deindè peccet lethaliter,posset expectare annum non confitendo in Pascha sequente, quod est inconueniens, & contra communem Ecclesiæ consuetudinem. Non secundus cùm non sit conformis verbis nostri canonis, cùm eius verba non sint, vt fideles intra annum, vel post annum confiteantur ab vltima confessione; sed semel in anno: & absurdum esset huiusmodi tempus non dari certum,& fixum pro omnibus. Nec denique tertius, quia si ab initio Ianuarij vsque ad finem Decembris deberet annus computari, qui ab initio Ianuarij vsque ad Pascha lethalem culpam non contraxisset, & tunc communicaret, si deindè mortalem culpam contrahat, teneretur confiteri per totum mensem Decembris; cùm tamen ex communi vsu Ecclesiæ possit expectare Quadragesimam, & Pascha sequens: Ergò ex confutatione prædictorum modorum sequitur annum supradictum esse computandum à Quadragesima ad

12 Quadragesimam. Confirmatur,quoniam huiusmodi computatio est conformis Ecclesiæ consuetudini, cùm omnes existiment, hanc obligationem confitendi semel in anno eo tempore finiri non solùm in obligatione per accidens ratione communionis,sed etiam per se. Siquidem etiam illi, qui non sunt sanctissimam Eucharistiam sumpturi eo tempore confitentur existimantes teneri. Vndè licèt ex verbis nostri canonis id probari non possit; nihilominus, stante dicta consuetudine, ita est intelligendus; quoniam consuetudo dicitur optima legum interpres,vt habetur ex *Panor. in cap.cum dilectus, sub num.7. de consuet.* vbi etiam addit,quòd quando lex est dubia recurrendum est ad consuetudinem loci: & si de ea apparet, non est recedendum ab illo intellectu,quem consuetudo tribuit, etiam si ex post facto appareat, quod talis intellectus in se non sit bonus. Hæc ratio est *Suar.* qui loquitur consequenter iuxta suam opinionem,se habentem præceptum annuæ confessionis obligare habentem conscientiam peccati mortalis nunquam confessi in Quadragesima, etiam si antea infra annum lethale fuerit confessus: & id non solùm per accidens, sed etiam per se; cuius opinionem in hac re non sequimur, eò magis, quia est contra communem, vt supra diximus. Quo circà dicimus, prædictam consuetudinem probare quodammodo computationem anni esse faciendam à Quadragesima ad Quadragesimam, non autem esse omninò conuincentem,vt ex solutione argumentorum clarius patebit. Quibus adde quæ habentur ex *Fagund. loco citato*, & ex *Alphon.de Leone de offic.& potest.Confes. recoll.18. num.24.cum plur.seq.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

13 AD primum ex *tex. in c.in capite, 50. d.* patet responsio: loquitur enim de confessione, ac pœnitentia publica pro publicis delictis; non autem de sacramentali. Ad consuetudinem verò vniuersalis Ecclesiæ dicimus,ex ea nihil aliud colligi; nisi ideò fideles consueuisse in Quadragesima confiteri; quia præceptum habemus communionis in Pascha; ad quam timorati maximè non audent accedere, etiam si conscientiam non habeant peccati mortalis, nisi præmissa confessione. Cæterum ad annuam confessionem secundum se nemo tenetur in aliqua determinata parte anni, nec vigore præcepti, nec consuetudinis. Nec ex eo quòd pueri in Quadragesi-

14 ma confitentur, satis sunt ad inducendam consuetudinem; quoniam in ea ætate sunt, vt discernere nesciant tempus huius obligationis; sed id agunt, quòd ab alijs fieri vident, & quicquid vident, ignorant, *l. 1. §. impuberes, ſ. de fals. moneta.* An *Concil. Trid.* rectè respondet *Vasq. d.art.3.dub.1.nu.10.* dum ait,Concilium ibi tantùm voluisse significare contra hæreticos retinendum esse morem illum confitendi; sed quòd secundum se ratione præcepti confitendi semel in anno eo tempore obligaret, & ita in futurum consuetudinem ipsam esse seruandam, non curauit: & propterea quando ait Concilium, *Quem morem, &c.* Ad illud refertur,quod dixerat, obseruari morem in Ecclesia confitendi, de quo erat institutum: quòd autem confessio fieret in Quadragesima per se, vel per accidens in ordine ad communionem, id non determinauit.

15 Ad confirmationem ex statutis, & legibus Prouincialibus respondetur, per ea non fuisse, nec potuisse introduci præceptum aliquod, quo determinetur certum confessionis tempus: quia determinare ius Diuinum confessionis ad hoc, aut illud tempus ad solam vniuersalem Ecclesiam, vel ad Romanum Pontificem pertinet, vt

benè

benè declarat idem *Vasq. loco citato*.

16 Ad vltimum ex *d. extrau. 2. de treg. & pace*, dicitur extrauag. illam loqui de confessione per accidens, quando quis vult communicare, & cõscientiam habet peccati mortalis. Præcipitur enim in *d. extrauag.* ne Mendicantes prædicent, subditos non teneri ad confessionem in Paschate cum proprio Sacerdote; atque ideò non loquitur de eo, tempore præcisè ratione confessionis per se; sed ratione Eucharistiæ, & sic per accidens. Non tamen ob id intendimus approbare sententiam *D. Antonini* supra relatam: nam si obligatio, qua ligat Ecclesia ad confessionem semel in anno, esset ratione Eucharistiæ tantum, ad quam recipiendam in Pascha obligat; tunc sequeretur non dari præceptum confessionis secundum se: & qui toto anno non confiteretur, nec reciperet Eucharistiam, tantùm peccaret, quia non communicauit, non autem quòd non fuerit confessus; quod est manifestò falsum, vt supra diximus, & benè explicat *Vasq. ibidem, num.6.& 12.*

An qui non impleuit præceptum Ecclesiasticum confessionis intra annum, tenetur statim confiteri in sequenti anno.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Qui præceptum annuæ confessionis non implet, peccat mortaliter; ad confitendum tamen non tenetur, nisi vsque ad sequentem annum.*

2 *Ex communi vsu, & consuetudine vniuersalis Ecclesiæ fideles, præceptum confessionis non implentes, excommunicantur, nec ab ea absoluuntur, donec confiteantur.*

3 *Præceptum affirmatiuum dupliciter considerari potest, quatenus non obliget elapso tempore, & quatenus obliget elapso tempore.*

4 *Transgressor præcepti annuæ confessionis grauiorem reddit culpam, donec præceptum ipsum impleat.*

5 *Præceptum confessionis annuæ, ac præceptum communionis sunt modificatio præcepti Diuini.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *D. Antonini in sua sum. 3. par. tit. 14. cap. 19. §.3 Syl. ver. Eucharistia, 3 q. 15. Henr. de sacram. pœnit. lib. 1. cap. 4. §. 6. in tex. & in Glos. litt. Q. Valen. tom. 4. disp. 9. 8. de vsu Eucharist. pun. 4. vers. Quartum est*, & aliorum dicentium, quòd non implens infra annum præceptum annuæ confessionis, peccat quidem mortaliter, non tamen tenetur ad confitendum, nisi vsque ad sequentem annum. Hanc eandem opinionem sequi nonnullos ex *Theologis, ac Summist.* refert *Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 4. dub. vlt.* & communem esse testatur *Henr. loco citato*, quem refert etiam, & sequitur *Megal. par. 1. Inst. Peregr. lib. 5. cap. 3. q 11.* & probabilem denique existimat *Sot. d. dub. vlt. & Filliuc. tom. 1. qq. morat. tract. 7. de confes. cap. 3. num. 54.* Mouentur ex eo, quòd præceptum affirmatiuum determinatè obligans aliquo tempore, si non seruetur infra prædictum tempus, non alligat amplius elapso tempore: sed præceptum annuæ confessionis est affirmatiuum; ergò si non seruatur infra annum, non obligat amplius elapso anno; atque adeò non tenetur illud adimplere in sequenti anno. Minor patet; Probatur Maior inductione in præcepto ieiunij, in præcepto audiendi sacrum die festo, recitandi horas canonicas, in præcepto communionis in Pascha, &c. Et ratio est, quia huiusmodi præcepta definiunt eorum obligationem ad tale tempus: ergò elapso tempore, & violato præcepto, cessat eiusdem obligatio. Confirmatur, quoniam aliàs talis transgressor continuè peccaret, quamdiù non confiteretur: quod tamen videtur absurdum.

2 His tamen non obstantibus, contrariam arbitror de iure veriorem esse, quam tenet *Maior in 4. d. 17. q. 2. circa fin. Sot. ibidem d. 18. q. 1. art. 4. dub. vlt. Med. C. de confes. q. 18. de confes. semel in anno agen. Victor. in sum. num. 137. Nauar. in Man. cap. 21. num. 45. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 36. sec. 3. num. 2. Vasq. ibidem, q. 90. art. 3. dub. 2. num. 2. Reginal. lib. 6. sua prax. num. 37. Conynch. disp. 5. de pœnit. num. 61. & seq. Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 10. nu. 32.* quam opinionem probabilem putat etiam esse *Filliuc. loco cit. num. 55.* Probatur hæc conclusio ex communi vsu, ac consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, qua excommunicantur fideles præceptum confessionis maximè non adimplentes, nec possunt ab excommunicationis vinculo absolui, donec confiteantur: ergò clarè constat teneri statim, ac continuè ad confessionem, donec præceptum impleatur. Secundò probatur ex forma, ac institutione prædicti præcepti: siquidem præcipitur, vt saltem semel in anno confiteamur; atque adeò intentio præcepti est, vt confessio nimium, & vltra non differatur: ergò ita obligat conteri intra annum, vt si tunc non impleatur, semper, & continuò duret eiusdem obligatio, ne amplius differatur; & quo magis quis voluntariè confessionem differt, eò magis peccat, sicut quando quis obligatur in anno soluere debitum aliquod, multò magis remanet ad illius solutionem obligatus, elapso anno, si non satisfecerit, *arg. tex. in l. Celsus, ff. de recept. arbitr. cap. dudum*, & ibi *Panor. num. 12. de dol. & contum.* Quæ quidem conclusio vera est, non solùm quando quis culpabiliter præceptum prædictum non impleuerit; sed etiam si citra culpam non seruauerit. Vt quia Confessarij copiam non habuerit, aut ex alia iusta, ac rationabili causa; quoniam adhuc tenetur cùm primum potuerit ad confessionem accedere ex vi huius præcepti confessionis annuæ, quod semper obligat, donec impletur, vt habetur ex *Vict. nu. 147. & Filliuc. loco citato, num. 50.*

Ad contraria respondetur.

3 AD primum dicitur, quòd præceptum affirmatiuum potest dupliciter considerari: primò, vt definiens obligationem vsque ad deter-

determinatum tempus; secundò, vt differens obligationem vsque ad tale tempus. Præceptum affirmatiuum primi generis non obligat elapso tempore; quia in eo habetur ratio temporis designati: huiusmodi est præceptum ieiunij, præceptum recitandi horas canonicas, audiendi sacrum, &c. At præceptum affirmatiuum secundi generis obligat, elapso tempore; sicut obligatus ad centum tali tempore soluendum, si elapso tẽpore non soluat; non tamen ob id extinguitur obligatio, vt habetur ex Doctor. supra relatis.

4 Ad confirmationem patet responsio ex dictis: concedimus enim transgressorem præcepti confessionis annuæ continuè grauiorem reddere culpam, donec præceptum ipsum impleat, sicut supra diximus, agentes de peccato non restituendi, *disp.* 4. *sec.* 5. *concl.* 2. nam peccatũ continuatur actu, & non tantùm manet per modum habitus, & interrumpi potest omissio non confitẽdi, sicut peccatum non restituendi, vt benè declarat *Vasq. in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 3. *dub.* 2. *sub num.* 8. §. *Notandum est*, *Suar. loco supra citato*, & alij. Idem puto dicendum de præcepto communionis, non adimpleto in Pascha, vt habetur ex *Vasq. loco citato sub num.* 6. *Molf. par.* 1. *sue sum. Theol. tract.* 5. *cap.* 8. *num.* 29. & alijs, contra *Medin. Sot. & Victor.* & id per rationes supra relatas: quia non communicantes in Pascha excommunicantur pariter, ac non confitentes semel in anno: & in præcepto communionis ratio quoque habetur frequentiæ talis actus, per dictionem illam, *Ad minus*, in nostro canone cõtentam. Et deniq non tantum præceptum confessionis annuæ, sed etiã præceptum communionis sunt modificatio præ-

5 cepti Diuini. Etenim sicut præceptum Diuinum confessionis extra necessitatis articulum erat, vt illud aliquando reciperemus, sed nondùm determinatum à Christo, ab Ecclesia tamen determinandum, vt supra ostendimus, *disp.* 1. *sec.* 1. ita etiam præceptum diuinum communionis obligabat extra necessitatis articulũ, iuxtà illud *Ioan. cap.* 6 *Nisi manducaueritis, &c.* Sed tempus nondũ erat determinatum à Christo, eò quòd reliquerat determinãdum ab Ecclesia; cùm igitur determinauit in Pascha, illa determinatio dicitur modificatio iuris diuini, atque ideò cùm vtrumque præceptum sit diuini præcepti modificatio, sicut præceptum confessionis annuæ non adimpletum infra annum, obligat etiam post annum; ita etiã præceptum communionis in Pascha non impletum eo tempore, obligat quoque post Pascha: Nisi velimus dicere cum *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 1. *art.* 4. *in fine*, præceptum cõmunionis esse purè affirmatiuũ; præceptum verò confessionis includere quoque negationẽ: idest, vt vltra annum nemo in inimicitia Dei permaneat, quòd videtur probabile etiã *Filliuc. loc. cit. nu.* 55. & *Molf. d. cap.* 10. *nu.* 32. cum alijs ab eo allegatis.

An qui distulit confessionem vsque ad diem Paschatis dicatur satisfecisse præcepto confessionis annuæ per se.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Qui vsque ad diem Paschatis confessionem differt, an impleat præceptum annuæ confessionis.*

2 *Ex communi Ecclesiæ consuetudine annus obligationis confitendi in Quadragesima, fuit ampliatus vsque ad Dominicam in Albis.*

1 IN hac difficultate videtur negatiuè respondendum esse. Probatur ex nostro canone, vbi duo traduntur distincta præcepta: alterum confessionis, & alterum communionis. De primo solùm dicitur, confessionem esse faciendam semel in anno: & de secundo dicitur, suscipiant omnes Eucharistiam ad minus in Paschate, & Ecclesia iam determinauit tempus primi præcepti à Quadragesima in Quadragesimã, ex vi saltem cõmunionis Ecclesiæ consuetudine, vt sæpè diximus, Quadragesima autem finitur in die Paschatis: ergò qui vsque ad diem Paschadis differt confessionẽ, non implet præceptum cõfessionis annuæ per se.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veram, quam tenet *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 1. *cap.* 4. *sub nu.* 19. Rationem autem hanc esse ait, quia ex communi Ecclesiæ consuetudine fuit ampliatus ille annus obligationis confessionis in Quadragesima vsq; ad Dominicam in Albis: & propterea qui confitetur in die Paschatis, dicitur implere præceptum confessionis annuæ secundùm se, & sic patet responsio ad argumentum.

An qui in præsenti anno confitetur initio Quadragesimæ, & in sequenti in fine satisfaciat præcepto annualis confessionis, in nostro canone contento.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Qui in vno anno confitetur initio Quadragesimæ, & in sequenti in fine, an satisfaciat præcepto.*

2 *Annus, pro quo præceptum obligat confitendi, dicitur Ecclesiasticus, computandus à Quadragesima in Quadragesimam. Et vsq; ad quam diem extendatur.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè dicendum esse. Probatur, quoniam præceptum cõfessionis annuæ in nostro canone contentum obligat semel in anno tempore Quadragesimæ, vt sæpè diximus: at si quis in vno anno confiteatur initio Quadragesimæ, & in sequenti in fine, iam non confitetur semel in anno; sed vltra annum, atque ideò non satisfacit præcepto nostri canonis.

2 His tamen non obstantibus, conclusionem affirmatiuam dicimus esse veram, quam tenet *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 18. Patet hæc sententia ex ijs, quæ supra adnotauimus *præced. Sec.* Etenim annus, pro quo obligat huiusmodi præceptum est Ecclesiasticus, & ideò computandus est à Quadragesima in Quadragesimã, comprehendo omnes illos dies, in quibus potest præ-

præceptum annuale Eucharistiæ adimpleri: & quoniam ex communi Ecclesiæ consuetudine, & ex Prælatorum indulgentia extéditur huiusmodi annus in nonnullis Diœcesibus vsque ad Dominicam in Albis, & in alijs vsque ad Dominicã Pastoris boni, qui cõfitetur hoc anno initio Quadragesimæ, & in sequenti in fine proculdubio dicitur implere præceptum confessionis secundùm se, tam in primo, quàm in secundo anno. Vndè cùm huiusmodi annus sit ecclesiasticus, & non solaris, & computetur à Quadragesima in Quadragesimam, & vsque ad Dominicam in Albis, & in quibusdam locis etiam vltra, vt diximus, poterunt interdum inter vnam, & aliam confessionem decurrere tresdecim menses, & interdũ vndecim, quod non inconuenit, & docet Ecclesiæ consuetudo, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 3. & alijs apud *Fagund. loc. cit.* & patet etiam solutio ad contrarium.

An qui confessionem præsentis anni distulit in principium anni sequentis, possit vna, & eadem præcepto vtriusque anni satisfacere.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Qui confessionem præsentis anni distulit in principium anni sequentis, si deindè noua occurrat materia, an teneatur in Quadragesima ad confitendum.*

2 *Præceptum annuæ confessionis iuxta sententiam magis communem non obligat in aliqua parte determinata anni.*

3 *Vnico actu potest quis duo præcepta implere.*

4 *Constitutus in sacris recitare potest officium, & sacrum audire die festo eodem tempore.*

5 *Qui confessionem præsentis anni, in principium distulit anni sequentis, tàm culpabilitèr, quàm inculpabilitèr, vnica confessione satisfacit præcepto vtriusque anni.*

6 *Qui post confessionem in principio sequentis anni in lethalem inciderit culpam, non tenetur ex vi nostri canonis iterum confiteri.*

7 *Pœnitens vt in principio sequentis anni, vtriusque præcepto satisfaciat, confiteri debet culpam lethalem, commissam in sequenti anno, aliàs secus.*

8 *pœnitens, qui post confessionem in principio sequentis anni, conscientiam habet peccati mortalis, per accidens illud confiteri tenetur ratione communionis in Pascha.*

9 *Fidelis differendo confessionem, continuè peccat, donec præceptum impleat.*

1 IN hac re *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 36. *sec.* 3. *sub nu.* 5. quem sequitur *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *cap.* 3. *sub num.* 55. *§. patet secundò*, partem negatiuam putat esse tutiorem, & verisimiliorẽ; atque ideò qui cõfessionem præsentis anni distulit in principium anni sequentis, si deindè occurrat noua materia necessaria teneri ad confitẽdum in Quadragesima: quia confessio præcedens pertinebat ad obligationem anni præteriti. Probat hanc sententiam ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ; nam Pastores ità exigunt confessionem, illi Quadragesimæ debitam, vt nihilominus censeãt manere hominem obligatum ad confitendum in sequenti: & propterea eodem modo, & vi eiusdem excommunicationis exigunt deindè sequentem confessionem. Confirmatur, quoniam aliàs posset fidelis confessionem illam differre quasi per duos annos: nam non esset obligandus ad confitẽdum statim post elapsum primum annum.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto probabiliorem esse. Probatur; quia nos supra *sec.* 1. ostendimus, præceptum confessionis annuæ nõ obligare in aliqua determinata parte anni iuxta sententiam magis communem, quam tenent *Sot. Vasq.* & alij Doctores ibi relati. Nec pœnitens tenetur confiteri alia peccata commissa in reliqua parte anni post mortalium confessionẽ, infra annum ex vi præcepti confessionis annuæ; sed tantùm per accidens in ordine ad communionem in Pascha, vt ibidem probauimus; ergò qui confessionem præsentis anni distulit in principium anni sequentis, potest vna, & eadem confessione præcepto vtriusq; anni satisfacere; quo-

3 niam vnico actu potest quis duo præcepta implere; maximè quando sunt de eadem materia, & ob idem motiuũ virtutis, vt post alios probat *Sanch. lib.* 1. *suæ sum. cap.* 14. *nu.* 8. *&* 9. *& Molf. par.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 3. *cap.* 17. *nu.* 37. *&* 38. dum dicũt, quòd si festum alicuius sancti veniat die Dominico, vnica Missa potest quis vtriq; præcepto satisfacere; sicut si vigilia alicuius sancti veniat in Quadragesima, vnico ieiunio satisfit vigiliæ, & Quadragesimæ. Imò aliqui volunt, constitutum

4 in sacris posse recitare officium, & audire sacrum die festo eodem tempore; quoniam vtrumq; præceptum tendit ad eundem finem recognitionis diuinæ: quam sententiam putat veram, quando non adeò vni rei attendat, & alteri necessariam attentionem adimat, cùm nemo teneatur ex præcepto audire, & minus intelligere verba Sacerdotis celebrantis, aliàs illi tantùm præcepto satisfacit, cui attendit: & si neutro attendit, neutrum adimplet, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 21. *nu.* 8. latè *Sanch. lib.* 1. *suæ sum. d. c.* 14. *nu.* 11. *Reginald. lib.* 19. *suæ prax. num.* 14. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molfes. par.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 3. *cap.* 17. *nu.* 43. *vbi nu.* 44. soluit contraria, *Syl. & Angeli* oppositum sentiẽtium, *& nu.* 45. post *Reginal. loc. cit. nu.* 14. *in fine*, idem dicendum esse ait, dum quis audiendo Missam sacramentaliter cõfitetur: nam satisfacit præcepto audiẽdi sacrum; quia confessio sacramẽtalis refertur etiam ad cultum Dei, & tanquam in finem tendit in recognitionem Diuinæ Maiestatis.

5 Ampliatur primò hæc conclusio, vt locum sibi vendicet, vbi quis non solùm confessionem præsentis anni distulit culpabilitèr in principium anni sequẽtis; sed etiam inculpabilitèr, quoniam adhuc satisfacit præcepto vtriusque anni, cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

6 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt vera sit etiam, si pœnitens post confessionem in principio sequẽtis anni in lethalem culpam inciderit; quia non tenetur ex vi præcepti nostri canonis confiteri omnia peccata, quæ infra vtrumque annum commisit: siquidem noster canon dũ præcipit confessionem omnium peccatorum, non intelligitur de omnibus peccatis, quæ vsque ad finem anni committũtur; sed de omnibus, quæ pœnitens habet dum confitetur, vt supra ostendimus, *sec.1.concl.3.vers.Hac conclusio.*

7 Sic ampliata limitatur primò hæc ipsa cõclusio, vt locum habeat quando pœnitens in principio sequentis anni confiteatur aliquam lethalem culpam commissam in ipso sequenti anno; aliàs nõ satisfaceret vtriusque anni præcepto: & propterea si post confessionem huiusmodi infra eundem sequentem annum peccatum mortale committat, tenetur iterum confiteri pro adimplẽdo præcepto sequentis anni; quia cõfessionis annuæ præceptum non impletur, nisi per confessionem mortalium peccatorum, nec satis est confessio venialium, vt supra adnotauimus, *d.sec.1.concl.2.*

8 Secundò limitatur dicta cõclusio, vt quamuis pœnitens post cõfessionem habitam in principio sequentis anni, vt supra adimpleat præceptum confessionis vtriusque anni; nihilominus si post dictam confessionem conscientiam habeat peccati mortalis, licèt illud non teneatur confiteri per se, & pro adimplendo præcepto confessionis annuæ; tenetur tamen per accidens ad illius cõfessionem ratione communionis in Pascha, iuxtà ea, quæ adnotauimus, *d.sec.1.concl.3*

Ad contraria facilè respondetur.

AD cõsuetudinem, & vsum Ecclesiæ patet responsio ex his, quæ diximus supra *d.sec.1.*in solutione argumentorum.

Ad confirmationem negatur consequentia: & id, quod adducitur ad eam probãdam; quoniam citra culpam fidelis non differret, cùm continuè peccet, donec præceptum impleat, iuxtà ea, quæ supra diximus *sec. 2.*

An qui in confessione præsentis anni omittat aliqua peccata per obliuionem, aut ex alia iusta causa, teneatur illa confiteri cùm primum possit: vel possit differre in sequentem annum.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Qui in confessione præsentis anni aliqua omisit peccata, si eorum recordetur, & potest intra eundem annum confiteri, ad confitendum, an teneatur.*

2 *Peccata oblita, & peccata cognita, sed ex iusta causa omissa, an & quando teneatur quis quamprimum confiteri.*

3 *Peccata per obliuionem omissa in confessione præsentis anni, differri possunt vsque ad confessionem sequentis anni.*

4 *Omissio confessionis totius anni, ex iusta, & rationabili causa, haud excusat omittentem, quin teneatur in sequenti anno cum primùm potuerit confiteri.*

5 *Ex communi Ecclesiæ consuetudine fideles, si post confessionem, habitã infra annum, conscientiam habeant noui peccati mortalis in Quadragesima, iterum ad confessionem accedere debeant: Et quare.*

6 *Occurrente mortis periculo, vel necessitate communicandi, vel aliter vrgeat præceptum diuinũ, peccata, vt supra oblita, tenetur quis confiteri ratione præcepti diuini.*

1 IN hac difficultate tres extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Ledes.* quem refert, sed nõ sequitur *Suar.in 3.par.tom.4.disp.36.sec.4.sub n.6.* dicentis, quòd qui in confessione præsentis anni omisit aliqua peccata, si eorum recordetur, & potest confiteri intra eundem annum, tenetur ad ea confitendum; quia non censetur impleuisse præceptum confitendi omnia peccata, quamuis excusatus fuerit, & duret adhuc tempus, in quo potest implere. Si verò prædictorum peccatorum recordetur, elapso anno, inquit, non teneri: quia arbitratur obligationem confessionis annuæ extingui cum ipso anno. Sed hæc opinio meritò reijcitur. Nam quoad primum membrum dum quis lethalia confitetur infra annum, iam impleuit præceptum cõfessionis annuæ, etiam si alicuius lethalis culpæ fuerit oblitus: siquidem noster canon dum vult omnes fideles debere omnia peccata semel in anno confiteri, non est necesse intelligi de omnibus peccatis, quæ vsque in finem anni committuntur; sed de omnibus, quorum fidelis conscientiam habet; atque ideò quæ memoriæ occurrunt, dum confitetur, facta diligenti discussione, & præuio examine iuxta ea, quæ habẽtur ex *Conc.Trid.sess.14.cap.5.* quoniam dispositio nostri canonis nihil addit præcepto diuino, sed est iuris diuini determinatio. Quo verò ad secundum membrum nos supra satis probauimus, obligationem confessionis annuæ non extingui cum ipso anno.

2 Secunda sententia est *Sot.in 4.d.18. q.1. art.4.* distinguentis inter peccata oblita, & peccata cognita, ex iusta causa omissa. Nam hæc posteriora ait, debere confiteri cùm primum fieri poterit: quoad priora inquit, quòd si obliuio fuerit inculpabilis, cessat obligatio; secus autem si fuerit culpabilis; quoniam tunc statim sunt Confessario aperienda. Hæc ipsa opinio meritò quoque reijcitur: siquidem circa primam distinctionem eadẽ ratio est de peccatis oblitis, & omissis ex iusta causa. Circa verò posteriorem dicimus, quòd si obliuio fuerit ita culpabilis, vt Sacramentum fuerit nullum, tota confessio est iteranda: si autem fuerit validum, nihil interest, quòd culpa aliqua intercesserit.

3 Tertia sententia, quæ nobis probatur, est communis, quam tenent *Victor.de confes.nu.137. Nauar.in Man.cap.2.num.10. Suar.loco supra relato, Coninch.disp.5.de pœnit.num.66. Molfes.par.1.suæ sum.tract.7.cap.10.nu.38. Fagund. de præcept. Eccles.*

clef.pracep.2.lib.1.cap.4.n.17.& Filliuc. tom.1. qq. moral.tract.7.cap.3.nu.57. qui simpliciter negant ex vi canonis nostri esse obligationem confitēdi statim huiusmodi peccata, sed posse vsque ad cōfessionem sequētis anni differri. Et hanc opinionem inquit Suar.d.nu.6.in fine, esse in praxi securam, & vsitatam, & oppositam nimis rigorosam. Probatur primò hæc ipsa sententia ex confutatione aliarum opinionum: nam exclusio vnius est inclusio alterius, arg. tex.in cap.nonne de præsum. Secundò probatur, quia nulla ratio cōcludit pro contraria sententia: ergò pro nostra iudicandum est cùm sit mitior. Tertiò, quia in praxi est magis vsitata, & consuetudo est optima legis interpres, ità vt quando lex est dubia, recurrendum sit ad consuetudinem loci, & si de ea appareat, non est recedendum ab eo intellectu, quem consuetudo tribuit, etiam si ex post facto appareat, quòd talis intellectus non sit bonus, vt benè docet Abb. in cap.cum dilectus, sub nu 7.de consuet. Quartò, quia præceptum annuæ confessionis sufficientèr impletur, & eius obligatio extinguitur per confessionem mortalium, quæ memoriæ occurrunt, ritè factam: quia præceptum tantùm obligat, vt teneamur confiteri omnia peccata, quæ prævia diligentia debita memoriæ occurrunt, & quæ tenemur tunc confiteri, iuxtà ea, quæ habentur ex Conc.Trid.loc.cit.

4 Nec obstat si dicatur, quòd omissio confessionis totius anni ex iusta, ac rationabili causa non excusat omittentem, quin teneatur in sequenti anno cùm primum potuerit confiteri: quapropter idem dicendum videtur de eo, qui omittit partē, quia eadem est ratio totius, & partis, l.quæ de tota, ff.de reiuend. quoniam respondendetur negando consequentiam: nam præceptum Ecclesiæ vi nostri canonis obligat ad omnium peccatorum cōfessionem, quæ necessaria sunt ad integritatem Sacramenti, iuxtà iuris diuini obligationem, cui in hac parte nihil additur ab Ecclesiastico præcepto præter temporis determinationem, vt sæpè diximus. Vndè qui nullā confessionem facit, cùm præceptum huiusmodi non adimpleat, meritò obligatus remanet: at verò qui secundùm suum posse, & vt debet cōfitetur intra annum, integrè, ac absolutè implet præceptum ecclesiasticum annuæ confessionis; quapropter licèt ex accidenti aliquid omittat; non tamen remanet obligatus,

5 nisi vsque ad sequentem annum. Et quamuis ex communi Ecclesiæ consuetudine fideles post cōfessionem habitam infra annum, si conscientiam habeant noui peccati mortalis in Quadragesima iterum ad confessionem accedāt; nihilominus id prouenit non ratione præcepti cōfessionis per se; sed ratione communionis ad dignè communicādum in Pascha. Et dato, & non concesso, quòd obligatio illa esset quoad præceptum cōfessionis per se; nihilominus oriretur ex Ecclesiæ vsu, ac consuetudine, non autem ex vi verborum Ecclesiastici præcepti: quæ quidem consuetudo licèt locum sibi vendicauerit quoad peccata post cōfessionem aliquam commissa, & nullo modo, nec per se, nec per accidens per præcedentem cōfessionem deleta, nō tamen introducta fuit circa peccata oblita, aut ex iusta, & rationabili causa omissa, atque ideò per accidens deleta: quapropter non est opus, vt similis adsit obligatio, vt habetur ex Suar.loc.cit.nu.7.& 8. Est tamen verum, quòd

6 si occurrat periculum mortis, aut necessitas communicādi, vel alitèr vrgeat præceptum diuinum, tunc pœnitens ratione præcepti diuini obligaretur peccata, vt supra oblita confiteri, vt post Victor.Coninch.& alios ait Molf.d.cap.10.n. 38.

An aliquo casu teneantur fideles anticipare confessionem antequam annus compleatur.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Fideles sacramentalem confessionem anticipare tenentur, si prævideant, fore, vt post occasionem confitendi sibi oblatam, toto anno confiteri non posse.*

2 *Præceptum confessionis non limitatur ad Quadragesimam ad tollendam obligationem, sed ne diutiùs differatur.*

3 *Qui certò scit fore, vt post horam nonam, Missam non audiat in die festo, anticipare tenetur, eamq; audire ante dictum tempus.*

4 *Qui prævidet fore non posse ieiunare in vigilia alicuius Sancti, ieiunium præmittere non tenetur: nec Missæ auditionem in vigilia, videlicet Sabbato, prævidens in festiuitate, vel die Dominico, se non posse audire sacrum.*

5 *Fideles anticipare tenentur confessionem, antequā annus compleatur, si prævideant impotentiam in toto anno, siue talis impotentia sit voluntaria, siue inuoluntaria.*

6 *Habens peccata reseruata, & hic, & nunc confiteri possit habenti Iurisdictionem in illa, & probabilitèr timeat, se in futurum carere copia talis Confessarij, anticipare tenetur confessionem.*

7 *Si quis prævideat fore in Pascha se non sumpturū sanctissimam Eucharistiam defectu Ministri, aut ob aliud impedimentum, communionem anticipare tenetur.*

8 *Præceptum nullum positiuum adest, totam obligans Ecclesiam, ad confitendum ante completum annum, exceptis Religiosis Sancti Benedicti.*

9 *Profecturus ad bellum, vel longam, & periculosam nauigationem facturus, aut per Terram Infideliū iter habiturus, anticipare tenetur confessionem: Et quando.*

10 *Dubitans de periculo obliuionis alicuius peccati, non tenetur Iure Diuino anticipare confessionem.*

AD tituli explicationem est adnot. quòd quæstio nostra non est de obligatione anticipandi confessionem per accidens ad dignè scilicèt communicandum, aut celebrandum: nam certum est, huiusmodi obligationem sæpè cōtingere posse antequam annus compleatur; sed controuersia est de obligatione per se anticipandi confessionem, siue obligatio oriatur ex vi præcepti

Ecclesiastici, de quo habetur in nostro canone, aut alterius Ecclesiæ præcepti, siue ex vi solius diuini iuris. Vndè qui præuidet se fore impeditum in Quadragesima propter aliquam nauigationem, vel longam peregrinationem per terras infideliũ, vbi nõ habet copiam Confessarij, & fortè timeat se mori inconfessum, quæritur, an teneatur anticipare confessionem? Pro determinatione huius difficultatis sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 EX vi præcepti Ecclesiastici, de quo habetur in nostro canone obligantur fideles cõfessionem sacramentalem anticipare in quacumque parte anni, si præuideat fore, vt post occasionem confitendi sibi oblatam non possit toto anno cõfiteri. Hæc conclusio est communis, quam tenẽt *D. Bonau. in 4. d. 17. 2. par. d. art. 2. q. 3. Duran. ibidem, q. 10. nu. 6 Gabr. q. 1. art. 3. dub. 1. Ricchar. art. 3. q. 6. Maior, q. 2. art. 5. Palud. q. 2. art. 5. nu. 20. Sot. in 4. d. 18. q. 1. art. 4. Can. relect. de pœnit. 5. par. §. Sed sunt tamen aliqui casus, & §. Circa tertium, Petr. Sot. lect. 5. de confess. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 2. nu. 2. Nauar. in Man. cap. 2. nu. 10. Coninch. disp. 5. de sacram. nu. 58. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 7. cap. 40. aliàs 30. q. vlt. Vasq. in 3. par. tom. 4. q. 90. art. 3. dub. 2. nu. 9. cum plur. seq. Suar. ibidem, disp. 36. sec. 4. sub nu. 2. Fagund. de præcept. Eccl. præcep. 2. lib. 1. cap. 4. nu. 16. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 3. nu. 56. Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll 18. nu. 25.* & alij. Probatur hæc conclu-

2 sio ex eo quod præceptum confessionis non limitatur ad Quadragesimam ad tollẽdam obligationem, & sic ad finem anni; sed obligat ad confitẽdum semel in anno peccata commissa, & non cõfessa: ergò sicut obligat post Quadragesimam, si adimpletum non fuit, vt supra ostendimus, *sec. 2.* ità obligabit ante illam, quando præuidemus impedimentum, quo in illa illud implere non pos-

3 sumus. Confirmatur, quia si quis certò sciat fore, vt non audiat Missam post horam nonam in die festo, tenetur anticipare, & audire illam ante dictum tempus, vt habetur ex *Fagund. loc. cit. n. 16.* & ex alijs: ergò idem dicẽdum est in casu nostro, cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil* Etenim sicut præceptum audiendi sacrum est determinatum ad diem festum, indeterminatum verò quoad horam, ita vt sit ad libitum fidelium audire sacrum hora prima, tertia, sexta, vel nona: ità quoque præceptum confessionis annuæ est determinatum ad annum, indeterminatũ autem quoad partes anni.

4 Nec obstat si dicatur, quòd si quis præuideat fore non posse ieiunare in vigilia alicuius Sancti, non tenetur præmittere ieiunium; sicut nec tenetur audire Missam in vigilia alicuius Sãcti, vel in Sabbato, si præuideat in illius festiuitate, aut die Dominico fore, vt sacrum non audiat, aut non ieiunet; quoniam respõdetur, quòd in casibus supradictis militat diuersa ratio: quoniam in ijs tẽpus est determinatum, & signatum in honorem diei, & ideò non tenetur præuenire, etiam si certò sciat futurum impedimentum, vt nõ ieiunet, vel sacrũ non audiat. Sicut in sacris constitutus quamuis præuideat, die Dominico esse impediendum à recitatione diuini officij, nihilominus non tenetur præuenire recitationẽ die Sabbati; quia recitatio horarũ illius diei præcisè intra illũ diem obligat, vt inquit *Vasq. d. dub. 2. sub nu. 12.* quamuis *Suar. loco citato, sub num. 5.* de hoc vltimo casu dubitet. At in casu nostro tempus non est limitatum, & potest quis præceptum confessionis implere in qualibet parte anni, sicut audire sacrum die festo, licet sit limitatum in die; non tamen est limitatum, seù signatum in tali hora diei, sed liberum est fidelibus audire sacrum in qualibet hora à mane vsque ad meridiem, & etiam post meridiem, si Sacerdos celebret, qui priuilegium habeat celebrandi post talem horam: meritò igitur tenetur anticipare confessionem fidelis, qui certò nouit non habiturum commoditatem adimplendi præceptum confessionis annuæ, aut audiendi Missam tali hora, nisi præueniat, vt supra.

5 Ampliatur primò hæc conclusio, vt fideles teneantur anticipare confessionem antequam annus compleatur, si præuideant, vt post talem occasionem non possint in toto anno confiteri, vndecunque proueniat talis impotentia; atque ideò, siuè voluntaria sit, siuè inuoluntaria: quia in vtroque casu militat eadem ratio: siquidem si pro aliqua parte anni habeatur copia Cõfessarij, iam Ecclesia sufficienter prouidet de Confessario prout fieri potest: & propterea accidentale est, quod impotentia voluntaria sit, aut inuoluntaria, vt contra aliquos benè declarat *Suar. & Filliuc. locis citatis*. Vndè si quis iturus ad bellum, aut longam nauigationem facturus, aut per Terras Infidelium peregrinaturus voluntariè, aut coactè, timeat, vt si hìc non confiteatur, fore vt non habeat copiam Confessarij in toto anno, proculdubio tenetur confessionem anticipare; aliàs incidit in pœnas in nostro canone cõtentas. Sic etiam qui in aliquo oppido tempore Quadragesimæ præuideat defuturum Parochum, atque ideò non habiturum copiam Confessarij in toto anno, si hic, & nunc non confiteatur, tenetur confessionem anticipare, aliàs non excusabitur à violatione præcepti nostri canonis. Idem dicendum est de eo, qui scit in loco Infidelium, ad quem est profecturus non esse, nisi Sacerdotem hæreticum, vel schismaticum iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *disp. 1. sec. 1. concl. 1.*

6 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt locum habeat in eo, qui exponitur periculo non habendi in futurum copiam Confessarij pro implendo præcepto confessionis annuæ; sed etiam in eo, qui habens peccata reseruata, & hìc, & nunc possit confiteri habenti iurisdictionem in illa, & probabiliter timeat, se in futurum amplius in illo anno copiam Confessarij habentis facultatem absoluendi à reseruatis; tunc enim is teneretur confessionem anticipare, cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

7 Tertiò ampliatur dicta conclusio, vt vera sit non solùm quoad præceptum confessionis; sed e-

tiam

tiam quoad præceptum communionis in Pascha: nam si quis præuideat fore in Pascha se nō sumpturum sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum ex defectu Ministri, aut ob aliud impedimentum, tenetur communionem anticipare, quoniam licèt præceptum designet tempus in die Paschatis in honorem illius diei; nihilominus, quia modificatur etiam frequentia tanti Sacramenti, vt ad minus in Pascha illud sumamus, idcircò obligamur præuenire tempore si toto anno timemus non habituros commoditatem communicandi vsque ad præfinitum tempus ab Ecclesia: secus autem si periculum tantum instet non habituros huiusmodi oppottunitatem tempore Paschali; benè tamen postea: nam tunc excusaremur ab anticipatione; quia cùm ab eo tempore militet excusatio frequentiæ Sacramenti, satisfacere postea poterimus, vt benè declarat *Vasq. d. dub.2. sub num.13. 14. & 15. & Suar. d. disp. 36. sec.4. sub num.3.* qui ait, saltem infra illos quindecim dies à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, certum esse obligari aliquem anticipare, & communicare in die Dominica Palmarum, si præuideat, quòd in sequentibus diebus communicare non poterit.

SECVNDA CONCLVSIO.

8 NVllum adest præceptum positiuum per se obligans totam Ecclesiam ad confitendum ante completum annum, exceptis Religiosis Sancti Benedicti, vt in *Clem. 1. de statu Monac.* vbi præcipitur S. Benedicti Religiosis ad confitendum singulis mensibus: qui quidem *tex.* intelligendus est, etiam si peccata mortalia non habeant: quia non est verisimile cogitasse Rom. Pontificem, Religiosos tantæ exemplaris vitæ, obseruantiæ, ac sanctitatis peccaturos mortaliter singulis mensibus: & eò maximè, quia præceptis, & regulis ibi positis intendit Rom. Pontifex consulere Religionis obseruantiæ: quod quidem non esset; sed potius relaxatio Religionis, si tantùm post commissum peccatum mortale, & singulis mensibus ad confessionem obligarent. Non tamen *tex.* ille videtur obligare sub lethali culpa ad cōfessionem, vt latè probat *Suar. loco citato, num.2.* Item excipiuntur Moniales ex *Concil. Trid. sess.25. cap. 10. de Regular.* vbi admonentur moniales, vt singulis mensibus confiteantur; non tamen præcipitur; & ideò si omittant, non peccant: quia verbum admoneo, quo Concil. vtitur non est præceptiuum: omne autem peccatum est contra aliquod præceptum.

TERTIA CONCLVSIO.

9 SI intra annum occurrat mortis periculum ius Diuinum ad confessionem obligat, atque ideò si quis conscientiam habeat peccati mortalis, & est ad bellum profecturus, aut longam, & periculosam nauigationem facturus, aut per Terras Infidelium iter habiturus, & probabiliter putet se non habiturum copiam Confessarij, quam nunc habet, non habiturum tempore necessario, proculdubio tenetur anticipare confessionem. Probatur, quia vt supra ostendimus, præceptum Ecclesiasticum obligat fideles ad anticipandam confessionem in quacunque parte anni, si præuideant fore, vt post occasionem illam non possint in toto anno confiteri, vt supra ostendimus, *concl.1.* ergò multo magis obligantur iure Diuino anticipare confessionem ratione periculi carendi Confessario, quem nunc habent non habituri in articulo, seù periculo mortis, cùm præceptum Diuinum in illis casibus magis vrgeat, quàm præceptum confessionis semel in anno, vt latè de hac re egimus supra *disp.1. sec. 1. concl.5. vers. Sed quicquid sit: & vers. Ex hoc infertur:* vbi idem dicendum esse ostendimus de eo, qui sciret in loco Infidelium, ad quem se velit conferre non esse nisi Sacerdotem hæreticum, vel schismaticum, & probabiliter timeat, non habiturum copiam Cōfessarij catholici tempore, quo iure Diuino tenetur ad sacramentalem confessionem accedere. Adde hìc etiam, quæ cumulauimus *d. concl.5. vers. Per accidens*, vbi in pluribus casibus probauimus quoque extra periculum mortis, obligare præceptum Diuinum

10 confessionis. Non tamen hæc conclusio locum habet in eo, qui dubitat de periculo obliuionis alicuius peccati: nam si quis probabiliter timeat expectando finem anni omissurum multa peccata per obliuionem non tenetur iure Diuino anticipare confessionem; aliàs determinatio Ecclesiæ nihil ferè profuisset fidelibus, si incerti essent de tempore obligationis, neque haberent placatas conscientias. Nec obstat, quòd integritas confessionis est de iure Diuino; quia de iure Diuino non tenetur homo præuenire, & diligentiam adhibere, ne peccata memoria labantur; sed tantùm tenetur, quando tempus obligationis occurrit morali vti diligentia, vt omnium recordetur, & integrè confiteatur: & hoc satis est moraliter loquendo, vt Confessor cognoscat statum pœnitentis, nec maior obligatio ex scriptura, & Ecclesiæ traditione colligi potest. Ita *Syl. ver. Confessio 1. q. 2. Sot. in 4. d.18. q.1. art.4.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. in 3. par. disp.36. sec. 5. num.6. tom.4.*

Ibi, *Fideliter confiteatur*. De fidelitate confessionis annuæ, quatenus mendacium permixum non habet.

DISP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentalis confessio dupliciter fieri potest infideliter, & dupliciter fideliter.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt est adnotandum, quod confessio sacramentalis ex *Henr. Boich.* & ex alijs in explicatione nostri canonis, *Hostien. in sum. eo. tit. nostro, §. Qualis*, & communiter ex *Theol. & Summist.* sicut dupliciter dicitur infideliter fieri, ex defectu scilicet veritatis, & ex defectu debitæ contritionis; ita etiam dupliciter dicitur fieri fideliter: primò quando est vera, nullam falsitatem

tem, atque mendacium permixtum habens, ita vt pœnitens peccata Cōfessario manifestet, prout in conscientia ea habet, nempè dubia dubiè, & certa certè, eadem non augens, nec minuens: & secundo quando ex cordis contritione, vel saltem attritione confessio ipsa prouenit, iuxta illud psal. 37. *Rugiebam à gemitu cordis mei, &c.* Et psal. 50. *Cor contritum, & humiliatum Deus non despicies*. In hac igitur disputatione agemus de fidelitate cōfessionis mendacium permixtum non habentis, & in sequenti *disp.* Deo duce, tractabimus de eiusdem fidelitate, quatenus ex cordis contritione, vel saltem ex attritione prouenit tanquam eiusdem principio.

An mendacium in sacramentali confessione prolatum, inualidam eam reddat. SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Mendacium aliud est formale, aliud materiale. Et quod nam sit formale; Et quot modis in confessione contingat proferri, siuè formale sit, siuè materiale.*

2 *Mendacium prolatum de rebus, ac circumstantijs, nullo modo ad confessionem pertinentibus, haud est contra valorem, & integritatem ipsius.*

3 *Qui in confessione negat se esse Diuitem, cum talis sit, vel Petrum, quem vulnerauit, dentes non habere albos, cum albos habeat, confessionem non reddit nullam.*

4 *Mendacium de re, quæ non pertinet ad confessionem, tunc contra eius validitatem non est, cum est de re leui, secus si mendacium de suo genere esset mortale.*

5 *Iniuria tantò dicitur grauior, quantò is, cui infertur est dignior.*

6 *Mendacium si sit lethale, & pœnitens illud confiteatur, an tenetur confiteri, se mendacium ipsum in confessione protulisse.*

7 *Mendacium circa Materiam Sacramenti pœnitentiæ non necessariam, contra valorem, vel integritatem confessionis non est, siuè affirmatiuum sit, siuè negatiuum.*

8 *Per mendacium etiam circa materiam confessionis leuem, grauem iniuriam, an inferatur Sacramento.*

9 *Mentiens in quocunque leui, si iuramentum adhibeat, lethalem culpam contrahit.*

10 *Mendacium circa materiam, non necessariam pœnitentiæ, si non sit totalis, vel integra, confessionem non reddit nullam, secus si totalis sit.*

11 *Nouitius si dum confitetur peccata, quæ commisit, interrogatus à suo Magistro, an fuerit cum professis loquutus, respondeat negatiuè, cum re vera sit loquutus, non peccat mortaliter, nec confessionem reddit nullam.*

12 *Si quis in confessione interrogatus, an fuerit cum Nouitijs loquutus, & responderit affirmatiuè, cum re vera hoc peccatum veniale non commiserit, non per hoc confessio nulla redditur, nec inualida.*

13 *Mendacium, circa materiam necessariam Sacramenti pœnitentiæ prolatum est mortale, & confessionem ipsam nullam, & inualidam efficit.*

14 *Etiam, quod in confessione proferatur mendacium affirmatiuum, qui tamen sit mortale, confessionem reddit inualidam.*

15 *Mendacium si dicatur circa peccati circumstantias, mutantes speciem peccati, vel aggrauantes notabiliter malitiam ipsius, reddit confessionem inualidam.*

16 *Qui furtum rei minimæ commisit, si interrogatus in confessione, dicat, commisisse furtum rei notabilis, mortaliter peccat, & confessionem efficit inualidam.*

17 *Si quis confiteatur peccatum mortale dubium, pro certo, vel certum pro dubio, eodemque modo peccati circumstantias dubias, lethalem culpam contrahit, & confessionem facit nullam.*

18 *Qui scienter confitetur maiorem, vel minorem numerum peccatorum, quam commisit, lethaliter peccat.*

19 *Qui ex inaduertentia, obliuione, vel ex probabili ignorantia lethalem culpam negauerit, quam commisit, vel confessus fuerit, quam non commisit, mortaliter non peccabit, & proindè confessio erit valida.*

20 *Eorum, quæ contra ius naturale sunt, dari potest ignorantia inuincibilis, ita vt agens contra illud, haud peccet: Et quotuplicia sint præcepta naturalia.*

21 *Contra præcepta naturalia primi generis nunquā datur excusatio ex capite ignorantiæ, sed contra præcepta Decalogi pertractantes, ad breue tempus, excusari possunt.*

22 *Circa præcepta naturalia tertij generis dari potest ignorantia inuincibilis, saltem in rudioribus, etiam longo tempore.*

23 *Pœnitens interrogatus, si neget peccatum mortale commisisse, quòd verè commisit, eo quod instam habeat causam occultandi illud, non peccat, nec inualidè confitetur.*

24 *Pœnitens, interrogatus à Confessario de lethali culpa, quam alias ritè fuit confessus, & absolutus, si negauerit, eam commisisse, non facit confessionem inualidam, nec peccat venialiter quidem.*

25 *Quid si Confessarius vellet cognoscere statum pœnitentis, ad hoc, vt sciat, quodnam remedium applicare debeat.*

26 *Accusare se in speciali de peccato, quod non commisit, erit grauis culpa; secus si accuset in generali.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd mendacium diuiditur in formale, & in materiale. Mendacium formale est falsa significatio cum intentione fallendi, siuè voce, siuè nutu, siuè signis fiat. Materiale verò est falsa significatio citra intentionem fallendi, vt cùm quis putat dicere veritatem dicit falsum. Mendacium autem, siuè formale sit, siuè materiale duobus modis contingit in confessione proferri. Primò negando, quod factum est, quod appellatur

tur negatiuum: secundò dicendo, quòd factum non est, & istud dicitur affirmatiuum. Vtrunque verò mendacium, vel dicitur de rebus, aut earum circumstantijs, quæ nullo modo ad confessionem pertinent. Vel circa res, & circumstantias ad confessionem pertinentes: & tunc, vel circa materiam non necessariam, vt peccata venialia, & mortalia alias ritè confessa, & remissa, & eorum circumstantias. Vel circa materiam necessariam, vt sunt peccata mortalia, & eius circumstantiæ mutantes saltem peccati speciem, quæ, & quas hic, & nunc tenetur pœnitens confiteri. Vel denique mendacium est circa materiam necessariam, atque ideò circa peccata mortalia, & eorum circumstantias, quæ à pœnitente ex iusta, ac legitima causa possunt in cõfessione prætermitti. His breuiter adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 MEndacium prolatum de rebus, ac circumstantijs, quæ nullo modo pertinent ad materiam confessionis non est contra valorem, ac integritatem eiusdem. Hæc conclusio est *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 10. num. 3. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 3. cap. 2. sub num. 6. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. num. 111. Alphon. de Leone de offic. & potest. confes. recoll. 18. num. 73.* & aliorum communiter. Probatur, quoniam tale mendacium concomitanter tantum se habet in Sacramento pœnitentiæ, & non fit materia ipsius; ergò non est contra valorem, & integritatem confessionis; siquidem non continet grauem iniuriam. Vndè si in confessione quis dicat se esse nobilem, cùm sit ignobilis: vel ante prandium occidisse hominem, cùm tamen eum occiderit post prandium, mendacia huiusmodi non reddunt confessionem inualidam.

3 Ampliatur hæc conclusio, vt locum habeat non solùm in mendacio affirmatiuo, de quo in exemplis supra relatis; verùm etiam in mendacio negatiuo; quia militat eadem ratio; *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Vndè si quis neget in confessione esse diuitem cum diues sit: aut Petrum, quem vulnerauit non habere dentes albos, cùm tamen albos eos habeat, ob eiusmodi mendacia non reddit confessionem nullam.

4 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt ita demum mendacium de re, quæ non pertinet ad materiam confessionis non sit contra eiusdem validitatem, quando mendacium est de re leui: siquidem mendacium de re leui secundum se consideratum non est plusquam peccatum veniale; quamuis prolatum in confessione sit veniale grauius, quam si extra eam fuerit dictum; quoniam hæc ipsa concomitantia est aliqualis indecentia contra Sacramentum pœnitentię, cuius actus est dignior quocunque alio actu extra

5 Sacramentum: & iniuria dicitur grauior, quanto is, cui infertur est dignior, vt in *l. atrocem, C. de iniur.* secus autem dicendum est vbi mendacium esset ex suo genere mortale; quia licèt ad confessionem non pertineat, inualida tamen redditur confessio; si peccatum huiusmodi pœnitens in confessione non aperiat; nam confessio non esset integra, nec cum debita dispositione habita. Vndè mendacium de re ad confessionem non pertinente erit mortale, vel veniale, si in ea proferatur, iuxta materiam mendacij, prout esset si extra confessione diceretur, vt ex communi omnium sententia ait *Fagund. loco citato, & Alphon. de Leone d. recoll. 18. sub num. 73. vers. Di-*

6 *xi ex suo genere*. Vbi ait, quod si mendacium sit lethale, & pœnitens illud confiteatur, non tenetur confiteri mendacium ipsum confessione protulisse, ad quòd allegat *Conynch. de sacram. disp. 6. dub. 3. in princ. Azor. tom. 3. Inst. moral. lib. 3. cap. 1. dub. 3. in fine*, licèt contrarium videatur tenere *Megal. par. 1. Inst. Peregr. lib. 5. cap. 7. sub num. 8.*

SECVNDA CONCLVSIO.

7 MEndacium circa materiam Sacramenti pœnitentiæ non necessariam, siuè negatiuum sit, siuè affirmatiuum, non est contra valorem, nec contra integritatem confessionis sacramentalis. Hæc conclusio est *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. & in opusc. de secr. tegen. mem. 2. q. 7. ac lib. 5. de Iust. & iur. q. 5. art. 4. Petri Sot. lect. 10. de pœnit. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 10. num. 4. & 7. Vasq. ibidem, q. 91. art. 1. dub. 7. sub num. 4. Conynch. disp. 6. de qualit. Confes. dub. 3. concl. 2. Couar. lib. 1. var. resol. cap. 1. num. 2. Nauar. in Man. cap. 21. num. 37. Sà ver. Confessio num. 12. Molf. par. 1. sua sum. Theol. tract. 7. cap. 11. num. 17. & 18. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. de confes. cap. 4. q. 9. num. 112. Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 8. Angel. eo. ver. num. 6. & 7.* & hanc sententiam communem esse testatur *Fagund. de precept. Eccles. precep. 2. lib. 3. cap. 2. num. 9. Less. lib. 2. de Iust. & iur. cap. 4. sub num. 59. in resp. ad 3. arg. Azor. par. 1. Inst. moral. lib. 5. cap. 18. & 3. par. lib. 13. cap. 1. dub. 3.* & aliorum: quamuis contrarium teneat *Caiet. 22. q. 96. art. 1. & in sum. ver. Confessio, cond. 4.* quem sequitur *Armil. in sum ver. Confessio 5. Ledes. 2. par. 4. q. 5 art. 5. dub. 4.* existimantes quòd eo ipso, quòd pœnitens assumit peccatum veniale, vt materiam confessionis facit illius confessionem materiam Sacramenti, ac iudicij; atque ideò tenetur facere actum illum veracem, aliàs grauem iniuriam inferret Sacramento, & iudicio, tollens quantum in se est vtriusque veritatem. Probatur modò nostra conclusio, quia mendacium negatiuum peccati venialis non est plusquam venialis culpa, cùm peccatum veniale non sit materia necessaria Sacramenti; atque ideò pœnitens non tenetur illud confiteri: & mendacium non est perniciosum, cùm non sit in damnum alterius: nec per ipsum decipitur Confessarius in re graui. Quo verò ad mendacium affirmatiuum de peccato veniali, & sic circa materiam non necessariam patet etiam conclusio, quia materiæ leuitas excusat à lethali culpa in quocunque præcepto iuxta ea, quæ habentur ex *D. Thoma 1. 2. q. 88. art. 5. & 6.* at subijcere clauibus aliquod veniale, quod quis

quis non commisit, leuis est materia, vt idem *Caiet.* fatetur. Confirmatur, quia confiteri aliquod peccatum veniale absque proposito non committendi illud de cætero, & absque debito dolore, non est plusquam leuis culpa, quando materia non est integra: ergò idem dicendum est in casu nostro, cùm militet eadem ratio; quoniam etiam illa materia est suo modo falsa, non apta informari per sacramentalem formam. Et sic licèt in priori casu committatur peccatum; ratione tamen leuitatis materiæ culpa est leuis: ergò idem dicendum est in casu nostro. Præterea per huiusmodi mendacium non decipitur Confessarius in re graui: ergò idem dicendum est de isto mendacio, quod diximus de negatiuo.

8 Nec obstat quod dicitur per Aduersarios, nempè quod per mendacium etiam circa materiam leuem grauis iniuria infertur Sacramento, cùm efficiat, vt forma huius Sacramenti ex parte sit falsa; quoniam respondetur quòd forma directè cadit super pœnitentem, vt patet ex illis formæ verbis, *Absoluo te*. Non autem super materiam, vt rectè declarat *Alph. de Leone d. recoll. 18. num 75. vers. Ad rationem in contrarium*, vbi etiam *num. 76.* respondet ad aliud argumentum, quod faciunt de consecrante plures hostias, inter quas vna est hordeacea: nam ideò peccat mortaliter ita consecrans; quoniam forma consecrationis cadit directè super hostias omnes dicendo, *Hoc est corpus meum*. Etenim Ly. *Hoc*, designat totam materiam præsentem, de qua falsò dicitur esse corpus. At dicere mendacium in confessione, quando mendacium est leue, idcircò non efficit, vt forma Sacramenti sit ex parte falsa; quoniam forma, vt diximus directè cadit super personam pœnitentis, non autem super materiam.
9 Neque denique obstat si dicatur, quòd mentiens in quocunq; leui, si iuramentum adhibet, lethalem culpam contrahit; quia non valet argumentum à simili de iuramento; siquidem in iuramento quamuis materia ex suo genere sit leuis, nihilominus eo ipso, quòd Deus vocetur in testem falsitatis, cùm sit ipsa veritas, grauiter læditur, & sic materia efficitur grauis: at in casu de quo agitur, mendacij leuitas, nec Sacramento, nec Sacerdoti grauem infert iniuriam, cùm non impediatur Sacramenti effectus, nec Sacerdos decipiatur in re graui. Vndè falsum est id, quod *Caiet.* assumit, quòd mentiens in quocunque leui in iudicio peccat mortaliter: nam id verum est, si iuramentum adhibeat, & non potest adduci in argumentum contra casum nostrum, vt supra
10 diximus. Est tamen verum, quod nostra conclusio limitatur, vt vera sit, quando mendacium circa materiam non necessariam non est totalis, & integra, vt cùm quis peccatum veniale non commissum subijcit confessioni, vt partem materiæ, ita vt cùm tali peccato veniali non commisso confiteatur alia peccata venialia, vel mortalia verè commissa: secus autem si mendacium illud affirmatiuum esset materia totalis confessionis, vt quia alia peccata ipse pœnitens non confiteatur cum illo peccato veniali mendaciter affirmato: nam tunc procul dubio sacrilegium lethale committeretur ex defectu materiæ, & Sacramentum efficeretur inualidum. Ita *Suar. d. sec. 10. num. 7. & 11. Vasq.* & alij supracitati Doctores.

11 Ex supradictis infertur primò, quòd si Nouitius dum confiteretur peccata, quæ commisit, interrogatus à suo Magistro, an fuerit locutus cum Professis, respondeat negatiuè mentiendo, cùm veritas sit, eum cum Professis fuisse locutum; ob huiusmodi tamen mendacium lethalem culpam non contrahit, nec confessionem reddet inualidam: siquidem huiusmodi mendacium non est perniciosum, nec grauem iniuriam infert Sacramento pœnitentiæ; sed culpam contrahit venialem, cùm aliqualem irreuerentiam inferat ipsi Sacramento. Imò si quis sciat prudenter respondere, facilè posset mendacium deuitare, atque ideò nec peccare venialiter. Etenim Confessarius non dicitur iuridicè interrogare pœnitentem de venialibus, cùm venialia non sint materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ: & propterea cùm Confessarius sit Iudex, vt in *cap. verbum, de pœnit. d. 1.* pœnitens potest aliter respondere: quoniam Iudex quando veridicè non interrogat, potest interrogatus negare factum, etiam si illud fecerit: eo quod non censetur simpliciter negare se fecisse; sed negare ita fecisse, vt teneatur in eo foro illud reuelare, vt supra adnotauimus, & habetur etiam ex *Suar. loco citato sub num. 5.* & ex alijs, apud *Alphon. de Leone d. recoll. 18. num. 78.*

12 Secundò infertur, quòd si quis in confessione interrogatus fuerit, an locutus fuerit cum Nouitijs, quod ad summum non est plusquam peccatum veniale apud Religiosos, aut rem leuem fuerit furatus, & ille responderit dicta peccata venialia commisisse, cum re vera non commiserit, non redditur ob huiusmodi mendacia affirmatiua confessio nulla, & inualida; quoniam iste talis non peccauit mortaliter, sed tantùm venialiter, cùm mendacium circa materiam venialem sit veniale, vt supra diximus: quod verum ostendimus, si mendacia illa affirmatiua sint materia partialis; secus autem si sit totalis, quoniam tunc mentiens peccaret mortaliter: eo quòd sacrilegium committeret ex defectu materiæ.

TERTIA CONCLVSIO.

13 Mendacium circa materiam necessariam Sacramenti pœnitentiæ est peccatum mortale; atque ideò in sacramentali confessione prolatum ipsam nullam, ac inualidam efficit. Hæc cōclusio est communis, quàm tenent *Sot. in 4. d. 18. q. 12. art. 4. Coninch. de sacram. disp. 6. dub. 7. nu. 11. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 22. sec. 10. n. 4. Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 5 cap. 7. Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 2. lib. 3. cap. 7. n. 12.* & alij communiter. Probatur ipsa conclusio, quoniam deceptio cum fiat in materia necessaria, grauis iniuria infertur Sacra-

cra-

cramento pœnitentiç. Confirmatur, quia mendacium in omni iudicio prolatū circa ea, quæ pertinent ad substantialem causam decipiendo Iudicem est lethalis culpa.

14 Ampliatur hæc conclusio primò, vt vera sit nō solùm quando in confessione profertur mendacium negatiuum, vt cùm quis interrogatus de peccato mortali, quod commisit, negat illud cōmisisse, quod est citra omnem controuersiam, cùm tale mēdacium directè tollat integritatem confessionis: sed etiam quando in confessione profertur mendacium affirmatiuum, vt cùm quis se accusat de peccato mortali, quòd non commisit, siue materia totalis sit, siue partialis, vt habetur ex *D. Bonau. in 4. d. 17 q. vlt. Sot. ibidem d. 18. q. 2. art. 4. & lib. 5 de Iustit. & Iur. q. 6. art. 1. & q. 10. art. 4. Suar. in 3. par. disp. 22. sec. 10. nu. 10. Vasq. ibidem, q. 91. art. 1. dub. 7. sub nu. 10. post Angel. ver. Confessio 1. nu. 6. Syl. eo. ver. q. 8. & alios, Coninch. disp. 6. de qualit. confes. dub. 3. con. 1. nu. 8. & 11. Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 3. cap. 2. nu. 12. Reginal. lib. 6. sua prax. sub nu. 77. Molf. par. 1. sue sum. Theol. tract. 7. cap. 11. sub nu. 15. Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. cap. 4. q. 9. con. 4. nu. 113.* & ex alijs. Etenim in materia graui in vtroque casu spiritalis Iudex decipitur, eiusdemq; iudicium peruertitur; atq; ideò sacrilegium committitur. Confirmatur, quia notitia, quæ per talem confessionem habetur, est omninò falsa, cum pœnitens confiteatur, se esse Dei inimicum, cùm talis non sit, si peccatum lethale non habeat: & esto quòd aliud peccatum mortale, quod commisit, fuerit confessus, clauium iudicium illudit.

15 Secundò ampliatur eadem cōclusio, vt locum sibi vendicet non solùm quando mendaciū profertur circa peccatum mortale, sed etiam quando dicitur circa circūstantias peccati mutantes peccati speciem, vel aggrauantes notabilitèr malitiā peccati intra eandem speciem, iuxtà sententiam eorum, qui tenent, circumstantias notabilitèr aggrauantes pertinere ad integritatem cōfessionis: quia in ijs militat eadē ratio cùm decipiatur Cōfessarius in re graui, ità vt non possit rectum ferre iudicium per ea, quæ habentur ex *Syl. loco supra relato*. Vndè si quis confiteatur furto subtraxisse rem sacram, cùm fuerit profana, aut profanam cùm sit sacra, lethalem culpam contrahit, & cōfessionem reddit inualidam. Idem dicendum est de eo, qui habuit rem cum consanguinea in primo gradu, & dixerit habuisse rem cum consanguinea in secundo gradu. Vel incestum commiserit in secundo gradu, & dixerit commisisse incestum in primo. Non tamen dicens mendacium affirmatiuum in materia necessaria dicitur lethalem culpam contrahere ex eo, quòd seipsum infamat apud Confessarium, vt *Syl. loc. cit.* arbitratur; quia talis accusatio in confessione nō habet rationem infamiæ, & multoties miles publicè se iactat interfecisse hominem, & nullam contrahit infamiam; sed culpam cōtrahit per rationes supra relatas: quoniam scilicet confessionis iudicio iniuriam infert, illudq; censetur illudere, & Confessarius in materia necessaria cùm deciperetur, non posset rectum iudicium ferre, vt rectè declarat *Vasq. d. dub. 7. sub nu. 11. & 12.*

16 Tertiò ampliatur supradicta conclusio, vt locum habeat non solùm quando mēdacium profertur circa peccata mortalia, & eorum circumstantias mortales mutantes species, aut notabilitèr aggrauātes vt supra: sed etiam circa circumstantias ita minuentes malitiam peccati, vt ex mortali faciant veniale, aut omninò tollant eiusdem malitiā. Vndè qui rei minimæ furtum commisit, si interrogatus in confessione de furti quātitate, dicat, commisisse furtum rei notabilis, proculdubio mortalem culpam contrahit; quia decipit Confessarium in re graui, ita vt rectum iudicium ferre non possit. Sic etiam si quis aliquem occiderit ad sui defensionem, & de hac circūstantia interrogatus eam scienter negauerit, multò magis peccat; quoniam negat circumstantiam, quæ omninò tollit malitiam peccati, & quam scientèr tacendo in confessione inualidam eam redderet.

17 Quartò ampliatur in proferente mendacium circa peccata mortalia dubia, & eorum circumstantias supradictas dubias. Vndè si quis interrogatus confiteatur peccatum mortale dubium pro certo: aut certum pro dubio, & eodem modo peccati circumstantias, lethalem culpam contraheret: siquidem lethalitèr quoque peccaret, si ita confiteretur, etiam non interrogatus, cùm Confessarius deciperetur in re graui, ac illuderet sacramētale iudicium circa materiam necessariam, vt habetur per *Vasq. d. dub. 7. nu. 12. in fine*, & ante ipsum *Syl. in sum. Confessio 1. q. 8.* vbi ait, hoc casu, pœnitentem excusari, si in casu dubio plus iusto aliqualiter se aggrauet ad tutamen conscientiæ: vel si bona fide peccatum mortale dubium confiteretur pro certo, existimans benefacere eligendo tutiorem partem. Etenim vt supra diximus in *explic. tit. 9.* mendacium ad eius essentiam non solùm exigit falsitatem, verùm etiam intentionem fallendi, vt habetur ex *Caiet. in sum. ver. Confessio, cond. 5. Petr. Sot. lect. 10. de confes.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molf. par. 1. sue sum. Theol. tract. 11. cap. 11. à nu. 26.*

18 Quintò ampliatur ipsa cōclusio, vt non solùm quis peccet scientèr negando peccatum mortale, quod commisit; aut confitendo lethale, quod non commisit; aut mentiendo circa alicuius peccati circumstantias supra relatas; sed etiam scientèr confitendo maiorem numerum peccatorum, vel minorem quàm commisit; quoniam huiusmodi mendacium est de re graui circa materiam necessariam, variat sacramētale iudicium, & infert iniuriam Sacramento, vt benè declarat *Vasq. loc. cit. sub num. 11.*

19 Sic ampliata limitatur præfata conclusio, vt non procedat, vbi quis ex inaduertentia, obliuione, aut ex probabili ignorantia negauerit lethalem culpam, quam commisit, aut confessus fuerit peccatum mortale, quod non contraxit: quoniam tunc huiusmodi mendacium non est formale, sed

materiale tantùm: siquidem mendacium formale, vt supra diximus non solùm continet falsitatẽ, sed etiam voluntatem fallendi. Idem dicendum est de Rudibus, ac simplicibus, qui vt eligant tutiorem partem solent maiorem numerum peccatorum exprimere, quàm commiserint, vt habetur ex *Suar.* post alios *d. sec.* 10. *nu.* 11. quem sequitur *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *cap.* 4. *q.* 9. *con.* 4. *nu.* 113. *Azor. tom.* 3. *Inst. moral. lib.* 13. *cap.* 1. *dub.* 3. *&* *Alph. de Leone d. recoll.* 18. *sub nu.* 85. *vers. Limitat hanc doctrinam*, vbi refert doctrinam *P. Megal.* dicentis se fecisse iterari plures cõfessiones à quadam Moniali, quæ in confessione se accusauit de grauissima quadam culpa non alio fine, nisi vt grauem à suo Confessatio pœnitentiam subiret. Mouetur ipse *Megal.* ex eo, quod cùm mẽdacium illud sit lethalis culpa de per se, non potuit Monialem illã ab illo excusare, nec eius simplicitas, nec bona fides. *Alph.* autem *Megal.* doctrina non probatur, inquiens quod licèt simplicitas, ac bona fides prædicta non excusent mendacium à lethali culpa; nihilominus non ob id sequitur illam confessionem, & alias subsequentes esse inualidas: siquidem ait, satis esse, vt quis inuincibilitèr tunc cùm confitetur, putet aliquod non esse peccatum mortale ad hoc, vt illud omittendo in confessione faciat confessionem validam, nec tenetur iterare.

20 Hæc re vera *Alph.* impugnatio nobis videtur valdè rationabilis; tantò magis, quod eorum quæ sunt contra ius naturale, potest aliquando dari inuincibilis ignorantia, ita vt agens contra illud ex probabili ignorantia non peccet. Etenim præcepta naturalia sunt in triplici differentia: nam quædam sunt principia ipsa naturalia, vt bonum est faciendum, & malum fugiendum. Quod tibi non vis, alteri ne feceris, & alia, de quibus *D. Thomas* 1. 2. *q.* 94. *art.* 6. Secundò præcepta naturalia dicuntur, quæ deducuntur ex primis principijs, vt legis præcepta. Etenim præcepta Decalogi ex illo principio, summum bonum est diligendum, colligitur, quòd Deus cùm sit summè bonus sit diligẽdus. Reliqua negatiua præcepta, vt non adulterabis, non falsum testimonium dices, non furaberis, &c. deducuntur ex illo principio. Quod tibi non vis, alteri ne feceris. Tertiò, & vltimò pręcepta naturalia remotius à primis principijs, & à legis præceptis deducuntur, vt est simplex fornicatio, delectatio morosa, vsura, & cætera eiusmo-

21 modi. Contra præcepta naturalia primi generis perpetrantes, licèt nunquam excusari possint à peccato ex capite ignorãtiæ; quoniam in his dari non potest antecedens, & inuincibilis, seu probabilis: nam cognitis terminis, lumine naturali cognoscitur, bonum esse faciendum, & malum fugiendum, &c. nihilominus contra præcepta Decalogi facientes ex capite ignorantiæ aliquãdo per breue tempus excusari possunt à peccato, quoniam donec seipsos cõsulentes intelligerent, non esse licitum facere in alium id, quod in se ab alio fieri nollent, laborant ignorãtia inuincibili: quapropter à peccato excusantur. Circa verò pręcepta naturalia tertij generis potest in eis dari

22 ignorantia inuincibilis saltem in rudioribus etiam longo tempore, huiusmodi ignorantia à peccato excusat: quoniam hæc, & alia similia non sunt adeò manifesta, nec facilè à quouis ex primis principijs colligi possunt, cùm videmus etiam sapientissimos Philosophos in his rebus hæsitasse, & errasse, vt benè notat *Sayr. lib.* 2. *Thes. cap.* 9. *de ignorantia propos.* 4. *&* 5. *tom.* 2. Cùm igitur mendacium, de quo agitur sit contra præcepta naturalia tertij generis, cùm deducatur ex illo præcepto, Non falsum testimonium dices, tanta potuit esse simplicitas, ruditas, ac bona fides præfatæ Monialis in accusando se de grauissimo illo peccato, quod non commisit, ad finem tantùm vt grauiorem pœnitentiam à Confessario reportaret, vt nullam culpam commiserit, ex capite inuincibilis ignorantiæ; atque ideò tàm primam confessionem de alijs peccatis, quæ commisit, quàm sequentes fuisse validas, & non potuisse compelli ad eas repetendas: siquidem pœnitens ea tantùm peccata tenetur confiteri, quæ habet in sua conscientia iuxta *Concil. Trid. sess.* 14. *de confes. cap.* 5.

23 Secundò limitatur quoad mendacium negatiuum circa materiam necessariam, quando pœnitens interrogatus negat peccatum mortale commisisse; eo quòd habeat iustam causam occultandi illud, vt quia si ipsum confiteretur probabiliter timeat nocumentum aliquod graue in propria persona, vel alterius, aut in bonis; quoniam tunc potest negare tale peccatum commisisse. Etenim Iudex quando non interrogat iuridicè, potest aliquis negare factum quod fecit: siquidem non censetur simpliciter negare se fecisse; sed negare ita fecisse, vt teneatur in illo foro reuelare, vt supra diximus, *concl.* 2. *vers. Ex supradictis*: quibus adde, quæ habentur ex *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 11.

24 Tertiò limitatur quod idem mendacium negatiuum, quando pœnitens interrogatus à Confessario de lethali culpa, quam alias ritè fuit confessus, & absolutus, negauerit eam commisisse: quoniam tunc huiusmodi mendacium non redderet confessionem inualidam: & potest simpliciter negare commisisse talem culpam, cùm Confessarius non habeat potestatem de peccato mortali aliàs confesso interrogandi pœnitentem, iuxta ea, quæ supra adnotauimus in proxima limitatione. Est tamen verum, quòd *Henriq. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 9. *num.* 2. quem refert, & sequitur *Fagund. loco citato*, hanc limitationem sublimitat, quando fortè Confessarius velit scire, an iam aliquoties pœnitens illud peccatum commiserit, vt cognoscat illius statum, & sciat quod nam remedium debeat applicare. Quòd si pœnitens in

25 priori casu non intelligat scilicet in mente sua talem culpam non commisisse post confessionem, vel non commisisse, vt illam iterum teneatur confiteri, tunc ait *Molf. par.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 11. *nu.* 16. & post alios *Conynch. disp.* 6. *de qualit. Confes. dub.* 3. *con.* 2. *sub nu.* 8. huiusmodi pœniten-

ten-

tentem ratione mẽdacij peccare venialiter: quòd quidem videtur nobis non citra difficultatem aliquam; siquidem pœnitens dum semel ritè confessus fuit peccatum potest iuridicè, ac simpliciter negare illud commisisse; quia per præcedentem confessionem fuit remissum, nec tenetur iterum confiteri. Vndè *Fagund.* vbi supra excusat pœnitentem à mendacio, & leui culpa in præfato casu simpliciter, nulla mentione facta de illa intelligentia mentali.

26 Quartò limitatur supradicta conclusio quòad mendacium affirmatiuum, vt locum habeat quando quis se accusat in speciali de peccato mortali, quod non commisit: tunc enim erit grauis culpa: secus autem si quis in confessione se accuset in genere esse peccatorem magnum, cùm re vera non sit; quoniam tale mendacium non est graue peccatum, cùm etiam sancti se reputent magnos peccatores, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessio 1. q.8. circa finem*. Sed vide ea quæ diximus *disp.3. sec.3. num.35.*

An accedens ad Confessarium, cui dicat velle omnium suorum peccatorum generaliter confessionem facere: & inter confitendum ab eo interrogatus, an hoc, vel illud peccatum mortale aliàs fuerit confessus, affirmatiuè mentiendo respondeat, confessionem inualidam faciat.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitens verum fateri sub lethali culpa non tenetur Confessario, iustè non interroganti.*

2 *Peccatum, iam confessum, est materia confessionis voluntaria, & sufficiens; Et quale mendacium confessionem reddat inualidam.*

3 *Pœnitens non tenetur per se distinguere inter peccata aliàs confessa, & non confessa, nec ex se dicere, quando dubitat, an sit mortale, an non, nisi quando de hoc à Confessario interrogatur.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est negans, quam tenet *Megal. par.1. Instit. Peregr. lib.5. cap.7. sub num.9.* & eam probabilem quoque tenet *Alphon. de Leone de offic. & potest. confess. recoll. 18. sub num. 81.* Mouentur ex eo, quòd non tenetur pœnitens sub lethali culpa verum fateri Confessario, quando iustè non interrogat, at in casu, de quo agitur, iniustè interrogat pœnitentem: siquidem interrogatio huiusmodi non pertinet ad cognitionem materiæ, cùm non sit eiusdem circumstantia: neque ad diuersitatem iudicij; quoniam eodem modo Confessarius grauem pœnitentiam potest imponere pœnitenti pro peccatis aliàs confessis, ac pro non aliàs confessis.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto probabiliorem, vt arbitratur etiam idem *Alph. loco citato*. Etenim peccatum confessum est materia voluntaria, & sufficiens; peccatum verò non confessum est materia necessaria: mendacium autem circa materiam necessariam confessionis est peccatum mortale, & confessionem reddit inualidam, cùm sit de re graui, vt ex communi sententia Doctorum supra adnotauimus, *sec.1. concl.3.* quibus adde ipsum *Alphon. d. recoll. 18. num. 83. & Bonac. de Sacram. disp. 51. q. 5. sec.2. par.2. §.2. num.7.* vbi *num.8.* idem dicendum esse ait, quando pœnitens negat peccatum aliàs ritè confessum, si Confessarius inquirat ex iusta causa, nempè ad cognoscendum pœnitentis statum circa adhibenda remedia; quia tunc tenetur respondere; aliàs est mendacium in materia necessaria. Vndè ex dictis patet responsio ad contrarium: siquidem pœnitens licèt non te-

3 neatur per se distinguere inter peccata aliàs confessa, & non confessa, nec ex se dicere, quando dubitat de aliquo peccato, an sit lethale, vel non; nihilominus vbi de hoc interrogatur à Confessario, obligatur verum respondere: nam quando Confessarius vult discernere inter materiam necessariam, & sufficientem, ac voluntariam, & auxilium expostulat à pœnitente, qui dare illud potest, & ad id tenetur.

An pœnitens faciat contra fidelitatem confessionis, ac mortaliter peccet, confitendo venialia peccata ordinario Confessario, & mortalia alteri.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri venialia Confessario Ordinario, & mortalia Extraordinario, an, & quando sit lethalis culpa.*

2 *Confiteri Extraordinario Confessario grauem culpam, & Ordinario leuiores, non est peccatum mortale, quamuis sæpius quis hoc modo confiteatur.*

1 IN hac re difficultate duæ sunt opiniones: nam prima opinio est *Syl. in sum. ver. Confessio, nu. 8. & Victor. de confess. num. 196.* docentium partem affirmatiuam, atque ideò id volunt esse lethalem culpam, non quia sit contra integritatem Sacramenti, sed quoniam committit peccatum hypocrisis, & virtuale profert mendacium. Est tamen verum, quòd *Victoria* addit hoc verum esse, modo id faciat pœnitens animo perseuerandi in eadem consuetudine, secus autem si semel tantùm, aut bis ita faciat ex imbecillitate, aut fragilitate quadam humana.

Oppositam sententiam tenendam esse tanquam veriorem docent *Nauar. in sum. cap 21. nu. 40. Suar. 3. par. tom.4. de pœnit. disp. 22. sec. 1. nu. 13. Henr. de pœnit. tom.1. lib.2. cap.16. nu.6. Conynch. de qualit. confess. disp.6. dub.4. num. 13. Laym. in sua sum. Theol. lib.5. tract.6. cap.8. sub num.14. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 2. cap.3. sub num. 14.* dicentes per se loquendo non esse

2 peccatum mortale confiteri extraordinario Confessario grauem culpam, & ordinario leuiores: imò *Henr.* putat id aliquando expedire: & *Co-*

synch. id verum esse ait, etiam si quis sæpius hoc modo confiteatur. Rationem autem hanc esse volunt; quoniam hoc neque est contra integritatem Sacramenti, cum vtraque confessio fiat integrè: neque est vera hypocrisis; nam non apparet hic grauis aliqua deformitas, cùm conseruatio bonæ famæ apud ordinarium Confessarium non sit per se mala, & velle eam hoc modo conseruare per se loquendo, aut nullam, vel saltem grauem inordinationem non continet: neq; dici potest mendacij species; quoniam huiusmodi pœnitens nihil falsum confitetur: & quamuis fortè facto ipso permittat alium decipi; id tamen non est per se mortale peccatum, quia illud non intendit; sed suam tantùm bonam famam apud ordinarium Confessarium intendit conseruare. Est tamen verum, quòd si ob hanc causam pœnitens maneret in aliqua occasione peccandi lethaliter, aut periculo exponeretur sępius labendi in lethalem culpam, huiusmodi confitendi modus non esset citra culpam mortalem, vt habetur ex *Victor. & Fagund. locis cit.*

De fidelitate confessionis annuæ, quatenus ex cordis dolore prouenit, atque ideò de contritione, & attritione.
D I S P. VII.

VIsum est supra de fidelitate, quam exigit confessio annua vi nostri canonis, nempè quòd sit vera, nullam falsitatem, atque mendacium permixtum habens; modo competenti ordine restat videndum de eiusdem fidelitate, quatenus confessio ipsa prouenit ex cordis dolore, ac contritione, tanquàm eiusdem principio. Et quoniam prior natura est diuisio, quàm definitio, vt rectè docet *Porphyr. in suis prædicap. cap. de genere*; idcircò ad euitandam æquiuocationem, contritionem ipsam prius diuidendam, & deindè definiendam duximus.

De Diuisione contritionis.
S E C. I.

S V M M A R I V M.

1 *Contritio quædam imperfecta, quædam verò perfecta dicitur: Et quomodo appellatur alio vocabulo imperfecta contritio.*

2 *Attritio, seù contritio imperfecta, tunc dicitur cum peccatum detestamur super omne detestabile, cum proposito cauendi omnia mortalia in futurum, ac confitendi illud ex motiuo supernaturali.*

3 *Contritio dupliciter consideratur, vel secundum se, vel in ordine ad Sacramentum: Et quid sit primo modo considerata, ac secundo modo sumpta.*

4 *Materia Sacramenti pœnitentiæ moraliter diuiditur circa quam, ex qua, & in qua, seù in remotam, & proximam.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter quòd d summa contritionis diuisio hæc est, quòd contritio quædam dicitur imperfecta; & quædam perfecta. Imperfecta contritio est actus imperfectus per se insufficiens ad remissionem peccati in ratione dispositionis ad gratiam absque reali perceptione Sacramenti: quæ quidem imperfecta contritio alio vocabulo appellatur attritio; quæ diuiditur in attritionem naturalem, & supernaturalem. Prior dicitur cùm peccatum detestamur præcisè, vt est causa pœnę temporalis, infamiæ, ægritudinis, pœnæ æternæ, vt gehennæ, vel quod morali honestati repugnet & in ea ratione detestandi sistamus, & nullo modo, nec etiam virtualiter nostra detestationis voluntas transit in Deum auctorem gratiæ, qui nos iustissimè propter peccatum potest priuare gloria, & supradictis, & alijs pœnis punire, vt rectè declarant *Victor. in relect. de potest. Eccl. q. 2. num. 9. §. 2. si talis, D. Thom. in 4. d. 17. q. 2. art. 3. quæstiunc. 1. ad 4. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 20. sec. 4. num. 10. Nauar. in Man. cap. 1. nu. 7. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 1. num. 9. Fagund de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2. cap. 5. num. 2. Tolet. lib. 3. suæ sum. cap. 4. §. 1.* &
2 alij. Posterior autem attritio, seù contritio imperfecta, quæ dicitur supernaturalis est, quando peccatum detestamur super omne detestabile cum proposito cauendi omnia mortalia in futurum, & confitendi illud ex motiuo non merè humano, ac naturali, sed ex motiuo supernaturali per fidem apprehenso, puta, quia non solum est causa supradictarum pœnarum, verùm etiam, quia tanquam Dei offensa pœnam æternam meretur, & insuper detestatio huiusmodi debet esse cum spe veniæ à Deo obtinendæ: quæ quidem attritio meritò à *Concil. Trid. sess. 14. cap. 3.* appellatur donum Dei, & impulsus Spiritus Sancti; non dum quidem inhabitantis, sed ad iustitiam comparandam excitantis, & mouentis, quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. Ob id legitur *Prouer. cap. 1. Initium sapientiæ timor Domini, Eccles. cap. 25. Timor Domini initium dilectionis. Et cap. 1. Qui sine timore est, non potest iustificari.* Vndè quamuis naturalem attritionem habere possimus cum detestatione peccati commissi super omne detestabile, cum proposito omnia mortalia cauendi in futurum, & confitendi illud, vt est animæ fædatio, morali honestati repugnans, vel quia causa sit alicuius mali temporalis in hac vita, & æternæ pœnæ in alia; nihilominus supernaturalem attritionem vllo vnquam tempore habere poterimus, donec peccatum ipsum insuper detestemur, quòd tanquam Dei offensa, pœnam æternam meretur, voluntatem, & affectum peccandi excludentes cum spe veniæ à Deo obtinendæ, vt benè declarant Doctores supra relati, præsertim *Fagund. & Laym.* & infra latius, Deo duce, dicemus.

3 Contritio verò perfecta dupliciter consideratur. Primò secundum se, prout erat ante legem Euangelicam: secundò in ordine ad Sacramentum

tum pœnitentiæ, post legem Euangelicam institutum, prout est pars illius. Primo modo considerata contritio perfecta nihil aliud est, quàm virtus pœnitentiæ, seù pœnitentiæ virtus: secundo modo sumpta pars est materialis Sacramenti pœnitentiæ. Etenim Sacramentum huiusmodi constat ex materia, & forma, sicut & alia Sacramenta: nam Sacramenti pœnitentiæ forma consistit in illis verbis, *Absoluo te*. Quibus Sacerdos vtitur in impendenda absolutionis forma, vt latius infra suo loco, Deo duce, dicemus. Eiusdem autem Sacramenti materia est multiplex ad instar materiæ physicæ, quæ multipliciter diuiditur, vt supra explicauimus, *disp.2.sec.7*. Vndè sicut materia in naturalibus partitur in materiã circa quam, ex qua, & in qua, in remotam, ac proximam; ita, ac eodem modo materia Sacramenti pœnitentiæ moraliter diuidi potest: Siquidem materia, circa quam, præfati Sacramenti
4 possunt dici peccata pœnitentis; nam Sacramentum pœnitentiæ versatur circa peccata; quæ quidem dicuntur quoque materia remota, non quia ex ipsis directè fiant actus pœnitentis, qui sunt materia proxima, vt mox dicemus, sicut ex aqua, & terra concelatur metallum, quod est materia statuæ, aut sicut ex tritico fit massa, quæ est materia proxima panis; sed peccata dicuntur materia remota respectu essentialium partium, ex quibus proximè conficitur hoc Sacramentum: quo circa peccata sunt obiecta eorundẽ actuum, non facienda, vt sunt obiecta virtutum, sed vt expellenda, reprobanda, ac destruenda; sicut stuppa est materia ignis; quoniam ignis versatur circa stuppam ad comburendam, ac destruendam illam. Materia verò ex qua, seù in qua Sacramenti pœnitentiæ, super quam impenditur forma, & ex qua constat Sacramentum, sunt actus pœnitentis, super quibus forma impenditur, & ex quibus pœnitentiæ Sacramentum constare dicitur, nempè contritio, confessio, & satisfactio; qui quidem pœnitentis actus dicuntur quoque materia proxima pœnitentiæ: nam super illos proximè, ac immediatè impenditur forma absolutionis. Ita *Sot. in 4.d.14.q.1.art.2.* & alij apud *Suar. in 3.par.tom.4. disp.18.sec.1.* Est tamen verùm quòd licèt dictæ partes se teneant ex parte materiæ dicti Sacramenti, quæ est eiusdem pars essentialis; non tamen sunt partes essentiales, sed partes integrales, seù integrantes ipsam materiam; quæ partes alio modo appellantur partes quantitatiuæ, vt latius nos declarauimus supra *d.disp.2.sec.7.not.2.* Hæc de diuisione contritionis, restat modo, vt videamus de eiusdem definitione. Et quoniam definitio apud Dyalecticos est duplex, quid nominis scilicet, quæ est nominis ethymologia, seù deriuatio; & quid rei, quæ est rei essentia, ac quiditas, idcircò de vtriusque contritionis definitione verba facturi, primò agemus de definitione contritionis secundum eiusdem nomen, & ethymologiam; & deindè de ipsius definitione secundum rem, essentiam, ac quiditatem, iuxta ea, quæ adnotauimus in nostro *tract. de sociel. lib.1.cap.1.*

De Definitione quid nominis contritionis, tàm perfectæ, quàm imperfectæ, ante, & post legem Euangelicam consideratæ.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Contritio, siuè consideretur secundum se, siuè vt pars Sacramenti pœnitentiæ, deriuatur a verbo, Contero.*

2 *Attritio, quæ imperfecta dicitur contritio, deriuatur à verbo, Attero.*

1 AD hanc difficultatem paucis respondentes dicimus, quòd contritio perfecta, siue consideretur secundum se, prout erat ante legem Euangelicam; siuè consideretur vt pars Sacramenti pœnitentiæ, post legem Euangelicam instituti, deriuatur à verbo Contero: siquidem conterere denotat rem aliquam duram in minutissimas partes diuidere, ac comminuere: peccatum autem solet peccatoris cor obdurare, & propterea perfecta diuisio cordis, destructio malæ voluntatis, in corde existentis, & auersio à peccato contritio nuncupatur. Vndè contritio dicitur quasi simul tritio; quia totum cor quasi teritur, & scinditur præ nimia angustia, dolore, ira, & indignatione, quam concipit contra peccata. Hinc *Ioel. cap. 2.* legitur, *Scindite corda vestra, &c. Et glos. super psal. 50. in illum versiculum psalmi, Sacrificium Deo spiritus, &c.* Punge igitur, & percute cor tuum, si necesse fuerit, spinis, clauis, & lancea, & alijs, quibus Christus fuit per te punctus. *In psal.46.* habetur quoque, *Qui sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. Et D. August. Tritura cordis, inquit, pietas, humilitas, qui se conterit, irascitur sibi, se habet iratum, vt Deum habeat propitium. D. Bernard.* pariter *ser.12.* in cantica sic ait, *Optimum vnguentum contritio, quod ex recordatione peccatorum conficitur.* Cùm enim per actum contritionis homo ad meliorem vitam, animi mutatione se conuertit, & ad iustitiam accedit, oportet, vt non tantùm nouæ vitæ propositum concipiat, atque adeò resipiscat; verum etiam vitam veterem, & peccata præterita detestetur, ac de eis doleat: siquidem omnis mutatio duos terminos requirit, vnum, à quo recedatur, & alterum ad quem accedatur. Quare *D. August. lib.50. homil.27. cap.1. Nemo eligit vitam nouam, nisi quem veteris pœnitet. Et homil. vlt. in fine,* inquit pariter, *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere: nisi etiam de ijs, quæ facta sunt, satisfiat Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis.* At-
2 tritio autem, quæ dicitur contritio imperfecta de qua supra egimus *sec. præcedenti* deriuatur à verbo Attero: quoniam, vt ait *Arist. 4. ethic.* dum res in partes grossiores franguntur, dicuntur atteri; dum verò commoliuntur, dicuntur conteri. Hæc metaphora transfertur ad cor: nam dum homo imperfectè detestatur peccatum, di-

citur

citur atteri; quando verò perfectè dicitur conteri. Vndè attritio in duobus præcipuè differt à contritione: primò, quia attritio est dolor imperfectus de peccato, contritio autem dolor perfectus: secundò, attritio est dolor sine gratia gratum faciente; contritio verò est dolor cum gratia, gratum faciente: atque ideò contritio, & attritio materialiter idem sunt, sicut domus obscura, & illuminata, vt latè *Syl. in sum. ver. Contritio, num.* 1. Hæc breuiter de definitione nominis contritionis, tùm secundum se, tùm in ordine ad Sacramentum pœnitentiæ, & vt est pars illius consideratæ, perfectæ, ac imperfectæ.

De Definitione essentiali perfectæ contritionis secundum se, & ante legem Euangelicam consideratæ.
SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Contritio considerata secundum se, est pœnitentia virtus. Estque detestatio voluntaria, ac animi dolor de peccato, quatenus est offensa, & iniuria Dei, cum proposito præcauendi omnia peccata in futurum, ac iniuriam abolendi, & compensandi.*

2 *Detestari peccatum, ac de eo dolere, quatenus præcisè est malum moris, ac rationi repugnans ad quid spectet generaliter, & ad quid specialiter.*

3 *Pœnitens si cognoscat se detestari peccatum, non vt est Dei offensa, sed præcisè tantùm, vt est malum moris, ac rationi repugnans, vel vt est præcisè alicuius mali temporalis causa, actus erit tantum naturalis, insufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ.*

4 *An huiusmodi propositum esse possit cum probabili timore peccandi de cætero.*

5 *Propositum efficax non peccandi in futurum quod nam sit.*

6 *Occasionem proximam peccandi, an, & quando teneamur vitare, eandemque tollere.*

7 *An sint absoluendi, qui officio, & negotiatione è domo, in qua peccandi periculum proximè imminet, nolunt discedere.*

8 *Occasio peccandi, in se peccatum non est, neque necessitatem infert, vel animi libertatem tollit.*

9 *Pœnitentia pars est Iustitiæ commutatiuæ, qualis inter Deum, & hominem intercedere potest.*

10 *Iniuriam, homini illatam possumus, vt plurimum ad æqualitatem compensare: Deo vero, quæ infertur, non item.*

11 *Contritio, vt pœnitentia virtus, non modo est pars Iustitiæ commutatiuæ, verum, & species virtutis religionis.*

1 Contritio secundum se considerata, & ante legem Euangelicam, non est aliud nisi virtus pœnitentiæ, seù pœnitentiæ virtus, quæ, vt colligitur ex *D. Thoma 3 par. q.* 85. *aliàs* 26. *art.* 1. *ad* 3. *& art.* 3. *in corpore, Fagund. de præcept. Decal. præcept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *sub num.* 6. *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 1. *de sacram. pœnit. num.* 2 & ex alijs, est detestatio voluntaria, ac dolor animi de peccato commisso super omnia; quatenus est offensa, & iniuria Dei, cum proposito omnia peccata præcauendi in futurum, & iniuriam abolendi, ac compensandi. Dixi, *Detestatio*, loco generis, quia çùm detestatio sit actus pœnitentiæ, & pœnitentia haberi possit non modo de peccatis, sed etiam de actibus bonis, quo circa pœnitentia diuiditur in bonam, & malam; ita etiam detestatio potest dici bona, vel mala: bona si detestetur malum: mala si detestetur bonum. Dixi quoque, *Detestatio*, quoniam contritio cùm sit proprijssimus, & perfectissimus actus pœnitentiæ, talis actus in detestatione propriè consistit: siquidem actus pœnitentiæ elicitus, formaliter est ipsa displicentia, fuga, & recessus animi à malo peccati. Dixi, *Voluntaria*. Quia detestari peccatum ad actum volũtatis spectat: tunc enim detestamur peccatum, cùm volũtas ex consideratione præteriti peccati à se commissi in hunc actum doloris prorumpit, *Nollem peccasse*. Dixi; *Ac dolor animi*, si non formaliter, sed effectiuè; quoniam dolor animi est effectus detestationis: siquidem ex odio, ac detestatione peccati, cuius reatus adhuc præsens est necessariò sequitur dolor animi; sicut è contrario ex apprehensione, & amore magni boni præsentis gaudium oriri solet: imò pœnitentiæ nomen per se significat dolorem, seù tristitiam, & afflictionem animi de peccato, iuxta illud *Baruch. cap.* 2. *Anima, quæ tristis est super magnitudine mali, &c. & Apost.* 2. *ad Corinth.* 7. *Gaudeo non quia contristati estis: sed quia contristati estis ad pœnitentiam*. Vndè meritò *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 4. contritionem per detestationem, & dolorem definiens sic ait, *Contritio est animi dolor, ac detestatio, &c.* Dixi. *De peccato*, ad denotandum detestationem, de qua agitur, esse bonam, cùm sit de peccato, & sic de malo; ad differentiam detestationis alicuius boni, quæ dicitur mala, vt supra diximus. Dixi, *De peccato commisso*. Nam homo cùm per actum virtutis pœnitentiæ ad meliorem vitam, animi mutatione se conuertat, & ad iustitiam accedat, necesse est, vt non tantùm nouæ vitæ propositum concipiat, atque ideò resipiscat; verum etiam vitam veterem, & sic peccatum tanquam malum abolendum detestetur, ac de eo doleat: siquidem omnis mutatiò duos terminos exigit, alterum, à quo recedatur; alterum verò ad quem accedatur: iuxta illud *D. August. lib.* 50. *homil.* 27. *cap.* 1. *Nemo eligit vitam nouam, nisi quem veteris pœnitet*. Dixi, *Super omnia*, quoniam detestatio debet esse omnium maxima appretiatiuè, vt suo loco dicemus: siquidem qui verè pœnitens, & contritus est, magis vult quodcunque malum subijsse; quàm Deum offendisse: & quodcunque malum subire, quàm Deum offendere. Dixi, *Quatenus est offensa, & iniuria Dei*, quia, vt ait, *D. Thom. d. q.* 26. *seù* 85. *art.* 2. *&* 3. proprium & formale obiectum virtutis pœnitentiæ, ex quo ipsa speciem suam, & dictionem accipiat à reliquis

quis virtutibus, est malum peccati, quatenus est
2 offensa Dei, ab homine, mediante Dei auxilio, delenda, & compensanda. Etenim detestari peccatum, & de eo dolere, quatenus præcisè est malum moris, & rationi repugnans generaliter ad generale propositũ virtutis, ac honestatis spectat, & specialiter ad speciales virtutes, quibus singula peccata opponuntur: siquidem eiusdem virtutis est prosequi bonum, & fugere malum ipsi contrarium, vt rectè declarat *Laym. loco citato, cap. 1. sub num. 2.* Vndè talis detestationis actus satis non est ad veram, ac perfectam contritionem, de qua loquimur, imò non est satis ad attritionem, quæ simul cum Sacramento pœnitentiæ sufficit ad collationem primæ gratiæ, ac ad iustificationem peccatoris, vt infra, Deo duce, dicemus de definitione attritionis agentes. Quo circa
3 si pœnitens cognoscat se detestari peccatum, non vt est Dei offensio; sed præcisè, tantùm vt est malum moris, & rationi repugnans, vel vt est præcisè alicuius mali temporalis causa, nempè infamiæ, ægritudinis, &c. Et vt mala à Deo inflicta, vt auctor est rerum naturalium, licèt actus bonus sit; non tamen est actus supernaturalis; sed naturalis dumtaxat, insufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ, nec est congrua dispositio illius, & qui sic accederet ad confessionem, lethalem culpam contraheret, & vltra sacrilegium, confessionem inualidam faceret, vt habetur ex *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2. cap. 3. sub num. 7. ex D. Thom. in 4. d. 17. q. 1. ad 4. Tol. lib. 3. sum. cap. 4. num. 5. §. Prima, & Nauar. in Man. cap. 1. num. 7.* qui quidem *Fagund.* & alij addunt, talem fuisse pœnitentiam Iudæ, & Antiochi, vt *cap. Iudas, & cap. sceleratior, de pœnit. d. 3.* & ideò talis actus eis nihil profuit. Dixi, *Cum proposito omnia peccata præcauendi in futurum, quoniam verè pœnitens, & contritus non solum velle debet quodcunque malum subijsse, quàm Deum offendisse: sed etiam in futurum, quodcunque malum subire, quàm Deum offendere, vt supra diximus.*

† Est tamen verum, quòd huiusmodi propositum potest esse cum probabili timore peccandi
4 de cætero: siquidem habere propositum non peccandi, & timere se peccaturum coincidunt; nam qui timet peccare, videtur nolle peccare, vt habetur ex *Conynch. disp. 2. de sacram. num. 19. Henriq. lib. 4. cap. 24. num. 3. Lopez. par. sui instr. cap. 13. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 8. & 9.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Alph. de Leone de offic. & potest. confes. recol. 19. nu. 89. & 90.* qui id limitant in eo, qui reperitur in occasione proxima peccandi: nam si timeat probabilitèr se peccaturum non est absoluendus, nisi occasionem tollat. Vide *Bonac. disp. 5. q. 5. sec. 1. par. 3. n. 3.* qui declarat quomodo possit stare propositum efficax non peccandi de cætero cum formidine peccandi. Est autem propo-
5 situm efficax non peccandi in futurum non solùm quando quis proponit non peccare de cætero, sed etiam debet propositum habere relinquendi proximas occasiones peccandi, restituendi, ac non dandi scandalum, vt habetur ex *Lop. loc. cit. cap. 11. vers. Secundò dicitur, Reginald. lib. 5. suæ sum. nu. 61. & seq.* cum alijs, quos allegat *Alph. de Leone d. recol. 19. nu. 82.* vbi *nu. 83.* loquens de attritione, vt est pars Sacramenti pœnitentiæ probat ex *Suar. Reginal.* & alijs, quod dictũ propositum debet etiam includere propositum confitendi, & obediendi in omnibus, quæ sunt neces-
6 saria ad conscientiæ suæ medicinam. Excipit tamen *Laym. d. nu. 9. vers. Excipe*: vt ità demùm occasionem proximam peccandi teneamur vitare iuxtà ea, quæ supra diximus, eandemque tollere cùm sine graui incommodo corporis, famæ, vel fortunarum vitari, ac tolli potest: aliàs licèt de consilio possemus talem occasionem proximã tollere, ac vitare, minorem illam iacturam maiori bono securitatis animæ postponentes; non ta-
6 men tenemur de præcepto. Vndè ait absoluendos esse, qui officio, aut negotiatione è domo, in qua peccandi periculum proximè imminet, nolunt discedere, eo quòd citrà maximam difficultatem ex ea proficisci nequeant, si interim parati sint adhibere remedia præsertim à Confessario præscripta. Pro qua sentẽtia allegat *Nauar. in Man. cap. 3. num. 16. Caiet. in sua sum. ver. Periculum, Sanch. lib. 1. moral. cap. 8. tom. 1. Henr. lib. 4. de pœnit. cap. 24. nu. 4. & Sà, ver. Absolutio, num. 16.* Ra-
8 tionem autem hanc esse volunt: quoniam occasio peccandi in se peccatum non est, neque necessitatem infert, vel animi libertatem tollit: quapropter cum ea cõsistere potest peccatorum detestatio, & absolutum propositum adhibẽdi operam, & conatum, vt in posterum peccata vitentur: quamuis interim adiuncta sit peccandi formido, vt supra. Confirmatur: quia si daremus adesse præceptum declinandi occasiones proximas peccandi, huiusmodi præceptum, vel esset affirmatiuum, & tunc non obligat in dicta necessitate, quia præcepta affirmatiua non obligant semper ad semper, & vt plurimum cum magno detrimento corporis, bonorum, &c. Vel est præceptum negatiuum, nõ adeundi scilicet periculum, vel in eo non persistendi, & tunc præceptũ intelligendum esset, ne quis vltrò, ac voluntariè
in peccati periculum se conijciat, aut in eo perseueret *arg. tex. in cap. consultationi, de frigid. & malefic.* idque non extenditur ad occasionem proximam concubinarij, cum sit propositio 41. damnata ab Alex. VII. sub die 18. Martij 1666. *Nempè non est obligandus concubinarius ad eijciendam concubinam, si hæc nimis vtilis esset ad oblectamentum concubinarij, vulgò* Regalo, *dùm deficiente illa, nimis egrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inueniretur.*

Dixi denique, *Et iniuriam abolendi, & compensandi*, nam aliàs sola charitas erga Deum satis esset ad dolendum de malo peccati, quatenus repugnat Deo: quod tamen non admittitur à *D. Thom. d. art. 3. in corp.* & ab alijs: quia dolere de commisso peccato, quatenus est offensa Dei cum pro-

proposito emendationis, ac compensationis id proprium est virtutis pœnitentiæ. Imò pœniten-
9 tiæ pars est iustitia commutatiua, non simplicitèr dictæ, sed qualis inter Deum, & hominem intercedere potest. Etenim sicut in humanis, qui alicuius ius, vel honorem læserit ad iustitiam commutatiuam pertinet compensare, & satisfacere: ità quoque quoniam peccatum omne repugnat honori, & auctoritati Dei tanquam vniuersalis auctoris nostri, Legislatoris, & Iudicis, iustitia exposcit, vt læsus Dei honor, & auctoritas quoad fieri potest emundetur, ac compēsetur. Est tamen
10 verum, quòd iniuriam homini illatam ad æqualitatem plerumque compensare possumus: at iniuriam Deo illatam non item: quia per peccatum iniuria infertur Deo, qui est obiectum infinitum, & ideò peccator, Dei infiniti offensam re ipsa compensare non potest; sed cum Dei auxilio affectum compensandi exhibet, quem quasi pro facto Deus reputás, peccatum ex misericordia gratis remittit, & delet, ac hominem per gratiæ sanctificantis infusionem sibi conciliat, & cùm læsio per peccatum præcipuè per internum voluntatis actum fiat, in interna animi motione, ac dolore præsertim consistit. Hinc meritò *D. August. lib. 50. homil. vlt. in fine*, ità inquit, *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi etiam de his, quæ facta sunt, satisfiat Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis.*

11 Est contritio, de qua agimus, atque adeò pœnitentiæ virtus non modò pars quædam iustitiæ commutatiuæ, vt supra explicauimus: verùm etiā est species virtutis Religionis erga Deum, vt rectè docet *Caiet. in d. q. 85. seu 26. art. 2.* siquidem hæc virtus latè patens est, & generali ratione, seu habitudine respicit honorem, seu cultum Deo tanquam vniuersali auctori reddendum. Modi autem honorem Deo reddendi, atque ideò Religionis species multæ sunt, inter quas est etiā pœnitentiæ virtus, vt latè *Coninch. in 3. par. tom. 2. de pœnit. disp. 1. dub. 4. assert. 5.* Hinc *D. Thom. 2. 2. q. 80. art. 1.* iustitiam, quæ est ad Deum, Religionem vocat: at pœnitentia est iustitia quædam erga Deum, vt supra ostendimus; ergò virtus pœnitētiæ ad Religionem pertinet: quod quidem non obscurè cōlligitur ex *psal. 50.* ibi, *Sacrificium Deo spiritus contribulatus.* Et *Baruch. cap. 2. Anima, quæ tristis est super magnitudine mali, &c. dat tibi gloriam, & iustitiam.*

De definitione essentiali contritionis perfectæ, vt pars est Sacramenti pœnitentiæ, & post legem Euangelicam consideratæ.

SEC IV.

SVMMARIVM.

1 *Contritio, vt pars Sacramenti pœnitentiæ considerata, quid sit.*

2 *Pœnitens, vt sit attritus, habere quoque debet propositum agendi pœnitentiam à Confessario impositam, & pro pœna, quam culpam meretur, saltem satisfacere in Purgatorio.*

1 Definitio contritionis præsentis controuersiæ in paucis differt à contritionis definitione ante legem Euangelicam consideratæ, de qua supra egimus in *præcedenti sec.* Vndè si addantur ei hæc verba, *Cum proposito peccata commissa confitendi*, optima erit definitio, seu descriptio contritionis, quæ sit pars Sacramenti pœnitentiæ, & post legem Euangelicam consideratur. Est igitur huiusmodi contritio vera, ac perfecta, *Detestatio voluntaria, & animi dolor de peccato commisso super omnia, quatenus est Dei iniuria, ac offensa, cum proposito omnia peccata præcauendi in futurum, iniuriam abolendi, & compensandi, ac omnia peccata commissa confitendi.* Dixi, *Detestatio, & animi dolor.* Quoniam vtraque contritio est formaliter detestatio, seu actus detestationis, & odij, quo quis nollet peccasse: dolor autem sequitur ex ipsa detestatione, ac indiuiduus comes est ipsius detestationis. Vndè contritio nō est formaliter dolor de peccatis commissis, sed essentialitèr detestatio. Etenim ex eo quòd intellectus fide illustratus considerat peccatum, vt Dei offensionem, & vt malum, sequitur dolor, & tristitia in voluntate; eo quòd Deū immeritò offenderimus: qui dolor, & tristitia ex eo, quòd mouet sensum, hinc sequitur proruptio in lacrymas, & gemitus, vt rectè declarat *Tolet. lib. 3. sua sum. cap. 4. nu. 3.* quem sequitur *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 2. cap. 4. sub nu. 1. Suar.* & alij, vt supra nos quoque diximus *sec. præced.* Dixi, *Voluntaria*, tùm quia actus detestationis si non sit voluntarius, non potest esse liber, ac moralis, atque ideò qui in somnis detestaretur peccatum commissum, aut metu tormentorum, talis detestatio non esset contritio: tùm etiam quoniam detestari peccatum ad actū voluntatis pertinet, vt diximus *d. sec. præced.* Dixi, *De peccato*, ad excludendam detestationem malam, quæ est de aliquo bono. Dixi, *Commisso*: nam vt diximus *sec. prædicta*, ad contritionem exigitur non solùm propositum nouæ vitæ; sed etiam vitæ veteris detestatio. Dixi, *Super omnia.* Quoniam, vt diximus loco citato, detestatio debet esse omnium maxima appretiatiuè. Dixi, *Quatenus est Dei offensa, ac iniuria.* Siquidem proprium, & formale obiectum pœnitentiæ, ac perfectæ cōtritionis est malum peccati, vt est Dei offensa, vt supra declarauimus *sec. dicta.* Dixi, *Cum proposito omnia peccata præcauendi in futurum.* Quia vera, ac perfecta contritio duplicem actum expostulat, alterum, quo velit, quodcumque malum subijsse, quā Deum offendisse, & alterum quo velit, quodcumque malum subire, quam Deum offendere. Dixi, *Et iniuriam abolendi, & compensandi.* Nam verè pœnitens debet habere animum satisfaciendi, tùm Deo modo, quo potest, vt in *d. sec.* ostēdimus, tùm etiam hominibus, si eos læserit in fama, in persona, vel in bonis.

† Debet etiam habere propositum agendi pœ-
2 nitentiam impositam à Confessario, & pro pœna quam meretur culpa saltem satisfacere in Purgatorio, aliàs non esset, nec attritus quidem, vt habetur ex *Coninch. disp. 1. de sacram. nu. 61. & Alph.* de

de Leone de offic.& potest.Confess.recol.19.num.91. & 92. vbi rem hanc optimè declarat.

Dixi deniq; *Et omnia peccata commissa confitendi*. Ad differentiam contritionis ante legem Euangelicam consideratæ, quæ citra vllum ordinem ad Sacramentum pœnitentiæ ex se satis erat ad iustificationem peccatoris: at contritio de qua loquimur, vt est pars Sacramenti post legem Euangelicam, necessariò includit Sacramēti votum: siquidem hodie peccatum mortale non remittitur, nisi Sacramento pœnitentiæ, vel Sacramenti voto, nempè per contritionem cum proposito saltem virtuali confitēdi, vt in *Conc. Trid. sess.14. cap.4.*

De definitione essentiali contritionis imperfectæ, atque ideò attritionis.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Attritio, quæ imperfecta nuncupatur Contritio, quid sit.*

2 *Attritio, etiam cognita, sufficiens est dispositio ad gratiam, mediante Sacramento pœnitentiæ. Estque contra Caiet.*

3 *Attritio, in quo differat à perfecta Contritione: Et vt satis sit ad Sacramentum pœnitentiæ, quid continere debeat.*

4 *Attritio, vt possit esse vltima dispositio ad gratiã, mediante Sacramento pœnitentiæ, debet esse supernaturalis, nec naturalis sufficit.*

5 *Qui cum attritione naturali ad confessionem accederet, sacrilegium committeret, & confessionem repetere teneretur.*

6 *Attritio, proueniens ex metu gehennæ, aut alterius pęnæ temporalis, ex metu infamiæ, vel ęgritudinis, aut ex consideratione fœditatis peccati, an nullo modo dici possit supernaturalis, vt propterea nullo modo detur attritio, vel si detur, sufficiat ad iustificationem peccatoris, naturalis.*

7 *Metus gehennalis pęnæ est quidem seruilis, & turpis, sed supernaturalis, & quare.*

8 *Fuga gehennæ quamuis sit actus concupiscentiæ, non ex hoc desinit esse supernaturalis.*

9 *Detestatio, & animi dolor de peccato, licet non proueniat ex consideratione peccati, tanquam summi mali, repugnantis summo bono, vtilis talis attritio ad salutem: Et quot sint actus Contritionis.*

10 *Illa attritio est de essentia Sacramenti pœnitentię, quæ absolutam includit, ac firmam voluntatem non peccandi.*

11 *Ad habendam veram, & supernaturalem attributionem, non exigitur, vt peccatum detestetur super omne detestabile, vel vt vitetur super omne vitabile: Et duas tamen requirit conditiones supernaturalis attritio, & quas.*

12 *Propositum non peccandi de cætero, satis est, quamuis sit cum formidine peccandi in futurum.*

13 *Attritio duplex est, & ad ipsas duas species omnes aliæ reducuntur.*

1 Attritio, quæ contritio imperfecta nuncupatur, vt colligitur ex *Concil.Trid. sess.14. cap. 4. D.Thom. in 4. d.17. q. 2. art. 3. quæstiunc. 1. ad 4. Suar. 3. p. tom. 4. de pœnit. disp. 20. sec. 4. num. 10. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2. cap. 5. Laym. in sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 1. de sacram. pœnit. num. 9.* & ex alijs, est *Præteriti peccati voluntaria detestatio ex consideratione turpitudinis illius, vel gehennæ, & pęnarum metu proueniens cum spe veniæ, & proposito amplius non peccandi, ex se insufficiens ad gratiæ infusionem, sufficiens autem cum pœnitentiæ Sacramento*. Dixi, *Detestatio*. Tùm loco generis, tùm etiam, quia verè attritus, & supernaturalem attritionem habere volens tenetur obicem, ac impedimētum tollere: quod citra detestationem peccati fieri nequit: non tamen exigitur, vt peccatum detestetur super omne detestabile; atque adeò opus non est, quòd pœnitens ad habendam veram, ac supernaturalem attritionē velit quodcunque malum subijsse, quàm peccasse; sed satis est, quòd peccatum detestetur, & abominetur, velit non peccasse, & doleat de peccato metu gehennæ, &c. Etenim *Concil. Trid. loco citato*, duas tantùm conditiones exigit in actu attritionis, vt sit supernaturalis, ac legitima dispositio ad comparandam gratiam cum Sacramento pœnitentiæ, alteram, vt sit detestatio peccatorum: & alteram, propositum amplius non peccandi, nec requirit, vt peccatum sit vitandum super omne vitabile, vt rectè declarat *Fagund. d. cap. 5. num. 3.* post *Tolet. lib. 3. suæ sum. cap. 4. §. secunda, & cap. 10. num. 5. §. Tertius casus, Victor. in relect. de potest. Eccles. q. 2. num. 9. §. Quarto si putat*, &
2 alios. Et hanc attritionem etiam si cognita sit, esse sufficientem dispositionem ad gratiam, mediante Sacramento pœnitentiæ, probat idem *Fagund. loco citato*, contra *Caiet. tom. 1. opusc. 4. q. 1. & opusc. 5. q. 1.* qui ait, quòd qui cognoscit se cum huiusmodi attritione ad Sacramentum pœnitentiæ accedere, validum Sacramentum efficit; non tamen recipit gratiam, & sic erit informe: atque ideò quamuis pœnitens non teneatur confessionem repetere; nihilominus tenetur obicem, ac impedimentum tollere, & supplere defectum: quæ quidem *Caiet.* sententia meritò reijcitur. Vndè inter alia in hoc differt contritio perfecta à contritione imperfecta, & sic ab attritione, quòd illa exigit detestationem peccati super omne detestabile; attritio verò satis est, vt habeat simplicem peccati detestationem.

3 Dixi, *Ex consideratione turpitudinis illius, vel gehennæ, ac pœnarum metu proueniens*. Ad differentiam quoque contritionis veræ, ac perfectæ, quæ est detestatio, ac dolor animi de peccato, principaliter, & per se primò, vt est Dei offensa, vt supra ostendimus, *sec. 4. & 5.* At attritio satis est, si contineat peccati detestationem ob illius turpitudinem, gehennæ, vel pœnarum temporalium metum: & vt est Dei offensa aliquo modo, ita vt saltem virtualiter nostra detestationis voluntas transeat in Deum auctorem gratiæ,

qui nos iustissimè his, & alijs pœnis punire potest pro nostris peccatis: secus autem si detestatio fieret peccati, & voluntas sisteret in detestatione peccati, vt est mali alicuius temporalis causa in hac vita, & fœdationis animæ; at causa pœnæ æternæ in alia, & nullomodo, nec quidem virtualiter nostra detestationis voluntas transiret in Deum auctorem gratiæ modo supra explicato; quoniam tunc non conciperetur, nec procederet huiusmodi attritio, ac detestatio ex motiuo aliquo supernaturali, saltem virtualiter; sed ex motiuo merè naturali, atque ideò non esset actus supernaturalis, sed merè naturalis; qui quamuis in ratione actus naturalis sit bonus, nihilominus non est dispositio conueniens, & requisita, ac necessaria ad Sacramẽtum pœnitentiæ: siquidem vltima dispositio eiusdem ordinis debet esse cum forma: quo circa cùm gratia iustificans sit supernaturalis, & obtineat vicem formæ supernaturalis, attritio, vt possit esse vltima dispositio
4 ad gratiam, mediante Sacramento pœnitentiæ, debet esse quoque supernaturalis, nec satis est naturalis, vt patet ex *Concil. Trid. loco citato*, & clarius ex *Conc. Arausicano* 1. *can.* 7. ita se habente, *Si quis dixerit, per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ, cogitare, aut eligere, seù salutari prædicatione consentire posse confirmat absque illuminatione, & inspiratione Spiritus Sancti, heretico fallitur spiritu*. Vn-
5 dè qui cum tali attritione naturali ad confessionem accederet, sciens, & non ignorans se præcisè ob præfatas causas, aut quamlibet illarum peccatum detestari, imparatus accederet, sacrilegium committeret, & confessionem repetere teneretur. Ita *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 2. *art.* 3. *quæstiun.* 1. *ad* 4. *Victor. in relect. de potest. Eccles. q.* 2. *num.* 9. §. *Secundo talis*, *Tolet. lib.* 3. *suæ sum. cap.* 4. §. 1. *Nauar. in Man. cap.* 1. *num.* 7. *Suar.* 3. *p. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 20. *sec.* 4. *num.* 10. *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 5. *sub num.* 2. *Laym. in suasum. Theol. lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. qui ob id ait, non esse audiendos *Sot. in* 4. *d.* 17. *q.* 2. *art.* 5. *& lib.* 2. *de natura, & grat. cap* 14 *&* 15. *& can. relect.* 3. *de pœnit.* asserentes, attritionem, quæ est dolor peccati ob horrorem nocumenti temporalis, atque solius naturæ viribus elici potest, Sacramenti baptismi, vel pœnitentiæ susceptione, sufficere ad consequendam iustificationem.

6 Nec obstat si dicatur, quod attritio modo explicato cùm proueniat ex metu gehennæ, aut alterius pœnæ temporalis, ex metu infamiæ, egritudinis, aut ex consideratione fœditatis peccati, nullo pacto potest dici supernaturalis, & propterea dicendum videtur, vel non dari attritionem naturalem ad iustificationem peccatoris, mediante Sacramento pœnitentiæ. Etenim metus pœnæ gehennæ est metus seruilis, metus autem seruilis turpis esse videtur, naturalis, & inutilis, ac insufficiens ad effectum supernaturalem attritionis: imò talis metus implicitè includit hãc voluntatem conditionalem, *Si peccatis non esset pœna gehennæ imposita, illa non destestarer*. Siquidem quando tota causa, & ratio detestandi est ipsa pœna peccatis imposita, ea non detestaremur, nisi pœna eisdem esset imposita. Præterea qui peccatum detestatur ob pœnam, magis odit pœnam, quàm peccatum; ergò omninò talis actus seruilis est, & naturalis, cùm ad pœnam præcisè terminetur, & ex illius consideratione proueniat. Rursus fugere pœnam gehennæ, vel temporalem, ad commoditatem naturalem tantùm pertinet, cùm sit actus concupiscentiæ; ergò illa fuga supernaturalis esse nequit: sicut & supernaturalis esse non potest detestatio peccati ex consideratione illius fœditatis, ex metu pœnæ temporalis, egritudinis, vel infamiæ, cùm fœditas peccati, egritudo corporalis, infamia, & pœnæ temporales sint res merè naturales, atque ideò actus attritionis ex huiusmodi causis prouenietes
7 merè naturales erunt. Quoniam respondetur, metum gehennalis pœnæ esse quidem seruilem; verùm indè non sequitur esse turpem, ac naturalem, sed supernaturalem, cùm sit timor quidèm fuga, & odium pœnæ, vndè sumit suam honestatem, & bonitatem ex bono, cui tale malum pœnæ opponitur: bonum autem, cui gehennæ malum opponitur, est gloria æterna, quam speramus, & propterea virtus spei cum sit supernaturalis, hinc sequitur, quòd timor gehennæ, quæ nos priuat ipsa gloria, & supernaturali beatitudine, quam speramus, supernaturalis quoque sit. Nec in actu attritionis orto ex metu gehennalis pœnæ continet virtualem illam voluntatem conditionatam, *Si peccatis non esset talis pœna annexa, non illa detestarer*. Siquidem motiuum illud pœnarum gehennæ non est finis vltimus, in quo voluntas sistit; sed est finis proximus, qui ordinatur ex sua natura ad finem vltimum: quoniam detestatio peccati licèt ex fuga pœnæ proximè oriatur; non tamen excludit, quin potius includit virtualiter finem vltimum supernaturalem, qui est Deus auctor gloriæ. Et quamuis fateamur, hominem per actum timoris gehennæ magis detestari pœnam, quàm culpam; nihilominus id non impedit, quo minus homo absolutè loquendo ob amissionem gloriæ, quæ prouenit ex culpa, & propter alias rationes magis culpam detestetur, quàm pœnam. Neque ex eo,
8 quod fuga pœnæ gehennæ sit actus cõcupiscẽtiæ desinit esse supernaturalis; nam malum gehennæ opponitur bono gloriæ, quam speramus iuxta ea, quæ supra diximus: & cùm homo fide reuelata, & supernaturali credat animas ornandas, & vestiendas esse à Deo lumine gloriæ, & dotibus, supernaturalibus, timorem pœnæ, & metum fœditatis peccati, quo fędatur, & deturpatur anima, ex quo consurgit voluntas peccatoris ad eliciendum actum attritionis, proculdubio dicimus esse supernaturalem, cùm ordinetur ad finem vltimum, nempè ad Deum, auctorem dotium supernaturalium, & luminis gloriæ, quibus ornanda est anima in gloria. Sic etiam timor infamiæ, ægritudinis temporalis, aut mortis licèt sint merè natu-

naturales actus, si in eis voluntas sistat; sunt tamē supernaturales quando voluntas in eis non sistit, sed indè virtualiter saltē transit in Deum auctorem gratiæ, qui iustissimè his, & alijs pœnis temporalibus potest punire peccatores ob eorum culpas, amissionem gratiæ, ac amicitiæ suæ, quam se per peccatum voluntariè priuauerunt, & obnoxios pœnis temporalibus fecerunt, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, cap. 4. à num. 6. ad* 10. Vbi ponit exemplum pœnitentiæ Niniuitarum ad Ionæ prædicationem.

9 Dixi, *Cum spe veniæ*. Obtinendæ scilicet à Deo per Christum: quoniam detestatio, & animi dolor de peccato, licèt non proueniat ex consideratione peccati tanquam summi mali, repugnantis summo bono; tamen si concipiatur ex motiuo supernaturali per fidem apprehenso, nempè quia tanquam Dei offensa pœnam æternam meretur, ac voluntatem, seù affectum peccandi excludat cum spe veniæ, vtilis est talis attritio ad salutem, atque donum Dei, & impulsus Spiritus Sancti, non dum quidem inhabitantis, sed ad iustitiam comparandam excitantis, & mouentis, quo pœnitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat: siquidem *D. Thom. 3. par. q. 85. seù 26. art. 5.* enumerans actus contritionis, sic ait, *Primum principium est Dei operatio conuertentis cor, secundum illud Thren. vlt. Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur. Secundus actus est motus fidei. Tertius est motus timoris seruilis, quo quis timore suppliciorum a peccatis retrahitur. Quartus est motus spei, quo quis sub spe veniæ consequendæ assumit propositum emendandi. Quintus est motus charitatis, quo alicui peccatum displicet secundum se ipsum, quatenus est offensa Dei, & non principaliter propter supplicia. Sextus est motus timoris filialis, quo propter reuerentiam Dei, aliquis emendam Deo voluntarius offert.* Vndè antequam quis fiat verè, ac perfectè contritus per quintum, & sextum motiuum, efficitur attritus supernaturaliter per gratiam excitantem, per motum fidei, per timorem pœnarum, per motum spei, & per voluntatem non peccandi infuturum. Hoc idem ferè habetur ex *Concil. Trid. sess. 6. cap. 6.* ita se habente, *Disponuntur peccatores ad iustificationem, dum excitati Diuina gratia, & adiuti, fidem ex auditu concipientes liberè mouentur in Deum credentes vera esse, quæ Diuinitus reuelata, & promissa sunt, atque illud in primis, a Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, & dum peccatores se esse intelligentes a Diuinæ iustitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur ad considerandam Dei misericordiam se conuertendo in spem eriguntur, Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis iustitiæ fontem, diligere incipiunt: ac propterea mouentur aduersus peccata per odium aliquod, & detestationem.* Idem *Conc. sess. 14. cap. 4.* loquens in specie de attritione supernaturali sic ait, *Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex metu gehennæ, & pœnarum concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat donum Dei esse, & Spiritus Sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm mouentis, quo pœnitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat, & quamuis sine Sacramento pœnitentiæ per se ad iustificationem peccatorem, perducere non possit, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam, disponit.*

10 Dixi, *Cum proposito amplius non peccandi, ex se insufficiens ad gratiæ infusionem; sufficiens autem pœnitentiæ Sacramento*. Quoniam illa attritio est de essentia Sacramenti pœnitentiæ, quæ includit absolutam, & firmam voluntatem non peccandi, vt ex *Concil. Trid. loco proximè citato*, in illis verbis, *Si voluntatem peccandi excludit, &c.* Non excluditur autem voluntas peccandi à sola velleitate non peccandi: imò hæc duo possunt simul stare, nempè voluntas peccandi, & velleitas non peccandi. Dolor igitur citra efficacem peccati detestationem non est satis: efficax autem detestatio illa dicitur, quæ formaliter, aut virtute includit propositum non peccandi: etenim talis attritio debet saltem tollere obicem, qui positus est per affectum peccati, & moraliter manet quamdiù non retractatur. Non tamen tale propositum non peccandi debet esse super omnia, nempè quod pœnitens velit quodcunque malum subire, quam de cætero peccare, sed satis est, vt firmum propositum habeat non peccandi: quoniam vt supra adnotauimus ex *Fagund. d. cap. 5. nu. 3.* sicut ad habendam veram, & supernaturalem attritionem, non exigitur, vt peccatum detestetur super omne detestabile; ita non requiritur, vt peccatum sit vitandum super
11 omne vitabile, Concilium enim *d. cap. 4.* ad veram, ac supernaturalem attritionem duas tantùm conditiones exigit, nempè, quòd detestetur peccatum, vt est Dei offensa saltem virtualiter: & quòd proponatur efficaciter non peccare amplius infuturum: nec adest aliud Concilium, nec aliquis scripturæ locus, nec vllus Pontifex declarauit hactenus, opus esse ad verum actum attritionis detestari peccatum supra omne detestabile, & vitare illud tanquam maximè vitabile, vt benè declarat *Fagund. loco citato*, qui ob id ait quòd pauci sunt pœnitentes, qui eo modo peccatum detestentur, dum attritionis actum faciunt, & paucissimi Cōfessarij hoc illi suadent: & propterea non est illis onus huiusmodi imponendum. Qualiter autem attritus dicatur virtualiter saltē detestari peccatum, vt est offensa Dei, licèt moueatur ex metu pœnarum, & ex consideratione fœditatis peccati, latè supra declarauimus, *vers. Nec obstat*.

† Adde, quòd propositum non peccandi de
12 cætero, satis est etiam, si sit cum formidine peccandi in futurum, eo quod expertus sit pœnitens aliàs succubuisse tentationibus, dummodo speret cum Dei auxilio illas se de cætero superaturum, vt habetur ex *Henriq. l. 4. cap. 24. num. 3. Conynck.*

disp.2. de Sacram.num.19. Nauar. Cord. Lop. Bonac. & ex alijs, quos refert, & ſequitur *Alphon. de Leone de offic. & poteſt. Confeſ. recoll. 19. ſub num.89.* & rationem eam eſſe volunt, nam differunt inter ſe non habere propoſitum peccandi, & timere ſe peccaturum: ſiquidem ſic timens videtur nolle peccare, quia quæ volumus non timemus. Limitat tamen hanc propoſitionem *Lopez 1. par. cap.13.* quando quis reperitur in occaſione proxima peccandi, quoniam ſic timens non debet abſolui, niſi occaſionem tollat. Vide quæ ſupra adnotaui, *ſec.3. verſ. Dixi cum propoſito, & ſec.4. propè finem.*

13 Ex ſupradicta definitione, ſeù deſcriptione attritionis, & ex *Concil. Trid. d.cap.4.* colligitur attritionem eſſe duplicem; alteram ſcilicèt, quæ prouenit ex conſideratione fœditatis peccati: & alteram quæ concipitur ex metu gehennæ, & pœnarum: quæ quidem attritionis diuiſio ſufficiens eſt; nã ad ipſas duas attritionis ſpecies omnes aliæ reducuntur. Etenim deteſtatio, & dolor de peccato, eo quòd eſt cõtra iuſtitiam, reducitur ad attritionem, quæ concipitur ex conſideratione fęditatis peccati: & deteſtatio peccati ex amore æternæ gloriæ comprehenditur ſub illa, quæ eſt metu gehennæ, & pęnarum: ſiquidem amor, & timor cum proportione ſumpti connexi ſunt: & propterea paria ſunt fugere peccatum ex amore conſequendi gloriam, & ex timore amittendi illam. Ad eandem attritionis ſpeciem reducitur deteſtatio peccati proueniens ex metu infamiæ, ægritudinis, aut alterius mali: quoniam *Concil. Trid. d cap.4.* vtrunque coniunxit, ex metu gehennæ, & pęnarum. His adde, quæ optimè cumulauit *Alphon. de Leone de offic. & poteſt. Confeſ. recoll.19. à num.30. ad 61.* Vtramque autem contritionem ab ipſo Conc. traditam honeſtam eſſe, atque adeò actus per ſe honeſtos, & bonos clariſſimè patet: ſiquidem intentio finis bona eſt ex obiecto ſuo: quod quidem quoad primam attritionis ſpeciem non indiget probatione, cùm ex ſe pateat, & ſupra ſufficienter declarauimus, *verſ. Nec obſtat.* Quo verò ad alteram attritionis ſpeciem multa quoque diximus ſupra loco citato: quibus adde, quòd ſicut fugere, & deteſtari peccatum propter ſuam fęditatem eſt ex obiecto bonum, ita etiam deteſtari peccatum ad fugiendam pęnam; quoniam pęna eſt ex ſe odio digna: & nullum medium eſt aptius ad vitandam pęnam, quàm deteſtatio, & vitatio culpæ. Et quamuis culpa ſit malum altioris rationis, quàm pęna, non tamen ob id inordinatum eſt, aut malum ordinare deteſtationem peccati ad fugam pęnæ: ſiquidem illud eſt finis proximus, & non excludit finem vltimum, qui eſt Deus, ad cuius gloriam totum hoc referibile eſt: & quandiù non excluditur, ex ſe in illum tendit. Sic Deus ordinauit Incarnationem, & paſſionem Chriſti ad gloriam noſtram; quia licèt ordinetur maius bonum ad minus bonum; non tamen maius bonum priuatur ſua excellentia, cum vtrunque tendat ad finem vltimum, & ſic ad Dei gloriam.

De quantitate contritionis, tàm perfectæ, quàm imperfectæ.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Contritionis quantitas tripliciter conſiderari poteſt, & quomodo.*

2 *Contritio nullam requirit intenſionem, quocunque modo conſideretur; Et neque Attritio.*

3 *Contritio imperfecta, & ſic attritio non expoſtulat neceſſariò deteſtationem, ac dolorem, omnium maximum appretiatiuè.*

4 *Nulla contritio tam perfecta, quàm imperfecta, requirit quantitatem deteſtationis extenſiuam, atque adeò temporis durationem, poteſt enim haberi in inſtanti temporis.*

1 TRactauimus hucuſque de contritione ſecundum eius ſubſtantiam aſſignantes definitionem eſſentialem ipſius contritionis, tàm perfectæ ante, & poſt legem Euangelicam conſideratæ; quàm imperfectæ, atque adeò attritionis, & concluſimus eſſe peccati deteſtationem: modo competenti ordine ſequitur videndum de eiuſdem quantitate. Et quoniam contritionis quantitas tripliciter conſiderari poteſt, intenſiuè ſcilicèt, extenſiuè, & obiectiuè. Intenſiuè, an maxima debeat eſſe contritio, & ſic peccati deteſtatio, quàm per naturam haberi poſſit: extenſiuè, per quot tempus ſit habenda: & obiectiuè, an ſcilicèt cadat in ſingula peccata diſtinctè recogitata, idcircò de his omnibus duximus diſcutiendum. Ad cuius rei determinationem duo faciemus, primò certa ab incertis ſeparabimus, ſecundò quæ dubia ſunt per propriam quæſtionem definiemus.

2 Circa primum dico primò certum eſſe ferè apud omnes, contritionem nullam requirere intenſionem; ſed ad eam ſubſtantiam tantùm actus ſufficere, ſiuè agatur de contritione perfecta, ante, vel poſt legem Euangelicam conſiderata: ſiuè agatur de contritione imperfecta, & ſic de attritione. Etenim ad contritionem perfectam ſatis eſt deteſtatio omniũ maxima appretiatiuè, nempè, quòd homo malit quodcunque malum ſubijſſe, quàm Deum offendiſſe: & quodcunque malum ſubire, quàm Deum offendere, nec opus eſt ad particularia mala deſcendere, dicendo, velim filium vnicum perdidiſſe, ignem, ac præcipitium ſubijſſe, quàm Deum offendiſſe: quin potius ſtultè ageret, qui ſe, vel alium ſuper huiuſmodi actus ſollicitaret, vt rectè docet *Petr. de Pal.* quem refert, & ſequitur *Alphon. de Leone de offic. & poteſt. Confeſ. recoll.19. num.69.* Etenim quemadmodum delectabilia magis delectant ſpecialiter conſiderata, quam generaliter; ita terribilia magis terrent in ſpecie conſiderata, quàm in genere. Adde hic, quæ habentur ex *Fagund. de præcept. Eccleſ. præcept. 2. lib.2. cap.6.* qui ſpecialiter loquitur de attritione, & latè *Laym. in ſum. lib 5. tract.6. cap.4. nu.1.* vbi quamplurimos allegat. Quod dixi de deteſtatione peccati,

cati, idem dicendum est de eiusdem dolore, qui est detestationis effectus: non enim dolor ille debet esse summè intensus: siquidem rarus, aut nullus dari potest dolor, qui non possit magis intendi, vt experientia docet, quæ est rerum magistra, *cap. quam sit de elect. in 6.* sed satis est, quòd dolor sit omnium maximus appretiatiuè, idest quòd quis malit subijsse quodcunque malum, quàm mortiferè peccasse: qui quidem dolor cùm sit intellectualis in re non discrepat à detestatione. Dolor autem sensibilis, qui est effectus consequēs dolorem voluntatis ex necessitate naturę eo modo, quo vires superiores redundantes in inferiores mouēt illas, vel ex electione voluntatis illum excitantis ad contritionem, non exigitur necessariò, sed tantùm ad benè esse, cùm non sit in nostra facultate: & propterea non oportet illum esse omnium maximum: quin potius nimius esset vitiosus, sicut afflictio exterior, nempè ieiunium, disciplinatio, &c. Siquidem in his omnibus pro regula accipienda est conseruatio subiecti, & bona habitudo ad operandum ea, quæ sibi incūbunt secundùm proprium statum. Ità *D. Thom. 3. par. q. 46. art. 6. ad 4. & q. 48. art. 2. Syl. loc. cit. nu. 2. & 3. Nauar. in sum. cap. 1.* Imò contritio imper-
3 fecta, & sic attritio necessariò non expostulat detestationem, ac dolorem omnium maximum appretiatiuè: siquidem ad supernaturalem attritionem necessariò non exigitur, vt peccatum detestetur super omne detestabile, nec vt sit vitādum super omne vitabile, vt diximus supra *sec. 5. vers. Dixi cum proposito.* Etenim idem est detestari peccatum appretiatiuè, & diligere appretiatiuè, quā detestari supra omne malum, vel diligere super omnia, vt rectè declarat *Coninch. q. 62. art. 1. n. 25. & disp. 2. nu. 64. & 69. Reginald. lib. 5. suæ sum. nu. 75. Nauar. d. cap. 1.* & alij apud *Alph. de Leone d. recoll. 19. nu. 62. cum plurib. seq. & nu. 71. contra Sot.* docentem in attritione requiri, vt quis detestetur peccatum commissum supra omne detestabile, sicut in contritione vera, ac perfecta motus ex eo, quòd peccatum sit summum malum, cùm opponatur Deo, qui est summus bonus, & summa bonitas, atque ideò deleri non possit, nisi etiam per summum dolorem: quæ quidem *Soti* sententia communiter reijcitur; quoniam aliàs nulla esset differentia inter contritionem, & attritionem, & frustrà concederetur à *Conc. Trid.* attritionem cum confessione satis esse ad gratiā impetrandam. Nec *Soti* argumentum vim habet, quoniam Sacramētum pœnitentiæ supplet, quod vera contritio expostulat ad delendam lethalem culpam. Est tamen verum, quòd si quis expressè, ac positiuè formaret hunc actum dicens, nolo dolere de peccato supra omne odibile, iste talis non diceretur sufficiens attritus: siquidem videretur velle potius voluisse peccare, quàm voluisse incidere in aliquod malum sibi odibile, vt declarat *Lopez in suo instr. par. 1. cap. 15. & Alph. de Leone loc. cit. nu. 66.*
4 Dico secundò certum esse, nullam contritionem, tàm perfectam, quàm impefectam requirere quantitatem detestationis extensiuam, atque adeò temporis durationem, & sic in instanti tēporis potest haberi, iuxtà illud *Ezech. cap. 18.* de quo in *cap. ponderet, 50. d.* vbi remissio peccatorum promittitur in quacunq; hora ingemuerit peccator. Vndè *Leo Papa epist. 91.* sic ait, *Nec misericordiæ mensuras possumus ponere, nec tempore definire, apud quem nullas patitur moras vera conuersio.* Ità post *D. Thom. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 4. sec. 5. Reginald. lib. 5. suæ sum. nu. 51. Coninch. loc. cit. nu 72. Bonac. disp. 5. de pęnit. q. 5. sec. 1. par. 7. nu. 2. D. Bonau. in 4. d. 16. par. 1. art. 3. q. 1. Laym in sua sum. Theol. lib. 5. tract 6. cap. 4. nu. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Alph. de Leone d. recoll. 19. nu. 72.* qui *num. 73.* id intelligit quoad deletionem culpæ, & pœnæ æternæ, non autem quoad deletionem pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam: siquidem maior pars pœnæ temporalis remittitur ei, qui habet contritionem magis intensam, siuè contritio perfecta sit, siuè imperfecta, & sic attritio. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant: tota difficultas modo remanet de quantitate contritionis obiectiua. Vndè quæritur.

An de ratione contritionis sit, vt detestatio cadat in omnia peccata distinctè recogitata, siuè contritio perfecta sit, siuè impefecta, & sic attritio.

SEC VII.

SVMMARIVM.

1 *Contritio, & attritio debet esse de omnibus peccatis, in memoriam adductis, & reuocatis.*
2 *Ex parte voluntatis non exiguntur singulæ contritiones iuxta peccatorum numerum, sed satis est simplex motus voluntatis, omnia peccata respiciens, ac detestans.*
3 *Nemo tenetur habere explicitè Maiorem attritionem de vno, quàm de alio peccato minus graui, nisi comparatio fiat à pœnitente inter peccata.*
4 *Ex parte Intellectus requiritur ad Contritionem aliqua recognitio de peccatis commissis.*
5 *Vt homo distinctè recogitet peccata sua omnia, tam quo ad species singulas, quàm quoad numerum, an sit per se necessarium.*
6 *Ad contritionem necessaria non est distincta omnium peccatorum recogitatio, sed sat est confusè, & indistinctè omnia peccata detestari.*
7 *Contritio dupliciter consideratur, & quomodo.*
8 *Necessitas recogitationis peccatorum tripliciter consideratur.*
9 *Peccator in eo instanti, quo contritionem elicit, tripliciter se habere potest ex parte intellectus.*
10 *Contritio si consideretur in ordine ad confessionem faciendam, siuè perfecta, siuè imperfecta sit semper præexigit singulorum peccatorum Discussionem, seu recogitationem.*
11 *Dolor internus de peccato, vt sufficiens sit ad obtinendam gratiam in Sacramento pœnitentiæ, saltem esse debet attritio supernaturalis.*
12 *Si quis doleat, quod non satis doleat, an sit sufficiens*

ficiens dolor cum Sacramento.

13 *Si quis dicat, se non habere dolorem satis proportionatum magnitudini suorum peccatorum, satis dolet, & absolutionem meretur.*

14 *Si quis non possit omnia peccata recogitare, vt quia in mortis periculo reperitur, satis erit, si aliqua peccata recogitet. Quod si nullo modo poterit, sufficit, accusare se peccasse mortaliter.*

15 *Habens mortalia, & venialia peccata, recogitare poterit mortalia tantùm, omissa recogitatione venialium.*

16 *Contritio si consideratur secundum se, vt virtus pœnitentiæ sine actuali susceptione Sacramenti nullam requirit actualem, ac distinctam peccatorum recogitationem, vt ex se sufficiens sit ad peccatorum remissionem extra Sacramẽtum pœnitentiæ.*

17 *Peccatorum actualis, & distincta recogitatio ex vi, ac præcepto contritionis non requiritur ex ipso actu, in quo voluntas actum elicit contritionis, nec ante, nec post.*

18 *Attritio persumpta deseruit ad delenda venialia extra Sacramẽtum pœnitentiæ, nec per se requirit infusionem gratiæ, nec distinctam venialium recogitationem.*

19 *Qui attritus accedit ad Sacramentum Baptismi, gratiam consequitur iustificantem, & peccatorũ, tùm venialium, tùm mortalium, atque etiam peccati originalis indulgentiam, facitque hominem de attrito contritum, sicut Sacramentum pœnitentiæ. Et quare.*

20 *In susceptione aliorum Sacramentorum attritio cognita ad gratiam iustificantem sufficiens dispositio non est, sed requiritur contritio, seu attritio, putata contritio.*

21 *Baptismus, & pœnitentia conferunt primam gratiam, quia dicuntur Sacramenta mortuorum: Alia verò Sacramenta dicuntur viuorum, & maiorem exigunt in peccatore dispositionem, & per accidens dicuntur conferre primam gratiam.*

22 *Attritio, existimata contritio, homini habenti conscientiam peccati mortalis, & dum rapitur ad martyrium, copiam non habeat Confessarij, confert primam gratiam.*

23 *Attritio cognita ex se sufficiens non est, conferre Martyri primam gratiam in Martyrio.*

24 *Adultus, raptus ad Martyrium, si non sit baptizatus, & potest commodè ante martyrium baptismum suscipere, ad id tenetur; Si verò sit baptizatus, & conscientiam habeat peccati mortalis, confiteri sacramentaliter tenetur, si possit, antequam martyrium compleat.*

25 *Adultus, habens conscientiam peccati, dum rapitur ad martyrium, tenetur illius formalem, & veram contritionem habere, nec excusatur, nisi ob ignorantiam Iuris, vel facti.*

26 *Baptismus aqua licet conferat primam gratiam; aliter tamen dicendum est de baptismo sanguinis, & sic de martyrio.*

37 *In negotio, ex quo pendet æterna salus, tenetur homo eligere medium, omninò certum, ac securum secundùm catholicam fidem.*

28 *Qui plura peccata commisit, & de vno tantùm cogitet, veram, & perfectam contritionem habebit, si illud ex perfectissimo motiuo pœnitentiæ detestetur: Et an, & quando gratiam iustificantem cõsequetur absque reali susceptione Sacramenti.*

29 *Qui plura mortalia commisit, & actu de illis cogitet, non potest formaliter habere contritionem, et detestationem de vno, & non de alio.*

30 *Sancti non solùm operantur, quod est ad salutem necessarium, sed etiam quod perfectum est, prout Sãctos decet. Et respondetur ad loca sacræ scripturæ, & ad authoritates Sanctorum Patrum.*

IN hac difficultate sex faciemus. Primò certa ab incertis separabimus. Secundò punctum difficultatis proponemus. Tertiò Doctores sententias referemus. Quartò aliqua adnotabimus. Quintò rem ipsam determinabimus. Vltimò cõtraria diluemus.

1 Circa primum est adnotandum, primò certum esse apud omnes, contritionem tàm perfectam, quàm imperfectam, & sic attritionem debere esse de omnibus peccatis in memoriam adductis, & reuocatis. Hæc conclusio est communis, & patet tùm auctoritate sacræ scripturæ, quæ de omnibus peccatis dolorem exigit, vt patet *Ezech. cap.* 18. *&* 33. tùm etiam ex Patrum testimonijs, de quibus habetur in *cap. non potest quis, & cap. quem pœnitet, de pœnit. d.* 1. *cap. sunt plures, & cap. consideret, d.* 6. & latè *D. August. de vera, & fal. pœnit. cap.* 9. Tùm denique probatur ratione siquidem contritio est vltima dispositio ad gratiam, quæ obtineri nõ potest citra conuersionem in Deum, & auersionem ab omnibus peccatis mortalibus.

2 Secundò est adnotandum certum esse ex parte voluntatis nõ exigi singulas contritiones, iuxta peccatorum numerum, sed satis esse simplicem motum voluntatis, omnia peccata respicientem, & detestantem. Ità *Caiet. in suis opusc. tom.* 1. *tract.* 4 *q.* 2. *& in sua sum. ver. Contritio, Medin. C. de pœnit. q.* 3. *§. Noto autem Nauar. in Man. cap.* 1. *n.* 22. *Tol. in sum. lib.* 3. *cap.* 5. *nu.* 2. *Henriq. lib.* 4 *de pœnit. cap.* 27. *n.* 2. *D. Bonau. in* 4. *d.* 16. *par.* 1. *art.* 4. *q. Petr. Sot. lec.* 13. *de pœnit. Binsfeld. in Enchiridio de contrit. Fagund. de precept. Eccl. precept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 6. *sub nu.* 8. *Laym. in sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 4. *de sacram. pœnit. nu.* 3. *Coninch. de Sacram. disp.* 2. *dub.* 8. & alij contra *Angel. ver. Contritio, & Adrian. q.* 3. *de Baptis.* Etenim si singulorum peccatorum contritiones singulę in particulari necessariæ forent, non valeret homo conuerti, ac saluari quocunque temporis momento contra id quod supra conclusimus, *concl. præced.* Etenim opus esset longo tempore: siquidem tot actus contritionis vno momento elici non possent. Et quamuis supra relati Doctores loquantur de contritione; nihilominus idem proportionaliter dicendum esse de attritione, *Reginald. in sua sum. lib.* 5. *num.* 53. *& Alph. de Leone de offic. & potest. Confes. recol.* 19. *nu.* 74. vbi *nu.* 75. *&* 76. Ex hoc infert neminem

3 teneri habere explicitè maiorem attritionem de vno peccato grauiori, quàm de alio minus graui, cùm sit vnus actus pro omnibus: quod verum quan-

quando non fit comparatio inter alia peccata; aliàs secus: siquidem quando fit comparatio à pœnitente inter peccata, fit necessaria detestatio de grauiori, quàm de minus graui: nam vbi est maius motiuum, maior debet esse detestatio, vt habetur ex *Bonacina disp. 5. de sacram. pęnit. q.5. sec.1.par.5.num.1.& Alph.de Leone loc.cit.* cum alijs, quos allegant. Vbi subdunt, quòd eo casu explicitè detestans magis peccatum leuius, quàm grauius lethalem culpam contrahit: siquidem qui ex duobus malis, maius eligit, facit contra ius naturale, atque ideò grauitèr peccat. Est tamen verum, quòd *Lopez par.1.cap. 15.* post *Sot.* inquit, non semper peccare eum, qui magis detestatur peccatum aliquod minus graue in comparatione grauioris, vt si quis dicat, si ex necessitate deberem committere furtum, vel homicidium, potius committerem homicidium, quod est grauius furto; dummodò talis firmum habeat animum neutrum committendi. Adde quòd *Bonac. nu. 2.* quem sequitur *Alph.de Leone vbi sup. n.77.* cum cum communi docet, quòd si quis habeat peccata mortalia, & venialia, non tenetur vno actu detestari mortalia, & venialia.

4 Tertiò est adnotandum certum esse ex parte intellectus requiri ad contritionem recogitatio aliqua de peccatis commissis. Vndè non sufficit cōsiderare in genere peccatum, & malitiam eius, sed oportet recogitare illum, vt à me commissum, vt patet ex illo *Ezech.cap.18.* ibi. *Considerans enim peccata sua, &c.* Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant; tota difficultas modo remanet in cognoscendo quantitatem, & qualitatem recogitationis peccatorum, an scilicet recogitatio ipsa debeat esse distincta, vel sufficiat confusa.

5 In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *D.Thom.3.par. q.87.art.1. & 1.q.113.art.5. ad 3. & in 4.d.27.q.2. art.2. quæstiun.6. Alen.4.q.69.mem.8.art.2. Sot.in 4.d.17.q. 2.art.2. Philiar.de offic. Sacerd.p.2. lib.2. de pœnit. cap.20. Syl.in sum. ver.Contritio, n.5.* & aliorum, dicentium per se necessarium esse, vt homo distinctè recogitet peccata sua omnia, tàm quoad species singulas, quam quoad numerum, & ità ea detestetur, ac de eisdem doleat. Hæc sententia probatur, tùm scripturæ auctoritate, tùm Patrum testimonio; & denique ratione. Auctoritate scripturæ probatur primò ex illo *Isaia cap.43.* dicentis, *Dic tu peccata tua, vt iustificeris.* Quæ verba *D.Chrys.lib.1.de compun. cord.* Exponit de interiori confessione, quæ nisi per peccatorum recogitationem fieri nequit. Confirmatur ex *Ezech. cap. 18. & 33.* vbi postulatur pœnitentia de omnibus peccatis, sicut & obseruantia omnium, & singulorum præceptorum: At singula præcepta obseruantur distinctè cum recogitatione ipsorū, ergò eodem modo pœnitentia fieri debet. Patrum testimonio hæc ipsa sentētia patet ex *D. Chrysost. hom.9. ad Hebr. circa finem,* vbi ait, *Si quis recognoscat se peccasse, & non ad singulas species descendat, nunquam cessabit. D.Ambr. quoque in præfat. in psal. 37.* definiuit pœnitentiam esse commemorationem delictorum, vt ea vnusquisque in se castiget, & condemnet. Idem ait *D.August.de vera, & fal.pœnit.cap.17. & Greg.4.moral.cap.15. & lib.8.cap.10.* Denique probatur eadem sententia ratione, etenim homo peccando auertitur à Deo per plures auersiones, iuxtà numerum peccatorū; ergò debet per plures conuersiones conuerti ad Deum pœnitendo, iuxta numerum peccatorum distinctè recogitatorum.

6 Secunda sententia, quæ nobis videtur probabilior est *Caiet.in D.Thom.3.par.q.87. art.1. Maior.in 4.d.17.q.3. Veg.in Conc.Trid. lib.14.cap.24. Victor.in sum.de pęnit.nu.116. Nauar.in Man.cap. 1.nu.23. Suar.in 3.par.tom.4. de pęnit disp.4.sec.6. Laym.in sua sum Theol.lib.5.tract.6.cap.4.num.3. Petr.Sot.lec.13.de pęnit.* & aliorum, existimantiū, ad contritionem non esse necessariam recogitationem distinctam omnium peccatorum; sed satis esse confusè, ac indistinctè omnia peccata detestari. Pro cuius rei explicatione.

7 Est adnotandum primò, quòd contritio consideratur dupliciter, primò secundùm se, & prout est pœnitentiæ virtus: secundò in ordine ad cōfessionem faciendam, siuè contritio perfecta sit, siuè imperfecta, atque adeò attritio.

8 Secundò est adnotandum necessitatem recogitationis peccatorum triplicitèr cōsiderari posse. Primò, quod tota actualis consideratio, & distincta singulorum peccatorum recogitatio sit in intellectu in eo instanti, in quo voluntas actum contritionis elicit: secundò, quod recogitatio ipsa contritionis actum præcesserit: tertiò, quòd fuerit consecuta, & consequentèr, quod de recognitione peccatorum habeatur votum, seu propositum in contritione ipsa inclusum.

9 Tertiò est adnotandum, quòd peccator triplicitèr, quo se potest habere ex parte intellectus in eo instanti, in quo elicit contritionem. Primò, vt actu, ac distinctè recogitans omnia peccata, quæ commisit: secundò, vt confusè peccata recogitans; nempè vt considerans se sæpius offendisse Deum, & per voluntatem omnia peccata detestans: Et tertiò, vt actu considerans de vno, vel altero peccato commisso in particulari, non autem vniuersè de omnibus, nec distinctè, nec confusè. His adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

10 SI consideretur contritio in ordine ad confessionem faciendam, siuè contritio perfecta sit, siuè imperfecta, atque ideò attritio semper præexigit singulorum peccatorum discussionem, ac recogitationem. Hæc conclusio est communis, & citrà omnem controuersiam tenet *Laym.d.cap.4. sub n.3. Fagund.de præcep. Eccl.præcep.2. lib.2.cap. cap.6.num.9.* & alij, & patet ex *Conc.Trid. sess.14. cap.15.* dùm præcipit confessionem sacramentalem esse habendam post diligentem discussionē, his verbis, *Oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent in confessione recenseri, &c.* Vndè ex defectu diligentiæ in memorandis peccatis,

catis, confessionem nullam esse, ac iterandam, latè nos ostendimus suprà *disp. 7. sec. 1. concl. 5. vers. Ex hoc infertur, circa medium, & vers. Et quamuis.* Est tamen verum, quòd ad iustificationem per Sacramentum pœnitentiæ, non oportet de singulis peccatis mortalibus in memoriam reuocatis, & confitendis sigillatim dolere; sed satis est vnus simplex dolor contritionis, vel attritionis, ex generali motiuo conceptus, qui virtualitèr, & implicitè ad omnia peccata se extendat, vt habetur ex *Nau. in Man. cap. 1. nu. 22. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 20. sec. 4. nu. 28. Alph. de Leone de offic. & potest. Confes. recoll. 19. nu. 74.* vbi plures allegat, & *Laym. d. cap. 4. nu. 3. in fine*, vbi *num. 4.* probat etiam ad valorem Sacramenti pœnitentiæ requiri, vt dolor internus aliquo modo antecedat confessionem externam: siquidem externa peccatorum confessio, vt sit pars Sacramenti debet procedere ab interna pœnitentia, vt sufficiēter etiam explicat *Coninch disp. 4. dub. 6.* Etenim ob id pœnitentes antequam incipiant confessionem sacramentalem præmittunt confessionem generalem, vt si ante dolor ex generali motiuo conceptus non erat, saltem tunc concipiatur.

11 Imò talis dolor debet esse saltem attritio supernaturalis, vt sufficiens sit ad obtinendam gratiam in Sacramenro pœnitentiæ; nempè quod proueniat ex motiuo supernaturali, itaut licèt formalitèr quis moueatur ad dolendum de peccatis ex metu pœnæ, aut ex consideratione turpitudinis peccati; tamen dictus dolor habet aliquem respectũ ad Deum, idest quia cogitat, quòd ideò peccata merentur dictam pœnam, aut ideò contineant illam fœditatem, quia sunt offensa Dei, vel quia à Deo permittuntur dicta mala in pœnam peccatorum, vt habetur ex *Valen. tom. 4. q. 8. disp. 7. par. 4. vers. Animaduertendum, Reginald. lib. 5. nu. 71. & 72. Alph. de Leone d. recoll. 19. nu. 35. cum plurib. seq.* vbi etiam declarat, qualiter attritio concipiatur ex amore vitæ æternæ, ex expectatione bonorum temporalium à Deo cum respectu ad vitam æternam, ac timore iustitiæ in ordine ad Deum, vt latè supra *sec. 5. circa fin.* nos adnotauimus. Vndè non videtur admitti posse sententiam, *Syl. ver. Confessio 1. q. 21. Nauar. in Man. cap. 1. nu. 18. & cap. 10. nu. 4. Sà ver. Contritio nu. 5.* & aliorum dicentium, sufficientem do-

12 lorem esse cum Sacramento, si quis dolet, quòd non satis doleat: etenim talis dolor non potest dici attritio, sed decarentia attritionis, nec est supernaturalis requisitus ad effectum Sacramenti, vt post *Medin.* docet *Lopez par. 1. Instr. cap. 14. Bonac. de Sacram. disp. 5. q. 5. sec. 1. par. 3. nu. 7.* vbi alios allegat, & *Alph. de Leone loc. cit. nu. 55.* Qui tamen *nu. 56.* id limitat in eo, qui dolet non habere contritionem perfectam; quia signum est, talem esse sufficiēter attritum, & ità intelligit *Nauar. d. cap. 1. nu. 18. vers. Si verò intellexerunt, & d. cap. 10. nu. 4. Tolet. lib. 3. cap. 4. vers. Quorum sufficeret, P. Megal. & Carb.* Sed re vera si pœnitens non habeat attritionem saltem supernaturalem modo supra explicato, quantumuis doleat se non habere contritionem, & in re vera contritionem non habeat, nunquam iustificabitur in Sacramēto pœnitentiæ. Est tamen verùm, quòd *Laym. in sua sum. lib. 5. tract. 6. cap. 4. nu. 5.* ait, quòd doctrina illa *Nauar.* & sequacium in bono sensu intel-

13 lecta vera est: si quis dicat, quòd magnitudini peccatorum non satis proportionatum dolorem habeat; quoniam signum est, eum satis dolere, & absolutionem mereri. Idem dicendum putat de eo, qui existimat, se non satis dolere, cùm tamen ex animo cupiat; dummodò actualem affectum erga lethalem culpam non habeat. Ego autem arbitror, huiusmodi dolorem esse sufficientem ad obtinendam absolutionem, ità vt negari nequeat à Confessario; nunquam tamen pœnitens obtinebit gratiam, nisi saltem attritionem habeat supernaturalem. Dixi, *Nunquam tamen pœnitens obtinebit gratiam.* Quoniam licèt talis dolor sit insufficiens ad producendum effectum Sacramēti, & sic gratiam; sufficeret tamen ad valorem Sacramenti iuxtà opinionem eorum, qui tenēt, dari Sacramentum pœnitentiæ validum, sed informe, de qua res nos latè supra, *disp. 2. à sec. 3. vsque ad 7.* Ità *Alph. de Leone d. recoll. 19. sub nu. 55.* qui *nu. 46.* idem dicendum ait de habente attritionem naturalem, quia licet huiusmodi attritio sit insufficiens ad obtinendam gratiam; est tamen satis ad valorem Sacramenti, cùm ipse quoque doceat, dari Sacramentum pœnitētiæ validum, sed informe.

14 Limitatur tamen hæc conclusio, vt ità demùm quis in ordine ad confessionem faciēdam teneatur præmittere recogitationem omnium peccatorum, quando potest: aliàs si non possit omnia, vt quia reperiatur in articulo mortis cum formidine non recipiendi absolutionem, tunc satis est si recogitet aliqua peccata, & illa confiteatur, vt absolutionem obtineat. Et si ex defectu temporis, vel timore instantis mortis nullo modo recogitare possit peccata, tūc satis est si se peccasse mortaliter accuset, & si nec id exprimere valeat, tunc sufficit si pectus suum percutiat, vel alijs signis ostendat dolorem suorum peccatorum, ad effectũ consequendi sacramētalem absolutionem, vt patet ex ijs, quæ supra latè cumulauimus, *disp. 3. sec. 1. concl. 5. limit. 2. per totam, & sec. 2. concl. 2. limit. 1.*

15 Secundò limitatur, vt si quis habeat mortalia, ac venialia peccata, possit recogitare mortalia tantùm, omissa recogitatione venialium. Etenim nos non tenemur eodem actu detestari mortalia, ac venialia, sed satis est detestari mortalia, vt habetur ex *Bonac. de Sacram. disp. 5. sec. 1. par. 5. nu. 2. & Alph. de Leone d. recoll. 19. num. 77.* ergò si quis habeat mortalia, & venialia, in ordine ad confessionem tenetur recogitare mortalia dumtaxat, non autem venialia: siquidem recogitatio fit per detestationem, quæ informare debet sacramentalem confessionem: nam externa peccatorum confessio, vt sit pars Sacramenti pœnitentiæ debet procedere ab interna, atque ideò à detestatione peccatorum, ob id enim confessio sacramentalis de-

debet esse dolorosa, vt supra declarauimus in hac ipsa conclusione circa prin. Confirmatur; quoniam habens mortalia, & venialia potest confiteri mortalia tantùm, omissis venialibus; quia mortalia dumtaxat sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ, non autem venalia, vt diffusè nos supra probauimus, *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 3. ergò habens mortalia, & venialia, non tenetur recogitare venialia, sed tantùm mortalia in ordine ad confessionem: nam recogitatio peccatorum fit ob confessionem sacramentalem faciendam, vt supra ostendimus.

SECVNDA CONCLVSIO.

16 SI consideretur contritio secundùm se, vt est virtus pœnitentiæ sine actuali susceptione Sacramenti, ad eius perfectionem nulla requiritur actualis, ac distincta peccatorum recogitatio, vt ex se sit sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum pœnitentiæ. Hæc conclusio est *Caiet. in* 3. *par. q.* 81. *art.* 1. *& in sum. ver. Contritio, Nauar. in Man. cap.* 1. *num.* 22. *Binsfeld. in Enchirid. de côtrit. Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 4. *sec.* 6. *Coninch. de pœnit. disp.* 2. *dub.* 8. *Laym. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 4. *sub nu.* 3. *vers. Addo*, & aliorum. Probatur: quia homo ex præcepto contritionis, seu virtutis pœnitentiæ, non obligatur ad peccata sua in memoriam reuocanda: siquidem citra memorationem huiusmodi per contritionem in momento temporis ad Deum perfectè conuerti, ac iustificari potest, vt supra adnotauimus. Vndè seclusa obligatione confitendi, vt in lege veteri: vel etiam in noua, si confessio impossibilis sit ob inopiam Confessarij, non adest præceptum recogitandi peccata ad veram, ac perfectam contritionem habendam ex se sufficientem

17 ad remittenda peccata. Confirmatur hæc ipsa conclusio, quia talis peccatorum recogitatio ex vi, ac præcepto contritionis, non exigitur in ipso actu, in quo voluntas elicit actum contritionis, nec ante, nec postea: ergò nullo modo requiritur. Consequentia patet ex sufficienti partium enumeratione. Antecedês probatur, quia non potest dici primum, quoniam alias côtritio esset humano modo impossibilis: siquidem multitudo, & varietas peccatorum sæpè est multiplex, & propterea nequit intellectus humanus simul ad omnia illa distinctè attendere, dùm voluntas elicit actû contritionis. Non potest dici secundùm se, atque adeò ad contritionem perfectam non exigitur, vt peccatorum recogitatio præcedat tempore illud instans, quo voluntas elicit actum côtritionis: quoniam si recogitatio ipsa non requiritur in actu, quo voluntas elicit contritionem, nec etiam exigitur, vt illum actum præcedat: etenim in illo instanti, quo habetur contritio, iam non manet in intellectu, nisi confusa quædam repræsentatio, & memoria peccatorum: ergò si hæc eadem præcessisset, satis esset: tantò magis, quia iustificatio hominis in instanti, & in quocunque têporis momento fieri potest, iuxta illud. *In quacunque hora ingemuerit, &c.* Nec etiam potest dici tertium; quoniam nullum adest præceptum recogitandi peccata post actum contritionis, nec adest ratio aliqua illa recogitandi: siquidem ante talem recogitationem côtritionis actum subsequentem, non posset dici perfecta contritio; quod est manifestè falsum, vt supra ostendimus, cùm per se sufficiat vniuersalis detestatio peccatorum confusè tantùm recogitatorum. Nec ex aliquo præcepto necessaria esse potest: quoniam tale præceptum non est iuris naturalis, nam ex nullo principio necessariò infertur: neque erat in statu legis naturæ, in quo tantùm erant præcepta connaturalia gratiæ: nec demùm ex scriptura, quia testimonia scripturæ non adsunt, quæ id probent, vt infra dicemus. Non igitur recogitationem distinctam peccatorum exigit côtritio secundùm se considerata, & non in ordine ad côfessionem sacramentalem faciendam.

18 Quod diximus de contritione perfecta per se sumpta, non ordinata ad confessionem faciendâ, extendimus etiam ad contritionem imperfectâ, atque ideò ad attritionem. Etenim huiusmodi attritio si supernaturalis sit, deseruit ad delenda peccata venialia extra Sacramentum pœnitêtiæ; tantò magis, quia nonnulli volunt, quòd ad remissionem venialium per se non requiritur infusio gratiæ, vt nos adnotauimus supra *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 3. & propterea ad attritionem extra Sacramentum pœnitentiæ, si quis habeat tantùm venialia, non exigitur distincta singulorum venialium recogitatio. Et quòd sola attritio, seu dolor de peccatis venialibus conceptis propter pœnas Inferni, seu Purgatorij sit eorumdem deletiuus, extra Sacramentum pœnitentiæ tanquam probabile defendit *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 11. *sec.* 3. *nu.* 7. *& Coninch. de pœnit. disp.* 2. *dub.* 14. *nu.* 123. Est tamen verum, quòd contrariam sententiam tenent *Vasq. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 87. *art.* 1. *dub.* 1. *nu.* 61. quem refert, & sequitur *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap. n* 14. *cum plur. seq.* Etenim putât, peccatum veniale esse aliquo modo contra Deum, atque ideò auersio aliqua, & recessus à Deo; ergò extra Sacramentum remitti nô potest, nisi per veram, & perfectam contritionem, per quam homo conuertitur ad Deum. Confirmatur, quia, vt docent *D. Bonau. in d.* 2. *par.* 1. *art.* 1. *q.* 1. *Alens. par.* 4. *q.* 65. *memb.* 3. *art.* 4. §. 1. Et alij peccatum veniale non remittitur, nisi simul infundatur gratia sanctificans tanquam per se remissiua peccati: at gratia sanctificâs homini extra Sacramentum non infunditur citra actum charitatis formalis, aut virtualis: ergò cùm attritio ex charitate non procedat, sed tantùm contritio, sequitur per attritionem in homine iusto non remitti venialia extra Sacramentum. Hæc opinio probabilis est: sed prior probabilior, & magis pia est. Etenim quòd infusio gratiæ non exigatur ad remissionem venialium est sententia magis communis, vt patet ex ijs, quæ nos supra cumulauimus *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 3. Et attritus habet voluntatem sufficienter auersam à peccato.

19 Sed quicquid sit de hac opinione, illud tamen certum est ferè apud omnes; quòd qui attritus ac-

cedit ad Sacramentũ Baptiſmi, gratiam conſequitur iuſtificantem, & non ſolum peccatorum venialium, ſed etiam mortalium actualium cum remiſſione peccati originalis, indulgentiam percipit: ſiquidem Sacramentum Baptiſmi ex attrito facit hominem contritum, non ſecus, ac Sacramentum pœnitentiæ: etenim hæc duo Sacraměta ex Chriſti inſtitutione non viuorum, ſed mortuorum remedia ſunt; nempè per ſe, ac directè inſtituta, vt homini ſpiritualem vitam, & ſic remiſſionem peccatorum, & gratiam iuſtificantem, ſeù reconciliationem cum Deo afferant. Ita *Henriq de pœnit. cap. 26. num. 3. & 5. Suar. in 3. par. tom. 4 de pœnit. diſp. 20. ſec. 9. num. 9. Can. in relect. de pœnit. cap. 3. D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. Palat. ibidem, q. 1. Nauar. in Man. cap. 1. num. 43. §. Quartam Bellarm. lib. 2. de pœnit. cap. 17. Laym. in ſua ſum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 2. ſub nu. 2. & Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 2. cap. 5. num. 11.* Qui omnes loquuntur de attritione etiam cognita. Vndè accedens ad Sacramentum Baptiſmi cum attritione; & ſi cognita, recipit non ſolùm Sa-
20 cramentum, ſed etiam rem, & virtutem Sacramenti, atque adeò gratiam iuſtificantem, & ſic primam gratiam, ſicut in Sacraměto pœnitentiæ. in ſuſceptione verò aliorum Sacramentorum attritio cognita non eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam iuſtificantem: quò circa cognoſcens ſe attritum tantùm, & ſuſcipiens Sacramentum Euchariſtiæ, vel ordinis habens conſcientiam peccati mortalis, non conſequitur primam gratiam; quia licèt omnia Sacramenta per ſe conferant gratiam, & ſic augmentum gratiæ; non tamen omnia Sacramenta attrito conferunt primam gratiam, & ſic gratiam iuſtificantem; ſed id tantùm conferunt Baptiſmus, & Sacramentum pœnitentiæ: ſiquidem huiuſmodi Sacramenta ſunt mortuorum: & alia verò Sacramenta ſunt
21 viuorum, idcircò maiorem diſpoſitionem exigunt in peccatore, contritionem ſcilicèt, vel attritionem exiſtimatam contritionem: quo caſu dicuntur conferre primam gratiam per accidens, vt habetur ex *Laym. Fagund.* & ex alijs, locis ſupra citatis, quibus adde, quæ cumulauit *P. Alphon. de Leone de offic. & poteſt. Confeſ. recol. 19. num. 102. verſ. Secunda pars: & verſ. Ly. per accidens*. Et cùm recogitatio peccatorum neceſſaria ſit in ordine ad confeſſionem ſacramentalem dumtaxat, attritus ſuſcipiens Sacramentum Baptiſmi ſuſcipit primam gratiam, etiam ſi immemor ſuorum peccatorum illa non recogitet, vt poſt *Coninch.* expreſsè docet *Laym. d. cap. 2. num. 3.* Etenim ſatis eſt ſi Baptizandus in illo inſtanti, in quo elicit actum attritionis, vel ante ipſum actum habeat confuſam quandam repreſentationem, & memoriam peccatorum, nec exigitur eorum diſtincta recogitatio, ſicut ſupra diximus de vera, ac perfecta contritione.

22 Adde quòd attritio exiſtimata contritio homini habenti cõſcientiam peccati mortalis, dum rapitur ad martirium, & non habet Confeſſarij copiam, cui ſacramentaliter confiteatur, ſi eſt Baptizatus confert primam gratiam, ita vt martirium ex attrito faciat contritum, ideſt eundem effectum producit, ac contritio, nempè primam gratiam, quæ peccatorem iuſtificat, vt latè habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 3. diſp. 29. ſec. 3. Fagund. de precept. Eccleſ. precept. 3. lib. 4. cap. 1. num. 7.* & alij: & patet ex *tex. in cap. Baptiſmi vicem de conſecr. d. 4.* vbi habetur, quòd martirium obtinet locum Baptiſmi: quod probat *Cypr.* exemplo boni Latronis, cui non dum baptizato dixit Dominus, *Hodie mecum eris in Paradiſo*. Sed baptizato non ſatis eſt ſuorum peccatorum attritio ad cõſequendam primam gratiam, & ſic gratiam iuſtificantem, vt Martiri. Confirmatur, quia martirium ex priuilegio habet promiſſionem gratiæ vltra meritum operantis, vt patet in martirio paruulorum Innocentium, qui præter vllũ eorum meritum ſalui facti ſunt: ergò ſemper dat illam, non ponenti obicem; ſiquidem omne opus quod habet virtutem dandi gratiam ex ſe præter meritum operantis, ſemper dat illam, quando non ponitur obex; nam ob id omnia Sacramenta conferunt gratiam non ponenti obicem: ergò martirium ex ſe eſt ſufficiens conferre gratiam iuſtificantem attrito; quoniam peccator per attritionem ęſtimatam contritionem habet voluntatem ſufficienter auerſam à peccato.

23 Dixi, *Quòd attritio exiſtimata contritio, &c.* Quia attritio cognita ex ſe non eſt ſufficiens cõferre primam gratiam Martiri in Martirio. Etenim regulariter, & per ſe loquendo, tenetur homo in peccato mortali exiſtens, inſtante neceſſitate moriendi pro Chriſto, ac ſubeundi martirium, præmittere formalem deteſtationem peccati: vndè raptus ad martirium ſi conſcientiam habet peccati mortalis, & illius deteſtationem voluntariè omittat; non ſaluabitur per martirium. Martirium enim non tollit obligationem adhibendi media neceſſaria ad ſalutem, quando adhiberi poſſunt, ſiquidem martirium non eſt per ſe medium inſtitutum ad tollendum peccatum, ſed potius ex ſe ſupponit hominem bene diſpoſitum ad tranſitum ex hac vita; atque ideò quantum in ſe eſt, expoſtulat, vt prius homo ſeruet omnia neceſſaria, & à Deo inſtituta ad gratiam, & gloriam conſequendam. Vndè adul-
24 tus ad martirium raptus, ſi non eſt baptizatus, & commodè baptiſmum ſuſcipere poteſt ante martirium, ad id tenetur: & ſi baptizatus ſit, & conſcientiam habeat peccati mortalis, & confiteri ſacramentaliter, confeſſionem præmittere debet antequam martirium compleat: nam ſicut Baptiſmus, ita confeſſio ſunt remedia neceſſaria ad ſalutem. Sic etiam Parentes obligantur ad baptizandos ſuos paruulos infantes, etiam ſi ſciant ſtatim fore pro Chriſto occidendos. Quo circà moraliter loquendo à ſupradicta obligatione non poteſt excuſari homo, nempè à formali deteſtatione peccati mortalis, cuius conſcientiam habet, cùm rapitur ad martirium ob ſubitam mortis occaſionem: ſiquidem ſi in ea occaſione quantumuis ſubita, & momentanea recordaretur

tur

tur sui status, seù peccati mortalis conscientiam habeat, simul etiam potest illud statim detestari, & vnico momento, & actu morali in Deum conuerti per veram, ac perfectam contritionem. Dixi, moraliter loquendo; quoniam quod diximus intelligendum est de eo, qui actu cogitat sui status, & existentiæ in peccato mortali, dum ad martirium rapitur nam si ex naturali inconsideratione, & inculpabili obliuione de peccato non cogitet, tunc satis est virtualis detestatio peccati, contenta sub formali illa dilectione, & voluntate moriendi pro Christo.

25 Vndè cùm Adultus habens conscientiam peccati mortalis regulariter teneatur illius formalem, & veram contritionem habere, dum rapitur ad martirium; nec potest excusari propter impotentiam simpliciter, cùm sit in potestate hominis habere contritionem mediante diuina gratia; tunc ad hoc vt attritio sit sufficiens, necessè est, vt excusetur propter ignorantiam iuris, aut facti, idest, quòd probabiliter existimet se esse verè contritum, cùm in re non sit: aut probabiliter putet, se non teneri ad habendam meliorem dispositionem, vel saltem omninò non aduertat se

26 adhoc obligari. Nec obstat si dicatur, quòd Baptismus aquæ confert gratiam iustificantem, & sic primam gratiam attrito cognoscenti, & aduertenti se talem esse; quoniam licèt id verum sit de Baptismo aquæ; nihilominus aliter dicendum est de Baptismo sanguinis, & sic de martirio: siquidem Baptismus sanguinis semper constituit hominem in articulo mortis, quo tempore præceptum charitatis propriæ maximè vrget; Baptismus autem aquæ non item; nisi baptizetur aliquis in articulo mortis constitutus, quia tunc tenetur habere contritionem veram, vel æstimatam, non quia sit necessaria dispositio illa ad Baptismum; sed quia est necessaria ad mortem propter obligationem charitatis salutis propriæ. Etenim non est res omninò indubitata, & certa Baptismum facere ex attrito contritum, præsertim quando attritio est cognita. Vndè in negotio

27 ex quo pẽdet æterna salus tenetur homo eligere medium omninò certum, & securum secundum catholicam fidem quantum in se est. Tanto magis, quia huiusmodi obligatio oritur per se ex præcepto contritionis in articulo mortis, vel diligendi Deum eo tempore maximè super omnia, vt infra *sec.* 10. de necessitate contritionis latius dicemus. Secundò respondetur, quod Baptismus aquæ est per se institutus ad delendum peccatũ, & ad conferendam gratiam iustificantem, & ideò ex propria ratione non exigit contritionem ante suum effectum: at verò Baptismus sanguinis licèt excellentior sit, & efficacior; non tamen est ordinatus per se primò ad talem effectum, sed solùm est quidam excellens actus virtutis, cui ex Diuina liberalitate adiuncta est promissio plurium effectuum gratiæ, & gloriæ præter id, quod ex condigno respondet merito operantis: hæc autem promissio non tollit obligationem conuenienti modo operandi talem actum, & ex se præparandi ad mortem, quæ in illo includitur: & ideò cùm diuersa ratio sit in vno, ac in alio, diuersa quoque erit dispositio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil. cap. dudum* 162. *de elect.* Et hæc ratio est fortior: nam prior non videtur vera per ea, quæ infra dicemus, *sec.* 10. *concl.* 4. *lim.* 2.

TERTIA CONCLVSIO.

28 QVI plura peccata commisit, & de vno tantùm cogitet, si illud ex perfectissimo motiuo pœnitentiæ detestetur, veram, & perfectam contritionem habebit, & gratiam iustificantem consequetur absque reali susceptione Sacramenti pęnitentiæ ob defectum Confessarij, vel ex alia legitima causa: quoniam illa perfecta detestatio vnius peccati, vera, & formalis, est virtualis detestatio omnium peccatorum, & contritio secundum se considerata non exigit recogitationem peccatorum distinctam, sed satis est simplex motus voluntatis omnia peccata, vt à pœnitente commissa respiciens, & detestans, vt supra adnotauimus in secundò, & tertiò *not.* & *concl.* 2. Est tamen verum, quòd *D. Bonau. in* 4. *d.* 14. *q.* 1. putat, eo casu hominem detestari debere saltem sub conditione alia peccata, si fortè illa commisit: quod tamen de consilio, non de præcepto verum esse testatur, *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 4. *sec.* 6. *concl.* 3. *nu.* 16. Non tamen

29 qui plura mortalia commisit, & actu de illis cogitat potest formaliter habere contritionem, seù detestationem de vno, & non de alio, vt rectè probat *Corduba*, quem refert *Suar. loco citato*, contra *Medin. de pœnit. q.* 25. Etenim formalis omnium peccatorum pęnitentia necessaria est ad salutem: quando haberi potest; ergò non sufficit virtualis. Vndè quamuis regulariter non teneatur homo actu detestari peccata, quoties de illis cogitat; nihilominus supposito quòd velit efficaciter destruere aliquod eorum, & à se expellere per iustificatįonem, opus est, vt de omnibus doleat: siquidem eadem ratione peccator, qui actu cogitat de suo statu in peccato mortali non potest diligere Deum super omnia, quin simul peccata detestetur. Quòd si peccat in genere cogitat se esse in peccato mortali, & de singulis peccatis distinctè non habet memoriam, tunc ad contritionem per se sumptam, vt supra satis est simplex actus voluntatis peccata in genere detestans, vt à se tamen commissa, iuxta ea quæ supra cumulauimus, *not.* 3. & *concl.* 2.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

30 AD loca scripturæ respondetur, quòd in eis nihil præcipitur; sed tantùm sanctorum facta narrantur; qui non solùm operantur quod necessarium est ad salutem, sed quod perfectum est quoque, prout decet sanctos. Vel secundo responderi potest, quòd estò loca illa præceptum aliquod indicent, illud tamen præceptum est detestandi omnia peccata, quod seruari potest citra talem recogitationem. Eodẽ modo respondetur ad auctoritates Sanctorum Patrum: siquidem, aut non vtuntur verbis, quæ necessitatem importent: vel si aliquando loquuntur de huius-

modi recogitatione, vt de re necessaria est in ordine ad aliquem effectum futurum, nempè quando peccatum habet restitutionem annexam: quapropter ad restitutionem rei furtiuæ, v.g. necessaria est recogitatio, sic etiam vbi agitur de aliqua occasione tollenda, vel de aliquo remedio adhibendo ad præcauenda peccata: siquidem ad hæc homo obligatur ex vi contritionis, & non valet ea præstare circa specialem peccatorum recogitationem. Idem dicendum est, vbi tractatur de condigna peccatorum satisfactione quoad pœnæ reatum. Ad rationem denique in contrarium allatam patet responsio. Etenim vna perfecta, & vniuersalis conuersio omnes a Deo auersiones delet: aliàs non solùm in intellectu, sed etiam in voluntate essent multiplicandæ contritiones, quot fuerunt peccata mortalia: quod tamen est falsum, vt supra ostendimus.

An ad contritionem exigatur formalis peccatorum detestatio, vel satis sit virtualis.
SEC VIII.

SVMMARIVM.

1 *Formalis peccatorum detestatio dicitur expressa eorum abominatio, ac odium. Et quæ nam sit virtualis eorundem detestatio.*

2 *Formalis peccatorum detestatio in contritione perfecta, quæ nam sit. Et quæ virtualis.*

3 *Ad contritionis essentiam, tùm perfecta, tùm imperfecta, quocunque modo considerata, satis est formalis peccatorum detestatio.*

4 *Sola Charitas non est ad perfectam contritionem, præter quam in Martyrio.*

5 *Communis est opinio, quod ad perfectam contritionem sufficiat virtualis peccatorum detestatio.*

6 *In homine, conscientiam habente peccati mortalis, omninò requiritur formalis illius detestatio.*

7 *Adultus si baptizetur, vel baptizatus accedat ad Sacramentum pœnitentiæ, & conscius sit peccati mortalis, non ei sufficit virtualis illius detestatio, sed requiritur formalis: sic etiam si rapiatur ad Martyrium.*

8 *Quod dicimus de contritione perfecta, dicimus etiam de imperfecta, scilicet de attritione quocunque modo considerata; In vtraque enim requiritur formalis peccati detestatio in habente conscientiam peccati mortalis.*

9 *In homine, haud conscio peccati mortalis, vt quia ad peccatum non cogitat inculpabiliter, vel quia de peccato ipso fuerit oblitus, non exigitur eiusdem formalis detestatio.*

10 *Dilectio Dei super omnia, an satis sit ad iustificationem absque formali peccatorum detestatione.*

11 *Ad salutem non sufficit fides virtualis, sed formalis exigitur.*

12 *Diuersa est ratio de amore erga hominem, ac de amore erga Deum. Et defenditur conclusio ab hæresi Lutheri.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd formalis peccatorum detestatio dicitur expressa eorum abominatio, ac odium; itaut quis potius velit quodcunque malum subijsse, quàm peccasse; nihilque magis abhorreat, quam Deum offendisse. Virtualis verò detestatio appellatur, quæ nullo expresso actu abominationis peccatorum elicitur; sed tacitè includitur in aliquo actu dilectionis Dei super omnia, qualis est actus illius, qui potius vult mortem subire, quàm Deum offendere: aut cùm quis rapitur ad martirium, & de peccatis non cogitat, quamuis mortalia commiserit. Est autem martirium testificatio Christianæ veritatis, aut doctrinæ. Hinc Martir græcè, latinè dicitur testis: vndè ad martirium tria requiruntur, vt tale dici possit. Primò requiritur pœna quæcunque, quæ sit mors, vel ex qua mors ipsa sequatur. Secundò requiritur veritas fidei, aut virtutis opus; ita vt dicta pœna substineatur pro confessione fidei, aut pro quocunque bono opere faciendo, vel peccato vitando. Tertiò voluntas, vt scilicèt voluntariè prædicta pœna substineatur. Hinc sequitur quòd Innocentes, qui rationis vsu carebant, dicuntur Martyres ex gratia tantùm, vt rectè docet *D. Thom. 2. 2. q. 124. art. 1. ad primum*, *& Petr. de Palad. in 4. d. 49.* qui refert *Syl. in sum. in ver. Marturium in prin.*

Secundò est adnot. quòd dum quærimus, an ad contritionem exigatur formalis peccatorum detestatio; vel sufficiat virtualis, quæstio nostra est, tàm de contritione vera, ac perfecta, quàm imperfecta, & sic de attritione: siue consideretur in ordine ad confessionem sacramentalem faciendam; siuè consideretur secundum se citra actualem susceptionem Sacramenti pœnitentiæ. Est
2 autem detestatio formalis peccatorum in contritione perfecta, cùm quis abominatur peccatum super omne detestabile, & abominabile, quatenus est Dei offensa exprese: sicut & formalis attritio dicitur expressa detestatio peccati, ex consideratione fęditatis peccati, vel ex metu pœnarum, quatenus à Deo permittuntur dicta mala in pœnam peccatorum: aut quia peccata dictam fęditatem, & pœnam merentur, quia sunt Dei offensa. Virtualis autem detestatio peccatorum in contritione tàm perfecta, quàm imperfecta est firmum propositum nõ peccandi in futurum; cum hac tamen differentia, quòd perfecta exigat actum dilectionis Dei super omnia, ita vt quis velit potius quodcunq; malum subire, quam deinceps Deum offendere: imperfecta verò satis est quòd contineat firmum propositum nõ peccandi in futurum propter fœditatem peccati, aut metũ pœnarum modo supra explicato. Est tamen verum, quòd de ratione attritionis supernaturalis non est propositum vitandi peccatum super omne vitabile: nec detestatio eiusdem super omne detestabile. vt diximus supra, *sec. 5. ver. Dixi, cum proposito, &c.*

3 Tertiò est adnot. certum esse ad contritionis essentiam tàm perfectæ, quàm imperfectæ: siuè consi-

consideretur secundum se, siuè in ordine ad sacramentalem confessionem, satis esse peccatorum detestationem formalem. Tota difficultas modo est de detestatione virtuali, quam supra explicauimus, an sufficiat ad contritionem perfectam, & imperfectam, & sic ad attritionem.

In hac difficultate pugnantes extant opiniones: nam prima sententia fuit *Soti in 4. d. 15. q. 1. art. 2. & lib. 2. de nat. & grat. cap. 16.* dicentis ci-
4 tra formalem præteritæ vitæ detestationem satis non esse solam charitatem ad perfectam contritionem; præterquam in martirio. Ait enim, quòd quotiescunq; quis rapitur ad martirium, etiam si actu non cogitat de pecato, iustificatur per virtualem detestationem illius contentam sub illo formali actu dilectionis Dei super omnia, quo quis rapitur ad martirium. Hanc eandem sententiam tenet *Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 2. num. 3.* siquidem putat, nunquam posse dari perfectam charitatem sine contritione; & cui Deus vult donum charitatis dare, simul donum contritionis infundit. Imò *Can. relec. de pœnit. p. 3.* ita mordicus hanc opinionem tuetur, vt dicat, posse esse actum dilectionis Dei super omnia in homine permanente in peccato mortali; licèt *Petr. Sot. lec. 4. & 5. de pœnit.* neget, hominem existentem in peccato posse habere verum actum dilectionis super omnia. Hæc sententia probatur primò auctoritate scripturæ ex illo *Lucæ cap. 13.* vbi habetur, *quòd nisi peccatores pœnitentiam egerint, omnes simul peribunt*. Ergò ad perfectam contritionem, quæ satis sit ad gratiam iustificantem assequendam, omninò requiritur pœnitentia, seù peccatorum detestatio formalis, nec virtualis comprehensa sub formali dilectione Dei super omnia. Etenim scripturæ simpliciter loquentis proprietas hæc est, vt intelligatur in proprio sensu si commodè potest. Confirmatur, quia scriptura ad significandam formalis detestationis necessitatem, vtitur varijs nominibus illam indicantibus; nempè doloris, tristitiæ, gemitus, &c. Quæ omnia sunt effectus detestationis formalis. Hinc *D. August. conc. 1. in psal. 30.* loquens de confusione pro peccato commisso, dicit *Hanc confusionem non formidat Christianus: imò si hanc non habeat, æternam habebit. Et lib. de med. pœn. cap. 5.* Sic ait, *Non satis est mores in melius mutare, sed oportet satisfacere etiam Deo per pœnitentiæ dolorem. In epist. quoque 50. circa finem*, inquit *Nisi pœnitentiam egeris, saluus esse non poteris: quomodo enim gaudebis fuisse correptum, nisi doleas fuisse peruersum. D. Ambr.* pariter ait *lib. 5. epist. 28. Peccatum non tollitur, nisi lacrymis, & pœnitentia*. Quæ omnia sunt effectus formalis detestationis, non autem virtualis: nam qui virtualiter detestatur peccatum, non dolet, non confunditur, non lacrymatur; sed tantùm actum amoris elicit erga Deum super omnia dilectum non cogitans de peccato. Præterea hoc ipsum colligitur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 4.* vbi post definitam contritionem subdit, *Fuit omni tempore necessarius hic metus ad obtinendam peccati veniam*. Vbi de pœnitentia, seù detestatione formali necessitatem imponi clarissimè constat: ergò non sufficit detestatio virtualis ad iustificationem peccatoris. Et re vera hæc sententia ex præfatis, & alijs sacræ scripturæ, & Patrum, ac Conciliorum locis satis probatur: nam cùm in omnibus pœnitentia palam exigatur tanquam finis necessarius ad salutem, qui glosat illa dicens, satis esse virtualem detestationem, videtur manifestam committere fugam: siquidem pari modo, vbi ait *D. Paulus*, quòd sine fide impossibile est placere Deo, possit glosare, sufficere fidem virtualem. Sic etiam dicere posset, quòd dare eleemosynam, & remittere iniurias esset pœnitentia virtualis; quoniam illi quoque actus pertinent ad charitatem: quod quidem asserere, esset hæreticum. Rursus charitas secundum se non est pœnitentia virtualis; ergò non est sufficiens iustificare impium. Clara consequentia: probatur antecedens: nam quamuis, ille, qui inimicum suum iniuria affecit, dicat, & verè dicat, deinceps illum ex intimo cordis affectu amore prosecuturum, & in omnibus, & obedire proponat; nihilominus charitas hæc non ob id præteritæ iniuriæ pœnitentiam necessariò continet: etenim cum dilectione illa stare potest, vt non eum illatæ iniuriæ pœniteat; sed quia animo suo satisfecit, vult esse deinceps amicus, alioquin non esset. Ergò dilectio Dei super omnia non includit necessario virtualem detestationem peccati, & potest stare sine illa.

5 His tamen, & similibus, quæ in contrarium adduci possent non obstantibus in contrarium est communis opinio, quam tenet *Scot. in 4. d. 14. q. 1. art. 3. Med. C. de pœ tit. q. 2. ad 3. Nauar. in Man. cap. 1. num. 10. Vega lib. 6. in Trid. cap. 33. & 34. Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 9. sec. 1. num. 6.* & alij dicentes ad perfectam contritionem sufficere virtualem peccatorum detestationem. Pro cuius rei determinatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

6 IN homine habente conscientiam peccati mortalis omninò requiritur formalis illius detestatio, si perfectè conteri velit, nec satis est virtualis. Hæc conclusio probari potest scriptura, ac Sanctorum Patrum testimonijs pro prima opinione allatis. Confirmatur etiam ex ijs, quæ supra cumulauimus, *sec. 7. concl. 2.* dum ostendimus, quòd cum Adultus rapitur ad martirium, & conscientiam habet peccati mortalis, tenetur formalem illius detestationem præmittere si potest; nec sufficit virtualis comprehensa sub illa maxima charitate moriendi pro Christo, ergò ad iustificationem regulariter requiritur formalis detestatio peccati.

7 Ampliatur hæc conclusio, vt locum sibi vendicet non solùm in contritione perfecta, sed etiam in contritione imperfecta, atque adeò in attritione. Vndè si Adultus Baptizetur, aut accedat ad Sacramentum pœnitentiæ iam baptizatus, & cõscientiam peccati mortalis habeat, non sufficit habere virtualem detestationem illius comprehen-

hensam sub formali actu, quo metu pœnarum, vel ex consideratione fęditatis peccati modo supra explicato, proponat firmiter in futurum se non peccaturum mortaliter; sed oportet etiam, vt illius peccati formalem detestationem habeat: & idem dicendum de Adulto, qui rapitur ad martirium: nam si is cogitat de suo statu,& conscientiam habeat peccati mortalis, non est satis habere de eo detestationem virtualem contentam sub illo maximo charitatis actu, quo vult mori pro Christi fide,aut pro non committendo lethalem culpam; sed omninò debet habere formalem detestationem peccati ex consideratione fęditatis eius, vel ex metu pœnarum, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *d sec.7. concl. 2. vers. Dixi, quòd attritio existimata, &c.* Et in hac *sec.8. not.1.2.& 3.*

8 Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt procedat in contritione,& attritione,siuè considerentur secundum se, ac secluso Sacramento pœnitentiæ; siuè in ordine ad ipsum Sacramentum, & sic ad confessionem sacramentalem. Etenim in vtroque casu militat eadem ratio,*arg.tex. in l.illud,ff.ad leg.Aquil* Vndè habens conscientiam peccati mortalis, & volens accedere ad sacramentalem confessionem cum perfecta contritione, vel saltem cum imperfecta, & sic cum attritione, non sufficit si habeat virtualem peccati detestationem modo supra explicato; sed illius debet habere expressam, & formalem; aliàs non iustificabitur. Idem dicendum est de eo,qui non est baptizatus, & vult baptizari:nam non est satis si virtualem tantùm peccatorum detestationem habeat,quorum habet cõscientiam; sed ad consequendum effectum Sacramenti, & sic primam gratiam, debet eorum formalem habere detestationem. Imò si baptizandus sit constitutus in articulo mortis non sufficit habere attritionem cognitam, sed debet habere talem attritionem, quæ æstimetur contritio, & id ob obligationem charitatis propriæ iuxta ea, quæ supra adnotauimus de rapto ad martirium, *sec.7. concl.2.vers.Vndè Adultus.*

SECVNDA CONCLVSIO.

9 IN homine non habente conscientiam peccati mortalis, vt quia ad peccatum non cogitat inculpabiliter ex eo, quòd ad aliud obiectum fuerit raptus: vel quia inculpabiliter de peccato ipso fuerit oblitus,eiusdem non exigitur formalis detestatio,sed satis est virtualis. Hæc conclusio patet ex eo, quòd illis casibus excusatur homo ab obligatione agendi pœnitentiam: siquidem pœnitentiæ pręceptum non alligat,nisi supposita conscientia peccati mortalis: sicut confiteri nemo compellitur, nisi ea tantùm peccata, quorum conscientiam habet, vt habetur ex *Concil.Trid.sess.14.cap.5.* Confirmatur ipsa conclusio, quoniam aliàs homo ille adimplendo omnia præcepta, quæ illi possunt occurrere, vt necessaria ad salutem, & habens fidem, ac spem, adhuc maneret extra statum salutis: quod esset magnum inconueniens: postquam homo nunquam moraliter posset esse quietus; sed deberet semper iterare actum pœnitentiæ, ne fortè oblitus fuerit alicuius lethalis culpæ. Ratio autem fundamentalis ea esse videtur. Nam homo per formalem actum amoris Dei super omnia statim iustificatur: ergò ad iustificationem sufficit detestatio virtualis peccati comprehensa sub formali dilectione Dei super omnia. Clara consequentia. Probatur modo antecedens, ex illo *Ioan. cap.14.* vbi ait Dominus, *Qui diligit me diligetur à Patre meo. Et Prouerb. cap.8. & 10. Ego diligentes me diligo, & vniuersa delicta operit charitas.* Modo dilectio Dei, iustificatio est hominis. Vndè *D. Bernard. epist.170.* ita inquit, *Nemo se amari diffidat, si iam amat: neque enim redamare pigebit eum, qui nos amauit, nec dum amantes.* Si igitur qui amat Deum super omnia esse potest citra actualem peccati detestationem, consequenter fit, posse aliquem per solum actum dilectionis Dei super omnia, supposita inculpabili obliuione, ac naturali inconsideratione iustificari. Pro hac eadem conclusione facit etiam auctoritas Apostoli Petri, dicentis, *Charitas operit multitudinem peccatorum*, Et illud *Luce, cap. 7. Dimissa sunt ei peccata multa; quoniam dilexit mundum.*

Restat modò, vt ad rationes in contrarium respondeamus:postquam auctoritates scripturæ,& Patrum diximus esse intelligendas iuxta primam conclusionem.

10 AD primam rationem *Henriq.* existimantis, perfectam charitatem non posse esse sine formali contritione; ergò dilectio Dei super omnia satis non est ad iustificationem absque actuali, seù formali peccatorum detestatione; respondetur negando antecedens: nam aut perfecta charitas non potest esse sine formali peccatorum detestatione ex Dei institutione:vel propter necessariam connexionem inter pęnitentiam, & charitatem; neutro modo, ergò, &c. Non potest dici primum, quoniam huiusmodi præceptum non reperitur. Nec secundum, quia si hoc esset, vel esset, quòd formalis detestatio requiritur, vt dispositio ad actum dilectionis Dei super omnia, & hoc est falsum; nam dilectio Dei non oritur ex peccati dolore, ac dolere; sed è contra: aut est connexio, quoniam contritio necessario sequitur dilectionem, & id etiam non est verum: siquidem hoc esset supposita cogitatione bonitatis Dei, & cogitatione peccatorum suorum: at vna cogitatio potest reperiri sine alia; ergò stat amor Dei super omnia citra formalem peccati detestationem.

11 Ad secundam dicimus non committere fugam dicentem in casu, de quo agitur satis esse detestationem virtualem: & ad instantiam de fide respondetur, quòd ideò ad salutem non sufficit fides virtualis, sed exigitur expressa,ac formalis: siquidem absque obiecto aliquo explicito non possumus moueri. Vndè meritò fides dicitur fundamentum omnis dispositionis ad iustificationem.

12 Ad

12 Ad tertiam negatur antecedens: & ad probationem dicimus, diuersam rationem esse de amore erga hominem, & de amore erga Deum. Imò si amor erga hominem est perfectus adhuc habet adiunctam displicentiam de iniuria ei illata. Nec nostra conclusio sapit hæresim Lutheri; quoniam nos loquimur quando defectus temporis, vel inculpabilis consideratio fuit in culpa, ne formaliter quis sua peccata detestetur: at Lutherus vtramque negat, & formalem, ac virtualem.

An ad contritionem tàm perfectam, quàm imperfectam, & sic ad attritionem exigatur propositum formale non peccandi in futurum, vel sufficiat virtuale.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Formale propositum amplius non peccandi, quando dicatur: Et quodnam propositum ad attritionem exigatur.*

2 *Propositum cauendi de cætero omnia peccata mortalia, debet esse formalitèr in contritione expressum, nec sat erit virtuale. Et nu. seq.*

3 *Magis in hoc probatur contraria sententia.*

4 *Tùm in contritione, tùm in attritione, quocunque modo considerentur, homo detestando peccata, potest dupliciter se habere.*

5 *Ad veram, & perfectam contritionem, non sufficit propositum virtuale vitandi peccata in futurum, comprehensum sub formali peccatorum detestatione.*

6 *Id non solùm locum habet in contritione, considerata secundùm se, sed etiam in ordine ad sacramentalem confessionem faciendam.*

7 *Tùm in contritione, tùm in attritione nostra procedit conclusio.*

8 *Qui reperitur in articulo mortis, si de peccatis futuris cogitet, habere debet formale propositum, amplius non peccandi.*

9 *Ad contritionem, & attritionem propositum exigitur non peccandi, nedùm absolutum, sed etiam efficax.*

10 *Ad contritionem, & attritionem satis non erit propositum vitandi peccata existimatum, & putatiuum, sed requiritur verum, & reale.*

11 *Cum proposito formali vitandi peccata in futurum stare an possit probabilis timor pœnitentis, se in futurum peccaturum mortalitèr.*

12 *Qui omninò reperitur in articulo mortis, satis erit si habeat, propositum virtuale non peccandi in futurum, quale est illud quod includitur in formali peccatorum detestatione.*

13 *Qui bona fide detestatur peccatum super omnia, illudq; confitetur absque formali proposito non peccandi de cætero, validum suscipit Sacramentum.*

14 *Virtuale propositum non peccandi in futurum, sat erit ad veram, & perfectam contritionem, quando temporis penuria, vel inculpabilis inconsideratio aliud non permittit.*

15 *Volens potius quodcunq; malum subire, quàm Deū offendere, censetur tacitè, & virtualitèr velle quodcumque malum subijsse, quàm Deum offendisse.*

16 *Ad horas Canonicas rectè recitandas, sufficit virtuale propositum attendendi, & intendendi.*

17 *In attritione sufficit quoque virtuale propositum non peccandi de cætero, si temporis penuria, vel inculpabilis inconsideratio sit in causa, quominus formale propositum habeatur.*

18 *Virtuale propositum non peccandi in futurum, quod continetur in voluntate suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ, satis non est ad ritè faciendum hoc Sacramentum.*

19 *Quamuis ad contritionem tàm perfectam, quàm imperfectam non sufficere virtuale propositum nō peccandi in futurum, sit opinio æquè probabilis, in praxi tamen semper est consulendum propositum formale, & expressum.*

20 *Confessarius quamuis non teneatur explorare pœnitentes de formali proposito, id locum non habet in rusticis, & simplicibus idiotis, maximè pueris, puellis, & mulieribus.*

21 *Concilia, quæ generalitèr loquuntur de proposito seruandi mandata, & non peccandi de cætero, intelligēda sunt tàm de proposito formali, quàm virtuali.*

22 *Doctores antiqui licet loquantur de proposito formali, non tamen excludunt virtuale comprehensum sub formali peccatorum detestatione, quando temporis penuria, vel inculpabilis inconsideratio in causa fuerint, quominus quis formale propositum habeat.*

23 *Ad contritionem secundùm D. Thom. non requiritur alius actus charitatis, quam odium peccati.*

Definiuimus supra contritionem, tàm perfectam, quàm imperfectam per detestationem peccati, & propositum nō peccandi in futurum, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec.* 4. & 5. Etenim diximus, quòd contritio est detestatio peccati, quæ contritionis substantiam indicat: & super omnia, quæ quantitatem perfectæ contritionis denotat: & propositum futura peccata super omnia vitandi, quoad eiusdem contritionis qualitatē pertinet; meritò de hac re loco hoc sequitur discutiendum.

1 Pro cuius rei determinatione est adnot. quòd formale propositum amplius non peccandi super omnia dicitur, quando proposito ex vna parte quocunque malo, & ex alia parte offensa Dei, proponat quodcunque supplicium subire, aut temporale commodum amittere, quàm Deum offendere. Propositum autem non peccādi virtuale est tacitum propositum super omnia non peccandi comprehensum sub formali detestatione peccati: etenim ex eo, quòd vult homo quodcunque malum subijsse, quàm Deum offendisse; habet tacitum, ac virtuale propositum volendi quodcunque malum subire, quàm Deum offendere: sicut & qui habet formale, & expressum propositum volendi quodcunq; malum subire, quàm Deum offen-

offendere, habet quoque tacitam peccatorum detestationem, itá vt virtualiter velit quodcunque malum subijsse, quàm Deum offendisse. quæ omnia requiruntur ad veram, ac perfectam contritionem. Quo verò ad imperfectam contritionem, & sic attritionem; sub formali detestatione peccatorum prouenienre ex metu gehennæ, ac pœnarum, & ex consideratione illorum fœditatis continetur virtuale propositum non peccandi in futurum, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus, *sec*. 8.

Secundò est adnot. quod nostra controuersia est de contritione, & attritione, siue considerentur secundùm se absque vllo ordine ad sacramentalem confessionem: siuè considerentur in ordine ad ipsam confessionem faciendam.

In hac difficultate pugnantes extant opiniones: nam prima sentẽtia est *D. Thomæ* 3. *par. q.* 90. *art.* 4. *Alens.* 4. *par. memb.* 9. *q.* 69. *art.* 2. *Duran. in* 4. *d.* 17. *q.* 2. *Medina in sua sum. fol.* 4. *par.* 1. *Tol. lib.* 3. *sua sum. cap.* 4. §. *Quinta est*: & aliorum, dicẽtium, in contritione, propositum cauendi de cætero omnia peccata mortalia, debere esse formalitèr expressum, nec satis esse virtuale inclusum in formali eorum detestatione. Hanc sententiam communiorem, & securiorem esse testatur, *Fagund. de precep. Eccles. precep.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 13. Mouentur præcipuè ex *Conc. Floren. sess.* 6. *art.* 6. vbi habetur in contrito necessarium esse propositum obseruandi diuina mandata, atque ideò non peccandi de cætero: quod Concilium cùm exigat simpliciter propositum huiusmodi, intelligendum est de formali, non autem virtuali: siquidem dispositionis simpliciter loquentis proprietas est, vt intelligatur in proprio sensu, si commodè potest. Eandem opinionem probabilem esse docet *Bonac. de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sec.* 1. *p.* 8. & veram *Lopez par.* 1. *Instr. cap.* 7. qui rationes recenset. Et quamuis præfati Doctores loquantur de contritione perfecta; nihilominus de contritione etiam imperfecta, & sic in specie de attritione, loquitur *Bonac. loc. cit. par.* 3. *n.* 3. *vers. Verumtamen est, Megal.* 1. *par. sua sum. lib.* 4. *cap.* 6. *nu.* 2. & *Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll.* 19. *sub nu.* 88. *vers. Et si in materia*. Adde quòd *Lopez loc. cit. vers. Cæterum, concl.* 2. Adeò dictam opinionem tuetur, vt probet, huiusmodi propositum virtuale, nec per accidens quidem satis esse ad iustificationem, nempè ratione angustiæ temporis, aut considerationis defectus: & etiam si hominem taliter pœniteret de peccatis præteritis, quòd si animaduerteret ad futura, proponeret ea cauere: & vltra rationes, quas affert, pro hac re allegat *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 4. quod simplicitèr exigit propositum non peccandi de cætero, & non distinguit de formali, & virtuali; ergò nec nos distinguere debemus, *l. de pretio, ff. de public. in rem. act.* & propterea intelligendum est de expresso, & formali proposito, non autem virtuali. Limitat tamen ipse *Lopez post Gabr. Sot. & Medin.* hanc sententiam in duobus tantùm casibus, quorum alter est, quando subitò Martyr rapitur ad martyrium, vbi pœnitendi locus non superest, aut tempus: alter verò casus est, cùm quis post examen conscientiæ, obliuione naturali captus nullius reminiscitur peccati: nam in his duobus casibus per actum dilectionis Dei super omnia iustificabitur.

3 Secunda sententia, quæ nobis magis probatur, est *Caiet. in sum. ver. Confessio, n.* 12. *Nauar. in Man. cap.* 1. *n.* 6. *Veg. lib.* 13. *cap.* 21. *de Iustific. Pitignan.* 2. *par. d.* 14. *q.* 3. *art.* 8. *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 4. *sec.* 3. *nu.* 6. & *disp.* 20. *sec.* 4. *n.* 32. *Conynch. de pœnit. disp.* 2. *dub.* 6. *concl* 5. *Laym. lib.* 5. *sua sum. Theol. tract.* 6. *cap.* 4. *sub nu.* 5. *asser.* 6. *Bonac. de pœnit. disp.* 5. *q.* 5. *sec.* 1. *pun.* 3. *sub nu.* 10. *vers. Obserua tamen, Alph. de Leone de offic. & potest. Confessarij, recoll.* 29. *sub nu.* 88. *vers. Et si in materia*: & aliorum, oppositam sententiam docentium. Pro cuius rei explicatione, est adnotandum, quòd in
4 contritione tàm perfecta, quàm imperfecta, & sic in attritione, siue considerentur secundùm se, siuè in ordine ad Sacramentum pœnitentiæ homo detestando peccata præterita potest duplicitèr se habere: primò vt ità peccata præterita detestetur, vt etiam actu cogitet de peccatis futuris: secundò vt ità detestetur præterita, vt non cogitet de futuris, vt quia penuria temporis, vel inculpabilis inconsideratio fuerit in causa, quominus de illis cogitet, & formale propositum habeat ea vitandi in futurum. His breuitèr sic adnotatis, sit

PRIMA CONCLVSIO

5 AD veram, ac perfectam contritionem, non sufficit propotum virtuale vitandi peccata in futurum comprehensum sub formali detestatione peccatorum, cùm quis cogitat de peccatis futuris; sed per se loquendo exigitur propositum formale vitandi peccata. Hæc conclusio probatur ex ijs, quæ supra cumulauimus pro prima sententia, & ex alijs, de quibus *Lopez loc. cit.* Confirmatur hæc opinio ex eo, quòd ab homine cogitante de peccato mortali, in quo reperitur, si vult verè, ac perfectè conteri exigitur illius detestatio formalis, nec satis est virtualis comprehensa sub formali actu dilectionis Dei super omnia, vt supra ostendimus *sec.* 8. *concl.* 1. ergò quando quis actu cogitat de peccatis futuris, debet habere formale, ac expressum propositum non peccandi de cætero, & in futurum; aliàs non iustificabitur. Consequentia patet, quia non potest assignari diuersitatis ratio, cur requiratur formalis detestatio peccati ab homine de eo cogitante, nec sufficiat virtualis comprehensa sub formali actu dilectionis Dei super omnia; & quòd non exigitur formale propositum non peccandi ab homine cogitante de peccatis futuris, & quòd satis sit virtuale comprehensum sub formali peccatorum detestatione. Cùm igitur eadem ratio in vtroque casu, idem iudicium de vtroque est faciendum, *arg. tex. in l. adigere*, §. *quamuis, ff. de iur. patr. l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

6 Ampliatur hæc conclusio, vt locum sibi vendicet, non solùm in contritione secundùm se cõsiderata; verùm etiam in contritione ordinata ad sacramentalem confessionem faciendam. Probatur,

batur, quoniam in vtroque casu militat eadem ratio. Confirmatur, quia cogitans de peccato cõmisso tenetur illud detestari formalitèr, siuè agatur de contritione secundùm se considerata, siuè agatur de contritione in ordine ad sacramentalem confessionem faciendã, vt supra probauimus, *sec.8.concl.1. ampl.2.* ergò idem dicendum est in casu nostro, cum non possit assignari diuersitatis ratio, vt supra ostendimus.

7 Secundò ampliatur ipsa conclusio, vt procedat tàm in contritione perfecta, quàm in contritione imperfecta, & sic in attritione. Vndè si quis cogitet de peccatis futuris, & non proponat formalitèr, ac expresè vitandi peccata mortalia in futurum, quamuis formalitèr detestatus fuerit peccata præterita, & cum tali detestatione ad confessionem sacramentalem accedat, & absolutionem recipiat; nihilominus non iustificabitur, vt patet ex ijs, quæ adnotauimus, *d.sec.8.concl.1. ampl. 1.*

8 Tertiò ampliatur, vt locum habeat etiam in eo, qui constitutus reperitur in articulo mortis: nam si de peccatis futuris cogitet, debet habere formale propositum non peccandi, conditionatum, si viuet: nec satis est si propositum huiusmodi sit virtuale comprehensum sub formali detestatione peccatorum. Etità puto intelligendum esse *Coninch.de pœnit.disp.2.dub.6.sub n.*58 Quod quidem verum puto, siuè agatur de contritione perfecta, siuè imperfecta, & sic de attritione, vt habetur ex *Alph.de Leone de offic. & potest. Confess. recoll.*19.*nu.*86.quod tamen limitat, vt infra *lim.* 2. est tamen verum, quòd in attritione, quæ exigitur in Sacramento baptismi, & pœnitentiæ ad assequendam gratiam iustificantem non est necessarium propositum vitandi peccatum super omne vitabile, sicut requiritur in vera, ac perfecta contritione, vt supra probauimus, *sec. 6. vers. Circa primum*: & latius *sec.5. vers.Dixi, cum spe venia.*

9 Quartò ampliatur, vt ad contritionem, & attritionem non solùm exigatur propositum non peccãdi absolutum, sed etiam efficax; ità vt dum talis animi dispositio, seù voluntatis propositum durat, re ipsa moueatur homo ad occasiones peccatorum remouendas, & omnem aliam operam adhibendam, quæ ad euitanda peccata necessaria videtur. Etenim propositum finis, si firmum, absolutum, & efficax sit, statim mouet voluntatẽ ad quærenda, & amplectenda media necessaria. Ità *Laym.loc.cit.sub nu.7.Reginald. lib.5.sua sum. nu.*61.*& seq.Lopez* 1.*p. sui Instr. cap.*13. *vers. Secundò dicitur: & P. Alph.de Leone d.recoll.*19.*nu.* 82.qui in specie loquitur de attritione.

10 Quintò ampliatur, vt ad contritionem, & attritionem satis non sit propositum vitandi peccata existimatum, & putatiuum, etiam si credat pœnitens inuincibilitèr se habere dictum propositum; sed exigitur propositum verum, ac reale, vt habetur ex *Suar.d.disp.4.sec.2.sub n.6. vers. Atque hinc fit; & P.Alph.loc.cit. nu.*84. qui loquens de attritione inquit, quod ad hoc, vt attritio sit dispositio ad gratiam, & vna cum Sacramento per eam conferatur, debet esse vera, & non putata. Imò hanc ampliationem extendit etiam si pœnitens doleat non habere verum propositum, ex *Nau.in Man.cap.*16.*nu.*4. & etiam si pœnitens confiteretur, & accusaret se non habere tale propositum: quoniam non est absoluendus. Ità *Henriq.lib.4. de pœnit.cap.*24. §.2. *Suar. disp.*20.*sec.*4. *nu.*5.*Nauar.in Man.cap.*9.*nu.*13.*Tol.lib.*3. *cap.*4. *& P. Alph.d.recoll.*19. *nu.*85.

11 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt quamuis ad contritionem tàm perfectam, quàm imperfectam exigatur in pœnitente cogitante de peccatis futuris formale, & efficax propositum ea vitandi in futurum, nec probabilitèr sufficiat virtuale; nihilominus cùm hoc proposito firmo, & efficaci stat, vt pœnitens probabilitèr putet se in futurum peccaturum mortalitèr, considerans maximè suam fragilitatem: vt quia expertus est aliàs succubuisse tentationibus: siquidẽ propositum non peccandi de cætero, cum probabili timore peccandi in futurum, est verũ propositum, dummodò mediante Dei gratia, speret, se tentationes huiusmodi superaturum, & non peccaturum de cætero. Ità *Henriq.* cum alijs, quos allegat, *lib.4.de pœnit.cap.*24.*nu.*3.*Coninch.disp.*2. *de sacram.nu.*19. *Lopez in suo Instr.*1.*par. cap.*13. *vers.Præterea quia, Bonac.loc.supra cit.pun.*8. *n.*3. & nos latè supra *sec.*3. *vers.Dixi cum proposito, & sec.*5.*eo vers.* vbi id limitauimus, vbi quis reperitur in occasione proxima peccandi: & *d. sec.* 3. *vers.Dixi cum proposito*, latè quoque tractauimus, an & quando quis teneatur, vel non teneatur occasiones proximas peccandi vitare.

12 Secundò limitatur ipsa conclusio in eo, qui omninò reperitur in articulo mortis, qualis est raptus ad martyrium, condemnatus ad mortem mox capite plectendus, suspendendus, aut alio mortis genere interimendus, ità vt eius desperata sit salus: vel quando quis est omninò in extremæ vitæ articulo, ità vt attento naturæ ordine, mox ac omninò est moriturus: tunc enim satis est propositum virtuale comprehensum sub formali detestatione peccatorum, vt habetur ex *Fagund. de precep.Eccl.precept.*2.*lib.*2. *cap.*3.*sub nu.*13. cũ alijs, quos allegat. Sed re vera si *Fagund.* & alij rectè perpendantur, loquntur quando in dictis casibus pœnitens ex defectu considerationis non habuit formale propositum. Est tamen hæc limitatio probabilis, cùm pœnitens reperiatur illis casibus in tali statu, in quo vix potest peccare. Sed quamuis id sit verum; nihilominus cum in illo statu possit mereri, ac demereri, atque adeò peccare, non video quonam pacto cogitans de peccatis futuris non teneatur habere propositum formale non peccandi de cætero, nec satis sit virtuale, etiam si quis rapiatur ad martyrium, vt patet ex ijs, quæ supra cumulauimus, *sec.7.concl.2.et sec.8.* quamuis contrarium nonnulli doceant.

13 Tertiò limitatur in eo, qui bona fide detestatus peccatum super omnia, illudque confitetur absq; formali proposito non peccandi de cætero, tunc

 vali-

validum suscipit Sacramentum, etiam si cogitet de peccatis futuris, vt habetur ex *Suar. d. disp. 20. sec. 4. nu. 3. Henriq. Vasq. Reginald. locis citatis, Pitignan. lib. 2. cap. 6. ad fin. & Bonac. d. pun. 8. vers. Vtraque*: & ex alijs. Sed hanc limitationem puto intelligendam esse quoad valorem Sacramenti tantùm, non quoad effectum, & sic quoad gratiã iustificantem assequendam: eo quòd nõnulli volunt dari Sacramentum pœnitentiæ validum, sed informe, vt latè supra de hac re egimus, *disp. 2. sec. 2. cum plur. seq.*

SECVNDA CONCLVSIO.

14 Satis est virtuale propositum non peccandi in futurum ad veram, ac perfectam contritionẽ, quando penuria temporis, vel inculpabilis incõsideratio fuerit in causa, quominus quis cogitauerit de peccatis futuris, ac formale propositum habuerit ea in futurum vitandi. Hanc conclusionem docẽt omnes Doctores, quos allegauimus pro secunda sententia. Probatur primò, quoniam ad contritionem sufficit detestatio virtualis peccati sub formali proposito non peccandi de cætero, quando defectus temporis, inculpabilis obliuio, aut naturalis inconsideratio fuerint in causa, quominus quis de peccato cogitauerit, & eiusdẽ habuerit formalem detestationem, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec. 8. concl. 2*, ergò è contra idem dicendum est de proposito virtuali non peccandi contento sub formali detestatione pec-
15 cati. Consequentia patet: nam sicut quis volens quodcunq; malum subire, quàm Deum offendere, censetur tacitè, ac virtualitèr velle quodcunque malum subijsse, quàm Deum offendisse, vt in *d. sec. 8.* probauimus in *respons. ad* 3. ità quoque, & è conuersò volens quodcunque malum subijsse, quàm Deum offendisse, cẽsetur tacitè, ac virtualitèr velle, quodcunque malum subire, quã Deum offendere. Siquidem verum odium, ac detestatio mali ex sui natura excitat in homine voluntatẽ, ac propositum illius declinandi, vt rectè declarat *Laym. d. cap. 4. sub nu. 5. asser. 6.* Cõfirmatur ex perfecto amore alicuius erga illum, quem offendit. Etenim quemadmodum dilectio alicuius erga hominem, quem offendit, si est perfecta, virtuale, ac tacitum includit offensionis odium, & abominationem, vt ostendimus, *d. sec. 8. in resp. ad* 3. ità, & eo magis, qui hominem offendisse perfectè dolet, ac detestatur, tacitè, ac virtualitèr proponit eundem amplius non offendere. Ergò, & multò magis idem dicendum de perfecto amore erga Deum, & perfecta detestatione peccati propter Deum, cùm huiusmodi actus sint supernaturales. Rursus tacitum, & expressum, & virtuale, ac formale exequantur; sed taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cùm quid, ff. si certum petat.* Ergò, & virtualis, & formalis; atque adeò sicut propositum expressum, ac formale non peccandi de cætero satis est ad veram, ac perfectam contritionem; ità
16 etiam tacitum, ac virtuale. Prætereà ad horas canonicas rectè pronunciandas exposcitur propositum attendendi, & intendendi, & tamen hæc omnia sufficiunt, si virtualitèr habeantur, vt latè probat *Nauar. de orat. & hor. canon. cap. 13. nu. 17.* Ergò idem dicendum est de proposito amplius non peccandi. Denique ad conficienda Sacramẽta maximæ sanctissimæ Eucharistiæ maxima intentio, & attentio requiruntur in eis conficiẽdis, & tamen hæc omnia sufficiunt, si virtualitèr habeantur: ergò idem dicendum est in casu nostro.

17 Ampliatur hæc conclusio, vt quæ diximus de contritione vera, ac perfecta, vt in ea satis sit virtuale propositum non peccandi de cætero, quando penuria temporis, vel inculpabilis inconsideratio fuerint in causa, quominus quis formale propositum habuerit, extendantur ad contritionem imperfectam, atque ideò ad attritionem, vt in specie habetur ex *Bonac. loco supra relato, pun. 3. n. 3. vers. Verumtamen est, & ex P. Megal. relato à P. Alph. de Leone d. recoll. 19. sub nu. 88. vers. Et si in materia contritionis.* Pro qua re affertur, *Conc. Trid. sess. 14. cap. 4.* vbi licèt exprimat in contritione necessarium esse propositum non peccandi in futurum; in fine tamen dum loquitur de attritione ait, quòd illa est, quæ prouenit ex metu gehennæ, vel turpitudinis peccati cogitatione, & voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ: ergò non exigitur formale in ea propositum non peccandi in futurum, sed satis est virtuale. Hæc ampliatio vera est de attritione, siuè consideretur secundùm se, siuè consideretur in ordine ad confessionem sacramentalem; sicut diximus de contritione vera, ac perfecta. Etenim qui perfectè detestatur peccata, de quibus actu cogitat; si mentĩ occurrerent peccata futura, firmum eliceret propositum illa præcauendi in futurum: siquidem aliquis potest efficacitèr dolere de peccatis cum proposito virtuali, non aduertens ad peccata in futurum, vt habetur ex *Caiet. in sum. ver. Confessio, nu. 12. Nauar. in Man. cap. 1. n. 6. Vega lib. 13. cap. 21. de Iustif. Pitign. 2. par. d. 14. q. 3. art. 8. Bonac. vbi sup. pun. 3. sub nu. 10. vers. Obserua tamen*, qui *in specie loquitur de attrit.*

18 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt non procedat in virtuali proposito non peccandi in futurum, quod continetur in voluntate suscipiẽdi Sacramentum pœnitentiæ, quasi illa Sacramẽti susceptio sit tacitum, ac virtuale quoddã propositum: etenim nec virtualis illa peccatorum detestatio, quæ comprehenditur sub illa Sacramenti susceptione, sufficiens est ad iustificationem; quoniam detestatio peccatorum, qua continetur in uoluntate suscipiendi Sacramentum non est attritio. Ità *Vasq. in 3. par. tom. 4. de pœnit. q. 91. act. 1. dub. 1. nu. 2. Pitign. 2. par. d. 14. q. 4. art. 7. vers. Dixi etiam, Bellarm. lib. 2. de pœnit. cap. 6. Bonac. d. pun. 3. num. 5.* & alij. Imò contrarium asserere temerarium esse docet *Suar. de pœnit. disp. 20. sec. 2. num. 1. & 2.* nam id videtur expresse definitum in *Concil. Trid. sess. 14. cap. 4. & sess. 6. cap. 14.* vbi habetur Sacramentum pœnitentiæ non conferre gratiam sine proprio motu pœnitentis.

TER-

TERTIA CONCLVSIO.

19 Quamuis supradicta conclusio, qua conclusimus, satis esse ad contritionem tàm perfectam, quàm imperfectam virtuale propositum non peccandi infuturum, sit valdè probabilis; sicut, & æquè probabilem opinionem oppositam, ac negatiuam testatur esse *Bonac. d. pun.8. vers. Vtramque*; nihilominus in praxi semper consulendum est propositum non peccandi formale, ac expressum, & per Confessarium à pœnitente semper exigendum; quoniam opposita, ac negatiua sententia, quòd non sufficiat propositum virtuale, & omninò requiratur formale, est per se communior, ac securior, vt testatur *Fagund. de praecept. Eccles. praecept. 2. lib. 2. cap. 3. sub num. 13. & Laym. lib. 5. sua sum. tract. 6. cap. 4. sub num. 5. asser. 6.* vbi ait, quòd rectè agunt Confessarij, qui huiusmodi propositum formale expresè, ac formaliter exigunt à pœnitentibus, eosque alia ratione absoluere nolint. Etenim si pœnitens requisitus de formali, ac expresso proposito non peccandi de cætero, recuset talem actum elicere, signum est eius detestationem, ac dolorem generalem non esse, neque ad omnia peccata se extendentem; atque adeò non sufficientem ad gratiam iustificantem assequendam.

20 Imò Confessarius quamuis viros Doctos in Theologia, & in casibus conscientiæ maximè, non teneatur explorare pœnitentes de formali proposito, vt supra, ac de formali peccatorum detestatione; nihilominus personas simplices, & idiotas, maximè rusticos, pueros, puellas, & mulieres, antequam eis absolutionem impendat, tenetur eosdem interrogare de requisitis ad contritionem, & ad attritionem, & ad debitam dispositionem inducere, vt dispositi efficiantur ad assequendam gratiam: aliàs non est tutus in conscientia, & in suo munere deficit.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

21 Ad Concil. Florent. & Trid. pro prima sententia relata, respondetur quòd cum illa concilia generaliter loquantur de proposito seruandi mandata, & non peccandi de cætero, generaliter debent intelligi de proposito tàm formali, què virtuali: quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, *l. generali lege, C. de secund. nupt. l. generaliter, C. de Episc. & Cler. & l. 1. §. generaliter, ff. de legat. praest.* Etenim propositum virtuale, & implicitum non peccandi infuturum, dicitur etiam propriè propositum, sed implicitum, vt post alios respondet *Bonac. d. pun. 8. vers. Secunda sententia*: & ita Concilia ipsa dicuntur intelligi in proprio sensu, cùm propositum prædictum per se sumptum diuidatur in formale, & virtuale.

22 Ad argumenta, & ad loca scripturæ, quæ afferuntur a *Lopez* pro contraria sententia patet responsio: quoniam quamuis Doctores antiqui loquantur de proposito formali; non tamen excludunt propositum virtuale comprehensum sub formali detestatione peccatorum, quando penuria temporis, vel inculpabilis inconsideratio fuerint in causa, quominus quis formale propositum habuerit: & ita etiam respondetur ad loca scripturæ: aliàs pœnitens adimplendo omnia præcepta, quæ illi possunt occurrere, vt necessaria ad salutem, & habens fidem, & spem, adhuc esset extra statum salutis: quod non est dicendum, vt diximus supra *sec. 8. concl. 2.* de virtuali detestatione agentes, comprehensa sub formali actu dilectionis Dei super omnia. Et re vera non desunt loca scripturæ, in quibus propositum virtuale non peccandi comprehensum sub formali detestatione peccati satis esse indicatur, vt patet ex illo *Ezech. cap. 33.* vbi habetur, *Si auerterit se peccator ab iniustitia sua, eius iniquitatum non recordabor amplius*. Modò auersio ab iniustitia nihil aliud denotat, quàm detestationem, cùm detestatio sit fuga quædam, vt aliàs diximus. Si igitur Propheta ad veram, ac perfectam contritionem per se sufficientem ad assequendam primam gratiam, nihil aliud exigit, quàm peccatorum detestationem, ergò satis est ad contritionem ipsam propositum virtuale non peccandi in futurum, comprehensum sub formali detestatione peccatorum. Confirmatur ex psal. 31. vbi Propheta sic ait, *Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei*. Quæ verba significant recognitionem culpæ, & sic formalem detestationem. Patet etiam ex illo *2. Reg. cap. 12.* vbi legimus solùm dixisse Dauid, *Peccaui Domino*. Et Natan statim subdit, *Et Dominus quoque transtulit peccatum tuum*. Et tamen verba illa Dauid solùm significant recognitionem, & odiũ culpæ contra Deum commissæ, & per consequens detestationem: ergò ille tantùm actus detestationis formalis sufficit ad iustificationem, cum proposito virtuali non peccandi de cætero, comprehenso sub ipso actu detestationis peccati.

23 Hanc opinionem videtur tenere *D. Thom. in 4. sent. d. 14. q. 1. art. 2. q. 2.* & apertè docet *Sot. ibidem, q. 2. art. 5. ad 4.* dùm ait, non requiri ad contritionem alium actum charitatis præter odium peccati, per odium, detestationem intelligens; quod clarius docuit *lib. 2. de nat. & grat. cap. 6. & 17.* Hoc idem tenet *Vega lib. 13. in Concil. Trid. cap. 21.* & omnes alij Doctores docentes, ad veram contritionem non requiri necessariò formalem dilectionem Dei super omnia; sed sufficere virtualem. Etenim odium mali est virtualis amor boni: & formalis detestatio peccati, licèt dicat recessum a peccato; dicit tamen virtualem quoque accessum ad Deum summè dilectum. Et quamuis in naturalibus maius dignum non possit eminenter, ac virtualiter contineri in actu minus perfecto; id tamen in moralibus non est semper verum; quoniam dignius est Sacramentum pœnitentiæ contritione; & tamen contritio virtualiter illud continet: nimirum igitur si dilectio Dei super omnia virtualiter contineri possit in formali actu detestationis peccati. Et re vera hæc opinio videtur valdè con-

formis suauitati Diuinæ prouidentiæ, & humanæ conditioni; quia non potest homo citra magnam difficultatem ad plura simul aduertere, & circa illa operari, præsertim in re tàm graui, & ardua.

De necessitate contritionis, tàm perfectæ, quàm imperfectæ, & sic attritionis.
SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Summa contritionis diuisio hæc est, nam alia dicitur imperfecta, alia verò perfecta.*

2 *Peccatum licet multipliciter diuidatur, ex aquo tamen diuiditur in originale, & actuale: Et quidnam sit originale.*

3 *Peccatum actuale quid sit.*

4 *In homine haud habente conscientiã peccati mortalis, necessaria non est contritio secundum se considerata, ad obtinendam remissionem peccati originalis, & gloriam sempiternam.*

5 *Displicentia de peccato originali, an sit habenda per totam istam vitam.*

6 *Adultus cum iustificatur per proprium actum, semper habet virtualiter displicentiam peccati originalis.*

7 *Beatam Virginem, ex quo nunquam actualiter peccauit non leuiter quidem, conteri nunquam oportuit.*

8 *Adultus non baptizatus, qui citra culpam, sed tantum cum venialibus baptismum suscepit, contritione non indiget ad gratiam consequendam.*

9 *Qui Deum tanquam summum bonum super omnia diligit, paratus per consequens est ad detestandum, & abolendum peccatum, tali bono dilecto contrarium.*

10 *Si daretur Adultus non baptizatus, qui nec mortaliter, nec venialiter peccauerit, ad contritionem, vel attritionem non teneretur pro obtinenda gratia iustificante, ac remissione peccati originalis.*

11 *Contritio secundum se considerata, absque susceptione actuali Sacramenti, est necessaria necessitate medij homini, habenti conscientiam peccati mortalis ad iustificationem assequendam.*

12 *Non solùm necessitate medij, sed etiam praecepti hac contritio huiusmodi homini necessaria est.*

13 *Contritio per se sumpta, vera, & perfecta hominibus lapsis in lethalem culpam omni lege, tam veteri, quàm noua necessaria fuit ad salutem.*

14 *In homine, non habente conscientiam peccati mortalis, non exigitur formalis contritio, sed sufficit virtualis.*

15 *Contritio perfecta in lege noua est necessaria ad iustificationem necessitate medij, sed non simpliciter, vt in lege veteri.*

16 *Praeceptum vera, ac perfecta contritionis extra Sacramentum pœnitentia non obligat statim post commissam lethalem culpam, ita vt ob eius trãsgressionem nouum impenitentia peccatum contrahatur.*

17 *Illud Eccles. cap. 5.* Non tardes conuerti ad Dominum, &c. *Non est praeceptum, sed consilium. Et ponderantur verba Diui August. serm. 67. de tempore.*

18 *Praeceptum contritionis vera, ac perfecta secundum se, ac extra Sacramentum, obligat in articulo, vel periculo mortis.*

19 *Praeceptum praedictum perfecta contritionis obligat etiam per accidens in multis alijs casibus extra periculum, vel articulum mortis, ijque connumerantur.*

20 *Si quis in mortis articulo, vel periculo, vel in alijs casibus supradictis voluntariè, ac directè nolit conteri, nouum impœnitentia peccatum committit.*

21 *Impœnitentia, directè volita, est peccatum speciale distinctum, non verò impœnitentia volita indirectè.*

22 *In eo qui rapitur ad Martyrium, & conscientiam habeat peccati, si de illo cogitet, satis est attritio, existimata contritio.*

23 *Constitutus in articulo, seù periculo mortis, sicopiam habens Confessarij, accedat ad confessionem cum sola attritione, etiam cognita, & absolutionem consequatur, satis est ad iustificationem, & primam gratiam obtinendam.*

24 *Ad obtinendam primam gratiam in Sacramento pœnitentia satis an sit attritio, æstimata vera, & supernaturalis, quamuis talis non sit.*

25 *Attritio donum Dei dicitur, & Spiritus Sancti impulsio.*

26 *Sola voluntas habendi attritionem, non est attritio: Nec qui desiderat habere veram contritionem, eamque procurat habere, sed adhuc dubius est, dicitur rectè dispositus ad obtinendam absolutionem.*

27 *In iudicio humano satis est, vt Reus maneat absolutus, facta morali diligentia, in iudicio vero Diuino requiritur vera, & supernaturalis dispositio.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd summa contritionis diuisio hæc est, quòd contritio quædam dicitur imperfecta, & quædam perfecta. Prior est actus imperfectus per se insufficiens ad remissionem peccati in ratione dispositionis ad gratiam absque reali susceptione Sacramenti; quæ alio vocabulo dicitur attritio, & eam definiuimus supra *sec.* 5. Posterior verò, atque adeò perfecta contritio dupliciter consideratur: primò secundum se, prout erat ante legem Euangelicam: secundò in ordine ad Sacramentum pœnitentiæ post legem Euangelicam institutam, prout pars illius. Prima dicitur virtus pœnitentiæ: secunda dicitur pars materialis Sacramenti pœnitentiæ: quæ aliquando reperitur cum reali susceptione Sacramenti: & aliquando cum voto tantùm suscipiendi Sacramentum absque reali susceptione illius. Has autem definiuimus supra *sec.* 3. & 4. & diximus in hoc differre contritionem, vt est pars Sacramenti pœnitentiæ, à contritione, vt est pœnitentiæ virtus, quòd illa debet saltem includere propositum

tum confitendi, ac satisfaciendi; non autem ista.

2 Secundò est adnot. quòd licèt peccatum multipliciter diuidatur, vt videre est apud *Nauar. in Man. prelud. 8. Sayr. lib. 2. Clau. Reg. cap. 5. num. 5. Azor. tom. 1. Inst. moral. lib. 4. cap. 2. Molf. in sua sum. Theol. tract. 1. cap. 8. & tract. 8. cap. 6.* & apud alios; nihilominus quoad rem nostram attinet, peccatum ex æquo diuiditur in originale, & actuale: & actuale in mortale, ac veniale. Peccatum originale est peccatum primi parentis transfusum in nos ex vi generationis: quod quidem alio vocabulo appellatur peccatum naturæ, & imputatiuè dicitur vniuscuiusq; nostrum, iuxta illud *Apost. ad Rom. cap. 5.* vbi habetur nos omnes in Adam peccasse; atque adeò amisisse iustitiam originalem quoad hoc sæculum, beatitudinem æternam quoad aliud. Peccatum

3 verò actuale dicitur peccatum personæ, quod quis ex propria persona contrahit, furando, occidendo, fornicando, &c. Vndè peccatum comestionis ligni vetiti commissum à nostris primis parentibus licèt vocetur originale respectu nostri; eorum tamen respectu dicitur actuale; quoniam ab ipsis actu fuit commissum. Mortale, & actuale peccatum ex *D. August. contra Faustum, & Manich. cap. 27. & D. Thom. 1. 2. q. 71. art. vlt.* Est dictum, factum, & concupitum contra legem Dei æternam, seù ex *Toleto in sua sum.* quem sequuntur *Say. loc. citato, cap. 13. num. 3.* & alij, est recessus voluntarius à regula Diuina, priuans peccantem Dei gratia, & eum adiudicans morti æternæ. Veniale denique est actus humanus inordinatus faciens peccantem reum pœnæ tantùm temporalis. Vndè peccatum mortale est contra legem; veniale verò præter legem. Primum priuat vltimo fine: secundum non priuat, sed deuiat aliquantulum ab illo. Illud est contra finem; hoc est contra media, vt rectè post alios declarat *P. Alphon. de Leone, de offic. & potest. Confes. recoll. 7. sub num. 8. vers. Differentia.* His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 CONtritio perfecta, & secundum se considerata in homine non habente conscientiam peccati mortalis, & sic actualis contritio non est necessaria ad obtinendam remissionem peccati originalis, & gloriam æternam. Hæc conclusio patet: siquidem contritio fuit præordinata ad delendum peccatum actuale dumtaxat atque ideò ad Deo satisfaciendum ex lege iustitiæ propter actualem offensionem, & iniuriam eidē à nobis illatam: non ergò contritio necessaria est homini non habenti conscientiam peccati mortalis. Confirmatur, quia contritio secundum se considerata nihil aliud est, nisi virtus pœnitentiæ, vt supra diximus in 1. *not.* at obiectum, ac materia circa quam, virtutis pœnitentiæ sunt peccata actualia, nō autem peccatum originale: nam contritio versatur circa peccata actualia, non facienda, vt sunt obiecta virtutum; sed expulsa, ac reprobata. Sic stuppa est materia circa quam ignis, quoniam ignis versatur circa stuppam ad comburendam, & destruendam illam. Ita *Sot. in 4. d. 14. q. 1. art. 2.* & alij, quos refert *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 18. sec. 1.* Denique ad remissionem peccati originalis non est necessaria pœnitentiæ virtus; ergò non est necessaria contritio, de qua agitur in homine non habente conscientiam peccati mortalis. Clara consequentia, quia pœnitentiæ virtus est formaliter contritio. Antecedens probatur, quoniam de peccato originali non est pœnitendum, cùm peccatum originale non sit materia pœnitentiæ, vt virtus est, quatenus est displicentia quædam de peccato præterito, & consequenter non est eiusdem obiectum. Etenim si esset pœnitendum, & habenda displicentia de peccato originali, id vtique esset ex vi alicuius præcepti: vel ad finem consequendi veniam illius. Non primum, quia præceptum se extendit ad peccata actualia mortalia dumtaxat, vt infra latius dicemus. Nec potest dici secundum, nam per Baptismum, vel per actum charitatis sufficienter deletur peccatum originale; ergò, &c. Hinc probabilissimum putat *Innoc. in cap. maiores, de Baptis.* pro peccato originali non deberi pœnam sensus. Ita *Medina de pœnit. q. 3.* & alij contra nonnullos.

5 Nec obstat id quod habetur ex *D. Thoma in 4. d. 16. q. 1. art. 2. & ex D. August. de pœn. med. cap. 2.* dicentibus, displicentiam de peccato originali esse omninò habendam per totam istam vitam, quia est impedimentum assequendæ gloriæ. Quoniam respondetur, præfatos Doctores loqui de displicentia peccati originalis iam remissi, quatenus causa fuit corruptionis huius vitæ, ac peccati fomitis, qui dicuntur effectus peccati originalis: nec semper nobis est dolendum de eo, quod est impedimentum æternæ gloriæ; nam sequeretur etiam nos dolendos esse de hac vita, quæ adhuc nobis impedimentum est ad gloriam assequendam. Neque denique refragatur id, quod legitur psal. 50. de Dauide, qui videtur de peccato originali dolere dum ait, *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Etenim Propheta verba illa non protulit pœnitendo, sed suam miseriam Deo re-

6 præsentando. Est tamen verum, quòd Adultus cum iustificatur per proprium actum semper habet virtualiter displicentiam peccati originalis: siquidem non potest iustificari per proprium actum, nisi per veram dilectionem Dei super omnia: ex qua necessariò sequitur displicentia inimicitiæ Dei, quale est peccatum originale. Et quamuis nos negemus pœnitentiam, ac contritionem peccati originalis; non tamen ob id concedimus licitam esse illius complacentiam; nam si adultus complacentiam haberet peccati originalis, procul dubio lethalem culpam contraheret; quoniam eo casu complaceret se de obiecto malo, atque adeò complacentiam haberet esse Dei inimicum.

7 Ex dictis in hac conclusione infertur primò, Beatam Virginem ex quo nunquam actualiter peccauit, nec leuiter quidem, nunquam oportuit

con-

conteri: & cùm præseruata fuerit, & concepta libera à peccato originali secundum sententiam magis piam, ac magis receptam, plenitudinem gloriæ, quam supra omnes creaturas potitur, citra vllum impedimentum fuit assecuta: sicut etiam assecuta fuisset, dato, & non concesso, quòd in vtero Matris sanctificata foret: quoniam Baptismum suscipere opus non fuisset pro remissione peccati originalis, per eius sanctificationem sibi remissi. Sic etiam Beatus Ioannes, qui fuit sanctificatus in vtero Matris suæ, atque ideò ablutus à peccato originali, dato, quòd leuem aliquam culpam viuens contraxerit, non indiguit contritione ad gloriam, quam possidet consequendam: siquidem peccata venialia non priuant gratia, ac amicitia Dei, & multis modis remitti possunt citrà contritionem veram, ac perfectam, vt habetur ex *D. August. in Enchirid. cap.* 71. *& lib.* 50. *homiliar. homil. vlt. cap.* 3. nempè per eleemosynam, ieiunium, & quoduis opus bonum, si ea intentione fiant, vt per id peccatorum remissionem mereamur: dummodo fiant propter amorem Dei, seù ex charitate Dei, vt rectè declarat *Laym. lib. 5. sua sum. Theol. tract. 6. cap. 4. sub num.* 15. *vers. Corollarium.*

8 Secundò infertur, quòd Adultus non baptizatus, qui citra culpam mortalem, sed cum venialibus tantùm Baptismum suscepit, non indiget contritione ad gratiam consequendam: siquidem obiectum contritionis perfectæ proprium, & peculiare sunt peccata actualia mortalia, quibus gratia amittitur, & per ipsam contritionem recuperatur: peccata verò venialia per solam attritionem vnà cum peccato originali in Baptismo remittuntur; sicut etiam & mortalia, si mortalia haberet; quoniam Sacramentum Baptismi, sicut & Sacramentum pœnitentiæ conferunt gratiam iustificantem, & sic primam gratiam ei, qui suorum peccatorum solam attritionem habet: siquidem attritus per attritionem cum Sacramento Baptismi, vel pœnitentiæ perindè iustificatur, ac per veram contritionem extra Sacramentum, & hoc modo ex attrito quis dicitur fieri contritus; non autem quòd actus attritionis transeat in actum contritionis, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d. 17. q. 2. art. 1. quæstiun.* 3. *Ricchard. ibidem, art. 3. q. 8. ad* 5. *Laym. loco citato, cap. 2. sub num.* 2. & ex alijs. Imò idem *Laym. ex Coninch. q. 62. art. 1. dub. 2. num.* 35. putat solam spem consequendi à Deo æternam gloriam esse sufficientem dispositionem ad gratiam Baptismalem recipiendam. Etenim sicut virtualis contritio contenta sub formali dilectione Dei super omnia satis est extra Sacramentum ad primam gratiam assequendam ab eo, qui immemor est, seù conscientiam non habet suorum peccatorum, vt habetur per *Scot. in 4. d. 14. q. 1. art. 3. §. Ex his, Gabr. ibidem, concl. 12. Medina, C. de confes. q. 2. Suar. in 3. p. tom. 4. de pœnit. disp. 5. sec. 1. num. 9. Nauar. in Man cap. 1. num.* 5. & alios, & nos latè ostendimus supra *sec. 8. concl.* 2. ita quoque satis videtur ad obtinendam gratiam baptismalem attritio virtualis contenta sub formali actu spei, qui efficax est, & supernaturalis. Vndè quemadmodum qui Deum tanquam summum bonum super omnia diligit, per consequens paratus est ad detestandum, & abolendum peccatum tali bono dilecto contrarium; ita etiam, qui æternam felicitatem desiderat, & à Deo supernaturalium bonorum auctore assequendam sperat, consequenter paratus efficitur ad detestandum, & abolendum peccatum, quòd à consecutione æternæ felicitatis impedire per fidem cognouit. Ita *Laym. loco citato*, qui aliter dicendum fore arbitratur de Sacramento pœnitentiæ, ad quod, inquit, necessariò exigi actum formalem, & explicitum pœnitentiæ saltem imperfectæ, atque adeò attritionis, cùm ista sit pars essentialis materiæ præfati Sacramenti.

9

10 Tertiò infertur, quòd si daretur Adultus non baptizatus, qui nec mortalis, nec venialis culpæ conscientiam habeat, atque ideò nec venialiter quidem peccauerit: eo quòd ab infantia fuerit amens, v. g. & rationis compos factus statim baptizari petijt, & Baptismum suscepit, is procul dubio ad obtinendam gratiam iustificantem, ac remissiuam peccati originalis, ad contritionem aliquam eliciendam, tàm perfectam, quàm imperfectam; & sic ad attritionem obligatus non fuisset. Etenim obiectum contritionis tùm perfectæ, tùm etiam imperfectæ sunt peccata actualia, non autem peccatum originale, cùm de eo non detur pœnitentia, atque adeò nec contritio, nec attritio, vt supra adnotauimus.

SECVNDA CONCLVSIO.

11 Contritio perfecta secundum se considerata absque actuali susceptione Sacramenti, est necessaria homini habenti conscientiam peccati mortalis, necessitate medij ad iustificationem, & salutem æternam assequendam. Hæc conclusio est communis: & patet ex illo *Lucæ cap.* 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Per pœnitentiam eo loco omnes intelligunt veram, ac perfectam contritionem: quoniam contritio nihil aliud est, quàm virtus pœnitentiæ, vt supra adnotauimus, *not.* 1. *& concl.* 1. Confirmatur etiam ratione; nam illud dicitur necessarium necessitate medij, quo prætermisso etiam inculpabiliter, & inuiolabiliter, salus nõ obtinebitur: sed post peccatum mortale contractum extra Sacramentum salus, ac iustificatio obtineri non potest prætermissa vera, ac perfecta contritione etiam inculpabiliter, vt infra patebit: ergò contritio ipsa necessaria est necessitate medij.

12 Ampliatur hæc conclusio, vt contritio, de qua agitur, non solùm necessaria sit necessitate medij, sed etiam necessitate præcepti, vt habetur ex *Valen. disp. 7. q. 8. par. 3. Bellarm. de pœnit. lib. 2. cap. 8. Coninch. disp. 3. dub. 2. Suar. in 3. p. tom. 4. de pœnit. disp. 15. sec. 1. Nung. de part. pœnit. art. 3. dub. 2. Pitign. 2. par. dist. 14. q. 1. art. 3. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 6. cap. 2. num.* 4. *Bonac. de pœnit. disp. 5. sec. 1. pun. 2. num.* 4. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles.* præ-

*precept.2.lib.2.cap.6.sub num.*1.qui hanc sententiam vti veram supponit cum Theologis,& præsertim *D.Thoma in 3.par.q.*84.*art.7.* Etenim patet non solùm ex quamplurimis scripturæ locis, vt ex illo *Ezech. cap.*18. *Conuertimini, & agite pœnitentiam, &c. Ex d. cap.* 13. *Lucæ supra relato*, & ex alijs; sed etiam ratione: siquidem ex lege iustitiæ tenetur vnusquisque satisfacere pro iniuria alteri illata:cùm igitur per lethalem culpam inferatur Deo iniuria; meritò per contritionem erit Deo à nobis satisfaciendum. Etenim contritio à verbo contero deriuatur: nam conterere significat rem aliquam duram in minutissimas partes diuidere, & comminuere: peccatum autem solet cor peccatoris obdurare, & propterea perfecta diuisio cordis, destructio malæ voluntatis in corde existentis, & auersio à peccato contritio nuncupatur. Vndè contritio dicitur quasi simul tritio; quoniam totum cor quasi teritur, & scinditur præ nimia angustia, dolore,ira, & indignatione, quam concidit contra peccata. Hinc *Ioel.*2. legitur, *Scindite corda vestra, &c. Glos. in psal.* 40. *vers. Sacrificium Deo spiritus, &c. Punge igitur, & percute cor tuum, si necesse fuerit, spinis, clauis, & lancea, & alijs, quibus Christus fuit per te punctus. In psal. quoque* 46. inquit *Regius Vates, Qui sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. Et D. August. in psal.* 74. *Qui se conterit, irascitur sibi, se habet iratum, vt Deum habeat propitium.* Denique *D. Bernar. in Cant. serm.* 12. sic ait, *Optimum vnguentum contritio, quod ex recordatione peccatorum conficitur.* Secundò probatur hæc ipsa ampliatio ex lege, ac præcepto charitatis Diuinæ, quæ sicut obligat ad diligendum Deum super omnia; ita etiam obligat hominem, vt quod in se est faciat ad recuperandam amicitiam Diuinam,si illam perdidit,ac ad habendum Deum pro vltimo fine. Tertiò, cæteris prætermissis, probatur ex præcepto, ac lege charitatis propriæ, qua homo tenetur ad habendam curam animæ suæ, atque ideò ad adhibenda omnia media, ne in æternum pereat, ità *Suar.d disp.*55.*sec.*1.*ex D Thoma,Duran.Vega*, & ex alijs.

13 Secundò ampliatur,vt contritio per se sumpta, vt supra, vera,ac perfecta,hominibus lapsis in lethalem culpam fuerit in omni lege tàm veteri, quàm noua necessaria ad salutem, atque ideò ad iustificationem assequendam. Hæc conclusio est communis,quàm docent *Tertull.lib. de pœnit.cap.*4.*D. August.epist.*48.*ad Vincentium, D. Thom. in* 3.*par.q.*86.*art.*2.*Suar.in* 3.*par tom.*4. *disp.*15.*sec.*1.*Fagund.de præcept. Eccl. præcept.* 2. *lib.* 2. *cap* 5. *Laym.lib.*5.*sua sum Theol.lib.*5.*tract.*6. *cap.*2.*n.*1. *& seq. Bonac.de pœnit. disp.* 5.*sec.*1.*pun.* 2. & alij communitèr, & vltra scripturæ loca patet ex *Côc. Trid.sess.*14. *cap.*4. vbi habetur, quòd fuit quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum contritionis motus necessarius. Est tamen verum, quòd côtritio de qua agitur in lege noua, differt à contritione legis veteris in hoc,quòd contritio in lege veteri non includebat votum confitendi; at in lege noua, contritio huiusmodi votum debet includere saltèm virtualitèr, ac implicitè, vt habetur ex *Suar.in* 3.*par.tom.*4.*disp.*17.*sec.*3.*n.*3. *Filliuc.tract.*3.*de pœnit. n.*46. *Valen.tom.*4. *disp.*7. *q.*1.*nu* 1.*in* 3.*assert.Molfes.tract.*7. *de pœnit.cap.*5. *nu.*6.*Bonac.disp.*5.*de sacram.q.*2.*par.*3.*nu.*8. & ex alijs,quos refert,& sequitur *Alph.de Leone de offic. & potest.Confess.recoll.*3.*nu.*16.*cum plurib.seq.* vbi rem hanc optimè declarat,& probat,quando votum prædictum debeat esse explicitum,ac virtuale, & quomodo per hoc Sacramentum in voto remittantur peccata.

14 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio,vt quãuis in homine habente côscientiam peccati mortalis, & de eo cogitante, necessaria sit contritio formalis, & expressa, vt latè ostendimus, *sec.* 8. *concl.* 1. nihilominus in homine non habente conscientiam peccati mortalis, vt quia de peccato nô cogitat inculpabilitèr;ex eo,quòd ad aliud obiectum fuerit raptus: vel quia inculpabilitèr de peccato ipso fuerit oblitus, eiusdem non exigitur formalis contritio; sed sufficit virtualis côprehensa sub formali actu dilectionis Dei super omnia. Ità *Valen.tom.*4.*disp.*7.*q.*3.*pun.*2. *vers.Cæterum, Medina q.*2. *de pœnit. Nauar. in Man.cap.*1.&alij apud *Bonac.de pœnit.disp.*5. *q.*5.*sec.*1.*pun.*2.*sub nu.*1.*vers.Quod homo*, & nos latiùs *d.sec.*8. *concl.*2.probauimus.Est tamen verum,quòd *Suar. in* 3.*par.tom* 4.*disp.*4.*sec.*6. *asser.*3. *nu.*56. *& disp.*15.*sec.*1.*nu.*5. *Reginal.lib.*5.*sua sum. nu.*55. *Henriq.lib.*4.*de pœnit.cap.*6.*nu.*5.*& cap.*28.*num.*4. *Conynch.disp.*3.*dub.*4.*ad fin. Bonac.loc.cit.vers. Obscura*, & alij volunt,eum, qui fuit iustificatus,per contritionem virtualem, atque adeò per actum dilectionis Dei super omnia, teneri dolere,& côtritionem habere formalem de peccatis mortalibus,quando venerint in memoriam:sicut,qui per obliuionem in confessione prætermisit aliqua peccata mortalia, tenetur ea suo tempore confiteri:quæ quidem sententia licèt communis sit,vt testatur *Bonac. ibidem*, nihilominus probabilis nobis videtur opinio, *Vasq.in* 3.*par.tom.*4.*de pœnit.q.*86.*art.*2.*dub.*2.*nu.*11.*Cord.lib.*1.*q.*2. *dub.*2. & aliorum existimantium, iustificatum per contritionem virtualem, non teneri postea actum doloris eligere, de peccatis, etiam si in mentem venerint, nisi fortè velit Sacramentum pœnitentiæ suscipere,aut nisi alio titulo teneatur contritionem habere. Etenim nullum adest præceptum positiuum diuinum, aut naturale, quibus ad id obligemur.

15 Secundò limitatur dicta conclusio,vt contritio perfecta in lege noua est necessaria necessitate medij ad iustificationem, non simplicitèr, sicut necessaria erat in lege veteri, eo quòd nullus Adultus à lethali culpa liberari,ac iustificari poterat ante legem gratiæ, nisi per veram contritionem includentem charitatem Dei super omnia: sed tantùm necessaria est ex suppositione, cùm aliquis iustificari vult extra vsum Sacramenti;siquidem ad iustificationem extra Sacramentum requiritur contritio formalis,aut virtualis, vt supra

pra ostendimus, & ad iustificationem intra Sacramentum satis est contritio imperfecta, & sic attritio, vt rectè declarat *Laym. lib.5. sua sum. Theol. tract.6. cap.2. de sacram. pœnit. num.1. & 2. Pitign. tom.2. dist.14. q.2. art.6. Bonac. disp.5. q.5. pun.1. n.1.* & alij, & nos infra latius, Deo duce, dicemus.

TERTIA CONCLVSIO.

16 PRæceptum veræ, ac perfectæ contritionis extra Sacramentum pœnitentiæ consideratæ, per se, & ex vi ipsius præcepti, non obligat statim post commissam lethalem culpam, itaut ob illius transgressionem nouum peccatum impœnitentiæ contrahatur. Hæc conclusio est *Valent. Angl. Pesant.* & aliorum apud *Vasq. in 3. par. tom. 4. q.86. art.2. dub.5. n.9. Zerolę de pœnit. cap.7. q.3. & 24. Reginal. lib.5. sua sum. num.16. Laym lib.5. sua sum. Theol. tract.6. cap.2. nu.5.* cum alijs quamplurimis, quos allegat: *Fagund. de precept. Eccles. precep.2. lib.2. cap.4. sub nu.2. Bonac.* post *Coninch.* & alios, *disp.5. de sacram. q.5. sec.1. pun.2. sub nu.5.* contra nonnullos Doctores contrarium sentientes, quorum sententiam communiter reijci, testatur *Fagund. loc. cit.* Probatur hæc conclusio primò, quoniam præceptum cōtritionis est affirmatiuū: ergò non obligat statim post commissam culpā: quia præcepta affirmatiua per se non obligāt statim, ac semper Secundò, si statim quis tenetur de peccato mortali cōteri, vt supra, sequereretur obligari homines, data copia Confessarij, statim post lethalem culpam confiteri: siquidem actus veræ contritionis includit in se in lege gratiæ propositum confessionis, habita copia Cōfessarij: quod tamen est falsum, vt ostendimus supra *disp.1. sec. 1. concl.5.* Etenim Ecclesia solùm obligat ad confessionem sacramentalem, semel in anno faciendam tempore Quadragesimæ.

17 Ne obstat illud *Ecclesiast. cap.5. Non tardes conuerti ad Dominum, ne tardes de die in diem, subitò enim veniet ira eius.* Quoniam illud non est pręceptum, sed consiliū, nę tardè, & non subitò pœnitentiam de suis peccatis agere volens periculo se exponat moriendi impœnitens. Vndè *D. August. serm.67. de tempore,* sic ait, *Datur quidem in extremis pœnitentia, quia negari non potest: sed auctores tamen esse non possumus, quòd qui sic petierit mereatur absolui. Quomodo enim agit pœnitentiam lapsus. Quomodo agit pœnitentiam in extremis vita finibus constitutus? Quomodo pœnitentiam agere agere possit, qui nulla iam pro se opera sanctificationis operari potest. Et homil.41. ex 50. Vis ergò a dubio liberari? Vis quod incertum est euadere? Age pœnitentiam dum sanus es. Si sic agis, dico tibi quòd securus es; quia pœnitentiam egisti eo tempore, quo, & peccare potuisti. Si autem vis agere pœnitentiam, quando iam peccare non potes, peccata te dimiserūt, non tu illa.* Intelligendum est igitur illud *Ecclesiast.* de pœnitentia sera iuxta supradicta verba *D. August.* quam consulit non esse differendam, vt per *Vasq. Bonac. locis citatis,* qui reliqua contraria soluunt, & id ampliāt adeò verum esse, vt nec peccator contritionem habere teneatur de peccatis, quoties memoriæ occurrunt: siquidem nulla concludenti ratione id probari potest: eo maximè, quia præceptum contritionis, & ideò non obligat statim, & semper, vt supra diximus: & re vera tale præceptum esset valdè durum, vt habetur ex *Reginald. Pitign.* & alijs apud eundem *Bonac.* ibi, quibus adde, quæ habentur ex *Laym. d. c.2. sub num.5. & 6.* dum probat ex *D. Tho.* & alijs, quod differre pœnitentiam longo tempore, aut vsque ad finem vitæ, vel tamdiù differendi propositum concipere, videtur esse nouum peccatū mortale: quod an, & quomodo verum sit, ex infra dicendis patebit.

QVARTA CONCLVSIO.

18 PRæceptum contritionis veræ, ac perfectæ secundum se, ac extra Sacramentum considerata, per se, & vi ipsius præcepti obligat in articulo, vel in periculo mortis. Hæc conclusio est *D. Thom. in 4. d.17. q.1. art.4. Suar. in 3. par. tom.4. de pęnit. disp.15. sec.6. nu.2. Valent. q.8. pun.4. Nauar. cap.1. nu.27. Tol. lib.3. sua sum. cap.5. nu.3.* & ibi ad eum addentes, qui pro eadem conclusione allegant *D. Bonau. Sot. Petr. Sot.* & alios: *Fagund. de praecept. Eccles. precep.2. lib.2. cap.6. nu.5. Laym. loco supra relato, nu.4. & 6. vers. Tertium certum est,* cum alijs, quos allegat. Probatur ipsa conclusio; quoniam præceptum contritionis est affirmatiuum: at præcepta affirmatiua licèt non obligēt semper ad semper; obligant tamen per se in extrema necessitate: nulla autem maior necessitas considerari potest, quàm in articulo, seu periculo mortis, in quo homo potest mereri, vel demererī vitam æternam. Vndè si quis reperiatur in grauissima infirmitatē, in periculo naufragij, belli, &c. Et conscientiam habeat peccati mortalis, & copia Confessarij careat tenetur conteri ex intrinseca natura, & obligatione huius præcepti, vt habetur per Doctores supra relatos.

19 Ampliatur dicta conclusio primò, vt præceptum contritionis veræ, ac perfectæ extra Sacramentum pœnitentiæ, vt supra, licèt per se, & ex intrinseca sui natura obliget in articulo, aut in periculo mortis; nihilominus per accidēs in multis alijs casibus similitèr obligat extra mortis articulum, ac periculum habentem conscientiam peccati mortalis. Primus casus est, si Sacramentū aliquod ex ijs, quæ viuorum propria sunt, qualia sunt Sacramēta sanctissimæ Euchatistiæ, ordinis, confirmationis, &c. Necessariò quis suscipere, vel quodcunque Sacramentum ex officio administrare velit, nec adsit copia Confessarij, cui confiteri possit, tunc tenetur conteri, antequam Sacramentum suscipiat, vel administret: vel saltèm debet præmittere attritionem, existimatam tamen contritionem, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus, *sec.7. concl.2. vers. Sed quicquid sit: & vers. Addo,* & latè *Vasq. in 3. par. tom.4. disp.86. art.2. dub.9. nu.7. Valen. tom.4. disp.7. q.8. pun.4. asser.5. Zerola de pęnit. cap.7. quæsito 24. Bonac. de sacram. disp.5. q.5. sec.1. pun.2. vers. Primò quando quis, & Laym. lib.5. sua sum. tract.6. cap.2. sub nu.4.* Secundus casus est, quando quis est in probabili periculo incidendi in aliquam lethalem culpam si contri-

tri-

tritionis actum non eliciat de peccatis præteritis, iuxtà illud *D. Gregor. Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur*, *&c.* Vt habetur ex *Valent. & Laym. locis citatis, Reginaldo lib. 5. sue sum. nu. 20. Bonac. d. pun. 2. verſ. Secundo*, cum alijs, quos allegat. Tertius caſus, cùm ob alicuius peccatum, puta Principis, vel alterius, communitas aliqua reperitur exposita periculo à Deo grauitèr puniendi, ſicut euenit in peccato Achan, *Iosue 7. Danidis 2. Reg. cap. 24.* tunc enim peccator, qui cauſa fuit imminentis mali, obligatur ad agendam pœnitentiam de ſuis peccatis, & ad habendam de eis veram contritionem, ſi copiam Confeſſarij non habeat, pro communi periculo auertendo, vt rectè declarat *Laym. d. cap. 2. ſub n. 4.* Sunt nõnulli, qui addunt duos alios caſus: nempè, vt præceptũ contritionis obliget de feſto, & quando facienda eſt publica oratio. Sed contraria opinio eſt probabilior, quam tenent *Vaſq. in 3. par. tom. 4. q. 86. art. 2. dub. 6. nu. 4. & 6. Reginald. lib. 5 sue ſum. nu. 24. Valent. d. pun. 4. aſſer. 3. Pitign. 2. par. d. 14. verſ. Dico quarto: Peſant. in addit. ad 3. par. q. 10. diſp. 3. Suar. in 3. par. tom. 4. d. 15. ſec. 4. nu. 11. Bonac. loco ſupra relato*, & alij, qui mouentur ex eo, quòd nullibi extat tale præceptum.

20 Secundò ampliatur, vt præceptum contritionis adeò obliget in caſibus ſupra relatis in articulo, vel in periculo mortis, aut extra eiuſdem articulum, ſeu periculum, vt ſi quis tunc voluntariè, ac directè nolit conteri committat nouum impœnitentiæ peccatum ab alijs diſtinctum, vt apertè habetur ex *D. Thoma 2. 2. q. 14. art. 2.* dùm ait, impœnitentiam prout numeratur inter ſpecies peccati in Spiritum Sanctum, non dicere ſolam permanentiam in peccato; ſed etiam propoſitum non pœnitendi. Hanc eandem ſententiam ſequitur *Suar. d. diſp. 15. ſec. 1.* qui teſtatur eſſe communem omnium Theol. Etenim præceptum contritionis, de qua agitur, ſeu pœnitentiæ, quatenus virtus eſt, eſt ſpeciale præceptum, vt ſupra oſtendimus, *concl. 2. ampl. 1.* Ergò violatio dicti præcepti eſt ſpeciale peccatum: ſiquidem omne peccatum eſt contra præceptum, & ſingula peccata ſpecie diſtincta ſunt cõtra ſingula præcepta ſimilitèr ſpecie diſtincta: nam ob id peccatum dicitur tranſgreſſio legis diuinæ, vt ſupra oſtendimus in ſecundo not. Ergò tunc maximè eſt ſpeciale peccatum impœnitentiæ talis tranſgreſſio, cùm voluntaria erit directè per expreſſum actum, ac propoſitum voluntatis non conterendi tempore debito. Confirmatur, quia propoſitum illud eſt ſpecialis actus tendens in obiectum habens ſpecialem malitiam: ergò eſt ſpeciale peccatum. Quæ diximus de tranſgreſſione voluntaria directè dicti præcepti, extẽdimus ad eandẽ tranſgreſſionem voluntariam indirectè, ſeù interpretatiuè; quando ſcilicèt ex negligentia culpabili actus contritionis prætermittitur tempore debito, aut ex ignorantia vincibili, vel ex certa ſcientia citra voluntatem directam omittendi eum, cum voluntate tamen agendi, vel retinendi aliquid incompoſſibile præcepto. Impœnitentia enim huiuſmodi indirectè volita adhuc eſt ſpeciale peccatum ab alijs diſtinctum: ſiquidem in omni alia omiſſione ſpecialis præcepti illud voluntarium ſatis eſt ad ſpecialem malitiam committendam, & in caſu de quo agitur militat eadem ratio: quoniam indirectum, & directum ſe habent ſicut tacitum, & expreſſum; at taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, *l. cùm quid, ff. ſi cert. petat.* ita contra nonnullos *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. diſp. 15. ſec. 2. num. 7. & ſeq.*

21 Et quamuis *D. Thom. 2. 2. q. 14. art. 1.* ad tertiũ, videatur docere contrarium, dum exponens *D. Auguſt.* dicentem, peccatum in Spiritum Sanctũ eſſe finalem impœnitentiam, inquit huiuſmodi impœnitentiam finalem non eſſe ſpeciale peccatum: quòd ſi hoc verum eſt de impœnitentia in fine, à fortiori poſſet dici quòd locum ſibi vendicet in omni alia impœnitentia, quocunque tempore habeatur: Nihilominus ſi ipſe *D. Thom.* perpendatur non loquitur de impœnitentia directè volita; ſed de impœnitentia volita indirectè, quam dicit, non eſſe peccatum diſtinctum ab alijs, ſed eorum circumſtantiam: quando enim vnum peccatum habet plures circumſtantias addentes malitias ſpecie diuerſas, non appellantur à *D. Thoma* plura peccata; ſed vnum, quod ex obiecto eſt vnius ſpeciei: habet tamen plures circumſtantias; quia ſuppoſita circumſtantia temporis neceſſarij ad pœnitentiam, additur ſpecialis malitia. Nec dici poteſt, quòd peccatum impœnitentiæ ſi eſſet diſtinctum ab alijs, daretur proceſſus in infinitum in peccatis; nam ſi impœnitentia de primo peccato eſt ſecundum peccatum, impœnitentia de hoc ſecundo erit tertium: & de tertio erit quartum, & ſic daretur proceſſus in infinitum. Quoniam negatur ſequela: ſiquidem impœnitentia plurium peccatorum non eſt multiplex, ſed vna; atque adeò licèt aliquis ſit furti impœnitens, & impœnitens ipſius peccati impœnitentiæ; non tamen ob id multiplicatur: quoniam vna tantùm eſt omiſſio vnius actus præcepti. Ita *Suar. loco citato*, qui alia contraria ſoluit. Eſt tamen verum quòd idem *Suar.* ibi docet, quòd ſi contingat aliquem omittere pœnitentiam tempore mortis, aut quocunque alio debito tempore ex inuincibili ignorantia, naturali obliuione, inconſideratione, aut alia ſimili impotentia, cùm talis impœnitentia ſit inuoluntaria, atque adeò, nec directè, nec indirectè volita, non eſt peccatum ab alijs diſtinctum: nam peccatum in tantum dicitur peccatum, in quantum eſt voluntarium.

22 Sic ampliata limitatur hæc ipſa concluſio, vt quamuis præceptum contritionis veræ, ac perfectæ ſecundum ſe, & extra Sacramentum conſideratæ obliget in periculo, ac in articulo mortis; nihilominus in eo, qui rapitur ad martyrium, & habet conſcientiam peccati, & de illo cogitat, ſatis eſt attritio, & ſic imperfecta contritio, æſtimata tamen contritio vera, ac perfecta, vt latè de hac re ſupra egimus, *ſec. 7. concl. 2 verſ. Adde: verſ. Dixi: & verſ. Vndè.* Vbi oſtendimus, cur

eo casu necessariò exigatur attritio æstimata contritio,& non sufficiat attritio cognita.

23 Secundò limitatur eadem conclusio, vt licèt præceptum contritionis, de qua agitur, obliget in articulo mortis,vel in eiusdem periculo; attamen in articulo, seù periculo mortis constitutus, si copiam Confessarij habens accedat ad sacramentalem confessionem cum sola attritione, etiam cognita, & absolutionem consequatur, hæc satis est ad iustificationem, ac primam gratiam obtinendam, vt contra *Suar.in 3.par.tom.4.disp.14.sec.4.num.17.* probat *Fagund. de precept.Eccl. precep.2.lib.2.cap.4.num.13.& 14.cap.5.sub num.14. & cap. 6.sub num.5. Laym. lib.5. suæ sum. Theol.tract. cap.2.sub num.6. vers. Verum: Henr. de pœnit.lib.1.cap.26.num.16.* cum alijs quamplurimis ad ipsum ibidem additis, *lit.R.* Etenim per Sacramentum confessionis cum attritione ex attrito fit homo contritus, vt sæpè diximus, & tunc satis suppletur vis, & obligatio præcepti contritionis per aliquid æquiualens, nempè per attritionem,& susceptionem Sacramenti. Confirmatur ex *Concil.Trid.sess.14.cap.4.* vbi generaliter inquit attritionem cum Sacramento pœnitentiæ satis esse ad salutem: nec ex sacra pagina, neque ex alio Concilio constat de præcepto naturali charitatis erga nos ipsos in articulo mortis; seù in eiusdem periculo efficiendi amplius ad salutem, quàm adhibendi ea remedia, ac media, quæ Ecclesia edocta à Spiritu Sancto docet ad eandem salutem esse necessaria. Non igitur in articulo, seù periculo mortis cum Sacramento pœnitentiæ exigitur contritio vera,ac perfecta, aut attritio existimata contritio,vt rectè ex communi Doctorum sententia probat idem *Fagund. d.cap.4.sub num.14.* reijciendo sententiam *Suar.* tanquam nouam, & laqueos inijcientem conscientijs in re graui. Est tamen verum, quòd *Laym.d.cap.2.num.7.* licèt fateatur, attritionem ipsam semper esse sufficientem dispositionem ad iustificationem in Sacramento pœnitentiæ; nihilominus talem pœnitentiam in articulo, seù periculo mortis constituto, & non conante in se excitare perfectum dolorem de peccatis, atque adeò veram, & perfectam contritionem, esse valdè suspectam, nè fortè vera supernaturalis attritio non sit. Quæ diximus de attritione cum Sacramento pœnitentiæ,quòd sufficiat ad iustificationem, etiam si cognita sit, extendimus ad attritionem in Sacramento Baptismi, vt habetur ex eodem *Fagund.* vbi supra *cap.5.num.11.& 12. Laym.loco citato*, & ex alijs. Siquidem hæc duo Sacramenta cum attritione etiam cognita satis sunt ad conferendam primam gratiam,& sic gratiam iustificantem:non sic alia Sacramenta;quoniam exigunt attritionem saltem æstimatam cōtritionem: nam priora dicuntur Sacramenta mortuorum; reliqua verò viuorum, quæ dicuntur conferre gratiam per accidens, vt latè supra explicauimus, *sec.7. concl.2.vers.Sed quicquid sit.*

24 Imò non desunt, qui velint, ad obtinendam primam gratiam in Sacramento pœnitentiæ satis esse attritionem æstimatam veram,ac supernaturalem, quamuis talis non sit: aliàs esset scrupulos conscientijs inijcere, cum nemini in hac vita constare possit certò, an habeat veram,ac supernaturalem attritionem: & cùm quis existimat, inculpabiliter se esse attritum,& non sit,facit id quod est in se; at facienti quod in se est Deus non denegat gratiam: tantò magis,quoniam qui culpa sua lethali committit essentialem defectum in huiusmodi Sacramento facit confessionem nullam: ergò è contrario qui facit quod in se est, & putat se habere veram attritionem, facit id, quod essentialiter exigitur ad valorem, ac fructum Sacramenti. Et re vera si in iudicio humano sententia absolutionis lata ad fauorem Rei, post adhibitam moralem diligentiam,est valida, quamuis absolutus sit culpabilis: non video,cur existimans se attritum in casu,de quo agitur,non censeatur verè absolutus. Hanc sententiam videtur docere *D. Thom. in 4.d.14.q.3.art.4. ad 1.* & expresè *Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 26.sub num.3. Victor.in relec. de potest.Eccles.q.2.num.9. §. Preterea dico: Nauar. in Man. cap.9. num.13.* & alij.

Oppositam tamen sententiam,his non obstantibus puto veram, quam tenet *Suar. in 3. par. tom.4. de pœnit.disp 20.sec.4. nu.13.& 16.* & alij, quos refert,& sequitur *Fagund.de precept.Eccles. precept.2. lib.2.cap.5.num. 5. & 6.* Probatur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap.4.* Vbi attritio vocatur

25 donum Dei, & Spiritus Sancti impulsus, & istam exigit ad conferendam gratiam iustificantem in Sacramento pœnitentiæ:ergò vera, & supernaturalis attritio requiritur, nec satis est existimata talis, cùm in re vera non sit. Confirmatur,quoniam Deus à nobis non expostulat existimatam pœnitentiam,& dolorem nostrorum peccatorum, iuxta illud *Ioel. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, in fletu, & planctu: & scindite corda vestra, &c. Et Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ. In psal.50.* pariter, *Lauabo per singulas noctes lectum meum, & lacrymis meis stratum meum rigabo.* Quæ scripturæ loca loquuntur de pœnitentia vera, de dolore,& lacrymis veris, non autem existimatus. Rursus vera attritio requiritur tanquam pars essentialis huius Sacramenti: ergò semper illud præcedere in re, & non in existimatione. Denique in Eucharistiæ Sacramento pro materia expostulatur vinum, nec satis est acetum vinum æstimatum: ergò dum pro materia Sacramenti pœnitentiæ expostulatur attritio, illa vera esse debet, nec satis est æstimata: siquidem cogitatio humana non potest mutare Sacramenti materiam, cùm pendeat ab institutione Diuina. Ita *Fagund.* ibi, qui alijs quoque rationibus hanc sententiam confirmat:& insuper addit,*num.13.* quòd si quis doleat, quòd veram attritionem, & dispositionem habere non possit, dicens, *Doleo, & me valdè pœnitet,quòd me de meis peccatis non pœnitet,vt decet,& oportet.* Non est absoluendus; quoniam

26 sola volūtas habendi attritionē non est attritio: sicut

sicut nec quidem rectè dispositus ad obtinendam absolutionem sacramentalem dicitur is, qui desiderat habere veram contritionem, & procuret ipsam habere, & adhuc tamen dubius est, an habeat: siquidem iste talis non est absoluendus, nisi dubium deponat, nisi quis scrupulosè dubitet, vt rectè declarat ipse *Fagund. d. cap.* 5. *nu.* 15. qui etiam probat, *num.* 16. non esse satis ad attritionem prouenientem ex motiuo naturali, sed motiuus debet esse supernaturalis. Vndè meritò reijcit opinionem *Nauar. in Man. cap.* 10. *nu.* 40. *Sà ver. Absolutio, num.* 15. *Palud. in* 4. *d.* 17. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 5. & aliorum dicentium, eum cui displicet, quòd pœnitere non possit, dispositum esse, & eorum rationibus rectè respondet. Etenim oppositam sententiam, quam nos sequimur non potest dici inquietare conscientias; quoniam non est bona pax, quæ in errore fundatur. Fateor tamen eũ, quod si ille in casu, de quo agitur, fecit quod in se est ad habendam veram, & supernaturalem attritionem, erit verè, ac supernaturaliter attritus: & falsum est dicere eum habuisse non veram, sed æstimatam tantùm attritionem: sed si verè putat, se illam habere cùm non habeat, non facit quod in se est. Ad vltimum
27 denique respondetur diuersam esse rationem iudicij humani: nam in iudicio humano satis est, vt reus permaneat absolutus, facta morali diligentia ad inquirendam veritatem: at in judicio Diuino hoc non sufficit, cùm Christus ex institutione sua requirat istam veram, & supernaturalem dispositionem, & non putatiuè veram, & putatiuè supernaturalem. His adde, quæ cumulauit *P. Alphon. de Leone, de offic. & potest. Confess. recoll.* 19. *num.* 55. & 56. qui contra *Fagund. d. cap.* 5. *nu.* 14. & iuxta opinionem eorum, qui volunt dari Sacramentum pœnitentiæ validum, sed informe, in illis casibus inquit confessionem esse validam, sed non recipi gratiam. Imò putat, eum qui dolet non habere contritionem perfectam indicare esse sufficienter attritum, & in hoc approbat sententiam *Nauar. in Man. cap.* 1. *nu.* 18 *verf. Si vero, & cap.* 10. *num.* 4. & aliorum, quos allegat.

Contritio perfecta, & imperfecta, sic attritio in quibus inter se conueniant, & in quibus differant. SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Tàm contritio per se sumpta absque actuali susceptione Sacramenti, quam attritio in Sacramento pœnitentiæ satis sunt ad peccatoris iustificationem, peccati mortalis conscientiam habentis.*

2 *Tùm per contritionem, tùm per attritionem cum Sacramento pœnitentiæ, vel baptismi peccata non sopiuntur, sed pœnitus extinguntur.*

3 *Sicut ad veram contritionem satis est detestatio peccati secundum substantiam actus, ita etiam ad attritionem.*

4 *Nec vera Contritio, nec Attritio quantitatem exigunt extensiuam detestationis, & sic aliquam temporis durationem.*

5 *Tùm ad veram contritionem, quàm ad attritionem, absolutè necessarium non est, magis conteri, vel atteri de vno peccato, quam de alio.*

6 *Sicut ex parte voluntatis non exiguntur singulæ contritiones iuxta peccatorum numerum, ita nec attritiones.*

7 *Quemadmodum ad Contritionem satis non est, vt quis doleat, quod satis non doleat, ita nec ad attritionem.*

8 *Sicut non sufficit æstimata contritio, cum talis non sit, ita nec æstimata attritio ad gratiam consequendam.*

9 *Tùm contritionis, tùm attritionis motus esse debet supernaturalis ad gratiam iustificantem consequendam.*

10 *Sicut sufficit contritio, moraliter cognita ad gratiam obtinendam, tùm extra, tùm intra Sacramentum: ita attritio moraliter cognita cum Sacramento pœnitentiæ, vel baptismi.*

11 *Tùm in contritione, tùm in attritione satis est, si propositum non peccandi in futurum virtualiter habeatur.*

12 *Contritionis, & Attritionis essentia non consistit in dolore formali de peccatis commissis, sed in detestatione, & odio peccati.*

13 *Tùm in contritione, tùm in attritione requiritur spes veniæ.*

14 *Tùm contritio, tùm attritio hodie in lege noua non solum exigit propositum non peccandi de cætero, sed etiam propositum confitendi, ac satisfaciendi, & obediendi in omnibus, ad conscientiæ medicinam necessarijs.*

15 *Sicut præceptum contritionis veræ ob inopiam Confessarij, per se obligat in periculo, vel in articulo mortis, ita præceptum attritionis in Sacramento pœnitentiæ, si adsit copia Confessarij*

16 *Tàm contritio in ordine ad confessionem sacramentalem faciendam, quàm attritio præexigunt peccatorum recogitationem, & discussionem.*

17 *Tùm contritio vera absque actuali Sacramenti susceptione, tùm Attritio extra Sacramentum sufficiunt ad remissionem peccatorum, illa scilicet mortalium, hæc venialium.*

18 *Tàm Contritio, quàm Attritio debet esse voluntaria.*

19 *Et vtraque versatur circa peccata tanquam materia eorum.*

20 *Contritio, & attritio conueniunt inter se, tùm in causa efficienti, tùm materiali, tùm in causa formali, tùm denique in causa finali.*

21 *Vera contritio extra Sacramentum pœnitentiæ in quo differat ab attritione in ordine ad Sacramentum.*

22 *Motiuum contritionis primariè, & principaliter est peccatum detestatum, vt Dei offensio, attritionis verò est ipsum peccatum, quatenus fœdat animam, & reddit eam Diabolo seruam.*

23 *Contritio vera, & perfecta secundum se considerata absque actuali Sacramento sufficiens est ad insti-*

iustificationem, attritio verò omninò exigit Sacramentum.

24 *Actus contritionis in quo differat ab actu attritionis.*

25 *Attritio æstimata, cum talis non sit, haud satis est ad iustificationem, etiam cum Sacramento, quod secus est in contritione, etiam extra Sacramentum, & in multis casibus.*

26 *Contritio exigit peccati detestationem super omne detestabile, & vitationem peccati in futurum super omne vitabile, quod secus est in attritione.*

27 *Contritio in quo ab attritione differat in causa efficienti ex parte Dei.*

28 *Eadem fidelitas exigitur in confessione pro adimplendo præcepto Ecclesiastico, ac exigitur pro adimplendo præcepto Diuino.*

HÆC controuersia est valdè vtilis ad cognoscendas naturam, effectus, ac proprietates tàm contritionis veræ, ac perfectæ, secundum se consideratæ, quàm contritionis imperfectæ, & sic attritionis, siuè consideretur in Sacramento, siuè extra Sacramentum pœnitentiæ: quo circa ad huius rei explicationem, ac determinationem primò videbimus, in quibus contritio, & attritio conueniant; & deinde in quibus differant inter se.

1 Conueniunt igitur primò contritio, & attritio; quoniam tàm contritio per se sumpta absque actuali susceptione Sacramenti, quàm attritio in Sacramento pœnitentię satis sunt ad iustificationem peccatoris, peccati mortalis conscientiam habentis, vt habetur ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 4.* Etenim attritus virtute Sacramenti pœnitentiæ, vel Baptismi fit contritus, non quòd actus attritionis transeat in actum contritionis, vel aliqua fiat mutatio intrinseca in pœnitente; sed quòd peccator per attritionem cum Sacramento Baptismi, vel pœnitentiæ perindè iustificetur, ac per veram contritionem extra Sacramentum, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d. 17. q. 2. art. 1. quæstiun. 3. Ricchar. ibidem, art. 3. q. 8. ad 5. Henriq. lib. 4. sua sum. cap. 17. num. 4. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 5. sec. in fine, Molf. tract. 7. cap. 8. num. 31 Laym. in sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 2. sub num. 2. Bonac. disp. 5. q. 4. pun. 3. num. 11. in fine. P. Alph. de Leone de offic. & potest. Confes. recoll. 19. sub num. 99.* qui testatur de communi, & ex alijs. Est tamen verum, quòd in lege noua post cõtractam lethalem culpam, qui vult conteri extra Sacramentum pœnitentiæ debet habere propositum confitendi: nam licèt huiusmodi propositum in lege veteri in contritione non erat necessarium, cum Sacramentum confessionis, & alia Sacramenta fuerint à Christo tantum in noua lege instituta; nihilominus hodie peccatum mortale non remittitur, nisi Sacramento, vel Sacramenti voto, vt apertè fuit definitum in *Concil. Trid. loco citato*, in illis verbis, *Docet præterea sancta Synodus, etsi contritionem aliquando charitate perfecta esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.* Huiusmodi autem satis est si sit implicitum, ac virtuale, nec semper opus est, vt sit explicitum, ac formale, vt supra declarauimus, *sec. 10. concl. 2. ampl. 2.*

2 Secundò conueniunt inter se contritio, & attritio cum Sacramento pœnitentiæ, vel Baptismi, quoniam per eas peccata non sopiuntur, sed pœnitus extinguntur: siquidem per vtramque, vera, ac sufficiens pœnitentia de peccatis agitur: at per veram pœnitentiam peccata non sopiuntur, sed omninò delentur, iuxta illud Act. *cap. 3. Pœnitemini, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.* Vndè Theologi communiter docent, Bonorum operum merita per pœnitentiam reuiuiscere: pro qua re est *tex. in cap. pium est, de pœnit. d. 3.* siquidem priuatio gloriæ æternæ tanquam mercedis debitæ fundatur in peccato: ergò eo per pœnitentiam sublato, recuperatur meritum, ac ius ad cælestem gloriam, vt rectè *Magist. in 4. d. 14. D. Thom. 3. par. q. 89. art. 5. & Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 4. de Sacram. pœnit. sub num. 21.* qui contra *Grat. de pęnit. d. 4. in prin.* & alios, negat versa vice cum *Alber. in 4. d. 22. art. 1. D. Thom. q. 1. art. 4. D. Bonau. art. 1. q. 2. Ricchar. & Duar.* peccata per pœnitentiam, vel Baptismum semel deleta, ac remissa reuiuiscere in relapsu: etenim quod semel absolutè deletum, ac sublatum est, amplius non reuiuiscit.

3 Tertiò conueniunt; quia sicut ad veram contritionem certus intensionis gradus non exigitur, sed satis est detestatio peccati secundum substantiam actus; ita etiam ad attritionem. Est tamen verum, quòd licèt in contritione exigatur detestatio peccati omniũ maxima appretiatiuè: talis tamen detestatio non requiritur in attritione, vt latè supra declarauimus, *sec. 6. vers. Circa primum*; quibus adde, quæ habentur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. de pęnit. disp. 7. sec. 1. num. 6. in fine, & Alphon. de Leone de officio, & potest. Confes. recoll. 19. num. 71.*

4 Quartò conueniunt, quoniam neutra, atque ideò, nec vera contritio, nec attritio exigunt quantitatem detestationis extensiuam, & sic aliquam temporis durationem, cum in instanti temporis haberi possint, vt ostendimus supra *d. sec. 6. vers. Dico secundo.*

5 Quintò conueniunt, quoniam tàm ad veram contritionem, quàm ad attritionem non est absolutè necessarium de vno peccato magis conteri vel atteri, quàm de alio, cùm neutra expostulet certum detestationis gradum, vt supra ostendimus, *conuen. 3.* & quamuis Doctores loquantur de vera contritione; nihilominus eadem ratio militat etiam in attritione, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Est tamen verum, quòd valdè expedit, vt de commissis peccatis vehementer, ac sæpius quis doleat, & eò magis, quò grauiora sunt, vt copiosior gratia sanctificans ipsi infundatur: & pro pœna peccatis debita plenius satisfiat,

fiat, vt in *cap. mensuram, de pœnit. d. 1. Nauar. in cap. si peccatum, ead. d.* latè *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. cap. 4. sub num. 1. P. Alphon. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 19. num. 73. 74. 75. & 76.* qui in specie loquitur de attritione, & alios Doctores allegat: & limitat quod diximus, quãdo fit comparatio à pœnitente inter peccata; nam tunc necessaria est maior detestatio de grauiori, quàm de minus graui. Imò *Bonac. disp. 5. de pœn q. 5. sec. 1. pun. 7. num. 6.* subdit, peccare mortaliter, qui explicitè detestatur magis peccatum leuius, quàm grauius: quod quidem, an sit indistinctè verum, rectè declarat idem *P. Alph. loco citato, num. 76.* & nos latius supra *sec. 7. vers. Secundò est adnot. circa med.*

6 Sextò conueniunt; nam sicut ex parte voluntatis non exiguntur singulæ contritiones iuxta peccatorum numerum; sed satis est simplex motus voluntatis omnia peccata respiciens, ac detestans; ita non requiruntur singulæ attritiones, vt supra probauimus, *sec. 7. vers. Secundò est adnot.*

7 Septimò conueniunt; quia quemadmodum satis non est ad contritionem, vt quis doleat ad contritionem habendam; ita satis non est ad attritionem, si quis doleat, quòd non satis doleat ad veram attritionem habendam, vt latè declarauimus supra *sec. 7. concl. 1. vers. Imò talis dolor.*

8 Octauò conueniunt, quòd sicut non sufficit æstimata contritio, cùm talis non sit ad obtinendam gratiam iustificantem extra Sacramentum; ita quoque satis non est æstimata attritio in Sacramento ad ipsam gratiam assequendam, cùm vera attritio non sit, vt adnotauimus, *sec. 10. concl. 4. limit. 2. vers. Oppositam tamen.*

9 Nonò conueniunt, quòd tàm contritionis, quàm attritionis motus debet esse supernaturalis ad gratiam iustificantem assequendam, vt diximus *d. sec. 10. concl. 4. limit. 2. vers. Oppositam sententiam*: quibus adde, quæ habentur ex *Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 2. cap. 4. num. 5. & c. 6. nu. 13.* & quæ latè cumulauimus supra, *sec. 5.*

10 Decimò conueniunt, quoniam sicut contritio moraliter cognita satis est ad gratiam obtinendam tàm extra, quàm intra Sacramentum; ita quoque sufficit attritio cognita, vt vna cum Sacramento pœnitentiæ, vel Baptismi obtineatur gratia iustificans, etiam si pœnitens sit constitutus in periculo, aut in articulo mortis, vt supra explicauimus, *sec. 10. concl. 4. limit. 2.*

11 Vndecimò conueniunt, quòd licèt tàm in contritione, quàm in attritione exigantur detestatio peccatorum, & propositum non peccandi in futurum; huiusmodi tamen detestatio, & propositum satis est, si virtualiter habeantur, vt latè supra declarauimus, *sec. 8. concl. 1. & 2. & sec. 9. concl. 1. 2. & 3.* vbi sufficienter ostendimus, an & quando sufficiant detestatio virtualis, & propositum virtuale, & quando in prædictis actibus exiguntur formalis detestatio, & formale propositum.

12 Duodecimò conueniunt, quoniam nec contritionis, nec attritionis essentia consistit in formali dolore de peccatis commissis, sed vtramque esse essentialiter detestationem, & odium peccati: nam actus pœnitentiæ elicitus formaliter est ipsa displicentia, fuga, & recessus animi à malo peccati: dolor autem animi est effectus detestationis: siquidem ex odio, ac detestatione peccati, cuius reatus adhuc præsens est, necessariò sequitur dolor animi, vt supra declarauimus, *sec. 3.* de essentiali definitione contritionis agentes, & *sec. 5.* quibus adde, quæ latè habentur ex *Fagund. de precep. Eccl. precept. 2. cap. 4. nu. 1. & seq.*

13 Tertiodecimò conueniunt: quoniam in vtraq; requiritur spes veniæ, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 6. cap. 6.* vbi habetur, non solùm fidem, sed etiam spem esse necessariam ad iustificationem: ergò tàm contritio, quàm attritio debent includere spem veniæ ad obtinendam per eas gratiam iustificantem. Probatur etiam ratione, quia desperatio, seù diffidentia est peccatum mortale, vt habetur ex *Valen. de pœnit. disp. 3. Reginaldo lib. 5. suæ sum. num. 76. & Alphon. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 19. num. 79.* qui specialiter loquens de spe veniæ requisita in attritione in Sacramento pœnitentiæ, inquit eam formaliter consistere in hoc, vt quis speret cum ipsa attritione, & Sacramenti susceptione consequi gratiam iustificantem, & sic remissionem peccatorum. Est tamen verum, quòd & si talis spes habeatur formaliter; nihilominus satis est si habeatur virtualiter, quando scilicet pœnitens credit habere sufficientem dolorem, vt cum Sacramento consequatur fructum Sacramenti, vt habetur ex *Reginal. & Alph. de Leone locis citatis*, quibus adde. quæ latius cumulauimus supra *sec. 5. vers. Dixi cum spe veniæ.*

14 Quartodecimò conueniunt cõtritio, & attritio: nam vtraq; hodie in lege noua non solùm exigit propositum non peccandi de cætero; verum etiam propositum confitendi, ac satisfaciendi, ac obediendi in omnibus, quæ necessaria sunt ad conscientiæ suæ medicinam, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 20. sec. 4. n. 34. vers. Vltimò expedit: & Reginal. lib. 8. suæ sum. nu. 79.* Quocirca ex carentia huiusmodi propositi Doctores volunt confessionem reddi inualidam, & contritionem nullam vim habere, etiamsi quis credat inuincibilitèr habere dictum propositum, ac etiam si cõfiteretur, & se accusaret non habere tale propositum, vt per eundem *Suar. loc. cit. disp. 4. sec. 2. sub nu. 6. & disp. 9. sec. 1. nu. 5. ac disp. 20. sec. 4. n. 5. Nauar. in Man. cap. 5. nu. 34. cap. 9. num. 13. & cap. 10. nu. 4. Tolet. lib. 3. suæ sum. cap. 4. vers. Tertiò attritio,* & per alios, quos refert, & sequitur *Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 19. n. 83. cum plurib. seq.* vbi id ampliat in articulo mortis, & etiam quoad remissionem venialium, & *nu. 88.* probat, satis esse huiusmodi propositum virtuale: quibus adde quæ supra diffusè cumulauimus *sec. 9. per totam.*

15 Quintodecimò conueniunt, quòd sicut præceptum contritionis verè ob inopiam Confessarij per se

se obligat in periculo, aut in articulo mortis, ita vt si quis in articulo, vel in periculo mortis constitutus, & habens conscientiam peccati mortalis, si de eo contritionem habere nolit, nouum peccatum impœnitentiæ contrahat, vt latè supra ostendimus *sec.* 10. *concl.* 4. *& ampl.* 2. Ità quoque dicendum est de attritione in Sacramento pœnitentiæ si adsit copia Confessarij, & sic constitutus nolit sacramentalitèr confiteri: siquidem in nouũ peccatum impœnitentiæ incidit, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *disp.* 1. *sec.* 1. *concl.* 5.

16 Sextodecimò conueniunt; quoniam sicut contritio in ordine ad sacramentalem confessionem faciendam præexigit peccatorum recogitationẽ, ac discussionem; ita quoque attritio antequam pœnitens accedit ad ipsam confessionem, vt latè supra probauimus, *sec.* 7. *concl.* 1.

17 Septimodecimò conueniunt: quoniam tàm contritio vera absque actuali susceptione Sacramenti, quàm attritio extrà Sacramentum sufficiũt ad remissionem peccatorum: contritio scilicet ad remissionem mortalium, ac venialium: & attritio venialium dumtaxat citra vllam peccatorum recogitationem: quod tamen quomodo procedat latè supra declarauimus *sec.* 7. *concl.* 1.

18 Decimo octauò conueniunt; quia vtraque debet esse voluntaria, vt supra declarauimus *sec.* 3. *&* 5. atque ideò tam contritio, quàm attritio debent prouenire ex libera voluntate pœnitentis, vt colligitur ex ijs, quæ habentur ex *Soto in* 4. *disp.* 15. *q.* 2. *art.* 5. *Henriq. Suar. Bonac.* & alijs, quos refert *P. Alph. de Leone de offic. & potest. Confes. recoll.* 18. *sub nu.* 27.

19 Decimononò conueniunt, quia vtraq; versatur circa peccata tanquam materiam, & obiectum eorum, vt habetur ex Doct. paulò supra citatis.

20 Vigesimò cõueniunt in causa efficienti ex parte pœnitentis, quoniam vtraque debet esse libera, vt supra adnotauimus *conuenien.* 18. item in causa materiali, vt supra diximus *conuen.* 19. Rursus conueniunt in causa formali, quoniam tam contritio, quàm attritio debet esse informata à dolore, cum definiatur per detestationem, vt supra declarauimus *conuen.* 12. Denique conueniunt in causa finali; siquidem vtraque intendit iustificationem pœnitentis: vt patet ex ijs, quæ suprà cumulauimus *conuen.* 1. & tradita fuerunt ex *Alph. de Leone d. num.* 27. & ex alijs ab eo allegatis.

Differunt quoque inter se contritio, & attritio in multis.

21 PRimò, quoniam in contritione vera extra Sacramentum pœnitentiæ non exigitur singulorum peccatorum recogitatio, vt supra ostendimus, *sec.* 7. *concl.* 2. At in attritione in ordine ad Sacramentum, sicut etiam in contritione ad ipsũ Sacramentum ordinata omninò prærequiritur, vt in *d. sec.* 7. *concl.* 1. latè declarauimus.

22 Secundò differunt: quia motiuum contritionis semper est peccatum primariò, & principalitèr detestatum, vt est Dei offensio; secundariò verò, & minus principalitèr, vt est causa infamiæ, aut mali temporalis, vel vt est malum quoddam fœdans animam, ac reddens eam Diabolo seruã: vel quoniam est malum, cui debetur pœna æterna, ac etiam temporalis: attritionis autem motiuũ est ipsum peccatum mortale à se commissum, non quia est Dei offensio, & iniuria, sed quoniam fœdat animam, eamq; priuat gratia, ac beatitudine, & causa est non solùm pœnæ æternæ; sed etiã temporalis, veluti infamiæ, ægritudinis, &c. Ita *D. Thom.* 1. 2. *q.* 74. *nu.* 8. *ad* 2. *Bellarm. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 17. *Tol. lib.* 3. *suæ sum. cap.* 4. §. *Ex parte obiecti, Nauar. in Man. cap.* 1. *nu.* 36. *Fagund. de precep. Eccl. lib* 2. *cap.* 4. *nu.* 2. *precep.* 2. cum alijs, quos allegat. Quod tamen quomodo procedat, latè supra declarauimus, *sec.* 5. *vers. Dixi ex consideratione.* Et latius *sec.* 3. *&* 4.

23 Tertiò differunt: siquidem contritio secundùm se cõsiderata, vera, ac perfecta sine actuali susceptione Sacramenti pœnitẽtiæ est sufficiens ad iustificationem impij: non sic attritio, sed omninò exigit Sacramentum ad impetrandam gratiam iustificantem, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 4. *Fagund. loc. cit. nu.* 3. & nos supra ostendimus *conuen.* 1. Quibus adde, quæ habentur ex *Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll.* 18. *sub nu.* 28.

24 Quartò differunt, quoniam actus contritionis semper includit formalitèr, vel virtualitèr actum dilectionis Dei super omnia, & ab illo procedit: actus autem attritionis formalitèr prouenit, vel metu gehennæ, vel pœnarum temporalium, vel ex consideratione fœditatis peccati animam deturpantis, ac priuantis gratia, ac gloria, quæ mala à Deo nobis possunt infligi, vt actor est gratiæ, & gloriæ, vt colligitur ex *Conc. Trid. d. sess.* 14. *cap.* 4. *Fagund. d. cap.* 4. *nu.* 4. & nos latè declarauimus supra *sec.* 5. *vers. Dixi ex consideratione.*

25 Quintò differunt, quoniam attritio æstimata, non tamen talis etiam cum Sacramento nunquã satis est ad iustificationem, vt contra nonnullos supra ostendimus, *sec.* 10. *concl.* 4. *limit.* 2. *vers. Oppositam tamen*: Contritio verò æstimata, cum tamen non sit talis, sed tantùm attritio, in multis casibus etiam extra Sacramentum pœnitentiæ sufficit ad obtinendam gratiam iustificantem, vt supra declarauimus, *sec.* 7. *concl.* 1. *vers. Imò, & concl.* 2. *vers. Sed quicquid sit: & vers. Adde quod attritio.*

26 Sextò differunt, quia contritio exigit detestationem peccati super omne detestabile, & vitationem peccati in futurum super omne vitabile. Non sic attritio vt supra ostendimus, *sec.* 3. *&* 4. de contritionis definitione agentes: & *sec.* 5. *circa prin. & vers. Dixi cum proposito, & sec.* 8. *in* 2. *not.* dum de attritione tractauimus.

27 Septimò differunt in causa efficienti ex parte Dei: siquidem contritio est donum Dei, & impulsus Spiritus Sancti inhabitantis: attritio verò est donum Dei, & impulsus Spiritus sancti, non tamen habitantis, sed mouentis, vt patet ex *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 4.

Ex his, quæ hucusque diximus de fidelitate, quam exigit sacramentalis confessio per se sumpta

pta

pta tùm etiã in 6. tùm etiã in 7. *disp.* Patet modò quid dicendum sit de fidelitate, quæ exigitur in confessione ad implendum præceptum confitendi semel in anno, in nostro canone contento. Etenim cum huiusmodi præceptum sit determinatio temporis, quo obliget præceptum diuinum confessionis, & nihil eidem addit, vel detrahit, vt supra ostendimus, *disp. 1. sec. 1. concl. 8. & disp. 2. sec. 2. vers. His tamen*; Hinc sequitur, quòd eadem
28 fidelitas exigitur in confessione pro implendo præcepto nostri canonis, quæ expostulatur in confessione pro implendo præcepto diuino. Vndè in hac re nihil aliud nobis restat dicendum circa fidelitatem, quam requirit confessio ab Ecclesia præcepta semel in anno, quàm quæ cumulauimus in hac *disp. 7. & supra disp. 6.* agentes de fidelitate confessionis secundùm se consideratæ.

Ibi, *Proprio Sacerdoti.* De Ministro confessionis annuæ vi nostri canonis præceptæ.

DISP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Confessio duas requirit conditiones, quod scilicet sit integra, & fidelis.*
2 *Confessio est facienda proprio Sacerdoti, Et vndè proprio Sacerdoti confitendum.*

1 TRactauimus hucusq; de præcepto confessionis semel saltem in anno vi nostri canonis faciendæ, & de conditionibus, quas exigit, inter quas duas ostẽdimus esse præcipuas; nempè quod confessio sit integra, & fidelis; atque adeò, vt non solùm integra sit omnium peccatorum, & nullũ permixtum habeat mendacium; sed etiam, quòd ex toto corde proueniat, ita vt informata sit debita cordis contritione, vel saltem attritione. Egimus etiam de personis, quas dictum prçeptũ obligat, vt patet ex ijs, quæ cumulauimus *disp. 1.* cum alijs sequentibus vsque ad *disp. 7.* inclusiuè, explicantes verba illa nostri canonis, *Omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Et quoniam dubitari poterat de persona, cui facienda sit ipsa confessio, idcircò Concilium eam exprimens statuit faciendam esse proprio Sacerdoti, vt patet ex illis verbis, quæ immediatè sequuntur supradicta, videlicet, *Proprio Sacerdoti.* Ad cuius rei
2 intelligentiam est adnotandum ex *glos. in cap. 2. eo. tit. nostro in 6.* Quòd licètolim Sacerdotes omnes eandem potestatem fuerint consecuti, ita quod Parochiæ non erant distinctæ; tamen propter quasdam diuisiones inter Apostolos, ac discipulos, & postea inter alios Sacerdotes exortas, fuerunt diuisæ, ac distinctæ Parochiæ, & territoria in foro pœnitentiali partita, sicut in foro cõtentioso. Post verò factam huiusmodi distinctionem fuit decretum, vt quilibet proprio Sacerdoti confiteatur, & non alteri; aliàs nulla sit absolutio, cùm talis sit sententia à non suo Iudice prolata, *cap. at si clerici de Iudic.*

Ex dictis igitur patet, quòd præceptum confessionis annuæ in nostro canone contentum ex parte personæ, cui confessio ipsa facienda est, exigit duo. Primum, vt sit Sacerdos: secundum, vt sit proprius Sacerdos. Hæc autem an indistinctè vera sint, & quomodo procedant, per sequentes sectiones explicabimus.

An aliquo casu non solùm Sacerdoti, sed etiam Diacono, Subdiacono, vel Laico confessio fieri possit ad implendum præceptum nostri canonis.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Ex Panorm. in casu necessitatis non solùm licitum est Laico confiteri, sed etiam ab eo absolui.*
2 *An idem sit in mortis periculo.*
3 *Vera, & catholica definitio est in contrarium, nam solis Sacerdotibus tributa fuit potestas ligandi, & absoluendi.*
4 *Per Pontificem fieri non potest, vt quis aliquo casu alij, quam Sacerdoti confiteri valeat peccata sua.*
5 *Laico ne dum in articulo, vel periculo mortis prohibitum est à peccatis absoluere, ita vt absoluendo, nihil faciat, sed etiam à censuris: Et an in tali casu facultatem absoluendi à cẽsuris habeat Clericus saltem prima tonsura, quamuis irregularis, vel degradatus existat.*
6 *Laicus absoluere non potest aliquem à peccatis in articulo mortis, & in quocunque alio casu, quamuis ex communi errore reputetur Sacerdos.*
7 *Non baptizatus, etiam si fuerit ordinatus Sacerdos, absoluere non potest, licet concurrat communis error, & quare.*
8 *An valeat absolutio ab excommunicatione impartita per Laicum, si nulliter fuerit ordinatus ex defectu alicuius substantialis requisiti, ex parte Ordinantis.*
9 *Confessio facta Laico, vel Clerico, qui Saceedos non sit, licet non sit sacramentalis, nec materia Sacramenti pœnitentiæ, in defectum tamen Confessarij in articulo, vel periculo mortis potest esse valdè vtilis.*
10 *Necessitas, quo ad ea, quæ ad Clericos spectat non facit licitum Laicis, quod aliàs eis esset illicitum, nisi eis specialiter à Iure fuerit indultum.*
11 *Quamuis Laico possit fieri peccatorum confessio in casu necessitatis, ad contritionem excitandam; tamen Laicum non potest sacramentaliter confessum absoluere: & quare.*
12 *Historia, de qua in cap. non sanctum de consecr. d. 4. authentica non est: vel si sit authentica, intelligitur de reconciliatione publica, non per sacramentalem confessionem.*
13 *Confessio facta Diacono, an sit sacramentalis.*
14 *Laicum non posse ab excommunicatione absoluere, magis receptum sit.*
15 *Diuus Iacobus in cap. 5. non loquitur de confessione, Laico facienda, sed cum Sacerdotibus.*

In

1 IN hac re Addentes ad *Panorm. in cap. quod non potest, de regul. iur. lib. 5.* dicunt, quòd in casu necessitatis non solùm licitum est Laico confiteri, sed etiam ab eo absolui, ac si esset Sacerdos: & hoc etiam si is, cui facienda esset cōfessio esset Iudæus: etenim necessitas facit aliquid licitum, quod aliàs esset illicitum, vt in *d. cap. quod non potest*, & probabile, quòd aliàs non esset, *l. qui potuerunt, ff. de manumis. testam.* Hinc est, quòd non dicitur voti violator, qui propter necessitatem illud violat, vt habetur in *d. cap. quod non potest*, & ibi *Panor.* Imò pro hac re adest *tex. in cap. quem pœnitet, de pœnit. d. 1.* vbi habetur, quòd pœnitens in articulo mortis constitutus potest sua peccata Laico confiteri, & in *cap. sanctum est, de consecr. d. 4.* quidem naufragus in articulo mortis refertur per Laicum reconciliatus, & denique videtur clarè hoc definitum in *cap. fures, de furtis*, ibi, *Si autem Presbytero, vel Diacono confessus fuerit, communione non priuetur*. His adde, quæ habentur ex eodem *Panorm. in cap. à nobis, il 2. num. 10.* vbi etiam *Glos. ver. Non potuerit, de sent. excom. Syl. in sum. ver. Absolutio, 2. num. 8. Armil. eo. ver. num. 40.* & ex alijs, existimantibus, Laicum in articulo mortis posse absoluere quemcunque excommunicatum. In eandem sententiam inclinat *Rip. in tract. de peste, cap. de priuil. iudic. cau. pest. num. 46.* qui testatur Modernos ita tenere.

2 Quòd si hæc locum sibi vendicant in articulo mortis, verificantur quoque in mortis periculo, cùm militet eadem ratio, vt supra ostendimus, *disp. 1. sec. 1. concl 5. vers. Probatur modò.* Vndè sicut ibi probauimus, *& vers. Sed quicquid sit*: quòd in mortis articulo constitutus per causam naturalem, vel violentam tenetur confiteri Sacerdoti, si copiam habeat Confessarij, & in periculo mortis, nempè in graui morbo, in certaminis conflictu, senio valdè confectus, & in alijs similibus casibus constitutum ostendimus iure Diuino teneri ad confessionem peccatorum mortalium ratione periculi carendi Confessario, quem nunc habet tempore necessariò non habiturum, cùm præceptum confessionis annuæ non solùm sit Ecclesiasticum, sed etiam Diuinum, vt diximus, *d. sec. 1. concl. 8.* ita quoque in præfatis saltem casibus, si quis non habeat Sacerdotem, cui confiteatur, ad implendum præceptum nostri canonis videtur, quòd possit confiteri Laico, & multo magis Diacono, Subdiacono, vel alij Clerico prima tantum tonsura initiato, *arg. tex. in auth. multo magis, C. de Episc. & Cler.* Confirmatur hæc sententia ex illo *Apost. Iacobi cap. 5.* vbi præcipit peccata alterutrum confiteri, ita inquiens, *Confitemini alterutrum peccata vestra, vt saluemini*. Et non distinguit inter Sacerdotem, & Laicum: ergò saltem in casu necessitatis non habens copiam Sacerdotis potest confiteri Laico, aut cuilibet alij Clerico.

3 His tamen non obstantibus in contrarium est vera, & Catholica definitio, *Concil. Floren. in Decreto Eugenij, & Concil. Trid. sess. 14. cap. 6. & can. 10.* Probatur ex illo *Ioan. cap. 20* Vbi Christus Dominus in discipulos suos insuflauit, dicens, *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt*. Quibus verbis clarè patet, potestatem remittendi peccata, ligandi, atque soluendi solis Sacerdotibus fuisse tributam, quippe qui per specialem ordinationem, & Spiritus Sancti gratiam ad id deputantur; & in quorum ordinatione eadem verba proferuntur. Confirmatur, quia citra potestatem clauium nullus potest esse Minister Sacramenti pœnitentiæ, nec verè proferre formam absolutionis: potestas autem clauium fundatur in charactere Sacerdotali; siquidem solis Sacerdotibus dicta fuerunt verba prædicta, *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Etenim dicta fuerunt solis Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus: ergò solos Sacerdotes Christus Dominus instituit ministros dicti Sacramenti. Et re vera id maximè congruit: siquidem potestas dimittendi peccata est supernaturalis, & minister Sacramenti pœnitentiæ immediatè sustinet personam Dei, & loco Dei soluit, ac ligat: ergò nulli alij decebat potestatem illam committi, quàm Sacerdotibus, qui ad hoc munus singulariter sunt electi, ac consecrati. Confirmatur magis hæc catholica, & de fide conclusio ex antiquissima Ecclesiæ traditione, ac sensu, quæ semper docuit, solis Sacerdotibus illa verba, *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Fuisse à Domino dicta: & proinde in antiquissimis Ritualibus in Sacerdotis tantùm ordinatione proferuntur; non autem in ordinatione Diaconi, vel Subdiaconi. Denique patet ex communi sensu, ac SS. Patrum, nempè *D. Ambros. serm. 10. in psal. 118. D. August. de vera, & fal. pœnit. cap. 10.* relati in *cap. quem pœnitet, de pœnit. 1. D. Chrys. lib. 3. de Sacerd. col. 4. D. Hieronymi in Matthæum, cap. 18. D. Cypriani, lib. de laps. circa finem*, & aliorum. Hæc sententia adeò vera est, vt contraria sit omninò hæretica, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 24 sec. 2. nu. 8. Henr. lib. 3. de pœnit. cap. 2. Coninch. disp. 8. de sacram. num. 4. Nauar. in Man. cap. 1. de pœnit. d. 1. nu. 72. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6 cap. 19. de sacram. pœnit. ministro, num. 1. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 7. cap. 1. in prin. Filliuc. tract. 7. num. 182.* & alij communiter. Cum igitur solus Sacerdos Minister Sacramenti pœnitentiæ ex Diuina institutione sit, necessariò sequitur nō posse aliquem confiteri non solùm Laico, sed nec quidem Diacono, in quocunq; necessitatis casu, etiam in articulo, vel periculo mortis constitutum, ad obtinendam validè sacramentalem absolutionem.

4 Ampliatur hæc conclusio, vt nec per Roman. Pontificem, mediante dispensatione aliqua fieri possit, vt quis aliquo casu alij quam Sacerdoti peccata sua sacramentaliter cōfiteri possit, siquidem Sacerdotes soli cùm ex Christi Domini institutione sint huius Sacramenti Ministri, Ecclesia mutare non potest, nec per vllam dispensationem,

nem, vt alius quàm Sacerdos illud validè administret, vt habetur ex *Fagund. loco citato, sub num.1. Molf. in sua sum. Theolog. tract. 7. cap.14. num. 19. & seq.* contra hæreticos, quos reijcit, & rectè quoque declarat *Alphon. de Leone, par. 2. casuum consc. recoll.3. num.13. & 14.* Nec distinguendum est inter Sacerdotes bonos, & malos, quoniam tàm probi Sacerdotes, quàm mali, iniqui, & qui in Dei gratia non sunt, idonei Ministri sunt huiusmodi Sacramenti, vt contra hæreticos fuit definitum ex *Concil. Trid. sess.14. can. 10.* in illis verbis, *Si quis dixerit, Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & absoluendi non habere, aut non solos Sacerdotes esse Ministros absolutionis, &c. anathema sit. Et cap. 6. Docet quoque sancta Synodus, Sacerdotes, qui peccato mortali tenentur per virtutem Spiritus Sancti in ordinatione collatam, tanquàm Christi Ministros functionem remittendi peccata exercere, &c.* Rationem autem à priori eam esse ait, *Fagund. vbi supra sub num.2.* Quoniam hoc ministerium non fundatur in sanctitate Ministri, sed in potestate illi in ordinatione concessa, quæ propter peccatum non amittitur. Vndè rectè insuper addit, cautè legendum esse *D. Augustin. lib.3. de Baptis. cap.18. & lib.5. cap.21. & lib. 6. cap.3. & lib.7. cap.51.* Vbi dicit, potestatem dimittendi peccata datam esse Ecclesiæ, prout ex iustis, & sanctis constat: etenim *D. August.* in dictis locis non videtur loqui de potestate remittendi peccata sacramentaliter, sed de potestate impetrandi alijs peccatorum remissionem: & quamuis loqueretur de potestate remittendi peccata; intelligendus tamen est, hanc potestatem in sola Ecclesia esse, in qua est vera sanctitas, vt benè explicat, *Suar. in 3. par. tom.4. de pœnit. disp. 24. sec.1. num.6. ad fin.*

5 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt Laico non modo in articulo, vel in periculo mortis prohibitum sit aliquem sacramentaliter à peccatis absoluere, ità vt absoluendo nihil faciat; sed nec quidem illis casibus, vel in alijs similibus Laicum validè posse excommunicatum ab excommunicatione absoluere. Etenim absolutio à censuris conceditur in articulo mortis, vt quis à peccatis absolui valeat: at Laicus in articulo mortis non potest à peccatis absoluere, vt supra ostendimus; ergò nec ab excommunicatione. Ita *Palud. in 4. d.20. q.1. art.2. Conar. in cap. Alma mater, par.1. §.11. num.9. de sent. excom. in 6. Nauar. in Man. cap.26. num. 26. vers. Dixi presbyter,* & alijs, quos retulimus, & sequuti fuimus in nostris *Comment. in Bull. Cœna, lib.3. §.2. q.5. num.7. cum plur. seq. vbi num.10.* Quamuis hanc facultatem non habeat Laicus; nihilominus cum quilibet Ecclesiasticus sit capax iurisdictionis Ecclesiasticæ, etiam si Clericus prima tantùm tonsura sit initiatus, poterit quilibet Sacerdos in articulo mortis excommunicatum absoluere ab excommunicatione, etiam si irregularis existat, degradatus, excommunicatus, hæreticus, Schismaticus, &c. quod tamen quomodo procedat, ibidem declarauimus, *nu.11.12.13.14.15. & 16.* Laicis autem hæc potissima ratione id negauimus: quoniam in his, quæ ad Cleri os spectant, id solum licitum est Laicis, quod concessum eis à iure specificè reperitur: siquidem quando Ecclesia Laicum, aliquod Ecclesiasticum exercere posse voluit, id expressit, vt patet in Baptismo, *cap. in necessitate de consecr. d. 4.* An autem simplex Clericus maximè iurisdictionem habens, P. Vicarius, qui Sacerdos non sit, possit absoluere excommunicatum in articulo mortis, latè nos disputauimus, *dict. §. 2. quæst. 6.* vbi partem negatiuam censuimus esse probabiliorem, quamuis affirmatiua non sit improbabilis.

6 Tertiò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt Laicus non possit absoluere à peccatis aliquem in articulo mortis, & in quocunque alio casu, etiam si ipse Laicus ex communi errore fuerit existimatus Sacerdos, vt contra *Alber. & Iason. in l. Barbarius, ff. de offic. Pretor.* & alios, probat *Sanch. lib.5. de matrim. disp.22. num.27. Molf. in sua sum. Theol. tract.7. cap.14. Mascard.* & alij, quos refert, & sequitur *Alphon. de Leone, par.2. cas. consc. recoll. 3. num. 31. & seq.* Etenim solus Sacerdos est Minister Sacramenti pœnitentiæ, vt supra ostendimus: & hæc potestas est potestas clauium, quæ pendet, & datur cum potestate ordinis, quæ est de iure Diuino. Nec *tex. in d. l. Barbarius*, cui fundatur contraria sententia, aduersatur huic ampliationi; quoniam tunc ibi suppletur iurisdictio ex communi errore, ac titulo, quando inhabilitas fuerit de iure positiuo, super quod Populus Romanus poterat dispensare, vt patet ex illis verbis, *Populus Romanus, etiam seruo potuisset decernere hanc potestatem.* At inhabilitas carentiæ potestatis ordinis, non est iuris positiui, sed Diuini, vt supra probauimus: ergò non suppletur in casu, de quo agitur per communem errorem. Vndè ex hoc inferunt supra relati Doctores non valere gesta per Pontificem inhabilem iure Diuino, vt quia esset fœmina, etiam si concurrat titulus putatiuus, & communis error: secus autem si inhabilis esset iure humano, vt quia esset vir baptizatus, nulliter tamen ad Pontificatum electus ratione vitij occulti; siquidem hoc casu iurisdictionem haberet ab Ecclesia, quoniam licèt Ecclesia non sit supra verum Pontificem; est tamen super hunc, qui verus non est, vt rectè *Sanch. d. disp.22. sub num.28. in fine.*

7 Quæ diximus de non Sacerdote, quia non fuerit ordinatus, extendimus ad non baptizatum, etiam si fuerit ordinatus Sacerdos; quia is non recipit characterem, & per consequens neque erit Sacerdos, neque Confessarius, nec valida essent gesta per eum concurrente errore, & titulo. Ita *Campanil. in suo diuers. iur. Canon. rub.2. num.25. & Alph. de Leone d. recol.3. nu.35.* qui *nu.36.* idem dicendum putat de Sacerdote communiter existimato Episcopo; siquidem non valent gesta per eum quoad Pontificalia, si in Episcopum verè non fuerit ordinatus: nam licèt secundum veriorem Theologorum sententiam Episcopatus non

sit nouus ordo; nihilominus potestas illa est de iure Diuino pars Sacramenti requisita, vt habetur ex *Henriq. de sacram. ordin. cap.7.* Quo verò ad potestatem iurisdictionis illi prodest communis error, & titulus iuxta *tex. in d.l. Barbarius*: atque ideò à tali Sacerdote communiter existimato Episcopo, cùm talis non sit, valet etiam indulgentiarum concessio, vt per *Sanch. loco cit. num.34. Barb. de offic. & potest. Episc. allegat.25. sub num.44.* quamuis contrarium teneat *Alph. de Leone loco citato, sub n.37.* post *Campanil.* eo quòd cùm non sit ordinatus Episcopus, non habet titulum.
8 Arbitror tamen quòd Laicus communiter existimatus Sacerdos, vt quia nulliter fuerit ordinatus ex defectu alicuius substantialis requisiti ex persona ordinantis, nempè quoniam qui eum prima tonsura initiauit, & ordines contulit non erat Episcopus: si excommunicatum in articulo mortis absoluat, valeat absolutio; siquidem hoc casu concurrunt titulus saltem coloratus, & communis error, & Laici quamuis de iure positiuo, tàm masculi, quàm fœminæ sint incapaces iurisdictionis Ecclesiasticæ, vt in *cap. decernimus, de iudic.* non tamen sunt incapaces de iure Diuino, & de potestate absoluta Rom. Pontificis, vt latè probauimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ lib.3.§.2.q.5.num.3.*

9 Sic ampliata limitatur hæc ipsa conclusio, vt quamuis confessio facta Laico, vel etiam facta Clerico, qui Sacerdos non sit, non sit sacramentalis, nec materia Sacramenti pœnitentiæ, & absolutio super eam ab ipso Laico impensa sit nulla ac inualida; attamen in defectum Confessarij in articulo mortis, vel eiusdem periculo potest esse valdè vtilis ad excitandam contritionem, maioremque sui confusionem. Vndè de præcepto non est talis peccatorum confessio, sed tantùm de cõsilio, si spectatis circumstantijs salubriter fieri possit: nec dicitur vera, ac sacramentalis, nec requiritur, quòd sit integra omnium peccatorum, & sic licitam esse confessionem huiusmodi factã Laico, Diacono, aut Subdiacono, aut etiam simplici Clerico prudenti, & sapienti ad habendum ab eo consilium, & auxilium, & ad excitandam contritionem: nec Laicus audiens huiusmodi peccatorum confessionem tenetur ad sacramentale sigillum; sed tantùm ad secretum saltem plusquàm naturale, ita vt illud violans grauiter veniat puniendus. Ita contra *Nauar. Henriq. lib.8. de pœnit. cap.2. num.7. lit. N. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib.7. cap.1. sub num. 7. Suar. in 3. par. tom.4. disp.24. sec.2. Coninch. disp.8. de sacram. num.6. Filliuc. tract.7. qq. moral. num. 182. & seq. Laym. in sua sum. Theol. lib.5. tract.6. cap.10. sub num. 1. vers. Corollarium*, Et infra latius dicemus in solutione argumentorum, & præcipuè in responsione ad iura in contrarium allata, vbi etiam videbimus, an Laicus, vel Clericus non Sacerdos absoluens à peccatis, vt supra aliquam irregularitatem contrahat.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

10 Ad ea, quæ cumulant Addentes ad *Panorm. in cap. quod non potest de regul. iur. lib. 5.* respondetur, quòd pro eorum opinione allegant *Glos. in d. cap. Pastoralis*, quæ non solùm non fatetur, Laicum posse absoluere pœnitentem, & istud nefas expresè negat. Nec necessitas quoad ea, quæ ad Clericos spectant facit licitum Laicis, quod aliàs esset illicitum; nisi id eis specialiter à iure fuerit indultum, vt diximus in *Comment. Bulla Cœnæ d.q.5. in fine, & num.9.*

11 Ad *text. in cap. quem pœnitet, de pœnit. d. 1.* dicitur, quòd estò, quòd Laico licitè fieri possit peccatorum confessio in casibus supra relatis ad consilium petendum, & ad contritionem excitandam, vt supra diximus limit. vnica; non tamen Laicus ipse potest confessum sacramentaliter absoluere, cùm careat clauium potestate; sed tantùm deprecatorijs verbis vti super eum inquiens, *Misereatur tui, &c.* Qui quidem Laicus quamuis non teneatur ad sigillum sacramentale, quo tenetur Sacerdos; obligatur tamen maiori vinculo, quàm illud sub secreto alio quocunque naturali audiret: & supplicio esset dignus si secretum illud reuelaret, vt habetur ex *Soto in 4. d. 18. q. 4. art. 1. concl. 3.* qui quidem *concl. 4.* inclinat etiam in sententiam *Palud. in 4. d. 17. q. 3.* dicentis, Laicum absoluentem sacramentaliter aliquem effici irregularem per *text. in cap. si quis de Cler. non ordinato Ministr.* vbi statuitur irregularitatis pœna cuicunque non ordinato, qui Sacramenta sollemniter administrat: licèt oppositam sententiam probabilem esse docuimus in *d. nostris Comment. q.5. sub num.25.* Cùm nullus irregularitatis pœnam incurret, nisi in iure sit expressa, vt in *cap. is qui, de sent. excom. lib. 6.* Est tamen verum, quòd Clericus non Sacerdos sacramentaliter absoluens pœnam illam non vitaret, quoniam *text. in d. cap. si quis*, expresè loquitur de Clerico non ordinato, vt post aliòs inquit, *Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 3. sub num. 21.*

12 *Ad text. in d. cap. non sanctum, de consecr. d. 4.* dicitur ex *Soto loco citato*, quòd vt ibi dicit *D. August.* historia illa non est authentica, & dato quòd esset, ibi agitur de reconciliatione tantùm à pœnitentia publica, non autem de reconciliatione, mediante confessione, & absolutione sacramentali. Vel secundò responderi potest, ibi, quod factum sit referri; sed reconciliatio illa an valida fuerit non dici.

13 *Ad d. cap. fures de furt.* patet responsio: siquidem confessio facta Diacono non fuit facta in ordine ad absolutionem sacramentalem, sed ad excitandam contritionem pro digna sumptione communionis eo casu, cùm non potuerit præmitti confessio sacramentalis ob defectum Confessarij iuxta ea, quæ cumulauimus supra *disp. 7. sec.7. concl. 2. vers. Sed quicquid sit.*

14 Ad argumentum de absolutione ab excommunicatione, respondetur, quòd sententia opposita est magis recepta, vt supra ostendimus, *ampl.2.*

15 Ad

15 Ad id quod dicebatur ex *D. Iacobo cap. 5.* dicitur, quòd *D. Iacobus*, ibi non loquitur de sacramentali confessione Laico facienda, sed cum Sacerdotibus, vt rectè declarat *Fagund. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 7. cap. 1. sub nu. 6.* vbi etiam *num. 4. & 5.* duo alia argumenta de Sacramento confirmationis, & Baptismi affert, & rectè soluit.

Sacerdos proprius quis nam dicatur, cui facienda sit confessio ad implendum præceptum nostri canonis. SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Proprius Sacerdos in materia confessionis quisnam dicatur.*

2 *Romanus Pontifex est proprius Sacerdos vniuersalis Ecclesia.*

3 *Legatus Romani Pontificis est proprius Sacerdos omnium, qui sunt de finibus sua legationis.*

4 *Episcopus proprius est Sacerdos eorum, qui sunt de propria ipsius Diœcesi, ac Tripartitus est Episcoporum ordo.*

5 *Sub Episcopi appellatione continentur Archiepiscopus, Patriarcha, & Primas: non sunt tamen prædicti proprij Sacerdotes subditorum suffraganeorum, nisi dum visitant Prouinciam.*

6 *Archiepiscopus dum visitat Prouinciam, nec ordines conferre valeat, nec dimissorias concedere subditis suffraganeorum.*

7 *Archiepiscopus Diœcesis suffraganeorum visitare non potest, nisi causa cognita, & probata.*

8 *Dicta de Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, &c. limitantur in Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, ac Primatibus Titularibus, Carentibus Populo Catholico, & Clero.*

9 *Capitulum Sede vacante, seù eius Vicarius proprius dicitur Sacerdos, sicut Episcopus, succedit enim in tota eius iurisdictione ordinaria.*

10 *Pœnitentiarius Episcopi iurisdictionem, an habeat ordinariam.*

11 *Abbates exempti siuè sæculares, siuè regulares sint, qui præsunt Ecclesia, nulli Episcopo subiectæ, dici possunt proprij Sacerdotes suorum subditorum.*

12 *Nomen Episcopi iurisdictionem potius respicit, quam consecrationem.*

13 *Parochus proprius dicitur Sacerdos omnium, qui sunt de eius Parochia.*

14 *Parochus, quo ad forum conscientia iurisdictionem habet ordinariam, & quo ad Diuina, & spiritualia dicitur Vicarius natus Episcopi.*

15 *Religionum superiores sunt proprij Sacerdotes Religiosorum.*

16 *Abbates, Præpositi, Guardiani, Priores, Abbatem, aut alium Superiorem non habentes, sunt quoque Sacerdotes proprij Religiosorum.*

17 *Præpositorum Vicarij, Priorum, & Guardianorum in absentiam illorum, tunc iurisdictionem habent ordinariam, cum prædicti sunt extra Ciuitatem, vel mortui, secus si sint extra domum tantum.*

An idem dicendum sit de Vicepræposito Domus Sancti Syluestri, ac de vocali seniore.

18 *Vocalis senior dicitur, qui professione talis est, & hic potest Præpositi absentis iura exercere, non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus.*

19 *Vicarij domus Vici equensis, ac Domus Tusculana, & alij per Generalem electi, & immediatè illi subduntur, sunt verè, & propriè Prælati, eandemque habent Iurisdictionem in subditos, quam habent nostri Præpositi locales in suis domibus, in vtroque foro.*

20 *Visitatores in nonnullis Religionibus, in quibus non sunt Prouinciales Iura ferè prouincialia habent maximè visitationis tempore.*

21 *Tempore visitationis facultatem habent absoluendi fratres à casibus, Præposito reseruatis, quam facultatem alijs delegare non possunt.*

22 *Confessarij, deputati ad audiendum fratrum nostra Congregationis confessiones, eandem facultatem habent, quam Visitatores tempore visitationis.*

23 *Proprij Sacerdotes in foro pœnitentiali illi propriè nuncupantur, qui in illo foro ordinariam habent iurisdictionem.*

24 *Iurisdictio ordinaria ea dicitur, quæ alicui competit ex vi sui muneris, vel Principis beneficio.*

25 *Summus Pœnitentiarius in foro pœnitentiali iurisdictionem habet ordinariam, & ad eum concurrere possunt omnes Christi fideles pro satis faciendo præcepto nostri canonis, & pro absolutione à quibuscunque casibus.*

26 *Ad Episcopos concurrere possunt pro confessione facienda omnes eius Diœcesani, siuè domicilium, siuè habitationem tantum habeant, siuè Vagabundi sint.*

Idemque dicendum est de Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus.

27 *Ad legatum quoque concurrere possunt omnes de Prouincia, & finibus sua legationis, ordinariam enim habet iurisdictionem.*

28 *Dicta de Episcopis extenduntur ad Cardinales in subditos Ecclesia sui Tituli, & ad Abbates sæculares, quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, iurisdictionem enim ordinariam habent.*

An idem sit de Vicarijs Episcoporum, ac de Capitulo Sede vacante. Et an Capitulum Sede Vacante succedat Episcopo in Iurisdictione delegata sibi à Sede Apostolica.

29 *Capitulum Sede vacante dispensare an possit in irregularitate occulta, & absoluere a censuris occultis vigore Tridentini.*

An id possit Archiepiscopus visitationis tempore cum suffraganeis sua Prouincia.

30 *Ad Parochum recurrere valent omnes, qui sunt de eius Parochia, siuè Reges sint, siuè alij superiores Principes. Et pro suscipiendo quocunque Sacramento, præter Ordinis, & num. 36.*

31 *Scholares, & Milites, præsidiarij, famuli, & ancilla confiteri possunt coram Parocho, in cuius Parochia habitant, studiorum, militia, &c. causa.*

32 *Peregrini, & Vagabundi confiteri possunt Parocho, in cuius Parochia versantur, vel Parochi Episcopo.*
Et quotuplex sit domicilium.

33 *Scholares, Sollicitatores in Curia, Mercatores, Mercenarij, vel confugientes aliquò causa belli, vel pestis, habitationem, seù quasi contrahere censentur, non domicilium.*

34 *Domicilium habitationis est mutabile, & potest quis in aliquo loco habere habitationem, sed nullibi domicilium præter originis, vel in vno loco habere habitationem, & in alio domicilium, vel in duobus locis duo domicilia.*

35 *Potest quis nullibi habere domicilium, nec habitationem.*

36 *Ad Parochum concurrere possunt in foro pœnitentiali non solum qui vnicum domicilium originis, vel habitationis habent, sed etiam si aliud domicilium in alia Parochia.*

37 *Habens in vno loco habitationem tantùm, & in alio loco domicilij originis, & nullibi domicilium habitationis, potest recurrere tùm ad Parochum originis, tùm habitationis pro suscipiendo pęnitentiæ Sacramento.*
Et ad quem Parochum debeat concurrere vagus.

38 *Peregrini qui per breue tempus ad aliquem locum se conferunt recreationis, vel deuotionis causa, ad quem Parochum concurrere debent pro Sacramento pęnitentiæ suscipiendo.*

39 *Parochus quamuis de Iure audire non possit regulariter personae alterius Parochiæ sine licentia Parochi pęnitentis, potest tamen audire confessiones omnium Ciuitatis, vel Oppidi, vbi sita est Parochia; non tamen totius Dięcesis. Et quid de consuetudine.*

40 *Parochus confessionem suorum subditorum audire potest extra Parochiam, & extra quoque Dięcesim, cum sit voluntaria Iurisdictio.*
Et quis veniat appellatione Parochi.

41 *Episcopi nomen sumitur plerumque pro Parocho.*

42 *Ad superiores regulares omnes eorum subditi concurrere possunt in foro pœnitētiali. Et qui sint superiores isti.*
An debeant esse ab Episcopo approbati.

43 *Superior Regularis exponere potest suis subditis Confessarium secularem: Ex minimè ab Episcopo approbatum.*
Et potest suo subdito concedere licentiam eligendi Confessarium non modò suæ Religionis, sed etiam alterius.

44 *Monialibus, subditis Regularibus, deputari non potest à Superiore Regulari Confessarius Regularis, qui approbatus non sit ab Episcopo Diœcesano: Nec Regulares generalitèr ab Episcopo approbati ad confessiones secularium audiendas, approbati censentur ad audiendas confessiones monialium.*

45 *Regularis fœmina, vel vir, habens Bullam, Priuilegium, vel Iubilaum pro eligendo sibi Confessarium, an possit sibi eligere ex Sacerdotibus Secularibus, vel Regularibus, quem voluerit, licet ab Episcopo non approbatum.*

1 IN hac re quot homines tot sunt sententiæ: nam *Panorm. & Ioan. Andr. hoc loco, n. 12.* dicunt proprium Sacerdotem dici Romanum Pontificē, proprium Episcopum, & eiusdem Vicarium Generalem, Legatum in Prouincia, & ipsius Pœnitentiarium, Archiepiscopum Ecclesiæ Cathedralis, qui in hoc censetur Vicarius Episcopi, & Pręsbyterum parochialem. Alij addunt Archiepiscopum non solùm in sua Diœcesi, sed etiam quoad suffraganeos tempore visitationis: & idem dicēdum esse volunt de Patriarchis, seu Primatibus, & eorum Vicarijs Generalibus. His quoque associātur Cardinales in Ecclesia sui tituli, summus Pœnitentiarius: nec non Pœnitentiarius Episcopi: Abbates exempti tàm Regulares, quàm Sæculares: Capitulum, siue eius Vicarius, Sede vacante, Præpositi, ac Rectores Ecclesiæ Collegiatæ: Generales Religionum respectu Religiosorum, eorum Prouinciales, Abbates, Priores, Guardiani, Præpositi, eorum Vicarij, ac Visitatores. Pro cuius rei explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 ROmanus Pontifex est proprius Sacerdos vniuersalis Ecclesiæ. Hæc conclusio est citra omnem controuersiam. Etenim Papa pro suo territorio, & Diœcesi habet totum terrarum Orbem, vt habetur ex *Cardin. in Clem. Pastoralis, §. illud, nu. 4. de re iudic. Hostien. in cap. tua nobis, de offic. Ordin.* Est Princeps Patrum, seù Pater Patrum, & communis Pater, & omnium Christi ouium vniuersalis Pastor: ob id appellatur quoq; Romanus Patriarcha in totam solicitudinem à Deo vocatus: siquidem post eiusdem electionem à duabus partibus Cardinalium legitimè factam, statim, & & immediatè à Deo recipit ordinariam iurisdictionem, & plenitudinem potestatis super omnes Christi fideles, *cap. iuncta per mūdum, 9. q. 3. clem. 1. in fin. vt lit. pend. cap. proposuit, de conces. praben.* & nos latè *in nostris commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 1. cap. 4. q. 7. nu. 7. & lib. 2. can. 1. q. 3. 4. 5. & 6.* quibus adde *Henr. de pœnit. lib. 3. cap. 5. nu. 5. Bellar. lib. 4. de Sum. Pontif. cap. 23. & Fagund. de precept. Eccl. precep. 2. lib. 7. cap. 1. num. 22.* Summus Pœnitentiarius pariter est proprius Sacerdos vniuersalis Ecclesiæ, in hoc pœnitentiali foro: eo quòd ordinariam habet iurisdictionem, vt de eiusdem potestate latè tractat *Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 4. nu. 48. & recoll. 7. n. 1. & seq.* Dependentem tamen à Summo Pontifice in esse, & conseruari, sicut iurisdictio Episcoporum, & omnium Ecclesiasticorum, vt per *Fagund. loc. cit. n. 25.* cum alijs, quos allegat *Glos. in Clem. ne Romani, de elect. Henriq. de pœnit. lib. 3. cap. 7. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 1.* latè *Gomes. in proem. Regul. Cancell. tit. de Sum. Pœnitentiario.* Et in specie est proprius Sacerdos Cardinalium, qualis non est Vicarius Vrbis, quoniam eius potestas restringitur intra fines Diœcesis Romanæ, vt in *cap. penult. de officio Vicar. Reginald. lib. 1. sua prax. nu. 45.* Et proindè dicitur proprius Sacerdos eorum tātùm, qui sunt ipsius Diœcesis.

SE-

SECVNDA CONCLVSIO.

3 Legatus Romani Pontificis est proprius Sacerdos omnium, qui sunt de finibus suæ legationis. Siquidem is habet iurisdictionem ordinariam, vt infra dicemus, & in specie quod possit audire confessiones suorum subditorum, siue intra fines suæ legationis existant, siuè extra reperiantur probat *Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 28. nu. 8. & 9.* & post alios *Alph. de Leone par. 2. cas. conscien. recoll. 4. sub nu. 51. & 52.* Sunt autem Legati Sedis Apostolicæ triplicis generis: siquidem quidam à latere dicuntur, & hi Cardinales sunt. Alij vocãtur Nati, qui statim, ac Episcopalem dignitatem adepti sunt, Legati quoq; dicuntur. Et alij denique Missi, & isti propriè Nuncij appellantur, vt in *cap. 1.* & ibi *Glos. de offic. leg. in 9.* & nos in nostris *Commen. in Bull. Cœna, lib. 2. can. 11. q. 7. n. 2.* Quam verò potestatem huiusmodi Legati habeant circa absolutionem à censuris in Bulla Cœnæ contentis, sufficiẽter declarauimus, *d. can. 11. q. 21. nu. 9. & 10.* Quæ diximus de Legato Astolico extendimus ad eius Pœnitentiarium, vt habetur ex *Panorm. in explic. nostri can. sub n. 12.* Siuè Legatus sit à latere, siuè natus, seu Missus. Proprius Sacerdos dici potest Cardinalis in Ecclesia sui tituli: etenim is quoque in sua Ecclesia habet iurisdictionem Episcopalem, ac ordinariã, vt in *cap. is, qui, de maior. & obed.* Vndè potest assistere matrimonio, & suos subditos à peccatis absoluere, vt post alios probat *Sanch. loco cit. n. 7. & Zecch. in sua Rep. Ecclesiastica, de statu Cardin.* Imò huiusmodi Cardinales possunt petere ab eorum Ecclesijs etiam charitatiuum subsidium, vt habetur ex *Ioan. Monaco in cap. 1. de maior. & obed. lib. 6. Belluga in suo tract. de charit. subsidio, q. 3. & Barb. allegat. 87. nu. 14. & 15.* cum alijs, quos allegat, vbi etiam *nu. 16.* Idem dicendum putat de Legato Papæ in sua Prouincia, cùm omnia liberè, & immediatè possit, quæ quilibet ordinarius Iure, seu consuetudine potest, vt per *Speculat. tit. de Legato, §. Nunc ostendendum, vers. Legatus,* & in specie de charitatiuo subsidio, *Belluga loco cit. q. 12.*

TERTIA CONCLVSIO.

4 Episcopus est proprius Sacerdos eorum, qui sunt de propria ipsius Diœcesi. Hæc conclusio est *Panor. Io. Andrea,* & communis omnium Doctorum in explicatione nostri *can.* Ad cuius rei intelligentiam est adnot. quòd Episcoporum ordo vltra Rom. Pontificem, qui summus Sacerdos, seu Sacerdotum Princeps appellatur, est tripartitus: siquidem omnes Episcopi, aut sunt Patriarchæ, qui pluribus Prouincijs præsunt, & inter Episcopos post Romanum Pontificem primum locum sibi vendicant, vt habetur ex *tex. in cap. Cleros, d. 2. Panor & alij in cap. antiqua, de priuileg.* ac alio vocabulo appellantur Primates, *cap. Prouincia d. 99. & Glos. in cap Vrbes, vers Patriarchas, 80. d.* Aut sunt Archiepiscopi, qui vni dumtaxat Prouinciæ præsunt, eiusdemque Episcopos subiectos habentes, & alio nomine Metropolitani dicuntur. Aut denique sunt Episcopi in specie sumpti, qui vnicam tantùm habent Ciuitatem, vt nos latè declarauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 1. cap. 5. q. 2. n. 4. & lib. 2. can. 11. q. 7.* & latiùs *Barb. de potest. Episc. par. 1. tit. 3. cap. 3. & per totum, tit. 4. & par. 2. alleg. 1.* Vndè sub Episco-
5 pi appellatione certum est contineri Archiepiscopum, Patriarcham, & Primatem in sua propria Diœcesi: vbi cum iurisdictionem ordinariam habent in vtroque foro, certum quoque est illos dici proprios Sacerdotes suorum Diœcesanorum. Dixi *suorum Diœcesanorum.* Quia Archiepiscopi, & Patriarchæ, seu Primates quoad subditos suffraganeorum cùm nullam potestatem habeant, nisi in casibus in iure expressis, vt habetur ex *Genu. in praxi Archiep. Neap. cap. 70. nu. 7.* cum alijs, quos allegat *Barb. de Archiep. præst. tit. 4. nu. 2. & n. 27. in fine,* regularitèr non dicuntur proprij eorum Sacerdotes, nisi tempore visitationis suarum Prouinciarum, quoniam tunc possunt confessiones subditorum suffraganeorum audire, & absoluere confitentes, & ipsi pœnitentias iniungere salutares, & absoluere à casibus, & censuris Episcopo reseruatis, vt per *Pauin. de visit. par. 2. q. 4. Genuen. loc. cit. n. 9. Henr. de pœnit. lib. 11. cap. 3. §. 5.* quam absolutionem visitationis tempore, vt supra possunt impendere, tàm per se, quàm per alios, vt probat *Suar. in 3. par. tom. 4. de pœnit. disp. 25. sec. 1. nu. 14. Reginal. in sua praxi, lib. 1. nu. 34. Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 14. nu. 75. & Barb. d. tit. 14. nu. 48. & 49.* qui & *nu. 50.* addit, quod non potest
6 Archiepiscopus dum visitat Prouinciam ordines conferre, nec litteras dimissorias concedere subditis suffraganeorum; quoniam non reperitur ei à iure permissum. Et quamuis *Barb.* & alij supra relati Doctores loquantur de Archiepiscopis; nihilominus idem dicẽdum de Patriarchis, seu Primatibus, cùm & ipsi quoque habeant non solùm vnam, sed plures Prouincias, & quamplurimas Metropoles sibi suffraganeas, de quibus latè *Barb. de potest. Episc. p. 1. tit. 3. à cap. 3. vsque ad caput 8.* inclusiuè: at inter Episcopos post Rom. Pontificẽ primum locum obtinent, vt supra diximus: & in specie declarat *Alph. de Leone par. 2. casuum conscien. recoll. 4. n. 8. 9. & 62. & Molf. in sua sum. trac. 7. cap. 14. nu. 75.* qui in casu de quo agitur, promiscuè tractãt de Archiepiscopis, ac Patriarchis, & Primatibus, vt tẽpore visitationis iurisdictionem habeant in foro sacramentali in suorũ suffraganeorum subditos, quam iurisdictionem extendit etiam ad eorum Vicarios; absentibus tamen Patriarcha, vel Archiepiscopo. Est tamen verum, quòd hodie, attenta noua dispositione *Conc. Trid. sess. 24. de refor. cap. 3.* Archiepiscopus non
7 potest visitare Diœceses suffraganeorum, nisi causa cognita, in Conc. Prouinciali; quo casu visitans habebit easdem facultates, quas ante Conc. de iure communi habebat, atque adeò non solùm tẽpore visitationis potest suffraganeorum subditos à peccatis, ac censuris absoluere, sed etiam super irregularitate occulta dispensare, & in alijs casibus, de quibus *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 30. sec. 2. nu. 8. Sayr. lib. 6. clau. Reg. cap. 11. n. 79.* & alij, quos refert, & sequitur *Barb. d. alleg. 39. n. 19. cum plur.*

seq.

seq. & d.tit.4. vbi latè tractat de Archiepiscopali
8 præstantia. Hæc quæ diximus de Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, seu Primatibus, limitantur non habere locum in Episcopis, Archiepiscopis, seu Primatibus titularibus, qui solùm titulum Ecclesiarum, & Prouinciarum habēt, populo christiano, ac catholico Clero carētes; quoniam isti solùm characterem, & dignitatem retinent; sed iurisdictionem non habent, sicut Episcopi, qui cum licentia Romani Pontificis renunciarunt dignitati, aut ob crimen priuati sunt Episcopatu, de quibus latè *Barb. de potest. Episc. par. 1. tit. 1. cap. 6. nu. 15. cum plur. seq. & Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 7. cap. 1. sub nu. 25.*

9 Quæ diximus de Episcopis, vt sint proprij Sacerdotes, vt supra, extendimus etiam ad capitulum, Sede vacante, seu ad eius Vicarium: siquidē succedit in omni iurisdictione ordinaria Episcopi, vt in *cap. is quæ, cap. cū olim, de ma[illegible] ... bed. Lelius Zech. in Rep. Eccles. cap. 24. n. 10. 11. & cap. 23. vers. Secundò, nu. 1.* Etenim Capitulum, Sede vacante, dicitur par, & non inferior Episcopo, & potest absoluere, & dispensare in omnibus, à quibus potest Episcopus, vt per *Steph. Quarantam, ver. Capitulum, Sede vacante, & Alph. de Leone par. 2. casuum consc. recoll. 4. nu. 17. & 18. cum pluribus alijs seq.* vbi etiam probat tàm Vicarium dicti Capituli, quàm Vicarium Generalem Episcopi habere iurisdictionem ordinariam non autem delegatam: & eandem iurisdictionem ordinariam in foro pœnitentiali habere quoque Pœ-
10 nitentiariū Episcopi eligendum ex decreto *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8.* docet *Zech.* post alios *loc. cit. cap. 24. in fine.* Quod tamen, an sit distinctè verū, rectè declarat *Alph. de Leone loc. cit. nu. 27. & recoll. 7. nu. 24. & 25. cum plur. seq.* vbi quoque tractat, an possit à reseruatis absoluere, & concludit negatiuè, nisi expresè hæc facultas ab Episcopis illis concedatur. Agit paritèr de potestate Pœnitentiariorum Vrbis, quæ qualis, & quanta sit, re-
11 ctè declarat ibi, *n. 12. vsq; ad 20.* Abbates exempti, siuè Sæculares, siuè Regulares sint, qui præsunt Ecclesiæ nulli Episcopo subiectæ, possunt dici proprij Sacerdotes suorum subditorum: siquidē isti ordinariam habent iurisdictionem, & omnia possunt, quæ valent Episcopi in iurisdictione exercenda, exceptis quibusdam casibus, pro quibus subduntur Episcopo viciniori; nempè in cōcursu faciendo pro beneficijs curatis, ac in litteris commendatiuis, vt habetur per *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 6. in prin. Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 28. nu. 6. & Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 4. nu. 12. 13. & 14. & recoll. 5. nu. 63.* vbi post *Sanch. loc. cit. & Campan. rubr. 12. cap. 13. n. 76.* addit etiā huiusmodi Abbates exemptos posse in eorū Diœcesibus iurisdictionem hanc delegare: & ita testatur declaratum fuisse à Sacra Congregatione: & idem posse eorum Vicarios docet ex ijs, quæ habentur ex *Fagund. de precept. Eccl. precep. 2. lib. 2. cap. 7. sub nu. 55.* vbi ait, Abbates eiusmodi habere iurisdictionem Episcopalem, sicut & quidā magni Priores habent: & propterea possunt exponere, & approbare Sacerdotes in Confessarios intra eorum districtum: nec non dispensare in votis reseruatis Episcopis, & absoluere ab omnibus excōmunicationibus eisdem reseruatis. Nec obstat, quòd prædicti Abbates, Priores, seu Administratores non sint Episcopi, & verba *Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 6.* de Episcopis loquuntur; quoniam nomen Episcopi in Conc. iurisdictionem potius respicit, quàm consecrationem; & proindè sub nomine Episcopi comprehēduntur etiā, qui ex priuilegio iurisdictionem quasi Episcopalem habent in Ecclesia, & hanc sententiam nos secuti fuimus in nostris *Comment. ad Bull. Cenæ lib. 3. §. 2. q. 11. à nu. 16. ad 19.* vbi tamen diximus, quòd stante relata ibi declaratione Eminentissimorum Cardinalium, non videtur recedendum à sententia *Suar.* Sed pro hac re vide omninò, quæ respondet *Fagund. loc. cit. nu. 56.* ad aliam similem declarationem Sacræ Congregationis. Illud tamen hoc loco nolui silentio prætereundum, quod aliqui dicunt de Vicario Foraneo, & de Præposito, seu Rectore Ecclesiæ Collegiatæ, qui cùm non sint ordinarij, sicut nec plebanus, & Archipresbyter ruralis non habent iurisdictionem in pœnitentiali foro, vt habetur ex *Zecch. de Repub. Ecclesiast. cap. 26. & 27.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Alph. de Leone d. recoll. 4. nu. 24. & 26.*

QVARTA CONCLVSIO.

13 PArochus est proprius Sacerdos omnium, qui sunt de eius Parochia. Hæc conclusio est *Io. Andr. Panor.* & aliorum in explicatione nostri *canonis*, & communis. Habet enim Parochus iurisdictionem ordinariam in sua Parochia, sicut Episcopus in sua Diœcesi, quoad pœnitentiale forum, vt per *Io. Andr. & Canonistas loc. cit.* ac latè per *Theol.* de quibus *Laym. in sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 10. nu. 3.* qui eandem iurisdictionem extendit in perpetuum Parochiæ Vicarium: imò Parochi appellatione veniunt omnes habentes curam animarum, licèt alio nomine vocentur, vt sunt Abbates, Præpositi, Archipresbyteri, Archidiaconi, & etiam Episcopi, & Archiepiscopi, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec. 4. nu. 21. Fagund. de precep. Eccles. precep. 2. lib. 7. cap. 2. nu. 4. & Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 4. nu. 71. & Barb. de potest. Episc. in addit. alleg. 15. col. 3. vers. Nomine Parochialis beneficij:* Obtinentes parochiale beneficium, & cui annexa est cura animarum, nulla indigent Episcopi approbatione quoad pœnitentiale forum, vt habetur ex *Conc. Trid. sess. 23. cap. 15. de refor.* quod optimè explicat *Fagund. loc. cit. nu. 2.* Denique inter proprios Sacerdotes connumeratur hic à *Io. Andr. Panor.* & alijs, Archipresbyter Cathedralis Ecclesiæ: si-
14 quidem is habet ordinariam iurisdictionē quoad forum conscientiæ; quoniam in his, quæ spectant ad Diuina, & merè spiritualia est Vicarius natus Episcopi, vt habetur ex *Lelio Zecch. de Repub. Ecclesiast. cap. 24. n. 14.* Est tamen verum, quod iurisdictionem illam non habet quoad vniuersam Diœcesim, sed tantùm quoad Parochiam Cathedra-

dtalem; quoniam ipse Archipresbyter regularitèr est illius Parochus, & hanc opinionem hodie veriorem esse, & vsu extare testatur *Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 27. & Alph. de Leone d. recoll. 4. sub n. 25.* qui tamen addit, eum non posse absoluere à reseruatis, nec alteri facultatem dare audiendi confessiones, vt probat *Henriq. lib. 3. de Sacram. pęnit. cap. 7. nu. 3.*

QVINTA CONCLVSIO.

15 SVperiores Religionum sunt proprij Sacerdotes Religiosorum. Et quidem de P. Generali non controuertitur, cùm tanquam supremus Regularium superior ordinariã habeat iurisdictionem, tàm quoad forum externum, quàm internum: eo quòd habet Ecclesias, & subditos pleno iure subiectos, Rom. Pontifici immediatè subditur, & iurisdictionem habet quasi Episcopalem, vt rectè declarat *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 17. art. 6.* Vndè Pater Generalis omnium suæ Religionis Religiosorum est proprius Sacerdos. Idem dicendum est de Prouinciali in propria Prouincia: siquidem ordinariam quoque iurisdictionem sibi vendicat, vt habetur ex *Rodriq. loco citato*, in cuius sententiam videtur inclinare *Fillinc tom. 1. qq. moral. tract. 7. num. 188. Megal lib. 1. instit. Peregr. cap. 7. num. 20. & Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 4. sub nu. 30.* quamuis idem *Rodr. tom. 3. qq. Regul. q. 43. art. 3.* velit, posse Patrem Generalem respectu ipsius Prouincialis casus reseruare.

16 Sunt etiam proprij Sacerdotes Regularium Abbates, Præpositi, Guardiani, Priores, non habentes Abbatem, aut alium superiorem: siquidem hi quoque iurisdictionem habent ordinariam, vt habetur ex *Filliuc. & Rodriq. locis citatis, & Alph. de Leone d. recoll. 4. à nu. 31. ad 35.* vbi etiam agit de P. Generali, ac Prouinciali, an possint restringere facultatem, quam ex priuilegio, aut de iure habent dicti Abbates, Præpositi, Guardiani, &c. & vltra alios Doctores allegat *Cordub. ad Casarubium in compendio priuil. Mendic. ver. Accedere ad Monasteria*, concludendum non posse eis restringi facultatem datam sibi à iure eligendi Confessarium. Vicarij quoque præfatorum Præpositorum, Guardianorum, &c. Et Priores Abbatum sunt proprij Sacerdotes in absentiam eorum Abbatum, Præpositorum, & Guardianorum: siquidem Vicarij in absentiam eorum, quorum sunt Vicarij ordinariam habent iurisdictionem, vt colligitur ex ejs, quæ habentur per *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 19. art. 2. Sà in suos Aphoris, ver. Delegare, Alphon. de Leone d. recoll. 4. num. 35.* & latè *Pellegr. in commentar. ad nostras constit. par. 3. cap. 9. litt. F. vers. Absente Præposito*. Est ta-

17 men verum, quòd quamuis huiusmodi Vicarij in absentiam Præpositorum, Priorum, ac Guardianorum, sicut & Priores in absentiam Abbatum iurisdictionem habeant vt supra; id tamen intelligendum est, quando absentia ipsorum Prælatorum esset extra Ciuitatem, vel essent mortui, vel ex aliqua causa officium dimiserint: tunc enim Vicarij habent iurisdictionem ordinariam in vtroque foro: secus autem si prædicti Prælati absentes essent extra domum tantùm in eadem Ciuitate; quoniam tunc Vicarij iurisdictionem non habent, & ita declarasse Patres Dominicanos restatur *Pellegr. loco citato*, in eorum Capitulo generali celebrato Parisijs anno 1246. & habetur ex *Syluest. in sum. ver. Confessor 1. §. 8. vers. Tertiò nec qui præest*. Idem dicendum est de Vice Præposito nostræ domus S. Syluestri, & de patre vocali seniori, qui in absentia Præpositi, vel Vicarij nostræ Congregationis regimen domus habet, vt habetur ex eodem *Pellegr. in proem. commentar. nostr. constit. lit. E. vers. Tertiò Vice Præpositus: & par. 3. cap. 9. lit. C. §. 11.* vbi declarat, quisnam dicatur vocalis senior,

18 & ait, illum dici vocalem seniorem, qui professione sit talis, quamuis actiuam tantum vocem habeat, & hunc probat posse Præpositi iura exercere non solùm in spiritualibus, sed etiam in temporalibus, sicut Vicarij in absentiam Præpositi, & Vice Præpositus in absentiam R. Admodum P. Generalis; ita vt valeat etiam recipere Nouitios in Religione, & receptos ad professionem, vel ad habitum admittere, quod quidem quomodo, & quando debeat, idem *Pellegrin.* declarat *2. par. cap. 5. lit. C. §. 2. vsque ad §. 3.* Vicarius quoque nostræ domus S. Petri de Arena Ianuæ eandem potestatem habet in suos subditos, mortuo Præposito S. Syri, & tempore Capituli generalis, quam habet Vicarius eiusdem domus S. Syri in subditos suæ domus, & vnus non dependet ab altero; nisi in rebus capitularibus, cùm Vicarius S. Petri de Arena non possit conuocare Capitulum in sua domo, sed tàm ipse Vicarius, quàm in ipsa domo existentes vocem habent in Capitulo S. Syri Ianuæ in rebus, quæ capitulariter sunt definiendæ, vt habetur ex eodem *Pellegr. in d. proem. lit. D. vers. Quartò Vicarius.* Vndè præfati Vicarij in absentiam eorùm Præpositorum, & Priores in absentiam eorum Abbatum vt supra, cùm habeant iurisdictionem in vtroque foro, possunt excommunicare, obligare sub mortali, & omnia, quæ faciendi facultatem habent Præpositi nostræ Congregationis, sicut etiam vocalis senior in absentiam Vicarij, & Præpositi.

19 Cæterum Vicarij domus Vici Equensis, & domus Tusculanæ, & alij, qui ab admodum R. P. nostro Generali sunt electi, & immediatè illi subduntur, licèt nomine differunt à Præpositis, tamen in suis domibus sunt verè, & propriè Prælati, & habent eandem iurisdictionem in subditos, quàm habent nostri Præpositi locales in suis domibus, tàm in foro exteriori, quàm in foro interiori, vt colligitur ex ijs, quæ habentur ex *Ludou. Miranda in suo Man. Prælat. tom. 2. q. 20. art. 1. concl. 1.* Vndè facultatem habent faciendi præcepta obligantia ad lethalem culpam, & excommunicandi suos subditos, siuè Præpositi à quibus dependent sint absentes, siuè præsentes in domibus, quarum sunt Præpositi; quoniam dependentia intelligitur in rebus capitularibus grauibus, maximè in electione vocali pro Capitulo

tulo generali, vt rectè declarat idem *Pellegr. in d. proem. verf. Quartò Vicarius, & par. 3. cap. 9. lit. D. §. 10.* Idem dicendum puto de Prioribus non habentibus Abbatem quoad iurisdictionem in vtroque foro, cùm ipsi dicantur adhuc Prælati, & militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

SEXTA CONCLVSIO.

20 Visitatores in nonnullis Religionibus, in quibus non sunt Prouinciales habent ferè iura prouincialia maximè visitationis tempore, vt habetur ex *Rodriq. tom. 2. qq. Regul. q. 4. art. 3. & Bertoin sua praxi criminali Regul.* post eundem *Rodriq. tit. 2. cap. 1. num. 15. & tit. 4. cap. 22.* Qui dicũt delegatam habere potestatem, licèt eam possint subdelegare. In nostra tamen Congregatione Visitatores habent iurisdictionem ordinariam quoad forum exterius etiam extra tempus visitationis, cùm sint Iudices ordinarij in secundis causis, ad quos datur appellatio à sententia Præpositi: & in primis causis datur præuentio, ita vt sententiam ferant cum Præposito præuento cum interuentu vnius ex Assessoribus designatis, vt patet ex Decreto Capituli Generalis lato anno 1621. 3. *par. cap. 9. num.* 8. Tempore autem visitationis facultatem habent
21 absoluendi fratres etiam à casibus Præposito reseruatis: non tamen possunt huiusmodi facultatem alijs delegare, vt in Decreto lato anno 1607. 3. *par. cap. 10. num.* 5. Vndè toto visitationis tempore cuiq; nostrum liberum est peccata confiteri vtri placuerit ex Visitatoribus absque Propositi licentia, vt constat ex nostris *Constitutionibus 3. par. cap. 8. nu. 9.* Imò Visitatores visitationis tempore possunt Nostros absoluere à quibusuis peccatis, & censuris, non solùm Præpositis, verùm etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, exceptis, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini, vt in nostris priuilegijs, & in scholijs, *Pellegr. tit. Absolutio quoad fratres nostræ Congregationis, §. 1.* Et quamuis priuilegium excipiat casus reseruatos nostris Superioribus iuxta Decretum Clem. VIII. publicatum Romæ die 26. mensis Maij 1593. nihilominus id postea videtur concessum nostris Visitatoribus per supradictum Decretum Capituli Generalis 1607. 3. *par. cap. 10. num.* 5.

22 Eandem facultatem quam tempore visitationis habent Visitatores, habent quoq; Confessarij deputati ad audiendũ Fratrum nostræ Congregationis confessiones: siquidem etiam extra tempus visitationis possunt eos absoluere à quibuscunq; peccatis, & censuris, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, exceptis illis, quæ habentur in Bulla Cœnæ Domini, & casibus reseruatis nostris Superioribus, seruata forma Decreti Clem. VIII. supra relati. Imò Confessarij vt supra deputati à nostris Superioribus possunt absoluere etiam Nouitios ab omnibus peccatis, & censuris etiam reseruatis Superioribus: siquidem Nouitij in odiosis non censentur Religiosi, *cap. Religioso, §. quamuis, de sent. excom. in 6.* atque ideò non obligantur præcepto, censuris, ac reseruatione Superioris Religionis, vt rectè declarat *Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 11. num. 86. & 139.* qui ait, hanc sententiam esse veriorem, & omninò tenendam, & pro ea allegat *Floren. de casib. reser. Fauentiæ par. 1. cap. 3. num. 9. in fine, Ioan. Cruz lib. 3. de stat. Relig. cap. 6. d. 10. concl. 3. Coriolan. de casib. reser. par. 1. sec. 3. cap. 11. num. 2. Tamb. tom. 2. de iure Abb. disp. 13. q. 5.* & alios quamplurimos Doctores, & multipliciter ampliat, ac contraria soluit. Item prædicti Confessarij deputati possunt dispensare cum ipsis Nouitijs in omni irregularitate, excepto ex homicidio voluntario contracta: non tamen possunt illos absoluere à censuris, & casibus in Bulla Cœnæ reseruatis, vt habetur ex *Pellegr. in schol. compendij nostr. priuilegiorum, tit. Absolutio quoad Fratres nostræ Congregat. §. 1. in fine scholij.*

SEPTIMA CONCLVSIO.

23 Ex dictis hucusque patet, quòd proprij Sacerdotes in foro pœnitentiali illi propriè nuncupantur, qui in illo foro ordinariam habent iurisdictionem, vt rectè quoque declarant *Panor. Io. Andr. Iacob. de Zoch.* & alij in explicatione nostri canonis: & propterea conclusimus, Romanum Pontificem esse proprium Sacerdotem vniuersalis Ecclesiæ, & eiusdem Sum. Pœnitentiarium. Item legatum diximus esse proprium Sacerdotem omnium, qui sunt de finibus suæ legationis, siuè à latere sit, siuè Natus, siuè Missus; sicut, & ipsius est Pœnitentiarius, Cardinalis in Ecclesia sui tituli, Episcopus, Archiepiscopus, Patriarcha, seù Primas in propria Diœcesi. Imò ostendimus, Archiepiscopum, Patriarcham, & Primatem, dum visitant eorum Prouincias dici proprios Sacerdotes etiam suorum suffraganeorum. Idem diximus de eorum Pœnitentiarijs, & Vicarijs, de Capitulo, Sede vacante, eiusdem Vicario, de Cathedralis Archipræsbytero, de Abbatibus exemptis, ac de proprio Parocho. Item proprium Sacerdotem Regularium probauimus esse Generalem, Prouincialem in propria Prouincia, Præpositos, Priores, Guardianos in proprijs eorum Ecclesijs, ipsorum Vicarios: & denique nonnullis Religionibus non habentibus Prouinciales, Visitatores visitationis tempore: siquidem omnes supradicti iurisdictionem habent ordinariam in pœnitentiali foro, vt supra latè declarauimus. Dicitur
24 autem iurisdictio ordinaria, quæ alicui competit ex vi sui muneris, vel Principis beneficio, vt est iurisdictio eorum, quos supra retulimus, ad differentiam delegatæ iurisdictionis, qua alicui causa specialiter committitur terminanda, vel exequenda, vt latè de hac re egimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 2. can. 17. q. 3. à num. 10. ad 11.* Vndè quia Rom. Pontifex est vniuersalis Ecclesiæ proprius, & Sum. Sacerdos, omnes tàm Clerici, quàm Monachi masculi, ac fœminæ, sæculares possunt ad eum recurrere. Sæculares autem, siuè Clerici sint, siuè Laici ad quemlibet supradictorum eorum Superiorum, sicut

sicut & Religiosi, ad quemlibet prædictorum Regularium licitè recurrunt in pœnitentiali foro, non petita alterius licentia: & sic vnus potest habere plures proprios Sacerdotes, & cui maluerit potest sacramentaliter confiteri ad implendum præceptum annuæ confessionis in nostro canone contentum, citra alterius licentiam, vt habetur ex *Panor.* & alijs ibidem, & *Glos. in cap.2.eo. tit. nostro in 6.*

25 Et cum Summus Pœnitentiarius in pœnitentiali foro in omnes Christi fideles iurisdictionem habeat ordinariam, vt habetur per *Doctor. in expl. nostri can. Laym lib.5. sua sum. Theol. tract.6. de sacr.pœnit. cap. 10.num.3. Henr. lib.3. de pœnit. cap.7. Suar. in 3.par. tom.4. disp. 27. sec. 1.* & facit *text. in Clem. ne Romani*, & ibi, *Glos. de elect.* Hinc sequitur, quòd ad Sum. Pœnitentiarium omnes Christi fideles recurrere possunt ad eidem confitendum eorum peccata, ac ad satisfaciendum præcepto nostri canonis. Vndè ad eum recurrere possunt Clerici, ac Laici: Sæculares, ac Regulares: Ciues Romani, & aliæ nationes, siuè Romæ domicilium habeant, siuè ibi domicilium non habeant, atque adeò hospites sint, ac peregrini, & vagabundi; siquidem Pœnitentiarius Summ. immediatè à Romano Pontifice potestatem habet audiendi omnium,& quorumcumque fidelium confessiones, & absoluendi eos à quibuscunque peccatis,& censuris in foro pœnitentiæ, vt de ipsius potestate latè tractat *Gomes. in proœm. Regul.Cancell.in tit.de Sum. Pœnitentiario*, & fusius *Zecch. in sua Rep. Ecclesiastica, de Prælatis in specie, cap. 3.* quos refert *Alph. de Leone par. 2. cas.consc.recoll.4. num. 3.& 4.* vbi etiam *num 5.* post alios addit, quòd Sum. Pœnitentiarius appellatur quoque maior Pœnitentiarius: nec Maior dicitur Auditor Rotæ, qui vices tenet Summi: siquidem is habet iurisdictionem delegatam tantùm ad nutum ipsius Summi, ac maioris Pœnitentiarij. Adest etiam officium Correctoris, ac Sigillatoris, de quibus *Zecch. loco citato.*

26 Ad Episcopos recurrere quoque valent omnes eorum Diœcesani, siuè in Diœcesi domicilium habeant, siuè habitationem tantùm, siuè sint vagabundi, vt infra latius declarabimus de Parochianis,& Parochis agentes. Idem dicendum est Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus: nam ad eos possunt recurrere non solùm omnes de eorum Diœcesibus, sed etiam earumdem suffraganij; visitationis tamen tempore, iuxta ea, quæ

27 supra adnotauimus, *concl. 3.* Ad legatum pariter recurrere possunt omnes, qui sunt de Prouincia, & finibus suæ legationis, siuè domicilium ibi habeant, siuè habitationem dumtaxat, siuè sint vaghi, iuxta ea, quæ infra dicemus de Parochis, & Parochianis; siquidem Legati iurisdictionem ordinariam habent, & possunt audire confessiones suorum subditorum sicut Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, & Primates, & eorum Vicarij, ac Pœnitentiarij, vt supra adnotauimus, *concl. 2. & 3.* Imò Legati exercere valent iurisdictionem eorum in foro pœnitentiali in omnes Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, ac Primates suarum Prouinciarum: sicut Episcopus in omnes suos Diœcesanos, & in eos, qui verè sunt sui subditi, licèt reperiantur extra territorium: siquidem, cùm iurisdictio in foro pœnitentiali sit voluntaria, in omni loco exerceri potest in proprios subditos,& in omni tempore, *arg. tex. in l.emancipari, ff.de adopt.* & propterea non terminatur in loco, sed in personis, ad differentiam iurisdictionis contentiosæ, vt diximus in nostris *Comment. in Bulla Cœnæ, lib. 2. can.17.q.3. sub num. 10. vers. Diuiditur etiam*: & infra latius, Deo duce, dicemus. Ad Vicarium Vrbis non possunt omnes confugere ad suscipiendum pœnitentiæ Sacramentum, sed tantum, qui sunt Diœcesis Romanæ, vt in *cap. penul. de offic. Vicar.* & supra adnotauimus *concl. 1.* Quæ

28 diximus de Episcopis extendimus ad Cardinales in subditos Ecclesiæ sui tituli, vt supra diximus *concl. 2.* & ad Abbates sæculares quasi Episcopalem iurisdictionem habentes: siquidem iurisdictionem habent ordinariam, Diœcesim, ac territorium, vt habetur ex *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 32. num. 3. Tambor. de Prælato Episcopo infer.* & ex alijs. Et propterea eorum subditi ad eos iure licito recurrunt. Et quoniam ordinariam quoque iurisdictionem habent Vicarij Episcoporum, Capitulum, Sede vacante, ac eiusdem Vicarius, idcircò ad illos licitè recurrere valent eorum Diœcesani, iuxtà ea, quæ adnotauimus supra *concl. 3. vers. Quæ diximus*. Est tamen verum, quòd Capitulum, Sede vacante, licèt habeat iurisdictionè in omnes, in quos habet Episcopus ratione Episcopalis iurisdictionis; non tamen iurisdictionem habet in eos, in quos habet iurisdictionem delegatam à Sede Apostolica; quoniam in tali iurisdictione non succedit Episcopo, vt habetur per *Panor. in cap.olim, q.5. de maior. & obed.* & alios, quos refert, & sequitur *Barb.de offic.& potest.Episc.alleg.36.nu.10.& alleg. 92.num.17.* Non tamen puto denegandam esse

92 huiusmodi Capitulo, Sede vacante, facultatem absoluendi à censuris, & casibus occultis, & dispensandi super irregularitate occulta, concessam Episcopis, à *Concil.Trid.* vt diximus in nostris *Comment.ad Bull.Cœnæ, lib.3.§.2.q.11. nu.16.* & latius habetur ex *P. Alph.de Leone par.2.cas.consc.recoll. 9. n.8.9.& 10.* Siquidem hæc facultas, vel est ordinaria, vel ordinariam vim habet. Vicarius autè dicti Capituli, cùm sit in hac facultate delegatus talem facultatem sibi vendicare non valet, nisi in ea specialitèr delegetur à Capitulo, vt latè probat ipse *Alph.de Leone d.recoll.9. nu.11.* qui etiã *nu. 12.* id denegat Prælatis inferioribus Episcopo, licèt iurisdictionem habeant Episcopalem, vel saltem est dubius: pro qua re videnda sunt, quæ nos cumulauimus in dictis nostris *Commentarijs, d.nu.16.17.& 18.* quibus adde, quæ habentur ex *Barb.de offic.& potest.Episc.alleg.39. nu.17. Sanctarel.de hæresi, cap.4.dub.1.nu.7.* Eandem facultatem absoluendi ab occultis iuxtà decretum

Conc. Trid. denegat idem *Alph. de Leone ibidem nu.* 14. Cardinalibus quoad suos familiares, quoniam licèt in eorum Ecclesijs titularibus habent Episcopalem iurisdictionem, non tamen subditos quoad forum externum, ad quod allegat *Monetam de commut. vlt. volunt. cap.* 5. *num.* 453. An autem Archiepiscopus tempore visitationis suæ Prouinciæ possit dispensare suffraganeis super irregularitate occulta, dato quòd valeat à censuris reseruatis occultis, vide eundem *Alph. de Leone loc. cit. n.* 18. *cum plur. seq.* qui sequitur partem affirmatiuam contra nonnullos, secutus *Genuen. in praxi Arch. Neap. cap.* 66. *n.* 43. & alios.

30 Ad Parochum recurrere valent pariter omnes sui Parochiani: etenim Parochi iurisdictionem habent in pœnitentiali foro in omnes subditos suæ Parochiæ, etiam si Reges sint, vel alij Superiores Principes, nisi contrarium ipsis concessum fuerit priuilegium, vt habetur ex *Alliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *nu.* 197. *in fine*, & nos latè supra diximus *concl.* 4. Ordinariorum enim iurisdictioni, nempè Episcopi, & Parochi subijciuntur fideles non tantùm constituendo in Diœcesi domicilium, seu habitationem perpetuam; sed etiam quasi domicilium, siue habitationem ad tempus longum, vt habetur ex *Panor. nu.* 29. *de for. compet. Molin. tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 214. *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 25. *sec.* 2. *Sanch. lib.* 4. *moral. cap.* 37. *nu.* 24. *& lib.* 3. *de matr. disp.* 23. *num.* 12. *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 12. *sub nu.* 1. *& lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 10. *nu.* 3. vbi post *Sanch. loc. cit.* id ampliat etiam quoad alia Sacramenta, excepto Sacramento ordinis. Vndè ad Parochum recurrere possunt fideles habentes domicilium, vel habitationem vt supra in eius Parochia pro suscipiēdo sanctissimo Eucharistiæ Sacramēto, matrimonio contrahendo, &c. Nec non pro dispensando in votis, ac pro conferendo sacram sepulturam, vt notat *Laym.* vbi sup. *d. n.* 5 Qui ob id inquit, quòd Scholares, Milites, Præsidiarij, Famulæ, & Ancillæ, & alij similes, quamuis alibi domicilium ha-
31 beant, possunt tamen confiteri Parocho, in cuius Parochia habitant studiorum, militiæ, præsidij, vel famultatus gratia; sicut, & illius Diœcesis Episcopo: verum si quis prædictorum fidelium velit ordines suscipere tenetur adire Episcopum, in cuius Diœcesi domicilium habet, nec satis est ordines suscipere ab Episcopo, in cuius Diœcesi
31 quasi incolatum tantùm obtinet. Peregrini pariter, ac vagabundi possunt confiteri Parocho, in cuius Parochia pro tempore versantur, vel eiusdē Parochi Episcopo.

Pro cuius rei clariori intelligentia est adnot. quòd domicilium est duplex originis, scilicet, & habitationis. Primum est locus, in quo quis nascitur; dummodò parentes eius tempore eiusdem ortus, ibi domicilium habeant, saltem habitationis, de quo mox agemus, vt in *l. filios, C. ad Municip. lib.* 10. *& l. Ciues, in fine, C. de incol. eo lib.* & hoc cùm sit naturale, & naturalia semper permaneāt est immutabile, *l. origine, C. ad Municip.* Secundum verò domicilium, quòd dicitur habitationis contrahitur statim quòd quis incipit alicui habitare animo, ibi perpetuò commorandi, vt in *l. domicilium, ff. eo. tit. citato.* Vndè sola domus in aliquo loco non est satis constituere domiciliū; nec sola habitatio, nisi adsit animus perpetuò ibi commorandi, vt habetur ex *Felino in cap. dilectus, il* 2. *nu.* 11. *&* 12. *vers. Secundus casus, & vers. Se-*
33 *cundò limito de rescript.* Hinc Scholares, Sollicitatores in Curia, Mercatores, Mercenarij, & ij, qui causa belli, aut pestis fugiunt in aliquem locum post notabile tempus, cessantibus absentiæ causis, ad proprium domicilium reuersari, & alij similes censentur in eo loco habitationem, seu quasi, nō autem domicilium contrahere, vt rectè declarat *Sanch. lib.* 3. *de matr. sub num.* 11. *vers. Quarta, & num.* 14. vbi etiam post alios inquit, quod in eo loco habitare quis dicitur, vbi pro maiori parte anni commoratur, aut incipit habitare animo commorandi pro maiore anni parte: ad differentiam eius, qui alio petit breui ad propriū domicilium rediturus: siquidem is ibi non dicitur comparasse habitationem, sed habetur tanquam Peregrinus, vt in *cap. is qui, de sepul. in* 6.
34 Huiusmodi autem domicilium habitationis est mutabile: nam per translationem habitationis in alium locum animo ibi perpetuò permanendi deperditur primum domicilium, & acquiritur nouum, vt latè nos declarauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ Domini lib.* 2. *can.* 10. *q.* 11. *à num.* 2. *ad* 9. Vbi etiam ostendimus, quòd quis in aliquo loco habitationem tantùm habere potest; sed nullibi domicilium, præter quam illud originis, vt si quis proprium domicilium omninò deserens aliò se cōferat, ibi per maiorem partem anni permansurus. Et posse aliquem in vno loco habere domicilium, & in alio habitationem tantùm, vt cùm quis in vno loco cœperit habitare animo in eo perpetuò commorandi: & deindè, retento eodem animo, in alium locum se conferat per maiorem partem alicuius anni, ibi permansurus. Item probauimus vnum posse habere duo domicilia in duobus locis, vt cùm quis in vtroque loco æqualitèr est instructus, vt quia in vno loco habet animum perpetuò commorandi in hieme, & in alio æstate. Et si non habeat animum perpetuò commorādi, & sit similiter æqualiter instructus, & eodem modo habitet, dicitur habere duplicem habitationem. Itèm potest aliquis in vno loco domicilium, vel habitationem habere; & in aliquo loco commoretur, vt in eo nec domicilium, nec habitationem habeat, vt cū quis ex loco domicilij, vel habitationis se aliò transeat, ibi per breue tempus permansurus, nempè recreationis, aut deuotionis gratia, qui propriè appellatur Peregrinus. Denique potest aliquis nullibi habere domiciliū, nec habitationē, vt cùm quis pristinum domicilium omninò deserens nauiget, vel iter faciat, quærens locum, in
35 quo se collocet, & vocatur vagus, seù vagabundus, vt in *l. eius, la* 2. §. *Celsui, ff. ad municipal. Glos. in cap.* 2. *de sepul. in* 6. & latè *Sanch. loc. cit.*
36 His igitur sic prælibatis, dicimus ad Parochum recur-

recurrere posse in pœnitentiali foro non solùm qui vnicum domicilium originis, vel habitationis habent in illius Parochia, sed etiam si aliud domicilium in alia Parochia: etenim qui in duabus Parochijs domicilium habet, in quibus diuersis anni temporibus habitare solet, potest in altera ex dictis Parochijs ad sui libitum Sacramentum pœnitentiæ, & alia Sacramenta suscipere; dummodò in vtraque Parochia, atque adeò in vtroque loco magnam anni partem habitare soleat, vt quia in hieme, & in altero in æstate sit solitus commorare, iuxta ea, quæ supra diximus, vt habetur ex *Panor. in cap. in nostra, nu. 10. de sepult. Nauar. in cap. placuit nu. 77. de pœnit. d. 6. Henriq. lib. 2. de pœnit. cap. 7. nu. 2. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 25. sec. 2.* & alijs, quos refert, & sequitur *Laym. lib. 5. sua sum. tract. 6. cap. 10. sub nu. 6. vers. Dubitatur autem primò.* Idem dicendum est de habente duplicem habitationem in duabus Parochijs, qui sit æqualitèr instructus iuxta ea quæ supra adnotauimus, quoniam potest recurrere ad suscipiendũ Sacramentum pœnitentiæ ad alterum ex ipsis Parochis, quem maluerit, cùm possit recurrere ad Parochum habitationis, si vnicam tantùm habitationem habeat, vt supra ostendimus, nec possit assignari diuersitatis ratio, cur id concedatur habenti duo domicilia, & denegetur habenti duas

37 habitationes. Hoc ipsum extendimus in habentem habitationem tantùm in vno loco, & in alio loco domicilium originis dumtaxat, & nullibi domicilium habitationis: siquidem domicilium originis, cùm sit immutabile, vt supra declarauimus, is poterit ad sui libitum recurrere ad Parochum habitationis, vel ad Parochum domicilij originis ad suscipiendum pœnitentiæ Sacramẽtum, & ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ, in nostro canone contento. Præterea ad Parochum recurrere potest, vt supra vagus, seu vagabundus, in cuius Parochia pro tempore versatur, atque adeò eidem confiteri: siquidem vagabundi vbiq; sortiuntur forum. Ità *Ricchar. in 4. d. 17. ar. 3. q. 1. Palud. q. 3. ar. 3. cas. 3. Henriq. lib. 6. de pœnit. cap. 8. num. 5. Caiet. ver. Absolutio cap. 2. Tol. lib. 3. sua sum. cap. 13.* & alij, quos refert, & sequitur *Laym. loco supra cit. nu. 7. vers. Dico secundo addit.* Quòd vagabundi licèt Sacerdotem simplicem, nullam iurisdictionem ordinariam habentẽ eligere nequeant; nihilominus cuilibet curato, aut delegatam in Diœcesi iurisdictionem habẽti confiteri possunt; etenim vagabundus nullum proprium Sacerdotem, seu Parochum habet. Pertinet autem ad Episcopum, cuius Diœcesi vagabundi versantur, eos Paschali tempore ad sacram confessionem, & communionem compellere pro obseruantia præcepti nostri canonis, à Pastoribus locorum, vel ab alijs facultatem habentibus accipiendam. Quæ quidem sententia videtur nobis valdè probabilis: nam eam tenent etiam *Palud. loc. cit. D. Anton. par. 3. tit. 14. cap. 4.* & alij contra *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 25. sec. 2. nu. 7.* & eos qui putant vagum debere confiteri Parocho, in cuius Parochia pro tempore existit. Est tamen verum, quòd *Posseuinus* post alios *de offic. curati, cap. 7. sub nu. 7. & Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 4. nu. 83.* prædicta limitant vera esse, nisi vagabundi vagentur euadẽdi causa iudicium proprij Sacerdotis, quod an sit verum, paulò infra latius

38 dicemus. Rursum ad Parochum recurrere possunt ad suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ etiã Peregrini, qui per breue tempus in locum aliquẽ se conferunt recreationis, vel deuotionis causa, in quo sita sit ipsius Parochi Parochia. Etenim ex tacita voluntate ordinariorum per consuetudinem confirmata, possunt Peregrini à quocunque exposito Sacerdote pœnitentiæ, & sacræ Eucharistiæ Sacramentum, etiam tempore Paschali suscipere, si ad propriam Parochiam facilè accedere nequeant, vt habetur ex *Palud. loc. cit. Caiet.* vbi supra, *Nauar. in cap. placuit sub nu. 66. de pœnit. d. 6 Suar. d. sec. 2. §. Quartò dubitari potest*, & alijs, quos refert, & sequitur *Laym. d. cap. 10. sub nu. 9.* qui testatur seruari etiam in praxi, vt Peregrini in eorum Parochiam reuersi testimonium annuæ cõfessionis, & communionis Parochis id postulantibus exhibere debeant. Et quamuis aliqui id limitent, nisi Peregrini peregrinentur animo euadendi iudicium Sacerdotis, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessio 1. q. 6. not. 8. & Posseuino loc. cit.* nihilominus *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. num. 195.* quem refert, & sequitur *Alph. de Leone loc. cit. nu. 86. & 87.* hodie probabilitèr putant, ex consuetudine validam esse huiusmodi confessionem factam bona fide, & si ratione vitandi iudicium proprij Sacerdotis: siquidem valida est confessio facta Religiosis, aut alij Papæ delegato facta etiã animo subterfugiendi proprij Sacerdotis iudiciũ: ergò idem dicẽdum est de confessione facta à Peregrino Parocho non suo, vt iudicium proprij Sacerdotis effugiat: nam licèt Parochi non habeant priuilegia, quæ Religiosi obtinuerunt, cùm Religiosi in hac re peculiare priuilegium non habeãt, in ipsis militat eadem ratio, atque ideò eadem iuris dispositio, arg. *tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Imò addit idem *Layman. d. cap. 10. n. 10.* probabiliorem sibi videri sententiam, quam docent *Henriq. de pœnit. lib. 6. cap. 14. nu. 8. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 30. sec. 1.* & alij contra *Sotum*, Peregrinos cũ in aliena Diœcesi iusta de causa confiteantur, posse etiam absolui à peccatis in propria ipsorum Diœcesi Episcopo reseruatis, si in aliena Diœcesi peccata illa reseruata non sint: vel si sint reseruata Peregrini illic confiteantur Episcopo, vel Sacerdoti habenti facultatem absoluendi à reseruatis, vt latius dicemus infra *sec. 3. lib. 6.*

39 Adde, quòd quamuis Parochus de iure nõ possit audire regularitèr personas alterius Parochiæ sine licentia Parochi pœnitentis; nihilominus Sacra Congregatio declarauit, posse Parochum audire confessiones omnium illius Ciuitatis, vel Oppidi, vbi sita est Parochia, non autem totius Diœcesis, vt habetur ex *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat. 25. sub nu. 8. & Alph. de Leone d. recoll. 4. nu. 77.* cum alijs, quos allegant. Imò conuicini Parochi possunt alterius Parochianos in pœni-

tentiali foro audire, & eos sacramentalitèr absoluere, etiam citra expressam proprij Parochi licentiam; dummodò Parochi non contradicant, vel quod Episcopalis ratihabitio præsumatur; & non id faciant pœnitentes ad euadendum proprij Parochi iudicium. Ità *Syl. ver. confessio* 1. *q.* 10. & hanc communem sententiā esse testatur *Vgol. de offic. & potest. Episc. cap.* 7. *nu.* 7. *& Possevin. de offic. Curati, cap.* 7. *nu.* 7. *in fin.* Quæ quidem locum sibi vendicant de consuetudine potius, quàm de iure, vt habetur per *Fagund. de precept. Eccl. precept.* 2. *lib.* 7. *nu.* 37. *in fine.* Vigore quoque Consuetudinis scitæ, & toleratæ ab Episcopis Parochi diuersorum Episcopatuum vicinorum possunt inuicem confiteri, vt per *Azor. par.* 1. *Inst. moral. lib.* 5. *cap.* 19. *vers. Nulla consuetudo*, quem refert, & sequitur *Alph. de Leone d. recoll.* 4. *nu.* 81. An autem Parochi possint sibi eligere Confessarium, *sec. seq.* declarabimus. Ex vi eiusdem Consuetudinis potest Parochus audire Sacerdotes, etiam alienæ Parochiæ, & id ob necessitatem celebrandi, vt post alios idem *Alph. de Leone ibi, nu.* 72. *&* 73. qui etiam *nu.* 88. post *Barb. alleg.* 25. *de offic. & potest. Episc. nu.* 18. & alios, ait, posse Parochum au-
40 dire confessionem suorum subditorum extra Parochiam, & extra quoque Diœcesim: Est enim potestas in foro pœnitētiali voluntaria iurisdictio, quæ exercetur in subditos, etiam extra territoriū, cùm non exigatur figura iudicij contentiosi, atque ideò terminatur potius in personis, quàm in loco, quæ forum pœnitentiale in loco delicti non sortiuntur, vt per *Abbat. in cap cùm contingat, nu.* 29. *& c. si quis contra, nu.* 50. *vers. Aut quæritur, de for. comp. Henriq. lib.* 6. *de pœnit. cap.* 7, §. 1. & ex alijs quamplurimis relatis à *Barb. loc. cit.* Parochi autem appellatione venit omnis, qui curam habet animarum, quamuis alio nomine vocetur, vt sunt Abbates, Præpositi, Archipresbyteri, Diaconi, Coadiutores, seu Vicarij perpetui; imò Episcopi, & Archiepiscopi, cum de his omnibus eadem sit ratio, vt rectè ait *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 28. *sect.* 4. *nu.* 21. *Fagund. d. cap.* 2. *nu.* 41. *& Alphons. de Leone d. recoll.* 4. *nu.* 71. Siquidem ob id nonnulli volunt de prædictis debere intelligi illud *Act.* 20. *Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos posuit Spiritus sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Episcopos, hoc est speculatores, seu Parochos, Præsbyteros, & Curatos: Siquidem nomen Episcopi apud sacras litteras, & Sanctos Patres sumitur plerumque pro Parocho, vt apud *D. Hieronym. in Epist. ad Titum, cap.* 1. *& in Epist. ad Euagr.* 85. & apud *Anselm. Theophyl. & Occumen. in* 1. *ad Timot.* 3. & apud *D. Chrysost. ad Philippen.* 1. Sic etiam Sacerdotis vox sumitur pro Episcopo: quod fuit in causa, vt *Michael Medina* præsumpserit falsò asserere *lib.* 1. *de Sacr. hominum contin. cap.* 5.
41 *D. Hieronymum*, & nonnullos Patres errasse, existimantes Episcopos æquales esse Parochis, & Parochos Episcopis: siquidem in voce tantùm, & officio pascendi oues æquabantur Parochi, & Episcopi, non autem in iurisdictione, & dignitate: & in hoc sensu locutos fuisse Sanctos Patres: vel quoniam, vt ait *Epiphan. hær.* 75. in primitiua Ecclesia ob penuriam Sacerdotum, Sacerdotes communiter erāt Episcopi, vt rectè declarat *Bellarm. lib.* 1. *de ordine, cap.* 5. *& Fagund. de precept.* 2. *lib.* 7. *cap.* 1. *sub nu.* 27.

42 Ad Regulares superiores recurrere possunt omnes eorum subditi in pœnitentiali foro, nempè ad eorum Patrem Generalem, Prouincialem, Abbatem, Præpositum, Guardianum, Visitatores, &c. iuxta ea, quæ supra adnotauimus *concl.* 5. *&* 6. Etenim omnes isti sunt proprij Sacerdotes, & iurisdictionem habēt ordinariam in suos subditos, sicut eorum Vicarij, vt ibidem declarauimus. Huiusmodi Superioribus confiteri possunt præfati eorum subditi, etiam si Superiores ipsi approbati non sint ab Episcopo, aut ab alio loci ordinario. Etenim *Concil. Trid.* quando exigit approbationem Confessariorum faciendam ab Episcopo, loquitur de illis Confessarijs, qui audituri sunt cōfessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, vt patet ex illis *Conc.* verbis *sess.* 23. *cap.* 15. *de reform. Decernit tamen Sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficiū, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis obtineat, &c.* Idem dicendum de Confessarijs deputatis, & eorum delegatis ad audiendas confessiones regularium eisdem subditorum: Hi enim nec indigent approbatione, Episcopi. Siquidem Regulares Episcopi approbatione indigent cùm sæcularium tantum, etsi Sacerdotes sint, peccata audire volunt, vt constat ex *Conc. Trid. loc. cit.* Atque ideò satis est proprij Superioris Regularis approbatio, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 28. *sect.* 1. *nu.* 4. *Ludou. Miran. in Manuali Prælat. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 11. *concl.* 2. *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat.* 25. *n.* 45. *Fagund. de precep. Eccles. precep.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 3. *&* 10. *Rodriq. tom.* 1. *q.* 62. *art.* 4. *& Alphon. de Leone par.* 2. *cas. consc. recoll.* 11. *num.* 9. Pro qua re facit Decretum Clem. VIII. circa casus reseruationem faciendam, à Superioribus Regularibus, in quo eisdem Superioribus præcipitur deputatio, seu approbatio Confessorum ipsorum subditis. Imò potest Superior Regularis exponere suis subditis Confessarium sæcularem
43 ex non approbatis ab Episcopo: nam id poterat iure antiquo, & communi: & *Concil. Trid.* in supra relato Decreto, nihil quoad hoc innouauit, cùm solùm loquatur de confessionibus sæcularum, vt rectè inquit *Fagund. loco citato, num.* 4. *& Alph. de Leone d. recoll.* 11. *nu.* 17. qui id ampliat, quoad Sacerdotes alterius Religionis, ita vt Superior Regularium possit suo subdito concedere licentiam eligendi sibi Confessorem, non solùm regularem propriæ Religionis, verum etiam regularem alterius Religionis, ac sæcularem; atque ideò ex vi talis facultatis subditus potest sibi eligere Sacerdotem non approbatum: quoniam tūc talis Sacerdos; censetur approbatus à præfato Superiore Regulari. Quod quidem verum esse

di-

dicimus non modo, quando talis facultas conceditur expresse, sed etiam tacitè; vt cùm Religiosus præuia licentia Superioris itineratur, vel manet in loco distanti à Monasterio, absque socio eiusdem Religionis, cui confiteri valeat: nam tūc potest ipse Religiosus Regulari alterius Ordinis, vel etiam sæculari, etiam si ab Ordinario non sit approbatus: siquidem satis est, vt Confessarius sit approbatus à Superiore pœnitentis, & sic ab eo habere iurisdictionem. Ita *Rodriq. tom.* 1. *q.* 62. *art.* 4. *&* 5. *Miranda*, 1. *p. q.* 33. *art.* 1. *Alph. de Leone p.* 2. *cas. consc. recoll.* 11. *sub num.* 19. 20. *&* 21. & nos latius dicemus infra *sec.* 3. *lim.* 6.

44 Cæterum licèt hæc vera sint quoad Regulares masculos subditos Superioribus regularibus, id autem limitatur in Monialibus subditis Regularibus: non enim Monialibus deputari potest à Superioribus Regularibus Sacerdos regularis, qui non sit approbatus ab Episcopo Diocœsano, vt patet ex Cōstitutione Greg. XV. quæ incipit, Inscrutabili Dei prouidentia, sub die 8. mensis Febr. 1623. in illis verbis, *Confessores verò, siue Regulares, siue Sæculares quomodocunque exempti, tam Ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum, audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur. & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.* Imò per Sacram Congregationem Cardinalium Concilij Trid. interpretum, fuit responsum, Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad personarum sæcularium confessiones audiendas non censeri approbatos ad confessiones Monialium sibi subiectarum; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione; ita vt Regularis ad audiendas confessiones Moniali ū vnius Monasterij ab Episcopo approbatus non possit audire confessiones Monialium alterius Monasterij. Etiam Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas non posse pluries in vim approbationis eiusmodi, illarum confessiones audire; Sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contingerit. Hæc, & alia habentur ex *Alph. de Leone d. recoll.* 11. *num.* 64. *cum plur. seq.*

45 Ex his patet modò quid dicendum sit de opinione illorum, qui docent, quòd si Regularis fæmina, vel vir habeat Bullam, vel priuilegium, aut Iubilæum pro eligendo sibi Confessarium, possit sibi eligere in illum ex Sacerdotibus Sæcularibus, aut Regularibus, quem voluerit, & sibi idoneum inuenerit, quamuis ab Episcopo approbatus non fuerit, vt habetur ex *Suar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 28. *sec.* 4. *num.* 2. *Henriq. lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *nu.* 4. *ad marginem litt. R. Nauar. in Man. c.* 4. *num.* 2. *& Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *sub nu.* 5. qui post alios id limitat, nisi Bulla, iubilæum, aut priuilegium expresse exigant Sacerdotem ex approbatis. Etenim quamuis dicta opinio olim magnam habuerit probabilitatem, cùm *Concil. Trid. sess.* 23. *c.* 15. *de reform.* quod supra retulimus, quoad hoc nihil innouauerit; & id illis de iure antiquo concedebatur; nihilominus hodiè per supradictam Bullam Greg. XV. Regulares fœminæ, atque adeò Moniales habentes Bullam, priuilegium, aut iubilæum pro eligendo sibi Confessarium, non possunt in illum sibi eligere Sacerdotem Sæcularem, nec Regularem, nisi sit approbatus ab Episcopo Diœcesano specialiter ad audiendas confessiones Moniali ū, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, & habetur ex *Alph. de Leone de Iubil. p.* 2. *num.* 218 *& p.* 2. *cas. consc. recol.* 6. *sub num.* 44. Imò quando in iubilæis concedit Rom. Pontifex Regularibus facultatem eligendi Confessarium pro reseruatis, licèt si non exprimat ex approbatis, si vir sit Religiosus possit eligere ex sæcularibus, vel Regularibus non approbatis quem maluerit; nihilominus quando exprimitur eligendum esse Confessarium ex approbatis, non potest talis Religiosus sibi eligere non approbatum: Siquidem non aliter, nec alio modo gratia Iubilæi conceditur, nisi sub conditione assignata; & si alium eligat, confessio est inualida. Ita *Henriq. & Fagund. locis citatis*: quæ diximus de Iubilæo extendimus ad alias Bullas, ac priuilegia, cùm militet eadem ratio, arg. *tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

An proprio Sacerdoti vnusquisque teneatur confiteri, ita vt nullus censeatur exemptus.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Proprio Sacerdoti tenetur regulariter quicunque fidelis confiteri.*

2 *Idque omnes fideles comprehendit, siue masculus, siue fœmina sit.*

3 *Fideles regulariter obligantur confiteri proprio Sacerdoti non solum ad implendum præceptum annuæ confessionis, sed quotiescunque in anno velint confiteri.*

4 *Sicut fideles tenentur proprio Sacerdoti confiteri, ita cogitur proprius Sacerdos ipsos audire.*

5 *Si proprius Sacerdos volentem pluries confiteri, audire recusauerit, liberè poterit alteri confiteri, nisi ad determinatum Sacerdotem miserit.*
Et a quibus valeat determinatus iste eum absoluere.

6 *Iuxta sententiam Soti proprius Sacerdos subditos audire tenetur, non solum pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, sed quoties ex rationabili causa vellent confiteri.*
Et quid si audire renuat, & an satis sit eius tacita licentia.

7 *Habentes venialia tantum, vel mortalia, aliàs confessa, & remissa, non tenetur proprio Sacerdoti confiteri.*

8 *Vbi Sacerdos proprius est ignarus, indiscretus, non seruans sigillum confessionis, sollicitans ad malum pœnitentem, vel aliter perniciosus non tenentur subditi ei confiteri.*
An possint eligere alium Confessarium, vel teneantur licentiam petere à proprio Sacerdote eligendi alium.

9 *Va-*

9 *Varia Doct. interpretantur, text. in cap. placuit de pœnit. d. 6.*
Et in quibus casibus detur pœnitenti licentia eligendi alium Confessarium.
10 *Sola proprij Sacerdotis ignorantia, seu nequitia non tribuit Ius subdito adeundi alium.*
11 *Affertur duplex resp. ad tex. in d. cap. placuit.*
12 *Vi alicuius consuetudinis licitum est confiteri alieno Sacerdoti, omisso proprio.*
13 *In nonnullis partibus Sacerdotes non confitentur proprio Parocho, sed ex consuetudine eligunt sibi Confessarium. Et vndè originem traxit talis consuetudo.*
Et an facultas hæc consuetudine comparata pendere debeat à voluntate proprij Sacerdotis.
14 *Aliud est, consuetudine habere facultatem eligendi Confessarium alienum.*
Et aliud est, consuetudine acquirere Ius Parochianiæ in aliena Parochia.
15 *Ratione necessitatis potest quis confiteri alieno Sacerdoti.*
16 *Articulus mortis differt à mortis periculo, & in quo.*
17 *Deficiente proprio Sacerdote licitum est in articulo mortis confiteri, secus si præsens sit.*
18 *Pœnitens in articulo mortis potest, ac debet à quocunque Sacerdote etiam hæretico Sacramentum pœnitentiæ accipere in aliorum defectum, nisi probabiliter Contagium timeat, vel publicum scandalum.*
An habeant hoc casu tales hæretici iurisdictionem delegatam ab Ecclesia, vel de Iure Diuino.
An nulliter impendatur absolutio, & Sacerdos peccet mortaliter, si ordo supradictus nō seruetur.
19 *Si quis delictum commiserit in aliena Parochia poterit proprio relicto, confiteri Parocho illius Parochiæ, cum ratione delicti sortiatur forum.*
20 *Vagabundi, Scholares, iter agentes, & Peregrini alieno Sacerdoti confiteri possunt.*
21 *Hodie de consuetudine subditi vnius Diœcesis, etiam data opera confiteri possunt in alia Diœcesi peccata sua.*
Et quid si pœnitentes in fraudem confiterentur alieno Sacerdoti.
22 *Iter facientes, & peregrini licèt in omni loco peccata sua confiteri possint; si tamen reseruata habeant, omninò accedere debent ad Confessarium, qui in illo loco ab eis absoluere potest.*
23 *Regulares omnes à Monasterijs absentes cum licentia Superiorum licèt eligere possunt Sacerdotem Regularem, vel Sæcularem, & ab eo absolui ab omnibus peccatis, suo Superiori non reseruatis, tamen à reseruatis absolui non possunt, nisi per specialem concessionem.*
24 *Iter agentes, & peregrinantes licèt absolui non valeant à reseruatis in Diœcesi commissis, tamen à commissis extra Diœcesim, & vbi reseruata non sunt absolui possunt.*
An id verum sit etiam quoad Regulares, iter agentes cum Superioris licentia.
25 *Si Regularis absens cum sui Superioris licentia secum habeat Sacerdotem sui ordinis, non dum ad confessiones expositum, nec ab ordinario approbatum tenetur illi confiteri.*
Idemque dicendum est in Regulari, qui reperitur absens ab assignato Monasterio, sed præsens in aliqua Ciuitate, vbi adest familia sui ordinis.
26 *Omnes exempti alieno Sacerdoti confiteri valent. Et qui nam sint isti exempti.*
27 *Facultatem habentes de Iure eligendi sibi Confessarium, non tenentur confiteri proprio Sacerdoti.*
28 *Quamuis Episcopi, & alij Superiores in proprijs Diœcesibus possint sibi eligere Confessarios, & extra Diœcesim etiam sibi subditum licèt simplicem, non tamen eligere valent non sibi subditum, ab Ordinario non approbatum.*
29 *Idemque dicendum est de Prioribus, & Vicarijs Præpositorum Regularium, maximè si ipsi Abbates, & Præpositi absentes sint.*
30 *Ex Concil. Trid. statuitur, vt bis, vel ter in anno præter Confessarium ordinarium, alium extraordinarium ab Episcopo, vel alijs Superioribus offeratur Monialibus.*
31 *Habentes facultatem eligendi sibi Confessarium ex priuilegio non tenentur proprio Sacerdoti cōfiteri; Et qui hanc facultatem habeant.*
32 *Idemque dicendum est in habentibus facultatem eligendi sibi Confessarium virtute Iubilæi.*
33 *Tempore Iubilæi possunt omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus, ab Ordinario approbatis.*
34 *Licèt Iure Tridentino Regulares possint sibi eligere simplicem Sacerdotem, in Iubilæo tamen tenentur Confiteri approbato ab Ordinario ipsius Confessarij.*
35 *Hodiè ferè omnes Religiosi, alijque fideles confiteri possunt Confessarijs a Sancta Sede Apostolica delegatis.*
Et quibus tamen modis requiritur facta hæc delegatio.
36 *Sententia Ioannis de Poliaco Doctoris Parisiensis damnatur, & cur.*
37 *Delegatio Sancta Sedis Apostolicæ, siuè publica sit, siuè priuata semper requirit Ordinarij approbationem.*
38 *Quocunque modo Sacerdotes iurisdictionem delegatam habent à Rom. Pontifice in foro sacramentali, ea vti nequeunt, nisi approbati fuerint ab Ordinario, vel ab ipso Rom. Pontifice fiat delegatio simpliciter, & citra approbationem aliquam, & specialiter Concilio Tridentino derogetur.*
39 *Concilio Tridentino quomodo, & per quam Clausulam derogetur.*
40 *Si Romanus Pontifex suam Iurisdictionem delegaret ad absoluendum omnes Christi fideles citra Episcoporum licentiam, taliter Delegatus ea vti potest, nulla præuia ipsorum venia.*

HAnc difficultatem, vnica tantùm posita conclusione, per modum regulæ, eandem multipliciter ampliabimus, ac limitabimus sit igitur.

VNICA CONCLVSIO.

1 PRoprio Sacerdoti tenetur regulariter quicunque fidelis confiteri. Hæc conclusio patet ex nostro canone, in illis verbis, *Omnis vtriusque Sexus fidelis post quam ad annos discretionis perueneril, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti*.

2 Ampliatur primò, vt conclusio ista sit vniuersalis, omnes, & quoscunque fideles comprehendens, siuè masculus sit, siuè fœmina per illa verba *Omnis vtriusque Sexus*, *&c.* Item siuè Sæcularis sit, siuè Ecclesiasticus, quacunque mundana, aut Ecclesiastica præfulgeat dignitate, & id ob dictionem illam, *Omnis*. Quæ vniuersalis est, & nullum excipit, *l. textoribus*, *& l. Iulianus*, *ff. de legat.* 3. *cap. si Romanorum*, 19. *d.* & patet ex *Apostolo Paulo cap.* 2. *ad Hebr.* qui declarans verba illa *ps.* 8. *Omnia subiecisti sub pedibus eius* sic ait, *In eo enim quòd omnia ei subiecit*, *nihil dimisit non subiectum ei*. Vndè non desunt, qui velint proprio Sacerdoti in sacramentali foro esse subiectos non solum Cardinales, Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios Inferiores Prælatos, Imperatorem, Reges, & quoscunq; Principes Sæculares; sed etiam Rom. Pontificem saltem de iure Diuino: quia cùm præceptum nostri canonis sit Diuinum, neminem Christus sine ordinario Iudice in foro conscientiæ excludit, cui confiteri cogeretur. Quod quidem meritò reijcit, *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 2. *in resp. ad* 3. & nos infra, Deo duce, latius declarabimus, *sec. seq.* de personis exemptis ab eiusmodi præcepto agentes.

3 Secundò ampliatur, vt fideles proprio Sacerdoti regulariter obligentur confiteri, non solùm ad implendum præceptum annuæ confessionis; verum etiam si pluries in anno velint ad confessionem accedere, vt habetur ex *Panor. in explic. nostri can. sub num.* 6. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 2. & ex alijs. Etenim ipse canon nunquam confessionem ad proprium Sacerdotem perstringisset, nisi de iure Diuino nouerit esse præscriptum. Est enim Dei præceptum, vt proprius Sacerdos cognoscat oues suas, & cognoscatur ab illis: & propterea nulla consuetudine induci potest, vt quis ad sui libitum Confessarium sibi eligat, vt in *cap. si Episcopus*, *de pœnit. & remis. lib.* 6. Quod autem nulla consuetudine abrogatur, ius naturale est, vel Diuinum; quoniam contra ius naturale, ac Diuinum non inducitur consuetudo, *cap. quæ contra*, 8. *d.*

4 Tertiò ampliatur eadem conclusio, vt sicut fideles tenentur proprio Sacerdoti confiteri; ita è conuerso cogitur proprius Sacerdos fideles ipsos audire; nam proprius Sacerdos, & subditus sunt correlatiui; in correlatiuis autem, quod disponitur in vno, censetur quoque dispositum in altero, maximè quando militat eadem ratio, vt latè habetur ex *Euer. in loco à correlatiuis*. Et re vera iniqua esset lex obligans ad confitendum proprio Sacerdoti, si Sacerdotem ipsum non obligaret ad audiendas subditorum cõfessiones. Quod quidem præsertim verum est, quando fideles tenentur confiteri, nempè semel in anno, aut ad suscipiendum dignè sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum die Paschatis: & in alijs casibus, in quibus iure Diuino quis astringitur: his enim casibus compellitur proprius Sacerdos suorum confessiones audire: at extra eiusmodi casus non tenetur de necessitate, sed tantùm de congruitate, seù de consilio. Quòd si volentem

5 pluries confiteri audire recusauerit, liberè poterit alteri confiteri, nisi proprius eum ad determinatum Sacerdotem miserit, vt ex *Ricch.* docet *Syl. in sum. ver. Confessor* 1. *q.* 18. Nam quando proprius Sacerdos sibi subditum non vult audire, nec alium determinatum assignare, censetur ei tacitam licentiam præbere, vt pro ea vice alteri confiteatur, quem voluerit. Est tamen verum, quòd ita electus non poterit absoluere, nisi ab ijs, à quibus proprius Sacerdos absoluere potuisset; nisi Vicarios haberet. Hæc ex *Ricch. Syl. loco citato*. Cæterum quoniam hæc sententia non probatur, *Adriano q.* 5. *de confes. dub.* 8. idcircò *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 2. *in respons. ad* 2. *in ver. Supposito*, Arbitratur, teneri proprium

6 Sacerdotem ad audiendas subditorum confessiones, non solùm pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, & necessitatis tempore; sed quoties ex rationabili causa vellent confiteri: & id ex vi muneris Pastoris, quo fungitur, cùm inter actus pascendi ille præcipuus censeatur, qui in Sacramento pœnitentiæ exercetur, quoties ex rationabili causa expediens iudicatur. Hoc idem docet *Nauar. in cap. consideret*, *de pœnit. d.* 6. *num.* 152. *& Suar. de pœnit. disp.* 32. *sec.* 2. *num.* 3. Quòd si subditos audire, vt supra proprius Sacerdos renuat, tunc ipse *Sot.* inquit, sententiam *Ricch.* adhuc non esse tutam, dum se habet, ob id eum censeri dare licentiam cuicunque confitendi: nam cùm iurisdictio sit de essentia absolutionis, & nemo eam habeat, nisi Ordinarius Sacerdos, necessaria est eius expressa, vel consuetudinaria licentia. Sed ego dicerem satis esse tacitam; quia taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid*, *ff. si cert. petat.* Et tacitam licentiam eam esse puto, quando proprius Sacerdos expresè suam voluntatem verbo, aut alijs signis non manifestauerit, nolle audire confessiones, nec alium determinatum assignare: quoniam nõ præsumitur proprius Sacerdos adeò iniquus, vt velit eiusmodi licentiam denegare in præiudicium animarum, quæ sibi commissæ fuerunt.

7 Sic ampliata limitatur primò hæc ipsa conclusio, vt locum non habeat in habentibus venialia tantùm, vel mortalia aliàs confessa, & remissa. Etenim ea non tenentur proprio Sacerdoti confiteri; sed liberi sunt ad confitendum cuilibet Sacerdoti, etiam simplici, & ab ordinario non approbato. Et id non de iure Diuino ex vi solius ordinis, & iure habentis iurisdictionem in hoc foro, iuxta *Palud. sententiam in* 4. *d.* 19. *q.* 1. *nu.* 25. Nec ex eo quòd non exigatur iurisdictio ad absoluendum à venialibus, & à mortalibus aliàs

con-

confessis, & remissis, vt alij falsò existimant; sed ex Ecclesiæ consuetudine, tribuente simplicibus Sacerdotibus potestatem absoluedi ab eiusmodi peccatis: quæ quidem potestas cùm non conueniat Sacerdotibus ipsis ex vi alicuius muneris, seù pastoralis officij, non ordinariam, sed delegatam probat eam esse *Suar. de pœnit. disp. 26. sec.5.* quibus adde quæ supra adnotauimus, *disp. 3. sec. 1. concl. 3. & 4.* Sed modo obstat Decretum S. P. Innoc. XI. à me relatum *Disp. 3. sect. 1. num. 104.*

8 Secundò limitatur, vbi Sacerdos proprius est ignorans, indiscretus, confessionis sigillum non seruans, pœnitentem ad malum solicitans, aut eidem ex alia causa perniciosus, vt habetur ex *Goffr. Hostien. Panor. Anton. de Butr. Anch. Henr. Boich.* & ex alijs in *explic. nostri can.* & *Theologis Ricch. in 4. d. 17. art. 3. q. 7. Gabr. ibidem q. 2. art. 3. Palud. q. 3. Adr. q. 5. de confes. Medin. C. de confes. q. 37. Syl. in sum. ver. Confessor, 1. q. 6. Nau. in Man. cap. 7. num. 8. & in cap placuit de pœnit. d. 6. num. 150.* & multi alij Doctores: qui quidem diuisi sunt; nam quidam volunt supradictis casibus licitum esse pœnitenti eligere sibi Confessarium, omisso proprio Sacerdote, etiam nulla ab eo obtenta licentia. Alij putant, satis esse si licentia petatur, quamuis non obtenta. Alij arbitrantur necessariam esse Episcopi licentiam ad eligendum sibi Confessarium, vt supra, quoties facilis ad eum est aditus. Alij existimant, seruandum esse ordinem quendam in eligendo Confessarium in eiusmodi casibus: nempè, vt primò pœnitens adeat Sacerdotem habentem iurisdictionem delegatam ab ipso Parocho, si esset idoneus: secundò in defectum debet adire Sacerdotes delegatos ab Episcopo, si idonei sunt. Et si nullus sit delegatus à Parocho, vel Episcopo, cogitur adire Delegatum aliquem à Papa, quales sunt omnes ferè Religiosi. Quòd si nullus adsit ex dictis, qui eligi possit, tunc debet eligere Parochum alterius Ecclesiæ: & in defectum quemlibet alium Sacerdotem idoneum iurisdictionem habentem in hoc foro.

9 Varietates supradictarum opinionum proueniunt ex varijs modis, quibus Doctores interpretantur, *text. in d. cap. placuit, de pœnit. d. 6.* cuius tenor est, qui sequitur, *Placuit, vt deinceps, nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui prius se commisit; nisi pro ignorantia illius, cui pœnitens prius confessus est. Qui verò contra hæc statuta facere tentauerit, gradus sui periculo subiaceat.* Etenim *Glosa* ibi, & alij Doctores secundum sententiam magis communem, volunt, *tex.* illum prohibere cuilibet Sacerdoti suscipere ad pœnitentiam aliquem citra proprij Sacerdotis licentiam; nisi Sacerdos ipse proprius sit ignarus. Et quamuis *tex.* ipse loquatur tantum de casu ignorantiæ Sacerdotis; Doctores tamen supradictis modis interpretãtes ipsum, extendunt eundem ad alios casus, in quibus militat eadem ratio; nempè ad casum impotentiæ, malitiæ, contrariæ huic ministerio: vt si soleat reuelare confessionem, vt pœnitentem ad malum solicitare, &c. nam in omni casu impedimenti ex malitia Sacerdotis aliqua ignorantia practica interuenit, iuxta illud, *Omnis prauus est ignorans.* Vndè supposito dari facultatem in eo *tex.* pœnitenti eligendi sibi Confessarium ob ignorantiam proprij Sacerdotis, rectè extenditur ad alios supra relatos casus ex identitate rationis, vt per *Glos.* ibi communiter receptam à Doctoribus supra citatis, & alijs. Satis enim est rationi consentaneum, vt si ex parte proprij Sacerdotis alius defectus concurrat ignorantia non minor, eadem in illo intelligatur iuris dispositio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Hanc interpretationem si sequi velimus, cùm tot, & tanti ponderis virorum auctoritate muniatur, probabilitate haud carere, & ad praxim proculdubio applicari posse inquit *Suar. de pœnit. disp. 27. sec. 2. num. 1.* Imò cùm *tex.* ille sit fauorabilis, non restringi, sed ampliari potius debet, iuxta *tex. in cap. odia de regul. iur. in 6.* atque ideò non videtur posse restringi iuxta supra relatas restrictiones; sed debere generaliter intelligi absque alia distinctione: quia lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. 1. §. generaliter, ff. leg. præst.* Et eo magis, quia si S. Pontifex est, qui facultatem prædictam eligendi Confessarium concedit, non tenetur ad S. Pontificem recurrere; & eadem ratione non tenetur eiusdem Delegatos adire: nec proprij Sacerdotis Vicarios si quos habeat: quoniam nemo tenetur accedere ad Iudicem alterius vices gerentem; nisi quatenus per se tenebatur adire principalem ipsum Iudicem. Est tamen verum, quòd non caret probabilitate opinio illorum, qui putant, pœnitentem illis casibus teneri adire Episcopum, aut eius Delegatos; quia si moriatur proprius Sacerdos, non ob id manerent eiusdem oues absque alio proprio Sacerdote; sed tunc immediatè subijcerentur Episcopo. Confirmatur quia *tex. in d. cap. placuit*, non loquitur specialiter de proprio Parocho; sed simpliciter de Sacerdote, cui aliter commissus est: at non est commissus tantùm Parocho, sed etiam Episcopo: ergò quamuis Parochus sit ignorans, aut alios supradictos defectus habeat, adhuc tamen integrum manet ius Episcopi.

10 Sed quia eiusmodi interpretatio non est adeò communis, vt non habeat Doctores aliter sentientes, & *text. in d. cap. placuit*, melius meo iudicio interpretantes, idcircò arbitror in dictis casibus quoque non dari facultatem pœnitenti eligendi sibi Confessarium; quia sola proprij Sacerdotis ignorantia, seù nequitia non tribuit ius subdito adeundi alium: nam nullus alius propter proprij Sacerdotis defectum iurisdictionem consequitur absoluendi: nec subditus potest eam tribuere, cùm non habeat. Imò dispositio nostri canonis cùm sit generalis non patitur restrictionem: quoniam statuit generaliter, vt quoties subditus

ditus voluerit iusta de causa alieno Sacerdoti, confiteri, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cùm aliter illum non possit absoluere, vel ligare. Inter iustas autem causas erit ignorantia, vel nequitia proprij Sacerdotis. Ita *Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 2.* cum alijs, quos allegat, & *Suar. loco cit. num. 23.* vbi ait, quòd per se est ferè incredibile id esse concessum iure communi omnibus pœnitentibus, doctis, & indoctis, benè, aut malè affectis erga suos Parochos: neque eiusmodi facultatem videri esse in vsu, aut vnquam fuisse in Ecclesia: & non immeritò; quia cuicumque offerret ansam fingendi malitiam, & periculum in proprio Sacerdote, & Religiosi præsertim sub illo colore possent alium ad eorum libitum sibi eligere, & ab eo ab omnibus peccatis etiam reseruatis absolutionem obtinere.

11 Ad *tex. igitur in d. ca. placuit, de pœnit. d. 6.* respondetur, quòd ibi nulla mentio habetur proprij Sacerdotis; sed id tantùm statuit, quòd dum quis habens facultatem, aut priuilegium eligẽdi Confessarium, committit se sua sponte alicui Sacerdoti, non potest ab alio absolui, nisi Sacerdos, cui se commisit, sit ignorans. Vel secundò respondetur, quòd dum in eo *tex.* permittitur subdito alium Confessarium sibi eligere ob ignorantiam proprij, intelligitur, obtenta Superioris licentia. Benè verum est, quòd cum proprius Sacerdos non solùm sit Parochus; sed etiam Rom. Pontifex, Sum. Pœnitentiarius, legati intra suæ legationis fines, Episcopi, eorum Vicarij, & Pœnitentiarij maiores, ac Archipræsbyteri Cathedraliũ, de quibus omnibus latè supra egimus, *sec. 2.* vbi etiam tractauimus de ordinarijs Regularium, & eorum Vicarijs; potest pœnitens ob defectum vnius eligere sibi alium ex dictis iurisdictionem super ipsum habentibus. Et cùm dispositio nostri canonis quoad confessionem etiam annuam hodie in Italia per consuetudinem sit sublata; ità vt in propria tantùm Parochia, aut in Ecclesia Cathedrali obligentur fideles in Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere, aut alibi de licentia Parochi, vt latè habetur ex *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 10. n. 24.* Quæstio eiusmodi saltem in Italia non multum controuertitur: nam siue defectus adsit in persona Parochi, siue non; poterit pœnitens; relicto proprio Sacerdote, cuicumque alij confiteri habenti super eum iurisdictionem in hoc sacramentali foro, siue ordinaria sit, siue delegata, & citra omnem proprij Sacerdotis licentiam, & infra dicemus, *sec. 5. vers. Ad tex. igitur.*

12 Tertiò limitatur dicta conclusio, vt licitum sit omisso proprio Sacerdote, confiteri alieno vi alicuius consuetudinis, vt habetur ex *Nauar. in d. cap. placuit, n. 30. & seq. de pœnit. d. 6. Caiet. in sum. in ver. Absolutio 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 27. sec. 3.* Probatur, quoniam tunc consuetudo potest auferre iurisdictionem in hoc foro: quocirca aliqua peccata sunt cõsuetudine tantùm reseruata; ità quoque consuetudo potest dare iurisdictionem eam non habentibus, *cap. cum contingat, de foro compet.* Est tamen verũ, quòd non vigore consuetudinis per se primò prædicta limitatio vera est: quia consuetudo non potest dare iurisdictionem in hoc foro, vt in *cap. 2. de pœnit. & remiss. in 6.* Sed vigore taciti saltem consensus Superiorum per ipsam consuetudinẽ significati: quia sola consuetudo per se sumpta, non habet vndè possit facultatem hanc alieno Sacerdoti concedere: vt in *d. cap. 2.* Hac ipsa ra-

13 tione in nonnullis partibus Sacerdotes non cõfitentur proprio Parocho: sed ex consuetudine sibi eligunt Confessarium, quæ consuetudo ex eo originem traxit, quòd solent frequentèr confiteri: & ideò onerosum erat Parochis omnes audire: quapropter facilè in principio consenserunt, vt inter se inuicem confiterentur, vt de hac re fusius dicemus, Deo duce, *sec. 5. vers. Ex hoc infertur.* Vndè facultas eiusmodi cùm sit consuetudine comparata semper debet pendere à voluntate proprij Sacerdotis, atque ideò prædicta consuetudine non obstante, semper posse illam ad sui licitum reuocare: quoniam aliàs talis consuetudo esset iuri diuino contraria, cùm per eam quis, proprio Sacerdote reluctante, posset sibi Confessarium eligere: & Pastoribus nimis onerosa, ac bono animarum regimini valdè repugnans, & contra *tex. in cap. 1. cap. cùm per venerabilem, de consuet. & cap. cum non liceat, de præscript.* Et cùm consuetudo huiusmodi sit inducta ex tacita voluntate Superioris, non potest reuocari per inferiorem; atq; ideò si ex Episcopi voluntate manauerit, nõ potest per Parochum tolli, sed per ipsum Episcopũ, aut per illius Superiorem, vt benè aduertit *Suar. de pœnit. disp. 27. sect. 3. nu. 7.* vbi etiam inquit in

14 *vers. Rursus esse animaduertendum*, quòd aliud est consuetudine habere facultatẽ eligendi Confessarium alienum: aliud verò consuetudine acquirere ius Parochiani in altera Parochia: & propterea habere facultatem confitendi Parocho illius Parochiæ; quoniam hoc posterius non pendet à voluntate alterius Parochi: nam ob id non acquiritur facultas eligendi Confessarium, sed subiectio ordinaria in sacramentali foro; quæ non repugnat iuri diuino, cùm non sit contra ius diuinum, quòd aliquis plures habeat Parochos, & ex eis possit eligere quem maluerit: quod quidẽ locum sibi non vendicat, quando confessio fit alieno, iuxta ea, quæ supra diximus.

15 Quartò limitatur, vt possit quis alieno confiteri Sacerdoti ratione necessitatis, vt quia reperitur in articulo, vel etiam in periculo mortis constitutus, & abest Sacerdos proprius. Etenim in articulo mortis, si vera interueniat necessitas Ministri, quilibet Sacerdos iurisdictionem habet ad absoluendum in sacramentali foro, vt constat ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 7.* Ità se habente, *Verumtamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis; atq; adeò omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibusuis peccatis, & censuris absoluere possunt.* Quæ quidem

Ecclesiæ traditio desumitur ex *can. de his; & ex plur. seq. 26. q. 6.* & eiusdem meminit *D. Thom. in 4. d. 19. q. 1. art. 3. quæstiunc. 1.* & alij. Et quamuis Conc. prædictũ loquatur de articulo mortis: quod quidem differt à periculo, cùm articulus mortis sit, quando mors proximè instat, & moralitèr est certa, & ferè ineuitabilis: periculum verò, quando mortis est probabile dubium, & frequentèr solet in tali casu mors euenire, vt est actuale bellũ, longa nauigatio, partus mulieris, &c. Nihilominus satis est in casu, de quo agitur morale periculum, vt per *Glos. in cap. Pastoralis, §. præterea, de offic. ordin. & in cap. quod in te, vers. Pœnitentia supra eod. tit. nostro, de pœnit. & remis. Syl. in sum. ver. Confessor, 1. q. 6. Nau. in Man. cap. 26. nu. 3. & cap. 27. nu. 27. Medina,* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 26. sec. 4. nu. 3.* quod probat ex *tex. in cap. si quis suadente Diabolo, 17. q. 4. cap. non dubium, de sent. excomm. & cap. eos qui, eod. tit. in 6.* Vbi posita reseruatione, excipitur periculũ mortis: & periculum appellatur etiam mortis articulus. Etenim morale periculum in malis ita vitari debet, ac euentus ipse; nam qui amat periculum, peribit in illo.

17 Est tamen verum, quòd ea, quæ diximus locum sibi vendicant, quando deest Sacerdos proprius, vt supra diximus: vel alius, ad quem ex officio, vel ex delegatione iurisdictionem habet super eiusmodi pœnitentem. Vndè si proprius Parochus præsens sit, non potest eum absoluere simplex Sacerdos. Imò *Suar. loc. cit. nu. 4.* & alij quamplures, quos refert, & sequitur *Molf. in sua sum. Theol. tom. 1. tr. 7. cap. 15. nu. 77. cum plur. seq.* arbitrantur in tali euentu esse seruandum ordinem, vt si adsit Sacerdos approbatus ab Ordinario, qui possit, & velit Sacramentum pœnitentiæ conferre tali in periculo, seu mortis articulo constituto; etiã si iurisdictionem nõ habeat, vt quia sit Parochus alienus, non possit Sacerdos simplex absoluere; quamuis ipse præferatur Sacerdotibus excommunicatis: Siquidem excommunicati degradati, hæretici, & alij Sacerdotes præcisi licèt possint absoluere fideles, in articulo, seù in periculo mortis constitutos, vt habetur ex *Conc. Trid. loc. cit.* in illis verbis, *Quilibet pœnitens à quibusuis peccatis, à quocumque Sacerdote, &c.* Id tamen possunt in defectum aliorum Sacerdotum, qui præcisi non sunt, vt benè declarat *Suar. ibidem, à nu. 5. vsque*
18 *ad finem sectionis.* Vbi etiam ait, pœnitentem eo casu in defectum aliorum posse, ac debere Sacramentum pœnitentiæ suscipere à Sacerdote, etiam hæretico, nisi probabilitèr timeat contagium, vel publicum scandalum. Etenim hos omnes iurisdictionem habere delegatam ab Ecclesia, non autem de iure diuino, aliqui putant, ob illa *Conc.* verba: *Ne aliquis periret, custoditum semper in Ecclesia fuit, &c.* vt rectè quoque declarat *Molf. in sum. tract. 7. par. 1. cap. 15. num. 74. cum plur. seq.* & alij quamplurimi Doctores, quos ipse refert. Est tamen verum, quòd si non seruetur ordo supradictus, licèt aliqui velint nullitèr impendi absolutionem, & Sacerdotem peccare mortalitèr; nihilominus contrariam sententiam tenet *Nauar. lib. 5. consil. tit. de pœnit. & remis. cons. 23.* in nouissimis, & antiquis *cons. 15. & Rodriq. in sum. par. 1. cap. 39. nu. 5.*

19 Quintò limitatur prædicta conclusio, vbi quis delictum commiserit in aliena Parochia: quoniã tunc relicto proprio Sacerdote, potest confiteri Parocho illius Parochiæ, cùm ratione delicti forum sortiatur, vt in *cap. 1. de rapt. & cap. placuit, 6. q. 3.* Quod verum esse putat *Syl. ver. Confessor, 1. q. 6.* si concurrat excommunicatio, sicut fieri contingit in furtis: siquidem hoc casu ad excommunicantem mittendus est absoluendus. At si peccatum sit occultum, & non concurrat excommunicatio absolui potest à proprio Sacerdote. Imò etiam si peccatum sit notorium, vt habetur ex *Panor. in cap. cum contingat, de foro compet. & Glos. in cap. 11. q. 1.* Et rationem hanc esse ait *Syl. loc. cit. q. 13.* quia pœnitentia imponitur ob Dei offensã, & ideò illi soli quis subijcitur in foro conscientiæ, quem habet loco Dei, & qui Iudex est animæ suæ. Est tamen verum, quòd vbi peccatum est notorium, remittuntur aliquãdo pœnitentes ad locum delicti causa satisfactionis, & scandali emẽdandi, & non ratione absolutionis: aliàs oportere t confessionem diuidere confitendo delicta cõmissa in diuersis territorijs, seu Parochijs. Vndè iura, quæ volunt, quem sortiri forum ratione delicti, intelligenda sunt quoad forum contentiosum; secus autem quoad forum pœnitentiale.

20 Sextò limitatur in vagabundis, scholaribus, iter agentibus, & peregrinis, de quibus etiam egimus supra *sec. 2. concl. 7. vers. Ad Parochum.* Hi enim possunt alieno Sacerdoti confiteri: quod quidem quomodo procedat, vide *Syl. ver. Confessor 1. q. 6. 10. & 11.* vbi etiam ait, idem dicendum esse de eo, qui domicilium quærit, cùm non habeat quo se conferat, quousque alicui se subdat; quoniam is ad instar vagabundi sine domicilio est, *l. Labeo, in prin. & l. eius, §. Celsus, ff. ad munici p.* vide etiam *Suar. de pœnit. disp. 27. sec. 2. Vasq. tom. 4. q. 93. nu. 2. dub. 4. sub nu. 3. vers. Hic addi po-*
21 *test, & Sanch. lib. 3. de matr. disp. 25.* Imò hodie consuetudine introductum est, vt subditi vnius Diœcesis, etiam data opera, possint in alia Diœcesi confiteri peccata sua: quia dum per humanũ præceptum fuit introductum, vt quis semel in anno proprio Parocho sua peccata confiteri teneatur: & de iure diuino fideles teneantur confiteri Confessario approbato ab Ordinario, & Ordinarij passi sint eiusmodi consuetudinem induci, de illorum licentia censetur quoque introductum, vt validè subditi confiteantur in aliena Diœcesi, sicut consuetudine quoque introductũ est, vt quis confiteri possit Confessarijs eiusdem Diœcesis, & non proprio Parocho, vt habetur ex *Caiet. in sum. ver. Absolutio à peccatis, §. licentia, Sot. in 4. d. 18. q. 4. ar. 2. Zerola, ver. confessio, nu. 2.* & ex alijs probat *Molf. in sua sum. Theol. par. 1. tr. 7. cap. 10. nu. 24. & cap. 14. nu. 77. & 78.* Et licèt Doctores supra relati id limitent, nisi pœnitentes in fraudem alieno Sacerdoti confiteantur, vt quia per-

permaneant in peccandi occasione: vel teneantur alienum restituere, &c. & anno præcedenti fuerint à proprio Sacerdote reprehẽsi: & ob id sciãt à proprio Sacerdote non esse absoluendos; nihilominus contrariam sententiam putat esse veriorem *Molf. in d. cap.* 14. *nu.* 79. Nisi quando pœnitentes non confiterentur integrè, aut nollent occasionem proximam peccandi dimittere, nec alienum restituere, & à peccatis in futurum abstinere.

22 Est tamen verum, quòd nõ desunt, qui velint, quòd iter facientes, & peregrini licèt in omni loco peccata sua confiteri possint ex præsumpta proprij Sacerdotis concessione; nihilominus si peccata reseruata habeant, non valent ea confiteri Confessarijs à reseruatis absoluendi facultatem non habentibus; sed omninò accedere debent ad Confessarium, qui in illo loco à reseruatis absoluere potest: quia peregrini etiam quoad casus reseruatos subduntur legibus eius Diœcesis, cui applicuerunt. Quod quidem verum esse volunt, etiam si peregrini in eorum Diœcesibus reseruata commiserint, quæ in Diœcesi, cui applicuerunt reseruata non sunt. Ità *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 2. *Suar. de pœnit. disp.* 27. *sec.* 3. *n.* 5. *cum seq. Vasq. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 2. *dub.* 4. *nu.* 3. cum alijs, quos allegant, & ità intelligunt *tex. in cap.* 2. *de pœnit. & remiss. in* 6. Et id multò magis sibi vendicare in Regular. probat *Roder.* 1. *qq. Regular. q.* 62. *art.* 5. atque ideò licèt omnes Regulares absentes à Monaste-
23 rijs cum debita Superiorum licentia, possint eligere Sacerdotem Regularem, aut Sæcularem (si ex Fratribus Confessarium non habeant,) & ab eis absolui ab omnibus peccatis suis, Superioribus non reseruatis: à reseruatis tamen non possunt absolui, nisi per specialem concessionem; siquidẽ in generali concessione, tam tacita, quàm expressa non veniunt ea, quæ si specialitèr peterentur, non concederentur, *cap. fin. de Procur. & cap.* 2. *de pœnit & remiss. lib.* 6. At verisimile non est, Superiorem velle, vt peccata grauia extra Religionẽ reuelentur. Quam conclusionem ob eandem rationem extendit ipse *Rodr.* etiam si Regularis absens, esset Sacerdos, & in casum Superiori reseruatum incidisset, & opotteret eum celebrare ad euitandum scandalum, aut aliud simile: nam tunc posset celebrare, reseruatorum confessione non præmissa; sed tantùm mortalium non reseruatorum, quæ aliàs confessus non fuit, nec sibi remissa fuerunt.

24 Sed re verà licèt probabilis nobis videatur prędicta sentẽtia quoad casus reseruatos commissos in Diœcesi, cui iter agentes, & peregrinantes applicuerint, cùm illius legibus subdantur; & propterea non possint absolui, nisi ab habentibus facultatem absoluendi à reseruatis; nihilominus contrariam sententiam arbitror veriorem esse quoad peccata cõmissa extra supradictam Diœcesim: quoniam consuetudo ità interpretata est licentiam illam, vt non cogantur iter agentes adire habentem facultatem absoluendi à reseruatis in tali loco; atque ideò satis esse si confiteantur Confessario approbato in illo loco. Etenim Superior in absentia censetur reseruationem tollere fauore animarum subditorum, ne ob id detrimentum paterentur: & reseruationem sibi retinuisse solùm in præsentia, vt per se ipsum valeat, subditorum saluti consulere; & ita intelligitur *text. in d. cap.* 2. *de pœnit. & remis. in* 6. Hanc sententiam videtur tenere *Nauar. in cap. placuit, num.* 42. *& seq. de pœnit. d.* 6. *Palud. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *Reginal. lib.* 1. *suæ sum. num.* 73. quos refert, & sequitur *Molf. par.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 15. *num.* 88. Et eam veram esse arbitror etiam quoad Regulares iter agentes, peregrinos, & absentes: siquidem propter peccata, quæ Confessario reuelantur non infamatur Religio: & propterea censetur tacitam eis concessam fuisse facultatem à suis Superioribus eligendi Confessarium quemcunque à quo absolui valeant, tàm à non reseruatis, quàm à reseruatis, stante licentia eisdem concessa commorandi extra Monasterium. Dixi Confessarium quemcunque, idest etiam non approbatum ab ordinario, si maximè expresè licentiam habeant eligendi sibi Confessarium: quia *Concil. Trid. sess.* 23. *cap.* 15. *de refor.* non habet locum Regularium, ob illa verba, *Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum*. Ita *Suar. de pœnit. disp.* 28. *sec.* 4. *sub num.* 4. & 5. Qui rationem hanc esse putat, cur Concilium noluit in hoc subijcere Regulares Episcopis quoad confessiones, quas ipsi faciunt; quoniam Religiosis facilè est inuenire Confessarium idoneum, cùm conscientias magis purgatas, & à peccatis absolutas: & prudentiores sunt, ac magis cauti in eligendis Confessarijs.

25 Verum tamen est, quòd si Regularis absens cum licentia sui Superioris, vt supra, socium habeat Sacerdotem sui ordinis, etiam non dum ad confessiones expositum, nec ab ordinario approbatum, tunc tenetur illi confiteri, quamuis Sacerdos ille licentiam à suo Superiore non habuerit expresè audiendi confessiones; dummodò non fuerit illi expresè prohibitum: nam concedendo illi licentiam manendi extra claustra, & assignando illi talem Sacerdotem socium tacitè pariter censetur eisdem concessum, vt possint ad inuicem confessiones audire, exclusis omnibus alijs Confessarijs alterius Ordinis, & sæcularibus. Idem dicendum est, si Regularis eiusmodi reperiatur absens ab assignato sibi Monasterio; sed præsens in aliqua Ciuitate, vbi adest familia sui ordinis: quoniam si Sacerdotem, vt supra socium non habet, tenetur sibi Confessarium eligere ex professoribus sui ordinis: nam remoto priuilegio, ac speciali concessione, Regulari prædicto non præsumitur à suo Superiore concessum, vt alieno Sacerdoti confiteri possit, vbi Confessarium proprij ordinis habere potest, cùm id esset contra ipsius ordinis decorem. Vndè meritò Innoc. VII. in priuilegio, quod concessit Prædicatoribus itinerantibus, vel extra Monasterium commorantibus, cuius meminit *Confess.*

in compend. priuil. Mendic. fol. 26. vt possint sibi Confessarium eligere, id indulsit sub ea conditione, si aliquem præsbyterum idoneum ex professoribus sui ordinis habere non possent. Dixi, *Præsbyterum idoneum*, Quia si Superior associet Regulari Sacerdotem aliquem sui ordinis minus idoneum: aut reperiatur in Ciuitate, vbi sit familia proprij ordinis: in qua non sit Minister idoneus, tunc arbitror, Regularem eiusmodi posse sibi eligere Confessorem idoneum, etiam si non sit proprij ordinis vigore supradicti priuilegij, si est ex Mendicantibus, aut per communicationem illud habeat, prout nostra Congregatio priuilegijs omnibus potitur, quæ alijs Religionibus quibuscunque concessa fuerunt, & concedentur. Quibus adde quæ supra adnotauimus, *sec. 2. concl. 7. vers. Ad Regulares, & sec. 4. illat. 4. vers. Quæ diximus.*

26 Septimò limitatur hæc ipsa conclusio in exemptis, de quibus omnibus infra, Deo duce, *sec. seq.* latè agemus. Non enim conclusio locum habet in exemptis. Eiusmodi sunt in primis ij, qui sunt de familia Rom. Pontificis: nam horum proprius Sacerdos est ipse Rom. Pontifex, vel eiusdem Sum. Pœnitentiarius: aut quem ipsi deputant: dummodò actu Romæ existant, & actu sint de familia eius; atque ideò si indè proficiscantur, tenentur communi iure proprio Sacerdoti confiteri. Id enim patet ex communi vsu, & consuetudine Ecclesiæ, vt latè probat *Suar. de pœnit. disp. 25. sec. 2. nu. 12.* vbi etiam ab ordinaria iurisdictione Parochorum, & Episcoporum excipit familiam Cardinalium: nam quilibet Cardinalis est quasi proprius Sacerdos suæ familiæ, & potest per se, vel per alium hoc munus exercere. Idem ait *Caiet. in sum. ver. Absolutio, & Sot. in 4. d. 17. q. 4. art. 2.* De familijs verò Episcoporum non ita dicendum, sed habent proprium Sacerdotem ordinarium. Est tamen verum, quòd potest Episcopus eximere familiam suam ab ordinaria Parochorum cura, & sibi reseruare, aut alium deputare, vt habetur ex eodem *Suar. & Sot. locis citatis*, & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molf. in sua sum. par. 1. tract. 7. cap. 15. num. 25. & 36.* Item ab ordinaria Parochorum iurisdictione sunt exempti Decani, Præsbyteri, Archidiaconi, & alij similes, qui vigore consuetudinis solùm Episcopis immediatè subordinantur, vt aliàs diximus, & habetur ex *Suar. ibidem, num. 13.* vbi etiam *num. 10. cum Soto loco supra relato*, putat idem dicendum esse de Parocho: quia Parochi inter se non sunt subordinati. Præterea ab ordinaria Parochorum, & Episcoporum iurisdictione in sacramẽtali foro sunt exempti omnes Religiosi, qui proprio reguntur ordine, & proprios Pastores habent. Non tamen Regulares Superiores possunt compellere subditos ad eis confitendum, nisi quando peccatum aliquod reseruatum habeant: sed in singulis domibus deputare tenentur duos, tres, vel etiam plures Confessarios iuxta subditorum maiorem, aut minorem numerum, qui subditos ipsos à casibus non reseruatis absoluant: & quibus reseruatorum quoque absolutio committatur, quoties expediens id Confessarius iudicauerit. Possunt autem Superiores ipsi graues pœnitentias statuere, tàm pro reseruatis, quàm pro non reseruatis, vt habetur ex Decreto Clem. VIII. sub die 26. Maij 1593. Quæ supra diximus de Religiosis extendimus ad Moniales exemptas, quæ Regularibus subduntur: quoniam eos habent proprios Sacerdotes. Nouitij Religiosorum exempti quoq; sunt, & Regularibus Superioribus subijciuntur: nec alijs, quam Nouitiorum Magistris confiteri possunt. Semel tamen, aut bis in anno possunt confiteri Superioribus per se, vel per alios ab eisdem deputandos, vt constat ex Bulla Clem. VIII. cuius meminit *Stephan. Quaran. in sum. in Bull. tit. Monasteria*, & conuentus, verum tamen est, quòd *Rodr. tom. 1. qq. Regul. q. 21. art. 11. Coriol. par. 1. de casib. reseruat. sec. 3. art. 4.* quos refert, & sequitur *Molfes. in sum par. 1. tract. 7. cap. 14. num. 81.* volunt contra *Cordub. lib. 1. suæ sum. q. 30.* & alios, quòd si Nouitius infra annum probationis confiteatur alicui Confessario approbato ab Ordinario loci, valida est confessio: siquidem est ad instar sæcularis: & licet Regulares exempti sint à Curia Episcoporum, & subiecti curæ Prælatorum Regularium; talis tamen subiectio est voluntaria, & quamuis voluntariè quis ingrediatur Religionem; nunquam tamen voluntatem habet se obligandi ad obseruantiam Regulæ; nisi post emissam professionem. Nec obstat Decretum Clem. VIII. quia non est latum per modum præcepti; sed solùm per modum Regulæ, & consilij: nec procedit vlterius irritando confessionem aliter factam. Idem dicendum est de ijs sæcularibus, qui sunt de familia Religiosorum; quoniam hi quoque sunt exempti, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 11. de refor. & sess. 24. cap. 11.* & latè habetur ex *Rodriq. in compil. priuileg. Regul. tom. 2. in fine Bull. Greg. XIII.* Sunt Denique exempti à Parochorum, & Episcoporum ordinaria iurisdictione in sacramentali foro, Imperatores, Reges, & consimiles Principes, ac eorum vxores, & filij: qui ex tacita, vel expressa Rom. Pontificis concessione Cappellanos habent, Parochorum locum obtinentes: quamuis eiusmodi personæ ratione dignitatum non sint exemptæ, vt benè declarat *Suar. de pœnit. disp. 25. sec. vlt. in fine*, & ante ipsum *Hostiens. in sum. de pœnit. & remis. §. cui Imperator, §. cui Rex, §. cui Dux, &c.* Et nouissimè *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 15. num. 47.*

27 Octauò limitatur eadem conclusio, vt locum non habeat in habentibus facultatem de iure eligendi sibi Confessarium. Horum in primis est Rom. Pontifex, qui quamuis sanctum quis non dubitet esse, quem apex tantę dignitatis attollit, vt in *cap. Ego Ludouicus 63. d. cap. quales, 1. q. 1. clem. 1. de iureiur. & cap. quod super his, de voto*, nihilominus quoniam homo est, peccare potest, vt in *cap. aliorum, 9. q. 3.* imò grauius, quam quilibet alius, cùm quantò gradus sit altior, tanto

casus

casus sit grauior, *cap. principium de pęnit. d.* 2. & grauiora delicta faciat sublimitas peccantium *cap. nulli fas*, 25. *q.* 1. idcircò Diuino iure confiteri debet si conscientiam habeat peccati mortalis, Et cùm ab ipso Diuino iure non est ei designatus, cui sacramentaliter confiteatur; hinc deducitur à Deo fuisse concessum, vt Sacerdotem, quem maluerit eligere possit, eidemque se in sacramentali foro submittere, & in illo actu effici minor, & Sacerdos maior, *cap. multi Sacerdotes*, 11. *d.* latè *Hostien. in sum. de pęnit. & remis.* §. *eni Papa*. Item hanc ipsam facultatem eligendi sibi Confessarium habent Cardinales, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi: nec non minores Prælati exempti, siuè Regulares sint, siuè sæculares, vt in *cap. fin. infra eod. tit. nostro*, & infra, Deo duce, *sec. seq. concl.* 3. latius dicemus. Quam quidem facultatem habent non iure Diuino, vt malè putat *Nauar. in Man. cap.* 27. *num.* 260. sed iure humano, vt rectè docent *Turrecr. in c. quem pęnitet, de pęnit. d.* 1. *Suar. de pęnit. disp.* 27. *sec.* 1. *nu.* 4. *Vasq. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 2. & alij, quos refert, & sequitur *Molf. par.* 1. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *cap.* 75. *cum plur. seq.* vbi *num.* 30. & 31. hanc eandem facultatem extendit ad Episcopos titulares, & in Episcopos, qui renunciauerunt Episcopatui, ita vt Episcopis hæc ipsa facultas concessa sit, non solùm in eorum Diœcesibus, sed etiam extra, & vbique: & ita testatur *num.* 32. *ex Reginal. lib.* 1. *suæ prax. num.* 33. 66. & *seq.* fuisse

28 declaratum à Gregor. XIII. Est tamen verum, quòd licet Episcopi, & alij Superiores citati in proprijs Diœcesibus possint sibi eligere etiam Sacerdotem simplicem, & extra Diœceses Sacerdotes sibi subditos quoscunque; nihilominus Sacerdotes non subditos ab eorum Ordinarijs non approbatos eligere nequeunt, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 28. *sec.* 4. *num.* 8. & *sec.* 6. *num.* 6. & id ob declarationem Greg. XIII. relatam ab eodem *Molf. loco citato*, & ita se habentem, *S. D. N. audita relatione Congregationis declarauit, Episcopos vigore priuilegij, de quo in cap. fin. de pœnit. & remis. non posse sibi eligere Sacerdotem sibi non subditum, qui a proprio Ordinario non fuerit ad hoc ad formalem huius decreti scilicet Concil. Trid. sess.* 23. *cap.* 15. §. *quamuis, de refor. admissus, seu approbatus ad audiendas confessiones*. Hoc idem probatur etiam ex quadam responsione Cardinalium, relata à *Suar. d. sec.* 6. *nu.* 6. Quæ diximus de Episcopis, & de alijs Prælatis, qui sunt Episcopis Superiores extendimus etiam ad Prælatos Regulares, vt infra latius Deo duce dicemus *sec. seq.* quibus adde, quòd huiusmodi Religionum Prælati exempti possunt sibi eligere Confessarium, etiam extra propriam Religionem ad instar Episcoporum; quia dum gaudent eodem priuilegio, *tex. in d. cap. fin* & Episcopus potest sibi eligere Confessarium, etiam non subditum, dummodò sit approbatus ab Ordinario eius qui auditurus est confessionem; idem dicendum est de huiusmodi Prælatis. Quod licèt in puncto iuris verum sit, de conuenientia tamen fieri non debet: siquidem disconueniens videtur Regulari, vt peccata sua extra ordinem confiteatur. Et si id inhibeatur per constitutiones Regularium approbatas à Rom. Pontifice, illis est omninò standum. Ita *Molfes. p.* 1. *suæ sum. tract.* 7. *cap.* 15. *num.* 44. cum alijs, quos allegat, vbi etiam *nu.* 45. probat, quòd dum ipsi Regulares licentiam eligendi Confessarium habent à proprio Superiore, & Concilium nihil innouauit Regularium possent sibi eligere simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario: siquidem approbatio Ordinarij respectu Regularium intelligitur solùm in ordine ad audiendas confessiones sæcularium, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.* 4. *Suar. de pœnit. disp.* 28. *sec.* 4. *num.* 3. & *seq. Reginal.* & ex alijs relatis ab ipso *Molf. loc. cit.* De Vicario autem Episcopi, an possit sibi eligere Cõfessarium, plura quoque dicemus infra *sec. seq. concl.* 3 *vers. Imò circa medium*, vbi etiam agitur de Vicario Capituli, & aliorum Prælatorum: & *vers. Sed supposito*. Idem est dicẽdum de Prioribus, & Vicarijs Præpositorum Regularium; maximè si

29 Abbates, & Præpositi absentes sunt, aut mortui, quoniam hi possunt sibi eligere Confessarium; secus si sint præsentes, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessor* 1. *q.* 8. *sub nu.* 8. siquidem quando Abbates, & Præpositi absentes sunt, militat ratio, *d. cap. fin. infra eo. tit. nostro*: ne scilicet pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum: & lex debet restringi, & extendi iuxta limites rationis eius, *l. cùm pater*, §. *dulcissimis*, *ff. de legat.* 2. *cap. sugestum*, & ibi *Panor. de appellat.* Dicitur autem absens Abbas, seù Præpositus, qui extra continentia Vrbis adest, *l. absentes*, *ff. de verb. signif.* ità vt cum Vicarius, seu Prior citra aliquem mediocrem laborem adire non posset, *arg. tex. in l. si maritus*, §. *legis Iuliæ*, *ff. de adulter.* Non tamen Abbatissæ facultatem eligendi sibi Confessarium habent; quoniam licèt Abbatissæ iurisdictionem habeant in foro exteriori ad coercendas suas Moniales; eiusdem tamen incapax est in foro interiori: & propterea dicta facultate carent, nisi specialitèr de hoc priuilegium habeant à Romano Pontifice, vt habetur per *Vasq. d. q.* 93. *art.* 2. *dub.* 4. *Sot. Reginal.* & alios, relatos per *Molfes. loc. cit. n.* 39. & 40. & nos latiùs dicemus, *infra sec. seq. concl.* 3.

30 *per totam*. Benè verum est, quòd ex *Conc. Trid. sess.* 25. *de Regular. & Monial. cap.* 10. statuitur, vt præter ordinarium Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur Monialibus, qui omnium confessiones audire debeat; non tamen ipsæ possunt sibi eligere Confessarium; sed nominare dũtaxat extraordinarium, à suis Superioribus approbãdum, si sibi videbitur, & ità seruari ex *Suar.* & alijs, testatur *Molfes. d. cap.* 15. *nu.* 95.

31 Nonò limitatur supradicta conclusio in habentibus facultatem eligendi Confessarium ex particulari priuilegio. Etenim multa confessionalia expediuntur à Religiosis maximè vtriusq; sexus hanc facultatem eisdem concedentia. Sunt quoque nonnullæ Bullæ, tùm Cruciatæ, tùm etiã

mul-

multarum societatum hoc ipsum concedentes. Est tamen verum, quòd nō omnes Regulares cuiuscumq; Ordinis eisdem vti possunt, vt constat ex dispositione Clem. VIII. sub die 23. Nouembris 1599. facta ad instantiam procuratoris Generalis de Monte Carmelo, relata à *Steph. Quarãta in sum. Bullar. ver. Confessor*: Et Greg. XIII. prò Religiosis Societatis Iesu, cuius dispositionis verba refert *Rodriq. tom. 1. qq. Reg. q. 62. art. 4. & Peregr. in compen. priuilegiorum nostrorum, tit. Absolutio quoad fratres nostræ Congregationis*, §. 3. Et propterea eiusmodi confessionalia prædictis Religiosis non suffragantur, nisi in eis fiat derogatio dictarum dispositionum. Imò Rom. Pontifex licèt possit quibuscumq; concedere licentiam eligendi sibi Confessarium citra licentiam proprij Sacerdotis; attamen eiusmodi licentia in dubio intelligenda est de eligendo Confessario ab Ordinario approbato, vt habetur ex eodem *Molf. loc. cit. nu. 54. in fine, vbi nu. 55. cum plurib. seq.* Id etiam ampliat in omnibus Prælatis Ordinarijs similem facultatem concedentibus tacitam, aut expressam. Non tamen admittit ratihabitionem, non solùm de futuro; sed nec quidem de præsenti: atque ideò si Confessarius de præsenti probabilitèr existimaret, proprium Sacerdotem ratam habiturum absolutionem, ministrare Sacramentū non posset; ratihabitio accipiatur pro consensu, per quem de præsenti Confessarius habeat iurisdictionem, vt est quādo Confessarius iurisdictionem habeat ex consuetudine, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 26. sec. 1. sub nu.* 13. & ex alijs ab eodem *Molfes. relatis*.

32 Decimò limitatur præfata conclusio in habētibus facultatem eligendi Confessarium virtute Iubilæi: siquidem hi possunt confiteri Confessario, quem elegerint. Verum tamen est, quòd illum tantùm eligere sibi possunt, qui approbatus est ab Ordinario ipsius Confessarij ad audiendas confessiones. quoniam intentio Rom. Pontificis per eiusmodi concessiones non præsumitur velle derogare iure competenti Ordinarijs locorum. Et quamuis *Guttier. lib. 1. canon. qq. cap. 27. num. 6. & seq.* & alij relati à *Suar. de pœnit. disp. 28. sec. 6. n. 5.* Requirant approbationem ab Ordinario pœnitentis; nihilominus contrariam sententiam docet *Suar. d. sec. 6. num. 6.* cum alijs, quos allegat, & *Molf. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 16. nu. 18. cū plur. seq.* Vbi rationem hanc esse ait, cur in Bullis Iubilæi seruetur, & non secundùm formam *Conc. Trid. sess. 23. de refor. cap.* 15. exigentis approbationem Confessario ab Ordinario pœnitentium; quoniam Concilium habet respectum ad propriū Episcopum pœnitētium, qui cùm Pastor dicatur suarum ouium, ad eum pertinet assignare Confessarios idoneos, iuxtà suarum ouium indigētiam. At in Bullis Iubilæi datur priuilegium pœnitentibus, & ad ipsos habetur respectus, vt vbiq; locorum possint eorum peccata confiteri Confessario approbato ab Ordinario: & propterea debet intelligi de Ordinario Confessarij. Et ità declaratū fuisse per Sacram Congregationem in dictum locum Concilij referunt supracitati Doctores: quā declarationem nos retulimus de verbo ad verbū supra *limit.* 8. vbi etiam retulimus aliam responsionem Cardinalium relatā à *Suar. de pœnit. disp. 28. sec. 6. num. 6.* ità se habente, *S.D.N. declarauit*

33 *tempore Iubilæi posse omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas confessiones. In Bulla enim non fit mentio, nisi de Ordinario eorum, qui audituri sunt confessiones; non autem de Ordinario pœnitentium.* Benè verum est, quòd quando Confessarij approbati sunt à Romano Pontifice ad audiendas confessiones vbiq; locorum, tunc non exigitur alia approbatio: quoniam ipse est Ordinarius super omnes alios Ordinarios. Vndè Confessarij nostræ Congregationis, & alij similes priuilegiati, qui præuio examine à Vicario Vrbis fuerunt approbati ad audiendas fidelium confessiones non debent examinari extra Vrbem à locorum Ordinarijs, si confessiones fidelium audire voluerint; sed satis est eorum licentias Romæ obtentas ipsis Ordinarijs præsentare, & ab eisdem facultatem expostulare absque alio examine. Ita Sixt. V. anno 1586. relatus à *Steph. Quaran. in sum. Bullar. ver. Confessor*, & latè *Peregrin. in compen. nostr. priuil. tit. Absolutio quoad Regulares*, §. 9.

34 Illud autem nolui esse silentio prætereundum, quòd licèt in Religiosis *Concil. Trid.* nihil in hoc innouauerit: & propterea regulariter possent sibi eligere simplicem Sacerdotem, vt supra diximus *limit. 6.* & infra dicemus, *sec. seq.* nihilominus id in Iubilæo locum sibi non vendicat; quoniam Regulares vtriusq; sexus tenentur confiteri Confessario approbato ab Ordinario ipsius Confessarij, iuxta ea, quæ supra diximus ex *Molf. loco citato, num.* 16. & 18. & latius *num.* 27. & 28. Vbi etiam ait, quòd si Episcopus approbasset aliquos ad audiendas confessiones fideliū, exceptis Monialibus, non possunt Moniales tempore Iubilæi eligere sibi aliquem ex dictis: & *nu.* 29. & 30. probat, lethaliter peccare Religiosum simpliciter approbatum ab Episcopo citra exceptionem aliquam, si Monialium, aut aliarum mulierum confessionem audiat, prohibitam eis à suis Superioribus; & si valida sit absolutio ab ijsdem impensa. Imò Religiosi nunquam vti possunt Bullis Iubilæi, aut Cruciatæ quoad effectum eligendi sibi Confessarium; nisi de illis expressè fiat mentio in ipsis Bullis: quia in generali concessione eligendi sibi Confessarium per fideles vtriusque sexus, intentio Romani Pontificis non est comprehendere Religiosos vtriusq; sexus, vt habetur ex *Reginal. lib. 8. suæ praxis, num. 37. Rodr. tom. 1. qq. Regular. q. 8.* & ex alijs, quos refert idem *Molfes. d. cap. 16. num. 26.* vbi ita declaratum fuisse refert per Clem. VIII. & sæpè per Congregationem Cardinalium. Adde, quòd licèt Prælati Regularium prohibere possint eorum subditis, ne confiteantur peccata sua Religioso alterius Ordinis, qui à S. Pontifice haberet facultatem audiendi confessiones etiam quorumcunque Regularium, vt habetur ex *Suar. de pœnit.*

pœnit. disp. 26. sec. 1. num. 12. Reginal. loco cit. & Vasq. tom. 4. in 3. par. q. 93. art. 2. dub. 6. Nihilominus tempore Iubilęi id prohibere non debent, sed suos subditos pro illa vice liberos debent dimittere ad confitendum etiam extra Religionem, si velint, vt habetur ex ipso Molf. d. cap. 16. nu. 32.

35 Vndecimò limitatur eadem conclusio, vt non procedat in ijs, qui eorum peccata Confessarijs à Sede Apostolica delegatis confitentur, vt sunt hodiè ferè omnes Religiosi, de quibus infra latius dicemus, fideles enim possunt eiusmodi Delegatis confiteri, etiam nulla licentia petita à proprio Sacerdote: & eorum confessio valida est etiam quoad implendum pręceptum annuæ confessionis, vt latè probat Suar. de pœnit. disp. 26. sec. 1. cum innumeris ferè Doctoribus, quos allegat. Hæc autem delegata iurisdictio in sacramentali foro duobus modis dumtaxat facta reperitur. Per consuetudinem scilicet: & per concessionem hominis. Consuetudine hanc iurisdictionem habet quilibet Sacerdos ad audiendas confessiones eorum, qui reperiuntur in articulo, seu periculo mortis, de qua supra tractauimus, limit. 4. seclusо verò mortis articulo, neminem circa materiam necessariam confessionis habere iurisdictionem ex consuetudine præcisè delegatam, ait Suar. de pęnit. disp. 26. sec. 2. vbi etiam inquit, quòd si aliquando eiusmodi iurisdictio consuetudine comparatur, illa non est delegata, sed ordinaria, cùm semper acquiratur, vt annexa alicui muneri, aut Beneficio. Per concessionem autem Rom. Pontificis datur duplex delegata iurisdictio: publica scilicet, & priuata. Posterior dicitur, cùm alicui specialiter iurisdictio per Rom. Pontificem delegatur ad tempus, vel in perpetuum, aut ad beneplacitum ipsius concedentis duratura. Prior verò appellatur magis communis, & quæ per priuilegia perpetua conceditur, vt est iurisdictio, quæ Religiosis præcipuè Mendicantibus concessa fuit; quam licèt quidam velint fuisse factam à iure, quatenus quædam eorum priuilegia in iure contineantur; re vera tamen dicitur ab homine: quoniam à principio ita facta reperitur, & in iure occasionaliter tantùm eorum fit mentio, vt in extrauag. 1. Benedicti 11. de priuil. & Ioan. 22. extrauag. vas electionis, de hæretic. vbi sententia Ioannis

36 de Poliaco Doctoris Parisiensis damnatur, dùm falsò contendit, non posse Papam cōcedere talia priuilegia: & si de facto concederet, eos, qui confiterentur Mendicantibus, non esse absolutos; sed iterum esse absoluendos ab eorum Parochis. Et dum hæc ipsa controuersia iterum à Pastoribus moueretur, eodem modo fuit definita à Clem. VIII. sub die 22. Decemb. 1592. vt testatur Coninch. de pęnit. disp. 8. num. 66. & Molfes. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 15 num. 51. & 52. qui quidem existimant, Mendicantium priuilegia in eo præsertim fuisse fundata; quoniam tempore quo fuerunt instituti Mendicantium Ordines, Sacerdotes sæculares erant vt plurimum sine scientia, ac bonitate: & ob eorum ignorantiam, & deprauatos mores exorta fuit hæresis Albigentium, & Vualdentium: quo circa Religiosi, qui doctiores erant, ac sanctiores, populi rogatu obtinuerunt priuilegia pro audiendis confessionibus omnium sæcularium. Vndè ab anno 1220. omnes fideles liberè poterant, vt ad præsens possunt sua peccata Religiosis priuilegiatis citra licentiam proprij Parochi, & satisfacere præcepto confessionis annuæ: quamuis olim Monachis sæcularium confessiones audire interdictum fuisset, vt in c. 1. 17. q. 1. & c. placuit, il 2. 16. q. 1. eo quod ait D. Hieronym. lib. contra vigilantium, quòd Monachus plangentis, non autem

37 docentis habet officium. Est tamen verum, quod delegatio eiusmodi, siuè publica sit, siuè priuata, semper exigit in Delegato Ordinarij approbationem adhoc vt Delegatus ea vti possit ad audiendas sæcularium confessiones, vt habetur ex Concil. Trid. sess. 23. de refor. cap. 15. & nos latius Deo duce infra dicemus, sec. 9.

39 Vndè quocunque modò Sacerdotes iurisdictionem delegatam habeant à Rom. Pontifice in sacramentali foro, nunquam ea vti possunt ad audiendas confessiones sæcularium, nisi approbati fuerint ab Ordinario: vel ab ipso Romano Pontifice delegatio prædicta fiat simpliciter, & citra approbationem aliquam, & specialiter Concil. Trid. supra relato derogetur; vel saltem per clausulam generalem excludentem Concilia generalia, nempè, non obstante quacunque lege contrarium disponente, etiam in Concilio generali edita: siquidem per clausulam generalem non intelligitur derogatum dispositioni Cōcilij generalis, nisi illius specialis fiat mentio, vt in cap. ex parte, & ibi Glosa in ver. Fecerint mentionem, & Felin. num. 7. de rescrip. Archid. in cap. 1. in ver. Noscatur, in fine, eo. tit. in 6. & Bal. in l. humanum, in 2. not. de legib. Vel saltem clausula generalis talis sit, quæ concilia generalia excludat, vt habetur ex Cauar. lib. 4. var. resol. cap. 16. num. 6. & alij, quos retulimus in nostris Commen. in Bull. Cęnæ, lib. 3. §. 2. q. 11. num. 44. quibus adde, quæ ibidem addita fuerunt, lit. B. per D. Cæsarem Duardum Germanum meum, dum probat ad derogandum Conc. Trid. satis esse non solùm si de eo fiat specialis, & indiuidua mentio, vel saltem Conciliorum in genere, sed etiam si nulla mentio fiat Conc. Trid. nec Concil. in genere, sed posse illi derogari

39 per solam clausulam illam generalem, Non obstantibus, &c. Pro cuius opinionis confirmatione vltra ea, quæ ipse D. Cæsar cumulauit, facit id quod habetur ex Steph. Quaranta in sum. Bull. in ver. Confessor in fine, dum refert de verbo ad verbum declarationem quandam habitam à Congregatione Concil. Trid. pro RR. Præsbyteris Congregationis Oratorij petentibus declarari, an validum sit priuilegium à Sixto V. eisdem concessum, vt qui ex ipsis præuio examine ad audiendas confessiones in Vrbe à Vicario approbati fuerint, extra eandem Vrbem absque alio examine de licentia Ordinariorum confessiones audi-

audire possint: qua fuit declaratum; quòd si dictum priuilegium fuerit ab Apostolica Sede concessum, esse obseruandum, quamuis nullam mentionem faciat *Concil. Trid.* Ex qua declaratione infert *Megal. part. 1. Instit. Peregr. lib. 10. cap. 10. num. 10. in fine*, Quòd stante dicta declaratione,
40 ratione, si Rom. Pontifex suam iurisdictionem delegaret ad absoluendum omnes Christi fideles citra Episcoporum licentiam, sic Delegatus ea vti posset, nulla præuia eorum venia, quamuis expressè Concilio non esset derogatum. Quòd quidem videtur nobis valdè dubium: siquidem ex declaratione illa non videtur posse inferri regulam generalem; sed tantùm quoad approbatos à Vicario Vrbis ad audiendas confessiones vbiq; locorum, iuxta ea, quæ supra diximus, *lim. 10.* Vndè quoad alios exigitur derogatio *Conc. Trid.* vno ex supra relatis modis. Nec ob id inane dicimus esse priuilegium concessum à Greg. XIII. Confessarijs Societatis Iesu, die 3. Maij 1575. quod etiam nos habemus; nempè, vt Confessarij semel approbati iuxta formam *Concil. Trid.* si essent in itinere, nec possent commodè Episcopis locorum se præsentare, possent audire fidelium confessiones, in illis locis, vbi Ordinarij non existunt: quoniam in dicto priuilegio, licèt non derogetur *Concil. Trid.* expressè; censetur tamen eidem derogatum tacitè, cùm ibi ipsius Concilij fiat mentio. Reliqua ad hanc rem pertinentia vide infra *sec. 9.*

An aliqui sint, qui proprium Sacerdotem non habeant, ab eiusdem ordinaria iurisdictione in pœnitentiali foro exempti, & Confessarium eligere sibi valeant.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Romanus Pontifex proprium Sacerdotem non habet, ac nullius iurisdictioni subijcitur, sed omnibus est Superior.*

2 *Papa ab irregularitate non absoluitur, cum sit iure humano introducta.*

3 *Iure Diuino solus Papa proprium non habet Sacerdotem: omnes verò alij fideles illum habent.*

4 *Iurisdictio Episcoporum an sit de Iure humano Ecclesiastico, eamque recipiant Episcopi immediatè à Papa.*

5 *Iure positiuo multi sunt à proprio Sacerdote exēpti, atque ideò eligere sibi possunt Confessarium.*

6 *Iure nouo Episcopis, alijsque Superioribus, nec non, & Prælatis minoribus exemptis tribuitur facultas eligendi sibi prouidum, & discretum Confessarium.*

7 *Ob periculum moræ datur statim absolutio, quæ aliàs non daretur.*

8 *Summus Pontifex potest, & debet eligere sibi Confessarium, cui sua confiteatur peccata, cum etiam adimplere teneatur præceptum annuæ confessionis. Et quare.*

9 *Summus Pœnitentiarius, licèt sit omnium proprius Sacerdos, etiam Cardinalium, habet tamen proprium Sacerdotem, nempè Summum Pontificem, cui tenetur confiteri. Ipso tamen nolente, vel impotente, debet sibi eligere Confessarium.*

10 *Eminentissimi Cardinales habent quoque hanc facultatem eligendi sibi Confessarium etiam pro satisfaciendo præcepto nostri canonis.*

An possint vti insignibus Pontificalibus in Ecclesia proprij Tituli.

11 *Facultatem eligendi Confessarium habent quoque Cardinales pro suis familiaribus.*

12 *Patriarchæ, seù Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, cæterique iurisdictionem quasi Episcopalem habentes eligere sibi possunt Confessarium, cui confiteantur, quamuis confirmati tantùm sint, non dùm consecrati.*

13 *Cur Episcopus electus tantum, non confirmatus, eligere sibi non potest Confessarium. Et an Summus Pontifex confirmatione indigeat.*

14 *Episcopus non solum pro se, sed etiam pro sua familia eligere potest Confessarium, donec tamen eligatur, familia subest Parocho.*

15 *Facultatem hanc habet Episcopus, quamuis Episcopatui renunciauerit.*

16 *Facultatem prædictam retinet Episcopus, etiam si fuerit verbaliter depositus, aut suspensus, aut Episcopatu ob Crimen priuatus.*

Quid dicendum de Archiepiscopis, & Patriarchis, ac de Vicarijs Generalibus Episcoporum.

17 *Vicarius Generalis est propriè Prælatus, & Ordinarius in tota Diœcesi, & Iurisdictionem habet Ecclesiasticam cum administratione.*

Et an possit sibi eligere Confessarium sicut Episcopus.

18 *Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchæ, atque Abbates sæculares exempti, dum manent intra fines suarum Diœcesum, & Prouinciarum, saltem dum Archiepiscopi, & Patriarchæ visitant, possunt sibi eligere quemlibet Sacerdotem etiam non subditum, modò tempore quo eligitur maneant in Diœcesi, vel in Prouincia.*

19 *Hoc idem dicendum est de legato à latere in sua Prouincia, & de Nuncijs Apostolicis.*

20 *Episcopi extra Diœcesim degentes eligere possunt suos subditos, licèt non approbatos ab Episcopo Diœcesis, & non tamen eligere valent suos non subditos.*

An possint eligere Sacerdotem Regularem ex Religionibus exemptis absque approbatione Superioris Regularis.

21 *Prælati omnes exempti etiam Episcopis inferiores possunt sibi eligere Confessarium.*

22 *Referendarij tanquam verè Prælati, ab Episcopis exempti, & Papæ immediatè subiecti possunt sibi eligere Confessarium.*

Quid dicendum de Auditoribus Rotę, Prothonotarijs Apostolicis, Gubernatore Vrbis, Auditore Cameræ, ac Clericis Cameræ.

23 *Parochus cum non sit Prælatus sibi non potest eligere Confessarium, possunt tamen alterutrum Parochi confiteri, modo quilibet approbatus sit in sua Parochia, quamuis diuersorum sint Episcopatuum.*

Idem-

Idemque dicendum est de omnibus alijs iurisdictionem non habentibus Episcopalem rationem sua Pralatura.

24 *Prapositi Generales Regularium possint absque controuersia sibi Confessarium eligere.*

25 *Superiores Regulares possunt sibi eligere Confessarium, etiam Sacerdotem sacularem, vel etiam Regularem alterius Religionis.*

26 *Regulares Superiores non modò facultatem habent eligendi sibi Confessarium, sed valent quoque de Iure, licentiam concedere suis subditis eligendi sibi Confessarium, & quomodo.*

27 *Superior Regularis potest se ipsum, & subditum subijcere Episcopis, & alijs pro absolutione, etiã in ijs, à quibus intra Ordinem possunt absolui, ac dispensari.*

28 *Referuntur duo Decreta Capitulorum generalium nostræ Congregationis, & an primum comprehendat Pralatos nostræ Congregationis ita, vt neque Pater Generalis, neque Prapositi locales confiteri possint Confessario extra Religionem.*

Et an possit aliquis vnius domus confiteri aliquãdo alteri alterius domus.

PRO determinatione huius difficultatis sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 ROmanus Pontifex proprium Sacerdotem non habet. Hæc conclusio est citra omnium controuersiam: siquidem is dicitur habere proprium Sacerdotem, cuius iurisdictioni ordinatiæ subijcitur in sacramentali foro, vt in nostro canone, & ibi Doctor. communiter *Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 7. Suar. in 3. par. disp. 27. sec. 1. & alij Theol.* At Rom. Pontifex nullius iurisdictioni subijcitur, sed omnibus est Superior, vt in *c. cuncta per mundum*, 9. *q.* 3. Etenim post eiusdem electionem à duabus partibus Cardinalium mox, ac immediatè recipit à Deo ordinariam iurisdictionem, & plenitudinem potestatis super vniuersalem Ecclesiam, vt in *clem. 1. in fine, vt lit. pend. c. proposuit de conces. prab.* & nos latè supra ostendimus, *sec. 2. concl. 1.* Vndè Rom. Pontifex sicut à Deo accipit ordinariam iurisdictionem, & plenitudinem potestatis, ita etiam à Deo habet, vt possit sibi eligere Confessarium, in quem transfunditur ab ipso omnis sua potestas, & absolui à quibuscunque peccatis; ita vt quando Confessarium sibi eligit, id agit, vt Vicarius Christi, quando verò à peccatis absoluitur à Confessario sibi electo, absoluitur, vt peccator, vt rectè post *D. Thom. D. Bonauent.* & alios rectè declarat *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. num. 230.* Dixi, *à quibuscunque peccatis*, Quoniam à censuris Roman. Pontifex non absoluitur, cùm in illas non incidat, nec quidem in illam latam propter crimen hæresis, vt latè nos probauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ Domini, lib. 1. cap. 1. q. 2. num. 36.* Sic
2 etiam Papa nõ absoluitur ab irregularitate, quoniam irregularitas cùm sit de iure humano introducta, Rom. Pontifex illam non potest contrahere, vt habetur ex *Coninck. disp. 18. num. 18.* & ex alijs communiter. Est tamen verum, quòd licèt Episcopus, & alij, qui dispensandi facultatem habent non possint in proprio voto dispensare, nec alijs huiusmodi facultatem committere, vt secum dispenset; nihilominus potest Papa secum per se in proprio voto dispensare: siquidem hoc casu non exigitur distinctio personarum propter specialem institutionem, sicut expostulatur in sacramentali absolutione impendenda: neque requiritur propter iurisdictionis vsum: nã in voluntaria, & suprema iurisdictione non inconuenit, eundem vt Pontificem operari in se, vt hominem, vt post *Suar. 2. par. de Relig. tract. 6. lib. 6. de irrit. & dispens. voti, cap. 12.* & alios declarauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 1. cap. 4. q. 7. num. 14. cum plur. seq.* vbi etiam ex eodem *Suar.* diximus tamen, quòd decentius est, si Rom. Pontifex suam potestatem deleget proprio Confessario, quem eligit, vt cum ipso dispenset. Idem dicendum est de indulgentijs: siquidem eadem ratione Romanus Pontifex potest sibi applicare indulgentias per se ipsum, vt per eundem *Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 27. sec. 2. nu. 2.*

SECVNDA CONCLVSIO.

3 IVre Diuino solus Papa non habet proprium Sacerdotem; alij verò fideles omnes proprium Sacerdotem habent. Hæc conclusio est communis: etenim de iure Diuino omnes alij habent Parochum, & solus Romanus Pontifex illum non habet, cùm omnes Sacerdotes ab ipso potestatem iurisdictionis accipiant, vt rectè declarat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 2. num. 21.* & nos latè in *Commentar. nostris ad Bull. Cœnæ lib. 2. can. 1. q. 3. 4. 5. & 6.* quibus adde *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 11. num. 2.* & alij quamplurimos, quos refert, & sequitur *Fagund. de pracept. Eccles. precept. 2. lib. 7. cap. 1. num. 25. & Barb. de offic. & potest. Episc. tit. 1. de instit. Episc. cap. 1. num. 27. & 28.* Qui cum veriori, & communiori opinione
4 docent iurisdictionem Episcoporum esse de iure humano Ecclesiastico, & eos illam accipere immediatè à Papa, & pendere ab ipso in fieri, & conseruari, qui potest eam restringere, & auferre; Vndè constat malè sensisse *Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 1.* dicentem, Episcopos omnes recipere immediatè à Christo iurisdictionis potestatem, cum succedant in locum Apostolorum: siquidem illa iurisdictio fuit delegata, vt in *d. nostris Comm.* diximus in supradicta *q. 4.* & ordinariam nemo habet immediatè à Deo, nisi solus Sum. Pontifex à quo cæteri participant, vt rectè etiam declarat *Barbosa loco citato sub num. 31. cum plur. seq.*

TERTIA CONCLVSIO.

5 QVamuis nullus de iure diuino præter Rom. Pontificem iurisdictionem habeat; sed omnes, qui post eum iurisdictionem exercent, illam obtinuerint iure positiuo humano immediatè, vel mediatè ab ipso Romano Pontifice, vt supra ostendimus; nihilominus de iure positiuo multi sunt exempti à proprio Sacerdote, atque ideò possunt sibi eligere Confessarium, cui confiteantur,

tur, etiam ad satisfaciendum præcepto confessionis annuæ in nostro canone contento. Probatur hæc conclusio ex *tex. in cap. fin. infra eo. tit. nostro*, cuius formalia verba sunt, quæ sequuntur; *Ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum, permittimus Episcopis, & alijs Superioribus, nec non minoribus Prælatis exemptis, vt etiā præter sui Superioris licentiam, prouidum, & discretum sibi possint eligere Confessorem.* Etenim in ipso *tex.* cùm fuerit indultum Episcopis, & alijs Superioribus; nec non minoribus Prælatis exemptis, vt Confessarium sibi possint eligere, hinc necessario deducitur, quòd de iure etiam Episcopi, ac Prælati quantumuis exempti, & fideles omnes, excepto Romano Pontifice, proprium habeant Sacerdotem, cui teneantur propria peccata confiteri; atque ideò inquit *Panor. in d. cap. fin.* Summus Pōtifex de iure est proprius Sacerdos Patriarcharum, & Primatum; Patriarcha, seu primas est proprius Archiepiscoporum Sacerdos, qui sibi sunt suffraganei: Archiepiscopus est proprius Sacerdos Episcoporum; Episcopus Parochorum, & sic de singulis. Quod de iure ante editionem dicti *cap. fin.* omnes habeant proprium Sacerdotem, paret ex nostro *can.* §. 1. in illis verbis: *Omnis vtriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, &c.* Siquidē dictio illa, *Omnis*, est vniuersalis, & nullum excipit, vt in *l. textoribus, & l. Iulianus, ff. de legat.* 3. *cap. si Romanorum*, & ibi *Glosa in ver. Dicendo*, 19. *d.* & nos latè de significatione huius dictionis, in nostris *Commentar. ad Bull. Cœna, lib. 2. can. 8. q. 10. nu. 2. &* 3. vbi ostendimus, hanc eandem dictionē comprehendere etiam personas illustres, siue Ecclesiasticæ sint, vt Episcopi, Archiepiscopi, & Superiores Prælati, siuè Laicales, vt Comites, Marchiones, Duces, Reges, & Imperator. Vndè meritò *Apost. Paulus cap. 2. ad Hebr.* declarans verba illa psal. 8. *Omnia subiecisti sub pedibus eius, &c.* Sic ait, *In eo enim quòd omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei.* De iure nouo igitur, atque adeò ex vi *d. cap. fin. eo. tit. nostro*, tribuitur facultas Episcopis, & alijs Superioribus, nec non minoribus
6 Prælatis exemptis, vt si nolint proprijs Sacerdotibus confiteri, sibi eligant prouidum, & discretum Confessarium, cui peccata confiteantur, etiam ad implendum præceptum confessionis annuæ in nostro canone contentum: siquidem *d. cap. fin.* generalitèr loquitur, & propterea generalitèr est intelligendum, *l. 1. §. generalitèr, ff. de legat. præst.* eò magis, quia vniuersalis dispositio nostri canonis restringitur per præfatum *cap. fin.* vt supra ostendimus.

7 Ratio autem talis restrictionis, ac indulti assignatur in eodem capite in princ. in illis verbis, *Ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum, &c.* Etenim ait *Glos.* ibi, quòd propter animarum periculum multa licent, quæ aliàs nō licerent. Hinc ob periculum moræ datur absolutio statim, quæ aliàs non daretur, aut in *cap. nuper in fine, & cap. Sacro de sent. excomm.* Sic etiam infans propter periculū animæ statim baptizatur, *cap. ne quod absit, de consecr. d.* 4. Dilatio paritèr propter periculum tollitur, ne interim aliquid contingat, *cap. Iudæi, eod. tit.* & denique *Glosa* ipsa ibi regulam firmat, & ait, quòd vbicumq; periculum timetur, dilatio sine mora vitanda est: & proindè Sacerdotem statim debere currere ad infirmum, quando vocatur, ex hoc infert: siquidem vitam, quisquis morienti pœnitentiam denegat, *cap. Presbyter, & cap. seq. 26. q. 6.*

8 Ex hoc infertur primò, quòd Sum. Pontifex potest, ac debet eligere Confessarium, cui sua peccata confiteatur. Siquidem non habet, nec habere potest proprium Sacerdotem; nam ipse est Summus Sacerdos, & omnium proprius Pater, omnibus est superior, & nulli inferior: iurisdictionem à Deo immediatè habet post electionem de se in Papam legitimè factam, alij verò iurisdictionem ab ipso S.P. recipiunt, vt supra declarauimus, *cōcl.* 2. & habetur ex *Bonac. disp. 5. de Sacram. q. 7. de Ministro Sacram. pœnit. pun. 3. in princ.* qui circa familiam Rom. Pontif. ait esse attendendam legitimam consuetudinem. Imò familiares S. Pontificis existentes extra Vrbem debent confiteri approbato ab Ordinario loci, nisi aliud habeant priuilegium, vt habetur ex *Reginal. lib. 1. sua prax. nu. 31. & Molfes. in sua sum. tract. 7. cap. 15. nu.* 36. secus si intra Vrbem *Alphon. de Leone par. 1. cas. consc. recoll. 6. nu* 147. Dixi, *Potest, ac debet*, quia Rom. Pontifex si consciētiam habet peccati mortalis, tenetur ad Sacramentum pœnitentiæ accedere sicut omnes alij fideles; siquidem sacramentalis confessio est de iure diuino, cui Papa subijcitur, quemadmodum omnes alij, cùm non sit supra ius diuinum, vt supra explicauimus, *disp. 1. sec. 2. concl. 1. 2. &* 2. vbi etiam probauimus teneri adimplere præceptum confessionis annuæ, in nostro Canone contentum, cùm non sit purè Ecclesiasticum, sed etiam Diuinum. Vndè cùm nō possit alitèr confiteri, nisi per electionem Confessarij, cui iurisdictionem tribuat in foro pœnitētiali, hinc sequitur, quòd si conscientiam habeat peccati mortalis non solùm potest, sed etiam debet
9 Confessarium sibi eligere, cui confiteatur. Summus autem Pœnitētiarius licèt sit omnium quoque proprius Sacerdos, etiam Eminentissimorum Cardinalium, vt supra ostendimus *sec. 2. concl. 1.* cùm ipse quoque habeat Rom. Pōtificem propriū Sacerdotem, si conscientiam habeat peccati mortalis, & possit ipsi Sum. Pontifici confiteri, potest Confessarium etiam non approbatum sibi eligere, vt ex communi omnium opinione ait *Alph. de Leone, par. 2. cas. consc. recoll. 6. nu.* 68. non tamen tenetur Confessarium sibi eligere, cui confiteatur: secus autem si non valeat, vt quia S. P. nolit, aut non possit illum sacramentalitèr audire; quoniā tunc ipse quoque teneretur Cōfessarium sibi eligere ad satisfaciendum saltem præcepto confessionis annuæ in nostro Canone contēto: Etenim Sum. Pœnitentiarius est omnium ordinarius in sacramētali foro, vt supra diximus *d. concl. 1.* Imò tàm Sum. Pontifex, quàm Sum. Pœnitentiarius tenentur

nentur sibi eligere prouidum, & discretum Confessarium, qui sciat soluere, & ligare, & diligentèr inuestiget qualitatem criminis, vt patet ex nostro *Can.§.Sacerdos*, & habetur ex *Glos.in d.cap.fin eo. tit. nostro*; Nam electio talis Confessarij licèt non præcipiatur iure diuino ad validè confitendum; nihilominus exigitur ad Sacramētum pœnitentiæ dignè suscipiendum, ne si cæcus cæcum ducat, ambo in foueam cadant, iuxtà *tex.in cap.considerat, de pœnit.d.6.* Huiusmodi autem Confessarij, quos sibi eligunt Rom.Pontifex, & Sum. Pœnitentiarius, eo ipso, quòd eliguntur, censentur approbati, nec alia indigent approbatione.

10 Secundò infertur, certum quoque esse Eminētissimos S.R.E. Cardinales habere hanc eandem facultatem eligendi sibi Confessarium, licèt non aprobatum, cui confiteantur etiam pro satisfaciendo præcepto nostri Canonis; & id non tantū de consuetudine, vt aliqui arbitrantur; sed etiam de iure, & ex vi priuilegij contenti in *d.cap.fin.eo. tit.nostro, de pœnit.& remiss.* in illis verbis, *Permittimus Episcopis, & alijs Superioribus, &c.* Siquidem Cardinales sunt Prælati, Officio Episcopos excedunt, cùm ad eos spectet Rom.Pontificis electio, & ex eis eligatur, & saltem parem habent cum Episcopis dignitatem, vt per *Bart.in l.1.§.si quis, ff.de appell.* Et re vera nemo est, qui negare audeat, quòd Cardinales hodie sint in maiori dignitate post Papam omnibus alijs, & ità de facto ab omnibus existimantur, quamuis de iure antiquo alitèr sit dicendum, vt adnotauimus in nostris *Commentar.ad Bull.Cœnæ, lib.1.cap.5.q.2.& lib.2. can. 11.q.6.sub nu. 6.* Sed quicquid sit de hac re, certū est apud omnes, non solùm de consuetudine, sed etiam de iure Cardinales legatos, & Cardinales in Ecclesia proprij tituli posse sibi eligere Confessarium, cum sint ordinarij, & in Ecclesia proprij tituli possint vti insignibus Pontificalibus, vt habetur per *Hostiens.in cap.1.* & ibi *Io. Andr.de supplen.negligen.Prel.* latè *Zecch.in sua Rep. Eccl. in tit. de statu Illustrissimorum Cardin.* Imò hodie Cardinales sunt in possessione eligendi sibi Confessarium, etiam extra legationem, & extra Ecclesiam proprij tituli commorantes; neque subsunt Parocho quoad Sacramenta: & ità seruari testatur *P. Alph.de Leone par.2.cas.consc.recoll.4. num. 91.& recoll.6.nu.154.155.& 156. P.Molf.in sua sum.Theol.tract.4.cap.15. nu.34. Bonac.* post alios *disp.5.de Sacram.q.7.pun.3. Filliuc.tom.1.qq.Moral.tract.7.nu.131.* & alijs. His adde, quæ dicemus *sec.seq.vers.Ex hoc infertur.*

† Hanc eandem facultatem eligendi Confessa-
11 rium habent Cardinales pro suis familiaribus, vt habetur ex *Henriq.de pœnit.cap.13. nu.3. lit.S. & lit.Z.Reginald.in sua praxi lib.1.cap.5.sec.1.n.32. Molfes.in summa Theol.tract.1.cap.15.nu.25.& Alph.de Leone par.2.cas.consc.recoll.6. nu.141.& 144.* vbi etiam *nu.142.tract.de vicelegat.& num. 145.de Nuncijs.*

12 Tertiò infertur certum esse Patriarchas, seu Primates, Archiepiscopos, & Episcopos, & cæteros habentes iurisdictionem Episcopalem, & iurisdictionem ordinariam in foro pœnitentiali posse sibi eligere Confessarium, cui confiteantur. Vt est *tex.in d.cap.fin.* & ibi Doctores communitèr, *eo.tit. nostro.* Quod quidem verum esse dicimus, etiam si Episcopi, & alij eiusmodi supra relati confirmati tantùm sint, sed nondùm consecrati, nec possessionem adepti fuerint Episcopatus. Etenim Episcopus electus, & confirmatus quoad potestatem iurisdictionis, est verè Episcopus, & non habet proprium Sacerdotem, nisi Rom.Pontificem, quē cùm non possit semper habere paratum, ne pro dilatione pœnitentiæ immineat periculum animarum, permittitur Episcopis, & alijs Prælatis exemptis Confessarij electio, vt in *d.cap.fin. Molfes.in sua sum.Theol.tract.7.cap.15.n.49. P.Alph. de Leone, recoll.6.nu.13.par.2.cas.consc.* Ratio autem cur Episcopus si electus tantùm sit, & non confirmatus, non possit eligere sibi Confessarium, hæc est, quia Episcopi, Abbates, & alij similes, quamuis eligantur; non tamen possunt vti iurisdictione statim facta electione, nisi confirmentur, vt in *extrau.iniunctæ, de elect. in extrau.commun. Panor.in cap.transmissam, nu. 3. eo. tit.* & nos latè declarauimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ lib.1.cap.1.q.2.n.28.* vbi *nu.29.* Etiam ostendimus Romanum Pontificem non indigere cōfirmatione ad exercendam iurisdictionem: siquidem sola electione à duabus partibus Cardinalium, suffragium habentium de eo facta, plenam à Deo iurisdictionem accipit, & confirmatur, vt in *cap.in nomine Domini 23.d.* atque ideò Rom.Pontifex statim post eius electionem legitimè factam posset sibi eligere Confessarium, imò, & aliquando compelleretur, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus *illat. 1.*

† Adde, quod Episcopus non solùm pro se, sed etiā pro sua familia potest eligere Confessarium; sed
14 donec eligatur, familia ipsa subest Parocho: & extra Diœcesim debet confiteri approbatis ab Ordinario loci: quod quomodo procedat rectè declarat *Alph. de Leone par.2. cas.consc. recoll.6. nu.136 cum pluribus seqq.* vbi etiam explicat, qui veniant appellatione familiæ.

15 Hanc facultatem eligendi Confessarium habet Episcopus, etiam si Episcopatui renunciauerit, vt habetur ex *Henriq.lib.3.de pœnit. cap.13. nu.3. in Glosa, lit.R. Eman Sà in suis Aphorismis, nu.31. ver.Episcopis, Molfes.loc.cit.nu.4.& Alph. de Leone d.recoll.6.nu.10.* qui tamen *nu.16.* id limitat, in Episcopo, qui etiam renunciauit dignitati Episcopali; quoniam tunc non est amplius Prælatus, nec habet iurisdictionem habitualem, quæ satis esset ad habendam præfatam facultatem, vt mox dicemus. Vndè Episcopus, qui renunciauit Episcopatui, & dignitati Episcopali æquiparatur Episcopo degradato, qui priuatur non solùm iurisdictione; sed etiam dignitate, ac Prælatura, vt habetur ex *Filliuc.* post *Suar.* & alios *tom. 11. qq. moral.tract.7.nu.231.* Idem dicendum est de Episcopo, qui renūciauit Episcopatui, & Religionem fuit ingressus, & professionem emiserit, quia tunc habet proprium Sacerdotem, nempè Supe-

riorem Regularem, vt per *Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 16. & 17.* post *Sylu. in sum. ver. Confessor, 1. q. 8. in princ. ver. hoc autem priuilegium.*

16 Imò hanc eandem facultatem, quã habet Episcopus eligẽdi sibi Cõfessarium eam retinet, etiam si fuerit verbaliter depositus, vel suspensus, aut Episcopatu ob crimen priuatus: siquidem talis Episcopus retinet dignitatem Episcopalem, & priuatur vsu tantùm iurisdictionis, non autem priuilegio, cùm non habeat proprium Sacerdotem, nisi Rom. Pontificem, & Sum. eius Pœnitentiariũ, atque ideò militat ratio *d. cap. fin. eod. tit. nostro*, vt habetur ex *Filliuc. loc. cit. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 2. nu. 5. & Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 11. & 15.* vbi *n. 14.* idem dicendum putat de Episcopo titulari; atque ideò Episcopus titularis potest sibi eligere Confessarium, cui confiteatur: etenim huiusmodi Episcopus est verè Prælatus, in eo militat ratio allata in *prin. tex. in d. cap. fin.* & satis est si iurisdictionem habeat habitualem, ità contra *Palud. Molfes. d. tract. 7. cap. 15. n. 33. Reginal. lib. 1. sua prax. nu. 33. & Filliuc. d. nu. 231.* Quæ diximus de Episcopis extẽdimus ad Archiepiscopos, & Patriarchas; siquidem hi omnes sunt Episcopi, vt nos adnotauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœna, lib. 1. cap. 5. q. 2. nu. 4.* & supra diximus, *sec. 2. concl. 3.* Idem dicendum est de Abbatibus exemptis, & de alijs, qui iura Episcopalia, & quasi Episcopalem iurisdictionem habent, de quibus latius infra, Deo duce, dicemus. Et quamuis controuersia sit inter Doctores, quoad Vicarios generales Episcoporum: nam *Suar. d. disp. 27. sec. 2. nu. 8. Molf. d. cap. 15. nu. 37. Reginald. loc. cit. nu. 38. in fine, & Filliuc. vbi supra*, licèt velint, præfatos Vicarios non habere priuilegium eligendi Confessarium, dicentes eos non esse Prælatos, cùm iurisdictionem habeant non propriam, sed ex commissione, & hanc sententiam communem esse testatur *Molf. ibidem*; nihilominus contraria sententia nobis videtur probabilis, quam tenet *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 13. n. 3. in addit. lit. M. Eman. Sà in Aphoris. vers. Confessarius, nu. 1. Vgol. de potest. Episc. cap. 1. §. 7. vers. Vndecimò, Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 21.* Siquidem Vicarius generalis est

17 propriè Prælatus, & Ordinarius in tota Diœcesi, cùm sit in dignitate constitutus, & iurisdictionẽ habeat Ecclesiasticam cum administratione, vt habetur per *Fusc. de visit. lib. 1. cap. 15. num. 23.* & alios, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 54. n. 135.* & ex officio potest exponere, & approbare Confessarios pro alijs: ergo & eligere sibi potest Confessarium, & approbare pro se ipso; aliàs esset minoris conditionis: & hanc opinionem in vsu esse testatur idem *Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 23. & 24.* vbi *nu. 25. & 26.* id ampliat in Vicario Capituli, Sede vacante, & in Vicarijs aliorum Prælatorum habẽtium iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Abbates Sæculares exempti: ac in Vicarijs Ordinum militarium, dummodò sint Præsbyteri, vel sint in locis, vbi habent iurisdictionem spiritualem. Sed quicquid sit de vsu huius sententiæ; non tamen videtur de vigore iuris recedendum à priori opinione, cùm sit communis: & Vicarius generalis licèt sit Prælatus ordinarius, nihilominus non est Prælatus exemptus, & Episcopo est inferior, & propterea non includitur sub dispositione *d. cap. fin. eo. tit. nostro*; Nisi velimus dicere, quòd Vicarius Generalis induitur personam Episcopi, cùm idem sit auditorium Vicarij, & Episcopi, & Vicarius cum Episcopo vnum corpus faciant, vt post alios ostendimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœna, lib. 1. cap. 4. q. 2. nu. 5. & 6.* quibus adde, quæ habẽtur ex *Barb. d. alleg. 54. nu. 143.* qui cum *Menoch. cons. 51. nu. 16.* & alijs probat, quòd cum generalis Episcopi Vicarius, ipsius Episcopi repræsentet personam, & auctoritatem, eiusque locum teneat, debetur ei eadẽ prærogatiua, & honor, qui Episcopo debetur. Sed hæc ratio non conuincit, quoniam non ex hoc sequitur, Vicarium potiri omnibus priuilegijs, quibus de iure gaudet Episcopus, vt patet ex ijs, quæ colligit *Barb. d. alleg. 54. per totam*; eò magis, quia in eo cessat ratio periculi animarum, de qua habetur in *d. cap. fin.*

18 Sed supposito de consuetudine seruari posteriorem sententiam, est adnot. quòd sicut Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, & reliqui habentes iurisdictionem Episcopalem, atque ideò Abbates sæculares exempti, dum manent intra fines suarũ Diœcesum, & propriarum Prouinciarum, saltem dum Archiepiscopi, & Patriarchæ visitant possũt eligere quemlibet Sacerdotem, etiam non eorum subditum ratione originis, vel domicilij; dummodò eo tempore, quo eligitur maneat in propria Diœcesi: siquidem eo ipso quòd quis manet in Diœcesi etiam per horam, illa hora efficitur Episcopo subditus, ità vt possit ab eo approbari pro audienda confessione alicuius particularis, vel omnium, & sic etiam pro audienda confessione ipsius Episcopi, vt habetur ex *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. de pœnit. cap. 15. num. 33. Bonac. disp. 5. de sacram. q. 7. pun. 4. §. 1. nu. 16.* & alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precept. 2. lib. 7. cap. 2. n. 8.* & in specie loquens de Archiepiscopo existente in locis suffraganeorum tempore visitationis *Graff. in addit. decis. lib. 1. cap. 11. nu. 19.* quem citat *Alph. de Leone d. recoll. 6. n. 84. 85. & 86.* Et ampliat hoc idem dicendum esse de

19 legato à latere in sua Prouincia, & de Nuncijs Apostolicis; ità etiam, ac idem iudicium videtur ferri posse de Episcopi, & aliorum supra relatorũ Antistitum Vicarijs, vt existentes in proprijs Diœcesibus, vel Prouincijs, vt supra, possint sibi eligere Confessarium, etiam non approbatum, & non subditum, cui peccata cõfiteantur, dummodò talis Sacerdos in Confessarium assumptus maneat in locis, in quibus sunt Vicarij; siquidem militat eadẽ ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Nec hæc quę diximus aduersantur determinationi Sacræ Congregationis relatæ à *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec 4. nu. 8. & Fagund. d. cap. 2. n. 79. in fine*, quæ declarauit, non posse Episcopum eligere sibi nõ subditum absque approbatione; nam qui eligit non subditum, dum manet in propria

Diœ-

Diœcesi, etiam per modicum tempus, dicitur eligere subditum, vt rectè inquit *Alph. de Leone loco cit. nu. 73.* qui *nu. 74 cum pluribus seq.* Quoniam probat quoque Episcopos, extra Diœcesim degē-
20 tes posse eligere eorum subditos ratione veri, & proprij domicilij in Confessarios, licèt approbati nō sint ab Episcopo Diœcesis, in qua ipsi Episcopi reperiuntur; non tamen posse eligere non subditos citra approbationem illius Episcopi, intra cuius Diœcesim morantur; idem videtur dicendū de illorum Vicarijs extra Diœcesim existentibus, cùm militet eadem ratio. Et quemadmodū Episcopus, qui actu retinet Episcopatum, & manet intra fines suæ Diœcesis, potest eligere regularem Sacerdotem ex Religionibus exemptis absque approbatione Superioris Regularis, vt post alios idem *Alph. de Leone ibidem, n. 81.* non video quomodo id sit denegandum eius Vicario, supposito, quod Vicarij generales priuilegium habeant eligendi sibi Confessarium, vt in specie habetur ex eodem *Alph. de Leone loc. cit. nu. 90.* Dixi, *Episcopus qui actu retinet Episcopatum*; Nam Episcopus, qui renunciauit Episcopatui, aut sit titularis non potest eligere sibi Confessarium non approbatum, cùm huiusmodi Episcopi non habeant, nec subditos, nec iurisdictionē, vt habetur ex ipso *Alph. de Leone, par. 2. cas. consc. recoll. 6. nu. 87.* qui alios allegat, & *recoll. 89. vbi nu. 91.* ex his, quæ docet *Sanch. lib. 6. suæ sum. cap. 6. nu. 26. & seq.* Id limitat in Episcopis titularibus in partibus Infidelium; siquidem hi habent Diœcesim, & subditos, quamuis eò ire nequeant. Vndè si Sacerdotē subditum habeant extra Diœcesim, vel intra propriam Diœcesim occultè manentē non subditum, possunt illum sibi eligere in Confessarium, etiam si non sit approbatus, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus de Episcopis, qui actu retinent Episcopatum.

21 Quartò infertur, quod Prælati omnes exempti etiam Episcopis inferiores possint sibi eligere Confessarium, vt in *d. cap. fin. eo. tit. nostro.* Per Prælatos autem exemptos intelligimus non solùm Prælatos, qui iurisdictionem habent in foro interno, & externo simul, verùm etiam iurisdictionem habentes in foro externo tantùm: siquidem *text.* ille generaliter loquitur de Prælatis exemptis, nec distinguit; ergò generaliter est intelligendus de Prælatis exemptis, siuè iurisdictionem habeant in foro pœnitentiali, & interno, siuè in foro externo dumtaxat, & tàm de Prælatis sæcularibus, quàm Regularibus, vt supra exemptis, quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt in *l. de pretio, ff. de publ. in rem act.* Vndè Referendarij
22 cùm sint verè Prælati ab Episcopis exempti, & Romano Pontifici immediatè subiecti, & eiusdem commensales, vt notat *Ricch. in praxi var. resol. 30.* procul dubio possunt sibi eligere Confessarium, vt habetur ex *Zecch. in Rep. Eccles. cap. 10. num.* vbi *cap. 11. nu. 2. & cap. 12.* Idem dicendum esse probat de Auditoribus Rotæ, & de Prothonotarijs Apostolicis, modò incedant cum habitu, nempè cum mantelletto. Sunt etiam Prælati exempti Gubernator Vrbis, Auditor Cameræ, Clerici Cameræ, & alij similes, qui vtuntur mantelletto, & Rocchetto, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 2. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. num. 231. & Alph. de Leone d. recol. 6. num. 56. cum plur. seq.* qui *nu. 62.* inter Prælatos exemptos connumerat etiam Abbreuiatores, atque adeò huiusmodi Prælatos, inquit, posse absolui à Confessarijs, quos sibi eligunt ab omnibus peccatis, & censuris, etiam Rom. Pontifici reseruatis, exceptis illis, ab eodem recensitis ibidem, *num.* 58. In praxi tamen seruatur, vt tales Prælati non possint sibi eligere, nisi Confessarios ab Ordinario approbatos, vt testatur ipse *Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 103.* pro qua re citat etiam *Suar. & Filliuc. locis citandis.* Idem dicendum est de omnibus alijs non habentibus iurisdictionem Episcopalem ratione suæ Prælaturæ, vt idē *Alphon. ibi num. 102. ex Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec. 4. & Filliuc. tract. 7. sub num. 56.* Parochus autem cùm non sit Prælatus, nec exemptus licèt non possit sibi eligere Confessarium, vt latè habetur ex *Molfes. in sua sum. Theol. tract. 7. c. 15. num.* 38. & ex alijs contra *Panor. d. cap. fin.* Pos-
23 sunt tamen confiteri alterutrum, etsi quilibet pro sua Parochia sit approbatus; etiam si Parochi sint diuersorum Episcoporum, & id vigore consuetudinis scitæ, & toleratæ ab Episcopis, vt habetur ex *Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 5. cap. 19. vers. Nulla consuetudo.* Sic etiam conuicini Parochi possunt alterius Parochianos in confessione audire, dummodò Parochi non contradicant, vel quòd Episcopalis rathibitio præsumatur, & Pœnitentes id non agant, vt euadant iudicium proprij Parochi, vt habetur ex *Vgol.* qui testatur de communi, post *Palestrel. de offic. & potest. Episc. cap. 7. num. 7. Possenin. de offic. curati, cap. 7. num. 7. in fine*, & ita de consuetudine seruari in *Hispan.* testatur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 7. cap. 2. num. 37. in fine, & Alph. de Leone de cas. consc. par. 2. recoll. 4. num. 81. & 82. & recoll. 6. num. 101.* vbi ait, quòd Parochi hodie non possunt confiteri, nisi Confessario approbato ab Episcopo. Et nunc est opinio iam damnata à S.P. Alex. VII., quæ est prop. 16. nempè. *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

24 Regularium denique Præpositi Generales cùm sint citra omnem controuersiam Prælati exempti, possunt sibi Confessarium eligere, vt colligitur ex *text. in d. cap. fin. eo. tit. nostro*: Sic etiam Prouinciales, Guardiani, Præpositi, & similes, cùm sint verè Prælati exempti, & iurisdictionem habeant quasi Episcopalem, ita vt Episcopo non sint subiecti, possunt sibi eligere Confessarium cui confiteantur: siquidem comprehenduntur sub dispositione, & priuilegio *d. cap. fin.* eodem modo, quo sub eo comprehenduntur præfati Regularium Generales. Vndè huiusmodi

riorem Regularem, vt per *Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 16. & 17. post Syl. in sum. ver. Confessor, 1. q. 8. in princ. ver. hoc autem priuilegium.*

16 Imò hanc eandem facultatem, quā habet Episcopus eligēdi sibi Cōfessarium eam retinet, etiam si fuerit verbalitèr depositus, vel suspensus, aut Episcopatu ob crimen priuatus: siquidem talis Episcopus retinet dignitatem Episcopalem, & priuatur vsu tantùm iurisdictionis, non autem priuilegio, cùm non habeat proprium Sacerdotem, nisi Rom. Pontificem, & Sum. eius Pœnitentiariū, atque ideò militat ratio *d. cap. fin. eod. tit. nostro*, vt habetur ex *Filliuc. loc. cit. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 2. nu. 5. & Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 11. & 15.* vbi *n. 14.* idem dicendum putat de Episcopo titulari; atque ideò Episcopus titularis potest sibi eligere Confessarium, cui confiteatur: etenim huiusmodi Episcopus est verè Prælatus, in eo militat ratio allata in *prin. tex. in d. cap. fin.* & satis est si iurisdictionem habeat habitualem, ità contra *Palud. Molfes. d. tract. 7. cap. 15. n. 33. Reginal. lib. 1. sua prax. nu. 33. & Filliuc. d. nu. 231.* Quæ diximus de Episcopis extēdimus ad Archiepiscopos, & Patriarchas; Siquidem hi omnes sunt Episcopi, vt nos adnotauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ, lib. 1. cap. 5. q. 2. nu. 4.* & supra diximus, *sec. 2. concl. 3.* Idem dicendum est de Abbatibus exemptis, & de alijs, qui iura Episcopalia, & quasi Episcopalem iurisdictionem habent, de quibus latius infra, Deo duce, dicemus. Et quamuis controuersia sit inter Doctores, quoad Vicarios generales Episcoporum: nam *Suar. d. disp. 27. sec. 2. nu. 8. Molf. d. cap. 15. nu. 37. Reginald. loc. cit. nu. 38. in fine, & Filliuc. vbi supra*, licèt velint, præfatos Vicarios non habere priuilegium eligendi Confessarium, dicentes eos non esse Prælatos, cùm iurisdictionem habeant non propriam, sed ex commissione, & hanc sententiam communem esse testatur *Molf. ibidem*; nihilominus contraria sententia nobis videtur probabilis, quam tenet *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 13. n. 3. in addit. lit. M. Eman. Sà in Aphoris. vers. Confessarius, nu. 1. Vgol. de potest. Episc. cap. 1. §. 7. vers. Vndecimò, Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 21.* Siquidem Vicarius generalis est

17 propriè Prælatus, & Ordinarius in tota Diœcesi, cùm sit in dignitate constitutus, & iurisdictionē habeat Ecclesiasticam cum administratione, vt habetur per *Fusc. de visit. lib. 1. cap. 15. num. 23.* & alios, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 54. n. 135.* & ex officio potest exponere, & approbare Confessarios pro alijs: ergo & eligere sibi potest Confessarium, & approbare pro se ipso; aliàs esset minoris conditionis: & hanc opinionem in vsu esse testatur idem *Alph. de Leone d. recoll. 6. nu. 23. & 24.* vbi *nu. 25. & 26.* id ampliat in Vicario Capituli, Sede vacante, & in Vicarijs aliorum Prælatorum habētium iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Abbates Sæculares exempti: ac in Vicarijs Ordinum militarium, dummodò sint Præsbyteri, vel sint in locis, vbi habent iurisdictionem spiritualem. Sed quicquid sit de vsu huius sententiæ; non tamen videtur de vigore iuris recedendum à priori opinione, cùm sit communis: & Vicarius generalis licèt sit Prælatus ordinarius, nihilominus non est Prælatus exemptus, & Episcopo est inferior, & propterea non includitur sub dispositione *d. cap. fin. eo. tit. nostro*; Nisi velimus dicere, quòd Vicarius Generalis induitur personam Episcopi, cùm idem sit auditorium Vicarij, & Episcopi, & Vicarius cum Episcopo vnum corpus faciant, vt post alios ostendimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ, lib. 1. cap. 4. q. 2. nu. 5. & 6.* quibus adde, quæ habētur ex *Barb. d. alleg. 54. nu. 143.* qui cum *Menoch. cons. 51. nu. 16.* & alijs probat, quòd cum generalis Episcopi Vicarius, ipsius Episcopi repræsentet personam, & auctoritatem, eiusque locum teneat, debetur ei eadē prærogatiua, & honor, qui Episcopo debetur. Sed hæc ratio non conuincit, quoniam non ex hoc sequitur, Vicarium potiri omnibus priuilegijs, quibus de iure gaudet Episcopus, vt patet ex ijs, quæ colligit *Barb. d. alleg. 54. per totam*; eò magis, quia in eo cessat ratio periculi animarum, de qua habetur in *d. cap. fin.*

18 Sed supposito de consuetudine seruari posteriorem sententiam, est adnot. quòd sicut Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, & reliqui habentes iurisdictionem Episcopalem, atque ideò Abbates sæculares exempti, dum manent intra fines suarū Diœcesum, & propriarum Prouinciarum, saltem dum Archiepiscopi, & Patriarchæ visitant possūt eligere quemlibet Sacerdotem, etiam non eorum subditum ratione originis, vel domicilij, dummodò eo tempore, quo eligitur maneat in propria Diœcesi: siquidem eo ipso quòd quis manet in Diœcesi etiam per horam, illa hora efficitur Episcopo subditus, ità vt possit ab eo approbari pro audienda confessione alicuius particularis, vel omnium, & sic etiam pro audienda confessione ipsius Episcopi, vt habetur ex *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. de pœnit. cap. 15. num. 33. Bonac. disp. 5. de sacram. q. 7. pun. 4. §. 1. nu. 16.* & alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precept. 2. lib. 7. cap. 2. n. 8.* & in specie loquens de Archiepiscopo existente in locis suffraganeorum tempore visitationis *Graff. in addit. decis. lib. 1. cap. 11. nu. 19.* quem citat *Alph. de Leone d. recoll. 6. n. 84. 85. & 86.* Et ampliat hoc idem dicendum esse de

19 legato à latere in sua Prouincia, & de Nuncijs Apostolicis; ità etiam, ac idem iudicium videtur ferri posse de Episcopi, & aliorum supra relatorū Antistitum Vicarijs, vt existentes in proprijs Diœcesibus, vel Prouincijs, vt supra, possint sibi eligere Confessarium, etiam non approbatum, & non subditum, cui peccata cōfiteantur, dummodò talis Sacerdos in Confessarium assumptus maneat in locis, in quibus sunt Vicarij; siquidem militat eadē ratio, *arg. tex. in l. illud. ff. ad leg. Aquil.* Nec hæc quę diximus aduersantur determinationi Sacræ Congregationis relatæ à *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec 4. nu. 8. & Fagund. d. cap. 2. n. 79. in fine*, quæ declarauit, non posse Episcopum eligere sibi nō subditum absque approbatione; nam qui eligit non subditum, dum manet in propria Diœ-

Diœcesi, etiam per modicum tempus, dicitur eligere subditum, vt rectè inquit *Alph. de Leone loco cit. nu.* 73. qui *nu.* 74 *cum pluribus seq.* Quoniam probat quoque Episcopos, extra Diœcesim degē-
20 tes posse eligere eorum subditos ratione veri, & proprij domicilij in Confessarios, licèt approbati nō sint ab Episcopo Diœcesis, in qua ipsi Episcopi reperiuntur; non tamen posse eligere non subditos citra approbationem illius Episcopi, intra cuius Diœcesim morantur; idem videtur dicendū de illorum Vicarijs extra Diœcesim existentibus, cùm militet eadem ratio. Et quemadmodū Episcopus, qui actu retinet Episcopatum, & manet intra fines suæ Diœcesis, potest eligere regularem Sacerdotem ex Religionibus exemptis absque approbatione Superioris Regularis, vt post alios idem *Alph. de Leone ibidem, n.* 81. non video quomodo id sit denegandum eius Vicario, supposito, quod Vicarij generales priuilegium habeant eligendi sibi Confessarium, vt in specie habetur ex eodem *Alph. de Leone loc. cit. nu.* 90. Dixi, *Episcopus qui actu retinet Episcopatum*; Nam Episcopus, qui renunciauit Episcopatui, aut sit titularis non potest eligere sibi Confessarium non approbatum, cùm huiusmodi Episcopi non habeant, nec subditos, nec iurisdictionē, vt habetur ex ipso *Alph. de Leone, par.* 2. *cas. consc. recoll.* 6. *nu.* 87. qui alios allegat, & *recoll.* 89. *vbi nu.* 91. ex his, quæ docet *Sanch. lib.* 6. *suæ sum. cap.* 6. *nu.* 26. *& seq.* Id limitat in Episcopis titularibus in partibus Infidelium; siquidem hi habent Diœcesim, & subditos, quamuis eò ire nequeant. Vndè si Sacerdotē subditum habeant extra Diœcesim, vel intra propriam Diœcesim occultè manentē non subditum, possunt illum sibi eligere in Confessarium, etiam si non sit approbatus, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus de Episcopis, qui actu retinent Episcopatum.

21 Quartò infertur, quod Prælati omnes exempti etiam Episcopis inferiores possint sibi eligere Confessarium, vt in *d. cap. fin. eo. tit. nostro.* Per Prælatos autem exemptos intelligimus non solùm Prælatos, qui iurisdictionem habent in foro interno, & externo simul, verùm etiam iurisdictionem habentes in foro externo tantùm: siquidem *text.* ille generaliter loquitur de Prælatis exemptis, nec distinguit; ergò generaliter est intelligendus de Prælatis exemptis, siuè iurisdictionem habeant in foro pœnitentiali, & interno, siuè in foro externo dumtaxat, & tàm de Prælatis sæcularibus, quàm Regularibus, vt supra exemptis, quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt in *l. de pretio, ff. de publ. in rem act.* Vndè Referendarij
22 cùm sint verè Prælati ab Episcopis exempti, & Romano Pontifici immediatè subiecti, & eiusdem commensales, vt notat *Ricch. in praxi var. resol.* 30. procul dubio possunt sibi eligere Confessarium, vt habetur ex *Zecch. in Rep. Eccles. cap.* 10. *num.* vbi *cap.* 11. *nu.* 2. *& cap.* 12. Idem dicendum esse probat de Auditoribus Rotæ, & de Prothonotarijs Apostolicis, modò incedant cum habitu, nempè cum mantelletto. Sunt etiam Prælati exempti Gubernator Vrbis, Auditor Cameræ, Clerici Cameræ, & alij similes, qui vtuntur mantelletto, & Rocchetto, vt habetur ex *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 27. *sec.* 2. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *num.* 231. *& Alph. de Leone d. recol.* 6. *num.* 56. *cum plur. seq.* qui *nu.* 62. inter Prælatos exemptos connumerat etiam Abbreuiatores, atque adeò huiusmodi Prælatos, inquit, posse absolui à Confessarijs, quos sibi eligunt ab omnibus peccatis, & censuris, etiam Rom. Pontifici reseruatis, exceptis illis, ab eodem recensitis ibidem, *num.* 58. In praxi tamen seruatur, vt tales Prælati non possint sibi eligere, nisi Confessarios ab Ordinario approbatos, vt testatur ipse *Alph. de Leone d. recoll.* 6. *nu.* 103. pro qua re citat etiam *Suar. & Filliuc. locis citandis.* Idem dicendum est de omnibus alijs non habentibus iurisdictionem Episcopalem ratione suæ Prælaturæ, vt idē *Alphon. ibi num.* 102. *ex Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 28. *sec.* 4. *& Filliuc. tract.* 7. *sub num.* 56. Parochus autem cùm non sit Prælatus, nec exemptus licèt non possit sibi eligere Confessarium, vt latè habetur ex *Molfes. in sua sum. Theol. tract.* 7. *c.* 15. *num.* 38. & ex alijs contra *Panor. d. cap. fin.* Pos-
23 sunt tamen confiteri alterutrum, etsi quilibet pro sua Parochia sit approbatus; etiam si Parochi sint diuersorum Episcoporum, & id vigore consuetudinis scitæ, & toleratæ ab Episcopis, vt habetur ex *Azor. tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 5. *cap.* 19. *vers. Nulla consuetudo.* Sic etiam conuicini Parochi possunt alterius Parochianos in confessione audire, dummodò Parochi non contradicant, vel quòd Episcopalis rathibitio præsumatur, & Pœnitentes id non agant, vt euadant iudicium proprij Parochi, vt habetur ex *Vgol.* qui testatur de communi, post *Palestrel. de offic. & potest. Episc. cap.* 7. *num.* 7. *Possenin. de offic. curati, cap.* 7. *num.* 7. *in fine*, & ita de consuetudine seruari in *Hispan.* testatur *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 37. *in fine, & Alph. de Leone de cas. consc. par.* 2. *recoll.* 4. *num.* 81. *&* 82. *& recoll.* 6. *num.* 101. vbi ait, quòd Parochi hodie non possunt confiteri, nisi Confessario approbato ab Episcopo. Et nunc est opinio iam damnata à S.P. Alex. VII., quæ est prop. 16. nempè. *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

24 Regularium denique Præpositi Generales cùm sint citra omnem controuersiam Prælati exempti, possunt sibi Confessarium eligere, vt colligitur ex *text. in d. cap. fin. eo. tit. nostro*: Sic etiam Prouinciales, Guardiani, Præpositi, & similes, cùm sint verè Prælati exempti, & iurisdictionem habeant quasi Episcopalem, ita vt Episcopo non sint subiecti, possunt sibi eligere Confessarium cui confiteantur: siquidem comprehenduntur sub dispositione, & priuilegio *d. cap. fin.* eodem modo, quo sub eo comprehenduntur præfati Regularium Generales. Vndè huiusmodi

modi

modi Superiores Regulares possunt sibi eligere in Confessarium ex suis subditis, etiam non approbatum: etenim cùm habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, sicut Episcopus potest eligere sibi subditum, etiam non approbatum; ita quoq; dicendum est de Superioribus, & Prælatis Regularibus; quoniam eo ipso, quòd sibi eligunt Sacerdotem non approba tum in Confessarium censentur illum approbare, vt patet ex ijs, quæ habentur ex *Molfes. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 15. num. 42. & Alph. de Leone d. recoll. 6. num. 91.*

25 Imò Superiores Regulares possunt sibi eligere in Confessarium non solùm sibi subditum; sed etiam Sacerdotem sæcularem, etiam si non sit approbatus ab Episcopo, vt habetur ex *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 62. art. 4. & 5. Zanard. 1. par. Director. Confessar. de sacram. pœnit. cap. 26. vers. Tertio deduco, Fagund. d. cap. 2. num. 12. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec. 6. num. 4. Mirand. tom. 1. q. 45. art. 11. concl. 2. Barb. de offic. & potest. Epis. alleg. 25. nu. 45. & Bonac. disp. 5. de sacr. q. 7. §. 2. num. 25.* Item Superiores Regulares habent facultatem quoque eligendi sibi in Confessarios Sacerdotes regulares etiam alterius Religionis, vt per *Rodriq.* & nonnullos alios Doctores supra relatos. Est tamen verum, quod quotiescunq; eliguntur Confessores Regulares alterius Ordinis ab ipsis Superioribus Regularibus, præfati Confessores debent esse approbati ab eorum Ordinarijs, vt habetur ex *Rodriquez*, & ex nonnullis alijs supra citatis, ac ex *Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 11. num. 35. & 36.* qui rationem diuersitatis assignans hanc esse ait, quòd à *Concil Trid. sess. 23. cap. 15.* relinquitur tantùm facultas Regularibus eligendi Confessarium non approbatum ab Episcopo, non autem eligendi Confessarium non approbatum simpliciter, & ita putat intelligendum esse *Suar. d. disp. 28. sec. 6. Graff. par. 1. Suar. decis. lib. 8. cap. 13. num. 55. & lib. 3. cap. 5. nu. 107. Molf. d. cap. 15. num. 45.* & alios docentes, Regulares posse eligere non approbatum simpliciter: siquidem Religiosi, si ante Concil. Trid. non poterant confiteri Religioso approbato; ita nec post Concil. cùm Concilium non tribuat illis facultatem, quam prius non habebant, vt habetur ex *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 62. art. 4. Tambur. de iure Abbat. disp. 6. q. 6. num. 4. & 9.* cum alijs, quos allegat.

26 Quæ diximus de Superioribus Regularibus, qui facultatem habent eligendi sibi Confessarium, cui confiteantur, extendimus ad eosdem Superiores, vt valeant concedere de iure licentiam eorum subditis eligendi sibi Confessarium; quoniam tunc possunt sibi eligere in Confessarium, non solùm Sacerdotem sæcularem non approbatum ab Episcopo; sed etiam Sacerdotem Regularem alterius Ordinis, approbatum tamen à suo Superiore modo supra explicato: etenim de iure quilibet habens ordinariam iurisdictionem facultatem tribuere potest suis subditis eligendi sibi Confessarium, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 1. Alph. de Leone d. recoll. 6. sub num. 5. & recoll. 11. sub num. 17.* Hæc autem facultas eligendi in Confessarium Sacerdotem sæcularem etiam non approbatum ab Episcopo, aut Sacerdotem Regularem alterius Ordinis pòtest concedi dupliciter à Superioribus Regularibus suis subditis: expressè scilicèt modo supradicto, & tacitè, nempè quando Religiosus, præuia licentia Superioris iter agit, aut peregrinatur, vel manet in loco distanti à Monasterio absque socio eiusdem Religionis, cui possit confiteri, vt habetur ex *Rodriq tom. 1. qq. Regular. q. 62. art. 5. Peregr. in compend. priuileg. nostræ Congr. ver. Absolutio quoad fratres §. 2. in scholio, & Graff. par. 1. decis. lib. 3. cap. 5. sub num. 108.* Aut denique vbi Superior Regularis concedit subdito simpliciter facultatem eligendi Confessarium, vt per *Coriolan. de casib. reseruat. part. 1. sec. 3. art. 13. Bonac. de sacram. disp. 5. q. 7. pun. 2. sub num. 25. & Alph. de Leone d. recoll. 11. num. 22.* qui etiam *num. 23.* ex communi Doctor. sententia id limitat, vbi talis Religiosus haberet socium eiusdem Ordinis, qui Sacerdos sit, quoniam tunc non censeretur Superior concessisse licentiam tali Religioso confitendi Sacerdoti sæculari, aut Regulari alterius Ordinis, sed omninò teneretur confiteri socio eiusdem Ordinis.

27 Imò, & ipse Superior quamuis de rigore iuris possit sibi eligere in Confessarium Sacerdotem sæcularem, vel Religiosum alterius Ordinis ad sui libitum, licet habeat copiam Sacerdotum sui Ordinis, cum Superior Regularis possit se ipsum & subditum subijcere Episcopis, & alijs pro absolutione, etiam in ijs, à quibus intra Ordinem possunt absolui, ac dispensari, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. lib. 6. cap. 13. num. 3. in Addit. litt. P. in fine, & Bonac. de sacram. disp. 5. q. 7. pun. 1. nu. 37.* Nihilominus est valdè conueniens, vt si habeat copiam Sacerdotum sui Ordinis, eligat sibi in Confessarium vnum ex illis, vt per *Molfes. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 15. num. 44. & seq.* quem refert *Alphon. de Leone d. recoll. 11. nu. 24.* eo magis quòd secundum sententiam aliquorum, Sacerdotes, qui eliguntur à Regularibus extra Ordinem non possunt absoluere illos à casibus reseruatis in Religione, nec à reseruatis Summo Pontifici, vt tenet *Rodriq. d. q. 62. art. 5.* & alij, quos refert idem *Alphon. de Leone d. recol. 6. num. 133. & 134. & recoll. 11. num. 31. & 34.* Quamuis ipse oppositam sententiam tueatur. Est tamen verum, quòd hæc, quæ diximus de Regularibus, quibus facultas conceditur eligendi Confessarium, sunt modificanda secundum constitutiones Religionum, & priuilegia, quæ Religionibus conceduntur: nam si aliqua Religionis cōstitutione Apostolica auctoritate confirmata ea prohibeantur, standum est constitutioni, quæ cùm supponatur confirmata per Sedem Apostolicam præualet, ac derogat iuri communi, vt per *Molfes. loco citato, & Coriolan. d. art. 13. in prin.*

28 Vndè in Decretis Capitulorum Generalium nostræ Congregationis extant Decreta duo, *par. 1. cap. 6. nu. 1. & 2.* tenoris sequentis, *Nemo nostrum*

sua

sua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, sed ijs, tantùm modo nostratibus Confessarijs, qui à Præposito domus fuerint designati, non obstante quocunque priuilegio, cui ex nunc totius Religionis nomine renunciamus, ac cedimus. Imò neque alicui vnius domus Confessario alterius domus confiteri liceat. Quod primum decretum inquit *Peregr. in Commentar. ad nostras constit. par.* 1. *cap.*9.§.1. probabiliorem sibi videri sententiam, quæ se habet præfatum decretum comprehendere nostros Prælatos, ita vt prohibitum sit P. Generali, & Præpositis localibus confiteri Confessoribus extra Religionem. Et §. 2. inquit pariter, Præpositos locales non posse concedere licentiam vni ex nostris sibi subdito, vt confiteri possit Confessario extra Religionem nostram citra necessitatem aliquam. Et denique circa secundum decretum putat ex præsumpta voluntate Superioris, posse aliquem vnius domus confiteri Confessario alterius domus aliquo casu, sed non sæpè, quamuis contrarium videatur docere, *Alphon. de Leone d. recoll.* 11. *num.*27. vbi pro sua allegat *Tambur. de iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 6. *quæsito* 10. *circa fin.* qui *q.*8. *num.*5. ait satis esse, si dicta licentia sit tradita à Superiore Prælato, & propterea non exigi hoc casu facultatem Prælati localis. Imò ipse *Alphon.* ibi *nu.*29. probat, quod non obstante tali prohibitione potest Superior eligere sibi Confessarium extra Religionem, quando reperiretur in aliquo Monasterio, vbi duo, vel tres sint Sacerdotes Confessarij, & periculum immineat alicuius mali, si ipsis confiteatur. His adde, quæ diffusè habentur per eundem *Alphon. de Leone d. recoll.* 11. *à num.* 92. *vsque ad num.* 106. vbi latè tractat de facultate, quam habent Superiores locales pro eligendo Confessarium, & *num.* 106. *vsque ad num.* 121. inclusiuè, vbi agit quoque de Regulari hospite habente facultatem à suo Superiore eligendi quemcunq; Confessarium, an possit eligere Confessarium alterius Religionis, si per transitum reperiatur in aliquo Monasterio sui Ordinis. De Vicarijs denique Prioribus, & de alijs quouis nomine post Superiores locales primum locum habentibus, an & quando possint sibi eligere Confessarios, latè tractat idem *Alph. ibi recoll* 6. *nu.* 36. vbi etiam *num.* 146. *&* 148. probat priuilegium eligendi Confessarium pro se, & familia posse concedi Laico, vt de Imperatore, Regibus, & similibus *Magnat.* testatur *Henriq. lib.* 3. *de pœnit. cap.* 13. *num.* 1. *in fine.*

An dentur casus, in quibus alijs fidelibus præter enumeratos in præcedenti sec. licitum sit de iure, aut consuetudine aliqua Confessarium sibi eligere citra proprij Sacerdotis licentiam.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Habentes solùm venialia, vel mortalia alias ritè confessa, sibi possunt eligere Confessarium, cui confiteantur citra omnem licentiam proprij Sacerdotis. Sed obstat Decretum S. P. Inn. XI.*

2 *Omnis Sacerdos etiam excommunicatus non toleratus, nec approbatus in casu extremæ necessitatis absoluere potest ab omnibus peccatis, & censuris etiam reseruatis. Et quare.*

3 *Sacerdos simplex non approbatus absoluere nõ potest in articulo mortis à peccatis mortalibus, præsente Sacerdote approbato, vel si facilis sit ad ipsum recursus, idemque dicendum est in non Parocho, præsente Parocho.*

4 *Cardinales possunt de consuetudine sibi eligere Confessarium, non præsumpta, seu vt est signum, coniectura, & interpretatio voluntatis concedentis.*

5 *Vagabundi, Mercatores, & Scholastici Viatores de eadem consuetudine facultatem habent eligendi sibi Confessarium.*

6 *In quibus casibus detur electio Confessoris citra licentiam proprij Sacerdotis.*

7 *Quibus in casibus detur pœnitenti legitima causa, vel se gerendi tanquam si non haberet copiam Confessarij, vel petendi a proprio Superiore licentiam eligendi sibi Confessarium.*

8 *Hodie quilibet confiteri potest non solùm Religiosis Confessarijs, sed etiam omnibus approbatis citra licentiam proprij Sacerdotis extra suam Ecclesiam.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè. Etenim habentes sola peccata venialia, vel mortalia, aliàs ritè confessa possunt eligere Confessarium, etiam non approbatum ab Ordinario, cui confiteantur, citra omnem licentiam proprij Sacerdotis. Ita *Suar. in* 3. *par. tom.*4. *disp.*21. *sec.*2. *ad fin. & disp.*27. *sec.*2. *&* 3. *Caiet. ver. Absolutio à peccatis, cap.* 2. *Coninch. de sacram. disp.*8. *dub.*8. *Vasq. in* 3. *par. tom.*4. *q.* 91. *art.*1. *dub.*4. *Reginald. lib.*1. *suæ sum. num.*31. 32. *&* 33. *Bonac. de Ministr. sacram. pœnit. disp.* 5. *q.*7. *pun.*3. *Henriq. lib.* 3. *de pœnit. cap.*5. *num.*4. *Ledes. Cano, Palud.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.*2. *lib.*7. *cap.*1. *sub num.*15. Rationem quidam hanc esse volunt, quoniam ad absoluendum eo casu non exigitur iurisdictio, sed satis est voluntaria subiectio pœnitentis. Sed hæc ratio videtur expressè contra *Concil. Trid. sess.*14. *cap.*7. vbi absolutè, ac generaliter decreuit, Ministrum Sacramenti pœnitentiæ debere habere iurisdictionem, ergò absolutè, ac generaliter est intelligendum: siquidem lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, & quando non distinguit, neque excipit, nec nos distinguere, & excipere debemus, *l.* 1. §. *generaliter, ff. de legat. præst. & l. de pretio, ff. de publ. in rem act.* Quamuis dicebat *Suar. vbi supra, disp.*24. *sec.*2. *num.*8. quem sequitur *Fagund. d. num.*15. quòd circa peccata venialia, & mortalia iam ritè confessa, & absoluta, omnibus Sacerdotibus censetur data iurisdictio ab Ecclesia, modò de illis tantùm fiat confessio. Eodem
2 modo omnis Sacerdos etiam excommunicatus non

non toleratus, nec approbatus potest absoluere in casu extremæ necessitatis ab omnibus peccatis mortalibus, & censuris, etiam reseruatis; non ex vi iuris Diuini, & ordinationis suæ, quasi ex vi ordinationis iure Diuino accipiant Sacerdotes iurisdictionem in habitu, quæ eodem iure ex consuetudine Ecclesiæ in mortis articulo possit exire in actum, vt docet *Nauar. in Man.cap.27. num.270. §.7. Palud.in 4.d.17.q.2.art.2. concl.2.* Sed ex eo quòd iurisdictio illa datur omni Sacerdoti, etiam non approbato in articulo mortis iure tantùm Ecclesiastico, vt rectè habetur ex *Soto in 4. d.18. q.4.art.4. vers. At verò Petr. Soto de confes. lect. 5. & 6. Ledes.2. par. 4.q.7. art.6. Henr. lib.3. de pœnit.cap.11. num.2.Couar.in cap. Alma mater 1.par.§.6. num.8.* & ex alijs, quos refert *Fagund.d.cap.1.sub nu.16.* vbi etiam *nu.19.* ait, quòd huiusmodi Sacerdos simplex, & non

3 approbatus nō potest absoluere in articulo mortis constitutum à peccatis mortalibus non dum confessis, præsente Sacerdote approbato; aut facilis sit recursus ad approbatum: siquidem præfertur approbatus non approbato: & idem dicendum esse inquit de Parocho quando adest non Parochus, licèt approbatus sit, nisi id fiat de licentia Parochi, vt habetur per *Bellan. tom.2. de sacram. disp.8. de Ministro, dub.2. num.16. Suar. in 3.par.tom.4. disp.26.sec.4.num.4.* & nos infra latius dicemus *sec.8. concl.1. lim.4.* Etenim iurisdictio in articulo necessitatis datur ab Ecclesia cuilibet Sacerdoti simplici, vt in *Concil. Trid. sess. 14. de casuum reseruatione cap. 7.* Vndè si adsit Parochus, vel alius qui habet iurisdictionem, non potest simplex Sacerdos absoluere; quoniam iam non est articulus necessitatis, *arg. text.in c. Presbyter, 26. q.6.* & si adsit approbatus non potest absoluere simplex Sacerdos; nisi superueniat approbatus, aut Parochus postquam Sacerdos simplex non approbatus cæpit audire confessionem; quoniam tunc acquisiuit ius. Non tamen ita esse ait idem *Fagund. loco cit. num.20.* de Sacerdote simplici, non exposito, nec approbato absoluente à peccatis venialibus, vel à mortalibus iam confessis: nam potest ab illis absoluere, etiam præsente Sacerdote approbato, vel Parocho: siquidem facultas illa, ac iurisdictio absolutè conceditur illis ab Ecclesia; & propterea non est cur restringatur ad extremam necessitatem alterius Confessarij: eò maximè, quia peccata illa non sunt materia necessaria Sacramenti pœnitentiæ. Non tamen consuetudo aliqua satis est ad tribuendam iurisdictionem in præfatis casibus: nam consuetudo per se sumpta non potest tribuere facultatem eligendi Confessorem sine licentia Parochi; quoniam id esset contra ius Diuinum: omnes enim habent proprium Sacerdotem, excepto Romano Pontifice, vt in *cap. 2. supra eo. tit. nostro.* Vndè consuetudo absoluendi in præfatis casibus à simplici Sacerdote est sufficiens signum facultatis concessæ à Pastoribus, & nunquam reuocatæ. Sic etiam consuetudo vt Parochi, vel alij simplices Sacerdotes eligant sibi Confessarium citrà licentiam Episcopi, indicat adfuisse consensum Superiorum, & non esse reuocatum. Ità *Filliuc. post Suar.* & alios *tom.1. qq. moral.tract.7.nu.233. & 234.* Sed iam diximus *disp. 3.sect.1.n.104.* obstare decretum S.P.Inoc.XI. circa absolutionem simplicis Sacerdotis à venialibus, &c. vbi sunt verba formalia eiusdem decreti, quo reuocatur omnis facultas; & meus patruus benè respondet contrà rationem, contrarium dicentium sic inquiens vt supra. Sed hæc ratio videtur expressè contrà *Conc.Trid.sess.14.cap.7.* vbi absolutè, ac generalitèr decreuit, *Ministrum Sacramenti pœnitentiæ debere habere iurisdictionem, ergò absolutè, & generalitèr est intelligendum, &c.*

4 Ex hoc infertur, quòd illi qui docent, Cardinales ex consuetudine sibi eligere Confessarium non sunt intelligendi de consuetudine per se sumpta, sed de consuetudine, vt est signum, coniectura, ac interpretatio talem facultatem concedentis: siquidem consuetudo, vt consuetudo non potest tribuere hanc facultatē, vt supra diximus, & expressè habetur ex *Henriq.lib.3.de pœnit.cap.8. n.2.litt.T.Suar.in 3.par.tom.4.disp.27.sec.3. Molfes.in sua sum.tract.7.cap.15.nu.56.* quos refert, & sequitur *Alph.de Leone par.2.cas.consc.recoll.6.sub nu.150.cum plurib.seq.* vbi post *Molf.* addit, quòd, ad inducendā consuetudinem eligendi sibi Confessarium requiritur scientia Superioris, & non est satis ratihabitio de futuro: & quòd requirantur plures actus, & aliquod signum externum, ex quo sufficienter colligatur concessio facultatis: nec sufficit taciturnitas, ac patientia Superioris, ad quod allegat *Bonac.disp.5.de sacram. q.7. par. 4.§.1.nu.14.& Filliuc.d.tract.7.num.133.* Semper tamen dicta consuetudo pendet in esse, & conseruari à voluntate Superioris: itaut possit ab eo quandocunque reuocari, cùm pendeat à voluntate Superioris scientis, & tacentis, vt per *Suar. loco cit.nu.6.& Alph.de Leon.d.recoll.6.sub n.153.* Imò præfata facultas potest à Rom. Pontifice reuocari, etiam in illis duobus supra relatis casibus, vt latè probat *Fagund.de precep.Eccl.præcep.2.lib. 7.cap.1.n.18.* Adde hic, quæ supra adnotauimus, *sec.3.concl.3.illat.2.* vbi probabilitèr probauimus, Cardinales habere facultatem eligendi Confessarium etiam de iure per illa verba, *cap.fin. eo.tit. nostro, Permittimus Episcopis, & alijs Superioribus, &c.* Et id licèt Confessarius non sit approbatus, & vlterius possit eos absoluere à reseruatis Rom. Pontifici, ità *Suar.d.disp.27.sec.4.n.4.* quem refert *Alph.de Leone loc.cit.nu.158.* Idem dicendum est de Vagabundis, quos Doctores dicunt de consuetudine habere facultatem eligendi Confessariū, sicut Mercatores, Viatores Scholastici, & qui aliā patriam quærunt, vt ibi domicilium figant, de quibus *Suar.* vbi supra, *nu.13.Tolet.lib.1 sua sum. cap.13. vers. Secundus casus, & Filliuc. d. tract.7. nu.292.& seq.* Non enim debent intelligi de cōsuetudine præcisè sumpta, sed prout est signum voluntatis Superioris, qui talem facultatem tacitè, vel expressè illis concessit modò supra explicato. Et denique eodem modo interpretandi sūt Docto-

Doctores, dicentes, Sacerdotes posse eligere quẽlibet de expositis, etiam de aliena Parochia, dũmodò sint eiusdem Episcopatus, ex cõsuetudine, vt habetur ex *Nauar. Soto*, & alijs relatis ab *Henriq. lib. 1. de pęnit. cap. 8. nu. 2.* vbi etiam in *Glosa in litt. E. & Alph. de Leone d. recoll. 6. sub num. 161. & 162.* Vbi post alios id ampliat etiam in Sacerdote alieni Episcopatus; sed conuicini non tantùm in Diœcesi, sed etiam in Parochia, atque ideò sũt confines. Non enim huiusmodi Doctores intelligi debent de consuetudine præcisè sumpta; sed vt talis consuetudo est signum tacitæ, vel expressæ voluntatis Superiorum talem facultatem concedentium, modo quo consuetudinem explicauimus in casibus supra relatis; His adde, quæ supra adnotauimus, *sec. 3. concl. vnica lim. 3.*

6 Cæterum de iure putant Doctores nonnullos alios dari casus, in quibus licita est electio Confessoris citrà licentiam proprij Sacerdotis, verùm in hac re Doctores ipsi non sunt concordes: nam quidam putant censeri concessam de iure facultatem eligendi Confessarium, eo ipso quòd talis facultas iniustè denegatur à proprio Sacerdote, aut proprius Sacerdos nolit audire pœnitentem: vel multa sit erubescentia pœnitentis in confitẽdo proprio Sacerdoti. Alij volunt censeri datam licentiam eligendi Confessarium eo ipso, quòd proprius Sacerdos absit, non relicto Vicario, si sit mortuus, & Vicarius non adsit: vel pœnitens timeat sollicitationem, incitationem ad malum à proprio Sacerdote, aut timeat, se fore illi causam peccati. Sunt denique alij dicentes, de iure esse concessam facultatem eligendi Confessarium, quando proprius Sacerdos laborat ignorantia: pro qua re allegant *tex. in cap. placuit, de pęnit. d. 6.* ità se habentem, *Placuit, vt deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti ad pęnitentiam suscipere sine eius consensu, cui prius se commisit, nisi pro ignorantia illius, cui pœnitens prius confessus est. Qui verò contra hæc statuta facere tentauerit, gradus sui periculo subiaceat.* Vbi addit *Glosa* credendum esse eo casu pœnitenti, cùm non sit verisimile, quòd cum mendacio veniat ad pœnitentiam, *arg. tex. in cap. sancimus 1. q. 7.* Hoc idem statuitur in *cap. placuit, 9. q. 2.* Communis tamen sententia est in prædictis
7 casibus, excepta ignorantia, dari quidem legitima causa pœnitenti, vel se gerendi tanquam si nõ haberet copiam Cõfessarij, vel petendi à proprio Sacerdote, vel à Superiore licentiam eligendi alium Cõfessarium, maximè si proprius Sacerdos facultatem deneget iniustè, cùm citrà lethalem culpam non valeat eam ad sui libitum denegare. Imò quamuis in *d. cap. placuit*, expressè concedatur electio Confessarij ex causa ignorãtiæ proprij Sacerdotis; Nihilominus *tex.* ille hodie non est in vsu, vt habetur ex *Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. nu. 247. 249. & 250.* quibus adde tradita per *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 15. n. 97. & per Alph. de Leone d. recoll. 6. sub num. 65.* Vbi tan-
8 dem fatetur hodie parum referre difficultatem huiusmodi, cùm quilibet possit confiteri non solùm Religiosis Confessarijs, sed etiam approbatis citrà licentiam proprij Sacerdotis extra suam Ecclesiam, vt latiùs dicetur suo loco, quibus adde, quæ supra adnotauimus, *sec. 3. concl. vnica, lim. 2.*

Confessarij electi, à quibus casibus, & censuris absoluere possint ipsos eligentes.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Prelati, eligentes sibi Confessarios, censentur in eos transferre potestatem absoluendi in pęnitentiali foro.*

2 *Habentes potestatem eligendi sibi Confessarium, nunquam ligantur casibus, Ordinario reseruatis.*

3 *Summus Pontifex dispensari, & absolui potest ab omnibus, & singulis casibus ab eo, qui sibi eligit in Confessarium: sic etiam, & Summus Pœnitentiarius.*

4 *Episcopi, & Prælati omnes iurisdictionem Episcopalem habentes, absolui, & dispensari possunt à Confessarijs, quos sibi eligunt ab omnibus, à quibus ipsi absoluere, & dispensare possunt eorum subditos.*

5 *Episcopi, & Prælati supradicti hanc eligendi facultatem habent, quamuis tantum electi, & confirmati sint, non dum tamen consecrati, nec Episcopatus possessionem adepti.*

6 *Episcopi à Confessarijs per ipsos electis absolui, & dispensari possunt etiam in casibus in Conc. Trid. sess. 24. cap. 6. de refor. contentis.*

7 *Episcopi absolui possunt à Confessarijs, quos sibi eligunt, ab omnibus, in quibus ipsi suos subditos absoluere valent, etiam si in Vrbe sint.*

8 *Episcopus excommunicatus, si à tali excommunicatione subditum absoluere potest, potest quoque committere Confessario electo, vt ipsum absoluat.*

9 *Facultatem tributam Episcopis à Conc. Trid. vt valeant absolui à Confessarijs electis, ab omnibus excommunicationibus occultis, ac dispensari in irregularitatibus occultis, &c. etiam Episcopi Titulares habent.*

10 *Episcopi Titulares, alijque similes habent à iure, vt valeant sibi eligere Confessarium.*

11 *Episcopus non vt Episcopus, sed vt Ordinarius Inquisitor, si in hæresim incidat, potest à Confessario, Electo absolui.*

12 *Quamuis Episcopi vigore Trid. d. cap. 6. facultatem habeant subditos absoluendi, & cum eis dispensandi, & proindè si ipsi in aliquod delictorum in dicto Concilio contentorum inciderint poterunt alij vices demandare suas, & absolui. Prælati tamen inferiores iurisdictionem quasi Episcopalẽ habentes, si in aliquod prædictorum criminum incurrant eligere non possunt Confessarium, à quo dispensentur, & absoluantur.*

13 *Capitulum Sede vacante eandem habet facultatem dispensandi, & absoluendi concessam Episcopis ex dicto Tridentino.*

14 *Superiores Regulares Religionum exemptarum, possunt vti facultate prædicta erga Religiosos, sibi*

subditos, sed non vigore Conc. Trid. sed vigore Constitutionis B. Pij V. quæ incipit Romanus.

15 *Qui possunt sibi eligere Confessarium, ità demùm possunt absolui, à quibus ipsi valent subditos absoluere, & dispensare, quando eligunt ratione Prælatura annexæ iurisdictioni, at secus quando alia ratione, puta ratione delegationis absoluant subditos.*

16 *Pœnitentiarius Episcopi à casibus, quos sibi Episcopus expressè reseruauit, non potest quemquam absoluere, nisi facultatem speciatim Episcopus illi tribuat.*

Quid dicendum de Summo Pœnitentiario.

17 *Confessarij, quos sibi eligunt Archiepiscopi possunt illos absoluere, & cum eis dispensare tempore visitationis ab omnibus, à quibus possunt Episcopi.*

18 *Patriarchæ, ac Primates non solùm possunt omnia, quæ possunt Episcopi quoad eorum subditos, dum visitant, sed etiam absoluere possunt Episcopos suffraganeos, & cum ipsis dispensare. Idemque dicendum est de legatis à latere.*

19 *Legati à latere possunt quoque dispensare cũ omnibus, cum quibus possunt Episcopi, Archiepiscopi, &c. & signanter cum eo, qui cum censura celebrauit, vel alium ordinem exercuit.*

20 *Vicarij Generales Episcoporum, Archiepiscoporũ, &c. possunt sibi eligere Confessarium, qui valet illos absoluere ab omnibus, à quibus, & ipsi aliàs absoluere possunt.*

21 *Vicarius Superioris alicuius Religionis an, & quando vti possit iurisdictione, & facultate eligendi sibi Confessarium. Et quid dicendum de Priore habente Abbatem.*

22 *Vicarius nostræ domus S. Mariæ de Toro Vici Equensis, habet Iura præpositi tia, ita vt possit fortè benedicere corporalia, & potest ei fieri delegatio à Summo Pontifice.*

23 *Vicarius Summi Pontificis, vel Capituli Sede vacante, vel Vice legati, an possint sibi eligere Confessarium.*

24 *Regens Summi Pœnitentiarij quis nam sit, & an possit sibi eligere Confessarium.*

Quid dicendum de Vicario Apostolico, ac de Vicarijs Ordinum Militarium.

25 *Prælati iurisdictionem non habentes in foro conscientiæ absolui possunt à Confessarijs, quos sibi eligunt, tùm à casibus Ordinarij, tùm à casibus Ordinario reseruatis.*

An possint ijdem Confessarij eis commutare vota Papalia, & semel, vel in vita, vel in morte eis concedere plenariam remissionem omnium peccatorum.

1 PRo determinatione huius difficultatis est adnot. primò, quòd Prælati eligentes sibi Confessarios, ex vi electionis, citra aliam expressam facultatem, censentur in eos transferre potestatem ipsos absoluendi in pœnitentiali foro: siquidem aliquid concedens censetur ea tribuere, quæ ad illius expeditionem necessariò expostulantur. Ità *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 3. Graff. de quinque casib. lib. 1. cap. 10. nu. 80.* cum alijs, quos allegant.

2 Secundò est adnot. quòd omnes de iure facultatem habentes eligendi sibi Confessarium, siue iurisdictionem Episcopalem habeant, siue non, nunquam ligantur casibus reseruatis Ordinario; sed tantùm reseruatis Romano Pontifici. Etenim cùm sint exempti, vt in *cap. fin. eod. tit. nostro*, non subijciuntur Ordinario, sed immediatè Sum. Pontifici. His breuitèr sic adnotatis fit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 SVmmus Pontifex potest dispensari, & absolui ab omnibus, ac singulis casibus ab eo, quem sibi eligit in Confessarium. Probatur, quia S. P. potest fideles omnes absoluere ab omnibus, & singulis casibus, & cum eis dispensare, cùm sit omnium proprius Sacerdos, & summam, ac ordinariam iurisdictionem, tàm in foro interno, quàm externo immediatè habeat à Deo statim post ipsius electionem ritè factam: & à Deo quoq; recepit potestatem eligendi sibi Confessarium, in quem transfunditur ab ipso omnis sua potestas, vt supra declarauimus, *sec. 3. concl. 1.* vbi etiam ostendimus, quòd quãuis S. P. possit per se secum dispensare in voto, sicut & applicare sibi indulgentias, nihilominus dispensandi facultatem potest quoque committere suo Confessario. Dixi, *Dispensari, & absolui ab omnibus casibus.* Quoniam non potest absolui à censuris, nec quidem à censura lata pro crimine hæresis, nec dispensari in quacunque irregularitate: eo quòd Rom Pontifex nõ potest excommunicari, nec incidere in censuras à se latas, nec incurrere irregularitatem, vt supra latè ostendimus, *d. concl. 1.* Summus Pœnitentiarius quoque potest absolui à Confessario, quem sibi eligit, ab omnibus, à quibus potest alios absoluere, sicut etiam dispensare, vt infra dicemus, *concl. seq. lim. 2.*

SECVNDA CONCLVSIO.

4 EPiscopi, & Prælati omnes habentes iurisdictionem episcopalem possunt absolui, ac dispensari à Cõfessarijs, quos sibi eligunt ab omnibus, à quibus possunt dispensare, & absoluere eorum subditos. Hæc conclusio est communis, & in praxi communiter seruatur: & post alios probat eam *Graff. de quinque casib. lib. 1. cap. 10. n. 78. Alph. ae Leone par. 2. cas. consc. recoll. 6. nu. 107. & 125. Floren. de casib. reser. par. 1. cap. 3. §. 1. nu. 4. & cap. 4. §. 7. nu. 14.* Etenim si Episcopi, & alij Prælati habentes iurisdictionem episcopalem possũt delegare Confessarios, qui suos subditos absoluant, & dispensent ab omnibus, à quibus ipsi per se illos absoluere, ac dispensare possunt, vt infra, Deo duce, latius dicemus; nõ potest assignari ratio, cur ab eisdem casibus absolui, & dispensari nequeant à Confessarijs, quos sibi eligunt; aliàs essent deterioris conditionis. Confirmatur, quoniam alitèr id esset contra rationem allatam in *d. cap. fin. eo. tit. nostro*, vbi prædictis Episcopis, ac Prælatis conceditur priuilegium eligendi sibi Confessarium, ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum: siquidem periculum immineret si à Confessarijs electis non possent absolui, ac dispensari ab omnibus, à quibus alios possunt.

5 Am-

5 Ampliatur hæc conclusio, vt locum habeat in Episcopis, & Prælatis vt supra, etiam si tantùm electi sunt, & confirmati, & non dum consecrati, nec possessionem adepti fuerint Episcopatus, vt patet ex ijs, quæ supra cumulauimus, *sec. 3. concl. 3. vers. Tertiò infertur.* Etenim Episcopi electi, & confirmati habent omnem administrationem Episcopatus, & omnia possunt, quæ pertinent ad potestatem iurisdictionis, vt in *cap. nosti*, *& cap. transmissam*, vbi *Glosa, de elect. Ricc. in praxi aurea, resol. 136. num. 1. Less. lib. 2. de iust. & iure, cap. 40. dub. 12. nu. 100. vers. Secundò, Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 36. n. 6. in nostris Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 11. sub nu. 18. & allegat. 38. nu. 2.* vbi plures alios allegat, & id verum est etiã si Episcopi vt supra confirmati non sint Sacerdotes, vt post alios diximus.

6 Secundò ampliatur, vt Episcopi possint absolui à Confessarijs ab eisdem sibi electis, & dispensari etiam in casibus, in *Conc. Trid. contentis, sess. 24. de reform. cap. 6.* Decernitur enim, licitum esse, ***Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialitèr deputandum in foro conscientiæ gratis absoluere, imposita pœnitentia salutari, Idem, & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tãtùm, non eorum Vicarijs est permissum.*** Vndè si in aliquem ex dictis casibus, Episcopus incidat (quod absit) posset ipsemet Episcopus alteri committere vices suas, vt secum dispenset, & ad absoluendũ se proprium sibi Cõfessarium deputari. Ità *Suar. in 3. par. tom. 5. disp. 41. sec. 2. num. 9. Maiol. de irregular. lib. 2. cap. 2. nu. 12. vers. Est autem, & lib. 5. cap. 51. num. 7. Henriq. in sum. lib. 14. de irregular. cap. 18. §. 3. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 518.* & alij, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat. 39 sub nu. 15.* Et quamuis *Mar. Alter.* contrarium docent *tom. 2. disp. 8. de suspens. cap. 3. concl. 4. vers. Tertiò quæri potest*, motus ex eo quòd Episcopus cùm sit delegatus in dictis casibus hãc potestatem dispensandi, quam ipse habet, alteri committere nequit, vt secum dispenset; nihilominus rectè respondet idẽ *Barb. loc. cit. num. 16.* post alios, inquiens, quod licet facultas illa dispensandi, & absoluendi concessa Episcopis per *Conc. Trid. d. cap. 6.* competat illis iure speciali; eis tamen competit iure communi, & iurisdictione ordinaria ipsis tributa, vt habetur per *Beiam in resp. cas. consc. par. 4. cas. 37. vers. Tandem nullus*: *Sayr.* & alios apud eundem *Barb. d. nu. 16.* & nos etiam adnotauimus in nostris *Cõmentar. ad Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 11. nu. 35.* dum diximus, quòd facultas hæc non conceditur personæ, sed dignitati Episcopali, & propterea non est delegata, sed ordinaria.

† Secundò ampliatur eadem conclusio, vt Episcopi possint absolui à Confessarijs, quos sibi eli-
7 gunt ab omnibus, à quibus possunt suos subditos absoluere, etiam si sint in Vrbe, vbi adest S. Pontifex. Ità declarasse Sac. Congregationem testatur post alios *Alp. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 9. sub nu. 88. in fine.* Etenim Confessarius electus per Episcopum non habet facultatem delegatam absoluendi ipsum Episcopum ab eodem Episcopo, sed à iure communi in *cap. fin. eo. tit. nostro*, sub facultate, quam habet eligendi sibi Confessariũ.

8 Vndè Episcopus quamuis sit excommunicatus, si tamen non excommunicatus possit à tali excommunicatione absoluere subditum; potest suo Cõfessario electo committere, vt ipsum absoluat, si in eam inciderit: nam licèt excommunicatus careat exercitio iurisdictionis; nihilominus Cõfessarius ab Episcopo electus non habet iurisdictionem ab ipso Episcopo, sed à iure, vt supra diximus: vltra quòd nos hìc agimus de excommunicato tolerato, ac occulto, absoluendo in foro cõscientiæ, qui potest exercere ea, quæ fiunt ratione publici officij, vt habetur ex *Innocen.* communitèr recepto, *in cap. cum dilectus, de consuet.* Et sic non loquimur de excommunicatione lata ab ipso Episcopo: siquidem ea non ligatur Episcopus; sed de excommunicatione occulta seruata Romano Pontifici, à quo potest absoluere Episcopus vigore prælati decreti *Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 6.*

† Tertiò ampliatur, vt facultatem, quam Conc. Trid. tribuit Episcopis, vt possint absolui à Confessarijs electis ab omnibus excommunicationibus occultis, & dispensari in irregularitatibus occultis, &c. habeant non solùm Episcopi, qui Diœcesim habent, ac subditos, sed etiam Episcopi titulares, vel qui renunciauerunt Episcopatui, aut aliàs depositi fuerunt verbalitèr; dummodò non fuerint degradati. Etenim quamuis *P. Alph. de Leone d. recoll. 9. sub num. 87.* putet, hanc conclusionem non esse citra difficultatem aliquam: siquidem communis regula, & declaratio Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinaliũ interpretum Sacri Conc. Trid. relata de verbo ad verbum à *Suar. in 3. par. tom. 5. disp. 11. sec. 2. nu. 9. & 12. Finellio de casib. reser. cap. 7. nu. 13. & Sanch. lib. 8 de matr. disp. 3. nu. 3.* & quæ se habet, omnem facultatem Episcopis concessam circa subditos in supradicto decreto, posse pro se ipsis demandare; atque ideò posse Episcopum quidquid potest cum subditis vigore talis decreti; at Episcopi titulares non habent subditos, & proindè non videntur posse absolui, & dispensari, vt supra à Cõfessarijs, quos sibi eligunt; nihilominus non est recedendum à nostra conclusione: aliàs priuilegium illis concessum eligendi Confessarium nihil operaretur, cùm per ipsum non conceditur, vt possint eligere non approbatum, vt suprà ostendimus *sec. 3. concl. 3. illat. 3. vers. Sed supposito de consuetudine, propè finem*: ergò vt priuilegium aliquid operetur, dicendum est continere dictam facultatem, vt possint à Confessario electo absolui à casibus, à quibus possunt ipsi absoluere, si haberent subditos. Confirmatur, quoniam Episcopi

titulares, & alij supra relati sunt exempti, & sub speciali protectione Rom. Pontificis, vt diximus supra *d. illat.* 3. *vers. Imò*, & patet ex ijs, quæ habentur ex *Sanch. lib.* 6. *suæ sum. cap.* 6. *nu.* 19. *&* 31. ergò quoad casus, de quibus agitur, non possunt
10 esse subiecti alteri Episcopo; atque ideò eligendo Confessarium possunt ab illis absolui, ac dispensari, vt supra. Denique eiusmodi Episcopi titulares, & alij similes habent à iure, vt possint sibi eligere Confessarium, cùm sint verè Episcopi, & Prælati exempti, vt supra diximus, & patet ex *tex. in cap. fin. eo. tit. nostro*: Vndè facta electione Confessarij, ipse Confessarius à iure habet, non autem ab Episcopis prædictis, vt possint absolui ab omnibus, à quibus possent si haberent subditos: siquidem cum sint exempti, militat in eis ratio in *prin. d. cap. fin.* allata, vt adnotauimus in *d. illat.* 3. *vers. Imò*. Est tamen verum, quòd hæc quæ diximus non habent locum in Episcopis, qui renunciarunt dignitati quoque Episcopali, vel fuerunt degradati: aut Episcopatui renunciantes Religionem fuerunt ingressi; quoniam hi non possunt sibi eligere Confessarium, vt diximus *d. illat.* 3. *in fine.*

11 Quartò ampliatur, vt Episcopus non vt Episcopus, sed vt Ordinarius Inquisitor, si in hæresim incidat possit à Confessario electo absolui: siquidem Inquisitores ab hæresi absoluere posse ostendimus in *d. q.* 11. *num.* 29. *& q.* 12. *per totam*, quibus adde *Rodriq. tom.* 1. *qq. Regul. q.* 20. *art.* 5. licèt contrariam sententiam putet esse probabilem: & *Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 33. qui ait, hanc esse probabiliorem, & pro ea quamplurimos Doctor. allegat ibidem, *num.* 32. eam quoque sequitur *Alphon. de Leone par.* 2. *cas. consc. recoll.* 6. *nu.* 127. *& recoll.* 5. *nu.* 51, vbi post *Nauar.* refert *Graff.* dicentem contrariam opinionem esse vulgò receptam: *& d. num.* 127. *in fine*, allegat *Nouar. in suis singul. concl.* 4. qui testatur, pluries fuisse declaratum, quòd Inquisitores nequeant ab hæresi absoluere. Idem docet *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 40. *num.* 26. *per Bullam Greg. XV.* quem ipse refert, Nec quæ dicimus aduersantur ijs, quæ adnotauimus *d. q.* 11. *num.* 43. *& seq.* quia nos loquimur ibi de Episcopo, vt Episcopo, non autem de Episcopo, vt est Ordinarius Inquisitor; quoniam *d. q.* 12. satis probauimus, posse Inquisitores absoluere in foro conscientiæ, etiam ab hæresi occulta: siquidem in foro externo non est dubium, atque ideò non est dubium de Episcopo, vt est Ordinarius Inquisitor, vt diximus *d. q.* 12. *in prin. & num.* 4. *&* 5. Probabilior tamen nobis videtur sententia opposita, imò vera per ea quæ cumulantur à *Barb. loco cit. num.* 23. 26. 34. 35. *&* 36.

12 Sic ampliata limitatur hæc conclusio, vt licèt Episcopi habeant facultatem absoluendi suos subditos, & cum eis dispensandi vigore *Concil. Trid. d. cap.* 6. atque ideò si aliquis Episcopus incidat in aliquod delictorum, de quibus in ipso *Concil. loco citato*, possit ipsemet Episcopus alteri committere vices suas, vt secum dispenset, ac ad absoluendum se proprium Confessarium deputare, vt supra ostendimus; nihilominus, Prælati inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, vt sunt Abbates sæculares, Religionum Prælati, siuè Generales, aut Prouinciales sint, siuè Præpositi, Guardiani, & alij similes quocunque nomine vocentur, qui de iure possunt sibi eligere Confessarios, vt supra adnotauimus, *sec.* 3. *illat.* 4. *vers. Regularium denique*, si in aliquod prædictorum criminum incurrant, non possunt eligere Confessarium à quo dispensentur, & absoluantur. Etenim huiusmodi Prælati non possunt dispensare cum suis subditis, nec eosdem absoluere à casibus in *d. c.* 6. *Concil. Trid. contentis*. Siquidem Decretum illud Concil. derogat iuri communi, & ideò potius est limitandum, vt nomine Episcopi intelligamus secundũ propriam significationem huius nominis, illos tantùm, qui in Episcopali dignitate constituti sunt, non inferiores. Ita *Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 30. *sec.* 2. *num.* 6. *& tom.* 5. *disp.* 41. *sec.* 2. *nu.* 7. *Ledes. in summa, tom.* 2. *tract* 1. *cap.* 6. *post concl.* 2. *difficul.* 1. *Ricc. in praxi fori Eccles. decis.* 532. *num.* 1. *in* 1. *edit. & resol.* 555. *in* 2. *edit. Bonac. disp.* 7. *de sacram. q.* 1. *pun.* 1. *num.* 6. & alij quamplurimi, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 39. *sub nu.* 17. Et ita fuisse declaratum per quandam Congregationem Eminentissimorum Cardin. testatur *Suar. loc. citato*, quæ circa particulam illam Concilij, *Liceat Episcopis*, Ita se habet, *In hoc decreto non comprehenduntur Inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem; sed tantùm Episcopi priuatiuè quoad omnes alios*. Idem testatur *Nicol. Garc. & Armendariz*, quos refert *Barb. loco citato*, à qua sententia non esse recedendum, stante dicta declaratione, conclusimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ d. q.* 11. *sub num.* 18. Vndè *Suar.* vbi supra inquit etiam, sub Episcoporum nomine non solùm comprehendi in dicto decreto, Abbates, & alios similes Prælatos, sed nec quidem capitulum, Sede vacante, neque Superiores Religionum exemptarum.

13 Cæterum licèt hæc sententia videatur nobis multum probabilis ob rationem supra relatam; & propter declarationem Sacræ Congreg. non videtur posse citra temeritatem ab ea recedi; nihilominus non desunt, qui velint, Capitulum Sede vacante, eandem habere facultatem dispensandi, & absoluendi concessam Episcopis: siquidem licèt id speciali iure Cõcilij Episcopis competat, & Capitulum non succedat in ijs, quæ iure speciali competunt Episcopo, vt habetur ex *Inn. in cap. cùm in cunctis, num.* 7. *de elect. & Panorm. in cap. verùm, num.* 9. *de for. compet.* Attamen id locum habet in ijs, quæ competunt Episcopo iure speciali delegato, secus autem si de iure Ordinario speciali, vt per eundem *Panor. in d. c. verum, & Felin. in c. eam te, n.* 17. *de rescr.* Qualis est potestas, de qua agitur à Conc. Episc. concessa, cùm non competat personę, sed dignitati perpetuò, at potestas quæ non competit personę, sed dignitati per-

perpetuò, vel ex officio, est ordinaria, non autem delegata, vt supra diximus, & latius in nostris *Commentar. ad Bull. Cœna d.q.11.num.17.& 18.* Vndè hanc sententiam tenent *Sayr. lib.6. Clau. Reg.cap.11.num.84. Rodriq.tom.1.qq.Regular.q.61.art.9. Cened.ad sextum collect.4. num.3. Ricc. In collect.decis.par.3.collect.721. vers.Tertiò dubitatur, & in praxi fori Ecclesiast. decis.533.in 1. edit. & resol.466. Suar.in 3.par.tom.4.disp.30.sec.2.num.4.* & alij quamplurimi, quos refert, & sequitur *Barb. d.alleg.39.num.16.* quamuis cum *Suar.* & sequacibus neget Abbates, & alios Prælatos Inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, etiam nullius Diœcesis gaudere prædicta facultate dispensandi, & absoluendi concessa Episcopis in *d. cap.6. Concil. Trid.* & propterea potest defendi Capitulum Sede vacante, gaudere præfata facultate concessa Episcopis per *Concil. Trid.* & non comprehendi sub dicta declaratione Sacræ Congreg. eò magis, quia de iure communi Capitulum, Sede vacante omnia potest quoad ea quæ spectant ad iurisdictionem ordinariam Episcopi, exceptis casibus à iure expressis, ita vt succedat in omnibus Episcopo, & ei dicatur par, & non inferior, vt in *c. cum olim, de maior. & obed.* & in specie *Alph. de Leone*, qui plures alios allegat *p.2.cas. consc.recoll.9.num.8.cum plur.seq.& num.10.* Respondet etiam ad prædictam declarationem Sacræ Congreg.

14 Quo verò ad Superiores Regulares Religionum exemptarum, quamuis de iure non possint vti huiusmodi facultate à Conc. Episcopis concessa erga Religiosos sibi subditos; nihilominus ea vti possunt vigore constitutionis B. Pij V. quæ incipit *Romanus*, de anno 1571. die 21. Iul. quam refert *Barb. in d. alleg.39. num. 18.* vbi pro hac sententia allegat *Rodriq. tom.1. qq. Regul. q.61. art.9. Beiam in respons.cas.consc. par.4. casu 37. in prin. Sanch.lib.8. de matrim.disp.2.num.13.* & in præcepta *Decal.lib.2.cap.11.nu.7.* & alios quamplurimos. Vndè stante dicta B. Pij V. constitutione in praxi inquit eam esse omninò tenendam, licèt in puncto iuris contraria sit verior. Hanc eandem constitutionem refert *P. Alex. Pellegr. in compend. nostrorum priuilegiorum, ver. Absolutio quoad fratres, §. 2.* & alij, quos ipse allegat. Non autem præfati Regulares possunt absoluere ab hæresi suos subditos, vt habetur ex *Rodriq. tom.1. qq. Regul. q. 20. art.5. & Alph.de Leone par.2.cas.consc.recoll.5.sub num.51. circa finem, recoll.9.num.58.& recoll.11.sub num. 209. circa fin.* quam sententiam hodie veram esse ait citra omnem difficultatem post Bullam Cœnæ editam à Greg. XV. quam refert *Barb. de offic.& potest.Episc.alleg.40. num.23.*

15 Secundò limitatur ipsa conclusio, vt is qui possunt sibi eligere Confessarium, ita demum possint absolui ab omnibus, à quibus ipsi valent subditos absoluere, & dispensare, quando eligunt, vt habentes hanc iurisdictionem in subditos, & ratione Prælaturæ annexæ huic iurisdictioni, non autem quando alia ratione, vt habetur ex *Alphon. de Leone par.2. cas.consc.recoll.6. num.113.* Vndè si Prælatus, v. g. fiat Pœnitentiarius Episcopi, si incidat in aliquem casum Episcopo reseruatum, & à quo non possit absolui, nisi ab Episcopo, tunc non potest sibi eligere Confessarium, à quo absoluatur, quia ipse Prælatus Pœnitentiarius est delegatus, & delegatus non potest iurisdictionem delegatam alteri subdelegare, nisi sit delegatus à Principe, vel expressam habeat facultatem subdelegandi, vt in *l. à Iudice, C. de iudic.* & in specie quòd Pœnitentiarius Episcopi non possit subdelegare absolutionem à casibus reseruatis sibi commissis probat *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.55. num.24.* Dixi, *Sibi commissis*, Quia à casibus, quos

16 Episcopus expresè reseruauit, non potest Pœnitentiarius quemquam absoluere; nisi hanc auctoritatem speciatim ei Episcopus ipse tribuerit, vt habetur ex *Aloys. Ricc. in praxi aurea resol.179. in fine, & in praxi fori Ecclesiast. decis. 571. in prima editione. Nauar.cons.20. de pœnit. & remis.* & ex alijs quamplurimis, quos refert, & sequitur *Barb.loco cit.num.23.* An autem Pœnitentiarius huiusmodi possit nudum ministerium alteri committere, seù subdelegare vide *Alphon.de Leone par.2.cas.consc. recoll.5.num.66. & recoll.7. nu.30.cum plur.seq.* vbi etiam *d.recol. 5.num.104.* Declarat, qualiter fiat delegatio nudi ministerij, & nos infra, Deo duce, latius dicemus. Non ita dicendum est de Summo Pœnitentiario: nam dato, & non concesso quod sit delegatus; nihilominus cùm sit delegatus à Papa, potest suam potestatem alteri subdelegare, tàm ad absoluendum alios, quàm se ipsum, & secum dispensandum ab omnibus, à quibus potest suos subditos absoluere, ac dispensare, vt habetur ex *Graff.par.1.decis.lib.1.cap.13.num.16. Alphon.de Leone loco cit.recoll.6.num.124.* & ex alijs.

TERTIA CONCLVSIO.

17 Confessarij, quos sibi eligunt Archiepiscopi, possunt illos absoluere, & cum eisdem dispensare tempore visitationis ab omnibus casibus, & censuris, ac irregularitatibus, à quibus possunt Episcopi. Hæc conclusio est communis, & patet ex *tex. in cap.fin. de censib. in 6.* vbi habetur, quòd quando Archiepiscopus visitat, potest omnia, quæ potest Episcopus in foro conscientiæ. Sed *concl. praeced.* ostendimus posse Episcopum ab omnibus absolui, ac dispensari à Confessario sibi electo, à quibus ipse potest suos subditos; ergò idem dicendum est de Archiepiscopo tempore visitationis suæ Prouinciæ, tàm circa suos suffraganeos, & eorum subditos, quàm circa electionem Confessarij. Et quamuis *Suar.* post alios, *in 3.par. tom.5. disp.41. sec.2.* distinguens duplicem potestatem concessam Episcopis per *Concil.Trid.sess.24.de refor.cap.6.* alteram scilicet dispensandi in irregularitatibus, alteram verò absoluendi à censuris, putet diuersimodè Concil. prædictas facultates ipsis Episcopis concedere; atque ideò Archiepiscopum dum visitat subdi-

subditos suffraganeorum, posse illos à censuris occultis absoluere; non autem dispensare in irregularitatibus, cùm Archiepiscopus dum visitat, ea tantùm exerceat, quę pertinent ad forum conscientiæ, & dispensatio ad huiusmodi forum non spectet; nihilominus *Steph. Quaranta in sum. Bullar. in ver. Archiepiscopi auttoritas, num.* 33. *Henriq. lib.* 14. *cap.* 18. *num.* 4. *Auila par.* 7. *disp.* 6. *sec.* 5. *dub.* 5. *Bonac. de censur. disp.* 7. *q.* 5. *pun.* 1. *num.* 2. *in fine, Barb. de offic. & poteſt. Episc. alleg.* 39. *sub num.* 19. *Alph. de Leone par.* 2. *cas. consc. recoll.* 2. *num.* 20. & alij, quorum sententia nobis videtur probabilior, volunt facultatem prædictam concedi Archiepiscopo non solùm ad absoluendum à censuris occultis, sed etiam ad dispensandum in irregularitate, vt supra. Etenim si Archiepiscopus potest omnia quæ Episcopus in foro conscientiæ, vt supra ostendimus; in foro conscientię quoque poterit Archiepiscopus visitationis tempore non solùm absoluere à censuris occultis, verum etiam dispensare in irregularitatibus occultis: siquidem dispensatio huiusmodi ad forum conscientiæ pertinet: nam communiter docent Doctor. non posse Episcopum vi dictæ facultatis dispensare in foro exteriori, vt habetur ex *Vgol. de poteſt. Episc. cap.* 57. §. 2. *num.* 7. Per forum enim conscientiæ non intelligit Conc. ibi forum sacramentale, atque ideò audita confessione, sed id solum significat, vt absolutio, & dispensatio non prosint pro foro externo, si contingat casum in iudicium deduci, vt post alios nos adnotauimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœna, lib.* 3. §. 2. *q.* 11. *num.* 30.

18 Quæ diximus de Episcopis, & Archiepiscopis tempore visitationis extendimus etiam ad Patriarchas, ac Primates: nam hi omnes non solùm possunt omnia, quæ possunt Episcopi quoad eorum subditos, dum visitant, sed etiam possunt absoluere ipsos Episcopos suffraganeos, & cum illis dispensare à reseruatis iuxta *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 6. vt post alios inquit *Barb. loco citato, & Alph. de Leone d. recoll.* 9. *num.* 21. Idem dicendum est de legatis à Latere: etenim hi sunt Ordinarij Ordinariorum, possunt eligere Confessarium, à quo absoluantur ab omnibus casibus, & censuris Rom. Pontifici reseruatis, exceptis quibusdam specialiter reseruatis, & qui à nullo alio, quàm ab ipso Pontifice possunt absolui, vt habetur ex *P. Naldo ver. Legatus, num.* 7. *Gamb. de offic. & poteſt. legati à latere, lib.* 10. *num.* 391. & *Alph. de Leone d. recoll.* 9. *nu.* 27. Qui dicunt etiam huiusmodi legatos posse quoque in omnibus dispensare, in quibus possunt Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchæ, & signanter eos posse dispensare cum eo, qui cum censura celebrauit, vel
19 alium ordinem exercuit. Item possunt absoluere ab omnibus, à quibus possunt Episcopi vigore *d. Concil. Trid. d. c.* 6. nam legati sunt eadem res cum Episcopis, & in his cum ipsis habent in solidum, & cumulatiuè iurisdictionem, vt in *c.* 2. *de offic. legat. in* 6. Vndè legati à latere, Archiepiscopi, Patriarchæ, seù Primates possunt sibi eligere Confessarium, à quo absoluantur, & dispensentur ab omnibus, & in omnibus, à quibus, & in quibus possunt alios absoluere, ac dispensare. Nuncij Apostolici pariter solent habere facultates legati à latere, & vt plurimum sunt Episcopi, & Propterea de illis idem videtur dicendum, vt habetur ex *Alphon. de Leone d. recoll.* 6. *num.* 145. vbi *à num.* 136. *cum plurib. seq.* Probat non solùm præfatos Antistites, & Legatos posse pro se ipsis eligere Confessarios, sed etiam pro suis familiaribus: sicut & familiares Rom. Pontificis, & Cardinalium eodem priuilegio gaudent, & eandem facultatem posse concedi Laico, sicut de facto eam habent Imperatores, & Reges, ac similes Magnates, probat idem *Alph. de Leone* post alios *loco cit. à num.* 146. *vsque ad num.* 149.

QVARTA CONCLVSIO.

20 SVpposito, quòd Vicarij Generales Episcoporum, Archiepiscoporum, &c. possint sibi eligere Confessarium, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec.* 3. *concl.* 3. *illat.* 3. *vers. Imò; & vers. Sed supposito*; Tunc Confessarius electus potest eos absoluere ab omnibus, à quibus ipsi possunt alios absoluere, Hæc conclusio patet ex Regula sæpè sæpius supra repetita, Est tamen verum, quòd *Vgol. de poteſt. Episcopi, c.* 4. §. 7. *num.* 2. *vers. Postremò Sbrozius de Vicar. Episc. lib.* 2. *q.* 19. *num.* 2. & *q.* 179. *num.* 1. & *q.* 180. *nu.* 2. *Rebuff. in praxi beneficiali, tit. de form. Vicariat. num.* 179. & *seq. Suar. in* 3. *par. tom.* 5. *disp.* 42. *sec.* 2. *num.* 8. *Barb. de offic. & poteſt. Episc. allegat.* 39. *num.* 10. & alij, cùm velint dispensandi, & absoluendi potestatem Episcopis concessam quoad casus reseruatos occultos per *Concil. Trid. sess.* 14. *de refor. c.* 6. Vicarium generalem sine speciali concessione exercere non posse, cùm id Concil. exigat in illis verbis, *Aut Vicarium ad id specialiter deputatum, &c.* Indè sequitur, Confessarium electum à Vicario Generali non habenti huiusmodi specialem concessionem, non posse ipsum Vicarium absoluere à dictis casibus reseruatis, & occultis. Imò idem *Vgol. loco cit. c.* 38. *num.* 7. *in fine, & Graff. in appendice ad suas decis. lib.* 3. *c.* 8. *num.* 22. & *lib.* 1. *c.* 7. *num.* 48. Docent Vicarium Episcopi, vel alterius Superioris Regularis, habentem facultatem absoluendi, etiam cum potestate subdelegandi, circa dictos casus, vel alios reseruatos, non posse illa vti in fauorem propriæ personæ, nisi contrarium constet de expressa mente Prælati concedentis: siquidem verba generalia censentur arctata ad solita concedi, *l. finita, ff. de damn. infect.* At ista facultas solet semper concedi respectu aliorum, non autem ipsius; ergò. Hanc quidem opinionem respectu Vicarij arbitror veram esse, quando Episcopus delegat Vicario Generali certum casum occurrentem, & sic nudum ministerium: secus autem si Episcopus delegaret Vicario omnes prædictos casus iuxta ea, quæ nos adnotauimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœna lib.* 3. §. 2. *q.* 9. *num.* 3. & 4. Siquidem primo casu non iurisdictio, sed certum ministerium potius committitur Vicario; secun-

secundo vero casu communicatur ei iurisdictio ordinaria, vt ibi ostendimus, & in specie *Floren. de casib. reser. Faentiæ p. 1. c. 3. §. 1. num. 1. & Alph. de Leone d. recoll. 9. sub num. 94.* Qui tamen
21 quoad Vicarium Superioris alicuius Religionis distinguit, quòd aut est præsens, aut absens superior; primo casu non potest Vicarius dicta facultate vti: secus autem secundo casu. Idem dicendum est de Priore habente Abbatem, & de alijs similibus, qui primum locum obtinent post Superiores locales. Etenim hi non dicuntur propriè Prælati, nisi absente Superiore à remotis, quo casu habent iurisdictionem ordinariam in exercitio: præsente vero Superiore, licèt alijs præferantur, qua ratione possunt Prælati nuncupari: nihilominus non habent iurisdictionem ordinariam, sed delegatam in his, quæ sibi à Superiore demandantur: nec sunt exempti, sed tenentur confiteri Confessarijs deputatis iuxta decretum Clem. VIII. Vndè tunc possunt sibi eligere Confessarium, quando Superior est absens, quo casu possunt ab eo dispensari, absolui ab omnibus, à quibus poterant absoluere, & dispensare eorum Superiores, vt colligitur ex ijs, quæ cumulant *Sanch. lib. 4. sua sum. c. 36. nu. 5. Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 19. art. 2. Zecch. in sua Repub. Ecclesiast. c. 22. num. 2. & Alphon. de Leone d. recoll. 6. num. 36. & 37.* Vbi tamen hæc limitat non
22 militare in Vicarijs, & Prioribus, qui non habent Præpositos, nec Abbates, qualis est Vicarius nostræ Domus Sanctæ Mariæ de Toro Vici Equensis, quoniam iste, seclusa constitutione aliqua, potest dici Prælatus, & iura habet Præpositiita, vt ostendimus supra *sec. 2. concl. 5. vers. Cæterum*; ita vt possit fortè benedicere corporalia, & posset ei fieri delegatio à S. Pontifice: siquidem cessante Præposito, vel Abbate ipsi habent dignitatem, vt patet ex ijs, quæ adnotantur per *Rodriq. loco citato, circa medium, & q. 20. art. 2. & Zecch. d. c. 22.*

Hoc loco potest quæri de Vicario S. Pontificis, seù Vrbis, & eiusdem Vicegerente, de Regente Pœnitentiarij, de Vicario Capituli, Sede vacante, & de Vicelegatis, an possint sibi eligere Confessarios, à quibus absoluantur ab omnibus, à quibus possunt alios absoluere, & dispensentur in omnibus, in quibus possunt ipsi cum alijs
23 dispensare. Et quidem quoad Vicarium Rom. Pontificis nulla est difficultas, cùm iurisdictionem habeat ordinariam, & sic Cardinalis, de cuius officio, & potestate habetur in *text.* & ibi *Glos. & Doctores, de offic. Vicar. Zecch. in Repub. Eccles. de Prælatis in specie, c. 2.* & alij. Idem dicendum est de eiusdem Vicegerente, cùm sit Prælatus exemptus, & vt plurimum Episcopus. Quo vero ad Vicelegatos dicimus eos posse sibi eligere Confessarium, à quo possint dispensare, & absolui ab omnibus, à quibus ipsi possunt alios absoluere, ac dispensare. Etenim quamuis non habeant dignitatem Episcopalem, habent tamen omnes Prælaturam aliquam, aliàs nequirent tali officio fungi: & habent quoque ordinariam iurisdictionem, vt habetur ex *P. Naldo in sua sum. ver. Vicarius in fine*, ex Rota Romana, quem refert, & sequitur *Alphon. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 6. num. 53.* Regens verò
24 S. Pœnitentiarij, vt plurimum est vnus ex Auditoribus Rotæ; non tamen habet iurisdictionem ordinariam, sed delegatam, atque adeò delegatus in foro pœnitentiali non Principis, sed vel à simplici Ordinario, vel à Delegato Rom. Pontificis: qua propter non potest subdelegare vniuersitatem causarum, nisi expressè hæc facultas ei concedatur, vt habetur per *Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 31.* Solet tamen, imò & potest de iure non solùm committere nudum ministerium, sed etiam vnam, vel alteram causam, cùm sit Delegatus ad Vniuersitatem, seù generalitatem causarum, vt notat *Alphon. de Leone* ibi *recoll. 7. num. 11. & 12.* vbi declarat, quid sit committere nudum ministerium. Vndè cùm Regens S. Pœnitentiarij sit Prælatus exemptus, habeat iurisdictionem in foro pœnitentiali, clarum est eum posse eligere Confessarium, qui eum absoluat ab omnibus, à quibus ipse potest alios absoluere, ac dispenset in omnibus, in quibus potest cum alijs dispensare, committendo illi suam causam, & in illum transferendo omnem suam potestatem. Denique circa Vicarium, Sede vacante, idem est dicendum, quod de Vicario Episcopi, & multo magis id asserendum est Vicario Apostolico, cum sit Prælatus exemptus, & iurisdictionem habeat ad vniuersitatem causarum, vt per eundem *Alph. loco cit. recoll. 4. num. 45.* vbi eandem rationem militare putat in dictis Vicarijs, quæ militat in Vicario Vrbis, seù Rom. Pontificis, & *recoll. 6. sub num. 26.* inter Vicarios enumerat etiam Vicarios Ordinum Militarium in locis vbi habent iurisdictionem spiritualem, aut sint Præsbyteri, iuxta ea, quæ habentur ex *Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 29. num. 15.*

QVINTA CONCLVSIO.

25 Prælati non habentes iurisdictionem in foro conscientiæ possunt absolui à Confessarijs, quos sibi eligunt à casibus ordinarijs, à quibus alij possunt absolui, à casibus reseruatis Ordinario, & à casibus reseruatis Sedi Apostolicæ iuxta, & secundum priuilegium, quod habent. Quòd possint absolui à casibus ordinarijs, & à casibus reseruatis Ordinario, patet quoniam habentes facultatem eligendi Confessarium de iure, sunt Prælati, qui sunt exempti à iurisdictione Ordinarij, & immediatè subiecti Rom. Pontifici, vt in *c. fin. eo. tit. nostro*; ergò non ligantur casibus reseruatis Ordinario, atque ideò à Confessarijs, quos sibi eligunt possunt absolui à casibus reseruatis Ordinario, & ab alijs casibus ordinarijs. Quod autem absolui possint à casibus reseruatis Rom. Pontifici, & in multis dispensari ex priuilegio patet ex Bulla Pauli III. 23. quæ incipit, *Debita consideratione, §. Nec non*, De qua *Zecch. de Repub. Eccles. c. 10. num. 1. & Alph. de Leone d. recoll. 6. num. 58.* Qui loquentes in specie de Referendarijs, vi dictæ Bullæ asserunt,

eos

eos posse sibi eligere Confessarios Regulares, vel sæculares, qui eosdem absoluant à casibus Apostolicæ Sedi reseruatis, exceptis offensa Ecclesiasticæ libertatis, crimine hæresis, rebellionis, conspirationis in personam, vel statum S. Pontificis, falsitatis litterarum Apostolicarum, supplicationum, & commissionum, inuasionis, ac deprædationis terrarum, & maris Rom. Ecclesiæ, mediatè, vel immediatè subiectarum, offensæ erga personam Episcopi, vel alterius Prælati, prohibitionis appellationis causarum ad Romanam Curiam, delationis prohibitorum ad partes infidelium; semel in vita, & in alijs toties, quoties, iniuncta pœnitentia salutari: & possint commutare eorum vota in alia pietatis opera, exceptis Hierosol. S. Iacobi in compostella, liminum Diuorum Petri, & Pauli Apostolorum, castitatis, & Religionis: & ijdem Confessarij semel in vita, vel etiam in morte plenam indulgentiam peccatorum suorum illis concedere possint; dummodò, vt vbi alicui facienda sit satisfactio, fiat, vel iniungatur. Et quamuis *Ricc. in praxi var. resol. c.* 30. loquatur de Referendarijs, qui sunt de numero viginti duorum; nam hos tantùm ait esse exemptos, nihilominus *Alph. de Leone d. recoll. 6. sub num.* 59. videtur valdè incertum, & meritò, quoniam hæc distinctio non habetur, nec iure, nec in constitutione aliqua, & propterea nec nos distinguere debemus, *arg. tex. in l. de pretio, de public. in rem act.* nisi velimus dicere quòd illi Referendarij 22. propinquius assistant Rom. Pontifici, ac sint illi commensales: nam de his propriè loquitur dicta Bulla. Auditores Rotæ sunt quoque exempti ex Bulla 12. Pauli III. & 12. Clem. VII. Sic etiam Prothonotarij Apostolici, dummodò incedant in habitu, nempè cum Mantelletto, vt habetur ex *Zecch. de Repub. Eccles. c.* 12. *& Alphon. de Leone d. recoll. 6. num.* 61. qui *nu.* 62. idem dicendum fore putat de Abbreuiatoribus: & de omnibus alijs arbitror, quos supra enumeraui, *sec.* 3. *concl.* 3. *illat.* 4. illi omnes Prælati quamuis non habeant Iurisdictionem in foro pœnitentiali, cùm sint exempti, & non subsint Ordinario possunt absolui à Confessarijs, quos sibi eligunt à casibus reseruatis ipsi Ordinario, vt habetur ex *Zecch. loco citato, c.* 10. *&* 11. à casibus verò reseruatis Romano Pontifici regulariter non possunt, nisi speciale priuilegium habeant, vt supra diximus de Referendarijs, vt habetur ex *Alphon. de Leone d. recoll. 6. num.* 110.

An proprius Sacerdos possit suam iurisdictionem, quam habet in pœnitentiali foro in suos subditos, alteri delegare.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Proprius Sacerdos est Summus Pontifex, Summus eius Pœnitentiarius, Episcopus, sub cuius nomine veniunt Archiepiscopi, & Patriarchæ, eorumque Vicarij, & Parochi.*

2 *Proprius Sacerdos vniuscuiusque duplicem potestatem habet, Ordinis, & iurisdictionis, & quaenam sint huiusmodi potestates.*

3 *Potestas iurisdictionis requisita in foro sacramentali distincta est à potestate Ordinis, tùm in essentia, tùm in modo, tùm etiam in tempore, quo confertur.*

4 *Potestas Iurisdictionis diuiditur in ordinariam, & delegatam, Et quæ sit Ordinaria, quæuè delegata.*

5 *Iudex Delegatus is verè dicitur, cui sine magistratu, ac officio vt non habita ratione ad illud, iurisdictio demandata est.*

6 *Proprius Sacerdos iurisdictionem, quam habet in suos subditos in foro pœnitentiali, regulariter potest alteri delegare.*

7 *Hoc ampliatur licet sit Episcopus, electus tantum, & confirmatus, nondum consecratus.*

8 *Proprius Sacerdos non solum poterit delegare suam iurisdictionem ordinariam, sed etiam quæ ei competunt ex priuilegio in casu impedimenti, prout est absoluere subditos impeditos à casibus, & censuris, Apostolicæ Sedi reseruatis.*

9 *Legati à latere facultatem absoluendi, etiam alteri delegare possunt. Idem & de Cardinalibus in Ecclesia sui tituli dicendum est.*

10 *Abbates exempti quoque hanc potestatem delegandi habent, & omnium Episcoporum Vicarij.*

11 *Legati Apostolici iurisdictionem habent ordinariam in eorum Prouincijs, omniaque possunt, quæ potest Archiepiscopus tempore visitationis.*

12 *Regularium Superiores delegare possunt quoad suos subditos, tùm actiuè, tùm passiuè.*

13 *Regularium Superiores non modò iurisdictionem delegare possunt, sed etiam tenentur ex decreto Clem.* 8.

Quot Confessarij deputare debeant in singulis domibus, & quales debeant esse Confessarij prædicti.

14 *Vicarij supradictorum Superiorum in eorumdem absentia iurisdictionem habent Ordinariam, & possunt quoque delegare.*

15 *Parochus quamuis iurisdictionem habeat ordinariam in omnes de sua Parochia in foro pœnitentiali, nihilominus eam delegare non potest simpliciter, neque non approbatis, & ad breue tempus.*

An, & quando eam delegare potest Parocho conuicino.

16 *Parochi indirectè aliquando possunt non approbato ab ordinario licentiam dare audiendi subditorum suorum, vtpotè Regularibus, & quando.*

17 *Parochus excommunicatus non toleratus, an possit in casibus prædictis suam iurisdictionem in foro pœnitentiali delegare non approbato ab Ordinario.*

18 *Pœnitentiarij Vrbis, siuè S. Mariæ Lauretanæ alijque similes delegare alteri non possunt suam iurisdictionem.*

19 *An possint Pœnitentiarij prædicti delegare nudum ministerium. Et à quo concedatur potestas dispensandi, & absoluendi à certis casibus.*

20 *Non*

20 *Non prohibetur Episcopus pro Diœcesis amplitudine plures constituere Pœnitentiarios cum vnione prebendæ, & tàm Sæculares, quàm Regulares, & tàm in Cathedrali, quàm in alijs Ecclesijs Ciuitatis.*

21 *Pœnitentiarij constituti ab Episcopo vigore Concil. Trid. differunt à constitutis ab eodem vigore Decreti Clem. 8. Et in multis.*

22 *Pœnitentiarij prædicti in hoc conueniunt inter se, qui nullus potest alteri delegare facultatem absoluendi à Delegatis, nec in totum, nec in parte.*

23 *Vicarius Generalis Episcopi non modò nudum ministerium alteri delegare potest, sed vnum quoque, vel plures casus, non tamen omnes.*

24 *Delegatus ad vnam personam absoluendam, & à certo casu, neque nudum ministerium alteri delegare poterit.*

25 *Pœnitentiarij, pro regularibus deputati vigore decreti Clem. 8. seù Confessarij deputati in singulis domibus, pro maiori, vel minori subditorum numerus absoluere non possunt à reseruatis, nisi expressam absoluendi habeant facultatem.*

26 *Omnes, qui delegatam habent potestatem audiendi confessiones, eam subdelegare non possunt, nisi in tribus casibus.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd vt supra adnotauimus *sec. 2.* proprius omnium fidelium Sacerdos est Rom. Pontifex, eiusdem Sum. Pœnitentiarius, Episcopus quoque est proprius Sacerdos eorum, qui sunt de propria ipsius Diœcesi, sub cuius nomine veniunt Archiepiscopi, Patriarchæ, ac Primates, qui etiam tempore visitationis suarũ Prouinciarum, sunt paritèr proprij Sacerdotes eorum suffraganeorum subditorum. Item proprios Sacerdotes diximus esse præfatorum Antistitum Vicarios, Parochos in eorum Parochijs, Legatos in illorum Prouincijs, Abbates exemptos tàm Sęculares, quàm Regulares, Superiores Religionum, & alij habentes iurisdictionem ordinariã in pœnitentiali foro, vt colligitur ex nostro canone, & ibi *Io. Andr. Panor.* & Canonistæ communiter. Vndè proprius Sacerdos is propriè dicitur, qui in prædicto foro iurisdictionem ordinariam habet.

2 Secundò est adnot. quòd proprius Sacerdos vniuscuiusq; duplicem potestatem habet, Ordinis scilicet, ac iurisdictionis. Ordinis tàm super Corpus Christi vt verum, de quo modo nos non loquimur, quàm supra Corpus Christi mysticum, quæ dicitur potestas clauiũ, & recipitur propriè in ordinatione, vt est *tex. in extrauag.* quia quorundam, *de verb. signif.* Vndè qui habet potestatẽ tantùm Ordinis habet potestatem clauium, nempè potestatem ligandi, & soluendi in actu primo tanquam in radice, seu habet potestatem clauium incompletè, nõ autem vsum clauium, atque adeò completè, vt rectè declarat *P. Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 14. nu. 5. & Alex. de Sancto Elpidio in tract. de potest. Eccl. cap. 9. in prin.* Potestas verò iurisdictionis est completa potestas clauiũ non solùm quoad actum primum, sed etiã quoad vsum: quocirca qui habet potestatem clauium completè non solùm habet potestatem ordinis, sed etiam habet vsum clauium, atque ideò ad implendam absolutionem sacramentalem, non est satis potestas ordinis, sed omninò exigitur iurisdictionis potestas, vt habetur ex *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 16. sec. 3. Filliuc. tom 1 qq. moral. tract. 7. nu. 169. Reginald. lib. 1. sua prax nu. 3. Bonac. de sacram. disp. 5. q 7. pun. 1. nu. 5.* & ex alijs communiter. Non tamen ob id dicimus in ordinatione accipi iurisdictionem aliquam habitualem, seù inchoatiuè pro vt *Palud. Maior, Nau.* & alij putant; quoniam etsi in iure detur aliqua iurisdictio habitualis; tamen illa præsupponit in subiecto, quòd sit Iudex, & sic actualis, vt exemplificat *Rota Rom Diuers. decis. 514. num. 2.* In Iudice, ad quem potest appellari, qui habet iurisdictionem in habitu antequam appelletur: siquidem in dicta potestate ordinis nulla datur iurisdictio; sed illa confertur ordinato per extrinsecam Ecclesiæ concessionem, vt habetur per *D. Thom.* quem refert, & sequitur *Suar. loco citato, num. 26. Conynch. disp. 8. num. 10. Filliuc. d. tract. 7. num. 138. P. Molf. d. c. 14. num. 53.* qui testatur hanc sententiam esse magis communem, & conformem *Conc. Floren. & Trid.* pro qua sententia *Alph. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 3. sub nu. 42. in fine*, adducit etiam quæ tractat *Barb. in princ. sui tract. de offic. & potest. Episc. tit. 1. cap. 1. nu. 23.* agens de Episcopis titularibus, qui cùm nullam habeant iurisdictionem sunt simplicibus Sacerdotibus valdè similes.

3 Tertiò est adnot. quòd potestas iurisdictionis requisita, in sacramentali foro est distincta à potestate ordinis, tàm in essentia, quàm in modo, quàm etiam in tempore, quo confertur, vt post *D. Tho. D. Bonau.* & alios probat *Suar. loc. cit. nu. 29. Filliuc. d. tract. 7. nu. 176. Conynch. disp. 8. dub. 2. Molf. vbi sup. nu. 49. Alph. de Leone d. recoll. 2. sub nu. 25. & seq.* Etenim potestas Ordinis in Sacerdote est semper indelebilis, eo quòd inhæret characteri indelebili: potestas verò iurisdictionis est delebilis, & amitti potest etiam à Rom. Pontifice, si renunciet Pontificatui, & ab eodem Rom. Pontifice respectu aliorum restringi, ac modificari potest, & ob culpam penitus auferri Episcopis, Parochis, & alijs, vt habetur ex *Henr. lib. 3. de pœnit. cap. 1. nu. 3.* Item potestas Ordinis in omnibus Sacerdotibus est æqualis, at potestas iurisdictionis inter Sacerdotes non est æqualis: siquidem minor est in Parocho, quàm in Episcopo: minor in Episcopo, quàm in Archiepiscopo, &c. Præterea potestas Ordinis confertur in ordinatione; potestas verò iurisdictionis datur ex post facto, & sic post ordinationem ab Episcopo, vel ab alio episcopalem facultatem habente: Denique potestas Ordinis semper est ordinaria; potestas autem iurisdictionis de iure diuino est ordinaria in Romano Pontifice; at de iure ecclesiastico in alijs potest esse ordinaria, ac etiam Delegata.

4 Quartò est adnot. quòd potestas iurisdictionis

nis diuiditur in ordinariam, ac delegatam. Prior est facultas, quæ alicui competit ex vi muneris, seu ex officio, quod quis habere nequit nisi à iure, vel à Summo Principe, aut à consuetudine, vel consensu vniuersitatis, *Glosa in l. & quia, ver. nec ipsa lex, ff. de iurisd. omn. iudic.* Delegata verò est facultas tradita ab ijs, qui ordinariam habent iurisdictionem, vel à legato Summi Pontificis, vt colligitur ex *Glosa loc. cit.* & patet ex *toto tit. C. de offic. eius, cui mand. est iurisd.* Hæc autem diuiditur in foro pœnitentiali, in eam quæ datur pœnitentibus, vt eorum arbitrio eligant sibi Confessariũ, & hæc vel datur à iure, vt in *cap. fin. eo. tit. nostro*, vel à consuetudine iuxtà tamen ea, quæ supra adnotauimus, *sec.* 4. vel datur à Principe ex gratia, & ex priuilegio, vt facultas, quæ ex priuilegio cõcedi solet à Rom. Pontifice magnis Principibus, Regi, ac Imperatori, vt possint sibi eligere Confessarium: aut datur in Iubilæo cunctis fidelibus, vel etiam alijs Congregationibus, & personis particularibus, tàm à Rom. Pontifice, quàm ab alijs Prælatis inferioribus, & diuiditur in eam, quæ delegatur Confessarijs directè, vt valeant cõfessiones audire certarum personarum, omnium personarum alicuius Diœcesis, vel Prouinciæ, vel etiam omnium fidelium, vtraque denique delegatio fieri contingit à Rom. Pontifice, vel ab alijs inferioribus.

† Ex dictis igitur patet, quòd ille verè est Iu-
5 dex Delegatus, cui sine Magistratu, officiouè, aut non habita ratione ad illud iurisdictio mandata est, vt rectè docet *Molina de Iustit. & iure tom. 6. disp.* 14. *nu.* 1. & alij, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 92. *nu.* 6. *& in l. cũ Prætor, §.* 1. *nu.* 21. *&* 22. *& a nu.* 24. *cum seq. ff. de Iudic.* vbi inquit, idcircò ibi dici, *Iurisdictio mandata est; quoniam nihil refert, an ab homine, vel lege mandetur, si per modum specialis commissionis delegatur.* Etenim sicut ordinaria iurisdictio à iure concedi potest; ità etiam delegata: nam vbi Sacerdos in Parochum assumitur, mox ei à iure conceditur iurisdictio ordinaria: quando verò datur fidelibus priuilegium per Bullam, aut Iubilæum, vt possit sibi eligere Confessarium approbatum iuxta formam *Conc. Trid.* statim quoque facta electione de iure conceditur iurisdictio ipsi Sacerdoti super pœnitentem se virtute Bullæ eligentem. Ita *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 7. *c.* 3. *num.* 3. His breuiter sic adnotatis, sit.

VNICA CONCLVSIO.

6 PRoprius Sacerdos regulariter potest iurisdictionem, quam habet in suos subditos in pœnitentiali foro alteri subdelegare. Hæc conclusio patet: siquidem is potest delegare, qui iurisdictionem habet ordinariam, vt in *l. more maiorem, ff. de iurisd. omn. indic.* Ita se habente, *More maiorum ita comparatum est, vt is demum iurisdictionem mandare possit, qui eam suo iure; non alieno beneficio habet.* Dicitur *Suo iure*; Idest Ordinario, exponit ibi *Glosa*. Vndè quoniam omnes ferè proprij Sacerdotes iurisdictionem habẽt ordinariam in pœnitentiali foro, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec.* 2. hinc fit, quòd proprius Sacerdos potest suam iurisdictionem alteri delegare. Confirmatur hæc conclusio ex ijs, quæ decernuntur in *text. in c. inter cætera, de offic. Ordinar. Suar. in* 3. *par. tom.* 4. *disp.* 26. *sec.* 1. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 7. *nu.* 199. cum alijs, quos allegat, & in specie clarè colligitur ex nostro canone, in illis verbis, *Si quis alieno Sacerdoti, &c.*

7 Ampliatur hæc conclusio, vt proprius Sacerdos possit suam iurisdictionem in pœnitentiali foro alteri delegare, etiam si sit Episcopus tantùm electus, & confirmatus, & non dum consecratus, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec.* 3. *concl.* 3. *illat.* 3. siquidem huiusmodi Episcopus, sicut, & alij Episcopalem, seu quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, etiam si confirmati tantùm sint eorum iurisdictione ordinaria vti possunt. Imò Romanus Pontifex post eius electionem citra confirmationem aliquam potest iurisdictionem delegare in hoc foro: etenim Rom. Pontifex electione de eo facta à duabus partibus Cardinalium, statim à Deo suscipit iurisdictionem summam, & ordinariam, quam alteri delegare potest, vt supra diximus *d. illat.* 3.

8 Secundò ampliatur, vt locum habeat in proprio Sacerdote, etiam in ijs, quæ ei competunt ex priuilegio in casu impedimenti. Vndè licèt solus Episcopus, & alij habentes quasi episcopalem iurisdictionem, & Diœcesim, suos subditos impeditos possint absoluere à casibus, & censuris Apostolicæ Sedi reseruatis, vt latè de hac re egimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ, lib.* 3. §. 2. *q.* 8. *à num.* 38. *&* 55. nihilominus eorum potestatem possunt etiam alteri delegare: siquidem talis facultas Episcopo competit ex officio, ac priuilegio suæ dignitatis; ergò potest Episcopus eam alteri specialiter delegare, vt ostendimus in dictis nostris *Comment.* §. 2 *q.* 9. *num.* 8. vbi etiam diximus probabiliter, *num.* 33. *&* 16. posse Vicarium Generalem Episcopi ex vi generalis commissionis absoluere huiusmodi impeditos, maximè in absentiam Episcopi. Et id multò magis verum est quoad facultatem concessam Episcopo per *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 6. dispensandi, & absoluendi delinquentes quoscunq; in foro conscientiæ à quibus casibus, & censuris occultis per se, vel per Vicarium ad id specialiter deputandum, cùm facultas delegandi expressè per Conc. tribuatur. Nõ tamen hanc potestatem haberet Vicarius Generalis, ex vi ipsius Generalis commissionis, vt ibidem probauimus, *num.* 12. *vers. Denique*; sed oporteret specialiter delegari, quo casu posset Episcopus delegare non tantùm vnum, sed etiam plures Vicarios, vt per Sacram Congregationem fuisse declaratum testatur *Alphon. de Leone p.* 2. *cas. consc. recoll.* 3. *num.* 50. Imò si vera est opinio illorum, qui volunt, facultatem absoluendi ab hæresi occulta concessam Episcopo per *Conc. Trid. loco citato*, non esse ei reuocatam saltem, vt Ordinario Inquisitori, poterit illam delegare alicui priuato, non solùm quoad nudam,

dam,& simplicem potestatem absoluendi iuxta formam sibi præscriptam, verum etiam relinquẽdo Delegato arbitrio suo iniungendi pœnitentiam,& onus vna cum annexis, vt diximus post alios in *d.q.9.sub num.19.vers. Hac eadem ratione.* Sed quoniam oppositam sententiam putamus esse probabiliorem, imò veram, vt ostendimus supra *sec.5.concl.2.ampl.4.* atque ideò præfatam potestatem concessam Episcopo per Conc.Trid.absoluendi ab hæresi fuisse sublatam per Bullam Cœnæ; idcircò de potestate delegandi absolutionem ab hæresi, non est amplius agendum.

9 Tertiò ampliatur in legatis à latere: etenim hi sicut possunt confessiones audire, ita etiam hanc facultatem possunt alteri delegare, vt patet ex ijs, quæ habentur ex *tex. in c.2.de offic.leg.in 6.* Siquidem aut habent iurisdictionem ordinariam, & de iure facultatem habent delegandi, iuxta ea, quæ supra diximus, aut iurisdictionem habent delegatam, & cum sit à Rom. Pontifice, potest subdelegare, *l. a Indice, C. de indic.* Pro hac re vide *Sanch. lib. 8. de matrim. disp.28. Graff. in appendice lib. 1. decis. c.11. num. 13. & Alphon.de Leone par.2.cas.consc.recoll.5.num 62.* qui *nu.63.* Inquit etiam idem dicendum non esse de Vicelegato, nam subdelegatus Delegati Papæ de iure non potest subdelegare, nisi nudum tantùm ministerium. Quæ diximus de legatis à latere extendimus ad Nuncios,& ad legatos natos de quibus supra diximus, *sec. 2. concl. 2.* Idem dicendum est de Eminentissimis Cardinalibus in Ecclesia sui tituli: siquidem hi habent iurisdictionem Episcopalem,& ordinariam, vt in *d. concl.2.* adnotauimus. Et denique, quòd Abba-

10 tes exempti possint in eorum Diœcesibus hanc eandem iurisdictionem delegare, probat *Sanch. lib.3.de matr. disp.28. num.6. Campanil. rub.12. c.13.num.76.* qui ita testatur fuisse declaratum à Sacra Congregatione. Imò hanc eandem potestatem habere Capitulum Sede vacante eiusque Vicarium, & supradictorum Prælatorum, ac Episcoporùm omnium Vicarios Generales, cùm satis sit quod Iurisdictionem habeant Episcopalem, patet ex ijs, quæ cumulant *Fagund. de precept.Eccl.precept.2.lib.7.c.2.num.55.& Barb.de offic. & potest. Episc. alleg.25. num.4. & 5.* quos refert, & sequitur *Alphon. de Leone loco cit.sub num.65.* & constat etiam ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec.4. concl.3.illat.3. vers. Imò, & vers. Sed supposito.* Etenim Vicarius Generalis non est Delegatus in multis, sed est Ordinarius, & facit idem consistorium cum Episcopo, vt habetur ex *Sanch. d.disp.28. num.2.& 3. Suar.in 3. par.tom.4.disp.26.sec.3.num.11.Barb.loco citato, Reginal. lib.1. prax. sub num. 95. Filliuc. tom 1. qq.moral.tract.7.sub num.316.* & ex alijs. Quid autem dicendum sit de Vicarijs Episcoporum quoad casus Episcopis reseruatos, infra dicemus *lim.2.vers.Conueniunt autem.*

11 Adde quod nonnulli volunt, Legatos Apostolicos in eorum Prouincijs habere iurisdictionem ordinariam, vt supra adnotauimus *d.sec.4.illat.* 2.& nobis id valdè probabile videtur, cùm idem possit omni tempore legatus, quod Archiepiscopus tempore visitationis:& non possunt dici alij respectu Episcoporum, sed sunt eadem res cum ipsis, vt *c.2.de offic.leg.in 6.*& appellatione Episcoporum veniant legatus à latere, etiam in Constitutione conciliari, vt per *Gambar. de offic.& potest. leg. à latere lib. 8. in tit. Quid possit Legatus circa indulgentias, num.15.* Vndè quoad potestatem delegandi facultatem, de qua agitur, à Vicelegato idem videtur posse dici, quod supra diximus de Vicarijs Generalibus Episcoporum, nisi velimus dicere, quòd Vicelegatus iurisdictionem habeat delegatam,& non faciat vnũ, & idem Consistorium cum legato, sicut Vicarij, & Episcopi vnum est auditorium, quod non est dicendum si à Vicelegato non appellatur ad legatum.

12 Quartò ampliatur in Superioribus Regularium: siquidem nulli dubium est eos posse delegare quoad suos subditos actiuè, ac passiuè, & quoad se ipsos, vt possint absolui: siquidem Superiores Religiosorum possunt approbare Confessarios pro suis subditis citra consensum Episcopi, vel alteriùs: nam Superior est proprius Religiosorum Sacerdos, & Confessarius; vt supra ostendimus *sec. 2. concl.5. & 6. & concl. 7. vers. Ad Regulares.* Et quando *Concil. Trid. sess. 23. c. 15.* Approbationem exigit Confessariorum faciendam ab Episcopo, loquitur de illis Confessarijs, qui deputantur ad audiendas confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, vt ibi clarè decernitur; non autem Regularium, vt habetur ex *Rodriq. tom.1. qq. Regular. q.62. art.4. Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num. 45.* & ex alijs, quos retulimus *d.vers. Ad Regulares.* Vbi etiam egimus de Confessarijs deputandis ab ipsis Superioribus vigore Decreti Clem. VIII.& constit. Gregor. XV. tàm pro Religiosis masculis, quàm fœminis, & de eorum approbatione, vt ibidem declarauimus *v. vers. Cæterum licèt*

13 Imò Superiores Regulares non solùm possunt eorum iurisdictionem in pœnitentiali foro alteri delegare; sed etiam tenentur, vt patet ex d.decreto Clem. VIII. ibi, *Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint, aut ipsimet subditi spontè, aut proprio motu id ab eis petierint.* Et paulo post, *Superiores in singulis domibus deputent duos, aut tres, aut plures Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori.* Qui quidem Confessarij debent esse vi eiusdem Decreti, docti, prudentes, charitate præditi, qui à non reseruatis eos absoluant. Est tamen verùm quòd in dicto decreto datur facultas dictis Superioribus taxandi huiusmodi Confessarijs deputatis pœnitentias iniungendas, etiam pro peccatis non reseruatis, vt patet ex eiusdem decreti verbis, ibi, *Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues aliquibus peccatis, etiam non reseruatis à Confessarijs imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis prohibe-*

bibere possint. An autem Superiores Regulares possint eorum iurisdictionem delegare Sacerdotibus alterius Religionis, ac etiam sæcularibus, qui suos subditos in sacramentali foro audiant, & absoluant, siuè masculi sint, siuè fœminæ: & quid dicendum sit de facultate, quæ conceditur in Bullis Iubilæi, & in alijs similibus vide, quæ supra adnotauimus, *sec. 2. concl. 7. vers. Ad Regulares Superiores: vers. Cæterum licèt: & vers. Ex his patet*, vbi latè de his omnibus egimus.

14 Quæ diximus de Superioribus Regularium extendimus etiam ad eorum Vicarios, & Priores in eorundem absentiam. Etenim habent ordinariam iurisdictionem in prædictorum Superiorum absentiam; & propterea possunt ipsorum iurisdictionem alteri delegare ad audiendas suorum subditorum confessiones, sicut poterant Superiores præsentes, de quibus supra egimus, vt supra latè declarauimus *d. sec. 2. concl. 5.* vbi etiam *vers. Cæterum*: tractauimus quoque de Prioribus, & Vicarijs domorum, qui non habent nec Abbates, nec Præpositos, nec alios Superiores huiusmodi, quos diximus esse verè Prælatos in suis domibus, & habere iurisdictionem ordinariam, atque adeò simpliciter delegare possunt eorum iurisdictionem in foro pœnitentiali quoad eorum subditos.

15 Sic ampliata limitatur conclusio in Parochis. Etenim Parochus quamuis habeat ordinariam iurisdictionem in omnes de sua Parochia in pœnitentiali foro, atque adeò possit suam potestatem alteri delegare; nihilominus non potest eam delegare simpliciter, neque non approbatis ab Ordinario; sed præsbyteris approbatis, & per breue tempus; approbatis scilicet ab eodem Episcopo, licèt pro aliena Parochia, vt habetur ex *Possenino de offic. Curati, c. 1. num. 22. Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 28. sec. 4. num. 11. & seq. Bonac. disp. 5. de sacra q. 7. pun. 4. §. 1. Azor. tom. 3. Inst. moral. lib. 15. c. 15.* Imò Delegatus à Parocho vt supra, si non est Parochus conuicinus, debet esse admissus pro administratione omnium Sacramentorum, si ad omnia Sacramenta administranda maximè sit Delegatus; secus autem si ad quædam Sacramenta, vel quoad certum genus personarum fuerit admissus, vt habetur ex *Possenino loco citato*. Dixi, *Si non est Parochus conuicinus*. Quoniam Parochus conuicinus licèt non habeat iurisdictionem, nisi super gregem suum; tamen ita est admissus, vt possit ei aliqua iurisdictio delegari: vt notat *Possenin. ibidem*. Ex quibus patet quòd licèt Parochus possit delegare administrationem Eucharistiæ, assistentiam matrimonio contrahendo, facultatem cõcionandi pro aliqua vice, vbi non est copia Episcopi, aut Vicarij Generalis, & his similia, vt habetur per *Sanch. lib. 3. de matr. disp. 31. num. 11. Rodriq. tom. 3. qq. Regul. art. 1. & Vgol. de potest. Episc. c. 42 §. 1. num. 3.* Et id etiam si Parochus non sit Sacerdos, & Delegatus non sit approbatus ab Episcopo, vt habetur ex eodem *Sanch.* ibi *disp. 20. num. 6.* dummodo substitutus ad concionandum fuerit saltem semel ab aliquo Ordinario ad concionandum approbatus, vt probat *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat. 76. num. 26. Et si contrarium videatur docere Sanch.* Nihilominus non potest delegare iurisdictionem non approbato quoad forum conscientiæ, & Sacramentum confessionis, vt contra *Petr. de Ledes.* probat *Barb.* post alios *de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num. 13. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. num. 201. & Sanch. lib. 3. de matr. disp. 20. num 10. & 14.* Ratio autem cur Parochus possit non approbato delegare administrationem aliorum Sacramentorum, & Sacramenti pœnitentiæ tantùm approbato; hæc est, quoniam in pœnitentiali foro expostulantur magna prudentia, scientia, & vitæ probitas, non sic in alijs Sacramentis administrandis, vt per eundem *Sanch. loco cit.* Imò Parochus non solùm pro alijs, etiam pro vna vice; sed nec etiam pro se ipso potest non approbato dare facultatem audiendi confessiones, vt habetur ex *Vgol. de offic. & potest. Episc. c. 34. num. 1. in fine, Bonac. disp. 5. de sacram. q. 7. pun. 4. §. 2. num. 12.* & ex alijs.

16 Est tamen verum quòd Parochi indirectè aliquando possunt non approbato dare licentiam audiendi confessiones suorum subditorum. Exẽplum patet in Regularibus habentibus priuilegium, vt quando sunt in itinere, vel alibi, nec commodè possint præsentari Ordinario, valeant fidelium confessiones audire, non repugnantibus Parochis, vt patet in compendio priuilegiorum nostræ Cong. *tit. Absolutio quoad sæculares, §. 5.* quæ non repugnantia est præstatio quædam consensus: nam ex eo quod tacent, dicuntur non repugnare. Non tamen ipsi Regulares tenentur à Parochis prædictam licentiam petere, vt colligitur ex ijs, quæ docet *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q. 60. art. 4. & Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 5. num. 78.* vbi etiam *nu. 79.* post *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 7. c. 3. nu. 8.* Inquit quòd quando prædicta licentia conceditur Sacerdotibus sæcularibus cum clausula, *Saluo iure Parochorum*. Isti non possunt audire in Quadragesima confessiones, nisi de Parochorum licentia. Illud autem hoc loco non videtur mihi silentio prætereundum, quod Doctores cõtendunt de Parocho excommunicato, & non tolerato, an in prædictis casibus possit suam iurisdictionem delegare in foro pœnitentiali alteri, ab Ordinario approbato: etenim *Henriq. lib. 3. de pœnit. c. 13. num. 3. Sanch. lib. 5. de matr. disp. 21. num. 9. & Fagund. loco cit. c. 2. num. 50.* & alij, partem negatiuam tuentur fundati in eo, quòd dare facultatem audiendi confessiones, sit actus iurisdictionis, qua omninò carent excommunicati non tolerati. *Nauar. autem in c. placuit, num. 73. de pœnit. d. 6. Corduba lib. 5. qq. q. 13.* paulo post *prin. Rodriq. in explic. Bullæ cruciatæ, §. 1. num. 5. Henriq. lib. 11. de matr. c. 3. num. 5. in comm. lit. Q. Veiga lib. 6. suæ sum. casu 119. & sequaces*, quorum sententia nobis magis probatur, tenent partem affirmatiuam ex eo, quòd Parochus eo

casu

casu cùm huiusmodi licentiam det approbato, atque adeò non approbet illum, non censetur exercere, nec dare iurisdictionem: & hanc opinionem sequitur etiam *Alph. de Leone d. recoll. 5. sub num. 76.* quamuis *nu. 87.* id neget Episcopo excommunicato, & non tolerato, cum ad Episcopum solum pertineat approbatio Sacerdotum ad audiendas confessiones; quæ quidem approbatio est iurisdictionis actus: & in hoc Episcopus differt à Parocho. Vndè cùm assistere matrimonio, vngere infirmum, & alia huiusmodi non sint actus iurisdictionis, hæc omnia delegari possunt alteri tàm ab Episcopo, quàm à Parocho excommunicatis, & non toleratis, vt rectè probat *Fagund. d. c. 2. num. 52.*

18 Secundò limitatur eadem conclusio, vt locum non habeat in Pœnitentiarijs. Etenim Pœnitentiarij, siuè sint Vrbis, siuè S. Mariæ Lauretanæ, & alij similes, siuè constituti sint ab Episcopo in Cathedrali iuxta Decretum *Sacri Concil. Trid. sess. 24. de refor. c. 8.* siuè deputati sint à Regularibus in eorum domibus vigore Decreti Clem. VIII. editi sub die 26. mensis Maij 1593. ex vi eorum muneris non possunt eorum facultatem alijs delegare. Nam Pœnitentiarij Vrbis, quos aliqui Maiores appellant, & sunt deputati in Ecclesijs S. Petri, S. Mariæ Maioris, & S. Ioannis licèt habeant facultatem absoluendi gentes eò confluentes à casibus Episcopis reseruatis, etiam si ad effugiendum proprij Episcopi iudicium illuc se conferant; habeant etiam amplam potestatem absoluendi à casibus, & censuris Apostolicæ Sedi reseruatis, & commutandi vota; imò & absoluendi Regulares etiam à casibus suis Superioribus reseruatis, non obstantibus priuilegijs in contrarium. Non tamen habent facultatem absoluendi ab omnibus casibus, ac censuris, & præcipuè ab hæresi, & ab alijs casibus Bullæ Cœnæ, nec dispensandi in omnibus. Vndè dum ipse in Ecclesia S. Petri pluries fuerim deputatus Pœnitentiarius extraordinarius ad audiendas confessiones in hædomada Sancta, & in die Resurrectionis Dominicæ, inter audiendas confessiones ipsas, Illustrissimus Dom. Regens veniebat ad Pœnitentiarios ipsos omnes, & singulos, eosdemq; interrogans, an egeant speciali aliqua facultate pro absoluendis fidelibus, & cum ipsis
19 dispensandis. Est tamen verum, quòd præfati Pœnitentiarij Ordinarij licèt non habeant facultatem delegandi in pœnitentiali foro vniuersitatem causarum, vel casum aliquem, vt per *Cappeauill. de casib. reseruat. c. 4. q. vnica, difficult. 2. in 2. par. Floron. de casib. reseruat. Fauentiæ p. 1. c. 4. §. 23. in fine, Graff. consf. 1. num. 36. de temp. ordin. & par. 1. decis. lib. 1. c. 13. num. 16.* possunt tamen delegare nudum ministerium, vt per *Floron. loco citato, & Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 7. num. 17.* vbi *num. 11.* declarat etiam quid sit committere nudum ministerium, & ait, quòd est dare facultatem alicui absoluendi in certo casu sibi manifestato, remittendo pœnitentem Confessario, vel etiam ipsi imponendo pœnitentiam oretenus: & ita quoque seruatur in casibus dispensationum, & absolutionum à certis casibus: conceditur enim oretenus ab Illustrissimo Regente huiusmodi facultas pœnitentiarijs, vel pœnitentibus: siquidem Regens Sum. Pœnitentiarij licèt non possit delegare vniuersitatem causarum, cùm ad earum generalitatem sit Delegatus; potest tamen in pœnitentiali foro committere non solùm nudum ministerium, sed etiam vnam, vel alteram causam, vt supra adnotauimus, *sec. 5. concl. 4. vers. Hoc loco potest quæri, circa med.*

20 Quo verò ad Pœnitentiarios constitutos ab Episcopis iuxtà præfatum decretum Sac. Conc. Trid. est adnot. quòd licèt Concilium loquatur in numero singulari circa constitutionem Pœnitentiarium in Cathedralibus cum vnione præbendæ; non tamèn prohibetur quin Episcopus possit plures in Ciuitate pro Diœcesis amplitudine Pœnitentiarios in Cathedrali Ecclesia constituere, & non solùm sæculares, verùm etiam & Regulares Sacerdotes. Item non tantùm in Cathedrali; sed etiam in alijs Ecclesijs, tàm in Ciuitate, quàm per totam Diœcesim, ad quos constituendos obligatur Episcopus, maximè in solemnioribus festiuitatibus pro subditorum commodo. Vltra supradictos Pœnitentiarios, quos Episcopus deputare compellitur vigore Cōcil. Trid. tenetur etiam deputare alios Pœnitentiarios ex decreto Clem. VIII. sub die 26. Nouemb. 1602. quod refert Quaranta *ver. casus reseruati*, in illis verbis, *Interim de ipsius sanctitatis suæ mandato, ijdem Ordinarij monentur, vt per totam suã Diœcesim, ac præsertim in ijs locis, qui à Ciuitate, & Cathedrali Sede longius remoti sunt, Pœnitentiarios, aliosque Sacerdotes constituant, ac delegent, quibus facultatem absoluendi a casibus sibi reseruatis cōcedant: ita vt ijs quoque liceat eandem alijs Confessarijs, si opus sit viua voce impertiri, idque maximè in solemnioribus anni festiuitatibus, vt peccatores, &c.*

21 Differunt autem Pœnitentiarij constituti ab Episcopo ex decreto Conc. Trid. ab illis Pœnitẽtiarijs, qui ab eodem constituuntur vigore supra relati decreti Clem. VIII. Etenim Priores Pœnitentiarij, & illi maximè qui instituuntur ab Episcopis cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, debent esse Magistri, vel Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel in iure canonico, & annorum quadraginta, seu alij, qui aptiores pro loci qualitate reperiantur, vt patet ex *Concil. Trid. d. cap. 8.* in illis verbis: *In omnibus Cathedralibus Ecclesijs, vbi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis cum vnione præbenda proximè vacatura, ab Episcopo instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seù aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, qui dum confessiones in Ecclesia audiet, interim præsens in choro habeatur.* At Pœnitentiarij, qui ex vi decreti Clem. VIII. ab Episcopo deputantur, licèt idonei esse debeant, tàm quoad bonitatem, quàm quoad scientiam, sicut

sicut & omnes alij Confessarij; nihilominus decretum ipsum necessariò non exigit in Pœnitentiarijs conditiones, quas Concilium expostulat. Secundò differunt, quia Pœnitentiarij instituti vigore Conc. eo ipso habent à iure, & Concilio facultatem audiendi confessiones pœnitentium illius Diœcesis, & iurisdictionem ad absoluendū à peccatis, & sunt velut Parochi totius Diœcesis, nec requiritur noua licentia Ordinarij, & quilibet potest eis confiteri sua peccata, ac ordinariā iurisdictionem habent in pœnitentiali foro, vt hæc, & alia habentur ex *Barb.* post alios *de offic. & potest. Episc. alleg.* 55. *nu.* 19. *& per totam.* Pœnitentiarij verò, qui deputantur vigore decreti Clem. VIII. iuris habent solùm delegatam, vt ex verbis dicti decreti clarè colligitur. Tertiò differunt; siquidem Pœnitentiarij cōstituti vi decreti Conc. Trid. non habent regulariter, & ex vi muneris facultatem absoluendi à reseruatis Episcopo; nam ordinariam iurisdictionem habent ad absoluendum à non reseruatis tantùm, & à reseruatis non valent absoluere, nisi talis facultas ab Episcopo illis expressè concedatur, vt habetur ex *Nauar. cons.* 2. *de pœnit. & remiss. Homobono de humana vitæ statibus c.* 10. *in prin. Vgol. de offic. & potest. Episc. cap.* 33. *nu.* 3. *Sanch. lib.* 4. *suæ sum. cap.* 38. *num.* 20. *Barb. d. alleg.* 55. *nu.* 23. cum alijs, quos allegat, & *Alph. de Leone par.* 2. *cas. consc. recoll* 7. *nu.* 28. qui tamen id limitant, nisi in contrarium extaret cōsuetudo, vel ageretur de Pœnitentiario habente præbendam annexam. At Pœnitentiarij deputati vigore Clem. VIII. decreti habent delegatam solùm iurisdictionem, tàm quoad reseruatos, quàm quoad casus non reseruatos, vt ex verbis dicti decreti rectè colligit idem *Alph. loco citato*, *sub num.* 37. *in fine.*

22 Conueniunt autem præfati Pænitentiarij inter se; quoniam nullus eorum potest delegare alteri facultatem absoluendi à reseruatis, nec in totum, nec in parte: siquidem quoad casus reseruatos, tàm Pœnitentiarij constituti vi decreti Conc. Trid. quàm Pœnitentiarij deputati vi decreti Clem. VIII. delegatam tantùm ab Episcopo iurisdictionem habent. Vndè Episcopus cùm non sit supremus Princeps, eius Delegatus non potest subdelegare, vt in *l. à Iudice, C. de Iudic.* quòd verum est non solùm quoad vniuersitatem causarum, verum etiam quoad vnum casum tantùm, quoniam in tali delegatione censetur electa industria personæ, vt habetur ex *Barb.* post alios *d. alleg.* 55. *num.* 24. Est tamen verum, quòd licèt Pænitentiarij supradicti non possunt subdelegare vniuersitatem causarum, nec vnum quidem casum, vt supra ostendimus; possunt tamen subdelegare nudum ministerium iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *limit.* 2. de Pœnitentiarijs Vrbis agentes. Non sic autem dicendum est de Vicarijs Episcoporum; quoniam Vicarius Generalis de iure non solùm nudum ministerium, sed etiam vnum, vel plures casus, non tamen omnes reseruatos potest delegare: imò de consuetudine Vi-
23 carius huiusmodi solet delegare hanc facultatem quoad omnes casus reseruatos ex voluntate expressa sui Episcopi, qui talem facultatem solet concedere cum facultate subdelegandi, vt rectè declarat *Alph. de Leone par.* 2. *cas. consc. recoll.* 5. *à num.* 198. *vsque ad num.* 204. vbi pro hac re allegat *Suar. in* 2. *p. tom.* 4. *disp.* 26. *sec.* 6. *Sanch. lib.* 3. *de matr. disp.* 26. *Graff. par.* 1. *Decis. lib.* 1. *c.* 13. *à num.* 13. *ad* 17. *& in praxi de quinque casib. lib.* 3. *c.* 10. *in fine, Reginald. lib.* 1. *prax. num.* 50. *& P. Nald. ver. Delegatus, num.* 12. Quibus adde quæ habetur ex *Homobono de hum. vitæ statib.* dum agit *de casi. reser. part.* 1. *c.* 8. *& Flor. de casib. reser. c.* 23. *in fine.* Imò *Homobonus loco citato, c.* 10. *vers. Est autem, & Alph. de Leone* post alios ibi *recoll.* 7. *à num.* 13. *ad* 35. & alij, quæ supra diximus de Pœnitentiarijs, vt possint nudum ministerium subdelegare quoad casus reseruatos, ampliant etiam in dispensatione, & commutatione votorum Episcopis reseruatorum, & in casibus occultis Episcopis, competentibus iuxta Decretum *Conc. Trid. sess.* 24. *de reform. c.* 6. siquidem si circa illos concedat facultatem Episcopus Pœnitentiarijs absoluendi, ac dispensandi, ipsi Pœnitentiarij possent in casibus particularibus concedere alijs Confessarijs nudum ministerium: & idem dicunt in casibus Episcopo de iure competentibus ex causa impedimenti adeundi Rom. Pontificem, de quibus egimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ, lib.* 3. §. 2. *q.* 8. *&* 9. nam si quoad illos facultatem concesserit Episcopus Pœnitentiario, ipse Pœnitētiarius posset delegare nudum ministerium. Est tamen aduertendum, quòd licèt hæc vera sint in supra relatis Pœnitentiarijs; nihilo-
24 minus non militant in Delegato ad vnam tantùm personam absoluendam à certo solo casu: siquidem talis Delegatus non posset subdelegare nudum ministerium; quoniam iste talis est Delegatus quoad nudum ministerium, qui non potest illud subdelegare, ne detur processus in infinitū: eo magis quia Iudex Delegatus delegandi potestatem non habet, vt in *l. à Iudice, C. de iudic.* nisi Ordinarius specialiter subdelegandi facultatem concesserit, vel quis ad vniuersitatem Delegatus esset: nam qui delegatur ad vniuersitatem Ordinarius quasi est, vt per *Glos. in c. cum causa, de appellat. ver. Delegatus, Ricc. in praxi aurea, resol.* 179. *& alios*, & in specie *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat.* 52. *num.* 11. *&* 13. *Zecch. in sua Repub. Ecclesiast. c.* 21. *num.* 3. *limit.* 1. quos refert, & sequitur *Alphon. de Leone d. recoll.* 5. *sub num.* 20. Et adducit, quòd Delegatus à Principe ad nudum ministerium potest illud subdelegare, quando est Delegatus per priuilegium; secus autem si per simplicem concessionem, qualis est ille, qui per litteras pœnitentiariæ delegatur: siquidem huiusmodi Delegatum vigore litterarum sacræ Pœnitentiariæ putant non posse subdelegare nudum ministerium, etiam si non ad vnum casum simpliciter absoluendum, sed etiam ad plures fuerit delegatus.

25 Circa denique Pœnitentiarios pro Regularibus deputatos vigore Decreti Clem. VIII. editi

sub

sub die 26. mensis Maij 1593. per quod decernitur, vt Regularium Superiores in singulis domibus duo, tres, aut plures deputent Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, est adnot. quòd huiusmodi Pœnitentiarij, seù Confessores non possunt absoluere subditos à reseruatis, sed tantùm à non reseruatis, nisi expressam facultatem habeant absoluendi à reseruatis, vt patet ex illis Decreti verbis, *Qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit, &c.* Vndè clarum est, dictos Pœnitentiarios iurisdictionem habere delegatam, atque adeò in hoc foro pœnitentiali non posse alijs eam subdelegare, nec quidem quoad nudum ministerium, quando adsunt casus reseruati, & circa eos habent facultatem expressè concessam à Superioribus. Etenim non alia ratione id conceditur supra relatis Pœnitentiarijs Episcoporum, nisi quia talis facultas eis confertur sub nomine officij Pœnitentiarij; quòd officium non habent Confessarij domus Regularium, de quibus agitur. Et quamuis *Homobonus* post alios 3. *par. sui commentar. de casib. reseru. c.* 2. eos quoque appellet Pęnitentiarios; non tamen sunt verè Pœnitentiarij: sed tales appellantur propter aliquam similitudinem, quam habent cum Pœnitentiarijs, qui ab Episcopis deputantur. Ita *Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 7. num.* 43. & 56. Pro hac sententia faciunt tradita per *Graff. de quinque casib. lib. 2. c. 10. num.* 32. loquentem de delegatione circa casus reseruatos facta ab Abbate, Priori, qui quoniam habet officium potest subdelegare nudum ministerium: non sic deputatus ad confessiones Regularium; siquidem iste talis non habet officium, & ita practicatur in nostra Religione; licèt contrarium sentiat *Coriolan. de casib. reseruat. p. 1. sec. 2. art.* 5. qui fundatur in doctrina *Nauar. in Man. c.* 27. *num.* 45. dicentis, simplex ministerium posse delegari etiam à quibuscunq; delegatis Ordinarij. Verum *Nauar.* videtur loqui de absolutione excommunicationis.

26 Tertiò limitatur eadem conclusio in omnibus alijs, qui delegatam tantum habent potestatem confessiones audiendi. Etenim Delegatus subdelegare non potest, *l. à Iudice, C. de Iudic. c. cum causam, de appell.* Non enim Delegatus potest agere vltra id, quod ipsi concessum est: vndè cum illi concedatur tantùm facultas exercendi iurisdictionem, non autem alteri committendi, nam hæ duæ facultates diuersæ sunt, & vna alteram non includit, hinc fit, vt Delegatus non possit subdelegare. Ita *Panor. in c. cum Bertoldus, num. 23. de sent. & re iud. & Laym in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 10. num.* 12. Qui tamen excipiunt tres casus; quorum primus est, si Ordinarius permittat Delegato facultatem subdelegandi suam potestatem audiendi confessiones. Secundus casus, vbi Delegato committitur vniuersitas causarum. Tertius denique quando delegatio fit à Principe; quoniam Delegatus à Principe potest subdelegare, *d. l. à Iudice, C. de indic.* Est tamen verum, quòd licèt Regularibus à Papa vniuersim demandata sit facultas fideles omnes absoluendi à peccatis, & censuris; & Parochorum cooperatoribus generatim delegata sit facultas Parochianorum confessiones audiendi; nihilominus huiusmodi Delegati eorum facultatem idcircò subdelegare nequeunt; quoniam ipsis simplex, & nuda iurisdictio in ordine ad certum exercitium absoluendi, vel assistendi, & non integrum officium iurisdictionis committitur, *arg. text. in c. vlt. §. vlt. de offic. iudic. deleg. iuncta Glosa, Conynck. disp. 8. dub. 4. num.* 25. & *Laym. loco citato, sub num.* 13. *vers. Ex inde*, & *num.* 14. vbi addit, quòd cùm hoc non pugnat, quin Parochus, aut alius Ordinarius specialiter committere possit cooperatori, aut suo Delegato, vt alterum substituere valeat nomine, ac auctoritate delegantis, iuxta ea, quæ notantur per *Glos. & Doctor. in c. is cui, de offic. deleg. in 6. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 31. num.* 18. & per alios apud eundem *Laym. d. num.* 13.

An per proprium Sacerdotem delegatio in pœnitentiali foro fieri possit non solùm expressè; sed etiam tacitè præsumptiuè, titulo putatiuo, consuetudine, & per ratihabitionem.
SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Delegatio ad confessiones audiendas expressè fieri potest à proprio Sacerdote.*
An in ista delegatione regularitèr scriptura exigatur.

2 *Delegatio ad confessiones audiendas non solùm expressè, sed etiam tacitè alteri fieri potest per proprium Sacerdotem.*
An approbare Sacerdotem ad confessiones audiendas sit idem, ac ei iurisdictionem ad prædicta delegare.

3 *Tacita fuit delegatio, vbi aliquis Sacerdos in locum alterius in eo munere subrogatur, quod adnexum habet ministerium audiendi confessiones.*

4 *Episcopus si dicat alicui Sacerdoti concedo tibi omnem meam auctoritatem; vel illi tribueret facultatem administrandi omnia Sacramenta, censetur ei tacitè delegare iurisdictionem ad confessiones audiendas.*

5 *Tacita approbatio, & delegatio dicitur facta ab Episcopo illius Sacerdotis docti, ac pij, & non approbati, quem videt audire confessiones suarum ouim, & tacet, nec contradicit.*
An in assistendo ad matrimonium satis sit tacita licentia, quæ habetur ex ratihabitione de præsenti.
Et an dici possit tacita delegatio, sufficientibus signis manifestata, ex verbis generalibus concessionis circa alia Sacramenta.

6 *Ratihabitio de præsenti, habita per proprium Sacerdotem ad confessiones audiendas, delegationem inducit in foro pœnitentiali.*

7 An

7 *An hæc delegatio à tacita delegatione differat.*

8 *Delegatio proueniens ex ratihabitione de præterito, re vera tacita dici potest; propterea destinatus ab Episcopo Missioni ad audiendas confessiones suarum ouium, in qua solitus Episcopus facultatem concedere quoad reseruatos, si sit oblitus eam petere, poterit ea vti.*

9 *Ratihabitio de futuro inducere non potest delegationem iurisdictionis ad confessiones sacramentales audiendas.*

10 *Sacramentum pœnitentiæ inualidè confertur ab eo, qui iurisdictionem actualem non habet.*

11 *Diuersa militat ratio in delegatione tacita inducta ex ratihabitione de præsenti, & in delegatione inducenda ex ratihabitione de futuro.*

12 *Ex præsumpta proprij Sacerdotis voluntate inducitur delegatio Iurisdictionis ad audiendas confessiones.*

13 *Ex consuetudine induci potest delegatio Iurisdictionis ad confessiones audiendas, & potest consuetudo Iurisdictionem tribuere etiam à reseruatis.*

14 *Tutius est dicere, Iurisdictionem ad confessiones audiendas induci consuetudine, non præcisè sũpta, sed vt interpres voluntatis, seu consensus, volentis iurisdictionem delegare.*

15 *Ex titulo putatiuo, & communi errore delegatio inducitur iurisdictioni ad confessiones audiendas.*

16 *Qui aliqua de causa bonum titulum, quo fruebatur amisit, si amissio illa non sit notoria, & aliquis bona fide illi confitetur, valida erit eius confessio.*

17 *Omnia gesta per Prælatum, vel Prochum talem existimatum communi errore, titulum habentem putatiuum à legitimo Superiore valent etiã in foro conscientiæ, ita vt pœnitens confessionem reiterare non teneatur.*

18 *Ex priuilegio delegatio inducitur ad audiendas confessiones.*

HAnc controuersiam explicabimus quoad delegationem faciendam à quocunque proprio Sacerdote, siuè proprius Sacerdos sit Episcopus, vel Episcopo Superior, & vltra, siuè sit Parochus siuè Superior Regularis. Quo circa sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est, delegationem ad audiendas confessiones posse exprefsè fieri à proprio Sacerdote. Hæc conclusio est communis, & citra omnem controuersiam. Fit autem exprefsè huiusmodi delegatio, quando expressis verbis, vel signis fuerit à Delegante eius voluntas delegandi manifestata, vt patet ex adnotatis per *Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 35. num. 10. Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 26. sec. 2. num. 13. & Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. nu. 10.* Item exprefsè dicitur facta huiusmodi delegatio quando conceditur alicui facultas audiendi confessiones in scriptis, ac per scripturam aliquam; licèt in delegatione, de qua agitur, regulariter non requiratur scriptura, dato quòd in alijs delegationibus non credatur dicenti se esse delegatum, nisi litteris probet suam delegationem, *c. cùm in iure, de offic. deleg.* & latè post alios *Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 5. num. 5.* Etenim scriptura est sufficiens signum manifestatiuum consensus delegantis; qui consensus actu omninò exigitur, vt docent *Suar. d. disp. 26. sec. 1. Coninch. disp. 8. dub. 5. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 10. num. 15.* Et alij, qui eam esse rationem volunt, quòd delegare iurisdictionem sit actus voluntatis eius hominis, qui potestatem habet: ergò sine actuali voluntate ipsius non confertur alteri iurisdictio, quæ necessariò requiritur ad impendendam absolutionem in foro sacramentali, vt infra latius dicemus. Confirmatur, quoniam delegatio iurisdictionis, & aliæ concessiones fieri debent modo humano, ac sensibili, ita vt ab altero cognosci, & acceptari possit; atque ideò satis non est mera voluntas interna; sed eam verbo, scriptura, aut alio signo voluntatis delegantis manifestatiuo fieri oportet.

SECVNDA CONCLVSIO.

1 DElegatio ad audiendas confessiones non solùm exprefsè, sed etiam tacitè fieri potest alteri per proprium Sacerdotem. Probatur hæc conclusio ex eo quod taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid, ff. si cert. petat.* Confirmatur, quoniam vt supra diximus *concl. præced.* delegare iurisdictionem est actus voluntatis eius hominis, qui delegandi potestatem habet: at voluntas non solùm expressa, sed etiam tacita datur: siquidem consensus non tantùm verbis, verum etiam, & factis declaratur, vt *l. 4. ff. pro soc. l. de quib. ff. de legib.* & nos latè in *nostro tract. de societ. c. 2. q. 5. & 6.* vbi ostendimus, societatem contrahi posse non solùm expresso, sed etiam tacito consensu. Hinc sequitur, quòd quamuis formaliter, & semper non sit idem approbare aliquem Sacerdotem iuxta formam *Concil. Trid. sess. 23. de refor. c. 15.* atque ei delegare iurisdictionem ad audiendas confessiones; sed supposito Sacerdoti ipsa approbatio, est tanquam vltima dispositio, seu conditio, & complementum reddens proximè capacem Sacerdotem ad ipsas cõfessiones audiendas, si aliundè ei delegetur iurisdictio; nam ob id aliquando Episcopi solent approbare Sacerdotes aliquos ad hoc tantùm, vt possint eligi virtute Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut similis priuilegij, vt habetur per *Fagund. de præcept. Eccles. lib. 7. c. 3. num. 1. & 5. Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 26. sec. 6. num. 15.* Nihilominus quando ab Episcopo approbatur aliquis Sacerdos, ad audiendas confessiones in suo Episcopatu, aut in aliquo oppido, vel Parochia illius, censetur ei tacitè delegare iurisdictionem ad audiendas cõfessiones suarum ouium: siquidem illa approbatio respectu ouium; ad quas illum approbat, est saltem tacita delegatio iurisdictionis in easdem oues; atque adeò tunc idem est approbare, atque ei actualem iurisdictionem conferre, vt rectè docet *Henriq. lib. 11. de matrim. c. 3. num. 5. Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 35. num. 7. & Fagund.*

*gund.loco citato, num.*4. & de consuetudine ita seruari testatur *Llamas in.1.p.methodi,c.6.§.6.*

† Præterea tacita fit delegatio, vbi Sacerdos
3 aliquis à Superiore subrogatur in locum alterius in eo munere, quod annexum habeat ministerium audiendi confessiones: is enim tacitè censetur delegatus ad confessiones audiendas, etiam nullo præuio examine. Vndè si Episcopus instituit ad tempus aliquem Sacerdotem Parochi Vicarium, eo ipso censetur illi delegata facultas audiendi confessiones: siquidem Parochi munus habeat hoc ministerium annexum, vt rectè post alios probat *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 25.*num.*6.Sic etiam si Episcopus dicat alicui Sa-
4 cerdoti, concedo tibi omnem meam auctoritatem censetur ei tacitè concedere, ac delegare illi iurisdictionem ad audiendas confessiones suarum ouium: sicut si facultatem illi tribueret administrandi omnia Sacramenta, vt habetur ex *Sanch. lib.* 3. *de matr. disp.* 31. *in prin. Suar.in* 3. *par.tom.*4 *disp.*26.*sec.*2.*num.*17.& *Alph.de Leone par.*2. *cas.consc. recoll.*5. *num.*14. vbi etiam *num.* 15.ait, quòd statim quod quis eligitur ab habente iurisdictionem Episcopalem in foro pœnitentiali, ei tacitè collatam censeri facultatem absoluendi ab omnibus, à quibus ipse pœnitens potest.

Item tacitè fieri dicitur delegatio ad audiendas confessiones, quando proprius Sacerdos videt alienum Sacerdotem, seù Parochum audire suarum ouium confessiones, & tacet, cum id valeat prohibere: nam censetur tacitè illi data facultas ab ipso proprio Sacerdote vidente, tacente, & non contradicente, audiendi confessiones suarum ouium, pro illo saltem actu, vt habetur ex *Sot.in* 4. *d.*18. *q.*4.*art.*3.*ver.Circa confessionem Nauar.in Man.c.*9.*num.*6.*Angel.ver.Confessio* 3. *nu.*30. *Syl.ver.Confessor*, 1.*q.*6.*in fin. & q.*15.& ex alijs quamplurimis, quos refert, & sequitur *Fagund.de præcep. Eccl.præcep.*2. *lib.*7.*c.*2.*sub nu.*71.
5 Vbi tacitam quoque approbationem, & delegationem dicitur facta ab Episcopo illius Sacerdotis pij, ac docti, & non approbati, quem videt audire confessiones suarum ouium, & tacet, & non contradicit, & id pro illo actu dumtaxat, iuxta ea, quæ habentur ex *Tol. lib.* 3. *sua sum. c.*13. *num.*3. & *Sanch. lib.* 3. *de matrim. disp.* 35. *vbi num.*20.addit, licentiam tacitam, quæ habetur ex ratihabitione de præsenti, satis esse, vt alienus Sacerdos validè assistat matrimonio pro illo actu, vt quando vidente, sciente, & tacente Parocho, vel Episcopo, assistit. Et denique, cæteris prætermissis tacitè est facta delegatio ad audiendas confessiones, quando Religioso assignatur à Superiore simplex Sacerdos in itinere; quoniam tunc censetur ei concessa tacita licentia audiendi eius confessiones, vt habetur per *Molf. in sua sum.Theol. tract.*7. *c.*15.*num.*45. quem refert, & sequitur *Alphon. de Leone d. recoll.*5.*sub num.*19.vbi etiam *nu.*28.inquit, quòd tacita delegatio sufficientibus signis manifestata potest dici ex verbis generalibus concessionis circa alia Sacramenta, vt supra diximus: vel ex eo quòd Episcopus sciens aliquem carere sufficienti iurisdictione, illam videat exercere, & taceat, cùm possit facilè prohibere. Et quoniam tacitam delegationem quidam volunt differre ab ea, quæ prouenit à ratihabitione de præsenti, idcircò de hac re latius dicemus infra *concl.seq.* Vndè sit.

TERTIA CONCLVSIO.

6 Ratihabitio de præsenti habita per propriũ Sacerdotem satis est ad inducendam delegationem iurisdictionis in foro pœnitentiali. Hæc conclusio est *Nauar. in Man.c.*9.*num.*5. & *in c.placuit,num.*105. *de pœnit.d.*6. *Nug.in addit. ad* 3.*par. q.*8. *art.*5. *dub.*1. *Henriq.lib.*3.*de pœnit. c.*13. *num.*13. *lit.R. Barb.de offic. & potest. Episc. alleg.* 25.*sub num.* 11. Qui testatur de communi Recentiorum, cum alijs, quos allegant. Hanc eandem conclusionem probabilem putat esse *Filliuc. tom.*1. *qq.moral. tract.*7. *num.* 241. & *veram Fagund. de præcept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 7. *c.*2. *sub num.* 71. & *Alphon. de Leone d.recoll.* 5. *num.*31.qui *nu.*29.& 30.Ponit quoque differentiam inter delegationem ad audiendas cõfessiones, prouenientem ex ratihabitione de præsenti, & delegationem tacitam: nam ex priori inducitur delegatio in illo casu, & in illo tunc, quo accidit necessitas; at tacita delegatio inducitur ad vniuersitatem causarum, nempè, vt quis omnium subditorum confessiones audiat. Item delegatio tacita fit signis istius iurisdictionis concessionem indicantibus, de quibus supra egimus *concl. præced.* delegatio autem, quæ prouenit ex ratihabitione de præsenti inducitur alijs signis, extraneis ad hanc iurisdictionem, quibus quis coniecturare potest in tali casu sibi concedi etiã hanc iurisdictionem. Probatur hæc conclusio primò, quoniam si ille Sacerdos, qui cum tali coniectura audit confessiones, præsupponit dare Superiorem illam iurisdictionem propter talem causam, & rationem occurrentem, ergò cum absoluit, absoluit cum actuali iurisdictione interpetratiua. Vndè si Episcopus aliquo casu videat aliquem simplicem Sacerdotem, quem scit carere iurisdictione, ac non esse approbatum, audire confessionem alicuius eiusdem Episcopi subditi, & taceat, cùm possit prohibere, censetur illi in illo casu, & pro eo tempore delegare iurisdictionem prouenientem ex ratihabitione de præsenti.

7 Hæc re vera delegatio proueniens ex ratihabitione de præsenti modo supra explicato, non video quomodo differat à delegatione tacita: nõ enim potest differre ex eo, quòd prior est pro illo tantùm actu, & pro illo tempore, quo accidit necessitas; & posterior inducitur ad vniuersitatem causarum, vt supra fuit dictum: siquidem hæc differentia nõ est essentialis, quoniam plus, & minus non variant speciem, sicut vna vncia auri est essentialiter aurum non minus quàm mille auri vnciæ: & homo pusillus est essentialiter homo, sicut homo altus. Nec dici potest, quòd delegatio proueniens ex ratihabitione de præsenti, & delegatio tacita inter se differant, quòd

ista fiat signis indicatiuis concessionis talis iurisdictionis; illa verò inducatur ex alijs signis extraneis: etenim signa illa extranea, aut indicant sufficienter voluntatem concedentis facultatem prædictam, aut non indicant. Si primum delegatio illa est tacita, cùm inducatur signis manifestatiuis concessionis talis iurisdictionis, iuxta ea, quæ supra adnotauimus. Quòd si dicas secundum, hæc delegatio non dicitur præsentanea, quoniam audiens confessionem citra sufficiens signum non potest coniecturare Superiorem dare sibi illam iurisdictionem pro illo actu, atque ideò ratihabitio non dicetur de præsēti, vt colligitur ex ijs, quæ habetur ex *Laym. in sua sum. lib. 4. tract. 6. c. 10. sub. num. 16.* Est igitur concludendum, quòd supradictæ duæ delegationes ambæ sint tacitæ, cùm ex signis earum concessionis manifestatiuis sufficienter inducantur. Vndè meritò *Facund. loco citato*, approbationem prouenientem ex ratihabitione de præsenti appellat tacitam, & ponit exemplum in Episcopo, qui videt aliquem Sacerdotem Sæcularem, vel Regularem pium, & doctum non approbatum confessiones Sæcularium audire, & sciat, illum non esse approbatum, & non contradicat, pro qua re allegat *tex. in c. qui tacet, de regul. iur. in 6.* vbi habetur, quòd qui tacet in ijs, quæ ad ipsum pertinent, & in quibus tenetur contradicere, consentire videtur, atque adeò illa taciturnitas in casu, de quo agitur, est sufficiens signū consensus eius, qui potest delegare iurisdictionem ad ad audiendas confessiones; ita vt, si eo casu videns, & tacēs habeat animum interius non delegandi iurisdictionem huiusmodi, adhùc valeat absolutio pro illo actu, & Sacramenti collatio, vt habetur ex *Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 22. nu. 64. & Alph. de Leone d. recoll. 5. num. 21. contra Medin. & Bonac.* contrarium sentientes. Reliqua ad hanc rem pertinentia dicemus infra *concl.* 5. de delegatione ex præsumptione tractantes.

8 Quod diximus de delegatione proueniente ex ratihabitione de præsenti, nempè quòd sit tacita, extendimus ad delegationem prouenientem ex ratihabitione de præterito: nam hæc re vera adhuc tacita dici potest. Vndè si Episcopus, aut alius Superior aliquem Confessarium destinauerit missioni ad audiendas confessiones suarum ouium in Villis, ac extra Ciuitatem commorantium, ei sit solitus concedere iurisdictionem etiā quoad casus sibi reseruatos huiusmodi Confessarijs, si dictus Confessarius priusquam abiret oblitus fuerit facultatem illam petere; poterit tamen ea vti: eo quòd implicitè, ac tacitè ipse Superior censetur facultatem huiusmodi eidem concessisse, quam ipso facto ostendit, cùm talem Confessarium missioni destinauit, cui faciendæ ordinariè conferri solent speciales absoluendi facultates, & potestas absoluendi à reseruatis, ab omnibus scilicet, vel à quibusdam. Ità *Laym. sub d. n. 16. vers. Secundò colligitur.*

QVARTA CONCLVSIO.

9 Ratihabitione de futuro induci non potest delegatio iurisdictionis ad audiendas sacramentales confessiones. Hæc conclusio est *Nauar. in Man. c. 9. num. 5. & in c. placuit n. 103. de pœnit. d. 6. Pesant. in addit. ad tertiam part. q. 10. disp. 5. Nug. ibidem q. 8. art. 5. dub. 1. Henr. in sua sum. lib. 6. c. 13. num. 13. Sanch. lib. 3. de matr disp. 35. num. 20.* & aliorum, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num. 11. Tolet. lib. 3. sum. c. 10. num. 2. Margar. confes.* & aliorum, quos allegat *Facund. de precep. Eccl. pracep. 2. lib. 7. c. 2. sub num. 71. in fine, & 72. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 10. sub num. 16. & Alph. de Leone 2. cas. consc. recoll. 5. num. 36.* qui testatur de communi. Non enim, inquiunt, Sacerdotem non habentem iurisdictionem ad audiendas confessiones, posse eam acquirere audiēdo confessiones fidelium sub spe, quòd proprius eorum Sacerdos sit ratas eas habiturus. Etenim quod sub ea expectatione agitur, ità pendens est à voluntate Superioris, vt possit illud postea irritare, vel confirmare: at valor Sacramenti non potest esse in pendenti; sed statim, aut debet esse validum, aut irritum: vndè cum à principio inualidum sit, non potest deindè conualescere, quātumuis id Episcopus ratum habeat: siquidem ratihabitio illa non habet virtutem efficiendi Sacramentum id, quod non fuit, nam vt ait *Nauar. loc. cit.* Sacramentum, quod ab initio nullum est, nulla ratihabitione, etiam Papæ, va-
10 lidum fieri potest. Confirmatur hæc ipsa conclusio, ex eo quòd Sacramentum pœnitentiæ inualidè confertur ab eo, qui iurisdictionem actualem non habet, vt suprà ostendimus, *concl.* 1. at Sacerdos absoluens spe futuræ ratihabitionis caret iurisdictione actuali, cum iurisdictio delegata non acquiratur citra consensum delegantis, quem tempore absolutionis delegans non habet, cùm rem ignoret. Non ergò potest induci delegatio iurisdictionis ad confessiones audiendas per ratihabitionem de futuro. Denique, ponamus Superiorem, ac proprium Sacerdotem, re postea cognita, non consentire, proculdubio inualida ab initio fuit absolutio, ac Sacramenti pœnitentiæ collatio: ergò, &c.

Nec obstat si dicatur, quòd idem argumentum fieri posset de delegatione tacita ex ratihabitione de præsenti, vt arbitratur *Laym. sub d. nu. 16. et Suar. in 3. par. disp. 26. sec. 1. tom. 4.* Quoniam di-
11 uersa ratio militat in delegatione tacitè inducta ex ratihabitione de præsenti: ac in delegatione inducenda per ratihabitionem de futuro; siquidē prior inducitur ex sufficientibus signis de præsenti, quia illa scientia, & taciturnitas Superioris sunt sufficientia signa de præsenti interioris consensus ipsius, at in delegatione inducenda ex ratihabitione de futuro nullum signum concurrit, manifestatiuum consensus Superioris de præsenti: nil mirum igitur si priori casu inducitur delegatio, etiamsi Superior videns, & tacens, vt supra non consentiat intrinsecus, cùm poterat, & debebat

bebat manifestare suam intentionem, & prohibere huiusmodi Sacerdoti vsum iurisdictionis in foro pœnitētiali; atque ideò ab initio valuit Sacramenti collatio: & in posteriori casu, cùm nullum signum supponatur in Superiore manifestatiuum sui consensus de præsenti, cum rem ignoret, non inducatur.

QVINTA CONCLVSIO.

12 EX præsumpta voluntate proprij Sacerdotis inducitur delegatio iurisdictionis ad audiēdas confessiones. Hæc cōclusio *Homoboni in examine Eccles. tract. 5. q. Alph. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 5. nu. 18. & 19.* Et patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *concl. 3.* de tacita delegatione prouenìente ex ratihabitione de præsenti agentes: nam aliqui insimul quærunt de prædicta ratihabitione, & præsumptione, quamuis *Alph. de Leone* casus illos esse inter se differentes putet, *d. recoll. 5. sub nu. 24.* Vndè qui sunt iuxtà confines alterius Diœcesis possunt confiteri Parocho illius Diœcesis; quoniam præsumitur hanc facultatem concedere proprius Episcopus. Idem dicendum est, quando Religioso assignatur à Superiore Sacerdos simplex in itinere, quia tunc præsumitur ei concessa facultas audiendi illius confessiones, vt habetur *Molf. in sua sum. Theol. tract. 7. cap. 15. nu. 45.* Et denique quando Ordinarius videt aliquem Sacerdotem non approbatum, & iurisdictionem non habentem, audire confessionem sui subditi, & tacet, præsumitur dare illi facultatem eo casu audiendi confessionem, vt supra diximus *d. concl. 3.* etenim præsumptio, & ratihabitio de præsenti sunt idem, vt per *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 27. sec. 4. nu. 16.* Est tamen verum, quòd tàm delegatio inducta ex ratihabitione de præsenti, quàm ex Præsumpta voluntate proprij Sacerdotis, possunt dici tacitæ, quoniam ambæ habent sufficientia signa indicantia voluntatem, & consensum ipsius proprij Sacerdotis, iuxta ea, quę supra cumulauimus, *d. concl. 3.*

SEXTA CONCLVSIO.

13 EX consuetudine induci potest delegatio iurisdictionis ad audiendas confessiones. Hęc conclusio est *Nauar.* & aliorum, quos refert *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 8. nu. 2. litt. F.* Probatur, quia consuetudo potest tribuere iurisdictionem à reseruatis, vt latè probat *Fagun. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 8. cap. 1. nu. 11.* Sicut ex antiqua Ecclesiæ consuetudine introductum est, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes in articulo mortis constitutos à quibusuis peccatis, & censuris absoluere possunt, vt in *Conc. Trid. sess. 14. de casuum reseru. cap. 7.* Et consuetudine quoque introductum erat, vt simplex Sacerdos posset absoluere à venialibus, & mortalibus aliàs confessis citra approbationem Ordinarij, vt suprà adnotauimus, *sec. 4. per totam.* Modò id prohibitum per decretum S. P. Innoc. XI. vt suprà manifestaui *disp. 3. sec. 1. nu. 104. pag. 81.* Confirmatur, quia consuetudo potest dare iurisdictionem, vt per *Goffred. in sum. tit. de offic. Archid. num. 11. Glos. in l. & quia, ver. Nec ipsa lex, ff. de iurisd. omn. iud. & est tex. in cap. cùm contingat, de for. comp. & in cap. dilecti, de arbitr.* Est tamen verum, quod *Henriq. loc. cit.* putat, tutius esse dicere, iurisdictionem ad audiēdas
14 confessiones induci consuetudine, non consuetudine præcisè sumpta; sed quòd consuetudo solùm sit interpres voluntatis; seù consensus volentis talem iurisdictionem delegare, vt latè de hac re egimus, *d. sec. 4.* quibus adde *Alph. de Leone d. recoll. 5. sub nu. 7. par. 2. cas. consc.* qui etiam *nu. 11.* inquit post alios quòd ex consuetudine, & tacita licentia Parochi domicilij potest iter agens, & hospes confiteri in loco, vbi reperitur per transitum; etiam si discedat à loco domicilij, vt alibi confiteatur: & ex consuetudine quoque antiquitus quilibet Sacerdos erat approbatus ad audiēdum alium Sacerdotem, licèt hodie post Conc. Trid. sit abolita talis consuetudo, vt patet ex ijs, quæ hàbentur ex *Fagund. loc. cit. lib. 7. cap. 2. n. 44. & Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 7. n. 195.* cum alijs, quos allegat.

SEPTIMA CONCLVSIO.

15 EX titulo putatiuo, & communi errore inducitur delegatio iurisdictionis ad audiendas confessiones. Hæc conclusio est *Inn. in cap. dudum de elect.* & ibi etiam *Panor. Palud. in 4. d. 17. q. 6. art. 2. à nu. 12. Palat. ibidem, disp. 7. vers. Similiter quoque, Medina, C. de cōfes. Confessori excom. scienter facta, vers. Secundum dictum, Petri Soto lect. 6. de confessione,* paulò post initium, *§. quod verò dicimus, Angl. in Flor. 1. par. q. 3. de confes. art. 7. difficul. 9. Arag. 2. 2. q. 60. art. 6. §. est aliud dubium, Nauar. in Man. cap. 9. nu. 8. & in cap. placuit, num. 177. de pœnit. d. 6. Rosel. ver. confessio sacramentalis, 3. nu. 41. Angel. ver. Confessio, 4. nu. 12. Syl. ver. Confessio, 1. q. 19. ver. Absolutio, n. 30. Caiet. in sum. ver. Confessionis iteratio, Henriq. lib. 6. de pænit. cap. 6. nu. 2. in addit. litt. E. & cap. 7. nu. 2. & lib. 13. de excom. cap. 7. nu. 6. Ludouici Lopez par. 1. instr. c. 38. §. iteranda confessio, Rodriq. tom. 1. sua sum. cap. 60. n. 3.* & aliorum. Probatur ipsa conclusio ex *l. Barbarius, ff. de offic. Præsid.* vbi habetur, quòd com-
16 munis error cum titulo putatiuo tribuit iurisdictionem incapaci, quoad forum exterius in fauorem iudicij, & boni publici: ergò id multò magis dicendum est in casu nostro quoad forum interius, in fauorem animarum: & eo magis, quòd nō potest assignari diuersitatis ratio. Hinc ait, *Nauar. d. cap. 9. nu. 8. & in c. placuit.* Quod qui aliqua de causa bonum titulum, quo fruebatur amisit, dummodò amissio illa non sit notoria: si aliquis bona fide illi confiteatur, eo quòd communiter æstimabatur idoneus, valida erit eius confessio: & idem dicit de eo, qui bona fide confitetur illi, qui nullum titulum, nec bonum, nec malum habuit, vel qui notoriè amisit illum, quandiù in bona fide perseuerat saluabitur: si tamen post eam bonam fidem amiserit, confessio venit iteranda, vt habetur ex *Panor. loc. cit.* Imò *Sanch. lib. 3. de matr. disp. 22. nu. 13.* loquens de confessione inquit, quòd non solùm omnia gesta per Prælatum, vel Parochum communi errore talem existima-

17 tum, habentem titulum putatiuum à legitimo Superiore, valent etiam quoad forum conscientiæ, sed etiam vt pœnitens, qui illi sacramentaliter fuerit confessus, non teneatur iterare confessionem, detecto impedimento. Vndè concordat cum *Nauar.* quoniam *Nauar.* vult, solùm iterandam esse confessionem, cùm compertum fuerit, Confessarium nullum titulum habuisse. Et hanc sententiam communiorem esse, & tenendam inquit *Fagund. de precept. Eccles. precep.2.lib.7.c.2.sub num.75.in fine*, vbi *num.76.* Soluit argumenta contrariæ sententiæ, *&* *nu.77.* addit, quòd vt detur communis error, non est satis, quòd detur error vnius, vel alterius hominis existimantis Sacerdotem esse idoneum, cùm talis non sit, cæteris id non existimantibus; est tamen verum, quòd sufficit, si communis error sit in eo loco, vbi confessio facta est, eò quòd, ibi ignorabatur impedimentum, quamuis in alio loco notorium esset, vt declarat *Sanch. lib.5. de matr.disp.21.nu.6.* *&* 9.

OCTAVA CONCLVSIO.

18 EX priuilegio inducitur delegatio iurisdictionis ad audiendas confessiones. Hæc conclusio est citra omnem controuersiam. Etenim iurisdictionem, quam habent Regulares ad audiendas confessiones sæcularium delegatam esse ex Rom. Pontificis priuilegio, certum est apud omnes, vt habetur ex *Rodriq. tom. 1. qq. Regul. q.59. art.1. Corrad. in fine suorum resp. in libello de Regular. in Confessarios deputandos*, *Fillinc. tom.1. qq.moral. tract.7.num.209.in fine*, Et infra nos latius suo loco dicemus; sic etiam facultas, quæ datur Regibus, Imperatoribus, & alijs magnis Principibus, & in Iubilæo cunctis fidelibus, vt possit sibi eligere Confessarium, delegata est, vt supra adnotauimus, *sec.6.not.4.* vbi latè de hac re egimus. Est tamen verum, quod ex priuilegio iurisdictio ordinaria non inducitur, vt inquit *Rodriq. loco citato*: siquidem ordinaria iurisdictio semper secum habet aliquod officium annexum, cùm competat alicui ratione officij, quo fungitur, vt in *d.not.4.* explicauimus.

An Delegatus ad audiendas confessiones vltra Delegatam sibi iurisdictionem, exigat etiam approbationem ab Ordinario, vt confessiones audire valeat.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos vltra iurisdictionem sibi delegatam ad audiendum confessiones approbatione indiget ab Ordinario, vt id validè agere possit.*

2 *Idque non solùm in Sacerdote Seculari, sed etiam Regulari exposcitur.*

3 *Licet antiquitus poterat Sacerdos alium Sacerdotem absoluere citra approbationem Ordinarij, hodie tamen non licet, neque Regulari.*

4 *Si Sacerdos tùm Secularis, tùm Regularis, secularium confessiones audiat, eosdemque absoluat, nulla, & inualida erit absolutio.*

An Episcopus electus, & non confirmatus possit ad id approbare Sacerdotes.

5 *Vicarij Generales, & Capitulum Sede vacante approbare possunt Sacerdotes ad audiendum confessiones.*

6 *Sacerdos, vt supra Delegatus approbatione indiget Ordinarij, quamuis Magister sit in Sacra Theologia.*

7 *Magistri in Sacra Theologia, alijque Laureati, ac Lectores Iuris Canonici, & Egregij Prædicatores, licet teneantur se præsentare Episcopis, & approbationem ad confessiones ab illis petere, non tamen possunt ab Episcopis examinari.*

8 *Sacerdos adeo indiget approbatione Ordinarij ad audiendas confessiones, vt nequeat eligi in Confessarium ab Episcopo non suo, vigore priuilegij quod habent Episcopi.*

9 *Sacerdos quamuis petierit approbationem, & iniustè Episcopus eam illi denegauerit, adhuc ea indiget, quantumuis doctus sit, ac laureatus, & insignis.*

10 *Episcopus nolens admittere ad examen ex odio, & maleuolentia, & citra iustam, & rationabilem causam Religiosos, & insuper idoneos compertos non approbans, peccat mortaliter, & grauissimè.*

11 *Licèt Episcopus ex iusta causa secluso odio, & maleuolentia possit limitatè approbare Religiosos, si tamen ex odio, & maleuolentia eos limitatè approbat, peccet contra iustitiam.*

12 *Sacerdos ad audiendas confessiones secularium actualem debet habere ab Ordinario approbationem, nec sufficit, quod aliquando fuerit approbatus.*

13 *Approbatio hæc debet esse secundum Episcopi conscientiam, nam approbatus ab Episcopo, sciente eum, non esse idoneum, non censetur approbatus.*

14 *Sacerdos habita approbatione ab Ordinario potest audire confessiones, tàm virorum, quàm mulierum, modo approbatio non sit limitata.*

15 *Moniales tempore Iubilæi non possunt sibi eligere Confessarium vnum ex prohibitis per Ordinarium; & quid soleant facere Abbatissæ, tempore Iubilæi.*

16 *Religiosus, si simpliciter approbatus sit per Ordinarium ad audiendas confessiones fidelium vtriusque sexus, Superior tamen ipsius id limitasset in mulieribus, & monialibus; & ipse audiat, & mulieres, & moniales, eisque impendat absolutionem, valida erit absolutio, licet peccet tamen venialiter.*

17 *Religiosus, qui contra præceptum sui Superioris confessiones audiat mulierum, non potest eas absoluere à casibus, à quibus possit vigore priuilegij suæ Religionis.*

18 *Sacerdos ad audiendas confessiones secularium non solum indiget approbatione Ordinarij, sed etiam requiritur, vt approbatio ipsa deueniat ad notitiam ipsius Sacerdotis delegati.*

19 *Si necessitas vrgeat ex parte pœnitentis, poterit talis Confessarius absolutionem impendere admonito pœnitenti sub conditione, & qua.*

20 *Si Confessarius semel fuerit approbatus, & conscius*

scius ipsius approbationis, pœnitentes absoluerit, valet absolutio.

21 *Regulares semel approbati ad confessiones audiendas, non possunt ab ipso Ordinario à confessionibus suspendi, nisi ex noua causa ad confessiones ipsas pertinentes.*

22 *Regulares licet à Rom. Pontifice, & à Iure facultatem habeant audiendi confessiones, dilatatur tamen, & restringitur per approbationem Ordinarij.*

23 *Beneplacitum, siuè gratia ad beneplacitum Summi Pontificis, vel Regis, ne dum expressè reuocari potest, sed etiam tacitè, morte scilicet concedentis.*

Quæ sint causæ reuocandi regularium approbationes ad confessiones audiendas.

24 *Approbatio semel impensa Sacerdotibus sæcularibus audiendi confessiones nulla iusta, & legitima causa subsistente reuocari non potest.*

Et an nulla, & inualida sit reuocatio, esto quod approbatio sit ad tempus.

25 *Successor Episcopus potest omnes, & quoscunque Confessarios etiam regulares generaliter ad examen vocare, etiam simpliciter approbatos.*

26 *Capitulum Sede vacante regulariter potest licentias, & approbationes à mortuo Episcopo datas reuocare, siuè absolutè concessæ sint, siuè ad tempus.*

Quid spectatis priuilegijs Religiosorum Mendicantium.

27 *Noui Episcopi, si generali mandato reuocent omnes approbationes à suo Prædecessore concessas, non comprehenduntur Regulares, sed speciali mandato opus est.*

28 *In articulo, vel periculo mortis quilibet Sacerdos simplex, quamuis excommunicatus, suspensus, & degradatus, aut hæreticus, potest Sacramentum Pœnitentiæ conferre.*

29 *Sacerdos non approbatus ab Ordinario nulliter audit confessiones sæcularium, nisi communiter existimetur approbatus, & concurrat titulus putatiuus, tunc enim confessio non esset iteranda.*

30 *Approbatio ad confessiones audiendas debet esse Episcopi Ordinarij Sacerdotis.*

31 *Episcopus in aliena Diœcesi non potest sibi Confessarium eligere non subditum, nisi Parochum, vel approbatum ab Ordinario: In propria verò, etiam non subditum eligere potest.*

32 *Confessarius approbatus ab Ordinario cuiuscunque loci sit, an possit confessiones audire illorum, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij, facultatem habeat eligendi sibi Confessarium approbatum ab Ordinario. Vel requiratur approbatio actualis Ordinarij.*

33 *Regulares, qui ab Episcopo, in cuius Diœcesi habitant, approbati sunt, si habitationem mutent in Monasterium alterius Diœcesis indigent, & petere debent approbationem ab Episcopo illius Diœcesis.*

34 *Hoc ipsum in Sacerdotibus sæcularibus exigitur migrantibus ad alienas Diœceses.*

Qui si redeant ad priorem Diœcesim non indigent noua approbatione.

35 *Sacerdos qui Parochiale habet beneficium, approbatione non indiget ad confessiones audiendas, eam enim habet à Iure. Estque vbique idoneus, vt tam virtute Iubilæi, bullæ, vel alterius priuilegij, quàm ex commissione aliorum, tùm intra, tùm extra Diœcesim in Confessarium eligi valeat.*

36 *Prælatus Monasterij, & si in iure æquiparetur Parocho, circa tamen sæcularium confessiones, indiget approbatione Ordinarij, nec eligi potest vi Iubilæi, vel alterius priuilegij.*

37 *Parochum suas oues committere, suamque iurisdictionem delegare posse alicui Sacerdoti etiam non approbato, nec tuta est sententia, nec probabilis.*

38 *Sacerdos simpliciter, ac generaliter approbatus ad ministranda Sacramenta, speciali approbatione non indiget, ad confessiones sæcularium audiendas.*

39 *Sacerdos non approbatus, si illi licentia detur ab Ordinario audiendi confessiones, eo ipso approbatus censetur.*

An priuilegium, à Romano Pontifice, vel per bullam concessum, eligendi sibi Confessarium, intelligatur de Confessarijs approbatis ab Ordinario.

40 *Approbatio ab Ordinario debet gratis concedi, & non mediante pecunia.*

41 *Sacerdos Regularis approbatione non indiget Ordinarij ad audiendas Regularium confessiones.*

42 *Nouitij si delinquant puniri possunt à Superioribus, quorum sunt Nouitij, eorumque causæ, tàm ciuiles, quàm criminales, ab eisdem cognoscuntur. An gaudeant priuilegio, c. si quis suadente. Et si decedant infra annum probationis, an eis succedat Monasterium; & eorum Confessarius non indiget approbatione Ordinarij.*

43 *Regulares in Iubilæo tenentur confiteri Confessario approbato ab Ordinario, nempè ab Episcopo, si sæcularis sit Confessarius, vel si Regularis à Superiore illius Confessarij, & hoc si concedatur vigore Iubilæi.*

44 *Superiores Regulares committere possunt suos Religiosos Sacerdotibus, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, quamuis approbati non sint ab Episcopis, ijque possunt tàm virorum, quàm monialium confessiones audire. Et si licet hodie quoad Moniales requiratur approbatio.*

An hodie requiratur approbatio Episcopi quoad Moniales.

45 *Approbatio ad confessiones audiendas, fieri potest, & expressè, & tacitè.*

46 *De iure Sacerdos potest Regularium confessiones audire, tàm virorum, quàm Monialium citra Episcopi approbationem, non solum ex commissione Superiorum Regularium, sed etiam ex vi Bullæ, aut alterius priuilegij, si exprimatur.*

47 *Siuè Regulares subditi sint, siuè Superiores.*

48 *Confessarius alterius Ordinis, vel Sæcularis licèt possit Regularium confessiones audire, eos tamen absoluere non valet à reseruatis in Religione.*

49 *Sacerdotes non modo Sæculares, sed nec Regulares*

res audire possunt confessiones Monialium absque Ordinarij approbatione.

50 *Ad audiendas Monialium confessiones, approbatio exigitur ab Episcopo Diœcesano: Et quinam intelligantur sub nomine Episcopi Diœcesani.*

51 *Exponere Confessarios proprium est Episcoporum munus, & nullus alius in hoc se intromittere potest.*

HAnc controuersiam disputabimus tàm quoad approbationem ad confessiones audiendas à Sacerdotibus Sæcularibus, quàm Regularibus, vt supra delegatis, & quærimus, an huiusmodi Sacerdotes ab Ordrnario approbationem exigant, vt confessiones audire valeant sæcularium, aut Regularium. Quo circa sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 SAcerdos vltra iurisdictionem sibi delegatam ad audiendas confessiones indiget approbatione ab Ordinario, vt valeat validè audire confessiones sæcularium. Hæc conclusio est communis, & eam docent *Suar. in 3. par. tom. 4. disq. 28. sec. 5. & 6. Vasq. tom. 3. disp. 219. nu. 55. Sanch. de matr. lib. 3. disp. 29. num. 13. Camerota de sacr. tract. 7. de confes. dub. 12. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 7. c. 2. num. 1. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 11. in prin. Reginal. in praxi lib. 1. num. 169. cum seq. Barb. de offic. & potest. Episc. allegat. 25. num. 1.* & alij communiter. Probatur prædicta conclusio ex *Concil. Trid. sess. 23. c. 15. de reform.* ita se habente, *Nullum etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus indicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat priuilegijs, & consuetudine quacunque etiam immemorabili, non obstantibus.* Etenim dictio, *Nullum*, est vniuersalis negatiua, & denotat omnium, & omnimodam exclusionem, atque ideò neminem excipit, vt habetur ex *Panorm. in c. cùm ad nostram, nu. 6. de elect. & in c. graue, num. 8. de offic. Ordin.*

2 Ampliatur primò hæc conclusio, vt non modo Sacerdos sæcularis indigeat approbatione Ordinarij ad audiendas confessiones sæcularium; sed etiam Sacerdos Regularis, vt patet ex ratione supra allata ad probandam conclusionem, & expresè ex ipso Conc. Trid. in illis verbis, *Nullum etiam Regularem, &c.*

3 Secundò ampliatur, vt licèt antiquitus ex consuetudine quilibet Sacerdos poterat absoluere alium Sacerdotem citra approbationem Ordinarij; hodie tamen vigore d. Conc. Trid. nullus Sacerdos potest audire confessiones Sacerdotum sæcularium, nisi sit approbatus ab Ordinario præuio examine, vt constat ex eiusdem Conc. verbis, ibi, *Nullum etiam Regularem posse confessiones secularium, etiam Sacerdotum, audire, &c.*

4 Tertiò ampliatur, vt si Sacerdos sæcularis, aut confessiones audiat, eosdemque absoluat citra approbationem ab Ordinario, absolutio nulla sit, atque inualida: vt colligitur ex dictis Conc. Trid. verbis, *Nullum etiam Regularem posse, &c.* Etenim verba illa, nullum posse, denegant potentiam, atque ideò indicant carentiam iurisdictionis, & propterea actus contra gestus redditur omninò inualidus, ita *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec. 4. num. 3. & 9. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 38. num. 20.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. lib. 7. c. 2. num. 13.* qui testatur hanc sententiam esse communem, & *Barb. post alios de potest. Episcopi, allegat. 25. num. 2. & 3.* vbi inquit, quòd Sacerdos vt validè administret Sacramentum pœnitentiæ Laicis, aut Clericis debet esse per examen, vel alia ratione approbatus ab Episcopo habente subditos, vt patet ex *Concil. Triden. d. c. 15.* in illis verbis, *Ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, &c.* Et Episcoporum appellatione inquit etiam *num. 5.* intelligi per *d. Conc.* Abbates quoque exercentes Episcopalem iurisdictionem. Imò ipse *Barb. ibidem d. num. 3. & 4.* probat Episcopos satis esse quòd sint electi, licèt non confirmati, vt possint alicui iurisdictionem committere ad absoluendum suos subditos: siquidem huiusmodi commissio pertinet ad potestatẽ iurisdictionis, quam Episcopus electus iam habet, vt cum *Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 3.* inquit *Camerota de Sacram. tract. 7. de confes. dub. 13.* Quod tamen nobis videtur valdè dubium, quoad Episcopum electum tantùm, & non confirmatum: nam Episcopi, Abbates, & alij similes licèt non dum consecrati iurisdictionem habeant; ea tamen electi tantùm non

5 possunt vti, nisi confirmentur, vt supra ostendimus, *sec. 3. concl. 3. illat. 3. & in nostris Commen. ad Bull. Cœna lib. 1. c. 1. q. 2. num. 28. & 29.* quibus adde *Fagund. loco citato, num. 47.* Est tamen verum, quòd Vicarij Generales, qui Episcoporum personas sustinent, & eorum vices gerunt, & Capitulum Sede vacante, quod succedit in iurisdictionem Episcopi, iuxta *tex. in c. cum olim, de maior. & obed.* aut alij, qui Rom. Pontificis priuilegio exercent iurisdictionem Episcopalem in populum ab omni Episcopi iurisdictione exemptum, possunt approbare Sacerdotes, & eisdem iurisdictionem committere ad audiendas confessiones suorum subditorum, vt habetur per *Henriq. in sum. lib. 6. c. 6. §. 1. Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 28. sec. 5. in prin. Sanch. de matr. lib. 3. disp. 29. num. 14. Reginald. lib. 1. prax. num. 180.* cum alijs, quos allegat *Barb. loco citato, & Molf. p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 14. num. 61.*

6 Quartò ampliatur, vt Sacerdos, vt supra delegatus indigeat approbatione ad audiendas sæcularium confessiones, etiam si Magister sit in sacra Theologia, ac doctor iuris canonici, vel etiam ciuilis insignis, ac notus, aut Lector, vel concionator famosus: aliàs collata ab eo absolutio esset nullius momenti, & confessio veniret iteranda. Ita *Henriq. lib. 3. de pœnit. c. 6. num. 2. Suar. in 3. p.*

tom.

tom.4. disp.28. sec.4. num.3. Coninch.tom.2.de Sacram.disp.8. dub.7.num.49. & alij,qui mouentur ex *Concil.Trid.d.sess.23. de refor.c.15.* in illis verbis, *Aut aliàs idoneus iudicetur*. Nempè ab Episcopis, vt cohæreant cum illis verbis antecedentibus Concilij, *Nisi aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur*. Quod confirmant verba quoque sequentia, *Et approbationem, quæ gratis detur obtineat*. Scilicèt ab Episcopis. Est tamen verum,
7 quòd quamuis Magistri in Sacra Theologia, & alij Laureati, & Lectores iuris canonici famosi, & egregij Prædicatores teneantur se præsentare Episcopis: vt approbentur, licentiamque & approbationem ab illis petere; aliàs non reputantur idonei Ministri confessionis; nihilominus non possunt examinari ab Episcopis, vt habetur ex *Cord.casu 16. Guttier.lib.1. qq.canon.c.6.num. 9. Rodriq.in explic.Bullæ Cruciatæ, §.9. num.4.in fine, Menoch.lib.2. centur.5. casu 465.Palat.in d. 17.q.7. Fagund. de precep.Eccl.precep.2.lib.7.c.2. num.69.* & alijs, qui id probant ex quodam motu proprio B. Pij V. pro mendicantibus expedito, anno 1571. decernente, Regulares Magistros, etiam Laureatos, & prælectores, præsentandos esse Episcopis, vt approbentur; prohibet tamen eos examinari: & rationem assignans inquit, quia quorum notoria sufficientia est, periculum examinis subire non debent, quæ quidem ratio cùm militet in Doctoribus Sæcularibus,&c. Idcircò præfati Doctor. extendunt prædictum motum B. Pij V. etiam ad ipsos Laureatos, & famosos Lectores iuris canonici, ac Sacræ Theologiæ, & ad alios similes sæculares, quorum notoria est sufficientia. Vndè his sic stantibus, valdè dubia nobis videtur opinio, *Suar. d. sec. 4. & Mirandæ*, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num.26.* dum volunt, Confessores Regulares etiam Lectores, & in Sacra Theologia graduatos posse ab Episcopis examinari, si velint. Et eò maximè, quia præfatos Lectores, Magistros, ac etiam licentiatos, famososque Prædicatores, de quorum scientia constat per publicam facti, & doctrinæ euidentiam, quamplurimi Doctores sunt, qui volunt, non teneri, huiusmodi approbationem petere, & non comprehendi sub dicto decreto Concil. Trid. vt habetur ex *Magistro Mant.Gallo, Fr.Medina, Banhez, Sebast. Perez*, & ex alijs, quos refert, sed non sequitur *Genriq.lib.3.de pœnit.c.6.num.2. & Fagund.d.c.2.num.67.* & illa verba Conc. *Aut aliàs idoneus iudicetur*. Nolunt referri ad Episcopos, sed ad omnes homines; quasi velit, vt satis sit, quod præfati Laureati, & famosi Prædicatores ab omnibus iudicentur idonei, cum eorum scientia, & sufficientia notoria sit, atque ideò non indigeant examine, nec approbatione. Confirmant eorum sententiam ex eo quod Conc. non intendit derogare iuri communi. Siquidem huiusmodi Laureati, Magistri, &c. iure communi approbantur: quare non videntur alia approbatione indigere, quæ opinio licet communiter ferè reijciatur quoad approbationem; non tamen reijcitur quoad examen: imò multo plures sunt Doctores magni Ponderis, qui putant, præfatos Laureatos, & Doctores non posse cogi ad se subijciendos examini pro audiendis confessionibus sæcularium, sed satis esse, si Episcopis se præsentent approbationem petentes, & cum effectu approbentur; etenim Episcopi licèt non debeant eos examinare; possunt tamen de illorum moribus, & prudentia inquirere, qui si ob id minus idonei videbuntur, illos poterunt reijcere, vt rectè inquit idem *Fagund. loco citato, sub num. 69.*

8 Quintò ampliatur, vt adeò Sacerdos indigeat approbatione Ordinarij ad audiendas confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, vt non possit eligi in Confessarium ab Episcopo non suo, vigore priuilegij, quod habent Episcopi, vt possint sibi eligere Confessarium, vt in *c. fin. infra eod. tit.nostro*. Quod tamen quomodo procedat, latè supra explicauimus; *sec.4. concl. 3. vers. Tertiò infertur: vers. Imò hanc eandem: & vers. Sed supposito*. Vbi etiam egimus de alijs habentibus iurisdictionem Episcopalem, & eorum Vicarijs, de Episcopis titularibus, depositis, & degradatis, an & quando possint, & debeant confiteri Confessario ab eis electo, qui sit approbatus, & quando possint sibi eligere Confessarium non approbatum ab Ordinario, quibus adde *Aloys. Ricc.in praxi fori Eccles.decis.549.in 1.edit.& resol.470.in 2.edit.* & alios, quos refert, & sequitur *Barb.de offic. & potest.Episc. allegat.25. num.9.*

9 Sextò ampliatur, vt Sacerdos indigeat approbatione Ordinarij ad audiendas confessiones sæcularium, etiam si eam petierit, & ipse Ordinarius iniustè sibi illam denegauerit, & quantumuis Sacerdos sit doctus, Laureatus, & insignis, atque famosus, vt per *Suar. in 3.par. tom.4.disp. 28.sec.5. num.5. cum plur.seq. Couynch. de Sacra. tom.2.disp.8.num.58.Reginald.lib.prax.num.192. Barb. de offic.& potest. Episc.alleg 25.num.7. Fagund.de precept.Eccles.precep.2.lib.7.c.2. num.58.* qui testatur hanc sententiam esse communem: & alios. Probatur ex *Concil.Trid.d.c.15.* in illis verbis, *Nisi quis sit approbatus ab Episcopo non potest esse idoneus ad confessiones sæcularium audiendas*. Nota dictionem illam, *Nisi*, nam huiusmodi conditionalis eam vim habet, vt si in re non ponatur requisita conditio, effectus subsequi non valeat. Sic etiam ob eandem dictionem conditionalem, de qua in Euangelio, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei,&c.* Licèt ex iniustitia, odio, & malitia alterius paruulus non baptizetur; non tamen saluabitur. Est tamen verum, quòd Episcopus nolens admittere ad examen Religiosos ex odio, & maleuolentia, & citra iustam, ac rationabilem causam, peccat mortaliter, vt *Suar.d.sec.5.* fatetur. Quod Episcopus peccet mortaliter, ac grauissimè non solùm non admittens idoneos Regulares, vt supra, verum etiam admissos, ac idoneos compertos non approbans; probatur primò
10

quo-

quoniam priuat suas oues eo adiumento spirituali, quod ex huiusmodi Regularibus percipere poterant: siquidem sæculares libentius recurrere solent ad Confessarios Regulares, quam ad Confessarios Sæculares. Secundò quia tenetur præfatam approbationem ex officio concedere, vt habetur ex *Bellano, seù Conynch. tom. 2. de sacram. disp. 8. dub. 7. num. 5.* Etenim vbi primum Episcopus eos ad examen admisit, cum illa approbatio sit actus iustitiæ, iam dicti Regulares habēt ius in re acquisitum ad illam, quo si iniustè priuentur, Episcopus lethalem culpam contrahet contra sui muneris obligationem, vt rectè declarat *Fagund. d. c. 2. sub num.*

† Quæ diximus de approbatione denegata ex
11 odio ab Episcopo Regularibus, extendimus ad approbationem ab eodem ex odio, ac maleuolentia limitatam. Licet enim Episcopus ex iusta causa, secluso odio, ac maleuolentia possit approbare Religiosos limitatè tantùm ad hoc oppidum, & non ad illud: ad viros, & non ad mulieres: ad annum, vel biennium, aut ad beneplacitum, vel sub conditione, & non simpliciter: & causa sufficiens huiusmodi limitationis esse possit insufficientia ipsorum Religiosorum, eorundem morum suspicio, vel vt maior de illis experientia habeatur: ita vt finito tempore approbationis finiatur tota approbatio, vt in *c. gratiosè de rescr. in 6. Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 3.* & alij apud *Fagund. de præcep. Eccl. lib. 7. c. 2. num. 17.* vbi idem dicendum esse probant de approbatione ad prædicandum; Nihilominus si Episcopus ex odio, ac maleuolentia limitatè tantùm vt supra Regulares approbat, peccat contra iustitiam; vel si ab Episcopo ex odio, & maleuolentia reprobantur, aut ad examen non admittuntur; ita quoque dicendum est, quando ex odio limitatè tantùm approbantur non citra eorum iniuriam. Ita post *Rodriq.* & alios supra relatos *Fagund. d. c. 2. num. 16.* qui addit etiam, quod constabit de Episcopi odio, si contra Religiosos, si contra ipsorum Religionem iurgia, aut conuicia proferat, si Religionis institutum vituperet, de ipsis Religiosis publicè, aut secretò detrahat, & ex alijs similibus indicijs.

12 Septimò ampliatur, vt Sacerdos ad audiendas confessiones sæcularium debeat habere ab Ordinario actualem approbationem; atque ideò satis non est, vt aliquando fuerit approbatus, sed exigitur, vt actu sit approbatus ab Episcopo: siquidem *Concil. d. sess. 23. de refor. c. 15.* expostulat, vt Sacerdos sit actu approbatus à proprio Episcopo; non autem quòd fuerit approbatus ab eo, qui sit proprius Episcopus, & per mutationem loci, ac domicilij desijt esse proprius, & factus est extraneus: Ita *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 7. c. 2. num. 19.* qui mouentur ex illis Concil. verbis, *Declarat sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari; nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur.* Vndè inquit ipse *Fagund.* quòd sicut exigitur, quòd Sacerdos actuale habeat beneficium, vt possit audire sæcularium confessiones, & satis non est illud habuisse, vt habetur ex *Suar. in 3. p. tom. 4. disp 28. sec. 4. num. 20. Henriq. lib. 3. de pœnit. c. 6. num. 3. in fine*, & ex alijs, ob illa Concil. Trid. verba, *Nisi aut parochiale beneficium habeat.* Nec dicit, aut habuerit; ita quoque requiritur, vt actu sit approbatus à proprio Episcopo, nec satis est, quòd ab alio fuerit approbatus, cuius iam subditus non est; atque ideò exigitur, quòd iudicetur aptus, & approbetur à proprio Episcopo, & non quòd fuerit aliquando approbatus ab illo Episcopo, qui fuit proprius, & hodiè iam non est proprius: aliàs eligibilis non esset, nec quidem virtute Iubilæi, aut alterius priuilegij, vt per *Fagund. loco citato, & num. 38.* & suo loco, Deo duce, latius dicemus.

13 Octauò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt Sacerdos ad audiendas confessiones sæcularium adeò exigat approbationem à proprio Episcopo, vt approbatio debeat esse secundum conscientiam Episcopi, ita vt iudicet secundum suam conscientiam huiusmodi Sacerdotem esse idoneum. Vndè si fuerit approbatus ab Episcopo absque iudicio, vel contra iudicium, sciente non esse idoneum, non censetur approbatus. Ita secundum probabiliorem sententiam *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num. 19.* qui id probat ex *Concil. Trid. d. c. 15.* quod exigit, vt Confessarius non habens parochiale beneficium, iudicetur idoneus: Sacerdos autem, de quo agitur, non iudicatur idoneus verè, sed fictè, cùm Episcopus interius sentiat, & iudicet non esse idoneum. Ita *Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 28. sec. 5. num. 7. vers. Et fortasse, & Reginald. lib. 1. prax. num. 197.* qui tamen addit, quòd quando Episcopus aliquē iudicat, & approbat secundum suam conscientiam tanquam idoneum, cùm re vera non sit talis, valida est approbatio, si valida diceretur approbatio si fiat ab Episcopo excommunicato non tolerato, aut suspenso ab officio.

† Nonò ampliatur, vt adeò Sacerdos indigeat
14 approbatione ab Ordinario ad audiendas confessiones sæcularium, vt quamuis ea habita possit audire confessiones, tàm virorum, quàm mulierum; nihilominus id intelligendum est, quando approbatio ipsa non est limitata: quo circa si Ordinarius Confessorem aliquem approbat ad audiendas confessiones virorum dumtaxat, non poterit talis Confessarius audire confessiones mulierum: & si audiat, ac absolutionem eis impendat, peccat mortaliter, & absolutio nulla est ex defectu approbationis, ac vsus iurisdictionis, vt habetur ex *Guttier. in suis canonic. qq lib. 1. c. 27. num. 18. & seq. Rodriq. in sum. par. 1. c. 60. num. 4.* cum alijs, quos allegat *Molfes. par. 1. sua sum. tract. 7. c. 14. num. 85.* Sic etiam si Episcopus
15 approbasset aliquos Confessarios ad audiendas confessiones fidelium, exceptis monialibus, non possunt moniales tempore Iubilæi eligere sibi Con-

Confessarium vnum ex dictis prohibitis per Ordinarium audire illarum confessiones: quia nunquam S. P. censetur dare iurisdictionem illis, qui habent impedimentum aliquod, vt habetur ex *Suar.* cum alijs, quos allegat *de pœnit. disp.* 28. *sec.7.num.*3. & 19. *Reginald.lib.*1. *sua prax.num.* 200. *Rodriq.par.*1. *suæ sum.c.*60.*num.*4. & *Molfes. p.*1. *suæ sum.tract.*7.*c.*16.*nu.*28. vbi etiam *nu.* 31. ait, quòd ita in praxi rationabiliter seruatur pro bono regimine monialium: quæ dum virtute Iubilæi facultatem habent eligendi sibi Confessarium, tenentur designare ipsarum Confessarium Ordinario: pro qua re solent Abbatissæ congregare moniales, easdemque explorare, quosnam velint sibi eligere in Confessarios: & sic nominant tres, quatuor, aut plures, quorum nomina mittunt ad Ordinarium, vt ab eo omnes, vel ex nominatis, quos maluerit, approbentur. Quæ quidem praxis est satis rationabilis: nam Ordinarij sufficienter edocentur de personis accedere volentibus ad monialium Monasteria, ne sub prætextu huiusmodi licentiarum accederent ad vanaloquia habenda, non autem ad confessiones audiendas.

16 Quòd si Religiosus simpliciter approbatus fuerit per Ordinarium ad audiendas confessiones fidelium vtriusque sexus citra omnem limitationem; licèt eiusdem Religiosi superior limitasset eidem licentiam, vt non audiat confessiones mulierum, aut moniales excepisset; si mulieres, & moniales audiat, & non habeat aliundè impedimentum, ipsisq; absolutionem impendat, valet absolutio, vt contra *Rodriq. loco citato*, tenet *Graff. par.*1. *decis. lib.* 1.*c.*13. *num.*88. & *lib.* 5. *consil.de pœnit. & remis.cons.*1. *num.*12. *Ioan.de Sal. de legib.disp.*16.*sec.*10. *nu.*43. & apud *Molf. d.c.*14.*n.*87. qui putat etiam, remoto contemptu, eiusmodi Religiosum peccare tantùm venialiter quamuis *Rodriq. tom.*2. *qq. Regular. q.* 28. *art.*1.

17 velit peccare mortaliter. Bene verum est, quod supradictus Religiosus contra præceptum sui Superioris audiens confessiones mulierum, non posset absoluere eas ab illis casibus, à quibus absoluere posset vigore priuilegiorum suæ Religionis: nam Religioni concessa sunt priuilegia: & illa concessit facultatem subditis respectu virorum, non autem mulierum. Imò si Episcopus expresse limitauit approbationem, & dicat licētiam concedere in ordine ad licentiam Prælatorum; talis Religiosus audiendo mulieres nulliter eis absolutionem impendit: quia limitata causa limitatum producit effectum, *l.in agris, ff. de acquir.rer.domin.*

18 Decimò ampliatur ipsa conclusio, vt Sacerdos ad audiendas confessiones sæcularium nō solum indigeat approbatione Ordinarij, sed etiam exigitur, vt approbatio deuenerit ad notitiam ipsius Sacerdotis delegati, ac approbati: siquidem dum actu Sacramentum quis administrat, actu scire debet saltem probabiliter, se habere iurisdictionem; aliàs exponit se periculo committendi sacrilegium ob inualiditatem confessionis. Imò, qui ignorat iurisdictionem se habere, non valet, quod agit, vt rectè docet *Bart.in l.Barbarius in* 2.*lect. num.*18. *ff. de offic.Prætor.* & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. lib.* 3. *de matrim. disp.*36.*num.*8. vbi latè tractat, an & quando priuilegium prosit, donec veniat ad notitiam eius, cui conceditur. Idem dicendum est, si Confessarius de iurisdictione sit dubius: nam etiam si adhibita diligentia, manet anceps, non debet Sacramentum administrare, aliàs mortaliter peccaret, ob periculum, cui se exponit committendi

19 sacrilegium. Est tamen verum, quòd si necessitas vrgeret ex parte pœnitentis, tunc admonito ipsi pœnitenti poterit sub conditione absolutionem impendere, inquiens, *Si potestatem habeo, absoluo te, &c.* Et cum onere, vt pœnitens teneatur accedere ad Confessarium, qui certam iurisdictionem habeat, eidemque peccata confiteatur iterum: siquidem hoc casu non dicitur irreuerentiam inferre Sacramento: quia non simpliciter; sed sub conditione absoluit. Ita *Suar.de pœnit.disp.*26.*sec.*6. *Reginal.lib.*1. *suæ prax. num.*102. & 103. *Sanch.lib.*1. *Decal. c.*9. *num.*34. & 35. & *Molf.par.*1. *suæ sum.tract.*7.*c.*15.*num.*64. vbi *nu.* 65. id limitat, vbi antea bona fide credebat Sacerdos se iurisdictionem habere, & postea anceps efficiatur, & facta diligentia, adhuc maneat dubius: quoniam tunc non debet se abstinere ab audiendis confessionibus, donec certò sciat, iurisdictionem se non habere: nam satis est bona fide cæpisse possidere, iuxta regulam, vti possidetis, de qua in *l.*1. *ff.vti possid. vt in § commodum, in Instit. de interd.* latè *Sanchez d.num.* 35. *Less.lib.*2. *de iustit. & iure, c.*6 *dub.*31. & *Conynch. de pœnit. dub.*8. *num.* 44. Quòd si è con-

20 uerso Confessarius semel approbatus, & ipsius approbationis, ac delegationis conscius pœnitentes absoluerit, valet absolutio, etiam post reuocatam approbationem, seù delegationem, si talis reuocatio ad notitiam Confessarij non peruenerit: etenim priuilegium reuocatum semper vim habet, donec eius reuocatio perueniat ad aures illius, cui fuit concessum, vt habetur ex *Sanch.d.disp.*36. & *Suar.loco citato.*

Secundò limitatur, vt licèt Sacerdotes non possint audire sæcularium confessiones, nisi approbationem obtineant, vt supra, nihilominus si Sacerdotes ipsi sint Regulares maximè, & magistri in Theologia, Iuris Doctores insignes, Lectores, & alij huiusmodi notoriè idonei non tenentur exponere se examini; sed satis est si se præsentent Episcopo proprio, qui tenetur illos approbare, nullo præuio examine, vt latè supra adnotauimus, *ampl.*4.*vers.Est tamen verum.*

21 Tertiò limitatur, quòd etsi Sacerdotes sæculares non possint audire confessiones sæculariū, sicut nec etiam Regulares, nisi præuia Ordinarij approbatione; si tamen Regulares semel approbentur, non possunt ab ipso Ordinario à confessionibus suspendi, nisi ex noua causa ad confessiones ipsas pertinente, vt patet ex declaratione Sacræ Congregationis Eminentissimorum S.R.E.

Cardinalium, negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum sub die 20. Nouembris 1615. cuius tenor est, qui sequitur. *Cum Sacræ Congregationi Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium Præpositorum innotuerit, Confessarios Regulares grauiter conqueri, quòd ab Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs ab audiendis confessionibus quauis de causa indiscriminatim suspendantur, & propterea sæpè contingere, vt ab eisdem Archiepiscopis. Episcopis, & locorum Ordinarijs omnibus simul vnius conuentus Confessarijs confessiones audiendi facultas adimatur; Illustrissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres rati vix fieri posse, vt hæc sine scandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re maturè perpensa ad omnem scandali materiam submouendam, & quo magis spirituali piarum mentium consolationi consulatur: statuunt, ac decernunt, Archiepiscopis, Episcopis, alijsque Ordinarijs locorum, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios Regulares, aliàs ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere minimè licere, nisi ex noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinarijs positum. Statuunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque Ordinarios confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius conuentus Regularibus Confessarijs, eademque Sacra Congregatione inconsulta, nullo pacto adimere posse. Quod quidem decretum, vt ijdem Illustrissimi Patres opportunum, & necessarium duxerunt; ita inuiolabiliter iubent obseruari Romæ 20. Nouembris 1615. A. Mar. Episc. Hostien. Card. Gallus V. Theatin. Secr.* Hoc decretum refertur de verbo ad verbum à *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 25. *num.* 30. qui etiam *nu.* 31. refert aliud rescriptum Sacræ Congreg. Concil. Trid. de anno 1587. sub die 2. Iulij per hæc verba, *Regulares, qui ad confessiones audiendas idonei generaliter, ab Ordinarijs, eorumque examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumuè locorum, aut generis personarum, admittantur in Diœcesi propria. De cæteris verò, qui non adeo idonei reperientur, si petierint, se admitti arbitrio Ordinariorum, relinquitur ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinarijs magis expediri videbitur, probare, & admittere. Qui autem in domibus Laicorum confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur, & fidem audita confessionis pro Medico adue-*
22 *niente relinquere*. Ex his igitur patet, quòd licèt Regulares à Rom. Pontifice, & à iure facultatem habeant audiendi confessiones sęcularium; nihilominus restringitur, vel dilatatur per approbationem Ordinarij. Etenim Ordinarius ex iusta, ac rationabili causa potest negare etiam Religiosis petitam approbationem, aut eandem eisdem limitate ad hoc oppidum dumtaxat, & non ad illud: ad viros, & non ad fœminas: ad certum, ac determinatum tempus, nempè ad sex menses, ad annum, ad biennium, &c. aut ad beneplacitũ, vel sub conditione vt supra adnotauimus, *limit.* 6. *circa finem*: quibus adde *Barb. loco citato, num.* 32. & alios, quos ipse allegat. Qui quidem *num.* 36. obseruandum esse inquit, quòd beneplacitum non solùm expressè reuocari potest, sed etiam tacitè, morte scilicet ipsius Ordinarij concedentis, *cap. si gratiosè, de rescrip. lib.* 6. Etenim gratia ad beneplacitum Rom. Pontificis, vel Regis, morte Pontificis, vel Regis expirat *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell.* §. 1. *proœmij, num.* 9. *cum seq. & glos.* 12. *à princ.* Causæ autem reuocandi approbationes Regularium non solùm simpliciter, sed etiam intra tempus limitatum, sunt ipsorum Regularium publica crimina, & scandala, vt quia sint publici criminosi, scandalosi, errores, vel hæreses seminauerint: siquidem Episcopi quoad hoc sunt legati Sedis Apostolicæ, vt patet ex *Concil. Trid. sess.* 5. *c.* 2. & in multis etiam alijs casibus possunt procedere contra Regulares quantumuis exemptos, vt habetur ex *Fagund. d. c.* 2. *sub. num.* 24. & 31. & nos latius in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ, lib.* 1. *c.* 1. *q.* 3. *à num.* 21. *vsque ad fin.* Adde, quod si licentia data sit alicui Sacerdoti ad audiendas confessiones sæcularium sub conditione, si non adimpleatur conditio, cessat facultas, vt habetur ex *Gemin. cons.* 106. *vers. Ad idem.*

24 Quæ diximus de Sacerdotibus Regularibus semel approbatis ab Ordinario, vt non possint ab eo suspendi citra iustam causam, extendimus etiam ad Sacerdotes Sæculares. Etenim approbatio semel impensa per Episcopos Sæcularibus Sacerdotibus, nulla iusta, ac legitima causa subsistente non potest reuocari, vt habetur ex *Suar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 28. *sec* 7. *num.* 7. *Henriq. lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *num.* 6. *Fagund. de precep. Eccl. precep.* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *sub num.* 61. & ex alijs. Probatur ex *tex. in c. accepimus, de ætate, & qualit.* in quo habetur, quòd semel approbatus tanquam idoneus, non debet tanquam indignus reprobari, nisi denuò constiterit eum factum esse indignum. Confirmatur, quia huiusmodi approbatio non est aliqua gratia assiduè pendens ex voluntate Episcopi approbantis; sed est testimonium quoddam, & iuridica quædam declaratio ad modum iustæ sententiæ ex iustitia debita: ergò non potest iustè reuocari citra legitimam causam. Nec obstat si dicatur, quòd à principio poterat Episcopus Sacerdotes Sæculares non approbare citra omnem iustam, ac rationalem causam: ergò post impensam approbationem poterit illã reuocare; quoniam respondetur negando consequentiam: est enim diuersa ratio: siquidem quando à principio negatur, Sacerdos nunquam fuit approbatus, atque ideò fuit nunquam in eo completa conditio à Conc. Trid. expostulata, quæ tamen impleta fuit in eo, qui semel est approbatus. Imò *Fagund. loco citato, sub num.* 63. post *Suar. d. num.* 7. probat, quòd quando approbatio est simpliciter facta, ad tempus, vel in perpetuum, & citra rationabilem causam ab Episcopo reuocatur, talis reuocatio non solùm est iniusta, sed etiam inualida: siquidem talis reuocatio sine

causa

causa facta est quædam ablatio iuris iam acquæsiti, vel quasi reuocatio iustæ sententiæ, sine causa reuocandi facta. Dixi quando approbatio est simpliciter facta, &c. quoniam si approbatio fuit cõcessa ab Episcopo vsque ad sui beneplacitum, tunc valida erit reuocatio illius, etiam nulla subsistente causa: siquidem ex modo concedendi illam semper intelligitur talem approbationem pendere ex mera voluntate concedentis: nam licèt huiusmodi approbatio sit veluti quædam sententia, & testimonium ex iustitia debitum; nihilominus modus dandi illud nõ est ex iustitia debitus, quoniam nullo iure prohibetur hoc testimonium hoc, vel illo modo dari.

25 Cæterum licèt hæc vera sint de eodem Episcopo, vt non possit suspendere Confessarios maximè Regulares semel approbatos, præuio examine citra iustam, ac rationabilem causam; nihilominus successor Episcopus potest omnes, & quoscunq; Confessarios etiam Regulares generaliter ad examen aduocare, etiam simpliciter approbatos, & quos idoneos non inuenerit, reijcere, iuxta constitutionem S.M.B. Pij V. sub die 8. idus Augusti edita, anno 6. sui Pontif. vt habetur ex *Mirand. in Man. Prelat. tom. 1. q. 45. art. 7. q. vnica, Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num. 29.* latè *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. c. 2. num. 16.* vbi hanc rationem affert, quia cùm Episcopi successores sint noui Pastores, cum nouo munere nouam induunt obligationem; atque ideò non est cur cogantur ratas habere, & confirmare facultates à suis Prędecessoribus concessas; vt igitur suæ conscientiæ satisfaciant, non est mirum, si ad examen vocare possint omnes approbatos, etiam Regulares, & quos dignos non inuenerint reprobare. Est tamen verũ, quod causa reprobationis debet esse cognita, & probata, ac nominatim facta, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. c. 6. §. 6.* cum quo pertransit *Barb. loco citato in fine, & Fagund. d. c. 2. num. 31.* Quæ diximus de Episcopis successoribus extendimus ad

26 Capitulum Sede vacante, nam de iure potest regulariter licentias, & approbationes à mortuo Episcopo datas dum viueret, reuocare, siuè sint absolutè concessa, siuè ad certum tempus, durante eodem tempore, & intra præfixum tempus, & iterum examinare etiam Religiosos, vt habetur ex *Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 28. sec. 8. num. 4. & 5. Henriq. d. cap. 6. & Fagund. vbi supra.* Dixi, *De iure potest regulariter*: quia, spectatis Mendicantium priuilegijs, & nonnullorum aliorum Regularium, aliter dicendum est. Vndè Capitulum Sede vacante, non valet huiusmodi approbationes à præcedente Episcopo datas Mendicantibus reuocare, nec licentiam ad prædicandum, aut ad aliqua vota in pia opera commutanda propter speciale priuilegium concessum Dominicanis, vt in eorum priuilegijs habetur *fol. 55. p. 2.* & Franciscanis, & in monumento Ordinis, *fol. 113. conces. 144.* à Clem. IV. anno 1264. quæ priuilegia refert *Fagund. d. c. 2. nu. 28.* vbi etiam *num. 29.* addit, quod licèt Capitulum, Sede vacante generali mandato soleat reuocare omnes licentias, & approbationes ab Episcopo præcedente datas, sub illo generali mandato non comprehenduntur Regulares, etiam si de illis specialis fiat mentio: quoniam Capitulum, Sede vacante, quoad Regulares nihil potest innouare: eò magis, quòd hodie ferè omnia Regularium priuilegia sunt inuicem communicata. Et nostræ Congregationi specialiter tàm concessa, quàm concedenda cuicunq Religioni censetur ipso facto communicata, vt patet ex priuilegijs dictæ nostræ Congregationi concessis à Clem. VII. & Paulo IV. eiusdem Congregationis Fundatore, de quibus in Bullario, *& P. Pellegr. in compend. nostrorum priuilegiorum, ver. Introductio, §. 2. 3. & 4.* Imò noui Episcopi generali quoq; man-

27 dato licèt soleant reuocare omnes approbationes à suo Prædecessore concessas, sub tali tamen generali mandato non comprehenduntur Regulares; sed opus est, vt respectu illorum specialiter prædictæ licentiæ reprobentur, & reuocentur, vt habetur ex *Henriq. d. cap. 6. & Fagund. d. c. 2. num. 30.* siquidem inquiunt, quòd nomine Confessariorum in odiosis non veniunt Religiosi: & hæc differentia est inter Capitulum, Sede vacante, & nouum Episcopum: quòd Capitulum licèt in iurisdictione succedat Episcopo, & licèt specialiter velit reuocare licentias, & approbationes Religiosorum, non potest propter illorum priuilegium; Episcopus verò nouus potest. Illud denique non videtur hoc loco silentio prætereundum, quòd docet *Suar. d. disp. 28. sec. 4. num. 5. & Fagund.* valdè probatur *d. c. 2. num. 27.* nempè, quòd si approbatio concessa fuerit Religiosis non præuio examine, poterit idem Episcopus, qui eos approbauit iterum examinare: secus autem, si præuio examine: nam eo casu quamuis nouus Episcopus possit Regulares approbatos à Prædecessore ad examen iterum vocare; non tamen id fieri potest ab vno, & eodem Episcopo, qui Regulares ipsos præuio examine simpliciter approbauit. Siquidem supradictum priuilegium B. Pij V. ita intelligendum est ob illa verba, *Volumus tamen eos, qui semel ab Episcopo in Ciuitate, aut Diœcesibus suis, præuio examine, approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari.*

28 Quartò limitatur, vt & si nullus Sacerdos possit Sæcularium confessiones audire, nisi ab Ordinario fuerit approbatus; si tamen quis reperiatur in articulo, aut in periculo mortis, huic potest pœnitentiæ Sacramentum conferre, & à suis peccatis, & censuris quibuscunque absoluere quilibet Sacerdos simplex non solùm non approbatus ab Ordinario, vt latè supra ostendimus, *sec. 4.* sed etiam si excommunicatus esset, suspensus, degradatus, aut hæreticus, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 14. de sacram. pænit. ca. 7.* vbi habetur, quòd omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, & censuris absoluere posse in articulo mortis. Ita *Henriq. in sum. lib. 6 c. 11. Conynch. de sacram. disp. 8. dub. 2. num. 15. Nauar.* in

*in Man.c.27.num.271. Medina tract.2. de pœnit. q.18. ad finem, Vasq.in 3.p.tom.4. de pœnit.q.93. art.1.dub.3.num.4.& dub.4 num.8.Reginal lib.1. prax.à num.*58. & alij quamplurimi, quos refert, & sequitur *Barb. de potest. Episc. alleg.*25.*num.*49. 50. qui *nu.*51. id ampliat post alios etiam si adsit Superior, vel de facili possit haberi: si quid *Conc. Trid. loco citato*, absolutè dicit, omnes Sacerdotes in articulo mortis posse absoluere: & quamuis contrarium doceant *Sot.in* 4. *d.*18. *q.*4.*art.*4. *Valent.tom.*4.*disp.*7.*q.*10.*pun.*2. *Henriq.lib.*1. *c.*23.*num.*3. & alij; nihilominus eorum sententiam ipse *Barb.* recipit quoad bene esse; quoniam consultè facit, qui præsente suo Parocho, vel Superiore, ab eo potius, quàm ab alio se absolui curat. Sed re vera verior nobis videtur sententia eorum, qui docent, talem ordinem esse seruandum nō solùm quoad bene esse; sed etiam quoad validitatem actus: quoniam iurisdictio tribuitur in articulo, vel periculo mortis propter instantem necessitatem Sacerdotis approbati, vel aliàs idonei: vndè cùm in supradicto casu cesset necessitas, cessat etiam iurisdictio in Sacerdote simplici non approbato, vel excommunicato, vt supra declarauimus, *d.sec.*4.

29 Quintò limitatur, vt licèt Sacerdos non approbatus ab Ordinario nulliter audiat confessiones sæcularium; si tamen communiter æstimetur approbatus, etsi re vera non sit, conferens Sacramentum pœnitentiæ sæcularibus, validè confert, ita vt confessio non veniat iteranda, modò concurrat titulus putatiuus ex parte Sacerdotis. Hæc limitatio patet ex ijs, quæ latè supra adnotauimus *sec.*7.*concl.*7.& in specie videatur *Fagund.de precep.Eccl.precep.*2.*lib.*2.*c.*2.*num.*73. vbi probat validam esse confessionem illi factam, qui communiter existimatur ab Ordinario approbatus, aut Parochus, cùm tamen non sit; modò concurrat titulus approbationis, si non verus, saltem coloratus ex parte Sacerdotis, vt quia habeatur communiter pro Parocho, licèt titulum amiserit, eo quod renunciauerit beneficium parochiale: aut quò re vera prius approbatus fuerat ab Episcopo, & ignoratur, approbationem ex causa fuisse reuocatam: aut quoniam fuerat ad tempus approbatus, & tempus iam sit elapsum; verùm communiter putatur adhuc durare. Pro hac re quamplurimos Doctores affert ipse *Fagund.*& argumenta contrariæ opinionis sufficienter soluit *num.* 76. *Dixi si non verus saltem coloratus ex parte Sacerdotis.* Quoniam ex parte pœnitentis, vt valeat absolutio non requiritur alius titulus, nec quidem ad inducendam delegationem iurisdictionis ex communi errore in pœnitentiali foro, vt rectè declarat *Alph. de Leone p.*2. *cas.consc. recoll.*5.*à num.*43. *ad* 46.

30 Sextò limitatur, vt Sacerdos ad audiendas confessiones sæcularium, quamuis indigeat approbatione Episcopi Ordinarij; hæc tamen approbatio debet esse Episcopi, seù Ordinarij Sacerdotis, vt habetur ex *Suar.in* 3.*p.tom.*4. *disp.*28. *sec.*6. *num.*6. *& sec.*7.*num.*3.*iuncto num.*8.*Bellon.* aliàs *Conynch. tom.*2. *de sacram. disp.* 8. *dub.*7. *num.*50. §.*Alij tamen*: *Viual.in candel. aureo, de confes.num.*27. *Bonac.disp.*5.*de sacram.q.*7.*pun.*4. §.1.*num.*15.*Reginald.lib.*1.*prax.nu.*185. videtur etiam *Barb. de offic. & potest. Episc. allegat.* 25. *num.*74. Seù secundùm alios ad illum Episcopum spectat Confessarij approbatio, qui est Antistes loci, vbi fit confessio; seù in cuius Diœcesi Sacerdos ad confessiones audiendas publicè exponitur, & sic Episcopi pœnitentis, vt colligitur ex *Nauar. in Man.c.* 21.*num.* 266. *vers. Sextum Vgol. de potest. Episc. c.*7. §.2.*num.*8. cum alijs, quos allegat *Barb loco citato*: qui mouentur ex eo, quia pœnitentes sua valent confiteri peccata Sacerdoti existenti, & sic habitanti in eo territorio, & loco, in quo reperiuntur, cùm confiteri volunt; etiam si vagabundi, peregrini, aut incolæ sint, vt habetur ex *Bonac.d.q.*7.*pun* 2.*num.*4.*&* 5. Siquidem ille dicitur proprius Parochus quoad Sacramentum confessionis, in cuius Parochia pœnitentes habitant de præsenti, nec possunt commodè adire proprium Sacerdotem, vt per *Menoch. cons.*398. *num.*25. *& Sanch. de matrim. lib.*3.*disp.*23.*num.*12. Hanc eandem opinionem videtur sequi *Laym.in sua sum.Theol.lib.*5. *tract.* 6.*c.* 11. *sub num.*9. Qui dum ait, quòd approbatio Sacerdotis ad eum Episcopum pertinet, in cuius Diœcesi Sacerdos ad confessiones audiendas publicè exponitur, inquit, quòd Episcopus ille interdum non est Ordinarius pœnitentium: vt si sint alienigenæ habentes expressam, aut tacitam facultatem cuicunque Sacerdoti exposito

31 confitendi. Sic etiam Episcopus velit sibi in Confessarium eligere in aliena Diœcesi Sacerdotem ipsi non subditum, debet is, vel parochiale beneficium obtinere, vel à proprio Episcopo approbatus esse, vt supra adnotauimus, *sec.* 3. *concl.*3.*illat.*3.*vers.Sed supposito*. Dixi. *In aliena Diœcesi*, Quoniam in propria Diœcesi potest eligere sibi in Confessorem, etiam non subditum: nam eo ipso, quòd quis manet in Diœcesi, etiam per horam, illa hora efficitur Episcopo subditus; ita vt possit ab eo approbari pro audienda confessione alicuius particularis, vel omnium, & pro audienda quoque confessione eiusdem Episcopi, vt in *d.vers. Sed supposito*, adnotauimus, vbi respondimus etiam determinationi S. Congregationi, quàm refert *Suar.in* 3.*p.tom.*4. *disp.*28.*sec.*4.*num.*8.*& Fagund.de precept.Eccles. precept.*2.*lib.*7. *c.*2.*num.*79.*in fine*. E contra verò aliquando contingit, vt Episcopus, à quo approbatio petenda est, sit potius pœnitentium, quàm ipsius Confessarij; vt si Sacerdos Peregrinus, aut hospes in aliena Diœcesi exponendus sit à Parocho, siquidem tunc indiget consensu, seù approbatione Episcopi eiusdem loci. Ita *Laym.loco citato*, vbi refert quoque alios contrarium sentientes.

32 Est tamen verum, quòd licèt probabilis, vel saltem non reijcienda sit sententia eorum, qui volunt, Confessarium approbatum ab Ordinario, cuiuscunque loci sit, posse confessiones audire illo-

illorum, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatem habent eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, vt docent *Henriq. lib.6.c.6.num.7. Conynch.de sacram. disp.8.dub.7. num.53. Corduba in sua sum. q.10. ad 2.dub. Reginald.in praxi lib.1.num.186.& 188. Suar.in 3. p.tom.4.disp.28.sec.4. num.18.& sec.7. num.6.&* 10. alij, moti ex eo, quòd Bulla non exigit Sacerdotem approbatum ab Ordinario illius loci, sed simpliciter, in communi expostulat Sacerdotem approbatum; quæ verba, cùm sint generaliter prolata, generaliter videntur esse intelligenda; Nihilominus *Barb.d.alleg.25.sub num.15.& 16.* tutiorem, & probabiliorem putare opinionem eorum, qui docent, pœnitentem, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij potestatem habet eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, non posse eligere Confessarium ab Ordinario alterius Diœcesis: siquidem vsu receptum est, vt in vna Diœcesi approbatus, si ad aliam se transferat, indigeat iterum approbatione ab Ordinario loci, in cuius Diœcesi transfertur; atque adeò necessariò debet approbari ab Ordinario loci, in quo confessiones audit. Confirmatur hæc ipsa sententia ex quadam declaratione Eminentiss. S.R.E. Cardinalium ad consultationem Archiepiscopi Valentini relata ab eodem *Rodriq.* ita se habente, *Congregatio Concilij respondet, approbatum ab alio, quam à Valentino Episcopo in Diœcesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario iuxta formam Concilij*. Denique, cæteris prætermissis, probatur ex eo, quod Religiosi Societatis Iesu priuilegium obtinuerunt à Greg. XIII. vt semel approbati, & à Superioribus expositi possint audiere confessiones fidelium, dum per alias Diœceses transeunt: ergò signum est, ipsos non potuisse confessiones in alia Diœcesi audire absque tali priuilegio; atque ideò Confessarium approbatum in vna Diœcesi non censeri approbatum pro alia etiam tempore Iubilæi, quod semper concedi solet cum facultate eligendi Cõfessarium approbatum ab Ordinario, qui necessariò debet esse approbatus ab Ordinario loci, in quo confessiones audit.

Fagund.autem c.2. nu.93. videtur inclinare in opinionem, quam cæteris probabiliorem arbitratur esse, quæ docet, exigi in casu, de quo agitur, Sacerdotem approbatum ab actuali Episcopo ipsius Sacerdotis: illum autem, inquit, esse Episcopum actualis Confessarij, qui est Episcopus loci, aut Diœcesis, in qua Sacerdos habitat, domicilium, vel quasi habet, iuxta ea quæ supra diximus. Probat suam sententiam ex quadam declaratione, seù responsione Eminentissimorum Cardinalium, qui de hac re consulti, ita responderunt, *Sanctissimus Dominus noster declarauit, tempore Iubilæi posse omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas confessiones; in Bulla enim non fit mentio, nisi de Ordinario eorum, qui audituri sunt confessiones, non autem de Ordinario pœnitentium*. Hoc ipsum non obscurè colligitur ex *Conc. Trid. d.sess.23. c.15.* in illis verbis, *Declarat sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur.* Vndè inquit ipse *Fagund.d.c.2.sub nu.* 19. Quòd sicut expostulatur per Conc. vt Parochus actualiter parochiale beneficium habeat, vt possit citra approbationem suarum ouium confessiones audire, & satis non est illud habuisse; ita exigitur, quod Sacerdos actù sit examinatus proprio Episcopo loci, in quo est, & non sufficit quòd ab alio fuerit examinatus, cuius iam non est subditus; atque ideò requiritur, vt iudicetur aptus, & approbetur à proprio Episcopo, & non quòd fuerit aliquando approbatus ab illo Episcopo, qui fuit proprius, & hodie non est proprius: & propterea exigitur, vt approbatio detur ab Ordinario Sacerdotis approbati: & ab Ordinario loci in quo habitat Sacerdos, etiam si Sacerdos ipse sit Religiosus, qui approbatur, ad hoc vt sit eligibilis in toto Orbe terrarum quamdiu durat approbatio illius, vt habetur ex *Suar. in 3.par. tom.4. disp.28.sec.7. num.3. iuncto num.8. Conynch.tom.2. de sacram.disp.8.dub.7. num.50.§. alij autem, Vinal.in Candel. aureo de confes. num. 27.concl.3.& alij.*

33 Hæc sententia re vera est vsui, ac praxi valdè conformis. siquidem nos videmus Regulares, qui ab Episcopo, in cuius Diœcesi habitant, & sic à suo Ordinario, approbantur, si habitationem, ac quasi domicilium mutent in monasterium alterius Diœcesis, indigere, & petere approbationem ab Episcopo illius Diœcesis, vt in ea fidelium confessiones audire valeant; atque ideò eligibiles sint vi alicuius priuilegij, aut Bullæ: nam debet esse approbati à suo Ordinario: iste autem Ordinarius est modò suus, & non alius: ergò noua illius approbatione indigeat. Hoc idem seruatur in Sacerdotibus Sæcularibus approbatis in vna Diœcesi: quoniam si mutent in aliam domicilium, noua pariter approbatione indigent à proprio Episcopo: siquidem iam iste factus est proprius per mutationem domicilij, & alius desijt esse proprius, & manet extraneus. Probatur etiam hæc ipsa sententia ratione: nam si non exigeretur noua approbatio Episcopi proprij, nempè noui domicilij, sequeretur posse aliquem pœnitentem eligere sibi Confessarium, qui non sit actu approbatus ab Ordinario ipsius Sacerdotis Sæcularis, aut Regularis; sed à quocunque alio extraneo: quod videtur incredibile: quis enim credet, Episcopum ita approbare Sacerdotem sibi non subditum, vt in vniuersa Ecclesia sit eligibilis. Denique sequeretur, posse Regulares ab vno Episcopo approbatos vbique terrarum audire confessiones Sæcularium virtute suorum priuilegiorum citra nouam approbationem Episcopi Diœcesis, ad quam mutant domicilium, seù quasi, quod est contra communem vsum, & consuetudinem, & contra motum

B.Pij

B. Pij V. obligantis Regulares ad petendam nouam approbationem Episcopi, in cuius Diœcesi commorantur, si in eo nunquam fuerint approbati, vt post *Suar. loco citato*, probat *Fagund. d.c. 2. sub num.* 19. *&* 20. & contraria soluit. Quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 6. *c.* 11. *num.* 8. & quæ dicemus infra *disp.* 50. *c.* 55.

† Est tamen verum, quòd licèt Confessarius ap-
34 probatus in vna Diœcesi, si domicilium in alia durante in ea domicilio, extinguatur, vel saltem suspendatur approbatio, ita vt si redeat ad priorem Diœcesim, non indigeat noua approbatione vt supra adnotauimus, & habetur ex *Molf. p.* 1. *suæ sum. c.* 16. *num.* 24. *in fine*, vbi etiam *nu.* 25. id limitat, vbi Confessarius approbatus esset à Sum. Pontifice; Nihilominus sicut Parochus potest absoluere suos pœnitentes, extra etiam suam Diœcesim, seù Parochiam; quia vbique sunt oues propriæ, in quas sine strepitu, & figura iudicij iurisdictionem exercere potest, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessor.* 1. *q.* 14. *Reginald. lib.* 1. *suæ praxis, num.* 93. *&* 94. *Conynch. de pœnit. disp.* 8. *nu.* 22. & alij; ita quoque Religiosi approbati ab Ordinario: siquidem hi per approbationem Ordinarij similes efficiuntur Parochis, vt habetur ex *Peregr. in comp. nostrorum priuilegiorum tit. absolutio quoad sæculares* §. 8. & alijs relatis per *Molf. d. tract.* 7. *c.* 15. *num.* 11. vbi etiam *nu.* 92. *ex Archid. Anchar. Syl. Sanch.* & quamplurimis alijs, id extendit quoad omnes Confessarios habentes delegatam iurisdictionem: quoniam eiusmodi Delegati habent iurisdictionem in personas eorum pœnitentium: & propterea non attenditur territorium; sed tantùm persona, & ideò Confessarij possunt eorum confitentes absoluere auditis eorum confessionibus, vbique locorum; eo magis, quia iurisdictio fori sacramentalis est voluntaria, quæ extra territorium exerceri potest à quocunque illam habente, *l.* 2. *ff. de off. Proconsul.*

35 Septimò limitatur prædicta conclusio, vt quamuis Sacerdotes indigeant approbatione ab Ordinario ad audiendas confessiones sæculariũ; Nihilominus Sacerdos, qui parochiale beneficium habet, non indiget approbatione: siquidem is habet approbationem à iure, & facultatem annexam beneficio, nec Episcopus illi approbationem potest reuocare, quamuis ex causa valeat eundem suspendere, vt habetur ex *Suar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 18. *sec.* 2. *&* 8. *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg.* 25. *num.* 23. & patet expresè ex *Conc. Trid. sess.* 23. *c.* 15. in illis verbis, *Nisi aut parochiale beneficium, &c.* Imò talis Sacerdos parochiale beneficium habens, adeò reputatur idoneus, vt virtute Iubilæi, Bullæ, aut alterius priuilegij, aut ex commissione aliorum Parochorum audire possit sæcularium confessiones in vniuersa Ecclesia, non solùm intra eandem Diœcesim, in qua habet Parochiam, tàm propriarum ouium, quàm alienarum citra licentiam propriorum Parochorum, ac proprij Episcopi, vt ex communi Doctorum sententia docet *Suar. disp.* 28. *sec.* 4. *num.* 16. *in fine*, *Guttier. lib.* 1. *qq. Canonic. c.* 27. *num.* 21. *& Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *num.* 35. Sed etiam extra Diœcesim, & vbique est eligibilis in vniuersa Ecclesia, ita vt vigore priuilegij, aut delegationis factæ ab altero Parocho cuiuscunq; Diœcesis Orbis terrarum eligi possit, eidemq; committi valeant propriæ oues. Ita *Suar. loco citato, num.* 18. *in prima editione*, *Viuald. in suo Candel. de confes. num.* 27. *concl* 1. *Tolet. lib.* 3. *suæ sum. c.* 13. *num.* 6. *Henriq. lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *num.* 7. *&* 8. *& Fagund. d. c.* 2. *num.* 19. *&* 36. *contra Guttier.* & alios, vbi *num.* 37. contraria soluit, licèt nos priorem sententiam sequamur infra *disp. sec.* 55. Rationem autem hanc esse volunt; quoniam de iure antiquo quilibet Parochus poterat eligi in Confessarium per quamcunque facultatem, & per delegationem, & commissionem propriarum ouium factam ab alijs Parochis; ergò, & modò poterit, cùm idem ius omninò perseueret: siquidem ab antiquo iure non receditur propter nouum, nisi quatenus id in eo exprimitur, at per *Conc. Trid. d. c.* 15. quoad habentem parochiale beneficium nihil immutat, nec condit ius nouum, sed retinet antiquum. Est tamen verum, quòd adhoc vt Parochus sit vbique eligibilis vt supra, vt actualiter parochiale beneficium habeat, nec satis est illud habuisse, & iam renunciauit, vt habetur ex *Suar. d. sec.* 4. *nu.* 20. *Henriq. d. c.* 6. *num* 3. *Viual. loco supra relato concl.* 2. *& Fagund. vbi supra num.* 38. & patet ex illis Conc. verbis, *Nisi aut parochiale beneficium habeat, &c.* Etenim Concilium non dicit, habuerit, sed habeat. Sic etiam supra diximus ex eodem *Fagund. d. c.* 2. *num.* 19. quòd ad hoc, vt Sacerdos, vt supra approbatus sit eligibilis, vbique vi alicuius priuilegij, aut delegationis non est satis fuisse approbatum ab Episcopo, in cuius Diœcesi habuit, vel habet domicilium; sed oportet, vt sit actualiter approbatus ad audiendas sæcularium confessiones ab ipso loci Episcopo, siuè limitatè fuerit approbatus ad vnum oppidum tantùm, siuè pro tota Diœcesi. Imò idem dicendum est si Sacerdos approbationem habuerit ad certum numerum, seù genus personarum. Vndè fœmina, quæ virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatem habet eligendi Cõfessarium ab Ordinario approbatum; si talis Confessarius fuerit approbatus ad audiendas cõfessiones virorum tantùm, & non mulierum, puto probabiliter vi Iubilæi à dicta fœmina eligi posse: siquidem verum est dicere, hunc esse approbatum ab Ordinario, vt patet ex ijs, quæ habentur ex *Barb. de offic. & potest. Episcopi, alleg.* 25. *num.* 17. & in specie *Fagund. d. c.* 2. *num.* 45. cum alijs, quos allegant. Siquidem *Concil. Trid. d. c.* 15. non expressit, necessarium esse, quòd Sacerdos approbatus sit illimitatè pro tota Diœcesi; sed tantùm expostulat, quòd sit approbatus.

36 Cæterum quæ diximus de Sacerdote habente beneficium parochiale quòd non indigeat approbatione Ordinarij ad audiendas confessiones sæcularium confessiones, & quòd sit vbique eligibilis vi Iubilæi, aut alterius priuilegij, vel dele-

delegationis, ea negamus in Prælato Monasterij: nam quamuis Prælatus Monasterij æquetur in iure habenti Parochiale beneficium; nihilominus citra approbationem Ordinarij non valet sęcularium confessiones audire, nec vi priuilegij, aut bullæ est vbique eligibilis, nec idoneus, vt Parochus sæcularis ei suas oues committat, vt contra nonnullos Doctores docet *Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 6. num. 2. ad marginem litt. E. in fine, & litt. F. in princ. & Fagund. d. cap. 2. sub num. 39.* post *Suar. d. disp. 28. sec. 4. nu. 21.* Qui id ampliat etiam in Prælatis Monasteriorum Religiosorum habentium Parochias sæcularium annexas, quorum Parochi curati sunt ipsi Religiosi præsentati à suis Prælatis per annum, biennium, vel triennium: siquidem Prælatus Regularis, nec per se potest exercere beneficium Parochiale, nisi approbationem recipiat ab Episcopo Ordinario, nec designare Vicarium Regularem, qui absque alia approbatione Episcopi confessiones illorum sæcularium audiat, & Parochianos ipsos curet. Etenim *Conc. Trid. sess. 25. cap. 15.* simpliciter expostulat approbationem Episcopi etiam in Regularibus ad audiendas cõfessiones sæcularium; & omnes, ac singuli Parochiani illarum Parochiarum sæculares sunt, vt patet ex illis Concilij verbis, *Nullum etiam Regularem, posse confessiones sęcularium, etiam Sacerdotum audire, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopo approbetur*. Et quamuis concilium excludat habentes beneficium Parochiale; nihilominus loquitur de sęcularibus, qui habent beneficium Parochiale, non autem de Regularibus: siquidem loquens de omnibus Regularibus, expressè ait, illos debere esse ab Episcopo approbatos, vt possint confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire. Non tamen est spernenda contraria sententia: nam est Magistri Mantij Galli, Bannes, Medinæ, & aliorum Dominicanorum. Etenim Conc. Trid. loquitur de habentibus Parochiale beneficium, & non distinguit inter Sæculares, & Regulares; ergò generalitèr videtur esse intelligendum tàm de Sæcularibus, quàm de Regularibus: quia quando lex generalitèr loquitur, generalitèr est intelligenda, & quando nõ distinguit, nec nos distinguere debemus, vt in *l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præst. & l. de pretio, ff. de publ. in rem actione*. Est tamen verùm, quòd in praxi non videtur discedendum à priori opinione, cùm sit tutior: & in omni euentu consideranda est locorum consuetudo, quæ est optima legum interpres, nam quando lex est dubia, recurrendũ est ad consuetudinem loci: si de ea appareat non est recedendum ab illo intellectu, quem consuetudo tribuit; etiam si ex post facto apparet, quòd talis intellectus non sit bonus, vt habetur ex *Panor. in cap. dilectus, nu. 7. de consuet.* & nos quoque adnotauimus *in nostris Comment. ad Bull. Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 4. nu. 11.*

37 Illud autem circa sæcularem Sacerdotem parochiale beneficium habentem nolui esse silentio mihi prætereundum, quod idem *Fagund. d. cap. 2. nu. 42. & 43.* contra nonnullos docet, qui putant, posse Parochum committere suas oues, & delegare suam iurisdictionem alicui Sacerdoti, etiam non approbato: ait inquam horum sententiam non esse tutam, nec practicè probabilem, atque adeò Parochos, nec licitè, nec validè posse suas oues Sacerdotibus non approbatis committere, nec illos in suos coadiutores assumere: sed tantũ posse ex mente Concilij committere oues suas, & suam iurisdictionem delegare, vel alijs Parochis citra aliam Episcopi approbationem, in quos ius eorum integrum seruauit Concilium; vel Sacerdotibus ab Episcopo approbatis, in quo tantùm ius eorum Concilium reuocauit; quoniam ante Concilium poterant Parochi suas oues committere Sacerdotibus non approbatis ab Episcopis ex communi consuetudine, & ità de consuetudine interpretari, & intelligi debere *Conc. Trid.* testatur ipse *Fagund.* qui *nu. 44.* Soluit quoque rationes contrarias prioris sententiæ. Et quod pro se possit vti opera Sacerdotis non approbati ab Ordinario, nunc est opinio damnata à S. P. Alex. VII. quæ est Prop. 16. nempè, *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.*

38 Octauò limitatur dicta conclusio in Sacerdote approbato simplicitèr, ac generalitèr ad administranda Sacramenta: nam tunc non indiget speciali approbatione ad audiendas confessiones sæcularium. Etenim idem est approbare aliquem Sacerdotem ad administranda Sacramenta, atque illum approbare ad confessiones audiendas; atq; adeò Episcopus approbans aliquem ad Sacramẽta ministranda in aliquo loco suæ Diœcesis, vel in tota sua Diœcesi, censetur illum approbare ad administrandum Sacramenta tàm Eucharistiæ, quàm Pœnitentiæ, & non alia; quoniam hæc Sacramenta sunt maximæ necessitatis: non sic Sacramenta vnctionis, matrimonij, & reliqua. Ita *Henriq. lib. 11. de matrim. cap. 3. num. 5. Sanch. de matr. lib. 3. disp. 35. nu. 8. & Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 7. cap. 3. num 6.*

39 Nonò limitatur eadem conclusio in Sacerdote non approbato, cui data fuit licentia ab Ordinario audiendi confessiones: nam per eiusmodi licentiam eo ipso censetur approbatus, ità vt alia approbatione non indigeat, vt habetur ex *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 28. sec. 4. nu. 10. Conynch. tom. 2. de sacram. disp. 8. dub. 7. nu. 49. Cord. in sum. q. 10. Fagund. d. cap. 3. in fin.* & nos latè supra *sec. 7. cõcl. 2.* Est tamen verum, quod si Rom. Pontifex per Bullam, aut priuilegium concedat alicui facultatem eligendi sibi Confessarium, semper intelligitur priuilegium eiusmodi de eligendo vnum ex Confessarijs approbatis ab Ordinario: siquidem mandata generalia maximè in materia odiosa, quæ deuiat à iure cõmuni, intelligẽda sunt iuxtà ius commune, vt habetur ex *Suar. Fagund. locis citatis*, cum alijs, quos allegant. Vbi etiam probant idem dicendum de Episcopo, siue concedat talem facultatem ad eligendum Sacerdotem sibi subdi-

ditum, siue alterius Diœcesis. Etenim quando Episcopus sub pœna excommunicationis præcipit reuelari furtum, semper intelligitur reuelationem faciendam esse iuxtà iuris terminos, nempè, præuia fraterna admonitione, vt restituat *arg. tex. in l. si quando, ff. de cond. indeb.*

40 Decimò limitatur præfata conclusio, vt quamuis Sacerdos non valeat sæcularium confessiones audire, nisi præuia Ordinarij approbatione; illa tamen approbatio debet ab ipso Ordinario gratis impendi, non autem, mediante pecunia, aut alio præmio, vt patet ex illis verbis *Conc. Trid. d. cap.* 15. ibi, *Quæ gratis detur.* Non tamen puto nullam esse approbationem si pretio, aut pecunia detur, atque adeò non gratis; sicut nulla est collatio beneficij pecunia obtenta: siquidem in illo Conc. decreto, per illa verba, *Gratis detur.* Solùm continetur præceptum, quo præcipitur Episcopis, vt huiusmodi approbationem gratis concedant, non autem conditionem necessariam, qua non seruata, nulla sit approbatio: id enim nec verba declarant, nec fortè erat expediens. Vndè *Fagund. loco supra relato, cap. 2. nu. 66. post Suar. d. disp. 28. sec. 5. nu. 10. in fin.* Putat, approbationem pretio impensam, esse ex suo genere lethalem culpam: & aliquando venialem, si aliquid pro illa ità exiguum tribuatur, vt ad materiam peccati mortalis non perueniat.

SECVNDA CONCLVSIO.

41 Sacerdos Regularis non indiget approbatione Episcopi Ordinarij ad audiendas confessiones Regularium. Hæc conclusio est *Rodriq. tom. 1. qq. Regular. q. 62. art. 4. Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 25. n. 45. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 7. cap. 2. sub n. 10. & 57. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 28. sec. 4. num. 5. in prima edit. Henr. lib. 3. de pœnit. cap. 6. num. 4. Conynch. tom. 1. de sacr. disp. 8. dub. 7. nu.* 48. Et aliorum communiter, dicentium, posse Prælatos Regulares, ad quos ex eorũ regula spectat, exponere Cõfessarios Regulares non approbatos ab Episcopis ad audiẽdas confessiones suorum Regularium, etenim Superiores Regularium possunt approbare de iure Confesserios pro suis subditis absque consensu Episcopi, in cuius Diœcesem cõmorantur: nam Superior est proprius Regulariũ Sacerdos. Nec *Conc. Trid. in d. sess. 25. cap.* 15. derogauit iuri communi quoad rem nostram; sed tantùm loquitur de confessionibus sæculariũ, & ad has approbationem Episcoporum in Confessarijs exigit tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, vt patet ex ipsius Conc. decreto, in illis verbis, *Nullum etiam regularem posse confessiones sæcularium audire, etiam Sacerdotum, &c.* Vndè Cõcilium reliquit Regulares in suo iure antiquo, & nihil circa illos innouauit, confidens eorum saluti satis esse prouisum suis regulis, & statutis, vt vt rectè declarant Doctores supra relati.

† Quibus adde *Suar. de pœnit. disp. 28. sec. 5. nu. 4.*
42 *Conynch. de pœnit. disp. 8. sub nu. 4. vers. Ex ijs igitur, & Molfes. par. 1. sua sum. Theol. tract. 7. cap. 14. n. 60.* Quod licet verum sit regulariter etiã quoad nouitios; siquidem Nouitij si delinquant, possunt puniri à Superioribus, quorum sunt Nouitij, & ab eisdem cognoscantur eorum causæ, tàm ciuiles, quàm criminales, vt latè probat *Nauar. lib. 3. suorum consil. de Regular. cons.* 58. & insuper gaudeant priuilegio, *cap. si quis suadente 17. q. 4. & cap. Religioso de sent. excomm.* Quare non videtur comprehendi sub nomine sæcularium: eo magis, quia si moriantur infra annum probationis nullo condito testamẽto, succedit eis Monasterium, etiam excluso substituto per substitutionem factã, si sine liberis decesserint, vt habetur ex *Marta de iurisd. par. 4. casu 95. nu. 7. 8. & 9.* cum alijs, quos allegat. Nihilominus id locum non habet in Iubilæo, quoniam Regulares tenẽtur confiterĩ Confessario approbato ab Ordinario eorum, quĩ audituri sunt confessiones, iuxta ea, quæ supra diximus, *sec. 3. lim. 10. & Molf. par. 1. sua sum. tract. 7. cap. 16. nu. 16. in fin. &* 18. Et propterea si vi-
43 gore Iubilæi vellent Regulares eligere sibi Cõfessarium sæcularem, talis Confessarius debet esse approbatus, ab eius Episcopo, & si velit sibi eligere Confessarium Regularem alterius Ordinis; debet approbari à Superiore Ordinario illius Confessarij Regularis.

44 Ampliatur primò hæc conclusio in Sacerdote, siue sit sui, siue alterius Ordinis, & siue sit Regularis, siue Sęcularis: siquidem possunt Superiores Regulares committere suos Religiosos Sacerdotibus tàm Sæcularibus, quàm Regularibus suorum, vel aliorum Ordinum, quamuis non sint approbati ab Episcopis loci, & posse prædictos Sacerdotes nõ approbatos confessiones horum Regularium audire licitè, tàm virorum, quàm Monialium de licentia tantùm Prælatorum Regularium, vt habetur ex *Fagund. loc. cit. num. 10. & 11. Suar. Barb.* & alijs Doctoribus supra relatis. Siquidem *Conc. Trid. d. cap.* 15. approbationem exigit in Sacerdotibus Regularibus, ac Sæcularibus ad audiendas tantùm confessiones Sæcularium, non autem Regularium. Est tamen verum, quòd hodie quoad audiendas confessiones Monialium requiritur approbatio Episcopi, etiam si sint subditæ Regularibus, vt infra latius dicemus, *limit.* 2. & quoad Sacerdotes Regulares alterius Ordinis, quòd non possint audire cõfessiones Regularium citra approbationem eorum Superiorum probat *Alph. de Leone* post alios *par. 2. cas. consc. recoll. 11. sub nu. 35. & 36.* qui hanc rationem esse putat, quoniam ex *Concil. d. cap.* 15. tãtùm relinquitur facultas Regularibus eligendi Confessarium non approbatum ab Episcopo, non autem eligendi Confessarium non approbatum simpliciter, & ità intelligit *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 28. sec. 6.* & alios ab eo relatos.

† Est tamen verum, quòd approbatio ad audien-
45 das confessiones potest fieri, non solùm expresè, sed etiam tacitè, tàm ab Episcopis, & Parochis, quàm à Regularibus, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec. 7. concl. 2. & sec. 6. concl. vnica, lim. 1. vers. Est tamen verum.*

46 Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt de iure Sacerdos possit audire confessiones Regula-

gularium tàm virorum, quàm Monialium citra approbationem Episcopi, non solùm ex commissione Superiorum Regularium, sed etiam vi alicuius Bullæ, aut alterius priuilegij. Vndè Religiosus, vel Monialis, quæ habet priuilegium eligendi sibi Confessarium per Bullam Iubilæi, possunt eligere quem voluerint, non solùm Regularem, sed etiam Sacerdotem Sæcularem, quemcunque inuenerint sibi idoneum, quamuis non sit à suo Episcopo approbatus, iuxta formam Concil. Trid. modo in Bulla, seù priuilegio expresse non dicatur, vt eligat quem voluerit ex approbatis ab Ordinario iuxta formam Concil. Trid. vt habetur per *Henriq. lib. 3. de pœnit. c. 6. num. 4. ad marginem*, *litt. R. Suar. d. disp. 28. sec. 4. num. 5. Nauar. in Man. c. 4. nu. 2. Fagund. d. c. 2. num. 5. & 12.* Etenim *Concil. Trid. d. c. 15.* Nihil innouat circa Regulares: & propterea sicut ante Concilium id poterant efficere, ita possunt hodie post illud: non enim à iure antiquo recedendum est, nisi expresse per aliud recens reuocetur, *l. præcipimus, C. de appell. & c. 2. de transl. Prælat.* Quid autem hodie dicendum sit de monialibus, infra, Deo duce, dicemus *lim. 2.*

47 Tertiò ampliatur, vt de iure Sacerdos audire possit confessiones Regularium citra approbationem aliquam, siuè Regulares subditi sint, siuè Superiores. Etenim Superior Regularis potest se ipsum, & subditum subijcere Episcopis, & alijs pro absolutione etiam in his, à quibus intra ordinem possunt absolui, dispensari, &c. Vt per *Henriq. lib. 6. c. 15. num. 3. in addit. litt. P. in fine*, *& Bonac. de sacram. disp. 5. q. 7. pun. 1. num. 37.* & hanc sententiam de rigore iuris magis veram, inquit *Molf. in suasum. Theol. tract. 7. c. 15. num. 44. & seq.* Quamuis dicat contrariam esse magis fundatam in conuenientia, dum Regulares habent copiam Confessarij sui Ordinis, de qua relatissimè nos egimus supra *sec. 3. concl. 3. illat. 4. vers. Regularium denique* : *& vers. Quæ diximus.* Vbi qualiter ista omnia modificari possint, & de facto modificentur per constitutiones Regularium, satis explicauimus.

48 Sic ampliata limitatur dicta conclusio, vt quamuis Sacerdos citra Episcopi approbationem possit Regularium confessiones audire; nihilominus si Confessarius sit alterius Ordinis, vel Sæcularis non potest eos absoluere à reseruatis in Religione, vt habetur ex *Rodriq. tom. 3. qq. Regul. q. 62. art. 5.* quod tamen verum puto citra Superioris licentiam: nam huiusmodi facultatē posse concedere Superiorem ex priuilegio, quod referunt *Peregrin. in Comment. ad nostras Constit. par. 1. c. 9. §. 2. & Ioan. de Cruz lib. 1. de statu Relig. c. 6. dub. 11. concl. 1. in fine*, probat *Alphon. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 11. sub num. 3.* Et ampliat Superiorem posse huiusmodi licentiam concedere non solùm expresse; verum etiam tacitè, *& num. 34.* explicat etiam; an & quando huiusmodi Confessarij possint absoluere à reseruatis Romano Pontifici.

49 Secundò limitatur, vt licèt Sacerdos non indigeat approbatione Episcopi ad audiendas confessiones Regularium; id tamen intelligendum est de Regularibus masculis; non autem de Regularibus fœminis: siquidem non modò Sacerdotes Sæculares, sed nec etiam Regulares possunt audire confessiones Monialium, siuè alterius, siuè eiusdem sint Ordinis, nisi approbati sunt ab Episcopo Diœcesano, vt patet ex constitutione Gregor. XV. quæ incipit, Inscrutabili Dei prouidentia sub die 8. mensis Febr. 1623. quam supra retulimus vna cum declarationibus Sacræ Congregationis, *sec. 2. concl. 7. vers. Cæterum licet* : *& vers. Ex his patet*. Vbi hoc ampliauimus etiam si Regularis fœmina, Bullam, priuilegium habet, aut Iubilæum pro eligendo sibi Confessario.

TERTIA CONCLVSIO.

50 AD audiendas confessiones Monialium etiam Religiosarum ab earum Regularibus licèt exigatur approbatio Confessarij ab Episcopo Diœcesano iuxta formam constitutionis Greg. XV. supra proximè relata *concl. præced. lim. 2.* per Episcopum Diœcesanum intelligendus est non solùm Episcopus loci iuxta ea, quæ supra adnotauimus *concl. 1. limit. 6. vers. Videtur quoque* : *& vers. Hæc sententia* : Sed etiam eius Vicarius, & Vicarius Capituli Sede vacante: Item sub nomine Episcopi Diœcesani comprehenduntur quoque quidam Abbates Sæculares, & Priores magni exempti, qui in suas oues habent iurisdictionem quasi Episcopalem, & Diœcesim habeant. Etenim appellatione Episcoporum, quorum approbatione indigent Sacerdotes, vt possint audire Sæcularium confessiones vigore *Conc. Trid. sess. 23. c. 15.* veniunt omnes prædicti Prælati, vt latè post alios probat *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 7. c. 2. num. 46. & 55.* Imò fortè nomine Episcopi Diœcesani veniunt Abbates quidam Regulares exempti, habentes Diœcesim, & subditos etiam sæculares, vt est Abbas Cōgregationis Montis Virginis, & Abbas Montis cassinensis. Etenim si in eorum terris habeant Monasteria Monialium videtur eos posse approbare Sacerdotes ad audiendas confessiones Monialium citra violationem Decreti Gregor. XV. supra relati; siquidem huiusmodi Abbates comprehenduntur sub vocabulo Episcopi Diœcesani. Nec obstat assertum responsum Congreg. Eminentissimorum Cardinalium, quod vulgò circumfertur, & refertur ab eodem *Fagund. loco*

51 *citato, num. 56.* & declarando *Conc. Trid. d. c. 15.* ita se habet; *Cùm exponere Confessores sit proprium munus Episcoporum, nullus alius potest in hoc se intromittere*. Quoniam inquit ipse *Fagund.* quòd hæc declaratio non est authentica, non reperitur, nec est verisimilis: nam Capitulum Sede vacante, non est Episcopus, & tamen Sacerdotes approbat ad audiendas sæcularium, ac etiam Monialium confessiones, vt de consuetudine seruari videmus. Est tamen verum, quòd nomine Episcopi quoad approbationem prædictam non comprehenduntur sub decreto Concil. & multo

Minus sub dicta constit. Greg. XV. Generales Religionum, aut Prouinciales: quoniam licèt hi habeant iurisdictionem Episcopalem; nō tamen habent Diœcesim, & propterea dici non possunt Diœcesani.

An Sacerdos approbatus ad audiendas confessiones possit repugnantibus Parochis, audire fidelium confessiones in Quadragesima. SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Qui velit alieno Sacerdoti confiteri, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, aliter nullus potest ipsum absoluere, vel ligare.*

2 *Quando conceditur à Parocho licentia suo Parochiano confitendi cui voluerit, an intelligatur de confessione annua tempore Quadragesimæ.*

3 *Verior est sententia, quod tempore Quadragesimæ possit quis alteri Sacerdoti confiteri, etiam reluctantibus Parochis.*

4 *Sacerdos absolutè approbatus ad confessiones, non excepto tempore Quadragesimæ, nec apposita clausula saluo Iure Parochorum, potest fidelium confessiones audire tempore Quadragesimæ etiam inuitis Parochis.*

5 *Idque ampliatur, siuè Sacerdos simpliciter sit approbatus, siuè limitatè pro aliquo Oppido, Vrbe, vel Parochia, vel pro certo personarum genere.*

6 *Et siuè pœnitentes priuilegium habeant, aut Bullam Cruciatæ, vel aliam, siuè non habeant modo in approbatione non excipiatur tempus Quadragesimæ, vel clausula non apponatur.* Saluo Iure, &c.

7 *Approbatus ad confessiones cum limitatione personarum, puta virorum tantum, virtute Bullæ, vel Iubilæi, poterit eligi tùm à viris, tùm à fœminis.*

8 *Parochus prohibere non potest, quin suus Parochianus confiteatur tempore Quadragesimæ Sacerdoti simpliciter approbato.*

9 *Facultas concessa alicui à Romano Pontifice per Bullam, aut priuilegium eligendi sibi Confessarium, etiam pro tempore Quadragesimali concessa intelligitur.*

11 *Parochus si licentiam dederit generalem suo Parochiano confitendi, cui voluerit, haud intelligitur de confessione annua tempore Quadragesimæ.*

12 *Episcopus si concedat alicui facultatem generalem ad aliquem absoluendum, aut ei committat omnes vices suas, non censetur ei facultatem concedere absoluendi illum à reseruatis.*

13 *Episcopus si Sacerdotem aliquem approbet ad confessiones audiendas in sua Diœcesi, vel in aliquo eiusdem loco, aut Parochia, cum clausula* Saluo Iure Parochorum, *vel sine Parochorum præiudicio audire confessiones non potest tempore Quadragesimæ Parochis inuitis.*

14 *Nomine proprij Sacerdotis non solùm intelligitur Præsbyter Parochialis, sed etiam Ordinarius, qui Confessarios approbare potest.*

1 IN hac difficultate videtur prima fronte negatiuè respondendum esse. Primò ex nostro canone, qui agens de annua confessione tempore Quadragesimæ, iuxta ea, quæ supra adnotauimus *disp. 5. sec. 1. concl. 3. & 4.* inquit, *Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit confiteri, licentiam prius postulet, & obtineat a proprio Sacerdote, & aliter nullus illum possit absoluere, vel ligare.* Ergò, attenta dispositione nostri canonis Sacerdos approbatus non potest audire confessiones fidelium in Quadragesima, repugnantibus Parochis. Et id non immeritò, quoniam Parochi aliàs impedirentur à gubernatione suarum ouium, cùm intersit Parochi conscientiam noscere suorum

2 Parochianorum. Secundò, quia quando conceditur à Parocho licentia suo Parochiano confitendi cui voluerit, non intelligitur huiusmodi licentia de confessione annua tempore Quadragesimæ, vt habetur ex *Panorm. in explic. nostri can. num.* Ergò Sacerdos quando approbatur ad audiendas confessiones fidelium, non intelligitur approbatus ad audiendas confessiones fidelium tempore Quadragesimæ, repugnantibus Parochis: siquidem in vtroque casu militat eadem ratio, cùm intersit Parochi ad rectè gubernandas suas oues conscientiam noscere Parochianorum, vt supra diximus: & in generali concessione non veniant ea, quæ quis verisimiliter negaret, si in speciali peterentur, vt in *c. si Episcopus de pœnit. & remis. in 6.* vbi ob eandem rationem decernitur, quòd quando Episcopus concedit alicui Sacerdoti generalem facultatem ad absoluendum aliquem, aut ei committit omnes vices suas; non ob id ei censetur facultatem concessisse absoluendi illum à reseruatis, nisi de hoc expresśe mentio fiat, aut aliundè appareat eam fuisse concedentis voluntatem.

3 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem. Pro cuius explicatione est adnot. quòd duobus modis inter alios solet fieri approbatio alicuius Sacerdotis ad confessiones audiendas, siuè approbetur absolutè, ac simpliciter, siuè limitatè ad audiendas confessiones in aliquo tantùm loco, Vrbe, aut Oppido; aut ad solam virorum confessiones, & non ad fœminarum, vel ad fœminarum dumtaxat, non autem virorum; duobus inquam modis quoad rem nostram attinet, fieri potest approbatio. Primò, quando expresśe excipitur tempus Quadragesimæ, vel fit cum clausula *Saluo Iure Parochorum, vel sine Parochorum præiudicio.* Secundò fieri potest absolutè, non excepto Quadragesimæ tempore, nec supradicta clausula apposita. His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 SAcerdos absolutè approbatus ad audiendas fidelium confessiones expresśe non excepto tempore Quadragesimæ, nec apposita clausula illa, *Saluo Iure Parochorum, &c.* Potest audire confessiones fidelium, etiam inuitis Parochis, tempore Quadragesimæ. Hæc conclusio est *Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 26. sec. 1. num. 9. Ricchard. in 4. d. 17.*

d.17.q.2. *Sot.in* 4.d.18.q.4.*art.* 5.*Tol.lib.6.sua sum.c.*11.*num.*2. §. *vocamus*, *Guttier. lib.1. qq. canon.c.*27.*num.*23. *Nauar.in c.placuit, de pœnit. d.num.*57.*Cord.in sum.q.*10.*Graff.lib.1.decis.aur. c.*13.*num.*45. & aliorum, quos refert, & sequitur *Fagund.de precep.Eccl.precep.*2.*lib.*7.*c.*3.*sub num.* 8. Probatur, quia quando in eiusmodi approbationibus non apponitur conditio, & clausula illa exceptiua, censetur de facto concessa licentia, & approbatio simpliciter citra exceptionē illam: siquidem voluntas Superioris sufficienter declaratur, quando talis limitatio non additur; cùm in eo approbante præfatum Sacerdotem sit potestas ad audiendas confessiones omnium suorum Diœcesanorum quocunque tempore, etiam Quadragesimæ, inuitis, ac repugnantibus proprijs Parochis; ergò potest illam concedere, & committere, & dare cuicunque Sacerdoti, & concessa censetur de facto per ipsam approbationem; nam si Quadragesimæ tempus voluisset excipere, vtique suam intentionem declarasset.

5 Ampliatur hæc conclusio in Sacerdote, siue approbetur simpliciter, siuè limitatè pro aliquo Oppido, Vrbe, Parochia, aut pro certo personarum genere; siquidem potest de iure audire confessiones pro locis, vbi est approbatus non solùm ex deuotione, sed etiam ex obligatione Quadragesimæ factas, Parochis etiam repugnantibus, ac expressè contradicentibus, vt habetur ex *Suar.* & ex alijs supra relatis Doctoribus, etenim militat eadem ratio, *argum.text.in l.illud, ff.ad leg. Aquil.*

6 Secundò ampliatur, vt conclusio locum habeat, siuè qui audiendi sunt in confessione sacramentali priuilegium, aut Bullam habeant Cruciatæ, aut aliam, siuè non habeant; dummodò tamen in tali approbatione non excipiatur tempus Quadragesimæ, aut non apponatur clausula illa, *Saluo iure*, *&c.* Iuxta ea, quæ supra diximus, vt per Doctores supra citatos. Est tamen adnot. quòd aliquando contingit, licèt rarò, vt Sacerdos aliquis approbetur ad hoc tantùm, vt possit eligi virtute Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut similis priuilegij; & hoc casu ipsa approbatio nō est formaliter iurisdictionis collatio, sed habilitatio quædam, vt eis possit conferri iurisdictio per commissionem, & delegationem Bullæ, Iubilei, vel priuilegij, vt habetur ex *Guttier. lib.*1. *qq.canon.c.*27.*num.*23. quo casu iste talis erit eli-

7 gibilis, etiam si ab Episcopo approbatus fuerit cum limitatione personarum, nempè ad audiendas confessiones virorum, non autem fœminarum; vel è contra fœminarùm, & non virorum, atque adeò per Bullam, vel Iubilæum poterit eligi à fœminis, & à viris, vt habetur ex *Henriq. lib.*3. *de pœnit.c.*6.*num.*8.*&* *Ledes.in sum.de sacr. pœnit. c.* 13. post primam conclusionem, *dub.* 8. qui putant rationem esse, quia non potest Episcopus irritare factum contra iurisdictionem à Rom. Pontifice per Bullam, aut priuilegium delegatum: siquidem Sacerdos est idoneus iuxta formam Concilij, cùm Cōcilium tantùm exigat, vt talis Sacerdos sit idoneus, & ab Episcopo approbatus, nec distinguit inter approbatos ad has, vel illas personas. Hanc sententiam probabilem putat *Fagund.de precept. Eccles. precept.*2. *lib.*7.*c.* 2.*sub nu.* 45. vbi contrariam probabilem quoque putat cum *Ledes.* & alijs.

8 Tertiò ampliatur, vt conclusio prædicta adeò vera sit, vt non possit Parochus prohibere suum Parochianum, ne confiteatur Sacerdoti simpliciter vt supra approbato, ac exposito, tempore Quadragesimæ: siquidem potestas hæc audiendi confessiones, est relatiua: & propterea cum datur Sacerdoti ad confessiones audiendas, consequenter datur ouibus, vt illi cōfiteantur, si velint, aliàs frustra diceretur Sacerdoti tributa, vt habetur ex *Suar.de pœnit.disp.*26.*sec.*1.*num.*11. §.*Ex his infertur*, *&* *Fagund.d.c.*3.*num.*12.

† Et multo minus id prohiberi potest à parocho

9 illi, qui à Rom. Pontifice per Bullam aliquam, aut priuilegium concedat alicui fideli facultatē eligendi sibi Confessarium; quoniam etiam pro confessione tempore Quadragesimæ facienda talis facultas concessa intelligitur. Est tamen verùm, quod quamuis facultas eligendi Confessarium sit illi simpliciter concessa; nihilominus nō poterit sibi eligere aliquem Confessarium ex non approbatis; sed necessariò intelligendum esse huiusmodi priuilegium de Sacerdotibus approbatis iuxta formam *Concil. Trid. sess.*23. *c.*15. & idem dicendum est de Episcopo concedente facultatem subdito eligendi sibi Confessarium tàm subditum, quàm alterius Diœcesis, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.*28. *sec.*4.*num.*10. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund.loco citato*, *sub nu.* 14. *in fine.*

10 Quartò ampliatur, vt conclusio locum habeat in Sacerdote, siuè approbetur simpliciter expressè præuio examine, siuè approbetur tacitè, ac implicitè, ac nullo præuio examine, quia si Episcopus non excipit obligationem Quadragesimę potest confessiones audire, etiam contradicentibus vt supra Parochis. Etenim taciti, & expressi eadem est virtus, *l.cùm quid, ff.si cert.pet.* Vndè quando Episcopus, aut Rom. Pontifex cōcedunt facultatem alicui Sacerdoti nominatim ex non approbatis iuxta formam *Concil.Trid.* ad audiendas confessiones, cùm per talem licentiam censeantur illum simpliciter tacitè approbare, nec excipiant obligationem Quadragesimæ, procul dubio iste talis poterit etiam tempore Quadragesimæ fideles subditos audire, repugnantibus Parochis: siquidem stante eiusmodi tacita approbatione Sacerdos non indiget alia ad confessiones audiendas, vt habetur ex *Cord. in sum. Hisp. q.*10.*Suar.de pœnit.disp.*28. *sec.*4. *num.*10.*Bellan. tom.*2. *de sacram.disp.*8.*dub.*7. *num.*49. Idem dicendum est de Sacerdote approbato generaliter ad administranda Sacramenta: siquidem hæc approbatio intelligitur de Sacramentis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quæ sunt Sacramenta maximæ necessitatis, vt rectè declarat *Sanch. lib.* 3. *de matr. disp.*35. *num.*8. *Henr. lib.* 11. *de matr. c.* 3.

num.5. & Fagund.d.c.3.num.6. & 15.

11 Sic ampliata limitatur hæc ipsa conclusio, vt locum non habeat in Parocho concedente alicui suo Parochiano licentiam, ac facultatem generalem confitendi cui voluerit: nam non intelligitur huiusmodi facultas de confessione annua tempore Quadragesimæ; quia in concessione generali non veniunt ea, quæ quis negaret si in speciali peterentur, *c. 2. de offic. Vicar.* Eò magis quoniam interest proprij Sacerdotis conscientiam noscere Parochianorum, vt habetur ex *Panor. in explic. nostri canonis*, quem refert, & sequitur *Fagund. d.c.3.nu.14.* Vbi eadem ratione inquit, quòd quando Episcopus concedit alicui

12 Sacerdoti facultatem generalem ad absoluendũ aliquem, aut ei committit omnes vices suas, non propterea ei concedere censetur facultatem ad absoluendum illum à reseruatis, nisi de hoc expressè mentio fiat, aut aliundè appareat, eam fuisse voluntatem Episcopi, vt in *c. si Episcopus eod. tit. nostro in 6.* Vndè dispar militat ratio inter Episcopum simpliciter approbãtem Sacerdotem pro suis ouibus, & Parochum simpliciter, & absolutè concedentem licentiam alicui Sacerdoti audiendi confessiones suorum Parochianorum, nisi expressè mentio fiat de tempore Quadragesimæ, aut aliundè appareat eam fuisse volũtatem Parochi: siquidem quando Sacerdos absolutè approbatur ab Episcopo non excepto tempore Quadragesimæ efficitur suis Parochis coadiutor in confessionibus audiendis; nimirum si etiam Parochis contradicentibus, eo tempore potest fidelium confessiones audire: at quando Parochus dat licentiam alicui Sacerdoti audiendi cõfessiones suorum Parochianorum, non efficit illum suum coadiutorem in audiendis confessionibus etiam tempore Quadragesimæ, nisi aliundè appareat id velle; quia hanc facultatem si in specie Sacerdos expostulasset, eam illi non ita de facili concessisset.

SECVNDA CONCLVSIO.

13 EPiscopus si Sacerdotem aliquem approbet ad audiendas confessiones in sua Diœcesi, vel in aliquo eiusdem loco, aut Parochia, & hanc clausulam apponat, *Saluo Iure Parochorum, vel sine Parochorum praiudicio*. Talis Sacerdos hoc modo approbatus nõ potest audire confessiones ex obligatione Quadragesimæ, repugnantibus, ac contradicentibus Parochis. Hæc conclusio est *Suar.* & aliorum, quos supra citauimus, *concl. pracedenti*. Etenim clausula illa apposita in approbatione aliquid debet operari: ergò id maximè debet operari, vt tempore Quadragesimæ non audiat confessiones, nisi de licentia Parochorum, cùm id valdè eorum intersit. Est tamen verùm, quòd hæc, quæ diximus, locum sibi vendicant quando approbatur Sacerdos sæcularis; nam quando approbatur Sacerdos Regularis videtur aliter dicendum: etenim Regulares, habita approbationem ab Episcopo iurisdictionem audiendi confessiones habent à Rom. Pontifice, vt habetur ex *Rodriq. tom.1. qq. Regul. q.59. art.1. Corrad. in fine suarum respons. in libello de Regular. in Confessar. deput. Alphon. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 1. num.238.* & propterea puto huiusmodi Sacerdotes Regulares non posse excludi ab Episcopo illos approbante ab audiendis confessionibus tempore Quadragesimæ, cùm talem facultatem habeant à Romano Pontifice, & ab Episcopis sint exempti iuxta ea, quæ adnotantur ab eodem *Alphon. de Leone, loco citato, num.241. & seq.*

Ad contraria facilè respondetur.

14 AD primum ex nostro canone respondetur, quòd ipse *tex.* nomine proprij Sacerdotis, intelligit non solùm Præsbyterum Parochialem, sed etiam Ordinarium, qui potest approbare Confessarios, atque ideò Sacerdos, seù Parochianus dicuntur habere licentiam à proprio Parocho.

Ad secundum patet responsio ex limitatione primæ conclusionis.

An proprius Sacerdos, qui approbandi Confessarios facultatem habet ad audiendas suarum ouium confessiones, possit sibi absolutionem reseruare ab aliquibus casibus, & censuris.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Per proprium Sacerdotem quis nam intelligatur.*
2 *In Ecclesia Dei adest potestas reseruandi peccata quoad forum interius.*
3 *Hanc facultatem reseruandi habet Romanus Pontifex in toto Terrarum Orbe.*
4 *Romanus Pontifex regulariter non reseruat casus in foro conscientia absque Censura, licet id possit.*
5 *Committens crimen, in Bulla Cœna damnatum, sed ob ignorantiam non crassam à censura excusatus fuerit, à quocunque Confessario inferiori absolui potest.*
6 *Quamuis casuum reseruatio non detur in articulo mortis; Romanus tamen Pontifex facultatem habet reseruandi etiam per articulum mortis, licet id non expediat, cæteris verò inferioribus etiam Sum. Pœnitentiario id denegatur.*
7 *Episcopus potestatem habere reseruandi sibi casus in suis Diœcesibus, de fide est etiam quoad censuras.*
8 *Episcopi potestatem reseruandi sibi casus, & censuras immediatè habent à Papa. Solus enim ipse à Deo consequitur iurisdictionem in vtroque foro.*
9 *De Iuris Rigore, quando Romanus Pontifex, vel Episcopi reseruant sibi peccatum aliquod cum censura, censentur simul, & æqualiter reseruare sibi peccatum scilicet, & censuram: data tamen facultate per Iubilæum, Bullam, aut priuilegium absoluendi à censura, peccatum non remanebit reseruatum, & è conuerso.*
10 *Si cum reseruatione casus, & censuræ Papalis concurrat etiam reseruatio casus, & censuræ Episcopalis sublata Papali, tolli quoque censetur reseruatio Episcopalis.*

11 *Epi-*

11 *Episcoporum Ordo tripartitus est; & in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos diuiditur. Vnde dicatur Patriarcha, Archiepiscopus, & etiā Episcopus.*

12 *An hi omnes possint reseruare sibi casus in proprijs Diœcesibus, & etiam in Prouincijs tempore visitationis.*

13 *Capituli Sede vacante, Abbates exempti, nec non alij, iurisdictionem quasi Episcopalem habentes possunt iurisdictionem delegare, eamque moderare, & aliquos casus sibi reseruare.*

14 *Parochi quamuis de Iure non possint sibi reseruare casus ex vi tamen consuetudinis, legitime introducta, ac longo vsu approbata, id valent.*

15 *Talis tamen consuetudo vltra casus præscriptos non extenditur.*

16 *Ad inducendam talem consuetudinem satis erit tempus annorum 40. Et quibus in rebus opus sit contraria.*

17 *Superiores Regulares ius habent reseruandi sibi casus, & censuras in vndecim tamen casibus, in cæteris verò requiritur Capituli Generalis, vel prouincialis discussio.*

18 *Qui nam sint isti vndecim casus.*

19 *Confessarij a Regularibus deputati ab omnibus supradictis casibus absoluere possunt subditos Regulares deputantium, nisi casus prædictos expresse sibi reseruauerint.*

20 *In nonnullis Religionibus priuilegium extat concedendo facultatem Confessarijs absoluendi a reseruatis, & a censuris, exceptis reseruatis in Bulla Cœnæ, quod etiam Patribus Theatinis conceditur per communicationem.*

21 *Concedens casus sibi reseruatos, concedere non videtur facultatem absoluendi à censuris, quamuis omnem facultatem, ac suam authoritatem ad confessiones audiendas concedat; Id tamen non est in Superioribus Regularibus in quibusdam festis solemnioribus.*

22 *Confessarij a Regularibus deputati, facultatem habentes absoluendi à casibus reseruatis, alijs delegare non possunt nudum ministerium.*

23 *Vigore Decreti Clem. VIII. datur facultas Superioribus Regularibus Confessarijs taxandi pœnitentias iniungendas etiam pro peccatis non reseruatis.*

24 *Licet Superiores Regulares possint alios casus sibi reseruare præter vndecim supra relatos in Capitulo Generali, vel Prouinciali, casus tamen debent esse graues.*

25 *Arbitrio tamen Patrum Capituli Generalis, aut Prouincialis reseruandi sunt casus.*

26 *Quamuis reseruatio prædicta fieri debet in Capitulo Generali in toto ordine, aut prouinciali in Prouincia, matura discussione, non tamen sequitur, quin etiam fieri possit ad beneficium vnius, vel alterius domus religionis dumtaxat.*

27 *Non tamen satis est si fiat per Capitulum domus, in quo Præpositus tantum, & vocales congregantur.*

28 *Synodus Diœcesana non succedit loco Synodi Prouincialis, quoad Diœceses nulli Episcopo subiectas.*

29 *Si talis reseruatio fieret in Capitulo Generali, vel Prouinciali, non præuia matura discussione, sed tenderet in bonum Religionis non ob id vitiaretur.*

30 *Superiores Regulares num extra Capitulum Generale, vel Prouinciale possint aliquibus peccatis, ex dicto decreto non contentis excommunicationem addere eandem sibi reseruantes.*

31 *Probabilior est sententia affirmatiua.*

32 *Nil obstat, quod Superiores Regulares possent per indirectum reseruare sibi plures casus, dupliciter enim respondetur huic obiectioni.*

33 *Regularibus Prælatis licitum, haud est subditorum confessiones audire, nisi peccatum reseruatum commiserint, aut ipsimet subditi sponte, vel proprio motu id ab eis expostulauerint.*

34 *Superiores ita demum compellere possunt subditos casus reseruatos habentes ad ipsis confitendum, quando id in subditorum emendationem probabiliter sperarent.*

35 *Superior in casibus supradictis debet suam potestatem delegare, maxime vbi dictus Confessarius iudicauerit expedire.*

36 *Superior potest explorare Confessarium de peccatis specie, & de consuetudine peccandi; ac de alijs huiusmodi citra periculum violationis sigilli, & pœnitentis propalationem.*

37 *Ex Decreto Pauli V. Si Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possunt pro illa vice Regulares ipsos absoluere, etiam facultate non obtenta.*

38 *In casibus, in quibus Superiori non conuenit suam delegare potestatem ad absoluendum a reseruatis, an & quando possit pœnitens a reseruatis absoluere, & pro non reseruatis eos mittere ad inferiorem.*

39 *Hodie Superiores vti non possunt ea notitia, quā de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad externam gubernationem: Et hoc ex Decreto Clem VIII.*

40 *Primus casus qui continetur in præfato Decreto est: Veneficium, Incantationes, & sortilegia. Et vnde dicantur Veneficia, & qui nam sint similes veneficis seu venenarijs, & maleficis.*

41 *Dæmon inuocatus si respondeat, quomodo nuncupatur sua responsio.*

42 *Homines perditi prædicti aliquando errorem habent in Intellectu, & sunt formaliter hæretici; aliquando vero non, & non sunt hæretici in foro interno, nec excommunicati. Et tamen, & quando errorem dicantur habere in Intellectu.*

43 *Secundus casus qui à Regularibus reseruari potest est Apostasia a Religione, quæ triplex est, & quæ.*

44 *A Religione vero dicitur recedere, qui habitum assumptæ Religionis dimittit.*

45 *Religiosus seu tantum Clericus, qui Monachalem, vel Clericalem habitum non defert in Cella, in Balneis, vel in alio loco secreto, excommunicationem an incurrat.*

46 *Apo-*

num.5. & Fagund.d.c.3.num.6. & 15.

11 Sic ampliata limitatur hæc ipsa conclusio, vt locum non habeat in Parocho concedente alicui suo Parochiano licentiam,ac facultatem generalem confitendi cui voluerit:nam non intelligitur huiusmodi facultas de confessione annua tempore Quadragesimæ; quia in concessione generali non veniunt ea, quæ quis negaret si in speciali peterentur, *c. 2. de offic. Vicar.* Eò magis quoniam interest proprij Sacerdotis conscientiam noscere Parochianorum, vt habetur ex *Panor. in explic. nostri canonis*, quem refert, & sequitur *Fagund. d.c.3.nu.14.* Vbi eadem ratione inquit, quòd quando Episcopus concedit alicui

12 Sacerdoti facultatem generalem ad absoluendũ aliquem, aut ei committit omnes vices suas,non propterea ei concedere censetur facultatem ad absoluendum illum à reseruatis, nisi de hoc expressè mentio fiat, aut aliundè appareat, eam fuisse voluntatem Episcopi, vt in *c. si Episcopus eod.tit.nostro in 6.* Vndè dispar militat ratio inter Episcopum simpliciter approbãtem Sacerdotem pro suis ouibus, & Parochum simpliciter, & absolutè concedentem licentiam alicui Sacerdoti audiendi confessiones suorum Parochianorum, nisi expressè mentio fiat de tempore Quadragesimæ, aut aliundè appareat eam fuisse volũtatem Parochi: siquidem quando Sacerdos absolutè approbatur ab Episcopo non excepto tempore Quadragesimæ efficitur suis Parochis coadiutor in confessionibus audiendis; nimirum si etiam Parochis contradicentibus, eo tempore potest fidelium confessiones audire: at quando Parochus dat licentiam alicui Sacerdoti audiendi cõfessiones suorum Parochianorum, non efficit illum suum coadiutorem in audiendis confessionibus etiam tempore Quadragesimæ, nisi aliundè appareat id velle; quia hanc facultatem si in specie Sacerdos expostulasset,eam illi non ita de facili concessisset.

SECVNDA CONCLVSIO.

13 Episcopus si Sacerdotem aliquem approbet ad audiendas confessiones in sua Diœcesi, vel in aliquo eiusdem loco, aut Parochia, & hanc clausulam apponat, *Saluo Iure Parochorum, vel sine Parochorum præiudicio*. Talis Sacerdos hoc modo approbatus nõ potest audire confessiones ex obligatione Quadragesimæ, repugnantibus, ac contradicentibus Parochis. Hæc conclusio est *Suar.* & aliorum, quos supra citauimus, *concl. præcedenti*. Etenim clausula illa apposita in approbatione aliquid debet operari: ergò id maximè debet operari, vt tempore Quadragesimæ non audiat confessiones, nisi de licentia Parochorum,cùm id valdè eorum intersit. Est tamen verùm, quòd hæc, quæ diximus, locum sibi vendicant quando approbatur Sacerdos sæcularis; nam quando approbatur Sacerdos Regularis videtur aliter dicendum:etenim Regulares,habita approbationem ab Episcopo iurisdictionem audiendi confessiones habent à Rom. Pontifice, vt habetur ex *Rodriq.tom.1. qq. Regul.q.59.art.1. Corrad. in fine suarum respons. in libello de Regular. in Confessar. deput. Alphon. de Leone p. 2.cas. consc.recoll.1.num.238.* & propterea puto huiusmodi Sacerdotes Regulares non posse excludi ab Episcopo illos approbante ab audiendis confessionibus tempore Quadragesimæ, cùm talem facultatem habeant à Romano Pontifice, & ab Episcopis sint exempti iuxta ea,quæ adnotantur ab eodem *Alphon.de Leone,loco citato, num.241. & seq.*

Ad contraria facilè respondetur.

14 Ad primum ex nostro canone respondetur, quòd ipse *tex.* nomine proprij Sacerdotis, intelligit non solùm Præsbyterum Parochialem, sed etiam Ordinarium, qui potest approbare Confessarios, atque ideò Sacerdos, seù Parochianus dicuntur habere licentiam à proprio Parocho.

Ad secundum patet responsio ex limitatione primæ conclusionis.

An proprius Sacerdos, qui approbandi Confessarios facultatem habet ad audiendas suarum ouium confessiones, possit sibi absolutionem reseruare ab aliquibus casibus, & censuris.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Per proprium Sacerdotem quis nam intelligatur.*

2 *In Ecclesia Dei adest potestas reseruandi peccata quoad forum interius.*

3 *Hanc facultatem reseruandi habet Romanus Pontifex in toto Terrarum Orbe.*

4 *Romanus Pontifex regulariter non reseruat casus in foro conscientiæ absque Censura, licet id possit.*

5 *Committens crimen, in Bulla Cœnæ damnatum, sed ob ignorantiam non crassam à censura excusatus fuerit, à quocunque Confessario inferiori absolui potest.*

6 *Quamuis casuum reseruatio non detur in articulo mortis; Romanus tamen Pontifex facultatem habet reseruandi etiam per articulum mortis, licet id non expediat, cæteris verò inferioribus etiam Sum.Pœnitentiario id denegatur.*

7 *Episcopus potestatem habere reseruandi sibi casus in suis Diœcesibus, de fide est etiam quoad censuras.*

8 *Episcopi potestatem reseruandi sibi casus, & censuras immediatè habent à Papa. Solus enim ipse à Deo consequitur iurisdictionem in vtroque foro.*

9 *De Iuris Rigore, quando Romanus Pontifex, vel Episcopi reseruant sibi peccatum aliquod cum censura,censentur simul, & æqualiter reseruare sibi peccatum scilicet, & censuram:data tamen facultate per Iubileum,Bullam, aut priuilegium absoluendi a censura, peccatum non remanebit reseruatum, & è conuerso.*

10 *Si cum reseruatione casus,& censura Papalis concurrat etiam reseruatio casus,& censura Episcopalis sublata Papali, tolli quoque censetur reseruatio Episcopalis.*

11 Epi-

11 *Episcoporum Ordo tripartitus est; & in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos diuiditur. Vnde dicatur Patriarcha, Archiepiscopus, & etiã Episcopus.*

12 *An hi omnes possint reseruare sibi casus in proprijs Diœcesibus, & etiam in Prouincijs tempore visitationis.*

13 *Capituli Sede vacante, Abbates exempti, nec non alij, iurisdictionem quasi Episcopalem habentes possunt iurisdictionem delegare, eamque moderare, & aliquos casus sibi reseruare.*

14 *Parochi quamuis de Iure non possint sibi reseruare casus ex vi tamen consuetudinis, legitime introducta, ac longo vsu approbata, id valent.*

15 *Talis tamen consuetudo vltra casus præscriptos non extenditur.*

16 *Ad inducendam talem consuetudinem satis erit tempus annorum 40. Et quibus in rebus opus sit contraria.*

17 *Superiores Regulares ius habent reseruandi sibi casus, & censuras in vndecim tamen casibus, in cæteris verò requiritur Capituli Generalis, vel prouincialis discussio.*

18 *Qui nam sint isti vndecim casus.*

19 *Confessarij a Regularibus deputati ab omnibus supradictis casibus absoluere possunt subditos Regulares deputantium, nisi casus prædictos expresse sibi reseruauerint.*

20 *In nonnullis Religionibus priuilegium extat concedendo facultatem Confessarijs absoluendi a reseruatis, & a censuris, exceptis reseruatis in Bulla Cœnæ, quod etiam Patribus Theatinis conceditur per communicationem.*

21 *Concedens casus sibi reseruatos, concedere non videtur facultatem absoluendi à censuris, quamuis omnem facultatem, ac suam authoritatem ad confessiones audiendas concedat; Id tamen non est in Superioribus Regularibus in quibusdam festis solemnioribus.*

22 *Confessarij a Regularibus deputati, facultatem habentes absoluendi a casibus reseruatis, alijs delegare non possunt nudum ministerium.*

23 *Vigore Decreti Clem. VIII. datur facultas Superioribus Regularibus Confessarijs taxandi pœnitentias iniungendas etiam pro peccatis non reseruatis.*

24 *Licet Superiores Regulares possint alios casus sibi reseruare præter vndecim supra relatos in Capitulo Generali, vel Prouinciali, casus tamen debent esse graues.*

25 *Arbitrio tamen Patrum Capituli Generalis, aut Prouincialis reseruandi sunt casus.*

26 *Quamuis reseruatio prædicta fieri debet in Capitulo Generali in toto ordine, aut prouinciali in Prouincia, matura discussione, non tamen sequitur, quin etiam fieri possit ad beneficium vnius, vel alterius domus religionis dumtaxat.*

27 *Non tamen satis est si fiat per Capitulum domus, in quo Præpositus tantum, & vocales congregantur.*

28 *Synodus Diœcesana non succedit loco Synodi Prouincialis, quoad Diœceses nulli Episcopo subiectas.*

29 *Si talis reseruatio fieret in Capitulo Generali, vel Prouinciali, non præuia matura discussione, sed tenderet in bonum Religionis non ob id vitiaretur.*

30 *Superiores Regulares num extra Capitulum Generale, vel Prouinciale possint aliquibus peccatis, ex dicto decreto non contentis excommunicationem addere eandem sibi reseruantes.*

31 *Probabilior est sententia affirmatiua.*

32 *Nil obstat, quod Superiores Regulares possent per indirectum reseruare sibi plures casus, dupliciter enim respondetur huic obiectioni.*

33 *Regularibus Prælatis licitum, haud est subditorum confessiones audire, nisi peccatum reseruatum commiserint, aut ipsimet subditi sponte, vel proprio motu id ab eis expostulauerint.*

34 *Superiores ita demum compellere possint subditos casus reseruatos habentes ad ipsis confitendum, quando id in subditorum emendationem probabiliter sperarent.*

35 *Superior in casibus supradictis debet suam potestatem delegare, maxime vbi dictus Confessarius iudicauerit expedire.*

36 *Superior potest explorare Confessarium de peccatis specie, & de consuetudine peccandi; ac de alijs huiusmodi citra periculum violationis sigilli, & pœnitentis propalationem.*

37 *Ex Decreto Pauli V. Si Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possunt pro illa vice Regulares ipsos absoluere, etiam facultate non obtenta.*

38 *In casibus, in quibus Superiori non conuenit suam delegare potestatem ad absoluendum a reseruatis, an & quando possit pœnitens a reseruatis absoluere, & pro non reseruatis eos mittere ad inferiorem.*

39 *Hodie Superiores vti non possunt ea notitia, quã de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad externam gubernationem: Et hoc ex Decreto Clem. VIII.*

40 *Primus casus qui continetur in præfato Decreto est: Veneficium, Incantationes, & sortilegia. Et vnde dicantur Veneficia, & qui nam sint similes veneficis seu venenarijs, & maleficis.*

41 *Dæmon inuocatus si respondeat, quomodo nuncupatur sua responsio.*

42 *Homines perditi prædicti aliquando errorem habent in Intellectu, & sunt formaliter hæretici; aliquando vero non, & non sunt hæretici in foro interno, nec excommunicati. Et tamen, & quando errorem dicantur habere in Intellectu.*

43 *Secundus casus qui à Regularibus reseruari potest est Apostasia a Religione, quæ triplex est, & quæ.*

44 *A Religione vere dicitur recedere, qui habitum assumptæ Religionis dimittit.*

45 *Religiosus seu tantum Clericus, qui Monachalem, vel Clericalem habitum non defert in Cella, in Balneis, vel in alio loco secreto, excommunicationem an incurrat.*

46 Apo-

46 *Apostasia à Religione externa tantum qua nam fit: Et an talis Apostata, sit verè Apostata, & incidat in casum reseruatum.*

An sit grauiter puniendus in foro exteriori tanquam inobediens.

57 *Apostasia à Religione interna, & externa simul qua nam sit, & an talis Apostata non solum incidat in casum reseruatum, sed etiam in excommunicationem.*

48 *Etiam Moniales possunt fieri Apostata, si absque Superiorum licentia de earum exeant Monasterijs. Idque locum non habet in Monialibus Tertij Ordinis S. Francisci, & S. Dominici.*

49 *Tertius casus qui reseruari potest est nocturna, & furtiua è Conuentu egressio, quamuis animus non concurrat apostatandi.*

Sed tria copulatiuè requiruntur, & qua.

Et qua nam includuntur in clausura.

50 *Ecclesia, Sacristia, & Cœmiterium, in clausura non includuntur, ad effectum, vt mulieres citra censuram loca ipsa ingredi possint, etiamsi per hortum oporteret eas pertransire.*

Et quid si hortus ipse fuerit in clausura computatus.

51 *Si Religiosi bona fide permitterent mulieribus, Clausuram Monasterij ingredi, nec ipsa Mulieres, nec permittentes excommunicationem incurrerent, & quare.*

52 *Mulieres, ingredientes virorum Claustra, aut Viri monialium Monasteria in casibus permissis, completo negotio, possunt quoque ex Curiositate omnes Monasteriorum Officinas videre.*

53 *Ad incurrendum prædictum casum reseruatum egressio è Monasterio debet esse nocturna, & quando dicatur nocturna.*

54 *Debet quoque esse furtiua, & vnde furtum dicatur, & quando dicatur furtiua, seu occulta.*

55 *Quartus casus, qui reseruari potest, est Proprietatis lethale crimen, ad quem casum incurrendum duo copulatiuè exiguntur.*

Et in quo differat proprietas ab vsufructu.

56 *Regulares incapaces sunt dominij, ac proprietatis, eiusdemque vsusfructus, & vsus, ac possessionis quatenus Iura sunt.*

57 *In Voto paupertatis non potest Papa dispensare, sicut potest ex causa dispensare in voto castitatis.*

De facto Celestinus III. dispensauit, vt Henricus Imperator duceret constantiam monialem.

58 *Ipse Romanus Pontifex ex Religiosis assumptus, & multo minus Episcopi Religiosi habere non possunt proprium quoad Dominium, & proprietatem, sed tantum quoad rei simplicem vsum, detentionem, & administrationem.*

Nec regularis citra culpam dicere potest hac vestis mea, Cella mea, &c.

59 *Secundum communem sententiam paruitas materia excusat à peccato proprietatis, sicut excusat ab omni actu.*

Et qua quantitas, ac valor rei quam appropriat sibi Religiosus sit leuis, aut grauis culpa.

60 *Religiosus professus accipiens, retinens, seu appropriens sibi aliquid citra licentiam tacitam, vel expressam sui Prælati incidit in crimen proprietatis, atque ideo mortaliter peccat, si quantitas notabilis sit.*

61 *Idque locum habet non modo si appropriatio sit quoad dominium, & proprietatem, vel quasi, sed etiam quoad vsum, & administrationem.*

62 *Superior non potest Monasterij bona in quosuis vsus expendere.*

63 *Romanus Pontifex concedendo Episcopis Religiosis facultatem testandi, non censetur cum ipsis dispensare in voto paupertatis.*

64 *Religiosus bona habens concessa sibi à Prælato ad certos, & determinatos vsus, in alios vsus non potest conuertere citra Superioris licentiam.*

65 *Religiosus non solum in proprietatis crimen incidit, appropriando sibi bona Monasterij, sed etiam appropriando sibi bona, tradita sibi ab aliquo extraneo, seu consanguineo.*

66 *Prælatus si facultatem tribuat Religioso, vt legatum, sibi relictum in proprios vsus conuertat, & Religiosus consentiat conuerti in vtilitatem Monasterij, licitè id fit.*

67 *Superior concedere haud potest subdito Religioso facultatem expendendi bona ad vsum sibi tradita in quoscunque vsus.*

68 *Religiosus proprietarius non solum in casum reseruatum incidit, sed etiam est in statu damnationis, quandiu in hoc scelere perseuerat.*

69 *Religiosus accipiens, aut detinens aliquam rem citra Superioris licentiam tunc dicitur, cum rem ipsam subtrahit, vel detinet animi occultandi Superiori.*

70 *Religiosus accipiens, aut detinens aliquid notabile inscio Prælato, tunc in proprietatis scelus incidit, & in casum reseruatum, cum probabiliter credit, Prælatum eandem rem non sibi concessurum, secus si putet concedendam.*

71 *Religiosus subditus aliquid accipiens ab extraneis mediocris valoris, & alteri fratri tribuens, aut cum alio commutans, siuè domesticus sit, siuè extraneus, non peccat mortaliter, nec in casum reseruatum incidit.*

72 *Religiosus qui citra Superioris licentiam necessaria sibi ad victum, & vestitum sumeret de bonis Monasterij non peccaret mortaliter, nec in casum incideret reseruatum.*

73 *Religiosus citra proprietatis crimen potest peculium habere, nisi per Regulam sibi interdicatur.*

74 *Quintus casus, quem Regulares Prælati reseruare sibi possunt, est Iuramentum falsum in Iudicio regulari, seu legitimo.*

Et quomodo sumatur illa dictio, seù.

75 *Quomodo accipiatur in casu nostro dictio illa*, seù.

76 *Probabilior est interpretatio, vt accipiatur alternatiuè; & sic Iuramentum falsum est casus reseruatus etiam si a Religioso fiat coram Conseruatore.*

77 *Regularis non solum in casum incidit reseruatum, si falsitatem iuret, sed etiam si iuret tacendo veritatem.*

78 *Non modo Regularis incidit in casum reseruatum, si falsum iuret in Iudicio tanquam testis, sed etiam*

etiam si iuret tanquam principalis.

79 *Tam Monachi, quam Moniales in casum incidunt reseruatum, si falsum iurent in Iudicio, vt supra.*

80 *Iuramentum falsum tunc est casus reseruatus, cum ab eo praestatur qui à Iudice legitimè, ac iuris ordine seruato interrogatur.*

81 *Iuramentum falsum non est casus reseruatus, si veritas negetur ab eo, qui fuit interrogatus à Iudice de aliquo facto, quod absque peccato saltem mortali patratum est.*

82 *Qui vi tormentorum aliquid in Iudicio deposuerit, quamuis Iuramento mediante in casum non incidit reseruatum.*

83 *Testis, quamuis iuridicè interrogatus potest negare, si ex eius depositione probabiliter timeat aliquod damnum in anima, in persona, vel in bonis.*

84 *Testis, qui factum aliquod tantum scit, quia audiuit ab alijs, etiam si iuridicè interrogetur non tenetur respondere ad mentem Iudicis.*

85 *Sextus casus, qui reseruari potest per Superiores Regulares est procurcatio abortus etiam effectu non sequuto, itemque auxilium, & Consilium, modo foetus animatus sit.*

Et an, & quando foetus dicitur animatus, & in dubio, ex quibus dignosci possit, foetum esse animatum.

86 *Ex Bulla Gregor. XIV. quilibet Confessarius potest absoluere à peccato abortus, etiam si fuerit animatus, & ab eiusdem excommunicatione, modo ad id sit specialiter ab Episcopo deputatus: Quemadmodum, & omnes regulares, qui ex priuilegio absoluere possunt ab excommunicationibus, & casibus Episcoporum reseruatis.*

87 *Ceteri Confessarij, qui priuilegiati non sunt ab hoc crimine absoluere non possunt citra specialem Ordinarij delegationem.*

88 *Bulla Sixti V. quoad poenas impositas in crimine abortus post animatum foetum, non fuit immutata per Bullam Greg. XIV.*

89 *Consilium dantes ad abortum faciendum, an incidant in casum reseruatum, effectu non sequuto.*

90 *Verba illa (etiam effectu non sequuto) refertur non solum ad Consilium dantes ad faciendum abortum, sed etiam ad auxilium praestantes, & multo magis ad procurantes.*

91 *Etiam defendentes, vel fauentes eis, qui abortum committere volunt in casum incidunt reseruatum.*

Et an fautores per omnia exequentur defensoribus.

92 *Regularis receptans mulierem pregnantem in propria domo, vt occultè abortum committat, in casum proculdubio incidit reseruatum.*

93 *Non solum Religiosi procurantes, auxiliantes, &c. sed etiam mandantes fieri abortum, incidunt in casum reseruatum.*

Et an mandatum differat à Consilio.

94 *Regularis in casum incidit reseruatum, quacunque intentione procuret, mandet, auxilietur, &c. fieri abortum.*

95 *Modo scienter procuret, mandet, auxilietur, &c. aliàs secus, Et quid si dubitet mulierem esse pregnantem.*

96 *Consilium ad faciendum abortum tunc est casus reseruatus, cum talis est naturae, vt in effectum influat.*

97 *Religiosus ratum habens abortum, in casum non incidit reseruatum, nam ratihabitio non est mādatum, licet aequiparetur mandato.*

Quid si fuerit praesens Religiosus dum alius, poculum pregnanti propinauerit nomine ipsius.

98 *Religiosus tunc in casum reseruatum incidit, cum pregnanti dederit poculum, ad abortum faciendum directè ordinatum; secus autem si per se sit medicamentum directe ordinatum ad salutem pregnantis.*

99 *Septimus casus, quem sibi reseruare possunt Prelati Regulares est falsificatio manus, aut sigilli Officialium Monasterij, vel Conuentus.*

Et quid hoc loco intelligatur per falsificationem manus.

100 *Falsificatio sigilli multipliciter contingere potest.*

101 *Officialis propriè is dicitur, qui sub alio tanquam eius Minister iurisdictionem exercet. Et qui nam dicantur habere Officium.*

102 *Officiales in Monasterij qui nam sint, & qui in Conuentibus.*

103 *Officiales Monasterij monialium qui nam sint.*

104 *Ad incidendum in eiusmodi casum reseruatum satis est falsificatio manus alicuius Officialis Monasterij.*

105 *Ferdinandus Rex Neapolitanus, qui prius ediderat constitutionem contra blasphemantes Sanctos in plurali, aliam constitutionem edidit contra blasphemantem vnum Sanctum. Et quare.*

Et an illa prior constitutio de sui natura esset apta comprehendere blasphemantem vnum Sanctum.

106 *In hunc casum reseruatum non solum incidunt, qui manum, & sigillum Officialium, vt supra falsificant, sed etiam, qui aliorum supradictorum committunt.*

107 *Et siuè ei aliquid addatur, siuè ab ea detrahatur, siue mutetur, siuè falso de nouo fabricetur semper est casus reseruatus.*

108 *Qui litteras officialium obsignauerit vero sigillo eorum nomine ipsis tamen ignorantibus in casum non incidunt reseruatum.*

109 *Falsificatio litterarum, & sigilli Officialium Monasteriorum, &c. casus est reseruatus, siuè falsitas committatur in litteris eorum publicis, siue priuatis.*

110 *Siuè Masculi sint, siuè foemina sint Regulares falsificantes, vt supra manum, & sigillum Officialium, Monasteriorum, &c. casum incurrunt reseruatum.*

111 *Etiam si falsificans, vt supra non vtatur falsa scriptura, vel falso sigillo adhuc incurrit casum reseruatum.*

112 *Etiam si falsitas sit in vna, vel alia littera, dummodo mutetur sensus ab Officialibus intentus, casus est reseruatus.*

113 *Mandantes falsificari litteras, & sigillum praedictum, haud incurrunt casum reseruatum.*

114 *Nec*

114 *Nec locum habet reseruatio prædicta in Regularibus ratam habentibus falsitatem manus, aut sigilli Officialium prædictorum.*

115 *Regulares vtentes litteris falsis Officialium, vt supra sub dicto Decreto reseruationis non comprehenduntur.*

116 *Nec prædicta reseruatio locum habet in falsificantibus litteras prædictas in aliquo modico.*

117 *Nec procedit in falsificantibus litteras iniustas ipsorum Officialium.*

118 *Falsificatio prædicta, vt sit casus reseruatus, dolus requiritur ex parte falsificantis.*

119 *In falsificatione litterarum prædictorum Officialium, quæ vim non habent, non procedit reseruatio.*

120 *Qui cœperunt falso fabricare litteras, seù sigillum prædictorum Officialium, sed antequam perficerent pœnitentes facti ab incepto opere destiterunt, non comprehenduntur sub decreto prædicto.*

121 *Octauus casus ex vi supradicti decreti reseruatus est furtum bonorum Monasterij. Et quid sit furtum, & vndè dicatur. Et quæ quantitas requiratur, vt furtum sit peccatum mortale.*

122 *In Monasterijs pauperibus proprietas duorum Iuliorum est lethalis culpæ, in cæteris verò Monasterijs communibus quatuor, vel quinque.*

123 *In Monasterijs pauperrimis furtum duorum Iuliorum est grauis culpa, in alijs verò communibus, non minoris summæ, quam quinque.*

124 *Furtum verum Monasterij in ea quantitate, quæ constituit peccatum mortale reseruari potest per Superiores Regulares, siuè furtum sit manifestum, siuè non.*

Et quod nam dicitur furtum manifestum.

125 *Et si ascendat ad culpam grauem semper sit casus reseruatus cuiuscunque rei sit, vel speciei.*

126 *Est casus reseruatus cuiuscunque rei profanæ Ecclesiæ, nempè bonis, pijs, aut totius gregis.*

127 *Non solum furtum verum Monasterij est casus reseruatus, sed etiam Rapina, quæ furti nomine etiam continetur.*

128 *Omnis illicita vsurpatio à Religioso facta est casus reseruatus.*

129 *Religiosus in hunc casum reseruatum etiam incidit, si ex pecunia, quam à suo Superiore accepit pro itinere, aliquid ei superfuerit, & suo Superiori non restituerit.*

130 *Etiam in hunc casum reseruatum incidit Regularis, qui simulans indigere vestimentis cum re vera non egeat, fraudulenter facit sibi à Superiore emi.*

131 *Incidit quoque in hunc casum reseruatum Regularis etiam si res Monasterij surripit, vt vsum tantum habeat, & deindè restituat.*

132 *Incurrit quoque casum hunc reseruatum, etiam si rem communem cum alio Regulari a Prælato traditam, auferat.*

133 *Etiam incurrit Regularis in casum reseruatum, si auferat rem Monasterio mutuatam, vel depositatam.*

134 *Idque extenditur ad Regularem surripientem rem Monasterij commodatam.*

135 *Regularis hunc casum reseruatum incurrit etiã si res auferat ab alijs Regularibus eiusdem ordinis, datas eis quo ad vsum.*

136 *Regularis furtum quoque committit, & casum reseruatum incurrit, si res Monasterij alteri donet, commodet, vel mutuet.*

137 *Regularis casum reseruatum contrahit etiam si res Monasterij auferat, vt Eleemosynam distribuat. Quid si pauperis necessitas, cui eleemosyna tribuitur sit extrema.*

138 *Regularis hunc casum reseruatum incurrit non modo si per se furetur res Monasterij, sed etiam si per Laicum.*

139 *Nec solum casum incurrit reseruatum pro rebus Monasterij sublatis, sed etiam pro rebus acquisitis vlterius ex rebus, Monasterio sublatis.*

140 *Casum quoque reseruatum incurrit, qui vtitur re apud ipsum à Prælato deposita contra Prælati voluntatem.*

141 *In casum etiam incidit reseruatum Regularis, qui datum sibi Iumentum à Superiore ad eundum in aliquem locum, illud in alium longiorem duxerit.*

142 *Sub præfato Decreto illi tantùm Regulares comprehenduntur, qui sunt illius Monastery, cuius bona sustulerunt.*

143 *Furtum verum Monasterij à regulari commissum, ita demum est casus reseruatus, si ad quantitatem ascendat, quæ sit culpa lethalis.*

144 *Regularis qui paulatim res minimas Monasterij abstulerit, casum reseruatum non incurrit.*

145 *Regularis, cui ab aliquo data est pecunia, vt eam ad Superiorem deferat, & ipse totam, aut partem in proprios vsus expenderit, casum reseruatum non incurrit.*

146 *Regularis auferens res aliquas Monasterij credens probabiliter, Prælatum sibi eas concessurum non incidit in casum reseruatum.*

147 *Regularis auferens res aliquas Monasterij ad consulendum maximè eius necessitati pro conseruatione indiuidui, non incurrit casum reseruatum.*

148 *Nonus casus, qui per Superiores Regulares reseruari potest, est lapsus carnis.*

Et quæ nam connumerentur per Apostolum inter manifesta carnis opera.

149 *Huiusmodi casus solet dupliciter à Superioribus Regularibus reseruari: Et quæ requirantur vt incurratur priori modo, & quæ posteriori.*

150 *Lapsus carnis, & si comprehendat sollicitationem ad turpia, oscula, tactus, amplexus impudicos, &c. tamen hoc loco intelligitur omnis libidinis culpa cum seminis effusione.*

151 *Lapsus carnis tunc dicitur voluntarius, quando est omninò volitus, & deliberatus, siue in se, siue in causa.*

152 *Confessarius voluntate se exponens ad audiendas confessiones, si expertus fuerit, vt plurimum pollutionem pati, quamuis inuoluntariam, debet se à confessione abstinere.*

153 *Lapsus carnis tunc dicitur opere consumatus, quan-*

quando per actionem externam perficitur per seminis effusionem, siue per se, siue per alium, aut cum alia persona, siue intra, siue extra vas.

Et quando sit grauior.

154 Religiosus si proprijs suis manibus, aut alterius, vel per aliquem corporis motum in voluntariam labatur pollutionem, peccat mortaliter, & casum reseruatum incurrit.

155 Regularis in casum reseruatum non incidit, qui rem habens cum mare, vel cum fœmina intra, vel extra vas semen non effudit.

156 Religiosus licet per oscula, tactus, prolationem verborum, ad turpia incitantium tentauerit ad pollutionem deuenire, & non potuerit, vel pœnitentia ductus noluerit, non incidit in casum reseruatum.

157 Religiosus, & si ope alterius Religiosi lapsum carnis consumauerit per seminis effusionem, contrahat casum reseruatum, cooperans tamen in eundem casum non incurrit.

158 An idem sit in crimine sodomiæ, opere consummato.

159 Si Regulares Prælati reseruent sibi lapsum carnis voluntarium, opere consummatum, sed cum tertia persona. Id est intelligendum per corporum coniunctionem.

Et an Religiosus tangens, vel osculans mulierem aliquam, aut puerum, vel coram vestes perfricans, ad seminis effusionem fuerit lapsus incidat in casum reseruatum.

160 Religiosus, qui metu mortis fuit compulsus habere rem cum muliere, vel puero, an incidat in casum reseruatum.

161 Decimus casus, qui per Regulares Superiores reseruari potest, est homicidium, aut vulneratio, seu grauis percussio.

162 Occisio hoc loco refertur ad hominem tàm actiue, quam passiuè, licèt conueniat quoque cæteris animantibus

163 Occisio regulariter iniuriam includit.

164 Religiosus dormiens, vel furiosus, si aliquem occidat, in casum reseruatum non incidit.

165 Nec si casu hominem occidat, casum reseruatum incurrit.

Et quid si debitam diligentiam non adhibuit.

166 Religiosus, qui ludens proiecit lapidem in aliquem, qui volens euitare lapidis ictum, caput offendit in alium lapidem, & perijt an casum incurrat reseruatum.

167 Homicidium non dicitur committere Religiosus qui ad sui defensionem, inuasorem interimit.

168 Religiosus si aliquem venenauerit, casum incurrit reseruatum.

169 Religiosus mandans, vel consulens fieri homicidium, casum an incurrit reseruatum.

170 Mandatum de occidendo, vulnerando, &c. si si fiat a Prælato subditis, seruis, & alijs huiusmodi, tunc mandans includitur sub casus reseruatione, si reseruatio facta sit a Superiore Prælati, secus si ab ipso Prælato.

171 Percutere patet latius, quam vulnerare, omnis enim qui vulnerat, percutit, sed non è contra.

172 Religiosus, si pugno, fuste, gladio, &c. aliquem percusserit cum sanguinis effusione, in casum incidit reseruatum.

173 Religiosus si vulnusculum in aliquem inferat, casum non incurrit reseruatum.

174 Religiosus si per immoderatam quantitatem vini potentis datam alicui ad bibendum, aut propter cibos salitos, ac calidos eidem tributos ad comedendum, fuit ipsi innatum vlcus, casum reseruatum non contrahit.

175 Religiosus si pugnum det in alicuius Naribus, à quibus notabilis sanguinis effusio processerit, an incidat in casum reseruatum.

176 Licet percutere aliquando idem significet, quod ferire, hoc tamen loco vulneratio differt à percussione.

177 Nunquam percussio erit casus reseruatus, nisi sit grauis.

Et quando dicatur grauis, vel leuis percussio.

178 Dictio, seu, posita inter dictiones vulneratio, & percussio, an intelligatur expositiuè.

179 Vltimus casus, quem reseruare sibi possunt Superiores Regulares, est impedire, & retardare litteras à Superioribus, ad inferiores.

180 Dictio, aut, multis modis sumitur, & coniunctiuè, & expositiuè, secundum verò propriam suam naturam sumitur disiunctiuè, seu, alternatiuè.

181 Religiosus si per ignorantiam, inaduertentiam, simplicitate, obliuione, aut bona fide impediat, retardet, aut aperiat huiusmodi litteras, non incidit in casum reseruatum.

182 Quid si per ignorantiam concomitãtem: Et quænam sit ignorantia concomitans; & quæ consequens, & affectata.

183 Quamuis actiones prędictę factæ ex ignorantia concomitante, crassa, & affectata non excusent à casus nostri reseruatione, si tamen fiant ex ignorantia crassa, & affectata absolute absque scilicet concomitante, a prędicti casus reseruatione excusant, limitatur tamen si ignorãtia esset adeò crassa, vt esset ingens temeritas.

184 Ad incurrendum huiusmodi casum ex vi dicti decreti exigitur, vt actiones ipsæ malitiosè, ac scienter fiant.

185 Impedimentum ab impedire deriuatur, idemque est, ac obstare, ne quid fiat.

Et quotupliciter contingere posit impedimentum in hoc casu.

186 Religiosus quocunque modo impediat, ne litteræ deferantur, siue directè, siue indirectè in casum reseruatum incidit.

187 Etiam si litteras a deferentibus non adimat, casum incurrit reseruatum.

188 Religiosus hunc casum reseruatum incurrit, non modo si facto impediat, sed etiam verbis, scilicet minis, & contumelijs.

189 Et non modo si impediat litteras proprij Superioris ad inferiores, sed etiam cuiuscunque Superioris.

190 Tunc Religiosus casum reseruatum incurrit, si ex tali impedimento notabile nocumentum inferatur proximo.

191 *Vel si impedimentum dolosè inferatur.*

192 *Impedimentum hoc tunc est casus reseruatus, cũ per Religiosum impediuntur litteræ continentes remigranem.*

193 *Vel cum impediuntur litteræ iam scriptæ, secus verò scribendæ. Multisq; alijs modis limitatur conclusio.*

194 *Retardatio litterarum differt ab eorum impedimento, & in quo.*

195 *Aperientes aliorum litteras in excommunicationem, an incidant, & in crimine falsi.*

196 *Religiosus casum incurrit reseruatum, si aperiat litteras cuiuscunque Superioris etiã non proprij.*

197 *Et etiam si a deferentibus non adimat.*

198 *Vera tamen est conclusio, vbi dolosè, & cum notabili damno alterius huiusmodi litteræ aperiuntur.*

199 *Religiosi ita demum casum hunc reseruatum incurrunt, si litteras apertas legant, ex sola enim sigilli incisione aperta non censentur, nisi re ipsa legantur.*

1 PRo determinatione huius controuersiæ recolenda sunt, quæ supra adnotauimus *sec. 2.* vbi per proprium Sacerdotem diximus intelligi Rom. Pontificem, eiusdemque Sum. Pœnitentiarium: Legatum Rom. Pontificis quoad omnes, qui sunt de finibus suæ legationis, & ipsius Pœnitentiarios: Cardinalem in Ecclesia sui tituli: Episcopum quoad suos Diœcesanos, & eiusdem Vicarium: Archiepiscopum, Patriarcham, & Primatem quoad eorum Prouinciales subditos, ac suffraganeos, & eorum Vicarios: Capituli Vicarium Sede vacante: Parochum respectu suorum Parochianorum: & Superiores Regularium quoad suos subditos. De his omnibus quærimus, an approbando Sacerdotes ad fidelium cõfessiones audiendas, seù eisdem licentiam audiendi confessiones concedentes possint sibi reseruare absolutionem ab aliquibus casibus, & censuris. Pro cuius rei determinatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 CErtum est in Ecclesia Dei potestatem esse reseruandi peccata quoad forum interius. Hæc conclusio vera est, vt sit etiam de fide, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reseru.* in illis verbis, *Magnopere verò ad Christiani Populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, vt atrociora quædam, & grauiora crimina non à quibusuis, sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absoluerentur. Vndè meritò Pontifices maximi pro suprema potestate in Ecclesia vniuersa sibi tradita causas aliquas criminum grauiores, suo potuerunt peculiari iudicio reseruare.*

SECVNDA CONCLVSIO.

3 CErtum quoque est, hanc reseruandi facultatem habere Rom. Pontificem in toto Terrarum Orbe. Etenim Rom. Pontifex est totius Orbis Ordinarius Episcopus, & pro sua Diœcesi habet totum Terrarum Orbem, *arg. tex. in cap. cuncta per mundum, 9. q. 3. Hostien. in c. una nobis de offic. Vicar. & Cardin. in clem. Pastoralis, §. vt illud, num. 4. de re iudic.* & propterea in toto Orbe potest suam potestatem exercere. Confirmatur ex *Concil. Trid. loco supra citato*, ibi, *Sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absoluerentur: Vndè meritò Pontifices, &c.* Hanc autem potestatem consequitur S. P. à Deo in eiusdem electione, tum quoad forum interius, tùm etiam quoad forum exterius, vt colligitur ex eodem *Concil. Trid. in d. c. 7. sess. 14.* Quo circa de facto sibi reseruauit casus in Bulla Cœnæ contentos, percussionem Clerici, *c. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* & alios quamplurimos casus, & censuras, de quibus in corpore iuris, & in Bullario. Et quamuis possit sibi reseruare peccata cum excommunicatione, & citra excommunicationem ad sui libitum; regulariter tamen nunquam Romanus Pontifex reseruat casus in foro cõscientiæ absque censura: quocirca non datur casus Papæ

4 reseruatus, qui non habeat censuram annexam, vt habetur ex *Caiet. in sum. vers. Casus, Nauar. in Man. c. 27. num. 261. Tolet. lib. 3. suæ sum. c. 14. num. 1. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 29. sec. 3. num. 5. Henriq. lib. 6. de pœnit. c. 14. num. 1. Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 2. lib. 8. c. 1. num. 2. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 12. de sacr. pœnit. nu. 2.* & alij: qui ex hoc inferunt primò, quòd si Rom. Pontifex, vel eius Pœnitentiarius aliquem absoluat à censura in Bulla Cœnæ contenta, aut ab alia Papæ reseruata, tunc inferior Confessarius deindè in foro conscientiæ poterit eundem absoluere à peccato illo, cui talis censura annexa fuerat, vt habetur ex *Suar. d. sec. 3. num. 7. Henriq. & Laym. locis citatis*, & nos *concl. seq.* latius dicemus. Secundò inferunt, quòd si contingat aliquem committere crimen in Bulla Cœnæ damnatum; sed ob ignorantiam non crassam à censura Papæ re-

5 seruata excusatus fuerit, tunc poterit ab illo peccato ab inferiori Confessario absolui, ita *Conync. disp. 8. de sacr. pœnit. dub. 11. num. 82. Laym. & Henriq. vbi supra.* Est tamen verum, quòd licèt hæc vera sint, etiam si ignorantia crassa, & affectata concurrant, & simus in casu, pro quo ad incurrendam censuram requiratur præsumptio, & scientia, vt patet in excommunicatione lata contra legentes libros hæreticorum, hæresim continentes, vel de Religione tractantes, quos excusari ab excommunicatione etiam ex capite ignorantiæ crassæ, & affectatæ, late ostendimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 2. c. 1. q. 36. 37. & 38.* Nihilominus hæc ipsa limitamus in peccato hæresis, cui excommunicatio cõtenta in Bulla Cœnæ annexa est: siquidem peccatum hæresis, seù excommunicatio pro eo lata habet specialem reseruationem per se, ac immediatè Rom. Pontifici; ita vt Sacerdos inferior tali potestate carens, bona fide inuincibili reseruationis ignorantia laborantẽ directè absoluere attentet, nihil efficiat, & id ex defectu iurisdictionis, vt habetur ex *Sanch. lib. 2. moral. c. 8. num. 5. Conynch. d. dub. 11. num. 83. Suar. d. sec. 3. num. 8. & Laym. loco citato.*

6 Est

6 Est denique circa conclusionem hanc adnot. quòd quamuis non detur casuum reseruatio in articulo mortis, vt patet ex *Concil.Trid. sess.* 14. *c.*7. *de casuum reseruat.* nihilominus Rom. Pontifex facultatem reseruandi casus, & censuras habet amplissimam, etiam pro articulo mortis, licèt reseruatio huiusmodi non expediat: alij autem Rom. Pontifici inferiores potestatem hanc non habent, etiam si Summus Pœnitentiarius sit, & quiuis alius. Etenim facultas tributa Sacerdoti absoluendi à quocunque casu in articulo mortis prouenit ex delegatione Ecclesiæ, & sic est de iure humano, cùm soli Petro, & successoribus eius detur iurisdictio immediatè à Christo, atque adeò sit de iure Diuino, vt patet ex illis *Concil. Trid.* verbis, *Verumtamen piè admodum, ne aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, &c. Henriq lib.*3. *de pœnit.c.*10. *num.*6. *Suar.tom.*4. *de pœnit. disp.*30. *sec.*3. *assert.*1. Et fusius *Cenallos in suo speculo communium contra communes, q.* 832. Vndè cùm Sacerdotes in hoc sint ab Ecclesia delegati; potest eis à Rom. Pontifice reuocari iurisdictio absoluendi in articulo mortis: siquidem delegatio cessat ex reuocatione iurisdictionis. Ita *Henriq. loco citato, c.*11. *num.*2. *in fine, Suar.d. asser.*1. *num.*3. *& P. Alph. de Leone p.* 2. *cas.consc. recoll.*8. *sub num.*5. vbi etiam *num.* 6. *cum Suar.* addit, quòd inferior Rom. Pontifici quamuis non possit reseruare casus, & censuras in articulo mortis, cum subijciatur vniuersali consuetudini Ecclesiæ, cui non subijcitur Papa, cùm sit supra omnia iura humana, & Ecclesiæ consuetudines; nihilominus potest præcipere, ne quis à tali crimine absoluatur, nisi præmissa satisfactione, restitutione, vel sub onere iterum confitendi: quod verum puto circa satisfactionem, & restitutionem, quando commodè fieri possunt in articulo mortis. & citra infamiam pœnitentis: aliàs secus; sed satis erit si absoluatur sub onere iterum confitendi, si tale onus fuerit à Superiore præceptum, licèt sit Rom. Pontifici inferior.

TERTIA CONCLVSIO.

7 Certum est Episcopos habere potestatem reseruandi sibi casus in suis Diœcesibus. Hæc conclusio est de fide: siquidem patet ex *Concil. Trid. sess.*14. *c.*7. *de casuum reseruat.* In illis verbis, *Neque dubitandum est, quin hoc ipsum Episcopis omnibus in suis tantùm Diœcesibus in adificationem, non in destructionem liceat.* Vbi de casuum reseruatione agitur: & in *can.*11. *ead. sess.* ita se habente, *Si quis dixerit, Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideò casuum reseruationem non prohibere, quominus Sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathema sit.* Hanc potestatem habent Episcopi tàm quoad casus, quàm quoad censuras, ita vt aliquando valeant sibi reseruare casus sine censura, & aliquando cum illa ad eorum libitum, vt habetur ex *Suar.tom.*4. *de pœnit. disp.*25. *sec.*1. *num.*6. *& disp.*28. *sec.*2. *nu.*11. *Sanch. de matr. lib.*1. *disp.*61. *num.*3. *Fagund. de pracept. Eccles. lib.*8. *c.*1. *sub num.*4. *Sot. in* 4. *d.*18. *q.*2. *art.* 5. *vers. Secundum argumentum, Finelli cap.*4. *cas. reseruat. Conynch. de sacr. disp.*8. *dub.*11. *Graff. lib.*1. *decis.*13. *num.*40. *&* 71. *Laym. lib.*5. *sua sum. tract.*6. *c.*12. *de sacram. pœnit. num.*1. Et omnes, qui volunt, posse Episcopos in sua Diœcesi quicquid potest Papa in toto Orbe. Causæ verò, quibus in Ecclesia Dei fuit introducta casuum, & censurarum reseruatio multæ sunt. Etenim prima est, quam affert *Conc. Trid. d. c.*7. nempè, vt grauiora peccata grauiori iudicio subdantur: secunda, vt ob difficultatem veniæ impetrandæ fideles ab eiusmodi criminibus arceantur. Tertia, vt si aliqua crimina sint Reip. perniciosa facilius adhibeatur remedium, & quarta, vt fidelibus salubriora remedia adhibeantur, vt per *Laym. loco citato, Fagund. d. c.*1. *sub num.*6. *Sot. in* 4. *d. art.*5. *& alios.*

8 Est tamen verum quòd secundum sententiam magis receptam Episcopi eiusmodi potestatem reseruandi casus, & censuras habent immediatè à Papa, non autem à Deo, vt habetur ex *Suar. tom.*4. *de pœnit. disp.*25. *sec.*1. *num.*6. *&* 7. *Nauar. in Man. c.*27. *num.*293. *Vival. in Candel. aur. de absol. num.*38. *Fagund. d. c.*1. *num.*8. *Laym. d. c.*12. *num.*1. & facit *tex. in c. in nouo* 21. *d.* Non enim Episcopis alia iurisdictio competit iure Diuino præter illam habitualem, & fundamentalem, quæ eis datur per ordinationem, & consecrationem, vt contra nonnullos probat *Fagund. loco citato,* & contraria soluit. Solus igitur Papa sicut à Deo consequitur iurisdictionem in vtroq; foro statim post electionem, vt latè nos ostendimus in nostris *Commentarijs ad Bull. Cœna lib.* 2. *c.* 1. *q.* 3. *&* 4. Ita quoque à Deo habet ius sibi reseruandi casus, & censuras: & propterea cùm Episcopi, & alij Prælati exempti à Papa iurisdictionem consequantur, non est mirum si ipse Papa potest illis limitatam iurisdictionem conferre, vel respectu personarum, aliquos ab eorum iurisdictione eximendo; vel respectu peccatorum quorundam absolutionem sibi reseruando, & eadem ratione cùm Parochorum iurisdictio ab Episcopis, vel alijs Prælatis quasi Episcopalem iurisdictionem habentibus immediatè proueniat, poterunt Episcopi, & alij Prælati supradicti ipsis Parochis, & alijs Confessarijs potestatem in foro pœnitentiali limitatam tribuere, quosdam casus grauiores suo iudicio reseruantes, vt rectè declarat *Laym. d. c.* 12. *sub num.*1.

9 Et quamuis secundum sententiam magis receptam de iuris rigore quando Rom. Pontifex, aut Episcopi reseruant sibi peccatum aliquod cum censura, censeantur simul, & æqualiter sibi reseruare peccatum scilicet, & censuram; nihilominus, data facultate per Iubilæum, Bullam, aut priuilegium ad absoluendum à censura, ex communi consuetudine peccatum non remanet reseruatum: & è conuerso data facultate ad absoluendum à peccato, censetur concessa facultas ad absoluendum à censura, ita vt censura non remaneat reseruata; atque ideò poterit ab ea quilibet

Ordinarius Confessor quemlibet absoluere: sicut etiam potest absoluere à peccato; obtenta facultate absoluendi à censura. Ita *Nauar. in Man. c.27.num.261. Sot.in 4. d.18.q.2. art. Sanch.lib.2. Decal. c.8. num.5. Caiet. in sum. ver. Casus, Suar. tom.4. de pœnit. disp.28.sec.2.num.11. Tolet.lib.3. sua sum.c.14. num.2.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. d.c.12.num 3.* vbi *nu.7.* Etiam addit,
10 quò si cum reseruatione casus, & censuræ Papalis concurrat etiam reseruatio casus, & censuræ Episcopalis, hodie de consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, sublata reseruatione Papæ per Bullam, aut Iubilæum, censetur tolli quoque reseruatio Episcopalis, si vtraque simul concurrat, vt per *Tolet. lib.3. sua sum.c.14. num.2. Graff.lib.1. decis. aur.c.13.num.58. Henriq.lib.6.de pœnit.c.14.nu.9. Sa ver. Casus reseruatus, num. 3. & Nauar. in Man. c. 27. num. 263. & in c. ita quorundam de ind.not.11.num.71.* Qui ob id inquit, sodales sanctissimæ Trinitatis posse absoluere à casibus, & censuris Episcopalibus, Episcopis inconsultis, vigore priuilegij eisdem concessi à Greg. XIII. vt rectè declarat, & rationem assignat etiam *Fagund. loco citato.*

11 Quæ diximus de Episcopis extendimus etiam ad Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas: nam hi sunt etiam Episcopi. Siquidem Episcoporum ordo est tripartitus: diuiditur enim in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos. Dicitur autem Patriarcha Princeps Patrum, & idem est, quod Primas, vt per *Glos. in c. vrbes, vers. Patriarchas, d. 80.* Archiepiscopus verò appellatur Episcoporum Princeps: qui quidem alio vocabulo dicitur Metropolitanus à mensura, seù matre Ciuitatum, *c. de his, 12.d.* Episcopus denique nuncupatur super intendens, *c. qui Episcopatum, 8. q. 1.* & omnes supradicti vocantur Episcopi; quia quilibet eorum in Episcopum ordinatur, vt latè declarauimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ lib.1.c.5.q.2. num.4. & 5.* Vndè omnes hi
12 possunt sibi reseruare casus, & censuras in proprijs Diœcesibus. Dixi in proprijs Diœcesibus; quoniam Archiepiscopi, & Patriarchæ, seù Primates quoad subditos suffraganeorum cùm nullam potestatem habeant, nisi in casibus in iure expressis tempore visitationis, vt supra declarauimus, *sec. 2. concl. 3.* per consequens non possunt sibi casus reseruare, nisi in proprijs Diœcesibus: & illos casus tempore visitationis in eorum Prouincijs, in quibus facultas eis de iure conce-
13 ditur. Idem dicendum est de Capitulo Sede vacante, de Abbatibus exemptis, & de omnibus alijs habentibus quasi Episcopalem iurisdictionem, & de omnibus alijs, quos supra *d. sec. 2.* probauimus esse proprios Sacerdotes: nam hi omnes cùm possint eorum iurisdictionem delegare, vt ostendimus supra *sec. 6.* consequenter possunt illam moderare, atque ideò aliquos casus sibi, aut alijs reseruare. Vndè legati à latere in eorum Prouincijs, Eminentissimi Cardinales in proprijs Ecclesijs habent hanc facultatem reseruandi sibi casus, & censuras, non solùm in foro exteriori, verùm etiam in foro pœnitentiali tàm sibi, quàm alijs ad eorum libitum, ac beneplacitum; iuxta ea, quæ habentur ex *Suar. in 3. par. tom.4. de pœnit. disp.28. alias 29. sec. 1. num.6. & Fagund. d.c.1. sub num.10.* qui etiam *c.2.* agit de casibus de iure Episcopis reseruatis, per constitutiones Synodales, & per consuetudinem: & de his omnibus latè pertractat.

QVARTA CONCLVSIO.

14 QVamuis Parochi Ordinarij curati non possint de iure casus sibi reseruare, vt probat *Suar.d. disp.29.sec.1. Henriq.lib.6. de pœnit.c.14. num.4. Fagund.d.c.1.num.9.* & alij; nihilominus id valent vi consuetudinis legitimè introductæ, & longo vsu probatæ, vt per Doctores supra relatos; qui idem dicendum esse volunt de quibusdam Prælatis Episcopo inferioribus, vt sunt quidam Decani, Archidiaconi, & alij huiusmodi, qui iurisdictione quasi Episcopali, & Episcopali carent: hi enim non possunt sibi reseruare casus, & censuras; nisi ab aliquo Superiore ad id habeat specialem commissionem, vel delegationem; aut legitima consuetudine, ac præscriptione huiusmodi facultatem adepti fuerint: siquidem non sunt Ordinarij, & ideò ea sola poterunt, quæ eis specialiter fuerunt commissa, aut legitimè præscripta. Ita *Fagund.d.c.1.nu.10.* qui *num.11.* duo tamen animaduertenda esse putat circa legitimã consuetudinem præscriptam à Parochis ad reser-
15 uandum casus; Primum est, vt talis consuetudo non extendatur vltra casus in ea præscriptos; atque ideò qui consuetudine præscripsit absoluere à reseruatis in vna materia, cum non possit absoluere in alia; qui consuetudine acquisiuit reseruare sibi crimen furti, non potest sibi reseruare crimen adulterij. Sic etiam præscripsit dispensare in denunciationibus matrimonij, non poterit dispensare in benedictionibus, aut in votis: etenim talis consuetudo cùm sit contra ius commune, est exorbitans, & odiosa, & ideò restringenda, *arg. ten. in cap. odia, de regul. iur. in 6.* latè *Sanch. lib.4. Decal.c.38.num.21.* Secundum est, quòd ad indu-
16 cendam talem consuetudinem satis est tempus 40. annorum, nam tunc opus est centenaria, cùm in ea derogatur rebus Ecclesiæ Romanæ, secus autem quando derogatur solis legibus latis à Papa, seù Ecclesia Romana; quoniam tunc 40. annorum præscriptio sufficit, vt habetur ex *Molina tom.1. de Iust. & iure, disp.77. col.1. vers. Consuetudo, qua iuri: Sanch.lib.4. Decal.c.38.num.22. Abb. & alijs in c. fin. de consuet.* quos refert, & sequitur *Fagund.d.c.1.num.12.* vbi etiam *num.13.* Addit, quòd consuetudo reseruandi, vt censeatur legitimè præscripta non exigit scientiam, & patientiam Episcopi, aut Romani Pontificis, contra quos præscribitur: siquidem illis ignorantibus, potest induci; quoniam *tex. in c. fin. de consuet.* generaliter, & absolutè loquitur, & definit, consuetudinem rationi consentaneam vim habere ad destruendam quamlibet iustam legem, seù præceptũ reseruatiuum, vt in simili docet *Sanch. lib.7. de matr. disp.82. num.20. Rocch. d.c. fin. de consuet.*

consuet. sec. 4. num. 27. Palud. in 4. d. 42. q. 3. art. 1. concl. 3. num. 7.

QVINTA CONCLVSIO.

17 Svperiores Regulares habent ius res reseruandi sibi casus, & censuras. Hæc conclusio est communis, vt patet tùm ex eo, quòd iurisdictionem habent ordinariam, & quasi Episcopalem, vt habetur ex *Suar. tom. 4. de Relig. lib. 2. c. 2. num. 7. & seq. Sanch. lib. 4. sua sum. c. 39. num. 3. Moneta de commut. vltim. volunt. c. 5. num. 412.* & patet etiam ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec. 2. concl. 5.* tùm quia adest concessio expressè facta ab Alex. VI. apud *Rodriq tom. 1. qq. Regular. q. 21. art. 2. in princ. Suar. loco citato, c. 18. num. 1. & 14. & Ioan. Cruz. lib. 1. de statu Religion. & priuil. ipsius, c. 6. dub. 9. in prin.* tùm denique ex *constit. Clem. VIII. de reser. cas.* In qua præcipitur, vt præter vndecim casus sequentes, qui reseruari possunt, alij non reseruentur sine Generalis Capituli in toto Ordine, vel Prouincialis in Prouincia discussione. Vndè cum casus præter ibi contentos sunt reseruandi in Capitulo Generali, vel Prouinciali, sequitur, quòd prædicti casus expressi ab omnibus Superioribus etiam localibus possint sibi reseruari, vt contra *Coriol.* rectè probat *Alphon. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 11. sub num. 124.* qui *nu. 125.* id limitat, nisi contrarium sit sancitum in constitutionibus propriæ Religionis Apostolica auctoritate confirmatis, prout fuit ordinatū apud fratres Minores in Capitulo Generali celebrato Madriti anno 1626.

18 Sunt autem vndecim casus prædicti, qui reseruari possunt; sequentes v3. *Primus veneficia, incantationes, sortilegia.* Secundus, *Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siuè retento; quando eo peruenerit, vt extra septa Monasterij, seù Conuentus fiat.* Tertius, *Nocturna, ac furtiua è Monasterio, seù Conuentu egressio, etiam non animo apostandi facta.* Quartus, *Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.* Quintus, *Iuramentum falsum in iudicio regulari, seù legitimo.* Sextus, *Procuratio, auxilium, seù consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non subsecuto.* Septimus, *Falsificatio manus, seù sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus.* Octauus, *Furtum de rebus Monasterij, seù conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.* Nonus, *Lapsus carnis voluntarius opere consumatus.* Decimus, *Occisio, vulneratio, seù grauis percussio cuiusque personæ.* Vndecimus, *Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad Inferiores, vel ab Inferioribus ad Superiores.*

19 Circa casus huiusmodi est adnot. primò quòd Confessarij deputati à Regularibus possunt à supradictis casibus omnibus absoluere Regulares subditos deputantium. Siquidem non eo ipso, quòd Confessarij deputati sint à Superiore alicuius domus ad audiendas suorum subditorum confessiones, censentur ei reseruati dicti casus; sed illi tantùm censentur reseruati, quos expressè sibi reseruat; supradicta enim constitutio Clem. VIII. non reseruat præfatos casus Superioribus Regular. sed præcipit, vt præter vndecim casus supra relatos, qui reseruari possunt, alij non reseruentur sine Generalis Capituli in toto ordine, vel Prouincialis in Prouincia discussione: at posse reseruare non est reseruare, vt consideranti patet. Sic etiam si Superior Confessarios deputet, & subdat, eis aperire velle, quos casus sibi reseruet, antequam aperiat, possunt ab omnibus absoluere, quoniam per dicta verba non dicitur facta reseruatio: velle enim reseruare, non est reseruare, vt rectè inquit *P. Alphon. de Leone par. 2. cas. consc. recoll. 7 num. 50.* qui tamen *num. 51.* excipit casus, qui ipso iure censentur Superiori reseruati, vt sunt illi, qui habent censuram annexam S. P. reseruatam, nempè percussio grauis, & mediocris Clericorum, & alij similes: siquidem Superiores à censuris S. P. reseruatis occultis possunt absoluere suos subditos ex vi Constitutionis B. Pij V. & multis alijs casibus eidē reseruatis vigore priuilegiorum suorum Ordinum, ne detur occasio Religiosis vagandi. Etenim quando per priuilegium conceditur Superioribus absoluendi potestas, tunc licèt casus sibi non reseruauerit, Confessarij tamen deputati ab illis non possunt absoluere citra Superioris expressam licentiam. Est

20 tamen verum, quòd in nonnullis Religionibus extat priuilegium, quo talis facultas conceditur etiam prædictis Confessarijs deputatis, prout quoad censuras, exceptis illis reseruatis in Bulla Cœnæ Domini, concedi per communicationem etiam Nostris testatur *P. Pellegrin. in compend. nostr. priuileg. tit. Quoad fratres nostræ Congr. §. 1.* vbi in *Schol. soluit contraria.* Vndè qui habent huiusmodi priuilegium, non indigent in supradictis casibus Superiorum licentia. Confessarij autem, qui tale priuilegium non habent, non solùm non possunt absoluere fratres à reseruatis Rom. Pontifici, sed nec dispensare, in irregularitate, & in votis, nec eadem commutare, nec relaxare iuramenta, citra Superiorum Regularium facultatem; quoniam regulariter Superioris est dispensare in irregularitate, & in votis, ac eadem commutare, & iuramenta relaxare, vt declarat idem *P. Alph. loco cit. num. 52. & 53.*

21 Secundò est adnot. quòd licèt concedens suos casus sibi reseruatos, non videatur concedere facultatem absoluendi à censuris, cum sint diuersa peccata, seù casus, & censuræ: nam censura est pœna, & casus est culpa: vndè si Episcopus concedat alicui omnem suam facultatem, & auctoritatem ad audiendas confessiones, non censeatur concedere casus sibi reseruatos, cùm reseruata non veniant sub generali concessione, nec facultatem dispensandi, ac relaxandi vota, vt habetur ex *Nauar. in Man. c. 27. num. 261.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Barb. de offic. & potest. Episc. alleg. 52. num. 5. & 6.* Nihilominus quando Superiores Regulares in quibusdam festis sollemnioribus concedunt omnem eorum auctoritatem supradictis Confessarijs deputatis, vel alijs omnibus approbatis, ex præsumpta volun-

luntate eorum, possunt absoluere, dispensare, relaxare, & commutare in omnibus supradictis: quidem hæc concessio non respicit fauorem Confessariorum; sed tranquillitatem conscientiarum suorum subditorum, vt post alios inquit *P. Alphon. de Leone p. 2. cas. consc. recoll. 7. sub num.* 54. vbi etiam *nu.* 55. eo casu ait quoque, præfatos Confessarios posse audire etiam Nouitios.

22 Tertiò est adnot. quòd Confessarij à Regularibus, vt supra deputati habentes facultatem absoluendi à casibus reseruatis; non possunt alijs delegare nudum ministeriũ, vt latè supra ostendimus, *sec. 6. concl. vnica lim. 2. vers. Circa denique Pœnitentiarios*. Committere autem nudum ministerium, non est aliud, quam dare facultatem alicui absoluendi in certo casu manifestato, remittendo pœnitentem Confessario, vel etiam ipsi imponendo pœnitentiam oretenus, vt diximus *d. concl vnica, limit. 2.* vbi latè egimus de Pœnitentiarijs Vrbis, & alijs similibus, quos diximus habere facultatem committendi nudum ministerium modo supra relato.

23 Quartò est adnot. quòd quamuis vigore supradicti decreti Clem VIII. Superiores Regularium non possint sibi reseruare, nisi dictos vndecim casus, aut etiam alios in Capitulo Generali, vel Prouinciali; nihilominus vi eiusdem decreti datur facultas eisdem Superioribus taxandi Confessarijs deputatis pęnitentias iniungendas eriã pro peccatis non reseruatis, vt supra adnotauimus *d. concl. vnica, ampl.* 4. vbi egimus quoque de prudentia, scientia, & charitate, quas habere debent Confessarij, vt supra à Regularibus deputandi: quibus etiam adde, quæ cumulauimus circa rem hanc supra *sec. 2. concl. 7. vers. Ad Regulares, & vers. Cæterum.*

† Quintò est adnot. quòd licèt Superiores Re-
24 gulares possint sibi alios casus sibi reseruare vltra illos vndecim supra relatos in Capitulo generali, aut Prouinciali; nihilominus casus debent esse graues, atque ideò lethales culpæ, vt constat ex supradicti decreti verbis, *Si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientiæ puritate reseruandum videbitur; id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto ordine, aut Prouincialis in Prouincia matura discussione, & consensu.* Vndè cùm in Generali, aut Prouinciali Capitulo non possit fieri reseruatio, nisi peccati grauis, & sic mortalis; si reseruatio fiat peccati venialis erit nullius momenti, tamquam facta contra legis prohibitonẽ, *arg. tex. in l. non dubium, C. de legib.* Hinc sequitur frustra sibi reseruare Superiorem, etiam modicam fructuum subtractionem è pomario: aut libri extractionem è biblioteca pro vno, vel altero die, &c. citra contemptum, & multo minus in prædictis casibus excommunicatio contraheretur, si lata fuerit: siquidem ad excommunicationem contrahendam exigitur, vt contrauenìens mortaliter peccauerit, vt in *cap. nemo, & cap. nullus* 11. q. 3. Et cum præfatum Decretum expostulet, vt peccati grauis reseruatio fiat pro Religionis bono, ac conseruatione; & cõscientiæ puritate, ob illa verba, *Pro Religionis conserua-*
25 *tione, &c.* Hinc sequitur arbitrio tantùm Patrum Capituli Generalis, aut Prouincialis reseruandi casus; sed si pro Religionis conseruatione, aut conscientiæ puritate reseruandum videbitur. Est tamen verum, quod si de facto reseruatio prædicta non tendant in Religionis bonũ, nõ propterea arbitror esse nullam ipso iure; si Patres, de Capitulo æstimauerint eam tendere in Religionis conseruationem, ob dictionem illam, *Videbitur.* Quæ rei veritatem vt est, non denotat; sed interpratatiuè dumtaxat eandem significat, vt per *Glos. in l. 1. §. deiecisse, ver. Videor, ff. de vi, & vi arm.* Sed venit irritanda eo ipso, quòd in destructionem potius, quàm in ædificationem facta cognoscitur, iuxta ea, quæ habetur in *Concil. Trid. sess. 14. de cas. reser. cap. 7.*

26 Et quamuis dictum decretum requirat insuper vt reseruatio eiusmodi fiat in Capitulo Generali in toto ordine: aut prouinciali in Prouincia, matura discussione, ac consensu, vt paret ex illis verbis, *Id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto ordine; aut Prouinciali in Prouincia matura discussione, ac consensu.* Nihilominus non ob id sequitur, quin huiusmodi reseruatio fieri possit ad beneficium vnius, vel alterius domus Religionis dumtaxat; dummodò id fiat in Capitulo Generali, aut Prouinciali: siquidem conseruatio vnius, vel alterius conuentus redundat in beneficium, & conseruationem totius Religionis: sicut conseruatio vnius membri tendit in beneficium vtilitatem totius corporis, vt rectè docet *Suar. de pænit disp. 29. sec. 3. sub num.* 12. Dixi *Dummodo id fiat in Capitulo Generali, aut Prouinciali*, ob illa verba, *id non aliter fiat, &c.*

27 Quoniam satis nõn est si reseruatio ipsa fiat per Capitulum domus, in quo Præpositus tantùm, & vocales congregantur: & id etiam si Prouinciali Capitulo careant, vt Congregatio nostra: quia Capitulum domus non succedit loco Prouincialis Capituli, cùm militet diuersa ratio, *arg. text. in l. Papinianus exuli, ff. de mino.* Ad quod facit etiam *Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 2.* vbi Syno-
28 dus Diœcesana non succedit loco Synodi Prouincialis, quoad Diœceses nulli Episcopo subiectas, vt benè declarat *Molf.* post alios *p. 1. suæ sum. Theol. num 7. c. 20. nu. 14.* Vndè si contra formam dicti decreti reseruatio fiat proculdubio nullius erit momenti, tanquam facta contra legem prohibentem, *l. non dubium, C. de legib. & c.* quæ contra, *de regul. iur. in 6.* Et eo magis, quia habet perpetuam causam prohibitionis, cùm aliter non in ædificationem, sed in destructionem fieri censeretur contra dispositionem *Conc. Trid. loco supra citato*. Benè verum est, quòd
29 si talis reseruatio fieret in Capitulo Generali, vel Prouinciali, matura discussione non præuia contra formam supradicti decreti, atque adeò obiter, & ex abrupto, si re vera reseruatio ipsa tenderet in bonum religionis, non ob id vitiaretur: etenim matura discussio prærequiritur,

tur, vt reseruatio fiat in ædificationem: ergò cùm effectum habemus, non est curandum de modo.

30 Sextò est adnot. quòd propter verba præfati decreti proximè relata, Doctores non immeritò dubitant de Superioribus Regularibus, an extra Capitulum Generale, vel Prouinciale, possint aliquibus peccatis in dicto decreto nõ contentis excommunicationem addere, eandem sibi reseruantes. Vt si Abbas v. g. aut Præpositus alicuius particularis Monasterij prohibeat extractionem librorum à communi bibliotheca quomodunq; & qualitercunque citra ipsius expressam facultatem, sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda, eiusdem absolutionem sibi reseruans, & id etiam si animo sibi non appropriandi libros ab aliquo fiat extractio; sed animo tantùm eos legendi per spatium decem, aut viginti dierum dumtaxat, vt postea eidem Bibliothecæ remittātur. Etenim pro parte negatiua sunt aliqui, quos refert, & videtur sequi *Molf.d.c.20.num.7.* dum hanc sententiam probabiliorem putat: eo magis, quia *Coriolan.p.1.de casib.reseu.sec.1.art.6.* Ita testatur in quodam Capitulo Generali sui Ordinis resolutum fuisse: quoniam aliàs Superiores Regulares per viam indirectam diuersas reseruationes sibi facerent contra dispositionem prædicti decreti, atq; ideo decretum ipsum redderetur elusorium contra *tex. in cap.si Ciuitas, de sent.excom.*

31 His tamen non obstantibus, contrariā sententiā puto esse probabiliorem, quam docet *Suar. de pœnit. disp. 29 sec. 3. in fine*, Dum probabiliter putat, posse Superiorem alicuius domus Regularium excommunicationem addere aliquibus peccatis in supra relato decreto non contentis, siquidem Rom. Pontifex vi dicti decreti prohibet reseruationem casus absque consensu Capituli, non autem excommunicationis: at excommunicatio non est casus cùm non sit culpa; sed pœna, vt in *c.corripiantur, 23. q. 4.* Confirmatur, quoniam aliàs sequeretur, vt Prælati domus excommunicationem ferre non possint; nisi pro casibus in præfato decreto contentis, cùm excōmunicatio, siuè per viam legis lata sit, siuè per viam sententiæ generalis, nō possit ab illo solui, quàm à proprio Sacerdote, atque ideò à proprio Prælato, vel eius Superiore, aut saltem ab eiusdem delegato, vt est *text. in c. nuper, de sentent. excom. Couar. in cap. Alma mater. p 1.§.12. num.4. ver. Secundò, eod. tit. in 6.* latè *Sayr. lib. 2. Thes. tom.1. cap.19. n.5. cum plur. seq. & Suar. de censur. disp.7. sec.4.* cum alijs, quos allegant: quod quidem est falsum: nam passim videmus à Prælatis ferri excommunicationem, etiam pro actibus, qui non sunt intrinsecè mali. Denique probatur quoniam aliàs excommunicatio lata à R. admodum nostro P. Præposito Generali, & sibi reseruata contra extrahentes libros à Biblioteca communi nostrarum domorum, esset nullius momenti, non solùm quoad reseruationem; verum etiam quoad ipsius substantiam, cùm non fuerit lata in Capitulo Generali, nec Prouinciali.

32 Nec obstat, quòd Superiores Regulares per indirectum diuersos casus reseruare sibi possent per reseruationem excommunicationis, cùm non possit quis absolui à culpa, nisi præmissa absolutione ab excommunicatione; quoniam respondetur primò, quòd id est valdè accidentarium: aliàs Regularium Superiorū iurisdictio nimis restringeretur in ferendis censuris. Secundò respondetur, quòd Superiores Regulares si in fraudem dicti decreti excommunicationem ferrent, & sibi reseruarent, in destructionem tenderet potius, quàm in ædificationem talis excommunicatio, & eiusdem reseruatio esset nullius momenti: quia facta in fraudem legis non tenent, vt habetur ex *Bart. in l. amplius, ff. rem rat. hab.* ad quod allegant *text. in l. si Libertus minorem, ff. de iure patr.* facit etiam *text. in l. contra legem, ff. de legib. & l. non dubium, C. eod. tit.* Etenim cùm quid vna via est prohibitum, censetur etiam & alia prohiberi, *c. cùm quid, de regul. iur. in 6.*

33 Septimò est adnot. quòd non est licitum Regularibus Prælatis subditorum cōfessiones audire, nisi peccatum reseruatum commiserint: aut ipsimet subditi sponte, vel proprio motu id ab eis expostulauerint; sed in singulis domibus iuxta subditorum numerum duo, vel tres, plures, aut pauciores, doctos, prudentes, ac charitate præditos deputent, qui à nō reseruatis eos absoluāt, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, & Confessarius si absolutionem sibi debere commiti iudicauerit, Superior eam committere tenetur, vt colligitur ex *d. decreto Clem. VIII. in ver. Non liceat: & in ver. Superiores.* Vndè constat, in vno tantùm casu Superiores prædictos posse cogere subditos sibi confitendum, nempè quando culpam reseruatam contraxerint, per illa eiusdē decreti verba, *Nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint.* Ad cuius rei explicationem

34 est adnot. quòd ita demum Superiores possunt compellere subditos habentes casus reseruatos ad confitendum ipsis, quando in id subditorum emendationem tendere probabiliter sperarent, aut si peccatum sit talis speciei, quòd vergat in commune Religionis, aut alterius tertij detrimentum, & ipsi Superiores probabiliter audiendo eiusmodi peccatorum confessionem credant posse oportunum remedium adhibere, ne recidiui efficiantur, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp.30. sec.4. sub num.5.* Quòd si Superior, ex delegatione casus reseruati, probabiliter speret maiorem vtilitatem subditum fore allecuturum, & grauiora non timeat incommoda, tunc ex debito iustitiæ, ac charitatis tenetur suam potestatem delegare: siquidem inquit *D. Thom. in 4. d.17. q.3. art.3. quæstiun.4. ad 6.* quòd illi, qui sunt nimis solliciti, vt conscientias subditorum per confessiones sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis. Hanc sententiam docent *Suar. loco citato, Reginald. lib.8. suæ prax. num 43. & seq. Conynch. de pœnit. disp.8. nu.109. cum seq.* & alij, quos refert *Molfes.*

p.1.

p.1.suæ sum.tract.7.c.21.nu.37.cum plur.seq. quibus adde, quæ infra dicemus *sec. 14. in prin.* Et id non immeritò; quoniam tenetur Superior ex vi sui muneris vti hac iurisdictione ad bonum pœnitentis; atque ideò ad ædificationem, non autem ad destructionem.

35 Debet autem Superior præfatis casibus suam potestatem delegare, vbi maximè doctus Confessarius iudicauerit expedire, vt colligitur ex illis eiusdem decreti verbis, *Et quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi inprimis Confessarius iudicauerit.* Et in summa id pro regula per Superiorem assumi debet, vt facilis potius, quàm difficilis sit in eiusmodi delegatione facienda: siquidem moraliter, & per se loquendo minus periculi est in ea concedenda, quàm neganda, vt ait *Suar.ibidem,nu.9.* Imò nefas est per Superiorem inquirere à Confessario talem delegationem expostulante aliquas circumstantias, per quas deueniri possit in cognitionem pœnitentis, cùm talis inquisitio cedat in contumeliam Sacramenti, eiusdemq; vsum reddat exosum: quapropter Confessarius ipse caueat circumstantias eiusmodi illi aperire, cùm tendat in sigilli viola-
36 tionem. Potest tamen Superior explorare Confessarium ipsum de peccati specie, & de consuetudine peccandi, & de alijs eiusmodi citra periculum violationis sigilli, & pœnitentis propalationem, vt habetur ex *Reginal. lib. 8. suæ prax. num.51.& Molfes.d.c.21.num.43.* vbi *num.44.* refert quoque Decretum Pauli V. anno 1607. cuius meminit *Coriolan.* qui volens pœnitentibus con-
37 sulere, & aliquorum fortè Superiorum indiscretioni occurrere ita statuit, *Sanctitas sua deinceps declarauit, & declarat, vt si huiusmodi Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit; possent nihilominus Confessarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate absoluere.* Per illam vicem intelligit ipse *Molf.* primam confessionem; atque ideò, decretum ait, non fauere recidiuis: quoniam id aliàs non tenderet in bonum pœnitentis, nec Religionis. Sed re vera hoc modo eiusmodi decretum *Molf.* interpretando, videtur illud nimis restringere: quòd cùm sit fauorabile, ei non conuenit per regulam *text.in c.odia,de regul.iur. in 6.* & propterea per illam vicem, arbitror, decretum esse intelligendum, præuia irrationabili Superioris renitentia in concedenda delegatione: & Confessario iudicante, talem delegationem profuturam pœnitenti, tunc enim iuxta numerum renitentiarum irrationabilium posset fortè Confessarius absoluere pœnitentem, maximè si casus reseruati in quos deindè incidit, sint diuersæ
38 speciei: vndè verba illa decreti, *Illa vice*, intelligenda sunt, post irrationabilem Superioris renitentiam. Illud autem circa rem hanc est adnot. quòd in casibus, in quibus Superior non cõuenit suam potestatem delegare ad absoluendum à reseruatis, atque ideò debeat subditorum culpas reseruatas audire, licèt quidam velint, quod possit reseruatas tantùm excipere, & eos ab eisdem absoluere: & pro non reseruatis mittere absoluendos ad Ordinarium Confessarium, vt habetur ex *Molf.loco citato,nu.23.* nihilominus hanc sententiam veram tunc censemus in casu maximæ necessitatis, nec satis esse communem negotiorum multitudinem, quàm Superiores Prælati habere solent, vt latè supra ostendimus, *disp. 3.sec.1. concl.5.ampl.3.vers.Secundò infertur, & infra sec. 14.vers.Dico sexto.*

39 Octauò, & vltimò est adnot. quòd quamuis controuersia sit inter Doctores, an Superiores vti possint ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem; hodie tamen determinata est controuersia prædicta per supra relatum Decretum Clem. VIII. his verbis, *Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligenter, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt ad exteriorem gubernationem vtantur.* His igitur adnotatis, deuenit ad explicationem singulorum casuum in dicto decreto contentorum, quos Regulares reseruare sibi possunt.

Explicatio ad primum casum.

40 EST autem primus casus veneficia, incantationes, seù sortilegia. Pro cuius rei explicatione est adnot. quòd veneficia alio vocabulo dicuntur maleficia; quæ non tantùm veneno ad necem alicuius fiunt, verum etiam quibusdam adhibitis incantationibus, vt in *l.1.cum plur.seq. C.de Malefic. & Matematic.* A veneficijs enim, seù maleficijs deriuantur venefici, seù venenarij, & malefici, vt in *l.capitalium, §.venenarij, ff. de pœn.* His similes sunt Magi, seù Necromantici, qui à Magia ita dicuntur, per quam mirabiles effectus supra eorum naturalem facultatem operantur. Non quòd Magi sint, qui operentur; vel quòd Magia imperium aliquod habeat super dæmones, quibus imperet, ipsosque compellat; sed ipsi dæmones sunt, qui ad Magorum imperium mirabiles producunt effectus, fingentes eorum imperio cogi, vt magis decipiant. Sub ijs quoque comprehenduntur omnes alij sortilegi, ac incantatores, enunciantes, quæ naturaliter cognosci non possunt: siuè per expressam, siuè per tacitam dæmonum inuocationem id agãt; nempè per ceræ, aut plumbi liquefactionem, per situs, & motum astrorum, taxillorum emissionem, aliquarum cartularum descriptionem, animalium garritum, auium volatum, per figu-
41 ras, & signa corporis humani. Hinc est quòd quando Dæmon inuocatus respondet per fictas, & apparentes figuras, illa diuinatio dicitur præstigium: quando per somnia: diuinatio somniorum: quando per arreptitios, diuinatio per phytones: quando per statuas, & corpora terrestria appellatur geomantia: quando per figuras in aquis apparentes, idromantia: quando per figuras aereas, aeromantia: quando per ignem, pyromantia: quando per interiora animalium, auspicium:

cium: & denique quando respondet Dęmon per mortuorum suscitationem, vocatur necromantia: non quòd mortui Dęmonum opera verè suscitentur; cùm id nisi sola Dei virtute effici valeat; eo quòd de priuatione ad habitum non datur regressus; sed quoniam ipse Dæmon assumendo corpus; fingit se esse talem mortuum suscitatum.

42 Hi perditi homines aliquando errorem habent in intellectu fidei catholicæ contrarium, vt si putent Dæmones esse diuino cultu dignos, operari aliquid posse, Deo non permittente: si sperent ab eis bonum aliquod post mortem assecuturos, &c. Et isti sunt formaliter hæretici, & grauius puniuntur, quàm hæretici: siquidem non relaxi si resipiscant, non plectuntur pœna vltimi supplicij, vt in *c. commissi*, & ibi Doctores, *de heret. in 6.* At verò Malefici, & incantatores quantumuis pœniteant, pęna mortis afficiuntur, vt habetur ex auctore *Mall. Malefic.* 14. *in fin.* Imò tanquam hæretici incidunt in excommunicationem Bullæ Cœnæ, & de iure ciuili concremantur, vt in *l. nullus*, *C. de Malefic.* Quòd si nihil eorum quæ supra diximus credunt, cùm errorem non habeant in intellectu, non sunt hæretici quoad forum interius, nec sunt excommunicati excommunicatione in Bulla Cœnæ contenta; sed incidunt in excommunicationem *Ioan.* 22. quæ habetur in *Direct. Inquis. p.* 2. *q.* 45. & insuper capitali pœna puniuntur, vt in *d. l. capitalium*, *ff. de pœn. & in d. l. nullus*, *C. de Malef.* & nos latè de his omnibus egimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib.* 2. *can.* 1. *q.* 22. *à num.* 32. *vsque ad fin.* Sed quia sub veneficijs, incantationibus, & sortilegijs includuntur præfatæ, & omnes aliæ incantationes, & superstitiones, nec non astrologia iudiciaria, idcircò vi dicti decreti Clem. VIII. possunt Superiores Regulares omnes superstitionum species sibi reseruare; exceptis tamen ijs, quæ hæresim habent annexam: nam cùm hæ sint casus contenti, & reseruati in Bulla Cœnæ Domini, frustra reseruantur.

Explicatio ad secundum casum.

43 Secundus casus, qui à Regularibus reseruari potest, est apostasia, non à fide, nec ab obedientia, seù ab ordine, de quibus latè egimus, *lib.* 2. *in Bulla Cœnæ, can.* 1. *q.* 13. 14. *&* 15. Sed apostasia à Religione, vt patet ex illis Decreti verbis, *Apostasia à Religione.* Est autem apostasia à Religione triplex; nempè interna tantùm, cùm Religiosus licèt corpore in Conuentu permaneat; animum tamen habet redeundi ad sæculum. Et hæc licèt apud Deum formaliter dicatur apostasia à Religione, cùm Deus corda respiciat, & scrutator sit cordium, vt in *c. si quid inuenisti*, 14. *q.* 5. non tamen casus est, qui à Regularibus reseruari potest: siquidem apostasia à Religione, vt à Superioribus Regularibus reseruari valeat, egressionem exigit extra conuentus, seù monasterij septa, ob illa decreti verba, *Quando eò peruenerit, vt extra septa monasterij, seù conuentus fiat egressio.* Et id siuè habitum dimiserit, siue non, vt colligitur ex eiusdem verbis, *Siuè habitu dimisso, siuè retento.* Est tamen verum, quòd internus apostata licèt talis esse non censeatur quoad Ecclesiam, quæ non iudicat de internis; nihilominus si habitum dimittat, apud Ecclesiā quoque censetur apostata, vt habetur ex *Farin. de heresi*, *q.* 183. *§.* 6. *nu.* 7. Etenim à Religione verè dicitur

44 recedere, qui habitum assumptæ Religionis dimittit: & id apertè videtur colligi ex prædicti decreti verbis: nam dum illam apostasiam duntaxat statuitur, posse à Regularibus reseruari, quę egressionem è monasterio coniunctam habeat, consequenter videtur velle, apostasiam apud Ecclesiam dici quoque eum committere, qui assumptæ Religionis habitum dimittit, & à Religione non recessit; quia si quis per egressum solum à monasterio diceretur apostata apud Ecclesiam, & non etiam per solam dimissionem habitus, frustra decretum ipsum egressionem expressisset. Vndè dimittens habitum, & in conuentu adhuc permanens, licèt in casum reseruatum non incidat; potest tamen per Ecclesiasticam censuram compelli ad reassumendum habitum: & insuper alligatur excommunicatione cōtenta in *c. vt periculosa, ne cler. vel mon. in 6.* siquidem habitus adeò debet esse annexus monacorum ossibus, vt in quocunque locó consistant, vti eo debeant, vt in *c. vidua*, 20. *q.* 1. *& c. sanctimonialis* 23. *d.* Imò non desunt, qui velint, quòd Re-

45 ligiosus, seù tantùm Clericus, qui monacalem, seù clericalem habitum non defert in cella, in balneis, aut in alio loco secreto, adhuc prædictam excommunicationem cōtrahat. Quod quidem falsum esse rectè probat *Farinac. loco citato*, *num.* 80. *&* 81.

46 Datur quoque apostasia à Religione externa tantùm, qua quis licet corpore à Religione recedat; animum tamen habet redeundi ad propriam, vel ingrediendi aliam Religionem: qui quidem Religiosus cùm non sit re vera apostata, vt habetur ex *Panor.* & ex alijs in *c. fin. de Regular.* & nos latè in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ, c.* 1. *q.* 18. *sub num.* 17. Non incidit in casum reseruatum; cùm vi dicti decreti apostasiam à Religione statuatur à Regularibus posse reseruari; atque ideò exterior sola apostasia, cùm in eo non exprimatur, non comprehenditur: siquidem casuum reseruatio est stricti iuris, & casus non expressus non includitur, sicut nec dubius, & æquiuocus præsumitur reseruatus, vt post alios probat *Molfes. par.* 1. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 20. *num.* 21. Vndè malè fortè putat idem *Molf. loco citato*, *num.* 31. apostatam externum dumtaxat, licèt quoad Deum non dici apostatā, atque ideò in foro conscientiæ; in foro tamen exteriori, & apud Ecclesiam censeri talem, & incidere in casum reseruatum, id enim verum esse dicimus cùm egressio è monasterio fiat de nocte, vt dicemus in seq. casu, & diximus in nostris *Commentar. in Bulla Cœnæ*, *d. c.* 1. *q.* 17. *num.* 9. Vel non constat de animo ingrediendi Religionem aliam, aut redeundi ad propriam, cùm præ-

præſumatur animo apoſtatandi è conuentu receſſiſſe, cùm talis receſſus ſit malus, vt in *l. ſi conuicij*, *ζ. de iniur. c.* 1. & ibi *Panor. & alij*, *de præſumpt. Felin. in c. ſi autem, num.* 1. *&* 2. *de reſcr. & Alex. conſ.* 103. *num.* 13. cum alijs, quos allegat: & ita arbitror eſſe intelligendos Doctores, quos pro ſua ſententia allegat ipſe *Molfeſ.* Secus autem ſi per legitimas probationes, aut ſufficientia indicia conſtet de animo eiuſmodi Religioſi, vt quia dixerit coram teſtibus, ſe recedere à Monaſterio animo ingrediendi aliam Religionem, & id poſt eius egreſſum ſemper procuraſſe, &c. eiuſmodi: tunc enim puto, præfatum Religioſum non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed nec quidem in foro exteriori caſum reſeruatum contraxiſſe. Venit tamen iſte talis grauiter puniendus in foro exteriori tãquam inobediens, maximè ſi ex libidine efficiatur vagus, & fugitiuus. Imò etiam ſi prætextu grauaminis ab eius Superiore citra licentiam Romam ſe conferat, ad eiuſdem Superiores remittitur grauiori pœna plectendus: nam ſi grauetur Monachus à priore, recurſum habere debet ad Prouincialem, & ab eo ad Generalem, iuxta decretum Sacræ Congregationis, relatum à *Steph. Quara. in ſum. Bullar. ver. Monaſteria, & Conuentus, & Molſ. ibidem, num.* 36. *&* 39.

47 Datur denique apoſtaſia à Religione interna, & externa ſimul, qua quis animo, & corpore Religionem deſerit, & Monaſterium egreditur; & iſta eſt vnus ex dictis vndecim caſibus, quos vigore præfati Decreti Clem. VIII. Regulares reſeruare ſibi poſſunt, ſiuè habitus dimittatur, ſiuè retineatur, vt ex ipſo decreto clariſſimè patet; Quòd ſi eiuſmodi apoſtata habitum dimittat, vltra caſum reſeruatum, quem contrahit, incidit quoque in excommunicationem contentam in *c.* 3. *de Apoſtat. & c.* 1. *de tempor. ord. in* 6. & latè *Molf.* poſt alios in *d. c.* 20. *num.* 32. vbi *num.* 33. id limitat, ſi à Superiore licentiam impetrauerit ingrediendi Religionem laxiorem, & *num.* 34. ſi cum licentia ſui Prælati extra Monaſterium degeret ad ſubueniendum parentibus. Quæ diximus de Regularibus, & Monacis extendimus ad

48 Moniales: nam Moniales etiam exeuntes ab ipſarum Monaſterio citra Superiorum licentiam, poſſunt effici apoſtatæ, & caſum reſeruatum incurrere. Quamuis Moniales tertij Ordinis S. Franciſci, & Diui Dominici, cùm non emittant votum ſolemne, ſed tantum ſimplex peccent tantum mortaliter exeundo à Religione, quam vouerunt; non autem ob id dicantur apoſtatæ ſaltem formaliter: quod quidem quomodo verum ſit latè tractauimus in *d. noſtris Comment. d. q.* 17. *nu.* 25. *cum alijs ſeq. & in c.* 15. *q.* 3. *in addit. litt. D. fol.* 532. *&* 533. Vbi etiam egimus de profeſſis noſtræ Religionis, an, & quando excommunicationem contrahant à Religione recedentes, etiam ſi ad arctiorem ſe conferant abſque noſtrorum Superiorum facultate, & de nonnullis alijs ad hanc materiam ſpectantibus.

Explicatio ad tertium caſum.

49 Tertius caſus eſt nocturna, ac furtiua è Conuentu egreſſio, etiam ſi apoſtatandi non concurrat animus, vt ex eodem Decreto conſtat in illis verbis, *Nocturna, & furtina, &c.* Quo circa ad incurrendum huiuſmodi caſum tria copulatiuè requiruntur. Primò, vt egreſſio fiat extra ſepta Monaſterij, ſeù Conuentus. Septa autem Monaſterij dicuntur fines, quibus terminatur eiuſdem clauſura. Eiuſmodi ſunt muri Conuentus, ſeù Monaſterij, & eiuſdem Eccleſia: item hortus conuentui adhærens, muro, vel etiam ſæpè circumſæptus, vt habetur ex *Coriol. de caſib. reſer. p.* 2. *caſu* 3. *§. quo ad tertium.* Includitur denique in clauſura quoad rem noſtram attinet, Sacriſtia, ac Cæmeterium, & aliæ domus, Conuentui maximè adhærentes, & ipſius vſui deſeruientes; niſi aliter fuerit à Superioribus declaratum, aut conſuetudine introductum: nam ad Superiores præcipuè declarare pertinet, locũ aliquem ad monaſterij clauſuram pertinere, vt habetur ex *Molſ. d. c.* 20. *num.* 38. *&* 41. Vndè is dicitur è Monaſterio, ſeù à Conuentu exire ad contrahendum caſum reſeruatum, qui ab omnibus prædictis locis ſimul ſumptis egreditur: quia omnia illa loca quoad rem noſtram attinet, ad clauſuram ſpectant.

50 Dixi, *Quoad rem noſtram attinet*, atque ideò ad incurrendum caſum reſeruatum iuxta ſupradictum decretum Clem. VIII. quoniam Eccleſia, Sacriſtia, & Cœmeterium non includuntur in clauſura, ad effectum, vt mulieres citra cenſuram loca ipſa ingredi poſſint, etiam ſi per hortum oporteret eas pertranſire; niſi hortus ipſe per Superiores, aut conſuetudine fuerit in clauſura computatus: quoniam eo caſu ſi Sacriſtiam, vel Cœmeterium mulieres adire nequant, quin per hortum, aut dormitorium tranſeant, citra cenſuram loca prædicta non poſſunt ingredi. Eſt

51 tamen verum, quòd ſi aliqui Religioſi bona fide permitterent mulieribus Monaſterij clauſuram intrare, nec ipſæ mulieres, nec permittentes excommunicationem contraherent; etiam ſi id agerent ex ignorantia craſſa: quoniam ad dictam excommunicationem contrahendam oportet, vt præſumptio interueniat in ingrediendo, & in admittendo mulieres ad Conuentus, ac clauſuræ ingreſſum, vt patet ex extrau. B. Pij V. quæ incipit Regularium perſonarum, edita ſub anno 1566. & relata de verbo ad verbum à *Rodriq. tom.* 1. *qq. Regul. q.* 48. dum in prohibitione ingreſſus ad Monaſteria per mulieres, vtitur verbo, *audeant*, & reſpectu permittentium eas ingredi, vtitur verbo, *Præſumant*, & propterea non ſolùm ſi venialiter peccarent ex ſocordia, vt ipſe *Molfeſ. d. c.* 20. *nu.* 40. arbitratur; ſed etiam ſi mortalem culpam contraheret propter ignorantiam craſſam, aut latam culpam, ab eiuſmodi excommunicatione excuſarentur: quia vbi canon ad contrahendam cenſuram, aut aliam pœnam exigit præſumptionem, auſum, vel ſcientiam, ignorantia craſſa, imò etiam affectata excuſat contrauenientes,

tes,vt habetur ex *Sanch. de matr. lib.9. disp.* 32. *num.*36.37.*&* 38.*& lib.*2. *Decal.c.*10. *num.*38.*in fine*, & nos latè *lib.* 2. *nostr. Comment. in Bull. Cœna, can.*1. *q.*36.37.*&* 38. Adde hìc etiam id quod habetur ex eodem *Rodriq.tom.*1.*qq.moral. q.*47.*art.*11.quem refert *Molf.loco citato,num.*42.

52 Nempè, quod mulieres ingredientes virorum claustra; aut viri Monialium monasteria in casibus permissis, completo negotio, non tenentur mox egredi; sed possunt quoque ex curiositate omnes monasteriorum officinas videre: siquidem communis consuetudo ita se habet,& rationabilis existimatur, etiam à timoratis cõscientiæ

53 viris. Secundò requiritur ad incurrendum præfatum casum reseruatum vi dicti decreti, vt egressio è monasterio sit nocturna; quæ tunc propriè dicitur, quando stellæ, aut luna lucent: & multo magis,si à nubibus impeditæ non luceant; quoniam tunc egressio illa fit in nocte. Hinc fit, quòd si egressio eiusmodi fiat in vespero,aut in diluculo, casus non incurritur: quoniam vesperum, & diluculum propriè nox dici non possunt; sed extrema noctis, atque ideò diei potius, quam nocti ascribuntur, vt post alios ostendimus in dictis nostris *Comment. ad Bull. Cœna,can.*1.*q.*17.*sub num.*14.Tertiò,& vltimò,vt

54 casus prædictus contrahatur, exigitur, quòd è Conuentu egressio fit non tantùm nocturna, verum etiam furtiua,nempè occulta, ac inscio conuentus Superiore. Furtum enim à furuo, idest nigro deriuatur, ex eo quòd plerumque de nocte fiat: nam qui malè agit, odit lucem,*c.consuluit, de offic. deleg.* Deriuatur etiam furtum à furuo, quoniam clam, ac occultè committitur, vt in *l.*1.*ff. de furt. & l. clam, ff.de acquir. possess.* seù à fraude, vel ferendo, vt in *d.l.*1. *&* §. *furtum, in Instit.de obligat.*quæ ex delicto nascuntur. Vndè furtiua, seù occulta dicitur egressio, quæ probari non potest per duos saltem testes, vt habetur ex *Soto de rat.tegen. memb.*2.*& Molfes.post alios, d. c.*20.*num.*47. Exiguntur igitur ad incurrundum hunc casum tria, nempè quòd egressio fiat è monasterio: de nocte: & quòd sit furtiua, ita vt si vnum ex dictis desit,casus non contrahatur:quoniam decretum vtitur copula, &, cuius natura est copulare,& exigit concursum omnium copulatorum, *l.si hæredi*, & ibi *Glosa*, *ff. de condit. instit.* & nos latè in dictis nostris *Comment. lib.*2. *can.*16.*q.*6.*num.*7.

Explicatio ad quartum casum.

55 QVartus casus est proprietatis lethale crimen, vt ex illis præfati Decreti verbis patet, *Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale*. Vndè ad incurrendum eiusmodi casum duo cupulatiuè expostulantur. Primò proprietas contra votum paupertatis: secundò quod proprietas sit culpa lethalis. Circa primum est adnotandum,quòd proprietas idem denotat, quod dominium, quod est ius perfectè disponendi de re, nisi lege prohibeatur, vt in *l. naturaliter*, §. *nihil commune, iuncta l. si quis ui*, §. *differentia*, & ibi *Bart. & alij*, *ff. de acquir. poss.*

Differt autem dominium, seù proprietas ab vsufructu,& vsu, ac vsu simplici: nam qui rei habet dominium,seù proprietatem, potest de ea disponere, & est moderator, & arbitrer, vt in iuribus supra citatis, & in *l. in re mandata*, *C. mand.* Vsusfructuarius verò de solis rei fructibus disponit: Vsuarius de rei fructibus disponit ad suum tantum vsum, ita vt nec donare, nec locare poterit aliquid ex eis. At vsus simplex consistit in facto,& hunc habet seruus suarum vestium, vt in *l. vestimentum*, *ff. de pecul.* eundem vsum habet monachus in eo, quod vestit, & comedit, *c. exijt*, §. *porrò*, *&* §. *ad hæc*, *de verb. signif. in* 6. Dixi, quòd vsus simplex consistit in facto, ad differentiam vsusfructus, & vsus, qui sunt iura, vt in §.1. *in Inst.de vsufr.&* §.1.*de vsu*, *& habit.* Differt quoque dominium, seù proprietas à possessione: nam dominium, seù proprietas est ius perfectè disponendi, vt supra diximus: possessio verò est ius insistendi rei non prohibitæ possideri: quæ quidem possessio differt à simplici detentione, nam prior est ius, cuius est incapax seruus: posterior verò est factum, cuius est capax seruus, vt in *l.stipulatio ista*, §.*hæc quoque stipulatio*, *ff.de verb. oblig.* Etenim ait *text.*ille,quod habere dupliciter dicitur. Nam, & eum habere dicimus, qui rei dominus est: & eum,qui dominus quidem non est: sed tenet. Regulares igitur

56 incapaces sunt rei dominij,ac proprietatis,eiusdem vsusfructus, ac vsus, & possessionis, quatenus iura sunt: siquidem per votum paupertatis bonis omnibus renunciant, quæsitis, & quærendis, vt habetur ex *D.Thoma* 2.2. *q.*186. *art.*3.*&* 6. Rei autem simplicis vsus, ac administrationis, & simplicis detentionis, sicut serui capaces sunt, ita etiam Regulares,qui tria vota in Religione à Sede Apostolica approbata emiserunt, vt in *c. monachi in fine,de stat.monac.* latè *Nauar. in c cui portio, num.*15.12.*q.*1.

57 Abdicatio propietatis, seù proprij quoad dominium, & proprietatem, quoad veram possessionem iuris, &c. adeo est Monachali regulæ annexa,vt contra eam nulla cadat dispensatio,vt in *c.cùm ad monasterium in fine*, *de stat. monac.* Etenim in voto castitatis quamuis Rom. Pontifex ex causa valeat dispensare; sicut de facto dispensauit Cælestinus III. vt Henricus Imperator in vxorem duceret Constantiam monialem, Regis Siciliæ filiam, vt testatur *Rom.sing.*596.*& Mart. de iurisd. p.*4.*q.*79. vbi recenset quamplurimos alios casus consimiles;nihilominus in voto paupertatis dispensare nequit, atque ideò, vt monachus proprium habeat quoad dominium,& proprietatem, & quoad alia, quorum diximus supra Religiosos esse incapaces: siquidem contra votum paupertatis non potest dari legitima dispẽsandi causa, cum omnia saluari possint cõcedendo monaco rerum detentionem, vsum, & administrationem, quorum capaces esse Regulares

58 supra ostendimus. Imò ipse Rom. Pontifex ex Religiosis assumptus, & multo minus Episcopi Religiosi possunt habere proprium quoad dominium,

Pp 2

nium, & proprietatem; sed quantum quoad rei simplicem vsum, ac detentionem, & administrationem, vt late probat *Nauar. in c. non dicatis, sub num.* 17. 12. *q.* 1. Proprietatis, vt supra abdicatio adeò est Religioni annexa, vt Regularis non solùm peccet habens, aut volens habere propriũ, vt in *c. vouentibus*, 17. *q.* 1. verùm etiam citra culpam rem aliquam ad simplicem vsum sibi traditam, suam dicere non valeat, inquiens, vestis mea, cella mea, mula mea, &c. Sed prædictas res, quarum vsum habet, communi locutione nuncupare debet, dicens vestem nostram, cellam nostram, mulam nostram: tum quia mentitur, cùm sciat, ac scire debeat, nihil esse suum, & omne mendacium est peccatum, *c. primum* 22. *q.* 2. *& c. super eo de vsur.* tum etiam quoniam contrauenit præcepto, *c. non dicatis*, 12. *q.* 1. vt per *Archid. Turrecr.* & alios ibidem.

59 Circa secundum requisitum ad incurrendum casum, de quo agitur; nempè quod proprietas sit culpa lethalis est adnot. quòd quamuis *D. Anton.* 3. *p. tit.* 16. *c.* 1. §. 11. *& Gers. alphab.* 34. *litt.* 5. *dub.* 3. velint, proprietatem etiam rei minimæ contra votum paupertatis, esse lethalem culpam, atque ideò non dari in hac re culpam leuem, nisi ob imperfectionem actus; nihilominus in contrarium est communis sententia; quoniam paruitas materiæ in omni actu excusat à mortali peccato, vt habetur ex *Rodriq. tom.* 3. *Regular. qq. q.* 29. *art.* 10. *&* 11. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molf. p.* 1. *sua sum. tract.* 7. *c.* 20. *num.* 44. Sola igitur difficultas de quantitate, ac valore rei, quam sibi appropriat Religiosus, an & quando sit leuis, aut grauis culpa. In qua re quidam putant proprietatem vnius argentei, esse mortalem culpam: ita *Cord. de casib. q.* 199. *pun.* 2. *& Nauar. in c. fin.* 14. *q.* 6. *num.* 11. *&* 12. *& lib.* 3. *consi. tit. de Regular. cons.* 65. *num.* 18. *&* 19. Ad instantiam Ordinis Carthusiensis habito, dum ait, quòd hodie, quia multum abundauit pecunia numerata, neque furtũ, nec appropriatio quartæ partis regalis, seù Iulij: imò nec vnius integri Iulij, seù regalis, est culpa lethalis; nisi ex Religionis statuto excommunicationem habeat annexam. *Couar.* autem *lib.* 1. *var. resol. c.* 3. *num.* 18. inquit, quòd furari, at retinere sibi Gallinam contra voluntate domini est lethalis culpa, cùm pro ea detur actio furti. *Sot.* denique *lib.* 5. *de Iust. & iure, q.* 3. *art.* 1. *ad* 3. arbitratur, nec quatuor quidem regalium numerum esse peccati mortalis materiam. Nos verò in hac difficultate ita distinguendum putamus, iuxta ea, quæ habentur ex *Sayr. lib.* 9. *Clau. Reg. c.* 15. *num.* 14. & ex alijs apud *Molf. d. c.* 20. *num.* 87. *&* 88. Quòd aut agitur de Monasterijs adeo pauperibus, vt in eo rigorosè seruetur paupertas: aut tractatur de Monasterijs diuitibus, ac opulentis, seù etiam communibus. Proprietas igitur lethalis in Monasterijs primi generis, puto, quòd satis sit duorum Iuliorum: siquidem, stante eorum paupertate, grauiter videntur damnificari in duobus Iulijs. At in monasterijs secundi generis ad peccatum mortale non exigitur minor proprietas quatuor, aut quinque Iuliorum. Etenim hodie in Europa præsertim est magna pecuniarum copia: & non est verisimile, Deum velle damnare Religiosum ad pœnas æternas pro re parui momenti; nisi aliæ maioris nocumenti circumstantiæ concurrant, per ea, quæ cumulat *Sayr. loco citato, num.* 13. & hanc sententiam tenet etiam *Rodriq. d. q.* 29. *& Molf. d. c.* 20. *num.* 88. vbi etiam *nu.* 93. *& Valent.* & alijs, inquit, quòd proprietas quatuor, aut quinque Iuliorum in monasterijs communibus, & duobus in pauperibus, est lethalis culpa, siuè Religiosus quantitatem illam simul acceperit; siuè paulatim: quia vltima summa, quamuis minima complet notabilem quantitatem, quæ ex suo genere satis est ad constituendam proprietatem lethalem, ad quod facit *text. in c. fin.* 14. *q.* 6. in illis verbis, *Nihil refert paulatim, vel simul quemquam spolies, vel interimas.*

60 Ex dictis igitur constat, quòd Religiosus professus, accipiens, retinens, seù approprians sibi aliquid citra licentiam tacitam, vel expressam, sui Prælati, in crimen proprietatis incidit, atque ideò mortaliter peccat, si notabilis sit quantitas, & in casum reseruatum incurrit.

61 Ampliatur primò hæc conclusio, vt vera sit non modo si rei appropriatio sit quoad dominium, & proprietatem, vel quasi; sed etiam quoad vsum, & administrationem: siquidem Religiosus, nec dominium quidem habet vestium, quibus induitur, cùm se habeat in instar serui, *l. id vestimentum, ff. de pecul.* Vndè quemadmodum seruus vsum habet vestium ad libitum Domini, à quo conceduntur; ita quoque Religiosus in tantum re aliqua vti potest, in quantum à Superiore sibi conceditur; atque ideò in ea re vsum dumtaxat habet, idest ius vtendi ea ad libitum cõcedentis, non autem fruendi: & sic illius rei vsum, non vsufructum habet, ita vt vltra necessitatem, residuum donandi, aut in eleemosynam erogandi facultatem non habeat; etiam si esset de bonis paternis; quoniam omnia sunt monasterij, cui recipiens tenetur restituere, nisi eorum indigeat, vt in *d. c. non dicatis*, & ibi *Nauar. nu.* 44. 12. *q.* 1. *Syl. ver. Religio*, 6. *q.* 7. *& Rodriq. d. q.* 29. *art.* 10. *concl.* 3. Imò etiam si subditus residuum donandi facultatem obtineat à Superiore; tenetur facultate huiusmodi rationabiliter vti: aliàs irrationabiliter donans peccat, & recipiens ex turpi causa ad restituendum illud ipsi monasterio efficitur obnoxius, vt per *Syl. loco citato*, & patet ex ijs, quæ infra dicemus, *tom.* 2. §. 3. *disp. sec.* 4. *illat.* 2. *vers. Sed quicquid sit de hac re.* Quod diximus

62 de subdito, extendimus quoque ad Superiorem. Etenim Superior non potest monasterij bona in quosuis vsus expendere, *c. nullam*, 18. *q.* 2. *c. edoceri, de rescr.* eo quòd bonorum monasterij non est dominus, sed tantùm administrator, *c. fraternitatem, de donat.* atque ideò tenetur in eos tantùm vsus distribuere, in quos fuerint destinata, vt per *Nauar. in d. c. nullam, num.* 6. *& Rodriq. loco citato, concl.* 2. Idem dicendum est de Religiosis

giosis assumptis ad Episcopalem dignitatem. Hi enim licet creentur Episcopi; non tamen censentur à paupertatis voto absoluti, sicut nec à continentiæ voto; quia nihil debent habere tanquam proprium, vt habetur ex *D. Thoma 2.2 q. 188. art. 3.* quem refert, & sequitur *Syl. in sum. in ver. Religio 6. q. 10.* Nec Rom. Pontifex conce-
63 dendo Episcopis Religiosis potestatem testandi, censetur cum ipsis dispēsare in voto paupertatis: nam, vt supra ostendimus, sicut ipse Pontifex secum dispensare non valet in eiusmodi voto, cùm non possit adesse legitima dispensandi causa; ita non potest dispensare cum Episcopis Regularibus; sed facultas testandi intelligitur concessa citra violationem voti paupertatis, nempè, vt illa rationabiliter vtantur, disponendo in beneficiū pauperum; quorum bona Ecclesiasticorum sunt: siquidem quicquid habent Clerici, pauperum est vt in *c. quoniam quicquid, 16. q. 1.* à quibus non excluduntur pauperes consanguinei, & affines ipsorum disponentium. Vndè tuti in conscientia proculdubio non essent Episcopi regulares, qui vigore dictæ facultatis ad eorum libitum, bonorum quæ possident, disponerent, ac si proprium haberent quoad dominium, & proprietatem ad instar Sæcularium, legantes ea personis non indigentibus, & quibus probabiliter credant eos malè vsuros; ad ludos scilicet, ad crapulam, &c. Et id etiā si tractetur de bonis patrimonialibus, aut ex prospera fortuna quouis titulo acquisitis. Etenim Regulares quicquid acquirunt monasterio acquirunt, cùm rerum proprietatis, ac dominij sint omninò incapaces. Vide quæ infra adnotauimus, *disp. 15. sec. 4.*

64 Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt Religiosus, bona habens sibi ad certos, ac determinatos vsus à Prælato concessa, in alios vsus non potest conuertere citra Superioris permissum, aliàs in proprietatis culpam incideret: & si res esset notabilis, lethalem culpam contra paupertatis votum, & reseruatum casum contraheret, iuxta ea, quæ habentur ex *Nauar. in cap. cui portio, 12. q. 1. num. 23. & Rodriq. d. art. 10. concl. 4.* Quod quidem non minus locum sibi vendicat in procuratoribus, seù Economis, & alijs administratoribus bonorum monasterij, si in alios vsus, quàm à Superioribus bona ipsa deputata sunt, expendant; siquidē isti quoque mortaliter peccant, vt habetur ex *D. Thoma 2.2. q. 32. art. 8. Glosa in Clem. 2. §. Sed & talis, de vita, & honest. Cler. & Rodriq. loco cit. concl. 1.* Quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib. 4. sua sum. tract. 5. cap. 7. num. 9. & 10.*

65 Tertiò ampliatur, vt Religiosus non solùm in proprietatis crimen incidat, appropriando sibi bona monasterij; sed etiam appropriando sibi bona ab aliquo extraneo, vel consanguineo eidē tradita. Etenim Religiosus non potest aliquid consequi, vel adipisci ab alijs aliquid notabile citra Superioris permissum, vt habetur ex *Nau. in d. c. non dicatis, num. 16. & Rodriq. d. art. 10. concl. 6.* vbi id probat ex *text. in d. c. cùm ad monasterium, de statu monac.* Siquidem monachus quicquid acquirit, monasterio acquirit. Vndè si simpliciter vsusfructus monaco relinquatur, potest Abbas illum ei auferre, vt in *auth. ingressi, C. de Sacrosanc. Eccles. & c. 2. de statu monac. & Syl. in sum. in ver. Religio 6. q. 7.* Imò Religioso non potest aliquid donari, aut legari, vt illud independenter habeat à Superiore; quoniam id esset contra votum paupertatis: & si legans, aut donans, pęnam adijciat in casu contrauentionis, pœna ipsa haberetur pro non adiecta: nam pœnæ constitutio super facto impossibili de iure, vel de facto, est nullius momenti, *l. cerdonem, ff. de oper. liber. l. 1. C. de his, quæ pœnæ nomine, & Syl. loco citato.* Vndè si legatum fiat Religioso, vt sit solùm ipsius, & nihil acquiratur monasterio; tunc legatum ipsum hanc interpretationem recipit; vt Religiosus scilicet, relictum eiusmodi habeat conniuentibus oculis Prælati; idest ad eiusdem Prælati beneplacitum: qui si nollet licentiam illi tribuere, haberetur pro non facto, vt per *Abb. in c. monachi, de statu monac.* & alios, quos refert, & sequitur *Vinc. de Franch. decis. 718. & Rodriq. tom. 2. qq. Regular. q. 125. art. 2. & 3.* At si Præla-
66 tus facultatem tribuat ipsi Religioso, vt dictum legatum in proprium vsum conuertat: & Religiosus consentiat legatum conuerti in vtilitatem monasterij, tunc licitè conuertitur, vt habetur ex *Bart. in auth. excipitur, C. de bon. quæ liber. Franch. d. decis. 718.* & ex alijs, quos refert *Molf. p. 1. sua sum. Theol. tract. 7. c. 20. num. 50.* Est tamen verum, quòd si quis ita donet, aut leget monacho: Lego, dono vsufructum talis rei, donec, & quousque Prælatus eum molestet: & ex nunc non dono, non lego; hoc casu ex ipso quod monachus à Prælato molestatur in dicto vsufructu, cessat legatum, seù donatio: sed in eo quod habuit monachus ante molestiam, poterit Abbas illum molestare: & quod percepit auferre, vt per *Bald. in d. l. 1. C. de his, quæ pœnæ nom. Doctor. in l. Lucius §. tres heredes, ff. ad Trebel. & Syl. loc. cit.*

67 Quartò ampliatur, vt nec Superior concedere possit subdito Religioso facultatem expendendi bona ad vsum sibi tradita in quoscunque vsus: aliàs non solùm Superior eiusmodi facultatem tribuens; sed etiam subditus eo vtens peccarent, vt habetur ex *Nauar. d. c. non dicatis, num. 53. 12. q. 1.* vbi etiam *nu. 55.* inquit, peccare pariter Superiorem concedendo subdito, vt penès se, aut in cella superflua retineat, præsertim si Religiosorum statui nō conueniant. Imò nec Prælatus cum Capitulo concedere possunt bona subdito, vt ea expendat ad ludos, ad crapulam, & ad cætera eiusmodi; aliàs vterque peccaret, vt habetur ex *Rodriq. loco cit. art. 11.* & ante ipsum, & *Nauar. Syl. ver. Religio 6. q. 7. in fine.* Non tamen inquit *Syl.* peccabit subditus superflua apud se habens de licentia Superioris, si paratus sit omnia resignare in manibus eius: nec proprietarius erit.

68 Quintò ampliatur ipsa conclusio, vt Religiosus proprietarius, vt supra non solùm in casum reseruatum incidat; verū etiam est in statu damnatio-

nationis quamdiù perseueret in eiusmodi scelere est incapax absolutionis, priuatur communione, non offertur pro eo sacrificium Missæ: est præcisus à corpore vniuersalis Ecclesiæ: si moriatur, priuatur Ecclesiastica sepultura: & simul cum pecunia sepelietur in Sterquilinio, vt in *c. super quosdam, de Regular. iuncto c. monachi*, §. *quia verò, &c. cum ad monasterium, de statu monac.* Et si per errorem in Ecclesia, corpus eius sepultum fuerit, est exhumandum, si cadauer, & ossa ab alijs discerni possunt, & in sterquilinio sepelienda, iuxta *text. in c. sacris, de sepult.* & latè *Rodriq. vbi supra, art.* 10. & 11. & alijs apud *Molf. d. c.* 20. *a num.* 54. *ad* 57.

69 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio primò, vt Religiosus rem aliquam accipiens, aut detinens citra Superioris licentiam, tunc proprietarius sit censendus, quando rem ipsam subtrahit, aut retinet animo eam occultandi Superiori, ne ipsa spolietur, dubitans fore sibi ab eo auferendam: secus autem si eiusmodi animum non habeat; sed illam Superiori tribuenda: siquidem non interdicitur Religioso simpliciter aliquid accipere, aut detinere citra Superioris licentiam; sed illud accipere, ac retinere vt proprium, eiusdemque dominiũ sibi vsurpans, vt in *c. non dicatis*, 12. *q.* 1.

70 Secundò limitatur eadem conclusio, vt ita demum Religiosus accipiens, aut detinens aliquid notabile, inscio Prælato, in proprietatis scelus incidat, atque ideò casum reseruatum incurrat, cùm ita rem illam accipit, aut detinet, sciens, aut probabiliter credens, Prælatum eandem sibi non concessurum: secus autem si probabiliter putet sibi concedendam si eam petat: quoniam tunc non ageret contra paupertatis votum, cùm hoc casu concurrat præsumpta Superioris licẽtia. Quod quidem verum est etiam si talis Religiosus sciat, Superiorem ægreferre eiusmodi acceptionem, seù detentionem rei occultæ: etenim illa Superioris displicentia non prouenit ex re accepta retenta, aut expensa, in quo consistit proprietatis ratio; sed modo clandestino eam accipiendi, retinendi, aut expendendi, ita *Nauar. in d. c. non dicatis, num.* 52. *Caiet. in sum. ver. Furtum, & Rodriq. tom.* 3. *qq. Regul. q.* 29. *art.* 11. Idem dicendum est si prædicta rei occultatio non proueniat ex eo, quòd Religiosus ipse dubitet re ipsa spoliandus; sed ne reprehendatur: quia scilicet, inconsulto Prælato: tunc enim non dicitur violare paupertatis votum, vt habetur ex eodem *Rodriq. loco citato, art.* 10.

71 Tertiò limitatur, vt Religiosus subditus aliquid mediocris valoris ab extraneis accipiens, aut alteri fratri tribuens, aut commutans cum alio, siuè domesticus sit, siuè extraneus, mortalem culpam non contrahit, atque ideo in casum reseruatum non incidit: quoniam per eiusmodi actiones, monasterio præiudicium non infertur, vt per eundem *Rodriq. loco citato, concl.* 7. qui id limitat, tribus concurrentibus. Primò quòd subditus animum non habeat illud occultandi, sed potius resignãdi in manibus Superioris: secundò quòd per Prælatum, aut per constitutiones Religionis id non sit prohibitum: tertiò quòd exploratum, & compertum habeat subditus, Superiorem interpretatiuè saltem consentire.

72 Quartò limitatur prædicta conclusio, vt locum sibi non vendicet in Religioso, qui citra Superioris licentiam, necessaria ad victum, ac vestimentum sibi sumeret de bonis monasterij, aut aliundè: is enim sicut lethaliter non peccaret, ita quoque reseruatum casum non incurreret: siquidem eo casu non exerceret actum dominij, & illa præsentanea necessitas tribuit illi facultatem, vt latè probat *Fagund. de præcept. Eccles. præcep.* 2. *lib.* 8. *c.* 6. *num.* 17. Quod quidem verum esse putat *Steph. Quaranta, in sum. Bullar. ver. Casus reseruati, sub num.* 6. §. *ad sextum*, in foro conscientiæ: secus autem quoad forum exterius: quoniam in eo foro huiusmodi Religiosus necessaria percipiens absque Superioris licentia, puniri potest: & ita declaratum fuisse testatur per Sacram Congregationem Cardinalium: & propterea cauendum esse à prædictis inquit *Molf. p.* 1. *sua sum. tract.* 7. *c.* 20. *num.* 46. Quam declarationem arbitror esse moderandam, vbi Prælatus à subdito requisitus, necessaria vt supra irrationabiliter sibi denegaret: nam tunc puto eiusmodi Religiosum excusari non solùm in foro conscientiæ; verum etiam in foro exteriori: quia Superior tenetur prouidere subditos de necessarijs ad vitæ vsum pertinentibus: etenim bonorum monasterij Prælatus non est dominus, sed dispensator: & propterea iniquè agit non dispensando fideliter, & prudenter, cùm fidelem seruum, ac prudentem velit Dominus super familiam suam, iuxta ea, quæ habentur ex *Rodriq. post Nauar. tom.* 3. *qq. Regular. q.* 29. *art.* 10. quibus adde *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 2. *loco citato.*

73 Quintò limitatur, vt Religiosus citra proprietatis crimen possit peculium habere, nisi per Regulam sibi interdicatur, vt in *c. cùm ad monasterium, de statu monac.* Est tamen verum, quòd Prælati non debent esse faciles in concedendo peculium subditis: nam ex eo multa mala prodijsse refert *Dyonis. Carthus. de reform. monial. art.* 9. relatus à *P. nostro D. Antonio Caracciolo in adnotat. ad nostras constit. p.* 2. *c.* 1. §. 5. *& à Molf. d. c.* 20. *num.* 51. Quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib.* 4. *suæ sum. tract.* 5. *c.* 7. *sub nu.* 11. *q.* 7. vbi latè de peculij materia tractat, & eam sufficienter explicat.

Explicatio ad quintum casum.

74 QVintus casus, quem Regulares Prælati reseruare sibi possunt, est iuramentum falsum in iudicio, vt patet ex illis Decreti verbis, *Iuramentum falsum in iudicio Regulari, seù legitimo*. Ad cuius rei explicationem est adnot. quòd dictio illa, *Seù*, quandoque sumitur alternatiuè, vt in *l. generali, C. de sacr. Eccles. l. cum quidam, C. de verb. signif.* quandoque sumitur coniunctiuè, ac copulatiuè, cuius natura est ampliare, maximè cùm ponitur inter res, & in fauorabilibus, vt in *l. si quis ita legauerit vxori, ff. de auro,*

auro,

auro, & arg. leg. Bald. in d. l. cum quidam, in 9. opposit. C. de verb. signif. & ibi etiam *Bart.* qui ait, quòd si quis dicat, lego totam pecuniam, quam habeo Perusij, seù Paduæ. Vnde *Panor.* post *Bart. in c. inter cæteras, sub num. 4. & Addent. ad ipsum, de rescr. & in c. bonæ memoriæ, il 1. sub num.* 17. volunt, has dictiones, seù, & siue, habere naturam mixtam; atque ideò aliquando distingunt quoad verba, sed non quoad sensum: & aliquãdo distingunt quoad verba, & quoad sensum: & propterea in istis debemus interpretationem adhibere secundum subiectam materiam. Denique dictio supradicta, seù, ponitur declaratiuè, ac expositiuè, vt in *c. Romana in prin. de appellat. in 6. c. 1. §. verum, de statu Regul. eod. lib.*

75 His igitur sic adnotatis, cùm inter dictiones illas, Regulari, & legitimo, mediet dictio, seù, ex hoc oritur difficultas de dictione ipsa quomodo sumatur in casu, de quo agitur? expositiuè scilicet, an alternatiuè, vel potius coniunctiuè. Etenim si expositiuè sumenda est, illa verba, *Iuramentum falsum in iudicio Regulari, seù legitimo.* Habent hunc sensum, *Iuramentum falsum in iudicio regulari, idest legitimo.* Quasi illud tantùm iuramentum falsum reseruare sibi possint Regulares, quod fit in iudicio regulari, quod idem est, quod legitimum, in quo scilicet causæ terminantur secundum leges tàm ciuiles, quàm canonicas: & tunc in quocunq; iudicio, seù foro, siuè Ecclesiasticum sit, siuè ciuile Regulares falsum iurarent, in casum reseruatum inciderent. Si verò dictio illa sumenda sit coniunctiuè, atque ideò copulatiuè, & augmentatiuè, tunc ipsa dictio, seù, resoluitur in copulam, &, & sic vt iuramentum falsum sit casus reseruatus debet fieri in iudicio regulari, & legitimo, nempè coram proprio, & legitimo Iudice proprij Ordinis, à quo Iudice fiat interrogatio: & ita hanc dictionem hoc loco explicat *Molfes.* post alios *p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 20. num. 57.* Si denique eiusmodi dictio, seù, sumatur alternatiuè, tunc iuramentum falsum, vt sit casus reseruatus, sufficit, si fiat in iudicio regulari, vel legitimo; idest si fiat corã Iudice, seù Prælato eiusdem ordinis, ac Religionis: vel coram alio legitimo Iudice, à quo interrogatus Regularis, tenetur respondere, nempè coram Nuncio, aut alio delegato Apostolico. Et hoc modo interpretatur dictionem illam, & casum de quo agitur, *Steph. Quaranta, in sua sum. Bull. ver. Casus reseruati, in explicatione eiusdem casus.*

76 Hæc interpretatio nobis probabilior videtur, conuenit enim propriæ significationi dictæ dictionis, cuius propria natura est alternandi: nec iuramenti falsi malitia augetur, vel minuitur si fiat coram hoc, vel illo Iudice à quo legitime iuramentum ipsum expetatur. Vndè iuramentum falsum est casus reseruatus etiam si fiat à Religioso coram proprio Conseruatore; siquidem Conseruatores sunt legitimi Iudices Regulariũ. Legitimum enim dicitur, quod lege comprobatur, *l. legitima, ff. de pact.* aut quod ex lege prouenit, *l. 3. §. de illo, ff. pro soc. & l. 4. §. vlt. ff. de fideius.* Et propterea satis est, vt iuramentum falsum coram Iudice, à quo iuridicè, ac legitimè Regularis interrogari valeat, siuè Iudex Regularis sit, siuè quicunq; alius; quoniam eiusmodi casus reseruatur in odium iuramenti falsi: quod quidem non minus peccatum est, si fiat in iudicio Regulari, ac in quolibet alio legitimo, cùm militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud ff. ad leg. Aquil.* Imò si ob eandem rationem, & iuxta dictam interpretationem, Ly, *Legitimo.* Potest intelligi de quolibet legitimo iudicio, etiam sæculari; atque ideò si contingat in foro ciuili, Regularem afferri in testem ex licentia sui Superioris in causa pecuniaria, aut in defensam alicuius, & iuret falsum, puto eum incidere in casum reseruatum. Et idem arbitror dicendum, si adducatur in testem in iudicio Regulari extra proprium Ordinem: quoniam huiusmodi decretum fuit latum in odium iuramenti falsi, vt supra diximus: & ad cohibendos Regulares à tali crimine; sicut Episcopi sibi reseruare solent eundem casum quoad eorum subditos ob easdem rationes.

77 Ampliatur primò id quod diximus, atque ideò vt Regularis falsum iurans in iudicio, vt supra casum reseruatum incurrat, non solùm si falsitatem iuret, dicendo falsitatem; verum etiam si iuret tacendo veritatem, vt est *text. in c. 1. de crim. falsi, vbi ex D. Augustino sic legitur, Falsidicus testis tribus personis est obnoxius. Primùm Deo, cuius præsentiam contemnit: inde Iudici, quem mentiendo fallit: postremò innocenti, quem falso testimonio lædit. Vterque reus est, & qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit; quia ille prodesse non vult: & iste nocere desiderat.* Hoc idem colligitur ex *text. in c. cum dilecti,* & ibi *Anch. num. 11. de accusat. & Molfes.* post alios, & contra *Graff. p. 1. suæ sum Theol. tract. 7. c. 20. num.* 58. Etenim testis dum iurat nescire, falsum testificatur, quia sciebat.

78 Secundò ampliatur, vt non tantùm testis Regularis falsum iurans in iudicio in casum reseruatũ incidat, sed etiam si falsum iurans sit principalis: siquidem Decretum prædictum generaliter loquitur, & non distinguit, ergò generaliter est intelligendum, nec nos distinguere debemus, *arg. tex. in l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præstan.*

79 Tertiò ampliatur, vt Regulares falsum iurantes in iudicio, vt supra, in casum reseruatum incidant, siuè monachi sint, siuè moniales sub Regularium iurisdictione permanentes: quoniam masculinum concipit fœmininum, etiam in odiosis, & quoad censuras Ecclesiasticas, vt in *c. si quis suadente diabolo,* & ibi *Doctor. 17. q. 4. Panor. in c. mulieres num. 15. de sent. excomm.* & nos supra latè diximus supra *disp. 1. sec. 1. & in nostris Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 3. q. vlt. num. 1.* Quocirca arbitror, Decretum prædictum Clem. VIII. comprehendere quoscunque Regulares, cuiuscunque sexus, siuè masculi sint, siuè feminæ.

80 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio vt

vt tunc iuramentum falsum sit casus reseruatus, quando præstatur ab eo, qui à Iudice legitimè, ac iuris ordine seruato, interrogatur: secus si non iuridicè, vt quia iuris ordine non seruato, vel à non competenti Iudice interrogetur. Vt si Iudex etiam competens Regularem interroget de delicto, de quo non habetur semiplena saltem probatio, aut indicia, vel infamia non præcesserint: nec ex illius occultatione futurum sit alteri notabile damnum; quoniam his casibus, nec reus, nec testis tenentur respondere Iudici secundum illius intentionem; sed possunt amphibologicè loqui, seu æquiuocè, vt habetur ex *D. Thoma 22. q. 70. art. 1.* & ex alijs apud *Molf. loco citato, num. 59. & 60.* latè *Less. lib. 2. de iust. & iure, cap. 31. nu. 3.* vbi *num. 16.* inquit etiam non esse improbabile, Reum non peccare mortaliter negando crimen, præcipuè in causa capitali, quandiù est spes euadendi, quamuis à Iudice iuridicè interrogetur: quia quamdiù delictum non est plenè probatum, præceptum illud fatendi crimen est valdè difficile, & humanæ fragilitati non satis accommodatum: at præcepta vt obligent, debent esse humanæ conditioni consentanea, sicut & leges. Hoc idem docent *Nauar. & Emanuel Sà ab eodem Lessio relati, loco citato*, vbi pro hac sententia nonnullas rationes affert. Imò retenta communi opinione, qua Reus iuridicè interrogatus tenetur delictum fateri, etiam si capite plectendus esset; de qua *D. Thom. 22. q. 69. art. 1.* vbi *Caiet. & alii Conar. qq. pract. q. 23. Sot. de secr. memb. 2. q. 7. & Nauar. in Man. c. 25. num. 53.* Id tamen limitatur verum esse, si Reo constet delictum esse probatum semiplenè, aut indicia, seù probationes sciat adesse, quæ sufficiant ad torturam: quoniam iuramentum est spiritualis quædam tortura, vt habetur ex eodem *Less. ibidem, num. 10. cum plur. seq.* Quod quidem *sub num. 9.* sublimitat vbi interrogatio Iudicis, vel Superioris non tendit ad punitionem, sed ad impediendum malum aliquod: nam tunc tenetur subditus dicere veritatem, etiam de occultis: & licèt nulla præcesserit infamia, semiplena probatio, vel indicia, vt cùm promouendus ad ordines interrogatur de natalibus, de censutis, de irregularitate: & matrimonium contrahere velint, interrogentur de impedimentis.

81 Secundò limitatur, vt iuramentum falsum non sit casus reseruatus si veritas negetur ab eo, qui fuerit interrogatus à Iudice de facto, quod absque peccato saltem mortali patratum fuit. Vt si quis occiderit aliquem ad sui defensionem: siquidem hoc casu, quamuis Reus sciat occisionem illam esse semiplenè probatam, non tenetur eam fateri: nec testis cogitur testificari: quia Iudex quærit de occisione criminosa: & si occidens fateatur inuadentem occidisse, cùm non posset probare necessariam sui defensionem, procul dubio veniret de homicidio condemnandus: quapropter nec reus, nec testis tenentur respondere ad mentem Iudicis; sed possunt æquiuocando factum negare, quamuis eis iuramentum defetatur, vt rectè docet, *Sal. in d. q. 69. art. 2. Sot. de secr. memb. 2. q. 7. dub. 2. & Less. in d. dub. 3. sub num. 14.*

82 Tertiò limitatur, vbi quis vi tormentorum falsum deposuerit in iudicio: nam quamuis, mediante iuramento id dixerit; non tamen incidit in casum reseruatum, cùm regulariter, nec culpam mortalem commisit, vt ex *Soto*, & alijs apud *Molfes. d. c. 20. num. 63.* vbi *nu. 64.* id limitat, nisi eiusmodi falsum resultaret in damnum animæ suæ, in scandalum aliorum, in detrimentum propriæ vitæ: aut alterius famæ; quoniam tunc peccaret mortaliter, & casum reseruatum incurreret, vt benè exemplificat per eundem *Molf.*

83 Quartò limitatur, vt testis quamuis iuridicè interrogatus possit negando æquiuocare vt supra si ex ipsius depositione probabiliter sciret sibi aliquod graue damnum euenturum in anima, in persona, aut in bonis, vt per *Bald. in l. cum Nuncius, de testib. & Felin. in c. delictorum, eod. tit.* & alios quos refert, & sequitur *Molf. loco citato, nu. 62.* vbi id ampliat procedere quoque in reuelationibus, ac monitorijs.

84 Quintò, & vltimò limitatur in teste, qui tantùm factum aliquod sciat; quia audiuit ab alijs: nam eiusmodi testis etiam si iuridicè interrogetur, non tenetur ad mentem Iudicis respondere: imò potest simpliciter iurare, se factum nescire; nam quod quis audiuit, nescire dicitur, *l. 2. §. idem Labeo*, vbi *Glosa, ff. de aqua pluuia arcen. Graff. & Coriolan. apud Molfes. d. c. 20. num. 61.* sed circa materiam vtendi Amphibologijs, & Æquiuocatione vt habetur ex antiquis auctoribus remitto lectorem ad id, quod diximus *Disp. 3. sect. 3. num. 35.* ne bis, vel sæpe repetatur idem; vbi etiam sunt positæ propositiones circa hoc damnatæ à S.P. Innoc. XI.

Explicatio ad sextum casum.

85 SExtus casus est procuratio ad abortum, etiam effectu non secuto, auxilium, & consilium; dummodò fœtus sit animatus, & constat ex illis Decreti verbis, *Procuratio, auxilium, seù consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum; etiam effectu non sequuto.* Ad cuius rei explicationem est adnot. quòd licèt fœtus dicatur animatus in masculo post quadraginta dies, & in fœmina post 80. vt habetur ex *Arist. lib. 7. Histor. c. 3. & ex Auic. q. de natura animal.* & aliquando in masculo fœtus dicitur animatus post 30. dies, vt habetur per *Alber. Magn. lib. 9. animal. tract. 2. c. 5.* qui ait, aliquando fœtum in masculo esse animatum in 25 die, & in dubio præsumatur masculus potius, quàm fœmina, saltem post 40. dies, vt habetur ex *Nauar. in Man. c. 15. num. 14. & cons. 22. de homic. in antiquis, & cons. 26. in nouis*, Nihilominus si dubitatur, an fœtus animæ infusionem susceperit, vel ne, ex eiusdem corporis liniamentis colligi potest: nam si fœtus, siuè masculus sit, siuè fœmina, liniamenta omnium membrorum habebit, signum est, eum fuisse animatum, vt habetur ex *Burg. tract. de irregular. p. 6. tit. de veneficis*, quem refert *Prosp. de August. in addit. ad Steph. Quar.*

in

in sum. Bullar. ver. Abortus, Vbi referuntur de verbo ad verbum Pontificiæ Bullæ, multa sta-
86 tuentes quoad abortum, nempè Sixti V. & Greg. XIIII. qui Bullam ipsam Sixti moderauit quoad absolutionem à peccato, & excommunicationem reseruatam Ordinario in foro conscientiæ dumtaxat, vt quilibet Confessarius possit absoluere à peccato abortus, etiam si fuerit animatus, & ab eiusdem excommunicatione; dummodo ad id fuerit specialiter ab Ordinario deputatus. Est tamen verum quod Regulares, & alij, qui ex priuilegio possunt absoluere ab excommunicationibus, & casibus Episcopo reseruatis, possunt à supradicto casu, & excommunicatione absoluere; nisi Episcopi specialiter illud sibi reseruent; nam tunc non possent, vt patet ex Decretis Clem. VIII. & nouissimè Pauli V. prohibentium quibuscunque priuilegiatis absoluere Christi fideles à casibus, & censuris, quæ Ordinarij sibi reseruant, & à nonnullis alijs Apostolicæ Sedi reseruatis; de quibus omnibus latè egimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 1.* vbi prædicta decreta de verbo ad verbum retulimus.

87 Cæterum alij Confessarij, qui priuilegiati non sunt, non possunt absoluere à dicto crimine citra specialem Ordinarij delegationem; etiam si eiusmodi casum specialiter sibi non reseruauerit, vt constat ex illis verbis Bullæ Greg. XIIII. edita kal. Iun. 1591. *Quilibet Presbyter tàm sæcularis, quàm cuiusuis Ordinis Regularis ad Christi fidelium confessiones audiendas, & ad hos casus specialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam, & liberam in foro conscientiæ tantùm absoluendi habeat facultatem*. Item Greg. XIIII. mandauit, Bullam Sixti V. quoad abortum fœtus non dum animati, eamdemq; reduxit ad dispositionem iuris communis, ita vt dans causam abortui, tunc puniatur vt homicida, si fœtus sit animatus: aliàs secus: quod quidem verum est de iure canonico, vt in *c. sicut, il 2. de homic.* secus autem de iure ciuili, vt per *Glos. in d. c. sicut*, vbi etiam *Panor. Felin. & alij per text. in l. si mulierem, ff. ad leg. Cornel. de sicar.* quamuis non efficiatur irregularis, si animatus non sit ipse fœtus, vt habetur per *Couar. in Clem. si furiosus, p. 2. §. 3. de homic. Say. lib. 3. de censur. c. 35. nu. 26. & Paul. de Palat. in addit. ad sum. Caiet. in ver. Abor-*
88 *tus*. Quo verò ad alias pœnas impositas à Sixto V. eiusmodi delinquentibus post animatum fœtum; nempè priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ sæculari, & præuentionis, Bulla ipsa Sixti V. non fuit immutata per Bullam Gregor. XIIII. sed adhuc manet in suo robore, vt benè notat *Steph. Quaran. & Sayr. locis supra citatis*. Regulares autem nunquam incidunt in casum reseruatum, nisi fœtus fuerit animatus, ob illa Decreti verba, *Post animatum fœtum*. Nec satis est si anima tantum vegetatiua, vel etiam sensitiua viuat, nisi rationalem animam infusam quoque susceperit, vt inquit *Molf. p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 20. num. 68.* Non tamen dicimus dari triplicem animã in supposito humano, sed vnam tantum, nempè rationalem, quæ eminenter continet vegetatiuam, & sensitiuam, iuxta illud *Arist.* dicentis, quòd anima sensitiua, & vegetatiua continentur sub rationali sicut triga-
89 num sub tritogano. Et quoniam altero ex tribus modis potest Regularis vi dicti decreti casum reseruatum incurrere, primò si abortum per se ipsum procuret, secundò si auxilium dederit ad abortum, & tertiò si consilium, etiam effectu non sequuto; potest esse dubitatio de illis verbis, *Etiã effectu non sequuto.* An coniungantur cum dictione illa; *Consilium*, tantùm; idest quòd consilium dantes effectu etiam non sequuto casum reseruatum contrahant: vel verba illa referantur quoq; ad procurantes abortum, & ad auxilium dantes ad illud faciendum; ita vt qui per se procuret abortum, vel auxilium dederit ad illud committendum, licèt non sequatur effectus, in casum ipsum incidat; sicut & qui consilium impenderit.

90 Ad quam difficultatem breuiter respondemus verba illa, *Etiam effectu non sequuto*, referri non solùm ad cõsilium præstantes ad aborum faciendum; sed etiam ad dantes auxilium; & multo magis ad procurantes. Probatur, quoniam regulariter auxiliantes, & consilium dantes; sicut & mandantes, nunquam excommunicationem cõtrahunt ex solis consilio, auxilio, vel mandato; nisi delictum perficiatur, pro quo est lata excommunicatio, vt in *c. quicunque, de sent. excom. in 6.* & nos latè de hac re tractauimus in nostris *Commentar. in Bulla Cœna, lib. 2. can. 6. q. 16. num. 16. cum plur. seq.* Ne igitur idem dicendum esset quoad prædictum casum reseruatum, idcircò Rom. Pontifex in dicto Decreto exprese suam voluntatem declarando, voluit omnes illos incurrere, etiam effectu non subsecuto, includendo multo magis procurantes abortum: nam isti propriè dicuntur cooperatores, vt habetur per *Sayr. de censur. lib. 3. c. 16. num. 6.* & propterea magis influunt in effectum, quàm auxiliantes, & consilium dantes: quocirca quamuis effectus non sequatur, mens Rom. Pontificis eò magis illos includit. Confirmatur, quia S.P. loquitur de omnibus prædictis actionibus æquè principaliter: ergò actiones illas æquè principaliter includit, atque ideò actiones ipsas perpetrantes æquè principaliter in casum prædictũ incidunt, etiam effectu non sequuto, iuxta ea, quæ habentur ex *Nauar. in Man. c. 27. num. 51. vers. Adde*, quod refert, & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 1. c. 3. q. 4. num. 6.*

91 Ampliatur primò hæc conclusio, vt vera sit non solùm quoad procurantes, auxiliantes, & consilium dantes ad committendum abortum; verum etiam fauentes, ac defendentes eos, qui abortum volunt committere; quoniam fauor, & defensio sunt species auxilij, sicut etiam receptatio: nam qui hæreticos receptat, eos dicitur defendere, ac eisdem fauere, atque ideò auxiliũ, & opem ferre, vt in *d. nostris Comment. in Bull. Cœnæ*, adnotauimus *lib. 2. ca. 1. q. 31. & in addit.* Est tamen verum, quòd licèt quidam velint, fau-

tores, defensoribus per omnia exequari; nam qui fauet, dicitur etiam defendere; nihilominus probabilior nobis videtur sententia eorum, qui dicunt, fautores differre à defensoribus, sicut species à genere. Defensor enim is propriè dicitur, qui aliquem, aut ab aliquo oppugnatum defendit, aut ne oppugnetur præstò illi est, *arg. tex. in §. 1. in auth. de defes. Ciuit.* Fautor autem appellatur non solùm, qui in dictis casibus; sed etiam qui extra dictos casus fauet. Quocircà fautores hæreticorum dicuntur non modo, qui hæreticis opem ferunt, ne ob crimen hæresis oppugnentur, aut oppugnatos defendunt; verum etiam qui ausum hæreticis præbent, vt in eorum perfidia perseuerent: vel cùm possint illos ab eorum erroribus retrahere contemnunt, non coercent, sed tolerant, alimenta, ac sumptus eisdem ministrant & alia eiusmodi, vt post alios ostendimus in dictis nostris *Commentar. lib. 2. c. 1. q. 23. sub nu. 1.* Ex

92 quibus infertur, quòd si Regularis receptat mulierem prægnantem in propria domo, vt occultè abortum committat, is proculdubio in casum reseruatum incidit, cùm dicatur illi opem ferre. Idem dicendum est de eo, qui prægnantem animat ad committendum abortum: vel defendit prægnantem à volentibus eam impedire, ne abortum faciat. Non tamen puto, Regularem, qui potuit occurrere, ne sequeretur abortus, & non occurrit, casum reseruatum incurrere; quoniam vi supradicti decreti reseruantur actus purè positiui, nempè procuratio, auxilium, & consilium ad abortum faciendum: at non obuiare crimini; cum quis possit, est actus purè negatiuus. Nec obstat *text. in c. sicut dignum, §. illi etiam de homic.* vbi dicitur, quòd qui potuit liberare hominem à morte, & non liberauit, eum occidit; quoniam *tex.* ille loquitur interpretatiuè, & non secundum rei veritatem, vt nos latè de hac re egimus in *d. nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 9. q. 8. per totam*, vbi etiam respondentes ad id, quod Theologi dicunt, præcipuè *D. Thom. 1. 2. q. 71. art. 6. ad 1. & q. 72. art. 6. ad vlt.* nempè quòd omissio reducitur ad genus commissionis; diximus similiter, id verum esse imputatiuè, non autem secundum rei veritatem. In casibus autem reseruatis non debemus vti amplioribus interpretationibus; sed proprijs, ac strictis, vt habetur ex *Molf. d. c. 20. num. 78.* cum alijs, quos allegat.

93 Secundò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt non solùm Religiosi, vt supra procurantes, auxiliantes, &c. Sed etiam mandantes fieri abortum in casum reseruatum incidant: siquidem mandatum licèt à consilio differat, vt in §. *tua tantùm, in Inst. de mand.* & sub excommunicatione lata contra facientes, non comprehendantur mandantes; nihilominus mandantes fieri abortum, reducuntur ad procurantes: nam qui mandat abortum committi, verè dicitur illud procurare. Et quod diximus de mandante, multo magis dicendum est de iubente, ac præcipiente. Differt autem mandatum à iussu, præcepto, ac consilio in hoc, quòd mandatum est contractus verbis initus, quo committitur volenti aliquid agendū gratuitò, vt per *Glos. in rub. ff. mand. & §. penul. & fin. in Instit. eod. tit.* Iussus verò dicitur mandatum factum in potestate existentibus, nempè à Patre filijs, aut à Domino seruis: & propterea non est liber quoad suscipientem; sed necessitatem importat, vt per *Glos. in l. 1. in ver. Quemadmodum, ff. quod iussu.* Præceptum fit à Iudice, seù ab habente iurisdictionem in eum, cui præcipitur, *argum. text. in l. legis virtus, ff. de legib.* Consilium denique est formaliter suasio, seù hortatus, & præstatur verbis suadendo, impellendo, instruendo, sugerendo, vel sequuturam vtilitatem ostendendo, vt in *l. furti actione, §. ope, ff. de furt. & l. sapè, ff. de verb. signif.* & semper dirigitur ad vtilitatem eius, cui consilium datur, ad differentiam mandati, iussus, & præcepti, quæ diriguntur ad vtilitatem eorum, qui mandant, iubent, & præcipiunt, vt per *Bart. in l. non solum §. si mandator, ff. de iniur. & Syl. in sum. ver. Mandatum, in prim.* Id autem contingere potest dupliciter; directè scilicet, & indirectè, priori modo cum Regularis explicitè consulit prægnanti, vt abortum faciat: posteriori autem, cùm Regularis aliquibus ex suis amicis, quos nouerat suam voluntatem adimpleturos, vel saltem id credere debebat, dixerit vellem si possem, vt talis grauida abortum faceret, iuxta ea, quæ adnotauimus, in *d. nostris Commentar. lib. 2. can. 11. q. 12. num. 4.* iunctis ijs, ibidem cumulauimus, *q. 17. num. 3.*

94 Tertiò ampliatur, vt Regularis casum reseruatum incurrat, quacunque intentione procuret, mandet, auxilietur, consulat, &c. ad abortum faciendum; atque ideò, siuè ad saluandam vitam suam, aut honorem, siuè mulieris prægnantis: quoniam ex parte sua peccauit mortaliter, & ad abortum concurrit, vt habetur ex *Syl. ver. Medicus, §. 4. Graff. lib. 3. de casib. reser. c. 5. in fine, & Molfes. d. c. 20 num. 66.*

95 Sic ampliata limitatur primò eadem cōclusio, vbi scienter Regularis procuret, det auxilium, consilium, &c. ad abortum faciendum; nempè quòd sciat, mulierem esse prægnantem: aliàs secus; quia tunc deest voluntas cooperandi, vt habetur ex eodem *Molfes. loco citato.* Est tamen verum, quòd si probabiliter dubitauerit, mulierem esse prægnantem, & dederit ei poculum ex se ordinatum ad abortum faciendum, tunc si re vera erat grauida, incidit in casum reseruatum; quoniam is multò magis procurasset abortum si certò sciuisset esse prægnantem, & cum fuerit dubius exposuit se periculo contraueniendi, & vere fecit contra Decretum, & contra Superioris voluntatem casum reseruantis.

96 Secundò limitatur, vt ita demum consilium ad abortum faciendum sit casus reseruatus, quando est talis naturæ, vt influat in effectum. Vndè si prægnans citra Regularis consilium erat abortum factura, tunc ipse Regularis casum reseruatum non incurrit: quoniam excommunicatio lata contra consulentes, eos non alligat; nisi ipsorum consilium influat in effectum, pro quo est

lata

lata excommunicatio, vt optimè probat *Felin. in c. 1. num. 10. de offic. Deleg.* & nos etiam de hac re tractauimus *in d. nostris Commentar. lib. 2. can. 11. q. 18. num. 5. & 6.* Quod diximus de consilio extendimus quoque ad auxilium, & fauorem: siquidem censura lata contra auxiliantes, & fauentes nunquam eos comprehendit; nisi sint causa sine qua effectus, pro quo lata est excommunicatio, non sequeretur, vt habetur per *Glos. in c. nuper, il 2. ver. consilium, de sent. excomm. & in c. felicis. ver. Fautorem, de pœn. in 6.* licèt contrarium teneat *Vgolin.* vt diximus in *d. nostris Commentar. d. c. 11. q. 17. num. 5.* cuius sententiam satis probabilem existimamus.

97 Tertiò limitatur, vt ipsa conclusio locum non habeat in Religioso ratum habente abortum, vt si quis poculum dederit prægnanti ad abortum faciendum, nomine ipsius Religiosi, & deindè Religiosus abortum ratum habeat; quoniam tunc casum reseruatum non contrahit: eo quòd dicti criminis nullo modo dicitur causa: at vi dicti decreti alligãtur, qui aliquo modo sunt causa ipsius criminis, quales sunt procurantes, auxiliantes, consiliantes, &c. Nec obstat *text. in c. ratihabitionem, de regul. iur. in 6.* dum in eo habetur, quòd ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur; quoniam *tex.* ille potius facit pro nobis, quam contra nos: nam si æquiparatur mandato; ergò non est mandatum: quia nihil simile est idem, *l. quod Nerua, ff. depos.* Bene verum est, quòd si Religiosus præsens fuerit, dum ille talis poculum prægnanti propinauerit nomine ipsius; tunc in casum reseruatum incidit: siquidem is dicitur eiusmodi crimini consentire, quod suo nomine actu committitur; nisi exterius ostendat non consentire repugnando verbis, aut opere quoad fieri potest; etiam quòd repugnatio illa ex toto corde non proueniat, per ea quæ contra *Hostien. in c. ad audientiam, de homicid.* docet *Suar. de censur. disp. 44. sec. 3. num 22. & seq.* & de hac re nos latè egimus *in d. nostris Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 9. q. 6. à nu. 2. vsque ad fin.*

98 Quartò limitatur, vt conclusio prædicta vera sit, vbi Religiosus prægnanti dederit poculum ad abortum faciendum directè ordinatum: secus autem si per se est medicamentum ordinatum ad salutem prægnantis cum probabili fœtus periculo; quoniam tunc puto, Religiosum non incurrere casum reseruatum, si bono fine medicamentum illud prægnanti dederit, consuluit, &c. per ea, quæ latè tractat *Sanch. lib. 9. de matrim. disp. 20. à num. 14. ad fin.*

Explicatio ad septimum casum.

99 SEptimus casus, quem reseruare sibi possunt Regulares Prælati, est falsificatio manus, aut sigilli Officialium monasterij, aut conuentus, vt patet ex illis Decreti verbis, *Falsificatio manus, &c.* Ad cuius rei explicationem est adnot. primò, quòd per falsificationem manus hoc loco intelligitur falsificatio scripturæ manu Officialium monasterij, seù conuentus scriptæ, vt rectè notat *Molf. p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 20. nu. 71.* Hæc autem falsificatio contingit fieri multipliciter addendo scilicet aliquid eiusmodi scripturæ; detrahendo aliquid ab ea, mutando, aut eandem corrumpendo; vel de nouo falsò fabricando, vbi ea omnia falsa sunt, ex quibus litteræ constant, iuxta ea, quæ habentur ex *Suar. de censur. disp. 21. sec. 2. num. 45. & Sayr. lib. 3. Thes. tom. 1. c. 10. num. 10.* Vndè falsariorum appellatione veniunt, qui radunt scripturam, qui aliquid noui scribunt, qui secant, qui lauant, &c. vt in *c. licet de crim. falsi,* & nos in *nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 6. q. 1. num. 4.*

100 Secundò est adnot. quòd falsificatio sigilli potest quoque multipliciter contingere. Primò fabricando sigillum ad instar sigilli supradictorum Officialium: siquidem falsitas propriè est imitatio veritatis: quoniam falsarij semper student imitari ea, quæ vera sunt, vt falsa videantur verisimilia, vt in *auth. de instr. cau. in prin.* Secundò sigillando litteras manu Officialium scriptas falso sigillo. Tertiò sigillando litteras huiusmodi vero sigillo nomine dictorum Officialium citra eorum mandatum, atque consensum, iuxta ea, quæ nos adnotauimus in præfatis nostris *Commentar. loco citato, num. 6.* Semper tamen ad committendam falsitatem punibilem debent tria concurrere; nempè dolus, interesse partis, ac mutatio veritatis, vt est *text. in l. quid sit falsum,* & ibi *Doctor. ad leg. Cornel. de fals. iuncta l. nec exemplum, & l. damus, C. eod. tit. Anch. cons. 23. & Syl. in sum. ver. Falsarius, in prin.*

101 Tertiò est adnot. quòd Officialis propriè licèt dicatur is, qui sub alio tanquam eius minister iurisdictionem exercet, vt post *Ant. Butr. cons. 74. num. 3.* inquit *Tusch. tom. 5. ver. Officialis propriè, concl. 88.* & propriè illi, quibus Prælati committunt vices suas, vt per *Glos. in c. ex frequentibus, de Instit.* Vndè Prælati verè, & propriè non possunt appellari Officiales, cùm administrationem habeant rerum Ecclesiasticarum cum prærogatiua in Choro, in Refectorio, & in alijs eiusmodi: quorum varia esse genera docet *Ias. in l. principaliter, ff. si cert. petat.* Nihilominus quia officium, vt sumunt Canonistæ est administratio rerum Ecclesiarum absque Chori prærogatiua, vt habetur ex *Felino* post *Archid. & alios in rubr. de offic. Deleg. sub num. 3.* & Officialis ab officio deriuatur, iuxta *Alber.* sententiam, *in suo Diction ver. Officialis licèt*; hinc fit, quòd is dicitur Officialis propriè secundum Canonistas, qui administrationem habet rerum Ecclesiasticarum citra Chori prærogatiuam. Hinc Sacrista dicitur Officialis, vt in *rubr. de offic. Sacr.* Item procurator, *c. siquidem, de procur. in 6.* Prædicator quoque cùm dicatur habere officium, vt in *c. quod Dei timorem, de stat. Regular.* potest dici Officialis: ob id ait *Felin. loco citato,* quòd si statum prohibeat quem habere officia, non poterit habere orationem ad Populum. Item Coquus delicatorum ciborum dicitur habere officium, & artem, vt ex *Io. Andr.* & alijs idem *Felin.* ibidem, vbi etiam inquit ex *Ludouico*

singul. 358. quòd Coquus Imperatoris, vel Principis habet dignitatem. Economus pariter dicitur habere officium, & alij similes. Item Officiales, lato sumpto vocabulo, dicuntur etiam habentes administrationem Ecclesiasticam cum dignitate, vt supra diximus, vt sunt Prępositi, Priores, Guardiani, Plebani Collegiatæ Ecclesiæ, & alij eiusmodi, de quibus *Gemin. in c. 1. sub num. 9. de consuet. in 6.* Idem dicendum est de eorum Vicarijs, vt in *rubr. de offic. Vicar.* & denique, cæteris prætermissis, de eorundem Assessoribus; quoniam hi appellantur Iudicum officiales, vt late per *Azor. in sum. de offic. Assess.*

102 Hæc omnia licèt vera sint; nihilominus quoad rem nostram attinet, *Molfes.* post alios *in d. c. 20. num.* 79. inquit, quòd Officiales in monasterijs, & conuentibus intelliguntur secundum varietatem Religionum. Quocircà in monasterijs sunt Abbates, Priores, Exactores, Cellerarij, Procuratores, Sacristæ, &c. In Conuentibus sunt Generales, Procuratores Generales, Prouinciales, Guardiani, Præpositi, Rectores, Priores, & alij Superiores, ac eorum Vicarij in eorundem absentia. Hi secundum communem loquendi modum appellantur Officiales in Monasterijs, & Conuentibus. Quibus adde Patres Visitatores, Consultores, Decanos, Diffinitores, Præsidentes: imò etiam Assessores, per ea, quæ supra diximus, & Vicarios, etiam præsentibus eorum Superioribus: siquidem licèt hi, præsentibus suis Superioribus, non habeant iurisdictionem in actu; habent tamen eam in habitu: & in nostra Religione maximè quamuis nominetur à Præpositis, creantur tamen, seù constituuntur ab admodum R.P. Præposito Generali, & in proprijs domibus sedent post Præpositum, Consultores, & Visitatores in actu visitationis tantùm; reliquos autem præcedunt tàm in Choro, quàm in Refectorio, & in alijs. Possunt etiam appellari Officiales tenentes librum rationum accepti, & expensi, & apud se conseruantes eleemosynas, aut introitus Monasteriorum, & Conuentuum introitus habentium. Item vestiarij, & omnes alij existentes in aliquo officio, in quo aliqua recipiunt, & in vsus monasterij, aut Ecclesiæ expendunt: quapropter à ratione Officialium non excluduntur Economi, Infirmarij, & alij eiusmodi: pro quare vide *Zabar. in c. monachi, §. qui verò, de stat. monac.* Item Secretarij tàm Capituli generalis, quàm etiam domus possunt vocari fortè Officiales, cùm hi administrationem aliquam habeant

103 Ecclesiasticam. Quo circa falsificantes eorum manum, seù sigillum, vt supra in casum reseruatum incidunt. In monasterijs deniq; monialium Officiales dicuntur Abbatissa, Priorissa, Vicaria, Sacrista, & aliæ similes, ad quas spectat exactio, vel administratio bonorum monasterij, vt per eundem *Molf. loco citato*. Vndè non solùm Prælatorum vicem gerentes; verum etiam ipsi Prælati Regulares veniunt appellatione Officialium vt bene declarat etiam *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 6. num. 8. 9. 18. & 19.* atque ideò falsificantes eorum manus, aut sigillum casum reseruatum incurrunt.

104 Ampliatur hæc conclusio primò, vt ad contrahendum eiusmodi casum satis sit falsificatio manus alicuius Officialis Monasterij, &c. nec exigitur, vt falsificatio sit manuum, seù scripturarum plurium Officialium: nam quamuis decretum loquatur de officialibus in numero plurali, dicens, *Falsificatio manus, aut sigilli Officialium, &c.* Nihilominus sunt referenda singula singulis; ita vt non solum casum reseruatum contrahant, si vnus, aut plures falsificent manus plurium Officialium; sed etiam si singuli manus, aut sigillum singulorum. Ad hoc facit *tex. in cap. Missas, de consecr. d. 1.* vbi præcipitur Missas in plurali numero audire die Dominico totas; & tamen qui vnam tantùm Missam audit, dicitur præcepto satisfacere: vt rectè declarat *Syl. ver. Missa 2. sub num. 1. circa medium*. Nec obstat si

105 dicatur, quòd Ferdinandus Rex Neapol quoniam sub die 21. April. 1482. constitutionem ediderat contra blasphemantes sanctos in plurali, videns eam non comprehendere blasphemantem vnum tantùm sanctum, aliam constitutionem edidit sub die 11. April. 1483. in qua pœnam extendit contra blasphemantem vnum solum quoque sanctum: ergò signum est, quòd dum Rom. Pontifex voluit, falsificationem manus Officialium esse casum reseruatum, censetur intellexisse de falsificante manum non vnius, sed plurium Officialium, &c. quoniam respondetur, quòd in dicta priori constitutione constabat de mente Regis volentis sub ea comprehendere blasphemantes non vnum, sed plures sanctos: & propterea per posteriorem constitutionem extendi priorem contra blasphemantes, etiam vnum sanctum dumtaxat. Cæterum ex sui natura, præcisa voluntate Legislatoris, prior illa constitutio erat apta comprehendere blasphemantem non solùm plures, sed vnum tantùm sanctum: aliàs sequeretur, quòd canones excommunicantes violentas manus in Clericum inferentes, vt in *c. si quis suadente diabolo, 17. q. 4. & c. porro, & c. Parochianos, de sent. excommun.* Cùm loquitur in numero plurali circa manus, non comprehenderent inferentem vnam solam manum violentam in Clericum; sed tantùm eum, qui vtraque manu illum percusserit. Item sequeretur, quò Clerici, & Sacerdotes possent esse vnius Laici ministri, ac procuratores: nam *text. in c. Sacerdotibus, ne cler. vel mon.* prohibet Clericos esse ministros Laicorum in numero plurali, & non alicuius Laici: quæ omnia absurda omninò essent.

106 Secundò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt nō solùm casum reseruatum incurrant, qui manum, & sigillum Officialium vt supra falsificant; sed etiam qui alterum supradictorum committunt; atque ideò satis est, si manus Officialium falsificent, aut Officialium sigillum, & id ob dictionem illam, *Aut*, quæ est alternatiua, & ponitur inter diuersa, vt in *l. ille, ff. de legat. 3. & toto tit. de opt. legati.* In alternatiuis autem sufficit alte-

alterum adimpleri, *c.in alternatibus de regul.iur. in 6.*

107 Tertiò ampliatur eadem conclusio, vt falsificatio scripturæ, manu Officialium, de quibus agitur, scripta, sit casus reseruatus, siuè addatur ei aliquid, siuè aliquid ab ea detrahatur, siuè mutetur, & siuè falsò de nouo fabricetur: siquidem vt supra diximus in primo not. falsariorum appellatione veniunt, qui radunt scripturam, qui aliquid noui scribunt, qui addunt, vel detrahunt, aut mutant, vel de nouo fabricant. Sic etiam falsificatio sigilli Officialium non solùm dicitur cùm quis fabricat sigillum ad instar sigilli supradictorum Officialium; verum etiam quando vtitur adulterino sigillo ab alio fabrefacto in obsignandis litteris ipsorum Officialium iuxta ea,

108 quæ diximus in 2. *not.* Non tamen puto in casum reseruatum incidere, qui Officialium litteras obsignauerit vero sigillo, eorum nomine, ipsis ignorantibus, non mandantibus, nec consentientibus: quoniam is in rigore non censetur falsificare sigillum, cùm omnis falsificatio sit imitatio veritatis, vt in *d. not.* diximus: at in casu prædicto sigillum supponimus esse verum, sicut & litteras esse veras à dictis Officialibus conscriptas. Idem dicendum videtur de eo, qui falsificat manum Cancellarij Officialium, aut alterius, & litteras obsignet eorundem Officialium vero sigillo, ipsis ignorantibus vt supra: siquidem in rigore iste talis non dicitur falsificare, nec manum, nec sigillum Officialium, qui casus vi dicti decreti reseruantur.

109 Quartò ampliatur, vt falsificatio litterarum, & sigilli Officialium Monasteriorum, &c. Sit casus reseruatus, siuè falsitas cōmittatur in litteris eorum publicis, siuè priuatis, in libris rationum, & in alijs eiusmodi: nam decretum prædictum generaliter loquitur de falsificatione, & non distinguit; ergò generaliter est intelligendum: quia quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.1.§.generaliter.ff.de legat.præstan.*

110 Quintò ampliatur eadem conclusio, vt Regulares falsificantes vt supra manum, & sigillum Officialium Monasteriorum, &c. casum reseruatum contrahant, siuè Regulares masculi sint, atque ideò monachi, aut Clerici Regulares: siuè fœminæ, & sic moniales: & officiales, siuè viri sint, & Monasteriorum, ac Conuentuum Religiosorum, siuè fœminæ, & propterea moniales monasteriorum monialium, & Religiosarum. Etenim decretum prædictum generaliter loquitur de falsificatione manus, & sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus, nec distinguit inter monachos, & moniales, nec inter monasteria monachorum, & monialium; ergò generaliter est vt supra intelligendum, iuxta *text. in d.l.1.§. generaliter*. Imò idem dicendum esset, si decretum loqueretur tantùm in genere masculino, nempè quicunque, aut quisquis Regularis falsificat manum, vel sigillum Officialium Monasteriorum, & Conuentuum, quoniam adhuc sub dicto decreto comprehenderentur non solum Regulares masculi; sed etiam moniales, & earum Officiales: siquidem masculinum etiam in pœnalibus concipit fœmininum, maximè si à lege, vel canone sit prolatum, vt in *c.si quis suadente diabolo*, vbi *Archid.17.q.4.* & nos latè de hac re egimus supra *disp.1.sec.4.*

111 Sextò ampliatur, vt falsificatio manus, ac sigilli Officialium, vt supra, sit casus reseruatus; etiam si falsificans, falsa scriptura, & adulterino sigillo non vtatur: quoniam licèt ad falsitatem tria debeant concurrere, nempè dolus, interesse partis, & mutatio veritatis; nihilominus hæc omnia expostulantur ad falsitatem punibilem, vt supra ostendimus *in 2. not.* & post *Butr. in cap. pen. de crim.falsi*, notant *Graff. & Coriol.* apud *Molf.loco citato, nu.74.* At falsitas consum ita dicitur per dolum, & mutationem veritatis, quamuis non concurrat partis interesse; ergò satis est ad contrahendum eiusmodi casum reseruatum, si duo priora requisita concurrant, etiam si falsarius non vtatur scriptura falsa, aut sigillo adulterino: quam quidem sententiam licèt teneat *Graff. lib.3. de casib.reser. c.6.num.17.* quòd si Religiosus pœnitentia ductus non vteretur illa scriptura adhuc tamen casum reseruatum incurreret; nihilominus *Coriol. p.2. de casib. reser. casu 7.* quem sequitur *Molf.d.num.74.* contrarium tenet, cùm opus non sit consumatum. Sed prior sententia nobis videtur verior; dummodo falsificans dolosè vt supra, animum habuerit vtendi scriptura, aut sigillo falso per ea, quæ ex *Alter.* diximus in *nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 6. q.vlt sub num.2.in ver.Quod verum*: & latius *q.7. concl.2.sub num.6.* vbi probauimus, quòd immutans rescriptum Principis punitur, etiam si eo non vtatur. Et hanc eandem sententiam tenet *Steph.Quaran. in sum.Bullar.ver.Casus reseruati, num.8.*

112 Septimò ampliatur, vt falsificatio litterarum, seù scripturæ Officialium, &c. sit casus reseruatus, etiam si falsitas sit in vna, vel altera littera; dummodo mutetur sensus, ab Officialibus intentus: secus autem si sensus non mutetur. Etenim idem diximus de falsificantibus litteras Apostolicas quoad excommunicationem in *Bulla Cœnæ contentam, loco supra citato, vers. Quintò ampliatur, & q.7. concl.1.*

113 Sic ampliata limitatur primò hæc eadem cōclusio, vt licèt falsificantes manum, aut sigillum prædictorum Officialium, casum reseruatum incurrant; non tamen illum contrahunt mandantes falsificari. Siquidem mandare non est propriè facere, in *l.1.§.deiecisse*, & ibi *Glos. ver. Videor, ff. de vi, & vi arm. c. vt famæ, ver. Videantur, de sent. excom. & c. 2. de cler.pugn. in duel.* Vbi pugil verè homicida dicitur, & non mandans, licèt teneatur de homicidio. At in casibus reseruatis sumenda sunt verba in propria significatione. Ita *Graff.d.c.6.nu.23.& Molfes.d.c.20.nu.78.* Qui addit in rigore defendi posse contrarium. Sed re vera id non video quomodo fieri possit, per ea, quæ latè cumulauimus in *d. nostris Commentar.*

mentar. in Bull. Cœna, *lib. 2. c. 6. q.* 3. Idem dicendum est de consulentibus falsificationem eiusmodi: nam hi propriè non possunt dici falsarij, imò eadem ratione, nec auxiliantes comprehendas sub dispositione dicti decreti; sicut nec fauentes, & defendentes: quia quando iura volunt, personas eiusmodi comprehendi, illas exprimunt, vt in excommunicamus, §. *credentes de haret. & in materia excom.* latè habetur ex *Sayro lib. 3. tom. 1. c. 2. sub num. 6.* Quæ omnia vera sunt, nisi auxilium, fauor, & cætera eiusmodi talia sint, vt contineant cooperationem ad eandem actionem; quoniam tunc auxiliantes fauentes, &c. casum reseruatum incurrerent, iuxta ea, quæ habentur ex *Suar. de censur. disp.* 21. *sec.* 2. *nu.* 66. qui etiam *disp.* 45. *sec.* 3. *nu.* 5 *cum plur. seq.* docet modos, quibus contingere potest cooperatio. Cooperatores enim vna dicuntur moralis causa, vt per *Auil. de censur. par.* 7. *disp.* 6. *sec.* 3. *dub.* 3. *num.* 1.

114 Secundò limitatur hæc ipsa conclusio, vt locum non habeat in Regularibus ratam habentibus falsitatem manus, aut sigilli Officialium, de quibus agitur. Vt si quis Regularis nomine falsitatem huiusmodi commiserit: & deindè Regularis ipse falsitatem ipsam ratam habuerit: tunc enim Regularis prædictus in casum reseruatum non incidit: eo quòd dicti criminis nullo modo dicitur causa: etenim ratihabentes nō sunt causa quando delicta committuntur: nam tunc nullo modo cooperātur, & quod fit omninò ignorant: nec sunt causa quando rata habent illa crimina; quia iam non fiunt; sed iam commissa sunt, cùm supponamus consumata esse: ergò repugnat postea habere causalitatem in illa. Complacentia verò tota, quæ habetur ex illa ratihabitione circa delicta commissa, respicit ea, vt obiectum, non vt effectum, vt rectè declarat *Suar. de censur. disp.* 44. *sec.* 3. *num.* 24. Confirmatur, quia supra ostendimus non comprehendi, sub dicto decreto mandantes; ergò tantò minus ratam habentes talem falsificationem: quia ratihabitio æquiparatur mandato, vt in *c. ratihabitionem, de regul. iur. in 6. & c. cùm quis, de sent. excom. eod. lib.* Est tamen verum, quòd si falsificatio nomine Regularis commissa fuerit, & deindè rata habita: & demum Religiosus ipse falsa scriptura, vel adulterino sigillo fuerit vsus, puto eiusmodi Religiosum reseruatum casum incurrere; quoniam tunc videtur falsitati cooperari potius, quàm eam ratam habere; postquam scriptura falsa, aut adulterino sigillo vtens censetur perfecisse delictum falsitatis. Idem dicendum est, si Religiosus præsens fuerit, dum ille talis suo nomine falsitatem commisit: nam is dicitur ipsi crimini consentire; nisi exterius manifestet non consentire; estò, quòd repugnatio ex toto corde non proueniat, per ea, quæ contra *Hostien.* docet idem *Suar. loco citato, num.* 22. *& seq.* & nos diximus in *dictis nostris Commentar. lib. 2. can. 9. q. 7. à num. 2. vsque in fin.*

115 Tertiò limitatur, vt sub dicto decreto non comprehendantur Regulares vtentes litteris falsis officialium, de quibus agitur: quoniam vi dicti decreti reseruatur tantum falsificatio, &c. at aliud est falsificare, & aliud est vti litteris falsis, vt ostendimus in dictis nostris *Commentar. lib.* 2. *c.* 6. *q. vlt. num.* 14.

116 Quartò limitatur, vt dicta conclusio locum non habeat in falsificantibus litteras dictorum officialium in aliquo modico, quod non sit contra mentem ipsorum officialium, vt si grammaticalis tantū error corrigatur: nam isti tales nullam culpam contrahunt: si enim peccatum aliquod committerent, vel id esset, quia contra charitatem agerent, vel contra iustitiam, aut aliam virtutem: vel quia iuri positiuo contrauenirent: sed neutro modo; ergo, &c. Non potest dici primum, quoniam isti ita litteras mutantes, videntur potius prospicere honori, seù decentiæ litterarum eius. Nec secundum; quia vi dicti decreti id non prohibetur. Imò de iure non quælibet rasura in litteris est punibilis; sed illa dumtaxat, quæ fit in loco suspecto. Idem probabiliter dici potest de falsificantibus litteras dictorum officialium in modo iuxta eorum mentem secundum se; non tamen prout est expressum in litteris. Etenim in rigore hic verè falsarius dici nō potest; sed potius sensus, ac mentis officialium prædictorū restaurator, vt habetur ex *Say. lib.* 3. *Thes. c.* 10. *num.* 12. Dixi, probabiliter; quoniam contraria sententia nō esset improbabilis: siquidem nonnulli volunt, quòd mutantes modicum aliquod in litteris Apostolicis iuxta Rom. Pontificis mentem secundum se, sed non prout expressum in litteris, incidant in excommunicationem canonis 6. Bullæ Cœnæ, vt latè de hac re nos egimus ibidem, *q.* 7. *concl.* 2. *sub num.* 6. Bene verum est, quòd sit bonafides interueniat, talis falsificatio non est reseruata; quoniam bonafides excusat saltem à peccato mortali. At reseruatio non datur, nisi culparum lethalium, vt suo loco dicemus.

117 Quintò limitatur, vt nostra conclusio non procedat in falsificantibus litteras iniustas ipsorum officialium: siquidem, hos probabiliter est dicendum non incidere in casum reseruatum, si ad redimendam maximè propriam vexationem id agant, & citra scandalū, vt scilicèt adeò occultè, vt impossibile sit moraliter falsitate eiusmodi detegi. Etenim sic falsificantes non peccant mortaliter, cùm defensio sit de iure naturali, *l. vt vim, ff. de iust. & iure.* Nec obstat *text. in c. olim* vbi etiam *Panor. num.* 6. *de rescr.* vbi quidam Clericus ex eo quòd immutauit litteras quorundam iudicum, quamuis iniustas, tanquàm falsarius litem amisit; quoniam in eo *text.* non probatur, litteras fuisse iniustas, vt ipse *Panor.* putat. Dixi probabiliter; quoniam contraria opinio non est improbabilis, per ea, quæ adnotauimus in *dictis nostris Commentar. lib. 2. c. 6. q.* 5.

118 Sextò limitatur, vt falsificatio manus officialium prædictorum sit casus reseruatus requiratur dolus ex parte falsificantis: quoniam falsitas non committitur citra dolum. Hinc si Religiosus

absque

absque dolo vteretur sigillo Superioris, vt securius eius litteræ ad aliquem peruenirent, in reseruatum casum non incideret, vt habetur ex *Coriol.apud Molf.d.c.20. num.76.*

119 Septimò limitatur supradicta conclusio, vt locum non habeat in falsificatione litterarum officialium, quæ vim non habent: atque ideò dici non potest casus reseruatus, cùm lethalis culpa non contrahatur: vndè improbabilis nobis videtur *Graff.* sententia, *lib. 3. de casib. reser. c.6. sub nu.*17. contrarium asserentis. Idem dicendum est eadem ratione de falsificatione litterarum officialium eiusmodi, quæ iam expirauerunt, si addendo, aut detrahendo aliquid ab eis adhuc remanerent inutiles, iuxta ea, quæ nos cumulauimus in *dictis nostris Commentar. d. can. 6. q. 6. concl.3.*

120 Octauò limitatur, vt sub dispositione dicti decreti nō comprehendantur, qui cœperunt falsò fabricare litteras, seù sigillum prædictorum officialium; sed antequam perficerent, facti pœnitentes ab incepto opere destiterunt. Nam vi dicti decreti reseruatur falsificatio manus, aut sigilli, &c. at qui cœperunt vt supra, & non perfecerunt, non possunt dici commisisse falsitatem, sed tantùm habuisse intentionem committendi falsitatem, iuxta ea quæ adnotauimus in *d.c.6. Bulla Cœnæ, q.vlt.num.*21. Quæ quidem licèt vera sint quoad sigilli fabricationem; quia nunquam dicitur sigillum fabricatum, nisi in eo insignia, & nomen Religionis fuerint sculpta; nihilominus quoad litteras si Regularis confinxerit, seù fabricauerit tantam earum partem, qua possit vti ad aliquam vtilitatem captandam, aut aliquod dānum vitandum, licèt eas non compleuerit, prout statuerat, accedente dolo, puto eum in casum reseruatum incidere, per ea, quæ supra diximus *in 6.ampl.*

Explicatio ad octauum casum.

121 OCtauus casus reseruatus vi supradicti decreti, est furtum bonorum monasterij, vt constat ex illis verbis, *Furtum de rebus monasterij, seù conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.* Ad cuius rei explicationem est adnot. quod furtum ex *Paulo iurisc. in l.1. §. furtum est, ff. de furt.* Est contrectatio rei alienæ fraudulosa lucrifaciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam vsus eius, possessionisuè. Dicitur autem furtum à furuo idest nigro, quòd clam, & obscurè fiat, & plerumque nocte: vel à fraude, seù à ferendo, & auferendo, vt in *d. l.* 1. ad differentiam rapinæ, quæ palàm fit, & cum violentia, vt in *c.2. & 3. de raptor.* Quo verò ad quantitatem rei furtiuæ, quæ satis sit ad committendum peccatum mortale, nō potest assignari certa regula, & propterea arbitrio prudentis remittitur iudicanda, vt habetur ex *Sot. lib.5. de instit. & iure, q.3. art. 3. ad* 3. & alijs, quos refert *Sayr. lib.9. Clau.Reg. c.15. num.* 10. & *Molfes. p.1. suæ sum. Theol. tract. 7. c.20. num.83. cum plur. seq.* Est tamen verùm, quòd ad diiudicandum furtum lethale, aut veniale, semper consideranda est conditio personæ eius, à quo res furto subtrahitur, an sit diues, vel pauper. Hinc *Rodriq. tom.3. qq. Regular. q.29. art. 10. & 11. Valen. & alij*, quos supra retulimus in expli-

122 catione quarti casus, dicunt, quòd in monasterijs adeò pauperibus, vt in eis cum magno rigore seruatur paupertatis votum ad lethalem culpam contrahendam satis est duorum Iuliorum proprietas: siquidem stante eorum paupertate, in illa summa grauiter videntur damnificari. In alijs verò monasterijs communibus proprietas quatuor, aut quinque Iuliorum culpam mortalem constituit; sed non minor, cùm in minori summa huiusmodi monasteria non censentur grauiter dā-

123 nificari. Vndè furtum duorum Iuliorum in monasterijs pauperrimis erit grauis culpa: in monasterijs communibus erit talis culpa furtum non minoris summæ, quàm quinque Iuliorum: & in monasterijs diuitibus ad committendum peccatum mortale non exigitur furtū minoris summę, quàm duorum aureorum: siquidem quamuis diuites sint, & eorum respectu videatur parua quantitas; nihilominus pluribus indigent ad cōparanda vsui necessaria, & regulariter summa duorum aureorum secundum se est notabilis quantitas, *arg. text. in l. si oleum in fine, & l. seq. ff. de dolo.*

124 Ampliatur primò, vt furtum rerum monasterij in ea quantitate quæ constituat peccatum mortale possit per Superiores Regulares reseruari, siuè furtum manifestum sit; siuè non manifestum: quoniam decretum generaliter loquitur, nec distinguit; ergò generaliter est intelligendum, *l.1. §. generaliter, ff. de legat. præst.* Dicitur autem furtum manifestum non ex eo, quòd manifestè committatur; sed quia fur cum re furtiua fuerit visus, aut deprehensus in publico, aut in priuato loco à Domino, vel ab alio antequam eò peruenerit, quò deferre, vel deponere destinasset, vt in *l.2. & l. fur, ff. de furt. & §. furtum, in Instit. de obligat.* quæ ex delicto nascuntur. Non manifestum verò furtum non solùm dicitur illud, quod est omninò occultum; sed etiam id, quòd fur negare non potest commisisse, licèt cum eo non fuerit deprehensus, nec visus antequam eò perueniat, quò fur asportare determinauerit, vt in *l. manifestum, ff. eod. tit. citato.*

125 Secundò ampliatur, vt furtum rerum monasterij ascendens ad culpam grauem sit casus reseruatus, cuiuscunq; rei sit, & cuiuscunq; speciei; atque ideò, siuè furtum sit rei sacræ, quod dicitur sacrilegium: siuè rei profanæ. Vndè si Religiosus sacras reliquias surripiat, Calices, & alia eiusmodi in casum reseruatum incidit, vt in *c. quisquis, 17. q.4.* Nec excusatur si de licentia Sacristæ reliquias subtraxerit: siquidem Sacristæ datur rerum sacrarum custodia ad cōseruationem, non autem ad destructionem, & *text. in d.c. quisquis, §. si quis domum*, licèt dicat sacrilegium committi, quando ea citra Sacristæ licentiam auferuntur, illum tamen *tex. Archid.* intelligit de licentia debita: & *Turrec.* de licentia iusta: iustam autem, ác debitam licentiam auferendi Sancto-

rum

rum Reliquias tantùm Abbates, & alij immediati monasterij Superiores dare possunt, vt per *Graff.lib.3.cas.reser.c.7.nu.24.& 25*. Dicitur quoque sacrilegium committi non solùm, quando sacrum aufertur à loco sacro: sed etiam quando sacrum tollitur à loco non sacro: aut non sacrum aufertur à loco sacro, vt in *d.c.quisquis*: Imò furtum cuiuscunque rei Ecclesiæ sacrilegium est, *c. qui rapit*, 17.q.4. & *c.nulli* 12.q.2. Est etiam
126 casus reseruatus cuiuscunq; rei profanæ Ecclesiæ, nempè bouis, ouis, aut totius gregis, quod propriè dicitur ambigeatus, vt *inff. & C. de Abig.* Item si furtum fiat hominis, quod appellatur plagium, vt *in toto tit.ff. & C.de plag.* Non tamen illius serui fugitiui diciturReligiosus furtum committere, cui dum aufugeret, iter ostendit, *l.furtum non committit,ff.de furt.* Est quoque casus reseruatus furtum rei minimæ monasterij, in ea re cadat affectio, & æstimatur magna, vt habetur ex *Steph. Quar. in sum. Bullar. ver. Casus reseruati*: & ad ipsum *Addent. in explic. huius casus, num.9. vers. Esset etiam furtum mortale.*
127 Tertiò ampliatur, vt non solùm furtum rerum monasterij, sit casus reseruatus, sed etiam rapina: siquidem furti nomine etiam rapina continetur. Hinc ait *text.in c.pœnale*, 14.q.5. *Non rapinam permisit, qui furtum prohibuit: sed vtique furti nomine in lege veteri, etiam rapinam intelligi voluit.* Vndè rapinam secundum *Bart. in l.2.ff. de vi bon. rapt.* se habet respectu furti, sicut homo respectu animalis: & propterea sicut de specie ad genus procedit argumentum affirmatiue, vt, est homo, ergò animal: ita valet argumentum, est rapina: ergò furtum. Hac ratione cùm rapina sit species furti, raptor appellatur improbus fur, §.1. *in Instit. de vi bon. rapt. & Glos. in d.l.* 2. Exten-
128 dit etiam *Graff.loco citato, nu.1.* prædictum decretum in omnem illicitam vsurpationem factam à Religioso: quia furti nomine intelligitur omnis illicita vsurpatio rei alienæ: ad quod allegat *tex. in d.c. pœnale*, & melius *in c.meretrices*, 32.q.4. Sed re vera *Graff.* dictum videtur non paruam habere difficultatem. Etenim appellatione furti lato tantùm sumpto vocabulo, venit omnis illicita vsurpatio rei alienæ: at si consideramus furtum strictè, ac propriè, ab ipsius ratione excluditur acceptio vsuraria, & omnis alia ab illicito contractu proueniens: siquidem furtum est omninò inuoluntarium, sicut rapina, cùm furtum fraudulèter committatur: & ideò definitur, quòd sit contrectatio rei alienæ fraudulosa lucrifaciendi gratia, ipsius rei, vel etiam vsus eius, possessionisuè, vt supra diximus in not. atque adeò inuito Domino. Sic etiam rapina dicitur omninò inuoluntaria, cùm citra violentiam non committatur vt in *c. 2. & 3. de raptor. & l.1. C. de vi bon. rapt.* Rapere enim est rem alienam impetu quodam, ac celeritate tollere, *d.l.1. & l.quo naufragio, C. de incend. ruina, ac naufr.* At verò vsurpatio rei alienæ alia est à furto, ac rapina; quoniam ab illicito contractu prouenit: est voluntaria simpliciter; inuoluntaria tantùm secundum quid, cùm contractus fiat absolutè de consensu contrahentium, licèt in eo interueniat aliquid inuoluntarij, vt quia damnum patiens idcircò illud patitur, quòd ignoret iniustitiam: vel si cognoscit, consensit necessitate pressus, vt latè habetur ex *Reginal. in sua sum. lib.23.c. 1. num. 1.* Vndè si demus Regularem peculium habentem vsuram commisisse cum alio Regulari eiusdem monasterij, qui peculium similiter habeat, licèt lethalem culpam commisisse concedamur; non tamen in casum, de quo agitur, incidisse dicimus.
129 Quartò ampliatur, vt in casum reseruatum Religiosus incidat, etiam si ex pecunia, quam accepit à suo Superiore pro expensis itineris, aliquid supererit, eidem non restituerit, licèt parcè vixerit: siquidem illud est monasterij; atque ideò non potest à Religioso sibi appropriari; sed debet Superiori restituere: aliàs si occultè sibi retineat, furtum committit, cùm illa retentio fraudulosa sit contrectatio rei alienæ fraudulosa, &c. Et sic conuenit ei furti definitio, vt habetur ex *Steph. Quar. in sum. Bullar. ver. Casus reseruati, casu* 8. Est tamen verum, quòd si pecunia, quæ pro itinere Religioso tribuitur, ea lege sibi detur cum Superioris licentia, vt nihil aliud à monasterio exigat, nec rationem reddat; sed in suo damno, aut commodo expendat, tunc si parcius viuendo aliquid quod remansit sibi retineat, poterit illud citra culpam pro alijs suis necessitatibus expendere, cùm hoc casu tacitus Prælati consensus interueniat. Dixi, pro suis necessitatibus, quoniam nec eo euentu posset superfluum illud ad sui libitum expendere, iuxta ea, quæ habentur ex *Concil. Trid. sess.25. c.1.* & latè *Graff. lib.3. cas.reser. c.4. num.29. & 30.*
130 Quintò ampliatur, vt casum reseruatum incurrat Regularis, qui simulans indigere vestimentis, quibus re vera non egeat, fraudulenter facit sibi à Prælato ea emi, aut pecuniam tradi pro illis emendis: quoniam is sacrilegium committit auferens id, quod erat alijs Religiosis profuturum, & verè dicitur vestimenta eiusmodi contrectare; atque ideò verè furtum committit rerum monasterij, vt habetur ex *Graff. loco supra citato, num.35.* Verum tamen est, quòd si in aliqua Religione, prout in quamplurimis seruatur, singulis annis assignatur à Prælato certa pecuniæ quantitas singulis Religiosis pro emendis sibi vestimentis, calceis, &c. Ita vt nihil amplius à monasterio exigant, nec rationem reddant, tunc si Religiosus pecuniam eiusmodi recipiat, vestimentis non indigens, ac superfluis vestibus se sussarcinet, licet furtum, seù sacrilegium non committat, si Prælatus maximè sciat Regularem illum indumentis non indigere, atque ideò casũ reseruatum non contrahat; nihilominus peccat mortaliter superflua sibi retinens. Nec Superiorum licentia eum excusat: siquidem Prælatus non potest cum suis subditis dispensare, vt superflua apud se habeant; quoniam dispensatio rationabilem dispensandi causam expostulat, vt in *c. nisi rigor, & seq.1.q.7.* Vndè quamuis dispensatus

non

non dicatur proprietarius; nihilominus tàm dispensatus, quàm dispensans mortaliter peccant, vt rectè docet *Turrecr. in c. non dicatis, num. 4. 12. q. 1. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 12. c. 12. q. 5. & Graff. loco supra relato.*

131 Sextò ampliatur, vt Regularis hunc casum reseruatum incurrat, non solum si res monasterij surripiat, vt sibi appropriet, & earum propietatem consumet; sed etiam, vt illarum rerum vsum tantum habeat, & deindè restituat: quoniam is verè dicitur furari res monasterij; cùm furtum sit contrectatio rei alienæ, vel eiusdem vsus, possessionisuè, vt supra diximus in *not. per tex. in l. 1. ff. de furt. l. qui iumenta, & l. fullo, ff. eod.*

132 Septimò ampliatur, vt Regularis furtum committat, atque ideò casum reseruatum contrahat, etiam si rem communem cum alio Regulari à Prælato traditam auferat; quoniam rei communis furtum quoque committi potest; siquidem res communis, pro parte aliena est, *l. si socius, ff. de furt.* quæ quidem non potest esse Regularis consocij, cùm Regularis sit dominij incapax; ergò est monasterij, atque ideò in casum reseruatũ incidit.

133 Octauo ampliatur, vt Regularis casum reseruatum incurrat, auferens rem monasterio mutuatam; quia is dicitur rem monasterij surripere, cùm mutui transferatur dominium penès mutuatarium, *l. 2. §. appellata, ff. si cert. petat.* Idem dicendum est si rem depositam apud monasterium auferat, cuius dominium in eum fuerit translatum ex consensu tacito, vel expresso deponentis, vt si depositum sit pecuniarum, vel alterius rei consistentis in pondere, numero, & mensura: quoniam tunc eiusmodi depositum dicitur transire in naturam mutui, vt in *l. certi conditio, §. deposui, & l. quod si ab initio, ff. si cert. petat.* latè *Nauar.* cum alijs, quos allegat in *Man. c. 17. nu. 180.* Etenim eiusmodi depositi transfertur dominium penès accipientem, & non restituitur idem numero: ac recipiens tenetur etiam de casu fortuito: quæ omnia de natura mutui sunt, & contra essentiam depositi. Quamuis non desinit, qui velit; prædicta esse præter, & non contra naturam depositi, cùm deposita peti possint quandocunque. Ita *Azor. tom. 3. Instit. moral. lib. 7. c. 7. col. 2. vers. Altera sententia.* Verùm, hac sententia non obstante, adhuc Regularis casum reseruatum contraheret prædictum depositum auferens; eo quòd rem monasterij diceretur surripere. Dixi, si depositi dominium fuerit translatum penès recipientem; aliàs secus, vt si pecunia in sacculo inclusa, & obsignato fuerit deposita apud monasterium, & Regularis eam surripiat; quoniam tunc non diceretur surripere rem monasterij, sed alterius. Esset tamen iste talis tanquam proprietarius habendus, & propterea incurreret quartum casum reseruatum. Quæ diximus

134 mus de furto rei depositæ, cuius dominium non transfertur penès recipientem, extendimus quoq; ad Regularem surripientem rem commodatam monasterio; quia cùm rei commodatæ non transferatur dominium penès commodatarium, *l. rei commodatæ, & l. nemo, ff. commod. & in Instit. quib. mod. contr. oblig. §. item is*, Prædictus Regularis non dicitur auferre rem monasterij. Sic etiam dicendum est de Regulari surripiente rem locatam monasterio, cùm rei locatæ non transferatur dominium penès locatarium: licèt dici rationabiliter possit, quòd & si eiusmodi Regularis non incidat in casum reseruatum ratione rei commodatæ, aut locatæ monasterio, cùm res illa non dicatur monasterij; tamen casum ipsum videtur contrahere ratione vsus rei commodatæ, aut locatæ competentis monasterio. Vndè cùm furtum non tantum committatur in re, sed etiam in vsu rei, vt in not. supra diximus, furti definitionem assignantes, meritò Regularis prædictus tanquam priuans vsu rei monasterium, in casum reseruatum videtur incidere. Idem dicendum est de Regulari surripiente rem, cuius monasterium habet vsum, vel vsumfructum: is enim verè dicitur furari rem monasterij, attenta furti definitione.

135 Nonò ampliatur, vt Regularis in eumdem casum incidat, non solùm si res, quas monasterium in communi possidet, surripiat: sed etiam si res auferat à Regularibus eiusdem ordinis datas eis quoad ipsarum vsum, vt habetur ex *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 7. num. 4.* siquidem is dicitur furari res monasterij, cùm Regularis non sit capax dominij rerum monasterij: etiam si Prælatus quoad dominium, & proprietatem rem aliquam subdito concedat. Etenim Prælatus sicut & eius subditus Regularis, est incapax proprietatis, vt in *cap. Abbate 54. d.* & latè *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 4. num. 31. 32. & 33.* & propterea non potest plus iuris in subditum transferre, quam ipse habet, iuxta iuris regulam, *in c. nemo plus, de reg. iur. in 6.*

136 Decimò ampliatur, vt Regularis furtum committat, atque ideò casum reseruatum incurrat non solùm auferendo res monasterij, & sibi appropriando: verùm etiam eas alteri donando, commodando, vel mutuando: siquidem huic competit furti definitio, quod est contrectatio rei alienæ lucrifaciendi, &c. vt supra in ipso not. diximus. Lucrari autem is quoque dicitur, qui rem amouet, alteri donet, vel commodet: nam lucri species est, ex alieno largiri, & beneficij debitorem sibi constituere, *l. si pignore, §. 1. ff. de furt. c. non est putandum, & c. si forte, 14. q. 5.* Quod quidem verum est, siuè res monasterij donet, commodet, aut mutuet extraneis, siuè Regularibus eiusdem monasterij, ac ordinis, cùm militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

137 Vndecimò ampliatur, vt Regularis casum reseruatum contrahat non solum si res monasterij auferat, & eas in proprium vsum conuertat, vt diximus: sed etiam si auferat, vt si eleemosynam distribueret, & cum effectu distribuat, vt in *c. non putanda, & c. fortè. 24. q. 5.* Siquidem dare rem in eleemosynam est rem elargiri, quod rei alienæ citra furtum fieri non potest, vt supra ostendimus

Rr mus

mus ex *l. si pignore*, §. 1. *ff. de furt.* Quod verum est, nisi pauperis necessitas, cui tribuitur eleemosyna, sit extrema, vel etiam grauis, cui monasterium teneretur succurrere: quoniam necessitatis tempore omnia sunt communia, *c. discipulos de consecr. d.* 5. *& c. sicut hi*, 47. *d. D. Thom.* 22. *q.* 66. *art.* 8. *Sayr. lib.* 9. *Clauis Regiæ, c.* 14. *num.* 23. *Graff.* & alij apud *Molfes. p.* 1. *suæ sum. Theolog. tract.* 7. *c.* 20. *nu.* 90. vbi etiam, *nu.* 91. *&* 92. excusat huiusmodi Regularem à furto, & à casu reseruato, si largiatur pauperibus consuetam eleemosynam: quia supponitur ratihabitio Superioris, *arg. tex. in c. exijt, de verb. signif.* Vel si ob feruorem charitatis auferret bona monasterij, vt pauperibus elargiretur; sicut legitur de Beato Iunipero, & alijs: nam qui spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege.

138 Duodecimò ampliatur, vt Regularis eiusmodi casum reseruatum incurrat, non solum si per se rem monasterij auferat, verùm etiam si per laicum, vt si seruum laicum monasterij sollicitet ad furandum ipsius monasterij bona, & ad sibi tradendum, & cum effectu sibi tradat: quoniam tunc verè huic facinori competit furti definitio; vt consideranti patet, & facit *text. in l. aduersus*, §. 1. *C. de furt. & Bart. in si is qui pro emptore, ff. de vsucap. & Graff. lib.* 3. *cas. reser. c.* 7. *nu.* 35. Dixi, & cum effectum sibi tradat; quoniam ante rei ablatæ à seruo traditionem ipsi Regulari casum reseruatum non incurreret: etenim tunc non diceretur formaliter furtum commisisse; sed tantùm mandasse, seù præcepisse furtum committere: at vi supradicti decreti comprehenduntur auferentes tantum res monasterij; non autem mandantes auferri, cùm non exprimantur.

139 Tertiodecimò ampliatur, vt Regularis non modo casum reseruatum contrahat pro rebus monasterij sublatis; sed etiam pro rebus acquisitis vlterius ex rebus monasterio sublatis: quoniam licèt fur ea, quæ ex re furtiua propria industria acquirit sua sibi facit, nec teneatur restituere Domino rei furtiuæ, cùm non ex re sublata, sed ex propria industria proueniant, vt latè habetur ex *Molina de contr. disp.* 326. *&* 27. nihilominus, quia quicquid acquirit monacus, acquirit monasterio, etiam res illas, quas vlterius acquisiuit ex monasterij bonis furto sublatis, ipsi monasterio debentur; atque ideò pro dictis quoque rebus casum reseruatum contrahit.

140 Quartodecimò ampliatur, vt Regularis casum reseruatum incurrat, qui re apud ipsum à Prælato deposita vtitur contra Prælati voluntatem tacitam, vel expressam: siquidem re deposita citra Domini consensum vtens, furtum committit, vt latè habetur ex *Azor. lib.* 7. *moral. p.* 3. *c.* 9. *vers. Quæstionis dubia.*

141 Quintodecimò ampliatur ipsa conclusio, vt Regularis in casum reseruatum incidat, si datum sibi iumentum à Superiore ad eundum ad locum aliquem, illud in aliud longius duxerit: nam licèt is iumenti furtum non committat, facit tamen furtum vsus illius contra voluntatem Superioris; ad quod facit *text. in l. qui iumenta, ff. de furt.* Vndè nobis non probatur *Graff.* sententia *in d. c.* 7. *num.* 37. contrarium sentientis, ex eo quod iumentum non desijt esse in monasterij potestate; quoniam quamuis id verum esse videatur: eiusdem tamen vsu pro illo tempore priuatur monasterium; at furtum non tantùm est rei, sed etiam eiusdem vsus, vt in *d. l.* 1. *ff. de furt.*

142 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt sub dicto decreto comprehendantur Regulares tantùm, qui sunt illius monasterij, cuius bona sustulerunt. Etenim hìc agitur de casibus reseruatis à Superioribus Regularium, inter quos est præsens casus, qui non comprehendit, nisi subditos, quamuis generaliter loquatur, vt per *Graff. d. c.* 7. *num.* 2. Vndè si monacus vnius monasterij auferat bona alterius monasterij, cuius Superiori non est subditus, casum reseruatum non incurrit: sicut nec Prælatus si monasterij, cui præest bona surripiat, nisi à P. Generali, vel in Capitulo generali fuerit reseruatus talis casus; etiam respectu Prælatorum, iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

143 Secundò limitatur, vt furtum rerum monasterij à Religioso commissum ita demum sit casus reseruatus, si ad eam quantitatem ascendat, quæ sit culpa lethalis, vt patet ex illis Decreti verbis, *In ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.* Quæ verò quantitas exigatur ad committendam lethalem culpam supra declarauimus in not. quibus adde, quòd aliquando parua rei quātitas, in qua cadat affectio, potest esse materia peccati mortalis, vt patet ex ijs, quæ supra diximus *ampl.* 2. *in fine.* Quibus adde, quòd circa interpretationem Bullæ Clem. VIII. de largit. muner. sub grauibus pœnis prohibentis munerum largitionem Religiosis, licèt culpa mortalis committatur per largitionem duorum Iuliorum in monasterijs pauperibus: & in communibus per largitionem quatuor, vel quinque Iuliorum, vt diximus in supra relato not. nihilominus quoad pœnas incurrendas satis non est minor quantitas duorū aureorum: siquidem pœna furti locum sibi non habet infra dictam summam, cùm iudicetur res minima: & domino solùm competat actio recuperandi bona sibi sublata, vt *in l. & eleganter*, §. *idem Pomponius, & l. si oleum, cum l. seq. ff. de dolo*, & ita testatur *Molfes. d. c.* 20. *num.* 86. Fuisse viuæ vocis oraculo declaratum per eundem Clem. VIII. P. M. anno 1596.

144 Tertiò limitatur, vt Regularis casum reseruatum non incurrat si separatim plures res minimas monasterij abstulerit, quæ simul iunctæ facerent quantitatem notabilem sufficientem ad constituendam lethalem culpam; dummodo non habeat animum perueniendi ad illam summam in ipso furandi actu: secus autem si habeat animū furandi maiorem summam; quoniam tunc per vltimum furandi actum, quo peruentum fuerit ad notabilem summam reseruatum casum contrahit, vt videtur docere *Graff lib.* 3. *cas. reser. c.* 7. *nu.* 22. maximè si Regularis continuato tempore

pore

pore notabilem illam quantitatem conflasset; secus autem magnis intervallis interpositis, decem scilicèt dierum, viginti, aut vnius mensis, iuxta ea, quæ dicit *Nauar. in Man.c.17.nu.*140. Quod quidem verum esse puto, nisi Regularis actu pænès se habeat totam illam quantitatem furtiuam, diuersis vicibus coaceruatam; hoc casu si in singulis furandi actibus non habuerit animum perueniendi ad summam illam, quæ satis esset ad contrahendam lethalem culpam, in reseruatum casum incidit: nam cum eo casu Regularis eiusmodi notabilem quantitatem rerum monasterij apud se retineat, quam restituere tenetur, illa retentio est noua contrectatio rei notabilis, atque ideò furtum rei notabilis, vt rectè inquit *Molfes. p.1.suæ sum.Theol.tract.7.c.20.num.*94.

145 Quartò limitatur, vt casum reseruatum non contrahat Religiosus, cui ab aliquo data est pecunia perferenda ad Superiorem monasterij, vel ad procuratorem eius: & is totam, aut partem dictæ pecuniæ in proprios vsus expenderit: siquidem pecunia illa non potest dici monasterij, cum adhuc non fuerit illi incorporata, & possit monasterium ipsum conuenire eum, qui incautè dicto Religioso pecuniam tradidit, vt supra perferendam, vt habetur ex eodem *Graff. loco citato nu.*36. Sed re vera hæc limitatio nobis non probatur, si Regularis ille tempore, quo pecuniam prædictam recepit, animum habuit eam integram consignandi Superiori; quia statim acquisita est monasterio, cùm quicquid acquirat Monachus, acquirat monasterio, vt *in auth.ingressi*, & ibi late *Doctor. C.de sacr.Eccles.& in Concil. Trid.sess.*25.*c.*1. Et propterea eandem sibi postea appropriando, furtum committit. Et quamuis pecunia illa debita fuerit monasterio, & ideò competat ei actio contra suum debitorem; nihilominus actio ipsa nō potest dici directa pro debito consequendo; sed potius indirectè ad reficienda sibi damna sui debitoris culpa prouenta. Et denique, dato, quòd in casu pecuniæ debitæ hoc sit verum; non tamen verificari potest in pecunia data in eleemosynam perferendam per dictum Religiosum, vt supra patet ex ijs, quæ supra diximus.

146 Quintò limitatur, vt Regularis in casum reseruatum non incidat, si res aliquas monasterij auferat, credens probabiliter Prælatus sibi eas concessurum: siquidem furtum committitur inuito Domino rei sublatæ, vt *in l.*1. & ibi *Doctor. ff. de furt.* Præsumitur autem, quòd Prælatus res illas sibi esset concessurus, si valdè familiaris, ac singulariter dilectus subditus illi esset, *arg. tex. in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. poss.* Vel ratione bonæ illius vitæ præcedentis, ac subsequentis, *cap. cùm in iuuentute, de præsumpt. & Graff.d.c.*17.*num.*38. & 39.

147 Sextò limitatur, vt Regularis casum reseruatum non contrahat, si res aliquas monasterij auferat ad consulendum maximæ ipsius necessitati pro conseruatione indiuidui, Superiore præsertim requisito, & necessaria denegante: siquidem eo casu non dicitur furtum committere, cùm necessitatis tempore omnia sint communia, *c.discipulos de consecr. d.*5. & latè *Doctor. in c. si quis propter necessitatem famis, de furt.* Non enim furtum est percipere ab inuito sibi debitum, *cap. non sanè*, 14.*q.*5. Idem dicendum esse putat *Molf. d.c.*20.*num.*46. Si Regularis pro aliquo suo necessario vsu res monasterij accipiat; quoniam illa præsentanea necessitas tribuit ei licentiam. Quæ omnia vera putat quoad forum conscientiæ: nam in foro exteriori posset puniri, dum citra Superioris facultatem res illas subtrahit. Et ita testatur *Steph.Quaran. in sum.Bullar.ver. Casus reseruati, sub num.* 6. §. *ad sextum*, fuisse declaratum per Sacram Congregationem Cardinalium. Sed id verum arbitror, vbi non constaret de præsentanea illa necessitate, & de petita licentia, & non obtenta: aliàs secus, quoniam tunc sequeretur, quem puniri citra culpam.

Explicatio ad nonum casum.

148 NOnus casus est lapsus carnis, vt patet ex illis decreti verbis, *Lapsus carnis voluntarius, opere consumatus*. Ad cuius explicationem est adnot. quòd quamuis *Apostolus Paulus in Epist. ad Galat. c.*5. inter manifesta carnis opera non solùm enumeret fornicationem, immunditiam, impudicitiam, luxuriam; sed etiam Idolorum seruitutem, veneficicia, inimicitias, iras, rixas, dissentiones, sectas, inuidias, homicidia, ebrietates, commessiones, & his similia, quæ prædicit nobis, sicut prædixit; quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non consequentur; nihilominus, fornicationem voluit inter enumerata carnis opera primum locum sibi vendicare: eo quòd dicitur lapsus carnis, idest carnis ruina: sicut lapsum corporalem, atque adeò ruinam corporalem appellat eam *text. in c. Domino sancto*, 50.*dist.* Per fornicationem enim ruit caro, seù corpus non tantùm interius, cùm per illam eneruetur, ac debilitetur: verum etiam exterius fædando, ac deturpādo. Dicitur quoque fornicatio lapsus: quoniam fornicarij ad instar eorum, qui in lubrico figentes vestigia in terram ruunt, in Infernum labuntur. Et si omnes, qui talia agunt, prædixit Apostolus, quod Regnum Dei non consequentur: quid dicendum erit quæso de Religiosis, qui in ruinam eiusmodi prolapsi reperiuntur. Hi namque non modo scandalum, ac derisio efficiuntur Populi, vt *in c.*2. *de purg.can. & c. presbyter, & c. si mala*, 11.*q.* 1. Sed etiam Deo abominabiles multo magis redduntur, quàm sæculares ita peccantes, vt in *c. ipsi Sacerdotes*, 1. *q.* 1. qui si Sacerdotes sint offendunt amplius, *c. Sacerdotes*, 49.*dist.*

149 Secundò est adnot. quòd eiusmodi casus dupliciter solet à Regularibus Superioribus reseruari. Primò simpliciter prout in Decreto continetur: secundò cum hac limitatione, vbi scilicet lapsus carnis consumatus est cum tertia persona. Cùm priori modo reseruatur nunquam incurritur, nisi tres concurrant cōditiones: nempè quòd casus sit lapsus carnis: quòd sit voluntarius: &

mus ex *l. si pignore*, §.1. *ff. de furt.* Quod verum est, nisi pauperis necessitas, cui tribuitur eleemosyna, sit extrema, vel etiam grauis, cui monasterium teneretur succurrere: quoniam necessitatis tempore omnia sunt communia, *c. discipulos de consecr. d.5. & c. sicut hi*, 47. *d. D. Thom.* 22. *q.66. art.8. Sayr. lib.9. Clauis Regiæ, c.14. num.23. Graff.* & alij apud *Molfes. p.1, suæ sum. Theolog. tract.7. c.20. nu.90.* vbi etiam, *nu.91. & 92.* excusat huiusmodi Regularem à furto, & à casu reseruato, si largiatur pauperibus consuetam eleemosynam: quia supponitur ratihabitio Superioris, *arg. tex. in c. exiit, de verb. signif.* Vel si ob feruorem charitatis auferret bona monasterij, vt pauperibus elargiretur; sicut legitur de Beato Iunipero, & alijs: nam qui spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege.

138 Duodecimò ampliatur, vt Regularis eiusmodi casum reseruatum incurrat, non solum si per se rem monasterij auferat, verùm etiam si per laicum, vt si seruum laicum monasterij sollicitet ad furandum ipsius monasterij bona, & ad sibi tradendum, & cum effectu sibi tradat: quoniam tunc verè huic facinori competit furti definitio; vt consideranti patet, & facit *text. in l. aduersus*, §. 1. *C. de furt. & Bart. in si is qui pro emptore, ff. de vsucap. & Graff. lib. 3. cas. reser. c.7. nu.35.* Dixi, & cum effectum sibi tradat; quoniam ante rei ablatæ à seruo traditionem ipsi Regulari casum reseruatum non incurreret: etenim tunc non diceretur formaliter furtum commisisse; sed tantùm mandasse, seu præcepisse furtum committere: at vi suptadicti decreti comprehenduntur auferentes tantum res monasterij; non autem mandantes auferri, cùm non exprimantur.

139 Tertiodecimò ampliatur, vt Regularis non modo casum reseruatum contrahat pro rebus monasterij sublatis; sed etiam pro rebus acquisitis vlterius ex rebus monasterio sublatis: quoniam licèt fur ea, quæ ex re furtiua propria industria acquirit sua sibi facit, nec teneatur restituere Domino rei furtiuæ, cùm non ex re sublata, sed ex propria industria proueniant, vt latè habetur ex *Molina de contr. disp.326. & 27.* nihilominus, quia quicquid acquirit monacus, acquirit monasterio, etiam res illas, quas vlterius acquisiuit ex monasterij bonis furto sublatis, ipsi monasterio debentur; atque ideò pro dictis quoque rebus casum reseruatum contrahit.

140 Quartodecimò ampliatur, vt Regularis casum reseruatum incurrat, qui re apud ipsum à Prælato deposita, vtitur contra Prælati voluntatem tacitam, vel expressam: siquidem re deposita citra Domini consensum vtens, furtum committit, vt latè habetur ex *Azor. lib.7. moral. p.3. c.9. vers. Quæstionis dubia.*

141 Quintodecimò ampliatur ipsa conclusio, vt Regularis in casum reseruatum incidat, si datum sibi iumentum à Superiore ad eundum ad locum aliquem, illud in aliud longius duxerit: nam licèt is iumenti furtum non committat, facit tamen furtum vsus illius contra voluntatem Superioris; ad quod facit *text. in l. qui iumenta, ff. de furt.* Vndè nobis non probatur *Graff.* sententia *in d. c.7. num.37.* contrarium sentientis, ex eo quod iumentum non desijt esse in monasterij potestate; quoniam quamuis id verum esse videatur: eiusdem tamen vsu pro illo tempore priuatur monasterium; at furtum non tantùm est rei, sed etiam eiusdem vsus, vt in *d. l.1. ff. de furt.*

142 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt sub dicto decreto comprehendantur Regulares tantùm, qui sunt illius monasterij, cuius bona sustulerunt. Etenim hìc agitur de casibus reseruatis à Superioribus Regularium, inter quos est præsens casus, qui non comprehendit, nisi subditos, quamuis generaliter loquatur, vt per *Graff. d. c.7. num.2.* Vndè si monacus vnius monasterij auferat bona alterius monasterij, cuius Superiori non est subditus, casum reseruatum non incurrit: sicut nec Prælatus si monasterij, cui præest bona surripiat, nisi à P. Generali, vel in Capitulo generali fuerit reseruatus talis casus; etiam respectu Prælatorum, iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

143 Secundò limitatur, vt furtum rerum monasterij à Religioso commissum ita demum sit casus reseruatus, si ad eam quantitatem ascendat, quæ sit culpa lethalis, vt patet ex illis Decreti verbis, *In ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.* Quæ verò quantitas exigatur ad committendam lethalem culpam supra declarauimus in not. quibus adde, quòd aliquando parua rei quātitas, in qua cadat affectio, potest esse materia peccati mortalis, vt patet ex ijs, quæ supra diximus *ampl. 2. in fine.* Quibus adde, quòd circa interpretationem Bullæ Clem. VIII. de largit. muner. sub grauibus pœnis prohibentis munerum largitionem Religiosis, licèt culpa mortalis committatur per largitionem duorum Iuliorum in monasterijs pauperibus: & in communibus per largitionem quatuor, vel quinque Iuliorum, vt diximus in supra relato not. nihilominus quoad pœnas incurrendas satis non est minor quantitas duorū aureorum: siquidem pœna furti locum sibi non habet infra dictam summam, cùm iudicetur res minima: & domino solùm competat actio recuperandi bona sibi sublata, vt *in l. & eleganter, §. idem Pomponius, & l. si oleum, cum l. seq. ff. de dolo*, & ita testatur *Molfes. d. c.20. num.86.* Fuisse viuæ vocis oraculo declaratum per eundem Clem. VIII. P.M. anno 1596.

144 Tertiò limitatur, vt Regularis casum reseruatum non incurrat si separatim plures res minimas monasterij abstulerit, quæ simul iunctæ facerent quantitatem notabilem sufficientem ad constituendam lethalem culpam; dummodo non habeat animum perueniendi ad illam summam in ipso furandi actu: secus autem si habeat animū furandi maiorem summam; quoniam tunc per vltimum furandi actum, quo peruentum fuerit ad notabilem summam reseruatum casum contrahit, vt videtur docere *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 7. nu. 22.* maximè si Regularis continuato tempore

pore

pore notabilem illam quantitatem conflasset; secus autem magnis interuallis interpositis, decem scilicèt dierum, viginti, aut vnius mensis, iuxta ea, quæ dicit *Nauar. in Man.c.17.nu.*140. Quod quidem verum esse puto, nisi Regularis actu pænès se habeat totam illam quantitatem furtiuam, diuersis vicibus coaceruatam; hoc casu si in singulis furandi actibus non habuerit animum perueniendi ad summam illam, quæ satis esset ad contrahendam lethalem culpam, in reseruatum casum incidit: nam cum eo casu Regularis eiusmodi notabilem quantitatem rerum monasterij apud se retineat, quam restituere tenetur, illa retentio est noua contrectatio rei notabilis, atque ideò furtum rei notabilis, vt rectè inquit *Molfes. p.1.sue sum.Theol.tract.7.c.20.num.*94.

145 Quartò limitatur, vt casum reseruatum non contrahat Religiosus, cui ab aliquo data est pecunia perferenda ad Superiorem monasterij, vel ad procuratorem eius: & is totam, aut partem dictæ pecuniæ in proprios vsus expenderit: siquidem pecunia illa non potest dici monasterij, cum adhuc non fuerit illi incorporata, & possit monasterium ipsum conuenire eum, qui incautè dicto Religioso pecuniam tradidit, vt supra perferendam, vt habetur ex eodem *Graff. loco citato nu.*36. Sed re vera hæc limitatio nobis non probatur, si Regularis ille tempore, quo pecuniam prædictam recepit, animum habuit eam integram consignandi Superiori; quia statim acquisita est monasterio, cùm quicquid acquirat Monachus, acquirat monasterio, vt *in auth.ingressi*, & ibi latè *Doctor. C.de sacr.Eccles. & in Concil. Trid.sess.*25.*c.*1. Et propterea eandem sibi postea appropriando, furtum committit. Et quamuis pecunia illa debita fuerit monasterio, & ideò competat ei actio contra suum debitorem; nihilominus actio ipsa nō potest dici directa pro debito consequendo; sed potius indirectè ad reficienda sibi damna sui debitoris culpa prouenta. Et denique, dato, quòd in casu pecuniæ debitæ hoc sit verum; non tamen verificari potest in pecunia data in eleemosynam perferendam per dictum Religiosum, vt supra patet ex ijs, quæ supra diximus.

146 Quintò limitatur, vt Regularis in casum reseruatum non incidat, si res aliquas monasterij auferat, credens probabiliter Prælatus sibi eas concessurum: siquidem furtum committitur inuito Domino rei sublatæ, vt *in l.*1. & ibi *Doctor. ff. de furt.* Præsumitur autem, quòd Prælatus res illas sibi esset concessurus, si valdè familiaris, ac singulariter dilectus subditus illi esset, *arg. tex. in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. possess.* Vel ratione bonæ illius vitæ præcedentis, ac subsequentis, *cap. cùm in iuuentute, de præsumpt. & Graff.d.c.*17. *num.*38. & 39.

147 Sextò limitatur, vt Regularis casum reseruatum non contrahat, si res aliquas monasterij auferat ad consulendum maximæ ipsius necessitati pro conseruatione indiuidui, Superiore præsertim requisito, & necessaria denegante: siquidem eo casu non dicitur furtum committere, cùm necessitatis tempore omnia sint communia, *c.discipulos de consecr. d.*5. & latè *Doctor. in c. si quis propter necessitatem famis, de furt.* Non enim furtum est percipere ab inuito sibi debitum, *cap. non sanè*, 14.*q.*5. Idem dicendum esse putat *Molf. d.c.*20. *num.*46. Si Regularis pro aliquo suo necessario vsu res monasterij accipiat; quoniam illa præsentanea necessitas tribuit ei licentiam. Quæ omnia vera putat quoad forum conscientiæ: nam in foro exteriori posset puniri, dum citra Superioris facultatem res illas subtrahit. Et ita testatur *Steph.Quaran. in sum.Bullar.ver. Casus reseruati, sub num. 6. §. ad sextum*, fuisse declaratum per Sacram Congregationem Cardinalium. Sed id verum arbitror, vbi non constaret de præsentanea illa necessitate, & de petita licentia, & non obtenta: aliàs secus, quoniam tunc sequeretur, quem puniri citra culpam.

Explicatio ad nonum casum.

148 NOnus casus est lapsus carnis, vt patet ex illis decreti verbis, *Lapsus carnis voluntarius, opere consumatus*. Ad cuius explicationem est adnot. quòd quamuis *Apostolus Paulus in Epist. ad Galat.c.*5. inter manifesta carnis opera non solùm enumeret fornicationem, immunditiam, impudicitiam, luxuriam; sed etiam Idolorum seruitutem, veneficicia, inimicitias, iras, rixas, dissentiones, sectas, inuidias, homicidia, ebrietates, commessiones, & his similia, quæ prædicit nobis, sicut prædixit; quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non consequentur; nihilominus, fornicationem voluit inter enumerata carnis opera primum locum sibi vendicare: eo quòd dicitur lapsus carnis, idest carnis ruina: sicut lapsum corporalem, atque adeò ruinam corporalem appellat eam *text. in c. Domino sancto*, 50.*dist.* Per fornicationem enim ruit caro, seù corpus non tantùm interius, cùm per illam eneruetur, ac debilitetur: verum etiam exterius fædando, ac deturpādo. Dicitur quoque fornicario lapsus: quoniam fornicarij ad instar eorum, qui in lubrico figentes vestigia in terram ruunt, in Infernum labuntur. Et si omnes, qui talia agunt, prædixit Apostolus, quod Regnum Dei non consequentur: quid dicendum erit quæso de Religiosis, qui in ruinam eiusmodi prolapsi reperiuntur. Hi namque non modo scandalum, ac derisio efficiuntur Populi, vt *in c.*2. *de purg.can. & c. presbyter, & c. si mala*, 11.*q.* 1. Sed etiam Deo abominabiles multo magis redduntur, quàm sæculares ita peccantes, vt in *c. ipsi Sacerdotes*, 1. *q.* 1. qui si Sacerdotes sint offendunt amplius, *c. Sacerdotes*, 49.*dist.*

149 Secundò est adnot. quòd eiusmodi casus dupliciter solet à Regularibus Superioribus reseruari. Primò simpliciter prout in Decreto continetur: secundò cum hac limitatione, vbi scilicet lapsus carnis consumatus est cum tertia persona. Cùm priori modo reseruatur nunquam incurritur, nisi tres concurrant cōditiones: nempè quòd casus sit lapsus carnis: quòd sit voluntarius: &

demum, quòd sit opere consumatus. Cùm verò posteriori modo Regulares Prælati casum prædictum sibi reseruant, vltra supradictas tres conditiones, exigitur etiam quarta, vt scilicet lapsus carnis sit opere consumatus cum tertia persona.

150 Quoad primam conditionem est adnot. quòd lapsus carnis licèt comprehēdat sollicitationem ad turpia, oscula, tactus, amplexus impudicos, & alia eiusmodi, etiam citra omnem seminis effusionem; atque ideò si per Capitulum Generale, aut Prouinciale iuxta formam dicti decreti, huic casui si super adderentur hæc verba, *Et quicquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat*. Tunc sub eo comprehenderentur omnia supradicta, vt habetur per *Prosperum de Augustino in addit. ad Steph. Quaran. in sum. Bullar. ver. Casus reseruati, num.* 10. Nihilominus per lapsum carnis hoc loco intelligitur omnis libidinis culpa cum seminis effusione, quocunq; modo prouocata in actu exteriori; de cuius speciebus larè tractat *D. Thom.* 22. *q.* 154. *Sayr. lib.* 8. *Clau. Reg. per totum*, *Graff. lib.* 3. *cas. reser. c.* 8. *& alij*. Vndè lapsus carnis non solùm comprehendit simplicem fornicationem, stuprum, tàm cum Virgine, quàm cum puero; sed etiam pollutionem simplicem, & multo magis bestialitatis crimen, sacrilegium cum monialibus, Clericis, & Religiosis, & incestum cum affinibus, aut consanguineis, *c. meretrices*, 32. *q.* 4.

151 Quoad secundam conditionem est adnot. quòd lapsus carnis dicitur voluntarius, quando est omninò volitus, ac deliberatus: siuè volitus sit in se, cùm quis directè fornicatur, polluitur, &c. siuè volitus sit in causa, vt cùm aliquid agit, ex quo ex sui natura sequitur lapsus carnis, vt sunt impudici tactus per se, aut per alium: quibus casibus si sequatur pollutio, quamuis non fuerit volita per se; nihilominus incurritur casus reseruatus, cùm sit volita in causa. Dicitur autem inuoluntarius eiusmodi lapsus carnis, quando non est omninò deliberatus, vt cùm semidormientes in pollutionem incidunt: semi ebrij nō habentes perfectum animi iudicium, ac cogitantes turpia inuoluntariè, & præter intentionem, vt dum, mediante studio oportet Religiosos vacare rebus eiusmodi ad ediscendos conscientiæ casus, &c. siquidem ad lethalem culpam cōtrahendam integrum iudicium exigitur, ac plena deliberatio vt *in c.* 1. *de delict. puer or.* Et propterea quāuis ad summum peccent venialiter; non tamen casum reseruatum incurrit: quia casus reseruatus per solam culpam mortalem contrahitur, vt aliàs diximus. Imò per lapsum carnis contingit aliquando non solùm aliquem non peccare; sed potius mereri. Vt si Confessarius, imposito sibi à Superiore audiendi confessiones, muneri satisfaciens inter audiendum carnalia peccata inuolūtariè polluatur, nam licèt delectationem sentiat per seminis effusionem; nihilominus non peccat; sed potius meretur Superiori obtemperando, vt habetur ex *Turrecr. in sum. d.* 6. *c.* 1. Dixi, vt im-
152 posito à Superiore, &c. quoniam si Confessarius voluntariè se exponens ad audiendas confessiones, expertus fuerit, vt plurimum pollutionem pati vt supra, quamuis inuoluntariam, debet ab audiendi confessiones munere abstineri, vt per *Nauar. in Man. c.* 16. *num.* 7. Dicitur quoque inuoluntarius lapsus carnis non tantùm in dormiente, vel semidormiente; verum etiam in eo, qui non est omninò expergefactus à somno; quoniam iste talis licèt cognoscat, & aduertat labi; nihilominus re vera non habet integrum animi iudicium, atque ideò ad summum non potest peccare plusquàm venialiter, vt habetur ex *Graff. in d. c.* 8. *num.* 31. *&* 32. Imò si dubitet pœnitens, an vigilans, vel potius dormiens in pollutionem fuerit lapsus, atque ideò, an integrum iudicium habuerit, si est timoratæ conscientiæ, & non solitus voluntariè pollui, præsumendum est, dormientem, & in integrum iudicium non habentem in pollutionem cecidisse: siquidem multoties id euenire solet illusione dæmonum, qui conantur eiusmodi personas scrupulis infestare, vt rectè inquit *Molfes. p.* 1. *sua sum. Theol. tract.* 7. *c.* 20. *num.* 103.

153 Quoad tertiam conditionem est adnot. quòd lapsus carnis tunc dicitur opere consumatus, quando per actionem externam perficitur per seminis effusionem: siuè per se id fiat, siuè per aliū, aut cum alia persona, intra vel extra vas, qui tunc grauior est propter participationem in alterius crimine, iuxta ea, quæ habentur ex *D. Tho.* 22. *q.* 154. *art.* 5. vbi etiam *Caiet. art.* 11. *dub.* 2. *Sayr. d. lib.* 8. *Clau. Reg. c.* 5. *num.* 6. *&* 7. *& Molfes. d. c.* 20. *num.* 99. 108. 109. *&* 111.

154 Ex hoc infertur primò, quòd si Religiosus proprijs manibus, aut alterius, vel per aliquem corporis motum in voluntariam pollutionem labatur, peccat mortaliter, & in casum reseruatum incidit, non secus ac si fornicationem cum muliere, stuprum cum virgine, aut puero, adulterium cum nupta, & incestum cum affine, & cōsanguinea committeret; quamuis in his omnibus grauior culpa committatur, iuxta maiorem criminum qnantitatem. Idem dicendum est de Religioso, qui inter æquitandum voluntariè turpia cogitans, & equi motu perfricatus semen effudit; quia per exteriorem actum in pollutionem voluntariè dicitur lapsus.

155 Secundò infertur, quòd in casum reseruatum Regularis non incidit, qui rem habens cum mare, aut fœmina, intra, vel extra vas, semen non effudit: eiusmodi enim carnis lapsus non est opere consumatus; quamuis lethalem culpam contraxerit, & struprum commiserit si virginem deflorauerit, aut puerum violando, vas eius contra naturam penetrauerit; atque ideò in foro exteriori tanquam stuprator, ac sodomita veniat puniendus, vt habetur ex *Iulio Claro in sua prax. crimin. ver. Sodomita, sub num.* 8. Idem dicendum est si cum bestijs rem habuerit animo perficiendi actum: nam si semen non effuderit, licèt scelus eiusmodi sit grauissimum, atque ideò grauiter veniat puniendus apud Deum, & homines; casum

tamen

tamen reseruatum non incurrit, cùm talis carnis lapsus opere non sit consumatus. Quod quidem verum est, siuè lapsum carnis opere non consumauit, quia pœnitentia ductus noluit: vel quia non potuit: siquidem casuum reseruatio cum sit odiosa, est strictè interpretanda, vt aliàs diximus, & habetur ex *Molf.* cum alijs, quos allegat in *d. c.20.nu.*107.

156 Tertiò infertur, quòd licèt Religiosus per oscula, tactus, per prolationem verborum ad turpia incitantium tẽtauerit ad pollutionem deuenire, & non potuerit, vel pœnitentia ductus noluerit, licèt deuenerit ad quandam humectationem; non tamen in casum reseruatum incidit; quoniam huiusmodi lapsus non est opere consumatus, vt rectè docet *Graff. lib.3. cas.reser.c.8.nu.*22. quem sequitur *Molf. loco cit. num.*105.

157 Quartò infertur, quòd etsi Religiosus ope alterius Religiosi lapsum carnis consumauerit per seminis effusionem, casum reseruatum contrahat; cooperans tamen in eiusdem casum non incidit: siquidem ex parte cooperantis non potest censeri lapsus carnis opere consumatus; cùm supponamus, cooperantem ipsum in pollutionem non fuisse lapsum; quamuis apud Deum parem culpam vterque contraxerit, iuxta ea, quæ habentur ex *Sayro* cum alijs, quos allegat, *lib.* 8. *Clau. Reg. c.*5. *sub num.*7. Est tamen verùm, quòd licèt id concedant *Molf. d.c.*20. *num.*111. & alij;

158 nihilominus cum Francisco Coriolano quoad casum reseruatum non distinguit in crimine sodomiæ opere consumato, inter agentem, ac patientem: siquidem vtrunque volunt in eum incidere: & mirantur de ignorantia eorum, qui patientem nolunt sub decreto comprehendi; sed tantùm agentem; cùm in hoc scelere agentes, & patientes pari pœna puniuntur, *l. si cum vir, C. de adulter. & Iul. Clar. in d.* §. *Sodomia*, *num*.4. Sed mihi re vera contrariam sententiam non videtur esse omninò despiciendam, cum rationes pro se probabiles habeat: nam qui passiuè concurrit ad actum sodomiticum citra omnem seminis effusionem ex parte ipsius, lapsus carnis licèt sit opere consumatus respectu agentis; non tamen talis dicitur respectu patientis. Confirmatur, quoniam aliàs Religiosus, qui alterius Religiosi genitalia perfricans eiusdem pollutionis causa fuit, casum reseruatum contraxisset: quod tamen negat ipse *Molfes.* & alij. Idem esset dicendum de illo Religioso, super cuius vterum accubens alter, semen voluntariè effunderet, cùm non possit assignari diuersitatis ratio.

Nec obstat, quòd in nefando scelere agentes, & patientes pari pœna puniuntur; quia vt sæpè diximus, in casuum reseruatione non fit extensio ex indemtitate pœnæ; sed in ea fit stricta interpretatio. Est tamen verum, quòd sententia *Coriol.* & aliorum videtur probabilis ex eo, quòd censura lata contra facientes includit etiam cooperantes, vt habetur ex *Suar. de censur. disp.*21. *sec.* 2. *num.*46. quoniam agens, & cooperans sunt vna simul causa moralis, iuxta ea, quæ habentur ex *Auila de censur. p.*7. *disp.*6. *sec.*3. *dub.*3. *num.*1. Sed hac ratione non obstante, adhuc opposita sententia nobis videtur probabilior: siquidem tunc agens, & cooperans sunt vna simul causa moralis, quando tàm agens, quàm cooperans concurrunt actiuè ad effectum, vt sunt plures simul furantes, homicidium committentes, &c. Vndè excommunicatio lata contra facientes, includit etiam cooperantes; cùm omnes concurrant actiuè simul in effectum; nam omnes dicuntur facere: at in casu de quo agitur, sodomita agens licèt ad eiusmodi scelus actiuè concurrat; sodomita tamen patiens cõcurrit tantùm passiuè; nimirum igitur si prior casum reseruatum incurrit: non autem posterior. Eadem ratione Religiosus, qui virilium perfricatione alterius Religiosi, illi seminis effusionem causauit, in casum reseruatum non incidit, vt supra diximus: quoniam is licèt actiuè se habeat ad perfricationem: passiuè tamen se habet ad lapsum carnis opere consumatum.

159 Circa tandem secundum reseruandi modum, quo solent vti Regulares Prælati, dum sibi reseruant lapsum carnis voluntarium, opere consumatum, sed cum tertia persona, est adnot. quòd quidam volunt, id esse intelligendum per corporum coniunctionem: & propterea *Graff. d. c.* 8. *num.*36. putat, quòd Superior si casum sibi reseruauerit supradicto modo, & Religiosus tangens, deosculans mulierem aliquam, aut puerum, vel super ipsorum vestes se perfricans, vel proprijs manibus super eosdem ad seminis effusionem lapsus fuerit, in casum reseruatum non incidit: quoniam nulla corporum intercessit coniunctio. Sed hæc sententia non placet *Molfes. loco citato, nu.*114. & alijs: quoniam actus satis dicitur opere consumatus cum tertia persona per effusionem seminis causatam ex osculis, & tactibus impudicis. Idem dicendum est de Religioso, qui rem agens cum muliere, aut puero, & membrum extrahens ex vasibus, foras seminauerit, nam licèt semen super terram fuderit: is tamen verè cũ tertia persona censetur in carnis lapsum profluisse: quoniam illa seminis effusio processit ex præcedenti coitu cum muliere, vel puero, vt habetur ex eodem *Molf. in d.c.*20. *num.*108. Non tamen arbitror, Religiosum incurrere casum reseruatum supradicto modo, si cum bestijs quocunque modo rem habuerit, & in pollutionẽ deuenerit: etenim reseruationem casus supponimus esse cum tertia persona: at bestia nunquam potest constituere personam, cùm id tantùm conueniat rationali creaturæ. Vndè Philosophi definientes personam, eam esse dicunt naturæ rationalis indiuiduam substantiam; ergò lapidis, arboris, vel irrationalis animalis non datur persona; sed vel Dei, vel Angeli, vel hominis persona dicitur. Quòd si bestia nullo modo dici potest persona; ergo Religiosus quocunque modo rem habeat cum ea per seminis effusionem non incurrit casũ reseruatum supra relato modo, quoniam censeri non potest cum tertia persona in carnis lapsum profluisse.

Illud

160 Illud denique circa rem hanc nolui silentio esse prætereundum, quod *Graff.* ait *in d.c.8.nu.33.* dum excusat ab incursu præsentis casus Religiosum, qui metu mortis fuit compulsus rem habere cum muliere, aut puero: quoniam non omninò voluntariè nefas illud dicitur commisisse; & casus intelligi debet in suo proprio significatu, cum casus reseruatio sit stricti iuris; atque ideò casus non expressus non includatur, vt ex *Graff. & Coriol.* notat *Molf.d.c.20.num.21.* at hoc loco reseruatur lapsus carnis voluntarius: ergò ad eum incurrendum exigitur, vt lapsus carnis sit omninò voluntarius. Vndè iste talis licèt peccet mortaliter; in casum reseruatum tamen non incidit: quam sententiam probabilem putat *Molf. ibidem num.110.* Sed re vera id mihi videtur valdè dubium; nam lapsus carnis eiusmodi est voluntarius simpliciter, inuoluntarius tantùm secundum quid: atque ideò sicut ab excommunicatione non excusatur committens scelus intrinsecè malum per excommunicationem prohibitum, non obstante metu mortis sibi concusso; quia si metu mortis corporalis non excusatur à morte animæ; tanto minus excusabitur à censura, quæ non dicitur mors animæ; sed pœna, vt latè habetur ex *Panorm. & alijs in c. sacris, de his, quæ vi met. cassa fiunt, Sanch. lib.9. de matr. disp.31. num.4. & 6.* cum alijs, quos retulimus *in nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, c.2.q.2. sub num.13.* Ita, ac eadem ratione dicendum videtur in casu nostro, vt Religiosus, qui metu mortis fuit compulsus rem habere cum muliere, aut puero, sicut non excusatur à morte animæ, atque ideò à lethali culpa; ita non excusatur à casus reseruatione; quæ se habet ad instar pœnæ medicinalis, sicut excommunicatio, *c.1. de sent. excommunicat. in 6.* An autem si cum Nouitio quis peccet, teneatur eiusmodi circumstantiam confiteri, vide *Graff. d.c.8. num.26.*

Explicatio ad decimum casum.

161 Decimus casus, quem reseruare sibi possunt Regulares Prælati vi supradicti Decreti Clem. VIII. est homicidium, aut vulneratio, seù grauis percussio, vt constat ex illis decreti verbis, *Occisio, aut vulneratio, seù grauis percussio cuiuscunque personæ.* Ad cuius rei explicationem est adnot. quòd cùm supradictæ tres actiones, nempè occisio, vulneratio, ac percussio, per disiunctiuas, seù alternatiuas dictiones separentur; hinc sequitur, quòd ad contrahendum supradictum casum reseruatum, satis est, vnam ex prædictis actionibus concurrere: siquidem in alternatiuis vnum sufficit adimpleri, vt *in c. in alternatiuis, de regul. iur. in 6.* Vndè Religiosus in casum reseruatum incidit, siuè tantùm occidat: siuè solùm vulneret: siuè denique grauiter percutiat.

162 Quoad primam actionem est adnot. primò, quòd licèt occisio non solùm conueniat homini, tàm actiuè, quàm passiuè, vt *in l. qui occidit, & l. si putator, ff. ad leg. Aquil.* Sed etiam cæteris animantibus, vt *in l.1.§. in bestijs, & §. cum arietes, ff. si quadr. pauper. fecis. dicat.* Hoc loco tamen occisio refertur ad hominem non solùm actiuè, verum etiam passiuè: siquidem vi decreti reseruatur occisio, vulneratio, seù percussio personæ: at persona, vt diximus supra, in explicatione præcedentis casus, denotat naturæ rationalis indiuiduæ substantiam; atque ideò cùm non lapidis, vel arboris, vel bruti; sed vel Dei, vel Angeli, vel hominis persona dicatur, & occisio, vulneratio, aut percussio non conueniat Deo, & Angelis; hinc fit, quòd supradictæ actiones non solùm actiuè, sed etiam passiuè referuntur ad rationalem creaturam ex anima, & corpore consistentem, & sic ad hominem, tàm occidentem, quàm occisum, vt *in c. quadam, §. per hoc autem ver. Nisi, de celebr. Missar.* Et cùm occidere hominem non solùm is dicatur, qui alterum hominem occidit; verùm etiam, qui se ipsum interficit, vt *in c. si non licet 23. q.5.* hinc etiam deducitur, quòd vulnerare, & percutere dicitur tam is, qui alterum, quàm qui se ipsum vulnerat, & percutit: & propterea Religiosus casum reseruatum incurrit, tàm si tertiam personã occidit, aut vulnerat, aut grauiter percutit, quàm si se ipsum vulneret, vel grauiter percutiat. Sic etiam cùm esse personam non solum viro indiuiduo conueniat; sed etiam fęminæ: eo quòd persona, vt diximus, est rationalis creaturæ indiuidua substantia, & esse rationalem substantiam conueniat tàm masculo, quàm fæminæ, ex hoc pariter sequitur; quòd Religiosus casum reseruatum contrahit, siuè masculum occidat, vulneret, aut percutiat, vt supra; siuè fæminam. Et cùm generaliter loquatur Decretum de persona, generaliter etiam intelligendum est de quacunque persona, siue fidelis sit, siuè infidelis: quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.1. §. generaliter, ff. de legat. præst.*

163 Secundò est adnot. quòd occisio regulariter iniuriam includit, vt *in l.3. ff. ad leg. Aquil.* Vndè licèt quilibet occisus, dicatur mortuus; non tamen è conuerso quilibet mortuus appellatur occisus, vt *in l. proinde, la 2. ff. eod.* siquidem mortuus quis dicitur propriè citra violentiam: at occisus cum violentia, siuè gladio, siuè fuste, vel alio telo, siuè manu, calce, capite, vel qualitercunque violenter interimatur, vt *in l. qua actione, §. occisum, ff. ad leg. Aquil. & Bart. in l.2. ff. ad Senatusc. Syllan. & in l. quod ait, ff. de adulter.* Item occisum dicimus, qui veneno necatur, vt *in l. eiusdem legis, §. adiectio, ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Est autem plus hominem veneno occidere, quam gladio interficere; quoniam venenatio habet proditionem cum homicidio coniunctam, *l.1. C. de Malef. & Metham. & Bal. conf.211. num.2. vol.4.* Nec obstat *tex. in l.1. §. occisorum, ff. ad Senatusc. Syllan.* Vbi occisorum appellatione non veniunt, qui veneno interempti fuerunt; quoniam *tex.* ille non probat, quòd veneno interemptus non sit occisus; sed quòd serui non tenentur de morte Domini veneno extincti, ac si per vim, aut cædem fuisset extin-

extinctus: siquidem primo casu auxilium non poterant præstare Domino; secus autem secundo casu; atque ideò secundum subiectam materiam inquit ille *text. Occisorum appellatione, eos contineri Labeo scribit, qui per vim, aut cædem sunt interfecti, vt puta, iugulatum, strangulatum, præcipitatum, vel saxo, vel fuste, vel lapide percussum, vel aliquo telo necatum. Quod si quis veneno, vel etiam quo alio, quod clam necare soleat interemptus sit, ad hoc Senatusconsultum vindicta mortis eius non pertinebit.* Est denique occidisse quidem vulgò dicitur, qui mortis causam quolibet modo præbuit, *l. si ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil.* atque ideò ait *Glosa* ibi, manibus, vel corpore, vel sine manibus, & sine corpore præbita aliter occisione mortis. Hoc idem habetur *in l. nihil interest, ff. ad leg. Cornel. de sicar.*

164 Ex quibus infertur primò, quòd cum occisio iniuriam includat, ac dolum, vt supra diximus, & patet ex *text. in l. 4. ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Si Religiosus dormiens, vel furiosus aliquem occidat, vulneret, aut grauiter percutiat, casum reseruatum non contrahit: imò nec irregularitatem incurrit; quoniam homicidium re vera non committit: furiosis enim, ac dormientibus homicidium non imputatur, cùm liberam voluntatem non habeant, nec iniuriam valeant inferre, vt *in c. vt itaque, c. aliquos; & c. si quis insaniens 15. q. 1.* Nec quælibet hominis occisio dicitur homicidium: siquidem malefactores auctoritate Principis occidentes non dicuntur homicidium committere, *c. qui percutit, 23. q. vlt.* Vndè Sancti Patres zelo iustitiæ occidendo merebantur, vt *in c. ea vindicta, 23. q. 4.* Sic etiam de Iudicibus, & alijs iustitiæ ministris dicendum est; quoniam cùm impius interficitur, Christus dilatatur, abominatio abolетur, *c. nec is qui, 15. q. 5.* Est igitur homicidium sola hominis occisio iniusta, iuxta

165 ea, quæ supra diximus. Idem iudicium est de Religioso, qui casu hominem interficit: is enim casum reseruatum non incurrit, cùm præter intentionem id egerit, nec lethalem culpam commiserit, vt *in d. c. nec is qui, 15. q. 1. c. Ioannes, & c. quidam, vt asseris, de homic. & l. si putator, ff. ad leg. Aquil.* Quod verum est si diligentiam adhibuit, & dabat operam rei licitæ: secus autem si debitam diligentiam non adhibuerit, licèt daret operam rei licitæ: vel dabat operam rei illicitæ; vt si Clericus venando sagittam mittat, ac hominem interimat: siquidem venatio cùm Clerico sit interdicta, *c. merito, 15. q. 1.* procul dubio casum reseruatum incurrit. Religiosus pa-

166 riter si ludens proiecit lapidem in aliquem hominem, qui volens vitare lapidis ictum, caput offendit in alium lapidem, & vulneratus interijt; quia dabat operam rei illicitæ, casum reseruatum contrahit: quod eò magis verum est, quòd citra sui culpam hominem illum non interimit: at qui per propriam culpam hominem occidit, non excusatur, cùm talis occisio iniuriam semper includit, *c. testamentum, 6. dist.* Est tamen verum, quòd probabilior in hac re nobis videtur *Graff.* sententia *lib. 3. cas. reser. c. 9. num. 24.* Cùm homicidium eiusmodi non sit voluntarium; quamuis illud committens daret operã rei illicitæ; atque ideò ait, quòd Religiosus ludens cum muliere prægnante libidinis causa, si sequatur abortus, licèt irregularis efficiatur, cùm rei illicitæ operam dederit; non tamen in casum reseruatum incidit. Idem dicendum esse inquit de Magistro Nouitiorum, qui puerum edocens excessit modum in eo corrigendo: & de Prælato, subditum

167 corrigente. Homicidium quòque non dicitur committere Religiosus, qui ad sui defensionem inuasorem interemit; quoniam vim vi repellere cùm sit de iure naturali, *l. vt vim, ff. de iust. & iure*; & iste talis per se primò intendat se defendere, quòd indè postea sequatur aggressoris occisio, id est per accidens: & propterea non tantùm in casum reseruatum non incidit; sed nec quidem irregularitatem contrahit, vt *in clem. si furiosus, de homic.* Quod quippè intelligendum est si moderamen inculpatæ tutelæ interueniat, iuxta ea, quæ notat *Alber. de Rosato in l. 1. C. vndè vi*, latè *Graff. d. c. 9. num. 19. & 20.*

168 Secundò infertur, quòd cùm occisus dicatur non modo qui telo, gladio, fuste, &c. interimitur; sed etiam qui veneno necatur, vt supra ostendimus, Religiosus si hominem aliquem venenauerit, casum reseruatum incurrit.

169 Tertiò infertur, quòd cùm occidisse dicatur, qui mortis causam quocunque modo præbuit, & vi decreti reseruetur occisio, vulneratio, &c. atq; ideò verba ipsius decreti respiciant factum; mandans, consulens fieri homicidium, aut illud non impediens cùm possit, casum reseruatum incurrit vt habetur ex *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 9. num. 17.* vbi id probat ex ijs, quæ docet *Panorm. in c. mulieres, num. 9. de sent. excom. Bart. in l. qui aliter, §. fin. ff. quod vi, aut clam, & in l. hæc verba, de adulter.* Dum volunt, quòd si statuto puniatur committens homicidium, si verba ipsius statuti dirigantur in personam, vt si dicat, si quis homicidium commiserit pœna capitis plectatur; tunc statutum non includit mandantem, consulentẽ, &c. Nisi mandatum sit factum seruo, filio, & alijs existentibus sub potestate mandantis. Si verò verba dirigantur ad factum, vt si pro homicidio pœna capitis imponatur; tunc statutum sub tali pœna includit non solùm per se homicidium committentes; verum etiam mandantes, non prohibentes, cùm possint, & debeant, auxilium præstantes, & consulentes. Ergò idem dicendum est in casu, de quo agitur, nam cùm verba decreti respiciant factum; non autem personam: eo quòd vi dicti decreti reseruatur occisio, vulneratio, &c. licèt regulariter sub casuum reseruatione non includantur mandantes, consulentes, &c. Sub hoc tamen casu huiusmodi personæ comprehenduntur. Hęc sententia tamen nobis videtur valdè dubia: nam cùm reseruatio casus sit stricti iuris, vt sæpè diximus, & vi huius decreti, reseruentur occisio, vulneratio, & percussio, non videtur sub eo comprehendi mandatum, consilium, &c. occidendi,

dendi, vulnerandi, ac percutiendi, *arg. text. in l. quicquid astringenda, ff. de verb. obligat.* & eo magis, quia casuum reseruatio est odiosa, & odia sunt restringenda, *c. odia de regul. iur. in 6.* & propterea verba illa decreti sunt intelligenda secundum propriam eorum significationem, non autem ficté, ac interpetratiué, quale est mandatum, consilium, & *c. vt in l. 1. §. deiecisse, ff. de ui, & vi arm.*

170 Est tamen verum, quòd mandatum de occidendo, vulnerando, &c. Si fiat à Prælato subditis, seruis, & alijs eiusmodi, tunc mandans fortè includeretur sub hoc casu, si casus reseruatio non fuerit facta ab ipso Prælato, sed ab ipsius Prælati Superiore, aut in Capitulo generali, vel Prouinciali, vt patet ex ijs, quæ tradita sunt per *Abbat. Panor. in d. c. mulieres, num. 9. de sent. excomm.* Siquidem id non dicitur propriè mandatum, sed iussus, seù præceptum iuxta ea, quæ adnotauimus *in dictis nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 11. q 12. num. 4.* Quæ actiones magis tribuuntur iubenti, ac præcipienti, quàm ei, cui præcipiuntur; cùm oporteat eum obedire saltem de facto, si nō de iure. Dixi *Mandans fortè*, Quia quòd nec iussus, nec præceptum includantur probabilius nobis videtur: quoniam aliàs ea, quæ diximus supra, & in materia censurarum non essent vera, cùm simpliciter, & citra vllam distinctionem ex communi Doctor. sententia ostendimus, excommunicationem latam contra facientes, nunquam includere mādantes, iubentes, ac præcipientes, nisi exprimantur, aut sint præsentes executioni mandati, iussus, vel præcepti, itaut sint cooperantes: & hanc opinionem tenet *Molf. d. c. 20. num. 120.*

171 Quoad secundam actionem est adnot. quòd percutere latius patet, quàm vulnerare: omnis enim qui vulnerat, percutit: sed non è contra; quoniam vulnerare est percutere cum aliqua corporis apertura: Hinc vulnus dicitur patens corporis apertura, ictu aliquo inflictu, vt colligitur ex *text. in l. Diuus, ff. ad l. Cornel. de sicar. & l. si seruus, §. inquit lex. ff. ad leg. Aquil.* Sic etiam vulnus, seù vulneratio dici potest, vbi alicui adeò os in capite fuit confractum, vt licèt in eo nulla appareat apertura; nihilominus Chirurgi opera capitis cutis necessariò venit incidēda; atque ideò caput ipsum aperiēdum ad contusionem huiusmodi curandam: etenim quemadmodum nihil interest, vtrum occidat quis, an mortis causam præbeat, vt *in l. nihil interest, ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Ita non videtur interesse, an quis vulneret, vel vulneris causam præbeat, vt ex *Alter.* nos diximus *lib. 2. de Bull. Cœnæ, can. 10. q. 2. sub num. 5.* At vbi nulla penitus adēst scissura, non vulneratio, sed percussio appellatur. Idem dicendum est si corporis apertura adeò leuis sit, vt gutta tantum sanguinis ex ea fluxerit; quoniā vulneris nomen non meretur: siquidem nō datur vulneratio citra sanguinis notabilem effusionem, vt rectè docet *Glosa in c. cùm illorum, vers. Effusionem sanguinis, de sent. excommun.* & nos latè adnotauimus *in nostris Comment. in Bull. Cœnæ, loco citato, num. 7.* Differt etiam vulneratio, seù vulnus ab vlco; quoniam vlcus dicitur morbus innatus; at vulnus dicitur illatum, *l. ob quæ, §. idem ait, ff. de edil. edic.*

172 Ex dictis igitur infertur primò, quòd si Religiosus pugno, fuste, gladio, vel quocunque alio instrumento aliquem percusserit cum sanguinis effusione, is propriè cùm dicatur vulnerare, in casum reseruatum incidit: quod quidem intelligendum ēst iuxta ea, quæ supra diximus de homicidio; nempè quòd vulneratio sit voluntaria: secus si causalis; etiam si Religiosus operam daret rei illicitæ. Idem dicendum est de Religioso, qui alicui adeò os confregerit in capite, vel in alia parte corporis, vt in eo licèt nulla appareat apertura; nihilominus oportet Medicum partem læsam instrumento artificiosè aperire ad extrahendam sauiem, & ad curandum vulnus, iuxta ea, quæ nos diximus *in d. nostris Commentar. d. can. 10.*

173 Secundò infertur, quòd si Religiosus vulnusculum in aliquem inferat, ex quo gutta tantùm sanguinis fluxerit, casum reseruatum non contrahit: quoniam is propriè non dicitur vulnerare; sicut leuis febricula non dicitur febris, *l. 1. §. proinde. ff. de edil edic.* Et statutum puniens vulnerantem, non comprehendit inferentem vulnusculum, vt habetur per *Bald. in l. fin. C. de edil. edic.* & alios apud *Graff. in d. c. 9. num. 6. & 7.*

174 Tertiò infertur, quòd si Religiosus per immoderatam quantitatem vini potentis datam alicui ad bibendum: aut propter cibos salitos, ac calidos eidem tributos ad comedendum, fuit ipsi innatum vlcus, à quo notabilis sanguinis, aut saniei quantitas effluxerit, reseruatum casum non contrahit; etiam si malitiosè id egerit ad dictum morbum videlicet causandum; quoniam vt supra adnotauimus vlcus differt à vulnere.

175 Quartò infertur, quòd si Religiosus pugnum det in alicuius naribus, à quibus notabilis sanguinis effusio processerit, is re vera si percussio ex aliqua circumstantia non iudicatur grauis, non incidit in casum reseruatum: siquidem è naribus facilè sanguis diffluí solet, & cutis non apparet extrinsecus incisa; atque ideò non potest dici propriè vulneratio.

176 Quoad tertiam actionem est adnot. quòd licèt percutere aliquando idem significet, quòd ferire, vt habetur ex *Vgual. in can. 11. Bull. Cœnæ num. 4. & Tol. ibidem propè finem*; Nihilominus cùm vi dicti decreti reseruetur non solùm vulneratio; sed etiam percussio, ob id vulneratio hoc loco differt à percussione; itaut percutere propriè idem significet, quod cedere, idest verberare, seù pulsare, vt *in c. cum Beatus, 45. d.* Imò si percutere propriè sumatur, latius patet, quàm verberare, aut pulsare: nam quouis modo quis lædatur, siuè manu, siuè virga, flagello, aut baculo, dicitur percussus. Non sic verberare, aut pulsare, quæ significant propriè flagello, aut fuste, vel baculo cædere; non autem pugno, nisi abusiuè, vt *in l. item, §. ait Prætor, ff. de iniur. & l. si ex plaga,*

plaga, §. *Tabernarius, ff. ad leg. Aquil.* Et quamuis prædicta verba quandoque confundantur, vt *in l. Prætor ait, prope finem, ver. Si cum seruum meum, ff. de iniur.* Si tamen strictè, ac propriè considerentur, verberare denotat aliquem cędere cum dolore: pulsare verò sine dolore, vt *in l. lex Cornelia, ff. eod. & l. si fine, §. fin. iuncta Glosa, ver. Verberatus, ff. rem rat. hab.* Ex dictis igitur patet, quòd percussio, vt differt à vulnere dicitur quælibet pulsatio, siuè cum liuore fiat: siuè citra liuorem. Est autem liuor, plumbeus quidam color, ex eo procedens, quòd in corpore, duro ictu illato, exiles venæ contusæ sanguinem ad externam cutem diffundunt: siuè cum dolore inferatur; siuè citra dolorem, vt diximus *in d. can. 10. Bull. Cœnæ, q. 2. num. 3.*

177 Est tamen verum, quòd nunquam percussio erit casus reseruatus, nisi sit grauis, vt patet ex illis decreti verbis, *Seù grauis percussio cuiuscunque personæ.* Vbi est adnot. quòd per grauem percussionem non intelligitur hoc loco quælibet percussio, quæ sit culpa lethalis: nam ob illam actionem, quæ lethalis non est nunquam incurritur casus reseruatus, vt sæpè diximus; sed grauis dicitur percussio, quæ mortifera quidem est, sed grauior aliqua alia mortifera, quę ipsius respectu & ad ipsum comparata potest dici leuis, vt in materia percussionis Clericorum iuxta *text. in c. si quis suadente diabolo, 17. q. 4.* notat *Nauar. in Man. cap. 27. num. 9.* Dicitur autem grauis, aut leuis percussio secundum circumstantiam loci, ac personæ; atque ideò percussio in vulgarem personam facta in occulto, pugno, palma, pedibus, baculo, lapide, aut digito, quæ nullam maculam, neque carnium sugillationem relinquit, neque abscindit membrum sine effractione dentium, sine auulsione multorum capillorum, citra effusionem notabilis quantitatis sanguinis, dicitur leuis. Hæc eadem percussio si fiat in Magistratum, Iudicem, Magistrum, Prælatum, Patrem, Patronum, Dominum, aut in alium in dignitate constitutum, erit grauis: imò eò erit grauior, si in loco publico, & coram nõnullis astantibus fuerit illata, vt colligitur ex extrauag. Perlectis, relata de verbo ad verbum à *Nauar. in Man. c. 27. sub nu. 91.* quæ quidem constitutio loquitur de percussione leui, graui, & enormi facta in Clericum iuxta *text. in d. c. si quis suadente diabolo,* & addit, quòd cùm conditio eiusmodi negotij non patiatur integram determinationem, remittendam esse, inquit Episcopi arbitrio, vel etiam Confessarij, qui habeat facultatem Episcopi, ait ibidem *Nauar. sub num. 92.* vbi etiam refert *Lap. alleg. 76.* concludentes esse percussionem leuem, colaphum, quem impegit Cappellanus quidam perpetuus Aretinæ Eccl. cuidam cànonico in eadem Ecclesia, citra sanguinis effusionem. Quæ quidem omnia possunt applicari casui nostro ad iudicandum, quando percussio facta à Religioso sit grauis, aut leuis, & quando incidat, vel non incidat in casum reseruatum. Pro qua re videantur quoq; *& Molf. in d. c. 20. n. 118. Steph. Quar.* & ad ipsum *Add. in sum. Bullar. ver. Casus reseruati, circa explicationem casus,* de quo agitur: & *Graff. lib. 3. cas. reser. c. 9. & Coriol. casu 10. §. sequitur secundus terminus,* cum alijs, quos allegant. Quibus adde, quòd licèt dicta constitutio, Perlectis, velit, quòd percussio in dubio declaretur grauis quoad contrahendam censuram Papalem; nihilominus quoad reseruationem præsentis casus, puto, percussionem in dubio esse declarandam leuem potius quàm grauem: quoniam casus quando est dubius nunquam præsumitur reseruatus, *arg. text. in l. commodissimè, ff. de liber. & posth. Graff. loco citato, c. 4. num. 40. & Coriol. apud Molf. d. c. 20. num. 21.*

178 Illud denique pro completa explicatione huius casus est animaduertendum, quod habetur ex *Molfes. loco citato, num. 118.* dicentem dictionem illam, *Seù*, positam inter dictiones vulneratio, & percussio, debere intelligi expositiuè, ita vt dum vi decreti reseruatur occisio, aut vulneratio, seù grauis percussio cuiuscunque personæ, per vulnerationem, & grauem percussionem sit intelligenda vna, & eadem actio; atque ideò videtur velle, hoc loco reseruari grauem percussionem, idest grauem vulnerationem, sicut id ipsum volunt *Viual. & Tol. supra relati,* atque ideò dictionem illam, *Seù*, sumendam esse expositiuè, iuxta ea quæ habentur ex *Panor. in c. bonæ memoriæ, il 1. num. 17. de postul. Præl.* Mihi autem eiusmodi explicatio non probatur: & propterea arbitror dictionem illam, *Seù*, debere sumi alternatiuè, seù ampliatiuè secundum propriam eiusdem naturam, de qua idem *Panor.* cum alijs ad ipsam *Add. in c. inter cæteras, num. 4. de rescr.* Etenim eodem modo citra omnem controuersiam sumitur dictio, *Aut*, quæ mediat inter dictionem, *Occisio*, & dictionem *Vulneratio*. Nec potest assignari diuersitatis ratio, cur vna dictio in supradicto decreto disiungat, & nõ alia. Vndè concludimus ad reseruationem dicti casus satis esse vulnerationem, siuè grauis sit, siuè leuis; dummodò sit culpa mortalis, & dici non possit vulnusculum cũ effusione vnius, vel alterius guttæ sanguinis, iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

Explicatio ad vndecimum, & vltimum casum.

VNdecimus, & vltimus casus, quem reseruare sibi possunt Regulares Superiores, est impedire, aut retardare, aut aperire litteras à Superioribus ad Inferiores, & ab Inferioribus ad Superiores datas, vt constat ex illis Decreti verbis, *Malitiosum impedimentum, aut tardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad Inferiores, & ab Inferioribus ad Superiores.*

179

180 Ad cuius rei explicationem est adnot. quòd dictio, *Aut*, licèt aliquando sumatur coniunctiuè, aliquando expositiuè, & multis alijs modis, de quibus *Alber. de Ros. & Ioan. Cal. in eorum Diction.* nihilominus secundum propriam suam naturam disiunctiuè, seù alternatiuè, vt *in l. ille, aut ille, ff. de legat. 3. & clem. 1. ver. Quæro etiam,* & ibi *Glosa, & Cardin. de concess. præben.* & ita hoc loco sumendam esse inquit *Graff. lib. 3. cas.*

reser. c. 10. num. 3. & alij citra omnem controuersiam: & propterea cùm mediet tàm inter dictionem illam, *Impedimentum*, ac dictionem *Retardatio*, quàm inter dictiones, *Retardatio, & apertio*, Et in alternatiuis altera pars sufficiat adimpleri, vt in *c. in alternatiuis, de regul. iur. in 6.* hinc sequitur, quòd ad contrahendum casum, de quo agitur, satis est si Religiosus vnam ex dictis actionibus cõmittat; nempè vel quòd impediat litteras à Superioribus ad Inferiores, & è contra: vel quòd ipsas retardet: vel denique, quòd easdem aperiat: nec exigitur, vt dictæ actiones omnes simul concurrant. Est tamen verum, quòd ad incurrendum, vt supra casum reseruatum prædictæ actiones malitiosè, idest scienter, ac data opera, appensatè, & animo nocendi fieri debent; aliàs casus reseruatus non incurritur, & id ob dictionem illam, *Malitiosum*, in decreto contentam.

181 Ex hoc sequitur, quòd si Religiosus per ignorantiam, inaduertentiam, simplicitate, obliuione, aut bona fide impediat, retardet, aut aperiat huiusmodi litteras, in casum reseruatum non incidit; quia mortaliter non peccat, & citra lethalem culpam casus reseruatus non incurritur, vt per *Graff. loco citato, nu. 2.* Imò ego arbitror, quòd Regularis etiam si per ignorantiam concomitãtem prædictas litteras impediret, retardaret, aut aperiret, atque ideò ob id lethalem culpam contraheret, ab eiusmodi casus reseruatione excusaretur. Est autem ignorantia concomitans, quæ concomitanter se habet ad actum voluntatis: & est de eo quod agitur, ita tamen, vt si sciretur adhuc fieret. Vt cùm quis volẽs occidere hostem, occidit eum, putans occidere ceruum, vt habetur ex *D. Thoma*, & in eum *Medina 1. 2. q. 6. art. 8.* Vndè ignorantia concomitans diceretur in casu nostro, vbi Religiosus putans aperire; impedire, seù retardare litteras alterius generis aperuit, impediuit, seù retardauit litteras, de quibus agitur in hoc casu: quas si sciuisset, adhuc aperuisset, &c. Vndè quamuis Religiosus eo casu mortaliter peccasset, non tamen reseruatum casum contrahit. Etenim ad cõtrahendum eiusmodi casum vi supradicti decreti exigitur, vt dictæ actiones malitiosè, ac scienter fiant, vt supra ostendimus, ob illam dictionem, *Malitiosum*, at qui ignorantiæ concomitante impedit, retardat, aut legit litteras, de quibus agitur, non scienter, nec malitiosè eas impedit, retardat, aut legit; sed ignoranter. Vndè meritò ait *D. Thom. loco citato*, quòd ignorantia, quæ concomitanter se habet ad actum voluntatis, facit non voluntarium; quia non potest dici actu volitum, quod ignotũ: ergò excusatur à prædicti casus reseruatione, vt latè nos declarauimus *in nostris Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 1. q. 38.* vbi ostendimus ignorantiam concomitantem excusare etiam à censuris Bullæ Cœnæ, ad quas contrahendas expostulatur scientia, & dolus. Hæc tamen, quæ diximus, tunc vera esse censemus quando ignorantia concomitans est inuincibilis; quoniam hæc minuit malitiam peccati, vt habetur ex *Sanch. lib. 1. Decal. c. 17. nu. 6.* Secus autem si crassa esset, vel affectata; quoniam tunc ignorantia ipsa non excusaret à præsentis casus reseruatione: eo quòd ignorantia prædicta esset ingens temeritas: & à censuris non excusaret, vt diximus *in dictis Commentar. loco citato, num. 9.*

182 Illud interea circa rem hanc est adnot. quod licèt actiones prædictæ factæ ex ignorantia concomitante crassa, & affectata nõ excusent à nostri casus reseruatione; nihilominus si fiant ex ignorantia consequenti, atque ideò crassa, aut affectata absolutè, non coniuncta cùm cõcomitante excusant à dicti casus reseruatione. Pro cuius rei explicatione est adnot. quòd licet ignorantia multipliciter sit, vt latè diximus *in dictis Commentar. lib. 1. c. 2. q. 5. sub num. 4.* Nihilominus quoad rem nostram attinet, ignorantia, siuè facti sit, siuè iuris, est duplex, antecedens scilicèt, & consequens. Antecedens dicitur ex *D. Thoma 1 2. q. 6. art. 8.* quæ antecedit actum voluntatis, & est causa volendi, atque ideò nõ est volita, & alio vocabulo dicitur inuincibilis, seù probabilis: vt cùm quis, diligentia adhibita nesciens aliquem transire per viam, proicit lapidem per fenestram, quo transeuntem interfecit. Consequens verò ignorantia appellatur illa, quæ consequitur actũ voluntatis, & per consequens est volita: & ista alio vocabulo dicitur vincibilis, & improbabilis; quoniam adhibita diligentia excludi potest, aut debet. Hæc autem ignorantia diuiditur in affectatam, & crassam, seù supinam. Ignorantia consequens affectata dicitur illa, quæ est directè volita, vt patet exemplum de eo, qui vt legem ignoret, ex proposito illam legere, aut audire recusat. Ignorantia denique consequens crassa, seù supina vocatur illa, quæ prouenit ex negligentia in sciendis ijs, quæ alioquin scire debet, estque directè volita: siquidem dicitur crassa, quoniam ex desidia prouenit: nam qui crassi, & pingues sunt, solent esse desides, ac pigri: appellatur pariter supina; quia qui sunt desides dicuntur veluti supini dormientes. Applicando igitur prædicta ad rem nostram, dico, quòd is dicitur impedire, retardare, seù aperire litteras, de quibus agitur, ex ignorantia crassa, cùm ex desidia adhibendi debitam diligentiam in cognoscendis dictis litteris, eas legit, impediuit, aut retardauit, existimans non esse litteras, quæ dantur à Superioribus ad Inferiores; vel è contra; sed alterius generis. Et si ex proposito noluit illas scire, iste talis censetur prædictas actiones facere ex ignorantia affectata.

183 His sic stantibus, probatur modo, quòd actiones prædictæ factæ ex ignorantia crassa non coniuncta cum comitante, excusent à casus nostri reseruatione: siquidem ad contrahendum eiusmodi casum vi dicti decreti probauimus exigi, vt actiones ipsæ malitiosè, ac scientes fiant: at quando ad contrahendam pœnam aliquam scientia, seù dolus exigitur, non sufficit lata culpa, vt est *text. in l. igitur, ver. Vel generaliter, ff. de liber. causa, l. si quis id quod, ver. Doli mali, ff. de iurisd. omn. iudic.*

indic. cum alijs allegatis, per *Sanch. lib.9. de matr. disp.32. num.36.* Atque ideò satis non est ignorãtia crassa, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia prouenit, vt *in c. quæsitum, de pœnit. & remis. & Sanch. loco citato*; Ergo actiones prædictæ, vt supra initæ ex ignorantia crassa excusant à nostri casus reseruatione, quamuis non excusent à lethali culpa. Confirmatur, quoniam ignorantia crassa excusat ab excommunicatione lata ob aliquem actum scientiam, vt supra requirentem, vt habetur ex *Sanch. loco relato, Suar. de censur. disp.4. sec.10. num.1.* & nos latè *in dictis nostris Commentar. ad Bull. Cœnæ lib.2. can.1. q.36.* Ergò excusat etiam à nostri casus reseruatione, cùm casus reseruatio sit stricti iuris; sicut

184 excommunicatio. Bene verum est, quòd id, quod diximus limitatur verum esse; nisi ignorantia esset adeo crassa, vt esset ingens temeritas: nã tunc ignorantia crassa non excusaret à nostri casus reseruatione; quoniam re vera tunc Religiosus diceretur in dolo esse, iuxta ea, quæ habentur ex eodem *Sanch. lib.2. Decal. c.10. nu.36.* vbi tractans de excommunicatione lata contra legentes libros hæreticorum, ait, quòd ignorãtia crassa non est ingens temeritas, nisi quando legens vehementem suspicionem habuit malitiæ libri. Quæ diximus de ignorantia crassa extendimus etiam ad ignorantiam affectatam; atque ideò Religiosus impediens, retardans, aut legens supradictas litteras ex ignorantia affectata non incidit in eiusmodi casum reseruatum: nam tàm ignorantia crassa, quàm affectata faciunt actum inuoluntarium secundum quid, in quantum præcedunt motum voluntatis ad aliquid agendum: & per ignorantiam affectatam, sicut per crassam re vera nõ dicitur Religiosus scienter impedire, retardare, &c. Vt patet ex ijs, quæ *in dictis Comment. in Bull. Cœnæ cumulauimus, lib.2. can.1. q.37.* His breuiter prælibatis, deuenio ad singularum actionum explicationem.

185 Quoad primam igitur actionem est adnot. quòd impedimentum ab impedire deriuatur: quod idem est, quod obstare, ne quid fiat, iuxta illud *Cicer. ad Attic. lib.8. Ne mecum coniungeres priusquam Cæsar tuum iter impediret.* Est autem impedire genus quoddã includens etiam inuadere; quod est impetu quodã aliquẽ agredi, seù in aliquem irruere, quo eum expoliet, interficiat, damnum, aut iniuriam eidem inferat. Vndè omnis qui inuadit, impedit; sed non è conuersò, omnis qui impedit, inuadit. Impedimentum autem litterarum, de quibus agitur, ne scilicèt deferantur à Superioribus ad Inferiores: & ab Inferioribus ad Superiores multipliciter contingere solet: dolo malo scilicèt, & bona fide, immediatè, & mediatè: directè, & indirectè. Dolo malo infertur impedimentum prædictum, cùm malitiosè, appensatè, scienter, & nocendi animo datur, vt supra diximus: bona fide verò quando iusta ex causa, ad euitandum scilicet damnum aliquod iniustum sibi, aut alteri inferendum ratione dictarum litterarum impedimentum tribuitur. Immediatè is impedit, qui per se suis manibus, aut per suos seruos, & alios sibi subditos eiusmodi litteras impedit, iuxta ea, quæ habentur ex *Panor. in c. mulieres, sub num. 9. de sent. excom.* mediatè verò, qui per alios, qui nullo modo sunt in potestate impedientis, *l.1. §. fecisse, ff. de eo, per quem fact. erit.* Directè denique impedimentum infertur, cùm quis simpliciter, & apertè, ne prædictæ litteræ deferantur, prohibet: siuè verbis fiat; nempè minis, contumelijs, rixis, confusionibus, & promissionibus: siuè facto, atque ideò tenendo, ligando eas deferentes, in carcere detinendo, &c. Indirectè verò, si iumentum adimatur: ne prædictæ litteræ deferantur ab Inferioribus ad Superiores, & è conuerso, si dolo corrumpi fiant, concremari, lacerari, surripi, &c. Religiosus igitur impediens litteras supradictas, ne deferantur à Superioribus ad Inferiores, & è conuerso, casum reseruatum incurrit.

186 Ampliatur primò hæc conclusio, vt Religiosus vt supra impediens reseruatum casum contrahat, quocunque modo impediat, ne dictæ litteræ deferantur, directè, vel indirectè; quoniam directum, & indirectum se habent sicut tacitum, & expressum; at taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cùm quid, ff. si cert. petat.*

187 Secundò ampliatur, vt Religiosus vt supra impediens in casum reseruatum incidat; etiam si litteras à Deferentibus non adimat. Siquidem vi nostri decreti reseruatur simpliciter impedimentum litterarum, nec expostulat earum delatarum ablationem; ergò nec nos expostulare debemus, *arg. tex. in l.1. §. generaliter, ff. de legat. præst. l. de pretio, ff. de public. in rem act.*

188 Tertiò ampliatur, vt non solùm Religiosus casum reseruatum contrahat, si facto impediat, ne supradictæ litteræ deferantur, vt supra; sed etiam si verbis, nempè minis, contumelijs, &c. quoniam is dicitur etiam formaliter, ac directè impedire. Est tamen verum, quòd si Religiosus, impedienti huiusmodi litteras, sit præsens, paratus ad opem ferendam, si opus fuerit, & nihil aliud agat, nec dicat, reseruationem nostri casus non contrahit; quoniam is re vera dicitur formaliter auxiliator, iuxta ea, quæ docet *Bart. in l. qui seruo, §. si duo, ff. de furt. & Vgol.* quem nos retulimus, & sequuti sumus *in nostris Comment. in Bull. Cœnæ, can.11. q.17. num.2.* at excommunicatio lata contra facientes, non includit mandantes, auxiliantes, &c. Nisi auxilium, & fauor talia sint, vt contineant cooperationem ad eandem actionem, vt habetur ex *Suar. de censur. disp.21. sec.2. num.66.* Vel nisi velimus in reseruatione huius casus idem iudicium ferre, quod habetur ex *Panor. in c. mulieres, num.9. de sent. excom. & Graff. lib.3. cas. reser. c.9. num.17. in fin.* Quorum sententiam nos reiecimus, in *explic. præcedentis casus, vers. Quoad primam actionem, in fine.*

189 Quartò ampliatur, vt Religiosus in casum reseruatum incidat, non solùm si impediat litteras proprij Superioris ad Inferiores; sed etiam cuius-

cuiuscunq; Superioris; etiam si Regularis non sit, atque ideò non suus: siquidem decretum generaliter loquitur de litteris à Superiore ad Inferiores, & è conuerso, nec distinguit; ergò generaliter est intelligendum, nec nos distinguere debemus; quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt supra ostendimus, *ampl. 2. in fine.*

190 Sic ampliata limitatur primò eadem cóclusio vt ita demum Religiosus impediens eiusmodi casum reseruatum incurrat, si ex tali impedimento nocumentum notabile inferatur proximo, etiã si illud eueniat citra lethalem intentionem, vt habetur ex *Addent. ad Steph. Quarant. in sum. Bullar. ver. Casus reseruati, in explic. nostri casus, sub num.* 12. Secus autem si nocumentum sit parui momenti; quia de minimis non curat Prætor, *l. quod si Ephesi, ff. de eo quod cer. loco.* Imò si Religiosus ipse per huiusmodi impedimentum lucrum aliquod assequatur, & ob tale lucrum impedimentum inferre voluit, præter lethalem culpam, furtum committit: secus si non animo lucrandi, sed iniuriam inferendi id faciat; quoniam tunc tenetur actione iniuriarum, per ea, quæ habentur ex *Bart. in l. qui tabulas, §. fin. ff. de furt. & Graff. d. c.* 10. *num.* 10.

191 Secundò limitatur, vt conclusio vera sit, vbi impedimentum dolosè infertur, vt supra diximus; secus autem si ad bonum finem, nempè ad præcauendum malum aliquod iniustè sibi, aut alteri probabiliter inferendum, vt per *Addent. ad Steph. Quaran. loco supra cit. vers. Non esset.*

192 Tertiò limitatur, vt illud impedimentum sit casus reseruatus, quo per Religiosum impediuntur litteræ continentes rem grauem, siuè res grauis sit ex sui natura; siuè ex animi passione, qua pars afficeretur, dum id contra eius voluntatem fieret: secus autem si rem leuem contineant; quoniam ad contrahendum eiusmodi casum exigitur, vt per supradictum impedimentum manifestè lethalis culpa committatur. Ita *Addent. ad Steph. Quar. vbi supra, sub num.* 12.

193 Quartò limitatur, vt Religiosus, vt supra impediens, tunc casum reseruatum contrahat, quãdo impedit litteras iã scriptas; secus autem scribendas: siquidem litteræ scribendæ sunt tantùm litteræ in potentia, & Decretum videtur loqui de litteris iam scriptis, cùm reseruetur impedimentum litterarum, & verba, casus reseruati, intelligi debeant strictè, vt ex *Molf.* & alijs apud ipsum *p. 1. sua sum. tract. 7. c. 20. num.* 21. Vndè si Religiosus impediat subditum scribere litteras ad suum Superiorem, aut Superiorem ad subditum, puto probabiliter eum non incidere in casum reseruatum; quoniam in rigore sermonis is non dicitur impedire litteras deferri ad Superiores; sed potius litteras scribi: secus autem si litteræ iam scriptæ sint, & adhuc conseruentur penès scribentem: nam tunc impediens deferri, casum contraheret; eo quòd verè diceretur impedire litteras, ne deferantur.

Quintò limitatur multis alijs modis, qui colligi possunt ex ijs, quæ dicemus infra explicantes tertiam actionem: & ex ijs, quæ superius dicta fuerunt, *vers. Ex quo infertur.*

194 Quo verò ad secundam actionem est adnot. quòd retardatio litterarum differt ab earum impedimento; quoniam impedimentum, ait *Graff. d. c.* 10. *nu.* 8. videtur esse perpetuum: vt cùm quis litteras ad se peruentas scienter retinet, &c. At retardatio litterarum dicitur fieri ad tempus, vt si Religiosus per tres, aut quatuor dies, aut per mensem, &c. litteras ipsas sibi retineret, & deindè restitueret, semper tamen ad incurrendum dictum casum reseruatum ex causa retardationis litterarum, exigitur dolus, scientia, &c. Quoniam dictio illa, *Malitiosum*, refertur ad omnes actiones in dicto decreto contentas: siquidem citra dolum non committitur grauis culpa, & vbi peccatum mortale non interuenit, non contrahitur casus reseruatio. Quæ diximus de prima actione, atque ideò de impedimento, extendi possunt proportionaliter ad hanc actionem, & sic ad retardationem.

195 Quoad tertiam actionem est adnot. quòd licèt aliqui velint, aperientes aliorum litteras, incidere in excommunicationem, & in crimen falsi; nihilominus in contrarium est veritas; quoniam eiusmodi excommunicatio in iure non reperitur expressa, vt habetur per *Cardinal in c. cùm olim 2. num. 10. de offic. Deleg.* Nec falsi pœna infligitur, nisi aperienti eiusmodi litteras, illasque Aduersario ostendenti, *arg. text. in l. 1. §. is qui deposita instrumenta, ff. de fals. Bart. in l. qui testamento, ff. eod. & Graff. in d. c. 10. sub num. 14. & 15.* Est tamen verum, quòd aperiens aliorum litteras, mortaliter peccat, & contenta in eis tenetur sub sigillo secreti contegere: siquidem reuelare secreta est crimen grauissimum, vt habetur ex *Sot. de rat. tegen. memb.* 3. *q.* 4. *concl.* 3. & *Graff. loco citato, num.* 9. & 10. At si Religiosus eiusmodi crimen committat in casum reseruatũ insuper incidit.

196 Ampliatur primò hæc conclusio, vt Religiosus casum reseruatum incurrat, non solùm si litteras aperiat proprij Superioris ad Inferiores, & è conuerso; sed etiam cuiuscunque Superioris, etiam si proprius non sit, atque ideò sæcularis: quoniam Decretum generaliter loquitur, & non distinguit, *arg. tex. in l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præst. l. cùm de pretio, ff. de publ. in rem act.*

197 Secundò ampliatur, vt Religiosus aperiens huiusmodi litteras, casum reseruatum contrahat, etiam si à deferentibus non adimat: siquidem vi dicti decreti reseruatur simpliciter litterarum apertio, nec earum ablationem expostulat; ergò nec nos expostulare debemus, *arg. text. in d. l. de pretio, ff. de public. in rem actione.*

198 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt vera sint, vbi dolosè, & cum norabili damno alterius eiusmodi litteræ aperiuntur, atque ideò quando lethalis culpa contrahitur, vt supra diximus de impedientibus: quoniam nunquam

casus

casus reseruatus incurritur; nisi lethalis culpa contrahatur, vt contra *Coriol.* cõtrarium sentientem probat *Molfes. p. 1. suæ sum. Theol. tract. 7. c. 20. num. 124.* Vndè ob eandem rationem idem *Molfes.* post *Adden. ad Steph. Quaran.* & alios à *num. 125. vsque ad fin.* Excusat ab huius casus reseruatione Religiosos litteras prædictas aperientes non animo nocendi alteri, nec si re ipsa sequatur damnum; sed ob curiositatem, iocum, ad euitandum damnum iniustum sibi, aut alteri inferendum: si inaduertenter aperiantur, si litteræ rem parui momenti contineant, & si aperiantur ab habentibus facultatem: nam his omnibus casibus aperientes eiusmodi litteras mortaliter non peccant.

199 Secundò limitatur, vt ita demum Religiosi aperientes prædictas litteras casum reseruatum contrahant, si illas apertas legant: quoniam litteræ non censentur apertæ ex sola sigilli, aut alterius ligaturæ incisione, aut apertura; nisi re ipsa legantur, iuxta ea, quæ habentur ex *Bart.* communiter recepto, *in l. si quis grani, §. qui tabulas, ff. ad Syllan.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molfes. loco citato, sub num. 129.* Dicitur autem legere scripturam aliquam non solùm qui eam per expressionem verborum ore prolatorum legit; sed etiam si nihil exprimens oculis tantùm eandem percurrat, vt est *tex. in l. 1. §. legi,* & ibi *Glosa, & alij, ff. de his, quæ testam. delent. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, q. 4. in fin. ff. de verb. oblig.* Ex quo infertur, quòd si Religiosus huiusmodi litteras aperiens legat, si eas nullo modo intelligat: & pœnitentia ductus statim claudat, & deferentibus tribuat, casum reseruatum non contrahit; quoniam is re vera non dicitur legisse: nam legere, & non intelligere est negligere: & si apertio litterarum reseruatur propter earum lectionem; multò magis reseruata censetur ob cognitionem, & propalationem in eisdem contentorum; ne scilicèt sciantur, aut publicentur. Vndè ratio prohibitionis non comprehendit casum, de quo agitur. Confirmatur ex his, quæ diximus post alios *in nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 1. q. 47.* vbi ostendimus, quòd legentes libros hæreticorum hæresim continentes, aut de Religione tractantes, non tamen illos intelligentes in excommunicationem dicti canon. non incidunt. Idem videtur dicendum de Religioso audiente legere dictas litteras, per ea, quæ cumulauimus *in dictis Commentar. ibidem, q. 48.* Sed contrariam sententiam puto non esse contemnendam per addita ad *d. q. 48. litt. A. in vltima impres. fol. 183.* Quod verum maximè puto, quando Religiosus per se prius litteras prædictas aperiat, & deindè illas tribuat alteri legendas vt audiat: quoniam tunc puto eum casum reseruatum contrahere, cùm eiusmodi delicto conueniant verba, & ratio finalis Decreti.

Quænam peccata reseruari valeant.
SEC. XII.

SVMMARIVM.

1 *De Iure reseruari possunt peccata, tùm externa, tùm interna.*

2 *Ecclesia non iudicat de internis, puniendo actus internos directè, licet habeat directam Iurisdictionem super illos in foro interno, & sacramentali.*

3 *Reseruari etiam possunt ne dum peccata externa, & interna mortalia, sed interna quoque venialia, maximè quæ periculum secum afferunt grauioris culpæ.*

4 *Simplex Sacerdos absoluere potest à venialibus citra approbationem aliquam, habetque Iurisdictionem ad id ex antiqua Ecclesiæ consuetudine.* Sed nunc prohibitum est per Decretum S. P. Innoc. XI.

5 *De facto peccata mortalia interna, ac etiam venialia, siuè externa, siuè interna sint, non reseruantur, nec expedit reseruari.*

6 *Absolutio hæresis purè mentalis, an sit reseruata Papæ.*

7 *Summus Pontifex nullum peccatum suo Tribunali reseruat, nisi propter excommunicationem annexam. Et si ipse, vel eius Pœnitentiarius aliquem absoluat à censura, poterit eumdem Confessarius absoluere à culpa, tali censura annexa.*

8 *Reseruari non possunt omnia mortalia collectiuè, & simul sumpta, nec Papa auferre potest Iurisdictionem Episcopis, ad absoluendum ab omnibus mortalibus.*

An possint Episcopus, & Papa denegare aliquibus Sacerdotibus, cum eos approbant iurisdictionem absoluendi à mortalibus.

9 *Reseruatio mortalium semper intelligitur de consumatis, non de incohatis. Et reseruatio incestus, non intelligitur reseruatus conatus ad incestum. An attentatio criminis reseruari possit.*

HAnc controuersiam disputamus, tàm de iure, quàm de facto, & de peccatis, & casibus tùm externis, tùm internis, venialibus, & mortalibus; & de his in specie, ac collectiuè. Atque adeò quærimus, an reseruari possint peccata non solùm externa, sed interna, venialia, ac mortalia, in specie, ac collectiuè. Vndè pro huius rei determinatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 DE iure reseruari possunt peccata non solùm externa, sed etiam interna. Hæc conclusio est *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. Caiet. 2. 2. q. 11. art. 3. Ledes. 2. 4. q. 8. art. 2. dub. 10. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 29. sec. 3. num. 3. Henriq. lib. 6. de pœnit. c. 14. num. 6. Sanch. lib. 2. moral. c. 8. num. 4. Conynch. disp. 8. dub. 11. Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 8. c. 1. num. 15. & 16.* & aliorum, quos refert, & sequitur *Laym. in summa Theol. lib. 5. tract. 6. c. 12. de sacr. pœnit.* Probatur ipsa conclusio ex eo, quòd omnis iurisdictio quoad forum internum quam habent Confessarij in absoluendis fidelibus ab eorum peccatis pendet à Superioribus, qui iurisdictionem eiusmodi tribuunt: ergò sicut

sicut Superiores possunt limitare iurisdictionem Confessarijs inferioribus quoad peccata externa; ita quoque possunt eandem limitare quoad peccata interna; atque adeò, attenta iuris dispositione, reseruari possunt non solùm peccata externa; verum etiam interna. Nec obstat si dicatur, quòd
2 Ecclesia non iudicat de internis; quoniam licèt Ecclesia non possit punire directè, ac immediatè pœnis externis actus purè internos; habet tamen in foro interno, ac sacramentali directam iurisdictionem super illos: & proindè tenetur peccator non modo externa, sed etiam interna peccata afferre ad huiusmodi forum, & Diuinum iudicium; atque ideò poterit Ecclesia hoc iudicium super hoc, aut illud peccatum huic Confessario, & non alteri committere, aut sibi reseruare.

3 Ampliatur hæc conclusio, vt reseruari possint non solùm peccata externa, & interna mortalia; sed etiam peccata, tàm externa, quàm interna venialia, absolutè loquendo; maximè illa, quæ periculum grauioris culpæ secum afferunt, vt habetur ex *Henriq. lib.6. de pœnit. c.14. num.6. Suar. tom.4. disp.29. sec.3. num.1. Fagund. loco cit. num.18.* & ex alijs. Rationem autem hanc esse volunt; quia venialia non possunt remitti per confessionem sacramentalem citra iurisdictionem Ecclesiæ: ergò Ecclesia potest hanc iurisdictionem circa aliqua venialia limitare Confessarijs, & sibi reseruare. Nec obstat si dicatur, quòd sim-
4 plex Sacerdos potest absoluere à venialibus sæcularibus citra approbationem aliquam, & iurisdictionem, atque adeò videtur dicendum, nec venialia interna, neque externa posse reseruari; quoniam respondetur, quòd licèt simplex Sacerdos absoluat à venialibus sæculares citra iurisdictionem sibi collatam à proprio Episcopo, seù Ordinario, & absque vlla approbatione; non tamen absoluit sine iurisdictione: quia iurisdictionem habet simplex Sacerdos absoluendi à venialibus ex antiqua Ecclesiæ consuetudine: siquidem consuetudine introductum est, vt simplex Sacerdos possit absoluere à venialibus, & à mortalibus aliàs confessis, vt supra declarauimus *sec.7. concl.6.* Non tamen possunt peccata venialia ita reseruari, vt teneatur quis ea confiteri, cùm venialia multis àlijs modis extra confessionem remitti, & condonari valeant; sed solùm proderit talis reseruatio, cùm quis velit per Sacramentum pœnitentiæ venialia sibi remitti, vt habetur ex eodem *Fagund. loco citato.* Verùm hæc iurisdictio antiquæ consuetudinis modo ablata est per Decretum S. P. Innoc. XI. quod habetur supra *Disp.3. sec.1. num.104. pagina 81.*

SECVNDA CONCLVSIO.

5 QVamuis peccata mortalia interna, ac etiam venialia, siuè externa sint, siuè interna de iure reseruari possint; de facto tamen non reseruantur, in vsu non est, neque expedit, vt reseruentur. Ita *Maior. in 4. d.17. q.5. propos.2. Barthol. Med. lib.1. instr. c.10. Henriq. de pœnit. lib.6. c.14. num.5. Suar. tom.4. disp.29. sec.3. Finell. de casib. reser. c.5. num.6. Graff. p.1. decis. lib.1. cap.13. num.71. Llamas p.1. meth. c.17. §.14. Sanch. lib.2. moral. c.8. num.4. Conynch. disp.8. dub.11. Laym. lib.5. suæ sum. tract.6. c.12. sub num.3. vers. Dico tertio, Layman. lib.5. suæ sum. tract.6. c.12. sub num.3. & Fagund. de præcept. Eccles. præcept.2. lib.8. c.1. num.17. & 18.* Qui eam rationem esse volunt; quòd internorum peccatorum reseruatio non ita necessaria est ad Ecclesiæ gubernationem cùm externa potissimum spectare debet. Imò venialium reseruatio est omninò inutilis, ac infructuosa, & absolutè loquendo, tùm quia possunt venialia multis alijs modis extra confessionem remitti: tùm quia licèt reseruentur, poterit pœnitens ea prætermittere, ac tacere in confessione citra culpam aliquam. Et idem dicendum esse de peccatis mortalibus aliàs confessis, probat *Suar. d. disp.29. sec.3 num.1. & Fagund. loco citato, sub*
6 *num.18. in fine.* Ex quibus patet non immeritò reprobari ab *Henriq. d.c.14. num.6. in addit. litt. F.* Opinionem illorum, qui existimant, absolutionem hæresis purè mentalis reseruatam esse Papæ: siquidem nulla hactenus peccata interna, nec quidem hæresis sunt reseruata Rom. Pontifici; atque ideò posse quemlibet pœnitentem à peccato hæresis internæ tutè absolui à quolibet Cõfessario approbato, dummodò hæresis interna nullo signo externo hæresis expressiuo fuerit manifestata, iuxta ea, quæ habentur ex *Azor. tom.1. Inst. moral. lib.8. c.9. q.10.* & alijs apud *Fagund. loco citato, num.17. circa fin.* vbi tamen testatur se audiuisse, hæresim mentalem fuisse reseruatam in Episcopatu Conimbricen. in constitutionibus illius.

7 Adde, quòd S. Pontifex ordinariè nullum peccatum suo tribunali reseruat, nisi propter annexam excommunicationem sibi reseruatam, vt habetur ex *Caiet. in sum. ver. Casus, Henriq. lib.6. c.14. num.1. Nauar. in Man. cap.27. num.261. Tol. lib.3. suæ sum. c.14. Laym. lib.5. sum. tract.6. c.12. num.2.* & ex alijs. Vndè Papa, vel eius Pœnitentiarius si aliquem absoluat à sola censura ipsi Papæ reseruata, inferior deindè Confessarius potest deindè absoluere à culpa tali censuræ annexa; vt per eundem *Henriq. ibidem, & Suar. tom.4. disp.29. sec.2. nu.7.* Sic etiam si quis culpam contraxerit in Bulla Cœnæ reseruatam, & ob iustam ignorantiam à censura Papæ reseruatæ tali culpæ annexæ fuerit excusatus, ab inferiori Confessario à culpa absolui potest. Ita *Henriq. ibidem, Conynch. disp.8. dub.11. num.82. & Laym. loco cit.* Vbi tamen ex his putat, non esse inferendum peccatum, v.g. hæresis, cui excommunicatio Papalis est annexa per se, & immediatè Papæ reseruatum non esse: si quidem Sacerdos inferior si bona fide, & inuincibili reseruationis ignorantia laborans absoluat, nihil efficit ex defectu potestatis, vt per *Suar.* vbi supra, *num.8. Conynch. d. dub.11. num.83. & Sanch. lib.2. moral. c.8. num.5. & Fagund. d.c.1. num.28.* qui aliam rationem quoque affert.

TER-

TERTIA CONCLVSIO.

8 Licèt reseruari possint omnia mortalia diuisim tùm externa, tùm etiam interna; non tamen possunt reseruari omnia mortalia collectiuè, & simul sumpta. Vndè sicut Papa non potest auferre iurisdictionem Episcopis ad absoluendum ab omnibus mortalibus; quoniam id esset contra rationem sui muneris, & contra vtilitatem pœnitentium, vt per *Suar. tom. 4. disp. 29. sec. 3. nu. 4.* ita etiam non potest Episcopus in propria Diœcesi reseruare sibi omnia peccata mortalia: eo magis, quia hæc diceretur potius totalis iurisdictionis negatio, quàm casuum reseruatio. Possunt tamen Episcopus, & Papa non dare aliquibus Sacerdotibus, cùm eos approbant, iurisdictionem absoluendi à mortalibus, cum hæc sit totalis iurisdictionis negatio, non autem reseruatio, vt rectè docet *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 8. cap. 1. num. 15. & 22.*

QVARTA CONCLVSIO.

9 Reseruatio peccatorum mortalium semper intelligitur facta de mortalibus consumatis, non autem de inchoatis, & non consumatis, vt habetur ex *Syl. ver. Casus, q. 5.* & ex alijs apud *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 12. sub num. 3. concl. 4.* Rationem autem hanc esse volunt, quia crimen non intelligitur, nisi sit consumatum, *c. hac autem, iuncta Glosa, de pœnit. d. 1.* Hinc si reseruetur incestus, pollutio extra vas cum consanguinea nō comprehenditur; sicut nec conatus ad incestum; quamuis attentatio criminis reseruari possit, vt inquit *Laym. loco citato.* Qui tamen casus de iure communi aut de consuetudine reseruati sint Episcopis, vide *Fagund. de præcept. Eccl. præcep. 2. lib. 8. c. 2. & Laym. d. c. 12. num. 4.*

An peccatorum reseruatio facta citra iustam causam licita sit, & valida.

SEC. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Insolita Episcoporum casuum reseruatio ad obseruantiam non obligat. Et quæ dicatur insolita.*

2 *Non valet reseruatio casuum, facta Parochis citra iustam, ac rationabilem causam, facta vero alijs etiam absque causa, valida est.*

3 *Casuum reseruatio sine causa quamuis illicita sit, est tamen valida.*

4 *Parochi, qui ob legitimam præscriptionem possunt sibi reseruare casus, citra causam, & pro mera eorum voluntate, illicitè, & nulliter reseruant, & num. 6.*

5 *Reseruationem sine causa esse illicitam, sed validam probatur.*

6 *Parochi illicitè, non tamen inualidè reseruant sibi casus sine causa.*

7 *Ad casuum reseruationem, vt licita sit, requiritur causa rationabilis, non tam vt valida sit.*

1 IN hac re quatuor extant opiniones. Nam prima sententia est *Henr. de pœn. lib. 6. c. 14. n. 13.* Dicentis non obligare ad sui obseruantiam insolitam Episcoporum casuum reseruationem: vocat autem insolitam illam, quæ fit absque causa, vt se explicat *in Commento ad marginem litt. P.* Hanc eandem sententiam docuit *Petr. Sot. de pœnit. lect. 4. q. 2. art. 5. ad 2. & Ledes. 2. 4. quæst. 8. art. 2.* Dum expresè inquit, nimiam Episcoporum reseruationem non esse validam. Fundamentum eorum illud est, quia non alia ratione nulla est casuum reseruatio in articulo mortis, nisi quia citra iustam causam fieret: ergò idem dicendum est in casu nostro quando insolita esset casuum reseruatio, cùm irrationabilis esset.

2 Secunda sententia est *Angeli, ac Fumi, in ver. Casus,* distinguentium inter Parochos parochiale beneficium habentes, & inter alios Sacerdotes Confessarios beneficium parochiale non habentes: & dicunt non valere reseruationem casuum factam Parochis citra iustam, ac rationabilem causam, & pro mera reseruantium voluntate: reseruationem verò factam alijs Confessarijs esse validam, etiam si absque vlla causa fieret. Rationem autem hanc esse volunt; quoniam Parochi habent oues proprias: Confessarij verò non Parochi proprias oues non habent: nimirum igitur si respectu Parochorum nō possit fieri reseruatio sine causa, cùm citra iustam causam non possint priuari sua iurisdictione in proprias oues: & respectu aliorum Confessariorum validè fiat, etiam absque causa.

3 Tertia sententia est *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 29. sec. 4. num. 8. Syl. ver. Confessor, 3. num. 5. in fine, Graff. lib. 1. decis. cap. 13. num. 77. Fagund. de precep. Eccles. præcep. 2. lib. 8. c. 1. num. 25. & Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 12. sub num. 4. q. 3.* Existimantium, quòd quamuis illicita sit casuum reseruatio sine causa, ac ex mera reseruantium voluntate; nihilominus est valida, atque ideò contra huiusmodi reseruationem absoluētes nihil agere.

4 Quarta sententia est eiusdem *Fagund. loco citato, num. 27.* qui licèt doceat tertiam opinionem esse veriorem, & probabiliorem; nihilominus eam limitat in Parochis, qui ob legitimam præscriptionem possunt casus sibi reseruare. Hos enim vult non posse reseruare sibi casus citra causam, & pro mera eorum voluntate, & si eos sine causa reseruent, non solùm illicitè; sed etiam nulliter sibi reseruant. Mouetur ex eo, quòd huiusmodi Parochi quando legitimè præscripserunt facultatem reseruandi sibi casus, præscripserunt quidem propter aliquam causam iustam, & rationabilem: & propterea non est extendenda vltra modos, & terminos ex causa rationabili præscriptos, cùm huiusmodi præscriptio odiosa sit ouibus; quia illis reddit difficiliorem vsum Sacramenti: extenderetur autem vltra illos, si de præscriptione, & consuetudine acquisita ob causam, voluissent acquirere nouum modum reseruandi absque causa, non citra scandala, ac dissentiones, quæ vt plurimum oriri solent ex insolita, ac irrationabili reseruatione inter Parochos, ac Parochianos. Confirmant suam sententiam ex præscriptione dispensationis votorum ex causa; quæ

quæ non potest validè fieri sine causa.

5 Ex præfatis sententijs tertia videtur vniuersaliter vera. Et quamuis *Suar. loco citato*, hanc ipsam dubitanter doceat; nihilominus inquit in hac re inclinandum esse in fauorem Episcoporũ. Quo reseruatio sine causa sit illicita, patet, quoniam omnis potestas à Christo Domino procedens, est ordinata: at potestas reseruandi peccata est à Christo Domino procedens; ergò est ordinata, ac Ecclesia relicta in ædificationem illius, non autem in destructionem animarum, vt in *Concil. Trid. sess.* 14. *c.* 7. non igitur erit licita reseruatio, si citra iustam, & rationabilem causam fiat. Confirmatur, quia omnis reseruatio per se est onerosa, & odiosa subditis, & Confessarijs, cùm subditis reddat difficiliorem vsum Sacramenti, & Confessarijs restringat eorum iurisdictionem: ergò vt reseruatio sit licita exigit causam iustam, ac rationabilem, alioquin illicita diceretur. Denique reseruatio est pœna inducta in odium delinquentis, ac in pœnam peccati, vt habetur ex *Molin. tom.* 1. *de iust. & iur. disp.* 92. *ver. Pœna*, *Sanch. lib.* 9. *de matr. disp.* 32. *nu.* 18. & alijs; ergò citra rationabilẽ causam licitè fieri non potest, aliàs daretur pęna citra aliquã causam. Quod autem reseruatio huiusmodi sit valida, probatur, quoniam sicut Rom. Pontifex supremus iurisdictionis collator Episcopis, ac alijs iurisdictionem amplam, ac restrictam, & limitatam potest ad sui libitum citra aliquam causam validè conferre, vt probat idem *Fagund. d. c.* 1. *nu.* 15. ita valdè verisimile est S. Pontificem Episcopis ita conferre iurisdictionem, vt eandem inferioribus communicare possint amplam, vel restrictam, pro vt ipsis expedire visum fuerit; Nec ex hoc sequitur, quod citra rationabilem causam, si fiat reseruatio, efficiatur inualida: nam potest ferri à Iudice iniusta sententia; quę tamen sit valida, donec à Superiore Iudice reuocetur: & re vera si reseruatio, de qua agitur nõ modo illicita, sed etiam inualida esset, grauior occasio schismatis oriri possit; siquidem facile opinari possent Confessarij, Episcopos, & alios Superiores in casuum reseruatione potestatis limites excessisse. Et quoniam hæc ratio maioris schismatis, ac dissentionis militat etiam in Curatis, qui ob legitimam præscriptionẽ possunt casus reseruare, si citra iustam causam casus sibi reseruent, idcircò probabiliter videtur dicendum

6 eos quoque in tali casu illicitè reseruare, non tamen inualidè: atque ideò tertiam sententiam esse veram non modo quoad reseruationem factam à Papa, ac ab Episcopis, sed etiam quoad reseruationem factam à Curatis, qui possunt casus sibi reseruare ob legitimam præscriptionem, & sic contra quartam sententiã. Nec valet argumentum de eo, qui præscripsit in dispensatione votorum ex causa, vt non possit validè in votis dispensare sine causa; quoniam dispar ratio militat in eo, qui præscripsit in dispensatione votorum; nam causa dispẽsandi in voto est de ratione dispensationis, atque ideò si dispensatio huiusmodi citra iustam causam fiat, dispensatus non est tutus in conscientia, vt latè probauimus *in Commentarijs nostris in Bull. Cœnæ*, *lib.* 2. *can.* 7. *q.* 37. *nu.* 4. At causa reseruationis casuum, non est de ratione reseruationis; aliàs nec Papa, nec Episcopi validè sibi casus reseruarent citra iustam causam, quod ab ipsomet *Fagund.* negatur.

7 Ad contraria primæ, & secundæ sententiæ patet responsio: siquidem ratio primæ sententiæ solùm probat requiri causam rationabilem in reseruatione casuum, vt sit licita, non tamen vt valida. Etenim S. Pontifex reseruando sibi aliquem casum in articulo mortis, quamuis rem illicitam ageret, nihilominus valida esset reseruatio, vt probat *Alph. de Leone p.* 2. *cas. consc. recoll.* 8. *num.* 5. *& q. seq.* latius dicemus. Est tamen verum, quòd inferiores S. P. nulliter reseruarent sibi casus in articulo mortis, etiam si per impossibile iusta daretur causa, & sic non ex defectu causæ, aliàs nec Papa posset reseruare in articulo mortis; sed quia per *Concil. Trid. inhibetur sess.* 14. *c.* 7. supra quod licèt sit Papa, non tamen sunt Papæ Inferiores. Ad rationem autẽ secundæ sententiæ eodem modo respondetur; quoniam ad summum tantùm probat esse huiusmodi reseruationem illicitam, cùm sit odiosa Parochis, eo quòd restringit eorum iurisdictionem sine causa: & est onerosa ouibus, cùm illis reddat vsum Sacramenti pœnitentiæ difficiliorem; non tamen probat esse nullam, vt inquit *Fagund. loco citato, sub num.* 24. *in fine*. Quæ quidem qualiter vera sint, *q. seq.* latius declarabimus.

An reseruatio alicuius casus etiam in articulo mortis validè fieri valeat.

S E C. XIII.

S V M M A R I V M.

1 *Sacerdotes omnes Iure diuino facultatem habent absoluendi constitutos in articulo mortis a quibuscumque casibus, & censuris quantumuis reseruatis.*

2 *Dupliciter potest hæc controuersia agitari.*

3 *Reseruatio duplex est personalis scilicet, & legalis.*

4 *In quo differat personalis reseruatio a legali.*

5 *In Ecclesia Dei est potestas reseruandi casus, & censuras etiam pro mortis articulo.*

6 *Hæc reseruatio pro articulo mortis nunquam expedit.*

6 *Episcopi, alijque Prælati, Papæ inferiores, casus, & censuras pro mortis articulo sibi reseruare non possunt.*

8 *Idque verum est, siuè de personali, siuè de legali agatur reseruatione.*

9 *Reseruatio hæc pro mortis articulo per Episcopos, aliosque Prælatos, Papa inferiores, nè dum illicita, sed etiam nulla, & inualida est.*

10 *Conclusio hæc non solum locum sibi vendicat in mortis articulo, sed etiam in mortis periculo.*

11 *Bannitus, qui potest impunè occidi, cum maneat in continuo periculo mortis, à quibuscunque casibus, & censuris quantumuis reseruatis, absolui potest.*

12 *Re-*

12 *Reseruari an possit casus in articulo, vel periculo mortis, sub reseruatione conditionata.*

13 *Solus Summus Pontifex potestatem habet reseruandi sibi casus, & censuras pro articulo, seù periculo mortis.*

14 *Romanus Pontifex si sibi reseruet casus, & censuras pro mortis articulo, reseruatione legali, illicita, & inualida probabiliter est talis reseruatio.*

15 *Principes absoluti, ac Ciuitates liberæ quamuis sint supra Iura positiua, & Summus Pontifex supra omnes leges sit; non tamen sunt supra Ius naturale, ac Diuinum.*

16 *Papa si sibi aliquos casus, vel censuras reseruet in articulo mortis reseruatione personali, causamque reseruationis exprimat, quæ manifestam continent iniquitatem, probabiliter dici potest illicitè, & inualidè reseruare.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Probatur, ex ijs, quæ habentur ex *Capreolo in 4.d.19. ad 4. contra concl.3. Palud. d.20. q.1. art.2. & can. in relec. de sacram. pœnit. p.5.* Dum volunt Sacerdotes omnes iure Diuino facultatem habere absoluendi cõstitutos in articulo mortis à quibuscunque casibus, & censuris quantumuis reseruatis. Siquidem ex perpetua Ecclesiæ traditione, cuius initium ignoratur, nulla vnquã reseruatio casuum, aut censurarum in tali articulo habita fuit, vt constat ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 7.* Si igitur de iure Diuino est sublata reseruatio casuum in articulo mortis; ergò si casuũ reseruatio fiat in illo articulo nulla dicitur, ac inualida, tanquam à non habente potestatem; cum iuri Diuino, ac naturali subijciantur omnes, etiam S. Pontifex, vt ostendimus *in nostris Comment. in Bull. Cœna Dom. lib.1. c.4. q.5. num.1.* Et ad fundandum ius Diuinum satis est totius Ecclesiæ consensus iuxta illud *D. Pauli 2. ad Thessal. c. 2. Tenete traditiones, quas didicistis, siue per sermones, siuè per Epistolam nostram.* Et nos adnotauimus in *d. Comment. lib.2. can.11. q.18. num.51. & 52.*

2 Pro determinatione huius difficultatis est annot. quòd controuersia huiusmodi potest disputari dupliciter. Primò, an in Ecclesia Dei sit potestas reseruandi casus, & censuras, etiam constitutis in articulo mortis: siuè sit apud Roman. Pontificem tantùm; siuè sit etiam apud Inferiores Rom. Pontifici. Secundò, an si de facto fiat talis reseruatio sit valida à quocunque efficiatur: vel tantùm illicita, non autem inualida.

3 Secundò est adnot. quòd reseruatio est duplex: personalis scilicèt, & legalis. Prior reseruatio respicit personam tantùm reseruantis, non autem dignitatem. Vt cùm Papa, vel Episcopus dicunt, Reseruamus, vel reseruo mihi tale, vel tale peccatum: vel dicant. In tali, vel tali peccato non absoluatur aliquis, nisi per nos. Idem dicendum est, si dicatur, à tali peccato non absoluatur aliquis, nisi de mandato nostro, vel ad mandatum nostrum, vel quoad vsque nobis placuerit, seù ad nostrum beneplacitum. Posterior autem reseruatio, & sic legalis dicitur illa, quæ per legem fit, aut per statutum synodale. Conueniunt inter se huiusmodi reseruationes, quia ambæ sunt pœnæ directæ ad puniendum peccatum delinquentis, & in illius odium, vt habetur ex *Ledes.2. 4. q. 8. art.2. dub.6. Mol. tom.1. de iustit. & iure, disp. 92. vers. Pœna, Sanch. lib.9. de matr disp.32. num. 18. Graff. lib.1. decis. aur. cap.13. num.60. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib.8. c.1. sub nu. 28.* Differunt tamen prædictæ reseruationes,

4 quòd personalis reseruatio extinguitur, extincta persona reseruantis: legalis verò nõ extinguitur, sed est perpetua, donec per aliam legem reuocetur, vt in *c. 1.* & ibi, *Doctor. de constit. in 6.* Vel donec alia publicetur, vt sunt casus, & censuræ, Bullæ Cœnæ, quorum, & quarum reseruatio durat quousque alia Bulla publicetur; & tamen est lata per viam legis, vt diffusè ostendimus *in nostris Comment. ad Bull. Cœnæ, lib.1 c.3. q.7.* Nos igitur agemus de vtraque reseruatione, tùm personali, tùm etiam legali, an fieri possit etiam constitutis in articulo, seù periculo mortis. His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

5 IN Ecclesia Dei est potestas reseruandi casus, & censuras, etiam pro articulo mortis. Hæc conclusio est *Sot. in 4. d.18. q.4. art.4. in ver. Distinguitur consequens. Henriq. de pœnit. lib. 3. c. 11. num.2. Suar. tom.4. disp.30. sec.3. asser.1. num. 3. Alph. de Leone p.2. cas. consc. recoll.8. num.3. & seq.* ac aliorum. Mouentur ex eo, quòd iurisdictio, quam habent Sacerdotes omnes absoluendi à quibuscunque casibus, & censuris constitutos in articulo mortis, est eisdem delegata ab Ecclesia, & ipsius pietati tribuitur, vt patet ex *Concil. Trid. sess.14. c.7.* in illis verbis, *Piè admodum, ne aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, &c.* Et latè *Ceuall. in suo speculo communium contra communes, q. 802. & Filliuc. tom.1. qq. moral. tract.7. nu.222.* Ergò in Ecclesia Dei est potestas reseruandi casus, & censuras etiam pro articulo mortis; siquidem ex reuocatione iurisdictionis cessat delegatio; quæ quidem iurisdictio potest reuocari ab ipsa Ecclesia, cum iurisdictio delegata reuocari possit à Delegante, vt in *c.2. de offic. Deleg.*

SECVNDA CONCLVSIO.

6 QVamuis in Ecclesia Dei sit potestas reseruandi casus, & censuras etiam pro articulo mortis; reseruatio tamen eiusmodi nunquam expedit. Prima pars conclusionis patet ex præcedenti conclusione. Secunda pars est communis, & probatur ex eo, quòd exponit periculo fidelem habentem casum reseruatum, aut censuram reseruatam pro articulo mortis, moriendi absque Sacramento pœnitentiæ, non sine dispendio salutis propriæ animæ, cùm Sacramentum pœnitentiæ facilè disponat ad recipiendam gratiam iustificantem, eo quòd ex attrito facit contritum, & attritio facilius haberi potest, quàm

contritio, quæ ad iustificationem requiritur in eo, qui conscientiam habens peccati mortalis, Sacramentum pœnitentiæ non suscipit. Vndè, ne aliquis pereat meritò fuit sublata casuum reseruatio pro articulo mortis, vt patet ex *Conc. Trid. d. cap. 7.* in illis verbis, *Veruntamen piè admodum ne aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei, &c.* Hæc conclusio vera est, siuè agatur de reseruatione personali, siuè legali, cùm in vtraque militet eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

TERTIA CONCLVSIO.

7 Episcopi, & alij Prælati inferiores Papæ non possunt sibi reseruare casus, & censuras pro articulo mortis, Hæc conclusio est *Henriq. Suar.* & aliorum, quos supra retulimus *in 1. concl.* Probatur ex communi consuetudine Ecclesiæ, cuius vigore talis reseruatio nunquam fieri consueuit, vt habetur ex *Concil. Trid. loco citato*, in illis verbis, *In eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, &c.* At vniuersalis consuetudo Ecclesię habet vim canonis, ac legis vniuersalis, quibus subijciuntur Episcopi, & alij Prælati Papæ inferiores, vt in *c. cùm desideres,* & ibi *Panor. num. 2. de sentent. excom. Innoc. in c. quod in dub. eod. tit.* & alij. Hinc Episcopus licèt non incidat in excommunicationem à se latam; communicando tamen cum excommunicato à se incidit in excommunicationem minorem, eo quòd excommunicatio minor, quam contrahit communicans cum excommunicato est lata à canone, cui subijcitur Episcopus, & alij Papæ inferiores, vt adnotauimus *in nostris Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 1. c. 1. q. 2. num. 37.*

8 Ampliatur hæc conclusio primò, vt vera sit, siuè agatur de reseruatione legali in tali articulo, siuè agatur de reseruatione personali: quia in vtroque casu militat ratio defectus potestatis: siquidem talis reseruatio cùm sit prohibita per consuetudinem vniuersalis Ecclesiæ, censetur prohibita per canones, seù per legem canonicã, supra quam non sunt Episcopi, nec alij Prælati Papæ inferiores, vt supra ostendimus.

9 Secundò ampliatur ipsa conclusio, vt reseruatio in articulo mortis per Episcopos, & alios Prælatos Papæ inferiores, non solùm sit illicita; sed etiam nulla, & inualida, tanquam facta contra legem prohibentem, vt in *l. non dubium, C. de legib. c. quæ contra, de regul. iur. in 6.* & nos adnotauimus *in nostris Commentar. ad extrau. B. Pij V. de censib. §. 4. q. 15. nu. 2.*

10 Tertiò ampliatur prædicta conclusio, vt locum sibi vendicet, nõ solùm in mortis articulo, verum etiam in mortis periculo: siquidem in vtroq; casu militat ratio, ne quis propter eiusmodi reseruationem pereat, de qua in *Concil. Trid. loco citato.* Confirmatur: nam mortis articulus, & mortis periculum in materia simili pro eodem accipiũtur vt in *c. eos, de sent. excom. in 6. & c. si quis suadente diabolo, 17. q. 5.* & nos declarauimus *in d. nostris Comment. ad Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 2. nu. 8. & seq.* latè *Alphon. de Leone d. recoll. 8. num. 11. & 12.* vbi in terminis nostræ conclusionis plures pro ea allegat, & declarat *nu. 10.* quis nam dicatur articulus mortis, & qualiter à periculo differat; sicut & nos declarauimus quoque in *d. Commentar. loco citato.* Ex quo infertur ex *Vgol. in tract. de offic. & potest. Episc. c. 15. §. 5. num. 9.* post *Nauar. cons. 24. de sent. excom.* Quòd Bannitus, qui potest impunè occidi, cùm maneat in continuo periculo mortis, potest absolui à quibuscunque casibus, & censuris quantumuis reseruatis: quod verum putat *Floron. de casib. reser. fauentiæ, p. 1. c. 4. §. 8. in fine*; nisi eiusmodi Bannitus habeat saluum conductum: & idem docet *Alph. de Leone d. recoll. 8. sub num. 13.* vbi etiam agit de condemnatis ad Triremes, & quoad eos refert priuilegium concessum Regularibus, & illud declarat, *num. 14.*

11 Sic ampliata limitatur, vt conclusio sit intelligenda de reseruatione simplici in articulo, seù periculo mortis; secus autem de conditionis reseruatione: nam potest Episcopus præcipere, ne tale crimen absoluatur in arriculo, seù periculo mortis, nisi præmissa satisfactione, restitutione, vel sub onere iterum confitendi, &c. Vt habetur ex *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 30. sec. 3. asser. 1. in fine, & Alph. de Leone d. recoll. 8. num. 6.*

QVARTA CONCLVSIO.

13 Solus S. Pontifex potestatem habet reseruandi casus, & censuras pro articulo, seù periculo mortis. Hæc conclusio est *Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 4. vers. Distinguitur consequens: Henr. &* aliorum. Probatur ex ijs, quæ adnotauimus supra *in 1. & 3. concl.* vbi ostendimus, hanc potestatem esse in Ecclesia Dei; & eam non habere Episcopos, & alios Prælatos Papæ inferiores: ergò solus Papa hanc iurisdictionem, seù potestatem habet.

QVINTA CONCLVSIO.

14 Rom. Pontifex si per impossibile reseruet sibi aliquos casus, vel censuras pro articulo mortis, reseruatione legali, atque ideò per viam legis, ac constitutionis, probabiliter dici potest, eiusmodi reseruationem nõ solùm esse illicitam; sed etiam nullam, atque inualidam. Quòd sit illicita, patet ex ijs, quæ diximus supra in *secunda concl.* Confirmatur, quia casuum reseruatio fieri debet ad ædificationem, non autem ad destructionem animarum, vt in *Concil. Trid. d. sess. 14. c. 7.* at reseruatio in articulo mortis cùm exponat fidelium animas periculo peremptionis, vt colligitur ex *Concil. Trid. loco citato*, procul dubio est illicita. Quòd autem sit etiam nulla, ac inualida, probatur ex eo, quòd omnis lex, aut consuetudo contra ius naturale, aut Diuinum est nulla, & inualida: non enim leges, nec consuetudines nuncupari possunt, quæ naturali, aut Diuinæ legi, vel consequentibus ex illis aduersantur; sed potius corruptelæ, & iniquitates, vt in *c. mala, c. frustra, & c. quo iure, 8. d. Felin. & alij in c. 1. de treg. & pac.* & latè *Doctor. in c. fin. de consuet.* Quod verum est, siuè agatur de legibus, & consuetudinibus ciuilibus, siuè canonicis; quoniam licèt Prin-

15 cipes absoluti, & Ciuitates liberæ sint supra iura posi-

positiua: & S. Pontifex sit supra omnes leges, Principes, & Potestates; non tamen sunt supra ius naturale, & Diuinum; siquidem iuri naturali, ac Diuino omnes subijciuntur, vt ostendimus *in nostris Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 2. cap. 7. q. 37. num. 3. & 4.* Sed lex reseruans casus, & censuras, pro articulo mortis, est contra ius naturale, Diuinum, aut saltem consequentia ex illis; ergò reseruatio eiusmodi facta per legem, seù ipsa reseruatio legalis in articulo mortis non solùm est illicita, sed etiam nulla, ac inualida. Maior patet ex dictis. Probatur minor ex communi omnium sententia, qui volunt, talem reseruationem esse errorem intolerabilem, atque ideò à Spiritu Sancto, cuius nomine Papa potestatem in ædificationem, non in destructionem accepit, non permitteretur id agere, vt habetur ex *Soto loco supra citato*. Omnes item volunt eiusmodi reseruationem non expedire, ac esse irrationabilem, & sic contra rectam rationem; at error intolerabilis, & quæ tendunt in destructionem animarum, sunt contra ius naturale, cum sint contra dictamen rationis, vt in *d. Comment.* adnotauimus *lib. 1. cap. 1. q. 2. num. 7. & 8.* Confirmatur ex *Concil. Trid. loco citato*, vbi colligitur eiusmodi reseruationem tendere in perniciem animarum, easdemque peremptionis discrimini exponere, vt patet ex illis verbis, *Ne quis pereat.* At periculo proximi nostri, ac Reip. iure Diuino, ac naturali tenemur occurrere, vt habetur ex *Diuo Thoma 22. q. 33. art. 7.* ergò multo magis prohibemur salutem eius periculo exponere, *arg. tex. in auth. multo magis, C. de Episc. & cler.* Denique probatur ipsa conclusio, quia de intrinseca ratione legis est, quòd pro bono publico feratur, vt probat *Suar. lib. 1. de legib. c. 7. & lib. 3. c. 17.* Ergò reseruatio supradicta casuum, & censurarum per viam legis, est nulla, ac inualida; quoniam adeò non censetur lata pro bono publico; vt omninò tendat in eiusdem detrimentum, cum exponat fidelium animas periculo perpetuæ mortis, vt colligitur ex *Conc. Trid. d. c. 7.*

SEXTA CONCLVSIO.

16 PApa si sibi reseruet aliquos casus, vel censuras in articulo mortis, reseruatione personali, & causam reseruationis exprimat, quæ manifestam côtineat iniquitatem, probabiliter dici potest, talem reseruationem non solùm dici illicitam, sed etiam nullam, ac inualidam. Probatur, quia reseruatio personalis fit ad modũ sententiæ, vt patet ex secundo notando; at sententia quæ manifestam continet iniquitatem, vt quia in ipsa sententia fuerit expressus error, est nulla, ac inualida, vt in *c. inter cæteras*, & ibi *Glos. in ver. manifestam*, & *alij Doctores de sent. & re ind.* Ergò reseruatio de qua agitur nulla dicitur & inualida. Dixi si causam exprimat, quæ manifestam côtineat iniquitatem: quia si causam exprimat fortè rationabilem, quamuis in se non veram, tunc talis reseruatio diceretur valida, quamuis iniusta, si non sit vera: eo quòd sententia quamuis sit iniqua; nihilominus si manifestam non contineat iniquitatem, est valida donec retractetur, vt in *d. inter cæteras*, & ibi *Glos. in ver. Euacuari*. Idem dicendum est si nulla causa in ipsa reseruationis sententia exprimatur: quoniam præsumendum est, quod ex rationabili causa Rom. Pontifex fuerit motus; cum in dubio præsumendum sit pro Iudice potius, qui tulit sententiam, quam contra Iudicem.

Qualiter Prælatus gerere se debeat circa absolutionem à casibus reseruatis.

SEC. XV.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus si expedire Iudicet subdito poscenti facultatem concedi confitendi casum reseruatum Sacerdoti quam ipse elegerit, vel Prælatus destinauerit, ex lege Charitatis tenetur concedere.*

2 *Libentius facultas huiusmodi concedenda est Confessario, quàm pœnitenti,*

3 *Habens peccata tùm reseruata, tùm non reseruata, si inferiorem adeat Confessarium, facultatem non habentem absoluendi à reseruatis, non potest ei non reseruata confiteri, & reseruata Superiori.*

4 *Reseruatio fit cum onere iterum confitendi Superiori peccata reseruata, confessa prius Superiori, & ab eodem remissa.*

6 *Habens peccata reseruata, & non reseruata, si Confessarium adeat inferiorem pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, aut Communionis, quæ omitti non possunt citra scandalum, aut infamiam, nec commodè adire possit Superiorem remanebit à non reseruatis directè absolutus, à reseruatis verò indirectè.*

6 *Pœnitens si casum reseruatum habens, primum Superiorem adeat satis conuenientèr Superior aget, si integram eius confessionem excipiat. Et quid si ob grauia negotia tempus non suppetat.*

7 *Pœnitens habens peccata reseruata, & non reseruata, si Superiorem adeat, non potest Superior reseruata tantum audire, & pro non reseruatis mittere pœnitentem ad inferiorem.*

8 *Pœnitens si habeat peccata reseruata, & non reseruata, & primo adeat Superiorem, qui facultatem habeat absoluendi ab omnibus, existente necessitate, aut graui causa ex parte Superioris, an possit Superior illum absoluere tantum à reseruatis auditis, & pro non reseruatis mittere illum ad inferiorem.*

9 *Subditus si confiteatur Superiori, & ab eo simpliciter absoluatur ab omnibus reseruatis, & censuris, manet pro omnibus liber à reseruatione, si de vno, aut altero peccato reseruato oblitus sit.*

10 *Proponuntur quatuor dubia discutienda.*

11 *Confessarius inferior an possit pœnitentem absoluere, qui peccata habet reseruata, & non reseruata, audita omnium confessione, cum onere confitendi Superiori tantum peccatum reseruatum pugnantes extant opiniones.*

12 *Verior est contraria sententia, absolutio namque*

de Iure Diuino integra debet esse, sicut & confessio.

13 *Confessarius inferior audire non potest tantum peccata non reseruata, & ab illis absoluere, & deinde pœnitentem remittere ad Superiorem.*

14 *Superior absoluens pœnitentem à reseruatis tantum citra legitimam, & vrgentem causam, sacrilegium committit, & inualidam absolutionem impertit, & num. seq.*

15 *Verior est sententia, qui licet hoc casu Superior peccet, & sacrilegium committat, pœnitens tamen si bona fide absolutionem accipiat validè Sacramentum pœnitentiæ suscipit.*

16 *Excommunicatus excommunicatione maiori, eius tamen inculpabiliter ignarus, aut oblitus, si pœnitentiæ Sacramentum suscipiat, validè suscipit; & confessionem non tenetur iterare.*

17 *Concurrentibus concurrendis ex parte pœnitentis, ac Iurisdictione ex parte Superioris, Sacramenti susceptio erit valida licet eo casu Superior peccet, & sacrilegium committat.*

18 *Superior in supradicto casu illicitè agit, sed non nulliter.*

19 *Stante bona fide pœnitentis, licitum est ei dimidiare confessionem.*

20 *Pœnitens si bona fide ad confessionem venerit, & inter non reseruata aliquod reseruatum confiteatur Sacerdoti inferiori, nesciens tale esse reseruatum, vel si sciuerit inculpabiliter existimet posse ab inferiore absolui, an non solum validè, sed etiam licitè possit absolui. Et num. seq.*

21 *Pœnitens hoc casu licèt validè suscipiat Sacramentum pœnitentiæ, Confessarius tamen lethaliter peccat.*

22 *Quando Superior ratione iusti impedimenti, & ex causa necessaria, & vrgenti pœnitentem reseruata, & non reseruata habentem auditis tantum reseruatis, pœnitens ipse tenetur Inferiori Confessario confiteri ne dum non reseruata, verum quoque reseruata.*

23 *Verior est sententia, quod non teneatur confiteri reseruata, à quibus ritè, ac rectè fuit per Superiorem absolutus.*

24 *Confessio an, & quando materialiter integra esse debeat.*

IN hac re duo faciemus. Primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones definiemus.

1 Circa primum dico primò, certum est apud omnes, quòd si Prælatus expedire iudicet, subdito poscenti facultatem impartiri confitendi casum reseruatum alteri Sacerdoti, quem vel ipse subditus elegerit, vel ipsemet Prælatus ei destinauerit, tunc ex charitatis lege huiusmodi facultatem eidem concedere tenetur. Ita *Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. vers. Circa tertium, Henriq. de pœnit. lib. 6. c. 15. num. 6. Suar. eod. tract. disp. 30. sec. 4. Conynch. q. 8. dub. 14. Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 12. num. 7.* & alij communiter. Rationem autem hanc esse volunt. Ne scilicet Sacramentum confessionis, quod in animarum salutem fuit institutum, cedat in earum perniciem, si peccatum reseruatum ob id in confessione reticeatur, non sine maxima Sacramenti irreuerentia, iuxta illud *D. Thomæ in 4. d. 17. q. 3. art. 3. quæstiun. 4. ad 6.* dicentis, *Qui sunt nimis soliciti, vt conscientias subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per consequens sibi ipsis.* Dixi, *Si Prælatus expedire iudicet subdito poscenti, aut communi bono, quod magis in hac re inspiciendum est;* Quoniam si magis expedire iudicet, vt casum reseruatum ipsemet audiat, eo quòd remedium efficacius adhibiturum se prudenter existimet, tunc licentia alteri confitendi neganda est, vt per *Doctores supra citatos.*

2 Est tamen verum, quòd facultas huiusmodi libentius concedenda est Confessario, qui pœnitentis nomine eam expostulat, & expedire referat, vt eiusdem status sufficienter conscius: potest enim Prælatus Confessario tuta conscientia credere, nisi graues in contrarium habeat præsumptiones, vt habetur ex *Laym. d. nu. 7. & Conynch. loco citato, nu. 111.* qui monent Confessarium in hac re debere magna vti prudentia, ne peccatum in specie prodat, si periculū esse videat prodendi personam pœnitentis: quòd si citra eiusmodi periculum peccatum in specie potest manifestare, & Prælatus eiusdem manifestationem exposcat, tunc tenetur illud ipsi explicare. Quibus adde, quæ supra latius adnotauimus *sec. 10. not. 7.*

3 Dico secundò certum esse habentem peccata, tùm reseruata, tùm etiam non reseruata, si adeat inferiorem Confessarium, non habentem facultatem absoluendi à reseruatis, non potest non reseruata tantùm eidem confiteri, & deindè reseruata Superiori, vt latè supra ostendimus *disp. 3. sec. 1. concl. 5. ampl. 3. vers. Ex hoc infertur primò:* Vndè non potest ab Inferiore absolui à non reseruatis, & à Superiore deindè à reseruatis: siquidem integritas tàm confessionis, quàm absolutionis est de iure Diuino: & vnum peccatum dimitti non potest sine alio: quo circa Inferior debet pœnitentem ad Superiorem mittere, vel ab ipso Superiore pro absolutione à reseruatis facultatem impetrare, vt post alios ibidem adnotauimus: quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 12. sub num. 9.*

4 Dico tertiò certum esse, quod cum fit reseruatio cum onere confitendi iterum Superiori peccata reseruata, confessa prius Inferiori, & ab eodem remissa, tunc pœnitens si primò adeat Confessarium inferiorem, potest absolui ab ipso inferiore, tàm à non reseruatis, quàm à reseruatis antequam coram Superiore compareat: siquidem non solùm generali lege; sed etiam speciali priuilegio, & particulari commissione potest concedi facultas inferioribus Sacerdotibus absoluendi à quibuscunque peccatis mortalibus, sub onere vt pœnitens remaneat obligatus peccata reseruata, vel etiam omnia mortalia confitendi deindè Superiori, vt latè ostendimus supra *d. disp. 3. sec. 1. concl. 4. limit. 2.* & latius *concl. 5. ampl. 3. vers.*

verſ. Primus caſus, vbi quoque explicauimus qualiter concluſio eiuſmodi non ſit contra *Conc. Trid.*

5 Dico quartò, certum eſſe habentem peccata reſeruata, & non reſeruata, ſi adeat Confeſſarium inferiorem pro implendo præcepto confeſſionis annuæ, aut communionis, aut pro celebranda Miſſa, ita vt hæc omnia, aut eorum alterum non poſſint omitti citra ſcādalum, aut infamiam, vel pro quacunque alia vrgenti neceſſitate, nec commodè poſſit adire Superiorem; tunc inferior Sacerdos poterit abſoluere pœnitentem, qui remanebit abſolutus directè à peccatis non reſeruatis: & indirectè à reſeruatis, nec id erit contra *Conc. Trid.* vt ſupra fuſius declarauimus *d. concl. 5. ampl. 3. verſ. Secundus caſus*, Quibus adde *Laym. d. cap. 12. num. 10. & 11.*

6 Dico quintò certum eſſe, quòd ſi pœnitens habens caſum reſeruatum primò Superiorem adeat, ſatis conuenienter aget ipſe Superior, ſi integram pœnitentis confeſſionem excipiat, & eum ſacramentaliter abſoluat. Quòd ſi ipſi ob alia grauia negotia tempus non ſuppetat, tunc præcipiat caſum reſeruatum ſibi aperiri ſub ſigillo ſecreti: & deindè ſacramentaliter peccatorem nō abſoluat, ſed tantùm reſeruationem, aut cenſuram tollat, ſatisfactionemq; iniungat; & ad inferiorem Confeſſarium mittat, qui integram illius confeſſionem tàm reſeruatorum, quàm non reſeruatorum audiat, & demum ſacramentalem abſolutionem eidem impendat. Imò ſatis eſt eo caſu, ſi Superior cenſuram caſui annexam auferat; quoniam tunc cenſetur ſublata quoque reſeruatio caſus: & ita communiter practicari Romæ teſtatur *Canus relec. de pœnit. p. 6. concl. 2. Duran. in 4. d. 17. q. 15.* & alij apud *Laym. in ſua ſum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 12. ſub num. 8.*

7 Dico ſextò, certum eſſe, quòd ſi pœnitens habens peccata reſeruata, & non reſeruata adeat primò Superiorem, qui facultatem habeat abſoluendi ab omnibus, tunc non poteſt Superior ipſe reſeruata tantùm peccata audire, & ab eiſdem abſoluere, & deindè remittere pœnitentem ad inferiorem Confeſſarium; qui eum à non reſeruatis abſoluat; id enim eſſet contra ius Diuinum, vt latè ſupra probauimus *d. diſp. 3. ſec. 1. concl. 5. ampl. 3. verſ. Secundò infertur.*

8 Dico ſeptimò certum eſſe, quòd ſi pœnitens habens peccata tùm reſeruata, tùm etiam non reſeruata, adeat primò Superiorem habentem facultatem abſoluendi ab omnibus, neceſſitas eſſet, ac grauis cauſa ex parte Superioris, tunc poſſet Superior abſoluere pœnitentem à reſeruatis dumtaxat auditis, & mittere illum ad inferiorem Cōfeſſarium abſoluendum à reliquis non reſeruatis, vt ſupra diffusè declarauimus *d. diſp. 3. ſec. 1. concl. 5. ampl. 3. verſ. Secundò infertur*. Vbi diximus etiam ad hanc neceſſitatem non ſufficere communem negotiorum multitudinem, quam Superiores Prælati habere ſolent. Quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib. 5. ſua ſum. tract. 6. c. 12. ſub num. 8. verſ. Cæterum.*

9 Dico octauò, certum eſſe, quòd quando ſubditus confitetur Superiori, & ab illo ſimpliciter abſoluitur ab omnibus reſeruatis, & ab omnibus excommunicationibus, ſi ſubditus ipſe per obliuionem inculpabilem omiſerit vnum, aut alterū peccatum reſeruatum, vel vnam, vel alteram excommunicationem reſeruatam, proculdubio manet liber ab illa reſeruatione, ſeù excommunicatione, ita vt valeat deindè à peccato reſeruato, ſeù excommunicatione oblitis abſolui à quocunque alio Confeſſario. Ita *Couar. in c. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 12. de ſent. excom. in 6. Suar. tom. 4. de pœnit. diſp. 3. ſec. 1. num. 15.* & alij apud *Fagund. de præcept. Eccleſ. præcep. 2. lib. 8. c. 3. num. 12.* Qui teſtatur hanc ſententiam eſſe communiſſimam, & idem dicendum eſſe ait, ſi confeſſio eodem modo facta fuerit Religioſo, vel Sacerdoti habenti priuilegium ad abſoluendum à reſeruatis. Rationem autem hanc eſſe volunt; quia abſoluēs tollit omnia peccata reſeruata formaliter, & hoc ipſum intēdit formaliter, vel virtute: ergò tollit reſeruationem eorum, quæ oblita ſunt ex obliuione inculpabili: ſecus ſi dolosè, id egerit. Quæquidem vera ſunt quoad forum internum dumtaxat; nam quoad forum externum ſi quis in foro externo abſoluatur ab aliqua excommunicatione, aut pluribus, tunc ſolùm remanet abſolutus ab illis, quas manifeſtauit, & non ab alijs, quarum fuit oblitus: etenim abſolutio excommunicationum pro foro externo non excedit petitionem, vt in *c. cùm pro cauſa, de ſent. excom. & Fagund. loco citato.*

10 Hæc adeò vera ſunt, vt longa diſcuſſione non egeant, difficultas igitur conſiſtit in ſequentibus dubijs. Primò, an Confeſſarius inferior pœnitentem, qui peccata reſeruata habet, & non reſeruata, abſoluere poſſit, audita omnium peccatorum confeſſione, cum onere, vt peccatum reſeruatum tantùm Superiori poſtea confiteatur, & ab ijs directè abſoluatur, etiam ſi reſeruatam excommunicationem habeat annexam, ac etiam ſi reſeruatio ſimpliciter facta ſit, & non cum onere adeundi Superiorem pro reſeruatis cōfeſſis, iuxta reſeruationē, de qua ſupra diximus dicto tertio. Secundò, an pœnitens habens peccata reſeruata, ac non reſeruata, ſi bona fide excipiat abſolutionem à reſeruatis tantùm à Superiore, qui citra legitimam, & vrgentem cauſam pro mera tantùm voluntate, ac libertate ſua abſoluit ipſum pœnitentem, & hæc audiat, & nolit audire non reſeruata, ipſe pœnitens remanet abſolutus, & Sacramentum pœnitentiæ ſit validum. Tertiò, an ſi pœnitens habens peccata reſeruata, & non reſeruata, bona fide excipiat abſolutionem ab inferiori Confeſſario à non reſeruatis tantùm extra caſum neceſſitatis, & abſque eo quòd reſeruatio facta ſit cum onere adeundi Superiorem pro reſeruatis, iuxta ea, quæ ſupra diximus dico tertio. Quartò, an Superior ratione iuſti impedimenti, & ex cauſa neceſſaria, pœnitentem habentem reſeruata, & non reſeruata abſoluat, auditis tantùm reſeruatis, pœnitens ipſe teneatur inferiori

Con-

Confessario confiteri, non modo peccata non reseruata; sed etiam reseruata pariter, à quibus fuit sacramentaliter absolutus à Superiore.

11 Circa primum dubium pugnantes extant opiniones: nam prima sententia est *Nauar. in c. consideret*, §. *cantus, num.* 13. *de pœnit. dist.* 5. *Ang. ver. Confessio* 5. *num.* 9. & aliorum, quos refert, & sequitur *Fagund. de precept. Eccles. præcept.* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *nu.* 13. qui pro eadem sententia citat etiam *Suar. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 31. *sec.* 2. *num.* 1. 4. & 6. & *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. Hæc enim sententia docet, quòd si habens reseruata primò adeat inferiorem Confessarium, quam Superiorem, tenetur confiteri ipsi inferiori omnia peccata tàm reseruata, quàm non reseruata, & inferior, auditis omnibus, solum eum potest absoluere à non reseruatis, & pro alijs reseruatis tenetur eum remittere ad Superiorem, à quo pro illis absoluatur. In eandem opinionem videtur inclinare *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 12. *sub nu.* 11. *vers. Dico tertio*, Dum ait, quòd quando pœnitens bona fide confitetur primò inferiori Confessario, putans non habere reseruata, vel existimans inferiorem illum habere facultatem absoluendi à reseruatis, tunc ne ægro animo discedat pœnitens citra absolutionē poterit ipse inferior eum absoluere cum onere, vt ad Superiorem se conferat pro reseruatis dumtaxat. Non tamen posset id Inferior, si pœnitens habeat casũ reseruatum excommunicationem annexam habentem: siquidem excommunicatio prohibet hominem à susceptione Sacramentorum; nisi pœnitens ipse inculpabiliter ignorans excommunicationem absoluatur. Hæc *Laym. loco citato*. Imò nō desunt, qui velint, posse pœnitentem si primò adeat inferiorem Confessarium, ei peccata reseruata non confiteri; sed satis est, si ea confiteatur deindè Superiori. Ita *Gandau. quodl.* 1. *q.* 29. & 30. & *Alens.* 9. *par. q.* 77. *num.* 5. *art.* 2. *alias q.* 18. *num.* 4. §. 2. Mouentur præfati Doctores ex communi praxi, & consuetudine Rom. Ecclesiæ. Vndè absolutio in casu nostri dubij directè cadit super non reseruata, etiamsi tantùm venialia sint; indirectè verò super reseruata.

12 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, quam docent *Riccard. in* 4. *d.* 17. *art.* 2. *q.* 8. *ad* 2. *Duran. ibidem, q.* 15. *Sot. d.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *Suar. tom.* 4. *de pœnit. disp.* 31. *sec.* 2. *sub num.* 4. *Vasq. q.* 91. *art.* 3. *dub.* 9. *sub num.* 11. & latius sub *dub.* 10. *nu.* 2. cum alijs apud eundem *Suar.* & alios, qui pro hac sententia allegant quoque *D. Thom. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiunc.* 2. *ad* 4. & nos ostendimus supra *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 5. *ampl.* 3. *vers. Ex hoc infertur*: & *vers. Primus casus*. Quamuis enim pœnitens omnia peccata tàm reseruata, quàm non reseruata confiteatur Cōfessario Inferiori, citra vrgentem causam nō potest Inferior absoluere pœnitentē à non reseruatis, & pro reseruatis eundem mittere ad Superiorem: siquidem de iure Diuino absolutio debet esse integra, sicut confessio, aliàs sequeretur posse remitti vnum peccatum sine alio, quod est falsum; vt in *c. maiores*, §. *sed adhuc, de Baptis.* Quoniam aliàs Sacramentum non conferret gratiam: nam pœnitens adhuc remaneret Dei inimicus: vel simul esset Dei amicus & inimicus, quod est incompossibile. Confirmatur ex *Concil. Trid. sess.* 14. *c.* 7. *circa finem*, ita se habente, *Sacerdotes cùm nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio absolutionis accedant*. Vndè si reseruatio non sit facta iuxta formam, de qua supra diximus in tertio dicto; vel non adsit vrgens necessitas, de qua supra in quarto dicto, Confessarius inferior non potest absoluere pœnitentem à non reseruatis, nec etiam à reseruatis, sed debet pœnitentem ad Superiorem mittere, vel ab eo facultatem absoluendi petere: siquidem ad integritatem sacramentalis confessionis pertinet, vt de omnibus peccatis mortalibus fiat coram legitimo Iudice; qualis ille tantùm est, qui potestatem habet de integra causa cognoscendi, vt absolutio ab eo ritè pronuncietur, vt rectè declarat *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 12. *sub num.* 9. & 10. & nos fusius declarauimus *d. disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 5. *ampl.* 3. *vers. Ex hoc infertur*; & *vers. Primus casus: ac vers. Secundus casus*. Vbi multo

13 minus ostendimus, non posse inferiorem Confessarium audire tantum peccata nō reseruata, & ab illis absoluere, & deindè remittere pœnitentem ad Superiorem, qui eundem absoluat à reseruatis dumtaxat: nam hoc casu non tantùm dimidiatur absolutio; sed etiam confessio, quarum integritas est de iure Diuino. Et multo minus hãc facultatem habet inferior, si peccatum reseruatum habet excommunicationem annexam per ea, quæ supra adnotauimus. Qualiter autem intelligenda sit sententia *Laym.* dicemus infra dubio tertio. Reliqua ad hanc rem pertinentia omninò vide supra *d. disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 5. *amp.* 3. *vers. Ex hoc infertur. vers. Primus casus*; & *vers. Secundus casus*.

14 Circa secundum dubium *Fagund. de pracept. Eccl. pracep. lib.* 8. *c.* 3. *num.* 16. inquit, quòd Superior eo casu absoluens pœnitentem citra legitimam, & vrgentem causam, non solùm sacrilegium committit; sed etiam inualidam absolutionem confert, quamuis eam ipse pœnitens bona fide suscipiat. Mouetur ex eo, quòd quamuis pœnitens sit dispositus, & bona fide suscipiat Sacramentum, ac formaliter confiteatur integrè, cùm per illum non stet, quominus omnia non confiteatur; tamen ex parte Superioris deest legitima causa, vt Sacramentum sit validum: siquidem licèt iurisdictionem habeat ad absoluendum à reseruatis; attamen iurisdictionem quoque habet ad absoluendum à non reseruatis: & de iure Diuino non minus est integritas confessionis, quàm integritas absolutionis: quapropter quemadmodum pœnitens, qui citra iustam causam dimidiat confessionem illam non facit validam; ita etiam Superior si sine causa dimidiat absolutionem, nō valebit talis absolutio: quia dimidiatio eiusmodi

non

non erit materialis, sed formalis. Præterea inquit, si non præcessisset reseruatio non posset Superior validè absque vlla causa quædam peccata grauiora audire, & absoluere ab illis, & alia omittere: ergò nec post talem reseruationem. Antecedens patet, quoniam id esset destruere institutionem Christi in hoc Sacramento, vt absolutio detur de omnibus peccatis: consequentia probatur, quia reseruatio non confert Superiori aliquod ius nouum; ergò nec modo post talem reseruationem poterit licitè, ac validè citra legitimam causam audire tantùm reseruata, & alia omittere. Denique sicut ex Christi institutione integra debet esse confessio omniũ peccatorum; ita etiam absolutio, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 5.* ergò citra legitimam causam non potest Superior reseruata tantùm audire, & ab illis absoluere pœnitentem, & alia remittere inferiori Confessario, alias ipse pœnitens nulliter, ac inualidè recipiet absolutionem, etiam si bona fide eam suscipiat.

15 His tamen non obstantibus oppositam sententiam puto veriorem, quam tenet *Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 31. sec. 1. num. 6. & sec. 2. num. 6.* Dicens, quòd licet Superior citra iustã causam pro mera sua voluntate audiens peccata tantùm reseruata, & ab illis absoluens, peccet, ac sacrilegium committat; nihilominus si pœnitens bona fide absolutionem accipiat credens inculpabiliter id fieri legitimè potuisse ab ipso Superiore, validè Sacramentum pœnitentiæ suscipit, & verè absoluitur ab omnibus peccatis, directè scilicèt à reseruatis, & indirectè à non reseruatis, cum onere tamen ea confitendi inferiori Confessario. Probatur, quoniam hoc casu supponimus pœnitentem esse dispositum, & paratum confiteri omnia peccata tàm reseruata, quàm non reseruata: vndè ex parte pœnitentis datur confessio formaliter integra, stante eius bona fide, & cum Superior habeat iurisdictionem super peccata reseruata, & non reseruata, eo casu omnia substantialia cõcurrunt ad valorem Sacramenti; siquidem confessio iam est integra formaliter ex parte pœnitentis, & ex parte absoluentis datur potestas absoluendi ab ipsis reseruatis: quod autem citra legitimam causam nolit audire Superior alia non reseruata, id illicitè agit, & sacrilegium committit contra reuerentiam Sacramenti; non autem inualidè. Hæc sententia videtur etiam *Nauar. in Man. cap. 9. num. 7. & Caiet. ver. Confessio cap. vlt.* Et probabilem existimat idem *Fagund. d. c. 3. sub num. 15. in fine.* Confirmatur eadem sententia ex

16 eo, quòd excommunicatus maiori excommunicatione, eius tamen inculpabiliter ignarus, aut oblitus, si Sacramentum pœnitentiæ suscipiat, validè suscipit, & confessionem non tenetur iterare; dummodò alia requisita ad confessionem concurrant; & id non alia ratione, nisi quia per excommunicationem nihil tollitur, quod sit de substantia Sacramenti: & ex parte suscipientis non interuenit aliud impedimentum, vt habetur ex *Nauar. in c. 1. §. cautus, nu. 23. & c. vlt. num. 38. & 45. de pœnit. d. 5. Couar. in c. Alma mater, p. 1. §. 6. num. 7.* & aliorum, & facit *tex. in c. Apostolicæ, de cler. excom. ministr.* Ergò idem dicendum est in casu nostro, cùm supponatur pœnitens bona fide, & benè dispositus ad confessionem, & omnia concurrant ex parte pœnitentis ad valorem Sacramenti, ac iurisdictio requisita ex parte Superioris absoluentis. Denique probatur ex congruitate; quia res, quæ culpa caret, non debet in damnum reuocari, *c. 2. de constit.* sed in casu de quo agitur pœnitens culpa caret, cùm bona fide, & rectè dispositus accedat ad confessionem, ac bona fide absolutionem suscipiat; ergò talis susceptio non debet illi in damnum verti; atque ideò non erit nulla, sed omninò valida.

17 Ad contraria facilè respondetur, & ad primum respondetur, quod cùm cætera concurrant ex parte pœnitentis, & iurisdictio ex parte Superioris, argumentum nihil aliud probat, nisi quòd Superior eo casu peccat, & sacrilegium cõmittit; non tamen Sacramenti susceptio erit inualida; sicut diximus de excommunicato inculpabiliter ignorante excommunicationem, & suscipiente pœnitentiæ Sacramentum. Dices ignorantia non excusat excommunicatum denunciatum à collatione Sacramenti pœnitentiæ quoad ipsius validitatem: ergò idem dicendum est de excommunicato suscipiente dictum Sacramentum. Sed contra, quia longè diuersa ratio est de ministro, ac suscipiente: quia quando Minister est excommunicatus est directè priuatus iurisdictione, & ideò absolutio ab ipso lata nulla dicitur ex defectu iurisdictionis: per excommunicationem autem pœnitentis minister non priuatur iurisdictione: & propterea si sine peccato accedat ad Sacramentum; cæteris concurrentibus validè illud suscipit. Et quamuis pœnitens in casu, de quo agitur dimidiet confessionem materialiter, id tamen facit ex probabili ignorantia, & bona fide, & propterea non sine iusta, & rationabili causa, stante iussu Superioris nolentis audire, nisi reseruata, & bona fide pœnitentis inculpabiliter existimantis, id fieri potuisse ab ipso Superiore.

18 Ad secundum argumentum eodem modo respondetur, nam eo casu probat, Superiorem sacrilegium tantùm committere, atque adeò illicitè, non autem nulliter agere, supposita bona fide pœnitentis dispositi ad confitendum illi omnia peccata.

19 Ad vltimum negatur consequentia, quia in casu, de quo agitur adest ex parte pœnitentis iuxta, ac legitima causa dimidiandi confessionem, stante ipsius bona fide, ac probabili ignorantia: quapropter confessio licèt non sit materialiter integra; potest tamen dici integra formaliter.

20 Circa tertium dubium *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 12. sub num. 11. vers. Dico tertiò,* inquit quod si pœnitens bona fide ad confessionem venerit, & inter peccata non reseruata fuerit confessus inferiori Sacerdoti aliquod peccatum

catum reseruatum, à quo Sacerdos ipse nō habeat facultatem absoluendi: & id vel quia pœnitens nesciuit, tale peccatum Superiori reseruatum esse: aut licèt sciuerit, inculpabiliter tamen existimauit, legitimè se ab inferiore Sacerdote absolui posse, cùm obligatione postea tempore oportuniore se præsentandi Prælato: tunc ipse *Laym.* arbitratur, plerumque absolutionem dari posse, dummodò pœnitens præter reseruatum, aliud peccatum absolutioni subijciat, & ideò putat, inferiorem Confessarium non modo validè; sed etiam licitè, & citra culpam posse conferre Sacramentum pœnitentiæ. Mouetur tùm ex eo, quod aliqualis necessitas vrget; nam pœnitens ægro animo discederet citra absolutionem, cùm ex sua parte rectè sit dispositus: tùm etiam; quia graues sunt Doctores, qui absolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reseruata habet, absoluere possit cum onere, vt ea sola Superiori postea confiteatur, & ab alijs directè absoluatur, vt habetur ex *Syl. ver. Confessio* 1. *num.* 20. *Tol. lib.* 3. *sum. cap.* 8. *num.* 3. & alij apud *Fagund. de precept. Eccl. precep.* 2. *lib.* 8. *c.* 3. *num.* 13.

21 Ego autem in hac re consequenter loquens ad ea, quæ supra adnotauimus, puto dicendum, quòd licèt pœnitens validè suscipiat Sacramentum pœnitentiæ; Confessarius tamen inferior lethaliter peccat, atque ideò illicitè Sacramentum confert. Patet conclusio quoad primam partem; quoniam stante bona fide pœnitentis, & iurisdictione Confessarij quoad peccata non reseruata, quæ supponimus pœnitentem confessum fuisse, concurrunt omnia requisita ad validitatem Sacramenti: Siquidem hoc casu supponimus confessionem esse non modo integram formaliter, sed etiam materialiter, & pœnitentem ipsum esse rectè dispositum: ac ex parte Cōfessarij adest iurisdictio super non reseruata: qua propter directè cadit absolutio super non reseruata, & indirectè super reseruata; cum onere adeundi Superiorem, à quo directè iterum absoluitur à reseruatis, iuxta ea, quæ habentur ex *Laym. d. c.* 12. *nu.* 10. Confirmatur ex his, quæ supra adnotauimus in resolutione præcedentis dubij. Probatur modo conclusio quoad secundam partem, quoniam inferior Confessarius, nisi expresè fiat reseruatio iuxta formam contentam supra in tertio dicto, nullam auctoritatem habet super non reseruatis, vt patet ex *Conc. Trid. sess.* 14. *c.* 5. à nobis superiùs relato: ergò non potest absoluere pœnitentem à non reseruatis, & remittere eum ad Superiorem, cui tempore opportuno se præsentet. Nec sufficiens causa absoluendi in casu, de quo agitur, est, ne pœnitens ægro animo non absolutus discedat, quia causa debet esse vrgens, & quæuis causa non est satis iuxta ea, quæ supra adnotauimus in quarto dicto, & *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 5. *ampl.* 3. *vers. Secundus casus*. Est tamen Sacramentum validum; quia cum supponamus pœnitentem cum reseruatis fuisse cōfessum etiam non reseruata super quibus non reseruatis ipse Confessarius iurisdictionem habebat, remanet ipse pœnitens absolutus, stante eiusdem bona fide non solùm directè à non reseruatis, sed etiam indirectè à reseruatis, cum onere adeundi Superiorem habentem facultatem absoluendi à reseruatis.

22 Circa denique quartum dubium pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Henr. lib.* 2. *de pœnit. c.* 12. *num.* 4. *in fine*, *Tolet. lib.* 3. *sua sum. cap.* 8. *num.* 3. *Caiet. ver. Absolutio. Rosel. ver. Confessor* 9. *d.* 5. §. 19. *Med.* 2. *p.* 4. *q.* 8. *art.* 2. *dub.* 2. & aliorum, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep.* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 6. & 8. Docentium partem affirmatiuam, atque adeò dicentium, quòd quando Superior ratione iusti impedimenti, & ex causa necessaria, & vrgenti absoluit pœnitentem habentem reseruata, & non reseruata, auditis tantùm reseruatis, pœnitens ipse tenetur inferiori Confessario confiteri non modo peccata non reseruata, verum etiam reseruata. Rationem autem hanc esse volunt, quia præceptum Diuinum obligat, vt confessio integra omnium peccatorum fiat vni Confessario, & non pluribus: at pœnitens si reseruata quoque non confiteretur inferiori Confessario, confessio dimidiaretur, & fieret pluribus. Confirmat *Fagund.* dictam sententiam ex eo quòd valdè probabilis est sententia eorum, qui volunt, absolutionem Superioris in casu, de quo agitur, esse tantùm ablationem reseruationis, ac proinde non tollere ipsam culpam; sed solum auferre reseruationem, seù excommunicationem, si fortè casui reseruato fuerit annexa: atque ideò quando quis prius absoluitur à Superiore, à reseruatis, & deindè ab omnibus per inferiorem Confessarium ex vtraque absolutione compleri vnicum tantùm Sacramentum; sicut ex vtraque confessione integratur vnica confessio, nec conferri gratiam, nisi in secunda absolutione.

23 His tamen non obstantibus oppositam sententiam arbitror esse de iure veriorem, quam tenet *Suar. tom.* 4. *de pœnit. sec.* 1. *num.* 10. quam probabilem quoq; putat idem *Fagund. loco citato*; licèt oppositam putet probabiliorem. Inquit enim *Suar.* quòd in casu nostro ritè, ac rectè à solis reseruatis fuit pœnitens absolutus à Superiore, & propterea non tenetur illa amplius confiteri, sed eum satisfacere integritati confessionis, si inferiori Confessario, illa tantùm peccata non reseruata fateatur, quæ Superiori non fuit confessus. Mouetur ea potissimū ratione; quia in omnibus alijs casibus, in quibus pœnitens, vel ex obliuione, vel ex causa vrgente dimidiat confessionem, pœnitens remanet absolutus sacramentaliter ab omnibus peccatis, etiam ab oblitis, & ex causa omissis: directè scilicet à confessis, ac indirectè ab omissis, seù oblitis: nec tenetur amplius confiteri omnia peccata; sed illa tantùm, quorum oblitus fuit, aut quæ ex graui causa reliquit: ergò idem dicendum est in casu nostro, cùm militet eadem ratio in vtroque casu, *arg. tex. in l. illud*,
24 *ff. ad leg. Aquil.* Nec obstat ratio in contrarium adducta, quoniam ita demum materialis confessio

fessio integra esse debet, quando non adest iusta causa dimidiandi confessionem, vt causam iustam, ac legitimam supponimus in casu nostro. Nec dum absoluitur pœnitens à reseruatis dumtaxat, tollitur reseruatio, vt *Fagund.* supponit, sed pœnitens ipse verè sacramentaliter absoluitur, cùm à Superiore, vt supra impedito absoluatur à reseruatis.

Quisnam per se, ac directè facultatem habeat absoluendi à reseruatis. SEC. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Facultas, seù iurisdictio directè absoluendi à reseruatis duplex est, Ordinaria scilicet, & delegata.*

2 *Qui peccata sibi reseruant, eorumque Superiores in foro interno, ac conscientia possunt ab eis per se, ac directè absoluere.*

3 *Archiepiscopi, & Patriarchæ quamuis Episcopis Superiores sint in dignitate, & ordine hierarchico, nequeunt tamen absoluere subditos Episcopi à reseruatis ipsi Episcopo, nisi in causa appellationis.*

4 *Episcopus quamuis inferior sit Rom. Pontifice potest tamen in foro conscientiæ a quibusdam casibus, & censuris, ipsi Rom. Pontifici reseruatis, aliquando absoluere, ac dispensare in quibusdam irregularitatibus: idque iure ordinario.*

5 *Multis modis dicitur delictum occultum, quod potest ab Episcopo absolui, licet reseruatum sit Papæ.*

6 *Romanus Pontifex si facultatem concedat absoluendi à reseruatis, censetur etiam facultatem concessisse absoluendi à censuris.*

7 *Episcopus concedendo omnes casus sibi reseruatos, non videtur concedere dispensationem votorum, & irregularitatum.*

8 *Quid si aliter constet de voluntate Episcopi.*

9 *Episcopus, vel Prælatus Religionis si alicui Sacerdoti concedat prius aliquem casum sibi reseruatum: addat deindè, & omnem meam potestatem, ac auctoritatem, omnia peccata reseruata concedere videtur.*

10 *Episcopus si Parocho suæ Diœcesis facultatem concedat generalem ad omnes subditos suæ Diœcesis, confessiones audiendas, concedere an videatur facultatem quoque super omnes casus sibi reseruatos.*

11 *Episcopus, aliusuè Prælatus si subdito concedat facultatem eligendi sibi Confessarium ex approbatis, talis Confessarius electus potestatem non habet in casibus reseruatis.*

12 *Episcopus nominatim excommunicatus non toleratus, suspensus, irregularis, vel interdictus, an valide possit dare licentiam alteri Sacerdoti, aliquem absoluendi sibi à reseruatis. Et num. seq.*

13 *Verior est sententia negatiua, cum hæc delegatio sit proprius actus Iurisdictionis.*

14 *Episcopus, vel Parochus si in vno loco sit excommunicatus vitandus puta in Gallia, deindè in Italiam ad suum Episcopatum, vel Parochiam se conferat, ibiq; communiter æstimetur idoneus, ac Iurisdictionem habens, an valide deleget alteri facultatem absoluendi suum subditum.*

15 *Episcopus, vel Parochus si nominatim non sit excommunicatus, vel publicus Clerici percussor, Iurisdictionem non amittit, sed eam retinet.*

16 *Facultas concessa Episcopis, aliquem absoluendi à casibus, & censuris occultis etiam Romano Pontifici reseruatis, reuocata non sit per Bullam Cœnæ, etiam quoad casum hæresis. Et num. seq.*

17 *Verior probatur sententia affirmatiua.*

18 *Ad derogandum Concilio Tridentino satis est clausula generalis (non obstantibus, &c.)*

19 *Episcopus num valeat absolutionem ab hæresi occulta alteri delegare.*

20 *Parochus, & quilibet alius Confessarius facultatem habens absoluendi à peccatis sui Episcopi reseruatis, pœnitentem alterius quoque Diœcesis absoluere potest, etiam à reseruatis in illa Diœcesi.*

21 *Parochus, aut Confessarius vnius Diœcesis, non habens potestatem circa reseruata, potest in ea absoluere pœnitentes alterius Diœcesis à peccatis ibidem reseruatis, dummodo reseruata quoque non sint in Diœcesi absoluentis.*

22 *Religiosus, qui crimen commisit reseruatum in vno Monasterio, quod in alio non est reseruatum, conferatque se ad illud Monasterium ita, vt domicilium mutet, & nouum acquirat Superiorem, à quocunque Confessario absolui potest, quamuis Iurisdictionem in casus reseruatos non habeat.*

23 *Parochianus vnius Diœcesis, si in aliena Diœcesi versetur, ibique peccata reseruata committat, à quocunque Confessario approbato absolui potest, etiam non habente facultatem circa reseruata.*

24 *Religiosi Mendicantes virtute suorum priuilegiorum, si ad alium Monasterium proficiscantur mox regressuri ad proprium Monasterium, in quo crimen reseruatum commiserunt, absolui possunt à Superiore illius Monasterij, siuè ab alio de eius licentia.*

An id extendatur ad participantes Mendicantium priuilegia.

25 *Malè, & nulliter Superiores præcipiunt, ne subditi, habentes huiusmodi priuilegia, & aliud Monasterium adeuntes, mox reuersuri, à reseruatis Superioribus ipsis absoluantur. Et quare.*

1 PRO determinatione huius difficultatis est adnot. quòd facultas, seù iurisdictio absoluendi directè à reseruatis est duplex: ordinaria scilicèt, & delegata. Prior est, quam quis habet ex vi muneris, vt Rom. Pontifex, Episcopi, & alij Prælati ordinariam habentes iurisdictionem. Delegata verò iurisdictio ad absoluendum à reseruatis illa dicitur, quam quis consequitur per delegatam facultatem, seù licentiam datam, vel Sacerdotibus ad absoluendum directè à reser-

uatis: vel per licentiam tributam pœnitenti ad eligendum Confessarium, qui eum absoluere valeat. De vtraque igitur iurisdictione hoc loco agemus.

2 Secundò est adnot. certum esse, quòd illi, qui peccata sibi reseruant, aut eorum Superiores in iurisdictione fori interni, ac conscientiæ, possunt per se, ac directè absoluere à reseruatis. Vndè Rom. Pontifex non solùm potest absoluere casus, & censuras sibi reseruatas; sed etiam illos casus, ac illas censuras, quos, & quas Episcopi sibi reseruant, cùm in iurisdictione cunctis sit Superior: & iurisdictio Episcopalis sit à Papali iurisdictione dependens. Sic etiam Episcopi possunt per se, ac directè absoluere nõ modò à censuris, ac peccatis, quæ sibi reseruant; verum etiam quæ sibi reseruant Curati vi alicuius priuilegij, aut consuetudinis, cùm hæc iurisdictio curatorum pendeat à iurisdictione Episcoporum, vt habetur ex *Henriq. lib. 6. de pœnit. c. 14 num. 9. Nauar. in Man. c. 7. num. 263. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 30. sec. 1. num. 1. & Fagund. de præcept. Eccl. præcep. 2. lib. 8. c. 8. sub num. 2.* Qui eam esse rationem ait, quòd qui in iurisdictione Superior est ipso reseruante habet respectu illius supremam, & vniuersalem iurisdictionem se extendentem ad omnia, ad quæ se extendebat iurisdictio Inferioris reseruantis.

3 Dixi in iurisdictione fori interni, & conscientiæ; quoniam satis non est, quòd in dignitate, ac ordine Hierarchico Superiores sint, vt sunt omnes Archiepiscopi, & Patriarchæ respectu Episcoporum: siquidem Archiepiscopi non possunt absoluere à casibus reseruatis Episcopo subditos Episcopi sui suffraganei, nisi in causa appellationis, vel dum actu Prouinciam visitant, & in ipso actu visitationis: his enim casibus possunt Archiepiscopi de iure absoluere à casibus, & censuris reseruatis ab eorum suffraganeis Episcopis, vt habetur ex *Henriq. loco citato, Suar. d. sec. 1. num. 2. Sot. in 4. d. 18. q. 94. art. 2. & Fagund. d. c. 8. num. 3.* & est *tex. in c. 1. de censib. in 6.* Est tamen verum, quòd *Concil. Trid.* circa rem hanc præcipit *sess. 24. de refor. cap. 3.* ne Archiepiscopi, Episcopos suffraganeos visitent, nisi de licentia data in Conc. Prouinciali, & post plenè visitatam propriam Diœcesim.

4 Tertiò est adnot. certum esse, quòd quamuis Episcopus sit inferior Rom. Pontifici; nihilominus aliquando iure ordinario potest absoluere in foro conscientiæ à quibusdam casibus, & censuris ipsi Rom. Pontifici reseruatis, & dispensare in irregularitatibus, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 6.* Vbi conceditur Episcopis absoluere in foro conscientiæ quoscunque sibi subditos in eorum Diœcesibus ab omnibus casibus, & censuris occultis, etiam Rom. Pontifici reseruatis, ac etiam si agatur de crimine hæresis: nec non conceditur dispensare in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario. Quæ quidem facultas non est delegata, sed ordinaria; quia non conceditur personæ, sed dignitati, vt adnotauimus in *nostris Commentar. ad Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 11. nu. 35.* Imò quando Conc. Trid. dat facultatem eiusmodi Episcopis, non dicitur eis iurisdictionem aliquam concedere, quam prius non haberent; sed tantùm reseruationem tollit: siquidem Episcopus iure communi, imò iure Diuino, nisi expresse limitetur, habet eandem potestatem in sua Diœcesi erga suos subditos, quam habet Papa in vniuersali Ecclesia; ipsi Papæ tamen vti Christi Vicario subordinatam, à quo illam modificari, ac augeri potest, prout ouium saluti iudicat expedire, vt ostendimus in *d. Commentar. §. 2. q. 5. nu. 2.* Vndè constat dari aliquando casus, & censuras Superiori reseruatas, à quibus Inferior iure ordinario, ac ordinaria iurisdictione

5 absoluere potest. Dicitur autem delictum occultum, vt ab Episcopo absolui possit vt supra, etiam si reseruatum sit Rom. Pontifici, multis modis. Primò dicitur occultum prout distinguitur contra publicum, ac notorium, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 30. sec. 2. num. 2. Sanch. tom. 1. Decal. lib. 2. cap. 11. num. 10.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 8. cap. 8. num. 23.* & nos adnotauimus *in nostris Commentar ad Bullam Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 11. num. 4. & 5.* Secundò, crimen dicitur occultum, etiam si committatur coram quinque testibus, atque ideò in iudicio probari possit, quod an sit verum, benè declarat *Fagund. loco citato, sub num. 24.* vbi etiam *& num. 25. cum plur. alijs seq.* Explicat crimen quando dicatur publicum. Tertiò crimen dicitur occultum, etiam si in iudicio fuerit deductum, & non probatum: aut in loco, vbi ferenda sit absolutio sit occultum, licet in alio loco sit publicum, *Fagund. d. c. 8. num. 26 27. & 28.* cum alijs, quos allegat, quibus adde, quæ diximus *in d. nostris Commentarijs d. q. 11.*

6 Quartò est adnot. circa iurisdictionem delegatam absoluendi à reseruatis, certum esse, quòd Rom. Pontifex concedendo facultatem Confessario absoluendi à casibus reseruatis, censetur etiam cõcessisse facultatem absoluendi à censuris: siquidem à Rom. Pontifice de facto nunquam peccata reseruantur sine censura, & propterea, cõcessa facultate absoluendi à casibus reseruatis censetur etiam concessa ad absoluendum à censuris. Ita *Nauar. in Man. c. 27. num. 261. Tolet. lib. 3. suæ sum. c. 14. num. 2. Sanch. lib. 2. Decal. c. 8. num. 5* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccl. præcep. 2. lib. 8. c. 8. num. 11.* Hinc sequitur, quòd ex quo Episcopi solent aliquando reseruare casus cum censuris, & aliquando sine censuris, si concedant alicui Confessario omnes suos casus, solùm intelliguntur concessi casus sine censuris: siquidem casus est culpa, censura verò est pœna, at ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* Sic etiam Episcopus con-

7 cedendo omnes casus, non censetur concedere dispensationem votorum, ac irregularitatem, in quibus potest dispensare, vt habetur ex *Nauar. loco citato, & Suar. de pœnit. disp. 30. sec. 1. num. 3.* Imò

Imò si Episcopus concedat alicui Sacerdoti omnē auctoritatem suam in confessionibus audiendis; hæc facultas ex vi verborum non comprehendit casus reseruatos, nisi aliundè euidenter appareat, eum voluisse comprehendere, vt per eundem *Nauar. & Suar. locis supra relatis, & Fagund. d.c.8.num.7.* cum alijs, quos allegat, qui etiam ex *Graff.lib.1. decis.c.13. num.65.* Addit id verum esse etiam si Episcopus concederet huiusmodi licentiam generalem, cum additione clausulæ generalis, vt omnia ipse Confessarius facere possit, quæ specialem commissionem requirerent: siquidem in generali concessione, non intelliguntur illa, quæ specialiter reseruantur, vt in *c. si Episcopus, de pœnit. & remiss. in 6.* Limitantur tamen
8 hæc quæ diximus vera esse, nisi aliter constaret de mente Episcopi: nam licèt in foro fori regulariter standum sit præcisis verbis; in foro tamen interiori, in quo veritas tantùm rei attenditur, satis est, quòd constet aliundè de voluntate concedentis, vt patet ex *Suar. d.sec.1.num.3. & Fagund. vbi supra, sub num.7. &* 10. Secundò, limi-
9 tantur, vbi Episcopus, aut Prælatus Religionis concederet Sacerdoti prius aliquem casum reseruatum, & deindè addat, *Et omnem meam potestatem, & auctoritatem.* Tunc enim censetur concedere omnia peccata reseruata: quoniam illa specificatio antecedens casus reseruati explicat verbum consequens, & declarat intentionem, & voluntatem Superioris fuisse quoq; de omnibus casibus reseruatis, vt per *Nauar.* & alios apud eundem *Fagund.d.c.8.nu.8.* vbi idem dicendum esse volunt, si Prælatus dicat Confessario, *Concedo tibi omnes meos casus.* Tertiò limitantur, si
10 Episcopus concedat alicui Parocho suæ Diœcesis generalem facultatem ad audiendas cōfessiones omnium suorum subditorum suæ Diœcesis: siquidem putat *Graff.d.c.cap.13.nu.8.* per illa verba concedere quoque facultatem super omnes casus sibi reseruatos: etenim Parochus eo ipso, quòd est Parochus potest audire confessiones omnium sui Episcopi subditorum: quapropter vt verba concessionis aliquid operentur, hoc modo intelligenda sunt, aliàs essent frustratoria, contra *tex. in c. si Papa, de priuil. in 6. & l. si quando, ff. de legat.* 1. Hanc eandem sententiam tenet *Franc. in c. 2. de pœnit. & remiss. num. 11. & Fagund.d.c.8.num.9.* vbi post *Graff. ibi sub num. 69.* idem dicendum esse arbitratur, de Prælatis Religionum, qui in præcipuis solemnitatibus concedunt Confessarijs expositis ad audiendas confessiones Religiosorum omnem suam facultatem: nam vt talis licentia aliquid operetur, necessariò extendi debet ad casus reseruatos, & ad censuras eisdem annexas.

11 Quintò est adnot. certum esse, quòd si Episcopus, aut alius Prælatus concedat subdito, vt sibi eligat Confessarium, quem voluerit ex approbatis; & subditus eligat Confessarium, talis Confessarius non habet potestatem in casibus reseruatis, nisi id Prælatus exprimat, aut aliundè constet de voluntate ipsius Prælati iuxta ea, quæ supra adnotauimus not. præced. siquidem in generali illa concessione nō veniunt ea, quæ quis non esset in particulari tàm facile concessurus, vt in *d.c. si Episcopus, Suar. d.sec.1.num.4.* quem sequitur *Fagund. d.c.8. num. 12.*

Hæc omnia adeò vera sunt, vt longa discussione non indigeant; tota igitur difficultas consistit in sequentibus dubijs. Et primò circa primum not. An Episcopus nominatim excommunicatus, non toleratus, suspensus, irregularis, aut interdictus validè possit dare licentiam alteri Sacerdoti, vt aliquem à reseruatis absoluat. Secundò circa tertium not. An facultas concessa Episcopis absoluendi ab hæresi occulta, sit eis adempta per Bullam Cœnæ Domini. Tertiò circa eundem not. supposito, quòd per Bull. Cœnæ dicta facultas Episcopis non sit sublata, an Episcopi valeant iurisdictionē absoluendi ab hæresi occulta alteri delegare. Quartò circa quartum not. An Parochus, vel quilibet alius Confessarius approbatus possit absoluere pœnitentem alterius Diœcesis à reseruatis in sua Diœcesi. Quintò, & vltimo circa eundem not. quæritur. An Religiosus, qui crimen commisit reseruatum in vno monasterio, quod in alio non est reseruatum, possit in eo absolui à quocunque Confessario eiusdem monasterij, non habente potestatem super casus reseruatos.

12 Circa primum dubium pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Paludani in 4.d.23.q.2.nu.17. Syl. in sum. ver. Vnctio, nu.1.§.4. Tabiena eod. ver. num.6. Armil. ibi, num.5. Nauar. in c. placuit, de pœnit. d.6. num. 51. & Rodr. tom. 2. sua sum. c.14. num.5. in fine*, Dicentium, Prælatum nominatim excommunicatum, aut suspensum, vel interdictum, vt supra, posse concedere licentiam alteri Sacerdoti ad absoluendum à casibus ipsi Prælato reseruatis. Mouentur ex eo, quod eo casu licentia illa non est concessio actus iurisdictionis; sed potius sui iuris cessio: siquidem ob id Parochus excommunicatus non toleratus, & suspensus ab officio, potest validè concedere licentiam alteri Sacerdoti Parocho, vel non Parocho ad assistendum matrimonio, & ad vngendum loco sui.

13 His tamen non obstantibus contrariam sententiam puto veriorem, quam tenent *Henriq. lib. 3. confirmationis, cap.13. num.3. in fine, Sanch. lib. 3. de matr. disp.21. num. 7. & Fagund. de præcept. Eccles. præcep.2. lib.8. c.8. sub num.4.* Mouentur ex eo, quòd eiusmodi delegatio, atque absolutio est actus proprius iurisdictionis, sicut actus proprius illius est absoluere ab ipsis reseruatis: & propterea sicut excommunicatus non potest absoluere per se, ita etiam hanc absolutionem non potest committere, ac delegare alteri Sacerdoti. Nec fundamentum primæ opinionis obstat; quoniam militat diuersa ratio in matrimonio, & vnctione, ac confirmatione; siquidem assistentia matrimonij, vngere, & confirmare non sunt actus propriæ iurisdictionis, sed ius competens alicui ratione officij, cuius cessionem alteri potest facere: at dare licentiam alteri ad absoluendum, aut ab-

soluere sunt actus propriæ iurisdictionis, vt latè probat idem *Fagund. lib.7. cap.2. num.*49. 50. *&* 52. *eod. precept.* Quæ diximus de Prælato extendimus ad Parochum nominatim excommunicatum, ac denunciatum: is enim nec licitè, nec validè potest facultatem impartiri subdito suo, vt alieno Sacerdoti confiteatur, cùm sit etiam iurisdictionis actus, qua caret, stante excommunicatione. Vndè licèt aliorum Sacramentorum collatio possit à Parocho excommunicato alteri delegari; Sacramenti tamen pœnitentiæ, cùm sit institutum per modum iudicij, non potest, vt habetur ex eodem *Fagund. loco citato, vers. Nos qui etiam, qui num.6.* Id ampliat locum sibi vindicare in Episcopo, aut Parocho interdictis, aut priuatis administratione Sacramētorum. Est tamen
14 verum, quòd si Episcopus, aut Parochus in vno loco sit excommunicatus vitandus, vt quia in Gallia, v.g. aliquem Clericum percusserit: & deindè ad suum Episcopatum, seù ad suam parochiam Italiam se conferat, & publicè se gerat, vt Episcopus, seù Parochus audiendo confessiones, tanquam communiter existimatus idoneus, & iurisdictionem habens; tunc eo casu puto, quod si delegat facultatem alteri ad absoluendum aliquem suum subditum, talem delegationem esse validam, & illius vigore delegatum validè absoluere: siquidem communis existimatio tribuit eiusmodi excommunicato iurisdictionem, *arg. tex. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor*, & faciunt ea, quæ cumulat *Suar. ex Vgol. & aliis, de censur. disp.*11 *sec.*2. *num.* 15. Idem dicendum est si Epi-
15 scopus, aut Parochus esset excommunicatus, sed non nominatim, nec publicus Clericorum percussor; siquidem eiusmodi excommunicatus non amittit iurisdictionem, sed eam retinet, eoque non est vitandus, vt patet ex *Extrau. ad euitanda scandala*, quam retulimus de verbo ad verbum, eandemque declarauimus in *nostris Comment. ad Bull. Cœna, lib.*2. *can.*1.*q.*8. quibus adde, quæ habentur ex *Caiet. in sum. ver. Absolutionis impedimenta*, *Nauar. in Man. c.*9. *num.*9. *& in c.*1. *§. laboret, num.*10. *de pœnit. d.*6. *Couar. in c. Alma mater,* 1.*p.§.*6. *num.*7. *vers. Quinta conclusio, de sent. excom. in* 6. *Henr. Vgol.* & alios, quos refert, & sequitur *Say. lib.*2. *Thesauri, tom.* 1. *c.*2. *num.*6.
16 Circa secundum dubium pugnantes quoque sunt opiniones. Etenim prima sentētia est *Gutier. lib.*1.*qq. can. c.*13. *Henriq. lib.*6. *de pœnit. cap.* 14. *num* 7. *Bann.*2.2.*q.*13.*art.*4. *dub.*2. *post secundam concl. vers. Et si quis Aragon. ibidem art.* 3. *col.* 10. *vers. Sed dubium est*, *Rodriq. in Cruciata*, §.9.*num.*70. *Fagund. de precep. Eccles. precep.*2. *lib.* 8. *cap.* 8. Et aliorum asserentium, facultatem, quam habent Episcopi ad absoluendum à casibus, & censuris occultis, etiam Rom. Pontifici reseruatis non esse reseruatam per Bullam Cœnæ, nec quidem quoad casum hæresis. Vndè secundum hanc sententiam si hæresis sit nota quinque, vel sex personis, & si hæreticus quinque, vel sex complices habeat, adhuc dicetur occulta, & ab illa potuerunt absoluere Episcopi. Imò in ampla Vrbe non dicetur publica si nota fuerit septem, vel octo, iuxta ea, quæ habentur ex *Fagund. loco citato, nu.*23 *&* 33. Mouentur primò, quia Bulla Cœnæ est posterior decreto Conc. Trid. & loquitur generaliter, & indistinctè: at posterior lex generaliter, ac indistinctè loquens limitanda est per legem antiquiorem, quando expressè illi contradicit; quamuis in lege posteriori sit clausula, *Non obstante lege contraria*, vt per *Bald. in l. de pretiis ff. de publ. in rem actione, & Anton. Gabr. tom.*2. *commun. opin. lib.*10. *vers. Lex.* Et facit *tex. in l. sed, & posteriores ff. de legib.* ibi, *Posteriores leges, &c.* Confirmatur, quia per Bullam Cœnæ non censetur reuocata facultas Bullæ Cruciatæ concedentis cuilibet Confessario, vt valeat absoluere semel in vita, & semel in articulo mortis ab omnibus casibus in Bulla Cœnæ contentis. Ergò nec quidem reuocabitur facultas à Conc. Trid. Episcopis concessa. Denique, cæteris prætermissis per Bullam Cœnæ generaliter tantùm derogatur facultatibus absoluendi à casibus, & censuris in ipsa contentis, & nulla fit mentio Conc. Trid. concedentis facultatem Episcopis absoluendi à casibus, & censuris occultis, etiam Rom. Pontifici reseruatis; vt per clausulam generalem non censetur derogatum generali Concilio, nisi de eo fiat, specialis mentio, vt est *tex.* & ibi *Glosa in c. ex parte, vers. Nulla mentio, de cappel.*
17 Oppositis tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror esse veriorem, quam tenent *Suar. de pœnit. disp.*30. *sec.*2. *num.*11. *Molina tom.* 4. *de iust. & iur. disp.*64. *num.*8. *Azor. tom.*1. *Inst. moral. cap.* 19. *q* 3. *& cap.*10. *q.*10. *Sanch. lib.*2. *Decal. cap.*11. *num.*26. *&* 27. *Riccinl. tract. de iure person. lib.*5. *c.*14. *num.*9. *Barb. de potest. Episc. p.*2. *allegat.*40. *Ricc. p.*3. *decis.*280. *num.*1. *Gratian. in discept. tom.*3. *c.*414. *num.*20. *Raguc. in Lucerna Paroch. q.*125. *nu.*5. *Scort. in const. Pontif. Epitom.* 166. *Theorem.* 431. *Villalob. in sum. p.*1. *tract.* 9. *dub.*61. *nu.*2. *&* 5. *Nouar. in singul. concl.*3. *num.*5. *Homob. de exam. Ecclesiast. p.* 2. *tract.* 12. *c.* 4. *q.* 10. & alij quamplurimi, quos refert, & sequitur *P. Diana de absol. ab hæresi*, *resol.* 6. qui ait, hodie de hac opinione non esse dubitandum: siquidem testatur ita nouissimè fuisse declaratum per Sacram Congregationem Cardin. sub die 17. Nouembr. 1628. quibus adde, quæ nos cumulauimus in *nostris Commentar. ad Bull. Cœna*, *lib* 3. §.2. *q.*11. *num.*43. *cum plur. seq.* vbi plures alias adduximus Pontificias declarationes, & respondimus eas inficiantibus ex eo, quod authenticè non constet: & quatenus constaret, posset dici, mentem B. Pij V. & Gregor. XIII. eam fuisse in Bullis Cœnæ ab ipsis editis, quæ iam expirarunt; sed non ex hoc inferri idem voluisse successores Pontifices; respondimus inquam, quòd cùm in nostra Bulla Pauli V. quam duximus explicandam, sit sublata clausula illa: *Nisi in eis etiam casibus, &c.* Quæ clausula reddebat contrariam sententiam probabilem, de S. Pontificis, & suorum mente satis hodie constat, voluisse derogare

gare Conc. Trid. & ann. 1665. fuit damnata à S.P. Alex. VII. prop. 3. nempe: *sententia asserens Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Iulij in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentiss. Cardinalium visa, & tolerata est*, & prop. 4. nempe: *Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absoluere quoscumque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa*, & insuper prop. 36. nempe: *Regulares possunt in foro conscientiæ uti priuilegijs suis; quæ sunt expressè reuocata per Concilium Tridentinum*, & prop. 12. scilicet. *Mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopis reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate*, & denique prop. 13. videlicet *satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo iniustè reprobato.*

18 Ad contraria igitur satis respondemus in *d. nostris Comment. num. 43. in fine, & 44. cum plur. seq.* quibus adde, quæ ibidem addita fuerunt litt. D. vbi probatur, quòd ad derogandum Concil. Tridentino satis est clausula generalis, *Non obstantibus, &c.* Etiam si non fiat mentio Conc. Trid. vel Conciliorum in genere. Limitatur tamen hęc quæ diximus quoad impeditos, vt adnotauimus in *nostris Comment. ad Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 8. & 9.*

† Satis enim ibi probauimus, impeditos posse ab Episcopo absolui à quibuscunq; casibus, & censuris, etiam in Bulla Cœnæ reseruatis, nec talis facultas est illi adempta per Bullam Cœnæ Domini, etiam quoad crimen hæresis: & idem dicendum est de eius Vicario specialiter deputato ad absoluendum impeditos, vt ostendimus *d. q. 8. & 9.* Imò Episcopus cum suis subditis etiam non impeditis, potest dispensare in omnibus irregularitatibus contractis ex delicto occulto, excepta ea, quæ est ex homicidio voluntario; licèt existant in aliena Diœcesi: siuè alter tantum, nempè Episcopus, vel subditus extra propriam Diœcesim versetur, vt habetur ex *Suar. tom. 5. de censur. disp. 41. sec. 2. num. 10. Sanch. tom. 1. Decal. lib. 2. c. 11. num. 12. & Fagund. d. c. 8. num. 35.* Siquidem dispensatio impendi potest etiam absenti, & restrictio illa *Conc. Trid. In foro conscientiæ, & in Diœcesi sua*, Intelligenda est de illa posteriori parte tantum, in qua Trid. concedit Episcopis facultatem absoluendi à casibus reseruatis Sedi Apostolicæ. Illud tamen in hac re est adnot. quod magna controuersia est inter DD. vtrum quando in Iubilæis, vel in aliqua Bulla, aut priuilegio conceditur alicui facultas absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ: intelligatur etiam posse absolui à crimine occulto hæresis. Et quamuis pro affirmatiua, & negatiua hinc, inde, *Fagund. loc. cit. nu. 37. & 38.* quamplurimos cumulet DD. magni ponderis; nihilominus concludit quod possumus sequi vtramque opinionem, affirmatiuam scilicet, vel negatiuam. Quibus adde, quæ nos adnotauimus in *d. Comment. d. q. 8. num. 5. cum plur. seq.* & latius habetur in *addit. ibidem litt. A. fol. 745.*

19 Circa tertium dubium patet, quid dicendum sit ex decisione præcedentis dubij, cuius opposita sententia, quoniam à multis æstimatur probabilis à *Fagund.* probabilior, & à quibusdam probabilissima, vt patet ex eodem *Fagund. loco citato*; Idcircò supposito, quòd facultas tributa Episcopis à Conc. Trid. absoluendi à quibuscunq; casibus, & censuris, etiam Rom. Pontifici reseruatis, non sit sublata per Bullam Cœnæ Domini, quæritur, an Episcopus possit absolutionem ab hæresi occulta alteri delegare.

In hac difficultate partem negatiuam simpliciter etiam pro singulis vicibus docent *Suar. tom. 5. de censur. disp. 41. sec. 2. num. 8. & Guttier lib. 1. qq. can. c. 13. num. 29.* Mouentur ex verbis Conc. Trid. loco supra relato, ibi, *Idem quoque Episcopis tantùm, non eorum Vicarijs sit permissum in crimine hæresis occulta in foro conscientiæ, &c.* Contrariam tamen opinionem puto veriorem, supposito, quòd non sit sublata eiusmodi facultas Episcopis per Bullam Cœnæ: siquidem in hoc non eligitur ministerium personale Episcopi, non nominetur Episcopus suo proprio nomine; sed ratione dignitatis, quæ non est persona; quamuis personæ annexa sit. Nec obstant relata verba Conc. Trid. quoniam loquitur, vt Episcopi non valeant habere deputatum specialem Vicarium ad hoc munus: atque ideò cùm id tantùm excludat, non censetur excludere delegationes pro singulis vicibus, vni, vel multis Confessarijs factas: & hanc sententiam tenet *Nauar. in suis cons. tit. de sent. excomm. cons. 15. ad tertiam quæst. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 8. c. 10. q. 11. Sanch. tom. 1. Decal. lib. 2. c. 11. num. 23. & Fagund. d. c. 8. sub num. 36.*

20 Circa quartum dubium dico primò, Parochũ, vel quemlibet alium Confessarium approbatum habentem facultatem absoluendi à peccatis reseruatis Episcopo suo, posse absoluere pœnitentem alterius Diœcesis à reseruatis in sua Diœcesi: atque adeò Sacerdos Capuanus, qui facultatem habet ab Archiepiscopo Capuano, aut à Romano Pontifice ad absoluendum à peccatis reseruatis eidem Archiepiscopo, potest in ipsius Diœcesi absoluere pœnitentem Diœcesis Neapolitanæ à peccatis reseruatis in ipsa Diœcesi Neapolitana. Hæc conclusio est *Nauar. in Man. c. 27. num. 161. §. Decimò dico, Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 30. sec. 1. num. 4. Graff. lib. 1. decis. c. 13. num. 48.* & aliorum, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccl. præcep. 2. lib 8. c. 8. nu. 18.* Fundantur primò in consuetudine, quoniam ita de consuetudine seruatur vbique. Secundò mouentur externo cõsensu Episcoporum, quoniam sicut Confessarius Capuanus approbatus iuxta formam Concilij, potest absoluere quoscunque fideles cuiuscunq; Diœcesis à peccatis non reseruatis, vbicunque commissis de consensu tacito suorum Episcoporum, ita Episcopi censentur tacitè consentire

quoad

quoad casus reseruatos, quando eorum confessio fit habenti potestatem absoluendi à reseruatis suo Episcopo, cùm non possit assignari diuersitatis ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Denique, qui sic confitetur in aliena Diœcesi, non vtitur facultate aliqua eligendi sibi Confessarium, à quo absoluatur à reseruatis, sed ita confitetur, ac quilibet eorum, qui versantur in ipsa Diœcesi, atque ideò absolui potest, ac si incola esset talis Diœcesis: siquidem Confessarij vnius Diœcesis non tenentur scire casus alios reseruatos in alia Diœcesi.

21 Dico secundò Parochus, aut Cõfessarius vnius Diœcesis non habens potestatem circa casus reseruatos, non potest absoluere in ea Diœcesi pœnitentes alterius Diœcesis à peccatis ibidem reseruatis; atque ideò Confessarius Capuanus licèt facultatem non habeat absoluendi à reseruatis; potest tamen in Diœcesi Capuana absoluere pœnitentes Diœcesis Neapolitanæ à reseruatis Archiepiscopo Neapolitano dumtaxat, non autem reseruatis Archiepiscopo Capuano. Ita *Suar. de pœnit. disp.* 30. *sec.* 1. *num.* 6. siquidem huiusmodi pœnitentes iudicandi sunt, vt incolæ illius Diœcesis, in qua absoluuntur, & iuxta forum eius. Nec obstat, si dicatur, hominem sortiri forum ratione criminis commissi in aliquo territorio, vt in *l.* 1. *C. vbi de crim. agi oport. & l. soleat, de custod. reor.* quoniam regula illa intelligenda est de foro fori, non autem de foro poli, vt habetur per *Glos. in c. placuit,* 1. 16. *q.* 1. *Panor. in c. si quis contra, nu.* 50. *de foro compet.* Hanc eandem conclusionem probabilem esse putat *Fagund. d. c.* 8. *sub num.* 19. *in fine*, quamuis ipse oppositam sententiam putet probabiliorem, quam videntur docere *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 2. *col.* 9. *in fine*; *Vega in sum. lib.* 2. *casu* 326. *& Graff. lib.* 1. *decis. cap.* 13. *nu.* 47. Etenim absolutè loquendo, Sacerdos alterius Diœcesis non habet iurisdictionem in aliquos casus reseruatos, & pœnitens non est exemptus à iurisdictione sui Episcopi, qui peccatum reseruauit. Non tamen est recedendum à sententia *Suar.* quia dum supponimus peccatum reseruatum in Diœcesi Neapolitana, non esse reseruatum in Diœcesi Capuana, Sacerdos Capuanus cum facultatẽ habeat absoluendi à tali casu; perinde est, ac si facultatem habeat absoluendi à reseruatis quoad casum reseruatum in Diœcesi Neapolitana tantùm. Nec ratio allata in contrarium conuincit; quoniam si vera esset, non posset Sacerdos Capuanus absoluere pęnitentes à reseruatis in Diœcesi Neapolitana, etiam si haberet facultatẽ ab Archiepiscopo Capuano absoluendi à peccatis sibi reseruatis: quod est falsum, vt supra ostendimus dicto primo. Arbitror tamen, quòd si pœnitens Diœcesis Neapolitanæ habens casum reseruatum in sua Diœcesi, dolosè, & data opera se conferret in Diœcesim Capuanam, vt absolutionem consequatur à peccato reseruato, aliàs eò non iturus, non posset absolui à Sacerdote Capuano non habente facultatem absoluẽdi à peccato illo reseruato: quia dolus, & fraus nemini patrocinari debet, vulgatis iuribus: & multo minus si casus esset reseruatus in vtraque Diœcesi, iuxta communem omnium sententiam. Nec dolus regulariter præsumitur, nisi probetur, vbi iuris præsumptiones in contrarium non adsint, iuxta ea, quæ habentur in *c. quanta de sent. excom.* quæ iuris præsumptiones cessant si pœnitens se contulerit in Diœcesim Capuanam à necessitate, aut vtilitate aliqua cõpulsus. Et in hoc cùm agatur de re tractanda in foro interiori, in qua attenditur veritas, & non præsumptio, vt sæpè diximus, de bona fide, aut dolo pęnitentis, standum est in dubio eius dicto.

22 Circa quintum, & vltimum dubium breuiter dicimus, quòd si Religiosus, qui crimen commisit reseruatum in vno monasterio, quod in alio non est reseruatum, ad illud monasterium ita se conferat, vt domicilium mutet, & nouum acquirat Superiorem, tunc potest absolui à quolibet Confessario non habente iurisdictionem in casus reseruatos, cùm iudicandus sit ad modum aliorum Religiosorum ibi commorantium: Si verò se conferat ad aliud monasterium mox reuersurus ad proprium vbi commisit casum reseruatum, ita vt in illo monasterio, nec domicilium, nec habitationem, seù quasi acquisierit, tunc non potest absolui, quia verè manet subditus Superioris, qui casum sibi reseruauit, vel in cuius domo casus erat reseruatus, nisi priuilegium habeat: de quo paulo infra dicemus. Confirmatur; quia aliàs illuderetur lex reseruatiua, & hanc sententiam docent *Syl. ver. Confessor* 1. *q.* 12. *Sot. in* 4. *d.* 18. *q.* 4. *art.* 3. *col.* 8. *vers. Aliud*, & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. d. c.* 8. *sub num.* 22. vbi etiam *nu.* 21. Consequenter ea, quæ supra ad-

23 notauimus, inquit, quòd si Parochianus vnius Diœcesis, versetur in aliena Diœcesi, & peccata ibi reseruata committat, potest absolui à quocunque Confessario approbato, etiam si nullam habeat iurisdictionem circa reseruata: siquidem licèt iste talis lethalem culpam contraxerit; nullum tamen peccatum reseruatum commisit: quia peccata reseruantur erga subditos tantùm; ille autem non est subditus: at actus iurisdictionis qualis est reseruatio non extenditur ad non subditos. Ita *Suar. de pœnit. disp.* 30. *sec.* 1. *num.* 6. & alij ab eodem *Fagund.* relati *sub d. num.* 21. Est tamen verum, quòd circa ea, quæ supra diximus de Religiosis, *Medina instr. confess. cap.* 10. §. 3. inquit, Religiosos mendicantes virtute suorum

24 priuilegiorum, si ad aliud monasterium non mutati proficiscantur, mox regressuri ad proprium monasterium, in quo crimen reseruatum commiserunt, posse absolui à Superiore illius monasterij, ad quod se conferunt, vel ab alio de illius licentia: quod priuilegium extenditur quoque ad omnes, qui Mendicantium priuilegia participãt: quam *Medinæ* opinionem approbant *Graff.* relatus à *Fagund. d. c.* 8. *sub num.* 22. *in fine*. Vndè

25 malè videntur præcipere, imò nulliter Superiores, ne subditi habentes eiusmodi priuilegia adeuntes aliud monasterium mox reuersuri, absoluantur

uantur à reseruatis ipsis Superioribus proprij monasterij: eo quòd inferior non potest aliquid præcipere contra legem Superioris: & priuilegium dicitur priuata quædam lex, vt in *c. Abbate de verb. signif.* Hæc pauca pro nunc dicta sint de Proprio Sacerdote, atque adeò de Ministro Sacramenti pœnitentiæ: reliqua verò fusius, Deo duce, trademus in secundo tomo huius operis, in quo agitur de bonitate, ac scientia Confessarij; vt ita nostri capitis ordinem prosequentes singulas eiusdem particulas, vt in præfatione promissum, explicemus.

Ibi, *Et iniunctam sibi pœnitentiam, &c.* De sacramentali satisfactione, atque ideò de satisfactione ex opere operato quoad forum internum.

DISP. IX.

SVMMARIVM.

1 *In nostro capite integrum Pœnitentiæ Sacramentum implicitè præcipitur.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, sunt recolenda, quæ supra diximus in principio explicationis nostri cap. Etenim quamuis in eo annuæ confessionis præcepti expressa tantùm mentio habeatur, nihilominus integrum pœnitentiæ Sacramentum implicitè præcipitur. Nam dum Lateran. Concilium omnium peccatorum confessionem, & iniunctam pœnitentiam adimpleri statuit, ad eam implendam ex communi omnium sententia fideles compelli nequirent, nisi per veram, ac integram Sacramenti perceptionem materiam, & formam continentis. Vnde cum hucusque egimus de duplici parte materiali Sacramenti pœnitentiæ, nempè de confessione, ac contritione, & de proprio Sacerdote, cui facienda sit confessio; modo competenti ordine sequitur videndum de sacramentali satisfactione, quæ est tertia, & vltima pars ipsius Sacramenti.

Quid sit sacramentalis satisfactio.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentalis satisfactio quid, & quotuplex sit. Et quare dicatur solutio.*

2 *Quare dicatur voluntaria, ac debiti luendæ pœnæ temporalis.*

3 *Cum homo pœnitentiam agit, remittitur ei à Deo reatus culpæ, hoc est ex Dei inimico fit Dei amicus: Et an homo satisfacere Deo possit secundum æqualitatem: Et quotuplex sit iustitia.*

4 *In peccato duo considerantur, culpa scilicet, & pœna, & ob id duplicem satisfactionem, tùm pro culpa, tùm pro pœna temporali apud Deum fieri oportet.*

Et an remissa culpa; debitum remaneat luendæ pœnæ temporalis, vel in hac vita, vel in Purgatorio. Vbi refellitur Lutherus, & Caluinus, qui nullum remanere debitum falsò asseruerunt.

5 *Debitum luendæ pœnæ temporalis post remissam culpam, exoluitur aliquando in hac vita, & aliquando in alia, nempè in Purgatorio: Et quot modis exoluatur in hac vita, & per quod in alia.*

6 *Pœna infernalis gehennæ tria complectitur, & quæ: Et cuinam singulæ correspondeant: Et à quibus liberetur peccator, cum ad Dei amicitiam redit.*

7 *Deus post remissam culpam, quam gratis remittit per pœnitentiam potest quoque gratis remittere debitum pœnæ temporalis, prout verè facit in Baptismo.*

8 *Sicut qui alterum lædit, amicitiam simul, & Iustitiam violat, sic in satisfaciendo, amicitiam simul, & iustitiam restaurare debet.*

9 *Extra pœnitentiæ Sacramentum per quæ nam opera possumus quoque satisfacere pro debito luendæ pœnæ, tùm in hac, tùm in alia vita. Vbi adducuntur verba Concil. Trid.*

10 *Reijcitur opinio Adrian. quæst. de clau. dub. 2. Et an exolui possint pœnæ temporales non tantum per mulctam à Sacerdote iniunctam, sed etiam per alia opera satisfactoria voluntariè exhibita.*

11 *Debito luendæ pœnæ temporalis huius vitæ post culpam remissam satisfieri potest, tam per sacramentalem mulctam a Sacerdote iniunctam, quàm per Indulgentias à Romano Pontifice concessas.*

12 *Per opera supradicta satisfactoria debitum quoq; exoluitur pœnæ temporalis alterius vitæ, quæ in Purgatorio exoluenda esset.*

13 *Pro peccato non datur duplex satisfactio, nostra scilicet, & Christi, cum nostra Christi satisfactioni innitatur.*

1 AD hanc rem breuiter respondemus, quòd vt ex Theologis colligitur, sacramentalis satisfactio est solutio voluntaria debiti luendæ pœnæ temporalis post remissam culpam, per mulctam à Sacerdote in sacramentali pœnitentiæ foro iniunctam.

Dixi, solutio, loco generis: siquidem solutio, non modo significat satisfactionem pœnæ temporalis post remissam culpam luendæ in Purgatorio post mortem; sed etiam in hac vita per liberam acceptationem flagelli à Deo immissi, vt cum morbum à Deo inflictum, & alias mundi huius calamitates patienter toleramus, pœnitentias à Sacerdote iniunctas adimplemus, aut spótè suscipimus nempè ieiunijs, orationibus, peregrinationibus, disciplinis, eleemosynis, & denique cùm Deo pro nostris peccatis satisfacimus per indulgentiarum susceptionem. est enim satisfactio duplex, altera ex opere operantis, & altera ex opere operato. Prior est illa, qua Deo satisfacimus per pœnas spontè susceptas, per eleemosynas, & per flagella à Deo immissa patienter tolerata. Altera vero dicitur, qua satisfacimus per Christi merita: & subdiuiditur in illam, qua debitum

bitum luendæ pœnæ exoluimus per pœnitentiam à Sacerdotem iniunctam in sacramentali, & interno foro: & in illam, qua debitum luendæ pœnæ exoluitur in foro exteriori per applicationem indulgentiarum, quæ sunt merita Christi, ac sanctorum, quæ omnia adeò vera sunt, vt ea negantes anathemate feriantur, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 14. can. 13.* his verbis, *Si quis dixerit pro peccatis, quoad pœnam temporalem, minimè Deo per Christi merita satisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à Sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, vt ieiunijs, orationibus, & eleemosynis, anathema sit.* Dixi quoque solutio loco generis, quoniam solutio in genere comprehendit cuiuscunq; debiti satisfactionem: imò si largè sumatur, comprehendit quoque restitutionem; nam qui restituit pecuniam, quam abstulit, verè censetur eam soluere. Non sic si strictè sumatur, quoniam solutio, seù satisfactio strictè sumpta differt à restitutione: siquidem restitutio in rebus, satisfactio in actionibus versatur. Prior respicit damnum re ipsa illatum: satisfactio verò personam iniuria affectam. Et deniq; restitutio est ab iniuria cessatio; satisfactio autem est iniuriæ illatæ restauratio.

2 Dixi, *Voluntaria*, quoniam satisfactio, per quam Deo satisfacimus pro pœnis temporalibus relictis ex peccatis per pœnitentiam à Deo condonatis, voluntaria esse debet, non autem inuita. Sicut enim voluntariè culpas contraximus, voluntariè quoque debemus pro his pœnis satisfacere.

Dixi, *Debiti luendæ pœnæ temporalis, &c.* quoniam qui peccat, statim contrahit reatum culpæ, & debitum luendæ pœnæ: siquidem in peccato duo considerantur, nempè reatus culpæ, & reatus pœnæ. Reatus culpæ nihil aliud est, quàm inimicitia, quam contrahit homo cum Deo propter offensam, quam peccator dicitur inferre ipsi Deo, vel immediatè, seù directè per blasphemiam, hæresim, aut apostasiam à fide, &c. vel mediatè, & indirectè, dum peccator peccando offendit creaturam: nam cum creatura rationalis dicatur Dei filius, ac seruus, indirectè Deus afficitur iniuria; sicut indirectè afficitur iniuria pater per iniuriam illatam filio: & Dominus per iniuriam illatam seruo, vt in *l. 1. §. contumelia, ff. de iniur.* Reatus verò pœnæ est debitum, seù obligatio luendæ pœnæ propter culpam: quæ pœna ratione obiecti infiniti offensi, nempè Dei, vt fiat culpæ proportionata, est infinita, ac æterna. Quando

3 igitur homo agit pœnitentiam pro peccato, remittitur ei à Deo reatus culpæ, idest ex Dei inimico efficitur Dei amicus. Non tamen pro amicitia Dei reformanda potest homo satisfacere secundum æqualitatem perfectam, & absolutam. Etenim sicut iustitia est duplex, altera scilicet, quæ versatur in absoluta, & perfecta æqualitate, vt cùm tantum honoris vnus alteri tribuit, quantum eius dignitas absolutè exigit; altera verò iustitiæ species est, quæ non consistit in perfecta, & absoluta æqualitate, sed inæqualitate imperfecta, quæ ex pacto, aut donatione, vel acceptatione alterius pendet, vt cùm quis illum honorem Principi defert, quem is sibi deferri mandauit; licèt is honor inferior sit Principis dignitate; ita etiam satisfactio quoad rem nostram attinet, est duplex: altera scilicèt, quæ aliquando fit ad absolutam, & perfectam æqualitatem, vt cùm iniuria inter duos homines recompensatur per actionem illi contrariam, quæ tantum honoris habeat, quantum actio illa iniuriosa habuerat contumeliæ. Aliquando autem satisfactio fit ad æqualitatem imperfectam, vt cùm is, qui passus fuit damnum mille aureorum, satisfieri sibi contentatur cessione omnium bonorum, licèt bona illa non ascendant ad summam mille aureorum. Et quoniam inter Deum, & hominem non potest dari iustitia illa perfecta, & absoluta, per consequens nō potest dari satisfactio pro culpa quoad absolutam, ac perfectam æqualitatem: siquidem cùm peccamus, quoad in nobis est, Deum offendimus infinitum bonum, nec in nobis est aliquid, quo valeamus recuperare amicitiam Dei, quæ per peccatum amittitur, quicquid enim sumus, Dei sumus: quicquid habemus, à Deo habemus: vndè cùm quicquid habemus, & sumus exiguum, & finitum sit, nisi aliqua acceptatio, vel donatio interueniat ex parte Dei, non possumus illi satisfacere pro peccatis in eum commissis; atque adeò secundum commune Theologorum placitum satisfactio non offeretur Deo, neque exigitur ab hominibus pro culpa, sed gratis nos à culpa iustificat Deus, gratis amicitiam suam nobis restituit, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp. 37. sec. 8.* Et quamuis veteres Patres interdum actionibus humanis tribuere videantur, vt Deum ex inimico amicum reddant, atque ideò pro expianda culpa satisfaciant; id tamen intelligendum est de congruo: idest de satisfactione secundum æqualitatem imperfectam, modo supra explicato, non autem perfectam, ac absolutam. Etenim sicut offensio Dei habet infinitatem quandam ex parte obiecti, cum Deus sit infinitum bonum; ita satisfactio habere debet infinitatem quādam ex parte principij satisfacientis: quo circa exigitur, vt opera satisfactoria fiant à spiritu Dei hominem inhabitante; siue ab ipso homine, & mēbro Christi, ac filio Dei iam per gratiam, & caritatem effecto. Et si aliqua satisfactio pro culpa exhiberi posset ab homine; hæc re vera non est à contritione distincta, neque alias conditiones requirit præter eas, de quibus supra tractauimus, de contritione agentes. Vide *Suar. loco citato, & D. Thom. in 4. d. 15. q. 1. art. 3.*

4 Quo verò ad debitum luendæ pœnæ temporalis post remissam culpam, est adnot. quod cùm in peccato vt supra diximus, duo considerentur, culpa scilicèt, & pœna, hinc fit, duplicem satisfactionem fieri oportere apud Deum, alteram pro culpa, & alteram pro pœna temporali; qualiter autem satisfactio fiat pro culpa, paulo supra explicauimus. Nunc autem videndum est qualiter satisfactio fiat pro pœna temporali post remissā culpam. Quòd autem, remissa culpa remaneat debi-

debitum luendæ pœnæ temporalis in hac vita, vel in Purgatorio licèt *Martin. Luther. in concione de Indulgentijs, quam habuit anno 1518. & Caluin. lib. 1. Inst. c.4. §.31. & 32.* Impiè doceant, Deum à Iustis nullas expetere pœnas in vindictam peccati præteriti, sed eos tantùm paternè castigare ad profectum, & emendationem in posterum, atque ideò videantur concludere, quòd remissa culpa, non maneat debitum luendę pœnæ; nihilominus in contrarium est communis & vera sententia omnium Catholicorum, dicentium, post remissam culpam, sæpè remanere reatum pœnæ temporalis, quod quidem de fide fuit definitum per *Concil. Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14. can. 12.* Et patet etiam ex *2. Reg. c. 12.* vbi Dauid post impetratam veniam adulterij in personam Bersabeæ, & homicidij in personam vriæ, punitus fuit morte proprij filij: & *cap. 24. eod. lib.* vbi eidem Dauidi ob peccatum numerati Populi pœnitentiam agenti, & à Deo in gratiã accepto, datur optio post remissam culpam, vt eligat in pœnam peccati bellum, famem, aut pestem. Nec subsistens est Caluini respõsio ad prædicta scripturæ loca, se habens, non fuisse à Deo Dauidi pęnas eiusmodi inflictas in vindictam peccatorum præteritorum; sed in admonitionem cauendi de cætero; atque ideo esse correptiones paternas, non autem Iudicis vltiones. Pro qua re allegat *Ioan. Chrisost. in homil. de pœnit. & confes.* sic dicentem, *Propter hoc imponit nobis pœnam, non de peccatis sumens supplicium, sed ad futura nos corrigens.* Etenim verè fallitur *Caluinus*: nam Sacra scriptura in *d. c. 12.* causam referens mortis filij Dauid, non ait, vt caueas in futurum; sed quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc filius, qui natus est tibi, morte morietur. Et sic pro peccato præterito fuit punitus Dauid in filio, vt latè habetur ex *Card. Belarm. in suis controu. lib. 4. de pœnit. c. 2.* vbi pro nostra affert authoritates nonnullorum Patrum, & ad auctoritatem Ioan. Chrisost. respondetur, quòd Chrisost. ibi vtrumque scribit, nempè supplicium, quod Deus de nobis post culpam remissam interdum sumit, vltionem esse peccatorum: & simul remedium contra futura, vt legenti patet, & nos non negamus. His adde, quæ habentur ex *Fagund. de precep. Eccl. precept. 2. lib. 9. c. 1. num. 3. & 4.*

5 Hoc autem debitum luendæ pęnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam aliquando exoluitur in hac vita: & aliquando in alia, nempè in Purgatorio. In hac vita exoluitur, vel ex opere operantis, vel ex opere operato, vt aliàs diximus. Ex opere operantis per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia: item per mortem temporalem, infirmitates, persecutiones, amissionem bonorum, honoris, & per alia flagella à Deo inflicta, ac patienter tolerata, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14. can. 11.* Ex opere autem operato debitum exoluendæ pœnæ temporalis exoluitur dupliciter, nempè in foro externo per indulgentias, vt latè infra, Deo duce, dicemus: vel per iniunctam à Confessario pœnitentiam in foro pœnitentiæ: & sic in foro interno. In alia vita debitum luendæ pœnæ temporalis exoluitur in Purgatorio per pœnam gehennæ, & est illa pœna sensus, quam patitur pœnitens in Purgatorio similis pœnæ gehennæ, quam patiuntur damnati in Inferno, nec in alio differunt inter se, nisi quia pœnæ Purgatorij sunt temporales, Inferni verò æternæ. Tria

6 enim complectitur pęna Infernalis gehennæ, pęnam scilicèt damni: pęnam sensus: & vtriusque pęnæ æternitatem: harum prima respondet auersioni à Deo: secunda conuersioni inordinatæ ad creaturas: & tertia cum sempiterno, & infinito Deo. Ex his autem tribus modis, quæ sunt in Infernali gehenna à primo, & tertio liberatur peccator statim cum ad Dei amicitiam redit: solum remanet malum illud secundum debitum, scilicèt pęnæ sensus ad tempus luendæ in Purgatorio, vt rectè explicat *Caiet. de contr. q. 4.* Dixi ad tempus luendæ; quoniam pęna sensus æterna, & pœna damni æterna remittuntur simul cum culpa: siquidem cùm remissa culpa homo ex inimico efficitur Dei amicus, non est verisimile, attenta Dei bonitate, vt velit amicum perpetuò cruciari: quo circà, remissa culpa, pœna æterna, quam meretur peccator propter lethalem culpã, eo quòd quoad in se est, læsit Deum infinitum bonum, statim commutatur in temporalem. Pœna demum temporalis in altera vita exoluitur de cõdigno: in hac vero vita exoluitur de congruo.

7 Est tamen verum, quòd licèt Deus post remissam culpam, quam gratis remittit per pœnitentiam, possit etiam condonare gratis debitum luendæ pœnæ temporalis, vt re vera gratis remittit, cùm primum per Baptismum nos in filios recipit, vel cùm martirium pro nomine eius subimus; potest tamen, & id quoque velle, vt cùm peccamus post Baptismum, amicitia quidem gratis pęnitentibus & confitentibus peccata sua restituatur, sed maneat debitum luendæ pęnæ, quo iustitiæ satisfaciat, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14.*

8 *can. 12.* Etenim quemadmodum qui alterum lædit, amicitiam simul, & iustitiam violat; ita etiam qui satisfacit, & iustitiam, ac amicitiam restaurare, & reintegrare debet: & quamuis vna, ac eadem actione aliquando possit iustitiæ simul, & amicitię pro peccato satisfieri, nempè per contritionem magnam cum Sacramenti pęnitentiæ actuali susceptione, aut Sacramenti voto; tamen sæpè contingit amicitiæ tantùm satisfieri; non autem iustitiæ: nam qui sola attritione Sacramentum pœnitentiæ suscipit, satisfacere de congruo dicitur amicitiæ Dei; iustitiæ verò quoad debitum luendæ pœnæ temporalis post culpam remissam contingit non satisfacere saltem completè.

9 Dixi, *Per mulctam à Sacerdote, &c.* Ad differentiam satisfactionis, quæ fit extra Sacramentum pęnitentię, nempè per Indulgentias, ieiunia, orationes, eleemosynas, & per flagella à Deo inflicta, ac etiam ab hominibus patienter tolerata,

vt supra diximus. Per eiusmodi enim opera extra Sacramentum pœnitentiæ possumus satisfacere pro debito luendæ pœnæ temporalis, tùm in hac, tùm etiam in alia vita; sicut per impletionem mulctæ in Sacramento pœnitentiæ à Sacerdote iniunctæ, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 9.* Ita se habente, *Docet præterea, tantam esse Diuinæ magnificentiæ largitatem, vt non solùm pœnis sponte à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis; sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum Patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus.*

10 Ex hoc infertur, cauendum esse ab opinione *Adriani, q. de clauib. dub. 2. circa fin.* dicentis, ita esse necessariam sacramentalem satisfactionem semel impositam ad tollendum reatum pœnę in Sacramento relictum, vt in hac vita per alia opera satisfactoria tolli nō possit. Etenim exolui posse pœnas temporales post remissam culpam non tantùm per mulctam à Sacerdote iniunctam, sed per alia opera satisfactoria voluntariè exhibita, per pœnas spontè assumptas, per mortem, & calamitates à Deo inflictas, ac patienter toleratas, apertè probatur ex *Conc. Trid. d. sess. 14. c. 9.* latè *Belarm. de pœnit. c. 3. 4. & 6.* Per quamplurima scripturæ loca contra hæreticos contrarium sentientes, præsertim ex illo *Iob. c. vlt.* vbi pro delicto verbo per ipsum commisso: spontè pœnitentiam egit in fauilla, & cinere, dum ait, *Insipienter locutus sum, idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla, & cinere.* Eiusmodi quoque operibus satisfactorijs pęnas temporales huius vitæ, quas Deus statuit infligendas, posse tolli probatur ex illo *Ionæ, c. vlt.* vbi Niniuitæ, quibus Deus propter grauissima eorum scelera comminatus fuerat, vt post quadraginta dies Niniuæ subuerteretur; propter eorundem tamen preces, ieiunia, saccos, & cineres placatus ipse Dominus, comminatam pœnam condonauit. Idem patet ex *c. 7. Paralip.* vbi Dominus inquit, *Si clausero cælum, & pluuia non fluxerit, & mandauero, ac percepero locustæ, vt deuoret terram, & misero pestilentiam in populum meum: conuersus autem populus meus, super quos inuocatum est nomen meum, deprecatusque me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à vijs suis pessimis, & ego exaudiam de Cælo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum.*

11 Denique pro debito luendæ pœnæ temporalis huius vitæ post remissam culpam non solum potest satisfieri per sacramentalem mulctam à Sacerdote iniunctam; sed etiam per Indulgentias à Rom. Pontifice concessas, vt infra, Deo duce, suo loco dicemus de indulgentijs agentes. Est tamen verum, quòd pęnæ temporales huius vitæ, quæ remanent post remissam culpam, interdum prædictis operibus satisfactorijs redimi non possunt; sed necessariò sunt luendæ. Deus enim aliquando ita pęnam aliquam constituit, vt nullam pro ea redemptionem recipere velit. Eiusmodi enim pœna est mors; quæ per peccatum intrauit in mundum: & nullus quantumuis iustus quocunque opere potest eam effugere. Talis etiam fuit pœna illa *Dauidis 2. Reg. c. 12.* quam Deus illi post remissam culpam constituit his verbis, *Quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc filius, qui natus est tibi morietur.* Quamuis enim Dauid ieiunauerit, cilicio, & sacco indutus, humi cubuerit, &c nihilominus mortem filij sui redimere non valuit.

12 Adde, quòd supradictis operibus satisfactorijs non solùm exoluitur debitum luendæ pœnæ in hac vita, sed etiam debitum luendę pęnæ temporalis alterius vitæ, quæ in Purgatorio post remissam culpam luenda esset, vt contra *Luth. Caluin.* & alios hæreticos, patet ex quamplurimis scripturæ locis, Patrum testimonijs, ac etiam ratione. Scriptura Sacra probatur *Tob. c. 4.* dicentis, quòd eleemosyna à peccato liberat, & non patietur animam ire in tenebras: omnes enim volunt, *Tobiam* ibi, locutum fuisse dę pęnis vitæ futuræ, quæ per eleemosynam compensantur. Confirmatur ex illo *Eccl. c. 3.* vbi ait, quòd sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Hoc idem patet ex *c. 11. Lucæ*, in quo habetur, Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis: quod Doctores intelligunt de munditia à reatu pœnæ. Et *Ioan. c. 14.* ait Dominus, si dimiseritis hominibus peccata eorum, remittet vobis Pater cælestis: remissio enim iniuriarum, quædam eleemosyna est, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp. 37. sec. 1.* vbi etiam *sec. 10.* plura alia cumulat ad rem hanc pertinentia. Præterea ex Patrum testimonijs hoc ipsum probatur ex illo *Ioan. Chrysost. homil. 4. de pœnit.* id colligentis ex *psal. 6.* ibi, Lauabo per singulas noctes lectum meum, &c. Vndè inquit, quòd si nos peccati meminerimus, Deus obliuiscetur: à nobis vltionem sumamus, nos ipsos accusemus, & ita placabimus Iudicem. Et in *homil. de Lazaro 4. in fine*, ait quoque, ne pœnas demus, vnusquisq; se ipsum affligat, lacrymis, ieiunijs, &c. Denique hæc ipsa catholica veritas probatur ratione: siquidem homo in hac vita cùm sit in statu viæ, oportuit, locum, tempus, & modum illi concedi, quibus possit anima perfectè purgari ab omni culpa, & reatu pœnæ. Eò magis, quia plus est mereri vitam æternam, quàm remissionem pœnæ temporalis assequi. Imò hoc modo homines ad virtutem, & ad crescēdum in meritis magis excitantur: & hæc est optima via ad resecanda vitia, & radices peccatorum mortificandas. Nec pro

13 peccato sequitur duplicem dari satisfactionem, nostram scilicèt, & Christi satisfacientis: nam satisfactio nostra Christi satisfactioni innitur, non solùm quia per illum habemus virtutem satisfaciendi; verum etiam quia nostra satisfactio per ipsum acceptatur, & vt rationem iustitiæ participet, in eius satisfactione fundatur; atque ideò cùm satisfacimus per virtutem, & sufficientiam à Christo susceptam, satisfacimus, sicut & meremur: id autem Christi dignitati nō repugnat. Est

tamen

tamen verum, quòd dùm homo pœnas huius sæculi, & futuri prædictis operibus satisfactorijs redimit, simpliciter dicitur pro suis peccatis satisfacere, vt contra Michelem Baium, & nonnullos alios hæreticos est communis omnium catholicorum sententia. Etenim prędictis operibus verè coram Deo meremur; ergò eodem pacto per nostra bona opera satisfacimus: nam non est maius satisfacere, quàm mereri, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess. 6. c. 14.* vbi eodem modo de merito, ac satisfactione loquitur, latè *Suar. de pœnit. sec. 6 num. 8.*

An mulcta à Sacerdote iniuncta, & opera, quibus redimitur debitum pœnæ post remissam culpam, adhoc vt sint satisfactoria debeant fieri ab homine existente in gratia.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1. *Satisfactio per mulctam a Sacerdote iniunctam dicitur simpliciter ex opere operato. Et secundum quid dici quoque potest ex opere operantis.*
2. *Homo, Dei gratia carens, an possit satisfacere Deo pro pœna temporali, remanente post remissam culpam.*
3. *Nullus in mortali peccato existens satisfacere potest pro pœna temporali, sibi debita post culpam remissam.*
4. *Satisfactio pœnæ per mulctam, à Sacerdote iniunctam, exhibita in statu peccati mortalis satis est ad integritatem Sacramenti, & ad implendam obligationem impositam à Sacerdote.*
5. *Satisfactio pœnæ vt supra post culpam remissam, in peccato mortali impleta, effectum non confert operanti, & per consequens pœnam temporalem non remittit.*
6. *Homo citra gratiam iustificantem non potest in hac vita satisfacere pro pœnis temporalibus alterius vitæ.*
7. *Constitutus in peccato mortali, nec de condigno, nec de congruo pro pœna temporali, post culpam remanente satisfacere dicitur.*
8. *Existens in peccato mortali adimplendo mulctam à Confessario iniunctam, vel alia bona opera faciens pro pœna temporali post culpam remissam, obicem ponit, huic remissioni contrarium.*
9. *Satisfactio pœnæ temporalis per pœnitentiam, à Sacerdote iniunctam, facta in peccato mortali, licet effectum non habeat ex opere operato, recedente tamen fictione, habebit suum effectum, & pœna remittetur.*
10. *Datur Sacramentum pœnitentiæ validum, sed informe, & satisfactio valida, & informis: Et sicut quis reiterare non tenetur confessionem validam, sed informem, ita neque huiusmodi satisfactionem.*
11. *Non est improbabilis Soti opinio, & aliorum absolutè negantium eiusmodi satisfactionem habere effectum recedente fictione.*
12. *Baptismus quamvis cum peccato mortali suscipiatur, recedente tamen fictione remittit totam pœnam simul cum culpa propter Characterem.*
13. *Satisfactio pęnæ post culpam remissam per opera laboriosa sponte suscepta, vel a Deo inflicta in peccato mortali, non confert effectum operanti, nec opera prædicta, facta in peccato mortali, adueniente gratia reuiuiscunt.*
14. *Pęna, debita post remissam culpam, licet temporalis sit, & finita, exolui tamen non potest ab homine existente in peccato mortali, etiam si voluntariè eam exoluat.*
14. *Apud Deum nulla pęna valet ad expiandum delictum, nisi sit voluntariè acceptata.*
15. *Pęna æterna commutatur in temporalem, voluntariam tamen, & amicabilem, & quæ à damnatis exolui non potest in inferno.*
17. *Tàm mulcta, a Sacerdote inflicta, quàm opera, quibus remittitur reatus pęnæ post culpam remissam, vt sint satisfactoria, fieri debent ab existente in gratia.*
18. *Durante peccato etiam veniali, non potest quis pro pęna illi debita satisfacere in hac vita, sed ipsam in Purgatorio exoluet.*
19. *Deus in primo instanti, in quo immediatè sequitur mors, seu in vltimo instanti separationis animæ causat in anima hominis dolorem peccati venialis voluntariè relicti, vel obliti, per quem reatus culpæ venialis remittitur.*

1 AD tituli intelligentiam est adnot. quòd licèt hoc loco esset agendum de operibus dumtaxat, quæ in Sacramento pœnitentię per Sacerdotem imponuntur: etenim satisfactio per mulctam à Sacerdote iniunctam dicitur simpliciter ex opere operato, atque adeò habet effectum remittendi pœnam temporalem post culpam remissam ex opere operato: siquidem si nullum effectum haberet virtute clauium, non esset maioris virtutis, & efficaciæ satisfactio sacramentalis, quàm non sacramentalis: quod est absurdum; quia non esset ratio, cur pars Sacramenti pœnitentiæ appellaretur; nihilominus quoniam satisfactio sacramentalis secundum quid dici quoque potest ex opere operantis, pro ea parte, quia ipse pœnitens concurrit ad satisfaciendum subeundo mulctam, & opera laboriosa à Sacerdote iniuncta, vt colligitur ex his, quæ dicit *Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 2. nu. 2.* Idcircò vnica quæstione de prædictis omnibus duximus discutiendum.

In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Soti in 4. d. 14. q. 1. art. 4. Maior. q. 1. Gabr. d. 16. q. 2. art. 2. lib. 3. Nauar. cap. 1. de pęnit. d. 6. n. 47.* Et aliorum, dicentium posse hominem Dei gratia carentem satisfacere ipsi Deo pro pœna temporali, quæ remanet post remissam culpam. Probant eorum sententiam hoc argumento. Pœna temporalis debita post culpā remissam est finita; ergò compensari potest per æqualem pœnam absque gratia, seu dignitate personæ patientis: ergò, &c. Antecedens patet. Probatur consequentia; quoniam opera in gratia requiruntur ad satisfaciendum pro pœna infinita, adhoc, vt sit proportio inter satisfactionem, &

eum, qui satisfacit; nempè, vt is fiat ordinis quodammodo supernaturalis per inhabitantem in eo Spiritum Sanctum. Ex hoc inferunt præfati Doctores, quòd eiusmodi pœna etiam in Inferno exoluitur satisfaciendo, cùm sit finita intensione, & duratione; eò quod temporalis est: ergò qui illam patitur, nihil amplius debebit in quocunq; statu illam sustineat. Confirmatur, quia aliàs pœna, quæ per pœnitentiam, ex æterna in temporalem commutata erat, per subsequens peccatum ex temporali fieret æterna: quod est inconueniēs; cùm Dei dona sint citra pœnitentiam.

Secunda sententia, quę nobis magis probatur, & hodie est *D. Thomæ in* 4. *d.* 15. *art.* 3. *q.* 2. *Soti d.* 19. *q.* 1. *art.* 4. *Petri Soti lect. vlt. de satisfact. Riccar. Duran. Palud. Alen. Bonau. Caiet.* & aliorū, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp.* 37. *sec.* 2. *nu.* 3. *& Fagund. de præcept. Eccl. præcep.* 2. *lib* 9. *cap.* 1. *nu.* 7. Qui dicunt, nullum in peccato mortali existentem posse satisfacere pro pœna temporali sibi debita post culpam remissam. Pro cuius rei explicatione est adnot. quòd hæc controuersia de necessitate luendi pœnam temporalem post remissam culpam in statu gratiæ, quoad sacramentalem satisfactionem potest intelligi dupliciter; primò quoad integritatem Sacramenti pœnitentiæ, vt scilicet tunc Sacramenti pœnitētiæ dicatur integrum, cùm mulcta à Sacerdote iniuncta, fiat in gratia, aliàs non: secundò, quoad effectum Sacramenti, nempè quoad remissionem pœnæ temporalis post remissam culpam: & id duobus quoque modis, altero videlicet, an mulcta impleta in peccato mortali, statim habeat aliquem effectum ex opere operato: & altero, an saltem habeat illum, recedente fictione. His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 Satisfactio pœnæ per mulctam à Sacerdote iniunctam exhibita in statu pecati mortalis satis est ad integritatem Sacramenti, & ad implendam obligationem à Sacerdote impositam. Probatur, quia Sacerdos opus tantūm præcipit, & non modum eius: præcipit enim orare, ieiunare, eleemosynam dare, &c. non tamen in gratia. Confirmatur, quia in alijs præceptis, vel Sacramentis satis est substantiam operis exhibere; etiam si extra charitatem fiant; ergò idem dicēdum est in Sacramento pœnitentiæ ad id perficiendum. Hæc conclusio adeò vera est, vt si opus ipsum satisfactorium ex aliqua circumstantia sit peccatum ob eandem rationem satis erit: & exēplum ponunt Doctores in mulcta à Confessario iniuncta de ieiunando, & pœnitens, vel in quantitate excedat, vel in fine deficiat, si tamen formam ieiunij seruet, implebit onus sibi impositum.

SECVNDA CONCLVSIO.

5 Satisfactio pœnæ, vt supra post culpam remissam impleta in peccato mortali non confert effectum operanti, & consequenter pœna temporalis per talem satisfactionem non remittitur. Hæc conclusio non solùm est *D. Thomæ*, & aliorum, quos retulimus pro secunda sententia, atq; ideò magis communis; sed etiam hodie clara, ita vt hodie contrarium defendi probabiliter nō possit, inquit *Fagund. loc. sup. cit. sub nu.* 7. Etenim *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 8. *& can.* 13. apertè definiuit, satisfactionem eiusmodi non esse opus nostrarum viriū, sed esse opus gratiæ datæ per Christum IESVM, à quo omnis nostra sufficientia est, vt patet ex illis Conc. verbis, *d. cap.* 8. *Nam qui ex nobis tanquam ex nobis nihil possumus, in quo sumus, viuimus, & satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habeant, & per illum offeruntur, & acceptantur à Patre.* Et quamuis Concilium clauserit os de hac re litigantiū; nihilominus hæc ipsa conclusio probatur quoq; fortissimis rationibus; Primò, quia homo citra

6 gratiam iustificantem non potest in hac vita satisfacere pro pœnis temporalibus alterius vitæ; ergò satisfactio pœna temporalis post culpam remissam impleta in peccato mortali non confert effectum operanti, atque adeò per eam non remittitur dicta pœna temporalis. Consequentia patet. Probatur antecedens, quia pœnæ huius vitæ, per quas pro pœnis alterius vitæ satisfacere possumus, proportionem non habent, nec comparabiles sunt cum dictis pœnis alterius vitæ; ergò ex se valorem non habent sine Christi meritis ad remittendam pœnam alterius vitæ, atq; ideò necessaria est gratia, à qua valorem accipiant: eiusmodi autem gratia non potest esse solum auxilians, quoniam auxilians potest esse cum existente in lethali culpa; ergò necessariò debet esse iustificans, vt conferat dignitatem personę, à qua satisfactio ipsa habeat valorem, & moralem proportionem ad debitum persoluendum. Secundò remissio pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam est effectus supernaturalis aliquo modo, præparans hominem, ac remouens impedimentum gloriæ: ergò ei tantùm confertur, qui est proportionatus ad gloriam, & in gratia Dei: non ergò satisfactio dictæ pœnæ temporalis potest fieri ab existente in peccato mortali. Tertiò

7 constitutus in peccato mortali si posset satisfacere pro pœna temporali, quæ remanet post culpam, id profectò fieret de condigno, vel de congruo: neutro modo, ergò, &c. Non potest dici primum, quia peccator quandiù in lethali culpa perseuerat, dignus est, vt omni bono priuetur, atque adeò indignus multò magis efficitur, vt pœnæ veniam mereatur. Nec etiam secundum, quia nec reuelatione, nec aliquo scripturæ loco constat, quòd Deus velit hac liberalitate cum suis inimicis vti, vt eis remittat pœnas, pro quibus nō satisfaciunt, cum lex generalis existat, vt quanto quis se glorificauit in delicijs; tantùm detur ei tormentorum: & generalis quoque lex est, quod sine charitate fit, nihil prosit, vt latè habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 37. *sec.* 2. *nu.* 5. *& disp.* 38. *sec.* 8. *nu.* 3. 4. *&* 6. Vbi plura ex dictis infert. Denique

8 existens in peccato mortali adimplendo mulctam à Confessario iniunctam, aut alia opera bona faciens pro pœna temporali, quæ remanet post

post remissam culpam, ponit obicem remissioni pœnæ contrarium: ergò per eiusmodi mulctæ impletionem, & opera exhibita non consequitur prædictæ pœnæ temporalis remissionem. Consequentia patet, quia sicut is, qui in peccato mortali suscipit Baptismum, & Eucharistiam, quia ponit obicem non suscipit effectum eiusmodi Sacramentorum; ità etiam existens in peccato mortali, quia ponit obicem, vt supra non consequitur remissionem pœnæ temporalis, quæ remanet post culpam.

TERTIA CONCLVSIO.

9 Satisfactio pęnæ temporalis per mulctam à Sacerdote iniunctam, facta in peccato mortali, licèt non habeat suum effectum ex opere operato; tamen recedente fictione, atque ideò peccatore per pęnitentiam reconciliato, satisfactio huiusmodi habebit suum effectum ex opere operato, & pęna remittetur. Hæc cōclusio habet duas partes. Prima pars est, quod satisfactio pęnæ temporalis per mulctam à Sacerdote iniunctam facta in peccato mortali; non habet suum effectum ex opere operato, Secunda pars est, quod recedente fictione, satisfactio huiusmodi habebit suum effectum ex opere operato. Prima pars est communis, vt testatur *Fagund. de precept. Eccles. precep. 2. lib. 9. cap. 4. nu. 7.* vbi quamplurimos allegat: est tamen contra *Marsil. in 4 quæst. 11. art. 3. Medina de confes. q. de pœnitentia extra gratiam impleta, Sot.* & alios: & patet ex dictis *in praeced. concl.* Nec obstat fundamentum contrariæ opinionis, nempè quod Confessarius mutat pœnam Purgatorij in talem mulctam, & non præcipit, quòd fiat in gratia; quoniam respondetur, quòd Sacerdos imponendo mulctam pęnitenti, per quam satisfaciat pęnæ temporali, non ità commutat pœnam Purgatorij, vt ex vi operis impositi remittatur ipsa pęna temporalis; sed vt per illud opus mulctæ, seu pœnitentiæ iniunctæ applicetur virtus passionis Christi, quæ non applicatur, nisi subiecto disposito, & non ponenti obicem.

10 Probatur modò eadem conclusio quoad secundam partem, quia, vt supra ostendimus *disp. 2. sec. 3.* datur Sacramentum pęnitentiæ validum, sed informe, sicut & confessio valida, & informis, quod Sacramentum habet suum effectum recedente fictione: ergò datur satisfactio valida, & informis, quæ recedente fictione suum habeat effectum: siquidem satisfactio est pars Sacramenti pęnitentiæ, sicut & confessio, & pars debet necessariò naturam totius imitari. Confirmatur quoniam sicut quis non tenetur iterare confessionē validam, & informem, ità non tenetur, quis iterare satisfactionem exhibitam extra statum gratiæ, quæ valida dici potest, & informis: ergò sicut recedente fictione redit effectus Sacramēti confessionis ex opere operato debitus, ità etiam recedente fictione, redibit effectus satisfactionis ex opere operato: etenim licèt illa satisfactio à Cōfessario imposita, vt est opus operantis, sit opus mortuum, atque ideò nunquam habeat effectum: tamen vt est opus sacramentale, & vt illi à Confessario virtute Sacramenti applicantur merita Christi, opus ex se, & sui natura est viuum, mortificatum tamen ratione subiecti, ità vt in illo ratione status peccati suum effectū ex opere operato habere non possit, recedente autem obice, possit. Hac eadem ratione, qui fictè accedit ad Sacramentum Baptismi, licèt Baptismus ex parte suscipientis sit peccaminosus: tamen recedente fictione remittit totam pęnam simul cum culpa. Denique impletio mulctæ à Sacerdote impositæ, quoad sui substantiam est actio bona, & punitio delicti, vt sic est instrumentum, quo applicatur Christi satisfactio: ergò recedente fictione habebit suum effectum ex opere operato.

11 Est tamen verum, quòd sententia *Soti in 4. d. 19. q. 1. art. 5. Ledesma*, & aliorum negantium absolutè, eiusmodi satisfactionem habere effectum, recedente fictione, nō est improbabilis: siquidem reditio talis effectus maximum beneficium est, cuius indignus fuit ille, qui in peccato mortali pęnitentiam impleuit: & nullibi reperitur in Scriptura Sacra promissio talis reditionis; eò maximè, quia cum satisfactio pro pęna temporali iterari possit per aliam confessionem peccatorū, & multis modis dicta pœna temporalis remitti, ac tolli, nulla videtur ratio sufficiens, ob quam dicamus redire præfatum effectū remissionis pęnæ temporalis ex opere operato, recedente fictione, seu obice. Et multo magis hæc sententia est probabilis, si satisfactio, ac mulcta à Confessario imposita impleatur non solùm in statu peccati mortalis; sed etiam per opus peccaminosum: vt si Confessarius iniungat vt bis, ter, aut quater in anno pęnitens confiteatur, & ille confessiones sacrilegas efficiat: nam vt opus illud sit satisfactorium de se, & vt habeat suum effectum ex opere operato, necessè est, vt non sit malum; quoniā non potest esse quatenus tale instrumentum ad

12 hunc effectum. Nec obstat, quòd Baptismus etiā si cum fictione, & peccato mortali suscipiatur, postea recedente fictione, remittit totam pęnam simul cum culpa, & suum effectum habet ex opere operato: quoniam respōdetur, quòd in Baptismo est diuersa ratio propter caracterem: & quia actio illa satisfactoria quoad substantiam fuit mala, & nō fuit punitio delicti: & quatenus mala non potest esse instrumentum, per quod applicentur Christi merita. Ità *Fagund. d. cap. 4. nu. 10.* vbi etiam addit *nu. 11.* probabilitèr dici posse, implentem satisfactionem iniunctam à Confessario in peccato mortali, peccare mortalitèr: quoniam ponit obicem parti Sacramenti pęnitentiæ: sicut mortalitèr peccat, qui ponit obicem toti Sacramento: est enim eadem ratio totius, & partis, *arg. tex. in l. qua de tota, ff. de rei vend.* quamuis deindè concludat cum *Suar. de pœnit. dis. 38. sec. 8. nu. 7.* Implentem satisfactionē eiusmodi in peccato mortali, non peccare mortalitèr, sed tantùm venialitèr.

QVAR-

QVARTA CONCLVSIO.

13 Satisfactio pœnę post culpam remissam per opera laboriosa spontè suscepta, vel à Deo inflicta in peccato mortali, sicut non confert effectum operanti in peccato existenti; ità nec cessante fictione, & consequenter bona opera prædicta facta in peccato mortali, adueniente gratia, non reuiuiscunt quoad effectum satisfaciendi ex opere operantis. Hæc conclusio habet duas partes. Prior est, quòd satisfactio pœnæ post culpam remissam per opera laboriosa spontè suscepta, vel à Deo inflicta in peccato mortali non cōfert effectum operanti. Posterior autem pars est, quòd eiusmodi satisfactio nec quidem cessante fictione, effectum habet. Prima pars patet ex ijs, quæ supra diximus, *concl.* 2. Probatur modo conclusio quoad secundam partem, primò ex communi sententia omnium Theologorum relata à *Suar. de pœnit. disp.* 37. *sec.* 2. *num.* 7. Secundò probatur ratione, quoniam opera illa facta in peccato mortali non fuerunt mortificata, sed omninò mortua: ergò non possunt reuiuiscere, cessante fictione, vel obice, vt benè declarat *Suar. loc. cit.* qui *nu.* 9. quoque addit, quòd cùm opera prædicta facta in peccato mortali, sint ex se bona, sunt vtilia ad multa: primò quia cum dicta opera sint bona, sunt expetenda, & conducunt ad similia opera facilius exhibenda. Secundò valent ad impedienda peccata, & consequenter ad mitigandam pœnam Inferni, non quidem minuendo eā, quæ peccatis alijs debetur, sed impediendo maiorem reatum. Tertiò deseruiunt ad pręmium aliquod temporale de congruo, non tamen de condigno, cùm peccator nullius meriti de condigno sit capax. Quartò vtilia esse possunt ad impetrandum à Deo aliquod auxilium, præsertim si in gratia fiant, iuxtà illud *Prouer. cap.* 15. *Per misericordiam, & fidem purgantur peccata.* Et *Daniel cap.* 4. *Peccata tua eleemosynis redime.* Vide *Suar. ibidem, nu.* 9.

Restat modo, vt contraria soluamus.

14 Ad fundamentum igitur contrariæ sententiæ respondetur negando consequentiam: nam licèt pęna relicta post remissam culpam sit temporalis, & finita; non tamen potest exolui ab homine existēte in peccato mortali, etiam si voluntariè eam exoluat: siquidem pœna æterna, quæ per pœnitentiam condonata fuit, & remissa homini peccatori, cùm illi fuit indultum peccatum, non simplicitèr, & absolutè fuit remissa; sed fuit commutata in pœnam temporalem, & non in quamcunque pœnam temporalem; sed in pœnam temporalem voluntariam, & amicabilem, quæ ab homine tantùm Dei amico, & in gratia existente in hac vita, vel in Purgatorio exolui potest, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 8.

15 Ad illationem eodem modo respondemus: & eo magis quoniam apud Deum nulla pœna valet ad expiandum delictum, seu reatum eius, nisi sit volutariè acceptata: at in Inferno nulla pœna voluntariè acceptatur, neque vllo modo refertur in Dei honorem, vel satisfactionem.

16 Ad confirmationem dicitur, quòd pœna æterna commutatur in temporalem non quamcunque, sed voluntariam, & amicabilem, quæ exolui non potest à damnatis in Inferno. Nec propterea Deum pęnitet gratiæ, seu liberalitatis factæ; quoniam ipse remittendo peccatum, contulit gratiam, & constituit hominem in statu, in quo posset pęnam temporalem post culpam remissam persoluere: at homo denuò mortalitèr peccando, & permanens in statu peccati mortalis, sua culpa se constituit in eo statu, in quo non potest satisfacere, vt rectè declarat *Suar. d. disp.* 37. *sec.* 2. *nu.* 10. & 11.

17 Ex dictis patet, quòd tam mulcta à Sacerdote iniuncta, quàm opera, quibus remittitur reatus pœnæ post remissam culpam, adhoc vt sint satisfactoria, debent fieri ab homine existente in gratia; secus autem si fiant ab homine existente in peccato mortali. Quod quidem adeò verum est, vt existens in lethali culpa, nec pro pęna quidem vnius peccati venialis satisfacere valeat, nec in hac, nec in alia vita, vt rectè post alios declarat *Fagund. de precep. Eccl. præcep.* 2. *lib.* 9. *cap.* 1. *nu.* 7. & 13. At verò in Dei gratia existens non tantùm satisfacere potest pro pęnis temporalibus omnium suorum peccatorum mortalium, aut venialium remissorum, sed etiam pro pęnis temporalibus vnius peccati mortalis remissi, aut venialis condonati, & non pro alijs remissis, ac condonatis, vt habetur ex eodem *Fagund. loc. cit. nu.* 22. vbi idem dicendum esse ait, vbi vnum peccatum veniale remittatur, non remissis alijs: nam potest satisfacere homo pro pœna temporali debita huic peccato remisso; non satisfaciendo pro alijs pęnis debitis non remissis, siquidem peccata venialia non tollunt gratiam, nec Dei amicitiam dissolnunt: quapropter sicut homo potest consequi remissionem vnius venialis, & non alterius, ità potest pro pęna vni debita satisfacere, non alteri, si culpa illius iam sit remissa. Dixi, *Si culpa illius iam sit remissa.* Quia durante peccato, etiam

18 veniali, non potest quis pro pęna illi debita satisfacere in hac vita, sed pęnam ipsam in Purgatorio explicet. Siquidem quam diù peccatum durat, & non est remissum dignus est homo pęna ipsius peccati. Vndè pugnat, posse quem satisfacere pro pęna, quam iustissimè meretur quis ratione culpæ ante remissionem illius. In Purgatorio autem pęnam peccati venialis non remissi exoluet; quia peccata venialia, vt diximus non dissoluunt amicitiam Dei, & illorum pęna non est æterna, vt commutaretur in pęnam temporalem, sed ex sua natura esse pęnam temporalem, pro qua quis potest satisfacere in igne Purgatorio, & soluta pęna, statim Cęlos ingreditur. Ete-

19 nim quamuis nihil coinquinatum Cęlos ingrediatur, & peccatum veniale suo modo causet in anima maculam, & Purgatorius ignis non sit locus merendi, sed satisfaciendi; Deus tamen in illo primo instāti, quod immediatè sequitur mors, seu in vltimo instanti separationis animæ, causat in homine, seu in anima hominis dolorem pec-

peccati venialis voluntariè relicti, vel obliti, per quem actum doloris macula illa, & reatus culpæ venialis remittitur, atque ideò coinquinatus non dicitur Cęlos ingredi. Nec id est propriè mereri in alia vita, quia cùm adhuc homo non sit iudicatus, & ille actus habeatur in vltimo instanti separationis animæ à corpore, adhuc pertinere dicitur ad vitam præsentem. Ità *Suar.* quos refert *Fagund. d. cap. 1. nu. 11.* qui etiam refert opinioné *D. Thomæ* existimantis, peccatum veniale non causare malum in anima, sed moralem quandam imputationem cum pęna temporali debita tali peccato, quæ imputatio cessat in hora mortis, manente tantùm pęna temporali illius, pro qua pęna satisfaciens homo in Purgatorio, & ad Cęlos eleuatus, non dicitur illos ingredi coinquinatus.

Quæ nam opera imponi possint à Confessario pęnitenti in satisfactionem pęnæ, quæ remanet post remissam culpam.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Omnia opera satisfactoria ad tria genera reducuntur ad ieiunium scilicet orationem, & eleemosynam.*

2 *Opera misericordiæ præstantiora sunt operibus afflictiuis.*

3 *Opera supradicta, vel externa sunt, vel interna. Vel quæ spontè suscipiunt, vel quæ patienter tolerantur: Vel præcepta, & debita, vel non: vel publica, vel secreta.*

4 *Omnia bona moralia imponi possunt pænitenti à Confessario in mulctam, & satisfactionem pænæ, quæ remanet post culpam remissam.*

5 *Ad remittendam pænam prædictam maioris efficaciæ est vnius psalmi recitatio à Confessario iniuncta, quam totius psalterij spontè suscepta.*

6 *Non semper expedit eiusmodi opera omnia, vel eorum aliqua, pænitentibus imponi: Et quomodo debeat e,. e Confessarius.*

7 *Confessarius semper curare debet, vt satisfactio ab eo imponenda præseruatiua sit in futurum.*

8 *Potest a Confessario imponi susceptio Sacramenti pænitentiæ, & Eucharistiæ bis in hebdomada, vel in mense.*

9 *Potest à Confessario iniungi non solùm opus aliquod in particulari, sed etiam in generali per illa verba: Quidquid boni feceris, &c*

10 *Passiones, & pœnæ, quas aliunde pati debet pœnitens possunt ipsi a Confessario imponi in satisfactionem pœnæ temporalis, remanentis post remissam culpam.*

11 *Confessarius in satisfactionem pænæ prædictæ iniungere pænitenti potest opera ex præcepto, vel ex alio titulo debita.*

12 *Prudenter tamen aget, si cum imponit opera præcepta, vel alias debita, aliquid aliud addat.* *De quibus operibus sit intelligendus Confessarius, si opera determinata simpliciter iniungat.*

13 *Pænitentiæ publicæ an sint omninò reprobandæ.*

14 *Pro peccato occulto imponi non potest pænitentia publica, secus pro publico. Et reijcitur Nauarri interpretatio ad Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 8.*

15 *Non solum imponi potest pænitentia publica, occulta tamen persona, vel causa pænitentiæ, sed etiam quæ ita fit coram alijs, vt ex ea colligi possit propter graue crimen fuisse à Confessario impositam.*

16 *Pęnitentia publica tunc iniungi potest in foro pęnitentiali, cum necessaria est ad tollendum aliquod scandalum, & pęnitens consentit, vultque eam subire.*

17 *Confessarius an possit iniungere pro pænitentijs, & satisfactionibus pænarum temporalium opera merè interna.*

18 *Verior est sententiá, quod valeat hæc opera merè interna iniungere.*

19 *Per actus purè internos satisfacere possumus extra Sacramentum pro pœna remanente post remissam culpam.*

20 *Actus interni, vt sint pars Sacramenti visibilis, satis est, vt sint per accidens visibiles.*

IN hac re tria faciemus. Primò aliqua adnotabimus. Secundò certa ab incertis secernemus. Tertiò dubia per suas quæstiones diluemus.

1 Circa primum est adnot. quòd omnia opera satisfactoria reducuntur ad tria genera, nempè ad ieiunium, orationem, & eleemosynas. Siquidem ad ieiunium reducuntur omnia opera afflictiua, vt vigiliæ, flagella, peregrinationes, virginitatem, & castitatem seruare, & Religionem ingredi, iniuriarum tolerationes, & reliqua omnia, quæ afflictio, aut molestia esse possunt. Ad orationem verò reducuntur omnia opera misericordiæ spiritualia, qualia sunt docere ignorantes, consulere, corrigere errantes, mediante correctione fraterna, consolari afflictos, remittere iniurias, easdemq; ferre patienter, & orare. Ad eleemosynas denique reducuntur omnia opera misericordiæ corporalia, nempè visitare infirmos, & carceratos, cibare esurientes, potum dare sitientibus, redimere captiuos, & carceratos, vestire nudos, hospitari peregrinos, & sepelire mortuos. Est tamen verum, quòd opera misericordiæ præstantiora sunt operibus afflictiuis, vt habetur ex *Chrisost. homil. 34. ad Popul. Antiochen.* his verbis, *Ieiunare quidem, & exercere virginitatem, & temperanter agere, solis hæc obeuntibus vtilitatem afferunt, quæ verò proximis à nobis exhibentur, vt eleemosyna, doctrina, & charitas, & nobis ipsis, & proximis, ad quos transeunt, prosunt.*

2 (margin, beside "pelire mortuos")

3 Secundò est adnot. quòd omnia supradicta opera, aut externa sunt, aut interna: quæ spontè suscipi solent, vel quæ patienter tolerantur: præcepta, & aliàs debita, & non præcepta, nec debita: publica, vel secreta. De his omnibus controuertitur, an à Confessario pœnitenti imponi possint in satisfactionem pęnæ, quę remanet post remissam culpam: & denique dubium pariter de

Sa-

Sacramentis an iniungi valeat eorum susceptio ab ipso Confessario in satisfactionem eiusdem pœnæ, eadem controuersia absoluemus, nec non & dubium, an bona opera in genere præcipi possint exhibenda ad arbitrium pœnitentis.

4 Circa secundum dico primò certum esse apud omnes, quòd regulariter omnia opera bona moralia, nempè eleemosyna, orationes, ieiunia, peregrinationes, cilitia, & similia opera corporis afflictiua imponi possunt pęnitenti à Cõfessario in mulctam, & satisfactionē pœnæ, quæ remanet post culpam remissam, vt habetur ex *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 9.* ex eo vbi *num.* 3. Etenim per eiusmodi opera quis potest satisfacere, etiam si non dentur in mulctam, seù pœnitentiã à Confessario, sed spontè exhibeantur ab homine pro pœna, quæ remanet post remissam culpam, vt supra *sec. 1. & 2.* diximus, & patet ex traditis ab eodem *Fagund. loco citato, p. 2. num.* 5. Ergò non est ratio, cur regulariter iniungi non possint à Confessario in Sacramento, cùm id cedat in maiorem vtilitatem pœnitentis, eo quòd eiusmodi opera eleuantur virtute Sacramenti, & effectum habeant ex opere operato, ac virtute cla-
5 uium, ita vt ad remittendam pœnam prædictam aliquando maioris efficaciæ sit recitatio vnius psalmi iniuncta à Confessario, quàm recitatio totius psalterij à Confessario non imposita, sed spontè ab aliquo habita. Et id verum est etiam si pęnitens in exequendis eiusmodi operibus delectationem sentiat, quoniam ipsa satisfactio non solum datur, ac iniungitur à Confessario, vt pœnitens dolorem, ac pœnam corporalem sentiat; verum etiam, vt acquirat facilitatem in bene operando, bonisq; operibus exercendo, atque ideò non possunt dici minoris meriti, quia cum voluptate, & facilitate exercentur, vt rectè inquit *Fagund. d. c. 5. num.* 3. qui idem putat esse dicendum de operibus eiusmodi spontè susceptis, & à Confessario non iniunctis, vt habetur ex eodem *Fagund. loco citato, c. 2. num.* 5.

6 Dixi, *Regulariter omnia bona moralia, &c.* quia non semper expedit, eiusmodi opera omnia, vel eorum aliqua imponi pœnitentibus. Etenim si pęnitens sit puer, vel adeo debilis, aut senex, vt non valeat ieiunare, nec peregrinari, non debet Confessarius in satisfactionem ipsi imponere peregrinationem, aut ieiunium: & sit pauperrimus, non debet eidem iniungere eleemosynas, & sic de alijs. Ob id enim ait Concil. Lateran. in nostro capite, quòd Confessarius debet esse discretus, & cautus, vt more periti Medici superinfundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens, & peccatoris circumstantiam, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale debeat ei præbere consilium, & remedium adhibere, diuersis experimentis vtendo ad sal-
7 uandum ægrotum. Vndè debet Confessarius semper curare, vt satisfactio ab eo imponenda, sit præseruatiua in futurum: nam ob id pęnitẽtiæ non sunt determinatæ, sed omnes arbitrariæ, prudentis Confessarij arbitrio remissæ, vt habetur ex *D. Thoma, Soto*, & alijs apud *Fagund. d. cap. 5. num. 1.* qui *num. 2.* etiam addit, quòd non oportet, vt satisfactio à prudenti Confessario iniuncta talis sit, quæ satisfaciat pro tota pęna temporali, quæ debetur in Purgatorio; quoniam eiusmodi satisfactio non consistit in indiuisibili, & in æquilibrio, sed habet suam latitudinem: nec statim quòd imponitur suum sortitur effectum, sed postquam fuit impleta à pęnitente, si is post absolutionem aliquem habeat reatum pœnæ. Dixi *Si aliquem habeat reatum pœnæ*; quia tanta posset esse dispositio pœnitentis, & voluntas implendi pœnitentiam, vt virtute clauium ante ipsam adimpletam, probabiliter quidem teneant per absolutionem Sacerdotis remitti ei totum reatum pœnæ: vel saltem partem iuxta quantitatem dispositionis, non modo culpam, & pœnam æternam, sic etiam parua satisfactio iniuncta à Confessario si fiat ex magno motu pœnitentis potest aliquando remittere totam pęnam, quæ remanet post remissam culpam, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. lib. 5. cap. 22. num. 10.*

8 Dico secundò certum esse, quòd à Confessario imponi potest susceptio Sacramenti pęnitentię, Eucharistiæ, nempè, vt bis confiteatur, & communicet in hedomada, vel in mense, vt habetur ex *Fagund. d. c. 5. num.* 4. post *Tolet. lib. 5. sua sum. cap. 13. num. 6.* Qui dicunt hoc esse maximum remedium contra pollutionem voluntariam: nam cum Sacramenta omnia, & præsertim Sacramentum confessionis instituta sint à Christo, vt fidelibus rectè dispositis Christi merita applicentur per eorundem susceptionem, hinc fit rectè à Confessario præcipi prædictorum Sacramentorum frequentem susceptionem ad redimendas pœnas temporales per peccatis dimissis debitas, & ad præcauendas culpas infuturum. Idem dicendũ putat ipse *Fagund.* de Sacramento Chrismatis; quoniam ad id tenentur fideles ex decentia, si possunt: & de Sacramento extremæ vnctionis, si infirmus reperiatur in extremis. Negat tamen posse Confessarium dare in satisfactionem, vt Sacramentum ordinis pœnitens suscipiat, cum susceptio ordinis sit meræ voluntatis, ad quem Deus neminem voluit obligare: & eadem ratione negat imponi posse susceptionem matrimonij, aut Religionis ingressum: etenim hæc omnia possunt Confessarij suadere, & consulere pœnitentibus, si videant eorum saluti expedire.

9 Dico tertiò certum esse iniungi posse à Confessario non solùm opus aliquod in particulari; sed etiam in generali: vt patet ex communi consuetudine Confessariorum, qui in fine absolutionis illa verba proferunt, *Quicquid boni feceris, vel mali sustineris, &c.* Hæc enim verba denotant impositionem satisfactionis per opera in genere: & proindè Confessarius posset in pœnitentiam imponere quid hodie, vel hæc hedomoda, vel mense boni fecerit, aut mali sustinuerit, vt habetur ex *D. Thoma, quodlib 3. art. 28. Palud. in 4. dist. 14. q. 6. Petro Soto lec. 2. de satis-*

satisfac. Nauar. in sum. cap. 26. *num.* 24. *& de pœnit. dist.* 6. *num.* 26. *Suar. de pęnit. disp.* 38. *sec.* 2. quos refert, & sequitur *Fagund. d. c.* 5. *sub nu.* 11. Etenim si peccatum in communi potest esse materia Sacramenti pœnitentiæ, non potest assignari ratio, cur non possit esse quoque satisfactio in communi, cum sit pars materialis eiusdem Sacramenti.

10 Dico quartò certum esse, passiones, & pœnas, quas aliundè pati debet pœnitens ab extrinseco, nempè flagella à Deo immissa: infamem mortem auctoritate publica sibi constituta ob sua demerita, & alia eiusmodi, posse à Confessario pœnitenti imponi in satisfactionem pęnę temporalis, quæ remanet post remissam culpam. Etenim eiusmodi flagella patienter tolerata sunt satisfactoria si patienter ferantur, etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, vt de fide fuit definitum per *Concil. Trid. sess.* 14. *c.* 9. *& can.* 13. & rectè declarat *Fagund.* post alios *de precept. Eccles. praecep.* 2. *lib.* 9. *cap.* 2. *nu.* 13. Ergò non potest assignari ratio, cur hæc omnia iniungi quoque possint pœnitenti, cum id cedat in bonum pœnitentis, cum opera eiusmodi patienter tolerata eleuentur virtute Sacramenti. Confirmatur hoc dictum ex præcedenti dicto: nec non supra ex dicto primo, in quo diximus, quod omnia opera moraliter bona possunt à Confessario iniungi in satisfactione, flagella autem patienter tolerata, siuè à Deo infligantur, siuè ab hominibus procul dubio bona opera moraliter dicuntur.

11 Dico quintò certum esse Confessarium posse pœnitenti iniungere in satisfactionem pœnæ temporalis, quæ remanent post remissam culpam opera ex præcepto, vel ex alio titulo debita, vt habetur ex *Suar.* post alios *de pęnit. disp.* 38. *sec.* 6. *num.* 5. *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 6. *c.* 15. *num.* 10. *& Fagund. d. c.* 5. *num.* 8. qui insuper addit ex *Nauar.* id sæpè expedité propter hominum fragilitatem. Etenim eiusmodi opera bona sunt, & virtute clauium possunt eleuari ad effectum remissionis dictæ pœnæ. Confirmatur, quia in idem opus possunt cadere diuersæ obligationes, & vnica actione omnibus satisfieri: atque ideò si quis recitet Rosarium sibi in satisfactionem iniunctam à Confessario, tempore quo audit sacrum ex præcepto, satisfacit tàm præcepto Ecclesiæ de audiendo Missam die festo, quàm pœnitentiæ iniunctæ à Confessario. Denique per hæc eadem opera spontè assumpta à pœnitente potest eidem remitti dicta pœna temporalis. Contentus est enim liberalis creditor Deus, vt opus sit sub nostro dominio, & nostrum, & quod à nobis liberè fiat, & possit non fieri. Ita *Henr. lib.* 5. *de pęnit. cap* 19. *num.* 5 *Sot. in* 4. *dist.* 19. *q.* 2. *art.* 1. *circa fin. Nauar. in Man. cap.* 26. *num.* 23. & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. d. c.* 2. *nu.* 8. Etenim implendo Diuina præcepta meremur vitam æternam, vt constat ex *Concil. Trid. sess.* 6. *cap.* 10. *&* 16. Ergò, & satisfacimus, cùm non minus requiratur ad meritùm, quàm ad satisfactionem: quòd si hæc vera sunt, non potest assignari ratio, cur hæc ipsa opera non possint à Confessatio iniungi in satisfactionem prædictæ pœnæ temporalis, cùm id cedat in maiorem vtilitatem pœnitentis; eo quòd opera illa eleuantur virtute clauium, atque ideò sunt multo magis satisfactoria. Est tamen verum, quòd quando

12 Confessatius opera aliàs præcepta, ac debita pœnitenti imponit, prudenter aget, si aliquid aliud addat, vt si iniungat, vt diebus festis Missā audiat, addat, vt eam audiat genuflexo: & si ieiunium in Vigilijs, aut in Quadragesima, addat vt vinum non bibat, nisi semel, aut aliud simile. Etenim regulariter loquendo in satisfactionem à Confessarijs pœnitentibus iniungenda sunt illa opera, quæ non sunt ex præcepto, vel aliàs debita, vt maior sit satisfactio, & pœnitentes in pluribus operibus, & actionibus bonis maiorem facilitatem benè operandi adipiscantur. Ob id autem Confessatius, quando in imponendis satisfactionibus, opera determinata simpliciter iniungit, semper intelligendus est de operibus non debitis, vt si imponat ieiunium, non est intelligendus de ieiunio quadragesimali, vigiliarum, ac temporum, aut alterius diei, in quo quis vouit ieiunare, vt rectè declarat idem *Fagund. d. c.* 5. *num.* 9. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant, sola igitur difficultas consistit in duobus. Primò, an Confessarius possit imponere pœnitenti opera publica: Secundò, an possit iniungere opera merè interna.

13 Circa primum dubium duæ sunt opiniones. Nam prima opinio est *Nauar. in c. Sacerdos de pœnit. dist.* 6. *num.* 86. *& in Man. c.* 8. *num.* 10. Reprobantis omninò pœnitentias publicas; atque ideò dicentis à Confessarijs pœnitentibus imponi non posse pęnitentias, seù satisfactiones publicas in Sacramento pęnitentiæ. Mouetur ex eo, quòd Sacramenti sigillo officiunt, & personam produnt peccatoris: & quamuis pęnitens videatur eiusmodi pęnitentijs consentire, talis tamen consensus est veluti coactus, & inuoluntatius, & contra illius famam.

Secunda sententia est *D. Thomæ in* 4. *d.* 14. *q.* 1. *art.* 5. *quæstiun.* 1. *ad* 1. *& d.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiun.* 4. *ad* 4. *Alens.* 4. *p. q.* 14. *mem.* 6. *art.* 1. *alias q.* 64. *mem.* 1. *Palud. d. c.* 14. *q.* 6. *Dur. q.* 4. *Sot. d.* 19. *q.* 2. *art.* 5. *D. Anton.* 3. *par. tit.* 14. *c.* 17. §. 6. *Suar. de pęnit. disp* 38. *sec.* 6. *num.* 3. Et aliorum distinguentium, quòd aut peccatum est occul-

14 tum, aut est publicum. Primo casu negant pro peccato occulto imponi posse pęnitentiam, seù satisfactionem publicam, & id tùm ob formidinem, ac periculum violationis sacramentalis sigilli; tùm etiam quia talis pęnitentia est improportionata peccatis occultis. Secundò verò casu, atque adeò pro peccatis publicis volunt iniungi posse à Confessario pęnitenti pęnitentias publicas. Mouentur ex eo, quòd ita expedit ad Ecclesiæ satisfactionem, & publicum aliorum exemplum ad tollendum scandalum. Pro hac sententia facere videtur *Concil. Trid. sess.* 24. *de reform. c.* 8. dum inquit, *Apostolus monet, pu-*

blicè peccantes palam esse puniendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, vnde alios scandalo offensos, commotosque fuisse, non sit dubitandum huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publicè iniungi oportet, vt quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, sua emendationis testimonio ad rectam reuocet vitam: Episcopus tamen publicæ hoc pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire. Nec videtur subsistens *Nauar.* interpretatio existimantis Concil. Trid. loqui de pœnitentijs in foro externo, & iudiciario à Potestate publica Ecclesiastica impositis; quoniam *in d. cap.* 8. Concilium quædam statuit de pœnitentiario confessionem auditure in Cathedralibus Ecclesijs, in illis verbis immediatè supra relata Concilij verba sequentibus, *In omnibus Cathedralibus Ecclesijs, vbi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis, &c.* Vndè dicendum est, Concilium loqui de pœnitentijs publicis, quæ imponuntur à Pœnitentiarijs in foro sacramentali, ac interno, & non de illis, quæ infliguntur in foro externo, ac iudiciario: siquidem vna pars legis per aliam declaratur, & antecedentia per subsequentia, & è contrario, *arg. tex. in l. si seruus plurium*, §. *fin. ff. de legat.* 1. *Bart. in l. vtrum, ff. de pet. hæred.* & nos adnotauimus in *nostris Comment. in Bull. Cœnæ Domini lib.* 2. *can.* 2. *q.* 7. *num.* 37. & *can.* 9. *q.* 35. *sub num.* 3.

15 Ampliatur hæc conclusio, vt non modo vera sit de impositione pœnitentiæ publicæ, nō solùm illius, quæ coram alijs fit occulta persona, vel causa pœnitentiæ, de qua non est dubium, quòd imponi possit, vt patet ex Doctoribus communiter, quos sequuntur *Suar.* & *Fagund. locis citatis*; sed etiam illius, quæ ita fit coram alijs, vt ex illa colligi possit, Confessarium propter graue crimen sibi confessum eam imposuisse, vt per Doctores, quos supra retulimus pro secunda sententia.

16 Limitatur tamen hæc ipsa conclusio, vt ita demum pœnitentia publica in foro pœnitentiali iniungi possit, quando necessaria est ad tollendum aliquod scandalum: & pœnitens consentit, ac vult eam subire, vt habetur ex *D. Thoma*, & *Suar. locis supra relatis*: & *Fagund. d. c.* 5. *sub num.* 6. & 7. Qui testatur hanc esse communem opinionem: & non esse contra sigillum, quia fit ex consensu pœnitentis, nec eo casu potest dici eum cogi, sed rationabiliter induci ad id, quod facere tenetur, & ita remanent soluta contraria.

16 Quouero ad secundum dubium pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Alen.* 4. *p. quæst.* 84. *memb.* 2. *art.* 1. & *Almayni d.* 15. *q.* 1. Dicentium, Confessarios non posse iniungere pro pœnitentijs, ac satisfactionibus pœnarum temporalium, quæ remanent post remissas culpas, pœnitentibus opera purè interna. Mouentur ex eo, quòd pœnitentia iniuncta, seù satisfactio est pars materialis Sacramenti pœnitentiæ, quòd cum sit signum sensibile, seù visibile inuisibilis gratiæ, oportet, vt etiam pars illius sit sensibilis. Confirmatur, quoniam satisfactionis, & pœnitentiæ impositio iniungitur per modum præcepti humani: at præceptum humanum non cadit in actum purè internum. Pro hac opinione citantur etiam *Sot. d.* 15. *q.* 3. §. *de secundo principali*, & *Gabr. d.* 16. *q.* 2. *art.* 1. Dum volunt, quòd totus valor ad satisfaciendum in hac vita per opera pœnalia consistit in actu externo.

18 His tamen non obstantibus, cōtraria sententia est verior, quam tenet *Fagund. de præcept. Eccles. præcep.* 2. *lib.* 9. *c.* 5. *num.* 5. Et aliorum dicentium, quod licèt magis conueniens sit, & modus magis vsitatus in pœnitentiam, & satisfactionem imponi pœnitenti actus externos; actus tamen purè interni iniungi possunt, maximè rationabili subsistente causa. Vndè si Confessarius iudicet ad bonum conscientiæ pœnitentis expedire, vt ipse proponat sæpè in die, se non peccaturum, id ei potest imponere. Sic etiam si pœnitens ita ægrotet, vt nihil externum possit operari, potest ei imponi, vt actum amoris, vel contritionis habeat, aut in corde suo repetat dulcissimum Iesu Christi nomen. Etenim Sacramentum pœnitentiæ cùm ad internum animæ bonum pertineat, & internam fidelis salutem intendat, meritò Confessarius actus merè internos in satisfactionem iniungere potest. Confirmatur, quia Confessarius absoluit à peccatis purè internis; ergò potest in pœnitentiam imponere actus purè internos. Præterea contritio est actus merè internus, & tamen eleuatur virtute clauium: ergò idem dicendum est de alijs actibus satisfactorijs purè internis. Denique per actus purè internos possumus satisfacere extra Sacramentum pro pœna,
19 quæ remanet post remissam culpam; vt latè post alios probat idem *Fagund. loco citato, c.* 2. *nu.* 20. ergò possunt imponi in satisfactionem eiusdem pœnæ à Confessario pœnitenti; cum non possit assignari diuersitatis ratio, cur actus interni spontè habiti extra Sacramentum pœnitentiæ prosint ad remissionem pœnæ: & non possint præcipi à Confessario.

20 Ad contraria patet responsio: nam actus interni, vt sint pars Sacramenti visibilis, satis est vt sint per accidens visibiles: at per accidens efficiuntur sensibiles, quando exterius imponuntur à Confessario, & acceptantur à pœnitente.

An Confessarius teneatur condignam satisfactionem imponere pœnitenti, & quam mensuram seruare debeat.

S E C. IV.

S V M M A R I V M.

1 *Confessarius audita confessione pœnitentis tenetur eidem mulctam imponere, seu satisfactionem pro pœnæ solutione, quæ remanet post culpam remissam.*

2 *Potest interdum Confessarius absoluere pœnitentem, nulla imposita pœnitentia.*

3 *An*

3 *An Confessarius obligetur omninò ad imponendã condignam pęnitentiam.*

4 *Pęnitentiæ omnes, a Confessario iniungendæ, arbitrariæ sunt, & eius arbitrio remittendæ.*

5 *Sacerdotis arbitrium non est eius voluntati relinquendum, sed pro criminum qualitate, ac pęnitentium fragilitate satisfactionem debet iniungere.*

6 *Confessores in mitiorem partem semper debent inclinare, & condescendere pęnitentibus.*

7 *Septennem pęnitentiam esse imponendam pro singulis peccatis mortalibus fabulosum esse, nonnulli volunt: Et de quibus pęnitentijs intelligenda sint decreta, determinantia certas pęnas pro qualitate criminum.*

Et an Confessarius admonere teneatur pęnitentem, cum multo leuiorem satisfactionem iniungit, ob illius fragilitatem.

8 *Arbitrium Confessarij non esse absolutè eius voluntati relictum, sed pro qualitate criminum, & pęnitentium fragilitatem, esse pœnitentiam imponendam, probatur ex Conc. Trid.*

Non tamen potest in ea imponenda tàm exactè seruari æqualitas rei ad rem.

9 *Pęnitentia, seù satisfactio, a Confessario imposita, opus non est, vt sit talis, quæ satisfaciat pro tota culpa.*

10 *Prudens pęnitentia, licèt sit leuior iusto, totam remittit pęnam, maximè si fiat ex magno motu pęnitentis.*

An pęnitentia minima, & improportionata tollat totam pęnam.

11 *Pęnæ solutio per pęnitentiam à Sacerdote iniunctam procul dubio fieri dicitur de condigno.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt est adnot. quòd hoc loco non quærimus, an Confessarius, audita confessione pęnitentis teneatur eidem imponere mulctam, seù satisfactionem pro solutione pœnæ, quæ remanet post culpam remissam: certum est enim: eum teneri, vt constat ex nostro canone, in illis verbis, *Et iniunctam sibi pęnitentiam, &c.* Et ex *Concil. Trid. de reform. sess. 14. c. 8.* Etenim Confessarius tenetur ad integritatem Sacramenti pœnitentiæ, concurrentibus alijs conditionibus ad illud requisitis, tùm ex parte ipsius Confessarij; tùm etiam ex parte pœnitentis; at satisfactio est pars integralis dicti Sacramenti; ergò tenetur eam imponere, aliàs non conferret integrum Sacramentum. Confirmatur, quia Confessarius non modo est Medicus, vt in nostro canone, ibi, *Vt more periti Medici.* Sed etiam est Iudex, vt *in can. verbum de pœnit. d. 1.* ita se habente, *Verbum Dei dimittit peccata: Sacerdos est Iudex, &c.* Ergò vt Medicus tenetur curare vulnera pœnitentis, & vt Iudex æqualitatem seruare. Vndè cùm iudicet inter Deum, & hominem, sicut tenetur absoluere pœnitentem benè dispositum, ita etiam curare debet, vt pœnitens ipse satisfaciat Deo per mulctæ, seù pęnitentiæ impositionem: quam quidem obligationem grauem esse, cum ad integritatem Sacramenti, & Religionem Deo debitam pertineat, per se loquendo, docet *Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 3. num. 1. in fine.* Dixi, *Per se loquendo,*

2 Quoniam interdum potest Confessarius absoluere pœnitentem, nulla imposita pœnitentia, vt cùm pœnitens adeò est morti propinquus, vt sit impotens ad illam implendam, & præsertim si nihil percipere possit: quia satisfactio cum non sit pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ; sed tantùm integralis, sicut digitus respectu totius hominis, non est omittendum Sacramentum propter incapacitatem pœnitentis. Idem dicendum est, vbi Confessarius ex ipsa pęnitentis confessione, & ex materia, & signis eius intelligit pęnitentem integrè satisfecisse pro suis peccatis: etenim quemadmodum ęquitas iudicij postulat, vt condemnetur debitor; ita vt absoluatur, qui iam soluit. Imò Confessarius quamuis regulariter, & per se loquendo, vt diximus, teneatur imponere pęnitentiam; non semper tamen tenetur eam imponere per modum præcepti; sed aliquando potest iniungere pœnitentiam, si pęnitens velit illam subire, vel solùm consilium, vt rectè declarat *Suar. loco citato, sub num. 2.* Sola igitur controuersia nostra est de Confessario, an teneatur condignam satisfactionem imponere pœnitenti: quando ad imponendam pœnitentiam tenetur.

3 In hac difficultate videtur prima facie dicendum, Confessarium omninò obligari ad imponendam condignam pęnitentiã, seù satisfactionem pęnitenti. Probatur primò per *text. in c. falsas, de pœnit. d. 6.* vbi ex D. Gregorio ita habetur, *Falsas pœnitentias dicimus, quæ non secundum auctoritatem sanctorum Patrum pro qualitate criminum imponuntur.* Si igitur falsa est pœnitentia, quæ pro qualitate criminum non imponitur; ergò ad condignam pęnitentiam pro qualitate criminum imponendam obligatur Confessarius. Secundò, quoniam nonnulli canones extant, in quibus pro singulis peccatis certum pęnitentiæ tempus, & modus taxatur, ita vt olim septennis pęnitentia pro singulis peccatis mortalibus præciperetur. Tertiò confirmatur ex *Concil. Trid. sess. 14. c. 8.* vbi sic legitur, *Debent autem Sacerdotes Domini, quantum spiritus, ac prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares satisfactiones iniungere, ne si fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leuissima quędam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes fiant.* Ergò Confessarius tenetur pęnitenti condignam iniungere satisfactionem, seù pęnitentiam. Denique satisfactio iniungitur pęnitenti ad exoluendam pœnam, quæ remanet post remissam culpam, ergò debet esse proportionata culpæ, atque ideò Confessarius tenetur iniungere pęnitenti condignam satisfactionem, seu pęnitentiam. Antecedens patet. Probatur consequentia ex his, quæ supra diximus in notan. dum ostendimus

dimus Confessarium in conferendo Sacramentum pęnitentiæ, esse Iudicem inter Deum, & hominem, & vt Iudex debet æqualitatem seruare, atque ideò sicut tenetur absoluere pęnitentem benè dispositum; ità quoque curare debet, vt pęnitens ipse satisfaciat Deo per condignæ pęnitentiæ impositionem: ergò tenetur pęnitenti cõdignam iniungere satisfactionem, seu pœnitentiam.

4 His tamen non obstantibus in contrarium est communis sententia, quam tenet *Sot. in 4. d. 20. q. 2. art. 2. Nauar. in Man. cap. 26. nu. 18. Fagund. de praecept. Eccl. pracep. 2. lib. 9. cap. 5. nu. 1.* Et alij dicentes, omnes pęnitentias pro peccatis à Confessarijs in confessione iniungendas esse arbitrarias, & eorum arbitrio remittendas. Probatur primò hæc opinio ex nostro canone, vbi iniunctam pœnitentiam adimpleri tantùm præcipit, & inquiri diligenter à Confessario peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat quale debeat ei præbere consilium, & remedium adhibere: nec in eo de condigna pœnitentia fit aliqua mentio. Confirmatur ex *Conc. Floren.* relato ab eodem *Fagund. loc. cit.* dum ait, tertia pars Sacramenti pœnitentiæ est satisfactio secundum arbitrium. Præterea patet ex *tex. in cap. mensuram, de pœnit. d. 1.* vbi apertè habetur, quòd canones non præfigunt pœnitentias pro quocunque crimine; sed magis arbitrio Sacerdotis intelligentis id relinquendum statuunt. Secundò probatur hæc ipsa sententia ratione: nam Sacramentum pœnitentiæ ordinatur precipuè in bonum, & curationem pœnitentis: at pœnitentis dispositio potest esse varia: ergò nec eadem quantitas, nec idem modus pœnitentiæ potest omnibus expedire, atque ideò totum id Confessarij arbitrio est remittendum.

Restat modo, vt contraria diluamus.

5 AD primum dicimus, arbitrium Sacerdotis nõ esse absolutè eius voluntati relictum, sed pro qualitate criminum, & pœnitentium fragilitate debet satisfactionem iniungere, vt rectè respondet *Glosa in d. cap. mensurã, de pœnit. d. 1.* Propter impotentiam enim, & fragilitatem pœnitentis, aut ex alia rationabili causa potest Confessarius dissimulare, & leuiorem satisfactionem imponere, quàm peccati grauitas expostulat: siquidem in Sacramento pœnitentiæ magis intenditur salus pœnitentis, eiusdemque emendatio, quàm pœnæ solutio: & causa Dei semper remanet integra; quia si in hac vita pœnitens plenè pœnam non exoluet, in Purgatorio satisfaciet vsque ad minimum quadrantem.

6 Hinc in *cap. alligant, 26 q. 7. ex D. Chrisostomo* habetur, quòd Confessores semper debent in mitiorem partem inclinare, & condescendere pœnitentibus; quoniam in hoc minus periculi est, quàm si grauioribus pœnitentijs homines deterreant, vel in desperationem inducãt: & tanto fortius, quia melius est per misericordiã rationem reddere, quàm propter crudelitatem: vbi enim paterfamilias largus, dispensator non debet esse tenax: si Deus benignus, cur Sacerdos eius austerus vult apparere. *Nazianz.* etiam *orat. 26. circa fin.* sic ait. Hanc rationem tene, vt partim illum corrigas, idque leuitèr, & humanè; non vt hostis, neque durus, ac rigidus Medicus: & inferius. Habes medicinæ regulam, Christi discipulus es, mitis, & benignus, qui nostras infirmitates portauit.

7 Ad illud de septenni pœnitentia pro singulis peccatis mortalibus, respondetur, quòd nonnulli volunt, id esse fabulosum, cùm nullibi repetiatur tale decretum: alia verò decreta determinantia certas pœnas pro qualitate criminum, vel non loquuntur de pœnitentijs imponendis in foro pœnitentiali; sed in foro exteriori: vel si aliquæ pertinerent ad forum pœnitentiæ, semper dabatur locus arbitrio Confessoris, vt supra diximus. Vel certè hodie ex consuetudine totum hoc negotium arbitrio Confessarij committitur, vt benè inquit *Sot. in 4. d. 19. q. 2. art. 5. Nauar. Petr. Sot. & alij*, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 4.* Est tamen verum, quod ipse *Nauar. in Man. cap. 26. nu. 19. & 20.* inquit, quòd quando Confessarius multò leuiorem satisfactionem iniungit ob pœnitentis fragilitatem, quàm eiusdẽ peccata merentur, debet pœnitentem ipsum admonere, dicens, pœnitentiam, seu satisfactionem illam, non esse sufficientem pœnam; sed propter eius indispositionem cum eo benignus agere: nè fortè ex leuitate pœnæ occasionem sumat peccandi.

8 Ad Conc. Trid. respondetur eodem modo, quo respondimus ad primum: nihil enim aliud ex eo colligitur, nisi quòd arbitrium Confessarij non est absolutè eius voluntati relictum; sed pro qualitate criminum, & pęnitentium fragilitate debet satisfactionem imponere. non tamẽ in ea imponenda potest tam exactè æqualitas rei ad rem seruari; quia Confessarius non habet sufficiẽtem notitiam extremorum, vt possit ea inter se comparare, & compensare, sed secundum generales quasdam rationes pro grauioribus delictis debet grauiores satisfactiones imponere pęnitenti; attenta tamen semper pęnitentis dispositione, ac fragilitate, emendatione, & præseruatione in futurum, in quibus omnibus certa regula assignari non potest, sed in omnibus prudentia opus est, vt rectè declarat *Suar. de pęnit. disp. 38. sec. 6.*

9 Ad vltimum argumentum negatur consequentia: non enim opus est pęnitentia, seu satisfactio imposita à Confessario, vt talis sit, quæ satisfaciat pro tota pęna, quia vt supra diximus Confessarius non habet sufficientem cognitionem extremorum, & causa Dei semper remanet integra; quoniam si in hac vita pęnitens non satisfaciat plenè, in Purgatorio totam pęnam exoluet. Imò

10 non desunt, qui velint, prudentem pęnitentiam, licèt sit leuior iusto, remittere totam pęnam, maximè si fiat ex magno motu pęnitentis; quia tũc ex opere operato, & ex opere operantis remittit, vt habetur ex *Henriq. lib. 5. de pęnit. c. 22. nu. 10. Sot. in 4. d. 20. q. 2 art. 3. Fagund. d. cap. 5. num. 2.* & ex alijs. Regularitèr tamen si pęnitentia sit minima,

ma, & improportionata non tollit totam pęnā; sed illa exoluitur tota pœna, quæ est proportionata peccatis. Etenim pęna Purgatorij quātumuis minima, licèt sit omnium pęnarum huius sæculi maxima, pœnitentia tamen iniuncta à Sacerdote cum virtute habeat ex opere operato si proportionata est, potest remittere totam pęnā; vndè fit, vt interdum satisfactio excedat reatum: aliquando fit minor reatus, & tunc habebit solùm ex parte effectum iuxtà proportionem, quam cum ipso reatu habuerit: & aliquando est reatui æqualis, atque ideò proportionata, & tunc exoluit totam pęnam temporalem, quæ remanet post remissam culpam, vt latè declarat *Suar.d.disp.*38. *sec.*1. *num.*3.

11 Hæc autem pęnæ solutio proculdubiò dicitur fieri de condigno. Etenim opera bona Iustorum per se virtutem hābent satisfaciendi pro pœna temporali peccatis nostris debita, etiam extra Sacramentum pęnitētiæ, & de condigno: siquidem homines in hac vita si iusti sunt, sicut bonis operibus gratiæ augumentum, & pręmium æternum per Christi merita ex condigno mereri possunt; itā quoque pro pęna temporali in Purgatorio luenda ex condigno satisfacere: nam supposita Dei promissione, & acceptatione, & alijs conditionibus requisitis, de quibus latè *Fagund.de praecep.Eccl.praecep.*2.*lib.*9.*cap.*2.*nu.*1.*cum plurib.seq.* opus bonum, quod viatot in statu merendi, ac satisfaciendi existens exhibet, est aliquo modo æquiualens pęnæ in altera vita luendæ, vel secundum iustitiam commutatiuam, iuxtà Doctorum opinionē, quos refert *Laym. lib.*5.*sua sum.Theol. tract.*6.*cap.*15.*sub nu.*3. Vel si non ex rigore iustitiæ commutatiuæ, saltem ex iustitia vindicatiua, vt rectè declarat *Fagund.d.c.*2.*nu* 17. Quòd si opera in statu gratiæ spontè à fidelibus exhibita extra Sacramentum, & à Confessario non iniuncta satis sunt ad satisfaciendum de condigno; multo magis id dicendum est de operibus bonis iniunctis à Confessario; postquam eiusmodi opera longè magis, & certius satisfactoria sunt, quatenus ex Christi institutione à Sacerdote peccatori pręcipiuntur in eum finem, vt per opera imposita virtute clauium, peccatum etiam secundùm pœnæ reatum destruatur, vt habetur ex *D. Thoma in* 4.*d.*17.*q.*2.*art.*6.*q.*1.*Suar.de pœnit.disp.* 38.*sec.*2. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Laym. d.cap.*15.*sub nu.*3.*vers.Notandum quartò.*

An pœnitens teneatur satisfactionem sibi impositam acceptare, & acceptatam implere.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Pænitens non tenetur ad pęnitentiam acceptandam, si tamen illam acceptet tenetur ad illam adimplendam.*
2 *Secundum Caiet. neque tenetur ad eam adimplendam: Et quare.*
3 *Vera est sententia, quod tenentur acceptare, & implere.*
4 *In Sacerdote adest potestas ligandi non tantùm ad infirmitatis medelam, sed ad peccati commissi vindictam.*
5 *Pęnitens si pœnitent iam non acceptet, vel acceptatam non impleat mortali ter peccat regulariter.*
6 *Tam Sacerdos, quam pęnitens tenetur Sacramenti seruare integritatem.*
7 *Pęnitens acceptare tenetur penitentiam iniunctam sibi a Confessario, quamuis illam acceptare noluerit, nec absolutionem recipere, sed alium Confessarium velit adire, modo sit iusta, prudenter & rationabiliter imposita.*
8 *Curare debet Confessarius ne incongruas pęnitētias imponat, nec adeò graues, nec vt si tali dic non impleatur duplicetur; nec facile permittere debet pęnitenti, vt voueat, vel iuret, se in posterum non commissurum tale peccatum.*
9 *Pęnitens non solum tenetur acceptare iustam, & rationabilem pęnitentiam, sed etiam potest aliquando compelli ad eam acceptādam, antequam absoluatur.*
10 *Pęnitens non acceptando pęnitentiam, vel non implendo acceptatam, tunc mortalitèr peccet, cum confessio est de materia mortali, & necessaria, & pęnitentia est grauis: secus verò si esset de materia veniali, vel peccatorum aliàs confessorum.*
11 *Leuis penitentia si ob mortalia imponatur, eius impletio non obligat sub mortali.*
12 *Confessarius si pro mortalibus leuem imponat pęnitentiam, non præsumitur in dubio voluisse obligare pęnitentem ad eam adimplendam sub mortali, nisi hoc exprimat.*
13 *Stando in solo iure naturæ, & extra Sacramentū pęnitentiæ, licèt pęnitens possit satisfactionem temporalis pęnę post culpam remissam in Purgatorio reseruare, tenetur tamen pęnitentiam impositam acceptare ob Sacramenti integritatem.*
14 *Confessarius, an & quando obligare possit pęnitentem ad acceptandam satisfactionem condignam.*
15 *Confessarij docti non consueuerunt pęnitentes absoluere citra pęnitentiæ impositionem, nisi in mortis articulo: Et in quibus casibus possit non iniungere pęnitentiam.*

1 IN hac difficultate tres extant opiniones. Nam prima sententia est *Soti in* 4. *d.*18. *q.*1. *art.* 1. *Gabr.q.*1.*art.*3.*dub.*1. & *d.* 16. *art.* 3. *dub.*5. *Panorm.in cap.significauit, de pęnit.& remiss. Nauar. in Man.cap.*26.*nu.*20. *Armil.in sua sum.ver.Confessio*, §.29. Et aliorum dicentium, pęnitentem non teneri ad acceptandam pęnitentiam; verū si illam acceptet, teneri ad illam adimplendam. Quòd pœnitens non possit compelli ad acceptādam pęnitentiam, probatur ex eo, quòd peccator in hac vita nō tenetur satisfacere pro pęna temporali; quæ remanet post remissam culpam, sed satis eidem est propositum satisfaciendi Deo in hac vita, vel in Purgatorio: ergò quoad hoc non tenetur se subdere clauibus, & pęnitentiam acceptare. Antecedens patet, quia non aliàs teneretur, nisi vt Dei iustitiæ satisfaceret: at Dei cau-

sa

sa semper salua remanet; quia si in hac vita non satisfecerit, in Purgatorio soluet vsque ad minimum quadrantem. Consequentia probatur, quia clauibus non tenetur se subdere, nisi propter ea, ad quæ de iure compellitur, nempè propter peccata mortalia: nam ob id non tenetur ob venialia. Confirmatur, quoniam aliàs pœnitens teneretur condignam pęnitentiam acceptare, etiam si grauissima foret. Denique probant præfati Doctores hanc ipsam sententiam ex communi consuetudine omnium Confessariorum: nullus enim Confessarius negat absolutionem pęnitenti eo solùm, quòd nolit pœnitentiam acceptare. Quòd tamen teneatur pęnitentiam acceptatam implere, suaderi potest ex eo, quod per acceptationem pœnitentiæ quoad hunc quoque actum subditur clauibus: & propterea non implendo pęnitentiam dicitur facere contra obligationem in re graui: nam multa ab initio sunt voluntatis, quę ex post facto fiunt necessitatis.

2 Secunda sententia est *Caiet. tom. 1. opusc. tract. 6. q. 2.* ad secundam, non solùm negantis, pęnitentem teneri ad acceptandam pęnitentiam, iuxtà *Soti* opinionem, & aliorum, quos supra retulimus; sed etiam si acceptet, teneri ad eam implendam. Etenim inquit, acceptatio non est votum, nec promissio; sed tantùm simplex propositum. Si ergò præceptum Confessoris per se non inducit obligationem ex prima opinione, nec acceptatio illam inducet.

3 Tertia sententia, quæ nobis probatur tanquã vera est *Magistri in 4. sent. d. 16. & 18.* vbi *D. Tho. q. 1. art. 3. quæstiun. 3. Riccar. art. 2. q. 5 Palud. Maior. Dur. Alens.* & aliorum, quos refert, & sequitur *Suar. disp. 38. de pęnit. sec. 7. nu. 2. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 2. lib. 9. cap. 3. nu. 12.* vbi quamplurimos alios allegat, & *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 15. sub num. 6.* Probatur hæc opinio, primò, quia Confessor est Iudex, vt in *cap. verbum, de pęnit. d. 1.* Vndè tanquam Iudex potest obligare subditum, vt pęnitentiam impositam acceptet, & impleat, & ille tenetur obedire. Secundò probatur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 8.* vbi

4 decernitur, in Sacerdote esse potestatem ligandi, non tantùm ad infirmitatis medicamentum, sed etiam ad peccati commissi vindictam: & in *can. 15.* datam esse Sacerdoti potestatem non solùm absoluendi, sed etiam ligandi, & sic obligãdi ad opus pœnitentiæ implendum. Si igitur Sacerdos ad vindictam peccati commissi potest satisfactionem, seu pœnitentiam pœnitenti iniungere, & illum obligare ad eam implendam: ergò & ipse pœnitens tenetur obedire, & pœnitentiã adimplere, iuxtà præceptum nostri canonis, in illis verbis, *Et iniunctam sibi pęnitentiam proprijs viribus studeat adimplere*. Denique probatur ex *Conc. Galegustad. cap. 18. in 3. tom.* Conc. dicente, quod multi tanta falluntur stultitia, vt capitali crimine culpati, pœnitentiam à suis Sacerdotibus acceptare nolint. Hæc adeò hodie tenenda est, stante maximè dispositione, *Conc. Trid. loc. cit.* vt contrariam sine temeritate defendi non posse putet, *Suar. d. disp. 38. sec. 5. n. 2.* Etenim si Confessarius tenetur satisfactionem imponere, vt ex *d. Conc. Trid.* ostendimus *sec. præced. in not.* ergò & pœnitens tenetur illam acceptare; siquidem tàm Sacerdos, quàm pœnitens concurrant ad Sacramentum pęnitẽtiæ, vterque pariter tenetur eiusdem integritatem seruare: aliès valdè inefficax esset Sacerdotis vindicatiua potestas.

5 Ampliatur hæc conclusio, vt adeò pęnitens teneatur pęnitentiam acceptare, eandemque implere, vt si non acceptet, aut acceptatam non impleat, regularitèr mortalitèr peccet: siquidem obligatio acceptandi pœnitentiam, & illam implendi, ex suo genere grauis est, ad Religionem, & iustitiam Diuinam pertinens: ergò contrafaciens non excusatur à culpa mortali. Ità *Magist. in 4. sent. d. 16. & 18.* vbi etiam *D. Thom. q. 1 art. 3. quæstiunc. 3. Suar. de pęnit. disp. 38. sec. 7. nu. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcep. Eccl. præcep 2. lib. 9. cap. 3. nu. 12. 13. 16. & 27. & Laym. in sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 5. nu. 7.* Confirma-

6 tur, quia tàm Sacerdos, quàm pęnitens tenentur Sacramenti pęnitentiæ integritatem seruare, vt supra diximus: ergò sicut Sacerdos non iniungendo pęnitentiam facit contra integritatem illius, atque ideò peccat mortaliter, ità etiam pęnitens non acceptando pęnitentiam, vel acceptatam non implendo. Ob id *Nauar. in Man. cap. 26. nu. 10. Suar. d. disp. 38. sec. 3. in fine*, & alij, quos allegat, & sequitur *Laym. loco cit. num. 8.* putant, pęnitentiam rectius à Sacerdote decerni ante absolutionem à peccatis, quàm postea. Et hanc cõmunem opinionem esse testatur ipse *Laym.* & id etiam, vt ordo iudicij, & iustitiæ vindicatiuæ melius seruetur, si pęnitens satisfactionem prius spondeat, quàm absoluatur: & vt omnes Sacramenti partes materiales subijciantur Sacerdotis absolutioni.

7 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt pęnitens tenetur acceptare pęnitentiam sibi à Confessario iniunctam, etiam si nolit illam acceptare, nec absolutionem ab eo Confessario recipere; sed alium Confessarium velit adire, cui de nouo sua peccata aperiat, & absoluatur: quoniam non est absolutè liberum, nec licitum pęnitenti Sacramentum inchoatum relinquere, & effugere Sacerdotis iudicium, cui se semel subdidit, & aliũ quærere: siquidem citra irreuerentiam Sacramẽti id fieri non potest, vt habetur ex *Suar. d. disp. 38. sec. 7. nu. 4.* quem sequitur *Fagund. loco supra relato, sub nu. 18.* Quod quidem verum esse dicunt, quando pęnitentia est iusta, prudentèr, ac rationabilitèr imposita à Confessario: nec ab eo plus nimio obiurgationibus exagitentur pęnitentes: nec aliqua alia sit causa effugiendi iudicium, & non integrandi Sacramentum. Vndè Confessarius tantùm potest excedere in pęnitentijs iniungendis, & in obiurgationibus, vt iustam causam præbeat pęnitenti non integrandi Sacramentum, & ad alium Confessarium confugiendi. Quocirca caueat Confessarius, ne incongruas

8 pęnitentias imponat, nempè mulieribus peregrina-

nationes; valdè occupatis multas præces: pauperi, vel filiofamilias eleemosynas: operarijs, vel debilibus personis ieiunia. Item ne adeò graues pœnitentias imponat, vt pœnitentis domestici, aut alij commissum crimen concipere possint. Caueat præterea, ne pęnitentiam iniungat, vt si tali die non impleatur, duplicetur: nec facile permittere debet pœnitenti, vt voueat, vel iuret, se in posterum non commissurum tale peccatum, vt colligitur ex ijs, quæ habentur ex *Nauar. in Man. c. 26. à num. 20. ad 29. D. Antonino Henriq.* & ex alijs relatis à *Laym. d. c. 5. sub num. 11.* Qui post alios probat etiam non posse iniungi in pœnitentiam pœnitenti, vt Religionem ingrediatur, & professionem emittat: aut matrimonium contrahat, quoniam tàm matrimonium carnale, quàm spirituale liberæ electionis esse debent. Cæterum Confessarius in pœnitentijs imponendis duo attendere debet, peccatorum magnitudinem, & peccatoris dispositionem, vt colligitur ex nostro canone, & ex *Concil. Trid. sess. 14. c. 8.* & latè declarat *Nauar. d. c. 26. num. 18. & 20. in c. mensum, num. 5. & 6. de pœnit. d. 1. Suar. d. disp. 38. sec. 4. num. 4. & Laym. loco citato.*

9 Tertiò ampliatur, vt pœnitens non solùm teneatur acceptare iustam, ac rationabilem pœnitentiam, sed etiam aliquando possit compelli ad eam implendam antequam absoluatur; si in curationem, & in medicinam Confessarius id iudicet expedire ad salutem animæ pœnitentis, vt habetur ex *Suar. d. disp. 38. sec. 7. num. 9. & Fagund. de precept. Ecclesi. precep. 2. lib. 9. c. 3. num. 19.* Dixi, *In curationem, & medicinam, &c.* Quia si loquamur de pœnitentia, vt est vindicta sceleris commissi, & pęnæ relictæ, per se loquendo dicunt præfati Doctores, Confessarium nullum ad hoc ius habere, nec iustam causam differendi absolutionem. Potest tamen, imò satis prudenter aget, si antequam absolutionem impendat, pœnitentiam iniungat pœnitenti, vt supra ostendimus *ampl. 1. circa finem.*

10 Sic ampliata limitatur hæc ipsa conclusio quoad primam ampliationem, vt ita demum pœnitens committat lethalem, culpam non acceptando pœnitentiam, vel acceptatam non implendo, quando confessio est de materia mortali, & necessaria, & pœnitentia imposita etiam sit grauis: secus autem si materia sit venialis, aut peccatorum aliàs confessatorum, quia tunc ex leuitate materiæ esset tantùm peccatum veniale. Ita *Suar. d. disp. 38. sec. 7. num. 4. 6. & 7. & Laym. d. c. 15. sub num. 7. vers. Addit verò Suar.* qui ob id damnant sententiam *Henriq. de pœnit. lib. 5. c. 20. num. 3.* quem sequitur *Fagund. loco paulò supra citato, num. 13.* Et alij, existimantes teneri pœnitentem, pœnitentiam acceptatam, si grauis sit, implere sub mortali; etiam si grauis illa pœnitentia pro peccatis iam ritè confessis, & absolutis imposita fuerit, imò & pro venialibus poneretur, vt plerunq; fieri solet in longa, ac diuturna confessione totius vitæ, vel cum viro Religioso pro peccatis venialibus sæpè iteratis grauis pœnitentia iniungitur pro compensatione pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam. Etenim valdè durum videtur, vt pœnitens posteaquàm peccata mortalia semel confessus est, & iniunctam pœnitentiam impleuit, si iterum eadem peccata à libera voluntate confiteatur, quod nouam obligationem satisfaciendi sub culpa mortali contrahat. Non tamen negat ipse *Laym.* ibi, per accidens id fieri posse, si pęnitens versetur in probabili periculo peccandi mortaliter, nisi remedia pœnitentiæ ipsi imperata exequatur.

11 Illud autem hoc loco nolo silentio esse prætereundum, quod idem *Henriq. & Suar.* dicunt *locis citatis*, quòd si è contra leuis pęnitentia ob mortale, vel mortalia imponatur, vt pęnitenti infirmo imponi solet, aut tempore Iubilæi, in quo alia opera, & actiones satisfactoriæ præcedere solent: aut si ab eis peccatis fuerat pęnitens iam indirectè absolutus, & illorũ oblitus fuerit: & in quocunque alio casu, in quo leuis pęnitentia pro grauibus culpis imponitur; nempè ob nimiam patientiam, & tolerantiam pęnitentis in perferenda obiurgatione Confessarij, vel magnum dolorem illius, aut conscientiæ timorem: tunc impletio talis pęnitentiæ non obligat sub mortali: siquidem hæc obligatio Confessarij non tam respicit causam, seù culpam, quàm grauitatem pœnitentiæ. Imò si Confessarius pro

12 mortalibus imponat leuem pęnitẽtiam, vt supra, in dubio non præsumitur voluisse obligare pęnitentem ad implendam pęnitentiam sub mortali, nisi id exprimat, & notificet pęnitenti, quia tunc non habebit vim obligatiuam ex quantitate, & grauitate pęnitentiæ iniunctæ, sed ex intentione Iudicis imponentis, vt declarat *Fagund. post alios d. c. 3. sub num. 5.* vbi ponit exemplum de eo qui emisit votum de re minima, aut de re minima iurauit; quoniam non obligatur ad voti, vel iuramenti impletionem sub mortali, nisi se ex speciali intentione sub mortali voluerit obligare.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

13 AD primum dicimus, quòd licet stando in solo iure naturæ, & extra Sacramentum pęnitentiæ, pęnitens posset temporalis pęnę post culpam remissam, satisfactionem in Purgatorio reseruare; tamen cum se subdit clauibus per sacramentalem confessionem, tenetur pęnitentiam impositam acceptare, tùm propter integritatem Sacramenti, ac iudicij, ad quam seruandam non modo tenetur Sacerdos imponendo pęnitentiã, sed etiam pœnitens eandem acceptando; tùm etiam quia cùm Sacramentum pęnitentiæ sit institutum, per modum iudicij, vt in *c. verbum, de pœnit. d. 1.* in iudicio recto, & benè instituto arbitrium pęnæ non est commissum reo, sed Iudici, apud quem est potestas vindicatiua, & coactiua: & quamuis coactio in præsenti iudicio, cum sit voluntarium, propriè locum non habeat; nihilominus fit quodammodo, prout potest ligando per præcepti necessitatem.

14 Ad

14 Ad confirmationem negatur consequentia per se loquendo; quoniam licèt Confessarius possit obligare pęnitentem ad acceptandam satisfactionem condignam, quamuis grauem; id tamen verum est, quando satisfactio non tantum est vindicatiua, sed etiam medicinalis, atque ideò tolerabilis, & accomodata humanæ fragilitati.

15 Ad consuetudinem respondetur negando talem consuetudinem: nam Confessarij docti contrarium efficiunt, vt testatur *Fagund. d. c. 3. sub num. 17. in fine.* Non enim consueuerunt Confessarij pœnitentes absoluere citra pœnitentiæ impositionem, nisi in mortis articulo, in quo satis est contritio, & dolor morbi loco pœnitentiæ. Imò in eo articulo satis conuenienter aget prudens Confessarius si breuem orationem, aut tunsionem pectoris, vel inuocationem sanctissimi nominis Iesus saltem corde, si ore non possit, pęnitenti in satisfactionem imponat, vt habetur ex *Henriq. lib. 5. de pœnit. cap. 20. num. 6.* & ex alijs apud *Fagund. loco citato, sub nu. 9.* vbi etiam numerat duos alios casus, in quibus Confessarius potest non iniungere pœnitentiam, quorum alter est, quando scrupulosus homo sæpius intra horam redit cum nouis culpis, vt sæpè absoluatur: alter verò est si credat Confessarius pęnitentem ob vehementissimam contritionem integrè Deo satisfecisse: quia non est de integritate huius iudicij vt imponatur pœnitentia, sed tunc solum, quando intelligitur durare reatus pœnæ. Vide *Suar. d. disp. 38. sec. 3. num. 4.* Sunt autem quidam, qui prædictis casibus addunt alium, nempè quando Confessarius probabiliter nouit, pęnitentem nullam admissurum pęnitentiam, quem casum rectè non admittit *Fagund. vbi supra num. 10. & alij.*

Ad fundamentum secundæ sententiæ patet responsio ex dictis.

An satisfactio à Confessario imposita possit per alium impleri.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia iniuncta pœnitenti à Confessario, num possit ab alio impleri.*

2 *Satisfactio, seù pœnitentia aliquando præcipitur per actum virtutis, quæ fit per alium tanquam causam principalem, aliquando verò per alium, vt ministrum.*

3 *Pœnitens pœnitentiam sibi iniunctam, an possit per alium implere citra Confessarij voluntatem: Et quid ex illius voluntate.*

4 *Satisfactio sacramentalis, & sic pœnitentia, à Confessario iniuncta, potest impleri per alium, tanquam ministrum.*

5 *Non potest tamen per alium impleri, tanquam causam principalem.*

6 *Idque verum est, siuè Confessarius præci iat, vt per se pœnitens ieiunet, siuè simpliciter.*

7 *Quamuis regulariter pœnitentia, à Confessario imposita, impleri non possit per alium, potest tamen vnus pro alio satisfacere quoad pœnam Purgatorij.*

8 *Confessarius si expedire iudicauerit, poterit pœnitentiam, per alium implendam, etiam tanquam per causam principalem.*

9 *Satisfactio hæc non tantum valet ad implendum præceptum, sed ad satisfaciendum quoque ex opere operato pro illo, pro quo fit.*

10 *Si à principio Confessarius non se explicauerit, intellexerit tamen velle pœnitentiam implere per alium, potest suam mentem explicare in eo casu, quo pœnitens non intellexerit.*

Quid si à principio Confessarius non intellexerit pœnitentiam fore per alium implendam.

An cauere debeant Confessarij, dicere circumstantibus, vt pro constituto in mortis articulo grauem pœnitentiam, quam ipse præstare non potest, expleant.

11 *Pœnitentiam per alium implendam iniungere non debet Confessarius citra iustam, & rationabilem causam, & propria pœnitentis auctoritate est prop. damnata à S.P. Alex. VII.*

AD tit. explicationem est adnot. quòd dum quærimus, an satisfactio, seù pœnitentia à Confessario imposita possit per alium impleri, quæstio nostra est non solùm ad implendum præceptum Confessarij; verum etiam ad consequendum effectum ex opere operato remissionis pœnæ temporalis pro illo, pro quo fit.

1 In hac difficultate duæ extant opiniones. Nam prima sententia est *Ledes. q. 14. art. 4.* Negantis simpliciter pęnitentiam à Confessario pęnitenti iniunctam posse ab alio impleri. Mouetur ex eo, quòd si pœnitentia impleatur per alium, ille actus impletionis prædictæ pœnitentiæ, non est pars Sacramenti, cùm Sacramenti pœnitentiæ partes sint actus ipsiusmet pœnitentis; nempe contritio, confessio, ac satisfactio: quapropter satisfactio in casu de quo agitur, cùm non sit actus pœnitentis, non potest esse pars Sacramenti, nec subiectus Ecclesiæ clauibus.

Secunda sententia est communis, quam tenent *D. Bonauen. in 4. dist. 29. art. 1. q. 1. & 2. Duran. ibidem, q. 2. Sot. dist. 19. q. 2. art. 4. Corduba, lib. 5. de indulg. q. 5. ad octauum circa finem, quæstionis, Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 9. num. 1. & Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 9. c. 4. sub num. 12.* cum alijs, quos allegant; quæ quidem opinio cùm explicatione indigeat, idcircò pro eiusdem determinatione est.

2 Primò, adnot. quòd satisfactio, seù pœnitentia aliquando præcipitur per actum virtutis, qui fit per alium tanquam per causam principalem, vt est ieiunium, oratio, disciplinâ, & his similia. Secundò præcipitur satisfactio implenda per actum virtutis, quæ fit per alium, vt ministrum, vt est eleemosyna.

3 Secundò est adnot. quòd dum quæritur, an pęnitentia, seù satisfactio à Confessario iniuncta possit per alium impleri; id potest dupliciter intelli-

telligi: primò, an pœnitens citra voluntatem Cōfessoris possit pœnitentiam per alium implere: secundò, an ex illius voluntate possit: & id adhuc duobus modis, nempè an id fieri possit, quando à principio Confessarius imposuit satisfactionē, explicando pœnitenti, vt illam possit per alium implere: vel per alium tandem possit pœnitens satisfactionem implere, quando à principio Cōfessarius non declarauit. His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 Satisfactio sacramentalis, & sic pœnitentia à Confessario iniuncta potest per alium impleri tanquam ministrum. Vndè si Confessarius imponat pœnitenti in satisfactionem pœnæ, quæ remanet post remissam culpam, eleemosynam, potest ipse pœnitens eam implere per alium, siuè voluntas accesserit Cōfessarij, siue non accesserit. Hæc conclusio est communis, & à nemine negatur, vt patet ex Doctoribus supra relatis pro secunda sententia: Qui mouentur ex eo, quòd actio non tribuitur instrumento, sed principali agenti: & qui per alium facit tanquam per causam instrumentalem, per se ipsum facere videtur, *l. 1. §. deiecisse, ff. de vi, & vi arm. & c. qui per alium, de regul. iur. in 6.* Imò illa eleemosyna iniuncta, quam pœnitens dat seruo, vt pauperibus distribuat, potest suo modo dici personalis, cùm de suo, & de bonis suæ propriæ personæ fiat: & propterea quamuis per alium distribuatur, non solùm valet ad implendum præceptum Confessarij, sed etiam ad satisfaciendum ex opere operato pro illo, pro quo fit: siquidem ex motione, & petitione pœnitentis eleemosyna erogatur per seruum, & de bonis pœnitentis: ergò vt sic satisfactio huiusmodi potest dici pars Sacramenti ab illo suscepti, & effectum habet ex opere operato. Quam quidem conclusionem puto veram, etiam si pœnitens roget aliquem, vt de sua pecunia nomine ipsius pœnitentis det eleemosynam pauperibus: quia si spontè, ac voluntariè, & liberè distribuatur pauperibus, censetur primò donata pœnitenti, & deindè nomine ipsius pauperibus erogata; atque ideò de bonis pœnitentis, & ad petitionem eiusdem facta.

SECVNDA CONCLVSIO.

5 Satisfactio sacramentalis nō potest per alium adimpleri tāquam per causam principalem; atque ideò cùm præcipitur pœnitenti à Confessario ieiunium, oratio, & similes actus, debet ipse pœnitens per se ieiunare, orare, &c. Nec per alium eiusmodi pœnitentias implere potest. Etenim hæc obligatio oritur ex præcepto: ergò si Confessarius præcipit pœnitenti, vt ipse ieiunet v. g. non implebit præceptum, etiam si alius ieiunet suo nomine. Ita Doctores supra relati.

6 Ampliatur hæc conclusio, vt vera sit, siuè Confessarius præcipiat, vt per se pœnitens ieiunet; siuè nihil explicans absolutè iniungat pœnitēti, vt ieiunet, aut hoc, aut illud faciat: siquidem censetur imponere obligationem personalem pœnitenti, per se ipsum, & non per alium adimplendam: quoniam hæc præsumitur intentio Confessarij, cum sit rationabilis, & verbis eius magis commoda: etenim hæc satisfactio cùm simul sit medicina, quoad hanc partem non potest per alium impleri: sicut vnus infirmus frustra suscipit medicinam nomine alterius infirmi. Confirmatur; quoniam id est magis consentaneum naturæ Sacramenti.

Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt locum non habeat in articulo mortis constituto: nam talis potest alicui committere satisfactionem suo nomine adimplendam, vt docet *Alph. de Madrigal. de pœnitentibus, sub rubrica*, quæ incipit, *Consideratio pœnitenti circa pœnitentiam tempore suæ mortis.* Et ratio esse potest, quia articulus mortis cùm sit extremæ necessitatis, in illo articulo censetur adesse tacita Confessarij voluntate, cum pœnitens reddatur impotens ad implendam satisfactionem: at pœnitens potest implere pœnitentiam per alium tanquam per causam principalem, ex expressa Confessarij voluntate, etiam extra articulum mortis, vt sequēti conclusione demonstrabimus, ergò ex tacita in mortis articulo: siquidem taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid, ff. si cert. petat.* Quæ quidem satisfactio fortè valida erit, non solùm ad implendum præceptum Confessarij; sed etiam ad satisfaciendum ex operato pro illo, pro quo fit: quia talis satisfactio fit ex tacita quoque motione, & petitione pœnitentis, cùm credat pœnitens in suscipienda pœnitentia intentionem Confessarij non esse obligandi eum ad eam implendam per se in illo articulo, sed satis esse adimpleri per alium.

7 Secundò limitatur eadem conclusio, vt quamuis regulariter non possit impleri per alium pœnitentia iniuncta à Confessario in foro sacramentali, nihilominus potest vnus satisfacere pro pœna Purgatorij, quæ debetur alteri post remissam culpam, etiam de condigno, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d. 20. q. 1. art. 2. quæstiun. 3. Henr. lib. 5. de pœnit. cap. 19. num. 6. Sot. in 4. d. 19. q. 2. art. 4.* & ex alijs quamplurimis, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 48. de suffrag. sec. 2. num. 4. & Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 9. cap. 2. sub num. 20. ex Catechismo B. Pij V. in fine, de Sacramento pœnitentiæ, num. 81.* in illis verbis, *In hoc summa Dei bonitas, & clementia maximis laudibus prædicanda est, qui humanæ imbecillitati hoc condonauit, vt vnus possit pro alio satisfacere.* Et infra, *Qui Diuina gratia prædîti sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur persoluere; quare fit, vt quodam pacto alter alterius onera portare videatur;* Et tandem inferius ita concludit, *Nec vero de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus est, qui in Apostolorum Symbolo Sanctorum communionem profitemur.* Rationes autem vide apud *Fagund. loco citato*, qui etiam contraria soluit.

TERTIA CONCLVSIO.

8 SI Confessarius iudicauerit expedire, poterit imponere pœnitentiam per alium implendam, etiam tanquam per causam principalem. Probatur, quia cùm hoc præceptum pendeat ex voluntate Confessarij, non est mirum, si illi satisfaciat, si iuxta eandem voluntatem impleatur.

9 Ampliatur hæc conclusio, vt hæc satisfactio non tantùm valeat ad implendum præceptum; sed etiam ad satisfaciendum ex opere operato pro illo, pro quo fit: siquidem quando imponitur per alium implenda, semper intelligitur facienda ex motione, & petitione ipsius pœnitentis; & sic est aliquo modo illius: ergò vt sic potest quoque esse aliquo modo pars Sacramenti ab illo suscepti, atque ideò potest habere effectum ex opere operato circa illum, Ita *Suar. d. disp. 38. sec. 9. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 9. c. 4. num. 12.*

10 Secundò ampliatur ipsa conclusio, vt locum habeat, non solùm quando Confessarius à principio imposuit pœnitentiam, explicando pœnitenti, vt possit illam per alium adimplere: sed etiam si à principio non se explicauerit, & id intellexerit, possit suam mentem explicare in eo casu, quo pęnitens non intellexerit: etenim Iudices in foro externo sæpè mentem suæ sententiæ, quando non ita benè percipitur declarant. Dixi, *Et id intellexerit.* Quoniam si à principio Confessarius non intellexit pœnitentiam fore per alium adimplendam, non potest deindè declarare, vt pœnitentia per alium impleatur, nisi in alia confessione, quia iam expleuit actum iudicij huius fori. Ita *Fagund. d. c. 4. num. 13.* In omnem euentum caueant Confessarij dicere circumstantibus in articulo mortis constitutum, vt grauem pœnitentiam, quàm moriturus præstare non potest, pro eo expleant: siquidem id continet quandam sigilli sacramentalis violationem: satis est igitur circumstantes generatim hortari, vt pro morituro orationes, & alia opera satisfactoria præstent, vt rectè aduertit *Laym. in suasum. Theol. lib. 5. tract. 6. c. 15. sub num. 13. circa fin.*

11 Sic ampliata limitatur prædicta conclusio, vt quamuis Confessarius possit pęnitenti iniungere pęnitentiam per alium implendam; id tamen efficere non debet citra iustam, & rationabilem causam: siquidem hic satisfactionis modus in Ecclesia non est adeo vsitatus: nec ad finem Sacramenti pęnitentiæ adeo expediens: quoniam eiusmodi satisfactio, nec deseruire potest per modum medicinæ; neque ipsa ratio satisfactionis satis certa est: nam multi dicunt, quòd hæc satisfactio sufficit tantùm ad adimplendum præceptum Confessarij, non autem ad satisfaciendum ex opere operato pro illo, pro quo fit; licet id non probetur, *d. sec. 9.*

Ex dictis igitur patet responsio ad contrarium primæ sententiæ. Vbi aduertendum est, quod damnata est à S. P. Alex. VII. propositio 15. videlicet. *Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pęnitentiam adimpleat.*

Quisnam possit satisfactionem impositam interpretari, tollere, mutare, vel super eam dispensare.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Aliud est satisfactionem impositam interpretari, aliud super eam dispensare, aliud tolli, & aliud mutari.*

2 *Idem Confessarius satisfactionem impositam interpretari potest tam in confessione, quam extra.*

3 *Vbi pœnitentia fuerit à principio iustè imposita, pœnitens tamen sit factus impotens phisicè, vel moraliter, locum sibi vendicat interpretatio, etiam ab ipso pęnitente, si rectum iudicium, & scientiam habeat.*

Quibus in casibus cesset obligatio implendi pęnitentiam.

4 *Superior pęnitentiam, ab inferiori iniunctam tollere potest, eandemque mutare, & super eam dispensare.*

5 *Superior si facultatem habeat concedendi indulgentias poterit pęnitentiam, ab inferiori impositam omninò tollere.*

6 *Pęnitentia, seù satisfactio sacramentalis potest ab eodem Confessario commutari in Sacramento pęnitentiæ, repetita tamen peccatorum confessione.*

An possit interdum illam omninò tollere, & leuissimam, aut nullam imponere.

7 *Confessarius pęnitentiam, ab altero sibi æquali iniunctam, an possit commutare, vel tollere.*

8 *Confessarius inferior pęnitentiam à Superiore iniunctam, nec mutare, nec tollere potest.*

9 *Communis est sententia, quod non tantum Superior, sed etiam æqualis, vel inferior, iusta de causa commutare potest pęnitentiam iniunctam, etiam in minorem, & aliquando in totum tollere.*

10 *Diuersa est ratio Iudicis, ac iudicij fori externi, ac fori interni.*

11 *In commutanda pęnitentia iniuncta nulla interuenit Sacerdotis imponentis iniuria, cum hoc iudicium ad bonum pęnitentis ordinetur.*

12 *Pęnitentia Sacramentum, quamuis sit à Domino institutum per modum iudicij, eius tamen forma semper est ordinata ad bonum Rei.*

13 *Respondetur ad tex. in c. placuit, de pęnit. d. 6.*

14 *Inferior pęnitentiam à Superiore impositam pro reseruatis, an mutare valeat, quatenus inferior est, & neque per priuilegium, neque per se possit à reseruatis absoluere, & num. 17. & 18.*

15 *Superior, audita reseruatorum confessione, & pro illis impensa absolutione non remanet amplius Superior, sed inferiori æqualis.*

16 *In votis reseruatis postquam Superior commutauit aliquod sibi reseruatum in aliam materiam, potest tunc inferior, si potestatem habeat commutandi ordinaria vota, illam materiam quoque commutare.*

17 *Communis est sententia, quod inferior pœnitentiam à Superiore impositam pro casibus reseruatis commutare non valeat.*

18 *Prior*

18 *Prior tamen sententia affirmatiua videtur satis probabilis. Et an peccata remissa in primo sacramentali Iudicio, considerentur, vt commissa secundum quid, non vero, vt commissa simpliciter. Respondetur quoque in Iura in contrarium adducta.*

19 *Ex Epicheia, & in aliquo necessitatis casu, maxime si facilis non sit ad Superiorem recursus, potest inferior commutare, minuere, & etiam tollere pœnitentiam, a Superiore impositam pro reseruatis.*

20 *Confessarium posse ex iusta causa pœnitentiam mutare extra Sacramentum pœnitentiæ, est sententia a pluribus frequentata in praxi.*

21 *Reijcitur tamen tanquam falsa a nonnullis, & quare.*

22 *Idem Sacerdos potest pœnitentiam mitigare, ac etiam commutare non iterata confessione, si pœnitens ad ipsum recurrat infra breue tempus.*

23 *Alius Confessarius, audita confessione, quamuis non repetita eorundem peccatorum, pro quibus iniuncta fuit pœnitentia, pœnitentiam ipsam mutare, moderare, & tollere, & nu. seq.*

24 *Contraria vero sententia est communis, & verior.*

1 PRO terminorum declaratione est adnot. quòd aliud est satisfactionem impositam interpretari, aliud super eam dispensari, aliud tolli, & aliud mutari. Etenim interpretari satisfactionem non est actûs iurisdictionis, sed prudentiæ, vel doctrinæ. Dispensare verò est satisfactionem, rationabili subsistente causa tollere. Tollere autem est præcisa omni causa pœnitentem à satisfactione liberare. Mutare tandem dicitur in æqualem, vel maiorem satisfactionem commutare. Quæ omnia præter interpetrari, sunt actus iurisdictionis. Vndè de quatuor personis potest esse quæstio. Primò de eodem Confessario. Secundò de æquali. Tertiò de Superiori. Quartò de Inferiori.

In hac re duo faciemus. Primò certa ab incertis separabimus. Secundò dubia per suas quæstiones diluemus. Circa primum.

2 Dico primò certum esse eundem Confessarium, & quemlibet alium, tàm in confessione, quàm extra confessionem posse satisfactionem interpetrari. Etenim, vt supra diximus, interpetrari non est actus iurisdictionis, & potestatis; sed actus prudentiæ, & scientiæ: ergò quilibet prudens, ac sciens, etiam si Sacerdos non sit, sed sæcularis; imò & ipse pœnitens potest satisfactionem impositam interpretari, si iudicio polleat. Vndè si quis rationabiliter iudicet, clauem à principio errasse, seù pœnitentiam iniustè impositam fuisse, atque ideò non esse implendam; tunc pœnitens non tenetur eam implere, siuè idem Confessarius id declaret, siuè alius Sacerdos, siuè laicus, aut ipsemet pœnitens, si iudicio polleant, & sufficienter scientiam habeant, vt benè declarat *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 15. sub num. 16. vers. Locuti autem*

3 *sumus*: vbi etiam *num.* 17. Idem dicendum esse putat, vbi pœnitentia à principio iustè fuerit imposita, verùm pœnitens factus sit impotens physicè propter infirmitatem, aut aliud accidens: vel moraliter, vt quia suborta sit sufficiens causa, quæ illum excuset: tunc enim locum sibi vendicat interpretatio, quæ à quocunque fieri potest; etiam ab ipso pęnitente, si iudicium rectum & scientiam habeant: & quando causa, seù impotentia re vera est sufficiens ad excusandum, non tenetur pœnitens commutationem postulare; quia nulla est ratio talis obligationis, vt in alijs præceptis, & votis patet: siquidem obligatio cadit super talem actum, vel materiam, & ille actus iam non est probabilis moraliter, vt quia non sit conueniens; vel physicè, vt quia ieiunium iniunctum ob infirmitatem non potest implere; ergò cessat obligatio. Idem dicendum est, si pœnitens pœnitentiæ sibi iniunctæ oblitus fuerit; nam adhuc cessat implendi obligatio. Est tamen verum, quòd si negligentia lata, seù mortalis interuenerit, necessè erit hoc peccatum confiteri, vt habetur ex *Laym. loco citato, sub num. 17. vers. Sed quid*, Vbi etiam post alios consulit pœnitenti, vt in proxima confessione postulet à Confessario pœnitentiam talem sibi decerni, qualis pro lethalibus culpis imponi solet; siuè pœnitentiæ culpabiliter, siuè inculpabiliter oblitus fuerit.

4 Dico secundò certum esse Superiorem tollere posse pęnitentiam ab Inferiori iniunctam, eandemq; mutare, ac minuere, & super eam dispensare, vt habetur ex *Soto in 4. dist. 20. q. 2. art. 3. Henriq. lib. 7. de pœnit. c. 31. nu. 8.* & ex alijs apud *Laym. loco supra citato, num. 16.* Et id non quia Inferior Confessarius sit Superiori subordinatus in potestate absoluendi, sicut Iudex inferior in exteriori foro subordinatur Superiori; nam in foro interiori vnus Confessarius non est alteri subordinatus, vt habetur ex *Laym. loco citato*: sed quoniam in absolutionis munere omnes Sacerdotes sunt æquales; eo quòd proferunt vltimam, & definitiuam sententiam, vt Christi immediati Ministri, vt infra melius explicabimus. Vndè pœnitentia semel iniuncta ab inferiori Confessario, per superiorem Sacerdorem iusta de causa in aliam etiam minorem commutari potest, si pœnitenti ad animæ salutem expedire

5 videatur. Imò si Superior facultatem habeat concedendi indulgentias poterit pęnitentiam ab inferiori impositam per concessionem indulgentiarum omninò tollere: quod dupliciter fieri contingit, primò concedendo plenariam indulgentiam: nam per illam extinguitur obligatio aliarum satisfactionum: secundò quando expressè conceditur remissio huius, vel illius partis pœnitentiarum iniunctarum, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d. 18. q. 1. art. 2. Bonauen.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 10. num. 8. 9. & 10.* Est tamen animaduertendum per eiusmodi indulgentias remitti pęnitentias, vt satisfactiuæ sunt, & sic pęnales; nō autem medicinales, quæ dantur in medicinam, & præserua-

seruationem à peccatis in futurum: quoniam indulgentia non datur in destructionem, sed in ædificationem animæ. Idem dicendum est de ipsomet pęnitente; nam si bona fide arbitratur se satisfecisse pro peccatis commissis sufficienter per alia opera, vel pœnas, quas pro Christo substinuit, moraliter loquendo, eo ipso cessat illi obligatio implendi alias pęnitentias impositas, quas cum culpa, vel sine antea implere non valuit: siquidem nemo tenetur debitum bis soluere, & cessante intrinseco, & adæquato fine legis, cessat lex, *l. adigere*, *§. quamuis*, *ff. de iur. patr.* At verò considerata ratione medicinæ semper manet eiusmodi obligatio; eo magis, quoniam vix potest constare, aliquem adæquatè satisfecisse pro suis peccatis. Ita *Suar. loco supra relato, num.* 11.

6 Dico tertiò certum esse apud omnes, ab eodem Confessario posse pœnitentiam, seù satisfactionem sacramentalem commutari in Sacramento pęnitentiæ, repetita confessione peccatorum, pro quibus fuit imposita pęnitētia. Etenim pęnitens potest eandem causam, & sic eadem peccata in iudicium afferre, & nouam sententiam postulare: ergò etiam idem Confessarius poterit suo arbitratu pœnitentiam imponere iuxta præsentem statum pęnitentis, ac si prius non esset causa iudicata, ergò poterit etiam mutare priorem pęnitentiam in posteriorem. Imò idem Confessarius audita confessione, & repetita vt supra peccatorum, pro quibus fuit pœnitentia iniuncta poterit interdum pœnitentiam omninò tollere, & leuissimam, aut nullam imponere, vt si pœnitens accedat multo melius dispositus, magisque contritus, & alijs vijs satisfecerit: si fortè indulgentias fuerit consecutus: aut propter curationem intelligatur non indigere tali medicina iuxta ea, quæ supra adnotauimus in præcedenti dicto. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non indigeant. Difficultas modo est de æquali, ac inferiori, an ille possit alterius æqualis: & iste sui Superioris pœnitentias iniunctas commutare, tollere, aut super eisdem dispensare. Secundò supposito, quòd sic, an valeant pœnitentias mutare, ac tollere iniunctas pro peccatis reseruatis. Tertiò, an eiusmodi pœnitentiæ commutari, & tolli valeant extra Sacramentum pœnitentiæ; vel in ipso Sacramento, audita confessione? Quartò, & vltimo, dato, quòd commutatio non aliter fieri possit, quàm in Sacramento pęnitentiæ, audita confessione, an sit repetenda confessio peccatorum, pro quibus imposita fuit pœnitentia.

7 Quoad primam difficultatem, & circa æqualem Confessarium an possit commutare pœnitentiam iniunctam ab altero sibi æquali, pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Sot. in 4. d. 19. q. 2 art. 4. Vict. in sum. nu.* 323. Et aliorum dicentium, pęnitentiam nullo modo posse commutari, & multo minus tolli à Confessario æqualem habente potestatem, etiam iterata peccatorum confessione. Probant eorum sententiam primò, quia par in parem non habet imperium: ergò æqualis Sacerdos non potest commutare, nec tollere pęnitentiam iniunctam ab æquali Sacerdote, seù Confessario. Antecedens patet. Probatur consequentia, quia hæc eadem ratione Iudex eiusdem potestatis non potest mutare, aut tollere sententiam ab æquali Iudice latam. Secundò commutatio illa, seù ablatio ab æquali Sacerdote nō potest fieri citra notabilem iniuriam æqualis Sacerdotis, qui primò pœnitentiam iniunxit, cùm iustè supponatur tulisse sententiam, & legitimum esse Iudicem in illo foro: ergò non potest iustè recusari ab altero æquali per commutationem, seù ablationem pœnitentiæ. Tertiò causa, & iudicium fuit à priori Confessario præuentum, & illi se pœnitens spontè submisit, & ab eodem pœnitentiæ præceptum acceptauit, & culpæ remissionem obtinuit: ergò sic in executione pęnæ debet eidem parere.

8 Circa verò inferiorem Confessarium, vt non possit mutare, nec tollere pœnitentiam à suo Superiore iniūctam, præfati Doctores multò magis docent. Mouentur ex eo, quòd hoc Sacramētum est institutum per modum iudicij, vt in *cap. verbum, de pœnit. d.* 1. At in foro iudiciali externo nō potest Iudex inferior mutare, nec tollere sententiam Superioris: ergò Confessarius, & sic Iudex spiritualis inferior non potest commutare, nec tollere pœnitentiam à Sacerdote, ac Iudice Superiore in foro sacramentali iniunctam. Confirmatur ex *cap. placuit de pęnit. d.* 6.

9 His tamen non obstantibus in contrarium est communis sententia, quam tenent *Henriq. de pœnitentia, lib. 5. cap. 22. in princ. & nu. 2. Nauar. in Man. cap. 26. nu. 22. Suar. de pęnit. disp. 38. sec. 10. num.* 4. cum alijs, quos allegat *Fagund. de præcept. Eccl. lib. 9. cap. 4. num. 15. & 20. & Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 6. cap. 15. num.* 16. cum alijs quamplurimis, quos allegant dicentes, non tantùm Superiorem, sed etiam æqualem, & inferiorē Sacerdotem posse iusta de causa commutare pœnitentiam iniunctam, etiam in minorem, & in totum tollere, si pœnitenti ad animæ salutem expedire videatur; Mouentur ex eo, quòd vnus Cōfessarius non sit alteri subordinatus in potestate absoluendi, sed seclusa materia reseruata, omnes Confessarij sunt æquales, & ministri sunt Sacramenti pœnitētiæ, & omnes Iudices supremi; quia omnes absoluunt, vt Christi ministri. Confirmatur, quia idem Sacerdos potest commutare, & tollere pœnitentiam à se iniunctam, vt citra omnē controuersiam supra ostendimus dicto primo: ergò non modo superior, sed etiam inferior, & æqualis; consequentia patet, quia quod Ministri Sacramenti pęnitentiæ sint veluti materialiter diuersi, per accidens est; sed hæc potestas semper est eadem. Vndè sicut ad perfectam potestatem eiusdem Sacerdotis, & ad perfectum huius Sacramenti vsum, ac ad maius animarum remediū pertinet, vt vnus, & idem Sacerdos possit mutare medicinam, ità in diuersis Sacerdotibus, cùm æqua-

æqualem habeant potestatem. An autem extra confessionem pœnitentiam mutare, aut tollere, & quid dicẽdum sit de pęnitentijs iniunctis pro peccatis reseruatis, infra dubijs sequentibus explicabimus.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

20 AD primum negatur consequentia: & ad probationem dicitur, quòd diuersa est ratio vtriusque Iudicis, & iudicij: quia Iudex forensis non potest reuocare sententiam, nisi per viam appellationis: at verò Iudex sacramentalis, & sic Confessarius potest reuocare sententiam per viã principalis iudicij, ac si nũquam lata fuisset. Vndè antecedens, quòd par in parem non habet Imperium, potest intelligi verum esse in iudicio forensi, non autem sacramentali, vt patet ex ijs, quę supra diximus.

21 Ad secundum negatur antecedens: siquidem hoc casu nulla interuenit Sacerdotis iniuria; quoniam iudicium hoc ad bonum pœnitentis ordinatur, non autem in vtilitatem aliquam Iudicis, eo magis, quia eiusmodi iudicium tale est, vt super eandem causam sit iterabile in fauorem pœnitentis, & id non per viam appellationis; sed per modum noui iudicij, æqualis præcedenti, & ideò nec posterior Iudex facit iniuriam priori, nec inferior Superiori, nec è contra.

22 Ad tertium quoad inferiorem respectu Superioris, negatur consequentia: nam quamuis Sacramentum pœnitentiæ sit à Domino institutum per modum iudicij; tamen eius forma semper ordinata est ad bonum Rei, atque ideò pœnitentis; & propterea iudicium sacramentale est diuersæ rationis à iudicio forensi.

23 Ad vltimum est *tex. in d. cap. placuit, de pœnit. dist. 6.* respondet *Henriq. lib. 5. de pœnit. cap. 22.* *tex.* illum loqui de pœnitentia imposita in foro, & iudicio externo, qualis est illa, quam Papa, vel censores fidei imponunt; quia perturbaretur iuris ordo, & debita reuerentia erga Superiores non seruaretur, si Confessarius in foro sacramentali posset absoluere, quos Papa, vel Episcopi nominatim volunt ligare censuris, vel pœnitentijs, & cum hac responsione videtur pertransire *Fagund. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 9. cap. 4. sub n. 20. circa finem.* Secundò respondetur, & melius, quòd *tex.* ille loquitur de proprio Sacerdote, à quo nõ potest discedere pœnitens, & alteri confiteri sine eius licentia, excepta causa ignorantiæ, vt per *Glos.* ibi.

24 Quo verò ad secundam difficultatem, in qua quæritur, an inferior possit mutare pœnitentiam impositam pro peccatis reseruatis à Superiore, quatenus inferior est, & neque per priuilegium, neque per se potest absoluere à reseruatis, iuxta casum formatum à *Fagund. loc. cit. sub n. 18.* Duæ adhuc oppositæ sunt opiniones. Nam prima opinio est *Nauar. cons. 25. de pœnit. & remis. & 3. alias 6. de voto*, ac aliorum existimantium, posse inferiorem Sacerdotem mutare satisfactionem impositam à Superiore, etiam pro peccatis reseruatis. Mouentur ex eo, quòd peccata illa iam non manent reseruata; ergò potest Confessarius ab illis absoluere: ergò pœnitentiam pro illis imponere, & alteram pœnitentiam in hanc commutare. Probatur vltima consequentia, quoniam nemo tenetur duplicem satisfactionem pro eisdem peccatis subire, ergò eo ipso, quòd alter Sacerdos pœnitentiam pro eiusmodi peccatis iniungit, liberat hominem ab obligatione alterius pęnitentiæ implendæ, quæ est virtualis quædam cõ-

25 mutatio. Confirmatur, quia Superior audita cõfessione peccatorum reseruatorum, impensa pro illis absolutione, & pœnitẽtia iniuncta, pro eisdem peccatis per se loquendo non remanet Superior, atque ideò inferior audiendo confessionẽ dictorum peccatorum non potest dici inferior, sed æqualis, neque exercet Imperium in Superiorem, sed in conscientiam pęnitentis sibi plenè subiecti circa ea peccata; quæ iam non sunt reseruata, ergò potest ab illis absoluere, & pœnitentiam à Superiore iniunctam commutare.

26 Præterea in votis reseruatis postquam Superior commutauit votum sibi reseruatum in aliam materiam, potest inferior, seu quilibet alius habens potestatem commutandi ordinaria vota, etiam illam materiam commutare, vt ex communi sententia docet *Sayr. lib. 6. Thes. tom. 2. cap. 12. nu. 23.* ergò, &c. Denique hæc eadem opinio probatur ex *Glosa in cap. accedens per illum tex. 50. dist. & cap. tempora, 26. q. 7.* Dicente pœnitentias omnes esse arbitrarias; & ideò posse Episcopum minuere pœnitentiam, quam induxit Papa. Idem habetur in *cap. Latorem, 33. q. 2.* Illudque extendit ad Clericum inferiorem, vt possit imminuere pœnitentiam ab Episcopo impositam.

27 Secũda sentẽtia, quæ nobis magis probatur, est *Card. in Clem. vlt. de pœnit. & remis. Angeli in sum. ver. Confessio 6. nu. 4. Tabiena ver. Confessio 2. num. 21. Suar. de pœnit. tom. 4. disp. 38. sec. 10. nu. 14. Fagund. de pracep. Eccl. pracep. 2. lib. 9. cap. 4. num. 18.* Et aliorum, quos ipsi allegant, negantium inferiorem Confessarium posse pœnitentiam à Superiore impositam pro casibus reseruatis commutare, tollere, &c. Et hanc sententiam communem esse testantur *Suar. & Fagund. locis cit.* Probant eorum sententiam ex eo, quod inferior non habet iurisdictionem super eiusmodi peccata præcisè sumpta, quatenus talia sunt, seu quatenus commissa sunt; ergò non potest pęnitentiam mutare, quæ pro illis sic spectatis iniuncta fuerat. Antecedens patet, quoniam peccata illa, vt commissa sunt reseruata. Consequentia probatur, tùm quia non potest pœnitẽtiam iniungere pro peccatis, qui non potest ab illis absoluere, cùm potestatem ligandi, ac soluendi Sacerdos habeat, & pœnitentia coniuncta est absolutioni, sicut accessorium principali: tùm etiam, quoniam Sacerdos non potest iniunctam pęnitentiam commutare, nisi aliam pro peccatis imponat. Cum igitur peccata sint reseruata, non potest Confessarius inferior pro illis pœnitentiã imponere, nisi ex suppositione prioris iudicij: ergò illa secunda satisfactionis impositio fieri debet

bet citra detrimentum, & iniuriam prioris iudicij, sed illud firmum, ac stabile conseruare. Non igitur habet ibi locum commutatio. Præterea pęnitentia illa à Superiore iniuncta pro peccatis reseruatis includit quandam præcepti speciē à Superiore ipso impositi, quatenus Superior est: at inferior non potest mutare præceptum Superioris per se loquēdo, ac iure ordinarie; ergò, &c. Denique probant dictam opinionem per *tex. in d.cap.accedens*, 50.d. vbi Rom. Pontifex specialē concessit Episcopo facultatem ad minuendam pęnitentiam à se iniunctam sub certis limitationibus, & conditionibus: ergò signum est id non posse inferiorem iure ordinario; sed ex Superioris tantùm permissu.

18 Hæc sententia licèt sit communis, vt supra diximus, à qua non videtur de facili esse recedendum; prior tamen videtur mihi satis probabilis per rationes pro ea adductas: & eò maximè quòd ad rationes præfatæ secundæ sententiæ faciliter videtur responderi posse. Nam ad primum negari potest antecedens: nam peccata remissa in primo sacramentali iudicio, cùm iterum supponuntur clauibus in secundo iudicio, considerantur non vt commissa simpliciter, sed secundū quid, nempè vt commissa quoad pęnam, & remissa quoad culpam, qua ratione peccata non remanēt reseruata: & ideò super illis inferior habet iurisdictionem: & cùm iudicium sacramentale sit iterabile super eisdem peccatis, poterit nouam pœnitentiam imponere, & sic priorem mutare, ac etiam tollere, si expedire videbitur. Nec iura in contrarium adducta, & retorta aliquid faciunt; nam licet S. Pontifex in *d.cap.accedens*, videatur concessisse Episcopo facultatem minuendi pœnitentiam ab ipso S. P. iniunctam; non tamen ob id censetur ei tollere facultatem, quæ de iure eidem Episcopo conceditur: vltra quod multi volunt, *tex.* illum loqui de pęnitentia iniuncta extra Sacramentum. Nec denique obstat, quòd satisfactio iniungitur à Superiore per modum pręcepti; quoniam si aliquid roboris haberet argumentum, idem dicendum esset de satisfactione imposita pro peccatis non reseruatis; nisi dicamus, quòd in absolutione à peccatis non reseruatis omnes Confessarij sunt æqualis potestatis.

19 Sed quicquid sit de dicta secunda opinione; prima tamen opinio, quę est communis potest limitari, vt non habeat locum saltem ex Epicheia, & in aliquo casu necessitatis, maximè quando non facilis recursus ad Superiorem, quoniam tunc inferior ex præsumpta voluntate Superioris potest commutare, minuere, ac etiam tollere pęnitentiam à Superiore iniunctam pro peccatis reseruatis, vt habetur ex *Henriq. lib.* 5. *de pęnit. cap.* 22. & alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccl. precep.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *sub nu.* 21. Qui id verum esse ait, post *Suar.* dummodò causa sit grauis: & Superior sibi specialiter commutationem, aut remissionem pęnitentiæ sibi nō reseruauerit.

20 Quoad tertiam difficultatem *Nauar. lib.* 5. *consil.* 26. *de pęnit. & remiss. edit.* 2. *& in Man. cap.* 26. *nu.* 22. *Vict. in sua sum.* §. 211. *Tolet. lib.* 3. *sua sum. cap.* 21. *nu.* 12. *Viuald. de satisfact. nu.* 37. *Henriq. lib.* 7. *de pęnit. cap.* 31. *nu.* 7. *Sa, verbo Satisfactio, nu.* 5. *Beia par.* 3. *casu* 1. Expresè volunt, Confessarium ex iusta causa pœnitentiam mutare posse, etiam non audita confessione peccatorum, pro quibus fuit imposita pœnitētia, repetitione opus non esse. Quam sententiam à pluribus in praxi frequentatam fuisse testatur *Laym. in sua sum. Theol. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 15. *sub nu.* 16. *vers. Porrò*: Et propterea inquit, quòd vnusquisque Confessarius sequi poterit; præsertim si pęnitens ad repetenda peccata difficile induci posse videatur: vel si tempus id non patiatur.

21 Hæc autem sententia à *Suar. de pęnit. disp.* 38. *sec.* 10. *nu.* 4. *à Fagund. de precep. Eccl. precep.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *nu.* 17. Et à nonnullis alijs tanquam falsa ominò reijcitur. Rationem verò eam esse aiunt: quoniam in Sacramento pęnitentiæ eadem est potestas ad ligandum, ac ad soluendum: vndè sicut Confessarius extra Sacramentum non potest ligare, ità etiam non potest soluere: quæ ratio probat non solùm de eodem Confessario, æquali, & inferiori, sed etiam de Superiori, vt nō possint extra Sacramentum mutare, moderare, nec tollere pęnitentiam aliàs impositam, vt habetur per *Fagund. loc. cit. post alios*: qui tamen addit, quòd quando agitur de pęnitentia tollenda, mutanda, aut moderanda ab eodem Confessario, satis est si pęnitens in generali dicat, confiteor omnia peccata, quæ iam confessus sum, si Confessarius eorum recordetur, cum attritione saltem: aliàs si nō recordetur, omnia necessaria iterum reperenda erunt.

22 Est tamen verum, quòd *Sot. in* 4. *dist.* 20. *quest.* 2. *art.* 3. *Suar. loc. cit. num.* 3. Et alij limitant hanc sententiam, vt possit idem Sacerdos mitigare pęnitentiam, vel etiam commutare, non iterata confessione, si pęnitēs ad ipsum recurrat infrà tempus adeò breue, vt moralitèr possit idem iudicium æstimari Hoc autem breue tempus indicatur præcipuè, donec Confessarius causam memoriæ retineat, vt si post vnum, vel alterum diem ipse pęnitens ad eundem Confessarium redeat pro mutanda, vel moderanda pęnitentia, & idem tenet *Laym. loco cit. vers. Dico secundo*, qui pro hac re allegat *Coninch. disp.* 10. *nu.* 99.

23 Circa randem vltimam difficultatem *Henriq. lib.* 5. *de pœnit. cap.* 22. *num.* 1. putat posse alium Confessarium, audita confessione, quamuis non repetita eorundem peccatorum, pro quibus pœnitentia iniuncta fuit, ipsam pęnitentiam ab alio iniunctam immutare, moderari, ac tollere: & idem docet *Nauar. in Man. c.* 26. *num.* 22 Quòd si alius Confessarius id potest, multo magis hoc ipsum poterit idem, præsertim si statum pęnitentis memoriæ retineat. Etenim hi dicuntur in Sacramento pęnitentiæ soluere pęnitentem, in quo possunt eumdem ligare.

24 Contraria tamen sententia est communis, & verior, quam tenent *Syl. in ver. Confessio* 2. *num.* 31. *q.* 27. *Suar. de pœnit. disp.* 38. *sec.* 10. *num.* 5. *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 2. *lib.* 9. *c.* 4. *sub num.*

num.22. Et alij, dicentes non posse Confessarium mutare, moderari, aut tollere pęnitentiam aliàs impositam, nisi iterata confessione peccatorum, pro quibus fuit iniuncta. Mouentur ex eo, quòd sententia non fertur inaudita causa: & cum pęnitentia illa sit medicinalis ad curanda vulnera, & ad remittendam pœnam temporalem, quæ remanet post remissam culpam: At Medicus non curat vulnera, quæ non videt. Et re vera quomodo poterit iudicare Confessarius Medicus, & Iudex, medicinam pœnitentiæ iniunctæ fuisse asperam, vel duram, nisi in confessione, audiat peccata, pro quibus fuit imposita. Et sic patet responsio ad contrarium: licèt enim fiat mutatio intra Sacramentum, & in confessione, in quo Confessarius habet potestatem soluendi, & ligandi, nihilominus si non fiat repetitio peccatorum, pro quibus fuit imposita pęnitentia, ipsius mutatio fieret causa non cognita. Est tamen verum quod si idem Confessarius velit mutare pęnitentiam, & recordetur peccatorum, pro quibus fuit iniuncta, satis erit, si pœnitens dicat, Confiteor omnia peccata, quæ confessus sum, iuxta ea, quæ docet *Fagund.d.c.4.sub num.17.*

IN primis sciendum est in hac tàm exacta disput. de indulgentijs, quod damnata fuit ab Alex.VII. S.P. prop.37.nempè. *Indulgentiæ concessæ Regularibus, & reuocatæ à Paulo V. hodiè sunt reualidatæ.*

ET insuper pro complemento eiusdem disp. opere pretium duxi hìc ponere per extensum Decretum emanatum à Sac. Congreg. & à S.P. Innoc.XI. probatum, & inuiolatè seruari iussum, quod difficillimè inuenitur; imo ferè ab omnibus ignoratur; & est lapis lydius ad dignoscendum veras indulgentias à confictis, & omninò falsis, vel apocryphis, vel reuocatis, vel nullis, tàm in Ecclesijs, alijsque sacris locis, quàm in alijs rebus.

DECRETVM.

DElata sæpius fuere ad Sacram Congregationem Indulgentijs, sacrisque Reliquijs præpositam indulgentiæ quædam conficta, & omninò falsæ, quæ per diuersas Orbis Christiani partes circumferuntur; aliæ verò examinanda, quæ adhibito studio inuentæ sunt, vel apocryphæ, vel à Romanis Pontificibus reuocatæ, vel nullæ, quòd datum eis tempus præterijsset: quarum quidem plurimæ, cùm non facilem cognitionem habeant Christi fideles harum rerum minùs peritos fallunt, qui spe indulgentiæ, remissionisque peccatorum suorum consequendæ frustrantur. Quamobrem eadem Sac. Congregatio vehementer cupiens huic malo magis in dies serpenti occurrere, animarum profectui, & indulgentiarum dignitati consulere, plures illarum singulari diligentia colligi, & in Indicem referri curauit.

Tales in primis sunt illæ, vti asserunt, concessæ à Ioanne II. & Sixto IV. recitantibus Orationem charitatis Iesu Christi Domini nostri, Precor te, pijssime Domine, &c., ab Vrbano II. Ecclesiæ S. Mariæ, vt vulgo dici solet, Campagnolæ, & S.Victoriæ, ab Eugenio III. Reuelationi de plaga in humero Iesu Christi factæ S.Bernardo, ab Innocentio III. Archiconfraternitati, & Ordini Redemptionis, a Bonifacio IX. visitantibus Cappellam S. Nicolai de Tolentino in eius die festo, à Ioanne XXII. osculantibus mensuram plantæ pedis Beatæ Mariæ Virginis, ab Alexandro VI. Imagini B. Mariæ, vulgo dictæ, Laghetti, à Leone X. gestantibus funiculum S. Francisci, primùm in Vrbe impressa, deinde Mediolani anno 1665. (suas tamen habent, & veras Confratres Archiconfraternitatis Cordigerorum S. Francisci) recitantibus Salutationem Angelicã ad pulsum horologij, & Imagini Conceptionis, Mariæ Virginis immaculatæ in circulo depictæ, cuius pedibus Luna subiecta est, à Pio IV. vel Pio V. Principi Senarum, à Clemente VIII. dicentibus Orationem, O magnùm mysterium, &c. & Ecclesiæ S. Mariæ, quã vocant, Montis Serrati, Auenione impressæ, tùm aliæ pro animabus Christi fidelium defunctorum impressæ Matriti 20. Iulij 1606., à Paulo V. cantantibus Hymnum, Te Matrem Dei laudamus, te Mariam Virginem confitemur, &c. vel si die Sabbati interesint dum idem canitur, & Coronis, Rosarijs, Imaginibus, & Numismatibus, quæ medallias appellant, ab eo benedictis, Federico Cardinali Borromæo supplicante anno 1611. dum Ecclesia Romæ in honorem S.Caroli ædificaretur, & ab eodem Paulo, & Gregorio XV. dicentibus, Sia lodato il Sãtissimo Sacramento, laus Sanctissimo Sacramento, ab Vrbano VIII. in honorem eiusdem Sacramenti, precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus, celebrata Missa, dicentibus, Aue Filia Dei Patris, Aue Mater Dei Filij, &c. à Clemente X. recitantibus mane, meridie, ac vespere cõsuetam Antiphonam, Angelus Domini, &c. & in fine Deogratias, et Maria, ac demùm aliæ à nonnullis Romanis Pontificibus tributæ, vt aiunt, Coronis Mysteriorum Passionis Domini nostri Iesu Christi prece magni Ducis Etruriæ.

Talis Indulgentia Sodalitatis S. Nicolai, quæ repetita quinquies Oratione Dominica, & Salutatione Angelica, vnam liberari animam quolibet die à Purgatorij pœnis affirmant. Tales aliæ Perusii Confraternitatis Sanctorum Sebastiani, & Rochi, & Romæ Societatis S. Bernardi ad Columnam Traiani: Tales demùm aliæ Crucesignatorum S. Eustorgij Mediolani, Arimini, & Bononiæ.

Eius generis sunt & illæ concessæ, vt aiunt, Cappellæ Rosarij in Ecclesia S. Antonij de Rouigo, seu Rodigij, vel Ecclesiæ Sanctiss. Trinitatis Bergomi, aut S. Petri Montis Todoni die festo Inuentionis Sanctiss. Crucis, vel gestantibus funiculum S.Francisci de Paula, vel celebrantibus Missas S. Augustini, aut alias quinque in honorem quinque festiuitatum B. V. vel recitantibus Officium S. Franciscæ Romanæ, aut Antiphonam, ò Passio magna, &c. in memoriam Passionis Iesu, aut Rosarium S. Annæ (quod Cõgregatio Sacrorum Rituum non probat) aut orationem, quæ impressa cum imagine S. Annæ circumferri solet, Aue gratia plena, &c. (quæ oratio prohibetur) aut Officium Conceptionis B.V. Immaculatæ, quod asserunt à Paulo V. probatum fuisse, aut orationem, Deus, qui nobis in S.Syndone, &c. (excipitur indul-

gentia

gentia centum dierum anno 1671. concessa preeibus Ducissæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam, Aue filia Dei, &c. post communionem recitandam, vel aliquo conspicuo signo venerantibus Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti nomen; Indulgentia rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam in Basilica Lateranensi asseruari affirmant, pro dicentibus orationem illam verè piam, Deus, qui pro redemptione Mundi, &c. tùm quæ impressæ fuerunt Papiæ anno 1670. sub hoc titulo, Sommario delle Indulgenze concesse dalla Santità di N. Sig. Papa Leone X. all' Imagine della Concezzione della Gloriosa Vergine Maria, vel Pisauri sub nomine B. Ioannæ, anno 1608. euulgatæ, vel Barlettæ, seu Baruli à recitantibus quasdam, non sanè malas orationes, lucrandæ, vel Parmæ à visitantibus per Quadragesimæ dies Ecclesias Tertij Ordinis S. Francisci, vel Pistorij, & Vastallæ a recitantibus orationem, Aue Sanctiss. Maria, Mater Dei, Regina Cœli, &c. & aliæ in peculiari impresso libro descriptæ, quibus frui dicunt deuotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Carauacensibus tributæ dicuntur, vel Coronæ, siue Stellario Conceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex duodecim globulis precarijs constat, vel Granis, Crucibus, & Coronis Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis S. Claræ, vel mensuræ altitudinis Iesu Christi Domini nostri, vel Imagini, aut mensuræ vulneris lateri eius inflicti: vel orationi, vt aiunt, in Sepulchro Domini nostri repertæ, & indulgentiæ, vt aiunt, innixæ reuelationi factæ Sanctis Birgittæ, Mectildi, & Elisabeth, vel B. Ioannæ de Cruce, & concessæ, vt asserunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penès Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratrum Minorum Obseruantiæ S. Fräcisci.

Omnes verò, & singulas iam dictas Indulgentias Sacra Congregatio partim esse confictas, & planè falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini suffragari possunt, easque in futurum vllo in loco, vt veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi vetat: Foliaque, & Libros, vbi sic proponuntur, seu asseruntur, omninò præcipit aboleri, nisi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ: nec ideò tamen vult, alias, quas hoc Decretum non continet, pro veris, & legitimis, tacitèque probatis haberi.

Ac demùm omnes Indulgentias concessas ante Decretum Clementis VIII. latum die 9. Ianuarij 1597. Coronis, Rosarijs, Granis, seu calculis, Crucibus, & Imaginibus sacris, vel ante Breue Pauli V. quod incipit Romanus Pontifex, &c. editum 23. Maij anno 1606. personis Regularibus quarumcumq; Religionum, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitutionem 115. Clementis VIII. cuius initium, Quæcumque, &c. & 68. Pauli V. incipientem, Quæ salubriter, &c. habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiconfraternitate vlla, Ordine, Congregatione, Societate etiam Iesu, Capitulo, vel Cœtu quocumque, vel ab eorum Officialibus, Superioribus, alijsque personis, vel personas, etiamsi earum, vel eius mentio specialis, & indiuidua facienda esset, nisi fuerint deinde Romani Pôtificis authoritate innouatæ, aut confirmatæ, nullius esse roboris, & momenti pariter declarat.

Porrò Summaria Indulgentiarum pro Congregationibus Doctrinæ Christianæ, Confraternitatibus Sanctissimæ Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum, Nominis Dei, Rosarij, B. Mariæ de Mercede, & Redemptionis Captiuorum, B. Mariæ de Monte Carmelo, Cincturæ S. Augustini, & S. Monicæ, nisi ab eadem Congregatione recognita, nõ permittũtur.

Indulgentias verò Stationum Vrbis, quæ à Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdum, aliquibus locis, Ordinibus, aut personis, diebus tantùm Stationum in Missali Romano descriptis suffragari posse declarat: semel autem dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiã visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucrifieri.

De quibus relatione facta per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta Sanctitas Sua probauit, & inuiolatè seruari iussit. Datum Romæ die 7. Martij 1678.

Aloysius Card. Homodeus.

Loco † Sigilli.

Die 12. mensis Martij 1678. supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valuas Curiæ, & in acie Campi Floræ, ac alijs locis solitis, & consuetis Vrbis per me Rochum de Stephanis Sanctiss. D. N. Papæ Curs.

Laurentius Segnus Magister Curs.

Romæ, Typis Reu. Cameræ *Apostolicæ* 1683.

De satisfactione ex opere operato extra Sacramentum pœnitentiæ, & sic de Indulgentijs, seu remissionibus.

DISP. X.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio per Indulgentias dicitur etiam ex opere operato extra Sacramentum.*

1 TRactauimus supra de satisfactione ex opere operato, quæ sacramentalis est; eo quòd à Sacerdote in Sacramento pœnitẽtiæ iniungitur pęnitenti: & quoniam datur etiam satisfactio ex opere operato, quæ impenditur extra Sacramentum, qualis est satisfactio, quæ præstatur per indulgentias; meritò, ac competenti ordine de ea hoc loco, atque ideò de indulgentijs duximus discutiendum; & sic de remissionibus, vt in *rubr. nostri cap.* Etenim indulgentiæ remissiones sunt.

De definitione indulgentiæ.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Omnis de aliqua re institutio debet à definitione proficisci.*
Et vndè indulgentia deriuetur.
2 *Indulgentia quid sit.*
3 *Sacerdos, formam absolutionis impendens effectiuè*

ctiuè dicitur concurrere, tùm ad absolutionem culpæ, tùm ad absolutionem pœnæ æternæ.

4 *Attritus virtute Sacramenti consequitur gratiam, ac si contritus esset.*

5 *Omnis Indulgentia, tàm pro viuis, quàm pro defunctis, est actus clauium, sed cum differentia, & qua.*

Et quid nam sint Indulgentiæ in se ipsis considerata.

6 *Romani Pontifices, & DD. indulgentias pro viuis simpliciter appellant remissiones, relaxationes, &c. Pro defunctis verò non sic, nec dicunt se remittere, sed solum concedere viuis, vt per modum suffragij possint eas pro defunctis offerre.*

7 *Indulgentia distinguitur à suffragio, quod non est actus clauium, sed charitatis: Et quid sit suffragium.*

8 *Quomodo sumus coniuncti Capiti nostro Christo, tum in hac vita, tùm in Purgatorio, tùm denique in Paradiso.*

9 *Dum sumus vnius corporis membra, quod patitur vnum membrum, compatiuntur omnia: Et si conglorificatur vnum, omnia congaudent. Idemque sunt membra in mistico Ecclesiæ corpore, ac vnumquodque membrum in humano corpore.*

10 *Hoc suffragium appellatur ex opere operantis; sed datur quoque suffragium ex opere operato: nempè per sacrificium Missæ, vel per Indulgentias.*

11 *Opus bonum quatenus est meritorium, non excedit personam merentis, saltem de condigno; Christo Domino excepto; quatenus vero est satisfactorium illam excedere potest, etiam de condigno.*

12 *Per indulgentiam non fit remissio culpæ, nec pœnæ æternæ, vt fit per Sacramentum pœnitentiæ, vel baptismi, sed solum remittitur pœna temporalis remansa post culpam remissam.*

13 *Quomodo intelligenda sint multæ Indulgentiarum Bullæ, in quibus legitur concedi Indulgentiam, absoluentem à culpa, & pœna.*

14 *Per Indulgentias remittitur pœna temporalis, siuè iniuncta sit à Confessario in Sacramento Pœnitentiæ, siuè à Deo in Purgatorio iniungenda.*

Et an per Indulgentias remittantur quoque pœnæ, quæ debentur in Purgatorio.

15 *Iubilæum solet ab Ecclesia Romana dici Indulgentia plenissima culpæ, & pœnæ. Et quare.*

Et quomodo per Iubilæum remittatur culpa, & pœna æterna.

16 *Annus Iubilæus non dicitur à Iubilo, quod magnam lætitiam significat, sed à voce habrea Iobal, quod latinè significat quinquaginta.*

Conueniuntque annus Iubilæus Christianorum, & Habreorum quoad plenariam remissionem. Et in quo differant.

17 *Indulgentia partialis pro parte tantum remittit pœnam temporalem.*

18 *Pœna æterna remittitur in Sacramento pœnitentiæ, & baptismatis: vna cum culpa, sed pro pœna peccati originalis locum non habet Indulgentia.*

19 *Indulgentiæ sumuntur ex Thesauro Ecclesiæ, ex meritis scilicet Christi, & Sanctorum, differuntq; autem ab alijs pijs operibus, quæ pœnam remittunt ex opere operantis.*

20 *Remissio pœnæ temporalis, quæ fit per Indulgentias differt ab ea, quæ fit per adimpletam satisfactionem impositam à Confessario in ipso Pœnitentiæ Sacramento.*

1 Ait *Cicer. offic. lib.* 1. quòd omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, vt intelligatur quid sit id, de quo disputatur; vt igitur ordinatè procedamus, de indulgentijs tractatum habituri, indulgentiæ definitionem ante omnia in medium afferre operepretium esse duximus. Deriuatur autem indulgentia ab indulgendo, quod idem est, quod parcere, seù remittere: quo circa meritò in iure indulgentiæ remissiones appellantur, vt in *c. quod autem, & in rubr. nostra de pœnit. & remis.* Et quamuis à Doctoribus variæ tradantur indulgentiæ definitiones, vt videre est apud *Henriq. de pœnit. lib.* 7. *c.* 1. *Sot. in* 4. *d.* 20. *q.* 1. *art.* 1. *Suar. tom.* 4. *in* 3. *p. D. Thom. disp.* 49. *sec.* 4. *Molfes. in sua sum. Theol. p.* 1. *tract.* 7. *c.* 26. *num.* 35. Cum alijs, quos allegant; nos tamen eam
2 hoc pacto definiri posse arbitramur. Indulgentia est actus clauium; quo mediante indulgetur peccatori, in totum, vel pro parte pœna temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpam, ex opere operato, extra Sacramentum.

Dixi, *Actus clauium*: loco generis: nam actus clauium non solùm dicitur remissio pœnæ temporalis per indulgentias extra Sacramentum pœnitentiæ, de qua nos loquimur; sed etiam actus clauium est remissio pœnæ, quæ fit in Sacramento pœnitentiæ per Sacerdotem; sicut etiam, & remissio culpæ, & pœnæ æternæ, iuxta illud, *Matt. c.* 16. *Quodcunque ligaueris, &c.* Etenim
3 Sacerdos formam absolutionis impendens, effectiuè dicitur concurrere tùm ad absolutionem culpæ, tùm etiam ad absolutionem pœnæ æternæ, quæ debetur propter lethalem culpam: siquidem potestas clauium potissimum in peccatorum remissione vim habet: & Sacramenta nouæ legis non solùm significant, sed efficiunt, quod significant. Vndè rectè definitur Sacramentum, quòd sit inuisibilis gratiæ visibilis forma, ita vt eius Imaginem gerat, & causa existat: vt habetur ex *D. Thoma* 3. *p. q.* 84. *art.* 3. *& Sot. in* 4. *d.* 14. *q.* 2. *art.* 3. & patet etiam ex *Concil. Trid. sess.* 14. *c.* 6. *& can.* 9. *de sanctis. pœnit. Sacram.* Vbi habetur absolutionem non esse tantùm misterium declarandi esse remissa peccata, sed actum iudicialem. Idem fuit determinatum in *Conc. Flor. sess. vlt. in Decreto Eug.* Vbi dicitur remissionem peccatorum esse rem Sacramenti. Imò Greg. XIII. in quadam sua Bulla fertur damnasse quasdam propositiones, inter quas erat vna, quæ dicebat, quòd pœnitens non viuificatur ministerio Sacerdotis; sed à solo Deo: quoniam non ita à solo Deo viuificatur, vt Sacerdos nullo modo concurrat: nam concurrit instrumentaliter, & vt Dei minister. Et te vera si ad remissio-

nem culpæ, & pœnæ Sacerdos non concurret effectiuè, sequeretur, quòd impendendo absolutionem super attritum tantum, illum, nec à culpa nec à reatu pœnæ æternæ absolueret: quod est manifestè falsum; cùm ex *Concil. Trid. sess.* 14. *c.* 4.

4 Attritus virtute Sacramenti consequitur gratiam, ac si contritus esset. Vndè idem *Conc. ibi, c.* 14. inquit, quòd quando homo perfectè contritus accedit ad Sacramentum pœnitentiæ, tunc reconciliatio non est tribuenda contritioni, nisi pro vt includit Sacramenti votum: & pœna Sacramento, vel Sacramenti voto tollitur. Non igitur sunt audiendi *Magist. in* 4. *d.* 18. *Abulen.* & alij contrariam sententiam docentes: nam quæ diximus hodie, stante Conc. Trid. determinatione, sunt de fide: & oppositam sententiam ait *Sot. loco citato*, parum distare ab hæresi.

5 Dixi, *Actus clauium*, quoniam omnis indulgentia tàm pro viuis, quàm pro defunctis est actus clauium, cum hac tamen differentia, quòd indulgentia pro viuis ita est actus clauium, vt sit etiam actus iurisdictionis, & potestatis; atque ideò constituitur in genere absolutionis: nam per eam quis absoluitur à reatu pœnæ temporalis, quæ remanet post actualem culpam remissam. Enim quamuis indulgentiæ in se ipsis considerata non sint aliud, quam merita Christi, & sanctorum eius; & si considerentur respectu vtilitatis, quam fidelibus afferunt, dicantur Thesaurus, tùm quia animæ per illas remittitur pœna temporalis; tùm etiam, quoniam eas suscipientes liberantur à nonnullis malis præsentis vitæ, quæ propter eorum peccata subire tenerentur; & si spectentur in ordine ad Diuinam iustitiam, appellentur satisfactiones, & si denique respectu concedentium vocentur donationes: nihilominus si indulgentiæ considerentur in ordine ad eos, qui illas suscipiunt, dicuntur absolutiones, seù remissiones, ac redemptiones, vt in *c. quod autem, eodem tit. nostro, de pœnit. & remis.* Indulgentia verò pro Defunctis licèt sit quoque actus clauium, non tamen est iurisdictionis actus, sed subsidium quoddam, quod per modum suffragij, seù donationis pro Defunctis offertur; atque ideò indulgentia pro Defunctis nihil aliud est, quàm applicatio satisfactionis Christi, & Sanctorum, vt latè probat *Cardin. Bellar. lib.* 2. *de Purgator. c.* 16.

6 Vndè Rom. Pontifices, & Doctores omnes diuerso modo loquuntur de indulgentijs pro viuis, ac de indulgentijs pro Defunctis: siquidem priores simpliciter vocare solent remissiones, relaxationes, absolutiones: posteriores autẽ, quæ pro Defunctis conceduntur, non ita appellantur: nec Pontifices dicunt, se remittere, ac indulgere pœnas Defunctis; nec eos illis absoluere; sed concedere has, vel illas indulgentias viuis, vt per modum suffragij possint eas offerre pro Defunctis. Rationem autem hanc esse Doctores volunt; quòd Rom. Pontifex concedens indulgentias habet directam iurisdictionem in homines viuentes; atque ideò potest illos absoluere à peccatis in Sacramento, vel extra Sacramentum secundum diuersas potestates, quas habet, ac diuersos suæ potestatis actus. In animas verò Purgatorij non habet directam iurisdictionem; eo quòd potestas clauium directè fuit Principi Apostolorum à Christo Domino concessa super terram, non autem sub terram, vt patet ex Domini verbis *Matth. c.* 16. *Quodcunq; solueris super terram, &c.* Et sicut animæ per mortem constituuntur extra statum viæ; ita etiam sunt extra forum Ecclesiæ militantis: & propterea directè non subsunt iurisdictioni eius: & sic indulgentia respectu illarum non potest habere rationem absolutionis; sed tantùm rationem suffragij.

7 Dixi, *Actus clauium*. Vt indulgentia distinguatur à suffragio; quod non est actus clauium, sed actus charitatis. Pro cuius rei explicatione est aduertendum quòd suffragium ex *D. Thom. & alijs in* 4. *d.* 45. nihil aliud est, nisi auxilium, ac subsidiũ quoddam, quod ab vno fideli alteri præstatur ad obtinendum à Deo remissionem pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpã: aut aliquid aliud eiusmodi. Etenim vt ait *Apost. Paul. ad Rom. cap.* 2. Nos multi vnum corpus sumus; singuli autem alter alterius membra. Omnes enim sumus vnum corpus misticum Christi, tàm nos in hoc mundo viuentes, inter quos sunt membra infirma, vt sunt peccatores, & sumus Ecclesia militans: tùm animæ in Purgatorio existẽtes, quæ dicuntur Ecclesia pœnitens: tùm demum Beati in Paradiso, qui appellantur Ecclesia triunphans. Nos igitur coniuncti sumus capiti nostro

8 Christo per fidem, & amorem; verùm per peccatum separari possumus non secundùm essentiã, & præsentiam, quoniam Deus est vbique pręsens; sed per contrarias voluntates. In Purgatorio verò permanentes sunt Christo magis coniuncti, cùm sint in bono confirmati, & effecti impeccabiles, ità vt per peccatum separari nequeant: eò quòd illorum liberum arbitrium non potest irrui in malum. Existentes denique in Paradiso sunt Christo omnium coniunctissimi: quoniam non tantùm confirmati sunt in gratia: sicut in Purgatorio existetes, verùm etiam sunt Christo Deo vniti per claram visionem Diuinæ essentiæ. Hinc est, quòd Deus est caput Christi: Christus est caput totius Ecclesiæ, quæ dicitur Corpus Christi. In Paradiso regnantes membra sunt sana, ac integra citra reatum culpæ, ac pœnæ: atque ideò sunt pura, sancta, fortia, gloriosa, opulenta meritorum gloriæ, ac virtutis. Qui in Purgatorio detinentur inclusi, cùm sint impeccabiles, quamuis dici possint membra fortia, & stabilia: nihilominus non possunt dici omninò purificata: quoniã restant purificanda propter reatum pœnæ, quæ remanet post remissam actualem culpam. Nos autem viuentes in hoc mundo licèt simus Christi Domini membra debilia, infirma, misera, sauciata, cùm etiam iustus in die septies cadat.

9 Vndè cùm simus vnius corporis membra, si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia mem-

membra, ait *Apostol. Chor. cap.* 12. Et si glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra. Et quemadmodum in humano corpore vnũquodque membrum non in suam tantùm, sed in aliorum vtilitatem operatur: ità quoque in mistico Ecclesiæ corpore, membra, quæ viua sunt, ac vtiliter operari possunt, non solùm sibi mereri valent; verùm etiam alijs præstare possunt auxilium, iuxtà illud Iacobi, *cap.* 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini.* Et *Apost. Paul. ad Rom. cap.* 15. *Obsecro vos fratres, vt adiuuetis me in orationibus pro me à Deo.* Quod quidem suffragium appella-
10 tur ex opere operantis. Datur quoque suffragium ex opere operato, & est illud auxilium, quod præstatur fidelibus per sacrificium Missæ, vel per indulgentias non solùm pro remittendis pœnis temporalibus, quæ debentur in Purgatorio post remissam culpam, sed etiam pro remissione, ac redemptione nonnullorum flagellorum, quæ Diuina iustitia decreuerit à peccatoribus post remissam culpam in hoc mundo fore subeũda. Imò membrum viuum, atque ideò iustus in hac vita, vno, & eodem actu potest pro se ipso mereri prçmium, & pro quouis altero satisfacere, citra vllũ sui prçmij detrimentum, vt patet *Exod. cap.* 32. vbi Moysen sua feruenti oratione, qua Deum deprecabatur, vt populo suo parceret, aut se de libro vitæ deleret, prçmiũ sibi, & populo pçnæ remissionem obtinuit. Et Dominus noster Iesus Christus licèt sanguinem pro peccatoribus fuderit, & acerbissimam mortem pertulerit, vt nobis peccata dimitterentur; non tamen ob id suæ passionis prçmio fuit frustratus: siquidem propter hoc Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, &c. & inquit *Apost. ad Philipp. cap.* 1. Etenim merita, & satisfactio non tantùm re, quàm ratione differunt: cùm omne opus bonum factum ab eo, qui est in charitate, sit meritorium ea ratione, qua est bonum, & quis pro eo meretur Beatitudinem, & satisfactionem ea ratione, qua est personale, & per illud quis pœnas patitur.

11 Et licèt opus bonum quatenus est meritoriũ non excedat personam merentis, cùm nullus possit æternam fælicitatem alteri mereri, saltem de condigno, excepto Christo Domino, cui soli tributa fuit gratia vniuersalis, quæ ob sui eminẽtiam in alios tanquam in membra deriuaretur, vt habetur per *D. Thom.* 3. *p. q.* 8. *art.* 5. *&* 6. atque ideò meruit illam alijs omnibus, vt per eundem *D. Thom. ibidem, in resp. ad* 2. *&* *q.* 34. *par.* 3. nihilominus opus bonum, quatenus est satisfactoriũ, etiam de condigno eam excedit, atque ideò non modo Christi merita pçnalissima, verùm etiam quamplurima aliorum Sanctorum, qui vel nullas culpas habuerunt, vel vltra pœnas eis debitas passi sunt, manent, vt aliqui putant irremunerata quatenus satisfactoria: eo quod non fuerunt sortita effectum quoad virtutem satisfaciendi: nam quamuis nullus sit, cui non cumulatius prçmiũ in Cçlo à Deo tribuatur, quam in hoc sæculo meruerit: innumeri tamen sunt, qui longè graues tribulationes, & pçnas subierunt, quàm ad suorũ criminum expiationem satis essent. Vndè Ecclesiæ omnium piæ matri fuerunt relicta, vt ea in suo Thesauro habeat, & pro aliorum filiorũ suorum debitis pçnis satisfaciat, directè scilicet viuentibus concedendo indulgentias, quæ sunt Christi Domini, & Sanctorum merita, vt supra diximus: & indirectè animabus in Purgatorio existentibus, nempè per modum suffragij, concedendo indulgentias viuis, vt per modum suffragij possint eas offerre pro Defunctis, iuxtà explicationem supra à nobis traditam: & habetur ex *Nauar. de Iubil. & indulg. not.* 13.

12 Dixi, *Indulgetur pœna temporalis*. Quoniam per indulgentiam non fit remissio culpæ, nec pçnæ æternæ, vt fit per Sacramentum pçnitentiæ, & Baptismatis; sed tantùm remittitur pœna temporalis, quæ remanet post remissam culpam. Etenim secundùm communem Catholicorum sentẽtiam Ecclesia non habet facultatem remittendi culpam mortalem, ac pçnam æternam, nisi per Sacramenta: siquidem ad remittẽdam lethalem culpam, & pçnam æternam exigitur infusio gratiæ: at Ecclesia non habet potestatem conferendi gratiam, nisi per administrationem Sacramentorum: aliàs posset ipsa instituere noua Sacramenta: quod asserere est contra fidem catholicam. Confirmatur, quoniam Ecclesia non habet potestatem ligandi, & soluendi, nisi iudicando, vt *in cap. verbum, de pçnit. d.* 1. At indulgentia nõ datur per modum iudicij, sed per modum relaxationis pçnarum: ergò per indulgentiam non fit remissio culpæ, & pçnæ æternæ, sed tantùm temporalis. Nec obstat si dicatur, quòd in multis Bullis indulgentiarum legitur, concedi indulgen-
13 tiam absoluentem à culpa, & pçna, & reducentem fideles ad innocentiam baptismalem; quoniam respondetur, quòd indulgentia est propriè remissio pçnæ temporalis: impropriè verò remissio culpæ, & pœnæ æternæ: siquidem indulgentia supponit, fidelem habilem ad lucrandum indulgentias, atque ideò supponit peccatorem absolutum esse à culpa, & pœna æterna, & illi solùm restare pœnam temporalem, à qua cùm absoluatur per indulgentiam, dicitur consequenter absolui à culpa, & pœna; quoniam perficit integram peccatoris absolutionem, maximè quando est plenaria, & sic restituitur ad innocentiam baptismalem; nam per Baptismum fit remissio culpæ originalis, ac actualis, & pœnæ æternæ, & totius pœnæ temporalis, ita vt si quis post consecutam indulgentiam plenariam moriatur, sicut qui baptizatus mox decedit, statim eleuatur ad gloriam æternam, vt habetur ex *Palud. in* 4. *d.* 20. *q.* 4. *circa fin. Suar. tom.* 4. *disp.* 49. *sec.* 4. *Reginal. lib.* 7. *sua prax num.* 105. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molfes. p.* 1. *sua sum. tract.* 7. *c.* 26. *num.* 36. 37 *&* 38. & nos infra latius dicemus, *vers. Dixi in totum de Iubilæo agentes.*

14 Dixi, *Pœna temporalis*. Siuè sit iniuncta à Confessario in Sacramento pœnitentiæ; siuè iniungenda sit à Deo in Purgatorio: vt colligitur

ex *Extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remiss.* Et patet ex communi vſu Eccleſiæ, quæ per conceſſionem indulgentiæ plenariæ, intendit fidelibus omnem pœnam temporalem remitti, ſiue iniuncta ſit à Confeſſario, ſiuè non; ſed veniat iniungenda à Deo in Purgatorio. Nec obſtat, quòd in Bullis aliquando exprimitur concedi indulgentias de pœnitentijs iniunctis; quoniam reſpondetur, id fieri gratia maioris expreſſionis: ſiquidem per illa verba non minuitur indulgentia, ita vt per eam non remittatur tota pœna, quæ remanet poſt remiſſam culpam; ſed exageratur, vt ſcilicet habeat effectum, etiam in cauſis iam iudicatis, & non ſolùm quoad pœnam Purgatorij; ſed etiam quoad pœnitentias iniunctas in Sacramento pœnitentiæ, vt infra etiam dicemus *ſec. ſeq.* quibus adde *Molfeſ. loco citato, ſub num.* 42. qui reſpondet ad argumenta Maldon. exiſtimantis per indulgentias nō remitti pęnas, quæ debentur in Purgatorio, ſed tantùm pœnitentias iniunctas à Confeſſario, moti ex eo, quòd Eccleſia non habet poteſtatem applicandi Theſaurum Chriſti, niſi per Sacramenta. Etenim Eccleſia per indulgentias non remittit pœnam extra Sacramentum; ſed incluſo Sacramento: quia dum ſublata eſt culpa, & pœna æterna per abſolutionem ſacramentalem, Eccleſia remittit per indulgentiam omnem pœnam temporalem, ſiuè iniuncta ſit per Confeſſarium, ſiuè iniungenda ſit à Deo in Purgatorio.

15 Dixi, *In totum*, vt comprehendat indulgentiam plenariam, ſeù Iubilæum, quæ ab Eccleſia Romana dici ſolet indulgētia pleniſſima culpæ, & pœnæ: non quia per Iubilæum remittantur culpa, & pœna æterna; quoniam culpa, & pœna æterna non poſſunt ab Eccleſia remitti, niſi per Sacramenta, vt ſupra oſtendimus; ſed quia per Iubilæum ſolet concedi facultas Confeſſarijs abſoluendi ab omnibus, & quibuſcunq; peccatis, ac cenſuris, etiam Apoſtolicæ Sedi reſeruatis. Vndè cùm fideles tempore Iubilæi abſolui poſſint in Sacramento pœnitentiæ ab omnibus peccatis, & conſequenter à pęna æterna, quæ debetur pro lethalibus culpis, & per ipſum Iubilæum abſoluantur à tota pęna corporali, quæ remanet poſt remiſſam culpam, meritò Iubilæum dicitur indulgentia pleniſſima culpæ, & pęnæ, ad inſtar indulgentiæ, quæ concedebatur in veteri lege ſingulis quinquaginta annis, vt patet *Leuit. c.* 25. & appellebatur annus Iubilæus. Vndè Roman. Pontifex ſolet concedere, vt hæc indulgentia pleniſſima vocetur Iubilæus, ſeù annus Iubilęus,

16 & annus Sanctus. Nec dicitur annus noſter Iubilæus à iubilo, eo quòd magnam lætitiam afferat Chriſtianis, dum eis de Theſauro Eccleſiæ conceditur plenaria, ſeù pleniſſima indulgentia pro remiſſione omnium pęnarum temporalium, quæ debentur poſt remiſſam culpam, & datur facultas Confeſſarijs abſoluendi fideles à reſeruatis, commutandi vota, ac diſpenſandi ſuper eis, vt quidam arbitrantur, quos ſequitur *Molf. d. c.* 26. *nu.* 46. Sed appellatur annus Iubilæus ad inſtar anni Iubilæi veteris legis, qui deriuatur à Iobal hebraicè, quod latinè denotat quinquaginta; eo quòd in veteri lege concedebatur ſingulis quinquaginta annis, vt ſupra. Etenim tàm annus Iubilæus Chriſtianorum, quàm Hebræorum conueniunt quoad plenariam remiſſionem: & vterque dicitur remiſſionis annus, ſeù annus Iubilæus; cum hac tamen differentia, quòd in anno Iubilæi veteris legis dimittebantur bona temporalia, & ob id dicebatur annus remiſſionis, in quo agrorum cultura ceſſabat, debita relaxabantur: in noſtro vero Iubilæo dimittuntur ſpiritualia, nempè peccata, & propriæ pęnæ, quæ nobis debentur poſt remiſſam culpam, per ſatisfactionem Chriſti, & ſanctorum eius: & reſtituuntur nobis merita, & gratia, mediante remiſſione culpæ, & pœnæ modo ſupra explicato. In illo poterant exules ad Patriam redire: in hoc poſſumus redire ad noſtram Cœleſtem Patriam poſt mortem abſque eo, quòd detineamur in Purgatorio pro pœna poſt remiſſam culpam. Item in illo liberabantur ſerui à ſeruitute aliena: in hoc liberamur à ſeruitute peccati. Et denique Iubilæus veteris legis publicabatur per tubarum ſonitum: Iubilæus verò nouæ legis publicatur voce Romani Pontificis Chriſti Vicarij. Et quamuis antiquitus Iubilæus noſter celebrari conſueuerit ſingulis centenis annis, vt in *Extrauag.* 1. *de pœnit. & remiſ.* Nihilominus Clem. VI. fuit primus, qui decreuit, vt ſingulis quinquaginta annis celebraretur ad inſtar Iubilæi antiquæ legis. Poſtremò Paul. II. conceſſit, vt ſingulis viginti quinque annis celebraretur; ita vt inciperet à vigilia Natiuitatis Domini, vt refert Sixt. IV. in *extrauag.* quemadmodum, *de pœnit. & remiſ.* Quonam pacto differant inter ſe indulgentia plenaria, & Iubilæus, infra, Deo duce, declarabimus *ſec. ſeq.* de diuiſione indulgentiæ tractantes.

17 Dixi, *Vel pro parte*, vt comprehendat indulgentiam partialem, qua non remittitur in totum pœna temporalis, quæ remanet poſt remiſſam culpam; ſed pro parte tantùm, vt eſt indulgentia quadraginta dierum, totidem annorum, tertiæ partis pęnæ, &c. vt *ſec.* 3. latius dicemus.

18 Dixi, *Poſt remiſſam actualem culpam.* Ad differentiam pœnæ æternæ, quæ dimittitur in Sacramento pœnitentiæ, & in Sacramento Baptiſmatis vna cum culpa. Dixi, *Actualem culpam.* Quoniam indulgentia eſt remiſſio culpę temporalis debitæ propter actualem culpam: ſiquidem pro pęna peccati originalis non habet locum indulgentia, vt bene declarat *Molf. loc. cit. num.* 43.

19 Dixi, *Ex opere operato.* Quoniam ex Theſauro Eccleſiæ ſumuntur indulgentiæ, nempè ex meritis Chriſti, & ſanctorum, quæ ingrediuntur in Theſaurum Eccleſiæ, vt ſupra adnotauimus, & optimè explicatur ex *Molf. vbi ſupra, nu.* 45. Dixi etiam *Ex opere operato*, ad differentiam pœnæ, quæ remittitur fidelibus poſt remiſſam actualem culpam, ex opere operantis, nempè per ieiunia, eleemoſynas, orationes, vigilias, diſciplinas, &

per

per alia opera pęnalia, & charitatis, quæ exibentur ab ipsismet fidelibus pro remissione temporalis pęnæ post remissam culpam.

20 Dixi, *Extra Sacramentum*. Ad differentiam remissionis pœnæ temporalis, quæ remanet post culpam, & fit vi Sacramenti pęnitentiæ per adimpletam satisfactionem, seu pœnitentiam impositam à Confessario in ipso pęnitentiæ Sacramento, & ad differentiam totalis remissionis pęnæ, quæ confertur in susceptione Baptismatis; aut aliorum Sacramentorum.

An indulgentia sit res odiosa, vel fauorabilis, atque ideò, an strictè, vel amplè sit interpetranda.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia res est odiosa, & strictè interpetranda.*

2 *Indulgentia, absolutè concessa alicui Ecclesiæ pro tali festo singulis annis, ad quot annos restringatur, & num. 3. & 4.*
Vbi complures adducuntur Regulæ Cancellariæ circa hoc.

3 *Contraria est sententia, quod Indulgentia res sit fauorabilis, atque ideò latè interpetranda.*

4 *Potestas concedendi Indulgentias odiosa est, & strictè interpetranda.*

5 *Attenta voluntate concedentis Indulgentias, Indulgentia est fauorabilis, & amplam, ac benignam recipit interpratationem.*
Et respondetur ad Regulas Cancellariæ.

6 *Indulgentia si concedatur Populo Romano, extenditur ad omnes Clericos Vrbis, imò etiam ad Monachos.*

7 *Iubilaum lucratur quis ex præsumpta voluntate concedentis, quamuis in adimplendo opere præscripto, non attendatur Rigor verborum ipsius Iubilæi, seù Indulgentiæ.*
Et an si Indulgentia concedatur contritis, & confessis, sufficiat confessio in voto.

8 *Indulgentia concessa visitantibus talem Ecclesiam, vel in ea orantibus, intelligi potest non modo de visitatione per corporalem ingressum in Ecclesia, sed etiam moralem tantum, nempe per accessum ad porticum, vel ad gradus.*

9 *Indulgentia si ad eam lucrandam exposcat visitationem quinque Altarium in aliqua Ecclesia non requiritur corporalis motus de vno Altare ad aliud, sed satis est, de vno loco preces fundere modo corpus, & caput inclinet in signum distinctæ visitationis.*

10 *Si ad lucrandam Indulgentiam, vel Iubilæum præcipiatur confessio; & quis citra tempus à Iubilæo præscriptum confiteatur, sed ante consequutionem Indulgentiæ, non tenetur amplius confiteri, sed solum conteri.*

11 *Excommunicatus si sit contritus, & paratus satisfacere quoad possit, dum non potest sacramentalem confessionem præmittere, satis erit ad lucrandam Indulgentiam, si alia opera quæ potest exhibeat.*
Et an id intelligendum sit de iustè excommunicatis, an verò de iniustè, quia scilicet non essent soluendi.

12 *Si ad lucrandam Indulgentiam, vel Iubilæum præcipiatur confessio, & communio, & quis intra tempus præscriptum confiteatur, & post confessionem peccet mortaliter, deindè hoc non obstante communicet, an opus sit, vt iterum communicet.*

13 *Si ad consequendum Iubilæum expostuletur, vt quarta, & sexta feria, ac Sabbato ieiunetur, & die Dominico Sanctissima Communio sumatur, an qui vult assequi Iubilæum, possit communicare in alia hebdomada.*

14 *Si in Iubilæo præcipiatur tribus diebus ieiuniorum fieri eleemosynam, orationes, &c. & quis in alijs diebus opera prædicta adimpleat, an lucretur Iubilæum.*

15 *Si in Bulla Iubilæi habeatur, vt qui illud non susceperit in prima hebdomada, assequi idem possit in secunda: si quis opera expostulata impleuerit intra duas hebdomadas, Iubilæum lucrabitur.*
Maximè si rationabilis, aut necessaria subsistat causa diuidendi ipsa opera.

16 *Contraria sententia licet in praxi seruetur non per hoc hæc sententia improbabilis est.*

17 *Qui lucratus est Iubilæum in prima hebdomada, probabiliter potest iterum illud assequi in secunda.*

18 *Qui tempore Iubilæi non lucratur indulgentiam, remaneret tamen absolutus à censuris, & casibus reseruatis.*

19 *Opera, in Iubilæo præcepta ad illum lucrandum possunt incipi in vna Ciuitate, seù Terra, & in alia compleri intra tempus, à Bulla præscriptum.*

20 *In Indulgentijs, si pars minima oneris iniuncti omittatur adhuc indulgentia lucrabitur.*

1 IN hac difficultate tres extant opiniones: nam prima sententia est *Palud. d. 20. q. 4. art. 3. Nauar. de indulg. & Iubil. not. 9. num. 8. & 9. Bal. in l. humanitatis, C. de impub. & alijs subst.* Et aliorum, dicentium indulgentiam esse rem odiosam, atque ideò strictè esse interpetrandam. Probatur primò ex *text. in c. cum ex eo, infra eod. tit. nostro de pœnit. & remis.* Vbi habetur quòd per indulgentiam eneruatur satisfactio pęnitentialis, & Ecclesiæ claues contemnuntur: ergò indulgentia est res odiosa, cùm sit contraria pęnitentiali satisfactioni, & Ecclesiæ clauibus; & propterea strictam exigit interpre-
2 tationem. Hinc ex varijs regulis Cancell. indulgentia absolutè concessa alicui Ecclesiæ pro tali festo singulis annis; restringitur ad 20. annos, vt in *regula* 57. vbi etiam habetur, quòd concessa indulgentia tali Ecclesiæ, tacita alia quantumuis parua, illa prius concessa nullam vim habet. Regula quoque 58 se habet, quòd concessio indulgentiarum instar alterius pij loci generaliter concessarum, non valeat, nisi specificentur, quæ sint illæ indulgentiæ: quod tamen intelligendum est quoad forum exterius: nam quoad

quoad forum interius vim habet; eo quòd regula illa prohibet tantùm Bullas expediri: at gratia statim quod signatur, est perfecta, vt in *c. constitutionis*, 25. *q.* 2. Item si indulgentia simpliciter petatur pro festo, vel festis alicuius loci pij, & Papa concesserit per verbum fiat, dumtaxat, si Ecclesia sit Cathedralis, vel insignis Collegiata, aut solemne Monasterium, tres, alioquin duo anni, & totidem quadragenæ: & per fiat, vt petitur, Cathedrali, Collegiatæ, vel Monasterio, quatuor: alijs verò tres anni concessi censentur, vt patet ex *Regula Cancell.* 59. Denique facultas lucrandi omnes indulgentias stationum Romanarum, vel alterius loci pij, hoc, vel illud facienti non comprehendit indulgentias plenarias, sed tantùm non plenarias, vt habetur ex *Nauar. de indulg. not.* 8. *num.* 16. & 17. Quod quamplurimi Doctores volunt verum esse etiam quoad facultatem eiusmodi concessam in Bulla Cruciatæ, vt docent *Cord. lib.* 5. *de indulg. q.* 41. *Henriq. lib.* 7. *de indulg. c.* 10. *num.* 2. *Ludouic. della Cruz in Bulla Cruciata disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 2. *num.* 3. *P. Alphon. de Leone de Iubil. p.* 1. *q.* 6. *nu.* 229. *Iacob. Granad* 3. *p. de Sacr. contr.* 12. *tract.* 6. *disp.* 2. *num.* 4. & 7. & *alij*. Vndè cùm in materia fauorabili huiusmodi restrictiones non fiant, signum est indulgentiam rem esse odiosam, & sic restringendam, cùm odia restringi, & fauores conueniat ampliari, *c. odia, de reg. iur. in* 6. Secundò probatur hæc ipsa sententia ex eo, quòd indulgentia est dispensatio quædam: ergò res est odiosa, & strictam recipit interpetrationem. Antecedens patet; quia per indulgentiam dispensatur supra ius Diuinum, quo iure pęnitenti debetur pœna temporalis post remissam culpam, consequentia probatur; quoniam omnis dispensatio in iure communi est odiosa, *arg. text. in c.* 1. & 2. *de fil. presbyt.* Ob id enim priuilegia sunt odiosa, & stricti iuris: quia per priuilegia dispensatur super ius commune, vt est *text. in c. priuilegia*, 3. *d.* & latè *Ioan. Andr. Butr. & alij in c. olim, de verb. signif.* Tertiò concessio indulgentiæ est solutio debiti alterius de alienis bonis; soluitur enim debitum luendæ pœnæ in Purgatorio à Diuina iustitia præfinitum post remissam culpam de Thesauro Ecclesiæ, quæ sunt merita Christi, & sanctorum eius, vt sæpè diximus, ergò est odiosa, ac stricti iuris, *arg. text. in l. quicquid astringendæ, ff. de verb. obligat.* Et si dispensatio non fiat secundum voluntatem expressam, aut saltem præsumptam Domini rei, dispensans non diceretur bonus dispensator; sed dissipator potius.

3 Secunda sententia est *Glosa in clem. vnica de reliq. & venerat. sanctor. Syl. in sum. ver. Indulgentia, num.* 8. *in fine*, & *num.* 20. & 27. *Angel. eod. ver. num.* 2. *Conynch. tom.* 2. *disp.* 12. *dub.* 4. Et aliorum dicentium, indulgentiam esse rem fauorabilem; atque ideò latè esse interpetrandam. Probatur ex eo quòd indulgentia est beneficium Principis: ergò est res fauorabilis, & latissimè est interpetranda ad fauorem eius, cui conceditur: siquidem beneficium Principis, sicut & priuilegium concessum latissimè est interpetrandum, cùm res sit fauorabilis, vt nos adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.* 2. *c.* 2. *q.* 5. & *in addit. ad ipsam, litt. B fol.* 217. Et eo maximè quando beneficium Principis citra tertij præiudicium impendi potest, vt in *c. olim de verb. signif. & l. vlt. ff. de constit. Princ.* vt est ipsa indulgentiæ concessio; quæ ob id etiam dicitur opus charitatis: eo quòd indulgentia commodum affert ei, cui conceditur, & nulli nocumentum, cùm Deo fiat integra satisfactio: & quamuis fiat ex meritis Christi, & sanctorum eius; id tamen non est citra commissionem, & potestatem ab ipso Christo Domino tributam: & Thesaurus non propterea minuitur; quoniam semper infinitus remanet. Nec denique Ecclesia læditur; quin potius per eiusmodi remissionem purior, & quodammodo gratiosior in suis membris efficitur.

4 Tertia sententia, quæ nobis magis probatur, est *Suar. de pœnit. disp.* 56. *sec.* 2. *à num.* 4. *vsque in finem, Laym. lib.* 5. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *c.* 15. *sub num.* 6. *vers. Sequitur quartò*, Et aliorum, mediam viam tenentium, seù distinguentium inter potestatem concedendi indulgentias; & inter voluntatem concedentis. Etenim si dubitetur de potestate concedentis indulgentiam tàm amplam, tunc indulgentia est res odiosa, & debet strictè interpretari, cùm aliàs periculum sit, ne iuri Diuino derogetur: & per indiscretas indulgentias disciplina Ecclesiastica eneruetur, & ita intelligitur *text. in d. c. cum ex eo, eod. tit. nostro de pœnit. & remis.* pro prima sententia allata: & in *Concil. Trid. sess.* 25. *in fine, in Decreto de indulgent.* Vbi in indulgentijs concedendis moderationem iuxta veterem probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi præcipit, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur. Et eodem modo sunt intelligendæ rationes ipsius primæ sententiæ.

5 Si verò dubitetur de voluntate concedentis indulgentiam, vtrum scilicèt voluerit concedere indulgentiam amplam, vel restrictam, secundum personas, temporis durationem, &c. tunc indulgentia est fauorabilis, & amplam, ac benignam recipit interpetrationem ad fauorem eius, cui conceditur; seruata tamen verborum proprietate: & dummodò constet de potestate, ac sufficienti causa tàm amplam indulgentiam cōcedendi: & id probant rationes secundæ sententiæ. Nec obstant Regulæ Cancell. quas pro prima sententia retulimus: nam si rectè considerentur, potius faciunt pro nostra sententia, quam cōtra: siquidem illis casibus indulgentia esset amplè interpretanda: nam concedens indulgentiam alicui Ecclesiæ, intelligi de iure deberet de perpetua, cùm sit res fauorabilis: & propterea Regula Cancellariæ reduxit ad temporalem, & sic de alijs, vt habetur ex *Laym. loc. cit.* Imò non desunt, qui velint, stilum Rom. Curiæ, ac Reg. Cancell. non comprehendere Bullam Cruciatæ, quin per

cam

eam quis lucretur omnes indulgentias etiam plenarias stationum Vrbis Romæ; alias sequeretur per Bullam Cruciatæ non lucrari aliquam indulgentiam plenariam, nisi semel in vita, & in morte, quod existimant esse falsum *Villalobos in sum. tract. 27. claus. 8. nu. 3. Trullench. in Bulla Cruciata lib. 1. §. 6. dub. 1. nu. 5.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana p. 5. Resol. moral. tract. 12. resol. 2.* Et probant ex summario indulgentiam ex Bulla Hispana iussu Commissarij generalis composito, & ità se habente, *Sommario de las estaçiones, y Indulgencias de Roma, las quales concede la Santidad à todas las personas, que tomaran esta Bula, y hizieren, y compliren cerca desto lo en ella contenido.* Et deindè sequitur *El primer dia de Quaresma en Santa Sabina indulgencia plenaria.* Et sic de alijs, commemorando plures dies, in quibus Romæ conceduntur indulgentiæ plenariæ, atque ideò dicunt, nefas esse credere, Bullæ Cruciatæ Commissarium in re tam graui velle fideles omnes decipere. Alias rationes cumulat idem *Diana d. resol. 2.* & contraria soluit, & in fine addit ex eodem *Villalob.* probabilitèr existimante, dictam indulgentiam posse lucrari pluries in die.

6 Ex dictis infertur, quòd indulgentia cùm sit fauorabilis respectu voluntatis concedentis, si indulgentia concedatur Populo Romano, extenditur ad omnes clericos Vrbis, imò fortè etiam ad monachos, qui dicuntur ciues illius Ciuitatis, in cuius Monasterio sunt assignati: siquidem in casu dubio, vbi agitur de materia fauorabili, nomine Populi venit etiam clerus: & si concedatur clero, etiam Episcòpo, & Religiosis talis loci censetur concessa. Non tamen appellatione Monachorum veniunt clerici, vt in *cap. duo sunt genera, 12. q. 1.* nisi clerici sint Regulares, atque ideò Religiosi, vt diximus in nostris *Comment. in Bull. Cœna lib. 2. cap. 17. q. 8.* & rectè declarat *Laym. d. cap. 15. sub n. 6.*

7 Secundò infertur, quòd cùm indulgentia sit res fauorabilis, lucratur Iubilæus ex præsumpta voluntate concedentis, etiam si in adimplendo opere præscripto non attendatur rigor verborũ ipsius Iubilæi, seu indulgentiæ. Hinc fit, quòd quando indulgentia conceditur contritis, & cõfessis, licèt volens lucrari indulgentiam debeat præmittere contritionem, & securior sit opinio eorum existimantium esse præmittendam cõfessionem quoque re ipsa, ac actu: nihilominus satis est confessio in voto nempè, quòd habeat propositum cõfitendi peccata sua intra tempus præscriptum, vel in Bullis, vel ab Ecclesia, vt per *Glos.* communiter receptam *in clem. vnica, ver. Confessis, de reliq. & vener. Sanctor. Suar. tom. 4. de pœnit. disp. 50. sec. 5.* præsertim *n. 4. cum plur. seq.* & alios, quos refert, & sequitur *Molf. par. 1. sue sum. tract. 7. cap. 26. sub num. 58.* Quod verum puto quando volens lucrari indulgentiam verè contritus est; secùs autem si sit tantùm attritus, & lethalem culpam commiserit, quoniam tunc teneretur etiã præmittere actualem confessionem, qua mediante ex attrito fieret contritus: aliàs iste talis non esset in gratia, atque ideò reus pœnæ æternæ: at per indulgentiam non remittitur, nisi pœna tẽporalis, quæ remanet post remissam culpam, & pœnam æternam, vt sæpè diximus. Et de hac re latius, Deo duce dicemus, infra *sec. 16.*

8 Tertiò infertur, quòd indulgentia concessa visitantibus talem Ecclesiam, vel orantibus in ea, cum visitatio eiusmodi sit oneris impositio, potest intelligi non modo de visitatione per corporalem ingressum in Ecclesiam; sed etiam moralem tantùm, nempè per accessum ad porticum, vel gradus eiusdem, vndè si quis præ hominum multitudine maximè nõ possit Ecclesiam ingredi, & in ea orare satis est, si accedat ad porticum, vel ad gradus ipsius: quoniam is dicitur moralitèr accedere ad Ecclesiam, eam visitare, & in eadem orare, quod satis esse ad consequendam indulgentiam, cùm sit res fauorabilis, & in fauorabilibus verba latè sint interpetranda, vt habetur per *Ioan. Præpos. in 3. p. D. Tho. q. 14. de indulg. dub. 10. nu. 87. Philipp. della Cruz in Thes. Eccl. tract. 1. §. 19. nu. 4.* & alios, quos refert, & sequitur *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 19.* Vbi idem dicendum esse putant, si quis Cœmeterium Ecclesiæ annexum visitaret, in eo oraret, seu sacrificaret, si indulgentia exposceret non tantùm visitationẽ Ecclesiæ, verùm etiam in ea orationem, vel sacrificium. Siquidem appellatione Ecclesiæ in fauorabilibus venit etiam eius Cœmeterium. Quæ quidem vera sunt, nisi ex modo loquendi alitèr constet de voluntate concedentis indulgentiã, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 1. n. 7.*

9 Quartò infertur, quòd si indulgentia ad eam lucrandam exposceret visitationem quinque Altarium in Ecclesia, satis erit, si volens eam consequi ex vno loco preces fundat, sine corporali motu de vno in aliud Altare, atque ideò sufficit si in vno loco fixus preces fundat versus quinque Altaria: is enim dicitur moralitèr moueri de vno Altare ad aliud; licèt corde tantùm moueatur, vt habetur ex *Ludouico della Cruz disp. 1. dub. 13. nu. 4.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana p. 5. resol. moral. tract. 11. resol. 102. & par. 5. tract. 12. resol. 16. contra Ioan. de Garnica in expl. Bulla Cruciata, §. Item se concede.* Vbi id ampliat verum esse, etiam si nullum adsit impedimẽtum, quo quis formaliter impediretur singula Altaria visitare corporalitèr. Siquidem si vnum tantùm esset Altare in illa Ecclesia, volentem lucrari indulgentiam, non oporteret quinquies illud motu corporali visitare; sed satis esset quinquies versus illud preces fundere. Est tamen verũ, quòd *Trullench. in Bull. Cruc. lib. 1. §. 6. dub. 2. nu. 4.* quem refert, & videtur sequi idem *Diana loc. cit. in fine d. resol. 16.* inquit, quòd quando quis vnum, & idem Altare quinquies visitat, licèt non teneatur loco dimoueri; sed eodẽ loco fixum posse illud quinquies visitare, tamen putat, quòd qualibet visitatione finita, saltem corpus, & caput inclinet in signum distinctæ visitationis: quæ quidem sententia mihi quoque probatur; aliàs non diceretur, nec physicè, nec moralitèr Altare illud quinquies visitari.

10 Quin-

10 Quintò infertur, quòd si in indulgentia, seù Iubilæo præcipiatur confessio ad indulgentiam ipsam consequendam: & quis intra tempus à Iubilæo præscriptum confiteatur, & ante consecutionem indulgentiæ contrahat denuò lethalem culpam, is non tenetur amplius confiteri ad lucrandum Iubilæum, sed satis est, si conteratur tẽpore illius consecutionis. Vndè si præscribatur confessio infra hebdomadam, & volens consequi Iubilæum fuerit confessus die Iouis: verùm ante absolutum Sabbatum, in quo Iubilæum consequitur nouam culpam mortalem contraxerit, tunc ad consequendam indulgentiam, seu Iubilæum non est necessaria denuò confessio, sed sufficit, vt in Sabbato sit in gratia per contritionem. Etenim cùm in forma indulgentiæ duo regularitèr concurrant, impositio scilicet alicuius oneris, & concessio alicuius remissionis, tunc respectu eius, cui indulgentia conceditur, oneris impositio est strictè interpetranda, & concessio remissionis amplè, cùm res sit fauorabilis, & oneris restrictio sit remissionis amplificatio. In casu igitur nostro confessio est oneris impositio; ergò satis est si semel fiat ad lucrandam indulgentiam, & post aliud peccatum commissum de eo habeatur contritio cum proposito confitendi infra tempus ab Ecclesia præscriptum. Hanc sententiam docent *Ioan. Præposit. in 3. p. D. Thom. q. 14. de indulg. dub. 10. Nugn. in addit. ad 3. p. q. 23. art. 3. dub. 4. Iacob. Granad. in 3. p. de Sacram. contr. 12. tract. 5. disp. 4. nu. 8. & Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 1. contra Suar. Filliuc.* & alios, moti ex eo, quòd cum confessio non sit necessariò facienda in vltimo tempore Iubilæi, sed potest fieri ante dies aliquot, non potest assignari ratio, cur nouum onus alterius confessionis imponatur: siquidem citra illud adimpletur sufficienter conditio requisita in tenore indulgentiæ: & aliundè absolui potest lethalis culpa postea commissa, nempè per contritionem. Ob id etiam addunt præfati Doctores, quòd quamuis tempore confessionis talis confessus alicuius lethalis culpæ fuerit oblitus; non tamen tenetur ad illius confessionem intra tempus Iubilæi, nisi fortè non communicâsset, & esset vi indulgentiæ præcepta communio: quo casu nec satis est contritio priori casu, contracta culpa mortali post confessionẽ; sed omninò debet præmitti confessio ad dignam sanctissimæ Eucharistiæ susceptionem, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus, *tom. 1. sec. 7.* nisi quis excusaretur aliquo ex casibus ibidem relatis: nam saltem posset commutari communio in aliud opus, si rationabilis, & iusta subsistat causa, & hoc casu puto locum sibi vendicare opinionem, *Suar.* & aliorum, contrarium sentientium. His adde *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 29. in fine.* Et vide, quæ infra adnotauimus, *sec. 16. in fine.*

11 Sextò infertur, quòd indulgentia cùm sit res fauorabilis, si quis reperiatur excommunicationis sententia alligatus, & quamuis sit contritus, & paratus satisfacere quoad possit, non tamen potest obtinere absolutionem, tunc & eo casu, si excommunicatus non potest sacramentalem cõfessionem præmittere, satis est ad indulgentiam lucrandam, si alia opera, quæ potest exhibeat: & id ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam cum onere confitendi. Etanim non præsumitur esse intentio piæ Matris Ecclesiæ priuare huiusmodi suffragijs filios obedientes, & quãtum ex se omninò à contumacia recedentes. Ita *Henriq, lib. 7. cap. 18. num. 2. Eman. Sa, ver. Indulgentia, nu. 1. Alph. de Leone de Iubil. p. 1. nu. 197. Boss. de tripl. Iubilæo, sec. 4. casu 22. fi. n. 12.* & hãc sententiam piã, & probabilem censet esse *P. Diana par. 5. Resol. Moral. tract. 12. resol. 13.* Et est valdè notanda; quoniam casus potest frequenter accidere quoad eos, qui in aliquem hæresim inciderint: aut sunt excommunicati ob pensiones, aut alia debita, & sunt impotentes ad soluendũ. Et quamuis ipse *Diana* contrariam opinionem arbitretur esse probabiliorem, quam docent *Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 1. Nugn. in addit. ad 3. p. q. 17. art. 1. Fernand. in exam. Theol. moral. p. 3. cap. 7. §. 4. nu. 2. Laym. lib. 1. suæ sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. nu. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Faust. de Iubilæo lib. 3. q. 55.* Et quibus ego quoque adhæreo propter validissimam rationem, quæ mouentur, nempè quòd excommunicati licèt contriti, & proindè iusti, verè remanent excommunicati; quoniam excommunicatio non tollitur pœnitẽtia, & iustificatione, sed absolutione: nihilominus prior sententia citra omnem controuersiam vera est quoad eos, qui cùm non essent soluendi fuerunt excommunicati ob pensiones non solutas, & alia debita: quoniam hi fuerunt nulliter excommunicati, siquidem non soluentes, quia non sunt soluendi, non peccant: at excommunicatio non contrahitur citra lethalem culpam: vndè hoc casu supposita excõmunicationis nullitate in foro saltem interiori potest, & sic absolutus potest alia opera præcepta implere, & indulgentiam, seù Iubileum consequi: imò si inter alia opera præcipiatur cõmunio, aut aliud opus, quod per excommunicatum non posset impleri citra scandalum, stante excommunicatione, tunc communio, aut opus possunt commutari in alia opera ad euitandum scandalum ex præsumpta voluntate indulgentiam concedentis, iuxtà ea, quæ infra Deo duce, suo loco dicemus.

12 Septimò infertur, quòd si ad lucrãdam indulgentiam, vel Iubilæum præcipiatur confessio, & communio: & quis intra tempus ab indulgentia præceptum cõfiteatur, & post confessionem peccet mortaliter, & deindè non obstante lethali culpa, communicet: atque ideò aliam culpam mortalem cõtrahat; non est opus, vt iste talis iterum communicet, aut confiteatur; sed satis est si sit in gratia tempore consecutionis Iubilæi, atque ideò sit sufficienter contritus, tàm de peccato commisso post cõfessionem, quàm de communione sumpta in peccato, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *illat. 5.* Etenim in casu, de quo agitur tàm confessio, quàm communio dicunt impo-

impositionem oneris respectu illius, cui quærenda est indulgentia: & propterea talis impositio est strictè interpetranda: siquidem oneris restrictio est remissionis amplificatio: & eo magis ea, quæ supradicta sunt, procedunt, quia vt suo loco dicemus infra *sec.* 10. non desunt qui velint, ad acquirendam indulgentiam non esse opus, vt opus postulatum sit honestum in indiuiduo. Vndè *Boss. de Iubilæo sec.* 4. *casu* 20. *sub num.* 17. quem refert *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 17. & alij, quos refert idem *Diana d.* 3. *tract.* 4. *resol.* 150. Dum probabiliter volunt, communionem factam in peccato mortali sufficere ad satisfaciendum oneri communionis iniuncto ad lucrandum Iubilæum, si eadem communio non sit vltimum opus in Iubilæo præscriptum. Et id etiam si in Iubilæo præciperetur communio reuerenter, & deuotè sumenda; eo quòd illa verba possunt sumi adhortatiuè, & de externa saltem reuerentia, & deuotione, cùm Ecclesia regulariter non possit præcipere actus internos, eo quòd non iudicat de internis, nisi quatenus interna principia sunt actuum externorum: quæ omnia an vera sint, suo loco latius, Deo duce, dicemus infra, explicantes controuersiam, an opus postulatum in indulgentia debeat esse honestum in indiuiduo: & an per Ecclesiam possit expostulari ad indulgentiam consequendam, non solùm opus secundum se bonum; sed etiam bonum in indiuiduo, vt in *sec.* 10.

13 Octauò infertur, quòd cum indulgentia sit res fauorabilis, si in Iubilæo ad illud assequendum expostuletur, vt quarta, & sexta feria, ac Sabbato ieiunetur, & die Dominico sanctissima communio sumatur, non desunt, qui probabiliter putent, vt volens assequi Iubilæum satis sit, si in alia die infra hebdomadam communicet. Ita *Boss. de Iubilæo sec.* 4. *casu* 20. *num.* 17. quem videtur sequi quoque *Diana p.* 5. *Resol. moral. tract.* 12. *resol.* 17. Moti ex eo, quod si licitum est communicare fer. 2. post Dominicam, multo magis licitum erit communicare in aliquo die infra hebdomadam. Siquidem talis ordo non censetur expostulatus vt necessarius; sicut quidam æstimauerunt de Iubilæo concessō à Sixto anno 1585. expostulante die Dominico communionem post eleemosynas, & alia opera præcepta: nam ob id ad tollendam omnem dubitationem alij Pontifices in suis Bullis Iubilæorum addiderunt illa verba, *Aut in alio die dictarum hebdomadarum*. Et quasi declarantes mentem Pontificis; dicerent, quòd licèt conuenientius sit præmittere ieiunia, & alia opera, & deinde sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumere; nihilominus non esse necessarium talem ordinem seruare, sed satis esse, si communio fiat in alio die hebdomadarum. Est tamen verùm, quòd si clarè constaret de mente Rom. Pontificis concedentis Iubilæum, vt omninò velit communionem fieri die Dominico post ieiunia, & alia opera præcepta exhibita, standum esset eiusdem voluntati: quoniam indulgentia non operatur vltra voluntatem concedentis. His tamen adde, quæ infra dicemus, *sec.* 25. *vers. Est tamen verum*.

14 Nonò infertur, quòd si in Iubilæo præcipiatur, tribus diebus ieiuniorum fieri eleemosynam, orationes, &c. Et quis in alijs diebus opera expostulata impleat, licèt *Sanctarell. de Iubilæo c.* 7. *dub.* 1. *P. Alphon. de Leone, eod. tract. p.* 1. *num.* 24. Et alij velint, talem non lucrari Iubilæum, cum ad indulgentiam assequendam sit seruanda forma præscripta; nihilominus cùm indulgentia sit res fauorabilis, ex præsumpta saltem voluntate concedentis *Boss. de Iubilæo sec.* 4. *casu* 8. *num.* 9. quem sequitur *Diana p.* 5. *Resol. moral. tract.* 12. *resol.* 22. Et alij probabiliter tenent talem assequi Iubilæum, si ob probabilem ignorantiam, seù inaduertentiam, aut imprudentiam citra eius culpam distulerit vsque ad Sabbatum, vel diem Dominicum eleemosynam facere, & alia opera expostulata adimplere; maximè si tunc eleemosynas, & orationes præceptas maiores notabiliter faceret. Imò idem *Boss. post Nauar.* idem dicendum esse ait de eo, qui fer. 4. fecit eleemosynam æquiualentem tribus ieiuniorum diebus faciendam, & id ex æquitate, & tacita concedentis voluntate: siquidem his casibus videtur impleri voluntas Papæ ordinantis eleemosynam ad pauperum subleuationem. Quibus adde ex eisdem *Boss. & Diana locis citatis*, quòd si in Bulla Iubilæi expresè non habeatur, vt oratio, visitatio, & eleemosyna fiat tribus diebus, sed tantùm indeterminatè præcipiatur visitatio, oratio, & eleemosyna, tunc satis est semel visitare, orare, & eleemosynam facere, etiam die Dominico, non solùm antè, verum post communionem.

15 Decimò infertur, quòd si in Bulla Iubilæi habeatur, vt qui non susceperit illud in prima hebdomada, possit assequi in secunda, si quis adimpleuerit opera expostulata intra duas hebdomadas lucrabitur Iubilæum, vt probabiliter docent *Ioannes Præposit. in* 3. *par. D. Thom. q.* 14. *de indulg. dub.* 10. *num.* 87. *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 8. *num.* 10. *dub.* 4. *Nald. in sum. ver. Indulgentia, num.* 14. quos refert, & sequitur *Diana p.* 1. *Resol. tract.* 12. *resol.* 24. qui quidem *Nald.* testatur, ita respondisse Patres sacræ Pœnitentiariæ Roman. & Eminentissimum Gypsium S. R. E. Cardinalem, dum esset Ariminensis Episcopus. Quod tamen verum putat *Laym.* præsertim si rationabilis, aut necessaria subsistat causa diuidendi ipsa opera: & *Præposit.* limitat dummodò ieiunia vna, & eadem hebdomada compleantur: nam id facit ad scopum Roman. Pontificis, nempè ad maiorem carnis macerationem. Sed re vera nobis videtur dicendum, cùm *Naldo*, qui simpliciter docet dictam sententiam, ita vt locum sibi vendicet etiam nulla subsistente causa; atque ideò diuidi possint etiam ieiunia, ex sola pęnitentis libera voluntate, & citra omnem Confessarij legitimam concessionem obtentam, cuius opinioni ego adhæreo: nam verba Bullæ,

vt vel prima, vel altera hebdomada opera præscripta fiant, satis impleri videntur: tum etiam, quoniam secundum Epicheiam interpetrari possumus, mentem Rom. Pontificis esse, vt etiam tali casu Iubilæum assequatur: eo magis, quia indulgentia est res fauorabilis; & propterea impositio onerum est strictè interpetranda respectu illius, cui conceditur: nam oneris restrictio est indulgentiæ, ac remissionis amplificatio, iuxta ea, quæ supra adnotauimus *illat.* 5. & quòd ieiunia partiantur in duas hebdomadas, vel fiant in vna parum interest quoad maiorem, vel minorem carnis macerationem, quæ per ea intenditur.

16 Cæterum, quoniam contraria sententia in praxi obseruatur, vt testantur *Laym. Diana locis citatis*, & alij; non tamen ob id sequitur nostram sententiam esse improbabilem: siquidem idcircò opposita sententia seruatur in praxi quoniam est tutior, & verbis Iubilæi magis conformis. Vndè *Alphon. de Leone de Iubilæo, par.* 2. *num.* 18. *&* 169. *Sanctarell. eod. tract. c.* 7. *dub.* 1. Et alij, qui volunt, opera omnia esse præstanda intra eandem hebdomadam; fundantur in verbis Bullæ Iubilæi, quæ dicunt id significare: at re vera verba illa ita significant opera omnia esse facienda infra vnam, & eandem hebdomadam, vt possint significare earum impletionem intra duas hebdomadas posse etiam fieri; quæ interpetratio cùm non sit contra tenorem Bullæ, & amplificet indulgentiam, potest piè sequi, dum non constat de contraria voluntate Rom. Pontificis; stante indulgentia re fauorabili, vt sæpè diximus.

17 Vndecimò infertur, quòd indulgentia cùm sit res fauorabilis, probabiliter est dicendum, vt qui lucratus est Iubilæum in prima hebdomada, possit etiam iterum in secunda hebdomada illud assequi: nam id vi Bullæ Iubilæi supponimus expressè non prohiberi: & hæc sententia est magis pia, & amplificat indulgentiam, & magis congruit pietati piæ Matris Ecclesiæ. Hanc opinionem tenent *Bonzon. de Iubilæo lib.* 5. *c.* 15. *dub.* 23. *Berola eod. tract. lib.* 1. *c.* 16. *q.* 10. *Sanctarell. de Iubileo, c.* 5. *dub.* 4. *Nald. in sum. ver. Indulgentia, num.* 4. *Lauor. Alphon. de Leone Fernand. & Floron.* quos refert, & sequitur *Diana p.* 5. *Resol. moral. tract.* 12. *resol.* 28. *contra Faustum*, & alios ab eodem *Diana* relatos *d. resol.* 28. *& p.* 2. *tract.* 17. *resol.* 49. Qui pro sua allegant declarationem Sacræ Congregationis, cui meritò esset standum, si de illa constaret: maximè si confirmata foret à Romano Pontifice, iuxta ea, quæ nos adnotauimus in nostris *Commentar. in extrauag. B. Pij V. de camb.* §. 1. *q.* 42. *sub num.* 33. *& q.* 47. *num.* 2. Dixi, *Probabiliter.* Quia in rigore Fausti, & sociorum opinio est probabilior, vt infra dicemus, *sec.* 3. *ver. Quartò diuiditur.*

18 In omnem euentũ, seclusa declaratione sacræ Congregationis supra relata, non potest negari quin nostra sententia sit valdè probabilis: & quamuis aliquis tempore Iubilæi, si sequatur aliquam opinionem probabilem circa illud, non lucretur indulgentiam, si opposita opinio sit vera iuxta sententiam *Bartholom. à S. Fausto in tract. de Iubilæo lib.* 4. *q.* 6. 4. quam probabilem esse inquit *Diana p.* 5. *Resol. moral. resol.* 32. Nihilominus iste talis remaneret absolutus à censuris, & casibus reseruatis, quia opinio probabilis confert iurisdictionem, vt per *Boss. de Iubilæo, sec.* 4. *casu* 87. *num.* 5. *& Dianam loco citato*, atque ideò idem dicendum est in consimilibus casibus supra relatis, pro quibus adest probabilis sententia. Quibus adde, quæ infra dicemus, *sec.* 3. *vers. Quartò diuiditur.*

19 Duodecimò infertur, opera in Iubilæo præcepta ad lucrandum illud poße incipi in vna Ciuitate, seù Terra, & compleri in alia intra tẽpus à Bulla Iubilæi præscriptum; atque ideò si vi Iubilæi, & eiusdem Bullæ præcipiantur ieiunia 4. 6. feria, & Sabbato, visitatio Ecclesiarum, orationes, & eleemosynæ, poterit quis Capuæ ieiunare quarta feria, & Ecclesias visitare, aut eleemosynas, vel orationes facere, & deinde reliqua opera Neapoli adimplere, & Iubilæum consequi. Etenim in rigore iste talis dicitur impleuisse omnia vi Iubilæi expostulata ad lucrandam indulgentiam: & opus expostulatum est impositio oneris respectu illius, cui quærenda est indulgentia; atque ideò est restringenda, cùm indulgentia sit res fauorabilis, & ampliãda, siquidem restrictio oneris est indulgentiæ amplificatio, vt sæpè diximus, & qui hoc modo opera præcepta implet non facit contra verba Bullæ, nec præsumitur facere contra mentem Rom. Pontificis indulgentiam concedentis. Ita *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 8. *num.* 11. *& Dian. p.* 5. *Resolut. tract.* 12. *resol.* 53. Vbi etiam dicunt, quod iste talis poterit vbique sibi eligere Confessarium. Est tamen verum, quòd ipse *Laym.* addit, quod securius est in Patria, vel saltem in loco, vbi Iubilæum promulgatum fuit, opera omnia perficere; valdè tamen credibile esse, illum etiam hoc casu indulgentiam Iubilæi consecuturum esse. Vndè hæc, quæ diximus *Laym.* probabiliter tantum videtur docere. At ego citra omnem difficultatem dictæ sententiæ adhæreo per rationes supra relatas, si incipiens opera in vna Ciuitate ex aliqua rationabili causa se conferat in aliam, & ibi reliqua opera compleat: & id ex præsumpta saltem mente Rom. Pontificis.

20 Tertiodecimò infertur, quòd cum indulgentia sit res fauorabilis, si pars minima oneris iniuncti omittatur, adhuc tamen indulgentia lucrabitur, vt habetur ex *Trullench. in explic. Bullæ Cruciata, lib.* 1. §. 1. *dub.* 15. *num.* 2. *Rodriq. p.* 1. *suæ sum. c.* 188. *num.* 4. *&* 5. *Philipp. Faber in* 4. *sent. d.* 19. *q. vnica, disp.* 38. *c.* 7. *num.* 205. *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 8. *c.* 6. *num.* 153. *Præposit. in* 3. *par. q.* 14. *de indulg. dub.* 10. *num.* 87. *Suar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 52. *sec.* 5. *num.* 1. *Boss. de Iubilæo sec.* 4. *casu* 8. *num.* 3. *&* 6. *Alphon. de Leone eod. tract. p.* 2. *num.* 150. *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 6. *num.* 3. *Sanctarell. & Lauor.* quos refert, & sequitur *Diana par.* 5. *Resol. moral. tract.* 12. *resol.* 23.

Ete-

Etenim minima pars in Moralibus non attenditur: nam de minimis non curat *Prætor*, *l. quod si ephesi*, *ff. de eo*, *quod cert. loco*, facit etiam *text. in l. cum heres*, §. *Stychus*, *ff. de statu liber.* Et *l. fin. C. de condit. inser.* quibus quoque adde *Pauin. in extrauag. Multarum*, *de pœnit. & remis.* Benè verum est, quòd *Rodriq. loco citato*, & multi alij intelligunt hanc sententiam, extante legitima causa impedimenti. Et supra relati Doctores eandem limitant, nisi pars minima esset grauis respectu oneris iniuncti, vt declarat *Diana vbi supra.*

De multiplici diuisione Indulgentiæ, & qualiter differat à Iubilæo. SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia alia est lata, alia ferenda, & quæ sint.*

2 *Alia indulgentia est personalis, alia realis, & localis alia.*

3 *Visitans Ecclesiam, cui indulgentia absolutè, & citra omnem temporis determinationem, toties illam lucrabitur, quoties Ecclesiam visitabit.*

4 *Si ob hominum multitudinem non possit quis ingredi Ecclesiam, satis est ad indulgentiam lucrandam, si ad porticum eiusdem accedat, aut ad gradus, vel ad Cœmeterium.*

5 *Diruta Ecclesia, in qua fuit concessa indulgentia, an, & quando locus priuetur indulgentia.*

6 *Alia indulgentia dicitur pro viuis, & est actus clauium, ac iurisdictionis, alia pro Defunctis, & est actus clauium, sed non iurisdictionis.*

7 *Indulgentia alia est perpetua, alia temporalis, & vtraque quæ nam sit.*
Et quid si indulgentia concessa sit ad modum Iubilei, an qui in prima hebdomada non potuit illam lucrari, possit in secunda. Vel an bis lucrari valeat, tum in prima, tum in secunda.

8 *Negatiua sententia videtur probabilior, & quare. Affirmatiua verò est probabilis, quam si quis sequi vellet remaneret à censuris, & reseruatis absolutus.*

9 *Si quis bona fide absolutionem acceperit à reseruatis, vel dispensatum à voto, si tamen citra culpam, vel etiam cum culpa indulgentiam non acceperit, valeat absolutio, & dispensatio.*
An remaneat indirectè absolutus a reseruatis oblitis, ità vt transacto Iubilæo possit absolui, qui bona fide tanquam Iubilæum lucraturus confessus sit peccata sua. Et quid dicendum in commutatione votorum.

10 *Alia indulgentia dicitur non plena, seù non plenaria, & alia plena, seù plenaria. Et an per indulgentiam non plenariam remittatur alicui aliquando tota pœna temporalis, quæ sibi debetur post remissam culpam.*

11 *Communior est sententia, diem, vel annum in indulgentijs propriè significare durationem satisfactionis pœnitentialis, pro peccatis exhibendæ. Et quanta pœna remittatur Purgatorij per hanc indulgentiam.*

12 *Plena, seu plenaria indulgentia, quæ nam dicatur. Diuiditurq; in plenam pleniorem, & plenissimam. Et an detur differentia inter illas.*

13 *Multipliciter concedi solet hæc indulgentia. Et primo sub his verbis (contritis, & confessis) Et quid denotent verba ista.*

14 *Solet etiam superaddi, & remissio omnium peccatorum: Et an aliquid addant indulgëtiæ hæc verba, vel potius explicent indulgentiam ipsam.*

15 *Solet etiam concedi indulgentia plenaria, & simul addi indulgentia partialis, quo casu respectu sui consequitur, quis plenariam; partialem verò potest pro alijs offerre per modum suffragij.*

16 *Solet etiam concedi indulgentia plenaria, & insuper addi, & remissio tertiæ peccatorum. Et cuius vis sint hæc verba.*

17 *Solet quoque hæc indulgentia concedi pro pœnitentijs iniunctis, & quid operentur verba ista.*

18 *Solet etiam concedi indulgentia plenaria ad instar Iubilei. Et in quo differat hæc indulgentia ab ea simpliciter concessa.*

19 *Conceditur quoque indulgentia in anno Iubilæo: Et vno tempore celebratur antiquitus, & quo tempore hodie. Et in quo differat hæc indulgentia ab ea simpliciter concessa.*
Et an facultas absoluendi à quibuscunque reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ contentis, comprehendat absolutionem ab heresi quantumuis occulta.

20 *In anno Iubilæo omnes indulgentiæ suspenduntur etiam ad instar Iubilei concessæ. Sic, & facultates commutandi, seù dispensandi in votis, componendi super ablatis, incertis, &c. In indulgentia verò plenaria non ità.*

1 Diuiditur primò indulgentia in latam, & ferendam. Prior dicitur, quæ posita conditione, fidelis à concedente immediatè absoluitur à pœna temporali, quæ remanet post remissam culpam, & pœnam æternam: nec alterius actio expostulatur ad producendum suum effectum. Vt cùm Rom. Pontifex v. g. concedit indulgentiam eo ipso, quòd quis in gratia, omnibus culpis remissis, moritur. Posterior autem est cum concedens indulgentiam, immediatè non absoluit à pœna; sed concedit alteri, vt absoluere possit, vt cùm Papa concedit alicui, vt cùm peruenerit ad articulum mortis, possit à Confessario absolui nō solùm à culpa; sed etiam ab omni pœna, vt rectè declarat *Suar. in 3. par. tom. 4. disp. 56. sec. 1. nu. 2.*

2 Secundò diuiditur indulgentia in personalem, realem, & localem. Personalis ità conceditur personæ, vt illi quasi inhæreat talis fauor, seu gratia, ita vt quocunque pergat, secum illam deferat, & extinguitur, extincta persona, vt cùm Sum. Pontifex directè concedit alicui talem indulgētiam, quoties Salutationem Angelicam dixerit, ieiunauerit, aut aliud opus fecerit. Realis verò indulgentia alicui rei mobili quodammodò inhæret, in ordine tamen ad personas, vt est indulgentia, quæ datur imaginibus, coronis, granis, & alijs eiusmodi: & per eas hominibus communicatur, ità vt quicunque coram tali imagine orauerit,

uerit, tales coronas recitauerit, &c. pœnæ remissionem consequatur, quæ remanet post remissam culpam. Localis denique indulgentia appellatur ex eo, quòd quodammodò inhæret loco, in ordine tamen ad personas; qualis est indulgentia, quę conceditur fidelibus in tali loco orantibus, vel aliud pium opus ibi facientibus. Vndè fauor ille dicitur inhærere loco; quoniam in illo tantùm, & non in alio eiusmodi indulgentia obtinetur: nec eius effectus communicatur hominibus, nisi mediante loco. Ex quibus colligitur, quòd omnes indulgentiæ in hoc conueniunt, quòd omnes ordinantur ad vsum hominis, in illis solùm habet effectum, & omnes sunt absolutiones, seu remissiones alicuius pœnæ temporalis, quæ remittuntur post remissam culpam.

3 Est tamen adnotandum circa localem indulgentiam, quod visitans Ecclesiam, cui indulgentia concessa est citra omnem temporis determinationem, & absolutè, toties indulgētiam lucrabitur, quoties Ecclesiam ipsam visitabit. Quòd si concessa sit cum temporis determinatione, vt tali die, vel tempore, nempè Paschali, aut in anniuersario dedicationis Ecclesiæ, tunc visitans eã, semel tantùm indulgentiam assequetur: & id ex præsumpta voluntate concedentis, vt habetur ex *D.Thom.in* 4.*d*.20. *q.vn. art*.3. *quæstiun*. 2. *ad* 3. *Palud.ibid.q*.4.*art*.1.§.*Quãtum ad tertiam, concl*. 1. *Suar. in* 3.*par. tom*.4. *disp*.57.*sec*.1. & ex alijs,

4 quos refert, & sequitur *Laym*. 5. *suæ sum. tract*.7. *cap*.8. Et hanc sententiam dicunt per consuetudinem approbari. Quibus adde, quæ adnotauimus infra *sec*.33. Secundò est adnotandum, quòd si ob hominum multitudinem non possit quis ingredi Ecclesiam, satis est ad lucrandam indulgentiam si accedat ad porticum, & gradus eiusdem, aut ad Cœmeterium, vt supra ostendimus *sec*.2.*illat*.3. vbi *illat*.3. probauimus quoque, quòd si indulgentia exposceret visitationem quinque Altarium, satis esse ad eam assequendam; si ex vno loco omnia visitentur. Tertiò est adnot. quòd

5 Ecclesia, in qua fuit concessa indulgentia, diruta, si iterum non ædificetur, locus priuatur indulgentia; cùm non loco simplicitèr, sed Ecclesię fuerit concessa. Si verò Ecclesia reædificetur in eodem loco, retinet indulgentiam, sicut & alia priuilegia, cùm moralitèr eadem Ecclesia censeatur, nisi Superioris auctoritate destruatur in pœnam delinquentium: quoniam tunc cum eius extinctione extinguntur priuilegia, nec per reædificationem recuperantur; sed indiget noua priuilegiorum cõcessione, vt post alios docet *Laym. loco cit.cap*.5.*sub nu*.5. *& Diana p* 5. *Resol.moral. tract*.12. *resolut*. Qui tamen addunt, quòd si Ecclesia Superioris auctoritate destructa, in alium locum transferatur, tunc & indulgentiæ, & alia eiusdem priuilegia transferuntur, nisi indulgentia, ac priuilegia concessa sint ratione situs: nam tunc inquiunt non transferri.

6 Tertiò partitur indulgentia in indulgentiam pro viuis, & in indulgentiam pro defunctis. Prima est actus clauium, & iurisdictionis. Secunda verò licet sit actus clauium, non tamen est actus iurisdictionis: siquidem animæ defunctorum nõ sunt sub iurisdictione Rom. Pontificis; sed tãtùm viuentes, iuxtà illud Domini, *Quodcunque solueris super terram, &c*. Quocirca Rom. Pontifex viuentibus directè concedit indulgentias: animabus verò defunctorum existentibus in Purgatorio indirectè, nempè concedit indulgentias fidelibus viuentibus, vt ipsi per modum suffragij possint eas applicare animabus defunctorum, vt supra explicauimus *sec*.1. *vers. Dixi actus clauium*, quoniam & infra latius, Deo duce, dicemus.

7 Quartò diuiditur indulgentia in perpetuam, & temporalem. Prior dicitur, quæ personæ, loco, aut alteri rei ità conceditur, vt tamdiù duret, quamdiù res, & persona illa, cui concessa est, durat, nisi à concedente, vel Superiore eius reuocetur. Posterior verò indulgentia nuncupatur, qua certo die, vel anno determinato conceditur: quapropter eo elapso indulgentia ipsa expirat, ex hac distinctione patet quid dicendum sit de controuersia illa inter Doctores circa indulgentiam concessam ad modum Iubilæi, pro qua obtinenda assignatur duplicatum tempus, nempè duarum hebdomadarum, vt quibus prima hebdomadarum opportunitas non fuit, altera consequi eã possint: & quæritur, an qui prima hebdomada indulgentiam fuit consecutus, altera hebdomada, repetendo opera expostulata, iterum eam lucrari valeat?

8 In hac re licet partem affirmatiuam doceant *Henriq.lib*.7.*de pœnit.cap*.11. *nu*.1. *Rodriq.tom*.1. *suæ sum.cap*.184. & alij, quos supra retulimus *sec*. 2. *illat*. 11. nihilominus negatiua sententia nobis videtur probabilior, quam tenet *D. Thom. in* 4.*d*.20 *q vnica art*.3.*quæstiun*.2.*ad* 4. *Palud.ibid. q*.4.*art*.1.§.*Quantum ad tertium, concl. Cord.q*.30. *Suar.de pœnit. disp*.57.*sec*.1.*num*.7. *Nauar. de indulg.not*.31 quos refert, & sequitur *Laym. lib*. 5. *suæ sum.tract*.7.*cap*.8. *nu*.8. & citat etiam *Diana p*.2.*Resol.moral.tract*.17, *resol*.49. *& p*.5. *tract*.12. *resol*.28. Vbi pro hac ipsa sententia adducit *Faust*. dicentem, ac testantem ità fuisse determinatum, seu declaratum per Sacram Congregationem. Etenim *Laym*. & alij distingunt indulgentiam in perpetuum, & temporalem: & indulgentia, de qua controuertitur cùm sit temporalis, videtur Rom. Pontifex tale temporis spatium definire; atque ideò, dum duplicatum tempus assignat, nempè duarum hebdomadarum ad lucrandam indulgentiam intelligendus sit, vt quibus prima hebdomada opportunitas non fuit, altera eam consequi possint; non autem quod ijdem sæpius, & hanc esse communem praxim, & communem fidelium persuasionem, ait *Laym.loc.cit*. quæ quidem communis praxis est optima interpres mentis concedentis eiusmodi indulgentiam. Confirmatur, quoniam aliàs non posset assignari ratio, cur indulgentia pro certa die concessa non possit toties in illa die lucrari, quoties in tali die opera postulata impleta fuerint. Nec obstat fundamentum contrariæ sententiæ, nempè, quòd concessio

cessio indulgentiæ sit fauorabilis; & propterea amplianda; quoniam respondetur, quod quamuis sit fauorabilis, ità tamen est interpetranda, vt à voluntate concedentis rationabilitèr præsumpta non recedamus: quæ quidem voluntas ex communi Ecclesiæ consuetudine, quæ est optima legum interpres clarissimè patet. Est tamen verum, quod contraria opinio probabilis est, atque ideò, seclusa Sacræ Congregarionis declaratione, cui si de ea constaret esset omninò standum; si quis eam sequi vellet, estò quòd sit falsa, remaneret tamen absolutus à censuris, & casibus reseruatis, licèt non lucraretur indulgentiam; quia opinio probabilis confert iurisdictionem, vt ostendimus *d. sec. 2. illat. 11. vers. In omnem euentum*: quamuis cōtrarium teneat idem *Laym. ibi, vers. Corollarium*, ex eo, quod potestas absoluendi à casibus reseruatis, dispensandi in votis, &c. Confessarij non absolutè cōfertur; sed respectu eorum, qui indulgentiam Iubilæi assequuntur.

9 Concedit autem, quòd si quis bona fide absolutionem à reseruatis, vel dispensationem à voto acceperit cum intentione lucrandi Iubilæum; si tamen citra culpam, vel etiam culpatè indulgētiam non suscipiat, valet absolutio, ac dispensatio, iuxtà sententiam *Nauar. lib. 5. conf. 19. de pœnit. edit. 2.* qui quidem *Laym.* addit quoque ibidem, *vers. Deindè*, quòd si aliquis bona fide tanquam lucraturus Iubilæum confiteatur sua peccata, & vnius, vel plurium reseruatorum citra lethalem culpam oblitus fuerit, remanet saltem indirectè absolutus etiam à reseruatis, imò commutatione votorum secundum *Henriq. lib. 7. c. 11. nu. 2.* ita vt ea commutari possint, etiam post transactum Iubilæum: licèt quoad votorum commutationem contrarium doceat ipse *Laym.* de qua re latius in propria quæstione, Deo duce, agemus.

10 Quintò diuiditur indulgentiam in non plenā, non plenariam, & in plenam, seu plenariam. Indulgentia non plena est indulgentia partialis, qua non remittitur tota pœna temporalis, quæ remanet post remissam culpam; sed tantùm pars pœnæ, vt est indulgentia 40. dierum, totidem annorum, centum, mille, &c. Est tamen verum, quòd per indulgentiam non plenam ex *Nauar. in suo tract. de indulg. & iubil. not. 9. nu. 2.* Quandoque per accidens remittitur alicui tota pœna temporalis, quæ sibi debetur post remissam culpam, vt indulgentia v. g. dierum, vel annorum applicata illi, cui ex Diuina iustitia pro suis peccatis non debetur in Purgatorio maior pœna, licèt indulgentia illa per se considerata non sit plena; tamen per accidens tali personæ dicitur plena; eo quòd per eiusmodi indulgentiam liberatur à tota pœna temporali, quæ ei debebatur in Purgatorio. Nunquam tamen partialis indulgentia, per quam remittitur tertia pars, aut dimidia peccatorum, aut pars alia, potest esse alicui totalis, & plenaria; nec per se, nec per accidens, vt considerantì patet.

11 Est tamen animaduertendum, quòd quamuis multæ sint Doctorum opiniones circa computationem annorum, vel dierum indulgētiæ partialis: nihilominus communis, & verior sententia est, diem, vel annum in eiusmodi indulgentijs propriè significare durationem pœnitentialis satisfactionis in hac vita exhibendæ pro peccatis: per indulgentiam autem remitti, non solùm satisfactionem pœnitentialem, quæ iniungitur à Sacerdote in Sacramento pœnitentiæ; sed etiam rantam pœnam Purgatorij, quanta per pœnitentiam vnius diei, vel anni remitteretur, vt latè habetur ex *Suar. de pœnit. disp. 50. sec. 5. & Sot.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Laym. lib. 5. sua sum. tract. 7. cap. 3. sub num. 1. vers. Quapropter.*

12 Plena verò, seù plenaria indulgentia dicitur illa, qua remittitur tota pœna, quæ remanet post remissam culpam. Et licèt ex *Nauar. in suo tract. de indulg. & Iubil. not. 9. nu. 3.* Partiatur in plenā, pleniorem, & plenissimam, vt colligitur ex *tex. in extrauag. 1. de pœnit. & remiss.* Ità vt plena secundùm ipsum *Nauar.* dicatur, quæ per se totam pœnitentiam pro peccatis iniunctam, vel iniungendam tollat: plenior, quæ totam pœnam pro omnibus peccatis confessis debitam remittet: plenissimam autem, quæ totam pœnam pro omnibus peccatis tàm confessis, quàm non confessis, tàm lethalibus, quàm venialibus auferat; atque ideò satis est, vt pro eis habeatur contritio: quæ quidem diuisio vera esse potuit antiquitus, attenta dispositione *d. extrauag.* Nihilominus secundum præsentem statum, ac vsum nulla videtur differentia inter plenam, pleniorem, & plenissimam quoad proprium indulgentiæ effectum. Constat enim secundum præsentem Ecclesiæ vsum, solum appellari indulgentiam plenariam, quæ totalis est, vt in *extrauag. quemadmodum de pœnit. & remis.* vbi Sixt. IV. volens reuocare omnes indulgentias, etiam ad instar Iubilæi concessas, solùm inquit, se reuocare omnes, & singulas indulgentias plenarias, etiam ad instar Iubilæi concessas. In Decreto quoque pro expeditione Terræ Sanctæ, in fine, Concil. Lateran. sub Inn. III. plena tantùm peccatorum venia conceditur quam tamen constat fuisse plenissimam, vt notat *Suar. de pœnit. disp. 50. sec. 4. num. 7.* Vndè concessa indulgentia plenaria, seù plena, censetur concessa pariter plenior, & plenissima, contra *Nauar. loc. cit. nu. 9.*

13 Solet autem hæc indulgentia multipliciter concedi. Conceditur enim primò sub his verbis, *Contritis, & confessis, &c.* Quæ quidem verba denotant indulgentiam sub conditione concedi, ita vt volens illam consequi debeat esse contritus, & confessus, atque ideò vt re ipsa confiteatur secundum aliquos; quamuis *Glosa* communiter recepta in *clem. vnica, ver. Confessis, de Reliq. & vener. Sanct.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. d. disp. 50. sec.* & *Molfes.* cum alijs ab eo allegatis, *p. 1. sua sum. tract. 7. c. 26. num. 58.* Velint satis esse, si confessio fiat in voto, & sic ad lucrandam indulgentiam plenariam concessam contritis, & confessis, sufficere si proposi-

tum

tum habeant confitendi infra tempus præscriptum in Bullis, seù ab Ecclesia, vt supra adnotauimus, *sec. 2. illat. 2.*

14 Secundò concedi debet indulgentia plenaria, & insuper addi, *Et remissio omnium peccatorum*. Vt patet in Bulla indulgentiarum, quas concessit Paul. V. sub die 14. mensis Septembr. sui Pontificatus anno 9. ad instantiam Hispaniarum Regis Philippi III. in venerationem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, sub his verbis, *Item concede Sua Santità a tutti fideli Christiani, che nell'articolo della morte teneranno in mano l'Imagine del Santissimo Sacramento, e diranno con denotione: sia lodato il Santissimo Sacramento: & non potendo con la bocca, con il cuore, Indulgenza plenaria, e remissione di tutti suoi peccati*. Vbi est adnot. quod verba illa, *E remissione di tutti suoi peccati*: Nihil addunt indulgentiæ plenariæ primò concessæ, sed potius declarant, & explicant indulgentiam ipsam, qua conceditur remissio totius pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam.

15 Tertiò concedi solet dicta indulgentia plenaria, & insuper addi indulgentia partialis, vt patet ex supra relata Bulla indulgentiarum in venerationem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, inter alia ita se habente, *Item concede Sua Santità Indulgenza plenaria, e cento giorni di perduono a qualsiuoglia persona, che portarà sopra in Medaglia, ò in Stampa l'impronto del Santissimo Sacramento, e scritto in quello: sia lodato il Santissimo Sacramento*. Ex quibus verbis patet, in vna, & eadem concessione concedi plenariam, & partialem indulgentiam centum dierum; & prius plenariam, & deindè partialem. Quæ quidem concessio licèt videatur delusoria; nihilominus non est talis: siquidem volens lucrari huiusmodi indulgentias, respectu sui consequitur plenariam: partialem autem centum annorum quoque lucratur, & per modum suffragij posset illas pro alijs offerre, vt constat ex ijs, quæ habentur ex *Suar. d. disp. 50. sec. 4. num. 9.* quem refert, & sequitur *Molfes. d. c. 26. num. 61.*

16 Quartò concedi solet indulgentia plenaria; & insuper addi, *Et remissio tertiæ partis peccatorum*, Vt in supra relata Bulla similiter habetur, per hæc verba, *Item concede la Santità sua indulgenza plenaria, e remissione della terza parte di tutti suoi peccati à qualsiuoglia persona, che in sua casa tenerà scritto, doue altri lo possa leggere Sia lodato il Santissimo Sacramento. Et le medesime indulgenze guadagni chi lo legge, per ogni volta lo leggerà: e quello, che non saperà leggere, facendo riuerenza alla carta, doue stà scritto*. Ex vi verborum eiusmodi indulgentiæ, posset quis pro se lucrari partialem, & offerre alteri plenariam: vel è contra pro se plenariam, & alteri per modum suffragij offerre partialem.

17 Quintò concedi solet indulgentia plenaria pro pœnitentijs iniunctis: quæ verba non ob id minuunt indulgentiam, sed potius eam exagerant, vt scilicet effectum habeat etiam in causis iudicatis; atque ideò non solùm quoad pœnam iniungendam à Deo in Purgatorio, verum etiam quoad pœnitentiam sacramentalem à Confessario iniunctam, vt supra ostendimus, *sec. 1. vers. Dixi pœna temporalis*.

18 Sextò concedi solet indulgentia plenaria ad instar Iubilæi: hæc autem indulgentia differt ab indulgentia plenaria simpliciter concessa: siquidem per hanc, vt supra ostendimus, remittitur tantùm tota pena temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpam: at per indulgentiam plenariam ad instar Iubilæi, non solùm remittitur tota pœna temporalis, quæ remanet post remissam culpam actualem; sed insuper datur facultas absoluendi à quibuscunq; peccatis, etiam Rom. Pontifici, & Sedi Apostolicæ reseruatis, ac in bulla Cœnæ contentis. Præterea differunt inter se indulgentia plenaria absolutè concessa, & indulgentia plenaria ad instar Iubilæi: quoniam super indulgentijs tàm plenarijs, quàm non plenarijs concessis ad instar aliarum talis loci, non debent expediri Bullæ, nisi specificentur, vt in *Reg. Cancell.* 57. & ibi *Glosa*. Sed super indulgentijs concessis ad instar Iubilæi expediuntur Bullæ citra indulgentiarum Iubilæorum expressionem: quæ tàmen intelligenda sunt iuxta ea, quæ dicit *Nauar. in suo tract. de indul. & Iubil. not. 26. nu. 5. cum pluri b. seq.* Vbi illud est notandum, quòd sublatis indulgentijs alicuius Ecclesiæ, Hospitalis, Ordinis, vel Societatis, non censentur sublatæ indulgentiæ concessæ alijs instar earum, arg. eorum, quæ dicit *Bald. in l. omnia, C. de Episc. & Cler.*

19 Septimò conceditur indulgentia plenaria in anno Iubilæo nostri temporis, qui celebrabatur antiquitus singulis centenis annis; deindè singulis quinquaginta, & hodie singulis vigintiquinque annis, ad instar anni Iubilæi veteris legis, seù indulgentiæ, quæ concedebatur in anno Iubilæo veteris legis, vt supra declarauimus, *sec. 1. in vers. Dixi in totum*. Differt autem indulgentia plenaria ab anno Iubilæo nostri temporis in multis. Etenim indulgentia plenaria absolutè concessa est remissio dumtaxat totius pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpam: at per Iubilæum non solùm remittitur tota pœna temporalis; sed insuper conceditur facultas, vt possint absolui fideles sacramentaliter à quibuscunque peccatis reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ contentis. Non tamen hæc facultas censetur concessa quoad absolutionem à crimine hæresis quantumuis occultæ; nisi de ea fiat specialis mentio, & specie concedatur: eo quòd in hæresi specialis quædam ratio consideratur non tantùm quoad grauitatem sceleris, sed etiam quoad reseruationem, vt nos ostendimus in *nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 11. sub num. 43. & 48.* & latius Addentes ibi, *litt. A. fol. 761.* Vndè absolutio ab hæresi commissa est Inquisitoribus Regnorum Hispaniarum quoad forum interius, & exterius, vt habetur ex *Rodriq. in sua sum. p. 1. c. 188. num. 2. in fine.*

ne. Imò eiuſmodi facultas competit cuilibet Inquiſitori quoad forum tàm internum, quàm externum, vt nos probauimus in dictis *Commen. loco citato, q.12.ſub num.4.cum plur. ſeq.* Et eandem facultatem habet Epiſcopus quoad forum exterius dumtaxat, vt ibidem probauimus, *n.12.* vbi etiam *Addentes litt. A. & B. fol.* 765. Se-
20 cundò differunt inter ſe annus Iubilæus noſtri temporis, & indulgentia plenaria: ſiquidem annus Iubilæus connotat tempus; in quo omnes indulgentiæ plenariæ, etiam ad inſtar Iubilæi ſuſpenduntur: facultates quoque commutandi vota, aut ſuper eis diſpenſandi: & ſuper malè ablatis incertis, aut quouis modo illicito extortis, componendi, aut illa ſub certis modo, ac forma remittendi: nec non deputandi Confeſſores cum poteſtate abſoluendi, etiam à caſibus Apoſt. Sedi reſeruatis: & alia, de quibus in *extrauag. quemadmodum, de pœnit. & remiſ.* At verò indulgentia plenaria non item, etiam ſi conceſſa ſit ad modum, ſeù ad inſtar Iubilæi: nam pro eo tempore, quo durat non ſuſpenduntur aliæ plenariæ. Tertiò differunt inter ſe annus Iubilæus noſtri temporis, & indulgentia plenaria: quia indulgentia plenaria conceditur per diem, per menſem, per annum, ac etiam in perpetuum; anni verò Iubilæi indulgentia expirat elapſo anno; atque ideò durat tantùm per annum.

Quo iure ſint indulgentiæ, & qui concedendi illas facultatem habeant. SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Lutherus, & cæteri hæretici negant eſſe in Eccleſia poteſtatem concedendi indulgentias, nec eſſe Ius Diuinum, quo hæc poteſtas tribuatur.*

2 *Catholicorum eſt, & vera ſententia affirmantium, in Eccleſia Dei eſſe poteſtatem concedendi indulgentias: Multi tamen multa dixerunt circa effectum indulgentiæ.*

3 *De Iure Diuino tributa eſt Eccleſiæ poteſtas concedendi Indulgentias: Et ad quid.*

4 *Solus Summus Pontifex Iure Diuino concedendi indulgentias habet poteſtatem, immediatè à Chriſto Domino ſuſceptam.*

5 *Concilium Sede vacante, quantumuis ex vniuerſis Epiſcopis congregatum, haud valet concedere indulgentias.*

6 *Nec Collegium Cardinalium Sede vacante hanc poteſtatem habet.*

7 *Quamuis Iure Diuino ſolus Papa poſſit concedere indulgentias, hanc tamen poteſtatem poteſt communicare alijs.*

8 *Poteſtas concedendi indulgentias eſt actus Iuriſdictionis.*

9 *Non eſt quidem actus iuriſdictionis cogentis, ſed miſerentis, ſeù benefacientis, ac ſoluentis, quæ poteſt exerceri in ſe ipſum.*

10 *An potius ſit actus paternæ miſericordiæ, quam Iuriſdictionis.*

11 *Poteſtas concedendi Indulgentias per ſe, & formaliter loquendo nullo modo conſiſtit in poteſtate Ordinis, neque neceſſariò illam ſupponit, ac prærequirit, ſed ad poteſtatem Iuriſdictionis pertinet.*

12 *Quod non prærequiratur neceſſariò Ordinis poteſtas ad Indulgentias, nec vt principium, nec vt conditio probatur.*

13 *Datur quandoque caſus, in quo indulgentiarum conceſſio ſit actus Ordinis, & Iuriſdictionis non externæ, ſed internæ: Et quando.*

14 *Vſus concedendi indulgentias eſt de Iure humano, & in Eccleſia antiquiſſimus, ac legitimus.*

15 *Recoluntur Patres, qui de indulgentijs loquuntur.*

16 *Vſus concedendi indulgentias, atque condonandi pœnas poſt culpas remiſſas, quare frequentari cœperit.*

17 *Quamuis per indulgentias relaxentur pœnitentiæ à Sacerdote iniunctæ in pœnitentiæ Sacramento; Remittitur quoque pœna temporalis pro peccatis debita in foro Dei poſt remiſſam actualem culpam.*

18 *Eccleſia concedere poteſt tùm viuis, & quidem directè: tùm etiam Defunctis, ſed per modum ſuffragij.*

1 IN hac re Luther. qui occaſionem ſui erroris, & omnium hæreſum, quas in Eccleſia ſeminauit, ſumpſit ex affectu impugnandi indulgentias: & nonnulli alij hæretici eius ſequaces negant in Eccleſia eſſe poteſtatem concedendi indulgentias; atque ideò non eſſe ius aliquod Diuinum, quo huiuſmodi poteſtas tribuatur ad effectum remittendi Purgatorij pœnas. Probant primò ex eo quòd talis poteſtas ex nullo ſcripturæ loco ſufficienter colligitur: etenim ſi ex ea colligeretur, vtique vel ex illo *Ioan.c.20.* colligi poſſet; nempè ex illis verbis, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c.* Vel ex illo *Matt. c.16. & 18. Quæcunque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata, &c.* Non poteſt dici primum; quoniam illud *Ioan.* intelligitur de remiſſione, quæ fit in Sacramento pœnitentiæ; & ad ſummum extenditur ad illam, quæ fit per Sacramentum extremæ vnctionis, vel etiam per Baptiſmum: ſiquidem ibi eſt præcipuè ſermo de poteſtate Ordinis ſupra Corpus Chriſti miſticum. Nec poteſt dici ſecundum; quoniam ibi agitur de poteſtate ligandi per leges, ac cenſuras, & abſoluendi: non igitur eſt ius aliquod, quo poteſtas tribuatur concedendi indulgentias, ad effectum remittendi Purgatorij pœnas. Secundò probant, quia ex antiquo Eccleſiæ vſu eiuſmodi poteſtas concedendi indulgentias non habetur: ergò talis poteſtas iure aliquo in Eccleſia non eſt. Antecedens probatur ex eo quòd quamuis aliquando Paſtores Eccleſiæ ſoliti fuerint remittere aliquas pœnas, iuxta illud *Apoſt. Corinth.c.2.* non tamen intelligendi ſunt de pœnis, quæ debentur in Diuino foro; ſed de his tantùm, quæ debentur in foro Eccleſiæ. Vndè in Pontificijs decre-

decretis, de pœnarum remissione agentibus, ad id denotandum semper adduntur verba illa, *De pœnitentijs iniunctis, &c.* vt in *c. cùm ex eo, de pœnit. & remiss. & clem. vnica, de Reliq. & vener. Sanct.* Denique dicunt, in Ecclesia Dei necessariam non esse potestatem concedendi indulgentias; ergò in Ecclesia Dei talis potestas non extat. Consequentia patet; quoniam Deus, & natura nihil agunt frustra. Antecedens probat ex eo, quòd citra eiusmodi potestatem, in Ecclesia Dei sunt alia media sufficientissima pro remittendis peccatorum penis; nempè Sacramenta præsertim pœnitentiæ, & extremæ Vnctionis, ex sacrificio Missæ, & ex alijs suffragijs. Confirmant eorum impietatem, & eorum impiam argumentationem ex eo, quòd per talem potestatem eneruaretur Diuina iustitia, eidemq; talis potestas repugnat; cum irritæ fierent pœnæ debitæ pro peccatis in alia vita per concessionem indulgentiarum.

2 Secunda sententia est Catholicorum, & vera, dicentium in Ecclesia Dei esse potestatem concedendi indulgentias. Est tamen verum, quod quidam Catholicorum dixerunt, per indulgentias non remitti reatum pœnæ apud Deum, sed tantùm tolli obligationem implendi canonicas pœnas per Ecclesiam iniunctas, vt refert *Suar. de pœnit. disp. 49. sec. 1. num. 4. in fine.* Quidam verò putauerunt, Ecclesiam posse concedere indulgentias viuis; non autem Defunctis. Pro determinatione igitur huius difficultatis sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 DE Iure Diuino tributa est Ecclesiæ potestas concedendi indulgentias pro remittendis fidelibus pœnis, quæ apud Deum debentur post remissas culpas. Hæc conclusio est de fide, & patet ex *Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 9.* Vbi indulgentias cœlestes Thesauros appellat, & *sess. 25. in Decreto de indulg.* sic ait, *Cùm potestas conferendi indulgentias a Christo Ecclesiæ concessa sit; atque huiusmodi potestate diuinitùs sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa vsa fuerit, Sancta Synodus indulgentiarum vsum Christiano populo maximè salutarem, & Sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, & præcipit; eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant.* Probatur autem ex illo *Matt. c. 16 Quodcunque solueris super terram, &c.* Vbi cùm verba sint vniuersalissima, ex vi sua omnem actum indulgentiæ, qui ad aperiendum Regnum Cœlorum possit esse accomodatus, comprehendunt, atque ideò indulgentia, non solùm includit potestatem soluendi à præceptis, & obligationibus; verùm etiam ab omnibus vinculis, & impedimentis, quæ nisi tollantur, non potest ingredi Regnum Cœlorum: siquidem ob id non dicitur, *Quæcunque solueris.* Sed *Quodcunq; solueris.* Idest quodcunque vinculum, vel impedimentum Regni Cœlorum abstuleris; ergò sub præfata potestate omninò comprehenditur huiusmodi actus, quo remittuntur pœnæ debitæ post remissam culpam remanentes per indulgentias: etenim reatu pœnæ temporalis prædictæ, est vnum ex impedimentis, & vinculis, quæ fideles impediunt à Regni Cœlorum ingressu: quæ quidem intelligentia maximè confirmatur ex Ecclesiæ traditione; quæ est optima sacræ scripturæ interpres.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 SOlus Sum. Pontifex Diuino iure concedendi indulgentias potestatem habet, immediatè susceptam à Christo Domino. Hæc conclusio est communis, quam docent *D. Thom. in 4. d. 20. q. 1. art. 4. D. Bonauen. art. 2. q. 3. Ricchard. art. 5. q. 3. Durand. q. 5. ad 2. Alens. p. 4. q. 33. memb. 3. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 7. c. 4. num. 1. & alij.* Probatur conclusio ex illo *Matt. c. 16.* Vbi soli Petro Apostolorum Principi Christus Dominus eiusmodi potestatem promisit, dicens, *Quodcunq; solueris, &c.* Iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *concl. præcedenti*: & deindè eandem concessit, *Ioan. c. 21.* dum ait Dominus eidem Apostolorum Principi, *Pasce oues meas*: Illi enim immediatè data fuit prædicta potestas, cui antea fuerat promissa, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp. 49. sec. 1. num. 4. & 15. cum seq.* qui sub Ly. Pasce inquit includi omnem actum iurisdictionis, qui ad claudendum, vel aperiendum Regnum Cœlorum conferre potest: ergò solus Sum. Pontifex, vt Apostolorum Principi successor Iure Diuino potestatem habet concedendi indulgentias. Cõfirmatur, quia omnis potestas iurisdictionis ordinariæ, & perpetuò duraturæ in Ecclesia, soli Apostolorum Principi immediatè concessa fuit, vt per ipsum deindè suis successoribus communicaretur, & nos explicauimus in *nostris Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 2. c. 1. q. 3.* ergò, & potestas quoque concedendi indulgentias fuit Apostolo concessa, & suis successoribus Pontificibus; atque ideò successiuè Rom. Pontifici.

5 Ampliatur hæc conclusio, vt Iure Diuino adeò Papa solus possit indulgentias concedere, vt nec Concilium quidem, sede vacante, valeat quantumuis ex vniuersis Episcopis fuerit congregatum: siquidem eiusmodi Concilium ea tantùm præstare posset, quæ præcisè necessaria sunt ad regimen Ecclesiæ, donec Sum. Pontifex fuerit electus, vt contra *Cordub. de indulg. q. 10. prop. 8.* probat *Suar. de pœnit. disp. 55. sec. 1. num. 7.* quem sequitur *Laym. loco supra relato.* Dixi, *Concilium sede vacante*; quoniam Concilium Generale, incluso capite, atque ideò viuente Papa, potestatem habet concedendi indulgentias: siquidem eiusmodi Concilium, incluso capite, repræsentat totum corpus Ecclesiæ, vt habetur ex ipso *Laym. ibidem, & lib. 1. tract. 4. c. 6. §. 2.*

6 Secundò ampliatur, vt adeò soli Papæ Diuino Iure concessa sit facultas concedendi indulgentias, vt nec Collegium Cardinalium, Sede vacante, hanc potestatem habeat; cùm non habeat potestatem condendi leges, nec in nullo possit se intromittere, præter quam in electione Rom. Pontificis, & in casu magnæ necessitatis, nemine discre-

discrepante iuxta ea, quæ adnotauimus in *dictis nostris Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.*1.*c.*1.*q.*1. *num.*8. & latius *lib.*2.*c.*1.*q.*53.*nu.*4.*&* 5. At eiusmodij facultas summam potestatem expostulat, vt infra dicemus, *lim.seq.*

7 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt quamuis iure Diuino solus Papa facultatem habeat concedendi indulgentias; nihilominus hãc ipsam facultatem potest ipse Papa communicare alijs sibi inferioribus limitatam ad sui libitum, vt de facto quamplurimis communicauit, vt habetur ex *D.Thom. in* 4.*d.*20.*q.*3.*art.*4. *Ricchar. art.* 5. *q.*3. *Duran.q.*5. *ad* 2.*Conynch. disp.*12. *dub.*1. *concl.*4. & ex alijs, quos refert, & sequitur idem *Laym. d.c.*4.*sub num.*1. *assert.*2. Qui id probat tùm ex eo, quòd Episcopi, & alij Papæ inferiores non immediatè à Christo iurisdictionem accipiunt; sed à Sum. Pontifice; qui proindè ijs limitatam, ac restrictam concedere potest, ac solet, iuxta ea, quæ nos ostendimus in *d.nostris Commentar.lib.*2.*c.*7.*q.*4.*num.*3.*contra Sot. in* 4.*d.*22.*q.*2.*art.*1. Tùm etiam specialiter ex ratione indulgentiæ: siquidem siuè dicatur remissio pœnæ debitæ post remissam culpam; siuè dispensatio thesauri Ecclesiæ, statim constat, vnam ex grauioribus causis esse, quæ ad summam potestatem, atque ideò ad solum Sum. Pontificem spectare debeat. Hinc est, quòd Concil. generale Lateran. sub Inn. III. concessit Episcopis, vt possint vnius anni indulgentias concedere in die dedicationis Ecclesiæ: & ob aliam causam 40. dierum, vt in *c. cùm ex eo, de pœnit. & remis.* atque ideò hanc potestatem dependenter habent à Sum. Pontifice: quia consideratur Concilium, vnito capite. An autem consuetudine acquiri possit potestas ipsa concedendi indulgentias, sicut dispensandi in votis, ac iuramentis, vide eundem *Laym. vbi supra, num.*3. *&* 4. vbi plura circa rem hanc cumulat: & nos latius, Deo duce, suo loco dicemus.

TERTIA CONCLVSIO.

8 Potestas concedendi indulgentias, est iurisdictionis actus. Probatur hæc conclusio primò ex ijs, quæ supra diximus *concl. præced.* vbi ostendimus, Christum Dominum promisisse eiusmodi potestatem *Matt.c.*16. & dedisse *Ioan. c.*21. per illa verba, *Pasce oues meas.* Ibi enim Dominus non dedit Apostolorum Principi aliam potestatem, nisi iurisdictionis. Secundò probatur ex *tex.in c.quòd autem supra tit.nostro, de pœnit.& remis.* Vbi consultus Alex.III. an indulgentiæ concessæ ab Episcopis in dedicatione Ecclesiarum prosint alijs, quàm eorum subditis? respondet, non prodesse: & rationem assignans sic ait; quia sicut nemo potest à Iudice non suo ligari, ita neque solui: ergò potestas concedendi indulgentias est actus iurisdictionis. Nec obstat si dicatur, quòd si indulgentia esset actus iurisdictionis, non posset eam consequi concedens, cùm nemo possit exercere iurisdictionem in se ipsum; quoniam respondetur, quòd potestas concedendi indulgentias licèt sit iurisdictionis, non ta-

9 men est iurisdictionis cogentis, sed miserentis, seù benefacientis, ac soluentis: siquidem concessio indulgentiæ fit per modum dispensationis, & opus est misericordiæ, ac actus iurisdictionis voluntariæ, quæ tantùm in volentes exercetur, *l.*2.*ff.de off. Proconſ.* Vndè respondendo ad argumentum dicimus, quòd quamuis actus iurisdictionis cogentis à nemine exerceri possit circa se ipsum; actus verò iurisdictionis fauorabilis, ac benefactiuæ, vt est actus indulgentiæ, esse potest eiusdem ad se ipsum, sub diuersis rationibus consideratum: siquidem Papa, vt Vicarius Christi concedit indulgentiam: & eandem consequitur, vt peccator; & sic datur actus iurisdictionis, qui sit eiusdem ad se ipsum. Sicut cùm ipse Papa dat iurisdictionem Confessario, cui subijcitur, & ab eodem à peccatis absoluitur: dat enim iurisdictionem, vt Christi Vicarius; & eidem subijcitur, vt peccator. Ita *Suar. de pœnit. disp.* 49.*sec.* 3.*sub num.*8. Qui addit, id facilius euenire; quando actus iurisdictionis directè respicit communitatem, & effectus eius redundat in concedentem, vt partem communitatis: tunc enim Papa concedens Ecclesiæ, vel Ciuitati Iubilæum, illo frui potest, vt infra latius, Deo duce, suo loco dicemus.

10 Nec etiam valet dicere, quòd concessio indulgentiæ sit dispensatio quædam Ecclesiastici thesauri ad subueniendum spiritalitèr indigētibus; atque ideò indulgentia dicenda potius sit paterna quædam misericordia, quàm actus iurisdictionis, vt inquit *Durand. in* 4.*d.*20.*q.*3.*&* 5. *& alij.* Quoniam licèt nos concedamus, indulgentiam concedi per quandam dispensationem Ecclesiastici thesauri, & eam esse magnum beneficium, & opus misericordiæ concedentis; negamus tamen indè sequi non esse actum iurisdictionis: siquidem illi duo non repugnant, neque actus ille misericordiæ exerceri potest, nisi à Superiore in subditos, nisi quatenus tales sunt: & propterea indulgētia ita est actus misericordiæ, vt non excludat æquitatem iustitiæ. Etenim dispēsatio huiusmodi exigit rationabilem causam, vt infra dicemus: & remissio pœnæ, quæ remanet post remissam culpam nunquam fit citra aliquā sufficientem compensationem respectu Dei, vt rectè declarat idem *Suar.loc.cit.*

11 Ampliatur hæc conclusio, vt concessio indulgentiæ adeò ad potestatem iurisdictionis pertineat, vt per se, ac formalitèr loquendo, nullo modo consistat in potestate ordinis: neque necessariò illam supponit, ac prærequirit, vt habetur ex *D.Thom. in* 4.*d.*20. *q.*1.*art.*4. *quæstiun.*2. & ibidem *Palud.q.*4.*Sot.d.*21.*q.*1.*art.*4.*Syl.in sum.ver. Indulgentia, nu.*13. & ex alijs communiter. Etenim nemo potest indulgentias concedere, nisi suis subditis, vt in *cap. quod autem, supra eod.tit. nostro, de pœnit. & remiss.* Ergò indulgentiæ concessio nullo modo consistit in potestate ordinis: quoniam nō eo ipso, quòd aliquis est ordinatus, habet subditos. Confirmatur, quia potestas concedendi indulgentias, potest augeri, minui, &

moderari, iuxtà *tex. in cap. cùm ex eo, infra tit. nostro, de pœnit. & remiss. & cap. Romana, eod. tit.* At potestas ordinis non potest restringi, nec limitari; non ergò potestas concedendi indulgẽtias, est ordinis formalitèr.

12 Quòd autem nō præerequiratur necessariò potestas ordinis ad indulgentias concedendas, nec vt principium, nec vt conditio, patet: siquidem si aliqua esset; maximè foret potestas Sacerdotalis; sed consequens est falsum, ergò & antecedẽs. Maior patet, quoniam inferiores ordines per se non ordinantur ad remittenda peccata; sed potius instituti sunt ad ministrandum Sacerdoti, quatenus potestatem exercet in Corpus Christi verum, atque ideò nec pro remittendis peccatis in Sacramento pœnitentiæ sunt necessarij: sed tantùm quatenus secundùm debitum ordinem supponuntur ad Sacerdotalem ordinem: ergò si excludatur in casu nostro necessitas Sacerdotalis ordinis: per consequens excluderetur necessitas cuiuscunque ordinis inferioris. Minor probatur, nempè quòd potestas Sacerdotalis necessaria non sit ad consequendas indulgentias, primò ex vsu Ecclesiæ: sæpe enim Diaconi Cardinales, & alij ex concessione Papæ indulgentias concedũt, & ipse quoque Sum. Pontifex electus dumtaxat, licet non sit consecratus, neque ordinatus Sacerdos: & sicut potest absoluere à censuris; ità etiam potest indulgentias concedere, vt infra dicemus. Confirmatur ratione, quia potestas ordinis Sacerdotalis per se, & ex intrinseca necessitate solùm requiritur ad Sacramentum aliquod perficiendum: hæc autem remissio, quæ per indulgẽtiam fit, non est actus sacramentalis, sed quædam dispensatio Ecclesiastici thesauri, quæ fit extra Sacramentum.

13 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt detur quandoque casus, in quo concessio indulgẽtiarum sit actus ordinis, & iurisdictionis non externæ, sed internæ. Probatur, quoniam Sacerdotes Confessarij licèt facultatem non habeant cōcedendi indulgentias publicè, ac determinatè, sicut illi, qui iurisdictionem habent in foro exteriori: nihilominus conceditur eis applicare Passionem Christi, & Sanctorum, per illa verba, *Passio Domini nostri Iesu Christi & merita Sanctorum, &c.* Per quam applicationem relaxantur pœnitentibus multæ pœnæ iuxta dispositionem eorum, & sic dicuntur concedere indulgentias in foro interno, ac sacramentali, vt rectè probat *Isidor. Valserau. in suo tract. de Indulg. nu. 13.* Et tamen iurisdictio quam habent Confessarij supponit ordinem Sacerdotalem: cùm non Sacerdos non possit esse Confessarius, ac minister Sacramenti pœnitentiæ. Sed re vera hæc applicatio non est indulgentiarum concessio; sed est satisfactionis sacramentalis impositio, cùm non sit actus iurisdictionis externæ.

QVARTA CONCLVSIO.

14 VSus concedẽdi indulgentias est de iure humano: & in Ecclesia antiquissimus, ac legitimus. Hæc conclusio habet tres partes: prima, quòd vsus concedendi indulgentias sit de iure humano: secunda, quòd talis vsus sit antiquissimus: & tertia quòd sit legitimus. Prima pars patet ex communi Ecclesiæ vsu, cùm passim Ecclesia vtatur potestate concedẽdi indulgentias. Secunda pars probatur ex illo *Apostoli 2. Corinth. cap. 2.* Dum eiusmodi potestate fuit vsus erga Corinthium illum incestuosum, quem antea excommunicauerat *1. Corinth. cap. 5.* Et pęnis Ecclesiasticis subiecerat, ne nimia tristitia deficeret, rogantibus etiam pro illo Corinthijs, absoluens, remissa illi per clauium potestatem spiritalem pœna adhuc remanente, ità inquit, *Sufficit illi, qui huiusmodi est obiurgatio hec, & infra: & ego quod donaui, si quid donaui propter vos in persona Christi, &c.* Quibus verbis volunt Chrisostomus, Theophilactus, Oecumenius, Ambrosius, & alij expositores, Diuum Paulum significare liberalem remissionem, & condonationem, quoniam incestuosus ille non plenè satisfecerat pro delicto incestus, quod commiserat, & per illa verba, *In persona Christi*: Concessisse veram indulgenriã, applicando merita Christi in remissionem pœnæ, quę remanet post remissam actualem culpam. Confirmatur etiam ex *tex. in cap. quod autem, eod. tit. nostro, de pęnit. & remiss.* Vbi Alex. III. qui sedit anno Domini 1160. meminit indulgentiarum, quæ concedebantur in dedicationibus Ecclesiarum, ac Pontium: easdemque memorauit nō vt res nouas, sed vt antiquas.

15 De indulgentijs quoque loquuntur *Tertull. lib. ad Martyres, cap. 1. & D. Cypr. lib. 3. epist. 5. & 15. & serm. de laps.* Dicentes, quòd cùm olim variæ pœnæ, ac satisfactiones ob varia delicta præscripta essent, semper fuit in potestate Episcoporum aliquid de eis remittere, vel propter dispositionem pęnitentium, vel per intercessionem fidelium, præsertim Martyrum, qui in carceribus detinebantur: & id ad satisfactionem non solùm Ecclesiæ, sed etiam Dei, vt expressè colligitur ex *D. Cypr. vbi supra, serm. de laps.* paulò ante mediũ, in illis verbis, *Qui sic Deo satisfecerit, &c. exauditus, & auditus a Domino, quam contristauerat nuper, latam faciat Ecclesiam: non solùm Dei veniam merebitur, sed coronam.* Et in fine eiusdem sermonis ità subdit, *Potest Deus indulgentiam dare, sententiam suam potest flectere: pęnitenti, operãti, roganti potest clementèr ignoscere, potest acceptũ ferre quicquid pro talibus, & petierint Martyres, et fecerint Sacerdotes. Epist. quoque 18. eod. lib. 3. Lapsi, qui libellum supplicatoriũ ad Episcopos à Martyribus acceperunt, auxilio eorum adiuuari apud Dominum in delictis suis possunt.* Et *Tertull.* postquam in hæresim fuit lapsus, eiusmodi indulgẽtias per martyrum suffragia concessas, *lib. de pudic. c. 22.* his verbis oppugnare fuit agressus: *Sufficiat Martyri propria delicta purgasse: ingrati, vel superbi est in alio quoque spargere, quod pro magno fuerit consecutus. Quis alienam mortem sua soluit, nisi solus Dei filius? nam & in ipsa Passione liberauit Latronem: ad hoc enim venerat, vt ipse a delictis purus, & omnis sanctus, pro peccatoribus obediret.*

ret. Proinde qui illum emularis donando delicta; si nihil ipse deliquisti, plenè patere pro me: si verò peccator es, quomodo oleum facula tua sufficere, & mihi, & tibi poterit.

16 Vsus autem concedendi indulgentias, atque ideò condonandi pœnas post culpas remissas ex eo frequentari cæpit, quòd in principio nascentis Ecclesiæ pœnitentiæ ita pro culparum qualitate iniungebantur, vt nihil iudicio Sacerdotis relinqueretur in Purgatorio exoluendum, vt colligitur ex pęnitentijs per pęnitentiales canones decretis, & ob id, quoniam tunc feruor sanguinis Christi in causa erat, vti Christiani ad nutum essent Ecclesiæ obsequentes. Deinde, aucta fidelium multitudine, cæpit refrigescere canonum ille rigor, ita vt pœnitentiarum impositio Sacerdotum arbitrio committeretur. Præterea cum neque onus illud fideles sufferre valerent, fuit adinuentus alius pietatis modus, quo pœnitentiarum rigor in eleemosynas commutabatur, in causas pias, & in publicam vtilitatem erogandas, vt constat ex *tex. in d. c. quod autem, eod. tit. nostro*. Denique quoniam processu temporis pœnitentiæ nimis tenues esse cæperũt, & hodiè præsertim Turcharum incursus sunt nobis infestissimi, factũm est, vt in subsidium aduersus illos indulgentiarum vsus percrebuerit, non solùm tempore Alex. III. qui sedit anno 1160. vt supra diximus, sed multo tempore antea dictum Sum. Pontificem, vt habetur ex *Soto in 4. d. 21. q. 1. art. 3. concl. 1. 2. & 3.* Probatur demum conclusio quoad tertiam partem, nempè quòd vsus indulgentiarum sit legitimus. Etenim ex communi acceptatione, & consensu Catholicæ Ecclesiæ, impossibile est, quòd vniuersalis Ecclesia in re tanti momenti, morali, & ad bonos mores fidelium pertinente, errauerit, & erret, hæreticos decernens talem vsum reprehendentes, & potestatem concedendi indulgentias negantes, vt latè probat *Suar. d. disp. 49. sec. 2. num. 2.*

QVINTA CONCLVSIO.

17 QVamuis omnes Doctores Catholici conueniant, per indulgentias relaxari pœnitentias in Sacramento pœnitentiæ à Sacerdote iniunctas; nihilominus per indulgentias, quæ de facto sunt in vsu Ecclesiæ, remittitur quoque pœna temporalis pro peccatis debita in foro Dei post remissam actualem culpam. Hæc conclusio habet duas partes. Prima est, quòd indulgentia remittit pœnitentias à Sacerdote iniunctas in Sacramento pœnitentiæ: secunda pars, quòd indulgentia remittat quoque pœnas in foro Dei, atque ideò in Purgatorio debitas post remissam actualem culpam. Probatur conclusio quoad primam partem, quoniam id expressè habetur in Decretis, ac Bullis concedentibus indulgentias: & in iure sæpè cauetur dari indulgentias pro pœnitentijs iniunctis, vt in *d. c. cum ex eo, c. Romana, eod tit. nostro, & Clem. vnica, de Reliq. & vener. Sanctor.* Et patet etiam ex ijs, quæ supra adnotauimus in *præced. concl.* Confirmatur etiam ex eo, quòd sæpè Summi Pontifices concedunt indulgentias sub hac forma, *Concedimus septem annos, vel 40. dies, vel tot quadragenas indulgentiæ, &c.* Et sic iuxta canones pœnitentiales taxantes eo modo pœnitentias pro peccatis imponendas; quamuis hodiè Pontifices per illa verba non solùm intendere remissionem pœnitentiarum in hac vita exoluendarum, sed etiam pœnitentiarum sacramentalium, vt habetur ex *Soto*, ex alijs, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 50. sec. 5. num. 12.* Probatur denique conclusio quoad secundam partem, quoniam priuilegium Principis Apostolorum Petri est, vt quod soluit in terris, sit solutum in Cœlis, vt patet ex illo *Matt. c. 16.* Ergò remissio, quæ fit per indulgentias in foro Ecclesiæ, valet quoque in foro Dei. Secundò probatur; quoniam aliàs Ecclesia magis damnificaret fideles, quam iuuaret: siquidem absolueret eos à pœnitentijs iniunctis, & remitteret ad Pęnas Purgatorij longè grauiores.

SEXTA CONCLVSIO.

18 ECclesia non modò potest concedere indulgentias viuis; sed etiam Defunctis. Viuis scilicèt directè: Defunctis autem per modum suffragij. Hæc conclusio est communis omnium Theologorum in 4. *d.* 20. & 45. & *Canonistarum*, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp. 53. sec. 1. num. 3. & sec. 2.* Probatur primò ex ijs, quæ supra diximus *sec. 1. vers. Dixi actus clauium quoniam, & sec. 3. vers. Tertiò partitur.* Secundò probatur ex eo, quòd indulgentiæ conceduntur ex Thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum: at satisfactio Christi quantum ex se, non solùm viuis; verum etiam Defunctis indigentibus, & capacibus prodesse potest. Sancti quoque cùm super abundates satisfactiones operantur, per se censentur velle implicitè saltem, vel aliquando explicitè etiam volunt, vt prosint omnibus, licèt Defunctis, ad quos non minus se extendit charitas, quàm ad viuentes: ergò omninò dicendum est, Christum Dominum reliquisse in Ecclesia modum aliquem, quo possit eiusmodi Thesaurus Defunctis quoque dispensari: sed Thesaurus iste non dispensatur, nisi per indulgentias extra Sacramentum, ac sacrificia; igitur possunt indulgentiæ Defunctis etiam aliquo modo communicari, vt latè declarat *Suar. loco citato*, & nos latius infra suo loco, Deo duce dicemus. Quòd autem indulgentiæ Defunctis concedantur per modum suffragij dumtaxat, & non per modum solutionis patet ex ijs, quæ supra cumulauimus *d. sec. 1. vers. Dixi actus clauium quoniam. Et sec. 3. vers. Tertiò partitur.*

Ad contraria patet responsio ex dictis: quibus adde, quæ habentur ex *Suar. de pœnit. disp. 41. sec. 1.*

An potestas, quam habet Ecclesia concedendi indulgentias, sit ordinaria, vel delegata.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Potestas iurisdictionis, vel est ordinaria, vel delegata: Et vtraque, vel est interior, vel exterior.*

2 *Potestas, & iurisdictio, quam habet Papa concedendi indulgentias, ordinaria est, eamque Apostolorum Princeps suscepit à Christo.*

3 *Nemo hodie eligi potest in Papam, nisi Cardinalis sit, dummodò inter Cardinales reperiatur idoneus.*

An si eligeretur Laicus, possit ante ordinationem exercere iurisdictionem Ecclesiasticam.

4 *Episcopi quamuis Papa inferiores, potestatem tamen habent, ac iurisdictionem ordinariam, ab ipso communicatam concedendi indulgentias.*

5 *Licet plures Episcopi, qui Ecclesia consecrationi, vel dedicationi adsunt, vnius tantùm anni indulgentiam concedere possint, Episcopus tamen loci, & Metropolitanus plures quatragenas concedere possunt.*

6 *Episcopus si vltra limites sua iurisdictionis, ac potestatis indulgentiam concedat, erit tantùm inualidam quoad excessum, ac solum valebit pro viuis: Et competit hac potestas Episcopo statim, ac electus, & confirmatus fuerit.*

7 *Qua dicta sunt de Episcopis, an extendantur ad Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, quo ad potestatem concedendi indulgentias.*

8 *Cardinales, Legati Apostolici, aliique Pralati nõ Episcopi iurisdictionem non habent concedendi indulgentias, nec Collegium Cardinalium, nec Concilium generale, vel Capitulum Sede vacãte.*

9 *An huiusmodi potestatem habere possint ex speciali Sum. Pontificis concessione, siue saculares sint, siue regulares.*

10 *Potestas hac concedendi indulgentias concedi à Summo Pontifice potest non modo Pralatis secularibus, & Cardinalibus non Episcopis, verùm etiam Pralatis Regularibus iurisdictionis Ecclesia capacibus.*

11 *In priuilegijs indulgẽtiarum num delegetur Pralato facultas concedendi indulgentias, vel dentur immediatè à Summo Pontifice ijs, qui membra, seu benefactores sunt alicuius Religionis, &c.*

12 *Potestas concedendi indulgentias etiam ordinaria acquiri potest non modò ex expressa Sum. Pontificis concessione, verum quoque consuetudine, maximè à Pralatis Episcopo inferioribus.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, sunt recolenda ea, quæ supra adnotauimus *disp.* 8. *sec.* 7. *not.* 4. dùm diuisimus potestatem iurisdictionis in ordinariam, & delegatã; ita vt ordinaria dicatur illa, quæ alicui competit ex vi muneris, seu ex officio, à iure, à Summo Principe, à consuetudine, vel consensu vniuersitatis acquisita, vt per *Glos. in l. & quia, ver. Nec ipsa lex, ff. de iurisd. omn. iudic.* Delegata verò est facultas tradita ab ijs, qui ordinariam habent iurisdictionem, vel à legato Rom. Pontificis, vt colligitur ex *Glosa loc. cit. & toto tit. C. de offic. eius, cui mand. est iurisd.* Vtraq; verò iurisdictionis potestas diuiditur in interiorem, quæ ordinatur ad forum sacramentale, & internum bonũ animæ: & exteriorem, quæ ordinatur ad gubernandam Ecclesiam in exteriori foro, & subdiuiditur in temporalem, quæ exercetur in ciuili foro ad lites dirimendas, & ad delicta punienda: & in spiritualem, qua feruntur censuræ, & conceduntur indulgentiæ, & nos latè declarauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœna, lib.* 2. *cap* 1. *q.* 3. His breuitèr sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 CErtum est, potestatem, & iurisdictionem, quam habet Papa concedendi indulgentias esse ordnariam: siquidem iurisdictionem, quam Princeps Apostolorum suscepit à Christo Domino, *Io. cap.* 21. fuit ordinaria, cui successiuè succederent omnes alij Sum. Pontifices, qui possent eã communicare Episcopis, & alijs Papæ inferioribns. Vndè Sum. Pontifex statim post eiusdem electionem à Deo eiusmodi potestatem suscipit, etiam si non sit ordinatus Sacerdos, nec consecratus, vt supra ostendimus *sec.* 4. *concl.* 3. *ampl. vnica, vers. Quod autem.* Imò licèt hodie nemo

3 possit in Papam eligi, nisi sit Diaconus Cardinalis: *Nisi inter Cardinales ad Pontificatum non reperiatur idoneus, nam tunc etiam non Cardinalis in Pontificem eligi potest, vt in cap. in nomine Domini,* 23. *d. & in cap. oportebat, & cap. nullus,* 79. *d.* Si tamen daremus eligi posse in Papam merè laicum, vt eligi omninò prohibetur, vt in *d. cap. nullus,* tũc proculdubiò etiam ante ordinationem posset exercere iurisdictionem Ecclesiasticam, & indulgentias concedere: siquidem iure Diuino nõ prohibetur laicus exercere iurisdictionem Ecclesiasticam: quocirca Sum. Pontifex de absoluta potestate posset viro purè laico, & fęminæ facultatem tribuere concedendi indulgentias, vt rectè docet *Suar. de pœnit. disp.* 55. *sec.* 6. *nu.* 3. Sicut etiam laicis, & fęminis potest potestatem concedere ferendi censuras, & exercere quamcumque iurisdictionem Ecclesiasticam, vt habetur ex *eod Suar. de censur. disp.* 2. *sec.* 3. *num.* 12. *& Sayr. eod. tract. lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 18.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 EPiscopi licèt sint Papæ inferiores: est tamen eis ab ipso Papa communicata ordinaria potestas, ac iurisdictio concedendi indulgentias in consecratione, seù dedicatione Ecclesiarum, & inferentibus ad ædificationem Pontium, vt habetur ex *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 4. *sub nu.* 2. §. *Porrò.* Siquidem talis potestas fuit concessa dignitati Episcopali, vt in *cap. quod autem, & cap. cum ex eo, infra eod. tit. nostro de pœnit. & remiss.* Vbi Inn. III. in Conc. Lateran. restrinxit potestatem Episcopis concedendi indulgentias, vt cùm dedicatur Basilica, indulgentia non extendatur vltra annum, siue ab vno solo, siue à pluribus Episcopis dedicetur: ac deindè in anniuersario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentijs remissio non excedat. Vndè cùm in iurisdictione concedendi indulgen-

gen-

gentias collata Episcopis mentio fiat dignitatis Episcopalis, & non determinatæ personæ electæ in Episcopum, clarè constat, præfatam potestatem esse ordinariam, non autem delegatam: cùm ex vi muneris dignitatis suæ talis potestas, licèt non sit absolutè necessaria, tamen est valdè conueniens, atque ideò potest alteri delegari, iuxtà ea, quæ supra diximus *d.disp.8.sec.7.not.4. & conclus.vnica.*

5 Est tamen verum, quòd licèt plures Episcopi, qui ad Ecclesiæ consecrationem, seù dedicationem adsunt, non possint nisi vnius anni indulgentiæ simul concedere, vt supra diximus ex *tex. in d.cap.ex eo, infra eod.tit.nostro*: nihilominus nō obstat quin plures, quorum singuli iurisdictionem habent, nempè loci Episcopus, & Metropolitanus, seù Archiepiscopus, simul, vel successiuè plures quadragenas eidem Ecclesiæ concedant, vt inquit *Suar.de pœnit.disp.55.sec.2.nu.5.* quem refert, & sequitur *Laym.loc.cit. assert.2. vers.Secundò licèt plures*: vbi etiam addit, non obstare, quod alicui loco, seu Ecclesiæ proprius Episcopus pro festiuitate Patroni, v.g. vnam quadragenam concesserit: & alienus Episcopus eidem Ecclesiæ quadragenam quoque concedat, lucrandam tantùm à suis subditis, si tali die Ecclesiam illam inuiserint: siquidem talis concessio non excedit limites iurisdictionis, cùm propriè non fiat loco, sed personis subditis in ordine ad talem locum. Imò poterit etiam Episcopus proprius loci indulgentiam eiusmodi trahere ad suos quoque subditos, si ipsis licentiam tribuat lucrandi talem indulgentiam, atque ideò subditi loci duas eo casu quadragenas vno die lucrari possunt, vt habetur etiam ex *Palud. in 4. d. 20. art.2.concl.4.*

6 Quòd si Episcopus vltra limites suæ iurisdictionis, ac potestatis suæ indulgentiam concedat, licèt inualida sit quoad excessum, vt in *cap. 1. & vlt.de pœnit.& remiss.in 6.* Valebit tamen vsque ad terminum concessum: quoniam vtile *de regul. iur. eod. lib. 6.* quæ regula maximè locum habet in fauorabilibus, ac liberalitatibus, vt ait *Glosa in d.cap.vlt.* & est *tex.in l.sancimus, C.de donat.* Eò fortiùs, quia hoc casu vtile ab inutili separari potest, iuxtà ea, quæ habentur ex *Dino, & alijs Doctor.in d.regula vtile*, & rectè declarat *Henr.lib.7. de pœnit.cap.31.nu.4. & Suar. d.disp.55.sec.3. nu. 12.* quos refert, & sequitur *Laym. loc. cit. assert.2. vers. Tertiò si Episcopus*: vbi etiam addit *vers. Quartò Episcopi*: Viuis tantùm, non autem Defunctis indulgentias concedere posse, vt ex communi sententia docet *Suar.d.disp.55.sec.2.nu.9.* Siquidem solùm concessum est Episcopis quasdam indulgentias concedere subditis suis, vt in *cap.quod autem, supra eod.tit.nostro*: Ergò facultas eiusmodi non extenditur ad Defunctos: quippè qui subditi hominibus non sunt; sed tantùm Dei iudicio reseruantur, ac supponuntur. Et cùm Episcopi potestatem hanc ordinariam habeant, eo ipso quòd sunt electi, & confirmati, etiam si consecrati non sint, nec Sacerdotes, potestatem habent concedendi indulgentias: nam iurisdictionem habent, & indulgentiarum concessio est iurisdictionis externæ, vt sæpè diximus, & habetur ex *Molfes.par.1.suæ sum.tract.7.cap.26.nu.30.*

7 Quæ diximus de Episcopis extendimus quoque ad Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas: siquidem hi omnes sunt Episcopi, vt habetur ex *Nauar.in suis Commentar.de indulg.not.31.nu.6. Reginal.lib.7.suæ prax.nu.122.* & latè *Suar.d.sec. 3.nu.21.* Vbi licèt potestatem hanc concedat Archiepiscopis, tàm in propria Diœcesi, quàm in Prouincia, etiam extra tempus visitationis; Primatibus tamen, & Patriarchis negat, vt tales sūt, sed tantùm, vt Archiepiscopi: atque ideò Primas in toto Regno indulgentiam concedere non potest. Et multò minus Prælatus Episcopo inferior ordinario iure facultatem ordinariam habet cōcedendi indulgentias, vt in *cap.accedentibus, de excess. Prælat.* vbi reprehenduntur Abbates indulgentias concedere præsumentes, cùm facultas concedendi indulgentias solius Episcopalis sit dignitatis. Vndè quamuis Vicarij, & Episcopi idem sit adiutorium, & tribunal, vt in *cap.2. de consuet.in 6.* Et capitulum Sede vacante, iurisdictionem habeat Episcopalem, & succedat in omnibus iijs, quæ competunt Episcopo iure ordinario, vt habetur ex *Panor.in cap.verum, nu.9. de foro compet.Felin.in cap.cam te, nu.17.* & latè de hac re egimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.3.§.2. q.11.nu.17.* Nihilominus nec Episcoporum Vicarij, nec capitulum, sede vacante, potestatem habent concedendi indulgentias, cùm nullo iure id eis concessum reperiatur. Imò nec eam habent Abbates, & alij Prælati exempti episcopalem iurisdictionem habentes, & immediatè Rom.Pontifici subiecti: quoniam de iure Ecclesiastico dignitati tantùm Episcopali potestas hæc tributa fuit, vt in *d. cap.accedentibus, de excess.Prælat.* Et à fortiori multò minus Parochis, & alijs Sacerdotibus, quantumuis plenam iurisdictionem habentibus ordinariam istam facultatem concedendi indulgentias Diuino, vel humano iure tributam fuisse constat.

TERTIA CONCLVSIO.

8 Cardinales, Legati Apostolici, & alij Prælati si Episcopi non sint, quamuis in alijs episcopalem iurisdictionem habeant: nihilominus ordinariam iurisdictionem de iure non habent concedendi indulgentias; quoniam iure communi id non reperitur cautum, sed episcopali tantùm dignitati concessum, vt supra ostendimus ex *tex.in d.cap.accedentibus, de excess.Prælat.* Et eadem ratione hanc ipsam potestatem ordinariam non habent Collegium Cardinalium, ac Concilium generale; sede uacante, vt supra diximus *sec.4.concl.2.ampl.1.& 2.* Et quamuis à Prælatis ordinum admittantur Deuoti, ac Benefactores maximè suarum Religionum in communionem bonorum operum, ac meritorum earundem, perindè ac si essent ipsarum Congregationum membra; talis tamen operum, ac meritorum communicatio non habet indulgētiarū rationē; sed

sed per modū impetrationis fructus bonorū operū de cōgruo prosunt ijs, qui assumpti sunt in participationē meritorū alicuius Religionis, vt per *Suar. de pœnit. disp.* 55. *sec.* 5. *num.* 2. & ij, vt rectè declarat *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 4. *sub num.* 5. *cum plur. seq.*

QVARTA CONCLVSIO.

9 CArdinales, Legati Apostolici, & alij Prælati, qui Episcopi non sunt, siuè sæculares sint, siuè Regulares, licèt de iure communi, ac ordinario iurisdictionem, ac potestatem non habeant concedendi indulgentias, etiam si quasi Episcopalem iurisdictionem habeant; ex speciali tamen commissione Sum. Pontificis eiusmodi potestatem habere possunt: siquidem Rom. Pontifex summam iurisdictionem cùm à Deo acceperit, vt sit alijs communicabilis, potest illam communicare alijs; sicut de facto communicauit Episcopis ordinariam, & nonnullis quoque delegatam.

10 Ampliatur hæc conclusio, vt eiusmodi potestas concedendi indulgentias non modo possit concedi à Rom. Pontifice Prælatis sæcularibus, & Cardinalibus, qui Episcopi non sint, vt supra diximus; sed etiam Prælatis Regularibus, & alijs personis iurisdictionis Ecclesiasticæ capacibus: etenim summa potestas iurisdictionis, quam habet Sum. Pontifex in concedendis indulgentijs, est communicabilis omnibus fidelibus, vt alias diximus; & id non tantùm maschulis, sed etiam fœminis: quoniam de iure Diuino laici, & fœminæ non sunt incapaces iurisdictionis Ecclesiasticæ: atque ideò ex commissione Papæ possent ferre censuras Ecclesiasticas, vt nos ostendimus in nostris *Comment. in Bull. Cœnæ lib.* 1. *c.* 1. *q.* 2. *num.* 33. Ergò possunt quoque de potentia absoluta ipsius Papæ habere facultatem concedendi indulgentias: siquidem hæc potestas est iurisdictionis spiritualis in foro externo; sicut potestas ferendi censuras Ecclesiasticas, vt supra

11 declarauimus in not. Est tamen aduertendum in priuilegijs indulgentiarum, vtrum Prælato, alijsque personis delegetur facultas concedendi indulgentias; an verò immediatè à Sum. Pontifice concedatur indulgentia ijs, qui alicuius Religionis membra, aut benefactores fuerint, vel Ecclesias, aut Sacramenta apud ipsos frequentauerint, quoniam tunc Religiosi Prælati dicere non debent, se indulgentias concedere, sed admonere tantùm fideles de indulgentia à Rom. Pontifice concessa; cujus participare possint, si hoc, vel illud opus præstiterint, vt habetur ex *Nauar. de indul. not.* 30. *num.* 14.

12 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt potestas concedendi indulgentias, etiam ordinaria acquiri possit, non modò ex expressa Roman. Pontificis concessione; sed etiam consuetudine à Prælatis maximè Episcopo inferioribus, vt per *Glos. in c. accedentibus, ver. Legitima causa*, vbi etiam *Host. & Panor. num.* 2. *de excess. Prælat.* quorum opinionem probabilem quoque existimat *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 4. *num.* 4. ad quod allegat *text. in c. cùm contingat, de foro compet.* Et confirmari potest ex eo, quòd Doctores communiter docent apud *Palud. in* 4. *d.* 38. *q.* 4. *art.* 4. *concl.* 4. vt testatur *Sanch. lib.* 4. *moral. c.* 38. *num.* 21. Dicentes, potestatem dispensandi in votis, ac in iuramentis ab inferioribus Prælatis per consuetudinem acquiri posse; cùm dispensatio eiusmodi soluat etiam animas in foro Dei, ita *Laym. loco citato*, qui contraria soluit: & *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 21. *contra Sot. in* 4. *d.* 22. *q.* 1. *art.* 4. *Suar. de pœnit. disp.* 15. *sec.* 4. *num.* 3. & alios contrariam sententiam edocentes.

An Rom. Pontifex, & alij Prælati existentes in peccato mortali facultatem habeant concedendi indulgentias.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Plus est indulgentias conferre, quam suscipere.*

2 *Potestas concedendi indulgentias ad iurisdictionem pertinet, quæ non amittitur per culpam lethalem.*

3 *Indulgentias conferre plus est quoad potestatem plus tamen exigitur ad earum fructum percipiendum.*

1 PRO parte negatiua facit argumentum, quòd plus est indulgentias conferre, quàm suscipere; sed qui est in peccato mortali non potest indulgentias percipere, vt infra suo loco, Deo duce, dicemus: ergò nec conferre.

2 In contrariam tamen est veritas. Etenim potestas concedendi indulgentias pertinet ad iurisdictionem, quæ per lethalem culpam non amittitur. Confirmatur; quia fructus indulgentiæ non ex merito conferentis, sed ex thesauro Christi, ac Sanctorum prouenit.

3 Ad argumentum patet responsio: non enim exinde sequitur, quòd quis existens in peccato mortali possit indulgentias assequi: quoniam licèt plus sit quoad potestatem indulgentias conferre, quàm recipere; tamen quoad vtilitatem plus exigitur ad eorum fructum percipiendum.

An Rom. Pontifex, & alij Prælati habentes potestatem concedendi indulgentias, possint illas sibi ipsis concedere.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia est actus iurisdictionis, & nemo iurisdictionem habet in se ipsum.*

2 *Habentes potestatem concedendi indulgentias, possunt, & sibimet ipsis illas concedere.*

3 *Papa potest sibi ipsi dispensare: Et Rex potest cum filijs suis dispensare, eos legitimando in ordine ad temporalem hereditatem.*

4 *Episcopi, aliique Prælati, facultatem habentes dispensandi, non possunt in proprio voto, atque in Iure Diuino dispensare, nec alijs hanc potestatem*

tem committere: sed solum Rom. Pontifex potest secum in voto dispensare.

1 IN hac difficultate videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim indulgentia est actus iurisdictionis; at nemo habet iurisdictionem in se ipsum, cùm iurisdictionis actus exigat distinctionem personarum, ita vt vnus sit superior, & alter inferior, ac subditus, vt in *c. cùm inferior*, & ibi *Glosa*, *d.* 21. Et nullus sibi ipsi inferior, ac superior esse possit: ergò Rom. Pontifex, & alij, qui potestatem habent concedendi indulgentias non possunt illas sibi ipsis concedere Hinc Rom. Pontifex, & alij habentes potestatem ferendi censuras, non incidunt in excommunicationes, & censuras ab ipsis latas, vt ostendimus in nostris *Commen. in Bull. Cœna lib.*1.*c.*1.*q.*2.*num.*34.*&* 35.

2 His tamen non obstantibus in contrarium est communis sententia, quam docent *D.Thom. in* 4.*d.*2.*q.*4.*art.*5.*Gabr.d.*45 *art.* 2. *concl.*7. & alij, quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp.* 52. *sec.*1.*num.*14. Probatur, quoniam Prælati non debent esse peioris conditionis, quàm inferiores, ac eorum subditi; atque ideò sicut alij possunt esse participes fructus thesauri Ecclesiæ, ita etiam & ipsi. Id autem possunt tùm directè concedendo sibi ipsis indulgentiam, maximè Rom. Pontifex, qui in hoc plenam habet potestatem: tùm etiam indirectè, & secundariò per concessionem indulgentiarum alicui communitati: quapropter Rom. Pontifex Iubilæum à se concessum lucratur.

3 Ad contraria patet responsio ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec.*4. *concl.*3. cui nos remittimus, ne bis idem repetere videamur. Quibus adde, quòd quamuis demus, concessionem indulgentiarum esse dispensationem quandam; nihilominus non ob id sequitur, quod habentes facultatem concedendi indulgentias, non possint eas concedere sibi ipsis: nam Papa potest sibi ipsi dispensare: siquidem vna, & eadem persona potest diuersimodè considerari. Etenim Papa potest considerari vt Papa, & vt homo: & propterea dispensat, vt Papa, & dispensatur vt homo. Hinc fuit decretum in *tex. in c. per venerabilem qui fil. sint legit.* posse Regem, qui in temporalibus supremus est cum filijs suis dispensarè eos legitimando in ordine ad temporalem hæreditatem, & alias dignitates sæculares; & tamen dispensatio illa virtualiter quoque censetur facta cum ipso Rege, non solùm quia filius vna, & eadem persona censetur cum patre, vt in *l. fin. C. de impub. & alijs subst.& §.si verò,in instit. de inutil. stipul.* Sed etiam propter correlationem: nam dispensando cum filio, vt possit esse hæres, dispensatur cum patre, vt possit illum hæredem instituere. Vndè dispensat vt Rex; & dispensatur, vt Pater. Hoc ipsum patet in naturalibus; siquidem sub diuersis rationibus aliquando idem est agens, & patiens. Sic anima mouet corpus, & ipsa mouetur ad motum corporis. Pro hac re facit quoque *text. in c. à collatione*, *de appellat. in* 6. vt rectè explicat *Suar. d.disp.*52.*sec.*1. *&* 2. Qui demum ait, quòd quamuis concessio indulgentiæ sit actus iurisdictionis, qui exercetur in subditos; nihilominus cùm Papa superiorem non habeat, subditus dicitur suæ dignitati, atque ideò vt subditus potest participare actum à sua potestate manantem: & ita est superior, vt Papa; subditus verò vt homo.

4 Et quamuis Episcopus, & alij Prælati dispensandi facultatem habentes nō possint in proprio voto, atque ideò in iure Diuino dispensare, nec alijs eiusmodi potestatem committere, vt cum ipsis dispensent, cùm in facto proprio auctorizare nemo valeat, *Clem.* 2. *de reb. eccl. non alien.* Nihilominus Rom. Pontifex potest secum in voto dispensare: nam in iurisdictione voluntaria ac suprema non est inconueniens, eundem vt Pontificem operari in se vt hominem, vt habetur ex *Suar. de Relig. p.*2. *tract.* 6. *lib.*6. *de irrit. & dispens. voti*, *c.*11. cum alijs ab eo relatis. Quocirca ex magna, iusta, ac legitima causa, secundum regulas traditas à *Suar. loco citato*, *c.* 17. Puto S. Pontificem habere facultatem dispensandi secum etiam in voto castitatis; itaut possit vxorem ducere, & esse Papa; cùm id non repugnet substantiæ Papatus. Etenim Petrus Apostolus vxorem habebat, cùm ad Pontificatum fuit à Domino promotus: & continentiam seruare Ecclesiasticos, fuit statutum de iure Ecclesiastico, non autem Diuino. Vndè si Papa post eius electionem comperiatur habere vxorem, non ob id vitiatur electio; sed remanet Papa, & vxori tenetur debitum reddere, vt per *Abbat. in c. licèt*, *num.*4.*de elect. & in c. Ioannes de Regular. in fine.*

An Roman. Pontifex, & alij Prælati possint concedere indulgentias citra omnem legitimam causam.

SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Causa concedendi indulgentias differt ab opere, quod postulatur ad eas concedendas: Et ad Religionis augumentum valdè confert Ecclesiarum ædificatio, & visitatio.*

2 *In principio nascentis Ecclesiæ, adeò iniungebantur pœnitentiæ pro criminum qualitate, vt nihil Sacerdotis arbitrio relinqueretur in Purgatorio satisfaciendum.*

Et quæ nam pœnitentia imponebatur Sacerdoti pro fornicatione.

3 *Grauiores quoque pœnæ iniungebantur iuxta criminum enormitatem, quas Christiani subire non recusabant.*

Et quare cessauerit Canonum pœnitentialium rigor.

4 *Ad indulgentias concedendas requiritur ex parte concedentis causa pia, & legitima, & expediens.*

5 *Christus Dominus, & si absolutè concesserit Apostolis*

stolis facultatem concedendi indulgentias, adhuc concessio ex natura sua exigit iustam causam.

6 *Causa pia ad indulgentias concedendas non modo exigitur, vt concessio sit honesta, sed etiam vt sit valida.*

7 *Indulgentia si sit concessa citra iustam, & rationabilem causam, pœnitens non liberatur ab onere implendi pœnitentiam iniunctam.*

8 *Excusabitur tamen stante bona fide pœnitentis existimantis indulgentiam esse validam.*

9 *Indulgentiæ, sine causa concessæ bene valent, quo ad alia, quæ cum eis impendi solent, namque quoad facultatem eligendi Confessarium, absolutionem à reseruatis, &c.*

10 *Causa pia debet esse proportionata quantitati indulgentiæ, ita vt minor minoribus indulgentijs, & maior maioribus.*

11 *Superfluæ indulgentiæ indiscretæ, & irrationabiles appellantur.*
Et quæ nam sint indulgentiæ superfluæ.

12 *Non vt improbabilis, immo valde probabilis, quod ad valorem indulgentiæ satis sit causa pia, licet improportionata.*

13 *Proportio expostulata inter causam concedendi indulgentias, & eorum effectum, satis est si consistat in prudenti quadam morali æstimatione illius proportionis, seu inter medium, & finem.*

14 *Causa si sit inadequata, & improportionata ratione excessus, valida num erit concessio indulgentiæ: Et quid si improportionata sit propter defectum.*

15 *Indulgentia si concedatur sub conditione talis operis, qui pro parte tantum adimplet opus, haud lucratur partem indulgentiæ.*

16 *Defectus causæ indulgentiam concedendi suppleri potest per impositionem Pij operis.*

1 AD tituli quæstionis huius explicationem est adnot. quòd causa concedendi indulgentias differt ab opere, quod postulatur ad eas concedendas. Causa enim est finis, quo mouetur superior ad concedendum indulgentias; nempè Religionis, deuotionis, & charitatis augmentum, & pax Ecclesiæ, &c. vt in *extrauag. de pœnit. & remiss.* Et quoniam ad Religionis augmentum valdè confert Ecclesiarum ædificatio, ac visitatio, idcircò solet concedi indulgentia visitantibus talem Ecclesiam, dantibus eleemosynam, aut quocunque modo conferentibus ad illius ædificationem. Vndè Ecclesiæ visitatio, ac ædificatio per eleemosynarum præstationem, aut quouis alio modo sunt opera, quæ postulantur ad lucrandas indulgentias: siquidem per eiusmodi opera augetur Religio. Sic etiam quoniam Pontium constructio tendit in bonum Reip. in qua Religio colitur; idcircò ad augendam Religionem conceditur indulgentia conferentibus ad ædificationem talis Pōtis: ædificatio igitur, seù concursus ad illius ædificationem per eleemosynas, aut alio modo, est opus, quod postulatur ad lucrandas indulgentias, vt in *c. quod autem, supra eod. tit. nostro.* Pax quoque Ecclesiæ est potissima causa concedendi indulgentias: quæ quidem cùm conseruetur per Turcarum, & aliorum Christiani nominis, & catholicæ fidei inimicorum impugnationem, & propulsationem, solet concedi indulgentia militantibus contra illos, aut quocunque modo concurrentibus ad eorundem impugnationem, ac propulsationem: eiusmodi ergò concursus ad impugnationem prædictorum, siuè per proprias personas; siuè mediantibus eleemosynis, dicitur opus, quod postulatur ad indulgentias assequendas.

2 Secundò est adnot. quod in principio nascentis Ecclesiæ pęnitentiæ adeò pro criminum qualitate iniungebantur, vt nihil Sacerdotis arbitrio relinqueretur in Purgatorio satisfaciendum, vt supra diximus *sec. 4. concl. 4. vers. vsus autem*: siquidem vt constat ex canonibus pœnitentialibus collectis à *Molfes. p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 25. sub nu.* 39. Pro simplici fornicatione imponebatur Sacerdoti pœnitentia decem annorum: & si cum filia spirituali, quam baptizauit, aut in baptismo, vel confirmatione suscepit, aut cum illa, quæ fuit ei confessa propria peccata, rem habuit, duodecim annorum pœnitentia mulctatus ad detrudendum in monasterium condemnabatur, & ad ei seruiendum omnibus diebus vitæ suæ, vt in *c. presbyter, d.* 82. *c. Sacerdos, de pœnit. d.* 6. & latè *Antonuc. in Catech. Neap. lib.* 1. *c.* 5. *casu* 5. Sic etiam Clericum, aut Monachum interficiens, septem annis publicam pœnitentiam agebat, & in monasterio inseruiebat vsque adeò viueret, *c. qui occiderit*, 17. *q.* 4.

3 Imò grauiores quoque pœnæ iungebantur iuxta criminum enormitatem, vt in dictis canonibus, vt supra in vnum collectis, videri potest: quas quidem pœnitentias Christiani ad pœnitentiam reuocati subire non recusabant; nam propter feruorem sanguinis Christi ad nutum erant Ecclesiæ obsequentes. Deindè ob Ecclesiæ dilatationem, & feruorem tepefactum cæpit cessare canonum ille rigor, ita vt omnes pœnitentiæ Sacerdotis arbitrio remitterentur imponendæ. Denique cùm nec onus illud poterat à fidelibus substineri, fuit indultum, vt pœnarum rigor in eleemosynas commutaretur in causas pias, & publicas vtilitates erogandas, vt in *c. quod autem supra eod. tit. nostro*. Nouissimè verò quoniam pœnitentiæ nimium tenues esse cæperunt, & Turcharum incursus sunt nobis infestissimi, idcircò in subsidium aduersus illos indulgentiarum vsus percrebuit: atque ideò concedi consueuerunt, vel in subsidium aduersus infideles, in augmentum Diuini cultus, & catholicæ fidei, in fabricam alicuius Ecclesiæ, vel Hospitalis, Pontium extructionem, aut viarum apertionem, &c. Quæritur igitur, an ad indulgentias concedendas exigatur ex parte concedentis aliqua ex dictis causis, qua moueatur, vel satis sit sola voluntas ipsius concedentis. Pro determinatione huius quæstionis, sit.

PRI-

PRIMA CONCLVSIO.

4 Exigitur causa aliqua pia, ac legitima ex parte concedentis, ob quam expediat indulgentiam, eiusdemque effectum concedere. Hæc conclusio est *D. Bonauen. Ricchar. Andr. ac Caiet.* quos refert, & sequitur *Sot. in 4. d. 21. q. 1. art. 2. 2. concl. 1.* quam sententiam communem esse omnium Theologorum testatur *Suar. de pœnit. disp. 54. sec. 1. num. 2. & Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. c. 5. num. 1.* vbi quamplurimos alios Doctores allegat. Probatur, quoniam indulgentia est thesauri Ecclesiæ dispensatio, vt sæpè diximus: at dispensatio exigit iustam dispensandi causam; iuxta illud *Apost. 1. Corinth. 10. Habentes potestatem in ædificationem, non in destructionem, &c.* Aliàs non dispensatio, sed dissipatio diceretur, vt post alios probat *Nauar. in Man. c. 22. num. 87. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 19. Reginal. lib. 31. suæ prax. num. 194. Conynch. disp. 33. de matr. num. 42. & Molfes. p. 1. suæ sum. tract. 4. c. 12. num. 47.* Ergò indulgentiarum collatio exigit iustam, ac rationabilem causam. Confirmatur, quoniam maior causa præexigitur ad dispensandum Ecclesiæ thesaurum, quàm ad dispensandum super votis: sed citra iustam causam dispensare Papa non potest super votis; ergò nec thesaurum Ecclesiæ absque iusta causa dispensare valet; atque ideò indulgentiam concedere. Maior patet; quoniam thesaurus Ecclesiæ sunt merita Christi, ac Sanctorum: qui thesaurus est commune bonum absoluens fideles à iustitiæ vinculo, quo Dei iudicio cõstringuntur ad exoluendas culparum pœnas: vota verò ortum habent à voluntate vouentis. Minor probatur ex ijs, quæ adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. c. 7. q. 37. sub num. 4.* Vbi ostendimus, quòd Papa dispensans in voto citra iustam causam non solùm peccat, sed etiam dispensatus non est tutus in conscientia; quia per votum fit promissio Deo, supra quem non est Papa. Denique hæc conclusio constat ex vniuersali Ecclesiæ vsu, quæ nunquam consueuit citra iustam causam indulgentias concedere.

5 Nec obstat si dicatur, Christus Dominus absolutè concessit facultatem Apostolorum Principi concedendi indulgentias, dicens *Matt. c. 16. Quodcunque solueris, &c.* Nec aliquam causam addidit, ob quam habeat soluere; atque adeò indulgentias concedere: ergò nec nos causam aliquam addere debemus, restringendo facultatem huiusmodi; quoniam respondetur, quòd concessio indulgentiæ cùm sit dispensatio quædam, vt sæpè diximus, ex natura rei exigit iustam causam: quia citra iustam dispensandi causam dispensatio thesauri Ecclesiæ esset dissipatio potius, quàm dispensatio. Neque valet dicere, quod indulgentia habet intrinsecum motiuum sufficiens ad eam concedendam, quale est liberare proximum à miseria luendæ pœnæ temporalis, cuius reatus remanet post remissam culpam; quæ quidem liberatio per se dicitur actus honestus; atque ideò videtur dicendum, non exigi aliam causam ad concedendas indulgentias: quoniam dicimus, quòd licèt subleuare miseriam indigentis, per se sit opus honestum, & pium; tamen suam quoque moderationem prærequirit: siquidem in hoc etiam peccari potest per excessum, sicut per defectum. Quod quidem maximè verum est, si agatur de non Domino; sed de dispensatore: nam minister, ac dispensator non potest dispensare ad sui libitum, ac pro sua voluntate subuenire indigenti; sed necesse est, vt fiat iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui dispensationem commisit.

SECVNDA CONCLVSIO.

6 Causa pia ad concedendas indulgentias, non modo prærequiritur, vt concedens honestè indulgentias concedat; sed etiam vt eas validè tribuat: atque ideò si Rom. Pontifex citra omnem piam causam indulgentiam conferat, indulgentia ipsa nullum effectum pareret. Hæc conclusio est *Henrici Gandauen. quodlib. 15. q. 14. D. Bonau. in 4. d. 20. p. 2. art. vnico, q. 6. Maior ibidem, q. 2. Caiet. de indulg. tract. 9. q. 1. & tract. 15. c. 4. q. 1 Nauar. eod. tract. not. 15. num. 7. Henriq. lib. 7. c. 14. Conynch. disp. 13 dub. 6. Molfes. p. 1. suæ sum. tract. 7. c. 26. num. 47.* & hanc conclusionem communem esse testantur *Suar. & Laym. locis cit.* Probatur conclusio, ex eo quòd Deus tantùm est Dominus thesauri Ecclesiæ; Papa verò non est Dominus, sed eiusdem dispensator, iuxta illud *1. Corinth. c. 4. Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores misteriorum Dei. Et 1. Petri c. 4. Sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.* Ergò Papa non potest ad sui libitum, & citra iustam causam thesaurum Ecclesiæ dispensare; atque indulgentias concedere: & si concedat, nihil agit, & nulla est indulgentiarum collatio. Etenim non potest validè remittere, ac dispensare iura Domini sui citra voluntatem eius rationabiliter præsumptam: & si contra voluntatem Domini sui saltem præsumptam dispensat, nihil agit. Pro hac ipsa conclusione facit *text. in extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remis.* vbi fatetur Papam non habere facultatem concedendi indulgentias, nisi ex rationabili causa. Vide *Suar. de pœnit. disp. 53. sec. 2. num. 3.*

7 Ampliatur hæc conclusio, vt ad concedendas indulgentias adeò pia, ac rationabilis causa exigatur, vt ea citra iustam, ac rationabilem causam concessa, pœnitens non liberetur ab obligatione implendi pœnitentiam sibi iniunctam à Confessario in Sacramento pœnitentiæ; sicut liberaretur, si talis indulgentia esset ex legitima causa concessa: siquidem per eiusmodi indulgentiam, sine causa concessam, non tollitur materia præcepti Confessoris, quæ est debitum satisfaciendi; atque ideò non tollitur præceptum, vt habetur per *Suar. loco citato.*

8 Sic ampliata limitatur conclusio quoad pœnitentias iniunctas, vt licèt re ipsa pœnitens ab eis non excusetur per indulgentiam citra piam, ac rationabilem causam concessam; nihilominus

ſtante bona fide ipſius pœnitentis exiſtimantis indulgentiam eſſe validam, excuſatur ab obligatione adimplendi illas, durante dicta bona fide, ac ignorantia: nam ob id, atque adeò per indulgentias ſuperfluas, & inualidas ſacramentales pœnitentiæ eneruantur, & claues Eccleſiæ contemduntur, vt in *c. cùm ex eo, infra eod. tit. noſtro, de pœnit. & remiſ.* Dixi, *Durante bona fide, ac ignorantia.* Quia ſuperueniente ſcientia, prædicta obligatione non liberatur, nam re ipſa non eſt liberatus per eiuſmodi indulgentiam, cùm nullam vim habeat.

9 Secundò limitatur eadem concluſio, vt indulgentiæ ſine cauſa conceſſæ valeant quoad alias conceſſiones, quæ cum eis impendi ſolent, vt cùm v.g. datur facultas ad eligendum Confeſſarium, qui à reſeruatis valeat abſoluere, diſpenſare in votis, &c. Siquidem hæc omnia ſeparantur, ac ſeparabilia ſunt ab effectu indulgentiæ: eo quòd pendent præcipuè ex voluntate concedentis; atque ideò vtile per inutile non vitiatur; cùm vtile ſeparari poſſit ab inutili, *vt in regula vtile*, & ibi *Dyn. & alij, de regul. iur. in 6.* quibus adde *Suar. d. diſp. 53. ſec. 2. num. 16. Sot. in 4. d. 21. q. 1. num. 2. concl. 4. & Laym. lib. 5. ſuæ ſum. tract. 7. c. 5. in fine.*

TERTIA CONCLVSIO.

10 AD validam indulgentiarum conceſſionem non modo præexigitur cauſa pia ex parte concedentis; verum etiam cauſa pia debet eſſe proportionata quantitati Indulgentiæ, itaut minoribus indulgentijs ſit ſatis minor; & maioribus maior. Hæc concluſio eſt *Alber. Mag. in 4. diſt. 22. art. 17. Sot. d. 21. q. 2. art. 2. Caiet. de indulg. tract. 9. q. 1. Henriq. lib. 7. de pœnit. c. 14. num. 3. Conynch. diſp. 13. dub. 6. concl. 2. Suar. de pœnit. diſp. 54. ſec. 3. num. 5. Laym. lib. 5. ſuæ ſum. tract. 7. c. 5. ſub num. 1. verſ. Corollarium: Bellar. lib. 1. de indulg. c. 22. Granad. in 3. p. contr. 12. tract. 3. diſp. 1. num. 5. Præpoſit. in 3. p. q. 14. de indulg. dub. 8. num. 62. Tanner. tom. 4. diſp. 6. q. 8. dub. 4. num. 85. Syluij in 3. p. q. 25. art. 2. verſ. Quæſtiunc. ſecunda, concl. 2. Ludouici à Cruz diſp. 1. c. 8. dub. 11. Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 8. c. 5 num. 113.* & aliorum. Probatur primò ex *text. in extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remiſ.* Vbi Clem. VI. agens de indulgentijs, & earum conceſſione inquit, eas concedi ex rationabilibus cauſis; at cauſa, vt ſit rationabilis, non ſolùm debet eſſe honeſta, ac pia; verùm etiam eſſe debet rationi conſentanea; cùm recta ratio effugit omne id, quod eſt improportionatum: ſiquidem *Inn. III. in cap. cùm ex eo, infra eod. tit. noſtro, de*

11 *pœnit. & remiſ.* Superfluas indulgētias, indiſcretas appellat, atque ideò irrationabiles, eaſdemq; vt pernicioſas damnat: illæ autem indulgentiæ ſuperfluæ appellantur, quæ largius conceduntur, quàm cauſa expoſtulat, licèt pia ſit, atque honeſta: ergò ad validam indulgentiarum conceſſionem non modò exigitur pia; cauſa ex parte concedentis; ſed etiam cauſa ipſa debet eſſe proportionata quantitati indulgentiæ, ità vt quanto maior eſt indulgentia, tantò maior cauſa requiratur. Secundò probatur hæc ipſa concluſio ex eo quòd indulgentiarum conceſſio eſt diſpenſatio theſauri Eccleſiæ ad redimendas fidelium animas a Purgatorij pœnis, & ab alijs in hac vita à Dei iuſtitia præfinitis, & debitis poſt remiſſam culpam; cuius theſauri non eſt Dominus Papa, nec alius Eccleſiæ Prælatus; ſed Deus dumtaxat: ergò ſicut imprudentèr, & nullitèr ageret, ſaltem quoad exceſſum, qui ad redimendum vulgarem hominem captiuum ingentem Domini ſui theſaurum effunderet, licèt redemptio ipſa pium opus eſſet; ità quoque dicendum eſſet in caſu noſtro, ſi pro minima cauſa maxima indulgentia concederetur. Denique illa cauſa, quæ neceſſaria eſt, vt conceſſio indulgentia ſit recta, iuſta, ac rationabilis, eſt etiam neceſſaria ad valorem eius; ſed vt indulgentiæ iuſtè, rectè, ac rationabilitèr concedantur, neceſſaria eſt non modo cauſa pia; ſed etiam proportionata, vt ſupra oſtendimus: ergò ad valorem indulgentiæ requiritur iuſta, rationabilis, ac proportionata cauſa.

12 Hæc concluſio re vera communior eſt, ac probabilior, vt teſtatur *Diana par. 5. reſol. moral. tract. 12. reſol. 10.* At contraria non eſt improbabilis, quæ ſe habet, ad valorem indulgentiæ ſatis eſſe piam cauſam, licèt improportionatam: imò probabilem valdè fore exiſtimo, quoniam pro ea videtur eſſe *D. Thomas in ſupplem. q. 75.* Dum ait, ad valorem indulgentiæ ſufficere quamcunque cauſam, quæ in vtilitatem Eccleſiæ, & honorem Dei vergat; dummodò ex parte dantis ſit auctoritas, ex parte recipientis charitas, & ex parte cauſæ pietas, nec de eiuſdē proportione meminit. Hanc eandem ſententiam expreſsè docent *Valent. tom. 4. diſp. 7. q. 20. pun. 4. Reginal. tom. 1. ſuæ prax. lib. 7. cap. 12. nu. 137. & Eman. Sa de indulgentia conceſſa à Papa non dubitat, vt per eundem ver. Indulgentia 1.* probabilem etiam hanc ipſam fore putant *Villalob. in ſum. tom. 1. tract. 26. difficul. 8. n. 6. Bonac. de Sacram. diſp. 7. q. 1. pun. 4. nu. 5. & Diana loc. cit.* Imò de indulgentia conceſſa à Papa meritò inquit Sa, quòd nō eſt dubitandum: tùm quia Chriſtus Dominus cum Sum. Pontifice ſuo Vicario præſumendum eſt, non agere cum illo rigore, quo vtantur Domini temporales cum ſuis miniſtris, quibus committunt eorum bonorum temporalium diſpenſationem, cùm theſaurus Eccleſiæ, cuius Chriſtus eſt Dominus ſit infinitus, ac indeficiens, ità vt nunquam exhauriri poſſit ob quamcumque liberalitatem, qua vtatur eius Vicarius erga fideles, qui ſumus ipſius Chriſti Domini membra: tum etiam, quia in indulgentia, quæ cōceditur à Papa ſemper ſolet iniungi opus aliquod pium, quod ſupplet defectum cauſæ, vt mox dicemus.

13 Cæterum retenta priori ſententia tanquam cōmuniori, ac probabiliori, limitatur tamen prædicta cōcluſio, vt proportio expoſtulata inter cauſam concedendi indulgentias, & eorum effectum non eſt opus, vt conſiſtat in aliqua certa, ac determinata quantitate, & æqualitate; ſed ſatis eſt ſi con-

si consistat in prudenti quadam morali æstimatione illius proportionis, quæ seruari debet inter medium, & finem; ità vt illa causa cẽseatur adequata indulgentia, ad quam obtinẽdam, vel procurandam hic, & nunc, pensatis omnibus circũstantijs, concessio talis indulgentiæ prudentèr existimatur medium proportionatum, & conueniens: atque ideò proportio non consistit in indiuisibili; sed se habere debet, sicut pretia rerum, quarum quædam sunt rigorosa, quædam media, & quædam infima, infra limites iusti pretij: & sicut se habet medium ad finem, qui habet latitudinem boni, melioris, & optimi, quæ cadunt sub honestam, & rationabilem electionem, vt benè declarat *Suar. de pœnit. disp.* 54. *sec.* 3. *nu.* 10. 11. & 12. & *Sot. in* 4. *disp.* 21. *q.* 1. *art.* 2.

14 Secundò limitatur ipsa conclusio, vt licet ad validam concessionem indulgentiæ requiratur non modo pia, ac iusta causa; sed etiam proportionata; nihilominus quando causa est inadequata, ac improportionata ratione excessus, vt quia excedit effectum, ac quantitatem indulgentiæ, tunc valida est concessio illius; tum quia in ea includitur proportio æqualitatis, & aliud amplius; tum etiam, quorum huiusmodi causa est pia, iusta, ac rationabilis: tum etiam, quia causa potentior interdum operatur inferiorem effectũ. Dixi, *Improportionata ratione excessus*. Quoniam causa si esset improportionata propter defectum, vt quia exceditur causa à quantitate indulgentiæ, tunc talis indulgentia non irritatur in totũ; sed erit valida quoad aliquam quantitatem, seu effectum proportionatum causæ: & id ex præsumpta voluntate concedentis, qui præsumitur con-
15 cedere quantum potest. Nec obstat si dicatur, quòd quando conceditur indulgentia sub conditione talis operis, qui pro parte tantùm implet opus, non lucratur partem indulgentiæ, quoniã respondetur, quòd eo casu voluntas concedendi indulgentiam, conditionata est, nempè sub conditione talis operis: & proprerea si conditio non adimpletur, nihil operatur: at in casu, de quo agitur conditio adimpletur, & quantum ex hoc capite totus confertur effectus: verùm ex defectu potestatis non datur totus, sed tantùm pars, ad quam se extendit potestas considerata proportionata causæ, vt rectè declarat *Laym. loc. cit.* & *alij*.

16 Tertiò limitatur eadem conclusio, vt quamuis causa concedendi indulgentias debeat esse proportionata vt supra: nihilominus defectus causæ suppletur per impositionem pij operis: quod tale potest esse, vt per illud causa inadequata quantitati indulgentiarum fiat adequata, vt colligitur ex ijs, quæ docet *Laym. d. cap.* 5. *sub nu.* 1. *vers. Corollarium*, & *cap.* 6. *num.* 4. vbi etiam inquit, quod causa pro concedendis indulgentijs maior tanto prærequiritur, quanto maior est communitas, cui conceditur: & minor causa exigitur ad concedendum indulgentiam alicui personæ particulari, vel Congregationi, quàm communitati maiori, aut toti Ecclesiæ.

An supposita causa pia, ac proportionata exigatur etiam ad concedendas indulgentias, vt imponatur opus aliquod, cui sint quærendæ.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Romanus Pontifex haud potest ad sui libitum remittere cuicunque homini omnem pœnam temporalem, remanentem post remissam actualem culpam.*

2 *Non omnes lucrantur semper plenarias indulgentias, etiam legitimè concessas, etiam si faciunt in statu gratiæ opus præscriptum.*

3 *Non est simpliciter, & absolutè necessarium, vt cõcedatur indulgentia sub conditione alicuius pij operis.*

4 *Potest indulgentia concedi per modum gratitudinis propter obsequia, Ecclesiæ exhibita. Et simul etiam concedi potest per modum medicinæ: & per modum liberalitatis, seu donationis.*

5 *Remissio pœnæ temporalis non exigit ex se actualem, aut internam dispositionem in recipiente præter statum gratiæ, & nec cognitionem, vel specialem voluntatem.*

6 *Volens consequi Iubilæum, præstando opera iniuncta si sit in gratia in momento vltimi operis, supposita iusta, pia, ac rationabilis causa ex parte concedentis, lucratur illud.*

7 *Communis concedendi vsus indulgentias sub conditione alicuius operis, ex quo sit introductus.*

1 IN hac re videtur affirmatiuè respondendum esse; aliàs posset Rom. Pontifex ad sui libitum cuicunque homini remittere omnem pœnam temporalem, quæ remanet post remissam actualem culpam, eo non cooperante, nec de indulgẽtia concessa cogitante, ac illam penitus ignorante: quod videtur absurdum. Etenim ad valorem indulgentiæ prærequiritur iusta causa, vt *praced. sec.* ostendimus: non potest autem intercedere iusta causa respectu eius, cui conceditur indulgentia, nisi per aliquod pium opus ipse concurrat ad indulgentiæ effectum, atque ideò eo cooperante, ac sciente. Secundò non desunt, qui velint ad effectum indulgentiæ plenariæ non modo exigi causam piam, & proportionatam; sed etiam opus adequatum peccatis eius, qui vult assequi talem indulgentiam. Hinc *Nauar. de indulg. not.* 15. *num.* 15. *Coninch. de Sacram. disp.* 12. *dub.* 6. *num.* 14. *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 5. *n.* 2. *Polacch. de iubil. sec.* 42. *nu.* 57. & *Zerola eod. tract. lib.* 1. *cap.* 16. *dub.* 17. Probabilitèr docent,
2 non omnes semper lucrari plenarias indulgentias, etiam legitimè concessas, qui faciunt etiam in statu gratiæ opus præscriptum; siquidem fieri potest, vt quis habeat tot pœnas exoluendas, vt illud opus præscriptum sit adeò exiguum, vt non sit adequatum ad tot pœnas remittendas; maximè si cum exigua deuotione impleatur. Pro qua re facit etiam *tex. in extrauag. antiquorum*, 1. *de pœnit.* Vbi Bonifacius VIII. cùm concesserit plenissimas in anno Iubilæi indulgentias, subdit,

vnusquisque tamen plus merebitur, & indulgentias efficacius consequetur, qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit. Si igitur præfati Doctores ad effectum indulgentiæ plenariæ exigunt adequatum opus: ergò omninò prærequirunt opus; sicut is, cui promittitur bos albus, petens bouem album verè dicitur petere bouem. Denique pro hac eadem re affertur communis vsus totius Ecclesiæ: siquidem nunquam vidimus, nec legimus Sum. Pontifices aliter indulgentias côcessisse, quàm per impositionem alicuius pij operis, nempè visitationis Ecclesiarum, susceptionis Sacramentorum, elargitionis eleemosynarum, præstationis ieiuniorum, &c. Ergò signum est indulgentias præter causam piam ad earum validam concessionem, & effectum, exigere quoque alicuius pij operis impositionem.

3 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem, quam tenet *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 4. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 17. cap. 6. nu. 4.* Et alij, dicentes non esse simpliciter, & absolutè de necessitate indulgentiæ, vt concedatur sub conditione alicuius pij operis; sed satis esse, si ex parte concedentis sit pia, iusta, rationabilis, & proportionata causa. Probatur primò, quia ex communi Theologorum placito tria tãtùm exiguntur, & satis sunt ad valorem, & fructum indulgentiæ, nempè potestas in concedente: gratia in suscipiente: & quod causa, propter quam conceditur indulgentia sit pia, ac proportionata; ergò ad valorem, & fructum indulgentiæ non exigitur, vt concedatur sub conditione alicuius pij operis. Consequentia patet tum ex eo, quòd inclusio vnius est exclusio alterius; tùm etiam quoniam illa tria possunt perfectè concurrere citra nouum aliquod opus: siquidem ad indulgẽtiam concedendam multiplex ratio sufficiens considerari potest absque interuentu pij operis ex parte illam suscipientis. Potest enim primò concedi indulgentia per modum gratitudinis

4 propter obsequia Ecclesiæ exhibita, in quibus potest esse sufficiens ratio concedendi indulgentiã citra noui operis expostulationem ab eo, cui côceditur: siquidem id non repugnat ex parte talis piæ causæ, quoniam possunt illa obsequia esse multa, & grauissima, quæ superent alia pia opera, quæ communiter expostulari solent in indulgentijs. Secundò potest concedi indulgentia per modum medicinæ: nam is, cui conceditur ea indiget, vt in spem erigatur, vel vt feruentius excitetur ad Deo seruiendum, iuxtà illud *Apost. 2. Corinth. 2. Condonandum esse alicui, nè fortè abundantiori tristitia absorbeatur.* Etenim in huiusmodi indulgentia potest etiam interuenire sufficiens ratio eam concedendi citra noui operis impositionem. Tertiò potest concedi indulgentia per modum liberalitatis, seu donationis ex rationabili causa factæ, vt solent Principes in die coronarionis suæ thesauros effundere, aut debita remittere, & carceribus mancipatos liberare: ergò eodem modo posset Papa in die coronationis suæ, aut in solemnitate Natiuitatis Domini, aut in alia simili indulgentiam aliquam liberalitèr concedere citra alicuius operis iniunctionem. Vndè ob id Sum. Pontifex feria 5. in Cœna Domini solet sua benedictione concedere indulgentiam plenariam absque alio opere imposito. Sicut etiam & Episcopi benedicendo concedunt 40. annos indulgentiæ ijs, qui præsentes sunt.

Restat modo, vt ad contraria respondeamus.

5 AD primum respondetur concedendo sequelam, nec ex eius concessione sequitur aliquod absurdum: siquidem remissio pœnæ temporalis non exigit ex se actualem, aut internam dispositionem in recipiente præter statum gratiæ: imò nec cognitionem, vel specialem voluntatem: etenim sacrificium Missæ oblatum pro alio remittit illi temporalem pœnam, si obicem peccati mortalis non inueniat citra aliam dispositionem actualem ex parte illius. Hoc idem accidit in applicatione suffragiorum vnius fidelis pro alio: quoniam etiam illo non cogitante, aut volente satisfactio vnius pro altero oblata operatur in eo remissionem temporalis pœnæ. Nec id est absurdum, cùm satis sit, si iusta causa, ac proportionata concurrat ex parte concedentis indulgentiam.

Ad secundum dicimus quòd in contrarium est vera, & communior sententia, quàm docent *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 8. num. 3. Nugn. in addit. ad 3. p. q. 24. art. 3. dub. 6. Boss. in suo tract. de iubil. sec. 4. c. 21. §. 1. num. 38. Faust. eod. tract. lib. 1. q. 66. Filliuc. tom. 1. qq moral. tract. 8. c. 6. num. 164. Benzon. de iubil. lib. 5. c. 15. dub. 1. Diana par. 5. Resol. moral. resol. 18.* Et alij, dicentes quòd volens consequi Iubilæum, præstando opera iniuncta, si sit in gratia, in momento vltimi operis, supposita iusta, rationabili, pia, ac proportionata causa ex parte concedentis, lucratur illud, atque ideò plenissimam indulgentiam: nam conditio expostulata sufficienter adimpletur, ac omnia alia ad effectum indulgentiæ concurrunt: & si per Iubilæum expostuletur eleemosyna, v. g. parem indulgentiam consequitur, qui dat centum, quàm qui vnum aureum; maximè si ille aureus sit eleemosyna proportionata, & iuxta facultates eius, per ea, quæ infra, Deo duce, dicemus in propria quæstione: siquidem indulgentia operatur, non ex opere operantis; sed ex opere operato; nempè ex meritis Christi, & Sanctorum eius, atque ideò maior, vel minor deuotio quoad remissionem promissam in iubilæo nihil addit, vel minuit: aliàs non esset vera regula illa; quod indulgentia tantùm valet, quantum sonat. Nec extrauag. illa antiquorum, facit contra nos; quoniam loquitur de eo, qui plures Basilicas visitat, quàm Iubilæum expostulat, vt patet ex illis verbis, *Qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit.* Sed non ob id sequitur, quòd aliàs promissam remissionem non lucrabitur plenissimè, qui sufficienter deuotè toties Basilicas visitet, quoties Iubilæum expostulat.

7 Ad tertium dicitur, quòd communis vsus concedendi indulgentiam sub conditione alicuius operis

operis est introductus ex eo; quòd talis modus est magis securus: nam aliquando; supplet defectum causæ, vt diximus *sec. praeced. concl. 3. lim. 3.* Imò quando conceditur indulgentia ad obtinendum à Deo aliquod beneficium, semper præexigitur pium opus, nempè oratio, ieiunium, & alia eiusmodi pia opera, quibus Deus excitatur ad beneficium illud concedendum. Cæterum per se loquendo, operis iniunctio non est necessaria ad assequendas indulgentias.

An opus ad indulgentiam postulatum debeat esse honestum in indiuiduo.
SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Opus dupliciter dici potest bonum, vel malum, ex sui scilicet natura, & in indiuiduo.*

2 *Opus, ad indulgentiam expostulatum non modo debet esse ex sui natura bonum, verum etiam honestum in indiuiduo; Debet quoque proportionatum fini illius spirituali, ac pio.*

3 *Opus ex suo genere bonum, simpliciter postulatum ad consequendam indulgentiam satis est si adimpleatur etiam cum circumstantia mala, ab intrinseco addita.*

4 *Praeceptum impletur per opus, ex suo genere bonum, etiam si male fiat.*

5 *Opus, ex sui natura bonum, malum verò ab extrinseco, & ex circumstantia in indiuiduo, satis est ad lucrandam non solum partem, sed etiam totam indulgentiam.*

6 *Si quis in adimplendo opus iniunctum, lethalem contraxerit culpam, & talis culpæ pœnitentiam egerit, lucrabitur indulgentiam.*

7 *Si ex vi concessionis ad assequendam indulgentiam postuletur non modo opus ex sui natura bonum, sed etiam moraliter bonum in indiuiduo, tenetur qui vult assequi indulgentiam, opus adimplere, quoad vtramque bonitatem.*

8 *Qui vult indulgentiam quaerere debet cum naturali bonitate operis coniungere intentionem lucrandi indulgentiam.*

9 *Opus expostulatum an, & quando sufficit, vt sit bonum secundum suam substantiam, licet malè fiat: Et an, & quando requiratur, vt non modo bonum sit secundum suam substantiam, sed etiã secundum moralem bonitatem, ex omnibus circumstantijs pendentem.*

10 *Finis concedentis indulgentias praecisè sumptus, si sufficiens est, vt proximè moueat dispensatorem Thesauri, prudenter operantem; licet positiua non exigat circumstantias vtriusque bonitatis, illas tamen non excludit.*

11 *Opus ex suo genere bonum, & ex aliqua circumstantia peccaminosum ad consequendam indulgentiam expostulatum, placet Deo, & quare.*

12 *Intentio, vt dicatur bona satis est, vt habeatur adimplendi opus.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd aliquod opus potest dici bonum, aut malum dupliciter; ex sui natura scilicet: & in indiuiduo. Bonum opus ex sui natura, est actus virtutis, vt actus iustitiæ, fortitudinis, &c. Sicut è contra opus malum ex sui natura, dicitur quod malitiam habet intrinsecam naturali iuri cõtrariam, vt furtum, adulterium, & reliqua, quæ prohibentur in Decalogo. Bonum verò, aut malum in indiuiduo est, quod ex sui natura est indifferens, vel bonum; verum ab extrinseco aliquid superadditur, secundum quod dicitur bonum, vel malum. Vt comedere v.g. est actus indifferens; sed si ordinatur ad conseruationem indiuidui, vt possimus Domino inseruire, talis actus erit bonus: si verò ordinatur ad ingluuiam, crapulam, aut luxuriam, erit malus, non ex sui natura; sed ex intentione operantis, sic etiam actus temperantiæ est intrinsecè bonus, cum sit actus virtutis; si tamen fiat ob inanem gloriam, actus ille est malus. Dum igitur quærimus, an opus ad indulgentiam postulatum debeat esse honestum, non loquimur de intrinseca sui honestate, quam habet à natura: clarum est enim, quod opus si sit intrinsecè, & ex sui natura malum, nihil prodest ad effectum indulgentiæ; sed loquimur de opere, quod ex sui natura est bonum, vt actus temperantiæ, vel actus indifferens, vt comedere, quod potest ex aliqua extrinseca circumstantia esse malum in Petro, Francisco, aut in alio indiuiduo, an tale opus ad indulgentiam postulatum debeat esse honestum; nempè quòd nulla ei ab extrinseco superaddatur circumstantia mala?

2 In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Adriani in 4. q. de indulg. concl. 4. Nauar. in suo Comment. de indulg. not. 10. num. 6. Rodriq. q. 99. art. & Conynch. disp. 12. dub. 8. & Syluius in 3. p. D. Thom. q. 17. art. 1. quaestiun. 1. concl. 2.* Dicentium, opus ad indulgentiam postulatum omninò debere esse, non modo ex sui natura bonum; verùm etiam honestum in indiuiduo. Probatur primò ex eo, quòd concedens indulgentiam non potest exigere opus pietati contrarium: ergò concedens indulgentiam debet omninò expostulare opus honestum in indiuiduo. Antecedens patet, quia indulgentia Thesauri Ecclesiæ non potest aliter concedi quàm ad ædificationem, non autem ad destructionem. Consequentia probatur, quia omne opus inhonestum in indiuiduo cum sit peccaminosum, est pietati contrarium. Secundò opus; quod expostulatur ad assequendam indulgentiam, debet esse proportionatũ fini illius spirituali, ac pio: at opus, quod non est honestum in indiuiduo non est tale; ergò non est satis ad indulgentiam assequendam. Maior patet. Probatur minor; quoniam opus illud cùm sit peccaminosum, nullo modo placet Deo, à quo maximè expectanda est vtilitas talis operis in ordine ad finem indulgentiæ, quæ specialiter inuenitur in subsidio eleemosynæ ratione rei donatæ, quæ valdè materialis, seù temporalis est, & per se solam non est proportionata, nec satis est, vt propter illam indulgentia concedatur: aliàs spiritua-

ritualis gratia pro temporali subsidio principaliter concederetur, quod simonia esset. Denique ad consequendã indulgentiam exigitur intentio ex parte recipientis adimplendi tale opus ad indulgentiam ipsam lucrandam; quæ intentio bona est; ergò necessè est, vt opus sit bonum, non tantùm intrinsecè, & ex sui natura; verùm etiam ex intentione operãtis, & sic in indiuiduo. Vndè dicunt aliqui, quod opus adeò debet esse honestum in indiuiduo, vt si quis in eo adimplendo peccet venialiter, non cõsequatur indulgentiam.

His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse veriorem, quam docent *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 6. num. 3. Henriq. lib. 1. c. 9. num. 5. Præposit. in 3. p. D. Thom. q. 14. de indulg. dub. Fillıuc. tom. 1. qq. moral. tract. 8. c. 6. num. 158. & 159. Ludouic. à Cruz. in Bull. Cruciata, disp. 1. c. 8. dub. 3. num. 5. Laym lib. 5. sua sum. tract. 7. c. 6. num. 4. & Diana p. 5. Resol. moral. resol. 5.* Dicentes, opus ex suo genere bonum

3 simpliciter postulatum ad indulgentiam consequendam, satis esse si adimpleatur etiam cum aliqua circũstantia mala ab extrinseco adiuncta; atque ideò si postuletur simpliciter eleemosyna, is cui quærenda est indulgentia, licèt in ipsa eleemosyna inanis gloriæ culpam immiscuerit, indulgentiam tamen lucrabitur. Probatur quoniam, vt diximus supra *sec. 2. illat. 5.* cum in forma indulgentiæ duo regulariter concurrant, nempè impositio alicuius oneris, & concessio alicuius remissionis, licèt indulgentia respectu concessionis remissionis sit res fauorabilis, atque ideò veniat amplè interpetranda; nihilominus respectu impositionis oneris, seù operis, cum onus sit res odiosa debet strictè interpetrari, & propterea quoad oneris impositionem, verba indulgentiæ tantum ligant, quantum sonant, vt patet ex communi Theologorum sententia: sed in casu, de quo agitur, verba indulgentiæ nihil aliud sonant ad eam lucrandam, nisi opus ex suo genere bonum: ergò illud tantum exigunt, licèt ex aliqua circumstantia ab extrinseco addita, sit

4 malum. Secundò, Præceptum impletur per opus ex suo genere bonum, etiam si malè fiat, secundum sententiam *Sanch. lib. 1. sua sum. c. 14. n. 1.* Et aliorum, dicentium præceptum Missæ, ieiunij, &c. Adimpleri, etiam si in actu adimpletionis culpa contrahatur: ergò idem dicendum est de opere expostulato ad assequẽdam indulgentiam, vt satis sit, quòd sit bonum ex suo genere; licèt ex aliqua circumstantia malè fiat. Denique indulgentiæ possunt concedi citra alicuius operis expostulationem, vt supra ostendimus, *sec. 9.* ergò indulgentiæ concedi possunt sub conditione pij, seù boni operis ex suo genere; licèt in indiuiduo non fiat secundum honestatem, seù bonitatem moralem: eò magis quia eiusmodi opus cùm sit intrinsecè bonum, secundum bonitatem intrinsecam, quam habet, placet Deo, ac solet ab illo præmium aliquod impetrare, vt de virtutibus Gentilium inquit *D. August. lib. 5. de Ciuit. Dei, c. 12. & 15.* Quod multo magis vendicat sibi locum in operibus aliquo modo ex fide factis, & quodammodo nomine Ecclesiæ, quatenus fiunt iuxta intentionem Sum. Pontificis concedentis indulgentias, & conducentibus ad finem spiritualem.

5 Ampliatur hæc conclusio primò, vt vera sit ad consequendam non solùm partem indulgentiæ; verùm etiam totam indulgentiam: siquidem opus intrinsecè, & ex sui natura bonum, malum verò ab extrinseco, & ex circumstantia in indiuiduo, satis non esset ad comparandam totam indulgentiam, sed tantùm partem, vt putat *Nau.* loco supra relato, tunc sequeretur, quòd non adimplens totum opus postulatum, sed solam partem, partem indulgentiæ comparet: quod est falsum, & contra eundem *Nauar.* vt suo loco infra dicemus in propria quæstione. Etenim illa pars operis, quæ malè fit ob circumstantiam malam, non plus confert ad indulgentiam, quàm si non fieret: ergò propter implementum partis operis, lucraretur pars indulgentiæ: ne igitur sequatur eiusmodi inconueniens, dicendum est, opus ex suo genere bonum, quamuis sit ex circumstantia malum in indiuiduo, satis esse ad consequendam totam indulgentiam.

6 Secundò ampliatur, vt prædicta conclusio locum sibi vendicet, etiam si in adimplendo illud opus, is cui quærenda est indulgentia lethalem culpam contraxerit: nam si talis culpæ debitam pœnitentiam egerit, adhuc opus prædictum intrinsecè bonum, secundùm bonitatem intrinsecam, quam habet, satis est ad indulgentiam assequendam, vt si opus expostulatum sit eleemosyna, & is, qui lucrari vult indulgentiam, eleemosynam dederit animo lucrandi indulgẽtiam, & implendi opus expostulatum; verùm eleemosynam illam tribuerit puellę pauperi animo alliciendi eam ad peccandum. Etenim opus illud licèt ex circumstantia sit peccaminosum lethalitèr; nihilominus quia est intrinsecè bonum, secundùm bonitatem, quam habet, placet Deo, & dirigitur ad finem indulgentiæ, qui spiritualis est, ac pius: & propterea, remoto obice lethalis culpæ per pœnitentiam, vt supra satis est ad lucrandam indulgentiam. Ità contra *Fabr. de pœnit. dist. 19. q. vnica, disp. 38. cap. 7. num. 214.* docent *Laym. loc. cit. & alij.*

7 Sic ampliata limitatur primò eadem conclusio, vt vera sit, vbi simplicitèr expostulatur opus aliquod bonum ex suo genere ad indulgentiam assequendam: secus autem si ex vi concessionis, nõ modò expostulatur opus ex sui natura bonum; sed etiam moralitèr bonum in indiuiduo ad effectum consequendi indulgentiam: nam tunc is, cui quærenda est indulgentia, tenetur opus eiusmodi quoad vtramq; bonitatem adimplere. Etenim concedens indulgentiam potest ad eam assequendam expostulare opus non solùm intrinsecè bonum, sed etiam bonum in indiuiduo. Vndè cum concessio illa esset conditionalis, ità demùm indulgentia suum produceret effectum, cùm impletur conditio, Ità *Suar. & Laym. locis citatis.*

8 Se-

8 Secundò limitatur, vt ad lucrandam indulgentiam, quamuis sufficiat opus ex suo genere bonum,& si ex circumstantia,& ab extrinseco,ac in indiuiduo sit malum;nihilominus is,cui quærenda est indulgentia, debet cum naturali bonitate operis cõiungere intentionem lucrandi indulgentiam, & operandi ad complendam Rom. Pontificis voluntatem, nam licèt non oporteat, vt tale opus sit in se, ac formalitèr supernaturale, nec in eo ratio meriti,aut satisfactio de cõdigno necessaria est; tamen requiritur aliqua congruitas,quæ fundetur saltem in bonitate operis,& in intentione operantis, vt supra, in qua possit aliqualis interpetratio apud Deum fundari,vt rectè explicat *Suar.d.disp.52.sec.6.nu.6.*

9 Tertiò limitatur ipsa conclusio, vt locum sibi vendicet in concessione indulgentiarum, quæ conceduntur sub conditione operis, supplentis iustitiam causæ finalis, propter quam fuit concessa indulgentia, & conducentis ad finem principalitèr intentum, etiam si fiat secundùm substantiam dumtaxat: tunc enim satis est, si opus expostulatum sit bonum secundùm substantiam, licèt malè fiat. Vt si ad committendum bellum contra Christiani, aut Catholici nominis inimicos expostuletur aliqua retributio in persona, vel in bonis: secus autem si opus postulatum non conducat ad finem principalitèr intentum, nisi fiat non solùm secundùm substantiam;sed etiam secundùm moralem bonitatem ex omnibus circumstantijs pendentem. Vt si ad placādam iram Dei expostuletur opus ieiunij,tunc non assequetur indulgentiam, qui ieiunans voluntariè vino ebrius efficiatur: aut si præcipiatur visitatio Ecclesiæ, quis Ecclesiam visitet citra deuotionem aliquam per eam deambulando: sed opus est saltem, vt sua præsentiâ communem Populi deprecationem approbet, & cohonestet,vt habetur ex *Laym. lib.5. suæ sum.tract.7.cap.6.nu.4. Nugno in 3.par.q.27.art.3.lib.5.* & ex *alijs.*

Restat modò,vt contraria soluantur.

10 AD primum respondetur negando cõsequentiam,quando finis concedentis indulgentiam, præcisè sumptus, est sufficiens, vt proximè moueat dispensatorem thesauri prudenter operantem,vt sumus in casu nostro; quia licèt positiuè non exigat omnes illas circumstantias; illas tamen non excludit; quin potius ad illas tacitè inuitat. Potest tamen eas non exigere necessariò, ne nimis difficilem reddat indulgentiæ consecutionem.

11 Ad secundum negatur minor:& ad probationem dicitur, quòd illud opus ex genere bonum, & ex aliqua circumstantia peccaminosum,placet Deo, quoniam ab eo excipitur vtilitas talis operis in ordine ad finem indulgentiæ, qui spiritualis est.

12 Ad vltimum negatur consequentia: nam satis est,vt intentio habeatur adimplendi opus,vt dicatur bona; cum impletio talis operis secundùm substantiā placet Deo,vt supra ostendimus:quòd autem tale opus malè fiat ex aliqua circumstantia,id non attenditur.

An opus ad indulgentiam expostulatum debeat esse externum;vel sufficiat,si sit internum.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Opus quod ad indulgentiam expostulatur, debet esse externum, nec satis est internum.*

2 *Potest Sum. Pontifex ad obtinendam indulgentiam expostulare opus merè internum, qualis est contritio,&c. Et hic modus auget piam causam.*

3 *Modus concedendi indulgentiam sub conditione operis interni, non excedit Ecclesiæ Iurisdictionem.*

4 *Opera externa ad obtinendam indulgentiam valdè congruenda sunt.*

1 IN hac difficultate videtur prima facie dicendum,opus, quod ad indulgentiam assequendam postulatur debere esse externum, nec satis est si sit internum. Probatur, quoniam indulgentiarum concessio est actus externæ iurisdictionis Ecclesiæ,vt sæpè diximus:ergò opus,quod postulatur ad indulgentiam assequendam debet esse externum, nec sufficit internum, consequentia probatur; quia Ecclesia iurisdictionem habet super actus externos tantùm, non autem internos. Hinc censura, cùm sit actus iurisdictionis externæ,exigitur, vt actus, pro quibus censuræ feruntur,sunt externi,cùm Ecclesia non iudicet de internis,vt latè ostendimus *in nostris Commentarijs in Bull.Cœna,lib.1.cap.1.q.2.n.4.* Secundò, indulgentiæ conceduntur, vel ad publicam Ecclesiæ vtilitatem,vel ad gloriam,& laudem Dei, eiusdemq; Sanctorum: & vtrumq; fit in Ecclesia per actus exteriores,quales sunt eleemosynæ,ieiunia, Ecclesiarum visitatio,& his similia:ergò,&c Denique per indulgentiam commutatur quodammodo sacramentalis pœnitentia in tale opus:ergò sicut sacramentales actiones debent esse sensibiles, ac externæ; ita quoque opus, quod expostulatur ad indulgentiam assequendam, debet esse sensibile,& externum.In hanc sententiam videtur inclinare saltem de congruentia, *D.Bonauen.in 4.d.20.q.4.* Et pro eadem opinione potest afferri *Rodriq.in Bull.Cruciatæ,§.7.nu.1.* Vbi ait, quòd oratio facienda in Ecclesijs, vel Altaribus pro lucranda indulgentia dictæ Bullæ, non est satis si sit mentalis.sed debet esse vocalis: & idem docet *Ludouic.de la Cruz. in Bull.Cruciata disp.1. cap.8.dub.13.nu.6.* Moti ex eo, quòd opus expostulatum ab indulgentia prærequiritur in satisfactionem pœnæ: at opera satisfactoria debent esse externa: nam ob id si Confessarius imponat pœnitenti orationes aliquas in pœnitentiam, & satisfactionem,non sufficit,si orationes illæ fiant mentalitèr tantùm, sed debent fieri vocalitèr, ac voce proferri:sicut Ecclesia quando præcipit Diuinum officium,vel Missam;non est satis si Diuinum officium,& Missa mente celebrentur.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto esse veriorem, quam docet *Suar.de pœnit.disp.52 sec.2.nu.6.* Dicens,posse Rom. Pontifi-

tificem ad obtinendam indulgentiam expostulare opus merum internum, qualis est contritio, oratio mentalis, &c. Probatur hæc conclusio ex ijs, quæ supra ostendimus *sec.9.* Dum ostendimus, posse Rom. Pontificem dare indulgentiam citra omnem operis postulationem: ergò tantò fortius potest eam concedere expostulato opere purè interno: siquidem tunc possunt concurrere, etiam omnia alia necessaria ad indulgentiam, & nihil additur, quod illi repugnet. Confirmatur, quoniam eiusmodi modus concedendi indulgentiã sub conditione operis purè interni auget piam causam; atque ideò potest supplere defectum illius, & cedere in magnam fidelium vtilitatem, vt excitentur scilicèt ad actus internos contritionis, ac deuotionis, quibus etiam Deus valdè glorificatur. Denique probatur hæc ipsa sententia ex communi vsu Ecclesiæ, quæ consueuit indulgentias concedere non solùm sub conditione operis externi; sed etiam interni: siquidem concedi solent indulgentiæ facientibus examen cõscientiæ, orationem mentalem: & in articulo mortis corde inuocantibus Sanctissimum nomen Iesus, si ore non valeant.

Restat, vt contraria diluamus.

3 AD primum respondetur negando consequẽtiam, & ad probationem dicimus, quòd modus concedendi indulgentiam sub conditione operis interni, non excedit Ecclesiæ iurisdictionem: quoniam Ecclesia non iudicat de tali actu, nec propriè exercet iurisdictionem in illũ; sed eum expostulat, vt conditionem dumtaxat necessariam ad talem effectum consequendum, quæ conditio potest esse verè interna: nam non est necesse, vt de illa constet apud Ecclesiam; sed apud Deum.

4 Ad reliqua dicimus ex eis nihil aliud colligi, nisi opera externa esse valdè congruentia, iuxtà sententiam *D. Bonauen. supra relatam*, & ad opinionem *Rodriq. & Ludonici della Cruz* respondetur, quod contraria est probabilior, quam docet *Egid. Trullench. in Bull. Cruciata lib. 1. §. 6. dub. 2. nu. 7.* qui ad argumenta *Rodriq.* sufficienter respondet, & eum sequitur *Diana par. 5. Resol. moral. tract. 12. resol. 44.*

An opus expostulatum ad obtinendam indulgentiam debeat adimpleri cum intentione lucrandi illam.

SEC. XII.

SVMMARIVM.

1 *Qui contritus visitauerit Ecclesiam, ignorans, ibi adesse indulgentiam, an lucretur illam: Et adducitur opinio negatiua, & nu. seq.*

2 *Ad indulgentiam assequendam non requiritur necessariò, vt opus expostulatum adimpleatur cũ intentione lucrandi illam.*

Et quænam intentio requiratur ad lucrandam indulgentiam ex parte suscipientis.

3 *Indulgentiam plenariam, concessam ab Adriano VI. fidelibus, in gratia existentibus, qui ad tria Campanæ signa post solis occasum recitant Aue Maria cum vers. Angelus Domini, &c. Etiam lucrantur adimplentes opera ipsa in gratia, quãuis ignorantes talem indulgentiam: Quod idem de horis Canonicis dicendum est.*

2 EXemplum dari potest de eo, qui contritus visitauit Ecclesiam, cui concessa erat indulgentia plenaria, aut partialis sub onere tantùm visitationis, & contritionis: verùm tempore visitationis ignorabat, dictam Ecclesiam habere talem indulgentiam sub tali onere. Quæritur igitur, an is indulgentiam ipsam fuerit consecutus.

In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Cord. de indulg. q. 25. Veg. in sua sum. tom. 2. cap. 7. casu 2. Alph. de Leone, de iubil. par. 2. nu. 135.* Et aliorum negantium eo casu lucrari indulgentiam, & id probant ex eo, quòd non videtur talis esse Rom. Pontificis intentio.

His non obstantibus opposita sententia nobis videtur verior, quam docent *Ioan. de Sal. de legib. disp. 17. cap. 5. in princ. Sanctarell. de Iubil. cap. 15. nu. 4. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 7. cap. 6. nu. 5. Diana par. 4. Resol. moral. tract. 4. resol. 24. & p. 5. tract. 12. resol. 6 Portell. in addit. ad dubia regular. ver. Indulgentia, num. 7. & Villalob. in sum. tom. 1. tract. 26. difficult. 13. nu. 9.* Dicentes ad indulgen-
2 tiam assequendam nõ requiri necessariò, vt opus expostulatum adimpleatur cum intentione lucrandi indulgentiam; sed satis esse, si quis illud præstet ignorans eam, vel eiusdem oblitus. Probatur hæc conclusio ex eo, quod iustus alteri homini iusto etiam ignorãti satisfactionem applicare potest, vt supra ostendimus *sec. 1. vers. Dixi actus clauium, vt indulgentia. Et vers. Imò membrum viuum*: Ergò, & Pastor Ecclesiæ potest satisfactiones Christi, & Sanctorum, atque adeò Thesaurum Ecclesiæ applicare per indulgentiã homini ignoranti; maximè si fuerit v.g. mox moriturus, & à sensibus ferè remotus. Si igitur Sum. Pontifex hanc potestatẽ habet: ergò præsumẽdũ est, volũtatẽ Rom. Pontificis indulgentiã concedẽtis esse, vt quæratur non solũ actualitèr volẽti, sed etiam ignoranti, & oblito: siquidem indulgentia cùm sit res fauorabilis, voluntas concedentis latè est interpetranda, vt supra ostendimus, *sec. 2.* eò magis, quia hoc casu saluatur proprietas verborum concedentis: nam visitatio Ecclesiæ, & contritio exhibentur, quæ ad lucrandam indulgentiam expostulantur. Vndè non videtur militare doctrina *Trullench. in Bull. Cruciatæ, lib. 1. §. 6. dub. 2. num. 5. Rodriq. in eandem Bull. §. 8. num. 9.* Et aliorum existimantium ad lucrandam indulgentiam requiri actualem, aut virtualem intentionem ex parte suscipientis eam; sed satis est habitualis, ita vt tempore impletionis operum ita sit dispositus, vt si sciuisset in tali Ecclesia esse talem indulgentiam, æquè saltem deuotè ipsa opera impleuisset ad assequendam illam. Cùm natura indulgentiæ hanc actualem intentionem non expostulat, vt patet ex ijs, quæ supra diximus. Et hanc eandem opi-

opinionem testatur *Portell. loco citato*, se audiuisse ex ore proprio Ludouici Molinæ viri doctissimi Societatis Iesu.

3 Ex dictis infertur, quod innumeri ferè sunt, qui ignorant indulgentiam plenariam cõcessam ab Adriano VI. fidelibus in gratia existentibus, qui ad tria signa Campanæ post Solis occasum, recitent, *Aue Maria: cum vers. Angelus Domini, &c. Ecce Ancilla Domini, &c. Verbum caro factum est, &c.* Cuius meminit *Diana d. resol.* 24. Et tamen, supposita vera concessione talis indulgentiæ, adimplentes opera ipsa in gratia, eam lucrantur. Idem dicendum de recitantibus horas canonicas ignorãtibus indulgentias concessas ijs, qui illas recitant; nam si in gratia sint dum recitant, eas assequuntur, vt habetur ex *Portell. loco citato*, quem refert, & sequitur *Diana d. resol.* 24.

An opus iniunctum ad acquirendam indulgentiam scitam ab eo, cui quærenda est, faciendum sit intentione principali, vel æquè principali ad illam assequendam. SEC. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Qui tempore anni Iubilæi principaliter se Romam confert ad beneficium aliquod obtinendum, & minus principaliter ad consequendum Iubilæum, si opera expostulata impleat, an lucretur illud.*

2 *Haud requiritur ex vi indulgentiæ, vt opera pia expostulata, principaliter efficiantur ad eam assequendam, sed satis est finis, minus, vel saltem æquè principalis.*

1 EXemplum dari potest de eo, qui tempore anni Iubilæi principaliter se Romam confert ad obtinendum beneficium aliquod: & minus principaliter ad assequendum Iubilæum: quæritur, an is implens opera expostulata lucretur illud? In hac difficultate partem negatiuam docent *Cord. de indulg. q.* 25. *Rodriq. in Bulla Cruciata, §.8. num.9. Vega in sum. tom.1. c.7. casu* 2. Et alij moti ex præsumpta voluntate concedentis.

In contrarium tamen est opinio *Iacobi Granadi in 3. p. de Sacram. controuer. 12. tract 5. disp.4. num.10. Diana p.5. Resol. moral. tract. 12. resol. 7.* Et aliorum, dicentium non requiri, vt

2 opera pia ex vi indulgentiæ expostulata efficiantur principaliter ad eam assequendam; sed satis est finis minus principalis, vel saltem æquè principalis. Etenim, vt opus requisitum sit pium, sufficit, vt quis habeat intentionem lucrandi indulgentiam, dum cogitat de illa, atque ideò non habeat intentionem contrariam, iuxta ea, quæ supra adnotauimus in *præced. sec.* Confirmatur, quoniam indulgentia est fauorabilis; & propterea amplianda: & operis impositio restringenda cum sit odiosa: at in concessione indulgentiarum, nos supponimus non dici, vt opera iniuncta fiant principaliter, vel æquè principaliter ad lucrandam indulgentiam: ergò satis est vt quis intentionem habeat lucrandi indulgentiam quamuis sit minus principalis: & faciat opus ob alium finem principaliter, quo non existente, opus illud non efficeret.

An qui per aliquam impotentiam physicam, vel moralem non potest confessionem facere à Iubilæo præscriptam, sed contritus alia opera adimpleat, assequatur illud. SEC. XIV.

SVMMARIVM.

1 *Qui solum contritus alia opera à Iubilæo præscripta adimplet, quia physicè, vel moraliter non potest confessionem facere, assequitur illud, & quare.*

2 *In contrarium est verior sententia, & qua ratione.*

3 *Vtraque sententia optima distinctione conciliatur.*

1 PArtem affirmatiuam docent *Henriq. lib. 7. c.10. §. 6. in addit. litt. N. & c.12. §. 12. in addit. litt. H. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 7. c. 6. num. 7. vers. Dico tertiò in fine, Reginald. tom. 1. sua prax. lib. 7. c. vlt. q. 2. num. 171. & 185. Zerola de iubil. lib. 1. c. 15. dub. 13. & 60. Zernarol. in direct. Theol. p. 1. de pænit. c. 21. q. 20. Vega in sum. p. 2. c. 7. casu* 31. Et alij, moti ex eo, quòd ex vi Iubilæi confessio non præcipitur, tanquam actus propter quem conceditur Iubilæum, sed vt securior dispositio ad indulgentiam lucrandam: & dum confessio sacramentalis est impossibilis; est præsumendum piam mentem Rom. Pontificis esse, vt in tali euentu sit satis contritio, & hanc sententiam tenet etiam *Diana*, & probabilem putat *p. 3. Resol. moral. tract. 4. resol.* 150.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam puto veriorem esse *Suar. de pænit. disp. 52. sec. 3. num. 6. Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 8. c. 6. num. 146. Lanor. de iubil. p. 2. c. 14. num. 80. Alph. de Leone eod. tract. p. 1. num. 69. & p. 2. num. 168. Franc. Leo in Thes. fori Eccles. p. 1. c. 7. num. 26. Homob. in exam. Eccles. p. 2. tract. 8. c. 7. q. 22. Barthol. a S. Fausto de iubil. lib. 4. q. 41.* & nouissimè *Diana p. 5. resol. tract. 12. resol. 29. in fine*. Fundantur in eo, quòd in Iubilæo præcipitur vt conditio ipsa confessio necessariò requisita ad assequendum Iubilæum: nec recurrendum est ad præsumptam mentem Sum. Pontificis cùm simus in claris. Et eo magis, quoniam inquit *Diana*, quòd hic non est casus, vt quis habens peccatum mortale valeat communicare absque præuia confessione; nisi scandali periculum immineat, vt latè de hac re infra dicemus, *§. seq. disp. 2 sec. 6. concl. 7.* Hæ sunt opiniones in hac re extantes, restat modò, vt quid nobis dicendum sit videamus.

3 In hac re est inspiciendum, quòd aut in Bulla Iubilæi expostulatur confessio tantùm, non

autem communio: aut expostulantur simul confessio, & communio. His igitur sic stantibus, conciliari possunt supradictæ opiniones, vt prior sit vera quando præcipitur confessio dumtaxat: & id propter rationem pro ea allatam. Posterior verò locum sibi vendicat, vbi simul fuerint præceptæ confessio, & communio; quoniam tunc præsumuntur requisitæ, vt conditio ad assequendum Iubilæum, iuxta rationem *Dianæ*, propter quam meritò *Diana* se retractauit: siquidem iste non est casus, vt quis habens peccatum mortale valeat communicare, non præuia confessione: nec talis præsumitur intentio Rom. Pontificis, Iubilæum sub hac forma concedentis. Vndè si præcipiatur tantùm confessio, & non communio, satis est si contritus alia opera expostulata adimpleat, si confiteri non valeat; non tamen poterit communicare per ea, quæ infra dicemus. Quòd si vi Bullæ præcipiatur simul confessio, & communio, si quis non possit confiteri, non est satis si communicet, & alia opera contritus adimpleat, ad assequendum Iubilæum.

An si ad indulgentiam assequendam postuletur communio, & expresè non postuletur confessio, confessio ipsa prærequiratur.
SEC. XV.

SVMMARIVM.

1 *In homine, conscientiam habente peccati mortalis, necessariò prærequiritur confessio, si ad consequendam indulgentiam præcipiatur tantum communio.*

2 *Si in forma concessionis indulgentiæ fiat tantum mentio communionis, & nulla sacramentalis confessionis, potest eam assequi quicunque dignè accedit ad Sacram Communionem, licèt confessionem non præmittat.*

3 *Qui conscientiam habet peccati mortalis, & verè contritus accedat ad sacram communionem, lucrabitur hanc indulgentiam, & in quibus casibus.*

4 *Qui faceret confessionem inualidam, præcisa noua culpa, nempè per inaduertentiam, & bona fide saltem cum attritione ad sacram accederet communionem, per quam iustificetur, lucrabitur indulgentiam.*

Quid dicendum si culpa sua faceret confessionem inualidam.

5 *Tunc quis cum sola communione minimè lucratur indulgentiam, cum haberi potest copia Confessarij, & non confitetur, secus si desijt, vel ex inaduertentia, bona fide, compulsus sit Sacerdos celebrare confessione non præmissa.*

1 IN hac difficultate videtur dicendum, in homine habente conscientiam peccati mortalis necessariò prærequiri confessionem, licèt non exprimatur, si ad indulgentiam consequendam præcipiatur communio. Probatur; quoniam de iure Diuino præexigitur sacramentalis confessio ad Eucharistiam dignè sumendam ab homine habente conscientiam peccati mortalis: ergò cùm simpliciter præcipitur communio, censetur etiam præcepta prærequisita confessio in homine habente conscientiam peccati mortalis. Antecedens patet ex *Concil. Trid. sess.* 13. *c.* 7. vbi sic legitur, *Quo magis sanctitas, & Diuinitas cælestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eò diligentius cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad percipiendum accedat; præsertim cùm illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus Corinth.* 10. *Qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans Corpus Domini: quare communicare volenti reuocandum est in memoriam eius præceptum; probet se ipsum homo, &c. Corinth.* 11. *Ecclesiastica autem consuetudo declarauit, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumuis sibi contritus videatur absque præmissa sacramentali confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat.* Consequentia probatur, quia cùm præcipitur illud, præceptum censetur omne illud, per quod deuenitur ad illud: ergò cùm in casu nostro expostuletur communio, censetur etiam expostulata confessio in homine habente conscientiam peccati mortalis; cùm citra illam ad communionem perueniri non possit.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam puto veriorem, quam docet *Laym. lib.* 3. *suæ sum. Theol. tract.* 7. *c.* 6. Et aliorum dicentium, quòd si in forma concessionis indulgentiæ nulla fiat mentio sacramentalis confessionis; sed tantùm communionis; potest eam assequi omnis, qui dignè sacram communionem suscipit, licèt non præmittat confessionem peccatorum. Probatur; quoniam verba indulgentiæ tantùm ligant, quantum sonant; sed verba indulgentiæ non sonant confessionem ergò, &c. Confirmatur ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec.* 2. in relatione tertiæ sententiæ, vbi ostendimus, quod vbi dubitatur de voluntate concedentis indulgentiam, tunc indulgentia amplianda est in fauorem eius, cui indulgentia conceditur: siquidem eo casu indulgentia est res fauorabilis: *arg. tex. in c. odia de regul. iur. in* 6.

3 Ex hoc infertur, quòd si quis habeat conscientiam peccati mortalis, & verè contritus accedat ad sacram communionem pro obtinenda indulgentia non habens copiam Confessarij: vel quia bona fide, ex ignorantia inuincibili, aut ex alia causa iusta id faciat, indulgentiam ipsam consequitur; quia his casibus iure Diuino non inhibetur communio, vt infra dicemus, §. 2. *disp.* 1. *sec.* 6. *concl.* 6.

4 Secundò infertur, quòd si quis faceret confessionem inualidam, præcisa noua culpa, nempè per inaduertentiam: & deindè bona fide saltem cum attritione accederet ad sacram communionem, & per eam iustificetur, indulgentiam lucrabitur. Etenim eo casu implet, quæ postulantur ex vi concessionis indulgentiæ. Dixi, *Præcisa noua culpa.* Quia si quis culpa sua faceret confessio-

fessionem inualidam; quoniam aliter esset dicendum: siquidem nomine confessionis totum Sacramentum significatur, & intelligitur de confessione valida, vt supra ostendimus *disp.* 2. *sec.* 1. Non tamen idem dicendum est de confessione valida, sed informis, quam nos dari ostendimus supra *d. disp.* 2. *sec.* 3. dummodò postea eo tempore, quo effectus indulgentiæ obtinendus est, is cui quærenda est indulgentia, sit gratiam consecutus. Undè ex dictis patet, quod quando communio tantùm ex vi indulgentiæ expostulatur, is cui quærenda est indulgentia, si conscientiam habeat peccati mortalis, non excusatur à confessione, si possit præmittere; quoniam eo casu est iure Diuino præcepta: secus si conscientiam peccati mortalis non habeat; nam tunc non tenetur eam præmittere, nisi specialitèr fuerit præcepta ad assequendam indulgentiam, vt præsumitur cùm confessio, & communio simul expostulantur, vt supra adnotauimus *sec. præced.*

5 Ad contrarium patet responsio: etenim antecedens ex Conc. Trid. tunc verum est, cùm haberi potest copia Confessarij: secus autem si desit, vel ex inaduertentia, bona fide, aut necessitate compulsus Sacerdos celebrauerit, non præmissa confessione; quoniam tunc satis est contritio: siquidem confessio in casu, de quo agitur, non exigitur ex vi concessionis; sed ad sacram communionem dignè sumendam. Refellitur tamen *Panor. sententia, in cap. de homine de celebr. Miss.* & aliorum, quos refert *Syl. in ver. Eucharistia, nu.* 10. Dicentium, non semper præexigi confessionem ad communionem; sed cum contritione satis esse semel in anno esse confessum, arbitrantes, quòd ius Canonicum, & non Diuinum præceperit, confessionem prærequiri ad communionem; nam id est falsum, vt colligitur ex *Conc. Trid. loc. cit.*

An quando indulgentia conceditur contritis, & confessis, actualis confessio præmittenda sit ad eam assequendam.

SEC. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia si concedatur contritis, & confessis, ex vi verborum necessario est præmittenda confessio, & nu.* 4. *&* 7.

2 *Non semper opus est confessionem præmittere ad obtinendam indulgentiam, sed satis est si tempore debito facta fuerit, satisq; an sit contritio cum proposito confitendi tempore debito.*

3 *Qui confiteri non potest ex inopia Confessarij, vel ex alio accidenti, &c. Si veram contritionem habeat, lucrabitur indulgentiam, & n.* 8.

4 *Ex vi dictorum verborum an & quando confessio exigatur, & nu.* 10.

5 *Concedens indulgentias contritis, & confessis, quid expostulare intendat per illa verba.*
Et an intelligantur de contritione vera, & perfecta, quæ satis est ad culpæ mortalis remissionem, ac pœnæ æternæ.

6 *Supradictæ quatuor sententiæ, in quo conueniant, & in quo differant.*

7 *Tutior est sententia, praexigens confessionem ad assequendam indulgentiam, si is, qui eam vult assequi, conscientiam habeat culpæ mortalis.*

8 *Quamuis hæc prima sententia sit valde probabilis, tertia tamen sententia est vera, ac tenenda, vbi confessio sacramentalis sit alicui impossibilis ob defectum Confessarij, vel aliam causam rationabilem.*

9 *Attritus tantum, si confessione præmissa alia opera iniuncta adimpleat, indulgentiæ effectum procul dubio obtinebit.*

10 *Ex vi concessionis per verba supradicta, non expostulatur confessio, vt conditio necessaria, sed in defectum debitæ contritionis dumtaxat.*

11 *Vbi ad obtinendam indulgentiam expostulatur confessio, vt conditio necessaria, & is, cui quærenda est indulgentia infra tempus præscriptum confessionem præmisit, sed ante momentum illud, quo fructus indulgentiæ erat obtinendus, iterum mortalitèr peccauit, debet rursus confiteri.*

12 *Qui confitetur ad assequendam huiusmodi indulgentiam, & bona fide obliuiscatur alicuius culpæ mortalis, cuius deindè recordetur tempore, quo adhuc durat indulgentia, tenetur peccatum illud confiteri, aliàs indulgentiam nõ lucrabitur.*

1 In hac difficultate quatuor extant opiniones. Nam prima sententia est *Duran. in* 4. *d.* 20. *q.* 4. Et aliorum dicentium, ex vi verborum necessariò esse præmittendam confessionem, vt possit indulgentiæ effectus obtineri. Probant hanc sententiam ex eo, quòd verba indulgentiæ tantùm valent, quantùm sonant; sed verba indulgentiæ, de qua agitur, sonant, ac expostulant confessionem præter contritionem: ergò ad eam assequẽdam non modò exigitur contritio, sed eam confessio.

2 Secunda sententia est *D. Antonin.* 1 *par. tit.* 10. *cap.* 3. *§.* 5. *& Gabr. in* 4. *d.* 45. *q.* 3. *art.* 3. *dub.* 1. Dicentium, non semper opus esse in casu nostro cõfessionem præmittere, cùm indulgentia obtinenda est; sed satis est, si tempore debito facta fuerit confessio: vndè volunt, satis esse contritionem cum proposito confitendi tempore debito. Probant eorum opinionem ex eo, quòd forma indulgentiæ exigit confessionem, sed non determinat tempus, in quo est facienda: ergò sufficit si fiat tempore debito, juxtà iuris præceptum: siquidem verba generalia cuiuscunque priuilegij iuxtà iuris dispositionem veniunt interpetrãda.

3 Tertia sententia est *Nauar. in Commentar. de indulg. num.* 18. Existimantis, quòd si quis confiteri non possit ex inopia Confessarij, vel ex alio accidenti, aut bona fide ob probabilem ignorantiam confessionem non faciat; attamen si veram contritionem habeat, indulgentiam lucrabitur: secus autem si voluntariè, & citra rationabilem causam confessionem omitteret. Quam quidem intentionem fundat in præsumpta voluntate indulgentiam concedentis.

4 Quarta sententia est *Palud. in* 4. *d.* 20. *q.* 4. *art.* 3. *Canonist. in clem. vnica, de Reliq. & vener.*

Sanct. Ioan. Andr. in c. quod autem, supra eod. tit. nostro de pœnit. & remiss. Panor. in explic. nostri cap. & latè *Felin. in suo tract. de indulg. num.* 25. *cum seq.* Et aliorum dicentium, ex vi dictorum verborum non exigi semper confessionem sacramentalem in re; sed ita demum, quando is, cui quærenda est indulgentia habens conscientiam peccati mortalis, de eo non habeat veram, ac perfectam contritionem; sed tantùm imperfectam, atque ideò attritionem: siquidem perfecta contritio non exigit confessionem in re, sed tantùm in voto. Probant hanc opinionem primò; quia concedens indulgentias per supradicta verba, confessis, & contritis, non intendit
5 expostulare confessionem, vt speciale opus necessarium ad indulgentiam obtinendam; sed tantùm, vt is, cui quærenda est indulgentia, sit in gratia, & indulgentiæ effectus capax, ac ad tollendum obicem: id autem accidit, quando solùm est attritus; secus autem si sit contritus. Secundò, illa verba, contritis, & confessis, intelliguntur de contritione vera, ac perfecta, quæ satis sit ad remissionem culpæ mortalis, & pœnæ æternæ, quæ deletur propter culpam: aut intelliguntur de contritione imperfecta, & sic de attritione, quæ se sola non sufficit ad remissionem culpæ mortalis, & pœnæ æternæ; sed coniuncta cum confessione, & susceptione integra Sacramenti pœnitentiæ: aut intelliguntur generaliter abstrahendo à perfecta, & imperfecta contritione, si verba illa intelligantur primo modo, non possunt intelligi coniunctiuè; aliàs semper cum confessione necessaria esset contritio perfecta, nec satis esset attritio: quod dici non potest; ergò intelligenda sunt diuisim, ac distributiuè; nempè tàm contritis, quàm confessis: idest, vt contritio perfecta se sola sufficiat ad comparandam indulgentiam, vel confessio cum cõtritione imperfecta. Si intelligatur secundo modò, clarum est requiri confessionem: quia attritio se sola non sufficit ad remissionem culpæ, vt supra diximus. Quod si verba illa intelligantur tertio modo, confessio non semper exigitur ad obtinendam indulgentiam, sed quatenus necessaria est ad gratiam assequendam, ac ad remissionem culpæ mortalis, & pœnæ æternæ: quod accidit, quando is, cui quærenda est indulgentia, est tantum attritus, & sic imperfectam contritionem habeat. Cæterum si sit perfectè contritus, non indiget confessione ad obtinendam indulgentiam. Denique indulgentia est res fauorabilis, vt supra ostendimus *sec.* 2. ergò amplianda est ad fauorem eius, cui conceditur, ita vt in casu nostro ita demum requiratur confessio, quando necessaria est ad iustificationem, & ad assequendam gratiam. Hæ sunt opiniones Doctorum in hac re; restat modo, vt quid nobis dicendum sit, videamus. Sit igitur,

PRIMA CONCLVSIO.

6 OMnes supra relatæ opiniones conueniunt inter se circa exigentiam confessionis in casu, de quo agitur. Differunt tamen, quòd prima requirit confessionem ante indulgentiæ effectus executionem. Secunda eam expostular in voto, actu facienda tempore, quo vrget adimplendi præceptum confessionis. Tertia conuenit cum prima; sed eam limitat in casu, quo non habetur copia Confessoris. Quarta denique exigit præmitti confessionem ab attritis tantùm, non autem à contritis perfectè, & verè pœnitentibus: quæ quidem sententia re vera non videtur differre à secunda: siquidem illa secunda sententia dum requirit confessionem faciendam tempore debito, supponit satis esse contritionem veram, & perfectam ad assequendam indulgentiam: quoniam omnis contritio in lege Euangelica includit votum confessionis saltem tempore debito: nec ob id negat exigi confessionem ab attrito tantùm; atque ideò ab habente contritionem imperfectam.

SECVNDA CONCLVSIO.

7 TVtior est prima sententia, quæ præexigit confessionem sacramentalem ad indulgentiam assequendam, si is cui quæreda est indulgentia habet conscientiam peccati mortalis, nec satis est contritio vera, ac perfecta. Hæc conclusio probatur ex eo, quod sententia eiusmodi est magis conformis verbis formæ concessionis indulgentiæ, qua conceditur verè contritis, & confessis: seù verè pœnitentibus, & confessis: nam verè pœnitens, & verè contritus idem significant: vndè cùm id sonent verba, in dubio ab illis non est recedendum; eo magis quoniam indulgentiæ regulariter tãtum valent; quantum sonant. Hanc eandem conclusionem tenet *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 7. *c.* 6. *sub num.* 6. *vers. Dico tertio*. Imò addit dicens esse longè probabiliorem; eo quòd est secundum praxim Ecclesiæ, quæ exigit confessionem mortalium, vt per eam certius, ac securius tollatur obex lucrandæ indulgentiæ, cùm non possimus esse certi de contritione vera, & perfecta, iuxta illud Apostoli, *Nemo scit, an odio, vel amore sit dignus*. Confirmatur, quia humilis, & externa confessio facta coram Sacerdote, hominem valdè disponit, ac dignum facit, cui pœna peccatis debita per Christi meritum condonetur.

TERTIA CONCLVSIO.

8 QVamuis prima sententia sit valde probabilis propter rationes supra relatas; attamen tertia sententia est vera, ac tenenda, vbi confessio sacramentalis alicui impossibilis esset, vel ob defectum Confessarij, aut ob aliam iustam, ac rationabilem causam: tunc enim poterit is cum sola contritione vera, ac perfecta de lethali culpa, indulgentiam obtinere. Hæc conclusio probatur tùm ex præsumpta intentione concedentis indulgentiam, cùm pro lege habendum sit, quod Legislator interrogatus cùm eam ferret, respondisset, vt per *Glos. in l. tale pactum, §. fin. ff. de pact.* Tùm etiam; quia quarta sententia, quæ excludit confessionem à verè contritis; atque ideò in gratia existentibus, est ferè communis, & qui eam sequeretur, non esset reprehendendus;

dummo-

dummodò alia opera iniuncta præstentur, vt supra adnotauimus *sec.2. illat.2.*

QVARTA CONCLVSIO.

9 ATtritus tantùm si præmissa confessione, alia opera ex forma concessionis indulgentiæ adimpleat, indulgentiæ effectum procul dubio obtinebit; quoniam is dici potest verè contritus, & verè pœnitens, ac confessus: siquidem attritus suscipiens Sacramẽtum pęnitentiæ, mediante sacramentali confessione, ex attrito fit contritus, atque ideò verè pęnitens, & confessus; & per consequens verba formæ indulgentiæ rectè illi conueniunt. Confirmatur ex communi Ecclesiæ consuetudine, & præsumpta voluntate concedentis talem indulgentiam, & ex eo quòd indulgentia est res fauorabilis, vt supra ostendimus, *sec.2.* & propterea amplam recipit interpretationem.

QVINTA CONCLVSIO.

10 QVarta sententia nobis videtur omnium supratelatarum in rigore probabilissima, per rationes, quas supra adduximus. Etenim ex vi concessionis per supradicta verba non expostulatur confessio, vt conditio necessaria ad assequẽdam indulgentiam, sed in defectum perfectæ cõtritionis dumtaxat; nempè quando is, cui quærẽda est indulgentia habet solam contritionem imperfectam; atque ideò attritionem, quæ se sola absque sacramentali cõfessione, ac legitima perceptione Sacramenti non sufficit ad obtinendã gratiam, prærequisitam ad obtinendam indulgentiam. Hanc eandem sententiam tenet *Diana* cum alijs, quos allegat, *par.5. var. resol. resol.30. vers. Nota tract.12.*

11 Limitatur tamen hæc conclusio, vbi ad obtinendam indulgentiam expostulatur confessio, vt conditio necessaria, & is cui quærenda est indulgentia infra præscriptum tempus confessionem præmittat; verùm ante illud momentum, in quo indulgentiæ fructus obtinendus est, iterum mortaliter peccet: quoniam tunc deberet repeti confessio, nec satis esset cõtritio illius peccati ad indulgentiam obtinendam. Etenim ex vi talis formæ prærequiritur confessio omnium peccatorum mortalium, quæ vsque ad tempus indulgentiæ
12 commissa sunt. Vndè si quis confiteatur ad assequendam hujusmodi indulgentiam, & bona fide obliuiscatur alicuius lethalis culpæ; & postea eiusdem recordetur in quo tempore adhuc durat indulgentia, eo casu tenetur infra illud tempus confiteri peccatum illud oblitum: aliàs indulgẽtiam non lucrabitur. Ità *Suar. de pœnit. disp.52. sec.5. n.7.* Qui tamen addit, quòd si post elapsum indulgentiæ tempus peccati mortalis obliti recordetur, indulgentiam procul dubio fuit assecutus: quoniam intentio Rom. Pontificis est, postulare confessionem humano modo integram. His adde, quę cumulat *Diana d. resol.30. tract.12.* Et vide, quæ supra adnotauimus, *sec.2. illat.5.* vbi contrarium docuimus.

An si ex forma indulgentiæ expostuletur confessio, & quis non habeat, nisi venialia, teneatur confessionem præmittere ad indulgentiam assequendam.

SEC. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Qui tantum habet venialia, illa confiteri tenetur, vt indulgentiam, quæ confessionem expostulat, vt conditio, lucrari possit.*
2 *Refertur opinio negatiua, & quæ sit mens Sum. Pontificis concedentis hanc indulgentiam.*
3 *Distinguit Auctor, & benè.*
4 *Si expressè constet de intentione concedentis indulgentiam, confessionem expostulare tanquam conditionem necessariam ad indulgentiam consequendam, confessio est præmittenda, quamuis tantùm venialia quis habeat.*
5 *Ecclesia an possit præcipere confessionem peccatorũ venialium, & nu. seq.*
6 *Ecclesia præcipere haud potest confessionem venialium quoad specificationem actus, eiusque materiam mutare de sufficienti in necessariam, sed benè quoad exercitium actus confitendi, vt indifferenter obligat ad illud recipiendum, siue mortalia, siuè venialia fideles habeant.*
7 *Etiam si tacitè constet de voluntate concedentis indulgentiam, quod confessionem expostulet tanquam conditionem necessariam, ad illam assequendam necessariò debet confessio præmitti.*
8 *Si dubitatur de mente concedentis, an confessionem expostulauerit, vt conditionem necessariam ad indulgentiam assequendam, siue quis venialia tantùm habeat, siue mortalia, aliàs ritè confessa, confessionem non tenetur præmittere.*
9 *Quod si mortalia habeat, de quibus sit sufficienter contritus.*

1 IN hac re partem affirmatiuam docet Sanch. *lib. 8. de matr. disp.15. nu.19. & tom.1. suæ sum. lib.4. cap.54. nu.41. Nugn. in 3. par. q.27. art.3. dub.2. Veg. in sum. tom.1. cap.54. nu.41. Floron. de casib. reser par.1. cap.6. nu.3. Pollach. de Iubilæo sec.41. nu.20. & Lauor. eod. tract. par.2. cap.14. nu.85.* Mouẽtur ex eo, quòd confessio hoc casu exigitur, vt conditio necessaria ad indulgentiam assequendam.

2 Negatiuam verò docent *Coninch. de sacram. disp.11. dub.7. nu.28. Reginal. tom.1. suæ prax. lib.1. cap. vlt. nu.147. Comitul. in respons. moralib. lib.1. q.19. Suar. de pœnit. disp.52. sec.3. nu.5. Henriq. lib.7. suæ sum. cap.12. num.2.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana par.5. Resol. moral. tract.12. resol.30.* Qui hanc esse rationem volunt, quòd Sum. Pontifex præcipiendo confessionem in Iubilæis, loquitur suppositiuè, nempè si lucraturus Iubilæũ indigeat confessione, vt quia habeat conscientiã mortalium, quæ non ità facilè expiantur per cõtritionem; sicut per confessionem mediante saltem attritione, cùm nemo cognoscere possit se contritum; eo quòd nullus potest scire, an odio, vel amore sit dignus, sicut potest cognoscere se attritum.

3 Nos

3 Nos autem in hac re ità distinguendum putamus; quod aut constat expressè, vel tacitè de mente concedentis indulgentiam, quòd confessionem exigat, tanquam conditionem necessariã ad eam assequendam: aut dubitatur de voluntate ipsius concedentis, ac confessionem exigat, vt conditionem necessariam ad lucrandam indulgentiam: vel in tantùm eam requirat si lucraturus indulgentiam ea indigeat ad illam consequendam. His breuiter adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 SI expressè constet de intentione concedentis indulgentiam, quòd confessionem expostulauerit, vt conditionem requisitam, ac necessariã ad assequendam indulgentiam adepturus tenetur præmittere confessionem, etiam si tantùm venialia habeat. Hæc conclusio probatur ex cõmuni axiomate se habente, quòd verba indulgẽtiæ tantùm valent, quantùm sonant, vt patet ex ijs, quæ adnotauimus *sec. præcedenti*, in relatione primæ sententiæ: sed verba indulgentiæ, de qua agitur, expressè sonant exigentiam confessionis, tanquam conditionis necessariæ ad illam assequendam; ergò ad assequendam indulgentiam prædictam omninò prærequiritur confessio, siuè lucraturus eam mortalia habeat, siuè tantùm venialia. Etenim quamuis demus indulgentiam quoad voluntatem concedentis, amplam recipere interpretationem, vt supra ostendimus *sec. 2.* id tamen intelligendum est in dubio, ac seruata proprietate verborũ, vt probauimus *d. sec. 2. vers. Si verò*: Secùs autem si constet de contraria voluntate concedentis: quia indulgentia non operatur vltra intentionem eius, qui eam concessit, vt sæpè diximus.

5 Nec obstat si dicatur, quòd Ecclesia non potest præcipere confessionem peccatorum venialium: ergò eandem non potest expostulare, vt conditionem necessariam ad assequẽdam indulgentiam; quoniam respondetur, negando consequentiam: & ad antecedens dicimus, quòd præceptum confessionis venialium potest contingere dupliciter: primò quoad specificationẽ actus: secundò quoad eiusdem exercitum: quoad specificationem actus contingit præceptum ferri cõfessionis venialium, nimirum si confessio venialium exigatur, vt confessio integrè, & perfectè fiat, etiam si pœnitens habeat mortalia peccata, de quibus confiteri possit. Quo verò ad exercitiũ actus contingit præceptum ferri confessionis venialium, cùm præcipitur actus confitendi, & suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ; vt si Ecclesia præcipiat, vt omnes fideles tali die, vel tempore confiteantur, siuè habeant mortalia peccata, siuè venialia. Modò respondendo ad argumẽ-
6 tum dicimus, quòd Ecclesia non potest præcipere confessionem venialium quoad specificationem actus; quoniam Ecclesia non potest mutare materiam Sacramenti, atque ideò eam efficere ex sufficienti necessariam, quæ ex Christi institutione talis non est: quod fieret si posset præcipere confessionem venialium quoad specificationem actus. Hinc sequitur, quod Ecclesia non potest obligare fideles ad confessionem venialium, ità vt aliàs confessio non sit integra, ac valida: atque ideò Prælatus non potest præcipere confessionem venialium, ac mortalium simul; aliàs confessio sit inualida. At Ecclesia potest absolutè præcipere vsum Sacramenti pœnitẽtiæ quoad exercitium actus confitendi, ità vt indifferentèr obliget ad illud recipiendum, siuè fideles mortalia, siuè venialia habeant: siquidem in huiusmodi præcepto nihil est alienum ab institutione huius Sacramenti, nec excedit suam potestatem eo casu Ecclesia, cùm non faciat materiam Sacramẽti ex sufficienti necessariam; sed præcipit quoddã opus Religionis, quod à fidelibus frequentèr, & facilè exercetur; & in aliqua occasione potest prudentèr iudicari valdè conueniens ad placandum Deum in communi, ac publica necessitate, aut ad alium similem finem. Hoc igitur modo expostulatur confessio à concedente indulgentiã, nempè quoad exercitium actus; nõ autem quoad eiusdem specificationem. Idem dicendum est de eo, qui non habet, nec peccata venialia, nec mortalia; sed peccata tantùm aliàs ritè confessa: nam ad assequendam indulgentiam adhuc præmittẽda est confessio in casu, de quo agitur, cùm militet eadem ratio; eo quòd peccata aliàs ritè confessa licèt non sint materia Sacramenti pœnitentiæ; sunt tamen materia sufficiens, sicut peccata venialia: & quantumuis primarius finis huius Sacramenti, si remissio peccati; nihilominus sunt alij fines, propter quos præcipi potest vsus Sacramenti, nempè ad maiorem conscientiæ securitatem, ad cultum Dei, ad placandum ipsum, ad impetrandum aliquid ab eo, ac denique propter aliquod bonum commune Ecclesiæ.

SECVNDA CONCLVSIO.

7 NOn modò si expressè constet de voluntate concedentis indulgentiam, quòd confessionem expostulet tanquam conditionem necessariam ad eam assequendam, necessariò debet confessio præmitti; aliàs indulgentia non lucrabitur, etiam si quis venialia tantùm habeat, vel nisi aliàs ritè confessa; sed etiam si tacitè dumtaxat: quoniam taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid*, & ibi *Ias. & alij, ff. si cert. petat.* Tacitè autem dici potest peti confessionis vsus, ac exercitium ad assequendam indulgentiam, siuè quis mortalia habeat, vel tantùm venialia, aut alia solùm peccata ritè confessa, si indulgentia, seu Iubilæũ concedatur ad placandam iram Dei pro maximo malo extante, aut imminente Ecclesiæ, nempè pestis, belli, hostium incursus, &c. Idem dicendũ est si constet de præsumpta voluntate concedentis indulgentiam: quoniam voluntas præsumpta se habet ad instar tacitæ voluntatis. Et sicut in multis casibus remittitur confessio expostulata expressè ad assequendam indulgentiam ex præsumpta voluntate concedentis, vt supra adnotauimus *sec. 2. illat 2. cum alijs seq.* Ità etiam ex eiusdem præsumpta voluntate prærequiritur confessio à lucraturo indulgentiam, siuè mortalia habeat,

beat, siuè tantùm venialia, aut aliàs tantùm confessa: siquidem valet argumentum in iure, & probabile est à contrarijs: vt latè declarat *Euerard. in locis, argum. legalium, loco A contrarijs, &c.* Hec tamen conclusio debet intelligi iuxtà ea, quæ infra dicemus *sec. seq. concl.* 3. nempè quando tacitè saltèm venialium confessio prærequiritur.

TERTIA CONCLVSIO.

8 SI dubitatur de mente concedentis indulgentiam, an expostulauerit vsum confessionis, vt conditionem necessariam ad eam assequendam, siue quis mortalia tantùm habeat, siue venialia, aut sola ritè aliàs confessa: vel confessionem postulauerit, quatenus necessaria sit lucraturo indulgentiam ad gratiam consequendam, tunc habens peccata venialia dumtaxat, aut peccata ritè confessa, ad assequendam indulgentiam non tenetur præmittere confessionem venialium, aut peccatorum aliàs ritè confessorum. Probatur hęc conclusio ex ratione secundæ sententiæ supra relatæ: siquidem Rom. Pontifex præcipiendo confessionem ad assequendum Iubilæum, intelligitur quatenus confessio necessaria sit ad obtinendam gratiam, sine qua indulgentia obtineri non potest: at venialia peccata tantùm habens, vel tãtùm peccata ritè aliàs confessa, est in gratia, atq; ideò est sufficienter dispositus ad assequendam indulgentiam: ergò vbi non constat de expressa, tacita, aut præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, quòd expostulet confessionem, vt conditionem necessariam, vt supra, qui tantùm venialia habeat, potest indulgentiam assequi, nõ
9 præmissa confessione. Imò hoc casu si lucraturus indulgentiam habeat peccata mortalia, de quibus sufficienter contritus non tenetur præmittere confessionem, vt supra probabiliter docuimus *sec. præcedenti, & sec. 2. illat. 2.* Nisi præcipiatur etiam communio, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus *sec. 14.*

An si vi indulgentiæ expresè expostulentur confessio, ac communio simul, vt conditiones necessariæ ad eam assequendam, volens lucrari indulgentiam, teneatur præmittere non solum communionem, sed etiam confessionem, etiam si venialia tantum habeat.

SEC. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Confessio, re ipsa exhibita necessaria non est ad indulgentiæ effectum assequendum, sed solum ad gratiam, & culpæ remissionem obtinendam. Et Respondetur ad tex. in extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remis.*
2 *Romanus Pontifex per homines contritos, & confessos nihil aliud significat, quam homines in gratia constitutos.*
3 *Actualis confessio ad assequendam indulgentiam expostulari potest à concedente, vt conditio necessaria.*
4 *Indulgentia licet ex vi concessionis confessionem exigat, non propterea intelligitur de venialibus, nisi id in indulgentia specificè expressum sit.*

1 HÆC controuersia affinitatem quandam habet cum præcedenti, & ideò ad completam huius rei explicationem est adnot. quòd confessio re ipsa exhibita ad indulgentiæ effectum consequendum non est necessaria, cùm non sit necessaria ad gratiæ, & culpæ remissionem obtinendam; sed ad eiusmodi effectum consequendum satis est status gratiæ, vt infra suo loco, Deo duce latius dicemus. Vndè si in forma indulgentiæ concessionis nulla fiat mentio sacramentalis confessionis; sed tantùm communionis, potest eam lucrari quicunque dignè sacram communionem suscipit, vt ostendimus supra *sec. 14.* Nec obstat *text. in extrauag. vnigenitus de pœnit. & remis.* vbi ait Clem. VI. Petro esse relictam potestatem dispensandi Thesaurum Ecclesiæ, illumq; applicandi verè pœnitentibus, & confessis: quoniam respondetur, Rom. Pontificem ibi non tradere doctrinam per se ad hunc articulum pertinentem; sed obiter attingit, atque ideò exprimendo confessionem dixit id, quod certius est: vel quod per se requiritur ad remissionem culpæ; etiam si ex accidenti possit interdum aliter fieri: verùm non ex hoc sequitur, Rom. Pontificem non habere potestatem concedendi indulgentiam contritis tantùm, nõ
2 dum actu confessis. Potest etiam responderi, quòd Rom. Pontifex per homines contritos, & confessos nihil aliud significat, quàm homines in gratia constitutos, qui veniam suorum peccatorum fuerint consecuti. Etenim eiusmodi venia, quamuis aliquando assequatur per solam contritionem; nihilominus, quia contritionis nomen, & veræ pœnitentiæ interdum generalius sumitur, nempè pro attritione cum confessione sacramentali coniuncta, confessio ipsa prærequiritur dumtaxat, quatenus necessaria esse potest ad remissionem culpæ mortalis, vel re ipsa, si contritio fuerit imperfecta: vel in voto si illa perfecta fuerit. Sicut è conuerso contritio in tantum expostulatur, in quantum necessaria esse potest ad talem effectum; nempè perfecta si sola fuerit, vel imperfecta si Sacramento pœnitentiæ fuerit adiuncta.

PRIMA CONCLVSIO.

3 COnfessio actualis ad assequendam indulgentiam potest expostulari à concedente, vt conditio necessaria. Hæc conclusio patet ex dictis in præcedenti sec. tum ex vsu, & consuetudine; tùm etiam quoniam indulgentiam concedens potest expresè alia opera pietatis exigere, & vsum Sacramenti Eucharistiæ: neo in Sacramento confessionis est aliqua specialis repugnantia, vel ratio, ob quam non possit hoc modo expostulari. Necesse est igitur diligenter inspicere verba concessionis, an confessionem expresè exigat: siquidem cùm talis conditio sit valdè onerosa, non est imponenda, nisi sufficienter exprimatur: erit autem satis expressa, si in forma

forma concessionis dicatur, præmissa, aut facta confessione: nam hæc verba iuxta communem sensum denotant confessionem sacramentalem re ipsa factam. Idem puto dicendum, vbi verè pœnitentibus, & confessis indulgentia conceditur, vt habetur ex *Nauar. de indulg. not.* 18. *num.*2. & ex alijs, quos refert, & sequitur *Laym. lib.*5. *sua sum.Theol.tract.*7. *c.*6. *sub num.* 6. *vers. Dico tertiò*.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 Indulgentia licèt ex vi concessionis confessionem exigat; non tamen intelligitur confessio de venialibus; nisi in indulgentia expressè ac specificè id declaretur; atque ideò si quis non habeat conscientiam peccati mortalis, indulgentiam obtinebit, etiam confessione non præmissa. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, sec. præced. & confirmatur quoq; ex differentia consistente inter sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & confessionem: siquidem Sanctissima Eucharistia per se, ac propter se expostulatur; atque ideò quando communio ponitur, vt necessaria conditio ad assequendam indulgentiam; comprehendit omnes, etiam si peccati conscientiam non habeant: at verò confessio postulatur, vt medicina peccati certior, & vtilior: & propterea licèt absolutè postuletur; nihilominus intelligitur, supposito peccato, ad quod tollendum sit per se necessaria: nam sicut peccatum simpliciter enunciatum, intelligitur de mortali; ita confessio absolutè postulata intelligitur de confessione mortalium, si in conscientia adsint. Denique sicut Ecclesia non consueuit præcipere confessionem nisi mortalium; ita neque illam exigere, vt necessariam conditionem ad assequendam indulgentiam, nisi conscientia habeatur de peccatis mortalibus.

An opus vi indulgentiæ expostulatum, si non impleatur totum, sed eius aliqua pars prætermittatur, assequatur indulgentiam.

S E C. XIX.

S V M M A R I V M.

1 *Affertur responsio negatiua, & quare.*
2 *Adeò defectus adimpletionis totius operis expostulati impedit indulgentiæ effectum, vt qui per quamlibet causam quamuis inuoluntariam opus huiusmodi non adimpleat, indulgentiam haud assequitur.*
3 *Qui partem implet operis iniuncti, partem non lucratur indulgentiæ.*
4 *Si ad indulgentiam comparandam eleemosyna præcipiatur, elargiri debet iuxta eorum facultates, qui illam consequi volunt.*
5 *Quando in ipsamet concessione indulgentiæ casus excipitur impotentiæ implendi opus expostulatum in totum, vel in parte, qui totum non adimplet opus, lucratur indulgentiam.*
An, & quando Adolescentes, & Senes ieiunare teneantur, & Pauperes ad eleemosynam largiendam, si indulgentia ieiunium exigat, vel eleemosynam.
6 *Si minima pars iniuncti operis non impleatur, adhuc obtinebitur indulgentiæ effectus.*
7 *Indulgentia si exigat tres dies ieiunij, & omittat vnum, haud lucrabitur indulgentiam, secus si minima pars omittatur.*
8 *Qui omnia adimplenit opera, quæ per indulgentiam requiruntur, omisit tamen ieiunare, vel communicare die Dominico aliqua infirmitate, aut legitimo impedimento impeditus citra suam culpam, adhuc indulgentiæ effectum consequetur.*
9 *Vbi inter alia opera præcipitur confessio, quæ per aliquam impotentiam fieri nequit, alijs operibus impletis sufficit contritio in homine conscientiam habente peccati mortalis, ad indulgentiam consequendam.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter negatiuè, vt ex communi docent *Palud. in* 4.*d.*20.*q.*4. *art.*5. *Suar. de pœnit. disp.*52. *sec.*1. *Laym. lib.*5. *sua sum tract.*7. *c.*6. *num.*3. & alij, quibus adde quos refert *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.*12.*resol.*29. In relatione primæ sententiæ. Mouentur ex eo, quòd concessio indulgentiæ sub tali opere conditionalis est; atque ideò, non impleta conditione nihil ponit in esse.

2 Ampliatur primò hæc conclusio, vt adeò defectus adimpletionis totius operis expostulati impediat indulgentiæ effectum, vt si quis per impotentiam, naturalem obliuionem, aut per quamlibet aliam causam quamuis inuoluntariã opus eiusmodi non impleat, indulgentiam ipsam non assequatur. Etenim indulgentia tantùm valet, quantum sonat, vt sæpè diximus; atque ideò solùm operatur iuxta voluntatem concedentis expressam per formam. Vndè si postuletur opus in Ecclesia, vel in alio loco faciendum, ibi, & non alibi debet integrè adimpleri; nisi alibi adimplendo, moraliter censeatur in loco expostulato adimpletum: vt cum oratio præcipiatur in Ecclesia, & præ multitudine gentium non valens illam ingredi, in porta Ecclesiæ orauerit; tunc enim indulgentiam obtinebit, vt habetur ex *Suar. d. sec.*1. & patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec.*2. *illat.*3. quibus adde, quæ habentur ex *Laym. loco citato*, *vers. Secundò dicit*.

3 Secundò ampliatur prædicta conclusio, vt adeò expostulatum opus debeat integrum adimpleri, sit si quis partem operis iniuncti impleat, nec partem quidem indulgentiæ assequatur. Etenim concessio est vnica, & quasi indiuisibilis sub tali determinata conditione; atque ideò totum opus non adimplens nihil lucratur, cùm conditionem impositam non dicatur simpliciter adimplere, & ex vi promissionis nihil promittitur ei, qui partem implet. Ita *Palud. in* 4. *d.*20. *q.*4. *art.*5. & alij apud *Suar. de pœnit. disp.*52. *sec.*5. *num.*5.

4 Tertiò ampliatur, vt opus expostulatum non solùm debeat exolui, sed impleri iuxta facultates eius, cui quærenda est indulgentia. Vndè si præcipiatur eleemosyna ad indulgentiam comparan-

randam, debet eleemosyna elargiri iuxta facultates eorum, qui volunt indulgentiam assequi: quam sententiam approbatam fuisse à Sixto V. in quodam Iubilæo ab ipso concesso testatur *Rodriq. in sua sum. p. 1. c. 188.* & eandem docent *Nauar. in Commentar. de Iubil. not. 31. num. 34. Cord. de indulg. lib. 5. q. 22. Lauor. de Iubil. p. 1. c. 21. num. 46. Reginal. in praxi tom. 1. lib. 7. c. vlt. q. num. 187.* Ita inquiens, indulgentiam, quæ conceditur danti, vel facienti aliquid indeterminatum, vt auxilium præbenti, vel oranti acquiri ab eo, qui dat, vel facit prout suæ personæ congruit; nempè à paupere parum dante; à diuite verò dante multum. Est tamen verum quòd opposita sententia nobis videtur verior, vt *sec. 2.* latius dicemus.

5 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt locum non habeat, quando in ipsamet concessione indulgentiæ excipitur casus impotentiæ implendi opus expostulatum in totum, vel pro parte: quoniam indulgentia solùm operatur iuxta voluntatem concedentis expressam, vel saltem tacitam, aut præsumptam, ad quod facit *text. in extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remis.* Vndè quamuis adolescens annorum decem, & octo, qui Ecclesiasticis ieiuniorum præceptis non astringitur, sicut & senex teneatur ieiunare, si ad assequendam indulgentiam postuletur ieiunium, si indulgentiæ participes esse velint, cùm indulgentia non contineat præceptum ieiunandi, sed consilium cum promissione indulgentiæ, vt habetur ex *Henriq. lib. 7. de pœnit. c. 12. num. 2. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. c. 8. num. 12.* Et ex alijs, nihilominus excusantur, si tales personæ excipiantur, vt in *d. extrauag. vnigenitus*. Imò si eiusmodi personæ sine notabili difficultate perferre non possint ieiunium, sicut infirmi, pauperes, & mechanici aliqui, his loco ieiunij Confessarius alia opera æquiualentia iniungere debet: & pauperibus quoque si eleemosynam elargiri nequeant, nempè vt orent, &c. vt ex *Rodriq. idem Laym. loco supra citato.*

6 Secundò limitatur eadem conclusio, vbi pars minima oneris iniuncti non impleatur: siquidem ea non obstante, indulgentiæ effectus obtinebitur: vt habetur ex *Suar. in 3. p. tom. 4. de pœnit. disp. 52. sec. 5. num. 1. Philip. Fab. in 4. sent. d. 19. q. vnica, disp. 38. c. 7. num. 105. Boss. de iubil. sec. 4. casu 8. num. 3. & 6. Filliuc. tom. 1. q. moral. tract. 8. c. 6. num. 153. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. c. 6. num. 3. Alphon. de Leone de Iubilæo, p. 2. num. 150.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 23.* Mouentur ex eo, quòd in moralibus de minimis non curatur, *l. quod si Ephesi, ff. de eo, quod cert. loco*. Confirmatur ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam: nam si de hac re fuisset consultus, ita verisimiliter respondisset, iuxta ea, quæ adnotauimus in *nostris Commentariis in Bull. Cœnæ, lib. 2. c. 7. q. 21. num. 1. & lib. 3. §. 2. q. 3. num. 3.* Et magis, quia indulgentia est res fauorabilis, vt latè ostendimus supra *sec. 2.*

7 Hinc sequitur ex *Trullench. in expositione Bullæ Cruciatæ lib. 1. §. 1. dub. 15. n. 2.* Quòd si indulgentia exigat multa opera, nempè tres dies ieiunij, & quis omittat vnum, non lucrabitur indulgentiam, nec in totum, nec pro parte: etenim opera omnia se habent tanquam indiuisibilis concessionis conditio. At si oneris iniuncti minima tantùm pars omittatur, vt si onus iniunctum sit vna Missa, & minima eius pars omittatur: aut præcipitur ieiunium, & in leui materia ieiunium quis fregerit, quæ solùm satis esset ad venialem culpam, si contra præceptum esset; tunc enim cùm in re minima fiat transgressio, ea non obstante, indulgẽtiam assequetur. Est tamen verum, quòd materia leuis hoc casu non solùm absolutè est consideranda; sed etiam respectiuè: nam si concedatur indulgẽtia recitanti quiquies orationem Dominicam, & Angelicam, si quater tantùm recitet, non lucrabitur indulgentiam; quoniam licèt id, quod omittitur, videatur parua materia secũdùm se; nihilominus respectu totius operis iniuncti est pars notabilis.

8 Illud autem silentio prætereundum esse nolui, quod *Paninus* docet *in extrauag. multorum, de pœnit. & remiss.* quem sequitur *Rodriq. in sua sum. par. 1. cap. 188. nu. 3.* Dum ait, quòd si ad obtinendam indulgentiam expostuletur ieiunium fer. 4. & Sabbato: & quis adimpleuerit omnia, quæ per indulgentiam requirantur; prætermiserit tamen ieiunare, aut communicare die Dominico, aliqua infirmitate, aut aliquo legitimo impedimento impeditus citra sui culpam, iste talis, non obstante parte illa notabili operis expostulati prætermissa, indulgentiæ effectum consequetur: siquidẽ seruus, cui data est libertas, vt seruiat per spatium alicuius temporis, si per aliquod accidens seruire nequiret pro parte alicuius temporis citra suam culpam, nihilominus liber efficitur, completo præfixo tempore, vt est *tex. in l. cum hæres, §. stichus, ff. de statu liber.* Ergò in casu, de quo agitur fidelis obtinebit animæ libertatem, quam indulgentia concedit, qui postquam adimpleuit omnia, prætermisso vnius diei tantùm ieiunio citra omnem sui culpam. Confirmatur ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, qui si de tali impedimento fuisset consultus, eo non obstante, indulgentiam concessisset. Vide tamen *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 1. nu. 7.* Qui oppositum docet, & contraria soluit.

9 Tertiò limitatur ipsa conclusio, vt locum non habeat, vbi inter alia opera præcipitur confessio, quæ per aliquam impotentiam fieri nequit; quoniã tunc alijs operibus adimpletis satis esset contritio in homine habente conscientiam peccati mortalis, nec necessaria esset cõfessio ad assequẽdam indulgentiam: & multò minus in eo, qui nõ haberet consciẽtiam peccati mortalis, & esset in gratia. Etenim in casu Iubilæi, ac indulgentiarũ, confessio non præcipitur tanquam actus, propter quem conceditur Iubilæum, seu indulgentia; sed vt securior dispositio ad indulgentiam comparandam: & dum confessio sacramentalis est impossibilis, est omninò præsumendum piam men-

tem Rom. Pontificis esse, vt in tali casu sufficiat contritio; dummodò omnia alia opera iniuncta in Iubilæo adimpleãtur. Ità *Henriq. lib. 7. cap. 10. §. 6. in addit. litt. N. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. cap. 6. num. 7. vers. Dico tertiò. Reginald. tom. 1. suæ prax. lib. 7. cap. vlt. q. 2. nu. 172. & 185. Fernand. in medull. cas. par. 3. cap. 7. §. 8. nu. 3. Zanard. in Director. Theol. par. 1. de pœnit. c. 21. q. 20. Vega in sum. par. 2. cap. 7. casu 51. Zerola de Iubilæo, lib. 1. cap. 15. dub. 13. & 6. & Diana par. 3. resol. moral. tract. 4. resol.* 150. qui postea *tom. 5. resol. 29. in fine tract.* 12. Contrariæ adhæret sententiæ: quoniam hic non est casus, vt quis habens peccatum mortale valeat communicare, non præuia confessione, nisi scandali periculum immineat. Tu verò distingue, vt supra distinximus *sec. 14. vers. In hac re.*

An opus ad indulgentiam assequendam postulatum, sit omninò adimplendum ab eo, cui quærenda sit indulgentia: vel possit per alium adimpleri.

S E C. X X.

S V M M A R I V M.

1 *Opus fieri per alium duobus modis contingit, vel tanquam instrumentum, vel tanquam per propriam causam proximam.*

2 *Tenor indulgentiæ inspiciendus in vtroque casu.*

3 *Opus, quod simpliciter expostulatur ad indulgentiam assequendam impleri potest per alium tanquam instrumentalem causam.*

4 *Opus quod adimpleri potest per alium tanquam instrumentum, si expressè postuletur à concedente indulgentiam, vt fiat per propriam, & personalem actionem, impleri non potest per alium quemcumque.*

Quid si eleemosyna erogari non possit proprijs manibus ob aliquam impotentiam.

5 *Opus personale simpliciter postulatum à concedente indulgentiam, omninò debet ab eo impleri, cui quærenda est indulgentia.*

6 *Charitatis ratione potest vnus pro alio satisfacere, & sua opera inter se communicare: sed non in cõsequenda indulgentia, & quare.*

7 *Si ex indulgentia opus personale postulatum adimpleri possit per se, vel per alium, potest vtique per alium impleri, & cur.*

1 PRo huius rei explicatione est adnotandum primò, quòd opus aliquod duobus modis cõtingit per alium fieri: altero per alium tanquam instrumentum: sicut eleemosyna datur per famulum: altero verò modo contingit opus fieri per alium, tanquam per propriam causam proximã ipsius operis; licèt alterius rogatu, vel in commodum eius id faciat, vt cùm quis pro alio, vel per alium ieiunat.

2 Secundò est adnotandum, quod in vtroque casu est inspiciendus tenor indulgentiæ: nam in priori casu concedens indulgentiam posset postulare eleemosynam per eum, cui quærenda est indulgentia, tanquam per propriam, & personalem actionem, ac veluti proprijs manibus conferenda: posteriori verò casu potest postulare ieiunium, v. g. per se, vel per alium implendum. His breuitèr adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 OPus, quod simplicitèr postulatur ad assequẽdam indulgentiam, si per alium impleri potest tanquam instrumentalem causam, vt dare eleemosynam, vel alia eiusmodi, potest impleri per alium ad effectum consequendi indulgentiã. Probatur, quoniam tale opus simplicitèr, ac absolutè est eius, qui mandat dare eleemosynam illius autem, qui ex vi mandati dat eleemosynam, siuè seruus sit, siuè procurator, siuè amicus, est tantùm secundùm quid, & materialitèr: siquidem qui rogat amicum, vt pro se eleemosynam tribuat tanquam suam, in tali actu, virtute concurrit duplex donatio: prior est vnius amici donantis alteri tantùm pecuniam, vt ex ea eleemosynam faciat: posterior verò est elargitio, quæ pauperi fit nomine eius: quando autem eleemosyna tribuitur per famulum, aut per procuratorem, vna tantùm interuenit donatio, nempè elargitio, quæ fit pauperi nomine Domini, & ex eiusdem mandato, & propterea eleemosyna ipsa moralitèr dicitur facta à Domino, tùm quia est ex bonis eius; tùm quia prouenit ex eiusdem mandato, *arg. tex. in l. 1. §. deiecisse, ff. de vi, & vi arm.* Confirmatur ex ijs, quæ supra adnotauimus *disp. 9. sec. 6. concl.* 1. Vbi ostendimus, posse aliquem per alium pœnitentiam iniunctam adimplere, tanquam ministrum.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 SI prædictum opus, quod per alium adimpleri potest tanquam per ministrum, & instrumẽtum expressè expostuletur ab indulgentia concedente per propriam, & personalem actionem eius, cui quærenda est indulgentia, tunc non potest adimpleri per famulum, procuratorem, amicum, aut quemcumq; alium. Probatur quoniam verba indulgentiæ tantùm ligant, quantùm sonant, vt sæpè diximus: sed verba indulgentiæ sonãt eleemosynam elargiendam esse proprijs manibus, cui quærẽda est indulgentia: ergò proprijs manibus, & non per alium erogari debet. Confirmatur, quoniam eiusmodi opera per propriam actionem facta, pertinent ad pietatem, & augere possunt meritum. Est tamen verum, quòd si eleemosyna nõ potest erogari proprijs manibus propter aliquam impotentiam naturalem, vel moralem, tunc ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, si fiat elargitio eleemosynæ per amicum, famulum, &c. acquiritur ipsa indulgentia, iuxta ea, quæ supra cumulauimus *sec. praeced. lim. 2. vers. Illud autem.*

TERTIA CONCLVSIO.

5 OPus personale simplicitèr postulatum à concedente indulgentiam, debet omninò ab eo adimpleri, cui quærenda est indulgentia. Vndè si vi indulgentiæ postuletur ieiunium, oratio, visitatio Ecclesiarum, & alia eiusmodi, is debet ieiunare, orare, & Ecclesias visitare per se, & non

& non per alium: siquidem eiusmodi opera simpliciter loquendo non fiunt ab aliquo, quando per alium fiunt: at verò indulgentiæ verba sonant, vt ab ipso, cui quærenda est indulgentia, fiant. His adde, quæ supra adnotauimus, *d.disp. 9.sec.6. concl.5.* Tractantes de eo, cui imponitur à Confessario in pœnitentiam, ac satisfactionem ieiunium, oratio, & his similia.

6 Nec obstat charitatis vnio, quæ est inter fideles, ratione cuius potest vnus pro alio satisfacere, & sua opera inter se communicare, iuxta illud Apostoli ad *Rom. c.2. Multi vnum corpus sumus; singuli autem alter alterius membra, cuius corpus est Christus, &c.* Vt supra latè declarauimus *sec. 1. vers. Dixi actus clauium, vt indulgentia, &c. & vers. Imò,* Quoniam respondetur, quòd in concessione indulgentiæ non modò inspicienda est dispositio suscipientis indulgentiam; sed etiam potestas concedentis, & tenor indulgentiæ concessæ: modò licèt propter rationem charitatis, quæ est inter fideles vnus possit pro alio satisfacere: & Sum. Pontifex possit hoc ipsum concedere, vt in conclusione sequenti dicemus; nihilominus si simpliciter concedat, vnus non potest pro alio satisfacere: quoniam tenor indulgentiæ est attendendus; atque ideò si opus iniunctum est tanquam proprium onus personale, non poterit per alium impleri.

QVARTA CONCLVSIO.

7 SI ex vi concessionis indulgentiæ opus illud personale postuletur adimpleri per eum, cui quærenda est indulgentia, aut per alium, tunc potest per alium adimpleri: siquidem verba indulgentiæ tantum ligant, quantum sonant: & sicut non plus fauoris exhibent, quam verba exprimunt, ita non plus oneris imponunt. His adde, quæ infra dicemus *sec. 36.*

An si indulgentia exposceret eleemosynam ad eam assequendam; & quis eleemosynam præciperet dari à seruo, qui tamen sibi retinuit eandemque non fuerit elargitus, indulgentiam lucrabitur.

SEC. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Affertur nonnullorum negatiua sententia.*
2 *Sed opposita opinio probabilior existimatur, & qua ratione.*

1 IN hac re negatiuam sententiam docent *Philippus della Crux in Thes. Eccles. tract. 1. §. 11.num.3. Alph.de Leone de Iubilæo, p.2. q.14.sec. 6.num 175. Homob.eod.tract. lib.4.q.53.* cum qua videtur pertransire *Diana p.5. resol. moral. tract. 12. resol. 31.* Qui idem dicendum esse putat cum dicto Philippo della Crux de famulo, qui post transactam hebdomadam eleemosynam dedit: quia non præstat opus præscriptum in tempore ad lucrandam indulgentiam.

2 Oppositam tamen opinionem tenet Emanuel Sà etiam post correctionem Romanam, *ver. Indulgentia, num. 4.* Et id ex præsumpta voluntate concedentis, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec.19. lim.2. vers. Illud autem:* Quam quidem probabiliorem nos existimamus; dummodò citra omnem culpam, ac negligentiam, sed bona fide Dominus commiserit famulo eleemosynam elargiendam, putans illum esse fidelem, nec aliquo modo hesitans de eiusdem fidelitate: & quòd indulgentia expostulet eleemosynam simpliciter; non autem erogandam per eum, & per proprias eius manus, cui quærenda est indulgentia, attentis ijs, quæ supra adnotauimus *sec.præced.*

An quando ex vi indulgentiæ, seù Iubilæi expostulatur simpliciter, ac indeterminatè eleemosyna, hæc facienda sit iuxta facultates eius, cui indulgentia quærenda est.

SEC. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia concessa danti, vel facienti aliquod determinatum ab eo acquiritur, qui dat, seù facit, pro vt suæ personæ congruit. Ac eleemosynam esse erogandam secundum erogantis facultates Sixtus V. respondit.*
2 *Verior est sententia de iuris vigore, satis esse quàlibet paruam eleemosynam etiam vnius oboli ad lucrandam indulgentiam.*
3 *Non constat de Responsione Sixti V. Et dato quod constaret, noluit per eam legem condere vniuersalem.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Nauar. de Iubil. not. 31. num.34. Cord. de indulg.lib.5. q. 22. Lauor.de iubil. p.1.c.21. num.46. Reginal. tom.1.suæ prax. lib.7. c.vlt. q.4. num.187.* Et aliorum dicentium, indulgentiam, quæ conceditur danti, vel facienti aliquid determinatum, vt auxilium præbenti, vel oranti, aut eleemosynam eroganti, acquiri ab eo, qui dat, vel facit, prout suæ personæ congruit; nempè à paupere parum; à diuite verò dante multum. Pro hac sententia affertur responsio Sixti V. qui occasione Iubilæi publicati in Hispania anno 1588. approbans hanc sententiam respondit, eleemosynam esse erogandam secundum facultates, & diuitias eorum, quibus quærenda est indulgentia: aliàs si tantum daret diues, quantum pauper, non consequeretur tantam indulgentiam diues, quantam pauper: quam tamen reseruat arbitrio prudentis Confessarij taxandam, vt testatur *Rodriq.p.1.suæ sum. c.188. num.9.*

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam de iuris rigore puto veriorem, quam docent *Sanctarell. de iubil. c.7. dub. 1. Suar. de pœnit. disp.52. sec.8. num.3. & seq. Filliuc.tom.1. qq.moral.tract.8. c.6.num.166. Rodriq.in Bulla Cruciata, §.7. num.4. Alphon.de Leone de iubil.p. 2.num.132. Fausto eod.tract.lib.4.q.49.* & nouissimè *Diana p.5. resol.moral. resol.14. tract. 12.* Et

alij dicentes, in casu, de quo agitur, quamlibet paruam eleemosynam, etiam vnius oboli, satis esse ad assequendum Iubilæum, seu indulgentiam, dum non est determinata quantitas: & ratio est; quoniam illa conditio eleemosynæ indefinitè proposita per quamlibet eleemosynam, etiam minimam adimpletur: siquidem *Aristot. lib. perihermenias* testatur, ad veritatem propositionis indefinitæ satis est quælibet singularis.

3 Ad responsionem Sixti V. respondemus, quòd non constat de tali responsione, & dato, quòd extaret, per eam noluit constituere legem vniuersalem; sed suam tantum mentem in Bulla Iubilæi talem fuisse declarauit: siquidem indulgentia operatur iuxta mentem eius, qui eam concessit: quo casu eleemosyna esset taxanda secundum arbitrium prudentis Confessarij, vt *sec. seq.* latiùs declarabimus.

An si vi indulgentiæ, seù Iubilæi expresè expostuletur, vt eleemosyna elargiatur iuxta facultates cuiusque eleemosyna ipsa, si iuxta facultates non elargiatur indulgentia obtinebitur.

SEC. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Refertur opinio affirmatiua, & qua ratione.*

2 *Verior existimatur contraria sententia: non tamen hoc casu eleemosynæ quantitas mensuranda est Mathematicè, sed moraliter, prudentis viri arbitrio.*

1 IN hac re partem affirmatiuam docent nonnulli apud *Cæsarem Barton. in obseru. super Bull. super Bull. Sixti V. fol. 196.* quem refert *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 14. vers. Sed quid*, quam opinionem probabilem esse arbitratur *Boss. de tripl. Iubil. sec. 4. c. 21. num. 19. & 35.* Mouentur ex eo, quod si non sufficeret quælibet eleemosyna, sed esset facienda iuxta qualitatem personarum, & facultatum, fideles nunquam possent scire se indulgentiam fuisse assecutos, sed ferè semper remanerent dubij, cum difficilè foret scire quantitatem eleemosynę qualitatibus personarum, & eorum facultatibus proportionatam. Confirmant hanc sententiam: quoniam si eleemosyna necessariò exposceret fieri secundum qualitatem personarum, oporteret, vt Reges, & Principes darent pro eleemosyna centum, & mille scutorum; atque ideò valdè difficilis foret indulgentiæ consecutio. Denique cùm Sum. Pontifices concedunt indulgentiam plenariam porrigentibus manus auxiliatrices ad fabricam alicuius Ecclesiæ, si verba essent intelligenda de eleemosyna proportionata facultatibus cuiusque, & qualitati personæ, tunc colligeretur tanta pecuniarum quantitas, quæ non modò vnius Ecclesiæ Fabricæ, sed plurium deseruiret: quod esset contra intentionem indulgentiam concedentis.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem esse. Etenim hoc casu clarè constat de voluntate concedentis indulgentiam, qui expresè expostulat eleemosynam ad assequendam indulgentiam, non quamlibet; sed proportionatam vt supra: ergò expresè excludit minimam, ac improportionatam eleemosynam: at indulgentiæ concessio non operatur vltra intentionem concedentis, vt sæpè diximus. Est tamen verùm, quòd vt inquit *Boss. loco citato*, quòd quantitas eleemosynæ eo casu respectu cuiusque non est mensuranda mathematicè, mensurando cuiuscunque facultates calamo, & atramento, sed moraliter, & prudentis viri arbitrio; atque ideò satis erit, vt dicatur elargita eleemosyna proportionata statui, ac facultatibus, si tanta elargiatur quantitas, quam homines talis status communiter solent elargiri extra Iubilæum, vt rectè declarat ipse *Boss.* & ponit exempla, quæ refert idem *Diana loco cit.* & cum hac opinione pertransit: & clariùs *resol. 31. dicto 1.*

An pauperes, qui ad assequendam indulgentiam non possunt elargiri eleemosynam vi indulgentiæ expostulatam, egeant commutatione in aliud opus pium.

SEC. XXIV.

SVMMARIVM.

1 *Vbi indulgentia eleemosynam expostulat ad sui assequutionem, Pauper eam lucratur, nec commutatione indiget.*

2 *Sententia hac putatur probabilis, sed contraria æquè probabilis, imò probabilior. Et commutatio hoc casu magis est secundum præsumptam concedentis voluntatem.*

1 PArtem negatiuam docent *Henriq. lib. 7. c. 10. num. 6. in addit. litt. N. Fernand. in medul. p. 3. c. 7. §. 8. num. 3. Faust. de Iubil. lib 4. q. 55.* Et alij dicentes, quòd vbi indulgentia expostulat eleemosynam ad eam assequendam, & eandem lucraturus est pauper, talis non indiget commutatione. Mouentur ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam: siquidem mens Rom. Pontificis eo casu talis esse videtur. Hanc sententiam probabilem putat esse *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 15.* Qui certum esse addit, posse eiusmodi pauperes satisfacere ad assequendam indulgentiam, si elargirentur eleemosynam quantumuis minimam: siquidem hi adimplent formam Bullæ; atque ideò non tenentur ad aliquam commutationem, vt inquit quoque *Boss. de tripl. Iubil. sec. 4. casu 21. num. 4.* Qui eam inquit eo casu satis esse, si pauper eo casu curet eleemosynam ab alio pro se elargiendam, vel ratificet ab aliquo suo nomine elargitam: dummodò ratificatio fit intra tempus concessum ad lucrandam indulgentiam.

2 Hæc sententia re vera probabilis est: at contrariam æquè probabilem putat esse *Diana loco citato*: & ego arbitror esse probabiliorem: quoniam impotentia implendi opus regulariter non excu-

excusat; nisi casus impotentiæ excipiatur, vt supra ostendimus, *sec.* 19. *lim.* 1. Vndè commutario in casu de quo agitur, est magis secundum præsumptam voluntatem concedentis indulgentiam, quam oneris totalis relaxatio, & hanc opinionem docent *Sanctarellus de Iubil. c.* 7. *dub.* 1. *Alph. de Leone eod. tract. p.* 1. *num.* 71. *Lauor. eod. c.* 19. *num.* 6 *& alij*. Etenim sicut non valens ieiunare debet petere ieiunij commutationem, aliàs non lucrabitur indulgentiam, ieiunium expostulanrem, vt aliàs diximus, ita quoque dicendum est in casu nostro, cum militet eadem ratio, *argum. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

An si vi indulgentiæ expostuletur eleemosyna, & monachus, qui vellet eam assequi nón posset eleemosynam à suo Prælato consequi, possit propria auctoritate de bonis monasterij illam tribuere.

SEC. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Monachus si velit indulgentiam assequi, ad eleemosynam tenetur, si citra scandalum illam largiri possit.*

1 AD hanc difficultatem breuiter respondeo affirmatiuè si monachus id citra scandalum agat: *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 31. *dicto* 3. & ex alijs contra *Homob. de iubil. lib.* 4. *q.* 57. Etenim superior eo casu est irrationabiliter inuitus; atque ideò in tali casu Religiosus subditus operatur ex licentia superioris debita. Idem dicendum esse de vxoribus, seruis, filijsfam. monialibus, vt docet *Sanch. tom.* 2. *sua sum. lib.* 7. *c.* 19. *num.* 54. *&* 95. quem refert idem *Diana loco citato*; Qui tamen addit tutius fore in tali casu supradictas personas commutationem petere in aliud opus pium, iuxta ea, quæ supra adnotauimus *sec. præcedenti*.

An si indulgentia expostulet eleemosynam ad eam assequendam, satis sit elargiri eleemosynam ex voto, vel ex præcepto narurali debitam.

SEC. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Potest elargiri eleemosynam pro assequenda indulgentia, quæ aliàs ex voto, vel præcepto naturali debetur.*

1 PArtem affirmatiuam docent *Boss.* cum alijs, quos allegat *de Iubil. sec.* 4. *casu* 9. *num.* 3. *& Diana p.* 5. *resolut. tract.* 12. *resol.* 31. *in fine*. Etenim secundum communem Doctorum placitum potest quis vnico actu satisfacere oneri ex duplici præcepto debito: ergò idem dicendum est in casu, de quo agitur, cum militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

An si indulgentia expostulet eleemosynam, ad eam assequendam satis sit, si exoluat eleemosynam spiritualem, nempè remittendo iniuriam inimico, &c.

SEC. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Eleemosyna spiritualis, an sufficiat ad lucrandam indulgentiam.*

2 *Eleemosyna spiritualis satis non est ad indulgentiam consequendam, sed omninò realis exigitur: & quare.*

3 *Lex generaliter loquens, vel non distinguens, an, & quando generaliter debeat intelligi, & nos distinguere non debeamus.*

1 AFfirmatiuam partem docet *Zanard. in Director. Theol. p.* 1. *de pœnit. c.* 21. *q.* 26. *in fine*. Etenim eleemosyna prædicatur de reali, ac spirituali; atque ideò in casu, de quo agitur adimpletur forma, ac conditio expostulata ab indulgentia: quæ generaliter loquitur, nec distinguit: at lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.* 1. *§. generaliter, ff. de legal. præst.*

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam tenent *Fernand. in Medul. cas. p.* 3. *c.* 7. *§.* 8. *num.* 3. *Henr. lib.* 7. *c.* 10. *num.* 6. *in addit. litt. N. Graff. in append. lib.* 2. *c.* 5. *num.* 5. *Diana p.* 5. *resol. moral. resol.* 31. *dicto* 2. *tract.* 12. Et alij, dicentes hoc casu satis non esse ad assequendam indulgentiam exoluere, ac elargiri eleemosynam spiritualem, sed omninò exigitur eleemosyna realis. Probatur hæc sententia ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, qui præsumitur exposcere eleemosynam realem, tanquam fini, ac intentioni ipsius concedentis magis deseruientem, quàm spiritualem: siquidem onus eleemosynæ ad assequendam indulgentiam regulariter postulatur ad subueniendum egenis, ad redimendum captiuos, ad ædificandas Ecclesias, & alia loca pia, ad effugandos Christiani nominis inimicos, &c. Quæ omnia, & his similia exigunt eleemosynas reales, non autem spirituales.

3 Ad contrarium patet responsio: tunc enim lex generalitèr loquens, generalitèr debet intelligi: & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, quando alitèr non constat per aliam legem, aut per præsumptam voluntatem Legislatoris propter rationem, distinctionem exposcentem ratione ipsius diuersitatis.

An opus ad indulgentiam assequendam debeat adimpleri determinato tempore, iuxtà formam concessionis.

SEC. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur responsio affirmatiua, nam concessio stricti iuris est, tantùmque valet, quantùm sonat.*

2 Opus

2 *Opus ad indulgentiam postulatum, sicut adimpleri debet determinato tempore, sic impleri etiam debet determinato loco, nisi moraliter aliud suadeatur.*

3 *Ciuis si dum in patria sua, promulgato Iubilæo Ecclesias, ibidem designatas visitauerit, & eadem hebdomada causa peregrinationis aliò migrauerit, ac in aliena Diœcesi alia opera impleuerit, an assequatur indulgentiam.*

4 *Qui vna hebdomada ieiunat, orat, eleemosynam dat, &c. Et in altera confessionem facit, sacramque communionem suscipit, an assequitur Iubilæum, ex præsumpta Pontificis voluntate.*

5 *Contraria sententia probabilior videtur, vbi nulla necessitas adest, nec rationabilis causa diuidendi dicta opera. Et declaratur opinio* Boss.

Et an, & quando sacra communio sumi possit ante omnia alia opera iniuncta pro Iubilæi assequutione.

6 *Bulla si dicat, vt qui de peccatis confessi, trina ieiunia, eleemosynas, & Ecclesiam visitauerint indulgentiam assequantur, an si prius ieiunent, eleemosynam dent, &c. Et postea confiteantur, indulgentiam assequantur.*

1 AD hanc rem breuitèr respondetur affirmatiuè. Probatur: quia concessio indulgentiarum est stricti iuris, atque ideò tantùm valet, quãtùm sonat. Vndè si vi indulgentiæ expostuletur visitari singulis diebus tres Ecclesias, non possũt visitari duæ vna die, & sequenti die quatuor, vt Greg. XIII. respondisse testatur *Nauar.* quem refert *Rodriq. in sua sum. par. 1. cap.* 188. Vbi infert, quoque ex hoc non posse aliquem eodem die bis visitare Ecclesias ad effectum satisfaciendi per spatium dierum duorum. Sic etiam satis non est, vt quis tantam orationem faciat vna die, quantã in tres dies erat obligatus; sed singulis diebus tenetur recitare illam orationis quantitatem, quæ postulatur. Ieiunium paritèr si postuletur fer. 4. 6. & Sabbato ad indulgentiam assequendam, si ieiunet quis fer. 2. 3. & 5. non lucrabitur indulgentiam, vt testatur *Rodriq.* eundem Greg. XIII. respondisse.

2 Ampliatur hæc conclusio, vt sicut opus ad effectum indulgẽtiæ postulatum debeat impleri determinato tempore; ità etiam impleri debeat determinato loco. Vndè si opus postulatum sit oratio recitanda in vna Ecclesia, non potest recitari in alia: vel extra postulatam Ecclesiam, nisi oratio recitata extra postulatam Ecclesiam, moralitèr censeatur dicta in ipsa Ecclesia, vt supra adnotauimus *sec. 2. vers. Tertiò infertur*: Dùm ostendimus, quòd si oratio præcipiatur in Ecclesia, & præ multitudine non potens quis eam ingredi, in porta Ecclesiæ orauerit: tunc enim indulgentiam lucrabitur: quoniam moralitèr censetur in Ecclesia orasse. Sic etiam si indulgentia postularet visitationem quinque Altarium in aliqua Ecclesia, & quis ex vno loco visitaret omnia præscripta Altaria, proculdubiò assequetur indulgentiam, vt probauimus *d. sec. 2. vers. Quartò infertur.*

3 Imò non desunt, qui velint, quòd si Ciuis in patria sua, promulgato Iubilæo postulante visitationem Ecclesiarum designandarum, confessionem, communionem, ieiunium, &c. Designatas ibidem Ecclesias visitauerit, & eadem hebdomada causa piæ peregrinationis aliò migrauerit, & in aliena Diœcesi ieiunium, & reliqua ad assequendam indulgentiam postulata adimpleuerit, licèt securius sit, in aliena Diœcesi, vbi Iubilæum promulgatum sit, iterum designatas Ecclesias visitare, & omnia alia expostulata perficere; nihilominus si Ecclesias non visitet; sed tantùm alia opera perficiat, satis probabile est, illum assecuturum Iubilæum. Etenim cùm in propria patria Ecclesias designatas visitauerit, & ibi orauerit, ac processioni interfuerit, nihil videtur referre vbi ieiunet, cõfiteatur, & communicetur, cùm forma Iubilæi locum non expostulet, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. lib. 7. cap. 12. nu. 4.* quem refert, & sequitur *Laym. lib. 5. sua sum. tract. 7. cap. 8. sub nu. 10. vers. Dubium quintum.*

4 Sic ampliata limitatur hæc ipsa conclusio, si contrarium constet ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 19. lim. 2.* Hinc sequitur ex præsumpta voluntate Rom. Pontificis assequi Iubilæum, qui vna hebdomada ieiunat, orat, eleemosynas dat, &c. Confessionem autem, & sacræ cõmunionis sumptionem altera hebdomada perficit: siquidem quamuis vi Bullæ omnia opera postulentur impendenda in vna, & eadem hebdomada; nihilominus si ex rationabili causa maximè opera diuidat intra quatuordecim dies, quibus Iubilæum durat, per Epicheiam interpretari possumus mentem Rom Pontificis esse, vt etiam in tali casu indulgentiam assequatur. Ità *Laym. loco citato, sub nu. 9. vers. Dubium quartum*: pro qua re allegat, quod in simili adnotauit *Rodriq. tom. 1. cap. 184. nu. 3.*

5 Est tamen verum, quòd contrariam sententiam docet *Henriq. lib. 7. cap. 11. nu. 2.* Quæ sententia nobis videtur probabilior; imò vera, quando nulla necessitas, aut rationabilis causa adest diuidẽdi, vt supra dicta opera. Etenim Pontificia Bulla significat intra eãdem hebdomadam opera omnia præstanda esse: & ità in praxi seruari testatur ipse *Laym.* ibi, & alij. Eodem modo puto moderandam esse sententiam *Boss. de Iubil. sec. cas. 20. n. 17.* Quod etiam si in Bulla expresse diceretur, vt communio fieret die Dominica, quæ ieiunia proxima sequitur, & non adderetur, seù in alio die dictarum hebdomadarum, adhuc probabilitèr ait, satis esse sumere Eucharistiam in alia die dictarum hebdomadarum, antequam ieiunia sint completa: talis enim ordo non posset mutari, nisi ex necessaria, vel rationabili causa: siquidem huiusmodi ordo præscribitur præceptiuè, nõ autem consultiuè, vt scilicèt congruentius fiat cõmunio vltimo loco, præmissis reliquis operibus expostulatis, vt expresse præcipit Sixt. V. in sua Bulla Iubilæi anni 1585. ità inquiens, *Die verò Dominica, qua dictas eleemosynas, atque orationes pro-*

proximè sequetur sacrosanctam Eucharistiam deuotè accipiant. Propter quæ verba *Borton.* quem refert *Diana par.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 17. Docet de necessitate pro lucro dicti Iubilæi fuisse faciendam communionem vltimo loco post reliqua omnia opera. Etenim id præcipi potest ad dignè, ac reuerentèr sumendam sacram communionem; quoniam quamplurimi volunt, quos referunt *Boss. & Diana locis citatis* communionem factam in peccato mortali satis esse ad satisfaciédum oneri communionis iniuncto ad lucrádum Iubilæum, si ipsa communio non sit vltimum opus in Iubilæo præscriptum, licèt contrarium esse probabiliùs affirmat ipse *Diana par.* 3. *tract.* 4. *resol* 48. *& par.* 5. *tract.* 12. *resol.* 17. *& par.* 10. *tract.* 13. *resol.* 55. Vndè ad effugiendam hanc irreuerentiam meritò Rom. Pontifex præceptiuè loquitur expostulando communionem post reliqua opera præscripta, quicquid dicat *Boss.* His adde, quæ adnotauimus supra, *sec.* 2. *vers. Octauò infertur.*

6 Ità quoque intelligenda est opinio eorum, qui putant, quod quamuis Bulla Pontificia dicat, vt qui de peccatis confessis trina ieiunia, eleemosynas, & Ecclesiæ visitationem peregerint, indulgentiam assequantur; si quis prius ieiunet, eleemosynas det, aut Ecclesias visitet, & postea confiteatur, & communicet, etiam die Dominico, atque adeò quocunque ordine ea opera implebit, nam re vera id citra iustam, ac rationabilem causam fieri nequit, cum talis ordo expresè vi Bullę præcipiatur: at si iusta causa adsit, ex præsumpta voluntate Rom. Pontificis eiusmodi ordo rationabilitèr peruertitur: siquidem pro lege tenendú est illud, quod verisimilitèr responderet Legislator, si de illo fuisset interrogatus, vt per *Glos. in cap.* 2. *de constit. & in l. tale pactum, ff. de pact.* Est tamen verum, quòd *Rodriq. tom.* 1. *cap.* 148. *nu.* 3. Refert Gregor. XIII. consultum à quodam Patre Societatis Iesu circa ordinem adimplendi dicta opera, quæ in Iubilæo postulari solent, respondisse anno 1579. tantùm ieiunium cùm sit onus præfixorum dierum, debere fieri signatis diebus; orationem autem, & eleemosxnam in qualibet die fieri posse, sicut diceret de visitatione Ecclesiarum: quibus adde, quæ habentur ex *Nauar. de indulg. not.* 15. *nu.* 19. *Henriq. lib.* 7. *cap.* 10. *nu.* 8. *& Laym. lib.* 5. *sua sum. cap.* 8. *nu.* 7. *tract.* 7.

An qui scienter, ac ex malitia prætermittit opera præscripta in Iubilæo, possit vltima die illud lucrari, & dicta opera à Confessario commutari.

SEC. XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Qnando in Bulla Iubilæi dicitur, vt præscripta opera mutari possint ex causa impedimenti, mutari non possunt respectu illius, qui iusto caret impedimento.*

2 *Contraria sententia putatur verior, & qua ratione.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones: nam prima sententia est *Ioan. Præpos. in* 3. *p. D. Th. q.* 14. *de indulg. dub.* 10. *num.* 88. Dicentis, quod quando dicit in Bulla Iubilæi, præscripta opera ad illud assequédum, posse mutari in alia ex causa impedimenti, non possunt mutari respectu illius, qui carens iusto impedimento neglexit præstare opera præscripta: qui enim negligit voluntariè implere conditiones requisitas, moralitèr loquendo non potest dici detemptus impedimēto: nempè Rom. Pontifex per talem particulam censetur velle per Confessarium eiusmodi posse succurri: eò maximè quoniam in Bulla communitèr exprimuntur aliqua, quæ sunt necessaria impedimenta, vt carcer, clausura, & similia: ergò sub clausula generali intelliguntur similia iusta impedimenta. Vndè ex hoc infert ipse Præpositus, quod talis differens confessionem vsque ad vltimum diem, &c. Non sit capax promerendæ indulgentiæ: & quòd Confessarius in tali casu non possit illū absoluere à casibus reseruatis, vel mutare eius vota ex potestate sibi tradita à Iubileo.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam puto veram, quam docent *Filliuc. tom.* 1. *qq. moral. tract.* 8. *c.* 10. *num.* 268. *&* 273. *Alph. de Leone de Iubil. p.* 2. *nu.* 186. *Polach. eod. tract. sec.* 42. *num.* 65. *Sanctarell. eod. cap.* 7. *dub.* 1. *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 26. Et alij, dicentes facultatem commutandi opera Iubilæi extendi ad præterita opera, non solùm ob legitimam causam ægritudinis, impotentiæ, &c. Sed etiam ex malitia omissa: atque ideò hanc commutationem fieri posse volunt die Dominica secundæ hebdomadæ. Probant eorum sententiam ex eo, quòd quamuis ex sua malitia prædicta opera non adimpleuerit tempore condicto; nihilominus quando ad pœnitentiam accedit, verè dicitur impotens, atque impeditus, vt rectè declarat post alios idem *Diana loco citato.*

An pueri ex defectu ætatis santissimam Eucharistiam percipere non valentes, assequantur indulgentiam eam præcipentem, communicando spiritualiter.

SEC. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Pueri communionem sumere non valentes, lucrantur indulgentiam communicando spiritualiter.*

2 *Oppositum est probabilius, sed commutari debet in aliud opus, idque est magis secundum præsumptam intentionem concedentis indulgentiam.*

1 PArtem affirmatiuam docent *Fernandez in Medulla p.* 3. *c.* 8. *§.* 8. *num.* 3. *& Zanard. in Direct. confes. p.* 1. *c.* 21. *q.* 28. Etenim communio prædicatur de reali, ac spirituali; atque ideò qui non potest communicare realiter, satis est ad assequendam indulgentiam si communicet spiritualiter. Confirmatur ex præsumpta voluntate Rom. Pontificis, qui præsumitur nolle ex fructu indul-

indulgentiæ excludere impotentes communicare, quales sunt infirmi patientes tussim, vomitum, &c.

2 Negatiuam tamen, quæ nobis videtur probabilior, docent *Fauſt. de Iubil. lib.* 4. *q.* 45. & *Diana p.* 5. *reſol. moral. reſol.* 17. Etenim impotentia implendi opus regulariter non excuſat: atque ideò commutatio in aliud opus eſt magis ſecundum præſumptam intentionem concedentis indulgentiam, quàm oneris totalis relaxatio, vt oſtendimus ſupra *ſec.* 24. Vndè ſicut non valens ieiunare tenetur ieiunij commutationem poſtulare à Confeſſario, aliàs non lucrabitur indulgentiam ieiunium expoſcentem, ita quoque dicendum eſt in caſu, de quo agitur, & in infirmis tuſſi laborantibus, aut patientibus vomitum vel aliquid ſimile, vt per *Diana loco citato*, qui idem putat dicendum de eo, qui ex obliuione, & inaduertentia die deſignato communionis, nempè die Dominico bibit, & in ſimilibus caſibus.

An Confeſſarius ex rationabili cauſa poſſit differre pœnitenti abſolutionem, & ſacram communionem vltra tempus in Bulla ſtatum per aliquas hebdomadas; ita vt ipſe pœnitens poſtea indulgentiam aſſequatur.

S E C. XXXI.

S V M M A R I V M.

1 *Reſponſio affertur affirmatiua.*

2 *Qui confiteri vult ad finem Iubilæi, ſed ob longam confeſſionem, vel ob caſus valdè difficiles nequit Confeſſarius integrè illum audire, an poſſit confeſſione ipſe intra tempus Iubilæi illum abſoluere à cenſuris, & reſeruatis, ac differre abſolutionem non reſeruatorum in aliud tempus etiam finito tempore Iubilæi.*

1 AD hanc difficultatem reſpondetur breuiter affirmatiuè ex *Boſſ. de Iubil. ſec.* 1. *caſu* 38. & 39. quem refert, & ſequitur *Diana p.* 5. *reſol. moral. tract.* 12. *ſec.* 26. Dicente, quòd Confeſſarius pœnitenti, qui viſitauit Eccleſias ſtatutis diebus, & die Sabbato confitetur, ſi dubitat probabiliter, eum permanſurum in occaſione peccati, ſi tunc illum abſoluat, poteſt differre abſolutionem, & communionem vltra tempus in Bulla ſtatutum per aliquot hebdomadas, vt eruat illum ab occaſione peccatorum, & reddatur moraliter certus, quòd ad illa non redibit, & poſtea eundem à reſeruatis abſoluere

2 validè poteſt. Idem dicendum putat idem *Boſſ.* vbi quis ad finem Iubilæi vult confiteri, ſed ob longam confeſſionem, vt quia habet caſus valdè difficiles, & intricatos, Confeſſarius pro temporis anguſtia nequit illum integrè audire, poſſit ipſe Cõfeſſarius illum abſoluere intra tempus Iubilæi à cenſuris, & à caſuum reſeruatione: & differre abſolutionem peccatorum in aliud tempus, & finito tempore Iubilæi illum abſoluere; ita quòd vigore talis abſolutionis remaneat abſolutus, & conſequi valeat fructum indulgentiæ Iubilæi. Hæc autem fundantur præcipuè in præſumpta voluntate Rom. Pontificis, iuxta ea, quæ ſupra ſæpè diximus.

An pœnitens, cui ex iuſta cauſa fuit dilata abſolutio poſt tempus à Iubilæi Bulla definitum, ſi incidat in nouos caſus reſeruatos, & noua vota emittat, poſſit Confeſſarius illos abſoluere, & hæc commutare.

S E C. XXXII.

S V M M A R I V M.

1 *Adducitur opinio negatiua, ſed oppoſitum putatur probabilius, & quare.*

1 IN hac difficultate negatiuam partem docent *Sanctarell. de Iubilæo, c.* 8. *dub.* 7. & *Alphon. de Leone eod. tract. p.* 2. *num.* 189.

Nos autem oppoſitam ſententiam arbitramur eſſe probabiliorem, quam tenent *Boſſ. de Iubil. ſec.* 1. *caſu* 39. *num.* 6. & *Diana p.* 5. *reſol. moral. tract.* 12. *reſol.* 27. Qui ſuppoſito, quòd pœnitens non dum fuerit conſecutus Iubilæum, volunt præfatum pœnitentem poſſe abſolui ab omnibus reſeruatis commiſſis ante confeſſionem, & abſolutionem, & ſimiliter impetrare commutationem votorum, quæ poſtea emiſit. Etenim eadem auctoritate Confeſſarius, quam habet differendi abſolutionem, poteſt pœnitentem abſoluere à reſeruatis commiſſis, & commutare vota emiſſa ante Iubilæi conſecutionem, cum facultas eiuſmodi abſoluendi, & commutandi ſit Confeſſario conceſſa in ordine ad dictam conſecutionem, & ad alliciendos fideles ad præſtanda opera pro lucro Iubilæi neceſſaria: aliàs ſequeretur, quòd pœnitens, qui obediendo Confeſſario diſtuliſſet conſecutionem Iubilæi vltra tempus in Bulla definitum, & ex fragilitate in noua reſeruata incidiſſet, non poſſet amplius conſequi Iubilæum, quod abſolutione non præuia obtinere non poſſet; atque ideò ex ſua obedientia damnum reportaret, & fieret deterioris conditionis. Confirmatur denique hæc ſententia, ex præſumpta voluntate concedentis Iubilæum, cùm indulgentia ſit res fauorabilis, atque ideò extenſionem patitur iuxta ea, quæ ſupra adnotauimus *ſec.* 2. quibus adde, quòd hæc opinio ad minus probabilis eſt: at in Iubilæis ſufficit opinio probabilis, quæ ſi à parte rei eſſet falſa, remaneret quidam talis abſolutus à reſeruatis, cum opinio probabilis conferat iuriſdictionem, vt infra ſuo loco dicemus, & habetur ex *Diana par.* 5. *reſol. moral. tract.* 12. *reſol.* 22.

An indulgentia conceſſa viſitantibus talem Eccleſiam, ſi Eccleſia ruat, viſitantes illius ſolum, indulgentia aſſequantur.

S E C. XXXIII.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Destructa Ecclesia extinguitur indulgentia, etiam si reedificata fuerit.*

2 *Si Ecclesia per partes tantum paulatim destruatur, & reedificetur, quamuis tota de nouo, indulgentiam non amittit, illamque qui visitauerit, indulgentiam assequetur.*

3 *Ecclesia diruta, & nunquam reedificata, siuè de Iure, siuè de facto diruta sit visitans eius solum, indulgentiam non lucrabitur.*

4 *Diruta Ecclesia si fuerit Superiorum auctoritate in pœnam delinquentium, visitantes eam non assequentur indulgentiam.*

5 *Diruta Ecclesia si fuerit absque Superiorum permissu, & iterum ædificata in eodem loco, indulgentiam obtinebunt visitantes illam.*

1 IN hac re *Palud. in 4. d. 20. q. 4. num. 25.* inquit, quòd, destructa Ecclesia, extinguitur indulgentia, etiam si fuerit reedificata: ergò indulgentia concessa visitantibus talem Ecclesiam, si Ecclesia ipsa ruat, indulgentia non obtinetur ab illis, qui ipsius tantùm solum visitant.

Resolutio huius difficultatis patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec. 3. vers. Secundò diuiditur: & vers. Est tamen adnotandum*: & propterea pro eius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 SI Ecclesia per partes tãtùm paulatim destruatur, & reædificetur, quamuis tota de nouo reædificetur, visitans huiusmodi Ecclesiam, indulgentiam assequitur. Probatur, quoniam tunc indulgentia non est extincta: nam semper manet eadem numero Ecclesia; sicut non sunt eiusdem priuilegia extincta, vt ostendimus, *d. sec. 3. vers. Est tamen adnotandum.*

SECVNDA CONCLVSIO.

3 DIruta Ecclesia, & nunquam reædificata, siuè de iure, siuè de facto diruta fuerit, visitans eius solum, indulgentiam non obtinebit. Probatur; quoniam tunc indulgentia extincta est, cùm non loco simpliciter; sed Ecclesiæ concessa fuerit: & solum illud nullo modo dici potest Ecclesia.

TERTIA CONCLVSIO.

4 DIruta Ecclesia Superiorum auctoritate in pœnam delinquentium, licèt iterum ædificetur in eodem loco, attamen visitantes eam non assecuntur indulgentiam. Etenim cùm in pœnam maximè delinquentium Superiorum auctoritate destruitur Ecclesia, extinguitur indulgentia concessa visitantibus Ecclesiam; sicut & omnia alia eiusdem priuilegia: eo quòd desinit omninò esse Ecclesia; itaut quando iterum ædificatur in eodem loco, illa Ecclesia nouiter ædificata dicitur alia à priori iam diruta. Est tamen verum, quòd si eo casu, vel de facto destructa in alium locum Ecclesia transfertur, tunc indulgentia, & alia priuilegia transferuntur, vt post *D. Anton. & Suar.* diximus *d. sec. 3.* Qui id limitant verum esse, si indulgentia, ac priuilegia concessa non sint ratione situs, aut loci; sed absolutè Ecclesiæ sub proprio nomine, ac titulo, aliàs secus esset dicendum, si alio transferatur, & ædificetur, etiam ex eiusdem Superioris auctoritate: siue de iure fuerit diruta; siue de facto, visitantes illam non consecuntur indulgentiam: siquidem tunc est extincta indulgentia, cum Ecclesia transferatur in alium locum; atque ideò nullo modo, nec naturaliter, nec moraliter dici potest eadem numero Ecclesia, vt probat *Suar. de pœnit. disp. 52. sec.* qui propterea non potest dici sibi contrarius circa ea, quæ docet *lib. 8. de legib. c. 5. in fine.*

QVARTA CONCLVSIO.

5 DIruta Ecclesia absque Superiorum permissu, & iterum ædificata in eo loco visitantes illam, indulgentiam obtinebunt. Probatur; quia indulgentia non est extincta: siuè incontinenti reædificetur, iuxta illud quod habetur ex *Imola cons. 44.* cùm propter vicinitatem actus moraliter dicatur durare eadem Ecclesia: siuè per multum tempus instauratio differatur: quoniam illa Ecclesia censetur retinere sua priuilegia, & consequenter etiam indulgentiam: eo quòd quoad situm est re vera idem locus: & secundum moralem respectum, quasi idem templum reputatur, vt habetur per *Glos. in c. priuilegia, de regul. iur. in 6. & Innoc. in c. cùm ex iniuncto, de noui oper. nunc.* Vndè hæc conclusio locum habet quoties Ecclesia de facto diruta fuit; nempè hostium incursu, &c. Secus autem si de iure, ac Superiorum permissu, iuxta sententiam Iuristarum, quos refert *Ludouic. Bonon. de indul. num. 79.*

An si concedatur indulgentia simpliciter, & absolutè visitantibus talem Ecclesiam, ipsam quis assequatur toties, quoties visitabit.

SEC. XXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Toties quis lucrabitur indulgentiam, quoties Ecclesiam visitabit, cum simpliciter, & absolutè conceditur indulgentia visitantibus Ecclesiam.*

2 *Limitatur si concessa sit cum determinatione temporis, vt tali die, vel tali tempore, tunc enim semel lucrabitur.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè, vt habetur ex *D. Thom. in 4. d. 20. q. vn. art. 3. quæstiun. 2. ad 3. Palud. ibid. q. 4. art. 1. §. Quantum ad 3. concl. 1. Suar. in 3. p. tom. 4. de pœnit. disp. 57. sec. 1.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. c. 8.* Hanc sententiam dicunt fundari in communi consuetudine, quæ est optima legum intetpres, vt probat *Panor. in c. cum dilectus, sub num. 7. de consuet.* Imò non obscurè fundatur in iure, cùm indulgentia sit res fauorabilis, & propterea amplianda potius est, quam restringenda iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 2.* & cùm generaliter loquatur, generaliter debet intelligi, *l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præst.* Quibus adde, quæ cumulauimus *sec. 3. §. secundò*

diuiditur, *verf. Est tamen adnot.* Dum diximus,
2 quòd visitans Ecclesiam, cui indulgentia concessa est citra omnem temporis determinationem, & absolutè, toties indulgentiam lucrabitur, quoties Ecclesiam ipsam visitabit. Quòd si concessa sit cum temporis determinatione, vt tali die, vel tempore, nempè Paschali, aut in anniuersario dedicationis Ecclesiæ, tunc visitans eam, semel tantùm indulgentiam assequetur, quod ostendimus ex præsumpta quoque voluntate concedentis indulgentiam. Adde hic ea, quæ seq. sec. dicemus.

An vno, & eodem opere possint fideles assequi plures indulgentias, diuersis vijs concessas.

SEC. XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Afferuntur in hac re variæ Doctorum opiniones.*
2 *Indulgentia si concedatur indeterminatè, & quasi perpetuo poterit eam lucrari toties, quoties, nisi in irrisionem indulgentiæ cederet iteratio.*
3 *Si quis habeat decem grana benedicta, seu Imagines, & in singulorum benedictionibus sit concessus annus indulgentiæ recitando orationem Dominicam, an semel tantum recitando, singulas consequatur indulgentias, prædictis granis, seu imaginibus concessas.*
4 *Indulgentiam concessam simpliciter, & indeterminatè visitantibus Ecclesiam toties quis consequitur quoties Ecclesiam ipsam visitauerit.*
5 *Vnum actum satis esse ad plures indulgentias lucrandas probabilis est sententia.*
6 *Opus pium plerumque adiungi solet ad supplendam iustitiam, seu causam indulgentiæ.*
7 *Habens decem grana, seu imagines, continentes indulgentiam liberandi singulas animas a pœnis Purgatorij sub onere celebrandi vnam Missam posset celebrando liberare decem animas prædictas.*
8 *Haud probat distinctio inter opus expostolatum irreiterabile, & reiterabile.*
9 *Quamuis vno actu possint plures indulgentiæ obtineri, siuè reiterabilis, siue irreiterabilis sit actus: id tamen locum non habet, vbi aliter constat de intentione concedentis indulgentiam.*

1 IN hac re variæ sunt opiniones. Nam prima sententia est *Angeli verbo Indulgentia*, §. 4. *Rosella eod. verbo*, §. 12. *Nauar. de indulg. §. Leuitico, not.* 32. *nu.* 46. & 47. Et aliorum existimantium, posse aliquem indulgentiam stationum in die multoties assequi. Alij tenent partem negatiuã, nempè *D. Thom. in addit.* 3. *p. q.* 25. *art.* 2. *ad* 4. *Palud. in* 4. *d.* 20. *q.* 4. *art.* 7. & *D. Anton. p.* 1. *tit.* 10. *cap.* 3. §. 3. cum alijs, quos allegant. Alij putant in hac controuersia cum distinctione esse loquendum: nam vel indulgentia conceditur ad tempus determinatum, vt visitantibus tali die, & hora, & tunc semel tantùm potest quis eam assequi. Vndè cum stationes Romæ signatè concedantur in Bulla certis, ac determinatis diebus, indè sequitur, quòd semel tantùm potest quis illas lucrari, nisi aliud exprimat Pontifex. Quòd si indulgentia concedatur indeterminatè, & quasi
2 perpetuò sub hac forma. Quicunque visitauerit talem Ecclesiam, vel Altare consequatur hanc, vel illam indulgentiam, tunc poterit quis eam lucrari toties, quoties, vt supra adnotauimus *sec. praced.* vt habetur ex *Ludouico della Cruz in Bulla Cruciata disp.* 1. *cap.* 8. *dub.* 13. *nu.* 10. quem refert *Diana par.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 45. qui id limitãt, nisi iteratio visitationis cederet in irrisionem indulgentiæ. Alij volunt, nempè *Egid. Trullench. in Bulla Cruciata lib.* 1. §. 6. *num.* 2. Qui absolutè docet, indulgentiam stationum posse in die multoties lucrari. Alij denique simplicitèr docent partem negatiuam, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 52. *sec.* 8. *num.* 10. *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 7. *cap.* 6. *sub nu.* 5. *verf. Dubitatur quartò*, & *nu.* 6. *Coninch. disp.* 12. *dub.* 9. cum alijs, quos referunt; dicentes vnico actu non posse quem plures indulgentias assequi, nisi opus esset irreiterabile, vt ieiunium.

3 Pro explicatione huius controuersiæ est adnot. quod controuersia ipsa potest disputari non solùm de indulgentijs localibus; sed etiam de indulgentijs realibus, vt si quis habeat decem grana benedicta, seu Imagines, & in singulorum benedictionibus sit concessus, verbi gratia, annus indulgentiæ, dicendo orationem Dominicam, quæritur, an semel tantùm recitando orationem Dominicam consequatur singulas indulgentias prædictis granis, seu imaginibus concessis, & sic decem annos indulgentiæ, vel tantùm vnum annum iuxtà orationem Dominicam, quam semel recitauit. Sic etiam conceditur aliquando visitanti talem Ecclesiam, vt tot annos indulgentiæ consequatur: & propterea omnes indulgentias, quas assecuntur, qui illa die visitant tales, vel tales Ecclesias Romæ, in quibus sunt aliæ cõcessiones tàm similes, quàm dissimiles. Vndè quæritur, an vno actu, & eadem oratione omnes illæ indulgentiæ simul obtineantur. His breuitèr adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 QVoad indulgentiam localem concessam visitantibus Ecclesiam absolutè, ac indeterminatè iam *praced. sec.* ostendimus, eiusmodi Ecclesiam visitantes toties indulgentiam assequi, quoties Ecclesiam ipsam visitauerit. Imò probabilis nobis videtur supradicta opinio *Trullench.* existimantis, aliquem absolutè posse multoties in die indulgentiam stationum obtinere, quamuis determinatum habeant diem: siquidem Bulla id non restringit, nec limitat; sed absolutè eam concedit, & indulgentiam indefinitè concedit tali die visitantibus talem Ecclesiam: ergò toties eam quis lucratur, quoties eo die moralitèr, & secundùm prudentiam illam visitat. Confirmatur, quia indulgentia est res fauorabilis, vt supra probauimus, *sec.* 2. ergò potius est extendenda, quam restringenda, *arg. tex. in cap. odia*, & ibi *Doctor. de regul. iur. in* 6. Præterea extensio huiusmodi non est

est contra proprietatem verborum Bullæ: ergò dato,& non concesso,quòd indulgentia esset res odiosa,adhùc tamen extẽsionem, de qua agitur; patitur: etenim secundùm iuris dispositionem, dispositio etiam in materia odiosa comprehẽdit omnes casus, ad quos eius verba iuxta propriam significationem se extendunt,vt per *Doctor. in d. cap. odia de reg. iur. in 6.* Sed verba indulgentiarũ Romæ,& verba Cruciatæ,& verba Iubilæi,in quo præcipiuntur stationes ad lucrandas indulgentias iuxta propriam significationem extẽdi possunt ad plures vices in die: ergò extendi potius debet,quàm limitari,cùm talis concessio sit Principis fauor, & in tertij præiudicium non cedat. Ità *Trullench. loco cit.* quem sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 45. in fine, & par. 5. tract. 11. resol. 104.*

SECVNDA CONCLVSIO.

5 PRobabilis valdè nobis videtur sententia illorum,qui volunt,vnum actum satis esse ad plures indulgentias assequendas. Hæc opinio est *Henriq. lib. 7. de pœnit. cap. 17. nu. 5. Cord. de indulg. q. 35.* & aliorum, quos refert *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 11.* Probatur; quia ad consequendum effectum prædictarum indulgentiarũ omnia concurrunt, nempè potestas in concedẽte, gratia in suscipiente, & pietas, seu proportio in opere, vt supponimus: siquidem quoad potestatem in concedente non est aliqua ratio naturalis, aut Diuina prohibens Ecclesię hanc concedendi facultatem. Confirmatur, quia indulgentia est res fauorabilis, atque ideò est extendenda potius, quàm restringenda iuxta ea, quæ supra adnotauimus in præcedenti conclusione. Nec
6 obstat in contrarium indulgentiam concedentis præsumpta intentio: ex eo quòd opus pium plerumque adiungi solet ad supplendam iustitiam, seù causam indulgentiæ; qui quidem finis non ità obtinebitur, si vno opere exhibito, plures indulgentiæ obtineantur; quoniam nos hanc conclusionem, supposita proportione in opere, vt supra diximus; at tanta deuotione opus illud vnicum quis facere poterit, vt omnibus illis indulgentijs sit proportionatum, vt rectè inquit *Molfes. in sua sum. tract. 7. cap. 26. nu. 91.* Et si quis rursus instabit, quòd supposita vera nostra conclusione, breui oratione multæ animæ à Purgatorio liberarẽtur, tunc respondemus, quòd supposita iustitia causæ, & proportione, vt supra: id non esset incõueniens. Vndè si decem grana, seu imagines continerent singulæ indulgentiam liberandi singulas animas à pœnis Purgatorij sub onere celebrandi Missam, si quis habens dictas decem imagines celebret, posset liberare decem animas à dictis pœnis celebrando vnam tantùm Missam, supposita proportione operis, iuxtà ea, quæ supra diximus.

TERTIA CONCLVSIO.

8 NObis nõ probatur supra relata *Suar.* & aliorum distinctio inter opus ab indulgentia expostulatum irreiterabile, quale est ieiunium tali die exhibendum: & reiterabile, vt est recitatio orationis Dominicæ, visitationis Ecclesiæ: nam accidere potest, vt vtriusque generis opus sit proportionatum, vel improportionatum: atque ideò vno actu possint obtineri, vel non obtineri plures indulgentiæ, siue actus sit reiterabilis, siue irreiterabilis, iuxtà ea, quæ supra declarauimus.

QVARTA CONCLVSIO.

9 QVamuis vno actu, siuè irreiterabilis sit, siuè reiterabilis, possint plures indulgentiæ obtineri ex magis verisimili concedentis indulgentiam intentione, quam non obtineri, cùm indulgentia sit res fauorabilis, per ea, quę supra adnotauimus, *concl. 2.* Nihilominus aliter dicendum est, quando aliter constet de intentione concedentis indulgentiam tacita, vel expressa, cùm taciti, & expressi eadem sit virtus, *l. cum quid*, & ibi *Iasan, ff. si cert. petat.* Siquidem indulgentia non operatur vltra intentionem eam concedentis.

An aliquis possit adimplere opus postulatum pro alio, ad lucrandam illi indulgentiam, ita vt ipse operans eam lucretur non sibi, sed alteri, cui illam sua voluntate applicet.

SEC. XXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Qui operatur ad lucrandum indulgentiam alteri, non est necesse, vt ab eo moueatur, aut aliquo modo inducatur ad operandum.*

2 *Indulgentia concessa in proprium alicuius personæ fauorem, alteri prodesse non poterit.*

3 *Vnus pro altero ad lucrandam indulgentiam, tunc operari potest, cum illam concedens expressè velit, vt sit operans possit indulgentiæ fructum sibi, vel alteri applicare.*

1 AD tituli explicationem est adnotãdum, quòd hæc controuersia habet affinitatem quandam cum controuersia, quam explicauimus supra *sec. 20.* & propterea hæc post illam immediatè poterat congruentius explicari: attamen casus præsentis sectionis in hoc differt à casu *d. sec. 20.* quòd in isto non est necesse, vt is qui operatur ad lucrandam indulgentiam alteri, ab eo moueatur, aut inducatur aliquo modo ad operandum, cùm non operetur tanquam gerens vices illius; sed tãquam principaliter, & sua sponte operans, & donans alteri fructum, quem sibi retinere posset, atque ideò nec scientia, nec consensus requiratur ex parte eius, cui offertur indulgentiæ fructus: at verò in casu *d. sec. 20.* opus quod fit per alium, debet fieri aliquo modo ex voluntate, seù petitione illius, qui lucraturus est indulgentiam: alioqui neque ille dici potest per alium operari ex intentione obtinendi indulgẽtiam per necessaria media. His adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 INdulgentia concessa in proprium fauorem alicuius personæ, non poterit alteri prodesse, ita vt is cui conceditur indulgentia, eam lucretur sibi, nec possit alteri sua voluntate applicare. Probatur, quia indulgentia non plus operatur, quàm

quàm sonat, vt sæpè diximus; atque ideò, quemadmodum non extenditur vltra quantitatem expresè concessam; ita neque vltra personas expressas. Confirmatur; quoniam indulgentia talem conditionem exigit in eo, qui consecuturus est eiusdem effectum, quæ in alio non reperitur. Denique effectus ex opere operato concessus in fauorem eius, qui tale opus operatur, est quasi priuilegium personale: ergò non potest ex eius voluntate alteri applicari; nisi hoc ipsum in concessione exprimatur.

SECUNDA CONCLVSIO.

3 SI concedens indulgentiam expresè velit, vt sic operans possit fructum indulgentiæ, vel sibi, vel alteri obtinere, tunc potest vnus pro altero operari ad lucrandam illam indulgentiam. Probatur quoniam in Rom. Pontifice non deest potestas, & voluntatem eius sufficienter supponimus declaratam ex forma indulgentiæ. Confirmatur; quia hoc modo conceditur viuis, vt possint assequi indulgentias pro Defunctis: ergò à fortiori concedi potest inter viuentes: siquidem inter eos facilior est communicatio operum, & satisfactionum.

An vnus possit donare alteri indulgentiam committendo illi opus ad indulgentiam necessarium.
S E C. XXXVII.

S V M M A R I V M.

1 *Negatiua affertur responsio, si id in forma indulgentiæ non sit expressum: & quare.*

1 AD hanc rem breuiter respondetur negatiuè: siquidem, si id in forma indulgentiæ non est expressum, clarum est non posse fieri: quoniam verba indulgentiæ non operantur vltra eorum significatum, cùm non plus fauoris exhibeat, quàm verba exprimant, vt supra diximus, *sec.* 20. *concl. vlt.* Quòd si illud est expressum in forma iam non vnus concedit alteri indulgentiam, vel pro eo illam lucratur; sed Rom. Pontifex vtrique illorum eam concedit, si talem pietatis actum operetur. Fieri tamen potest, vt non æquè primò, & per se vtrique illam concedat; sed alteri eorum primò, & per se: alteri verò per commutationem alterius; seù dependenter ab eius voluntate, vel in defectum illius: siquidem id totum pendet ex voluntate concedentis, & potest habere iustam, & rationabilem causam.

An in casu quo ex forma indulgentiæ satis sit opus per alium adimpleri, debeat operans in gratia esse dum operatur opus.
S E C. XXXVIII.

S V M M A R I V M.

1 *Quoties opus impletur ab aliquo tanquam alterius Minister, opus non est, quod operans sit in gratia.*

2 *Affertur in hac re opinio affirmatiua: Et qua ratione.*

3 *Communior est opinio, non esse necesse, vt operans alterius nomine sit in gratia: Et quare.*

4 *Qui indulgentiam lucratur non sibi, sed alteri, opus non est, vt sit in gratia.*

5 *Sacerdos, in peccato mortali existens, Missam celebrans potest per sacrificium alteri obtinere remissionem pœnæ.*

6 *Quoties Rom. Pontifex indulgentiam concedit pro Defunctis, possunt Viui licet in peccato, existant, hanc indulgentiam pro Defunctis consequi.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd hic non loquimur de eo, qui opus implet tanquam alterius minister, vt est seruus, aut procurator, qui elargitur pauperibus eleemosynam nomine Domini sui: aut amicus nomine alterius amici: certum est enim nihil referre eiusmodi personas esse in gratia; cùm instrumentaliter tantùm concurrant ad opus, & actio tribuatur simpliciter Domino præcipienti, vt diximus supra *sec.* 20. sed quæstio nostra est de opere, quod fit per alium tanquam per propriam causam ipsius operis, quamuis alterius rogatu; vel in commodum eius faciat, vt qui ieiunat nomine alterius ex vi concessionis: an inquam debeat esse in gratia ad effectum indulgentiæ.

2 In hac difficultate pugnantes extant opiniones: nam prima sententia fuit *Caiet. in suo opusc. de indulg. q. vlt. ad* 2. tenentis partem affirmatiuam. Probat suam opinionem ex eo, quòd in casu, de quo agitur, moraliter operari non diceretur is, cui quæritur indulgentia.

3 In contrarium tamen est communis opinio, quam docet *Adr. & Sot.* quos refert, & sequitur *Suar. de pœnit. disp.* 52. *sec.* 7. *num.* 4. Et alij dicentes, quòd non est necesè, vt operans nomine alterius sit in gratia; etiam si fructus indulgentiæ statim conferendus sit. Etenim gratia non est necessaria, vt principium, & forma talis operis: quoniam non oportet, vt tale opus sit meritoriũ: neque etiam est necessaria, vt dispositio auferens obicem; siquidem fructus indulgentiæ non est conferendus ei, qui operatur; sed alteri, cuius vice operatur: & ideò solùm in illo altero necessaria est gratiæ dispositio pro eo tempore, quo applicandus est fructus indulgentiæ. Nec etiam est necessarium, vt opus illud in indiuiduo sit bonum simpliciter prout fit à tali operante: etenim si hoc necessarium non est in eo, qui per se ipsum, & propter se ipsum operatur, vt supra ostendimus *sec.* 10. multo minus exigitur necessariò in eo, qui operatur alterius nomine: solùm ergò necesè est, vt opus sit ex suo genere bonum, & quale expostulatur ex vi indulgentiæ: & quòd fiat aliquo modo ex voluntate, seù petitione eius, qui lucraturus est indulgentiam: alioquin neque ille dici posset per alium operari cum intentione obtinendi indulgentiam per necessaria media.

4 Adeò vera est hæc conclusio, vt locum etiam habeat

habeat in eo, qui lucratur indulgentiam alteri; nempè vt ipse operans non lucretur indulgentiam sibi, sed alteri, cùm illam sua voluntate applicat, vt diximus supra *sec.36.* tunc enim non exigitur, vt sit in gratia, vt contra *Angel.ver. Indulgentia, num.21.* & alios docet *Suar. de pœnit. disp.53. sec.4. num.6. ex D.Thom. Ricchar.* & alijs. Ratio autem hæc est; quoniam status gratiæ solùm exigitur ad tollendum obicem indulgentiæ; atque ideò per se solùm est dispositio necessaria in eo, qui suscepturus est indulgentiam, eiusdemq; effectum: in casu verò nostro non est percepturus effectum ille, qui opus efficit ad indulgentiam expostulatum; sed alius, cui indulgentia procuratur: ergò, &c. qua propter non est casus similis de lucrante sibi indulgentiam; nam in eo requiritur status gratiæ non formaliter, quia operans est; sed quia recepturus est indulgentiæ
5 effectum. Hinc Sacerdos existens in peccato mortali, & celebrans Missam, potest per sacrificium alteri obtinere remissionem pœnæ. Deniq; probatur hæc ipsa opinio; quoniam is, qui indulgentiam alteri lucratur, nullo modo prius sibi lucratur aliquam indulgentiam, vt eam applicet alteri; sed conditionem tantùm expostulatam exhibet, vt Rom. Pontifex alteri indulgentiam concedat. Hæc autem conditio non est, nisi executio talis operis quoad substantiam eius, per quod potest sufficienter impleri causa proportionata talis indulgentiæ. Ex quibus infertur,
6 quòd quotiescunque Rom. Pontifex concedit indulgentiam pro Defunctis; Viui licèt in lethali culpa permaneant; possunt tamen pro Defunctis indulgentiam consequi, adimpleta conditione: siquidem non potest assignari maior ratio in vno, quàm in alio. Ita *Suar. loco supra relato.* Quibus adde circa indulgentias pro Defunctis, & quoad opus ab eis postulátum exhibitum ab existenti in peccato mortali, quæ latius habentur per *Dian. p.5. resol. moral. tract. 12. resol. 38.* vbi pro hac sententia quam plurimos Doctores citat, & multas rationes affert. Quibus adde, quæ dicemus infra *sec.47. concl. 5.*

De eo, cui quærenda est indulgentia, quas conditiones exigat.

SEC. XXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia quæritur tantum homini viatori.*
2 *Angelis haud quæritur indulgentia, nec Dæmonibus: sed an quæratur animabus separatis, vel existentibus in Purgatorio.*
3 *Quamuis indulgentia concedatur alicui loco, nẽpe tali Ecclesiæ, vel rei, &c. semper tamen censetur concessa homini, qui tantum est indulgentiarum subiectum.*
4 *Ad indulgentiam consequendam debet esse homo Viator, baptizatus, rationis vsum habens, ac subditus.*
5 *Baptizati tantum sunt Ecclesiæ iurisdictioni subiecti, & ob id non baptizati excommunicari, vel alijs censuris Ecclesiasticis affici non possunt.*
6 *Ante baptismum non est aliquis capax remissionis culpæ ex opere operato.*
7 *Is, cui quærenda est indulgentia, debet esse in gratia pro eo tempore, quo indulgentia applicatur.*
8 *Ad indulgentiam consequendam necessè non est, vt opus expostulatum sit honestum in indiuiduo.*
9 *Homini in peccato mortali existenti, concedi possunt indulgentiæ pro tempore, quo fuerit in statu gratiæ.*
10 *Tex. in extrauag. Vnigenitus, §. statuentes, & consuetudo prærequirunt gratiam non propter opus, sed vt dispositionem ad effectum indulgentiæ.*
11 *Secundum communem Theologorum sententiam ad valorem indulgentiæ tres requiruntur conditiones, & quæ.*

HAnc rem tribus positis conclusionibus paucis duximus explicandam. Vndè pro eiusdem determinatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 HOmini tantum Viatori quæritur indulgentia. Hæc conclusio est communis, & patet ex ijs, quæ habentur ex *Laym. lib.5. suæ sum. tract. 7. c.6.* & ex alijs. Etenim indulgentiarum subiectum est tantùm homo, cùm homo dumtaxat sit capax reatus pœnæ temporalis, quæ per indulgentiam remittitur: eo quòd eiusmodi reatus supponit culpam remissam, & pœna per indulgentiam tolli possit: ergò homini tantùm quæritur indulgentia. Ex hoc infertur, quòd Ange-
2 lis non quæritur indulgentia; quia non habent reatum pœnæ temporalis, cùm nunquam culpam aliquam contraxerint, nec contrahere possint, cùm sint confirmati in gratia. Nec Dæmonibus quæritur indulgentia; quorum illis nunquam fuit remissa culpa; atque ideò eorum pœna est æterna, & non temporalis, quæ per indulgentiam remittitur post remissam culpam. Neque indulgentia quæritur animabus separatis: siquidem homo viator dumtaxat est indulgentiarum capax. Etenim animæ Damnatorum habent reatum pœnæ æternæ: animæ Beatorum nullum pœnæ reatum habent: animæ verò in Purgatorio existentes si aliquo modo indulgentiarum sunt capaces, id est quatenus aliqua ex parte statum viatorum participant: siquidem indulgentiæ conceduntur Viuis, vt eas applicent Defunctis, vt declarauimus supra *sec. 1. vers. Dixi actus clauium quoniam.*
3 Secundò infertur, quòd quamuis indulgentia alicui loco concedatur, vt tali Ecclesiæ, vel rei, vt Rosarijs, Imaginibus, &c. Nihilominus semper concessa censetur homini; quia homo tantùm est indulgentiarum subiectum. Dicitur autem concessa loco, aut rei, quoniam conceditur fidelibus in tali loco orantibus, aut aliud opus facientibus: aut cum tali re, vel coram ea hoc, vel illud opus exhibentibus. Vndè fauor ille dicitur adhærere loco, vel rei; nam in illo tantùm, vel cum ea re indulgentia obtinetur: nec eius effectus communicatur hominibus, nisi mediante

diante tali loco, aut tali re, vt supra explicauimus *sec.* 2. *vers. Secundò diuiditur*. Est tamen verùm, quòd si ad assequendam indulgentiam expostuletur visitatio talis Ecclesiæ, nullo alio imposito opere, tunc visitatio debet fieri deuotè, ac religiosè: & propterea si quis visitaret Ecclesiam illam eo modo, quo visitantur, & ingrediuntur alia profana loca, per eam perambulando curiositatis gratia, & citra omnem deuotionem, indulgentiam non obtineret: quoniam talis non potest dici pia operatio.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 AD indulgentiam obtinendam non satis est, vt quis sit homo viator; sed insuper debet esse baptizatus, rationis vsum habens, ac subditus. Hæc conclusio habet tres partes. Prima pars est, vt ad assequendam indulgentiam non modo quis sit homo viator, sed etiam baptizatus: secunda, quòd habeat rationis vsum: & tertia, quòd sit subditus. Probatur conclusio quoad primam partem; siquidem communis satisfactionis Thesaurus est in Ecclesia à Pastoribus fideliter, ac prudenter dispensandus ijs tantùm, qui membra sunt ipsius Ecclesiæ: ergò baptizatis dumtaxat est dispensandus communis satisfactionis Thesaurus; atque ideò ad assequendum indulgentiam, quæ est communis satisfactionum Thesaurus, exigit, vt is, cui quærenda est, sit baptizatus.

5 Confirmatur; quia cùm indulgentia sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ, baptizati tantùm sunt Ecclesiasticæ iurisdictioni subiecti: nam ob id non baptizati non possunt excommunicari, nec alijs censuris Ecclesiasticis affici: quoniam sunt extra Ecclesiam, & sic foris: de his autem, qui foris sunt, non pertinet ad nos, *vt* 1. *Cor. c.* 5. *& c. gaudeamus, de diuort.* & nos latè declarauimus in nostris *Comment. in Bull. Cœnæ, lib.* 1. *c.* 1. *q.* 3. *num.* 106. vbi etiam *num.* 197. Ob id ostendimus Cathecumenos esse censurarum incapaces: nam licèt sint fideles; tamen donec baptizentur, adhuc sunt extra Ecclesiam. Est tamen verum, quòd Cathecumenis tùm Viuis, tùm etiam Defunctis indulgentiæ prodesse possunt per modum suffragij, vt docet *Nauar. de indulg. not.* 31. *in fine*, *& Benzon. lib.* 5. *de iubil. c.* 15. *dub.* 28. *assert.* 6. quam sententiam probabilem esse tenet *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 7. *c.* 6. *sub num.* 1. *vers. Cathecumenis*: Eo quòd Cathecumeni cùm per fidem, & charitatem Christo sint vniti, aliquo modo membra Ecclesiæ dici possunt; quibus proinde communis Thesaurus satisfactionum, & si non per modum absolutionis ex iustitia, tamen per modum suffragij, & impetrationis applicari potest.

6 Confirmatur magis ipsa conclusio quoad eandem primam partem; quoniam ante baptismum non est aliquis capax remissionis culpæ ex opere operato; ergò nec remissionis pœnæ. Probatur modò conclusio quoad secundam partem: siquidem reatus pœnæ temporalis, ad cuius remissionem indulgentia ordinatur ortum habet ex actuali peccato, quod contrahere is tantùm potest, qui rationis habet vsum: nam propter originale peccatum incurritur reatus pęnæ æternæ, non sensus, sed damni. Probatur denique eadem conclusio quoad vltimam partem: quia si causa efficiens indulgentiarum, & sic indulgentias concedens debet esse Superior; ergò cui conceditur debet esse subditus, vt nos ostendimus supra *sec.* 4. *concl.* 3.

TERTIA CONCLVSIO.

7 AD assequendum indulgentiam licèt is, cui quærenda est, non sit necessè, vt sit in gratia tempore executionis operis, in concessione indulgentiæ expostulati; debet tamen esse in gratia pro eo tempore, quo indulgentia applicatur. Hæc conclusio habet duas partes. Prima pars est, quòd ad obtinendam indulgentiam non est necessarium, vt is, cui quærenda est, sit in gratia, dum opus expostulatum implet. Secunda pars est, vt talis sit in gratia pro eo tempore, quo indulgentia sumitur, & applicatur.

8 Probatur conclusio quoad primam partem ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec.* 4. *concl.* 2. vbi latè probauimus, ad assequendam indulgentiam non oportere, vt opus expostulatum sit honestum in indiuiduo: quibus *Glos. in extrauag. vnigenitus, de pœnit. et remis. D. Anton.* 1. *par. tit.* 10. *cap.* 3. *§. quintò, vers. Sextò quæritur, Tab. ver. Indulgentia, q.* 4. *Suar. de pœnit. disp.* 52. *sec.* 2. *nu.* 7. Et alios dicentes, non opus esse, fidelem reperi in statu gratiæ eo tempore, quo implet opus. Etenim pœnitentia à Sacerdote iniuncta, etiam in peccato mortali adimpleta, prodest pęnitenti nō modo quoad satisfaciendum Sacerdoti; sed etiam quoad pœnæ solutionem, recedente fictione, vt supra ostendimus *disp.* 9. *sec.* 2. *concl.* 2. *&* 3. Ergò idem dicendum est in casu nostro, valere opus bonum, etiam in lethali culpa adimpletum ad remissionem quoque pœnæ temporalis, recedente fictione, & sic pęnitente reuocato in gratiam tempore applicationis indulgentiæ; cùm non possit assignari maior ratio in vno, quàm in alio casu.

9 Confirmatur, quoniam homini existenti in peccato mortali possunt concedi indulgentiæ pro tempore, quo fuerit in statu gratiæ: siquidem eo modo possunt concurrere omnes conditiones ad indulgentias requisitæ: nempè auctoritas in cōcedente: capacitas in recipiēte, & pietas in causa; ergò fidelis potest opus expostulatum ad assequendam indulgentiam implere, etiam si non sit in gratia. Denique probatur; quoniam aliàs sequeretur paucissimos de plurimis ituris anno Iubilæo Romam eius indulgentiam adepturos: pauci enim collatione aliorum ab arrepto itinere noctes, & dies in itinere in Urbe vsque ad vltimam templorum, ad id præscriptorum visitationem, in statu gratiæ permanebunt.

10 Nec obstat *tex. in d. extrauag. vnigenitus, §. statuentes, de pœnit. & remis.* Vbi indulgentiæ conceduntur illis, qui pœnitentes, & confessi Ecclesiam visitauerint, & sic opus expostulatum impleuerint; quoniam respondetur, quòd *tex.* ille, & con-

& consuetudo prærequirunt gratiam non propter opus; sed vt dispositionem ad effectum indulgentiæ: siquidem gratia necessaria est pro eo tépore, quo indulgentia consumatur, & applicatur. Vndè si plura opera ex vi concessionis indulgentię postulentur, & in fine alicuius ex operibus consumetur, & applicetur indulgentia, si tale opus in gratia consumatur, licèt extra statú gratiæ inchoetur; quia gratia non exigitur propter opus; sed per concomitantiam, quando scilicet tale opus completur, gratia necessaria est; atque ideò opus eo casu necesse est, vt sit viuum dum completur; non autem dum inchoatur. Neque ex hoc sequitur opera mortua per pœnitentiam viuificari: quoniam, vt supra diximus, gratia requiritur non propter opus, seù ad viuificandum opus; sed vt dispositio ad effectum indulgentiæ. Vndè opera non dicuntur viuificari: quia remissio pœnæ non fit ex opere operantis, sed ex opere operato.

11 Secunda pars conclusionis patet: quoniam secundùm communem Theologorum sententiam ad valorem indulgentiæ tres conditiones exiguntur, nempè potestas in concedente: pietas in causa: & gratia in suscipiente. Etenim homini Dei inimico quandiù in peccato existit nulla remissio fit, neque quoad culpam, neque quoad pœnam: siquidem indignus efficitur eiusmodi remissione, vt rectè declarat *Suar. d. disp. 52. sec. 2. nu. 4. cum seq.*

An is, qui assequuturus est indulgentiam, si tempore illius applicationis non reperiatur in gratia, recedente fictione post tempus indulgentiæ elapsum, indulgentiam ipsam assequatur.

SEC. XXXX.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus pro tituli controuersia explicatione.*

2 *Indulgentia si concedatur contritis, & confessis, vel qui intra annum fuerint confessi, an satis sit post mensem, vel annum contritionem habere ad indulgentiæ fructum consequendum. Et n. 4.*

3 *Sicut pœnitentiæ Sacramentum, & cætera Sacramenta eorum effectum conferunt ex opere operato, ita quoque suo modo indulgentia.*

4 *Contraria sententia vera putatur.*

5 *Quoties indulgentiæ conceduntur confessis, & contritis, eas non assequuntur existentes in peccato mortali, recedente fictione, & recuperata gratia.*

6 *Indulgentia simpliciter concessæ visitantibus talē Ecclesiam in eius festiuitate, si illam visitantes eo die reperiantur in peccato mortali, indulgentiam non obtinebunt sequenti die etiam recedente fictione.*

7 *In Ecclesia Dei est potestas concedendi indulgentiam homini, in peccato mortali existenti, assequendam tamen cum primum contritus fuerit; sed non adest potestas ad illam concedendam ex intentione, vt eius assequetur effectum recedente fictione.*

8 *Sacramentum in quo differat ab indulgentia.*

1 AD tituli controuersiæ huius explicationem ponamus casum, quòd concedatur indulgētia plenaria visitantibus nostram Ecclesiam Sancti Eligij in die festiuitatis eius a primis vesperis vsque ad sequentem diem post Solis occasum: & quòd Titius v. g. visitet Ecclesiam determinato die animo obtinendi indulgentiam; sed in peccato mortali existens, etiam eo tempore, quo indulgentia ipsa veniebat applicanda: quapropter eam non fuit assecutus. Denique sequenti die post pręfatum festum, ad se reuersus debitam pœnitentiam agat, & Dei gratiam recuperet; quæritur, an effectum indulgentiæ impeditum propter defectum gratiæ, recedente fictione, & sic gratia recuperata, Titius ipse indulgētiam obtineat.

2 In hac re *Palud, in 4. d. 20. q. 4. art. 3.* inquit, quòd indulgentia interdum conceditur sub hac forma: contritis, & confessis, &c. Vel qui intra annum fuerint confessi: quæ verba ipse interpretratur de confessione in re, vel in voto. Vndè ex hoc colligit satis esse post mensem, vel annum contritionem habere ad indulgentiæ fructum obtinendum; atque ideò per confessionem postea subsecutam, & sic cessāte fictione, recuperari fructum indulgentiæ, qui prius fuerat impeditus. Etenim in Sacramento pœnitentiæ satisfactio, seù pœnitentia iniuncta, etenim in lethali culpa adimpleta prodest eam agenti, nō modo quoad satisfaciendum Sacerdoti; sed etiam quoad pœnæ remissionem, quæ remanet post remissam culpam actualem, recedente fictione, ac recuperata gratia, vt latè suprà ostendimus, *disp. 9. sec. 2. cócl. 1. & 3.* Ergò idem dicendum est in casu nostro, vt is, cui quærenda est indulgentia, si opus ex vi concessionis expostulatum adimpleuerit in peccato mortali tempore applicationis indulgentiæ, propter quod non potuit assequi illius effectum, recedente fictione, & recuperata gratia, effectum ipsum assequetur, atque ideò remissionem pœnæ, quæ remanet post remissam culpam: siqui-

3 dem Sacramentum pœnitentiæ, & alia Sacramēta sicut conferunt eorum effectum ex opere operato; ità quoque suo modo indulgentia. Vndè sicut pèr receptionem Sacramenti, etiam indignam, manet effectus applicatus in acceptatione diuina, ita vt, recedente fictione, statim conferatur; ità per indulgentiam applicatur effectus, quasi ex opere operato: & est quoque opus Dei potius, quàm hominis, cui confertur, & manet effectus eius in acceptatione Dei; ità vt, recedente fictione statim conferatur. Hanc eandem opinionē post alios tanquam probabilem sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 4.*

4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veram, quam tenet *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 2. Trullench. in Bull. Cruciata lib. 1. §. 1. dub. 16. nu. 5.* & alij apud *Diana loc. cit.* Pro cuius explicatione sit.

PRI-

PRIMA CONCLVSIO.

5 QVotiescunque indulgentiæ expresè conceduntur confessis,& contritis, nō censentur concessæ existentibus in peccato mortali assequendæ,recedente fictione, aegratia recuperata. Probatur, quoniam indulgentia non operatur vltrà intentionem concedentis, quæ per verba explicatur: ergò omnes indulgentiæ sub hac forma concessæ nihil operantur in ijs, qui sunt in peccato mortali: siquidem illi non sunt contriti.

SECVNDA CONCLVSIO.

6 INdulgentiæ simpliciter concessæ visitantibus Ecclesiam in die festiuitatis eius, si visitantes in illa die reperiantur in peccato mortali,sequēti die,etiam recedente fictione,indulgentiam nō obtinebunt Probatur ex eo, quòd forma concessionis indulgentiarum ad hoc non extenditur, & applicatio indulgentiæ impedita fuit pro eo tempore, pro quo facienda fuisset ex intentione concedentis, & idcò non potest assignari ratio cur postea redeat:vndè non solùm impeditur per fictionem applicatio quoad effectum ad extra; sed etiam quoad acceptationem Dei: siquidem Thesauri dispensatio absolutè, & simpliciter fit in illud tempus: & quoniam ille,cui intendit indulgentiam consequi, reperitur in lethali culpa, per se loquendo indignus est omni applicatione illius effectus, etiam in acceptatione diuina.

TERTIA CONCLVSIO.

7 IN Ecclesia Dei est potentia concedendi indulgentiam homini existenti in peccato mortali assequendam, tamen cùm primum fuerit contritus. Verùm non ex hoc sequitur in Ecclesia esse potestatem ad concedendam indulgentiam ea intentione, & efficacia,vt consequatur effectum, recedente fictione.Prima pars conclusionis patet; quia talis forma concedendi indulgentiam non est contra ius diuinum; quoniam talis capax est indulgentiæ. Secunda pars probatur; quia licèt admittamus talem modum concedendi indulgētiam non repugnare Iuri Diuino; tamen nec per illa verba conuenienter exprimitur, neque tunc datur effectus, recedente fictione; sed completa integrè conditione ad indulgentiam requisita: siquidem contritio postulatur,vt conditio necessaria omnibus habentibus conscientiam peccati mortalis: illis autem, qui sunt extra peccatum mortale non exigitur.

Restat modò,vt contraria soluamus.

8 AD argumentum igitur respondemus, quòd in in eo differt Sacramentùm ab indulgentia, quòd illud perficitur, & applicatur fideli citra effectum propter fictionem, qua postea ablata, datur effectus propter Sacramentum prius applicatum:hæc autem in se perficitur,neque applicatur, durante fictione: siquidem nec conditio ad eam requisita impleta est, nec etiam facta est applicatio Thesauri,donec contritio habeatur iuxtà formam concessionis. Quòd si in ipsa concessione nulla mentio fiat contritionis, aut status gratiæ; sed simpliciter dicatur, recitans hoc,vel illud: visitans hanc,vel illam Ecclesiam,&c. Talem indulgentiam consequatur,si statim non cōsequatur effectum propter fictionem, nunquam postea consequetur: quoniam forma concessionis ad hoc non extenditur:& applicatio Thesauri impedita fuit pro eo tempore, pro quo faciēda fuisset ex intentione concedentis; & propterea non potest assignari ratio cur postea redeat. Secundò respondet *Suar.* id esse speciale in Sacramentis propter specialem eorum dignitatem. Vel tertiò dici potest, quòd in Sacramentis concurrunt duo,actio scilicèt,qua perficitur Sacramentum,& effectus Sacramenti: at verò in indulgentia concurrit tātùm vna; nempè applicatio Thesauri Ecclesiæ, quam consequitur remissio pœnæ, quæ remanet post remissam culpam.

An status gratiæ requiratur ad alios fauores, qui cum indulgentia aliquando conceduntur.

S E C. XXXXI.

S V M M A R I V M.

1 *Cum indulgentiarum concessione,concedi solet absolutio a reseruatis,ac dispensationes,& commutationes votorum, hisq; similia.*

2 *Affertur prima sententia affirmatiua.*

3 *Communis sententia est in contrarium:Et quæ adnotanda sint pro tituli explicatione.*

4 *Confessio si praecipiatur dumtaxat,vt dispositio ad gratiam, licet quis non assequatur indulgentiā, assequitur fauores,qui aliquando cum indulgentia conceduntur.*

5 *Si ex vi concessionis indulgentiæ,expostuletur cōfessio, vt conditio qui nullam facit confessionem, vel talem,quæ ad Sacramentum non sufficiat,neque alios fauores indulgentiæ consequitur.*

6 *Confessio si expostuletur ad indulgentiam consequendam,vt conditio necessaria. Et fiat informis,licet effectus indulgentiæ impediatur,alij tamen fauores non impediuntur.*

1 AD tituli explicationem est adnotandū,quòd solet cum concessione indulgentiarum cōcedi absolutio à casibus reseruatis dispensationes, & commutationes votorum, & his similia. Quæritur modò, an status gratiæ exigatur non solùm ad proprium effectum indulgentiæ,qui est remissio pœnæ temporalis; sed etiam ad alios fauores obtinendos,qui cum indulgentia,& propter indulgentiam concedi solent,vt sunt absolutio à casibus reseruatis, & cætera eiusmodi.

2 In hac re pugnantes sunt opiniones. Nam prima sententia est affirmatiua; cuius fundamentum est, quòd accessorium sequitur principale, seù naturam sui principalis, vt in *c.accessorium, de regul. iur. in 6.* Sed indulgentia, quæ est principalis exigit statum gratiæ; ergò, & supradicti fauores, qui sunt accessorij.

3 In contrarium tamen est communis sententia, quam tenet *Suar. de pœnit. disp. 52. sec. 3. num. 15.* & alij communiter. Pro cuius explicatione est adnot. quòd aut confessio ex vi indulgentiæ postulatur vt conditio: aut vt dispositio

ad

ad gratiam. Secundò videndum est, an confessio sit valida, vel inualida; vel tandem informis, vt cùm quis confitetur, non adhibita diligentia in memorandis peccatis, putans ex probabili ignorantia non teneri, iuxta sententiam *Sot. in 4.d.18.q.3.art.3.* licèt confessionem hanc informem non admittat *Suar. de pœnit. disp. 23. sec.4. num. 3.* & nos aliter diximus supra *disp. 2. sec.4.* His adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

4 Confessio si præcipiatur, vt dispositio ad gratiam dumtaxat, qua mediante, is cui quærenda est indulgentia, efficitur illius capax, tunc esto quòd indulgentiam non assequatur ob defectum gratiæ; si tamen rite per prius fuerit absolutus a casibus reseruatis, dispensatus, &c. Quamuis indulgentiam non assequatur; nihilominus consequitur fauores, qui cum indulgentia aliquando conceduntur. Probatur; quoniam gratia, quæ exigitur ad remissionem pœnæ, non requiritur ad alios fauores, qui nullam connexionem habent cum indulgentia; nisi vbi confessio postulatur tanquam conditio necessaria.

SECVNDA CONCLVSIO.

5 Confessio si ex vi formæ concessionis indulgentiæ expostuletur tanquam conditio necessaria ad eam assequendam, tunc si nulla confessio fiat, aut talis, quæ ad verum Sacramentum non sufficiat, sicut status gratiæ exigitur ad indulgentiam obtinendam; ita etiam requiritur ad alios fauores, qui cum indulgentia aliquando conceduntur: siquidem confessio cùm postulatur tanquam conditio necessaria, tunc prædicti fauores, vel conceduntur propter confessionem, vel mediante confessione. Vndè in indulgentijs, quæ generaliter fidelibus conceduntur, nullus effectus, aut fauor confertur extra statum gratiæ existentibus. Confirmatur, quoniam fauores non tàm ob defectum gratiæ non obtinentur, quàm propter conditionem necessariam non adimpletam: nam sicut indulgentia sub tali conditione conceditur; ita etiam omnis fauor illi adiunctus.

TERTIA CONCLVSIO.

6 Confessio si postuletur ad assequendam indulgentiam, vt conditio necessaria, & fiat informis, licèt propter obicem peccati proprius effectus indulgentiæ impediatur; alij tamen fauores tali homini concessi rati sunt, & validi. Etenim per talem confessionem impletur conditio à concedente indulgentiam expostulata: siquidem confessio informis est verè confessio, ac valida; cùm dari confessionem validam, & informem sufficienter ostendimus *d. disp. 2. sec.3.* & per eiusmodi confessionem impleri præceptum confessionis annuæ, probauimus ibidem, *sec. 4.* ergò satis est, vt illa confessio habeat effectum in omnibus, in quibus fidelis non ponit obicem: peccatum autem habituale quamuis impediat remissionem pœnæ; non tamen impedit alios effectus; nempè dispensationem in voto, &c. Quæ valida esse possunt, cùm Sacramentum fuerit validum.

Denique si confitetur bona fide is, qui intendit indulgentiam consequi, semper bona fide procedit: ergò ex præsumpta intentione concedentis indulgentiam, omnia ei concessa censentur, quæ ex natura rei, vel Diuino iure non repugnant. Ex dictis igitur patet responsio ad contrarium.

De effectu Indulgentiarum.
SEC. XXXXII.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentiæ effectus non extenditur ad remissionem culpæ mortalis per se primò.*
2 *Indulgentia prodest ad remissionem peccati mortalis facilius consequendam.*
3 *Apostolorum Princeps licet ex vi clauium potuerit remittere peccata etiam quo ad culpam, id tamen intelligitur per Sacramentum, non per indulgentias.*
4 *Indulgentia haud extenditur ad remissionem culpæ venialis. Et quare.*
5 *Indulgentia non extenditur ad remissionem pœnæ æternæ, quæ simul, & concomitanter cum culpa remittitur.*
6 *Proprius, & adæquatus indulgentiarum effectus est remissio pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpam, siuè debita sit apud Deum in hac vita, siuè in Purgatorio.*
7 *Per indulgentiam non solum remitti potest reatus pœnæ temporalis postquam in Sacramento iniuncta est pœnitentia, verum etiam ante illam.*

Hanc controuersiam, quatuor positis conclusionibus, duximus explicandam. Vndè ad ipsius determinationem sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 Indulgentiæ effectus non extenditur ad remissionem culpæ mortalis per se primò. Hæc conclusio est communis: & probatur ex eo, quòd lethalis culpa non remittitur citra gratiæ iustificantis infusionem; sed gratia iustificans non potest infundi per solam indulgentiam, seù remissionem aliquam extra Sacramentum factam: ergò, &c. Maior est certa de fide, vt in *Concil. Trid. sess. 6. c. 7.* Minor est etiam de fide ex doctrina eiusdem *Conc. sess. 6. can. 4.* in illis verbis, *Sacramenta noua legis sunt ad salutem necessaria, & sine illis, aut ex voto neminem posse gratiam iustificationis adipisci.*

2 Dixi, *Ad remissionem culpæ mortalis per se primò.* Quoniam indulgentia ad remissionem peccati mortalis facilius consequendam prodest: eo quòd cum ea concedi solet facultas absoluendi à peccatis reseruatis, à censuris, &c. quæ multum iuuant ad facilius obtinendam veniam, & absolutionem culparum; quæ facultates non sunt indulgentiæ propriè loquendo; sed alia priuilegia; quæ quatenus ad indulgentiam disponunt, adiunguntur. Nec obstat illud *Matt. c. 16.* vbi Dominum potestatem concedendi indulgentias dedisse Principi Apostolorum ostendimus

dimus supra *sec.* 4. *concl.* 5. per illa verba, *Tibi dabo Claues Regni Cœlorum, & quodcunque solueris super terram, erit solutum in Cœlis*. Et remouendi omne id, quod est impeditiuum ingressus Regni Cœlorum; atque ideò per indulgentiam remitti non modò pœnam, sed etiam culpam, quæ maximum impedimentum est ingrediendi Cœlorum Regnum: quod etiam videtur colligi ex forma Iubilæorum concedentium integram absolutionem à culpa, & pœna, quo-
3 niam respondetur, quòd licèt Princeps Apostolorum ex vi clauium sibi promissarum potuerit remittere peccata, etiam quoad culpam; siquidem ex vi promissionis ibi factæ recepit immediatè ab ipso Christo potestatem ordinis, & supremam potestatem iurisdictionis: nihilominus potestas hæc non est potestas remittendi per indulgentias, sed per Sacramentum: nec integra, & plena absolutio à culpa, & pœna, quæ conceditur in Iubilæo, significat remissionem culpæ; sed tantum pœnæ: quia peccatorum nomine sæpè significantur pœnæ peccatorum, iuxta illud 1. *Machab.c.*12. *Vt à peccatis soluantur,&c.*

SECVNDA CONCLVSIO.

4 INdulgentia non extenditur ad remissionem culpæ venialis. Probatur ex eo, quòd culpa venialis non potest deleri saltem secundum ordinariam legem citra hominis actum, quo prior volũtas aliquo modo mutetur: ergò indulgentia non extenditur ad remissionem culpæ venialis: siquidem per indulgentiam non datur homini eiusmodi actus contra peccatum veniale, cùm remissio temporalis pœnæ mutationem voluntatis non exigat. Nec obstat si dicatur, quòd ad remissionem culpæ venialis non requiritur gratiæ infusio, neque operatio, aut votum alicuius Sacramenti; atque ideò videri indulgentiam extendi ad remissionem culpæ venialis cum aliqua saltem attritione coniunctam; quoniam respondetur, quòd quoties remissio culpæ etiam venialis tollitur absque dispositione per se sufficiente ad remissionem eius, necessè est interuenire aliquam causam, quæ ex opere operato possit delere culpam venialem; eiusmodi est Sacramentum. Et quamuis ad remissionem venialis culpæ absolutè loquendo, non sit necessaria gratiæ infusio; attamen ad eam remittendam ex opere operato necessaria est. Ita *Suar. de pœnit. disp.* 50. *sec.* 1. *num.* 12. *in fine.*

TERTIA CONCLVSIO.

5 INdulgentia non extenditur ad remissionem pœnæ æternæ; quoniam hæc simul, ac concomitanter remittitur cum culpa, vt rectè probat *Suar. loco citato num.*9. Est tamen verum, quòd licèt satisfactiones Sanctorum solùm valeant ad compensandam pœnam temporalem; nihilominus satisfactio Christi extenditur etiam ad remissionem culpæ, & per consequens etiam pœnæ æternæ. Vndè de potentia absoluta potuisset Christus, suo Vicario concedere facultatem remittendi non tantùm pœnas temporales, sed etiam culpas, & pœnas æternas extra Sacramentum pœnitentiæ, expostulando ex parte peccatoris attritionem dumtaxat: quoniam in hoc non est repugnantia, seu contradictio ex parte effectus: neque est repugnantia ex parte causæ; cùm potuerit Christus hanc potestatem suo Vicario communicare. Talis autem remissio eo casu esset indulgentia quædam similis illi, qua remittitur pœna temporalis, de qua mox dicemus.

QVARTA CONCLVSIO.

6 EFfectus proprius, ac adæquatus indulgentiarum, est remissio pœnæ temporalis; quæ remanet post actualem culpam remissam: siue pœna temporalis sit apud Deum in hac vita, vel in Purgatorio debita; siuè sit satisfactio, seu pœnitentia à Confessario iniuncta in Sacramento pœnitentiæ, vt *sec.seq.* dicemus. Hæc conclusio est communis omnium Theologorum, & patet ex *D.Thom. in* 4. *d.*20. *q.*1. *art.*3. *D.Bonauen.*2.*p. q.*2.*Soto d.*21.*q.*1.*art.*1.& ex alijs. Etenim Pontifices ipsi concedentes indulgentias hoc modo suam mentem interpretantur, vt in *extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remis.* cuius rei basis, ac fundamentum desumitur ex illo *Matt. c.* 16. *Quodcunque solueris super terram, erit solutum,*
7 *& in Cœlis*. Quod quidem adeò verum est, vt non solùm per indulgentias remitti possit pœnæ temporalis reatus, postquam in Sacramento iniuncta est pœnitentia pro peccatis; ex quibus ortum est tale debitum; verùm etiam antequam illa pœna sacramentalis iniuncta sit, atque ideò antequam peccata per confessionem sacramentalem ad forum sacramentale fuerint delata: siquidem Christus Dominus dicens, *Quodcunque solueris, &c.* non limitauit promissionem ad reatum pœnæ, pro qua est sacramentalis pœnitentia iniuncta: ergò nec nos limitare debemus, nec possumus contra vim verborum, & citra vllum fundamentum, vt patet ex ijs, quæ supra cumulauimus, *sec.* 4. *concl.* 1. & 5. Est tamen verum, quod sunt aliquæ pœnæ temporales à Deo decretæ post remissam culpam, vt ita in hac vita sint soluendæ, vt nullam pro eis redemptionem recipere velit, vt est pœna mortis, quæ per peccatum introiuit in mundum, quam nullus homo potest effugere. Talis etiam fuit pœna *Dauidis* 2.*Reg.c.*12. quam Deus illi post remissam culpam constituit, dicens, *Quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini.* Propter verbum hoc filius, qui natus est tibi morietur. Vt diximus supra *disp.*9. *sec.*1. *vers. Quo verò ad debitum, &c.*

An si quis sumat indulgentiam plenariam, liberetur ab onere adimplendi pœnitentiam iniunctam à Confessario.

SEC. XXXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur prima sententia negatiua, cum obligatio pœnitentiam implendi sit de iure Diuino.*
2 *Communis sententia est in contrarium, & quare.*
3 *Preceptum, quo determinata pœnitentia iniungitur*

tur humanum est, & Ecclesiasticum.

4 *Iniungere aliquam satisfactionem, vel pœnitentiam est de Iure Diuino, hanc verò, vel illam minorem, vel maiorem iniungere, pendet ex arbitrio Confessarij.*

1 IN hac diffivultate pugnantes extāt opiniones. Nam prima sententia est *Greg. de Valent. tom. 4. disp. 7. q. 20. pun. 3. §. sunt autem, Andr. Duuall. in p. 2. D. Thom in tract. de indulg. q. vnica, art. 8. et Nung. in addit. ad 3. p. q. 25. art. 1.* Docentium partem negatiuam ex eo, quòd obligatio implendi pœnitentiam est de iure diuino, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 3.* Decernente, satisfactionem prout est in pœnitente requiri ad integritatem Sacramenti ex diuino instituto: ergò per indulgentiam plenariam quis non liberatur ab onere implendi satisfactionem à Confessario iniunctā: siquidem Rom. Pontifex non est supra ius diuinum; sed iuri diuino subijcitur sicut omnes alij; atque ideò non potest per indulgentiam plenariam relaxare satisfactionem sacramētalem: cùm satisfactio pœnitētis pertineat ad integritatem Sacramenti. Confirmatur, quia si per indulgentiā plenariam quis liberaretur ab onere adimplēdi pœnitentiam sacramentalem, rarò pœnitens teneretur eam implere: nam posset consequi indulgentiam aliquam loco ipsius, cùm innumeræ suppetent pœnitentium satisfactiones.

3 His tamen non obstantibus, in contrarium est communis sententia, quam docent *Iacobus Granad. 3. par. de sacram. contr. 12. tract. 2. disp. 4. nu. 1. Ludouic. della Grux in Bulla Cruciata, disp. 1. cap. 8. Tanner. in Theol. Scholast. tom. 4. disp. 6. q. 8. dub. 4. nu. 76. Faust. de iubil. lib. 2. q. 132. Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 3.* & alij, quos ipsi allegant. Dicentes indulgentiam plenariam liberare pænitentem ab onere implendi pœnitentiam, seu satisfactionem sacramentalem. Probatur ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, qua in bullis exprimitur concedi indulgentias de pœnitentijs iniunctis. Confirmatur, quia præceptum, quo determinata pœnitentia iniungitur est humanum, & Ecclesiasticum: ergò Rom. Pontifex potest illud abrogare, præsertim quando concedit indulgentias: siquidem Rom Pontifex est super omnia iura humana, atque ideò ipse Rom. Pontifex potest commutare pœnitentias Confessarij in aliquod pium opus, quo quis disponatur ad indulgentiam consequendam, & supplendo ex Thesauro id satisfactionis, quod deest. Est tamen verum, quòd per indulgentias remittitur pœnitentia pœnalis dumtaxat, non autem medicinalis, vt declarat *Diana loc. cit. & alij.* Imò nunquam remittitur pœnitentia, seu satisfactio pœnalis à Confessario iniuncta, nisi cum effectu lucretur indulgentiam, & indulgentia concessa de iniunctis pœnitentijs extenditur quoq; ad pœnas peccatorum, pro quibus pœnitentia non est iniuncta: quoniam illa adiectio pro pœnitentijs iniūctis, non est restrictiua, sed ampliatiua: quia exageratur, vt scilicet indulgentia habeat effectum etiam in causis iam iudicatis, & nō solùm quoad pœnam Purgatorij; sed etiam quoad pœnitentias iniunctas in Sacramento pœnitentiæ, vt supra declarauimus, *sec. 1. vers. Dixi pœna temporalis.*

4 Ad contraria modo patet responsio. Et ad illud ex Conc Trid. quamuis nos fateamur iniungere aliquam satisfactionem, seù pœnitentiam, & illā implere sit ex iure diuino, atq; ideò nullus alius, nisi solus Deus in ea re valeat dispensare; nihilominus, quòd pœnitentia sit hæc, aut illa, vel sit maior, vel minor pendet ex Confessarij arbitrio; & propterea præceptum, quo determinata pœnitentia iniungitur est Ecclesiasticum, & humanū, vt supra ostendimus. Nec absurdum est, quod pro absurdo adducitur ab opposita sententia: nam si semper inueniri posset indulgentia omninò plenaria, aut quæ ab iniunctis pœnitentijs absolueret, semper posset homo liberari ab obligatione implendi pęnitentiam à Confessario impositam: nec id absurdum esset.

An si quis sumat indulgentiam partialem liberetur aliquando ab onere implendi pœnitentiam iniunctam à Confessario.

SEC. XXXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia partialis alio nomine appellatur non plena, & cur. Et quare dicatur indulgentia partialis.*

2 *Aliquando per indulgentiam partialem remittitur alicui tota pœna temporalis, idque per accidens.*

3 *Quando alicui est imposita pœnitētia ieiunij vnius anni continui, aut 3. & 4. feria, si pœnitens lucrabitur indulgentiam vnius anni, liberatur ab onere implendi pęnitentiam.*

4 *Indulgentia partialis si tanta sit, quanta pœnitentia, a Confessario iniuncta liberatur ab onere implendi illam.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnotandum, quòd indulgentia partialis alio nomine appellatur non plena ad differentiam plenæ, seu plenariæ, qua remittitur non solùm pars pœnæ, quæ remanet post remissam culpam, vt ipsa indulgentia partialis; sed tota pœna, vt supra declarauimus *sec. 3. vers. Quintò diuiditur.* Dicitur igitur indulgentia partialis, quia per eam remittitur pars pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam actualem culpam, vt est indulgentia 40. dierum, annorum, tertiæ partis, aut dimidiæ peccatorum, &c. vt diximus *d. vers. Quintò diuiditur.* Vbi etiam adnotauimus, contra *Cordub. lib. 5. de indulg. q. 32.* & alios, quod quando indulgentia elargitur per dies, & annos, non intelligitur de diebus, & annis Purgatorij, sed de diebus, & annis pœnitentiæ præsentis vitæ; atque ideò indulgentia remittit durationem pęnitentialis satisfactionis in hac vita exhibendæ prò peccatis; ita vt relaxet non solùm satisfactionem pęnitentialem, quæ iniungitur à Confessa-

fessario in Sacramento pęnitentiæ; sed etiam tātam pęnam Purgatorij, quanta per pęnitentiam vnius diei, vel anni remitteretur, vt habetur ex *Suar. de pœnit. disp.* 50. *sec.* 5. *Soto, & alijs.*

2 Secundò est adnotandum ex *Nauar. in suo tract. de indulg. & iubil. not.* 9. *nu.* 2. & ex ijs, quæ adnotauimus sup. *d. sec.* 5. *vers. Quintò diuiditur*: Quòd aliquando per indulgētiam non plenam, seù partialem per accidens remittitur alicui tota pęna temporalis, quæ sibi debetur post remissam culpā: siquidem indulgentia 40. dierum, vel annorum applicata illi, cui ex diuina iustitia pro suis peccatis non debetur in Purgatorio maior pęna, quamuis indulgentia illa per se considerata non sit plena; tamen per accidens tali personæ dicitur plena: eo quòd per eiusmodi indulgentiam liberatur à tota pęna temporali, quæ ei debetur in Purgatorio. Est tamen verum, quòd nunquam partialis indulgentia, per quam remittitur tertia pars, aut dimidia peccatorum, aut pars alia, potest esse alicui totalis, & plenaria, nec per se, nec per accidens.

3 Tertiò est adnotandum, quòd quando alicui est imposita pęnitentia ieiunij vnius anni continui, aut 3. & 4. feria, si iste lucrabitur indulgentiam vnius anni, erit absolutus ab illa pęnitentia. Sic etiam si alicui data fuerit pęnitentia, vt ieiunet per duos annos alternis vicibus, tunc lucrando vnum annum indulgentiæ continuum liber erit à tali pęnitentia, vt rectè declarat post alios *Diana par.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 39.

4 Ex dictis patet modò quid respondendum sit in hac difficultate. Etenim si tanta sit indulgentia partialis, quanta pęnitentia iniuncta à Confessario, pęnitens lucrando talem indulgentiam, liberatur ab onere implendi pęnitentiam: siquidem indulgentia tot dierum, vel annorum intelligitur primò, & principalitèr de diebus, & annis huius vitæ, & de pęnitentijs in hoc sæculo iniunctis, vel iniungendis, & secūdariò de pœnis Purgatorij respondentibus in tanto, vel maiori, aut minori tempore illius anni, & pęnitentijs huius vitæ. Vndè tantùm pęnarum in Purgatorio remittitur per indulgentiam tot dierum, & annorum pęnitentiæ, ac remissionis de iniunctis sine limitatione datam, quantum remitteretur si pœnitens in hac vita sufficienter pęnitentiam egisset illis diebus, aut annis, quibus secundùm legē, & iustitiam Dei, ac canones Ecclesiæ pęnitere deberet, vt rectè declarat *Rodr. in com.* 99. *Regul. Resol.* 77 *nu.* 85. relatus à *Diana loc. cit.* Et multò magis id verum est, si quantitas indulgentiæ superet quantitatem pęnitentiæ iniunctæ à Confessario: siquidem eo magis liberabitur pęnitens ab onere pęnitentialis satisfactionis: quoniam in maiori summa inest minor. Non tamen liberabitur pęnitens ab implenda pęnitentia, si quantitas indulgentiæ sit minor quantitate pęnitentiæ: liberabitur tamen à parte, si pęnitentia sit diuisibilis, vt si pęnitentia esset quatuor dierum ieiunij, & indulgentia esset trium dierum; nam liber erit à tribus diebus ieiunij, & vno tantùm die ieiunare obligabitur. Imò per indulgentiam partialem, quis apud Deum posset liberari à tota pęna, quæ deberetur ei in Purgatorio iuxtà ea, quæ diximus supra in secundo not.

An quis possit lucrari indulgentiam præstando opera expostulata, quæ ex alio capite facere tenetur.

SEC. XXXXV.

SVMMARIVM.

1 *Potest quis vnico actu pluribus obligationibus satisfacere, modò id patiatur natura talium obligationum.*

Idque probatur exemplo Quadragesimæ eleemosynæ, ac communionis in Pascha.

1 AD hanc rem respondetur breuitèr affirmatiuè. Etenim potest quis vno actu pluribus obligationibus satisfacere; dummodò natura talium obligationum id patiatur. Vndè si in Quadragesima publicatur Iubilæum, aut tempore quatuor temporum, & vigiliæ, in quibus tenetur ex præcepto Ecclesiæ ieiunare, possumus quoque in illis diebus ieiunare ad assequendum Iubilæū, ieiunium expostulans. Idem dicendum est si indulgentia ad eam lucrandam præcipiat eleemosynam; quam quis elargiatur extremè indigenti, cui aliàs ex præcepto Diuino debetur. Et denique, qui in die Paschatis communionem sacram percipit pro indulgentia assequenda, eam assequitur, & simul satisfacit præcepto communionis in Pascha. Ita *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 7. *c.* 8. *num.* 13. *Comitol. lib.* 1. *resp. moral. q.* 38. *Sanctarell. de iubil. c.* 4. *dub.* 10. *& c.* 7. *dub.* 1. & alij, quos refert, & sequitur *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *resol.* 54.

An si in Bulla indulgentiæ concedatur, vt in articulo mortis possit à Confessario impendi indulgentia plenaria, valeat applicari etiam à non Sacerdote.

SEC. XXXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia diuiditur in latam, & ferendam; Et quæ nam dicatur lata, & quæ ferenda.*

2 *Vi Bulla Cruciatæ in mortis articulo non potest ab alio applicari indulgentia, quam à Sacerdote.*

3 *Opposita sententia probabilis est, ac pia, quod possit indulgentia applicari à non Sacerdote, si Sacerdos absit.*

4 *In mortis articulo potest Clericus etiam primæ tonsuræ à censuris absoluere, & indulgentiam applicare; Imò si Clericus nequit haberi, poterit Laicus applicare indulgentiam in tali articulo.*

5 *Confirmari potest hæc sententia ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd vt diximus supra *sec.* 3. *in prin.* indulgentia diui-

diuiditur in latam, & ferendam, lata dicitur, qua posita, fidelis à concedente indulgentiam immediatè absoluitur à pœna temporali post remissam actualem culpam, & pœnam æternam; nec alterius actio requiritur ad producendum suum effectum. Vt cùm Rom. Pontifex v. g. concedit indulgentiam ex ipso, quòd quis in gratia, omnibus culpis remissis moritur. Ferenda verò indulgentia appellatur, vbi concedens indulgentiam immediatè non absoluit a pœna, sed concedit alteri, vt absoluere possit. Vt cùm Rom. Pontifex concedit alicui, vt cùm peruenerit ad articulum mortis, possit à Confessario absolui non solùm à culpa, sed ab omni pœna, vt declarat *Suar. de pœnit. disp.* 56. *sec.* 1. *num.* 2. Nos igitur de indulgentia ferenda hoc loco loquimur, non autem de lata, & quærimus, an quis possit lucrari indulgentiam plenariam in articulo mortis, etiam si à non Sacerdote ei applicetur.

2 In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Ludouici della Crux in Bull. Cruciatæ, disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 14. *num.* 2. Docentis vi Bullæ Cruciatæ in articulo mortis non posse applicari indulgentiam ab alio, quàm à Sacerdote: eo quòd in dicta Bulla habetur, quòd semel in articulo mortis possit Confessarius indulgentiam plenariam impendere: ergò qui non fuerit Sacerdos non poterit id præstare: siquidem indulgentia cùm sit stricti iuris, eiusdem verba sunt intelligenda in propria significatione: sed nomine Confessarij propriè intelligitur Sacerdos habens facultatem confitendi à iure, vel ab homine; ergò cùm Sacerdoti dumtaxat conceditur facultas implendi indulgentiam, nullus alius præter Sacerdotem poterit illam applicare.

3 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam arbitror esse probabilem, ac piam; quam docent *Reginald. tom.* 1. *suæ prax. c.* 13. *num.* 157. *Trullench. in Bulla Cruciatæ, lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 1. & alij, quos refert, & sequitur *Diana p.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *sec.* 46. Dicentes in casu de quo agitur, indulgentiam applicari posse etiam à non Sacerdote, si Sacerdos absit: atque ideò satis erit si in tali articulo à clerico tonsurato indulgentia applicetur: Mouentur ex eo, quòd absolutio, & remissio pœnæ, quæ fit per indulgentiam, non est absolutio à peccatis, nec ab ea dependens, nec exigitur, vt concedens indulgentiam, aut illam executioni demandans sit Sacerdos, cùm sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ fori externi, vt sæpè diximus: at iurisdictionis Ecclesiasticæ capax est Clericus, vt in *c. decernimus, de iudic.* Confirmatur, quia in tali articulo potest Clericus prima tantum tonsura initiatus absoluere à censuris, vt nos ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib.* 3. §. 2. *q.* 5. *num.* 10. Ergò, & poterit indulgentiam applicare. Imò in tali articulo si nec Clericus haberi possit, inquit *Nanar.* relatus à *Diana d. resolut.* 46. posse laicum indulgentiam applicare: siquidem nonnulli volunt non tantum prima tonsura initiatos, sed etiam laicos posse in articulo mortis absoluere ab excommunicatione; quorum sententiam nos non fuimus secuti in dictis nostris *Commentarijs, q.* 5. & 6. non modo quoad laicos sed nec quidem quoad tonsuratos: quia eiusmodi facultas conceditur in articulo mortis, vt quis à peccatis absolui possit, quod nec laicus, nec tonsuratus potest, vt diximus *d. q.* 6. *num* 7.

4 (margin, beside "nimus, de iudic.")

5 Potest denique hæc sententia confirmari ex præsumpta voluntate concedentis indulgentiam, qui si fuisset interrogatus, an facultatem applicandi eiusmodi indulgentiam in articulo mortis concessisset, etiam clericis, & laicis propter defectum Sacerdotis; ita respondisset. Re vera hæc sententia pia est, vt ipse *Diana* inquit: & propter auctoritatem tanti Doctoris probabilis: eo magis, quia potest prodesse, & nunquam obesse. Cœterum de iuris rigore oppositam, atque ideò negatiuam esse probabiliorem arbitror per rationem in qua fundatur, cùm indulgentia sit stricti iuris, vbi agitur de potestate conferendi indulgentias, vt supra declarauimus, *sec.* 2. Quibus adde, quod inquit *Diana loco citato*, dicens indulgentiam prædictam posse applicari etiam absenti.

De indulgentijs pro Defunctorum animabus in Purgatorio detentis.
SEC. XXXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Defunctorum animas esse indulgentiarum capaces, certum est apud Catholicos.*
2 *Omnes nos sumus vnum corpus misticum Christi, & singuli alter alterius membra.*
3 *Sicut inter viuentes, & Defunctos potest esse suffragiorum communio, multo magis dicendum est de Sanctis in gloria existentibus, vt eorum superabundantes satisfactiones velint, vt prosint omnibus etiam Defunctis, sicut & Christi satisfactio.*
An etiam preces fundant ad Dominum, vt dignetur pro prædictis animabus dictas satisfactiones applicare.
4 *Animæ tantum, quæ in Purgatorio detinentur sunt indulgentiarum capaces.*
5 *Animæ damnatæ non possunt esse indulgentiarum capaces, & cur.*
6 *Indulgentia Defunctis non prodest, nisi in ipsa indulgentia forma expresse declaretur.*
7 *Indulgentia non prodest Defunctis, nisi à lucrante illam pro Defunctis opus expostulatum adimpleatur cum intentione, & voluntate illam pro Defunctis obtinendi.*
8 *Qui opus pium ex vi formæ indulgentiæ expostulatum implet, ad obtinendam indulgentiam potest propriam satisfactionem, quam inde ex opere operantis habet, alicui per modum suffragij applicare, siuè Defunctus sit, siue viuens.*
9 *In lucrante indulgentiam pro Defuncto non exigitur gratia, nec pro illo tempore, quo opus expostulatum implet. Et quare.*

Licèt

LIcèt hucusque principaliter nobis habita fuerit tractatio de indulgentijs prò viuis; nihilominus nonnulla quoque obiter egimus, quæ ad indulgentias pro Defunctis pertinent; idcircò, vt rem hanc sufficienter explicemus propriam eiusdem, ac specialem controuersiam hoc loco duximus discutiendam. Vndè ad euidentiam eorum, quæ dicenda erunt, duo breuiter faciemus. Primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones diluemus. Circa primum igitur, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est apud Catholicos, Defunctorum animas esse indulgentiarum capaces. Hæc conclusio non solùm est communis; verùm etiam hodie citra errorem negari non potest: tum quia Theologi communiter hanc veritatem docent *in 4.d.20.& 45.& ex Canonist.Felin.de indulg.num.*30.*Nauar.eod.tract.not.*22. & alij: tum etiam ob Ecclesiæ antiquissimum vsum, cuius meminit *D.Th. in 4.d.45.q.2.art.3. quæstiun.1.* tum denique quia doctrinam istam approbauit *Leo X.in Bulla contra Luther.& in Epist.ad Caiet. missa*,& alij Pontifices,quos refert *Gabr.in addit. ad lect.57.in can.*Etenim indulgentiæ conceduntur ex Thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum, quæ non solùm viuis, sed etiam Defunctis indigentibus, & capacibus prodesse possunt.

2 Sumus enim vnum corpus misticum Christi, & singuli alter alterius membra, iuxta illud *Apost.ad Rom.cap.*2. & nos supra declarauimus, *sec.*1. *vers. Dixi actus clauium* 2.& 3. & id non tantum in hoc sæculo permanentes, inter quos sunt nonnulla membra infirma,quales sunt peccatores, & dicimur Ecclesiæ militans; sed etiam in Purgatorio permanentes, qui magis Christo Domino vniti sunt, quàm nos, cùm sint ab eo inseparabiles, atque adeò impeccabiles, & in gratia confirmati; ita vt eorum liberum arbitrium non possit ad malum declinare, nuncupaturque Ecclesia pœnitens. Imò & ij,qui in Paradiso sunt eiusdem corporis membra dicuntur, & Christo sunt omnium coniunctissimi, appellaturq; Ecclesia triunphans: siquidem Christo sunt coniunctissimi per claram, & beatificam visionem suæ essentiæ: atque ideò sunt membra pura, sancta,fortia,& gloriosa. Vndè cùm simus vnius corporis membra, si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra: & si glorificatur vnum membrum,congaudent omnia mébra,iuxta illud *Apost.*1.*Corinth.*12. Et quemadmodum in humano corpore vnumquodq; membrum non in suam tantùm; sed in aliorum vtilitatem operatur; ita & in mistico Ecclesiæ corpore, membra, quæ viua sunt, & vtiliter operari possunt, quales sunt omnes in gratia existentes, siuè in via sint, siuè in Patria non solùm sibi mereri, verùm etiam alijs præstare possunt auxilium.

3 Vndè si inter viuentes, & Defunctos potest esse suffragiorum communio, atque ideò viuentium suffragia pro Defunctis oblata possunt illis ad remissionem pœnarum prodesse, vt aliàs diximus;multo magis id dicendum est de sanctis in glora existentibus, vt superabundantes eorum satisfactiones velint, & prosint omnibus etiam Defunctis: sicut & satisfactio Christi, quantum ex se est, ad omnes capaces extenditur, viuos, atque defunctos.Imò Sancti in gloria permanentes non solùm volunt superabundantes eorum satisfactiones Defunctorum animabus prodesse; sed etiam preces fundunt ad Dominum, vt dignetur pro animabus illis prædictas satisfactiones applicare, vt ita satisfaciat Diuinæ Iustitiæ, & à pœnis soluantur. Item ipsi Sancti eisdem impetrant aliquam remissionem pœnarum,etiam si satisfactiones superabundantes non habeant, vt in *c. anima Defunctorum*, 13. *q.*2. *D.Thom. in* 4.*d.* 45.*q.*2. *art.*3.*quæstiun.*3. *Suar.de pœnit. disp.* 48.*sec.*5.*num.*7 *Conynch.de Purgator.disp.*11. *nu.* 56. *& Molfes.p.*1.*suæ sum.tract.*7.*c.*26.*num.*119. Vbi etiam ait, Sanctos ipsos postulare, vt satisfactiones viuorum pro Defunctis à Deo acceptentur: quòd Deus præbeat viuentibus gratiam satisfaciendi debito modo pro eisdem Defunctis; & denique, vt eorum animæ à Purgatorio celeriter liberentur, etiam si necessè sit, diuturnitatem temporis compensari pœnarum intensione.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 CErtum est, illas tantùm Defunctorum animas,quæ in Purgatorio detinentur, indulgentiarum esse capaces. Hæc conclusio patet; si quidem indulgentia est remissio pœnæ temporalis,quæ remanet post remissam culpam: at animæ in Purgatorio permanentes, detinentur pro pœna temporali, quæ remanet post remissam illis culpam; ergò eiusmodi pœnam remittit, sicut dicimus de indulgentia concessa viuentibus. Animæ enim in Purgatorio detentæ, sunt quodammodo in via,vt habetur ex *Abul. Matt.*25. *q.*724.Quoniam adhuc peregrinamur à Domino quousq;perueniant ad cœlestem Patriam. Confirmatur; nam vt diximus, Defunctorum animæ sunt indulgentiarum capaces:hæ autem non possunt illæ dici, quæ ante Christi aduentum erant in sinu Abrahæ; quia dato, & non concesso, quòd tunc temporis fuerit indulgentiarum vsus; in eis tamen nullum aderat debitum personale, quod non esset iam solutum, & remissum priusquam locum illum ingrederentur. Debitum autem totius naturæ non poterat aliter persolui, quàm per Christi mortem, & passionem. Nec

5 animæ damnatæ possunt esse indulgentiarum capaces,cùm careant gratia, & reatum habeant pœnæ æternæ, non autem temporalis; at indulgentia remittit tantùm pęnam temporalem post culpam remissam. Neque animæ, quæ sunt in Limbo; siquidem istæ sunt extra gratiam Dei, & nullam patiuntur pœnam sensus; sed tantùm damni; indulgentia verò non remittit pœnam damni, sed solùm pœnam sensus existentibus in gratia: ergò ex prædictarum animarum exclusione necessariò sequitur, solas animas in Purgatorio detentas,esse indulgentiarum capaces:nam illis

illis tantùm remansit debitum luendæ pęnæ sensus temporalis post culpam remissam.

TERTIA CONCLVSIO.

7 Certum est, indulgentiam non prodesse Defunctis; nisi in ipsa indulgentiæ forma expressè declaretur. Probatur, quia nemo potest indulgentiam pro alio obtinere, sed solùm pro se ipso, nisi in ipsa indulgentia expressè concedatur, vt supra diximus *sec.* 20. & 36. Indulgentia autem pro Defunctis conceditur viuis pro Defunctis; ergò in tantùm prodest Defunctis, in quantum ex vi concessionis id exprimitur: siquidem indulgentiæ sicut non plus valent, quàm sonant; ita etiam non plus prosunt, quàm exprimunt. Ita post *D. Thom. D. Bonau. & Alens. Suar. de pœnit. disp.* 53. *sec.* 1. *num.* 7.

QVARTA CONCLVSIO.

7 Certum est, indulgentiam non prodesse Defunctis, nisi à lucrante indulgentiam pro Defunctis, opus expostulatum adimpleatur ex intentione, ac voluntate obtinendi indulgentiã pro Defunctis. Probatur, quoniam aliàs eiusmodi opus non posset formalitèr dici opus indulgentiæ: siquidem nullo modo esset adimpletum pro eo, cui indulgentia procuratur. Quod quidem verum esse inquit *Suar. d. disp.* 53. *sec.* 4. *nu.* 3. Quoad effectum lucrandi illis indulgentiam; secùs autem quoad satisfactionem, quam pro se tale opus habet, siuè sit ex opere operantis, quale est ieiunium; siuè ex opere operato, vt est sacrificium Missæ: nam quoad hanc partem non est necesse, vt pro anima Defuncti offeratur. Ex hoc infertur ex eodem *Suar.* ibi, quòd vbi quis opus pium

8 ex vi formæ indulgẽtiæ expostulatum impler ad obtinendam sibi indulgẽtiam ipsam, potest propriam satisfactionem, quam ex opere operantis indè habet, alteri siuè Defunctus sit, siuè viuens, per modum suffragij applicare: siquidem indulgentia nihil aliud expostulare censetur, nisi executionem operis; non autem applicationem satisfactionis eius pro se, vel pro alio. Hac ipsa ratione si concedatur indulgentia plenaria celebranti Missam tali die, vel in tali loco, celebrans poterit pro se indulgentiam assequi, & sacrificiũ offerre pro aliquo viuente, vel Defuncto: nam ex vi talis cõcessionis nihil aliud exigitur, nisi operis executio, atque ideò Missæ celebratio.

QVINTA CONCLVSIO.

9 Certum est lucrãte indulgentiam pro Defuncto non exigi gratiam, nec pro illo quidem tempore, quo opus expostulatum implet. Etenim status gratiæ requiritur tantùm ad tollendum obicem indulgentiæ: & ideò per se solum est dispositio necessaria in eo, cui quærenda est indulgentia, vt latè de hac re egimus supra *sec.* 38. & *seq.* & habetur etiam ex *Suar. d. sec.* 4. *nu.* 6. vbi etiã *nu.* 10. probat non exigi ex parte Defunctorum notitiam, nec acceptationem aliquam indulgẽtiæ, vt de hac re quoque supra tractauimus, *sec.* 20. Quibus adde, quæ habentur ex *Diana par.* 5. *resol. moral. tract.* 12. *sec.* 38.

Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant. Difficultas autem consistit in duobus sequentibus sec. quas mox explicabimus.

An Baptismatis character exigatur in Defuncto, cui quærenda est indulgentia.

SEC. XXXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Potest Cathecumenus decedere in Dei gratia, absq; eo quod Baptismi charactere insignitus sit.*

2 *Cum indulgentia sit actus clauium, idcircò Defunctus, cui est quærenda indulgentia debet esse baptizatus.*

3 *Probabilior est sententia, quod indulgentia prosit Cathecumeno mortuo sine baptismo per modum suffragij, & nu. 8.*

4 *Homo, quamuis non sit baptizatus, est tamen capax suffragij, si sit in Charitate.*

5 *Indulgentia licet sit actus clauium, directè tamen exercetur in viuentes, qui pro Defunctis lucrantur indulgentias.*

6 *Quamuis vera sit sententia, non posse pro Cathecumeno Missæ sacrificium offerri, verior tamen est sententia, posse Cathecumeno indulgentiam applicari per modum suffragij, & quare.*

7 *Papa concedendo indulgentia pro Defunctis, exercet iurisdictionem in viuentem subditum, ad lucrandam indulgentiam pro Defuncto.*

Non repugnat Rom. Pontificem, concedere Cathecumeno etiam viuenti indulgentiam per modum suffragij.

1 Hanc difficultatem duximus hoc loco explicandum propter Cathecumenos: nam potest dari casus, vt Cathecumenus decedat in Dei gratia absque eo quod baptismali charactere insignitus sit: siquidem Cathecumenus licet baptismi characterem non susceperit; est tamen fidelis; & si absque lethali culpa decedat est capax gloriæ post purgatam pęnam, si quæ remanserit post remissam culpam per contritionem.

2 In hac re pro parte affirmatiua facit, quod indulgentia est actus clauium, vt supra ostendimus *sec.* 1. Ergò Defunctus, cui quærenda est indulgẽtia debet esse baptizatus. Etenim actus clauium non potest exerceri, nisi in eos, qui sunt, vel fuerunt Ecclesiæ membra: at nullus dicitur Ecclesiæ membrum, nisi per Baptismum, qui dicitur Sacramentorum, & Ecclesiæ ianua. Confirmatur; quoniam negant posse pro Cathecumeno Defuncto sacrificium Missæ offerri ad remittendum illi pęnam temporalem ex opere operato: ergò idem dicendum est de indulgentia, cum suum effectum habeat quoque ex opere operato. Præterea Cathecumenus est extra Ecclesiam cùm careat charactere baptismali; ergò est incapax indulgentię: eo quòd de his, qui foris sunt non pertinet ad nos: ergò cùm Papa non habuerit potestatem super illum viuẽtem, non potest habere potestatem super eundem Defunctum. Denique Papa non potest alicui concedere indulgentiam per modum suffragij, cui viuenti non potest cõcedere indulgen-

gentiam per modum absolutionis; ergò nec illā Defuncto. Maior patet. Minor probatur ex communi Ecclesiæ vsu: nam Sum.Pontifex nunquam indulgentiam concessit non baptizatis; ergò signum est hanc facultatem nō habere quoad eos, qui baptizati non sunt. Hanc sententiam docent *Preposit.in 3.p.D.Tho.q.14.de indulg.dub.3.nu.28. Ruar.de pœnit.disp.53.sec.4. nu.8 & alij.*

3 His tamen non obstantibus,contrariam sententiam arbitror probabiliorem esse, quam docent *Faber de pœnit.in 4.sent.dist.19. q.vnica, disp. 37. cap.8.nu.258.Laym. lib.5.sua sum.tract.7.cap. 6. nu.1.Henriq.lib.7.cap.18.n.1.Tanner. tom.4. disp. 6.q.8.dub.4.num.93. Granado in 3.par. de sacram. contr.12.tract.15.disp.6. nu.2. iuncta disp.1. nu.4. & Villalob.in sum.tom.1.tract.26. diffic.7. num.7.* quos refert, & sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract.12.resol.9.* Imò ipsemet *Suar. loc. cit. num.7.* hanc opinionem probabilem esse tenet, atque ideò volunt indulgentiam per modum suffragij prodesse Cathecumeno mortuo sine baptismo. Mouentur ex eo, quòd vt indulgētia concedatur Defuncto, non oportet illum esse sub iurisdictione Rom.Pontificis: ergò neque necesse est, vt illi fuerit subditus in hac vita. Antecedens patet, quoniam supra ostendimus, Rom. Pontificem posse Defunctis babtizatis per modum suffragij indulgentiam concedere; & tamen animæ Defunctorum,qui baptismum susceperunt, non sunt sub iurisdictione Rom.Pontificis:siquidem is potestatem tantùm habet super terram, non autem sub terram, iuxtà illud *Matt. cap.16.* Confirmatur; quia indulgentia pro Defunctis conceditur
4 tantùm per modum suffragij: at homo quamuis non sit baptizatus; nihilominus est capax suffragij, si sit in charitate:nam communicatio suffragiorum in vnione charitatis consistit;quam quis potest habere citra baptismalem characterem: etenim licèt re ipsa baptizatus non fuerit; potest tamen per contritionem,& votum baptismi gratiam obtinere, atque ideò iustificari. Denique indulgentia conceditur pro fidelibus viuis,aut defunctis at Cathecumini licèt nō sint re ipsa baptizati; sunt tamen fideles: eo quòd credūt, quod credit S. Romana Ecclesia: & quamuis non habeant characterem baptismalem; tamen voto illum susceperunt, & sunt capaces Beatitudinis,& pro illis Missa offerri potest. Imò *Granado loc.cit.* docet indulgentias non solùm prodesse Cathecumenis mortuis; sed etiam viuis, & contraria soluit.

Restat modò, vt ad argumenta respondeamus.

5 AD primum respondetur, quòd quamuis indulgentia sit actus clauium; nihilominus ille actus directè exercetur in viuentes, qui lucrantur indulgentias pro Defunctis.

6 Ad confirmationem dicimus, quòd supposito veram esse sententiam eorum, qui dicunt pro Cathecumeno non posse Missæ sacrificium offerri, vera est prior sententia: sed quia communio suffragiorum consistit in vnione charitatis, quam supponimus habere Cathecumenum, non video cur pro eo non possit offerri sacrificium Missæ ad remittendum illi pœnam ex opere operato.

7 Ad aliud argumētum potest negari maior;quoniam diuersa ratio est viuentis, & Defuncti; cùm in viuentem non possit exercere quis iurisdictionem, nisi sit subditus: at quoad Defunctum exercet Papa iurisdictionem in viuentem subditum ad lucrandum indulgentiam pro Defuncto.

8 Ad vltimum patet responsio ex dictis: quoniam non repugnat Rom. Pontificem posse Cathecumeno etiam viuenti indulgentiam concedere per modum suffragij, vt latè probat *Granado loco citato.*

An indulgentiæ certò,ac infallibilitèr prosint Defunctis.
SEC. XXXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia concessa pro Defunctis non habet certum effectum, ac infallibilem, sed tantùm prodest per modum suffragij,ac impetrationis secundùm liberalem Dei acceptantis voluntatem.*

2 *Opposita sententia, quod indulgentiæ certò, ac infallibilitèr prosint Defunctis, probabilior est. Et contraria opinio appellatur incauta.*

1 IN hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *D.Bonauen.in 4. d.20. par.2. art. vnico, q. 5. Ricchard. art. 3. q. 3. Henriq. lib.7. cap.7. nu.4.Caiet.tract.16.de indul. q.5.& 6.Cord.eod.tract.q.13.& seq.Laym.lib.5.sua sum.tract.7.cap.7.* Et aliorum, quos ipsi referunt, existimātium indulgentiam pro Defunctis concessam,non habere effectum certum, & infallibilem;sed tantùm prodesse per modum suffragij,ac impetrationis secundùm liberalem Dei acceptātis voluntatem: siquidem Iudex supremus non tenetur commutationem pœnæ sibi debitæ admittere, nisi ad id se promissione aliqua obligauerit:at Dominus noster Iesus Christus supremus Iudex non obligauit se ad acceptandas satisfactiones ab Ecclesia oblatas pro liberādis Defunctorum animabus: etenim verba illa Domini *Matt.cap.16.* ad viuentes tantùm referuntur,nō autem ad Defunctos, cùm verbis illis,*Quodcumq; &c.* Iudiciaria potestas Principi Apostolorum, & alijs successiue Pontificibus fuerit tradita quoad viuos tantùm,vt habetur ex *Conc.Trid.sess.14. cap. 6.* In eandem opinionem videtur inclinare *Bellarm.de indulg.lib.1.cap.14.* dùm ait, illam esse rationabilem.Hinc *Caiet.d.q.5. & tom.1.opusc. tract.10.q.1.* Docet, indulgentias non omnibus animabus detentis in Purgatorio prodesse; sed illis dumtaxat, quæ vt sibi prodessent, meruerunt in vita per pietatem, & curam erga mortuos.

2 His tamen non obstantibus oppositam sententiam arbitror esse probabiliorem, quam tenent *Suar.de pœnit.disp.53.sec.3.num.3.Conynch.de sacram disp.12.dub.10.nu.45.Sot.in 4.d.21.q.2 art. 3.Tanner.tom.4.disp.6.q.8.dub.4.n.92. Trullench. in Bulla Cruc.lib.4.dub.9.nu.4.Valent.tom.4. disp.* 9.20.

9.20. *pun*.5. qui contrariam opinionem appellat incautam,& alij, quos refert, &sequitur *Diana p*.5.*resol.moral.tract*.12.*resol*.8. Dicentes, indulgẽtias certò, ac infallibilitèr prodesse Defunctis. Mouentur ex eo, quòd satisfactiones Christi, & Sanctorum, quæ applicantur pro animabus in Purgatorio existentibus sunt æquiualentes illis, quæ applicantur viuis ad remissionem pœnæ tẽporalis post actualem culpam remissam:nec deest diuina promissio de huiusmodi remissione fundata in perpetua traditione Ecclesiæ, & in illo *Matth.c*.16. *Quodcunque solueris, &c*. Vndè dictum illud *Caiet. loc cit*. docentis, indulgentias non omnibus animabus existentibus in Purgatorio valere,sed illis tantùm; quæ, vt sibi prodesset meruerunt in vita per pietatem in mortuos, non admittitur à *Ledes.in* 2.*par.q*.29. *art*.3. *Acosta in Bull.Cruc.q*.16.*Granad.disp*.6.*nu*.2. *& Trullench. dub*.1.*nu*.1.relatis à *Diana loc.cit*.

An ad indulgentiam lucrandam satis sit opinio probabilis se habens,quòd in hoc,vel illo casu lucretur.

SEC. L.

SVMMARIVM.

1 *Probabilitèr putant aliqui, quod volentibus lucrari Iubilæum satis sit, si in alia die infra hebdomadam se communicent.*

Probabilis est quoque opinio, vt si in Bulla Iubilæi habeatur, quod qui illud non susceperit in prima hebdomada, suscipere possit illud in secunda. Et quis adimpleuerit opera iniuncta intra duas hebdomadas, assequatur ipsum.

2 *In materia indulgentiarum non prodest probabilis opinio ad assequendas illas.*

3 *An remaneat hoc casu absolutus à reseruatis, à quibus absolui concedit Iubilæum, seù indulgentia.*

1 HAnc controuersiam duximus hoc loco explicandam propter nonnullas opiniones probabiles, quas supra retulimus in materia indulgentiarum, & Iubilæorum, *sec*.2. *illat*.8.*cum pluribus seq*.& alibi. Etenim nonnulli probabiliter putant, volentes Iubilæum assequi satis sit si in alia die infra hebdomadam communicent. Sic etiam si indulgentia, aut Iubilæum expostulet, vt tribus dierum ieiuniorum fiat eleemosina, orationes, &c. si quis alijs diebus opera expostulata impleat, quidam probabiliter docent eum assequi indulgentiam, seù Iubilæum. Item probabilis est opinio eorum, qui volunt, quòd si in Bulla Iubilæi habeatur,vt qui non susceperit illud in prima hebdomada, possit assequi in secunda, & quis adimpleuerit opera requisita intra duas hebdomadas, illum assequi Iubilæum. Et denique,reliquis prætermissis,alij probabilem putant sententiam docentium, vt qui prima hebdomada fuerit assecutus Iubilæũ, possit iterum lucrari illud, vt locis supra citatis diximus, & in proprijs quæstionibus latius, Deo duce,dicemus. Vndè his sic stantibus, quæritur, an si prædictæ opiniones probabiles, & aliæ similes à parte rei non sint veræ, sed falsæ, qui eas secuti fuerint, indulgentias, seù Iubilæum sint assecuti.

2 In hac re partem negatiuam docet *Paull. de iubil.lib*.4. *q*.64. dicens, quòd in materia indulgentiarum non prodest probabilis opinio ad eas assequendas, si oppositum sit verum: siquidem non præstatur opus præscriptum ad indulgentias lucrandas. Hanc eandem sententiam sequitur *Diana p*.5.*resol.moral.tract*.12.*resol*.32. Putat

3 tamen cum *Boss. de iubil. sec*. 4. *casu* 8. *num*. 5. Quòd licet hoc casu quis non assequatur indulgentiam, remanet tamen absolutus à reseruatis, à quibus concedit absolui Iubilæum, seù indulgentia: siquidem opinio probabilis confert iurisdictionem.

De ijs, quæ specialiter pertinent ad indulgentiam Iubilæi, seù ad instar anni Iubilæi, & primò, an suscipiens eiusmodi indulgentiam prima hebdomada, possit illam iterum lucrari in secunda hebdomada.

SEC. LI.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia plenaria simpliciter, & plenaria ad instar anni Iubilæi, in quo conueniant inter se: Et in quo differant.*

2 *Pars affirmatiua ostenditur esse probabilis, & saltem prodesset quoad absolutionem à reseruatis.*

TRactauimus hucusque de nonnullis dubijs concernentibus indulgentiam partialem, ac indulgentiam plenariam simpliciter; modò competenti ordine restat videndum de dubijs specialiter concernentibus indulgentiam Iubilæi, seù ad instar anni Iubilæi concessam. Ad cuius rei euidentiam sunt recolenda ea, quæ supra cumulauimus, *sec*.3. *diuis*. 5. *vers. Plena*: *vers. Concedi solet*, *& vers. Septimò conceditur*. Vbi inter alia diuisimus indulgentiam plenariam simpliciter: in indulgentiam plenariam anni Iubilæi: & in indulgentiam plenariam ad

1 instar anni Iubilæi. Conueniunt inter se eiusmodi indulgentiæ; quoniam omnes sunt actus clauium, & eorum effectum habent remittendi pœnam temporalem totalem, quæ remanet post remissam culpam actualem, & id ex opere operato. Inter alia quoque loco citato ostendimus, præfatam indulgentiam plenariam simpliciter differre ab ea, quæ conceditur in anno Iubilæo, seù ad instar anni Iubilæi in hoc, quia prioris effectus est tantùm remissio totius pœnæ temporalis, quæ remanet post remissam culpam actualem: reliquæ verò non solùm habent effectum remittendi totam pęnam temporalem, quæ remanet post remissam actualem culpam; sed etiam cum eis conceditur facultas absoluendi à reseruatis, eligendi Confessarium, dispensandi,

& commutandi vota, componendi super malè ablatis incertis, aut quouis modo illicito extortis, aut illa sub certo modo, & forma remittendi. Imò diximus annum Iubilæum nostri temporis connotare insuper tempus, in quo omnes indulgentiæ plenariæ, etiam ad instar Iubilæi suspenduntur; facultates quoque commutandi vota, & super eis dispensandi, & alia, quæ supra retulimus, de quibus in *extrauag. quemadmodum*, *de pœnit. & remis.* At indulgentia plenaria non item, etiam si concessa sit ad modum, seù ad instar Iubilæi. Et quoniam circa hæc omnia, & alia eiusmodi, quæ concernunt indulgentiam Iubilæi nonnulla dubia à Doctoribus fuerunt mota, idcircò per sequentes sec. ea omnia explicabimus, & primò videbimus, an suscipiens indulgentiam Iubilæi prima hebdomada, possit illam iterum lucrari in secunda hebdomada?

2 Partem affirmatiuam probabilem esse ostendimus supra *sec. 2. illat. 11.* licet negatiuam probabiliorem esse censuerimus, *sec. 3. vers. Quarto diuiditur*. Quibus locis nos remittimus, ne bis idem repetere videamur. Est tamen verum, quod cum non constet de relata ibidem declaratione S. Congregationis, cum affirmatiua sit probabilis, esto quòd à parte rei sit falsa; prodesset tamen quoad absolutionem à reseruatis iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 50.*

An opera in Iubilæo præscripta ad lucrandum illud possint incipi in vna Ciuitate, seù terra, & compleri in alia intra tempus in Bulla Iubilæi præscriptum.

SEC. LII.

SVMMARIVM.

1 *Responsio affertur affirmatiua, & existimatur vera sententia, si ex causa rationabili id fiat.*

1 AD hanc difficultatem respondetur affirmatiuè, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec. 2. illat. 12.* Vndè si Iubilæum præcipiat ieiunium 4. 6. feria, & Sabbato visitationem Ecclesiarum, eleemosynas, orationes, &c. Et quis Neapoli ieiunet, & deinde Capuæ alia onera impleat, assequetur Iubilæum: quam sententiam licèt aliqui doceant esse probabilem; nos tamen veram esse putamus, si ex rationabili causa id fiat, vt in *d. illat. 12.* diximus.

An si in Bulla Iubilæi habeatur, vt qui non susceperit illud in prima hebdomada, possit assequi in secunda: & quis impleuerit opera expostulata infra duas hebdomadas Iubilæum lucrabitur.

SEC. LIII.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua sententia existimatur in rigore magis probabilis, quamuis negatiua seruetur in praxi.*

1 IN hac re sententiam affirmatiuam in rigore existimamus esse magis probabilem, quamuis negatiua seruetur in praxi. Vt supra ostendimus *sec. 2. illat. decima*, cui nos remittimus, ne bis idem repetamus.

An qui omisit ex malitia opera præscripta in Iubilæo, possit vltima die illud lucrari, & dicta opera à Confessario commutari.

SEC. LIV.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius electus vigore Iubilæi commutare potest omnia, & singula opera omissa etiam si ieiunia sint.*

1 HÆC difficultas fuit supra absoluta, *sec. 29.* quibus adde, quæ cumulat *Diana par. 7. resol. moral. tract. 12. resol. 25.* vbi ex *Filliuc.* & alijs docet, potestatem commutandi opera Iubilæi ita se extendit ad præterita, vt possit Confessarius electus commutare omnia, & singula opera omissa, etiam si ieiunia sint.

A quonam Episcopo debet esse approbatus Confessarius ex vi Iubilæi eligibilis.

SEC. LV.

SVMMARIVM.

1 *Prima est sententia, quod eligi possit Confessarius, à cuiuscunque loci Ordinario approbatus.*

2 *Alia est sententia, quod eligi possit Confessarius approbatus ab Ordinario pœnitentis.*

3 *Tertia est sententia, quod omninò exigatur approbatio Episcopi eiusdem Confessarij.*

4 *Magis probatur sententia, quod satis sit approbatio Episcopi loci, in quo auditurus est Confessarius confessionem.*

5 *Approbatus in vna Diœcesi, si ad aliam se transferat, iterum approbari debet ab Ordinario loci, in cuius Diœcesi transfertur.*

Limitatur tamen in Religiosis Soc. Iesu semel à Superioribus approbatis, qui ex priuilegio audire possunt fidelium confessiones, dum per alias transeunt Diœceses.

6 *Approbatus in Diœcesi ab alio, quam ab Episcopo illius, non censetur approbatus ab Ordinario iuxta formam Tridentini.*

7 *Iuxta Boss. sententiam, adhoc, vt Declarationes Sacræ Congregationis fidem faciant in vtroque foro, exigitur, vel quod Papa det breue, quo iubeat illas seruari, vel quod Auditor Cameræ det Monitorium in eorum executionem.*

Et quid attento Decreto Papæ Vrbani VIII.

8 *Omnes supra relatæ opiniones, excepta prima, probabiles sunt, & si qua earum quis vtatur, valebit absolutio à reseruatis.*

1 IN hac difficultate variæ sunt Doctorum opiniones. Nam prima sententia fuit *Henriq. lib. 6. suæ sum. c. 6. num. 7. Suar. de pœnit. disp. 28. sec. 4. num. 18. & sec. 7. num. 6. & 10. Cord. in su-* *sum.*

sum. q.10. ad 2. dub. Emman.Rodriq. in exposit. Bullæ Cruciatæ, §. 9. *dub.* 2. *Nug. in addit. ad addit. ad 3.p. q.8. art.* 5. *dub.* 9. *Conynch. tom.* 2. *disp.*8. *dub.*7.*num.*53. *Reginal. in sua prax. lib.*1. *num.*186. & 188. Et aliorum, docentium, pœnitentem, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatem habet eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse sibi eligere Confessarium approbatum ab Ordinario, cuiuscunque loci, atque ideò Confessarium approbatum ab Ordinario, cuiuscunque loci sit, posse confessiones audire illorum, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatem habent eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario. Mouentur ex eo, quòd Bulla Iubilæi simpliciter, ac generaliter loquitur de approbato ab Ordinario, nec distinguit de suo, vel alterius; ergò simpliciter, ac generaliter intelligenda est de approbato à quocunque Ordinario: siquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi, & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.* 1. §.*generaliter, ff.de legat.præst.* & *l.de pretio, ff. de public.in rem act.*

2 Secunda sententia est *Sot.in* 4. *d.* 18. *q.*4. *art.* 3. & aliorum existimantium, habentem facultatem vigore Iubilæi, vel alterius priuilegij eligendi sibi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse sibi eligere Confessarium approbatum ab Ordinario ipsius pœnitentis, qui prædictam facultatem habeat. Siquidem pęnitens ipse subditus est talis Ordinarij, cui meritò competit Confessoris approbatio ad audiendas subditorum suorum confessiones. In hanc sententiam inclinare videtur *Suar.de pœnit.disp.*28. *sec.*6.*nu.* 4.& probabilem eam esse inquit *Diana p.*5.*resol. moral.tract.*12.*resol.*52.

3 Tertia sententia est *Fagund. de præcept.Eccles. præc.lib.*7.*c.*2.*num.*92. *Fillinc.tom.*1. *qq.moral.tr.* 7.*c.*9.*num.*200. Et aliorum, qui putant in casu, de quo agitur, omnino exigi approbationem Episcopi eiusdem Confessarij vigore Iubilæi, aut alterius priuilegij eligibilis. In hanc eandem opinionem videtur concurrere *Suar. loco citato sec.*6.*num.*10. & *sec.*7.*num.*3. & 8. *Diana d.resol.* 52. qui pro eadem citat *Medin.*1.2.*q.*19.*art.*6. *circa fin.* & *Boss. de iubil.sec.*3. *casu* 2. §.7. *num.* 215. Ad quod etiam faciunt, quæ cumulat *Barb. de offic.* & *potest. Episc.allegat.*25. *num.*14. cum alijs, quos allegat, dum volunt, approbationem cuiuscunq; Confessarij ad audiendas confessiones sæcularium faciendam esse ab Episcopo Confessarij, siquidem approbatio est actus iurisdictionis, qui exercetur in subditum: ergò approbatio facienda est ab Episcopo, cui subditus est Confessarius, qui approbatur.

4 Quarta sententia, quæ nobis magis probatur, est *Guttier.lib.*1. *qq.canon.c.*27.*num.*6. *Laym.lib.* 5 *suæ sum.tract.*6. *c.*11.*num.*9. *Floron.de casib.reseruat.p.*1. *c.*4. §.12.*num.*6. *Lezzana in qq.regul. c.*19.*num.*4. & 19.*Homob.de exam. Eccles.par.*1. *tract.* 5.*c.*3. *q.* 14. & 15. *Barb. de potest. Episc. allegat.*25.*num.*15. Et aliorum arbitrantium, satis esse approbationem Episcopi loci, in quo auditurus est Confessarius confessionem, licèt pęnitens vi Iubilæi ipsum eligens sit alterius Episcopatus.

5 Etenim vsu receptum est, vt qui fuit in vna Diœcesi approbatus, si ad aliam transferat, iterū approbetur ab Ordinario loci, in cuius Diœcesi transfertur ad confessiones audiendas: ergò pœnitens, qui vigore Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatem habet eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario non potest eligere Confessarium approbatum ab Ordinario alterius Diœcesis, sed Confessarium approbatum ab Ordinario loci, vbi fit confessio. Ob id autem Religiosi Societatis Iesu, qui priuilegium obtinuerunt à Gregor. XIII. vt semel approbati, & à Superioribus expositi possint audire confessiones fideliū, dùm per alias Diœceses transeunt, modò non sint in terris, vbi adsunt Ordinarij, & Parochis etiam non repugnantibus, vt ex Bulla præfati Gregorij de anno 1575. quæ incipit, *Decet Rom. Pontificem*: id possunt, quia priuilegium habent: ergò signum est, ipsos non potuisse confessiones in alia Diœcesi audire, secluso tali priuilegio, atque ideò Confessarium approbatum in vna Diœcesi non censeri approbatum pro alia, etiam tempore Iubilæi, quod semper solet concedi cum facultate eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, qui necessario debet esse approbatus ab Ordinario loci, in quo confessiones audit: qui quidem Ordinarius interdum non est pęnitentium, vt si pęnitentes sint alienigenæ, habentes expressam, aut tacitam facultatem confitendi cuicunque Confessario exposito: & è contra aliquando accidere solet, vt Episcopus, à quo approbatio petenda est sit potius pęnitentium, quàm ipsius Cōfessarij, vt rectè declarat *Laym. loc. cit.* Qui hanc eandem sententiam confirmat ex eo, quòd ipsemet Episcopus, cui concessum est per *tex. in cap. vlt.eod.tit.nostro*, Confessarium eligere, Sacerdoti non subdito in aliena Diœcesi confiteri velit; debet is, vel Parochiale beneficium obtinere, vel à proprio Episcopo approbatus esse, aliàs non poterit talis Episcopi confessionem audire, vt per Sacram Congregationem fuisse declaratum testatur *Suar.de pœnit.disp.*28. *sec.*6.*nu.*7.

6 His adde, quæ supra cumulauimus *disp.* 8. *sec.*9. *concl.*1.*limit.*7.*vers.Est tamen verum*: vbi pro hac re attulimus declarationem Cardinalium, se habentem, *Congregatio Conc. respondet, approbatum ab alio, quàm a Valentino Episcopo in Diœcesi Valentina, non censeri approbatum ab Ordinario iuxtà formam Concil.* Vndè infert etiam *Barb.d.allegat.*25.*sub num.*14.*in fine.* Quòd attenta declaratione Sac.Congregationis, vt pęnitens confiteri non possit Sacerdoti approbato ab Ordinario Portuensi in Diœcesi Bracharensi, perspicuè apparet esse confitendum Sacerdoti approbato ab Episcopo loci, vbi fit confessio: & latiùs declarat *nu.*15. qui agens in specie de pœnitente, qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij, facultatem habet eligēdi Confessarium approbatum ab Ordina-

dinario, inquit, illum non posse eligere Confessarium approbatum ab Ordinario alterius Diœcesis, pro qua sententia allegat etiam *Quaran. in sum. Bull. ver. Confessor, vers. Præter. Eman. in explic. Bullæ Cruc.* §.9.*nu.*5. *Coninch.tom.*2.*disp.*8.*nu.*52. *Vgol. Armendar. Campan. & Belam.* Et quamuis
7 *Boss. de iubil. sec.*3 *casu* 2.§.7.*nu.*225. qui sequitur tertiam sententiam, quam nos tertio loco retulimus, & respondens ad declarationes Sac. Cõgregationis, doceat, quòd adhoc, vt eiusmodi declarationes obligent ad modum legis in vtroque foro, non est satis, vt sint signatæ sigillo ipsius Congregationis; sed insuper exigitur, vel quòd Papa det Breue, quo iubeat illas seruari, vel quòd Auditor Cameræ det monitorium in eorum executionem, seù sub censura mandet seruari; nihilominus meritò *Diana d. resol.* 52. tali dicto non assentitur. Etenim ex decreto S.D.N.D. Vrbani VIII. dictæ declarationes Sac. Congregationis fidem faciunt in iudicio, & extra si in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentiss. Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Cõgregationis pro tempore existentium munitæ fuerint; cuius decreti verba refert idẽ *Diana loc. cit.*

8 Cæterum quoniam omnes supra relatæ opiniones, excepta prima, sunt probabiles; imò prior sẽtentia cùm & numero, ac magni ponderis Doctoribus muniatur non est reijcienda, vt testãtur *Diana, & Barb. locis citatis*, si qua eorum quis vtatur, quæ à parte rei non sit vera, & absoluatur à reseruatis, valebit absolutio, vt patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *sec.*50. siquidem opinio probabilis confert iurisdictionem: imò valida esset votorum commutatio, & alia eiusmodi subsisterent, quamuis indulgentiam non assequatur, vt habetur ex *Diana par.*5. *resol. moral. tract.*12. *resol.*32. *in fine*, vbi etiam allegat *Boss. de iubilæo sec.*4. *casu* 8. *nu.*5.

An vi Iubilæi sit eligibilis in Confessarium Parochus non solùm intra eandem Diœcesim, sed extra, & vbique terrarum.

SEC. LVI.

SVMMARIVM.

1 *Parochus non solùm eligibilis est per iubilæum intra eandem Diœcesim, sed etiam extra: Et quare.*
2 *De iure antiquo Parochus eligi poterat in Confessarium per quamcunque facultatem, & per delegationem propriarum ouium, ab alijs Parochis factam.*
3 *Opposita sententia est de Iure verior, qui Parochus vbique terrarum vigore Iubilæi eligibilis non sit.*
4 *Ex Conc. Trid. nullus Sacerdos potest confessiones audire, nisi ab Episcopis approbationem excipiat.*
5 *Concilium Trid. voluit eximere Parochum ab approbatione tantùm Episcopi, à quo Parochiam fuit consecutus.*
6 *Parochus approbatus censetur ab eo, à quo est sibi collata Parochia, per totam Diœcesim, & non pro ipsa tantùm Parochia.*
7 *Hæc sententia licet sit tutior, & probabilior, opposita tamen est satis probabilis, & propterea validam redderet absolutionem à reseruatis.*
8 *Religiosi, Confessarij, ab Ordinario approbati similes sunt Parochis. Et an Confessarij delegati audire possunt confessiones eorum pœnitentium vbique locorum.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est affirmans, quam docent *Henriq. lib.*3. *de pœnit. cap.*6. *nu.*7. *in princ. & nu.*8. *in fine, Tolet. in sum. lib.*3. *cap.*13. *nu.*6. *Fagund. de precep. Eccl. precep.*2. *lib.*7. *cap.*2. *nu.*36. *Suar. de pœnit. disp.*28. *sec.*4. *nu.*18. *Trullench. in Bull. Cruc. lib.*1. §.7. *dub.*4. *nu.*3. *Ioan. Valer. in differ. vtr. fori, verbo Absolutio, differ.*1. *n.*16. *Molf. tom.*1. *sua sum. trac.*7. *cap.*15. *nu.*89. *Diana par.*5 *resol. moral. tract.*12. *resol.*47. Et alij dicentes, Parochum habentem beneficium curatum, non solùm esse eligibilem per Iubilæum intra eandem Diœcesim; sed etiam extra, & vbiq; terrarum. Mouentur ex eo, quòd huiusmodi Beneficiatus ex *Conc. Trid. sess.*23. *cap.*15. nullam aliam approbationem exigit præter quam, quòd parochiale beneficium habeat, vt possit confessiones sæcularium audire, vt ex eiusdem verbis constat, ità se habentibus. *Quamuis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen S. Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficiũ, aut ab Episcopis per examen; si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem (quæ gratis detur) obtineat, priuilegijs, & consuetudine quacunque etiam immemorabili, non obstantibus.* Si igitur Conc. nihil aliud à Sacerdote expostulat, ad audiendas sæcularium confessiones, quàm parochiale beneficium: ergò non potest assignari ratio, cur vltra parochiale beneficium exigat
2 quoque approbationem sui Episcopi. Eo magis, quia Concil. quoad hanc partem non tàm condit ius nouum, quàm retinet antiquum: siquidẽ, vt ait *Suar. loc. cit.* de iure antiquo quilibet Parochus poterat eligi in Confessarium per quamcũq; facultatem, & per delegationem propriarũ ouiũ factam ab alijs Parochis: ergò, & id ad præsens poterit, cùm idem ius omninò perseueret: etenim non est recedendũ à iure antiquo propter nouũ, nisi quatenus id in eo exprimitur. Denique si Parochus vi Iubilæi non esset eligibilis in Confessarium extra suam Diœcesim, & per totum terrarum Orbem, nec etiam posset eligi extra suam Parochiam intra eamdem Diœcesim, cùm ex vi beneficij solùm videatur approbatus pro suo Parochia: & nihilominus ex vi Conc. reputatur illa approbatio sufficiens pro alijs Parochijs suæ Diœcesis: siquidem Minister publicus debet simpliciter reputari sufficiens, vt ibi eligatur: ergò Parochus ratione parochialis beneficij vi Iubilæi potest eligi in Confessarium tàm intra propriam Diœcesim, quàm extra, & per totum terrarum Orbem.

3 His tamen non obstantibus, oppositam senten-

tentiam arbitror de iure veriorem esse, quam tenet *Guttier.* qui communiorem esse testatur *lib.1. can.qq.c.27. num.21. Miran.tom.1. Man. Prelat. q.47.art.7. Rodriq.tom.1. q. 59. art.5. Sà ver. Confessor, num. 5. Laym.lib. sua sum. tract.6. c.11. num.8.* qui eam non tantùm securiorem existimat, sed etiam veram esse sibi videtur *Floron. de cas. reseru. p.1.c.4.§.12. num. 2. Homob. in exam.Ecel.p.1.tract.5.c.3.q.15.* Et alij, negantes Parochum vi Iubilæi esse vbique terrarum vt supra eligibilem in Confessarium: sed eum oportere iterum approbationem accipere ab Ordinario alterius loci, vbi confessiones auditurus est. Probatur hæc sententia ex eodem *Conc. Trid. loco citato*, in illis verbis, *Nullum Sacerdotem posse confessiones audire, nisi ab Episcopis*
4 *approbationem accipiat, &c.* Nota Ly. *Episcopis*, quia Concil. in numero plurali loquitur: ad denotandum, quòd plurium Episcoporum approbatione Sacerdos indiget, si in pluribus Diœcesibus exponendus sit. Et id non immeritò Concilium decreuit: siquidem ad cuiusque Episcopi munus pertinet curare, vt in sua Diœcesi idonei Confessarij exponantur ad confessiones audiendas: nec semper fides adhiberi debet aliorum Episcoporum iudicio; sed formidandum meritò est, ne vel alij Episcopi minus idoneos approbent, vel licèt approbati in alia Diœcesi idonei fuerint ad confessiones audiendas; non tamen in sua sint, vbi aliæ consuetudines extant, & peccatorum reseruationes: aliud hominum ingenium, alia instituta commercia sunt, vt hæc, & alia rectè considerantur *à Laym.* & alijs Doctoribus supra citatis. Quibus adde, quæ supra adnotauimus, *disp.8.sec.9.concl.1.lim.6.vers.Sententia.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

5 AD primum dicimus, quòd *Concil. Trid. loco citato*, voluit eximere Parochum ab approbatione Episcopi tantùm, à quo Parochiam fuit consecutus: siquidem cùm præuio examine illam fuerit adeptus, vt habetur ex eodem *Conc. sess. 24. c.18. de refor.* Censetur ab eo tacitè approbatus ad audiendas confessiones sæcularium propriæ Diœcesis, atque ideò superuacanea esset alia approbatio: non tamen ipsum Concilium voluit eximere Parochum ipsum ab approbatione aliorum Episcoporum, in quorum Diœceses se transferat ad audiendas confessiones, vt supra ostendimus per dictionem illam, *Episcopis.* Et rationem illatam, atque ideò noluit retinere ius antiquum, sed omninò condere ius nouum, declarando, electum in Parochum esse tacitè approbatum ab eo, à quo illi confertur Parochia, & proindè non indigere alia approbatione ab eodem. Meritò igitur vigore Iubilæi, aut alterius priuilegij Parochus non est eligibilis in Confessarium per totum terrarum Orbem; sed in ea tantùm Diœcesi, in qua Parochiam obtinet: & propterea si velit se ad alias Diœceses transferre ad audiendas confessiones, tenetur approbationem consequi ab earum Ordinarijs; nec satis est, quòd in Parochum fuerit electus, & præuio examine promotus.

6 Ad secundum argumentum negatur sequela; quoniam, vt supra declarauimus ab eo, à quo collata est Parochia censetur Parochus approbatus per totam Diœcesim; & non pro ipsa tantùm Parochia; nisi fuerit limitatè promotus, ita ad hanc Parochiam, vt non sit idoneus pro alia iuxta ea, quæ infra Deo duce dicemus, *sec.58.*

7 Cæterum quamuis hæc sententia nobis videatur tutior, & probabilior; nihilominus opposita sententia cùm foueatur testimonio Doctorum tanti ponderis non potest dici, quòd saltem non sit probabilis: & propterea licèt à parte rei esset falsa, nihilominus qui ea vteretur saltem potiretur absolutione à reseruatis, & alijs fauoribus, & si indulgentiam non assequatur, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec.50. & 55.vers.Cæterum.* Imò attenta priori opinione tanquam vera, Parochus tamen potest absoluere suos pœnitentes, etiam extra Diœcesim, seù Parochiam; quia vbicunque sunt oues propriæ, in quas sine strepitu, & figura iudicij iurisdictionem exercere potest, vt habetur ex *Syl. in sum. ver. Confessor 1.q.14. Reginal. lib.1. sua prax.num.93. & 94. Conynch. de pœnit.disp.8. num.22. & alii.* Idem
8 dicendum est de alijs Confessarijs approbatis ab Ordinario, etiam si Religiosi sint: siquidem hi per approbationem Ordinarij similes efficiuntur Parochis, vt habetur ex *Pellegr. in compen. nostr.priuil. tit. Absolutio quoad sæculares, §. 8.* & ex alijs relatis per *Molfes.tom.1.sua sum.tract. 7.c.15.nu.90.* vbi etiam *nu.92. ex Archid. Anch. Syl. Sanch.* Et quamplurimis alijs id extendit quoad omnes Confessarios habentes delegatam iurisdictionem: etenim eiusmodi delegati habent iurisdictionem in personas eorum pœnitentium: & propterea non attenditur territorium; sed tantum persona; atque ideò Confessarij possunt eorum confitentes absoluere, auditis eorum confessionibus, vbique locorum: tanto magis, quoniam iurisdictio fori sacramentalis est voluntaria, quæ etiam extra territorium exerceri potest à quocunque illam habente, *l.2.ff.de offic.Proconf.* vt diximus *d.disp.8.sec.9. concl.1.lim.6.vers. Hac sententia.*

An per Iubilæum sit eligibilis in Confessarium Parochus, qui renunciauit beneficio, aut illo fuit priuatus.
SEC. LVII.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio, quam accipit Confessarius ad confessiones audiendas, ab approbatione differt.*
2 *Parochus si post beneficij resignationem, vel priuationem, Religionem ingrediatur, potest virtute Iubilæi eligi in Confessarium.*
3 *Parochus, vt idoneus reputetur ad confessiones audiendas, requiritur expressè, vt beneficium actu habeat.*
4 *Prior sententia probabilior est: & quare.*

5 *Qua-*

5 *Quare Concil Trid. ab approbatione ab Ordinario eximit Sacerdotem, habentem Parochiale beneficium.*

6 *Opposita sententia cum sit probabilis, si quis ea vtatur, licet indulgentiam non lucretur remanebit vtique absolutus à reseruatis.*

1 AD hanc difficultatem affirmatiuè respondet *Trullench. in expl. Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. dub. 4 nu. 4.* & alij, quos refert, sed non sequitur *Diana p. 5. resol. moral. tr. 12. resol. 47.* Mouentur ex eo, quòd iurisdictio, quam accipit Confessarius ad audiendas confessiones differt ab approbatione: siquidem approbatio est actus intellectus, nempè iudicium; & traditio iurisdictionis est actus voluntatis Superioris eam tradentis, vt rectè declarat *Llamas p. 1. methodi c. 6. §. 5.* quem refert, & sequitur *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. cap. 11. num. 7.* Vndè iurisdictio interdum committitur Sacerdoti post eius approbationem, vt cum Parochi Sacerdotes ab Episcopo ante approbatos ad confessiones suorum audiendas exponunt: & aliquando dantur simul iurisdictio, & approbatio, vt declarat *Laym. loco citato.* Vndè cum Parochus habeat approbationem ab Ordinario, imò iure nempè per *Concil. Trid. sess. 23. cap. 15.* per resignationem, aut priuationem beneficij parochialis tollitur ei iurisdictio tantùm, non autem approbatio, cùm approbatio non habeat necessariam dependentiam cum parochiali beneficio; atque ideò non eo ipso, quòd aufertur beneficium tollitur approbatio. Ex hoc inferunt
2 primò, quod si Parochus post beneficij renunciationem, vel priuationem Religionem ingrediatur, potest virtute Iubilæi eligi in Confessarium: siquidem pœnitenti conceditur facultas per Iubilæum eligendi sibi in Confessarium Sacerdotem approbatum ab Ordinario: talis autem Parochus per Religionis ingressum non amisit approbationem à Conc. Trid. indultam, & tacitè ab Episcopo tributam iuxta ea, quæ supra adnotauimus *sec. præcedenti, in respons. ad primum.* Vndè posita tali approbatione Rom. Pontifex per speciale Iubilæi priuilegium illi iurisdictionem confert. Secundò inferunt præfati Doctores, Parochum posse ei, qui ante erat Parochus dare facultatem audiendi confessiones in sua Parochia: siquidem id poterat ante Conc. Trid. concedere etiam simplici Sacerdoti: & Concilium solùm addidit approbationem, quam adhuc ille retinet.

3 Secunda, & opposita sententia est *Fagund. de precept. Eccles. precept. 2. lib. 7. c. 2. num. 38. Floroni de casib. reser. p. 1. c. 4. §. 12. num. 7. Barb. de potest. Episc. p. 2. allegat. 25. num. 18. Ludouici della Cruz in Bull. Cruciata disp. 2. cap. 2. dub. 7. num. 10. & Diana p 1. resol. moral. tract. 12. resol. 8. & p. 5. tract. 12. resol. 47.* Mouentur ex eo, quod *Concil. Trid. loco citato,* adhoc, vt Parochus reputetur idoneus ad confessiones expresse requirit, vt beneficium actu habeat; & non addit, aut habuerit, ergò post beneficij parochialis resignationem, aut priuationem talis Parochus non est amplius elegibilis vi Iubilæi, aut alterius priuilegij in Confessarium vt supra, quia non potest dici approbatus, nec à Conc. nec ab Ordinario.

4 Hæc sententia probabilis est; sed prior nobis probabilior videtur, per rationem pro ea supra allatam: cui adde, quòd cum approbatio sit iustitiæ actus, nec sit gratia, seù priuilegium, quod libera voluntate conceditur, sed est authentica declaratio, seù testificatio, personam habilem, & dignam esse, cui iurisdictio ad confessiones audiendas conferri possit, vt rectè inquit *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 11. sub num. 5.* Parochus resignans Parochiam non præsumitur iuri suo renunciasse audiendi confessiones, atque ideò approbationi de iure de se facta, cùm approbatio nullam connexionem habeat cum parochiali beneficio: & nemo censeatur à se abdicare ius quod habet, nisi clarè appareat de abdicatione, *arg. text. in l. quicquid astringendæ, ff. de verb. obligat.* Siquidem qui soluit non ita resupinus est, vt facilè suas pecunias soluat, & indebitas effundat, atque adeò præsumatur iactare suum, vt in *l. cum de indebito, ff. de probat.* Et re vera cum hoc stat, vt quis renunciat Parochiam ad effugiendum periculum curæ animarum, retenta tamen approbatione, imò iurisdictione ad audiendas confessiones: ergò præsumendum est eiusmodi approbationi; imò, & iurisdictioni non renunciasse, cùm expresè id non appareat fecisse, iuxta ea quæ supra adnotauimus ex iuribus allegatis.

5 Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ ex Concil. Trid. facilè respondetur, & dicitur, quòd Concilium ipsum dum ab approbatione ab Ordinario eximit Sacerdotem habentem parochiale beneficium, id egit, quia Parochus præuio examine fuit tacitè ab ipso Ordinario approbatus, dum præuio examine fuit ab eodem idoneus declaratus ad beneficium parochiale; atque ideò ad audiendas confessiones. Vndè quamuis resignauerit beneficium, aut illo fuerit priuatus; adhuc tamen remanet approbatus, & idoneus: meritò igitur Concilium non expressit, aut beneficium habuerit; sed tantum inquit, be-
6 neficium habeat. Est tamen verum, quod opposita, ac negatiua sententia cùm sit probabilis, si quis ea vtatur, & in rei veritate sit falsa, licèt non assequatur indulgentiam quoad remissionem pœnæ temporalis, remanet tamen absolutus à reseruatis, & potitur alios fauores cum Iubilæo coniunctos, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 50.* cum alijs sequentibus.

An vi Iubilæi sit vbique eligibilis in Confessarium approbatus tantùm limitatè ad certam personarum qualitatem, aut ad paruum oppidum.

SEC. LVIII.

SVMMARIVM.

1 *Prior est sententia affirmatiua, cum verum sit dicere,*

dicere, hunc Sacerdotem esse approbatum ab Ordinario.

2 *Verior est contraria sententia, & quare.*

3 *Approbatio non plus valet, quam pro illo, pro quo data est.*

4 *Si Episcopus Mendicantes Regulares à suis Prælatis præsentatos sine causa reijciat, an possint nihilominus exponi ad confessiones audiendas etiā sæcularium.*

5 *Prior sententia, cum sit probabilis, licet falsa à parte rei, si quis ea vtatur, absolutus remanet à reseruatis.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Boss. de iubil. sec. 3. casu 2. §. 10. num. 238. & 245. Trullench. in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. dub. 2. Ludouic. della Cruz in eandem Bull. disp. 1. c. 2. dub. 9.* & aliorum apud *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 11.* Docentium partem affirmatiuam, mouentur ex eo, quòd vetum sit dicere talem Sacerdotem esse approbatum ab Ordinario iuxta dispositionem *Conc. Trid. sess. 23. c. 15.* Quod non exprimi opus esse, quòd Sacerdos vt sit idoneus, & eligibilis, sit approbatus absolutè absque vlla limitatione; sed tantùm exigit, quòd sit approbatus ab Ordinario: ergò quamuis eiusmodi Sacerdos sit approbatus limitatè ad paruum oppidum, aut ad certum genus personarum erit vbique eligibilis vigore Iubilæi concedentis facultatem eligendi sibi Confessarium ab Ordinario approbatum.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror esse veriorem, quam docent *Trullench. in Bull. Cruciata lib. 1. §. 7. dub. 2. Ludouic. della Cruz in eandem Bull. disp. 1. cap. 2. dub. 9. Diana loco citato, & p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 48.* Et alij docentes negatiuam sententiam esse probabiliorem: quæ quidem maximè locum sibi vendicat, vbi Sacerdos ex defectu scientiæ fuit limitatè approbatus, vt supra in suo oppido, vel ad certum genus personarum: siquidem ab illis tantum personis est eligibilis, & non ab alijs. Rationem autem hanc esse volunt: quia non potest quis in Confessarium vbique eligi, nisi sit ab Ordinario simpliciter approbatus: at qui ad vnum tantùm oppidū, aut ad certum genus personarum approbatur ex defectu scientiæ non dicitur simpliciter approbatus; sed potius reprobatus ad omnem alium locum, & ad omnes alias personas; ergò, &c.

3 Confirmatur hæc sententia ex eo, quòd approbatio non plus valet, quàm pro illo, pro quo data est: ergò approbatus ad vnum tantum locum, & ad vnum dumtaxat genus personarum ex defectu scientiæ non potest in Confessorem eligi; nisi ab illis personis, pro quibus data est illi talis approbatio. Dixi ex defectu scientiæ, quia si citra omnem causam, sed ex sola voluntate Ordinarij talis Sacerdos esset limitatè approbatus, tunc fortè prior sententia esset probabilis: quia irrationabiliter fuisset limitatè approbatus. Etenim probabiliter quamplutimi Doctores docent nempè *Nauar. in Man. cap. 27. num. 264. Rodriq. tom. 1. qq. Regular. q. 59. art. 2. & 10.* & alij apud *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. c. 11. num. 4.* Quòd si

4 Episcopus Regulares Mendicantes à Prælatis suis presentatos, & manifestè idoneos sine causa reijciat, posse eos nihilominus ad confessiones audiendas, etiam sæcularium exponi, vt habetur in *clem. dudum, § statuimus, de sepult.* licèt contrarium teneant *Suar.* & alij relati ab eodem *Laym. loco citato*, Quòd si hæc sententia probabilis est, & nulla adest Ordinarij approbatio; multo magis probabilis esset de Sacerdote idoneo, iniustè ab Ordinario approbato limitatè ad certum oppidum, aut ad certum genus personarum; qui in rigore talis Sacerdos dicitur ab

5 Ordinario approbatus. Et in omnem euentum cùm prior sententia sit probabilis, licet à parte rei sit falsa, si quis ea vtatut nihilominus remanebit à reseruatis absolutus, & potiretur alijs fauoribus, qui cum Iubilæo conceduntur; esto quòd remissionem pœnæ temporalis non assequatur, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 50. cum alijs seq.* Verum, si modò illa sententia est omninò damnata ab Alex. VII. P. M. ergò & ista nempè 13. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo iniustè reprobato.*

An detur casus, in quo per Iubilæum sit eligibilis Sacerdos non approbatus ab Episcopo; sed à Parocho. SEC. LIX.

SVMMARIVM.

1 *Parochus licentiam concedere potest suis subditis confitendi Sacerdoti approbato ab Episcopo alterius Diœcesis, dummodo exprese non fuerit sibi prohibitum à suo Ordinario.*

2 *Satis probabile est, posse Parochum in nonnullis casibus simplicem Sacerdotem approbare ad confessiones audiendas.*

3 *Opposita sententia videtur probabilior, & probatur ex Tridentino.*

4 *Opposita sententia, nec fundatur in ratihabitione Ordinarij, nec in præsumpta eius voluntate, nec valet absolutio, si Sacerdos absoluat sub spe futura ratihabitionis.*

5 *Sacerdos huiusmodi non approbatus, scilicet ab Ordinario, sed à Parocho, si vi Iubilæi eligatur in Confessarium, licet eligens non assequatur Iubilæum, remanet tamen absolutus à reseruatis, gaudebitque alijs fauoribus cum Iubilæo concessis.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac dicenda erunt est adnot. quòd potest Parochus suis subditis licentiam concedere confitendi Sacerdoti approbato ab Episcopo alterius Diœcesis; dummodò expresè non fuerit ipsi prohitum ab eiusdem Ordinario, vt in multis locis prohibitū extat, vt habetur ex *Trullench. in Bull. Cruciata, lib. 1. §. 7. dub. 1. num. 15. Diana par. 5. resol. moral. tract.*

tract.12.resol.47.vers.Notandum est,& ex alijs: siquidem facultas hæc Parochis à iure concessa illæsa manet, nec à Concil.Trid. fuit restricta, vt declarant supra relati Doctores. His igitur sic stantibus, quæritur modo,in aliquo casu per Iubilæum sit eligibilis Sacerdos non approbatus ab Episcopo, sed à Parocho dumtaxat.

2 Affirmatiuam sententiam probabilitèr docet *Ludou. della Cruz in Bull.Cruc. disp.1. cap.2.dub.10.* Dicens satis probabile esse, Parochum posse in nonnullis casibus simplicem Sacerdotem approbare ad audiẽdas confessiones. Vt si Parochus ipse nimium sit fatigatus in hebdomada sancta, vel tempore Iubilæi, quibus diebus omnes ferè fideles eorum peccata confitentur,Sacramentum pœnitentiæ suscipientes ad satisfaciendum præcepto Ecclesiæ de confessione annua;aut ad assequendum Iubilæum: tunc enim posset approbare Sacerdotem doctum, si non sit facilis recursus ad Episcopum Ordinarium longè distantem, & id forte ex præsumpta voluntate,ac ratihabitione ipsius Ordinarij. Cum hac sententia videtur etiã pertransire *Diana loc.cit.*pro qua refert duos Doctores æstimatos duo lumina inclitæ Salmaticẽsis Academiæ, nempè *Mancius, & Gallus citati quoque ab Henriq.lib.6.suæ sum.cap.6.nu.1.in addit. lit. F.*

3 His tamen non obstantibus,opposita sententia nobis videtur probabilior: imò vera. Probatur ex *Conc.Trid. sess.23. cap.15.* Vbi omnes Sacerdotes prohibentur sæcularium confessiones audire, nisi approbati sint ab Ordinario, vel parochiale beneficium habeant, his verbis, *Decernit sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam a Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium,aut alias idoneus iudicetur, & approbationem(quæ gratis detur)obtineat.* Nota dictionem illam *Nullum*, Quoniam omnes excludit,vt habetur ex *Rebuffo in l. labeo in fine, ff. de verb. signif.& Ruin.consil.30 nu.3.lib.3.* Et eo magis,quia dictio ipsa ponitur ante dictionem,*posse*, quoniã negatiua posita ante verbũ potest abnegat actũ, & potentiam,vt per *Glos.in cap.1. in ver. Non potest, de regul.iur.in 6.* imò reddit actum in cõtrarium nullius momenti, vt per *Bald. in l.1.nu.46. C.qui adm.* & nos latè ostendimus in nostris *Comment.in extrauag.B.Pij V.de censib.§.1.q.27.n.12.* Vndè meritò *Suar.de pœnit.disp.28.sec.4.num.3.* Probat Parochi approbationem alicuius Sacerdotis non esse sufficientem, quamuis electus sit sanctæ vitæ, ac eminentis scientiæ.

4 Confirmatur hæc sententia ratione:nam opposita sententia fundatur in ratihabitione Ordinarij,aut in eiusdem præsumpta voluntate. Non potest dici primum: siquidem vt rectè docent *Nauar.in Man.cap.9.num.6.Tolet.lib.3. suæ sum. cap.10.*& alij,quos refert, & sequitur *Laym.lib.5. tract.6.cap.10. nu.16.* Sacramentum pœnitentiæ cum inualide conferatur ab eo,qui iurisdictionẽ actualem non habet,Sacerdos absoluens spe futuræ ratihabitionis caret iurisdictione, atque ideò nulla est absolutio: nec ratihabitio subsequens efficere potest, vt absolutio antea data conualescat; quia valor Sacramentorum pendere non potest à futuro euentu contingente. Nec potest dici secũdum; quoniam eadem ratione idem dicendum est de præsumpto consensu Ordinarij de præsenti; quoniam licèt præsumptio sit rationabilis; nihil tamen confert ad valorem Sacramẽti, si re ipsa consensus signo aliquo externo non manifestetur, vt declarat *Laym.* post alios, contraria soluens. Non igitur aliquo casu per Iubilæum Sacerdos aliquis est eligibilis non approbatus ab Episcopo, sed à Parocho dumtaxat ex-

5 positus.Est tamen verum,quòd si eiusmodi Sacerdos non approbatus ab Ordinario,sed à Parocho, vt supra,si vi Iubilæi eligatur,cum opposita sententia foueatur à Doctoribus magni ponderis,& proindè probabilis sit, licèt sit falsa à parte rei,si quis ea vtatur,quamuis Iubilæum non consequatur quoad remissionem pœnæ temporalis; remanebit tamen absolutus à reseruatis, & gaudebit alijs fauoribus cum Iubilæo concessis iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec 50 cum plur.seq.* verùm si modo damnatum est ab Alex. VII. P. M. posse Parochum pro se,ergò, & pro alijs, & *prop.16.* nempè, *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

An Religiosi tempore Iubilæi possint sibi eligere Confessarium non approbatum ab Episcopo, sed à Prælato tantùm Regularium.

SEC. LX.

SVMMARIVM.

1 *Regulares, qui assequi volunt Iubilæum eligere debent Confessarium ex approbatis ab Ordinario loci, & non à Superiore dumtaxat.*

2 *Probabilis non modo, sed etiam tuta est sententia, quod possint eligere Confessarium approbatum tãtùm à Prælato regularium, idque procedit etiam quoad Nouitios, & etiamsi in bulla Iubilæi adsit clausula derogatoria priuilegiorum.*

3 *Probabilior tamen est, & magis tuta sententia vtramque sententiam conciliat,& quomodo.*

1 IN hac re tres extant opiniones. Nam prima est negans,quam docent *Henriq. lib.6.suæ sum. cap.6.nu.4.in addit.litt. K.&lib.7.cap.22.Fagund. de præcep.Eccl.præcep.2.lib.7.cap.2. nu.12.* Et alij dicentes, quòd Regulares, qui Iubilæum consequi volunt non possunt eligere Confessarium ab ab ipsorum Superiore dumtaxat approbatum,sed debent eligere vnum ex approbatis ab Ordinario loci. Mouentur ex eo, quòd Rom. Pontifex exigens approbationem ab Ordinario,sic statuit considerans, Confessarios strictiori calculo examinari, ac approbari consueuisse ab Ordinarijs locorum,quàm à Superioribus Regularium, atq; ideò de eorum sufficiẽtia confidens, eius munus, in quo vices Pontificiæ subeundæ sunt, illis potissi-

tissimum demandari voluit. Hanc eandem sententiam sequuntur, vbi Bulla Iubilæi expresè expostulat approbationem Ordinarij loci, *Suar. de pœnit.disp.28.sec.6.num.11.Faust.de iubil.lib.4. q.88.Filliuc.tom.1.qq.moral.tract.8.cap.10.num. 275.Pollac.de iubil.sec.42.n.63.& Lenzan.in qq. Regular. cap.19. nu.19.* & probabilem ipsam ait esse *Diana par.5.resol.moral.tract.12. resol.37.*

2 Secunda sententia est affirmans, quam tenent quamplurimi Doctores,quos refert,& sequitur *P. Alph.de Leone de iubil. par.2.nu.212.* & eandem non minus probabilem putat esse *Diana loco cit.* imò non modò probabilem, sed etiam tutam inquit esse *Boss.de iubil sec.3.casu 3.nu.10.*& ipsam procedere etiam quoad Nouitios arbitratur *Ioães della Cruz de statu Relig.lib.1.cap.6.concl.2.in fine.* Atque ideo volunt, Religiosos tempore Iubilæi posse sibi eligere Confessarium non approbatum ab Episcopo, sed à Prælato tantùm Regularium. Mouentur ex eo, quod quando Bulla Iubilæi exigit, quòd Sacerdos in Confessarium eligendus sit approbatus ab Ordinario,verba illa, *ab Ordinario.* Intelligenda sunt secundùm expositionem accomodam: ità vt nomine Ordinarij intelligatur Episcopus si agatur de approbatione Confessarij ad audiendas confessiones sæcularium: si verò agatur de Confessario pro audiendis confessionibus Regularium,intelligatur Prælatus ipsorum.Imò *Boss.loc.cit.casu 4.n.17.* Adeò sententiam hanc putat veram,vt quamuis in Bulla Iubilæi contineatur clausula derogatoria priuilegiorum;nihilominus possit Regularis eligere extra suum ordinem Confessarium approbatum, vt supra; dummodò in Iubilæo adsit generalis facultas eligendi Confessarium specificè comprehendens etiam Religiosos,quamuis contrarium nonnulli doceant,quos refert *Diana loco cit.* & addit, non posse Superiorem tempore Iubilæi prohibere suis subditis, ne confiteantur Sacerdotibus Sæcularibus, vel Regularibus alterius ordinis:atque ideò possunt extraneis confiteri citra Superiorum licentiam.

3 Tertia sententia, quæ nobis videtur probabilior,& magis tuta,est *Filliuc.Pollac.& Lenz.* quos supra retulimus docentium, negatiuam opinionem locum sibi vendicare, quandò Bulla Iubilæi exigit approbationem ab Ordinario loci: siquidem hæc verba conueniunt Ordinarijs locorum; non autem Superioribus Regularium,vt habetur ex *Suar.loc.cit.Fausto, & P.Naldo* relatis à *Diana vbi supra.* Affirmatiuam verò sententiam veram esse, quando bulla tantùm exigit approbationẽ ab Ordinario, & id per rationem relatam pro secunda opinione. Et quoniam omnes præfatas sẽtentias *Diana* testatur esse probabiles, si quis aliqua earum vtatur, quæ ex parte rei sit falsa; proderit tamen si non ad lucrandam indulgentiam, saltem ad assequendos alios fauores iuxta ea,quę supra adnotauimus, *sec.50.& seq.*

An vi Iubilæi sit eligibilis in Confessarium Prælatus Regularis non approbatus ab Ordinario loci. SEC. LXI.

SVMMARIVM.

1 *Per Prælatos Regulares intelliguntur omnes Religionum Superiores.*
2 *Opinio affirmatiua saltèm speculatiuè putatur probabilis, & qua ratione.*
3 *Prælati Regulares curam habent animarum, & præficiuntur non solùm quoad temporalia, sed etiam quoad spiritualia.*
4 *Quare Concilium Trid. admittat tanquam idoneos,& sufficienter approbatos illos,qui parochiale beneficium obtinent,& nu.7.*
5 *Opposita sententia videtur probabilior, tutior, & in praxi magis amplexanda.*
6 *Quare Concil. Parochum eximat ab Episcopi approbatione.*
7 *Parochi non promouentur,nisi præuio examine.*
8 *Eo ipso,quod quis eligitur in Canonicum Pœnitentiarium, censetur ab Episcopo tacitè approbatus ad sæcularium confessiones audiendas.*
9 *Quamuis hæc sententia probabilior æstimetur, & vera, contraria tamen est saltem probabilis,ideò qui ea vtitur, a reseruatis remanet absolutus.*

1 Ad euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt est adnot.quòd per Prælatos Regulares intelligimus omnes Supeciores Religionum, quibus ex vi eorum munerum demandata est cura animarum, quales sunt Generales, Prouinciales,Guardiani, Præpositi Monasteriorum, & alij similes:de his enim quærimus an sint eligibiles in Confessarios vi Iubilæi, ad audiendas confessiones non solùm Regularium,sed etiam Sæculariũ, licèt approbati non sint ab Ordinario loci.

2 In hac difficultate affirmatiuam opinionem speculatiuè putat probabilem *Ludouic. della Cruz in Bulla Cruc.disp.1.cap.1.dub.11.nu.8* Et eandem probabiliter quoque docet non solùm speculatiuè, sed etiam practicè, *Boss.de iubil.sec.3.casu 2.§. 2.nu.52.in fine,Henriq.lib.6.suæ sum.cap.6.nu.2.in addit.lit.E.& F.Valer.in differ.vtr.fori,vers.Nullitas,differ.5.nu.5.Diana par.5. resol.moral. tract. 12.*qui pro eadem citat *Bann.Medin.* & duo alia lumina inclitæ Academiæ Salmaticensis,nempè *Mantium,& Gallum*, docentes per Iubilæum eligibilem esse in Confessarium Prælatum Regularem non approbatum ab Ordinario loci.Mouentur ex *Conc.Trid. sess. 25.cap. 15.* quod eximit ab approbatione Ordinarij loci habentes parochiale beneficium, vt patet ex illis verbis, *Nullum etiã Regularem posse confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium,&c.* Sed Prælati Regulares dicuntur habere parochiale beneficium Regulare: ergò non indigent approbatione Ordinarij loci pro audiendis confessionibus sæcularium: atque ideò etiam si approbati non sint ab Ordinaro loci, sunt per Iubilæum eligibiles in

3 Confessarios. Minor patet,quia Prælati Regula-

res curam habent animarum eorum subditorum, cùm præficiantur non solùm quoad temporalia, sed etiam spiritualia: & nomine habentis beneficium parochiale, seu curatum comprehenduntur omnes, quibus ratione dignitatis, vel proprij muneris demandata est cura animarum, quales sunt Religionum Generales, Prouinciales, & alij, quos supra retulimus, & eisdem similes. Vndè sicut Parochi per Concil. Trid. sunt sufficiéter idonei, vt possint vi Iubilæi, aut alterius priuilegij eligi in Confessarios, ità quoque supradicti Prælati Regulares, quamuis ab Ordinario non sint approbati ad audiendas sæcularium cõfessiones.

4 Confirmant hanc eorum sententiam, quoniam non alia ratione Concilij Trid. admittit tanquã idoneos, & sufficienter approbatos illos, qui pachiale beneficium obtinent, nisi quia ipsis est cõmissa animarum cura, siuè cura fuerit commissa ab Episcopo, siuè à quolibet alio valente curatũ beneficium conferre: siquidem eo ipso, quòd alicui animarum cura committitur, idoneus declaratur ad confessiones audiendas: ergò sicut Parochi, quibus demandata est cura animarum sunt eligibiles, vt supra per Iubilæum, nec indigent alia approbatione ab Ordinario loci; ità, ac multò magis id dicendum est de Prælatis Regularibus, cum eiusmodi Prælatis ex vi eorum muneris sit demandata animarum cura cum ampliori iurisdictione; & vt plurimum sint doctiores, & magis idonei ad audiendas confessiones, quam Parochi sæculares habentes curata beneficia. Denique Canonicus Pœnitentiarius citra specialem Episcopi approbationem est eligibilis per Iubilæum: etenim eo ipso quod eligibilis in Canonicum Pœnitētiarium ipso iure approbatur ad audiendas confessiones: siquidem ad eiusmodi officium specialitèr promouetur: ergò quemadmodum is in fine citra specialem Ordinarij approbationem est eligibilis per Iubilæum vt supra; ità Regularis Prælatus; & multò magis non est propriè Parochus; sicut Regularis Prælatus. Nec dici potest, Pænitentiarium eo casu suscipere approbationem ab Episcopo eo ipso, quòd in Pænitentiarium eum eligit; quoniam Pęnitētiarius multoties, maxime in Ecclesijs Cathedralibus, non eligitur ab Episcopo; sed à Capitulo cõtra Episcopi voluntatem.

5 Secunda sententia, ac opposita, quæ nobis videtur probabilior, tutior, & in praxi magis attendenda est, *Suar. de pęnit. disp. 28. sec. 8. nu. 2. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. disp. 6. q. 17. Fagund. de precep. Eccl. precep. 2. liq. 7. cap. 2. nu. 39. Rodriq. in Bull. Cruciata, §. 9. nu. 4.* Et aliorum, negantium per Iubilæum esse eligibilem in Confessarium Prælatum Regularium non approbatum ab Ordinario loci; Probatur hæc sententia ex eo, quòd Conc. Trid. loquitur de sæcularibus, qui præuio examine parochiale beneficium obtinent, ac mediante cõcursu seruata forma eiusdem *Conc. Trid. sess. 24. de reform cap. 18.* non autem de Religiosis: imò de ijs omnibus loquens *d. sess. 23. cap. 15.* Expressè decernit, Religiosos ipsos debere esse ab Episcopo approbatos, vt possint confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, vt constat ex *d. cap. 15.* in illis verbis, *Nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium*, &c. Confirma-

6 tur; quia non alia ratione Conc. Trid. voluit eximere Parochum ab approbatione Episcopi loci pro audiendis sæcularium confessionibus, nisi quia Parochus, præuio examine, ac mediante cõcursu, ad parochiale beneficium admittitur; atq; ideò tacitè censetur approbatus ad confessiones audiendas: & propterea alia approbatione opus non habet, vt rectè inquit *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 6. cap. 11. sub nu. 1. in fine*: At Regularis quãdo eligitur, seu promouetur in Prælatum, non promouetur præuio examine, & mediante concursu, atque ideò non censetur tacitè approbatus ad audiendas sæcularium confessiones: non mirum igitur si indigeat speciali approbatione ab Ordinario loci; non autem Parochus, vt eligibilis sit per Iubilæum in Confessarium ad audiendas sæcularium confessiones. Denique si prior sētentia esset vera sequeretur, Prælatos Regularium posse citra vllam approbationem audire confessiones sæcularium etiam extra tempus Iubilæi, sicut potest Parochus: quod est omninò falsum, & contra *Conc. Trid. d. cap. 15.*

Restat modò, vt contraria diluamus.

AD primum patet responsio ex dictis.

7 Ad confirmationem respondetur, quòd idcircò Conc. Trid. admittit Parochos tanquam sufficienter approbatos ad sæcularium confessiones audiendas; quoniam Parochi non promouētur, nisi præuio examine, ac concursu; atque ideò non indigent alia approbatione: at Prælati Regulares non præficiuntur præuio examine, ac cõcursu: non ergò est mirum si indigeant approbatione ab Ordinario loci pro audiendis cõfessionibus, & vt eligi possint in Confessarios vi Iubilæi, aut alterius priuilegij: siquidem nec tacitè, nec expressè censentur, vt supra approbati.

8 Ad vltimum dicitur, quòd eo ipso, quòd quis eligitur in Canonicum Pęnitentiarium, censetur ab Episcopo tacitè approbatus ad sæcularium confessiones audiendas: & propterea alia non indiget approbatione. at eo ipso, quod Regularis promouetur in Prælatum non item; sed ad summum censetur approbatus ad audiendas ipsius subditorum tantùm confessiones; cui subditi nõ tenentur confiteri, cùm in vnaquaque Regularium domo vigore decreti Clem. VIII. debeant constitui Confessarij, qui subditorum confessiones audiant: nec Prælatus potest sibi reseruare alios casus, nisi in ipso decreto enumeratos.

9 Cæterum quamuis hæc sententia nobis videatur probabilior, & vera: eò maximè, quia contrariam nunquam vidi practicari, nec ab aliquo Episcopo admitti: propter quod procul dubiò pręsumitur non subsistere, cùm consuetudo sit optima legum interpres; ità vt quando lex est dubia recurrendum sit ad consuetudinem loci: & si de

ea

ea appareat, non sit recedendum ab illo intellectu, quem consuetudo tribuit, vt habetur ex *Panor. in cap. cum dilectus, nu. 7. de consuet.* nihilominus, quia ipsa sententia habet pro se Doctores nonnullos magni ponderis, idcircò æstimatur saltem probabilis. Vndè si quis ea vtatur, licèt à parte rei sit falsa; erit tamen absolutus à reseruatis iuxtà ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 50. cum plur. seq.*

An Religiosus ab Episcopo approbatus sit eligibilis vi Iubilei, etiam si à suo Prælato per sententiam priuatus sit, ne confessiones sæcularium audiat.

SEC. LXII.

SVMMARIVM.

1 *Affertur opinio negatiua, eaque probatur ex Constit. Iulij III. & Gregor. XIII.*

2 *Verior est contraria sententia, quod possit Religiosus, ab Episcopo approbatus, in Confessarium eligi vi Iubilai, quamuis priuatus sit à Prælato sua facultate audiendi sæcularium confessiones.*

3 *Consensus Prælati non est necessarius, vt confessio fiat validè, sed solùm licitè.*

4 *Quid decernat prædicta Constitutio Iulij III. & Gregorij XIII.*

5 *Omnia viua vocis Oracula reuocata fuerunt per Bullam Vrbani Papæ VIII.*

1 IN hac re negatiuam sententiam docent *Rodr. in Bull. Cruc. §. 9. nu. 7. & 8. tom. 1. qq. Regular. q. 60. art. 2. & Ioan. della Cruz de statu Relig. lib. 2. cap. 6. dub. 2. & alij.* Mouentur ex Constit. Iulij III. sub die 17. Ianuar. 1555. & Gregor. XIII. sub die 3. Maij 1575. ab eodem *Rodriq. citatis*, & ex declaratione eiusdem Greg. XIII. cuius meminit *Henriq. lib. 3. sua sum. de pœnit. cap. 6. num. 6.* & ex *P. Claudio Aquauiua Societatis Iesu Generali in compen. priuil. ver. gratia, §. 2.*

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam puto veram, atque ideò posse Religiosum ab Episcopo approbatum posse eligi in Confessarium vi Iubilæi, aut alterius priuilegij, etiam si à suo Prælato per sententiam fuerit priuatus, ne confessiones sæcularium audiat. Hanc opinionẽ tenent citatus in *Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. dub. 3. n. 15. & Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 49.* Qui probabile etiam dicunt huiusmodi Religiosum citra omnem Bullam Iubilæi, aut alterius priuilegij, validè posse sæcularium confessiones audire virtute approbationis, & iurisdictionis ab Ordinario concessæ, licèt legitimè non fuerit Ordinario præsentatus, & per suum Superiorem per sententiam prohibitus. Ducuntur primò; quia iuris-
3 dictio non manat à Prælato; sed ab Episcopo: siquidem consensus Prælati non est necessarius, vt confessio validè; sed solùm vt licitè fiat; atque ideò talis Religiosus peccaret audiendo confessiones, non tamen confessiones essent inualidæ; pœnitentes maximè bona fide illi confitentes, ac ignorantes eundem esse priuatum, vt supra. Secundò eorum sententiam confirmãt ex eo, quòd cùm talis Sacerdos approbationem obtinuerit ab Ordinario, seruata forma *Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap. 15.* Non possunt Regulares Prælati cõtra eiusmodi approbationem potestatem aliquã habere, nisi eis concedatur à iure, vel ex priuilegio: at non habent à iure, nec ex priuilegio: ergo, &c. Maior patet, quia Prælati Regulares non sunt supra Concil. Trid. Minor probatur, quia si talem potestatem haberent, id esset ex constitu-
4 tionibus Iulij III. & Gregor. XIII. supra relatis, sed per dictas constitutiones eam non habent; siquidem illæ solùm decernunt, ne iurisdictio, quam Prælati Regulares habent, & possunt conferre in suos subditos, in eos deriuetur citra ipsorũ Prælatorum licentiam; non tamen eisdem dant potestatem, vt possint subditos approbatos ab Ordinario reprobare, & iurisdictionem, quam in sæculares habent auferre. Et licèt *Henriq loc. cit.* testetur id fuisse declaratum in fauorem Societatis Iesu viuæ vocis oraculo per Gregor. XIII. quod etiã refert *P. Claud. sup. relatus*; attamen de tali declaratione non constat: & si cõstaret, non est ha-
5 benda eiusdem ratio: quoniam omnia viuæ vocis oraculo per Bullam Sanctiss. Vrbani VIII. fuerunt sublata.

An Moniales tempore Iubilæi possint sibi eligere ab Ordinario approbatos, etiam si in specie non sint ad earundem confessiones ab Ordinario deputati.

SEC. LXIII.

SVMMARIVM.

1 *Moniales tempore Iubilai eligere sibi possunt Confessarium, à solo Prælato Regulari approbatum, siue subiectæ sint Episcopis, siue Regularibus, & num. 7.*

2 *Referuntur verba Bullæ Vrbani Papæ Octaui.*

3 *Probabilius est, sanctimonialium confessiones, nec tempore quidem amplissimi Iubilæi nullum Confessarium, etiam Regularem audire posse absque Ordinarij loci licentia.*

4 *Sacra Congregatio respondit Regulares generaliter approbatos ad confessiones sæcularium non esse approbatos ad confessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.*

5 *Consuetudo est optima legum interpres, & in casu dubio ad eam est recurrendum.*

6 *Moniales tempore Iubilai eligere non possunt sibi Confessarium prohibitum ab Ordinario.*

7 *Moniales tempore Iubilai generalem omnibus facultatem concedentis, eligere sibi non possunt Confessarium approbatum tantùm à Prælato regulari, vel etiam ab Episcopo, sed non specialitèr ad audiendum Monialium confessionem.*

8 *Regularis, approbatus pro vno Monialium Monasterio, non potest audire Moniales alterius Monasterij. Nec Confessores extraordinarij semel deputati ex vi illius approbationis possunt pluries earum confessiones audire.*

9 *Confessarij sæculares subijciuntur quoque declarationibus Sacræ Congregationis, licet loquantur de regularibus.*

10 *Constitutio Vrbani Octaui non est contraria Constitutioni Gregorij XV. ita vt ista per illam censeatur renocata.*

Etan, & quando lex generalitèr loquens generalitèr debeat intelligi.

1 IN hac difficultate partem affirmatiuam docēt *Boss de tripl. iubil. sec. 3. casu 5. nu 2. Peyrin. in priuil. Minor. tom. 3. cap. 4. super const. Leon. X. n. 4. ac Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 12.* Dicentes, Moniales tempore Iubilæi generalem facultatem concedentis omnibus vtriusque sexus Christianis, etiam Regularibus eligendi Confessarium ab Ordinario approbatū, eligere sibi posse Confessarium à solo Prælato Regulari approbatum, si electus sit Regularis, vel ab Episcopo si sit sæcularis: & id siue Moniales sint subiectæ Episcopis, siuè Prælatis Regularibus: nec opus est, vt Moniales Regularibus subiectæ Confessarium eligant ex sua Religione, sed possunt eligere Cōfessarium ex quacunque alia. Imò *Peyrin. & Diana* putant, hunc punctum hodie non habere difficultatē, cùm extet Bulla S.D.N.D. Vrbani VIII. 16. quæ incipit Pontificia solicitudo, §. 5. ità se habente, *Eisdemque S. Monialibus, & Christifidelibus impeditis huiusmodi, vt ad effectum præsen-*
2 *tium Confessarios præsbyteros, ac sæculares, vel cuiusuis Ordinis Regulares ab eisdem Ordinarijs locorum ad id probatos, qui confessionibus eorum diligenter auditis eos, & eorum quemlibet à quibusuis peccatis, criminibus, & delictis quantacunque grauibus, & enormibus, etiam Apostolica Sedi reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, iniuncta eis pœnitentia salutari, absoluere possint, eligere valeant, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus.* Etenim Bulla ipsa generalitèr loquitur de Confessarijs ab Ordinarijs locorum approbatis, nec distinguit de approbatis simplicitèr, & de approbatis specialitèr ad audiendas confessiones Monialium; ergò generalitèr est intelligenda de Confessarijs, siuè approbati fuerunt ab Ordinarijs locorum simplicitèr, ac generalitèr ad audiendas confessiones fidelium; siuè specialitèr pro audiendis confessionibus Monialium; quia lex generalitèr loquens, generalitèr est intelligenda: & quando non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præstan. l. de pretio, ff. de publ. in rem act.* Et ideò magis dicendum est; quoniam agitur de Iubilæo, continente indulgentiam amplissimam, ac fauorabilem, atque ideò non solùm amplè, sed amplissimè debet interpetrari iuxta ea, quæ supra cumulauimus, *sec 2.* Hanc eandem sententiam docet *Bonac. de sacram. disp. 5. q. 7. puu. 4. §. 1. nu. 22. in fine.*

3 His tamen non obstantibus, contrariam sentētiam arbitror probabiliorem esse, quam docent *Suar. in Enchir. cas. consc. lib. 5. vers. indulgentia, §. tempore Iubilei, Molfes. tom. 1. sua sum. tract. 7. cap. 10. nu. 31. Alph. de Leone de Iubil. par. 2. q. 9. nu. 25. Faust. lib. 4. eiusdem tract. q. 78. Pollach. in Bull. Iubilei S.D.N.D. Vrbani VIII.* quam supra retulimus, *sec. 42. nu. 8.* & idem *Diana par. 3. resol. moral. tract. 4. resol. 154.* Dicētes confessiones sanctimonialium, nec tempore quidem amplissimi Iubilęi, nullum Confessarium, etiam Regularem audire posse, licèt quoad alios fideles sit approbatus, sine expressa, ac speciali licentia Ordinarij loci. Probatur hæc sententia ex Const. Greg. XV. quæ incipit, *Inscrutabili Dei prouidentia,* sub die 8. Mensis Febr. 1622. in illis verbis, *Confessores verò, siue Regulares, siue sæculares quomodocumque exempti, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem quæ gratis concedatur, obtineāt.* Quæ quidem constitutio licèt de speciali approbatione Confessarij ad audiendas confessiones Moniali ū non meminerit; nihilominus dum fuerit dubitatum, an Regulares generalitèr ab Episcopo approbati ad confessiones personarum sæcularium audiendas, censeantur etiā approbati ad audiendas cōfessiones Monialium sibi subiectarum, fuit responsum per Sac. Congregationem Cardinaliū Sac. Conc. Trid. interpetrum approbatum à SS. D. N. Vrbani VIII. his verbis, *Ad 9. Regulares gene-*
4 *ralitèr ab Episcopo approbatos ad confessiones personarum sæcularium audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Monialiū sibi subiectarum; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.* Rationem autem præfatæ constitutionis, & eius declarationis eam fuisse inquit *Molf. loc. cit.* vt Ordinarij pro bono regimine sancti Monialium, sciant personas accedere volētes ad Monasteria ipsarum Monialium, ne sub prætextu audiendi earum confessiones: accederent ad vana colloquia facienda; non autem ad ministrādum eisdem pœnitentiæ Sacramentum, quæ quidem ratio militat non solùm in Confessarijs ordinarijs, & extraordinarijs, sæcularibus, ac regularibus, verùm etiam in alijs, qui vi Iubilæi, aut alterius priuilegij volunt se conferre ad Monasteria Monialium pro audiēdis ipsarum confessionibus, atque ideò cum militet eadem ratio, militat etiam eadē iuris dispositio in omnibus Cōfessarijs supra relatis, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil. & l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patron.*

5 Confirmatur hæc ipsa conclusio ex communi consuetudine, quæ est optima legum interpres, & in casu dubij ad eam est recurrendum, vt rectè probat *Panor. in cap. cum dilectus, nu. 7. de consuet.* testatur enim idem *Molfes. vbi sup.* rationabilitèr seruari pro bono regimine Monialium, quòd cùm virtute Iubilæi habent ipsæ Moniales facultatem eligendi sibi Confessarium, tenentur designare Confessarium Ordinario ipsarum: atque ideò solent Abbatissæ cōgregare Moniales, & ab eis habere votum, quosnam Confessarios gratos haberent: & propterea nominăt tres, quatuor, vel plures, quorum nomina mittunt ad earum Ordinarium,

rium,vt ab eo omnes,vel vt ei libuerit,approbetur,& impertiatur eis licentia accedendi ad Monialium Monasteria. Quibus adde,quæ supra adnotauimus *disp.8.sec.2.concl.7.vers. Cæterum licèt hæc vera sint, & sec. 9. ampl. 9.* Vbi hæc eo magis vera ostendimus, quando approbatio Ordinarij esset limitata: siquidem si Ordinarius Confessarium aliquem approbaret ad audiendas confessiones virorum dumtaxat; non poterit talis Confessarius audire confessiones mulierum, & si audiat,ac absoluat, peccat mortalitèr, & absolutio nulla est ex defectu approbationis,vt habetur ex *Gutier.canon.qq.lib.1.cap.27.nu.18. & seq.* Idem

6 dicendum est,vbi Episcopus approbasset aliquos ad audiendas confessiones virorum,& mulierum, exceptis Monialibus: quoniam non possunt Moniales tempore Iubilæi eligere sibi Confessarium vnum ex dictis prohibitis per Ordinarium audire illarum confessiones;quia nunquam S.P.censetur dare iurisdictionem illi, qui habet impedimentum aliquod, vt habetur ex *Suar.*cum alijs, quos allegat *de pœnit.disp.28.sec.7.nu.3.& 19.* cũ alijs,quos retulimus, *d.sec.9.* Ex dictis igitur pa-

7 tet, Moniales tempore Iubilæi generalem facultatem cõcedentis omnibus vtriusque sexus Christianis, etiam Regularibus eligendi sibi Confessarium ab Ordinario approbatum, non posse eligere Confessarium tempore Iubilæi à solo Prælato Regulari approbatum;vel approbatum ab Ordinario citra specialem approbationem ad au-

8 diendas Monialium confessiones. Imò Regularis approbatus pro vno Monialium Monasterio, non potest audire confessiones Monialium alterius Monasterij. Et Confessores extraordinarios semel deputatos, & approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas non posse pluries in vim approbationis illarum confessiones audire, fuit quoque declaratum per eandem Sacram Congreg. cuius declarationes sunt in Bullario nouissimè edito, insertæ immediatè post d. Greg. XV. Constitutionem, vt constat ex illis verbis, *Ad 10. Regularem ad audiendas confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatum minimè posse audire confessiones Monialium alterius Monasterij. Ad 11. Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contingerit.* Vbi est adnotandum, quòd licèt declaratio illa, seù responsio S. Congr.ad 11.dubium, loquatur de Confessarijs generalitèr; tamen intelligenda est de Confessarijs Regularibus; quoniam de his tãtùm fuit dubium propositum, vt patet dubio 11. quod incipit, *An Confessores Regulares,&c.*

9 Est tamen verum, quòd quamuis dictæ declarationes loquantur de Confessarijs Regularibus tãtùm,& de sæcularibus in eis non fiat mentio; nõ tamen ob id sæculares eisdem declarationibus non subijciuntur: siquidem supra relata constitutio *Greg.XV.* §. 5. loquitur tam de Confessarijs Sæcularibus, quam Regularibus, vt paret ex illis verbis in principio Constitutionis positis, *Confessores verò, siue sæculares, quomodocunque exempti,&c.* Siquidem primò statuit de Confessoribus indefinitè, ac generalitèr, & deindè de sæcularibus quomodocunque exemptis:atque ideò est intelligenda constitutio, tàm de Regularibus,quã sæcularibus, etiam exemptis, sicut statuit *in præced.§.*in illis verbis, *Statuimus, & declaramus,vt deinceps tam Regulares, quam Sæculares quomodolibet exempti, siuè animarum personarum sæcularium Monasterijs, seu domibus regularibus, aut quibusuis alijs Ecclesijs,vel beneficiis, siue regularibus,siue sæcularibus incumbentem exerceant,&c.* Loquuntur autem dictæ declarationes de Regularibus dumtaxat,quoniam de Regularibus tantùm fuit orta dubitatio,cùm sint exempti:siquidem non fuit dubiratum de Confessarijs sæcularibus non exemptis: quoniam hos citrà omnem dubitationem comprehendit, sicut comprehendere eam decreuit Regulares,& exemptos,de quibus fuit orta multiplex dubitatio.

Ad contraria respondetur.

10 AD Constitutionem S.D.N.D.Vrbani VIII. respondetur, quòd Constitutio illa non est contraria præfatæ Constitutioni Gregor.XV. ità vt ista per illam censeatur reuocata iuxtà *tex. in cap.1.de const.in 6.* Esset enim contraria,si expressè eximeret Confessarios eligendos per Moniales tempore Iubilæi à speciali approbatione eorum quoad Moniales;sed est tãtùm generalis:& proptereà cùm in ea nõ fiat mentio de dicta Constit. Greg.XV.non censetur eam reuocasse, quia prior lex non censetur reuocata per posteriorem legẽ, nisi sit de directo contraria, aut de ea fiat specialis mentio,vt latè habetur per *Doctor. in d.1.de constit.* Et quamuis lex generalitèr loquens, generalitèr debeat intelligi; id tamen est intelligendum, quando non restringitur per aliam legem, vel per aliquam rationem illi derogantem, vt ostendimus in nostris *Commentar. in Bull.Cœna Domini,lib.2.cap.9.q.27. num.7.* Modò dicta Constitutio D.N. Vrbani restringitur per præfatam Constitut.Gregor.XV.eò maximè,quia ratio boni regiminis Monialium, circa specialem approbationem vt supra,militat tàm extra, quàm intra tempus Iubilæi. Et denique indulgentiam demus rem esse fauorabilem; attamen fauor non debet adeò extendi,vt vergat in dispendium animarum, aut periculo exponat earum salutem: siquidem animæ salus cunctis est præferẽda,vt nos adnotauimus *in d.Comment.in Bull.Cœna,lib.2.q.36. n.16.*

An quando in Iubilæo conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis, possit Confessarius à casibus Bullæ Cœnæ Domini absoluere.

SEC. LXIV.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua sententia improbabilis non est, ob dictionem illam vniuersalem (ab omnibus casibus) tum quoque quod indulgentia Iubilai est fauorabilissima, & lætitia omnium Christi fidelium.*

2 *Communis sententia est in contrarium, nam sub generali concessione, non comprehenduntur casus Bullæ in Cœna Domini.*

3 *Dictio omnis licet sit vniuersalis, & nullum excludat, tamen in generali concessione haud veniunt ea, quæ quis esset verisimiliter in specie concessurus.*

4 *Indulgentia Iubilæi licet sit omnium fauorabilissima, non tamen extendi potest vltra expressa.*

5 *Finis concessionis Iubilæi est, vt ab omnibus assequatur, sed restringitur ad eos omnes, qui absolui possunt.*

Nec in moralibus accidens attenditur.

6 *Clausula derogatoria, in Bulla Cœnæ contenta, quod extendatur ad indulta vniuersalia omnium fidelium est consuetudo vniuersalis Ecclesiæ.*

1 IN hac re *Boss. de iubil. sec. 1. casu 7. nu. 2.* putat affirmatiuam sententiam non esse improbabilem, atque ideò si per Iubilæum concedatur facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis, posse Confessarium absoluere à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis. Mouetur primò ex verbis illis, *Ab omnibus casibus, &c.* Siquidem dictio illa *Omnibus*, est vniuersalis, quæ nullum excludit, *arg. tex. in l. Iulianus, ff. de legat. 3. & cap. si Romanorum, d. 19.* Secundò mouetur ex eo, quòd indulgentia Iubilæi non solùm est fauorabilis, sicut sunt omnes indulgentiæ, vt ostendimus supra *sec. 2.* sed fauorabilissima, cùm respiciat vniuersale bonum animarum, & sit lætitia omnium Christi fidelium; ergò est latissimè interpretãda, ita vt dum per Iubilæum conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis, possit impendi absolutio etiam à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ contentis. Denique suam sententiam probat ex fine concessionis, qui est consecutio plenariæ indulgentiæ ab omnibus Christi fidelibus: quam quidem assequi non possent omnes Christi fideles, si ad omnes casus reseruatos, etiam in Bulla Cœnæ contentos non se extẽderet talis facultas. Vndè clausula derogatoria in Bulla Cœnæ contenta non extenditur ad indulta vniuersalia omnium fidelium, quale est Iubilæum omnibus Christi fidelibus concessum; sed de priuilegijs, & indultis respicientibus, vel singulares personas, vel particulares vniuersitates, vt sunt Ordines Regularium, Monasteria, Confraternitates, &c.

2 His tamen non obstantibus, in contrarium est communis sententia, quam docent *Suar. de censur. disp. 7 sec. 5. nu. 11. Alter. eod. tract. tom. 1. lib. 4. disp. 4. cap. 2. Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 2. cap. 12. nu. 13. Lauor. de iubil. par. 2. cap. 8. nu. 24. Alph. de Leone eod. tract. par. 2. nu. 40. & 41.* Imò & idem *Boss. loco cit.* eandem putat veriorem, cum alijs, quos allegat, & sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 34. Graff. lib. 4. Decis. cap. 12. nu. 13.* & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 1. sub nu. 13.* Dicentes, quòd concessa facultate absoluendi à quibuscunque casibus, & censuris, Rom. Pontifici reseruatis sub tali cõcessione non comprehenduntur casus, & censuræ Bullæ Cœnæ; siuè hujusmodi facultas concessa reperiatur alicui personæ in particulari, siuè alicui Religioni, siuè Episcopo, seù alijs Prælatis, etiam per Iubilæum. Etenim casus, & censuræ huiusmodi habent specialem reseruationem nõ solùm ex vi verborum Bullæ; sed etiam ex vi Ecclesiæ consuetudinis, quæ dicitur optima legum interpres, vt probat *Abb. in cap. cum dilectus, n. 7. de consuet.* Et id ob criminũ grauitatem: & propterea talis facultas non comprehẽditur sub præfata concessione generali, vt in *cap. 2. de offic. Vic. in 6.* Quibus adde, quæ infra dicemus *sec. seq.*

Ad contraria facile respondetur.

3 AD primum dicimus, quòd dictio *Omnis*, licèt sit vniuersalis, & nullum excludat; non tamen in generali concessione veniunt, quæ quis non esset verisimilitèr in specie concessurus. Vt in *d. cap. 2. de offic. Vic. in 6.* Sic est facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Rom. Pontifici reseruatis, vt non comprehendat censuras, & casus Bullæ Cœnæ; siquidem ex communi Ecclesiæ consuetudine, & per plures Pontificias constitutiones, de quibus *sec. seq.* agemus, habent specialẽ reseruationem, atque ideò non comprehendũtur sub vniuersali, seu generali concessione.

4 Ad secundum respondetur, quòd licèt indulgentia Iubilæi sit omnium fauorabilissima, non tamen potest extendi vltra expressam, aut præsumptam Rom. Pontificis intentionem, qui speciali quodam modò sibi reseruauit absolutionem à censuris, & casibus in Bulla Cœnæ contentis, non solùm expresè, vt *sec. seq.* dicemus; sed etiam præsumptiuè, stante supradicta Ecclesiæ consuetudine.

5 Ad tertium dicitur, quòd licet finis concessionis Iubilæi sit, vt ab omnibus assequatur, restringitur tamen ad eos omnes, qui absolui possunt etiam à reseruatis omnibus quamuis contineantur in Bulla Cœnæ ab ijs, qui facultatem habent absoluendi à reseruatis eiusmodi: quod si aliqui Iubilæum non assequantur, eo quod non possunt adire Roman. Pontificem pro absolutione reseruatorum in Bulla Cœnæ, id est per accidẽs, quod in moralibus non attenditur, atque ideò non ob id concessio frustatur suo fine.

6 Ad vltimum denique, dum dicitur, clausulam derogatoriam in Bulla Cœnæ contentam nõ extendi ad indulta vniuersalia omnium fidelium, qualis est indulgentia Iubilæi, dicimus, quòd est voluntariè dictum, cum in contrarium extet cõsuetudo vniuersalis Ecclesiæ, quæ semper fuit interpreta, clausulam derogatoriam extendi etiam ad indulta vniuersalia omnium fidelium. Vndè his reiectis oppositam sententiam putamus esse omninò improbabilem.

An

An si per Iubilæum concedatur in specie facultas absoluendi à casibus,& censuris in Bulla Cœnæ contentis,non autem in indiuiduo,possit quis vi talis facultatis absolui à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis.

SEC. LXV.

SVMMARIVM.

1 *Quatrupliciter datur facultas absoluendi à casibus,& censuris in Bulla* Cœnæ *contentis. Et de qua facultate sit nostra quæstio.*

2 *Vt quis absoluere possit a casibus Bullæ Cœnæ sufficit,quod in Iubilæo talis facultas detur absque expressa derogatione ipsius Bullæ.*

3 *Auctoris sententia, atque ideo negatiua de iure arbitratur verior, & qua ratione.*

1 AD tituli quæstionis explicationem est adnot. quòd quatrupliciter contingit dari facultatem absoluendi à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis: nempè in genere, in specie,ac in indiuiduo,& in specie,ac in indiuiduo simul, vt nos declarauimus in nostris C*ommentar. in Bull.* Cœ*næ lib.*3. §.2. *q.*1. *num.*11. *cum plur.seq.* In genere solet concedi dicta facultas modo, in sec.præcedenti explicato, vt cùm conceditur facultas absoluendi ab omnibus, & quibuscunque casibus, & censuris Romano Pontifici reseruatis. In specie cùm conceditur potestas absoluendi in specie ab omnibus casibus,& censuris in Bulla Cœnæ contentis. In indiuiduo,cùm datur facultas absoluendi hæreticos excommunicatos in dicta Bulla propter hæresim:vel absoluendi excommunicatos ob delationem armorum ad Christiani nominis inimicos, qui casus inter alios sunt reseruati in ipsa Bulla Cœnæ.In indiuiduo, & in specie simul solet concedi dicta facultas, cùm vnus ex Bullæ casibus exprimitur in indiuiduo, reliqui verò generaliter, seù in specie, vt si concedatur facultas absoluendi excommunicatos ob delationem armorum ad Saracenos, & à reliquis censuris in Bulla Cœnæ reseruatis. His breuiter sic adnotatis hic non quærimus de facultate concessa generaliter;nam de hac egimus sec. præcedenti, nec de facultate concessa in indiuiduo, aut in specie, & in indiuiduo simul; nam de huiusmodi facultatibus infra sec.seq. dicemus, controuersia nostra tantùm igitur est de facultate data in specie absoluendi à casibus, & censuris ipsius Bullæ, an quis vi talis concessionis possit absolui à dictis casibus,& censuris.

2 In hac difficultate *Diana p.* 5. *resolut.moral. tract.*12. *resol.* 34. *circa finem*, tenens partem affirmatiuam, sic ait, *Notandum est tamen hic obiter contra Duard. in Bull.* Cœ*næ, lib.*3. §.2. *q.*1.*num.*13.35.*&* 36.*& Sigismundum à Bononia in tract.de elect.dub.*69.*num.*12. *vt quis possit absoluere à casibus Bullæ Cœnæ, sufficit, vt in Iubilæo dicatur, quòd conceditur facultas absoluendi etiam à casibus Bullæ Cœnæ, sine expressa derogatione ipsius Bullæ, vel specialis mentio dictorum casuum in indiuiduo. Ita ex Soto, Graffio, Suar. & Alterio docet Boß. vbi supra num.*9.*quia per illa verba satis explicatur intentio Pontificis & specialiter dicti casus conceduntur, ergò.* Nota tamen antequam ad vlteriora progrediamur,illa verba, *Vel specialis mentio dictorum casuum, &c.* Peccare in gramatica, ex defectu fortè impressorum: siquidem non explicant nostram sententiam, nisi loco dictorum verborum, *Vel specialis mentio,&c.* Scribatur, *Vel speciali mentione*, Vt consideranti patet.

3 Sed quicquid sit de hac re, cùm non gramaticæ,sed iuris sit nostra quæstio, pace tamen nostri *P. Dianæ*, adhuc arbitror, nostram sententiam, atque ideò negatiuam de iure veriorem esse: & eo magis quoniam pro ea afferuntur quoq; mihi in socios, *Sigismundus à Bononia*, & alij etenim in *d.* §.2. *Bullæ Cœnæ*, quæ clausula incipit, C*æterum à prædictis sententijs, &c.* Reuocantur facultates in genere,& in specie concessæ, & concedendæ circa absolutionem casuum, & censurarum eiusdem Bullæ; vt constat ex illis verbis in fine dictæ clausulæ contentis, *Aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum*; Quo circà procul dubio non est satis, vt quis possit absoluere à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ, vt in Iubilæo dicatur,quòd conceditur facultas absoluendi etiam à casibus Bullæ Cœnæ; nisi expressè fiat derogatio ipsi Bullæ: vel specialis mentio fiat dictorum casuũ, & censurarum in indiuiduo: siquidem speciatim censentur eiusmodi priuilegia, & indulta concessa, cùm in specie conceditur potestas absoluendi à censuris in Bulla Cœnæ contentis, vt ex *Vgol.* ostendimus in dictis nostris *Comment. d.*§.2.*q.*1. *num.*15. Et quamuis *Boss.*adducat pro sua *Sot. Suar. Graff. & Alter.* quicquid tamen sit de eorum opinione: potest tamen esse, quòd dum scripserunt, non dum fuerat addita derogatio illa, *In genere,& in specie*, Ipsi Bullæ: & propterea in eorundem temporibus ipsorum sententia potuit esse vera. Et si noster *Diana* loquatur fortè, attentis principijs *Bossij*, & non sequatur *Boss.* sicut in casu proposito ab eo in *d.resolut.*34. tunc dicam, ipsum *P.Dian.* non sentire contra nostram sententiam: sed culpam esse tribuendam ipsi *Boss.*qui fortè,aut non vidit, aut scienter scripsit contra dictam clausulam Bullæ Cœnæ. His adde,quæ latius cumulauimus in dictis nostris C*ommentar.lib.*3.§.2.*q.*11.*à num.* 43.*vsque in fin.*

An si per Iubilæum concedatur facultas absoluendi à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ in specie,& in indiuiduo simul, possit quis vi talis facultatis absolui ab omnibus casibus, & censuris ipsius Bullæ.

SEC. LXVI.

SVMMARIVM.

1 *Validè impenditur absolutio illi, qui facultatem habet*

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua sententia improbabilis non est, ob dictionem illam vniuersalem (ab omnibus casibus) tum quoque quod indulgentia Iubilaei est fauorabilissima, & lætitia omnium Christi fidelium.*

2 *Communis sententia est in contrarium, nam sub generali concessione, non comprehenduntur casus Bullæ in Cœna Domini.*

3 *Dictio omnis licet sit vniuersalis, & nullum excludat, tamen in generali concessione haud veniunt ea, quæ quis esset verisimiliter in specie concessurus.*

4 *Indulgentia Iubilæi licet sit omnium fauorabilissima, non tamen extendi potest vltra expressa.*

5 *Finis concessionis Iubilæi est, vt ab omnibus asequatur, sed restringitur ad eos omnes, qui absolui possunt.*

Nec in moralilibus accidens attenditur.

6 *Clausula derogatoria, in Bulla Cœnæ contenta, quod extendatur ad indulta vniuersalia omniũ fidelium est consuetudo vniuersalis Ecclesiæ.*

1 IN hac re *Boss. de iubil. sec. 1. casu 7. nu. 2.* putat affirmatiuam sententiam non esse improbabilem, atque ideò si per Iubilæum concedatur facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis, posse Confessarium absoluere à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis. Mouetur primò ex verbis illis, *Ab omnibus casibus, &c.* Siquidem dictio illa *Omnibus*, est vniuersalis, quæ nullum excludit, *arg. tex. in l. Iulianus, ff. de legat. 3. & cap. si Romanorum, d. 19.* Secundò mouetur ex eo, quòd indulgentia Iubilæi non solùm est fauorabilis, sicut sunt omnes indulgentiæ, vt ostendimus supra *sec. 2.* sed fauorabilissima, cùm respiciat vniuersale bonum animarum, & sit lætitia omnium Christi fidelium; ergò est latissimè interpretãda, ita vt dum per Iubilæum conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis, possit impendi absolutio etiam à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ contentis. Denique suam sententiam probat ex fine concessionis, qui est consecutio plenariæ indulgentiæ ab omnibus Christi fidelibus: quam quidem assequi non possent omnes Christi fideles, si ad omnes casus reseruatos, etiam in Bulla Cœnæ contentos non se extẽderet talis facultas. Vndè clausula derogatoria in Bulla Cœnæ contenta non extenditur ad indulta vniuersalia omnium fidelium, quale est Iubilæum omnibus Christi fidelibus concessum; sed de priuilegijs, & indultis respicientibus, vel singulares personas, vel particulares vniuersitates, vt sunt Ordines Regularium, Monasteria, Confraternitates, &c.

2 His tamen non obstantibus, in contrarium est communis sententia, quam docent *Suar. de censur disp. 7 sec. 5. nu. 11. Alter. eod. tract. tom. 1. lib. 4. disp. 4. cap. 2. Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 2. cap. 12. nu. 13. Lauor. de iubil. par. 2. cap. 8. nu. 24. Alph. de Leone eod. tract. par. 2. nu. 40. & 41.* Imò & idem *Boss. loco cit.* eandem putat veriorem, cum alijs, quos allegat, & sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 34. Graff. lib. 4. Decis. cap. 12. nu. 13.* & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 1. sub nu. 13.* Dicentes, quòd concessa facultate absoluendi à quibuscunque casibus, & censuris, Rom. Pontifici reseruatis sub tali cõcessione non comprehenduntur casus, & censuræ Bullæ Cœnæ; siuè huiusmodi facultas concessa reperiatur alicui personæ in particulari, siuè alicui Religioni, siuè Episcopo, seù alijs Prælaris, etiam per Iubilæum. Etenim casus, & censuræ huiusmodi habent specialem reseruationem nõ solùm ex vi verborum Bullæ; sed etiam ex vi Ecclesiæ consuetudinis, quæ dicitur optima legum interpres, vt probat *Abb. in cap. cum dilectus, n. 7. de consuet.* Et id ob criminũ grauitatem: & proptereà talis facultas non comprehẽditur sub præfata concessione generali, vt in *cap. 2. de offic. Vic. in 6.* Quibus adde, quæ infra dicemus *sec. seq.*

Ad contraria facilè respondetur.

3 AD primum dicimus, quòd dictio *Omnis*, licèt sit vniuersalis, & nullum excludat; non tamen in generali concessione veniunt, quæ quis non esset verisimilitèr in specie concessurus. Vt in *d cap. 2. de offic. Vic. in 6.* Sic est facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Rom. Pontifici reseruatis, vt non comprehendat censuras, & casus Bullæ Cœnæ; siquidem ex communi Ecclesiæ consuetudine, & per plures Pontificias constitutiones, de quibus *sec. seq.* agemus, habent specialẽ reseruationem, atque ideò non comprehendũtur sub vniuersali, seu generali concessione.

4 Ad secundum respondetur, quòd licèt indulgentia Iubilæi sit omnium fauorabilissima, non tamen potest extendi vltra expressam, aut præsumptam Rom. Pontificis intentionem, qui speciali quodam modò sibi reseruauit absolutionem à censuris, & casibus in Bulla Cœnæ contentis, non solùm expressè, vt *sec. seq.* dicemus; sed etiam præsumptiuè, stante supradicta Ecclesiæ consuetudine.

5 Ad tertium dicitur, quòd licet finis concessionis Iubilæi sit, vt ab omnibus assequatur, restringitur tamen ad eos omnes, qui absolui possunt etiam à reseruatis omnibus quamuis contineantur in Bulla Cœnæ ab ijs, qui facultatem habent absoluendi à reseruatis eiusmodi: quod si aliqui Iubilæum non assequantur, eo quod non possunt adire Roman. Pontificem pro absolutione reseruatorum in Bulla Cœnæ, id est per accidẽs, quod in moralibus non attenditur, atque ideò non ob id concessio frustatur suo fine.

6 Ad vltimum denique, dum dicitur, clausulam derogatoriam in Bulla Cœnæ contentam nõ extendi ad indulta vniuersalia omnium fidelium, qualis est indulgentia Iubilæi, dicimus, quòd est voluntariè dictum, cum in contrarium extet cõsuetudo vniuersalis Ecclesiæ, quæ semper fuit interpreta, clausulam derogatoriam extendi etiam ad indulta vniuersalia omnium fidelium. Vndè his reiectis oppositam sententiam putamus esse omninò improbabilem.

An

An si per Iubilæum concedatur in specie facultas absoluendi à casibus,& censuris in Bulla Cœnæ contentis,non autem in indiuiduo,possit quis vi talis facultatis absolui à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis.

SEC. LXV.

SVMMARIVM.

1 *Quatrupliciter datur facultas absoluendi à casibus,& censuris in Bulla Cœnæ contentis. Et de qua facultate sit nostra quæstio.*

2 *Vt quis absoluere possit a casibus Bullæ Cœnæ sufficit,quod in Iubilæo talis facultas detur absque expressa derogatione ipsius Bullæ.*

3 *Auctoris sententia, atque ideo negatiua de iure arbitratur verior, & qua ratione.*

1 AD tituli quæstionis explicationem est adnot. quòd quatrupliciter contingit dari facultatem absoluendi à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis: nempè in genere, in specie,ac in indiuiduo,& in specie,ac in indiuiduo simul, vt nos declarauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib.*3. §.2. *q.*1. *num.*11. *cum plur.seq.* In genere solet concedi dicta facultas modo, in sec.præcedenti explicato, vt cùm conceditur facultas absoluendi ab omnibus, & quibuscunque casibus, & censuris Romano Pontifici reseruatis. In specie cùm conceditur potestas absoluendi in specie ab omnibus casibus,& censuris in Bulla Cœnæ contentis. In indiuiduo,cùm datur facultas absoluendi hæreticos excommunicatos in dicta Bulla propter hæresim:vel absoluendi excommunicatos ob delationem armorum ad Christiani nominis inimicos, qui casus inter alios sunt reseruati in ipsa Bulla Cœnæ.In indiuiduo, & in specie simul solet concedi dicta facultas, cùm vnus ex Bullæ casibus exprimitur in indiuiduo, reliqui verò generaliter, seù in specie, vt si concedatur facultas absoluendi excommunicatos ob delationem armorum ad Saracenos, & à reliquis censuris in Bulla Cœnæ reseruatis. His breuiter sic adnotatis hic non quærimus de facultate concessa generaliter;nam de hac egimus sec. præcedenti, nec de facultate concessa in indiuiduo, aut in specie, & in indiuiduo simul; nam de huiusmodi facultatibus infra sec.seq. dicemus, controuersia nostra tantùm igitur est de facultate data in specie absoluendi à casibus, & censuris ipsius Bullæ, an quis vi talis concessionis possit absolui à dictis casibus,& censuris.

2 In hac difficultate *Diana p.* 5. *resolut.moral. tract.*12. *resol.* 34. *circa finem*, tenens partem affirmatiuam, sic ait, *Notandum est tamen hic obiter contra Duard. in Bull. Cœnæ, lib.*3. §.2. *q.*1.*num.*13.35.*&* 36.*& Sigismundum a Bononia in tract.de elect.dub.*69.*num.*12. *vt quis possit absoluere à casibus Bullæ Cœnæ, sufficit, vt in Iubilæo dicatur, quòd conceditur facultas absoluendi etiam à casibus Bullæ Cœnæ, sine expressa derogatione ipsius Bullæ, vel specialis mentio dictorum casuum in indiuiduo. Ita ex Soto, Graffio, Suar. & Alterio docet Boss. vbi supra num.*9. *quia per illa verba satis explicatur intentio Pontificis & specialiter dicti casus conceduntur, ergò.* Nota tamen antequam ad vlteriora progrediamur,illa verba, *Vel specialis mentio dictorum casuum,&c.* Peccare in gramatica, ex defectu fortè impressorum: siquidem non explicant nostram sententiam, nisi loco dictorum verborum, *Vel specialis mentio,&c.* Scribatur, *Vel speciali mentione*, Vt consideranti patet.

3 Sed quicquid sit de hac re, cùm non gramaticæ,sed iuris sit nostra quæstio, pace tamen nostri *P. Dianæ*, adhuc arbitror, nostram sententiam, atque ideò negatiuam de iure veriorem esse: & eo magis quoniam pro ea afferuntur quoq; mihi in socios, *Sigismundus à Bononia*, & alij etenim in *d.* §.2. *Bullæ Cœnæ*, quæ clausula incipit, *Cæterum à prædictis sententijs, &c.* Reuocantur facultates in genere,& in specie concessæ, & concedendæ circa absolutionem casuum, & censurarum eiusdem Bullæ; vt constat ex illis verbis in fine dictæ clausulæ contentis, *Aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum*; Quo circà procul dubio non est satis, vt quis possit absoluere à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ, vt in Iubilæo dicatur,quòd conceditur facultas absoluendi etiam à casibus Bullæ Cœnæ; nisi expressè fiat derogatio ipsi Bullæ: vel specialis mentio fiat dictorum casuũ, & censurarum in indiuiduo: siquidem speciatim censentur eiusmodi priuilegia, & indulta concessa, cùm in specie conceditur potestas absoluendi à censuris in Bulla Cœnæ contentis, vt ex *Vgol.* ostendimus in dictis nostris *Comment. d.*§.2.*q.*1. *num.*15. Et quamuis *Boss.*adducat pro sua *Sot. Suar. Graff. & Alter.* quicquid tamen sit de eorum opinione: potest tamen esse, quòd dum scripserunt, non dum fuerat addita derogatio illa, *In genere,& in specie*, Ipsi Bullæ: & propterea in eorundem temporibus ipsorum sententia potuit esse vera. Et si noster *Diana* loquatur fortè, attentis principijs *Bossij*, & non sequatur *Boss.* sicut in casu proposito ab eo in *d.resolut.*34. tunc dicam, ipsum *P.Dian.* non sentire contra nostram sententiam: sed culpam esse tribuendam ipsi *Boss.*qui fortè,aut non vidit, aut scienter scripsit contra dictam clausulam Bullæ Cœnæ. His adde,quæ latius cumulauimus in dictis nostris *Commentar.lib.*3.§.2.*q.*11.*à num.* 43.*vsque in fin.*

An si per Iubilæum concedatur facultas absoluendi à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ in specie,& in indiuiduo simul, possit quis vi talis facultatis absolui ab omnibus casibus, & censuris ipsius Bullæ.

SEC. LXVI.

SVMMARIVM.

1 *Validè impenditur absolutio illi, qui facultatem habet*

habet vi Iubilei, aut alterius priuilegij, vt absolui possit in indiuiduo a casibus, & censuris prædictis.

2 *Expresso aliquo casu ex multis, speciale mandatum requirentibus, adiecta clausula generali, omnes alij censentur expressi.*

3 *Si vnus casus exprimatur in indiuiduo, reliqui vero generaliter, absolui quis non potest a censuris, generatim, seu speciatim expressis.*

4 *Id tamen locum non habet, vbi conceditur facultas absoluendi, expresso vno casu ex grauioribus, reliquis vero in genere, vel in specie.*

5 *Probabilior censetur pars negatiua in vtroque casu, & cur.*

6 *Text. in c. qui ad agendum, §. fin. de procurat. in 6. quomodo intelligendus sit, & an ad validitatem priuilegij necesse sit, vt in indiuiduo enumerentur casus Bullæ.*

1 AD euidentiam eorum, quæ dicenda erunt, est adnot. quòd sicut vi facultatis absoluendi à casibus, & censuris in Bulla Cœnæ contentis in genere, vel specie, non potest quis ab eisdem absolui, vt supra ostendimus, *sec. 64. & 65.* Ita quoque citra omnem controuersiam validè impeditur absolutio illi, qui facultatem habet vi Iubilæi, aut alterius priuilegij, vt absolui possit in indiuiduo à casibus, & censuris prædictis; quia vi præfatæ Bullæ derogatur priuilegijs, & indultis absoluendi in genere, vel in specie ab eiusdem Bullæ casibus, & censuris non autem in indiuiduo. Sola igitur dubitatio restat de facultate concessa in indiuiduo, & in specie simul. Hoc autem dupliciter contingere solet. Primò quando conceditur facultas absoluendi ab hoc, aut etiam ab illo casibus, qui non sint ex grauioribus, vt si concedatur facultas absoluendi ab excommunicatione contracta ab eis, qui legerunt libros hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes, & qui surripuerint bona Naufragorum: & deindè speciatim ab omnibus alijs casibus, & censuris Bullæ Cœnæ. Secundò solet concedi facultas absoluendi ab vno casu grauiori eiusdem Bullæ, nempè ab hæresi, & deindè simul ab alijs ipsius Bullæ casibus in genere, seù speciatim, iuxta ea, quæ supra adnotauimus sec. præcedenti.

2 In hac re pro parte affirmatiua facit *text. in c qui ad agendum, §. fin. de procuratorib. lib. 6.* Vbi expresso aliquo casu ex multis speciale mandatum requirentibus, adiecta clausula generali, omnes alij censentur expressi: ergò idem dicendum est in casu, de quo agitur, vt expresso in vno casu in indiuiduo ex multis contentis in Bulla Cœnæ, & adiecta clausula generali in facultate concessa vi Iubilæi, aut alterius priuilegij absoluendi à casibus, & censuris eiusdem Bullæ, licitè, ac validè possit impendi absolutio ab omnibus casibus, & censuris in ea reseruatis.

3 Contrariam sententiam docet *Vgolin. in expl. Bullæ Cœnæ, §. Nisi in eis etiam casus, &c. sub num. 3.* quem sequitur *Bonac. in explic. eiusdem Bullæ, disp. 1. q. 22. pun. 2 sub num. 8.* Et alij dicentes, quòd si vnus casus exprimatur in indiuiduo, reliqui vero generaliter, vt si v. g. concedatur facultas absoluendi excommunicatos ob delationem armorum ad Christiani nominis inimicos, & à reliquis censuris in ipsa Bulla contentis, non posse aliquem absolui à censuris generatim, seù speciatim expressis. Mouentur ex eo, quòd sicut, vbi nullus casus est expressus absolui quis non potest; ita & vbi aliquis tantùm, à reliquis, qui non sunt expressi absolui nequit: siquidem eadem est ratio totius, & partis, *l. quæ de toto, ff. de reiuend.*

4 Est tamen verum, quòd *Vgolin. loco citato*, id locum non habere videtur velle in altero supra relato casu, nempè vbi conceditur facultas absoluendi vt supra, expresso vno casu ex grauioribus, puta hæresi, & reliquis in genere, seù in specie: nam tunc videtur velle, posse impendi absolutionem ab omnibus casibus, & censuris in ipsa Bulla reseruatis.

5 Nos autem, vt loquamur consequenter ad ea, quæ supra diximus sec. præcedenti, partem negatiuam in vtroque casu censemus esse probabiliorem, cùm in vtroque casu militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud, ff. ad l. Aquil.* Etenim vi dictæ Bullæ in præfato §. 2. reuocantur facultates, in specie, & in genere, concessæ, & concedendæ circa absolutionem eiusdem casuum, non potest vi alicuius facultatis, qua in specie conceditur absolutio à dictis casibus, siue vnus exprimatur in indiuiduo, qui non sit ex grauioribus, & alij in genere, seù in specie, siuè exprimatur in indiuiduo vnus ex grauioribus, cùm par sit vtriusque ratio: siquidem quemadmodum quando nullus casus est expressus absolui quis non potest, vt ostendimus sec. præced. Ita, & vbi aliquis dumtaxat, siuè sit ex grauioribus, siuè non, à reliquis non expressis absolui non valet, cum in vtroque casu militet argumentum de toto ad partem, *arg. text. in l. quæ de toto. ff. de rei vendic.*

6 Ad *text. in d. cap. qui ad agendum*, §. *fin. de procur. in 6.* Quatenus facit contra nos, respondetur illum intelligi; nisi aliter de iure expressè fuerit dispositum, aut aliqua ratio contrarium suaderet. Vndè illud argumentum desumptum ex *d. tex.* locum sibi vendicaret, si Bulla non tolleret omnia priuilegia in genere, & in specie; sicut abrogat: tunc enim vno casu expresso, alij censerentur expressi, vt diximus in *d. nostris Commentar. §. 2. q. 1. num. 12.* vbi ob id ostendimus *Alter. in explic. eiusdem §. vers. Imò, & col. pen. vers. respondeo*; arbitrare facultatem concessam per *Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 6.* absoluendi ab alijs casibus Bullæ, esse abrogatum vi *d. §. 2.* quoniam licet Concilium prius ponat clausulam generalem, per quam concedit Episcopis omnes casus occultos reseruatos Rom. Pontifici, & deinde addat expressionem peccati hæresis; atque ideò censendum esset de alijs casibus, ac si expressisset, iuxta *text. in d. c. qui ad agendum, §. fin.* nihilominus quia Bulla tollit omnia priuilegia in gene-

genere, & in specie, sequitur necessè esse ad validitatem priuilegij, vt in indiduo enumerentur casus Bullæ.

An si per Iubilæum concedatur in specie facultas absoluendi ab omnibus casibus, & censuris Bullæ Cœnæ, excepto vno in indiuiduo, v.g. hæresi, alij casus censeantur, ac si expressi essent in indiuiduo. SEC. LXVII.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio regulam firmat in casibus non exceptis. Et exclusio vnius alterius est inclusio.*

2 *Sententia affirmatiua videtur valdè probabilis, sed teneri quoque potest pars negatiua.*

3 *Regula, quod exceptio firmet regulam, limitatur, si aliter constaret de mente excipientis.*

4 *Regula, quod exclusio vnius, sit alterius inclusio, pariter intelligitur, nisi contrarium constet de mente excludentis.*

5 *Concessa facultate absoluendi à censuris, & casibus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, licet ex verbis huiusmodi constet expressè hæc facultas in indiuiduo, non tamen constat de mente concedentis.*

6 *Affirmatiua sententia censetur probabilis. Et an regula, quod verba debeant aliquid operari, nec debent esse superflua, locum habent in quacunque dispositione, & in quibus casibus limitatur.*

1 PRO parte affirmatiua facit regula, quòd exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, vt in *c. dixit Dominus, 32. q. 1. & c. Dominus. ead. causa, q. 7.* latè *Panor in cap. 2. de coniug. leprosi, & in cap nostra,* vbi etiam *Ant. de Burr. de sepult.* Pro eadem facit regula, exclusio vnius est inclusio alterius, vt in *cap. non ne, de præsump. & l. cùm Prætor, ff. de iudic.* Et re vera expressè videtur constare per supradicta verba de mente Rom. Pontificis intendentis omninò concedere facultatem absoluendi ab omnibus casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis, excepta hæresi: at indulgentia sicut non operatur vltra intentionem concedentis; ita ad eiusdem effectum præcipua est eiusdem intentio, & illa omninò attenditur, vt sæpè diximus. Denique si facultas supradicto modo concessa non tribueret potestatem absoluendi ab omnibus casibus, & censuris in Bulla Cœnæ reseruatis, excepta hæresi, ipsius verba essent frustratoria, & nihil operarentur: siquidem casus hæresis habet eandem reseruationem vi dictæ Bullæ, quam habent alij casus in ea reseruati: imò peculiarem haber super omnes alios, vt nos ostendimus in nostris *Comment. ad ipsam Bullam, lib. 3. §. 2. q. 11. num. 47.* & latius *Addent. d. §. 2. q. 1. litt. C fol. 721.* At verba legis, ac statuti debent aliquid operari, vt in *c. solitæ, de maior. & obed.*

2 Hæc sententia re vera nobis videtur valdè probabilis per vltimam præcipuè rationem allatam: nam saltem per huiusmodi facultatem videtur tacitè derogatum Bullæ Cœnæ, vt illius verba non sint frustatoria, & aliquid operentur: siquidem alicui legi non solùm expressè, sed etiam tacitè videtur posse derogari; cùm taciti, & expressi eadem sit virtus, vt in *l. cùm quid,* & ibi *Ias. & Doctor. ff. si cert. pet.* Nihilominus si volumus loqui consequenter tenendo partem negatiuam per ea, quæ pluries diximus, nempe, quia per Bull. Cœnæ reuocantur omnia priuilegia concessa, & concedenda in genere, ac in specie, vt supra, ad contraria posset responderi.

3 Ad primum respondetur, quòd illa regula, exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, habet plures limitationes, & inter alias, eam dicimus veram esse, nisi aliter constaret de mente excipientis, vt patet in casu, de quo agitur, nam reliqui casus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi conceduntur in specie, quibus facultatibus expressè derogatur per Bullam, vt supra ostendimus Nec dubitandum est de mente Rom. Pontificis ex capite ignorantiæ, quippe qui omnia iura censetur habere in scrinio pectoris sui, vt in *c. 1. de constit. in 6.*

4 Ad secundum dicimus, quòd regula illa, exclusio vnius est inclusio alterius, intelligenda pariter est, nisi constet de contraria mente, ac intentione excludentis, vt clarè patet in casu, de quo agitur, ex Bulla Cœnæ derogante omnibus priuilegijs in genere, ac in specie concessis.

5 Ad tertium dicitur, quòd licèt expressè constet ex verbis facultas absoluendi à casibus, & censuris Bullæ Cœnæ, excepta hæresi vt supra; tamen re vera contrarium constat de mente concedentis, atque adeò Rom. Pontificis, qui in Bulla Cœnæ expressè derogat omnibus priuilegijs in genere, & in specie vt supra.

6 Ad vltimum respondemus, quòd per eiusmodi argumentum contrariam, atque ideò affirmatiuam censemus probabilem; quia pro eo facit etiam *text. in c. si Papa in prin. de priuil. in 6. Pederic. de sen. cons. 109. num. 2. Rom. cons. 83. Tusch. verbo, verba, concl. 83.* Vbi regulam, quòd verba debent aliquid operari, & quod non debeant esse superflua, ampliat non solùm in legibus, & statutis, sed etiam in quacunque alia dispositione: nihilominus ad dictam regulam responderi posset eam procedere, quando id commodè fieri potest, & multipliciter limitatur per *Felin. in d. c. solita, num. 9. vers. In quantum, & in c. 1. num. 14. & seq. de rescr.* & nos adnotauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 2. c. 9. q. 2. num. 10.*

An quando in Iubilæo conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, adhuc sit absoluendus hæreticus occultus pœnitens, & emendatus. SEC. LXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Affertur pars affirmatiua, & quis nam fuit finis Romani Pontificis in concedenda indulgentia adeo plenissima.*

2 *Opposita tamen sententia putatur vera, & qua ratione.*
3 *Respondetur ad rationes Bossij.*

1 IN hac difficultate partem affirmatiuam docet *Boss. de iubil. disp. 1. casu 9. num. 3.* Mouetur primò ex fine Romani Pontificis in concedenda indulgentia adeò plenissima, qui non fuit alius, quàm vniuersalis animarum salus, nempè vt omnes Thesaurum tàm maximum assequantur: qui quidem ab omnibus assequi non posset, si hæretici occulti, ac pœnitentes vigore Iubilæi supra relati absolui nequirent. Vndè per Iubilæum eius videntur exclusi hæretici tantùm notorij, ac nominatim denunciati, quorum crimen cùm non contingat citra publicum aliorum fidelium scandalum; meritò in Iubilæo reseruatur Rom. Pontifici: nec indistinctè conuenit committi omnibus Confessarijs approbatis; sed peritioribus. Confirmatur, quoniam hæresis occulta est vnus ex casibus reseruatis Episcopo per *Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de refor.* à quo quilibet potest absolui, si resipiscat: ergò quando per Iubilæum conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus Papæ reseruatis, etiam in Bullæ Cœnæ contentis, excepta hæresi, censetur quoque concessa facultas absoluendi ab hæresi occulta: siquidem non videtur intentio Rom. Pontificis, vt velit in Iubilæo vniuersalissimo, & plenissimo excludere crimen, quod ipsis locorum Ordinarijs in iure permittitur, maximè quòd in illa generali facultate absoluendi à reseruatis Papæ etiam à casibus Bullæ, comprehendantur etiam casus à iure, siuè ab homine Episcopo reseruati. Est tamen verum, quò idem *Boss* tandem inquit, quòd in casu contingenti, optimum consilium est si Confessarius consulat Peritiores, aut Sacram Cógregationem adeat.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto veram: nam dato, & non concesso, quòd vi talis concessionis in specie datæ absoluendi à reliquis casibus, & censuris Bullæ Cœnæ reseruatis, quis possit ab illis absolui; non tamen poterit absolui ab hæresi occulta: siquidem Stylus, & praxis Romanæ Curiæ hodiè non admittit absolutionem ab hæresi occulta, etiam quando illa non excepta, conceduntur in Iubilæis casus Bullæ Cœnæ, vt nos latè ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. q. 11.* ergò multo minus poterit Confessarius ab hæresi occulta absoluere, si in Iubilæo crimen hæresis exciperetur. Hanc sententiam meritò tenet *Diana* cum alijs, quos allegat *p. 1. resol. moral. tract. 5. resol. 2. & p. 5. tract. 12. resol. 35.* vbi addit *Trullench. in Bull. Cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 2 & Ludouic. a Cruz in eandem Bull. disp. 1. cap. 3. dub. 7.* Docentes per Bullam ipsam Cruciatæ licèt Confessarius non possit absoluere ab hæresi occulta; posse tamen eum absoluere receptatores, fautores, & defensores hæreticorum, legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, Schismaticos, Nigromanticos, & his similes: nam hi non sunt formaliter hæretici.

3 Ad rationes *Boss.* patet responsio ex ijs, quæ supra diximus *sec. 64. in respons. ad primum, & secundum argumentum.*

An qui tempore Iubilæi absolutus fuit à reseruatis, & obtinuit commutationem votorum, aut in eisdem dispensationem, si culpa sua voluntariè postea non lucretur Iubilæum, peccet mortaliter.

SEC. LXIX.

SVMMARIVM.

1 *Preponitur quid nam hoc loco quæramus, & sic nostra controuersia status.*
2 *Asseritur breuiter respondetur negatiua, & quare.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac redicéda erunt, est adnot. quòd hoc loco non quęrimus, an qui tempore Iubilæi fuit absolutus à reseruatis, & obtinuit commutationem votorum, si ex culpa sua postea voluntariè non lucretur Iubilæum, reincidat in casus reseruatos, & cẽsuras, ac in obligationem pristinam votorum, etenim certum est, virtute Iubilæi, quòd si quis absoluatur, & eidem commutentur vota, adeò remanet absolutus, & ipsi vota commutata, vt si Iubilæũ sua culpa non fuerit assecutus nõ reincidat: quoniam licèt facultas concessa sit in ordine ad assequendam illam indulgentiam, tamen vsus, & effectus eius est non ex illo fine, vt executioni mãdato, sed in mente concepto: & absolutio purè, ac simpliciter impensa est: nec in concessione supponimus mentionem aliquam fuisse habitam de reincidentia: Vndè satis est, si tempore absolutionis animum habuerit implendi opera à Iubilæo expostulata, vt nos ostendimus in nostris *Comment. in Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 1. sub nu. 39.* Et infra latius dicemus *sec. 103.* sola igitur controuersia est, an supradictus à reseruatis absolutus non assequendo sua culpa Iubilæũ, peccet mortalitèr.

2 Ad hanc difficultatem respondetur breuitèr negatiuè, atque ideò nõ peccare mortalitèr, qui Iubilæum lucrari intendens obtinuit absolutionem à reseruatis, & votorum commutationem, & deindè retrocedens Iubilæum non fuerit assecutus, dummodò dolus absit. Etenim talis retrocedens, & non assequens nihil promisit: nec Confessarius illi obligationem aliquam imposuit, nec constat de Rom. Pontificis intentione. Ità *Portell. de dubijs Regul. ver. Indulgentia pro Iubilæo, nu. 20.* quẽ refert, & sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 42.*

An per Iubilæum data facultate absoluendi à censuris reseruatis, aut per aliam Bullam, liceat ea vti extra Sacramentum pœnitentiæ.

SEC. LXX.

SVMMARIVM.

1 *Facultas per Iubilæum datur tantùm in foro conscientia, & in ordine ad internam, & bonam animæ*

ma dispositionem, vendicatq; locum solum in foro conscientiæ.

2 *Hæc licet vera sint, practicatur tamen, vt vi Iubilæi absolutio à censuris detur extra forum sacramentale.*

3 *Roboratur hæc praxis authoritate B. Pij V. & aliorum Romanorum Pontificum.*

4 *Forum internum diuiditur in forum sacramentale, & forum conscientiæ. Et nisi facultas expressa exigat forum sacramentale, adhuc concedi potest absolutio extra Sacramentum in foro conscientiæ.*

1 AD hanc dubitationem respondetur negatiuè, siquidem hæc facultas datur in foro tantùm conscientiæ, & in ordine ad internam, & bonam animæ dispositionem, atque ideò solùm intra Sacramentum pœnitentiæ locum sibi vendicat. Ità *Suar. de censur. disp. 7. sec. 5. nu. 36. Rodriq. in Bull. Cruciatæ, §. 9. n. 29.* quod verum est propter illa verba maximè, quæ apponi sunt solita in eiusmodi facultatibus, qualia sunt illa in dicta Bulla Cruciatæ contenta, nempè *Auditis confessionibus eorum, possint eos à quibusuis peccatis, & censuris absoluere.* Sic etiam B. Pius V. in Bulla Iubilæi 1568. præcipit huiusmodi absolutiones dandas esse in foro interiori, ac pœnitentiali. Hanc eandem opinionem docet *Nauar. in Man. cap. 26. nu. 31. Cord. in sum. nu. 19.* Qui tamen hãc sententiam limitant, nisi ex forma concessionis aliter constet de mente Rom. Pontificis. Vndè quando concessio fit tantùm in foro conscientię, non potest impendi absolutio extra Sacramentum, vt nos quoque adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 1. nu. 40.* vbi *nu. 41. & seq.* Diximus quoque, quòd quamuis simpliciter loquendo; non pugnet absolutionem impendi à censuris reseruatis, & non à culpa, vt per *Syl. in sum. ver. Absolutio 3. & Rodriq. loc. citato,* & alios ab eo relatos, qui testatur ità de stylo Rom. Curiæ seruari, atque ideò vbi quis absoluitur ab excommunicatione, statim aufertur casus reseruatio; tamen si confessio non fit ad absoluendũ à censuris, nisi in Sacramento pœnitentiæ, censurarum absolutio non potest à culparum absolutione separari. Non tamen hoc casu exigitur Sacramenti consumatio antequam absolutio à censuris effectum habeat, vt ibidem declarauimus.

2 Cæterum licet hæc vera sint; nihilominus vbi per Iubilæum, aut alias Bullas simpliciter conceditur facultas absoluendi à peccatis, & censuris, vt supra reseruatis, ex præsumpta mente Rom. Pontificis vidi passim practicari, vt qui tales facultates habeat, regulariter absoluit à censuris, etiam extra forum sacramẽtale: & hoc ideò, quia priuilegia Principis sunt latissimè interpretanda, iuxta *tex. in cap. quamuis plenissima, de preben. in 6.* Quod quidem verum arbitror, nisi ex materia subiecta, vel alijs circumstantijs constet aliam fuisse mentem concedentis, auditis confessionibus, vt supra diximus. Quæ quidem praxis robo-

3 ratur ex eo, quòd B. Pius V. & nonnulli alij Pontifices, qui efficacitèr voluerunt impendi absolutionem censurarum in sacramentali foro dumtaxat, id expresserunt, vt patet ex dictis: ergò signũ est, quòd quando simpliciter dicta facultas conceditur absoluendi à casibus, & censuris reseruatis, de iure præsumitur facta concessio tàm in foro sacramentali, quàm extra forum sacramentale. Nunquã tamen vigore Iubilæi, aut alterius Bullæ concedentis inferiori facultatem absoluendi à censuris simpliciter, intelligitur concessa facultas absoluẽdi excommunicatum publicè, ac nominatim denunciatum in foro exteriori: sed tantùm in foro interiori, vt sufficienter ostendimus in dictis nostris *Comment. lib. 3. §. 2. q. 1. nu 46 &*

4 *seq. vbi nu. 52.* Forum internum probauimus dici non solùm sacramentale, sed etiam forum conscientiæ: cum forum internum diuidatur in forum sacramentale, & in forum conscientiæ. Vndè nisi facultas concessa expressè exigat, vt absolutio detur in foro sacramentali; potest etiam extra Sacramentum concedi, in foro conscientiæ, vt ibi declarauimus. His adde, quæ dicemus *sec. seq.*

De potestate commutandi vota, ac super eis dispensandi vi Iubilæi: & primò, an Confessarius virtute Iubilæi, vel alterius Bullæ possit commutare vota, aut super eisdẽ dispensare extra confessionem.

SEC. LXXII.

1 *Dispensatio in votis differt ab ipsorum commutatione: Et in quo.*

2 *Commutare votum quid sit.*

3 *Commutatio voti licet exigat iustam, & rationabilem causam, non tamen exigit semper Ecclesiæ auctoritatem.*

Et an, & quando possit quis proprium votum propria auctoritate commutare: Quandonè exigatur auctoritas Ecclesiæ.

4 *Quando nulla fuit causa commutandi in minus, ac diminuendi, licet actus sit nullus, si tamen iusta fuit causa commutandi, non autem diminuendi, tunc dispensatio partialis erit nulla, cõmutatio verò quoad partem substineri potest. Nec commutatio votorum facta per Bullam Cruciatæ causam exigit.*

5 *Inter dispensationem, ac commutationem votorũ, quæ fiunt per Episcopos, & illas quæ fiunt per Confessarios Regulares, differentiam quidam constituunt, & quare.*

6 *Probabilior est sententia, quod non possit Confessarius virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij vota commutare, vel super eis dispensare extra Pœnitentiæ Sacramentum, modo aliter non constet ex mente concedentis Iubilæum.*

7 *Potest quis tempore Iubilæi petere commutationẽ votorum, aut super eisdem dispensationem, vel operum iniunctorum ab vno Confessario petere, & deindè alteri confiteri.*

8 *Quoties in Synodali constitutione prohibetur Cõfessarijs extra sacramentalem confessionem facere*

2 *Opposita tamen sententia putatur vera,& qua ratione.*

3 *Respondetur ad rationes Bossij.*

1 IN hac difficultate partem affirmatiuam docet *Boss. de iubil.disp.1.casu 9.num.3.* Mouetur primò ex fine Romani Pontificis in concedenda indulgentia adeò plenissima,qui non fuit alius, quàm vniuersalis animarum salus, nempè vt omnes Thesaurum tàm maximum assequantur: qui quidem ab omnibus assequi non posset,si hæretici occulti, ac pœnitentes vigore Iubilæi supra relati absolui nequirent. Vndè per Iubilæum eius videntur exclusi hæretici tantùm notorij, ac nominatim denunciati, quorum crimen cùm non contingat citra publicum aliorum fidelium scandalum; meritò in Iubilæo reseruatur Rom. Pontifici: nec indistinctè conuenit committi omnibus Confessarijs approbatis; sed peritioribus. Confirmatur, quoniam hæresis occulta est vnus ex casibus reseruatis Episcopo per *Concil. Trid. sess.24.c.6. de refor.* à quo quilibet potest absolui,si resipiscat: ergò quando per Iubilæum conceditur facultas absoluendi ab omnibus casibus Papæ reseruatis, etiam in Bullæ Cœnæ contentis, excepta hæresi, censetur quoque concessa facultas absoluendi ab hæresi occulta:siquidem non videtur intentio Rom.Pontificis,vt velit in Iubilæo vniuersalissimo, & plenissimo excludere crimen, quod ipsis locorum Ordinarijs in iure permittitur, maximè quòd in illa generali facultate absoluendi à reseruatis Papæ etiam à casibus Bullæ, comprehendantur etiam casus à iure, siuè ab homine Episcopo reseruati. Est tamen verum, quò idem *Boss* tandem inquit, quòd in casu contingenti, optimum consilium est si Confessarius consulat Peritiores,aut Sacram Cōgregationem adeat.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto veram: nam dato,& non concesso, quòd vi talis concessionis in specie datæ absoluendi à reliquis casibus, & censuris Bullæ Cœnæ reseruatis,quis possit ab illis absolui; non tamen poterit absolui ab hæresi occulta: siquidem Stylus,& praxis Romanæ Curiæ hodiè non admittit absolutionem ab hæresi occulta, etiam quando illa non excepta, conceduntur in Iubilæis casus Bullæ Cœnæ, vt nos latè ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœna, lib.3.§.q.11.* ergò multo minus poterit Confessarius ab hæresi occulta absoluere, si in Iubilæo crimen hæresis exciperetur. Hanc sententiam meritò tenet *Diana* cum alijs, quos allegat *p.1. resol. moral. tract.5.resol.2.& p.5. tract.12.resol.35.* vbi addit *Trullench. in Bull.Cruciatæ, lib.1. §.7. cap.2. dub. 2 & Ludouic.à Cruz in eandem Bull. disp.1.cap.3.dub.7.* Docentes per Bullam ipsam Cruciatæ licèt Confessarius non possit absoluere ab hæresi occulta; posse tamen eum absoluere receptatores,fautores, & defensores hæreticorum, legentes,tenentes,& imprimentes eorum libros,Schismaticos,Nigromanticos, & his similes: nam hi non sunt formaliter hæretici.

3 Ad rationes *Boss.* patet responsio ex ijs, quæ supra diximus *sec.64. in respons. ad primum, & secundum argumentum.*

An qui tempore Iubilæi absolutus fuit à reseruatis, & obtinuit commutationem votorum, aut in eisdem dispensationem, si culpa sua voluntariè postea non lucretur Iubilæum, peccet mortaliter.

SEC. LXIX.

SVMMARIVM.

1 *Preponitur quid nam hoc loco queramus, & sic nostra controuersia status.*

2 *Asseritur breuiter respondetur negatiua,& quare.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac redicēda erunt,est adnot.quòd hoc loco non quęrimus, an qui tempore Iubilæi fuit absolutus à reseruatis,& obtinuit commutationem votorum, si ex culpa sua postea voluntariè non lucretur Iubilæum, reincidat in casus reseruatos,& cēsuras, ac in obligationem pristinam votorum, etenim certum est, virtute Iubilæi, quòd si quis absoluatur, & eidem commutentur vota, adeò remanet absolutus, & ipsi vota commutata, vt si Iubilæū sua culpa non fuerit assecutus nō reincidat: quoniam licèt facultas concessa sit in ordine ad assequendam illam indulgentiam, tamen vsus,& effectus eius est non ex illo fine, vt executioni mādato,sed in mente concepto:& absolutio purè,ac simpliciter impensa est: nec in concessione supponimus mentionem aliquam fuisse habitam de reincidentia: Vndè satis est,si tempore absolutionis animum habuerit implendi opera à Iubilæo expostulata, vt nos ostendimus in nostris *Comment.in Bull.Cœnæ lib.3.§.2.q.1.sub nu.39.* Et infra latius dicemus *sec.103.* sola igitur controuersia est, an supradictus à reseruatis absolutus non assequendo sua culpa Iubilæū,peccet mortalitèr.

2 Ad hanc difficultatem respondetur breuitèr negatiuè, atque ideò nō peccare mortalitèr, qui Iubilæum lucrari intendens obtinuit absolutionem à reseruatis, & votorum commutationem, & deindè retrocedens Iubilæum non fuerit assecutus, dummodò dolus absit. Etenim talis retrocedens, & non assequens nihil promisit:nec Confessarius illi obligationem aliquam imposuit, nec constat de Rom.Pontificis intentione. Itā *Portell. de dubijs Regul.ver.Indulgentia pro Iubilæo, nu.20.* quē refert,& sequitur *Diana par.5. resol. moral. tract. 12.resol.42.*

An per Iubilæum data facultate absoluendi à censuris reseruatis,aut per aliam Bullam,liceat ea vti extra Sacramentum pœnitentiæ.

SEC. LXX.

SVMMARIVM.

1 *Facultas per Iubilæum datur tantùm in foro conscientiæ,& in ordine ad internam,& bonam anima*

ma dispositionem, vendicatq; locum solum in foro conscientiæ.

2 *Hæc licet vera sint, practicatur tamen, vt vi Iubilæi absolutio a censuris detur extra forum sacramentale.*

3 *Roboratur hæc praxis authoritate B. Pij V. & aliorum Romanorum Pontificum.*

4 *Forum internum diuiditur in forum sacramentale, & forum conscientiæ. Et nisi facultas expressa exigat forum sacramentale, adhuc concedi potest absolutio extra Sacramentum in foro conscientiæ.*

1 AD hanc dubitationem respondetur negatiuè, siquidem hæc facultas datur in foro tātùm conscientiæ, & in ordine ad internam, & bonam animæ dispositionem, atque ideò solùm intra Sacramentum pœnitentiæ locum sibi vendicat. Ità *Suar. de censur. disp. 7. sec. 5. nu. 36. Rodriq. in Bull. Cruciata, §. 9. n. 29.* quod verum est propter illa verba maximè, quæ apponi sunt solita in eiusmodi facultatibus, qualia sunt illa in dicta Bulla Cruciatæ contenta, nempè *Auditis confessionibus eorum, possint eos a quibusuis peccatis, & censuris absoluere.* Sic etiam B. Pius V. in Bulla Iubilæi 1568. præcipit huiusmodi absolutiones dandas esse in foro interiori, ac pœnitentiali. Hanc eandem opinionem docet *Nauar. in Man. cap. 26. nu. 31. Cord. in sum. nu. 19.* Qui tamen hāc sententiam limitant, nisi ex forma concessionis alitèr constet de mente Rom. Pontificis. Vndè quando concessio fit tantùm in foro conscientię, non potest impendi absolutio extra Sacramentum, vt nos quoque adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 1. nu. 40.* vbi *nu. 41. & seq.* Diximus quoque, quòd quamuis simplicitèr loquendo; non pugnet absolutionem impendi a censuris reseruatis, & non à culpa, vt per *Syl. in sum. ver. Absolutio 3. & Rodriq. loc. citato,* & alios ab eo relatos, qui testatur ità de stylo Rom. Curiæ seruari, atque ideò vbi quis absoluitur ab excommunicatione, statim aufertur casus reseruatio; tamen si confessio non fit ad absoluendū à censuris, nisi in Sacramento pœnitentiæ, censurarum absolutio non potest à culparum absolutione separari. Non tamen hoc casu exigitur Sacramenti consumatio antequam absolutio à censuris effectum habeat, vt ibidem declarauimus.

2 Cæterum licet hæc vera sint; nihilominus vbi per Iubilæum, aut alias Bullas simplicitèr conceditur facultas absoluendi à peccatis, & censuris, vt supra reseruatis, ex præsumpta mente Rom. Pontificis vidi passim practicari, vt qui tales facultates habeat, regularitèr absoluit à censuris, etiam extra forum sacramētale: & hoc ideò, quia priuilegia Principis sunt latissimè interpretanda, iuxtà *tex. in cap. quamuis plenissima, de preben. in 6.* Quod quidem verum arbitror, nisi ex materia subiecta, vel alijs circumstantijs constet aliam fuisse mentem concedentis, auditis confessionibus, vt supra diximus. Quæ quidem praxis robo-

3 ratur ex eo, quòd B. Pius V. & nonnulli alij Pontifices, qui efficacitèr voluerunt impendi absolutionem censurarum in sacramentali foro dumtaxat, id expresserunt, vt patet ex dictis: ergò signū est, quòd quando simplicitèr dicta facultas conceditur absoluendi à casibus, & censuris reseruatis, de iure præsumitur facta concessio tam in foro sacramentali, quàm extra forum sacramentale. Nunquā tamen vigore Iubilæi, aut alterius Bullæ concedentis inferiori facultatem absoluendi à censuris simplicitèr, intelligitur concessa facultas absoluēdi excommunicatum publicè, ac nominatim denunciatum in foro exteriori: sed tantùm in foro interiori, vt sufficienter ostendimus in dictis nostris *Comment. lib. 3. § 2. q. 1. nu. 46 &*

4 *seq. vbi nu. 52.* Forum internum probauimus dici non solùm sacramentale, sed etiam forum conscientiæ: cum forum internum diuidatur in forum sacramentale, & in forum conscientiæ. Vndè nisi facultas concessa expresè exigat, vt absolutio detur in foro sacramentali; potest etiam extra Sacramentum concedi, in foro conscientiæ, vt ibi declarauimus. His adde, quæ dicemus *sec. seq.*

De potestate commutandi vota, ac super eis dispensandi vi Iubilæi: & primò, an Confessarius virtute Iubilæi, vel alterius Bullæ possit commutare vota, aut super eisdē dispensare extra confessionem.

SEC. LXXI[illegible]

1 *Dispensatio in votis differt ab ipsorum commutatione: Et in quo.*

2 *Commutare votum quid sit.*

3 *Commutatio voti licet exigat iustam, & rationabilem causam, non tamen exigit semper Ecclesiæ auctoritatem.*

Et an, & quando possit quis proprium votum propria auctoritate commutare: Quandonè exigatur auctoritas Ecclesiæ.

2 *Quando nulla fuit causa commutandi in minus, ac diminuendi, licet actus sit nullus, si tamen iusta fuit causa commutandi, non autem diminuendi, tunc dispensatio partialis erit nulla, cōmutatio verò quoad partem substineri potest. Nec commutatio votorum facta per Bullam Cruciatæ causam exigit.*

5 *Inter dispensationem, ac commutationem votorū, quæ fiunt per Episcopos, & illas quæ fiunt per Confessarios Regulares, differentiam quidam constituunt, & quare.*

6 *Probabilior est sententia, quod non possit Confessarius virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij vota commutare, vel super eis dispensare extra Pœnitentiæ Sacramentum, modo aliter non constet ex mente concedentis Iubilaum.*

7 *Potest quis tempore Iubilæi petere commutationē votorum, aut super eisdem dispensationem, vel operum iniunctorum ab vno Confessario petere, & deindè alteri confiteri.*

8 *Quoties in Synodali constitutione prohibetur Cōfessarijs extra sacramentalem confessionem facere*

cere, si contraueniant, an peccent mortalitèr.
Et an, & quando verba Imperatiua non contineāt praeceptum.
9 *Probabilis est sententia, quod non peccent mortalitèr, sed an talis Synodalis constitutio votorum commutationem, ac dispensationem annullet.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnotandum, quod dispēsatio differt à votorum commutatione: siquidem dispensatio, quoad rem nostram attinet, super voto, nihil aliud est quàm voti relaxatio canonicè facta ab eo, ad quem spectat. Vndè sicut dispēsatio legis est rigoris iuris relaxatio; ità dispensatio voti: nam per votum imponit sibi vouens, & legem particularem, qua se obligat ad votum ipsum adimplendum, vt rectè declarat *Molfes. tom. 1. sua sum. tract. 11. cap. 15. nu. 102.* Commutatio verò voti non est relaxatio, sicut diximus supra de dispensatione, & dicitur de irritatione, quæ tollunt obligationem voti; sed est commutatio materiæ voti in aliam. Vndè commutare votum
2 non est aliud, quam materiam, de qua fuit emissū votum, & eius obligationem in aliam materiam, ac obligationem transfudere, manente eodem vinculo adimplementi, vt per eundem *Molfes. loc. cit.* post alios, quos ipse refert. Item differunt inter se dispensatio, & commutatio; quoniam dispensatio exigit Ecclesiæ auctoritatem, & iustam dispensandi causam, siue fiat à Romano Pōtifice, siue ab inferiori: aliàs dispensatus sine iusta, ac rationabili causa, etiam à Rom. Pontifice circa ea, quæ disposita sunt per legem diuinam, vel naturalem non est tutus in conscientia; cùm eiusmodi non dispensatio; sed dissipatio diceretur. Dixi, *Circa ea, quæ disposita sunt per legem diuinam, vel naturalem.* Quoniam quamuis dispēsatio inferioris Papæ citra iustam causam indistinctè sit inualida; nihilominus Papa circa ea, quæ disposita sunt per legem humanam dispensare potest sine causa, & dispensatus est tutus in conscientia; quia eius est destruere, cuius est condere, & Princeps est solutus legibus, *l. digna vox, C. de legib.* & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cœna, lib. 1. cap. 4. q. 7. num. 25. cum plurib. seq.* Sunt autem causæ iustæ dispēsandi in votis tres; nempè ratione vouentis, ratione materiæ: & ratione communis boni, vt habetur ex *Soto lib. 7. de iust. & iure, q. 4. art. 3.* & ex alijs apud *Molf. d. cap. 15. nu. 177.* At commutatio licèt regularitèr exi-
3 gat quoque iustam, ac rationabilem commutandi causam; quæ est, vel propter difficultatē adimplendi votum, vel propter maius bonum, vt habetur ex *Armilla in sum. ver. Votum, sub num. 14. Syl. ver. Votum 4. nu. 6.* & nos ostendimus quoque in dictis nostris *Comment. in Bull. Cœna, d. q. 7. nu. 30. & 31.* Nihilominus non semper expostulat Ecclesiæ auctoritatem: siquidem quātum ad voti commutationem, in qua commutatur materia, & remanet obligatio vinculi, quamuis regularitèr auctoritas Ecclesiæ exigatur; tamen si euidentèr constet in melius, & in gratius Deo commutari, potest quis propria auctoritate proprium votum commutare, atque ideò qui habet votum peregrinationis, potest illud in votum Religionis propria auctoritate commutare. Exigitur autem auctoritas Ecclesiæ quando commutatio fieret in opus minus bonum, vel æquale, vt in *cap. peruenit il secondo de iureiur. cap. scripturæ, de voto, D. Thom. q. 88. art. 10.* & in eum *Caiet. Armilla loc. cit.* & alij apud *Molfes. d. cap. 15. nu. 198.* Est ta-
4 men adnotandum, quod quando nulla fuit causa commutandi in minus, ac diminuēdi, licèt actus sit nullus, cùm totus fuerit vltra potestatem; nihilominus si iusta adsit causa commutandi, non autem diminuendi, tunc dispensatio partialis nulla est; commutatio verò quoad partē sustineri potest: siquidem habet omnia requisita, & vtile per inutile non vitiatur, vt diximus in dictis nostris *Commentar. loc. cit.* Imò commutatio votorum facta per Bullam Cruciatiæ nullam exigit causam, quoniam vi dictæ Bullæ conceditur facultas cōmutandi cum aliquo onere, vt rectè post alios declarat *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 39.* Vbi idem dicendum putat quoties commutatio facienda est vi Iubilæi, vt infra latiùs dicemus, infra *sec. 108.* His breuitèr sic adnotatis deuenio ad explicationem propositæ difficultatis.

5 In hac re quidam constituunt differentiam inter commutationem, ac dispensationem votorum, quæ fiunt per Episcopos, & illas, quæ fiunt per Confessarios Regulares. Etenim quæ fiunt per Episcopos, & alios Superiores, erga suos subditos, possunt fieri tàm in actu confessionis, quàm extra, & valida est, etiam in foro exteriori: siquidem id agunt vi potestatis ordinariæ, quæ satis est ad impendendas dispensationes, & commutationes quouis modo: at in Confessarijs Regularibus talis facultas censetur delegata in actu tantùm confessionis, aut in ordine ad illam. Ita *Sayr. lib. 5. Clauis Regia, c. 8. num. 10. in fine, & lib. 6. cap. 11. num. 105. Cord.* & alij, quos *sec. praeced. citaui,* & refert *Sanch. lib. 4. suæ sum. c. 14. num. 14.*

6 Hæc sententia licèt probabilis, nihilominus oppositam quoad Regulares probabiliorem, & magis communem esse nonnulli putant: quam docent *Suar. lib. 6. de voto, c. 16. num. 4. Sanch. lib. 4. suæ sum. c. 43. nu. 17.* Imò eam probabilissimam eandem esse post alios testatur *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 36.* & in praxi satis tutam ostendit *p. 3. tract. 2. resol. 9. Faust. in Thes. Rel. lib. 4. q. 55. num. 2. & 3. Lauor. de iubil. p. 1. cap. 27. num. 36. Pollach. eod. tract. sec. 42. nu. 66. Boss. eod. tract. sec. 2. casu 38. Sanctarell. eod. cap. 8. dub. 8. Homob. de exam. Eccles. p. 2. tract. 8. c. 7. Philip. della Cruz in Thesaur. Eccles. tract. 1. §. 11. num. 10. Molfes. tom. 1. sua sum. tract. 11. cap. 15. num. 164.* cum alijs, quos allegant. Dicentes, posse Confessarium virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij vota commutare, ac super eis dispensare etiam extra Sacramentum pœnitentiæ; dummodò aliter non constet tacitè, vel expresse de mente concedentis Iubilæum, & alia similia priuilegia. Mouentur ex eo, quòd dum in specie non dicitur,

tur, vt audienda ſit talium vouentium confeſſio, per poteſtatem delegatam, quam habent Confeſſarij cenſetur eis tributa facultas commutandi vota, ac ſuper eis diſpenſandi, tàm intra, quàm extra Sacramentum pœnitentiæ: quibus adde, quæ ſupra adnotauimus ſec. præcedenti.

7 Ex dictis infertur, poſſe aliquem tempore Iubilæi petere commutationem votorum, aut ſuper eiſdem diſpenſationem, vel operum iniunctorum ab vno Confeſſario, & poſtea alteri confiteri, vt docent *Henriq. lib.7.c.10. num.8. Vega p.2. ſua ſum.cap.7. num.19. Sanch.tom.1. ſuæ ſum. lib.4.c 54.num.17. & Lauor. de iubil. p.1.c.25. & 37.* quos refert, & ſequitur *Diana par. 5. reſol. moral. tract. 12. reſol. 50.* Vbi hanc rationem eſſe ait; quoniam in Bulla Iubilæi requiritur ſolùm, vt commutans ſit Confeſſarius approbatus ab Ordinario, quem nos ſupponimus eſſe, & ita declaratum fuiſſe à Gregor. XIII. teſtantur *Henriq. & Diana locis citatis.*

8 Eſt tamen circa rem hanc difficultas, quam mouet idem *Diana par.5. reſol moral. tract. 12. reſol. 36. de Synodali conſtitutione edita ab Eminentiſſimo Cardinale Auria p. 1. cap.4. num. 12.* quæ ita ſe habet, *Caueant Confeſſores, ne votorum commutationem extra ſacramentalem confeſſionem faciant.* Vndè quærit, an Confeſſarius contraueniens peccet mortaliter; In qua re partem negatiuam putat ſaltem probabiliſſimam. Mouetur ex eo, quòd verba imperatiua non continent præceptum: aut ſi aliquando continẽt, id verum eſt quando ex materiæ grauitate, & neceſſitate id appareret, vt in *Clem. exiui, §. item quia, verſ. Nos itaque, de verb. ſignific. Panor. Felin. & Imola in c. nam concupiſcentiam, in fin. de conſtit.*

9 Hæc ſententia re vera probabilis eſt, vt patet ex ijs, quæ nos cumulauimus in noſtris *Comment. in Bull. Cœnæ, lib.3.§.8.q.8.* Vbi latè tractauimus, an & quando verba imperatiua inducant præceptum: attamen licèt demus Confeſſarium contrauenientem non peccare mortaliter; nihilominus cùm talis ſynodalis conſtitutio ſit lex prohibens, & pœnam non imponit, videtur annullare eiuſmodi votorum commutationes, & diſpenſationes: ſiquidem quando lex vltra non progreditur pœnam imponendo, aut aliud ſtatuendo, nullus, ac inualidus redditur actus, etiam ſi lex ſpecialiter non decernat, inutilem eſſe debere, vt in *l. non dubium, C. de legib. & cap. quæ contra, de regul. iur. in 6.* Quod maximè locum habere videtur, vbi agitur de votorum commutatione, ſeù diſpenſatione ad Epiſcopum pertinente. Non tamen nulla eſſet commutatio, ſeù diſpenſatio contra prohibitionem dictæ Synodalis conſtitutionis, ſi fuerit impenſa à Confeſſario Regulari: quoniam Regulares per ſe ſecluſo ſcandalo non tenentur ſeruare præcepta Synodalia: ſicut cenſuræ in Concilijs Synodalibus per Epiſcopos promulgatæ non ligant Regulares, vt habetur ex eodem *Diana* poſt alios *loco citato.*

An vi Iubilæi, aut alterius priuilegij habens facultatem diſpenſandi ſuper vota, poſſit ea commutare, ſeù redimere, ac irritare.

SEC. LXXII.

SVMMARIVM.

1 *Voti irritatio, diſpenſatio, commutatio, ac redemptio differunt inter ſe, & in quo.*

2 *Facultas conceſſa ad diſpenſandum ſuper votis, non cenſetur conceſſa ad ea commutandum.*

3 *Verior eſt contraria ſententia, quod cui conceditur facultas diſpenſandi ſuper votis, cenſeatur quoque conceſſa facultas eadem commutandi.*

4 *Epiſcopo, cui conceditur cura animarum, conceditur quoque cura bonorum Eccleſiæ. Ac filio famil. cui permittitur de bonis Caſtrenſibus teſtari, permiſſum quoque cenſetur eadem donare cauſa mortis.*

5 *Qui poteſt votum commutare, poteſt quoque & illud redimere.*

6 *Qui poteſtatem habet irritandi votum, habet etiã poteſtatem illud commutandi, ac redimendi.*

7 *Conceſſa facultate in Iubilæo commutandi vota, conceſſa non videtur diſpenſandi ſuper eis.*

8 *Conceſſa facultate per Iubilæum abſoluendi à caſibus, & cenſuris reſeruatis, non cenſetur conceſſa poteſtas commutandi vota, ac ſuper eis diſpenſandi.*

9 *Priuilegium Principis eſt ſtricti Iuris in præiudicium tertij, non autem in præiudicium concedentis.*

1 PRO huius rei explicatione eſt adnot. quòd differunt inter ſe voti irritatio, diſpenſatio, commutatio, ac redemptio. Etenim voti irritatio eſt annullatio obligationis voti ex beneplacito voluntatis, vt cum vir dicit vxori, Nolo, vt ſerues hoc, vel illud votum, atque ideo non exigit irritandi cauſam, ſed fieri poteſt citra omnem cauſam ad libitum petentis irritare, ita vt nec ipſe irritando peccat, cùm vtatur iure ſuo, nec alius votum omittendo, cùm à principio fuerit inefficax. Ita poſt *Anchar. & Petr. de Palude Sylu. in ſua ſum. ver. Votum 4. quæſt.1.* Diſpenſatio vero eſt voti relaxatio ex iuſta, ac rationabili cauſa. Commutatio voti eſt annullatio obligationis voti cũ ligamine ad aliquid aliud faciendum, vt ſupra declarauimus ſec. præced. Redemptio denique eſt annullatio obligationis voti cum ligamine ad aliquid dandum, ſed iſta in re non differt à commutatione, vt rectè declarat idem *Syl. loco citato, & Molfeſ. tom.1. ſuæ ſum. tract 11 c.15 num.193.* His adnotatis, dicimus quòd.

2 In hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima ſententia eſt *Nauar. in ſum. c.12. num.79. Sanch. lib.4. ſuæ ſum. c.53. num.4. & ſeq.* Et aliorum exiſtimantium, quòd facultas conceſſa ad diſpenſandum non cenſetur conceſſa ad commutandum vota. Mouentur ex eo, quòd priuilegia ſunt ſtricti iuris; atque ideò ſtrictè interpretanda, & non extendenda, vt in *c. cùm dile-*

dilectus, & ibi *Glossa*, *de consuet.* Vndè cum dispensatio differat à commutatione voti, qui habet facultatem dispensandi super vota, nón potest ea commutare.

3 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, quam docent *Palud. in 4. d.38.q.4.art.3.concl.5. Suar. tom.2. de Relig.lib.6. de voto, c.12.num.10.cum seq.Reginald. lib.18. suæ prax. num.339. §. Nobis sufficere potest. Less.lib.2. de iustit. & iure, cap.40. num.94. Sayr.lib.6. Clau.Reg.c.11.num.116.cum seq.*Et alij,quos ipse citat, dicentes, quòd cùm alicui conceditur facultas dispensandi super vota,censetur quoque illi concessa facultas eadem commutandi, & hanc opinionem communem testatur esse *Molfes. tom.1. suæ sum.tract.11.cap. 15.num.*201. Et procedere volunt non tantùm in illis, qui tanquam Ordinarij habent hanc facultatem, sed etiam in illis, qui ex priuilegio eam habent, nempè vigore Iubilæi, aut alterius priuilegij. Probant eorum sententiam ex *tex. in c.cui licet, de regul. iur. in 6.* Vbi pro regula ponitur, quòd cui licet, quod est plus, licet etiam quod est minus: quæ regula desumpta est ex *l. non debet, ff. eod.* se habente, *Non debet cui plus licet, quod minus est non licere*. Hinc Epi-
4 scopo, quia committitur cura animarum, quod est plus,censetur eidem concessa cura bonorum Ecclesiæ,quod est minus,vt in *c.præcipimus* 12. *q.* 1. Et filio familias cùm permittatur testari de bonis Castrensibus quod est plus, censetur eidem permissum ea donare causa mortis, quod est minus,*vt in l.tam is, ff. de donat.causa mort.* Et concessis decimis laborum, quod est maius, censentur concessæ decimæ noualium, quod est minus, *vt in c.ex parte, 3. de decim*. Confirmatur; quia regula illa fundatur in præsumpta voluntate Principis; à quo habentur pro expressis, quæ verisimiliter expressisset, *l. tale pactum, §. fin. ff. de pact.* Etenim si Rom. Pontifex, qui concessit facultatem dispensandi super vota interrogaretur, an voluerit concedere facultatem ea commutandi, proculdubio affirmatiuè responderet. Et denique cùm in casu nostro agatur de priuilegio, ac gratia Principis debet amplissimè interpretari in præiudicium concedentis, *vt in c.dilecti, de donat.l.beneficium, ff.de constit. Princ.* & nos latè ostendimus in nostris *Comment. in Bull.Cœnæ,lib.2.c.9.q.16.sub num.*4.

5 Ampliatur hæc conclusio, vt quæ diximus de commutatione voti, idem dicendum sit de redemptione voti: siquidem redemptio, commutatio quædam est,vt supra adnotauimus; atque ideo cui conceditur potestas dispensandi, censetur etiam concessa facultas redimendi vota.

6 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt qui habet potestatem irritandi votum, habeat etiam facultatem illud commutandi, ac redimendi, ac etiam quodammodo super illud dispensandi; nam in plus se habet irritatio,quam dispensatio, ac commutatio, seù redemptio: nam irritatio potest fieri citra omnem causam; non sic dispensatio,ac redemptio, vt patet ex ijs, quæ supra diximus.

7 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt è conuerso concessa facultate in Iubilæo commutandi vota, non censeatur concessa facultas dispensandi super eis, ac eadem irritandi; quia cui conceditur minus, non censetur concessium, quod plus est, dispensare autem plus est, quam commutare,& his omnibus maior est irritatio, vt supra ostendimus, & habetur ex *Nauar. ac Molfes.locis citatis.*

8 Secundò limitatur,vt quamuis concessa facultate dispensandi, censeatur concessa facultas commutandi vota;nihilominus, concessa facultate per Iubilæum absoluendi à casibus, & censuris reseruatis, non censetur concessa potestas commutandi vota, ac super illis dispensandi; nam esto, quod daremus, quòd maius sit absoluere à peccatis, ac censuris, quam dispensare in votis,ac eadem commutare; attamen absoluere à culpis, & censuris est valdè diuersum à commutatione,ac dispensatione votorum:& ex communi stylo nunquam sub facultate concessa in Iubilæo absoluendi à peccatis, & censuris reseruatis nunquam reperitur comprehensa facultas dispensandi, ac commutandi vota, nisi expressè tribuatur, vt rectè docet *Nauar.vbi supra.*

9 Ad contrarium modo patet responsio ex dictis: siquidem priuilegium Principis est stricti iuris in præiudicium tertij, non autem in præiudicium concedentis: nam in eo casu est latissimè interpetrandũ, vt patet ex ijs, quæ adnotauimus in dictis nostris *Comment. in Bull. Cœnæ, loco cit.*

An facultas vi Iubilæi, aut alterius priuilegij concessa dispensandi,ac commutandi vota extendatur ad iuramenta promissoria Deo facta, vel ad vota iurata, & ad iuramenta pia absolutè facta. SEC. LXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Votum in quo differt à Iuramento.*
2 *Voti multæ sunt species, & in quo distinguatur votum simplex à solemni.*
3 *Votum simplex distinguitur à voto iurato, & in quo.*
4 *Facultatem habens ex vi Iubilæi,&c.commutandi vota,ac super eis dispensandi, commutare non potest vota iurata,nec in eis dispensare.*
5 *Verior est opposita sententia, & quare.*
6 *Facultas dispensandi, ac commutandi vota, si sit limitata ad vnum actum, tunc auferri non potest iuramentum de eadem materia, nisi accessoriè sit adiectum.*
7 *Priuilegium Principis stricti iuris est,& ideò extentionem non patitur.*
3 *Regula,quod cui conceditur quod plus est, conceditur quoque quod minus est, plures habet limitationes.*
9 *Sepè lex casus exprimit in ipsa lege tacitè comprehensos, idque ad maiorem declarationem.*

Ad

1 AD tituli intelligentiam est adnotandũ, quòd votum in hoc differt à iuramento, quòd votum dicitur promissio facta à Deo, vt colligitur ex *toto tit. de voto, & voti redem.* Iuramentum verò est affirmatio, vel negatio alicuius rei attestatione tacita, vel expressa diuini numinis. Vndè, qui vouet Deo promittit, atque ideò votum est sponsio quædam, qua Deo obligamur. Qui autem iurat adducit testimonium diuinum ad aliquam veritatem confirmandam, vt habetur per *Doctor. in rubr. de iureiur. D. Thom. 2. 2. q. 89. art. 2. Sanch. lib. 3. suæ sum. cap. 1. Sayr lib. 5. Clau. Reg. cap. 2.* cũ alijs cumulatis per *Molfes. tom. 1. suæ sum. tract. 11. cap. 8. num. 19.* iunctis ijs, quæ per eundem habentur *eod. tract. cap. 12. nu. 11.* Quibus locis sufficienter explicat essentiam tùm voti, tùm etiam iuramenti.

2 Secundò est adnotandum, quòd quamuis voti multæ sint species; nihilominus quoad rem nostram attinet datur votum simplex, prout distinguitur non modo à voto solemni, sed etiam à voto iurato. Etenim votum simplex se extendit ad omnem materiã aptam; & dicitur simplex, quoniam priuatim emittitur, nulla præuia solemnitate ad differentiam voti solemnis, quod solùm se extendit ad tria, nempè ad castitatem, paupertatem, & obedientiam, & emittitur per professionem expressam, aut tacitam in aliqua Religione approbata, vel per susceptionem ordinis subdiaconatus, vt rectè declarat idem *Molfes. d. cap. 12. nu. 13.* Distinguitur etiam votum simplex à voto iurato ex *Molfes. d. tract. 11. cap. 15. nu. 204.*

3 Siquidem votum simplex appellatur, quod iuramento non est confirmatum, sed per illud fit simplex promissio Deo de meliori bono. Votum autem iuratum, vltrà promissionem Deo factam de meliori bono, includit confirmationem talis voti, mediante iuramento: aut includit concomitãtèr iuramentum, cum quis simul vouet, & iurat votum seruaturum. His breuitèr adnotatis, quæstio nostra est non modo de votis iuratis; sed etiã de iuramentis pijs absolutè factis; atque ideò quærimus, an facultas vi Iubilæi, aut alterius priuilegij concessa dispensandi, ac commutãdi vota extendatur non solùm ad vota iurata, sed etiam ad iuramenta pia absolutè facta, ac ad vota ex proposito iuramento confirmata.

4 In hac re contrariæ sunt opiniones. Nam prima sentẽtia est negans, quàm docent *Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. punt. 4. Azor. tom. 1. inst. moral. lib. 11. cap. 10 q. 2. Less. lib. 2. de iustit. & iure, cap. 42. dub. 12. nu. 60.* Et alij dicentes, quòd habens facultatem vi Iubilæi, aut alterius priuilegij commutandi vota, aut super eisdem dispensandi non potest commutare vota iurata, nec in ipsis dispensare, & multò minus in iuramentis pijs absolutè factis. Mouentur primò, quòd priuilegia sunt stricti iuris, atque ideò non patiuntur extensionem; sed sunt strictè interpretanda, *vt in cap. porrò de priuil.* Ergò priuilegium concessum ad cõmutandum vota, ac ad dispensandum in eis, non extenditur ad dispensandum, ac commutandum vota iurata, ac iuramenta pia absolutè facta: eo magis, quoniam ista sunt vincula diuersæ rationis: quapropter, cùm mandetur alicui non Sacerdotalis, vel integra, vel certi valoris conferri præbenda, sacerdotalis dimidia, vel minoris valoris illi etiam volenti conferri non poterit, *vt in c. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6.* Denique probant ex eo, quòd quando conceditur priuilegium ad dispensandum in votis, solet in nonnullis concedi quoque ad dispensandum in iuramentis: ergò signum est, debere eiusmodi priuilegium exprimi.

5 His tamen non obstantibus oppositam sententiam arbitror veriorem esse, quam tenent *Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 14. à num. 19. Pontius de matr. lib. 8. c. 11. num. 5. Sanch. eod. tract. lib. 8. disp. 2. num. 18. & seq. Molfes. tom. 1. sua sum. tract. 11. c. 15. num. 189. & 203.* cum alijs, quos allegat, & *Diana p. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 57.* Mouentur ex eo, quòd cum iuramentum sit ad confirmandum votum, & reguletur secundum eius naturam, satis est, vt votum exprimatur. Ita *Suar. & alij Doctor. supra citati;* Qui id ampliant verum esse etiam si votum pluries fuerit ratificatum, & iuramento vallatum: quoniam semper est confirmatio prioris voti. Quo vero ad iuramenta pia absolutè facta, facit regula, cui licèt, *de regul. iur. in 6.* de qua supra egimus, *sec. præced.* nam cui licèt quod plus est, licet etiam quod est mi-

6 nus. Est tamen verum, quòd si facultas dispensandi, aut commutandi esset limitata ad vnicum votum, tunc non posset auferri iuramentum de eadem materia, nisi sit accessoriè adiunctum, vt inquit *Suar. d. c. 14. in fine;* quamuis *Sanch. vbi supra num. 21.* doceat posse vtrunque tolli, quia sublato voto, tollitur etiam indirectè iuramenti vinculum; & hæc sententia videtur nobis probabilior. His adde, quæ cumulantur ex *Laym. lib. 4. suæ sum. tract. 3. c. 11. sub num. 4.* & nos dicemus infra *sec. 105* Prædictis etiam adde *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 41. & 43.*

Restat modò, vt contraria soluamus.

7 AD primum patet responsio ex dictis in *præced. sec. in resp. ad argum.* Dicimus enim quòd priuilegium Principis est stricti iuris in præiudicium tertij, atque ideò non patitur extensionem; secus autem in præiudicium concedentis, aut vbi non agitur de præiudicio tertij, quoniam tunc priuilegium recipit extensionem, ac amplam interpretationem.

7 A confirmationem ex *text. in d. c. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6.* Respondetur, quòd iuris regula est, quòd cui conceditur, quod plus est, concessum etiam censetur quod est minus, *vt in d. c. cui licet de regul. iuris in 6.* Quæ quidem regula habet plures limitationes, inter quas est illa, *d. c. cui de non sacerdotali,* quod non fundatur in vinculis diuersæ rationis; sed in forma mandati, vt respondet *Glos. in d. c. cui licet,* quæ ait, ita quoque esse intelligendum, *text. in c. cùm in illis, §. fin. de præb. in 6.* Nimirum si ibi non potest extendi mandatum; quoniam non

potest

potest extendi mandati forma, vt patet ex ipso *text. in d.c. cui de non sacerdotali*, in illis verbis, *Non enim huiusmodi mandata, quorum fines diligenter seruari oportet, debent ad casus alios quam expressos extendi.*

9 Ad vltimum respondetur, quòd sæpè lex casus exprimit, in ipsa lege tacitè comprehensos ad maiorem declarationem, ac tollẽdas lites, vt habetur ex *Felino in cap. fin. nu. 1. circa fin. de tregu. & pace*: & nos declarauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. can. 9. q. 2. n. 9. & 10.*

An concessa per Iubilæum facultate commutandi vota, exceptis votis Castitatis, & Religionis, possit Confessarius commutare iuramẽta pia Religionis, & perpetuæ castitatis.

SEC. LXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Facultas, vi Iubilæi, aut alterius priuilegij concessa dispensandi in votis, eademque commutandi extenditur ad iuramenta pia absolutè facta.*

Quid dicendum in votis Religionis, & castitatis, an eorum reseruatio, vel è contra facultas super eis dispensandi, extendatur ad iuramenta absoluta Religionis, vel perpetuæ castitatis.

2 *Concessa facultate commutandi vota exceptis castitatis, & Religionis non potest Confessarius vi concessionis commutare iuramenta absoluta Religionis, ac perpetuæ castitatis, & nu. 4.*

3 *Votum, & iuramentum pium in iure æquiperãtur.*

4 *Opposita sententia, atque ideò affirmatiua est probabilior, cum nullum iuramentum sit Romano Pontifici seruatum.*

5 *Iuramentum distinguitur essentialitèr à voto, & maior est obligatio voti, quam iuramenti.*

6 *Votum, & iuramentum similia sunt, quatenus ambo sint actus Religionis, differunt tamen essentialitèr.*

7 *Diuersa militat ratio in facultate dispensandi, de commutandi vota, ac in reseruatione votorum prior enim fauorabilis est, secunda odiosa.*

1 Conclusimus superiori *sec.* facultatem vi Iubilæi, aut alterius priuilegij concessam dispensandi in votis, eademque commutandi extẽdi ad iuramenta pia absolutè facta: & quoniam dubitari poterat è conuersò de reseruatione votorum Castitatis, & Religionis, an extendatur ad pia iuramenta absolutè facta Religionis, ac perpetuæ Castitatis; atque ideò an concessa per Iubilæum facultate commutandi vota, ac dispẽsandi super eis, exceptis votis Castitatis, & Religionis, possit Confessarius dispensare, ac commutare iuramenta absoluta Religionis, ac perpetuæ Castitatis?

2 In hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Laym lib. 4. suæ sum. tract. 3. cap. 11. sub nu. 4. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 13. nu. 7. & in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 54. nu. 21 Caiet. in 2. 2. q. 89. art. 9.* & aliorum, quos citat *Diana par. 5 resol. moral. tract. 4. resol. 69.* In relatione secundæ sententiæ dicentium, quod concessa facultate commutandi vota, exceptis votis Castitatis, ac Religionis, non possit Confessarius vi talis concessionis, seù reseruationis, commutare iuramenta absoluta Religionis, ac perpetuæ Castitatis. Mouentur ex eo, quòd omne iuramentũ Deo factum includit votum: siquidem iuramentum, quo aliquid Deo promittitur, nihil aliud est, quàm votum iuramento firmatum: ergò si votum est Papæ reseruatum, erit etiam iuramentum, atq; ideò concessa per Iubilæum facultate dispensandi, ac commutandi vota, exceptis votis Castitatis, & Religionis, censentur excepta iuramenta pia Religionis, & Castitatis, ita vt Confessarius non possit in eiusmodi iuramentis dispensare,
3 nec eadem commutare. Confirmatur hæc sententia, quia votum, & iuramentum pium in iure æquiparantur, vt supra ostendimus *sec. præced.* siquidem ambo similem erga solum Deum ex Religionis virtute obligationem continent: ergò reseruatis votis Religionis, ac Castitatis censentur etiam reseruata iuramenta Castitatis, ac Religionis, cùm eadem ratio militat in vtroque, *arg. tex in l. illud. ff. ad leg. Aquil. & l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patr.* Denique facultas dispensandi in votis, aut illa commutandi extenditur ad iuramenta, ita vt qui habet facultatem dispẽsandi in votis, vel eadem commutandi, habet etiã facultatem dispensandi in iuramentis, & ipsa commutandi, vt supra ostendimus *sec. præced.* ergò è contra reseruatio dispensationis in votis, Castitatis, & Religionis, & eorum commutationis extenditur etiam ad iuramenta Religionis, & Castitatis: siquidem contrariorum eadem est disciplina, cùm in iure valeat argumentum à cõtrarijs, aduersis, pugnantibus, seù oppositis, vt latè habetur ex *Euerar. de loc. legal. loco, a contrarijs, &c.* Et reseruatio dispensandi, ac commutandi, & concessio, seu facultas commutandi, ac dispẽsandi, sunt inter se contrariæ, & oppositæ. Non igitur concessa facultate per Iubilæum dispensandi, ac commutandi vota, exceptis votis Castitatis, ac Religionis, potest Confessarius vi talis concessionis, ac reseruationis commutare iuramenta absoluta Religionis, ac Castitatis, nec super eisdem dispensare.

4 Hæc sententia licèt sit probabilis, opposita tamen, atque ideò affimatiua nobis videtur probabilior, quàm in terminis Iubilæi docent *Alph. de Leone, de iubil. par. 2. q. 13. sec. 1. nu. 83. Ledes. in sum. tom. 2 tract. 11. cap. 4. dub. 2.* & alij relati à *Diana par. 4. resol. moral. tract. 4. resol. 69. & par. 5. tract. 12. resol. 59.* Qui quamuis negatiuam opinionem sequatur; nihilominus affirmatiuam inquit esse probabilem. Mouentur primò; quoniam in iure nullum iuramentum conspicitur Rom. Pontifici reseruatum: & non sequitur talia vota sunt Pontifici reseruata; ergò etiam iuramenta de illa materia: etenim obligatio voti maior est obligatione iuramenti, vt habetur ex *D. Tho. 2. 2. q. 89. art. 8.* Ac essentialitèr distinguitur iuramentum à voto, cùm diuersas habeant definitiones,

vt

vt ostendimus, *sec. praced.* Secundò reseruatio est odiosa, ergò est restringenda, non autem ampliãda, *arg. tex. in cap. odia de regul. iur. in 6.* Præterea quando Pontifices vi alicuius priuilegij concedunt facultatem relaxandi, seù commutãdi omnia iuramenta, citra tamen alterius præiudiciũ, non solent excipere aliqua iuramenta, sicut solent aliqua vota excipere: ergò signum est non esse vsu receptum, aliqua iuramenta esse Rom. Pontifici reseruata; atque ideò vbi Rom. Pontifex in aliquo indulto concedit facultatem relaxandi iuramenta, possunt citra scrupulum à Confessarijs relaxari non solùm iuramenta Religionis, & Castitatis; sed etiam peregrinationis ad D. Iacobum, &c. Denique Sanch. licèt teneat oppositam sententiam; nihilominus contra nonnullos docet, dicta iuramenta non esse reseruata S.P. sed tantùm Episcopis, ergò reseruando, seù excipiẽdo vota Castitatis, ac Religionis non censetur iuramenta Religionis, ac Castitatis sibi reseruare, seù excipere à facultate concessa dispensandi, & commutandi, vt supra, cum vi Iubilæi possit Confessarius dispensare, & commutare omnia vota, quæ potest Episcopus: & facultas dispensãdi, & commutandi vota extendatur ad dispensandum, seù relaxandum iuramenta, & ad eadem commutandum, vt ostendimus sup. *sec. praced.*

Ad contraria igitur respondetur.

5 AD primum negatur antecedens, quoniam iuramentum distinguitur essentialitèr à voto, & maior est obligatio voti, quàm iuramenti: aliàs iuramentum si includeret votum, esset eius obligatio maior, quàm obligatio voti. Concedimus tamen, quòd si iuramentum fiat vnico contextu cum promissione Deo, tale iuramẽtum includit votum; verùm non dicitur iuramentum absolutum, sed votum iuratum, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus *sec. praced.* & fauet *Sanch. lib. 8. de matr. disp. 13. nu. 4.* relatus a *Diana par. 4. resol. moral. tract. 4. resol. 69. in relatione tertia sententia.*

6 Ad secundum dicimus, quòd licèt votum, & iuramentum sint similia, quatenus ambo sint actus Religionis; differunt tamen essentialitèr; quoniã votum est promissio facta Deo, quale non est iumentum, vt *sec. praced.* ostendimus, & ideò ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.*

7 Ad tertium negatur consequentia; quia diuersa ratio militat in concessa facultate dispensandi, & commutandi vota; ac in reseruatione votorum, siquidem prior est fauorabilis, & ideò extenditur: reseruatio autem est odiosa, & ideò est restringenda, iuxta regulam in *d. c. odia, de regul. in 6. Odia restringi, fauores conuenit ampliari.* Ad probationem verò consequentiæ dicimus, quòd maxima illa, *Contrariorum eadem est disciplina.* Habet locum quando militat eadẽ ratio: at in casu nostro ratio est diuersa, vt supra diximus.

An si vouens post emissum alternatiuum votum ingrediendi Religionem, vel soluendi mille, proponat Religionem ingredi, possit postea pecuniarum votum eligere, illudque Confessarius vi Iubilæi commutare.

SEC. LXXV.

SVMMARIVM.

1 *Fingitur casus pro explicatione quæstionis tituli.*
2 *Vouens alternatiuè, vel Religionem ingredi, vel centum soluere, si postea proposuerit Religionem ingredi, non poterit hoc casu Confessarius illi commutare votum pecuniarium.*
3 *Vouens alternatiuè vt supra, etiam post efficacem electionem, dummodo facta non fuerit Deo noua promissio materia reseruata potest adhuc mutare propositum, & eligere alteram partem non reseruatam.*
4 *Verior est sententia, quod postquam vouens alternatiuè, determinauit obligationem suam ad partem reseruatam, non potest mutare deinde propositum, & partem non reseruatam eligere, ac proinde Confessarius vi Iubilæi, vel Episcopus partem non reseruatam commutare.*
5 *Propositum, quod stat in puris finibus cogitationis, sicut non obligat hominem, ita neque obligat Deo.*
6 *Respondetur ad contraria.*

1 AD tituli quæstionis huius explicationem ponamus casum, quòd Titius votum emiserit alternatiuum, Religionis scilicèt, aut soluendi tali pio loco centum aureos. Post voti emissionem ipse vouens proposuit ingredi Religionem potius, quam centum soluere. Deindè mutauit propositum illud, & constituit soluere illa centum potius, quàm Religionem ingredi. Isto medio tempore fuit à Rom. Pontifice indultum Iubilæum per quod datur facultas absoluendi ab omnibus, & quibuscunque reseruatis, commutandi omnia, & quæcunque vota, & in illis dispensandi, exceptis votis Religionis, & castitatis perpetuæ: quapropter videns præfatus vouens posse sibi vi Iubilæi commutari votum prædictorum aureorum centum, non autem votum Religionis, petijt à Confessario illius commutationem; quæritur igitur, an Confessarius id possit?

2 Secundò est adnot. quòd hìc non quærimus, an vouens post emissum votum alternatiuum Religionis, aut solutionis centum, adeò proposuerit Religionem ingredi, vt id denuò Deo promiserit; siquidem certum est Confessarium hoc casu non posse illi commutare votum pecuniarium; quia hoc casu votum alternatiuum transijt in votum absolutum Religionis, atque ideò non poterat deinde proponere, seù eligere solutionem voti pecuniarij, nempè aureorum centum tali loco pio; sed quæstio nostra est vbi vouens statuerit apud se, vel elegerit primò Religionem ingredi, & deindè mutato proposito decreuerit

illa centum potius soluere, quam Religionem intrare.

3 In hac re pugnantes extant opiniones. Etenim *Boss. in suo tract. de triplici iubil. sec. 2. casu* 11. *nu.* 7. Affirmatiuam sententiam putat probabilem dicens, vouentem in casu de quo agitur, etiam post supradictum propositum, seù efficacem electionem: dummodò noua promissio materiæ reseruatæ non fuerit facta Deo, simul, vel post electionem, posse adhuc mutato eo proposito prioris electionis citra culpam, ac voti violationem eligere alteram partem nõ reseruatam, ac consequenter semper ante, & post electionem materiæ reseruatæ, absque noua promissione eiusdem materiæ reseruatæ posse Confessarium electum vi Iubilæi, & Episcopum huiusmodi votum alternatiuum commutare. Mouetur ex eo quòd etiam homini si fiat declaratio præpositi electiui, dummodò non efficiatur per modum promissionis ex natura rei non videtur eam obligationem parere, vt re adhuc integra debitor à tali electione non possit desistere: ergò vouens etiam post supradictum propositum, seù efficacem electionem, potest mutato tali proposito prioris electionis partis voti reseruatæ, absque culpa, & citra voti violationem eligere alteram eiusdem partem non reseruatam; atque ideò Confessarius vi Iubilæi, aut Episcopus partem illam voti vltimo loco electam, & non reseruatam commutare, nempè votum soluendi illa centum tali loco pio. Secundò probat hanc sententiam; quoniam respectu Dei propositum efficax præstandi aliquid in eius obsequium, etiam cum intentione, & animo se obligandi non ita obligat, vt non possit qui proponit, citra culpam mortalem prætermittere propositi executionem: ergo idem dicendum est in casu, de quo agitur, vt post propositum, seù electionem partis voti reseruatæ, mutato eiusmodi proposito possit eligere alteram eius partem non reseruatam, eandemq; à Confessario vi Iubilæi, aut ab Episcopo commutari. Denique huiusmodi nudum propositum, quo quis firmiter statuit exequi partem reseruatam voti alternatiui, non est noua voti reseruati emissio: quia nos supponimus nullam interuenisse promissionem: ergò vouens mutato priori proposito, vt supra partis reseruatæ voti alternatiui, potest eligere partem non reseruatam, eandemque vi Iubilæi Confessarius, aut Episcopus commutare.

4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror veriorem esse, quam docent *Laym. lib. 4. suæ sum. tract. 4. cap. 8. num. 12. Suar. lib. 6 de voto, cap. 22. num. 3. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 9. num. 11. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 11. c. 19. q. 10.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 65. & p. 5. resol. 60. tract. 12.* Dicentes, quòd postquam ipsemet vouens alternatiuè obligationem suam, quæ à principio indeterminata erat, determinauit ad eam partem, quæ reseruata est, non potest deindè mutato proposito, alteram partem voti alternatiui non reseruatam, citra culpam eligere: atque ideò non potest Confessarius vi Iubilæi, vel Episcopus partem illam non reseruatam commutare. Probatur hæc conclusio ex eo, quòd sicut creditor, cui data est optio eligendi hanc, vel illam rem legatam, facta electione, non potest amplius variare, ac mutare propositum electionis, *vt in l. apud Aufidium, ff. de optione, & elec. leg.* Ita etiam è conuerso debitor obligatus soluere hoc, aut illud, si eligat soluere vnum, non potest mutato proposito, soluere alterum: siquidem debitor, & creditor sunt correlatiui, in quibus quod disponitur in vno, disponitur etiam in alio, vt per *Bald. in l. conuenticulam, C. de Episcop. & Cler.* latè *Euerar. in loc. leg. loco,* à correlatiuis, ergò idem multo magis dicendum est in casu, de quo agitur, vt dum quis alternatiuè vouit Religionem ingredi, vel soluere loco pio centum: & deindè firmiter proposuit Religionem intrare, non poterit, mutato proposito, eligere solutionem dictorum centum, atque ideò nec Confessarius vi Iubilæi, nec Episcopus alteram partem voti alternatiui non reseruatam poterunt commutare, *arg. text. in c. qui bona, & §. si ergò, 17. q. 1. vbi Gratian.* ait, quòd apud Deum propositum pro opere reputatur, his verbis, *Quòd verò inter vouentes iste computandus sit, patet ex verbis Augustini, dicentis, Dixi, confitebor, &c. Magna pietas Dei est, vt ad solam promissionem peccata dimittat. Non dum enim pronunciat ore, & tamen Deus audit in corde. Votum enim pro opere reputatur.* Vbi est adnotandum ex *Glosa in ver. Pronunciat,* ita se habente, *Ergò obligatur quis ex solo proposito cordis: quod Vgo concedit.*

5 Non tamen negamus, quod sicut propositum quod stat in solis finibus cogitationis non obligat hominem, *vt in l. si repetendi, C. de condit. ob caus.* Ita non obligat Deo, vt habetur ex *Anan. in cap. litteraturam, sub num. 2. de vot. & voti redemp.* Dixi, *In solis finibus cogitationis.* Quoniam, ait idem *Anan.* ibi secus dicendum est, si firmauit in mente Deo aliquid facere, vel derelinquere: nam tunc quoad Deum, qui intuetur cor, & non manum, *vt in c. si quid inuenisti, 14. q. 5.* efficaciter obligatur. Vndè *D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1.* ait, quòd votum habet in se obligationem annexam; secus in promissione, quæ fit homini; quia tunc requiritur verborum expressio, vel consensus; sed quoad Deum satis est animus delibera-

6 tus. Ex dictis modò patet quid respondendum sit ad contraria. Etenim ad primum negatur antecedens, vt patet ex *text. in d. l. apud Aufidium, ff. de opinione, seù elect. leg.* Ad secundum negatur quoque antecedens: & ad vltimum negatur consequentia.

An votum Religionis, & castitatis reseruatum à S.P. commutatum in aliud non reseruatum, vi Iubilæi, aut per Episcopum possit iterum commutari.

SEC. LXXVI.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Adducitur pars negatiua ex ratione, quod subrogatum naturam sapit eius, cui subrogatur, & num. 3.*

2 *Verior est sententia, quod tam Confessarius vi Iubilæi, quam Episcopus commutare possunt materiem, in quam à Rom. Pontifice vota castitatis, & Religionis commutata sunt.*

3 *Axioma illud, quod subrogatum sapit, &c. verum est in fauorabilibus, & circa id, quod attinet ad subrogationem intrinsecè, non vero in odiosis, & quæ extrinseca & accidentalia sunt.*

4 *In facultate dispensandi, aut commutandi vota non currit Præceptum Principis, sed est concessa viro alicui docto in gratiam vouentis.*

1 IN hac re partem negatiuam docent quamplurimi apud *Azor. tom. 1. instit. moral. cap. 18. q. 11.* Moti ex eo, quòd subrogatum sapit naturam eius cui subrogatur, vt habetur ex *Panor. in cap. Ecclesia 1. num. 3.* per illum *text. vt lite pend.* cùm igitur votum castitatis, aut Religionis, cuius loco subrogatur materia illa non reseruata, in quam facta est commutatio, reseruata erit, sicut votum castitatis, aut Religionis. Secundò probatur hæc sententia, quoniam onus illud, in quod facta est commutatio, est impositum ex præscripto Rom. Pontificis: at in præcepto Superioris non potest inferior dispensare, *l. minor Magistratus, ff. de arbitr.* ergò, &c.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, quam tenent *Henriq. lib. 7. suæ sum. cap. 30. nu. 5. in addit. litt. O. & lib. 11. cap. 13. nu. 8. in addit. litt. A. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 6. de voto, cap. 20. nu. 13. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 9. nu. 20. Syl. ver. Votum 4. q. 7. in fine, Sa eod. ver. n. vlt. Laym. lib. 4. sua sum. tract. 4. cap. 8. nu. 11. Less. lib. 1. de iust. & iure, cap. 40. nu. 31. Arag. 2. 2. q. 88. art. 12. Maldor. in 22. tract. 10. cap. 5. dub. 11. Sayr. in* Claui *Reg. lib. cap. 12. nu. 24. Lauor. de iubil. par. 2. cap. 27. nu. 202. Tambur. de iure Abb. tom. 1. disp. 18. q. 8. nu. 11. & Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 71. & par. 5. tract. 12. resol. 60.* Dicentes, Episcopum, & Confessarium vi Iubilæi, vel alterius priuilegij posse dispensare in votis, eademq; ex causa commutare quoad materiam, in quam à Rom. Pontifice commutata sunt, atq; ideò si Rom. Pontifex commutauit votum Religionis, aut castitatis, quæ sunt reseruata in eleemosynas, aut in aliam materiam non reseruatam; potest Episcopus, vel Confessarius vi Iubilæi, vel alterius priuilegij materiam illam ex rationabili causa commutare, vel in eadem dispensare. Etenim eo ipso, quòd prius votum cum vouentis consensu commutatum est, quasi aliud, & nouum votum euadit, atque ideò nouam obligationem continet, cuius materia reseruata non est.

Ad contraria facilè respondetur.

3 AD primum respondent quidam, illud axioma verum esse in fauorabilibus, non autem in odiosis, qualis est reseruatio. Vel secundò, & melius respondetur, illud axioma verum esse citra id quod attinet ad ea, quæ ad subrogationem per se, atque intrinsecè spectant, non quæ extrinseca, accidentaria sunt, eiusmodi est reseruatio superioris, ex eiusdem libera voluntate proficiscens: quocirca reseruatio hæc cum sit odiosa nō est extendenda ad materiam subrogatam citra specialem declarationem subrogantis.

4 Ad secundum respondetur, negando maiorem: nam eo casu non concurrit peculiare præceptum Principis, sed concessa est in gratiam vouentis facultas dispensandi, aut commutandi viro alicui docto, ea tamen lege, vt vouenti imponat pia aliqua opera; non tamen iussit Rom. Pontifex, illa pia opera ità manere sub obligatione, vt nō possit Episcopus, aut Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij ex causa in illis dispensare, aut eadem commutare.

An Confessarius vi Iubilæi possit commutare votum perpetuæ Castitatis, aut Religionis metu leui extortum.

SEC. LXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Affertur pars negatiua, & quare.*

2 *Opposita sententia est verior, nam votum solemne etiam ex leui metu iniustè incusso emissum, irritum est in foro conscientiæ.*

3 *Limitatur tamen in metu, ab intrinseco incusso ratione infirmitatis, & naufragij, &c.*

1 NEgatiuam partem docent *Suar. de Relig. tom. 1. lib. 6. de voto, cap. 26. nu. 4. & 5. Lauor. de iubil. par. 2. cap. 27. n. 187. & alii.* Mouentur ex eo, quòd inuoluntarium, quod in eiusmodi voto cōspicitur, est tantùm secundum quid, atque ideò non est satis ad tollendam reseruationem: meritò igitur Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij similis non potest, commutare votum perpetuæ Castitatis, vel Religionis metu leui extortum.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto veriorem, quam docent *Laym. lib. 4. suæ sum. tract. 4. cap. 8. nu. 11. Henriq. lib. 11. cap. 15. nu. 8. Nauar. in Man. cap. 14. nu. 59. Rodriq. par. 1. suæ sum. cap. 143. nu. 14. Less. lib. 2. de iust. & iure, cap. 40. nu. 31. Alph. de Leone de iubil. par. 2. q. 17. sec. 1. num. 9. & Diana p. 1 resol. moral. tract. 11. resol. 73. & p. 5. tract. 12. resol. 61.* Mouentur ex eo præsertim *Rodriq. Nauar. & Laym.* quòd votum etiam solemne ex leui metu iniustè inconcusso emissum in foro conscientiæ est irritum. Confirmatur, quoniam esto, quòd eiusmodi vota non sint irrita; sunt tamen facilis dispensationis ob imperfectionem consensus, præsumendum est, Rom. Pontificem noluisse eiusmodi vota reseruare.

3 Limitat tamen *d. Alphon. de Leone* hanc sententiam, vt locum sibi vendicet in metu incusso ab extrinseco: secus si incutiatur ab intrinseco, nempè si emittatur ratione infirmitatis, naufragij, &c. Nam eiusmodi metus non tribuit

secundum communem Doctorum sententiam, facultatem Episcopis commutandi eiusmodi vota, aut in eisdem dispensandi. Ad contrarium modò patet responsio ex dictis.

An Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij possit partem voti alternatiui non reseruatam commutare, quando materia non reseruata facta est impossibilis. SEC. LXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Fingitur casus pro explicatione quæstionis.*
2 *Adducitur prima opinio non posse Confessarium votum hoc commutare.*
3 *Verior sententia est in contrarium, & quare.*

1 PRo explicatione tit. q. ponamus casum, quòd quis emiserit votum castitatis, vel elargiendi in eleemosynam alicui hospitali centum: & quòd deindè efficiatur decoctus, ita vt non valeat partem voti non reseruati adimplere, sed bene possit adimplere alteram partem reseruatam, nempè votum castitatis: quæritur, an tali casu possit Confessarius virtute Iubilæi, aut alterius priuilegij eiusmodi votum commutare?

2 In hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Bonac in suo tract. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 18.* Dicentis, non posse Confessarium tale votum commutare: siquidem materia talis voti verè est reseruata; atque ideò neque per Iubilæum, neque per Bullam Cruciatæ, neque per Episcopum potest fieri talis commutatio; sed omninò exigitur specialis derogatio Rom. Pontificis ad commutandum votum castitatis.

3 Oppositis tamen non obstantibus, in contrarium est verior sententia, quam docent *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. c. 24. num. 4. Sanch. lib. 4. sua sum. c. 40. num. 44. & Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 74.* Etenim huiusmodi votum per se, & ex sui natura numquam censetur obligasse vouentem ad partem reseruatam; sed obligatio ad illam oritur postea per accidens ex solo facto, & impossibilitate alterius materiæ non reseruatæ, non ex vi voti. In moralibus autem attenditur id, quod est per se, non autem per accidens. Et sic patet responsio ad *Bonac.* rationem.

An Confessarius virtute Iubilæi reseruantis dispensationem, & commutationem voti Religionis, possit commutare votum Religionis Melitensis, aut super eodem dispensare. SEC. LXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Milites Militenses largo modo sunt Religiosi.*
2 *Contraria sententia est de Iure verior, quod enim dicimus de Bulla Cruciatæ, dicendum quoque est de Iubilæo.*
3 *Milites huiusmodi tria vota substantialia emittunt, gaudent priuilegio fori, & canonis: Et per professionem in hac Religione matrimonium dirimitur ratum, & non consumatum.*

1 IN hac difficultate *Panor. in rub. de Regular. num. 4. Sot. lib. 7. de iust. & iure, q. 5. art. 3. Syl. ver. Religio 1. q. 1. Gonzalez in reg. 8. Cancell. Glos. 8. num. 57. & 65. Sarmien. lib. 4. de reddit. Eccl q. 1. num. 13.* Et alij, ex quo volunt eiusmodi milites non esse propriè, sed largo modo Religiosos, consequenter volunt, votum Religionis Melitensis posse commutari per Confessarium vi Iubilæi, aut alterius priuilegij dantis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Religionis, & castitatis.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veram esse, quam docent *Henriq. lib. 11. sua sum. c. 8. num. 6. Ledes. de matr. q. 61. art. 8. ad 4. Rodriq. in Bull. Cruciatæ, §. 9. num. 123. Natta cons. 495. nu. 12. lib. 3. Rimin. cons. 527. num. 23. & 24. lib. 5. Decian. tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num 36. Cord. in sua sum. q. 178. in fine, Molina de primog. Hispan. lib. 1. cap. 13. num. 89.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 77.* Qui quamuis loquantur de Bulla Cruciatæ, tamen idem dicendum est de Iubilæo, cùm eadem facultas absoluendi à quibuscunque peccatis, &c. Et dispensandi, ac commutandi vota, exceptis votis Religionis, &c. Quæ datur per Iubilæum, datur etiam per Bullam Cruciatæ. Vndè cum votum Religionis sit vnum ex exceptuatis, tàm vi Bullæ Cruciatæ, quàm per Iubilæum, consequenter fit, vt per Confessarium vi Iubilæi, & d Bullæ non possint commutari vota Religionis Melitensis, aut super eisdem dispensari. Etenim Milites Militenses; aliàs Hierosolymitani sunt verè, & propriè personæ Ecclesiasticæ, & formaliter Religiosi, vt patet ex ijs, quæ latè habentur per *Nauar. in suo tract. de reddit. Eccles. q. 1. monit. 27. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. q. 4.* Si-
3 quidem profitentur tria vota substantialia Religionis, & gaudent beneficio fori, & canonis, vt nos ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœna, lib. 2. c. 15. q. 5. num 5.* Imò per professionem in eiusmodi Religione dirimitur matrimonium ratum, & non consumatum, vt de *D. Gastone Duce Metina* testatur *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 18. num. 8.* Et constat etiam ex constitutionibus eiusdem Religionis, per Rom. Pontificem approbatis, in quibus habetur, posse ad Religionem ipsam admitti obligatos matrimonio rato. Vndè sicut per Iubilæum, & per Bullam Cruciatæ non possunt eiusmodi vota commutari, nec super eisdem dispensari; ita etiam dicendum est de Episcopo, vt hanc facultatem non habeat, vt notat *Faust. in Thesauro Relig. lib. 3. q. 97. num. 1.* & alij apud eundem *Diana loco citato.*

An vi Iubilæi reseruantis dispensationem, & commutationem voti Religionis, possit Confessarius commutare votum Religionis D. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ.
SEC. LXXX.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur prima sententia affirmatiua eorum putantium hos milites non esse verè Religiosos.*
2 *Adducitur sententia negatiua Nauar. & aliorum, qui putant hos esse verè, & propriè Religiosos.*
3 *Probabile est, quod Confessarium vi Iubilæi, vel Bullæ Cruciatæ commutare potest vota Religionis S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ.*

1 IN hac re quoniam *Sot. lib. 7. de iust. & iure, q 5. art. 3. Aragon. 22. q 88. art. 11.* Et alij, quos retulimus, sec. præced. in relatione primæ sententiæ, putant eiusmodi milites non esse verè Religiosos, consequenter docent, vi Iubilæi, aut alterius priuilegij excipientis votum Religionis, &c. Reliquis votis non exceptis, posse Confessarium commutare eiusmodi Religionum vota, ac in eisdem dispensare.

2 *Nauar. autem in suo tract. de reddit. Eccles. q. 1. monit. 55. & q. 3. monit. 28 Basil. Pont. de impedim. matrim. caus. 27. q. 2. §. 4. Lopez. in instr. p. 2. cap. 9. ad fin.* & alij apud *Dian. p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 78.* Tenent partem negatiuam loquentes de priuilegio Bullæ Cruciatæ, quod excipit votum Religionis, sicut per Iubilæum reseruatur. Mouentur ex eo, quòd prædicti Milites sunt verè, ac propriè personæ Ecclesiasticæ, & formaliter Religiosi; sicut Milites Militenses, seù Hierosolymitani. Etenim emittunt tria vota substantialia Religionis; quidam scilicèt iuxta Regulam *D. Augustini*, & alij iuxta regulam *D. Benedicti*, vt probat *Nauar. d. monit. 28.* Et quamuis non voueant castitatem simpliciter; sed tantùm castitatem coniugalem; fuit tamen eis ex priuilegio Rom. Pontificis commutatum votum castitatis simpliciter in votum castitatis coniugalis; atque ideò dicuntur vouere castitatem, & profitentur tria vota substantialia Religionis: siquidem commutatio voti continentiæ in castitatem coniugalem non mutat Regulæ substantiam, vt fuit decisum per Rot. Rom. in nouissim. *p. 2. decis. 266. num. 6.* Et ob id nos diximus in nostris *Commen. in Bull. Cœnæ lib. 2. c. 15. q. num. 10.* Quòd trahentes Milites ad forum sæculare, incidunt in excommunicationem d. Bullæ.

3 Est tamen verum, quòd cum prior sententia sit probabilis, *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 78.* putat, Confessarium vi Iubilæi, aut Bullæ Cruciatæ posse commutare vota Religionis S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ: imò & Episcopum, vt docet *Sanch. de matr. lib 8. disp. 9. num. 16.* Etenim vt Episcopus, vel Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, aut alicuius Iubilæi possit commutare aliquod votum; satis est, quòd sit sub opinione, an sit reseruatum, nec ne. Quibus adde ea, quæ supra adnotauimus, *sec. 50.*

An vi Iubilæi reseruantis votum Religionis, possit Confessarius commutare votum perseuerandi in Religione, aut in eo dispensare.
SEC. LXXXI.

SVMMARIVM.

1 *Votum perseuerandi in Religione, votum est Religionis, & nu. 3.*
2 *Probabilius est, posse Episcopum hoc votum commutare, & in eo dispensare.*
3 *Sic etiam, & Confessarius, diuersum enim est votū perseuerandi in Religione a voto Religionis.*

1 IN hac re videtur negatiuè respondendum esse. Etenim votum perseuerandi in Religione, est votum Religionis, quod est reseruatum per Iubilæum, ac etiam per Bull. Cruciatæ. Vndè si eiusmodi votum emittat Nouitius, non potest illud commutare, aut in eo dispensare Confessarius vi Iubilęi, aut virtute Bullæ Cruciatæ. Et hāc sententiam docent *Azor. par. 1. lib. 11. instit. moral. cap. 22. q. 8. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. pun. 4. quæstiun. 4. Rodriq. tom. 2. suæ sum. cap. 95. num. 7. Syl. ver. Religio 2. q. 19. & alii.*

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto probabiliorem esse, quam tenent *Sāch. de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 15. nu. 4.* qui loquitur in terminis Bullæ Cruciatæ, & in *sum. tom. 1. lib 4. cap. 40. nu. 75.* Inquit etiam Episcopum posse cōmutare eiusmodi votum, & in eo dispensare. Hanc eandem opinionem docent *Malder. in 22. tract. 10. cap. 5. dub. 10. nu. 8. & Sanctarell. de iubil. cap. 10. dub. 4. & Alph. de Leone eod. tract.* quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 79.* Qui loquuntur in specie de

3 Confessario, qui ex vi Iubilæi facultatem habet commutandi vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Religionis, & Castitatis: dicunt enim eum posse commutare votum, de quo agitur, & in eo dispensare. Mouentur ex eo, quòd votum perseuerandi in Religione est diuersum à voto Religionis: Confessarius tale votum commutans, nō commutat votum Religionis, sed qualitatem adiunctam voto: quæ qualitas non est Rom. Pontifici reseruata. Imò ipse *Diana loc. cit.* arbitratur, posse in tali casu vouentem egredi è Religione citra vllam voti commutationem, ac dispensationem; quoniam probabilis est sententia illa, quam post alios tenet *Less. de iust. & iure, lib. 2. cap. 41. dub. 5. nu. 46.* Et se habet, quòd votum perseuerandi in Religione non obligat si bona fide in probatione, putet quis sibi eam non esse accomodam. Ad contrarium patet responsio ex dictis.

An Confessarius vi Iubilæi dantis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Religionis, & Castitatis, possit commutare votum Religionis, vt ex causa non impleatur tempore præscripto.
SEC. LXXXII.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest in hoc voto dispensare, nisi Sum. Pontifex adiri non possit.*

2 *Opposita sententia est probabilior exemplo Bullæ Cruciatæ.*

3 *Potest Confessarius vi Iubilæi commutare ingrediendi Religionem strictiorem, vt laxiorem ingrediatur.*

4 *Si quis vouerit adire sanctum Sepulchrum mendicando, poterit Confessarius vi Iubilæi, vel Bullæ Cruciatæ commutare, vt votum adimpleat, portans expensas necessarias itineris.*

1 IN hac difficultate *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 26. nu. 11. & 12.* Docet Episcopum non posse in tali voto dispensare, nisi ob causam superuenientem non possit adiri S. P. siquidem talis circumstantia multum attingit voti substantiam: eo quod differt totam voti obseruationem pro aliquo tempore: ergò si id non potest Episcopus, nec etiam videtur posse Confessarius vi præfati Iubilæi, aut priuilegij similis.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam arbitror esse probabiliorem, quam docent *Sanch. lib. 8 de matr. disp. 9. nu. 19. disp. 15. nu. 4. & tom. 1. suæ sum. lib 4. cap. 40. num. 76. Molf. in sum. tom 1. tract. 11. cap. 5. nu. 147. Malder. in 22. tract. 10. cap. 5. dub. 10. num. 9.* quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 80.* & quãuis *Sanch. d. num. 4.* Loquatur in terminis Bullæ Cruciatæ, tamen idem dicendum est quoad Iubilæum supra relatũ, vt sæpè diximus, putant enim, Episcopum posse ordinaria potestate in eiusmodi voti dilatione dispensare, dummodò votum non adeò differatur, vt sit periculum in eum statum incidendi, vt ità vouens non reddatur impotens ad votum implendum: id enim non est dispensare in substantia voti; sed tantùm in eius qualitate. Quòd si hoc casu potest Episcopus dispensare, potest etiam Confessarius vi Iubilæi, per quem datur facultas dispensandi in quibuscunque votis, eademque commutandi, exceptis votis Religionis, & Castitatis, &c.

3 Ex dictis modò patet, posse Confessarium vi Iubilæi commutare ex causa votum ingrediendi Religionem strictiorem, vt laxiorem ingrediatur. quoniam id non est commutare votum Religionis, atque ideò votum reseruatum; sed qualitatem adiunctam substantiæ voti Religionis, vt habetur ex *Syl. ver. Votum, 4. q. 3. d. 6. Palud. in 4. d. 38. q. 4. art. 4. n. 43. Rodriq. in sum. tom. 2. cap. 96. nu. 5. D. Anton. par 2. tit. 11. cap. 2. §. 9. not. 4. vers. Hoc autem videtur, Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 5. casu 421. nu. 16.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 55. & 83.* Qui licèt loquatur de priuilegio Bullæ Cruciatæ, tàm idem dicendum est de facultate concessa vi Iubilæi, iuxta ea, quæ supra adnotauimus. Idem dicendum est de eo, qui vouit adire

4 Sanctum Sepulchrum mendicando, quod votum reseruatum supponimus Papæ: nam Confessarius vi Iubilæi, aut virtute Bullæ Cruciatæ potest cõmutare eiusmodi votum, vt portans necessarias itineris expensas votum illud adimpleat: quia hoc casu Confessarius non commutat votum reseruatum, quale est votum visitandi Sanctum Sepulchrũ; sed circumstantiam, seù qualitatem per accidens ipsi voto adiunctam, vt rectè docet *Less. lib. 2. de iust. & iur. cap. 40. dub. 13. nu 105. Molf. tom. 1. suæ sum. cap. 15. n. 145. & Diana d. resol. 83.* Qui licèt loquantur de Episcopo, & Confessario virtute Bullæ Cruciatæ, nihilominus idem dicimus de Confessario vi supradicti Iubilæi, reseruantis votum visitandi Sanctum Sepulchrum.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis possit commutare votum vouendi Castitatem, seù Religionem. SEC. LXXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Responsio adducitur affirmatiua, cum votum vouendi Castitatem, seù Religionem non sit votum Castitatis, vel Religionis.*

1 AD hanc difficultatem respondetur affirmatiuè. Etenim votum vouendi Castitatem, seù Religionem non est votum Castitatis, nec Religionis: quoniam velle facere, non est fa ere. Vndè si ità vouens fornicaretur ante promissam castitatem non violaret votum. Ità *Sanch. tom. 1. suæ sum. lib. 4. cap. 40. nu. 70. Molfes. tom. 1. sum. Theol. tract. 11. cap. 15. nu. 148. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 21. nu. 7. & Diana par. 1. resol. moral. resol. 76.* Qui quamuis loquatur de Confessario vi Bullæ Cruciatæ; nihilominus idem dicendum est de Confessario vi Iubilæi.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis, possit eiusmodi vota commutare, emissa à persona alterius potestati subiecta, nempè à coniugata, seruo, & filio, citra licentiam, viri Domini, vel Patris. SEC. LXXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua est prima sententia, tùm de Episcopo, tùm de Confessario vi Iubilæi, & quare.*

2 *Oppositam sententiam Doct. alii, cum ex diuersis non fiat illatio.*

1 IN hanc partem affirmatiuam docet *Guttier. lib. 2. qq. canon. cap. 22. nu. 49.* Loquendo de Episcopo, atque ideò idem diceret de Confessario vi Iubilæi concedẽtis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Castitatis, & Religionis. Mouetur ex eo, quoniam vir, Dominus, & Pater possunt eiusmodi vota irritare; ergò poterit, & Episcopus dispensare, & mutare, & Confessarius paritèr vi Iubilæi, aut alterius priuilegij similis.

2 Oppositam tamen sententiam docẽt *Suar. tom. 2. de Relig: lib. 6. cap. 26. nu. 3. Sanch. lib. 8. de matr. disp.*

*disp.9.nu.4. Malder.in 2.2.tract.10.cap.5.dub.10. nu.11.*cum qua etiam pertransit *Diana par. 1.resol.moral.tract.11.resol.84.* Moti ex eo, quòd cùm hæc potestas sit diuersa, ac diuersa principia habeat, non potest ex vna ad alteram deduci argumentum; eo quòd ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* Et Rom. Pontifex reseruando sibi talia vota, censetur derogare potestati dominatiuæ, quàm habet Pater, Vir, & Dominus super filium, vxorem, & seruum: secus autem dicendum est de potestate dispensandi, & commutandi.

An vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis possit Confessarius commutare votum pœnale Religionis, seù Castitatis, & in eo ipso dispensare. SEC. LXXXV.

SVMMARIVM.

1 *Votum pœnale Religionis, vel Castitatis dicitur cum quis in pœnam alicuius facti vouet perpetuam castitatem, vel ingredi Religionem.*

2 *Votum formaliter pœnale quod nam dicatur.*

3 *Confessarius, nec vi Bullæ Cruciatæ, nec Iubilæi dispensare potest in voto pœnali Religionis, & castitatis.*

4 *Verior est sententia, quod possit Confessarius in hoc voto dispensare, idemque commutare.*

5 *Episcopus eiusmodi vota commutare, & super eis dispensare potest, igitur quoque Confessarius.*

6 *Confessarius tùm ante, tùm post impletam conditionem commutare potest vota pœnalia Religionis, & castitatis.*

7 *Confessarius vi Iubilæi ne dum vota pœnalia castitatis, & Religionis commutare potest, sed vota quoque conditionalia eorundem.*

8 *Commutare verò non poterit votum Religionis, aut castitatis purè pœnale, & quod conditionem non inuoluit.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ dicenda erunt, est adnot. quòd votum pœnale Religionis, seù castitatis dicitur cùm quis in pœnam alicuius facti vouet perpetuam castitatem, aut Religionem ingredi. Vt si quis proponat, v.g. non fornicari, & si fornicetur, vouet perpetuam castitatem, aut Religionem ingredi. Hoc autem votum differt à voto conditionali Religionis, seù castitatis: siquidem votum conditionale nuncupatur, quod factum est sub aliqua conditione, vt si quis voueat castitatem, vel Religionem, si recuperet sanitatem, vt habetur ex *Molfes. tom.1. suæ sum. tract.11.c.12. num 22.*

2 Votum verò pœnale formaliter dicitur cum quis in pœnam alicuius facti vouet Religionem, vel castitatem perpetuam, vt si quis proponat nunquam ludere aleis, & si aleis luserit vouet castitatem, aut Religionem, vt habetur ex eodem *Molfes.* post alios *d tract.11.cap.14. sub num.57.* qui ait, quòd eiusmodi votum resoluitur in conditionale. Potest autem di ci votum pœnale formaliter non inuoluens conditionem, cùm quis v. g. aliquem à Religione dolosè subtraxerit, & facti pœnitens in pœnam vouet ingredi Religionem, aut perpetuam castitatem.

3 In hac difficultate partem negatiuam docent *Acost.in Bull.Cruciatæ, q.73.* & alij, qui cum vi dictæ Bullæ negent posse Confessarium dispensare in voto pœnali Religionis, & castitatis, consequenter negant id posse vi Iubilæi excipientis vota castitatis, ac Religionis: siquidem hæc quoque vota excipiuntur in d. Bulla, sicut, & vota transmerina, vt habetur ex *Fernandez in exam.Theol. moral.par.3.cap.9.sec.2.§.17.num.7. Villalob.in sum. tom.1.tract.27. clausf.9.§.5. num. 43. & Diana p.1.resol. moral. tract.11 resol. 68.* Mouetur ipse *Acosta* ex eo, quòd eiusmodi vota sunt excepta vt supra, atque ideò reseruata Rom. Pontifici.

4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, atque posse Confessarium vota, de quibus agitur commutare, & in eis dispensare vi prædicti Iubilæi: siquidem vota pœnalia Religionis, & castitatis deficiunt valdè à perfecta votorum castitatis, ac Religionis natura, ratione cuius perfectionis reseruantur huiusmodi vota. Etenim vouens tali casu non eligit votum, vt tale est; sed potius eius timore, & odio vult deterreri, ne delictum committeret, quod vitare proposuit. Ita *Sanch.de matr.lib.8.disp.15.num.8. Nugn.in 3.par. tom.2. tract. de Bull.§.11. Ioan. della Cruz in director. consc.p.2.precept.2.art.2.dub.10.concl.4.in fine, Fernandez in exam.Theol. moral.p.3. cap.9.sec.2. §.17.nu.9. Villalob.tom.1. sua sum.tract.27.clausf. 9.§.3.num.42. & Diana p 1.resol.moral. tract.11. resol. 53.* Qui quamuis loquatur de Confessario vigore Bullæ Cruciatæ vota pœnalia supradicta commutare volente, seù super eisdem dispensare; tamen idem dicerent de Confessario commutante talia vota vi Iubilæi, & in eisdem dispensante, cum eadem militet ratio, *arg. tex.in l.illud, ff. ad leg. Aquil.*

5 Confirmatur hæc eadem conclusio; quoniam Episcopus eiusmodi vota commutare, & super eisdem dispensare potest, vt habetur ex *Sanch. loco citato, Henriq.lib.7.suæ sum.cap.30.num.6. in addit. litt. A.* Et ex alijs, ergò idem dicendum est de Confessario vi supradicti Iubilæi, cum eadem militet ratio, vt docet *Sanch. ibidem, num.5. Santarell.de iubil.cap.9. dub. 1. & Diana par.1 resol.moral. tract.11 .resol.56.* Vbi probat virtute Iubilæi, & Bullæ Cruciatæ posse Confessarium commutare omnia vota, quæ Episcopus commutare potest: quod tamen verum esse ait, quando Episcopus dispensat, vt Episcopus; non autem quando dispensat, vt Sedis Apostolicæ delegatus, iuxta ea, quæ cumulantur per *Barb.de potest.Episc.p.2.alleg.37.14.& Alphon.de Leone in tract de iubil.p.2. q.13.sec.2. num.97.*

6 Ampliatur hæc conclusio, vt locum sibi vendicet, atque ideò Confessarium posse commutare vota pœnalia Religionis, seù castitatis; siuè ante-

antequam fuerit impleta conditio, siuè post impletam conditionem: siquidem in vtroque casu militat eadem ratio, vt per *Diana d.resol.*53.

7 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt Confessarius vi Iubilæi possit commutare non solùm vota pœnalia Religionis, seù castitatis, vt supra, & super eisdem dispensare; verum etiam vota conditionalia castitatis, ac Religionis, quando sunt verè conditionalia: quoniam eiusmodi vota non semper procedunt ex Religionis, aut castitatis affectu; sed amore rei positæ sub cōditione, quam vouens obtinere desiderat, & vt facilius consequatur offert Deo vota illa: vt patet ex ijs, quæ docet *Sanch.lib.*8. *de matr.disp.*11. *num.*8. *in fine, & Diana d.tract.*11. *resol.*54. Vbi id quoque ait verum esse non solùm antè, sed etiam post impletam conditionem: & posse pariter Episcopum eadem vota commutare, ac super eisdem dispensare, vt per eundem *Sanch.d.lib.*8. *de matr. disp.*10. *num.*3. *Suar.tom.*2. *de Relig.lib.*6.*c.*22. *nu.*11. cum alijs, quos allegat.

8 Sic ampliata limitatur conclusio, vt fortè locum non habeat in voto Religionis, aut castitatis purè pœnali, quod conditionem non inuoluit; de quo supra egimus in not. circa finem. Vt cùm quis facinoris præteriti dolens in pœnam ipsius facinoris; vouit Religionem ingredi, aut perpetuam castitatem seruare: quoniam hoc casu dicitur eligere votum, vt tale est, & vt condignam proprij facinoris pœnitentiam agat: nō autem vt eius timore facinus effugiat: aut ex amore rei positæ sub conditione, quam vouens obtinere desiderat.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, ac Religionis, possit commutare votum non nubendi, ac in eo dispensare.

SEC. LXXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Votum non nubendi est tacitum, ac implicitum votum castitatis.*

2 *Vera est sententia contraria, quod tàm Episcopus, quàm Confessarius, commutare possit votum non nubendi.*

3 *Limitatur si emissum fuisset in fauorem alterius coniugis, id petentis ob filiorum bonum.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse: siquidem votum non nubendi, est tacitum, ac implicitum votum castitatis: at taciti, & expressi eadem est virtus, *vt in l. cum quid*, & ibi *Iaf. ff. si cert. petat.* Ergò sicut votum expressum castitatis est reseruatum vi Iubilæi, ita vt à Confessario commutari non possit, nec in eo dispensari; ita etiam dicendum est de voto castitatis tacito, nempè de voto non nubendi; cùm sit perpetuum, & reducatur ad votum castitatis. Et hanc sententiam docet *Caiet.* quem refert *Henriq.lib.*7. *c.*30. *num.*6. *in addit.lit.D.*

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veram. Etenim tàm Episcopus, quàm Confessarius vi Bullæ Cruciatæ possunt commutare huiusmodi votum: siquidem votum non nubendi non est votum absolutum castitatis; nam si vouens post votum emissum fornicetur, non dicitur violare votum; quia potest separari fornicatio à concubitu inter coniuges, vt docent communiter Doctores, nempè *Henriq. lib.*7. *sue sum.cap.*30. *num.*6. *in addit.litt. D.Vgol. de potest.Episc.cap.*58. §.8. *num.*3. *Barb.eod.tract. p.*2. *alleg.*37. *num.*17. *Sanch.lib.*8. *de matr.disp.*15. *num.*4. *Acosta in Bull. Cruciata, q.*73. & alij quam plurimi, quos refert, & sequitur *Diana par.*1. *resol. moral. tract.*11. *resol.*59. Qui tamen hanc sententiam limitant, vt locum non habeat, vbi tale votum fuisset emissum in fauorem alterius coniugis id petentis ob filiorum bonum, & vt eius amor, nomen, honor, & amicitia cum eius consanguineis conseruetur; quoniam hoc casu cùm eiusmodi votum sit factum in fauorem tertij, Confessarius vi Iubilæi, aut alterius Bullæ consimilis, non posset illud commutare, nisi coniux remittat ius sibi acquisitum, & ab illo acceptatum. Ad contrarium patet responsio ex dictis.

An Confessarius possit vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, commutare votum castitatis emissum pro tempore limitato, & in eodem dispensare.

SEC. LXXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis pro tempore limitato, non est votum perfectum, & absolutum castitatis.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè. Etenim votum castitatis pro tempore limitato, non est votum perfectum, & absolutum castitatis, quod per Iubilæum excipitur, ac reseruatur. Vndè quamplurimi volunt, eiusmodi votum posse per Episcopum commutari, & in eo dispensari, & idem posse Confessarium vi Bullæ cruciatæ, nempe *Acosta in Bull.Cruciata, q.*7. *Azor.par.*1. *instit. moral. lib.*11. *cap.*19. *q.*6. *Gomez in eandem Bull. clauf.*10. *num.*109. *Graff.p.*1. *decis.lib.*2. *cap.*31. *num.*29. & alij apud *Diana par.*1. *resol.moral. tract.*11. *resol.*57.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, possit commutare votum coniugum non petendi debitum.

SEC. LXXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Negatiuè videtur prima facie respondendum, & quare.*

2 *Opposita tamen sententia vera est, cum eiusmodi vota, integræ non sint castitatis, sed partis.*

1 VIdetur prima facie negatiuè respondendum esse: siquidem eiusmodi votum reduci-

ducitur ad votum castitatis, maximè si votum fuerit emissum ex alterius coniugis licentia: aut vterque coniux communi consensu voueret, nec petere, nec reddere debitum: nam perindè se haberent, ac si vouerent castitatem absolutam, si non expresse, saltem tacitè: at taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid*, & ibi *Doctor. ff. si certum petat.*

2 Oppositis tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse veram. Etenim eiusmodi vota non sunt integræ castitatis, sed partis; quia durarent costante tantùm matrimonio, & eo dissoluto expiraret. Imò si coniuges constante matrimonio cum alijs fornicarentur, licet peccarent grauiter peccato adulterij; non tamen facerent contra votum de non petendo, ac reddendo debitum. Vndè meritò quamplurimi Doctores tenent, eiusmodi vota posse ab Episcopo, & à Confessario vi Bullæ Cruciatæ commutari, & in eisdem dispensari. Vt docent *Azor p. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 19. q. 6. Rodriq. tom. 2. sua sum. c. 90. num. 4.* & alij apud *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 58.* Ad contrarium patet responsio ex dictis.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum non fornicandi, non tenendæ certæ mulieris, non committendi actum mollitiei, aut abstinendi ab alio actu venereo. SEC. LXXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Responsio affertur affirmatiua, cum non sint eiusmodi vota perfectæ castitatis.*

1 AD hanc rem respondetur affirmatiuè. Etenim eiusmodi vota non sunt perfectæ castitatis, vt est votum exceptum, ac reseruatum per Iubilæum, atque ideò potest per Episcopum super dictis votis dispensari, & per eundem commutari possunt, sicut per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ, vt habetur per *Barb. de potest. Episc. par. 2. allegat. 37. num. 15. Fernand. in exam. Theol. moral. p. 3. c. 9. sec. 2. §. 17. Molfes. in sum. tom. 1. tract. 11. c. 15. num. 50. Reginald. tom. 2. sua prax. lib. 18. c. 22. num. 33.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Dian. par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 61. & 67.* Vbi hanc sententiam limitat post *Sanch.* nisi vltimum votum, quo castitas perfecta completur, consultò vouens fecerit, vt tali perfecta castitate ligatus maneat.

An Confessarius vi Iubilæi, excipientis votum castitatis, possit commutare votum assumendi ordines sacros, & in eo dispensare. SEC. XC.

SVMMARIVM.

1 *Negatiuè videtur prima facie respondendum, etenim ordo Sacer votum includit castitatis.*

2 *Verior est contraria sententia, cum non sit hoc votum castitatis absoluta, sed votum assumendi statum, cui annexa est castitas.*

3 *Sicut Confessarius vigore Bullæ Cruciatæ commutare potest omnia vota, quæ potest Episcopus, sic etiam vigore Iubilæi, exceptis votis peregrinationis ad Sanctum Sepulchrum, & ad S. Iacobum de Galitia.*

1 AD hanc difficultatem videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim ordo sacer includit votum perpetuæ castitatis; quia nemo promouetur ad ordines sacros, nisi præuio voto perpetuæ castitatis; ergò vouens assumere ordines sacros implicitè, ac tacitè censetur vouere perpetuam castitatem, quæ reseruatur vi Iubilæi, atque ideò Confessarius non potest vi talis Iubilæi excipientis, ac reseruantis votum castitatis commutare votum assumendi ordines sacros.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem. Etenim huiusmodi votum non est castitatis absolutæ, sed votum assumendi statum, cui castitas annexa est, quòd vi dicti Iubilæi non excipitur, nec reseruatur, atque ideò si ita vouens violaret votum, non esset sacrilegus fornicando: etsi matrimonium contraheret, licèt peccaret; possit tamen petere debitum. Confirmatur, quoniam in tali voto Episcopus potest dispensare, vt habetur ex *Vgol. de potest. Episcop. cap. 58. §. 3. num. 5. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 22 num. 7. Aragon. in 2. 2. q. 88. art. 12. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. pun. 4. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 11. c. 19. q. 9.* Sicut, & Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, vt per *Acost.* in ipsam *Bull. q. 73. Henriq. lib. 7. sua sum. cap. 30. num. 6.* & alios apud *Dian. p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 64.* Ergò, & vi Iubilæi Confessarius potest commutare votum assumendi ordines sacros, & in eo dispensare: siquidem sicut Con-
3 fessarius virtute Bullæ Cruciatæ potest commutare omnia vota, quæ Episcopus commutare potest, vt habetur ex *Bonac. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 16. Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 4. cap. 54. num. 19. & lib. 9. de matr. disp. 15. nu. 5.* Et alij ita etiam, & Confessarius vi Iubilæi, cùm vigore Iubilæi supponamus, posse Confessarium commutare omnia vota, exceptis votis peregrinationis ad Sanctum Sepulchrum, & ad S. Iacobum de Galitia, vt in specie inquit *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 56. post Sanctarell. de Iubilæo, cap. 9. dub. 1.* Vndè ad contrarium respondetur, quòd eiusmodi votum licèt inuoluat votum castitatis; non tamen est votum castitatis absolutæ, sed votum assumendi statum, cui castitas est annexa.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, possit commutare votum illius, qui vouit castitatem, vel ordinem sacrum, & in eo dispensare. SEC. XCI.

SVMMARIVM.

1 *Vouenti illam partem eligere liberum est, quam potest Confessarius commutare ex vi Iubilai.*

1 AD difficultatem respondetur affirmatiuè. Etenim ita vouenti liberum est illam partem eligere, quam potest Confessarius vi Iubilæi commutare, & in ea dispensare, qualis est ordo sacer: quoniam in alternatiuis satis est alterum adimpleri, *l. si hæredi plures, ff. de condit. instit. & clem. si quis suadente diabolo, de pœn.* Ergò tale votum non potest dici simpliciter castitatis, seù Religionis. Confirmatur, quia in eiusmodi voto potest Episcopus dispensare, illudque commutare, sicut & Confessarius per Bullam Cruciatæ, vt docent *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 24. num. 1. & 2. Reginald. tom. 2. sua prax lib. 18. num. 338. Molfes. tom. 2. sua sum. tract. 11. c. 15. num. 143. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 11. cap. 10. q. 10. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 9. num. 14.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 63.* Ergò, & potest Confessarius vi Iubilæi tale votum commutare, & in eo dispensare iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. præcedenti.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis possit commutare votum castitatis coniugalis, & in eo dispensare.

SEC. XCII.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis coniugalis non est absolutum castitatis, sed partis tantum.*

1 AD hanc dubitationem respondetur affirmatiuè: quoniam eiusmodi votum non est castitatis absolutum; sed partis tantùm, quod vi Iubilæi non excipitur. Confirmatur, quia in tali voto dispensat Episcopus, & Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, vt habetur ex *Henriq. lib. 7. sua sum. cap. 30. num. 7. Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. c. 40. num. 50. & lib. 8. de matr. disp. 9. num. 7. Alph. de Leone de iubil. p. 2. q. 13. sec. 2. num. 103.* & ex alijs apud *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 62.* Ergò, & id poterit Confessarius vi Iubilæi, per ea, quæ supra adnotauimus, sec. 90.

An Confessarius virtute Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum castitatis vxoris, aut viri tempore matrimonij consumati emissum.

SEC. XCIII.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis vxoris, vel viri tempore matrimonij consumati emissum, non est absolutum castitatis, & vigore Bullæ Cruciatæ commutari potest per Episcopum, vel per Confessarium, & in eo dispensari.*

An obliget ad non reddendum debitum, etiam quando redditio esset voluntaria.

2 *Quid si votum esset emissum cum consensu reciproco.*

1 RESpondetur affirmatiuè. Etenim eiusmodi votum non est absolutum castitatis, cùm ad non reddendum debitum non possit obligare. Confirmatur, quia huiusmodi votum per Episcopum, & per Confessarium per Bullam Cruciatæ potest commutari, & in eo dispensari, vt habetur ex *Rodriq. in sum. tom. 2. cap. 90. Aragon. in 2. 2. q. 88. art. 8. dub. vlt. Dian. p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 70.* cum alijs, quos allegat. Vbi hanc conclusionem ait adeò esse veram, vt eiusmodi non obliget ad non reddendum debitum, etiam quando redditio est voluntaria propter alterius coniugum adulterium, aut diuortium, vt latè *Sanch. de matr. lib. 9. disp. 35. num. 26.* Ergò, & Confessarius idem potest vi Iubilæi, iuxta ea, quæ supra diximus, sec. 89.

2 Limitatur tamen hæc quæ diximus vera esse, quando votum, de quo agitur, fuerit emissum ab vxore, vel marito sine consensu reciproco: aliàs secus vt patet ex dictis per *Dian. loc. cit.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, & Religionis, possit commutare votum castitatis, seù Religionis emissum cum expressa protestatione, ne vouens ad illius executionem teneatur, nisi sub onere culpæ venialis.

SEC. XCIV.

SVMMARIVM.

1 *Votum cum hac expressa protestatione emissum, non est votum perfectum castitatis, & Religionis, per Iubilæum exceptum, & reseruatum.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè: quoniam eiusmodi votum non est votum perfectum castitatis, & Religionis per Iubilæum exceptum, ac reseruatum: & propterea potest non solum per Confessarium vi Iubilæi commutari, & in eo dispensari, sed etiam per Episcopum, & per Bullam Cruciatæ, vt habetur ex *Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 4. c. 40. num. 47. Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 72.* pro qua re allegat etiam *Bonac. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 20.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum castitatis emissum cum licentia alterius coniugis.

SEC. XCV.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis emissum cum licentia alterius coniugis, non est absolutum castitatis, sed partis dumtaxat. Esto, quod vterque coniux continentiam voueat citra alterius licentiam.*

2 *Limitatur tamen si ita vouens animum haberet ingrediendi Religionem.*

3 *Coniuges qui de communi consensu continentiam voue-*

vouerunt, si ambo per modum contractus remittant sibi ad inuicem renunciationem iuris petendi, & reddendi debitum, quamuis esset hæc remissio sacrilega, esset tamen valida.

1 AD hanc dubitationem respondeo affirmatiuè. Etenim huiusmodi votum non est absolutum castitatis, sed partis dumtaxat; quia eo non obstante tenetur vouens reddere debitum, & potest reddere, licet alter adulterium committat. Confirmatur quoniam eiusmodi vota possunt per Episcopum, & per Bullam Cruciatæ commutari, & in eis dispensati, vt probat *Sanch. lib.8. de matr.disp.15.num.7. Rodr.in sum. tom.1.c.243.num.14. Vegha tom.2.sua sum.c.129. cas.77. & Diana p.1. resol. moral. tract.11. resol. 82.* Qui putat id verum esse, etiam si vterque coniux continentiam vouit citra alterius licentiam: & quando vterque seorsum continentiam vouit, habita tamen ab altero licentia. Secus autem si vterque communi consensu continentiam voueret per modum contractus, ac reciprocæ conuentionis, facio, vt facias; quoniam sic vouentes obligant se ad votum absolutæ, ac integræ castitatis. Vndè non possunt, nec reddere, nec petere debitum. Si igitur hæc vota possunt per Episcopum, & per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ commutari, & in eis dispensari permittitur: ergò id poterit Confessarius vi Iubilæi, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, sec.90.

2 Limitantur tamen hæc, quæ conclusimus, quando ita vouens non haberet animum ingrediendi Religionem, secus autem si animum haberet ingrediendi Religionem; quoniam tunc eiusmodi votum esset absolutum castitatis, vt patet ex ijs, quæ docet *Sanch. tom. 1. sua sum. lib.4.c.40.* Vbi *num.61.* etiam addit, quòd si coniuges prædicti, qui de communi consensu, vt
3 supra continentiam vouerunt ambo per modum contractus, vt supra remitterent sibi adinuicem renunciationem illam iuris petendi, & reddendi debitum, quam vouendo fecerunt, & sibi conferrent iterum potestatem suorum corporum, quamuis remissio esset sacrilega contra votum; esset tamen valida, & tenetur vterque reddere debitum alteri petenti, & poterit tunc Episcopus dispensare ad petendum debitum citra culpam, cum qua sententia pertransit quoque *Diana loco citato*, atque ideò inquit, posse Confessarium virtute Bullæ Cruciatæ commutare vota castitatis emissa à coniugibus in his omnibus casibus. Quòd si id verum est, posset etiam Confessarius vi Iubilæi per ea, quæ supra adnotauimus, sec.90.

An Confessarius vi Iubilæi, excipientis votum peregrinationis ad sanctum Sepulchrum, possit commutare qualitatem adiunctam tali voto.

SEC. XCVI.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus pro explicatione tituli.*

2 *Respondetur, adducitur affirmatiua, cum Confessarius commutet circumstantiam, voto adiunctam, & non votum.*

1 AD tituli explicationem ponamus casum, quòd Titius promiserit Deo visitare sanctum Sepulchrum, & ad illud peregrinari mendicando, an Confessarius vi dicti Iubilæi possit commutare tale votum, vt ipse vouens portans necessarias itineris expensas votum illud adimpleat.

2 Ad hanc difficultatem respondetur affirmatiuè; quoniam hoc casu Confessarius non commutat votum, sed circumstantiam ipsi voto adiunctam, vt habetur ex *Molfesio tom.1. sua sum. tract.11.c.15.num.145.* & ex alijs apud *Dian.p.1. resol.moral.resol.83.tract.11.* Quibus adde, quæ cumulauimus supra *sec.82.vers.Ex dictis*, cui me remitto, ne bis idem repetere videamur.

An si vi Iubilæi concedatur facultas commutandi omnia, & quæcunque vota, exceptis votis castitatis, ac Religionis, possit Confessarius commutare votum virginitatis.

SEC. XCVII.

SVMMARIVM.

1 *Votum virginitatis implicitè includit votum castitatis, & impliciti, atque expliciti eadem est virtus.*

2 *Vouenti ita non vult expresè ad castitatem se obligare, sed tantum ad corporis integritatem seruandam.*

3 *Vouens virginitatem si expresè voluerit se obligare ad castitatem, votum Confessarius commutare non poterit.*

1 IN hac re videtur negatiuè respondendum esse: siquidem votum virginitatis implicitè includit votum castitatis, at impliciti, & expliciti eadem est virtus, sicut taciti, & expressi, *vt in l.cum quid,* & ibi *Doctor.ff.si cert.pet.*

2 Oppositam sententiam puto veram: nam ita vouens non vult expresè ad castitatem se obligare; sed tantùm ad corporis integritatem seruandam consistentem in abstinentia à primo Luxuriæ actu, per quem virginitas deperditur, id autem vi dicti Iubilæi non excipitur, nec reseruatur. Confirmatur, quoniam Episcopus, & Confessarius vi Bullæ Cruciatæ possunt huiusmodi votum commutare, & in eo dispensare; vt constat ex Doctoribus infra citandis, ergò, & hanc difficultatem etiam habet Confessarius vi dicti Iubilæi, & patet ex ijs, quæ cumulauimus supra sec. 90.

3 Limitatur tamen hæc conclusio, vt locum non habeat quando vouens virginitatem expresè voluerit se obligare ad castitatem: quoniam sicut eo casu Episcopus non potest votum virginitatis commutare, nec in eo dispensare, nec Confessarius vi Bullæ Cruciatæ, vt docet *Sanch.de matr. lib.8.disp.15.num.4. Azor.tom.1. instit.moral. lib. 11.cap.19.q.14. Barb.de potest.Episc. par.2. alleg. 37.*

illa centum potius soluere, quam Religionem intrare.

3 In hac re pugnantes extant opiniones. Etenim *Boss. in suo tract. de triplici iubil. sec. 2. casu* 11. *nu.* 7. Affirmatiuam sententiam putat probabilem dicens, vouentem in casu de quo agitur, etiam post supradictum propositum, seu efficacem electionem: dummodò noua promissio materiæ reseruatæ non fuerit facta Deo, simul, vel post electionem, posse adhuc mutato eo proposito prioris electionis citra culpam, ac voti violationem eligere alteram partem nō reseruatam, ac consequenter semper ante, & post electionem materiæ reseruatæ, absque noua promissione eiusdem materiæ reseruatæ posse Confessarium electum vi Iubilæi, & Episcopum huiusmodi votum alternatiuum commutare. Mouetur ex eo quòd etiam homini si fiat declaratio præpositi electiui, dummodò non efficiatur per modum promissionis ex natura rei non videtur eam obligationem parere, vt re adhuc integra debitor à tali electione non possit desistere: ergò vouens etiam post supradictum propositum, seù efficacem electionem, potest mutato tali proposito prioris electionis partis voti reseruatæ, absque culpa, & citra voti violationem eligere alteram eiusdem partem non reseruatam; atque ideò Confessarius vi Iubilæi, aut Episcopus partem illam voti vltimo loco electam, & non reseruatam commutare, nempè votum soluendi illa centum tali loco pio. Secundò probat hanc sententiam; quoniam respectu Dei propositum efficax præstandi aliquid in eius obsequium, etiam cum intentione, & animo se obligandi non ita obligat, vt non possit qui proponit, citra culpam mortalem prætermittere propositi executionem: ergo idem dicendum est in casu, de quo agitur, vt post propositum, seù electionem partis voti reseruatæ, mutato eiusmodi proposito possit eligere alteram eius partem non reseruatam, eandemq; à Confessario vi Iubilæi, aut ab Episcopo commutari. Denique huiusmodi nudum propositum, quo quis firmiter statuit exequi partem reseruatam voti alternatiui, non est noua voti reseruati emissio: quia nos supponimus nullam interuenisse promissionem: ergò vouens mutato priori proposito, vt supra partis reseruatæ voti alternatiui, potest eligere partem non reseruatam, eandemque vi Iubilæi Confessarius, aut Episcopus commutare.

4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror veriorem esse, quam docent *Laym. lib.* 4. *sua sum. tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 12. *Suar. lib.* 6 *de voto, cap.* 22. *num.* 3. *Sanch. lib.* 8. *de matr. disp.* 9. *num.* 11. *Azor. tom.* 1. *instit. moral. lib.* 11. *c.* 19. *q.* 10. & alij, quos refert, & sequitur *Diana p.* 1. *resol. moral. tract.* 11. *resol.* 65. *& p.* 5. *resol.* 60. *tract.* 12. Dicentes, quòd postquam ipsemet vouens alternatiuè obligationem suam, quæ à principio indeterminata erat, determinauit ad eam partem, quæ reseruata est, non potest deindè mutato proposito, alteram partem voti alternatiui non reseruatam, citra culpam eligere: atque ideò non potest Confessarius vi Iubilæi, vel Episcopus partem illam non reseruatam commutare. Probatur hæc conclusio ex eo, quòd sicut creditor, cui data est optio eligendi hanc, vel illam rem legatam, facta electione, non potest amplius variare, ac mutare propositum electionis, *vt in l. apud Aufidium, ff. de optione, & elec. leg.* Ita etiam è conuerso debitor obligatus soluere hoc, aut illud, si eligat soluere vnum, non potest mutato proposito, soluere alterum: siquidem debitor, & creditor sunt correlatiui, in quibus quod disponitur in vno, disponitur etiam in alio, vt per *Bald. in l. conuenticulam, C. de Episcop. & Cler.* latè *Euerar. in loc. leg. loco,* à correlatiuis, ergò idem multo magis dicendum est in casu, de quo agitur, vt dum quis alternatiuè vouit Religionem ingredi, vel soluere loco pio centum: & deindè firmiter proposuit Religionem intrare, non poterit, mutato proposito, eligere solutionem dictorum centum, atque ideò nec Confessarius vi Iubilæi, nec Episcopus alteram partem voti alternatiui non reseruatam poterunt commutare, *arg. text. in c. qui bona, & §. si ergò,* 17. *q.* 1. *vbi Gratian.* ait, quòd apud Deum propositum pro opere reputatur, his verbis, *Quòd verò inter vouentes iste computandus sit, patet ex verbis Augustini, dicentis, Dixi, confitebor, &c. Magna pietas Dei est, vt ad solam promissionem peccata dimittat. Non dum enim pronunciat ore, & tamen Deus audit in corde. Votum enim pro opere reputatur.* Vbi est adnotandum ex *Glosa in ver. Pronunciat,* ita se habente, *Ergò obligatur quis ex solo proposito cordis: quod Vgo concedit.*

5 Non tamen negamus, quod sicut propositum quod stat in solis finibus cogitationis non obligat hominem, *vt in l. si repetendi, C. de condit. ob caus.* Ita non obligat Deo, vt habetur ex *Anan. in cap. litteraturam, sub num.* 2. *de vot. & voti redemp.* Dixi, *In solis finibus cogitationis.* Quoniam, ait idem *Anan.* ibi secus dicendum est, si firmauit in mente Deo aliquid facere, vel derelinquere: nam tunc quoad Deum, qui intuetur cor, & non manum, *vt in c. si quid inuenisti,* 14. *q.* 5. efficaciter obligatur. Vndè *D. Thom.* 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. ait, quòd votum habet in se obligationem annexam; secus in promissione, quæ fit homini; quia tunc requiritur verborum expressio, vel consensus; sed quoad Deum satis est animus delibera-

6 tus. Ex dictis modò patet quid respondendum sit ad contraria. Etenim ad primum negatur antecedens, vt patet ex *text. in d. l. apud Aufidium, ff. de opinione, seù elect. leg.* Ad secundum negatur quoque antecedens: & ad vltimum negatur consequentia.

An votum Religionis, & castitatis reseruatum à S.P. commutatum in aliud non reseruatum, vi Iubilæi, aut per Episcopum possit iterum commutari.

S E C. LXXVI.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Adducitur pars negatiua ex ratione, quod subrogatum naturam sapit eius, cui subrogatur, & num.* 3.

2 *Verior est sententia, quod tam Confessarius vi Iubilæi, quam Episcopus commutare possunt materiam, in quam à Rom. Pontifice vota castitatis, & Religionis commutata sunt.*

3 *Axioma illud, quod subrogatum sapit, &c. verum est in fauorabilibus, & circa id, quod attinet ad subrogationem intrinsecè, non vero in odiosis, & quæ extrinseca & accidentalia sunt.*

4 *In facultate dispensandi, aut commutandi vota non currit Præceptum Principis, sed est concessa viro alicui docto in gratiam vouentis.*

1 IN hac re partem negatiuam docent quamplurimi apud *Azor. tom. 1. instit. moral. cap.* 18. *q.* 11. Moti ex eo, quòd subrogatum sapit naturam eius cui subrogatur, vt habetur ex *Panor. in cap. Ecclesia* 1. *num.* 3. per illum *text. vt lite pend.* cùm igitur votum castitatis, aut Religionis, cuius loco subrogatur materia illa non reseruata, in quam facta est commutatio, reseruata erit, sicut votum castitatis, aut Religionis. Secundò probatur hæc sententia, quoniam onus illud, in quod facta est commutatio, est impositum ex præscripto Rom. Pontificis: at in præcepto Superioris non potest inferior dispensare, *l. minor Magistratus, ff. de arbitr.* ergò, &c.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, quam tenent *Henriq. lib.* 7. *suæ sum. cap.* 30. *nu.* 5. *in addit. litt. O. & lib.* 11. *cap.* 13. *nu.* 8. *in addit. litt. A. Suar. tom* 1. *de Relig. lib.* 6. *de voto, cap.* 20. *nu.* 13. *Sanch. lib.* 8. *de matr. disp.* 9. *nu.* 20. *Syl. ver. Votum* 4. *q.* 7. *in fine, Sa eod. ver. n. vlt. Laym. lib.* 4. *suæ sum. tract.* 4. *cap.* 8. *nu.* 11. *Less. lib.* 1. *de iust. & iure, cap.* 40. *nu.* 31. *Arag.* 2. 2. *q.* 88. *art.* 12. *Maldor. in* 22. *tract.* 10. *cap.* 5. *dub.* 11. *Sayr. in Claui Reg. lib. cap.* 12. *nu.* 24. *Lauor. de iubil. par.* 2. *cap.* 27. *nu.* 202. *Tambur. de iure Abb. tom.* 1. *disp.* 18. *q.* 8. *nu.* 11. *& Diana par.* 1. *resol. moral. tract.* 11. *resol.* 71. *& par.* 5. *tract.* 12. *resol.* 60. Dicentes, Episcopum, & Confessarium vi Iubilæi, vel alterius priuilegij posse dispensare in votis, eademq; ex causa commutare quoad materiam, in quam à Rom. Pontifice commutata sunt, atq; ideò si Rom. Pontifex commutauit votum Religionis, aut castitatis, quæ sunt reseruata in eleemosynas, aut in aliam materiam non reseruatam; potest Episcopus, vel Confessarius vi Iubilæi, vel alterius priuilegij materiam illam ex rationabili causa commutare, vel in eadem dispensare. Etenim eo ipso, quòd prius votum cum vouentis consensu commutatum est, quasi aliud, & nouum votum euadit, atque ideò nouam obligationem continet, cuius materia reseruata non est.

Ad contraria facilè respondetur.

3 AD primum respondent quidam, illud axioma verum esse in fauorabilibus, non autem in odiosis, qualis est reseruatio. Vel secundò, & melius respondetur, illud axioma verum esse citra id quod attinet ad ea, quæ ad subrogationem per se, atque intrinsecè spectant, non quæ extrinseca, accidentaria sunt, eiusmodi est reseruatio superioris, ex eiusdem libera voluntate proficiscens: quocirca reseruatio hæc cum sit odiosa nõ est extendenda ad materiam subrogatam citra specialem declarationem subrogantis.

4 Ad secundum respondetur, negando maiorem: nam eo casu non concurrit peculiare præceptum Principis, sed concessa est in gratiam vouentis facultas dispensandi, aut commutandi viro alicui docto, ea tamen lege, vt vouenti imponat pia aliqua opera; non tamen iussit Rom. Pontifex, illa pia opera ità manere sub obligatione, vt nõ possit Episcopus, aut Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij ex causa in illis dispensare, aut eadem commutare.

An Confessarius vi Iubilæi possit commutare votum perpetuæ Castitatis, aut Religionis metu leui extortum.

SEC. LXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Affertur pars negatiua, & quare.*

2 *Opposita sententia est verior, nam votum solemne etiam ex leui metu iniustè incusso emissum, irritum est in foro conscientiæ.*

3 *Limitatur tamen in metu, ab intrinseco incusso ratione infirmitatis, & naufragij, &c.*

1 NEgatiuam partem docent *Suar. de Relig. tom.* 1. *lib.* 6. *de voto, cap.* 26. *nu.* 4. *&* 5. *Lauor. de iubil. par.* 2. *cap.* 27. *n.* 187. *& alii.* Mouentur ex eo, quòd inuoluntarium, quod in eiusmodi voto cõspicitur, est tantùm secundum quid, atque ideò non est satis ad tollendam reseruationem: meritò igitur Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij similis non potest, commutare votum perpetuæ Castitatis, vel Religionis metu leui extortum.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto veriorem, quam docent *Laym. lib.* 4. *suæ sum. tract.* 4. *cap.* 8. *nu.* 11. *Henriq. lib.* 11. *cap.* 15. *nu.* 8. *Nauar. in Man. cap.* 14. *nu.* 59. *Rodriq. par.* 1. *suæ sum. cap.* 143. *nu.* 14. *Less. lib.* 2. *de iust. & iure, cap.* 40. *nu.* 31. *Alph. de Leone de iubil. par.* 2. *q.* 17. *sec.* 1. *num.* 9. *& Diana p.* 1 *resol. moral. tract.* 11. *resol.* 73. *& p.* 5. *tract.* 12. *resol.* 61. Mouentur ex eo præsertim *Rodriq. Nauar. & Laym.* quòd votum etiam solemne ex leui metu iniustè inconcusso emissum in foro conscientiæ est irritum. Confirmatur, quoniam esto, quòd eiusmodi vota non sint irrita; sunt tamen facilis dispensationis ob imperfectionem consensus, præsumendum est, Rom. Pontificem noluisse eiusmodi vota reseruare.

3 Limitat tamen *d. Alphon. de Leone* hanc sententiam, vt locum sibi vendicet in metu incusso ab extrinseco: secus si incutiatur ab intrinseco, nempè si emittatur ratione infirmitatis, naufragij, &c. Nam eiusmodi metus non tribuit

secundum communem Doctorum sententiam, facultatem Episcopis commutandi eiusmodi vota, aut in eisdem dispensandi. Ad contrarium modò patet responsio ex dictis.

An Confessarius vi Iubilæi, aut alterius priuilegij possit partem voti alternatiui non reseruatam commutare, quando materia non reseruata facta est impossibilis. SEC. LXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Fingitur casus pro explicatione quæstionis.*
2 *Adducitur prima opinio non posse Confessarium votum hoc commutare.*
3 *Verior sententia est in contrarium, & quare.*

1 PRo explicatione tit. q. ponamus casum, quòd quis emiserit votum castitatis, vel elargiendi in eleemosynam alicui hospitali centum: & quòd deindè efficiatur decoctus, ita vt non valeat partem voti non reseruati adimplere, sed bene possit adimplere alteram partem reseruatam, nempè votum castitatis: quæritur, an tali casu possit Confessarius virtute Iubilæi, aut alterius priuilegij eiusmodi votum commutare?

2 In hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Bonac. in suo tract. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 18.* Dicentis, non posse Confessarium tale votum commutare: siquidem materia talis voti verè est reseruata; atque ideò neque per Iubilæum, neque per Bullam Cruciatæ, neque per Episcopum potest fieri talis commutatio; sed omninò exigitur specialis derogatio Rom. Pontificis ad commutandum votum castitatis.

3 Oppositis tamen non obstantibus, in contrarium est verior sententia, quam docent *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. c. 24. num. 4. Sanch. lib. 4. sue sum. c. 40. num. 44. & Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 74.* Etenim huiusmodi votum per se, & ex sui natura numquam censetur obligasse vouentem ad partem reseruatam; sed obligatio ad illam oritur postea per accidens ex solo facto, & impossibilitate alterius materiæ non reseruatæ, non ex vi voti. In moralibus autem attenditur id, quod est per se, non autem per accidens. Et sic patet responsio ad *Bonac.* rationem.

An Confessarius virtute Iubilæi reseruantis dispensationem, & commutationem voti Religionis, possit commutare votum Religionis Melitensis, aut super eodem dispensare. SEC. LXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Milites Militenses largo modo sunt Religiosi.*
2 *Contraria sententia est de iure verior, quod enim dicimus de Bulla Cruciata, dicendum quoque est de Iubilæo.*
3 *Milites huiusmodi tria vota substantialia emittunt, gaudent priuilegio fori, & canonis: Et per professionem in hac Religione matrimonium dirimitur ratum, & non consumatum.*

1 IN hac difficultate *Panor. in rub. de Regular. num. 4. Sot. lib. 7. de iust. & iure, q. 5. art. 3. Syl. ver. Religio 1. q. 1. Genzalez in reg. 8. Cancell. Glos. 8. num. 57. & 65. Sarmien. lib. 4. de reddit. Eccl. q. 1. num. 13.* Et alij, ex quo volunt eiusmodi milites non esse propriè, sed largo modo Religiosos, consequenter volunt, votum Religionis Melitensis posse commutari per Confessarium vi Iubilæi, aut alterius priuilegij dantis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Religionis, & castitatis.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror de iure veram esse, quam docent *Henriq. lib. 11. sua sum. c. 8. num. 6. Ledes. de matr. q. 61. art. 8. ad 4. Rodriq. in Bull. Cruciatæ, §. 9. num. 123. Natta cons. 495. nu. 12. lib. 3. Rimin. cons. 527. num. 23. & 24. lib. 5. Decian. tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num 36. Cord. in sua sum. q. 178. in fine, Molina de primog. Hispan. lib. 1. cap. 13. num. 89.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 77.* Qui quamuis loquantur de Bulla Cruciatæ, tamen idem dicendum est de Iubilæo, cùm eadem facultas absoluendi à quibuscunque peccatis, &c. Et dispensandi, ac commutandi vota, exceptis votis Religionis, &c. Quæ datur per Iubilæum, datur etiam per Bullam Cruciatæ. Vndè cum votum Religionis sit vnum ex exceptuatis, tàm vi Bullæ Cruciatæ, quàm per Iubilæum, consequenter fit, vt per Confessarium vi Iubilæi, & d Bullæ non possint commutari vota Religionis Melitensis, aut super eisdem dispensari. Etenim Milites Militenses; aliàs Hierosolymitani sunt verè, & propriè personæ Ecclesiasticæ, & formaliter Religiosi, vt patet ex ijs, quæ latè habentur per *Nauar. in suo tract. de reddit. Eccles. q. 1. monit. 27. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. q. 4.*

3 Siquidem profitentur tria vota substantialia Religionis, & gaudent beneficio fori, & canonis, vt nos ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib. 2. c. 15. q. 5. num 5.* Imò per professionem in eiusmodi Religione dirimitur matrimonium ratum, & non consumatum, vt de *D. Gastone Duce Metinæ* testatur *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 18. num. 8.* Et constat etiam ex constitutionibus eiusdem Religionis, per Rom. Pontificem approbatis, in quibus habetur, posse ad Religionem ipsam admitti obligatos matrimonio rato. Vndè sicut per Iubilæum, & per Bullam Cruciatæ non possunt eiusmodi vota commutari, nec super eisdem dispensari; ita etiam dicendum est de Episcopo, vt hanc facultatem non habeat, vt notat *Faust. in Thesauro Relig. lib. 3. q. 97. num. 1.* & alij apud eundem *Diana loco citato.*

An

An vi Iubilæi reſeruantis diſpenſationem, & commutationem voti Religionis, poſſit Confeſſarius commutare votum Religionis D. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ.

SEC. LXXX.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur prima ſententia affirmatiua eorum putantium hos milites non eſſe verè Religioſos.*

2 *Adducitur ſententia negatiua Nauar. & aliorum, qui putant hos eſſe verè, & propriè Religioſos.*

3 *Probabile eſt, quod Confeſſarius vi Iubilæi, vel Bullæ Cruciatæ commutare poteſt vota Religionis S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ.*

1 IN hac re quoniam *Sot. lib. 7. de iuſt. & iure, q 5. art. 3. Aragon. 22. q 88. art. 11.* Et alij, quos retulimus, ſec. præced. in relatione primæ ſententiæ, putant eiuſmodi milites non eſſe verè Religioſos, conſequenter docent, vi Iubilæi, aut alterius priuilegij excipientis votum Religionis, &c. Reliquis votis non exceptis, poſſe Confeſſarium commutare eiuſmodi Religionum vota, ac in eiſdem diſpenſare.

2 *Nauar. autem in ſuo tract. de reddit. Eccleſ. q. 1. monit. 55. & q. 3. monit. 28 Baſil. Pont. de impedim. matrim. cauſ. 27. q. 2. §. 4. Lopez. in inſtr. p. 2. cap. 9. ad fin.* & alij apud *Dian. p. 1. reſol. moral. tract. 11. reſol. 78.* Tenent partem negatiuam loquentes de priuilegio Bullæ Cruciatæ, quod excipit votum Religionis, ſicut per Iubilæum reſeruatur. Mouentur ex eo, quòd prædicti Milites ſunt verè, ac propriè perſonæ Eccleſiaſticæ, & formaliter Religioſi; ſicut Milites Militenſes, ſeù Hieroſolymitani. Etenim emittunt tria vota ſubſtantialia Religionis; quidam ſcilicèt iuxta Regulam *D. Auguſtini*, & alij iuxta regulam *D. Benedicti*, vt probat *Nauar. d. monit. 28.* Et quamuis non voueant caſtitatem ſimpliciter; ſed tantùm caſtitatem coniugalem; fuit tamen eis ex priuilegio Rom. Pontificis commutatum votum caſtitatis ſimpliciter in votum caſtitatis coniugalis; atque ideò dicuntur vouere caſtitatem, & profitentur tria vota ſubſtantialia Religionis: ſiquidem commutatio voti continentiæ in caſtitatem coniugalem non mutat Regulæ ſubſtantiam, vt fuit deciſum per Rot. Rom. in nouiſſim. *p. 2. deciſ. 266. num. 6.* Et ob id nos diximus in noſtris *Commen. in Bull. Cœna lib. 2. c. 15. q. num. 10.* Quòd trahentes Milites ad forum ſæculare, incidunt in excommunicationem d. Bullæ.

3 Eſt tamen verum, quòd cum prior ſententia ſit probabilis, *Diana par. 1. reſol. moral. tract. 11. reſol. 78.* putat, Confeſſarium vi Iubilæi, aut Bullæ Cruciatæ poſſe commutare vota Religionis S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ: imò & Epiſcopum, vt docet *Sanch. de matr. lib 8. diſp. 9. num. 16.* Etenim vt Epiſcopus, vel Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ, aut alicuius Iubilæi poſſit commutare aliquod votum; ſatis eſt, quòd ſit ſub opinione, an ſit reſeruatum, nec ne. Quibus adde ea, quæ ſupra adnotauimus, *ſec. 50.*

An vi Iubilæi reſeruantis votum Religionis, poſſit Confeſſarius commutare votum perſeuerandi in Religione, aut in eo diſpenſare.

SEC. LXXXI.

SVMMARIVM.

1 *Votum perſeuerandi in Religione, votum eſt Religionis, & nu. 3.*

2 *Probabilius eſt, poſſe Epiſcopum hoc votum commutare, & in eo diſpenſare.*

3 *Sic etiam, & Confeſſarius, diuerſum enim eſt votū perſeuerandi in Religione a voto Religionis.*

1 IN hac re videtur negatiuè reſpondendum eſſe. Etenim votum perſeuerandi in Religione, eſt votum Religionis, quod eſt reſeruatum per Iubilæum, ac etiam per Bull. Cruciatæ. Vndè ſi eiuſmodi votum emittat Nouitius, non poteſt illud commutare, aut in eo diſpenſare Confeſſarius vi Iubilęi, aut virtute Bullæ Cruciatæ. Et hāc ſententiam docent *Azor. par. 1. lib. 11. inſtit. moral. cap. 22. q. 8. Valent. tom. 3. diſp. 6. q. 6. pun. 4. quæſtiun. 4. Rodriq. tom. 2. ſuæ ſum. cap. 95. num. 7. Syl. ver. Religio 2. q. 19. & alii.*

2 His tamen non obſtantibus, oppoſitam ſententiam puto probabiliorem eſſe, quam tenent *Sāch. de matr. tom. 3. lib. 8. diſp. 15. nu. 4.* qui loquitur in terminis Bullæ Cruciatæ, & in *ſum. tom. 1. lib 4. cap. 40. nu. 75.* Inquit etiam Epiſcopum poſſe cōmutare eiuſmodi votum, & in eo diſpenſare. Hanc eandem opinionem docent *Malder. in 22. tract. 10. cap. 5. dub. 10. nu. 8. & Sanctarell. de iubil. cap. 10. dub. 4. & Alph. de Leone eod. tract.* quos refert, & ſequitur *Diana par. 1. reſol. moral. tract. 11. reſol. 79.* Qui loquuntur in ſpecie de

3 Confeſſario, qui ex vi Iubilæi facultatem habet commutandi vota, & in eis diſpenſandi, exceptis votis Religionis, & Caſtitatis: dicunt enim eum poſſe commutare votum, de quo agitur, & in eo diſpenſare. Mouentur ex eo, quòd votum perſeuerandi in Religione eſt diuerſum à voto Religionis: Confeſſarius tale votum commutans, nō commutat votum Religionis, ſed qualitatem adiunctam voto: quæ qualitas non eſt Rom. Pontifici reſeruata. Imò ipſe *Diana loc. cit.* arbitratur, poſſe in tali caſu vouentem egredi è Religione citra vllam voti commutationem, ac diſpenſationem; quoniam probabilis eſt ſententia illa, quam poſt alios tenet *Leſſ. de iuſt. & iure, lib. 2. cap. 41. dub. 5. nu. 46.* Et ſe habet, quòd votum perſeuerandi in Religione non obligat ſi bona fide in probatione, putet quis ſibi eam non eſſe accomodam. Ad contrarium patet reſponſio ex dictis.

An Confeſſarius vi Iubilæi dantis facultatem commutandi omnia vota, & in eis diſpenſandi, exceptis votis Religionis, & Caſtitatis, poſſit commutare votum Religionis, vt ex cauſa non impleatur tempore præſcripto.

SEC. LXXXII.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest in hoc voto dispensare, nisi Sum. Pontifex adiri non possit.*

2 *Opposita sententia est probabilior exemplo Bullæ Cruciatæ.*

3 *Potest Confessarius vi Iubilæi commutare ingrediendi Religionem strictiorem, vt laxiorem ingrediatur.*

4 *Si quis vouerit adire sanctum Sepulchrum mendicando, poterit Confessarius vi Iubilæi, vel Bullæ Cruciatæ commutare, vt votum adimpleat, portans expensas necessarias itineris.*

1 IN hac difficultate *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 26. nu. 11. & 12.* Docet Episcopum non posse in tali voto dispensare, nisi ob causam superuenientem non possit adiri S. P. siquidem talis circumstantia multum attingit voti substantiam: eo quod differt totam voti obseruationem pro aliquo tempore: ergò si id non potest Episcopus, nec etiam videtur posse Confessarius vi præfati Iubilæi, aut priuilegij similis.

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam arbitror esse probabiliorem, quam docent *Sanch. lib. 8 de matr. disp. 9. nu. 19. disp. 15. nu. 4. & tom. 1. suæ sum. lib 4. cap. 40. num. 76. Molf. in sum. tom 1. tract. 11. cap. 5. nu. 147. Malder. in 22. tract. 10. cap. 5. dub. 10. num. 9.* quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 80.* & quãuis *Sanch. d. num. 4.* Loquatur in terminis Bullæ Cruciatæ, tamen idem dicendum est quoad Iubilæum supra relatũ, vt sæpè diximus, putant enim, Episcopum posse ordinaria potestate in eiusmodi voti dilatione dispensare, dummodò votum non adeò differatur, vt sit periculum in eum statum incidendi, vt ità vouens non reddatur impotens ad votum implendum: id enim non est dispensare in substantia voti; sed tantùm in eius qualitate. Quòd si hoc casu potest Episcopus dispensare, potest etiam Confessarius vi Iubilæi, per quem datur facultas dispensandi in quibuscunque votis, eademque commutandi, exceptis votis Religionis, & Castitatis, &c.

3 Ex dictis modò patet, posse Confessarium vi Iubilæi commutare ex causa votum ingrediendi Religionem strictiorem, vt laxiorem ingrediatur. quoniam id non est commutare votum Religionis, atque idcò votum reseruatum; sed qualitatem adiunctam substantiæ voti Religionis, vt habetur ex *Syl. ver. Votum, 4. q. 3. d. 6. Palud. in 4. d. 38. q. 4. art. 4. n. 43. Rodriq. in sum. tom. 2. cap. 96. nu. 5. D. Anton. par 2. tit. 11. cap. 2. §. 9. not. 4. vers. Hoc autem videtur, Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 5. casu 421. nu. 16.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 55. & 83.* Qui licèt loquatur de priuilegio Bullæ Cruciatæ, tàm idem dicendum est de facultate concessa vi Iubilæi, iuxta ea, quæ supra adnotauimus.

4 Idem dicendum est de eo, qui vonit adire Sanctum Sepulchrum mendicando, quod votum reseruatum supponimus Papæ: nam Confessarius vi Iubilæi, aut virtute Bullæ Cruciatæ potest cõmutare eiusmodi votum, vt portans necessarias itineris expensas votum illud adimpleat: quia hoc casu Confessarius non commutat votum reseruatum, quale est votum visitandi Sanctum Sepulchrũ; sed circumstantiam, seù qualitatem per accidens ipsi voto adiunctam, vt rectè docet *Less. lib. 2. de iust. & iur. cap. 40. dub. 13. nu 105. Molf. tom. 1. suæ sum. cap. 15. n. 145. & Diana d. resol. 83.* Qui licèt loquantur de Episcopo, & Confessario virtute Bullæ Cruciatæ, nihilominus idem dicimus de Confessario vi supradicti Iubilæi, reseruantis votum visitandi Sanctum Sepulchrum.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis possit commutare votum vouendi Castitatem, seù Religionem. SEC. LXXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Responsio adducitur affirmatiua, cum votum vouendi Castitatem, seù Religionem non sit votum Castitatis, vel Religionis.*

1 AD hanc difficultatem respondetur affirmatiuè. Etenim votum vouendi Castitatem, seù Religionem non est votum Castitatis, nec Religionis: quoniam velle facere, non est facere. Vndè si ità vouens fornicaretur ante promissam castitatem non violaret votum. Ità *Sanch. tom. 1. suæ sum. lib. 4. cap. 40. nu. 70. Molfes. tom. 1. sum. Theol. tract. 11. cap. 15. nu. 148. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 21. nu. 7. & Diana par. 1. resol. moral. resol. 76.* Qui quamuis loquatur de Confessario vi Bullæ Cruciatæ; nihilominus idem dicendum est de Confessario vi Iubilæi.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis, possit eiusmodi vota commutare, emissa à persona alterius potestati subiecta, nempè à coniugata, seruo, & filio, citra licentiam, viri Domini, vel Patris. SEC. LXXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua est prima sententia, tùm de Episcopo, tùm de Confessario vi Iubilæi, & quare.*

2 *Oppositam sententiam Doct. alii, cum ex diuersis non fiat illatio.*

1 IN hanc partem affirmatiuam docet *Guttier. lib. 2. qq. canon. cap. 22. nu. 49.* Loquendo de Episcopo, atque ideò idem diceret de Confessario vi Iubilæi concedẽtis facultatem commutandi omnia vota, & in eis dispensandi, exceptis votis Castitatis, & Religionis. Mouetur ex eo, quoniam vir, Dominus, & Pater possunt eiusmodi vota irritare; ergò poterit, & Episcopus dispensare, & mutare, & Confessarius pariter vi Iubilæi, aut alterius priuilegij similis.

2 Oppositam tamen sententiam docet *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 26. nu. 3. Sanch. lib. 8. de matr. disp.*

*disp.9.nu.4. Malder.in 2.2.tract.10.cap.5.dub.10. nu.11.*cum qua etiam pertransit *Diana par. 1.resol.moral.tract.11.resol.*84. Moti ex eo, quòd cùm hæc potestas sit diuersa, ac diuersa principia habeat, non potest ex vna ad alteram deduci argumentum; eo quòd ex diuersis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* Et Rom. Pontifex reseruando sibi talia vota, censetur derogare potestati dominatiuæ, quàm habet Pater, Vir, & Dominus super filium, vxorem, & seruum: secus autem dicendum est de potestate dispensandi, & commutandi.

An vi Iubilæi excipientis vota Religionis, & Castitatis possit Confessarius commutare votum pœnale Religionis, seù Castitatis, & in eo ipso dispensare. SEC. LXXXV.

SVMMARIVM.

1 *Votum pœnale Religionis, vel Castitatis dicitur cum quis in pœnam alicuius facti vouet perpetuam castitatem, vel ingredi Religionem.*

2 *Votum formalitèr pœnale quod nam dicatur.*

3 *Confessarius, nec vi Bullæ Cruciatæ, nec Iubilæi dispensare potest in voto pœnali Religionis, & castitatis.*

4 *Verior est sententia, quod possit Confessarius in hoc voto dispensare, idemque commutare.*

5 *Episcopus eiusmodi vota commutare, & super eis dispensare potest, igitur quoque Confessarius.*

6 *Confessarius tùm ante, tùm post impletam conditionem commutare potest vota pœnalia Religionis, & castitatis.*

7 *Confessarius vi Iubilæi ne dum vota pœnalia castitatis, & Religionis commutare potest, sed vota quoque conditionalia eorundem.*

8 *Commutare verò non poterit votum Religionis, aut castitatis purè pœnale, & quod conditionem non inuoluit.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ dicenda erunt, est adnot. quòd votum pœnale Religionis, seù castitatis dicitur cùm quis in pœnam alicuius facti vouet perpetuam castitatem, aut Religionem ingredi. Vt si quis proponat, v.g. non fornicari, & si fornicetur, vouet perpetuam castitatem, aut Religionem ingredi. Hoc autem votum differt à voto conditionali Religionis, seù castitatis: siquidem votum conditionale nuncupatur, quod factum est sub aliqua conditione, vt si quis voueat castitatem, vel Religionem, si recuperet sanitatem, vt habetur ex *Molfes. tom.1. sua sum. tract.11.c.12. num 22.*

2 Votum verò pœnale formaliter dicitur cum quis in pœnam alicuius facti vouet Religionem, vel castitatem perpetuam, vt si quis proponat nunquam ludere aleis, & si aleis luserit vouet castitatem, aut Religionem, vt habetur ex eodem *Molfes.* post alios *d tract.11.cap.14. sub num.57.* qui ait, quòd eiusmodi votum resoluitur in conditionale. Potest autem dici votum pœnale formaliter non inuoluens conditionem, cùm quis v.g. aliquem à Religione dolosè subtraxerit, & facti pœnitens in pœnam vouet ingredi Religionem, aut perpetuam castitatem.

3 In hac difficultate partem negatiuam docent *Acost. in Bull. Cruciatæ, q.73.* & alij, qui cum vi dictæ Bullæ negent posse Confessarium dispensare in voto pœnali Religionis, & castitatis, consequenter negant id posse vi Iubilæi excipientis vota castitatis, ac Religionis: siquidem hæc quoque vota excipiuntur in d. Bulla, sicut, & vota transmerina, vt habetur ex *Fernandez in exam. Theol. moral. par.3. cap.9. sec.2. §.17. num.7. Villalob. in sum. tom.1. tract.27. claus.9. §.5. num. 43. & Diana p.1. resol. moral. tract.11 resol. 68.* Mouetur ipse *Acosta* ex eo, quòd eiusmodi vota sunt excepta vt supra, atque ideò reseruata Rom. Pontifici.

4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror de iure veriorem esse, atque posse Confessarium vota, de quibus agitur commutare, & in eis dispensare vi prædicti Iubilæi: siquidem vota pœnalia Religionis, & castitatis deficiunt valdè à perfecta votorum castitatis, ac Religionis natura, ratione cuius perfectionis reseruantur huiusmodi vota. Etenim vouens tali casu non eligit votum, vt tale est; sed potius eius timore, & odio vult deterreri, ne delictum committeret, quod vitare proposuit. Ita *Sanch. de matr. lib.8. disp.15. num.8. Nugn. in 3. par. tom.2. tract. de Bull. §.11. Ioan. della Cruz in director. consc. p.2. pracept.2. art.2. dub.10. concl.4. in fine, Fernandez in exam. Theol. moral. p.3. cap.9. sec.2. §.17. nu.9. Villalob. tom.1. sua sum. tract.27. claus. 9. §.3. num.42. & Diana p 1. resol. moral. tract.11. resol. 53.* Qui quamuis loquatur de Confessario vigore Bullæ Cruciatæ vota pœnalia supradicta commutare volente, seù super eisdem dispensare; tamen idem dicerent de Confessario commutante talia vota vi Iubilæi, & in eisdem dispensante, cum eadem militet ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

5 Confirmatur hæc eadem conclusio; quoniam Episcopus eiusmodi vota commutare, & super eisdem dispensare potest, vt habetur ex *Sanch. loco citato, Henriq. lib.7. sua sum. cap.30. num.6. in addit. litt. A.* Et ex alijs, ergò idem dicendum est de Confessario vi supradicti Iubilæi, cum eadem militet ratio, vt docet *Sanch. ibidem, num.5. Santarell. de iubil. cap.9. dub. 1. & Diana par.1. resol. moral. tract.11. resol.56.* Vbi probat virtute Iubilæi, & Bullæ Cruciatæ posse Confessarium commutare omnia vota, quæ Episcopus commutare potest: quod tamen verum esse ait, quando Episcopus dispensat, vt Episcopus; non autem quando dispensat, vt Sedis Apostolicæ delegatus, iuxta ea, quæ cumulantur per *Barb. de potest. Episc. p.2. alleg.37.14. & Alphon. de Leone in tract. de iubil. p.2. q.13. sec.2. num.97.*

6 Ampliatur hæc conclusio, vt locum sibi vendicet, atque ideò Confessarium posse commutare vota pœnalia Religionis, seù castitatis; siuè ante-

antequam fuerit impleta conditio, siuè post impletam conditionem: siquidem in vtroque casu militat eadem ratio, vt per *Diana d.resol.*53.

7 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt Confessarius vi Iubilæi possit commutare non solùm vota pœnalia Religionis, seù castitatis, vt supra, & super eisdem dispensare; verum etiam vota conditionalia castitatis, ac Religionis, quando sunt verè conditionalia: quoniam eiusmodi vota non semper procedunt ex Religionis, aut castitatis affectu; sed amore rei positæ sub cõditione, quam vouens obtinere desiderat, & vt facilius consequatur offert Deo vota illa: vt patet ex ijs, quæ docet *Sanch.lib.8. de matr.disp.11. num.8. in fine, & Diana d.tract.11.resol.*54. Vbi id quoque ait verum esse non solùm antè, sed etiam post impletam conditionem: & posse pariter Episcopum eadem vota commutare, ac super eisdem dispensare, vt per eundem *Sanch.d.lib.8. de matr. disp.10.num.3.Suar.tom.2.de Relig.lib.6.c.22. nu.*11. cum alijs, quos allegat.

8 Sic ampliata limitatur conclusio, vt fortè locum non habeat in voto Religionis, aut castitatis purè pœnali, quod conditionem non inuoluit; de quo supra egimus in not.circa finem. Vt cùm quis facinoris præteriti dolens in pœnam ipsius facinoris; vouit Religionem ingredi, aut perpetuam castitatem seruare: quoniam hoc casu dicitur eligere votum, vt tale est, & vt condignam proprij facinoris pœnitentiam agat: nõ autem vt eius timore facinus effugiat: aut ex amore rei positæ sub conditione, quam vouens obtinere desiderat.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, ac Religionis, possit commutare votum non nubendi, ac in eo dispensare.

§ E C. LXXXVI.

S V M M A R I V M.

1 *Votum non nubendi est tacitum, ac implicitum votum castitatis.*

2 *Vera est sententia contraria, quod tàm Episcopus, quam Confessarius, commutare possit votum non nubendi.*

3 *Limitatur si emissum fuisset in fauorem alterius coniugis, id petentis ob filiorum bonum.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse: siquidem votum non nubendi, est tacitum, ac implicitum votum castitatis: at taciti, & expressi eadem est virtus, *vt in l. cum quid*, & ibi *Ias.ff. si cert.petat.* Ergò sicut votum expressum castitatis est reseruatum vi Iubilæi, ita vt à Confessario commutari non possit, nec in eo dispensari; ita etiam dicendum est de voto castitatis tacito, nempè de voto non nubendi; cùm sit perpetuum, & reducatur ad votum castitatis. Et hanc sententiam docet *Caiet.* quem refert *Henriq.lib.7. c.30.num.6.in addit.lit.D.*

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veram. Etenim tàm Episcopus, quàm Confessarius vi Bullæ Cruciatæ possunt commutare huiusmodi votum: siquidem votum non nubendi non est votum absolutum castitatis; nam si vouens post votum emissum fornicetur, non dicitur violare votum; quia potest separari fornicatio à concubitu inter coniuges, vt docent communiter Doctores, nempè *Henriq. lib.7. sue sum.cap.30. num.6.in addit.litt. D.Vgol. de potest.Episc.cap.*58. §.8. *num.*3. *Barb.eod.tract. p.2.alleg.37. num.17.Sanch.lib.8. de matr.disp.15. num.4. Acosta in Bull. Cruciata, q.*73. & alij quam plurimi, quos refert, & sequitur *Diana par.1.resol. moral. tract.11.resol.*59. Qui tamen hanc sententiam limitant, vt locum non habeat, vbi tale votum fuisset emissum in fauorem alterius coniugis id petentis ob filiorum bonum, & vt eius amor, nomen, honor, & amicitia cum eius consanguineis conseruetur; quoniam hoc casu cùm eiusmodi votum sit factum in fauorem tertij, Confessarius vi Iubilæi, aut alterius Bullæ consimilis, non posset illud commutare, nisi coniux remittat ius sibi acquisitum, & ab illo acceptatum. Ad contrarium patet responsio ex dictis.

An Confessarius possit vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, commutare votum castitatis emissum pro tempore limitato, & in eodem dispensare.

S E C. LXXXVII.

S V M M A R I V M.

1 *Votum castitatis pro tempore limitato, non est votum perfectum, & absolutum castitatis.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè. Etenim votum castitatis pro tempore limitato, non est votum perfectum, & absolutum castitatis, quod per Iubilæum excipitur, ac reseruatur. Vndè quamplurimi volunt, eiusmodi votum posse per Episcopum commutari, & in eo dispensari, & idem posse Confessarium vi Bullæ cruciatæ, nempè *Acosta in Bull.Cruciata, q.*7. *Azor.par.1. instit. moral. lib.11.cap.19. q.6. Gomez in eandem Bull. clausf. 10.num.109.Graff.p.1.decis.lib.2.cap.31.num.*29. & alij apud *Diana par.1.resol.moral. tract.11.resol.*57.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, seù Religionis, possit commutare votum coniugum non petendi debitum.

S E C. LXXXVIII.

S V M M A R I V M.

1 *Negatiuè videtur prima facie respondendum, & quare.*

2 *Opposita tamen sententia vera est, cum eiusmodi vota, integra non sint castitatis, sed partis.*

1 VIdetur prima facie negatiuè respondendum esse: siquidem eiusmodi votum reduci-

ducitur ad votum castitatis, maximè si votum fuerit emissum ex alterius coniugis licentia: aut vterque coniux communi consensu voueret, nec petere, nec reddere debitum: nam perindè se haberent, ac si vouerent castitatem absolutam, si non expressè, saltem tacitè: at taciti, & expressi eadem est virtus, *l. cum quid*, & ibi *Doctor. ff. si certum petat.*

2 Oppositis tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse veram. Etenim eiusmodi vota non sunt integræ castitatis, sed partis; quia durarent costante tantùm matrimonio, & eo dissoluto expiraret. Imò si coniuges constante matrimonio cum alijs fornicarentur, licet peccarent grauiter peccato adulterij; non tamen facerent contra votum de non petendo, ac reddendo debitum. Vndè meritò quamplurimi Doctores tenent, eiusmodi vota posse ab Episcopo, & à Confessario vi Bullæ Cruciatæ commutari, & in eisdem dispensari. Vt docent *Azor p. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 19. q. 6. Rodriq. tom. 2. sua sum. c. 90. num. 4.* & alij apud *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 58.* Ad contrarium patet responsio ex dictis.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum non fornicandi, non tenendæ certæ mulieris, non committendi actum mollitiei, aut abstinendi ab alio actu venereo.

SEC. LXXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Responsio affertur affirmatiua, cum non sint eiusmodi vota perfectæ castitatis.*

1 AD hanc rem respondetur affirmatiuè. Etenim eiusmodi vota non sunt perfectæ castitatis, vt est votum exceptum, ac reseruatum per Iubilæum, atque ideò potest per Episcopum super dictis votis dispensari, & per eundem commutari possunt, sicut per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ, vt habetur per *Barb. de potest. Episc. par. 2. allegat. 37. num. 15. Fernand. in exam. Theol. moral. p. 3. c. 9. sec. 2. §. 17. Molfes. in sum. tom. 1. tract. 11. c. 15. num. 50. Reginald. tom. 2. sua prax. lib. 18. c. 22. num. 33.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Dian. par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 61. & 67.* Vbi hanc sententiam limitat post *Sanch.* nisi vltimum votum, quo castitas perfecta completur, consultò vouens fecerit, vt tali perfecta castitate ligatus maneat.

An Confessarius vi Iubilæi, excipientis votum castitatis, possit commutare votum assumendi ordines sacros, & in eo dispensare.

SEC. XC.

SVMMARIVM.

1 *Negatiuè videtur prima facie respondendum, etenim ordo Sacer votum includit castitatis.*

2 *Verior est contraria sententia, cum non sit hoc votum castitatis absolutæ, sed votum assumendi statum, cui annexa est castitas.*

3 *Sicut Confessarius vigore Bullæ Cruciatæ commutare potest omnia vota, quæ potest Episcopus, sic etiam vigore Iubilæi, exceptis votis peregrinationis ad Sanctum Sepulchrum, & ad S. Iacobum de Galitia.*

1 AD hanc difficultatem videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim ordo sacer includit votum perpetuæ castitatis; quia nemo promouetur ad ordines sacros, nisi præuio voto perpetuæ castitatis; ergò vouens assumere ordines sacros implicitè, ac tacitè censetur vouere perpetuam castitatem, quæ reseruatur vi Iubilæi, atque ideò Confessarius non potest vi talis Iubilæi excipientis, ac reseruantis votum castitatis commutare votum assumendi ordines sacros.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem. Etenim huiusmodi votum non est castitatis absolutæ, sed votum assumendi statum, cui castitas annexa est, quòd vi dicti Iubilæi non excipitur, nec reseruatur, atque ideò si ita vouens violaret votum, non esset sacrilegus fornicando: etsi matrimonium contraheret, licèt peccaret; possit tamen petere debitum. Confirmatur, quoniam in tali voto Episcopus potest dispensare, vt habetur ex *Vgol. de potest. Episcop. cap. 58. §. 3. num. 5. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 22 num. 7. Aragon. in 2. 2. q. 88. art. 12. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. pun. 4. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 11. c. 19. q. 9.* Sicut, & Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, vt per *Acost.* in ipsam *Bull. q. 73. Henriq. lib. 7. suæ sum. cap. 30. num. 6.* & alios apud *Dian. p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 64.* Ergò, & vi Iubilæi Confessarius potest commutare votum assumendi ordines sacros, & in eo dispensare: siquidem sicut Con-
3 fessarius virtute Bullæ Cruciatæ potest commutare omnia vota, quæ Episcopus commutare potest, vt habetur ex *Bonac. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 16. Sanch. tom. 1. suæ sum. lib. 4. cap. 54. num. 19. & lib. 9. de matr. disp. 15. num. 5.* Et alij ita etiam, & Confessarius vi Iubilæi, cùm vigore Iubilæi supponamus, posse Confessarium commutare omnia vota, exceptis votis peregrinationis ad Sanctum Sepulchrum, & ad S. Iacobum de Galitia, vt in specie inquit *Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 56. post Sanctarell. de Iubilæo, cap. 9. dub. 1.* Vndè ad contrarium respondetur, quòd eiusmodi votum licèt inuoluat votum castitatis; non tamen est votum castitatis absolutæ, sed votum assumendi statum, cui castitas est annexa.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, possit commutare votum illius, qui vouit castitatem, vel ordinem sacrum, & in eo dispensare.

SEC. XCI.

SVMMARIVM.

1 *Vouenti illam partem eligere liberum est, quam potest Confessarius commutare ex vi Iubilai.*

1 AD difficultatem respondetur affirmatiuè. Etenim ita vouenti liberum est illam partem eligere, quam potest Confessarius vi Iubilæi commutare, & in ea dispensare, qualis est ordo sacer: quoniam in alternatiuis satis est alterum adimpleri, *l. si haeredi plures, ff. de condit. instit. & clem. si quis suadente diabolo, de pæn.* Ergò tale votum non potest dici simpliciter castitatis, seù Religionis. Confirmatur, quia in eiusmodi voto potest Episcopus dispensare, illudque commutare, sicut & Confessarius per Bullam Cruciatæ, vt docent *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 24. num. 1. & 2. Reginald. tom. 2. sua prax lib. 18. num. 338. Molfes. tom. 2. sua sum. tract. 11. c. 15. num. 143. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 11. cap. 10. q. 10. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 9. num. 14.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 63.* Ergò, & potest Confessarius vi Iubilæi tale votum commutare, & in eo dispensare iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec. pracedenti.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis possit commutare votum castitatis coniugalis, & in eo dispensare.

SEC. XCII.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis coniugalis non est absolutum castitatis, sed partis tantum.*

1 AD hanc dubitationem respondetur affirmatiuè: quoniam eiusmodi votum non est castitatis absolutum; sed partis tantùm, quod vi Iubilæi non excipitur. Confirmatur, quia in tali voto dispensat Episcopus, & Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, vt habetur ex *Henriq. lib. 7. sua sum. cap. 30. num. 7. Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. c. 40. num. 50. & lib. 8. de matr. disp. 9. num. 7. Alph. de Leone de iubil. p. 2. q. 13. sec. 2. num. 103.* & ex alijs apud *Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 62.* Ergò, & id poterit Confessarius vi Iubilæi, per ea, quæ supra adnotauimus, sec. 90.

An Confessarius virtute Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum castitatis vxoris, aut viri tempore matrimonij consumati emissum.

SEC. XCIII.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis vxoris, vel viri tempore matrimonij consumati emissum, non est absolutum castitatis, & vigore Bulla Cruciata commutari potest per Episcopum, vel per Confessarium, & in eo dispensari.*

An obliget ad non reddendum debitum, etiam quando redditio esset voluntaria.

2 *Quid si votum esset emissum cum consensu reciproco.*

1 REspondetur affirmatiuè. Etenim eiusmodi votum non est absolutum castitatis, cùm ad non reddendum debitum non possit obligare. Confirmatur, quia huiusmodi votum per Episcopum, & per Confessarium per Bullam Cruciatæ potest commutari, & in eo dispensari, vt habetur ex *Rodriq. in sum. tom. 2. cap. 90. Aragon. in 2. 2. q. 88. art. 8. dub. vlt. Dian. p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 70.* cum alijs, quos allegat. Vbi hanc conclusionem ait adeò esse veram, vt eiusmodi non obliget ad non reddendum debitum, etiam quando redditio est voluntaria propter alterius coniugum adulterium, aut diuortium, vt latè *Sanch. de matr. lib. 9. disp. 35. num. 26.* Ergò, & Confessarius idem potest vi Iubilæi, iuxta ea, quæ supra diximus, sec. 89.

2 Limitatur tamen hæc quæ diximus vera esse, quando votum, de quo agitur, fuerit emissum ab vxore, vel marito sine consensu reciproco: aliàs secus vt patet ex dictis per *Dian. loc. cit.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota castitatis, & Religionis, possit commutare votum castitatis, seù Religionis emissum cum expressa protestatione, ne vouens ad illius executionem teneatur, nisi sub onere culpæ venialis.

SEC. XCIV.

SVMMARIVM.

1 *Votum cum hac expressa protestatione emissum, non est votum perfectum castitatis, & Religionis, per Iubilaeum exceptum, & reseruatum.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè: quoniam eiusmodi votum non est votum perfectum castitatis, & Religionis per Iubilæum exceptum, ac reseruatum: & propterea potest non solum per Confessarium vi Iubilæi commutari, & in eo dispensari, sed etiam per Episcopum, & per Bullam Cruciatæ, vt habetur ex *Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 4. c. 40. nu. 47. Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol. 72.* pro qua re allegat etiam *Bonac. de legib. disp. 4. q. 2. pun. 7. §. 4. num. 20.*

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum castitatis, possit commutare votum castitatis emissum cum licentia alterius coniugis.

SEC. XCV.

SVMMARIVM.

1 *Votum castitatis emissum cum licentia alterius coniugis, non est absolutum castitatis, sed partis dumtaxat. Esto, quod vterque coniux continentiam voueat citra alterius licentiam.*

2 *Limitatur tamen si ita vouens animum haberet ingrediendi Religionem.*

3 *Coniuges qui de communi consensu continentiam voue-*

vouerunt, si ambo per modum contractus remittant sibi ad inuicem renunciationem iuris petendi, & reddendi debitum, quamuis esset hac remissio sacrilega, esset tamen valida.

1 AD hanc dubitationem respondeo affirmatiuè. Etenim huiusmodi votum non est absolutum castitatis, sed partis dumtaxat; quia eo non obstante tenetur vouens reddere debitum, & potest reddere, licet alter adulterium committat. Confirmatur quoniam eiusmodi vota possunt per Episcopum,& per Bullam Cruciatæ commutari, & in eis dispensari, vt probat *Sanch. lib.8. de matr.disp.15.num.7.Rodr.in sum. tom.1.c.243.num.14.Vegha tom.2.sua sum.c.129. cas.77. & Diana p.1. resol. moral. tract.11. resol.* 82. Qui putat id verum esse, etiam si vterque coniux continentiam vouit citra alterius licentiam: & quando vterque seorsum continentiam vouit, habita tamen ab altero licentia. Secus autem si vterque communi consensu continentiam voueret per modum contractus, ac reciprocæ conuentionis, facio, vt facias; quoniam sic vouentes obligant se ad votum absolutæ, ac integræ castitatis. Vndè non possunt, nec reddere, nec petere debitum. Si igitur hæc vota possunt per Episcopum, & per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ commutari, & in eis dispensari permittitur: ergò id poterit Confessarius vi Iubilæi,iuxta ea,quæ supra adnotauimus, sec.90.

2 Limitantur tamen hæc, quæ conclusimus, quando ita vouens non haberet animum ingrediendi Religionem, secus autem si animum haberet ingrediendi Religionem; quoniam tunc eiusmodi votum esset absolutum castitatis, vt patet ex ijs, quæ docet *Sanch. tom. 1. sua sum. lib.4.c.40.* Vbi *num.61.*etiam addit,quòd si coniuges prædicti, qui de communi consensu, vt
3 supra continentiam vouerunt ambo per modum contractus, vt supra remitterent sibi adinuicem renunciationem illam iuris petendi,& reddendi debitum, quam vouendo fecerunt, & sibi conferrent iterum potestatem suorum corporum, quamuis remissio esset sacrilega contra votum; esset tamen valida, & tenetur vterque reddere debitum alteri petenti,& poterit tunc Episcopus dispensare ad petendum debitum citra culpam, cum qua sententia pertransit quoque *Diana loco citato*, atque ideò inquit, posse Confessarium virtute Bullæ Cruciatæ commutare vota castitatis emissa à coniugibus in his omnibus casibus. Quòd si id verum est,posset etiam Confessarius vi Iubilæi per ea,quæ supra adnotauimus, sec.90.

An Confessarius vi Iubilæi, excipientis votum peregrinationis ad sanctum Sepulchrum, possit commutare qualitatem adiunctam tali voto.

SEC. XCVI.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus pro explicatione tituli.*
2 *Respondetur, adducitur affirmatiua, cum Confessarius commutet circumstantiam, voto adiunctam, & non votum.*

1 AD tituli explicationem ponamus casum, quòd Titius promiserit Deo visitare sanctum Sepulchrum, & ad illud peregrinari mendicando, an Confessarius vi dicti Iubilæi possit commutare tale votum, vt ipse vouens portans necessarias itineris expensas votum illud adimpleat.

2 Ad hanc difficultatem respondetur affirmatiuè; quoniam hoc casu Confessarius non commutat votum, sed circumstantiam ipsi voto adiunctam, vt habetur ex *Molfesio tom.1.sua sum. tract.11.c.15.num.145.*& ex alijs apud *Dian.p.1. resol.moral.resol.83.tract.11.* Quibus adde, quæ cumulauimus supra *sec.82.vers.Ex dictis*, cui me remitto,ne bis idem repetere videamur.

An si vi Iubilæi concedatur facultas commutandi omnia, & quæcunque vota,exceptis votis castitatis, ac Religionis,possit Confessarius commutare votum virginitatis.

SEC. XCVII.

SVMMARIVM.

1 *Votum virginitatis implicitè includit votum castitatis, & impliciti, atque expliciti eadem est virtus.*
2 *Vouenti ita non vult expresiè ad castitatem se obligare, sed tantum ad corporis integritatem seruandam.*
3 *Vouens virginitatem si expresiè voluerit se obligare ad castitatem, votum Confessarius commutare non poterit.*

1 IN hac re videtur negatiuè respondendum esse: siquidem votum virginitatis implicitè includit votum castitatis, at impliciti,& expliciti eadem est virtus,sicut taciti,& expressi, *vt in l.cum quid,*& ibi *Doctor.ff.si cert.pet.*

2 Oppositam sententiam puto veram: nam ita vouens non vult expressè ad castitatem se obligare; sed tantùm ad corporis integritatem seruandam consistentem in abstinentia à primo Luxuriæ actu, per quem virginitas deperditur, id autem vi dicti Iubilæi non excipitur, nec reseruatur. Confirmatur, quoniam Episcopus, & Confessarius vi Bullæ Cruciatæ possunt huiusmodi votum commutare, & in eo dispensare; vt constat ex Doctoribus infra citandis, ergò, & hanc facultatem etiam habet Confessarius vi dicti Iubilæi, & patet ex ijs, quæ cumulauimus supra sec. 90.

3 Limitatur tamen hæc conclusio, vt locum non habeat quando vouens virginitatem expressè voluerit se obligare ad castitatem:quoniam sicut eo casu Episcopus non potest votum virginitatis commutare,nec in eo dispensare,nec Confessarius vi Bullæ Cruciatæ,vt docet *Sanch.de matr. lib.8.disp.15.num.4.Azor.tom.1. instit.moral. lib. 11.cap.19.q.14.Barb.de potest.Episc. par.2. alleg.* 37.

37.nu.18.Sayr.lib.6.Clau.Reg.cap.11.n.55.Graff.par.1.decis.lib.2.cap.31.nu.31. Portell.in addit.ad dub.Regular.vers.Voti dispensatio, nu.78. & *Gutier.de matr.cap.123.nu.*8.quos referr, & sequitur *Diana par.1.resol.moral.tract.11.resol.*60.qui post *Sanch.tom.2.sue sum.lib.4.cap.21.nu.22.* Id ampliat etiam in eo, qui emisit votum virginitatis, & dubius est de intentione; an scilicet fuisse ad solam à primo actu venereo abstinentiam: ità etiam Confessarius vi Iubilæi talem facultatem non habet. Vndè ex dictis patet responsio.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis vota Religionis,& Castitatis, possit commutare votum eius, qui vouit dare mille tali loco pio, reseruans illud, vt non possit commutari, nec in eo dispensari, nisi à S.Pontifice,sicut si vouisset Castitatem, aut Religionem.
S E C. XCVIII.

S V M M A R I V M.

1 *Vouentis intentio tollere non potest potestatem Superioris, nec votum prædictum est vnum ex exceptis in Iubilæo.*

1 AD hanc dubitationem respondetur affirmatiuè: quoniam vouentis intentio priuata non potest tollere potestatem Superioris. Confirmatur; quoniam eiusmodi votum non est vnũ ex exceptis vi dicti Iubilæi. Denique quia dictũ votum potest commutari, & in eo dispensari per Episcopum,& per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ,vt habetur ex *Suar.tom.2. de Relig.lib.6. c.21. nu.15.Sanch.tom.1.sue sum lib.4.cap.40.num.79. Diana par.1. resol.moral. tract.11. resol.*75. cum alijs,quos allegat: ergò dispensatio, & commutatio talis voti fieri potest per Confessarium vi dicti Iubilæi,iuxta ea,quæ supra diximus, *sec.*90.

An Confessarius vi Iubilæi possit commutare votum factum de non petenda commutatione, nec super idem commutare.
S E C. XCIX.

S V M M A R I V M.

1 *Votum de non petenda commutatione non est de exceptis,& reseruatis in Iubilæo,& poterit commutari, ac super eo dispensari.*

1 BReuitèr respõdetur affirmatiuè: eo quod eiusmodi votum non est de casibus exceptis,seu reseruatis vi dicti Iubilæi. Vndè per Episcopum, & per Bullam Cruciatę commutari eiusmodi votum,& in eo dispensari posse, docent *Fernand.in exam.Theol.moral.par.3.cap.9.sec.2.§.17. num.4. Acosta in Bull.Cruciatæ,q.73. in fine*,& alij apud *Dian.par.1.resol.moral.tract.11. resol.*51. Atque ideò per Confessarium vi Iubilæi,per ea,quæ adnotauimus supra *sec.*90.

An Confessarius vi Iubilæi excipientis votum Castitatis, possit adstrictum voto Castitatis, qui ad nuptias transijt, per dispensationem, aut commutationem habilitare ad petendum debitum.
S E C. C.

S V M M A R I V M.

1 *Confessarius vi Iubilæi habilitare potest adstrictũ voto castitatis ad petendum debitum, in eoque Episcopus dispensare.*

2 *Negatiua est opinio Sanch. circa Confessarium vi Bullæ Cruciatæ, & per consequens,neque vi Iubilæi.*

3 *Sententia Sanch. probabilis est, sed prior probabilior.*

4 *Vota in quibus dispensatur per Episcopum Iure Ordinario, & ex natura reseruationis, commutari non possunt per Confessarium vi Bullæ Cruciatæ, secus, si dispensaretur Iure speciali, vel consuetudine.*

1 IN hac difficultate pugnãtes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Vinal.in suo Candel. aur.par.3.cap.14.nu.41.* Dicentis,posse Confessarium vi Bullæ commutare votum eiusmodi, ita vt vouens eo casu possit petere debitum.Hoc autem suaderi potest ex eo,quod Episcopus dispensari potest in tali voto ad petendum debitum: ergò & Confessarius vi Iubilæi:quod possit Episcopus dispensare docent *Angel. ver. Matrimonium 3.imped.5.num.3. Valen.tom.4. disp.10.q.5. pun.5.Henriq.lib.12.cap.2. nu.9. Sa ver. Debitum coniugale,nu.4.Graff.in suis decis.par.1. lib.2. cap. 82.nu.5.Rodriq.in Bull.Cruciatæ,§.9.n.119.* Etenim vota,quæ potest Episcopus commutare,& in eis dispensare potest id etiam Confessarius vi Iubilæi,vt ostendimus supra *sec.*90.

2 Secunda sententia est *Sanch. in sum. tom. 1.lib. 4.cap.54.nu.20.*quem refert,& sequitur *Dian.par. 1.resol.moral. tract.11. resol.66.* Quorum opinio est negatiua, ità vt non possit Confessarius per Bull.Cruciatam eiusmodi vota commutare, nec in eis dispensare: quod si ità est, vtique dicerent, nec posse vi Iubilæi.

3 Hæc sententia probabilis est:nam Confessarius dispensando, vt coniux possit petere debitum coniugale in casu,de quo agitur,videtur dispensare in voto castitatis,quod vi Iubilæi excipitur, ac reseruatur.Nobis tamen prior sententia videtur probabilior: siquidem per dispensationem,vt vouens castitatem, vt supra possit petere debitũ non relaxatur simplicitèr votum castitatis; sed tantùm secundum quid, nempè ad solum petendum debitum,atque ideò mortua coniuge, tota voti obligatio reuiuiscit: at vi Iubilæi videtur reseruari, ac excipi votum castitatis simplicitèr, atque absolutum. Cõfirmatur quoniam per Episcopum hoc casu potest dispensari,vt diximus;ergò & vi Iubilæi,vt supra ostendimus. Et quamuis Aduersarij negent consequentiam loquentes in

3 terminis Bullæ Cruciatæ; cùm id putent intelligen-

gendum esse de votis, quæ Episcopus commutat iure Ordinario, & ex natura reseruationis; non autem si talia vota commutet, & in eis dispenset iure speciali, aut per consuetudinem, vt in casu nostro; nihilominus quicquid sit de hac distinctione, nos respondemus, quod in casu proposito Episcopus dispensat, & commutat non iure speciali, sed de iure communi, ac iure Ordinario: siquidem Episcopus potest iure Ordinario commutare vota, & in eis dispensare in omnibus casibus, in quibus vrget magnum periculum incôtinentiæ, & in adeundo Rom. Pontifice sit periculum in mora, vt probant *Sanch. lib. 2. de matr. disp. 40. nu. 7. Syl. ver. Votum 4. q. 4.* & alij, quos refert, & sequitur *Molfes. tom. 1. suæ sum. tract. 4. cap. 12. num. 31.* At in casu, de quo agitur, vrget eiusmodi periculum, vt experientia docet, & côsideranti patet: & dato quòd hæc facultas competat Episcopis ex consuetudine, adhuc tamen dicimus in eis competere iure Ordinario: quoniã consuetudo eiusmodi esset vniuersalis circa omnes Episcopos vi muneris, & ex præsumpta volũtate Rom. Pontificis introducta, ex iusta, ac rationabili causa, vt possint scilicet subuenire necessitatibus spiritualibus suarũ ouium, vt post alios inquit idem *Molfes. loc. cit.* atque ideò talis consuetudo cùm sit vniuersalis, est etiam ius vniuersale: eo quòd consuetudo est altera lex, vt *in §. ex non scripto, in inst. de iure nat. gent. & ciu.*

An qui obtinuit commutationem alicuius voti per Iubilæum, possit redire ad votum prius, omisso eo, in quo facta est commutatio. SEC CI.

SVMMARIVM.

1 *Responsio adducitur affirmatiua, cum quilibet possit proprio fauori renunciare.*

1 AD hanc difficultatem respondeo affirmatiuè: siquidem talis commutatio fuit facta in vouentis fauorem; ergò non debet verti in odium; eò magis, quòd quilibet potest proprio fauori renunciare, *l. pen. C. de pact. & l. quod fauore, de legib.* Confirmatur, quoniam huiusmodi commutatio facta censetur sub conditione, si vouens nolit prius votum implere. Denique probatur hęc conclusio ex *Azor. par. 2. inst. moral. lib. 11. cap. 18. q. 18. q. 12. Sanch. de matr. lib. 9. disp. 4. nu. 11. Malder. in 2. 2. tract. 10. cap. 5. dub. 11. q. 9. & Diana par. 1. resol moral. 11. resol. 85.* Qui loquuntur generalitèr de commutatione voti vi cuiuscunque priuilegij facta: & etiam si pluries commutatio facta fuerit, vt si votum peregrinationis annuæ commutatum sit in menstruam confessionem, menstrua confessio in ieiunium alicuius diei, & ieiunium in certas preces: siquidem potest vouẽs satisfacere voto, vel recitando illas preces, &c. Aut annuam peregrinationẽm, quod erat primũ votum suscipere. Quæ dicunt insuper vera esse contra *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 20. nu. 1.* & contra *Fillinc. tom. 2. qq. moral. tract. 26. cap. 10. nu. 288.* Non solùm quando commutatio facta fuerit in rem æqualem; sed etiam in melius.

An si quis tempore Iubilæi nolit petere commutationem votorum, possit postea, eo transacto illam petere. SEC. CII.

SVMMARIVM.

1 *Non solùm qui tempore Iubilæi noluit commutationem petere votorum, sed etiam qui oblitus est petere, haud eam petere potest transacto Iubileo.*
2 *Probabilior est contraria sententia, & quare.*
3 *Transacto Iubilæo non modo pœnitens petere potest commutationem votorum oblitorum, quando iam obtinuit à Confessario generalem illorum commutationem, sed etiam si infra tempus Iubilæi nulla sit facta à Confessario electo generalis votorum commutatio, seu dispensatio, eaque fieri poterit ab alio Confessario.*

1 NEgatiuam partem tenet *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7 cap. 8. num. 9.* Non solùm si quis pro tempore Iubilæi noluit petere commutationem votorum; sed etiam si eam pœnitens petere oblitus fuerit; atque ideò transacto Iubilæo non possit votorum commutationem petere. Mouetur ex eo, quòd absolutio à peccatis facta uirtute Iubilæi, licèt cadat super reseruatis quoque oblitis; non tamen cadit super commutatione uotorum. Hanc eandem sententiam docet *Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 16. nu. 4. Fillinc. tom. 1. qq. moral. tract. 8. cap. 10. nu. 279. & alij.*

2 Oppositis tamen non obstantibus contrariam sententiam puto probabiliorem, quam docent *Portell. in dub. Regular. ver. Indulgentia pro Iubileo, num. 18. Angel Boss. de iubil. sec. 2. casu 47. & Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 40.* Dicentes, quòd qui tempore Iubilæ habebat votum, & noluit pro tunc illud sibi commutari, elapso Iubilæo, poterit illius commutationem petere, quæ à quolibet Confessario valet impendi. Etenim facultas illa sibi collata in Iubilæo non est alligata tempori, quo durat Iubilæum, sed Confessarius talis pœnitentis potest ea vti etiam elapso tempore: siquidem ipse pœnitẽs per consecutionem Iubilæi acquisiuit hoc ius.

3 Ampliatur hæc conclusio, vt multo magis possit talis pœnitens petere commutationem votorum oblitorum: & id non solùm quando tempore Iubilæi obtinuit à Confessario generalem commutationem, & dispẽsationem circa vota, vt docent *Sanch. de matr. lib. 8. disp. 15. nu. 16. & tom. 1. suæ sum. lib. 4. cap. 54. nu. 37. Alph. de Leone de iubil. par. 2. nu. 201.* & alij: sed etiam si intra tempus Iubilæi nulla facta est à Confessario electo commutatio, vel dispensatio generalis votorum: nam adhuc poterunt vota eiusmodi commutari, & in eis dispensari, elapso Iubilæo ab alio Confessario; quoniam non sunt amplius reseruata, si pœnitens verè fuerit Iubilæum assecutus, vt post *Zerol. de iubil. lib. 2. cap. 12. dub. 12. Alph. de Leone* loco

loco cit. & alios inquit *Diana d. resol.* 40. & infra latiùs patebit *sec. seq.*

An qui Iubilæi tempore votorum commutationem fuit consecutus, & aliquorum oblitus, eo elapso, possit dictorum votorum commutationem, aut dispensationem petere, non obstante, quod lucratus non sit Iubilæum.

SEC. CIII.

SVMMARIVM.

1 *Votorum commutatio, ac dispensatio valida est, etiam si quis postea Iubilæum non assequatur.*

2 *Potest quis petere votorum oblitorum commutationem, quis Iubilæum deinde non assequatur.*

3 *Probabilior tamen videtur contraria sententia.*

4 *Dispar est ratio inter absolutionem à reseruatis, & commutationem, ac votorum dispensationem.*

1 AD explicationem tituli dubitationis huius est adnotandum, quòd hoc loco non quærimus de votis iam commutatis, & dispensatis cũ eo, qui postea Iubilæum non fuit assecutus; siquidem votorum commutatorum commutationem, ac dispensationem validas esse, etiam si quis postea Iubilæum non assequatur ex sua culpa, rectè docent *Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 7. cap. 8. num. 9. Pollach. de iubilæo, sec. 42. nu. 69. Lanor. eod. tract. par. 2. cap. 27. nu.* 217. & alij, quos refert, & sequitur *Diana par. 5. resol. moral. tract.* 12. *resol.* 41. qui addit ex *Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 54. nu.* 50. Hanc opinionem esse veram etiam circa vota commutata à Confessario tantùm generalitèr, remittendo opera subrogata a se, vel ab alio postea præscribenda. Sed quæstio nostra est de votis nõ commutatis, &c. Sed oblitis, an possit is, elapso Iubilæi tempore, petere eorum commutationem, seu dispensationem, etiam si Iubilæum non fuerit assecutus.

2 In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Patris Alph. de Leone in suo tract. de iubil. par. 2. num.* 203. Et aliorum, qui docent partem affirmatiuam; moti ex eo, quòd in Bulla Iubilæi simul conceditur facultas absoluẽdi à reseruatis, & commutãdi vota: ergò coniunctorum cum eadem sit disponendi ratio, sicut vbi quis confessus est tempore Iubilæi animo assequendi illud, remanet liber à reseruatione peccatorum reseruatorum oblitorum, etiam si nullũ casum reseruatum confessus sit, nec Iubilęum posteà lucretur, ità etiã remanet liber à reseruatione votorum; etiam si nulliùs voti commutationem, seu dispensationem petierit, nec Iubilæum fuerit assecutus.

3 Secunda sententia est *Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 54. nu. 52. Boss. de iubil. sec. 2. casu 45. nu. 2. Fillius tom. 1. qq. moral. tract. 8. cap. 10. nu. 279. Portell. in dub. Regul. ver. Indulgentia pro iubilæo, nu. 19. Philipp. della Cruz in Thes. Eccl. tract. 1. §. 20. nu. 3.* &, nouissimè *Diana par. 5. resol. moral. tract.* 12. *resol.* 41. Negãtium posse quem commutationem, aut dispensationem votorum petere, quorum fuit oblitus, si Iubilæum non fuerit adeptus. Et hæc sententia nobis videtur re vera probabilior. Etenim dispar est ratio inter absolutionem à peccatis, & commutationem, seù dispensationẽ votorum: quoniam peccata reseruata oblita remittuntur per accidens, per absolutionem generalem ritè impensam aliorum peccatorum, licèt non reseruatorum, quia non potest quis pro parte amicus, & pro parte inimicus esse Dei: aliàs esset, si à reseruatis oblitis non remaneret absolutus. Vndè peccata semel extincta non reuiuiscũt, sicut dicimus de censuris: nec nos supponimus dari absolutionem ad reincidentiam, sed absolutè: quæ quidem ratio cessat in votis oblitis; & ideò per absolutionem à peccatis non censentur vota ipsa commutata, nec in eis censetur dispensatum: meritò igitur absolutio à peccatis facta virtute Iubilæi licèt cadat super reseruatis quoq; oblitis; non tamen cadit super commutatione votorum; sed hoc ius acquirit vouens per consecutionem Iubilæi, vt supra ostendimus, *sec. praeced.* Et sic patet responsio ad contrarium. Quibus adde ex *Portell loc. cit.* quòd si pœnitens pro Iubilæo assequendo non est confessus, quia non habeat conscientiam peccati mortalis, non poterit postea absolui à reseruato oblito: quoniam illius reseruatio non est ablata. 4

An Confessarius virtute Iubilæi habens facultatem dispensandi, & commutandi vota omnia, possit commutare, ac dispensare super votis Religionis, castitatis, & peregrinationis in Hierusalem, ad limina Apostolorum, & ad D. Jacobum Galitiæ, si eiusmodi vota specialitèr non excipiantur.

SEC. CIV.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur aliquorum sententia affirmans quoad vota peregrinationis, negans verò quoad vota castitatis, & Religionis.*

2 *Magis probatur sententia simplicitèr negans.*

3 *Quod si Romanus Pontifex absolutè concederet facultatem commutandi vota reseruata, vel in eis dispensandi, vel si in facultate dispensandi in omnibus votis, exciperet votum castitatis, & religionis, vt ex stylo Rom. Curiæ fieri solet.*

1 IN hac difficultate quidam docent partem affirmatiuam quoad vota peregrinationis, de quibus agitur: negatiuam verò quoad vota Religionis, ac castitatis, vt habetur ex *Soto lib. 7. de iust. & iure, art. 3. Sanch. lib. 8 de matr. disp. 9. nu. 2. & Maldero in 2. 2. tract. 10. cap. 5. dub. 10.* Qui hoc discrimen esse ait inter votum castitatis perpetuæ, & Religionis, & inter illa peregrinationis Rom. Pontifici reseruata, quòd illa duo priora relaxandi potestas non censetur concessa in generali concessione, nisi exprimantur: non sic dicendum est de supradictis votis peregrinationis; quia

quia in generali concessione comprehenduntur: siquidem eorum votorum reseruatio non est ità antiqua, nec tanti momenti, sicut est reseruatio votorum Religionis, ac castitatis perpetuæ.

2 Secunda sententia est simpliciter negans, quæ nobis magis probatur, & docent eam *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. de voto, cap. 25. nu. 4. Sanch. tom. 1. suæ sum lib. 4. cap. 40. n. 16. Filliuc. tom. 2. qq. Regular. tract. 26. cap. 9. nu. 274. Laym. lib. 4. tract. 4. cap. 8. nu. 7. Lauor. de iubil. par. 2. cap. 27 nu. 8.* quos refert *Diana par. 1. resol. moral. tract. 12. resol. 58.* Probatur hæc sententia ex generali regula, quæ desumitur ex *tex. in cap. in generali, de regul. iur. lib. 6. cap. si Episcopum, de pœnit. & remiss. eod. tit. ex cap. 2. de offic. Vicar.* Ibidem ex alijs iuribus, & se habet, quod in generali concessione non veniūt, quæ non esset quis verisimilitèr in specie concessurus: modò cum Rom. Pontifex quasi semper soleat in Iubilæis reseruare sibi dicta quinque vota in specie; in generali concessione non videntur comprehendi: siquidem non esset ea Pontifex verisimilitèr in specie concessurus, vt commutari possint, & in eisdem dispensari.

3 Limitatur tamen hæc sententia etiam quoad vota Religionis, & castitatis, vbi Rom. Pontifex absolutè concederet generalem facultatem commutādi vota reseruata, vel in votis reseruatis dispensandi, vt habetur ex *Suar. loc. cit. & Sanch. vbi sup. nu. 17.* Qui idem dicendum esse volunt, quādo Papa in facultate dispēsandi in omnibus votis exciperet votum castitatis, & Religionis, vt excipi solent ex stylo Romanæ Curiæ in omnibus Iubilæis. His adde, quæ adnotauimus supra *sec. 66. & 67.*

An Confessarius vi Iubilæi concedentis facultatem commutandi vota, & in eis dispensandi, possit commutare iuramenta illicita, aut metu iniustè extorta.

SEC. CV.

SVMMARIVM.

1 *Qui potest commutare vota facta soli Deo, poterit quoque commutare iuramenta.*

2 *Opposita sententia videtur probabilior, licèt hæc sit probabilis.*

3 *Qui iniustè detinetur carceratus, & instat excarcerari, sub iuramento de redeundo ad carceres, redire tenetur quamuis ad mortem iniustam se timeat esse damnandum.*

Idemque est in eo, qui mille latroni promisit sub Iuramento.

Poterit tamen relaxationem petere ab Episcopo, vel Confessario vi Bulla Cruciata, ac Iubilæi.

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est affirmatiua, quam videtur docere *Sanch. tom. 2. suæ sum. cap. 54. lib. 4. nu. 21.* Vbi in vniuersum ait, quòd qui potest commutare vota facta soli Deo, potest etiam commutare iuramenta; siquidem plus est commutare vota, quàm iuramenta. Hinc ait, quòd ex quo Confessarius vi Bullæ potest commutare vota pœnalia, & conditionalia Religionis, & castitatis, poterit etiam commutare iuramenta pœnalia, & conditionalia castitatis, ac Religionis. His adde quoque, quæ adnotauimus supra *sec. 74. & Aegid. de Trullench. in explicatione Bullæ Cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 3. dub. 2. nu. 3.* quem refert *Diana par. 4 resol. moral. tract. 4. resol. 19.* qui *par. 5. trac. 12. resol. 56.* citat etiam nouissimè *Boss. de iubil. sec. 2. cas. 6. nu. 4.* Specialitèr loquentem de Confessario virtute Iubilæi, ac ità dicentem, non caret magna probabilitate affirmatiua sententia; nempè quod facultas delegata circa vota, extendatur ad iuramenta cum iniuria, vel iniustitia extorta: siquidē per talia iuramenta nullum ius, ac nulla obligatio acquiritur homini, cui præstantur; sed tota obligatio acquiritur Deo, qui in testem inuocatur, atq; ideò solus Deus fit creditor, & propter solùm Dei honorem, & Religionis intuitu tenetur iurans iuramentum seruare; & sic verè dicitur inducere rationem voti iuramentum ipsum, votisque æquiparatur: & quamuis iuramenta non fiant Deo, sed homini; attamen quoad obligationem censentur tanquam iuramēta facta Deo, cùm obligent intuitu solius honoris Dei. Ergò cui conceditur facultas relaxandi, vel commutādi vota, vi Iubilæi, aut alterius priuilegij, conceditur etiam facultas relaxandi, ac commutandi iuramentum.

2 Hæc sententia licèt probabilis sit, vt habetur per supra citatos Doctores: opposita tamen sententia nobis videtur probabilior, quam docent *Sanch. lib. 1. de matr. disp. 37. n. 17. Nauar. in Man. cap. 27. nu. 275. Sà ver. iuramentum, nu. 31. Azor. tomo instit. moral. lib. 11. cap. 10. q. 2. Ludou. della Cruz in Bull. Cruciata disp. 1. cap. 6. dub. 5. nu. 13. Laym. lib. 4. suæ sum. tract. 3. cap. 11. num. 8.* & alij apud *Dian. par. 4. resol. moral. tract. 4. resol. 19. & par. 5. tract. 12. resol. 56.* Dicentes, facultatem dispensandi in votis, aut illa commutandi, non extendi ad relaxationem, & commutationem iuramentorum, per quæ nullum ius parti, cui iuramēta præstantur, acquiritur, qualia sunt iuramenta adiecta contractui, in quo est turpitudo, vel iniustitia in creditore, vt est iuramentum soluendi vsuras, aut metu extortum. Mouētur ex eo, quòd esto per eiusmodi iuramenta nullum ius acquiratur homini, cui fiunt; attamen cùm non intuitu pietatis, sed humani contractus fiant, nullam voti rationem, sed meræ promissionis humanæ censetur habere.

3 Cùm igitur vtraque opinio sit probabilis, docentes priorem sententiam, ex ea inferunt, quòd quando quis iniustè detinetur carceratus, & instat excarcerari ad tempus sub iuramento de redeundo ad carceres, tenetur redire, etiā si timeat ad mortem iniustam se esse damnandum, & idem dicunt de eo, qui mille aureos promisit latroni, mediante iuramento, ne occideretur, vt habetur ex *Soto lib. 8. de instit. & iure, q. 1. art. 7. ad 3. Merc. de contr. q. 89. art. 7. ad 4.* & ex alijs, quamuis *Diana d. tract. 4. resol. 19.* contrariū teneat cum *Sāch.*

in

in opusc.tom.2.lib.6.cap.4.dub.16.nu.4.& Guttier. de iuram.par 1.cap.57.nu.26. Et si qui latroni iurauit dare mille, vt supra, possit petere relaxationem iuramenti ab Episcopo, & à Confessario virtute Bullæ Cruciatæ, & per consequens vi supradicti Iubilæi.

An Confessarius virtute Iubilæi possit commutare vota in fauorem tertij facta.
SEC. CVI.

SVMMARIVM.

1 *Commutari possunt vota in fauorem tertij facta, non acceptata tamen ab ipso tertio.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuitèr affirmatiuè; dummodò à tali tertio non sint acceptata: siquidem ante acceptationem nullum ius ex eiusmodi votis est acquisitum tertio. Vndè Confessarius vi Iubilæi potest commutare vota, & super ea dispensare cum eo, qui vouit elargiri Calicem certæ Ecclesiæ, aut eleemosynam certæ personæ, aut constructurum Ecclesiam in honorem talis Sancti, citrà consensum illius, in cuius fauorem sunt facta; dummodò non fuerint acceptata, vt habetur ex *Pont.lib.8. de matr. cap.8. §.1. nu.8. Barb.de potest.Episc.par.2.alleg.36.n.2. Diana par.5.resol.moral.tract.12.resol.56.circa fin.* qui *par.1.tract.11.resol.47.* idem dicendum post alios censet virtute Bullæ Cruciatæ. Vbi meritò cum *Sanch.tom.1.sua sum.lib.4.cap.41. nu.12.* Et alijs reijcit limitationem à quibusdam allatam, vbi votum dirigatur in Sanctum, cui dicatur Ecclesia, vt promitto B.Andreæ, me daturum eius Ecclesiæ vnum Calicem; sed vt tale votum fiat incommutabile, ac indispensabile, exigitur omninò quòd talis voti fiat acceptatio a Præposito Ecclesiæ; quia non acquiritur nisi per acceptationem, vt supra diximus.

An Confessarius, qui virtute Iubilæi habet facultatem commutandi vota, possit in illis dispensare.
SEC. CVII.

SVMMARIVM.

1 *Voti dispensatio in plus se habet, quam commutatio, & vtraque quæ nam sit.*
An concessa facultate dispensandi, censeatur quoque concessa facultas commutandi.

1 AD hanc dubitationem respondetur negatiuè; quia in plus se habet voti dispensatio, quàm commutatio. Etenim dispensatio est voti relaxatio: commutatio verò est annullatio obligationis voti, cum lignamine ad aliquid dandũ, vel faciendum, vt supra declarauimus *sec.71. & 72.* Non sic dicendum est de concessa facultate dispensandi: nã concessa censetur facultas commutandi, vt ostendimus *d.sec.72.* Vbi etiam aliqua quoque adnotauimus de redemptione, & irritatione voti; atq; ideò ibidem nos remittimus, ne bis idem repetere videamur. His adde pariter, quæ habentur ex *Diana par.1. resol. moral. tract. 11.resol.42.*

An Confessarius vi Iubilæi facultatem habens commutandi vota, possit ea commutare citra omnem causam.
SEC. CVIII.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur prima facie responsio negatiua, & quare.*
2 *Verior est sententia in contrarium, & quare.*

1 AD hanc difficultatem videtur prima facie negatiuè respondendum esse: siquidem ad commutationem voti in æquale bonum, iusta, ac rationabilis causa exigitur, vt habetur ex *D.Thoma 2.2.q.88.art.12.in corpore*, ergò &c.

2 Oppositis tamen non obstantibus in contrariũ est verior sententia, quam docent *Suar.tom.2. de Relig.lib.6.cap.19.nu.10.Sanch.tom.1.sua sum.lib.4.cap.50.n.19.Portell.in addit. ad dub.Regul. ver. Voti commutatio, num.91.Diana par.1.resol.moral. tract.11.cap.39.* Et alij, qui mouentur ex eo, quòd licet regularitèr voti commutatio exigat iustã, ac rationabilem causam; nihilominus quando aliquod priuilegium ad commutanda vota non conceditur simplicitèr, sed cum aliquo onere ob bonum publicum, vt fit per Iubilæum, per Bull. Cruciatæ, &c. tunc nulla alia expostulatur causa, nisi exequi opera in Iubilæo expostulata, & elargiri eleemosynam in Belli subsidium in dicta Bulla Cruciatæ præscriptam Siquidem ob tales causas Rom. Pontifex eiusmodi priuilegia concedit, & sic patet responsio ad contrarium. Quibus adde, quæ supra adnotauimus, *sec. 6.* siue *7.*

An vi Iubilæi possit Confessarius commutare votum in minus bonum.
SEC. CIX.

SVMMARIVM.

1 *Voti commutatio quibus modis fieri possit, & an voti commutatio in melius exigat Ecclesiæ Auctoritatem.*
2 *Affertur prima aliquorum sententia, non posse votum commutari in minus bonum.*
3 *Opposita sententia videtur probabilior, multoque magis vbi fieret commutatio in bonum æquale.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac re dicẽda erunt, sunt recolenda, quæ supra adnotauimus, *sec.71.in not.* dùm diuisimus commutationem in melius, in æquale, & in minus bonum, & ostendimus, quod quando commutatio voti est manifestè in melius non exigit Ecclesiæ auctoritatem; sed vouens propria auctoritate potest votum sibi commutare in melius. Vndè qui habet votum peregrinationis potest ex se, & citra omnem Ecclesiæ facultatem sibi illud commutare in votum Religionis. In commutatione

verò

verò voti in æquale, vel minus bonum requiritur omninò Ecclesiæ auctoritas, vt in *cap. peruenit, 2. de iureiur. cap. scriptura, de voto, Sanch. lib. 4. sua sum. tract. 1. cap. 49. n. 4. & seq.* & alij apud *Molfes. tom. 1. sua sum. tract. 11. cap. 15. nu.* 195. quibus adde *Syl. ver. Votum, 4. q. 7. & Sot. lib. 7. de iust. & iure, q. 4. art. 3. Syl. opinionem reijcientem.*

2 In hac igitur difficultate contrariæ sunt opiniones. Nam prima sententia est *Sanch. loco citato, c. 54. num. 4. Suar tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 7. & 19. Reginald. tom. 2. sua prax. lib. 8. cap. 22. num.* 352. *Azor. p. 1. inst. moral. lib. 11. cap. 18. q. 6. Sayr. lib. 6. Clauis Reg. c. 12. num. 6. & c. 19. num. 7. & 8. Sot. lib. 7. de iust. & iure, q. 4. art. 3. Beia par. 1. cas. Bonon. casu* 49. Et aliorum, qui licet non loquantur in specie de Confessario vi Iubilæi in specie; locuntur tamen de Confessario virtute alicuius diplomatis, seù priuilegij: & mouentur ex eo, quòd licèt priuilegium Bullæ sit fauorabile; non tamen extenditur vltra verborum proprietatem: at commutatio secundum proprietatem eius significat permutationem in æquale; ergò commutatio voti vi Bullæ non potest fieri in minus bonum, atque ideò vi Iubilæi, cùm militet eadem ratio, *arg. text. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.*

3 Oppositam tamen sententiam docent *Henriq. lib. 7. sua sum. cap. 30. num. 5. Arag. in 22. q. 88. art. 12. Medina lib. 1. instr. cap. 14. §. 7. Alphon. de Leone de Iubil. par. 2. q. 12. num. 64. Homobon. de exam. Eccl. p. 1. tract. 5. cap. 6. q. 40. & Diana par. 1. resol. moral. tract. 11. resol.* 40. Qui rationem hanc esse volunt, quòd aliter Bullæ, & sic Iubilæum nihil operaretur, cùm Confessarius absque vllo priuilegio, & citra vllam causam in melius auctoritate propria, & in æquè bonum cum causa cum auctoritate Prælati infra sec. 111. & per Doctores supra relatos. Vt igitur aliquid priuilegium operetur, dicendum est vi Iubilæi posse fieri commutationem voti in minus bonum.

Nobis autem quoque hæc sententia videtur probabilior: & multo magis id verum est, vbi commutatio fieret in bonum quasi æquale, & non longè minus iuxta opinionem *Villalobos in sua sum. p. 1. tract. 27. cl 9. §. 3. num.* 39. Et aliorum: siquidem de minimis in moralibus non habetur ratio, *l. quod si ephesi, ff. de eo, quod cer. loco.*

An Confessarius peccet, si citra rationabilem causam nolit vi Iubilæi vota pœnitenti commutare, aut in illis dispensare. SEC. CX.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius vi Iubilæi tanquam Iudex delegatus ad fauorem pœnitentis tenetur Ius sibi ex Iubilæo concessum, tribuere pœnitenti petenti.*

2 *Regulares si virtute suorum priuilegiorum nollent vota pœnitentis commutare, peccabunt tamen venialiter, si vi Iubilæi hoc agere nollent.*

1 AD hanc rem respondetur affirmatiuè. Etenim cum Confessarius vi Iubilæi sit Iudex delegatus ad fauorem pœnitentis, tenetur ex Iubilæo sibi concessum pœnitenti petenti tribuere: siquidem Episcopus pariter diceretur infidelis in denegando dispensationem illam ex iusta causa petenti, vt in *c. quanto, 2. q. 5.* Hanc sententiam docet *Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 4. cap. 54. nu.* 12. ita inquiens, Peccabit Confessarius requisitus per Bullam, aut Iubilæum, vt commutet, si non commutarit, suadens sibi iustam commutandi esse causam: ad quod etiam allegat *Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. col. 2. Viuald. in suo candelab. sacram. 3. p. cap. 14. num. 58. Sayr. lib. 6. Clau. Reg. cap. 12. num. 12. in fine*, & alios: quibus *Barthol. de S. Fausto in Thesauro Relig. lib. 4. q. 53. Homob. de exam. Eccles. p. 1. tract. 5. 6. q. 43. & Dian. par. 1. resol. moral. tract. 11. resol.* 44. Et quamuis à pecca-
2 to excuset ipse *Sanch.* Regulares si virtute suorum priuilegiorum nollent vota pœnitentis cōmutare, cum velit eos non astringi ad vtendum suis priuilegijs; nihilominus eos quoque eo casu saltem venialiter probabilius putamus peccare, cum *Henriq. lib. 7. sua sum. cap. 28. num. 2. Fausto loco citato, q. 54. & Diana d. resol* 44. Siquidem Regularium priuilegium eiusmodi datur in bonum quoque pœnitentis, cui si denegent votorum commutationem citra iustam causam, irrationabiliter agunt, & contra charitatem.

An Confessarius vi Iubilæi commutans aliquod votum citra debitam æqualitatis inuestigationem, peccet mortaliter. SEC. CXI.

SVMMARIVM.

1 *Commutans vota citra debitam æqualitatis inuestigationem, deficit in re graui est causa diminuendi diuinum cultum, & malè commutat.*

2 *In moralibus de minimis non curatur.*

1 AD hanc difficultatem respondetur affirmatiuè. Etenim commutans vota citra debitam æqualitatis inuestigationem deficit in re graui, est causa minuendi Diuini cultus, & malè commutat: non mirum igitur si mortaliter peccat. Ita *Sanch. tom. 1. sua sum. lib. 4. cap. 50. num. 8. Portell. in dub. Regul. ver. Commutatio, nu. 43. Rodriq. in Bulla Cruciata, §. 9. num 106. & Diana p. 1. resol. moral. tract. 11. resol.* 48. Qui ob id consulunt commutanti vota, vt semper commutatio fiat in paulò plus. Est tamen verum, quod *Suar. de Relig. tom. 2. cap. 19. num.* 44. Docet, commutationem fieri posse in materiam, de cuius æqualitate dubitatur, & idem inquit *Sanch. loco citato, num.* 7. Et alij: siquidem quando materia est ita dubia, parua potest esse inæ-
2 qualitas; & si fortè contingat esse aliquam, cùm agatur de æqualitate morali: in moralibus de minimis non curatur, *l. quod si ephesi, ff. de eo, quod certo loco.* Vndè *Sanch. ubi supra sub num 6. Portell. & Diana locis citatis*, inquiunt, commu-

tantes vota non debere scrupulis agitari, & plusquam par est inuestigare, an id, in quod votum commutatur sit omninò æquale; quoniam eiusmodi æqualitas non debet esse mathematica; sed moralis, quæ remittitur prudentis arbitrio; præsertim si commutatio fiat virtute alicuius priuilegij.

An Confessarius Iubilæi priuilegio, aut alterius Bullæ indigeat, vt valeat votum commutare in bonum æquale, vel id possit sola ipsius ordinaria iurisdictione.

S E C. CXII.

S V M M A R I V M.

1 *Confessarius an indigeat potestate delegata ad votum commutandum.*

2 *Opposita sententia est probabilior, & tutior, licet hæc sit probabilis.*

3 *Ad votum commutandum in æquale, satis non esse propriam pœnitentis auctoritatem, tutior, & magis probabilis est opinio.*

1 IN hac difficultate *Henriq. lib. 7. suæ sum. cap. 30. nu. 5. Medina in instr. confess. lib. 1. cap. 14. §. 17. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 20. num. 4.* & alij, quorum quidem omninò volunt, Confessarium non indigere potestate delegata ad votum commutandum in bonum æquale, sed satis esse ordinariam: quidam verò id probabiliter tantum docent; imò dicunt id fieri posse propria auctoritate pœnitentis, quando bonum æquale est euidens. Siquidem vtraque materia est grata Deo: & vtrunque opus citra votum exhibitum placeret Deo; atque ideò præsumendum est eiusmodi commutationem acceptari à Deo.

2 Hæc sententia licèt sit probabilis, cum multos Doctores grauis ponderis habeat pro se, quos refert *Sanch. tom 1. sua sum. lib. 4. c. 49. num. 10.* attamen opposita est probabilior, & tutior, quam docent idem *Sanch. loco citato, num. 13. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 19. num. 6.* cum alijs, quos allegant. Mouentur ex eo, quòd potestas ordinaria Confessoris extenditur tantùm ad forum pœnitentiæ: at potestas commutandi vota non pertinet ad forum pœnitentiale; sed ad forum externum.

3 Vndè his sic stantibus tutiorem, & magis probabilem censemus opinionem eorum, qui ad commutandum votum in æquale volunt satis non esse propriam auctoritatem pęnitentis: quoniam non est certum illam commutationem acceptari à Deo, cùm nulla vtilitas in tali commutatione videatur: ergo oportet concurrere Prælati auctoritatem interpretantis Dei beneplacitum. Confirmatur, quia in eiusmodi æqualitate promissa materia excedit, cùm ad Dei cultum spectet perseuerantia in priori voluntate, vbi aliquid auctius loco illius non præstatur. Est tamen verum, quòd idem *Sanch. ibidem n. 14.* Id admitteret, quando vtriusque materiæ æqualitas esset euidens, aut dubium esset, an posterior, in quam fit commutatio, sit melior, aut probabile, eam esse meliorem. Siquidem tunc euidens esset, commutationem cedere in maiorem Dei honorem, cùm vouens possit augere; non autem minuere Dei cultum.

De Ecclesijs visitandis, & oratione facienda ad assequendum Iubilæum.

S E C. CXIII.

S V M M A R I V M.

1 *Tenor Bullæ Jubilei est seruandus, sufficitque tot visitare Ecclesias, quas Sum. Pontifex præscripsit: Esto, quod Episcopus plures deputet.*

1 IN hac re seruandus est Bullę Iubilæi tenor: nam aliquando in Iubilæo præcipitur vna, vel altera visitari, aliquando plures. Est tamen verum, quòd si Episcopus plures deputet Ecclesias, quàm sint à Rom. Pontifice in Vrbe præscriptæ; tunc satis est, si tot visitentur, quot S. P. assignauit: quia Episcopus nō potest plus oneris imponere. Quòd si pauciores Ecclesias præscripserit, vt fit in oppidis paruis, in quibus vna tantùm extat Ecclesia, vel ad summum altera; satis est illas visitare, vt habetur ex *Boss. de iubil. sec. 4. casu 16.* Quo verò ad orationes faciendas sufficit si fundâtur iuxtà mentem Rom. Pontificis: & orantis intentio satis est si sit virtualis; atque ideò necessaria non est actualis: & quando non decernitur orationis quantitas, sufficit oratio quantumuis breuis, & oratio aliàs debita: fiat capite detecto, siuè cooperto, stando flexis genibus, vel sedendo, vt post alios declarat *Diana par. 5. resol. moral. tract. 12. resol. 33.* Insuper vide Tractatum de magno Iubilæo Lustralis anni eruditissimi, & pijssimi Patris nostri D. Pauli Mariæ Quartij; quem, vt omnibus prodesset, Italicè scripsit, & in lucem edidit sub Pontificatu S. D. N. Innocentij Decimi P. M. iubilante Roma, qui in paruo libello extat magnus.

D E P V R G A T O R I O.

D I S P. XI.

S V M M A R I V M.

1 *Indulgentijs non solùm remittuntur pœnitentiæ à Confessario iniunctæ in Sacramento pœnitentiæ, sed etiam debitum luendi pœnam temporalem in Purgatorio.*

2 *Sub Terra quatuor sunt receptacula, seu sinus, siue vnum sinum in quatuor partes diuisum.*

3 *Infernum collocatum est in infimo loco, atque in Centro Terræ.*

4 *Purgatorij pœna sunt omnium pœnarum huius sæculi atrocissimæ.*

5 *Purgatorij pœna in aliquo purgando non durat vltra diem Judicij.*

1 TRactauimus hucusque de indulgentijs, & Iubilæo, quibus ostendimus remitti non solùm pœnitentias à Confessarijs iniunctas in Sacramē-

to

to pœnitentiæ; sed etiam debitum luendæ pœnæ temporalis in Purgatorio, quæ remanet post remissam culpam; meritò igitur de Purgatorio hoc loco aliqua duximus breuitèr disserenda. Ad cuius rei explicationem duo breuitèr faciemus. Primò certa ab incertis apud Catholicos secernemus, omissa disputatione cum hæreticis. Secundò dubia per suas quæstiones determinabimus. Circa primum igitur sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 CErtum est apud Catholicos, sub terram quatuor esse receptacula, seu sinus, seu vnum sinum diuisum in quatuor partes. Primum receptaculum appellatur sinus Abrahæ, seu Limbus SS. Patrum, in quo recipiebantur iusti, qui decedebant ante Christi passionem, & ad præsens est vacuus. Secundum receptaculum dicitur Limbus Puerorum sine baptismo morientium, tertiū est Infernus, in quo Damnati perpetuò cruciantur. Quartum denique receptaculum est Purgatorium, in quo purgantur animæ in veniali culpa obeuntium: & quibus remanet debitum luendæ pœnæ temporalis post culpam in hac vita remissam. In sinu Abrahæ SS. Patres pœnam tantùm damni patiebantur temporalem; non autem pœnam sensus. Jn Limbo Pueri patiuntur pœnam damni æternam, non sensus. In Inferno Damnati cruciantur pœna æterna, tàm damni, quàm sensus. In Purgatorio demùm purgandorum animæ afficiuntur temporali pœna tùm damni, tùm sensus. Jtà *Bellar.* cum communi, & Patrum sententia *lib. 2. de Purgator. cap. 6.*

SECVNDA CONCLVSIO.

2 CErtum est apud Catholicos, Infernum collocatum esse in infimo loco, atque ideò in cētro terræ: sinum Abrahæ, seu Limbum SS. Patrū esse in superiori, ac digniori loco: siquidem id apertè constat ex illo *Lucæ cap. 16.* Vbi recensetur parabola Lazari, & Diuitis, & refertur, Diuitem in tormentis constitutum eleuasse oculos, & vidisse Abraham à longè, quasi in superiori loco, & ab Inferno distante permanētem: & Abraham respondisse, *Et in his omnibus inter nos, & vos magnum chaos firmatum est, &c.* Vndè sequitur, aliquam intercapedinem esset inter prædicta loca, quæ dicitur magnum chaos, atque ideò spacium illud esse concauum, & subtili corpore repletum: etenim vox *Chaos*, grecè hiatum, seu voraginem denotat. Nec ob id falsa redditur sententia *Anselmi lib. de imagine mundi, cap. 21.* dicentis, Infernum esse inferius dilatatum, & superius coangustatum quoad foramen illud, quod est velut os Inferni; quoniam spiritibus omnia penetrabilia sunt: & propterea quamuis Infernus nullum penitus ostium, nec foramen haberet; adhuc tamen potuit Lazarus in sinu Abrahæ permanens videri ab illo Diuite in Inferno detento.

TERTIA CONCLVSIO.

4 CErtum est apud Catholicos, pœnas Purgatorij esse omnium pœnarum huius sæculi atrocissimas, vt ex communi SS. Patrum, & Theologorum sententia probat *Bellarm. lib. 2. de Purgator. cap. 16. & Suar. de pœnit. disput. 46. sec. 3.* Siquidem pœna damni, quam patiuntur animæ in Purgatorio existentes grauissima est ratione priuationis visionis Dei; itaut quamuis temporalis sit; nihilominus maius malum est, quàm quodlibet huius sæculi temporale damnum, atque ideò tristitiam ortam ex illo malo apprehenso esse maiorē quocunque alio dolore, ac tristitia præsentis vitæ: cuius quidam immensitas prouenit ex immēsitate boni amissi, seù mali præsentis, & ex vehementiori illius consideratione, & maxima affectione ad illud, cùm vehementissimè Deum amēt, & ordinatissima charitate diligant: quapropter eadem intentione appetunt illum videre; atque ideò fit, vt dilatio consecutionis tanti boni maximam tristitiam afferat.

QUARTA CONCLVSIO.

5 CErtum est pœnam Purgatorij non durare in aliquo purgando vltra diem Iudicij: siquidem Purgatorij pœna in hoc differt à pœna Inferni, quòd prior est temporalis: posterior autem æterna. Vndè meritò *D. August. lib. 2. Genes. contra Manich.* loquens de eo, qui reatum aliquem detinet peccatorum inquit, *Quòd ignem sentiet Purgatorium, vel pœnam æternam.* Et *lib. 2. de Ciuit. Dei, cap. 16. Purgatorias pœnas nullas futuras opinetur, nisi ante illum vltimum tremendum Iudicium.* Etenim ante Judicium omnes resurgunt, tàm saluandi, quàm damnandi: illi ad gloriam æternam impassibiles, & immortales, isti verò ad supplicium æternum, iuxtà illud *Matt. cap. 25.* ex quo infert *Molfes. par. 1. suæ sum. tract. 7. cap. 26. n. 122.* sententiam eorum, qui volunt, nullam animam in Purgatorio detineri, ac cruciari vltrà decennium, nempè *Soti in 4. dist. 19. q. 3. art. 2. & Maldon. de Purgator. q. 5.* Nullum habere fundamentum, & repugnare communi Ecclesiæ intelligentiæ. Non tamen pœnarum Purgatorij duratio est æqualis in omnibus purgandis; sed iuxtà maiorum, vel minorem pœnarum reatum erit diuturna, vel breuis. Hæc adeò vera sunt apud Catholicos, vt longa discussione non egeant; tota igitur difficultas consistit in explicandis sequentibus dubijs; de quibus apud Doctores magna controuersia est.

An Purgatorium sit propinquius Inferno Puerorum Limbo.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Limbus puerorum inferior, & propinquior est Inferno, quam Purgatorium.*
2 *Iuxta alios Purgatorium est medium inter Infernum, & Limbum.*
3 *Secundum alios Purgatorium, & Limbus ordinem non seruant inter se.*
4 *Purgatorium esse ad oram, & quasi ad ripam Inferni nonnulli putant.*
5 *Iuxta D. Thom. idem ignis est Inferni, & Purgatorij, imò ipsa in eodem loco situata sunt, & in quo tantùm differant.*

6 *Puerorum Limbus distat ab Inferno, estq; propinquius Limbo Sanctorum Patrum.*

7 *Respondetur ad Concil. Florent. pro prima sententia allatum.*

8 *Improbatur sententia, quæ opinatur dari Purgatorium super Terram, & infra Cælum, in media quadam regione collocatum.*

1 IN hac *D. Thom. in 3. sent. dist. 22. q. 2. art. 1. q. 1. Ricchard.* & alij volunt Limbum Puerorum esse inferiorem, & propinquiorem Inferno, quam Purgatorium. Etenim Limbus est locus pro Dei inimicis deputatus, quales sunt Puerorum animæ, ibi permanentes; atque ideò maiorem conuenientiam habet cum Inferno, quàm Purgatoriũ. Confirmatur; quoniam sicut Damnatorum, & dictorum Puerorum animæ conueniunt in ratione essentiali culpæ, quæ est auersio à Deo, & in essentiali pœna damni, quæ est æterna, ità quoq; conuenit, vt loca ipsa inter se sint propinquiora, quã Purgatorium. Denique hæc ipsa sententia patet ex *Conc. Floren. in litteris vnionis*, dùm ait, quòd animæ iustæ si nondùm plenè satisfecerunt, detinentur in Purgatorio: eos verò, qui in peccato actuali mortali, vel in solo originali decesserunt, mox in Infernum descendere pœnis imparibus puniendos. Et sic Limbum Puerorum Concilium comprehendit sub Inferno simpliciter dicto, non ità Purgatorium. Idem ad Limbum Puerorum, inquit fieri descensum: & transitum ad Purgatorium non appellat descensum, sed detentionem.

2 Alij volunt, Purgatorium esse medium inter Infernum, & Limbum Puerorum; atque ideò magis propè Infernum, quàm Limbum: & id ob æqualitatem pœnæ sensus, quam patiuntur animæ Dãnatorum, & animæ in Purgatorio permanentes.

3 Alij arbitrantur, Purgatorium, & Limbum non seruare ordinem inter se; sed æquè ab Inferno distare: & loca prædicta æquè esse illi propinqua, secundùm diuersas mundi partes, ita vt Centrum Terræ sit etiam Centrum Inferni, secundùm communem omnium sentẽtiam. Vndè putant, Limbum, & Purgatorium esse super Inferni locũ collocata, ità tamen, vt singula non occupent integrum circulum; sed semicirculũ dumtaxat vnusquis illorum locorum occupet.

4 Alij denique putãt, Purgatorium esse ad oram, & quasi ad ripam Inferni: Limbum verò Puerorum esse propè Limbum SS. Patrum. Hæc sententia re vera videtur nobis cęteris probabilior; quãuis de re adeò occulta, & à Deo Ecclesiæ non reuelata, certum iudicium ferri non possit. Etenim quòd Purgatorium sit ad oram, & quasi ad ripam Inferni, videtur Ecclesiam expressè indicare, dùm in publicis pro Defunctis orationibus fũdit preces, petens, animas eorum erui à porta Inferni: siquidem non potest intelligi orare pro animabus, quæ sunt in Inferno; quoniam in Inferno nulla est redemptio: nec pro animabus Puerorum in Limbo detentis: quia eorum pœna damni est æterna; ergò dicendum est, Ecclesiam preces fundere pro animabus permanẽtibus ad portam Inferni, & sic in Purgatorio situato ad portam Inferni. Nec obstat si dicatur, quòd Ecclesia orat etiam pro Defunctis, vt liberentur à morte æterna, dicens, *Libera me Domine de morte æterna, &c.* Quoniam respondetur, quòd tunc Ecclesia non orat pro Defunctis, sed pro Ecclesia militante viuente, cùm loquatur in persona singulari; at per verba illa, *à porta Inferi*. Loquitur in plurali, dicens, *Erue Domine animas eorum, &c.* Prætereà ibi orat pro tota Ecclesia viuente; hic autem pro animabus Defunctis; ergò per portam Inferi intelligitur Purgatorium.

5 In hanc eandem opinionem videtur etiam inclinare *D. Thom. in 4. d. 21.* dum ait, eundem ignem esse in vtroque loco, Inferni scilicet, & Purgatorij. Imò Infernum, & Purgatorium in eodem loco situata esse, & solùm differre; quoniam Infernum est quasi in profundo; Purgatorium verò quasi in ingressu Inferni. Et re vera vltra reuelationes pro hac opinione extantes, id videtur valdè verisimile, tùm quia pertinet ad quandam maiorem afflictionem, ac humiliationem purgandorum; tùm propter conuenientiam in pœna sensus, tùm denique quoniam Theologi verisimiliter arbitrantur, post diem Iudicij, Infernum dilatandum esse, & occupaturum Purgatorium, & Limbum SS. Patrum. Imò non desunt, qui velint, tunc temporis Infernum occupaturum quoque Limbum Puerorum; quoniam putant, in die Iudicij educendas fore animas Puerorum, qui sine Baptismo decesserunt ab illo loco, non vt in Cælum ferantur, aut Beatam Dei visionem accipiant, vt Pelagiani malè, & contra Euangelium sentiunt: nec vt in Infernum proijciantur, vt alij contra pietatem, & irrationabiliter arbitrati fuerunt; sed vt in superficie Terræ habitent, ac sensibili luce fruantur, Deumque, vt auctorem Naturæ cognoscant, diligant, & laudent.

6 Quòd autem Puerorum Limbus distet ab Inferno, & sit propinquus SS. Patrum Limbo, colligi potest ex proprietatibus, in quibus loca illa SS. Patrum, & Puerorum conueniunt: siquidem in neutro est pœna sensus: & in vtroque detinentur animæ ob primi nostri Parentis peccatum dumtaxat. Imò credibile esse volũt Theologi, in illo Limbo habere pueros suam requiem quodammodo naturalis consolationis, si fortè nesciant propriæ naturæ casum, & redemptionem, & sola naturali cognitione, & amore fruantur. Ita *Suar. de pœnit. disp. 45. sec. 2. num. 13. & 14.* Vbi soluendo contraria primæ sententiæ, inquit, quòd non refert, quòd animæ in Purgatorio detentæ sint absolutè digniores animabus Puerorum in Limbo existentium, cùm sint in gratia, & à pœnis omnibus eruendæ; quoniam pro tunc merentur maiorem afflictionem, & pœnam ob actualem culpam, quam contraxerunt in hac vita: quæ quidem culpa, attento præsenti illo statu, pœnam merebatur æternam; atque ideò Infernum: & propter pœnitentiam remissa culpa, pœna æterna fuit illis commutata in temporalem.

7 Ad

7 Ad *Concil. Florent.* quod pro prima sententia fuit allatum, quamuis *Suar.* ob id eam putet esse probabilem; nihilominus potest responderi, quod prædictum Concil. Limbum collocat in Inferno, non quòd sit propriè in Inferno, vel ad Inferni ianuam, & oram; sed quoniam Limbus est subtus Terram: qua ratione Limbus quoque SS. Patrum, appellatur Infernus, iuxta illud Symboli, *Descendit ad Inferos*, *&c.* Et tamen de fide est, Christum Dominum descendisse ad Limbum SS. Patrum, ad liberandas eorum animas, & transferendas in Cœlestem Patriam. Est tamen verum, quòd non ob id negamus, posse deputari, & fortè fuisse deputata etiam supra Terrã particularia loca, in quibus aliquæ animæ ex Diuina voluntate purgentur, vt ex nonnullis reuelationibus patet. Etenim *D.Gregor.*4. *Dial. c.*40. refert, Paschasium virum sanctum in thermis Angulanis apparuisse Germano Episcopo Capuano, eique reuelasse, illum locum fuisse sibi assignatum ad purgandum; eo quòd contra Symmachum cuidam Laurentio fauerat. Similem reuelationem habuit, *cap.*51. Imò apertè ait, *cap.* 25. animas purgandas quibusdam mansionibus detineri super Terram in media Regione aeris, aut in concauo Lunæ. Non tamen ob id
8 nobis probatur sententia illorum, qui opinantur Purgatorij vnum tantùm dari communem locum super Terram, & infra Cœlum in media quadam Regione collocatum: eo quòd purgandarum animarum status medius sit inter statum Beatorum, & Damnatorum; quam recenset *Suar. loco citato*, *num.*2.

An pœna sensus Purgatorij sit ab igne, vel ab aliquo alio.
SEC. II.

SUMMARIUM.

1 *Patres Graci negant, animas purgari in Purgatorio per corporeum, & elementarem ignem.*

2 *Communis tamen ferè Theologorum opinio est in contrarium, & qua ratione.*

3 *Prior verò sententia ob rationes allatas dici non potest heretica.*

4 *Damnati in Inferno inter alias, quibus plectuntur pœnis, sensus est ingens, & terribilis illa cum Dæmonijs conuersatio. Et quanto terribilis sit eorum aspectus.*

An animæ torqueantur in Purgatorio per Dæmones.

1 IN hac difficultate Patres Græci quamuis concedant pœnalem locum Purgatorij, vbi fidelium animæ purgentur pro peccatis venialibus, vel pro pœnis, quæ remanent purgandæ post remissas culpas; negant tamen ibi animas purgari per corporeum, & elementarem ignem, vt constat ex *Conc. Flor. sess.*1. *& sess.*25. Paulò ante litteras vnionis: quoniam nihil aliud definiuit, nisi Purgatorium esse; in quo animæ iustæ, quæ in hoc sæculo plenè pro peccatis non satisfecerunt, Purgatorij pœnis post mortem purgantur: de igne verò nulla fit mentio. Imò vnus tantùm est scripturæ locus, vbi de Purgatorij pœnis agitur, qui est *Apostoli* 1. *Corinth.* 3. in illis verbis, *Saluus erit, sic tamen quasi per ignem*. Vndè pœna, qua plectuntur Damnati non est ignis formaliter, & elementaris, sed quasi ignis, atque ideò æquiuocè, ac impropriè.

2 In contrarium tamen est communis ferè Theologorum opinio, vt testatur, & sequitur *Suar. de pœnit. disp.*46. *sec.*2. *num.*2. Quam opinionem probat tùm ex consensu Patrum Latinorum in *d. Concil. Floren.* tùm etiam ex supradictis Apostoli verbis, in quibus illa dictio, *Quasi*, non est adiuncta ad minuendam veritatem ignis; sed ad explicandum modum, quo salui erunt: quo circà ne crederent nihil mali eis superesse, addit, *Sic, tamen quasi per ignem.* Denique visiones omnes, ac reuelationes, quæ de pœnis Inferni, & Purgatorij leguntur quoad ignem, & pœnas sensus non distingunt eas; nisi quoad durationem. Vndè *D.Thom. in* 4.*d.*21. *&* 45. *Sot. in d. dist.*45. *q.*1. *art.*2. Et alij volunt, Purgatorium esse propè Infernum, & eundem ignem habere, ita vt arbitrentur ista duo loca, nullo interiecto corpore denso, ac solido separari; sed habere potius eundem ignem continuum, eundemque numero: & solùm distingui quoad partes illius ignis, & per terminum prefixum à Deo.

3 Est tamen verum, quòd prior sententia per rationes supra relatas non potest dici hæretica; atque ideò non est de fide, pœnam sensus Purgatorij esse à vero, & elementari igne; sicut certum est de igne Inferni, iuxta illud *Matt.*25. *Ite in ignem æternum, &c.* Et latè habetur ex *Bellar. lib.*2. *de Purgator. cap.*11. *& Suar. loco citato, sec.* 2. *num.*2. Sed quicquid sit de hac re, certum est apud omnes, pœnas Purgatorij esse acerbissimas omnium pœnarum huius mundi, vt habetur ex *D. August. lib.*2. *contra Manich. cap.* 24. *& in psal.*37. *DD. Bernar. Ansel. Hilar. Bonauen.* & alij apud *Suar. disp.*46. *sec.*3. *num.*5. Et supposito, quòd pœna Purgatorij sit ignis elementaris, cùm diximus illum esse eiusdem rationis cum igne Inferni; sicut ignis Inferni est ardentissimus, horribilis, fumosus, turbidus, & fœtidissimus, vt habetur ex eodem *D. Augustino, relato in cap. fin. de pœnit. d.*7. Ita, ac eodem modo est Purgatorij ignis. Et cum Purgatorij situm cum probabiliori sententia diximus esse ad oram, seù ad ripam, & portas Inferni; sicut in Inferno sunt tenebræ exteriores densissimæ propter situm loci in Terræ Centro constitutum; quæ nullo Solis radio clarescunt; ita etiam in Purgatorio, iuxta illud Iob de huiusmodi loci agentis, *Vadam, & non reuertar ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine, terram miseriæ, & tenebrarum, vbi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.*

4 Verum tamen est, quòd licèt damnati in Inferno inter alias pœnas sensus, quibus plectuntur, præcipua sit iugis, & terribilis illa cum Dæmonijs

monijs conuersatio; quorum aspectus adeò terribilis est, vt mallet quis immensam fornacem ignis ardentis ingredi, quàm eorum vnum solum prospicere: & ab eisdem durissimè torquentur, tanquam Diuinæ iustitiæ executoribus, vt latè habetur per *D.Thom. in addit. ad 3.p.q. 69. & seq. Sot.* & alios apud *Molfes. tom. 1. suæ sum. tract.7.c.26.num.135.vsque ad num.146.* Nihilominus animæ, quæ in Purgatorio detinentur, non torquentur per Dęmones tanquam Diuinæ iustitiæ executores, vt docet *D.Thom. in 4. d.20. & 21.* quem Doctor. communiter sequuntur: siquidem animæ huiusmodi, cùm sint in gratia per se subduntur Diuino iudicio, ac voluntati, spontè subeuntes pœnas à Diuina iustitia sibi constitutas. Et cùm animæ illæ sanctæ in vltimo conflictu saltem vitæ Dęmones vicerint, & confirmatæ sint in gratia, dicendum potius videtur, ab Angelis eas comitari in Purgatorium, & ab eisdem confortari, & consolari, quàm violenter à Dęmonijs trahi, & dirissimis eorum aspectibus cruciari. Non tamen ob id negamus, posse Deum animas illas sanctas tradere Dęmonibus cruciandas: siquidem Dęmones ministri sunt Diuinæ iustitiæ. Vndè in vita *S.Bernardi lib.1.c.10.* refertur, Religiosum quendam post mortem Beato Bernardo apparuisse, qui quatuor delacerantibus se traditum esse quærebatur, à quibus cruciebatur, & eiusdem sancti precibus liberatum fuisse. Vide *Suar.d.disp.46.sec.3.num.8.& 9.*

An Purgatorij pœnæ paulatim per remissionem minuantur, vel semper eædem intensiuè durent, donec animæ sufficienter purgatæ in Gloriam deferantur. SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Verisimiliter dici potest pœnam Purgatorij paulatim minui per remissionem.*

2 *Animæ in Purgatorio permanentes licet secundum Dei legem non possint ab eo ante tempus exire, bene tamen ad tempus ex Dei dispensatione.*

1 AD hanc dubitationem verisimiliter dici potest, pœnam paulatim per remissionem minui. Etenim pro hac re faciunt quam plurimæ reuelationes, præsertim illa relata à *Diuo Bernardo in vita Malach. §. mortua est interim, &c.* dum ait, sororem eius post mortem sæpius illi apparuisse talia ostendentem signa, & doloris habitum, vt ostenderet per sancti fratris suffragia in dies sibi pœnas fuisse remissas. Non tamen ob id probamus sententiam eorum, qui volunt, animas Purgatorij transire in locum amenum: imò prius transferri in Paradisum Terrestrem, ibique detineri, antequam ad Dei visionem admittantur. Etenim si animæ illæ sufficienter purgatæ non sint, non possunt Terrestrem Paradisum ingredi: quòd si sufficienter purgatæ sint, de fide tenendum est, eas statim in Beatorum gloriam transferri. Bene verum est, quòd licèt secundum communem Dei legem animæ in Purgatorio permanentes non possint
2 ab eo ante tempus à Diuina Iustitia determinatum exire; nihilominus, eas posse ad tempus ex Dei dispensatione, vt ex nonnullis exemplis constat, de quibus *Suar.d.disp.46.sec.4. num 10. & 11.* Vbi in fine quoque inquit, aduertendum esse, quòd quando eiusmodi dispensatio fit, pœna non interrumpitur: siquidem talis pœnarum remissio potius pœnas augeret, quam minueret, cùm differret Beatitudinis tempus: eo magis, quoniam eiusmodi interruptio non est necessaria, nam ignis ille sicut in hoc aere cruciat Dęmones; ita etiam illas animas torquere, & continuò purgare potest: quod ex multis reuelationibus constare testatur idem *Suar. loco cit. & Molfes.* post alios *d.c. 26. num.123. cum plur. seq. vbi num. 128.* Ex aliquorum opinione similiter ait, aliquas animas non pati pœnam ignis; sed purgari in aliquo loco huius mundi in aqua, glacie, aut alia pœna afflictiua.

Quomodo corporalis, & elemantaris ignis pœna afficiat animas in Purgatorio, ac in Inferno detentas. SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Iuxta D. Thom. animæ in Purgatorio cruciantur per ignem, & quomodo.*

2 *Iuxta Sot. patiuntur quoque ab igne proprium cruciatum, quam paterentur si corporibus essent vnita.*

3 *Hæc Soti sententia improbabilis videtur, & reijcitur à Suar. & cur.*

4 *Probabilior in hac re videtur opinio Suar. & conuenit cum sententia Diui Augustini.*

5 *Animæ in Purgatorio quamuis atrocissimè cruciantur pœna ignis, & eodem modo ferendo, ac Dęmones, & damnatorum animæ, nihilominus certa sunt de sua salute.*

1 IN hac re *D.Thom.1.par.q.64.art.3.& 4. contra Gent.cap.90. Scot. Dur. & alii in 4.d.44.* Volūt, animas prædictas cruciari per ignem per quandā alligationem earum ad ignem sibi inuoluntariām, de qua grauissimè tristantur. Imò non desunt, qui addant de animabus Damnatorum agentes, vt non solùm igni alligentur; verùm etiā cogantur ad intuendum semper illum, & ad cogitandum de illo per speciem impressam, aut per ipsammet cogitationem à Deo, vel immediatè, vel per ignem emissam. Quam quidem sentētiam meritò recentiores reijciunt: eo quòd illa detentio, alligatio, cogitatio, aut speciei impressio parui momenti sint respectu vehementissimi doloris, quem prædictæ animæ sentiunt.

2 *Sot. autem in 4 d.50. art.2. circa fin.* in cuius sententiam videtur inclinare *Henriq. quodlib.8. q. 34.* addit, præter detentionem pati animas ab igne proprium cruciatum, quem paterentur si corpo-

corporibus essent vnitæ; quæ per ignem concremarentur. Etenim quemadmodum per actionem ignis causatur in corpore inordinatio naturaliũ qualitatum, ex qua resultat animæ disconueniẽs; quæ obiectũ est doloris, cuius qualitatis affectionem sensus tactus per perceptam refugit appetitus sensitiuus, cumq; comitatur voluntas, atque ideò dolor perficitur: ità quoque virtute Diuina fit, vt in anima separata citrà sensum tactus sit in intellectu eadem apprehensio illius qualitatis, & eadem fuga eius in voluntate, quæ solet esse in anima corpori coniuncta: & propterea sentit eãdem afflictionem, quam sentit in corpore dùm vritur: siquidem potest Deus talem apprehensionem animæ separatæ infundere, quæ non sit minus efficax, quam si re vera corpus crematetur.

3 Sed hæc sententia adhùc improbabilis videtur: & meritò reijcit eam *Suar. de pœnit. disp. 46. sec. 1. nu. 8. & 9.* Tum quia non est sufficiens ad explicandam acerbitatem illius pœnæ sensibilis, quæ maxima est omnium pœnarum, quibus creatura aliqua in hoc mundo affici possit, aut excogitare, vt communiter volunt Theologi, & SS. Patres, præsertim *D. Augustinus*: tùm etiam quoniam, vt ait *Arist. lib. de anima*, sola apprehensio, vel imaginatio non mouet affectum, nec causat amorem, vel tristitiam, nisi ad Iudicium perueniat: atque ideò in illis animabus deberet esse iudicium de existentia talis obiecti vera, ac reali, vt valeat tristitiam, & dolorem causare: at tale iudicium falsum est; ergò talis existimatio repugnat veritati illius pœnæ. Vndè ipse *Suar.* concludit ibidem *sec 2. nu. 17.* per actionem ignis fieri in anima, quę cruciatur qualitatem aliquam spiritualem discõuenientem illi, quæ dolorifera sit, quatenus est obiectum doloris, & tristitiæ: qualis autem illa sit, vel in quo posita eius malitia, vel disconuenientia, seu cruciatus, ab homine non potest excogitari.

4 Hæc *Suar.* opinio videtur nobis cæteris alijs supra relatis probabilior: siquidem videtur conuenire cum sentẽtia *D. August. cap. 2. de Ciuit. Dei*; qui indicans eiusmodi ignem verè, ac realitèr, ac physicè cruciare separatas animas; sed inexplicabili modo, sic ait, *Cur enim non dicamus, quamuis miris, tamen veris modis, etiam spiritus incorporeos posse pœna corporali ignis affligi*. Vocat illam pœnam corporalem, non quia formaliter, & in se talis sit, cùm sit inhęrens, & formaliter afficiens rem spiritualem; sed quia ab instrumento corporali ad modum rerum corporalium efficitur. Vndè meritò *D. Gregor. 4. Dialog. cap. 29.* modum illum occultum, quo anima separata cruciatur ab igne explicans inquit, *Ex igne visibili ardorem, & dolorem inuisibilem trahi*. Non enim trahitur obiectiuè, sed effectiuè; & propterea subdit, *Et per ignem corporeum mens incorporea, etiam incorporea flamma cruciatur*, iuxta illud *Lucæ 16. Quia crucior in hac flamma*. Atque ideò Diues ille non tantùm viuendo; sed etiam experiendo cruciabatur. Ad quod clarius demonstrãdum, *D. August. loco citato*, inquit de Dęmonibus agens, *Adhærebunt spiritus Dęmonum corporeis ignibus cruciandi, accipientes ineffabilibus modis ab ignibus pœnas*. Ex quo fit, vt ignis licèt materialis; nihilominus per eius calorem, vel per suam entitatem, quæ est in potentia actiua obedientali, vt instrumentum Diuinæ Iustitiæ eleuatur à Deo ad torquendum, & cruciandum, physicè, & effectiuè animas illas in Purgatorio detentas; sicut physice cruciat Dęmones, & animas damnatas in Inferno. Hanc eandem opinionem tenet *Conynch. de Purgator. disp. 11 num. 27.* & alij apud *Molfes. p. 1. sua sum. tract. 7. cap. 26. num. 112. & 113.*

5 Est tamen verum, quòd licèt animæ in Purgatorio pœna ignis atrocissimè crucientur, & eodem ferè modo, quo cruciantur Dęmones, & damnatorum animæ torquentur; nihilominus animæ illæ in Purgatorio permanentes certæ sunt de earum salute: siquidem cognoscunt esse in gratia, & sciunt pœnas illas esse temporales; atque ideò, illis solutis, assumendas esse ad æternam gloriam. Etenim in illo instanti, quo anima separatur à corpore, fit de ea particulare iudicium per spiritualem allocutionem, qua ostenditur animæ meritum, vel demeritum: & probabile est fieri à Christo Domino animæ iudicandæ apparenti ad maiorem consolationem Bonorum, & maiorem terrorem Malorum. Christus enim per suam Diuinam potentiam in varijs locis, eodem tempore potest præsens esse, vt post alios rectè declarat *Molfes. vbi supra, num. 108. cum plur. seq.* Postremò vide nostrum olim Patrem Generalem D. Angelum Pittachium, qui eruditè, ac luculenter tres partes in tres Tomos distinctas in lucem edidit de Purgatorio; vbi quid morale, quid doctrinale optas inuenies, tùm ad conciones, ac controuersias, tùm ad omnia doctrinarum genera mira claritate concinnatas, ac methodo dispositas cum ingenti Doctorum plausu, qui instant, vt iterum, atque iterum in lucem edantur.

De forma Sacramenti pœnitentiæ.

DISP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum annuæ confessionis, non aliter adimpletur, quam per veram, & perfectam Sacramenti pœnitentiæ perceptionem.*

Et an formæ tractatio præcedere debeat tractationem materiæ.

1 QVoniam præceptum confessionis annuæ, de quo agitur in nostro canone, non aliter adimpletur, quàm per veram, ac perfectam Sacramenti pœnitentiæ perceptionem, vt supra ostendimus *disp. 2. sec. 1. & 2.* Quod quidem Sacramentum cùm constet ex materia, & forma, sicut & reliqua omnia nouæ legis Sacramenta; idcircò egimus hucusque de ipsius materia, quam diximus esse actus pœnitentis, nempè confessionem, contritionem, & satisfactionem, tan-

tanquam partes eandem integrantes: quas partes quales esse debeant, & quot conditiones exigant ad dictum præceptum implendum, ex eodem nostro canone excipientes, *d. disp. 2. sec. 7. per totam*; per suas disputationes, ac sectiones sufficienter explicauimus: modo consequenti ordine restat videndum de ipsius Sacramenti forma; quę ad prædictum præceptum seruandum omninò requiritur. Et licèt secundum ordinem dignitatis formæ tractatio deberet præcedere tractationem materiæ, cùm forma sit dignior, vltima rei perfectio, actuans, ac specificans materiam; quapropter ab *Arist. 2. de anima, cap. 2. & 2 phys. c. 28.* Enthelechia appellatur; atque ideò in moralibus à dignioribus inchoatur; vt in §. *fin. in instit. de iur. nat. gent. & ciuili*; Nihilominus, quoniam nos prosequimur nostri canonis ordinem, qui prius agit de materia, & deindè tacitè saltem de forma Sacramenti pœnitentiæ, vt colligimus ex eo, in principio nostrorum *Commentariorum, in diuisione §. 1. vers. Est autem*: Et id non immeritò; nam rectius à Confessario decernitur pœnitentia, & sic sacramentalis satisfactio antequam formam, atque ideò absolutionem à peccatis impendat, tùm vt omnes partes Sacramenti materiales subijciantur ipsius Confessarij absolutioni, tanquam parti formali; tùm etiam, quoniam hoc modo ordo iudicij, & iustitiæ vindicatiuæ melius seruatur, si pœnitens satisfactionem prius spondeat, quam absoluatur, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 26. num. 10. Suar. de pœnit. disp. 38. sec. 3. in fine, Glosa in clem. dudum, §. statuimus, verb. Audire, de sepult. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 6. cap. 15. num. 8.* Et ex alijs: non igitur ab re prius agendum duximus de materia, & deinde de forma Sacramenti pœnitentiæ.

Quænam sit forma Sacramenti pœnitentiæ.
S E C. I.

S V M M A R I V M.

1 *Heretici præcipuè Vuicleff, & Luther. negant in Ecclesia Clauium potestatem.*

2 *Forma Sacramenti pœnitentiæ non sunt aliqua verba, sed quodcunque signum sufficienter exprimēs voluntatem Sacerdotis, pœnitentem absoluere intendentis, & nu 9.*

3 *De essentia Iudicii non est, vt sententia voce proferatur: nec de ratione matrimonii sunt formalia verba contrahentium.*

4 *Forma Sacramenti pœnitentiæ debet verbis à Cōfessario impendi, non autem nutu, aut scripto aliquo.*

5 *An impendi debeat determinatis verbis, & precatiuis. Scilicet Misereatur tui, &c.*

6 *An fieri debeat his determinatis verbis: Remitto tibi peccata tua.*

7 *Vera Sacramenti pœnitentiæ forma debet impendi his verbis: Absoluo te.*

8 *Forma Sacramenti pœnitentiæ non potest alitèr impendi, quàm Confessarii verbis.*

9 *Periculosa est sententia Palud. & aliorum, existimantium Sacramenti formam esse quodcunque signum, quo sufficienter exprimitur voluntas Sacerdotis pœnitentem absoluere intendentis.*

10 *De ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ non tātùm sunt verba, sed determinata verba.*

11 *Forma Sacramenti pęnitentiæ impendi non potest verbis deprecatiuis.*

12 *Hæc verba (Remitto tibi, &c.) sunt de ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ.*

13 *Vera Sacramenti pęnitentiæ forma communis, & secundùm vsum totius Ecclesiæ, eiusque traditionem hæc est (Absoluo te.)*

14 *Rectius impenditur forma huius Sacramenti per verba (Absoluo te) quam per verba (Remitto tibi) licet idem significent.*

15 *De ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ est, vt impendatur pœnitenti præsenti; non verò absenti.*

16 *Idque verum est, siue pœnitens absens confiteatur, & absoluatur, siue præsens confiteatur, & absens absoluatur. Vtrunque enim prohibetur.*

16 *Absolui non potest pœnitens absens, quacumque necessitate non obstante, quamuis reperiretur in articulo, vel periculo mortis.*

18 *Absenti impendi haud potest absolutio, quamuis culpa Confessarij eidem præsenti non fuerit impensa.*

19 *Confessarius si ex obliuione, & inaduertentia pœnitentem ritè confessum non absoluat, si commodè, & citra scandalum eum reuocare non posset, vel ex qualitate personæ probabilitèr putet, eum non incidisse in culpam lethalem nouam, potest eū absoluere, licet aliquantulum ab eo remotum, modo sibi constet de præsentia ipsius pœnitentis in eodem templo.*

20 *Pœnitens si a Confessario sit parum seiunctus, ita vt ab eo videatur potest valide ab eo absolui*

21 *Tex. in d. cap. quod sib. adauctus pro prima sententia loquitur de absolutione iudiciali, non autem sacramentali, & dispar est ratio materiæ, ac formæ Sacramenti pœnitentiæ.*

22 *Quamuis Sacramentum pœnitentiæ institutum sit per modum iudicii, iudicium tamen sacramentale differt à Iudicio forensi.*

23 *Christus Dominus in matrimonio noluit instituere specialem ritum, sed honorare naturalem cōtractum, & in eo altiorem Sacramenti rationem fundare.*

24 *Sacramentum Baptismi multò magis necessarium est, quàm Sacramentum pęnitentiæ.*

25 *Respondetur ad tex. in d. cap. multiplex.*

26 *Absolutiones, quæ in publico fiunt, sacramentales non sunt.*

27 *Supposita institutione huius Sacramenti per modū Iudicij satis congruenter, imò moralitèr necessarium eius forma proferri debet per verba indicatiua, quod secus est in proferenda forma Sacramenti extremæ vnctionis, & cur.*

28 *Peccata non modo offensa sunt, sed etiam vincula.*

Ad

1 AD explicationem tituli huius difficultatis est adnot. quòd noster intentus non est disputare præsentem controuersiam contra hæreticos, præcipuè *Vuicleff. & Luther.* negantes in Ecclesia clauium potestatem, & consequenter absoluendi facultatem; nam hæc materia pertinet ad quæstionem de clauibus. Sed supposita cum Catholicis clauium potestate, quærimus, quænam sit forma Sacramenti pœnitentiæ.

2 In hac re quinque sunt opiniones. Nam prima sententia est *Palud. Medina*, & aliorum, quos refert, & sequitur *Nauar. in Man. cap. 21. num. 36 & in c. quem pœnitet, de pœnit. d. 1. num. 4.* Dicentium, quòd cùm aliquando per scripturam possit absolutio impendi, consequenter esse volunt formam Sacramenti pœnitentiæ non esse aliqua verba propriè dicta, sed esse quodcunque signum, quo sufficienter exprimitur voluntas Sacerdotis, pœnitentem absoluere intendentis, nec opus esse quòd ore proferatur. Probatur hæc sententia primò ex *tex. in cap. qualis*, 30. q. 5. Vbi Leo Papa permittit pœnitentiã sponsæ per scripturam recipi. Modò sic argumentor, aut S.P. per illum *tex.* pœnitentiam à pœnitente, idest absolutionem per scripturam recipi; aut permittit pœnitentiam, idest confessionem per scripturam recipi, aut vtranque Sacramenti partem. Si primum, & tertium, clarè nos habemus intentum: quòd si secundum, ergò etiam absolutio per scripturam potest impendi: siquidem non est maior ratio in vno casu, quàm in alio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad leg. Aquil. & l. adigere, §. quamuis ff. de iur. patron.* Secundò Sacramentum pœnitentiæ est institutum per modum iudicij, cùm Sacerdos absolutionem impendens dicatur Iudex, vt in *c. verbum de pœnit. d. 1.* Probo consequentiam; quoniam de essentia iudicij non est, vt sententia voce

3 proferatur; sed sæpè, & vt plurimum fit tantùm scripto, vt in *c. si sententia, de sent. & re iud. & l. vlt. C. de sent. ex breuiloquo recit.* Tertiò de ratione matrimonij non sunt formalia verba contrahentium; sed satis sunt quæcunque signa, ipsorum consensum exprimentia: ergò eodem pacto forma absolutionis ferri potest, &c. Antecedens patet ex *tex. in c. fraternitati, de sponsal.* Nam Sacramentum matrimonij fundatum est in contractu, & ideò non plus requirit, quàm sit de essentia contractus: constat autem contractus citra verba aliqua celebrari posse; cùm non verba, sed mens contrahentium sit attendenda, *arg. tex. in c. ad nostrum*, & ibi *Doctor. de empt. & vendit.* Consequentia probatur, quia non est maior ratio in vno casu, quàm in alio. Denique Sacramentum pœnitentiæ est magnæ necessitatis: ergò absolutio, & sic forma Sacramenti huiusmodi scripto, aut quocunque alio signo impendi potest. Antecedens patet. Probatur consequentia; quia si pœnitens extremè indigeat, & Sacerdos loqui nequeat, si scripto, aut alio signo absolutionem impendere non posset, pœnitentis anima detrimentum pateretur.

4 Secunda sententia est *Scoti in 4. sent. d. 14. q. 4.* Dicentis, formam Sacramenti pœnitentiæ debere verbis à Confessario impendi, non autem nutu, aut scripto aliquo; non tamen necessaria esse aliqua determinata verba, sed satis esse quæcunq; verba, quibus exprimatur actus sententiæ absoluentis. Probat *Scot.* suam sententiam ex eo, quòd Sacramentum pœnitentiæ est institutum per modum iudicij, cuius sententia non exigit determinata verba: & proindè sicut in iudicio forensi sententia lata his verbis iubeo, volo hunc absolui, placet hunc absolui, valida erit; ita etiã forma Sacramenti his verbis inualida dici non potest.

5 Tertia sententia fuit cuiusdam Doctoris Catholici, contra quem *D. Thom.* scripsit *opusc. 22.* Dicentis, formam Sacramenti pœnitentiæ debere impendi determinatis verbis; verum verba illa debent esse deprecatiua, nempè, Misereatur tui omnipotens Deus, &c. Probat hanc suam sententiam ex *text. in cap. multiplex de pœnit. d. 1.* Vbi Leo Papa inquit quod indulgentia Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum nequit obtineri; & tamen loquitur de Indulgentia Dei, quæ præstatur pœnitentibus: ergò forma huius Sacramenti debet esse per modum deprecationis. Et confirmatur, quia in orationibus, quæ publicè fiunt in Ecclesia, sicut in hora prima, & completorio absoluens vtitur verbis deprecatiuis, nempè Misereatur tui, &c. Ergò hoc idem dicendum est in absolutione, quæ à Sacerdote impenditur in Sacramento pœnitentiæ. Denique Sacramenti extremæ Vnctionis forma fertur verbis deprecatiuis, nempè, Per istam Sanctam vnctionem, & suam pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti per visum, per auditum, &c. Ergò forma Sacramenti pœnitentiæ eisdem verbis impendi debet.

6 Quarta sententia fuit *Abulen. p. 1.* sui Defensor, & sequacium existimantium, formam Sacramenti pœnitentiæ debere esse, ac ferri determinatis verbis; sed verba determinata erunt huiusmodi, Remitto tibi peccata tua. Probat suam opinionem hoc argumento, Peccata sunt iniuriæ, & offensæ Deo illatæ, quæ remittuntur dumtaxat, & non soluuntur: ergò Sacerdos in impendenda forma dicti Sacramenti debet vti supradictis determinatis verbis. Vndè legitur quod Christus sic ait in instituenda Sacramenti pœnitentiæ forma, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.

7 Quinta sententia est communis, quæ se habet, quòd vera Sacramenti pœnitentiæ forma debeat impendi his verbis, Absoluo te, quæ quidem opinio, quoniam verissima est, imò de fide, idcircò pro eius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

8 FOrma Sacramenti pœnitentiæ non potest aliter impendi, quàm Confessarij verbis. Hæc conclusio est communis, & vera, quam docent *Henriq. de pœnit. c. 11. num. 5. in com. litt. M. Suar. eod. tract. disp. 19 sec. 3. & disp. 19. sec. 1. num. 3. Zenard. in direct. confes. de sacram.*

pœnit. cap.47. in princ. Filliuc. tom.1. qq.moral. tract.6. num.62. & alij. Probatur ex *Conc. Flor. in Decr. Eug.* Vbi generaliter docemur Sacramenta nouę legis constare verbis: ergò generaliter intelligendum est de omnibus Sacramentis, atq; adeò etiam de Sacramento pœnitentiæ; quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, vt in *l.3. §.generaliter, ff. de leg. præstand. l. generaliter. C. de sacrosf. Eccles. & l. generali lege, C. de secund. nupt.* Confirmatur ex eodem Conc. quòd in specie loquens de Sacramento pœnitentiæ ait, quòd forma Sacramenti pœnitentiæ sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos profert, &c. Idem fuit decretum ex *Concil. Trid. sess. 14. c.3.* Definiente, formam Sacramenti pœnitentiæ in illis Ministri verbis, *Absoluo te*. Nec obstat si dicatur, quòd in institutione Sacramenti pœnitentiæ non reperitur à Domino cautum, vt eius forma impendatur verbis; quoniam respondetur, quòd non ex hoc infertur, formam talis Sacramenti impendi posse aliter quàm verbis: nam Christus Dominus expresse quoque non dixit, Sacramenta Baptismatis, & Eucharistiæ conficienda formaliter verbis; & tamen ex sensu, ac traditione Ecclesiæ habemus, hanc fuisse Christi mentem, vt scilicet prædicta Sacramenta verbis consumentur: ergò aut in prædictis Sacramentis non est certum, quòd verba ore prolata sint de essentia, quod dici non potest: aut si est certum, quòd verba prolata sint de essentia dictorum Sacramentorum, erunt etiam de essentia Sacramenti pœnitentiæ, quia in Sacramento pœnitentiæ vtitur simili loquendi modo: sicut enim Dominus in institutione Sacramenti Baptismatis ait, *Baptizantes eos, &c.* Et in institutione Sacræ, ac sanctissimæ Eucharistiæ, *Hoc facite, &c.* Ita quoque in institutione Sacramenti pœnitentiæ inquit, *Quorum remiseritis, &c.*

9 Ex dictis patet, periculosam esse sententiam *Palud.* & aliorum, quos supra retulimus pro prima sententia, existimantium, formam Sacramenti pœnitentiæ non esse verba propriè dicta, sed esse quodcunque signum, quo sufficienter exprimatur voluntas Sacerdotis pęnitentem absoluere intendentis; nec opus esse, vt ore proferatur: non enim per scripturam, nutu, aut alio signo potest ipsa forma impendi; sed debet omninò proferri voce humana, vt infra Deo duce latius dicemus.

SECVNDA CONCLVSIO.

10 De ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ non tantùm sunt verba, sed determinata verba; atque ideò non sufficiunt quæcunque verba, quibus exprimatur actus sententiæ absoluentis. Hæc conclusio est contra *Scot.* Probatur; nam aut *Scot.* vult quæcunque verba sufficere, nempè æquipollentia his verbis, *Absoluo te*. Aut vult quæcunque verba sufficere, etiam si ęquipollentia non sint. Non potest dici primum; quia si verba illa, *Absoluo te*, de ratione formæ sunt, vt ea esse infra, Deo duce, dicemus, non possunt mutari citra culpā, & per æquipollentia impendi: quæ culpa ex suo genere est lethalis, cùm sit sacrilegium: nam licèt mutatio illa verborum per æquipollentia nō sit contra formam; sunt tamen contra præceptum Ecclesiæ. Vndè si quis diceret, mundo te à peccatis, &c. mortaliter peccaret: sicut quando non mutaret verbum, sed modum verbi, dicens absoluere, &c. vt latè *Suar. de pœnit. disp. 19. sec.1. num.4* quamuis *Sot. in 4. d.14. q.1. art.3. in fine*, Velit, quòd si quis absolutionem impenderet per verbum, Remitto, aut diceret absolutionem impendo, vel absoluaris à me, præciso scandalo, non contraheret plusquam venialem culpam, vt infra dicemus §. *sec. seq.* Nec potest dici secundum; nam si forma illa est essentialis, vt re vera est, vt infra declarabimus, non potest alterari per alia verba, quæ non sint saltem æquipollentia: non ergò forma Sacramenti pęnitentiæ impendi potest per quæcunq; verba, sed verba debent esse determinata.

TERTIA CONCLVSIO.

11 Forma Sacramenti pœnitentiæ licèt ferri debeat determinatis verbis; non tamen impendi potest verbis deprecatiuis. Hæc conclusio est contra Doctorem illum, contra quem *D.Th. edidit opusc.22.* dicens non solùm non esse veram, sed esse temerariam, ac præsumptuosam. Probatur ex eo, quòd omnis Sacramenti forma habetur ex Christi institutione, & Ecclesiæ vsu, ac traditione: At nunquam legitur, Christum Dominum hanc formam instituisse, nec ab Ecclesiæ vsu receptam fuisse; ergò, &c. Probatur minor, quia non dixit Christus Apostolis, quibus postulaueritis remissionem peccatorum, impetrabitis; sed quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Vndè non datur ibi potestas impetrandi, sed absoluendi. Secundò Sacramentum pœnitentiæ est institutum per modum iudicij; sed in iudicio Iudex non profert sententiam deprecando, sed soluendo, vel ligando: ergò Sacerdos non potest proferre formam Sacramenti pęnitentiæ verbis deprecatiuis, nempè, Misereatur tui, &c. Sed verbis indicatiuis.

QVARTA CONCLVSIO.

12 Hæc verba, *Remitto tibi, &c.* Sunt de ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ. Probatur: quia omnis forma Sacramenti habetur ex Christi institutione, & Ecclesiæ vsu, ac traditione; sed Christus vsus est verbo remittendi in concedendo Apostolis facultatem absoluendi à peccatis, vt legitur *Matt. cap.18.* Quorum remiseritis, &c. Ergò verbum, Remitto tibi, &c. Pertinet ad absolutionem à peccatis, atque ideò est de ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ. Sed quia Ecclesia in impendenda Sacramenti forma non vtitur verbo, Remitto, sed verbo absoluo, Sacerdos formam impendens per verbum Remitto, non esset à culpa immunis, licèt minus peccaret, quàm si formam ferret per verbum, mundo: quoniam verbum remitto in omni proprietate verborum significare potest actum iudicialem, & est conformis verbis Christi, vt benè inquit *Suar. loco citato.*

QVIN-

QVINTA CONCLVSIO.

13 VEra Sacramenti pęnitentiæ forma, communis, & secundum totius Ecclesiæ vsum, ac traditionem hæc est *Absoluo te.* Atque adeò hæc verba determinata sunt de ratione, & essentia dictæ formæ. Hæc conclusio est communis, quam tenent *D.Thom. 3.p.q 94.art 3. Henriq.lib.1.de Sacram.pœnit.cap. 11. in prin.Suar. de pœnit. disp. 19.sec.1. Vasq.tom.4. in 3.p.q.84.art.3 dub.4.nu. 4. Valent.tom.4. disp.7.q.1.p.3. Caiet.in sum. ver. Confessio concl. 11. Zenar.de Sacram. pœnit. cap. 47.& alij.* Imò hanc ipsam conclusionem hodie de fide esse testatur *Filliuc.tom.1. qq.moral. tract. 6.num.61. & P.Alphon.de Leone de offic. & potest. Confes.Recoll.3.sub num.* 90. Probatur ex *Concil. Trid.sess.14.cap.3.* dum ait, quòd forma Sacramenti pœnitentiæ consistit in illis Ministri verbis, *Absoluo te.* Confirmatur ex *Concil Floren. in Decreto Eugen.* qui loquens de Sacramenti pęnitentiæ forma sic ait, forma huius Sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos profert cùm dicit, *Absoluo te.*

SEXTA CONCLVSIO.

14 HÆc verba *Absoluo te*, & verba *Remitto tibi, &c.* Licèt idem significant, & proindè omnia satis sint ad constituendam formam Sacramenti pęnitentiæ, nihilominus rectius impenditur ipsa forma per verba, *Absoluo te*, quàm per verba, *Remitto tibi.* Hæc conclusio est contra *Abulen 1.p. sui defensor. cap.6.* & est communis, quam docent *Valen.tom.4. disp.7 q.1.par.3. vers. Porrò, Conynch.disp.4. dub.2.& 8. Henriq.de pœnit.lib.1. cap.11. Bonac.disp.5.de Sacram. q.4. p.1.num.8. Alph.de Leone de offic. & potest.Confes. Recoll.3.num.86. & aliorum.* Imò *Valent.* inquit, opinionem *Abulen.* esse falsam, quia putat non posse propriè hominem dici absolui à culpa, & pœna, sed impropriè, quatenus culpa denotat reatum pęnæ. Probatur conclusio quoad primam partem: quoniam quando peccata remittuntur, relaxantur, iuxta illud psal. *relaxa facinora plebi tuę Israel:* quæ quidem ad vincula referuntur: non enim relaxantur, nisi à vinculis, ergò verba Absoluo, & Remitto, idem significant. Probatur modò conclusio quoad secundam partem, quia, verbum Absoluo, est magis actus iudicij, quam verbum Remitto. Item verbum, Absoluo, valdè alludit verbis *Domini Matt.cap.16. Quæcunque solueritis, &c.* Et exprimit quoque significantius vim beneficij collati, cùm significet quoque peccata, à quibus quis absoluitur esse vincula, quibus peccata alligatur, iuxta illud *Isaiæ cap. 58. Dissolue colligationes impietatis.* Et alibi, *solue vincula colli tui captiua filia Sion.* Item *psal. 118. Funes peccatorum circumplexi sunt me. Et psal.115. Dirupisti vincula mea, &c.* Quod non sic apertè proponeretur peccatori, si diceretur, Remitto, &c.

SEPTIMA CONCLVSIO.

15 DE ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ est, vt impendatur pęnitenti præsenti, non autem absenti. Hæc conclusio est communis, quam docent *Suar.de pœnit.disp.19.sec.3. num.7. Reginald. lib.6. suæ prax num.5. Molfes.in sua sum.tract.2.cap.5.num.54. Alph.de Leone de offic. & potest.confess. Recoll.3. sub num* 102. cum alijs, quos allegant. Imò hodie est certa, ac indubitata, & contrariam, nempè quòd absenti impendi possit, & per litteras, seù internuncium confiteri, Clem. VIII. in quadam sua Bulla edita sub die 19. Iulij, ad minus vti falsam, temerariam, & scandalosam damnauit, pręcepitque ne deinceps eiusmodi propositio publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur, sub pęna excommunicationis ipso facto, S.P. reseruatæ contra violantes prædictum Decretum, præter alias pęnas à Iudicibus infligendas. Probatur ipsa conclusio ex *Conc. Floren. & Trid.* supra relatis, decernentibus, formam Sacramenti pęnitentiæ consistere in illis verbis, *Absoluo te.* Quæ non possunt dirigi in personam absentem; sed in personam præsentem: ergò forma ipsa, atque ideò absolutio non potest impendi pęnitenti absenti, sed præsenti.

16 Ampliatur conclusio, vt vera sit, siuè pęnitens absens confiteatur, & absoluatur iuxta decretum Clem. VIII. siuè præsens confiteatur, & absens absoluatur; quoniam vi prædicti decreti non solùm vtrunque coniunctim; sed etiam si eorum alterum diuisim censetur prohiberi, vt habetur ex *Conynch. disp.4. de sacram.dub.10. & Alphon. de Leone loco citato, sub num.*103. Qui id verum esse docent, etiam si verisimile foret tunc temporis esse huiusmodi pęnitentem in statu gratiæ.

17 Secundò ampliatur, vt ipsa conclusio locum habeat non obstante quacunq; necessitate, etiam pęnitens constitutus reperiretur in articulo, seù periculo mortis: siquidem eiusmodi penitens non posset absens absolui, nec per litteras, & internuncium confiteri, vt habetur per *Suar.de pœnit. disp.19. sec.3. Coriol. de casib.reseru. p. 1. sec.1.art.20. Bonac.de Sacram. disp.5. q.4. pun. 5.in prin. & Alph.de Leone d.Recoll.3. num.104. vbi etiam num.*105. post alios, inquit, quòd adeò absenti non potest impendi forma Sacramenti, vt impensa sit nullius momenti; quoniam licèt Clem.VIII. id expresśe non declarauerit; nihilominus dum decreuit, contrariam sententiam esse falsam, tacitè quoque censetur declarasse, formam prædictam absenti impensam esse nullius momenti.

18 Tertiò ampliatur, vt absenti non possit impendi absolutio, etiam si culpa Confessarij, qui pęnitentis confessionem audiuit, eidem præsenti non fuerit impensa: tunc enim si Confessarius pęnitentem ipsum absentem absoluat nihil agit, quia cùm præsentia pęnitentis sit de ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ, vt supra diximus, & id, quod est de ratione formæ prætermitti nequeat citra nullitatem actus, vt latè nos ostendimus in nostris *Commen.in Bull.Cœnæ, lib.1.c.2. q.4. in addit. litt. A.* Non mirum si absolutio, & sic

sic forma ipsa impendi nequeat absenti, etiam si culpa Confessarij,qui eius confessionem audiuit, eidem præsenti non fuerit impensa.

19 Sic ampliatam prædictam conclusionem limitant, *Suar.d.sec.3. num.15. Molfes.in sua sum. tract. 7.cap. num.59. Bonac.disp.5.de Sacram. q.7.pun.6. num.7. & 3. Reginald. lib.8.sua prax. nu.* 32. Quando aliquis Confessarins ex obliuione, & inaduertentia pœnitentem ritè confessum non absoluit: siquidem eo casu, si commodè, & citra scandalum talis non possit reuocari; modò expectet communionem: vel ex qualitate personæ probabiliter eidem Confessario constet, quòd non dum inciderit in lethalem culpam nouam;licitè eum posse absoluere,licèt aliquantulum ab eo remotum; dummodò eidem constet de præsentia ipsius pœnitentis in eodem templo Etenim re vera huiusmodi pœnitens dum eo casu absoluitur, potest dici moraliter præsens, atque ideò verificantur in illo verba illa, *Absoluo te*. Non tamen puto hanc limitationem veram, vbi pœnitens licèt sit in templo; tamen à Confessario non videtur; quoniam re vera non potest dici moraliter præsens, nec verba formæ, *Absoluo te*. Illi conueniunt, vt rectè ait *P.Alphon. noster d.recoll.3.num.* 10. *& seq.* Quòd si pœnitens sit à Confessionario parum seiunctus, ita vt à Confessario videatur,etiam si communicandus non sit,tunc puto quòd possit validè absolui, & citra culpam ad euitandum maximè scandalum, quoniam is re vera non tantum moraliter, sed etiam physicè est præsens: & ei conueniunt illa verba, *Absoluo te*. Et cùm primò petierit absolutionem, & non fuit absolutus,censetur in eadem voluntate,donec absoluatur: atque ideò vnam tantùm dicetur obtinuisse absolutionem, & non priorem, & posteriorem. Est tamen verùm, quòd Confessarius si commodè, & citra scandalum poterit reuocare pœnitentem huiusmodi, & de errore admonere: vel hortari, vt confiteatur peccata aliqua commissa post confessionem, & dicere suam culpam de alijs omnibus alijs confessis, & sic eum absoluere, tunc ad id tenetur, vt habetur ex eodem *Alphon.de Leone loco citato sub num.* 11.

Restat modò,vt ad contraria respondeamus.

21 AD primum primæ sententiæ ex *text. in d. c. qualis*, respondet *Suar. d. disp.* 19. *sec.* 3. *text.* illum loqui de absolutione iudiciali, non autem sacramentali: & dato, quòd de ea intelligatur, ita vt possit pœnitens materiam subministrare propalando peccata Sacerdoti præsenti, non autem absenti, iuxta *Glos. & Doctor. in d. c.qualis*: nihilominus negamus consequentiam: siquidem est dispar ratio materiæ, ac formæ Sacramenti pœnitentiæ: nam à Christo Domino non fuit ita expressa materia Sacramenti prædicti: sicut fuit eiusdem forma: & propterea non est alteranda, cùm omnis Sacramenti forma ex Christi institutione, & Ecclesiæ traditione habeatur.

22 Ad secundum quidam respondent, quòd licèt Sacramentum pœnitentiæ sit institutum per modum iudicij:nihilominus iudicium sacramentale est diuersæ rationis à iudicio forensi: siquidem in hoc iudicio idem est accusator, & reus: & reo creditur tàm pro se, quàm contra se: quod quidem in forensi non seruatur: & propterea non est mirum si hanc quoque conditionem habeat, vt eius forma verbis exprimatur. Vel secundò, responderi potest negando consequentiam,& ad eius probationem dicitur, quòd licèt in iudicio forensi sententia feratur in scriptis; nihilominus nunquam suum sortitur effectum, nisi legatur,ac ore proferatur post scriptam, vt in *l.1.& toto tit. C.de sent.ex breuil.recit.*

23 Ad tertium negatur consequentia: nam Christus Dominus in matrimonio noluit instituere specialem ritum; sed honorare naturalem contractum, & in eo altiorem Sacramenti rationem fundare: & propterea in illo nullam specialem materiam,vel formam expostulauit, quæ ad contractum ipsum necessaria non esset: at in Sacramento pœnitentiæ instituit talem ritum sacramentalem;& ideò determinatam formam Sacramentis nouæ legis accomodatã voluit instituere.

24 Ad quartum dicimus, quòd Sacramentum Baptismatis multo magis necessarium est, quàm Sacramentum pœnitentiæ; & tamen non reperitur dispensatum,vt forma Baptismi scriptura, vel nutu impendi possit: ergò nec etiam in Sacramento pœnitentiæ hoc ipsum fieri potest. Vndè meritò ad argumentum respondemus, negando consequentiam.

Ad argumentum *Scoti* pro secunda sententia respondetur iuxta primam responsionem ad secundum argumentum primæ sententiæ.

25 Ad primum argumentum tertiæ sententiæ respondetur, *tex. in d.c. multiplex*, loqui de oratione deprecatoria,quæ præmittitur absolutioni sacramentali; sed non ob id negat formam Sacramenti esse impendendam verbis indicatiuis, *Absoluo te.*

26 Ad confirmationem dicitur, quòd absolutiones illæ, quæ in publico fiunt, non sunt sacramentales: quoniam per illa verba Sacerdos non significat fieri; sed petit, vt fiat, sunt potius orationes quædam ordinatæ ad remissionem venialium:præmittitur tamen in sacramentali absolutione talis oratio ad bene esse, vt per eam pœnitens melius disponatur ad recipiendam Sacramenti formam.

27 Ad secundum negatur consequentia:siquidem supposita institutione huius Sacramenti per modum iudicij, satis congruenter, imò moraliter necessarium extitit, in ferenda eiusdem forma vti verbis indicatiuis ad denotandum actum iudicialem: at verò in Sacramento extremæ Vnctionis, in quo Sacerdos se gerit vt Medicus, congruenter eius forma fuit instituta per modum impetrationis: tanto fortius, quia effectus quidam illius Sacramenti, qui est sanitas corporalis non confertur infallibiliter.

28 Ad rationem quartæ sententiæ respondetur negan-

negando antecedens; quoniam peccata non modò sunt offensæ, sed etiam vincula, vt supra ostẽdimus concl.

Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, an & quando inualidet Sacramentum. SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ sensum eiusdem non corrumpit, minimè inualidat Sacramentum.*

2 *Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, licet faciat Sacramentum validum, non erunt tamen à culpa immunes mutantes eam.*

3 *Præcisis scandalo, & contemptu mutantes formam Sacramentorum, saluo verborum sensu ex causa ignorantiæ, obliuionis, ac paruitatis materiæ, excusari possunt à lethali peccato.*

4 *Mutatio formæ, quæ sensum eiusdem corrumpit est contra valorem Sacramenti.*

5 *Si quis loco formæ Sacramenti pœnitentiæ (Absoluo te,) dicat (Absoluaris à Deo) nihil agit.*

PRIMA CONCLVSIO.

1 Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, non inualidat Sacramentum. Hæc conclusio est communis, quam docent *Suar. de pœnit. disp. 19. sec. 1. num. 24. Vasq. Reginald. Molfes. Bonac. & Filliuc. relati ab Alphon. de Leone de offic. & potest. Confess. Recoll.* 3. Et alij Doctores communiter, qui conclusionem ipsam volunt locum sibi vendicare in omnibus alijs Sacramentis: eo quòd Ecclesia non est alligata verbis, sed sensui. Vndè Confessarius si in impendenda Sacramenti pœnitentiæ forma, loco verborum, *Absoluo te*. Vtatur his verbis, soluo te: Sacramentum perficeretur, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. lib. 1. cap. 11. num.* 3. Vbi idem dicendum putat si vtatur verbo condono, & *Valent. tom. 4. disp. 7. q. 1. pun.* 3. Confici quoque Sacramentum inquit, si Confessarius vtatur verbis, libero te. Validum quoque erit Sacramentum, si vtatur verbis Remitto tibi. Vt habetur per *Sot. in 4. d. 1. q. 1. art.* 8. & supra adnotauimus *sec. præcedenti, concl.* 4. Idem dicendum est si dicat, absoluaris à me: absoluere: absolutionem tibi impendo, vt diximus *d. sec. 1. concl.* 2. vel dicat, absoluatur seruus Iesu Christi: volo hunc absolui: placet absolui: absoluimus te: absoluo dominationem tuam: absoluo Maiestatem tuam: absoluo vos, quando plures absoluuntur simul in periculo naufragij: absoluo te ego: absoluo tibi, vel absoluat vulgari lingua, gallica, hyspana, &c. vt post *D. Thom. Valent. Molfes. Zannar.* & alios inquit *Alphon. de Leone loco citato à nu. 118. vsque ad num.* 120.

SECVNDA CONCLVSIO.

2 Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, licèt non sit contra valorem Sacramenti: nihilominus mutantes eam, à culpa non efficiuntur immunes: quæ quidem culpa ex suo genere est lethalis. Hęc conclusio est communis, quam docent *Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 11. nu. 5. Suar. eod. tract. disp. 19. sec. 1. nu. 24. Valent. Molf. Conynch. relati ab Alph. de Leone, d. Recoll. 3. sub n. 124. & 126. & alij.* Probatur, quoniam eiusmodi mutatio est cõtra pręceptum Ecclesiæ in re graui, cùm forma præfati Sacramenti referatur in Concilijs relatis supra *sec. 1. concl.* 5. & patet etiam ex ijs, quæ ibidem annotauimus, *concl.* 2. Confirmatur, quia mutatio formæ in alijs Sacramentis, quamuis non sit contra eiusdem verborum sensum, non potest fieri citra culpam, vt habetur per *Henriq. de Sacram. in genere, cap.* 9. & alios Doctores supra relatos: ergò idem dicendum est de mutatione formæ Sacra-
3 menti pœnitentiæ. Dixi, culpam ex suo genere esse lethalem: quoniam præcisis scandalo, & contemptu, mutãtes formam eiusmodi, saluo verborum sensu, ex causa obliuionis, ignorãtiæ, ac paruitatis materiæ à lethali peccato excusari possent, vt nos adnotauimus *d. sec. 1. concl.* 2. & latè habetur ex *Valent. tom. 4. disp. 3. q. 1. pun. 2. vers. Vt verò discernatur, & disp. 7. q. 1. pun 3. Mol. in sua sum. tract. 7. cap. 5. nu. 24. Alph. de Leone d. Recoll. 3. nu. 128. & Recoll. 7. à nu. 16. vsque ad num.* 330. Vbi copiosissimè tractat qualiter peccatũ ex suo genere mortale fiat, seu sit veniale ex leuitate materiæ, imperfectione discursus, seu deliberationis, ex vi, metu, necessitate, ignorantia, inaduertentia, ac obliuione: & è contra quot modis peccatum veniale ex suo genere, fiat mortale, *à nu. 331. vsque ad fin. d. recoll.*

TERTIA CONCLVSIO.

4 Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua est eiusdem sensus, est contra valorem Sacramenti. Hæc conclusio est quoque communis, non solùm quoad formam huius Sacramenti; sed etiam omnium aliorum Sacramentorum, vt per *Valent.* & alios Doctores supra relatos: *Zanard. in suo Direct. de Sacram. Bapt. cap. 3. & Graff. par. 1. decis. lib. 1. cap.* 3. quos refert idem *P. Alph. d. recoll. 3 sub nu.* 120. Rationem autem hanc esse volunt: quoniam discedendo quis à sẽsu vero Ecclesiæ, non potest dici vti forma Ecclesiæ, sed sua, atque ideò nihil agit, & Sacramentũ non conficitur: quod necessariò debet ex materia, & forma ab Ecclesia assignatis. Vndè si quis loco formæ Sacramenti pœnitentiæ, *Absoluo te*, de qua in *Conc. Trid. & Floren.* & habetur ex traditione Ecclesiæ, & Christi Domini institutione,
5 vt supra ostendimus, *sec. 1. concl.* 5. dicat, *Absoluaris à Deo.* Huiusmodi Sacerdos his verbis formam impendens nihil agit: siquidem verba ista sunt deprecatiua, quæ non significant actum iudicialem: sicut denotant verba illa indicatiua formę, *Absoluo te.* Jtà *Henriq. lib. 1. de Sacram. pœnit. cap. 11. num. 4. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 1. par. 3. D. Thom. opusc. 22. Vasq. tom. 4. in 3. p. q. 84. art. 3. n. 11. Alph. de Leone d. recoll. 3. sub nu. 118. vers. Quartò idem,* cum alijs ab eo allegatis. Idem dicendum est si Sacerdos pœnitentem absoluens hoc tãtum vtatur

tur

sic forma ipsa impendi nequeat absenti, etiam si culpa Confessarij, qui eius confessionem audiuit, eidem præsenti non fuerit impensa.

19 Sic ampliatam prædictam conclusionem limitant, *Suar. d. sec.* 3. *num.* 15. *Molfes. in sua sum. tract.* 7. *cap. num.* 59. *Bonac. disp.* 5. *de Sacram. q.* 7. *pun.* 6. *num.* 7. *&* 3. *Reginald. lib.* 8. *sua prax. nu.* 32. Quando aliquis Confessarius ex obliuione, & inaduertentia pęnitentem ritè confessum non absoluit: siquidem eo casu, si commodè, & citra scandalum talis non possit reuocari; modò expectet communionem: vel ex qualitate personæ probabiliter eidem Confessario constet, quòd non dum inciderit in lethalem culpam nouam; licitè eum posse absoluere, licèt aliquantulum ab eo remotum; dummodò eidem constet de præsentia ipsius pœnitentis in eodem templo Etenim re vera huiusmodi pęnitens dum eo casu absoluitur, potest dici moraliter præsens, atque ideò verificantur in illo verba illa, *Absoluo te*. Non tamen puto hanc limitationem veram, vbi pęnitens licèt sit in templo; tamen à Confessario non videtur; quoniam re vera non potest dici moraliter præsens, nec verba formæ, *Absoluo te*. Illi conueniunt, vt rectè ait *P. Alphon. noster d. recoll.* 3. *num.* 10. *& seq.* Quòd si pęnitens sit à Confessionario parum seiunctus, ita vt à Confessario videatur, etiam si communicandus non sit, tunc puto quòd possit validè absolui, & citra culpam ad euitandum maximè scandalum, quoniam is re vera non tantum moraliter, sed etiam physicè est præsens: & ei conueniunt illa verba, *Absoluo te*. Et cùm primò petierit absolutionem, & non fuit absolutus, censetur in eadem voluntate, donec absoluatur: atque ideò vnam tantùm dicetur obtinuisse absolutionem, & non priorem, & posteriorem. Est tamen verùm, quòd Confessarius si commodè, & citra scandalum poterit reuocare pęnitentem huiusmodi, & de errore admonere: vel hortari, vt confiteatur peccata aliqua commissa post confessionem, & dicere suam culpam de alijs omnibus alijs confessis, & sic eum absoluere, tunc ad id tenetur, vt habetur ex eodem *Alphon. de Leone loco citato sub num.* 11.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

21 AD primum primæ sententiæ ex *text. in d. c. qualis*, respondet *Suar. d. disp.* 19. *sec.* 3. *text.* illum loqui de absolutione iudiciali, non autem sacramentali: & dato, quòd de ea intelligatur, ita vt possit pęnitens materiam subministrare propalando peccata Sacerdoti præsenti, non autem absenti, iuxta *Glos. & Doctor. in d. c. qualis*: nihilominus negamus consequentiam: siquidem est dispar ratio materiæ, ac formæ Sacramenti pęnitentiæ: nam à Christo Domino non fuit ita expressa materia Sacramenti prædicti: sicut fuit eiusdem forma: & propterea non est alteranda, cùm omnis Sacramenti forma ex Christi institutione, & Ecclesiæ traditione habeatur.

22 Ad secundum quidam respondent, quòd licèt Sacramentum pęnitentiæ sit institutum per modum iudicij: nihilominus iudicium sacramentale est diuersæ rationis à iudicio forensi: siquidem in hoc iudicio idem est accusator, & reus: & reo creditur tàm pro se, quàm contra se: quod quidem in forensi non seruatur: & propterea non est mirum si hanc quoque conditionem habeat, vt eius forma verbis exprimatur. Vel secundò, responderi potest negando consequentiam, & ad eius probationem dicitur, quòd licèt in iudicio forensi sententia feratur in scriptis; nihilominus nunquam suum sortitur effectum, nisi legatur, ac ore proferatur post scriptam, vt in *l.* 1. *& toto tit. C. de sent. ex breuil. recit.*

23 Ad tertium negatur consequentia: nam Christus Dominus in matrimonio noluit instituere specialem ritum; sed honorare naturalem contractum, & in eo altiorem Sacramenti rationem fundare: & propterea in illo nullam specialem materiam, vel formam expostulauit, quæ ad contractum ipsum necessaria non esset: at in Sacramento pœnitentiæ instituit talem ritum sacramentalem; & ideò determinatam formam Sacramentis nouæ legis accomodatã voluit instituere.

24 Ad quartum dicimus, quòd Sacramentum Baptismatis multo magis necessarium est, quàm Sacramentum pœnitentiæ; & tamen non reperitur dispensatum, vt forma Baptismi scriptura, vel nutu impendi possit: ergò nec etiam in Sacramento pœnitentiæ hoc ipsum fieri potest. Vndè meritò ad argumentum respondemus, negando consequentiam.

Ad argumentum *Scoti* pro secunda sententia respondetur iuxta primam responsionem ad secundum argumentum primæ sententiæ.

25 Ad primum argumentum tertiæ sententiæ respondetur, *tex. in d. c. multiplex*, loqui de oratione deprecatoria, quæ præmittitur absolutioni sacramentali; sed non ob id negat formam Sacramenti esse impendendam verbis indicatiuis, *Absoluo te*.

26 Ad confirmationem dicitur, quòd absolutiones illæ, quæ in publico fiunt, non sunt sacramentales: quoniam per illa verba Sacerdos non significat fieri; sed petit, vt fiat, sunt potius orationes quædam ordinatæ ad remissionem venialium: præmittitur tamen in sacramentali absolutione talis oratio ad bene esse, vt per eam pœnitens melius disponatur ad recipiendam Sacramenti formam.

27 Ad secundum negatur consequentia: siquidem supposita institutione huius Sacramenti per modum iudicij, satis congruenter, imò moraliter necessarium extitit, in ferenda eiusdem forma vti verbis indicatiuis ad denotandum actum iudicialem: at verò in Sacramento extremæ Vnctionis, in quo Sacerdos se gerit vt Medicus, congruenter eius forma fuit instituta per modum impetrationis: tanto fortius, quia effectus quidam illius Sacramenti, qui est sanitas corporalis non confertur infallibiliter.

28 Ad rationem quartæ sententiæ respondetur negan-

negando antecedens; quoniam peccata non modò sunt offensæ, sed etiam vincula, vt supra ostẽdimus concl.

Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, an & quando inualidet Sacramentum. SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ sensum eiusdem non corrumpit, minimè inualidat Sacramentum.*

2 *Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, licet faciat Sacramentum validum, non erunt tamen à culpa immunes mutantes eam.*

3 *Præcisis scandalo, & contemptu mutantes formam Sacramentorum, saluo verborum sensu ex causa ignorantiæ, obliuionis, ac paruitatis materiæ, excusari possunt à lethali peccato.*

4 *Mutatio formæ, quæ sensum eiusdem corrumpit est contra valorem Sacramenti.*

5 *Si quis loco formæ Sacramenti pœnitentiæ (Absoluo te,) dicat (Absoluaris à Deo) nihil agit.*

PRIMA CONCLVSIO.

1 Mvtatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, non inualidat Sacramentum. Hæc conclusio est communis, quam docent *Suar. de pœnit. disp.* 19. *sec.* 1. *num.* 24. *Vasq. Reginald. Molfes. Bonac. & Fillinc. relati ab Alphon. de Leone de offic. & potest. Confes. Recoll.* 3. Et alij Doctores communiter, qui conclusionem ipsam volunt locum sibi vendicare in omnibus alijs Sacramentis: eo quòd Ecclesia non est alligata verbis, sed sensui. Vndè Confessarius si in impendenda Sacramenti pœnitentiæ forma, loco verborum, *Absoluo te*. Vtatur his verbis, soluo te: Sacramentum perficeretur, vt habetur ex *Henriq. de pœnit. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. Vbi idem dicendum putat si vtatur verbo condono, & *Valent. tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 1. *pun.* 3. Confici quoque Sacramentum inquit, si Confessarius vtatur verbis, libero te. Validum quoque erit Sacramentum, si vtatur verbis Remitto tibi. Vt habetur per *Sot. in* 4. *d.* 1. *q.* 1. *art.* 8. & supra adnotauimus *sec. præcedenti, concl.* 4. Idem dicendum est si dicat, absoluaris à me: absoluere: absolutionem tibi impendo, vt diximus *d. sec.* 1. *concl.* 2. vel dicat, absoluatur seruus Iesu Christi: volo hunc absolui: placet absolui: absoluimus te: absoluo dominationem tuam: absoluo Maiestatem tuam: absoluo vos, quando plures absoluuntur simul in periculo naufragij: absoluo te ego: absoluo tibi, vel absoluat vulgari lingua, gallica, hyspana, &c. vt post *D. Thom. Valent. Molfes. Zanar.* & alios inquit *Alphon. de Leone loco citato à nu.* 118. *vsque ad num.* 120.

SECVNDA CONCLVSIO.

2 Mvtatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua non est eiusdem sensus, licèt non sit contra valorem Sacramenti: nihilominus mutantes eam, à culpa non efficiuntur immunes: quæ quidem culpa ex suo genere est lethalis. Hęc conclusio est communis, quam docent *Henriq. lib.* 1. *de pœnit. cap.* 11. *nu.* 5. *Suar. eod. tract. disp.* 19. *sec.* 1. *nu.* 24. *Valent. Molf. Conynch. relati ab Alph. de Leone, d. Recoll.* 3. *sub n.* 124. *&* 126. *& alij*. Probatur, quoniam eiusmodi mutatio est cõtra pręceptum Ecclesiæ in re graui, cùm forma præfati Sacramenti referatur in Concilijs relatis supra *sec.* 1. *concl.* 5. & patet etiam ex ijs, quæ ibidem annotauimus, *concl.* 2. Confirmatur, quia mutatio formæ in alijs Sacramentis, quamuis non sit contra eiusdem verborum sensum, non potest fieri citra culpam, vt habetur per *Henriq. de Sacram. in genere, cap.* 9. & alios Doctores supra relatos: ergò idem dicendum est de mutatione formæ Sacramenti pœnitentiæ. Dixi, culpam ex suo genere

3 esse lethalem: quoniam præcisis scandalo, & contemptu, mutãtes formam eiusmodi, saluo verborum sensu, ex causa obliuionis, ignorãtiæ, ac paruitatis materiæ à lethali peccato excusari possent, vt nos adnotauimus *d. sec.* 1. *concl.* 2. & latè habetur ex *Valent. tom.* 4. *disp.* 3. *q.* 1. *pun.* 2. *vers. Vt verò discernatur, & disp.* 7. *q.* 1. *pun.* 3. *Mol. in sua sum. tract.* 7. *cap.* 5. *nu.* 24. *Alph. de Leone d. Recoll.* 3. *nu.* 128. *& Recoll.* 7. *a nu.* 16. *vsque ad num.* 330. Vbi copiosissimè tractat qualiter peccatũ ex suo genere mortale fiat, seu sit veniale ex leuitate materiæ, imperfectione discursus, seu deliberationis, ex vi, metu, necessitate, ignorantia, inaduertentia, ac obliuione: & è contra quot modis peccatum veniale ex suo genere, fiat mortale, *à nu.* 331. *vsque ad fin. d. recoll.*

TERTIA CONCLVSIO.

4 Mutatio formæ Sacramenti pœnitentiæ, quæ corruptiua est eiusdem sensus, est contra valorem Sacramenti. Hæc conclusio est quoque communis, non solùm quoad formam huius Sacramenti; sed etiam omnium aliorum Sacramentorum, vt per *Valent.* & alios Doctores supra relatos: *Zanard. in suo Direct. de Sacram. Bapt. cap.* 3. *& Graff. par.* 1. *decis. lib.* 1. *cap.* 3. quos refert idem *P. Alph. d. recoll.* 3. *sub nu.* 120. Rationem autem hanc esse volunt: quoniam discedendo quis à sẽsu vero Ecclesiæ, non potest dici vti forma Ecclesiæ, sed sua, atque ideò nihil agit, & Sacramentũ non conficitur: quod necessariò debet ex materia, & forma ab Ecclesia assignatis. Vndè si quis loco formæ Sacramenti pœnitentiæ, *Absoluo te*, de qua in *Conc. Trid. & Floren.* & habetur ex traditione Ecclesiæ, & Christi Domini institutione,

5 vt supra ostendimus, *sec.* 1 *concl.* 5. dicat, *Absoluaris à Deo*. Huiusmodi Sacerdos his verbis formam impendens nihil agit: siquidem verba ista sunt deprecatiua, quæ non significant actum iudicialem: sicut denotant verba illa indicatiua formę, *Absoluo te*. Itã *Henriq. lib.* 1. *de Sacram. pœnit. cap.* 11. *num.* 4. *Valent. tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 1. *par.* 3. *D. Thom. opusc.* 22. *Vasq. tom.* 4. *in* 3. *p. q.* 84. *art.* 3. *n.* 11. *Alph. de Leone d. recoll.* 3. *sub nu.* 118. *vers. Quartò idem*, cum alijs ab eo allegatis. Idem dicendum est si Sacerdos pœnitentem absoluens hoc tãtum vtatur

tur verbo, *Absolno*. Vel dicat, *Absoluo*, & deindè post notabile tempus diceret, *te*, ità vt inter Ly. absoluo,& Ly.te, tantum tempus sit interiectum, vt facile sensus verus non posset percipi,vt habetur ex supracitatis Doctoribus.

An verba illa , *A peccatis tuis, &c.* In impendenda Sacramenti pœnitentiæ forma sint necessariò proferenda.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Expenditur prima opinio existimantium, verba (à peccatis tuis) esse de essentia formæ Sacramenti pęnitentiæ.*

2 *Quidam verò asserunt, verba prædicta non esse simplicitèr necessaria in ferenda forma; verùm si addantur, concurrere ad substantiam Sacramenti.*

3 *Communis est sententia, verba (à peccatis tuis) non esse de forma Sacramenti pęnitentiæ, sed illa tantùm (Absolno te.)*

4 *Nec prenomen, Ego est de ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ.*

5 *Ad formam huius Sacramenti necessaria non est innocatio sanctissimæ Trinitatis, validaque erit abolutio citra talem innocatioaem.*

6 *Neque signum* Crucis, *& manum impositio est de ratione formæ huius* Sacramenti.

7 *Nec manuum impositio Apostolorum erat sacramentalis, sed ordinabatur ad miracula faciendat*

7 *Quamuis verba illa (à peccatis tuis) non pertineā ad formam Sacramenti pęnitentiæ, tamen si Sacerdos ea omitteret absque rationabili causa, peccaret mortaliter. Et cur.*

8 *Ex Concil. Maguntino, Monetur Sacerdos, vt in impendenda absolutione vtatur innocatione sanctissimæ Trinitatis.*

9 *Signum* Crucis *licet non sit de essentia, nec de præcepto in absolutione sacramentali impendenda, tamen ex Stephano Papa omnia Chrismata sacerdotalis Ministerii* Crucis *figura sunt perficienda.*

10 *Manuum impositio super caput pęnitentis necessaria, haud est ad valorem Sacramenti pęnitentiæ, non tamen citra impietatem negatur, & irridetur ab hæreticis.*

11 *Hæc ceremonia consuetudinem traxit ex veteri lege, & quare deinde in desuetudinem abiit.*

12 *Verba illa (Absoluo te) licet referri possint ad censuras, referuntur etiam ad peccata.*

13 *Sacerdos in impendenda absolutionis forma, licet proferret illa verba (à peccatis tuis) non tamen posset suspendere effectum, quin conferatur gratia per illa verba (Absoluo te.)*

14 *Verba tantùm (Absoluo te) sunt de ratione formæ Sacramenti pęnitentiæ, cætera verò præcedentia, & subsequentia sunt extra Sacramenti essentiā. Et quænam verba vitanda sint in hac forma.*

1 IN hac tres extant opiniones. Prima opinio est *Palud. in 4. sent. d. 22. q. 3. nu. 5. Petri Soti,* & aliorum, existimātium, verba illa, *à peccatis tuis, &c.* Esse de essentia formæ Sacramenti pęnitentiæ, ita vt si à Confessario omittantur, pęnitens non remaneret absolutus. Probatur, quoniam verba formæ, *Absoluo te.* Non solùm possunt referri ad peccata, sed etiam ad censuras: ergò nisi addantur verba illa, *à peccatis tuis*, prædicta formæ verba non denotant determinatè absolutionē à peccatis. Confirmatur ex *Conc. Trid. sess. 14. cap. 3.* Decernente, formam absolutionis esse sitam in illis verbis, *Absoluo te*, Et additur Ly. &c. ergò Ly. &c. illa verba, *à peccatis tuis*, quæ sequuntur esse de ratione, ac esse essentia Sacramenti pœnitentiæ.

2 Secunda sententia est quorundam, relata ab *Henriq. de pęnit. lib. 1. cap. 11.* Dicentium illa verba, *à peccatis tuis.* Simplicitèr non esse necessaria in ferenda forma Sacramenti pęnitentiæ, verùm si addantur, àd Sacramenti substantiam concurrere: & posse Sacerdotem effectum absolutionis suspendere, donec omnia prædicta verba fuerint absoluta. Hanc eandem sententiam post *Vasq.* videntur sequi *Molf. in sua sum. tract. 7. cap. 5. n. 26.* & *Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 3. sub nu. 95.* Mouentur ex eo, quòd sicut in potestate Sacerdotis est ponere verba præter substantiam formæ; ità potest suspendere effectum Sacramenti vsque ad perfectam prolationem verborum.

3 Tertia sententia est communis, quam docent *Suar. de pęnit. disp. 19. sec. 1. Vasq. tom. 4. in 3 par. q. 84. art. 3. dub. 4. nu. 4. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 1. pun. 3. Zenard. de Sacram. pęnit c. 47. in princ. Coninch. eod. tract. disp. 4. dub. 7. Reginal. in sua praxi lib. 8. Nauar. in Man. cap. 26. nu. 11.* Dicentes illa verba, *à peccatis tuis.* Non esse de forma Sacramenti pœnitentiæ; sed illa tantùm verba, *Absoluo te*, esse veram, & completam formam ipsius Sacramenti: quam opinionem tenet etiam *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 6. de Sacram. pęnit. nu. 65. in fine, Graff par. 1. decis. lib. 1. cap. 32. nu. 9.* quos refert *Alph. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 3. n. 92.* & *alij.* Mouentur ex eo, quod posita confessione peccatorum, & intentione absoluentis verba illa, *Absoluo te*, clarè significant effectum absolutionis à peccatis: ergò non sunt necessaria verba prædicta, *à peccatis tuis.*

4 Ampliatur hæc conclusio, vt nec pronomen *Ego*, sit de ratione Sacramenti pœnitentiæ subintelligitur enim sub verbo, *Absoluo*, vt habetur ex Doctoribus supra relatis pro confirmatione tertiæ sententiæ, quæ nobis non modò probabilis, sed omninò vera videtur.

5 Secundò ampliatur, vt nec ad formam huius Sacramenti necessaria sit inuocatio Sanctissimæ Trinitatis, atque ideò valida erit absolutio citra talem inuocationē, vt habetur per *Sot. in 4. d. 14. q. 1. art. 3.* quem sequitur *Nauar in cap. quem pęnitet, de pęnit. d. 6. nu. 34. Suar. de pęnit. disp. 19. sec. 1. nu. 18. Henriq.* & Doctores fere omnes, excepto *Duran. in 4. d. 22. q. 2.* Qui vult, inuocationem ipsam esse de essentia. Nec obstat si dicatur, quod sicut Christus Dominus *Matt. c. vlt.* dixit Apostolis,

lis, euntes docete omnes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; ità *Matth. c.16.* dixit Petro, quodcunque solueris, &c. Sed Sacerdos dum baptizat auctoritate Christi, dicit Baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: quæ verba cum inuocatione Sanctissimæ Trinitatis sunt de ratione formæ Baptismatis: ergò Sacerdos quoque dum absoluit à peccatis dicere debet, absoluo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: Quoniam respondetur, quòd diuersa ratio est in forma Baptismatis: & diuersa in forma pœnitentiæ: siquidem in forma Baptismi fuit expressa a Christo inuocatio Sanctissimæ Trinitatis, quæ tamen in forma Sacramenti pœnitentiæ non fuit: & propterea inuocatio Sanctissimæ Trinitatis est de essentia Sacramenti Baptismatis, non Sacramenti pœnitentiæ.

6 Tertiò ampliatur, vt de ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ, neque sint signum Crucis, & manuum impositio, quibus vtitur Sacerdos in ferenda prædicta sacramentali forma: siquidem *Matt. cap. 16.* vbi à Christo Domino fuit tradita potestas clauium nulla fit mentio signi Crucis, & manuum impositionis: ergò prædicta signa non sunt de essentia: quoniam omnis Sacramenti forma ex Christi Domini institutione, & vsu, ac traditione Ecclesiæ habetur. Nec obstat, *Marci cap. vlt.* Vbi fertur, Dominum dixisse Apostolis, super ægros manus imponent, & benè habebunt: atque ideò videtur eodem modo sanandos esse pœnitentes cum sint ægri; quoniam respondetur, negando consequentiam: siquidem illa manus impositio non erat sacramentalis, sed ordinabatur ad miracula facienda, vt per contactum hominis sanctificati corporalis quoque infirmitas tolleretur: sicut legitur de Domino *Matt. 6.* qui infirmum, manibus impositis, curauit: & *Matt. 8.* contactu curauit leprosum: gratia verò sacramentalis non ex Ministri sanctitate; sed ex passione Christi prouenit. Neque aduersatur, quòd in Sacramento pœnitentiæ recuperatur à pœnitente Spiritus Sanctus, quem per lethalem culpam amiserat iuxta illud psal. 50. *Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me.* Et Spiritus Sanctus dabatur ab Apostolis per manus impositionem, vt patet *Act. 8.* *Matt.* 19. Vbi legitur oblatos fuisse Domino paruulos, quibus manus imponeret. Etenim non semper gratia Spiritus Sancti per manus impositionem accipitur, vt patet in Baptismo, & Eucharistia; sed vbi datur cum plenitudine. Vt in Sacramento confirmationis, in quo confertur plenitudo Spiritus Sancti: & in Sacramento Ordinis, in quo confertur quædam excellentia potestatis in Diuinis misterijs. Sacramentum autem pœnitentiæ non ordinatur ad assequendam aliquam excellentiam gratiæ, iuxta illud *Apostoli 2. ad Timot 1.* sed ad remissionem peccatorum.

7 Sic ampliata limitatur primò hæc conclusio, vt quamuis verba illa, *à peccatis tuis*. Non pertineant ad formam Sacramenti pœnitentiæ; nihilominus Sacerdos si in ferenda forma dicti Sacramenti scienter, & citra rationabilem causam omitteret prolationem dictorum verborum, lethalem culpam contrahere docet *Filliuc. tom. 1. qq. moral. tract. 6. de Sacram. pœnit. sub num. 65.* quem refert, & sequitur *Alphon. de Leone, de offic. & potest. Confes. recoll. 3. sub num. 95.* Mouentur ex eo, quòd est probabilis sententia, verba illa, *à peccatis tuis* Pertinere ad formam Sacramenti prædicti, propter quod Sacerdos ea omittens exponeret periculo pœnitentem non recipiendi absolutionem.

8 Limitatur secundò ipsa conclusio quoad secundam ampliationem, quòd inuocatio sanctissimæ Trinitatis licèt non sit de essentia formæ Sacramenti pœnitentiæ, nec etiam de præcepto; attamen *Conc. Magunt. prouinc. sub Arch. Sebastiano, cap. 24.* Monet Sacerdotem, vt in impendenda dicta forma, vtatur inuocatione prædicta: siquidem inuocatio sanctissimæ Trinitatis est quædam protestatio Confessarij, se non sua virtute, sed Diuina, & vt Dei Ministrum absoluere pœnitentes, vt in *cap. remittuntur, 23. q. 5.* Vndè cùm communiter à Confessarijs inferenda sacramentali forma fiat prædicta inuocatio, nõ potest citra culpam saltem venialem scienter prætermitti rationabili causa non subsistente: siquidem consuetudo Ecclesiæ est altera lex, *§. ex non scripto, in instit. de iur. nat. gent. & ciuili, & cap. consuetudo, d. 1.*

9 Limitatur tertiò eadem conclusio quoad tertiam ampliationem: quòd signum Crucis licèt non sit de essentia, nec de præcepto in absolutione sacramentali impendenda; nihilominus illud adeò congruè, & rationabiliter impenditur, vt *Steph. Papa in cap. numquid, de consecr. d. 5.* Dixerit, omnia Chrismata sacerdotalis misterij Crucis figura perfici: siquidem matrimonij quoque Sacramentum cum inuocatione sanctissimæ Trinitatis, & signo Crucis perficitur, attenta nubentium benedictione, quæ illud consequitur; quamuis non de omni matrimonio, sed de primò tantùm intelligi debeat; nam secundæ nuptiæ non benedicuntur, vt est *text. in cap. cur autem, de secund. nupt.* Vndè citra culpam saltem venialem à Sacerdote non omittitur, si scienter, & nulla rationabili subsistente causa, prætermittatur.

10 Manus pariter impositio super caput pœnitentis dum sacramentaliter absoluitur, non est necessaria ad valorem Sacramenti pœnitentiæ, vt in ipsa tertia ampliatione ostendimus, nõ tamen citra impietatem negatur, & irridetur ab hæreticis in ferenda sacramentali forma in præfato Sacramento, vt de *Vuicleff.* refert *Thom. Vuald. tom. 2. de sacram. cap. 147.* Etenim in primitiua Ecclesia traditur eam fuisse in vsu non solùm in Sacramento confirmationis: quod idcirco manus impositio dicebatur, vt in *cap. manus, de consecr. d. 5.* Verum etiam in Sacramento pœnitentiæ, vt patet in *Conc. Niceno, cap. 9. & Cartag. cap. 32.* Vndè qui erant in pœnitentia publica, per manus impositionem conciliabantur, vt in *cap. pœni-*

pœnitentes,d.50.& cap.qui recedunt, *26.q.6.* Imò *D.August.in. lib.4. de Baptis.relatus in cap.manus 1. q. 1.* Hoc ipsum Sacramentum pęnitentiæ ap-
11 pellat manus impositionem: quæ quidem ceremonia ex veteri lege consuetudinem traxit: quoniam Sacerdos, vt legitur *Leuit.c.16.* dum peccata populi confitebantur, manus capiti hirci emissarij imponebat; qui quidem hircus pœnitentis figuram gestabat. Sed quoniam sæpè non expedit eiusmodi vti ceremonia, præcipuè cum fęminis, idcircò in desuetudinem abijt, vt benè inquit *Nauar.in d.cap.quem pœnitet, num.9. de pœnit. d.6.* Idcirco sola manus extensio citra contactum satis est, dum absolutionis forma impenditur, quæ quidem hodiè cum sit in vsu, non licet ab ea recedi, rationabili causa non existente, cùm extensio illa manus communiter hodie fiat à Confessarijs in impendenda Sacramenti pęnitentiæ forma: quocirca quando eiusmodi ceremonia irrationabiliter à Confessario omittitur, eum arbitror non excusari à culpa saltem veniali.

Restat modò, vt ad argumenta respondeamus.

12 AD primum respondetur, quòd verba illa, *Absoluo te*. Licèt referri possint ad censuras, referuntur etiam ad peccata, atque ideò pœnitens tàm à censuris, quàm à peccatis censetur absolutus; quoniam verbum ad diuersa relatum diuersimodè sumitur, *arg.text. in cap.cùm dilectus*, *de consuet.* Vndè per prædicta verba *Absoluo te*, potest Confessarius absoluere pœnitentem tam à censuris, quàm à peccatis, si intendat absoluere ab omnibus, à quibus iustè potest, vt per *Couar. in cap. Alma mater, p.p.§.11. num.12. de sent.excom. in 6. Sot. in 4. d.22.q.1. art.1. Nauar.in cap.1.§.cautus, de pœnit.d.5. num. 33.& de pœnit.d.6. cap.1.num.27.* Non tamen id verum esset, si Confessarius adderet, à peccatis; quoniam non censeretur absoluere à censuris: eo quod hanc intentionem virtualiter non habet, secundum *Nauar. in d.cap.1. de pœnit. d.6. num. 27.* Quod quidem mihi videtur valdè dubium: nam licèt peccatum differat à censura; sicut culpa à pœna; nihilominus nunquam fertur censura, nisi propter culpam. Vndè absolutio à peccatis nominatim non tollit virtualem intentionem absoluendi à censura, cùm peccatum sine censura absolui non possit, atque ideò qui vult illud censetur velle moraliter omne illud, per quod deuenitur ad illud, *arg.text.in l.2.ff. de iurisd. omn. iud.* Bene verum est quòd pœnitens si censura aliqua sit alligatus, & Confessarius intentionem habeat absoluendi pœnitentem tantùm à peccatis, & non à censura, non erit ille absolutus, nec à censura, nec à peccatis: quoniam excommunicatus est incapax Sacramentorum, & consequenter Sacramenti pœnitentiæ, cuius materia remota sunt peccata. Ad confirmationem ex *Concil. Trid.* dicitur, quod Ly. &c. non refertur ad verba essentialia formæ, sed ad verba extra essentiam, vt sunt à peccatis, &c.

13 Ad argumentum verò secundæ sententiæ dicimus, quod procederet supposito, quòd verba illa, *a peccatis tuis*, essent de ratione formæ: at nos qui sequimur opinionem illorum, qui volunt, illa tantùm verba, *Absoluo te*. Esse sufficientia ad constituendam præfatam formam, respondemus, quòd Sacerdos in impendenda absolutionis forma licet proferat verba illa, à peccatis, &c. non tamen potest suspendere effectum, quin conferatur effectus gratiæ per supradicta verba, *Absoluo te*. Etenim in Sacramento Eucharistiæ illa verba, *Hoc est corpus meum*. Adeò sunt de essentia Sacramenti, vt per sequentia verba non possit à Sacerdote effectus priorum verborum suspendi, quin efficiant quid significant.

14 Vndè his reiectis remanet firma conclusio, quòd illa tantùm verba, *Absoluo te*. Sunt de ratione formæ Sacramenti pœnitentiæ: reliqua verò præcedentia, & subsequentia prædicta verba sunt extra essentiam Sacramenti. Vndè verba illa, quæ à quibusdam vulgaribus Confessarijs in impendenda absolutionis forma proferri solent, *Ego te absoluo ab omnibus peccatis, tuis, de quibus es contritus, & quorum es oblitus.* Et alia ineptæ conculcationes, non solùm non sunt de essentia Sacramenti; sed sunt omninò vitanda, eo quòd illis prudentes Confessarij non vtuntur; sed vulgares tantùm, ac rurales eisdem vti solent.

An forma Sacramenti impendi debeat à Confessario statim post auditam confessionem pœnitentis: vel etiam post aliquod temporis interuallum.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Forma Sacramenti, atque ideò absolutio debet statim impendi post confessionem pœnitentis, nec temporis aliquod interuallum expectandum est.*

2 *Sacramentum penitentiæ habet rationem Iudicij, propterea eius forma eam connexionem cum materia habere debet, qualem in iudicijs habet cognitio causæ cum sententia.*

3 *Materia Sacramenti pęnitentiæ non est physica, sed moralis, cum consistat in actibus pęnitentis, & in quibus.*

4 *In materia, & forma Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ maior debet esse vnitas, secus in Sacramento pęnitentiæ.*

1 IN hac re videtur prima facie dicendum, quòd forma Sacramenti pœnitentiæ, atque ideò absolutio impendi debeat statim post confessionem pęnitentis: nec expectandum sit aliud temporis interuallum. Probatur ex *Concil. Trid. in Decreto Eugenij Papæ*, & *Concil. Trid. sess. 14. cap. 3.* Vbi habetur, quod Sacramentum pœnitentiæ perficitur ex verbis Ministri tanquam ex forma: & actibus pęnitentis tanquam ex materia: sed in naturalibus simul est forma cum materia, ergò in Sacramento pœnitentiæ simul quoque

que debet esse forma cum materia, atque ideò impendi debet statim post actus pœnitentis, nēpè post eius confessionem, contritionem, & satisfactionem. Confirmatur, quoniam quando perficitur Sacramentum sanctissimæ Eucharistiæ, materia, & forma eiusdem sunt simul: nam super Hostiam non consecratam præsentem feruntur à Sacerdote verba formæ, *Hoc est, &c.*

2 His tamen non obstantibus in contrarium est veritas. Etenim Sacramentum pœnitentiæ habet rationem iudicij, vt in *cap. verbum de pęnit. d. 1.* Et propterea eiusdem forma eam connexionem cum materia habere debet, qualem cognitio causæ, & sententia in iudicijs habere solent: atque ideò sicut in iudicijs talis connexio sufficit, si Iudex recordetur causæ, & eius meritorum ad sententiam ferendam; ita quoque in casu de quo agitur materia, & forma non oportet, ita esse simul sicut materia, & forma in naturalibus; sed potest vna aliam præcedere, dummodò concurrant illa duo, nempè quod Confessarius recordetur peccatorum pœnitentis, cùm formam absolutionis impendit: & aduertat, an pœnitens postea commiserit aliud peccatum, quod possit ponere obicem. Ita *Henriq. lib. 4. de pęnit. cap 10. in fine*, & alij apud *Alphon. de Leone de offic. & potest. Confess. recoll. 3. sub num. 116.*

3 Ad contrarium patet responsio: licèt enim Sacramentum pœnitentiæ constet ex materia, & forma, sicut omnia alia Sacramenta nouæ legis, non tamen eiusmodi Sacramenti materia est physica, sed moralis, cum sint actus pœnitentis, nempè confessio, contritio, & satisfactio: quæ materia à *Concil. Trid. loco citato*, ob id appellatur quasi materia: & propterea non potest sumi argumentum de materia, & forma physicis ad materiam, & formam morales: vndè licèt in materia, & forma physicis exigatur simultaneitas physica; attamen in forma, ac materia Sacramenti pęnitentiæ satis est simultaneitas moralis, sicut in alijs Sacramentis. Imò in Sacramentis omnibus non potest assignari eadem indiuidua, & præcisa simultaneitas moralis; sed vnumquodque Sacramentum iuxta suam naturam exigit dictam simultaneitatem maiorem, vel minorem: quæ natura desumitur ab ipsiusmet Sacramenti significatione, vt benè declarat *Alphon. de Leone loco citato, sub num. 115.*

4 Ad confirmationem respondemus, concedendo in materia, & forma Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ debere esse maiorem vnitatem: at in casu nostro satis est, quod ita absolutio connectetur materiæ proximæ, sicut cognitio causæ, & sententia coniungi solet in iudicijs, vt supra declarauimus.

An Sacerdos dum formam absolutionis impendit, effectiuè concurrat ad absolutionem culpæ.

S E C V.

S V M M A R I V M.

1 *Prima nonnullorum sententia docet, culpam à solo Deo remitti, Sacerdotem verò per absolutionem hominem absolutum tantùm ostendit.*

2 *Communis, & vera est sententia, quod Sacerdos verè, & effectiuè concurrit ad peccatorum absolutionem.*

3 *Qui negat Sacerdotem absoluere, clauium potestatem abnegare videtur.*

4 *Ex Concil. Trid. Absolutio non est tantum misterium declarandi peccata esse remissa, sed actus iudicialis.*

5 *Licet culpa transeat actu, manet tamen ipsa inimicitia Dei, quæ dicitur reatus, ob quam peccata dicuntur vincula.*

6 *Ad peccata remittenda concurrit Sacerdos instrumentaliter, & vt Minister.*

Et respondetur ad author. Isaia.

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia fuit *Magistri sent. in 4. d. 18. Abul. & aliorum*, quos refert, sed non sequitur *Sot. in 4. d. 14. q. 1. art. 3.* Dicentium culpam à solo Deo remitti, Sacerdotem verò per absolutionem, quam impendit, hominem absolutum tantùm ostendere; effectiuè tamen ad absolutionem non concurrere. Probant eorum sententiam primò. Ab eo, quod non est, nemo absoluitur; sed in pœnitente non est culpa, dum Sacerdos illi absolutionis formam confert: ergò à culpa pœnitens non absoluitur. Maior patet. Probatur minor, culpa est priuatio rectitudinis rationis, & legis æternæ, quæ in illo instanti temporis est, in quo quis peccat: ergò transit, transeunte actu: atque ideò in pœnitente non est culpa dum absoluitur. Secundò idem est à peccato absoluere, quod peccatum remittere; sed solus Deus peccatum remittit: ergò solus Deus à peccato absoluit. Maior patet. Minor probatur ex *Isaiæ cap. 43.* vbi ait Dominus: Ego solus deleo iniquitates, & peccata populi: & ex *D. August. in illud Ioan.* Ecce agnus Dei, &c. Nemo, inquit, soluit peccata, nisi Deus, qui est Agnus tollens peccata mundi. Item patet ex *tex. in cap. verbum, de pęnit. d. 1.* vbi *D. Ambr.* sic ait, verbum Dei peccata dimittit, Sacerdos est Iudex, Sacerdos quidem suum officium exhibet, & nullius potestatis iura exercet.

2 His tamen, & similibus non obstantibus, contraria sententia est communis, & vera, nempè, quòd Sacerdos verè, ac effectiuè concurrit ad absolutionem peccatorum. Ita *D. Thom. 3. q. 84. art. 3. Sot. loco supra citato, & alij.* Imò putat *Sot.* oppositam sententiam parum differre ab hæresi: nam si Sacerdos per absolutionem, absolutum tantùm pœnitentem ostendit, & verè ipsum à peccatis non absoluit, nunquam posset absolutionem impendere, nisi reuelationem habeat, pœnitentem esse absolutum. Confirmatur, quia prædicta sententia clauium potestatem abnegare videtur, quæ potissimum in peccatorum remissione vim habet, atque ideò qui negat Sacerdo-

tem absoluere, clauium potestatem abnegare videtur. Probatur hæc sententia pariter ratione.
3 Sacramenta nouæ legis non solùm significant, sed etiam efficiunt quod significant: siquidem Sacramentum ob id dicitur à sacrando, sicut medicamentum à medicando, & ornamentum ab ornando, vt habetur ex *Duran. in 4. sent. d. 1.* Vndè definitur, quòd sit inuisibilis gratiæ visibilis forma, ita vt eius imaginem gerat, & causa existat: ergò sicut Sacerdos cum dicit, Ego te baptizo, &c. re ipsa, & verbo ostendit esse mundum non solùm significatiuè, sed efficiendo, quod significat; ita cùm ait, Ego te absoluo, &c. ostendit pœnitentem absolutum verè illum absoluendo. Confirmatur ex *Concil. Trid. sess. 14. c. 6.*
4 Vbi habetur, absolutionem non esse tantùm misterium declarandi esse remissa peccata, sed etiam actum iudicialem, *& can. 9. eadem sess.* fuit definitum, quòd *si quis dixerit, absolutionem esse tantùm misterium declarandi esse remissa peccata, & non actum iudicialem, anathema sit.* Idem fuit determinatum in *Concil. Floren. sess. vlt. in Decreto Eugen.* Vbi dicitur, remissionem peccatorum esse rem Sacramenti. Et vltimo loco Greg. XIII. in quadam eius bulla damnauit quasdam propositiones cuiusdam Doctoris, & inter alias est vna, qua dicebat, quòd pœnitens non viuificatur ministerio Sacerdotis, sed à Deo solo.

Restat modò, vt ad argumenta respondeamus.

5 AD primum negatur minor, & ad eius probationem respondetur, quòd licèt culpa transeat actu; manet tamen ipsa inimicitia Dei, quæ dicitur reatus; quoniam manet homo alligatus bono commutabili, ad quod se per culpam conuertit; qua quidem ratione peccata dicuntur vincula, quibus voluntas hominis alligatur. Vndè legitur *Isaiæ, Dissolue colligationes impietatis*: & alibi, *solue vincula colli tui*, &c.

6 Ad secundum negatur minor, si intelligatur, ità solùm Deum peccata remittere, vt Sacerdos nullo pacto concurrat: siquidem concurrit instrumentaliter, & vt Minister. Ad auctoritatem *Isaiæ* respondetur, quòd ibi non legitur, solus Deus; sed ipse Deus: & dato, quòd ibi legatur, solus Deus, non per hoc excluditur Minister. Sicut solus Rex dicitur gubernare, licèt faciat Magistratus: & solus Faber fabrefacere, licèt operetur per instrumenta. Eodem modo respondetur ad auctoritatem *D. August. & D. Ambr.* intelligunt enim soli Deo competere per natiuam auctoritatem absoluere à peccatis, verùm idem Sacerdotibus per susceptam ab illo potestatem etiam communicatur.

An Sacerdos formam absolutionis impendens effectiuè concurrat ad absolutionem pœnæ. SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Homo immediatè a Deo absoluitur à reatu pęnæ æternæ, per Confessarium vero remittitur pars pęnæ temporalis.*

2 *Homo per contritionem absoluitur à Deo quoad culpam, & pęnam sensus, per absolutionem vero à pęna damni.*

3 *Communis, & vera sententia est, ac de fide, quod Sacerdos absoluendo, tùm à culpa, tùm etiam à reatu pęnæ absoluit.*

4 *Licet pęnitens non absoluatur à pęna, absoluitur tamen a reatu pęnæ, atque ideò à pęna dicitur absolui.*

5 *Sancti Patres licèt contriti pęnam damni patiebantur, id non erat ex impotentia contritionis, sed quia tunc aperta non erat Cęlorum Ianua.*

1 IN hac difficultate tres extant opiniones. Prima sententia est *Magistri sent. in 4. d. 18. Abul.* & aliorum, dicentium, hominem à Deo immediatè absolui à reatu pœnæ æternæ; per Confessorem verò nil aliud fieri, nisi quod remittitur pars pęnæ temporalis, & imponitur pro ea satisfactio. Probatur. Ab eo quod non est absolui nemo potest; sed pęna non est in pęnitente cùm ab ea absoluitur à Sacerdote: ergò illa remitti ab eo non potest. Maior patet. Probatur minor, quoniam pęna non dum est in pęnitente tempore contritionis, & confessionis, sed futura est: quod autem futurum est non est in esse. Confirmatur ex *Clem. 1. de priuil.* vbi Religiosi prohibentur absoluere à culpa, & à pœna: & hoc idem habetur in *Clem. abusionibus, de pęnit. & remis.* Quasi Sum. Pontifex diceret, Sacerdotem non posse verè à culpa & pœna absoluere.

2 Secunda sententia est *Ioan. Med. de confess. q. 38.* Dicentis, hominem per contritionem absolui à Deo quoad culpam, & pœnam sensus; per absolutionem autem à pœna damni: quòd si non sit negligens in procurando Sacramenti susceptionem, & non poterit illud suscipere, misericordia Dei remittitur pœna damni. Probat suam sententiam ex eo, quod non est necessarium, vt dum quis per contritionem absoluitur à culpa, & à pęna sensus, absoluatur etiam à pęna damni, vt patet in primis Patribus, qui detenti fuerunt in Limbo vsq; ad Christi Domini aduentum, licèt contritionem perfectam habuerint.

3 Tertia sententia est communis, vera, & de fide; nempè quòd Sacerdos dum formam absolutionis impendit, non modò absoluit à culpa, sed etiam à reatu pœnæ. Probatur, quoniam aliàs sequeretur, quòd Sacerdos impendendo formam absolutionis super pęnitentem attritum dumtaxat illum, nec à culpa, nec à reatu pęnæ absolueret: quod est manifestè falsum; nam ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 4.* Attritus virtute Sacramenti consequitur gratiam, ac si contritus verè esset. Sequela patet, quoniam culpa, & pœna remittitur à Deo tantùm per contritionem, & per Sacerdotem remittitur pœna damni dumtaxat, vel pars pœnæ temporalis, vt prædicti Doctores falsò opinantur, ergò, &c. Confirmatur ex *Concil. Trid. loco citato, & sess. 6. cap. 14.* Vbi habetur, quòd quando homo perfectè contritus accedit, tunc reconciliatio non est tribuenda con-

contritioni, nisi prout includit Sacramenti votum, & pœna Sacramento, vel Sacramenti voto tollitur.

Ad argumenta respondetur.

4 AD primum primæ sententiæ dicitur, quòd licèt pœnitens non absoluatur à pœna, absoluitur tamen à reatu pœnæ; atque ideò qui à reatu pęnæ absoluitur, à pęna dicitur absolui. Sicut in iudicio forensi cum absoluitur Reus à pœnæ reatu, à pœna absolui re vera dicitur; ad quam pro delicto obligatur, vt in §. 1. *in instit. de obligat.* quæ ex delicto nascuntur. Ad iura respondetur, quòd ex verbis S.P. non colligitur Sacerdotem non habere potestatem absoluendi à culpa, & pœna; sed arrogantia retunditur, qui citra legitimam facultatem id attentant.

5 Ad argumentum *Med.* respondetur, quòd licèt Sancti Patres, contriti pęnam damni patiebantur; id tamen non proueniebat ex impotentia contritionis; sed quia tunc temporis non erat aperta ianua Regni Cœlorum per Christi Domini mortem, ac passionem. Concluditur ergò, his reiectis, Sacerdotem verè absoluere non modo à culpa, sed etiam à pœna: & multoties homines tali remedio carentes damnari: siquidem pauci sunt, qui veram habeant contritionem, multi autem, qui attritionem tantùm: & hi nisi suscipiant pęnitentiæ Sacramentum, vel alia Sacramenta, & moriantur, non saluabuntur.

An forma absolutionis extendatur ad peccata oblita, ita vt pœnitens ab illis censeatur absolutus.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur prima sententia, quod absolutio non extendatur ad peccata oblita.*

2 *Communis tamen sententia est in contrarium, & vera probatur solida ratione, & quare.*

3 *Absolutio est actus iudicialis in cognoscendo quoad ea, quorum pęnitens meminit, & in absoluendo quoad ea, quorum obliuiscitur, estque etiam actus iudicialis in cognoscendo quoad oblita.*

4 *Quare peccata oblita teneamur confiteri, cum in memoriam redeunt.*

5 *Forma absolutionis impensa à Sacerdote non solum extenditur ad peccata, confessa per pœnitentem, sed etiam ad peccata oblita.*

6 *Absolutus ab aliquo Sacerdote, potestatem habente absoluendi a reseruatis culpis, si fuerit oblitus alicuius peccati reseruati, poterit illud cuilibet confiteri, & a quocunque absolui.*

7 *Quod ampliatur etiam peccatum reseruatum oblitum censuram habuerit annexam.*

8 *An hac conclusio extendatur ad irregularitatem.*

1 IN hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima opinio est *Ioan. Med. de confes. q.* 39. Dicentis, absolutionem non extendi ad peccata oblita. Probatur, quoniam absolutio est actus iudicialis: ergò non extenditur ad peccata oblita. Antecedens patet, quia Sacerdos absolutionem impendens fungitur officio iudicis, vt in *cap. verbum, de pęnit. d.* 1. Probatur consequentia, quia actus iudicialis non fertur super incognitis, cùm Iudex teneatur iudicare secundum allegata, ac probata, *l. illicitas: §. veritas, ff. de offic. Præsid.* Secundò si absolutio extenderetur ad oblita, si illa in mentem venerint, non teneretur pœnitens amplius confiteri; sed consequens est falsum; ergò, &c. Sequela patet, quoniam peccata semel remissa non indigent noua absolutione. Minor probatur, quia confessio non est integra: & proinde obligatur pœnitens illa confiteri, cùm integritas confessionis sit iure Diuino præcepta.

2 Oppositis, non obstantibus, in contrarium tamen est communis opinio, quam tenet *D. Thom. in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *Nauar. in c.* 1. *de pœnit. d.* 6. *num.* 31. Et nobis tanquam vera probatur solida quidem ratione. Vnum peccatum non potest sine alio remitti: ergò absolutio extenditur ad peccata oblita. Antecedens patet ex *text. in cap. maiores, §. sed adhuc, de Bapt.* Vbi habetur, quòd idcircò vnum peccatum non potest remitti sine alio, quoniam aliàs Sacramentum non conferret gratiam: ex quo pœnitens adhuc remaneret Dei inimicus: vel simul esset Dei amicus, & inimicus, quod est incompossibile. Consequentia probatur: nam aliàs remitteretur peccatum confessum, & non oblitum; atque ideò remitteretur vnum peccatum, & non aliud. Confirmatur, quia Deus quando sanat perfectè sanat; nam Dei perfecta sunt opera, vt in *d. §. sed adhuc:* sed Deus remittit peccata confessa; ergò, & oblita. Quibus adde, quæ adnotauimus supra *disp.* 3. *sec.* 1. *concl.* 5. *ampl.* 3. *vers. Secundus casus.*

Ad contraria respondetur.

3 AD primum dicitur, quòd absolutio est actus iudicialis in cognoscendo quoad ea, quorum meminit pœnitens: est autem actus iudicialis in absoluendo quoad ea, quorum obliuiscitur. Secundò responderi potest, quòd absolutio cadit etiam super oblita, vt actus iudicialis in cognoscendo; quoniam cognoscit Sacerdos actus pœnitentis, peccata detestantis, & se humiliantis, qui materia sunt proxima Sacramenti pęnitentiæ, & ex se sufficiens ad integritatem formalem confessionis, quando materialis integritas peccatorum in specie haberi non potest, aut ex capite ignorantiæ, vel impotentiæ, seù obliuionis, aut ad scandalum aliquod vitandum, aut ob aliam rationabilem causam, vt in *d. concl.* 5. *vers. Secundus casus.* Vndè cùm absolutio sit actus iudicialis in cognoscendo quoad oblita, erit etiam actus iudicialis in absoluendo, atque ideò fertur super certis.

4 Ad secundum respondetur, quod ideò peccata oblita cùm in memoriam redeunt, tenemur confiteri: quia tenemur ad integritatem materialem confessionis omnium peccatorum ex præcepto diuino incluso in ipsa institutione Sacramenti, cùm possumus, & nulla extat causa excusationis.

licèt peccata oblita sint remissa virtute cõfessionis formalitèr integræ. Vndè ad probationem sequelæ respondetur, quòd tunc peccata semel remissa non indigent alia absolutione, quotiescunque per confessionem integram materialitèr fuerũt submissa clauibus: at peccata oblita non sunt huiusmodi.

5 Vndè his reiectis firma remanet conclusio, quòd forma absolutionis impensa à Sacerdote extenditur non solùm ad peccata confessa per pœnitentem, sed etiam ad peccata oblita. Quæ tamen conclusio limitatur, vt tunc vera sit, quãdo obliuio est inculpabilis, seu inuincibilis; secus autem, si culpabilis, & vincibilis esset, quoniam absolutio non modò inualida esset quoad peccata oblita; sed etiam quoad confessa: siquidem obliuio eiusmodi esset directè, vel saltem indirectè volita, vt rectè declarat *Suar. de pœnit. disp. 23. sec. 3. num. 4.*

6 Ex hac ipsa conclusione infertur, quòd si aliquis fuit absolutus ab aliquo Sacerdote habente potestatem absoluendi à reseruatis culpis, si alicuius peccati reseruati fuerit oblitus poterit illud confiteri cuilibet, etiam non habenti facultatem absoluendi à reseruatis: siquidem absolutio extenditur etiam ad oblita; atque ideò peccatum illud reseruatum oblitum per absolutionẽ fuit iam remissum. Ità *Gabr. in 4. d. 17. q. 1. Couar. in c. Alma mater, par. 1. §. 11. nu. 12. Nauar. in Man. cap. 26. nu. 13. & in cap. consideret, §. cautus, de pœnit. d. 5. & in cap. 1. nu. 32. de pœnit. d. 6. Syl. in sum. ver. Confessio, 1. q. 19. & alij.* Quod tamen intelligendum est, quando obliuio est inuincibilis, vt supra, & ampliatur hoc dictum, etiam si peccatum

7 reseruatum tale fuerit, vt censuram habuerit annexam, à qua prior Confessarius habebat absoluendi facultatem, quoniam tunc potest absolui à posteriori Confessario non habente potestatem; licèt prior Confessarius non absoluerit expresse à censuris; sed tantùm verba essentialia formæ absolutionis protulerit, *Absoluo te*, cum intentione tamen implicita saltem absoluendi ab omnibus necessarijs iuxta ea, quæ adnotauimus supra *sec. 3.* quibus adde *Couar. loc. cit.* Est tamen verum,

8 quòd quidam hanc conclusionem non extendũt ad irregularitatem, quoniam irregularitas potest remanere, absoluto peccato, *Nauar. autem in d. c. 26. num. 13.* dubitat. Ego verò arbitror, idem dicendum in prædicto casu, si prior Confessarius in impendenda forma absolutionis, præmiserit illa verba generalia, quæ à Confessarijs præmitti solent, *Dispenso tecum in omni irregularitate quomodocunque, & qualitercunque incurristi.* Nam censetur cum eiusmodi pœnitente etiam in irregularitate oblita. Cęterum si tantùm formam absolutionis prior Confessarius impenderit, non censetur dispensasse in irregularitate: quoniam ab irregularitate quis non absoluitur, sed tantùm dispensatur; atq; ideò verbum, *Absoluo*, licèt referatur tàm ad peccata, quàm ad censuras, vt ostẽdimus *d. sec. 3.* non tamen potest referri ad irregularitatem: nisi in partem affirmatiuã velimus inclinare ex præsumpta intentione Sacerdotis absoluentis, vt voluerit non solùm absoluere à peccatis, & censuris, sed etiam dispensare in irregularitatibus. Vndè aduerte etiam hic, quod est propositio 11. damnata à S.P. Alex. VII. nempe *peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

An si quis dicat, absoluo te à peccatis, de quibus es confessus, & contritus, absolutio extendatur ad oblita, & attrita tantùm.

SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Verba absoluo te à peccatis, de quibus es confessus, & contritus, impendenda non sunt in forma absolutionis, quia periculosa sunt.*

2 *Magis probabile est, quod Confessarius vtendo talibus verbis absoluat etiam ab oblitis, si eius intentio non excludat peccata oblita, & de quibus pœnitens est tantùm attritus.*

1 MVlti Doctores negant: & ideò monent, vt eiusmodi verba in impendenda absolutionis forma non dicantur, quia sunt periculosa, & illis vti non est prudentis Confessarij, sed ruralis, & vulgaris. Ità *Nauar. in Man. cap. 26. nu. 11. & in cap. 1. de pęnit. d. 6.*

2 Altera sententia, quæ nobis magis probatur, est *Henriq. de pęnit. lib. 1. c. 11.* Quòd si intentio talis Confessarij non excludit peccata oblita, & de quibus tantùm pœnitens est attritus, vtendo talibus verbis verè absoluit ab oblitis: quoniam Ly. *Absoluo te*, refertur non modò ad peccata confessa, & contrita formalitèr; sed etiam virtualitèr ad attrita, & oblita: formalis autem, ac virtualis eadem est virtus, sicut taciti & expressi, *l. cũ quid, ff. si cert. petat.*

An forma absolutionis impendi possit sub conditione.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Conditio duplex est vna de futuro, & est vera, & propria conditio altera de præsenti, vel de præterito, & dicitur impropriè conditio.*

2 *Vtraque conditio in quo differat à modo.*

3 *Forma, seu absolutio sacramentalis impendi non potest sub conditione de futuro.*

4 *Impendi verò potest sub conditione de præsenti, vel de præterito, atque ideò sub conditione impropria.*

5 *Forma absolutionis sacramentalis impendi potest sub modo.*

6 *Vide hic obiter, quomodo intelligatur indulgentia à culpa, & pœna.*

1 PRo determinatione huius difficultatis est adnotandum, quod conditio quoad rem nostrã attinet, est duplex. Nam altera dicitur conditio de futuro, & est vera, & propria conditio, cùm sit futu-

futurus, quidam euentus, in quem dispositio suspenditur, concipiturq; per dictiones, si, nisi, & æquipollentibus, vt lego tibi centum, si Titius factus fuerit Consul: vel lego tibi centum, nisi Titius fuerit factus Consul, vt latè *Bart. & Doctor. in l. 1. ff. de condit. & demonstr.* Altera autem conditio dicitur de præsenti, vel de præterito, & dicitur impropriè conditio, quia non suspendit actum. Vt lego tibi centum, si Titius fuit factus Consul: vel si Titius est Consul, *l. cùm ad præsens, ff. si cert. petat.* Vtraque autem conditio differt à
2 modo; nam modus in stricta significatione sumptus non est conditio, sed moderamen dispositionis per oneris impositionem; concipiturq; per dictionem, vt, dummodò, & æquipollens. Vt lego tibi centum, vt domum tibi emas; vel dummodò domum tibi emas. Vndè modus nunquam actum suspendit, sed ipsum clarificat, ità vt promissum sub modo de præsenti peti potest, *l. Titio centum, & l. quibus diebus, §. Termilius, ff. de condit. & demonstr.* Debet tamen legatarius cauere de modo seruando, si modus est in fauorem testatoris, aut tertij; secus autē si modus sit in fauorē legatarij, vt in dictis iuribus. His breuitèr sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 Forma, seu absolutio sacramentalis non potest impendi sub conditione de futuro, atq; ideò Sacerdos non potest absoluere pœnitentem dicens, *Absoluo te, si satisfeceris.* Vel centum in tali Ecclesia dederis. Probatur, quoniā forma à Christo est instituta, vt significet actum præsentem: at absolutio, quæ fit sub conditione de futuro, non significat actum præsentem, sed futurum. Idem enim est dicere, absoluo te, si satisfeceris, ac absoluo te, cùm satisfeceris.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 Forma absolutionis sacramentalis impendi potest sub conditione de præsenti, vel de præterito, atque ideò sub conditione impropria. Probatur, quia vt supra diximus forma à Sacramenti pœnitentiæ fuit à Christo Domino, vt significet actum præsentem; quando autem absolutio fit sub conditione de præsenti, vel de præterito semper significat actum præsentem. Est tamen verum, quod talis absolutio sine causa impendi non debet. Causa autem sufficiens est, si dubitet Confessarius, an pœnitens sit absolutionis capax, vt quia dubitat, an sit freneticus, vel rationis cōpos, tunc potest absolutionem dare sub hac cōditione, si es capax rationis ego te absoluo. Itē si dubitet, an dederit absolutionem, stāte eadem confessione: nā tunc potest ità absolutionem impendere, si non es absolutus, ego te absoluo, &c.

TERTIA CONCLVSIO.

5 Forma absolutionis sacramentalis impendi potest sub modo. Vt absoluo te, vt indulgentias lucrifacias. Is enim statim est absolutus, esto quòd deindè mutata volūtate, indulgentias non assequatur. Etenim conditio modalis non suspendit actum, vt supra ostendimus in not. & propterea forma absolutionis lata sub modo significat actum præsentem. Hinc infertur, quòd si superior absens inferiori facultatem dederit, vt à casibus reseruatis absoluat sub eo modo, vt iterum confiteatur, quando præsens fuerit, Confessarius tenetur illum modum confitenti declarare, & si eum non acceptauerit, non debet audire. Si autem acceptauerit pœnitens, & Confessarius absolutionē ei dederit, adeò valet absolutio, vt quamuis postea pœnitens Superiori non confiteatur, valere illa nō desinat, peccatū tamen mortale nouū cōmittet, vt latè probat *Nauar. in sum. cap. 26. n. 12.*

† Nota etiam hìc obitèr, quomodo intelligatur
6 illud, quòd conceduntur indulgentiæ à culpa, & pœna; & respondetur, per Indulgentiam propriè fieri remissionem pœnæ temporalis, vt sæpè diximus, quæ supponit remissam culpam; impropriè verò dicitur per eam remitti culpam: siquidem Indulgentia cum absoluat à pœna temporali pro culpa debita, dicitur consequenter absoluere à culpa, & pœna; quoniam perficit integram peccatoris absolutionem; ità vt reducat hominem ad innocentiam baptismalem, non quod id per illam formalitèr agatur: sicut per Baptisma, per quod remittitur culpa, & totalis pœna, sed consumari, ac compleri, quod antea erat imperfectū; quia sublata lethali culpa, & pœna æterna per sacramentalem absolutionem, per Indulgentiam tollitur quoque pœna temporalis, vt rectè declarant *Palud. in 4. d. 20. q. 4. circa finem, Suar. de pœnit. disp. 49. sec. 4. Maldonat. tom. 2. in controuers. de indulgent. q. 1. Reginal. lib. 7. suæ prax. nu. 105.* & alij, quos refert, & sequitur *Molfes. in sua sum. tract. 7. cap. 26. à nu. 35. ad 39.*

Pro vltimo complemento operę pretium duxi ponere hoc Decretū Pontificium S.P. Alex. VII. contra hæreticam prauitatem; vti se gerere debeat confessarius circa materiam Denunciationis.

Feria v. Die 8. Iulij 1660. In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico apud S. Mariam Maiorem coram S.D.N. Alexandro Diuina Prouidentia Papa VII. ac Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S.R.E. Cardinalibus in Vniuersa Republica Christiana contra hæreticam prauitatem Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apostolica specialiter Deputatis.

Licet aliàs per Constitutionem fel. record. Pauli V. emanatam sub die prima Septembris M.DCVI. quæ incipit, Romanus Pontifex, fuerit districtè prohibitum superioribus Regularium, ne quouis titulo, vel prætextu prauentionis, aut consuetudinis, & præscriptionis, etiam immemorabilis, aut alio in causis ad Sanctum Officium spectantibus, se quoquomodo intromittere, aut immiscere, denunciationes recipere, testes examinare, processus conficere, causas cognoscere, aut terminare audeant: imò ex eiusdem Constitutionis dispositione eisdem fuerit grauiter iniunctum, vt suos subditos, ac Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel de hæresi suspectos nouerint, absque alia consultatione cum proprijs suæ Religionis Superioribus, vel alia quauis persona facienda, sine mora Inquisitoribus, vel locorum Ordinarijs vicinioribus denuncient. Nihilominus animaduer-

maduertens Sanctissimus D.N. Alexander VII. ab aliquibus Regularibus in dubium reuocari prædictam denunciandi obligationem, adeò vt nedùm suos subditos non denuncient, verùm etiam fideles ad ipsos pro consilio recurrentes, an debeant Sancto Officio denunciare, quæ audierunt, aut viderunt, ad ipsum Sanctum Officium spectantia, ad id faciendum, vt deberent, non obligent, imò aliquando eosdem perperam instruant, non teneri, nec sub obligatione Constitutionum Apostolicarum comprehendi; & hanc opinionem erroneis aliquot Doctorum sententijs confirmare tentantes, eosdem in maximum fidei discrimen ab onere denunciandi retrahere conentur. Volens proindè Sanctitas Sua abusum huiusmodi ex sui pastoralis officij debito coercere, post maturam facti discussionem, auditis Votis Eminentissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium aduersus hæreticam prauitatem generalium Inquisitorum, innouans Constitutionem prædictam à felic. record. Paulo V. emanatam, & quatenus opus sit, eam declarans. Hoc præsenti decreto districtè præcipit, & mandat omnibus, & singulis Regularium Generalibus, Prouincialibus, Abbatibus, Prioribus, Guardianis, Rectoribus, Præpositis, alijsque eiusmodi quocumque nomine nuncupatis Superioribus cuiuscunque Ordinis, & Instituti, siuè Mendicantium, siue non Mendicantium, necnon Congregationis, & Societatis, Clericorum Regularium quorumcunque, etiam Societatis Iesu, aliorumque quomodocumque exemptorum, vel non exemptorum, etiamsi essent specialitèr, & nominatim exprimendi, vt omninò dictæ Constitutioni in omnibus pareant, & omnes, & quoscunque Religiosos, tam sibi ipsis subditos, quam non subditos, cuiuscunque dignitatis, gradus, & conditionis existãt, hæreticos, vel de hæresi quomodocumque etiam leuiter suspectos, deferant, & iudicialiter denuncient Inquisitoribus, vel locorum Ordinarijs, & nullatenùs in causis ad Sanctum Officium spectantibus audeant se intromittere, neque suos subditos ad Sanctum Officium recurrentes, vel recurrere, aut accedere volentes, molestare, vexare, vel alio quouis modo siue directè, siue indirectè auertere, retrahere, dissuadere; imò prædictos suos subditos monere debeant, vt ipsi quoque eidem decreto omninò pareant, & alios Christi fideles, etiam Confratres suos ad parendum pariter hortentur, & suadeant, reiectis penitùs huiusmodi opinionibus, atque interpretationibus, quas Sanctitas Sua, cum voto dictorum Eminentissimorum DD. Cardinalium, tamquam perniciosas, temerarias, & non consistentes, & a mente Sãctitatis Suæ prorsùs alienas reprobauit, & reprobat. Et quia quandoque etiam eorũ subditi deficiunt in eo, quod ipsis implendum incumbit cum Religiosis eiusdem, alteriusuè Ordinis, alijsue quibuscumque personis de fide suspectis, cæterisque petentibus consilium in materijs ad Sanctũ Officium spectantibus, itaut nedùm ipsimet denunciationes differãt, vel ab illis prorsùs abstineant; verùm etiam multoties ab eisdem alios à se consilium petentes retrahant malis artibus, vel mendicatis Doctorum opinionibus, vel sub fraternæ correctionis factæ, vel faciendæ, aliouè prætextu. Propterea idem Sanctissimus declarauit præfatos subditos absque vlla participatione, etiamsi nulla petita venia à Superioribus, etiamsi nulla fraterna correctio, vel alia monitio præmissa fuerit omninò teneri, & obligatos esse accedere ad denunciandum Ordinarijs, vel Inquisitoribus locorũ quoscunque etiam Confratres, ac Superiores etiã primarios suos eiusdem Ordinis, & Religionis, quos nouerint esse de fide quomodolibet etiam leuitèr suspectos. Ac propterea eosdem debere omnes, & quoscunque etiã alios à se consiliũ, vt supra, petentes monere, & obligare ad denunciandũ, nec posse illos à denunciando sub dictæ fraternæ correctionis, vel alio quouis prætextu retrahere, aut retardare, & præfatos omnes tã Superiores, quam subditos contrafacientes Sãctitas Sua voluit, & declarauit subiacere omnibus censuris in dicta Constitutione Pauli V. expressis, necnon priuationis quarumcunque Dignitatum, seù Prælaturarum, seù officiorum suorum Ordinum, ac vocis actiuæ, & passiuæ perpetuaque inhabilitatis ad eadẽ ipso facto, & absque alia declaratione incurrendis, alijsque Sanctitatis Suæ, ac successorum arbitrio infligendi pœnis, quarum relaxationem, suspensionem, absolutionem, vel dispensationem Sanctitas Sua sibi ipsi, & successoribus suis Romanis Pontificibus tantùm expressè reseruauit. Et ne præmissorum prætendi possit ignorantia, idem Sanctissimus mãdauit sub eisdem pœnis, ipso paritèr facto incurrendis, & vt supra reseruatis, vt Superiores omnes præfati in quocunq; loco, Conuentu, vel Collegio sui Ordinis, Decretũ hoc semel saltem singulis annis Kalendis Martij in publica mensa, vel alias in Capitulo ad hoc specialitèr conuocato, legi curent vnà cum alijs Decretis, & Constitutionibus Apostolicis ad Sanctum Officium Inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem pertinentibus quotannis legi solitis, iuxta Decretũ fel. record. Vrbani VIII. Et insuper ijsdẽ Superiores teneantur curare, & efficere, vt eius Decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conseruentur, itaut ab ijsdem subditis Religiosis omnibus videri, ac legi commodè queant. Deque huiusmodi lectione, & commonitione publico documento ab ijsdem Superioribus Conuentus, vel Domus subscripto, vnaque ab alijs duobus Religiosis eiusdem Domus, vel Conuentus statim certiorem facere Congregationem Sãctissimæ Inquisitionis in Vrbe, vel locorum Inquisitores vbi sunt. Statuitq; præterea Decretum hoc, seù illius exemplum ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in Acie Cãpi Floræ affixũ, omnes vbiq; existentes arctare, & afficere, ac si vnicuiq; personalitèr fuisset intimatum.

Loco † sigilli. Ioannes Lupus S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis Not. Anno à Natiuitate D.N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo sexagesimo, Indictione decimatertia, die verò vigesima quarta mensis Augusti, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D.N. D. Alexandri Diuina prouidentia Papæ VII. Anno eius sexto, supradictum decretum affixum, & publicatũ fuit ad valuas Basilicæ S. Petri de Vrbe, necnon ad valuas Palatij S. Inquisitionis, ac in Acie Campi Floræ, vt moris est, per me Hieronymũ Mascellã eiusdem Sanctissimi D.N. Papæ, & S. Inquisitionis Cursorem, Romæ, &c.

COM-

COMMENTARIA

LEONARDI DVARDI CLER. REGVLAR.

IN §§. II. CAP. OMNIS VTRIVSQVE SEXVS

De Pœnit. & Remiss.

In quo sufficienter traditur explicatio præcepti sanctissimæ Eucharistiæ in Pascha: & obiter nonnulla explicantur ad tractatum eiusdem Sacramenti pertinentia.

§.II. *SVscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum: alioquin, & viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultura. Vndè hoc salutare statutum frequenter in Ecclesia publicetur, ne quis ignorantiæ cæcitate velamen excusationis assumat. Si quis alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cùm aliter ipse illum non possit absoluere, vel ligare.*

Text. diuiditur in quatuor partes. In prima parte agitur de præcepto sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha: & de personis, quæ huiusmodi præcepto alligantur. In secunda statuitur pœna præcepto contrauenientibus. In tertia præcipitur nostri capitis constitutionis publicatio. In quarta demum tractatur de licentia confitendi alteri, quàm proprio Sacerdoti, 2. ibi alioquin, 3. ibi, Vndè, 4. ibi, si quis. De quarta parte nihil hoc loco duximus discutiendum, ne bis idem repetere videamur; sed remittimus nos ad ea, quæ cumulauimus supra, §. 1. *disp.* 8. *sec.* 9. Vbi agentes de Ministro Sacramenti pœnitentiæ, latè egimus de licentia confitendi alteri, quàm proprio Sacerdoti. Solùm igitur hic reliquas huius §. partes per suas disputationes explicabimus.

Suscipiens, &c. De præcepto sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha: & de personis, quæ illo alligantur.

DISP. I.

SVMMARIVM.

1 *Diuiditur Textus in quatuor partes.*

1 EXplicauimus supra §. *primum nostri cap.* in quo agitur de præcepto sacramentalis confessionis semel saltem in anno; & de personis, quæ tali præcepto ligantur; modò competenti ordine deueniendum est ad explicationem secundi eiusdem nostri *capit.* §. in quo tractatur de præcepto sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha; & de personis, quæ eodem præcepto ligantur. Et quoniam in *præcedenti* §. *disp.* 1. *sec.* ante omnia disputauimus de confessionis sacramentalis præcepto, tùm Diuino, tùm etiam Ecclesiastico, idcircò hanc eandem controuersiam duximus discutiendam antequam ad vlteriora progrediamur, de sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ præcepto, & quærimus.

An præceptum sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha ita sit Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum fuit à Deo institutum, tùm vt Sacramentum, tùm vt præceptum.*

2 *Ratio institutionis huius admirabilis Sacramenti fuit immensus Redemptoris amor erga nos.*

3 *Quare Christus sumi voluit Sacramentum hoc.*

4 *Præceptum Diuinum Eucharistiæ sumendæ, an & quando obliget.*

5 *Communis Ecclesiæ consuetudo solet omnes in articulo, & periculo mortis communicare.*
Et quanta sit antiqua consuetudo asseruandi in Sacrario sanctam Eucharistiam, ipsamque deferri ad infirmos.

6 *Præceptum sumendi Eucharistiam adultos tantum baptizatos, & qui sunt præceptorum capaces obligat.*

7 *Præceptum hoc adeò adultos baptizatos, aliosque preceptorum capaces obligat in articulo, vel periculo mortis, vt qui eo tempore sanctissimam Eucharistiam non sumpserit, si dignè, & decenter possit, saltem in voto, peccet mortaliter.*
An Sacramentum hoc sit necessarium necessitate salutis.

8 *Præcepto Diuino alligamur ad conseruandam vitam temporalem per cibos temporales, & corporeos, & qui renuens cibum sumere moriatur, cum possit, dicitur decedere in lethali culpa.*

9 *Præceptum hoc Diuinum non solum obligat in articulo, & periculo mortis naturalis, sed etiam violentæ.*

10 *Excipitur tamen vbi facinus adeò ingens est, & atrox, vt sine dilatione vrgeat ad mortem facinorosi.*

11 *Nonnulli excusarunt Iudices à lethali culpa, qui vigore consuetudinis extantis in Hispania, & Lusitania, negabant Reis suspendendis, & capite ple-*

plectendis sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, prætextu reuerentiæ tanti Sacramenti.

Et an hæc consuetudo potius corruptela debebat dici, quam consuetudo.

12 *Reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vtitur. At in Eucharistia ante vsum est ipse sanctitatis Auctor.*

13 *Sub vnaquaque specie tam panis, quam vini, & sub singulis speciei partibus facta separatione est Corpus, & Sanguis, ac totum* Christi *Corpus continetur.*

14 *Omnes* Christi *fideles pro more in Ecclesia Catholica semper recepto, latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione adhibent.*

15 *Præceptum Diuinum sumendi hoc sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ab Adultis in articulo, vel periculo mortis in re, vel in voto obligat sub lethali culpa.*

16 *Qui semel in mortis articulo constitutus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscepit per modum Viatici, perseuerante eodem periculo poterit iterum eodem modo communicari.*

17 *Si infirmus vno, pluribus, vel etiam octo diebus priusquam in mortis articulo fuerit constitutus se communicauerit, est illi consulendum, vt iterum communicet per modum Viatici.*

18 *Licet Ecclesia, haud consueuerit deferre per plateas sacram Eucharistiam ad omnes infirmos: non tamen est expectandum mortis periculum ad eam infirmis ministrandam.*

19 *Parochus licet maximam diligentiam adhibere debeat in asseruanda sacrosancta Eucharistia in Tabernaculo, & bis saltem in mense veteres particulas dispensare, ac nouas consecrare: non tamen celebrare poterit pro communicandis Parochianis infirmis, si particulas consecratas, non habeat, nisi saluis Ecclesiæ præceptis.*

20 *Præceptum Diuinum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non modo in articulo, vel periculo mortis obligat, sed etiam aliquando extra mortis articulum.*

21 *Si quis periculosam esset habiturus nauigationem, vel bellum, aut terras infidelium profecturus, vbi probabiliter timeat in articulo, seù periculo mortis se non habiturum commoditatem suscipiendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, anticipare tenetur communionem ex præcepto Diuino.*

22 *Præceptum Diuinum sumendi hoc Sacramentum in multis casibus obligat extra mortis periculum per accidens.*

23 *Papa dispensare cum aliquo non potest, eidemque in priuilegium concedere, ne teneatur hoc sanctissimum Sacramentum sumere.*

24 *Præceptum Diuinum communionis in articulo, seù periculo mortis, eos tantum fideles obligat, qui ad annum discretionis peruenerint.*

Quare in Aphrica, & in Hispania extitit consuetudo communicandi etiam infantes sub vna specie, & quandoque sub vtraque.

25 *Ita demum fideles adulti, ac rationis vsum habentes tenentur præcepto Diuino sanctissimum sumere Eucharistiæ Sacramentum realiter, cum possunt, aliàs satis erit, illud in voto suscipere.*

26 *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, si tantum fuisset à Domino institutum, & non præceptum, potuisset Ecclesia illius sumptionem fidelibus præcipere, cum possit circa Sacramentorum vsum ea statuere, quæ saluti congruunt fidelium.*

Et quare Saluator discessurus de hoc mundo ad Patrem Sacramentum hoc instituere voluit, ac illud esse pignus futuræ gloriæ.

27 *Præceptum sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha ita est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum.*

28 *Præcepto hoc communicandi in Pascha obligatur etiam Summus Pontifex.*

29 *Rom. Pontifex non potest in totum tollere præceptum communionis in Pascha, cum sit Diuinum quoad substantiam, & tenetur ipse Sum. Pontifex stare quoque determinationi temporis, & quare.*

PRo determinatione huius difficultatis, omissis hæreticorum figmentis, ac erroribus, & impietatibus, quid dicendum sit secundum sacrorum Conciliorum definitiones, & Sanctorum Patrum, & Ecclesiæ Catholicæ Doctorum sententiam per sequentes conclusiones explicabimus. Vndè sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 SAnctissimum Eucharistiæ Sacramentum per se consideratum, ac vt distinctum à præcepto Ecclesiastico, non solum à Deo fuit institutum; verùm etiam præceptum, vt sumatur. Hæc conclusio est communis, & de fide. Probatur quoad primam partem ex *Matt. cap.* 19. *&* 26. *Lucæ cap.* 1. *& ex Concil. Trid. sess.* 13. *cap.* 1. Vbi habetur hoc admirabile Sacramentum in vltima Cœna Redemptorem nostrum instituisse, cùm post panis, vinique benedictionem, se suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem, disertis, ac perspicuis verbis testatus est. Vndè ex eodem Concil. *d. sess.* 13. *can.* 1. Ita fuit decretum, *Si quis negauerit in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem vna cum anima, & Diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum: sed dixerit tantummodo esse in eo, vt in signo, vel figura, aut virtute: anathema sit.* Et cùm Redemptor noster Corpus suum id quod sub specie panis offerebat, verè dixerit: & sub specie vini, sanguinem, idem Concil. *ibidem can.* 2. sic decreuit, *Si quis dixerit in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini vna cum corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi, negaueritque mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini; quam quidem conuersionem, transubstantiationem appellat: anathema sit.* Ratio autem institutionis admirabilis huius

huius

huius Sacramenti non alia fuit, quàm immensus Redemptoris amor erga nos: vndè *Concil. Trid. ead. sess.* 13. *cap.* 2. Inquit *ergo Saluator noster Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum, & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat.* Secunda pars huius conclusionis patet ex illis Euangelistarum verbis, *Accipite, & manducate: accipite, & bibite ex eo omnes, &c.* At verba illa, cùm sint imperatiua, præceptum denotant, vt habetur ex *Panor. in c. vestra per illum tex. num.* 1. *de cohabit. cler. & mulier. & in cap. clerici, de vita, & honest. cler.* & nos latè probauimus in nostris *Commentar. ad Bull. Cœna, lib.* 3. §. 8. *q.* 1. *num.* 3. 4. *&* 5. Confirmatur ex eodem *Conc.*

3 *Trid. sess.* 13. *cap.* 2. vbi rationem talis præcepti assignans, sic ait, *Sumi autem voluit Sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit, qui manducat me, & ipse viuit propter me, & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ fœlicitatis: adeoq; Symbolum vnius illius corporis, cuius ipse caput existit, cuique nos tanquā membra arctissima fidei, spei, & charitatis connexione adstrictos esse voluit, vt id ipsum omnes diceremus. Nec essent in nobis schismata.*

SECVNDA CONCLVSIO.

4 PRæceptum Diuinum sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ absolutè consideratum, & seclusū à præcepto Ecclesiastico, obligat in articulo, seu periculo mortis fideles baptizatos, & qui sunt præceptorum capaces. Hæc conclusio est *Henriq. lib.* 8. *de Sacram. Euchar. cap.* 4 *in princ. Sot. in* 4. *d.* 12. *art.* 11. *Suar.* 3. *p. disp.* 66. *sec.* 5. *Nauar. in Man. cap.* 21. *nu.* 57. *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *sub nu.* 2. *Laym. lib.* 3. *sua sum. tract.* 4. *c.* 4. *sub n.* 2. *vers. Altera pars*, cum alijs, quos allegāt. Probatur; quoniam præceptum huiusmodi est affirmatiuum, at præcepta affirmatiua licèt non obligent semper ad semper; obligant tamen necessitatis tempore; tempus autem necessitatis maximè dicitur articulus, seu periculum mortis: siquidem eo tempore sumptio sanctissimæ Eucharistiæ magis vrget propter varias humani generis hostis insidias, quibus vtitur ad perdendam morientis animam, & id ad conseruandam, & augendam gratiam, quam conseruare tunc præsertem tenetur fideles ex debito charitatis propriç, cùm ex illa pendeat æternitas: & ad hoc institutum fuit tale Sacramētum per modum cibi; quoniam sicut cibus corporalis necessarius est ad cōseruandam vitam temporalem, ita & iste cęlestis cibus ad conseruandam vitam spiritualem. Con-

5 firmatur ex communi, & antiquissima Ecclesiæ consuetudine, quæ solet omnes in articulo, seu periculo mortis communicare per modum Viatici, atque ideò vna ex præcipuis causis, ob quas hoc venerabile Sacramentum in sacrario asseruatur, est, vt infirmi facilius hoc præceptum adimplere possint. Vndè per *Conc. Trid. d. sess.* 13. *cap.* 7. ità fuit decretum, *Consuetudo asseruandi in sacrario sanctam Eucharistiam adeò antiqua est, vt eam sæculum etiam Niceni Concil. agnouerit. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & hūc vsum diligenter in Ecclesiis conseruari, præterquam cum summa æquitate, & ratione coniunctum est, tùm multis in Concilijs præceptum inuenitur, & vetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omninò salutarem hunc necessarium morem statuit.* Dixi, *Fi-*

6 *deles baptizatos, & qui sunt præceptorum capaces:* Quoniam præceptum diuinum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum adultos tātùm baptizatos, & qui sunt præceptorum capaces alligat, ad excludendum pueros, & amentes, qui cū animi iudicio careant, à præceptis non alligantur, vt latè infra, Deo duce, dicemus, *limit. vnica.*

7 Ampliatur hæc conclusio, vt præceptum huiusmodi adeò adultos baptizatos alliget in articulo, seu periculo mortis, vt qui eo tempore sacratissimam Eucharistiam non sumpserit, si dignè, ac decenter possit; aut si non possit saltem in voto, mortaliter peccet, licèt in gratia reperiretur: atque ideò moriens citra sumptionem sanctissimi Viatici in re, vel in voto, vt supra, non saluabitur. Vndè præceptum diuinum sanctissimę Eucharistiæ sumendæ in articulo, seu periculo mortis in lege noua est necessarium necessitate salutis, vt patet ex illis Christi verbis, *Ioan. cap.* 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Vbi est adnotandum, quòd eodem loquendi modo vsus est Christus Dominus in præcipiendo pœnitentiam, dum inquit *Lucæ* 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, non intrabitis in Regnum Cœlorum.* Et in præcipiendo Baptismum, dicens *Ioan.* 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest intrare in Regnum Dei.* Ergò sicut diuinum præceptum Baptismi necessè est, vt impleatur ab omnibus simpliciter in re, vel in voto ad salutem, & gloriam assequendam; sicut præceptum pœnitētiæ ab ijs, qui post Baptismum peccaueruut: ita etiam necessaria est ad salutem impletio pręcepti diuini de sumenda sanctissima Eucharistia: quæ quidem præcepta cum sint affirmatiua necessariò sunt adimplenda in articulo, seu periculo mortis, vt supra adnotauimus, §. 1. *disp.* 1. *sec.* 7. *concl.* 4. *&* 5. Confirmatur, quoniam præcepto diuino alli-

8 gamur ad conseruandam vitam temporalem per cibos temporales, & corporeos: vndè qui renuens sumere cibum cum posset, moriatur, in lethali culpa diceretur decedere, cùm contra Dei legem, ac præceptum agat; atque ideò non saluaretur: ergò, & alligamur etiam diuino præcepto de conseruanda vita spirituali per spiritualem cibum sanctissimæ Eucharistiæ, atque ideò si quis id non adimpleat suo tempore in re, vel in voto, si aliter nequeat, & moriatur, procul dubio non saluabitur: is enim moritur non solùm corporalitèr, sed etiam spiritualitèr per amissionem di-

uinæ gratiæ. Hanc sententiam communem esse hodie testatur *Fagund. de precep. Ecclesiæ, precep. tertio, lib.1.cap.3.sub nu.*4. qui pro hac opinione allegat *D.Thom.3.p.q.30. art.11. Henriq.lib.8.de Euch.cap.3.num.*2. cum alijs quamplurimis, quos refert, *ad margin.litt.G.Sot.in 4.d.12. q.1. art.11. Petr.Sot. tit. de Euch.lec.*91. & alios, quos idem *Fagund.citat d. lib.1. cap.*4. Vbi ampliat dictum

9 præceptum diuinum obligare in articulo, seu periculo mortis non solùm naturalis, sed etiam violentæ, & publica auctoritate iustitiæ inferendæ: siquidem tenentur Iudices Reis ad mortem damnatis tempus concedere confitendi, ac communicandi antequam supplicium subire compellãtur, aliàs mortalitèr peccarent, vt in *cap.quæsitũ, 13.q.2.& Glosa in cap.si quis de corpore, & in clem. 1.de pœnit.& remis.* Quod quidem locum sibi vẽdicat, etiam si Iudices certò scirent, reos eo tempore, quo deberent se præparare ad communionẽ per confessionem suorum peccatorum, violentia fore eripiendos, vt habetur ex *Syl.ver.Iudex, q.13 dict.6.Petr.Nauar.lib.2.de restit.cap.2.nu.23.Tolet.lib.2.sua sum.cap.28.Turrecrem.cap.de his, 26. q.6.* & alij, quos refert *Fagund.loc.cit.* Motis ex eo, quòd bonum animæ præferendum sit temporali.

10 Est tamen verum, quòd aliqui excipiunt, vbi facinus adeò ingens, & atrox esset, vt sine dilatione vrgeat ad mortem facinorosi, vt est proditio Principis, traditio Vrbis, arcis, & alia crimina eiusmodi, vt habetur ex *Fagund.ibidem*, qui etiam addit, illos etiam Reos, qui post relapsum hæresis reconciliantur Ecclesiæ, per Patres Inquisitores ante suspendium, & mortem ignis esse confessione sacramentali præparandos, & communicandos, vt in *cap.super Cathedram, de heret. in 6 Syman.de cathol.inst.cap.56.nu.16.* & alij apud eundem *Fagund.ibi.*

11 Illud autem est adnotandum, quòd quamuis nonnulli excusarent Iudices à lethali culpa, qui olim vigore cuiusdam consuetudinis extantis in Hispania, & Lusitania, negabant Reis suspendẽdis, aut capite plectendis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, prætextu reuerentiæ tanti Sacramenti, vt habetur per *Nauar.in Man. cap.25. n.23.Couar.lib.2.var.resol.cap.1.n.11.* & alios; nihilominus quoniam consuetudo huiusmodi corruptelæ potius, quàm consuetudo dicebatur, ex vi illius putat ipse *Fagund.* non potuisse excusari Iudices, nisi aliam opinionem sequerentur, quæ probabilis est, & quamplurimos pro se Doctores habet magni ponderis, & dicerent sanctissimum Eucharistiæ Sacramẽtum in articulo mortis non esse de necessitate salutis; sed tãtùm vtile ad conseruandam vitam spiritualem gratiæ, vt docent *D.Bonauen.in 4.d.12.q.1.art.3.& d.14.q.4.art.1. Laym.lib.5.suæ sum.tract.4.cap.5.in princ.* & alij apud eundem *Fagund.* Qui eorum rationes refert, & soluit: & re vera nobis videtur non solùm communis, sed etiam tutior, & omninò tenenda prior sententia, cùm ei faueãt verba Redemptionis, quæ supra retulimus, & consuetudo, ac antiquissima traditio Ecclesiæ in asseruando hoc admirabile Sacramentum in sacrario, & deferendi ad infirmos. Etenim ob id illud habet præcipuũ supra omnia alia Sacramenta, ac valdè excellens, ac singulare in eo reperitur, quòd reliqua Sacra-

12 menta tunc primum sanctificandi vim habent, cùm quis illis vtitur: at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante vsum est. Legitur enim *Lucæ cap.22.* Nondùm Apostolos Eucharistiam de manu Domini suscepisse, cùm verè tamen affirmabat corpus suum esse, quod præbebat, vt hæc, & alia de excellentia tanti Sacramenti traduntur per *Conc.Trid d.sess.13. cap.3.* Quòd proindè de fide ibi canonem 4. edidit, ità se habentem, *Si quis dixerit, peracta consecratione in admirabili Eucharistia Sacramento non esse Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi; sed tantùm in vsu, dum sumitur, non autem ante, vel post, & in hostijs, seu particulis consecratis, quæ post communionem reseruantur, vel supersunt, non remanere Corpus Domini anathema sit.* Imò sub vnaquaque specie tàm

13 panis, quàm vini, & sub singulis speciei partibus, separatione facta, esse Corpus, & Sanguinem, & totum Christum contineri, idem Conc. de fide quoque definiuit, *d.cap.4. & canonem condidit 3. ead.sess.* Ità statuentem, *Si quis negauerit, in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub vnaquaque specie, & sub singulis cuiuscunque speciei partibus separatione facta, totum Christum contineri, anathema sit.* Nec inter se pugnant, inquit idem *Concilium citata sess.cap.1.* vt ipse Dominus Iesus Christus Saluator noster semper ad dexteram Patris in Cœlis assideat, iuxtà modum existendi naturalem; & vt multis locis sacramẽtaliter præsens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam & si verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus: & constantissimè credere debemus. Et denique de veneratione, ac cultu huic admirabili Sacramento exhibendis agens. Concilium præcitatum *cap.5.* sic ait, *Nullus itaque du-*

14 *bitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto, latria cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione adhibeant, neque enim ideò minus est adorãdum, quòd fuerit à Christo Domino, vt sumatur, institutum: nam illum eundem Deum præsentem adesse credimus, quem Pater Æternus introducens in Orbem Terrarum, dicit, et adorent eum omnes Angeli Dei: quem Magi procidentes adorauerunt; quem denique in Galilea ab Apostolis adoratum fuisse scriptura testatur, &c.* Undè contra hæreticos impiè de cultu, ac veneratione tanti Sacramenti sentientes, *canonem 6. ead.sess.edidit*, ità statuentem, *Si quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento, Christum vnigenitũ Dei Filium non esse cultu latriæ, etiã externo, adorandum, atque ideò nec festiua peculiari celebritate venerandum; neque in processionibus, secũdum laudabilem, & vniuersalem Ecclesiæ sanctæ ritum, & consuetudinem, solemniter circumgestandum, vel non publice, vt adoretur populo proponẽdum, & eius adoratores esse idolatras, anathema sit.*

15 Con-

15 Concluditur igitur ex dictis, præceptum diuinum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ab adultis in articulo, seu periculo mortis in re cum suscipi potest; vel saltem in voto cũ non potest, obligare sub lethali culpa, ita vt trãsgrediẽs illud, si moriatur non saluetur. Vndè reijcienda est sententia *Caiet. in sum. ver. Communio, Armil. eod. ver. nu.* 4. *& Sa ver. Eucharistia, nu.* 1. Dicentium, fideles in articulo, seu periculo mortis constituti sacram communionem per modum Viatici non suscipientes per negligentiam, & citra contẽptum, si in Paschate communicauerint, non peccare mortalitèr: etenim hæc sententia tanquam minus probabilis reijcitur apud *Henriq. lib. 8. c. 4. Suar. 3. par. to. 3. disp. 69. sec. 3 Zambr. de Sacram. Euch. cap. 3. dub.* 1. quos refert, & sequitur *Laym. lib. 5. sua sum. tract. 4. cap. 5. sub nu* 4. Qui tamen addit, doctrinam illam ad hoc saltem inseruire posse, vt defunctus propter talem omissionem non possit dici de hæresi suspectus, nec sacra sepultura, & Ecclesiæ suffragijs priuari. Adde, quod idem *Laym. loc. cit. nu. 3. cum plur. seq.* Multa notatu digna, & ad praxim vtilia cumulat circa infirmorum communionem. Etenim est adnotandum primò, quòd qui semel in mortis periculo
16 constitutus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum per modum Viatici suscepit, perseuerante eodem periculo, poterit iterum communicari per modũ Viatici; licèt ad id non obligetur. Et quãuis aliqui apud *Zambr. loc. cit.* id limitent, nisi infirmus post communionem in lethalem culpam fuerit lapsus; nihilominus hanc limitationẽ meritò non admittunt ipse *Zambr. ibidem, Laym. sub d. nu. 4. vers. Quartò qui semel, & Suar. loc. cit.* Quoniam aliàs sequeretur, intra eundem diem S. Eucharistiam sumendam fore, si infirmus post primã sumptionem mortalitèr peccasset, quòd *D. Tho. 3. par. q. 80. art. 10. ad* 2. Omninò negat fieri posse. Nec consueuit Ecclesia aliquẽ infirmum pluries eadem die communicare. Secundò est adnotandum ex eodem *Laym. prædicto nu. 4. in princ.* Quòd
17 si infirmus vno, pluribus, & etiam octo diebus, priusquam in mortis periculo constitutus fuerit, communicauerat, consulendum est illi, vt iterum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum per modum Viatici suscipiat; non tamen ad id obligatur; cùm præceptum de Eucharistia sumenda ante mortem instantem sumenda secundùm substãtiam impleuerit, quibus adde, quæ adnotauimus supra §. 1. *disp. 1. sec. 2. concl. 2. ampl.* 2. Tertiò est adnotandum ex ipso *Laym. ibid. nu.* 3. Quòd licèt
18 non consueuerit Ecclesia, nec deceat sanctissimam Eucharistiam ad omnes infirmos deferri per plateas; tamen non est expectandum mortis periculum ad eam ministrandam infirmis; sicut mortis articulus expectatur ad vnctionem extremam conferendam: quocircà si quis diuturno morbo detineatur, vt ad Ecclesiam accedere non possit, sacrosanctam Eucharistiam ad animæ suæ salutem, ac medicinam, non tantùm semel, nempè in Paschate; verùm etiam sæpius, spectatis circumstantijs loci, temporis, &c. poterit non iniuria exposcere. Est tamen aduertendum, quòd si nullum probabile periculum mortis, vel superuenientis diuturnæ phrenesis infirmo imminere videatur, ipsi non ieiuno sacram Eucharistiam ministrare, est omninò illicitum, cùm ob solam necessitatem non ieiunis tribuatur, vt suo loco latius dicemus: sec. 3. quòd si necessitas vrgeat non solùm non ieiunis, & diuturno tempore; sed etiam de nocte ministrari, ac deferri per plateas potest. Quartò est adnot. quòd licèt
19 Parochi maximam diligentiam adhibere debeant, vt semper in Sacrario, seù Tabernaculo claue obserrato seruentur hostiæ, seù particulæ consecratæ in pixida munda, suo cooperculo clausa, & velo cooperta: & ne vetustate corrumpantur, bis saltem in mense debeant veteres dispensari, & aliæ consecrari, & pixida ipsa purificari, vt inquit *Laym. d. cap. 5. sub num. 2. vers. Altera pars*; Nihilominus, si contingat, Parochum aliquem non habere hostias, seù particulas consecratas in Tabernaculo asseruatas, non potest celebrare, vt illas ministret Parochianis in articulo mortis existentibus, nisi saluis Ecclesiæ præceptis, nempè ieiunus, non excommunicatus, cum vestibus sacris, & in vtraque specie, & azimo: quoniam hæc omnia conducunt ad debitam reuerentiam, ac tractationem tanti Sacramenti, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 4. litt. F. & G. Nauar. in Man. cap.* 21. & ex alijs, quos refert *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 1. cap. 4. num.* 10. quibus adde, quæ habentur ex *Molses.* post alios *p. 1. sua sum. tract. 3. cap. 8. per totum.*

20 Secundò ampliatur hæc eadem conclusio, vt præceptum Diuinum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non solàm obliget in articulo, seù periculo mortis, sed etiam aliquando extra mortis articulum, vt post alios docet *Laym. in sua sum. lib. 5. tract. 4. cap. 5. sub num. 6. vers. Tertia demum*. Et id ex eo, quod huiusmodi Sacramentum est institutum per modum spiritualis cibi, & potus nutrientis, & confirmantis animam, ita vt citra spiritualem hanc refectionem vita spiritualis hominis diù consistere possit iuxta illud *Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis*, Nempè permanentem, ac diù perseuerantem. Sed re vera hæc ampliatio est intelligenda iuxta ea, quæ supra adnotauimus §. 1. *disp. 1. sec. 1. q. 5. vers. Adde*. De præcepto Diuino confessionis agentes; nempè eam locum sibi vendicasse antequam Ecclesia determinaret certum tempus Paschæ ad communicationem annualem fidelium: at post quam per nostrum *cap. in hoc* §. 2. tempus huiusmodi determinauit, non tenentur fideles extra periculum mortis ex vi præcepti Diuini per se sumpti communicare, nisi in die Paschatis, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 5. num. 3. & Fagund. loco citato, num.* 5.

21 Est tamen verum, quòd si quis esset periculosam nauigationem habiturus, aut ad bellum, vel

vel terras infidelium profecturus, vbi probabiliter timeat in articulo, seù periculo mortis se non habiturum commoditatem suscipiendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, tunc ex præcepto Diuino tenetur anticipare communionem: sicut tenetur anticipare confessionem, si conscientiam habeat peccati mortalis, vt supra ostendimus, §. 1. *disp.* 1. *sec.* 1. *concl.* 5. *vers. Sed quicquid sit de hac re*: & *vers. Ex hoc infertur*. Quibus adde, quæ habentur ex *Laym. lib.* 5. *sua sum. tract.* 4. *cap.* 5. *sub nu.* 9. Imò si quis in Infidelium terris existens probabiliter crederet tempore debito, nempè in articulo, vel periculo mortis se non habiturum commoditatem communicandi, ac discessurum ab hac vita citra sumptionem sanctissimi Sacramenti per modum Viatici, tenetur inde discedere, etiam si in terris Infidelium grauissimis negotijs detineretur: siquidem bonum animæ omnibus alijs negotijs temporalibus est præferendum, vt de præcepto confessionis agentes diximus *d. disp.* 1. *sec.* 1. *concl.* 5. *vers. Illud autem*. Siquidem non est maior ratio, cur id de præcepto confessionis sit dicendum, & de non præcepto communionis, reliqua vide infra *sec.* 2. *limit.* 3. Adde, quòd per
22 accidens præceptum Diuinum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in multis alijs casibus alligat etiam extra articulum, ac periculum mortis, nempè quando quis probabiliter crederet, se non posse effugere peccatum aliquod, nisi frequentet sanctissimam communionem. Vel si sumptionem sanctissimæ Eucharistiæ vouerit: aut in pœnitentiam fuerit sibi à Confessario iniuncta, vt supra adnotauimus, *d.* §. 1. *disp.* 1. *sec.* 1. *concl.* 5. *vers. Per accidens*: 1. & 2. de sacramentalis confessionis Diuino præcepto agentes.

23 Tertiò ampliatur, quòd cùm præceptum communicandi in articulo, seù periculo mortis sit diuinum, Papa non potest cum aliquo dispensare, eidemque in priuilegium concedere, ne teneatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere in articulo, seù periculo mortis: & multò minus generalem legem condere, ne fideles ad illud sumendum eo tempore teneantur: siquidem Papa non potest dispensare supra ius Diuinum quoad articulos fidei, ac Sacramenta; & multo minus Sacramentorum necessitatem tollere, vt de præcepto confessionis sacramentalis diximus supra *d.* §. *sec.* 1. *concl.* 5. *ampl.* 2. & latius infra dicemus, *disp.* 2. *sec.* 6. Imò, & ipse Sum. Pontifex nec secum quidem dispensare in articulo, seù periculo mortis potest, ne teneatur sanctissimam Eucharistiam sumere cùm possit, vt adnotauimus, *d.* §. 1. *disp.* 1. *sec.* 2. *concl.* 2. *ampl.* 2. Etenim præceptum communicandi eo tempore cùm sit Diuinum, omnes fideles, etiam Sum. Pontificem alligat: qui iuri Diuino subijcitur, vt cæteri fideles omnes.

24 Sic ampliata limitatur hæc conclusio, vt præceptum Diuinum communionis in articulo, seù periculo mortis alliget eos tantùm fideles, qui ad annos discretionis peruenerint, atque ideò adultos, ad excludendos pueros rationis vsum non habentes, ac amentes, qui præcepti capaces non sunt. Etenim huiusmodi Sacramentum est reuerenter sumendum, vt habetur in nostro §. at pueri, & amentes cum nesciant quid faciant, tantum Sacramentum reuerenter sumere, ac tractare non valent, quæ tamen limita circa amentes, & phreneticos, iuxta ea, quæ infra dicemus *sec.* 2. *amp.* 2. Nec obstat, quòd in Aphrica extitit consuetudo communicandi infantes ex reliquiis sanctissimæ Eucharistiæ, vt testatur *D. August. epist.* 23. & *D. Cypr. serm.* 5. *de laps. lib.* 3. *ad Quirinum, cap.* 25. & eadem consuetudo fuisse apud *Græcos* constat ex *D. Clemente lib.* 8. *constitutionum Apostol.* & ex *D. Dyonisio lib. de Eccl. Hierarch. cap* 3. *par.* 3. & in Hispania patet ex *tomo magn. Concil. Tolet.* 9. *cap.* 11. Vbi dicitur, quòd Infantes aliquando sub vna specie, & quãdoque sub vtraque communicabantur; quoniam talis consuetudo fortè fuit introducta ex eo, quòd tunc seuiebat impietas Tyrannorum etiam in pueros Christianos, & propterea eos communicabant fideles, vt ex tanto Sacramento virtutem elicerent ad subeundum, & perferendum martyrium: non tamen paruulis baptizatis communio necessaria erat ad salutem, nec in re, nec in voto, vt de fide fuit definitum in *Concil. Trid. sess.* 21. *cap.* 4. & *can.* 5. & latè *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.* 3. *lib.* 1. *c.* 5. *num.* 6. 7. & 8.

25 Secundò limitatur eadem conclusio, vt ita demum fideles adulti, & rationis vsum habentes in articulo, seù periculo mortis præcepto Diuino teneantur sumere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum realiter, ac re ipsa cùm possunt, ac licitè possunt; aliàs satis est, si illud suscipiant in voto, vt benè declarat idem *Fagund. d. lib.* 1. *cap.* 4. *sub num.* Dixi, *Cùm possunt, ac licitè possunt*. Quoniam in tali articulo constituti non debent recipere tantum Sacramentum à Sacerdote hæretico, vt laudabiliter Hermenegildus Hispaniarum Princeps illud recusauit ab hæretico suscipere: nec à schismatico, nec à publicè excommunicato, & nominatim denunciato: neque à viro laico: neque cum periculo euomendi illud, vt rectè declarat idem *Fagund. loco citato, num.* 11.

TERTIA CONCLVSIO.

26 SAnctissimæ Eucharistiæ Sacramentum si tantum à Domino institutum fuisset; & non præceptum, vt sumatur, potuisset Ecclesia illius sumptionem fidelibus præcipere. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ supra adnotauimus §. 1. *disp.* 1. *sec* 1. *concl.* 6. *de præcepto diuino confessionis sacramentalis agentes*. Etenim Ecclesia circa Sacramentorum vsum, potest ea statuere, quæ fidelium saluti congruunt, vt habetur ex *Concil. Trid. sess.* 21. *cap.* 2. quod in specie loquens de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, sic ait, *Præterea declarat, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel muta-*

mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire indicaret, &c. At quæ maior vtilitas excogitari potest, quàm tanti Sacramenti vsus, ac perceptio: postquam Sacrum conuiuium esse sancta Ecclesia cantat, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. Vndè *Concil. Trid. sess. 13. cap. 2.* inquit, *ergo Saluator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit: & sumi voluit tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse viuit propter me, & tanquam antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ fælicitatis: adeoque Symbolum vnius illius corporis, cuius ipse caput extitit, cuique nos tanquam membra arctissima, fidei, spei, & caritatis connexione adstrictos esse voluit, vt id ipsum omnes diceremus, nec essent in nobis schismata.*

QVARTA CONCLVSIO.

27 Præceptum sanctissimæ Eucharistiæ sumendæ ad minus in Pascha, non est merè Ecclesiasticum, sed ita est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ diximus supra §. 1. *disp. 1. sec. 1. concl. 8. & sec. 2. concl. 3. ampl. 5.* Siquidem sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non tantùm à Christo fuit institutum, sed etiam eius sumptio præcepta, vt supra ostendimus, *concl. 1.* & id non solum in articulo mortis, vt probauimus ibidem, *concl. 2.* sed etiam aliquando in vita, & extra mortis articulum, seu periculum, vt diximus *d. concl. 2. ampl. 2.* Tempus autem illud sumendi in vita fuit à Christo Ecclesiæ commissum, vt deputet, sicut circa confessionem: & propterea vno, & eodem canone fuit ab Ecclesia præfinitum tempus confitendi semel saltem in anno, & communionis ad minus in Pascha.

28 Ex hoc infertur, quòd præceptum communicandi in Pascha cùm non sit merè Ecclesiasticum; sed sit etiam Diuinum, ipso præcepto obligatur etiam Rom. Pontifex, vt declarauimus *d. §. 1. disp. 1 sec. 2. concl. 3. ampl. 5.* cui nos remittimus, ne bis idem replicare videamur. Limita tamen quoad vim directiuam, non coactiuam, vt in *d. concl. 3. limit. 2.* quibus adde tradita per *Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 1. c. 6. num. 11.*

Secundò infertur, quòd Rom. Pontifex non potest in totum tollere dispositionem nostri capit. circa præceptum communionis in Pascha, quoniam huiusmodi præceptum est Diuinum quoad substantiam, cui subijcitur Sum. Pontifex vt sæpè diximus. Determinatio verò temporis in Pascha licet sit de iure positiuo Ecclesiastico; tamen eiusmodi determinationi stare tenetur

29 Papa, quia perindè est, ac si fuisset facta à Deo, à quo fuit commissa Ecclesiæ, vt declarauimus, *d. §. 1. disp. 1. sec. 2. concl. 3. ampl. 5.* Et propterea huiusmodi præceptum in totum non potest abrogare. Est tamen verum, quòd circumstantia illa, in Pascha, cùm sit Ecclesiastica, Rom. Pontifex poterit in temporis duratione variare, pro vt viderit Christianæ Reip. magis expedire: & ideò posset prorogare præceptum communionis ad biennium, & vltra, vel restringere ad sex, aut quatuor menses, &c. sicut supra diximus de præcepto confessionis semel saltem in anno *d. §. 1. sec. 1. concl. 8. illat. 1. & 2.* Siquidem pro hac parte præceptum pendet à voluntate Legislatoris. Vide *Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 1. cap. 6. num. 10. & 11.*

An præceptum communionis in Pascha in nostro canone contentum obliget fideles omnes.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum communionis in Pascha obligat fideles omnes.*

2 *Etiam S.R.E. Cardinales communicare tenentur in Pascha.*

3 *Præceptum hoc nedum alligat fideles baptizatos, sed etiam fideles non baptizatos, nempè Cathecumenos, imò, & infideles.*

4 *Ante baptismum solum Diuinum præceptum baptismi obligat, & non aliud: nec præceptum Religionis obligat ad obseruantiam Regulæ, eũ, qui ex voto tenetur Religionem ingredi.*

Et in quo differat obligatio sumendi Eucharistiam ab eiusdem sumptione.

5 *Cathecumenus si in fine vitæ baptismum, & Eucharistiam voluntariè suscipere prætermittat, duplicem contrahit culpam.*

6 *Præceptum communicandi in Pascha est Diuinum, & Ecclesia solum tempus determinat adimplendi illud, & ob id obligat etiam infideles.*

7 *Hæretici, & schismatici, siuè manifesti sint, siuè occulti multo magis hoc præcepto communicandi in Pascha obligantur.*

8 *Præceptum communionis non solum obligat in Pascha, sed etiam in articulo, & periculo mortis.*

9 *Adultis, qui aliquando ratione vsi fuerint, & deindè in amentiam, vel in phrenesim inciderint, in mortis articulo non est deneganda communio, siuè constet, ante amentiam, vel phrenesim contritionis signa ostendisse, siuè non.*

10 *Quid si constet eiusmodi amentes, & phreneticos ante amentiam, vel phrenesim fuisse in peccato mortali, de quo certum non sit fuisse confessos.*

An sint quoque communicandi Energumeni in mortis articulo.

11 *Qui Sacerdotes sunt non solum tenentur in Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere, sed etiam Missam celebrare.*

Et Parochi omnibus illis diebus celebrare tenentur, in quibus oues sibi commissæ Missam tenentur audire, vel ipsis obligantur Sacramenta ministra-

nistrare. Et an his casibus possit celebrare, ac Sacramenta ministrare per alium.

12 *In Natiuitate Domini, Pascha, & Pentecostes non solum Parochi, sed omnes alij Sacerdotes tenentur sub lethali culpa Missam per se ipsos celebrare.*

13 *Secundum Molfesium non potest Episcopus Parochos, & Sacerdotes cogere per censuras ad celebrandum his diebus, quod tamen non probatur, & quare.*

14 *Sacerdos in periculo mortis constitutus, qui non dum celebrauit, vel pro aliquot menses steterit ad celebrandum, tenetur Iure Diuino celebrare si potest, nec satisfacit communicando tantum.*

15 *Christus Dominus, verbis illis (Hoc facite in meam commemorationem) praecepit Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, vt offerrent, eisdemque verbis Apostolos instituit Sacerdotes.*

16 *Quoties necessaria est celebratio pro communicandis fidelibus, communione indigentibus, toties Sacerdotes celebrare tenentur.*

17 *Non solum in Pascha, sed etiam sæpe sæpius in anno multæ personæ communicare tenentur, prout sunt Monachi Benedictini, & Moniales, sed hoc de consilio, non de præcepto.*

18 *Præceptum communionis in Pascha, ac in mortis articulo est solum de adultis, vsum rationis habentibus.*
Et quæ dicatur ætas discreta, sufficiens, vt quis hoc præcepto alligetur.

19 *Duo sunt obseruanda ad cognoscendam in pueris capacitatem, sufficientem ad communicandum, & quæ.*

20 *Potest quis non communicare in Pascha de consilio Confessarij. Et an requiritur consilium proprij, vel sufficiat etiam alieni Sacerdotis.*

21 *An præcepto communionis excusatur quoque quis ex capite impotentiæ.*
Et an si quis prauideat fore, vt ob aliquod impedimentum in Pascha non possit Eucharistiam sumere, anticipare teneatur.

22 *Communicare in Pascha nemo tenetur cum periculo propriæ vitæ.*

MVlta fuerunt à nobis tradita, sec. præcedenti, quæ pertinent ad materiam huius controuersiæ: & propterea vnica conclusione breuiter illam absoluentes, conclusionem ipsam multipliciter ampliabimus, ac limitabimus. sit igitur.

VNICA CONCLVSIO.

1 PRæceptum communionis in Pascha obligat fideles omnes. Probatur hæc conclusio, tùm ob dictionem illam, *Omnis*, in nostro canone contentam, quæ vniuersalis est, & neminem excludit, vt in *l. textoribus*, *& l. Iuliano*, *ff. de leg.* 3. tùm etiam, quoniam huiusmodi præceptum ita est Ecclesiasticùm, vt sit etiam Diuinum, vt supra ostendimus, *d. sec.* 1. *concl.*4. at Diuino iuri omnes subijciuntur, cùm Deus sit Dominus, & Creator omnium. Vndè vi nostri canonis omnes fideles tenentur saltem in Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere: siuè masculi sint, siuè fœminæ, per illa verba nostri canonis, *Omnis vtriusque sexus.* Et siuè seculares sint, siuè Ecclesiastici, quacunq; mundana, aut Ecclesiastica præfulgeant dignitate, atque ideò Imperatores, Reges, Principes, Du-
2 ces, Marchiones, Comites, & alij nobiles, ac ignobiles: Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, seù Primates, ac etiam S. R. E. Cardinales tenentur in Pascha communicare, quoniam dictio illa, *Omnis*, vt diximus neminem excludit, & includit omnes supra relatas personas, vt ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ*, *lib.* 2.*can.*2.*q.*7. *sub num.*4 Imò quamuis Papa sit supra omnes leges, & canones, eisdemque sit solutus, omnes iudicet, & à nemine iudicetur, *cap. cuncta per mundum*, 9.*q.*3. Cùm omnibus sit Superior, & nulli inferior; nihilominus ipse Papa adhuc alligatur præcepto huius canonis, cum præceptum communionis in Pascha non sit merè Ecclesiasticum; sed ita est Ecclesiasticum, vt etiam sit Diuinum, cui subijcitur, vt diximus in *d. sec.* 1. *concl.*4. Quibus adde, quæ supra cumulauimus, §.1.*disp.*1.*sec.*2.*concl.*3. *ampl.*5 *de præcepto confessionis agentes*. Non tamen Rom. Pontifex contraueniens subijcitur pœnis in nostro canone contentis, quoniam illæ pœnæ sunt simpliciter de iure Ecclesiastico, atque ideò humano iure, quo Princeps est solutus, vt in *l. Princeps, ff. de legib* vt ostendimus *d. concl.*3.*limit.*3. Et propterea Papa contraueniens mortaliter tantùm peccat.

3 Ampliatur primò hæc conclusio, vt huiusmodi præceptum alliget non solùm fideles baptizatos; sed etiam fideles non baptizatos; atque ideò Cathecumenos: imò etiam Infideles, vt probat *Suar. tom.*3. *in* 3.*p.q.*80.*sec.*2. Etenim verba Domini, *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.* Sunt generalia, & referuntur non solùm ad fideles; verum etiam simpliciter ad omnes, etiam Infideles: siquidem ipse Dominus non solùm fidelibus loquebatur; sed etiam Infidelibus. Confirmatur, quia eiusmodi præceptum est Diuinum; ergò etiam Infideles alligat: quoniam Diuinæ legi omnes subijciuntur; fideles scilicet, & Infideles.

4 Nec obstat si dicatur, quòd ante Baptismum solum Diuinum præceptum Baptismi obligat, & non aliud; sicut præceptum Religionis ante illius professionem non obligat eum, qui ex voto tenetur Religionem ingredi ad obseruantiam Regulæ; quoniam respondetur, quòd obligatio sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, differt ab eiusdem sumptione, & propterea licèt Sacramenti huius sumptio, vt licitè, ac proficuè efficiatur, supponat Baptismum; obligatio tamen baptismum non supponit: imò ob id homo obligatur ad Baptismum, vt possit præceptum eiusmodi sacræ communionis adimplere: sicut qui lethalem culpam contraxit post Baptismum; antequam confiteatur, obligatur ad hoc Sacramen-

mentum suo tempore sumendum, quamuis rectè sumere nequeat, nisi præuia sacramentali con-
5 fessione si potest. Ex his colligit *Suar.* quòd si Cathecumenus in fine vitæ baptismum, & Eucharistiam voluntariè suscipere prætermittat, duplicem culpam contrahit, cùm duo præcepta Diuina violet. Dixi, *In fine vitæ*. Quoniam huiusmodi præceptum communionis in Pascha, cùm sit affirmatiuum, non obligat semper ad semper; sed tempore necessitatis; ergò saltem in articulo mortis, in quo necessitas magis vrget. Est tamen verum, quod præceptum communionis in Pascha, vt Ecclesiasticum est, quidam volunt non obligare Infideles non baptizatos: nam vi nostri canonis fideles tantùm alligantur: & fidelium nomine illi intelliguntur, qui fidem Christi, & Ecclesiæ professi sunt per Baptismum, vt habetur ex *Suar. tom.*3.*in* 3.*par.disp.*70.*sec.*1.*in prin.* Dum putat, præceptum Ecclesiasticum circa vsum Eucharistiæ esse merum Ecclesiasticum. Hanc eandem sententiam tenet *Vasq.tom.*3.*in* 3.*p.disp.*214.*num.*31. *&* *Molfes.p.*1.*suæ sum. Theol.tract.*3.*cap.*8.*num.*41.

6 Sed re vera si nos volumus fateri præceptum nostri canonis esse Diuinum, & Ecclesiam tempus tantùm determinasse, quo sit adimplendum: quæ quidem determinatio licèt sit de iure positiuo, reputatur tamen à Deo, tanquam ab eo Ecclesiæ commissa, vt ostendimus supra *sec. præced. concl.*4. *&* §.1. *disp.*1.*sec.*2.*concl.*3. *ampl.*5. Non video, cur hoc eodem præcepto communicandi in Pascha, non obligentur etiam Infideles; itaut Infideles non communicantes in Pascha duplicem culpam contrahant, sicut in articulo mortis: alteram ex eo, quòd Baptismum non suscipiant ad dignè communicandum; & alteram, quia communionem non susceperunt: siquidem violarunt duo Diuina præcepta, Baptismi scilicet, & communionis. Nec obstat noster canon, quo obligatur omnis vtriusq; sexus fidelis dumtaxat; quoniam respondetur, quòd ipse canon non solùm præcipit communionem in Pascha; verum etiam, & primo loco confessionem semel in anno; sed quia confessio ex vi præcepti Diuini debetur tantum post baptismum, cùm Sacramentum pœnitentiæ dicatur secunda tabula post naufragium; idcircò vi nostri canonis obligatur ad confessionem omnis vtriusque sexus fidelis tantùm, iuxta ea, quæ habentur ex *Sot.in* 4.*d.*18.*q.*1. *art.*3. Verùm non ob id censetur Ecclesia deobligare Infideles à præceptis Diuinis baptizandi, & communicandi in Pascha, cùm tempus illud censeatur à Deo deputatum: eo quòd deputatio temporis, quo adimpleri debet eiusmodi præceptum communicandi fuit facta ab Ecclesia ex Dei commissione, vt supra diximus in *præced. ampl.* Vel secundò responderi potest, quòd Ecclesia dirigit præceptum tùm confessionis, tùm etiam communionis ad fideles, eo quòd contrauenientes afficit censuris Ecclesiasticis, nempè personali interdicto, vt suo loco dicemus; at Infideles censurarum sunt incapaces: nam de his, qui foris sunt nihil pertinet ad nos, iuxta illud *Apostoli* 1.*Corinth.*15. Sed non propterea censetur Infideles eximere à præcepto Diuino communicandi in Pascha tanquam tempus à Deo præfinitum, vt supra: & ad dignè communicandum à præcepto Diuino baptizandi. Quæ di-
7 ximus de Infidelibus, multo magis dicimus de hæreticis, & schismaticis, siuè manifesti sint, siuè occulti: nam licèt ij dicantur Infideles; nihilominus per baptismum sunt de foro Ecclesiæ: & proinde subijciuntur omnibus pœnis, tàm spiritualibus, quàm temporalibus ab Ecclesia statutis.

8 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt præceptum communionis non solùm obliget in Pascha, sed etiam in articulo, seu periculo mortis per viam sanctissimi Viatici in re, vel in voto, si aliter adimpleri non possit; ita vt, qui eo tempore sanctissimam Eucharistiam non sumpserit, si dignè, ac decenter possit, aut si non valeat saltem in voto, mortalitèr peccet, etiam si in gratia reperiretur: & id non modo si quis esset constitutus in periculo mortis naturalis; sed etiam violentæ, vt sunt damnati ad mortem, vt latè supra ostendimus, *sec.*1.*concl.*2. *ampl.*1. Quibus adde, quæ habentur ex *Molf.d.cap.*8.*n.*25.95. *&* 96. *cum plur. seq. vbi nu.* 32. Loquens de condemnatis ad pœnam vltimi supplicij, ait, eiusmodi condemnatos non debere mortis supplicio affici eodem die, quo sacram communionem suscipiunt, sed die sequenti, vt habetur etiam ex *Nauar. in Man. c.* 25.*nu.*23.*Reginaldo lib.*29.*suæ prax. n.*70.*& alijs.*

9 Adde, quòd Adultis, qui ratione aliquando vsi fuerint, & deindè in amentiam, vel in phrenesim inciderint, in articulo mortis non est deneganda communio, si ante phrenesim, vel amentiam constet contritionis signa ostendisse, vt est *tex.in cap. is,qui,* 26.*q.*6. *D.Thom.*3.*par.q.*8.*art.*9. *Suar.tom.*3.*in* 3.*p disp.*69.*sec.*2. *vers.Tertium dubium, Vasq. tom.*3.*in* 3.*par.disp.*314.*nu.*32.*& seq. & Reginal. d.lib.*29. *nu.*78. *&* 79. Imò etiam si non constet contritionis signa, vt supra ostendisse; dummodò non constet fuisse in mortali, adhuc tamen illi tribuendum est: quoniam in dubio quis præsumitur bonus, ac benè dispositus, atque ideò satis est: si in ipsa sumptione non cadat aliqua irreuerentia vomitus, aut expuitionis, vt habetur ex *Vasq.& Reginaldo locis citatis, & Molfes.d.cap.*8.
10 *nu.* 39. Quamuis nobis non placeat opinio eorum, quam ipse *Molfes.* ibi refert, & probat se habens, quòd si eiusmodi amentes, & phreneticos ante eorum infirmitatem constet fuisse in peccato mortali, de quo certũ sit non fuisse confessos, non esse communicandos: etenim si ante infirmitatem contritionis signa ostenderint, creduntur sufficienter dispositi, quamuis pœnitentiæ Sacramentum non susceperint: & propterea non est eis deneganda communio. Idem dicendum est de Energumenis, cùm in eis militet eadem ratio: nã dum à Dæmone agitantur habentur tanquam phrenetici, ac amentes, vt habetur ex *D.Thoma* 3. *p.q.*80.*art.*9. *Suar.d.disp.*69.*sec.*2.*lib.*29. *suæ prax. nu.*80.*Molfes.d.cap.*8. *nu.*40. Vbi refert praxim, qua

qua prudentes Sacerdotes vtuntur antequam eis tribuant Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentũ. Reliqua verò ad hanc ampliat, pertinentia, vide supra *sec.1.concl.2.per tot.*

11 Tertiò ampliatur, vt qui Sacerdotes sunt, non solùm teneantur in Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere; sed etiam Missam celebrare. Quod quidem quoad Sacerdotes Parochos, & animarum curam habentes verum est citra omnem controuersiam, vt non solùm in Pascha teneãtur celebrare; sed etiam in alijs diebus, in quibus oues sibi commissæ tenentur Missam audire, aut ouibus ipsis obligantur Sacramenta ministrare, vt habetur ex *D.Thoma 3.p.q.82. art. 10.* quem sequuntur communiter *Thomistæ, Reginald.lib.29.suæ prax.n.167.* & ex alijs apud *Molf. 1.p.suæ sum.tract.3.c.14.* Etenim Parochus ex vi sui muneris tenetur suis Parochianis Sacramenta ministrare, & Missam celebrare diebus illis, quibus fideles obligantur eam audire. Est tamen verum, quòd prædictis casibus satis est, si per alium celebret, & Sacramenta ministret. Cæterum in

12 Natiuitate Domini, in Pascha, in festo Pentecostes, & in alijs festiuitatibus, in quibus solent fideles communionem sumere, non solùm Parochi, verùm etiam omnes alij Sacerdotes debent Missam sub lethali culpa per seipsos celebrare: non quia adsit præceptum aliquod speciale, quo prædictis festiuitatibus præcipiantur sacrificare, vt benè probat *Suar.tom.3.in 3.par.disp.80. sec.1.* Sed ad euitandum graue Populi scandalum, & præiudicium Ecclesiæ, ad quod facit *tex. in c.dolentes de celebr.Missar.* & *Conc.Trid.sess.23.de refor.c.14.* Vbi Concilium statuit, quòd curet Episcopus, vt Sacerdotes curam animarum non habentes, Dominicis saltem diebus, & festiuis sollemnibus: qui verò curam animarum, tàm frequẽter, vt suo muneri satisfaciant Missas celebrare.

13 Non tamen posse Episcopum per Ecclesiasticas censuras eos cogere ad prædictis diebus celebrandum, ait *Molfes.d.tract.3.cap.24.nu.15. & 16.* Quia nec Concil. id præcipit: nec aliquo iure reperitur cautum. Sed id nobis non probatur, vbi ex iusta, ac rationabili causa moueretur; quoniam id posset suis subditis præcipere, & per cẽsuras ecclesiasticas eos compellere; etiam si Concil.Trid. modo supradicto non disposuisset: siquidem Episcopus potest in suos subditos quascunque rationabiles leges ferre, quæ iuri communi, aut constitutionibus Pontificijs non aduersantur, vt latè de hac re egimus in nostris *Comment. ad Bull.Cœnæ, lib.1.cap.1.q.1.sub nu.7.* Imò si da-

14 remus, Sacerdotem in periculo mortis constitutum, vt quia in aliquo Castro, vel Ciuitate reperiatur obsessus, aut cogeretur longam, & periculosam nauigationem subire, &c. Si non celebrauit, vel etiam si per aliquot menses steterit ad celebrandum, tunc arbitror iure diuino eum obligari, ad sacri celebrationẽ, si posset: nec præcepto satisfaciet, si tantùm communicet: quia præceptũ sacrificandi est diuinum, factum Apostolis, atque ideò Sacerdotibus, iuxtà illud *Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem.* Quod etiam expressè habetur ex *Conc.Trid.sess.22.c.1.* ità se habente, Christum illis verbis: *Hoc facite in meam*

15 *commemorationem, Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus, vt offerrent, præcepisse, vt semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. Et can. 2.* Anathemate duxit feriendos id negantes, his verbis, *Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, vt ipsi, alijque Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem suum anathema sit.* Vndè cùm eiusmodi præceptum sit diuinum, & affirmatiuum, licèt non obliget semper ad semper; obligat tamen necessitatis tempore, atque ideò in articulo mortis. Idem dicendũ

16 est si necessaria esset celebratio pro communieãdis fidelibus, communione indigentibus. Vt quia proprius eorum Parochus impedimento aliquo detineretur, & alius, ad quem ex vi muneris id spectat, nollet, aut non posset: nam tũc Sacerdos, qui posset, quamuis simplex sit, iure diuino teneretur celebrare; quoniam præceptum diuinum, vt diximus, obligat necessitatis tempore. Extra verò casum necessitatis ad adimplendum præceptum communicandi in Pascha, satis est, si eo tempore Sacerdos celebret: nec obligatur celebrare in propria Parochia, sed sufficit in aliena; quia præceptum communicãdi tempore Paschali in propria Parochia, illos tantùm alligat, qui communicantur ab alijs, vt habetur ex *Rodriq.in sua sum. par.1.c.64. concl.1.*

17 Quartò ampliatur ipsa conclusio, vt non solùm in Pascha; sed etiam sæpè sæpius in anno multæ aliæ personæ teneãtur communicare, non vi nostri canonis, sed aliorum: siquidem Monachi Benedictini, singulis mensibus præcipiuntur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere, vt in *Clem.ne in agro, §.sanè, de statu monach.* Idem statuitur de Monialibus in *Concil. Trid. sess.25. cap. 10. de Regul.* Sed verba *d.Clem. & Concil.* non inducunt præceptum, sed tantùm consilium, vt habetur ex *Suar.tom.3.in 3.par.disp. 70.sec.2.*

18 Sic ampliata limitatur primò prædicta conclusio, vt licèt teneantur omnes præceptum communionis in Pascha, & in mortis articulo, vt supra, adimplere; id tamen verum est de adultis, ac de habentibus rationis vsum, vt patet ex illis nostri canonis verbis, *Postquam ad annos discretionis, &c.* Ad excludendos pueros, & amentes, qui præcepti capaces non sunt, vt supra ostendimus *sec.1. concl.2. limit.1.* Quæ autem dicatur ætas discreta, sufficiens, vt qui hoc præcepto alligetur supra ostendimus, *§.1.sec.7.limit.1. & in hoc §.disp.2.* latè *Suar.tom.3. in 3.par. disp.70. sec.1. & Molfes.p.1.suæ sum.tract.3.c.8. num.42. & 43.* Vbi iuxta catechismum nuper editum

19 iussu Concil.Trid. duo colligit esse obseruanda ad cognoscendam capacitatem in pueris ad communicandum sufficientem. Primò, vt aliqualem habeant huius Sacramenti cognitionem, nempè, quòd sub illis speciebus panis, & vini contineatur

tur

tur verè, ac realiter Corpus, & Sanguis Domini nostri Iesu Christi, latriæ cultu adorandum, ac deuotè præuia præparatione suscipiendum. Secundò quòd desiderium ostendant communicandi; aliàs si neutrum habeant, & ad ætatem tresdecim, aut supra annorum peruenerint, debent à Parentibus, à Confessario, aut ab alijs, ad quos spectat, instrui: aliàs isti tales non instruentes à culpa non excusantur: & multo minus si ad communionem eos admittant. Imò si in aliqua Ciuitate consuetudine fuerit introductum, vt masculus nisi post 14. & fœmina post 12. admittantur ad communicandum, talem consuetudinem seruandam esse, ait *Rodriq.p.1. suæ sum. cap. 64. concl.2.* Quo vero ad amentes phreneticos, & energumenos, multa supra diximus *ampl. 2.* quibus adde, quæ habentur ex *Suar.tom.3. in 3. p.disp.69.sec.2.per totam.*

20 Secundò limitatur hæc ipsa conclusio, vt possit quis non communicare in Pascha de consilio Confessarij, vt patet ex illis nostri canonis verbis, *Nisi forte de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Vbi est adnot. ex *Panor. in explicatione nostri can. num.3.post Ioan.Andr.* Quòd non debet quis abstinere à sumptione sanctissimæ Eucharistiæ ex consilio alieni Sacerdotis; sed proprij tantùm. Hoc idem docet *Suar.tom.3. in 3.p.disp.70.sec.1.* Vndè de eius tantùm consilio id fieri permittitur, qui in sacramentali foro iurisdictionem habet ordinariam, & pastor dicitur animarum. Sed re vera hodie id non attenditur; atque ideò satis est, si communionem quis differat ex consilio sui Confessarij, siuè proprius Parochus sit, siuè delegatus ab Episcopo, siuè à Rom. Pontifice, vt sunt Religiosi approbati ab Ordinario, cùm æquiparentur Parochis, iuxta ea, quæ habentur ex *Molfes.p.1.suæ sum.Theol.tract.7. c.15. num.90.91.& 92.* Est autem rationabilis causa differendi eiusmodi Sacramentum, si non appareat pœnitens benè dispositus ob consuetudinem maxime peccandi, vt habetur ex *Reginal.lib.29. suæ prax.num.99. & Molfes.loco citato, tract.3. cap.8.num.32.* & nos latius dicemus infra *disp.5. sec.8. cum plur.seq.*

21 Tertiò limitatur, vt ab huiusmodi præcepto quis excusetur ex capite impotentiæ: nam ad impossibile nemo tenetur, *l.impossibilium, ff.de regul.iur. cap.nemo potest, eod. tit. in 6.* Quod adeò verum est, vt non valenti communicare propter infirmitatem, aut ob aliam causam non sit deferendum Sacramentum, vt illud adoret, quamuis reperiatur in articulo mortis; siquidem id est prohibitum vi decreti B.Pij V. relati à *Rodr. p.1.suæ sum.cap 64. concl.3.* Imò non desunt, qui velint, quòd si quis præuideat fore, vt ob aliquod impedimentum in Pascha non possit sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere; non tamen ob id tenetur præuenire, & communionem anticipare: quia nemo tenetur anticipare actum præceptum, nisi per talem actum possit satisfacere obligationi præcepti: at eiusmodi præceptum non adimpletur per communionem anticipatam: nam si quis eo casu anticipasset communionem, & deindè in Pascha cessaret formidatum impedimentum, obligaretur ad communicandum eo tempore, cùm adsit præceptum communicandi, & adimpleri possit, ita *Suar.tom.3. in 3.par.disp.70. sec.2. vers.Tertium dubium.* Quid autem dicendum sit de eo, qui periculosam nauigationem sit habiturus, vel ad terras Infidelium profecturus, vbi probabiliter timeat in articulo, seù periculo mortis se non habiturum commoditatem suscipiendi sacram Eucharistiam, an teneatur illam anticipare: & quid de eo, qui reperitur in terris Infidelium cum probabili periculo non communicandi in articulo mortis, an teneatur inde discedere, si possit, latè supra *d.sec.1. concl.2. ampl.1. vers.Est tamen verum, explicauimus.*

22 Quartò limitatur, vt non teneatur quis communicare in Pascha cum periculo propriæ vitæ: quoniam præcepta positiua tùm humana, tùm diuina nunquam obligant cum tanto periculo, vt habetur ex *Sot.lib.1.de Iust.& iure, q.6.num.4. & Rodriq.p.1. suæ sum.cap.64.concl.4.* Et idem dicendum est de quocunque alio metu cadente in constantem virum, nisi Ecclesiæ contemptus, aut fidei detrimentum ex eo prouenirer, & in alijs casibus à nobis relatis in nostris *Comment. in Bull.Cœnæ, cap.2.q.2.* & suo loco latius dicemus.

Ibi, *Suscipiens reuerenter, &c.* De dispositione, qua suscipiendum est sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.

DISP. II.

SVMMARIVM.

1 *Dictio illa (Suscipiens) in principio nostri §. posita, à quibus verbis regatur.*

2 *Ætas discreta, quæ sufficit ad Sacramentum pœnitentiæ suscipiendum, satis non est ad sumendum Eucharistiæ Sacramentum, sed requiritur discreta, deuota, & reuerentialis, quæ acquiri solet vt plurimum in 12. anno.*

3 *Eadem dispositio exigitur ex parte suscipientis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro adimplendo præcepto communicandi in Pascha, ac pro adimplendo præcepto Diuino communicandi in articulo, seù periculo mortis.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd dictio illa, suscipiens, in principio nostri §. posita, regitur à verbis illis in principio §. 1. *nostri cap. contentis, Omnis vtriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit, &c.* Vndè sicut ex parte confitentis, vt alligetur præcepto confessionis annuæ exigitur quòd sit fidelis, siue masculus sit, siuè fœmina, & quòd ad annos discretionis peruenerit; ita etiam ex parte illius, qui sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in

Pascha sumere præcepto huius §. vt sit astringendus, expostulatur, quòd sit fidelis, & quòd ætatem discretam habeat, siuè masculus sit, siuè
2 fœmina. Est tamen verum, quòd ætas discreta, quæ sufficit ad suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, non est satis ad sumendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum; sed insuper exigitur, quòd discretio sit deuota, ac reuerentialis: quæ vt plurimum solet acquiri in duodecimo ætatis anno, cuius rei iudicium relinquitur arbitrio prudentis Confessarij, vt supra adnotauimus, §.1. *disp.1. sec.7.* Vndè meritò in nostro §.post Ly.suscipiens, additur dictio illa, reuerenter: nempè ad excludendos Infideles, pueros, & amentes, qui deuotè, ac reuerenter Sacramentum non susciperent. Infideles enim cum baptismo careant, atque adeo vestem nuptialem gratiæ Diuinæ non habeant, sunt omninò indigni, ac incapaces cœlestis huius conuiuij; per quod nutritur anima, ac spiritualiter viuit: nam sicut qui non est genitus nutriri non potest; ita qui non est regeneratus in Christo per baptismum non est capax huius spiritualis alimoniæ, quæ datur ad nutriendam gratiam, & eò magis, quia baptismus est ianua omnium Sacramentorum: vndè infideles fictè, ac irreuerenter hoc Sacramentum susciperent: sicut & pueri, & amentes, qui rationis vsum non habent, vt adnotauimus supra *sec.præcedenti concl.2.lim.1.* de præcepto Diuino communionis agentes. Ete-
3 nim eadem dispositio exigitur ex parte suscipientis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro adimplendo præcepto Ecclesiastico communicandi in Pascha, ac pro adimplendo præcepto Diuino communicandi in articulo, seù periculo mortis; tùm quia præceptum Ecclesiasticum est etiam Diuinum, vt ostendimus *sec. præcedenti, concl.4.* tùm etiam, quoniam finis vtriusque præcepti est idem, nempè, vt suscipientes viuant vita illius, qui dixit, Qui manducat me, & ipse viuet propter me: & tanto Sacramento velut antidoto liberentur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruentur, vt in *Concil.Trid. sess.13. cap.2.* Patet igitur ex dictis, quòd ad reuerenter suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro implendis præceptis communicandi tùm Diuino, tùm etiam Ecclesiastico, exigitur, vt suscipiens sit fidelis, sit adultus, & vsum rationis actu habeat: qualiter autem non ieiunus, corpore pollutus, lethali culpa, non præmissa confessione, irreuerenter dicatur suscipere huiusmodi Sacramentum, infra per proprias sectiones discutiemus. Vide quæ infra dicemus, *sec.2. ampl.1. & limit.1.*

An, & quando non ieiunus suscipiens sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum dicatur irreuerenter illud suscipere; atque ideò præceptum non impleat.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Nullo præcepto Diuino præcipitur, vt volens suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sit ieiunus, atque ideo communicet ante omnem cibum, vel potum degustatum.*

2 *Præceptum, vt sanctissimum Eucharistia Sacramentum sumatur a ieiunis est Ecclesiasticum dumtaxat: habetque ortum ex consuetudine vetustissima tempore Apostolorum ab initio nascentis Ecclesiæ.*

3 *In quibusdam locis extitit consuetudo communicandi in fer.V. in Cœn.Dom. post sumptum cibum: Et quare abolita fuit.*

4 *Ieiunium, quod præcipitur ad suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, debet esse perfectum, & naturale, excludens omnem cibum, & potum quantumuis minimum: sed per quam actionem, & vnde acceptum.*

5 *Naturale ieiunium violatur per minimum cibi, aut guttulam aquæ, etiam si per ignorantiam, vel inaduertentiam deglutiatur.*

6 *Si quis immittat in os aliquod sacchari, quod paulatim attritum, aut liquidum duret vsque ad tempus post mediam noctem violauit ieiunium naturale: immò, & si dubitet, an hoc saccharum durauerit post mediam noctem.*

7 *Ieiunium naturale dicitur quoque frangere, qui cibi reliquias in ore remansi, ex proposito post mediam noctem mittit in stomachum.*

8 *Qui naturaliter non ieiunus accedit ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non solùm lethalem culpam contrahit, sed etiam in excommunicationem incidit.*

9 *Præceptum naturalis ieiunij ante communionem vniuersale est, omnesque ligat.*

10 *Sacerdos ebriosus mane celebrans, non præmissa dormitione, beneficia priuatur.*

11 *Non est tamen recedendum a priori interpretatione.*

12 *Quod secus erit si casualiter, transglutiantur, quia id esset per modum saliuæ. Idemque dicendum est in traijciente sanguinem, vel humorem alium, ex capite descendentem, vel insculum deglutiuit, & statim reiecerit, aut Muscam attraxerit per modum respirationis, aquam, aut quid aliud.*

13 Si quis *aliquantulum aquæ per nares attrahat, quæ in stomachum transmittatur non impeditur sanctissimam Eucharistiam sumere, & quare.*

14 Sumptio *Tabacchi in folio puluere, & fumo an ieiunium violet naturale, atque adeò impediat communionem.*

15 *In mortis articulo, seù periculo potest Eucharistia sumi non ieiunus per modum Viatici.*

16 *In morbo de se periculoso non oportet scrupulosè differre Viaticum, eo quod infirmus non sit ieiunus.*

17 *In eadem infirmitate non solum semel potest infirmus non ieiunus suscipere Eucharistiam per modum Viatici, sed etiam sæpè sæpius post cibum, si adhuc duret mortis periculum.*

18 *Ob eandem causam mortis potest* Sacerdos *sacrificare non ieiunus, vt se communicet, sed non pro commu-*

communicando altero per modum Viatici.

19 *Sacerdos si putans consecrare Vinum, consecrauit aquam, & sumpsit, debet Calicem cum Vino, hostiam non consecratam de nouo offerre, & consecrare incipiendo a verbis. Qui pridie. Vel consecrare solum Vinum ad euitandum scandalum.*

20 *Si Sacerdos post consecrationem recordetur se non esse ieiunum, vel excommunicatum esse, aut irregularem, debet progredi in sacrificio, illudque perficere.*

Quid si ante consecrationem id aduertat, vel Missa publice celebretur.

21 *Ad euitandum magnum scandalum licitum est non ieiuno sacrificare, & communicare.*

22 *Licitum est non ieiuno communicare, vrgente necessitate sumendi Sacramentum, ne irreuerenter tractetur ab hostibus, infidelibusue.*

23 *Sicut ægrotus in mortis articulo, seu periculo constitutus possit per modum Viatici communicare non ieiunus, ita Sacerdos non ieiunus celebrare poterit pro communicando huiusmodi infirmo.*

24 *Licet hæc sententia sit probabilis, contraria tamen est probabilior.*

25 *Necessitas communicandi ex parte ægroti est intrinseca, sed necessitas celebrandi est valde extrinseca.*

26 *Communicanti si adhæserit palato sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ita vt non valeat illud traijcere, poterit sumere vinum, vel aquam semel iterum, ac sæpius donec illud traijciatur.*

27 *Sacerdos si post sumptam* Calicis *ablutionem inuenit reliquias in Patena, vel Altari, an possit illas sumere, cum non sit ieiunus.*

28 *Probabilius est, quod possit illas sumere, nil obstante, quod per ablutionem sumptam dicatur non ieiunus.*

29 *Idque intelligendum est non tantum de minutis reliquiis, sed de grandioribus, si facilè asseruari non possint.*

30 *Si reliquiæ non sint ex illo sacrificio, sed ex alio præcedente, regulariter sumi debent antequam digiti abluantur.*

Quid si post ablutionem repertæ fuerint.

31 *Si Sacerdos post sacrum absolutum per horam, aut aliud notabile tempus sanctissimam Eucharistiam Populo ministrauerit, poterit vasa purificare, & reliquias sumere. Et quare.*

IN hac re duo faciemus. Primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones explicabimus. Vndè sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 NOn adest præceptum Diuinum, quo præcipiatur, vt volens suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sit ieiunus, atque ideò communicet ante omnem cibum, vel potum degustatum. Hæc conclusio est certa, & citra omnem controuersiam. Probatur ex eo, quòd huiusmodi præceptum nullibi in sacra scriptura reperitur impositum: nullibi scriptum, nullibi traditum. Nec ex institutione huius Sacramenti id colligitur, quin potius oppositum apparet. Etenim Sacramentum huiusmodi fuit à Christo Domino institutum in Cœna; in qua ipse Dominus postquam cœnauit cum Apostolis panem, & vinum consecrauit, deditque illis ad manducandum, ac bibendum, vt patet *Lucæ* 22. *&* 1.*Corinth.* 11. Est tamen verum, quòd licèt Dominus post Cęnam communicauerit Apostolos; non tamen censetur præcepisse, vt post cibum Sacramentum sumatur; aliàs esset etiam sumendum in nocte: nam in qua nocte tradebatur illud instituit, & Apostolos communicauit; sed illa verba præceptiua prolata à Domino, *Accipite, & manducate: accipite, & bibite.* Respiciunt sumptionem Sacramenti, non autem sumendi modum; nam hunc reliquit ab Ecclesia definiendũ, vt rectè explicat *Fagund. de præcept. Eccl. præcept.* 3.*lib.* 3.*cap.* 5.*num.* 2.*&* 9.*vbi etiam num.* 3. Probat nec dari quidem præceptum naturale de sanctissima Eucharistia sumenda ante omnem cibum, & potum.

SECVNDA CONCLVSIO.

PRæceptum, vt sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumatur à ieiunis est Ecclesia-
2 sticum dumtaxat. Hæc conclusio est communis, indubitata, ac de fide. Patet ex *Concil. Matisconensi* 11.*cap.* 6. Vbi decernuntur pœnæ in eos, qui hunc ritum communicandi ieiunè non seruant. Patet etiam ex *Concil. Bracharen.* 11. *cap.* 10. *ex Concil. Tolet. VII. cap.* 2. *ex Concil. Altisiodoren. cap.* 19.*& Concil. Constansien. sess.* 13. Patet etiam ex *text. in cap. nihil*, §. *nullus*, & ibi latè *Turrecr.* 7.*q.* 1.*D.Thom.* 3.*p.q.* 80.*art.* 8. *Menoch. de arbitr. iudic. lib.* 2.*cent.* 5. *casu* 406. *& alij communiter.* Imò hoc præceptum ortum habet ex consuetudine antiquissima tempore Apostolorum ab initio nascentis Ecclesiæ, vt colligitur ex *Conc. Carthaginen.* 111.*cap.* 29. *& cap.* 48. Vbi dicitur, hanc consuetudinem sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ante omnem cibum fuisse in Concil. Niceno confirmatam. Nota; quòd non dixit institutam, sed confirmatam, quasi huiusmodi præceptum à tempore Apostolorum, per quandam consuetudinem Ecclesiasticam, ab ipsa Ecclesia latum, & approbatum sit. Etenim consuetudo Ecclesiæ præceptum inducit. Ita *Henriq. lib.* 8.*suæ sum. cap.* 49. *num.* 1. *Suar. tom.* 3. *in* 3.*p. disp.* 68.*sec.* 3. & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcep. Eccles. præcep.* 3.*lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. *& Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract. cap.* 6. *sub*
3 *num.* 17. Est tamen verum, quòd in quibusdam locis consuetudo extitit fer. 5. hebdomadæ sanctæ, ad Christi Domini imitationem post cibum sumptum communicandi, vt patet ex supra relato Conc. Catthagin. Sed meritò abolita fuit. Etenim Christus Dominus idcircò post Cœnam sanctissimam Eucharistiam Apostolis tradidit; quoniam secundùm ritum veteris legis debebat tunc Pascha celebrari: voluit autem legem, & figuram præmittere priusquam veritatem tanti Sacramẽti institueret, verba autem illa Redemptoris, *Accipite, &c. Hoc facite, &c.* Non continent præceptum faciendi omnia, quæ ipse Redemptor tunc

fecit; sed solùm quæ spectant ad substantiam, ac veritatem Sacramenti, vt rectè declarant *Fagund. Laym. & alijs locis cit.*

4 Ampliatur hæc conclusio, vt ieiuniũ, quod præcipitur ad suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, debeat esse perfectum, ac naturale, excludens omnem cibi, vel potus, quantũuis minimi sumptionẽ; qui ore acceptus per propriam, ac vitalem actionem comedendi, ac bibẽdi in stomachum traijcitur, vt in *c. nihil in fine, 7. q. 1.* Et etiam si cibus, aut potus tantùm medicinalis sit, nec nutritiuus. Vndè id locum sibi vendicat, si quis comedat, seu deglutiat chartam, ceram, frustillum ligni, nummum aureum, parũ sacchari rosati ad confortandum caput, & alia eiusmodi in quantitate quantumuis minima, naturale ieiunium violatum censetur, ita vt citra irreuerentiam, & lethalem culpam S. Eucharistiam sumere non possit. Siquidem ieiunium istud non ob temperantiæ virtutem, sed ob Sacramenti reuerentiam institutum est, vt ante alia omnia in stomaco perueniat. Ità *D. Thom. 3. p. q. 80. art. 8. ad 4. Henriq. lib. 8. cap. 49. §. 2. Syl. ver. Eucharistia, 3. q. 6. Laym. lib. 5. suæ sum. lib 5. tract 4. cap. 6. nu. 18. & 19. & Fagund. de precep. Eccl. pracep. 3. lib. 3. c. 5.*

5 *n. 5.* Vbi addit naturale ieiunium violari per minimum cibi, aut guttulã aquæ etiam si per ignorantiam, vel inaduertentiam deglutiatur: & quãuis statim totum eijciat, & euomat. Etenim quãuis in alijs præceptis curandum non esse de minimis, ipse *Fagund.* post alios asserat; nihilominus, quia in casu de quo agitur præcipitur ieiunium naturale, quod violatur etiam per minimã partem cibi, aut potus, violatur tamen istud præceptum per contrauentionem etiam in re minima, atque ideò contraueniens lethalem culpam contrahit. Confirmatur, quia hoc casu non prohibetur cibus, & potus, sed prohibetur communio post cibum, vel potum, & sic non datur paruitas materiæ in proprio actu, in quem cadit prohibitio, sed in alio actu, vt rectè declarat *Fagund. d. c. 5. sub nu. 24.* Idem dicendum est, si quis mittat in

6 os aliquid sacchari, & paulatim attritum, ac liquatum deglutiendo duret vsque ad tempus post mediã noctem, in qua incipit dies naturalis iuxtà ea, quæ habentur per *Laym.* post alios *loc. cit. sub n. 19. vers. Sciendum est, & Fagund. vbi sup. nu. 16. & 17.* Imò id verum esse arbittor, etiam si dubitet, an eiusmodi saccharum durauerit post mediã noctem: nam vt docet idem *Fagund. ibid. nu. 18.* Dubitanti, an audierit mediam noctem, & edenti, vel bibenti cum eo dubio, non licet sequenti die ad Eucharistiam accedere; quia nulla datur possessio ex parte ipsius dubitantis: siquidem vt in dubio melior sit conditio possidentis, opus est, vt detur aliqua possessio ex parte dubitantis. Ieiu-

7 nium naturale dicitur quoque frangere, qui reliquias cibi in ore remansi ex proposito post mediam noctem in stomachum traijceret, vt limit. seq. melius explicabimus. Adde hæc, quæ diximus adeò vera esse, vt Sacerdos, qui in Natiuitate Domini post consumationem primæ, vel secundæ Missæ ablutionem accipit, vel digitos ablutos lambit, adhuc dicatur naturale ieiunium violare, ità vt non liceat ei sequens sacrum celebrare, vt in *cap. ex parte, de celebr. Miss. Nauar. in Man. cap. 25. nu. 88. Fagund. d. 5. sub num. 5.* & alij communitèr.

† Secundò ampliatur eadem conclusio, vt qui na-
8 turalitèr ieiunus non accedit ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non solùm lethalem culpam contrahat, sed etiam in excommunicationem incidat, vt est *tex. in d. cap. nihil, §. nullus, 7. q. 1. & Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 5. casu 406. nu. 3. & 4.* Est tamen verum, quòd huiusmodi excommunicatio non est latæ sententiæ, sed ferendæ, vt ex tenore d. §. clarissimè colligitur. Et in hac re non habetur ratio de eo, qui minimum quid comederit, vel magnum: siquidem hoc casu non datur leuitas materiæ in proprio actu, in quẽ cadit prohibitio. Etenim non prohibetur cibus, & potus, vt supra diximus, sed prohibetur communio post cibum, & potum. Ità *D. Thom. Sot. & alij apud Suar. tom. 3. in D. Thom. disp. 68. sec. 4.* contra quosdam contrarium sentientes.

9 Tertiò ampliatur, vt præceptum huiusmodi naturalis ieiunij ante communionem sit vniuersale, omnes, & quoscunque fideles alligans, siue masculi sint, siue fœminæ: Laici, aut Clerici: Sacerdotes, vel non Sacerdotes. Nam licet *tex. in c. ex parte de celebr. Miss.* Loquatur de Sacerdote celebrante; nihilominus Concilia supra relata, & communis vsus Ecclesiæ, Theologi, & SS. Patres intelligunt dictum præceptum vniuersalitèr, etiam quoad eos, qui Sacerdotes non sunt; sed simplices Clerici, & merè Laici.

10 Quartò ampliatur, vt non solùm quis prohibeatur post cibum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere, & Missam celebrare; sed etiã si Sacerdos ebriosus manè celebret, non præmissa dormitione, beneficio priuatur, vt in *cap. si constiterit, de accusat. Host. in sum. de consecr. Eccles. & Altar. §. & qualiter ieiunio. & Card. in cap. ex parte, q. 4. de celebr. Miss. & alij.* Sed *tex* illum id non non probat, vt putat *Menoch. d. casu 406. num. 5.* Etenim ità statuit ibi S. Pont. contra ebriosos, qui integram noctem in commessationibus, & compotationibus consumpserant, & manè incontinenti celebrant, atque ideò crapulantes, & bibẽtes, etiam post mediam noctem: & hanc eandem interpretationem ante *Menoch.* tradidit *Panor. in d. cap. si constiterit, Felin. ibidem, nu. 3. cum alijs relatis à Diaz in pract. canon. crim. c. 29. nu. 5.* Re

11 vera tamen non videtur recedendum à priori interpretatione: nam *tex.* ille videtur loqui de Sacerdote vinolento, qui in Taberna pernoctauerat, & manè non præmissa dormitione Missam cantauit: nec post mediam noctem eum vinum bibisse inquit, nec ob id fuisse beneficio priuatũ, sed ob eam tantùm causam, quia non præmissa dormitione Missam cantauit, vt patet ex *d. cap. si constiterit, in principio,* in illis verbis: *Si constiterit, quòd D. Ecclesia non perpetuò concessa, sed ad tempus fuit commendata, & de vinolentia, & quòd in*

Taber-

Taberna pernoctauerit, ità quod altera die, nulla premissa dormitione Missam cantasset, &c. Nota verba illa, altera die, nam cùm dies incipiat à media nocte, videtur præfatum Sacerdotem pernoctasse in Taberna vsque ad mediam noctem: & propterea, esto quod vinum non bibisset post mediam noctem, fuit tamen punitus, eo quòd Missã cantauit, non præmissa dormitione.

12 Sic ampliata limitatur tamen dicta conclusio, vt ità demùm traijciens reliquias cibi in ore remansi, aut aliquid aquæ, & cætera eiusmodi naturale ieiunium violet, ita vt non valeat ad sanctissimam Eucharistiã accedere, quando ex proposito in stomachum traijcit. Dixi, ex proposito: idest vigilans; secus autem si dormiens: nam id quamuis post mediam noctem agat, non francit ieiunium naturale, quia actio illa non est moralis, nec per modum cibi fuerunt deglutitæ per ea, quæ dicit *Suar. loco infra mox citando, & Molf. p. 1. suæ sum. tract. 3. cap. 10. nu. 12. & 13.* Dixi etiam ex proposito, quia secus autem est si casualiter, vt habetur ex *D. Tho. 3. par. q. 80. art. 8. ad 4.* Ita se habente: *Reliquiæ cibi in ore remanentis si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem huius Sacramenti, quia non traijciunt per modum cibi, sed modum saliuæ. Et eadem ratio est de reliquijs aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodò non traijciantur in magna quantitate, sed permixtę saliuæ, quod vitari non potest.* Idem docent *Henr. lib. 8. cap. 50. nu. 4. Nauar. in Man. cap. 21. nu. 53. Fagund. d. cap. 5. nu. 13. & Laym. lib. 5. suæ sum. trac. 6. cap. 6. sub nu. 18. vers. Cæterum, & num. 19.* Qui hoc idem dicendum esse volunt de traijciente sanguinem, aut alium humorem ex capite descẽdentem: vel si iusculum quis degustauerit, & illicò reiecerit: aut per modum respirationis, muscam, aquam, aut aliquid aliud attraxerit: nam id non dicitur violare ieiunium naturale; atque ideò non impeditur ad sanctissimam Eucharistiã accedere: siquidem ea omnia non deglutiuit per modum cibi, sed causalitèr. Illud autem dicitur traijci, ac sumi per modum cibi, vel potus, quando aliquid huiusmodi ore sumitur, quod per se, & propria actione vitali in stomachum traijcitur comedendo, & bibendo, vt rectè declarat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 4. §. quæres rursum.* Vndè si quis aliquantulam aquam per nares attra-

13 hat, quæ in stomachum transmittatur, non impeditur sanctissimam Eucharistiam sumere, quia non fuit per modum cibi transmissa, aut per modum potus, vt ex doctrina *Suar.* colligit idem *Fagund. d. cap. 5. sub num. 14.* qui pro hac eadem sententia allegat *Henriq. loco citato*, ita se habentem, *Si ex ipso homine aliquid traijciatur per modum saliuæ, non tollit ieiunium naturæ; quia comestio significat sumptionem cibi omninò exterioris, si aqua, vel vino abluit os, & effluxit aliquid parum, & imperceptibile in guttur siccum, non impedit communionem, quia non sumitur per modum potus, sed per modum saliuæ: si cocus ore degustauit ius, nec traiecit, vel musca, aut quicquid minimum intrauit in os apertum, hic non dicitur comedisse.*

† Sed iuxta hanc limitationem difficultas non

14 parua est inter Recentiores de sumptione Tabacchi in folio, puluere, & fumo, an violet ieiunium naturale, atque ideò impediat communionem. In qua re *Antonius de Leone in qq. moral. de Cocholate, par. 2. §. 4. num. 10. & seq.* affirmatiuam partem tuetur, cuius verba, & rationes refert *P. Diana par. 5. resol. moral tract. 13. miscell. 1. resol. 1.* Contrariam tamen sententiam docent *P. Alphon. de Leone de offic. Capell. q. 8. sec. 17. cas. 2. num. 134. & P. Diana loco citato*: quam opinionem communem esse *Hispan.* testatur *Franc. de Nigro in addit. ad Ruiz, p. 1. præs. 4. num 32. q. 18.* nec eam Franciscus ipse in rigore confutat, sed vsum Tabacchi ante communionem videri potius irreuerentiam, cùm viderit timoratos scrupolizare. Hæc sententia re vera satis probabilis est, tùm per rationes, & auctoritates, quas nos supra attulimus ex *D. Thoma, Henr. Fagund.* & ex alijs relatis per nostros *PP. Alphonsum, ac Dianam*. Qui duo exigunt ad naturale ieiunium violandum, atque ideò ad impediendam sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem; nempè quòd sumatur aliquis cibus, vel potus: & quòd talis cibus sumatur per actionem, quæ sit comestio, vel potatio. At Tabacchus in puluere sumitur per nares, & sic non per actionem comestiuam, quæ solo ore efficitur, iuxta ea, quæ supra adnotauimus ex *Fagund.* & alijs, & constat etiam ex *d. P. Diana*, qui alios allegat. Tabacchus autem in folio tantùm licèt sumatur in ore, & contingat aliquando traiectio humoris alicuius ex capite manantis in stomachum, aut saliuæ Tabaccho ipso tintæ; attamen traiectio illa non potest dici comestio, nec censeri potus, cum traiectio eiusmodi non fiat per modum cibi; nec per modum potus, sed per modum saliuæ; eò maximè quia nos supponimus, traiectionem prædictam non fieri ex proposito, sed casualiter per ea, quæ supra adnotauimus ex *D. Thoma Henr. & alijs.* Tabacchus deniq; qui sumitur in fumo, quamuis per os quoque sumatur, & daremus nutrire; attamen non descendit in stomachum; sed statim per nares exit: & estò quòd aliquid fumi descendat in stomachum, non tamen ob id frangeret ieiunium naturale, quoniam non recipitur in stomacho per actionem comestiuam, sed per modum respirationis, vt rectè declarat *P. Diana loco citato*; Qui plura alia cumulat, & satis eruditè soluit contraria Leonis contra nostrum Leonem.

15 Secundò limitatur ipsa conclusio in mortis articulo, seù periculo constituto, qui sanctissimam Eucharistiam velit sumere per modum Viatici, & non possit citra graue detrimentum, aut periculum expectare, vt ieiunus accipiat: tunc enim potest post cibum communicare, vt patet ex *Concil. Constans. sess. 13.* vbi Ecclesia in specie excipit hunc casum: quem casum ampliant Doctores non solùm quando mors immineat ex morbo; sed etiam ex Iudicis sententia, si is diutius expectare nolit, vel ob

causam

causam non possit, vt post *Laym.d.cap.6.nu.20.* & *Fagund.d.c.5.sub num.19.* qui inter alios allegant *Henriq.lib.8.de Euch.cap.50.num.1.* Dicen-
16 tem in morbo de se periculoso, non oportere scrupulosè differre Viaticum, eo quòd infirmus non sit ieiunus; quia Ecclesia simpliciter excipit hunc casum, & concedi præcipit infirmis non ieiunis Viaticum: & propterea inquit *Suar. tom.3 in 3.par. disp.68. sec.5.in prin.* Quòd si intra vnam horam possit infirmus esse ieiunus post mediam noctem, non esse expectandam horam illam, quando simpliciter conceditur huiusmodi Sacramentum infirmis non ieiunis: & posset contingere vt in ea morula infirmus fiat inhabilis ad suscipiendum sanctissimum Viati-
17 cum. Imò in eadem infirmitate non solùm semel potest infirmus non ieiunus suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum per modum Viatici; sed etiam sæpè sæpius post cibum, si adhuc duret mortis periculum; modò detur conueniens temporis intercapedo inter communionem, & communionem, nempè octo, aut decem dierum, vel etiam septem, vel sex, vt habetur per Doctores supracitatos, & alios quos refert *Fagund.d.cap.5.num.20.* & *Laym.vbi supra vers.Adde primo*: Vbi etiam existimat, quòd si quis assuetus sit communicare, aut sacrificare, propter deuotionem posse illi permitti, vt altero statim die iterum sanctam Eucharistiam manu Sacerdotis sumat non ieiunus; dummodò mortis periculum instare videatur. Imò addit ob
18 eandem causam mortis probabilissimè imminentis, Sacerdotem posse sacrificare non ieiunum, si aliundè sacram Eucharistiam habere nequeat, vt habetur ex *Zambr.c.3.dub.6.nu.1.* Quod tamen negat posse Sacerdotem pro communicando altero per modum Viatici, quantumuis constituto in articulo mortis, vt contra *Maior.* docet cum alijs idem *Laym. ibidem, vers.Sed dubitant*: & nos adnotauimus supra *sec.1. concl. 2. ampl.1. vers.Concluditur igitur*: Ubi quamplurima alia adnotauimus circa sanctissimam Eucharistiam ad infirmos deferendam, late *Fagund.d.c.5.num.22.*

19 Tertiò limitatur in Sacerdote, qui putans consecrare vinum, aquam consecrauit, & hausit eam si id deinde aduertat, potest Calicem cum vino; & Hostiam non consecratam de nouo offerre, & consecrare, incipiens à verbis illis, *Qui pridie, &c.* Vel ad euitandum scandalum potest occultè in cornu Altaris vinum in Calice effundere cum pauxillo aquæ, & illud consecrare, incipiens ab illis verbis, *Simili modo, &c.* Et deinde sumere, vt sacrificium perficiat, vt habetur ex *Laym. lib.5. sua sum. tract.5. cap.7. in fine*, qui quamplurimos alios allegat, & *Fagund. d. cap.5. sub num.25.* Et rationem hanc esse volunt, quoniam præceptum Diuinum integrandi sacrificium maius, & fortius est præcepto humano communi-
20 candi ieiunè. Idem dicendum est si Sacerdos post consecrationem recordetur, se non esse ieiunum, vel esse excommunicatum, aut irregularem; quoniam eadem ratione debet progredi in sacrificio, illudque perficere. Dixi, *Post consecrationem*. Quia si ante consecrationem Sacerdos recondetur non esse ieiunum, &c. Tunc enim Sacerdos si citra graue scandalum fieri potest, & Missa priuatim celebretur debet à sacrificio desistere, iuxta sententiam *D.Thomæ 3.p.q.83.art.6. ad 2.* Si verò Missa publicè celebretur, vt plurimum consultius est, progredi, cùm vix absque graui scandalo desisti eo casu possit, vt habetur ex *Suar. in 3.par.tom.3. q.86. sec.6. Laym.lib.5. tract.4. cap.6.sub num.21. vers. Secundus casus*: & *vers. Tertius si Sacerdos, Henriq.lib.8. cap.50.num.1. Sot.in 4. d.13.q.2.art.6. Nauar.in Man.cap.25.num.91.* & ex alijs apud *Fagund.d.cap.5.sub num.25.& 26.* Vbi id ampliat locum sibi vendicare, etiam si Sacerdos mala
21 fide accessisset ad sacrificium post cibum, quoniam illis casibus idem est dicendum, cum militet eadem ratio sacrificij perficiendi, ac vitationis scandali, & *num.27.* Probat quoque prosequi posse sacrificium inchoatum à Sacerdote repentino morbo correpto, per alium Sacerdotem etiam non ieiunum, si Sacerdos ieiunus haberi nequeat; dummodò prior Sacerdos vtramq; speciem, vel alteram tantùm consecrauerit, vt post alios declarat *Suar. loco citato.* Imò ad euitandum magnum scandalum licitum est non ieiuno sacrificare, aut communicare etiam in alijs casibus: quia vitationis scandali præceptum est Diuinum: præceptum verò ieiunij in suscipiendo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum est humanum: vltra quod leges positiuæ nunquam tàm seuerè obligant, vt habetur ex eodem *Laym.loco citato, post Suar. in vers.Quartus casus.*

22 Quartò limitatur, vt liceat non ieiuno communicare, si necessitas vrgeat sumendi Sacramentum, ne irreuerenter tractaretur ab hostium infideliũ sacrilegis manibus, aut ne ab incendio comburatur, & in alijs casibus similibus: tunc enim potest suscipi non tantùm à Sacerdote non ieiuno post cibum, & potum; verum etiam à quolibet Laico proprijs manibus in defectum Sacerdotum. Etenim quod per reuerentiam tanti Sacramenti introductum est, non debet in maiorem illius irreuerentiam redundare: sunt enim eiusmodi casus veluti quædam extrema necessitas ex parte ipsius Sacramenti: & propterea cessat obligatio cuiuscunque præcepti Ecclesiastici, ita *Fagund.d.cap.5.num.33. Laym. loco citato, sub num.21. vers.Quintus casus. Suar.d.disp.68. sec.6.Reginal.d.lib.29.sua prax.num.122. Molfes. d.c.10.nu 17.* & *alij.*

† Quinto limitatur secundum aliquos, vt sicut
23 ægrotus in mortis articulo, seu periculo constitutus possit per modum Viatici communicare non ieiunus, vt ostendimus supra, *limit.2.* Ita Sacerdos post cibum, & potum potest celebrare ad conficiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro communicando eiusmodi ægroto, si aliter id fieri non possit: siquidem præceptum non communicandi post cibum, & potum fuit

fuit latum propter charitatem, ac reuerentiam erga tantum Sacramentum; ergò non debet locum sibi vendicare contra charitatem proximi in tali necessitate constituti, iuxta illud *D. Bernardi lib. de præcep. & dispens.* imò *Maior. in 4. d. 49. q. 3. ad 5.* Ob id ait, posse Sacerdotem citra vestes sacras, ac panem azimum, at citra sacrificij integritatem secretè consecrare accipiendo frustrum panis fermentati, & consecratum tribuere ægroto in eiusmodi articulo, seu periculo existenti: quoniam hoc casu vrget præceptum Diuinum communicandi; atque ideò sicut obligat ægrotum ad communicandum; ita etiam Ecclesiæ Ministros ad Sacramentum dandum. Confirmatur, quia ob similem necessitatem potest Sacerdos celebrare, non præmissa confessione, sed cum sola contritione existimata, licèt habeat conscientiam lethalis culpæ, vt infra Deo duce, suo loco dicemus: ergò ob id etiam poterit consecrare, quamuis non sit ieiunus; quoniam vtrunque est præceptum Ecclesiasticum, & non potest assignari diuersitatis ratio, cur potius necessitas in vno, & non altero casu tollat præcepti obligationem. Imò præceptum præmittendi confessionem in prædicto casu ita est Ecclesiasticum, vt simpliciter sit Diuinum, vt suo loco diximus: & ideò præceptum illud arctius est, quàm præceptum ieiunè communicandi, quod est purè Ecclesiasticum: ergò si necessitas, de qua agitur, tollit obligationem præcepti Diuini, multo magis tollit obligationem præcepti Ecclesiastici.

24 Hæc sententia licèt probabilis aliquibus videatur per rationes supra relatas; nihilominus contra est probabilior, tùm quia pro ea sunt Doctores, numero, ac grauitate maiores nempe *Palud. in 4. d. 8. q. 2. num. 9. Gabr. q. 2. art. 5. Nauar. in Man. cap. 21. num. 53. Victor.* & alij apud *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 5. Vasq. in 3. par. tom 3. disp. 177. num. 16. Reginal. lib. 29. sua prax. num. 120. & 121. Molfes. p. 1. sua sum. Theol. tract. 3. cap. 10. num. 18. & 19.* Et alij: tùm etiam, quia rationes sunt efficaciores: siquidem hoc Sacramentum licèt sit omnium dignissimum; non tamen est absolutæ necessitatis: & propterea maior ratio habenda est reuerentiæ Sacramento debitæ, quàm vtilitatis proximi. & eo magis, quia potest Ægrotus alia Sacramenta suscipere, & spiritualiter se communicare; atque ideò rem illius percipere, iuxta illud *Concil. Trid. sess. 13. cap. 8. & D. August. Crede, & manducasti*. Vndè dicta vtilitas posset alia via compensari. Et re vera si res ipsa perpendatur non minor est circumstantia ieiunij, quàm præceptum Ecclesiasticum celebrandi in Azimis, & vestibus sacris: sed hæc, & similia non sunt prætermittenda pro communicando ægroto; ergò nec præcepta ieiunij circumstantia. Tùm denique, quoniam rationes prioris sententiæ facilè solui possunt. Etenim prima ratio tunc còncluderet, si probaret, præceptum non communicandi, eo casu militare contra charitatem proximi, & reuerentiam Sacramenti: quod nos expressè negamus: siquidem non militat contra charitatem proximi; quia vtilitas, quæ ex susceptione tanti Sacramenti, potest alia via compensari, vt supra ostendimus.

25 Ad secundam negatur consequentia; quoniam militat diuersa ratio; etenim necessitas communicandi ex parte ægroti, est intrinseca, & frequentius accidit: necessitas autem ministrandi Sacramentum ex parte Ministri est valdè extrinseca, & accidentaria, quæ rarissimè potest contingere: nam ob id Ecclesia decreuit, sanctissimam Eucharistiam seruandam esse pro infirmis: Ad confirmationem negatur cõsequentia: potest enim dari aliquando præceptum Ecclesiasticum, quod vniuersalius obliget, quàm Diuinum, si materia id expostulet; quoniam & si præceptum immediatè feratur ab Ecclesia; id tamen agit potestate, quam tribuit ei Dominus; atque ideò habet vim obligandi iuxta exigentiam vniuscuiusque materiæ: & multoties est determinatio quædam iuris Diuini, ac naturalis. In hoc igitur casu militat diuersa ratio quoad tollendam obligationem communicandi, & celebrandi, præmissa confessione: & communicandi ante omnem cibum, & potum, atque ideò, vt sacrificium fiat à ieiuno: siquidem prior necessitas celebrandi, non præmissa confessione ab eo, qui conscientiam habet lethalis culpæ, est moralis, & sæpè contingit: necessitas verò celebrandi post cibum, & potum ratò accidit, imò rarissimè: leges autem adaptantur ad ea, quæ frequentius accidunt, *l. nam ad ea, C. de legib.* Alias autem differentias vide apud *Suar. loco citato.*

26 Sextò limitatur, vbi communicanti adhæserit palato sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ita vt non valeat illud traijcere: tunc enim poterit sumere vinum, vel aquam semel, iterum, ac sæpius donec traijciatur: siquidem quamuis communicans eo casu prius deglutiat aquam, aut vinum, quàm sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum; nihilominus, quia tota illa actio ordinatur ad consumptionem ipsius Sacramenti, & per modum vnius moralis actionis integræ, idcircò non post potum, sed ieiunus moraliter dicitur communicare. Confirmatur, quoniam aliàs, quod est inductum in reuerentiam tanti Sacramenti, cederet in ipsius indecentiam: nam indecens esse digito à palato illud retrahere, vt traijceretur. Idem dicendum est, si contingat particulam Hostiæ consecratæ Calici adherere post sanguinis sumptionem, quoniam tunc *Suar. d. sec. 6. contra Sot. in 4. d. 8.* Ait, non debere Sacerdotem illam digito trahere ad os Calicis, vt eandem citra vinum sumat, sed dèbere vinum imponere ad purificandum Calicem, & ita sumere; etiam si contingat aliquid vini prius bibere: & si adhuc Calici adhæreat, iterum, atque iterum id agere licitum esse, donec hostiæ particula traijciatur. Etenim in die Parasceue, quando particula hostiæ consecratæ vino miscetur, cùm deindè sumitur, semper aliqua pars vini traijcitur; & tamen Sacerdos dicitur ieiunus

commu-

communicare: quia non valeret aliter suum ministerium adimplere.

27 Hæc quæ hucusque diximus circa supradictum præceptum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum à ieiunis, vel non ieiunis adeo vera sunt, vt longa discussione non egeant. Difficultas modò est inter Doctores de Sacerdote, qui post sumptam Calicis ablutionem inuenit reliquias sanctissimi Sacramenti in Patena, vel Altari, an possit illas sumere, cum stante ablutione sumpta, non sit ieiunus.

In hac re partem negatiuam docent *Palud. in 4.d.9.q.1.in fine, D. Antonin. 3.par.3.tit.13.cap.6. §.9.& Rosella ver. Eucharistia 3.§.13.* Mouentur ex eo, quòd illa reliquiarum sumptio vera est sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti communio: siquidem tam est totus Christus sub qualibet particula, quàm sub toto Sacramento: ergò non est licitum Sacerdoti eas sumere post sumptam ablutionem, cùm non sit ieiunus. Confirmatur ex *Concil. Matisconense 11. cap.6.* per quod præcipitur has reliquias dari hominibus ieiunis. His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse probabiliorem. Vndè pro eius explicatione sit.

TERTIA CONCLVSIO.

28 Sacerdos, qui post sumptam Calicis ablutionem inuenit hostiæ consecratæ reliquias in Patena, vel in Altare, potest illas sumere, non obstante, quod per ablutionem sumptam non dicatur ieiunus. Hæc conclusio est *Sot. in 4. d. 12.q.1.art.8. Henriq.lib.8.de Euch.cap.50.num.4. Nauar. in Man. cap.25.num.89. Caiet. in sum. ver. Missa, & tom.2. opusc.tract.33. de celebr. Missæ, q.1. Syl.ver. Eucharistia, 3.§.8. Victor.in sum.num.83. Armil.ver. Missa, §.26. Laym.lib.5. suæ sum.tract.4.cap.6.num.23. Fagund.de præcept. Eccles.lib.3.cap.5.sub num.28.& alij.* Probatur, quoniam huiusmodi reliquiæ non sumuntur hic per modum integræ communionis; sed per modum circumstantiæ, & complementi vnius integri sacrificij; atque ideò tota illa Sacerdotis actio est per modum vnius actionis integræ, & ad totam illam accessit Sacerdos ieiunus, & sic impleuit præceptum Ecclesiæ: vndè remanet solutum argumentum prioris sententiæ. Et ad Conc. Matisconense respondetur, quòd Concilium loquitur, vbi reliquiæ dantur ieiunis hominibus cum ipsa formula, qua quis communicatur: etenim per se loquendo non possunt huiusmodi reliquiæ dari sæcularibus post communionem, etiam ante ablutionem; quoniam illa reliquiarum sumptio est vera communio, si per se, ac separatim fiat, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, num. 31.*

29 Ampliatur hæc conclusio, vt intelligenda sit non tantùm de minutis reliquijs in patena, seù corporali hærentibus, sed etiam de grandioribus, si facilè asseruari non possint; quoniam eiusmodi reliquiarum sumptio refertur ad vnum, & idem sacrificium, vt post alios inquit *Laym. d. cap.6.num.22. & Fagund. vbi supra num.29.* qui pro hac re citant *Suar.tom.3.in 3.p.disp.68. sec.6.* Et alios dicentes in casu, de quo agitur non esse attendendam quantitatem, & magnitudinem reliquiarum, sed solùm attendendum, an sint reliquiæ illius Sacramenti ab illo Sacerdote in ipso sacrificio confecti, tunc enim consumi possunt, etiam si sint aliquantulum grandiusculæ.

30 Quod si reliquiæ non sint ex illo sacrificio; sed ex alio præcedente, regulariter eas sumendas esse antequam digiti abluantur, & ablutionis sumptionem: est tamen verum, quod si post ablutionem sumptam repertæ fuerint, & commodè in sacrario seruari non possint, tunc consumi etiam possunt ab ipso Sacerdote, ne pereant; quoniam tunc datur necessitas ex parte ipsius Sacramenti, ne irreuerenter tractetur, aut pereat. Ita *Suar. loco citato, Henriq. lib.8. cap.50. num.29. in fine*; qui *num. 30.* etiam addit vna cum *Laym. vbi supra d.num.22. ex Suar. & alijs,* Quòd Sacerdos post recessum ab Altari non potest reliquias sumere, si citra irreuerentiam asseruari possunt: eo quòd tunc expleuit ministerium suum. Est tamen verum, quòd ipse *Fagund. ibidem ex eodem Suar. d.sec. 6. §. ad secundum,* ait quod si Sacerdos post sacrum absolutum per horam, aut aliud notabile tempus sanctissimam Eucharistiam Populo communicanti in Altari ministrauerit, poterit vasa purificare, & reliquias sumere, quæ ad præsens sacrificium pertineant, quoniam tota illa est vna actio moralis. Quòd si reliquiæ sint ex præcedentibus sacrificijs consultius videtur eas in sacrario reseruari, vt antea seruabantur, si commodè seruari possunt, vt supra fuit dictum.

An, & quando ad reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti requiratur aliqua dispositio, & munditia corporalis ex parte suscipientis, & qualis esse debeat.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Nullum extat præceptum Diuinum, quo præcipiatur certa dispositio, seù corporalis munditia volentibus suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.*

2 *Posse tamen per Ecclesiam statui, certum est apud omnes.*

3 *Extat per Ecclesiam præceptum Sacerdotibus volentibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere extra sacrificium, & more laicorum, vt stola, & superpelliceo vtantur sub excommunicationis pœna.*

An peccant mortaliter Sacerdotes, si in infirmitate communicantes instar laicorum citra stolam, ac superpelliceum, aut communicent in aliquo sacello occultè, vel priuatè.

4 *Quamuis alia non adsint præcepta, quam prædicta circa vestimenta, munditiam, & corporis dispositionem, &c. Est tamen in hoc seruanda rationabilis Ecclesiæ consuetudo.*

Et quomodo soleant Clerici Regulares, & qui Sacerdo-

cerdotes non sunt, ad hoc accedere Sacramentum, Quomodonè moniales, ac seculares omnes.

Et quomodo accedant fœminæ Dynasticæ in Lusitania.

5 *Sacerdos antequam Missam celebret decens est, vt lauet manus, ac faciem. Et quam deuotionem habere debet, dum Missam incipit.*

6 *Mulieres remouendæ sunt a communione propter fucum, & ornatum ementiti capilli.*

7 *Pollutio duplex est voluntaria, & inuoluntaria; & an vtraque impediat Eucharistiæ sumptionem.*

Et adducitur opinio Diui Augustini, absolutè negantis.

8 *Probabilior est opinio distinguens inter vtramque pollutionem, & an vtraque relinquat effectum, & carnis commotionem, etiam post pœnitentiam, aut non: vt primo casu consultiùs sit non accedere. Secundò vero casu nulla ratio suadet, cur abstinendum sit a communione.*

9 *Mulier, quæ communicare solet frequenter, maximè omnibus diebus Dominicis, viro petenti debitum, debet reddere debitum, & poterit communicare.*

Quid si frequenter non communicet, sed in præcipuis tantum festiuitatibus.

10 *Coniugi amenti potest alterum debitum reddere, sed non tenetur, & quare.*

11 *In multis casibus licitum est coniugi debitum denegare petenti, maxime si sæpissime, & molestissime petatur.*

12 *Quamuis peccatum carnis magnam secum afferat animi distractionem, potest tamen cohiberi per dolorem, pœnitentiam, ac sanctissimi Sacramenti sumptionem.*

13 *In lege veteri viguit præceptum, ne pollutus panes comederet propositionis, & simile quoque aliquando extitit post legem Euangelicam, fuit deinde eis abrogatum consuetudine vniuersalis Ecclesiæ.*

14 *Negatur consequentia de fucatis mulieribus ad pollutum, & quare.*

Et an, & quando pollutio sit peccatum mortale, siue voluntaria sit in se, siue in causa.

IN hac controuersia primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones absoluemus. Vndè sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est nullum extare præceptum Diuinum, quo præcipiatur certa dispositio, seù munditia corporalis volentibus suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Hæc conclusio patet, quoniam nec ex Euangelio, nec ex Apostolorum traditione habetur præscripta certa vestimentorum forma debere esse indutos accedentes ad hoc sacrum conuiuium: nec legitur, quòd Dominus in Cœna Apostolis stantibus, vel genuflexis, seù iacentibus, detectis capitibus, aut coopertis, suum corpus ad manducandum, & suum sanguinem ad bibendum tradiderit. Neque Diuino iure arcentur à sumptione tanti Sacramenti deformibus vestimentis induti, aut pretiosis: neque leprosi, ac vlceribus pleni: nec mulieres mestruatæ: nec fluxum sanguinis, aut seminis patientes: deformes facies, nec corpus cibosum, vel alium monstruosum defectum habentes, vt habetur ex *D. Gregor. in epist. ad August. Anglor. Episc. resp. 10. & 11. D. Bonauen. in 4. d. 12. q. 3. Nauar. in Man. cap. 21. num. 50. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 2. Fagund. de precept. Eccles. precept. 3. lib. 3. cap. 6. num. 2. 3. & 4. & Laym. in sua sum. Thol. tract. 4. cap. 6. sub num. 13. & 14.* cum alijs, quos allegant. Ait enim *Dominus Matt. cap. 18. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.* Non igitur iure Diuino per se præcipitur certa dispositio, seù munditia corporalis ad suscipiendam sanctissimam Eucharistiam.

SECVNDA CONCLVSIO.

2 QVamuis de dispositione, & munditia corporali prærequisita circa vsum sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti nihil de iure Diuino fuerit statutum; nihilominus id posse per Ecclesiam statui certum est apud omnes. Patet hæc conclusio ex *Concil. Trid. sess. 21. de communione, cap. 2.* Dum ait, potestatem semper in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seù ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret. Vndè licèt in principio nescentis, Ecclesiæ fuerit consuetudo communicandi sub vtraque specie fideles omnes, etiam paruulos rationis vsu carentes, tamen progressu temporis ex iustis, ac grauissimis causis fuit mutata, & decretum, quòd sub altera tantum specie, nempè panis communicarentur: ac declaratum, paruulos non obligari ad communionem sacramentalem, vt in *d. cap. 2. Concil. Trid. & cap. 4. & de fide definitum ead. sess. can. 1. & can. 4.*

TERTIA CONCLVSIO.

3 CErtum est per Ecclesiam extare præceptum Sacerdotibus volentibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere extra sacrificium laicorum more, sub pœna excommunicationis, vt stola, & superpelliceo vtantur, vt in *cap. Ecclesia 23. d. desumpto ex Concil. Bracharen. 3. cap. 3.* Est tamen verum, quod dictum *cap.* & relatum Concil. loquuntur quando Sacerdos vult communicare in Missa solemni, vt patet ex illis verbis, *Vt cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit, &c.* Et habetur ex *Nauar. in Man. cap. 21. num. 54. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 1.* & ex alijs, quos refert *Fagund. supra relato cap. 6. sub num. 1.* quam sententiam inquit esse communem contra *Angel. in sua sum. ver. Sacerdotes, §. 4.* Vndè inquiunt, non peccare mortaliter Sacerdotes communicantes in infirmitate instar laicorum citra stolam, & superpellicium: aut communicent in aliquo sacello occultè, vel priuatè. Et licèt excommunicationem *d. cap. ipse Fagund.* putet esse non latæ sententiæ, sed ferendæ,

rendæ, mihi tamen videtur, eam esse sententiæ latæ, eò quòd *d.cap.* vtitur verbis imperatiuis, vt in illis verbis, *Excommunicationi debitæ subiaceat*. Iuxta regulam à nobis traditam in nostris *Commentar. ad Bull. Cœnæ lib. 1. cap. 3. q. 1.* Sic etiam præceptum Ecclesiæ extat, quo cauetur, ne Sacerdos leprosus publicè celebret propter horrorem datis ei necessarijs ex Ecclesiæ facultatibus, vt in *cap. tua nos, de cler. ægrot.* Qui quidem horror cessat, cùm Sacerdos celebrat coram leprosis, vt inquit *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 49. nu. 1.* quem sequitur *Fagund. d.c.6. sub nu. 3.*

4 Cæterum quamuis in iure non adsint alia præcepta, quàm supra relata circa vestimenta, munditiam, & dispositionem corporis eius, qui sumpturus sit sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, est tamen in hoc seruanda rationabilis Ecclesiæ cuiuscunque consuetudo. Solent enim Clerici Regulares maximè, qui Sacerdotes non sunt, superpellicio induti, flexis genibus, humiliter, ac deuotè ad tantum Sacramentum accedere: moniales verò velatæ, ac genibus pariter flexis communicant; sicut & sæculares omnes, detecto quoque capite existimantes, ac publicè profitentes se indignos esse, proferendo Centurionis verba illa, *Domine non sum dignus*, *&c.* Non probat tamen *Fagund. vbi supra num. 2.* fucos, & fastus, quibus fœminæ Dynasticæ in Lu-
5 sitania communicando vtuntur, præmittendo prius ad Ecclesiam, in qua sunt communicaturæ, mundissima manilia, & vtscolos deauratos plenos aqua ad sumendam ablutionem: quibus multo magis expedit procurare munditiam cordis, quàm corporis.

† Imò *D. Cyprianus lib. 2. epist. 10. ad euagr. & lib.*
6 *3. epist. 14. & serm. de lapsis*, remouere iubet à communione mulieres propter fucum, & ornatum ementiti capilli.

Sacerdos denique antequam celebret valdè decens est, vt manus lauet, ac faciem: deindè Missam incipiens non solum intrinsecam deuotionem habere debet; sed etiam ad ædificationem circumstantium eamdem corporis amictu manifestare studeat proferens verba deuotè, ac distinctè: in consumatione sacrificij hostiam dentibus non atterat, aut masticet; sicut nec alij communicantes; sed reuerenter traijciant: non quod peccatum sit dentibus atterere, ac masticare; sed ne quid dentibus adhæreat. Si quid autem fortè quicquam palato, dentibus, aut etiam fundo Calicis adhæserit, illa particula, quæ ex tota hostia frangitur, & intra Calicem immittitur, decentius est, vt per ablutiones iteratas, ac repetitas inde educatur, quàm tactu digiti Sacerdotis: nullum tamen peccatum est, nec veniale quidem, si Sacerdotis digito decenter indè extrahatur. Ita *Fagund d. cap. 6. num. 4 ex Nauar. in Man. cap. 27. num. 89. Henriq. loco citato*, *& ex alijs*. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant. Tota difficultas modo est de pollutione corporis per effusionem seminis, an & quando impediat sumptionem sanctissimæ

7 Eucharistiæ. Et quoniam duplex est pollutio, inuoluntaria, & voluntaria; de vtraq; est præsens controuersia, an impediat sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti sumptionem eadem die, etiam præmissa confessione.

In hac re *D. Augustinus serm. 244.* de tempore absolutè negat post pollutionem etiam inuoluntariam licitum esse communicare citra culpam saltem venialem, eandem sententiam tenet *D. Gregor. resp. 10. & 11. ad Augustin. Anglor. Episc.* qui quidem *lib. 12. epist. 12.* loquens quoque de pollutione voluntaria, inquit, quòd accedens ad sanctissimam Eucharistiam intra diem naturalem 24. horarum post voluntariam pollutionem, aut ad celebrationem Missæ, lethalem culpam contrahit: quam sententiam sequitur etiam *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 7. ad 3. & in 4. d. 9. q. 1. art. 4. Alex. q. 47. memb. 1. art. 1. Palud. in 4. d. 13. q. 2. tract. 2. Adrian. q. 4. de Euch. Couar. in clem. furiosus, 3. par. in prin. cap. 7. & alij*. Mouentur primò ex eo, quòd peccatum carnis, præter fœditatem corporis, affert communiter magnam mentis distractionem: vndè *Dyonis. Areop. cap. 3. Ecclesiast. hierarch.* à communione, & sacrificio magis præcipit abstinere carnales, quàm Energumenos. Sic etiam *D. Clim. grad. 15.* censet citius esse communicandos hæreticos post pœnitentiam, quam carnales homines pœnitentes. Confirmatur, quoniam in lege veteri pollutus indignus æstimabatur comedere panes propositionis, vt patet *1 Reg. c. 21* Ergò multò magis indignus est censendus ad suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, in quo est verum Christi corpus, & sanguis, & non substantia, sed accidentia tantùm panis, & vini. Denique *Diuus Cypr. locis supra citatis*, iubet remoueri à communione fœminas propter fucum, & ornatum ementiti capilli, eisdemque præcipit differri absolutionem: ergò multo magis à tanto Sacramento arcendi sunt in voluntariam pollutionem lapsi.

8 His tamen non obstantibus in contrarium est probabilior opinio, quam docent *D. Bonauen. Suar. Conynch.* & alij, quos refert, & sequitur *Laym. in sua sum. Theol. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 14. & 15. & Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 6. num. 6. 7. & 8.* Distinguentes, quod aut pollutio sit voluntaria, aut inuoluntaria, & vtraque, an relinquat malignum effectum, & carnis commotionem, etiam post pœnitentiam: aut non relinquat. Si primum consultius est eadem die maximè ad tantum Sacramentum non accedere, siuè voluntaria fuerit pollutio post pœnitentiam, siuè inuoluntaria. Imò ita accedens venialem saltem culpam contrahit, quoniam citra irreuerentiam aliquam non dicitur accedere: & ita procedit prior sententia: quod tamen verum est, nisi aliter Confessario videatur ad euitandum scandalum, aut si necessitas aliqua communicandi vrgeat, vel magna vtilitas; maximè si agatur de pollutione inuoluntaria, & putetur demonis fraude concitata. Quòd si secundum nulla ratio

ratio post pœnitentiam suadet, vt qui in pollutionem lapsus sit inuoluntariam, aut etiam voluntariam, vel in fornicationem post pœnitentiam, à communione debeat abstinere: siquidem rectè iam dispositus est, & pollutionis peccatum, sicut quoduis aliud post legitimam pœnitentiam periındè se habet, ac si peccatum commissum non fuisset. Ita *Laym. loco citato, post alios, qui num. 16.* Addit quid dicendum sit de mulieribus coniugatis, quæ pridie diei, qua communicaturæ sunt, vel eodem die debitum maritis reddiderunt.

9 Etenim si mulier communicare soleat frequenter, nempè omnibus diebus Dominicis, aut festis, tunc viro petenti debitum tenetur reddere, maximè si seriò petat, aliàs exponeret eum periculo peccandi, vltra quod ageret contra iustitiam, & posset virum scandalizare, & reddere sibi odiosum, si debitum deneget: & propterea poterit reddere debitum, & communicare, quia opus licitum facit: est tamen verum, quòd si ob mentis euagationem indispositam se sentiat, cõsultius est, vt intermittat. Quòd si mulier non frequenter communicet, sed in præcipuis festiuitatibus, tunc ante diem communionis futuræ, aut ipsa nocte petentem debitum debet rogare, vt abstineat in honorem sanctissimi Sacramenti; quod si seriò petat, & dubitet eum scandalizare si deneget, tunc potest reddere debitum, & communicare: & si ob animi euagationem indispositam se sentiat, & non communicando admirationem, & notam aliquam contraheret apud domesticos, & populum, consultius est communicare, quàm communionem intermittere, maximè si communio facienda est tempore Iubilæi, in die Paschatis, aut si statuto sodalitij eo die omnes sodales Euch. accepturi sunt. Ita *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 2. Laym. loco citato*, & alij, & signanter *Fagund. d. cap. 6. sub num. 16.*

10 Vbi addit coniugi amenti posse alterum debitum reddere si velit: non tamen tenetur, quia non liberè petit, neque actu humano; quamuis *Graff. lib. 2. decis. cap. 84. num. 4. & Syl. ver. Debitum 2. circa finem*, contrarium doceant, quos intelligendos esse, inquit *Fagund.* quando coniux sciebat coniugem esse amentem, sed nihilominus voluit illum in maritum habere. Sed re vera eiusmodi intellectus nobis non placet: nam si alter coniux tempore matrimonij contrahendi erat amens, non fuit validum matrimonium ex defectu consensus: & propterea coniux sanæ mentis non potest citra culpam lethalem debitum reddere; quoniam id, quod redderetur, debitum non potest dici, cùm matrimonium non valuit: atque ideò non est recedendum à priori sententia, quam docet *Sà ver. Debitum coniugale, nu. 16.*

11 In multis autem casibus licitum est coniugi negare debitum petitum ab altero coniuge. Etenim si sæpissimè, & molestissimè petatur, non iniuria sibi denegatur, sic etiam si coniux petens moderatè, si non intendat alterum coniugem debitum ad aliquam culpam, denegans non peccat. Et denique si plures habeant filios, quàm alere possint, tunc alter coniux posset denegare debitum; nisi timor adsit incontinentiæ in coniuge negante, vel petente, vt habetur ex *Syl. ver. Debitum 2. num. 10. Sà ver. Debitum coniugale, num. 19. Graff. lib. 2. decis. cap. 84 num.* & *Fagund. loco citato, num. 17. qui num. 18.* hæc, quæ diximus de coniuge amente extendit ad ebrium, ac furiosum: pro qua re allegat *Sanch. lib. 9. de debito coniugali disp. 13. num 10. & Veg. 1. par. suæ sum. cap. 18 casu 12.* quamuis *Fagund. ibidem*, durum videatur velle alterum coniugem obligare ad reddendum debitum ebrio, ac furioso, cum eorum petitio non sit actus humanus, cùm non sit libera, vt supra diximus.

12 Ad contraria facilè respondetur, & ad primum dicitur, quòd licèt peccatum carnis præter fœditatem corporis, magnam secum affert animi distractionem; illa tamen mentis distractio satis cohiberi potest per dolorem, & pœnitentiam, ac sumptionem sanctissimi Sacramenti: quòd si per pœnitentiam non cohibeatur, consultius est non communicare: verum si communicet, non est præceptum, quo quis ita dispositus arceatur à communione.

13 Ad confirmationem respondetur viguisse in lege veteri præceptum illud, & simile aliquando post legem Euangelicam; attamen postea fuit abrogatum consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 51. num. 1. Suar. in 3. par. D. Thomæ disp. 68. sec. 3. §. ex hac enim, Nauar. in Man. cap. 21. num. 51.* & facit *tex. in cap. ad eius verò, d. 5. & cap. testamentum, 6. d.* Etenim nocturna, vel diurna pollutio voluntaria licèt peccatum mortale sit; tamen potest contingere, quòd homo manè, vel statim post pollutionem transactam verè doleat, & de illa legitimam, ac veram pęnitentiam faciat: & propterea non potest assignari ratio, cur ad sacram Eucharistiam non possit accedere.

14 Ad vltimum negatur consequentia: quia fucatæ mulieres irrationabiliter, & ornatæ ementitis capillis, impenitentes earum vanitatum, accedunt ad sacrum conuiuium; at pollutum supponimus accedere pœnitentem, & sufficienter dolentem, ac confessum de ipsius crimine. Reliqua ad hanc rem pertinentia vide apud *Fagund. de precept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 6. à nu. 9. ad finem*, Vbi sufficienter tractat de pollutione, an & quando sit peccatum mortale, siuè voluntaria sit in se, siuè in causa: siuè inuoluntaria in somnis simpliciter: siuè inuoluntaria in somnis, & effusio in vigilia. Illud tamen est præcipuè notandum, quod idem *Fagund. ibi nu. 10.* post alios inquit circa pollutionem voluntariam in causa, quòd si quis post longum cibum, ac potum, quo præuidet certò pollutionem sibi euenturam, statim præcedenti nocte confiteatur, & dicat se dedisse causam culpabilem pollutioni, quam inter esum, & potum futuram præuidebat, & absoluatur à Confessario, imposita salutari pœnitentia, si deinde noctu polluatur,

eum non teneri ad confitendum pollutionem illam; quoniam declarauit in confessione totum peccatum,& omnes circumstantias illius, & per pœnitentiam, & confessionem fuit causa illius recisa; atque ideò effectus pollutionis subsecutæ fuit effectus naturalis illius esus, ac potus, inuoluntarius,& inculpabilis omninò. Quæ quidem sententia si vera est,pro ut ita nobis videtur,idem dicendum puto de eo, qui mandauit alicui aliquem occidi in tali loco, ad quem dum iret mandatarius, & mandans non valens reuocare mandatum, pœnitentia ductus ad confessionem accessit, & legitimè pœnitentiam egit de mandato: nam si sequatur homicidium, videtur eum non teneri homicidium ipsum confiteri; sed tantùm damna reficere, quorum fuerit causa ob præfatum mandatum: siquidem in confessione totum peccatum, & eius circumstantias manifestauit: & illud homicidium ex parte mandantis est inuoluntarium.

An sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quotidie communicare laicos. SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Caietan.in sum. haud laudat laicum, quotidie communicantem, & quare.*

2 *Diuus Ambrosius, & Cyprian. docent quotidie esse communicandum.*

3 *A D. August non reprehenditur, qui communionem quotidie suscipit, nec tamen laudatur.*
Et ex quibus pendeat huius controuersia resolutio.

4 *Quare Christus Dominus sub specie panis, & vini, & per modum conuiuij hoc Sacramentum instituit. Quod Sacramentum panem quotidianum appellat, Diu. Augustinus.*

5 *Tam ex parte Sacramenti, quam ex parte suscipientis vtilius est quotidie communicare, quam non communicare, exigitur tamen magnus mentis affectus, conscientia pura, ac magna reuerentia.*

6 *Licet Confessarius debeat esse fidelis, & prudens huius Sacramenti dispensator, esset tamen rigidus animarum censor, si laico vitæ probatissimo quotidianam non permitteret communionem.*
A quibus laudantur communicantes quotidie bona conscientia.

7 *Res humanæ quando sæpius tractantur vilescunt, res vero Diuinæ, quo magis tractantur, & noscuntur eo magis in maiori æstimatione habentur.*

8 *Agnus Paschalis fuit figura huius Sacramenti quantum ad Christi Passionem, & propterea semel in anno comedebatur.*

9 *Non ex eo, quod Lateranense Concil. statuit, vt fideles semel tantum in anno communicent, damnat quotidianam communionem, & quare sic præcepit.*

10 *Ab initio nascentis Ecclesiæ fideles quotidie communicabant, & quare fuit præceptum, vt fideles quotidie communicarent.*

11 *Successu temporis frigescente charitate ter tantum in hebdomada fiebat Missæ sacrificium, & communicabant.*
Et quare Fabianus Papa indulsit, vt ter in anno fideles communicarent in Pascha, scilicet Pentecoste, & Natali Domini, alias Catholici non haberentur.

12 *Respondetur ad auctoritatem Diu. August. de qua in c. quotidie de consecr. d. 2.*

13 *Diuus Hieronymus, nec laudat, nec vituperat coniuges quotidie communicare, etiam post coitum coniugalem: eiusque afferuntur verba.*

1 IN hac re *Caiet. in sum. ver Communio*, præsumptionis damnat hominem laicum quotidie communicantem. Etenim huic Sacramento, in quo totus Christus continetur, maxima præ cæteris reuerentia debetur: & propterea ad maiorem reuerentiam pertinet, vt aliquando quis ab illius sumptione abstineat: quoniam quæ sæpius tractantur, vilescunt, iuxta illud, *Nimia familiaritas parit contemptum*. Hinc laudatur *D. Petrus, Lucæ cap. 2.* dum ait Domino, *Exi à me Domine, quia homo peccator sum*. Præterea hoc Sacramentum est figura Agni Paschalis, qui semel tantum in anno manducabatur: ergò non est licitum quotidie communicare, sed semel tantùm in anno. Denique probatur ex *nostro capite*. §. 2. Vbi ex præcepto Ecclesiæ semel tantùm in anno communicare: at Ecclesia in suo præcepto declarauit id, quod licitum erat, ac laudabile: non igitur licitum est laicis præsertim quotidie communicare.

2 *Diuus Ambros. verò lib. 4. de Sacram. cap. vlt. de quo in cap. si quotiescunque, de consecr. d. 2.* docet quotidie esse communicandum, his verbis, *Si quotiescunque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, vt semper mihi peccata dimittantur. Quia semper pecco, semper debeo habere medicinam.* Ob id in principio nascentis Ecclesiæ Christiani quotidie sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumebant, iuxta illud *act. Apost. cap. 2. Erant perseuerantes in doctrinis Apost. & communione, fractione panis, & orationibus.* Quo circa vbi aliquis in crimen aliquod incidebat, à communione arcebatur, vt *Cypr. de orat. Domini*, sic ait, *Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo grauiore delicto, dum abstenti, & non communicantes a cælesti pane prohibemur, à Christi corpore separamur.* Quæ quidem pœna quoniam à fidelibus grauissima tunc temporis reputabatur, idcircò fuit decretum per Hilarium Episcopum, de quo in *cap. si non sunt, de consecr. d. 2.* vt non abstineant fideles à corpore Domini, nisi qui excommunicari mererentur, his verbis, *Si non sunt tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare.*

3 A Diuo Augustino denique, qui communionem quotidie suscipit, non reprehenditur, nec laudatur, vt habetur in *cap quotidie, de consecr. d. 2.*

d.2. ita se habente, *Quotidie Eucharistiæ communionem percipere, nec laudo, nec vitupero*. Vndè in hac difficultate tres extant opiniones. Prima damnat perceptionem sanctissimę Eucharistiæ quotidie. Secunda laudat. Tertia denique non laudat, nec vituperat. Quid igitur nobis erit dicendum? Respondemus ergò, quòd resolutio huius controuersiæ pendet ex bonitate, qualitate, dispositione, & deuotione eius, qui vult quotidie communicare: quod negotium non est remittendum arbitrio volentis communicare; sed prudentiæ, ac iudicio prudentis Confessarij; qui si viderit suum pœnitentem esse singularis modestiæ, ac bonitatis, in lethalem culpam non solitum prolabi, & de venialibus peccatis, in quæ ex fragilitate incidat, maximè dolere, cum proposito firmo non peccandi de cætero, non video cur ita disposito possit quotidianam communionem denegare. Etenim Christus Dominus sub specie panis, & vini, & per modum

4 conuiuij hoc Sacramentum instituit, & sumi voluit tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur, viuentes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse viuit propter me, & tanquam antidotum, quo liberaremur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur, vt habetur ex *Concil. Trid. sess. 13. cap. 2.* Hinc *D. Augustin. ser. 28.* de verbis Domini, hoc conuiuium sacrum appellat panem nostrum quotidianum, ad quem dignè, ac frequenter suscipiendum exhortans, sic ait, *Accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit, panis enim quotidianus est; sic tamen viue, vt quotidie merearis accipere*. Si igitur hoc admirabile Sacramentum panis noster est quotidianus, institutum à Deo ad præseruandum nos à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus, atque ideò à morte spirituali animæ, quæ non est aliud, quàm amissio gratiæ, per quam anima spiritualiter viuit: ergò sicut indigemus quotidie pane, ac cibo corporali ad conseruandam vitam corporalem; ita quoque indigemus quotidie hoc pane, & cibo cœlesti ad conseruandam vitam spiritualem animæ, nempè Dei gratiam.

5 Vndè tàm ex parte Sacramenti, quàm ex parte suscipientis, vtilius est quotidie communicare, quàm non communicare quotidie. Est tamen verum, quòd ex parte sumentium, ad communicandum quotidie exigitur magnus mentis affectus, conscientia pura, ac magna reuerentia, postquam communicando illum sumunt, quem proni adorant Angeli, venerantur Cherubini, Cœlorumque potestates reuerentur humilissimè. Et licèt *Rodriq. p. 1. sua sum. c. 57. nu. 6.* Ad dignè communicandum quotidie exigat sanctitatem, & dispositionem S. Catherinæ; nihilominus totum hoc negotium, vt supra diximus, remittitur iudicio prudentis Confessarij, qui antequam licentiam quotidie communicandi suo confitenti concedat, eumdem probet prohibendo illi communionem per aliquot tempus: nam si humiliter obediendo abstineat, dignum quotidie communione se manifestat, alijs conditionibus concurrentibus, quas supra retulimus: quòd si pœnitens ipse impatienter ferat priuari cœlesti pabulo, tunc indignum esse inquit *Rodriq. loco citato*, quotidie communicare: siquidem eiusmodi desiderium prouenit aliquando ex tentatione diabolica, vt ipsum præcipitet. Cœterum, ait *Fagund. de precept. Eccl. precept. 3. cap. 7. num. 7.*

6 Quod licèt Confessarius debeat esse fidelis, & prudens dispensator, vt sciat cibum spiritualem in tempore egentibus dare, & negare; nihilominus rigidus admodum conscientiarum censor esset ille Confessarius, qui laico etiam vitæ probatissimæ non permitteret quotidianam communionem: eo maximè quoniam *D. Augustinus*, de quo in *cap. non prohibeat, de consecrat. d. 2.* sic ait. *Non prohibeat dispensator manducare pingues terræ in mensa Domini, sed exactorem moneat timere*. Imò communicantes quotidie bona conscientia laudant *D. Thom. 3. p. q. 80. art. 10. D. August. serm. 28. de verb. Domini, D. Ambr. lib. 3. de sacram. cap. 4. D. Hieronym. in Apolog. contra Iouinian. Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 53. num. 6.* & alij quamplurimi. Etenim ex institutione Christi hoc Sacramentum est cibus animę, & panis quotidianus, & propterea dignus est laude, qui benè dispositus quotidie huiusmodi cęlesti pane cibatur. Est tamen verum, quòd tàm *D. August. in c. quotidie, de consecr. d. 2.* quàm Doctores communiter suadent, ac hortantur fideles ad communicandum omnibus Dominicis diebus, vt habetur ex *Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 69. sec. 4. concl. 2. Reginal. lib. 29. sua prax. n. 78. & 79. Molf. par. 1. sua sum. tract. 3. cap. 8. in fine*, & ex alijs, quos ipsi allegant.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

7 AD primum primæ sententiæ dicimus, quòd res humanæ quando sæpius tractantur, vilescunt: at res diuinæ, quò magis tractantur, & noscuntur, eo magis in maiori æstimatione habētur. Laudantur autem Apostolus Petrus, & centurio, eo quòd ex affectu, & feruore humilitatis dixerint, alter, exi à me Domine, quia peccator sum: & alter, Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, &c. Verùm multo magis laudatur Zaccheus, qui gaudens suscepit Dominum in domum suam, dimidium bonorum suorum dedit pauperibus: & si quid defraudauerit, obtulit reddere quadruplum; propter quod meruit audire ab ipso Domino, *Hodie huic Domui salus facta est*. Atque adeò remissionem suorum peccatorum obtinuisse fuit certus redditus. Imò qui ex humilitate non audent accedere ad tantum Sacramentum, agnoscentes se esse cęlesti conuiuio indignos: & præsertim si frigidos sibi videri dicant, sunt excitandi ad communicandum: quia vt inquit *Ioan. Gerson* relatus à *Rodriq. d. cap. 75. nu. 5.* Qui non grauatur conscientia peccati mortalis, & timet accedere ad tantum Sacramentũ, est similis illi, qui moriens propter frigus, timet ad ignem accedere, vt calefiat.

8 Ad secundum respondetur negando consequētiam:

tiam: quoniam Agnus Pashalis fuit figura huius Sacramenti quantum ad passionem Christi, quæ in ipso Sacramento repræsentatur, & propterea semel tantùm in anno comedebatur; quoniam Christus Dominus semel tantùm mortuus est; atque ideò Ecclesia semel quoque in anno memoriam passionis recolit: at in hoc Sacramento traditur nobis memoria passionis Christi per modū cibi quotidiani figurati in manna; quapropter, supposita debita dispositione, quotidie debet sumi, iuxta illud *D. Augustini, Iste panis quotidianus est, accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit.*

9 Ad *tex.* nostrum respondetur, quòd Concil. Lateran. statuit, vt fideles semel tantùm in anno ex præcepto communicent; sed quia charitas itá refriguerat in ipsis fidelibus, vt nisi huiusmodi præceptum fuisset impositum, vix semel, & fortè nūquam in vita communicassent; idcircò præcepit, vt semel in anno ad minus in Pascha communicent. Cæterum Ecclesia maximè cupit renouari apud fideles antiquam illam consuetudinem cōmunicādi quotidie, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 22. c. 6. in princ.* in illis verbis: *Optaret quidem sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles astantes non solùm spirituali affectu, sed sacramentali etiā Eucharistiæ perceptione communicarent, &c.* Pro cuius rei clariori explicatione est adnotandum, quòd ab initio nascentis Ecclesiæ, idcircò fideles quotidie communicabāt, quia ob Christi Domini sanguinem recenter effusum magna vigebat deuotio, & desiderium martyrij, idcircò vt fideles ipsi robur acciperent, fuit præceptum, vt fideles quotidie communicarent, vt decreuit Anacletus Papa, de quo in *cap. peracta*, & ibi *Doct. de consecr. d. 2.* Ità se habente, *Peracta consecratione, omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim, & Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.* Deindè paulatim frigescente deuotione, & fidei feruore, præceptum desuetudine cessauit, & inualuit consuetudo communicandi quater in hebdomada, vt testatur *D. Basil. in epist. ad Cæsariam Patriciam*, dicens, *Nos quater in hebdomada communicamus, nimirum feria quarta, sexta, Sabbato, & Dominica, ac in alijs diebus, si qua memoria fuerit sancti.*

11 Postmodum successu temporis frigescente adhuc magis charitate, ter tantùm in hebdomada fiebat Missæ sacrificium, & communicabant: & alicubi etiam bis, nempè in Dominica, & Sabbato, vt refert *D. Augustin. tract. 26. in Ioan. & epist. 118. ad Ianuar. cap. 2.* Et quoniam multis fidelibus huiusmodi communionis frequentatio videbatur onerosa, idcircò indulsit Fabianus Papa, vt si non sæpius, saltem ter in anno fideles communicarent, nempè in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini: vt in *cap. & si non frequenter, de consecr. d. 2.* Quod decretum adeò voluit seruari, vt contrauenientes voluerit non haberi catholicos, vt in *cap seculares ead. d.* statuit his verbis: *Seculares, qui in Natali Domini, Pascha, & Pentecoste nō communicauerint, catholici non credantur, nec inter catholicos habeantur.* Denique, quia multi quoque fideles æstimabant hoc præceptū adhuc esse rigorosum, ideò *Inn. IV. ex Conc. Lateran. in nostro cap. Statuit*, vt saltem semel in anno in Pascha fideles communicarent: quod *Conc. Trid.* confirmauit *sess. 13. can. 9. & sess. 21. cap. 4.* Verùm non ob id Ecclesia vetat amplius communicare; sed obligat, & fastidiosos inuitat, vt saltem semel in anno communicent, vt latè declarat *Fagund. de precep. Eccl. precep. 3. lib. 3. cap. 7. n. 5.*

12 Ad auctoritatem *D. August.* de qua *in d. cap. quotidie, de consecr. d. 2.* Dum communicātes quotidie nō laudat, nec vituperat, respondetur, quòd *D. Augustin.* ibi non loquitur de illis, qui non soliti sunt labi in lethales culpas, & alias conditiones habent, quas supra enumerauimus: nam hos non solum laudat, sed etiam inuitat ad quotidie communicandum, dum ait *ser. 28. de verbis Domini, Accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit, panis enim quotidianus est; sic tamen viue, vt quotidie merearis accipere.* Sed loquitur de illis, qui facilè labentes in lethales culpas præmissa pœnitentia quotidie communicant: hos enim non laudat, nec vituperat; sicut & D. Hieronymus contra Io-

13 uinianum, & Apologia contra eundem non laudat, nec vituperat consuetudinem Romanam scilicet coniugum quotidie communicantium etiam post coitum coniugalem, ità inquiens: *Scio Romæ esse consuetudinem, vt fideles communicent omnibus diebus etiam post coitum cōiugalem, quod nec laudo, nec reprehendo.* Quoniam licèt nulla culpa sit copula coniugalis, nihilominus ipsa licita admistio coniugum vix sine voluptate carnis fieri potest, & propterea sicut qui coniuge vtitur solummodò liberorum creandorum gratia relinquendus est suo iudicio, si velit communicare, cùm non debeat prohiberi accipere, qui in igne positus nescit ardere; ità arcendus est à communione, qui sola voluptatis cupidine captus coniuge fuit vsus; quoniam voluptas ipsa sine culpa nullatenus esse potest. Cum enim nō amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere commistionis, habent coniuges etiam de sua commistione, quod defleant. Ità *Gregor. in respons. 10. ad interrogationes Augustini Anglorum Episcopi*, de quo in *can. vir cum propria coniuge, de consecr. d. 2.* Vndè ad effugiendam irreuerentiam, quæ communicando tanto Sacramento inferri posset propter coniugum copulam ex sola voluptatis cupidine habitam, & propter mentis distractionem, quam coniuges ex ea concipere solent, *tex. in cap. scitis fratres, 33. q. 4. ex D. Hieronymo*, sic ait, *Si panes propositionis non poterant ab ijs, qui vxores suas tetigerant comedi, quanto minus panis ille, qui de Cœlo descendit, non potest ab his, qui coniugalibus paulò ante hæsere complexibus, violari, atque contingi non quòd nuptias condemnemus (hoc enim non dicimus) sed quòd eo tempore, quo carnes Agni manducaturi sumus, vacare operibus carnis non debeamus.* Vndè circa rem hāc seruanda sunt, quæ supra docuimus, *sec. preced.* Vndè meritò à S.P. Innoc. XI. damnata fuit *prop. 9.* nempè, *Opus coniugij ob solam voluptatem* exer-

exercitum omni penitùs caret culpa, ac defectu veniali.

Sed quia Auctor pertractat ex professo, diffusè, & dilucidè de Augustissimo Sacramento Eucharistiæ, & in hac sectione. An sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quotidie communicare laicos, vbi tenet pijssimam opinionem, quæ omninò fuit conformis Decreto postea emanato à Sanctissimo Domino nostro Innocentio Papa XI. Operæ pretium duxi per extensum hic ponere, vt sit forma Confessarijs; quomodo se gerere debeant cum suis pœnitentibus: & semper præ manibus, & ante oculos habeant: vbi etiam quamplurima dilucidantur, prohibentur, & decernuntur, & est sequens.

DECRETVM
Circa Communionem quotidianam.

CVm ad aures Sanctissimi D.N. fide dignorum testimonio peruenerit in quibusdam Diœcesibus vigere vsum quotidianæ Communionis, etiam in feria sexta Parasceue, & simul affirmari eandem quotidianam Communionem præceptam esse à iure Diuino, quin etiam in illius administratione aliquot abusus inoleuisse; videlicet, quod aliqui, non in Ecclesia, sed in priuatis Oratorijs, & Domi, imò cubantes in lecto, & non laborantes vlla grauis infirmitatis nota sumant Sacrosanctam Eucharistiã, quam argentea thecæ inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes sæculares, aut Regulares; alijque in Communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit S. Congregationi Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, eadem S. Congregatio prævia matura discussione super prædictis vnanimi sententia ita censuit: Etsi frequens, quotidianusue Sacrosanctæ Eucharistiæ vsus à SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus; nunquam tamen, aut sæpius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantùm indicauit, cum inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent; Idque non immeritò, multiplices enim sunt, conscientiarum recessus, variæ ob negocia spiritus alienationes, multæ è contra gratiæ, & Dei dona paruulis concessa: quæ cum humanis oculis scrutari non possimus, nihil certè de cuiusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea quod ad negociatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu Laicis negociatoribus, & Coniugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In Coniugatis autem hoc amplius animaduertent, cùm B. Apostolus nolit eos inuicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacent orationi eos seriò admoneant, tanto magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reuerentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad Cœlestium Epularum Communionem esse conueniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum inuigilabit, non vt à frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione vnica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seù Confessarios sibi decernendum putet; Illudque omninò prouideat, vt nemo à Sacro Conuiuio seù frequenter, seù quotidiè accesserit repellatur; & nihilominus det operam, vt vnusquisque dignè pro deuotionis, & præparationis modo rariùs, aut crebriùs Dominici Corporis suauitatem degustet. Itidem Moniales quotidiè Sacram Communionem petentes admonendæ erunt, vt in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; Si quæ verò puritate mentis eniteant, & feruore spiritus ita incaluerint, vt dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum vti, & cum eis constitutum haberi, vt cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos qui ad frequentiorem, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem deuoto studio excitantur, debere, siue Laici negociatores sint, siue Coniugati, siue quicumque alij suam agnoscere infirmitatem, vt dignitate Sacramenti, ac Diuini iudicij formidine discant cœlestem mensam, in qua Christus est, reuereri; Et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad maiorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Diœcesibus viget huiusmodi deuotio erga Sanctissimum Sacramentum pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiæ, & iudicij temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, vt omnis irreuerentiæ, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur. Quod abundè continget, si ij, qui deuoto huiusmodi studio, diuina præstante gratia tenentur, seque Sacratissimo Pane frequentiùs refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueuerint: Quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti Regno se præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, vt suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Porrò Episcopi, & Parochi, seù Confessarij redarguant asserentes Communionem quotidianam esse de iure diuino, doceant in Ecclesijs, seù Oratorijs priuatis, ex dispensatione, seù Priuilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam, nec eam vllo modo deferendam in Crumena, aut secretò ad existentes domi, vel cubantes

in lecto, quam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publicè, & cum pompa iuxta formam Ritualis Romani; Si verò ab Oratorio priuilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, vt circa Communionem in feria sexta Parasceue, Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ vsus seruentur; Insuper admoneant nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seù particulas, neque grandiores, sed consuetas; Non permittant vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarij etiam Regulares, aut quicunque alij Sacerdotes secùs egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum iustam, ac rigorosam animaduersionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Iesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinarijs per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.

Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbauit, ac præsens Decretum Typis dari, ac publicari voluit. In quorum, &c. Datum Romæ 12. Februarij 1679.

F. Card. Columna Præf.

S. *Archiepisc. Brancaccius Episc. Viterbien.* Sec.

Die 15. mensis Februarij 1679. super dictum Decretum affixum, & publicatum fuit per Vrbem ad valuas Curiæ, & in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Ægidium Felicem SS. D. N. PP. Cursorem. Pro D. Magistro Cursorum Gregorius Stagius Apost. Curs. Romæ, &c.

An sit contra reuerentiam Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ pluries in die communicare.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos in die Natalis Domini ter celebrat, & communicat, & S. Leo Papa septies, & nouies celebrabat.*

2 *Pluries eodem die communicare, non est prohibitum Iure Diuino, sed solum Iure humano.*

3 *Romanus Pontifex dispensat, vt possit quis pluries eodem die Missam celebrare.*

4 *Per se loquendo, seruato ieiunio, ac secluso scandalo, in qualibet diei hora potest fidelis communicare.*

5 *Ante auroræ principium regulariter licitum non est Missam inchoare, & quare.*

6 *Cur Telesphorus Papa prohibet Missam ante horam tertiam, & de qua Missa id intelligatur.*

7 *In festo Natalis Domini Missa celebratur in media nocte, & cur.*

Et an omnes tres Missæ celebrari possint de nocte.

8 *Sacrificare hora, & dimidia ante Solis ortum non est peccatum.*

Et an sit licitum Missam celebrare per totam horam nonam diei vsque ad tertiam horam post meridiem.

9 *Quæ nam sit rationabilis causa celebrandi Missam post alteram horam post meridiem, vel post finitum officium.*

10 *Patres Congregationis Theatinæ, ac Soc. Iesu, & Congregationis Sanctæ Mariæ Fuliens. ex priuilegio Missam celebrare possunt per horam ante Auroram, & infra horam post meridiem. Et ex qua causa.*

11 *Pluries in die communicare, & si regulariter quis non possit, poterit quippe ad impediendam iniuriam, ac irreuerentiam, imminentem sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.*

12 *Si quis post sumptum mane ex deuotione sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, eodem die ex inopinato casu in articulo mortis constituatur, an possit iterum, & debeat per modum Viatici communicare.*

Et quis nam sit finis præcepti sumendi Eucharistiam in articulo mortis.

13 *Vnusquisque in suis actibus obligatorijs intentionem habere præsumitur virtualem, ac implicitam implendi omnem obligationem.*

14 *Si quis in articulo mortis constitutus Sacram Eucharistiam, sumpserit per modum Viatici, non tenetur amplius ex præcepto communicare, licet mortis periculum per mensem, & vltra perseueraret, nisi post reconualescentiam iterum recideret, & in periculum constitueretur.*

15 *Quamuis humano Iure prohibetur, quis communicare pluriès eodem die, & Missas celebrare, in nouem vero casibus, vel in tribus præcipuis licitum est pluries eadem die celebrare.*

16 *Sacerdotes ter celebrantes in die Natalis Domini ante sumptam digitorum ablutionem, id ex priuilegio agunt, cum pluries communicare non sit intrinsecè malum; & poterit Summus Pontifex in hoc dispensare.*

17 *S. Leo Papa potuit secum dispensare, vt pluries in die celebraret, & quare.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim in die Natalis Domini Sacerdos ter celebrat, & communicat. Et de D. Leone Papa testantur graues auctores, eum septies, & aliquando nouies celebrasse: ergò communicare pluries in die non est contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti; aliàs Sacerdotes in die Natiuitatis Domini non possent citra culpam celebrare, & D. Leo peccauisset septies, & nouies in die celebrando.

His tamen non obstantibus, in contrarium est communis Doctorum sententia, quam docent *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 10. ad 4. & in 4. d. 12. Palud. Alens.* & alij apud *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 69. sec. 4. Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 3. cap. 7. sub num. 11.* Dicentes, nulli licitum esse communicare pluries in die, etiam si Sacerdos sit, & extra sacrificium Missæ velit communicare. Mouentur ex eo, quòd id vetat vniuersalis Ecclesiæ consuetudo; quæ obligat sub præcepto, vt aliàs diximus; quapropter pluries in die quis communicando cùm faceret contra præceptum Ecclesiæ, procul dubio communicando lethalem contraheret culpam: at communi

municans in peccato mortali irreuerenter accedit ad tantum Sacramentum, vt infra suo loco latius, Deo duce, dicemus. Confirmatur, quia communicans secunda vice eodem die nô communicaret ieiunus, etiam si ablutionem non susciperet, vt inquit *Fagund. loco citato*; at communicans non ieiunus facit contra reuerentiam huius Sacramenti, vt supra ostendimus, *sec.* 3. Hæc igitur sententia cùm nobis magis placeat, idcircò pro eius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

† 2 De iure Diuino non extat prohibitum pluries eodem die communicare: sed tantùm eiusmodi prohibitio est de iure humano. Hæc conclusio est *D. Thom. in* 4. *d.* 12. *Palud. Alens.* & aliorum apud *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 69. *sec.* 4. *vers. Dices*. Prima pars huius conclusionis patet: nam sæpè de iure Diuino non est prohibitum sacrificare: ergò nec communicare, cùm non possit assignari diuersitatis ratio, cur de iure Diuino prohibeatur pluries communicare, & non pluries sacrificare, *arg. text. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Et eo magis, quia nulla lege Diuina scripta, aut tradita cautum id reperitur. Quocirca

3 quemadmodum Rom. Pontifex dispensat, vt possit quis pluries eodem die Missam celebrare; ita quoque poterit, vt sæpè eodem die communicet. Probatur ipsa conclusio quoad secundam partem ex *tex. in cap. sufficit, de consecr. d.* 1. vbi sic legitur, *Sufficit Sacerdoti vnam Missam in die vna celebrare*. Idem habetur in *cap. consuluisti de celebr. Missar.* Si igitur non potest Sacerdos nisi vnam Missam in die celebrare, atque ideò semel eodem die communicare, multo magis id interdictum censetur ijs, qui Sacerdotes non sunt pluries in die sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere; cùm multo melius Sacerdotes, quàm qui Sacerdotes non sunt, maximè sæculares, dispositi ad suscipiendum tantum Sacramentum censeantur. Confirmatur ex Ecclesiæ vsu, ac consuetudine; quæ est valdè rationabiliter introducta ob reuerentiam tanti Sacramenti, ne scilicet propter nimiam frequentiam vilescat. Et re vera meritò pro huius rei confirmatione mystica congruentia assignatur à *D. Thoma loco citato*: vt scilicèt per vnicam vnius diei communionem vnitas, ac sufficientia passionis Christi repræsententur, sicut per vnius Missæ celebrationem Christi passio commemoratur, qui semel passus est, & totum mundum redemit, iuxta *tex. in d. c. sufficit, de consecr. d.* 1.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 Per se loquendo, seruato ieiunio, ac secluso scandalo, in qualibet hora diei potest fidelis communicare. Hæc conclusio est *Angel. sum. ver. Eucharistia* 3. *num.* 39. *Syl. eod. v. q.* 14. *& Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 69. *sec.* 4. *v. Tandem inquiri hîc potest*. Probatur, quoniam licèt vt plurimum soleat dari communio vsque ad meridiem tanquam tempus congruentius; nihilominus nulla extat lex ad id obligans: neque secundum præfatos Doctores consuetudo eò introducta est, vt præceptum induxerit. Quod quidem licèt substineri valeat quoad communionem simplicem sumendam; nihilominus aliter dicendum videtur quoad sacrificium Missæ. Etenim

5 ante auroræ principium regulariter non est licitum Missam inchoare, vt habetur ex *D. Thoma* 3. *par. q.* 83. *art.* 2. *ad* 4. Hoc idem docent communiter *Theologi, & Summistæ*, vt habetur ex *Suar. loco citato, D. Thomæ disp.* 80. *sec.* 4. Qui vltra rationem mysticam allatam à *D. Thoma vbi supra*, affert alteram humanam: siquidem ante illud tempus, vt plurimum non sunt fideles conuenienter dispositi ad eiusmodi Religionis opus. Confirmatur ex consuetudine totius Ecclesiæ, & ex regulis Missalis; atque ideò id esse Ecclesiasticum præceptum manifestè constat. Nec obstat *tex. in can. nocte sancta, de consecr. d.* 1.

6 Vbi Telesphorus Papa prohibet Missam ante horam tertiam; & rationem assignat inquiens, *Quia in eadem hora Dominus Crucifixus est, & super Apostolos Spiritus Sanctus legitur descendisse*. Quoniam respondetur, quòd ibi Telesphorus loquitur de Missis diei solemnibus, seù conuentualibus: aut si generaliter est intelligendus etiam de Missis priuatis, præceptum illud consuetudine fuit abrogatum, vt per *Suar. loco cit.* vbi etiam ex rubricis Missalis, *Concil. Trid. sess.* 22. *cap. de obseruandis in ritu sacrificij*, Ex consuetudine Ecclesiæ, ex communi Theolog. sententia, & ex alijs probat, quòd sicut Missæ debent inchoari regulariter ab initio auroræ; ita etiam absolui debent ante meridiem: siquidem id pertinet ad reuerentiam tanti Sacramenti, vt ante prandium perficiatur, vt tàm sacrificantes, quàm sacrum audientes decentius, ac deuotius id agãt.

7 Dixi, *Regular.*, nam nunc de 2. & 3. Missa, & cõmunione popul. obstat Decretũ S.C. siquidem festo Natalis Domini Missa celebratur in nocte vt in *d. cap. nocte sancta de consecrat* se habente, *Nocte sancta Natiuitati Missas celebrent Præsbyteri*. Vbi canon simpliciter loquitur de nec eius dispositio primam cæteras; atque ideò vi d Missæ celebrari possun Quod quidem ait S Missis priuatis immediatè c lemnibus *art.* 2.

8 *ver*

... c,
... *ʃ.* 1.
... *ne sua*
... *auatt. L.*
... *bura* 2. *de*
trahi ... citum
tatis a ... ridiem;
stia, & ... celebratur
sec. 4. *vers.* ... iæ in sacri-
tra huiusm ... sed etiam
ries eodem ... et patet ex de-
12 Et licèt al ... *ap. peracta, de*
tum mane ex ... *eracta consecra-*
ristiæ Sacrament ... *i noluerint, Eccle-*
cuentu constitu ... *enim & Apostoli*
rum per modum ... *bana tenet Ecclesia.*
beat: quia præcep ... prohibens celebratio-

9 dan ...

2 nem

communicare: quia non valeret aliter suum ministerium adimplere.

27 Hæc quæ hucusque diximus circa supradictum præceptum sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum à ieiunis, vel non ieiunis adeo vera sunt, vt longa discussione non egeant. Difficultas modò est inter Doctores de Sacerdote, qui post sumptam Calicis ablutionem inuenit reliquias sanctissimi Sacramenti in Patena, vel Altari, an possit illas sumere, cum stante ablutione sumpta, non sit ieiunus.

In hac re partem negatiuam docent *Palud. in 4.d.9.q.1.in fine, D. Antonin. 3.par.3.tit.13.cap.6. §.9.& Rosella ver. Eucharistia 3.§.13.* Mouentur ex eo, quòd illa reliquiarum sumptio vera est sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti communio: siquidem tam est totus Christus sub qualibet particula, quàm sub toto Sacramento: ergò non est licitum Sacerdoti eas sumere post sumptam ablutionem, cùm non sit ieiunus. Confirmatur ex *Concil. Matisconense 11. cap.6.* per quod præcipitur has reliquias dari hominibus ieiunis. His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse probabiliorem. Vndè pro eius explicatione sit.

TERTIA CONCLVSIO.

28 SAcerdos, qui post sumptam Calicis ablutionem inuenit hostiæ consecratæ reliquias in Patena, vel in Altare, potest illas sumere, non obstante, quod per ablutionem sumptam non dicatur ieiunus. Hæc conclusio est *Sot. in 4.d. 12.q.1.art.8. Henriq.lib.8.de Euch.cap.50.num.4. Nauar. in Man. cap.25.num.89. Caiet. in sum. ver. Missa, & tom.2. opusc.tract.33. de celebr. Missæ, q.1. Syl.ver. Eucharistia, 3.§.8. Victor.in sum.num.83. Armil.ver. Missa, §.26. Laym.lib.5. suæ sum.tract.4.cap.6.num.23. Fagund.de præcept. Eccles.lib.3.cap.5.sub num.28.& alij.* Probatur, quoniam huiusmodi reliquiæ non sumuntur hic per modum integræ communionis; sed per modum circumstantiæ, & complementi vnius integri sacrificij; atque ideò tota illa Sacerdotis actio est per modum vnius actionis integræ, & ad totam illam accessit Sacerdos ieiunus, & sic impleuit præceptum Ecclesiæ: vndè remanet solutum argumentum prioris sententiæ. Et ad Conc. Matisconense respondetur, quòd Concilium loquitur, vbi reliquiæ dantur ieiunis hominibus cum ipsa formula, qua quis communicatur: etenim per se loquendo non possunt huiusmodi reliquiæ dari sæcularibus post communionem, etiam ante ablutionem; quoniam illa reliquiarum sumptio est vera communio, si per se, ac separatim fiat, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, num.31.*

29 Ampliatur hæc conclusio, vt intelligenda sit non tantùm de minutis reliquijs in patena, seù corporali hærentibus, sed etiam de grandioribus, si facilè asseruari non possint; quoniam eiusmodi reliquiarum sumptio refertur ad vnum, & idem sacrificium, vt post alios inquit *Laym. d. cap.6.num.22. & Fagund. vbi supra num.29.* qui pro hac re citant *Suar.tom.3.in 3.p.disp.68.sec.6.* Et alios dicentes in casu, de quo agitur non esse attendendam quantitatem, & magnitudinem reliquiarum, sed solùm attendendum, an sint reliquiæ illius Sacramenti ab illo Sacerdote in ipso sacrificio confecti, tunc enim consumi possunt, etiam si sint aliquantulum grandiusculæ.

30 Quod si reliquiæ non sint ex illo sacrificio; sed ex alio præcedente, regulariter eas sumendas esse antequam digiti abluantur, & ablutionis sumptionem: est tamen verum, quod si post ablutionem sumptam repertæ fuerint, & commodè in sacrario seruari non possint, tunc consumi etiam possunt ab ipso Sacerdote, ne pereant; quoniam tunc datur necessitas ex parte ipsius Sacramenti, ne irreuerenter tractetur, aut pereat. Ita *Suar. loco citato, Henriq. lib.8. cap.50. num.29. in fine*; qui *num. 30.* etiam addit vna cum *Laym. vbi supra d.num.22. ex Suar. & alijs,* Quòd Sacerdos post recessum ab Altari non potest reliquias sumere, si citra irreuerentiam asseruari possunt: eo quòd tunc expleuit ministerium suum. Est tamen verum, quòd ipse *Fagund. ibidem ex eodem Suar. d.sec. 6. §. ad secundum,* ait quod si Sacerdos post sacrum absolutum per horam, aut aliud notabile tempus sanctissimam Eucharistiam Populo communicanti in Altari ministrauerit, poterit vasa purificare, & reliquias sumere, quæ ad præsens sacrificium pertineant, quoniam tota illa est vna actio moralis. Quòd si reliquiæ sint ex præcedentibus sacrificijs consultius videtur eas in sacrario reseruari, vt antea seruabantur, si commodè seruari possunt, vt supra fuit dictum.

An, & quando ad reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti requiratur aliqua dispositio, & munditia corporalis ex parte suscipientis, & qualis esse debeat.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Nullum extat præceptum Diuinum, quo præcipiatur certa dispositio, seù corporalis munditia volentibus suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.*

2 *Posse tamen per Ecclesiam statui, certum est apud omnes.*

3 *Extat per Ecclesiam præceptum Sacerdotibus volentibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere extra sacrificium, & more laicorum, vt stola, & superpelliceo vtantur sub excommunicationis pœna.*

An peccant mortaliter Sacerdotes, si in infirmitate communicantes instar laicorum citra stolam, ac superpelliceum, aut communicent in aliquo sacello occultè, vel priuatè.

4 *Quamuis alia non adsint præcepta, quam prædicta circa vestimenta, munditiam, & corporis dispositionem, &c. Est tamen in hoc seruanda rationabilis Ecclesiæ consuetudo.*

Et quomodo soleant Clerici Regulares, & qui Sacerdo-

cerdotes non sunt, ad hoc accedere Sacramentum, Quomodonè moniales, ac seculares omnes.
Et quomodo accedant fœminæ Dynasticæ in Lusitania.

5 *Sacerdos antequam Missam celebret decens est, vt lauet manus, ac faciem. Et quam deuotionem habere debet, dum Missam incipit.*

6 *Mulieres remouendæ sunt a communione propter fucum, & ornatum ementiti capilli.*

7 *Pollutio duplex est voluntaria, & inuoluntaria; & an vtraque impediat Eucharistiæ sumptionem.*
Et adducitur opinio Diui Augustini, absolutè negantis.

8 *Probabilior est opinio distinguens inter vtramque pollutionem, & an vtraque relinquat effectum, & carnis commotionem, etiam post pœnitentiam, aut non: vt primo casu consultiùs sit non accedere. Secundò vero casu nulla ratio suadet, cur abstinendum sit a communione.*

9 *Mulier, quæ communicare solet frequenter, maximè omnibus diebus Dominicis, viro petenti debitum, debet reddere debitum, & poterit communicare.*
Quid si frequenter non communicet, sed in præcipuis tantum festiuitatibus.

10 *Coniugi amenti potest alterum debitum reddere, sed non tenetur, & quare.*

11 *In multis casibus licitum est coniugi debitum denegare petenti, maximè si sæpissime, & molestissime petatur.*

12 *Quamuis peccatum carnis magnam secum afferat animi distractionem, potest tamen cobiberi per dolorem, pœnitentiam, ac sanctissimi Sacramenti sumptionem.*

13 *In lege veteri viguit præceptum, ne pollutus panes comederet propositionis, & simile quoque aliquando extitit post legem Euangelicam, fuit deinde eis abrogatum consuetudine vniuersalis Ecclesiæ.*

14 *Negatur consequentia de fucatis mulieribus ad pollutum, & quare.*
Et an, & quando pollutio sit peccatum mortale, siue voluntaria sit in se, siue in causa.

IN hac controuersia primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones absoluemus. Vndè sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est nullum extare præceptum Diuinum, quo præcipiatur certa dispositio, seù munditia corporalis volentibus suscipere sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Hæc conclusio patet, quoniam nec ex Euangelio, nec ex Apostolorum traditione habetur præscripta certa vestimentorum forma debere esse indutos accedentes ad hoc sacrum conuiuium: nec legitur, quòd Dominus in Cœna Apostolis stantibus, vel genuflexis, seù iacentibus, detectis capitibus, aut coopertis, suum corpus ad manducandum, & suum sanguinem ad bibendum tradiderit. Neque Diuino iure arcentur à sumptione tanti Sacramenti deformibus vestimentis induti, aut pretiosis: neque leprosi, ac vlceribus pleni: nec mulieres mestruatæ: nec fluxum sanguinis, aut seminis patientes: deformes facies, nec corpus cibosum, vel alium monstruosum defectum habentes, vt habetur ex *D. Gregor. in epist. ad August. Anglor. Episc. resp. 10. & 11. D. Bonauen. in 4. d. 12. q. 3. Nauar. in Man. cap. 21. num. 50. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 2. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 6. num. 2. 3. & 4. & Laym. in sua sum. Thol. tract. 4. cap. 6. sub num. 13. & 14.* cum alijs, quos allegant. Ait enim *Dominus Matt. cap. 18. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.* Non igitur iure Diuino per se præcipitur certa dispositio, seù munditia corporalis ad suscipiendam sanctissimam Eucharistiam.

SECVNDA CONCLVSIO.

2 QVamuis de dispositione, & munditia corporali prærequisita circa vsum sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti nihil de iure Diuino fuerit statutum; nihilominus id posse per Ecclesiam statui certum est apud omnes. Patet hæc conclusio ex *Concil. Trid. sess. 21. de communione, cap. 2.* Dum ait, potestatem semper in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seù ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret. Vndè licèt in principio nescentis, Ecclesiæ fuerit consuetudo communicandi sub vtraque specie fideles omnes, etiam paruulos rationis vsu carentes, tamen progressu temporis ex iustis, ac grauissimis causis fuit mutata, & decretum, quòd sub altera tantum specie, nempè panis communicarentur: ac declaratum, paruulos non obligari ad communionem sacramentalem, vt in *d. cap. 2. Concil. Trid. & cap. 4. & de fide definitum ead. sess. can. 1. & can. 4.*

TERTIA CONCLVSIO.

3 CErtum est per Ecclesiam extare præceptum Sacerdotibus volentibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere extra sacrificium laicorum more, sub pœna excommunicationis, vt stola, & superpelliceo vtantur, vt in *cap. Ecclesia 23. d. desumpto ex Concil. Bracharen. 3. cap. 3.* Est tamen verum, quod dictum *cap.* & relatum Concil. loquuntur quando Sacerdos vult communicare in Missa solemni, vt patet ex illis verbis, *Vt cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit, &c.* Et habetur ex *Nauar. in Man. cap. 21. num. 54. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 1.* & ex alijs, quos refert *Fagund. supra relato cap. 6. sub num. 1.* quam sententiam inquit esse communem contra *Angel. in sua sum. ver. Sacerdotes, §. 4.* Vndè inquiunt, non peccare mortaliter Sacerdotes communicantes in infirmitate instar laicorum citra stolam, & superpellicium: aut communicent in aliquo sacello occultè, vel priuatè. Et licèt excommunicationem *d cap. ipse Fagund.* putet esse non latæ sententiæ, sed ferendæ,

rendæ, mihi tamen videtur, eam esse sententiæ latæ, eò quòd *d.cap.* vtitur verbis imperatiuis, vt in illis verbis, *Excommunicationi debitæ subiaceat*. Iuxta regulam à nobis traditam in nostris *Commentar.ad Bull.Cœnæ.lib.1.cap.3.q.1.* Sic etiam præceptum Ecclesiæ extat, quo cauetur, ne Sacerdos leprosus publicè celebret propter horrorem datis ei necessarijs ex Ecclesiæ facultatibus, vt in *cap.tua nos, de cler.ægrot.* Qui quidem horror cessat, cùm Sacerdos celebrat coram leprosis, vt inquit *Henriq.lib.8. de Euch.cap.49.nu.1.* quem sequitur *Fagund. d.c.6. sub nu.3.*

4 Cæterum quamuis in iure non adsint alia præcepta, quàm supra relata circa vestimenta, munditiam, & dispositionem corporis eius, qui sumpturus sit sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, est tamen in hoc seruanda rationabilis Ecclesiæ cuiuscunque consuetudo. Solent enim Clerici Regulares maximè, qui Sacerdotes non sunt, superpellicio induti, flexis genibus, humiliter, ac deuotè ad tantum Sacramentum accedere: moniales verò velatæ, ac genibus pariter flexis communicant; sicut & sæculares omnes, detecto quoque capite existimantes, ac publicè profitentes se indignos esse, proferendo Centurionis verba illa, *Domine non sum dignus, &c.* Non probat tamen *Fagund.vbi supra num.2.* fucos, & fastus, quibus fœminæ Dynasticæ in Lu-
5 sitania communicando vtuntur, præmittendo prius ad Ecclesiam, in qua sunt communicaturæ, mundissima manilia, & vrscolos deauratos plenos aqua ad sumendam ablutionem: quibus multo magis expedit procurare munditiam cordis, quàm corporis.

† Imò *D. Cyprianus lib.2. epist.10.ad euagr. & lib.*
6 *3.epist.14.& serm.de lapsis*, remouere iubet à communione mulieres propter fucum, & ornatum ementiti capilli.

Sacerdos denique antequam celebret valdè decens est, vt manus lauet, ac faciem: deindè Missam incipiens non solum intrinsecam deuotionem habere debet; sed etiam ad ædificationem circumstantium eamdem corporis amictu manifestare studeat proferens verba deuotè, ac distinctè: in consumatione sacrificij hostiam dentibus non atterat, aut masticet; sicut nec alij communicantes; sed reuerenter traijciant: non quod peccatum sit dentibus atterere, ac masticare; sed ne quid dentibus adhæreat. Si quid autem fortè quicquam palato, dentibus, aut etiam fundo Calicis adhæserit, illa particula, quæ ex tota hostia frangitur, & intra Calicem immittitur, decentius est, vt per ablutiones iteratas, ac repetitas inde educatur, quàm tactu digiti Sacerdotis: nullum tamen peccatum est, nec veniale quidem, si Sacerdotis digito decenter indè extrahatur. Ita *Fagund d.cap.6.num.4 ex Nauar. in Man.cap.27.num.89. Henriq.loco citato, & ex alijs*. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant. Tota difficultas modò est de pollutione corporis per effusionem seminis, an & quando impediat sumptionem sanctissimæ
7 Eucharistiæ. Et quoniam duplex est pollutio, inuoluntaria, & voluntaria; de vtraq; est præsens controuersia, an impediat sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti sumptionem eadem die, etiam præmissa confessione.

In hac re *D. Augustinus serm.244.* de tempore absolutè negat post pollutionem etiam inuoluntariam licitum esse communicare citra culpam saltem venialem, eandem sententiam tenet *D.Gregor. resp.10. & 11. ad Augustin. Anglor. Episc.* qui quidem *lib.12.epist.12.* loquens quoque de pollutione voluntaria, inquit, quòd accedens ad sanctissimam Eucharistiam intra diem naturalem 24. horarum post voluntariam pollutionem, aut ad celebrationem Missæ, lethalem culpam contrahit: quam sententiam sequitur etiam *D.Thom.3.par.q.80. art.7.ad 3. & in 4.d.9. q.1. art.4. Alex.q.47. memb.1. art.1. Palud.in 4.d.13. q.2.tract.2. Adrian.q.4.de Euch. Couar. in clem.furiosus,3.par.in prin.cap.7.& alij*. Mouentur primò ex eo, quòd peccatum carnis, præter fœditatem corporis, affert communiter magnam mentis distractionem: vndè *Dyonis.Areop. cap.3.Ecclesiast.hierarch.* à communione, & sacrificio magis præcipit abstinere carnales, quàm Energumenos. Sic etiam *D.Clim.grad.15.* censet citius esse communicandos hæreticos post pœnitentiam, quam carnales homines pœnitentes. Confirmatur, quoniam in lege veteri pollutus indignus æstimabatur comedere panes propositionis, vt patet 1 *Reg.c.21* Ergò multò magis indignus est censendus ad suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, in quo est verum Christi corpus, & sanguis, & non substantia, sed accidentia tantùm panis, & vini. Denique *Diuus Cypr. locis supra citatis*, iubet remoueri à communione fœminas propter fucum, & ornatum ementiti capilli, eisdemque præcipit differri absolutionem: ergò multo magis à tanto Sacramento arcendi sunt in voluntariam pollutionem lapsi.

8 His tamen non obstantibus in contrarium est probabilior opinio, quam docent *D. Bonauen. Suar.Conynch.* & alij, quos refert, & sequitur *Laym.in sua sum.Theol.lib.5.tract.4. cap.6. num.14.& 15. & Fagund.de precept. Eccles. pracept.3. lib.3.cap.6.num.6.7.& 8.* Distinguentes, quod aut pollutio sit voluntaria, aut inuoluntaria, & vtraque, an relinquat malignum effectum, & carnis commotionem, etiam post pœnitentiam: aut non relinquat. Si primum consultius est eadem die maximè ad tantum Sacramentum non accedere, siuè voluntaria fuerit pollutio post pœnitentiam, siuè inuoluntaria. Imò ita accedens venialem saltem culpam contrahit, quoniam citra irreuerentiam aliquam non dicitur accedere: & ita procedit prior sententia: quod tamen verum est, nisi aliter Confessario videatur ad euitandum scandalum, aut si necessitas aliqua communicandi vrgeat, vel magna vtilitas; maximè si agatur de pollutione inuoluntaria, & putetur demonis fraude concitata. Quòd si secundum nulla ratio

ratio post pœnitentiam suadet, vt qui in pollutionem lapsus sit inuoluntariam, aut etiam voluntariam, vel in fornicationem post pœnitentiam, à communione debeat abstinere: siquidem rectè iam dispositus est, & pollutionis peccatum, sicut quoduis aliud post legitimam pœnitentiam perindè se habet, ac si peccatum commissum non fuisset. Ita *Laym. loco citato, post alios, qui num. 16.* Addit quid dicendum sit de mulieribus coniugatis, quæ pridie diei, qua communicaturæ sunt, vel eodem die debitum maritis reddiderunt.

9 Etenim si mulier communicare soleat frequenter, nempè omnibus diebus Dominicis, aut festis, tunc viro petenti debitum tenetur reddere, maximè si seriò petat, aliàs exponeret eum periculo peccandi, vltra quod ageret contra iustitiam, & posset virum scandalizare, & reddere sibi odiosum, si debitum deneget: & propterea poterit reddere debitum, & communicare, quia opus licitum facit: est tamen verum, quòd si ob mentis euagationem indispositam se sentiat, cõsultius est, vt intermittat. Quòd si mulier non frequenter communicet, sed in præcipuis festiuitatibus, tunc ante diem communionis futuræ, aut ipsa nocte petentem debitum debet rogare, vt abstineat in honorem sanctissimi Sacramenti; quod si seriò petat, & dubitet eum scandalizare si deneget, tunc potest reddere debitum, & communicare: & si ob animi euagationem indispositam se sentiat, & non communicando admirationem, & notam aliquam contraheret apud domesticos, & populum, consultius est communicare, quàm communionem intermittere, maximè si communio facienda est tempore Iubilæi, in die Paschatis, aut si statuto sodalitij eo die omnes sodales Euch. accepturi sunt. Ita *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 68. sec. 2. Laym. loco citato*, & alij, & signanter *Fagund. d. cap. 6. sub num. 16.*

10 Vbi addit coniugi amenti posse alterum debitum reddere si velit: non tamen tenetur, quia non liberè petit, neque actu humano; quamuis *Graff. lib. 2. decis. cap. 84. num. 4. & Syl. ver. Debitum 2. circa finem*, contrarium doceant, ques intelligendos esse, inquit *Fagund.* quando coniux sciebat coniugem esse amentem, sed nihilominus voluit illum in maritum habere. Sed re vera eiusmodi intellectus nobis non placet: nam si alter coniux tempore matrimonij contrahendi erat amens, non fuit validum matrimonium ex defectu consensus: & propterea coniux sanæ mentis non potest citra culpam lethalem debitum reddere; quoniam id, quod redderetur, debitum non potest dici, cùm matrimonium non valuit: atque ideò non est recedendum à priori sententia, quam docet *Sà ver. Debitum coniugale, nu. 16.*

11 In multis autem casibus licitum est coniugi negare debitum petitum ab altero coniuge. Etenim si sæpissimè, & molestissimè petatur, non iniuria sibi denegatur, sic etiam si coniux petens moderatè, si non intendat alterum coniugem debitum ad aliquam culpam, denegans non peccat. Et denique si plures habeant filios, quàm alere possint, tunc alter coniux posset denegare debitum; nisi timor adsit incontinentiæ in coniuge negante, vel petente, vt habetur ex *Syl. ver. Debitum 2. num. 10. Sa ver. Debitum coniugale, num. 19. Graff. lib. 2. decis. cap. 84 num. & Fagund. loco citato, num. 17. qui num. 18.* hæc, quæ diximus de coniuge amente extendit ad ebrium, ac furiosum; pro qua re allegat *Sanch. lib. 9. de debito coniugali disp. 13. num 10. & Veg. 1. par. suæ sum. cap. 18 casu 12.* quamuis *Fagund. ibidem*, durum videatur velle alterum coniugem obligare ad reddendum debitum ebrio, ac furioso, cum eorum petitio non sit actus humanus, cùm non sit libera, vt supra diximus.

12 Ad contraria facilè respondetur, & ad primum dicitur, quòd licèt peccatum carnis præter fœditatem corporis, magnam secum affert animi distractionem; illa tamen mentis distractio satis cohiberi potest per dolorem, & pœnitentiam, ac sumptionem sanctissimi Sacramenti: quòd si per pœnitentiam non cohibeatur, consultius est non communicare: verum si communicet, non est præceptum, quo quis ita dispositus arceatur à communione.

13 Ad confirmationem respondetur viguisse in lege veteri præceptum illud, & simile aliquando post legem Euangelicam; attamen postea fuit abrogatum consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 51. num. 1. Suar. in 3. par. D. Thomæ disp. 68. sec. 3. §. ex hac enim, Nauar. in Man. cap. 21. num. 51.* & facit *tex. in cap. ad eius verò, d. 5. & cap. testamentum, 6. d.* Etenim nocturna, vel diurna pollutio voluntaria licèt peccatum mortale sit; tamen potest contingere, quòd homo manè, vel statim post pollutionem transactam verè doleat, & de illa legitimam, ac veram penitentiam faciat: & propterea non potest assignari ratio, cur ad sacram Eucharistiam non possit accedere.

14 Ad vltimum negatur consequentia: quia fucatæ mulieres irrationabiliter, & ornatæ ementitis capillis, impenitentes earum vanitatum, accedunt ad sacrum conuiuium; at pollutum supponimus accedere pœnitentem, & sufficienter dolentem, ac confessum de ipsius crimine. Reliqua ad hanc rem pertinentia vide apud *Fagund. de precept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 6. à nu. 9. ad finem*, Vbi sufficienter tractat de pollutione, an & quando sit peccatum mortale, siuè voluntaria sit in se, siuè in causa: siuè inuoluntaria in somnis simpliciter: siuè inuoluntaria in somnis, & effusio in vigilia. Illud tamen est præcipuè notandum, quod idem *Fagund. ibi nu. 10.* post alios inquit circa pollutionem voluntariam in causa, quòd si quis post longum cibum, ac potum, quo præuidet certò pollutionem sibi euenturam, statim præcedenti nocte confiteatur, & dicat se dedisse causam culpabilem pollutioni, quam inter esum, & potum futuram præuidebat, & absoluatur à Confessario, imposita salutari pœnitentia, si deinde noctu polluatur,

eum non teneri ad confitendum pollutionem illam; quoniam declarauit in confessione totum peccatum,& omnes circumstantias illius, & per pœnitentiam, & confessionem fuit causa illius recisa; atque ideò effectus pollutionis subsecutæ fuit effectus naturalis illius esus, ac potus, inuoluntarius,& inculpabilis omninò. Quæ quidem sententia si vera est,pro ut ita nobis videtur,idem dicendum puto de eo, qui mandauit alicui aliquem occidi in tali loco, ad quem dum iret mandatarius, & mandans non valens reuocare mandatum, pœnitentia ductus ad confessionem accessit, & legitimè pœnitentiam egit de mandato: nam si sequatur homicidium, videtur eum non teneri homicidium ipsum confiteri; sed tantùm damna reficere, quorum fuerit causa ob præfatum mandatum: siquidem in confessione totum peccatum, & eius circumstantias manifestauit: & illud homicidium ex parte mandantis est inuoluntarium.

An sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quotidie communicare laicos. SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Caietan.in sum. haud laudat laicum, quotidie communicantem, & quare.*

2 *Diuus Ambrosius, & Cyprian. docent quotidie esse communicandum.*

3 *A D.August non reprehenditur,qui communionem quotidie suscipit,nec tamen laudatur.*

Et ex quibus pendeat huius controuersiæ resolutio.

4 *Quare Christus Dominus sub specie panis, & vini,& per modum conuiuij hoc Sacramentum instituit. Quod Sacramentum panem quotidianum appellat, Diu. Augustinus.*

5 *Tam ex parte Sacramenti, quam ex parte suscipientis vtilius est quotidie communicare, quam non communicare,exigitur tamen magnus mentis affectus, conscientia pura, ac magna reuerentia.*

6 *Licet Confessarius debeat esse fidelis, & prudens huius Sacramenti dispensator, esset tamen rigidus animarum censor, si laico vita probatissimo quotidianam non permitteret communionem.*

A quibus laudantur communicantes quotidie bona conscientia.

7 *Res humanæ quando sæpius tractantur vilescunt, res vero Diuinæ, quo magis tractantur, & noscuntur eo magis in maiori æstimatione habentur.*

8 *Agnus Paschalis fuit figura huius Sacramenti quantum ad Christi Passionem, & propterea semel in anno comedebatur.*

9 *Non ex eo, quod Lateranense Concil. statuit, vt fideles semel tantum in anno communicent,damnat quotidianam communionem, & quare sic præcepit.*

10 *Ab initio nascentis Ecclesiæ fideles quotidie communicabant, & quare fuit præceptum, vt fideles quotidie communicarent.*

11 *Successu temporis frigescente charitate ter tantum in hebdomada fiebat Missæ sacrificium, & communicabant.*

Et quare Fabianus Papa indulsit, vt ter in anno fideles communicarent in Pascha, scilicet Pentecoste, & Natali Domini, alias Catholici non haberentur.

12 *Respondetur ad auctoritatem Diu. August. de qua in c. quotidie de consecr. d. 2.*

13 *Diuus Hieronymus, nec laudat, nec vituperat coniuges quotidie communicare, etiam post coitum coniugalem: eiusque afferuntur verba.*

1 IN hac re *Caiet. in sum. ver. Communio*, præsumptionis damnat hominem laicum quotidie communicantem. Etenim huic Sacramento, in quo totus Christus continetur, maxima præ cæteris reuerentia debetur: & propterea ad maiorem reuerentiam pertinet, vt aliquando quis ab illius sumptione abstineat: quoniam quæ sæpius tractantur, vilescunt, iuxta illud, *Nimia familiaritas parit contemptum*. Hinc laudatur *D. Petrus, Lucæ cap. 2.* dum ait Domino, *Exi à me Domine, quia homo peccator sum*. Præterea hoc Sacramentum est figura Agni Paschalis, qui semel tantum in anno manducabatur: ergò non est licitum quotidie communicare, sed semel tantùm in anno. Denique probatur ex *nostro capite*. §. 2. Vbi ex præcepto Ecclesiæ semel tantùm in anno communicare: at Ecclesia in suo præcepto declarauit id, quod licitum erat, ac laudabile: non igitur licitum est laicis præsertim quotidie communicare.

2 *Diuus Ambros. verò lib. 4. de Sacram. cap. vlt. de quo in cap. si quotiescunque, de consecr. d. 2.* docet quotidie esse communicandum, his verbis, *Si quotiescunque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, vt semper mihi peccata dimittantur. Quia semper pecco, semper debeo habere medicinam.* Ob id in principio nascentis Ecclesiæ Christiani quotidie sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumebant, iuxta illud *act. Apost. cap. 2. Erant perseuerantes in doctrinis Apost. & communione, fractione panis, & orationibus.* Quo circa vbi aliquis in crimen aliquod incidebat, à communione arcebatur, vt *Cypr. de orat. Domini*, sic ait, *Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo grauiore delicto, dum abstenti, & non communicantes à cælesti pane prohibemur, à Christi corpore separamur.* Quæ quidem pœna quoniam à fidelibus grauissima tunc temporis reputabatur, idcircò fuit decretum per Hilarium Episcopum, de quo in *cap. si non sunt, de consecr. d. 2.* vt non abstineant fideles à corpore Domini, nisi qui excommunicari mererentur, his verbis, *Si non sunt tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare.*

3 A Diuo Augustino denique, qui communionem quotidie suscipit, non reprehenditur, nec laudatur, vt habetur in *cap. quotidie, de consecr. d. 2.*

d. 2. ita se habente, *Quotidie Eucharistiæ communionem percipere, nec laudo, nec vitupero.* Vndè in hac difficultate tres extant opiniones. Prima damnat perceptionem sanctissimę Eucharistiæ quotidie. Secunda laudat. Tertia denique non laudat, nec vituperat. Quid igitur nobis erit dicendum? Respondemus ergò, quòd resolutio huius controuersiæ pendet ex bonitate, qualitate, dispositione, & deuotione eius, qui vult quotidie communicare: quod negotium non est remittendum arbitrio volentis communicare; sed prudentiæ, ac iudicio prudentis Confessarij; qui si viderit suum pœnitentem esse singularis modestiæ, ac bonitatis, in lethalem culpam non solitum prolabi, & de venialibus peccatis, in quæ ex fragilitate incidat, maximè dolere, cum proposito firmo non peccandi de cætero, non video cur ita disposito possit quotidianam communionem denegare.

4 Etenim Christus Dominus sub specie panis, & vini, & per modum conuiuij hoc Sacramentum instituit, & sumi voluit tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur, viuentes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse viuit propter me, & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur, vt habetur ex *Concil. Trid. sess.* 13. *cap.* 2. Hinc *D. Augustin. ser.* 28. de verbis Domini, hoc conuiuium sacrum appellat panem nostrum quotidianum, ad quem dignè, ac frequenter suscipiendum exhortans, sic ait, *Accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit, panis enim quotidianus est; sic tamen viue, vt quotidie merearis accipere.* Si igitur hoc admirabile Sacramentum panis noster est quotidianus, institutum à Deo ad præseruandum nos à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus, atque ideò à morte spirituali animæ, quæ non est aliud, quàm amissio gratiæ, per quam anima spiritualiter viuit: ergò sicut indigemus quotidie pane, ac cibo corporali ad conseruandam vitam corporalem; ita quoque indigemus quotidie hoc pane, & cibo cœlesti ad conseruandam vitam spiritualem animæ, nempè Dei gratiam.

5 Vndè tàm ex parte Sacramenti, quàm ex parte suscipientis, vtilius est quotidie communicare, quàm non communicare quotidie. Est tamen verum, quòd ex parte sumentium, ad communicandum quotidie exigitur magnus mentis affectus, conscientia pura, ac magna reuerentia, postquam communicando illum sumunt, quem proni adorant Angeli, venerantur Cherubini, Cœlorumque potestates reuerentur humillimè. Et licèt *Rodriq. p.* 1. *suæ sum. c.* 57. *nu.* 6. Ad dignè communicandum quotidie exigat sanctitatem, & dispositionem S. Catherinæ; nihilominus totum hoc negotium, vt supra diximus, remittitur iudicio prudentis Confessarij, qui antequam licentiam quotidie communicandi suo confitenti concedat, eumdem probet prohibendo illi communionem per aliquot tempus: nam si humiliter obediendo abstineat, dignum quotidie communione se manifestat, alijs conditionibus concurrentibus, quas supra retulimus: quòd si pœnitens ipse impatienter ferat priuari cœlesti pabulo, tunc indignum esse inquit *Rodriq. loco citato*, quotidie communicare: siquidem eiusmodi desiderium prouenit aliquando ex tentatione diabolica, vt ipsum præcipitet. Cæterum, ait *Fagund. de præcept. Eccl. præcept.* 3. *cap.* 7. *num.* 7.

6 Quod licèt Confessarius debeat esse fidelis, & prudens dispensator, vt sciat cibum spiritualem in tempore egentibus dare, & negare; nihilominus rigidus admodum conscientiarum censor esset ille Confessarius, qui laico etiam vitæ probatissimæ non permitteret quotidianam communionem: eo maximè quoniam *D. Augustinus*, de quo in *cap. non prohibeat, de consecrat. d.* 2. sic ait. *Non prohibeat dispensator manducare pingues terræ in mensa Domini, sed exactorem moneat timere.* Imò communicantes quotidie bona conscientia laudant *D. Thom.* 3. *p. q.* 80. *art.* 10. *D. August. serm.* 28. *de verb. Domini*, *D. Ambr. lib.* 3. *de sacram. cap.* 4. *D. Hieronym. in Apolog. contra Iouinian. Henriq. lib.* 8. *de Euch. cap.* 53. *num.* 6. & alij quamplurimi. Etenim ex institutione Christi hoc Sacramentum est cibus animę, & panis quotidianus, & propterea dignus est laude, qui benè dispositus quotidie huiusmodi cęlesti pane cibatur. Est tamen verum, quòd tàm *D. August. in c. quotidie, de consecr. d.* 2. quàm Doctores communiter suadent, ac hortantur fideles ad communicandum omnibus Dominicis diebus, vt habetur ex *Suar. tom.* 3. *in* 3. *p. disp.* 69. *sec.* 4. *concl.* 2. *Reginal. lib.* 29. *suæ prax. n.* 78. & 79. *Molf. par.* 1. *suæ sum. tract.* 3. *cap.* 8. *in fine*, & ex alijs, quos ipsi allegant.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

7 Ad primum primæ sententiæ dicimus, quòd res humanæ quando sæpius tractantur, vilescunt: at res diuinæ, quò magis tractantur, & noscuntur, eo magis in maiori æstimatione habētur. Laudantur autem Apostolus Petrus, & centurio, eo quòd ex affectu, & feruore humilitatis dixerint, alter, exi à me Domine, quia peccator sum: & alter, Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, &c. Verùm multo magis laudatur Zaccheus, qui gaudens suscepit Dominum in domum suam, dimidium bonorum suorum dedit pauperibus: & si quid defraudauerit, obtulit reddere quadruplum; propter quod meruit audire ab ipso Domino, *Hodie huic Domui salus facta est.* Atque adeò remissionem suorum peccatorum obtinuisse fuit certus redditus. Imò qui ex humilitate non audent accedere ad tantum Sacramentum, agnoscentes se esse cęlesti conuiuio indignos: & præsertim si frigidos sibi videri dicant, sunt excitandi ad communicandum: quia vt inquit *Ioan. Gerson* relatus à *Rodriq. d. cap.* 75. *nu.* 5. Qui non grauatur conscientia peccati mortalis, & timet accedere ad tantum Sacramentū, est similis illi, qui moriens propter frigus, timet ad ignem accedere, vt calefiat.

8 Ad secundum respondetur negando consequētiam:

tiam: quoniam Agnus Pashalis fuit figura huius Sacramenti quantum ad passionem Christi, quæ in ipso Sacramento repræsentatur, & propterea semel tantùm in anno comedebatur; quoniam Christus Dominus semel tantùm mortuus est; atque ideò Ecclesia semel quoque in anno memoriam passionis recolit: at in hoc Sacramento traditur nobis memoria passionis Christi per modũ cibi quotidiani figurati in manna; quapropter, supposita debita dispositione, quotidie debet sumi, iuxta illud *D. Augustini, Iste panis quotidianus est, accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit.*

9 Ad *tex.* nostrum respondetur, quòd Concil. Lateran. statuit, vt fideles semel tantùm in anno ex præcepto communicent; sed quia charitas ità refriguerat in ipsis fidelibus, vt nisi huiusmodi preceptum fuisset impositum, vix semel, & fortè nũquam in vita communicassent; idcircò præcepit, vt semel in anno ad minus in Pascha communicent. Cæterum Ecclesia maximè cupit renouari apud fideles antiquam illam consuetudinem cõmunicãdi quotidie, vt patet ex *Conc. Trid. sess. 22. c. 6. in princ.* in illis verbis: *Optaret quidem sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles astantes non solùm spirituali affectu, sed sacramentali etiã Eucharistia perceptione communicarent, &c.* Pro cuius rei clariori explicatione est adnotandum, quòd ab initio nascentis Ecclesiæ, idcircò fideles quotidie communicabãt, quia ob Christi Domini sanguinem recenter effusum magna vigebat deuotio, & desiderium martyrij, idcircò vt fideles ipsi robur acciperent, fuit præceptum, vt fideles quotidie communicarent, vt decreuit Anacletus Papa, de quo in *cap. peracta*, & ibi *Doct. de consecr. d. 2.* Ità se habente, *Peracta consecratione, omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim, & Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.* Deindè paulatim frigescente deuotione, & fidei feruore, præceptum desuetudine cessauit, & inualuit consuetudo communicandi quater in hebdomada, vt testatur *D. Basil. in epist. ad Cæsariam Patriciam*, dicens, *Nos quater in hebdomada communicamus, nimirum feria quarta, sexta, Sabbato, & Dominica, ac in alijs diebus, si qua memoria fuerit sancti.*

11 Postmodum successu temporis frigescente adhuc magis charitate, ter tantùm in hebdomada fiebat Missæ sacrificium, & communicabant: & alicubi etiam bis, nempè in Dominica, & Sabbato, vt refert *D. Augustin. tract. 26. in Ioan. & epist. 118. ad Ianuar. cap. 2.* Et quoniam multis fidelibus huiusmodi communionis frequentatio videbatur onerosa, idcircò indulsit Fabianus Papa, vt si non sæpius, saltem ter in anno fideles communicarent, nempè in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini: vt in *cap. & si non frequenter, de consecr. d. 2.* Quod decretum adeò voluit seruari, vt contrauenientes voluerit non haberi catholicos, vt in *cap seculares ead. d.* statuit his verbis: *Seculares, qui in Natali Domini, Pascha, & Pentecoste nõ communicauerint, catholici non credantur, nec inter catholicos habeantur.* Denique, quia multi quoque fideles æstimabant hoc præceptũ adhuc esse rigorosum, ideò *Inn. IV. ex Conc. Lateran. in nostro cap. Statuit*, vt saltem semel in anno in Pascha fideles communicarent: quod *Conc. Trid.* confirmauit *sess. 13. can. 9. & sess. 21. cap. 4.* Verùm non ob id Ecclesia vetat amplius communicare; sed obligat, & fastidiosos inuitat, vt saltem semel in anno communicent, vt latè declarat *Fagund. de precep. Eccl. precep. 3. lib. 3. cap. 7. n. 5.*

12 Ad auctoritatem *D. August.* de qua *in d. cap. quotidie, de consecr. d. 2.* Dum communicãtes quotidie nõ laudat, nec vituperat, respondetur, quòd *D. Augustin.* ibi non loquitur de illis, qui non soliti sunt labi in lethales culpas, & alias conditiones habent, quas supra enumerauimus: nam hos non solum laudat, sed etiam inuitat ad quotidie communicandum, dum ait *ser. 28. de verbis Domini, Accipe quotidie, vt quotidie tibi prosit, panis enim quotidianus est; sic tamen viue, vt quotidie merearis accipere.* Sed loquitur de illis, qui facilè labentes in lethales culpas præmissa pœnitentia quotidie communicant: hos enim non laudat, nec vituperat; sicut & D. Hieronymus contra Io-

13 uinianum, & Apologia contra eundem non laudat, nec vituperat consuetudinem Romanam scilicet coniugum quotidie communicantium etiam post coitum coniugalem, ità inquiens: *Scio Romæ esse consuetudinem, vt fideles communicent omnibus diebus etiam post coitum cõiugalem, quod nec laudo, nec reprehendo.* Quoniam licèt nulla culpa sit copula coniugalis, nihilominus ipsa licita admistio coniugum vix sine voluptate carnis fieri potest, & propterea sicut qui coniuge vtitur solummodò liberorum creandorum gratia relinquendus est suo iudicio, si velit communicare, cùm non debeat prohiberi accipere, qui in igne positus nescit ardere; ità arcendus est à communione, qui sola voluptatis cupidine captus coniuge fuit vsus; quoniam voluptas ipsa sine culpa nullatenus esse potest. Cum enim nõ amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere commistionis, habent coniuges etiam de sua commistione, quod defleant. Ità *Gregor. in respons. 10. ad interrogationes Augustini Anglorum Episcopi*, de quo in *can. vir cum propria coniuge, de consecr. d. 2.* Vndè ad effugiendam irreuerentiam, quæ communicando tanto Sacramento inferri posset propter coniugum copulam ex sola voluptatis cupidine habitam, & propter mentis distractionem, quam coniuges ex ea concipere solent, *tex. in cap. si itis fratres, 33. q. 4. ex D. Hieronymo*, sic ait, *Si panes propositionis non poterant ab ijs, qui vxores suas tetigerant comedi, quanto minus panis ille, qui de Cœlo descendit, non potest ab his, qui coniugalibus paulò ante hæsere complexibus, violari, atque contingi non quòd nuptias condemnemus (hoc enim non dicimus) sed quòd eo tempore, quo carnes Agni manducaturi sumus, vacare operibus carnis non debeamus.* Vndè circa rem hãc seruanda sunt, quæ supra docuimus, *sec. praced.* Vndè meritò à S. P. Innoc. XI. damnata fuit *prop. 9.* nempè, *Opus coniugij ob solam voluptatem*

exer-

exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.

Sed quia Auctor pertractat ex professo, diffuse, & dilucidè de Augustissimo Sacramento Eucharistiæ, & in hac sectione. An sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quotidie communicare laicos, vbi tenet pijssimam opinionem, quæ omninò fuit conformis Decreto postea emanato à Sanctissimo Domino nostro Innocentio Papa XI. Opere pretium duxi per extensum hic ponere, vt sit forma Confessarijs; quomodo se gerere debeant cum suis pœnitentibus: & semper præ manibus, & ante oculos habeant: vbi etiam quamplurima dilucidantur, prohibentur, & decernuntur, & est sequens.

DECRETVM
Circa Communionem quotidianam.

CVm ad aures Sanctissimi D. N. fide dignorum testimonio peruenerit in quibusdam Diœcesibus vigere vsum quotidianæ Communionis, etiam in feria sexta Parasceue, & simul affirmari eandem quotidianam Communionem præceptam esse à iure Diuino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inoleuisse; videlicet, quod aliqui, non in Ecclesia, sed in priuatis Oratorijs, & Domi, imò cubantes in lecto, & non laborantes vlla grauis infirmitatis nota sumant Sacrosanctam Eucharistiã, quam argentea thecæ inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes seculares, aut Regulares; alijque in Communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit S. Congregationi Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, eadem S. Congregatio præuia matura discussione super prædictis vnanimi sententia ita censuit: Etsi frequens, quotidianusue Sacrosanctæ Eucharystiæ vsus à SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus; nunquam tamen, aut sæpius illum percipiendi, aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantùm indicauit, cum inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent; idque non immeritò; multiplices enim sunt, conscientiarum recessus, variæ ob negotia spiritus alienationes, multæ è contra gratiæ, & Dei dona paruulis concessa: quæ cum humanis oculis scrutari non possimus, nihil certe de cuiusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea quod ad negociatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu Laicis negotiatoribus, & Coniugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In Coniugatis autem hoc amplius animaduertent, cùm B. Apostolus nolit eos inuicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacent orationi eos seriò admoneant, tanto magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reuerentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad Cœlestium Epularum Communionem esse conueniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum inuigilabit, non vt à frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione vnica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generalitèr constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seù Confessarios sibi decernendum putet; Illudque omninò prouideat, vt nemo à Sacro Conuiuio seù frequenter, seù quotidie accesserit repellatur; & nihilominus det operam, vt vnusquisque dignè pro deuotionis, & præparationis modo rariùs, aut crebriùs Dominici Corporis suauitatem degustet. Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes admonendæ erunt, vt in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; Si quæ verò puritate mentis niteant, & feruore spiritus ita incaluerint, vt dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum vti, & cum eis constitutum haberi, vt cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos qui ad frequentiorem, aut quotidianam saluiferi cibi sumptionem deuoto studio excitantur, debere, siue Laici negociatores sint, siue Coniugati, siue quicumque alij suam agnoscere infirmitatem, vt dignitate Sacramenti, ac Diuini iudicij formidine discant cœlestem mensam, in qua Christus est reuereri; Et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad maiorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Diœcesibus viget huiusmodi deuotio erga Sanctissimum Sacramentum pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiæ, & iudicij temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, vt omnis irreuerentiæ, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur: Quod abundè continget, si ij, qui deuoto huiusmodi studio, diuina præstante gratia tenentur, seque Sacratissimo Pane frequentiùs refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueuerint: Quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti Regno se premium est daturus, precatur Sacra Congregatio, vt suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Porrò Episcopi, & Parochi, seù Confessarij redarguant asserentes Communionem quotidianam esse de iure diuino, doceant in Ecclesijs, seù Oratorijs priuatis, ex dispensatione, seù Priuilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam, nec eam vllo modo deferendam in Crumena, aut secretò ad existentes domi, vel cubantes

in

in lecto, quam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publicè, & cum pompa iuxtà formam Ritualis Romani; Si verò ab Oratorio priuilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, vt circa Communionem in feria sexta Parasceue, Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ vsus seruentur; Insuper admoneant nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seù particulas, neque grandiores, sed consuetas; Non permittant vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarij etiam Regulares, aut quicunque alij Sacerdotes secùs egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum iustam, ac rigorosam animaduersionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Iesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinarijs per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.

Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbauit, ac præsens Decretum Typis dari, ac publicari voluit. In quorum, &c. Datum Romæ 12. Februarij 1679.

F.Card. Columna Præf.

S.Archiepisc. Brancaceius Episc. Viterbien. Sec.

Die 15. mensis Februarij 1679. super dictum Decretum affixum, & publicatum fuit per Vrbem ad valuas Curiæ, & in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Ægidium Felicem SS. D. N. PP. Cursorem. Pro D. Magistro Cursorum Gregorius Stagius Apost. Curs. Romæ, &c.

An sit contra reuerentiam Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ pluries in die communicare.

S E C. IV.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos in die Natalis Domini ter celebrat, & communicat; & S. Leo Papa septies, & nouies celebrabat.*

2 *Pluries eodem die communicare, non est prohibitum Iure Diuino, sed solum Iure humano.*

3 *Romanus Pontifex dispensat, vt possit quis pluries eodem die Missam celebrare.*

4 *Per se loquendo, seruato ieiunio, ac secluso scandalo, in qualibet diei hora potest fidelis communicare.*

5 *Ante auroræ principium regulariter licitum non est Missam inchoare, & quare.*

6 *Cur Telesphorus Papa prohibet Missam ante horam tertiam, & de qua Missa id intelligatur.*

7 *In festo Natalis Domini Missa celebratur in media nocte, & cur.*
Et an omnes tres Missæ celebrari possint de nocte.

8 *Sacrificare hora, & dimidia ante Solis ortum non est peccatum.*
Et an sit licitum Missam celebrare per totam horam nonam diei vsque ad tertiam horam post meridiem.

9 *Quæ nam sit rationabilis causa celebrandi Missam post alteram horam post meridiem, vel post finitum officium.*

10 *Patres Congregationis Theatinæ, ac Soc. Iesu, & Congregationis Sanctæ Mariæ Fuliens. ex priuilegio Missam celebrare possunt per horam ante Auroram, & infra horam post meridiem. Et ex qua causa.*

11 *Pluries in die communicare, & si regulariter quis non possit, poterit quippe ad impediendam iniuriam, ac irreuerentiam, imminentem sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.*

12 *Si quis post sumptum mane ex deuotione sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, eodem die ex inopinato casu in articulo mortis constituatur, an possit iterum, & debeat per modum Viatici communicare.*
Et quis nam sit finis præcepti sumendi Eucharistiam in articulo mortis.

13 *Vnusquisque in suis actibus obligatorijs intentionem habere præsumitur virtualem, ac implicitam implendi omnem obligationem.*

14 *Si quis in articulo mortis constitutus Sacram Eucharistiam, sumpserit per modum Viatici, non tenetur amplius ex præcepto communicare, licet mortis periculum per mensem, & vltra perseueraret, nisi post reconualescentiam iterum recideret, & in periculum constitueretur.*

15 *Quamuis humano Iure prohibeatur, quis communicare pluriès eodem die, & Missas celebrare, in nonnullis vero casibus, vel in tribus præcipuis licitum est pluries eadem die celebrare.*

16 *Sacerdotes ter celebrantes in die Natalis Domini ante sumptam digitorum ablutionem, id ex priuilegio agunt, cum pluries communicare non sit intrinsece malum; & poterit Summus Pontifex in hoc dispensare.*

17 *S. Leo Papa potuit secum dispensare, vt pluries in die celebraret, & quare.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim in die Natalis Domini Sacerdos ter celebrat, & communicat. Et de D. Leone Papa testantur graues auctores, eum septies, & aliquando nouies celebrasse: ergò communicare pluries in die non est contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti; aliàs Sacerdotes in die Natiuitatis Domini non possent citra culpam celebrare, & D. Leo peccauisset septies, & nouies in die celebrando.

His tamen non obstantibus, in contrarium est communis Doctorum sententia, quam docent *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 10. ad 4. & in 4. d. 12. Palud. Alens.* & alij apud *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 69. sec. 4. Sot. in 4. d. 13. q. 2. art. 2.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 3. cap. 7. sub num. 11.* Dicentes, nulli licitum esse communicare pluries in die, etiam si Sacerdos sit, & extra sacrificium Missæ velit communicare. Mouentur ex eo, quòd id vetat vniuersalis Ecclesiæ consuetudo; quæ obligat sub præcepto, vt aliàs diximus; quapropter pluries in die quis communicando cùm faceret contra præceptum Ecclesiæ, procul dubio communicando lethalem contraheret culpam: at communi

municans in peccato mortali irreuerenter accedit ad tantum Sacramentum, vt infra suo loco latius, Deo duce, dicemus. Confirmatur, quia communicans secunda vice eodem die nō communicaret ieiunus, etiam si ablutionem non susciperet, vt inquit *Fagund. loco citato*; at communicans non ieiunus facit contra reuerentiam huius Sacramenti, vt supra ostendimus, *sec. 3.* Hæc igitur sententia cùm nobis magis placeat, idcircò pro eius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

† 2 De iure Diuino non extat prohibitum pluries eodem die communicare: sed tantùm eiusmodi prohibitio est de iure humano. Hæc conclusio est *D. Thom. in 4. d. 12. Palud. Alens.* & aliorum apud *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 69. sec. 4. vers. Dices*. Prima pars huius conclusionis patet: nam sæpè de iure Diuino non est prohibitum sacrificare: ergò nec communicare, cùm non possit assignari diuersitatis ratio, cur de iure Diuino prohibeatur pluries communicare, & non pluries sacrificare, *arg. text. in l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Et eo magis, quia nulla lege Diuina scripta, aut tradita cautum id reperitur. Quocirca

3 quemadmodum Rom. Pontifex dispensat, vt possit quis pluries eodem die Missam celebrare; ita quoque poterit, vt sæpè eodem die communicet. Probatur ipsa conclusio quoad secundam partem ex *tex. in cap. sufficit, de consecr. d. 1.* vbi sic legitur, *Sufficit Sacerdoti vnam Missam in die vna celebrare*. Idem habetur in *cap. consuluisti de celebr. Missar.* Si igitur non potest Sacerdos nisi vnam Missam in die celebrare, atque ideò semel eodem die communicare, multo magis id interdictum censetur ijs, qui Sacerdotes non sunt pluries in die sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere; cùm multo melius Sacerdotes, quàm qui Sacerdotes non sunt, maximè sæculares, dispositi ad suscipiendum tantum Sacramentum censeantur. Confirmatur ex Ecclesiæ vsu, ac consuetudine; quæ est valdè rationabiliter introducta ob reuerentiam tanti Sacramenti, ne scilicet propter nimiam frequentiam vilescat. Et re vera meritò pro huius rei confirmatione mystica congruentia assignatur à *D. Thoma loco citato*: vt scilicèt per vnicam vnius diei communionem vnitas, ac sufficientia passionis Christi repræsententur, sicut per vnius Missæ celebrationem Christi passio commemoratur, qui semel passus est, & totum mundum redemit, iuxta *tex. in d. c. sufficit, de consecr. d. 1.*

SECVNDA CONCLVSIO.

4 Per se loquendo, seruato ieiunio, ac secluso scandalo, in qualibet hora diei potest fidelis communicare. Hæc conclusio est *Angeli in sum. ver. Eucharistia 3. num. 39. Syl. eod. verbo, q. 14. & Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 69. sec. 4. vers. Tandem inquiri hic potest*. Probatur, quoniam licèt vt plurimum soleat dari communio vsque ad meridiem tanquam tempus congruentius; nihilominus nulla extat lex ad id obligans: neque secundum præfatos Doctores consuetudo eò introducta est, vt præceptum induxerit. Quod quidem licèt sustineri valeat quoad communionem simplicem sumendam; nihilominus aliter dicendum videtur quoad sacrificium Missæ. E-

5 tenim ante auroræ principium regulariter non est licitum Missam inchoare, vt habetur ex *D. Thoma 3. par. q. 83. art. 2. ad 4.* Hoc idem docent communiter *Theologi, & Summistæ*, vt habetur ex *Suar. loco citato, D. Thoma disp. 80. sec. 4.* Qui vltra rationem mysticam allatam à *D. Thoma vbi supra*, affert alteram humanam: siquidem ante illud tempus, vt plurimum non sunt fideles conuenienter dispositi ad eiusmodi Religionis opus. Confirmatur ex consuetudine totius Ecclesiæ, & ex regulis Missalis; atque ideò id esse Ecclesiasticum præceptum manifestè constat. Nec obstat *tex. in can. nocte sancta, de consecr. d. 1.*

6 Vbi Telesphorus Papa prohibet Missam ante horam tertiam; & rationem assignat inquiens, *Quia in eadem hora Dominus Crucifixus est, & super Apostolos Spiritus Sanctus legitur descendisse*. Quoniam respondetur, quòd ibi Telesphorus loquitur de Missis diei solemnibus, seù conuentualibus: aut si generaliter est intelligendus etiam de Missis priuatis, præceptum illud consuetudine fuit abrogatum, vt per *Suar. loco cit.* vbi etiam ex rubricis Missalis, *Concil. Trid. sess. 22. cap. de obseruandis in ritu sacrificij*, Ex consuetudine Ecclesiæ, ex communi Theolog. sententia, & ex alijs probat, quòd sicut Missæ debent inchoari regulariter ab initio auroræ; ita etiam absolui debent ante meridiem: siquidem id pertinet ad reuerentiam tanti Sacramenti, vt ante prandium perficiatur, vt tàm sacrificantes, quàm sacrum audientes decentius, ac deuotius id agăt.

7 Dixi, *Regular.*, nam nunc de 2. & 3. Missa, & cōmunione popul. obstat Decretū S.C. siquidem in festo Natalis Domini Missa celebratur in media nocte vt in *d. cap. nocte sancta de consecrat. d. 1.* ita se habente, *Nocte sancta Natiuitatis Saluatoris Missas celebrent Presbyteri*. Vbi est adnot. quòd canon simpliciter loquitur de Missis in plurali: nec eius dispositio primam potius respicit, quam cæteras; atque ideò vi dicti canonis omnes tres Missæ celebrari possunt de nocte ante auroram. Quod quidem ait *Suar.* locum sibi vendicare in Missis priuatis; quæ post primam absolutam immediatè celebrari possunt; secus in Missis solemnibus, vt rectè declarat *D. Thom. 3. par. q. 83. art. 2. in corp. & Suar. in eum disp. 80. sec. 4.*

8 *vers. Tertiò inquiri potest*. Imò de iure inquit idem *Suar. ibi in vers. Secundò inquiri potest*, Non esse peccatum sacrificare hora, & dimidia ante ortum solis. Et quamuis non desint Auctores, qui velint, licitum esse Missam celebrare per totam horam nonam diei, vsque ad tertiam horam post meridiem, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 25. num. 85. & de orat. c. 21. num. 22.* & alijs; nihilominus ipse *Suar ibidem, ver. Quocirca*, Putat, hanc sententiam non esse tutam in praxi, & citra rationabilem causam non esse seruandam. Erit autem rationabilis causa, si festum

9 v.g.

v.g. sit solemne, & Missa publica, & concio non
absoluatur, nisi post vnam, aut alteram horam
post meridiem: nam tunc posset Missa priuata
inchoari post finitum solemne officium: & id
maximè, ne aliqua Populi pars Missa priuetur.
Item rationabilis causa erit iter: siquidem ratio-
ne itineris in die festo quis potest celebrare post
meridiem, dummodò vnius horæ terminus non
excedatur. Potest etiam anticipari Missa ante
auroram, aut celebrari post meridiem vigore
alicuius priuilegij: quia præceptum celebrandi
in principio auroræ: & absoluendi Missam ante
meridiem, non est Diuinum iuxta ea, quæ supra
10 diximus. Vndè nostræ Congregationis Patres,
sicut, & Societatis Iesu, ac Congregationis S.
Mariæ Fuliens. & Ordinis Minorum, possunt
Missas ex priuilegio celebrare per horam ante
auroram, & infra horam post meridiem, itineris,
vel alterius legitimi impedimenti causa, de li-
centia Superioris Generalis, vel cuiuslibet alte-
rius ab eo ad id deputati; atque ideò in nostra
Congregatione quilibet Præpositus potest facul-
tatem eiusmodi concedere, vt habetur ex *P.
Pellegr. in comp. nostr. priuil. par. 1. tit. Missa*, §. 3.
& in Schol. Præterea ad consolationem, & salu-
tem animarum famulorum, & laborantium in
Monasterijs: & denique ex causa necessitatis
possunt anticipare in celebranda Missa, & pro-
trahere post meridiem, vt ex *Pellegr. loco citato.*

TERTIA CONCLVSIO.

11 QVamuis regulariter quis non possit pluries
in die communicare, iuxta ea, quæ dixi-
mus in prima concl. nihilominus id licitum est
ad impediendam iniuriam, ac irreuerentiam im-
minentem sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.
Probatur; quia quòd quis possit pluries eodem
die communicare, non est prohibitum de iure
Diuino; sed tantùm de iure humano id fuit in-
troductum ob reuerentiam tanti Sacramenti, ne
propter nimiam frequentiam vilescat; ergò hu-
iusmodi humanum præceptum non debet ita
seruari, vt in illius iniuriam, ac irreuerentiam
cedat: siquidem quod fauore alicuius introdu-
ctum est, non debet in odium, & læsionem retor-
queri, *l. quod fauore*, C. *de legib.* Hinc sequitur, vt
si quis post sumptam ex deuotione sanctissimam
Eucharistiam, iterum, & tertio eodem die, etiam
non ieiunus communicet, ne in hæreticorum,
aut aliorum infidelium manus incidat, ne com-
buratur, conculcetur, &c. Nullam culpam con-
trahit; quin potius meretur, cùm eiusmodi sit pie-
tatis actus, vt habetur ex *Angelo ver. Euchari-
stia*, & ex alijs apud *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 69.
sec. 4. vers. Quæri autem obiter potest.* Cæterum ex-
tra huiusmodi casus nunquam licitum est plu-
ries eodem die communicare.

12 Et licèt aliqui velint, quòd si quis post sump-
tum mane ex deuotione sanctissimum Eucha-
ristiæ Sacramentum, eodem die ex inopinatu
euentu constituatur in articulo mortis, possit ite-
rum per modum Viatici communicare; imò de-
beat: quia præceptum de non communicando
pluries eodem die est humanum, & præceptum
de communicando in articulo mortis est Diui-
num; atque ideò quando concurrunt duo præ-
cepta incompatibilia, tunc seruandum est, quod
arctius, & maius est, vt in *cap. Iulianus, & cap. si
Dominus*, 11. *q.* 3. & nos latè ostendimus in no-
stris *Commentar. in Bull. Cœnæ, cap.* 2. *q.* 3. Nobis
tamen contrarium videtur dicendum, vt expres-
sè docet *Suar. d. disp. 69. sec. 3. vers. Dico primò, in
fine*: Etenim eo casu non vrget præceptum Diui-
num, sed omninò cessat: nam dum finis præcepti
sumendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramen-
tum in mortis articulo, seù periculo sit, vt per ta-
lem communionem fideles in eo statu se præpa-
rent ad transitum ex hac vita, id assequitur, dum
paulò ante sumpsit. Nec obstat si dicatur; quòd
communionis tempore Diuinum præceptum non
vrgebat; ergò non potest dici fuisse præcepto
satisfactum; quoniam respondetur, quòd vnus-
13 quisque in suis actibus obligatorijs præsumitur
habere intentionem virtualem, ac implicitam im-
plendi omnem obligationem, quam tunc potest,
& debet implere, quamuis illam ignoret: & satis
est non habere intentionem contrariam. Vnde
Sot. Suar. & alij apud *Molfes. par. 1. suæ sum. Theol.
c. 8. num. 96. tract. 3.* Secundum sententiam magis
receptam volunt, quòd communicatus ante dies
octo, quàm in mortis periculum incideret, licèt
melius faceret, si iterum per modum Viatici
communicaret; non tamen obligatur ex præ-
cepto per rationem supra relatam. Et id etiam
verum esset, inquit *Suar. ibi, concl. 4. vers. Se-
cundum modum, contra Sot.* Si isto medio tem-
14 pore lethalem culpam contraheret. Imò si per
modum Viatici in articulo mortis constitutus
sanctissimam Eucharistiam sumpserit, licèt mor-
tis periculum per mensem, & vltra perseueraret;
non tamen ex præcepto cogitur iterum commu-
nicare; nisi post conualescentiam iterum reci-
deret, & in mortis articulo constitueretur: siqui-
dem tunc quoniam diuersæ sunt infirmitates,
obligatur etiam iterum per modum Viatici com-
municare; dummodò decem tantum dierum spa-
tium intercesserit ab vltima communione: quia
tunc non ex præcepto, sed ex consilio duntaxat
posset Viaticum sumere. Illud tamen est, quod
apud Religiosos passim seruatur in diuturna
valitudine constitutos. Etenim communicare
solent octauo quoque die, & in præcipuis festi-
uitatibus cum hac intentione, vt si mori eos con-
tingat, illa vltima communio censetur habita
per modum Viatici ad satisfaciendum præcepto
Diuino communicandi in mortis articulo, vt ha-
betur ex *Molf. loco citato, nu. 98. & 99.*

15 Est tamen verum, quòd quamuis humano
iure prohibeatur quis pluries eodem die com-
municare, excepto supra relato casu, sicut &
Missas plures celebrare, vt in *cap. sufficit, de con-
secr. d. 1.* Nihilominus in multis casibus eodem
die conceditur vni, & eidem Sacerdoti pluries
eadem die sacrificare, quos enumerat *Syl. in
sua sum. ver. Missa 11. q. 7. & Suar. tom. 3. in 3.
par.*

par. disp. 80. *sec.* 3. Et quamuis nouem à præfatis Doctoribus enumerentur; nihilominus, vt colligitur ex eodem *Suar. loco citato, & Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 3. cap. 10. nu. 44. cum plur. seq.* Tres casus sunt præcipui, in quibus secundum praxim licitum est vna die, vni, & eidem Sacerdoti pluries celebrare; quorum primus est dies Natalis Domini, in quo fas est ter sacrificare, vt in *cap. nocte sancta, de consecr. d.* 1. Secundus casus est si contingat in festo valdè solemni necessitas dicendi Missam pro Defunctis, iuxta declarationem ab eodem *Suar.* ibi traditam, & vnus tantùm esset Sacerdos; tunc Sacerdos ille posset celebrare duas Missas, alteram scilicèt pro Defunctis, & alteram de ipso die solemni, vt in *cap. sufficit, de consecr. di.* 1. Quòd quidem euenire posse ait *Molfes. loco citato post alios, num.* 45. Si Baro, aut alia persona celebris sepelienda esset die illo solemni. Tertius casus est, vbi Parochus plures Parochias habet: nam tunc eodem die non solum duas; sed etiam tres Missas, si opus fuerit, poterit celebrare; quoniam ad hoc censetur tacitè dispensatus à Rom. Pontifice. Quæ quidem intelligenda sunt; dummodo Parochus alios Sacerdotes non habeat: & ieiunus celebret, non sumpta scilicèt purificatione, seù ablutione. Extra verò prælatos casus pluries celebrantes eodem die, pœna extraordinaria puniuntur; quæ etiam ad Triremes per triennium solet extendi, & in Ciuitate Neap. ita seruari testatur *Molfes. ibidem, num.* 47. His adde, quæ infra dicemus, *tomo* 2. §. 3. *disp.* 12. *sec.* 5.

Ad contraria patet responsio.

16 AD primum de Sacerdote celebrante ter in die Natalis Domini, respondetur, quòd Sacerdotes celebrantes ter in die Natiuitatis Domini post communionem ante ablutionem digitorum sumptam, id quidam ex priuilegio agunt: siquidem communicare pluries in die non est intrinsecè, & ex obiecto malum; sed malum, quia prohibitum ab Ecclesia ex vniuersali eiusdem consuetudine, super quam potest Roman. Pontifex dispensare.

17 Ad illud D. Leonis dicitur, quòd ille potuit secum dispensare, vt ex iterato, & sæpè repetito Missarum sacrificio vberiores fructus participaret ad sustinendum onus regiminis totius Ecclesiæ: eo quòd ingruerant tempore huius Pontificis atrocissimæ tempestates contra ipsam, non tamen præualuerunt. Ita *Fagund. d. c.* 7. *num.* 12.

An sit contra reuerentiam Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ communicare manè ante lucem, vel post meridiem citra necessitatem aliquam.

S E C. V.

S V M M A R I V M.

1 *Licitum non est Missæ sacrificium celebrare manè ante lucem, nec post meridiem, nisi in nocte Natalis Domini: Et consequenter nec communicare.*

2 *Tempore primitiuæ Ecclesiæ in sacrificio Missæ omnes fideles communicabant.*

3 *Nulla hora diei, etiam post meridiem prohibetur ieiunus communicare, licet sanus sit, & nulla cogat communicandi necessitas.*

4 *Per Ecclesiæ præceptum prohibetur celebrari ante lucem, & post meridiem, sed non prohibetur in aliqua diei, vel noctis hora communicari extra Missæ sacrificium: Et quare.*

5 *Ex priuilegio licitè celebratur ante lucem, & post meridiem: Et in multis casibus ex iusta, & rationabili causa: Et primò in nocte Natiuitatis Domini, idque priuilegium extenditur quoque ad secundam, & tertiam Missam, & num.* 8.

An excusetur à culpa, qui Missam priuatam finit in initio auroræ, eamque incipiat duabus horis antè Solis ortum.

6 *Ex priuilegio nonnulli quoque Regulares Missam celebrare possunt ex licentia suorum Prælatorum, vna hora antè auroram, & vna hora post meridiem.*

Idque priuilegium habet Congregatio Cleric. *Regular. & aliæ.*

7 *Refellitur opinio Nauar & aliorum dicentium, secluso scandalo posse celebrari toto eo tempore, quod intercedit à meridie vsque ad horam nonam.*

Et quomodo sit intelligendum priuilegium, quod Sum. Pontifex concedit celebrandi ante lucem, & post meridiem.

8 *Multis in casibus licitum est celebrare ante lucem, & post meridiem ex iusta causa, & in quibus.*

9 C*essantibus priuilegio, iusta, ac necessaria causa, & rationabili consuetudine si quis Missam celebret notabiliter ante auroram, vel notabiliter post meridiem lethalem culpam contrahit.*

Et quæ sit ista notabilitas.

1 VIdetur prima fronte affirmatiuè respondendum esse. Etenim non est licitum sacrificium Missæ celebrare manè ante lucem, nec post meridiem, excepta prima Missa, quæ celebratur in nocte Natalis Domini, ita vt celebrantes post meridiem, vel ante lucem mortaliter peccent, etiam si reliquas duas Missas extra dictum terminum in die Natalis Domini celebrent, vt est *text. in cap. nocte sancta, de consecrat. d.* 1. *Nauar. in Man. cap.* 25. *num.* 85. *Henriq. lib.* 9. *suæ sum de Missa, cap.* 24. *num.* 25. *ad margin. litt. L. & M. Sot. in* 4. *d.* 13 *q.* 2. *art.* 2. *Bellar. lib.* 2. *de Missa, cap.* 14. *col.* 6. *& alij.* Ergò nulli licitum est communicare ante lucem, post meridiem; quoniam citra communionem non celebratur

2 Missa. Imò tempore primitiuæ Ecclesiæ in sacrificio Missæ non tantùm Sacerdotes, sed etiam omnes fideles communicabant, vt patet ex decreto Anacleti Papæ, de quo in *cap. peracta, de consecr. d.* 2. Ita se habente, *Peracta consecratione, omnes communicent, qui noluerint, Ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim & Apostoli statuerunt: & Sancta Romana tenet Ecclesia.* Et licèt non adsit canon prohibens celebratio-

nem post meridiem, adest tamen consuetudo vniuersalis Ecclesiæ, quæ pro canone habetur, vt habetur per *Laym.lib.5.sua sum.tract.5.cap.4. in princ.*

3 His tamen non obstantibus, aliter sentiunt *Henriq.lib.8. Euch.cap.53.num.5. Syl.ver.Eucharistia 3.§.16. num.5. Fagund de pracept. Eccles. pracept.3. lib.3.cap.7. num.13. ac pracept.1.lib.3. cap.17.sub num.19.& 20.* Et alij dicentes, nulla diei hora, etiam post meridiem prohiberi ieiunum communicare, licèt sanus sit, & bene valens & nulla cogat communicandi necessitas. Etenim nullum adest Ecclesiasticum præceptum, quo præcipiatur communio vsque ad certam, & determinatam horam, de die, vel de nocte: nec malum est intrinsecè hac hora communicare, & non alia, de die, vel de nocte, dummodò sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumatur à ieiunis: nec demum extat præceptum Diuinum illud suscipiendi in tali diei hora, & tempore: ergò dum quis est ieiunus, & aliàs dispositus, licitè communicare potest quacunque diei, vel noctis hora.

4 Ad contrarium respondetur, quòd per Ecclesię præceptum prohibetur celebrari ante lucem, & post meridiem: non tamen prohibetur in aliqua diei, aut noctis hora communicare extra Missæ sacrificium: & id non immeritò, quoniam sacrificium Missæ dicitur officium diurnum, & representat Christi passionem: vndè licèt Christus Dominus noctu Missam celebrauerit, cum in nocte Cœnæ panem, & vinum consecrauit, deditque Apostolis; nihilominus in die passus est: nempè hora tertia Iudeorum linguis, fuit Crucifixus, sexta re ipsa, & hora nona expirauit, vt latè post alios habetur per *Fagund. de pracept. Eccles.pracept.1. lib.3. cap.17. num.23. & 11. & Laym.in sua sum.Thol. lib.5.tract.5.cap.4. num.1.* Qui alias quoque rationes affert, cur non possit licitè celebrari, nisi ab initio auroræ vsque ad meridiem.

5 Est tamen verum, quòd ex priuilegio licitè celebratur ante lucem, & post meridiem: imò in multis casibus ex iusta, ac necessaria causa. Ex priuilegio inquam, licitè celebratur de nocte Missa prima in festiuitate Natalis Domini, vt in *d.cap.nocte sancta, de consecr.d.1.* Imò huiusmodi priuilegium extendi quoque ad duas sequentes Missas, vt ante auroram priuatim celebrari possint, docent *Suar.tom.3.in 3.p.q.80.sec.4. Conynch. q.83. art.2. dub.4.* quos refert *Laym.loco citato*: qui etiam sub *num.2. ex eodem Suar.* Et alijs putat à culpa aliquem excusari, si Missa priuata ad initium auroræ finiatur; atque ideò duabus circiter horis ante Solis ortum Missam inchoare

6 illicitum non esse. Ex priuilegio Pariter nonnulli Regulares Missas celebrare possunt ex licentia suorum Prælatorum, hora ante auroram, & hora post meridiem, vt de priuilegijs nostræ Congregationis, & aliorum testatur *P. D. Alex. Pellegr. in compend. nostr. priuil. tit. Missa, §.3.* Vbi in Schol. plura cumulat circa rem hanc, quæ hodie, tùm de iure, tùm etiam de consuetu-

7 dine seruantur. Est tamen animaduertendum, quòd doctrina *Nauar. in Man.c.25.num.85.* Et aliorum asserentium licitè, & citra omnem culpam, ac priuilegium posse, secluso scandalo sacrificium Missæ celebrari toto eo tempore, quòd intercedit à meridie vsque ad horam nonam, communiter reijcitur, vt testatur *Laym. d.cap.4. sub num. vers.Vlterius*, & latè *Fagund. d.c.17. à num.7.ad 15.* qui contraria refert, & soluit. Imò idem *Fagund.ibi, num.4.* Inquit, quòd quando priuilegium S.P. absolutè, ac simpliciter dat facultatem alicui Sacerdoti sacrificandi ante lucē, & post meridiem, non esse intelligendum huiusmodi priuilegium, vt licitè id fieri possit, toto eo tempore quod decurrit post meridiem, aut toto eo tempore, quod intercedit ante lucem, aut auroram; sed censetur concessum priuilegium, vt post horam, post meridiem, & vna hora ante lucem celebrari possit, nisi aliter expressè in priuilegio contineatur. Et quoniam priuilegia cùm sint contra ius, ob id dicuntur odiosa, & propterea de facili reuocantur. Hinc est, quod reuocatum fuit priuilegium concessum Venetijs in templo D.Marci, vt prima Missa in die Natalis Domini prima hora illius noctis diceretur, & reuocatum pariter priuilegium Senis in templo Seruitarum, vbi hora, qua vespertinæ præces recitari solent, Missa in Sabbato sancto dicebatur, vt post alios testatur *Fagund vbi supra sub num.5.* Et extat Bulla B. Pij V. edita anno Domini 1567.

8 Ex iusta quoque causa licitum est celebrare ante lucem, & post meridiem de iure, & consuetudine in multis casibus. Primus casus est, quando Episcopus sacros ordines celebrat, tunc enim licitum est ei protrahere Missam vsque ad Vesperam, & ad Vesperam quoque illam incipere, quando actus ordinationis ante meridiem cæptus est, *arg. text. in cap.solent de consecr. d.1. D. Thom.3.p.q.83.art.2.ad 3.Henriq.lib.9.de Missa, cap.24 num.6. litt.C. & D. & Fagund.d.cap.17. nu.14.vbi nu.19.* Idem locum sibi vendicare post alios probat in funere Regis, aut Principis: nam potest inchoari Missa ante meridiem, & protrahi vsque ad vesperam: vel possunt inchoari officia funeralia ante Missam, & ante meridiem, & deindè post & Missa incipi longè post meridiem, & post horam nonam, seù post Vesperam; quoniam inchoatis officijs, censetur inchoari Missa Defunctorum, quæ iuxta morem Ecclesiæ Romanæ post officia subsequitur: idem dicendum est propter publicam consuetudinem faciendam vt per *Laym.loco infra citando sub num.4.* Secundus casus est, vbi Episcopus, aut Cardinalis iter faciunt: nam hi possunt quotidiè si volunt Missā audire ab alio Sacerdote, vel ipsi sacrificare notabiliter ante lucem, vt patet ex ijs, quæ habentur per *Glos. in cap.vlt. de priuileg.in 6. Palud.in 4. d.13.q.2. concl.2. art.2. Azor.tom.1. Inst. moral. lib.10.cap.25.q.4.§.si quæras*, & alios, quos refert, & sequitur *Fagund. loco citato, sub num.16. &*

Laym.

Laym.lib.5.suæ sum.tract.5.cap.4.num.3. Qui addit, quod Episcopus in casu particulari dispensare potest, vt ante auroram sacrificare liceat, vel post meridiem. Non tamen hanc facultatem ob aliam honestam causam potest Sacerdoti concedere, nempè, vt commodè iter faciat, vt contra *Henriq.* docet idem *Laym. ibi, vers. Id vero.* Tertius casus est pro communicando infirmo iam morituro: tunc enim licitum est Parocho Missam celebrare, non media nocte, sed summo manè ante lucem notabiliter, vel post meridiem cum licentia Episcopi, si commodè obtineri potest, vt habetur ex *Henriq. lib.9. de Missa, cap.24. num.5. Azor. loco citato, q.7. Laym. vbi supra num. 4.* Quartus casus est consuetudo alicuius Regionis, aut Vrbis scita, ac tolerata à Rom. Pontifice, vel eius Nuncio, & Officiali. Etenim in multis locis extat consuetudo Missam celebrandi multo ante lucem, vt famuli, & operarij priusquam ad suos labores proficiscerentur eam audirent, & aliquibus Galliæ, ac Germaniæ Ciuitatibus viget consuetudo inchoandi celebrationem Missæ hyemis tempore tribus, vel quatuor horis ante Solis ortum, vt testatur *Nauar. in Man. cap. 25. num.85.* & alij apud *Laym. d. cap.4. sub num.3. vers. Quinto consuetudo, & Fagund. d. c.17. nu.17.*

9 Vndè cessantibus priuilegio, iusta, ac necessaria causa, ac rationabili consuetudine scita, ac tolerata à S. P. si quis Missam celebret notabiliter ante auroram, vel notabiliter post meridiem lethalem culpam contrahit. Quæ verò sit ista notabilitas, vt inde mortale, aut non mortale colligi valeat, rectè declarat *Fagund. loco citato nu. 6.* circa 2. & 3. Missam, & communionem popul. media nocte. N.D. obserua Decretum S.C.

An sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti communicare extra Sacrificium Missæ sub vtraque specie.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Rex Galliæ communicat sub vtraque specie, dum in Regem vngitur, & in articulo mortis, sic quoque Imperator dum coronatur.*

Et Paulus III. concessit Bohemis vsum Calicis, & communionem sub vtraque specie.

2 Communicare *sub vtraque specie, est valdè conueniens institutioni tanti Sacramenti.*

3 *De Iure Diuino, & naturali non est per se malum, nec prohibitum communicare sub vtraque specie fideles omnes.*

4 *Stando in solo Iure naturali, & diuino sicuti licita est communio sub vtraque specie facta à laicis, &* Clericis, *nec est contra reuerentiam huius Sacramenti, ita quoque communio sub vna tantum specie panis.*

5 *Stando in solo Iure naturali, ac Diuino communio in specie vini tantum non est ex se mala, neque prohibita, neque contra reuerentiam tanti* Sacramenti.

6 *Sacerdos celebrans tenetur Iure Diuino communicare in vtraque specie pro complemento sacrificij.*

7 *Potest Ecclesia præcipere, vt fideles omnes in vtraque specie communicent, vel in altera tantum specie panis, vel vini.*

8 *Verissimum est tantundem contineri sub alterutra specie, ac sub vtraque, & sub quauis speciei parte.*

9 *Ecclesia pro rerum, locorum, ac temporum varietate aliquando consueuit etiam laicos, & Clericos, qui Sacerdotes non sunt sub vtraque specie communicare: aliquando sub specie tantum vini: & demum sub specie tantum panis.*

10 *In Hispania etiam Infantes se communicarunt sub vtraque specie, quod, & Regi Galliæ concessit* Clemens *VI. & hodie hoc priuilegium habet cõmunicandi bis sub vtraque specie, sicut Imperator. Idemque Paulus III. concessit Bohemis.*

Et quibus alijs olim dabatur hæc sub vtraque specie communio.

11 *Olim in Græcia fuit consuetudo, ijs infirmis, qui præ ægritudine speciem panis deglutire non poterant, speciem vini in os infundere cochlea argentea.*

12 *Apostolorum tempore fideles sub specie tantum panis communicabant.*

13 *Serapioni infirmo, & seni, quem Sacerdos adire non poterat, puer sanctissimam Eucharistiam attulit, eamque madefactam in os senis infudit.*

Similiter Honoratus Varcellensis Episcopus attulit Diuo Ambrosio.

14 *Vsus communicandi sub vtraque specie nunquam fuit generalis in tota Ecclesia, sed in quibusdam tantum locis.*

Et hodie pro lege habendum est, vt omnes extra Missæ sacrificium communicent in vna tantum specie panis.

15 *Sancta Mater Ecclesia grauibus, & iustis causis adducta hanc consuetudinem sub altera tantum specie communicandi approbauit, & pro lege habendam esse decreuit.*

16 *Sancta Ecclesia* Catholica *multis ex causis, ac rationibus fuit adducta ad præcipiendum, vt laici, & etiam Clerici non sacrificantes sub panis tantum specie communicent, & quæ.*

17 *Laicos, & Clericos non celebrantes communicare sub vtraque specie, vel in specie vini tantum, est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti.*

18 *Multo magis Laici, & Clerici extra Missam irreuerenter communicant, si pertinaciter credant in specie panis esse tantum* Corpus *Christi, & in specie vini esse solum* Sanguinem, *aut Iure Diuino præcipi communionem sub vtraque specie.*

19 *Non habet locum* Conclusio, *vbi quis ex priuilegio habet communicandi sub vtraque specie, vel sub specie vini tantùm ex dispensatione Romani Pontificis.*

20 *Sic quoque limitatur, vbi consuetudo adesset taliter communicandi in certis casibus, & personis, scitaque, ac tolerata esset à Romano Pontifice.*

21 *Si Calix consecratus venturus sit in manus hosti ũ effundendus, & non adsit Sacerdos, vel Diaconus, poterit à sæcularibus suscipi.*

22 Si

12 *Si quis reperiretur in extremis, & deglutire non posset Sacramentum; non posset licite communicare sub specie vini citra priuilegium, aut cõsuetudinem scitam, & toleratam a Romano Pontifice.*

1 IN hac re videtur negatiuè respondendum esse. Etenim *Henr. 7. lib. 8. Euch. 44. num. 7. & in margine litt. M.* Testatur Regem Galliæ communicare sub vtraque specie, dum in Regem vngitur, & in articulo mortis: & Imperatorem similiter dum coronatur. Imò legitur Paulum Papam III. concessisse Bohemis vsum Calicis, & communionem sub vtraque specie, vt testatur *Æneas Syluius de origine Bohemorum, cap. 35. & Sander. lib. 7. de visibili Monarchia.* Refert quoque *Vualdensis lib. de Sacramentis, cap. 87.* Clem. VI. concessisse Regi Galliæ, vt quotiescunque vellet, posset communicare sub vtraque specie ad augmentum gratiæ. Vndè mox effluxit apud quosdam è Gallis communicandi sub vtraque specie, non publicè, sed secretò in priuatis sacellis ad imitationem sui Regis. Ergò non est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti communicare laicos, & Sacerdotes extra sacrificium Missæ sub vtraque specie panis, ac vini, aliàs à Romano Pontifice id concessum non fuisset Bohemis, Imperatori, ac Regibus. Confirmatur, quoniam communicare sub vtraque specie est valdè conueniens institutioni tanti Sa-
2 cramenti, cùm illud instituerit Christus Dominus ad vsum fidelium, & per modum conuiuij, at conuiuium non fit, nisi in esu, ac potu; ergò non est contra reuerentiam huius Sacramenti, vt sub vtraque specie sumatur, & fideles communicent. Denique non desunt Catholici, qui velint esse præceptum Domini, vt fideles omnes communicent sub vtraque specie: nam dixit Dominus, *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Non tamen damnat consuetudinem Ecclesiæ communicantis extra sacrificium Missæ sub specie tantùm panis, & in hoc præfati Catholici differunt ab hæreticis, ergò, &c.

His tamen non obstantibus in contrarium est veritas. Pro cuius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 DE iure Diuino, ac naturali non est per se malum, nec prohibitum communicare fideles omnes sub vtraque specie; atque ideò stando in solo iure Diuino, ac naturali, communicare Laicos, & Clericos sub vtraque specie non est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Hæc conclusio est communis, quam docent *Bellarm. lib. 4. de Euchar. a cap. 20. ad 28. Suar. tom. 3. in 3. par. D. Thom. disp. 71. sec. 1. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 44. vbi in margine litt. A.* quam plurimos allegat *Tolet. lib. 2. suæ sum. cap. 25. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 4. sub num. 1. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 4. c. 5. num. 11. & alij.* Probatur primò, quia tempore primitiuæ Ecclesiæ in quibusdam locis erat consuetudo in Ecclesia communicandi Laicos sub vtraque specie, vt testatur *Tolet. in Ioan. cap. 6. adnot. 27.* & alij, quos enumerat ibi *Fagund.* Imò in quibusdam locis olim sacer sanguis asseruabatur, sicut & sacer panis ad infirmos sub vtraque specie communicandos, vt patet ex *D. Gregor. Nazian. in orat. funebri in laudem Gorgoniæ, epist. D. Chrysost. ad Innoc. I. Papam,* & ex alijs apud *Laym. loco citato, sub num. 14. vers. Interim non negamus.* Ergò iure naturali, ac Diuino non est prohibitum Laicis, ac fidelibus communicare sub vtraque specie, neque per se mala: aliàs talis vsus in Ecclesia non fuisset introductus: nam quæ sunt per se mala, nunquam permitti possunt, vt in *cap. super eo, de vsur.* nec vsus, aut consuetudo induci potest contra legem Diuinam, ac naturalem, vt in *cap. quæ contra, 8 d.* Confirmatur ex eo, quòd Christus Dominus noster instituit hoc Sacramentum sub speciebus panis, & vini. Vndè supposita hac institutione Christi, sumptio, & communio vtriusque speciei est actio sacra, licita, & sacramentalis, & citra vllam irreuerentiam. Pro hac eadem conclusione faciunt, quæ supra cumulauimus pro prima sententia.

SECVNDA CONCLVSIO.

4 STando in solo iure naturali, ac Diuino, sicut communio sub vtraque specie facta à Laicis, & Clericis non est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, nec per se mala, neque prohibita, sed licita; ita stando in eodem iure Diuino, ac naturali, communio sub vna tantùm specie panis, non est mala, nec prohibita; sed est licita. Hæc conclusio est communis, & de fide definita in *Concil. Trid. sess. 21. cap. 1.* his verbis. *Declarat sancta Synodus nullo Diuino præcepto obligari Laicos, & Clericos non conficientes, ad Eucharistiæ Sacramentum sub vtraque specie sumendum, neque vllo pacto, salua fide, dubitari posse, quin illis alterius tantùm speciei communio ad salutem sufficiat.* Et infra: *Nam qui dixerit, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, Ioan. 6. dixit quoque ibidem: si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & qui dixit, qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam: dixit etiam panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Hoc idem fuit definitum in *Conc. Constantien. sess. 13. in Basilien. sess. 30.* Et in Ephesino, anno 433. quod loquitur in specie de Sacerdote communicante extra sacrificium Missæ in specie tantùm panis. Imò hæc veritas colligitur ex illo *Lucæ cap. 24.* Vbi Christus Dominus in specie tantùm panis consecrasse legitur, & dedisse discipulis in Emaus euntibus, quem cognouisse dixerunt in fractione panis: qui quidem locus communiter explicatur à Doctoribus de communione sanctissimæ Eucharistiæ, vt post alios probat *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 4. sub num. 3.* Non igitur communio sub vna specie, nempè panis est prohibita iure Diuino, aut naturali, nec contra

tra reuerentiam tanti Sacramenti.

5 Ampliatur hæc conclusio, vt stando in solo iure naturali, ac Diuino communio in specie vini tantùm non sit ex se mala, nec prohibita, neque contra reuerentiam tanti Sacramenti. Etenim in *cap. is qui*, ibi. *Infundatur ori eius Eucharistia*, 26. q. 6. Conceditur infirmis, qui præ ægritudine sanctissimam Eucharistiam in specie panis deglutire non valent, vt possint communicare in specie tantùm vini: & ita in Græcia olim fuisse seruatum testatur *Tolet. in Ioan. cap. 6. not. 27.* vt colligitur ex *Concil. Toletano 11. cap. 11. & Carthagin. 4. cap. 76. relatis a Fagund. loco citato sub num. 10.* Ergò communio in specie vini tantùm inspecto iure naturali, ac Diuino non est per se mala, nec prohibita, neque contra reuerentiam huius Sacramenti: aliàs ab Ecclesia, nec infirmis quidem permisisset, neque consuetudine introduci potuisset: siquidem quæ sunt intrinsecè mala, nulla ratione permitti possunt, vt in *c. super eo, de vsur* Et contra ius naturale, ac Diuinum non potest induci consuetudo, vt in *cap. quæ contra, 8. d.*

6 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio in Sacerdote celebrante: nam de iure Diuino tenetur communicare in vtraque specie pro complemento sacrificij, vt probat *Fagund. d. c. 4. sub num. 4. in fine, & num. 5. & præcept. 1. lib. 3 c. 5.* ad quod allegatur *text. in cap. comperimus, de consecr. d. 2.* vbi ita ex *Glosa text.* illum explicante, habetur. *Erant quidam Sacerdotes, qui ordine debito consecrabant* Corpus, *& Sanguinem Christi, Corpus autem sumebant, sed a sanguine abstinebant, quos Gelasius Papa reprehendit, & dicit, se nescire qua superstitione id facerent, & præcipit, vt aut vtramque speciem sumant, aut a sacrificando cessent, quia in sacrificio vnam sine alia accipere, sacrilegium est.* Dixit, *Quia in sacrificio, &c.* Quoniam Sacerdos cùm non sacrificando recipit sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, tunc debet communicare sub specie tantùm panis ad instar Laici, vt in *Concil. Trid. sess. 21. cap. 1. Henriq. lib. 8. Euch. cap. 44. num. 3. Nauar. in Man. cap. 21. num. 54. glosa in d. c. comperimus*, & alij.

TERTIA CONCLVSIO.

7 Potest Ecclesia præcipere, vt fideles omnes in vtraque specie communicent: vel vt communicent in altera tantùm specie vini, aut panis; ita vt possit præcipere vsum tantùm Calicis, & vetare vsum panis: ac præcipere vsum tantùm panis, & vetare vsum Calicis. Hæc conclusio est communis, quam docent *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 12. Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. cap. 4. num. 8. 9. & 10. Laym. lib. 5. sua sum. tract. 4. cap. 5. num. 11. & alij.* Probatur; nam cùm nullum extet præceptum diuinum de modo vsus sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, vt supra ostendimus, sed tantùm de ipsius vsu, ac sumptione, vt supra probauimus *sec. 1. concl. 1. 2. & 3.* Ecclesia habet potestatem præcipiendi vsum tantùm Calicis, & non panis: & è conuerso vsum tantùm panis, & non Calicis: vel præcipere vsum in vtraque specie: quoniam Ecclesia circa Sacramenrorum vsum potest ea statuere, quæ fidelium saluti congruunt, & ipsorum Sacramentorum venerationi, salua tamen illorum substantia, vt in *Concil. Trid. sess. 21. c. 2.* In casu autem nostro saluatur substantia Sacramenti, & impletur præceptum Diuinum de sumendo sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, siuè sumatur in vtraque specie panis, & vini, siuè in altera tantùm: siquidem non minus continet vna species, quàm alia, & omnes simul iunctæ: nam sub specie vini non solùm adest sanguis, sed etiam corpus Christi, & eius Diuinitas: & sub specie panis non solum est Corpus, verùm etiam Sanguis Christi, & eius Diuinitas: vt de fide fuit definitum per *Concil. Trid. sess. 13. cap. 2.* Ita se habente, *Qua propter verissimum est, tantundem sub alterutra specie, atque sub vtraque contineri, totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie, & sub eius partibus existit.* Vndè *in can. 3. eiusdem sess.* ita fuit decretum contra aliter sentientes, *Si quis negauerit in venerabili Sacramento Eucharistiæ, sub vnaquaque specie, & sub singulis speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri, anathema sit.*

QVARTA CONCLVSIO.

9 Ecclesia pro rerum, locorum, & temporum varietate aliquando consueuit etiam Laicos & Clericos, qui Sacerdotes non sint in vtraque specie communicare: aliquando sub vna tantum specie vini: & demum sub specie tantùm panis. Hæc conclusio habet tres partes. Prima pars patet ex *Concil. Trid. sess. 21. cap. 2.* in illis verbis, *Licèt ab initio Christianæ Religionis non infrequens vtriusque speciei vsus fuisset, &c.* Vndè in quibusdam locis olim consuetudinem fuisse sacrum sanguinem asseruandi ad ægros sub vtraque specie communicandos, constat ex *Nazianz. in orat. funebri in laudem Gorgoniæ: ex epist. D. Chrysost. ad Innoc. Papam 1. Victore lib. 1. de persecut. Vuandalica, & ex D. Gregor. lib. 3. Dialog. cap. 36.* Vbi testatur etiam mari Nauigantes Corpus, & Sanguinem Iesu Christi secum habuisse. Item *Bellarm. lib. 4. de Euch. cap. 24.* De clericali communione loquens inquit, quòd ex eo dicebatur communio clericalis, quoniam in Ecclesia olim sub vtraque specie sumebatur; saltem intra cancellos à Clericis, iuxta ea, quæ habentur ex *Laym. lib. 5. sua sum. tract. 4. cap. 5. sub num. 15.* Imò ex *Concil. Toletano IX. cap. 11.* habetur in Hi-
10 spania etiam Infantes communicasse sub vtraq; specie; Clem. VI. quoque concessit Regi Galliæ, vt possit quoties voluerit communicare sub vtraque specie: & hodie priuilegium habet, vt bis possit communicare sub vtraque specie, semel dum vngitur, & semel in articulo mortis; sicut & Imperator dum coronatur. Et Paulus III. Hoc idem concessit ad tempus Bohemis. Item apud Rutios, seù Moschouitas sub vtraq; specie dabatur omni populo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Item Romæ Diaconus, qui ministrat Romano Pontifici in solemni Missa olim sub vtraque specie

cie

cie communicabat, & in eadem Missa solemni alijs Purpuraris communionem sub vtraque specie præbebat; etiam Diaconis, & Subdiaconis: quam tamen consuetudinem intermissam fuisse à *Paul.* 2. refert *Suar. tom.* 3. *in* 3.*par. disp.* 71. *sec.* Denique, cæteris prætermissis *Paris.* extabat similis consuetudo communicandi sub vtraque specie in Conuentu Cluniacensi. Ita *Henriq.lib.*8.*de Euch.cap.*44.*num.*7. & alij, quos refert *Fagund. de praecept.Eccles. praecept.*3. *lib.* 3. *cap.*4.*num.*10.& 22.

11 Secunda pars conclusionis probatur ex ijs, quæ habentur ex *Toleto in Ioan. cap.*6. *not.*27. Vbi testatur olim in Græcia fuisse consuetudinem, ijs Infirmis, qui præ ægritudine, speciem panis deglutire non poterant, solam speciem vini argentea cochlea in os infundere, vt colligitur ex *tex. in cap.is qui*, 26.*q.* 6.*ex Concil. Tolet. XI. cap.*11. *Carthagin. IV.cap.*76.& habetur ex *D.Cypr.serm. in Cœna Domini*, *Henriq. loco citato*, & *Fagund. d.cap.*4.*sub num.*10. Vbi addit, nunquam tamen in tota, ac vniuersali Ecclesia Catholica consuetudinem fuisse introductam communicandi sub specie vini tantùm: & quamuis Ecclesia potestatem habeat præcipiendi vsum Calicis tantùm;& vitandi vsum panis, vt ostendimus supra *concl.* 3. non tamen id præcepit, quia conueniens non erat reuerentiæ tanti Sacramenti, vt mox latius dicemus.

12 Tertia pars probatur ab initio nascentis Ecclesiæ: siquidem Apostolorum tempore fideles sub specie tantùm panis communicabant, vt patet *Act.Apost.cap.*2.& 20. ibi, *Erant omnes communicantes in fractione panis,&c.* Vbi *Lyran.* & vtraque *Glosa* exponunt de communione sanctissimæ Eucharistiæ sub specie panis tantùm. Confirmatur ex illo *D.Pauli* 1.*Corinth.cap.*10. in illis verbis, *Qui de vno pane participamus,&c.* In veteri quoque Ecclesia, communionem sub vnica specie panis in vsu fuisse colligitur ex eo, quòd consuetudo fuit in multis Ecclesijs, vt fidelibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sub specie panis in manus daretur, domum deferendum, ibique manducandum, vt constat ex *Clem. Alexand.lib.*1.*Stromat. Tertull.lib.*2. *ad vxorem*, & *lib.de orat.D.Cypr.serm.de lapsi*& ex alijs, quos refert *Laym.lib.*5.*suæ sum.tract.*4. *cap.*5.*sub num.* 15. Vbi inter alia refert antiquam Ecclesiæ consuetudinem communicandi etiam infirmos sub vna tantùm specie panis. Nam Serapioni infir-

13 mo, ac seni, quem Sacerdos adire non poterat, puer sanctissimam Eucharistiam sub specie panis attulit, eamque madefactam, quæ diù asseruatæ species panis indurauerant; in os senis infudit, atque illas simul, ac pedetentim per fauces demiserat, illicò spiritum emisit, & Honoratus Vercellensis Episcopus tertiò vocem vocantis se audiuit, dicentis sibi, surge, festina, quia modò es recessurus: qui descendens obtulit D. Ambrosio Domini Corpus, quo accepto, vbi glutiuit spiritum extremum edidit. Et quamuis fideles in vtra-

14 que specie communicare consueuerint, vt supra ostendimus; nunquam tamen fuit eiusmodi vsus generalis in tota Ecclesia, sed in quibusdam tantùm locis, vt probat *Henriq.d. cap.*44.*sub num.*2. *ad marginem litt.G.* At vsus communicandi fideles sub vna tantùm specie panis fuit olim vniuersalis in tota Ecclesia, iuxta illud Apostoli, *Erant omnes communicantes in fractione panis,&c.* Et habetur ex *Fagund.loco citato, sub num.*3. Sicut & hodie viget in vniuersali Ecclesia, & pro lege habendum esse decreuit, vt Laici, & Clerici omnes, imò & Sacerdotes extra sacrificium Missæ communicent in vna tantùm specie panis: vetando communionem sub specie vini, vt habetur ex *Concil.Trid.sess.*21.*cap.*2. *De communione*, in illis

15 verbis, *Quare agnoscens sancta Mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatem, licèt ab initio Christianæ Religionis non infrequens vtriusque speciei vsus fuisset; tamen progressu temporis, latissimè iam mutata illa consuetudine, grauibus, & iustis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbauit, & pro lege habendam decreuit: quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.*

QVINTA CONCLVSIO.

16 Sancta Ecclesia Catholica citra omnem errorem, & iustis ex causis, ac rationibus fuit adducta ad præcipiendum, vt Laici, ac etiam Clerici non sacrificantes sub panis tantùm specie, & non vini communicent. Hæc conclusio est de fide, & patet ex *Concil.Trid.sess.*21.*de communione, can.*2. Ita definiente, *Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam, vt laicos, atque etiam clericos non conficientes sub panis tantummodò communicaret, aut in eo errasse: anathema sit.* Causæ autem inter alias, ob quas sancta Mater Ecclesia laicis omnibus, & clericis non conficientibus vsum Calicis prohibuit, sunt quæ sequuntur. Prima causa est, quoniam multis vinum nauseam infert, & ad vomitum prouocat. Secunda, quia sunt nonnullæ Regiones, ad quas vix asportari potest tanta vini copia, vt sufficiat omnium sumptioni. Tertia ad euitandam sanguinis effusionem, quæ de facili euenire potest ex Calicis vsu. Quarta, quia species vini diù in sacrario seruari nequirent, pro illis deferendis ad infirmos, citra earundem corruptionem. Quinta ad extirpandam Nestorianorum hæresim, qui negabant Christum totum in qualibet specie contineri; sed Corpus verùm in specie panis esse contendebant: & sanguinem tantùm sub specie vini contineri, contra definitionem *Concil. Trid. sess.*21. *de commun. can.*3. Sexta ad euellendam hæresim Petri Deldrensis, Iacobelli Misnensis, Wicleff, Ioannis Hus, & Lutheri, & sequacium, dicentium esse præceptum Diuinum, vt omnes fideles communicent in vtraque specie, & non in altera tantùm, contra id quod definitum fuit per idem *Concil.Trid.loco citato, cap.*1. & 2. Vndè communicantes sub vtraque specie contra præceptum Ecclesiæ, non implent præceptum communi-

municandi in Pascha iuxta ea, quæ supra adnotauimus, §.1. *disp.2.sec.1. ampl.1.*

SEXTA CONCLVSIO.

17 Laicos, & clericos non celebrantes communicare sub vtraque specie, vel in specie vini tantùm, est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Probatur, quia præfatæ personæ communicantes in vtraque specie, vel in specie vini tantùm faciunt contra præceptum Ecclesiæ in re graui, atque ideò peccant mortaliter: at accedere ad tantum Sacramentum cum lethali culpa, procul dubio dicitur irreuerenter accedere, vt infra latius, Deo duce, dicemus sec. Ergò laicos, & Clericos non celebrantes communicare sub vtraque specie, vel sub specie vini duntaxat, est contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti.

18 Ampliatur hæc conclusio, vt multo magis irreuerenter communicent laici, & clerici in vtraque specie extra sacrificium Missæ, si pertinaciter credant sub specie panis esse tantùm Corpus Christi, & in specie vini solum sanguinem: vel credant iure Diuino præcipi communionem sub vtraque specie: quoniam essent insuper excommunicati tanquam hæretici, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 21. de consuetudine, can. 1. & can. 3.* Non tamen puto posse damnari de hæresi qui communicaret sub vtraque specie putans maiorem gratiam consequi, quàm si sub altera tantùm communicaret: quoniam id ab Ecclesia non fuit definitum, & sunt Catholicorum hinc inde opiniones, ac probabilis existimatur sententia eorum, qui dicunt, communicantes sub vtraque specie consequi maiorem gratiam saltem ex opere operantis, vt habetur latè ex *Fagund. de precep. Eccl. precep. 3. lib. 3. c. 4.*

19 Sic ampliata limitatur hæc conclusio, vt locũ non habeat, vbi quis priuilegium habet communicandi in vtraque specie, vel sub specie vini tantùm ex dispensatione Rom. Pontificis; quoniam tunc Laicus, vel Clericus extra sacrificium missæ communicans non faceret contra reuerentiam huius sanctissimi Sacramenti, eo quòd non peccaret communicando, stante dicta dispensatione, cum dispensatio cadat super præceptum Ecclesiasticum, non autem diuinum, in quo præcepto Ecclesiastico potest dispensare Romanus Pontifex, cùm sit super omnes leges, & canones, & eò magis, quia eiusmodi præceptum, & Ecclesiæ consuetudo pro libito non potest mutari, secus autem si interueniat Ecclesiæ auctoritas, vt expresè definiuit *Concil. Trid. sess. 21. de commun. cap. 2. in fine*, ibi, *Quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.* Vndè citra culpam Rex Galliæ, Bohemi, & alij, quos pro contraria opinione supra retulimus sub vtraque specie communicabant. Est tamen verum quòd Bohemis fuit dispensatum sub conditione, vt à suo errore discederent, & firmiter crederent, alteram tantùm speciem satis esse ad salutem, atque ideò à suo errore desisterent, ipsis autem in eorum errore perseuerantibus, dispensatio cessauit, vt habetur ex *Fagund. loco citato, sub num. 19.*

20 Secundò limitatur eadem conclusio, vt non procedat, vbi consuetudo in aliquo loco adesset communicandi certis casibus, vel à certis personis in vtraq; specie, vel in specie vini tantùm: quoniam si talis consuetudo esset scita, tolerata, ac approbata à Rom. Pontifice, laici, vel clerici non sacrificantes, si ita communicarent, non peccarent; atque ideò non facerent contra reuerentiam tanti Sacramenti. Vndè Græcorum consuetudo communicandi sub specie vini tantùm infirmos non valentes sumere sanctissimam Eucharistiam sub specie panis, si talis consuetudo erat scita, & approbata à Rom. Pontifice, procul dubio sic communicantes non peccabant, nec contra reuerentiam tanti Sacramenti faciebant.

21 Tertiò limitatur, vbi ex parte Sacramenti occurrit necessitas vrgentissima, vt si Calix consecratus venturus sit in manus hostium fidei, ab illis effundendus, ac pedibus proterendus; tunc si deficiant Sacerdotes, aut Diaconi, qui illum reciperent, poterit à sæcularibus suscipi: nam præceptum de communione facienda laicis in specie tantum panis, & non vini est tantum Ecclesiasticum ob maiorem reuerentiam huius Sacramenti introductum: at si eo casu laicus non sumeret sacrum sanguinem, id cederet in grauissimam iniuriam Sacramenti: & propterea id, quòd in maiorem reuerentiam tanti Sacramenti statutum fuit, cederet in grauissimam eiusdem irreuerentiam, atque ideò quod fauore inductum est, cedet in odium, contra *text. in l. quod fauore, ff. de legib.* & faciunt ea, quæ tradita sunt à *Suar. in 3. par. tom. 3. disp. 71. sec. 3.* Di-

22 xi *Vbi ex parte Sacramenti occurrat necessitas.* Quia si necessitas esset ex parte suscipientis Sacramentum, vt quia reperiretur in extremis, & non posset deglutire Sacramentum sub specie panis; sed tantùm sub specie vini, tunc non posset licitè communicare sub specie vini citra priuilegium aliquod, vt consuetudinem scitam, ac toleratam à Rom. Pontifice: etenim hoc casu excusaretur ægrotus, cum in articulo mortis non posset communicare citra periculum effusionis sacri sanguinis, vt rectè explicat *Fagund. d. c. 4. sub nu. 20.*

Ad contraria patet responsio ex dictis.

An habens conscientiam peccati mortalis, & accedens ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum attritione tantùm, vel etiam cum contritione, non præuia confessione, dicatur facere contra reuerentiam tanti Sacramenti.

SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Hæretici impiè docent, non modo exigi gratiæ dispositionem ad reuerenter, & dignè communicandũ, sed quenquam eo melius esse dispositũ, quo magis eius conscientia peccatorum pondere grauatur, & quare.*

 2 *Fal-*

2 *Falsa est hæreticorum doctrina circa iustificationem, dum putant peccata non tolli, nec remitti per veram pœnitentiam, sed solùm non imputari per fidem.*
Et falsum quoque est, qui dicunt, hoc Sacramentum ex Christi institutione tendere ad tollenda peccata, excitando solam fidem.

3 *Affertur opinio Caiet. Ricchar. & aliorum, dicentium, non extare Diuinum præceptum, quo habenti conscientiam peccati mortalis prohibeatur accessus ad Eucharistiam, non præmissa confessione.*

4 *Contraria sententia communis est.*

5 *Prima ac præcipua dispositio ad reuerenter sumendum hoc sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum est conscientiæ puritas citra maculam lethalis culpæ.*

6 *Hoc Sacramentum non est per se primò ad conferendam primam gratiam, & impia est hæreticorum sententia, dicentium solam fidem esse necessariam dispositionem ad dignam perceptionem tanti Sacramenti.*

7 *Ex vi huius Sacramenti remittuntur peccata venialia duobus concurrentibus ex parte sumentis.*

8 *Peccatum Odij, charitati contrarium, & peccata carnalia huic tanto Sacramento, speciali quodā modo aduersantur.*

9 *Peccata carnalia speciali quodam modo aduersari sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ex eo constat, quia fornicator comparatur Iudæ Christum osculanti ad similitudinem criminis.*

10 *Conscientiam habens peccati mortalis, accedere non potest ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non præmissa confessione Sacramentali.*

11 *Præceptum Diuinum de præmittenda sacramentali confessione ab eo, qui conscientiam habet peccati mortalis, & vult accedere ad hoc Sacramentum non est naturale, sed positiuum, immediatè a Christo latum.*

12 *Accedens ad Sacramentum Eucharistiæ cum lethali culpa, non præmissa confessione sacramentali, grauissimum sacrilegium committit.*
Et quam probationem necessariam esse declaret Ecclesiæ consuetudo.

13 *Accedens sic ad hoc Sacramentum in Pascha, præceptum non implet communicandi. Et an hoc peccatum maius sit homicidio, adulterio, alijsque peccatis, magisque peccet fidelis, sic communicando, quam infidelis.*

14 *Licitum est aliquando sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere citra confessionem habenti conscientiam peccati mortalis, præhabita tamen contritione.*

15 *Præcepta Diuina positiua, vt affirmatiua obligant semper, sed non pro semper, & in omni occasione.*

16 *Copiam Confessarij, an, & quando quis non habere dicatur.*

17 *Communis causa seu necessitas, excusans aliquem a confessione præmittenda, est si scandalum sequatur, aut grauis infamia omittendo communionem, aut Missæ celebrationem.*
An in hoc sufficiat Populi admiratio.

18 *Religiosus si peccatum habeat reseruatum, & Superior non vult concedere licentiam pio Confessario, nisi sub conditione, vt sibi præsentetur, & absolutionem a se petat, dicitur carere copia Confessarij.*

19 *Pro præbendo Viaticum morituro, alia hostia deficiente poterit Sacerdos celebrare cum sola contritione ex defectu Confessarij.*
An Sacerdoti non ieiuno Missam liceat celebrare, vt suos Parochianos communicet in articulo mortis, si particulæ desint in sacrario.

20 *Si post consecrationem recordetur Sacerdos peccati mortalis, debet elicita contritione sacrificium complere. Et quid si recordatur, aut contrahat ante consecrationem.*

21 *Sacerdos si ex officio celebrare teneatur, vt est proprius Parochus, aut fidelis iure suo sacrificium exigat, neque per alium id perfici possit, & conscientiam habeat peccati mortalis, careatque copia Confessarij, cum sola contritione celebrare potest.*
Et quid si non sit Parochus proprius, vel simplex Sacerdos.

22 *Sacerdos, qui Parochus non est, sit excommunicatus, non tamen denunciatus, nec publicus Clerici percussor, & occurrit necessitas celebrandi, vel ob populi vtilitatem, vel Ecclesiastici præcepti obseruantiam, sacrificare potest.*

23 *Sacerdos iter faciens poterit contritus celebrare, si conscientiam habeat peccati mortalis, & careat Confessario, vrgeatque præceptum audiendi Missam, nec adsit qui celebret.*

24 *Si notabile damnum comminetur Sacerdoti conscio peccati mortalis in persona, vel in bonis, nisi celebret, eique desit copia Confessarij, celebrare poterit, præhabita contritione.*

25 *Limitatur si metus incutiatur Sacerdoti in contemptum Diuini præcepti de confessione præmittenda ante Missæ celebrationem.*

26 *Qui communicare velit, siuè Laicus, siuè Clericus sit, & iam ad linteum mensæ Diuinæ adsistens recordetur alicuius peccati mortalis non confessi, poterit cum contritione communicare, seclusa quoque nota infamia, vel scandalo.*

27 *Qui iam confessus est, vt vrgeat præceptum Ecclesiæ de communione in Pascha, & meminit alicuius peccati obliti, careatque de præsenti copia Confessarij poterit contritus licitè communicare.*

28 *Vbi in aliquo Monasterio, aut Religiosorum Collegio ex statuto, vel consuetudine illius Religiosi sumpturi sunt sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum certo die mensis, vel hebdomadæ, & desit Confessarius pro oblitis reseruatis, cum sola contritione poterunt communicare, & celebrare.*
Quid si citra scandalum, & infamiam possint communionem prætermittere.

29 *Religiosus habens casum reseruatum, nec Superior velit concedere Pio Confessario licentiam illum absoluendi, nisi sub conditione, vt sibi præsentetur, & absolutionem a se petat, poterit cum sola contritione communicare, & quando.*

Secun-

Secundum magis receptam opinionem eo ipso, quod Superior semel, & iterum requisitus negat licentiam tribuere Pio, Docto, ac Religioso Confessario pro absoluendo eius subditum, nisi sub conditione, vt sibi prius præsentetur, poterit Pius Confessarius eum absoluere, instante necessitate communicandi, aut celebrandi ad euitandum scandalum, &c.

30 *Qui Sacerdotem habet, cui confiteri possit peccatum mortale, cuius conscius est, sed probabiliter timeat, illum Sacerdotem non sibi seruaturum sigillum, aut grauem iniuriam illaturum, si apud eum confiteatur, poterit ad sacram communionem accedere cum sola contritione, prætermissa confessione.*

Et an hæc sit sufficiens causa tacendi peccatum in confessione.

31 *Si pœnitens plura habeat peccata mortalia, & ex confessione vnius tantum timeat hoc detrimentum fractionis sigilli, &c. Illo excepto, omnium aliorum confessionem præmittere debet, antequã ad sacram Eucharistiam accedat.*

32 *Præceptum præmittendi confessionem sacramentalem in habente conscientiam peccati mortalis, & volente suscipere Eucharistiæ Sacramentum, ita est Ecclesiasticum antiquissimum vt simpliciter sit diuinum positiuum, à Christo specialiter latum, & Apostolis traditum.*

32 *Eucharistiæ Sacramentum est Sacramentum viuorum, ideò illud exigit suscipientem esse in gratia.*

33 *Exigit quoque hoc Sacramentum communionis, confessionem præmitti ab eo, qui conscientiam habet peccati mortalis, nec satis est sola attritio; & quare.*

1 IN hac re est adnot. quòd nos non disputamus hanc controuersiam contra hæreticos impiè docentes, non modò non exigi gratiæ dispositionem ad reuerenter, ac dignè communicandum; sed eò quemquam melius esse dispositum ad communicandum, quo magis eius conscientia peccatorum pondere grauatur, dummodò firmiter, & citra omnem hæsitationem credat, ea sibi peccata non esse imputanda propter merita Christi: etenim volunt sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non tantùm esse animæ cibum, sed etiam medicamentum, iuxta illud *Matth. cap. 9. Non sani egent Medico, sed qui mala habent.* Sed verè falluntur: nam huiusmodi Sacramentum fuit à Christo Domino institutum non ad tollenda peccata per excitationem fidei, sed ad nutriendam animam, eandemque præseruandam à culpis, & ad augendam gratiam post remissam culpam mediante vera, ac perfecta pœnitentia: Vndè patet, quàm falsa sit hæreticorum doctrina circa iustificationem, dum putant peccata non tolli, nec remitti per veram pœnitentiam; sed solùm non imputari per solam fidem, & non minus falsum est, quod dicunt existimantes, huiusmodi Sacramentum ex Christi institutione tendere ad tollenda peccata excitando solùm fidem; cùm tamen institutum sit à Christo Domino ad augendam gratiam, & præseruandum à peccatis in futurum committendis: propter quod dicitur Sacramentum viuorum, non autem mortuorum, vt suo loco latius, Deo duce, dicemus. Solam igitur controuersiam hanc discutiendam duximus cum Catholicis.

3 In qua re *Caiet. in sum. ver. Communio, & opusc. de Euch. ad articulos Parisiensium, & 1. Corinth. 11. Ricchard. in 4. d. 27. art. 3. q. 6.* Et alij nonnulli volunt, non extare Diuinum præceptum, quo à Deo inhibeatur habenti conscientiam peccati mortalis accessus ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non præmissa confessione. Ergò qui contritus, vel saltem attritus accedens cum conscientia peccati mortalis ad huiusmodi Sacramentum, non potest dici irreuerenter accedere. Confirmatur, quoniam ad alia Sacramenta, satis est si quis contritus accedat, imò, & attritus, vt de Sacramento pœnitentiæ latius suo loco egimus, §. 1. *disp. 7. sec. 11. vers. Conueniunt primò.*

4 His tamen non obstantibus, contraria sententia est communis. Pro cuius explicatione sit.

PRIMA CONCLVSIO.

5 PRima, ac præcipua dispositio, quæ requiritur ad reuerenter suscipiendum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum est conscientiæ puritas citra lethalis culpæ maculam. Hæc conclusio est communis omnium Theologorum, & contra hæreticos. Probatur primò ex illo *Apostoli Pauli 1. Corinth. cap. 11. Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de Calice bibat: qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit.* Etenim ad augmentum gratiæ consequendum, quod est proprius effectus huius Sacramenti, supponitur, suscipientem esse in gratia: non enim potest in aliquo habitualis gratia augeri, nisi supponatur in gratia existere, vt latè probat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 63. sec. 1. concl. 1.* Confirmatur ex *Conc. Trid. sess. 13. cap. 7.* Vbi declarans supra relata verba Apostoli sic ait. *Probet se ipsum homo, Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse; vt nullus sibi conscius mortalis, &c.* Vndè ille dicitur indignè, ac irreuerenter sumere tantum Sacramentum, qui ad illud accedit cum praua conscientia, vt habetur ex *D. August. de quo in cap. quotidie, de consecr. d. 2.* in illis verbis, *Si tamen mens in affectu peccandi est, grauari magis dico Eucharistiæ perceptione, quam purificari.* Est enim cælestis iste panis mors malis, & vita bonis. Iudas, cui buccellam dedit Christus, quia malus, non malum accipiendo, sed bonum malè sumendo locum præbuit Diabolo, ait *text. in cap. sicut Iudas de*
6 *consecr. d. 2.* Ex hac conclusione infertur primò, hoc Sacramentum non esse per se primo ad conferendam primam gratiam, vt suo loco dicemus. Secundò infertur, impiam esse hæreticorum sententiam, dicentium nullam esse necessariam dispositionem ad dignam perceptionem tanti

Sacramenti, nisi fidem: & multo magis impius est Luther., qui ait, neminem esse melius dispositum ad suscipiendum illud, quàm qui habet conscientiam peccatis grauatam, ac perturbatam, dummodò credat sibi non imputari peccata per Christum, vt latè eos impugnat *Bellar. lib. 4. de hoc myster. cap. 17. & Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 66. sec. 1.* Dum dicunt, huiusmodi hæreticos errare in primis in generali doctrina de iustificatione, & remissione peccatorum: nam putant, peccata non tolli, sed solùm non imputari; idque non per veram pœnitentiam, sed per solam fidem. Secundò errant in fine, & institutione dicti Sacramenti, dum dicunt esse institutum ad tollenda peccata mortalia. Est tamen verum, quòd
7 licet hoc Sacramentum non sit per se institutum ad tollenda peccata mortalia; eius vi tamen ex opere operato remittuntur peccata venialia, vt habetur ex *Concil. Trid. sess. 13. cap. 1.* dicente, hoc Sacramentum, *Liberare nos à venialibus, praeseruare autem à mortalibus*. Quod quidem verum est, si duo concurrant ex parte sumentis, nempè quod sit in statu gratiæ, & quòd non habeat actualem affectum ad ipsa venialia, vt latè probat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 63. sec. 10.* Vbi etiàm probat remissionem pęnæ temporalis non dari per hoc ipsum Sacramentum ex opere operato; sed tantùm vt sacrificium est id effici: aut ex opere operantis; atque ideò promissio gratiæ semper respicit recipientem, iuxta illud Domini, *Qui manducat me, viuet propter me: qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Sed non ob id dicimus, fideles frustra pro viuis, & pro Defunctis communicare: siquidem cùm talis actus sit Religionis, de se est satisfactorius apud Deum ex opere operantis, vt latè habetur ex eodem *Suar. loco citato,* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Molfes. p. 1. suæ sum. tract. 3. c. 8. a nu. 75. vsque ad num.* 80.

SECVNDA CONCLVSIO.

8 QVamuis omne peccatum mortale sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti; nihilominus peccatum odij, charitati contrarium; & peccata carnalia huic tanto Sacramento speciali quodam modo aduersantur. Quoad peccatum odij patet conclusio. Etenim eiusmodi Sacramentum est vinculum pacis, & charitatis, cùm per ipsum fidelis copuletur Christo, vt capiti; & sub eo connectitur cum alijs membris, nempè cum fidelibus, vt vnum corpus fiat cum illis, vt habetur ex *Diu. August.* de quo in *cap. qui à passus, de consecr. d. 2.* in illis verbis, *Mysterium pacis, & vnitatis nostræ in mensa consecrauit: qui accipit mysterium vnitatis, & non tenet vinculum pacis, non mysterium accipit pro se, sed testimonium contra se.* Idem habetur ex eodem *August. in cap. commendauit, & in cap. hoc Sacramentum, ead. d.* qui de huiusmodi vnione tractans sic ait, *Commendauit enim Christus in hoc Sacramento Corpus, & Sanguinem suum, quod etiam fecit, & nos ipsos; nam, & nos corpus ipsius facti sumus. Hoc Sacramentum pietatis est, signum vnitatis, vinculum charitatis. Qui vult viuere accedat, & credat.* Ob id Dominus in Cœna ante huius Sacramenti institutionem, & dispensationem, sermonem habuit ad Apostolos, dilectionem præcipiens ad inuicem, ac dicens, *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem.* Vndè cùm ipse Dominus suscepturis tantum Sacramentum specialiter præceperit dilectionem ad inuicem: ergò peccatum odij dilectioni contrarium speciali quodam modo eidem Sacramento aduersatur: atque ideò maxima irreuerentia huic Sacramento infertur ab eo, qui pacem non habet cum alijs: & proximum verè, & ex animo non diligit. Hinc ait *Dominus Ioan. cap. 5. Si offers munus tuum ad altare, &c.* Quod quidem multo magis locum habet in eo, qui veram charitatem in Christum non nouit habere: is enim multo magis irreuerenter accedit, vide *Vasq. tom. 3. in 3. par. disp.* 207. & 208.

9 Quòd autem peccata carnalia speciali quodam modo sanctissimo Eucharistiæ Sacramento aduersentur ex eo constat, quod vltra culpam habent magnam indecentiam propter adiunctam eis spurcitiam corporis, in quo locatur sanctissimum Christi corpus, & per ea spiritus magis carni subijcitur, atque ideò magis impeditur dilectionis feruor, ad susceptionem tanti Sacramenti requisitus. Vndè *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 5. ad 2.* ait, quòd fornicator accipiens Corpus Christi, comparatur Iudæ Christum osculanti quantum ad similitudinem criminis. Idem habetur per *D. Hieronymum relatum à D. Thoma ibidem,* & ita dicentem, *Quid tibi cum fœminis, qui ad altare cum Deo fabularis? Dic Sacerdos, dic Clerice, qualiter eisdem labijs filium Dei oscularis, quibus osculatus es labia meretricis? cum Iuda osculo filium hominis tradis.* Hic ait *D. Thom. loco citato, art. 7. in corp.* Quòd pollutio, quamuis sine peccato contingat; de congruentia tamen impedit à sumptione huius Sacramenti. Sed de hac re latè supra egimus, *sec. 2. concl. 3. vers. in hac re: & vers. His tamen nonobstantibus,* Et propterea eo loco nos remittimus, ne bis idem repetere videamur, ibi etiam tractauimus de copula cum vxore, an & quando impediat sacram communionem.

TERTIA CONCLVSIO.

10 COnscientiam habens peccati mortalis non potest accedere ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, nisi præmissa sacramentali confessione, nec satis est si sit contritus, & multo minus attritus. Hæc conclusio est communis, & de fide. Probatur, quoniam de iure Diuino inhibetur sacra communio habenti conscientiam peccati mortalis, non præmissa confessione, vt patet ex illo *D. Pauli 1. Corinth. 11. Probet autem se ipsum homo, &c.* In quibus verbis dari præceptum Diuinum probandi se ipsum ante accessum ad hoc Sacramentum, & quòd ea probatio facienda sit iudicio Ecclesiæ præmittendo confessionem, cùm haberi potest copia Confes-

sarij.

sarij, vt docent *Patres Theophilactus*, *Ambros. Hieron. Anselm. ad d. Pauli locum*, *Cypr. lib. 3. ep. 14. 15. 16. & 18. Chrysost. homil. 10. & 83. in Matt.* & alij quamplurimi, quos refert *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 3. cap. 8. sub nu. 2. circa fin.* Et de fide definiuit *Conc. Cabilon. c. 46. tempore Caroli Magni, &* Conc. *Trid. sess. 13. cap. 7.* in illis verbis: *Quare communicare volenti reuocandum est in memoriam eius præceptum (idest Domini, cum Dominum loquentem paulò supra referat) probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius peccati, quantumuis sibi contritus videatur absque præmissa sacramẽtali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Et *can. 11. ead. sess.* Ità quoque statuit, *Declarat sancta Synodus illos, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessariò præmittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, vel asserere præsumpserit, eo ipso excommunicatus sit.*

QVARTA CONCLVSIO.

11 PRæceptum diuinum de præmittenda sacramentali confessione ab eo, qui conscientiã habet peccati mortalis: & vult accedere ad sanctissimum Echaristiæ Sacramentum non est naturale, sed positiuum dumtaxat, immediatè à Christo latum, & per Apostolos ad Ecclesiam deductum, & declaratum, atque ideò dicitur simpliciter diuinum positiuum. Hæc conclusio est *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 66. sec. 3. §. Dico primo, Fagund. d. cap. 8. sub nu. 2. Sot. in 4. d. 15. q. 1. art. 4. Cord. lib. 1. qq. Theol. q. 16. Conar. in cap. Alma Mater p. 1. §. 1. nu. 7. & aliorum.* Mouetur ex eo, quod quamuis ex generali illo principio, sancta sanctè tractanda sunt, huiusmodi præceptum dici possit etiã aliquo modo naturale; nihilominus præceptum speciale de præmittenda sacramentali confessione ante communionem ab habente cõscientiam peccati mortalis, non est naturale, sed diuinum positiuum, iuxtà illud Apostoli, *Probet autem se ipsum homo, &c.* Siquidem illa probatio non est facienda per proprium tãtum iudicium cuiuscunque hominis particularis, sed est facienda per iudicium Ecclesiæ, & Confessarij præmittendo confessionem sacramentalem culpæ mortalis, vt fuit definitum per *Conc. Trid. locis supra citatis.*

QVINTA CONCLUSIO.

12 ACcedens ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum lethali culpa, non præmissa confessione sacramentali, lethalem culpam contrahit, & grauissimum sacrilegium committit. Hæc conclusio est communis, ac de fide, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 45. num. 1. & 3. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 66. sec. 1. in princ. & sec. 3. §. dico primo, Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 3. cap. 8. sub n. 1. vers. Primò igitur, Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 4. cap. 6. sub nu. 4.* & ex alijs ab eisdem relatis, & patet ex *Conc. Trid. sess. 13. cap. 7.* vbi verba illa *Apost. 1. Corinth. cap. 11. Probet autem se ipsum homo, &c.* Referens ità inquit, *Ecclesiæ autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius peccati mortalis quantumuis sibi contritus videatur absque præmissa sacramentali confessione, ad S. Euch. accedere debeat.* Vndè cùm Concilium Ecclesiasticæ consuetudini innitatur, cuius initij nulla memoria extat, satis declarat esse Apostolicam traditionem de sacramentali confessione præmittẽda, si communicaturus mortalis peccati conscius sit; ita vt ipsimet Apostoli de hacre præceptum a Christo acceptum promulgauerint. Etenim huiusmodi Sacramentum ob id dicitur viuorum, non autem mortuorum; & peculiaritèr institutum fuit, vt hominem cum Christo vniat: cui vnioni maximè repugnat peccatum mortale, cùm hominem à Deo separet, & inimicum reddat. Imò si accedens ad tantum Sacramentum in Pascha non implet præceptum communicandi in Pascha, vt supra ostendimus, *§. 1. disp. 2. sec. 1. ampl. 1.* Non tamen
13 hoc peccatum maius est homicidio, adulterio, & nonnullis alijs peccatis: nec magis peccat fidelis cum conscientia peccati mortalis communicando, non præmissa confessione, quàm Infidelis, vt latè probat *Fagund. loc. cit. num. 12. 13. & 14.*

SEXTA CONCLVSIO.

14 LIcitum est aliquando sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum citra confessionem sumere habenti conscientiam peccati mortalis; præhabita tantùm contritione, vel saltem præmissa attritione existimata contritione, iuxtà ea, quæ infra dicemus, *sec. 29. num. 1. vers. Est tamen verum.* Hæc conclusio est communis, quam docent *Henriq. lib. 8. suæ sum. cap. 45. nu. 4. Nauar. in Man. cap. 2. num. 10. Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 3. cap. 8. nu. 9. & cap. 9. sub nu. 1. Laym. lib. 5. suæ sum. tract. 4. cap. 6. sub nu. 6* & alij communiter. Probatur, quia præceptum diuinum de præmittenda confessione volenti communicare cum conscientia peccati mortalis, est affirmatiuum, & positiuum: præcepta, aut diuina positiua, & affirmatiua obligant semper; non tamen pro semper, &
15 in omni occasione, quocirca tales occurrere possunt circumstantiæ, vt illis concurrentibus non obligent. Vndè in casu nostro *Conc. Trid. sess. 13. cap. 7.* Excusat communicantem cum conscientia peccati mortalis non prẽmissa sacramentali confessione si necessitas vrgeat, & copia non adsit Confessarij, vt patet ex illis Concil. verbis, *Necessitate vrgente modò desit copia Confessoris.* Imò exigit Concilium ipsum, vt si Sacerdos necessitate vrgente absque præuia confessione celebrauit, quam primum postea confiteatur, vbi nota Ly quamprimum importare præceptum, non consilium, sicuti omnibus, sanctè, ac piè declarauit S. D. N. Alexãder VII. p. m. fer. 5. die 18. Martij 1666 damnando omninò vti temerarias, & scandalosas oppositas sententias, nempè *prop. 38. Mandatum Tridentini factũ Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.* Et *prop. 39. Illa parti-*

particula quamprimùm, intelligitur,cum Sacerdos suo tempore confitebitur; quod tamen præceptum cum loquatur de Sacerdote tantùm,non est extẽdendum ad Laicos, vel ad ipsos quoque Sacerdotes laicorum more communicantes, atque ideò si illi ex causa necessitatis communicent cum contritione tantùm lethalis culpæ, non præuia confessione ex defectu Confessarij,non tenentur postea quamprimùm confiteri oblata occasione Confessarij; sed possunt expectare tempus, quo obligat præceptum confessionis annuæ,vt habetur ex *Suar.in* 3.*par.tom.*3.*disp.*66.*sec.*7.*Laym.loco cit.sub nu.*7. & ex alijs, vel cum aliàs sint communicaturi,vt declarat *Fagund.d.lib.*3.*cap.*8.*sub nu.* 9. De ipso vero Sacerdote intelligendum est non suo tempore,sed statim sicut declarauit idem ibidem S.P. Alex.VII. damnando contrariã opinionem, vti dixi.

16 Tunc autem censendum est aliquem non habere copiam Confessarij, quando non adest Sacerdos iurisdictionem habẽs super peccata mortalia,vel super aliquod ex illis, quæ habet is, qui sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscepturus est. Dicitur quoque quis non habere copiã Confessarij, quando licèt Confessarium habeat præsentem; non tamen potest apud illum confiteri citra graue damnum,& incommodum,vt infra latius dicemus, casu octauo. Idem dicendum est si quis absentem Confessarium adire nequeat absque magna difficultate, spectatis circumstantijs personæ,itineris,&c. vt rectè declarat *Fagũd. d.cap.*9.*sub num* 17.*&* 24.*& Laym.vbi supra,sub nu.*6,*vers.Quoad alterum*, vbi *Fagund.d.num.*17. *vers.Similiter deest.* Probat, deesse copiam Confessarij, quando Religiosus habet aliquem casum reseruatum, & Superior non vult concedere pio Confessario licẽtiam,vt illum ab eo absoluat, nisi sub ea conditione, vt sibi præsentetur,& absolu-

17 tionem à se petat. Communis denique causa, seu necessitas excusant ab omnibus Doctoribus citra vllam controuersiam, illa est, nempè si sequatur scandalum,aut grauis infamia,communionem, aut sacræ Missæ celebrationem omittendo,vt habetur ex *Suar.tom.*3.*in* 3.*par.disp.*67 *sec.*4.*Henriq. lib.*8.*sua sum.c.*49.*nu.*4.*Fagund.d.lib.*3.*c.*8. *nu.*9. *& cap* 9.*sub nu.*9.Non tamen satis est populi admiratio, vt habetur ex *Suar.d.sec.*4.§.4. Verum si magna sit,probabilior nobis videtur opinio *Corduba in sum.Hisp.q.*142.*Syl. ver.Eucharistia*, 2.§. 7.*nu.*9.*& Fagund.vbi sup.cap.*9. *nu.*9. Dicentium ad euitãdam populi admirationem posse quem, non præuia confessione communicare,si non adsit Confessarij copia. Imò non solùm vitatio scãdali, aut admirationis, vel infamiæ satis est homini habenti conscientiã peccati mortalis communicare citra confessionem ex defectu Confessarij, atque ideò sufficere contritionem, vel saltẽ attritionem existimatam contritionem, vt suo loco dicemus, sed etiã vrgens necessitas propria, vel proximi,& defectus Confessarij, sufficiunt in multis alijs casibus: quorum

18 Primus casus est, vt morituro Viaticum præbeatur, si alia hostia desit: nam tunc licitum est Sacerdoti non præuia confessione celebrare ex defectu Confessarij cum sola contritione, vt habetur ex *Laym.* post alios, *d.cap.* 6. *sub n.*5. *vers. Tertium, & Fagund.d.cap.*9. *nu.*4. Idem dicendũ est de Sacerdote, qui sciat probabilitèr propinquam sibi esse mortem ab inimicis,aut ab Infidelibus inferendam:vel hausto veneno,sentiat paulatim vires sibi deficere: nam si conscientiam habeat peccati mortalis,& desit copia Confessarij, cum sola contritione potest celebrare; atque ideò communicare sacrificium consumando; vt per *Henriq lib.*8.*de Eucharistia,cap.*46.*num.* 1.*& Fagund.d.cap.*9 *nu.*9. Qui eam esse rationem volunt, quoniam tunc communicat per modũ Viatici, quo casu permittitur communio non ieiunis: & cùm non detur copia Confessarij satis est est si cum contritione celebret, cùm aliundè vrgeat præceptum diuinum communicandi in articulo,seu periculo mortis. Non tamen licet Sacerdoti non ieiuno Missam celebrare,vt suos Parochianos communicet,etiã in articulo mortis,si desint particulæ in sacrario,vt habetur ex *D.Thoma* 3.*par.q.*80.*art.*8.*Sot. in* 4.*d.*12. *q.*1. *art.*8. *& Fagund.d.cap.*9.*nu.*3.*&* 4. Vbi rationem assignat, & refert pœnam,quàm plectũtur Sacerdotes non ieiuni celebrantes.

19 Secundus casus est,vbi Sacerdos post consecrationem recordetur peccati mortalis: nam tunc debet elicita contritione, sacrificium complere; secus autẽ si ante consecrationem peccati lethalis recordetur, aut contrahat: nam si citra infamiam potest confiteri, ad id tenetur, vt habetur ex *Nauar.in Man.cap.*25.*nu.*76. *Suar.in* 3.*p.tom.* 3.*disp.*66.*sec.*4.& alijs apud *Laym. d.cap.*9. *nu.* 5. *vers.Tertium*,quamuis contrarium doceant *Henriq.lib.*8. *sua sum.cap.*46. *nu.*3. *Sot.in* 4.*d.*13. *q.*2. *art.*6. Et alij dicentes eo casu non teneri Sacerdotem confiteri, etiam si statim post introitum recordetur peccati mortalis, ac etiam si citra notam possit confessionem præmittere;sed consultius est contritionem elicere, & sacrificium prosequi: quam sententiam probabilem esse inquit, *Laym.ibidem, vers.Contrarium, & Fagund. d.c.*9. *nu.* 11. Eo maximè quoniam vix citra notam, & admirationem saltem aliorum id fieri moralitèr nequit:& *nu.*12. an autem satis sit eo casu attritio,ex dicendis *sec.seq.*dicemus.Idem probabilitèr putat dicendum,si Sacerdos recordetur se esse excommunicatum, aut non ieiunum; quamuis contrariũ doceat *Henriq. loc.cit.* & alij, si excommunicationis;vel se non esse ieiunum meminerit ante consecrationem, & citra scandalum possit ad Confessarium accedere.

20 Tertius casus est,quando Sacerdos ex officio celebrare tenetur, aut fideles iure suo sacrificium exigant, neque per alium id perfici possit, vt habetur ex *Suar.tom.*3.*in* 3.*par.disp.*67.*sec.*4.*alias* 5. *Laym.vbi sup. vers.Tertium*: Tunc enim si Sacerdos est Parochus,v.g.& consciẽtiam habeat peccati mortalis,& careat copia Confessarij cum sola contritione potest celebrare, confessione non

præ-

præuia. Etenim proprius Parochus ex iustitia tenetur Missam celebrare, & populus iustè ab eo petit tale ministerium, etiam si Parochus ipse excommunicatus esset, & non denunciatus, nec publicus clericorum percussor, iuxta ea, quæ habentur ex *Suar. de censur. disp.* 11. *sec.* 4. *à nu.* 13. *ad* 19. *& Nauar. in Man. cap.* 9. *nu.* 10. Dixi, *Si Sacerdos est Parochus*. Idest proprius Parochus; nam si esset Parochus non proprius, vel simplex Sacerdos, cui non competat ex officio sacrum celebrare, aliqui volunt, eum non posse eo casu celebrare, etiam si alius Sacerdos non adesset, & populus die festo vellet Missam audire, vt habetur ex *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 67. *sec.* 4. *alias* 5. §. *sed quares col.* 2. Ea ratione motus; quia quantum ex vi præfatæ causæ, illa sola non est satis, secluso scandalo, aut infamia in Sacerdotem resultante: siquidem id necessarium non est ad vitandum peccatum proximi; nam alij non peccabant, si ex defectu Sacerdotis nolentis sacrificare die festo Missam non audiant: hanc eandem opinionem tenet *Laym. lib.* 5. *suæ sum. tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 6. cum alijs, quos allegat. Sed re vera probabilior nobis videtur sententia, *Fagund. vbi sup. sub nu.* 13. & aliorum, dicentium præfatam causam esse sufficientem, vt Sacerdos etiam si non teneatur ex officio sacrificare, Missam celebrare possit, non præuia confessione, si copiam Confessoris non habeat, atque ideò cũ sola contritione, non obstante conscientia lethalis culpæ: etenim præceptum vrget, & necessitas proximi reputanda est propria, quando necessitas illa in ordine est ad salutem. Confir-
21 matur, quoniam *Suar.* post alios *tom.* 5 *in* 3. *par. de censur.* Inquit, quòd quando Sacerdos non est Parochus, & est excommunicatus, non tamen denũciatus, nec publicus clericorum percussor, si occurrat similis necessitas, quæ ex charitate plurimum induceret ad eiusmodi sacrificium celebrãdum propter communem populi vtilitatem, vel Ecclesiastici præcepti obseruantiam, tunc posset gratia populi sacrificare. Nec obstat argumentum supra allatum, nempè quòd alij non peccabunt, si eo casu Sacerdos non sacrificet; siquidem proximus in mortis articulo constitutus, & vrgeat præceptum Diuinum communicandi, si Sacerdos tunc habens peccatum mortale non sacrificet ad eum communicandum, ægrotus quidem non peccabit, & tamen supra diximus, posse prædictum Sacerdotem contritum Missam celebrare, non præuia confessione: ergò necessitas non est sumenda ex peccato, vel non peccato pro-
22 ximi præcisè. Præterea Sacerdos dum iter facit potest contritus celebrare, si conscientiam habeat peccati mortalis, & copiam non habeat Cõfessarij, & vrgeat præceptum audiendi Missam, nec adsit alius Sacerdos, qui celebret, vt habetur ex *Henriq. lib.* 8. *suæ sum. c.* 46. *num.* 5. *Syl. ver. Eucharistia* 2. §. 7. & ex alijs apud *Fagund. loco cit.*

23 Quartus casus est, vbi notabile damnum in persona, vel in bonis comminatur Sacerdoti habenti conscientiam peccati mortalis, si non celebret; quoniam tunc si desit copia Confessarij, potest celebrare non præuia confessione: & satis est si studeat contritionem habere. Etenim præceptum Diuinum de præmittenda sacramentali confessione volenti communicare, ac habenti conscientiam peccati mortalis, est positiuum; at lex positiua, etiam Diuina non obligat, vrgente metu cadente in constantem virum, vt ostendimus in nostris *Commentarijs ad Bull. Cœnæ, lib.* 1. *cap.* 2. *q.* 2. *num.* 21. Quod verum puto, nisi metus
24 incutiatur Sacerdoti, de quo agitur in contemptum Diuini præcepti de præmittenda confessione volenti sacram Missam celebrare, & habenti conscientiam peccati mortalis: quoniam licèt metus iustus excuset ab obseruantia legis positiuæ, siuè diuina sit, siuè humana, nunquam tamen excusat cum contemptu fidei, Religionis, aut cum iniuria, vel graui scandalo Ecclesiæ, per ea, quæ cumulauimus in *d. Comment. loco citato, nu.* 26. vbi etiam *num.* 27. *&* 28. Ostendimus metum iustum non excusare violantes Diuinam legem positiuam cum aliorum detrimento, & offensione, aut propriæ, vel alienæ salutis spiritualis.

25 Quintus casus est de eo, qui vult communicare, siuè Laicus sit, siuè Clericus, etiam Sacerdos: & iam ad linteum mensæ Diuinæ communicaturus assistens, ibi recordetur alicuius peccati mortalis non confessi: nam non desunt, qui velint eum non teneri surgere è mensa, vt Confessarium adeat, sed satis est si cum contritione communicet, etiam seclusa nota infamiæ, vel scandalo: & id ob solam indecentiam; quoniam iam est inchoata actio sacra communicandi, atque ideò non decet recedere à mensa, donec perficiatur; sicut indecens esset recedere à mensa Principis ante conuiuium completum: eo maximè, quia iustus accedit, & probatus per confessionem: quæ quidem sententia licet probabilis videatur, nihilominus probabilior nobis videtur sententia eorum, qui per solam indecentiam non excusant eo casu communicantem, sed insuper expostulant aliquam notam scandali, admirationis, & infamiæ, vt habetur per *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 67. *sec.* 4. *alias* 5. §. *sexta causa, Nauar. in Man. cap.* 27. *num.* 49. & alios apud *Fagund. d. c.* 9. *sub num.* 14.

26 Sextus casus est de eo, qui confessus est, & vrget præceptum Ecclesiæ de communione in Pascha, & meminit alicuius peccati obliti, ac caret de præsenti copia Confessarij, cui possit illud confiteri: nam contritus licitè potest communicare: siquidem adest necessitas præcepti Ecclesiastici, & non adest Confessarius, ac præceptum Diuinum communicandi citra confessionem omnium peccatorum mortalium, de quibus recordamur; non obligat, nisi data copia Confessarij. Ita *Henriq. lib.* 8. *suæ sum. cap* 46. *nu.* 4. *Palud. in* 4. *d.* 9. *q.* 1. *art.* 2. *& alij apud eundem Fagund. d. cap.* 9. *sub num.* 15. qui ad hoc allegat *Tolet. lib.* 2. *suæ sum. cap.* 25. §. *Quarta debet*, Vbi simpliciter ait, in necessitate implendi præceptum, ex defectu copiæ Confessarij posse quemquam accedere ad mensam contritum cum voto

con-

confessionis faciendæ, habita occasione. Vndè videtur velle, quod etiam si prius confessus non esset, ad implendum præceptum Ecclesiæ posse quemquam communicare, imò & Missam celebrare cum sola contritione, si non adsit Confessarius. Nunquam tamen non ieiuno dum sanus, & benè valens est, licitum est communicare pro implendo præcepto communionis in Pascha, aut propter instans Iubileum, vt habetur ex *D. Thoma 3.par.q.80. art.8. Sot.in 4.d.21.q.2. art.3.* & ex alijs apud eundem *Fagund. loco citato, sub num.16.*

27 Septimus casus est, vbi in aliquo monasterio, aut Collegio Religiosorum ex statuto, vel consuetudine illius Religiosi sunt sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpturi certo mensis, aut hebdomadæ die, nec haberi possit Confessarius pro oblitis reseruatis: nam si quis confessus alicuius lethalis culpæ fuerit oblitus, cum sola contritione poterit communicare, & si Sacerdos sit, celebrare, si copiam Confessarij non habeat, vt habetur ex *D.Thoma in 4. d. 16. in littera, & d.17.q.2.art.5. quæstiunc. 1. ad 3. & Henriq.lib.8. Euch.cap.46.num.4.* quos refert, & sequitur *Fagund.d.cap.9.num.17.* pro qua re affert *Concil.Trid.sess.13.c.7. & can.11.ead.sess.* Quod tamen verum putant cùm citra scandalum, aut infamiam non possit communionem prætermittere: aliàs non vrgeret necessitas communicandi vt habetur ex *Suar. tom.3.in 3.par.disp.47.* quem citat *Fagund. ibidem, vbi vers. Similiter*, Deest; vndè hic obiter nota esse prohibitam à S.P.Alex. VII.prop.11.nempè, *peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

28 idem dicendum esse ait, quando Religiosus habet aliquem casum reseruatum, & Superior non vult concedere pio Confessario licentiam, vt illum ab eo absoluat, nisi sub ea conditione, vt sibi præsentetur, & absolutionem à se petat, aut nisi eam petat per alium Sacerdotem, de quo Superior maiorem habeat confidentiam: nam hoc casu poterit communicare cum sola contritione: quod tamen intelligendum est, vt in præcedenti casu, quando scilicet non potest prætermitti communio citra infamiam, scandalum, vel notabilem saltem aliorum admirationem iuxta ea, quæ aliàs diximus. Etenim obligatio præmittendæ confessionis ante communionem, licèt sit de iure Diuino positiuo in casu, de quo agitur, nihilominus obligatio tuendæ famæ, & vitandi scandalum est de iure naturali, quo tanquam fortior est præferenda.

29 Imò secundum opinionem magis receptam eo ipso, quòd Superior semel, & iterum requisitus negat licentiam tribuere pio, docto, ac Religioso Confessario pro absoluendo eius subditum ab aliquo reseruato, aut eiusmodi facultatem renuit concedere, nisi sub ea conditione, vt sibi prius præsentetur, posse talem pium Confessarium absoluere ab illo peccato reseruato; instante necessitate communicandi; aut celebrandi ad euitandum scandalum, infamiam, aut notabile damnum, vt habetur ex *Henriq. lib. 3. de pænit.cap.13.nu.6. & c.15.nu.6. Rodriq.tom.1. suæ sum.cap.55.num. 10.§.la septima concl. & Fagund. d.cap.9. num. 17. vers.Secunda opinio*: vbi plura cumulat: *& num.18.* Reijcit sententiam eorum, qui dicunt, quòd vbi quis præsentem habet Sacerdotem aliquem, cui possit integrè confiteri; verum alium de proximo expectat, cui solet deuotius confiteri, potest communicare, aut celebrare contritus de lethali culpa, cuius habet conscientiam, differendo confessionem quoadusque alius veniat: etenim eo casu nulla vrget finis necessitas, sed tantùm vtilitas, & solatium particulare, quæ causa ex se non videtur excusare à præcepto Diuino præmittendæ confessionis, vt habetur ex *Suar.tom.3. in 3.par. disp. 67.sec.4.* & ex alijs, quos idem *Fagund.* allegat, *contra Ricchard. in 4.d.17.q.6. art. 3. & alios.* Idem dicendum esse ait ipse *Fagund. ibi num.19.* quando est absens proprius Parochus, & pœnitens habet licentiam, vel priuilegium confitendi alijs; quoniam tenetur vti priuilegio, & præmittere confessionem, nec satis est si contritus de lethali culpa accedat ad sacram communionem.

30 Octauus casus est, cæteris prætermissis, de eo, qui licèt Sacerdotem habeat, cui possit confiteri peccatum mortale, cuius habeat conscientiam, & deinde ad sacram communionem accedere; nihilominus probabiliter timet Sacerdotem illũ qui solus sit, sibi non seruaturum sigillum confessionis, aut grauem iniuriam illaturum, si apud eum confiteatur: nam hæc causa sufficiens est, vt ad sacram communionem accedat cum sola contritione non præmissa confessione, si vrgeat præceptum, aut obligatio communicandi: siquidem pœnitens huiusmodi perindè se habet, ac si sibi desit copia Confessarij. Ita *Suar.tom.3. in 3. p.disp 67.sec.4. Henriq.lib.8.de Euch.c.47.num.1.* & alij, qui pro hac re allegant *Concil. Trid. sess. 13. cap.7.* Nam in casu, de quo agitur, concurrit vtraque causa à Concilio requisita ad excusandum à præcepto Diuino præmittendæ confessionis ante sacram communionem, quando quis conscientiam habeat peccati mortalis: etenim datur præceptum vrgens ad communicandum, & datur defectus copiæ Confessarij. Confirmatur, quoniam eo casu datur sufficiens causa tacendi peccatum in confessione, salua eiusdem integritate formali, vt aliàs supra ostendimus, de integritate confessionis agentes: ergò erit quoq; causa sufficiens ad excusandum à præcepto Diuino præmittendi confessionem antequam habens conscientiam peccati mortalis ad sacram communionem accedat. Hanc eamdem sententiam sequitur *Fagund. loco citato*, qui tamen *num.21.* eam limitat, vbi pœnitens vnam tantum

31 lethalem culpam habet, ex cuius confessione timet supra relatum detrimentum: secus autem si habeat alia peccata mortalia, & ex confessione vnius tantum timeat eiusmodi detrimentum, non autem ex confessione aliorum: nam tunc antequam

quam ad sanctissimam Eucharistiam accedat, debet præmittere confessionem omnium aliorum, excepto illo, ex cuius confessione probabiliter timet detrimentum illud sibi futurum, cum proposito illud confitendi, cùm periculum damni cessauerit, vt ex communi probat *Suar. loco citato, Nauar. in Man c.7. num.6.* Et alij, qui eam esse rationem volunt, quoniam ex vi præcepti Diuini probandi se, & præmittendi confessionem mortalium ante sacram communionem, tenetur quis confiteri omnia peccata mortalia in ipsius conscientia existentia; & ex quorum confessione nullum timet detrimentum, ex aliorum autem confessione nullum formidat periculum, sed ex istius dumtaxat: ergò ex vi huius præcepti Diuini tenetur alia confiteri, & istud tacere.

Ad contraria patet solutio ex dictis.

32 AD primum negatur antecedens, satis enim supra ostendimus concl. 3. & 4. præceptum præmittendi confessionem sacramentalem in habente conscientiam peccati mortalis, & volente sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipere, ita esse Ecclesiasticum antiquissimum, vt simpliciter sit Diuinum positiuum à Christo Domino specialiter latum, & Apostolis, & per eos Ecclesiæ traditum, vt habetur ex *D. Thoma in 4. d.17.q.3.art. 1. quæstiun.4. & quodlib.1. art.11. Soto in 4.d.9. q.vnica, Palud.d.17.q.2.* & ex alijs, quos supra retulimus *d.concl. 3. & 4.* & patet ex *Conc.Trid.sess.13.cap.7.* in illis verbis, *Quare communicare volenti reuocandum est in memoriam eius præceptum, probet se ipsum homo, Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumuis sibi contritus videatur absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat, &c.*

33 Ad confirmationem negatur consequentia; quia Sacramentum sacræ Eucharistiæ est Sacramentum viuorum: & propterea exigit suscipientem illud esse in gratia, cum per se non sit institutum ad conferendam primam gratiam; sed augmentum gratiæ, vt sæpè diximus: at Sacramentum pœnitentiæ dicitur Sacramentum mortuorum; quod cùm sit per se institutum ad dandam primam gratiam, & expellendum peccatum, sicut Sacramentum Baptismi, ex natura sua non prærequirit vitam gratiæ, atque ideò ad dignè suscipiendum prædicta Sacramenta, satis est attritio: quoniam attritus vigore dictorum Sacramentorum efficitur contritus, idest eundem effectum gratiæ iustificantis producit Sacramentum cum sola attritione, quem producit

34 perfecta contritio. Exigit autem hoc Sacramentum communionis præmitti confessionem ab eo, qui habet conscientiam peccati mortalis, nec satis est sola attritio: siquidem conscientiam habens peccati mortalis, & volens communicare non solum Deo per contritionem, sed etiam Ecclesiæ satisfaciendum conuenit per sacramentalem confessionem; antequam Sacramentum Ecclesiasticæ vnitatis suscipiat, tanquam medium magis proportionatum, ac certum ad iustificationem consequendam, quàm sola contritio. Etenim quis potest moraliter cognoscere se habere attritionem, quæ iuncta cum confessione satis est ad iustificationem: sed non potest cognoscere habere veram, ac perfectam contritionem, cùm sine maxima difficultate obtineri nequeat.

An quando quis habet conscientiam peccati mortalis, & vrgeat necessitas communicandi, nec habet copiam Confessarij, debeat necessariò conteri ad dignè communicandum, vel satis sit attritio.

SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Volenti communicare, si conscientiam habeat peccati mortalis, & careat copia Confessarij vrgente necessitate satis erit, si attritus ad communionem accedat.*

2 *Communis sententia in contrarium, quod hoc casu teneatur contritus accedere.*

3 *Secluso præcepto præmittendi confessionem per eum, qui conscius peccati mortalis velit communicare, tenetur contritionem præmittere ex lege naturali.*

4 *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum est institutum per modum cibi, qui per se vitam supponit.*

5 *Quamuis sola attritio cognita satis non sit ad dignam Sacramenti huius susceptionem, sufficit tamen attritio existimata contritio.*

6 *Qui cum sola attritione cognita sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipit, non sanctè, sed indignè sumit.*

7 *Quod diximus de attritione existimata contritione extendimus ad attritionem cognitam ex inuincibili ignorantia.*

1 IN hac re quidam putant, quòd volens communicare, si conscientiam habeat peccati mortalis, & non habeat copiam Confessarij, vrgente necessitate, satis est si attritus ad communionem accedat, nec necesse est, vt habeat contritionem. Mouentur ex eo, quòd ad suscipiendum dignè Sacramentum, seclusa speciali lege positiua, satis est recipere illud sine obice, atque ideò cum dispositione sufficiente ad Sacramentum; id autem efficitur per solam attritionem: ergò in casu, de quo agitur, sola attritio sufficit. Confirmatur, quia si contritio necessaria esset, & attritio non sufficeret, id profectò proueniret ex lege aliqua naturali, aut positiua Diuina, vel Ecclesiastica; sed neutro modo; ergò, &c. Maior patet. Minor probatur; quia non potest dici primum: siquidem attritus per susceptionem Sacramenti iustificatur; eo quòd omne Sacramentum ex attrito facit contritum: ergò ex naturali lege Diuina non exigitur contritio: nam suscipiens Sacramentum Eucharistiæ attritus, sanctè suscipit, atque adeò sancta sanctè tractat, iuxta *Conc.*

Trid. seß. 13. *cap.* 7. Quod solum exigit lex Diuina naturalis. Nec potest dici secundum, quoniam id tantùm cauetur de præmittenda confessione, in quo non reperitur obligatio specialis præmittendi contritionem; sed tantùm confitendi quàm primum, vt constat ex *Concil. Trid. loco citato*, in illis verbis, *Quòd si necessitate vrgente, Sacerdos absque prauia confessione celebrauerit, quam primum confiteatur*. Et re vera non immeritò id suaderi potest ex eo quoque quòd obligatus confiteri in Quadragesima, si non possit, non ob id tenetur conteri. Ob has, & alias rationes non desunt, qui velint, satis etiam esse attritionem cognitam, nec necessariam esse attritionem existimatam contritionem: quia existimatio contritionis per se nihil confert ad effectum Sacramenti, vel ad dignam dispositionem ad illud suscipiendum: sed solùm potest excusare à peccato, seù transgressione præcepti de habenda contritione, si illud esset impositum.

2 His tamen non obstantibus, incontrarium est communis sententia, quam tenet *Sot. in* 4. *d.* 15. *q.* 1. *art.* 4. *Corduba lib.* 1. *qq. Theologic. q.* 7. & alij apud *Suar. tom.* 3. *sec.* 5. vbi ait, hanc quoque sententiam esse SS. Patrum. Probatur ex *Concil. Trid. loco citato, in prin.* in illis verbis, *Si non decet ad sacras functiones quempiam accedere, nisi sanctè, certè quo magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eò diligentius cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat*. Vbi est adnot. quòd ex eiusmodi verbis duo argumenta formari possunt. Primum de minori ad maius, dum ait, *Si non decet ad sacras, &c.* Quasi dicat, si non decet alia Sacramenta suscipere, nec ministrare, nisi sanctè, atque ideò, nisi præuia contritione, vel saltem attritione existimata contritione, multo magis non decet, nisi sanctè ad hoc Sacramentum, quod est omnium sanctius, accedere, & ita nisi præuia contritione, aut saltem attritione, æstimata contritione. Secundum argumentum ex eo deducitur, quod Concilium vult suscepturum hoc Sacramentum debere ad illud percipiendum, cum magna reuerentia, ac sanctitate accedere. Si igitur prærequiritur sanctitas magna ad suscipiendum eiusmodi Sacramentum; ergò omninò exigitur, vt communicaturus sit in gratia: id autem in homine habente conscientiam peccati mortalis non potest contingere, nisi per veram, & perfectam contritionem, vel per attritionem, mediante Sacramento pœnitentiæ.

3 Præterea, secluso præcepto præmittendi confessionem ab eo, qui habens conscientiam peccati mortalis vult communicare ex naturali lege consequente institutionem tanti Sacramenti, qua præcipitur sancta sanctè tractare, teneretur contritionem præmittere, cùm sit vnum ex Sacramentis viuorum, ad differentiam Sacramenti pœnitentiæ, quod dicitur mortuorum, quod cùm sit per se institutum ad dandam primam gratiam, & expellendum peccatum, ex natura sua non prærequirit vitam gratiæ, sicut etiam Baptismus: ergò idem est dicendum, extante dicto præcepto: siquidem positiuum præceptum præmittendæ confessionis, non absoluit naturalem obligationem contritionis. Nec ob id dici potest teneri fidelem conteri ante communionem; etiam si confiteatur: quia licèt lex positiua non auferat naturalem illam obligationem; tamen hæc ipsa obligatio adimpletur per æquiualentem contritionem causatam ex Sacramento pœnitentiæ, & attritione: nam attritus, mediante Sacramento

4 fit contritus. Denique sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum est institutum per modum cibi, cuius proprius effectus est nutritio, & augmentum, iuxta illud, quod Ecclesia cantat, *O Sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur, &c.* Cibus autem, & nutritio per se vitam supponunt: ergò susceptio tanti Sacramenti supponit vitam gratiæ in suscipiente; atque ideò contritionem in habente conscientiam peccati mortalis, & non habente copiam Confessarij in casu nostræ quæstionis, nec sufficit attritio, nisi habeat sacramentalem confessionem adiunctam. Est tamen

5 verum, quòd quamuis sola attritio cognita satis non sit ad dignam huius Sacramenti susceptionem, cùm solus attritus non dignè, sed indignè communicet, atque ideò in peccato, & nouum peccatum contrahat, cùm ponat obicem; nihilominus attritio existimata contritio sufficit ad effectum eiusdem Sacramenti: nam attritus existimans bona fide se esse contritum accedens ad sacram communionem, excusatur à nouo peccato, & ideò non ponit obicem. Vndè cùm per attritionem dicatur sufficiéter auersus à peccato, mediante Sacramento efficitur contritus, & sic per accidens assequitur primam gratiam, atque ideò effectum dicti Sacramenti, vt supra ostendimus, *sec.* 1. *concl.* 1. *vers. Est tamen verum*.

Restat modò, vt ad argumenta respondeamus.

6 AD primum negatur minor, si attritio sit cognita: nam qui cum sola attritione cognita sanctissimum Eucharistiæ Sacramẽtum suscipit, cum percipiat illud in prauo statu, non sanctè, sed indignè sumit, quoniam prius manducat Sacramentum, quàm ab illo possit recipere effectũ: at in termino manducationis dandus esset effectus: qua propter si sciens, & videns id agat, culpam lethalem contrahit, per quod ponit obicem Sacramento: secus autem est dicendum si Sacramentum bona fide percipiat cum attritione existimata contritione: nam cùm nouam culpam non contrahat, non dicitur ponere obicem Sacramento, atque ideò effectum illius consequi-

7 tur, vt supra diximus. Quod autem diximus de attritione existimata contritione extendimus ad attritionem cognitam ex inuincibili ignorãtia. Vndè si quis conscientiam habens peccati mortalis, de quo cognoscat habere tantùm attritionem, quam probabiliter credat sufficere ad dignè communicandum; & propterea communicet, is cùm nouam culpam non contrahat non ponit obicem Sacramento, atque ideò per accidens

dens

dens dicitur assequi primam gratiam iuxta ea, quæ supra adnotauimus, vt rectè declarat *Suar. loco citato*, in responsione ad fundamenta contrariæ sententiæ, quæ eodem modo soluuntur.

An conscientiam habens lethalis culpæ, & communicans inculpabiliter non præuia confessione teneatur confiteri quam primum possit. SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Nulla lege Diuina tenetur quis confiteri quàm primum possit, si conscius lethalis culpa communicauerit non prauia confessione, sed satis est si tempore debito confiteatur.*

2 *Hoc habet locum, etiam si confessionem non pramiserit culpabiliter.*

3 *Ad dignè communicandum absque prauia confessione in casu vrgentis necessitatis non est necessarium speciale propositum confitendi quam primum.*

4 *Qui in articulo mortis confessionem pratermiserit ob inopiam Confessarij cessante articulo non tenetur statim confiteri, sed tempore debito.*

5 *Qui communicauit, confessione non pramissa ob necessitatis vrgentiam, si iterum est communicaturus, confessionem pramittere tenetur.*

6 *Conscius peccati mortalis si vrgente necessitate, & ob inopiam Confessarij communicet, tenetur iure Ecclesiastico, quam primùm confiteri.*

7 *Hoc praceptum Ecclesiasticum quamprimùm confitendi, tantùm obligat Sacerdotes celebrantes non autem Laicos, & Clericos non Sacerdotes.*

8 *Sacerdos, qui malitiosè, & culpabiliter celebrauit, non pramissa confessione à peccato non excusatur.*

9 *Sacerdos qui solum propter obliuionem celebrat in peccato non prauia confessione non dicitur celebrare in peccato, nec habere conscientiam illius, idem est si celebret bona fide sua culpa oblitus.*

HÆc quæstio dupliciter à Doctoribus disputatur de iure Diuino scilicet, & de iure Ecclesiastico; atque ideò quæritur, an communicans non præuia confessione inculpabiliter, vt supra, teneatur confiteri quàm primum possit, non solùm humana, sed Diuina quoque lege, vtroque igitur modo, quibusdam positis conclusionibus, rem ipsam hoc loco explicabimus. Vndè sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 NVlla Diuina lege tenetur quis confiteri quàm primum possit, si conscius lethalis culpæ communicauerit, confessione non præuia; sed satis est, si tempore aliàs debito confiteatur. Hæc conclusio est *Nauar. in Man. cap. 2. num. 10.* Probatur; quoniam præceptum communicandi præmissa confessione in habente conscientiam peccati mortalis, est affirmatiuum: ergò si non impleatur, obligat ad implendum tempore tantùm aliàs debito, non autem quàm primùm possit. Antecedens patet. Consequentia probatur; quoniam præcepta affirmatiua non obligant pro semper, sed pro determinatis temporibus, extra quæ non obligant, etiam si tempore debito non fuerint adimpleta: etenim præcepta affirmatiua non obligant per modum restitutionis ad faciendum actum tempore debito prætermissum, vt patet in eo, qui non audiuit sacrum in die festo, non ieiunauit in tali vigilia, &c. Idem dicendum est, si eiusmodi præceptum esset negatiuum: nam non obligaret quàm primum ad confitendum; sed solum ad non commmunicandum iterum, nisi præmissa confessione.

2 Ampliatur primò hęc conclusio, vt vera sit, non solùm quando quis communicauit, non præmissa confessione inculpabilitèr; nẽpè ex defectu Confessarij, & vrgente necessitate; sed etiam si confessionẽ non præmiserit culpabilitèr: siquidem militat eadem ratio, *arg. tex. in l. illud, ff. ad l. Aquil.* Vndè, qui indignè sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpsit, non præuia confessione, non tenetur postea ob hanc causam statim confiteri, sed solùm tempore aliàs debito.

3 Secundò ampliatur, vt ad communicandum dignè, non præuia confessione, in casu de quo agitur, non est necessarium speciale propositũ confitendi quàm primùm possit; sed satis est, si tempore debito quoad contritionem, quam habere debet, in tali casu communicans saltem existimatam, iuxta ea, quæ diximus *in praced. q.* Etenim non adest obligatio de iure diuino statim confitendi post communionem; ergò nec tenetur propositum habere confitendi, vt rectè docet *D. Th. 3. par. q. 84. art. 6. in resp. ad 2. & Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 66 sec. 7 in fine.*

4 Tertiò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt idem dicendũ sit in obligato confiteri in articulo mortis, si confessionem prætermiserit ob inopiam Confessarij: siquidem cessante articulo, seù periculo mortis, non tenetur statim confiteri; sed tantùm tempore aliàs debito. Etenim præceptum diuinũ confitendi in articulo, seu periculo mortis, est affirmatiuum: & propterea militat eadem ratio.

5 Sic ampliata limitatur hæc eadem conclusio, vt vera sit, vbi quis iam communicauit in casu, de quo agitur, non præmissa confessione: nam non tenetur hoc titulo, seu ob hanc causam statim post communionem confiteri; sed solùm tempore aliàs debito: secus autem, si iterum esset communicaturus ob eandem causam, aut aliam similem: nam tunc ad dignè communicandum debet pręmittere confessionem, si copiam habeat Confessarij; etiam si debitam contritionem habuerit, iuxta ea, quæ diximus in præced. q. & habetur ex *Suar. loc. cit.*

SECVNDA CONCLVSIO.

6 COnscius lethalis culpæ, si necessitate vrgente, & ex defectu Confessarij communicet, non præmissa confessione, Ecclesiastico iure tenetur cùm primùm possit confiteri. Probatur hæc conclusio ex *Conc. Trid. sess. 13. cap. 7. de sacra. Euch. in*

 fine,

fine,in illis verbis, *Quòd si necessitate vrgente, Sacerdos absque prauia confessione celebrauerit, quam primùm confiteatur.* Hoc autem præceptum esse Ecclesiasticum, patet ex eo, quòd supra probauimus ex sola naturali, aut diuina lege non posse eiusmodi obligationem colligi. Et cùm sit de re graui,certum est obligare sub lethali culpa,vt benè notat *Suar.loc.cit. sec.7.* cũ communi Doctor. sententia.

7 Limitatur primò hæc conclusio,vt hoc præceptum Sacerdotes tantùm obliget ad confitendum quàm primùm ad celebrandum accesserint,vt supra, si cum conscientia peccati mortalis celebrauerint,non præmissa confessione;non autem Laicos,& Clericos non Sacerdotes. Probatur, quia Concilium de Sacerdote tantùm celebrante loquitur,& sumus in odiosis;ergò verba ipsius sunt strictè intelligenda: siquidem odia restringi, fauores conuenit ampliari, *cap. odia, de regul.iur.in 6.* Nec obstat,quod *Nauar.* ait in *Man.cap.2.nu.10.* Contrarium sentiens, nempè, quod si Concil. interrogatum fuisset de Laicis, idem statuisset, cũ militet eadem ratio:& quamuis solius Sacerdotis meminerit,id casu accidit, vel quia id in Sacerdotibus frequentius euenit, & lex adaptatur ad ea,quæ frequentius accidunt,*l.nam ad ea, C.de legib.* quoniam respondetur ex *Suar.loco supra relato*,quòd sine temeritate dici non potest, Conciliũ casu ibi loquutum fuisse: & eò magis,quia potest sufficiens diuersitatis ratio assignari,tùm quia ad celebrandum maior reuerẽtia,ac præparatio exigatur, quàm ad simplicitèr communicandum; tùm etiam quia necessitas hæc frequentius accidit Sacerdotibus, & propterea meritò hoc præcepto alligantur,ne facile assuescant confessionẽ prætermittere.Et dato,quòd eadem esset ratio,& quòd Concilium interrogatum idem respondisset de Laicis; ad id non facit: nam sicut non peccat is in eis,quæ facturus esset,si tentaretur,sed in ijs, quæ facit: ità Superior non obligat per ea, quæ præciperet,si animaduerteret,vel si ei daretur occasio; sed per ea,quæ præcipit.Ex quo colligit idẽ *Suar.* quòd Sacerdos,qui communicat Laicorum more non alligatur hoc præcepto: quia Conciliũ loquitur de Sacerdote celebrante dumtaxat. Est tamen verum, quòd Sacerdos celebrans officium in die Parasceues, licet non consecret, neque sacrificet,nec propriè dicatur celebrare;comprehẽditur tamen sub hac lege:quia satis est, quòd Sacerdos solemni ritu Ecclesię,& vt minister publicus consumet sacrificium,seu Sacramentum,cùm eiusmodi actio sit Sacerdotis propria, & sub nomine celebrationis comprehendatur iuxta communem vsum,& sensum huius vocis.Idem dicendum est de eo,qui post consecrationem lethalem culpam contraxit, & statim communicauit, præmissa cõtritione:& de illo, qui assumitur ad complendum, & consumandum sacrificium ab alio inchoatum, quem contingit post cõsecrationem ex aliquo accidenti impotentem reddi ad perficiendum illud.

8 Secundò limitatur,vt hæc ipsa conclusio locum nõ habeat in eo Sacerdote, qui malitiosè,ac culpabilitèr celebrauit, non præmissa confessione. Etenim Concilium tantùm loquitur de eo, qui necessitate vrgente celebrat, non præmissa confessione ex defectu copiæ Confessarij. Et verba legis præcipientis sunt strictè intelligenda, & non extendẽda ex paritate rationis, & eò magis,quia in casu,de quo agitur,potest assignari diuersitatis ratio; ne scilicet detur occasio fingendi necessitatem celebrandi, non præuia cõfessione,vel differendi nimium confessionem: quæ quidem ratio non militat in ijs, qui non vrgente necessitate in peccato celebrant.

9 Tertiò limitatur dicta conclusio, vt locum sibi non vendicet in Sacerdote, qui solùm propter obliuionem celebrat in peccato,non præuia confessione.Nam qui est oblitus sui peccati non dicitur habere conscientiam illius, cum conscientia dicat actum: & propterea non comprehenditur sub dispositione dicti Conc. disponentis de Sacerdote celebrante cum conscientia peccati. Cõfirmatur,quia obliuio non dicitur vrgens necessitas à Conc. requisita. Et denique qui bona fide celebrat suæ culpæ oblitus iuxta conscientiam suam nihil omittit, neque formalitèr,neque materialitèr, quod iure diuino præceptum est; sed omninò excusatur: nimirum igitur si sub dispositione Concilij non comprehendirur,vt per eundem *Suar. loco supra cit.* qui hoc ipsum ait procedere, quando obliuio durat donec Sacramentum fuerit sumptum:nam si quis ex obliuione ad celebrandum accedat,& ante communionem sui peccati recordetur, & nihilominus communicaret, non præuia confessione, cum sola tamen contritione ad euitandum scandalum, aut si copiam Confessarij non habeat, tunc comprehẽditur sub eiusmodi præcepto: nam tunc communicat non præuia confessione ob vrgentem necessitatem, & cum conscientia peccati. Quod quidem verum esse ait, siue ante inchoatam celebrationem non fuerit confessus: siue confessionem præmiserit, & deindè ante communionem peccati obliti meminerit: quia tenebatur illud confiteri ante communionem ex diuina lege, & solùm illud omisit sine peccato ob necessitatem vrgentem.

An ad reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti pertineat differre communionem per aliquot tempus ab eo, qui lethalem culpam contraxit, etiam si contritus sit, & confessus. SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotem, qui post fornicationem præcedenti nocte commissam, sequenti die celebrat, etiam si contritus, & confessus sit, lethalem culpam contrahere, impium est negare.*

2 *Verior est contraria sententia, non solùm lethalis culpa, in anima permanens impedit necessario sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti perceptionem.*

3 *Aliquando est consulendum, vt post culpam lethalem*

lem communionem quis differat per diem, quamuis alias se contritum nouerit.

1 IN hac re *Conar. in Clem. si furiosus p. 3. nu. 8. de homicid.* Inquit, impium esse negare lethalem culpam contrahere Sacerdotem illum, qui post fornicationem præcedenti nocte commissam, sequenti die celebrare, etiam si contritus sit, & confessus. Idem docet *Nauar. in Man. Hisp. cap. 21. nu. 50. & de pœnit. d. 6. cap. 1.* Imò hæc eadem sententia videtur colligi ex *D. Thom. 3 p. q. 80. art. 7.* Dum ait, quòd pollutio nocturna, quæ ex lethali culpa prouenit, de necessitate communionē impedit: & id non ob aliam causam, nisi ob reuerentiam tanti Sacramenti. Pro hac ipsa opinione affertur quoque *D. Gregor.* qui ad primam interrogationem *D. August.* ait, opus esse, vt saltem per diem à communione abstineat ex praua cogitatione pollutus. Etenim magna indecētia videtur, & irreuerentia tanti Sacramenti, ad illud ante præfatum tempus. In hanc eandem sententiam videtur inclinare *Marsil. in 4. q. 6. art. 4. & Gers. de prepar ad Miss. consider. 8. & Alph. 37. lib. vlt.*

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem esse, quam tenet *Palud. in 4. d. 9. q. 3. Adrian. ibidem, q 4. de Euchar. Caiet. in sum. ver. Communio, Syl. ver. Eucharistia 3. q. 10. Corduba lib. 1. q. 7. Suar. tom. 3. disp. 66. sec. 8.* qui dicit, hanc esse sententiam *D. Tho. in d. art. 7. in resp. ad 4.* Dum ait, lethalem culpam tantùm in anima permanentem impedire de necessitate sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti perceptionem, & clarius in *4. d. 9. art. 4. quæstiun. 3. ad 2.* vbi dicit, consulendum esse illi, qui lethaliter peccauit, vt non statim ad communicandum accedat, etiam si contritus sit, nisi magna necessitas vrgeat: si igitur consulendum, esse, inquit, profectò non sentit id esse præceptum. Probatur hæc sententia ex eo, quoniam si aliqua obligatio esset differendi communionem in casu, de quo agitur, id esset ex lege naturali, vel Diuina positiua; sed consequens est falsum: ergò, & antecedens. Maior patet ex sufficienti partium enumeratione, quod argumentum in iure est validissimum, vt in *l. patre furioso*, & ibi *Bart. & alij, ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iurib. l. ex maleficijs, §. heres, ff. de act. & obligat. & cap. cùm dilectus, & ibi Panor. de iure patron.* Minor probatur, quoniam non potest dici primum: nam licèt tempus breue intercedat; potest tamen talis esse hominis conuersio, vt non solùm sanctus sit, sed etiam sanctior, ac deuotior, quàm antea esset: ergò per se ex naturali lege, & ratione non oritur aliqua obligatio differendi communionem in eiusmodi casu, & eò magis, quia *Apostol. 1. Corinth. cap. 11.* Id solùm præcipit ad dignam sumptionem tanti Sacramenti, vt probet se ipsum homo, nec aliquam temporis dilationem exigit post culpam commissam. Nec dici potest secundum; quia nulla extat lex positiua, nec Diuina, nec humana, quæ id præcipiat: ergò non tenetur quis per aliquod temporis spatium differre communionem post peccatum mortale commissum, si contritus sit, atque confessus, est in gratia, & vita gratiæ viuit, atque ideò nutriri etiam potest, & sine peccato illud sumere, & eiusdem effectum consequi. Denique probatur ex communi Ecclesiæ consuetudine, tùm primitiuæ, quo tempore fideles quotidie communicabant; & tamen non est verisimile, quin aliquis eorum lethalem aliquam culpam aliquando contraheret: tùm etiam præsentis, quo constat viros etiam doctos, ac timoratæ conscientiæ celebrare post confessionem, etiam si eodem die mortale aliquod peccatum commiserint. His adde, quæ infra dicemus, *sec. 2.*

3 Est tamen verum aliquando consulendum esse, vt post lethalem culpam communionem quis differat per diem etiam si aliàs contritum se esse nouerit, & confessum; maximè si peccatum, quod præcessit carnale fuerit. Et id ob reuerentiam tanti Sacramenti, iuxta sententiā *D. Thomæ* supra relatam, & aliorum. Imò aliquando per accidens contingere potest, vt communicans statim post culpam lethalem contractam, non expectato saltem die, peccet mortaliter, etiam si aliàs contritus sit, ac confessus. Vt si peccatum sit publicum, & propterea scandalum inferret populo. Item potest mortaliter peccare ratione proprij scandali, vt si quis ob hanc causam efficiatur facilis ad peccandum, & non curet medicinam moraliter necessariam adhibere ad se continendum. Vel denique si se periculo exponat cum debita dispositione non accedendi ad communicandum: quia peccatum recens non adeò de facili detestatur; maximè si carnale esset, vt benè declarat *Suar. loco citato.*

Ex his patet etiam responsio ad fundamentum eorum, qui contrariam sententiam docent.

An accedere ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum conscientia peccati venialis, sit contra reuerentiam tanti Sacramenti.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Non est peccatum veniale accedere ad sacram Eucharistiam cum veniali culpa. Et quare.*

2 *Verior est sententia, quod accedens ad communionem cum culpa veniali, si de ea non doleat, aliam culpam venialem committat.*

3 *Veniale peccatum licet, non ponat obicem gratiæ, & remissioni mortalium, ponit tamen obicem remissioni culpæ venialis, de qua non dolet, & feruori Charitatis.*

1 IN hac difficultate *Maior. in 4. d. 9. q. 1. ad 1. Ricchard. ibidem art. 2. ad 2. Andr. q. 1. de confessione*; & aliorum existimantium, non esse peccatum veniale accedere ad sacram Eucharistiam cum veniali culpa: nam peccatum veniale non ponit obicem gratiæ, & remissioni mortalium, atque ideò dignè dicitur accedere ad huiusmodi Sacramentum citra omnem irreuerentiam.

2 His

2 His tamen non obstantibus, oppositam sententiam puto esse veriorem, quam tenet *Suar. tom.3. in 3.par. disp.66.sec.1. vers.Dicendum in primis, Tolet.lib.2. sua sum. cap.25. vers. Quintò debent, & Fagund.de prec.Eccles. precept.3. lib.3. c.8.sub num.6.* Dicentium, quòd accedens ad sacram communionem cum peccato veniali, si de eo non doleat saltem extra confessionem, venialem culpam committit; atque ideò facit contra reuerentiam tanti Sacramenti leuiter: quod verum esse volunt, non modo quando quis cum peccato veniali antea commisso communicat; verum etiam quando venialiter peccat in ipsa sumptione sacræ communionis, vt quia propter inanem gloriam ad sacram communionem accedat. Est tamen verum, quòd *Suar. & Fagund. locis citatis*, hanc conclusionem limitant in eo, qui peccatum veniale habet in habitu, absque illius actuali dolore, vt quia ipsius culpæ venialis oblitus fuerit, vel ob humanam fragilitatem non potest voluntate ab eodem retrahere: nam tunc cùm iste talis non peccet venialiter communicando; non dicitur agere contra reuerentiam tanti Sacramenti.

3 Ad contrarium patet responsio: quoniam licet veniale peccatum non ponat obicem gratiæ, & remissioni mortalium; ponit tamen obicem remissioni illius venialis culpæ, de qua non dolet, & feruori charitatis, qui sunt effectus quoque huius Sacramenti, saltem secundarij, & non contemnendi: & propterea sic accedens dicitur quodammodo indignus accedere.

An communicare in specie panis confecti ex farina triticia, & aqua rosacea sit contra reuerentiam sanctissimi Eucharistię Sacramenti, & an ita communicans satisfaciat præcepto cõmunionis in Pascha. SEC. XII.

SVMMARIVM.

1 *Panis confectus ex farina Triticea, & aqua rosacea est essentialiter, & verè panis melius reficiens hominem.*

2 *Communis opinio est in contrarium.*

3 *Panis triticeus dumtaxat est vera, propria, ac sufficiens materia Sacramenti Eucharistiæ.*

4 *Tritici nomine comprehenditur etiam siligo, quæ delitium est tritici: idemque dicendum est de Alicastro, adore, & farro ex adore proueniente.*
Sed non erunt materia huius Sacramenti farina hordeacea, ex Milio, Auena, Tipha, Faba alijsque leguminibus. Essetque sacrilegium huiusmodi panem consecrare, ac in eo communicare.

5 *Falluntur Alan. & Caiet. existimantes panem triticeum esse solum de necessitate præcepti, & propterea peccatum esse mortale in pane non triticeo consecrare, sed fieri Sacramentum.*

6 *Panis si ex diuersis granis triticeis diuersi generis fiat, semper est vera materia huius Sacramenti. Idemque est si panis constet ex maiori parte triticea, secus si æqualis, vel minor.*

7 *Panis triticeus ex aqua naturali confectus, siuè sit ex fonte, flumine, puteo, aut cisterna, siuè pluuialis validè consecratur, ac licitè, & reuerenter consecratus sumitur, si alia dispositiones necessariæ ex parte suscipientis concurrant.*

8 *Si cum farina triticea misceatur vinum, mel, oleum, butyrum, aut lac, cum dici non possit panis vsualis, materia non est huius Sacramenti.*
Et quid si præfatæ res in minima quantitate adiungantur ita, vt adhuc panis remaneat vsualis.

9 *Improbabilis est opinio, existimantium, panem triticeum, confectum, & subactum cum aqua rosacea, posse esse materiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, & propterea validum esse Sacramentum, sed grauissimum peccatum contrahi.*
An erit panis consecrabilis, si aqua naturali admisceatur parum aquæ rosaceæ.

10 *Dato, & non concesso, quod panis ex farina triticea, & aqua rosacea confectus, consecrabilis sit, attamen in hoc pane consecrans, grauissimum peccatum committit, cum saltem sit materia dubia.*
An in tali materia communicans satisfaciat præcepto communionis.

1 IN hac re videtur negatiuè respondendum esse Etenim panis confectus ex farina triticia, & aqua rosacea est essentialiter, & verè panis, & melius reficit hominem, quàm si esset ex aqua naturali: ergò sicut validè consecratur, ita consecratus reuerenter suscipitur.

2 His tamen non obstantibus in contrarium est communis opinio, quam tenent *D. Thom. 3. par.q.74.art 7.ad 3. Sot.in 4.d.9.q.1. art.6. ad 3. Suar.tom.3. in 3.par. disp.44.sec.2. in prin. Alens. 4.par. q.32. membr.5. art.1. & alij communiter.* Pro cuius rei explicatione est adnot. quòd hæc controuersia disputatur non solum quoad reuerentiam tanti Sacramenti; sed etiam quoad eiusdem validitatem, atque adeò quæritur, an panis triticius confectus ex aqua rosacea, & farina triticea sit materia sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti: secundo supposito quod sic, an consecrans, aut communicans reuerenter consecret, & communicet. Sit igitur.

PRIMA CONCLVSIO.

3 PAnis triticeus dumtaxat est vera, propria, ac sufficiens materia Sacramenti Eucharistiæ, ita vt in alio quocunque pane, nec Sacramentum fiat, nec consecrari possit. Hæc conclusio est communis, ac de fide, quam docent *D. Thom. 3.par.disp.74.art.1. & 4. & in 4.sent.d.11. q.2. art.2. & lib.4. contra Gent. cap.69. D.Bonauent. in 4.d. 11. 2. part.art.1. q.1. Scot. ibidem, q.6. Ricchard.art.1.q.2. Henriq.lib.8.de Euchar.cap. 9.num.1. Suar.tom.3.in 3.par.disp.44. sec.1. vers. Dicendum, Tolet.lib.2. sua sum. cap.25. Fagund. de præcep.Eccles.præcep.3.lib.2.cap.1.num.* cum alijs, quos allegat. Quod autem ipsa conclusio sit de fide, & hodiè adeo vera, ac indubitata, vt citra

citra temeritatem negari nequeat, probatur ex *Concil. Florent. in Decreto Eugenij IV.* Vbi fuit definitum, materiam huius Sacramenti esse panem triticeum, & vinum de vite. Confirmatur ex *Catechis. B. Pij V.* vbi dicitur, traditionem esse Apostolorum, panem triticium, & vinum de vite esse materiam necessariam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Præterea Christus Dominus in pane triticeo consecrauit, vt omnes volunt; debuit enim consecrare in pane simpliciter vsui humano accomodato: ergò solus panis triticeus est necessaria materia necessitate Sacramenti; quoniam panis triticeus dumtaxat est accomodatus vsui humano: siquidem panis ex hordeo, milio, typha, & ex alijs spicis, non tam humanus panis fit, quàm belluarum. Vndè sicut tangendo Christus in Baptismo suo naturalem aquam, illam solum ad Sacramentum baptismatis tanquam materiã necessariam destinauit, ita accipiendo panem triticium in manus suas, & in illo consecrando, ipsum dumtaxat in materiam huius Sacramenti instituit. Rursus omnes Euangelistæ testantur, Christum Dominum in pane consecrasse: at panis nomine in sacra scriptura solus panis triticeus intelligitur, quoniam is dicitur simpliciter panis, alij vero panes ex triticeo non confecti non dicuntur simpliciter panes; sed cum additamento: hinc panis ex hordeo dicitur hordeaceus, vt habetur *Io. c. 6. Est puer hic vnus habens quinque panes hordeaceos. Et Num. c. 5. Offert pro illa in oblationem decimam partem sati farinæ hordeaceæ.* Ergò solus panis triticeus est materia huius Sacramenti. Denique omnes figuræ dicti Sacramenti in pane triticeo præcesserunt: siquidem sacrificium Melchisedechi, in quo panem, & vinum obtulit, *Genesi c. 14.* Fuit figura præfati Sacramenti: at panem, quem obtulit Melchisedech, cum diceretur panis propositionis ex solo tritico conficiebatur, vt patet *Exod. c. 29. & Leuit. c. 24.* Ergò solus panis triticeus est materia dicti Sacramenti: & id non immeritò; nam, vt ait *D. Damascenus lib. 4. cap. 14.* Satis congruum fuit institui à Christo Domino Sacramentum huiusmodi potius in pane tritici, & vino, quàm in materia alterius alimenti, eo quòd panis triticeus est commune, & vsuale alimentum viatorum; Sacramentum autem omnibus fidelibus commune, satis conueniens fuit, vt in materia etiam communi institueretur, qualis non est panis ex alia materia confectus, quàm triticea, quo homines sola necessitate compulsi vtuntur. Nomine autem tritici comprehenditur etiam Siligo quoniam species est tritici, & optimum triticum, imò delitium tritici, vt habetur ex *D. Thoma p. par. q. 74. art. 4. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 9. num. 1. ad marg. litt. D. Tol. lib. 2. sua sum. cap. 25. Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 44. sec. 1. ver. Secundum*: quos refert, & sequitur *Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 3. lib. 2. c. 1. num. 3. vbi num. 4. 5. & 6.* Idem probat dicendum esse de alicastro, adore, & farro ex adore proueniente. Cæterum farina hordeacea, ex Milio, Auena, Typha, Faba, & alijs

4

leguminibus, & panis ex huiusmodi seminibus confectus non est materia prædicti Sacramenti, ita vt panem eiusmodi consecrans nihil agit, & magnum sacrilegium committit; sicut, & in eo communicans: nam si non licet in tali pane consecrare, nec licèt etiam communicare; siquidem in ea materia licitum est communicare, in qua licet consecrare: & quod in vna dicitur, in altera dictum esse intelligitur, vt per eundem *Fagund. d. c. 1. in princ.*

5 Ex dictis infertur falli *Alan. lib. 1. de Euch. c. 11.* Dicentem, incertum esse, an panis triticeus sit solùm de necessitatè præcepti, an de necessitate Sacramenti: & multo magis falli *Caietanum relatum à Fagund. loco citato, sub num. 2.* Existimantem *Concil. Florentinum*, quod supra retulimus, tantum significare, panem triticeum solum esse de necessitate præcepti, non autem de necessitate Sacramenti; & propterea peccatum esse mortiferum in alio pane non triticeo consecr are: verum fieri Sacramentum, & consecrationem esse validam. Etenim Doctores supra citati firmiter tenent, sermonem ibi esse de necessitate Sacramenti; aliàs nihil certi haberemus in materia Sacramentorum, cùm pari ratione possemus, aquam naturalem in Baptismo esse de necessitate præcepti, non autem de necessitate Sacramenti, quod est omninò falsum. Confirmatur quoniam Ly. *Vinum de vite. In d. Concil.* mentionatum, explicat verum sensum illorum verborum, *Panem triticeum*: Siquidem quemadmodum vinum de vite est materia necessaria necessitate Sacramenti; ita etiam & panis triticeus.

6 Est tamen verum, quòd si panis ex diuersis granis triticeis fiat diuersi generis; nihilominus vera materia est Sacramenti sanctissimæ Eucharistiæ; quoniam licèt grana sint diuersæ speciei; tamen omnia sunt tritici. Imo si panis constet pro maiori parte ex farina triticea, & pro minori de alia farina, quæ non sit triticea, adhuc huiusmodi panem dicendum esse aptam materiam dicti Sacramenti, siquidem in vsu hominum panis ille triticeus est: & illa maior pars adiuncta subactione, & contusione censetur alias particulas trahere ad suam speciem. Quòd si pars tritici sit minor, vel etiam æqualis, talis panis non erit materia præfati Sacramenti, vt rectè declarat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 44. sec. 1. vers. Quartò sequitur*: & alij apud *Fagund. vbi supra sub nu. 9. vbi etiam num. 10. & seq.* Probat, quòd ex quo panis triticeus est materia sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, massa, seù pasta cruda non potest esse eiusdem materia, quoniam massa non vtuntur homines in alimentum: & Christus Dominus instituit huiusmodi Sacramentum in materia, & pane, quo homines communiter vtuntur: & simili ratione panis elixatus, aut frixus non est dicti Sacramenti materia; quoniam pane elixato, & frixo vtuntur communiter homines ad commedendum, non vt pane, sed vt obsonio cum pane, vt habetur per *Scot. in 4. d. 11. q. 6. Sot. ibidem dist. 9. q. 1. art. 3. Suar. d. disp. 44. sec. 2. vers.*

verſ. Dico ſecundò: & alios, apud eundem *Fagund.ibidem,qui num.*12.*&* 16.Idem dicendum eſſe ait de pane recenti redacto in maſſam,ita vt adeò comprimatur, vt panis vſualis dici non poſſit. Et multo magis id dicendum erit ſi panis corrumpatur.

SECVNDA CONCLVSIO.

7 PAnis triticeus confectus ex aqua naturali, ſiuè ſit ex fonte, flumine, puteo, aut ciſterna,ſiuè ſit pluuialis,ſicut validè conſecratur; ita quoque licitè, ac reuerenter conſecratus ſumitur, ſi diſpoſitiones neceſſariæ concurrant ex parte ſuſcipientis. Hæc concluſio eſt communis, quam docent *D.Thom.* 3.*par. q.*74. *art.*7.*ad* 3. *Palud.in* 4.*d.*12.*q.*1. *num.*53. *Sot.ibidem d.*9.*q.*1. *art.*6. *ad* 3. *Alan. lib.* 1.*de Euch. cap.* 11. *Suar. tom.*3.*in* 3. *par. diſp.*44.*ſec.*2. *in prin.Fagund.de precept.Eccleſ.præcep.*3.*lib.*2.*cap.*1. *num.*13. *& alij communiter*. Probatur, quia panis vſualis communiter fit ex aqua naturali, & farina triticea: at ſupra oſtendimus panem vſualem ad communem hominum vſum deſtinatum eſſe materiam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramenti. Vndè ſi
8 cum farina triticea miſceatur vinum,mel,oleum, butirum,lac, aut aliud huiuſmodi, & panis ita confectus, & ſubactus coqueretur, cùm non poſſit dici communis, & vſualis, ſed potius placenta, & obſonium, mutato ſapore,ac odore panis, non poteſt eſſe materia dicti Sacramenti. Idem dicendum eſt ſi maſſa triticea permixta aqua naturali ſubigeretur inſuper cum ſaccharo, caſeo, lacte, butiro, vel alijs ex ſupra relatis rebus in magna quantitate:ſiquidem mixtum illud non poteſt dici panis vſualis,ſed potius obſoniũ, & delitiæ panis, mutato omninò ſapore, ac odore.Dixi,*In magna quantitate*, Quoniam ſi præfatæ res in minima quantitate adiungantur, ita vt adhuc panis vſualis maneat,lethalis culpa erit in huiuſmodi materia conſecrare contra puritatem, & vſum communem conſecrationis; ſed ipſa materia remanet conſecrata. Ita *Henriq. lib.*8.*de Euch.cap.*9. *num.*2. *Tolet.lib.*2.*ſuæ ſum.c.* 25. *num.*2. *Suar. Fagund.locis citatis*, cum alijs, quos allegat.

TERTIA CONCLVSIO.

9 IMprobabilis nobis videtur ſententia eorum, qui putant, panem triticeum confectum, & ſubactum cum aqua roſacea poſſe eſſe materiam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramenti. Hæc concluſio eſt *Toleti, Fagund. & aliorum Doctorum*, quos ſupra retulimus. Eſt tamen contra *Caiet. in* 3.*par.q.*75.*art.*7. *Alenſ.in* 4 *par.q.*32. *membr.* 5. *art.* 1. *& Sa, verbo Miſſa num.*4. Qui volunt,validum eſſe Sacramentum in pane confectum ex aqua roſacea. licèt grauiſſimum peccatum contraheret id tentans efficere. Probatur noſtra concluſio ex eo, quòd licèt eiuſmodi panis confectus ex aqua roſacea ſit eſſentialiter, & verè panis; non tamen eſt panis vſualis, qui in alimentum communiter aſſumatur. Vndè hac ratione panis triticeus confectus ex farina triticea, & aqua maris, cùm non ſit vſualis non erit materia huius Sacramenti, ſicut ſi conficiatur ex aqua ſtillata, aut alio liquore, qui non ſit aqua naturalis; vt declarat *Fagund.d.cap.*1.*ſub nu.*14. Quòd verum eſſe ait, ſi farina triticea coagmentetur, & ſubigatur tota aqua roſacea, aut ſimili liquore: ſeù pro maiori parte; ſecus autem ſi parua quantitas miſceatur naturali aquæ, quoniam tunc huiuſmodi panis erit conſecrabilis: ſiquidem probabiliſſimum putat, aquam roſaceam conuerti ab alia parte maiori aquæ naturalis, maximè adiuncta coctione, in qua odoriferæ aquæ, vt plurimum exalantur.

QVARTA CONCLVSIO.

10 DAto,& non conceſſo, quod panis ex farina triticea, & aqua roſacea confectus ſit conſecrabilis; nihilominus conſecrans in eiuſmodi pane grauiſſimum peccatum committit. Hæc concluſio eſt communis, & patet ex Doctoribus ſupra relatis. Etenim quòd hæc materia panis ſit conſecrabilis ſaltem dubitatur valdè apud Doctores: at quoticſcunque materia eſt dubia citra irreuerentiam tanti Sacramenti non conſecratur: nam ſi ſpectetur Sacramentum huiuſmodi præceptum tùm iure humano, & Eccleſiaſtico,tùm etiam iure Diuino, nulla poteſt concurrere ſufficiens cauſa, vt in materia dubia, & incerta confici poſſit. Etenim ſi ſpectetur vt præceptum iure humano non eſt Sacramentum neceſſarium neceſſitate ſalutis ſimpliciter,vt aliàs diximus,& habetur ex *Suar. tom.*3. *in* 3.*p. diſp.*44.*ſec.*1. *verſ. Tertiò ſequitur*, *Alano lib.*1. *de Euch. cap.*11. *& ex alijs*. Neque ſi conſideretur, vt præceptum de iure Diuino, & quatenus medium neceſſarium ad ſalutem, quoniam non obligat, niſi quando reuerenter, ac decenter ſumi poteſt: non poteſt autem reuerenter ſumi, quando in materia dubia conſecratur:& propterea ſe habet eo caſu, ac ſi nunquam tale præceptum daretur, atque ideò in tali materia non tantùm licitè,ſed nec validè quidem fieret conſecratio; ſiquidem cum tali irreuerentia noluit Chriſtus Dominus præceptum neceſſarium neceſſitate ſalutis imponere, & propterea in tali materia communicans non ſatisfacit præcepto communionis in Paſcha. Ita *Fagund.vbi ſupra,num.*17.

An communicans in fermentato faciat contra reuerentiam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramenti, & ſatisfaciat præcepto communicandi in Paſcha.

SEC. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Aliqui Græci negant in pane azimo conſecrari poſſe: Et Lutherani negant panem azimum, aut fermentatum eſſe de neceſſitate Sacramenti, ſed iſtorum rectè confutantur errores.*

2 *Nonnulli ex Græcis catholici ſunt, & credunt tam in azimò, quàm in fermentato conſecrari poſſe.*

3 *Græci tenentes nulliter conſecrari in azimo, communicantes in fermentato faciunt contra reuerен-*

rentiam sanctissimæ Eucharistiæ, & tàm in eorum Ecclesijs, quam Latinis.

4 *Græci, qui catholici sunt, & tenent validè consecrari, tam in azimo, quàm in fermentato, communicantes in eorum Ecclesijs cæteris concurrentibus, nullam committunt irreuerentiam contra sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.*

Et an Sacerdotes Græci possint, & teneantur celebrare in fermentato, fidelesque Græcos communicare, sub culpa mortali.

5 *Sacerdotes Latini in Græcorum templis, in Ecclesia latina existentibus, non possunt in fermentato consecrare, & quare.*

Quid si Sacerdos Latinus versetur in terris Græcorum, siue diù, siuè per breue temporis spatium tanquam hospes, & Viator, an possit eorum consuetudini conformari, & in fermentato consecrare.

Et quid in alijs consuetudinibus ieiunandi, seruandi festa, &c.

6 *Sacerdos Græcus transiens per Ecclesias Latinas non tenetur sub culpa lethali consecrare in azimo. Et an quilibet seruare debeat morem suæ Ecclesiæ.*

7 *Sacerdos Græcus per Ecclesiam Latinam pertransiens, si sponte in templis Latinæ Ecclesiæ celebret in azimo, & communicet, non facit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti.*

8 *Extra suprarelatos casus, si Sacerdos Græcus celebret in azimo, & Latinus in fermentato, vel Laici Græci communicent in azimo, & Latini in fermentato in die Paschatis, non præceptum implent communionis in eo die.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd hanc controuersiam non disputamus contra illos Græcos, qui negant in pane azimo consecrari posse: nec contra Lutheranos negantes panem azimum, aut fermentatum esse de necessitate Sacramenti: siquidem horum errores rectè confutat *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 2. cap. 2. nu. 1. cum plur. seq.* Sed supposita vera, ac de fide Catholicorum sententia, panem triticeum, siuè azimum, siuè fermentatum sufficere ad veritatem sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, vt apertè definiuit *Concil. Florentin. sub Eugen. IV.* Dicens, veraciter confici Corpus Christi in azimo, vel fermentato, quæritur, an communicans in fermentato faciat contra reuerentiam tanti Sacramenti.

2 Secundò est adnot. quòd nonnulli ex Græcis sunt Catholici credentes, tàm in azimo, quàm in fermentato consecrari posse, verum ipsi in fermentato tantùm consecrant, & communicant: & propterea quæritur, an citra irreuerentiam huius Sacramenti id agant: & quid dicendum de Latinis in fermentato consecrantibus, & communicantibus. His breuiter sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

3 GRæci tenentes nulliter consecrari in azimo, communicantes in fermentato faciunt contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, siuè communicent in eorum Ecclesijs, siuè in Ecclesijs Latinis. Hæc conclusio patet, quoniam huiusmodi Græci sunt formaliter hæretici, cùm credant contra id, quod definiuit Ecclesia in *Concil. Florentino*, quod supra in primo not. retulimus, & in *cap. ad abolendam, de hæretic.* Vbi declarantur hæretici omnes, & vniuersi, qui de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi aliter sentire, aut docere non metuunt, quàm sacrosancta Romana Ecclesia prædicat, & obseruat: Romana autem, & vniuersalis Ecclesia prædicat, & seruat in azimo validè consecrari: ergò id negantes sunt formaliter hæretici. Si igitur sunt hæretici, ergò citra irreuerentiam tanti Sacramenti non communicant, tùm quia eis communio interdicitur, cum sint excommunicati; tùm etiam quia in lethali culpa communicant non sine magna eiusdem Sacramenti irreuerentia, vt latè supra ostendimus, *sec. 7.*

SECVNDA CONCLVSIO.

4 GRæci illi, qui Catholici sunt, & tenent validè consecrari, tàm in azimo, quam in fermentato, communicantes in Græcorum Ecclesijs, cæteris concurrentibus, nullam irreuerentiam committunt contra sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Hæc conclusio est communis: etenim sicut Græci validè, & licitè in eorum Ecclesijs ex priuilegio Romani Pontificis, & Ecclesiæ Latinæ concessione, quæ mater est, & caput omnium Ecclesiarum consecrant in fermentato; ita etiam validè, ac licitè in fermentato fideles Græcos communicant. Dixi, *In eorum Ecclesijs*. Quoniam Sacerdotes Græci in eorum Ecclesijs græcis non solùm possunt, sed etiam tenentur in fermentato celebrare, & fideles Græcos communicare: & propterea si in ipsis Ecclesijs celebrarent, & communicarent in azimo, lethalem culpam committerent: siquidem id illis est interdictum à Latina Ecclesia, vt habetur ex *D. Thoma 3. par. disp. 74. art. 4.* vbi etiam *Caiet. & Suar. disp. 44. sec. 3. vers. Quanto dico, Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 10. in prin. Bellarm. eod. tract. cap. 8. Tolet. lib. 2. suæ sum. cap. 25. num. 6. Fagund. de præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 2. cap. 2. num. 6. & alijs.* Vndè quoniam in Ecclesia Latina reperiuntur aliqua Monasteria, imò, & oppida integra Græcorum Catholicorum, idcircò in illis possunt Græci licitè, ac validè citra irreuerentiam in fermentato consecrare, & communicare.

5 Non tamen possent Latini in Græcorum templis in Ecclesia latina existentibus in fermentato consecrare, & communicare; nam celebrare, & communicare in fermentato est veluti speciale priuilegium Græcis concessum, quo vti non possunt Latini, neque illo potiuntur, vt benè aduertit *Suar. loco citato, vers. Illud verò.* Est tamen verum, quòd si Sacerdos Latinus versetur in terris Græcorum licitè poterit, in eorum templis celebrare, & consecrare in fermentato, & eorum consuetudini conformari, siuè Sacerdos ipse diù versetur in terris Græco-

rum, siuè per breue temporis spacium tanquam hospes, & viator, & idem dicendum esse de omnibus consuetudinibus humanis ieiunandi, seruandi festa, & similibus, docet *Suar. vbi sup. & Fagund. d. cap. 2. nu. 8. in fine*, cum alijs, quos allegat: qui eam esse rationē volunt, quòd vnusquisq; peregrinus, & aduena illius Ecclesiæ consuetudinem seruare tenetur, in qua actu versatur.

6 Hac eadem ratione putat *Ledes. in 4. 1. par. q. 15. art. 4. dub. 2.* Non solùm posse licitè, sed etiam teneri Sacerdotem Græcum trāseuntem per Ecclesias Latinas in azimo consecrare, & peccare lethalitèr si aliter faciat: quàm sententiam puto probabilem, quamuis *Suar. & Fagund. locis citatis.* Videatur rigorosa pro peregrinis: & propterea non seruanda; quoniam Eugen. Papa in litteris vnionis Græcorum cum Latinis post sessionē vltimam *Conc. Florentini*, simplicitèr, & citra omnem limitationem inquit, vnumquemq; Sacerdotem debere conficere Sacramentum in fermentato, vel azimo, iuxta morem suæ Ecclesiæ. Imò *Leo IX. epistola ad Michael. Patriarc. Constantinopolitanum, cap. 29.* Monet, vt vnusquisq; iuxta Ecclesiæ suæ morem celebrare sinatur, etiam si in alieno solo versetur. Etenim satis probabilis opinio eorum est, qui docēt, eum qui per locum aliquem transit, quamuis benè faciat, si illius loci consuetudinem seruet; non tamen ad id tenetur per se loquendo, & secluso scandalo, vt per *glos. in cap. qua contra, d. 8.*

TERTIA CONCLVSIO.

7 GRæcus Sacerdos per Latinam Ecclesiam pertransiens, si spontè in Templis Latinæ Ecclesiæ in azimo celebret, & communicet, non facit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti. Probatur, quoniam omnes conueniunt, benè agere eos, qui consuetudinem loci seruant, vt suprà ostendimus, *concl. praced.* Et quod Græcis licitum sit in fermento celebrare, id habent ex priuilegio Ecclesiæ Latinæ, quæ mater est, & caput omnium Ecclesiarum, cui priuilegio potest, imò debent renunciare ad euitandum maximè scandalum, & ad conformandos se consuetudini loci, in quo reperiuntur.

QVARTA CONCLVSIO.

8 EXtra supra relatos casus, in quibus ostēdimus licitum esse Græcis celebrare, & communicare in azimo, & Latinis in fermentato, si Sacerdos Grecus celebret in azimo, aut Latinus in fermentato, vel Laici græci communicent in azimo, & Laici Latini in fermentato in die Paschatis, non dicuntur implere præceptum nostri cap. de communione in Pascha. Probatur, quia lethalem culpam committerent, atque ideò irreuerentèr ad tantum Sacramentum accederent, iuxta ea, quæ supra diximus, *sec. 9.* & contra dispositionem nostri *cap.* quod præcipit, sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum in Pascha reuerentèr suscipi, vt cōstat ex illis verbis, *Suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, &c.* His adde quæ supra cumulauimus, *sec. 2.*

An sit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti celebrare, consecrare, & communicare in alia specie vini, quàm ex vite.

S E C. XIV.

S V M M A R I V M.

1 *Vinum ex vite veram, ac necessariam esse materiam sanctissima Eucharistia Sacramenti, certum est, & de fide.*

2 *Succus ex vuis immaturis, atque ideò ex agrestis non potest esse materia tanti Sacramenti, nec in rigore potest dici vinum.*

3 *Et multo minus liquor ex pomis, moris, tritico, hordeo, &c.*

4 *Acetum haud esse materiam sanctissima Eucharistia certum est, atque ideò celebrans in aceto, nullitèr consecrat, & grauem culpam committit, facitque contra reuerentiam tanti Sacramenti.*

5 *Succus vuarum maturarum nondum tamen expressus ex earum granis non est materia sanctissima Eucharistia.*

6 *Nec sapa, seu vinum coctum est materia sanctissima Eucharistia.*

7 *Vinum congelatum iuxta primam sententiam non est materia sanctissima Eucharistia Sacramenti, & in aqua congelata non solùm irreuerenter, sed inualidè quoque fit baptismus.*

8 *Probabilis est sententia in contrarium. Et qua ratione.*

9 *Diuersa est ratio inter baptismum, & Eucharistiā, qua non consistit in actuali vsu, sed in materia, & speciebus consecratis; baptismus verò peracta actione baptizandi, non remanet Sacramentum.*

10 *Vinum per congelationem haud corrumpitur, cum liquefactum habeat vini qualitates, & effectus.*

11 *Mustum de recenti ex vuis maturis expressum non est sufficiens, & materia conueniens sanctissima Eucharistia.*

12 *Opposita sententia est Diui Thoma, & aliorum, cum possit botrum in Calice exprimi, & aqua misceri, & sic confici Eucharistia.*

13 *Licet mustum sit materia sufficiens huius Sacramenti, non est tamen conueniens, nisi concurrente necessitate, vel alia rationabili causa.*

14 *Licet mustum non sit materia communiter potabilis, satis tamen est, quod interdum sit potabilis.*

15 *Vappa, seu lora, & vt italicè dicitur acquata, an & quomodo sit materia sufficiens Sacramenti Eucharistia.*

16 *Lora tunc sufficiens est materia huius Sacramenti, cum pro maiori parte constat ex vino, & pro minori ex aqua. Secus verò è contra.*

17 *Vua passa, & succum ex ea deductum, an & quando sit materia sufficiens huius Sacramenti.*

IN hac re duo faciemus. Primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones diluemus. Circa primum sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum est, vinum ex vite esse alteram partem materiæ veram, ac necessariam materiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, ita vt consecrans

crans

crans in alio liquore, qui vinum ex vite non sit, nō modò nulliter consecret, sed etiam graue committat sacrilegium, atque ideò grauem contra tantum Sacramentum committat irreuerentiam. Hæc Conclusio non solùm est communis, sed est quoque de fide, & expresè definita in *Conc. Florentino*, vbi expresè definitur, materiam esse vinū vitis. Etenim quòd Christus Dominus in vino vitis consecrauerit, patet tùm ex traditione Apostolorum, & communi Ecclesiæ consuetudine; verùm etiam ex verbis eiusdem Domini *Lucæ* 22. qui ante consecrationem dixit. *Non bibam amodo ex genimine vitis, donec veniat regnum Dei; venit autem mox Dei regnum in eadem Cœna post factam consecrationem: siquidem veni: noua Ecclesia, in qua Christus regnat, quando veri, & noui Sacerdotes instituti sunt Apostoli, noui Paschatis manducatores cum nouo sacrificio incruento veri, & immaculati Agni Christi Iesu, & nouo Sacerdotio.* Cōfirmatur ex *Conc. Aureliano IV. cap.* 4. Vbi habetur, non esse in Calice offerendum aliud, quàm quod in mandatis Christus tradidit: quod explicans inquit, esse illud vinum, quod ex fructu vineæ nascitur.

SECVNDA CONCLVSIO.

2 CVm altera pars materiæ sanctissimæ Eucharistiæ sit vinum ex vite, certum est, quòd non potest esse tanti Sacramēti materia succus ex vuis immaturis, atque ideò ex agrestis. Hæc conclusio est communis, & eam docent *D. Thom. 3. p. q. 74. art. 5. 6. & 7. Henriq. lib. 8. de Eucharistia, cap. 12. nu. 2. Syluest. ver. Eucharistia 1. n. 3. Tolet. lib. 2. sua sum. c. 25. vers. Rursus, Suar. in 3. par. tom. 3. disp. 45. sec. 1. vers. Vndè sit primò, & Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 2. cap. 3. nu. 3.* Ubi in hanc sententiam inquit conspirare omnes Doctores. Probatur hæc conclusio ex eo, quòd licèt agrestatum succus sit ex vite: tamen non potest in rigore dici vinum: nam vinum ad hominum vsum ordinarium ordinatum, est succus ex vuis maturis compressus, non autem ex agrestis: vndè succum ex vuis non maturis, & sic ex agrestis, & succum ex vuis maturis expressum specie inter se differre plerique Doctores volunt, vt patet ex diuersis effectibus, & qualitatibus vtriusque, vt rectè ait *Fagund. loc. citato.*

3 Quòd si ex agrestatum succo non est licita, nec valida sanctissimi Sacramenti materia, multo minus erit liquor ex pomis, moris, tritico, hordeo, palmis, radicibus arborum, & alijs huiusmodi erunt materia tanti Sacramenti, vt habetur ex *D. Thom. 3. p. disp. 64. art. 8. Suar. loc. cit. disp. 65. sec. 1. vers. Omissis erroribus, in fine, Tolet. vbi supra nu. 4. Henriq. d. c. 12. nu. 1.* & patet in *cap. firmiter, de sum. Trin. & fid. cathol.* ibi, *Cuius Corpus, & Sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continetur, transubstantialis pane in corpus, & vino in sanguinem potestate diuina.*

TERTIA CONCLVSIO.

4 CErtum est, acetum non esse materiam sanctissimæ Eucharistiæ, atque ideò in aceto celebrans, sicut nulliter consecrat, ita quoque grauem culpam contrahit, & contra reuerentiam tanti Sacramenti facit. Hæc conclusio est communis, quam docent Doctores, quos in præcedenti conclusione citauimus. Etenim acetum quamuis sit expressum ex vitis vuis maturis, tamen non dicitur vinum, sed transit in aliam speciem, cum sit vinum corruptum, vt patet ex qualitatibus illius, & effectibus, ex odore, & sapore, ac frigiditate. Vndè *Arist. lib. 8. Meteor. cap. 6.* Inquit, acetum ita se habere ad vinum, vt cadauer ad animal: constat autem apud philosophos, cadauer specie distingui ab animali viuente secundum sententiam magis receptam. Ob id in Missale B. Pij V. præcipitur repeti materiam si materiam reperiatur esse acetum. Et id non alia ratione, nisi quia non solùm nulliter consecratur in aceto, verum etiam fit contra reuerentiam tanti Sacramenti. Est tamen verum, quòd si vinum incipit acescere, potest esse materia præfati Sacramenti, eo quòd non est adhuc corruptum, nec mutatum in aliam speciem, vt per *Henriq. lib. 8. de Euch. c. 12. nu. 2. Ricchar. in 4. d. 11. art. 2. q. 5. Palud. q. 1. art. 5. concl. 4. Syl. ver. Eucharistia 1. nu. 4. Tabiena eod. ver. Victor. in sum q. 54. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 2. cap. 3. sub num. 5.* cum alijs, quos allegat qui quidem ita putat intelligendum esse *Glos. in c. 2. de consecr. d. 2.* loquitur enim de vino, quod cæpit acescere.

QVARTA CONCLVSIO.

5 SVccus vuarum maturarum nō dum ex earum granis expressus, non est sanctissimæ Eucharistiæ materia, & propterea certum est, quod qui verba consecrationis super illis proferret, nihil ageret; quoniam vinum formaliter est succus ex vuis maturis expressus. Ita *D. Thom. in 3. par. q. 74. art. 3. Sot. in 4. d. 9. q. 1. art. 3. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 45. sec. 1. vers. Vndè sit secundò, Fagund. loco supra relato sub num. 4.* cum alijs, quos allegat.

QVINTA CONCLVSIO.

6 CErtum est sapam, seù vinum coctum non esse materiam sanctissimæ Eucharistiæ, vt habetur ex *Henriq. lib 8. de Eucharistia, cap. 12. num. 2. ad margin. litt. R. siquidem Arist. lib. 4. Meteor. cap. 9. & 10.* Negat, sapam esse vinum, quamuis ex vuis maturis deducatur; quoniam per decoctionem, & applicationem ignis speciem vini mutat, & saltem non est vinum vsuale; nam illo non vtuntur homines per modum potus, sed per modum esculenti, vt habetur ex *Henriq loco citato, Fagund. d. c. 3. num. 7.* Et ex alijs, qui idem dicendum esse volunt de aqua vitæ. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant; difficultas modo est de vino congelato, de Musto turbido mox è racemis expresso, de vappa, & de succo ex vua passa expressa, an sint sufficiens, ac conueniens materia tanti Sacramenti.

7 Circa primam difficultatem pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Henriq. vbi supra num. 3. Alani lib. 1. de Euch. cap. 11. Ledes. q. 15. dub. 1.* Et aliorum, negantium vinum congelatum esse sufficientem materiam sanctissimæ Eucharistiæ, & propterea in illo celebrantes,

communicantes magnum sacrilegium committere, & maximam irreuerentiam inferre tanto Sacramento. Probant eorum sententiam ex eo, quòd in aqua congelata non solùm irreuerenter, sed etiam inualidè fit Baptismus: ergò nec validè, nec reuerenter in vino congelato fit consecratio, & communicatio. Etenim non alia ratione non fit Baptismus in aqua congelata, quia non est potabilis, nec ad ablutionem apta: ergò eadem ratione in vino congelato non fit consecratio, quia non est potabile, sed potius comestibile. Confirmatur, quia vinum per congelationem substantialiter corrumpitur: ergò vinum congelatum non potest esse sufficiens materia præfati Sacramenti. Antecedens patet, quia vinum congelatum perdit colorem, saporem, & alias qualitates. Consequentia probatur, quoniam non alia ratione exclusimus à materia huius Sacramenti acetum, nisi quia acetum est vinum corruptum.

8 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto probabiliorem esse, quam docent *Sot. in 4. d. 9. q. 1. art. 5. Syl. ver. Eucharistia 2. q. 10. num. 15. Angel. ver. Missa, num. 23. Sà eod. ver. num. 3. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 45. sec. 1. vers. Secunda sententia, Fagund. d. cap. 3. num. 9. & alij.* Mouentur præfati Doctores, quoniam vinum consecratum si congeletur, retinet consecrationem, & non desinit esse sub eius speciebus congelatis Christi Sanguis, vt supponit Missale Romanum, vbi in defectibus Missæ dicitur, quòd si contingat in Calice vinum consecratum congelari, debet liquefieri, & consumi tanquam verum Sacramentum: ergò vinum congelatum est sufficiens materiam sanctissimæ Eucharistiæ.

9 Ad argumentum de aqua congelata, quæ non est materia Baptismi, respondetur esse diuersam rationem inter confectionem Sacramenti Baptismatis, & sanctissimæ Eucharistiæ: siquidem Sacramentum Eucharistiæ non consistit in actuali vsu, & actione, sed consistit in materia, & speciebus consecratis; nam peracta consecratione, manet Sacramentum: at peracta actione Baptizandi, & applicatione illa actuali aquæ, iam non manet Sacramentum Baptismi. Vndè cum actus baptizandi sit transiens in ablutione consistens, quæ aquam exigit actu abluentem: & actus consecrationis sit permanens, cum facta consecratione sub speciebus vini maneat Christi Domini sanguis, non est mirum si vinum congelatum possit consecrari, & aqua congelata non possit quis baptizari.

10 Ad confirmationem respondetur negando antecedens: non enim vinum per congelationem corrumpitur; siquidem si postea liquefiat habet qualitates, & effectus vini, & re vera id negari non potest; aliàs per congelationem vini consecrati, vini species corrumperentur, & sub eis desineret esse Christi Sanguis. Non tamen negamus quin vinum congelatum consecrantes grauiter peccent, maximè cùm super materiam dubiam, & inter Doctores controuersam verba consecrationis proferant, atque ideò contra reuerentiam tanti Sacramenti faciant, vt rectè docent Doctores supra relati.

11 Circa secundam verò difficultatem videtur dicendum, Mustum de recenti ex vuis maturis expressum non esse sufficientem, nec conuenientem materiam sanctissimæ Eucharistiæ, atque ideò in eo celebrantes, & communicantes, nihil efficere, & maximam irreuerentiam, ac sacrilegium committere contra tantum Sacramentum. Probatur, quia Mustum non est materia communiter potabilis, nec simpliciter potest dici vinum, quo homines communiter vtuntur ad bibendum: nec in Musto Christus Dominus consecrauit, cum de mense Martij hoc sanctissimum Sacramentum instituerit, quo tempore vuæ maturæ non reperiuntur, ex quibus exprimi potuisset de recenti succus, & illum consecrare.

12 Oppositam tamen sententiã docent *D. Thom. 3. par. q. 74. art. 6. & 7. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 12. nu. 1. Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 45. sec. 1. vers. Tertiò sequitur, Tolet. lib. 2. suæ sum. cap. 25. nu. 4. Fagund. de precept. Ecclesiæ, precept. 3. lib. 2. cap. 3. num. 5. & alij.* Probatur ex *text. in cap. cum omne crimen, de consecr. d. 2.* Vbi habetur, posse botrum in Calice exprimi, & aqua misceri, & ita confici Eucharistiam: botrus autem expressus de recenti est Mustum, ergò Mustum est sufficiens materia sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti. Ratio autem cur Mustum sit sufficiens materia dicti Sacramenti hæc est, quoniam Mustum est essentialiter vinum ex vite, & habet omnes qualitates vini, nempè saporem, est potabile, & inebriare solet, sicut vinum, vndè vinum in sacris litteris appellatur Mustum, vt patet ex illis verbis *Actor. cap. 2. Musto pleni sunt isti, & Isaias c. 49. Quasi musto sanguine suo inebriabuntur*, Et sancta Ecclesia in die Pentecostes de Apostolis cantans inquit, *Musto madere deputant, quos spiritus repleuerat.* Est tamen verum, quod licèt

13 Mustum sit sufficiens materia huius Sacramenti; non tamen est materia conueniens, nisi concurrente necessitate aliqua, vel alia rationabili causa, vt in casu necessitatis tantum in Musto consecrari licitum esse definiuit, *text. in d. cap. cum omne crimen, de consecr. d. 2.* in illis verbis, *Sed si necesse sit, botrus in Calice comprimatur, &c.* Et ex vi consuetudinis seruatur in quibusdam locis in Musto consecrari, vt Brachare in templo maximo in die transfigurationis ad significandam innouationem Resurrectionis Christi Domini. Nunquam tamen eo casu ibi, & in alijs locis fit tota consecratio in Musto reuerenter ex vuis expresso; sed aliqua tantùm grana exprimuntur in vino in Calice præiacenti, vt inquit *Suar. relatus à Fagund. loco citato.* Cæterum si citra necessitatem, consuetudinem, aut causam aliquam rationabilem in Musto consecretur, procul dubio irreuerentia infertur tanto Sacramento, cum fiat consecratio contra communem vsum totius Ecclesiæ, quæ consueuit consecrare in vino purificato, vt Christi Domini consecrationi conformetur.

14 Ad

14 Ad contraria patet responsio: nam licèt Mustum non sit communiter materia potabilis; tamen satis est, quòd interdum sit potabilis, & quod simpliciter sit vinum ex vite: nam etiam panis azimus communiter non est in vsu hominum, & tamen quoniam simpliciter est panis triticeus,& interdum vsualis,simpliciter est materia necessaria. Nec ex eo, quòd Christus consecrauit in vino purificato, Mustum excluditur à materia huius Sacramenti; quoniam constat Christum Dominum consecrasse in azimo, & tamen panis fermentatus non excluditur, quin possit esse materia sanctissimæ Eucharistiæ. Vndè sicut sufficiens materia huius Sacramenti sunt panis azimus, & fermentatus, cùm non differant, nisi accidentaliter; ita etiam dicendum est de Musto, & vino,quæ non differunt substantialiter,sed tantum accidentaliter.

15 Circa tertiam difficultatem de lora vappa, seù vt vulgò, & italicè dicitur, acquata, adhuc pugnantes extant opiniones: nam prima sententia est *Henriq lib.8. Euch.c.12.num.2. Palud.in 4. d.11.q.1. Syl.in sum. ver. Eucharistia 1. num. 4. Suar.tom.3.in 3. par.disp.65. sec.1. vers. Hic verò dubitatur*. Et aliorum,existimantium,vappam simpliciter non esse materiam sufficientem, nec conuenientem sanctissimæ Eucharistiæ.Secunda sententia est *Fagund de precept.Eccles.precept.3. lib.2.c.3.sub nu.6.* Et aliorum, dicentium in hac re non esse præcipitandum iudicium, sed prudenter, ac attentè considerandæ sunt circumstantiæ, ac mixtiones, quæ in eis concurrunt. Etenim multoties vappa constat ex aqua super infusa super acinos vuarum habens aliquantulum acumen vini, & colorem: aliquando impletur dolium acinis, super quos infunditur aqua calida, qua acini veniũt paulatim corrumpendi, ita vt post aliquot tempus, vappa illa non solum habet acumen, & colorem vini, sed omninò saporem. Sic etiam lora aliquando continet maiorem quantitatem vini, & minorem aquæ: quandoque continet maiorem partem aquæ, & minorem vini: & demum solet continere tantam quantitatem aquæ, quantam vini. Vndè licèt vappa primo modo considerata non possit esse materia Sacramenti, cùm non sit formaliter vinum, sed aqua vinata; nihilominus vappa secundo modo sumpta cum sit formaliter vinum, quamuis admixtum cum parua quantitate aquæ videtur sufficiens materia prædicti Sacramenti, cum non dicatur aqua vinata, sed vinum aqua-

16 tum. Ita quoque proportionaliter dicendum est de lora, vt sit sufficiens materia, si pro maiori parte constet ex vino, & pro minori ex aqua: secus autem si pro maiori, vel æquali parte ex aqua, & ex vino: nam tunc non erit sufficiens materia: siquidem ratione maioris partis aquæ, lora diceretur aqua vinata: & ratione partis æqualis vini, & aquæ non diceretur simpliciter vinum, cum vnumquodq; denominatur à maiori parte: nec potest assignari ratio, cur potius sit dicenda simpliciter vinum, & non simpliciter aqua. Cæterum sicut diximus de Musto, ita quoque dicendum putamus de lora, & vappa, vt quamuis constent ex vino pro maiori parte, nisi pars illa sit notabilis, ita vt aqua permixta sit parua quantitas; semper tamen consecrare super talem materiam, & communicare irreuerentia infertur tanto Sacramento, vt habetur ex *Suar. & Fagund. locis citatis*. Benè verum est, quòd Bononiæ, & Mutinæ, ac in multis alijs Ciuitatibus, ad conseruandum vinum, tempore vindemiarum cum vino adhuc in tinacijs ebulliente miscetur aqua,saltem pro quarta parte ad ebulliendum cum eo, sex, septem, ac etiam octo diebus, & deinde in eiusmodi vino purificato vidi Sacerdotes citra omnem scrupulum celebrare: qua propter in dictis locis, cum non reperiatur ferè vinum, quod aquam non habeat permistam, aliàs non possit diù seruari, puto huiusmodi Sacerdotes non facere contra reuerentiam Sacramenti in eo celebrantes.

17 Circa vuam passam, & succum ex ea deductũ arbitror ita distinguendum, quòd aut vua ita est passa, & non solis, sed etiam ignis vi esiccata est: aut vua passa non est omninò esiccata vi Solis, & nullo modo vi ignis. Succus igitur deductus ex vua omninò esiccata priori modo, & super infusa aqua, non potest esse materia sanctissimæ Eucharistiæ, quoniam succus ille non dicitur educi de vua simpliciter, sed de vua passa,quæ est alterius speciei, cùm diuersas habeat qualitates: & succus ille est pro maiori parte commixtus aqua superfusa in ipsa vua passa. Succus verò deductus ex vua passa posteriori modo aqua superfusa quoadusque lentescat,arbitror illum esse posse materiam, sufficientem huius Sacramenti: ex quo ab eiusmodi vuis educitur vinum valdè generosum, & ita in Æthiopia ex defectu vini seruasse Catholicos Sacerdotes, testatur *Fagund. loco proxime citato, circa finem num. 6.*

An sit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistię consecrare,& communicare in speciebus vini aqua non permixti.

SEC. XV.

SVMMARIVM.

1 *Aquam permisceri vino non est de necessitate Sacramenti Eucharistiæ, & valida erit Consecratio in solo vino non habente permixtam aquam.*

2 *Probabilior est opinio asserens,aquam, quæ miscetur vino, transmutari in sanguinem.*

3 *Grauissima est quorundam Armenorum hæresis, aquam vino non immiscentium in celebratione Missæ. Ac improbabilis est Catholicorum sententia asserentium, aquam vino permixtam esse de necessitate Sacramenti.*

4 *Sacrificare,& communicare in vino,aqua non permixto, est contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti.*

5 *Dilucidantur nonnulli Canones,& primo tex. Diui Cypriani, qui probare videntur, aquam in Cali-*

Calice vino miscendam esse de necessitate Sacramenti.

Et negatur principium illud Philosophorum, aquā scilicet posse a vino separari.

6 *Filo lineo, & medulla iunci, vino applicatis aqua permixto, tunc separatur aqua a vino, quando in vinum conuersa non est, secus quando conuersa est.*

7 *Modicissima aqua est miscenda vino in calice, offerendo, nam si tertia pars aquæ vino misceatur probabilius est, aquam non conuerti in sanguinem.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, supponimus cùm vera Catholicorum sententia, aquam permixtam vino non esse de necessitate Sacramenti Eucharistiæ: & propterea si in solo vino non habente permixtam aquam fieret consecratio, valida quidem erit, vt habetur ex *D. Thoma* 3. *par. q.* 74. *art.* 7. *vers. Sed contra*, & ex alijs communiter. Etenim aqua permixta vino non consecratur se ipsa, sed perfusa vino etiam in vini substantiam conuersa, & sic totum quod consecratur est vinum, vt est *text. in cap. cum Marthe, vers. Quæsiuisti etiam de celebr. Miss.* Ita se habens, *Quæsiuisti etiam vtrum aqua cum vino in sanguinem conuertatur? super hoc autem opiniones apud Scholasticos variātur: aliquibus enim videtur, quòd cùm de latere Christi duo præcipua fluxerint Sacramenta redemptionis in sanguine, ac regenerationis in aqua, illa duo, vinum, & aqua, quæ commiscentur in* Calice, *diuina virtute mutantur, vt in hoc Sacramento plenè sit effectu veritas, & figura. Alij verò tenent, quòd aqua cum vino transubstantiatur in sanguinem, cum in vinum transeat mixta vino: licet Physici contrarium asseuerent; quia aquam à vino per artificium posse asserunt separari, &c.* Et deindè paulò infra definiens controuersiam

2 sic ait, *Verùm inter opiniones prædictas, illa probabilior iudicatur, quæ asserit, aquam cum vino in sanguinem transmutari: vt expressius eluceat proprietas Sacramenti. Nam cùm aquæ multæ sint populi multi, iuxta quod alibi legitur: Beati, qui seminatis super omnes aquas, ideò vino aqua vnitur, vt Christo populus aduneiur: per hoc enim quod suscepit ipse de nostro, & accepimus ipsi de suo, tam insolubili nexu coniungimur, vt qui est vnum cum Patre per ineffabilem vnitatem, fiat vnum nobiscum per admirabilem vnionem: ac per hoc, ipso communiter mediante, cum patre vnum efficimur, &c.* Vndè sicut grauissima est quorundam Armenorum hæresis aquam vino non immiscentium in cele-

3 bratione Missæ ad significandum Christum Dominum vnam tantùm habuisse naturam diuinam, non autem humanam, vt testatur *Suar. tom.* 3. *in* 3. *p. disp.* 45. *sec.* 2. *vers. Secunda sententia*; Ita etiam improbabilis est hodie sententia aliquorum Catholicorum asserentium, aquam vino permixtam esse de necessitate sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, vt latè probat *Fagund. de precep. Eccles. pracep.* 3. *lib.* 2. *cap.* 4. *vbi num.* 4. Soluit contraria. His breuiter sic adnotatis, fit.

VNICA CONCLVSIO.

4 SAcrificare, & communicare in vino aqua non permixto, est contra reuerentiam sanctissimę Eucharistiæ Sacramenti. Hæc conclusio est communis. Probatur, quoniam Sacerdos celebrans debet cum vino consecrando aquam immiscere, ad quod tenetur compulsus necessitate non Sacramenti, sed necessitate præcepti, vt de fide fuit definitum per *Concil. Trid. sess.* 22. *cap.* 7. his verbis, *Monet deinde sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, vt aquam vino in Calice offerendo miscerent, tum quòd Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia è latere eius aqua simul cum sanguine exierit, quòd Sacramentum cum hac mixtione recolitur: & cum aqua in Apocalypsi Beati Ioannis populi dicantur; ipsius populi fidelis cum capite Christo vnio repræsentatur.* Vndè idem *Concilium eadem sess. can* 9. contrarium sentientes anathemate statuit esse feriendos, ita definiens, *Si quis dixerit, Ecclesiæ Romanæ ritum, quo summissa voce pars Canonis, & verba consecrationis proferuntur, damnandum esse; aut lingua tantùm vulgari Missam celebrari debere, aut aquam non miscendam esse vino in Calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem: anathema sit.* Confirmatur etiam ex *can cum omne crimen, de consecr. d.* 2. in illis verbis, *Botrus in Calice comprimatur, & aqua misceatur.* Et ex *cap. cùm Martha, de celebr. Miss.* Et ex vniuersali totius Ecclesiæ consuetudine, ac traditione, vt eius meminit *Iustin. Martyr. Apol.* 2. *pro Christianis, circa fin. D. Ambr. lib.* 4. *de Sacram. cap.* 4. *ad fin. D. August. tract.* 120. *in Ioan.* latè *D. Thom.* 3. *par. q.* 74. *art.* 7. *Henriq. lib.* 8. *de Euch. cap.* 12. *num.* 4. *Sot. in* 4. *d.* 9. *q.* 1. *art.* 6. *post concl.* 2. *Suar. tom* 3. *in* 3. *par. disp.* 45. *sec.* 2. *vers. Dico tertiò, Fagund. de precept. Eccles. precept.* 3. *lib.* 2. *cap.* 4. cum alijs, quos allegant.

5 Quòd autem aqua non sit necessaria necessitate Sacramenti, patet ex ijs, quæ supra diximus in not. Nec obstat *text. in cap.* 2. *de consec. d.* 2. vbi aquam vino in Calice miscendam esse necessitate Sacramenti videtur præcipi his verbis, *Offerri aqua sola non potest, quomodo, nec vinum solum potest. Nam si vinum tantùm quis offerat, Sanguis Christi incipit esse sine Christo. Quando autem vtrumque miscetur, & adunatione confusa sibi inuicem copulatur, tunc Sacramentum spirituale, & caleste perficitur.* Quoniam vt rectè respondet *D. Thom. loco citato, D. Cyprianus*, Ibi docet, solùm vinum offerri, & consecrari non posse, quoniam id licitè fieri non potest, non autem quod aquæ commistio sit necessaria necessitate Sacramenti: & ita debere intelligi alios canones, & auctoritates post *D. Thom.* & alios inquit *Fagund. d. cap.* 4. *sub num* 4. *vbi num.* 5. 6. & 7. Alia contraria soluit, & præcipuè negat principium illud philosoph. quod pro contrario assumitur: nam vinum propter calorem suum est maximè actiuum, & illa aqua per mixtionem in minutissimas partes distribuitur, & à vino contrario agente, vndique

dique

dique circumdatur, atque ideò facillimè in vinum conuertitur, vt habetur ex *Arist.1.de gener.*
6 *c.vlt.* Nec obstat experientia, quæ affertur de filo lineo,& medulla iunci applicatis vino aqua permixto, propter quod quidam ferunt aquam paulatim separari à vino: quoniam licèt concedamus id fieri posse antequam aqua conuertatur in vinum, secus autem post eius conuersionem: nam tunc non separatur aqua à vino, sed quidam humor aqueus vino inclusus, cuius signum est, quod idem humor ex ipso vino potest extrahi, vt habetur ex *D.Thoma in 4. d. 11. in expositione litteræ*, *Suar.tom.3.in 3.par.disp.45.sec 4. vers ad argum.* & ex alijs apud *Fagund. vbi supra*, *sub num.9.*
7 Vndè cum aqua conuertatur in vinum, Concilium Florentin. inquit modicissimam aquam esse miscendam vino in Calice offerendo, vt de facili conuerti possit in vinum, & ita de communi consuetudine seruatur, vt per *Fagund. ibidem sub num.7. qui num.8.* Docet probabiliorem sententiam eorum, qui volunt, quod si contingat tempore consecrationis aquam non esse in vinum conuersam, vt si tertia pars aquæ vino misceatur in Calice, vt Concil. Triburiense admittit, tunc aquam non conuerti in sanguinem, cum aqua non sit materia tanti Sacramenti, vt habetur per *D.Thom. 3.par. q.74.art.8. Henriq. lib.8 de Euch.cap.12.num.4. Suar.tom.3.in 3.par. disp.45.sec.4.vers.Nihilominus, Catechis.B.Pij V. de Euch. & alios ab eodem Fagund.ibid.relatos.*

An communicare in magna, vel minima quantitate specierum panis, aut vini sit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti. SEC. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos secundum sententiam magis receptam potest consecrare semel, & vnica prolatione verborum quantamcunque materiam voluerit, & magnam, & paruam, si debitè sit præsens.*

2 *Id tamen non agit citra culpam: Et quare. Ac ita communicando graue sacrilegium, ac irreuerentiam infert tanto Sacramento.*

1 AD hanc difficultatem respondetur affirmatiuè. Nam quamuis Sacerdos secundum sententiam magis receptam possit consecrare semel,& vnica prolatione verborum quantamcunque materiam voluerit circa magnitudinem, aut paruitatem, si debitè sit præsens, vt habetur ex *D.Thoma 3.par.q.74.art.2.& in 4.d. 11.q 2. art.1.quæstiun.3. Henriq.lib.8. de Euch.c. 14.num.4. Durand.Sot. Ledes.Gabr. Syl. & Tol.* quos refert, & sequitur *Fagund.de præcept.Eccles. præcept.3.lib.2.cap.5.num.3. contra Alens.& alios ab eodem Fagund.relatos ibidem sub num.2.* Ni-
2 hilominus sicut Sacerdos irrationabiliter consecrando in magna, vel minima quantitate panis aut vini, citra culpam id non agat, cùm periculosa sit, & ad irrisionem potius tendat, quàm ad ipsius Sacerdotis, & fidelium vsum; ita communicando graue sacrilegium, ac irreuerentiam infert tanto Sacrâmento, vt post alios idem *Fagund.* probat *loco citato, num.3. & 4.*

An communicando in hostia, consecrata in vna tantùm parte, & non in altera, faciat contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti. SEC. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos validè potest consecrare vnam partem hostiæ, & non aliam, dummodo partem consecrandam determinet. Et nu.3.*

2 *Sacerdos habens coram se 20. particulas, & intendat consecrare decem tantum, non determinans illas saltem per intentionem, nulla ex eis erit consecrata.*

Et quid si Sacerdos duas hostias simul iunctas consecret, putans esse vnam, an ambæ remaneant consecratæ.

3 *Sacerdos consecrans vnam partem hostiæ, & non aliam, quamuis partem illam determinet, validè quidem consecrat, sed illicitè.*

1 PRO maiori huius rei intelligentia supponimus, Sacerdotem posse validè consecrare vnam partem hostiæ, & non aliam; dummodò partem consecrandam determinet, nempè illam hostiæ medietatem, quæ est ad dextris, vel quæ est à genibus imaginis Crucifixi in ipsa hostia existentis, infra, vel supra: siquidem verba non operantur vltra materiam intentam, & determinatam, atque ideò si vnam partem hostiæ indeterminatam, & non designatam intenderet consecrare, nulla pars hostiæ maneret consecrata: siquidem consecratio est actio singularis,& realis, & propterea circa singularem, & designatam materiam versatur, non autem circa singularia vaga, vt habetur ex *Ricchar.in 4.d.10. Henriq. lib.8.de Euch.cap.14.num.4. Syl.in sum.ver. Eucharistia,2.num.7. Fagund.de præcept. Eccles.præcept.3.lib.2.cap.5.num.5.& ex alijs*. Idem dicendum est si Sacerdos coram se habeat viginti particulas, & intendat consecrare decem tantùm non determinans per intentionem saltem illas decem, quas consecrare vult: tunc enim nulla ex illis 20.particulis erit consecrata, vt habetur per *Fagund.ibidem, nu.9. Henriq.d.c.14.num.5.& alios*. Non tamen ita dicendum est si Sacerdos duas hostias simul coniunctas consecret, putans esse vnam: nam tùnc ambæ remanent consecratæ, siquidem tunc error est in opinione, non autem in intentione, nisi oppositum explicet mente, vel verbis; quoniam eo casu ea sola, quam designauit remanet consecrata, & si nullam designauit, nulla erit consecrata per rationem, quam superius adduximus. Et cum effectus consecrationis sequatur intentionem, non autem opinionem, vt supra diximus, si Sacerdos habeat in altari, & petra aræ hostiam, vel pyxidem cum for-

formulis, seù particulis, vel eas secum deferat consecrandas, & deinde tempore oblationis oblitus pyxidis hostiam tantum offerat, tunc etiam pyxidis virtualiter censetur oblata: sic etiã si hostiam, & pyxidem obtulit, & postea tempore consecrationis oblitus fuerit pyxidis, & hostiam consecret, censentur etiam virtualiter consecratæ formulæ in ipsa pyxide existentes: quoniam intentio Sacerdotis ad omnem illam materiam se extendebat; & effectus consecrationis sequitur intentionem consecrantis. Ita *Petr. Sot. tit. de Euchar. lec.* 1. *Henr. loco citato, num.* 8. *Fagund. d cap.* 5. *num.* 10. *&* 11. Qui pro hac sententia affert rubricam Missalis B. Pij V. & inquit, non obstare quod pyxis, seù custodia sit clausa, & cooperta; quoniam etiam quando fit consecratio, pyxide discooperta, non videntur omnes formulæ, licet omnes sufficienter sint præsentes, quod satis est ad validitatem cõsecrationis; sicut si Sacerdos, Calice cooperto consecraret. His breuiter sic adnotatis, sit.

VNICA CONCLVSIO.

15 SAcerdos consecrans vnam partem hostiæ, & non aliam, quamuis partem illam determinet, licèt validè; illicitè tamen consecrat. Ita *Fagund. Henriq. & alij Doctores supra relati*. Vndè sicut citra culpam non consecrat; ita quoque citra notabilem tanti Sacramenti irreuerentiam non communicat: siquidem in ea materia, in qua non licet consecrare, nec licitum est communicare, vt colligitur ex eodem *Fagund. d. lib.* 2. *cap.* 1. *in prin. & c.* 6. *num.* 1. Et cum peccet consecrando, & communicando procul dubio irreuerenter communicat, iuxta ea, quæ supra adnotauimus, *sec.* 9. Vndè qui sic communicaret pro adimplendo præcepto communionis in Pascha, illud non impleret, vt patet ex ijs, quæ supra cumulauimus, §. 1. *disp.* 2. *sec.* 1. *ampl.* 1. Vbi idem ostendimus esse dicendum de confessione cum peccato habita. Sed de hac re latius agemus infra *disp.* 3. *sec.* 5.

An communicare in specie consecrata in alia forma, quàm in illa, qua modo vtitur Ecclesia, fit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ; & per talem communionem impleatur præceptum communionis in Pascha.

SEC. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Omnia Sacramenta fuerunt à Christo Domino instituta: Et quæ nam verba sint de forma Sacramenti Eucharistiæ.*

Vbi delirat Luther. negans formam huius Sacramenti fuisse à Christo Domino.

2 *Non omnia verba formæ consecrationis sunt de essentia, sed quædam sunt de Ecclesiæ præcepto, prout est particula (enim.)*

3 *In forma consecrationis vini, quædam sunt de essentia, vt (hic est Calix sanguinis mei) vel hic est sanguis meus) vel (hic est Calix nouum testamẽtum in meo sanguine) reliqua verò verba sunt de præcepto Ecclesiæ.*

Et an fuerint conuenientissimè addita formæ essentiali ab Ecclesia.

4 *Potest contingere, formam essentialem tùm Corporis, tùm Sanguinis Domini ita variari, ac transmutari in verbis, vt semper maneat idem sensus, & ità validè fiat consecratio.*

5 *Secundum aliquos, validè consecrat Sacerdos, si dicat (hæc est Caro mea) vel si dicat (hic cibus est Corpus meum: hæc res est corpus meum: Hæc est substantia mea) vel (Istud est Corpus meum) secus si dicat (Illud est Corpus meum.)*

6 *In forma consecrationis Sanguinis possunt verba variari, ac transmutari multis modis, firma remanente consecratione.*

7 *Validè haud fiat consecratio, si in forma prætermittatur illud verbum, Est.*

8 *Potest contingere, vt Sacerdos consecret, ac communicet, sacrificium perficiens sub speciebus panis, ac vini consecratis sub forma, verbis æquipollentibus variata, ac transmutata a forma, qua communiter vtitur Ecclesia: Et similiter euenire potest, vt fideles non aliter velint communicare, quàm sub speciebus panis hoc modo consecratis.*

9 *Sacerdos in Missæ sacrificio verba proferens consecrationis per verba æquipollentia, variata, vel transmutata forma, qua vtitur Ecclesia Romana, & deindè communicàns, vtroque modo facit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ.*

10 *Si huiusmodi Sacerdos post consecrationem ad se reuersus, & peccati dolens de eo conterat, & deindè communicet, licet peccauit consecrando, non peccabit communicando.*

11 *Sacerdos consecrans per verba æquipolientia verbis formæ, qua vtitur Ecclesia Romana, aut consecrans omissis illis verbis, additis ab Ecclesia formæ essentiali, pertinaciter asserens formam non esse veram, non solùm tanquam sacrilegus peccat consecrando, & communicando, sed etiam in excommunicationem incidit tanquam hæreticus.*

12 *Fideles nolentes communicare sub specie panis cõsecrati, mediante consecrationis forma, qua Romana Ecclesia vtitur, sed sub alia æquipollenti, faciunt contra reuerentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, & tanquam hæretici sunt excommunicati.*

13 *Secus si bona fide fidelis communicet, existimans, consecrationem fuisse habitam iuxta formam, qua vtitur Ecclesia.*

14 *Quando fidelis mortaliter peccat communicando in speciebus panis consecrati mediante forma æquipollenti, non satisfacit præcepto de communicando in Pascha: secus verò si non peccet.*

1 AD euidentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt; est adnot. primò, quòd cum omnia Sacramenta sint à Christo Domino instituta, illa verba citra omnem dubitationem erunt formæ sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, sub quibus Domi-

Dominus illud instituit, & confecit: quocirca satis constat delirasse *Lutherum lib. de abroganda Missa priuata*, dicentem, formam consecrationis huius Sacramenti non esse à Christo Domino institutam; sed ab Ecclesia: quam quidem impietatem impugnat, & reijcit *Clitonaeus lib. 2. de sacrif. Missae cap. 19. & in tract. de forma Missae c. 34.* Et non minus rationabiliter quoque *D. Thom. 3. par. q. 78. art. 1. ad 1. Fagund. de praecep. Eccl. praecep. 3. lib. 2. c. 6.* & alij, confutant opinionem, quam opinando, non autem definiendo tenuit *Innoc. Papa III. lib. 4. de sacrif. Miss. cap. 6.* Dicens, Christum Dominum vtendo excellentia suae potestatis non consecrasse aliquibus verbis; sed solùm tactu, aut alio signo externo: postea verò formã instituisse, & docuisse discipulos, qua Sacramentum erat conficiendum: & rectè pariter reijciunt quorundam sententiam dicentium, Christum Dominum bis protulisse verba illa consecrationis, *Hoc est Corpus meum.* Primò secretè ad consecrandum antequam daret panem Discipulis: & postea publicè, docens formam consecrationis ipsos Apostolos, cum dixit, *Hoc est Corpus meum, accipite, & manducate.* Unde veram consecrationis formam, à qua citra temeritatem non esse recedendum, inquiunt praefati Doctores, sicut & certam appellat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 58. sec. 1. vers. Dicendum est tamen*, est illa, qua communiter vtitur S. Mater Ecclesia Catholica, nempè in consecrando Corpus Domini, *Hoc est enim Corpus meum.* Et in consecrando sanguinem, *Hic est enim Calix Sanguinis mei noui, & aeterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

2 Secundò est adnotãdum, quòd non omnia verba formae consecrationis, quibus vtitur Ecclesia, sunt de essentia, ac de necessitate Sacramenti: sed quaedam sunt de essentia, & quaedam de praecepto tantùm, quae si omittantur, adhuc tamen subsistit consecratio. Vndè Ly. *Enim*, in consecratione Corporis Domini contentum non est de necessitate, & essentia formae Sacramenti; sed tantùm de praecepto Ecclesiae Romanae, & de consuetudine illius à tempore Apostolorum ad nos continua, & inuiolata obseruatione emanante; atque ideò qui scienter illud omitteret: & illa tantùm verba proferret, *Hoc est Corpus meum.* Peccaret quidem grauiter; sed validè consecraret, quoniã illa sola verba, *Hoc est Corpus meum.* Sunt de necessitate formae: eo quòd illa verba dumtaxat, legitur *Matth. cap. 26.* à Domino fuisse prolata pro consecratione Dominici Corporis. Ità *D. Thom. 3. par. q. 78. art. 2. Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 16. nu. 4. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 59. sec. 2. vers. Vltimo ex his, Syl. ver. Eucharistia 1. nu. 7. Tolet. lib. 2. suae sum. c. 26. nu. 1. Fagund. d. c. 6. nu. 2.* & alij communiter: siquidem praefatis verbis sufficienter significatur conuersio panis in Corpus Christi Domini. Quae

3 diximus de forma consecrationis panis, qua vtitur Ecclesia, extendimus ad formam consecrationis vini, vt scilicet non omnia verba, quibus vtitur Ecclesia ad consecrandum Christi Sanguinẽ, sint de essentia consecrationis; sed haec tantùm, *Hic est Calix Sanguinis mei.* Reliqua verò sunt de praecepto Ecclesiae. Sunt etiam de essentia huius formae verba aequipollentia, quae ab vnoquoque Euangelista pro forma Sacramenti traduntur. Vt *Hic est sanguis meus. Marci c. 14. & Matt. c. 26.* Vel haec, *Hic est Calix nouum testamentum in meo sanguine:* Iuxta illud *Lucae cap. 22.* qua vtitur *D. Paulus 1. Corinth. c. 11.* vt benè declarat *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 17. num. 3. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 60. sec. 7. & Fagund. de praecept. Eccl. praecept. 3. lib. 2. cap. 7. nu. 7. & 8.* Vnde cum omnia dicta verba consecrationis relata ab Euangelistis sint aequipollentia illis, quibus vtitur Ecclesia, nempè *Hic est Calix sanguinis mei.* Non est inuestigandũ de verbis, quibus Christus Dominus fuit vsus, sed verisimile est, fuisse vsum forma praedicta, qua vtitur Ecclesia ab initio eiusdem nascentis. Imò reliqua verba quamuis nõ sint essentialia formae, sed tantùm de praecepto Ecclesiae, vt diximus; nihilominus secũdùm communem Doctorum sententiam fuerunt addita ab Ecclesia, vt dicta à Christo Domino; non tamen ad essentiam pertinentia; sed illa tantùm, quae supra retulimus, vt habetur ex *D. Thoma 3. p. q. 78. art. 3. Alens. 4. p. q. 33. art. 1. Scot. Palud. & alij in 4. d. 18. Henriq. lib. 8. de Euch. c. 17. nu. 2. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 60. sec. 3.* & est *tex. in c. Marthae, de celebr. Miss.* Vndè dicta verba conuenientissimè fuerunt addita essentiali formae ab Ecclesia, tùm quia existimatur fuisse à Christo Domino prolata: tùm quia in formis aliquorum Sacramentorum interdum aliqua verba adduntur ab Ecclesia ad maiorem ornatum illarum, & ad excitandam maiorem deuotionem, & reuerentiam in nobis, ac ad maiorem significationem, expressionemque mysterij. Et quamuis verba illa formae addita ab Euangelistis non referantur; referri tamen omnia ferè a Christo Domino constat ex certa traditione, vt colligitur ex *d. c. cum Marthae de celebr. Missar.*

4 Tertiò est adnotandum posse contingere formam essentialem, tùm corporis, tùm sanguinis Domini in verbis variari, & illorum transmutationem ità transmutari, vt maneat semper idem sensus, in quo ab ipso Domino dicta fuerunt: & posse contingere verba vtriusque formae essentialis ità variari, ac transmutari, vt maneat idem sensus. Vndè si Sacerdos consecrando dicat, *Hoc est corpum meum. vel corpus meus: vel hic, vel hunc est corpus meus.* His casibus valet consecratio: siquidem haec mutatio est accidentaria, & retinet eundem sensum, licet error committatur contra grammaticam: sicut valet absolutio, si Sacerdos in impendenda absolutionis sacramentalis forma, dicat, *Absoluo tibi.* Vel ità baptizet, *Ego te baptiiso in nomine patria, & filia, &c.* Erit quoque valida consecratio corporis, si Sacerdos haec verba proferat, *Hoc contentum sub his speciebus est corpus meum.* Quoniam licet aliqua addantur; manet tamen vera, & substãtialis forma omnium verborum consecrationis. Idem dicendum est se-

5 cundùm aliquos si quis ità consecret, *Hac est ca-*

ro mea Vel si dicat, *Hic cibus est corpus meum*: *Hac est substantia mea*. Consecrat denique si quis dicat, *Istud est corpus meum*. Non tamen consecrabit Sacerdos dicens, *Illud est corpus meum*. Sic etiam non tamen consecrabit Sacerdos dicens, *ipsum est corpus meum*. Sic etiam non consecrat Sacerdos ille, qui loco pronominis, *Hoc*, Ponit, *Illud*. Quoniam pronomen, *Illud*. Ex vi suæ significationis non significat materiam præsentem. Sacerdos pariter, qui pronomen, *Hoc*, mutaret in *Hic*. Quod sit aduerbium locale, inualidè consecrat: sicut nihil faciet, sit dicat, *Ecce corpus meum*. Vel dematur verbum illud *Est*. Idem dicendum est si dicat, *Hoc fit, fiat, vel fiet, consecro, vel conficio corpus meũ ex pane*. Hæc omnia rectè declarant *Sot. in 4. d. 1. art. 8. Tol. lib. 2. sua sum. c. 26. Henriq. lib. 8. de Euchar cap. 16. nu. 2. & ad marg. litt. O. Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 59. sec. 2. vers. Vndè infero, & vers. Secundò colligitur, & Fagund. de pracep. Eccl. pracep. 3. lib. 3. c. 6. a n. 11. ad fin.* Vbi mutari essentialitèr formam putat post alios, si Sacerdos hæc tantùm verba proferat, *Hoc est corpus*. Et dubitat si dicat, *Hic*
6 *cibus est corpus meum*. Circa verò consecrationẽ sanguinis Domini potest contingere variari, & transmutari verba consecrationis, firma permanente consecratione multis modis. Etenim si Sacerdos loco verborum consecrationis, qua communiter vtitur Ecclesia, *Hic est Calix sanguinis mei*, Dicat, *Hic est* Calix *nouum testamentum in sanguine meo*, iuxtà *Euang. Luca c. 22. Pauli 1. Corinth. 11.* Vel *Hic est sanguis meus noui testamenti, Mar. c. 14.* Vel *Hic est enim sangnis meus noui testamenti, Matt. c. 26.* Verè consecrat, tùm quia huiusmodi verba referuntur ab Euangelistis tanquã dicta à Christo; tùm quia æquipollent verbis illis, quibus vtitur Ecclesia, *Hic est Calix sanguinis mei*. Idem fatẽdum est, si hæc verba Sacerdos proferat, *Hic est potus sanguinis mei*. Vel *Hoc est vas, aut poculum sanguinis mei*. Cùm sint verba æquipollentia. Erit paritèr valida consecratio sanguiguinis, si Sacerdos loco pronominis, *Hic*, Dicat, *Hoc*, Vel *Hæc*. Idem dicendum est si loco, *Sanguinis*, Dicatur, *Sanguine*, Vel *Sanguini*, Aut *Sanguinem*, Aut loco *Mei*, proferatur, *Meum*, Vel *Meo*, Aut *Meum*. Cum idem sensus maneat, in quo à Christo Domino dicta fuerunt: & error tantùm est contra regulas grammaticales. Aduerbium illud *Enim*, Quod ponitur tàm in consecratione corporis, quàm sanguinis, est extra essentiam: & ideò si omittatur in prolatione formæ erit vali-
7 da consecratio. Non tamen validè fiet consecratio, si prætermittatur verbum illud *Est*, Cùm sit de essentia formæ, & loco illius nullum aliud conuenientius apponi possit. Idem dicendum est si Sacerdos loco pronominis, *Mei*, Ponat, *Christi*, Dicens, *Hic est Calix Sanguinis Christi*. Vel *Hoc est vinum sanguinis mei*. Vt hæc omnia colliguntur ex ijs, quæ traduntur ex *Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 60. sec. 2 D. Thoma, D. Bonauen. Ricchard. Gabr.* & ex alijs, quos refert *Fagund de pracept. Eccl. pracep. 3. lib. 2. cap. 7. per totum*. Vbi declarat etiam verba tùm præcedentia, tùm etiam subsequentia formã cõsecrationis sanguinis Domini, qua vtitur sancta Rom. Ecclesia, sunt de illius præcepto, vt supra ostendimus.

8 Tertiò est adnotãdum, quòd contingere potest, vt Sacerdos consecret, & communicet sacrificium perficiens sub speciebus panis, & vini consecratis sub forma in verbis æquipollentibus variata, & transmutata à forma, qua communiter vtitur Ecclesia, aut non additis alijs verbis ab ipsa Ecclesia præceptis. Similitèr euenire potest, vt aliqui fideles nolint communicare, nisi sub specie panis cõsecrati sub prædicta forma variata, ac transmutata in verbis, vt supra æquipollentibus: aut sub forma, qua vtitur Ecclesia, omissis tamen verbis ab Ecclesia additis, ac præceptis. Et id, vel quoniam credant, consecrationem non aliter esse validam: vel quia credant, formam, qua vtitur Ecclesia esse essentialem, & validam; verum putent conuenientius impendi formam verbis æquipollentibus: & absque verbis ab eadem Ecclesia additis, & præceptis. Et denique potest contingere, vt aliqui fideles velint communicare sub speciebus panis consecratis, variata, ac transmutata forma, vt supra, non quòd putent, formam, qua vtitur Ecclesia non esse veram, sed quia sciant eam esse essentialem, sicut & latam per verba æquipollentia: verum communicant sub illis speciebus variata in verbis forma consecrationis, ne pereant, nisi sumantur, existimantes non communicando cedere in maiorem irreuerentiam tanti Sacramenti. His adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

9 Sacerdos in sacrificio Missæ consecrationis verba proferens per verba æquipollentia, variata, vel transmutata forma, qua vtitur Romana Ecclesia, & deindè communicans, sicut facit contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ consecrando, ita etiam communicando. Hæc conclusio patet ex eo, quòd huiusmodi Sacerdos in vtroque casu peccat mortaliter. Etenim consecrans, non seruata forma, qua vtitur Romana Ecclesia facit contra eius præceptum in re graui, vt latè probat *Suar. tom. 3. in 3 par. disp. 60. sec. 2.* & alij apud *Fagund de precept. Eccles. precept. 3. lib. 2. cap. 6. num. 2. 3. & 11. & cap. 7. nu. 4. 9. 10. & 17. vbi nu. 7.* Id ampliat etiam si vtatur verbis ab Euangelistis expressis; nam quamuis Euangelistarum verba sint æquipollentia; talis Sacerdos tamen faceret contra consuetudinem Romanæ Ecclesiæ, & nouum ritum consecrandi introduceret. Vndè communicans deinde, in peccato mortali Sacramentum susciperet, & magnam illi irreuerentiam inferret, iuxta ea, quæ supra
10 adnotauimus, *sec. 9. concl. 1.* Est tamen verum, quòd si huiusmodi Sacerdos post cõsecrationem ad se reuersus, & peccati dolens, de eo conterat: & deinde communicet, ne imperfectum sacrificium relinqueret, hoc casu quamuis peccauerit consecrando, non tamen peccat communicãdo; quoniam præceptum de perficiendo sacrificium magis vrget, quàm præceptum de præmittenda confessione habenti conscientiam peccati mortalis,

talis, vt probauimus supra *d. sec. 9. concl. 4. vers. Secundus casus*. Imò si Sacerdos bona fide consecrauerit ex ignorantia, vel inaduertentia variata, vel mutata forma, qua vtitur Romana Ecclesia, sicut excusatur à culpa consecrando, ita etiam excusatur communicando: sicut ignorantia, & inaduertentia non culpabiles excusant ab alijs præceptis, vt per *Fagund. d. cap. 7. num. 9. in fine*.

SECVNDA CONCLVSIO.

11 SAcerdos consecrans per verba æquipollentia verbis formæ, qua vtitur S. Romana Ecclesia, aut consecrans omissis verbis illis essentiali formæ consecrationis ab ipsa Ecclesia additis, existimans pertinaciter, formam illam, qua vtitur Ecclesia non esse veram, nec sufficientem, non solùm tanquam sacrilegus peccat consecrando, & communicando contra reuerentiam tanti Sacramenti; verum etiam in excommunicationem incidit tanquam hæreticus; cum credat id, quòd est contra traditionem Apostolorum, contra ritum, & consuetudinem antiquissimam Ecclesiæ ab initio eiusdem nascentis, & contra communem Theologorum sententiam, de qua *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 17. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 60. sec. 1.* Vbi expressè ait esse certam fidem verba illa, *Hic est Calix Sanguinis mei*. Esse de essentia huius Sacramenti. Est etiam contra SS. Patres, nempè *D. Chrisostom. D. Cypr. Iustin. Damasc.* quos refert *Fagund. de precept. Eccles. precep. 3. lib 2. cap. 7. sub num. 3.* Probatur etiam conclusio ex *text. in cap. quia corpus, & cap. panis, de consec. d. 2.* Vbi referuntur verba consecrationis corporis, qua Ecclesia vtitur. *Hoc est corpus meum.* Et verba consecrationis Sanguinis, *Hic est Sanguis meus*. Quæ verba idem denotant, quod *Calix Sanguinis mei*. Quæ forma continet continens, & contentum. Denique probatur ex *Conc. Trid. sess. 22. can. 6.* Vbi anathemate feriendum esse decreuit, qui dixerit, canonem Missæ errores continere: at in canone Missalis Romani non alia consecrationis forma præscribitur, quàm illa, qua vtitur Romana Ecclesia; atque ideò casus noster comprehenditur sub decreto Conc. Trid.

TERTIA CONCLVSIO.

12 FIdeles nolentes communicare sub specie panis consecrati, mediante consecrationis forma, qua vtitur Romana Ecclesia; sed communicantes in specie panis consecrati sub alia verborum forma ab ipsa Ecclesia non vsitata, licèt æquipollenti, faciunt contra reuerentiam sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti. Hæc conclusio patet ex traditis in supra relatis conclusionibus. Etenim, aut communicant in specie panis consecrati sub dicta verborum forma, tanquam verba æquipollentia formæ, qua vtitur Ecclesia, aliàs non communicaturi, aut ita communicant sub dicta panis specie consecrati, existimantes, formam, qua vtitur Ecclesia non esse veram, ac sufficientem. Si primum faciunt contra præceptum; atque ideò peccant mortaliter, cum videantur cooperari Sacerdoti consecranti sub tali forma contra præceptum Ecclesiæ, communicando sub dicta forma æquipollenti, aliàs non communicaturi. Quòd si secundum, non solum peccant mortaliter, sed tanquam hæretici in excommunicationem incidunt; postquam non solùm faciunt contra præceptum Ecclesiæ, sed etiam tanquam hæretici sunt excommunicati, cùm errorem habeant in intellectu fidei catholicæ contrarium, cum pertinacia iuxta ea, quæ adnotauimus in nostris (*ommentar. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 1. q. 24. & 25.* Est tamen verum, quod si bona fide
13 fidelis communicet sub specie panis consecrati sub forma æquipollenti existimans consecrationem fuisse habitam iuxta formam, qua vtitur Ecclesia, cum nullam culpam contrahat, nullam irreuerentiam infert Sacramento: & idem dicendum est, si communicet hac intentione, & ad hunc finem in specie panis sub æquipollenti forma consecrati, ne non existens, qui Sacramentum sub ea forma consecratum, species panis temporis cursu corrumpantur, atque ideò desinat Sacramentum sub eis esse non sine maxima Sacramenti irreuerentia: siquidem communicans in speciebus panis consecrati mediante æquipollenti forma, non facit contra reuerentiam Sacramenti ex eo, quòd non sit facta consecratio; sed quia peccat communicando nolens communicare, nisi in specie panis consecrati sub forma æquipollenti contra præceptum Ecclesiæ, & nolens conformari eiusdem Ecclesiæ vsui, ac consuetudini non absque ipsius Ecclesiæ contemptu: at in casu nostro fidelis non communicat, vt Ecclesiæ vsum, ac consuetudinem contemneret, sed ob reuerentiam Sacramenti, ne species panis consecrati sub æquipollenti forma, cursu temporis corrumpantur, si non sit, qui Sacramentum sumat: quod cederet in irreuerentiam tanti Sacramenti.

QVARTA CONCLVSIO.

14 QVando fidelis mortaliter peccat communicando in speciebus panis consecrati mediante forma æquipollenti formæ, qua vtitur Ecclesia, procul dubio non satisfacit præcepto Ecclesiæ in nostro cap. contento de communicando in Pascha: secus autem si non peccet. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ supra adnotauimus *sec. 9. concl. vlt.* Siquidem vi nostri cap. præcipitur, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Pascha suscipi reuerenter; atqui in lethali culpa communicat graue peccatum committit contra reuerentiam tanti Sacramenti. De qua re latius agemus, infra *disp. 3. sec. 5.*

De effectibus sanctissimæ Eucharistiæ reuerenter ac dignè sumptæ, & primo de effectu gratiæ.

SEC. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Duo sunt principales effectus sanctissimæ Eucharistiæ dignè, ac reuerenter sumptæ, & qui.*

1 *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum dignè, ac reuerenter illud sumentibus gratiam confert ex opere operato in eo instanti, in quo verum est dicere sumptum esse, ac deglutitum.*

3 *In hoc Sacramento sumitur Caro viuificans, idest conferens vitam gratiæ.*

Si inueniat obicem citra culpam suscipientis, non confert statim gratiam, sed remoto obice.

4 *Quamuis hoc Sacramentum conferat gratiam subiecto benè disposito; per se tamen, & ex prima sui institutione non confert primam, sed secundam.*

5 *In quibusdam tamen casibus primam confert gratiam, & lethalem culpam delet, ac remittit.*

6 *Supponitur tamen producere hunc effectum secundariò, & per accidens.*

7 *In duobus casibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum confert primam gratiam, & qui nam sint.*

AD euidentiam huius sectionis est adnot. quòd sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti dignè, ac reuerenter sumptæ licèt plures sint effectus; tamen duo effectus sunt principales, quorum alter est collatio gratiæ: alter verò vnio quædam, quæ fit ex Christo Domino cum dignè communicante. In hac igitur sec. agemus de priori effectu, nempè de effectu gratiæ: & in sequenti sec. tractabimus de altero effectu, & sic de vnione, & de nonnullis alijs effectibus, qui ex huiusmodi vnione prouenient. Pro explicatione igitur huius sec. sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 SAnctissimæ Eucharistiæ Sacramentum dignè, ac reuerenter illud sumentibus confert gratiam ex opere operato, in eo instanti, in quo verum est dicere, sumptum esse, ac deglutitum. Hæc conclusio habet tres partes. Prima est, quod sanctissima Eucharistia dignè, ac reuerenter eam sumentibus confert gratiam. Secunda, quòd gratiam conferat ex opere operato. Et tertia, quod gratiam conferat post eius sumptionem, & deglutitionem. Prima pars patet, quoniam sanctissima Eucharistia est Sacramentum, ergò confert gratiam, quoniam omnia Sacramenta benè disposito conferunt gratiam. Imò ait *Caiet. 3. p. q. 79. art. 1.* quem sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 4. cap. 1. num. 8.* Nemini conferri gratiam in alijs Sacramentis citra susceptionem huius sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti, in quo Christus fons gratiæ continetur, in re, vel in voto suscepti: in voto proprio scilicet, vt in adultis, vel Ecclesiæ, vt in paruulis, & infantibus: siquidem res significata, & contenta in hoc Sacramento est ipse Christus, cuius instrumenta sunt reliqua Sacramenta: quapropter huiusmodi Sacramentum ad reliqua Sacramenta se habet sicut fons gratiæ ad riuulos gratiarum. Secunda pars conclusionis, nempè, quod Sacramentum Eucharistiæ conferat gratiam ex opere operato, est de fide, vt patet ex *Concil. Flor. & Ephesino 1.*

2 Vbi dicitur, quod in hoc Sacramento sumimus carnem viuificantem, idest conferentem vitam gratiæ. Idem colligitur ex *Conc. Trid. sess. 13. cap. 3.* Dum ait, hoc Sacramentum continere vberrimum gratiæ fontem. Confirmatur ratione, quoniam omnia Sacramenta nouæ legis conferunt gratiam ex opere operato: at sanctissima Eucharistia est Sacramentum nouæ legis: ergò confert gratiam ex opere operato. Tertia pars probatur denique ex illo *Ioan. c. 6. Qui manducat me viuet in æternum.* At manducatio vitalis non dicitur tactus oris, aut gustus, aut digestio, quæ fit in stomacho; sed dicitur illa deglutio, seu traiectio, qua ex ore in stomachum Sacramentum transit: ergò sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum cōfert gratiam in illo instanti, in quo verum est dicere, Nunc facta est sumptio, & immediatè antea non erat, licèt hoc instans nobis notum non sit. Ita *D. Thomas in 3. par. q. 80. art. 8. Sot. in 4. d. 11. q. 2. art. 1. Ledes. q. 20. art. 1. Henriq. lib. 3. Euch. cap. 43. num. 1. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 63. sec. 3. Fagund. loco citato, sub num. 3. & 4. cum plur. seq.* Vbi aliorum placita circa rem hanc refert, & reijcit, & argumenta soluit: & multa ex hac parte conclusionis deducit. Dixi, *Confert gratiam In illo instanti, &c.* Dummodò inueniat

3 subiectum in illo instanti benè dispositum: aliàs secus. Etenim fieri potest, vt aliquando inueniat obicem citra culpam suscipientis; quo casu non conferat statim gratiam, sed remoto obice: sicut enim Sacramentum Baptismi, aut pœnitentiæ quando est informe non sortitur statim effectum gratiæ, sed remoto obice, quem in subiectum benè dispositum conferret; ita etiam illi, qui citra culpam bona fide communicat, putans habere sufficientem dispositionem, quam tamen non habet, si deinde disponatur, & tollat obicem, etiam assumptis speciebus videtur conferri, & quodammodo reuiuisci effectus impeditus, vt in materia Sacramentorum habetur ex *Caiet. tom. 1. tract. 5. de confessione q. 5. & de satisfactione, q. 2. Henriq. de Sacram. cap. 25. §. 7. Petr. Sot. de Baptis. lect. 4. Fagund. vbi supra sub num. 12.* qui pro hac re allegat quoque *D. Thom. in 4. d. 17. q. 3. art. 4.*

4 Limitatur tamen hæc conclusio quoad primam partem, vt quamuis sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, absolutè loquendo, conferat gratiam subiecto benè disposito; per se tamen, & ex prima sui institutione non confert primam gratiam iustificantem remittendo lethalem culpam; sed secundam gratiam, atque ideò per se primò, ac principaliter est institutum à Domino ad cōferendum augmentum gratiæ, vt magis, ac magis per ipsam gratiam hominem cum Christo vniat; & sic proprius, & præcipuus illius effectus est gratiam augere, animam nutrire, præseruare à mortalibus, & remittere venialia. Ita *D. Thom. 3. par. q. 79. art. 1. & 8. Henriq. lib. 8. Euch. cap. 34.* latè *Bellarm. de Euchar. cap. 17. & alij apud Fagund. d. lib. 4. cap. 2. sub num. 3.* Pro qua re extat definitio *Concil. Trid. sess. 13. cap. 2. Concil. Viennen. sub Clem. V. Concil. Florent. in decreto Eugen.* & est

& est *text. in cap. firmiter, de sum. Trin. & fid. Cath. & cap. Martha. de celebr. Missar.* Vndè ob id Sacramentum huiusmodi dicitur viuorum, idest existentium in gratia; non autem mortuorum, qui in morte peccatorum sunt. Ratio autem ea est, quoniam hoc Sacramentum institutum fuit à Domino per modum cibi, & potus, iuxta Illud *Ioan. cap. 6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Cibus autem fuit adinuentus, ac adhibetur, vt detur, & prosit viuenti, illum nutriendo: nec per se datur mortuo ad eum suscitandũ: nimirum igitur si cibus iste spiritualis detur, & prosit viuentibus vita gratiæ ad nutrimentum, & augmentum illius, non autem ad suscitandum eos, qui in morte peccatorum sunt; atque idem eiusdem effectus per se primò non est primam gratiam conferre, qua mortui à peccatis suscitantur, sed est conferre augmentum gratiæ, ad nutrimentum, & augmentum spiritualis vitæ, vt rectè declarat post alios *Fagund. ibidem, & num 4. & 5.* Vbi contraria soluit. An autem peccatum veniale in ipso actu communionis commissum, vel antecedenter impediat effectum huius Sacramenti, vide eundem *Fagund. ibidem, cap. 3.* qui partem negatiuam contra *Caiet.* acerrimè defendit.

5 Est tamen verum, quod licèt præfatum Sacramentum per se primò non sit institutum ad conferendam primam gratiam, sed ad conferendum augmentum illius; nihilominus in quibusdam casibus primam gratiam confert, atque ideò lethalem culpam delet, ac remittit. Etenim quamuis præcipuus, & primarius effectus huius Sacramenti sit augere gratiam; non tamen eidem denegatur potentia in aliquibus casibus conferendi primam gratiam, & remittendi culpam; sed tantùm negatur præcipuum effectum dicti Sacramenti esse remissionem peccatorum, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 13. cap. 3. & can. 5.* Non

6 tamen negatur; imò supponitur producere hunc effectum remittendi lethalem culpam secundariò, & per accidens, vt ita dicam in aliquibus casibus, vt patet ex *Concil. Ephesino* 1. Vbi dicitur, nos sumere in hoc Sacramento carnem viuificantem, iuxta illud *Ioan. 6. Panis quem ego dabo, Caro mea est pro mundi vita.* Ergò potest dare vitam non habenti, atque ideò conferre primam gratiam, & hanc sententiam docent *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 4. ad 5. & in 4. d. 9. q. 1. art. 3. quæstiunc. 2. Palud. d. dist. 9. q. 1. num. 14. Scot. ibidem, q. vnica, Alens. 4 par. q. 46. num. 3. art. 2. in fine, Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 64. sec. 1. vers. Dico tertio,* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. d. c. 2. sub num. 9.* Qui testatur hanc esse communem opinionem: licet contrarium sentiant *Maior. in 4. d. 9. q. 1. Gabr. & D. Bonauen.* Dum dicunt, eiusmodi Sacramentum nunquam posse conferre primam gratiam, quorum rationes refert idem *Fagund.* post alios, & reijcit *loco citato; num. 8. cum pluribus seq.* Ac recenset duos casus,

7 in quibus sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum confert primam gratiam, quorum alter est, cum quis diligenter excussit conscientiam suam, & nullius culpæ mortalis conscius ad communionem accessit cum peccato mortali; habens tamen dolorem aliquem de alijs peccatis, quæ habet in conscientia, qui satis sit ad attritionem, quoniam tunc ex attrito fit contritùs virtute Sacramenti Eucharistiæ, & sic recipit primam gratiam. Alter casus est, cùm quis memor est peccati mortalis, quod commisit, & de illo dolet non vera contritione, sed attritione tantum, quã putat esse contritionem, caret copia Confessarij, & vrget necessitas communicandi, tunc virtute Sacramenti Eucharistiæ ex attrito fit contritus, & recipit primam gratiam. His adde casus, quos enumerauimus supra *sec. 7. concl. 4.* Nam si quis in illis casibus communicet saltem attritus existimans se esse contritum, videtur dicendum, quòd recipiat primam gratiam, atque ideò gratiam iustificantem. An autem cæteris paribus, plus gratiæ detur communicantibus sub vtraque specie, quàm sub vna: & cum illa etiam, an ille, qui maiorem quantitatem specierum sumit, maiorem gratiam ex opere operato consequatur, vide *D. Thom. 3. par. q. 80. art. 12. ad 3. & in eum Suar. ibi disp. 63. sec. 6. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 3. lib. 4. cap. 4. nu. 4.* Qui partem negatiuam probabiliorem esse docent, & quamplurimos alios allegant, & contraria soluunt.

De effectu vnionis, quæ fit ex Christo Domino cum dignè, ac reuerenter communicante, & de nonnullis alijs effectibus sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti.

SEC. XX.

SVMMARIVM.

1 *Sancti Patres, ac Doctores multi multa dicunt de effectu vnionis inter Christum, & dignè, ac reuerenter communicantem, & cui nam comparent hanc vnionem.*

2 *Quomodo dicatur sanctissima Eucharistia puritatem, ac castitatem corporis in hac vita causare.*

1 AD huius rei explicationem est adnot. quòd licèt Sancti Patres, & Doctores multi multa dicant de effectu vnionis, quæ fit inter Christum, & dignè, ac reuerenter communicantem, vt habetur ex *Bellarm. lib. 1. Euchar. cap. 2. regula 5. & lib. 2. cap. 39. §. 2.* Etenim quidam Patres hanc vnionem comparant cum vnione substantiali, qua verbum Diuinum naturam humanam sibi hypostaticè vniuit. Alij putant per dignam communionem fieri cum homine suscipiente naturalem quandam vnionem ad Christum instar cibi manducati: alij volunt per huiusmodi vnionem non modo vniri Christum cũ dignè communicante per amorem cum Christo, sed re ipsa commisceri carni, ac sanguini Christi: alij hanc vnionem appellant naturalem coniunctionem, ac conglutinationem; nihilominus *Henriq. lib. 8. Eucharistia, cap. 36. num. 2.* quem refert,

fert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 4. c. 5. num. 5.* Docet ex prædictis SS. Patrum placitis, ac exemplis non esse concipiendam aliam vnionem inter Christum Dominum, ac dignè communicantem, quàm quæ datur inter motorem, & mobile, seù inter intelligentiam motricem, & corpus mobile, cui corpori immediatè assistit; qua secundum Philosophos appellatur vnio assistentiæ suppositi in loco. Vnde sicut intelligentia motrix dicitur immediatè, & intimè citra informationem mobili assistere, & Cœlo vniri, vt ei vim conferat producendi in terra viuentia quædam, ita Christus Dominus per species huius Sacramenti homini illud dignè sumenti, intimè assistendo, vim confert eiusdemque potentias inclinat, ac mouet ad efficiendas, & producẽdas mirabiles, & supernaturales amboris, ac feruentis deuotionis actiones liberè, ac suauiter exercendas, citra omnes alias præuias dispositiones, præter gratiam habitualem, & dona Spiritus Sancti, quæ gratiam ipsam semper comitantur. Hinc *D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 1. & D. Dyonisius Areopagita lib. 4. Eccles. hierarch.* In supremo gradu contemplationis viæ vnitiuæ, ponunt vnionem quandam, qua illustratus intellectus cum suaui quodam experimento contemplatur Dei amici præsentiam in se ipso, & qua contemplans excitatur in potentijs sensitiuis corporis, & in vtroque appetitu ad actus studiosos, ad quos actus studiosos Christus per species huius Sacramenti quamdiù durant in corpore, potentias sensitiuas corporis inclinat, vt cogitatiuam, & appetitum, & alias vires, vt mitigato, ac sedato fomite vincant dignè communicantes tentationes, promptius obediant rationi, & virtutum opera exerceant: atque ideò sanctissima Eucharistia indi-
2 rectè, planè, ac causaliter per ipsas species ex redundantia quadam animæ in corpus, dicitur puritatem, & castitatem corporis in hac vita causare, transformare carnem in spiritum, nempè spiritui obedientem facere, & ad futuram immortalitatem præparare, quatenus ratione huiusmodi dignæ communionis, & coniunctionis cum Christo Domino, nobis speciali iure corporis resurrectio debetur, iuxta illud *Ioan. 6. Et qui manducat me, viuet in æternum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.* Et sic omnes prædicti effectus proueniunt ex primariò illo vnionis effectu, vt rectè declarat *Fagund. d. cap. 5. num. 6. 7. & seq.*

Ibi, *Ad minus in Pascha*. De tempore quo implendum sit præceptum suscipiendi sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum.

DISP. III.

SVMMARIVM.

1 *Tempore nascentis Ecclesiæ fideles quotidie communicabant ex præcepto Apostolorum. Et quæ pœna fuit imposita fidelibus non communicantibus.*

2 *Successu temporis cæpit fieri communio bis tantum in hebdomada.*

Et quando decretum fuit, vt ter in anno fideles communicarent, & demum sit semel tantum in anno.

1 SEcundum diuersos Ecclesiæ status diuersa præcepta, ac diuersæ consuetudines emanarunt circa vsum, ac frequentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Etenim tempore nascentis Ecclesiæ fideles quotidiè communicabant ex præcepto Apostolorum, vt habetur ex *Diu. Thoma 3. par. q. 80. art. 10. ad 5.* & est *text. in cap. Episcopus, de consecr. d. 1. & in cap peracta, de consecr. d. 2.* Vbi fuit pœna fidelibus exclusionis ab Ecclesiæ liminibus, qui peracta Missa non communicabunt. Et quoniam multi propter varia impedimenta se excusabant, cessauit præcepti obligatio, & arbitrio cuiusque communicandi relinquebatur. Deindè consuetudine introductum fuit, vt fideles ter, aut quater in hebdomada communionem sumerent, vt testatur *D. Basil. in Epist. ad Cæsariam patritiam*, Et in his diebus ieiunio vacabant, vt inquit *Epiphan. lib. 3. contra hæreticos, tom. 2. ad fin. lib.* in illis verbis, *Synaxes ordinatæ sunt ab Apostolis fer. 4. & 6. ad horam nonam, & Dominicam post matutinas, & tunc ieiunatur feria quarta, & sexta.* Successu
2 temporis frigescente deuotione cæpit fieri communio, bis tantùm in hebdomada, quoniam bis in hebdomada sacrificium Missæ celebrari consueuit, nempè in Dominica, & Sabbato, vt apud Græcos seruari testatur *D. Augustin. tract. 26. in Ioannem, & Epist. 118. ad Ianuarium cap. 2.* Postea Fabianus Papa decreuit, vt si non sæpius, saltem ter in anno fideles communicarent, nempè in Natalitio Domini, in Paschate, & Pentecoste, vt in *cap. & si non frequentius, de consecr. d. 2.* Et quoniam *D. Augustinus relatus in cap. quotidiè, de consecr. d. 2.* Omnibus Dominicis diebus ad communicandùm horratur, aliquando non sæpius, quàm in Dominicis diebus communio fidelibus dabatur vt constat ex *D. Iustino Mart. Apolog. 2. pro Christianis ad Antoninum*. Demum statuit *Innoc. 3. in nostro canone ex Conc. Lateran. c. 2.* Vt saltem semel in anno fideles in Paschate communicent: & hoc ipsum fuit decretum per *Concil. Trid. sess. 13. can. 9. & sess. 21. cap. 4.* Atque ideò Ecclesia per nostrum canonem non prohibet amplius communicare, sed obligat, & fastidiosos inuitat ad semel saltem in anno communicandum, vt latius declarat *Fagund. de præcept. Ecclesiæ, præcept. 3. lib. 3. cap. 7. num. 5. & 6.*

An pluries communicans infra annum, teneatur communicare in Pascha.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Pluries communicans infra annum, non tenetur communicare in Pascha.*

2 *Communis sententia, ac consuetudo totius Ecclesiæ est in contrarium.*

3 *Li-*

3 *Licet eodem canone feratur præceptum confessionis, & communionis; tamen communio præcipitur determinato tempore, confessio verò infra annum.*

1 IN hac re videtur prima fronte dicẽdum, quòd pluries communicans infra annum non teneatur communicare in Pascha. Probatur ex nostro canone in supra relatis verbis, *Ad minus in Pascha.* Vbi præceptum datur de communicãdo semel saltem in anno ad minus in Pascha: ergo quando quis pluries confitetur infra annum non comprehenditur sub præcepto: siquidem præceptum huiusmodi videtur, vt communio nõ sit differenda vltra annum, sed ad minus fiat in Pascha, si pluries ante Paschã non fuerit habita. Confirmatur, quia eodem canone fertur tùm præceptum communionis, tùm etiam confessionis, sed præceptum confessionis satis est si impleatur in qualibet parte anni, maximè si pluries confessio intra annum repetatur, vt suprà latè ostendimus, §.1.*disp.*5.*sec.*1.*concl.*2. Ergò idem dicendũ est de præcepto communionis.

2 His tamen non obstantibus in contrarium est communis sententia, quam docent *Sot. lec.*5. *de confes. Fagund. de precep. Eccl. lib.*1.*c.*6.*sub nu.*2. & alij communiter. Probatur ex communi consuetudine totius Ecclesiæ, quæ fuit interpretata hunc canonem, vt obliget fideles ad communicandum determinato tempore Paschatis; & id non immeritò; nam Fabianus Papa præceperat, vt saltem ter in anno fideles communicarent, nempè in Natalitio Domini, in Paschate, & Pentecoste, vt in *cap. & si non frequentius de consecr. d.*2. Et quoniam frigescente charitate, & deuotione, multi fideles, nec illis diebus communicabant, idcircò *Innoc. III. in Conc. Later.* statuit per nostrum canonem, vt omnes fideles communicẽt semel saltem in anno in Pascha.

Ad primum patet responsio ex dictis.

5 De confirmatione dicitur, quòd licèt eodem canone ferantur præcepta confessionis, & communionis; nihilominus communio præcipitur determinato tempore, nempè in Pascha: & confessio præcipitur semel tantùm in anno, nec tempus determinatur: imò ex communi Ecclesiæ consuetudine annus computatur de quadragesima ad quadragesimam, atque ideò quodammodo in ea quoque determinatur tempus, vt adnotauimus *d.*§.1.*disp.*5.*sec.*1.*concl.*4.

Quid nomine Paschatis in nostro canone intelligatur.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Nomine Paschatis in hac materia non solum intelligitur dies Resurrectionis, sed etiam octo dies proximè præcedentes, & octo subsequentes.*

1 AD hanc rem breuitèr respondetur, quod quãuis *Panor. in explicatione nostri canonis* velit, nomine Paschatis, ibi de iure intelligi Resurrectionis Domini diem cum duobus proximè sequentibus, ac de consuetudine, etiam diem Cœnæ; nihilominus, Eugenius IV. declarauit intelligi quoque non solùm diem Paschatis, sed etiam octo proximè præcedentes, & octo proximè subsequentes; atque ideò ille, qui intra hoc tempus deficiente legitimo impedimento culpa sua hoc præceptum non impleuerit, pœnas in ipso canone statutas post latam Iudicis sententiam incurrit, vt habetur ex *Henriq. lib.*8.*de Euch. c.*55. *Suar. de pœnit. disp.*36.*sec.*8.*nu.*2. *Nauar. in Man. c.*21. *nu.*45. & ex alijs, quos refert *Fagund. de precept. Eccl. precep.*3.*lib.*1. *cap.*5. *sub nu.*3. Ubi etiam testatur de consuetudine in Lusitania, in quolibet quadragesimæ die, etiam in primo illius, eiusmodi præcepto satisfieri posse; & in tota Hispania hodie consuetudine receptum fuisse, testatur *Azor. tom.*1. *Instit. moral. lib.*7. *cap.*41. *q.*4. Et patet ex declaratione Clem. VI. quæ continetur in cõpendio priuilegiorum Fratrum Minorũ, & aliorum Mendicantium. Imò in multis Diœcesibus, præsertim in Diœcesi Bracharensi consuetudine quoque introductum est, vt hoc præceptum impleri valeat vsque ad Dominicam Pastoris boni, quæ sequitur immediatè post Dominicam in Albis: & Punctij quoad piscatores extenditur vsque ad Pentecostem præcepti impletio, vt habetur per *Fagund. loc. cit. sub nu.*4. Qui arbitratur quoq; posse extendi per Episcopos impletionem dicti præcepti vsque ad dictum tempus ex iusta, ac rationabili causa, ob illa verba nostri canonis, *Nisi de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam à perceptione huiusmodi, duxerit abstinendum.* Etenim nomine Parochi, seu proprij Sacerdotis inquit venire proprijssimè de iure Episcopum, & Papam.

An non communicans in Paschate, seu in Paschali tempore teneatur communicare post Paschã.

SEC. III.

1 *Qui non communicauit in Pascha, non tenetur statim communicare, sed tuta conscientia potest cõmunionem protendere in sequentem annum.*

2 *Verior est contraria sententia, & probatur paritate præcepti annuæ confessionis.*

3 *Siue ex malitia, siue ex impotentia præceptum communionis in Pascha non fuerit adimpletum, adimpleri debet cum primum poterit infra annũ.*

4 *Qui infra annum communicauit, non propterea liber remanet communicandi in Pascha.*

5 *Qui non communicauit infra octo dies præcedentes, aut subsequentes diem Paschatis, præceptum adimplere tenetur. alias secus.*

6 *Ieiunium, recitatio horarum, & sacri auditio in die festo dicuntur onera diei iniuncta, sed non ita communio.*

Et respondetur ad secundum, & vltimum argumentum.

In

1 IN hac difficultate pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Sot. in 4. d. 8. q. 1. art. 4. D. Anton. 2. par. tit. 9. cap. 9. §. 53. Syl. in ver. Eucharistia*, 3. Et aliorum, dicentium non teneri statim post Pascha communicare, sed posse tuta conscientia in sequentem annum communionem protendere, quam in Pascha prætermisit. Mouentur ex eo, quòd sicut se habet ieiunium respectu quadragesimæ, ita se habet præceptum communionis respectu temporis Paschalis: & vt se habet præceptum audiendi sacrum, & recitandi horas canonicas, ita se habet præceptum ipsum communicandi in Pascha; at qui in vna quadragesima non ieiunat, & qui sacrum non audit die festo, & qui horas canonicas non recitat, non tenetur implere alio tempore, aut die: ergò idem dicendum est de præcepto communionis, vt qui non communicat in Pascha non teneatur communicare elapso Paschali tempore. Confirmatur ex nostro canone, qui loquens de confessione, præcipit, vt fiat semel in anno: & loquens de præcepto communionis, præcipit, vt fiat in Pascha: ergò signum est voluisse obligare primo casu pro toto anno; secundo verò casu tempore tantùm Paschatis, & eo elapso noluisse amplius obligare. Denique patet hæc sententia ex *tex. in cap. sicut, de sponsal. & l. si fideiussor, §. vlt. ff. mand.* Vbi obligatio ad certum tempus limitata, post tempus limitatum non ligat amplius; ergò idem dicendum est in casu nostro.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse veriorem, quam docent *Maior. in 4. d. 17. q. 2. §. contra recidiuum, ad fin. Palud. ibidem, d. 12. q. 1. art. 5. concl. 1. Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 3. num. 3. & tom. 3. in 3. par. disp. 70. sec. 2. col. 6. vers. Tertio dico 1. Rodriq. par. 1. suæ sum. cap. 64. can. 1. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 7. cap. 41. q. 5. Nauar. in Man. c. 21. nu. 45. Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 3. lib. 1. cap. 6. sub nu. 2. & alij.* Probatur primò ex ijs, quæ supra adnotauimus, §. 1. *disp. 5. sec. 2.* Dum ostendimus, quòd non implens præceptum confessionis semel saltem in anno, tenetur statim confiteri in illo anno; siquidem intentio præcepti est, vt confessio nimium, vltra annum nô differatur, & propterea ita obligat confiteri intra annum, vt si tunc non impleatur semper, & continuò duret hæc obligatio, etiam elapso anno: ergò idem dicendum est de præcepto communionis, cùm noster canon eodem modo loquatur de præcepto communionis, ac confessionis, vt vltra non protrahantur. Confirmatur ex communi Ecclesiæ consuetudine, quæ est optima legum interpres: siquidem Parochi consueuerunt suos Parochianos obligare ad communicandum post tempus Paschale, si intra illud tempus præceptum non impleuerunt: ergò, &c.

† Ampliatur primò hæc conclusio, vt vera sit,
3 siuè ex malitia, siuè ex impotentia præceptum non fuerit adimpletum; quia præceptum communicandi duas partes includit æquè principaliter intentas, nempè, vt communio vltra annum non differatur: & vt saltem fiat tempore Paschatis; ergò qui præceptum non implet in Pascha, tenetur postea adimplere cùm primùm poterit intra annum: siquidem quòd id fiat ex malitia, vel impotentia, per accidens est: nec verisimile est Legislatorem voluisse deobligare eum, qui ex malitia, & non eum, qui iusto impedimento non adimpleuit præceptum, vt rectè inquit *Suar. tom. 3. in 3. par. D. Thomæ disp. 70. sec. 2. col. 6. vers. Alij verò.* Vndè tuta nobis non videtur sententia *Rodriq. post alios par. 1. suæ sum. cap. 64. conc. 1.* Excusantis non communicantem in Pascha, si ex causa excommunicationis, infirmitatis, itineris, &c. non communicauit, ab obligatione præcepti excusari, itaut non teneatur illud adimplere cùm primùm poterit.

4 Secundò ampliatur hæc ipsa conclusio, vt qui intra annum communicauit, non ob id liber remaneat ab obligatione præcepti communicandi in Pascha. Etenim, vt diximus, eiusmodi præceptum continet duas partes: alteram scilicet, vt communio vltra annum non differatur: & alteram, vt impleatur in Pascha. Ita *Nauar in Man. cap. 21. num. 45. Reginal. lib. 29. suæ prax. num. 26.* & alij apud *Molfes. par. 1. suæ sum. Theol. tract. 3. cap. 8. num. 28.* Vbi id confirmat ex eo, quòd communio illa fuit voluntaria, non autem impletiua præcepti. Quod quidem verum puto quãdo quis ex deuotione communicat intra annum: nam communio illa dicitur facta per accidens: secus autem si communionem suscipiat ad satisfaciendum præcepto, cum cõsilio maximè Confessarij, vt quia præuidens fore non impleturum præceptum in Pascha, communionem ipsam anticipauit; quoniam tunc arbitror probabiliter non obligari ad communionem in Pascha, etiam si eo tempore possit: siquidem melius est communionem anticipare, quàm postponere: sed vi nostri canonis licitum est communionem differre ex rationabili causa cum consilio proprij Confessarij; ergò saltem ex præsumpta voluntate Legislatoris multo magis ex rationabili causa licitum erit communionem ipsam anticipare. Hoc ipsum probabile censet *Suar. d. sec. 2. vers. Tertium dubium*: Et propterea, qui hoc casu non perciperet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Pascha, à lethali saltem culpa eum excusari, probabiliter est dicendum.

5 Sic ampliata limitatur eadem conclusio, vt locum sibi vendicet, vbi quis eiusmodi præceptum non impleuit infra octo dies præcedentes, aut subsequentes diem Paschatis; nam tunc tenetur præceptum adimplere cùm primum poterit intra annum: secus autem si præceptum impleuit infra dictum tempus. Etenim noster canon per illa verba, *In Pascha*, Non tantùm denotat ipsum diem Dominicum Paschæ, in quo Christus resurrexit, sed octo dies ante, & octo post illam festiuitatem, ita vt quis possit anticipare communionem à Dominica Palmarum, & differre vsque ad Dominicam in Albis, & implebit

plebit præceptum: & ita ex communi Ecclesiæ consuetudine seruari declarauit *Eugen.IV. relatus à Nauar.loco citato,& Molf.d.cap.8. num.26.* Est tamen verum, quod si alicubi aliter esset consuetudine receptum, standum est consuetudini, vt supra latius rem hanc explicauimus, *sec.2.*

Restat, vt ad contraria respondeamus.

6 AD primum respondetur, quod ieiunium, recitatio horarum, & auditio sacri die festo, sunt tanquam onera diei præcepta: & propterea elapso die, cessat obligatio præcepti, non autem ita præcipitur communio.

Ad secundum patet responsio ex dictis: nam noster canon eodem modo loquitur de præcepto confessionis, & communionis, vt non vltra protrahantur, vt benè declarat *Fagund.loc.cit.*

Ad vltimum dicitur, quòd clausula ad certum diem in dictis iuribus contenta non ponitur ad tollendam obligationem, sed ad non differendã vltra satisfactionem; atque ideò intelliguntur eodem modo, ac noster canon.

An præuidens, non posse communicare tempore Paschali, teneatur anticipare communionem.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur pars negatiua Azor.*
2 *Probabilior est sententia in oppositum, & probatur multipliciter.*
3 *Probatur similiter consuetudine, quæ est in contrarium inter personas catholicas, & timoratæ conscientiæ.*
4 *Ieiunium, ac recitatio horarum canonicarum præcipiuntur tanquam diei onera, sed non ità communio.*

1 IN hac difficultate partem negatiuam tenet *Azor.tom.1.Instit.moral.lib.7.cap.41.q.13.* Motus ex eo, quòd nec vsus Ecclesiæ id habet, nec is, qui ieiunare tenetur in vigilijs, & in Quadragesima, aut horas canonicas recitare, tenetur anticipare tempus si præuideat futurum impedimentum, quo die proprio non valeat.

2 Oppositam tamen sententiam puto esse probabiliorem, quam tenent *Maior. in 4. q.2. art.5. Petr.Sot.de confes. lect.5. Nauar. in Man. cap.21. nu.10. Syl.ver.Confessio 1. q.2. Suar.de pænit. disp. 36.sec.5.nu.2.* cum quamplurimis alijs, quos allegat, & *Fagund.de precep.Eccl.precep.3.lib.1. cap.6. sub nu. 3.* Probatur, quia præceptum Eucharistiæ non limitatur ad tempus Paschæ ad tollendam obligationem, vt ostendimus supra, *sec.3.* ergò sicut obligat post Pascha, ità etiam obligat ante illam, præuiso impedimento, propter quod non possit impleri in Pascha. Confirmatur, quoniam si quis præuideat die festo non posse audire sacrũ hora nona, tenetur anticipare tempus, & audire hora tertia. Denique probatur hæc sententia ex ijs, quæ supra cumulauimus, §.1.*disp.1.sec.1.concl. 5.vers.Sed quicquid sit: & vers.Ex hoc infertur:* Vbi ostendimus, quem teneri anticipare cõfessionem peccatorum mortalium, si præuideat tempore debito non habiturum copiam Confessarij: ergò idem dicendum in casu nostro, cum præceptum confessionis, & communionis eodem modo se habeant in nostro canone.

3 Ad contraria patet responsio: nam consuetudo est in contrarium inter personas catholicas, & timoratæ conscientiæ: imò si talis consuetudo extaret, non esset seruanda; quia non consuetudo, sed corruptela diceretur, cum esset irrationabilis, atque adeò contra ius naturale; at consuetudo contra ius naturale, ac diuinum non introducitur, vt in *cap.quæ contra,8.d.* Vndè meritò inquit *Panor.in cap.fin. de consuetud.* Quòd ad introducendam consuetudinem exigitur, quòd consuetudo sit rationabilis, & præscripta. Ad exem-

4 plum verò de ieiunio, & horis canonicis respondetur, quòd ieiunium, & recitatio horarum canonicarum præcipiuntur tanquam diei onera, & proptera, elapso die, cessat obligatio, non autem ita præcipitur communio, vt ostendimus supra *sec.3.in resp.ad primum.*

An qui indignè, & in peccato mortali scienter communicat, adimpleat præceptum nostri canonis.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Adducitur pars affirmatiua Soti, & aliorum, quæ est iam damnata a S.P. Innocentio XI.*
2 *Ideò amisit omnem probalitatem, sed contraria est omninò tuta, quia certissima, eaque probatur.*
3 *An militet diuersa ratio in præcepto annualis confessionis, & in præcepto communionis in Pascha.*

1 IN hac re partem affirmatiuam docent *Sot.lib. 2.de iust.& iur.q.3.art.10. Azor. lib.1. Instit. moral.lib.7.cap.41. q.12. Vega lib.3.suæ sum. casu 273. Couar.in cap. Alma mater, 1.par. §.5. Reginald.lib.29. suæ prax.num.87. Sanch.lib.1. Decal. cap.14. Molfes.par.1. suæ sum.tract.3.cap.8. num. 9.* & alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept.Eccles.præcept.3. lib.1. cap.6.num.4.* qui testatur de communi. Mouentur ex eo, quòd licèt communicans indignè, & in peccato mortali peccet mortaliter contra ius Diuinum, ac naturale, quibus præcipitur sancta sanctè tractari, nihilominus quoad substantiam implet præceptum Ecclesiæ, & legem Ecclesiasticam seruat: siquidem nihil aliud Ecclesia præcipit, quàm vt in Pascha fideles communicent; neque Ecclesia aliud curat. Idem dicendum esse volunt de excommunicato, ac interdicto, nam si communicat in Pascha, quamuis sacrilegium committat; implet tamen præceptum quoad substantiam, vt post alios probat *Fagund.loco citato, sub num 5.*

2 Hæc sententia iam amisit omnem probalitatem, sive intrinsecam, siuè extrinsecam, cum sit propositio 55. damnata à S. P. Innocentio XI. nempè, *præcepto communionis annuæ satisfit per sacri-*

sacrilegam Domini manducationem, & contraria vti certissima, & indubitata Probatur primò ex nostro canone, vbi susceptionem sanctissimæ Eucharistiæ in Pascha præcipit fieri reuerenter: at qui indignè accedit, & cum conscientia peccati mortalis, proculdubio dicitur irreuerenter suscipere Sacramentum, vt supra ostendimus, *disp. 2. sec. 8.* Ergò non implet præceptum. Secundò præceptum communionis in Pascha non solùm est Ecclesiasticum, sed etiam Diuinum, vt supra probauimus *disp. 1. sec. 1. concl. vlt.* Et institutum fuit à Domino Sacramentum huiusmodi per modum cibi, & præceptum vt sumatur à fidelibus, vt alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit, qui manducat me, & ipse viuet propter me: & tanquam antitodum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur, vt ex *Conc. Trid.* adnotauimus *d. sec. 1. concl. 1.* At qui indignè, ac scienter cum peccato mortali communicat, non modo non liberatur à culpis quotidianis, & à mortalibus præseruatur, sed nouum peccatum committit: & non viuens, sed spiritualiter mortuus accedit: ergò non modo non implet præceptum, sed agit expressè contra præceptum, & finem illius. Deniq; confirmatur hæc sententia ex ijs, quæ supra cumulauimus, §. 1. *disp. 2. sec. 1.* Vbi conclusimus, quòd qui culpabiliter citra attritionem saltem, sacramentaliter confitetur, non satisfacit, nec implet præceptum nostri canonis de confitendo semel saltem in anno: ergò idem dicendum est de eo, qui communicat in Pascha indignè, & cum conscientia peccati mortalis, cum eodem modo se habeat præceptum communionis in nostro canone, ac præceptum confessionis annuæ.

3 Nec obstat, si dicatur, quòd diuersa ratio militat in præcepto annualis confessionis, & in præcepto communionis in Pascha: quia communicans indignè cum conscientia peccati mortalis, licèt illicitè; tamen validè communicat, & verè suscipit sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum: at ad confessionem accedens culpabiliter, & citra debitam attritionem saltem, non modo illicitè, verum etiam nulliter confitetur, & Sacramentum pœnitentiæ non suscipit; Quoniam respondetur quòd licèt accedens indignè, ac scienter communicans in peccato mortali suscipiat Sacramentum, cùm Sacramentum Eucharistiæ hoc excellens, & singulare habeat supra omnia alia Sacramenta, quod in ea sanctitatis Auctor, & sic Corpus, & Sanguis Domini est ante vsum; & alia Sacramenta, tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vtitur, vt in *Conc. Trid. sess. 13. cap. 3.* Tamen non suscipit rem, ac virtutem Sacramenti, & sic gratiam; atque ideò quoad vsum Sacramenti nihil facit, cùm non modo non suscipiat gratiam, sed iudicium sibi manducet, & bibit, vt habetur ex eodē *Conc. loco citato, cap. 8.* Et propterea quoad vsum, virtutem Sacramenti, qui cum peccato communicat, inaniter communicat, sicut qui absque attritione saltem ad confessionem accedit.

An Rom. Pontifex præceptum communicandi in Pascha possit tollere, aut super illud dispensare. SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio ista intelligi potest dupliciter.*
2 *Romanus Pontifex tollere non potest præceptum communionis in Pascha omninò, & quoad omnes.*
3 *Rom. Pontifex licet non possit in totum præceptum communionis in Pascha; poterit tamen variare determinationem illam, prout viderit magis expedire.*
4 *Rom. Pontifex dispensare potest cum aliqua particulari persona, Prouincia, vel oppido ad tempus in præcepto communicandi in Pascha, non autem per totius vitæ spatium.*
5 *Sed dispensare non potest in præcepto Diuino communionis, quatenus medium est ad salutem.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd dum quæritur, an Rom. Pontifex possit tollere, seù abrogare præceptū communionis in Pascha, quæstio potest intelligi dupliciter. Primò decernendo, vt non obliget pro singulis annis, sed pro duobus, tribus, quatuor, &c. Secundò tollendo omninò præceptum annuum communicandi in Pascha. Et dum quæritur an Papa valeat super præceptum ipsum dispensare, intelligitur cōtrouersia, an scilicet dispensare possit cum aliqua persona particulari, Ciuitate, aut Prouincia ex aliqua rationabili causa, vt non teneantur communicare in Pascha in perpetuum, vel ad tempus: His breuiter sic adnotatis sit.

PRIMA CONCLVSIO.

2 ROm. Pontifex non potest tollere præceptum communionis in Pascha omninò, & quoad omnes. Hæc conclusio patet ex ijs, quæ supra adnotauimus, *disp. 1. huius §. sec. vnica. concl. 4. illat. 2.* Dum probauimus, quòd præceptum communionis in Pascha non est merè Ecclesiasticum: sed ita est Ecclesiasticum, vt sit etiam Diuinum. Et determinatio temporis in Pascha licèt sit de iure positiuo Ecclesiastico; tamen eiusmodi determinationi stare tenetur Papa; siquidem perindè est, ac si fuisset facta à Deo, à quo fuit commissa Ecclesia, vt declarauimus latius supra §. 1. *disp. 1. sec. 2. concl. 3. ampl. 5.* De præcepto confessionis agentes.

SECVNDA CONCLVSIO.

3 ROm. Pontifex licèt non possit in totum tollere præceptum communionis in Pascha; nihilominus determinationem illam in Pascha, poterit in temporis duratione variare prout viderit magis expedire Christianæ Reip. & proinde posset prorogare præceptum communionis ad biennium, & vltra, vel restringere ad sex, quatuor, &c. Hæc conclusio patet etiam ex traditis à nobis *disp. 1. sec. vnica, illat. 2. & §. 1. disp. 1. sec. 2. concl. 3. ampl. 8. illat. 2.* Etenim illa circumstantia in Pascha est merè Ecclesiastica, sicut

sicut circumstantia, semel in anno, in præcepto confessionis, vt in dictis locis declarauimus, quibus nos remittimus, ne bis idem repetere videamur.

TERTIA CONCLVSIO.

4 Rom. Pontifex potest dispensare cum aliqua persona particulari, Prouincia & oppido ad tempus in præcepto Ecclesiastico communicandi in Pascha, non tamen per totius vitæ spatium. Hæc conclusio est *D. Thomæ in 4. d. 17. q. 3. art. 1. Palud. ibidem, q. 2. Sot. d. 18. q. 1. art. 5. D. Anton. 3. par. tit. 14. cap. 19. §. 1. Azor. tom. 1. Instit. moral. lib. 7. cap. 40. q. 9. & 10. & Fagund. de precept. Eccles. precept. 3. lib. 1. cap. 6. sub num. 9.* Et quamuis præfati Doctor. excepto *Fagund.* loquantur de dispensatione in præcepto confessionis, attamen ipse *Fagund.* inquit eandem rationem militare in præcepto communionis in Pascha. Probatur conclusio quoad primam partem, nempè de dispensatione ad tempus: quoniam in dispensatione ad tempus potest dari rationabilis causa, nempè si persona cum qua esset facienda dispensatio, esset Eremita, aut Prouincia, vel Ciuitas esset obsessa ab Infidelibus tirannis, à quibus prohibeatur communio in Pascha, aut alia rationabilis concurret causa. Secunda pars conclusionis patet, quia dispensatio in præcepto communionis in Pascha per totã vitam alicuius nunquam potest continere rationabilem causam.

5 Dixi, quod Sum. Pontifex potest dispensare in præcepto Ecclesiastico communionis in Pascha: quoniam non potest dispensare in præcepto Diuino communionis, quatenus est mediũ, & remedium necessarium ad salutem. His adde ea, quæ supra adnotauimus, §. 1. *disp. 1. sec. 1. concl. 5. vers. Secundò principaliter infertur.* De dispensatione super confessionem agentes.

Ibi, *Nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio, &c.*

De Ministro consecrationis sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti.

DISP. IV.

SVMMARIVM.

1 *Minister Sacramenti Eucharistia duplex est, alter consecrationis, alter vero dispensationis, & qui nam sint. Et an separata sint hæ duæ actiones.*

2 *Secundum probabiliorem opinionem Christus in vltima Cœna non contulit, nec applicuit propria manu ori discipulorum huiusmodi Sacramentum, sed obtulit catinum, & Calicem dumtaxat, & ipsi proprijs manibus sumpserunt.*

3 *Antiquitus, & fortè tempore primitiua Ecclesia erat consuetudo tribuendi hoc Sacramentum in manibus communicantium, vt ipsimet acciperent, idque fiebat interdum in præsentia Sacerdotis, & quandoque in proprias ædes illud deferebant, ibique sumebant.*

4 *An hodie Romano Pontifici solemniter celebranti Cardinalis Diaconus ministret potum Sanguinis.*

1 Ad intelligentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd Minister sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti est duplex, alter consecrationis, & confectionis Sacramenti: alter verò collationis, seù dispensationis. Prior Minister certum est, quòd non potest esse alius, nisi solus Sacerdos, ita vt nullus, qui careat charactere Sacerdotali, possit validè consecrare, & conficere Corpus, & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, vt de fide fuit definitum in *Conc. Trid. sess. 23. c. 1.* Dum docet etiam Sacerdotium ab eodem Domino Iesu institutũ fuisse, ac Apostolis, eorumque successoribus in Sacerdotio tributam fuisse potestatem consecrandi, offerendi, ac ministrandi Corpus, & Sanguinem eius, vt patet ex illis verbis, *Hoc autem ab eodem Domino Saluatore nostro institutum esse, ac Apostolis, eorumque successoribus in Sacerdotio, &c.* Minister verò collationis est etiam Sacerdos; verùm est animaduertendum, quod aliud est conferre, distribuere, & dispensare huiusmodi Sacramentum ex potestate: aliud verò illud tangere, deferre, aut ad os alicuius sumentis applicare: & licèt hæc omnia in vna persona Sacerdotis, & actione coniungantur; tamen de se separabilia sunt, & interdum separata existunt, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 26. §. 4. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 1. vers. Vt veritatem: & ex Fagund. de precep. Eccl. precept. 3. lib. 3. cap. 1. nu. 2.*

2 Etenim in Cœna Domini solus Christus Dominus hoc Sacramentum contulit, ac distribuit, *Matth. 26.* inquiens, *Accipite, & comedite.* Vndè secundum opinionem magis probabilem Christus non contulit, nec applicuit propria manu ori Discipulorum huiusmodi Sacramentum; sed obtulit catinum dumtaxat, & ipsi proprijs manibus sumpserunt ex eo consecratum panem: sicut & de Calice clarius habetur *Marci 14.* in illis verbis, *Et accepto Calice gratias agens dedit eis, & biberunt ex illo omnes. Et Lucæ, cap. 22.* dum ait, *Accipite, & diuidite inter vos.* Fuit igitur per proprias Apostolorum manus ab vno

3 alteri datus Calix. Vndè antiquitus, & fortè à tempore primitiuæ Ecclesiæ inoleuit consuetudo tribuendi hoc Sacramentum in manibus communicantium, vt ipsimet acciperent: & id interdum in præsentia Sacerdotis fiebat: & quandoq; in proprias domos illud deferebant, ibiq; sumebant, vt habetur ex *Suar. & Fagund. locis cit.* Et hodie seruatur, vt Romano Pontifici solemniter celebranti Diaconus Cardinalis ministret potum sanguinis: & Diaconus ministrans solemniter Sacerdoti celebranti tangit sacra vasa sanctissimam Eucharistiam continentia. Ex quibus constat, separatam esse actionem conferendi, ac dispensandi hoc Sacramentum, ab actione applicandi illud ad os communicantis. In hac igitur disputatione videbimus de Ministro huius Sacramenti, atque ideò de Sacerdote, vt est Minister consecrationis: & in sequenti disputatione de Sacerdote, vt est Minister collationis, dispensationis eiusdem Sacramenti, ac applicationis eius ad os sumentis.

 An

An Minister consecrationis sanctissimæ Eucharistiæ debeat esse Sacerdos, qui non solum habeat potestatem ordinis, sed etiam iurisdictionis.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Minister collationis, seù dispensationis sanctissima Eucharistia Sacramenti, non solum debet esse Sacerdos cum potestate Ordinis, sed etiam proprius Sacerdos cum potestate iurisdictionis. Quod non requiritur in Ministro consecrationis.*

2 *Ad consecrationis efficaciam exigitur solum, quod verba proferantur à Sacerdote ritè ordinato, & qui habeat intentionem conficiendi hoc Sacramentum, vel faciendi, quod Christus instituit, vel Ecclesia facit, nihilque interest, an bonus, vel malus sit, excommunicatus, vel hereticus.*

3 *Impia est hereticorum nostri temporis heresis, qui asserunt, omnes Christianos esse Sacerdotes.*

1 AD hanc difficultatem breuiter respondetur, quòd licèt Minister collationis, seù dispensationis sanctissimæ Eucharistiæ, non solùm debeat esse Sacerdos, atque ideò habere potestatem ordinis; verum etiam debeat esse proprius Sacerdos, & sic habere potestatem iurisdictionis; vt infra disp. seq. Deo duce, dicemus *sec. 1. disp. 5.* nihilominus Minister consecrationis non est opus, vt sit proprius Sacerdos potestatem habens iurisdictionis; sed satis est si potestatem habeat ordinis, ita vt ritè in Sacerdotem sit ordinatus, atque ideò vt valeat consecrare, & impendere formam Sacramenti huiusmodi super suppositam formam panis, & vini, de qua supra egimus, *disp. 2. sec. 15.*

2 Et vt verba consecrationis sint efficacia nihil aliud exigitur, nisi vt proferantur à Sacerdote ritè ordinato, qui intentionem habeat conficiendi Sacramentum, vel saltem faciendi id, quod Christus instituit, & Ecclesia facit: nec interest, an Sacerdos huiusmodi ritè ordinatus sit bonus, vel malus, hæreticus, schismaticus, excommunicatus, interdictus, suspensus, depositus, aut degradatus. Etenim ad consecrationem sufficit, vt quis Sacerdotalem characterem habeat, & propterea bonitas, & supra relatæ conditiones merè accidentariæ sunt, & Sacerdotalem characterem non delent, cùm character sit qualitas indelebilis spiritualis animæ impressa, vt patet ex *Concil. Trid. de sacr. ordin sess. 23. cap. 4. D. Thom. 3. par. q. 82. art. 5. 7. & 8. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 61. sec. 3. vers. Vltimo addendum*, quam sententiam de fide esse inquit *Fagund. post alios de precep. Eccles. precept. 3. lib. 5. cap. 1. num. 18.* Vbi tamen inquit peccare grauissimè Sacerdotes malos in peccato consecrantes. Et cum solus Sacerdos sit Minister huius Sacramenti, quando legimus, Angelos aliquando sanctissimam Eucharistiam tribuisse nonnullis viris sanctis, non est credendum, illam consecrasse, sed iussu Dei de sacrario tulisse,

3 & illis præbuisse. Vndè impia est hæreticorum nostri temporis hæresis; sacrilegè, & imprudenter asserentes, omnes Christianos esse Sacerdotes, & habere potestatem conficiendi hoc Sacramentum, quamuis ea vti non debeant, nisi à Repub. vel communitate ad hoc munus designati sint, vt sufficienter hanc hæresim, ac doctissimè confutat *Bellarm. lib. 4. de Euch. c. 16.*

An vnus tantùm Sacerdos, vel plures simul possint vnam, & eandem hostiam consecrare.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Plures vnum baptizare, nec licitè, nec validè possunt.*

Et frustra fit per plura, quod fieri potest per pauciora.

2 *Communis est opinio in contrarium, quod Sacerdotes de nouo ordinati simul cum Episcopo, & in eodem instanti verba consecrationis proferentes, verè consecrant.*

3 *Si Episcopus prius absoluat formam consecrationis, ille solus consecrabit. Sed nouus Sacerdos prius absoluens formam, quam Episcopus, haud consecrat.*

4 *Nunquam legimus Christum simul cum Apostolis baptizasse, sicut legimus consecrasse.*

5 *Huiusmodi consecratio per plures Sacerdotes non fit frustra, cum virtute propria non consecrent, sed virtute, & in persona Christi.*

6 *Durandus, & qui damnant Ecclesie consuetudinem tempore, quo ordinantur Sacerdotes, vt scilicet illi cum Episcopo consecrent, non possunt à temeritate excusari.*

7 *Quomodo consecret Episcopus, & quomodo Sacerdotes, qui ordinantur secundum meliorem sententiam.*

8 *An Episcopus semper consecret, licet posterius prolationem forma perficiat dubia res est.*

1 AD hanc rem videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Probatur primò ex eo, quod non possunt plures vnum baptizare, nec licitè, nec validè, vt docet *D. Thom. 3. par. q. 67. art. 6. & q. 82. art. 2.* Ergò non possunt plures, nec licitè, nec validè eandem hostiam consecrare, cùm non minor sit vis, ac potestas hominis baptizantis, quàm Sacerdotis consecrantis. Confirmatur, quoniam frustra fit per plura, quod fieri potest per pauciora; at in Sacramentis maximè nihil fieri debet superfluum, nec potest: ergò cùm vnus tantùm Sacerdos satis sit ad consecrandum, plures nec licitè, nec validè poterunt consecrare. Hanc sententiam videtur tenere *Durand. in 4. d. 13. q. 3.* Qui damnat consuetudinem, qua Sacerdotes denuò initiati concelebrant Episcopo ordinanti, & omnes simul eandem formam proferunt.

2 His tamen non obstantibus, in contrarium est communis sententia, quam docent *Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 18. num. 2. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 61. sec. 4. vers. Dico tertiò, Fagund. de precept. Eccles. precep. 3. lib. 3. cap. 2. sub num. 5.* Et alij, dicentes

centes verè consecrate cum Episcopo Sacerdotes denuò ordinatos verba consecrationis simul cum Episcopo, & in eodem instanti verba consecrationis proferunt, si intentionem habeant consecrandi. Etenim hoc casu omnia cõcurrunt; nam materia est præsens, datur intentio ex parte consecrantium,& forma à debitis Ministris simul & in eodem instanti profertur: ergò nihil impedit, quin sequatur consecratio. Confirmatur, quoniam Sacerdotes simul, & in eodem instanti consecrantes non consecrant virtute propria,sed virtute, ac persona Christi, qui est vnus: & illi Sacerdotes licèt sint plures; nihilominus sunt vnum in Christo, & eandem personam Christi efficiunt:& propterea parum refert,an per vnum, vel plures hoc Sacramentum efficiatur. Non tamen hic consecrandi modus licitè adhibetur extra tempus ordinationis, quia non est vsitatus ab Ecclesia, nisi eo tempore. Quod extra dictum tempus fiat, illicitè, sed validè fiat.

3 Dixi, *Simul cum Episcopo, & in eodem instanti*, *quoniam si Episcopus prius absoluat formam, ille solus consecrabit, & non alij, quia iam inueniunt materiam consecratam.* Et si aliquis ex nouis Sacerdotibus prius formam fortè absoluat, quàm Episcopus, tunc nouus ille Sacerdos non consecrat, & similiter nullus illorum si prius quàm Episcopus formam consecrationis absoluat; siquidem omnes se referunt ad Episcopi prolationem,& sub ea formata conditione saltem virtualiter formam proferunt, vt nolint perficere consecrationem, si prius ipsi,quàm Episcopus verba finiant. Ita *D.Thom.3.par.q.67.art.6. & q.82. art.2.Palud.d.3.q.4.* & alij,quos refert, & sequitur *Facund. loco citato,sub num.5.* qui etiam *num. 2.& 3.* Probat post alios, quod si plures Sacerdotes concurrant ad consecrandam vnam hostiam, ita vt vnus vnam partem consecrationis, & alius aliam super ipsam hostiam proferant, nec licitè, nec validè consecrant: quoniam tunc nullus illorum profert formam integram. Quòd si plures proferant formam integram,& alter eorum prius tempore absoluat formam,quàm alius, ille prior consecrat, & alij non consecrant, nisi cum Episcopo tempore ordinationis,vt supra consecrantes prius ipsi formam absoluant, quàm Episcopus: nam tunc solus Episcopus consecraret, & non alij Sacerdotes, vt superius secundum sententiam aliquorum diximus.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

4 AD primum negatur consequentia: nam ratio diuersitatis inter hæc duo Sacramenta desumitur ex institutione, & modo, quo Christus Dominus huiusmodi Sacramenta instituit: siquidem nunquam legimus Christum simul cum Apostolis baptizasse: at legimus simul communicasse cum Apostolis,quando eos Sacerdotes instituit,& eis officium cõsecrandi impertijt,dicens, *Hoc facite in meã commemorationem.* Confirmatur ex Ecclesiæ consuetudine; nam Ecclesia habet potestatem declarandi ea, quæ conueniunt ad modum administrandi Sacramenta, salua eorum substantia,vt habetur ex *Conc. Trid. sess.21.cap.2.* At Ecclesiæ consuetudo declarauit, vt plures non possint vnum baptizare validè; possint tamen plures Sacerdotes vnam hostiam consecrare, si simul eodem instanti formam consecrationis absoluant.

5 Ad secundum respondetur ex *D.Thoma 3.p.q. 82. art.2. ad 2.* Quòd eiusmodi consecratio per plures Sacerdotes non fit frustra, cùm Sacerdotes virtute propria non consecrent; sed virtute, & in persona Christi, qui vnus est, & Sacerdotes ipsi vnum sunt in Christo:& propterea hanc vnitatem significant, quando plures Sacerdotes vnam hostiam simul,& in eodem instanti consecrant.

6 Vndè his reiectis, dicimus *Durandum supra relatum*,& alios si qui sint,damnantes consuetudinem Ecclesiæ tempore, quo ordinantur Sacerdotes, vt illi vno cum Episcopo consecrent, non posse à temeritate excusari, eo magis,quòd difficultas, qua mouentur ad damnandam Ecclesiæ Romanæ consuetudinem,dum dicunt,quod dum Sacerdotes prædicti consecrant simul, & in eodẽ instanti cum Episcopo dicuntur concelebrare cũ ipso Episcopo, & tamen non communicant sub vtraque specie, atque ideò non communicant, vt Sacerdotes celebrantes,ac sacrificantes;& tamen nunquam licitum est Sacerdotem Missam celebrare non communicando sub vtraque specie, cùm teneatur sacrificium consumere, vt habetur ex *D.Thoma d.q.82. art.4.* Siquidem Eucharistia non solùm est Sacramentum, sed etiam sacrificiũ: & propterea quicunque sacrificium offert, debet esse sacrificij particeps,iuxtà illud *Apostoli 1. Corinth. 10. Nonne qui edunt hostias participes sunt Altaris.* Atque ideò necesse est,vt Sacerdos quotiescumque celebrat,ac consecrat, sumat integrè hoc sacrificium,vt fuit decretum in *Conc. Toletano V.can.5.* quod refertur *in cap.relatum de cõsecr, d.2.*in illis verbis: *Modis omnibus tenendum est, vt quotiescunque sacrificans Corpus Domini nostri Iesu Christi in Altari immolat, toties perceptionis Corporis,& Sanguinis Christi participem se præbeat.* Et quòd communio sub vtraq; specie sit de essentia sacrificij, vel saltem de integritate latè post alios probat *Fagund.d.c.2.sub nu.9.* Etenim hæc difficultas facilè euacuatur: nam *Fagund.ibidem sub nu.5.*Testatur, quòd secundum communem consuetudinem Episcopus prius absoluit verba consecrationis, & propterea ille solus consecrat, & non alij Sacerdotes, quoniam inueniunt hostiam cõsecratam:vel secundò, & melius, Episcopus solus consecrat, & profert verba consecrationis formalitèr,& cum intentione consecrandi,reliquos verò Sacerdotes materialitèr tantùm citra intentionem consecrandi, sed solùm in signum potestatis à Christo concessæ,& in memoriam illius Cœnæ, in qua Christus Apostolos ordinauit, & cum eis cœnauit:vt habetur ex *Ricchar.in 4.d. 13.art.2.q.1.Caiet.in d.q.82.D.Thom.art.2. Suar. to.3.in 3.p.disp.62.sec.4.Ang.in sum. ver. Euchar. 2 §.3.*quos refert *Fagund.loc.cit.sub nu.3.* qui addit etiam *Henriq.lib.8.de Euchar.c.18.*Dicentem

rem

rem esse dubiam, an Episcopus semper consecret,
8 licèt posterius prolationem perficiat: & propterea curare debere Sacerdotes initiatos, qui concelebrant, vt generali intentione velint facere, quod facit Ecclesia, & Christus faciendum instituit.

Quænam sint verba, à Sacerdote proferenda, ad conficiendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, & qui nam sit eorum effectus.

SEC. III

SVMMARIVM.

1 *Forma apponitur consecrationis panis, & consecrationis vini.*

2 *Prædictorum verborum proprius, & mirabilis effectus est transubstantiatio panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Christi.*

Estque in eo Christi Corpus, & Sanguis realiter, & substantialitèr non per signum, & figuras, vt hæretici impiè asserunt.

3 *In sanctissimo Eucharistiæ Sacramento est vera, realis, ac substantialis præsentia Corporis Christi vna cum Diuinitate, & anima.*

Et confutatur hæresis Nestorij, tenentis, in Christo duas esse personas.

1 HAec controuersia patet ex ijs, quæ supra cumulauimus, *disp.2.sec.15*. Dum ostendimus, quòd forma consecrationis panis, qua vtitur Ecclesia, est ista videlicet. *Hoc est enim Corpus meum.* Et forma consecrationis vini, quam Ecclesia ipsa consueuit, est, *Hic est enim Calix Sanguinis mei, noui, & æterni testamenti mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Harum formarum verba quædam sunt de essentia sanctissimæ Eucharistiæ, sine quibus non potest fieri consecratio: & quædam sunt de præcepto Ecclesiæ, quæ si omittantur, dummodò essentialia concurrant, validè consecratur, quamuis sic consecratis lethalem culpam contrahat, vt latè *d.sec.15*. declarauimus, ac conclusimus, quod verba essentialia consecrationis sunt hæc, nempè, *Hoc est Corpus meum*, Aut his æquipollentia: Ly verò *Enim*, Est extra essentiam, sicut & verba præcedentia formam. Essentialia verò verba consecrationis vini, esse illa tantùm conclusimus, *Hic est Calix Sanguinis mei.* Vel alia verba, quæ ijs æquipollent: reliqua verò esse extra essentiam, & ab Ecclesia addita, ac præcepta. Solùm igitur hoc loco videbimus de effectu prædictorum consecrationis verborum, ne bis idem repetere videamur.

2 Ad quam difficultatem breuitèr respondemus: quòd dictorum verborum proprius, ac mirabilis effectus est transubstantiatio panis, & vini in Corpus, ac Sanguinem Christi Domini, atq; ideò de fide tenendum est, Christi Corpus, & Sanguinem verè, realitèr, & substantialitèr non per signum, & figuras, vt hæretici impiè, ac falsò asserunt, in hoc Sacramento esse, vt constat ex *Conc. Trid.sess.13.can.1* Ità decernente. *Si quis negauerit in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realitèr, & substantialitèr Corpus, & Sanguinem vna cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum, sed dixerit tantummodò esse in eo, vt in signo, aut figura, anathema sit.* Vndè idem *Conc.ibidem cap.4.* De mirabili transubstantiatione supradicta agens sic ait, *Quoniam autem Christus Redemptor noster, Corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideò persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis, & vini conuersionem fieri totius substantiæ panis in substãtiam Corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini in substãtiam Sanguinis eius, quæ conuersio, conuenientèr, & propriè a sancta Catholica Ecclesia transubstantiatio est appellata.* Hæc veritas catholica est desumpta ex communi SS.Patrum, ac Doctorum Catholicorum placito, nec inter eos dissentio est, vt latè post alios habetur ex *Suar.tom.3. in 3.par. disp. 46.sec.1.* & ex præfatis *Conc.Trid.* & aliorum Cõcil. decretis, ac definitionibus, vt nonnullæ hæreses contra hanc eandem veritatem confutantur.

3 Etenim dum in ipso *Conc.Trid. d. can.1. & cap. 4.* Fuit definitum in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse veram, realem, ac substantialem præsentiam Corporis, & Sanguinis Christi vna cum diuinitate, & anima, & totum Christum, procul dubio confutatur Nestorij hæresis, de qua *Castro lib.6.aduersus hæreses, sub tit.de Euch. hæresi 4.* Tenuit enim Nestorius in Christo duas esse personas, atque ideò duo supposita: vnũ quòd esset homo; aliud quod esset Deus, in illo homine tanquam in templo habitans. Vndè in eiusmodi Sacramento asseruit esse veram Christi carnem; verùm illam carnem, impiè inquit esse carnem puri hominis, non autem Dei, & hominis, quàm hæresim non solùm confutauit *Conc.Trid.* per supradicta; sed etiam *Conc. Ephesin. de quo in can. necessario, de consecr.d.2.* Et dum decreuit ipsum *Conc.Trid.d.can.1.* Non contineri in signo, ac figura tantummodò Corpus Christi in hoc Sacramento, clarè confutauit Berengarij hæresim, qui primus fuit ausus, Corpus Christi contineri in hoc Sacramento, sicut in figura, & signo, quam hæresim obiurauit postea idem *Berengarius*, de quo habetur *in can.Ego Berengarius, de consecr. d. 2.* & latè *Fagund.de præcep.Eccl.præcep.3 lib.5.c.1. nu.4.cum plur.seq.*

An verba consecrationis sint causa physica præsentiæ Corporis Christi in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, vel sint causa tantùm moralis.

SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Per causam physicam intelligitur qualibet causa, quæ verè, & realitèr influit in effectum. Per causam verò moralem intelligitur conditio sine qua non.*

2 *Licet verba consecrationis secundùm D. Thom. physicè attingant recessum a termino à quo, nempè*

pè panem, non tamen attingunt terminum ad quem, nempè præsentiam Christi, atque ideò moralitèr influunt in Christi præsentiam, & nu.6.

3 *Quemadmodum in conceptione verbi Diuini ad verborum præsentiam, quibus Beatissima Virgo consensum suum expressit, Spiritus Sanctus Corpus Christi cōdidit, ità dum Sacerdos verba profert consecrationis, Spiritus sanctus Corpus Christi præsens facit in Eucharistia.*

4 *Pronomen (hoc) indicat Corpus Christi ante verborum prolationem esse præsens.*

5 *Opera miraculosa effici non possunt virtute creata, sed tantùm Diuina. Et nu.9.*

6 *Verior est sententia opposita, quod omnia Sacramēta sint causæ physicæ gratiæ, quam significant. Et traditur definitio Sacramenti.*

7 *Licet pronomen (hoc) sit demonstratiuum, est tamen demonstratiuum substantiæ in communi, citra formam determinatam, & absque vllo nomine apposito ex parte subiecti.*

8 *Licet verba consecrationis non sint simplicia, sed ex multis aggregata; tamen conuersio panis in Corpus, & vini in Sanguinem fit in instanti in prolatione vltimæ dictionis dictorum verborum.*

9 *Opera miraculosa fieri non possunt a creatura tanquam ab agente principali, sed benè tanquam ab instrumento, eleuato Dei virtute.*

10 *Parum interest, quod actio, qua Corpus Christi physicè attingitur sine subiecto, & quod sit creationi similis.*

11 *Verba consecrationis non sunt propriè, & formalitèr instrumentum humanitatis Christi.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd per causam physicam in hac controuersia intelligimus quamlibet causam, quæ verè, ac realitèr influit in effectum, vt in nostris *Comment. in Bull. Cœnæ* diximus *lib.1.cap.1.q.2.sub n.2.* Et per causam moralem intelligimus conditionem sine qua non, & propterea dum quærimus, an verba consecrationis sint causa physica, vel moralis præsētiæ Corporis Christi in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, idem est ac quærere. an verba illa sint causa efficiens, & verè, ac realitèr influant in præsentiam Corporis, & Sanguinis Christi in eiusmodi Sacramento: vel sint tantùm conditio, sine qua non esset in eo talis præsentia.

2 In hac re *D.Tho.in 4.d.1.art.4. quæstiun.1. ad 6.* Distinguit in hoc Sacramento recessum termini, à quo, & accessum termini ad quem, & inquit, quòd licèt verba consecrationis attingant physicè recessum à termino à quo, nempè panem; non tamen attingunt accessum termini ad quem, idest præsentiam Corporis Christi: *& d. 8. q. 2. art.3. ad 5.* Ait etiam, totam actionem verborum versari circa substantiam panis; non tamen attingere terminum ad quem. Vndè ex præfatis verbis non videtur obscurè colligi, verba ipsa consecrationis secundum sententiam *D.Thomæ* non concurrere physicè, atque ideò verè, ac realiter non influere in præsentiam Corporis Christi; sed tantùm moraliter, & vt conditio sine qua non, modò supra explicato. Hanc sententiam expresè docent *Capreol. d.1. q.1. art.1. ad primum Aureoli contra tertiam conclusionem: & d. 8. art.3. ad tertium Scoti contra tertiam conclusionem: & D.Bonauen. d.10. art.1.q.3 Gabr. lect. 47. in can.* Et alij negantes verba consecrationis in hoc Sacramento efficere Corpus Christi. Imò hanc eandem sententiam videtur docuisse ex SS.Patribus, *Ioan.Damascen.lib.4.fidei Orthodoxæ,cap.14.circa med.* Dum ait sola virtute Spiritus Sancti fieri conuersionem panis in Corpus Christi in sanctissima Eucharistia: eiusdemque præsentiam in hoc Sacramento comparat cum

3 conceptione verbi Diuini ex Beatissima Virgine: siquidem quemadmodum ibi ad præsentiam verborum, quibus ipsa Beatissima Virgo consensum suum expressit, Spiritus Sanctus Corpus Christi condidit, ita hic Sacerdos verba consecrationis dum profert, Spiritus Sanctus Corpus Christi præsens facit in Eucharistia. Et *D. Chrys. homil.2. de prodit. Iudæ* sic quoque inquit, *Sacerdotis ore verba proferuntur; sed Dei virtute consecratur.* Probatur hæc eadem sententia ratione. Etenim pronomen, *Hoc*, Contentum in

4 illis verbis consecrationis, *Hoc est Corpus meum.* Indicat, Corpus Christi ante prolationem verborum esse præsens: ergò verba illa consecrationis non attingunt physicè præsentiam Christi; atque ideò nō efficiunt illius corpus præsens in vltimo instanti dictorum verborum. Antecedens patet, quia pronomen illud *Hoc*, Est demonstratiuum. Consequentia probatur, quoniam aliàs falsa esset hæc forma, *Hoc est Corpus meum.* Cùm ante illud vltimum instans, & ante vltimam prolationem vltimæ dictionis ipsius formæ non sit Corpus, sed est panis. Secundò conuersio panis in Corpus, & vini in Sanguinem fit in instanti: ergò verba illa consecrationis non concurrunt physicè, ac effectiuè ad præsentiam Corporis Christi. Antecedens patet. Probatur consequentia, nam prædicta verba non sunt simplicia, sed ex multis aggregata, atque ideò successiuè proferuntur. Tertiò conuersio panis in Corpus Christi, & vini in sanguinem est miraculosa: ergò prædicta verba consecrationis non possunt physicè, ac realiter, & effectiuè concurrere ad præsentiam Corporis Christi in hoc Sacramento. Antecedens ab omnibus conceditur: siquidem conuersio huiusmodi non est minus miraculosa, quam rerum creatio, & formatio Corporis Christi in

5 vtero Beatissimæ Virginis. Consequentia probatur, quoniam opera miraculosa non possunt effici virtute creata, sed virtute tantùm Diuina. Quartò actio, qua Corpus Christi fit præsens in hoc Sacramento, est sine subiecto, ac creationi similis: ergò verba cōsecrationis non possunt physicè concurrere ad præsentiam Corporis Christi: nam virtute creata non potest effici creatio. Denique si verba concurrerent physicè, & effectiuè, attingerent præsentiam Corporis Christi in ipso Eucharistiæ Sacramento, humanitas Christi haberet etiam similem efficaciam, & efficientiam: siqui-

siquidem verba sunt velut instrumentum ipsius humanitatis: ergò humanitas efficeret se ipsam, quod est falsum.

6 His tamen non obstantibus, opposita sententia nobis videtur verior, quam tenent *D. Thom.* 3. *par. q.* 78. *art.* 4. *& omnis Thomistarum Schola*, *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 61. *sec.* 1. *vers. Dico tertio Alex.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de precep. Eccles. pracep.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *sub nu.* 10. Qui testatur de communi, maximè eorum Theologorum, docentium reliqua omnia Sacramenta esse causas physicas, & efficientes gratiæ, quam significant. Vndè ob id definiunt Sacramentum, quòd sit inuisibilis gratiæ visibilis forma, ita vt eius imaginem gerat, & causa existat, vt etiam nos supra latè ostendimus, §. 1. *dis.* 11. *sec.* 5. dum probauimus Sacerdotem sacramentaliter pœnitentem absoluentem, effectiuè concurrere ad absolutionem culpæ. Probatur primò hæc sententia ex eo, quòd in alijs Sacramentis verba sunt operatiua, & effectiua, seù creatiua gratiæ: ergò in hoc Sacramento verba consecrationis sunt physicè effectiua præsentiæ Corporis, & Sanguinis Christi. Antecedens patet ex definitione Sacramenti, quam paulò supra attulimus. Consequentia probatur, quia nô potest assignari diuersitatis ratio, cur verba in alijs Sacramentis effectiuè, ac physicè concurrant ad gratiam: & verba consecrationis in hoc Sacramento physicè, ac effectiuè non concurrant, nec influant in præsentiam Corporis, & Sanguinis Domini; non per qualitatem aliquam superadditam ipsis verbis, quæ sit distincta ab illis, sed per potentiam obedientialem ipsorum verborum, quæ eleuantur à Deo sufficienti concursu ad efficiendam hanc præsentiam Corporis Christi. Confirmatur quoniam verba illa consecrationis in persona Christi à Sacerdote proferuntur: ergò ex eius potentia consequuntur virtutem instrumentalem à Christo Domino ad efficiendum præsens corpus, & sanguinem ipsius in eiusmodi Sacramento. Non enim pugnat, Deum assumere creaturam aliquam, vt instrumentum creationis, qua mediante, rem aliquam creet, vt patet ex efficientia aliorum Sacramentorum, quæ vt instrumenta à Deo sumuntur ad producendam gratiam. Denique verba consecrationis in hoc Sacramento efficiunt id, quod significant: ergò effectiuè, ac physicè præsentiam Corporis, & Sanguinis Christi in eo efficiunt. Antecedens patet ex definitione Sacramenti in genere, quam supra retulimus. Probatur consequentia, quoniam verba illa, *Hoc est Corpus meum*. Significant Corpus Christi esse præsens. Deinde verba consecrationis efficiunt conuersionem, ac mirabilem illam transubstantiationem Corporis, & Sanguinis Domini: ergò physicè concurrunt ad præsentiam corporis, ac sanguinis eiusdem, atq; ideò terminum ad quem attingunt. Antecedens patet ex *Concil. Trid. sess.* 13. *cap.* 4. Consequentia probatur, quia id quod non attingit terminum ad quem alicuius actionis non potest efficere realem actionem; atque ideò verba illa consecrationis non efficerent conuersionem, seù transubstantiationem prædictam. Concludimus igitur, quòd verba consecrationis effectiuè per propriam, ac physicam efficientiam concurrunt ad præsentiam corporis Domini, expellendo substantiam panis per actionem veram, ac realem, ex qua necessariò, & ex natura rei sequatur desitio ipsius substantiæ panis; quæ quidem actio non est alia, quam illa, per quam talia accidentia per se constituuntur, & non illa, per quam Corpus Christi attingitur, & fit præsens in hoc Sacramento: siquidem verba consecrationis effectiuè attingunt præsentiam Corporis Christi, tãquam terminum, ad quem; effectiuè autem expellunt substantiam panis tanquam terminum à quo.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

7 AD primum negatur consequentia, quoniam licèt pronomen illud, *Hoc*, sit demonstratiuum, est tamen demonstratiuum substantiæ in communi citra formam determinatam, & absque vllo nomine apposito ex parte subiecti: quapropter dum proferuntur verba illa. *Hoc est Corpus meum*. Suspensa, ac indefinita manet significatio illius termini, *Hoc*, Donec verba ipsa integrè proferantur; & in vltimo instanti prolationis dictorum verborum, determinatur ad Corpus Christi; atque ideò in vltimo eo instanti demonstrat pronomen illud, substantiam corporis Christi præsentem in sanctissima Eucharistia, & contentam sub accidentibus, non informatam ab illis vt rectè respondet *D. Thom.* 3. *par. q.* 78. *art.* 5. *ad primum*, *& in corpore ad fin. Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 58. *sec.* 7. *vers. Quinta tamen sententia*, *Bellarm. lib.* 1. *de Eucharistia, cap.* 11. *Fagund. de precept. Eccles. precept.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *sub num.* 12. cum alijs, quos allegant.

8 Ad secundum negatur consequentia, quoniam licèt verba consecrationis non sint simplicia, sed ex multis aggregata, ita vt successiuè proferantur; nihilominus conuersio panis in corpus, & vini in sanguinem dicitur fieri in instanti in prolatione vltimę dictionis dictorum verborum, & sic consecrationis formæ.

9 Ad tertium negatur quoque consequentia, & ad probationem dicitur, quod opera miraculosa non possunt fieri à creatura tanquam ab agente principali: verùm fieri ab ea possunt instrumentaliter, & efficienter tanquam ab instrumento eleuato Dei virtute, vt immediatè illa efficiat: & in hunc modum verba consecrationis nomine Christi prolata Dei virtute eleuantur ad conuertendum panem in corpus Christi, & efficiendam præsentiam illius in Sacramento.

10 Ad quartum negatur pariter consequentia. Etenim parum interest, quòd actio qua corpus Christi physicè attingitur, sit sine subiecto, & quod sit creationi similis: siquidem non pugnat dari instrumentum creationis, & assumere Deum aliquam creaturam, vt instrumentum ad rem aliquam creandam ex nihilo propter potentiam obe-

obedientialem ipsius non communicando illi præuiam aliquam qualitatem, qua ipsa creatura fiat aptum instrumentum eleuationis, nec præuium impulsum illi imprimendo, sed eleuando simul, & creando: quoniam in instrumentis diuinis non est necessaria præuia illa actio, aut impulsus, vt creatura fiat aptum instrumentum eleuationis, cùm illa propter potentiam obedientialem sit satis subiecta Deo, & satis aptum illius instrumentum, vt possit eleuari, & extendi vsque ad creationem; ita *Fagund. loco citato, sub num. 11. post Suar. & alios.*

11 Ad vltimum negatur sequela: nam verba consecrationis non sunt propriè, ac formaliter instrumentum humanitatis Christi; sed Diuinitatis.

An verba consecrationis in Sacramento Eucharistiæ proferantur à Sacerdote recitatiuè tantùm, vel effectiuè. SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Verba consecrationis proferuntur à Sacerdote recitatiuè tantum, non effectiuè, & nu. seq.*

2 *Verior est sententia, quod non solum proferantur recitatiuè, sed etiam effectiuè, formaliter, ac significatiuè, atque adeo efficere Sacramentum.*

3 *Sacerdos profert verba consecrationis in persona Christi, & Christi nomine.*

4 *Verba illa, (Qui pro vobis effundetur.) Non significant effusionem cruentam, quæ habita fuit in passione Christi, sed incruentam, quæ fit in Sacramento.*

5 *Quando Sacerdos profert verba consecrationis, statim induit personam Christi.*

1 IN hac re *Innoc. lib. 4. de sacrif. Missæ cap. 17. Dur. in 4. d. 8. q. 2. ad primum, Ocham. quodlib. 2. q. 1. Mirand. in apologia, q. 10.* Et alij putant, verba consecrationis in Sacramento sanctissimæ Euch. proferri à Sacerdote recitatiuè tantùm: & non effectiuè. Probant eorum sententiam primò; quoniam Sacerdos illa verba, *Hoc est Corpus meum.* Proferens recitat, quod Christus dixit: vt patet ex illis verbis præcedentibus formam ipsam consecrationis, *Qui pridie quàm pateretur, accepit panem in sanctas, &c. ergò Sacerdos recitatiuè tantùm profert verba illa consecrationis.* Secundò probatur ex verbis illis subsequentibus consequentibus formam essentialem consecrationis vini, *Qui pro vobis effundetur, &c.* Etenim verba illa nunc formaliter prolata falsa essent, quia iam nunc non est effundendus Sanguis Christi: ergò cùm Sacerdos verba consecrationis profert, recitatiuè tantum dicitur ea proferre: nam tota illa recitatio est materialis, non autem formalis. Tertiò confirmatur ex illis Domini verbis, formam substantialem consecrationis subsequentibus, *Hoc facite in meam commemorationem.* Ergò Sacerdos recitatiuè tantum profert verba consecrationis; quoniam id tantùm videtur Christum Dominum exegisse; eo magis, quia Christus potuit instituere, vt verba materialiter solùm prolata vim haberent sacramentalem.

2 His tamen non obstantibus contraria sententia nobis videtur verior, quam docet *D. Thom. 3. par. q. 78. art. 5. in corp. Alens. 4. par. q. 33. membr. 3. art. 2. § 1. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 58. sec 4. vers. Dico secundo, Scot. Palud. & alij*, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 5. cap. 1. nu. 15.* Dicentes, Sacerdotem proferre verba consecrationis in hoc Sacramento non tantùm recitatiuè recitando illa verba, quę Christus protulit recitando materialiter tantùm; verum etiam effectiuè, formaliter, ac significatiuè, atque adeò efficere Sacramentum. Probatur hæc sententia ex illis *D. Augustini* verbis, *tract. 80. in Ioan. tom. 9. Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* Ergò Sacerdos non tantùm recitatiuè, sed etiam effectiuè, etiam profert verba consecrationis: consequentia patet, quoniam propositio illa *D. August.* non esset vera: siquidem verba illa non applicarentur ad materiam præsistentem panis: nec dicerentur efficere Sacramentum. Confirmatur hæc opinio ex ijs, quæ supra diximus sec. præcedenti, dum diximus, quod verba consecrationis verè significant corporis Christi præsentiam esse in Sacramento: ergò verè quoque efficiunt, vt corpus Christi sit hoc Sacramento præsens, atque ideò verè formaliter, ac effectiuè, & non tantùm recitatiuè, ac materialiter profert verba consecrationis.

Ad contraria facilè respondetur.

3 AD primum respondetur concedendo, Sacerdotem proferre verba consecrationis in persona Christi, & Christi nomine, ita vt illud pronomen *Meum*, in forma consecrationis contentum, ad Christum referatur, ex cuius persona loquitur, atque ideò verba illa ob id recitatiuè proferre: verum non tantum recitatiuè profert, ac materialiter; sed etiam formaliter, effectiuè, ac significatiuè: etenim si verba consecrationis recitatiuè, ac materialiter proferret Sacerdos, ex veritate illorum nullo modo poterit colligi, hoc quod nunc est in manibus Sacerdotis, esse verum corpus Christi; quoniam id ea non significant; sed ad summum solùm colligi poterit, id quod fuit in manibus Christi fuisse corpus eius; siquidem verba Christi formaliter sumpta illud dumtaxat significabunt.

4 Ad secundum negatur consequentia; quoniam verba illa, *Qui pro vobis effundetur.* Non significant effusionem cruentam, quæ habita fuit in passione Christi; sed incruentam, quæ fit in Sacramento, vt sensus sit, *Qui pro vobis effundetur.* Idest ad bibendum dabitur: vel certè referuntur ad effectum, nam cùm Christi sanguine abluamur quando illum suscipimus, non iniuria pro nobis effundi dici potest, vt colligitur ex *c. quotiescunque de consecr d. 2.* Et habetur ex *D. Ambr. lib. 4. de sacram. cap. vlt. Iansf. cap. 131. sua concordia, Suar. loco citato, Fagund. d. cap. 1. num. 17.*

Et ex alijs, dum dicunt, sanguinem effundi in Sacramento, idem esse, ac offerri illum, & libari Deo in sacrificium, vt rectè explicat idem *Fagund. ibidem.*

5 Ad tertium negatur consequentia: quia, quando Sacerdos profert verba consecrationis dicens, *Hoc est Corpus meum*. Statim induit personam Christi, & tunc iam non recitatiuè, sed formaliter, ac significatiuè loquitur. Et quamuis Christus potuisset Sacramentum instituere, vt ad præsentiam, ac recitationem verborum consecrationis applicatam ad debitam materiam Sacramentum fieret; non tamen ita de facto instituit, vt rectè declarat idem *Fagund. loco citato*, Qui etiam respondendo ad auctoritates SS. Patrum, inquit, quod licèt dicant, Sacerdotem proferre verba consecrationis recitatiuè; tamen non negant: quin proferat etiam formaliter, significatiuè, ac effectiuè modo supra explicato.

An substantia panis, & vini post consecrationem annihiletur.
SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Verba consecrationis efficiunt conuersionem, & mirabilem illam transubstantiationem panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Domini.*

2 *Triplex est conuersio vnius rei in aliam.*

3 *Iuxta Scoti sententiam conuersio substantiæ panis, & vini in Christi corpus, & sanguinem non est productiua: idque multipliciter probat.*

4 *Verior est in contrarium opinio Diu. Thomæ, & probatur.*

5 *Si conuersio panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Christi non comitaretur desitionem panis, & vini, esset annihilatio, & quare.*

6 *Licet substantia panis, & vini conuertatur in substantiam Corporis, & Sanguinis Christi præexistentem, tamen desitio substantiæ panis, & vini dici non potest annihilatio.*

7 *Si Deus primò annihilaret panem, & deinde sub speciebus poneret Corpus Christi non benè verificaretur forma (Hoc est corpus meum.)*

8 *Quando accidentia panis, & vini desinunt esse, non annihilantur, sed corrumpuntur.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd supra sec. 3. conclusimus, quòd verba consecrationis efficiunt conuersionem, & mirabilem illam transubstantiationem panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Domini, ita vt ad desitionem panis, & vini sequatur præsentia corporis, & sanguinis Christi. Quæritur modo, an desitio illa panis, & vini sit annihilatio substantiæ panis, & vini: vel sit vera, ac realis conuersio substantiæ panis, & vini in corpus, & sanguinem Domini.

2 Secundò est adnot. quòd triplex est conuersio vnius rei in aliam. Prima est quandò tota vna substantia conuertitur in aliam iam præexistentem secundum esse antiquum, quod habebat, vt si tota substantia hominis conuerteretur in substantiam Angeli præexistentem. Secunda conuersio, quando tota substantia conuertitur in aliam, quæ non præexistebat, sed incipit habere esse per ipsam conuersionem, vt cùm generatur ignis ex ligno, quoniam lignum conuertitur in ignem, quæ conuersio secundum *Scot.* dicitur productiua. Tertia conuersio est, qua adducitur terminus ad quem ad locum vbi erit terminus à quo, vt si panis substantia destrueretur, & crearetur Angelus de nouo factus præsens speciebus panis, per eiusmodi conuersionem dicitur Angelus adduci ad locum vbi antea erat panis: quã conuersionem appellat *Scot* adductiuam, & desitionem panis annihilationem.

3 In hac re *Scot. in 4. d. 11. q. 4. §. ad quæstionem,* Putat, conuersionem substantiæ panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi Domini, non esse conuersionem productiuam; sed esse conuersionem in aliam præexistentem, vel adductiuam, & consequenter annihilationis panis, & vini: nam per talem conuersionem adducitur corpus, & sanguis Christi ad locum vbi erat substantia panis, & vini, quæ totaliter esse desinit, atque ideò annihilatur. Ait tamen insuper *Scot.* quòd licèt substantia panis, & vini annihiletur; nõ tamen dicitur annihilari conuersio ipsius panis, & vini: siquidem conuersio panis, & vini in corpus, & sanguinem Domini, cùm habeat pro termino realem præsentiam corporis Christi, & ad illam præsentiam terminetur sub speciebus panis, & vini; putat, conuersionem ipsam per se sumptam non esse annihilationem, cùm aliquid reale habeat, cum quo identificetur, nempe ipsam realem præsentiam corporis, & sanguinis Christi, quæ est illius terminus realis, cum quo identificatur. Probat *Scot.* suam sententiam ex eo, quod in eiusmodi Sacramento inuenitur mutatio per se ab esse panis, ad non esse illius: inuenitur quoque alia mutatio à non præsentia corporis, & sanguinis Christi ad præsentiã illorum; modo sic argumentatur, si hæc secunda mutatio non comitaretur primam, desitio panis esset vera annihilatio: ergò quamuis modo illam comitetur, prima illa mutatio est vera annihilatio. Probat consequentiam, quoniam id, quod est per accidens, non variat naturam rei: per accidens autem sequitur præsentia corporis Christi ad desitionem panis: ergò non variabit naturam eius quominus dicatur annihilatio. Secũdò probat *Scot.* hanc suam sententiam, quoniam transubstantiatio duobus modis considerari potest: primo quando aliquid transubstantiatur in id, quod non erat, & in hac transubstantiatione desitio panis non diceretur annihilatio, quia terminus illius per se est substantia acquirens esse simpliciter: secundo quando aliquid transubstantiatur in id, quod iam existebat, vt si substantia panis conuerteretur in substantiam Arcangeli Gabrielis: sicut inquit modo fieri in consecratione, in qua substantia panis transubstantiatur in substantiam corporis Christi, quod iam existebat,

ſtebat, vndè cùm per hanc mutationem, ſeù tranſubſtantiationem terminus non acquirat eſſe ſimpliciter, ſed ſolum eſſe præſens in ſpeciebus, idcircò deſitio panis eſt vera annihilatio. Tertiò probat, quia ſi ſubſtantia panis deſtrueretur, & poſtea loco eius poneretur corpus Chriſti præſens ſub ſpeciebus, eo modo ſe haberet tàm ipſa ſubſtantia panis, quàm corpus Chriſti, ſicut modo ſe habent; at illa deſitio panis, eſſet perfecta annihilatio: ergò & quæ modo fit. Quartò probat, quia ſicut ſubſtantia panis deſinit eſſe propter aliquam mutationem poſitiuam, nempè conuerſionem ipſius in corpus Chriſti, quam non dicitur annihilari; ita etiam poſt conſecrationem, quando accidentia panis, quæ ibi manent ſine ſubiecto corrumpuntur, deſinunt eſſe ob mutationem aliam, quando ſcilicet generatur aliquid ex illis; at eiuſmodi deſitio ſpecierum, eſt vera annihilatio: ergò annihilatio eſt deſitio panis. Minor patet; quoniã ſpecies deſinunt eſſe ſecundum ſe totas, & ſecundum quodlibet ſui, ita vt nec in ſe maneant, nec maneat aliquod ſubiectum earum.

4 His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam puto eſſe veriorem, quam docent *D. Thom. 3. par. q. 75. art. 3. & in 4. d. 11. q. 2. Capreolo ibidem, q. 2. Sot. d. 9. q. 2. art. 4. Ferrar. 4. contra Gent. cap. 63. Innoc. lib. 4. de ſacrif. Miſſæ, cap 7. Waldenſ. tom 2. de ſacram. cap. 66. Hugo de ſancto Victore eod. tract. lib. 2. par. 8. c. 9. Alenſ. D. Bonau.* & alij, quos refert, & ſequitur *Fagund. de præcept. Eccleſ. præcept. 3. lib. 5. cap. 3. num. 7.* Dicentes ſubſtantiam panis in hoc Sacramento non annihilari, & non ſolùm conuerſionem eius in corpus Chriſti, verum etiam nec eius deſitionem appellandam eſſe annihilationem. Mouentur primò ex eo, quòd annihilatio alicuius rei, eſt illius rei deſitio ſecundum ſe totam, orta non ex mutatione aliqua poſitiua; ſed præcisè ex ſubtractione, ac negatione concurſus Diuini, conſeruantis rem ipſam: ſubſtantia autem panis deſinit in hoc Sacramento eſſe ex vi cõuerſionis ipſius ſubſtantiæ in ſubſtantiam corporis Chriſti; quæ conuerſio eſt cauſa deſinitionis illius: ergò deſitio illius non eſt annihilatio. Secundò in hoc ipſo Sacramento fit tranſubſtantiatio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti, vt habetur ex *Concil. Trid. ſeſſ. 13. cap. 4. & ex Concil. Floren. & Lateran.* Ergò ſubſtantia panis, & vini non annihilatur. Conſequentia patet, quoniam aliàs ſubſtantia panis, & vini non tranſubſtantiaretur; eo quòd non tranſiret in melius eſſe; ſed deſineret in purum nihil. Tertiò de intrinſeca ratione annihilationis eſt, vt terminus illius mutationis, ex cuius vi res annihilata deſinit, ſit nihil: at terminus conuerſionis ex cuius vi ſubſtantiã panis deſinit, non eſt nihil, ſed corpus Chriſti, ergò deſitio panis non eſt annihilatio. Denique ſi virtute agentis naturalis tota ſubſtantia ligni quoad materiam, & formam conuerteretur in ſubſtantiam ignis, illa deſitio ligni non eſſet annihilatio ligni, quoniam annihilatio, vt diximus, non oritur ex mutatione aliqua poſitiua, ſed præcisè ex ſubtractione Diuini concurſus: ergò ſi talis conuerſio fiat diuina virtute non ſequetur annihilatio.

Reſtat modò, vt contraria ſoluamus.

5 AD primum reſpondetur negando conſequentiam, quia ſi conuerſio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti non comitaretur deſitionem panis, & vini, tunc deſitio panis, & vini eſſet annihilatio, eo quòd panis deſineret eſſe ſecundum ſe totum, ſicut & vinum, non per aliquam actionem poſitiuam, ſed ex vi ſubtractionis, ac negationis Diuini concurſus, conſeruantis ſubſtantiam panis, ac vini: at verò cùm conuerſio prædicta comitatur mutationem panis, a c vini ex eſſe per ſe ad non eſſe, ita vt ex vi ipſius conuerſionis ſequatur deſitio panis, & non ex vi concurſus ſubtractionis, deſitio panis, & vini non dicitur annihilatio.

6 Ad ſecundum negatur quoque conſequentia: nam licèt ſubſtantia panis, & vini cõuertatur in ſubſtantiam corporis, & ſanguinis Chriſti præexiſtentem, ita vt corpus, & ſanguis nõ acquirant aliquod eſſe ſimpliciter, ideſt eſſe exiſtentiæ, quia iam illud antea habebant; nihilominus illa deſitio ſubſtantiæ panis, & vini non poteſt dici annihilatio: eo quòd talis deſitio non prouenit ex vi ſubtractionis concurſus Diuini conſeruantis; ſed ſequitur ex vi alterius mutationis poſitiuæ, cuius terminus non eſt purum nihil; ſed quid reale: ſiquidem corpus Chriſti, ſicut, & ſanguis, & ſi non acquirant eſſe exiſtentiæ per talem conuerſionem panis, ſeù vini; acquirunt tamen aliquod reale nouum, nempè realem continentiam ipſius corporis, ſeù ſanguinis ſub ſpeciebus panis, & vini: quod quidem fit citra variationem aliquam corporis, & ſanguinis Chriſti: ex qua reali continentia ſequitur mediatè præſentia ad locum, vbi panis erat: nam quod præſens eſt ſpeciebus, præſens eſt etiam loco ambienti ſpecies.

7 Ad tertium negatur maior: nam ſi Deus prius annihilaret panem, & deindè ſub ſpeciebus poneret corpus Chriſti, licèt quoad exiſtentiam corporis Chriſti omnia eodem modo ſe haberent, nempè quòd corpus Chriſti tunc ibi exiſteret ſacramentaliter; non tamen omnia ſe haberent eodem modo quoad eundem modum: nam non æquè benè verificaretur, tunc forma, *Hoc eſt Corpus meum.* Sicut modo poſita conuerſione: ſiquidem tunc annihilato pane, & poſito corpore Chriſti loco eius, ſatis eſſet dicere, *Hic eſt Corpus meum.* Quod quidem eſſet contra *Concil. Trid. ſeſſ. 13. cap. 4.* Dum decreuit, per conſecrationem panis, & vini conuerſionem fieri totius ſubſtantiæ panis in ſubſtantiam corporis Chriſti Domini noſtri, & totius ſubſtantiæ vini in ſubſtantiam ſanguinis eius, quam conuerſionem inquit, conuenienter, ac propriè à S. Catholica Eccleſia tranſubſtantiationem appellari.

8 Ad quartum negatur minor, & ad probationem dicitur, quòd quando accidentia panis, & vini

vini desinunt esse, non annihilantur, sed corrumpuntur: eo quòd eorum desitio non prouenit ex vi detractionis Diuini concursus conseruantis species ipsas; sed sequitur ex vi alterius mutationis positiuæ, scilicet generationis, seù introductionis formæ substantialis, cum qua illa accidentia non possunt compati, vt sequenti sec. latius declarabimus.

An post consecrationem maneat aliqua pars substantiæ panis, vel vini sub speciebus consecratis.
SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Luther. & nonnulli alij hæretici negant transubstantiationem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, & quomodo probent hunc errorem.*

2 *Vera est, & de fide sententia in contrarium omnium Patrum, ac Theologorum communis eaque rationibus, & Concilijs probatur.*

3 *Licet substantia semper generetur via naturali ex substantia corrupta; tamen cum accidentia in hoc Sacramento sint loco substantiæ, nihil repugnet, quia eis corruptis possit generari substantia & sic vermis.*

4 *Hæretica est eorum sententia, qui dicebant panis substantiam manere in hoc Sacramento excluso eius supposito vnitam hypostaticè verbo Diuino.*

1 IN hac re *Luther.* & nonnulli alij hæretici tenent partem affirmatiuam, atque ideò negant transubstantiationem panis, seù vini in corpus, & sanguinem Domini. Mouentur ex eo, quòd in hostia consecrata via naturali generatur vermis: ergò in ea remanet substantia panis constans ex partibus physicis, nempè ex materia, & forma, antecedens patet. Probatur consequentia, quoniam vna substantia via naturali non generatur, nisi ex alia substantia. Sunt etiam alij hæretici, qui dicebant in hoc Sacramento manere naturam substantialem panis; non tamen eius suppositum, & sic Christum sibi hypostaticè vnire ipsam panis naturam, quemadmodum vniuit sibi hypostaticè naturam humanam sine eius supposito. Probant hunc errorem ex illo *Ioan. 6. Panis, quem ego dabo caro mea est, Ex Apostolo Paulo 1. Corinth. cap. 11.* in illis verbis, *Probet autem se ipsum homo, & sic de illo pane edat, &c.* Et ex omnibus alijs scripturæ locis, quibus Christus, & corpus Christi panis vocatur.

2 His tamen non obstantibus contraria sententia est vera, ac de fide, quam docent *D.Thom. 3. par. q. 75. Palud. in 4. d. 11. q. 2. Scot. ibidem, q. 3. Alan. lib. 2. de sacram. cap. 34. Bellar. lib. 3. de Euch. cap. 18. Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 49. sec. 2. & 3.* Et est communis omnium Patrum, & Theologorum dicentium, in hoc Sacramento post consecrationem adeò fieri transubstantiationem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi Domini, vt non solùm nihil omninò substantiæ materiæ, & formæ panis, aut vini remaneat, sed nec naturæ absq; supposito; sed solùm remanere nuda, & mera accidentia extra subiectum, diuina virtute sustentata, quæ accidentia species panis, & vini communi vocabulo appellantur. Probatur ex *Conc. Trid. sess. 13. cap. 4.* Vbi definiuit totam substantiam panis conuerti in corpus, & totam substantiam vini in sanguinem Christi, manentibus tantum speciebus panis, & vini. Vndè *Conc. ipsum ibidem, can. 2.* Ita de fide decreuit, *Si quis dixerit in sacrosancto Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis, & vini vna cum corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi, negaueritque mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini; quam quidem conuersionem Catholica Ecclesia aptissimè transubstantiationem appellat. anathema sit.* Hoc ipsum fuit antea definitum in *Concil. Colonien. par. 7. cap. 15.* in illis verbis, *Quid enim panis, vinique species post consecrationem sunt, nisi species sacramentales, & accidentia sine subiecto?* Et denique, cæteris prætermissis, hæc catholica veritas probabatur ex *can. omnia il 2. de consecr. dist 2.* Vbi habetur, quod post consecrationem licet figura panis, & vini remaneat, tamen nihil est ibi, nisi corpus, & sanguis Christi. Et re vera, si aliqua substantia panis remaneret in hoc Sacramento, non posset saluari veritas huius formæ, *Hoc est corpus meum.* Quoniam pronomen, *Hoc*, Significat omnem substantiam in pane repertam conuersam esse, & transubstantiatam in corpus Christi.

Restat modo, vt contraria soluamus.

3 AD illud Lutheri respondemus negando consequentiam: nam licèt substantia via naturali semper generetur ex substantia tanquam ex termino à quo, nempè ex substantia corrupta, cùm generatio vnius sit corruptio alterius; nihilominus, cùm accidentia in hoc Sacramento sint loco substantiæ, non pugnat, vt ex eis corruptis possit generari substantia, & sic vermis. Secundò respondetur, quòd quamuis substantia naturaliter non possit, nisi ex alia substantia generari, nempè ex materia, quæ prius fuerit sub forma rei corruptæ, & postea sit sub forma rei genitæ; nihilominus quando generantur vermes ex hostia consecrata, reproducitur à Deo eadem materia, quæ ante consecrationem fuerat sub forma, & accidentibus ipsius panis, & in eam introducitur forma vermis, atque ideò in hac generatione substantia vermis generatur naturaliter ex substantia, nempè ex materia successiuè existente sub vtraque forma. Ita *Fagund. de præcep. Eccles. præcept. 3. lib. 5. cap. 3. sub num. 6.* Sed prior responsio est melior.

4 Ad errorem eorum, qui dicebant panis substantiam manere in hoc Sacramento excluso eius supposito, vnitam hypostaticè verbo Diuino, respon-

respondemus eiusmodi sententiam esse hæreticam, vt patet ex *Conc.* supra relatis, vt benè docet *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp* 49. *sec.* 2. *vers. Dicendum est primò*. Definierunt enim concilia, conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem Christi Domini esse transubstantiationem, non autem incarnationem, seù impanationem, vt rectè declarat idem *Fagund. loco citato sub num.* 9. *&* 10. Qui respondet ad auctoritates scripturæ, & Patrum.

Quid sit præsentia corporis, & sanguinis Christi Domini in hoc Sacramento sub speciebus panis, seù vini: & in quo prædicamento ponatur. SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Præsentia corporis, & sanguinis Christi pertinet ad prædicamentum substantiæ, & nu. seq.*

2 *Vera, & catholica sententia est, Christi præsentiam esse in hoc Sacramento per modum realem, & pertinere ad prædicamentum* Vbi.

3 *Quamuis corpus, & sanguis Christi sint substantialiter in hoc Sacramento, non tamen infertur præsentiam* Christi *pertinere ad prædicamentum substantiæ: aliudque esse per modum substantiæ, & aliud per substantialem modum.*

1 IN hac re *Concil. Trid. sess.* 13. *cap.* 3. *& can.* 3. Definiuit, corpus Christi, & sanguinem Christi sub speciebus panis, seù vini esse in hoc Sacramento substantialiter: ergò præsentia corporis, & sanguinis Christi in ipso Sacramento pertinet ad prædicamentum substantiæ.

2 Vera tamen, ac catholica sententia est, quam docent *D. Thom. in* 4. *d.* 10. *q.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 1. *ad* 1. *Ferrar.* 4. *contra Gent. cap.* 63. *Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 48. *sec.* 3. *vers. Dico quarto*, *Capreol. D. Bonauent.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de precept. Eccles. præcept.* 3. *lib.* 5. *cap.* 4. *sub num.* 1. Dicentes, præsentiam corporis, & sanguinis Christi in hoc Sacramento esse modum realem, qui ad prædicamentum *Vbi*, Reducitur: & propterea potest esse in pluribus locis eodem tempore sacramentaliter, quamuis assideat in Cœlo secundum suum modum naturalem, vt fuit resolutum per *Concil. Trid. sess.* 13. *cap.* 1. In illis verbis, *Neque hæc inter se repugnant, vt Christus in Cœlo assideat iuxta modum existendi naturalem, & vt multis alijs in locis sacramentaliter præsens sub substantia nobis sit*. Probatur quoque ratione: nam modus huiusmodi, cùm sit realis, vt ad prædicamentum aliquod reducatur: sed sic est, quòd non potest reduci ad prædicamentum substantiæ: quoniam hæc præsentia non addit corpori Christi modum aliquem substantialem, qui ad prædicamentum substantiæ reducatur: nam secundum omnium sententiam præter substantiam corporis Christi quicquid est in hoc Sacramento est accidens spectans ad modum existendi: siquidem modus substantialis esse non potest; quoniam modus substantialis intrinsecè pertinet ad constitutionem, & complementum substantiæ: at substantia corporis Christi quando est præsens, iam est per se completa: non enim modus præsentiæ substantiam efficit corporis Christi; sed afficit in facto esse: nam corpus Christi tàm plenè, ac perfectè constitutum, & integrum substantialiter est in Cœlo sine hac præsentia sacramentali, quam plenè, ac perfectè est in hoc Sacramento; atque ideò ista præsentia sacramentalis non est modus substantialis constitutiuus ipsius substantiæ corporis Christi existentis in esse substantiæ. Non potest reduci ad prædicamentum relationis, nec ad alia prædicamenta, vt optimè declarat *Fagund. loco citato, & num.* 2. Ergò necessariò reducitur ad prædicamentum, *Vbi*.

3 Ad contrarium facilè respondetur, quod quamuis corpus, & sanguis Christi sint substantialiter in hoc Sacramento; non tamen ex hoc infertur, hanc præsentiam pertinere ad prædicamentum substantiæ; siquidem aliud est esse per modum substantiæ, & aliud per substantialem modum: nam nos negamus, ac dicimus esse falsum, corpus Christi esse præsens in hoc Sacramento per substantialem modum, vt supra diximus: fatemur tamen idem corpus, seù sanguinem esse substantialiter, seù per modum substantiæ præsens: quoniam id significat, modum illum, licet accidentalis, & realis sit, esse proportionatum substantiæ secundum proportionem suam, seù efficere præsentiam illam modo accomodato substantiæ; sic Angelus dicitur præsens per modum substantiæ; non autem per substantialem modum. Ita *Fagund. post Suar. vbi supra sub nu.* 3.

An præsentia corporis Christi in Sacramento includit aliquam veram vnionem ipsius corporis ad species sacramentales. SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Inter corpus, & sanguinem Christi, ac inter species sacramentales dari non potest vnitas formalis, nec accidentalis, nec substantialis.*

2 *Verior est opposita sententia, & Multiformis probatur.*

3 *Non videtur posse corpus Christi, ac species inter se agere ad inuicem, & alterum ab altero in eodem genere causæ efficientis mutuo pendere, cum causa efficiens sua actione sit prior.*

4 *Non est inconueniens in ordine ad diuersa mutuam dari efficientiam inter aliqua duo.*

5 *In hoc Sacramento Actio fit à corpore Christi præsente, sed illa præsentia consequenter se habet, non antecedenter.*

Et an corpus Christi dependeat ab accidentibus, seù speciebus sacramentalibus effectiuè ab in esse præsentiæ.

6 *Vnio, quæ est inter corpus, & sanguinem Christi, ac species sacramentales, est vnio effectiua, modò tamen supra explicato.*

In

1 IN hac re videtur prima fronte negatiuè respondendum esse. Etenim inter corpus, & sanguinem Christi, & inter species sacramentales non potest dari vnitas formalis, nec accidentalis, nec substantialis, nec mixta: ergò nulla datur vnio inter corpus, & sanguinem Christi, & inter species sacramentales. Consequentia patet ex sufficienti partium enumeratione. Antecedens probatur: quoniam hæc vnio non potest dici accidentalis, nam cùm aliud extremum sit substantia, non potest hæc tota vnio ordinari ad componendum vnum accidens: nec substantialis, quoniam aliud extremum cùm sit accidens non potest ordinari tota vnio ad componendam vnam substantiam: nec potest esse mixta, nempè partim substantialis, & partim accidentalis: quia si ex parte vnius extremi vnio est accidentalis, non potest in alio extremo, quãuis sit substantia, modus vnionis esse substantialis, nec potest tota vnio ad substantialem terminum referri: quoniam vt vnio sit substantialis, aut accidentalis, oportet, vt modus ipse vnionis sit substantialis, vel accidentalis: vt autem substantialis necessè est, vt vtrunque extremum sit substantia: & vt sit accidentalis, necessè est, vtrumque extremum sit accidens. Nec denique huiusmodi vnio potest esse formalis, nempè compositio physica, ex qua resultet vnum compositum physicum tanquam ex materia, & forma, & tanquam ex duabus speciebus, seù extremis verè componentibus: quoniam talis vnio, nec accidentalis esse potest, nec substantialis, vt supra diximus: ergò nulla datur vnio inter corpus, & sanguinem Christi, & inter species sacramentales.

2 His tamen non obstantibus oppositam sententiam arbitror esse veriorem, quam tenent *Suar. tom.3. in 3.par. disp.47.sec.3. vers. Dico secundò*, cum alijs, quos allegat, quam communem hodie testatur esse *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib.5.cap.4.sub num.5.& 6.* Probatur hæc sententia ex *text. in cap. firmiter, de sum. Trinit. & fide Cathol.* Vbi de fide decernitur, species continere corpus Christi, vt patet ex illis verbis, *Cuius Corpus, & Sanguis in Sacramento Altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continentur*. Ergò per aliquam vnionem, seù coniunctionem saltem effectiuam continentur: quæ vnio sit ad minus vinculum quoddam reale per efficientiam, & quasi attractionem vnius ad alterum. Secundò probatur, quoniam species verè substentantur à corpore Christi sine subiecto, ergò per aliquam vnionem effectiuam substentantur. Tertiò corruptis accidentibus, corpus Christi desinit esse præsens illis: ergò signũ est præsentiam corporis Christi habere aliquam vnionem effectiuam cum illis speciebus. Denique nos videmus quod corpus Christi mouetur, motis speciebus: ergò signum est, quòd in speciebus sit vis aliqua, seù vnio effectiua, qua ad se trahant corpus Christi: & in corpore Christi, qua effectiuè conseruet, ac sustineat ipsas species extra subiectum, & qua à se inuicem quoad hos effectus intimè pendeant. Etenim qui magnetem attraxerit, ferrum etiam illi coniunctum secum trahit, propter intimam dependẽtiam quam ferrum habet à magnete; ita etiam qui species sacras trahit, ac mouet, corpus etiam Christi illi coniunctum trahit, ac mouet propter intimam illam dependentiam, quam corpus Christi habet ab ipsis speciebus, nihil resistendo ipsum Christi corpus.

3 Nec obstat si dicatur, quod non videtur posse corpus Christi, ac species inter se ad inuicem agere, & alterum ab altero in eodem genere causæ efficientis mutuo pendere: siquidem causa efficiens est sua actione prior, tàm in existentia, quàm secundum omnes conditiones requisitas ad agendum: nam prius natura res existit, & subsistit, quàm operetur: ergò videtur dicendum non posse dari hanc mutuam efficientiam inter corpus, & sanguinem Christi, & inter species sacramentales: quoniam species numquam prius existunt separatæ à substantia panis, quam sub illis præsens sit corpus Christi; illa enim actio, qua Christus cõseruat species absque substantia, & subiecto, supponit ipsum Christum sub ipsis speciebus existentem; ergò vt sic non potest pendere à speciebus effectiuè. Quoniam respondetur, non esse inconueniens in ordine ad diuersa 4
dari mutuam efficientiam inter aliqua duo: etenim habitus efficit actum cum sit principium actus: & actus habitum intendit, imò ex frequentatis actibus fit habitus. Species igitur in hoc Sacramento licèt effectiuè non attingant, nec conseruent corpus Christi; tamen conseruant, & attingunt præsentiam illius, & ideò ordine naturæ supponunt corpus Christi subsistẽs independenter ab ipsis: vndè corpus Christi potest per suam substantiam, & entitatem, quæ à speciebus non pendet habere efficientiam in ipsas species, & cõseruare illas, tùm in existentia, tùm in modo existendi, tùm etiam in præsentia: & species possunt efficere circa corporis Christi præsentiam, seù coniunctionem, aut attrationem ad se; quoniam non est necessè, vt illa actio corporis Christi circa species supponat hanc præsentiam, vt conditionem necessariam ad agendum: siquidem eiusmodi conditio in Diuinis instrumentis necessariò non supponitur: & interdum fit actio citra talem præsentiam. In hoc autem Sacramento, licet actio non fiat, nisi à corpore Christi præsente; illa tamen præsentia consequenter se habet, non antecedenter, & vt principium, seù conditio simpliciter necessaria, quæ ad actionem supponatur: sic enim ille modus præsentiæ Christi potest immediatè pendere à substantia eius; ergò, & mediantibus speciebus; quoniam eadem ratio militat, cùm efficientia illius præsentiæ, supponat substantiam, non tamen præsentiam ipsam. Ita *Fagund. d. cap. 4. sub num. 7. ex Suar. tom.3. in 3. par. disp. 47. sec. 3. vers. Secunda difficultas*. Hæc responsio tollit quoq; difficultatem dependentiæ corporis Christi ab accidentibus, seù speciebus sacramentalibus: pendet enim effectiuè ab illis in esse præsen-

tiæ,

tiæ, non autem secundum suam substantiam, hoc autem non est inconueniens, vt colligitur ex eodem *Fagund. loco citato, sub num. 6. vbi etiam num. 8. & 9. cum seq.* Alias circa rem hanc difficultates affert, & soluit.

6 Ad contraria patet responsio ex dictis: nam vnio, quæ est inter corpus, & sanguinem Christi, & inter species sacramentales non est formalis, nec substantialis, nec accidentalis, nec tandem mixta, sed est vnio effectiua modo supra explicato.

Qualiter moueantur Corpus, & Sanguis Christi in hoc Sacramento. SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Quod attinet ad rem nostram duplex est motus physicus, scilicet, & sacramentalis, Et quid dicat motus physicus; Quiduè dicatur motus sacramentalis.*

2 *Motus, aut est per se, aut per accidens. Motusque per accidens, vel est effectiuè, vel formaliter.*

3 *Motu per accidens effectiuè mouetur anima nostra in corpore existens.*

4 *Corpus Christi (iuxta primam sententiam Durand. & alior.) non habet motum per se, vel accidens in sanctiss. Euchar. Sacramento.*

5 *Iuxta Scoti sententiam corpus Christi nullo modo mouetur per accidens à Sacerdote mouente hostiam localiter, sed mouetur ab ipsomet Christo propria voluntate.*

6 *Communis, & vera sententia est, quod supposita institutione huius Sacramenti, & modo illius corpus Christi de potentia, ac lege ordinaria mouetur solum localiter per accidens à Sacerdote mouente species sacramentales.*

7 *De potentia Dei absoluta potest corpus Christi, pro vt est in hoc Sacramento, localiter moueri à Deo.*

8 *Inter corpus Christi, & species sacramentales est sufficiens colligatio, seù vnio effectiua. Nullumque est inconueniens, idem per accidens moueri motibus contrarijs.*

9 *Corpus Christi sacramentalem acquirit præsentiam citra omnem mutationem ipsius Corporis. Et cuius naturæ sint qualitates termini alterationum.*

10 *Quando aliquid voluntariè coniungitur alteri, tunc voluntariè causatur aliquis nexus inter illa, ita vt moto vno per se, alterum per accidens moueatur, licet mobile sit mouenti improportionatum, propter nexum, quo coniunguntur.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd duplex est motus, quoad rem nostram attinet, nempè physicus, & sacramentalis. Motus physicus dicit extensionem subiecti in ordine ad spatium, quod occupat, & terminatur ad vbi quantitatiuum, seù circumscriptiuum, ita vt totum corpus mobile respondeat ratione quantitatis toti loco, & pars corporis parti loci. Motus autem sacramentalis dicitur quasi immaterialis, quem corpus Christi in hoc Sacramento habere potest. Nos igitur hoc loco non agimus de motu physico, quoniam hoc motu non potest moueri corpus Christi in ipso Sacramento, cùm non sit in eo quantitatiuè, nec habeat illum extensionis modum, quem supra diximus; sed loquitur de motu sacramentali proportionato sacramentali præsentiæ: qui propriè appellatur modus sacramentalis.

2 Secundò est adnot. quòd motus, aut est per se, aut per accidens. Per se motus dicitur quando est ab ipsa re, quæ mouetur, & ab ipsius potentia prouenit. Peraccidens autem dicitur motus, quando non procedit ab ipsa re, quæ mouetur, nec ab eius potentia. Motus per accidens subdiuiditur in motum per accidens effectiuè, quando scilicet aliquid mouetur ad motum alterius, cum quo est coniunctum, ita vt ab illo causetur effectiuè alius motus intrinsecus ipsi rei, quæ mouetur per accidens: & in motum per accidens formaliter, quando scilicet aliquid dicitur mutatum; nam res, cum qua est coniunctum, mouetur, & ipsum in se recipit aliquem motum intrinsecum, verùm denominatur tantùm extrinsecè mutatum per motum rei, quæ per se mouetur.

3 Motu per accidens effectiuè mouetur anima nostra in corpore existens: non enim mouetur per se, quia non potest moueri à sua potentia motiua, sed mouetur per accidens effectiuè ad motum corporis, cum quo est coniuncta, qui quidem motus corporis procedit à potentia motiua corporis eleuata à Deo ad mouendam animam causando in eo effectiuè alium motum intrinsecum ipsi animæ. Quæritur modo, an corpus Christi in hoc Sacramento moueatur per se, an per accidens: & si per accidens, an moueatur motu formaliter, vel motu effectiuè?

4 In hac re tres extant opiniones. Nam prima sententia videtur esse *Duran. in 4. d. 10. q. 3. art. 1.* Et aliorum negantium corpus Christi habere motum per se, vel per accidens in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento. Mouentur ex eo, quòd corpus Christi non est per se localiter in hoc Sacramento, sed ratione specierum: ergò non potest per se moueri: quia quod non est per se in loco, non potest localiter moueri. Nec potest moueri per accidens; quoniam ad hoc, vt ad motum vnius sequatur per accidens motus alterius, debet intercedere inter vtrunque aliqua colligatio vnius ad alterum, vel tanquam subiecti ad accidens, vel tanquam continentis ad contentum; vel quòd sit saltem aliquis contactus physicus inter vtrunque, at species sacramentales non habēt huiusmodi colligationem ad corpus Christi: ergò per accidens moueri non potest. Confirmatur, quia si corpus Christi moueretur per accidens ad motum hostiæ, sequeretur moueri simul motibus contrarijs sursum, ac deorsum: siquidem quando vnus Sacerdos eleuat sursum hostiam, alter deorsum ponit, quod tamen videtur absurdum. Præterea corpus Christi in Cœlo localiter

caliter existens incipit esse de nouo sacramentaliter in hoc Sacramento citra aliquam sui mutationem, nec per se, nec per accidens: ergò multo magis id dicendum est in hoc Sacramento existens, vt non moueatur de vno loco ad alium, translatis speciebus. Denique si corpus Christi localiter moueretur, motis speciebus localiter, posset etiam moueri per accidens motibus alterationis, atque ideò posset calefieri, rarefieri, & condensari, calefactis speciebus, rarefactis, seù condensatis: quod à nemine conceditur: ergò corpus Christi non mouetur localiter, motis speciebus localiter, nec per se, nec per accidens.

5 Secunda sententia est *Scoti in 4.d.10. quaest.6. Argentinae ibidem, q.2. art. 4. concl. 3.* Et aliorum, existimantium, corpus Christi nullo modo moueri per accidens à Sacerdote mouente hostiam localiter; sed moueri tunc ab ipsomet Christo propria voluntate, se mouente ad motũ specierum; ac si se Christus voluerit obligare ad non se mouendum, nisi ad motum hostiae Sacerdotis. Mouentur ex eo, quod ex motu corporis nostri resultat motus in anima nostra, quo ipsa se voluntariè mouet ad ipsum motum corporis: ergò idem dicendum est de motu corporis Christi, vt ex motu locali specierum resultet motus, seù excitatio quaedam in Christo, quo ipse voluntariè corpus suum moueat localiter per accidens, & effectiuè: siquidem cùm aliqua copulantur praecisè per actum voluntatis contingenter se habentis ad illam copulam: & vnum est mobile proportionatum, alterum verò improportionatum ipsi mouenti, mouens quando mouet per se vnum, non mouet per accidens alterum, sed alterum se ipsum voluntariè mouet in quantum voluntariè coniungitur per se moto. Sic Angelus, qui voluntariè praesentem se faceret lapidi, mouens lapidem, non diceretur mouere per accidens Angelum, sed ipse Angelus, qui voluntariè se lapidi coniungeret, moueret se ad motum lapidis.

6 Tertia sententia communis, & vera est *D. Thomae 3. par. q 76. art.5. Alex. Alens.4.par. q.4. art.3. ad fin. mem.3. Palud.in 4. d.10.q.3. Ricchar.art.4.q.1. Capreol.q.3. Suar.tom.3. in 3.par. disp.53. sec.1.vers. Dico vltimo, Maior. Mars. Caiet. Sot. & omnium Thomistar.* quos refert, & sequitur *Fagund. de praecept. Eccles.praecept.3. lib.5.c.5.nu.5.* Qui docent, supposita institutione huius Sacramenti, & modo illius, corpus Christi de potentia, ac lege ordinaria moueri solùm localiter per accidens à Sacerdote mouente species sacramentales. Probant primò hanc sententiam ex eo, quòd quando Sacerdos huiusmodi Sacramentum defert ad domum infirmi, tunc incipit esse corpus Christi in illa domo, & non per conuersionem panis in ipsum Christi corpus, nec per nouam productionem ipsius corporis; ergò tunc incipit esse corpus Christi in illa domo per motum localem. Secundò nos manducamus verum Christi corpus, & bibimus verum eiusdem sanguinem, vt à catholica fide docemur: ergò corpus Christi localiter mouetur ex ore ad stomacum ad motum specierum sacramentalium, & sic per accidens: siquidem non possumus manducare corpus Christi, & bibere eiusdem sanguinem, nisi ipsum Christi corpus in speciebus sacramentalibus prius sit in ore, & postea in stomaco. Sic enim mouetur anima nostra ad motum corporis; cum hac tamen differentia, quòd motus corporis humani eleuatus à Deo causat, & efficit in anima motum illi intrinsecum, qua ipsa in corpore existente se ipsam per se moueat: at corpus Christi solùm dicitur moueri per accidens ad motum specierum, in quantum scilicet denominatiuè dicitur moueri à motu subiectato in speciebus, quibus est coniunctum, non autem quia ipsum ad motum specierum se moueat, & subiectat motum: nam cùm sit impatibiliter in hoc Sacramento, non potest extrinsecum agens in ipsum imprimere impulsum, & vim, ob quam possit in se subiectare motum. Etenim nihil potest subiectare motum localem, nisi id, quod existit in spatio intrinseco modo locali, & corporeo; atque ideò corpus Christi cùm non existat in spatio specierum modo locali, non subiectat in se motum localem, sed ad motum localem specierum dicitur per accidens moueri localiter, & acquirere aliud, atque aliud spatium extrinsecum, in quo est, vt rectè post alios declarat *Fagund.d.c.5.sub nu.5.*

Dixi, *Supposita institutione huius Sacramenti, & modo illius, corpus Christi de potentia, ac*
7 *lege ordinaria, &c.* Nam de potentia Dei absoluta potest Corpus Christi, prout est in hoc Sacramento localiter moueri à Deo: nam quamuis, inspecta lege ordinaria, corpus Christi nunquam à speciebus separari possit, quamdiù integrae, ac incorruptae manent, nec moueri, nisi ad illarum motum; nihilominus si Deus vellet in hac lege dispensare, posset de sua absoluta potentia transferre corpus Christi in alium locum, relinquendo ibi species, vel constituendo Christi corpus sub alijs speciebus, vel sub nullis, cùm in his omnibus nulla sit implicatio. Posset insuper mouere totum Sacramentum imprimendo primò, & per se motum in corpus Christi, & efficiendo, vt ipsum corpus concomitanter, & per accidens secum traheret species, nám nec id pugnat, supposita vnione, de qua supra diximus, inter corpus, & species, sec. praecedenti. Imò non solùm à Deo immediatè potest corpus Christi sacramentaliter in Eucharistia existens, de potentia Dei absoluta supernaturaliter moueri; sed etiam mediante anima Christi tanquam instrumento Diuinitatis: quoniam anima Christi consideretur, vt instrumentum Verbi Diuini, & eleuatur à Deo, & operetur per virtutem Diuinam supernaturaliter miraculorum effectricem, potest suum corpus in hoc Sacramento existens primariò mouere motu locali, vel relictis speciebus, vel secum illas deferendo: quoniam sicut id non repugnat fieri à Deo, vt principali operante; ita neque à creatura, vt instrumento eius, vt

vt benè declarat *Fagund. d. cap. 5. sub num. 7. licèt n. 12.* Neget, animam Christi posse corpus ipsius naturaliter mouere ab intrinseco.

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

8 AD primum primæ sententiæ negatur minor, quia inter corpus Christi, & species sacramentales est sufficiens colligatio, seù vnio effectiua, de qua egimus sec. præcedenti; quæ vnio satis est, vt motis localiter speciebus, ipsum Christi corpus per accidens moueatur. Ad confirmationem negatur absurdum: nullum enim est inconueniens, idem per accidens moueri motibus contrarijs, vt patet de eo, qui existit in naui per Diuinam virtutem, & simul eodem tempore insidet in equo: nam is in naui potest moueri versus orientem ad motum nauis, & simul quoque potest moueri ad occidentem, vel circulariter ad motum equi eum deferentis. Ad tertium negatur antecedens; quoniam secundum
9 communem Theologorum sententiam corpus Christi sacramentalem præsentiam acquirit citra omnem mutationem ipsius corporis, vt declarat idem *Fagund. loco citato, sub num. 8.* Ad vltimum negatur sequela: quoniam qualitates, quæ sunt termini alterationum, sunt talis naturæ, vt non possint, nec per accidens rem denominare, nisi illi intrinsecè adhæreant: nihil enim nec per se, nec per accidens est calidum, nisi in se habeat calorem ab agente extrinseco: & propterea ad calefactionem specierum non potest calefieri, nec rarefieri, nec condensari corpus Christi in Sacramento Eucharistiæ existens: siquidem corpus Christi dicitur esse in loco specierum, non ob id quòd in se habeat intrinsecè vbiquationem ipsarum specierum, sed per hoc, quòd loco extrinsecè per species coniungatur; atque ideò ad motum localem specierum per accidens moueatur; sicut anima rationalis existens in corpore per accidens localiter mouetur ad motum corporis, non autem per accidens calefit ad calefactionem corporis, quia non est capax caloris, in quem tendit calefactio.

10 Ad argumentum secundæ opinionis negatur consequentia, & ad probationem dicimus, quòd quando aliquid voluntariè coniungitur alteri, tunc quidem voluntariè causari aliquem nexum inter illa, ita vt moto vno per se, alterum per accidens moueatur, licet mobile improportionatum sit mouenti propter nexum, quo côiunguntur, sicut constat de anima, quæ mota per accidens ad motum corporis propter colligationem, quam habet ad corpus, quamuis sit improportionata mouenti. Nec exemplum Angeli conuincit, quia si Angelus per tres horas statuat se coniungere lapidi, & in eo operari, propter nexum hunc agentis ad patiens, mouens lapidem, etiam moueret per accidens ipsum Angelum lapidi coniunctum.

An corpus Christi prout supernaturali modo existit in Sacramento Eucharistiæ videri possit ab homine, aut ab Angelo cognosci.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Nullus oculus corporalis actu videt, nec videre potest, nec quidem per Diuinam potentiam modum existendi corporis Christi in Sacramento Eucharistiæ.*
2 *Corpora gloriosa sanctorum erunt configurata corpori claritatis Christi.*
3 *Intellectus creatus, sinè Angelicus sit, sinè anima separata per cognitionem supernaturalem potest cognoscere modum existendi supernaturalem corporis Christi in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.*
4 *Potest Deus creare propriam speciem supernaturalem repræsentantem Christum Dominum, & modum existendi illius in hoc Sacramento, & modum, quo accidentia existunt, sine subiecto.*
5 *Anima Christi, & Beatissima Virgo habuerunt hanc cognitionem per supernaturalem speciem.*
6 *Secundum Scot. & alios intellectus Angelicus, & anima separata per cognitionem naturalem possunt cognoscere modum supernaturalem existendi corporis Christi sub hoc Sacramento. Idque probatur multifariam.*
7 *Verior est in oppositum sententia Diu. Thom. & aliorum.*
8 *Modus supernaturalis, etiam si accidentalis sit, non est naturaliter cognoscibilis.*
9 *Modus existendi corporis Christi in hoc Sacramento non continetur sub obiecto, naturaliter cognoscibili alicuius intellectus etiam Angelici.*
10 *Non benè sequitur: non est ibi substantia panis, ergò eius loco est corpus Christi.*
11 *Licet anima Christi naturaliter cognoscat se ipsam, & suum Corpus, non tamen naturaliter cognoscit modum existendi ipsius in hoc Sacramento.*
12 *Quod ita producitur à Deo, vt produci possit à Creatura, non variat rationem cognoscibilitatis, secus si tantum supernaturaliter à Deo produci possit.*
13 *Iuxta Paludani opinionem, & aliorum, neque per potentiam Diuinam supernaturalem fieri potest, vt oculus corporalis videat Christi Corpus in hoc Sacramento.*
14 *Sed probabilior est sententia opposita D. Thom. Scoti, & aliorum, quæ multis probatur, &c.*

IN hac re duo faciemus: primò certa ab incertis separabimus: secundò dubia per suas quæstiones definiemus. Circa primum sit.

PRIMA CONCLVSIO.

1 CErtum esse, nullum oculum corporalem licet gloriosum, actu videre, aut videre posse; nec quidem per Diuinam potentiam, modum existendi corporis Christi in Sacramento Eucharistiæ. Hæc conclusio est communis, & eam docent *D. Thom. 3 par. q 76. art. 7. ad 2.*

Caiet. ibidem, *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 53. sec. 4. vers. Dico primò*, *Fagund. de precept. Eccles. precept. 3. lib. 5. cap. 6. num. 2. & alij Doctor.* Probatur conclusio ex eo, quòd modus existendi corporis Christi in hoc Sacramento non cadit sub obiectum visiuæ potentiæ: siquidem obiectū visus est lucidum, aut coloratum: at modus existendi corporis Christi in hoc Sacramento non est lucidus, nec coloratus, cùm sit supernaturalis: ergò ab oculo corporeo non potest videri modus existendi corporis Christi in eiusmodi Sacramento. Quod id fieri nequeat per Diuinam potentiam patet: nàm per Diuinam potentiam fieri non potest quod implicat contradictionem, at implicat, posse eleuari potentiam, & ferri extra suum obiectum; atque ideò cùm hic modus non sit color, nec lux, nec lucidus, nec coloratus, non potest in eum ferri oculus corporalis, mediante naturali, ac ordinaria visione. Vide *Fagund. loco citato, num. 7.* vbi contraria soluit.

2 Nec obstat si dicatur, quòd corpora gloriosa Sanctorum erunt configurata corpori claritatis Christi, iuxta illud *D. Pauli ad Philipp. cap. 3.* At oculus Christi videt hunc modum existendi corporis Christi in hoc Sacramento; ergò pari ratione quilibet alius oculus gloriosus potest videre, eiusmodi existendi modum corporis Christi in hoc Sacramento. Quoniam respondetur, oculum Christi corporalem videre ipsum Christum sub hoc Sacramento existentem, non tamen videre posse ipsum modum existendi, quo est sub ipso Sacramento: vt habetur per *D. Thom. 3. par. q. 76. art. 7. ad 2.* Siquidem id pertinet ad solum intellectum: vt latius declarat idem *Fagund. ibi, num. 7.*

SECVNDA CONCLVSIO.

3 Certum est, intellectum creatum, siuè Angelicus sit, siuè anima separata, per cognitionem supernaturalem posse cognoscere modum existendi supernaturalem corporis Christi in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento. Hæc conclusio est *D. Thomæ, & in eum Caiet. 3. par. q. 76. art. 7. Sot. in 4. d. 1. q. 1. art. 7. vers. contra secundam conclusionem*, *Gabr. lect. 45 super canon. in fine*, *Suar. tom. 3. in 3 par. disp. 53. sec. 5. vers. Supponendum*. *Fagund. de precept. Ecclesiast. precept. 3 lib. 5. cap. 6. num. 6. & aliorum.* Probatur, quoniam eiusmodi modum possunt Beati videre, seù cognoscere in verbo per visionem Beatificam: item per speciem supernaturalem creatam, & infusam à Deo intellectui Beato. Etenim potest Deus creare propriam speciem supernaturalem, repræsen-
4 tantem Christum Dominum, & modum existendi illius in hoc Sacramento; & modum, quo accidentia existant sine subiecto, ac substantia panis, seù vini, & eam alicui intellectui creato infundere; & dare insuper lumen, & auxilium vsui talis speciei accomodatum: siquidem in hoc genere scientiæ, & cognitionis supernaturalis nulla est repugnantia. Imò probabilissimum est, omnes Beatos in Patria habere claram visionem huius mysterij, tum quia hic effectus ex lege Diuinæ prouidentiæ pertinet ad generalem perfectionem illius status beatifici: tùm etiam quoniam Beati in via hoc mysterium tanquam quid maximè difficile per fidem crediderunt cognitione quadam confusa, vt possint dicere cum Propheta psal. 45. *Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Domini virtutum*. Confirmatur, quia hanc eandem cognitionem per supernaturalem illam speciem fatendum est habuisse animam
5 Christi, & Beatam Virginem in statu gloriæ: ergò, & ipsam habere omnes Beatos probabilissimè dicendum est. Hæc adeò vera sunt, vt longa discussione non egeant: sola igitur difficultas consistit in duobus. Primò, an intellectus Angelicus, & anima separata per cognitionem aliquam naturalem possint cognoscere modum supernaturalem existendi corporis Christi in hoc Sacramento. Secundò, an oculus creatus quamuis visione naturali ordinaria non possit videre modum existendi corporis Christi in ipso Sacramento; possit tamen per Diuinam potentiam supernaturalem saltem videre ipsum corpus existens.

6 Quoad primum pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est *Scot. in 4. d. 10. q. 8. e Maior. ibidem, q. 5. Gabr. lect. 45. in canone*, Et aliorum existimantium, intellectum Angelicum, & animam separatam per cognitionem aliquam naturalem posse cognoscere modum supernaturalem existendi corporis Christi sub hoc Sacramento. Mouentur primò ex eò, quòd modus huiusmodi est accidentalis Christi corpori, quod est obiectum per se intellectus: at modus accidentalis obiecti per se alicuius intellectus, non impedit cognitionem ipsius obiecti: ergò talis modus nō impedit, quo minus cognoscatur corpus Christi, pro vt hic existit sub isto modo ab intellectu Angelico, vel ab intellectu animæ separatæ. Secundò ens creatum est obiectum adæquatum intellectus: at tam substantia corporis Christi, quàm hic modus existendi est ens creatum: ergò, &c. atque ideò percipi potest ab intellecto creato naturaliter. Tertiò intellectus creatus potest cognoscere naturaliter præsentiam substantiæ panis: ergò & eiusdem absentiam in ipso Sacramento; atque ideò existentiam corporis Christi ibi loco eius. Quartò anima vbicunque est, cognoscit se naturaliter: ergò anima Christi cognoscit se esse in hoc Sacramento, & sic cum existentia corporis Christi sit ratio existentiæ animæ Christi, ipsa Christi anima naturaliter cognoscet corpus suum ibi existere: ergò idem dicendum est de qualibet anima à corpore separata. Denique naturale, & supernaturale intrinsecum tantum dicunt respectum, & habitudinem ad agens: siquidem primum efficitur per causas naturales, & secundum à Deo, sed produci à Deo, vel à causa naturali non variat rationem cognoscibilitatis; quoniam homo productus immediatè à Deo, sicut Adam: & homo genitus ab alio homine, & sic per causas naturales, eiusdem sunt cognoscibilitatis: ergò exi-

existentia corporis Christi in sanctissimę Eucharistiæ Sacramento, licet sit supernaturalis;est tamen naturaliter cognoscibilis.

7 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam arbitror esse veriorem, quam docent *D. Thom. & in eum Caiet.3.par.q.76. art.7. Alens. 4.par. q.40. mem.3. art.8.§.1. Duran. in 4.d.10. q.4. Palud.ibidem, art.2. & Sot.q.1.art.7. Capreol. d.q.4. art.3. Suar.tom.3. in 3.par. disp.53.sec.4. aliàs sec.5. Fagund. de præcept. Eccles. præcept.3. lib.5.cap.6.sub nu.3.& alij.* Dicentes intellectum Angelicum, seù animæ separatæ per cognitionem aliquam naturalem non posse cognoscere modū supernaturalem existendi corporis Christi in hoc Sacramento. Probant ex eo, quòd cognitio naturalis tantùm se extendit ad ea, quæ splendent, ac relucent in speciebus intelligibilibus Angeli, vel animæ separatæ: at in illis non relucet modus omninò supernaturalis, & excedens capacitatem ipsius intellectus: ergò non potest ab eiusmodi intellectibus naturaliter cognosci; sic nec etiam mysterium incarnationis. Qua ratione sic stante ad argumenta facilè respondetur à *Fagund. post alios loco citato, num.4. & 5.*

8 Ad primum negatur minor, quoniam si modus est supernaturalis, etiam si accidentalis sit, non est naturaliter cognoscibilis, cum sit altioris ordinis.

9 Ad secundum negatur maior, si sit sermo de subiecto adæquato cognoscibili naturaliter: siquidem modus existendi corporis Christi in hoc Sacramento non continetur sub obiecto naturaliter cognoscibili alicuius intellectus etiam Angelici; licèt absolutè contineatur sub obiecto cognoscibili supernaturali cognitione.

10 Ad tertium negatur vltima consequentia: etenim non sequitur, non est ibi substantia panis; ergò eius loco est corpus Christi: siquidem posset Deus accidentia illa conseruare sine subiecto, non ponendo ibi suum corpus, sicut conseruat modo absque subiecto ponendo illud.

11 Ad quartum negatur prima consequentia: quoniam licèt anima Christi naturaliter cognoscat se ipsam, & suum corpus; non tamen naturaliter cognoscit modum existendi ipsius in hoc Sacramento, sicut vnita hypostaticè verbo se ipsam cognoscit, non tamen naturaliter cognoscit modum hypostaticæ vnionis.

12 Ad vltimum respondetur distinguendo minorem: nam id non variat rationem cognoscibilitatis, quod ita producitur à Deo, vt produci possit à creatura, vt in exemplo posito: secùs autem talis sit naturæ, vt non nisi à Deo supernaturaliter produci possit, vt est modus existendi corporis Christi in hoc Sacramento, vnio hypostatica, & lumen gloriæ: hæc enim variant rationem cognoscibilitatis.

13 Quoad secundum dubium *Palud. in 4. d.10. q. vlt. concl 1. Ricchard. ibidem art. 3. q. 1. & Capreol. q.4. art.3. in solutione ad 6. contra primam conclusionem*. Putant per potentiam Diuinam supernaturalem fieri non posse, vt oculus corporalis videat corpus Christi in hoc Sacramento. Mouentur ex eo, quòd corpus Christi in hoc Sacramento existit modo spirituali, ac supernaturali: ergò nec etiam per potentiam Diuinam potest videri ab oculo corporali; sicut nec quidem posset videri Angelus corporali oculo.

14 Opposita tamen sententia nobis videtur probabilior, quam docent *D.Thom 3.par.q.76.art. 7.ad 2. & in 4.d.10.q.vnica, art.4. quæstiun.1. Scot.ibidem, q.2. art.4. Fagund. de præcept. Eccles. præcep.3.lib.5. cap.6.sub num.11.* Et alij, dicentes per potentiam Diuinam fieri posse, vt oculus corporalis videat corpus Christi in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento: & propterea *D.Thom. loco citato*, inquit, oculum corporalem Christi videre ipsum Christum in ipso Sacramento. Probatur ex eo, quòd obiectum à potentia perceptibile, quamuis potentia ipsa propter impedimentum aliquod non possit naturaliter percipere; potest tamen à Deo supernaturaliter eleuari, vt diffundat species in medium, & in organum ipsius potentiæ: ergò oculus corporalis per Diuinam potentiam potest videre corpus Christi in hoc Sacramento: clara consequentia, quoniam corpus Christi est obiectum perceptibile à potentia creata, remoto impedimento, quo non potest illud naturaliter percipere. Antecedens probatur, quia non implicat fieri talem visionē, producente Deo immediatè speciem quandam repræsentantem ipsum suum corpus hic existens in oculo hominis, quam debebat producere ipsum obiectum, vt supernaturaliter producat speciem in aerem; licèt obiectum ipsum non sit quantitatiuè extensum, sed sit indiuisibiliter totum in tota, & totum in qualibet parte hostiæ consecratæ, vt rectè explicat *Fagund. ibidem*, qui respondendo ad contrarium, *num.12.* ait, quòd Angelus non est obiectum potentiæ visiuæ, vt est corpus Christi, modus autem supernaturalis, quo corpus Christi in hoc Sacramento existit, solùm impedit, ac facit, vt naturaliter non videatur.

An si in hostia consecrata appareat Caro, Sanguis, Puer Iesus, aut Christus in ea magnitudine, qua est in Cœlis, ibi sit verè corpus Christi. SEC. XII.

S V M M A R I V M.

1 *Multis in locis contingerunt apparitiones aliquæ in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.*

2 *Duobus modis fieri contingunt huiusmodi, apparitiones, & quo signo dignosci possint.*

3 *Quando apparitiones contingunt per immutationem potentiæ visiuæ, ac oculorum, aut per mutationem specierum in aere existentium, tunc Christus Dominus eodem modo manet præsens, sicut antea erat.*

4 *Quoties per realem mutationem obiecti, seù specierum sacramentalium apparet in hoc Sacramento Caro, aut Sanguis Christi, vel ipse Christus*

stus in figura Pueri, vel hominis, adest ibi verus Christus, & vera eius Caro, atque Sanguis.

5 *Probabilior, & magis recepta est sententia in contrarium, quod sit similitudo Carnis, & Sanguinis, quæ colore, aut figura illam referat.*

6 *Indecens valdè videtur,* Corpus, & Sanguinem *Christi in propria specie apparere, ita vt videri, tangi, & bibi possit ab hominibus.*

7 *Licet hic modus apparendi possibilis sit, non tamen decens est.*

8 *Sufficit, quod ibi appareat similitudo illa Carnis, aut Sanguinis, quæ tetigit species sacramentales, vt adoretur cultu Latriæ prout adoratur Christi vestes, Claues, & Lancea.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd in multis locis contingerunt nonnullę apparitiones in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento: nam in quibusdam in hostia consecrata apparuit Puer Iesus; alibi ipse Iesus Christus in ea magnitudine, quæ modo est; in alijs locis apparuit carneus digitus: imò, & Darocæ in Aragoniæ Regno sunt hodie corporalia, in quibus apparet hostia carnea sanguineis maculis interpuncta. Quæritur igitur, an prædicta omnia, quæ in ipsa hostia apparuerunt, fuerint corpus, & Caro Christi.

2 Secundò est aduot. quòd huiusmodi apparitiones duobus modis fieri cõtingunt, vno modo per immutationem potentiæ visiuæ, seù oculorum, aut medij, sacramentalibus speciebus immutatis: & altero per mutationem subiecti, seù sacramentalium specierum. Ad id cognoscendum *D.Thom.3.par.q.76.art.8.* Duplex signum affert. Etenim si per breue tempus aliquid videtur, & non permanenter idem; aut si non omnes circumstantes videant eandem rem, sed vnus vnam, & alius aliam, tunc hæ immutationes, ac apparitiones miraculosæ non fiunt per immutationem obiecti, seù specierum sacramentalium; sed per immutationem oculorum videntium, eodem obiecto immutato remanente, vt quia Deus creet nouam speciem illius rei, quæ videtur, & eam oculis imprimet, vel in aere iam existat, ita vt per miraculosam illam creationem, modificationemq; fiant ipsæ apparitiones. Quod si omnibus aspicientibus idem semper appareat, vel saltem per longum tempus, tunc inquit *D. Thom.* signum esse, visionem illam fieri per mutationem obiecti, atque ideò specierum.

3 Tertiò est adnot. quòd quando apparitiones, ac visiones fiunt non per mutationem obiecti, seù specierum sacramentalium, sed per immutationem potentiæ visiuæ, ac oculorum, aut per mutationem specierum in aere existentium, tunc certum est, Christum Dominum eodem modo manere præsentem sub ipsis speciebus sacramentalibus, ac antea erat; quoniam supponimus nullam in eis factam esse mutationem. Imò cum id, quod apparet non sit in obiecto, sed solùm appareat propter mutationem factam in sensu, & potentia visiua colligunt aliqui contra *Alens.* non esse veram carnem, & sanguinem Christi. Ita *Gabr.lect.41.in canone, Suar.tom.3.in 3.par. disp.55.sec.1. vers.Quintò obseruanda, Fagund. de præcept.Eccles.præcept.3.lib.5.cap.7.num.8.* Ex illa enim apparitione, & miraculo, quod tunc fit, verum argumentum deducitur ad confirmandam veritatem huius Sacramenti, cùm miraculosè ibi similitudo carnis, & sanguinis appareat, quæ apparitio vera est, & nullum in ea mendacium miscetur, cum apparitio ipsa, quæ in sensu fit, ad aliquam veritatem significandam ordinetur. Et re vera hæc sententia est probabilior: quoniam si vera Caro, aut Sanguis Christi gloriosi, & immortalis in his visionibus appareret, & non similitudo carnis, certè iam ibi non existeret sacramentaliter corpus Christi, sed in propria figura. Sed hæc ratio re vera non conuincit, quia non pugnat Christi corpus in vno loco esse in propria figura, & in alio sacramentaliter: vel in eodem loco esse in propria figura, & sacramentaliter, & licèt videatur Christus vt plurimum in hostia, in ætate infantili, non tamen ex hoc sequitur non videri in propria figura, quoniam in potestate corporis gloriosi est, se totum, vel partem, & in hac, vel illa specie pueri, aut senis apparere. Vndè *Alens.* sententia non videtur improbabilis. Hæc adeo vera sunt vt longa discussione non egeant. Tota difficultas est de apparitionibus, quæ fiunt per mutationem obiecti, atque ideò per mutationem specierum sacramentalium, an id, quod apparet sit vera caro Christi, & verus sanguis illius: & an quando Christus ibi videtur, videatur in se, & in vera, ac propria forma veræ, ac propriæ carnis.

4 In hac re pugnantes extant opiniones. Nam prima sententia est affirmans, quam docent *Alens.in 4.par.q.53.mem.4.art.3. Gabr.lect.51. in canone,* & alij, dicentes, quòd quoties per realem mutationem obiecti, seù specierum sacramentalium apparet in hoc Sacramento caro, aut sanguis Christi, aut ipse Christus in figura pueri, aut hominis, re vera ibi adesse verum Christum, & veram carnem, & sanguinem illius secundum propriam speciem. Mouentur ex eo, quòd hoc non implicat: nam potest idem corpus per Diuinam potentiam simul esse in duobus locis, & in ijsdem videri: & quia corpus gloriosum potest sese, prout voluerit hoc, vel illo modo ostendere, in maiori, vel minori quantitate, in parte, vel in toto, & secundum hanc, non secundum illam partem; quod præsertim in Christi corpore locũ sibi vendicat: ergò. Confirmatur, quoniam supposito quòd huiusmodi modus sit possibilis, videtur esse valdè conueniens, nam apparitio hæc, vel fit in testimonium, & signum comparitiuum existentiæ corporis Christi in tali loco, in quo non existeret, & falsum esset hoc testimonium: vel ad solatium, & fauorem alicuius iusti, & is verum solatium non haberet ex apparentibus signis, & indicijs, & non ex vera Christi carne. Denique species illæ sacramentales sub illa forma carnis, & sanguinis non sunt consumendæ, quã-diù

diù sub tali forma sunt; sed ex communi vsu, ac consuetudine Ecclesiæ in testimonium miraculi seruantur, venerantur, & adorantur adoratione latriæ, sicut si, & Christus in illis speciebus appareat in forma pueri, aut viri, vt habetur ex *D.Thoma 3.par.q.76.art.8.* & habetur in *c. de hac re, de consecr. d. 2.* Ergò ibi est vera Christi caro, quæ in propria specie apparet, aliàs latriæ cultu non coleretur.

5 His tamen non obstantibus, in contrarium est probabilior, & magis recepta sententia, quam docent *D.Thom. d.art.8. Ricchard.in 4.d.10. art. 5.q.2. Suar.tom.3.in 3.par.q.55.sec.2. vers.Dicendum est, Durand. Palud. D. Antonin Ægid. & omnes Thomistæ*, vt refert, & sequitur *Fagund.de præcept. Eccles.præcept.3. lib.5.cap.7. num.11.* Dicentes, quòd nec vera caro absolutè, nec verus sanguis, nec verè Christus in illis speciebus appareat, sed similitudo carnis, & sanguinis, quæ colore, aut figura illum referat. Mouentur ex eo quòd aut immutatio specierum sacramentalium, seù obiecti, & huiusmodi apparitio, in qua videtur Christus, aut caro illius, & sanguis diù permanet, ita vt sanguis, aut caro Christi semper ibi videatur, & in pixide conseruetur, vt hostia illa carnea sanguineis maculis interpuncta, quam supra retulimus: aut citò transit, & sacramentales species eodem modo, vt antea apparent. Si primum, ait *D.Thom. loco citato*, nefas esse credere, id quod apparet, & in pixide conseruatur, esse carnem, & sanguinem Christi in propria specie existentem: siquidem tangi facilè potest, & contrectari ab hominibus: quòd valdè indecens est, imò experientia docet temporis cursu, mutari, & tabescere id, quod caro, aut sanguis videbatur: quapropter *Alensis*, & *Gabr.* concedunt, non esse carnem Christi quando in eo fit talis mutatio. Quòd si dicas secundum, atque ideò citò transit, & idem dicendum est: tanto fortius, quoniam probabilissimum est, non fieri tunc aliquam mutationem in obiecto, sed tantùm in potentia, vt supra diximus. Et re vera difficile ab aliquo credi potest, cùm videat sanguinem ab hostia diffluere, illum esse verum, & proprium sanguinem Christi extra eiusdem venas effusum, qui bibi, ac tangi possit: & difficile quoque est credere, frustum carnis quod in Sacramento quis videt, esse veram carnem Christi. Concluditur igitur, quod id, quod videtur in eiusmodi apparitionibus nō sit caro, aut sanguis Christi. Imò dicendum est id non esse, nec veram carnem, nec verum sanguinem; sed tantum id, quod sanguis, & caro apparet. Etenim hoc satis est ad confirmandos imbecilles in fide huius Sacramenti, ad confutandos hæreticos, & consolandos fideles, & ad probandam fidem tanti Sacramenti, vt rectè declarat *Fagund. loco citato, sub num.12.*

Ad contraria facilè respondetur.

6 AD primum concedimus antecedens; sed negamus consequentiam, quoniam indecens valdè videtur corpus, & carnem Christi in propria specie apparere, ita vt videri, tangi, & bibi possit ab hominibus.

7 Ad confirmationem dicimus, quòd quamuis hic modus sit possibilis; non tamen est decens per ea, quæ supra diximus. Eo maximè quòd id quod adducitur in testimonium fidei non conuincit: etenim mutatio licet fiat in obiecto, adhuc tamen non manent ibi sacramentales species atque ideò verè sub illis existit corpus Christi sacramentaliter, in cuius existentiæ confirmationem illud miraculum adducitur: ad quam confirmationem parum refert, quòd vera caro, aut sanguis Christi ibi appareat, satis enim est miraculi manifestatio.

8 Ad vltimum respondetur negando consequentiam: nam sufficit, quod ibi appareat similitudo illa carnis, aut sanguinis, quæ tetigit species sacramentales, & loco illarum succedit, vt adoretur cultu latriæ; sicut adorantur vestes Christi, claues, & lancea, quæ tetigerunt illius corpus, vt post *Suar.* explicat ibidem *Fagund. sub num. 13. vbi num.15.* Ostendit quoque quid agendum sit Sacerdoti, si post perfectam consecrationem vtriusque speciei, talis videatur immutatio.

De Ministro dispensationis, seù collationis sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti.

DISP. V.

DIximus supra *disp. 4. in prin.* quòd Minister sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti est duplex: consecrationis scilicet, & collationis, seù dispensationis. Egimus hucusque de Ministro dicti Sacramenti in consecrando, atque ideò consecrationis; modo consequenti ordine sequitur videndum de Ministro eiusdem Sacramenti in dispensando, & sic dispensationis, seù collationis.

An solus Sacerdos iure Diuino potestatem habeat dispensandi, ac conferendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum fidelibus.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Non tantum Sacerdotes, Diaconi, vel alij Clerici, verum etiam Laici potestatem habent Iure Diuino dispensandi, ac conferendi fidelibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, idque multifariam probatur.*

2 *Vera est sententia contraria, quod soli Sacerdotes hanc potestatem habeant, & probatur nonnullis Canonibus, & Concilio Tridentino.*

3 *Quamuis solis Sacerdotibus potestas dispensandi, ac ministrandi hoc Sacramentum tradita sit Iure Diuino, non tamen opus est semper illam exequi per se ipsos.*

4. *Nunquam licitum est Clericis, etiam Subdiaconis, & multo minus Laicis tantum Sacramentum per se ipsos sumere, vel alijs dispensare, non obstante quacunque licentia, vel commissione.*

Et

Et an Christus prius communicauit in Cœna, deindè ordinauit Apostolos.

5 *Consuetudo illa dandi hoc Sacramentum in manibus communicantium non fuit vniuersalis Ecclesiæ.*

6 *Sacerdotem illum, qui ad Serapionem moriturum misit hostiam per puerum, bona fides excusauit; Etenim delatio sanctissimæ Eucharistiæ ad infirmos per Laicum sacrilegium est.*

1 IN hac difficultate videtur dicendum, non tantùm Sacerdotes, verum etiam, & Diaconos, & alios Clericos; imò & Laicos iure Diuino potestatem habere dispensandi, ac conferendi fidelibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Probatur primò ex illo *Matt. c.26.* in illis verbis *Accipite, & comedite, &c.* Ex quibus colligitur secundum sententiam magis receptam, quòd Dominus in cœna Dominica post consecrationem panis, non contulit ipse Sacramentum, nec applicuit propria manu illud ori Discipulorum; sed obtulit tantùm catinum, & ipsi proprijs manibus ex eo sumpserunt consecratum panem. Confirmatur ex verbis *Marci cap. 14.* dum ait, quòd Dominus, accepto Calice, gratias agens dedit eis, & biberunt ex illo omnes. Vndè Euangelista ibi apertè declarat, Christum consecratum Calicem dedisse discipulis, & illos inter se illum distribuisse. Hoc ipsum clarius colligitur ex *Luca c.22.* in illis verbis, *Accipite, & diuidite inter vos.* Vbi ostenditur, quòd per proprias Apostolorum manus ab vno alteri datus fuit Calix. Ergò non tantùm Sacerdotes Iure Diuino potestatem habent dispensandi sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum; sed etiam Laici: quoniam ipsi Apostoli ante communionem, & in ipsa communione non erant Sacerdotes: siquidem fuerunt à Domino ordinati Sacerdotes post communionem, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess. 22. c.1.* Quod tunc ait, Dominum Apostolos Sacerdotes constituisse, quando verba illa protulit, *Hoc facite in meam commemorationem.* Quæ verba dixit Dominus post communionem. Secundò probatur ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine tribuendi hoc Sacramentum in manibus communicantium, vt ipsimet acciperent: quod aliquando coram Sacerdote fiebat, & interdum etiam in proprias domos illud deferebant, ibique sumebant: ad quod vtebantur fœminæ linteolis mundissimis, quos Dominicales vocabant, vt colligitur ex *Concil. Antisiodoren. cap.42. & 36.* Imò refert *Euseb. lib.6. Histor. c.33. & Niceph. lib.6. cap.6.* Serapioni morituro occupatum Sacerdotem misisse hostiam per puerum, absentibus Sacerdote, ac Diacono. Non igitur iure Diuino Sacerdotes tantum sunt ministri in dispensando sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Denique probatur quod olim dum ex Ecclesiæ dispensatione fideles sub vtraque specie communicabant, Diaconi ministrabant, & conferebant Laicis per fistulam argenteam sorbentibus potum sanguinis ex Calice, vt testatur *Henriq. lib.8. de Euchar. cap.54. nu.1. ad fin.* Et hodie Papæ solemniter celebranti Diaconus Cardinalis ministrat potum sanguinis: quæ quidem omnia fieri non potuissent, si de iure Diuino Sacerdotes tantùm essent ministri in dispensando, ac conferendo fidelibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam dicimus esse veram, quam docent *D. Thomas in 4.d.13.q.1.art.3. & 3. par. q.82. art.3. Ricchard. in d. dist. 13.q.1. art.3. vbi etiam Sot. Durand. q.4. Palud. q.1. art.4. Henriq. lib.8. de Euchar. cap.54. Suar. tom.3. in 3. par. disp.72. sec.1. vers. Dico primò,* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de praecept. Eccles. pracept.3. lib.3. cap.1. sub num.3.* Probatur hæc sententia primò ex *can. peruenit, de consecr. dist.2.* Qui prohibens Laicis, ac fœminis deferre sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos sic ait. *Peruenit ad notitiam nostram, quòd quidam Præsbyteri in tantum paruipendant Diuina mysteria, vt Laico, vel fœminæ sacrum corpus Domini tradant ad deferendum infirmis: & quibus prohibetur, ne Sacrarium ingrediantur, nec ad Altare appropinquent, illis sancta sanctorum committuntur. Quod quam sit horribile, quamque detestabile, omnium Religiosorum animaduertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria præsumptio vlterius fiat, sed omnimodis præsbyter per semetipsum infirmum communicet. Quòd si aliter fecerit gradus sui periculo subiacebit.* Vbi est adnot. quòd horrendum, & detestandum sacrilegium dicitur, per Laicos sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos deferri: & propterea ex tali exageratione colligitur, id non esse nouam prohibitionem Ecclesiasticam, sed reprehensionem quãdam actionis iniquæ, & Diuino iuri repugnantis. Confirmatur ex *Concil. Trid. sess. 13. cap.8.* Vbi habetur ex traditione Apostolica emanare, vt Laici à Sacerdotibus communionem accipiant: & propterea traditio huiusmodi præceptum Diuinum arguit. Quod quidem clarius colligitur ex eodem *Concil. sess.23. c.1.* Dum ait, Sacerdotibus ex vi Sacerdotalis ordinis traditam fuisse à Christo Domino potestatem consecrandi, offerendi, ac ministrandi hoc Sacramentum, vt patet ex illis verbis, *Et ministrandi Corpus, & Sanguinem eius, &c.* Ergò ratione ordinis Sacerdotalis, atque ideò iure Diuino, cuius est ordo, ac omnia Sacramenta solis Sacerdotibus conuenit, & ad eos tantùm spectat ex officio, & potestate iure Diuino eiusmodi Sacramentum fidelibus ministrare, ac conferre.

3 Ad contraria respondetur, quòd quamuis solis Sacerdotibus potestas dispensandi, ac ministrandi hoc Sacramentum iure Diuino sit tradita; non tamen est opus, vt semper per se ipsos illam exequantur; siquidem ex iusta, ac necessaria causa Episcopus, vel Sacerdos potest committere Diacono, vt sanctissimam Eucharistiam dispenset: quæ quidem facultas Diaconis tantùm hodie committi potest, & non alijs, etiam si Clerici

sint;

sint, ac Subdiaconi, vt habetur ex *D. Thoma 3. par. q. 82. art. 3. ad 1. Henriq. lib. 8. Euchar. cap. 54. num. 2. Sot. in 4. d. 13. q. 1. art. 5. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 1. vers. Dico tertiò, Bellarm. lib. de ordine, cap. 6.* & ex alijs apud *Fagund. loco citato, sub num. 5.* Etenim supposita consuetudine, quæ hodie in Ecclesia extat communicandi populum sub vna tantùm specie panis; ad maiorem reuerentiam tanti Sacramenti spectat, vt soli præsbyteri hoc Sacramentum dispensent: & in necessitate dispensetur infirmis à Diacono dumtaxat, ex licentia Episcopi, vel Parochi: siquidem dispensatio sanguinis, quæ olim in primitiua Ecclesia per Diaconos fiebat, iam cessauit.
4 Nunquam tamen licitum est Clericis, nec Subdiaconis quidem, & multo minus Laicis tantùm Sacramentum per se ipsos sumere, vel alijs dispensare, non obstante quacunque licentia, ac commissione. Nec Christus prius communicauit Apostolos in Cœna, & deindè ordinauit per illa verba, *Hoc facite in meam commemorationem.* Quoniam ex Euangelio id clarè non colligitur, sed potius videtur, Dominum post consecrationem Apostolos ipsos Sacerdotes ordinasse, & postea Sacramentum eisdem tribuisse, vt sumant & dent cæteris, vt patet ex illis Apostoli verbis, *1. Corinth. cap. 11. Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis; quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit; Accipite, & manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem, &c.* Vndè antequam catinum acciperent à Domino, vbi erat consecratus panis, iam fuerant
5 ordinati in Sacerdotes. Quouerò ad consuetudinem illam dandi hoc Sacramentum in manibus communicantium, vt ipsimet acciperent: quod interdum coram Sacerdote fiebat; & aliquando in proprias domos illud deferebant, & ibi sumebant, posset dici, consuetudinem illam non fuisse vniuersalis Ecclesiæ, sed alicuius dumtaxat, quæ tanquam parum conueniens fuit abolita: quamuis re vera sic communicantes non possent dici dispensare, & conferre huiusmodi Sacramentum, sed illud iam à Sacerdote dispensatum per se sumere: quod non videtur iure Diuino prohi-
6 bitum. Ad illud Serapionis morituri, cui Sacerdos occupatus misit hostiam per puerum, respondetur, quod fortè bona fides talis Sacerdotis illum excusauit. Cæterum delatio sanctissimæ Eucharistiæ ad infirmos per Laicos, ex suo genere est sacrilegium, vt supra diximus.

An in extrema necessitate Clerici, & Laici possint per se sumere sanctissimam Eucharistiam, & alijs dispensare: vel saltem Diaconi, etiam proprio Episcopo reluctante, seù Sacerdote. SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Tempore Pestis licere Laicis sanctissimam Eucharistiam propriis manibus accipere, & alijs etiam ministrare, multis probatur exemplis.*
2 *In contrarium tamen est communis sententia, & qua ratione.*
3 *Eucharistiæ administratio est actus auctoritatiuus, ex ordine Sacerdotij proueniens.*
4 *Dispensatio tanti Sacramenti per Laicos est intrinsecè malum, & ex sui natura cedens in irreuerentiam tanti Sacramenti.*
5 *Diaconum haud posse communicare infirmum in periculo mortis constitutum, inique contradicentibus Episcopo, vel Parocho, existimant nonnulli, cum nequeat dispensare hoc Sacramentum, nisi vt instrumentum Præsbyteri, vel Episcopi.*
6 *Laicis licitum est sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum eleuare, deficiente Sacerdote, nec requiritur, quod eleuans sit in gratia, non tamen possunt ministrare.*
7 *Reginæ Schotiæ ex dispensatione, ac concessione Romani Pontificis ampullam habebat, in qua Sacramentum Eucharistiæ apud se retinebat, propterea ex defectu Sacerdotis, seù Diaconi bona fides eam excusauit.*

1 IN hac re *Caiet. cap. 26. in Matt.* in illis verbis, *Accipite, & manducate, &c.* Concedit tempore pestis, & epidimiæ, Laicis, vt sanctissimam Eucharistiam licitè possint proprijs manibus accipere, & alijs etiam ministrare. Hoc idem tempore pestis concedit *Henric. Boich. in cap. decernimus de iudic.* Vndè licitum esse Sacerdoti existimatur tempore pestis, & epidimiæ ponere sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum in loco decenti, dum contagium timet, vt indè infirmus proprio ore, vel manu capiat. In eandem sententiam videtur inclinare *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 3 ad fin.* Mouentur ex eo, quod id non est intrinsecè, & ex sui natura malum: nam tempore primitiuæ Ecclesiæ Laici Eucharistiam proprijs manibus tangebant, in domos suas ferebant, ac sumebant, vt præcedenti sec. diximus: & Laicis licitum est sanctissimam Eucharistiam è terra proprijs manibus eleuare. Imò refert *Euseb. lib. 6. Histor. c. 33. & Niceph. lib. 6. c. 6.* Quòd Serapioni morituro Sacerdos occupatus misit hostiam per puerum, absentibus Sacerdote, ac Diacono. Et Diaconi iussu Sacerdotum ministrabant Laicis Christi sanguinem per fistulam argenteam sorbentibus potum ipsius sanguinis in Calice, vt testatur *Henriq. lib. 8. de Euchar. c. 54. nu. 1. ad fin.* Quæ quidem citra culpam fieri non potuissent, si esset intrinsecè malum, sumere per se ipsos Laicos sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, aut alijs ministrare; quoniam ea, quæ intrinsecè mala sunt, nunquam fieri licent, nec super illis cadit dispensatio, non obstante quacunq; vrgenti, ac extrema necessitate, vt in *c. super eo, de vsur.* Et denique *Henriq. loco citato, num. 2. Sot. in 4. d. 13. q. 1. art. 4. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 1. vers. Difficultas verò:* Et alij volunt, quod in necessitate extrema, ac in proximo periculo

mortis

mortis si improbus Parochus, aut Episcopus præsens nolint eiusmodi licentiam Diacono dare, nec velint ipsi per se in periculo mortis constitutos communicare, sed velint omninò infirmũ citra Viaticum discedere; tunc ipse Diaconus, Parocho, & Episcopo reluctantibus, posset eo casu tali infirmo Viaticum ministrare: quoniam tunc Christus censetur id omninò velle, & approbare. Vndè cum de iure tantùm positiuo sit prohibita Laicis, & Clericis, excepto Diacono, vt supra, dispensatio sanctissimæ Eucharistiæ, & ipsius, nisi à Sacerdote, talis prohibitio non comprehendit casum extremæ necessitatis: nam lex positiua non obligat cum tanto detrimento, vt ostendimus in nostris *Comment. in Bull. Cœnæ lib.2.can.1.q.48.num.12.& 13.* Hac eadem ratione refert *Suar.* in nostra ætate, Reginam Schotiæ martyrium subituram sub Isabella Regina Angliæ, prius Sacramentum, quod apud se habebat, proprijs manibus sumpsisse cum summa omnium laude.

2 His tamen non obstantibus, in contrarium est communis sententia, quam docent *D. Thom. 3. par. q.82. art.3. Sot. in 4. d.13. q.1. art.3. Henriq. lib.8. de Euchar. c.54. num.3. & in margine lit. A. Dec. & Rip. in cap.2. de iudic. Nauar. in Man. cap.25. num.72. Ledes. Durand. Catherin. contra Caiet.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. de præcep. Eccl. præcep.3. lib.3. cap.1. sub num.12.& 13.& cap.3. num.8.* Imò idem *Suar. loco citato, sec.1. vers. Vltimò dicendum*, Inquit, difficile esse Doctoribus contraire communiter asserentibus non licere Laicis, nec etiam Subdiaconis Eucharistiam ministrare infirmis in extrema necessitate; atque ideò non licet illam ministrare alijs, nec etiam licebit in eadem necessitate eandem sibi proprijs manibus sumere, ac administrare, cum militet eadem ratio in vtroque. Pro hac sententia facit *text. in can. peruenit, de consecr. d.2.* cum alijs, quæ supra cumulauimus sec. præced. vbi ostendimus iure Diuino solis Sacerdotibus competere administrationem tanti Sacramenti, & citra magnum sacrilegium non posse ab alijs, qui Sacerdotes non sint, dispensari; cùm id videatur intrinsecè malum. Etenim admini-

3 stratio Eucharistiæ est actus auctoritatiuus proueniens ex ordine Sacerdotij, & in defectum Sacerdotum hic actus committitur Diacono tantum in casu necessitatis, & sic ex iusta, ac rationabili causa, vt rectè declarat *Suar. d. sec.1. vers. Dico tertio, & Fagund. d. cap.1. num.6.& 7.* Vbi ex hoc infert, quòd si præter Diaconum essent alij Præsbyteri præsentes, qui possint, & velint sanctissimam Eucharistiam ministrare, non posset Episcopus, aut Sacerdos id committere Diacono. Vndè indecens est de sui natura, quod talis administratio à Laico exerceatur, & de sui natura id cedit in irreuerentiam tanti Sacramenti: quapropter maior ratio habenda est reuerentiæ huius admirabilis Sacramenti, quàm fructus infirmi, cui satis est, si deficiat minister, quòd spiritualiter communicet in voto, vt habetur ex *Conc. Trid. sess.13. cap.8.* in illis verbis, *Patres nostri três rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt: quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, vt peccatores: alios tantùm spiritualiter illos nimirum, qui voto propositum illum cœlestem panem edentes, fide viua, quæ per dilectionem operatur fructum eius, & vtilitatem sentiunt: tertios porrò sacramentaliter simul, & spiritualiter; hi autem sunt, qui ita se prius probant, & instruunt, vt vestem nuptialem induti ad diuinam hanc mensam accedant.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

4 AD primum patet responsio ex dictis, & excumulatis in præcedenti sec. dum ostendimus dispensationem tanti Sacramenti per Laicos esse intrinsecè malam, & cedere ex sui natura in irreuerentiam tanti Sacramenti. Nec consuetudo deferendi per Laicos, aut per Clericos Sacerdotibus inferiores sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos, & sumendi proprijs manibus fuit vniuersalis Ecclesiæ, sed fortè abusus quarundam Ecclesiarum, & propterea per contrariam vniuersalis Ecclesiæ rationabilem consuetudinem fuit abolita. Vndè *Conc. Cæsaraugust. can.3. Toletan. cap.14. & Rothomag. cap.2.* Expressè prohibent, ne Laico, aut fœminæ Sacerdos ponat sanctissimam Eucharistiam in manibus, sed in os eorum intromittat: quia positio tanti Sacramenti in manu sumentium, & collocatio in loco decente, vt proprio ore sumatur, est contra vsum, & praxim Ecclesiæ, quæ vim legis habet: & cedit in maximam irreuerentiam ipsius Sacramenti, vt rectè declarat *Fagund. d. c.1. nu.13.& 14.*

5 Ad illud *Henriq.* & aliorum existimantium posse Diaconum communicare infirmum in periculo mortis constitutum, & iniquè contradicentibus Episcopo, vel Parocho respondetur, quòd aliqui existimant, non posse eo casu Diaconum communicare sine licentia Episcopi, aut Parochi infirmum in articulo mortis constitutum, etiam si illi iniquè licentiam negent: siquidem Diaconus non potest licitè dispensare Sacramentum Eucharistiæ, nisi vt instrumentum Præsbyteri, aut Episcopi: tunc enim morale instrumentum esse non potest, cum principale agens illud non moueat, ita *Syl. ver. Eucharistia 3. nu.1.* Secundò respondetur, quòd in eo euentu præsentia Episcopi, seu Sacerdotis sua potestate abutentis pro absentia reputanda est, & ideò potest citra eorum licentiam talem infirmum communicare. Tertiò respondetur, quod in tali casu si Sacerdos iniquè dictam licentiam neget, censetur eam concedere Episcopus: & si Episcopus malitiosè deneget, censetur concedere Papa: & si Papa improbè recuset, recurrendum est ad Christi voluntatem, qui tunc censetur omninò velle, & approbare. Ita *Fagund. d. lib.3. cap.1. sub num.9.*

6 Ad illud quod dicitur, Laicis scilicet licitum esse sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum eleuare, id concedimus, deficiente Sacerdote, vel

vel Diacono, qui id faciat, vel facere velit: nec exigitur, quòd Laicus eleuans sit in gratia. Negatur tamen ob id Laicum posse ministrare tantum Sacramentum, cùm illa eleuatio tali casu non sit ministratio: sed cedat in reuerentiam Sacramenti, ne conculcetur. Ob hanc rationem quoque quando vrgentissima necessitas occurrit ex parte Sacramenti, vt quia Calix cum Christi sanguine ab hostibus, ac Christiani nominis inimici sit effundendus, & hostia consecrata pedibus conculcanda, tunc deficientibus Sacerdotibus, vel Diaconis possent à Laicis sumi: siquidem seruare verba legis illo euentu, esset facere contra legem, & finem illius, qui est vitare periculum irreuerentiæ, & effusionem sanguinis: est tamen verum, quod id cum magna reuerentia agendum est: & præcipuè vt sumentes si conscientiam habeant peccati mortalis studeant pro viribus conteri, vt habetur ex *Suar. tom. 3. in 3. par. q. 71. sec. 3. ad fin. & Fagund. d. lib. 3. cap. 4. sub num. 21.*

7 Ad factum Reginæ Schotiæ dum martyrium esset subitura, dicitur quòd Rom. Pontificis dispensatione, ac concessione habebat ampullam, in qua Sacramentum Eucharistiæ apud se haberet, vt inquit *Suar.* & propterea ex defectu Sacerdotis, seù Diaconi, qui eam communicarent, bona fides eam excusauit per se ipsam sumendo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, putans sibi licere: imò si id egerit ne Sacramentum ipsum deueniret in manus hæreticorum, licitè se ipsam communicauit ad vitandam irreuerentiam, tanto Sacramento ab hæreticis inferendam. Cæterum ex communi Doctorum sententia non est licitum Laicis Sacramentum tangere, in manibus excipere, & se ipsos communicare, aut alijs dispensare, non obstante quacunq; necessitate, vt supra diximus, & in specie *Fagund. d. lib. 3. c. 3. sub nu. 8.*

An Sacerdos extra sacrificium Missæ volens communicare, se ipsum licitè possit.
SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos, qui ægrotare contingit, & non adest, nisi Diaconus, qui ei Sacramentum deferat, non solum potest, sed debet se ipsum communicare.*

2 *Non peccat Sacerdos, qui se ipsum communicat, etiam deuotionis causa ex præconseruatis particulis.*

3 *Iuxta sententiam Fagund. si adsit Diaconus, non potest Sacerdos se ipsum communicare. Et cur.*

1 PArtem affirmatiuam docet *Duran. in 4 d 13. q. 4.* inquiens, quod si Sacerdos contingeret ægrotare, & non adesset nisi Diaconus, qui Sacramentum deferat, tunc non solùm posset, verum etiam deberet se ipsum communicare. In

2 eandem sententiam inclinat *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 3. ad fin.* Dum ait, quòd secluso scandalo, non peccat Sacerdos, qui se ipsum communicat non tantùm in necessitate, sed deuotionis causa in euentu, vbi esset ipse tantùm Sacerdos, qui non posset celebrare: ex præconseruatis enim particulis posset se ipsum communicare. Rationem autem hanc esse volunt, quia ipse Sacerdos est proprius minister huius Sacramenti. Et de facto Sacerdos in die Parasceues se ipsum communicat non consecrando. Putat

3 tamen *Fagund.* quòd si adesset Diaconus, non posse tunc Sacerdotem se ipsum communicare, cùm iam adsit Minister ex priuilegio competens. Ita *Fagund. de precept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. c. 3. sub num. 7.* Quæ quidem *Fagund.* opinio mihi videtur valdè dubia, cùm tale priuilegium competat Diacono ex commissione Sacerdotis, vel Episcopi iusta, ac rationabili causa subsistente; at Sacerdos est proprius Minister huius Sacramenti, nec in eo administrando exigitur distinctio personarum sicut in alijs Sacramentis, cùm Sacramentum ipsum sit institutum per modum cibi: & vsus eius per modum comestionis: cibus autem ab ipso manducante, ac comedente suscipitur: vel etiam per alium potest suscipi: ergò supradicto casu Sacerdos si nolit per Diaconum, potest se ipsum communicare.

An Sacerdotes Hæretici, Schismatici, interdicti, suspensi, degradati, ac existentes in peccato mortali licitè possint Eucharistiæ Sacramentum ministrare.
SEC. IV.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes Hæretici, Schismatici, excommunicati, suspensi ab ordine, interdicti, vel degradati tam verbaliter, quàm realiter grauissimè peccant, ministrando hoc Sacramentum, omnesque in peccato mortali ministrantes, nouam culpam contrahunt.*

2 *Huius Sacramenti ministratio sacrum, & grauissimum est ministerium, ad quod sanctè tractandum, Sacerdos est consecratus.*

Semperque est mortale hoc Sacramentum in peccato tangere.

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter negatiuè. Etenim licèt Sacerdotes hæretici, schismatici, excommunicati suspensi ab ordine, interdicti, & degradati tàm verbaliter, quàm realiter retineant ordinem Sacerdotalem, cùm Sacramentum ordinis imprimat characterem, & character sit indelebilis, omnes tamen sunt ab ordinis executione suspensi, & propterea peccant grauissimè ministrando, vt habetur ex *D. Thoma 3. par. q. 82. art. 7. & 8.* Sicut & omnes in peccato mortali ministrantes nouam culpam lethalem contrahunt, vt Doctores communiter docent *in 4. d. 13. Palud. ibi, q. 1. Sot. q. 1. art. 3.* & alij apud *Fagund. de præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. c. 3. num. 10.* Pro qua re facit *tex. in c. fin. 15. q. 8.* in illis verbis, *Mali bona administrando se*

se tantummodò lædunt. Ratio autem hæc est, quoniam sancta à sanctis tantùm tractanda sunt.
2 Et licet administratio huius Sacramenti non sit Sacramenti confectio; sed tantum dispensatio: attamen hæc dispensatio est sacrum, & grauissimum ministerium, ad quod sanctè tractandum, sicut & conficiendum Sacerdos est consecratus. Vndè ex hoc infert *Fagund. loco citato, sub num.* 11. Semper esse peccatum mortale hoc Sacramentum in mortali tangere: quoniam tactus illius, est id quod maximè facit, qui Sacramentum ipsum ministrat. An tamen licitum sit prædictis Sacramentum Eucharistiæ ministrare in casu necessitatis, sec.seq.dicemus.

An à Sacerdotibus hæreticis, schismaticis, excommunicatis, suspensis interdictis, degradatis, aut publicis peccatoribus, licitum sit sanctissimam Eucharistiam suscipere in casu saltem necessitatis.

SEC. V.

SVMMARIVM.

1 *Hermenegildus Hispaniarum Princeps renuit ab Episcopo Ariano Communionem percipere.*
2 *Eucharistiæ Sacramentum licet non sit necessitatis, est tamen magnæ vtilitatis; nunquam tamen ab huiusmodi hæreticis reuerenter suscipi potest.*
3 *A Sacerdote publico Concubinario hoc Sacramentum suscipere non licet.*
4 *Verior est in contrarium sententia, quod in mortis articulo licitum est à Sacerdotibus hæreticis, Schismaticis, &c. Accipere Sacramentum Eucharistiæ, & pœnitentiæ in defectum aliorum Sacerdotum.*
5 *Quamuis Sacramentum Eucharistiæ non sit tantæ necessitatis, est tamen sufficientis, & grauissimæ, maximaque vtilitatis.*
6 *Iura illa quæ prohibent, audiri Missam à publico Concubinario, alijsque publicis peccatoribus, in desuetudinem abierunt. Et quid euitari præcipiatur per Extrauag. Mart. V. quæ incipit ad euitanda scandala.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse per *text. in can. superueniente*, 1. *q.* 1. Qui loquens de Hermenilgido Hispaniarum Principe, qui renuit ab Ariano Episcopo communionem percipere sic ait, *Perfidus pater Arianum Episcopum misit, vt ex eius manu, sacrilegæ consecrationis communionem perciperet, atque per hoc ad patris gratiam redire mereretur. Sed vir Deo deditus Ariano Episcopo venienti exprobauit, vt debuit, eiusque à se perfidiam dignis increpationibus repulit*. Vndè *Greg. Papa lib. 3. Dialog.* 31. Laudat factum præfati Principis, eo quòd nec in extremo mortis articulo voluit ab hæretico Eucharistiam suscipere. Ratio autem hæc esse
2 potest, quia Eucharistia non est Sacramentum necessitatis: & licèt sit magnæ vtilitatis, nunquam tamen ab huiusmodi hæreticis, & nominatim excommunicatis reuerenter suscipi potest. Hanc ipsam sententiam docent *D. Thom.* 3. *par. q.* 82. *art.* 9. *in corp. Durand. Palud. & alij in* 4. *d.* 13. *& Syl. ver. Eucharistia* 3. *num.* 5. Qui quidem cum absolutè negent id esse licitum, videntur etiam loqui in casu extremæ necessitatis; sicut, & ipse *Syl.* ibi expresse loquitur, inquiens, nec publicè, nec occultè, nec etiam in casu mortis suscipiendum esse Sacramentum Eucharistiæ ab huiusmodi præcisis hæreticis, & excommunicatis denunciatis. Et eadem ratio est de suscep-
3 tione aliorum Sacramentorum. Idem dicendum esse de Sacerdote publico Concubinario docent *D. Thom. loco citato, & Nauar. in Man. c.* 25. *num.* 8. ad quod facit *tex. in c. nullus* 32. *d.* Vbi præcipitur, vt nullus audiat Missam Præsbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, hoc idem habetur in *c. præter, ead. d.* Ratio autem *D. Thomæ* ea est, quoniam huiusmodi Sacerdotes concubinarij lethaliter peccant ministrando: ergò si hoc Sacramentum ab eis petamus, aut recipimus, necessariò cum illorum peccato concurremus. Quæ quidem ratio militat etiam in quocunque alio Sacerdote, quem certo, ac moraliter scimus esse in publico, vel occulto peccato.
4 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam puto veriorem, quam tenent *Henriq. lib* 8. *de Euchar. cap.* 4. *in medio, Suar. tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 72. *sec.* 4. *vers. Vltimo ex dictis*, quos sequitur etiam *Fagund. de præcept. Eccles. præcep.* 3. *lib.* 3. *cap.* 1. *nu.* 18. *&* 19. Dicentes licitè posse Eucharistiam, & pœnitentiam in articulo mortis accipi in defectu aliorum Sacerdotum à Sacerdotibus hæreticis, schismaticis, & de excommunicatione nominatim denunciatis, dummodò sequentes concurrant circumstantiæ: quarum prima est, vt id fiat citra scandalum: secunda quòd ex indè non animetur hæreticus, schismaticus, & excommunicatus: & tertia quod non sequatur infamia Religionis: quæ quidem duæ posteriores circumstantiæ virtute continentur sub circumstantia scandali. Mouentur ex eo, quòd ab eiusmodi Sacerdotibus in articulo mortis potest quis Sacramentum pœnitentiæ suscipere, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess.* 14. *de casuum reser. cap.* 7. in illis verbis, *Omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, & censuris absoluere possunt*. Ergò à dictis Sacerdotibus hæreticis, schismaticis, &c. Potest quis suscipere in illo articulo sanctissimam Eucharistiam, quia cui conceditur pœnitentia in illo articulo, conceditur etiam Viaticum, vt in *cap quod in te, supra eod. tit. nostro, de pœnit. ac remis.* ita se habente, *In illo verbo, per quod pœnitentiam morientibus non negamus, Viaticum etiam, quod verè pœnitentibus exhibetur, intel-*
5 *ligi volumus, &c.* Etenim licèt Sacramentum Eucharistiæ non sit tantæ necessitatis; est tamen maximæ vtilitatis, & grauissimæ, ac sufficientis necessitatis, vt verisimile non sit, voluisse Ecclesiam suos fideles priuare tanto beneficio in extremo mortis periculo, concurrentibus maximè

supra-

supradictis circumstantijs. Confirmatur; quia in extrema necessitate nullus fauor fit malis Ministris, sed solùm fidelibus verè pœnitentibus: ergò licitum est ab eis huiusmodi Sacramentum suscipere. Vndè his sic stantibus, ad factum Herminilgidi respondetur, quòd meritò sanctus ille Princeps elegit potius mori, quàm sanctissimam Eucharistiam ab Ariano Episcopo sumere, quoniam id fieri non poterat citra scandalum,& Religionis detrimentum, vt colligitur ex *d. can. superueniente*, 1.q.1. & rectè declarant *Suar. & Fagund. locis citatis.*

6 Quouero ad Sacerdotes publicos concubinarios,& alios similes publicos peccatores probant *Suar. loco citato*, *& Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 4.* Eorum sententiam, quoniam iura illa prohibentia Missam audiri à publico concubinario,& alijs eiusmodi publicis peccatoribus abierunt in desuetudinem,& per extrau. Mart.V. ad euitanda scandala non præcipitur vitari alios, quàm qui nominatim fuerint de censura denunciati, ac declarati, & notorij Clericorum percussores. Vndè licitum est ab illis sanctissimam Eucharistiam suscipere non solùm in articulo mortis; sed etiam extra mortis articulum: quod tamen quomodo procedat, latè declarat *Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 1. cap. 5. num. 42. cum pluribus seq.* & signanter *num.* 50. Vbi tamen ait non esse licitum ab eiusmodi Sacerdotibus sacramenta, & Missas petere, cùm sint in publico peccato; nisi tanta sit necessitas, aut vtilitas, quæ id excusare possit.

An Sacerdos ad conferendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum non solùm debeat habere potestatem ordinis, sed etiam iurisdictionis.

SEC. VI.

SVMMARIVM.

1 *Præter potestatem ordinis Sacerdotalis, exigitur quoque ad licitam huius Sacramenti dispensationem potestas iurisdictionis.*

2 *Sacerdotes non proprij, qui sine licentia proprij Sacerdotis hoc Sacramentum ministrant, lethalem culpam contrahunt.*

3 *Religiosi, qui absque iurisdictione, & licentia proprij Sacerdotis sanctissimam Eucharistiam ministrant, non solum mortaliter peccant, sed excommunicationem quoque ipso facto incurrunt, reseruatam Romano Pontifici.*

4 *Sed tres conditiones requiruntur ad præfatam excommunicationem incurrendam.*

Et primò, vt contrauenientes sint Religiosi, vndè Sacerdotes seculares non comprehenduntur: nec illi qui de Congregatione sunt, instituta Romæ à S. Philippo Nereo: nec Religiosi, qui Rectores sunt, aut Parochi secularium.

5 *Nec comprehenduntur Religiosi, qui alijs Religiosis hoc Sacramentum ministrant.*

6 *Nec etiam qui ex ignorantia, bona fide, aut ratihabitione probabiliter præsumpta hoc Sacramentum ministrant etiam Laicis.*

7 *Sacerdotes iurisdictionem non habentes citra proprij Sacerdotis licentiam hoc Sacramentum ministrare non possunt, etiam constitutis in articulo mortis: idemque dicendum est in Religiosis.*

8 *Satis tamen erit, si iurisdictionem habeant delegatam: Et quis nam dicatur habere ordinariam, quisuè delegatam.*

9 *Hodie ex priuilegio Romani Pontificis Religiosi vbique terrarum possunt per se ipsos, quouis anni die Eucharistiam ministrare secularibus, & Clericis, solo die Paschatis Resurrectionis excepto.*

Idemque potest quilibet Sacerdos secularis in Religiosorum Monasterio cum licentia Sacristæ.

Et quomodo sit intelligendus dies Paschatis.

10 *Hæc quoque priuilegia concessa fuerunt per Paulum IV. Fundatorem Religionis Theatinorum.*

11 *An in prædicto priuilegio sit exceptuatus quoque dies Paschæ.*

12 *Simplex Sacerdos, etiam si Religiosus sit, absente proprio Sacerdote, vel ipso quoque præsente, & iniquè nolente, potest hoc Sacramentum ministrare constitutis in mortis articulo.*

Idemque possunt ex priuilegio fratres minores, & fratres Prædicatores.

13 *Patres Theatini ex priuilegio Pij IV. & B. Pij V. possunt sanctissimum Eucharistiæ, ac extremæ Vnctionis ministrare non solum Clericis, & fratribus eiusdem Congregationis, sed etiam Mercenarijs, ac famulis, & quibuscunque hospitibus, imò exteris in articulo mortis constitutis, qui in locis, & habitationibus prædictæ Congregationis reperiuntur, etiam Diœcesanorum, & Curatorum licentia non petita, nec obtenta.*

14 *Simplex Sacerdos, siuè Secularis, siuè Regularis sit ex præsumpta proprij Sacerdotis voluntate, ac ratihabitione poterit hoc sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrare.*

1 AD hanc difficultatem respondetur breuiter affirmatiuè, vt ex communi Doctorum sententia docent *D. Thom. 3. par. q. 82. art. 3. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 55. in prin. Sot. in 4. d. 13. q. 1. art. 3. Alan. de sacram. in genere, cap. 50. Castro ver. Sacerdos, heresi 1. Bellar. lib. 4. de Euch. cap. 16. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 2. in prin.* Et alij communiter, dicentes præter potestatem ordinis Sacerdotalis, per quam quilibet Sacerdos constituitur Minister ordinarius sanctissimæ Eucharistiæ, exigi quoque ad rectam & licitam dispensationem illius potestatem iurisdictionis; atque ideò non esse liberum omnibus Sacerdotibus huiusmodi Sacramentum dispensare; sed illis tantum, qui iurisdictionem habent respectu illorum, qui dispensant. Probatur primò ex nostro cap. in illis verbis, *Nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Vndè sicut ille *textus* statuit Sacramentum pœnitentiæ à proprio Sacerdote esse suscipiendum; ita quoque statuisse

tuisse censetur de Sacramento Eucharistiæ, cum à perceptione illius ad tempus solus Sacerdos proprius, qualis proprius Parochus, aut proprius Episcopus, vel Papa possit dispensare. Etenim pascere gregem Christi, non est munus cuiuscunque ordinarij Sacerdotis, sed est munus, ac officium proprij Pastoris: & propterea ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine solùm Curati, & Pastores, qui præsunt, vel alij Sacerdotes de licentia illorum Sacramentum huiusmodi dispensant. Confirmatur ex *Concil. Cartagin. 1. cap. 7.* Ita se habente, *Statuat grauitas vestra, vt vnusquisque Clericus, vel Laicus non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui.* Idem habetur ex *Concil. Mileuit. cap. 18. & ex Tertull. lib. de corona Militis, cap. 3. Dionys. cap. 3. de Eccles. Hierch. & Iustino martyre apolog. 2. pro Christian.*

2 Ampliatur primò hæc conclusio, vt adeò Sacerdotes, qui non sint proprij illicitè sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrent sine licentia proprij, vt lethalem culpam contrahant, vt habetur ex Doctoribus supra relatis, & *Fagund. de pracept. Eccles. pracept. 3. lib. 3. cap. 2. sub num. 11.* Etenim Sacerdotes, qui Sacramentum sine debita iurisdictione, ac licentia administrant, vsurpant alienum ius in re grauissima contra voluntatem Parochorum, pacem communem, & bonum Ecclesiæ regimen perturbant, nimirum igitur si mortaliter peccant.

3 Ampliatur secundò eadem conclusio, vt Sacerdotes, qui absque iurisdictione, ac licentia, vt supra sanctissimam Eucharistiam administrant sint Religiosi, non solùm mortaliter peccent; verum etiam excommunicationem contrahant ipso facto, cuius absolutio Rom. Pontifici est reseruata, vt est *text. in clem. Religiosi, de priuil.* Ita se habens. *Religiosi, qui Clericis, aut Laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, & cap. præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per S. A. dumtaxat absoluendi.* Vbi est adnot. quòd

4 ad incurrendam præfatam excommunicationem exiguntur tres conditiones; quarum prima est, vt contrauenientes sint Religiosi: & propterea non extenditur ad alios Sacerdotes sæculares, quoniam in pœnis verba sunt strictè intelligenda vt *cap. odia, & ibi Dyn. & alij, de regul. iur. in 6.* Eo maximè, quia in Religiosis potest esse specialis prohibendi ratio, cùm non valeant tàm facilè ab Episcopis coerceri, atque ideò liberius possent prædictam iurisdictionem vsurpare, vt ibi *Glosa* notat, & habetur ex *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 72. sec. 2. vers. Sed inquires.* Vndè solùm Religiosos à iurisdictione Episcoporum exemptos hæc excommunicatio videtur comprehendere, vt post alios inquit *Fagund. loco citato, sub num. 13. in fine.* Appellatione autem Religiosorum veniunt non solùm ij, qui in aliqua Religione à S. A. approbata tria vota solemnia emittunt, vt sunt Nostri, Dominicani, Franciscani, &c. verum etiam qui emittunt tria vota simplicia, vt sunt Patres Iesuitæ, vt nos latè ostendimus in nostris *Comment. ad Bull. Cœnæ Domini, lib. 2. can. 1. q. 16. nu. 4. & in addit. litt. A.* Non tamen puto comprehendi illos, qui viuunt in aliqua Congregatione collegialiter professionem non emittentes, vt sunt illi de Congregatione instituta Romæ à S. Philippo Nereo, vt in dictis *Commentar.* diximus *loco citato, sub num. 5. vers. Dicitur.* Nec comprehenduntur Religiosi, qui Rectores, aut Parochi sunt sæcularium, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap. 27. num. 102.* & ante ipsum *Felin. in cap. cum quidam, de iureiur. Henriq. lib. 8. de Euch. cap. 55. ad marg. litt. B.* cum alijs, quos allegat, & *Fagund. d. cap. 2. sub num. 14.*

5 Secunda conditio, quæ requiritur ad incurrendam excommunicationem in *d. clem.* contentam, est, vt Religiosi ministrent sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum Clericis, aut Laicis, vt patet ex illis *clem.* verbis, *Clericis, aut Laicis Sacramentum Eucharistiæ ministrare, &c.* Vnde prædicta excommunicatio non comprehendit eos, qui eam administrant alijs Religiosis citra suorum Prælatorum facultatem, vt habetur ex *Nauar. Henriq. Suar. & Fagund. locis supra citatis.* Etenim in ipsa clem. satis distinguntur Clerici sæculares, & Laici à Religiosis, & ex fine prædictæ legis id licet colligere: quoniam clem. illa lata fuit in fauorem Parochorum, sub quibus in pœnis non comprehenduntur Superiores Religionum, atque ideò neque comprehenditur administratio illa, quæ Religiosis fit.

6 Tertia conditio est, vt Religiosi contrauenientes scienter, & ex præsumptione contraueniant; atque ideò excommunicationem illam nō contrahunt Religiosi, qui ex ignorantia Eucharistiam ministrant Laicis, vel Clericis existimantes id sibi licere: vel bona fide, aut ratihabitione probabiliter præsumpta, vt habetur, & *Card. in d. clem. Religiosi, Henriq. Nauar. & alijs Doctoribus supra citatis.* Et id ob illa *clem.* verba, *Qui præsumpserint.* Etenim verbum præsumere, vsurpatur pro audere, seù tentare aliquid contra iuris dispositionem, vt in *cap. sed nec, ne cler. vel mon.* Vndè excommunicatio, quæ exigit præsumptionem ad eam incurrendam, non incurritur ab eo, qui ex simplicitate, inaduertentia, & ex ignorantia etiam culpabili facit actum à canone sub excommunicatione prohibitum, vt ostendimus in nostris *Commen. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 13. q. 8. & can. 1. q. 36. 37. & 38.* Vbi etiam latè probauimus eo casu excusare ab excommunicatione non solum ignorantiam culpabilem, sed etiam crassam, affectatam, & concomitantem: & idem diximus esse dicendum, quando ad incurrendam excommunicationem exigitur scientia, ac dolus.

7 Ampliatur tertiò, vt Sacerdotes non habentes iurisdictionem, vt supra non possint sanctissimū Eucharistiæ Sacramentum ministrare citra proprij Sacerdotis licentiam, & si Religiosi sint, & Lai-

Laicis, vel Clericis illud ministrent, in excommunicationem incidant, etiam si sanctissimam Eucharistiam conferant constitutis in articulo mortis, vt habetur ex *Nauar. in Man. cap.27. num.107. Cardin in d.clem. Religiosi, q.11. Suar. loco citato, & Fagund. d.lib.3. cap.2. sub num.14.* Vbi rem hanc optimè declarat, & infra *limit.2.* latius explicabimus.

8 Sic ampliata limitatur hæc eadem conclusio, vt quamuis Sacerdotes iurisdictionem non habentes non possint sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrare; nihilominus non est necessè, vt iurisdictionem habeant ordinariam; sed satis est si habeat delegatam iurisdictionem. Ordinariam autem iurisdictionem habere dicitur proprius Sacerdos, seù Parochus, sub cuius nomine veniant Curati, & Rectores, qui Parochianos habent; Episcopus, & eius Vicarius Generalis, venit Papa. Delegata verò iurisdictio residet in his, quibus à supradictis ordinarijs conceditur facultas, aut priuilegium. Etenim Papa est Parochus totius Orbis, & Episcopus suæ Diœcesis. Vndè hanc potestatem poterit Papa delegare in toto Orbe ijs Sacerdotibus, quibus voluerit, siuè sint Religiosi, siuè non, Episcopi in sua tantùm Diœcesi, & alij Parochi in sua tantummodò Parochia, vt habetur ex eodem *Fagund. post alios loco citato, & num.15.*

9 Imò de facto hodiè ex priuilegio Romani Pontificis, possunt Religiosi per se ipsos vbique terrarum quouis anni die ministrare Eucharistiam sæcularibus, & Clericis, excepto solo die Paschatis Resurrectionis, vt patet ex *Compendio, ver. Communicare*, §.5. Et idem posse quemlibet Sacerdotem sæcularem, dum celebrat in Monasterio Religiosorum mendicantium cum licentia Sacristę etiam tempore interdicti, inquit *Medina lib.1.c.11.§.13.* Et hoc per priuilegium concessum Mendicantibus à Nicol. V. & Sixto IV. & Religiosis Societatis Iesu à Paulo III. vt testatur idem *Fagund. d.lib.3.cap.2. sub num.16. vbi etiam num 17. & 18.* Explicat diem illum Paschatis exceptum, an intelligendus sit materialiter, nempè de ipso tantùm, & præcisè die Paschatis; an verò formaliter, atque ideò intelligendus sit non de ipso die Paschatis; sed quòd non liceat Religiosis ministrare sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sæcularibus, vt supra in eorum Ecclesijs, quando in eisdem illi communicant ad implendum præceptum communionis annualis tempore Paschatis, siuè illud Pascha comprehendat octo, vel quindecim dies; siuè de more alicuius Regni, aut Prouinciæ, comprehendat etiam totum illud tempus, quod intercedit à primo die Quadragesimæ vsque ad Dominicam in Albis, aut Pastoris boni, & tandem concludit cum *Suar. tom.3. in 3.par. disp. 72 sec.2. vers. Censeo*, verba illa, *Excepto die Paschatis.* In priuilegio supradicto contenta, intelligenda esse de die Paschatis formaliter, non autem materialiter: atque ideò excipitur sola illa communio, quæ fit ex obligatione huius præcepti quocunque die fiat. Quibus adde, quæ supra cumulauimus hoc eodem §. *disp.3. sec.2.*

10 Quæ quidem priuilegia fuerunt quoq; concessa à P.M. Paulo IV. nostræ Religionis Fundatore, vt habetur ex nostro *P. Pellegr. in comp. nostrorum priuil. ver. Communicare*, §.2. Qui inquit, quòd vigore dictorum priuilegiorum Nostri, qui idonei sunt, Sacramentum Eucharistiæ ministrare possunt in omnibus, & singulis, etiam ad nos non spectantibus Ecclesijs quibuscunque vtriusque sexus Christi fidelibus.

11 Est tamen verum, quòd quamuis præfatum priuilegium sit nostris concessum citra limitationem, seù exceptionem diei Paschatis; nihilominus *P. Pellegr. d. §.2. in schol.* Vult censeri diem illum exceptuatum; quoniam insolita in generali concessione non veniunt, nisi specialis mentio de illis facta sit, ad quod allegat *c. fin. de offic. Vicar. lib.6.* Imò rectè quoque ibidem probat censeri diem illum exceptum etiam quoad vagos, Aduenos, & Peregrinos per Bull. Eugen. IV. qui declarauit quoque optimo iure satisfactum esse nostro canoni, si in hebdomada sancta vel infra octauam Paschæ Resurrectionis Dominicæ fideles sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum accipiant.

12 Secundò limitatur ipsa conclusio quoad tertiam ampliationem, vt quamuis Sacerdos non habens iurisdictionem ordinariam, vel delegatam non possit sæcularibus, & clericis citra proprij Sacerdotis licentiam sanctissimam Eucharistiam ministrare, etiam si in mortis articulo sint constituti; id tamen intelligendum est quando proprius Sacerdos sit præsens, & velit ministrare: secus autem si sit absens: vel præsens, & iniquè nolit eiusmodi constitutis in mortis articulo Sacramentum Eucharistiæ conferre: quoniam tunc posset illud conferre Sacerdos simplex etiam si Religiosus esset, vt habetur ex *Henriq. lib.8. de Euch. cap.55. num.1. ad margin. litt.H.* & latè *Fagund. d. cap.2. num.20.* Vbi testatur hoc idem posse, & Sacramentum extremæ Vnctionis ex priuilegio fratres Minores, & fratres Prædicatores. Et *P. Pellegr. noster in compendio nostrorum priuilegiorum tit. communicare*, §.3. inquit, Præsbyteros nostræ Congregatio-

13 nis ex priuilegio Pij IV. & B. Pij V. posse ministrare Sacramentum Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis non solùm clericis, & fratribus eiusdem Congregationis; sed etiam Mercenarijs, famulis, operarijs, & seruis ipsius Congregationis, ac quibusuis Hospitibus, etiam sæcularibus in articulo mortis constitutis. Imò id etiam posse extraneis, quos in locis, vel in habitationibus nostræ Congregationis reperiri contingerit: & in mortis articulo, & quoties de illo dubitatur, etiam Diœcesanorum locorum, & Sacerdotum Curatorum quorumcunque, etiam in quorum Ciuitatibus, & Diœcesibus, ac Ecclesiarum Parochijs respectiuè Ecclesiæ, & loca ipsius Congregationis nunc, & pro tempore fuerint, aut aliorum quorumcunq; licentia minimè

nimè obtenta, nec petita: & in casu quo non daretur licentia petendi spatium, possint Sacramenta supradicta ministrare, etiam alijs quibuscunque infirmis in mortis articulo constitutis, vbique: & in casu necessitatis prædicto, etiam nulla ad hoc per nos petita, nec nobis concessa licentia.

14 Tertiò limitatur ipsa conclusio, vt licèt simplex Sacerdos, siuè sæcularis sit, siuè Regularis non possit licitè administrare Laicis, & Clericis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum citra licentiam proprij Sacerdotis; id tamen poterit ex præsumpta voluntate, ac ratihabitione ipsius proprij Sacerdotis, vt docent *Henriq. lib.8. de Euch.cap.54.num.2.Suar.tom.3.in 3.par. disp.72. in prin.Tolet. lib. 2.suæ sum. cap.* 28. quos refert, & sequitur *Fagund. d.cap.2. num.11.in fine, vbi etiam num.* 12. Notat discrimen inter eiusmodi Sacramentum Euchar.& Sacramentum pœnitentiæ: siquidem ad ministrandum Sacramentum pœnitentiæ non subditis exigitur, vt expresse præcedat licentia proprij Sacerdotis, nec satis est voluntas eius interpretatiua, extra casum extremæ necessitatis, seù ratihabitio, vt nos latè ostendimus supra §.1.*disp.8. sec.7.concl.*4. At in Sacramento Eucharistiæ ad licitam eius ministrationem sufficit præsumpta voluntas proprij Sacerdotis, & quòd sub spe probabili illius ratihabitionis impendatur. Etenim hanc esse rationem inquit post alios: quia in Sacramento pœnitentiæ, sicut & in Sacramento matrimonij requiritur licentia, & iurisdictio ad substantiam, & valorem actus: in Sacramento autem sanctissimæ Eucharistiæ non exigitur eiusmodi licentia, & iurisdictio ad valorem actus; sed tantùm ad debitum modum administrandi tale Sacramentum, ne contra voluntatem Pastorum hæc iurisdictio vsurpetur.

An Parochi tempore pestis teneantur subditis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrare. SEC. VII.

SVMMARIVM.

1 *Parochi appellatione qui nam veniant in iure.*

2 *Homo non est propriæ vitæ Dominus, sed Custos, & sub lethali culpa tenetur suam vitam tueri. Et num.7.*

Nec præceptum sumendi communionem etiam per modum Viatici obligat, nisi quando commodè suscipi potest.

3 *In contrarium est communis sententia, quod de iustitia tenentur Parochi tempore pestis, vel ex alia graui necessitate, etiam si extrema non sit ministrare eis sanctissimam Eucharistiam.*

4 *Parochi tenentur quoque suis Parochianis, ac ouibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum aliaque Sacramenta ministrare, ne dum in extrema, vel quasi necessitate, sed quoties rationabiliter, & iustè petunt.*

5 *Idque tenentur Parochi de iustitia in his casibus, alijsque etiam in periculo vitæ.*

6 *An, & quando excusentur Parochi à collatione Eucharistiæ, aliorumque Sacramentorum tempore pestis, vel alterius extremæ necessitatis.*

7 *Licet homo dominium non habeat vitæ suæ, habet tamen vsum illius ad omnia, quæ recta ratio dictat.*

8 *Constitutus in mortis articulo etiam à Sacerdote, qui peste laboraret tenetur Eucharistiam recipere, si alium Sacerdotem non habeat, qui Viaticum sibi ministret.*

Et quando in correlatiuis quod disponitur in vno, disponatur in alio.

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd vt aliàs diximus, appellatione Parochi in iure veniunt non solùm Rectores Ecclesiarum, & ij ad quos certarum Parochiarum cura spectat; sed etiam Episcopi, Archiepiscopi, & Papa. Etenim Papa dicitur vniuersalis Ecclesiæ Parochus, Archiepiscopus suæ Prouinciæ, & præsertim specialis eiusdem Diœcesis. Et Episcopus propriæ Diœcesis. Item appellatione Parochorum veniunt etiam Superiores Religionum respectu suorum subditorum, vt post alios docet *Fagund. de precep.Eccl.precep.3.lib.1.cap.5.nu.4. & lib.3. c.2.num.14.& c.3.num.2.* De his omnibus igitur quærimus, an tempore pestis obligentur proprijs eorum ouibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministrare.

2 In hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse. Etenim homo non est propriæ vitæ dominus; sed tantùm custos; atque ideò sub lethali culpa tenetur illam tueri, ac conseruare, vt habetur ex *D. Thoma 2.2. q.73. art.9. ad 2.Valent.2.2. disp.5. q.1.pun.1. & alij.* Ergò non tenentur Parochi tempore pestis Sacramentum Eucharistiæ eorum ouibus ministrare. Confirmatur, quia præceptum communionis etiam per modum Viatici non obligat ad eam suscipiendam, nisi quando commodè suscipi potest citra propriæ vitæ, aut alterius dispendium, cùm possit spiritualiter suscipi ad consequendum fructum eius, vt habetur in *Concil.Trid.sess.13.cap.* 8 in illis verbis, *Qui voto propositum illum cœlestem panem edentes, fide viua, quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & vtilitatem sentiunt.* Si igitur non tenetur quis Sacramentum Eucharistiæ cum tanto dispendio suscipere, ergò nec quis tenetur cum tali dispendio dare, & sic ministrare; quoniam dare, & accipere sunt correlatiua, & in correlatiuis quod disponitur in vno, censetur quoque dispositum in alio, vt latè habetur ex *Eucrar.de loc.com.iur.argum.a correlatiuis.*

3 His tamen non obstantibus in contrarium est communis sententia, quam docent *D. Thom.3. par.q.184. art.7. Sot.in 4.d.12. q.1.art.6. Henriq. lib.8.de Euch.cap.55.nu.2.Suar.tom.3.in 3.p.disp. 72.sec.3. Nauar.in Man.cap.24.num.11.& 18.& cap.25.num.131.Tab.ver.Episcopi,nu.5.Tolet.lib. 4.suæ sum.cap.10.num.5.Sa,verbo Caritas.num.3. Fagund.*

Fagund.de precep.Eccles.precept.3.lib.3.cap.3.sub num.1.& alij. Dicentes de obligatione iustitiæ teneri Parochos tempore pestis, vel ex alia graui necessitate, etiam si non sit extrema sub lethali culpa suis Parochianis subuenire, ministrando eis sanctissimam Eucharistiam, & alia Sacramenta etiam cum periculo vitæ; nisi adsint alij idonei Ministri, qui sufficienter id præstent. Etenim inter Parochos, & Parochianos censetur tacitè initum pactum, vt scilicet Parochiani Parochos pascant corporali alimento: & Parochi Parochianos alimento spirituali, quoties illo indiguerint. Confirmatur, quoniam ex debito iustitiæ tenentur Milites in bello iusto, & Iudices, ac alij Magistratus à Rege, vel Repub. ad prospiciendum bono publico temporali stipendio conducti vitam exponere quoties ad tuendam Vrbem, & bonum publicum fuerit opus. Ergò, &c.

4 Ampliatur hæc conclusio, vt Parochi de iustitia teneantur suis Parochianis, ac ouibus sanctissimum Euch. Sacramentum, & alia Sacramenta ministrare non solum in extrema, vel quasi extrema necessitate; sed etiam quoties oues ipsæ rationabiliter, & opportunè petunt; atque ideò si non nimis frequenter petant, neque vltra id, quod illarum statum, & viuendi modum, & reuerentiam tanti Sacramenti decet, tenentur Parochi regulariter, ac per se hoc Sacramentum illis ministrare. Ita *Adrian. in 4. q.5. de confess. dub.8.Sot.d.12.art.6. Nauar.in cap.placuit, de pœnit.dub.6. nu.15*. Etenim Parochi non tantùm aluntur à suis Parochianis, vt sibi ministrent necessaria Sacramenta ad implenda præcepta Ecclesiæ; sed etiam ad ea, quæ sunt valdè vtilia, & opportuna saluti animarum, vt rectè declarat *Fagund.d.cap.3.sub num.4*. Vbi tamen id limitat, vt in illis casibus id verum sit, quando non sit cum periculo vitæ.

5 Secundò ampliatur conclusio, vt Parochi etiã cum periculo vitæ tempore pestis, & in alijs casibus extremæ, vel quasi extremæ necessitatis teneantur de iustitia ministrare suis ouibus sacram Eucharistiam, & alia Sacramenta non solũ quando ad ea suscipienda præceptum obligat; verum etiam extra tempus præcepti, vt contra *Ricchard.in 4.d.18.q.3.art.2.& Syl.ver.Confessor, 1.q.18.* probant *Suar.loco citato, & Fagund.d.cap. 3.num.6.*

6 Sic ampliata limitatur ipsa conclusio, vt Parochi ex accidenti excusentur à collatione Eucharistiæ, & aliorum Sacramentorum tempore pestis, vel alterius extremæ necessitatis suis ouibus, nempè ob rationabilem causam occurrentem: vel quia habeant alios coadiutores ad quos possint oues citra omne dispendium remittere, etiam si coadiutores voluntarij sint, & ex priuilegio Sacramenta ministrent, quales sunt Religiosi, vt habetur ex *Suar. vbi supra, & Fagund. d.cap.3. num.5.*

Restat modò, vt ad contraria respondeamus.

7 AD primum negatur consequentia quoniam licèt homo nõ habeat dominium vitæ suæ; habet tamen vsum illius ad ea omnia, quæ recta ratio dictat; atq; ideò quamuis sub lethali culpa teneatur illam conseruare; attamen quando recta ratio dictat tenetur eam exponere, vt in casu nostro pro salute spirituali propriarum ouium, cum recta ratio dictet, vt Pastores objiciantur periculis pro ouibus suis. Etenim bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis.

8 Ad confirmationem, quod si quis constitutus in articulo, aut periculo mortis tenetur sacram Eucharistiam per modum Viatici recipere à Sacerdote, qui peste laboret, si alium Sacerdotem non habeat, qui Viaticum sibi ministret: quoniam in tali articulo vrget obligatio charitatis propriæ, & propterea negatur antecedens. Secundò respondetur quòd quicquid sit de antecedenti, negatur consequentia, quoniam diuersa ratio militat in Parocho, ac in Parochiano: quia Parochianus obligatur ad præstandum Parocho alimentum corporale: at Parochus obligatur tacitè ad præstandum suis Parochianis alimentum spirituale, atque ideò ad ministranda illis Sacramenta: vndè licèt dare, & accipere sint correlatiua; nihilominus in correlatiuis tunc quod disponitur in vno disponitur quoque in alio, quando in vtroque militat eadem ratio, vt per *Euer. loco citato*. In casu autem de quo agitur, dato, & non concesso; quod Parochianus non obligetur suscipere sanctissimum Viaticum à Parocho peste laborante; tenetur tamen Parochus valens illud Parochiano ministrare: quoniam ex parte Parochi adest obligatio ministrãdi, quæ tamen non esset ex parte Parochiani.

Ibi, *De proprij Sacerdotis consilio, &c.* An quis teneatur seruare consilium proprij Sacerdotis consulentis, vt à sanctissima communione ad tempus abstineat.

SEC. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Omnis vtriusque sexus fidelis cum ad annos discretionis peruenerit, tenetur in Pascha suscipere Eucharistiæ Sacramentum, nisi aliud ex proprij Sacerdotis consilio sibi suadeatur.*

2 *Culpa haud contrahitur ex transgressione Consiliorum Dei, sed præceptorum.*

3 *Consilium proprij Sacerdotis, si rationabile sit, & proficuum animæ subditi, si subditus non seruabit, peccabit saltem venialiter.*

4 *Si Parochus audita confessione sui subditi, qui communicare velit pro implendo præcepto in Pascha nouerit ipsum subditum laborare morbo, quo de facilè prouocatur ad vomitum, & nihilominus ipse communicare velit; procul dubio dicitur communicasse contra rectam rationem, atque ideò contra ius naturale, & Diuinum.*

1 AD tituli explicationem est adnot. quòd vi nostri cap. omnis vtriusque sexus fidelis cùm ad annos discretionis peruenerit tenetur suscipere reuerenter in Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum; nisi de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum. Quæritur modo, an si aliquis non obstante tali consilio sibi dato à proprio Sacerdote, in Pascha communicauerit, culpam aliquam contraxerit.

2 In hac difficultate videtur negatiuè respondendum esse. Etenim culpa non contrahitur ex transgressione consiliorum Dei; sed ex transgressione præceptorum: nam ob id *D. August.* definiens peccatum, inquit, quòd est dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei: seù peccatum est recessus à regula Diuina, seù diuino præcepto, vt habetur ex *Toleto lib. 3. suæ sum. cap. 1.* Vndè transgressio præcepti humani, ac humanæ legis in tantum est peccatum, in quantum includit præceptum Dei, qui præcipit obedire Præpositis nostris. Non igitur culpam aliquam dicitur contrahere quis, si non obstante consilio ei dato à proprio Sacerdote de differenda sacra communione post Pascha per aliquod tempus in Pascha communicet non seruando huiusmodi consilium.

3 His tamen non obstantibus, dicimus, quod si consilium est rationabile, & proficuum animæ subditi, cui à proprio Sacerdote impenditur, si subditus non seruet, peccabit subditus saltem venialiter, cùm non rationabiliter agat. Nam licèt omne peccatum mortale sit contra legem, ac præceptum Dei, vel hominis, quatenus reducitur ad Diuinum, quod præcipit superioribus obedire, tanquam Dei Ministris: nihilominus peccatum veniale cum sit præter legem, & non tendat in finem legis, ad illud contrahendum non exigitur, quod fiat contra præceptum, sed satis est quòd fiat actus præter præceptum, qui non tendat in finem præcepti. Modò, qui non seruat rationabile consilium proprij Sacerdotis in casu, de quo agitur, ad minus facit actum, qui non tendit in finem legis: ergò peccat venialiter. Imò consilium huiusmodi potest esse adeò rationabile, vt sit contra rectam rationem, atque ideò contra ius naturale illud non seruare, & per consequens ille talis peccaret mortaliter non seruando.

† Vndè si Parochus audita confessione sui sub-
4 diti, qui velit communicare ad implendum præceptum communionis in Pascha, nouerit ipsum subditum laborare tunc temporis aliquo morbo, quo de facili prouocatur ad vomitum, propter quod ei consulat, vt communionem differat post Pascha, vt expectet donec conualescat: & subditus consilio noluerit acquiescere, sed voluerit communicare in Pascha, exponens se proximo periculo vomitus sanctissimæ Eucharistiæ, is procul dubio dicitur communicasse contra rectam rationem, atque ideò contra ius naturale, ac etiam Diuinum, & contra dispositionem nostri canonis, quibus iuribus præcipimur reuerenter accedere ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & propterea citra lethalem culpam non potuit proprij Sacerdotis cõsilio non acquiescere.

An si quis differrat communicare in Pascha ex consilio proprij Confessarij excusetur à pœnis in nostro canone contentis.

SEC. IX.

SVMMARIVM.

1 *Proprius Sacerdos num dicatur proprius Confessarius, & valida sit hæc consequentia.*

2 *Ad differendam sacram communionem in Pascha non exigatur Consilium proprij Sacerdotis, & satis non sit consilium proprij Confessarij.*

3 *Veritas est in contrarium, quod satis sit consilium proprij Confessarij.*

1 AD tituli huius controuersiæ explicationem est adnot. quòd proprius Sacerdos licèt dicatur proprius Confessarius suatum ouium; nihilominus non valet dicere Titius est proprius Sacerdos Sempronij, ergò est illius proprius Confessarius. Etenim hodie ferè omnes Religiosi ex delegatione Romani Pontificis cùm possint audire confessiones sæcularium, quamuis aliquis sæcularis habeat proprium Sacerdotem Parochum; nihilominus potest habere proprium Confessarium aliquem Sacerdotem Religiosum approbatum ab Ordinario. Quæritur igitur, an si quis differrat communicare in Pascha de consilio proprij Confessarij, qui non sit proprius Sacerdos, seù proprius Parochus, incidat in pœnas in nostro canone contentas.

2 Ad hanc difficultatem videtur respondendum affirmatiuè. Etenim noster canon exigit consilium proprij Sacerdotis ad differendam sacram communionem in Pascha: ergò non est satis consilium proprij Confessarij; qui non sit proprius Sacerdos. Etenim inclusio vnius est exclusio alterius, *arg. tex. in c. non ne, de præsump.*

3 In contrarium tamen est veritas, vt supra ostendimus, *disp. 1. sec. 2. lim. 2.* vbi latè de hac re egimus.

An proprius Sacerdos non solùm consulere, sed etiam præcipere alicui ex ipsius ouibus possit, vt communionem in Pascha in aliud tempus differat.

SEC. X.

SVMMARIVM.

1 *Duplici ex causa contingere potest, vt proprius Sacerdos præcipiat alicui ex suis subditis dilationem communicandi in Pascha.*

2 *Publicus, vel occultus peccator dici potest multis modis.*

3 *Peccatum, vt sit publicum ex euidentia facti, satis est,*

est, vt sit notorium, manifestum, vel famosum, & quod nam dicitur notorium, manifestum, vel famosum.

4 *Publicum quoque dicitur peccatum, quod notum est decem testibus.*

Et dicitur etiam publicum ex facti euidentia, quando publicus peccati rumor versatur per Vrbem, Viciniam, vel Collegium, & in ore multorum est dispersus. Sed quæ cognitio in hoc exigatur.

5 *In minimo pago, Vicinia, vel Parochia, quæ ad minus constituuntur ex decem personis, peccatum, vt dicatur publicum, opus est vt notum sit saltem sex.*

6 *Occultus peccator dicitur qui publicus non est, multisque modis id contingit.*

7 *Peccator, siuè publicus sit, siuè occultus, contingere potest, vt postulet Eucharistiam Paschali tempore publicè, vel occultè.*

8 *Infirmo, facili ad vomitum, & qui probabili periculo se exponeret euomendi sanctissimam Eucharistiam, si communicaret, Sacerdos non solum potest, sed debet illam denegare, atque ideò differre post Pascha.*

9 *Publicus peccator volens communicare etiam pro implendo Paschatis præcepto, potest, & debet omninò repelli per Sacerdotem à sanctissimæ Eucharistiæ susceptione.*

10 *A susceptione sanctissimæ Eucharistiæ qui nam repellendi sint, quiue inter peccatores publicos connumerentur.*

11 *Peccator publicus est à sacra communione arcendus, siuè publicè, siuè occultè petat.*

12 *Et siue publicus sit per euidentiam Iuris, siuè facti.*

13 *Sacerdos publicos peccatores admittens ad sacram communionem mortaliter peccat.*

14 *Peccatori publico, quem Sacerdos scit esse emendatum, occultè petenti sacram communionem maximè ad implendum Paschale præceptum potest, & debet Sacerdos illam administrare occultè.*

15 *Publico peccatori publicè pœnitenti non est deneganda sacra communio, etiam si publicè petat.*

16 *Publicus peccator si constitutus sit in articulo mortis, satis est ad eum communicandum, si signa det contritionis, si confiteri nequeat.*

17 *Publicus peccator in vno loco, & occultus in alio si petat Sacramentum Eucharistiæ in eo loco, vbi crimen eius est occultum, sciatque Sacerdos illum esse emendatum, non poterit illi denegare sacram communionem.*

18 *Publico peccatori, vbi ius est ambiguum, maximè apud viros doctos, præcipuè apud Episcopos, ad quos iudicare spectat de Iustitia, vel Iniustitia contractuum, licitum haud est sacram denegare communionem.*

19 *Peccatori occulto, noto tamen Sacerdoti in confessione, non potest Sacerdos ipse denegare sacram communionem.*

20 *Et multo magis denegare nequibit, si publicè petat.*

21 *Peccatori occulto, noto tamen Sacerdoti extra confessionem, deneganda est sacra communio, si eam occultè petat, secus si publicè.*

22 *Quilibet Christianus eo ipso, quo baptizatus est habet ius ad sacram communionem petendam, à qua repelli non potest citra iniuriam, absque manifesta causa.*

An possit Sacerdos, qui conscius est criminis eum monere occultè in particulari, vel generali omnes peccatores occultos, ne publicè accedant ad mensam Domini in peccato.

23 *Peccator occultus, notus tamen duobus, vel tribus testibus extra confessionem, si publicè petat sacram communionem coram ipsis testibus est ab ipsa repellendus.*

24 *Peccator occultus, notus tamen duobus, vel tribus testibus, & qui nulla laborat infamia erga alios, si illis absentibus sacram communionem petat, non est illi deneganda.*

25 *Quid si vnus sit præsens, cum sacram communionem petit peccator, & id sciat Minister.*

1 PRO determinatione huius difficultatis est adnot. quòd duplici ex causa potest contingere, vt proprius Sacerdos præcipiat alicui ex suis subditis dilationem cõmunicandi in Pascha. Primò propter aliquam corporis infirmitatem: secundò propter infirmitatem animi, vt quia nouerit eum velle communicare in Pascha in peccato mortali publico, vel priuato.

2 Secundò est adnot. quòd peccator potest dici publicus, vel occultus, multis modis. Primò peccator publicus dicitur, qui notorius est talis ex euidentia iuris, quando scilicet peccator est de peccato conuictus, & condemnatus in iudicio per Iudicis sententiam, vel per confessionem ipsius peccatoris; siuè peccator à multis sciatur, siue à paucis. Secundò peccator appellatur publicus, quia est notorius ex euidentia facti, ita vt peccatum illius adeò sit euidens, vt nullo modo

3 cœlari possit. Vt autem peccatum aliquod in publicum ex euidentia facti satis est, quod sit notorium, manifestum, vel famosum. Notorium dicitur, quod nititur scientia maioris partis Vrbis, Viciniæ, Monasterij, Collegij, aut alterius Vniuersitatis. Manifestum verò est, quod nititur fama eiusdem maioris partis dictarum communitatum orta à scientibus. Famosum denique appellatur, quod nititur fama maioris partis ipsarum communitatum, orta ex vno scienti, vel ex indicijs, aut ex præsumptionibus illis æquipollentibus; atque ideò vt aliquod peccatum dicatur publicũ ex euidentia facti, satis est, vt sit diuulgatum intra Vrbem, vel Viciniam; idque vel in tota Vrbe, aut Vicinia, vel in maiori parte Vrbis, & Viciniæ. Ità *Sot. de secr. tegen. quæst. 6. num. 2. Less. tom. 1. de Iust. & iure, lib. 2. cap. 11. Sayr. lib. 2. Thesauri tom. 1. cap. 12. nu. 19. Sanch. lib. 2. Decal. cap. 11. nu. 19. Fagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 3. cap. 10.*

4 Tertiò publicum dicitur peccatum, quod notum est decem testibus, vt post alios nos adnotauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 11. n. 5.* Vndè peccatum commissum coram quinque testibus dicitur occultum, vt notat *Glosa in cap. quis aliquando, §. hac ergo, vers. Secreta, de pœnit. d. 1. & Nauar. in Man. c. 27. nu. 255.* Denique peccatum

catum potest dici publicum ex facti euidentia, quando publicus rumor peccati versatur per Vrbem, Viciniam, Collegium, seu Vniuersitatem, in ore multorum dispersus, iuxta ea, quæ habentur ex eodem *Nauar. in cap. inter verba in relect. n. 84. & 90.* Est tamen verum, quod adhoc, vt hoc modo peccatum dicatur publicum in aliquo loco, eò plurium hominũ exigitur cognitio, quò plures degunt in illo, vt contra *Nauar.* & alios nititur probare *Fagund. loc. cit.* sed re vera non est recedendum à sententia *Nauar.* dum ait, quòd factum decem testibus notum, sit publicum; siquidem *Nauar.* non loquitur de rumore, & diffamatione peccatorum; sed de peccato, noto decem testibus: quod contingere potest ex eo, quòd testibus sit notum per sensum visus, aut per sensum auditus, vt quia homicidium fuerit commissum coram decem testibus videntibus, aut quis coram totidem audientibus blasphemauerit. Vndè idemmet *Fagund. loc. cit. n. 2.* inquit, quòd in minimo

5 Pago, aut Vicinia, vel Parochia, cum illa ad minimum cõstituantur ex decem personis, vt aliquod peccatum dicatur publicum, opus est, vt sit notum saltem sex, quia hæc est maior pars illius minimæ Viciniæ, aut Parochiæ, & nunquam peccatum potest dici publicum, si notum fuerit minori numero infra sex. Erit igitur publicum cùm coram decem testibus illud committi videntibus, aut quis coram totidem audientibus blasphemauerit, siue crimen fuerit patratum, aut blasphemia dicta in Pago, siue in Ciuitate, ac Vrbe magna. Manifestum autẽ, seu famosum dicitur, quod nititur fama maioris partis alicuius vniuersitatis, iuxta quæ supra diximus, & adnotauimus in dictis nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ loc. cit.* à qua quidem sententia, vt magis recepta, non est recedendum.

6 Occultus autem peccator dicitur ex *Fagund. loco cit. nu. 15.* qui non est publicus. Id autem contingit multis modis. Primò occultus peccator dicitur, qui vel ex sola sacramentali confessione est notus: vel ab vno, vel altero homine cognoscitur extra confessionem, verùm nulla infamia laborat. Secundò peccator appellatur occultus cùm eius crimen vni, vel alteri est notum: erga alios verò est suspicio, & rumor, & laborat infamia ex tali suspicione orta, quod crimen dicitur famosum. Tertiò potest peccator dici occultus, cuius peccatum est notum duobus testibus. Sed hæc distinctio nobis nõ probatur; quoniam peccator secundo modo dicitur publicus cum sit famosus: & peccator tertio modo dicitur occultus, etiã si crimen fuerit commissum coram quinque testibus, per ea, quæ supra cumulauimus: quibus adde, quæ adnotauimus in præfatis nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ ibid.*

7 Tertiò est adnot. quòd peccator, siue publicus sit, siue occultus, contingi potest, vt sanctissimum Eucharistiæ Sacramẽtum postulet in die Paschatis, seu Paschali tempore pro implendo præcepto nostri canonis, publicè, vel occultè His breuitèr sic adnotatis, sit.

PRIMA CONCLVSIO.

8 INfirmo, qui propter aliquam infirmitatem est facilis ad vomitum, & probabili periculo se exponeret euomendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum si communicaret, Sacerdos non solùm potest, sed etiam debet sanctissimam communionem denegare, etiam si illam petat in die Paschatis pro implendo præcepto nostri canonis; atq; ideò eam debet illi differre post Pascha, donec conualuerit, & cessauerit præfatum periculum. Hæc conclusio patet: quoniam si sanctissimam Eucharistiam eiusmodi infirmo tribueret: tàm Sacerdos, quàm infirmus agerent contra reuerentiam tanti Sacramenti, cùm exponeretur infirmus periculo probabili euomendi illud, at potestas dispensandi sanctissimam Eucharistiam datur Sacerdotibus sub obligatione, vt fideles sint, ac prudentes, & prudenti, ac conuenienti modo tantum Sacramentum dispensent: siquidẽ obligatio dignè, ac reuerentèr tractandi hoc Sacramentum naturalis est, ac illi intrinseca, ex ipsius dignitate procedens: & nobis est quoque naturalis obligatio non cooperandi peccàto alterius. Volens autem communicare cum tali indispositione, cum se exponat periculo inferendi magnam irreuerentiam Sacramento, procul dubio peccaret, iuxta illud, *Qui amat periculum, peribit in illo.* Ergò Sacerdotes non solùm potest, sed etiã debet illi denegare communionem, etiam si eam petat in die Paschatis, aliàs diceretur cooperari peccato illius, siue publicè petat, siue occultè; quoniam ex denegatione communionis ex supradicta causa nulla oritur infamia eiusmodi infirmo.

SECVNDA CONCLVSIO.

9 PVblicus peccator si velit communicare, etiam pro implendo præcepto nostri canonis communicandi in Pascha, non solùm à Sacerdote potest, sed omninò debet repelli à sanctissimæ Eucharistiæ susceptione. Hæc conclusio est communis, quã docent *Palud. in 4. dist. 9. disp. 4. Ricchar. ibi art. 3. q. 1. Henriq. lib. 8. de Euch. c. 61. n. 6. Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 67. sec. 2. in princ. Fagund. de præcep. Eccles. præcep. 3. lib. 3. cap. 10. sub nu. 4.* cum alijs, quos allegant. Probatur hæc conclusio ex eo, quòd obligatio non dandi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum peccatoribus prouenit ex iure naturali, ac Diuino supposita illius institutione, iuxta illud *Matth. c. 27. Nolite sanctum dare Canibus.* Vbi per Canes communiter intelligunt Doctores, ac Sancti Patres publicos peccatores. Secundò Sacerdotes dicuntur Sacramentorum dispensatores, vt sæpè diximus; ergò obligantur esse fideles, ac prudenti, & conuenienti modo tantum Sacramentum tenentur dispensare; aliàs non dispensatores, sed dissipatores dicerentur, si tribuerent illud indignis, ac publicis peccatoribus. Tertiò, quoniam dispensatio tanti Sacramenti indignis, & publicis peccatoribus cedit in magnam irreuerentiam ipsius Sacramẽti, cùm non liceat sanctum dare Canibus, vt supra diximus. Quartò, quia ex tali dispensatione scandalum sequitur in populo: eo quòd Maiesta-

ti

ti diuinæ, & euangelicæ disciplinæ non cōgruit, vt pudor, & honor Ecclesiæ tàm turpi, & infami publicorum peccatorum contagione fœdetur, vt de publicis Histrionibus ait *tex. in can. pro dilectione tua, de consecrat. d. 2.* Denique quoniam Sacerdotes huiusmodi publicos peccatores ad sanctam communionem admittentes dicerentur cooperari eorum peccatis, vt diximus in præcedenti conclusione. Vndè à susceptione sanctissi-
10 mæ Eucharistiæ sunt repellendi publici Vsurarij, publicæ Meretrices, publici Histriones, nempè, qui ex officio turpes comedias exercent: secus si turpes non exerceant, sed modestas ad populi recreationem. Repellendi sunt quoque parasiti publici, qui cum aliorum præiudicio vtuntur intemperijs, & mordacibus dictis, de quibus meminit *tex. in can. tres sunt*, ibi, *Tertia actic, de pœnit. d. 1.* Dùm tractat de peccatis, de quibus inquit *Apostolus ad Gal. c. 5. Quoniam qui talia agunt, Regnū Dei non possidebunt.* Inter peccatores publicos numerantur exercentes torneamenta prohibita. Item qui cum periculo notorio exercent choreas cum fœminis, & puellas humeris gestantes. Item qui officium, & consuetudinem exercent ludendi notabilem quantitatem aleis, ac taxillis: siquidem hi omnes, & alij similes inter publicos peccatores connumerantur; quos tamen limita, ac declara, prout declarant, & limitant *Nauar in d. c. tres sunt, nu. 16. de pœnit. d. 1. & in Man. c. 23 nu. 123. Henriq. lib. 8 de Euchar. c. 56. n. 4.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund. d. c. 10. sub n. 3.*

11 Ampliatur primò hæc conclusio, vt locum habeat, atque ideò peccator publicus sit à sacra communione arcendus, siue eam petat publicè pro implēdo præcepto communionis in Pascha, siuè occultè: siquidem ex negatione illius non sequitur infamia talis peccatoris, cùm publicus sit: nec sequitur scandalum in populo: quin potius ædificatur populus, dum id fieri videt in reuerentiam tanti Sacramenti, & ne pudor, & honor Ecclesiæ tam turpi, & infami contagione fœdetur, iuxtà *tex. in d. can. pro dilectione tua, de consecrat. dist. 1.* Imò peccatori publico potest denegare Sacerdos sacram communionem, etiam si talis peccator fuerit ipsi Sacerdoti confessus: id enim non est reuelare confessionem, nec directè, nec indirectè: siquidem non negat ei sacram Eucharistiam ob notitiam confessionis; sed ob notitiam publicam publici status, in quo peccator perseuerat, vt habetur ex *Nauar. in c. Sacerdos, nu. 85. de pœnit. d. 6. & Fagund. d. c. 10. nu. 12. vbi tamen nu. 13. cum Nauar. ibidem, & in Man. cap. 28.* Monet Confessarios, vt non ob id ob publica crimina in confessione audita, publicas imponant pœnitentias; quoniam saltem indirectè reuelant confessionem, significantes ea pœnitentia huiusmodi peccatores publica peccata fuisse illos cōfessos

12 Secundò ampliatur eadem conclusio, vt denenegandа sit à Sacerdote publico peccatori sacra communio, siue publicus sit per euidētiam iuris, vt in *can multi, 2. q. 1.* Siue per euidentiam facti iuxta ea, quæ supra adnotauimus in 2. not. & patet ex *tex. in c. tua nos, & cap. fin. de cohabit. cler. et mulier.* Etenim eadem ratio est de peccatoribus publicis conuictis in iudicio: & de peccatoribus publicis, qui nulla tergiuersatione cęlari possunt.

13 Tertiò ampliatur, vt peccatores publici adeò repellendi sint à communione, vt Sacerdos illos admittens peccet mortalitèr, cùm fiat cooperator irreuerentiæ, quam inferunt tanto Sacramento: quod verum est, siue Sacerdos sit proprius, siue non proprius, & potestatem habeat ministrandi sanctissimam Eucharistiam ex delegatione, aut priuilegio, vt habetur ex *Suar. tom. 3. in 3. par. disp. 67. sec. 2. Henriq. lib. 8. de Euchar. cap. 61. n. 6.* & ex alijs, quos refert, & sequitur *Fagund. d. cap. 10. sub num. 4.*

14 Sic ampliata limitatur eadem conclusio in peccatore publico, quem Sacerdos scit esse emendatum: siquidem tali peccatori occultè petenti sacram communionem ad implendū maximè præceptum nostri canonis potest Sacerdos, imò, & illi debet sacram communionem occultè ministrare; dummodò id populus non sciat, & ipse peccator paratus sit ad dandam omnem culpæ satisfactionem, vt habetur ex *Palud. in 4. dist. 9. disp. 4. Sot. lib. 6. de iust. & iure, q. 1. art. 1. Syl. ver. Vsura 9. & Fagund. loc. cit. sub nu. 6.* Vbi addit, quod satisfactio, ad quam tenetur, satis est quod occultè confessus fuerit: & Sacerdoti, vel alijs si fortè pręsentes fuerint, id constet. Etenim coram Deo huiusmodi peccator iam dispositus est; coram hominibus verò maiori satisfactione non indiget, quam quæ sit necessaria ad tollendum scandalū: ad hoc autem satis est, quòd non sit magis publica communio, quàm confessio.

15 Secundò limitatur eadem conclusio in peccatore publico publicè pœnitenti, nam huic non est deneganda sacra communio, etiam si eam publicè petat, vt patet ex *can. pro dilectione, & ex canone, Scenicis, de consecr. dist. 2.* & colligitur etiam ex *can. si peccauerit, 1. q. 1.* Est tamen verum, quod *Fagund. loc. cit.* ait, satis esse, si Sacerdos huiusmodi peccatori per aliquos dies absolutionem distulerit, & deindè eum absoluat, & circumstantibus, qui publicum illum peccatorem esse sciebāt, in Ecclesia priusquam eidem sacram communionem conferat, dicat. Ne scandalum patiamini, si sacram communionem ministrem: est enim dignè ad eam suscipiendam dispositus, ac emendatus.

16 Quòd si publicus peccator sit constitutus in articulo mortis, tunc satis est ad eum communicā-dum, si det signa cōtritionis, si confiteri nequeat: nam in eo articulo præsumēdum est fecisse quod potuit, vt se sufficienter disponeret, cum nemo præsumatur immemor salutis æternæ, vt habetur ex *Suar. loc. cit.* Vsurario autem publico in articulo mortis constituto prohibetur Sacerdos ministrare Sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ, etiam si reperiatur in articulo mortis, nisi præstita cautione de restituendo, quam pro eo articulo dare potest, vt habetur ex *Henriq. lib. 8. Euchar. c. 61. n. 6. Nauar. in Man. c. 27. num. 279.* & ex alijs apud *Fagund. d. c. 10. n. 4.* & est *tex. in cap. cum tu, de vsur.*

17 Tertiò limitatur prædicta conclusio in peccatore publico in vno loco,& occulto in alio: nam si talis peccator petat Sacramentum Eucharistiæ in eo loco,vbi crimen eius est occultum,& ignoratur: & Sacerdos per confessionem, aut per aliã viam sciat esse emendatum, non potest illi denegare sacram communionem: siue delictum alibi sit publicum per euidentiam iuris, atque ideò per Iudicis sententiam:siue per euidentiam facti, ac ratione infamiæ contractæ. Etenim vbi res est occulta,& peccator est emendatus, nullum scandalum ex hac communione subsequi potest. Imò si huiusmodi peccator publicè petat sacram communionem in præfato loco, in quo ignoratur,vt supra, licèt Sacerdos sciat non esse emendatum, non potest eam illi denegare,quia cùm in tali loco sit peccator occultus,non potest ipsi denegari communio citra infamiam: secus si sacram communionem petat occultè; quoniam si Sacerdos certò sciat non esse emendatum,potest eidem cõmunionem ipsam denegare citra omnem infamiam, vt ex communi Theologorum sententia docent *Suar. d.disp.67.sec.4. in princ. & Fagund. vbi supra,sub nu. 7.* pro qua re est *tex. in cap.placuit,6.quæst.1.*

18 Quartò limitatur in peccatore publico, vbi peccatum est publicum, sed ius ambiguum,vt patet in publico vsurario, qui putat suos contractus esse licitos; Confessarius autem existimat esse illicitos,siquidem si ius sit ambiguum apud viros doctos, præcipuè apud Episcopos, apud quos pertinet decernere,ac iudicare de iustitia, vel de iniustitia contractuum, tunc non est licitum Sacerdoti denegare huiusmodi peccatori sacram communionem:quoniam in dubijs melior est cõditio possidentis: & licèt Confessarius contrariũ sentiat;nihilominus satis est,si pœnitens pro sua opinione aliquos viros doctos habeat. Quòd si apud viros doctos nulla sit iuris ambiguitas,tunc neganda est illi absolutio,vt habetur ex eodem *Fagund.d.c.10.n.10.*

TERTIA CONCLVSIO.

19 PEccatori occulto, noto tamen Sacerdoti in confessione, non potest ipse Sacerdos denegare sacram communionem. Hæc conclusio est *Bann.22.q.33.art.8.ad finẽ, Henriq.lib.8. Euchar. c.59.nu.3.Syl.ver.Eucharistia 3.nu.7. Graff.lib.1. Decis.aur.cap.23.nu.38. Fagund.d.c.10.nu.23. & aliorum.* Probatur,quia Sacerdos cùm habeat huiusmodi peccatorem notum per confessionẽ eius auditam,non potest ei denegare sacram communionem citra violationem sacramentalis sigilli, atque ideò negando lethalem culpam contrahit. Etenim Sacerdos, aut denegat sacram cõmunionem huiusmodi peccatori occultè eam petenti: & talis negatio,quæ fit occultè,per accidens se habet, quòd sit occulta,cùm per se sit publica;ergò citra violationem sacramentalis sigilli fieri non potest:siquidem notitia confessionis vti non potest homo ad dirigendos actus externos aliorum,prout re vera dirigeret Sacerdos in casu,de quo agitur,negando dicto peccatori sacrã communionem.nam ideò denegat,quòd statum peccatoris nouerit in confessione,aliàs non negaturus. Secundò sigillum confessionis ità obligat, vt ea finita, Confessarius nec cum ipso pœnitente possit amplius de illa loqui citra specialem confitentis licentiam: imò non solùm loqui, sed nec quidem vultu, vel gestis eiusdẽ culpas possumus exprobare,quãtumuis occultè id faciamus: siquidem nihil minus scimus:quàm per confessionem scimus: ergò peccatori, de quo agitur non potest denegari sacra communio quantumuis occultè petatur, cùm eiusmodi negatio sit expro-

20 bationis species. Quòd si publicè petatur communio, eo magis vera est nostra conclusio: quoniam Sacerdos per eiusmodi denegationem palam manifestat peccatum occultum in confessione detectum contra sacramentale sigillum: & id verum est, siuè Sacerdos denegans sit proprius Sacerdos, seù Parochus, siuè non;quoniam eadem est ratio de Sacerdote proprio, & sic Parocho; & de non proprio, atque ideò non Parocho, cùm omnes Confessarij æqualiter ad sigillum obligentur; *arg text.in l.illud,ff.ad leg. Aquil.*

QUARTA CONCLVSIO.

21 PEccatori occulto noto tamen Sacerdoti extra confessionem, deneganda est communio, si occultè eam petat: secus si publicè. Hæc conclusio habet duas partes. Prima est,quòd occultus peccator notus tamen Sacerdoti extra confessionem, repellendus sit à sacra communione, si occultè eam petat. Secunda pars est, quòd talis peccator non sit repellendus, si petat eam publicè. Patet conclusio quoad primam partem; quoniam ex tali denegatione nulla sequitur detectio sigilli: nec vlla infamia afficitur ipse peccator occultus occultè petens: & in foro externo nullum ius habet petendi, cùm occultè petat. Ita *Suar. tom. 3. in 3. par. disp.67. sec.3.* Vbi idem putat dicendum esse aliorum testimonijs fide dignis Sacerdoti constet de prauo talis peccatoris statu, & ipsi testes nolint in publico testificari ad eum conuincendum: *Henriq lib.8. de Euchar. cap. 59.* & ante illos *D. Thomas 3. par. q.80. art.6.* & alij, quos refert, & sequitur *Fagund.d.cap.10. num.24.* Probatur modo ipsa conclusio quoad secundam partem, quoniam illa publica repulsio de se est vera infamatio, cùm sit peccati occulti tacita manifestatio: ergò tali peccatori non potest Sacerdos Eucharistiam

22 denegare. Eo magis, quoniam quilibet Christianus eo ipso, quòd baptizatus est habet ius ad sacram communionem petendam, à qua repelli non potest citra iniuriam absque manifesta causa, vt habetur ex *D.Thom. loco citato, Suar. d.disp.67.sec.4. Henriq. lib.8. Eucharistiæ, cap. 57. num. 4.* quam sententiam communem esse testatur *Fagund. vbi supra, num. 16.* Vbi addit ex *D. Thom.* posse Sacerdotem hoc casu, qui conscius est criminis, eum occultè monere, vel in particulari, vel generaliter omnes peccatores occultos, ne publicè accedant ad mensam Domini in peccato, *& num. 19.* id ampliat locum habere in quocunq; Sacerdote ministrante sanctissi-

ctissimam Eucharistiam, siuè Parochus sit, siuè non Parochus, siuè petatur tempore Paschali ad implendum præceptum nostri canonis, siuè extra dictum tempus. Etenim cum quilibet Christianus eo ipso, quòd Christianus est, habeat ius ad petenda sacramenta Ecclesiæ quocunque tempore, & à quocunque Sacerdote Parocho, vel non Parocho, parato, vel non Parato, qui de licentia Parochi, vel ex priuilegio illa administrat, eo iure non potest priuari publicè, nisi per publicum crimen illud amittat. Quæ diximus de peccatore occulto publicè petente, noto Sacerdoti, extendimus si Sacerdoti constet de prauo huiusmodi peccatoris statu ex aliorum testimonijs fide dignis, cùm eadem ratio militet in vtroque casu, vt colligitur ex eodem *Fagund. loco citato*.

QVINTA CONCLVSIO.

23 PEccator occultus, notus tamen duobus, vel tribus testibus extra confessionem, si publicè petat sacram communionem coram ipsis testibus, licèt nulla laboret infamia; est tamen ab ipsa sacra communione repellendus. Etenim huiusmodi peccatoris crimen est publicum respectiuè, nempè respectu eorum, qui præsentes sunt petitioni, quamuis absolutè loquendo respectu aliorum sit occultum. Ita *Suar. d. disp. 67. sec. 3. & Fagund. d. cap. 10. num. 27.* Vbi contraria soluit, & 26. multo magis id verum esse probat, vbi peccator erga alios propter rumorem laboraret infamia: nam si sacram Eucharistiam petat, etiam in absentiam testium, est repellendus: siquidem huiusmodi notitia, seù infamia, vel est publica, vel occulta. Si primum huiusmodi peccatori est deneganda communio, cum sit publicus, vt supra diximus: peccator enim publicus, siuè publicè, siuè secretè eam petet, est repellendus. Si secundum adhuc est repellendus, maximè si occultè petat, vt rectè docet *Suar. d. disp. 67. sec. 3. vers. Dico primò.*

SEXTA CONCLVSIO.

24 PEccator occultus, cuius peccatum notum est duobus, vel tribus testibus, & qui nulla laborat infamia erga alios; tunc si testibus illis absentibus sacram communionem petat, non est illi deneganda. Etenim hoc casu crimen simpliciter est occultum in se, ac respectiuè. In se, quoniam crimen commissum etiam coram quinque testibus dicitur occultum, vt supra ostendimus, not. 2. Et respectiuè, quoniam testes illos, qui crimini fuerant præsentes, supponimus omnes esse absentes: & respectu illorum, qui sunt præsentes, omnes illi crimen ipsum supponimus ignorare. Et quamuis in iudicio probari possit, tamen adhuc non est probatum. Ita *Ricchard. in 4. d. 9. art. 5. q. 1. Gabr ibidem, quest. 2. Nauar. in Man. cap. 21. num 55. Suar. d. sec. 3. vers. Dico secundo.* Et hanc conclusionem communem esse testatur *Fagund. d. cap. 10. num. 28.* Qui addit insuper, quod potest contingere, vt ex tribus, quatuor, vel etiam quinque, qui delictum sciunt, vnus sit præsens, cùm peccator
25 sacram communionem petit, alij verò absentes, & id sciat sacræ communionis Minister, tunc putat, Ministrum non teneri illum communicare: quoniam vtrumque periculum hoc casu datur: infamandi peccatorem si ei communio denegetur coram se: & infamandi etiam si ei detur, affirmando postea, se vidisse illum communicare, & esse in peccato.

An denegari possit sacra communio de crimine suspecto.

SEC. XI.

SVMMARIVM.

1 *Suspecto de crimine, & petenti sacram communionem ad finem se purgandi ab illo, est ei deneganda, & quare.*

2 *Suspicio, vel temeraria est, vel probabilis, vel violenta, & cui nam suspecto de crimine denegari possit sacra communio.*

1 AD intelligentiam eorum, quæ in hac re dicenda erunt, est adnot. quòd in hac sec. non agimus de sacra communione, an sit conferenda, vel deneganda suspecto de aliquo delicto ad purgationem illius. Clarum est enim, quod eiusmodi de crimine suspecto ad hunc finem petenti, sit deneganda sacra communio, cùm ad hunc finem conferre communionem sit Deum tentare, vt in *cap. consuluisti, & cap. minas, 2. q. 5. Doctor. in cap. sæpè contingit, 2. q. 4. Diu. Thom. 3. par. q. 80. art. 6. Suar.* & alij, quos refert *Fagund. d. cap. 10. num. 31.* Solùm igitur hoc loco quærimus de vsu sacræ communionis, an scilicet eius susceptio sit deneganda suspectis de aliquo crimine.

2 Ad hanc difficultatem respondetur breuiter; quòd suspicio cùm sit triplex, nempè temeraria, quæ nullo fundamento probabili nititur: probabilis, quæ satis est ad generandum dubium; non tamen ad affirmandum simpliciter crimen alterius: & tertia violenta, quæ eam vim infert intellectui, vt probabili ratione deponi non possit; suspecto de crimine suspicione temeraria, vel probabili non potest denegari sacra communio, cum prior sit irrationabilis, & altera dubium tantum generet intellectui, quod satis non est ad denegandam communionem. At suspecto suspicione violenta de crimine deneganda est communio: quoniam eiusmodi suspicio eam vim tribuit intellectui, vt probabili ratione deponi non possit, atque ideò nititur talibus indicijs, quæ licet non faciant rem euidentem; faciunt tamen eam moraliter probabilem. Ità *D Thom. in 4. d. 9. q 1 art. 3. quæstiun. 2. Ricchar. ibidem, art. 3. q. 7. Gabr. Alens. D. Anton. & Suar.* quos citat, & sequitur *Sagund. de præcep. Eccl. præcep. 3. lib. 3. c. 10. nu. 29.* Qui hanc conclusionem limitat dupliciter. Primo vbi ipsa suspicio est publica: nam si publica non sit, sed occulta, satis erit ad negandam communionem occultè, non publicè: at si publica sit, sufficiet ad negandam sacram communionem tàm publicè, quàm occultè, iuxtà ea, quæ supra adnotauimus sec. præced. Secundò limitat in mortis articulo: nam si tali articulo neget huiusmodi peccator delictum, & præbeat signa

gna

gna bonæ diſpoſitionis, non eſt deneganda illi communio: ſiquidem negatio criminis in tali euentu multum extenuat ſuſpicionem.

Ibi, *Alioquin, & viuens ab ingreſſu, &c.*
De pœna tranſgredientium præcepta noſtri cap.
DISP. VI.
SVMMARIVM.

1 *Violantes præceptum annuæ confeſſionis, vel communionis in Paſcha ab ingreſſu arcentur Eccleſiæ: Et morientes Eccleſiaſtica priuantur ſepultura.*
Arceriq; poterunt etiam implorato in hoc brachio ſæculari.

1 EST ſtatuta pœna violantibus præceptum noſtri canonis confeſſionis annuæ, vel communionis in Paſcha, vt viuentes arceãtur ab ingreſſu Eccleſiæ: & morientes chriſtiana careant ſepultura. Ex quo *tex.* colligit *Panor. ibi, ſub nu.* 4. caſum, in quo non excommunicatus arcetur ab ingreſſu Eccleſiæ: & cum ipſe *tex.* vtatur verbo illo, *Arceatur*, quod denotat violentiam, poteſt violans præceptum ipſum arceri violenter: & ſi opus fuerit, poterit ad hoc inuocare brachium ſæculare, vt in *c.* 1. *de offic. ordin. & in c. adminiſtratores*, 24. *q.* 5. Similis caſus habetur in *c. ſacro, de ſent. excom.* Ubi interdicitur ingreſſus Eccleſiæ per menſem excommunicanti aliquem, non præuia competenti admonitione.

An violantes præceptum confeſſionis annuæ, aut communionis in Paſcha, cenſuram aliquam contrahant.
SEC. I.
SVMMARIVM.

1 *Cenſura diuiditur in excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum. Et quanam pœna in noſtro canone contineatur, & nu.* 6.
2 *Verior eſt ſententia in contrarium, quod pœna lata contra violantes præceptum annuæ confeſſionis, vel communionis in Paſcha, ſit cenſura interdicti perſonalis.*
3 *Interdictum quid, & quotuplex ſit.*
4 *Interdictum, ſiue perſonale, ſiue locale ſit, diuiditur in generale, & particulare.*
5 *Diuiditur tandem interdictum in totale, ac partiale, & vnumquodque quid ſit.*
6 *Pœna in noſtro canone conſtituta eſt interdictum perſonale, omnes habens conditiones, quas exigit interdictum perſonale.*

1 IN hac re videtur prima facie negatiuè reſpondendum eſſe. Nam cenſura diuiditur in excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, vt in *c. querenti, de verbor. ſignif.* At pœna in noſtro canone contenta, lata contra violantes præceptũ confeſſionis annuæ, aut communionis in Paſcha, non poteſt dici excommunicatio; quoniam hæc cenſura priuat omnibus ſpiritualibus bonis actiuè, ac paſſiuè, & à communione fidelium ſimpliciter ſeparat, vt in *c. nuper*, & ibi *DD. de ſent. excomm.* Pœna verò noſtri canonis arcet contrauenientem, & viuentem ab ingreſſu tantùm Eccleſiæ, & mortuum priuat Eccleſiaſtica ſepultura. Undè *Panor. in explicat. noſtri cap. nu.* 4. Ob id notat dari caſum ibi, in quo non excommunicatus arcetur ab ingreſſu Eccleſiæ. Nec prædicta pœna poteſt dici ſuſpenſio: quoniam ſuſpenſio fertur contra Eccleſiaſticos dumtaxat, & impedit ea exercere, quæ ab ordine, iuriſdictione, vel adminiſtratione Eccleſiaſtica pendent, vt habetur ex *Suar. de cenſur. diſp.* 26. *ſec.* 1. *nu.* 3. & *Barb. de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 16. *nu.* 12. Cum alijs, quos allegat, at pœna illa non ſuſpendit contraueniẽtem ab vſu ordinis, vel iuriſdictionis; ſed arcet ſolùm ab ingreſſu Eccleſiæ viuentem: & mortuũ priuat Eccleſiaſtica ſepultura. Neque denique pœna, de qua agitur, dicitur interdictum: ſiquidem per interdictum prohibetur vſus actiuus, & paſſiuus Sacramentorum, quibuſdam exceptis: celebratio, & auditio Diuinorum officiorum: & fit priuatio Eccleſiaſticæ ſepulturæ, vt in *c. quod in te ſupra eod. tit. noſtro, cap. ſi ſententia, & cap. Alma Mater*, & ibi latè *Conar. & alij, de ſent. excom. in* 6. Modò licèt pœna ſupradicta priuet violantes præceptum noſtri canonis Eccleſiaſtica ſepultura; non tamen priuat eos vſu Sacramentorum, celebratione, ac auditione diuinorum officiorum, ſed ingreſſu Eccleſiæ, atque adeò contrauenientes ab Eccleſiæ ingreſſu arceantur.

2 His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam arbitror de iure veriorem eſſe, atque ideò, pœnam prohibitionis ingreſſus Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ ſepulturæ, latam contra violantes præceptum confeſſionis annuæ, & ſacræ communionis ad minus in Paſcha ſumendæ, eſſe cenſuram interdicti perſonalis

3 Pro cuius rei explicatione eſt adnot. quod Interdictum eſt Eccleſiaſtica cenſura, qua prohibetur quorundam Sacramentorum, omnium Diuinorum Officiorum, & Eccleſiaſticæ ſepulturæ participatio, vt colligitur ex *tex. in d. c. quod in te, ſupra eod. tit. noſtro, & cap. non eſt vobis de ſponſal.* latè *Conar. in cap. Alma Mater, par.* 2. §. 1. *num.* 2. *Sayr. lib.* 5. *Theſ. cap.* 1. *Laym. lib.* 5. *ſuæ ſum. Theol. tract.* 5. *par.* 4. *cap.* 1. *ſub nu.* 1. cum alijs, quos allegant. Diuiditur autem interdictum in locale, & perſonale. Primum dicitur, quod immediatè locum afficit, prohibens ne in eo ſpirituales illæ functiones efficiantur. Perſonale verò eſt, quod immediatè afficit perſonas, prohibendo eis participationem ſacrarum illarum functionum.
4 Vtrumque autem interdictum diuiditur in generale, ſiuè ſit locale, quod fertur in locum aliquem generalem, vt in Regnum, Prouinciam, Ciuitatem, Villam, Parochiam, *cap. cum in partibus, de verbor. ſignif.* Siuè ſit perſonale, quod fertur in communitatem, vt eſt corpus politicum, vt cum generaliter fertur in populum alicuius Ciuitatis, Oppidi, vel Pagi, in Collegium, Capitulum, Academiam: & in interdictum particulare locale, quod fertur in particularem Eccleſiam vnam, vel plures alicuius Ciuitatis, Oppidi, vel Pagi: & in particulare

late personale, quod fertur in personam particularem vnam, vel plures, vt in Episcopum, consulem Ciuitatis, &c. vt rectè post alios declarat *Laym. loco citato, sub num. 2.*

5 Diuiditur tandem interdictum in totale, ac partiale. Primum dicitur quod omnes interdicti effectus habet, nempè, quod prohibet Sacramentorum participationem, exceptis à iure quibusdam, omnium Diuinorum Officiorum, & Ecclesiasticæ sepulturæ. Partiale verò est, quod non omnes habet interdicti effectus, vt cum interdicitur ingressus ad Ecclesiam, de quo in *cap. sacro de sent. excom.* Vbi Iudici excommunicanti aliquem non præuia monitione interdicitur ingressus Ecclesiæ per mensem. Similis prohibitio in multis alijs casibus de iure habetur, de quibus in *cap. 1. eod. tit. in 6. cap. Episcoporum, de priuil. in 6. cap. exigit, de censib. in 6. cap. præsenti, de offic. Ordin. in 6.* vt benè declarat *Laym. post alios loco citato, sub num. 4. vers. Partialis.* Vbi etiam addit in *ver. Per hoc autem*: quod per eiusmodi interdictum prohibetur aliquis intra Ecclesiam officia diuina non solum celebrare, sed etiam audire: & si impœnitens in tali censura moriatur, corpus eius in loco sacro sepeliri non potest, vt in *cap. is cui, & ibi Glos. & Doct. de sent. excom. in 6.* Et si Clericus, cui ingressus Ecclesiæ fuit interdictus, huiusmodi interdictum violet exercendo actum Ordinis intra Ecclesiam, efficitur irregularis, vt in *d. cap. is cui*: & habetur etiam per *Glos. in d. cap. præsenti, ver Ecclesia de offic. ordin in 6. & in cap. præsenti, 5 q. 2.* Vbi ponit regulam inquiens, *Cui interdicta est Ecclesia, etiam Sacramenta Ecclesiæ interdicta esse censentur.* Et nomine Ecclesiæ intelligit *Laym.* ibi, & alij omnem locum ab Episcopo deputatum ad publicum Missæ sacrificium, vel alia officia. Vndè in priuatis Oratorijs, inquiunt, talem interdictum celebrare, & audire Missam non prohiberi: imò, & intra Ecclesiam posse orationes priuatas persoluere.

6 Ex dictis igitur patet, quòd pœna in nostro canone constituta violantibus præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha, est censura formaliter, cum sit interdictum personale: siquidem prohibitus ingredi Ecclesiam, prohibita ei censentur in Ecclesia percipere Sacramenta, celebrare, & audire Diuina officia, & in ea sepeliri; sicut expressè violantibus dictum præceptum vi nostri canonis interdicitur Christiana sepultura. Vndè eiusmodi interdictum personale habet omnes conditiones, quas exigit saltem interdictum personale partiale. Et ex dictis quoque patet responsio ad contrarium. Licèt enim fateamur, hanc censuram non esse excommunicationem, nec suspensionem propriè dictam; dicimus tamen eam esse interdictum personale.

An censura interdicti personalis in nostro canone lata contra violantes præceptum annuæ confessionis, aut communionis in Pascha sit latæ, vel ferendæ sententiæ.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Censura, de qua hic agitur, est lata sententiæ non ferendæ.*

2 *Verior est contraria sententia, quod sit ferenda sententia.*

3 *Censura, quæ fertur per verba indicatiui temporis, regulariter est lata sententiæ. Secus si feratur per verbum significans aliquod de futuro.*

4 *An verba excommunicatus sit, anathema sit, interdictus, suspensus sit, denotent censuram lata, vel ferenda sententia.*

1 IN hac re videtur prima facie dicendum, censuram, de qua agitur, esse latæ sententiæ, non autem ferendæ, atque ideò in eam incurri eo ipso, quòd contrauenitur, nec expectatur aliqua sententia ad illam contrahendam, qualis est censura ferendæ sententiæ. Probatur, quoniam illa dicitur censura latæ sententiæ, sub qua præcipitur aliquid, aut inhibetur per verbum imperatiui modi, vt si dicatur, *Excommunicationi subiaceat*, vt in *cap. si quis suadente Diabolo, 17. q. 4.* Vel *In excommunicationem incurrat, cap. vnico de iniur. in 6.* & nos latè in nostris *Commentar. in Bull. Cœna, lib. 1. cap. 3. q. 1.* Sed per nostrum canonem præcipitur confessio semel saltem in anno, & communio ad minus in Pascha sub censura interdicti per verba imperatiui temporis, vt patet ex illis verbis, *Viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur: & moriens Christiana careat sepultura.* Ergò censura, de qua controuertitur, est latæ sententiæ, non autem ferendæ.

2 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam docent *Suar. de pœnit. disp. 36. sec. 8. num. 4 & Fagund. de praecept. Eccles. pracept. 3. lib. 1. cap. 5. sub num. 3.* Dicentes, pœnas in nostro canone contentas non incurri, nisi post latam Iudicis sententiam, atque ideò non esse latæ sententiæ, sed tantum ferendæ. Probatur, quoniam vt diximus in dictis nostris *Commentar. num. 3.* illa censura dicitur ferendæ sententiæ, seù comminatoria, quæ fertur per verbum significans aliquid de futuro, vt cùm dicitur, *Excommunicentur, hoc vel illud facientes. Qui hoc fecerit, erit excommunicatus.* Item si dicatur, *Excommunicetur, communione priuetur, excommunicationis vinculo innodetur*, vt per *Glos. in cap. 2. §. in hibemus, ver. Innodetur, de haret. in 6. Nauar. in Man. cap. 27. num. 12. & Sayr. lib. 1. Thes. tom. 1. cap. 11. num. 13.* At verba illa nostri canonis, *Arceatur, careat*, non significant tempus præsens, sed futurum: nam ob id *Panorm.* hic explicans verbum illud, *Arceatur*, inquit, quòd denotat violentiam, & potest violans arceri violenter: & si opus fuerit, poterit ad hoc inuocari brachium sæculare, vt supra diximus.

3 Ad contrarium respondemus, quòd regulariter censura, quæ fertur per verba indicatiui temporis est latæ sententiæ, vt in *cap. nouerit, de sent. excommunic.* Ibi excommunicamus, suspendimus, interdicimus, idem habetur in *cap. excommunicamus, 1. & 2. de haret.* Et in excommuni-

municationibus in Bulla Cœnæ contentis, ibi, *Excommunicamus, & anathematizamus, & cap.* Ob quæ verba conclusimus in *d. q.1. concl. vnica nostr. Comment. in ipsam Bullam*, Quod omnes censuræ eiusdem Bullæ sunt latæ sententiæ: quæ regula est simpliciter. At quando censura fertur per verba imperatiui temporis tunc est latæ sententiæ, quando fertur per verbum significans aliquid de præsenti, vt in iuribus contrarijs: secus autem si feratur per verbum imperatiuum significans aliquid de futuro, vt est censura in nostro canone contenta, vt supra ostendimus. Et eo maximè, quia talis præsumitur fuisse intentionem Concil. in ferenda censura nostri canonis, cum ex communi consuetudine nunquam dicta pœna executioni demandatur, nisi post latam sententiam, cùm consuetudo sit optima legis interpres, vt per *Abb. in cap. cum dilectus, sub num.7. de consuet.* Vndè verba ista, *Excommunicatus sit, anathema sit, sit interdictus, sit suspensus*. Licèt sint imperatiui temporis, atque ideò possunt denotare censuram latæ sententiæ, nihilominus aliter est dicendum, si aliter constet de mente censuram ferentis, vt contra *Nauar. cum Suar. & alijs conclusimus in dictis nostris Commentar. loco citato, sub num.2.*

An censura interdicti lata in nostro canone obliget sub lethali culpa ad obseruantiam præcepti ante Iudicis sententiam.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Pœna, qua arcentur ab ingressu Ecclesiæ violantes præceptum nostri canonis, est censura ferenda, non latæ sententiæ.*

2 *Præceptum nostri canonis ante Iudicis sententiam saltem non obligat ad culpam, sed tantum ad pœnam.*

3 *Legislator ferendo legem pœnalem ex Iuris præsumptione, culpam excludere censetur.*

4 *Præceptum nostri canonis post Iudicis sententiam non solum obligat ad pœnam, sed etiam ad culpam.*

5 *Dispositio nostri canonis non est purè pœnalis, sed mixta.*

6 *Leges etiam temporales, & purè pœnales obligant in conscientia, nisi Legislator exprimat, non esse suæ intentionis obligare ad culpam.*

1 Conclusimus superiori sec. pœna, qua arcentur ab ingressu Ecclesiæ, & priuantur Ecclesiastica sepultura, violantes præceptum nostri canonis de confitendo semel saltem in anno, & communicando in Pascha, esse censuram ferendæ, non autem latæ sententiæ, & proindè non incurri, nisi post Iudicis sententiam: quapropter quæritur, an contraueniens dicto præcepto antequam per Iudicis sententiam arceatur ab ingressu Ecclesiæ, peccet mortaliter non confitendo elapso anno, vel non communicando post Pascha.

2 In hac re videtur prima facie negatiuè respondendum esse; atque ideò præceptum nostri canonis ante Iudicis sententiam saltem, non obligare ad culpam, sed tantùm ad pœnam, atque ideò viuentem ad Ecclesiam non ingrediendum post latam sententiam: & si decedat antequam sententia proferatur, mortuus non priuatur Ecclesiastica sepultura. Probatur ex ijs, quæ habentur ex *Dec. in cap. nam concupiscentiam, in 2. lect. de constit. Nauar. in cap. fraternitatis, 12. q.2. num.23. & in Man. cap.23. num.55. Ias. in l.2. num.143. C. de iure emphyt.* Et ex alijs, dicentibus, legem pœnalem non obligare ad culpam, nisi id in ipsa lege fuerit expressum; sed tantùm ad pœnam: etenim lex pœnalis est odiosa; ergò Legislator per legem pœnalem simpliciter latam non censetur obligare contrauenientem ad culpam, sed ad pœnam dumtaxat: siquidem in pœnalibus in dubio benignior interpretatio facienda est, ita vt lex intelligenda sit de minori pœna, *cap. in pœnis, de regul. iur. in 6. cap. pœnæ. de pœnit. d.1. l. si Præses, & l. interpretationem,*
3 *ff. de pœn.* Confirmatur, quia Legislator ferendo legem pœnalem, ex iuris præsumptione censetur excludere culpam: nam qui ex duobus propositis vnum affirmat, alterum ex iuris præsumptione censetur excludere, *l. cum Prætor, ff. de iudic.* Ergò lex pœnalis non obligat ad culpam: sed sic est, quod dispositio nostri capitis est lex pœnalis, ergò non obligat ad culpam, sed tantùm ad pœnam post latam Iudicis sententiam, qua violantes præceptum confessionis annuæ, vel communionis in Pascha, declarentur suspensi ab ingressu Ecclesiæ viuentes: & post mortem Ecclesiastica sepultura priuati.

4 His tamen non obstantibus, in contrarium est veritas, & communis opinio, quam docent *Vasq. tom.3. in 3. par. disp.214.* cum alijs, quos allegat: *& Molfes. par.1. suæ sum. Theol. tract.3. cap.8 num.81.* Atque ideò dicimus, præceptum nostri canonis non solùm obligare ad pœnam post Iudicis sententiam; sed etiam ad culpam eo ipso illud violantes. Probatur primò ex eo, quòd præcepta confessionis annuæ, & communionis in Pascha non sunt purè Ecclesiastica, sed sunt etiam Diuina, vt supra ostendimus, *§.1. disp.1. sec.1. & in explic. nostri §. disp.1. sec. vnica*. Ergò obligant non solùm ad pœnam, sed eo ipso transgredientem ad culpam, cum omne peccatum mortale ex suo genere sit dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei, vt habetur ex *D. August. & D. Ambrosius lib. de Paradiso*, definiens peccatum ait, Quid est peccatum, nisi præuaricatio legis Diuinæ, & cœlestium inobedientia mandatorum. Secundò, dato, & non concesso, quòd præcepta nostri canonis sint purè Ecclesiastica; nihilominus cùm fiant sub censura interdicti personalis, vt supra diximus sec. præcedenti, procul dubio obligant non solùm ad pœnam post Iudicis sententiam, sed eo ipso, & ante ipsam transgredientem ad culpam; cum ad ferendam censuram interdicti exigatur culpa grauis, imò grauior quàm ad ferendam excommunicationem, vt ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.1. cap.1. q.3. num.22.*

& la-

& latius *lib.3.§.8.q.1.sub num.9.* Vbi diximus, quòd lex Ecclesiastica irrogans pœnam excommunicationis, suspensionis, interdicti, ac irregularitatis ex delicto, obligat ad peccatum mor-
5 tale. Denique cæteris prætermissis, noster canon primò ponit præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha; & deindè ponit pęnam illud violantibus, vt ex eo clarè colligitur: ergò citra omnem difficultatem obligat non modò ad pœnam, verum etiam ad culpam: quoniam dispositio ipsius canonis non est purè pœnalis, sed est mixta, quæ præceptum continet, & pœnam addit. Lex autem, quæ in verbis suis, & modo, quo fertur præceptum continet, etiam si pœnam adijciat obligat in conscientia, vt habetur ex *D.Thom. 2.2.q.186. art.9. ad 1.* Et hanc sententiam communem esse omnium Theologorum testatur *Suar.lib.5.de legib.c 3 num.6.* cum alijs quamplurimis, quos nos retulimus in nostris *Commentar. in Bull.Cœnæ Domini lib. 3.§.8. q.2.sub num.33.*

6 Ad contraria patet responsio ex tertia ratione, quam supra adduximus ad probandam nostram sententiam: & ex ijs: quæ diffusè cumulauimus in nostris *Commentar.d.q.2.per totum*, Vbi inter alia *num. 32.* ostendimus, quòd leges etiam si essent temporales, & purè pœnales simpliciter latæ obligant in conscientia; nisi Legislator expressè declaret non esse intentionis suæ obligare ad culpam: & pro hac sententia tanquam magis communi, ac magis recepta adduximus ferè viginti Doctores, quorum plerique sunt magni ponderis, & quos superuacaneum mihi duxi hoc loco quoque referre.

Ibi, *Hoc salutare statutum frequenter, &c.* De publicatione præcepti nostri canonis de annua confessione, & cõmunione in Pascha.

DISP. VLTIMA.

SVMMARIVM.

1 *Ex vi nostri canonis præcipitur publicatio præcepti de confitendo semel saltem in anno, ac de communicando in Pascha.*

1 CErtum est vi nostri canonis præcipi frequentem publicationem eiusmodi præcepti de confitendo semel saltem in anno, & de communicando in Pascha: quoniam *tex.* vtitur verbis imperatiui temporis, vt patet ex dictis verbis, *Hoc salutare statutum frequenter in Ecclesijs publicetur, &c.* Quæ verba videntur præceptum denotare, vt constat ex eodem nostro canone, ibi *Semel saltem in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti: & iniunctam sibi pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere.* Vndè per sequentes sectiones videndum est de sequentibus dubijs.

Quibus nam personis præcipiatur publicatio præcepti nostri canonis de confitendo semel in anno, & de communicando in Pascha.

SEC. I.

SVMMARIVM.

1 *Per Ecclesias intelligantur Cathedrales præcipuè, & Parochiales, in quibus animarum cura exercetur, & ad quos dirigatur hoc præceptum publicandi.*

1 AD hanc difficultatem respondetur, quod cùm per nostrum canonem præcipiatur eius statutum frequenter publicari in Ecclesijs, per Ecclesias intelligit, Cathedrales præcipuè, ac Parochiales, in quibus animarum cura exercetur, & Sacramenta ex vi muneris à curatis ministrantur tanquam proprijs Sacerdotibus. Vndè eiusmodi præceptum dirigitur ad Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, aliosque locorum Ordinarios, & Ecclesiarum Prælatos, Rectores, & cæteros cura animarum exercentes. his enim præcipitur, vt frequenter in eorum Ecclesijs constitutionem nostri canonis de confitendo semel saltem in anno; & de communicando in Pascha, publicent: siquidem in ipso canone cùm fit mentio de proprio Sacerdote, cui ex vi muneris competit ministratio Sacramenti pœnitentiæ, ac communionis, proprijs Sacerdotibus præsertim censetur fieri eiusmodi mandatum: appellatione autem proprij Sacerdotis satis supra ostendimus venire supra nominatos Prælatos, & omnes curam animarum habentes, vt probauimus supra *§.1.disp.8.sec.2.* In horum enim Ecclesijs, quia vt plurimum congregatur populus maximè tempore Paschali ad suscipiendam sacram communionem, est facienda huius constitutionis publicatio: ne quisquam ignorantiæ cæcitate velamen excusationis assumat.

Ibi, *Frequenter in Ecclesijs publicetur.* Quando frequenter dicitur in Ecclesijs publicari præceptum nostri canonis.

SEC. II.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum annuæ confessionis, ac communionis in Pascha, tunc dicitur sufficienter publicari in Ecclesijs, cum ad minus bis in anno publicatur.*
2 *Coniugia frequentari dicuntur per duos actus.*
3 *Frequentari in Monasterijs Monialium non dicitur is, qui tribus annis duodecies alloquitur cum Monialibus.*
An sit remittenda Iudicis arbitrio frequentia alicuius actus.

1 IN hac re videtur dicendum quòd præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha sufficienter tunc dicitur publicari in Ecclesijs frequenter, quando ad minus bis in anno publicatur: etenim hæc dictio, frequenter, verificatur ad minus in duobus actibus, vt habetur per *Glos. in cap. Monasteria, in ver. Frequentare,* vbi etiam *Panor.nu.5.de vita, & honest. Cler.* & facit *tex.in cap.ita nos, 25.q.2.& cap. vna tantum, 26. d. Idem Panorm. in cap.tua nobis, in Glosa 1.de appellat.& Glos.in §.fin.de defensor. Ci-*
2 *uit.* Hinc ait *tex.in d.c.vna tantùm.* Quòd coniu-

gia dicuntur frequentari per duos actus: & in *d. c. ita nos*, habetur, quòd inducitur cõsuetudo per duos actus: quòd *Archid. in c. illud*, 12. *d.* Ampliat etiam quoad inducendam consuetudinem in maleficijs. Adde his *Mascard. de probat. concl.* 424. *nu.* 16. *Gratian. Discept. forens. c.* 393. *nu.* 18. *Praxis verò Episcopalis, ver. Moniales* §. 7. Putat, quod frequẽtare non intelligitur is, qui tribus annis duo-
3 decies alloqueretur cum Monialibus; atque ideò circa frequentiam locutionum Clerici cum Monialibus, inquit, non esse standum dicto *Glossæ, in d. cap. Monasteria, de vita, & honest. Cler.* Et aliorum, quos supra retulimus, existimantium, Ly. frequenter, verificari in duobus actibus. Mihi autem placet sententia *Barbosæ post alios, de offic. & potest. Episcop. allegat.* 102. *sub nu.* 70. Dicentis declarationem frequentiæ alicuius actus remittendam esse Iudicis arbitrio, cùm non possit assignari certa regula, atque ideò aliquis actus dicitur frequẽtari, cum repetitur bis, & ter, & pluries secundùm subiectam materiam, ità vt pensanda sit ratio, propter quam lex exigit frequentiam alicuius actus. Vndè cùm in nostro canone hæc ratio assignatur circa publicationem frequentem præcepti eiusdem canonis de confitendo semel saltem in anno, & de communicando in Pascha; nempè, *Ne quisquam ignorantiæ cæcitate velamen excusationis assumat*. In casu de quo agitur illa frequentia publicationis dicti præcepti expostulatur, quæ satis sit ad non admittendam excusationem ex capite ignorantiæ præfati præcepti. Id autem satis esse arbitror, si prædictum præceptũ semel in anno, præsertim in Quadragesima publicetur: etenim non præcipitur vi nostri canonis, vt præceptum ipsum publicetur in anno: sed simpliciter, quòd publicetur frequenter. Vndè frequenter censetur publicatum, si habito respectu ad omnes annos publicetur semel in anno, vt publicari præcipitur Bulla Cœnæ, vt ex eius tenore constat, & ita vidi seruari in publicis locis.

An Episcopi, & alij Curati, si præceptum confessionis annuæ, aut communionis in Pascha non publicent, lethalem culpam contrahant.

SEC. III.

SVMMARIVM.

1 *Præfatum præceptum frequenter non publicantes, in censuram aliquam non incidunt, secus illud violantes.*
2 *Violantes quamcunque legem, siuè pœnalem, siuè non, semper lethaliter peccant.*
3 *Incidunt tamen in lethalem culpam, frequenter præceptum hoc non publicantes.*

1 CErtum est, in censuram aliquam non incidere præfatum præceptum frequenter non publicantes, iuxta nostri canonis dispositionem; quoniam in ea cẽsura statuitur violantibus præceptum ipsum, non autem illud frequenter non publicantibus, vt ex eiusdem tenore constat. Nec controuersia nostra est de contemptu dictæ publicationis: certum est enim, quòd recusantes publicare dictum præceptum ex contemptu formali peccare mortaliter: siquidem violantes quamcunq; legem ex contemptu formali Legis-
2 latoris, siue pœnalis sit, siuè non pœnalis, semper peccare lethaliter, vt habetur ex *Suar. lib.* 3. *de legib. cap.* 28. *num.* 13. cum alijs, quos allegat. Dixi ex contemptu formali, idest ex voluntate transgrediendi nostrum canonem ex ea sola causa, quòd quis ei noluerit subijci, ad differentiam contemptus virtualis legis, qui dicitur voluntas transgrediendi legem ex concupiscentia, nempè ex affectu lucri, odio, amore, &c. vt nos declarauimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.* 3. §. 8. *q.* 2. *n.* Difficultas igitur est, an Episcopi, & animarum curam habentes, qui citra contemptum formale, vt supra negligunt publicare frequenter præceptum, de quo agitur peccent mortaliter.
3 Ad hanc difficultatem respondetur breuitèr affirmatiuè. Etenim Concilium in nostro canone volens præceptum confessionis annuæ, & communionis in Pascha, in Ecclesijs frequenter publicari, vtitur verbis imperatiui modi, inquiens, *Hoc salutare statutum frequenter in Ecclesijs publicetur, &c.* Quæ quidem verba quando non cõstat de contraria voluntate disponentis saltem per probabiles coniecturas præceptum denotãt, vt in *c. Clerici, de vit. & honest. Cler. cap. si quis suadente Diabolo*, 17. *q.* 4. *c. nullus*, 32. *d.* Colligitur ex nostro canone, ibi, *Fideliter confiteatur, &c.* Et ex alijs quamplurimis iuribus, *Panor. in c. vestra, per illum tex. n.* 1. *de cohabit. Cler. & mulier.* & nos latè ostendimus in nostris *Commentar. in Bull. Cœnæ, lib.* 5. §. 8. 9. *nu.* 4. *cum plur. seq.* Vbi contraria soluimus. Si ergò iussio frequentèr publicandi præcepta nostri canonis de confitendo semel saltem in anno, & de communicando ad minus in Pascha, est præceptum: ergò obligat sub lethali culpa, vt probauimus in dictis nostris Commentarijs, & patet ex ijs, quæ supra diximus, *disp.* 6. *sec.* 3. Hæc de ista quæstione, & de Prima Parte nostri canonis, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, eiusq; gloriosissimæ Matris Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum: submittens omnia, & singula in eo contenta omni qua decet reuerentia, ac humilitate sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio, atque censuræ.

Finis Commentariorum in Primam Partem Cap. Omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & Remiss.

DEO GRATIAS.

Pro-

PRotestatiò superstitis Nepotis Auctoris circa viros illustres nuncupatos in hoc,& alijs sex voluminibus, ac postremò de vita ipsius optimi senis excerpta ex nostris Historijs eximij Viri P.D. Ioseph Silos C.R. similiter cum consueta hìc,& ibi protestatione more solito, nempè historico modo dumtaxat: nempè cunta legenda propono, non tanquam Romæ examinata, & discussa, sed tanquam purè historica tam circa visiones, reuelationes, prædictiones, gratias, miracula, &c. inhærendo,& in omnibus, & per omnia obtemperando Apostolico Decreto S C.S.R.C.,& vniuersalis Inquisitionis an.1625. edito, & an.1634. confirmato; integrè, atque inuiolabiliter iuxtà declarationem eiusdem Decreti à S.D.N. Vrbano VIII.an.1651. factam. Idque à me seruari cunti intelligant. Et fides sit penes Auctores.

Quæ vita plurimùm prodest pio lectori: nam in ea satis elucet id, quod requiritur ad constituendum perfectum confessarium, sicuti exoptat idem sacrosanctum Concilium Lateranense in hoc cap. Vtriusque sexus. Enimuero quod Dei seruus exarauit,& in lucem edidit, operibus comprobauit, etenim plurimùm in hac palestra insudauit erudiendo multos adamussim iuxtà regulas imbutas in Gymnasio Veritatis. Semper enim inuexit contra propositiones damnatas, longè antequã suo æuo damnarentur, & insuper si deinceps sit emanatura aliqua alia, propositio damnanda, quæ sit contra aliquam opinionem, nunc pro tũc debet intelligi omninò amisisse omnem probabilitatem; sicuti iam dixi de propositionibus vsque ad præsentem diem damnatis, & oppugnatis, positis suis proprijs locis; Ideoque opere pretium duxi ponere Elencum prop. damnatarum tùm à Summo Pontifice Alexandro VII. quæ non dum erant emanatæ, quando in lucem fuit editus hic Primus Tomus:& tùm à P.M. Innocentio XI. quæ non erant emanatæ, quando fuit typis mandatus etiam Secundus Tomus, cum alijs eorum Decretis in posterùm promulgatis, quæ pro faciliori inuentione reperies in corpore huius primi voluminis, quod tantummodo fuit iterum prælo commissum. Secundum verò suis locis cõtinet, sed nõ integras prop. damnatas à S.P.Alex. VII. Ideoque opere pretium duxi ambas integras in hoc volumine iterum excusso ponere nempè syllabum 45 S.P.Alex.VII.fer.V.die 24.Septembris 1665. & fer.V. die 18. Martij 1666.

Et syllabum 65.S.P.Innocentij XI.fer.V.die 2.Martij 1679.

Et ne prolixa admodum sit enatratio in texendo, longam multorum Conciliorum, Decretorum, Bullarum, ac quamplurimorum S. Canonum seriem, ac potissimum locorum S.Concilij Tridentini, quæ sparsim proprijs materijs inuenies, satis est, vt aliqua pauca tùm antiqua, tùm recentiora ponam, antequam deueniamus ad syllabũ prop. damn. à profatis SS. PP. Alex. VII., & Innoc. XI.

Circa propositiones damnatas fertur Greg.XIII. in quadam sua Bulla damnasse quasdam, inter quas erat, quæ dicebat (*Pænitens non viuificatur ministerio Sacerdotis*) Disp.10.sec.1.num 3.pag.369.

Insuper à Clem. VIII. fuit damnata prop. nempè (*posse per litteras, & Internuncium absenti confessario peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absenti absolutionem obtinere.*) Disp.3.sec.1. num.66.pag.73. & per extensum vide eiusdem Clem.Bullam disp.4.sec.3. num.11. pag.159.

Bulla B.Pij V. de medicis visitantibus ægrotos disp. 1.sect.1. num.41.pag.9.

Bulla Gregorij XIV. de immunitate circa confugientes ad Ecclesiam. Disp.3.sect.3.num.23., & 24. pag.100.

Declaratio S.P.Greg.XIII.circa confessarios sibi eligẽdos ab Episcopo,&c.Disp.8.sect.3.n.28.p.237.

Motus proprius B.Pij V circa Magistros,& Laureatos.Disp.8.sect.9.num.7. pag.271.

Declaratio S.C.Emin.Cardinalium circa semel examinatos ab ordinario. Disp.8.sect.9. nu.21.pag. 273. & quid dicendum sede vacante. ibidem nu. 26. pag.275.

Constitutio Gregorij XV. circa audiendas cõfessiones monialium. Disp.8.sect.9. num.49.pag.281.

Constitutio Clem.VIII.circa casuum reseruationem Religiosorum. Disp.8 sect.11.num.18. pag.293.

Decretum Pauli V.in fauorem Religiosorum circa casuũ reseruationem. Disp.8.sect.9.nu.36.p.296.

Et Decretum Clem. VIII. circa notitiam confessionis ibidem num.39.

Bullæ Sixti V.& Greg.XIV.quoad abortum. Disp.8. sect.11.num.86.,& 87.pag 305.

Decretum per extensum S.P.Innocentij XI.circa Indulgentias. Disp.9. sect.7.num.24. pag.367.

Decretum S.P.Innoc.XI. prohibens, vt venialium confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut ordinario. Disp.3.sect.1.n.104. pag.81.& Disp 8.sect.8. nu.13.pag.267.& Disp. 12.sect.5.num.4. pag.490.

Decretum per extensum S. P. Innocentij XI. damnans aliquando posse confessarium vti notitia confessionis,&c. propositio damnata est sequens (*scientia ex confessione acquisita vti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta reuelatione, & grauamine pænitentis, nisi aliud multò grauius ex non vsu sequatur: in cuius comparatione prius meritò contemnatur.*) Addita deinde explicatione, &c. Disp.3. sect.11.num.1.pag.151.

Decretum per extensum S.P.Alex.VII. contra hæreticam prauitatem, & contra opiniones temerarias,&c. Disp.12.sect.9.num.4.pag.493.

Decretum per extensum S. P. Innocentij XI. circa communionem quotidianam in §§.II. Disp. 2. sect.3 num.13 pag.519.de SS.Euch.Sacramento.

Decretum obstans S.C.circa clebrationem secundæ, & tertiæ Missæ,& commun.popul.in media Nocte Natalis Domini in §§. II. de SS. Euch. Sacrament.Disp.2.sect.3.num.7. pag.521. & ibidem sect.5.num.9. pag.525.

Decretum per extensum S. P. Innocentij XI. circa communionem quotidianam, & de prohibitione absolutionis à venialibus à simplici Sacerdote §§.2.Disp.2. sec.3. pag.519.

Syllabus 45. Propositionum damnatarum à S. P. Alexandro VII. feria 5. die 24. Septembris 1665. & fer. 5. die 18. Martij 1666.

1 HOmo nullo vnquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum diuinorum ad eas virtutes pertinentium.

2 Vir equestris, ad duellum prouocatus, potest illud acceptare, nè timiditatis notam apud alios incurrat.

3 Sententia asserens Bullam Cœnæ solùm prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id nō derogare facultate Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Iulij in Consistorio Sac. Congreg. Eminentiss. Cardinalium visa, & tolerata est. *Disp. 8. sec. 16. nu. 17. pag. 341.*

4 Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absoluere quoscumq; sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propterea incursa. *ibidem.*

5 Quamuis euidentèr tibi constet Petrum esse hereticum, non teneris denunciare, si probare non possis. *Disp. 12. sect. 9. num. 4. pag. 493.*

6 Confessarius, qui in sacramentali confessione tribuit pœnitenti chartam posteà legendam, in qua ad Venerem incitat, non censetur sollicitasse in confessione, ac proindè non est denunciādus.

7 Modus euadendi obligationem denunciandæ sollicitationis est: Si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absoluere absque onere denunciandi. *tom. 2. Disp. 3. sect. 10. pag. 69. 70. & 71.*

8 Duplicatum stipēdium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idq; post Decretum Vrbani Octaui.

9 Post decretum Vrbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendij sibi retenta.

10 Non est cōtra iustitiam pro pluribus sacrificijs stipendium accipere, & sacrificium vnum offerre; Neq; etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam promissione etiam iuramento firmata, danti stipendium, quòd pro nullo alio offeram.

11 Peccata in confessione omissa, seù oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam nō tenemur in sequenti confessione exprimere. *Disp. 3. sect. 1. nu. 61. pag. 72. vbi corrige ly 2. in 11. & pag. 492. & 536.*

12 Mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopis reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate *Disp. 8. sec. 16. n. 17. pag. 341.*

13 Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui cōfitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo iniustè reprobato. *Disp. 10. sec. 58. n. 5. pag. 439.*

14 Qui facit confessionē voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ. *Disp. 2. sect. 1. n. 3. pag. 39.*

15 Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiā adimpleat. *Disp 9. sect. 6. n. 11. pag. 362.*

16 Qui beneficium Curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario. *Disp. 8. sect. 4. nu. 23. pag. 245. & pag. 279. & Disp. 10. sec. 59. num. 5. pag. 440.*

17 Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem grauia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, vti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel eius Religioni publicè, & coram grauissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

18 Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Iudicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum euitare.

19 Non peccat maritus occidens propria auctoritate vxorem in adulterio deprehensam.

20 Restitutio à Pio V. imposita Beneficiatis nō recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eò quod sit pęna.

21 Habens Cappellaniam collatiuam, aut quoduis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si Officiū per alium recitet.

22 Non est contra iustitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica pecunia interueniente non exigit illam pro collatione Beneficij, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23 Frangens ieiunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, non peccat mortalitèr, nisi ex cōtemptu, vel inobedientia hoc faciat, putà, quia non vult se subijcere præcepto.

24 Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimæ, ideòq; sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem. *Disp. 3. sect. 2. n. 4 pag. 88. & sect. 3. n. 81. pag. 115.*

25 Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto, dicens: commisi cum soluta graue peccatum contra castitatem, non explicādo copulam.

26 Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest Iudex peccuniam accipere pro ferenda sententia in fauorem vnius præ alio.

27 Si liber sit alicuius iunioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis, dùm non constet, reiectam esse à Sede Apostolica tanquā improbabilē.

28 Populus non peccat, etiamsi absque vlla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.

29 In die ieiunij, qui sæpiùs modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit ieiunium.

30 Omnes Officiales, qui in Republica corporalitèr laborant, sunt excusati ab obligatione ieiunij, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum ieiunio.

31 Excusantur absolutè à præcepto ieiunij omnes illi, qui iter agunt equitando, vtcumq; iter agant, equi-

equitando, vtcumq; iter agant, etiamsi iter necessarium non sit,& etiãsi iter vnius diei cõficiãt.

32 Non est euidens, quod consuetudo non comedēdi oua, & lacticinia in Quadragesima obliget.

33 Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quascumq; eleemosynas, quas anteà Beneficiarius de fructibus sui beneficij fecerit.

34 In die Palmarum recitans officium Paschale, satisfacit præcepto.

35 Vnico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti,& crastino.

36 Regulares possunt in foro conscientiæ vti priuilegijs suis,quæ sunt expresè reuocata per Concilium Tridentinũ. *Disp.8 sec.16.n.17.pag.341.*

37 Indulgentiæ concessæ Regularibus,& reuocatę à Paulo V.hodie sunt reualidatæ. *Disp. 9. sect. 7. n.24. pag. 367.*

38 Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm,est consilium,non præceptum. *in §§.II.de SS. Euch. Sacramento, Disp.2.sec. 7.n.15.pag 533.*

39 Illa particula *quamprimùm*, intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur. *ibidem.*

40 Est probabilis opinio,quæ dicit,esse tantùm veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus vlterioris, & pollutionis.

41 Non est obligandus concubinarius ad eijciendam concubinã, si hæc nimis vtilis esset ad oblectamentum concubinatij, vulgò *regalo*, dùm deficiente illo,nimis egrè ageret vitam,& aliæ epulæ tædio magno cõcubinarium afficerent; & alia famula nimis difficilè inueniretur. *Disp.7.sect.3. nu.8.pag.183.*

42 Licitum est mutuanti aliquid vltrà sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem, vsque ad certum tempus.

43 Annuum legatum pro anima relictum, nõ durat plus quam per decem annos.

44 Quoad forum conscientiæ, Reo correcto, iusq; contumacia cessante, cessant censuræ.

45 Libri prohibiti donec expurgentur,possunt retineri, vsq; dùm adhibita diligentia corrigãtur.

Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit, ac decreuit, prædictas Propositiones, & vnamquamq; ipsarum, vt minimum,tanquam scandalosas esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet: ità vt quicumq; illas, aut cõiunctim,aut diuisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputatiuè, publicè, aut priuatim tractauerit,nisi forsan impugnando,ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumq; etiã dignitate fulgente,nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolui.

Insuper districtè in virtute sanctæ obedientiæ,& sub interminatione Diuini Iudicij prohibet omnibus Christifidelibus cuiuscumq; conditionis, dignitatis,ac status,etiam speciali,ac specialissima nota dignis, nè prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Syllabus 65. prop. Damnatàrum à S.P. Innocentio XI. feria 5. die 2. Martij 1679.

1 Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conuentio, aut periculum grauis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantùm vtendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

2 Probabilitèr existimo,Iudicem posse iudicare iuxtà opinionem etiam minùs probabilem.

3 Generatìm dum probabilitate, siuè intrinseca, siuè extrinseca quantumuis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus,semper prudentèr agimus.

4 Ab infidelitate excusabitur Infidelis non credens ductus opinione minùs probabili.

5 An peccet mortalitèr, qui actum dilectionis Dei semèl tantùm in vita eliceret, condemnare non audemus.

6 Probabile est, nè singulis quidē rigorosè quinquennijs per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

7 Tùnc solùm obligat,quando tenemur iustificari, & non habemus aliam viam, qua iustificari possumus.

8 Comedere,& bibere vsque ad satietatem ob solam voluptatem, non est peccatum, modò non obsit valetudini,quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui.

9 Opus Coniugij ob solam voluptatem exercitũ omni penitùs caret culpa, ac defectu veniali. *In §§.II.Disp.2. de SS.Euch. Sacramento sect.3.num. 13 pag.518.*

10 Non tenemur proximum diligere actu interno,& formali.

11 Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

12 Vix in Sæcularibus inuenies, etiàm in Regibus superfluum statui. Et ità vix aliquis tenetur ad eleemosynam,quando tenetur tantùm ex superfluo statui.

13 Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicuius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

14 Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris,non quidem, vt malum Patris, sed vt bonum cupientis, quia nimirum ei obuentura est pinguis hæreditas.

15 Licitum est filio gaudere de parricidio Parentis à se in ebrietate perpetrato propter ingentes diuitias indè ex hæreditate consecutas.

16 Fides non censetur cadere sub præceptum speciale,& secundùm se.

17 Satìs est, actum fidei semel in vita elicere.

18 Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, vt Deo, & fidei gloriosum consulo, tacere, vt peccaminosum per se non damno.

19 Vo-

19 Voluntas non potest efficere, vt assensus fidei in seipso sit magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

20 Hinc potest quis prudentèr repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21 Assensus fidei supernaturalis, & vtilis ad salutem stat cùm notitia solùm probabili reuelationis; immò cùm formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.

22 Non nisi fides vnius Dei necessaria videtur necessitate medij, non autem explicita Remuneratoris.

23 Fides latè dicta ex Testimonio Creaturarum, similiue motiuo ad iustificationem sufficit.

24 Vocare Deum in Testem mendacij leuis non est tanta irreuerentia, propterquam velit, aut possit damnare hominem.

25 Cum causa licitum est iurare sine animo iurandi, siuè res sit leuis, siuè grauis.

26 Si quis, vel solus, vel coràm alijs, siuè interrogatus, siuè propria spontè, siuè recreationis causa, siuè quocumque alio fine iuret, se non fecisse aliquid, quod re vera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quoduis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est periurus. *Disp. 3. sect. 3. num. 35. pag. 103.*

27 Causa iusta vtendi his amphibologijs est, quoties id necessarium, aut vtile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, itaut veritatis occultatio censeatur tùnc expediens, & studiosa. *Ibidem.*

28 Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare iuramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

29 Vrgens metus grauis est causa iusta Sacramentorum administrationem simulandi.

30 Fas est viro honorato occidere inuasorem, qui nititur calumniam inferre, si alitèr hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.

31 Regularitèr occidere possum furem pro conseruatione vnius aurei.

32 Non solùm licitum est defendere defensione occisiua, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ ius inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

33 Licitum est tàm hæredi, quàm legatario contrà iniustè impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata soluantur, se talitèr defendere, sicut & ius habenti in Cathedram, vel Præbendam contra eorum possessionem iniustè impedientem.

34 Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa grauida occidatur, aut infametur.

35 Videtur probabile omnem fœtum, quamdiù in vtero est, carere anima rationali, & tunc primùm incipere eandem habere, cùm paritur, ac consequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.

36 Permissum est furari, non solùm in extrema necessitate, sed etiam in graui.

37 Famuli, & famulæ domesticæ possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operã suã, quam maiorem iudicant salario, quod recipiũt.

38 Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcunq; sit magna summa totalis.

39 Qui alium mouet, aut inducit ad inferendum graue damnum tertio non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

40 Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu eiusdem personæ, & cum contractu retrouenditionis præuiè inito, cùm intentione lucri. *tom. 2. Disp. 26. sec. 5 pag. 573.*

41 Cùm numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui non maioris faciat pecuniam præsentem, quàm futurã, potest creditor aliquid vltrà sortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab vsura excusari.

42 Vsura non est dum vltrà sortem aliquid exigitur tanquam ex beneuolentia, & gratitudine debitum, sed solùm si exigatur tanquam ex iustitia debitum.

43 Quidni non nisi veniale sit detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiã falso crimine elidere?

44 Probabile est non peccare mortalitèr, qui imponit falsum crimen alicui, vt suam iustitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix vlla erit opinio probabilis in Theologia.

45 Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed dumtaxat tanquam motiuum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solùm gratuita compensatio pro spirituali, aut è contra.

46 Et id quoque locum habet, etiamsi temporale sit principale motiuum dandi spirituale; immò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic vt illud pluris æstimetur, quàm res spiritualis.

47 Cùm dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortalitèr peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles, ipsi iudicauerint ad Ecclesias promouent, Conciliũ, vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum sumpto comparatiuo pro positiuo; vel secundò locutione minùs propria ponit digniores, vt excludat indignos, non verò dignos; vel tandem loquitur tertiò quando fit concursus.

48 Tam clarum videtur, fornicationem secundùm se nullam inuoluere malitiam, & solùm esse malam, quia interdicta, vt contrarium omninò rationi dissonum videatur.

49 Mollities iure naturæ prohibita non est. Vnde si Deus eam non interdixißet, sæpè esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

50 Copula cùm coniugata, consentiente marito, non

non est adulterium; adeòque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

51 Famulus, qui submissis humeris scientèr adiuuat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandum virginem, & multoties eidem subseruit deferendo scalam, aperiendo ianuam, aut quid simile cooperando, non peccat mortalitèr, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à Domino malè tractetur, ne toruis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

52 Præceptum seruandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.

53 Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo Sacro, qui duas eius partes, immò quatuor simul à diuersis Celebrantibus audit.

54 Qui non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia maior pars trahit ad se minorem.

55 Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem. *Disp. 2. sect. 1. num. 22. pag. 42. & §§. 2. disp. p. 3 sect. 5. num. 2. pag. 561.*

56 Frequens Confessio, & Communio, etiam in his, qui gentilitèr viuunt, est nota prædestinationis.

57 Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modò honestam. *Disp. 2. sect. 4. num. 14 pag. 48.*

58 Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicuius consuetudinem. *Disp. 3. sect. 3. n. 96. pag. 118.*

59 Licet sacramentalitèr absoluere dimidiatè tantùm confessos ratione magni concursus Pœnitentium, qualis v.g. potest contingere in die magnæ alicuius festiuitatis, aut Indulgentiæ. *Disp. 3. sect. 1. num. 105. pag. 81.*

60 Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est negāda, nec differenda absolutio; dummodò ore proferat, se dolere, & proponere emendationem. *Disp. 3. sect. 3 num. 35. pag. 103.*

61 Potest aliquando absolui, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimmò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit. *Ibidem.*

62 Proxima occasio peccandi non est fugienda, quandò causa aliqua vtilis, aut honesta non fugiendi occurrit. *Ibidem.*

63 Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi. *Ibidem.*

64 Absolutionis capax est homo quantumuis laboret ignorantia Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem nesciat Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Nostri Iesu Christi.

65 Sufficit illa Mysteria semèl credidisse.

Quicunque autem cuiusuis conditionis, status, & dignitatis illas, vel illarū aliquam coniunctim, vel diuisim defenderit, vel ediderit, vel de eis disputatiuè, publicè, aut priuatim tractauerit, vel prædicauerit, nisi forsàn impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem latæ sententiæ, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, nisi pro tempore existente Romano Pontifice absolui.

Insupèr districtè in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione Diuini Iudicij prohibet omnibus Christi fidelibus, cuiuscunque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali, & specialissima nota dignis, nè prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Tandèm, vt ab iniuriosis contentionibus Doctores, seù Scholastici, aut alij quicunque imposterùm se abstineant, & vt paci, & charitati consulatur; idem Sanctissimus in virtute Sanctæ Obedientiæ eis præcipit, vt tàm in libris imprimendis, ac manuscriptis, quàm in Thesibus, Disputationibus, ac Prædicationibus caueant ab omni censura, & nota, necnon à quibuscunque conuicijs contra eas propositiones, quæ adhùc inter Catholicos hinc indè controuertuntur, donèc à S. Sede recognita super ijsdem propositionibus iudicium proferatur.

Vt

Vt non confundam mentem sapientis Lectoris breuitèr priùs ponam aliqua errata notatu digna; & postremò litteras inuersas, siue mutatas vnam pro altera, vel deficientes, aut superflu.u.

Primi generis sunt.

Errata	*Corrige*
Pagina 69. columna 1. numero 52. Ab	[illegible]
p.100.col.2. n.26. venialibus	venalibus
pag.136.col.1. nu.3. eundem	eundum
pag.329.in tit.& corp.sec.16.	sec.14.
pag.374. col.1.nu.2. superius	super ius
pag.408. col.2.num.2. At	Aut.
p.423.Dis.X.Sec.XXX.& XXXI.	XXXX.& XXXXI.
p.467.col.2.nu.2.difficultatem	facultatem
pag.521.in tit. sec. 3.	sec. 4.
pag.547. col.1. num.1. vnum	vinum
p[illegible]51.in tit.& corp.lib.sec.72.	sec.71.
pag.561.in titulo.sec.15.	sec.5.
pag.577.col.1.num.8.modum	motum
pag.581.col.1.nu.5. frustusum	frustum

Secundi generis sunt.

Errata	*Corrige*
pagina 35. columna 2. numero 17. modestia	modesta
pag.47.col.2.nu.12.naturalem	naturale
pag.72.num.61.prop.2.	prop.11.
pag.156.col.1. num.5. velui	veluti
pag.184.col.2.num.1. peccatis	peccato
pag.236. col.2. num.26. fint	sint
pag.251.col.2.num.8. & 9. ù	à
pag.376.col.2. num.11. quæ	qua
pag.379.col.2.num.2. alieui	alicui
pag.397.col.2.nu.1.ingluuiam	ingluuiem
pag.472.col.1. num.6. ablita	oblita
pag.497.col.1.nu.4.præfertem	præsertim
pag.498. num.9. fefert	refert
pag.514.col.1.num.5. vrsc olos	vrceolos
pag.578.col.2.nu.6. intellecto	intellectu
pag.591.col.1.num.3. pascunt	pascant

Errata	*Corrige*
percuciens	percutiens
couinch	coninch
Inlianus	Iulianus
acceptationem	acceptatione
pentecostes	pentecoste
counsequitur	consequitur
aliqno	aliquo
mauus	manus
quodam	quoddam
spacium	spatium
murmurate	murmurare
inreuerentiam	irreuerentiam
Quattò	Quartò
consetsio	confessio
interprete	interpretem
pascadis	paschatis
renelare	reuelare
possit	possit
eligerc	eligere
andiendi	audiendi
pecatum	peccatum
essectu	effectu
tame	tamen
concedentis	concedentis
inbilæo	iubilæo
potest	potest
solàm	solùm
oblatá	ob latá

Similitèr plurima nimis disiuncta, & nimis coniuncta emendabis.

Postremò aduerte, quod volumen istud fuisset omnibus numeris absolutum, nisi Typographus etiam circa perpaucos summariorum numeros aberrasset, qui à summarijs in corpore Voluminis non fuere asportati, vel aliquando mutati; qui facilitèr intelliguntur, aut a summarijs ipsis, aut à Disp. Sect. & folijs in Indice attentè notati, & appositi.

I N-

INDEX

Omnium rerum, quæ in his Commentarijs continentur.

Ordine Alphabetico dispositus.

Quæ

Confesio.

An

An

Et

Mo-

Noon Offi-

pa-

Pœnitentia.

Pęnitentiarius.

Pollutio.

Potestas.

Præceptum.

An

Prælatus.

Præpositi.

Ra-

Pppp quan-

Quid

Sacrificare.

Sa-

Sum-

illud

FINIS.